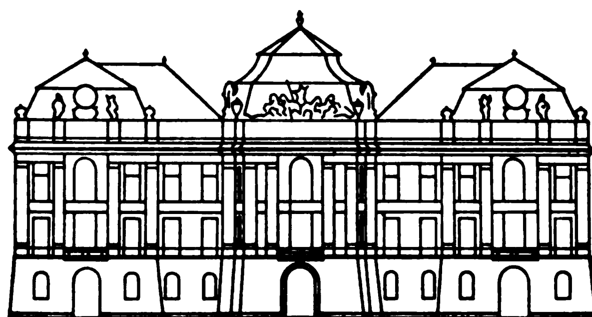

IN DIOGENEM LAERTIUM ÆGIDII MENAGII

OBSERVATIONES & EMENDATIONES,

HAC EDITIONE PLURIMUM AUCTÆ.

Quibus subjungitur

HISTORIA MULIERUM PHILOSOPHARUM

eodem **MENAGIO** scriptore.

Accedunt

JOACHIMI KÜHNII in DIOGENEM LAERTIUM

OBSERVATIONES.

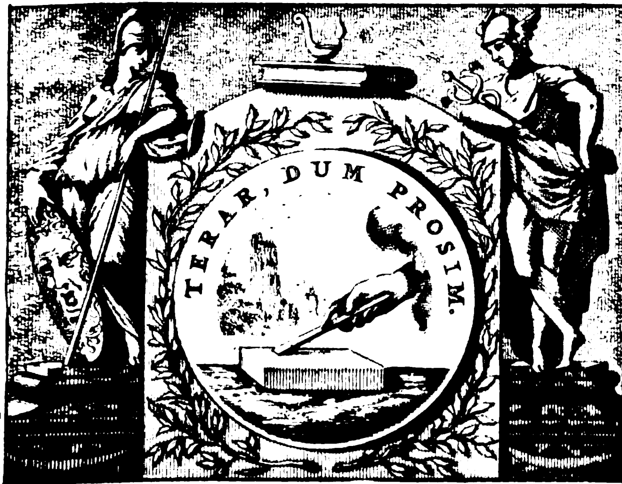
Ut &

VARIANTES LECTIONES EX DUOBUS CODICIBUS MSS.

Cantabrigiensi & Arundeliano, cum editione Aldobrandiniana collatis, quas nobiscum communicavit Vir Celeberr. TH. GALE.

EPISTOLÆ & PRÆFATIONES, variis DIOGENIS LAERTII editionibus hactenus præfixæ.

INDICES AUCTORUM, RERUM & VERBORUM locupletissimi.

AMSTELÆDAMI,

Apud HENRICUM WETSTENIUM,

cIↄ Iↄ C viiiC.

ÆGIDIUS MENAGIUS
EMERICO BIGOTIO
S. P. D.

ET amavi te, EMERICE BIGOTI, & feci plurimi quo die primùm te vidi. Vidi autem te primùm (nam juvat hoc meminisse) apud Jacobum Sirmondum, Senem omni eruditione præstantem; quem summâ observantiâ Juvenes ambo colebamus. Hoc videlicet maximè proprium est laudis tuæ, ut nemini innotescas, cui non statim sis in amoribus; qui te non in sinu, non in oculis ferat. Et profectò quæcumque aut amicitiam conciliare, aut existimationem parere possunt, in te non mediocriter elucent: probitas, humanitas, suavitas, affabilitas, modestia, exquisitioris doctrinæ copia, judicium acre, ingenium perspicax; & si quid hoc etiam ad rem pertinet, familiæ dignitas atque amplitudo. Quis enim nostrûm ignorat, *Bigotios* in Senatu Neustriaco, Senatorum, Advocatorum Regiorum, Præsidum Infulatorum, magna cum dignitate munera explevisse? Sed nec paterno genere maternum inferius. Avus tuus maternus, *Claudius Grulartius*, Neustriaci Senatus Princeps fuit, Vir undecumque præstantissimus; & qui supremæ dignitatis auctoritatem ingenio auxit, sapientiâ, prudentiâ, eloquentiâ, eruditione. Filius ejus, *Henricus Grulartius*, avunculus tuus, in Germania, Pacis inter Principes Christianos componendæ caussâ, Plenipotentiarii, ut vocant, munere functus est: quod maximum munus *Henrico* tamen minimùm contulit, tanto plus in illo erat! Sed quoniam hæc cùm scribo, te, Virorum modestissimum, videre mihi videor rubore suffusum, & quasi virgineo pudore dejicientem oculos, parcam jam nunc verecundiæ tuæ; & quamquam sine fine laudandus es, laudandi te finem faciam. Ad tot tantasque dotes, quas primo congressu in te deprehendi, cùm accesserit non modò erga me singularis amor, sed plurima quoque ac suavissima officia, ex amico amicissimus mihi jamdudum factus es: ut hodie nemo sit amicorum meorum, quem plus te, pauci, quos æquè amem. Inter illa plurima ac suavissima officia, hoc præcipuum esse duco, quòd meis ædibus, quoties Luteciæ Parisiorum commoraris, amicè ac familiariter uteris: quo nihil in vita mihi aut jucundius quidquam accidit, aut utilius. Ut non immeritò Henricus Valesius tuus, sive potiùs noster, quoties de te sermonem habemus, (habemus autem quoties unà sumus; sumus autem sæpissime) eo contubernio beatum me prædicare non desinat.

At verò cùm cogitarem Scriptum aliquod meum tuo nomini tot nominibus mihi cariſſimo dicare; non ut ad gloriam tuam quidquam adjicerem; (neque enim ita ſum amens, ut ad eam quidquam meo teſtimonio poſſe adjici credam) ſed ut publicè omnibus & ſtudiorum noſtrorum conjunctionem, & amicitiam noſtram teſtatam facerem; ſimulque ut earum rerum memoriam poſteris proderem, ſi tamen ad poſteritatem Scripta mea perventura ſunt; commodè accidit, ut Octavianus Pulleynus, Bibliopola Anglus, qui editionem Diogenis Laërtii cum Variorum Commentariis parabat, Londino ad me ſcriberet, à popularibus ſuis quæ in eum Scriptorem habebam, magnopere efflagitari. Multa autem me habere, famâ acceperant. Ab ineunte ætate; fatebor enim; me omnis ars & doctrina liberalis, ſed maximè Philoſophica Hiſtoria, quam Ingeniorum Hiſtoriam ſoleo appellare, vehementer delectavit. Anni ſunt igitur viginti, aut amplius, ex quo in Diogenem Laërtium, Philoſophicæ Hiſtoriæ Scriptorem præcipuum, ingentes in hac Urbe Commentarios parabam, in quibus Veterum Philoſophorum Sectas omnes explanare, eorumque Vitas illuſtrare mens erat. Sed cùm in graviſſimum morbum, eumque diuturnum incidiſſem, Medicorum juſſu natale ſolum repetere, & ad manſuetiora me ſtudia convertere coactus, Commentarios illos Philoſophicos penitus abjeci: quorum etiam maxima pars poſtea periit, negligentiâ cartarum mearum cuſtodis. Ad Bibliopolam Anglum hæc ego cùm ſcripſiſſem, addidi, quod res erat, ex meis in Laërtium lucubrationibus nihil mihi ſupereſſe præter Notulas quaſdam atque Emendationes ad oram codicis mei adſcriptas: illas quidem fortaſſe non contemnendas, ſed quæ tamen tales non eſſent, ut editionem quam adornabat, tam avidè ab omnibus expetitam, morari deberent. Reſcribit Pulleynus, rogans me, obſecrans, obteſtans, ut earum copiam ſibi facerem. Diu ipſe reluctor. Prævidebam ſcilicet quod accidit, fore ut ſi me abſente Laërtiana illa mea ederentur, in manus hominum mendoſiſſima venirent. Tu contrà, non ſolùm mihi auctor eſſe, verum hortari, urgere, ut Bibliopolæ Anglo morem gererem, ſi non privatæ gloriæ, ſaltem publicæ utilitatis gratiâ. Quid multa? morem ei geſſi; ſive potius tibi, cui negare quidquam nec poſſum, nec debeo. Raptim igitur, dum tibi placere feſtino, Obſervationes in Laërtium & Emendationes ſcribo; ſed quæ latiùs ſe aperiente materiâ, in juſtos Commentarios crevêre. Eò verò fidentiùs hunc laborem ſuſcepi, quòd te habebam, qui mihi lucem in tenebris afferres; qui excurſus ſeſe nimiùm effundentes falce Criticâ amputares; qui κανὼν denique Scriptorum meorum; qui Cenſor eſſes. Sed ô fallaces hominum ſpes! ô cogitationes inanes! Italiam petens, vix cœpto in opere ecce me deſeris; eoque adjumento deſtitutum me & video et ſentio, cujus præcipuè fiduciâ opus illud ſuſceperam. Fateor quidem

dem te absentem non mihi usquequaque defuisse. Nam absens varias Laërtii Lectiones, quas ex Codicibus Romano & Florentino Romæ & Florentiæ descripseras, ad me misisti: quarum ope, nonnullos Laërtii locos videor mihi feliciter emendasse: certè plurimos de quorum lectione ambigebatur, confirmavi. Sed nihil hæc ad eam, quam præsens mihi operam præstitisses. Quare si minùs eruditæ atque ingeniosæ Observationes & Emendationes illæ meæ tibi videbuntur, id tibi ipsi, hoc est, absentiæ tuæ imputare debes. Qualescumque tamen tibi videbuntur; quando te auctore, te hortatore, te instigatore, eas scripsi, eas tibi, AMICISSIME ET DOCTISSIME BIGOTI, nunc inscribo: testes (utinam sempiternos) & amicitiæ nostræ, & studiorum nostrorum conjunctionis. Luteciæ Paris. die XX. Augusti anni CIƆ IƆ C LXIII.

ÆGIDII MENAGII.

De suis in DIOGENEM LAERTIUM Commentariis

PRÆFATIO

Præfixa editioni Londinensi.

In hisce meis in Laërtium Commentariis lapsum me non uno in loco facilè crediderim. Quis est enim tam Lynceus, qui in tenebris per salebrosa loca properans, nihil offendat; nusquam incurrat? Quàm sint Laërtii Scripta passim cùm tenebrosa, tum salebrosa, ignorat nemo, nisi qui Laërtium planè ignorat. Quàm properanter in eum scripserim, testes sunt Familiares mei; ipse mihi sum conscius. Si quis verò de erroribus meis privatim me atque amicè monere volet, næ ille magnam à me gratiam iniverit. Nec me tamen inimicum habebit, si palam atque acerbiùs reprehenderit. Sed si minùs humanè mecum agere malit, (nescio enim quo fato, certè nullo meo facto, famosos libellos invidi ac malevoli homines in me scribere huc usque non destiterunt) cum rogatum velim, videat priùs an quæ in me reprehendet, non ipsemet in Addendis & Mutandis quæ ad calcem horum Commentariorum edita sunt, correxerim. Nam ibi plurima mutavi, addidi, emendavi. Quocumque tandem modo mecum agetur, errata mea, cum honorifica eorum qui illa deprehenderint mentione, emendabo. Cogito enim, si vita supererit, illos meos præcipitatos Commentarios recognoscere & retractare, ac veluti refingere; iisque, quam paratam habeo, Latinam Laërtii Interpretationem meam, quando id multos cupere video, addere; ne toties de Veterum Interpretum erroribus Legentes admonere necesse habeam.

Interim hic de quibusdam quæ in me nonnullos delicatissimi fastidii homines damnare audio, purgare me conabor. Damnant, quòd textum Laërtianum longioribus Commentariis onerarim, dum in rebus notis & pervulgatis locos integros Scriptorum quos in testimonium adduco, eosque pervios, immo & ab aliis qui in Laërtium scripserunt, animadversos, exscribo. Locos integros Scriptorum quos in testimonium adducas, in Commentariis exscribere, ut paullò minus jucundum fatear, certè multò magis utile esse contendo. Est verò in hujusmodi Scriptis utile dulci anteponendum. Quâ in sententiâ cùm antea semper fuissem, in ea nuper valde sum confirmatus judicio LUDOVICI NUBLÆI, Viri judicii, quod omnes norunt, exactissimi. Non quivis Lector, inquiebat, quosvis libros apud se habet: verùm ut habeat, non habet ad manum: nec si ad manum haberet, in eos lubens inspiceret, dum calorem suum refrigerari, atque impetum retardari veretur. Consultò igitur id, quod tantopere damnant, feci: necdum me fecisse pœnitet. Fateor & id quoque, plurima me in medio atque ante pedes posita collegisse. Sed fateantur illi quoque, ex meis Lectoribus plures futuros, qui hæc ignorent, quàm qui norint. Omnibus scribimus, tam Indoctis quàm Eruditis. Quis autem illorum longè majorem numerum esse nescit? Igitur Scripta nostra multitudini fuerunt accommodanda. Sed & Doctissimis abunde nos in hisce Commentariis satisfecisse credimus, qui plurima abditis è fontibus, & à via publica remotis, hausta exhibuimus; quique Laërtii aut corruptos aut obscuros locos ampliùs mille, aliorum verò Scriptorum innumeros, aut restituimus aut illustravimus. Quòd si nonnulla ab aliis animadversa animadvertimus; vel erant illa omnibus pervia, vel paucis cognita. Omnibus pervia, nullius esse, quia omnium erant, existimavimus. Ad illa paucis cognita quod attinet, eorum auctores ubique laudavimus. Et si fortè alicubi non laudavimus, hoc mihi affirmanti credas velim, ea nos ab aliis non accepisse, sed in ea cum illis fortuitò incidisse. Difficile est, immo haud possibile, tritâ ab aliis viâ sic ingredi, ut in eorum vestigia numquam incurras. Musis

---- facies non omnibus una;
Non diversa tamen; qualem decet esse sororum.

Quòd si passim Scriptores aliquot eximios, tam Veteres quàm Recentiores, ubi res tulit ut ab illis dissentiremus, notavimus (quod modestè, ut natura nostra fert, fecimus) id fecimus, non ut tantorum Virorum famæ officeremus, (id enim à moribus nostris alienum est) sed ne tantorum Virorum auctoritas incautos Legentes in errorem induceret. Atque hæc sunt, LECTOR BENEVOLE, quæ mihi apud te præfanda putavi. Errata * enim, sive potiùs portenta Typographica, quando mea non sunt, non est meum excusare.

* Errata ista, in hac nostra editione emendata; addenda & mutanda, quorum sub initium præfationis fit mentio, suis locis inserta & mutata; imo & Commentarium ipsum magna accessione locupletatum esse, facilè animadvertet eruditus Lector. Quæ omnia licet ipsius Celeb. Menagii manu facta sint, quum tamen novam præfationem non mitteret, nec ut priorem mutaret induci posset; hanc verbotenus excudere coacti fuimus vel inviti.

Reve-

Reverendissimo, Doctissimóque Viro,

ÆGIDIO MENAGIO,

JOANNES PEARSON.

QUamprimùm magni *Gassendi* Lucubrationes ad decimum *Laërtii* librum prodierunt in publicum, lætabar equidem Veterum Philosophorum placita ab hujusce ætatis viro maximo in lucem conspectumque hominum, tanto cum apparatu ornatuque, esse prolata. Quamvis enim sequeretur eas partes, quas ipse minùs probaverim; mallemque præclarum ingenium, tam stupendam diligentiam atque doctrinam, ad alium aliquem potiùs Philosophorum, quàm ad Epicurum adornandum dealbandumque contulisset; mirificè tamen dilucida & erudita Antiquitatis discussione delectabar: & qualemcunque Diogenis librum eventilatum, explicatum, illustratum, emendatum fuisse gaudebam.

Cùm verò te, præstantissime *Menagi*, non unum tantummodo librum, aut loca aliquot obscuriora, ut fieri solet, attigisse, sed totum, quantus quantus est, Laërtium perlustrasse, & Auctorem, satis aut negligentem aut neglectum, mille mendis emaculasse ex ejusdem *Gassendi* Epistola intelligerem, opus exoptatissimum summâ gratissimaque cum expectatione præstolabar.

Accidit autem peropportunè ut *Octavianus Pulleynus*, Bibliopola celebris, de Laërtio edendo, & exemplarium penuriâ & libri caritate admonitus, cogitaret; & quid præcipuè in ea editione spectandum esset, à me fortè quæreret. Laudabam propositum: nec hærebam diutiùs quin statim consilium darem, ut te, Vir Clarissime, adiret, à te opem peteret, efflagitaret.

Licet enim *Marcum Meibomium* in Laërtio emendando laborasse ex ipsius Epistola ad *Gassendum* scripta intellexissem; cùm tamen id se frustra fortasse fecisse, quamprimùm idem à te susceptum cognosceret, ibidem fateatur; dabit & ipse veniam, si ad te solum confugiendum putaverim.

Et perplacet mihi quidem consilium numquam opportuniùs, nunquam feliciùs datum: Doctis sanè omnibus certissimè placiturum. Ecce enim per *Octaviani* Fratrem, Virum doctissimum; tunc fortè in *Gallia* vestra peregrinantem aut exulantem potiùs; annuisse te votis, & illius, & nostris: aggressum esse opus, nullius, nisi tuis humeris, non formidandum: paratum te esse Observationes, prout quotidie sub manibus tuis nascerentur aut crescerent, in Angliam mittere, nunciatum est.

Quare pollicebar omnia me facturum, ne te umquam tam liberalis animi pœniteret: sed in ipso Operis initio avocatus, & in alium quasi Orbem subitò delatus atque defixus, interesse, prospicere, aut ullas ἐργοδιώκτου partes explere haud potui. Si quid igitur ab operis peccatum sit, veniam à te imprimis mihi petendam esse, haud invitus agnosco. Quid autem à te in hisce Observationibus præstitum esse percipiam, lubentissimè commemoro, prædicoque.

Quid enim? qualis illa est diligentia tam varium Scriptorem ubique pressis vestigiis sequi! non desultoriè, ut amant plerumque Critici, sed tenore perpetuo explicare! ad minima quæque animum advertere! maxima quæque penetrare! nihil intactum relinquere! difficultatem nullam dissimulare! Quàm infinitæ lectionis indicium; Catalogos veteres supplere; Auctores cognomines addere; Opera & Scri-

pta

pta Philosophorum omissa eruere, adnotare, congerere; uniuscujusque Sectarum Principis discipulos hinc inde colligere, & simul Lectoris aspectui exhibere: id denique facere, quod Laërtius, tot Veterum voluminibus stipatus voluit, neque fecit! Quanta vis ingenii, tot loca planè deplorata restituere, tot mendosa repurgare, tot obscura illustrare, tot mutila resarcire, tot errores corrigere, omniaque aut ex MSStorum fide, aut certissimis conjecturis sanare! Quantum verò judicium, in aperiendis antiquorum Philosophorum placitis, dijudicandisque sententiis, plerumque obscuritate involutis, & præ affectata brevitate aut methodi neglectu confusis; in deligendis, excerpendis, afferendisque iis præcipuè ex optimis antiquissimisque Scriptoribus etiamnum extantibus, quæ ad utilitatem potiùs quàm ad pompam spectant. Quanta denique animi moderatio! quantus candor! veram Criticam cum nullius famæ dispendio exercere; nullius existimationem lædere; nullius erroribus insultare; nusquam ex mustaceo laureolam quærere; per quos profeceris, tam apertè profiteri; à viris doctissimis, non nisi salvo ipsorum honore, umquam dissentire: ut exclamare cogar, O jecur verè Criticum, sine splene!

His omnibus animi dotibus instructus Laërtium ornasti, felicem quidem quòd te nactus sit Commentatorem: sed si ipsum tantummodo spectemus, tali Vindice haud fortasse dignum: sin, ut unicum in hoc literarum genere nobis ex tam deplorando naufragio relictum intueamur, cui illustrando tantum industriæ, tantum ingenii, tantum judicii impertires, haud indignum.

Effecisti enim, Vir Clarissime, ut omnes cognoscendæ rerum naturæ avidi, & instaurandæ Philosophiæ seu liberè philosophandi maximè cupidi, tandem intelligant unde hauriendum sit, quod in hunc finem utile vel necessarium videatur: imò quod sæculo harum rerum magnopere curioso satisfacere possit.

Videant itaque quicquid est uspiam eruditorum hominum, quantum humaniores severioresque literæ tibi debeant: & eo, quo par est, grato animo agnoscant. Tu autem optimorum virorum opinione fruere, & Vale.

IN

IN DIOGENEM LAERTIUM
ÆGIDII MENAGII
OBSERVATIONES ET EMENDATIONES.

ΛΑΕΡΤΙΟΥ Διογένους περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων, τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων] Sic quoque editio Frobeniana, & Stephanica, & MSS. duo Regiæ Bibliothecæ. Tres Laërtianos MSS. codices ex ea vidi Bibliotheca: integros duos; decurtatum unum. In decurtato, ita horum librorum titulus conceptus fuit; Λαερτίου Διογένους βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, καὶ τῶν ἑκάστῃ αἱρέσει ἀρεσκόντων. Stephano, qui de Urbibus scripsit, Φιλόσοφος ἱστορία dicuntur in Ἔνετος, in Δρυΐδαι, & in Χολλίδαι: quo titulo Porphyrius librum scripserat, memoratum Nicephoro libro x. Historiæ Ecclesiasticæ cap. 36. & Suidæ, in Σωκράτης. Scripserat eodem titulo librum & Damascius, teste Suida, in Ἰφικρατίδης, in Δῶρος, & in Δαμάσκιος. Eodem titulo liber inscriptus etiamnum exstat, qui Galeno tribuitur; & ita Laërtium suos inscripsisse putamus. Φιλόσοφοι βίοι à Photio in Bibliotheca CLXI. appellantur: & Σοφιστῶν βίοι ab Eustathio ad Iliad. μ. Ceterùm, pro Διογένης Λαέρτιος, ut vulgò Diogenes noster dicitur; & ut eum quoque vocat Stephanus in Δρυΐδαι, & Hesychius Milesius in Antisthene; Λαέρτιος Διογένης, ordine præpostero, etiam à Photio dicto loco, ut hîc, appellatur. Ita scriptorum præponi nonnumquam solent cognomina; præsertim cùm à patria, quemadmodum istud Diogenis, desumpta sunt: Diogenem enim à Laërta Ciliciæ oppido potiùs quàm à Laërtio patre, *Laërtium* appellatum crediderim; contra quàm Vir magnus existimabat, qui eum Laërtii filium passim vocat. Sanè Λαερτινὸς dicitur Stephano in Χολλίδαι: quod Laërtæ oppidi ἐθνικὸν esse nemo non videt; quamquam hujus non meminit Stephanus ipse, ubi de hoc oppido agit, sed τοῦ Λαερτίνου & τοῦ Λαερτίου dumtaxat: & hoc postremum, ἐθνικὸν ἄμεινον ait esse. At Λαέρτης, non Λαέρτιος, dicitur Eustathio loco laudato: sed ubi Λαερτίτης rescribendum existimabat Tanaquillus Faber. Διογενιανὸς etiam, non Διογένης, à Tzetze appellatur. (Ita vel *Diogenianus* vel *Diogenes*, Grammaticus quidam Cyzicenus apud Suidam nuncupatur.) Dicitur & Ἐπιγραμματογράφος eidem Tzetzæ Chiliad. III. cap. 61. unde visum ab eo credunt Laërtii volumen Epigrammatum in Viros illustres; cujus in his Philosophorum Vitis toties Auctor meminit; & quod, quia omni metrorum genere scriptum fuit, Πάμμετρον inscripserat. Mirum autem, Diogenis Laërtii inter Græcos poëtas Vossium non meminisse. Obiter hic observamus, eruditissimum Sponium in Itinere suo, tomo 2. ubi de populis Atticæ, scripsisse Ποταμὸν, patriam fuisse Diogenis Laërtii, quod unde acceperit frustra diu quæsivi. Ejus fidem secutus est doctissimus Harduinus in Observationibus ad Plinium.

Qua autem ætate vixerit Laërtius, non ita facilis est disquisitionis. Scriptorum qui ejus meminerint antiquissimi sunt; Sopater Alexandrinus, qui, Photio teste, multa ex Vitis Laërtii suis doctrinæ variæ Eclogis inseruerat, quique Constantini Magni temporibus vixit, à quo interfectus est: & Hesychius Milesius, qui sub Justiniano vixit: & Stephanus, quem vixisse aliquamdiu ante tempora Justiniani, patet ex eo quòd Hermolaus quidam Grammaticus scripsit Epitomen librorum Stephani, quam Justiniano Imperatori nuncupavit, ut est apud Suidam in Ἑρμόλαος. Plutarchum laudat Laërtius in Speusippo & Anaxarcho; Favorinum passim; & Epictetum in Epicuro; unde his posteriorem fuisse constat. Vix enim est ut credam, vivos eos in testimonium adduxisse. Vixit Plutarchus sub Trajano; Favorinus sub Adriano; Epictetus verò usque ad Marci tempora vitam produxit, ut Suidas refert, qui id procul dubio ab aliquo Scriptore antiquo acceperat. In eo non falli Suidam, ut ad Epicteti Enchiridion eum falli Salmasius contendit, patet ex Themistio, auctore non contemnendo, qui Oratione XII. duos Antoninos Epicteto plurimum tribuisse ait; quod, nisi de Pio & Marco intelligi non potest. Hunc Themistii locum cùm olim Salmasio ostendissem, memini illum dicere, de sua sententia ampliùs cogitandum. certè illius argumenta, quibus Suidam refellere tentat, nihil evincunt, ut alibi ostendemus. Sed ad rem. Recentissimus omnium successionum, ultimusque Philosophorum, quorum Laërtius meminit, fuit Saturninus Cythenas, Sexti Empirici auditor: fuisse autem videtur Sextus Empiricus circa Trajani atque Hadriani tempora, ut ad Timonis Vitam observamus. Junior igitur Trajano & Hadriano, atque etiam Pio, Laërtius fuerit necesse est. At non longè post eorum tempora vixisse patet: siquidem in Præfatione Operis, cùm de secta Eclectica disserit, ait eam *nuper*; πρὸ ὀλίγου; à Potamone Alexandrino fuisse introductam: fuit autem Potamon sub Augusto & post Augustum, ut refert Suidas. Opus suum feminæ cuidam, Platonis studiosæ, Laërtius nuncupaverat: quod apparet ex his verbis in Vita Platonis, φιλοπλάτωνι δέ σοι δικαίως ὑπαρχούσῃ, καὶ παρ' ὁντινοῦν τὰ τοῦ Φιλοσόφου δόγματα φιλοτίμως ζητούσῃ, ἀναγκαῖον ἡγησάμην ὑπογράψαι καὶ τὴν φύσιν τῶν λόγων, καὶ τὴν τάξιν τῶν διαλόγων, &c. Ad eam feminam referendum, quod scribit idem Laërtius in Epicuro, θήσομαι δὲ καὶ τὰς κυρίας αὐτοῦ δόξας, καὶ εἴ τι ἔδοξεν ἐκλογῆς ἄξιως ἀναφθέγξασθαι, ὥστε σε πανταχόθεν καταμαθεῖν τὸν ἄνδρα. Arriani illam fuisse, quam Galenus libro de Theriaca ad Pisonem cap. 3. multò omnium

sibi carissimam vocat, verissimè, ut mihi quidem videtur, conjecit vir imprimis eruditus Thomas Reinesius Var. Lect. lib. II. cap. 12. nam & eam supra modum ab Imperatoribus commendatam, quod diligentem Philosophiæ navaret operam, & Platonis libris maximè gauderet, ait ibidem Galenus. Quare Diogenem Galeni æqualem fuisse, hoc est Marci & Severi temporibus vixisse, statuendum est. Nec obstat quod ait Johannes Jonsius libro illo suo elegantissimo de Scriptoribus Philosophicæ Historiæ, Galenum non esse auctorem libri de Theriaca ad Pisonem, cùm auctorem hujus libri Galeni æqualem fuisse constet: siquidem se paulò post Marcum-Antoninum vivere, indicat cap. 2. Et profectò, si aliquamdiu post Marcum vixisset Laërtius, vix est ut hujus Imperatoris; qui Stoicus fuit & Stoicos libros Græcè scripsit; cùm de Stoicorum secta & eorum successione ageret, non meminisset. Sed neque in eo albo Epicteti, germani Stoici, Vitam prætermisisset.

Statutâ Diogenis nostri ætate, ad alia, quæ eum attinent, transeundum. Voces aliquot significationis reconditæ, immo & μοναδικὰς, apud eum Scriptorem passim invenies; de quibus suo loco monebimus. Ἐλεημοσύνην διδόναι, pro eo quod vulgò Gallicè dicimus *donner l'aumosne*, in Aristotelis Vita usurpavit: qui loquendi modus cùm Christianorum Scriptorum proprius videatur, Laërtium Christianum fuisse vir quidam doctus suspicabatur: sed frustra. Christianum non fuisse, indicio esse possunt quas Epicuro tribuit laudes immodicæ; quin & inde Epicuréum fuisse conjicimus. Philosophicas illas Vitas in varios libros divisisse, testatur ipse alicubi. In his multa repetita; multa μνημονικὰ ἁμαρτήματα; multa παροράματα reperiet, qui attentiùs eas evolvet: adeò verum est quod ait Ambrosius, Laërtii Interpres, plus in legendo studii quàm in scribendo diligentiæ Laërtium adhibuisse. Keckermannus quoque eum languidè & frigidè scripsisse pronuntiat. Jam verò, quàm sunt ejus epigrammata & languida, & frigida! In eo tamen Scriptore, plurima bonæ frugis; facta & dicta Philosophorum; eorum variæ & sectæ & opiniones: ut meritò Michaël Montanus noster, plures Laërtios; aut quem habemus, vel planiorem, vel ampliorem, exoptaverit. Etiam Josephus Scaliger, in Appendice ad Conjectanea in Varronem, pag. 189. Laërtium, *eruditissimum Scriptorem* vocat. Ipse equidem Philosophicam illam Historiam, *Ingenii humani Historiam* solitus sum appellare. *Magnus autem defectus in illa Historia Philosophica Laërtii, injuriâ temporum accidit, ut ex Indice vetustissimi codicis observatum mihi olim, qui longe plures Philosophorum Vitas habet. In eo laterculo memini legere, &* Κορνοῦτον, *&* Πολέμωνα, *&* Ἄρειον, *& alios quamplurimos, ut alibi dicam. In his est, &* Μύρμηξ, *Philosophus* Διαλεκτικός. Verba sunt Salmasii in Plinianis Exercitationibus, pag. 888. Verùm memoriâ lapsus est Salmasius, cum Polemonis Vitam in his libris non exstare putavit: sed fortasse τυπογραφικὸν fuit ἁμάρτημα, pro *Potamonis*. An Cornuti, Arei, & Myrmecis, Vitas scripserit Laërtius, dixerit Vates aliquis, non ego. crediderim non scripsisse. Aliquid tamen in Opere Laërtii desiderari, nullus dubito. Certè deesse videtur Præfatio aliqua ad feminam illam φιλοπλάτωνα, cui opus dicaverat. Etiam in Catalogo librorum Chrysippi omnes libri Physici desunt; aliique non pauci, ut ad eum Catalogum ostendemus. Epitomen solùm esse hoc opus vir acerrimi judicii Tanaquillus Faber existimabat.

Superest, ut de variis Diogenis Laërtii editionibus differamus. Primùm Latinè prodiit, interprete Ambrosio Civenio, Monacho Camaldulensi, viro non inerudito, ut ex ejus Vita, ab Augustino Florentino, Monacho itidem Camaldulensi, conscripta, constat; sed qui tantâ licentiâ in his libris vertendis usus est, ut scriptorem potiùs historiæ, quàm Historici interpretem dixeris. Obiter hìc observamus, ab eo rogatum fuisse Philelphum, ut Græcos versus, qui in Laërtio reperiuntur, Latinos faceret. Quod nos docuit Philelphus ipse, decade 2. hecatostichâ 7. ad Manettum, his Versibus:

Ambrosius queritur Monachus, quod legis amicæ
Officium, MANETTE, nihil, nec nomina curem.
Fallitur Ambrosius: nam, si scrutabere verum,
Nomen amicitiæ sanctum mihi, sanctus & usus.
Sed fugit Ambrosium vis tanti muneris, atque
Ipsius naturæ res. tantùm utile censet,
Atque voluptatem quæ vim conflavit amoris,
Conservetque omnem. Nec enim, MANETTE, negabo
Quod minus obsequium cunctis in rebus amico
Præstiterim, quotiens intempestiva poposcit,
Aut consulta minùs. Si non epigrammata largi
Muneris in Latium nondum traduximus, atque
Eulogia, Argivis solventes protinus oris:
Quod totiens precibus, totiensque poposcit amicus:
Non ideo nobis adeo succenseat, ut nil
Cogitet officium quod sit rerumque, dieque.
Si res plura petit, patitur quàm temporis hora,
Aut quod tempus avet, res negligit, audet amicus
Officium culpare meum, quod remque diemque
Æquali expendens trutina, sic ducit utrique
Se fecisse satis, duce si Laërtius uno
Venerit in Latium: ne si, velut Iris, amictus
Venerit in Latium, moveat novus histrio risum.
Cantio longa quidem, tot me traducere versus,
Quot, Grajum Vitas describens ille virorum,
Rettulit Interpres. Si reddere quæque Latina
Nititur. Ambrosius, cur non quoque versibus ornat
Scripta suis? Nescit metrum, &c.

Et in epistola ad ipsum Ambrosium, apud Augustinum Florentinum, libro III. Historiarum Camaldulensium, cap. 6. Verba Philelphi hæc sunt: *De Diogenis Laërtii versibus; quod perurbanè expostulas, ne mihi succenseas, rogo. Nam partim occupationibus, partim animi molestiâ factum, ut versus illos Latinos facere ut jusseras, distulerim in hunc diem. Sed geram profectò morem voluntati tuæ.* Obiter & hìc observamus, cùm Laërtii versionem aggressus est Ambrosius, Laërtii opera necdum vidisse: quod ipse sic testatur

epistolâ 3. apud eundem Augustinum: *Ceterùm ex animi sententia loquar: si opus ipsum anteà legissem, nullis unquam precibus ut id traducerem, induci potuissem. Est enim, quod tu minimè ignoras, plenum difficultatis Sectas omnes illas, ita ut ab eo traduntur, diligenterque exprimere.* Ambrosius Cosmo Medicæo Interpretationem suam nuncupaverat. Eam postea Benedictus Brugnolus, Veronensis, vir & ipse eruditus, & qui Julium Cæsarem Scaligerum literas docuit, ut Josephus filius bellissimâ illa ad Dousam epistolâ testatur, recognovit, & recognitam Laurentio Georgio & Jacobo Baduario, Patriciis Venetis, anno 1475. misit. Is est Benedictus Brugnolus, qui Prisciani libros de octo partibus Orationis, emendavit, & recognovit. At Græcè primum prodiit Laërtius Basiliæ apud Frobenium anno 1533. Græcum etiam postea edidit Henricus Stephanus cum Latina Interpretatione Benedicti Brugnoli ad calcem, anno 1570. & deinde cum eadem interpretatione è regione textus Græci, cumque Notis Isaaci Casauboni, ex cujus è nuncupatoria epistola ad Arnaldum patrem, amplos Commentarios in eum Scriptorem parasse intelligimus; quæ publici juris fieri Reipublicæ Literariæ maximè interesset. Circa eadem tempora, anno scilicet 1556. prodiit Antuerpiæ Ambrosii Latina Laërtii interpretatio, cum variis (ex vetustis exemplaribus) Johannis Sambuci lectionibus. Romæ porrò, anno 1594. Aloysius Zanettus Laërtium Græcè edidit, cum Interpretatione accurata viri doctissimi & Latinæ Linguæ peritissimi Thomæ Aldobrandini, & ad fidem vetustorum Codicum; Farnesiani præcipuè, optimæ notæ & miræ vetustatis; diligenter emendata; cumque ejusdem Annotationibus eruditis, sed quæ in Leucippi vita desinunt. Ad eam editionem, cùm ceteris emendatior viris doctis videretur, & ab illis magis frequentaretur, has Observationes atque Emendationes referre visum est: & maximè, cùm id à nobis postularet Octavianus Pulleynus, Anglus Bibliopola, cujus rogatu illas scribimus.

AD PROOEMIUM.

1 ΤΟ' τῆς φιλοσοφίας ἔργον ἔνιοι φασὶν ἀπὸ Βαρβάρων ἄρξαι] Ita Justinus Martyr, Tatianus, Clemens Alexandrinus, Theophilus, Eusebius, Athanasius, Theodoritus, alii.

Γεγενῆσθαι γὰρ παρὰ μὲν Πέρσαις Μάγους, &c.] Cyrillus lib. IV. contra Julianum: ἐφιλοσόφησαν δὲ καὶ παρ' Αἰγυπτίοις οἱ κεκλημένοι Προφῆται· καὶ μὴν καὶ Ἀσσυρίων Χαλδαῖοι, καὶ Γαλατῶν οἱ Δρυΐδαι, καὶ ἐκ Βάκτρων τῶν Περσικῶν Σαμαναῖοι, καὶ Κελτῶν οὐκ ὀλίγοι, καὶ παρὰ Πέρσαις οἱ Μάγοι, καὶ παρ' Ἰνδοῖς οἱ Γυμνοσοφισταί. Erant autem Magi rerum divinarum periti & administri: quod vox ipsa significat, teste Porphyrio de abstinentia animalium lib. III. παρὰ μέν γε τοῖς Πέρσαις οἱ περὶ τὸ θεῖον σοφοὶ, καὶ αὐτοῦ θεράποντες, Μάγοι μὲν ὀνομάζονται· τοῦτο γὰρ κατὰ τὴν ἐπιχώριον διάλεκτον σημαίνει ὁ Μάγος. Apuleius in Apologia prima: *Persarum linguâ Magus est, qui nostra sacerdos.* Et Hesychius: Μάγον τὸν ἀπατεῶνα, φαρμακευτήν. τὸν θεοσεβῆ, καὶ θεολόγον, καὶ ἱερέα, οἱ Πέρσαι οὕτως λέγουσι.

Παρά τε Κελτοῖς καὶ Γαλάταις τοὺς καλουμένους Δρυΐδας] Meminit hujus loci Stephanus in Δρυΐδαι. Δρυΐδαι, ἔθνος Γαλατικὸν φιλόσοφον. Διογένης Λαέρτιος ἐν φιλοσόφῳ ἱστορίᾳ. Celtarum nomine, Germanos Græci comprehendunt.

Καὶ Σεμνοθέους] Ita legendum, non Σαμοθέους. A Deorum cultu, Vates illi Σεμνόθεοι vocabantur. In hanc meam Notulam scripsit olim eximiam Observationem vir eximius Johannes Galesius Professor Regius, & utriusque Academiæ Academicus. Eam, à se mecum communicatam, hîc tecum, Lector benevole, communicare non pigebit.

Diogenes Laërtius, initio Procemii, scribit eos qui in Galliis olim habebantur Sapientes, *Druidas* & Σεμνοθέους appellatos esse. Ita legunt omnes Laërtii Editores: nam quòd Σαμαθέους quidam Auctores legendum putaverunt, illud à Pseudo-Beroso est, quem eruditi omnes meritò exploserunt. Σεμνοθέους autem dictos esse ἀπὸ τῆς περὶ τοὺς θεοὺς σεμνότητος, seu quòd σεμνοὶ essent illis οἱ θεοὶ, conjicit Henricus Stephanus in Thesauro Linguæ Græcæ: quam conjecturam eruditissimus Menagius probat in suis ad Diogenem Laërtium Notis. *A Deorum cultu*, inquit, Σεμνόθεοι *Vates illi vocabantur.* Quamquam autem veteres Gallos Græcæ linguæ studiosos fuisse constat, tamen Casaubono assentior, barbararum gentium appellationes è lingua Græca non esse petendas. Itaque vix adduci possum ut existimem, vocem Σεμνόθεος, quæ pura puta Græca est à veteribus Gallis fuisse usurpatam. Suspicionem auget, quod apud nullum alium auctorem, quod quidem sciam, Σεμνοθέων nomen inveniatur: licet de Gallorum Sapientibus, mentio frequens à Græcis Latinisque facta fuerit. Itaque crediderim, eos qui in Galliis Sapientes olim habebantur, nomine aliquo è Veteri Gallica lingua sumpto appellatos fuisse, quod nomen cùm à Græcis Laërtii exscriptoribus non intelligeretur, ab iis in vocem Græcam Gallicæ aliquatenus similem, fuerit mutatum. Quænam autem vox illa Gallica fuerit cogitanti, occurrit eos qui *Samnitæ* in Galliis appellabantur, sapientiæ nomine celebres olim fuisse. Strabo Geographiæ libro IV. postquam egit de Druidibus, ait ἐν τῷ Ὠκεανῷ φασὶν εἶναι νῆσον μικρὰν, οὐ πάνυ πελαγίαν, προκειμένην τῆς ἐκβολῆς τοῦ Λείγηρος ποταμοῦ· οἰκεῖν δὲ ταύτην τὰς τῶν Σαμνιτῶν γυναῖκας, Διονύσῳ κατεχομένας, καὶ ἱλασκομένας τὸν θεὸν τοῦτον τελεταῖς τε καὶ ἄλλαις ἱεροποιΐαις ἐξιλεουμένας. Straboni consentit Dionysius Periegetes: nisi quòd Ἀμνίτας appellat qui à Strabone Σαμνῖται nuncupantur; sive quòd sigma initiale exciderit vitio Librariorum; sive quòd hoc nomen & cum sigma initiali & sine ipso scribatur: quod multis aliis urbium populorumque nominibus accidere, monet Casaubonus Commentario in librum I. Strabonis. Sic, qui Suessiones Cæsari & Straboni, à Ptolemæo appellantur Οὐέσσονες. Sed ut ad rem redeam, Dionysius, mentione facta Insularum Britannicarum, ait,

Ἀγχι δὲ νησιάδων ἕτερος πόρος, ἔνθα γυναῖκες

Ἀνδρῶν ἀντιπέρηθεν ἀγαυῶν Ἀμνιτάων
Ὀρνύμεναι τελέουσι κατὰ νόμον ἱερὰ Βάκχῳ.

In quem locum Eustathius, Dionysii Commentator, φασὶ νῆσον ὠκεανίαν εἶναι μικράν, οὐ πάνυ πελαγίαν, ἣν οἰκοῦσι γυναῖκες Ἀμνιτῶν Διονύσῳ κατεχόμεναι. Cùm ergo constet Samnitas, ut & Druidas, in Galliis sapientiæ laude celebres fuisse; nec Gallorum Σεμνοθέων mentio apud ullum Auctorem Latinum, Græcumve, si hunc Laërtii locum excipias, occurrat; credibile est in hoc ipso Laërtii loco legendum esse, non Σεμνοθέους, sed Σαμνίτας: eamque vocem cùm à Librariis non intelligeretur, in Σεμνοθέους mutatam esse. Nec mirum exscriptores Laërtii in voce Σαμνίτας mendum suspicatos esse, cùm viri eruditissimi apud Strabonem, & Stephanum Byzantinum, eamdem vocem corruptam esse pronuntiarint. Xylander in laudatum Strabonis locum scribens, ait, SAMNITICAS MULIERES *apparet prave scribi.* Thomas de Pinedo hunc Stephani Byzantini locum enarrans, Σάμνιον, πόλις Βρεττανίας. τὸ ἐθνικὸν, Σάμνιος καὶ Σαμνίτης, *Duos errores*, inquit, *hic esse suspicor: primum, quòd Samnium non fuit urbs, sed regio: posteriorem, quòd pro* Βρεττανίας *legendum sit* Βρεττίας: *sic enim Græcis vocabatur regio Bruttiorum ubi Samnites.* Quin & ipse longè doctissimus Holstenius in suis ad hunc Stephani locum Notis, *Errat Stephanus*, inquit, *dum ex provincia nobis fingit urbem. Deinde, pro* Βρεττανίας, *legendum videtur* Βρεττίας: *hoc enim nomine Bruttiorum regionem appellabant.* Sed neque errasse Stephanum, dum Samnitas in Galliis collocat, neque ullum in eo, neque in Strabone mendum esse, patet, tum ex allatis Dionysii Periegetæ & Eustathii verbis, tum ex eo quod Ptolemæus Geographiæ libro II. Samnitas prope Ligerim collocat. Σαμνῖται, inquit, πλησιάζοντες τῷ Λίγηρι ποταμῷ. Neque verò displicet conjectura Ortelii, qui pro Σαμνῖτας legit Ναννῆτας apud Ptolemæum. Et fortè ita legendum est, tum apud Strabonem, tum apud Dionysium Periegetem. Quod idem dici de Stephano Byzantino non potest, cùm apud ipsum vox Σάμνιον, & Σαμνίτης, vocibus quæ à litera sigma incipiunt, connumerata fuerit. Summa sit, in Procemio Diogenis Laërtii, non Σεμνοθέους, sed Σαμνίτας, videri legendum.

Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Μαγικῷ] Meminit & infrà, in eadem Præfatione, hujusce libri Aristotelici idem Laërtius. Aristoteli quoque tribuitur à Plinio lib. xxx. cap. 1. Inter libros tamen Aristotelis à Laërtio in Aristotelis Vita non recensetur: & certè, à nonnullis Antistheni; & ab aliis Rhodoni, tribuebatur, teste Suida in Ἀντισθένης. Etiam inter ψευδεπιγράφους ab Anonymo numeratur in Vita Aristotelis M S. quam infrà, post nostras ad Aristotelem Observationes, edendam curabimus.

Σωτίων ἐν τῷ εἰκοστῷ τρίτῳ τῆς διαδοχῆς] Legisse videtur Vetus Interpres, ἐν τῷ ιγ, vertit enim, *in decimo tertio.* Infrà, in Anaxagora, ejusdem operis idem Laërtius plenius meminit: Σωτίων ἐν τῇ διαδοχῇ τῶν Φιλοσόφων. In eo exponebat Sotion, quis Philosophus cuique successerat, Philosophorumque vitas persequebatur, ut testatur Eunapius initio Vitarum. Hunc de Successionibus librum in compendium redegerat Heraclides Lembus. Videndus Vossius, libro eruditissimo de Historicis Græcis, & Jonsius de Scriptoribus Philosophicæ Historiæ, II, 10.

Ὦχον] Μῶχον, non Ὦχον, hîc legendum plurimi viri docti existimârunt: & sanè ita Phoenix ille dicitur Straboni, Josepho, Sexto Empirico, Tatiano, Eusebio, Jamblicho, Georgio Cedreno, & Athenæo: quod enim apud Athenæum hodie Μόσχον, non Μῶχον, legitur, τυπογραφικὸν fuit ἁμάρτημα: quamquam Phoenicium nomen sit & *Moschus*, ut patet ex Strabone, qui libro XVI. meminit Moschi Sidonii. Modò ne ibi quoque sit mendum, & *Moschus* sit pro *Mocho*: quod omnino statuendum est. Apud Suidam tamen, qui hunc Laërtii locum exscripsit, Ὦχος quoque legitur: Ὦχος, φιλόσοφος παρὰ Φοίνιξι, Ζάμολξις παρὰ Θρᾳξὶν, Ἄτλας, παρὰ Λίβυσιν: ubi mendi suspicionem tollit series literarum. Ὦχος & Μῶχος idem. Vide Thomam Reinesium Diatribâ de Lingua Punica. Mochus ille Phoenix Phoeniciâ linguâ scripserat res patrias: auctor Athenæus, libro III.

Νείλου] Νεῖλος quoque dicitur Clementi Alexandrino, & Scholiastæ Apollonii: & Ciceroni *Nilus*: at, ut Casaubonus observavit, Diodoro Siculo Νειλεύς.

Ἧς τοὺς προεστῶτας ἱερέας εἶναι καὶ προφήτας] *Propheta*, apud Ægyptios vocabatur summus sacerdos, qui reliquis sacerdotibus & pastoribus præerat. Epiphanius libro III. adversus Hæreses: παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις προφῆται καλούμενοι τῶν ἀδύτων τε καὶ ἱερῶν ἀρχηγοί. Videndus Valesius ad librum IV. Histor. Ecclesiasticæ Eusebii. Meminit & Prophetarum Ægyptiorum idem Laërtius infrà, in Platone.

2. Ἀπὸ δὲ τούτου εἰς Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα ἐτῶν εἶναι μυριάδας] De Ægyptiorum antiquitate Mela lib. I. cap. 9. *Ipsi vetustissimi, ut prædicant, hominum, trecentos & triginta Reges ante Amasin, & supra tredecim millium annorum ætates, certis annalibus referunt; mandatumque literis servant, dum Ægyptii sunt, quater cursus suos vertisse sidera, ac Solem bis jam occidisse, unde nunc oritur.* Scholiastes Apollonii in lib. IV. Argonauticorum pag 186. Δικαίαρχος ἐν πρώτῳ, μετὰ τὸν Ἴσιδος Ὧρον, βασιλέα γεγονέναι Σεσόγχωσιν λέγει. ὥστε γίγνεσθαι ἀπὸ τῆς Σεσογχώσιδος βασιλείας μέχρι τῆς Νείλου ἔτη δισχίλια φ. ἀπὸ δὲ τῆς Νείλου βασιλείας μέχρι τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος, ἔτη υλς. ὡς εἶναι τὰ πάντα ὁμοῦ ἔτη δισχίλια ἐννακόσια λς. De eorundem antiquitate, insignis quoque locus est apud Herodotum, qui trecentorum Regum asservata fuisse corpora scribit: item apud Augustinum de Civitate Dei.

Σελήνης δὲ ὀκτακοσίας τριάκοντα δύο] Vox δύο deest in uno Codicum, qui in Regis Christianissimi Bibliotheca asservantur.

Ἑρμόδωρος μὲν ὁ Πλατωνικός] Plinius, non Hermodorum, sed Hermippum citat auctorem. Scripserat Hermippus libros περὶ Μάγων, de quibus infrà.

Ξάνθος δὲ ὁ Λυδός] Is est Xanthus Candaulæ filius, Λυδιακῶν scriptor, de quo Suidas. Scripserat & Μαγικά, quæ à Clemente Stromat. libro III. citantur: quos libros respexit, puto, hoc loco Laërtius.

Ἑξακόσια] MSS. duo ἑξακισχίλια. Sanè Magi Zoroastrem quinque annorum millibus Trojæ excidium antecessisse putant, ut est apud Plinium; & apud Plutarchum, tractatu de Iside. Scaliger atque Petavius, qui hîc erratum esse in numero non animadverterunt, plures fuisse Zoroastras suspicati sunt. In numeris erratur sæpe à Librariis: quod ut caveret Menecrates Medicus, librum scripserat titulo ὁλογράμματος αὐτοκράτωρ, in quo numeri vocibus integris, non verò literis singulis, notati erant. Meminit hujus libri Galenus libro I. de Antidotis; ubi ejusmodi consilium probat.

Ὀστάνας] Suidas: Ὀστᾶναι· οὗτοι πρώην παρὰ Πέρσαις Μάγοι ἐλέγοντο. Ab Ostane scilicet: de quo idem Suidas, in voce ἀστρονομία.

Ἀστραψύχους] Suidas Ἀστραμψύχους quod rectius puto. quamvis Ἀσταμψοι dicantur ab eodem, in voce Μάγοι. Astrampsychus quidam, non admodum vetus auctor, scripsit Oneirocritica, & de Mulomedicina: cujus etiam liber de Somniorum interpretatione exstat, versibus senariis conscriptus.

3 Παρὰ μὲν Ἀθηναίοις γέγονε Μουσαῖος, παρὰ δὲ Θηβαίοις, Λίνος] Suidas quoque Musæum Atheniensem facit: at Linum, facit Chalcidensem. Ipse quidem Lini Thebani meminit, sed diversi ab eo de quo hîc Laërtius. Ceterùm Vossius, libro de Musica, hunc Musæum, qui Theogoniam & Sphæram primus scripsit, alium facit à Musæo qui Orpheo erat σύγχρονος: eumque esse putat, cujus meminit Aristoteles lib. VIII. Politicorum & cujus hoc effatum profert, βροτοῖς ἥδιστον ἀείδειν. Profert & Musæi hunc versum Aristoteles libro & cap. VI. de Historia animalium: ubi de ovis aquilæ: Ὃς τρία μὲν τίκτει, δύο δ' ἐκλέπει, ἓν δ' ἀλεγίζει. Sed an Musæus ille, sit vetustissimus ille Musæus, Orphei æqualis, quem Maro fecit principem Elysiacarum cantionum: *Musæum ante omnes: medium nam plurima turba. Hunc habet, atque humeris exstantem suspicit altis:* dixerit alius, non ego. Ejus esse, quod hodie exstat Poëma de Herus & Leandri amoribus, putavit Julius Cæsar Scaliger Poëtices libro V. cap. I. Sed in eo omnino falsus est magnus ille Criticus: vel ipso Josepho Scaligero, filio, teste. Ita enim ille epistolâ 247. ad Claudium Salmasium: *Nonnum ita soleo legere, quomodo Mimos spectare solemus: qui nulla alia re magis nos oblectant, quàm quòd ridiculi sunt. Parcior & castigatior quidem Musæus, sed qui cum illorum veterum frugalitate comparatus, prodigus videatur. Neque in hoc sequimur optimi parentis nostri judicium, quem acumina illa & flores declamatorii ita ceperunt, ut non dubitârit eum Homero præferre.* Fuit Musæus ille, Grammaticus: quod rectè vidit Isaacius Casaubonus: qui videndus ad hunc ipsum Laërtii locum.

Καὶ τὸν μὲν Εὐμόλπου παῖδα φασὶ] Hieronymo quoque in Chronico Eusebiano Musæus filius est Eumolpi: at Diodoro, filius est Orphei. Suidas Eumolpi patrem facit, filium Antiphemi, τοῦ Εὐφήμου, τοῦ Ἐκφάντου, τοῦ Κερκυῶνος. Servius varias de eo esse opiniones ait; alios, Lunæ filium; alios, Orphei esse velle. Lunæ filium vocat Orpheus in poëmatio de Deo.

Φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί. θύρας δ' ἐπίθεσθε βεβήλοις
Πᾶσιν ὁμῶς. σὺ δ' ἄκουε, φαεσφόρου ἔκγονε Μήνης
Μουσαῖ'

Τοῦτον τελευτῆσαι Φαληροῖ] Id est, *Phaleris.* Aldobrandinus, qui *Phalare* vertit, videtur legisse Φαλάροι: est autem Phalara: urbs Thessaliæ. In sequenti disticho vertit quoque τὸ Φαληρικὸν οὖδας, *Phalarica tellus.* Tu verte, *Phalerica tellus.* In editione Sambuciana Φαληρινὸν legitur, minùs rectè. Φάληρον, navale fuit Atheniensium.

Μουσαῖον, φθίμενον] Ita meliùs, quàm, ut in Sambuci editione legitur, Μουσαίου.

Ἀπὸ τοῦ πατρὸς δὲ τοῦ Μουσαίου καὶ Εὐμολπίδαι καλοῦνται παρ' Ἀθηναίοις] Sophoclis Scholiastes ad Oedipum Colonæum: ζητεῖται δέ τι δήποτε οἱ Εὐμολπίδαι τῶν τελετῶν ἐξάρχουσι ξένοι ὄντες· εἴποι δ' ἄν τις, ὅτι ἀξιοῦσιν ἔνιοι πρῶτον Εὔμολπον ποιῆσαι τὸν Δηϊόπης τῆς Τριπτολέμου τὰ ἐν Ἐλευσῖνι μυστήρια, καὶ οὐ τὸν Θρᾷκα· καὶ τοῦτο ἱστορεῖν Ἴστρον ἐν τῷ περὶ τῶν ἀτάκτων. Ἀκεσίδωρος δὲ πέμπτον ἀπὸ τοῦ πρώτου Εὐμόλπου εἶναι τὸν τὰς τελετὰς καταδείξαντα, γράφων οὕτως, Κατοικῆσαι δὲ τὴν Ἐλευσῖνα ἱστοροῦσι πρῶτον μὲν τοὺς αὐτόχθονας, εἶτα Θρᾷκας τοὺς μετὰ Εὐμόλπου παραγενομένους πρὸς βοήθειαν εἰς τὸν κατ' Ἐρεχθέως πόλεμον. τινὲς δέ φασι καὶ τὸν Εὔμολπον εὑρεῖν τὴν μύησιν τὴν συντελουμένην κατ' ἐνιαυτὸν ἐν Ἐλευσῖνι Δήμητρι καὶ Κόρῃ· Ἀνδροτίων μὲν οὖν γράφει, οὐ τὸν Εὔμολπον εὑρεῖν τὴν μύησιν, ἀλλ' ἀπὸ τούτου Εὔμολπον πέμπτον γεγονότα· Εὐμόλπου δὲ γενέσθαι Κήρυκα· τοῦ δὲ, Εὔμολπον· τοῦ δὲ, Ἀντίφημον· τοῦ δὲ, Μουσαῖον, τὸν ποιητήν. τοῦ δὲ, Εὔμολπον, τὸν καταδείξαντα τὴν μύησιν, καὶ ἱεροφάντην γεγονότα. Hesychius: Εὐμολπίδαι, οὕτως οἱ ἀπὸ Εὐμόλπου ἐκαλοῦντο, τοῦ πρώτου ἱεροφαντήσαντος· πολλοὶ δὲ γεγόνασιν ὁμώνυμοι Εὔμολποι. Suidas: Εὐμολπίδαι γένος ἀπὸ τοῦ Θρᾳκὸς, ὃς καὶ τὴν μύησιν εὗρεν, ἢ ἀπὸ τοῦ Μουσαίου υἱοῦ, ὃς ἦν ἀπὸ τοῦ δευτέρου πέμπτος, &c. Videndus Meursius in Eleus. cap. 2.

Τὸν δὲ Λίνον, παῖδα εἶναι Ἑρμοῦ καὶ Μούσης Οὐρανίας] Apollinis filium facit Virgilius Eclogâ 4. Variæ & de ea re exstitere opiniones. Suidas: Λίνος, Χαλκιδεὺς, Ἀπόλλωνος καὶ Τερψιχόρης, οἱ δὲ Ἀμφιμάρου καὶ Οὐρανίας· οἱ δὲ Ἑρμοῦ καὶ Οὐρανίας. Amphimari etiam filium facit Pausanias in Bœoticis: λέγεται δὲ ὡς ὁ Λίνος οὗτος παῖς μὲν Οὐρανίας εἴη καὶ Ἀμφιμάρου τοῦ Ποσειδῶνος. Apollodorus in Bibliotheca υἱὸν Οἰάγρου κατ' ἐπίκλησιν Ἀπόλλωνος fuisse dicit. Apollinis & Psamathes filium facit Linum Conon apud Photium in Bibliotheca. De Psamathe Ovidius in Ibin: 4

Utque patrem Psamathes, condat te Phœbus in ima
Tartara: quod nata fecerat illa sua.

Sed Statius multo plura in Thebaïde.

Ὅθεν λαβὼν Ἀναξαγόρας, &c.] Vide infrà, in Anaxagora.

Τοξευθέντα ὑπὸ Ἀπόλλωνος] Alii ab Hercule præceptore cæsum volunt. utriusque sententiæ meminit Pausanias in Bœoticis. à canibus dilaceratum, scribit Cronon apud Photium.

Ὧδε Λίνον Θηβαῖον ἐδέξατο γαῖα θανόντα] Est qui legit, Ἥδε, *hæc tellus:* & in pentametro, εὐστέφανον, pro εὐστεφάνου. ipse nihil muto.

5 Τὸν πᾶν τὸ ἀνθρώπειον πάθος ἀφιδοῦντα τοῖς θεοῖς] Origenes libro I. contra Celsum: ὅρα οὖν εἰ μὴ ἄντικρυς κακουργῶν, ἐξέβαλε τοῦ καταλόγου τῶν Σοφῶν καὶ Μωϋσέα· Λίνον, δὲ καὶ Μουσαῖον, καὶ Ὀρφέα, καὶ τὸν Φερεκύδην, καὶ τὸν Πέρσην Ζωροάστρην, καὶ Πυθαγόραν φήσας περὶ τῶνδε διειληφέναι, καὶ ἐς βίβλους κατατεθεῖσθαι τὰ ἑαυτῶν δόγματα, καὶ πεφυλάχθαι αὐτὰ μέχρι δεῦρο καὶ ἑκὼν μὲν ἐπελάθετο τοῦ περὶ τῶν νομιζομένων θεῶν μύθου ὡς ἀνθρωποπαθῶν ἀναγεγραμμένου μάλιστα ὑπὸ Ὀρφέως. *Considera igitur, an non procul dubio malitiosè Mosen in Sapientum catalogo praeterierit; Linum verò, Musæum, Orpheum, Pherecydem, Persam Zoroastrem, Pythagoram, dixerit de hujusmodi tractasse opinionibus, quæ libris eorum inserta serventur in hunc usque diem: ubi volens ac prudens oblitus est fabulæ de his qui Dii putantur, tribuentis eis affectus Hominum: quod maximè apud Orphea legitur.*

Καὶ τῷ τῆς φωνῆς ὀργάνῳ] Id est, linguâ: quæ, ut ait Pollux II. 4. 25. sermonis & fons & dux est: λόγου τε πηγὴ καὶ χορηγός. καταγλωττισμὸν, sive etiam quid turpius. innuere videtur Diogenes. Sed aliquid deesse videtur.

Τοῦτον δὲ ὁ μὲν μῦθος ὑπὸ γυναικῶν ἀπολέσθαι φησί] Phanocles in Poëmate Ἔρωτες, ἢ καλοί, apud Stobæum; Pausanias, in Bœoticis; & Ovidius, in Metamorphosi, & Maro Georgicorum libro IV.

Ἐν Δίῳ τῆς Μακεδονίας] Ad differentiam illius quæ est in Eubœa. De utraque Livius & Stephanus. Est & Dium in Epiro, in Thracia, in Thessalia, &c.

Κεραυνωθῆναι] Idem testatur & Pausanias dicto loco. In cacumine montis Olympi sepultum legitur in Epigrammate quodam lib. III. Anthol. εἰς ποιητάς.

6 Κλείταρχος] An potiùs Κλέαρχος? mox enim Laërtius: Κλέαρχος δὲ ὁ Σολεὺς ἐν τῷ περὶ παιδείας καὶ τοὺς Γυμνοσοφιστὰς ἀπογόνους εἶναι τῶν μάγων φησίν. Nihil tamen muto.

Τοὺς δὲ Χαλδαίους, περὶ ἀστρονομίαν καὶ πρόρρησιν ἀσχολεῖσθαι] Immo & Astrologiam Chaldæos invenisse volunt Scriptores non pauci: unde & eorum nomen pro Astrologis sumitur apud Catonem, Ciceronem, Tacitum, Gellium, & alibi passim. Babylonios numeros, dixit Horatius de Astrologiâ.

Ἀποφαίνεσθαι τε περί τε οὐσίας θεῶν καὶ γενέσεως, οὓς καὶ πῦρ εἶναι καὶ γῆν καὶ ὕδωρ] Herodotus in Clio: θύουσι δὲ ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, καὶ γῇ, καὶ πυρὶ, καὶ ὕδατι, καὶ ἀνέμοισι. & in Thalia: Πέρσαι θεὸν νομίζουσιν εἶναι τὸ πῦρ. Sidonius Carmine II.

Partibus at postquam statuit nova formula fœdus,
Procopio dictante Magis: juratur ab illis
Ignis & unda Deus.

Idem testatur, de aqua, Strabo lib. XV. & de igne, Chrysostomus IV. ἀνδριάντων. De fluviis, etiam Arnobius, libro VI. *Ridetis temporibus priscis Persas fluvios coluisse.*

Τῶν δὲ ξοάνων καταγινώσκειν] Idem scribit Herodotus in Clio: ἀγάλματα μὲν καὶ νηοὺς καὶ βωμοὺς οὐκ ἐν νόμῳ ποιευμένους ἱδρύεσθαι. ἀλλὰ καὶ τοῖσι ποιεῦσι μωρίην ἐπιφέρουσι· ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμισαν τοὺς θεοὺς, καθάπερ οἱ Ἕλληνες. & Strabo libro XV. Πέρσαι τοίνυν ἀγάλματα καὶ βωμοὺς οὐχ ἱδρύονται. & Cicero II. de Legibus: *Nec sequor Magos Persarum, quibus auctoribus Xerxes inflammasse templa Græciæ dicitur, quod parietibus includerent Deos, quibus omnia deberent esse patentia & libera.* Idipsum & in Germanis notavit Tacitus. *Ceterùm*, inquit, *nec cohibere parietibus Deos, neque in ullam humani oris speciem assimilare, ex magnitudine Cœlestium arbitrantur.* Zenonem quoque libro de Republica templa & Deorum simulachra prohibuisse, testatur Theodoritus Serm. III. de affect. Græcorum. Id ipsum & de Numa testatur Plutarchus; Verba ejus sunt. ἔστι δὲ τὰ περὶ τῶν ἀφιδρυμάτων νομοθετήματα παντάπασιν ἀδελφὰ τῶν Πυθαγόρου δογμάτων. οὔτε γὰρ ἐκεῖνος αἰσθητὸν ἢ παθητὸν, ἀόρατον δὲ καὶ ἀκήρατον, καὶ νοητὸν ὑπελάμβανεν εἶναι τὸ πρῶτον. οὕτως δὲ, διεκώλυσεν ἀνθρωποειδῆ καὶ ζωόμορφον εἰκόνα θεοῦ Ῥωμαίοις νομίζειν· οὐδ᾽ ἦν παρ᾽ αὐτοῖς, οὔτε γραπτὸν, οὔτε πλαστὸν εἶδος θεοῦ πρότερον, ἀλλ᾽ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα τοῖς πρώτοις ἔτεσι ναοὺς μὲν οἰκοδομούμενοι, καὶ καλιάδας ἱερὰς ἱστῶντες, ἄγαλμα δὲ οὐδὲν ἔμμορφον ποιούμενοι, διετέλουν. ὡς οὔτε ὅσιον ἀφομοιοῦν τὰ βελτίονα τοῖς χείροσιν, οὔτε ἐφάπτεσθαι θεοῦ δυνατὸν ἄλλως ἢ νοήσει. *Jam hujus de statuis scita, undequaque Pythagoræ placitorum sunt germana. Neque ille sensui, aut ulli dolori expositum rerum principium esse, sed invisibile, incorruptum, sola mente existimavit apprehensibile. Hic vetuit Romanis, hominis vel bestiæ formam tribuere Deo. Neque fuit ulla apud eos antè, vel picta, vel ficta imago Dei, sed primos centum sexaginta annos templa exstruxerunt & cellas Diis: simulacrum per id temporis nullum habuerunt: nefas putantes, augustiora exprimere humilioribus: neque aspirari aliter ad Deum quàm mente posse.*

Καὶ μάλιστα τῶν λεγόντων ἄρρενας εἶναι θεοὺς καὶ θηλείας] Vide infrà, in Stilpone.

Καὶ ἀνόσιον ἡγεῖσθαι πυρὶ θάπτειν] Persarum cadavera humari, sed non priùs quàm, aut ab alite, aut 7
à cane trahantur, scribit Herodotus: additque Persas Mortuum, cerâ circumlinentes, in terram condere. De eorum sepultura, lectu digna multa legere est apud Agathiam Historiæ lib. II.

Καὶ ὅσιον νομίζειν μητρὶ ἢ θυγατρὶ μίγνυσθαι] Idem scripsit & Xanthus Lydius apud Clementem Alex. Strom. III. Ξάνθος δὲ ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Μαγικοῖς, μίγνυνται δὲ, φησιν, οἱ Μάγοι μητράσι καὶ θυγατράσι. Sextus Empiricus Pyrrh. Hypotyp. III. 24. Πέρσαι δὲ καὶ μάλιστα αὐτῶν οἱ σοφίαν ἀσκεῖν δοκοῦντες οἱ Μάγοι γαμοῦσι τὰς μητέρας. Catullus:

Nascatur Magus ex Gelli matrisque nefando
Conjugio; & discat Persicum aruspicium.
Nam Magus & matre & gnato gignatur oportet,
Si vera est Persarum impia relligio.

Meminit & Quintus Curtius, loco notissimo: & Agathias Historiæ libro II. Et Persas respexit Ovidius, cùm ait,

Gentes tamen esse feruntur,
In quibus, & nato genitrix, & gnata parenti
Jungitur: & pietas geminato crescit amore.

Ἀλλὰ καὶ εἰδώλων πλήρη εἶναι τὸν ἀέρα] Ambrosius

legisse videtur, *δαιμόνων*; vertit enim, *plenum esse dæmonibus aëra*: quæ fuit Thaletis sententia, ut mox in ejus Vita videbitur. Si legit *εἰδώλων*, fallsus est: non enim hæc vox apud Veteres *Dæmonas* significavit, sed apud Christianos & Septuaginta Interpretes.

Τούτων δὲ ἐσθὴς μὲν, λευκή] Est qui legat *λιτή*. sed nihil mutandum. Ita quoque Pythagoram veste alba indui solitum, refert Ælianus Variæ Historiæ libro XII. cap. 32.

8 *Γοητικὴν μαντείαν*] *Μαγείαν*, MS. & ita Ambrosius.

Δείνων ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν] Hæ Historiæ fuerunt de rebus Persicis, ut constat ex Athenæo & Cornelio Nepote, & ex Laërtio ipso, in Vita Protagoræ; ibi enim *Δίνωνος Περσικά*, non *Δίωνος*, legendum rectè monuit Vossius in Dissertatione de Historicis Græcis. *Δίνων* & *Δείνων* promiscuè scribuntur. Fuit Dinon ille, Historicus, & pater Clitarchi, qui Alexandri magni tempore, & post eum vixit. De eo videndus idem Vossius dicto loco.

Ὃς καὶ μεθερμηνευόμενόν φησι τὸν Ζωροάστρην ἀστροθύτην εἶναι] *Vult* Zoroastrem *linguâ Persicâ significare* astrorum sacrificulum. *Nos scimus de posteriore verbo verissimum esse* ester *Persicè esse ἄστρον, aut ἀστέρα, unde* Esther *dicta fuerit. De priore membro quærant peritiores Linguæ Persicæ: non enim sumus ii, quos pudet non omnia scire.* Verba sunt Scaligeri in Animadversionibus ad Eusebii Chronicum. *ἀστροθύτης* ad verbum, est, *qui astrum immolat*: nec ita dici posset astrorum Sacrificulus. Omnino hîc legendum *ἀστροθεάτην*, id est, *astrorum contemplatorem*, ut ingeniose emendabat vir optimus, & doctissimus Samuel Bochartus de Geographia Sacra lib. IV. capite I. שור *schur* Hebræis est *contemplari*, Persis autem אסתר *ester*, *astrum*, sonat. Alii, *Zoroastrem* interpretantur *astrum vivum*. Auctor Recognitionum Petri Apostoli, quæ sub nomine Clementis Romani ex tralatione Rufini Aquileiensis Latinè editæ sunt; nam Græcè, quod sciam, non extant: *Et omnes qui erant super terras deleti sunt, exceptâ Noë familiâ, qui cum tribus filiis, eorumque uxoribus superfuit. Ex quibus unus*, Cam *nomine, cuidam ex filiis suis, qui* Mesraim *appellabatur, à quo Ægyptiorum & Babyloniorum & Persarum ducitur genus, malè compertam* (fortè, *malè comparatam*) *Magicæ artis tradidit disciplinam. Hunc gentes, quæ tunc erant*, Zoroastrem *appellaverunt; admirantes primum Magicæ artis auctorem: cujus nomine etiam libri super hoc plurimi habentur. Hic ergo astris multùm ac frequenter intentus, & volens apud Homines videri Deus, velut scintillas quasdam ex stellis producere, & Hominibus ostentare cœpit, quò rudes atque ignari in stuporem miraculi traherentur: cupiensque augere de se hujusmodi opinionem sæpiùs ista moliebatur; usque quò ab ipso Dæmone, quem importunius frequentabat, igne succensus concremaretur. Sed stulti homines, qui tunc erant, cùm debuissent utique opinionem, quam de eo conceperant, abjicere, quippe quam pœnali morte ejus viderant confutatam, in majus eam extollunt: extructo enim sepulchro ad honorem ejus, tamquam amicum Dei ac fulminis, vehiculo ad cælum sublatum adorare ausi sunt, & quasi vivens astrum colere. Hinc enim & nomen post mortem ejus* Zoroaster, *hoc est* vivum sidus, *appellatum est ab iis qui post unam generationem Græca lingua loquelis fuerant repleti.* Id Græculorum est somnium, quibus *ζωρότερον* Iliad. I. idem est quod *ζωτικότερον*, ac si fiat *ἀπὸ τοῦ ζῆν*, pleonasmo *τοῦ ρ*. inquit idem Bochartus dicto loco.

Καὶ δύο κατ' αὐτοὺς εἶναι ἀρχὰς, ἀγαθὸν δαίμονα καὶ κακὸν δαίμονα. καὶ τῷ μὲν ὄνομα εἶναι, Ζεὺς καὶ Ὡρομάσδης· τῷ δὲ, Αἵδης, καὶ Ἀρειμάνιος. Idipsum de Persis testatur Agathias Histor. lib. II. qui & in eo cum Manichæis consentire observat. *νῦν δὲ*, inquit, *ὡς τὰ πολλὰ τοῖς Μανιχαίοις καλουμένοις ξυμφέρονται, ἐς ὅσον δύο τὰς πρώτας ἡγεῖσθαι ἀρχὰς, καὶ τὴν μὲν ἀγαθήν τε ἅμα καὶ τὰ κάλλιστα τῶν ὄντων ἀποκυήσασαν, ἐναντίως καὶ κατ' ἄμφω ἔχουσαν τὴν ἑτέραν· ὀνόματά τε αὐτοῖς ἐπάγουσι βαρβαρικὰ, καὶ τῇ σφετέρᾳ γλώττῃ πεποιημένα· τὸν μὲν ἀγαθὸν, εἴτε θεὸν, εἴτε δημιουργὸν, Ὡρμισδάστην ἀποκαλοῦσιν. Ἀριμάνης δὲ ὄνομα τῷ κακίστῳ καὶ ὀλεθρίῳ.*

Τῷ δὲ Ἅδης] MSS. Henrici Stephani *Ἄρης*. Et ita legendum. Hesychius, præter Agathiam: *Ἀρειμάνης. ὁ ᾅδης, παρὰ Πέρσαις.*

Ἕρμιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Μάγων.] Is est Hermippus Smyrnæus, de quo consulendus Vossius in Historicis Græcis, & Jonsius de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ.

Εὔδοξος ἐν τῇ περιόδῳ] Eudoxus Cnidius videlicet. Multa historica, atque ad gentium ritus pertinentia, asperserat huic operi *de Terræ ambitu*; quod propterea *τὴν περὶ τὸν Εὔδοξον ἱστορίαν* vocat Strabo. Fuit opus grande, & quod multis libris constabat. Septimum citat Stephanus; & Porphyrius de Vita Pythagoræ. Vide Vossium dicto loco.

Θεόπομπος ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν Φιλιππικῶν] Is est Theopompus Chius, omnium Isocratis discipulorum clarissimus. Fuere autem hujus Philippicæ Historiæ libri LVIII. teste Diodoro Siculo libro XVI. & Photio in Bibliotheca. Vide sis eumdem Vossium ibidem.

Καὶ τὰ ὄντα ταῖς αὐτῶν ἐπικλήσεσι διαμένειν] *ἐπικυκλήσεσι* legendum existimabat Lucas Holstenius ὁ *φιλοσοφικώτατος*, in suis ad Vitam Pythagoræ Observationibus; & vertendum, *res omnes suis revolutionibus permanere*. Nihil mutandum contendebat Franciscus Carpentarius, vir doctissimus idemque elegantissimus, qui sic hunc locum interpretabatur: omnia permansura in sua appellatione; id est, in sua forma; unde appellatio deducitur: itaque quod est homo, permansurum, ut vocetur homo; quod est equus, permansurum, ut vocetur equus. & hoc est *τὰ ὄντα ταῖς αὐτῶν ἐπικλήσεσι διαμένειν*: atque ista optimè conveniunt Magorum opinioni, qui *τοὺς ἀνθρώπους ἀναβιώσεσθαι* existimabant, *καὶ ἔσεσθαι ἀθανάτους*. Est & qui hunc locum sic interpretetur, *res omnes eorum invocationibus permanere. ἐπικλήσεις*, sunt *invocationes*. Virgilius: *Voce vocans Hecaten*, &c. & *magnâ Manes ter voce vocavi*. 9

Ταῦτα δὲ καὶ Εὔδημος ὁ Ῥόδιος ἱστορεῖ] Fuit Eudemus Rhodius Theophrasti æmulus, auditor & disci-

pulus Aristotelis. De eo videndus omnino Johannes Jonsius de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ lib. I. cap. 15.

Ἑκαταῖος δὲ] Hecatæum Milesium, Hegesandri filium, puto, intelligit, cujus, ut Historici, meminit Suidas. Fuit & alius Hecatæus, Abderites, Grammaticus, qui cognominatus est *Criticus*; de quo etiam Suidas.

Κλέαρχος δὲ ὁ Σολεὺς ἐν τῷ περὶ παιδείας] De Clearcho illo Solensi, Philosopho Peripatetico, consulendus Vossius libro I. de Historicis Græcis. Hujus libri περὶ παιδείας mentio fit & apud Athenæum lib. XV. Citatur Clitarchus ab eodem Athenæo libro VIII. ἐν τῷ περὶ θινῶν. Inde obiter emendandus Suidas; apud quem, in νεοττον, Clearchus citatur ἐν τῷ περὶ δινων συγγράμματι, pro ἐν τῷ περὶ θινῶν.

Ἔνιοι δὲ καὶ τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τούτων εἶναι] Celsus Judæos genere Ægyptios putabat, ut est apud Origenem libro III. contra Celsum. Idem à Strabone, & Justino, seu Trogo, traditum est. idem & ab Apione, ut est apud Josephum libro I. contra Apionem.

Μὴ γὰρ εἰς τὸν ἥλιον βέλη Ξέρξην ἀκοντίσαι, μηδ᾽ εἰς τὴν θάλασσαν πέδας καθεῖναι] Hoc de Xerxe, illud de Dario, narrat Herodotus.

Τὰ μέντοι ἀγάλματα εἰκότως καθαιρεῖν] Καθελεῖν legendum videtur. Deorum simulacra Xerxem incendisse præter Ciceronem, loco supra allato, testatur & Herodotus in Urania.

10 Καὶ ἱέρακος] Legit Aldobrandinus, καὶ κόρακος; vertit enim *corvo*: sed in margine lectio alia apposita fuit, *vel accipitre*. ἱέρακος, rectum est. Fuit Accipitrum Urbs in Ægypto, ἱεράκων πόλις, ubi accipiter colebatur, de qua Strabo lib. XVII. Etiam accipitrem ab Ægyptiis coli, testatur Diodorus Siculus libro primo.

Ὥς φησι Μανεθὼς ἐν τῇ τῶν φυσικῶν ἐπιτομῇ] Ita quoque editio princeps: Sed in Stephanica, ut & in tribus codicibus Regiis, Μάνεθως diserte scriptum fuit. Μάνεθως quoque apud Ælianum. Μανεθὼς ac Μανεθῶς apud Eusebium & Syncellum, & Μάναιθως apud Suidam. Ceterùm, de Manethone, sacerdote Mendesio, de quo Suidas, non de Manethone Sebennita Diospolitano, qui temporibus Ptolemæi Philadelphi flamen sacrorum & scriba adytorum Ægypti fuit, accipiendum hîc Laërtium putat Vossius lib. I. de Historicis Græcis.

Ἑκαταῖος ἐν τῇ πρώτῃ περὶ τῆς Αἰγυπτίων φιλοσοφίας] Accipit idem Vossius ibidem, non de Hecatæo Milesio, sed de Hecatæo Abderita.

11 Ἀρισταγόρας] Is Αἰγυπτιακὰ scripserat, quorum Stephanus non semel meminit. De ejus ætate, adeundus Vossius de Historicis Græcis libro III.

Οὓς εἰς Ἑρμῆν ἀνήνεγκαν] Strabo libro XVII. ἀνατιθέασι δὲ τῷ Ἑρμῇ πᾶσαν τὴν τοιαύτην σοφίαν.

Καὶ ὡς αὐτοὶ γεωμετρίαν καὶ ἀστρολογίαν καὶ ἀριθμητικὴν ἀνεῦρον] De Geometria, testis est Herodotus in Euterpe: ubi de Ægypto: δοκέει δέ μοι ἐντεῦθεν γεωμετρίη εὑρεθεῖσα, ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπανελθεῖν. Quomodo autem ab Ægyptiis fuerit reperta, docet Servius ad Virgilii Eclogam III. *Inventa hæc est ars tempore quo Nilus, plus æquo crescens, confudit terminos possessionum: ad quos innovandos adhibiti sunt Philosophi qui lineis diviserunt agros. inde Geometria dicitur, cùm non tantùm terra, sed & maris, & cæli, & aëris spatia metiri consueverit.* De Astrologia, testis quoque idem Herodotus ibidem; ubi ait omnium hominum primos Ægyptios annum comperisse; & Cicero libro I. de Divinatione. *Ægyptii & Babylonii*, inquit, *in camporum patentium æquoribus habitantes, cùm ex terra nihil emineret quod contemplationi cæli officere posset, omnem curam in siderum cognitione posuerunt.* Videndus Scaliger in Manilium. De Arithmetica, testatur Plato in Phædro; ubi diserte ait Ægyptios invenisse πεττείαν καὶ κυβείαν, hoc est, artem calculis & cubis numerandi. Ab iis Pythagoram eam artem. eosque illam ab Abrahamo, dum aliquamdiu in Ægypto moraretur, accepisse existimat etiam Flavius Josephus. De Arithmetices & Geometriæ studio apud Ægyptios, videndus Diodorus Siculus libro primo.

Φιλοσοφίαν δὲ πρῶτος ὠνόμασε Πυθαγόρας, καὶ ἑαυτὸν φιλόσοφον] Cicero Tuscul. V. ubi de Pythagora: 12 *Quem, ut scribit auditor Platonis Heraclides, Phliuntem ferunt venisse, eumque cum Leonte principe Phliasiorum doctè & copiosè disseruisse quædam: cujus ingenium & eloquentiam cùm admiratus esset Leon, quæsivisse ex eo, quâ maximè arte confideret; at illum artem se scire nullam, sed esse Philosophum: admiratum Leontem novitatem nominis, quæsiisse ex eo quinam essent Philosophi.* Quintilianus libro XII. cap. I. *Nam & Pythagoras, non sapientem se, ut qui ante eum fuerunt, sed studiosum sapientiæ vocari voluit.* Clemens Stromat. I. ὀψὲ δὲ Πυθαγόρας φιλόσοφον ἑαυτὸν πρῶτος ἀνηγόρευσεν. Eusebius de Præp. Evang. X. 4. τῆς φιλοσοφίας εὑρετὴν ὄνομα. & Lactantius 3. 14. *Unde apparet, aut Pythagoram voluisse laudare, qui se primus Philosophum nominavit.* Notandum obiter, non Pythagoram solum à Veteribus *Philosophum* ἁπλῶς fuisse appellatum, sed etiam Porphyrium. Observabat Holstenius de Vita Porphyrii p. 33. his verbis: *Melior Antiquitas unumquemque Philosophorum illustri cognomine distinxit: nam, ut Pythagoram*, Philosophum; sapientem, *Socratem*; divinum, *Platonem*; *Aristotelem*, Dæmonium; magnum *Hippocratem*; *aliosque majorum gentium sapientes taceam, aurea illa recentiorum Platonicorum catena, ut Damascius eam vocat, simili nominum varietate, à Proclo, alisque posterioribus ornatur; qui Ammonium*, θεοδίδακτον; *Plotinum*, μέγαν; *Longinum*, κριτικώτατον; *Amelium*, γενναῖον; *Theodorum*, θαυμαστὸν; *Jamblichum* θεῖον; *solum verò Porphyrium*, Philosophum.

Θᾶττον δὲ, Σοφία ἐκαλεῖτο.] Vertit Aldobrandinus: *brevius* Sophia *vocabatur*. Mericus Casaubonus, θᾶττον hîc *anteà* significare, ut & alibi apud Laërtium, contendit: qua de re nos infrà ad Diogenem Cynicum.

Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῇ περὶ τῆς ἄπνου] Meminit hujus libri & Plinius lib. VII. cap. 52. *Huc pertinet nobile illud apud Græcos Volumen Heraclidis, septem diebus fœmina exanimis ad vitam revocata.* & Galenus

lenus lib. 6. de Locis affectis: ἡ μὲν πρώτη λελεγμένη διαφορὰ τὸ κατὰ τοῦ Ποντικοῦ Ἡρακλείδου γεγραμμένον βιβλίον ἀπορίαν ἔχει πολλὴν ὅπως γίγνεται· λέγεται γὰρ ἄπνους τε καὶ ἄσφυκτος ἐκείνη ἡ ἄνθρωπος γεγονέναι, τῶν νεκρῶν ἑνὶ μόνῳ διαλλάττουσα, τῷ βραχεῖαν ἔχειν θερμότητα κατὰ τὰ μέσα μέρη τοῦ σώματος. ἐπιγέγραπται οὖν τὸ βιβλίον Ἄπνους Ἡρακλείδου, καὶ ζήτησιν ἔφη γεγονέναι τοῖς παροῦσιν ἰατροῖς, εἰ μήπω τέθνηκεν. & Origenes libro II. contra Celſum, ubi de reſurrectione Chriſti: πρὸς ἀπίστους δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς παρὰ τῷ Ἡρακλείδῃ ἄπνου, οὐ πάντη ἔσται εἰς τὸν τόπον ἄχρηστα. At mirum Laërtium ipſum, qui hoc loco celeberrimi illius voluminis meminit, non meminiſſe in Catalogo librorum Heraclidis. Ibi quidem librum Heraclidis commemorat, cui titulus fuit αἰτίαι περὶ νόσων: In Empedocle verò, ait Heraclidem in libro περὶ νόσων ſcribere, Pauſaniam in his quæ de exanimi muliere ſcripſit, Empedocle uſum fuiſſe magiſtro. Verba Laërtii ſunt: Ἡρακλείδης δὲ ἐν τῷ περὶ νόσων φησὶ, καὶ Παυσανίᾳ ὑφηγήσασθαι αὐτὸν τὰ περὶ τὴν ἄπνουν. Addit Laërtius: τὴν γοῦν ἄπνουν ὁ Ἡρακλείδης (ita legendum, non, ut vulgo legitur, ὁ Ἡράκλειτος, rectè monuit hîc Caſaubonus, & Mercurialis Var. Lect. IV. 44. quod miror virum perſpicaciſſimum Joſephum Scaligerum non vidiſſe) φησὶ τοιοῦτόν τι εἶναι, ὡς τριάκοντα ἡμέρας συντηρεῖν ἄπνουν καὶ ἄσφυκτον τὸ σῶμα. Ita quoque legendum ex Galeno, rectè monuit Mercurialis, non verò, ἄσηπτον, ut habet Aldobrandini editio, aut ἄσιτον, ut legitur apud Suidam. Ex his Laërtii verbis conjiciebat Caſaubonus, aut Heraclidem Ponticum duobus in libris de eadem femina ſcripſiſſe, aut eumdem librum duas habuiſſe inſcriptiones, Περὶ ἄπνου, & Περὶ νόσων. Sed fortaſſe verius eſt quod vir ἰατρικώτατος Petrus Petitus, amicus noſter, exiſtimabat, hujus libri περὶ τῆς ἄπνου auctorem fuiſſe Pauſaniam, Heraclidem verò eum duntaxat explanaſſe in libro περὶ τῶν νόσων: nec enim obſcurè id innuere videtur Laërtius ibidem, his verbis. Ἡρακλείδης μὲν γὰρ τὰ περὶ τῆς ἄπνου διηγησάμενος, ὡς ἐδοξάσθη Ἐμπεδοκλῆς ἀποστείλας (melius ἀναστήσας) τὴν νεκρὰν ἄνθρωπον ζῶσαν: eoque factum eſſe, ut liber ille Heraclidis περὶ τῶν νόσων, etiam περὶ τῆς ἄπνου vocitaretur. Certum eſt tamen ex Plinio & Galeno, ex Origene & Diogene noſtro, hoc Volumen περὶ ἄπνου Heraclidi Pontico Veteres tribuiſſe: ac proinde Joſephus Scaliger in Notis ad Manilium minùs verè conjecit, de Volumine illo accipiendum Celſum, cùm ait lib. II. cap. 6. *Si certa futura mortis indicia ſunt, quomodo interdum deſerti à Medicis convaleſcunt, quoſdamque fama prodiderit in ipſis funeribus revixiſſe? Quin etiam vir jure magni nominis Democritus, ne finita quidem vita ſatis certas notas eſſe propoſuit, quibus Medici credidiſſent: adeo illud non reliquit, ut certa aliqua ſigna futura mortis eſſent.* Quòd ſi de muliere illa exanimi intelligendus Celſus eſſet, ſanè apud eum *Heraclides*, non *Democritus*, legendum audacter ipſe affirmarem. Sed edita lectio recta eſt; nam & Democritus Abderita ſcripſit in Medicina, διαιτητικὸν, & ἰατρικὴν γνώμην, & περὶ χυμῶν, & περὶ ἀνθρώπου φύσεως, & περὶ πυρετοῦ, & περὶ τῶν ἀπὸ νόσου βησσόντων, & περὶ λοιμῶν ἢ λοιμικῶν.

Οἱ δὲ Σοφοὶ, καὶ Σοφισταὶ ἐκαλοῦντο] Qua notione Solon πρῶτος σοφιστὴς dictus Iſocrati Oratione περὶ ἀντιδόσεως, ubi de Sophiſtis & Sycophantis: οὐκοῦν ἐπί γε τῶν προγόνων οὕτως εἶχεν· ἀλλὰ τοὺς μὲν καλουμένους σοφιστὰς ἐθαύμαζον, καὶ τοὺς συνόντας αὐτοῖς ἐζήλουν. Τοὺς δὲ συκοφάντας πλείστων κακῶν αἰτίους ἐνόμιζον εἶναι. μέγιστον δὲ τεκμήριον, Σόλωνα μὲν γὰρ τὸν πρῶτον τῶν πολιτῶν λαβόντα τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην προστάτην ἠξίωσαν τῆς πόλεως εἶναι. Similiter & Pythagoras à Tertulliano libro de anima cap. 24. *Samius Sophiſta*, appellatur. Philoſtratus quoque Sophiſt. lib. I. *Sophiſtas* Veteres appellaſſe ait, non tantum eos qui eximii in dicendo erant, verùm etiam ex Philoſophis qui facundè animi ſenſa exprimerent, &c. qua de re audiendus Fabius in prooemio Inſtitutionum: *Feruntque hac, ut Cicero apertiſſimè colligit*, (lib. III. de Oratore) *quemadmodum juncta naturâ, ſic officio quoque copulata: ut iidem ſapientes atque eloquentes haberentur. Scidit deinde ſe ſtudium, atque inertiâ factum eſt, ut artes eſſe plures viderentur. Nam ut primùm lingua eſſe cœpit in queſtu, inſtitutumque eloquentia bonis malè uti, curam morum qui diſerti habebantur, reliquerunt. Ea verò deſtituta, infirmioribus ingeniis velut prada fuit. Inde quidam, contempto dicendi labore, ad formandos animos, ſtatuendaſque vita leges regreſſi, partem quidem potiorem (ſi dividi poſſet) retinuerunt: nomen tamen ſibi inſolentiſſimum arrogaverunt, ut ſoli ſapientia ſtudioſi vocarentur: quod neque ſummi Imperatores, neque in conſiliis rerum maximarum, ac totius adminiſtratione Reipublica praclariſſimè verſati, ſibi umquam vindicare ſunt auſi*, &c. Propriè autem & ſine adjuncto, ita Pythagorei vocabantur. Lucianus in Jove Tragœdo: ἀφωνότεροι γεγένηνταί σοι τῶν Σοφιστῶν. *Pythagoricis taciturniores facti ſunt.*

Ἀλλὰ καὶ οἱ Ποιηταὶ, σοφισταί] Anacreon elegantiſſimo illo Odario in Roſam:

> Τί δ' ἄνευ ῥόδου γένοιτ' ἄν;
> Ῥοδοδάκτυλος μὲν Ἠὼς,
> Ῥοδοπήχεες δὲ Νύμφαι,
> Ῥοδόχρους δὲ κ' Ἀφροδίτα,
> Παρὰ τῶν σοφῶν καλεῖται.

Id eſt, παρὰ τῶν Ποιητῶν. Pindarus quoque Iſthmiorum Ode v.

> — μελέταν δὲ Σοφισταῖς
> Διὸς ἕκατι προσβάλλειν σεβιζόμενοι.

Ad quem locum Scholiaſtes: Σοφιστὰς δὲ καὶ σοφοὺς ἔλεγον τοὺς ποιητάς. Ratio hujus appellationis eſt, quia olim Poëtæ, quemadmodum Philoſophi, morum præcepta docebant: Sed & quoſlibet qui in quacumque arte excellerent, σοφοὺς vocabant. Ariſtoteles VI. Ethic. 7. τὴν δὲ σοφίαν ἐν ταῖς τέχναις, τοῖς ἀκριβεστάτοις δίδομεν· οἷον Φειδίαν, λιθουργὸν σοφόν. Ita Suidæ σοφιστὴς, πᾶς τεχνίτης: quod ipſum teſtatur & Heſychius. σοφίαν, inquit, πᾶσαν τέχνην ἔλεγον. Clementem vide Stromat. libro I.

Κρατῖνος ἐν Ἀρχιλόχοις] Editio princeps & Stephanica, ἐν Ἀρχιλόχῳ: ſed legendum ἐν Ἀρχιλόχοις, ut legitur apud Hephæſtionem in Enchiridio pag. 50. aut

ἐν Ἀρχιλοχίοις, ut legitur apud Clementem Alexandrinum: utque hîc legit Aldobrandinus, qui vertit *in Archilochiis*. Rectius, ἐν Ἀρχιλόχοις: & ita rescribo apud Clementem.

13 Καὶ οἱ μὲν Σοφοί] Meliùs legeretur, ut legitur in Codice Regio, καὶ οἱ μὲν οἱ Σοφοί.

Φιλοσοφίας δὲ δύο γεγόνασιν ἀρχαί, &c.] At tres esse Philosophiæ origines, ait Clemens Stromateon I. Φιλοσοφίας τοίνυν μετὰ τοὺς προειρημένους ἄνδρας τρεῖς γεγόνασι διαδοχαὶ, ἐπώνυμοι τῶν τόπων περὶ οὓς διέτριψαν. Ἰταλικὴ μὲν, ἡ ἀπὸ Πυθαγόρου· Ἰωνικὴ δὲ, ἡ ἀπὸ Θαλοῦ· Ἐλεατικὴ δὲ, ἡ ἀπὸ Ξενοφάνους. Immo & quatuor fuisse scribit Themistius Orat. xv. Τέως δὲ τριχῇ διεσπάσθη· μᾶλλον δὲ τέτραχα, (loquitur de Philosophia, quam Socrates, sive potiùs Plato, sparsim habitantem coëgit, atque in unum contraxit, quemadmodum Athenas Theseus) καὶ χωρὶς μὲν ἦσαν Ἰταλιώτιδες Μοῦσαι· χωρὶς δὲ αἱ Σικελικαί· χωρὶς δὲ ὁ χορὸς τῶν Ἰάδων. Ibi Petavius, pro Σικελικαὶ, emendare tentabat Ἀττικαί. Nihil mutandum docet locus ille Platonis in Sophista: τὸ δὲ παρ' ἡμῶν Ἐλεατικὸν ἔθνος ἀπὸ Ξενοφάνους τε καὶ ἔτι πρόσθεν ἀρξάμενον, ὡς ἑνὸς ὄντος τῶν πάντων καλουμένων, οὕτω διεξέρχεται τοῖς μύθοις. Ἰάδες δὲ καὶ Σικελικαί τινες ὕστερον Μοῦσαι ξυνενόησαν, ὅτι συμπλέκειν ἀσφαλέστατον ἀμφότερα. Sed cur μᾶλλον δὲ τέτραχα, cùm de tribus tantùm mentio fiat? An hæc verba sunt ex additamento scioli cujusdam, quibus ille Atticas Musas, hoc est, Philosophiam Socraticam, significari voluit? Ita sanè videtur.

Κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐφιλοσόφησε] διέτριψε, editio Stephani & Basileensis. De ea autem Italiæ parte, quæ *Magna Græcia* dicta est, intelligendus Laërtius. Ciceronem vide Tuscul. Quæst. libro IV. & V. *Subcisivam Graciam* vocat Appuleius Apolog. I. *Pythagoras Zoroastri sectator, similiterque Magia peritus, Metapontum in litore Italia, quam subcisivam Graciam fecerat.*

15 Καὶ Ναυκύδης] Alibi, Ναυσικύδης appellatur: quod Casaubonus adnotavit.

17 Τῶν δὲ φιλοσόφων, οἱ μὲν ἀπὸ πόλεων, &c.] Simplicius Præfatione ad Prædicamenta Aristotelis: Αἱ μὲν οὖν κατὰ φιλοσοφίαν αἱρέσεις, ἑπταχῶς ὀνομάζονται· ἡ ἀπὸ συστησαμένου τὴν αἵρεσιν, ὡς οἱ Πυθαγόρειοι, καὶ Πλατωνικοί. ἢ ἀπὸ τῆς τοῦ αἱρεσιάρχου πατρίδος, ὡς Κυρηναϊκοὶ, οἱ ἀπὸ Ἀριστίππου· καὶ Μεγαρικοὶ, οἱ ἀπὸ Εὐκλείδου· καὶ Ἐλεατικοὶ, οἱ ἀπὸ Ξενοφάνους καὶ Παρμενίδου· ἢ ἀπὸ τοῦ τόπου ἐν ᾧ διέτριβον φιλοσοφοῦντες, ὡς Ἀκαδημαϊκοὶ καὶ Στωϊκοί. ἢ ἀπὸ συμβεβηκυίας ἐνεργείας, ὡς Περιπατητικοί. ἢ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ φιλοσοφεῖν κρίσεως, ὡς Ἐφεκτικοὶ, οἱ ἀπὸ Πύῤῥωνος. ἢ ἀπὸ τοῦ τέλους ὃ προτίθενται τῆς ἑαυτῶν φιλοσοφίας, ὡς Ἡδονικοὶ οἱ Ἐπικούρειοι· ἢ ἀπὸ τοῦ εἴδους τῆς ζωῆς, ὡς οἱ Κυνικοί. ἄλλο γὰρ τὸ τέλος οὗ στοχάζονται, καὶ ἄλλο τὸ εἶδος τῆς ἐπιτηδεύσεως· οὐ γὰρ δι' ἡδονῆς οἱ Ἐπικούρειοι τὴν ἡδονὴν ἐθήρων, ἀλλὰ διὰ πόνων μάλιστα καὶ ἐγκρατείας. Ammonius in Scholiis ad Aristotelis Categorias: ἰστέον τοίνυν, ὅτι αἱ τῶν φιλοσόφων αἱρέσεις λέγονται ἑπταχῶς. ἢ ἀπὸ τοῦ αἱρεσιάρχου, ὡς οἱ Πλατωνικοὶ καὶ Πυθαγόρειοι. ἢ ἀπὸ τῆς αἱρεσιάρχου πατρίδος, ὡς οἱ ἀπὸ μὲν Ἀριστίππου, Κυρηναϊκοί· ἀπὸ δὲ Εὐκλείδου, Μεγαρικοί. ἢ ἀπὸ τόπου ἐν ᾧ διέτριβον, ὡς Ἀκαδημαϊκοὶ ἀπὸ Ξενοκράτους, καὶ οἱ Στωϊκοὶ ἀπὸ τοῦ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως. ἢ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ φιλοσοφεῖν κρίσεως, ὡς οἱ Ἐφεκτικοὶ καλούμενοι. ἢ ἀπὸ τοῦ εἴδους τῆς ζωῆς, ὡς οἱ Κυνικοὶ, ὧν ἡγήσατο Ἀντισθένης. ἢ ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς φιλοσοφίας, ὡς Ἡδονικοὶ οἱ Ἐπικούρειοι. ἢ ἀπὸ συμβεβηκότος, ὡς οἱ Περιπατητικοὶ, ἀπὸ Ἀριστοτέλους.

Καὶ Ἐρετρικοί] Malunt Ἐρέτριοι, vel Ἐρετριακοί. Stephanus in Ἐρετρία: ὁ πολίτης Ἐρετριεὺς, καὶ Ἐρέτριος, καὶ Ἐρετριακός. Ἐρετρικὴ tamen etiam mox; ubi de Sectis. Et infrà, passim. Et ita in Anthologia lib. III. εἰς ἀνδρείους. Εὐβοίης γένος ἐσμὲν Ἐρετρικόν. Utramque lectionem probat Casaubonus. Ἐρετριακὴ habet Suidas.

Ἀπὸ συμπτωμάτων δὲ, ὡς οἱ Περιπατητικοί] Explicat optimè Simplicius dicto loco: ἢ ἀπὸ συμβεβηκυίας ἐνεργείας, ὡς Περιπατητικοί. Inepte Henricus Stephanus in Notis ad Hesychium Milesium. *Dicti sunt*, inquit, *Peripatetici, non à loco deambulationi accommodato & destinato, qualis erat Xystus*, (περίπατος Græcè) *sed ex eo ipso, quòd eo evenisset* (respicit verba Laërtii ἀπὸ συμπτωμάτων) *ut illis deambulatio placeret: Περιπατητικοὶ videlicet, quasi* Deambulatores; ἀπὸ τοῦ περιπατῆσαι. Sed à loco tamen potiùs quàm ab actione ita appellatos existimabat Johannes Jonsenius, sive Jonsius: περίπατος enim non de loco minùs quàm de actione usurpatur: quod pluribus exemplis probat ille in Dissertatione de Philosophia Peripatetica, ubi eum vide. Secùs Auctor φιλοσόφου ἱστορίας, quæ Galeno falsò tribuitur: ἡ δὲ ἐξ ἐνεργείας, ὡς ἡ Περιπατητική. τὸν γὰρ Ἀριστοτέλη κατὰ τοὺς περιπάτους συνουσίας πρὸς ὁμιλητὰς ποιούμενον, τῆς ἐπωνυμίας ταύτης καταξιῶσαι τὴν κατ' αὐτὸν φιλοσοφίαν. Notandum autem obiter, quod de voce περιπατεῖν, ex Dicæarcho, notat Plutarchus in libro de Reipublicæ gerendæ præceptis: eos scilicet περιπατεῖν propriè dici, qui in porticibus spatia sursum, deorsumque conficerent; non verò eos, qui in agrum, aut ad amicos, irent.

Οἱ δὲ ἀπὸ διαθέσεων, ὡς οἱ Εὐδαιμονικοί.] De his Athenæus libro XII. περὶ δὲ Ἀναξάρχου Κλέαρχος ὁ Σολεὺς ἐν πέμπτῳ Βίων, οὕτω γράφει. Τῶν Εὐδαιμονικῶν καλουμένων, διὰ τὴν τῶν χορηγησάντων ἄγνοιαν, περιπεσούσης ἐξουσίας, γυμνὴ μὲν ᾠνοχόει παιδίσκη, &c.

Τινὲς, ἀπὸ οἰήσεως, ὡς οἱ Φιλαλήθεις·] Qui sunt illi Veritatis amatores? An Epicurei? hoc enim nomine Epicurum vocatum invenio. Athenæus libro XIII. καὶ πρῶτόν γε μνησθήσομαι τοῦ φιλαληθεστάτου Ἐπικούρου. Adde Petronium:

Ipse pater veri, doctis Epicurus in hortis, &c.

Et Lucretium:

Cùm genuere virum, tali cum corde repertum,
Omnia veridico qui quondam ex ore profudit.

Καὶ Ἐλεγκτικοί] Ἐκλεκτικοὶ reponit Casaubonus: atque ita MSS. tres Regiæ Bibliothecæ, Stephani editio, & Vetus Interpres. Sed cùm de Eclectica secta infrà, in fine Proœmii, sic agat Laërtius, ut de ea mentionem non fecisse appareat, hæc vox locum hîc

habere non potest. Nihil igitur mutandum existimârim. Plutarchus in Pericle: διήκουσε Περικλῆς καὶ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου, πραγματευομένου περὶ φύσιν, ὡς Παρμενίδης, ἐλεγκτικὴν δέ τινα, καὶ δι' ἐναντιολογίας εἰς ἀπορίαν κατακλείουσαν ἐξασκήσαντος ἕξιν ἐναντιολογίας. Atque etiam Ἐλεγκτικοὶ legendum existimabat idem Jonsius ibidem.

Καὶ Ἀναλογητικοὶ] H. Stephanus Ἀναλογιστικοὶ ex conjectura reponebat: quam lectionem postea in MS. se invenisse ait. Certè Ἀναλογιστικῆς & Ἀναλογιστικῶν meminit Galenus cap. I. libri περὶ αἱρέσεων. Item, Sextus Empiricus. Tamen Josephus Scaliger in ora libri hîc legendum monebat Ἀπολογητικοί: atque ita legendum contendit, quem modò bis nominavi, Johannes Jonsius, loco laudato. Ἐλεγκτικοὶ καὶ Ἀπολογητικοί: id est, *Contradicentes*, sive *Opponentes*, & *Defendentes*, sive *Respondentes*. Omisit Laërtius Elpisticos: de quibus sic Plutarchus libro IV. Quæstionum, quæstione 3. ὥσπερ οὖν οἱ προσαγορευθέντες Ἐλπιστικοὶ φιλόσοφοι, συνεκτικώτατον εἶναι τοῦ βίου τὸ ἐλπίζειν ἀποφαίνονται. De his nihil aliud memini me legere.

18 Μέρη δὲ φιλοσοφίας τρία, φυσικὸν, ἠθικὸν, διαλεκτικὸν] Sextus Empiricus Pyrrh. Hypotyp. libro & capite II. οἱ Στωϊκοὶ τοίνυν, καὶ ἄλλοι τινὲς, τρία μέρη τῆς φιλοσοφίας εἶναι λέγουσι, λογικὸν, φυσικὸν, ἠθικόν.

Τὸ ἀμφοτέρων τοὺς λόγους πρεσβεύειν] πρεσβεύειν hîc, est *disserere*. Hesychius: πρεσβεύοντες, αἰτοῦντες, παρακαλοῦντες, λέγοντες. Galenus de Sectis ad Tirones cap. 7. ubi de Methodicis: καὶ τοῦτο πρεσβεύουσιν ἐπὶ παντί.

19 Κλειτόμαχος Καρχηδόνιος] Ambrosius, qui *Chalcedonius* vertit, legerat Χαλκηδόνιος, non Καρχηδόνιος: quas voces inter se invicem mutatas non rarò apud Scriptores invenire est. Sed Καρχηδόνιος legi debet: Clitomachus ille, Carthiginiensis fuit, & patriâ linguâ *Asdrubal* dicebatur, teste Plutarcho in libro primo de fortuna Alexandri, & Laërtio nostro infrà, in Clitomacho. Καρχηδὼν quoque vocatur à Stephano, & ab Eustathio ad Dionysii περιήγησιν, & à Symmacho, libro decimo epistolâ octavâ. Sed de hoc infrà pluribus ad Clitomachi Vitam. Cur autem qui olim *Asdrubal* vocabatur, Græcè dictus sit *Clitomachus*, vide in Phaleg. pag. 815.

Ἱππόβοτος δ' ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων] Meminit & infrà, in Aristippo, hujusce libri de Sectis; qui fortasse non alius fuit ab eo quem idem Hippobotus scripserat de Philosophis, & cujus meminit idem Laërtius in Thalete. Vide Jonsium de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ lib. IV.

Ἐννέα φησὶν αἱρέσεις] Septem fuisse, dicit Ammonius loco allato. At Varro 288. teste Augustino libro de Civitate Dei nono, capite primo. Verba ejus sunt: *Marcus Varro in libro de Philosophia, tam multam dogmatum varietatem diligenter & subtiliter scrutatus advertit, ut ad CCLXXXVIII. sectas, non quæ jam essent, sed quæ esse possent, adhibens quasdam differentias, facillimè perveniret.* Sed præcipuæ quatuor tantùm fuerunt: Academica, Peripatetica, Stoica, & Epicurea: de quibus Virgilius in Ciri:

Si me jam summâ Sapientia pangeret arce,
Quatuor Antiquis quæ Heredibus est data consors.

Quo loco minùs rectè Gerardus Johannes Vossius de Philosophorum Sectis cap. 9. malebat *Hæresibus*: secunda quippe in *Hæresibus* corripitur. Sed si τὸ *Hæresibus* magis placet, legi posset, *Quatuor antiquis quæ est Hæresibus data consors.*

Πέμπτην Ἀννικέρειον, ἕκτην Θεοδώρειον] Vide infrà, in Aristippo.

Τὴν μὲν Πυῤῥώνειον οὐδ' οἱ πλείους προσποιοῦνται διὰ τὴν ἀσάφειαν] Cicero II. de Finibus: *Nam Pyrrho, Aristo, Herillus, jam diu abjecti.* & lib. IV. *Jam explosa, ejectaque sententia Pyrrhonis, Aristonis, Herilli.* 20

Αἵρεσιν δὲ λέγομεν, φασὶ, τὴν λόγῳ τινὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀκολουθοῦσαν, ἢ δοκοῦσαν ἀκολουθεῖν] Post ἀκολουθοῦσαν, addendam vocem ἀγωγὴν è Sexto Empirico rectè monuit Casaubonus. Abest quoque à Suida; qui totum hunc locum Laërtianum exscripsit in αἵρεσις. Galenus libro περὶ ἀρίστης αἱρέσεως ad Thrasybulum, in Theorematis, ex quibus Secta instituitur, tria requirit: primùm, ut sit ἀληθές· deinde, χρήσιμον, postremò, ἀκόλουθον ταῖς ὑποτεθείσαις ἀρχαῖς. Unde ibidem definit theorema, τὸ κατ' ἀκολουθίαν τῶν φαινομένων τῷ λογισμῷ εὑρεθὲν καὶ καθολικῶς ἐξενεχθέν.

Πρόσκλισιν ἐν δόγμασιν] Ita etiam Suidas: nam quod habet πρόκλισιν, error est Librarii. Sed hîc legendum πρόσκλισιν δόγμασι, ut apud Sextum Empiricum & Clementem Alexandrinum legitur. abest quoque vox ἐν in MS uno Laërtiano Regiæ Bibliothecæ: ubi pro δόγμασιν, legitur νοήμασιν.

Ἐκλεκτική] *Electivam* vertunt Lipsius & Vossius. 21
Eam sectam probasse videtur Clemens Alexandrinus. Φιλοσοφίαν δὲ λέγω, inquit ille Stromat. lib. I. οὐ τὴν Στωϊκὴν, οὐδὲ τὴν Πλατωνικὴν, ἢ τὴν Ἐπικούρειόν τε καὶ Ἀριστοτελικὴν, ἀλλὰ ὅσα εἴρηται παρ' ἑκάστῃ τῶν αἱρέσεων τούτων, καλῶς δικαιοσύνην μετὰ εὐσεβοῦς ἐπιστήμης ἐκδιδάσκοντα, τοῦτο σύμπαν τὸ ἐκλεκτικὸν, φιλοσοφίαν φημί. Τὸ ἐκλεκτικὸν vocat Clemens, quod Laërtius ἐκλεκτικὴν appellavit. Auctor libri, qui *Introductio*, vel *Medicus* inscribitur, quique Galeno adscribitur, mentionem facit quorumdam Medicorum, quos Ἐκλεκτοὺς vocat: ἐγένοντο δέ τινες, καὶ Ἐπισυνθετικοὶ, ὡς Λεωνίδης ὁ Ἀλεξανδρεύς. καὶ Ἐκλεκτοὶ, ὡς Ἀρχιγένης ὁ Ἀπαμεὺς, τῆς Συρίας. Sed ibi legendum Ἐκλεκτικοί. Hos autem Ἐκλεκτικοὺς, *Miscelliones* Latini appellârunt. Festus: *Miscelliones appellantur, qui non certæ sunt sententiæ, sed variorum mixtorumque judiciorum.* Galenus περὶ τῶν ἁμαρτημάτων καὶ παθῶν τῆς ψυχῆς, se monitum fuisse à parente refert, ne cui se Sectæ addiceret, sed omnes discens, ac judicans de omnibus, laudem quæreret: quod se fecisse alibi gloriatur. Etiam Quintilianus libro III. capite I. *Neque enim me cujusquam sectæ, velut quadam superstitione imbutus, addixi.*

Ποταμῶνος Ἀλεξανδρέως] De eo Suidas: Ποταμὼν, Ἀλεξανδρεὺς, φιλόσοφος, γεγονὼς πρὸ Αὐγούστου, καὶ μετ' αὐτόν· ἔστιν αὐτοῦ εἰς τὰς Πλάτωνος πολιτείας ὑπομνήματα. Mirum de Secta ἐκλεκτικῇ mentionem

hoc loco non fecisse Suidam: neque de libro quem στοιχείωσιν Potamon inscripserat, & de quo hîc Laërtius. Est verò στοιχείωσις, διατύπωσις vel πρώτη μάθησις, ut rectè Hesychius interpretatur. Utinam autem exstarent libri illi Potamonis, in quibus ex singulis Sectis, quæ sibi placuerant, selegerat: *Nullius addictus jurare in verba Magistri*, quod de se Horatius usurpavit. Videndus Casaubonus, Diatribâ primâ in Dionem Chrysost. Videtur autem Potamon ille Alexandrinus, τῆς ἐκλεκτικῆς φιλοσοφίας auctor, Dionis, & paucorum similium, exemplo motus, eam philosophandi viam instituisse, quæ Sapientiæ Candidatos necessitate alieno arbitrio serviendi solutos, in libertatem assereret.

Κριτήρια τῆς ἀληθείας εἶναι, &c.] Trifariam κριτήριον τῆς ἀληθείας dici posse scribit Sextus Empiricus, Pyrrh. Hypotyp. lib. II. cap. 3. quod est de Criterio: λέγοιτ' ἂν τριχῶς, τὸ ὑφ' οὗ, καὶ τὸ δι' οὗ, καὶ τὸ καθ' ὅ. οἷον, ὑφ' οὗ μὲν, ἄνθρωπος· δι' οὗ δὲ, ἤτοι αἴσθησις ἢ διάνοια· καθ' ὃ δὲ, ἡ προσβολὴ τῆς φαντασίας, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἐπιβάλλει κρίνειν διά τινος τῶν προειρημένων. An autem sit κριτήριον τῆς ἀληθείας, disserit capite sequenti. De Criterio, multa Galenus adversus Favorinum, libro περὶ ἀρίστης διδασκαλίας.

Ἀρχάς τε τῶν ὅλων, τήν τε ὕλην καὶ τὸ ποιόν, &c.] Locus obscurus. Apud Suidam, in αἵρεσις, legitur, ἀρχάς τε τῶν ὅλων τήν τε ὕλην καὶ τὸ ποιοῦν, ποίησίν τε καὶ τόπον. ἐξ οὗ γάρ, καὶ ὑφ' οὗ, καὶ ποίῳ, καὶ ἐν ᾧ. Pro καὶ ποίῳ, in editione Frobeniana & Stephanica, & in tribus MSS. Regis legitur καὶ ποῦ. Casaubonus emendabat τήν τε ὕλην κατὰ τὸ ποιοῦν. Legendum videtur, ἀρχάς τε τῶν ὅλων, τήν τε ὕλην καὶ τὸ ποιοῦν, ποιότητά τε καὶ τόπον· ἐξ οὗ γάρ, καὶ ὑφ' οὗ, καὶ ποίῳ, καὶ ἐν ᾧ: neque enim verisimile est; immo absurdum esset; inter principia rerum non esse factam mentionem caussæ efficientis. quin ea quæ sequuntur, τὸ ποιοῦν legendum esse indicant: addit enim Laërtius, principia illa rerum exponens, ἐξ οὗ γάρ, καὶ ὑφ' οὗ, καὶ ποίῳ, καὶ ἐν ᾧ. τῇ ὕλῃ respondet τὸ ἐξ οὗ, materia quippe dicitur id ex quo: jam verò ὑφ' οὗ aliò referri non potest quàm ad τὸ ποιοῦν, id est, ad causam efficientem; eo enim loquendi modo utitur Aristoteles in demonstranda caussa efficiente. Ita Physicorum libro & capite tertio, ubi de motu disserit: ἐντελέχεια γάρ ἐστι τούτου (supple κινητοῦ) καὶ ὑπὸ τοῦ κινητικοῦ. & posteà, ubi de actione loquitur: καὶ τὸ τοῦδε ὑπὸ τοῦδε ἐνέργειαν εἶναι. neque τὸ ποιὸν dici posset ὑφ' οὗ. Vox autem ποιότητα, cùm voci καὶ ποίῳ respondeat, pro agendi modo, sive qualitate, posita videtur. Sanè veteribus Philosophis, qui formam substantialem ignorabant, ποιότητες pro principiis habebantur, ut pluribus locis testatur Aristoteles: maximè verò, libro primo de generatione & corruptione. Quin & pro elementis acceptas fuisse testatur Galenus Commentario in librum I. Hippocratis περὶ φύσεως ἀνθρώπου.

AD LIBRUM I.

THALES.

ΠΑτρὸς μὲν Ἐξαμίου] Examii filius dicitur quoque 22
Stephano in Μίλητος· Hieronymo in Chronico Eusebii; & Cyrillo libro I. contra Julianum.

Μητρὸς δὲ Κλεοβουλίνης] Alia est Cleobulina illa, Thaletis mater, à Cleobulina filia Cleobuli, de qua infrà in Cleobulo.

Ἐκ τῶν Θηλιδῶν, οἵ εἰσι Φοίνικες] Eusebius de Præparat. Evangel. lib. x. cap. 4. nonnullos existimare ait Thalem fuisse Phœnicem. Sed & Clemens Stromat. I. ἀλλὰ καὶ Θαλῆς, ὡς Λέανδρος καὶ Ἡρόδοτος ἱστοροῦσι, Φοῖνιξ ἦν· ὡς δέ τινες ὑπειλήφασι, Μιλήσιος. Locus Herodoti est in Clio: cujus hæc sunt verba, αὕτη γνώμη Θαλέω ἀνδρὸς Μιλησίου ἐγένετο, ἀνέκαθεν γένος ἐόντος Φοίνικος. adque hunc locum Herodoti respexit Hyginus in Poëtico Astronomico: ubi, de minore Arcto disserens, ait, *Thales enim qui diligenter de his rebus exquisivit, & hanc primus* Arcton *appellavit, natione fuit Phœnix, ut Herodotus Milesius dicit.* quare accedo doctissimi viri & de literis optimè meriti Gerardi Johannis Vossii sententiæ, existimantis *Milesii* cognomen, turbato scripturæ ductu, in alienum locum commigrasse, & scripsisse Hyginum. *Thales enim Milesius*, &c. Fuit ergo Thales ortus Mileti, sed è Phœnicia oriundus.

Καὶ πρῶτος Σοφὸς ὠνομάσθη] Πρῶτον Σοφιστὴν dictum fuisse Solonem, ait Isocrates Oratione περὶ ἀντιδόσεως, loco suprà allato.

Καθ' ὃν καὶ οἱ ἑπτὰ Σοφοὶ ἐκλήθησαν] De his VII. Sapientibus Domitius Calderinus hæc Statii Papinii lib. v. Epicedio in Patrem, accipiebat.

--- quosque orbe sub omni
Ardua septenâ numerat Sapientia famâ.

Sed omnino accipienda sunt, quod jam Viri docti observarunt, de VII. illis Tragicis, qui temporibus Ptolemæi Philadelphi vixere, & quos *Pleiada* vocavere, quia in re Tragica elucebant, veluti Stellæ illæ in Pleiadis sidere.

Ὅτε ἦλθε σὺν Νειλέῳ ἐκπεσόντι Φοινίκης] Neleum, Codri filium conditorem Mileti, pulsum fuisse Phœniciâ Scriptorum dixit nemo. Quare Jacobus Palmerius Grentemenilius, vir Græcæ historiæ peritissimus, meritò hunc Laërtii locum mendosum esse existimabat, & pro Φοινίκης legendum Ἀττικῆς. Neleus Atticâ excessit; non quidem vi pulsus, sed voluntarius exul. Testis Callimachus hymno in Dianam:

Πότνια, πουλυμέλαθρε, πολύπτολι χαῖρε, Χιτώνη,
Μιλήτῳ ἐπίδημε. σὲ γὰρ ποιήσατο Νειλεὺς
Ἡγεμόνην, ὅτε νηυσὶν ἀνήγετο Κεκροπίηθεν.

Id est, *Veneranda, quæ multas domus & multas urbes possides, salve, Chitone, quæ Miletum inhabitas: Nam te Neleus ducem fecit, quando navibus advectus est ex Attica.* Testis & Pausanias in Achaicis: ἔτεσι δὲ οὐ πολλοῖς ὕστερον Μέδων καὶ Νειλεὺς πρεσβύτατοι τῶν Κόδρου παίδων ἐστασίασαν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς, καὶ οὐκ ἔφασκεν ὁ Νειλεὺς ἀνέξεσθαι βασιλευόμενος ὑπὸ τοῦ

Μέδοντος, ὅτι ὁ Μέδων τὸν ἕτερον ἦν τῶν ποδῶν χωλός. δόξαν δὲ σφισιν ἀνενεγκεῖν εἰς τὸ χρηστήριον, τὸ ἐν Δελφοῖς, δίδωσι Μέδοντι ἡ Πυθία τὴν βασιλείαν τῶν Ἀθηναίων. οὕτω δὴ ὁ Νειλεὺς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Κόδρου παίδων ἐς ἀποικίαν ἀπεστάλησαν. *annis verò paucis postea Medon & Neleus, majores natu filiorum Codri, de principatu contenderunt. Et ajebat Neleus se non passurum esse sub imperio Medontis, eo quòd Medon erat altero pede claudus. Cùm verò iis visum fuisset super eo judicium deferre Oraculo Delphico, Pythia regnum dedit Medonti: & sic Neleus, & ceteri Codri filii, missi sunt in Coloniam.* Adde & Ælianum Var. Histor. VIII, 5. ὅτι Νειλεὺς ὁ Κόδρου τῆς βασιλείας ἀμοιρήσας, ἀπέλιπε τὰς Ἀθήνας, διὰ τὸ τὴν Πυθίαν Μέδοντι τὴν ἀρχὴν περιάψαι, εἰς ἀποικίαν στελλόμενος (sic legendum, non στελλομένῳ.) *Quod Neleus, Codri filius, regno privatus reliquit Athenas, eo quòd Pythia Medonti principatum tribuerat, in coloniam missus.* Fabrum vide ad hunc Æliani locum. Errorem manasse conjiciebat idem Palmerius, quòd; quia suprà eodem pæne loco, dixerat Laërtius ἐκ τῶν Θηλιδῶν, οἵ εἰσι Φοίνικες, vox Φοίνικης Librarii memoriæ ultro se obtulisset. Vidit hunc errorem Casaubonus, & emendare tentavit; legendo ἐκπεσὼν τῆς Φοινίκης. Sed mutavit errorem, non emendavit: quamvis enim fuerit Thales ἀνέκαθεν Phœnix, utpote ex Thelidis originem ducens; qui genus suum ad Cadmum referebant; ut nos docet Herodotus lib. I. & Diogenes hoc loco; non ideo de eo possit quis dicere ἐκπεσὼν τῆς φοινίκης· quippe ἐκπίπτειν non de eo dicitur qui originem traxit à quadam regione, verùm de eo qui mutavit lares, & exul factus est.

23 Τῆς φυσικῆς ἐγένετο θεωρίας] Themistius Oratione XV. Θαλῆς δὲ ὕστερον φύσεώς τε ἥψατο πρῶτος, καὶ ἀνέβλεψεν εἰς τὸν οὐρανὸν, &c. Ceterùm H. Stephanus in Præfatione ad Laërtium, hîc, pro ἐγένετο, reponebat ἐγεύσατο, cui lectioni favere videtur locus Themistii: nihil tamen muto.

Καὶ κατά τινας μὲν σύγγραμμα κατέλιπεν οὐδὲν] Hos inter est Themistius: cujus hæc sunt verba, loco laudato: Θαλῆς μὲν δὴ τοσαῦτα εἰσενηνεγμένος, οὐ κατέθετο ὅμως εἰς συγγραφὴν τὰ εὑρήματα.

Φώκου λέγεται εἶναι τοῦ Σαμίου] Phocum illum Samium non memini alibi me legere. Quis esset, sciremus ex Eudemi Astrologorum Historia, de qua mox Laërtius, si hodie exstaret: atque utinam exstaret. Phoci cujusdam meminit Plutarchus in Solone, ad quem Solon Carmen scripsit de tyrannide sibi à populo oblata; qui fortasse non alius à Samio illo.

Εὑρετὴν τῆς ἄρκτου τῆς μικρᾶς] Id ipsum testatur & Theon ad Arati Phænomena: περὶ τὸν βόρειον πόλον ἄρκτοι ἅμα τροχόωσιν, ἤγουν τρέχουσι. διὰ γὰρ τοῦτο ἅμαξαι ὠνομάσθησαν· δισσαὶ δέ εἰσιν· τὴν μὲν Ναύπλιος εὗρε· τὴν δὲ δευτέραν, τὴν ἐλάσσονα, Θαλῆς ὁ σοφός. & Vetus Scholiastes Homeri (falsò Didymum appellant) ad Iliad. II. ψ. 487. Ἄρκτοι δύο δείκνυνται ἐν τῷ βορείῳ κλίματι. αὕτη τε ἡ μεγάλη, ἡ καλουμένη καὶ ἅμαξα, διὰ τὸ εἰς ἁμάξης τύπον κατηστερίσθαι, καὶ ἐγγὺς ἐκείνης ἡ μικρὰ, ἡ Κυνόσουρα καλουμένη, διὰ τὸ ὡς κυνὸς ἔχειν ἀνακεκλασμένην τὴν οὐράν· ἧς Ὅμηρος οὐ μέμνηται, ὡς ὕστερον εὑρεθείσης ὑπὸ Θαλοῦ τοῦ Μιλησίου, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ Σοφῶν. ac propterea *Phœnicen* appellatum vult Hyginus, in Poëtico Astronomico. *Incidit etiam*, inquit, *compluribus erratio, quibus de causis minor Arctos* Phœnice *appelletur: & illi qui hanc observent: veriùs & diligentiùs navigare dicantur: & quare si hæc sit certior quàm major, non omnes hanc observent; qui non intelligere videntur de qua historia sit profecta ratio, ut* Phœnice *appelletur. Thales enim, qui diligenter de his rebus exquisivit, & hanc primus* Arcton *appellavit, natione fuit Phœnix, ut Herodotus Milesius dicit.* Scholiastes Germanici Cæsaris ad Aratæa Phænomena: *Porro Arctus minor à pluribus* Phœnice, *à Græcis* Arctophylax, *à nonnullis* Canis Cauda *vocatur.* Cæsar Germanicus Metaphrasim scripserat in Arati Phænomena, quam falsò Julio Cæsari tribuit Suidas in Καῖσαρ Ἰούλιος. Ceterùm, in loco Hygini legendum cum Gerardo Vossio, *Thales enim Milesius, qui*, &c. *ut Herodotus dicit. Nationem* autem posuit Hyginus pro *ortu*: non enim natus in Phœnicia Thales: sed ex eâ oriundus. Videndus hîc Palmerius: qui Phœnices nautas ante Thaletis tempora usos fuisse Cynosurâ, contendit: & inde dictam *Phœnicen*. Optimè. Ovidius: *Quorum Cynosura petatur Sidoniis; Helicen Graja carina notet.*

Ἐν τοῖς Ἰάμβοις] Scazontibus videlicet, seu Choliambis. Hujus libri non meminit Suidas, qui opera Callimachi recenset. Ceterùm, hos versus duobus auctiores citat Josephus Scaliger ad Sphæram Manilii,

Ἔπλευσεν εἰς Μίλητον· ἦν γὰρ ἡ νίκη
Θάλητος, ὅς τἄτ' ἄλλα δέξιος γνώμην,
Καὶ τῆς ἁμάξης, &c.

quos unde habuerit, necdum comperi

Τὰ ἄλλα κατάληπτα εἶναι δοκιμάσας] Casaubonus hîc, & Scaliger de Emendat. Temp. lib. IV. de anno προηγήσεως ἰσημερινῆς, contrario sensu, ἀκατάληπτα reponunt: quod rudi illi sæculo magis convenire existimant. Utinam autem illi libri exstarent jam tum primùm nascentis Astrologiæ, inquit Scaliger dicto loco.

Δοκεῖ δὲ κατά τινας πρῶτος ἀστρολογῆσαι, καὶ ἡλιακὰς ἐκλείψεις καὶ τροπὰς προειπεῖν, ὥς φησιν Εὔδημος, &c.] Idem testatur & Clemens Stromat I. Θαλῆν δὲ Εὔδημος ἐν ταῖς ἀστρολογικαῖς ἱστορίαις, τὴν γενομένην ἔκλειψιν τοῦ ἡλίου προειπεῖν φησὶ, καθ' οὓς χρόνους συνῆψαν μάχην πρὸς ἀλλήλους Μῆδοί τε καὶ Λυδοὶ, βασιλεύοντες Κυαξάρους μὲν, τοῦ Ἀστυάγους πατρὸς, Μήδων. Ἀλυάττου δὲ τοῦ Κροίσου, Λυδῶν· συνάδει δὲ αὐτῷ καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ· εἰσὶ δὲ οἱ χρόνοι ἀμφὶ τὴν πεντηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. Verba Herodoti sunt hæc: συμβολῆς γενομένης συνήνεικε ὥστε τῆς μάχης συνεστεώσης, τὴν ἡμέρην ἐξαπίνης νύκτα γενέσθαι· τὴν δὲ μεταλλαγὴν ταύτην τῆς ἡμέρης Θαλῆς ὁ Μιλήσιος τοῖσι Ἴωσι προηγόρευσε. Plinius quoque II. 12. *Apud Græcos autem investigavit primus omnium Thales, Olympiadis* LVIII. *anno quarto, prædicto Solis defectu, qui Halyatte rege factus est, Urbis conditæ anno* CLXX. Et Themistius Orat. XV. καὶ προεφήτευσε

ἐν κοινῷ ἅπασι Μιλησίοις, ὅτι νὺξ ἔσοιτο ἐν ἡμέρᾳ, καὶ δύσεται ἅμα ὁ ἥλιος καὶ ὑποκεύσεται ἡ σελήνη. ὥστε ἀποτέμνεσθαι αὐγὴν καὶ τὰς ἀκτῖνας. Et Cicero I. de Divinatione: *Idem primus defectionem Solis, quæ Astyage regnante facta est, prædixisse fertur.* Et Tzetzes Chiliad 2. 55. Ἐκλείψεις, περιόδους τε σελήνης εὗρε πρῶτος. Addendus & Appuleii locus insignis Florid. IV. *Thales Milesius ex VII. illis sapientiâ memoratis viris facilè præcipuus: fuit enim Geometriæ penes Graios primus repertor, & naturæ rerum certissimus explorator, & astrorum peritissimus contemplator: maximas res parvis lineis reperit: temporum ambitus, ventorum flatus, stellarum meatus, tonitruum sonora miracula, siderum obliqua curricula, Solis annua reverticula. idem Lunæ vel nascentis incrementa, vel senescentis dispendia, vel delinquentis obstacula: idem sanè jam proclivi senectute divinam rationem de Sole commentus est, quoties Sol magnitudine sua circulum, quem permeat, metiatur.* Subjungit Appuleius: *Id à se recens inventum Thales memoratur edocuisse Mandraytum Prienensem, qui novâ & inopinatâ cognitione impendio delectatus, optare jussit quantam vellet mercedem sibi pro tanto documento rependi. Satis, inquit, mihi fuerit mercedis, Thales sapiens, si id quod à me didicisti, cùm proferre ad quospiam cœperis, tibi non adsciveris, sed ejus inventi me potiùs quàm alium repertorem prædicaveris. Pulchra merces prorsum, ac tali viro digna & perpetua: nam & in hodiernum, ac dehinc semper, Thali ea merces persolvetur ab omnibus nobis, qui ejus cœlestia studia verè cognovimus.*

Ὥς φησιν Εὔδημος ἐν τῇ περὶ τῶν ἀστρολογουμένων ἱστορίᾳ] Clemens loco laudato: Θαλῆν δὲ Εὔδημος ἐν ταῖς ἀστρολογικαῖς ἱστορίαις, &c. Idem ex ejusdem Eudemi Astrologica historia prodidit Theo Smyrnæus. At Proclus in IV. primi Euclidis testatur Thaleti hoc ab Eudemo tribui ἐν ταῖς γεωμετρικαῖς ἱστορίαις. Potuit idem utroque in opere dixisse, ait Vossius de Historicis Græcis lib. 3. ubi eum vide.

Μαρτυρεῖ δ' αὐτῷ] Μαρτυρεῖ δ' αὐτὸ, ceteræ editiones, tresque MSS. Codices Regiæ Bibliothecæ. Utraque lectio recta est; sed Aldobrandiniana magis arridet.

24 Ἔνιοι δὲ καὶ αὐτὸν πρῶτον εἰπεῖν ἀθανάτους τὰς ψυχάς] In his est Nemesius, de Natura Hominis cap. 2. Θαλῆς μὲν γὰρ πρῶτος τὴν ψυχὴν ἔφησεν ἀεικίνητον καὶ αὐτοκίνητον. Id Ægyptiis tribuit Herodotus in Euterpe: Pausanias Chaldæis atque Indorum Magis. Plurimi Pherecydi id tribuerunt. Vide nos infrà in Pherecyde.

Χοιρίλος ὁ ποιητής] De quo Chœrillo accipiendus sit Laërtius, incertum est; nam tres aut quatuor ejus nominis Poëtæ fuerunt. Primus, Chœrilus Atheniensis, Tragicus, quem vixisse Olympiade LXIV. tradit Suidas: alter, Samius, sive, ut alii volunt, Jassensis; aut etiam Halicarnassensis, qui carmine Atheniensium de Xerxe victoriam celebravit, pro cujus singulis versibus aureum staterem retulit, eodem Suida teste, nec non Hesychio Milesio: quin & decretum, ut ejus Poëma unà cum Homeri Poëmate recitaretur. Is in Macedonia apud Archelaum obiit. Ab eo Chœrilo alium esse illum quem Plutarchus refert cum Lysandro semper fuisse, ut ejus res gestas panderet, verisimili conjectura existimat Vossius in Dissertatione de Poëtis Græcis, cùm inter victoriam illam Atheniensium contra Xerxem, & Athenas à Lysandro captas intersint Olympiades undeviginti. Fuit & alius Chœrilus temporibus Alexandri, de quo Horatius,

Gratus Alexandro Regi magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui versibus & malè natis
Retulit acceptos regale numisma Philippos.

Quod Athenienses fecerunt, tribuit Horatius Alexandro. Sed fortasse; quæ conjectura est Turnebi; Chœrilus qui res Alexandri carmine complexus erat, ab Alexandro, Atheniensium factum imitante, singulis in versum Philippeis aureis etiam donatus fuit. Ceterùm hîc pro Χοιρίλος editio princeps & Stephanica habent Χοίριλλος; & ita quoque apud Hesychium Milesium, & Proclum ad Timæum Platonis: sed Χοιρίλος cum unico λ scribendum videtur, ut & Horatius scripsit, & Flavius Josephus lib. I. contra Apionem.

Καὶ πρῶτος τὸ τοῦ ἡλίου μέγεθος τοῦ σεληναίου ἑπτακοσιοστὸν καὶ εἰκοστὸν μέρος ἀπεφήνατο] Recte Casaubonus καὶ πρὸς τὸ τοῦ ἡλίου μέγεθος, τὸ τοῦ σεληναίου, &c. & ita vetus Interpres.

Καὶ τὴν ὑστέραν τοῦ μηνὸς τριακάδα εἶπε] Τριακὰς, ἡ τριακοστὴ τοῦ μηνὸς, in Glossis Hesychii, & apud Suidam.

Πρῶτος δὲ καὶ περὶ φύσεως διελέχθη] Eusebii Chronicon: *Thales primus Physicus agnoscitur.* Cyrillus contra Julianum lib. I. τριακοστῇ πέμπτῃ Ὀλυμπιάδι Θαλῆς Μιλήσιος πρῶτος φυσικὸς φιλόσοφος γενέσθαι λέγεται. Simplicius in textum sextum primi Physicorum Aristotelis: Θαλῆς δὲ πρῶτος παραδέδοται τὴν περὶ φύσεως ἱστορίαν τοῖς Ἕλλησιν ἐκφῆναι. Themistius loco supra laudato: Θαλῆς δὲ ὕστερον φύσεώς τι ἥψατο πρῶτος, &c. Alcmæonem Crotoniatam primum Physica scripsisse scribit Clemens Alexandrinus lib. I. Στρωματέων. idem scribit & Laërtius, ex Favorino, in Vita Alcmæonis.

Ἀριστοτέλης δὲ καὶ Ἱππίας φασὶν αὐτὸν καὶ τοῖς ἀψύχοις μεταδιδόναι ψυχὰς, τεκμαιρόμενον ἐκ λίθου τῆς μαγνήτιδος καὶ τοῦ ἠλέκτρου] Locus Aristotelis est lib. I. de anima cap. 2. ἔοικε δὲ καὶ Θαλῆς ἐξ ὧν ἀπομνημονεύουσι, κινητικόν τι τὴν ψυχὴν ὑπολαμβάνειν. εἴπερ τὸν λίθον ἔφη ψυχὴν ἔχειν, ὅτι τὸν σίδηρον κινεῖ.

Παρά τε Αἰγυπτίων,] Subdit idem Laërtius Thalem Magistrum nullum habuisse, sed in Ægyptum profectum cum Sacerdotibus Ægyptiis congressum fuisse. Clemens quoque Stromat. lib. I. μόνος οὗτος δοκεῖ τοῖς τῶν Αἰγυπτίων Προφήταις συμβεβληκέναι. Et postea: Θαλῆς δὲ, Φοίνιξ ὢν τὸ γένος, καὶ τοῖς Αἰγυπτίων Προφήταις συμβεβληκέναι εἴρηται. Jamblichus in tractatu quem ad Nicomachi Geraseni Arithmeticam scripsit, qui extat MS. in Regis Christianissimi Bibliotheca: Θαλῆς μὲν μονάδων σύστημα ὡρίσατο, κατὰ τὸ Αἰγυπτιακὸν ἀρέσκον, ὅπουπερ καὶ ἐφιλομάθησε. Loquitur de numeri definitione. Adde & Josephum lib. I. contra Apionem, & Eusebium de præpar. Evang. X. 4.

Γεωμετρεῖν] Apuleius Florid. IV. *Thales Milesius Geometriæ penes Graios primus repertor.* Proclus cum Thalete jungit Ameristum, Stesichori poëtæ fratrem. Alii hanc gloriam tribuunt Mœridi & Pythagoræ: Vide Laërtium nostrum in Pythagora.

Παμφίλη] Fuit genere Ægyptia, vel, ut alii volunt, Epidauria: ac præcipuè perutiles scripsit octo libros historiæ miscellæ; quibus congessit quæ vel ex marito, vel ex viris eruditis qui mariti ædes frequentabant, audiisset, vel quæ ipsa observâsset. Vide Photium tmemate VIII. & Suidam in Παμφίλη, & Vossium de Historicis Græcis lib. II. cap. 7. Alia est Pamphila, Latoi filia, quæ primùm bombycia in Co insula texuisse dicitur, ut est apud Aristotelem de Histor. animal. libro V. cap. 19. & Plinium libro IV. cap. 12. & libro XI. cap. 22. ubi malè *in Ceo*, pro *in Co*: qui error est & in Solino. Vide tamen doctissimum Salmasium in Plinianis Exercitationibus pag. 143. & sequentibus. Ceterùm, apud Aristotelem, dicto loco, pro eo quod libri editi habent, Παμφίλη, Λατώου θυγάτηρ, manuscripti exhibent, Παμφίλη, Πλάτεω θυγάτηρ.

25 Οἱ δὲ Πυθαγόραν φασὶν, ὧν ἐστιν Ἀπολλόδωρος ὁ Λογιστικός] In his est & Cicero de Natura Deorum lib. III. *Quanquam Pythagoras, cùm in Geometria quiddam novi invenisset, Musis bovem immolavisse dicitur.*

Ἀπολλόδωρος ὁ Λογιστικός] Idem ab eodem Laërtio eadem in re testis adducitur infrà in Vita Pythagoræ. ὁ Λογιστικὸς, id est, *computator.* De differentia inter Λογιστικοὺς & Ἀριθμητικοὺς, videndus Theon Smyrnæus, & ad eum Scriptorem eruditissimus Bullialdus.

Εὔφορβον εὑρεῖν τὸν Φρύγα] Euphorbum illum Phrygem alibi me legere non memini.

Καὶ αὐτὸς δέ φησιν, ὡς Ἡρακλείδης ἱστορεῖ, μονήρη αὐτὸν γεγονέναι] Hæc verba καὶ αὐτὸς δέ φησιν, corrupta esse, & nomen Scriptoris alicujus in mendo hîc cubare, rectè vidit Casaubonus. Si conjecturæ indulgere licet, scripsisse puto Laërtium Κλεῖτος δέ φησιν, aut Κλύτος. Clitus, sive Clytus, Philosophus Peripateticus, Aristotelis discipulus, patriâ Milesius, de Mileto scripserat. Athenæus lib. XII. Κλεῖτος δὲ ὁ Ἀριστοτελικὸς ἐν τοῖς περὶ Μιλήτου. Et lib. XIV. Κλύτος ὁ Μιλήσιος, Ἀριστοτέλους μαθητὴς, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Μιλήτου. In his autem de Mileto libris, Clitum de Thalete, viro magni nominis, & cujus natalibus Miletus jure gloriabatur, non siluisse verosimile est, & verum arbitror. Jam verò quàm proclivis fuerit error ex ΚΛΕΙΤΟΣ, aut ΚΛΥΤΟΣ, in ΚΑΙΑΥΤΟΣ, ex ductu literarum nemo non videt. Ceterùm, de eo ipso Clito accipiendum crediderim Laërtium in Indice librorum Chrysippi, ubi Chrysippi librum περὶ δυνατῶν πρὸς Κλεῖτον recenset.

Ὡς Ἡρακλείδης ἱστορεῖ] Accipio de Heraclide, Serapionis filio, cognomento *Lembo*, qui de Philosophorum successione scripserat, & qui passim Diogeni nostro memoratur.

26 Καὶ Κίβισσον υἱὸν ἔχειν] Κύβισσον apud Plutarchum in Solone, & in Numa. Κίδισσον MSS tres Reg. Biblioth. sed in uno supra adnotatum Κίβισσον.

Οἱ δὲ ἄγαμον μεῖναι, τῆς δὲ ἀδελφῆς τὸν υἱὸν θέσθαι] Suidas in θετόν: θετόν. εἰσποίητον, οὐ γνήσιον. Θαλῆς τὸν φιλόσοφον μὴ γήμαντα τῆς ἀδελφῆς τὸν υἱὸν θέσθαι.

Διὰ φιλοτεκνίαν] Editio Basileensis, & vetus interpres, δι' ἀφιλοτεκνίαν. Videndus Casaubonus & H. Stephanus.

Καὶ λέγουσιν ὅτι τῆς μητρὸς ἀναγκαζούσης αὐτὸν γῆμαι, &c.] Plutarchus Sympos. III. 6. καθάπερ οὖν Θαλῆς ὁ σοφὸς ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐνοχλούμενος γῆμαι κελευούσης, πῶς ὑπεξέφυγε, παρήγαγε λόγῳ πρὸς τὴν ἐν ἀρχῇ μὲν, οὔπω καιρὸς, ὦ μῆτερ. εἶτα ἐπειδὴ παρήκμασεν ἐγκειμένης, οὐκέτι καιρός. Meminit & Stobæus Sermone 66. Θαλῆς τῇ μητρὶ γυναῖκα λαβεῖν δεομένῃ, οὔπω καιρὸς ἔλεγεν· εἶτα προβὰς, οὐκέτι καιρός.

Φησὶ δὲ καὶ ὁ Ῥόδιος Ἱερώνυμος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σποράδην ὑπομνημάτων] Fuit Hieronymus Rhodius Philosophiâ Peripateticus: atque inde est quòd Ἀριστοτέλους μαθητὴς dicitur Athenæo X. 6. non enim Aristotelis auditor esse potuit, cùm vixerit ætate Arcesilai & Timonis, Laërtio teste. Scripsit inter alia, Historias: quod opus idem esse, ac τὰ σποράδην ὑπομνήματα, quæ hîc citat Laërtius, putat Vossius lib. I. de Historicis Græcis. Aristoteles Politicorum I. cap. 11. ubi hoc idem narrat de Thalete: quod Hieronymus Rhodius, ait esse, ex iis quæ σποράδην dicuntur: ἔτι δὲ καὶ τὰ λεγόμενα σποράδην, δι' ὧν ἐπιτετυχήκασιν ἔνιοι χρηματιζόμενοι, δεῖ συλλέγειν· πάντα γὰρ ὠφέλιμα ταῦτ' ἐστὶ τοῖς τιμῶσι τὴν χρηματιστικήν· οἷον καὶ τὸ Θάλεω τοῦ Μιλησίου, &c.

Βουλόμενος δεῖξαι, ῥᾴδιον εἶναι πλουτεῖν, φορᾶς μελλούσης ἐλαιῶν ἔσεσθαι προνοήσας, ἐμισθώσατο τὰ ἐλαιουργεῖα] Ἐλαιουργεῖα, non sunt oleariæ officinæ, ut ea Aldobrandinus interpretatur, sed trapeta, sive torcularia premendo oleo. Veteres Glossæ: *trapetum*, ἐλαιῶν μύλος, ἐλαιουργεῖον. Eadem voce utitur & Aristoteles Politicorum lib. I. cap. 11. ubi idem narrat de Thalete: ὀνειδιζόντων γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν πενίαν, ὡς ἀνωφελοῦς τῆς φιλοσοφίας οὔσης, κατανοήσαντά φασιν αὐτὸν ἐλαιῶν φορὰν ἐσομένην ἐκ τῆς ἀστρολογίας, ἔτι χειμῶνος ὄντος, εὐπορήσαντα χρημάτων ὀλίγων ἀρραβῶνας διαδοῦναι τῶν ἐλαιουργείων, τῶν τ' ἐν Μιλήτῳ καὶ Χίῳ πάντων, ὀλίγου μισθωσάμενον, ἅτ' οὐθενὸς ἐπιβάλλοντος. ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς ἧκε, πολλῶν ζητουμένων ἅμα καὶ ἐξαίφνης, ἐκμισθοῦντα ὃν τρόπον ἠβούλετο, πολλὰ χρήματα συλλέξαντος, ἐπιδεῖξαι ὅτι ῥᾴδιόν ἐστι πλουτεῖν τοῖς φιλοσόφοις ἂν βούλωνται, ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐστὶ περὶ ὃ σπουδάζουσι. Cicero lib. I. de Divinatione, non olearia trapeta, sed omnem oleam Thaletem coëmisse ait. Verba ejus sunt: *Non plus quàm Milesium Thalem: qui, ut objurgatores suos convinceret, ostenderetque etiam Philosophum, si ei commodum esset, pecuniam facere posse, omnem oleam, antequam florere cœpisset, in agro Milesio coëmisse dicitur.* Plinius non omnem oleam, sed omne oleum ait: qui etiam hoc inventum acutum ad pecuniam parandam, non Thaleti, verùm Democrito tribuit, his verbis, lib. XVIII. cap. 28. *Ferunt Democritum, qui primus intellexit ostenditque cum terris cæli societatem, spernentibus hanc curam ejus opulentissimis civium, prævisa olei caritate ex futuro Vergiliarum ortu, quâ dixi-*

mus ratione, ostendemusque jam plenius, magna tum vilitate propter spem olivæ, coëmisse in toto tractu omne oleum, mirantibus qui paupertatem & quietem doctrinarum ei sciebant inprimis cordi esse. atque ut apparuit causa, & ingens divitiarum cursus, restituisse mercem anxia & avida dominorum pœnitentia, contentum ita probasse opes sibi in facili, cùm vellet, fore.

27 Ἀρχὴν δὲ τῶν πάντων ὕδωρ ὑπεστήσατο] Cicero de Natura Deorum lib. I. *Thales enim Milesius, qui primus de talibus rebus quæsivit, aquam dixit esse initium rerum: Deum autem eam mentem, quæ ex aqua cuncta fingeret.* & lib. v. Academ. Quæst. *Princeps Thales unus è Septem, cui sex reliquos concessisse primas ferunt, ex aqua dixit constare omnia.* Tertullianus libro I. adversus Marcionem: *Ut ergo aliquid & de isto hujus mundi indigno loquar; cui & apud Græcos ornamenti & cultus, non sordium nomen est, indignas videlicet substantias ipsi illi Sapientiæ professores, de quorum ingeniis omnis hæresis animatur, Deos pronuntiaverunt: Ut Thales aquam, ut Heraclitus ignem, ut Anaximenes aërem & atherem, ut Plato sidera, &c.* Eam autem Thaletis opinionem egregiè, ut omnia, explicat Aristoteles Metaphysicorum lib. I. cap. 3. ἀλλὰ Θαλῆς μὲν ὁ τῆς τοιαύτης ἀρχηγὸς φιλοσοφίας, ὕδωρ φησὶν εἶναι (ἀρχὴν supple)· διὸ καὶ τὴν γῆν ἐφ' ὕδατος ἀπεφήνατο εἶναι, λαβὼν ἴσως τὴν ὑπόληψιν ταύτην ἐκ τοῦ πάντων ὁρᾷν τὴν τροφὴν ὑγρὰν οὖσαν, καὶ αὐτὸ τὸ θερμὸν ἐκ τούτου γιγνόμενον, καὶ τὸ ζῶον τούτῳ ζῶν· τὸ δ' ἐξ οὗ γίγνεταί τι, τοῦτ' ἔστιν ἀρχὴ πάντων· διά τε δὴ τοῦτο τὴν ὑπόληψιν λαβὼν ταύτην, καὶ διὰ τὸ πάντων τὰ σπέρματα τὴν φύσιν ὑγρὰν ἔχειν· τὸ δ' ὕδωρ ἀρχὴ φύσεώς ἐστι τοῖς ὑγροῖς. εἰσὶ δέ τινες, οἳ καὶ τοὺς παμπαλαίους, καὶ πολὺ πρὸ τῆς νῦν γενέσεως καὶ πρώτους θεολογήσαντας οὕτως οἴονται περὶ τῆς φύσεως ὑπολαβεῖν. Ὠκεανόν τε γὰρ καὶ Τηθὺν ἐποίησαν τῆς γενέσεως πατέρας, καὶ τὸν ὅρκον τῶν θεῶν ὕδωρ, τὴν καλουμένην ὑπ' αὐτῶν Στύγα τῶν ποιητῶν, &c. Explicat & Plutarchus de Placitis Philosophorum; ubi eum vide. Vide & Scaligerum in Exercitationibus ad Cardanum. Ceterùm, hanc Thaletis de aqua sententiam, ipsiusmet verbis, ex libro ejus II. de Principiis, si Galeno fides, subsignabimus: Ita enim ille tractatu περὶ χυμῶν, quem Græcè manu scriptum; nam Latine solùm editus est, mecum communicavit, vir plenus officii & juvandis studiis natus, Jacobus Mentelius, Patricius, Medicus Parisiensis celeberrimus: τὸ μὲν οὖν μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα τὰ στοιχεῖα, ὡς γίνεσθαι τοὺς χυμοὺς, πολλοὶ τῶν Φυσικῶν συγκεχωρήκασιν· καὶ τοῦτο μὲν διὰ τὴν ἐνάργειαν· Θαλῆς μὲν οὖν καίπερ ἐκ τοῦ ὕδατός φησι συνεστάναι πάντα· ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο βούλεται· ἄμεινον δὲ καὶ αὐτοῦ τὴν ῥῆσιν προσθεῖναι, ἐκ τοῦ δευτέρου περὶ τῶν ἀρχῶν, ἔχουσαν ὧδέ πως. Τὰ μὲν οὖν πολυθρύλλητα τέτταρα, ὧν τὸ πρῶτον εἶναι ὕδωρ φαμὲν, καὶ ὡσανεὶ μόνον στοιχεῖον τίθεμεν πρὸς σύγκρισιν, καὶ πῆγνυσιν, καὶ σύστασιν τῶν ἐγκοσμίων, πρὸς ἄλληλα συγκεράννυται· πῶς δὲ, ἤδη λέλεκται ἡμῖν ἐν τῷ πρώτῳ. Sed libros illos περὶ τῶν ἀρχῶν Thaletis esse, credat alius, non ego; quis enim eorum præter Galenum meminit? Quin & Galenus ipse sectione 26. Commentarii primi in librum Hippocratis de Naturâ Humana, hanc Thaletis de aqua sententiam in libris ejus negat inveniri. Verba Galeni hæc sunt: εἰ γὰρ ὅτι Θαλῆς ἀπεφήνατο στοιχεῖον μόνον εἶναι τὸ ὕδωρ, ἐκ συγγράμματος αὐτοῦ δεικνύναι οὐκ ἔχομεν, ἀλλ' ὅμως ἅπασι καὶ τοῦτο πεπίστευται. Existimabat idem Mentelius, Galenum scripsisse Commentarios in librum Hippocratis de Natura Humana ante Commentarios in librum περὶ χυμῶν, cùm necdum in libros Thaletis περὶ τῶν ἀρχῶν incidisset: quin enim Galeni esset tractatus ille in libros περὶ χυμῶν, nullus dubitabat. Porro ex supra allatis locis observare est, etiamnum Galeni tempore Thaletis scripta exstitisse.

Καὶ τὸν κόσμον ἔμψυχον καὶ δαιμόνων πλήρη] Aristoteles de anima 1. 8. καὶ ἐν τῷ ὅλῳ δέ τινες ψυχὴν μεμίχθαι φασίν. ὅθεν ἴσως καὶ Θαλῆς ᾠήθη πάντα πλήρη θεῶν εἶναι. Cicero lib. II. de Legibus: *& quod Thales, qui sapientissimus in septem fuit, Homines existimare oportere omnia quæ cernerentur, Deorum esse plena.*

Τάς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ φασὶν αὐτὸν εὑρεῖν] Id ipsum testatur & Apuleius loco supra allato.

Καὶ ἐκμετρῆσαί φασιν αὐτὸν τὰς πυραμίδας ἐκ τῆς σκιᾶς παρατηρήσαντα, ὅτε ἡμῖν ἰσομεγέθεις εἰσί] Legendum videtur, ὅτε ἡμῖν ἰσομεγέθης ἐστί. Plinius, ubi de Pyramidibus: *mensuram altitudinis earum, omniumque similium deprehendere invenit Thales Milesius, umbram metiendo, quâ horâ par esse corpori solet.* Plutarchus in convivio VII. Sapientum: ἐπεὶ σοῦ τε καὶ τὰ ἄλλα θαυμάζει, verba sunt Niloxeni ad Thalem de Amasi Ægypti Rege, καὶ τῆς πυραμίδος τὴν μέτρησιν ὑπερφυῶς ἠγάπησεν, ὅτι πάσης ἄνευ πραγματείας, καὶ μηδενὸς ὀργάνου δεηθεὶς, ἀλλὰ τὴν βακτηρίαν στήσας ἐπὶ τῷ πέρατι τῆς σκιᾶς, ἣν ἡ πυραμὶς ἐποίει, γενομένων τῇ ἐπαφῇ τῆς ἀκτῖνος δυεῖν τριγώνων, ἔδειξας, ὃν ἡ σκιὰ πρὸς τὴν σκιὰν λόγον εἶχε, τὴν πυραμίδα πρὸς τὴν βακτηρίαν ἔχουσαν. *Nam cùm te quoque ob alia quædam suspicit, tum verò mirum in modum ei arridet, quòd pyramidis altitudinem absque ullo labore aut instrumento dimensus es: sed scipione ad umbræ, quam jaciebat pyramis, finem erecto, ac tactu radiorum, duobus triangulis constitutis, demonstravisti altitudinem pyramidis ad scipionis altitudinem eâ esse proportione, quam umbra illius ad hujus umbram haberet.* Ferri tamen potest recepta lectio, atque eam tuetur Salmasius in Plinianis Exercitationibus pag. 640. Magnitudinem pyramidum scilicet eam intellexit Laërtius, cui umbra corporis par est: atque ita Plinius loquitur lib. XXXVI. cap. 10. *Ei qui est in Campo*, sermo est de obelisco, *Divus Augustus addidit mirabilem usum ad deprehendendas Solis umbras, dierumque ac Noctium magnitudines, strato lapide ad obelisci magnitudinem, cui par fieret umbra, Brumæ confectæ die, horâ sextâ.*

Μινύης] Scriptor mihi ignotus. Μινύης nomen esse proprium, constat ex Apollonii Rhodii libro I. ejusque doctissimo Scholiaste. 28

Βόλον ἀγοράσαι] *Jactum* etiam vocat Valerius Maximus. lib. IV. cap. 1. eamdem historiam referens. *A Piscatoribus*, inquit, *in Milesia regione verriculum tra-*

trahentibus, quidam jactum emerat. extractâ deinde magni ponderis aureâ mensâ Delphicâ, orta controversia est: illis piscium se capturam vendidisse affirmantibus, hoc fortunam tractus se emisse dicente; quâ conditione, propter novitatem rei, & magnitudinem pecuniæ, ad universum ejus civitatis populum delatâ, placuit Apollinem Delphicum consuli, cuinam adjudicari mensa deberet. Deus respondit illi esse dandam, qui sapientiâ ceteris præstaret, his verbis,

Ὃς σοφίῃ πάντων πρῶτος, τούτῳ τρίποδ' ἂν δῶ.

Tum Milesii consensu Thaleti mensam dederunt: ille cessit eam Bianti, Bias Pittaco: is protinus alii, deinceps que per omnium Sapientium orbem. ad ultimum ad Solonem pervenit, qui & titulum amplissimæ sapientiæ, & præmium ad ipsum Apollinem transtulit. Eam Historiam narrat & Plutarchus in Solone, ubi de VII. Sapientibus: ἔτι δὲ μᾶλλον εἰς ἀξίωμα καὶ δόξαν αὐτοὺς κατέστησεν ἡ τοῦ τρίποδος περίοδος, καὶ διὰ πάντων ἀνακύκλησις καὶ ἀνθύπειξις, μετ' εὐμενείας φιλοτίμου γινομένη. Κῴων γὰρ, ὥς φασι, καταγόντων σαγήνην, καὶ ξένων ἐκ Μιλήτου πριαμένων τὸν βόλον οὔπω φανερὸν ὄντα, χρυσοῦς ἐφάνη τρίπους ἑλκόμενος, ὃν λέγουσιν Ἑλένην πλέουσαν ἐκ Τροίας αὐτόθι καθεῖναι, χρησμοῦ τινὸς ἀναμνησθεῖσαν παλαιοῦ· γενομένης δὲ τοῖς ξένοις πρῶτον ἀντιλογίας πρὸς τοὺς ἁλιέας περὶ τοῦ τρίποδος, εἶτα τῶν πόλεων ἀναδεξαμένων τὴν διαφορὰν ἄχρι πολέμου προελθοῦσαν, ἀνεῖλεν ἀμφοτέροις ἡ Πυθία, τῷ σοφωτάτῳ τὸν τρίποδα ἀποδοῦναι. καὶ πρῶτον μὲν ἀπεστάλη πρὸς Θαλῆν εἰς Μίλητον, ἑκουσίως Κῴων ἑνὶ δωρουμένων ἐκεῖνο περὶ οὗ πρὸς ἅπαντας ὁμοῦ Μιλησίους ἐπολέμησαν. Θαλέω δὲ Βίαντα σοφώτερον ἀποφαίνοντος αὐτοῦ, πρὸς ἐκεῖνον ἧκεν· ἀπ' ἐκείνου δ' αὖθις ἀπεστάλη πρὸς ἄλλον ὡς σοφώτερον· εἶτα περιϊὼν, καὶ ἀναπεμπόμενος οὕτως, ἐπὶ Θαλῆν τὸ δεύτερον ἀφίκετο· καὶ τέλος εἰς Θήβας ἐκ Μιλήτου κομισθεὶς, τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι καθιερώθη. Θεόφραστος δέ φησι πρῶτον μὲν εἰς Πριήνην Βίαντι τὸν τρίποδα πεμφθῆναι, δεύτερον δ' εἰς Μίλητον Θάλῃ, Βίαντος ἀποπέμψαντος· οὕτω δὲ διὰ πάντων, πάλιν εἰς Βίαντα περιελθεῖν, τέλος δὲ εἰς Δελφοὺς ἀποσταλῆναι. ταῦτα μὲν ὑπὸ πλειόνων τεθρύλληται, πλὴν ὅτι τὸ δῶρον ἀντὶ τοῦ τρίποδος οἱ μὲν φιάλην ὑπὸ Κροίσου πεμφθεῖσαν, οἱ δὲ ποτήριον Βαθυκλέους ἀπολιπόντος εἶναι λέγουσιν. Id est: *Majorem authoritatem iis & gloriam mensæ orbis, & per omnes circulus, mutuaque inter ipsos cum honorificâ modestiâ concessio conciliavit. Nam quum Coi, ut fama est, verriculum traherent, cujus jactum adhuc incertum hospites emerant Milesii, auream mensam conspexerunt extractam, quam fuisse ab Helenâ, injunt à Trojâ remeante, cùm veteris Oraculi reminisceretur, dejectam. Concertatione de mensâ inter hospites & piscatores exortâ, excipientibus inde civitatibus contentionem, quæ in bellum usque erupit, responsum utrisque ab oraculo Delphico est, ut sapientissimo mensam donarent. Ita primum Miletum est ad Thalem missa, Cois uni illi id, de quo cum universis Milesiis arma contulerant, ultro dono dantibus. Thale Biantem se sapientiorem asserente, ad illum pervenit; ab illo rursus ad alium missa est, tanquam sapientiorem. Inde ita circulans & remissa, rediit iterum ad Thalem. Ad ultimum ex Mileto Thebas deportata, & Apollini Ismenio est sacrata. Theophrastus auctor est Prienem eam primùm ad Biantem fuisse destinatam, deinde ad Thalem remittente eam Miletum Biante, ita ambitu omnium confecto redisse ad Biantem, ad extremum Delphos deportatam. Hæc fama est à plerisque vulgata, nisi quòd donum, pro mensa alii phialam à Crœso missam, alii relictum ibi à Bathycle poculum prodant.* Meminit & Porphyrius Philosophicæ Historiæ lib. I. apud Cyrillum lib. I. contra Julianum: Πορφύριος μὲν οὖν, ὁ πικροὺς καθ' ἡμῶν καταχέας λόγους, καὶ τῆς Χριστιανῶν θρησκείας μονονουχὶ καταρχούμενος, τοὺς ὀνομασμένους Σοφοὺς, τὸν ἀριθμὸν ὄντας ἑπτὰ, τὴν τοιάνδε κλῆσιν ἁρπάσαι φησὶν ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. γράφει δὲ οὕτως ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τῆς Φιλοσόφου Ἱστορίας. ἐννέα δὲ ὄντων ἑπτὰ κληθῆναι Σοφοὺς ἐξ αἰτίας τοιαύτης· ἁλιέως βόλον νεανίσκοις ἀποδομένου ἰχθύων, συνέβη χρυσοῦν τρίποδα ἐν τῷ βόλῳ εὑρεθῆναι· τοῦ δὲ ἁλιέως ἰχθῦς, ἀλλὰ μὴ τρίποδα πεπρακέναι λέγοντος, καὶ τῶν νεανίσκων εἰς τὴν αὐτῶν τύχην ἀναφερόντων τὴν εὕρεσιν, ἔδοξε τῷ Θεῷ τὴν κρίσιν ἐπιτρέψαι· τοῦ δὲ χρήσαντος διδόναι τὸν τρίποδα τῷ σοφῷ, Θάλητι πρώτῳ ὁ τρίπους προσηνέχθη, ὁ δὲ πρὸς Βίαντα ἀπέπεμψεν, ἐκεῖνον φάμενος εἶναι τὸν σοφόν· ὁ δὲ πρὸς ἕτερον πέμπει, κἀκεῖνος πρὸς ἄλλον, ἕως εἰς τοὺς ἑπτὰ τοῦ τρίποδος ἐκπεριαχθέντος, καὶ πάλιν ὑποστρέψαντος ἐπὶ τὸν πρῶτον, ἔδοξεν ἀναθεῖναι τῷ Θεῷ· τοῦτον γὰρ εἶναι πάντων τὸν σοφώτατον. *Porphyrius ille qui amarulentis sermonibus nos insectatus, Religioni Christianæ, tantùm non saltando illusit, Septem illos vulgò dictos Sapientes hanc appellationem ex ejusmodi causa traxisse ait; sic enim in primo Philosophicæ Historiæ libro scribit: Et cum novem essent, Septem vocatos esse Sapientes ex hac occasione: Cùm Piscator jactum retis Adolescentibus vendidisset, aureum tripodem in jactu inveniri contigit; verum Piscatore contendente pisces, non autem tripodem, se vendidisse, contra Adolescentibus tale repertum fortunæ suæ adscribentibus, placuit ejus rei arbitrium Deo permittere, qui cùm Oraculum edidisset, dandum esse hunc tripodem Sapienti; primò Thaleti delatus est, qui ad Biantem illum remisit, inquiens eum esse sapientem; hic verò ad alium mittit; & rursus ille ad alium, donec circumlatum ad Septem illos tripodem, atque ad primum veluti gyro reversum, visum est Deo consecrare, utpote omnium sapientissimo.* Adde & Aristophanis Scholiasten ad hæc in Pluto, Ὃς θεσπιῳδεῖ τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου. Τινὲς δὲ, inquit, οὕτω φασὶ κτήσασθαι τὸν Ἀπόλλωνα τὸν τρίποδα. Ἁλιεῖς ἐν Μιλήτῳ τινὲς μισθῷ βόλον ἔρριπτον, ἵνα τὸ ἀναφερόμενον εἴη τοῦ ἀγοράσαντος τὸν βόλον. συμβέβηκε γοῦν ἀντὶ ἰχθύων τρίποδα χρυσοῦν περιλαβεῖν αὐτοὺς τῷ δικτύῳ· ἐφιλονείκουν οὖν περὶ αὐτοῦ. οἱ μὲν ἁλιεῖς ὡς ἰχθῦς πεπράκασιν, οὐ τρίποδα, οἱ δ' ἀγοράσαντες ἔλεγον, ὡς πᾶν τὸ ἀνιὸν, καὶ πᾶν ὅτι τύχοι ὠνήσαντο· οὕτως οὖν αὐτῶν φιλονεικούντων, ἔδοξεν ἐρωτῆσαι τὸν Ἀπόλλωνα. ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς ταῦτα,

Ἔκγονε Μιλήτου, τρίποδος πέρι, Φοῖβον ἐρωτᾷς;
Ὃς σοφίῃ πάντων πρῶτος, τούτῳ τρίποδα δός.

προσήγαγον οὖν αὐτὸν τοῖς ἑπτὰ Σοφοῖς· ἕκαστος δὲ τούτων παρῃτεῖτο σοφὸς εἶναι. διόπερ ἐγνώκασιν ὡς σο-

φωτέρῳ πάντων ἀναθεῖναι αὐτὸν τῷ Ἀπόλλωνι· ὅθεν φασὶν ἐσχηκέναι αὐτὸν τὸν τρίποδα. Meminit ejusdem historiæ idem Scholiastes ad Equites, & Ausonius in Sapientibus.

Τίς σοφίῃ πάντων, &c.] Malim Ὃς σοφίῃ, ut apud Scholiasten Aristophanis, nec non apud Valerium Maximum, apud quem malè ἂν δῶ pro αὐδῶ. Tamen Aristophanis Scholiastes:

Ὃς σοφίῃ πάντων πρῶτος, τούτῳ τρίποδα δίς·

ubi, ut & apud Valerium Maximum, legebat Tanaquillus Faber, τριπόδην δός. τρίπους τριπόδης, ut Οἰδίπους Οἰδιπόδης. τρίποδ' ἂν δός, malebat magnus Bochartus.

Διδῶσιν] MSS. διδοῦσιν. rectè. Frustra quippe Phrynichus observabat, διδόασιν dicendum, non διδοῦσι. Callimachus, poëtarum Græcorum elegantissimus:

Αἰεὶ γὰρ σμικροῖς σμικρὰ διδοῦσι θεοί.

Παρὰ Λεάνδρου λαβὼν τοῦ Μιλησίου] *Leander* & *Leandrius* promiscuè Scriptor ille dicitur. patriâ Milesius, de Mileto & Milesiis commentarium scripserat. Vossium vide de Historicis Græcis lib. III.

Καταλιπεῖν καὶ ἐπισκῆψαι] Καταλιπεῖν, est *posteris relinquere*; ἐπισκήπτειν, *moriendo quippiam mandare*.

29 Εἰπὼν οὕτω, κατὰ τὸν Καλλίμαχον] Id est, *Sic dicens, juxta Callimachum, ut versibus expressit Callimachus.* Ineptè Aldobrandinus, *qui eam Apollini Didymæo cum his versibus ex Callimacho misit.* Thalete posterior multò Callimachus.

Μεδοῦντι] Μεδέοντι melius MSS. tres Reg. Bibliothecæ, ceteræque editiones.

Τὸ δὲ πεζὸν οὕτως ἔχει] Vel inde apparet λόγον πεζὸν sumi posse pro soluta oratione: de quo tamen videtur addubitare Franciscus Vigerius in Idiotismis, vir alioquin Græcè doctissimus. eadem notione usurpavit & Dionysius Halicarnasseus in Præceptis Rhetoricis: οὐχ ἡ αὐτὴ μεταχείρησις ποιήσεώς τε, καὶ πεζοῦ λόγου, ἀλλ' ὥσπερ τοῖς μέτροις οὑτωσὶ δὲ καὶ ἐννοήμασι διενήνοχε ταῦτα. Item Xiphilinus, ubi de Hadriano Imperatore: φύσει φιλολόγος ἦν ἐν ἑκατέρᾳ τῇ γλώσσῃ, καὶ τινα πεζὰ, καὶ ἐν ἔπεσι ποιήματα παντοδαπὰ καταλέλοιπε. & Clemens Stromat. VI. τὰ δὲ Ἡσιόδου μετήλλαξαν εἰς πεζὸν λόγον, καὶ ὡς ἴδια ἐξήνεγκαν, Εὔμηλός τε καὶ Ἀκουσίλαος οἱ ἱστοριογράφοι. Et Strabo, & Lucianus, & Aristides, & quis non?

Ἀπόλλωνι Δελφινίῳ] Delphinii Apollinis meminit quidem Plutarchus in Theseo, & in eo tractatu in quo agit, terrestriane an aquatica animalia prudentiora sint. Meminit & Pausanias in Atticis, Pollux lib. VIII. 10. Lycophron & ejus Scholiastes, Scholiastes Aristophanis ad Equites, Scholiastes Pindari ad Nem. Odyss. V. & Etymologicus in ἐπὶ Δελφινίῳ. Sed hæc vox hîc locum habere non potest, cùm hæc Laërtii verba, τὸ δὲ πεζὸν οὕτως ἔχει Θαλῆς, &c. convenire debeant cum versibus Callimachi, versus autem Callimachi de Apolline Milesio intelligendi sint, non de Apolline Delphinio, qui Athenis colebatur.

Θαλῆς με τῷ μεδεῦντι Νειλέω δήμου, &c.

τῷ μεδεῦντι Νειλέω δήμου, hoc est, *Apollini Milesio*; erant quippe Milesii, Nelei populus: ut est apud Strabonem lib. XIV. Quare quin hic rescribendum Ἀπόλλωνι Διδυμαίῳ, nullus dubito. Laërtius ipse suprà: ὁ δὲ τῷ Διδυμαίῳ Ἀπόλλωνι ἀπέστειλεν. & infrà: ὁ δὲ μετὰ τὴν περίοδον τῷ Διδυμαίῳ τίθησιν Ἀπόλλωνι. Milesius autem Apollo & Didymæus idem. Stephanus: Δίδυμα, οὐδετέρως· τόπος, καὶ μαντεῖον Μιλήτου, ἀφιερωμένον Διῒ καὶ Ἀπόλλωνι. Strabo dicto loco: μετὰ δὲ τὸ Ποσείδιον τὸ Μιλήσιον, ἑξῆς ἐστι τὸ μαντεῖον τοῦ Διδυμέως Ἀπόλλωνος, τὸ ἐν Βραγχίδαις, &c. Adde & Pomponium Melam lib. I. cap. 17. *Post Basilicum Ionia aliquot se ambagibus sinuat: & primum à Posideo promontorio flexum inchoans, cingit oraculum Apollinis, dictum olim Branchidæ, nunc Didymei: Miletum, urbem quondam Ioniæ totius belli pacisque artibus principem, patriam Thaletis Astrologi*, &c. Didymæi Apollinis præter Orpheum in Hymno, Origenem lib. I. contra Celsum, Ulpianum in Fragmentis tit. XX. & Marcianum Heracleotam, meminit Macrobius, qui & nominis rationem reddit. Oraculi Didymæi meminit quoque Parthenius in Eroticis. Ceterùm Plutarchus in Solone mensam illam quam Piscatores extraxerunt, Apollini Ismenio sacratam scribit. Hæc adnotaveram, cùm vir elegantissimi ingenii, sed & judicii acerrimi, Paulus Pellissonius, amicus meus singularis, monuit me hæc verba, τὸ δὲ πεζὸν οὕτως ἔχει Θαλῆς, &c. à superioribus dividi oportere, & cum sequentibus καθά φησιν Ἔλευσις ἐν τῷ περὶ Ἀχιλλέως conjungenda esse, ac proinde nihil mutandum: de qua interpretatione ampliùs deliberandum censeo.

Ἔλευσις ἐν τῷ περὶ Ἀχιλλέως] De Scriptore illo alibi, quod sciam, nulla mentio. An potiùs scripserit Laërtius Ἐλευσίνιος; Suidas: Ἐλευσίνιος, ὄνομα κύριον. Legi posset & Ἐλεύσιος· quod item est nomen proprium. Nihil tamen muto: nam Ἔλευσις quoque nomen proprium est: & ita appellatur Heros ille qui Eleusini populo nomen dedit. Pausanias in Atticis: Ἐλευσῖνα δὲ ἥρωα, ἀφ' οὗ τὴν πόλιν ὀνομάζουσιν, &c. Et Harpocration in Ἐλευσίνια: ὠνομάσθη δὲ ἡ πόλις Ἐλευσὶς ἀπὸ Ἐλευσῖνος, τοῦ Ἑρμοῦ. Servius ad Georg. I. *Triptolemo regnum tradidit*, Cephalus scilicet, *qui accepto regno oppidum constituit, & ex patris nomine* Eleusinem *appellavit. Eleusinum* eum vocat Hyginus Fab. 275.

Ἀλέξων ὁ Μύνδιος ἐν ἐννάτῳ μυθικῶν] Et hoc Scriptoris nomen alibi quoque non memini me legere. Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιος citatur Plutarcho in Vita Marii; Artemidoro lib. I. cap. 69. & lib. II. cap. 71. Ptolemæo, Hephæstionis filio, lib. II. περὶ τῆς εἰς πολυμαθίαν καινῆς ἱστορίας apud Photium exc. Æliano de animalibus V. & Theocriti Scholiastæ ad Idyllium VII. & ita scripsisse Laërtium non dubitamus.

Εὔδοξος δ' ὁ Κνίδιος] Hujus Vitam scripsit Diogenes noster.

Εὐάνθης ὁ Μιλήσιος] Neque hujus Scriptoris mentionem factam alibi comperi. Meminit quidem Euanthis Samii Plutarchus in Solone, & Euanthis Cyziceni B. Hieronymus lib. II. adversus Jovinianum: sed apud quem *Neanthes Cyzicenus* legendum rectè monet Jonsius.

30 Τοῦτον οἱ περὶ τὸν Εὔδοξον ἀντὶ Κλεοβούλου τιθέασι, Πλάτων δ' ἀντὶ Περιάνδρου] Hæc sunt additicia; & in orâ libri à sciolo scripta, qui infrà, in eadem Thaletis Vita, ubi de nominibus VII. Sapientum disseritur, legerat, Πλάτων δ' ἐν Πρωταγόρᾳ Μύσωνα ἀντὶ τοῦ Περιάνδρου.

Ἀνεῖπεν ὁ Πύθιος] Ἀνεῖλεν, malebat Casaubonus ad Vitam Mysonis. Etiam Scholiastes Aristophanis: ἔδοξεν ἐρωτῆσαι τὸν Ἀπόλλωνα· ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς ταῦτα, Ἔχουσι Μιλήτου, &c. & Plutarchus: τὴν Πυθίαν ἀνελεῖν τῷ σοφωτάτῳ τὸν τρίπουν ἀποδοῦναι. & Porphyrius: ἀνεῖλεν ἀμφοτέροις ἡ Πυθία; &c. Suidas quoque: ἀνεῖλεν, ἀντὶ τοῦ ἐμαντεύσατο. Vox est Ionum. Corinthus ἐν τῷ περὶ τῆς Ἰάδος διαλέκτου: καὶ τὸ μαντεύσασθαι, ἀνελεῖν.

Φιάλην ἀποσταλῆναι] De Phialâ illâ accipiendi versus, quos è Phœnice Colophonio profert Athenæus lib. XI. Sunt autem isti,

Θαλῆς γὰρ ὅστις ἀστέων ὀνήϊστος,
Καὶ τῶν τότ' ὥς λέγουσι πολλῶν ἀνθρώπων
Ἐὼν ἄριστος, ἔλαβε πελλίδα χρυσῆν.

Ibi quippe, ut Athenæus observat, vox πελλὶς pro *phiala* posita est.

Δαΐδαχος δ' ὁ Πλατωνικὸς] Legendum videtur cum Casaubono Δαΐμαχος δ' ὁ Πλατωνικὸς, vel Πλαταιεύς. Addit Casaubonus, Daïmachi illius pleraque in suam historiam totidem verbis Ephorum transcripsisse: in quo vehementer fallitur: fuit enim Daïmacho multò antiquior Ephorus, ut docet Vossius de Historicis Græcis lib. I. capite 12.

Καὶ Κλέαρχος] Accipio de Clearcho Solensi: de quo supra. Scripserat inter alia, librum περὶ βίων, ad quem, puto, respexit hîc Laërtius.

Ἄνδρων δ' ἐν τῷ Τρίποδι] Is est Andron Ephesius, alius ab Alexandrino qui Chronica scripsit: alius item ab Halicarnassensi, Scriptore Epitomes Cognationum: & alius à Teïo qui periplum composuit: de quibus omnibus consulendus Vossius libro de Historicis Græcis. Libri illius, quem Τρίποδα Andron Ephesius inscripserat, meminit quoque Euseb. lib. X. de Præpar. Evang. cap. τὰ Πλωτίνια, ex Porphyrio quòd Græci sint fures, & Clemens libro primo στρωματέων. Meminit & Suidas, & Michaël Apostolius: uterque in Σαμίων ὁ δῆμος. Andronem Ephesium inter VII. Sapientes Aristodemum numerasse, etiam testatur Scholiastes Pindari ad Odam II. Isthmiorum: Σπαρτιάτην δὲ Ἀριστόδημον ἐν τοῖς ἑπτὰ Σοφοῖς ἀναγράφεται Ἄνδρων ὁ Ἐφέσιος. scilicet ἐν τῷ Τρίποδι.

31 Μέμνηται τοῦ Ἀριστοδήμου καὶ Ἀλκαῖος, &c.] Scholiastes Pindari ad illa in Isthmiacis Ode II.

Νῦν δ' ἐφίητι τὠργείου φυλάξαι
Ῥῆμα, τᾶς ἀλαθείας ἄγχιστα βαῖνον,
Χρήματα, χρήματ' ἀνήρ·

ὁ μέν τοι Πίνδαρος τὸ ὄνομα οὐ δεδήλωκεν· οὗτος οὖν ὁ Ἀριστόδημος Σπαρτιάτης ὤν, πένης γεγονὼς, καὶ συναπολέσας τὴν τῶν φίλων ἑταιρείαν, ἔφη, χρήματα, χρήματ' ἀνήρ· οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν, εἰ Σπαρτιάτην ὄντα τὸν Ἀριστόδημον, Ἀργεῖον ἔφη. ἔστι καὶ παρ' Ὁμήρῳ τὸ τοιοῦτον εὑρέσθαι· καὶ γὰρ Ἀργείην Ἑλένην φησί. καίτοιγε Λακεδαιμονία ἦν. Ἄλλως. Χρήματα, χρήματ' ἀνήρ. τοῦτο ἀναγράφεται μὲν εἰς τὰς παροιμίας ὑπ' ἐνίων. Ἀπόφθεγμα δέ ἐστιν Ἀριστοδήμου, καθάπερ φησὶ Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ παροιμιῶν· τοῦτον δὲ τὸν Ἀριστόδημον Πίνδαρος μὲν οὐ τίθησιν ἐξ ὀνόματος, ὡς δῆλον ὄντος ὅς ἐστιν ὁ τοῦτο εἰπών· μόνον δὲ ἐσημειώσατο τὴν πατρίδα, ὅτι Ἀργεῖος. Ἀλκαῖος δὲ καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν πατρίδα τίθησιν, οὐκ Ἄργος, ἀλλὰ Σπάρτην. Ὡς γὰρ δήποτε φασὶν Ἀριστόδαμον ἐν Σπάρτᾳ λόγον οὐκ ἀπάλαμνον εἰπεῖν. Χρήματ' ἀνήρ· πενιχρὸς δ' οὐδεὶς οὐπέλετ' ἐσθλὸς, οὐδὲ τίμιος. Meminit & Zenobius Proverbiorum Centuriâ VI. numero 43. & Suidas in Χρήματ' ἀνήρ, ubi hunc Laërtii locum exscribit. Ceterùm apud Suidam scribendum videtur, Χρήματα, χρήματ' ἀνήρ· πενιχρὸς δ' οὔτ' οὐδέποτ' ἐσθλὸς, ut sit versus. Et hîc, Χρήματα, Χρήματ' ἀνήρ· πενιχρὸς δ' οὐδεὶς πέλετ' ἐσθλός.

Ὅν φασι] Vox ὃν abest à Stephani editionibus; neque eam agnoscunt Suidas & Pindari Scholiastes. Sed agnoscunt Membranæ omnes, & Frobeniana editio.

Φανόδικος] Meliùs fortè Φανόδημος. Is Antiquitates Atticas scripserat, teste Dionysio Halicarnassensi. Φανόδικος tamen etiam infra in vita Biantis.

Εἰς ἄστυ] Athenas.

Ἡφαιστότευκτον] Id est, *à Vulcano fabricatum.* 32
quâ voce usus est & Sophocles in Philoctete:

Ὦ Λημνία χθὼν, καὶ τὸ παγκρατὲς σέλας
Ἡφαιστότευκτον.

Et Scholiastes Apollonii ad hunc versum lib. II. Argonauticorum, & Scholiastes Aristophanis loco mox afferendo.

Ἀλλ' ὅγε χαλκείην πλαταγὴν ἐνὶ χερσὶ τινάσσων.

πλαταγὴν ὀξυτόνως, &c. φασὶ δὲ αὐτὴν ἡφαιστότευκτον εἶναι. & anonymus Scholiastes Homeri ad Iliad. Ψ. ℣. 91. τὸν Ἡφαιστότευκτον ἀμφορέα. & alibi. utitur & Apollodorus lib. I. ubi de Orione: ἀλλὰ τῷ μὲν Ποσειδῶνι ἡφαιστότευκτον ὑπὸ γῆν κατεσκεύασεν οἶκον· Auctor Etymologici Magni: αἰγίς. τὸ τοῦ Διὸς ἡφαιστότευκτον ὅπλον. Similiter, ἡφαιστοτευχὲς δέπας in Heliadibus Æschyli apud Athenæum XI. 15.

Καὶ δοθῆναι πρὸς τοῦ θεοῦ Πέλοπι γαμοῦντι] Peleo uxorem ducenti ensem dedisse Vulcanum, scribit Scholiastes Pindari ad Pyth. Oden. III. τῷ μὲν γὰρ Πηλεῖ γαμοῦντι τὴν Θέτιν, ὁ Ποσειδῶν διὰ τὴν σωφροσύνην ἐδωρήσατο ἵππους· Ἥφαιστος δὲ μάχαιραν. Item Scholiastes Aristophanis ad illum è Nubibus versum, in quo dicitur Peleus διὰ τὸ σωφρονεῖν λαβεῖν τὴν μάχαιραν. ὅτε ἀφῆκεν αὐτὸν Ἄκαστος μεταξὺ θηρίων, οἱ θεοὶ δεδώκασιν λαβεῖν διὰ σωφροσύνην ἡφαιστότευκτον μάχαιραν.

Ὑπὸ Ἀλεξάνδρου] Paride.

Λακαίνης] Helenâ. Propertius:

Ipse Paris nudâ fertur periisse Lacenâ.

De eo cratere intelligendus Apuleius in Apologia: *Nec Proteus faciem, nec Ulysses scrobem, nec Æolus follem, nec Helena craterem, nec Circe poculum, nec Venus cingulum.* Item Philostratus de Vitis Sophist. in Epistola ad Antoninum: τόδε φρόντισμα τοῦτο, ἄριστε ὑπάτων, καὶ τὰ ἄχθη σοι κουφιεῖ τῆς γνώμης, ὥσπερ ὁ κρατὴρ τῆς Ἑλένης τοῖς Αἰγυπτίοις φαρμάκοις. Ταμάσιον κρατῆρα vocat Lycophron in Cassandra.

Nominis rationem reddit Eustathius: τὴν μέν τοι ἐν Κύπρῳ τεμέσην, Ταμασον ἀξιοῦσιν οἱ παλαιοὶ λέγεσθαι. ἀφ' ἧς καὶ ὁ Ταμάσιος κρατήρ.

Ὅτι περιμάχητος ἔσται.] Eadem voce, de eadem loquens Helena, utitur Isocrates in ejus laudatione: τῆς δὲ περίβλεπτον, καὶ περιμάχητον τὴν φύσιν ἐποίησε. loquitur de Jove.

Γρῖφον] Ita legendum, aut, quemadmodum habent MSS. duo, γρῖπον; non verò γρῦφον, ut habet Stephani editio.

Τίθησιν Ἀπόλλωνι] Τίθησιν, hoc est, ἀνατίθησιν.

33 Μερόπων] Id est, Coorum. Stephanus: Μέροψ. Τριόπα παῖς, ἀφ' οὗ Μέροπες οἱ Κῷοι. Plin. v. 31. *Nobilissima autem in eo sinu Cos*, &c. *Merope vocata*.

Τρίποδα χρύσεον] Æneum fuisse, ait infrà in Biante.

Ἕρμιππος δ' ἐν Βίοις] Is est Hermippus Smyrnæus, de quo suprà.

34 Ὑπὸ γραὸς, &c.] Socrates apud Platonem in Theæteto: ὥσπερ καὶ Θαλῆν ἀστρονομοῦντα, ὦ Θεόδωρε, καὶ ἄνω βλέποντα, πεσόντα εἰς φρέαρ, Θρᾷττά τις ἐμμελὴς καὶ χαρίεσσα θεραπαινὶς ἀποσκῶψαι λέγεται, ὡς τὰ μὲν ἐν οὐρανῷ προθυμοῖτο εἰδέναι, τὰ δ' ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ παρὰ πόδας, λανθάνοι αὐτόν. Idem, & totidem verbis, legas apud Jamblichum in Protreptico cap. 14. Origenes quoque, in Philosophicis necdum editis, quæ manuscripta mecum communicavit Carolus Monchalius, Archiepiscopus Tolosanus ὁ μακαρίτης: ἀποβλέπων πρὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ τὰ ἄνω ἐπιμελῶς κατανοῶν, εἰς φρέαρ ἐνέπεσεν, ὃν ἐγγελῶσά τις θεραπαινὶς, Θρᾷττα τοὔνομα, ἔφη τὰ ἐν οὐρανῷ προθυμούμενος ἰδεῖν, τὸ ἐν ποσὶν οὐκ οἶδεν. Tertullianus de Anima: *Sed enormis intentio Philosophiæ solet plerumque nec prospicere pro pedibus. Sic Thales in puteum.*

Οἷόν θ' ἑπτὰ Θάλητα σοφῶν σοφὸν ἀστρονομήματα δὲ γεγραμμένα]. Assentior Casaubono legenti,

Οἷόν θ' ἑπτὰ Θάλητα Σοφῶν σοφὸν Ἀστρονόμημα.
τὰ δὲ γεγραμμένα. Ἀστρονόμημα, hoc est, Ἀστρολόγος. Ita quoque Basil. editio, & Stephanica, & Sambucus, & MSS.

Θάλητα] Dicitur Θαλῆς, & Θάλης. à Θάλης, barytono, est Θάλητος, à Θαλῆς, circumflexo, est Θαλοῦ. Aristophanis Scholiastes ad Nubes: διχῶς δὲ τοὔνομα ἐκφωνητέον. βαρύτονον μὲν, Θάλης, ὡς Χρέμης, οὗ ἡ γενικὴ Θάλητος, ὡς Χρέμητος, Θάλητι, Θάλητα. εἰ δὲ καὶ περισπωμένως Θαλῆς, ὡς Ἑρμῆς, καὶ Θαλοῦ, ὡς Ἑρμοῦ. & ad Aves. Ἀθηναῖοι περισπῶσιν, ἡ δὲ κοινὴ βαρύνει, καὶ ὅτι μὲν περισπᾶται, Θαλοῦ ἐστιν ἡ γενική· ὅτι δὲ βαρύνεται, Θάλητος. Eadem legas apud Suidam in Θαλῆς.

Λόβων ὁ Ἀργεῖος] Quâ ætate vixerit Lobon ille Argivus, incertum est. Librum de Poëtis scripserat, cujus meminit Laërtius infrà in Epimenide.

35 Οὔτι τὰ πολλὰ ἔπη, &c.] Locus corruptus, cujus partem ita restituebat Joseph. Scaliger,

Οὔτι τὰ πόλλ' ἔπεα φρονίμην ἀπεφήνατο δόξαν·
Ἕν τι μάτευε σοφὸν, ἓν δὲ τι κεδνὸν ἑλοῦ.
----- λύσεις —— γὰρ ἀνδρῶν
Κωτίλων γλώσσας τὰς ἀπεραντολόγους.

Ἀποφθέγματα αὐτοῦ τάδε, πρεσβύτατον τῶν ὄντων,] Habuit Laërtius à Plutarcho, cujus hæc sunt verba in Convivio VII. Sapientum. Τί πρεσβύτατον; θεὸς, ἔφη Θαλῆς· ἀγέννητον γάρ ἐστι. Τί μέγιστον; τόπος· τἆλλα μὲν γὰρ ὁ κόσμος, τὸν δὲ κόσμον οὗτος περιέχει. Τί κάλλιστον; κόσμος· πᾶν γὰρ τὸ κατὰ τάξιν τούτου μέρος ἐστί. Τί σοφώτατον; χρόνος· τὰ μὲν γὰρ εὕρηκεν οὗτος ἤδη, τὰ δὲ εὑρήσει. Τί κοινότατον; ἐλπίς· καὶ γὰρ οἷς ἄλλο μηδὲν, αὕτη πάρεστι. Τί ὠφελιμώτατον; ἀρετή· καὶ γὰρ τἆλλα τῷ χρῆσθαι καλῶς, ὠφέλιμα ποιεῖ. Τί βλαβερώτατον; κακία· καὶ γὰρ τὰ πλεῖστα βλάπτει παραγινομένη. Τί ἰσχυρότατον; ἀνάγκη· μόνον γὰρ ἀνίκητον. Τί ῥᾷστον; τὸ κατὰ φύσιν. ἐπεὶ πρὸς ἡδονάς γε πολλάκις ἀπαγορεύουσιν. Sed & Stobæus Sermone III. hæc Thaletis apophthegmata esse ait: καιρὸν γνῶθι. ὃ μέλλεις ποιεῖν, μὴ λέγε· ἀποτυχὼν γὰρ καταγελασθήσῃ. τοῖς ἐπιτηδείοις χρῶ. ὅσα νεμεσᾷς τῷ πλησίον, αὐτὸς μὴ ποίει. δυσπραγοῦντα μὴ ὀνείδιζε· ἐπὶ γὰρ τούτοις νέμεσις θεῶν κάθηται· ἀγχία τὸν πλησίον. μικρὰ ἐλαττούμενος, τὸν φίλον κακῶς μὴ λέγε. δεινὸν τὸ συνιδεῖν τὸ μέλλον. πιστὸν γῆ· ἄπιστον θάλασσα. ἄπληστον κέρδος. κτῆσαι καλοκαγαθίαν. θεραπείαν ζήτει. φίλει τὴν παιδείαν, σωφροσύνην, φρόνησιν, ἀλήθειαν, πίστιν, ἐμπειρίαν, ἐπιδεξιότητα, ἑταιρείαν, οἰκονομίαν, τέχνην, εὐσέβειαν.

Τάχιστον, νοῦς· διὰ παντὸς γὰρ τρέχει.]

Ἰσχυρότατον ἀνάγκη· κρατεῖ γὰρ πάντων] Auctor libri φιλοσόφου ἱστορίας, qui falsò Galeno tribuitur: τὴν ἀνάγκην Θαλῆς ἰσχυροτάτην εἶναί φησι· κρατεῖν γὰρ αὐτὴν τοῦ παντός.

Σοφώτατον χρόνος, ἀνευρίσκει γὰρ πάντα] Pythagoricus Paro contrà, tempus insipientissimum esse dicebat, quòd oblivioni omnia traderet. utriusque opinionis mentionem facit Aristoteles Physicor. IV. cap. 13. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ πάντα γίνεται καὶ φθείρεται· διὸ καὶ οἱ μὲν σοφώτατον ἔλεγον· ὁ δὲ Πυθαγόρειος Πάρων, ἀμαθέστατον, ὅτι καὶ ἐπιλανθάνεται ἐν τούτῳ. λέγων ὀρθότερον.

Πρὸς τὸν πυθόμενον τί πρότερον ἐγεγένει νὺξ ἢ ἡμέρα, 36
ἡ νὺξ, ἔφη, μιᾷ ἡμέρᾳ] In Excerptis ex Veteri Lexico Græco-Latino, ubi de Responsis Sapientum: τῷ πέμπτῳ ἐρώτησιν, τίς πρῶτος ἐγεννήθη, νὺξ ἢ ἡμέρα; Ὁ δὲ εἶπεν νύκτα, μίαν πρότερον ἡμέραν. Contrarium respondit Alexandro Magno Gymnosophista quidam, teste Plutarcho in vita Alexandri: ἐρωτηθεὶς πότερον οἴεται τὴν ἡμέραν ἢ τὴν νύκτα προτέραν γεγονέναι, τὴν ἡμέραν, εἶπεν, ἡμέρᾳ μιᾷ· καὶ προσεῖπεν οὕτως θαυμάσαντος τοῦ βασιλέως, ὅτι τῶν ἀπόρων ἐρωτήσεων ἀνάγκη καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπόρους εἶναι.

Ἠρώτησέ τις αὐτὸν εἰ λήθοι θεοὺς ἄνθρωπος ἀδικῶν· ἀλλ' οὐδὲ διανοούμενος, ἔφη] Valerius Maximus VII. 2. *Mirificè etiam Thales: nam interrogatus, an facta Hominum Deos fallerent, nec cogitata, inquit.* Dictum hoc Pittaco tribuit Theon Sophista in Progymnas. Πιττακὸς ὁ Μιτυληναῖος ἐρωτηθεὶς εἰ λανθάνει τις τοὺς θεοὺς φαῦλόν τι ποιῶν, εἶπεν, οὐδὲ διανοούμενος. Eleganter autem Lucianus in hunc sensum:

Ἀνθρώπους μὲν ἴσως λήσεις ἄτοπόν τι ποιήσας·
Οὐ λήσεις δὲ θεοὺς, οὐδὲ λογιζόμενος.

Et Euripides in Phryxo, apud Sextum adversus Mathematicos:

Ὅστις δὲ θνητῶν οἴεται καθ' ἡμέραν
Κακόν τι πράσσων τοὺς θεοὺς λεληθέναι,
Δοκεῖ πονηρὰ καὶ δοκῶν, ἁλίσκεται,
Ὅταν σχολὴν ἄγουσα τυγχάνῃ Δίκη.

Τὸ ἄλλῳ ὑποτίθεσθαι] Id est, *alteri præcepta dare.* Inde ὑποθῆκαι, pro *præceptis.*

Τί δύσκολον εἴη τιθέμενος, Γέροντα, ἔφη, τύραννον] Lego τί δὲ καινόν. Plutarchus de Dæmonio Socratis: εἶτα οὐχ ὑπὲρ σὺ Θαλῆς ὁ παλαιὸς ἀπὸ ξένης ἐλθὼν διὰ χρόνου, τῶν φίλων ἐρωτώντων δ', τι καινότατον ἱστορήκοι, τύραννον, ἔφη, γέροντα. & in Convivio VII. Sapientum: ἀλλ' ὅπερ, ἔφην, Niloxenus Thaletem compellat, διεβλήθης μισοβασιλεὺς εἶναι, καί τινες ὑβριστικαί σου περὶ Τυράννων ἀποφάσεις ἀνεφέροντο πρὸς αὐτὸν (sermo est de Amasi) ὡς ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Μολπαγόρου τοῦ Ἴωνος, τί παραδοξότατον εἴης ἑωρακώς, ἀποκρίναιο, Τύραννον γέροντα. & postea: ἐπὶ τούτῳ δὲ Θαλῆς ἔφησεν εὐδαιμονίαν ἄρχοντος νομίζειν, εἰ ἐτελεύτησε γηράσας κατὰ φύσιν.

Ad Generum Cereris sine cæde & sanguine pauci
Descendunt Reges, & sicca morte Tyranni,

inquit Satyricus. Vox δύσκολον, quæ præcessit, fraudi fuit Librario. Ferri tamen possit τί δύσκολον. hoc est, *quid difficile? quid arduum?* Ita infrà, inter dicta Chilonis, τί δύσκολον; τὸ τὰ ἀπόρρητα σιωπῆσαι. Et in Anthologia, Titulo εἰς φιλίαν. Πρᾶγμα μέν ἐστ' ὁ φίλος πάνυ δύσκολον. Sed τί δὲ καινόν· longè elegantius. Ineptè autem Aldobrandinus, *quid acerbum?*

Ἐὰν ἃ τοῖς ἄλλοις ἐπιτιμῶμεν, αὐτοὶ μὴ δρῶμεν] Stobæus loco laudato: ὅσα νεμεσᾷς τῷ πλησίον, αὐτὸς μὴ ποίει.

37 Ὁ τὸ μὲν σῶμα ὑγιής, τὴν δὲ ψυχὴν εὔπορος, τὴν δὲ φύσιν εὐπαίδευτος] Τὴν δὲ τύχην εὔπορος, τὴν δὲ ψυχὴν εὐπαίδευτος habent MSS. duo, & editiones Stephani: nec malè. Hæc verba, τὴν δὲ ψυχὴν εὔπορος, absunt à Basileensi.

Τὸν Νεῖλον, εἶπε, πληθύνειν ἀνακοπτομένων τῶν ῥευμάτων ὑπὸ τῶν Ἐτησίων ἐναντίων ὄντων] Seneca Quæst. Natural. IV. 2. *Si Thaleti credis, Etesiæ descendenti Nilo resistunt, & cursus ejus acto contra ostia mari sustinent; ita reverberatus in se recurrit, nec crescit, sed exitu prohibitus resistit, & quacumque mox potuit, inconcussus erumpit.* Auctor Historiæ Philosophicæ, quæ falsò Galeno tribuitur, capite περὶ ἀναβάσεως τοῦ Νείλου: Θαλῆς τοὺς ἐτησίους ἀνέμους αἰτιᾶται πνέοντας ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, καὶ τῇ παρειδήσει τοῦ ἀντιπαρήκοντος πελάγους ἀντικόπτεσθαι καὶ πληροῦσθαι τὸν Νεῖλον. Diodorus Siculus libro I. Θαλῆς μὲν οὖν, εἷς τῶν ἑπτὰ Σοφῶν ὀνομαζόμενος, φησὶ τοὺς ἐτησίας, ἀντιπνέοντας ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ ποταμοῦ, κωλύειν εἰς θάλασσαν προχεῖσθαι τὸ ῥεῦμα, καὶ διὰ τοῦτ' αὐτὸν πληρούμενον ἐπικλύζειν, ταπεινὴν οὖσαν καὶ πεδιάδα τὴν Αἴγυπτον. *Thales, qui inter Sapientes septem recensetur, Etesiarum flatus, ostiis fluvii adversos, obstare ne fluentum suum in mare profundat: ideoque tunc facto & repleto aquis alveo, Ægyptum, ut quæ humilis sit, inundari perhibet.* Improbat hanc Thaletis opinionem Diodorus: qui & alias, vero similiores, ut sibi videtur, profert. Vetus Scriptor anonymus (fortè Phlegon Trallianus) in Tractatu Περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως, qui manu scriptus servatur in Bibliotheca Veneta; & cujus exemplum mecum communicavit Mericus Bigotius; ejusdem & ipse opinionis meminit, his verbis: Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, εἷς τῶν ἑπτὰ Σοφῶν, φησὶ διὰ τοὺς ἐτησίας γίνεσθαι τὴν ἀναπλήρωσιν. πνεῖν γὰρ αὐτοὺς ἐναντίους τῷ ποταμῷ· καὶ τὰ στόματα κεῖσθαι κατὰ τὴν πνοὴν αὐτῶν. τὸν μὲν οὖν ἄνεμον ἐξ ἐναντίας πνέοντα κωλύειν τὴν ἔκβασιν τοῦ ποταμοῦ ἐμπίπτειν εἰς τὴν θάλασσαν· τὸ δὲ κῦμα προσπίπτον τοῖς στόμασι, καὶ οὔριον ὄν, αἴτιον ἀνακόπτειν τὸν ποταμόν, καὶ ἀναπλήρωσιν οὕτως φησὶν γίνεσθαι τοῦ ποταμοῦ. Ceterùm, de Thaletis & aliorum circa Nili incrementum opinione, videndus Herodotus in Euterpe, Lucretius lib. VI. Plinius lib. V. cap. 9. Solinus cap. 32. Proclus ad Timæum Platonis lib. I. pag. 37. Arrianus de vita Alexandri lib. VII. Pomponius Mela lib. I. cap. 9. & ad eum eruditissimus Isaacus Vossius, τοῦ πατρὸς τὸ παιδίον. Videndus & Marinus Curellus Camerarius, Medicorum nostræ ætatis longè φιλοσοφικώτατος, Dissertatione de Nili incremento, ubi nitro tribuit hujus incrementi causam. Sed & de hujus incrementi causâ disputatum nuper in ædibus Viri amplissimi Henrici Haberti Mommorii, Magistri Libellorum supplicum, quas & Μουσῶν θύρας, & *Philosophiæ domicilium* verè dixeris, cùm eas frequentare soleant Viri Philosophi de rebus Physicis disceptaturi. Horum autem sententiam hîc apponere supersedeo, quia eam in suis Commentariis Physicis, quæ brevi prodibunt, pluribus atque elegantissimè exposuit Samuël Sorberius, Academiæ Mommorianæ Scriba, sed qui meritò τῆς φύσεως γραμματεὺς, τὸν κάλαμον ἀποβρέχων εἰς νοῦν vocitari posset, quemadmodum Aristoteles, Suida teste, vocabatur. Hæc scripseram, cùm prodiit Isacii Vossii Tractatus de Nilo, in quo Nili incrementum.

Ἀνακοπτομένων τῶν ῥευμάτων] Utitur eadem voce & Josephus Antiquitatum Judaïcarum libro II. cap. 7. τοσαῦτα ἐπιθειάσας; Moyses nimirum; τύπτει τῇ βακτηρίᾳ τὴν θάλασσαν· ἡ δ' ὑπὸ τῆς πληγῆς ἀνακόπτη καὶ εἰς ἑαυτὴν ὑποχωρήσασα, γυμνὴν ἀφίησι τὴν γῆν ὁδὸν Ἑβραίοις εἶναι καὶ φυγήν. *Hæc precatus, mare virgâ percutit: quo ictu repente scissum, & retrorsum se recipiens, nudum solum Ebræis ad fugam capessendam relinquit:* Ita interpres Sigismundus Gelenius. Tu verte: *ictu mare retunditur, & sese sum in se recipiens,* &c. Utitur eadem voce & Arrianus, & Phlegon, dictis locis. ἀνακόψαι τὸ ῥεῦμα, dixit quoque Gregorius, pro *retro inhibere fluctus, relidere,* teste Budæo.

Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς χρονικοῖς] Plures hujus nominis Scriptores fuere, de quibus fusè Scipio Tettus in Apollodoris, & Johannes Jonsius de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ lib. II. cap. 17. De Apollodoro illo Grammatico, Atheniensi, qui filius fuit Asclepiadis, Aristarchi Grammatici, & Panætii Philosophi, discipulus, & cujus exstat liber *Bibliotheca*

inscriptus, accipiendus Laërtius. Etiam horum Χρονικῶν meminit in Empedocle, Pittaco, Aristotele, Stratone, Chrysippo, Zenone Eleate, & Pyrrhone. Χρονικὴν σύνταξιν vocant alii. Vide Vossium de Scriptoribus Græcis. Scripta autem fuisse versibus jambicis hæc Apollodori Chronica, docuit me Henricus Valesius, magnum Galliæ nostræ lumen.

Γεγεννῆσθαι αὐτὸν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς τριακοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος] Similiter Cyrillus Alexandrinus lib. I. contra Julianum, refert Thaletem natum esse Olympiade XXXV. & vitam produxisse usque ad Olympiadem LVIII. Tatianus Oratione contra Græcos vixisse ait circiter L. Olympiadem.

38 Σωσικράτης] Accipio de Sosicrate Rhodio, qui, teste Athenæo, & Laërtio nostro, de Philosophorum successione scripserat; ubi hæc de Thaletis ætate retulisse verosimile est.

Γεγονότα κατὰ Κροῖσον, ᾧ καὶ τὸν Ἅλυν ὑποσχέσθαι ἄνευ γεφύρας περᾶσαι] Idem legas apud Lucianum in Hippia: καὶ Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος πρὸ αὐτῶν ὑποσχόμενος Κροίσῳ ἄβροχον διαβιβάσειν τὸν στρατὸν ἐπινοίᾳ κατόπιν τοῦ στρατοπέδου μιᾷ νυκτὶ τὸν Ἅλυν περιήγαγεν, οὐ μηχανικὸς οὗτος γενόμενος, σοφὸς δὲ καὶ ἐπινοῆσαι καὶ συνεῖναι πιθανώτατος. Meminit hujus facti & Herodotus pluribus verbis, quæ videsis libro I. Meminit & Scholiastes Aristophanis ad Nubes.

Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς ὁμωνύμοις] Vossius lib. I. de Histor. Græcis cap. 23. ait hoc loco, ubi legitur apud Laërtium Δημήτριος ὁ Μάγνης περὶ συνωνύμων, malle Casaubonum περὶ ὁμωνύμων: verùm nihil mutandum, cùm de utrisque egerit Demetrius Magnes. Aliud agebat Vir magnus cùm hæc scriberet: nam neque hoc loco legitur περὶ συνωνύμων neque etiam περὶ ὁμωνύμων hoc loco reponendum putabat Casaubonus; sed apud Plutarchum in vita Demosthenis. Vide ejus notam ad hunc locum. Demetrius ille Magnes, fuit Attici & Ciceronis æqualis. Libri ejus περὶ ὁμωνύμων integra descriptio erat, περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν, καὶ συγγραφέων, ut constat ex Laërtio in Epimenide.

Καλαντινιανὸς] In tribus Codicibus Regiis scriptum fuit Καλαντιανὸς· sed in uno superadditum νι manu diversâ. Legendum Καλατιανὸς, aut Καλαντιανός. Laërtius infrà, in Demetrio; ubi de pluribus Demetriis agit: ἕκτος, Καλατιανὸς, ὁ γεγραφὼς περὶ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης εἴκοσι βίβλους. ita editiones Stephani & codex Regius: atque ita Demetrius ille dicitur Straboni lib. I. Δημήτριος δ' ὁ Καλατιανὸς τοὺς καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, &c. & Dionysio Halicarnasseo, libro περὶ συνθέσεως ὀνομάτων, pag. 5. φύλαρχον λέγω, καὶ Δοῦριν, καὶ Πολύβιον, καὶ Σίλωνα, καὶ τὸν Καλαντιανὸν Δημήτριον, &c. Ita quoque dicitur Marciano Heracleotæ versu 117.

Δημητρίῳ τε Καλατιανῷ συγγραφεῖ, &c.

& versu 728.

Ὁ Καλατιανὸς συγγραφεὺς Δημήτριος.

Corrigendi Codices Scholiastæ Theocriti ad Idyll. I. 65. in quibus ὁ Καλιστιανὸς dicitur Demetrius ille. Athenæus etiam lib. XII. Sileni cujusdam Calatiani mentionem facit: Σιληνὸς ὁ Καλατιανὸς ἐν τρίτῳ Σικελικῶν. Καλατία, sive Καλαντία, urbs est in Mœsia minori, si Ptolemæo fides.

Τρίτος, ἀρχαῖος πάνυ] Is est Thaletas, sive Thales, Cretensis Gortynius, ποιητὴς παιάνων, de quo Plutarchus lib. περὶ Μουσικῆς, & Pausanias in Atticis; & quem Lycurgi tempore vixisse, discimus ex Strabone lib. x. & è Sexto Empirico lib. II. adversus Mathematicos. Meminit & Suidas in Θαλήτας: qui eum ante Homeri tempora vixisse ait.

Κατὰ Ἡσίοδον καὶ Ὅμηρον καὶ Λυκοῦργον] Nam & Lycurgum Homeri æqualem fuisse, imo & cum eo in Chio collocutum, nonnulli existimârunt, ut est apud Strabonem in x.

Δοῦρις ἐν τῷ περὶ ζωγραφίας] Vossius in Dissertatione de Historicis Græcis, Durim illum, qui de pictura scripserat, alium esse existimat à Duride Samio, Historico celeberrimo, qui frequens citatur Athenæo, Straboni, Ciceroni, aliis: at eumdem esse putat cum Duride illo, quem Toreuticen scripsisse ait Plinius; nec alium esse eum, cujus testimonio utitur Laërtius in Socrate; cùm Socratem scribit ἐργάσασθαι λίθους; sunt enim affines artes Pictorum & Sculptorum & Tornatorum.

Διονύσιος ἐν Κριτικοῖς] De Dionysio Halicarnasseo, nobili Critico, accipiendum suspicatur Casaubonus. Sed an potiùs legendum Διονύσιος ἐν Χρονικοῖς? Dionysius in Chronicis citatur Suidæ in Εὐριπίδης. Certè lectio Διονύσιος ἐν Κρητικοῖς, quam tentabat idem Casaubonus, locum hîc habere non potest, cùm Thaletas ille Cres Poëta, ad quem respexisse vult Laërtium, νεώτερος & ἄδοξος minimè fuerit; cumque jam de eo egerit Laërtius, ut ex his quæ supra retulimus, manifestum est. Videndus Jonsius de Scriptoribus Histor. Philos. lib. III. cap. 8.

Ἐτελεύτησεν ἀγῶνα θεώμενος γυμνικὸν ὑπό τε καύματος] Ælianus Var. Hist. XIV. 18. de quodam Chio mentionem facit, qui multò acerbius supplicium existimans à radiis Solis in Olympicis ludis coqui, quàm in molam detrudi, Servo infensus, Non, inquit, in pistrinum ego te detrudam, sed Olympiam ducam. 39

Τούτου ἐστὶ τὸ, γνῶθι σαυτὸν, &c. Ἐξιδιοποιήσασθαι Χίλωνα.] Sidonius Apollinaris, in Epithalamio Polemii & Araneolæ: 40

Noscere sese ipsum, Chilo Spartane, docebas.

Ausonius quoque in Ludo VII. Sapientum:

Delphis Solonem scripsisse fama est Atticum,
γνῶθι σεαυτόν, quod Latinum est, NOSCE TE.
Multi hoc Laconis esse Chilonis putant.

Et, posteà:

Spartanus ego sum Chilo, qui nunc prodeo;
Brevitate notâ, quâ Lacones utimur,
Commendo nostrum γνῶθι σαυτὸν, NOSCE TE,
Quod in columnâ jam tenetur Delphicâ.

Hesychius Lexicographus: γνῶθι σαυτόν. ἀπόφθεγμα Χίλωνος. Est & versus Græcus hac de re: Χίλων ὁ ἐν κοίλῃ Λακεδαίμονι, γνῶθι σεαυτόν· quem sic vertit Ausonius: Chilon, cui patria est *Lacedæmon*, noscere seipsum. Clemens Alexandrinus στρωματέων li-

bro primo, τὸ μὲν οὖν γνῶθι σαυτὸν, οἱ μὲν Χείλωνος ὑπειλήφασι· Χαμαιλέων δὲ ἐν τῷ περὶ θεῶν, Θαλοῦ· Ἀριστοτέλης, τῆς Πυθίας. Ab Aristotele stat Juvenalis: *è cælo descendit* γνῶθι σεαυτόν. Plutarchus quoque in comparatione Demosthenis & Ciceronis, Cæcilium redarguens, qui ausus erat temere & inconsultò comparationem Ciceronis cum Demosthene scribere, ait, Si promptum cuivis esset τὸ γνῶθι σεαυτὸν, non haberetur fortasse divinum oraculum. Tribuit & Apollini Galenus libro de animi perturbationibus capite 2. ὥσθ' ὅπερ ᾤμην, ὅτε μειράκιον ἦν, ἐπαινεῖσθαι μάτην, τοῦτο δ' ἦν τὸ Πύθιον, γνῶναι κελεῦον ἑαυτὸν, οὐ γὰρ εἶναι μέγα τὸ πρόσταγμα, τοῦθ' εὗρον ὕστερον δικαίως ἐπαινούμενον. ἀκριβῶς μὲν γὰρ ὁ σοφώτατος, ὃς μόνος ἂν ἑαυτὸν γνοίη. *Quocirca Oraculum Apollinis Pythii, ut quisque se ipsum norit, quod mihi adhuc puero nil tanti videbatur, id posteà deprehendi vel optimo jure laudari. Etenim is solus atque apprime sapiens est, qui semetipsum usquequaque pernovit.* Sed super ea re audiendus omnino Porphyrius. Ita ille apud Stobæum Sermone XXI. τί ποτε ἦν ἄρα, καὶ τίνος τὸ ἱερὸν πρόσταγμα τὸ ἐν Πυθοῖ, ὃ γνῶναι ἑαυτὸν τοῖς τοῦ Θεοῦ δεησομένοις προσαγορεύει; μήτε γὰρ τιμῆσαι θεὸν τὰ προσήκοντα, μηδ' αὖ τυχεῖν τοῦ Θεοῦ δεηθέντα, τὸν ἀγνοίᾳ τῇ ἑαυτοῦ ἐνισχόμενον, παραγγέλλειν ἔοικεν. ἀλλ' εἴτε Φημονόη ἐπὶ πάντα λυσιτελοῦν τὰ ἀνθρώπινα τοῦτο ἐθέσπισεν, δι' ἧς πρώτης ὁ Πύθιος λέγεται τὰς εἰς ἀνθρώπους διαδοῦναι χάριτας· εἴτε Φανόθεα ἡ Δελφοῦ· εἴτε Βίαντος, ἢ Θαλοῦ, ἢ Χείλωνος ἦν ἀνάθημα, ὁρμηθὲν ἀπό τινος θείας ἐπιπνοίας. εἴτε Κλεάρχῳ προσεκτέον μᾶλλον τοῦ μὲν Πυθίου φράζοντι εἶναι παράγγελμα, χρησθῆναι δὲ Χείλωνι τὸ ἄριστον ἀνθρώποις μαθεῖν πυνθανομένῳ· εἴτε καὶ πρὸ Χείλωνος ἦν ἔτι ἀνάγραπτον ἐν τῷ ἱδρυθέντι ναῷ μετὰ τὸν πέτρινόν τε, καὶ χαλκοῦν, καθάπερ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς περὶ Φιλοσοφίας εἴρηκε. τὸ μὲν, ὅτου ἂν εἴη, Ἰάμβλιχε, ἀμφισβητήσιμον ἔστω, πάντως δὲ ὅτι ὑπὸ θεοῦ, ἢ οὐκ ἄνευ θεοῦ ἐρρήθη, ἐξ αὐτοῦ φαίνοιτ' ἂν τοῦ ἐν τοῖς Πυθίοις αὐτὸ κεῖσθαι ἀναμφήριστον. *Qualenam fuit, & à quo profectum sacrum illud Pythicum præceptum, quod Deo supplices futuros cognoscere sese jubet? neque enim Deum, ut par est, cultурum, neque voti compotem fore eum qui ignorantiâ sui laboret, significare videtur. Sed, sive Phemonoë hoc ad omnes res humanas utilissimum oraculum deprompserit, sive Phanothea, Delphi filia, sive Biantis, aut Thaletis, vel Chilonis, ceu anathema quodpiam ex inspiratione divina effusum; sive, ut Clearchus tradit, Pythius ipse Deus Chiloni ita responderit interroganti, quidnam tandem hominibus optimum esset, sive etiam ante Chilonem in Templo illud ipsum inscriptum fuerit, ut Aristoteles in libris de Philosophia meminit. Cujus, ô Jambliche, hæc sententia sit auctoris, esto quidem in controversia: at procul dubio, aut à Deo, aut non sine Deo dictam esse inde constat, quod Pythico templo consecrata est.* Illud autem, γνῶθι σεαυτὸν, noli putare ad arrogantiam minuendam solùm esse dictum, verùm etiam ut bona nostra norimus, inquit verissimè Marcus Cicero epistolâ quâdam ad Quintum Fratrem.

Ἀντισθένης ἐν ταῖς διαδοχαῖς] τῶν Φιλοσόφων videlicet. Laërtius infra in Aristippo: καθά φησιν Ἀντισθένης ἐν Φιλοσόφων διαδοχαῖς. Antisthenem autem illum, qui de successionibus Philosophorum scripserat, accipit Vossius de Antisthene Peripatetico Philosopho, qui citatur à Phlegonte Tralliano Mirab. cap. 3. & quem eumdem esse putat idem Vossius ac Antisthenem Rhodium, Historicum, cujus meminit Laërtius in Antisthene Cynico.

Φημονόης] Fuit Apollinis Sacerdos, de qua Pausanias in Phocicis: & Proclus in Eclogis χρηστομαθείας apud Photium. Hexametrum invenisse dicitur, huncque primùm effudisse,

Συμφέρετε πτερά τ' οἰωνοὶ, κηρόν τε μέλισσαι.

Alii, ut hoc obiter dicam, Hexametri versus originem Thaleti nostro tribuunt. Ceterùm de tempore quo vixit Phemonoë, videndus Scaliger ad Eusebii Chronicon.

Ἐξιδιοποιήσασθαι] Id est, *sibi vendicare*; quâ voce utitur Athenæus in libris Deipnosophistarum, & Diodorus Siculus in Excerptis Valesianis. Ita Gallicè dicimus, *s'approprier.*

Δάμων ὁ Κυρηναῖος] Damon quidem ἁπλῶς, sine patriæ nomine, citatur Plinio, Plutarcho, Athenæo, & Scholiastæ Aristophanis: at qui præter Laërtium Damonis Cyrenæi meminerit, Scriptorem nullum invenies, puto.

Ἀναξιμένης] De Anaximene Rhetore accipit Meursius in Notis ad Chalcidii Timæum.

Ποιητικῆς] Lege ποιητικῇ.

Δικαίαρχος] Accipit Vossius de Dicæarcho Messenio, Aristotelis discipulo. Is, inter alia, de Vitis scripserat, cujus libri meminit Laërtius in Platone: & ad hunc librum referenda quæ hîc habet Laërtius.

Ἀρχέτιμός τε ὁ Συρακούσιος] Videtur alius ab Archetimo Arcadicorum Scriptore, inquit Vossius. eumdem esse putat Jonsius.

Παρὰ Κυψέλῳ] Fuit Cypselus ille Periandri pater. Vide Plutarchum in Convivio VII. Sapientum, & Laërtium infrà in Periandro.

Εὔφορος] *Ephorus* hîc, ut & mox, vertit Aldobrandinus: ac proinde legit Ἔφορος. Ita quoque legendum existimabat Jonsius lib. I. de Scriptoribus Histor. Philos. cap. 9. ubi Ephorum illum de Ephoro Cumano, Isocratis discipulo, accipit. Sed nihil mutandum. Euphorus alius est ab Ephoro: vide Vossium de Historicis Græcis lib. III.

Ἐν Πανιωνίῳ] Lucum & urbem fuisse in litore juxta Ephesum & Samum, ait Stephanus: sed Diodorus & Herodotus circa Mycalen montem ponunt. In hunc locum convenire omnes Iones solebant, sacrificium celebraturi, quod πανιώνια dicebatur: atque inde *Panionium.* Pomponius Mela I. 17. ubi de Ionia: *Ibi est Panionium, sacra regio, & ob id eo nomine appellata, quòd eam communiter Iones colunt.*

Ἦν Λακεδαιμόνιος Χείλων σοφὸς, ὃς τάδ' ἔλεξε, Μη- 41
δὲν ἄγαν, &c.] Clemens Stromat. I. Χείλωνι τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀναφέρουσι τὸ, μηδὲν ἄγαν· Στράτων δὲ ἐν τῷ περὶ εὑρημάτων, Στρατοδήμῳ τῷ Τεγεάτῃ προσάπτει τὸ ἀπόφθεγμα· Δίδυμος δὲ, Σόλωνι αὐτὸ ἀνατίθησι.

Aristoteles quoque Rhetor. II. 12. ubi de Juvenum moribus agit, hoc scitum Chiloni tribuit: *καὶ ἅπαντα*, inquit, *ἐπὶ τὸ μᾶλλον καὶ σφοδρότερον ἁμαρτάνουσι, παρὰ τὸ Χειλώνειον· πάντα γὰρ ἄγαν πράττουσι.* Ita & Critias, & Pindarus, apud Scholiasten Euripidis in Hippolyto: *καὶ μάρτυρες ἔσονται οἱ Σοφοί, εἴπου ἑνὸς τῶν ἑπτὰ Σοφῶν ἐστιν ἀπόφθεγμα τὸ μηδὲν ἄγαν, ὅπερ Χείλωνι ἀνατιθέασιν, ὡς Κριτίας καὶ Πίνδαρος· οἱ δὲ Σωδάμῳ, ὡς τὸ ἐν Τεγέᾳ ἐπίγραμμα δηλοῖ,*

Ταῦτ' ἔλεγεν Σώδαμος Ἐπηράτου, ὅς μ' ἀνέθηκεν,
Μηδὲν ἄγαν, καιρῷ πάντα πρόσεστι καλά.

ὁ δὲ Θεόφραστος, ὡς τὰ Σισύφου λεγόμενα καὶ Πιτθέως, οἷον μηδὲν ἄγαν, μηδὲ δίκαν δικάσῃς. ubi legendum videtur ex Clemente, *Στρατοδήμῳ. Σώδαμος* tamen etiam apud Scholiasten Pindari, teste Casaubono. Tribuit & hoc scitum Chiloni Plinius lib. VII. cap. 32. ubi tria præcepta Chilonis memorat, *nosse se quemque, nihil nimium cupere*, (ita interpretatur illud *μηδὲν ἄγαν*) *comitemque æris alieni atque litis esse miseriam.* Pittaco tribuit Ausonius in Ludo Sapientum. *Ex Mitylenæis*, Nimium nil, *Pittacus oris.* Et quidem ex Græco versu, *Πιττακὸς, οὐδὲν ἄγαν, ὃς ἔην γένος ἐκ Μιτυλήνης.* Qui & Cleobulum sic loquentem inducit;

--- Poëta dixisse isthoc loco,
Afer videtur Vester, ut Ne quid Nimis.
Et noster quidam; μηδὲν ἄγαν.

Illud autem *ne quis nimis, nimis me delectat*, dixit eleganter Alphæus Mitylenæus lib. I. Anthologiæ tit. *εἰς αὐτάρκειαν·*

Τὸ μηδὲν γὰρ ἄγαν, ἄγαν με τέρπει.

At contrà Aristoteles Rhetor. II. 21. *οὐκ ἀρέσκει δέ μοι τὸ λεγόμενον, μηθὲν ἄγαν· δεῖ γὰρ τούς γε κακοὺς ἄγαν μισεῖν.*

Ἐστασιάζεται δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, &c.] Clemens Stromat. I. ubi de VII. Sapientibus, *τὸν δὲ ἕβδομον, οἱ μὲν Περίανδρον εἶναι λέγουσι τὸν Κορίνθιον· οἱ δὲ Ἀνάχαρσιν τὸν Σκύθην· οἱ δὲ Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα,* &c. Atque huc referendus Porphyrii locus suprà allatus, ubi novem fuisse Sapientes ait.

Πλάτων δ' ἐν Πρωταγόρᾳ Μύσωνα ἀντὶ Περιάνδρου] Idem legas apud Clementem Alexandrinum dicto loco: *Πλάτων δὲ ἀντὶ Περιάνδρου, ὡς ἀναξίου σοφίας, διὰ τὸ τετυραννηκέναι, ἀντικατατάττει Μύσωνα τὸν Χηνέα.* Pausanias quoque in Phocicis: *Ἐν δὲ τῷ προνάῳ τῷ ἐν Δελφοῖς γεγραμμένα ἐστὶν ὠφελήματα ἀνθρώποις ἐς βίον. ἐγράφη δὲ ὑπὸ ἀνδρῶν, οὓς γενέσθαι σοφοὺς λέγουσιν Ἕλληνες. οὗτοι δὲ ἦσαν, ἐκ μὲν Ἰωνίας, Θαλῆς τε Μιλήσιος, καὶ Πριηνεὺς Βίας· Αἰολέων δὲ τῶν ἐν Λέσβῳ, Πιττακὸς Μιτυληναῖος· ἐκ Δωριέων τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, Κλεόβουλος Λίνδιος, καὶ Ἀθηναῖός τε Σόλων, καὶ Σπαρτιάτης Χείλων. τὸν δὲ ἕβδομον Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος ἀντὶ Περιάνδρου τοῦ Κυψέλου ἀκατειλόχηπεν Χηνέα.* Lege *ἀντὶ Περιάνδρου τοῦ Κυψέλου Μύσωνα καταλέγει τὸν Χηνέα*: Adde & Diodorum Siculum in Excerptis à Valesio editis: *Μύσων τις ἦν Μαλιεὺς, ὃς ᾤκει ἐν κώμῃ Χηναῖς καλουμένῃ, τὸν ἅπαντα χρόνον ἐν ἀγρῷ διατρίβων, καὶ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀγνοούμενος· ὃν ἀντεισῆξαν εἰς τοὺς ἑπτὰ Σοφοὺς, ἐκκρίναντες τὸν Περίανδρον τὸν Κορίνθιον, διὰ τὸ τύραννον γεγενέναι πικρόν. Erat Myso quidam Maliensis in pago, cui* Chenæ *nomen est, degens; qui utplurimùm in agro versabatur, obscurus, & hominibus fere ignotus. Hunc abdicato Periandro Corinthio, quòd Tyrannus acerbissimus extitisset, in Septem Sapientum collegium cooptarunt.*

Ἀριστόδημον] Suidas in *χρήματ' ἀνήρ· ὁ δ' Ἀριστόδημος ἐγκαταριθμεῖται τοῖς ζ' Σοφοῖς ὑπό τινων.* Pindari Scholiastes ad Odam I. Isthmiorum, statim initio: *Σπαρτιάτην δὲ Ἀριστόδημον ἐν τοῖς ἑπτὰ Σοφοῖς ἀναγράφεται Ἄνδρων ὁ Ἐφέσιος·* quem locum suprà adduximus.

Ἀκουσίλαον, Κάβα, ἢ Σκάβρα, Ἀργεῖον] Malè Aldobrandinus, *Acusilaum Cabam, sive Scabram, Argivum.* Vertendum fuit, *Acusilaum, Caba, sive Scabra, filium, Argivum.* Suidas: *Ἀκουσίλαος, Κάβα υἱὸς, Ἀργεῖος.* Clemens Stromat I. *οἱ δὲ Ἀκουσίλαον τὸν Ἀργεῖον, ἐγκατέλεξαν τοῖς ἑπτὰ Σοφοῖς.* Josephus quoque libro I. contra Apionem: *λέγω δὲ τοὺς περὶ Κάδμον τὸν Μιλήσιον, καὶ τὸν Ἀργεῖον Ἀκουσίλαον·* Et Strabo lib. X. *Ἀκουσίλαος δὲ Ἀργεῖος,* &c. Meminit hujus Acusilai Argivi & Cicero II. de Oratore, & Dionysius in epistola ad Tuberonem. Similem errorem erravit Interpres Luciani in Macrobiis, dum hæc; *Ἀθηνόδωρος, Σάνδωνος, Ταρσεὺς, Στωϊκὸς,* vertit *Athenodorus Sandonius, Tarsensis Stoicus. Ἀθηνόδωρος Σάνδωνος,* est *Σάνδωνος υἱός.* Ceterùm de scriptis & ætate Acusilai Argivi, adeundus Vossius lib. I. de Historicis Græcis cap. I. & 2. & lib. IV. cap. 2.

Ἕρμιππος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν Σοφῶν] Hermippum 42
Smyrnæum intelligit, Callimachi discipulum, de quo supra. Citatur & Athenæo libro X. Deipnosophistarum *ἐν τοῖς περὶ τῶν ἑπτὰ Σοφῶν*, & Proclo in Hesiodi *ἔργα καὶ ἡμέρας* lib. I. ℣. 41.

Λᾶσον Χαρμαντίδου ἢ Συμβρίνου, ἢ, ὡς Ἀριστόξενος, Χαβρίνου, Ἑρμιονέα] Pro *Συμβρίνου* MSS. & aliæ editiones habent *Σισυμβρίνου.* Pro *Χαβρίνου* habet Suidas *χαρβίνου· Λᾶσος, Χαρβίνου, Ἑρμιονεύς. τινὲς δὲ τοῦτον συναριθμοῦσι τοῖς ἑπτὰ Σοφοῖς, ἀντὶ Περιάνδρου. Χαρβίνου* quoque apud Anonymum in descriptione Olympiadum Olymp. NH: *Λᾶσος, Χαρβίνου. Ἑρμιονεὺς, πόλεως τῆς Ἀχαΐας, πρῶτος περὶ μουσικῆς λόγους ἔγραψε, καὶ διθύραμβον εἰς ἀγῶνα εἰσήγαγε, καὶ τοὺς ἐριστικοὺς εἰσηγήσατο λόγους. Τινὲς δὲ τοῦτον συναριθμοῦσι τοῖς ἑπτὰ Σοφοῖς.* Idem legas apud Scholiasten Aristophanis ad Vespas. *Λᾶσος Χαρβίνου Ἑρμιονεὺς, πόλεως τῆς Ἀχαΐας, γεγονὼς κατὰ τὴν νη' Ὀλυμπιάδα,* (Vossius *κατὰ τὴν ο'*) *ὅτε Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου. Τινὲς δὲ τοῦτον συναριθμοῦσι τοῖς ἑπτὰ Σοφοῖς, ἀντὶ Περιάνδρου. πρῶτος δὲ οὗτος περὶ μουσικῆς ἔγραψε λόγον, καὶ διθύραμβον εἰς ἀγῶνα εἰσήγαγε, καὶ τοὺς ἐριστικοὺς εἰσηγήσατο λόγους.* Is Poëta fuit, & Odam *ἄσιγμον*, id est, in qua nullum foret sigma, scripsit, ut testis est Athenæus. Corrigendus obiter Tzetzes in Prolegomenis ad Poëtas, quæ editioni Lycophronis præfixa sunt: *Λυρικοὶ δὲ,* inquit, *ὀνομαστοὶ δέκα, Στησίχορος,* &c. *δεύτερος δὲ, Λάσσος, Λαβρίνης Ἑρμιονεύς.* Lege *Λᾶσος, Χαβρίνου, Ἑρμιονεύς.* Notandum autem, quod jam Vossius notavit, & ante eum Angelus Bassus, quem à patria *Politianum* vocant, ex uno Poëta tres Poëtas fecisse Tzetzem. Cor-

Corrigendus obiter & Stobæus Sermone XXVII. Τάσος Ἑρμιονεύς, ἐρωτηθεὶς, &c. Lege Λάσος Ἑρμιονεύς. Ceterùm, rectè hîc observat Casaubonus, excidisse nomen aliquod Sapientis: non enim septemdecim sed sexdecim tantùm à Laërtio recensentur, qui tamen septemdecim ab Hermippo numerari dixerat: rectéque conjicit Mysonis nomen excidisse. Post Χείλωνα, excidisse Μύσωνα, propter affinitatem harum vocum, verosimile est.

Φέρονται δὲ καὶ τοῦ Θαλοῦ ἐπιστολαὶ αἵδε] Accedo lubens Josephi Scaligeri sententiæ, existimantis Epistolas illas omnes, quæ sub nomine Thaletis, Solonis, Pittaci, Democriti, apud Diogenem Laërtium leguntur, supposititias esse. Eum videsis Epistolâ ad Everardum Vorstium, quæ est CCCVI. libro IV. Idem & Dionysio Petavio videbatur, quem vide in Paralipomenis librorum de doctrina Temporum. p. 858. Videsis & ipsum Laërtium in Epimenide, ubi ait Demetrium Magnesium in libro de Scriptoribus quorum est idem nomen, Epistolam quandam quæ sub Epimenidis nomine ad Solonem circumferebatur, ut recentem, neque Creticâ linguâ, sed Atticâ, & eâ quidem novâ, scriptam, falsi arguisse. Id ipsum & de iis Epistolis dicendum est, quæ nuper sub nomine Socratis prodierunt.

43 Μᾶλλον ἢ ἐφ' ἐκεῖσε σοῦ] Μᾶλλον abest à duobus MSS. Hæc vox apud Scriptores frequenter subauditur.

Λεσχηνώτης] Λεσχηνεύτης Josephus Scaliger in ora libri emendaverat. Nihil mutandum existimabat H. Stephanus, quem vide. & sanè ter eadem voce utitur Anaximenes infra in Epistolis ad Pythagoram: ἡμέες δὲ οἱ λεσχηνῶται, αὐτοί τε μεμνώμεθα τοῦ ἀνδρὸς, οἵ τε ἡμέων παῖδές τε καὶ λεσχηνῶται. Et postea: φοιτέουσι δέ τοι λεσχηνῶται καὶ ἐκ Σικελίης. λέσχη est *auditorium, schola, exhedra*: quam vocem Petavius ad Themistium ab Ebraico vel Syriaco לשכה *Cella* factam esse existimabat. Idem & Josepho Scaligero videbatur. *Purum putum Syriacum est* λέσχη, *quo usus est Esdra, magnus ille divinæ legis Scriba*, inquit ille ad Catullum. & verum esse contendit Gallorum longè doctissimus Samuel Bochartus.

Παρά σε ἀφίξομαι εἰς Σύρον] Malè Stephani editio, & MS. εἰς οὖρον. Vide infrà in Pherecyde.

Πλώσαντες] Casaubonus εἰ πλώσαντες· & ita postulat constructio, nisi mox legas, παρά σε δ' ἐμὴ πλώσαντες.

Κατὰ τὴν κεῖθι ἱστορίην] MSS. tres κατὰ τῶν. Legerem lubens, κατὰ τὴν τῶν κεῖθι ἱστορίην.

44 Ἡμεῖς δὲ οἱ] Meliùs ἡμέες: scripta est enim ἰάδι διαλέκτῳ hæc Epistola.

Αἰσυμνῆτας] Videndus Scholiastes Sophoclis ad Oedipum Tyrannum.

Ἐπίστειλε δέ σοι] Meliùs τοι, ut infrà ea ipsa in Epistola; & suprà, Epistolâ ad Pherecydem.

Κεῖθι οἰκέειν, καὶ αὐτοὶ] Lego, οἰκέειν κεῖθι, καὶ αὐτοί.

S O L O N.

Ἐξηκεστίδου] Execestidæ filium appellat Solonem & Plutarchus in ejus Vita, & Lucianus in Dialogo Æaci & Menippi, & Diodorus Siculus in Excerptis à Valesio editis, & Stobæus Sermone III, & quis non? At Philocles quidam, teste Didymo apud Plutarchum, præter aliorum opinionem, Euphorionis filium fuisse asserebat. Fuit autem Execestides ille οὐσίᾳ μὲν καὶ δυνάμει μέσος τῶν πολιτῶν, οἰκίας δὲ πρώτης κατὰ γένος· ἦν γὰρ Κοδρίδης ἀνέκαθεν. verba sunt Plutarchi. 45

Σαλαμίνιος] Atheniensis dicitur Thaleti in Epistola, Herodoto in Clio, Ciceroni libro I. de Divinatione, Pausaniæ in Phocicis, Apollinari Sidonio in Epithalamio Polemii & Araneolæ, Ausonio in Ludo VII. Sapientum, Suidæ, & aliis. Quin & Atheniensem se ipse appellat in Elegia. Natum fuisse Salamine censet Meursius in ejus Vita: sed translatum Athenas, cùm parentes ejus Athenienses essent, ubi vitam deinceps egerit: atque inde factum ut Atheniensis esse diceretur. Cilicem vocat Auctor Etymologici: qua de re nos infrà.

Πρῶτον μὲν] Aliter πρῶτος: sed nihil mutandum. Vide Casaub.

Καὶ γὰρ ἐπὶ σώμασιν ἐδανείζοντο] Plutarchus libro de vitando ære alieno: τί γὰρ ὤνησε Σόλων Ἀθηναίους, ἀπαλλάξας τοῦ ἐπὶ τοῖς σώμασιν ὀφείλειν. & in vita Solonis: πρῶτον Σόλωνος ἦν, ὡς ἔοικε, σόφισμα, τὴν τῶν χρεῶν ἀποκοπὴν, σεισάχθειαν ὀνομάσαντος· τοῦτο γὰρ ἐποιήσατο πρῶτον πολίτευμα, γράψας τὰ μὲν ὑπάρχοντα τῶν χρεῶν ἀνεῖσθαι· πρὸς δὲ τὸ λοιπὸν, ἐπὶ τοῖς σώμασι μηδένα δανείζειν. Rationem reddit Diodorus Siculus lib. I. ἡγούμενος δεῖν εἶναι τὰ σώματα τῶν πολιτῶν, Solon scilicet, ἵνα τὰς καθηκούσας λειτουργίας ἔχωσιν αἱ πόλεις, καὶ κατὰ πόλεμον καὶ κατ' εἰρήνην. ἄτοπον γὰρ στρατιώτην εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος προϊόντα κίνδυνον, εἰ τύχοι, πρὸς δάνειον ὑπὸ τοῦ πιστεύσαντος ἀπάγεσθαι, καὶ τῆς τῶν ἰδιωτῶν πλεονεξίας ἕνεκα κινδυνεύειν τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν.

Ἑπτὰ δὴ ταλάντων] Plutarchus quinque talenta dicit; Polyzelus Rhodius quindecim, teste eodem Plutarcho.

Καὶ οὗτος ὁ νόμος ἐκλήθη σεισάχθεια· φανερὸν δὲ ὅτι] Rationem reddit Hesychius: σεισάχθεια· Σόλων χρεῶν ἀποκοπὴν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐνομοθέτησεν ἥνπερ σεισάχθειαν ἐκάλεσε, παρὰ τὸ ἀποσείσασθαι τὰ βάρη τῶν δανείων. Porrò similis lex apud Ægyptios fuit; atque inde Solonem suam Athenas invexisse conjicit Diodorus Siculus Biblioth. lib. I. Nonnulli autem existimârunt, ut est apud Plutarchum & Etymologici Auctorem, non remissione æris alieni, sed usurarum moderatione, & mensurarum ac monetæ pretii auctione, pauperes Solonem sublevasse, atque hoc beneficium σεισάχθειαν appellasse. Ceterùm auctor est Plutarchus hac Solonis lege primùm offensos Athenienses, sed mox delinitos, sacrificium, quod σεισάχθειαν nuncuparunt, publicè in eam rem instituisse. Notandum verò obiter, σεισάχθειαν,

vocem fuisse Atticam. Mœris Atticista: συνάχθειαν, Ἀττικοῖς· χρεῶν ἀποκοπὴν, Ἕλλησι.

Καὶ ἐς τοὺς ἄξονας κατέθετο] Gellius XI. 12. *In Legibus Solonis illis antiquissimis, quæ Athenis axibus ligneis incisæ sunt.* Plutarchus quoque in ligneis axibus scriptas fuisse ait, quorum adhuc suo tempore exiguæ reliquiæ servabantur. Etiam Porphyrio in Epistolam Horatii ad Pisones: *Æreis enim Tabulis Antiqui non sunt usi, sed roboreis has incidebant leges: unde adhuc Athenis legum tabulæ* Axones *vocantur.* Inde igitur hæ leges ἄξοσι dictæ. Suidas: Ἄξονες, οὕτως ἐκάλεσαν Ἀθηναῖοι τοὺς Σόλωνος νόμους, διὰ τὸ ἐγγραφῆναι αὐτοὺς ἐν ξυλίνοις ἄξοσιν· ἦσαν δὲ τετράγωνοι τὸ σχῆμα. Vide Harpocrationem, à quo hæc habuit Suidas. Auctor Etymologici: Ἄξονες. ξύλα ἦν τετράγωνα, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τοῦ ὀρόφου διήκοντα, καὶ διά τινος περόνης στρεφόμενα, ἐφ᾽ ὧν οἱ Σόλωνος νόμοι ἐπεγράφοντο, τοῖς τῶν ἁμαξῶν ἄξοσιν καθάπερ στρεφόμενοι. Etiam antiquissimas Romanorum Leges in tabulis ligneis conscriptas fuisse volebat Josephus Scaliger ad Guilandinum: quare in his Pomponii Jurisconsulti verbis, in libro II. de Origine Juris, *placuit publica auctoritate decem constitui viros, per quos peterentur leges à Græcis civitatibus; & civitas fundaretur legibus, quas in 12 Tabulas eboreas perscriptas pro Rostris composuerunt,* pro *eboreas* legebat *roboreas*. Sed *eboreas* rectum est: nam Veteres in ebore scripsisse, docet nos Martialis in Apophoretis epigrammate III. & Vopiscus in Vita Taciti: quod Salmasius & Vossius jam observârunt. Redeo ad leges Solonis. Fuerunt scriptæ & in cyrbibus: qui non è ligno, quemadmodum Axes fuerunt, sed è lapide, ut ait Harpocration. æneos fuisse refert Scholiastes Aristophanis ad Aves. Sed & æneos fuisse axes, scripsit Pollux VIII. 10. quos è ligno alii dicunt. ἄξονας inter & κύρβεις fuit & aliud discrimen, teste Ammonio de Differentiis vocabulorum; nam axes quadrati erant; Cyrbes verò, triquetri: Axes Leges privatas continebant, Cyrbes Leges publicas, & sacrificia. Hesychius confundit, & Axes cum Cyrbibus eosdem facit: κύρβις. στήλη τρίγωνος, ἢ ξύλινος ἄξων, ἐν ᾧ τὸ παλαιὸν οἱ νόμοι ἐγράφοντο. Pariter verò Axes & Cyrbes βουστροφηδὸν scripti erant; ut apud Harpocrationem & Suidam nos docet Didymus, qui περὶ τῶν ἀξόνων τῶν Σόλωνος Commentarium scripserat ad Asclepiadem, teste Plutarcho in vita Solonis, ipso statim initio. Quid sit *scribere* βουστροφηδὸν, docebit te Marius Victorinus lib. I. cap. de versu. In Solonis Axes scripserat & Seleucus: teste Suida in Ὀργεῶνες. Citatur Solon ipse ἐν τοῖς Ἄξοσιν, ab Ammonio libello de Similibus & differentibus vocabulis, voce εἰκότριψ. De Axibus & Cyrbibus plura qui volet, adeat Meursium in Solone cap. 24. & Samuëlem Petitum ad Leges Atticas.

46 Τῆς πατρίδος αὐτοῦ Σαλαμῖνος ἀμφισβητουμένης] Editio Frobeniana & Stephanicæ, τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἀμφισβητουμένης, δηλονότι τῆς Σαλαμῖνος. Magis placet Aldobrandini lectio: istud δηλονότι τῆς Σαλαμῖνος sapit additamentum.

Ὑπό τε Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων] Præter Plutarchum in Solone, & Ciceronem lib. I. de Officiis, hanc de Solone historiam recensent Demosthenes in Oratione de falsa legatione, Polyænus Stratagemat. lib. I. Libanius Declamat. XVI. & Justinus lib. II. Meminit & Aristides Oratione Leuctricâ V.

Ἀνέγνω διὰ τοῦ κήρυκος] Ipsummet hos Elegos pronuntiasse scribit Plutarchus.

Φολεγάνδιος] Pholegandros una est ex Sporadibus: 47
sic dicta à Pholegandro Minois filio, inquit Stephanus.

Σικινήτης] Sicinus Insula est juxta Cretam. Σίκηνος Straboni & Stephano dicitur: at Ptolemæo etiam Σίκινος; & Plinio, *Sycinus*.

Τῶν Σαλαμιν᾽ ἀφέτων] Isaacus Vossius, Vir doctissimus & mihi amicissimus, in Notis quas ad Justinum pæne puer edidit, legebat unica voce, Σαλαμιναφετῶν. Frobeniana editio & Stephanica habent τῶν Σαλαμῖν᾽ ἀφέντων: quam lectionem adversus Vossium tuetur in Notis ad Phædrum Tanaquillus Faber, Vir quoque doctissimus & mihi amicissimus: & certè quin secunda in ἀφέντων, propter liquidam mutæ junctam, corripi queat, nulla dubitatio est. Utraque lectio ferri potest. Vossii sententiæ favet lectio Aldobrandiniana, τῶν Σαλαμιν᾽ ἀφιτῶν: & sic quoque MSS. teste H. Stephano. Malè Sambucus τὴν Σαλαμῖνα φυγών.

Ἔδειξε τοὺς νεκροὺς πρὸς ἀνατολὰς ἐστραμμένους, ὡς 48
ἦν ἔθος θάπτειν Ἀθηναίοις] Imo mos fuit apud Athenienses obversos ad Occidentem mortuos sepeliri, teste Plutarcho in Solone & Æliano VII, 19. & V. 14. qui mos quoque fuit veterum Christianorum. Cum Diogene tamen consentit Thucydidis Scholiastes. Vide Casaubonum & Aldobrandinum.

Καὶ ἀπὸ τῶν δήμων τοὺς χρηματισμοὺς ἐγκεχαραγμένους, ὅπερ ἦν ἴδιον Ἀθηναίων] Pausanias in Atticis: οἱ δὲ ἄλλοι τάφοι κατὰ τὴν ὁδὸν κεῖνται τὴν ἐς Ἀκαδημίαν, καὶ σφῶν ἑστᾶσιν ἐπὶ τοῖς τάφοις στῆλαι, τὰ ὀνόματα, καὶ τὸν δῆμον ἑκάστου λέγουσαι. *Alii in via sunt quæ ad Academiam ducit, sepulti, ac pilæ tumulis impositæ, cum elogiis nomen cujusque & curiam testantibus.* Qui locus mirè hunc Laërtii locum illustrat. Χρηματισμοὶ, sunt *denominationes*. Plutarchus in Antonio, ubi de Cleopatra: νέα Ἶσις ἐχρημάτισε. *Nova Isis cognominata est.* Paulus epistolâ ad Romanos VII, 3. ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει. Johannes Antiochenus Malela in Chronographia ἀνεκδότῳ, ubi de Julio Cæsare: χρηματίζει οὖν ἡ μεγάλη Ἀντιόχεια κατὰ τιμὴν ἔτος πρῶτον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Καίσαρος Γαΐου Ἰουλίου. Et posteà, ubi de Augusto: ἐχρημάτιζεν ἑαυτὸν· Αὔγουστος Καῖσαρ Ὀκταουιανὸς, &c. Inde emendandum Chronicon Alexandrinum, sive potiùs Constantinopolitanum: ἐχρημάτιζεν οὕτως· Αὔγουστος Καῖσαρ ὁ γλυκινές. Legendum, ἐχρημάτιζεν ἑαυτὸν οὕτως· Αὔγουστος Καῖσαρ Ὀκταουιανός. Quam verissimam emendationem acceptam refero Stephano Monachio, viro docto & eleganti. Utitur voce χρηματίζειν eadem notione & Strabo libro XIII. ubi de Metrodoro: ἐχρημάτιζε Καρχηδόνιος. Vide Aldobrandinum.

Ἔνιοι δέ φασι καὶ ἐγγράψαι αὐτὸν εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Ὁμήρου μετὰ τὸν, &c.] Ita Marbodum Andinum, Rhedonensem Episcopum, fama est, ut patriæ gratificaretur, hos de Meduana & Ligeri versus Lucano inseruisse,

In nebulis, Meduana, tuis, marcere perosus
Andus, jam placido Ligeris recreatur ab amne.

Sanè in omnibus MSS. Codicibus antiquis non comparent, vel ipso Grotio teste, qui eos in sua ἐκδόσει edendos curavit. Sed ad Laërtium ut redeam, de Homeri versu idem quod Laërtius, refert Ulpianus ad Demosthenis Orationem de falsa legatione: σημείωσαι περὶ τοῦ Σόλωνος, ὅτι ἀμφισβητούντων Μεγαρέων καὶ Ἀθηναίων περὶ Σαλαμῖνος, ὁ Σόλων ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν τὴν ἀπόδειξιν ἐποιήσατο, στίχον παρενθεὶς πεπλασμένον·

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας·
καὶ προσέθηκε τόνδε τὸν στίχον,
Στῆσε δ' ἄγων ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες.

τοῦτον δὲ πλάσας τὸν στίχον, ἐνίκησεν ἐν τῇ δίκῃ τοὺς Μεγαρέας· ἔδειξε γὰρ ὅτι Ἀθηναίων ἦν ἡ Σαλαμὶς ἐκ παλαιοῦ. Idem refert & Plutarchus in Solonis Vita, sectione 38. additque, Megarenses arbitrium rei & judicium Lacedæmoniis detulisse. Sed ipse paulò pòst, vel ipsorum Atheniensium testimonio, eam historiam refellit. Strabo lib. IX. Solonem, vel Pisistratum, fuisse dicit, qui eum versum Navium Catalogo addiderit. Eadem dicit ex hoc ipso Strabonis loco Eustathius ad memoratum locum Homeri. Sed quisquis tandem ille fuerit, constat hoc versu, ut testimonio, usos fuisse περὶ Σαλαμῖνος Athenienses, teste Aristotele Rhetoricorum lib. I. cap. 15. item Quintiliano libro v. cap. 9. cujus hæc sunt verba: *Neque est ignobile exemplum, Megareos ab Atheniensibus, cùm de Salamine contenderent, victos Homeri versu, qui tamen ipse non in omni editione reperitur, significans, Ajacem naves suas Atheniensibus junxisse.* Hic versus; ut hoc obiter dicam; citatur ab Herodoto in Vita Homeri; si tamen hanc vitam scripsit Herodotus. Ceterùm, hîc verba aliqua desiderari, rectè vidit Casaubonus. Scripsisse crediderim Laërtium, ἔνιοι δέ φασι καὶ ἐγγράψαι εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Ὁμήρου, μετὰ τὸν

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας,
τόνδε
Στῆσε δ' ἄγων ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες.

Non abs re forsan fuerit hîc observare quod ait Suidas, Daphidam Telmisensem Grammaticum, qui de Homero, ejusque poësi scripsit, Homerum mendacii arguisse: neque enim ad Iliacam expeditionem ivisse Athenienses. Sed & huc pertinet quod in Thesei Vita narrat Plutarchus, Pisistratum in Atheniensium gratiam, inseruisse in Necyam illum versum.

Θησέα, Πειρίθοόν τε, θεῶν ἀριδείκετα τέκνα.

& ex Hesiodo hunc sustulisse,

Δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔρως Πανοπηΐδος Αἴγλης.

Πρὸς αὐτοῦ] Editio Stephani & Frobenii, παρ' αὐτοῦ. quæ lectio magis placet.

49 Ὁ δὲ οὐχ εἵλετο] Pluribus id ipsum refert Plutarchus: qui addit Solonem amicis dixisse, *Pulchrum fundum esse tyrannidem, sed exitum non habere.* est & in hanc rem elegans locus Aristidis, quem vide Oratione Platonica II.

Καὶ Πεισίστρατον τὸν συγγενῆ] Solonem materno genere Pisistratum contigisse, Plutarchus refert ex Heraclide Pontico: τὴν δὲ μητέρα τοῦ Σόλωνος Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἱστορεῖ τῆς Πεισιστράτου μητρὸς ἀνεψιὰν γενέσθαι. Sed & paterno genere Pisistratum contigit: uterque enim ad Codrum paternum genus referebat. De Pisistrato mox videbimus. De Solone, testatur Plutarchus: ἦν δὲ Κοδρίδης ἀνέκαθεν. Loquitur de Execestide, Solonis patre. Sed & Laërtius noster infrà, in Platonis Vita, Solonem genus suum ad Neleum & Neptunum referre ait: erat autem Neleus Codri filius: quin & disertè addit ibidem idem Laërtius, Solonis patrem Codro, Melanthi filio, prognatum esse existimari.

Αἴξας γὰρ εἰς τινα ἐκκλησίαν μετὰ δόρατος καὶ ἀσπίδος] εἰς τὴν ἐκκλησίαν malebat Tanaquillus Faber. Editio Basiliensis & Stephanica, ἤξας γὰρ εἰς τινα ἐκκλησίαν μετὰ θώρακος καὶ ἀσπίδος. Ubi ἤξας rescribendum; quod pro ἀΐξας dicebant Attici: & ita apud Aristophanem non uno loco. Sed δόρατος rectum est. Ælianus Var. Hist. VIII, 16. καθεζόμενος δὲ Σόλων πρὸ τῆς οἰκίας τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ παραθέμενος, ἔλεγεν, &c. Et deinde: ἔθηκε τὰ ὅπλα πρὸ τοῦ στρατηγίου. Solon ipse in Epistola ad Epimenidem: ἐγὼ δὴ θέμενος πρὸ τοῦ στρατηγίου τὰ ὅπλα. & Plutarchus in Solone: καὶ λαβὼν τὰ ὅπλα, καὶ πρὸ τῶν θυρῶν θέμενος εἰς τὸν στενωπόν, &c. & Aristides Oratione de Smyrna ad Marcum Aurelium & Aurelium Commodum Imperatores: εἰσήει δὲ μοι καὶ τὸ τοῦ Σόλωνος, ὅν φασι πολιτείας καταλυθείσης, λαβόντα ἀσπίδα καὶ δόρυ, καθῆσθαι πρὸ τῆς οἰκίας.

Προαισθόμενος, &c. προεῖπεν αὐτοῖς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Πεισιστράτου] Valerius Maximus v. 3. *Pisistrati tyrannidem primus vidit orientem; & solus armis opprimi debere palam dictitare ausus est.*

Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν μὲν, σοφώτερος, τῶν δὲ, ἀνδρειότερός εἰμι, &c.] Solon ipse infrà in Epistola ad Epimenidem; Plutarchus in Solone; Ælianus Var. Histor. VIII. 16. necnon Aristides Oratione de Smyrna.

Χιόνος μένος] Χιόνος βία, editio Stephani & Frobenii. Sed μένος quoque apud Plutarchum; qui eos versus, hoc disticho; qui post hunc pentametrum, 50

Βροντὴ τ' ἐκ λαμπρῆς γίνεται ἀστεροπῆς.

insertus est; recitat auctiores;

Ἐξ ἀνέμων δὲ θάλασσα ταράσσεται, ἢν δέ τις αὐτὴν
Μὴ κινῇ, πάντων ἐστὶ δικαιοτάτη.

Ἀνδρὸς ἐών] Editio Stephanica & Frobeniana, ἀνδρείη.

Ἔθηκε τὰ ὅπλα πρὸ τοῦ στρατηγίου, καὶ εἰπὼν, Ὦ πατρίς, &c.] Idem legas apud Plutarchum. Meminit & Solon ipse Epistolâ ad Epimenidem.

Ἀπέπλευσεν εἰς Αἴγυπτον] Meminit Plutarchus hujus profectionis in Ægyptum; ubi præceptores Psenophin & Sonchin habuisse Solonem scribit: πρῶτον μὲν οὖν εἰς Αἴγυπτον ἀφίκετο, καὶ διέτριψεν, ὡς καὶ πρότερον αὐτός φησι,

Νείλου ἐπὶ προχοῇσι, Κανωβίδος ἐγγύθεν ἀκτῆς. χρόνον δέ τινα καὶ τοῖς περὶ Ψένωφιν τὸν Ἡλιουπολίτην, καὶ Σῶγχιν τὸν Σαΐτην, λογιωτάτοις οὖσι τῶν ἱερέων, συνεφιλοσόφησε· παρ' ὧν καὶ τὸν Ἀτλαντικὸν ἀκούσας λόγον, ὡς Πλάτων φησὶν, ἐπεχείρησε διὰ ποιήματος ἐξενεγκεῖν εἰς τοὺς Ἕλληνας, *Primùm in Ægyptum est delatus, ibique commoratus, ut ipse antè dicit,*

Faucibus in Nili, quà litora curva Canopi,

aliquantisper etiam cum Psenophide Heliopolita, & Sonchide Saita, inter Sacerdotes literatissimos, philosophatus est: ex quibus audivit, ut auctor est Plato, sermonem Atlanticum, quem versibus apud Græcos aggressus est explicare. Meminit & libello, de Iside & Osiride: ἡ μὲν οὖν εὐλάβεια τῆς περὶ τὰ θεῖα σοφίας Αἰγυπτίων τοσαύτη ἦν. μαρτυροῦσι δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων οἱ σοφώτατοι, Σόλων, Θαλῆς, Πλάτων, Εὔδοξος, Πυθαγόρας, ὡς δ' ἔνιοί φασι καὶ Λυκοῦργος, εἰς Αἴγυπτον ἀφικόμενοι, καὶ συγγενόμενοι τοῖς ἱερεῦσιν· Εὔδοξον μὲν οὖν Χονούφεώς φασι Μεμφίτου διακοῦσαι· Σόλωνα δὲ, Σόγχιτος (lego Σώγχιδος) Σαΐτου· Πυθαγόραν δὲ, Οἰνούφεως Ἡλιουπολίτου. *Talis ergo fuit Ægyptiorum accuratio, in contemplatione rerum divinarum. Testimonium perhibent etiam Græcorum sapientissimi, Solon, Thales, Plato, Eudoxus, Pythagoras, & ut quibusdam placet, etiam Lycurgus: qui in Ægyptum venerunt, & cum Sacerdotibus versati sunt. Et ab Eudoxo quidem Chonuphim Memphitam fuisse auditum ajunt, à Solone Sonchidem Saitam, à Pythagora Oenuphim Heliopolitam.* Ubi observa Οἰνοῦφιν vocari, qui loco proximè allato Ψένωφις dictus est. Clemens in I. στρωμ. Σεχνοῦφιδι appellat: ἱστορεῖται δὲ, Πυθαγόρας μὲν Σώγχηδι (lego Σώγχιδι) τῷ Αἰγυπτίῳ ἀρχιπροφήτῃ μαθητεῦσαι· Πλάτων δὲ, Σεχνούφιδι τῷ Ἡλιοπολίτῃ· Εὔδοξος δὲ ὁ Κνίδιος Κονούφιδι, τῷ καὶ αὐτῷ Αἰγυπτίῳ. Ubi quoque observare est, Pythagoræ, non Solonis, Sonchin præceptorem dici. In colloquio autem illo cum Sacerdotibus Ægyptiis, cùm de rebus antiquis interrogaret Solon, sic eum Seniorum quidam affatus est, *O Solon, Solon, Græci semper pueri estis: senex nullus est Græcorum.* Refert Plato in Timæo. In Ægyptum navigasse Solonem, testatur quoque Heraclides libro de Politiis: sed postquam Leges condidisset: ὡς δὲ διώχλουν αὐτῷ τινὲς περὶ τῶν νόμων, ἀπεδήμησεν εἰς Αἴγυπτον. Diogenem nostrum, qui hanc profectionem Solonem suscepisse ait Pisistrato dominante, falli docet Meursius in Vita Solonis. Plutarchus verò Athenis mansisse scribit; Urbe à Pisistrato occupatâ; quamquam amici suaderent ut abiret: quod nec verum est, nec verosimile; licèt idem scribat Ælianus Var. Histor. VIII. 16. Nam & Gellius XVII. 21. Urbe quoque excessisse ait: *Servio autem Tullio regnante, Pisistratus Athenis Tyrannus fuit, Solone antè in exilium voluntarium profecto:* & Pisistratus ipse Solonem ad reditum invitat Epistolâ infrà positâ, quam ad eum scripsit: de quo Solon se excusat Epistolâ quâ Pisistrati Epistolæ respondet. Sed, ut jam monuimus, hæ Epistolæ suppositititiæ videntur.

Καὶ εἰς Κύπρον] Ubi apud Philocyprum, ejus regionis Regem, tantâ in gratiâ fuit, ut urbem, *Æpeam* anteà nominatam, ab ejus nomine *Solos* appellaret, auctor Plutarchus. Achilles Tatius in Vita Arati, *Cypranorem* vocat, quem Plutarchus *Philocyprum* appellat. Utriusque locum mox proferemus.

Καὶ πρὸς Κροῖσον ἦλθεν· ὅτε καὶ ἐρωτηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, Τίς σοι δοκεῖ εὐδαίμων, &c.] Pluribus hanc historiam referunt Herodotus libro I. Plutarchus in Solone, Ausonius in Ludo VII. Sapientum, & Tzetzes Chil. v. Histor. VI. Non defuere tamen qui decantatum illum congressum Crœsi & Solonis inter fabulas reponerent, utpote minimè consentaneum rationi temporum: neque res difficultate caret. Vide Plutarchum in Solone, sub finem.

Τέλλος ἔφη, Ἀθηναῖος] Ita Codex Farnesianus, teste Aldobrandino. Τέλος, habet editio Basileensis: Τέλλος, editio Stephani: & ita quoque apud Plutarchum libello, Quomodo ab adulatore amicus discerni queat; necnon in Publicola cap. 25. Ita etiam apud Herodotum in Clio capite 3. & Lucianum in Contemplantibus: quare Τέλλος malim. ΤΕΛΛΟΣ pro ΤΕΛΛΟΣ vitiosè ab Exscriptoribus scriptum fuit, ob exiguum discrimen, quod inter Λ & Λ videas: Græci enim veteres minuscula characterum formâ, quæ postea in usu fuit, non utebantur; sed eos tantùm characteres usurpabant, quos nunc *majusculos*, seu *capitales* vocamus: & quos *pollicales literas* vocat Sanctus Hieronymus. Ceterùm, Tellus ille, *Telen* dicitur Ausonio, sive, ut in veteri libro scriptum fuit, *Tellan*.

Φυσικῷ γὰρ ἄνθει κεκόσμηνται] De pavone, Moschus in Idyllio Europæ: 51

Ὄρνις ἀγαλλόμενος πτερύγων πολυανθέϊ χροιῇ,
Ταρσὸν ἀναπλώσας, ὥσεί τέ τις ὠκύαλος νηῦς.

Lucianus quoque, ἔαρ ἀνθῶν, & Achilles Tatius, ἄνθη πτερῶν, & λειμῶνα πτερῶν, de eadem avi usurparunt.

Καὶ μυρίῳ καλλίονι] Gallicè diceremus, *mille fois plus beau.*

Ἐγένετο ἐν Κιλικίᾳ, καὶ πόλιν ᾤκισεν, ἣν ἀπ' αὐτοῦ Σόλους ἐκάλεσεν] Fallitur ergo Eustathius, qui ad Iliadem Homeri, pag. 1332. edit. Romanæ, Solonem à Solis civitate vocatum scribit: δοκεῖ δὲ καὶ ὁ νομοθέτης Σόλων ἐκεῖθεν παρωνομάσθαι. Sed rem longè aliter narrat Plutarchus: ἔπειτα πλεύσας εἰς Κύπρον, ἠγαπήθη διαφερόντως ὑπὸ Φιλοκύπρου τινὸς τῶν ἐκεῖ βασιλέων, ὃς εἶχεν οὐ μεγάλην πόλιν ᾠκισμένην ὑπὸ Δημοφῶντος τοῦ Θησέως, περὶ τὸν Κλάριον ποταμὸν, ἐν χωρίοις, ὀχυροῖς μὲν, ἄλλως δὲ δυσχερέσι καὶ φαύλοις κειμένην· ἔπεισεν οὖν αὐτὸν ὁ Σόλων, ὑποκειμένου καλοῦ πεδίου, μεταθέντα τὴν πόλιν, ἡδίονα καὶ μείζονα κατασκευάσαι. καὶ παρὼν ἐπεμελήθη τοῦ συνοικισμοῦ, καὶ συνδιεκόσμησε πρός τε διαγωγὴν ἄριστα καὶ πρὸς ἀσφάλειαν· ὥστε πολλοὺς μὲν οἰκήτορας τῷ Φιλοκύπρῳ συνελθεῖν, ζηλῶσαι δὲ τοὺς ἄλλους βασιλέας. διὸ καὶ τῷ Σόλωνι τιμὴν ἀποδιδοὺς, Αἴπειαν καλουμένην τὴν πόλιν πρότερον, ἀπ' ἐκείνου Σόλους προσηγόρευσε. *Inde in Cyprum navigavit, ubi in summa gratia fuit apud quendam illius regionis Regem Philocyprum. Habebat oppidum hic exiguum, à Demophonte Thesei filio, ad Clarium amnem, conditum; munito quidem loco, sed aspero & sterili. Ei Solon, cùm huic loco pulcher cam-*

pus ſubjectus eſſet, perſuaſit ut urbem transferret, amœnioremque & ampliorem exſtrueret. Atque ipſe præſens ut frequentaretur oppidum cultoribus curam egit, ſociuſque fuit Regis in conſtituendo eo cùm ad vitam tum ad ſecuritatem commodiſſimè tuendam. Unde frequentes Incolæ confluxerunt ad Philocyprum, invideruntque ceteri Reges. Quare Soloni honorem habuit, nominata urbe, ab ejus nomine, Solis, *quæ antea* Æpea *vocabatur.* In Solis Cypri cum Plutarcho conſentit Achilles Tatius in Vita Arati: ſed, ut jam monuimus, quem Plutarchus Philocyprum, Cypranorem ipſe appellat: μέμνηται δὲ τούτων, loquitur de Solis in Cypro, Σόλων ἐν ταῖς Ἐλεγείαις, ταῖς πρὸς Κυπράνορα τὸν βασιλέα· ὃς συμβουλευθεὶς ὑπὸ Σόλωνος κτίσαι τὴν πόλιν, χάριν τοῦ ἀνδρὸς Σόλους ὠνόμασεν, ἀμοιβὴν ταύτην νέμων τῆς συμβουλῆς αὐτοῦ. *Horum* (in Cypro) *Solorum meminit Solon in Elegiis ad Cypranorem Regem: qui conſilio ab ipſo accepto de condenda urbe, ejus cauſâ eam* Solos *appellavit, hanc ei pro conſilio gratiam rependens.* Etiam Auctor Etymologici: Σόλοι, ἡ ἐν Κύπρῳ πόλις, ἀπὸ Σόλωνος τοῦ Ἀθηναίων νομοθέτου. Stat à Diogene Laërtio Stephanus: nam in Cilicia Solos quoque ponit, quos & à Solone ſic vocatos, ait: Σόλοι, Κιλικίας πόλις, inquit, ἡ νῦν Πομπηΐου πόλις. κέκληται δὲ ἀπὸ Σόλωνος, ὡς Εὐφορίων ἐν ἀλι   ἀνεκτίσθη ὑπὸ Πομπηΐου, καὶ μετωνομάσθη Πομπηϊούπολις. Ubi obiter legendum moneo, ὡς Εὐφορίων ἐν Ἀλιάσιν. Euphorionem περὶ Ἀλιάδων, citat Clemens Alexandrinus Στρωμ. lib. I. Apud Stephanum ſcriptum fuerat Εὐφορίων ἐν Ἀλ. compendioſè, pro ἐν Ἀλιάσιν, ex quo poſtea imperiti Librarii ἐν ἀλι, fecerunt. Legi poſſet & ἐν Ἀραῖς, in quibus citatur idem Euphorion eidem Stephano in Ἀλύβη: quæ eſt Tanaquilli Fabri conjectura. Item & Χιλιάσι, ut Bochartus conjiciebat: in quibus citatur ab Athenæo libro x. cap. 10. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ Εὐφορίων ὁ ἐποποιὸς ἐν χιλιάσι· & à Stephano, in Ἀσκανία, & in Χαονία. Porrò, ſtat à Laërtio etiam Euſtathius ad Dionyſii περιήγησιν, cujus locum mox proferemus. Idem legas apud Scriptorem anonymum Vitæ Arati: niſi quod Solonem Lindium vocat: Ἄρατος πατρὸς μὲν Ἀθηνοδώρου, μητρὸς δὲ Δηνοδώρας (Achilles Tatius Λητοφίλας) ἐκ Σόλων τῆς Κιλικίας. ὠνόμασται δὲ ἡ ἀπὸ Σόλωνος τοῦ Λινδίου· ἔστι δὲ ἡ νῦν Πομπηϊούπολις. Hujus Solonis Lindii non meminit Meurſius, qui lib. ſingulari de Solone capite 1. Solones omnes recenſet: neque alius, puto, meminit: quare hæc vox Λινδίου valde mihi mendi ſuſpecta eſt: & pro ea reponendum lubens crediderim Ἀθηναίου. ΛΙΝΔΙΟΥ ab ΑΘΗΝΑΙΟΥ, ſi formam literarum potiùs quàm ſonum ſpectes, non ita longè abit. Vide tamen infrà locum Euſtathii: ubi dicitur nonnullos exiſtimare Solos Ciliciæ à Rhodiis conditos fuiſſe: eſt autem Lindos urbs in Rhodo. Utriuſque urbis cùm Ciliciæ, tum Cypri meminit Suidas in Voce Σόλων: & utriuſque Solonem conditorem facit: ἐπιβουλευθεὶς δ' ὑπὸ Πεισιστράτου τοῦ τυράννου, ἀπεδήμησεν ἐν Κιλικίᾳ, καὶ ἔκτισε πόλιν, ἣν Σόλους ἐκάλεσεν ἐξ αὐτοῦ. οἱ δὲ, καὶ τοὺς ἐν Κύπρῳ Σόλους ἐξ αὐτοῦ φασὶ, καὶ τελευτῆσαι αὐτὸν ἐν Κύπρῳ. Quia autem diu in Cilicia commoratus eſt Solon, ibique, ut quidam volunt, diem ſuum obiit, inde factum eſſe exiſtimo, ut Cilix eſſe diceretur. Auctor Etymologici: Σόλοικοι, οἱ Βάρβαροι· ἀπὸ Σόλωνος, Κίλικος. Ita Hippocrates, qui Cous erat; quòd diu in Theſſalia commoratus eſſet; ubi & vita functum ſcribit Soranus in ejus Vita; Theſſalus appellatur, in Epigrammate quodam incerti Auctoris lib. III. Anthol. tit. εἰς ἰατρούς.

Θέσσαλος Ἱπποκράτης, Κῷος γένος, ἐνθάδε κεῖται,
Φοίβου ἀπὸ ῥίζης ἀθανάτου γεγαώς.

Sed fortaſſe ibi legendum Θέσσαλος Ἱπποκράτους; & accipiendum Epigramma de Theſſalo, Hippocratis filio, qui & ipſe magni nominis Medicus exſtitit, & verè τοῦ πατρὸς τὸ παιδίον· ut eum meritò Galenus procemio Commentarii in librum Hippocratis de Natura Humana, θαυμάσιον ἄνδρα vocaverit.

Οἱ τῷ χρόνῳ τὴν φωνὴν ἀποξενωθέντες, σολοικίζειν ἐλέχθησαν] Suidas: Σόλοι· Κιλικίας πόλις (ita legendum, non Σικελίας) καὶ Κύπρου, ἀφ' ὧν ὁ σολοικισμὸς, βαρβαριζόντων κατὰ τὴν ἰδίαν γλῶσσαν. Euſtathius in Dionyſii περιήγησιν, ubi de Solis Ciliciæ: φασὶ δὲ καὶ τὸν σολοικισμὸν ἐντεῦθεν λαβεῖν τὴν ἀρχὴν, ὡς ἀνδρῶν ποτε Ἀττικῶν οἰκησάντων ἐκεῖ, καὶ τὴν εὐγενῆ παραμειψάντων Ἀττικὴν γλῶτταν, καὶ ἐξαγροικισθέντων διὰ τὸν ἐν Σόλοις οἰκισμόν· ὅθεν καὶ πάντας τοὺς τοιούτους, Σολοίκους λέγεσθαι, ὅ ἐστι Βαρβάρους, κατὰ τοὺς ἐν Σόλοις οἰκήσαντας. Meminit & ad Iliadem Homeri, pag. 1332. edit. Romanæ. Ineptè Chœroboſcus apud Auctorem Etymologici: σολοικισμὸς λέγεται ὁ τοῦ σώου λόγου αἰκισμὸς, ἤγουν ὕβρις τοῦ ὁλοκλήρου λόγου. Cujus originis meminit & Suidas: σολοικισμὸς, ὁ τοῦ σόου λόγου αἰκισμός· σόος γὰρ καὶ διὰ τοῦ ο μικροῦ. ἔνθεν καὶ λαόσσοος, ἡ τὸν λαὸν σώζουσα.

Καί εἰσιν οἱ μὲν ἔνθεν, Σολεῖς· οἱ δ' ἀπὸ Κύπρου, Σόλιοι] Id ipſum obſervat & Achilles Tatius in Vita Arati: οἱ δὲ Σόλοι, πόλις ἐπιφανεστάτη τῆς Κιλικίας, ἀφ' ἧς πολλοὶ, κἀγαθοὶ γεγόνασιν ἄνδρες. καλεῖται δὲ νῦν Πομπηΐου πόλις. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι Σόλοι τῆς Κύπρου· ἀλλ' οἱ μὲν Κύπριοι, Σόλιοι καλοῦνται· οἱ δὲ Κίλικιοι, Σολεῖς. & Euſtathius dicto loco: πόλις Κιλικίας καὶ οἱ Σόλοι, ἡ νῦν Πομπηΐου πόλις. λέγονται δὲ Σόλοι, κατά τινας, ἀπὸ Σόλωνος· οἱ δέ φασι Ῥοδίων καὶ Ἀχαιῶν κτίσμα τὴν τοιαύτην πόλιν. τούτων οἱ πολῖται οὐ Σόλιοι, ἀλλὰ Σολεῖς. At Stephanus Σολεῖς & Σολίους eoſdem facit.

Ὑμέων δ' εἷς μὲν, &c.] Apud Clementem Strom. 1. 52
ut & apud Plutarchum in Solone, hi quatuor poſtremi verſus mutato ordine leguntur: quod enim hîc diſtichum primo loco poſitum eſt, ibi poſtremo ponitur. Ibi quoque Σύμπασιν, non Σύμπασι, legitur, & ita legendum oportere, metri ratio docet. pro κοῦφος legitur apud Clementem χαῦνος, & apud Plutarchum χαῦνος. pro εἰς ἔπος αἴολον, apud utrumque εἰς ἔπη αἱμύλου. In ſuperioribus verſibus pro μοῖραν, μῆνιν, & pro ῥύσια, ἐρύματα apud Plutarchum legi obſervarunt Caſaubonus & Aldobrandinus, quos adi.

Οὔτε μόνος Ἑλλήνων τυραννίδι ἐπιθέμην] Vide Aldobrandinum. 53

Οὔτε ὡς οὐ προσῆκεν] Ὡς, abeſt à MSS. & quidem rectè.

Γένους ὄντι τῶν Κοδριδῶν] Ad Codrum, Atheniensium Regum ultimum, genus suum referebat Pisistratus. Herodotus libro v. ubi de Pisistratidis ejectis loquitur: μετὰ δὲ, ἐξεχώρησαν ἐς Σίγειον, τὸ ἐπὶ τῷ Σκαμάνδρῳ, ἄρξαντες μὲν Ἀθηναίων ἐπ' ἔτεα ἓξ καὶ τριήκοντα, ἐόντες δὲ καὶ οὗτοι ἀνέκαθεν Πύλιοί τε καὶ Νηλεῖδαι, ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότες, καὶ οἱ ἀμφὶ Κόδρον τε καὶ Μέλανθον. *Moxque, excesserunt in Sigeum, ad Scamandrum situm, cùm sex & viginta annos principatum Atheniensium tenuissent; etiam ipsi origine Pylii, & Nelidæ: ex iisdem oriundi, quibus Codrus, & Melanthus.* Atque ea de causa Hippocrates, Pisistrati Tyranni pater, animum induxit, ut filio nomen *Pisistrati* daret; de Pisistrato, Nestoris filio, eum nuncupans. Herodotus dicto loco: ἐπὶ τούτου δὲ καὶ τὠυτὸ οὔνομα ἀπεμνημόνευσε Ἱπποκράτης τῷ παιδὶ θέσθαι τὸν Πεισίστρατον, ἐπὶ τοῦ Νέστορος Πεισιστράτου ποιεύμενος τὴν ἐπωνυμίην. Idem testatur, sed dubitanter, Eustathius ad Odyss. γ'. ἱστέον δὲ, ὅτι καὶ τῷ ὕστερον Τυράννῳ Πεισιστράτῳ ἐκ τοῦ τοιούτου Νεστορίδου Πεισιστράτου δόξοι ἂν ἴσως ἀπομνημονευθῆναι ἡ κλῆσις. Fuisse autem Pisistratum illum Nestoridem à Codro, ad quem Pisistratus Tyrannus genus suum referebat, stirpe quartum, ex Apollodori libro I. monuit Meursius in Pisistrati Tyranni vita; erat quippe, inquit, Codri filius Neleus, hujus Nestor, hujus Pisistratus. Melanthus de quo Herodotus loco mox laudato, fuit Codri pater. Est hic error longè gravissimus Meursii; qui Codrum, ultimum Atheniensium Regem, antiquiorem facit Nestore: nec animadvertit duos fuisse Neleos: alterum, Nestoris patrem, à quo Pylus est condita: alterum, filium Codri, qui Jonicam coloniam deduxit. Prior ille, Nestoris filius fuit, ut auctor est Apollodorus. Melanthus, de quo Herodotus loco mox laudato, fuit Codri pater.

Τά τε ἄλλα ἁμαρτάνω οὐδὲν ἢ περὶ θεοὺς ἢ περὶ ἀνθρώπους] De virtutibus Pisistrati videndus Meursius in Pisistrato cap. vi.

Ἀλλὰ, καθότι σὺ διέθηκας τοὺς θεσμοὺς Ἀθηναίοις, ἐπιτροπῶ πολιτεύειν] Etiam Solonis leges plurimas retinuisse Pisistratum testatur Plutarchus in Solone. Rectè autem hîc Casaubonus ἐπιτρέπω emendabat. Ita quoque Josephus Scaliger in ora libri, qui in manus meas incidit, emendaverat: & sic quoque Mitalerius.

Τοὺς θεσμούς] Minus propriè Solonis leges θεσμοὺς, id est, *sanctiones*, vocat Pisistratus. θεσμοὶ propriè Draconis leges dicebantur; ut νόμοι, Solonis leges. Observabat ad Solonem Meursius ex Andocide in Oratione de Mysteriis: τέως δὲ χρῆσθαι τοῖς Σόλωνος νόμοις, καὶ τοῖς Δράκοντος θεσμοῖς. & deinde: Τισαμενὸς εἶπε πολιτεύεσθαι Ἀθηναίους κατὰ τὰ πάτρια· νόμοις δὲ χρῆσθαι τοῖς Σόλωνος, καὶ μέτροις, καὶ σταθμοῖς· χρῆσθαι δὲ καὶ τοῖς Δράκοντος θεσμοῖς, οἷσπερ ἐχρώμεθα ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. Ælianus quoque Var. Hist. viii. 10. καὶ τότε ἐπαύσαντο Ἀθηναῖοι χρώμενοι (νόμοις) τοῖς Δράκοντος· ἐκαλοῦντο δὲ ἐκεῖνοι θεσμοί. Auctor Etymologici in θεσμοθέται· θεσμὸν γὰρ εἶναι τὸν Δράκοντος, νόμον δὲ τὸν Σόλωνος. Causa autem appellationis, quia hoc prooemium ferè earum erat, θεσμὸς αἰώνιος τοῖς Ἀτθίδα νεμομένοις, κύριος τὸν ἅπαντα χρόνον. *Sanctio perpetua Atticam incolentibus, rata in universum tempus*, ut ex Porphyrio de abstinentia animalium libro iv. observat idem Meursius. Tamen Solonis leges etiam θέσμια vocat Herodotus in Clio, ubi & de Pisistrato; ἔνθα δὴ ὁ Πεισίστρατος ἦρχεν Ἀθηναίων, οὔτε τιμὰς τὰς ἐούσας συνταράξας, οὔτε θέσμια μεταλλάξας, &c. & Solon ipse infrà in Epistola ad Epimenidem: Οὔτε οἱ ἐμοὶ θεσμοὶ, &c. Et in prooemio Carminum, quibus leges suas exposuit, teste Plutarcho in ejus vita,

Πρῶτα μὲν εὐχώμεσθα Διὶ Κρονίδῃ βασιλῆϊ,
Θεσμοῖς τοῖσδε τύχην ἀγαθὴν καὶ κῦδος ὀπάσσαι.

Ὁποῖα δὲ καὶ τοῖς πρὶν βασιλεῦσιν ἦν τὰ ῥητὰ γέρα] Supplendum putat Casaubonus, ἔστι κἀμοὶ, aut tale quid. Nihil addendum existimabat doctissimus Marquardus Gudius, sed legendum, καὶ ὁ τύραννος ἐγὼ, οὐ πλεῖόν τι φέρω μοι (non φέρομαι, ut vulgo legitur) ἀξιώματος καὶ τῆς τιμῆς· ὁποῖα δὲ καὶ τοῖς πρὶν βασιλεῦσιν ἦν τὰ ῥητὰ γέρα, & vertendum, *Et Tyrannus ego, non sumo mihi amplius aliquid quàm dignitatem & honorem: dicta autem & rata stipendia, quanta etiam alii olim Reges habuisse.* φέρω μοι, est *obtineo, confero mihi.*

Ἀπάγει δὲ ἕκαστος τοῦ αὐτοῦ κλήρου δεκάτην] Aliquando autem cùm invenisset in petricoso agro laborantem Senem, accessit quærens, quosnam hinc referret fructus: illo autem respondente, dolores & sphacelos; & tamen fructuum decimam à Pisistrato exigi; miratus viri libertatem, decimæ immunitatem dedit. Rem narrat Tharræus in Proverbiis, Zenobius Centuriâ iv. Proverb. 76. Apostolius x. 8. (ubi malè δωδεκάτην pro δεκάτην) Suidas in σφακελισμός, & Appendix Vaticana Schotti. At ejus filii Hippias & Hipparchus, qui & ipsi tyrannidem Athenis exercuerunt, vigesimam tantùm exegere. auctor Thucydides lib. vi.

Οὔτι μέμφομαι] Editio Stephani οὔ τι, quod magis placet. 54

Ἔση ἀνὰ πρώτους] MSS. & Stephani editio ἴση ἂν πρώτοις.

Ὅρον ἀνθρωπίνου βίου φησὶν ἔτη ἑβδομήκοντα] Solon ipse apud Herodotum lib. I. cap. 3. ἐς γὰρ ἑβδομήκοντα ἔτεα οὖρον τῆς ζόης ἀνθρώπῳ προτίθημι. Philo Judæus περὶ κοσμοποιΐας· τὰς ἡλικίας ταύτας ἀνέγραψε καὶ Σόλων, ὁ τῶν Ἀθηναίων νομοθέτης, Ἐλεγεῖα ποιήσας τάδε·

Παῖς μὲν ἄνηβος ἐὼν ἔτι νήπιος, ἕρκος ὀδόντων
Φύσας ἐκβάλλει πρῶτον, ἐν ἑπτ' ἔτεσιν.
Τοὺς δ' ἑτέρους ὅτε δὴ τελέσει θεὸς ἑπτ' ἐνιαυτοὺς,
Ἥβης ἐκφαίνει σήματα γεινομένης·
Τῇ τριτάτῃ δὲ γένειον ἀεξομένων ἐπὶ γυίων
Λαχνοῦται, χροιῆς ἄνθος ἀμειβομένης·
Τῇ δὲ τετάρτῃ πᾶς ἐνὶ ἑβδομάδεσσιν ἄριστος
Ἰσχὺν, οἵτ' ἄνδρες σήματ' ἔχουσ' ἀρετῆς.
Πέμπτῃ δ' ὥριον ἄνδρα μεμνημένον ἀμ' γάμου εἶναι
Καὶ παίδων ζητεῖν ἐξοπίσω γενεήν.
Τῇ δ' ἕκτῃ περὶ πάντα καταρτύεται νόος ἀνδρὸς,
Οὐδ' ἔρδειν ἔθ' ὁμῶς ἔργ' ἀπάλαμνα θέλει.
Ἑπτὰ δὲ νοῦν καὶ γλῶσσαν ἐν ἑβδομάσιν μέγ' ἄριστος
Ὀκτώ δ' ἀμφότερα, τέσσαρα καὶ δέκ' ἔτη·
Τῇ δ' ἐνάτῃ ἔτι μὲν δύναται, μαλακώτερα δ' αὐτοῦ

Πρὸς μεγάλην ἀρετὴν γλῶσσά τε καὶ σοφίη.
Τῇ δεκάτῃ δ' εἴτις τελέσας κατὰ μέτρον ἵκοιτο,
Οὐκ ἂν ἄωρος ἐὼν μοῖραν ἔχοι θανάτου.

ὁ μὲν οὖν Σόλων ἑβδομάσι δίχα ταῖς εἰρημέναις καταριθμεῖ τὸν ἀνθρώπινον βίον· ὁ δ' ἰατρὸς Ἱπποκράτης ἡλικίας ἑπτὰ εἶναί φησι, παιδίου, παιδὸς, μειρακίου, νεανίσκου, ἀνδρὸς, πρεσβύτου, γέροντος, &c. Audiendus & Censorinus de Die natali cap. 14. *Hippocrates, Medicus, in septem gradus ætates distribuit. Finem primæ putavit, septem annorum: secundæ, quatuordecim: tertiæ, viginti octo: quartæ, triginta quinque: quintæ, quadraginta duo: sextæ, quinquaginta sex: septimæ, novissimum annum vitæ humanæ. Solon autem partes fecit decem, & Hippocrates gradum tertium, & sextum, & septimum, singulos bifariam divisit, ut unaquaque ætas annos haberet septenos. Staseas Peripateticus ad has Solonis decem hebdomadas addidit, & spatium plenæ vitæ quatuor & octoginta annorum esse dixit: quem terminum si quis præterit, facere idem quod σταδιοδρόμοι ac quadrigæ faciunt, cùm extra finem procurrunt.* Sed & senescentem se multa in dies addiscere, scripsit Solon in iisdem Elegis. Αἰεὶ γηράσκω, πολλὰ διδασκόμενος. Quod Solonis dictum immeritò damnat Plato libro VII. de Republica. Soloni consentanea etiam David Psalmo 89. *Anni nostri sicut aranea meditabuntur: dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni: & amplius eorum, labor & dolor.*

55 Ἐάν τις μὴ τρέφῃ τοὺς γονέας, ἄτιμος ἔστω] *Iniquissimum enim quis meritò dixerit patrem egere, cùm filius sit in facultatibus*, inquit Ulpianus l. v. sect. 13. de agnoscendis & alendis liberis vel parentibus: *& parentum necessitatibus liberos succurrere justum est*, ait Antoninus Pius Cod. eodem titulo. Legis Solonis meminit Æschines contra Timarchum, ubi de Oratorum exploratione, sive δοκιμασία· τὸν πατέρα τύπτων, ἢ τὴν μητέρα, ἢ μὴ τρέφων, ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν, τοῦτον οὐκ ἐᾷ λέγειν. *Qui patrem aut matrem verberat, aut non alit, aut tectum eis ad habitandum non præbet, hunc in populo orare non sinit.* Et Demosthenes contra Timocratem: οἱ νόμοι δὲ ζῶντας ἀναγκάζουσι τοὺς παῖδας τοὺς γονέας τρέφειν. Et Ælianus de Animalibus lib. IX. cap. I. Καὶ Σόλων μὲν τοῖς λέουσι ταῦτα οὐ κελεύει, loquitur de leonum in parentes pietate, νομοθετῶν τρέφειν τοὺς πατέρας ἐπάναγκες. πελαργικὸν νόμον vocat Aristophanes in Avibus. Parentum autem appellatione continentur pater & mater, avus atque avia, proavus atque proavia. Isæus ἐν τῷ περὶ τοῦ Κίρωνος κλήρου, ubi de hac Solonis lege: κελεύει γὰρ τρέφειν τοὺς γονέας· γονεῖς δ' εἰσὶ μήτηρ καὶ πατὴρ, πάππος καὶ τήθη, καὶ τούτων μήτηρ καὶ πατὴρ, ἐὰν ἔτι ζῶσιν· ἐκεῖνοι γὰρ ἀρχὴ τοῦ γένους εἰσὶ, καὶ τὰ ἐκείνων παραδίδοται τοῖς ἐκγόνοις. διόπερ ἀνάγκη τρέφειν αὐτοὺς ἐστι, κἂν μηδὲν καταλίπωσι. Idem legibus Romanis definitum. Ulpianus dictâ l. v. sect. 2. *Utrum autem tantùm patrem, avumque paternum, proavumve paterni avi patrem, ceterosque virilis sexus parentes alere cogamur; an verò etiam matrem, ceterosque parentes, & per illum sexum contingentes cogamur alere, videndum: & magis est, ut utrobique se Judex interponat, quorumdam necessitatibus faciliùs succursurus, quorumdam ægritudini; & cùm ex æquitate hæc res descendat, caritateque sanguinis, singulorum desideria perpendere Judicem oportet.* Nec solùm Parentum nomine naturâ Parentes intelligebantur, sed etiam adoptione, ut discimus ex Lysia contra Agoratum. Si autem filium nullam artem docuisset pater, tunc patrem alere filius non tenebatur, ut est apud Plutarchum in Solone, Vitruvium in Præfatione libri I. & Galenum in Exhortatione ad Medicinam capite 4. Id etiam indulsit Solon è meretricibus procreatis. auctor est Heraclides Ponticus apud Plutarchum dicto loco. Sed neque etiam apud Græcos matrem alere ex non legitimis nuptiis suscepti tenebantur, ut nos docuit Synesius Epist. 110. Aliter apud Romanos, qui, ut ait Ulpianus dictâ lib. v. sect. 4. matrem cogunt, præsertim vulgo quæsitos, liberos alere, necnon ipsos eam.

Ἀλλὰ καὶ ὁ τὰ πατρῷα κατεδηδοκώς] Rationem reddit Æschines Oratione contra Timarchum, ubi de iis qui in Oratorum ordinem cooptari non possunt; εἰ ὁ τὰ πατρῷα κατεδηδοκὼς, ἢ ὧν ἂν κληρονόμος γένηται· τὴν γὰρ τὴν ἰδίαν οἰκίαν κακῶς οἰκήσαντα, καὶ τὰ κοινὰ τῆς πόλεως παραπλησίως ἡγήσατο διαθήσειν. *Si paternam, aut aliam quamvis ad se delatam hereditatem decoxerit: qui enim privatam domum malè rexerit, publicam non multò meliùs rem tuebitur.* Similiter Paulus Epistolâ I. ad Timotheum cap. 3. postquam Episcopum dixit suæ domui bene præpositum esse oportere, addit, *Si quis autem domui suæ præesse nescit, quomodo Ecclesiæ Dei diligentiam habebit?* Sed & alterius Legis meminit Laërtius noster in Democrito, quâ cavebatur, ne quis sepulturâ in patriâ afficeretur, qui patrimonium dissipavisset. Vide locum.

Καὶ ὁ ἀργὸς, ὑπεύθυνος ἔστω παντὶ τῷ βουλομένῳ γράφεσθαι] Hanc legem ab Ægyptiis, apud quos unusquisque nomen publicè profiteri, simulque indicare, & quo proventu, & quo vitæ genere sibi victum compararet, tenebatur, Athenas à Solone invectam fuisse scribit Herodotus in Euterpe, & Diodorus lib. I. Pisistratum verò eam tulisse, non Solonem, testatur Theophrastus apud Plutarchum in Solone. At Lysias, teste hîc Diogene nostro, Draconem hujus auctorem facit. Et sane Plutarchus, postquam in vita Solonis de asperitate legum Draconis mentionem injecit, subdit, tantam fuisse, ut Ociosos morte mulctaret: ὥστε καὶ τοὺς ἀργίας ἁλόντας ἀποθνήσκειν. Ergo legem Solon non tulit primus, sed pœnam tantùm lenivit: quamquam pœnam Ociosorum, ex Draconis lege, non mortem, sed infamiam fuisse scribat Pollux VIII. 6. qui addit Ociosum, ex Solonis lege, infamiâ quoque mulctatum, sed tum demum, si ter reus peractus esset: τῆς δὲ ἀργίας, ἐπὶ μὲν Δράκοντος, ἀτιμία ἦν τὸ τίμημα· ἐπὶ δὲ Σόλωνος, εἰ τρὶς ἁλοίη, ἠτιμοῦτο. Quæ de pœna infamiæ ex Draconis lege dicit, falsa esse non dubitamus; cùm, præter Plutarchum, auctorem gravissimum, qui disertis verbis loco allato hoc crimen ex Draconis lege capita-

le fuisse scribit, etiam apud Ægyptios, à quibus hanc legem Solonem accepisse volunt Herodotus & Diodorus Siculus, Ociosi morte punirentur. Ceterum potuisse quemvis hanc ἀργίας δίκην scribere, solus, quod sciam, Diogenes noster annotavit. Sed & idem apud Romanos cuivis licuisse discimus ex l. unica Cod. de Mendicantibus validis; quæ est Gratiani, Valentin. & Theodosii: *Cunctis quos in publicum quæstum incerta mendicitas vocaverit, inspectis, exploretur in singulis & integritas corporum, & robur annorum: atque inertibus & absque ulla debilitate miserandis necessitas inferatur, ut eorum quidem quos tenet conditio servilis, proditor studiosus & diligens dominium consequatur: eorum verò quos natalium sola libertas persequitur, colonatu perpetuo fulciatur quisquis hujusmodi lentitudinem prodiderit, ac probaverit*, &c. Ita legendum, non *lenitudinem*. *Lentitudo* est ἀργία. Eam porro curam homines ociosos, peregrinos, vagantes, coërcendi Justinianus Imp. Novella LXXX. mandavit Quæstori, qui propterea ἐρευνητὴς, hoc est, *inquisitor*, vocabatur, quia in Ociosos inquireret: valentes autem corpore telluris inutile pondus esse non permittebat, sed Mancipibus, Olitoribus, & aliis id genus artificibus ad ministerium tradebat. At Galba Imperator, referente Suetonio, solitus erat dicere, quod nemo rationem ocii sui reddere cogeretur. & Hermondas, Athenis quodam ocii damnato, ostendi sibi petiit qui tam liberalis criminis convictus esset. Refert Plutarchus inter Laconica Apophthegmata.

Λυσίας δ' ἐν τῷ κατὰ Νικείδου] Editio Stephani & Basileensis, κατὰ Νικίου.

Τόν τε ἡταιρηκότα εἴργειν τοῦ βήματος] ἡταιρηκότα, id est: *muliebria passum*, non verò *scortatorem*, ut minùs rectè Aldobrandinus & Meursius interpretantur. Pollux lib. VI. cap. 30. ubi de Cinædo: καὶ ὁ θηλυδρίας, καὶ ὁ γυναικίας, &c. μαλακὸς, ἡταιρηκὼς, ἐκπεπορνευμένος. Hujus legis meminit Æschines contra Timarchum: ἄν τις Ἀθηναῖος ἑταιρήσῃ, μὴ ἐξέστω αὐτῷ τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι, μηδ' ἱερωσύνην ἱεράσασθαι, μηδὲ συνδικῆσαι τῷ δήμῳ· μηδὲ ἀρχὴν ἀρχέτω μηδεμίαν, μήτε ἔνδημον, μήτε ὑπερόριον, μήτε κληρωτὴν, μήτε χειροτονητήν· μηδ' ἐπὶ κηρυκείαν ἀποστελλέσθω, μηδὲ γνώμην λεγέτω, μηδ' εἰς τὰ δημοτελῆ ἱερὰ εἰσίτω, μηδ' ἐν ταῖς κοιναῖς στεφανοφορίαις στεφανούσθω, μηδ' ἐντὸς τῶν τῆς ἀγορᾶς περιῤῥαντηρίων πορευέσθω. ἐὰν δέ τις ταῦτα ποιῇ καταγνωσθέντος αὐτοῦ ἑταιρεῖν, θανάτῳ ζημιούσθω. *Si quis Atheniensis corpore quæstum fecerit, nullum è novem Magistratibus gerere ei liceto; nec sacerdotio fungi, neque pro populo agere; nullum denique magistratum, sive domi, sive peregre, sive sorte, sive suffragio dari solitum, capessere. Neque Legatus quoquam destinator, sententiam ne dicito; neque in publica sacra intrato; neque festis solemnibus, quibus coronari mos est, coronam gestato; neque intra fori purificatoria vasa ingreditor. Si quis eorum quidquam fecerit, corpore meruisse convictus, morte plectitor.* Meminit & Demosthenes in Androtionem: ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν θέντα τὸν νόμον ἐξετάσαι Σόλωνα, καὶ θεάσασθαι, ὅσην πρόνοιαν ἐποιεῖτο ἐν ἅπασιν οἷς ἐτίθει νόμοις τῆς πολιτείας· καὶ ὅσῳ περὶ τούτου μᾶλλον ἐσπούδαζεν, ἢ περὶ τοῦ πράγματος αὐτοῦ, οὗ τιθείη τὸν νόμον. πολλαχόθεν μὲν οὖν ἄν τις ἴδοι τοῦτο οὐχ ἥκιστα δ' ἐκ τούτου τοῦ νόμου, μήτε λέγειν, μήτε γράφειν ἐξεῖναι τοῖς ἡταιρηκόσιν. *Operæprecium porro est, Athenienses, diligenter inquirere & spectare, quanta cura Soloni fuerit, hujus legis auctori, in omnibus quas sanxit legibus, Respublica: & quantò de hac, quam de iis rebus quæ legibus continentur, magis solicitus fuerit. Quod cùm ex aliis multis legibus perspicitur, tum verò ex hac, quâ vetat, ne ii, qui se prostituerunt, in publico vel dicant, vel decernant.* Adde Marium Victorinum in II. Rhetor. Ciceronis: & Syrianum in Hermogenem. Rationem Legislatoris profert Æschines dicto loco: τὸν γὰρ τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ ἐφ' ὕβρει πεπρακότα, καὶ τὰ κοινὰ τὰ τῆς πόλεως ῥᾳδίως ἡγήσατο ἀποδώσεσθαι. *Nam qui suum corpus ad ignominiam vendiderit, eum etiam Reipublicæ negotia facilè venditurum putavit.* Idem tamen Legislator, solis ingenuis παιδεραστεῖν permisit. Chrysostomus Homiliâ V. in Epistolam ad Titum: καὶ παρ' αὐτοῖς ὁ θαυμαστὸς φιλόσοφός τις, ἐνομοθέτει, δούλῳ ἐξεῖναι, μηδὲ παιδεραστεῖν, μηδὲ ξηραλοιφεῖν, ὡς ἐναρέτου τοῦ πράγματος ὄντος, καὶ πολλὴν ἔχοντος τιμήν. διὰ τοῦτο καὶ ἐπ' οἰκήματος ἑστήκεισαν φανερῶς τοῦτο ποιοῦντες. Et Homiliâ in Epistolam ad Romanos: καὶ νομοθέτης τις παρ' αὐτοῖς, οἰκέτας ἐκέλευσε, μήτε ξηραλοιφεῖν, μήτε παιδεραστεῖν, τοῖς ἐλευθέροις τῆς προεδρείας παραχωρήσας ταύτης, μᾶλλον δὲ τῆς ἀσχημοσύνης. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐνόμισαν ἀσχημοσύνην εἶναι τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὡς σεμνὸν καὶ μεῖζον ἢ κατ' οἰκετῶν ἀξίωμα, τοῖς ἐλευθέροις ἐπέτρεψεν ὁ σοφώτατος τῶν Ἀθηναίων δῆμος, καὶ ὁ μέγας παρ' αὐτοῖς Σόλων. Legis meminit Plutarchus in Solone, & in Ἐρωτικῷ, & Æschines ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου. Eam autem de amore honesto intelligendam, putabat Samuel Petitus, in Commentario in Leges Atticas: quod Chrysostomi locis suprà allatis, contrarium est.

Ὀλυμπιονίκῃ μὲν τάξας πεντακοσίας δραχμάς, Ἰσθμιονίκῃ δὲ ἑκατὸν] Ex Plutarcho: τῷ δ' Ἴσθμια νικήσαντι δραχμὰς ἔταξεν ἑκατὸν δίδοσθαι, τῷ δ' Ὀλύμπια, πεντακοσίας. Verùm hæc lex diu non obtinuit: nam non longè post Olympionicæ publicè sunt excepti in Prytaneio, qua de re Petitus ad LL. Atticas p. 60. Et verò, qui lupum abs se captum, aut occisum, adduxisset, quinque drachmas; qui lupam, drachmam unam dari ei jussit Solon. auctor Plutarchus. At Scholiastes Aristophanis in Ranis, qui lupi catulum occidisset, hunc talentum; qui adultum lupum, eum duo talenta ex lege accepisse ait. Id verò mirum, cùm adeò honoratum animal apud Athenienses esset lupus; erat enim Apollini sacer; ut qui eum occidisset, colligere necessaria ad sepulturam teneretur: de quo videndus Meursius in Solone c. 19.

Καὶ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ἄλλων] Adi Samuelem Petitum loco laudato.

Μόνων ἐκείνων τῶν ἐν πολέμοις τελευτησάντων, ὧν καὶ τοὺς υἱοὺς δημοσίᾳ τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι] Laudat hanc legem Lesbonax in Protreptico, & Plato in Menexeno. Ad annum autem duntaxat vigesimum alc-

alebantur & educabantur, uti nos, ex Æſchine, docuit Samuel Petitus ad LL. Atticas pag. 560. Sed & Solonis æmulatione lege ſanxit Piſiſtratus, ut etiam mutilati in bello de publica pecunia alerentur. Refert ex Heraclide Plutarchus in Vita Solonis.

56 Ἀθληταὶ δὲ καὶ ἀσκούμενοι, πολυδάπανοι, καὶ νικῶντες ἐπιζήμιοι, καὶ στεφανοῦνται κατὰ τῆς πατρίδος μᾶλλον ἢ κατὰ τῶν ἀνταγωνιστῶν] De contemptu exercitationis Athleticæ, legendus diligenter Galenus in Exhortatione ad Medicinam cap. V. VI. VII. & VIII.

Κατὰ τὸν Εὐριπίδην] In Autolyco primo. Athenæus lib. X. ubi de Athletis: διὸ καὶ Εὐριπίδης ἐν τῷ πρώτῳ Αὐλύκῳ λέγει,

> Κακῶν γε ὄντων μυρίων καθ' Ἑλλάδα
> Οὐδὲν κάκιόν ἐστιν Ἀθλητῶν γένους, &c.
> Λαμπροὶ δ' ἐν ἥβῃ καὶ πόλεως ἀγάλματα
> Φοιτῶσ'· ὅταν δὲ προσπέσῃ γῆρας πικρὸν,
> Τρίβωνες ἐκβαλόντες οἴχονται κρόκας.

ubi obſerva ἐκβαλόντες legi, non ut hîc ἐκλείποντες. Sed & apud Galenum in Exhortatione ad Medicinam & Artes; Κακῶν γὰρ ὄντων legitur, non, ut apud Athenæum, Κακῶν γε ὄντων.

Τρίβωνες ἐκλείποντες οἴχονται κρόκας] Id eſt, *pallia ſic detrita, ut præter tramam nihil eis ſit reliquum.* Videndus Caſaubonus ad Athenæum dicto loco, & Marcilius ad hæc Perſii:

> --- *mihi trama figuræ*
> *Sit reliqua: aſt illi tremat omento popa venter.*

Τὸν ἐπίτροπον τῇ τῶν ὀρφανῶν μητρὶ μὴ συνοικεῖν] Id eſt, *Tutorem Pupillorum ſuorum matrem in uxorem non ducere.* Ineptè Interpretes τὸ συνοικεῖν de habitatione hîc accipiunt. Julius Pollux III. 3. 4. ὁ δὲ καὶ γάμος, καλοῖτ' ἂν καὶ συνδυασμὸς, καὶ σύνοδος ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, καὶ συνοίκησις, &c. καὶ γαμέτης μὲν, ὁ γήμας, καὶ ἀνὴρ, καὶ νυμφίος, καὶ ὁ συνοικῶν, &c. ἡ δὲ νύμφη, γαμετὴ, καὶ γυνὴ, καὶ συνοικοῦσα. De matrimonio etiam uſurpavit Demoſthenes in Neæram: τοῦ μὲν νόμου τοίνυν ἀκηκόατε, ὃς οὐκ ἐᾷ τὴν ξένην ἀστῷ συνοικεῖν, οὐδὲ τὴν ἀστὴν τῷ ξένῳ· atque inde συνοικίζειν apud Iſocratem & Polybium pro *nuptui dare.* Tutoribus tamen qui teſtamento dabantur, matres Pupillorum ſuorum in uxores ducere conceſſum fuiſſe videtur, ſi quidem moriens pater ſupremis teſtamenti ſui tabulis id caviſſet. Vide Petitum ad Leges Atticas pag. 447. Non ſolùm autem legibus Atticis Tutor Pupillorum ſuorum matrem ducere non poterat; ſed neque etiam Pupillæ Tutori ſuo, immo neque Tutoris filio, nubere permittebatur. Syrianus ad Hermogenem pag. 132. νόμος τὴν ἐπιτροπευομένην γυναῖκα, μήτε τὸν ἐπίτροπον, μήτε τὸν παῖδα αὐτοῦ γαμεῖν. Hujus Legis meminit & Marcellinus in eumdem Hermogenem, & Cyrus Sophiſta de differ. Stat. & Anonymus Probl. Rhet. I. Id ipſum & Legibus Romanis cavebatur. Vide Titulum in Codice Juſtinianæo *De interdicto matrimonio inter Pupillam, & Tutorem ſeu Curatorem, filioſque eorum.* & fortaſſe Jus Romanum potius quàm Atticum Syrianus, Marcellinus, Cyrus Sophiſta, atque Anonymus, dictis locis reſpexerunt.

Μηδ' ἐπιτροπεύειν εἰς ὃν ἡ οὐσία ἔρχεται, τῶν ὀρφανῶν τελευτησάντων.]

> --- *Pupillumve utinam, quem proximus heres*
> --- *Impello, expungam,*

ait Satiricus. Aliter Romanis viſum, apud quos Lege XII. Tabularum Adgnatis & Conſanguineis legitimæ tutelæ delatæ ſunt: *hoc ſummâ providentiâ,* inquit Ulpianus lib. I. de Legitimis Tutoribus, *ut qui ſperarent ſucceſſionem Pupilli, iidem tuerentur ejus bona, ne dilapidarentur.* Hac ipſâ ratione utitur & Diodorus Siculus lib. XIII. ubi Legem Charondæ refert, quâ Pupilli cognatis tutela ejus committebatur, adgnatis autem rei pupillaris adminiſtratio: οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ μητρὸς συγγενεῖς οὐ προσήκοντες τῇ κληρονομίᾳ τῶν ὀρφανῶν οὐκ ἐπιβουλεύσουσιν· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ πατρὸς οἰκεῖοι ἐπιβουλεῦσαι μὲν οὐ δύνανται, διὰ τὸ μὴ πιστεύεσθαι τοῦ σώματος, τῆς δ' οὐσίας εἰς ἐκείνους καθηκούσης, ἐὰν οἱ ὀρφανοὶ τελευτήσωσιν, ἢ διὰ νόσον, ἢ τινα ἄλλην περίστασιν, ἀκριβέστερον οἰκονομήσουσι τὰ χρήματα, ὡς ἰδίας τὰς ἐκ τῆς τύχης ἐλπίδας ἔχοντες. Non tamen Legibus Atticis à tutela excludebantur omnes agnati, ſed ii tantùm qui gradu proximiori eſſent. Auctor Etymologici in χήρα· χηρωσταὶ δὲ λέγονται, οἱ μακρόθεν τοῦ γένους κληρονόμοι, οἷον ἐπίτροποι, οἱ τοῦ χήρου καὶ ἐρήμου συγγενῶν οἴκου κληρονόμοι. Plura vide apud Samuelem Petitum ad Leges Atticas, titulo de Tutelis.

Δακτυλιογλύφῳ μὴ ἐξεῖναι σφραγῖδα φυλάττειν τοῦ πραθέντος δακτυλίου] Hanc Solonis legem ad annulum ſignatorium pertinere, nemo non videt. Nolebat Solon fraudem cuiquam fieri ab annulario. Ita apud nos lege cavetur ne κλειδοποιοὶ, ut loquamur quo modo poſſumus, clavium abs ſe pro aliis fabricatarum penes ſe ἔκτυπα retineant. 57

Καὶ ἐὰν ἕνα ὀφθαλμὸν ἔχοντος ἐκκόψῃ τις, ἀντεκκόπτειν τοὺς δύο] Neque enim, ut ait Ariſtoteles Rhetor. lib. I. cap. 7. hanc Solonis legem reſpiciens, æqualis pœna eſt, ſi quis altero oculo utentem occæcaverit, & duos habentem; quia unicum & ſolum, quod amabatur, ſublatum eſt: καὶ τὸ ἀγαπητὸν, καὶ τοῖς μὲν μόνον, τοῖς δὲ μετ' ἄλλων. διὸ καὶ οὐκ ἴση ζημία ἄν τις τὸν ἑτερόφθαλμον τυφλώσῃ, καὶ τὸν δύο ἔχοντα· ἀγαπητὸν γὰρ καὶ μόνον ἀφῄρηται. Verum aliter ac Solon de pœna ejus qui deſioculum excæcavit, ſtatuiſſe videtur Leo Imperator. Ita enim ille Novellâ 92. *Si quis cujuſquam viſum læſerit, hunc ſi unum oculum ademerit, uno ſimiliter eodemque privari, ac talionis pœnam ſubire jubemus. Si verò ambobus oculis maleficas manus injecerit, quoniam hic pœnæ æqualitas, neque cui nocitum eſt, proſit, (quæ enim in hoc cæco utilitas eſt, ſi alius etiam cæcus ſit?) neque pœnæ obnoxio, tametſi non immeritò, tamen acerbiùs quàm par ſit, cùm cæcis nihil miſerius ſit, inferatur: jubemus ne æquabiliter, ſed diverſo modo pœna procedat: ita ut & maleficus puniatur, & qui læſus eſt, utilitatis quiddam ſentiat. Hunc autem in modum Legem concipimus: Quicumque amborum oculorum jacturam alicui intulerit, quò ſceleris ſui notam ferat, ipſe uno orbator. Et quoniam ſceleratâ manu mutilari ipſum æquum eſſet, pro manus amiſſione beſſe bonorum ſuorum mulctator; eumque in acerba vita conſolationem, cui eruti ſint oculi, accipito:* & cætera, quæ vide. Sed neque abs re fortaſſe fuerit hîc annotaſſe quod refert

Galenus libro de animi perturbationibus cap. 4. ſcilicet Hadrianum Imperatorem, miniſtri oculum ſtylo eruiſſe; cumque ex plaga unoculum videret, vocaſſe ad ſe, eique poteſtatem feciſſe, pro damno munus ut peteret: at miſellus ille cùm ſubticeſceret, iterum juſſiſſe Imperatorem, peteret quid vellet: cui ille, abnuere ſe aliud quidvis; oculum qui abeſſet expetere: quod enim reperitur munus, inquiebat, quo tanta jactura reſarciri queat?

Ἃ μὴ ἔθου, μὴ ἀνέλῃ· εἰ δὲ μὴ, θάνατος ἡ ζημία] Furtum enim potiùs quàm inventum videtur, ut loquitur Ælianus Var. Hiſtor. lib. IV. cap. I. ubi de Bibliis, apud quos etiam res in via repertas tollere non licebat: *Βίβλιος ἀνὴρ ἐν ὁδῷ περιτυχὼν οὐδὲν ὧν μὴ κατέθετο ἀναιρεῖται· οὐ γὰρ ἡγεῖται τὸ τοιοῦτον εὕρημα, ἀλλὰ ἀδίκημα.* Hanc Legem ergo ab Ægyptiis accepiſſe videtur Solon; illi, à Judæis: eam quippe Joſephus inter Judaïcas totidem pene verbis recenſet: *ὃ μὴ κατέθηκέ τις οὐκ ἀφαιρήσεται, κἂν ὃ μὴ κατέθηκεν ἀνέληται, εἰσὶ κολάσεις οὐχ οἷαι παρ᾽ ἑτέροις, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸ μεῖζον.* Apud Romanos, qui alienum quid jacens lucri faciendi causâ ſuſtulit, furti obſtringitur: quod ſi dominus id dereliquit, furtum non fit ejus, lib. 43. ſect. 4. & 5. D. de furtis.

Τῷ ἄρχοντι, ἂν μεθύων ληφθῇ, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν] Ad Archontem Ἐπώνυμον, apud quem ebrietatis actionem ſortiebantur, ut docet Pollux VIII. 9. 2. propriè hanc Solonis Legem ſpectaſſe exiſtimabat Samuel Petitus ad Leges Atticas. Teſtatur ex Hyperide Athenæus lib. XIII. Areopagitas Areopago interdixiſſe cuidam, qui in caupona pranſus eſſet. Atque huc ſpectant hæc Proverbiorum cap. XXXI. 4. *Noli Regibus, ô Lamuel, noli Regibus dare vinum, quia nullum ſecretum eſt, ubi regnat ebrietas, & ne fortè bibant, & obliviſcantur, & mutent cauſam filiorum pauperis.*

Τά τε Ὁμήρου ἐξ ὑποβολῆς γέγραφε ῥαψῳδεῖσθαι, οἷον ὅπου ὁ πρῶτος ἔληξεν, ἐκεῖθεν ἄρχεσθαι τὸν ἐχόμενον] Nihil hîc viderunt Interpretes. Τὰ Ὁμήρου ἐξ ὑποβολῆς ῥαψῳδεῖσθαι, eſt Homeri poëſim ordine debito conſutam alternis recitare; ita ut, ubi unus deſiiſſet canere, alter inde quod ſequeretur, auſpicaretur; ſicque unum Homericæ poëſeos conflaretur corpus; ut rectè hunc locum interpretatus eſt, vir undecunque doctiſſimus, Leo Allatius libro de patria Homeri c. 5. Heſychius: *ὑποβλήδην, ὑποβάλλων τὸν λόγον πρὶν σιωπῆσαι τὸν λέγοντα. ἄλλοι, ὑπολαμβάνων.* Idem ergo ἐξ ὑποβολῆς quod ἐξ ὑπολήψεως. Plato in Hipparcho ea ipſa de re, de quâ hîc Laërtius: *καὶ τὰ Ὁμήρου πρῶτος ἐκόμισεν εἰς τὴν γῆν ταυτηνὶ, καὶ ἠνάγκασε τοὺς Ῥαψῳδοὺς Παναθηναίοις ἐξ ὑπολήψεως ἐφεξῆς αὐτὰ διιέναι ὥσπερ νῦν ἔτι οἵδε ποιοῦσι.* Id Latini dicunt *legendi vicem excipere.* Suetonius in vita Horatii. Notandum autem obiter, non Soloni, ut Laërtius, hanc Legem tribuere Platonem, ſed Hipparcho Piſiſtrati filio. Sic quoque Ælianus Var. Hiſtor. VIII. 2. *Ἵππαρχος, ὁ Πεισιστράτου παῖς, πρεσβύτατος ὢν τῶν τοῦ Πεισιστράτου, καὶ σοφώτατος ἦν Ἀθηναίων· οὗτος καὶ τὰ Ὁμήρου ἔπη ἐκόμισε πρῶτος εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἠνάγκασε τοὺς Ῥαψῳδοὺς τοῖς Παναθηναίοις αὐτὰ ᾄδειν.* Meminit Legis & Lycurgus Orator *ἐν τῷ κατὰ Λεωκράτου*; ſed ſine auctoris nomine: *βούλομαι δ᾽ ὑμῖν καὶ τὸν Ὅμηρον παρασχέσθαι ἐπαινῶν. οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον εἶναι ποιητὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ᾽ ἑκάστην πενταετηρίδα τῶν Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν ῥαψῳδεῖσθαι τὰ ἔπη.* Sed ad Laërtium ut redeam, quid ſit ἐξ ὑποβολῆς ῥαψῳδεῖσθαι, ipſemet interpretatur, *οἷον ὅπου ὁ πρῶτος ἔληξεν, ἐκεῖθεν ἄρχεσθαι τὸν ἐχόμενον.* Ceterùm hîc, pro τὸν ἐχόμενον, legebat Florens Chriſtianus τὸν ἑπόμενον· ſed nihil mutandum. τὸν ἐχόμενον etiam Suidas agnovit in ὑποβολὴ, ubi hunc Laërtii locum exſcripſit.

Μᾶλλον οὖν Σόλων Ὅμηρον ἐφώτισεν, ἢ Πεισίστρατος] Piſiſtratus Homeri libros confuſos antea ſic diſpoſuiſſe dicitur, ut nunc habemus. verba ſunt Ciceronis lib. III. de Oratore. Idem teſtatur & Ælianus Var. Hiſtor. XIII. 14. *ὕστερον δὲ Πεισίστρατος συναγαγὼν ἀνέφηνε τὴν Ἰλιάδα, καὶ Ὀδύσσειαν:* Adde Pauſaniam in Achaïcis: *Πεισίστρατον δὲ ἡνίκα ἔπη τὰ Ὁμήρου διεσπασμένα τε, καὶ ἄλλαχοῦ μνημονευόμενα ἤθροιζεν*, &c. & Libanium in Panegyrico Juliano Imp. dicto: *εἰ δὲ Πεισίστρατον ἐπαινοῦμεν ὑπὲρ τῆς τῶν ἑτέρῳ πεποιημένων συλλογῆς*, &c. Quomodo ergo Homerum Solon magis quàm Piſiſtratus illuſtravit? an quia, inquit Aldobrandinus, quod lege decernitur, quodque publicè fit, id illuſtrius eſt, quàm quod privatim & ab uno? Exiſtimabat Leo Allatius, loco laudato, cùm ante Solonem omnia Homeri carmina confuſa & ſine ordine apud pleroſque palarent; nec eorum ſeries ſine labore & acri judicio excogitari poſſet, recitationem illam ἐξ ὑπολήψεως, ſive ἐξ ὑποβολῆς, id effeciſſe uti eorum rectus ordo haberetur. Hæc ita ad Auctoris mentem digeſta Piſiſtratus poſtea diviſit in libros: quare majus Homericæ poëſi, quæ obſcura & confuſa, tantùm non contemptui erat, ex Solonis ſtudio lumen, cùm tunc clara apertaque per ora Virûm vagari cœperit, quàm ex Piſiſtrati labore, acceſſiſſe videtur. In re tam obſcura & difficili οὐδὲν ὁρίζω.

Διευχίδας ἐν πέμπτῳ Μεγαρικῶν] Scripſit Dieuchidas Megaricorum Hiſtoriam, Megaricus ipſe: *Μεγαρικὸς* enim dicitur Clementi Alexandrino Stromat. lib. VI. Vitioſè apud Harpocrationem *Δευχίδας* ſcriptum eſt non uno loco; & vitioſiùs apud Scholiaſten Apollonii pag. 6. & pag. 24. *Δηϊοχίδας.*

Ἦν δὲ μάλιστα τὰ ἔπη ταυτὶ, Οἱ δ᾽ ἄρ᾽ Ἀθήνας εἶχον, καὶ τὰ ἑξῆς] Locus ſubobſcurus. exiſtimârim Rapſodos carmina Homeri alternis præcipuè ceciniſſe in ea parte Operis quæ *Navium Catalogus*, ſive *Bœotia*, dicitur, ubi plures ſunt verſus qui ab ejuſmodi vocibus Οἱ δ᾽ ἄρα, & Οἵ τε, & Οἱ δὲ, & Οἱ μὲν incipiunt. Exiſtimabat Franciſcus Carpentarius Solonem, utpote Athenienſem, hunc Homeri locum, ubi de civitate Athenienſium non ſine laude fit mentio, à popularibus ſuis præcipuè recitandum, lege caviſſe.

Πρῶτος δὲ Σόλων τὴν τριακάδα, ἕνην καὶ νέαν ἐκάλεσεν] Idem tradit Plutarchus: ſed & hoc addit, Solonem primum itidem *νουμηνίαν* appellaſſe, et à vigeſimo numerationem quoque detrahendo inſtituiſſe. Vide Ariſtophanem *ἐν νεφέλαις.*

Καὶ πρῶτος τὴν συναγωγὴν τῶν ἐννέα Ἀρχόντων ἐποίη- 58

σιν] Hoc est, quod ait Suidas in ἄρχων, ubi de illis novem Archontibus: Καὶ πρὸ μὲν τῶν Σόλωνος νόμων, οὐκ ἐξῆν αὐτοῖς ἅμα δικάζειν· ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς καθῆστο παρὰ τῷ καλουμένῳ Βουκολείῳ· ὁ δὲ Πολέμαρχος ἐν Λυκείῳ· καὶ ὁ Ἄρχων παρὰ τοὺς Ἐπωνύμους· οἱ Θεσμοθέται παρὰ τὸ Θεσμοθέσιον. *Et quidem ante Solonis Leges, non licebat ipsis unà jus dicere; sedebatque Rex ad Bucoleum, quod vocabatur; Polemarchus in Lyceo; Archon verò ad Eponymos; Thesmotheta ad Thesmothesium.* De novem Archontibus Pollux VIII. 9. Ἀρχόντων Ἀθήνησιν ὀνόματα, οἱ ἐννέα ἄρχοντες. εἰσὶ δὲ, ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐπώνυμος Ἄρχων, Βασιλεὺς, Πολέμαρχος, καὶ Θεσμοθέται ἕξ. ἐκ τούτων γὰρ οἱ ἐννέα Ἄρχοντες συμπληροῦνται, &c. Sunt qui Areopagum quoque Solonem instituisse putent, sed falsò. Vide Meursium de Senatu Areopagitico libro singulari cap. 3. ubi quid eo in Senatu Solon præstiterit, disces.

Ὡς Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν δευτέρῳ περὶ νομοθετῶν] Accipit Vossius de Apollodoro Asclepiadis filio, Atheniensi Grammatico, cujus Bibliothecam de origine Deorum habemus. Hujus libri de Legislatoribus alibi, ut puto, mentionem non reperies. De Apollodoro isto Grammatico, videndi Vossius & Jonsius.

Ἀλλὰ καὶ τῆς στάσεως γενομένης, οὔτε μετὰ τῶν ἐξ ἄστεος, &c.] Sed mirum, cùm Solon ipse Legem tulerit, quâ infamem esse jubebat, qui seditione exortâ neutram partem sequutus fuisset. Meminit, præter Plutarchum in Solone, in Præceptis Reip. gerendæ, in libro de sera Numinis vindicta, & in tractatu de sollertia animalium, Gellius lib. II. cap. 12. & Johannes Cantacuzenus Histor. lib. IV. cap. 13. Adde & Ciceronem lib. X. epist. ad Atticum: cujus hæc sunt verba: *Ego vero Solonis, popularis tui, ut puto etiam mei, Legem negligam, qui capite sanxit, si qui in seditione non alterius utrius partis fuisset.* In quo memoriâ lapsum putat Meursius, cùm ceteri Scriptores omnes uno ore dicant hujus Legis pœnam fuisse infamiam.

Ἔλεγε δὲ τὸν μὲν λόγον εἴδωλον εἶναι τῶν ἔργων] Syrianus ad Hermogenem: *quemadmodum etiam Solon clamat, qualis est vita, talis quoque oratio, & qualis oratio est, tales etiam actiones.* Syriani verba sic Latinè sonant. Similiter Democritus infra: λόγος ἔργου σκιά. & Comicus,

Ἤθους χαρακτήρ ἐστι τ' ἀνθρώπου λόγος.

Tribuitur hoc Simonidi à Michaële Psello in Dialogo περὶ ἐνεργείας δαιμόνων, statim initio: εἰ γὰρ κατὰ τὸν Σιμωνίδην, inquit, ὁ λόγος τῶν πραγμάτων εἰκών ἐστιν, &c.

Τοὺς δὲ νόμους τοῖς ἀραχνίοις ὁμοίους] Anacharsidi tribuit Valerius Maximus VII. 2. XI. *quàm porro subtiliter Anacharsis leges aranearum telis comparabat: Nam ut illas infirmiora animalia retinere, valentiora transmittere; ita his humiles & pauperes constringi, divites & præpotentes non alligari, videmus.* Et Plutarchus in Solone: τὸν οὖν Ἀνάχαρσιν πυθόμενον, καταγελᾶν τῆς πραγματείας τοῦ Σόλωνος, οἰομένου γράμμασιν ἐφέξειν τὰς ἀδικίας καὶ πλεονεξίας τῶν πολιτῶν, ἃ μηδὲν τῶν ἀραχνίων διαφέρειν, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνα, τοὺς μὲν ἀσθενεῖς καὶ λεπτοὺς τῶν ἁλισκομένων καθέξειν, ὑπὸ δὲ τῶν δυνατῶν καὶ πλουσίων διαῤῥαγήσεσθαι. *Enimvero re intellectâ derisisse Anacharsim molitionem Solonis, qui civium se injurias & cupiditates putaret refrenaturum scripturâ, quæ nihil à telis araneorum differret: sed sicut illa, imbecillos tenuesque esset, quos comprehendisset, retentura; validos verò & divites transmissura.* Zaleuco tribuitur à Stobæo Serm. XLIII. Ζάλευκος ὁ τῶν Λοκρῶν νομοθέτης τοὺς νόμους ἔφησε τοῖς ἀραχνίοις ὁμοίους εἶναι· ἐὰν μὲν γὰρ ἐμπέσῃ μυῖα ἢ κώνωψ, κατέχεται· ἐὰν δὲ σφὴξ ἢ μέλιττα, διαῤῥήξασα ἀφίπταται· οὕτω καὶ ἐπὶ τοὺς νόμους. *Zaleucus Locrensium legislator Leges ajebat aranearum telis similes esse: Nam si musca aut culex inciderit, retinetur: si vero vespa aut apes, disruptâ telâ avolat. ita se res habet etiam in legibus.*

Ἔφασκέ τε σφραγίζεσθαι τὸν μὲν λόγον σιγῇ, τὴν δὲ σιγὴν καιρῷ] Inter Solonis apophthegmata, id ipsum, & totidem verbis, ex Demetrio Phalereo refert Stobæus Serm. III. Meminit & Serm. XXXII.

Ἐρωτηθεὶς διὰ τί κατὰ πατροκτόνου νόμον οὐκ ἔθηκε] 59 Cicero pro S. Roscio Amerino: *Prudentissima Civitas Atheniensium, dum ea rerum potita est, fuisse traditur. Ejus porro Civitatis sapientissimum civem Solonem fuisse dicunt; eum, qui Leges, quibus hodie quoque utuntur, scripserit. Is, cùm interrogaretur cur nullum supplicium constituisset in eum, qui parentem necasset, respondit, se id neminem facturum putasse. Sapienter fecisse dicitur, cùm de eo nihil sanxerit, quod antea commissum non erat, ne non tam prohibere, quàm admonere, videretur.* Meminit & Hieronymus epist. CLI. & Sopater in Hermogenem, & Paulus Diaconus Histor. Miscel. lib. V. atque Orosius lib. V. cap. 16. Ita de Diis, aut eorum cultu, Legem nullam tulit, ut est apud Maximum Tyrium Dissertatione XXXIX. nec enim putavit, inquit Meursius, ut in Deum impius quisquam inveniretur.

Πῶς τε ἥκιστα ἀδικοῖεν οἱ ἄνθρωποι, Εἰ ὁμοίως, ἔφη, ἄχθοιντο τοῖς ἀδικουμένοις οἱ μὴ ἀδικούμενοι] Stobæus sermone XLI. Σόλων ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν μὴ γίγνοιτο ἀδίκημα ἐν τῇ πόλει, εἶπεν, εἰ ὁμοίως ἀγανακτοῖεν οἱ μὴ ἀδικούμενοι τοῖς ἀδικουμένοις. *Solon interrogatus, quanam ratione nullum in Urbe scelus perpetraretur; si tam indignarentur illi, inquit, quibus non est facta injuria, quam quibus facta est.* Meminit & Plutarchus, his verbis: ἐρωτηθεὶς ἥτις οἰκεῖται κάλλιστα τῶν πόλεων, Ἐκείνη, εἶπεν, ἐν ᾗ τῶν ἀδικουμένων οὐχ ἧττον οἱ μὴ ἀδικούμενοι προβάλλονται καὶ κολάζουσι τοὺς ἀδικοῦντας. *Quum esset ex eo quæsitum, quæ esset optimè comparata civitas, illa, inquit, in qua illæsi æquè ac læsi insectantur & vindicant maleficia.*

Καὶ τὸν μὲν κόρον ὑπὸ τοῦ πλούτου γεννᾶσθαι, τὴν δὲ ὕβριν ὑπὸ τοῦ κόρου] Meminit Clemens Alexandrinus Στρωματ. lib. VI. initio: Σόλωνος δὲ ποιήσαντος.

Τίκτει γὰρ κόρος ὕβριν, ὅτ' ἂν πολὺς ὄλβος ἕπηται,

ἀντικρὺς ὁ Θέογνις γράφει,

Τίκτει τοι κόρος ὕβριν, ὅτ' ἂν κακῷ ὄλβος ἕπηται.

ὅθεν καὶ Θουκυδίδης ἐν ἱστορίαις, Εἰώθασιν δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, φησὶν, οἷς ἂν μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστου

ἀπροσδόκητος εὐπραγία ἔλθῃ, εἰς ὕβριν τρέπεσθαι· καὶ Φίλιστος ὁμοίως τὰ αὐτὰ μιμεῖται, ὧδε λέγων, Τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα, ἀσφαλέστερα παρὰ δόξαν καὶ κακοπραγίαν· εἰώθασι γὰρ μάλιστα οἱ παρὰ δόξαν ἀπροσδοκήτως εὖ πράσσοντες εἰς ὕβριν τρέπεσθαι. *Cùm autem dixisset Solon*,

Nascitur ex nimiis opibus petulantia multa,

apertè scribit Theognis,

Nascitur ex nimiis opibus petulantia pravis.

Unde etiam Thucydides in Historiis: Solent autem, *inquit*, permulti homines, quibus maximè res secundæ aliquantisper evenerint, fieri insolentes. *Philistus quoque similiter eadem imitatur, sic dicens*: Multa autem quæ convenienter rationi feliciter succedunt hominibus, sunt & ad famam, & ad rerum adversarum cautionem, tutiora. Quibus enim præter spem & expectationem res secundæ accidunt, insolentes evadere solent. Atque hinc esse Johannes Boëvinius, Juvenis apprimè eruditus, existimabat, quòd apud Pindarum κόρος usurpatur pro ὕβρις ἡ ἀπὸ τοῦ κόρου, Olympiorum Ode I. epod. 2. ubi de Tantalo: ἀλλὰ γὰρ καταπέψαι μέγαν ὄλβον οὐκ ἐδυνάσθη. Κόρῳ δ' ἕλεν ἄταν ὑπέροπλον. Et Ode III. epod. 5. ἀλλ' αἶνον ἔβα κόρος οὐ δίκᾳ συναντόμενος. Et Isthmiorum Ode III. εἴτις ἀνδρῶν εὐτυχήσαις, ἢ σὺν εὐδόξοις ἀέθλοις, ἢ σθένει πλούτου κατέχει φρεσὶν αἰανῆ κόρον, ἄξιος εὐλογίαις ἀστῶν μεμίχθαι. Qui etiam observabat, eumdem Poëtam Olympiorum Ode XIII. antist. 1. dixisse, ὕβριν κόρου ματέρα, injuriam, satietatis matrem, per hypallagen: cùm debuisset dicere, *satietatem, injuriæ matrem*.

Ἠξίωσέ τε Ἀθηναίους τὰς ἡμέρας κατὰ σελήνην ἄγειν] Vide Josephum Scaligerum de Emendatione Temporum lib. I. cap. de anno æquabili minore Græcorum pag. 23. & 64.

Καὶ Θέσπιν ἐκώλυσε τραγῳδίας ἄγειν τε καὶ διδάσκειν, ὡς ἀνωφελῆ τὴν ψευδολογίαν] Fusiùs id commemorat Plutarchus, quem vide. Factum verò isthuc ipsum circa initia tyrannidis Pisistrateæ, eodem Plutarcho teste, id est, Olympiade L. Itaque, ut rectè monuit Meursius in Solone, graviter errat Suidas, qui, in Θέσπις, Olympiade LXI. Thespin Fabulas primùm docuisse scribit. Sed rectè quoque hîc monuit Casaubonus pro ἄγειν legendum videri ᾄδειν. vox ἄγειν, quæ præcessit, fraudi fuit Librario. ᾄδειν & διδάσκειν τραγῳδίας Poëtæ dicebantur. Ad Comœdiæ scriptionem quod attinet, adeò rem esse indecoram & importunam existimarunt Athenienses, ut lege caverint, ne quis Comœdiam unquam Areopagita scriberet, teste Plutarcho, libro de gloria Atheniensium. Exstat Ælii Aristidis Oratio de non agendis Comœdiis, περὶ τοῦ μὴ δεῖν κωμῳδεῖν. At Gorgias Tragœdiam dicebat esse fallaciam, quâ qui deciperet justior esset non decipiente, & qui deciperetur, eo qui non deciperetur sapientior. auctor Plutarchus in libro quo tractat, quomodo Juveni audienda sint Poëmata.

60 Ὅτ' οὖν Πεισίστρατος ἑαυτὸν κατέτρωσεν] Hunc locum optimè interpretatus est Aldobrandinus, quem vide.

Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ τῶν Φιλοσόφων αἱρέσεων] Apollodorum Atheniensem Grammaticum intelligit, de quo suprà. Scripserat & συναγωγὴν τῶν δογμάτων, cujus meminit Laërtius noster in Chrysippo: quod opus huic περὶ τῶν Φιλοσόφων αἱρέσεων vel idem, vel geminum esse Vossius existimabat.

Καλοκαγαθίαν ὅρκου πιστοτέραν ἔχε] Stobæus ex Demetrio Phalereo, dicto loco: Φύλασσε καλοκαγαθίαν ὅρκου πιστοτέραν. & Serm. XXXV. τρόπου καλοκαγαθίαν ὅρκου πιστοτέραν ἔχε.

Μὴ ψεύδου] Apud Stobæum Serm. III. μὴ ψεύδου, ἀλλ' ἀλήθευε.

Τὰ σπουδαῖα μελέτα] Totidem verbis apud Stobæum ibidem.

Φίλους μὴ ταχὺ κτῶ· οὓς δ' ἂν κτήσῃ, μὴ ἀποδοκίμαζε] Apud Stobæum: Φίλους μὴ ταχὺ κτῶ· οὓς δ' ἂν κτήσῃ, μὴ ταχὺ ἀποδοκίμαζε.

Ἄρχε, πρῶτον μαθὼν ἄρχεσθαι] Pleniùs apud Stobæum Serm. XLIV. ἄρχε, πρῶτον μαθὼν ἄρχεσθαι· ἄρχεσθαι γὰρ μαθὼν, ἄρχειν ἐπιστήσῃ.

Συμβούλευε μὴ τὰ ἥδιστα, ἀλλὰ τὰ ἄριστα] Ita αὐτολεξεὶ apud Stobæum Serm. XI. Ita & Laërtiani Codices Regiæ Bibliothecæ: sed τὰ κάλλιστα pro τὰ ἄριστα, Editio Stephani & Frobenii.

Νοῦν ἡγεμόνα ποίει] Inde τὸ ἡγεμονικὸν Stoïcis.

Μὴ κακοῖς ὁμίλει] Totidem verbis apud Stobæum Serm. III.

Θεοὺς τίμα] Apud Stobæum dicto loco; χρῶ τοῖς θεοῖς.

Γονέας αἰδοῦ] Apud Stobæum ibidem: τῶν γονέων μὴ λέγε δικαιότερα.

Ἑξηκονταέτη] Scripserat, puto, Mimnermus ὀγδωκονταέτη· Solon verò ἑξηκονταέτη. Hinc enim, ut suprà ex ipsomet Laërtio vidimus, humanæ vitæ terminum septuaginta annos esse definivit.

Ἐπιτιμῶντα αὐτῷ εἰπεῖν] Sed & Mimnermum de vitæ spatio refellens, exclamavit Solon 61

Μηδέ μοι ἄκλαυστος θάνατος μόλοι, ἀλλὰ φίλοισι
Ποιήσαιμι θανὼν ἄλγεα καὶ στοναχάς.

refert Plutarchus in Comparatione Solonis & Publicolæ. Apud Stobæum Serm. CXIX. pro ποιήσαιμι legitur καλλείποιμι. Hos versus respexit Cicero Tusculan. Quæst. lib. I. *Melior Ennii, quàm Solonis, oratio. Hic enim noster*

Nemo me lacrymis decoret, nec funera fletu Faxit.

At verò sapiens ille,

Mors mea ne careat lacrimis: linquamus amicis
Mœrorem, ut celebrent funera cum gemitu.

Et in Catone Majore: *Solonis quidem sapientis elogium est, quo se negat velle, suam mortem dolore amicorum & lamentis vacare. Sed haud scio, an meliùs Ennius*:

Nemo me lacrymis decoret, nec funera fletu
Faxit.

Ὅτι σοῦ τοῖον ἐπεφρασάμην] Editio Stephani & Basileensis, ὅτι σ' εὖ τοῖον ἐπεφρασάμην. Florens Christianus in ora libri emendaverat, ὅτι σοῦ λῷον ἐφρασάμην, id est, *quod te meliùs sim locutus*, & ita legendum videtur.

Καὶ μεταποίησον λιγυαστά] Suspecta lectio. nihil tamen muto.

Κρυπτὸν ἔγχος ἔχων] Ita ceteræ editiones. Ita MSS. omnes quos vidit Stephanus: quam lectionem & Sambucus in ora libri annotavit. & sanè *occultus gladius* de amicitiâ infidâ & fucosâ rectè usurpari potest; quod vel ex ipsa *dolonis* voce intelligere est. Malim tamen hîc ἔχθος cum Casaubono, propter vocem κραδίῃ: & ita legisse videtur Vetus interpres. Ferri potest & lectio quam Sambucus exhibuit,

Ὅρα μὴ κρυπτὸν ἐχθρὸς ἔχων
Κραδίην, &c.

pro κραδίῃ, κραδίην quoque habuit Editio Basileensis.

Ἐκ μελαίνης φρενός] Μέλας ἀντὶ τοῦ πονηροῦ usurpatur. Plutarchus: μὴ συνδιατρίβειν μέλασιν ἀνθρώποις διὰ κακοήθειαν. Horatius lib. I. Sat. 4. *Hic niger est, hunc tu, Romane, caveto.* Ibidem: *Infesto nigris.* Marcus Antoninus lib. XIV. sect. 19. μέλαν ἦθος, θῆλυ ἦθος, περισκελὲς ἦθος, θηριῶδες, βοσκηματῶδες, παιδαριῶδες, βλακικὸν, κίβδηλον, βωμολόχον, καπηλικὸν, τυραννικόν. & suprà, eodem libro sect. II. κατὰ τὸν Ἀγάθωνα.

--- μὴ μέλαν
Ἦθος περιβλέπεσθ᾽, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς γραμμῆς τρέχειν.

Ὀρθὸν, μὴ διεῤῥιμμένον. Ita scribendus hic locus.

Γέγραφε δὲ δῆλον μὲν ὅτι τοὺς νόμους] Tradidere verò nonnulli has suas Leges aggressum Carmine efferre: quarum hoc erat initium:

Πρῶτα μὲν εὐχώμεσθα Διὶ Κρονίδῃ βασιλῆϊ,
Θεσμοῖς τοῖσδε τύχην ἀγαθὴν καὶ κῦδος ὀπάσσαι.

testis est Plutarchus in ejus vita. Notatu dignum est quod scribit Suidas in ἱππάς. ὁ Σόλων, inquit, τοὺς νόμους Ἀθηναίοις γράψας, εἰς δ᾽ τέλη τὸ πᾶν πλῆθος αὐτῶν διέταξε τῶν κατὰ τὰς οὐσίας τιμημάτων. καὶ τῷ πρώτῳ ὄνομα ἦν Πεντακοσιομεδίμνων. τῷ δευτέρῳ, Ἱππέων· τῷ τρίτῳ, Ζευγιτῶν· τῷ δ᾽, Θητῶν, τῷ δὲ ε᾽, Ἱππάς. Videndus Harpocration in πεντακοσιομέδιμνοι.

Δημηγορίας] Aristides Oratione Platonicâ II. καίτοι Σόλων τὰ μὲν εἰς Μεγαρέας ἔχοντα ᾆσαι λέγεται· τοὺς δὲ νόμους οὐχ ᾖδε πεζῶν· οὐδὲ τοὺς λόγους τοὺς ὑπὲρ τῶν εὐπόρων πρὸς τὸν δῆμον, οὐδὲ τοὺς ὑπὲρ τῶν πολλῶν πρὸς τοὺς πλουσίους οὐχ ᾖδεν· οὐδ᾽ ὅσα ἄλλα ἐπολιτεύετο οὐχ ᾄδων, οὐδὲ ἐν μέτροις ἐπολιτεύετο· ἀλλὰ τῷ τῆς ῥητορικῆς τύπῳ καθαρῶς χρώμενος. ἐν οἷς ἅπασι κάλλιστα ἐπέδειξεν, ὅτι γε τῷ ὀρθοτάτῳ τῶν λόγων αὐτὸς ἂν εἴη ῥήτωρ καὶ σοφός. *Veruntamen Solon ea quidem, qua ad Megarenses pertinebant, cecinisse dicitur: sed nec Leges; nec Sermones quos tum pro Divitibus ad Plebem tum pro Plebe ad Divites habuit; nec quacunque gessit. alia, cecinit, vel carmine complexus est: verùm oratoriam adhibuit formam, ac se justissimè Oratorem simul & Sapientem esse pulcherrimè ostendit.* Atque hoc est quod ait Cicero in Bruto: *Ante Solonis ætatem, de nullo, ut Diserto, memoria proditum est.* Idem de Oratore lib. I. *Jam verò de legibus instituendis, de bello, de pace, de sociis, de vectigalibus; de jure civium generatim in ordines ætatesque descripto, dicant vel Graci, si volunt, Lycurgum aut Solonem (quamquam illos quidem censemus in numero Eloquentium reponendos) scisse meliùs quàm Hyperidem aut Demosthenem.* Etiam inter Oratores Solonem recenset Dion Chrysostomus Orat. XXI. Atque inde est quòd, ut est apud Themistium Orat. IV. *Sophista* fuit appellatus. Immo & *primus Sophista*, ut jam ex Isocrate monuimus.

Καὶ εἰς ἑαυτὸν ὑποθήκας] Ita Marcus Imperator libros suos τὰ εἰς ἑαυτὸν inscripsit. Sunt verò ὑποθῆκαι *Pracepta*, sive *Praceptiones*, quales sunt Pythagoricæ illæ, quæ *Aurea Carmina Pythagora* vulgò appellantur: quas etiam ὑποθήκας propterea vocat Hierocles, Commentario in Carmina illa Aurea, non longè ab initio: διὸ καὶ ἐν ταῖς Πυθαγορικαῖς ὑποθήκαις, τὰ τῶν ἀρετῶν παραγγέλματα πρῶτα παραδίδωσιν ἐν τοῖς ἔπεσιν ὁ λόγος. & Simplicius in Epicteti Enchiridion, ipso etiam initio: κομματικοὶ δὲ εἰσιν οἱ λόγοι καὶ γνωμονικοὶ κατὰ τὸ τῶν ὑποθηκῶν καλουμένων παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις εἶδος. παραινέσεις vocavit Galenus, libro de animi perturbationibus cap. VI. Ἐγὼ δήποτε καὶ ταύτας δὲ τὰς φερομένας ὡς Πυθαγόρου παραινέσεις, εἴθισμαι δὶς τῆς ἡμέρας ἀναγινώσκειν μὲν τὰ πρῶτα, λέγειν δ᾽ ἀπὸ στόματος ὕστερον. *Equidem ego Monitiones has, qua Pythagorâ auctore circumferuntur, primùm quotidie bis legere consuevi, deinde memoriter repetere.* Sunt autem παραινέσεις & ὑποθῆκαι. Idem Hesychius: ὑποθήκη, παραίνεσις. Suidas: ὑποθῆκαι, παραινέσεις. Hesiodo tribuitur liber hoc titulo. Testatur Quintilianus libro & capite primo. *Quidam literis instituendos qui minores septem annis essent, non putaverunt: quòd illa primùm ætas & intellectum disciplinarum capere, & laborem pati non possit: in qua sententia Hesiodum esse, plurimi tradunt, qui ante Grammaticum Aristophanem fuerunt: nam is primus* ὑποθήκας; *in quo libro scriptum hoc invenitur, negavit esse hujus Poeta.* Earum verò Solonis ὑποθηκῶν meminit & Suidas in Σόλων, & Plutarchus in Vita Solonis; de illis enim hæc verba accipienda nullus dubito, ὕστερον δὲ καὶ γνώμας ἐνέτεινε φιλοσόφους. Sed & de iisdem accipienda putat Meursius, quæ ait Aristides Oratione περὶ παραφθέγματος. ὁ δὲ δὴ Σόλων καὶ βιβλίον ἐξεπίτηδες πεποίηκεν, ὥσπερ ἡμεῖς εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, οὕτως ἐκεῖνος εἰς αὐτὸν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ πολιτείαν. *Solon, quemadmodum nos in Minervam, sic ipse in se suamque Reip. administrationem libellum studiose conscripsit.* Subjungit Aristides: ἐν ᾧ ἄλλα τε δὴ λέγει, καὶ ταῦτα,

Ἅμα γὰρ ἄελπτα, σὺν θεοῖσιν, ἤνυσα, &c.

καὶ ταῦτα μέν ἐστιν ἐν τοῖς Τριμέτροις. ἐν δὲ τοῖς Ἰάμβοις·

Συμμαρτυροίη ταῦτ᾽ ἂν ἐν δίκῃ χρόνου
Μήτηρ μεγίστη δαιμόνων Ὀλυμπίων, &c.

Ex quibus intelligimus hunc Solonis librum de se, suaque Reipublicæ administratione versibus comprehensum fuisse: quod etiam testatur Plutarchus: ὕστερον δὲ καὶ γνώμας ἐνέτεινε φιλοσόφους, καὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ συγκατέπλεκε τοῖς ποιήμασιν. Sed an liber ille idem sit ac ὑποθῆκαι, ut Meursius existimat, ampliùs cogitandum.

Ἐλεγεῖα] Solonis Elegi passim ab Auctoribus citantur. Exstat ejus Elegia prolixior apud Stobæum Sermone VII. Aliam protulimus suprà ex Philone, de decem ætatibus hominis: cujus meminit & Censorinus capite XIV. his verbis: *Fere enim post septimum*

quemque annum articulos quosdam, & in his aliquid novi, Natura ostendit, ut in Elegia Solonis ostendere datur. Anonymus in Vita Arati, loco laudato, laudat Solonis Elegias ad Cypranorem. Maximè autem ex illis Elegis, celebratus hic versus, Αἰεὶ γηράσκω, πολλὰ διδασκόμενος.

Καὶ τὰ περὶ Σαλαμῖνος] Elegi fuerunt. Laërtius supra, ἔνθα τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέγνω διὰ τοῦ κήρυκος τὰ συντείνοντα περὶ Σαλαμῖνος ἐλεγεῖα. Meminit etiam Plutarchus: qui centum versibus, & quidem elegantissimis, hoc Poëma constitisse dicit: ὄχλου δὲ πολλοῦ συνδραμόντος, ἀναβὰς ἐπὶ τὸν τοῦ κήρυκος λίθον, ἐν ᾠδῇ διεξῆλθε τὴν ἐλεγείαν, ἧς ἐστιν ἀρχή,

Αὐτὸς κῆρυξ, ἦλθον ἀφ' ἱμερτῆς Σαλαμῖνος,
Κόσμον ἐπέων ᾠδὴν ἀντ' ἀγορῆς θέμενος.

τοῦτο τὸ ποίημα Σαλαμὶς ἐπιγέγραπται, καὶ στίχων ἑκατόν ἐστι, χαριέντως πάνυ πεποιημένον.

Καὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων πολιτείας] Illud ipsum opus esse, quod de sua administratione Solonem scripsisse, narrant Plutarchus & Aristides, existimabat Meursius. Idem & mihi videbatur. De eo opere Plutarchus: καὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ συγκατέπλεκε τοῖς ποιήμασιν, οὐχ ἱστορίας ἕνεκεν καὶ μνήμης, ἀλλ' ἀπολογισμούς τε τῶν πεπραγμένων ἔχοντα, καὶ προτροπὰς ἐνιαχοῦ καὶ νουθεσίας, καὶ ἐπιπλήξεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους: *& ex iis quæ gesserat in Rep. intexuit multa versibus, non scribendi historiam, vel memoriæ causâ, sed ad defendendas actiones suas, interim ad excitandos, castigandosque, & objurgandos Athenienses.*

Καὶ ἰάμβους] Eos citat Athenæus lib. XIV. Julius Pollux X. 24. Aristides Oratione περὶ παραφθέγματος, loco laudato; ubi à Trimetris diversos facit. citat & Trimetra Oratione Platonicâ II.

Καὶ ἐπῳδούς] Epodos Solonis, præter Diogenem nostrum, qui laudaret, neminem novi. Ex eo opere & Odas scripsisse conjiciebat amicus quidam meus: quippe existimabat ἐπῳδοὺς vocari Carmina post Odas scripta; quemadmodum Philoni Judæo πλατωνίζοντι, libro περὶ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων πραγμάτων κληρονόμος, Deuteronomium dicitur ἐπινομίς, quasi dicas *post legem*. Sed eam ἐπῳδῶν originem post H. Stephanum refellit ad Horatium Lævinus Torrentius. Ceterùm de Solonis præstantia in Carmine, videndus Plato in Timæo, & ad Timæum Proclus lib. I. pag. 28.

62 Ἐπὶ δὲ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ ἐπιγέγραπται τόδε / Ἡ Μήδων, &c.] De statuâ Soloni positâ intelligendus videtur Laërtius. Sed de qua, incertum est: nam gemina defuncto posita est. Unam, æneam, Athenienses honoris ergò in foro illi posuerunt, cujus meminit Pausanias in Atticis, Ælianus Var. Histor. VIII. 16. Demosthenes in Aristogitonem Orat. II. Libanius Declamat. XXIX. Alteram, item in foro, Salaminii dedicarunt, manu intra vestem conditâ; monumentum ac simulachrum ejus gestus, quo utebatur, cùm ad Populum Atheniensem verba faceret. Meminit hujus statuæ Æschines contra Timarchum, Dion Chrysostomus Orat. XXXVII. qui Solone vivo hanc dedicatam esse ait: in quo falli, ex hoc Demosthenis loco de falsa Legatione, rectè vidit Meursius: καίτοι τὸν μὲν ἀνδριάντα τοῦτον οὔπω ν' ἔτη φασὶν ἀνακεῖσθαι Σαλαμίνιοι. ἀπὸ Σόλωνος δὲ ὁμοῦ σ' ἐστὶν ἔτη, καὶ ν' (ita optimè idem Meursius pro μ') εἰς τὸν νυνὶ χρόνον. *At istam statuam nondum ante annos L. fuisse dedicatam, dicunt Salaminii. A Solone autem, omnino CC. sunt anni, & L. ad hanc usque ætatem.* De statuâ à Salaminiis positâ, verisimili conjecturâ, accipit Meursius Laërtium.

Τεκνοῖ] Τεκνοῖ legi oportere, nemo non vidit: Scaliger, Casaubonus, Christianus.

Περὶ τὴν τεσσαρακοστὴν ἕκτην Ὀλυμπιάδα, &c. ὅτε καὶ τίθησι νόμους] Cyrillus libro I. contra Julianum: τεσσαρακοστῇ ἕκτῃ Ὀλυμπιάδι, Σόλων νενομοθέτηκε, τοὺς Δράκοντος νόμους περιελὼν, πλὴν τῶν φονικῶν. In Olympiade consentiunt alii Scriptores; circa annum variant. In Descriptione Olympiadum, à Scaligero collectâ, anno 3. Olympiadis XLVI. Leges Solonem scripsisse dicitur: Eusebius eas eum scripsisse ait anno 2. ejusdem Olympiadis.

Ἐτελεύτησε δ' ἐν Κύπρῳ] Suidas in Σόλων· οἱ δὲ, καὶ τοὺς ἐν Κύπρῳ Σόλους ἐξ αὐτοῦ φασί. καὶ τελευτῆσαι αὐτὸν ἐν Κύπρῳ. Valerius Maximus V. 3. *Solon senectutem Cypri profugus exegit; neque ei in patria, de qua optime meruerat, humari contigit.*

Βιοὺς ἔτη ὀγδοήκοντα] Ælian. VIII. 16. ὑπέργηρως ὢν, τὸν βίον ἐτελεύτησεν.

Ἀποκομίσαι αὐτοῦ τὰ ὀστᾶ εἰς Σαλαμῖνα, καὶ τεφρώσαντας εἰς τὴν χώραν σπεῖραι] Fabulosum censet Plutarchus, quamquam ab Aristotele, aliisque viris dignis quibus fides habeatur, memoratum. Utrem veram narrat quoque Aristides Orat. Platonicâ II.

Κρατῖνος ἐν τοῖς Χείροσι] Ἐν τοῖς Χείροσι, *in Deterioribus.* Ita Stephani editio. Apud Plutarchum in Pericle, citatur quoque Cratinus ἐν Χείροσι, nec non apud Pollucem lib. VI. cap. 16. & lib. VII. cap. 33. 10. ubi tamen Interpretes; ut hîc Aldobrandinus; *in Chironibus.* Etiam Pherecrati *Chiron*, incerti licet auctoris, tribui solet, ut constat ex Athenæi lib IX. & XIV. Nicomachus Harmonices Manualis lib. II. pag. 35. καὶ Φερεκράτης ὁ κωμικὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Χείρωνι. Χείρωνας vocat Priscianus lib. XVIII. At Frobenii Codex hîc ἐν τοῖς Χείρωσι. *in Chironibus.* & ita apud Athenæum lib. XII. circa finem, & Aristophanis Scholiasten ad Nubes pag. 176. & Zenobium Centur. II. 66 Sambucus quoque hîc *in Chirone:* ut legisse videatur, ἐν Χείρωνι: quemadmodum legitur apud Hesychium in αὐτόφορτοι: ὁ δὲ Κρατῖνος ἐν Χείρωνι. Quare apud Suidam in ἀνεκάς, pro Κρατῖνος Ἥρωσι, Reinesius Var. Lect. libro & capite III. legendum existimabat Κρατῖνος Χείρωσι. Sed fortasse nihil mutandum: nam & Julio Polluci X. 17. citatur quoque Cratinus ἐν Ἥρωσι & eo titulo Aristophanes Fabulam scripserat, cujus meminit Pollux non semel: eodem titulo fecerat & Chionides, laudatam Polluci X. 7. & Crates, memoratam eidem X. 23.

Αἴαντος] Salaminii.

Ἐν τῇ προειρημένῃ Παμμέτρῳ] Atque inde est quòd Laërtius ἐπιγραμματοποιὸς dicitur Tzetzæ, ut suprà monuimus. 63

Ψυχὴν δ' ἄξονες] Ludit in voce ἄξονες, quæ & to-

axes, & tabulas legum Solonis significat. Pro *αὐτοῖς* Casaubonus emendabat *ἀστοῖς*: Sed *αὐτοῖς* rectum est, nam ad *ἄξονας* refertur.

Axes ad Superos animam vexere, quòd illis
Imposuit mitis non grave Legis onus.

Ita optimè Hugo Grotius hunc locum est interpretatus.

Μηδὲν ἄγαν] Apollinaris Sidonius:

Atticus inde Solon, ne quid nimis, *approbat unum.*

Vide supra in Thalete.

Διοσκουρίδης ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν] In eo libro, qui eruditiss. Vossii diligentiam fugit, citatur quoque Dioscorides apud Athenæum lib. XI. cap. ultimo. Varii Dioscorides fuere, de quibus consulendus Jonsius lib. II. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ cap. 6.

Οὗ ἡμεῖς οὐ παρειλήφαμεν] Id est, *de cujus nomine nihil accepimus.* Filium habuit Solon, sed cujus nomen ignoratur. De eo lepidam historiam narrantem Plutarchum, sed verbis Latinis, quia longiuscula est, audiamus: *Quum profectus esset Miletum, ad Thalem, Solon, ajunt, mirum sibi eum dixisse videri, quod nuptias & sobolis procreationem omnino negligeret: Thalem autem in præsentia quidem tacuisse, aliquot verò dierum intervallo subornasse peregrinum quemdam; qui modò decimo die Athenis profectum se diceret. Quærente Solone, numquid Athenis novi esset; hominem, ut diceret edoctum, nihil respondisse aliud, nisi sanè quòd Adolescens efferretur, & prosequeretur funus tota civitas: nam erat, ut ferebatur, clari viri filius, & virtute inter cives primi. Nec aderat ille, sed longo jam spacio dixerunt eum peregre esse. O hominem infortunatum, dixisse Solonem. Quodnam ferebant ejus nomen? Audivi equidem, inquit, nomen; sed excidit mihi. memini tantùm multam habitam mentionem ejus sapientiæ & justitiæ. Ita scilicet admoto ad singulas interrogationes metu, Solonem tandem commotum, ipsum hospiti suggessisse nomen, ac requisisse, Solonis illene defunctus esset filius. Quo annuente, cœpisse illum caput cædere, aliaque & facere & dicere, quæ mœrore oppressi assolent. Tum Thalem, represso Solone, ridentem dixisse; at hæc me, Solon, à connubio deterruerunt, & à liberis tollendis; quæ te etiam infringunt, virum constantissimum.* Refert eamdem historiam Tzetzes Var. Histor. Chil. v. cap. 5.

64 *Ἐπαγγέλλεις*] Malim *ἀπαγγέλλεις*, ut habent Membranæ.

Τοὶ ἐπιβουλεύειν] Ita in fine Epistolæ: *καὶ οὐδεὶς ἔτι τοι δεινός.* Et in Epistola ad Epimenidem: *ἑτοιμός τοι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀμύνειν.* Malim *σοί.*

Περὶ αὐτῷ] Rectiùs aliæ editiones *περὶ αὑτῷ*: quamquam *αὐτοῦ* pro *αὑτοῦ* non rarò apud Scriptores Græcos occurrat.

Οὔτε σὺ καθήρας τὴν πόλιν] Malè Vetus Interpres *antiquatis legibus.* Eumdem errorem erravit & Hieronymus in Chronico Eusebii: *Epimenides Athenas subvertit.* Ita enim Veteres Codices Scaligero teste. *καθήρας τὴν πόλιν*, id est, *lustratâ Urbe, Urbe purgatâ*, ut bene Aldobrandinus. De illa Urbis lustratione vide nos infra ad Epimenidis Vitam.

65 *Οὔδ' εἰ ἐμοὶ ἀμείνους εἰσὶ, καὶ ὅσα ἐγὼ ἐνομοθέτησα*] Cùm Custodes obtinuisset Pisistratus, postulavit Solon, ut quas tulerat leges abrogarentur: eamque in rem Declamatio fuit, cum hoc titulo, *ὁ Σόλων αἰτῶν ἀπαλεῖψαι τοὺς νόμους, λαβόντος τὴν φρουρὰν τοῦ Πεισιστράτου.* Meminit Philostratus in Polemonis Elogio.

Οἱ δ' ἐπιτρέποντες] Id est, *qui Remp. curabant*, quâ notione hoc verbum alibi non memini me legere. *ἐπιτραπέντες τὸ κοινὸν, ἔβλαπτον*, tentabat Tanaquillus Faber, id est, *ii quibus commissa Resp. fuerat*: ita enim Græci loquuntur. fortassis etiam legi queat *ἐπιτροπεύοντες.*

Εἶτα δὲ ἑαυτῷ τραύματα ποιήσας] Historiam hanc 66
pluribus narrat Herodotus lib. I. *τρωματίσας ἑωυτόν τε καὶ ἡμιόνους, ἤλασεν ἐς τὴν ἀγορὴν τὸ ζεῦγος, ὡς ἐκπεφευγὼς τοὺς ἐχθρούς, οἵ μιν ἐλαύνοντα ἐς ἀγρὸν ἠθέλησαν ἀπολέσαι δῆθεν. ἐδέετο δὲ τοῦ δήμου φυλακῆς τινὸς πρὸς αὐτοῦ κυρῆσαι. πρότερον εὐδοκιμήσας ἐν τῇ πρὸς Μεγαρέας γενομένῃ στρατηγίῃ, Νίσαιάν τε ἑλών, καὶ ἄλλα ἀποδεξάμενος μεγάλα ἔργα. ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἐξαπατηθεὶς, ἔδωκέν οἱ τῶν ἀστῶν καταλέξας ἄνδρας τούτους*, &c. Meminit & Plutarchus in Solone: *κατατρώσας αὐτὸς ἑαυτὸν ὁ Πεισίστρατος, ἧκεν εἰς ἀγορὰν, ἐπὶ ζεύγους κομιζόμενος· καὶ παρώξυνε τὸν δῆμον, ὡς διὰ τὴν πολιτείαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιβεβουλευμένος.* & Polyænus lib. I. *κατατρώσας ἑαυτὸν ἐν καιρίοις τραύμασι, τῆς ὑστεραίας προῆλθεν ἐπὶ τὴν ἀγορὰν, δεικνύων τοῖς Ἀθηναίοις ταῦτα.* Justinus quoque lib. II. *Pisistratus, quasi sibi, non patriæ vicisset, tyrannidem per dolum occupat: quippe voluntariis verberibus domi affectus, laceratoque corpore, in publicum progreditur, advocatâ concione, vulnera Populo ostendit; de crudelitate Principum, à quibus hæc se passum simulabat, queritur: adduntur vocibus lacrimæ, & invidiosâ oratione multitudo credula accenditur: amore plebis, invisum se Senatui affirmat; obtinet ad custodiam corporis sui Satellitum auxilium; per quos occupatâ tyrannide, per annos triginta tres regnavit.* Adde & Diodorum Siculum lib. XIII. *Λέγεται δὲ τοῦτο πρᾶξαι τὸν Διονύσιον, ὑπομιμούμενον Πεισίστρατον τὸν Ἀθηναῖον. καὶ γὰρ ἐκεῖνόν φασιν ἑαυτὸν κατατραυματίσαντα προελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἐπιβεβουλευμένον· καὶ διὰ τοῦτο φυλακὴν λαβεῖν παρὰ τῶν πολιτῶν, ᾗ χρησάμενον, τὴν τυραννίδα περιπεποιῆσθαι.*

Ἐπ' Ἡλιαίαν] Corrige, *ἐφ' Ἡλιαίαν.* Heliæa, tribunal erat Athenis, omnium maximum: ita dictum *ἀπὸ τοῦ ἥλιος*, quòd in loco subdiali esset, & soli exposito: vel *ἀπὸ τοῦ ἁλίζεσθαι*, quòd ibi conveniret ac congregaretur multitudo Judicum: est enim *ἁλίζεσθαι* idem ac *συναθροίζεσθαι.* In eo tractabantur negotia publica civitatis, ac Reip. universæ. Quingentis Judicibus ut plurimùm constabat: sed si necessitas ferret, duplicabatur numerus ille, ac etiam triplicabatur. Jusjurandum Heliastarum, planè insigne, memorat Demosthenes Oratione contra Timocratem. Hæc, & plura, Meursius libro de Areopago cap. XI.

Καὶ φύλακας ἠξίου παρασχεῖν] Quod Tyrannidis signum esse, ait Aristoteles Rhetor. lib. I. capite 2. Ubi quoque testatur, Pisistratum, cùm Tyranni-

dem affectaret, postulasse custodiam; & cùm obtinuisset, Tyrannidem occupasse: καὶ γὰρ Πεισίστρατος πρότερον ἐπιβουλεύων, ᾔτει φυλακὴν, καὶ λαβὼν ἐτυράννησε.

Οὗτοι δὲ ἦσαν κορυνηφόροι] Herodotus loco proximè laudato: ὁ δὲ δῆμος, ὁ τῶν Ἀθηναίων, ἐξαπατηθεὶς, ἔδωκέ οἱ τῶν ἀστῶν καταλέξας ἄνδρας τούτους, οἳ δορυφόροι μὲν οὐκ ἐγένοντο Πεισιστράτου, κορυνηφόροι δέ. ξύλων γὰρ κορύνας ἔχοντες, εἵποντό οἱ ὄπισθεν. Pisistratidarum satellites λυκόποδας vocatos fuisse, quia semper pellibus lupinis crura tecta habebant, vel quia in clypeis lupi insigne gestabant, Suidas in λυκόποδες testatum reliquit.

Τῆς θητείας] θητεία, est servitus, mercedis causâ. Hesychius: θητεῖαι, μισθώσεις, μισθοδουλεῖαι. θητεύει, δουλεύει μισθῷ. Inde Æsopus ab Idmone, hero suo, Θῆτα appellabatur, ut ex Ptolemæo, Hephæstionis filio, narrat Photius in Bibliotheca: διὰ τὸ δουλικὸς εἶναι καὶ πολύτροπος· θῆτες γὰρ οἱ δοῦλοι. Cives Athenienses in quatuor classes Solon diviserat, in Pentacosiomedimnos, Equites, Zeugitas & Thetes: qua de re Plutarchus in Solone, Aristoteles Polit. II. 10. Pollux VIII. 10. Malè igitur Aldobrandinus hunc locum ita est interpretatus, *ne igitur ego frustra contendi tenuiores ex mercenaria ut eriperem servitute*; qui sic fuit exponendus: *ne igitur illi frustra* (supple Athenienses Diacrii, de quibus supra, οἱ δὲ ἀντικουστήσαντές μου, παρέσχον τοὺς ἄνδρας) *Pauperes suos è mercenaria ut eriperent servitute, contenderunt*. Atheniensium Respublica trifariam divisa erat, in Παραλίους, Πεδιαίους & Διακρίους. Paraliis præerat Megacles, Pediæis Lycurgus, Diacriis Pisistratus. Plutarchus in Solone: προειστήκει τῶν μὲν Πεδιαίων Λυκοῦργος, τῶν δὲ Παραλίων Μεγακλῆς ὁ Ἀλκμαίωνος, Πεισίστρατος δὲ τῶν Διακρίων. Scholiastes Aristophanis ad Vespas: κατὰ γὰρ τοὺς Σόλωνος νόμους, τρεῖς ἦσαν αἱ τάξεις· μία μὲν, τῶν Παραλίων, ὧν προειστήκει Μεγακλῆς· ἑτέρα δὲ, τῶν Πεδιαίων, ὧν προειστήκει Λυκοῦργος· τρίτη δὲ, τῶν Διακρίων, ὧν προειστήκει Πεισίστρατος. Inter Diacrios autem, quorum dux fuit Pisistratus, erant homines capite censi, egestate Divitibus summopere infensi. Plutarchus dicto loco: Πεισίστρατος δὲ (προειστήκει) τῶν Διακρίων, ἐν οἷς ἦν ὁ θητικὸς ὄχλος, καὶ μάλιστα τοῖς πλουσίοις ἀχθόμενος. Pisistratus Tyrannidem animo agitans, his opitulari adversus potentiores simulavit, eorumque operâ oppressis cæteris, Rempublicam invasit.

Ἐκ σοῦ πείσεσθαι] Meliùs aliæ editiones ὑπὸ σοῦ.

Καὶ γὰρ πρὸ τῆς τυραννίδος φίλος σοι ἦν] Quidam etiam amatorem fuisse ajunt. Testatur Ælianus VIII. 16.

67 Καὶ σέ φημι πάντων τυράννων εἶναι βέλτιστον] Idem & Æsopo videbatur, qui propterea Fabulam de Ranis, quæ Regem à Jove petiere, composuit. Phædrus lib. I. Fab. 3.

Arcem Tyrannus occupat Pisistratus.
Cùm tristem servitutem flerent Attici;
Non quia crudelis ille, sed quoniam grave
Omnino insuetis onus, &c.

Hinc illa Ciceronis ad Atticum VII. 20. *Ad fugam hortatur amicitia Pompei, causa bonorum, turpitudo conjungendi cum Tyranno, qui quidem incertum est, Phalarimne, an Pisistratum, sit imitaturus.* Plutarchus quoque in Solone: καὶ πρὸς αὐτὸν (ὁ Σόλων) ἔλεγε, καὶ πρὸς ἑτέρους, ὡς, εἴ τις ἐξέλοι τὸ φιλόπρωτον αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἰάσαιτο τῆς τυραννίδος, οὐκ ἔστιν ἄλλος εὐφυέστερος πρὸς ἀρετὴν οὐδὲ βελτίων πολίτης. Plura de virtutibus ejus & ingenio vide apud Meursium, in Pisistrato cap. VI.

Εἰ διαθεὶς Ἀθηναίοις ἰσοπολιτείαν] Seneca Epist. XC. *Solon, qui Athenas æquo jure fundavit, inter septem avi sapientia notos.* Phædrus dicto loco:

Athenæ quum florerent æquis legibus, &c.

Justinus lib. II. *Tanto temperamento inter Plebem, Senatumque egit, ut ab utrisque parem gratiam traheret.* Solon ipse infrà Epistola ad Crœsum: ἀλλὰ καὶ ἡδίων ἡμῖν ἡ βιοτὴ ἔνθα πᾶσι τὰ δίκαια καὶ ἴσα. Qua de re sibi ipse, etiam compositis versibus, gratulabatur; ut est apud Plutarchum: ἐπισημαίνεται δ' αὐτὸς αὐτῷ τὴν ἐξίσωσιν οὕτως,

Δήμῳ μὲν γὰρ ἔδωκα τόσον κράτος ὅσσον ἐπαρκεῖ,
Τιμῆς οὔτ' ἀφελὼν, οὔτ' ἐπορεξάμενος.
Οἳ δ' εἶχον δύναμιν, καὶ χρήμασιν ἦσαν ἀγητοί,
Καὶ τοῖς ἐφρασάμην μηδὲν ἀεικὲς ἔχειν.
Ἔστην δ' ἀμφιβαλὼν κρατερὸν σάκος ἀμφοτέροισι·
Νικᾶν δ' οὐκ εἴασ' οὐδετέρους ἀδίκως.

Ἐν τῇ παρά σοι βασιλείᾳ] Meliùs ceteræ editiones παρὰ σοῦ.

CHILON.

ΧΕΙΛΩΝ] Scribitur Χίλων apud Herodotum in Polymnia, Plutarchum in Convivio VII. Sapientum; Diodorum Siculum in Excerptis; Clementem Alexandrinum Στρωμ. lib. I. Cyrillum contra Julianum lib. I. Stobæum Serm. III. & Suidam in Χίλων. Etiam Plutarchus in Catone Majore Literatoris cujusdam meminit, qui Catonem erudivit, quem Χίλωνα appellat. Etiam Polybio libro quarto Lacedæmonius quidam, Χίλων dicitur. Et apud Harpocrationem legimus, Χίλων, ὄνομα κύριον. Αἰσχίνης. Sed Χείλων rectiùs videtur: fit enim hoc nomen ἀπὸ τοῦ Χεῖλος. Sextus Pompeius de verborum significatione: CHILO *dicitur cognomento à magnitudine labiorum.* CILO, *sine aspiratione, cui frons est eminentior, ac dextra, sinistraque velut recisa videtur.* 68

Δαμαγήτου] Ita quoque Suidas. Corruptè apud Stobæum Serm. III. Παγήτος.

Λακεδαιμόνιος] Johannes Hantuillensis, Neustrius, in Architrenio, ubi de Septem Sapientibus:

---- *Spartas Chilon illuxit Athenis.*
Sol hominum Solon.

Ita rectè in Laconicis Meursius hunc locum emendabat. Malè vulgò, *Sparta Chilon.*

Ἐπίσταμαι, εἰπεῖν, ἀδικεῖσθαι, σὺ δὲ οὔ] De Chilone Diodorus Siculus dicto loco: τῷ λόγῳ σύμφωνον εἶχε τὸν βίον, ὅπερ σπανίως εὕροι τις ἂν γινόμενον. τῶν γὰρ καθ' ἡμᾶς φιλοσόφων τοὺς πλείστους ἰδεῖν ἔστι, λέγοντας μὲν τὰ κάλλιστα, πράττοντας δὲ τὰ χείριστα. καὶ τὴν ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις αὐτῶν σεμνότητα καὶ σύνεσιν διὰ

διὰ τῆς πείρας ἐλεγχομένην. ὁ δὲ Χίλων χωρὶς τῆς κατὰ τὸν βίον ἐν ἅπασι τοῖς πραττομένοις ἀρετῆς, πολλὰ διενοήθη καὶ ἀπεφθέγξατο μνήμης ἄξια. *Consentientem cum sermonibus suis vitam agebat, quod rarò admodum reperias. Plerosque enim ætatis nostræ Philosophos videre est, pulcherrimis quidem utentes sermonibus, moribus verò turpissimis; qui gravitatem ac prudentiam, quam aspectu verbisque promittunt, factis suis refutant. At Chilo præter constantem in omni vita virtutem, multa & cogitavit & dixit præclarè, quæ memoriâ imprimis digna sunt.* Lacedæmonii autem (Lacedæmonius erat Chilo) injuriarum patientiam profitebantur, immo & eas pati posse precibus à Deo postulabant. Hinc illa apud Petronium: *Et ego quidem tres plagas Spartanâ nobilitate concoxi.* Menandri est hoc quoque:

Οὗτος κράτιστός ἐστ᾽ ἀνὴρ, ὦ Γοργία,
Ὅστις ἀδικεῖσθαι πλεῖστ᾽ ἐπίσταται βροτῶν.

Vide infrà inter dicta Chilonis.

Γέγονε δὲ Ἔφορος κατὰ τὴν πεντηκοστὴν ἕκτην Ὀλυμπιάδα, &c.] Κατὰ τὴν πεντηκοστὴν πέμπτην legit Casaubonus: nullâ addita ratione: sed, puto, ut prius illud membrum cum sequenti quadret: in quo subaudiri velle videtur Casaubonus vocem πεντηκοστήν: & sic quidem Laërtii verba cum ratione temporis satis congruere videntur. aliter in posteriori membro, ducentorum annorum erit ἀναχρονισμός. Vertit Ambrosius: *fuit Ephorus circa* 55. *Olympiadem.* Scaliger ad Eusebii Chronicon; ubi hunc Laërtii locum profert; nihil in eo mutat: sed in sequentibus legit, Παμφίλη δέ φησι κατὰ τὴν πέμπτην, non verò ἕκτην, ut hîc editum est. Nihil quoque in priori membro mutabat Jacobus Palmerius Grentemenilius, vir Chronologiæ peritissimus; sed in posteriori legebat, κατὰ τὴν ἑξῆς, id est, *Olympiade proximè sequenti.* Cyrillus lib. I. contra Julianum ait, LVI. Olympiade, Cyro Persarum regnum obtinente, vixisse Aggæum & Zachariam Prophetas, & jam tum notos esse Simonidem & Chilonem, qui è numero VII. Sapientum fuerunt: πεντηκοστῇ ἕκτῃ Ὀλυμπιάδι, Κύρου διέποντος τὰ κράτη Περσῶν, προεφήτευον Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας· γνώριμοι δὲ ἦσαν ἤδη Σιμωνίδης καὶ Χίλων, τῶν ἑπτὰ Σοφῶν ὄντες. Simonidem, qui inter VII. Sapientes recenseret, præter Cyrillum, neminem vidi. Certè hos inter à Diogene nostro non memoratur, qui fusè de numero & nominibus sapientum agit in Thalete. Quare hæc vox Σιμωνίδης suspecta videtur: immo omnino mendosa est: nam suprà de Simonidis ætate jam retulerat Cyrillus, his verbis, εἰκοστῇ ἐνάτῃ Ὀλυμπιάδι Ἱππώνακτα, καὶ Σιμωνίδην φασὶ γενέσθαι, καὶ τὸν μουσικὸν Ἀριστόξενον. Scripsisse Cyrillum nullus dubito, γνώριμοι δὲ ἦσαν ἤδη Ἐπιμενίδης καὶ Χίλων, τῶν ἑπτὰ Σοφῶν ὄντες.

Καὶ πρῶτον Ἔφορον γενέσθαι.] Cave hæc intelligas de prima Ephororum institutione: quasi dicere voluerit, Chilonem, nondum ante constitutis Ephoris, primum creatum fuisse Ephorum: hoc enim foret falsissimum. Ephori enim à Rege Theopompo primùm instituti, aut à Lycurgo; ut à Cragio docetur, in libro de Rep. Lacedæmoniorum. Ergo vox πρῶτον intelligenda ordinativè; non adverbialiter. hoc ergo sibi vult Laërtius, Chilona fuisse primum ordine inter quinque Ephoros. Primus Ephorus ἐπώνυμος erat, & annum notabat. Vide Palmerium.

Ἐπὶ Εὐθυδήμου] Auctor Olympiadum, ad Olympiadem LVI. anno I. Εὐθύδημος (ἄρχων·) Χείλων πρῶτος Ἔφορος ἐν Λακεδαίμονι κατέστη. Inde corrigendus locus in Chronico Marmoris Arundelliani lineâ 57. Ἄρχοντος Ἀθήνησι τοῦ δήμου. lege τοῦ Εὐθυδήμου. quam emendationem acceptam refero Viro nobilissimo Jacobo Palmerio Grentemenilio. Euthydemi Ἄρχοντες Athenis fuere plures, de quibus consulendus diligentissimus Meursius libro de iis qui Athenis summum illum magistratum obierunt: at nullus Demus hos inter invenitur.

Καὶ πρῶτος εἰσηγήσατο Ἐφόρους τοῖς βασιλεῦσι παραζευγνύναι. Σάτυρος δὲ Λυκοῦργον] Τὸ παραζευγνύναι, si intelligas de prima Ephororum institutione, ut intellexit Meursius in Laconicis II. 4. toto cælo erraveris: nam prima Ephororum institutio, si Satyro & Herodoto credimus, facta est à Lycurgo: si verò Plutarcho, à rege Theopompo, plurimis post Lycurgum annis: nam Theopompus dux erat Laconum in primo bello Messeniaco, quod cœpit Olympiade nonâ, & confectum fuit Olympiade decimâ quartâ, ut computat Pausanias in Messeniacis. Igitur Ephororum institutio præcessit annis 168. vel pluribus, annum quo Chilon Ephorus primus renuntiatus est. Quare Palmerius noster accipienda hæc Sosicratis verba existimabat de Ephororum profectione ad bellum unà cum Regibus. Eusebius sequi videtur Herodoti & Satyri auctoritatem: ponit enim Ephororum institutionem, Olympiade quintâ. Vide hîc Aldobrandinum, & Palmerium.

Σάτυρος] Id est Satyrus, Peripateticus Philosophus, qui illustrium Virorum Vitas scripserat: & de quo adeundus Vossius lib. III. de Historicis Græcis.

Ὥς φησιν Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ] Ἐν τῇ πρώτῃ deest in aliis editionibus: agnoscunt manu exarati Codices, & Vetus Interpres. Ecce tibi verba Herodoti: Ἱπποκράτεϊ, ἐόντι ἰδιώτῃ, καὶ θεωρέοντι τὰ Ὀλύμπια, τέρας ἐγένετο. (Fuit Hippocrates ille Pisistrati Tyranni pater.) θύσαντος γὰρ αὐτοῦ τὰ ἱρὰ οἱ λέβητες ἐπεστεῶτες, καὶ κρεῶν τε ἐόντες ἔμπλεοι καὶ ὕδατος, ἄνευ πυρὸς ἔζεσαν καὶ ὑπερέβαλον. Χείλων δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος παρατυχὼν, καὶ θεησάμενος τὸ τέρας, συνεβούλευεν Ἱπποκράτεϊ, πρῶτα μὲν, γυναῖκα τεκνοποιὸν μὴ ἄγεσθαι ἐς τὰ οἰκία· εἰ δὲ τυγχάνοι ἔχων, δεύτερα τὴν γυναῖκα ἐκπέμπειν· καὶ εἴ τις οἱ τυγχάνοι ἐὼν παῖς, τοῦτον ἀπείπασθαι. οὐκων ταῦτα παραινέσαντος Χείλωνος πείθεσθαι θέλειν τὸν Ἱπποκράτεα· γενέσθαι τε οἱ μετὰ ταῦτα τὸν Πεισίστρατον. *Hippocrati, cùm privatus esset, & Olympia spectaret, prodigium ingens evenit. Nam, cùm sacra ipse faceret, quæ adstabant ahena, plena carne & aquâ, sine igne efferbuerunt, & redundarunt. Quod cùm Chilo Lacedæmonius, fortè præsens, conspicaretur, suasit Hippocrati, primùm, ne secundam uxorem ducere vellet; deinde si jam duxisset, ut dimitteret; ac si filium genuisset, abdicaret.*

Sed Hippocrates, spretis Chilonis monitis, postea Pisistratum sustulit. Ad hanc historiam respexit Auctor libri, εἰ ζῶον τὸ κατὰ γαστρὸς, qui Galeno tribuitur: οὔπω Περικλῆς ἐγένετο Ὀλύμπιος, καὶ πᾶσιν ἤδη φοβερὸς τοῖς Ἕλλησι διὰ τὸ ἐνύπνιον ἦν. οὔπω Πεισίστρατος, καὶ τύραννος ἦν. *Nondum natus erat Pericles Olympius, & jam formidabilis erat omnibus Græcis, propter somnium. Nondum Pisistratus, & Tyrannus erat.*

69 Αἰσώπου] Interfuisse Æsopum VII. Sapientum colloquio apud Crœsum Sardibus, & Corinthi postea apud Periandrum, discimus ex Plutarcho. Ubi autem hunc cum Chilone sermonem habuerit, incertum est.

Ἐρωτηθεὶς, τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, ἔφη, ἐλπίσιν ἀγαθαῖς] Αἱ πονηραὶ ἐλπίδες, ὥσπερ οἱ κακοὶ ὁδηγοὶ, ἐπὶ τὰ ἁμαρτήματα ἄγουσι. *Spes mala, sicut malus dux, ad peccata ducunt*, inquit Socrates, apud Stobæum Serm. CIX. Cæterùm ad hanc interrogationem aliter respondit Aristippus infra apud Laërtium: ἐρωτηθεὶς, τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, ἔφη, ὥσπερ οἱ δεδαμασμένοι ἵπποι τῶν ἀδαμάστων. & aliter Aristoteles: ἐρωτηθεὶς, τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, Ὅσῳ, εἶπεν, οἱ ζῶντες τῶν τεθνηκότων.

Τί δύσκολον; Τὸ τὰ ἀπόῤῥητα σιωπῆσαι] Aliter apud Stobæum Serm. XIX. Χείλων ἐρωτηθεὶς τί χαλεπώτατον; Τὸ γινώσκειν ἑαυτὸν, ἔφη. πολλὰ γὰρ ὑπὸ φιλαυτίας ἕκαστον ἑαυτῷ προστιθέναι.

Γλώττης κρατεῖν, καὶ μάλιστα ἐν συμποσίῳ] Apud Stobæum Serm. III. ubi ex Demetrio Phalereo Chilonis apophthegmata recenset, ita hoc Chilonis recensetur: πίνων, μὴ πολλὰ λάλει· ἁμαρτήσῃ γάρ.

Μὴ κακολογεῖν τοὺς πλησίον, &c.] Apud Stobæum ibidem: μὴ κακολόγει τοὺς πλησίον· εἰ δὲ μὴ, ἀκούσῃ ἐφ' οἷς λυπηθήσῃ. Terent. *ea quæ non volt audiet.*

Μὴ ἀπειλεῖν μηδενὶ, γυναικῶδες γάρ] Longè aliter apud Stobæum: μὴ ἀπείλει τοῖς ἐλευθέροις, οὐ γὰρ καλόν. quo sensu Brutus atque Cassius Antonio rescripserunt: *neque enim decet, aut convenit nobis, periculo ulli submittere animum nostrum: neque est Antonio postulandum, ut iis imperet, quorum operâ liber est. Nos si alia hortarentur, ut bellum civile suscitare vellemus, littera tua nihil proficerent: nulla enim minantis auctoritas apud liberos est.*

70 Ταχύτερον ἐπὶ τὰς ἀτυχίας τῶν φίλων, ἢ ἐπὶ τὰς εὐτυχίας πορεύεσθαι] Paulò aliter apud Stobæum: ἐπὶ τὰ δεῖπνα τῶν φίλων βραδέως πορεύου· ἐπὶ τὰς ἀτυχίας, ταχέως.

Γάμον εὐτελῆ ποιεῖσθαι] Similiter apud Stobæum Serm. III. γάμους εὐτελεῖς ποιοῦ. & Serm. LXVIII. γάμους εὐτελεῖς καὶ ἰσοτίμους ποιεῖν.

Τὸν τεθνηκότα μὴ κακολογεῖν] Apud Stobæum quoque Serm. III. inter Chilonis apophtegmata hoc apophthegma recensetur, his verbis: τὸν τετελευτηκότα μακάριζε. & pleniùs Serm. CXXIII. τὸν τετελευτηκότα μὴ κακολόγει, ἀλλὰ μακάριζε. Lex fuit Solonis, de qua Plutarchus in ejus Vita: ἐπαινεῖται δὲ τοῦ Σόλωνος καὶ ὁ κωλύων νόμος τὸν τεθνηκότα κακῶς ἀγορεύειν. καὶ γὰρ ὅσιον τοὺς μεθεστῶτας, ἱεροὺς νομίζειν, καὶ δίκαιον ἀπέχεσθαι τῶν οὐχ ὑπαρχόντων, καὶ πολιτικὸν ἀφαιρεῖν τῆς ἔχθρας τὸ ἀΐδιον. *Commendatur item Lex Solonis, quæ maledicta vetat in Defunctos congerere. Est enim pium putare eos qui decesserunt, sanctos; abstinere ab iis qui non adsunt, justum; & civile, odii tollere æternitatem.* & Demosthenes Oratione in Leptinem: καὶ μὴν κἀκεῖνος τῶν καλῶς δοκούντων ἔχειν νόμων Σόλωνός ἐστι, μὴ λέγειν κακῶς τὸν τεθνεῶτα, μηδ' ἂν ὑπὸ τῶν ἐκείνου τις ἀκούῃ παίδων αὐτός. *Quin etiam illa lex Solonis est è laudatarum numero, Mortuo nemini maledicendum, etiam ne quis à liberis ejus maledictis incessatur.*

Γῆρας τιμᾶν] Apud Stobæum: πρεσβύτερον σέβου.

Ζημίαν αἱρεῖσθαι μᾶλλον, ἢ κέρδος αἰσχρόν.] Apud Stobæum Serm. III. ζημίαν αἱροῦ μᾶλλον, ἢ κέρδος αἰσχρόν. Sed plenius, ut hîc, Serm. I. ζημίαν αἱροῦ μᾶλλον, ἢ κέρδος αἰσχρόν· τὸ μὲν γὰρ ἅπαξ σε λυπήσει, τὸ δὲ διὰ παντός. Habuit autem hoc Chilon ab Hesiodo, cujus hic versus in Operibus,

Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἶσ' ἄτῃσιν.

Eodem sensu dixit Poëta incertus.

Τὸ κέρδος ἡγοῦ κέρδος, ἂν δίκαιον ᾖ.

Ἀτυχοῦντι μὴ ἐπιγελᾶν] Εὐτυχοῦντι legerat Interpres; vertit enim *elato secundis in rebus non arridendum.* Cave quid mutes. Ita apud Stobæum Serm. III. ubi de dictis Chilonis: τῷ δυστυχοῦντι μὴ ἐπιγέλα. & Serm. CX. ἀτυχοῦντι μὴ ἐπιγέλα· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη. Ita quoque apud Laërtium infra inter dicta Pittaci: ἀτυχίαν μὴ ὀνειδίζειν.

Ἰσχυρὸν ὄντα, πρᾷον εἶναι, ὅπως οἱ πλησίον, &c.] Apud Stobæum Serm. III. ἰσχυρὸς ὢν, ἡσύχιον σεαυτὸν πάρεχε, ὅπως σε αἰσχύνωνται μᾶλλον, ἢ φοβῶνται.

Μανθάνειν τῆς αὐτοῦ οἰκίας προστατεῖν] Apud Stobæum: τῆς ἰδίας οἰκίας προστάτει.

Τὴν γλῶτταν μὴ προτρέχειν τοῦ νοῦ.] Apud Stobæum: ἡ γλῶσσά σου μὴ προτρεχέτω τοῦ νοῦ. Sed & Auctor παραινέσεως ad Demonicum: ἐν πολλοῖς ἡ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας· sive is sit Isocrates Apolloniates, veteris illius Isocratis, qui Socratis & Platonis æqualis fuit, discipulus: sive Isocrates alius, Dionysii Halicarnassei sodalis: quippe ea de re ambigitur; de qua Muretus Var. lect. lib. & cap. I.

Θυμοῦ κρατεῖν] Habes totidem verbis apud Stobæum.

Μὴ ἐπιθυμεῖν ἀδυνάτων] Idem legas apud Stobæum. Horatius: *animum rege.*

Ἐν ὁδῷ μὴ σπεύδειν. λέγοντα μὴ κινεῖν τὴν χεῖρα. μανικὸν γάρ] Paulò aliter refert Stobæus: ἐν ὁδῷ μὴ σπεῦδε προάγειν, μηδὲ τὴν χεῖρα κινεῖν· μανικὸν γάρ. ubi pro μὴ σπεῦδε προάγειν, legendum fortè, μὴ σπεύδειν, ut apud Laërtium. quid enim hoc sibi vult μὴ σπεῦδε προάγειν? Magnanimi βραδεῖαν κίνησιν esse, notavit magnus Magister in Ethicis.

Νόμοις πείθεσθαι] Totidem verbis apud Stobæum.

Τῶν δὲ ᾀδομένων αὐτοῦ, &c.] Inde apparet versus esse qui sequuntur. 71

Αὐτὸς μὲν κατὰ τὸν νόμον, τὸν δὲ φίλον πείσειν ἀποδικάσαι αὐτοῦ, ἵνα ἀμφότερα καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν φίλον τηρήσῃ.] Post illa verba αὐτὸς μὲν κατὰ τὸν νόμον, desiderari aliquid Casaubonus verè existima-

bat. Scripserat fortasse Laërtius: κρίνων γάρ ποτε φίλῳ δίκην· αὐτὸς μὲν κατεδίκαζε κατὰ τὸν νόμον, τοὺς δὲ φίλους (supple συνδικαστὰς) ἔπεισεν ἀποδικάσαι αὐτὸν, ἵνα ἀμφότερα καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν φίλον τηρήσῃ. Hoc est, *Cùm super amici capite Judex cum aliis sederet, ipse quidem secundum leges judicavit, & amicum condemnavit; amicis ut eum absolverent, persuasit: idque, ut utrumque & amicum & legem ipse servaret.* Hanc fuisse Laërtii mentem patet ex his Gellii lib. I. cap. 3. *Lacedamonium Chilonem, unum ex illo inclyto numero Sapientum, scriptum est in libris eorum, qui vitas, resque gestas clarorum hominum memoria mandaverunt, quum die vita sua postremo eum inibi mors occuparet, ad circumstantes amicos sic loquutum:* Dicta mea, *inquit*, factaque in ætate longa pleraque omnia fuisse non pœnitenda, forsitan vos etiam sciatis. Ego certè in hoc quidem tempore non fallo me, nihil esse quicquam commissum à me, cujus memoria rei aliquid pariat ægritudinis: nisi profectò illud unum sit, quod rectè ne, an perperam, fecerim, nondum mihi planè liquet. Super Amici capite Judex cum duobus aliis fui. Lex ita fuit, uti eum hominem condemnari necesse esset. Aut Amicus igitur capitalis perdendus, aut adhibenda fraus Legi fuit. Multa cum Amico meo ad casum tam ancipitem medendum consultanti visum est esse id quod feci, præ hoc quod erant alia, toleratu facilius: Tacitus ad condemnandum sententiam tuli; his qui simul judicabant, ut absolverent, persuasi. Sic mihi & Judicis & Amici officium in re tanta salvum fuit. Vox κατεδίκαζε, quæ κατάζε compendiosè scripta fuerat, omissa videtur ab imperito Librario, propter sequentem κατὰ; qui & τὸν φίλον pro τοὺς δὲ φίλους scripsisse videtur, propter præcedentia verba κρίνων γάρ ποτε φίλῳ δίκην. quàm verò proclive fuerit mutare ἔπεισεν in πεῖσαι, & αὐτοῦ in αὐτὸν, nemo non videt. δίκη etiam de criminibus usurpatur. Vide Budæum in Commentariis Linguæ Græcæ, statim initio.

Περὶ Κυθήρων] Ita quoque MS. Regiæ Bibliothecæ. περὶ Κυθήρας numero singulari editio Stephani minùs rectè. Vide Aldobrandinum.

Καταμαθὼν γὰρ τὴν φύσιν αὐτῆς, Εἴθε, ἔφη, &c.] Habuit hæc Laërtius ex Herodoto: qui in Polymnia, ubi de consilio illo quod Demaratus, Lacedæmoniorum Rex, sed exul, Xerxi dedit, de subigendis Lacedæmoniis, Chilonis prædictionem de Cytheris ita narrat: ἔστι δὲ ἐπ' αὐτῇ, (sermo est de orâ Lacedæmonicâ, in quam trecentas naves cum suis propugnatoribus ut mitteret, Xerxi auctor erat Demaratus) νῆσος ἐπικειμένη, τῇ οὔνομά ἐστι Κύθηρα· τὴν Χίλων, ἀνὴρ παρ' ἡμῖν σοφώτατος γενόμενος, κέρδος μέζον ἔφη εἶναι Σπαρτιήτῃσι κατὰ τῆς θαλάσσης καταδεδυκέναι μᾶλλον ἢ ὑπερέχειν, αἰεί τι προσδοκῶν ἀπ' αὐτῆς τοιοῦτο ἔσεσθαι οἷόν τι ἐγὼ ἐξηγέομαι· οὔτι τὸν σὸν στόλον προειδώς, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως φοβεόμενος ἀνδρῶν στόλον. ἐκ ταύτης ὦν τῆς νήσου ὁρμεώμενοι, φοβεόντων τοὺς Λακεδαιμονίους. παροίκου δὲ πολέμου σφι ἐόντος οἰκηΐου, οὐδὲν δεινοὶ ἔσονταί τοι, μὴ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἁλισκομένης ὑπὸ τοῦ πεζοῦ, βοηθέωσι ταύτῃ· καταδουλωθείσης δὲ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, ἀσθενὲς ἤδη τὸ Λακωνικὸν μοῦνον λείπεται. ἢν δὲ ταῦτα μὴ ποιέῃς, τάδε τοι προσδόκα ἔσεσθαι· ἔστι τῆς Πελοποννήσου Ἰσθμὸς στεινός. ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ πάντων Πελοποννησίων συνομοσάντων ἐπί σοι, μάχας ἰσχυροτέρας ἄλλας τῶν γενομένων προσδέκεο ἔσεσθαί τοι. ἐκεῖνο δὲ ποιήσαντι, ἀμαχητὶ ὅ, τε Ἰσθμὸς οὗτος καὶ αἱ πόλεις προσχωρήσουσι. *Adjacet autem illi Insula, nomine Cythera: quam obrui mari quàm exstare conducibilius esse Lacedamoniis Chilon ajebat, vir apud nos sapientissimus: videlicet exspectans semper ab ea aliquid tale futurum, quale nunc ego expono: non ille quidem tuam classem pravidens, sed quamcumque similiter extimescens. Ex hac igitur Insula proficiscentes Tui Lacedamonios territent. Ita illi domestico occupati bello, neque tibi erunt infesti, neque catera Gracia, quum à tuis pedestribus copiis expugnabitur, auxilia ferent. Subactâ autem reliquâ Graciâ Lacones per se reddentur invalidi. Quod nisi feceris hoc fore exspecta: Est Peloponnesi arctus Isthmus, quo in loco Peloponnensibus omnibus coactis, alia tibi pralia superioribus atrociora futura prospicio. At si illud feceris, & Isthmus hic citra pralium, & catera civitates ultro tibi se dedent.*

Βραχυλόγος τε ἦν. ὅθεν καὶ Ἀρισταγόρας] Suidas 72
totidem verbis: Χίλων, &c. ὃς ἦν βραχυλόγος· ὅθεν καὶ Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος τοῦτον τὸν τρόπον Χιλώνειον καλεῖ. καὶ Χιλώνειος τρόπος ἡ βραχυλογία· ὁ γὰρ Χίλων βραχυλόγος ἦν. Chilon ipse apud Ausonium, post Solonem verba faciens:

Lumbi sedendo, oculique spectando dolent,
Manendo Solonem, quoad se se recipiat.
Quàm pauca, quàm diu loquuntur Attici!
Unam trecentis versibus sententiam
Tandem peregit; meque respectans abit.
Spartanus ego sum Chilon, qui nunc prodeo,
Brevitate notâ, quâ Lacones utimur,
Commendo nostrum γνῶθι σεαυτὸν, &c.

Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος] Idemne sit Aristagoras ille Milesius ac Aristagoras Ægyptiacorum scriptor, de quo supra ad Laërtii proœmium, addubitabat meritò Gerardus Joannes Vossius, libro III. de Historicis Græcis. Interpretatur Aldobrandinus hunc locum de Aristagora, Mileti Procuratore, Molpagoræ filio, Histiæi Milesiorum Tyranni genero, de quo Herodotus lib. v.

Βράγχου δὲ εἶναι, ὃς τὸ ἱερὸν ἔκτισε τὸ ἐν Βραγχίδαις] Locus obscurus & meo judicio mutilus; ideoque ab Ambrosio prætermissus. Existimârim tamen hoc voluisse Laërtium, Aristagoram Milesium brevem illum loquendi modum *Chilonium* appellâsse, quia inter Lacedæmonios, brevitatis amantes, præcipuè breviloquus fuit Chilon: illius autem loquendi modi auctorem fuisse Branchum, qui apud Branchidas Templum condidit, & qui ejus Antistes fuit. Notum quàm paucis verbis ederentur Oracula. Erat autem Templum illud in agro Milesio, Apollinis oraculo celeberrimum. Branchus Apollinis fuit Amasius, Machæræi, viri Delphi, de stirpe natus, ut est apud Strabonem lib. IX. & lib. XIV. qui Branchum non Templi conditorem facit, ut Laërtius, sed Antistitem. Ab eo Brancho *Branchida* dicti sunt qui ei eo in fa-

no successerunt Antistites; eadem ratione quâ Jamidæ, Telliadæ, Clytidæ dicti sunt olim familiæ Vatum in Græcia, ut doctè ad Marcellinum doctissimus Valesius observavit: ubi & ex Canone in narratione 38. & 44. docuit nos Evangelum Brancho primùm successisse. Branchidæ illi Antistites *Branchidarum* nomen postea loco dedere, qui tandem *Didymæi Apollinis* nomine fuit appellatus, ut est apud Plinium, lib. v. cap. 29. & Pomponium Melam lib. I. cap. 17. Vide nos supra ad Thalem.

Περὶ τὴν πεντηκοστὴν δευτέραν Ὀλυμπιάδα, ὅτε Αἴσωπος ὁ λογοποιὸς ἤκμαζεν,] Mortuus est autem Æsopus anno I. Olympiadis LIV. quemadmodum Eusebius & Suidas testantur: ut ferendus non sit Planudes, qui, in Æsopi Vita, Æsopum venisse vult in Ægyptum Rege Nectenabo; quique eum & Piræum & Euripidem nominantem inducit; de qua ἀνιστορησίᾳ Gaspar Bachetus Meziriacus in Vita Æsopi, & Franciscus Vavassor libro illo suo elegantissimo de Ludicra Dictione.

Ὁ λογοποιὸς] Hoc est, *Fabulator*. Hesychius: λογοποιήσαντες, πλασάμενοι λόγους ψευδεῖς. Ita autem dictus est Æsopus, non quòd primus muta loqui docuerit, nam ante eum Hesiodus hoc fecerat in sermone Lusciniæ ad Accipitrem; sed quia præcipue hoc scribendi genus sectatus est: unde & *Fabulæ Æsopicæ* similes Fabulæ dicuntur.

Ἐτελεύτησε δ', ὥς φησιν Ἕρμιππος, ἐν Πίσῃ, τὸν υἱὸν Ὀλυμπιονίκην, &c.] Plinius VII. 32. ubi de Chilone: *Quin & funus ejus, cùm, victore filio Olympiæ, expirasset gaudio, tota Græcia prosequuta est.* Tertullianus libro de Anima sect. 52. *Nam etsi præ gaudio spiritum quis exhalet, ut Chilon Spartanus, dum victorem Olympiæ filium amplectitur.* Ceterùm hîc rectiùs legeretur, τὸν υἱὸν Ὀλυμπιονίκην πυγμῆς ἀσπαζόμενος.

73 Οὕνεκα υἱὸς] Rectiùs οὕνεκεν Editiones Stephani.

Τόνδε δορυστέφανος Σπάρτα] Spartani hastâ eminebant. Procopius in epistola ad Musæum: ἄλλοις μὲν γὰρ ἄλλος μεγαφρονεῖ· ὁ Λυδὸς χρυσῷ· ὁ Σπαρτιάτης, τῷ δόρατι· χορδαῖς, Ἀρίων.

Ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα] Clemens Stromat. VI. Τί δὲ, οὐχὶ καὶ Χίλωνος τοῦ σοφιστοῦ ἀποφθεγξαμένου, ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα, Ἐπίχαρμος τὴν αὐτὴν γνώμην ἑτέρῳ ὀνόματι προσηνέγκατο, εἰπὼν ἐγγύα ἄτας θυγάτηρ, ἐγγύα δὲ ζαμίας. & lib. I. τὸ δ' ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα, Κλεομένης μὲν ἐν τῷ περὶ Ἡσιόδου Ὁμήρῳ φησὶ προειρῆσθαι διὰ τούτων,

Δειλαί τοι δειλῶν τε καὶ ἐγγύαι ἐγγυάασθαι.

Οἱ δὲ περὶ Ἀριστοτέλη Χίλωνος αὐτὸ νομίζουσι. Δίδυμος δὲ Θαλοῦ φησιν εἶναι τὴν παραίνεσιν. Plinius dicto lolo: *Rursus Mortales oraculorum societatem dederunt Chiloni Lacedæmonio, tria præcepta ejus Delphis consecrando aureis literis quæ sunt hæc:* Nosse se quemque, &, nihil nimiùm cupere: comitemque æris alieni atque litis esse miseriam. Thaleti tribuitur in Epigrammate de dictis VII. Sapientum:

Ἐγγύην φεύγειν δὲ, Θαλῆς Μιλήσιος ηὔδα.

unde Ausonius:

Mileti, fugisse *Thales* vadimonia, *alumnus*.

Et:

Thales, ἐγγύα, πάρεστι δ' ἄτη, *pretulit*;
Spondere qui nos, noxa quia præsto est, vetat.
Hoc nos monere fœneratis non placet.

ubi τὸ *fœneratis* est *feneratoribus*. Et postea de Thalete:

Nos, ἐγγύα, πάρεστι δ' ἄτη, *dicimus:*
Latinum est, sponde, noxa est præsto tibi.
Per mille possum currere exempla, ut probem
Prædes, vadesque pœnitudinis reos.

Mirum verò in illo apophthegmate, (verba sunt Salmasii de Modo Usurarum cap. 16.) non dico omnes recentiores Interpretes; nam de his quid mirum? sed Ausonium, ἐγγύα pro verbo accepisse, & *sponde* vertisse. Nomen est, non verbum; nec verbi imperandi modus. Quod si esset, ab agendi verbo ἐγγυᾶν veniret, quod hoc sensu Græcis non usurpatur. Sed in patiendi forma ἐγγυᾶσθαι est *spondere*, non ἐγγυᾶν. ἐγγύα, non est *sponde*, sed *sponsio:* & ἐγγυῶ scribendum esset, ut esset *sponde*, ab ἐγγυῶμαι. Malè autem ceteræ Editiones Laërtianæ ἄτᾳ habent in dandi casu, ἐγγύα, πάρα δ' ἄτᾳ, hoc est ad verbum, *sponsio, ei verò præsto est noxa.* Similes loquutiones observat Salmasius loco laudato; quas vide. ἐγγύη, est etiam ἡ γάμου ἀπογραφή· atque inde est quòd hoc Chilonis dictum nonnulli de nuptiis acceperunt. Plutarchus in Convivio sub finem: καὶ τοῦτο δὲ τὸ πολλοὺς μὲν ἀγάμους, πολλοὺς δὲ ἀπίστους, ἐνίους δὲ καὶ ἀφώνους πεποιηκὸς, ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα.

Ἐπιστέλλεις ἐμμεῖναι στρατείας] Cæteræ Editiones ἐπιστέλλεις ἐμῖν ἀστράτειαν. & ita MSS. tres Regiæ Bibliothecæ. sed unus habebat postea ὡς αὐτόσκα ἐξεφροστιταιτῶν δὲ δοκέω· alter ὡς αὐτεσκα ἐξέρποις, ἐγὼν δὲ δοκέω. Legit Casaubonus probabili conjectura, ἐπιστέλλεις ἁμὶν ἐκστράτειαν ἐπὶ ἐκδάμως, καὶ ὡς αὐτὸς ἐξέρποις.

Καὶ τῆνον] Laconicè pro ἐκεῖνον. Plutarchus in Convivio: ὁ δὲ καὶ Χίλων, λακωνίσας τῇ φωνῇ, Καὶ τύνη, ἔφη, βραδὺς, &c.

Ὅστις καὶ οἴκοι ἐξ αὐτὸς αὐτῶ κατθάνῃ] Ἐξ αὐτὸς αὐτοῦ ceteræ Editiones, & MS. unus. sed αὐτῶ rectum est; est enim genitivus Doricus. An potiùs legendum, ὅστις καὶ οἴκοι ἐξ αὐτῶ αὐτὸς κατθάνῃ;

PITTACUS.

Ὑῤῥαδίου] Suidas: υἱὸς Καΐκου καὶ Ὑῤῥαδίου, 74 Θρακὸς· μητρὸς δὲ Λεσβίας. Lege Καΐκου, ἢ Ὑῤῥαδίου. Idem Suidas, in ὕῤῥα: ὕῤῥα, παῖς. ὁ Πιττακὸς καὶ Ὑῤῥάδιος, ὁ αὐτός. καὶ Ὑῤῥαδιαῖος, ὄνομα κύριον. Etiam Hesychius ὕῤῥα, παιδίον significare ait. ὑῤῥάδιος, inquit, ἀπό τινος τῶν προγόνων, ἄδοξος, ἢ εἰκαῖος. ὕῤῥα, παιδίον. Sed & Varinus Ὑῤῥάδιον, de Pittaci patre interpretatur. Ὑῤῥάδιον, inquit, κύριον. ὁ πατὴρ τοῦ Πιττακοῦ. Et Theodorus libro II. Grammatices patronymicum esse ait. Verba ejus sunt: ἔστι δὲ καὶ ἑτέρου πατρωνυμικοῦ εἶδος καταχρηστικῶς ἐπὶ μὲν ἀρσενικοῦ εἰς διος. οἷον, Ὑῤῥάδιος. Ὑῤῥάδιος autem est ab ὕῤῥα, quod est *puer:* ὕῤῥα autem ab ὗρ Laconico, pro ὗς: unde ὗραξ: ex quo *sorex.* ὗς, ὗρ, ὕρα, ὕῤῥα,

ὑβρώδιος. ὗς verò ab ὕω, *produco*: unde υἱὸς & υἱεὺς, *filius*, & ὕλη, *materia*, *silva*. Ab eodem ὗς, est μῦς, *mus*: hoc est, προγέννημά τι, *animalculum quoddam*. Ex ὕω verò, factum φύω, præposito φ: ut φόξος, ab ὀξύς. A φύω verò, φύλλον, φυτὸν, φυτεύω, &c. Ab ὕλη verò, ξύλον. Sed de his pluribus, Deo dante, in Radicibus nostris Linguæ Græcæ.

Οὗτος μετὰ τῶν Ἀλκαίου γενόμενος ἀδελφῶν] Alcæi fratres fuere Cicis & Antimenides. De Antimenide, videndus Strabo lib. XIII.

Μέλαγχρον] Suidas in Πιττακός· Μέλαγχρον τὸν Τύραννον Μιτυλήνης ἀνεῖλε.

Καὶ περὶ τῆς Ἀχιλλείτιδος χώρας μαχομένων Ἀθηναίων καὶ Μιτυληναίων, ἐστρατήγει μὲν αὐτὸς, Ἀθηναίων δὲ Φρύνων] Post vocem αὐτὸς, vocem Μιτυληναίων excidisse rectè monuit Casaubonus ex Strabone lib. XIII. & Plutarcho de malignitate Herodoti. Adde & Æschyli Scholiasten ad Eumenidas: Μιτυληναῖοι ἐμάχοντο πρὸς Ἀθηναίους περὶ πόλεως Σιγείου· ἔδοξεν οὖν μονομαχίᾳ λῦσαι τὸν πόλεμον. καὶ ὑπὲρ μὲν Μιτυληναίων ἐπολέμει Πιττακὸς, ὑπὲρ δὲ Ἀθηναίων Φρύνων· ἡττηθέντος δὲ Φρύνωνος διελύθη τὰ τῆς μάχης. Idem legas in Descriptione Olympiadum, Olympiade ΜΘ. περὶ τῆς Ἀχιλλείτιδος χώρας μαχομένων Ἀθηναίων καὶ Μιτυληναίων, Πιττακὸς ὁ Μιτυληναῖος, τῶν ἑαυτοῦ πολιτῶν στρατηγῶν, συνέθετο μονομαχῆσαι πρὸς Φρύνωνα στρατηγὸν Ἀθηναίων παγκρατιαστὴν Ὀλυμπιονίκην· καὶ δίκτυον ἔχων ὑπὸ τὴν ἀσπίδα, λαθραίως περιέβαλε τὸν Φρύνωνα, καὶ κτείνας αὐτὸν περιέσωσε τὸ χωρίον: quæ ex Diogene nostro exscripsit sine dubio Scaliger. Vitiosè apud Isidorum Pelusiotam, Φρύνων ille, Φρύων appellatur. Verba ejus sunt in epistola sexta libri quinti: φασὶ γὰρ ὡς Πιττακὸς λαβὼν τὴν ἀρχὴν παρὰ Μιτυληναίων, νενικηκὼς Φρύωνα μονομαχίᾳ, τὸν ἄρχοντα Ῥηγίου, ἀπεδίδου τὴν ἀρχήν. τῶν δὲ μὴ βουλομένων κομίσασθαι ἐβιάσατο, μὴ βουλόμενος τύραννος, ἀλλ' ἰδιώτης εἶναι, &c. ubi pro Ῥηγίου, legendum Σιγείου.

Ἀχιλλείτιδος χώρας] Strabo dicto loco: Ἀχίλλειον δ' ἐστὶν ὁ τόπος, ἐν ᾧ τὸ Ἀχιλλέως μνῆμα, κατοικία μικρά.

Συνέθετο δὴ μονομαχῆσαι πρὸς αὐτόν· καὶ δίκτυον ἔχων] Strabo ibidem: ὕστερον δ' ἐν μονομαχίᾳ προσκαλεσαμένου τοῦ Φρύνωνος ἁλιευτικὴν ἀναλαβὼν σκευὴν, συνέδραμε, καὶ τῷ μὲν ἀμφιβλήστρῳ περιέβαλε, τῇ τριαίνῃ δὲ, καὶ τῷ ξιφιδίῳ ἔπειρε, καὶ ἀνεῖλε. μένοντος δ' ἔτι τοῦ πολέμου, Περίανδρος διαιτητὴς αἱρεθεὶς ὑπὸ ἀμφοῖν ἔλυσε τὸν πόλεμον, &c. Festus: *Retiario pugnanti adversus Mirmillonem cantabatur*: Non te peto, piscem peto. quid me fugis, Galle, &c. *Hoc autem genus pugnæ institutum* videtur *à Pittaco, uno ex Septem sapientibus, qui adversus Phrynonem dimicaturus propter controversias finium, quæ erant inter Atticos & Mitylenæos rete occulto lato impedivit Phrynonem.* Polyænus Stratag. lib. I. Πιττακὸς δὲ ὑπὸ τῇ ἀσπίδι κρύψας ἀμφίβληστρον, περιέβαλλε τὸν Φρύνωνα, καὶ ῥᾳδίως ἐπισπασάμενος κτιννύει· καὶ Σίγειον τοῖς δεσμοῖς τῷ τε λίνῳ ἐθήρευσεν, &c. Οἷόν τε νῦν οἱ μονομάχοι λίνον ἔχουσι.

ἰσχυρῶς ἐτίμησαν] ἰσχυρῶς, id est: *valdè*. Ælia-
75 nus Var. Histor. XIII. 38. ἰσχυρῶς Ὅμηρον ἐθαύμαζεν Ἀλκιβιάδης. Ita nos Galli, *ils l'honorérent fort: Il l'admiroit fort.*

Καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνεχείρησαν] Corrige ἐνεχείρισαν. Alcæus, apud Plutarchum in Amatorio, negat Mitylenæos Pittaco Tyrannidem ultro detulisse.

Ὁ δὲ ἱερὰν ἀνῆκεν] Florens Christianus ἀνέθηκεν. Mihi placet nihil mutare.

Ἥτις νῦν Πιττάκειος καλεῖται] Plutarchus de Herodoti malignitate, ubi de certamine Pittaci contra Phrynonem: τῶν δὲ Μιτυληναίων δωρεὰς αὐτῷ μεγάλας διδόντων, ἀκοντίσας τὸ δόρυ, τοῦτο μόνον τὸ χωρίον ἠξίωσεν ὅσον ἐπέσχεν ἡ αἰχμή· καὶ καλεῖται μέχρι νῦν Πιττάκιον. *Ac Mitylenæis magna ei dona offerentibus, conjectâ hastâ id duntaxat agri petiit, quò cuspis pertigisset: locusque is etiamnum* Pittacium *dicitur.* Aliter Cornelius Nepos, sive Æmilius Probus, in Thrasybulo: *Bene ergo Pittacus ille, qui Septem Sapientum numero est habitus, cùm ei Mitylenæi multa millia jugerum agri muneri darent: Nolite, rogo vos, inquit, mihi dare quod multi invideant, plures etiam concupiscant. quare & istis nolo ampliùs quam centum jugera, quæ & meam animi æquitatem, & vestram voluntatem indicent.*

Ἀποτεμόμενος] Malè Editio princeps, ἀποτυγχανόμενος.

Τὸ ἥμισυ τοῦ παντὸς πλεῖον εἶναι] Hesiodus in Operibus lib. I.

Νήπιοι· οὐδ' ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντός.

Ἀλλὰ καὶ Κροίσου διδόντος χρήματα οὐκ ἐδέξατο, εἰπὼν ἔχειν ὧν ἐβούλετο διπλάσια] Meminit Plutarchus libro περὶ φιλαδελφίας· Οἷόν ἐστι καὶ τὸ τοῦ Πιττακοῦ πρὸς τὸν βασιλέα Λυδῶν πυνθανόμενον, εἰ χρήματα ἐστιν αὐτῷ· διπλάσια, εἶπεν, ἢ ἐβουλόμην, τοῦ ἀδελφοῦ τεθνηκότος. *Quale est illud Pittaci, qui à Rege Lydorum interrogatus an pecunias possideret: Duplò majores, inquit, quàm vellet, fratre scilicet defuncto.* Etiam Diodoro Siculo in Excerptis dicitur Pittacus in contemnendo lucro abstinentissimus: κατὰ τὴν πρὸς τὸ κέρδος μεγαλοψυχίαν ἀφιλάργυρος. Stobæus quoque Serm. VIII. Pittaco tribuit hoc effatum: ἄπληστον τὸ διαπαντὸς κέρδος. *Quæsitum ubique lucrum, inexplebile.* Sed quando de pecuniis mentio injecta est, non gravabor Pittaci in Amphiaraum apophthegma hîc adnotare, cujus meminit Aristoteles Rhetor. II. 13. Juvenes videlicet, quia nondum indigentiam experti sunt, pecuniarum studiosos minimè esse.

Τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τυῤῥαῖον] Ita omnes Codices manu 76
exarati, nec non Basileensis editio. Malè Πυῤῥαῖον Editio Stephani.

Καθήμενον ἐπὶ κουρείου] Sedere solebant Otiosi in Tonstrinis ad confabulandum, quas propterea Theophrastus, teste Plutarcho in Symposiacis, ἄοινα συμπόσια appellabat.

Συγγνώμη τιμωρίας κρείσσων] Julianus Imperator Oratione II. τὸν Πιττακὸν ἐπαινῶν τοῦ λόγου, ὃς τὴν συγγνώμην τῆς τιμωρίας προὐτίθει. Stobæus Serm. XVII. Πιττακὸς ἀδικηθεὶς ὑπό τινος, καὶ ἔχων ἐξουσίαν αὐτὸν κολάσαι, ἀφῆκεν, εἰπὼν, συγγνώμη τιμωρίας ἀμείνων· τὸ μὲν γὰρ, ἡμέρου φύσεώς ἐστι, τὸ δὲ, θηριώδους. Benignissimum quoque fuisse Pittacum, &

qui aliorum culpam libenter excusaret, scribit Diodorus Siculus in Excerptis.

Νόμους δὲ ἔθηκε τῷ μεθύοντι, ἐὰν ἁμάρτῃ, &c.] Meminit Aristoteles de Republica lib. II. cap. 12. ἐγένετο δὲ καὶ Πιττακὸς νόμων δημιουργὸς ἀλλ' οὐ πολιτείας· νόμος δ' ἴδιος αὐτοῦ, τὸ τοὺς μεθύοντας ἄν τι πταίωσι πλείω ζημίαν ἀποτίνειν τῶν νηφόντων. διὰ γὰρ τὸ πλείους ὑβρίζειν μεθύοντας ἢ νήφοντας, οὐ πρὸς τὴν συγγνώμην ἀπέβλεψεν, ὅτι δεῖ μεθύουσιν ἔχειν μᾶλλον· ἀλλὰ πρὸς τὸ συμφέρον. *Fuit autem & Pittacus Legum quidem Opifex, sed non Reip. Lex autem ejus propria est, ut si quem Ebrii pulsarint, graviores pœnas dent, quàm si Sicci pulsarint. Propterea enim quod plures Temulenti atque Ebrii, petulantes & contumeliosi sint in alterum, quàm Sicci & Sobrii: non ad ignoscendi rationem spectavit, Ebriis magis esse ignoscendum, sed ad utile.* Et Nicomacheorum libro III. cap. 7. καὶ γὰρ ἐπ' αὐτῷ τῷ ἀγνοεῖν κολάζουσιν, ἐὰν αἴτιος εἶναι δοκῇ τῆς ἀγνοίας· οἷον, τοῖς μεθύουσι διπλᾶ τὰ ἐπιτίμια· ἡ γὰρ ἀρχὴ ἐν αὐτοῖς· κύριος γὰρ τοῦ μὴ μεθυσθῆναι· τοῦτο δ' αἴτιον τῆς ἀγνοίας. *Nam etiam propterea quòd quippiam ignoratum sit, castigant Latores Legum, si quis sibi ipse sua inscientia causa esse videatur. Verbi gratia, in Ebrios duplex pœna constituta est: principium enim in ipsis est. Nam situm in eis erat, ne ebrii fierent: ebrietas autem causa inscientia est.* Meminit & Plutarchus in Convivio: ὑποφθάσας δὲ Ἀνάχαρσις, Σὲ γὰρ, ὦ Πιττακὲ, καὶ τὸν σὸν ἐκεῖνον φοβεῖται νόμον, ἐν ᾧ γέγραφας, ἐάν τις ὁτιοῦν μεθύων ἁμάρτῃ, διπλασίαν ἢ τῷ νήφοντι τὴν ζημίαν· *Subjecit autem Anacharsis: quia tuam illam duram timet legem, quâ si quis per ebrietatem delinquat, duplam ejus, quæ sobrio infligeretur, pœnam constituisti.* Non autem abs re forsan fuerit hîc observare, quod de Pittaco narrat Athenæus libro x. Periandrum Corinthium monuisse ut ebrietatem fugeret ac comessationes, ne talis esse cognosceretur qualis revera esset, non qualem se esse simulabat.

Πολλοῦ κατὰ τὴν νῆσον οἴνου γινομένου] Lesbos maximè fuit vitifera. Diodorus Siculus in Excerptis: Πιττακὸς ὁ Μιτυληναῖος οὐ μόνον ἐν σοφίᾳ θαυμαστὸς ἦν, ἀλλὰ καὶ πολίτης ἐγένετο τοιοῦτος, οἷον ἕτερον οὐκ ἤνεγκεν ἡ νῆσος. δοκῶ δ' οὐδ' ἂν ὕστερον ἐνέγκαι, μέχρι ἂν τὸν οἶνον φέρῃ πλείω τε καὶ ἡδίω. *Pittacus Mitylenæus, non solùm sapientia nomine vir admirandus fuit, sed etiam ejusmodi civis, qualem antea nullum Lesbos insula produxit; neque in posterum meo judicio productura est, donec vinum quoque largius ac suavius ferat.* Lesbii vini plurima apud Auctores mentio: apud Virgilium in Georgicis, A. Gellium XIII. 7. Athenæum lib. 1. alios.

Εἰπέ τε χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι· οὗ καὶ Σιμωνίδης μέμνηται] Plutarchus in Convivio: καὶ Πιττακὸς εἰ μοναρχίᾳ μὴ προσῆλθεν, οὐκ ἂν εἶπεν, ὡς χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι. Meminit & Basilius in Exhortatione ad Adolescentes: ἀληθὴς ὁ τοῦ Πιττακοῦ λόγος, ὃς χαλεπὸν ἔφησεν ἐσθλὸν ἔμμεναι. Et pleniùs Zenobius Centuriâ VI. Proverb. 38. χαλεπὰ τὰ καλά. παροιμία, ἧς μέμνηται καὶ Πλάτων. ἐλέχθη δὲ ἐντεῦθεν. Περίανδρον τὸν Κορίνθιον κατ' ἀρχὰς μὲν εἶναι δημοτικὸν, ὕστερον δὲ, τὴν προαίρεσιν μεταβαλεῖν, καὶ τυραννικὸν ἀπὸ δημοτικοῦ γενέσθαι. καὶ ταῦτα Πιττακὸν πυθόμενον τὸν Μιτυληναῖον, καὶ δείσαντα περὶ τῆς αὐτῆς γνώμης, φυγεῖν τότε τυραννεῖσθαι Μιτυληναίων. ἀλλὰ πυνθανομένων δι' ἣν αἰτίαν ἀφίστατο τῆς ἐξουσίας, εἰπεῖν τὸν Πιττακὸν, Ὡς ἄρα χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι· νομίσαντα διὰ τὰ συμβάντα τῷ Περιάνδρῳ, δυσχερέστατον εἶναι τηρῆσαι τὴν ἑαυτοῦ γνώμην· Σόλωνα δὲ ταῦτα πυνθανόμενον, εἰπεῖν, Χαλεπὰ τὰ καλά. καὶ ἐντεῦθεν εἰς παροιμίαν ἐλθεῖν. ἄλλοι δὲ, τὸ χαλεπὸν ἀκούουσιν ἐπὶ ἀδυνάτου. ἀδύνατον οὖν εἶναι ἐφ' ἅπαντα ἀγαθόν. Corrigendus obiter Suidas: Πιττάκειον, μετουσιαστικὸν, τὸ τοῦ Πιττακοῦ. Καὶ Σίμων φησὶν, ἄνδρ' ἀγαθὸν ἀλαθέως γενέσθαι χαλεπὸν, τὸ Πιττάκειον· εἴρηκε γὰρ ὁ Πιττακὸς χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι. Lege Καὶ Σιμωνίδης φησίν· Sed & notandum quod addit idem Suidas, γηραιὸς δὲ ἀναγκαζόμενος στρατηγεῖν, ἔφη, ὡς χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι: quæ verba alium à præcedentibus habere sensum videntur, & significare, quemadmodum ea vertit Interpres, *Cùm autem senex cogeretur belli dux esse, dixit*, Quàm molestum est virum probum esse! Vide hîc Casaubonum.

Ἀνάγκᾳ οὐδὲ θεοὶ μάχονται] Quod postea in prover- 77
bium abiit. Meminit Zenobius I. 85. & Suidas. Livius in hanc rem: *Pareatur necessitati, quam ne Dii quidem superant.* Et Euripides in Helena.

Λόγος γάρ ἐστιν οὐκ ἐμὸς, Σοφῶν δ' ἔπος,
Δεινῆς ἀνάγκης οὐδὲν ἰσχύειν πλέον·

Ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσιν] Et hoc apophthegma in proverbium abiit. Refert Diogenianus III. 94. Meminit & Suidas, qui Soloni vel Bianti tribui ait: Ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσιν. ἐπὶ τῶν πρὸ μὲν τῆς ἀρχῆς ἐπιεικῶν, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ἀρχῇ βιαίων γενομένων. Σόλωνος δὲ εἶναί φασιν αὐτὸ ἀπόφθεγμα· Ἀριστοτέλης δὲ καὶ Θεόφραστος Βίαντος. tribuit Bianti Aristoteles Ethicorum lib. V. cap. 3. at Sophocles Soloni, ut discimus ex Harpocratione, cujus hæc sunt in Σιμωνίδης, ubi illud tribuit Simonidi, cui etiam tribuitur à Platone lib. de Legibus V. & VII. verba: Ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι. Δημοσθένης προοιμίοις δημηγορικοῖς. Σοφοκλῆς μὲν οὖν ἐν ταῖς Ἐλεγείαις, Σόλωνός φησιν αὐτὸ εἶναι ἀπόφθεγμα. Θεόφραστος δ' ἐν τῷ παροιμιῶν, καὶ Ἀριστοτέλης, Βίαντος. Quod de secundo Sophocle (nam tres fuere, & Tragici omnes) accipiendum est, qui teste Suida ἐλεγείας scripserat: primus enim, teste eodem Suida, unicam duntaxat scripsit, nullam tertius.

Ἐρωτηθεὶς δέ ποτε τί ἄριστον, Τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν] Marcus Antoninus τῶν εἰς ἑαυτὸν lib. II. Sect. 2. πάσης ὥρας φρόντιζε στιβαρῶς, ὡς Ῥωμαῖος καὶ ἄρρην, τὸ ἐν χερσὶ, μετὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἀπλάστου σεμνότητος, καὶ φιλοστοργίας, καὶ ἐλευθερίας, καὶ δικαιότητος πράσσειν. *Singulis in horis animo in id incumbe, ut fortiter, quemadmodum Romano & viro convenit, id quod præ manibus est, peragas, accuratâ & non fictâ gravitate, humanitate, liberalitate, justitiâque adhibitis.*

Πιστὸν γῆ, ἄπιστον θάλασσα] In Carfilidis Interrogationibus & Responsis: Τί πιστόν; Γῆ. Τί ἄπιστον; Θάλασσα. In altercationibus Hadriani atque Epicteti. *Quid est mare? iter incertum.* Thaleti tribuit Stobæus Serm. III. quod jam monuit Aldobrandinus.

Τῶν συνετῶν μὲν ἀνδρῶν, πρὶν γενέσθαι τὰ δυσχερῆ, 78

προνοῆσαι, &c.] Stobæus Serm. CVI. Πιττακὸς συνετῶν μὲν ἀνδρῶν εἶπεν ἔργον, ἵνα μὴ γένηται κωλῦσαι· ἀνδρείων δὲ, γενόμενα φέρειν ἐγκρατῶς. Cicero in Epistola quadam, ad Brutum, *neque metuam quicquam & cavebo omnia.*

Ἀτυχίαν μὴ ὀνειδίζειν] Vide supra in Chilone.

Νέμεσιν αἰδούμενον] Deam Nemesim. Catullus:

Nunc audax cave sis, precesque nostras
Oramus, cave despuas ocello,
Ne pœnas Nemesis reposcat à te.
Est vehemens Dea, lædere hanc caveto.

Similia habet Diodorus Siculus. Nemesim autem Latinum nomen non habere, ait Plinius.

Παρακαταθήκην λαβόντα, ἀποδοῦναι] Et hoc Pittaco attribuit Stobæus Serm. I. παρακαταθήκην λαβὼν, δικαίως ἀπόδος. Plurima alia Pittaci apophthegmata recenset idem Stobæus Serm. III.

Πίστιν] Diodoro Siculo dicitur in servanda fide justissimus: κατὰ τὴν πίστιν δίκαιος.

Ποτὶ φῶτα] Ita quoque Sambuci Membranæ. ἐπὶ φῶτα Editiones Stephani; nec non MS. Regius, sed in cujus orâ vox ποτὶ legitur adnotata.

79 Ἐποίησε δὲ καὶ ἐλεγεῖα ἔπη ἑξακόσια] Similiter Suidas: ἐποίησε δὲ καὶ ἐλεγεῖα ἔπη Χ'.

Καὶ ὑπὲρ νόμων καταλογάδην] Diodorus Siculus: νομοθέτης τε γὰρ ἀγαθὸς ὑπῆρχε. & postea: κατὰ μὲν γὰρ τὴν νομοθεσίαν ἐφαίνετο πολιτικὸς καὶ φρόνιμος. Clemens Στρωμ. I. Σόλων, Ἀθηναίοις· Πιττακὸς δὲ, Μιτυληναίοις ἐνομοθέτησαν. Suidas: ἔγραψε νόμους. & postea: ἐποίησε δὲ καὶ ἐλεγεῖα ἔπη Χ'. καὶ ὑπὲρ νόμων καταλογάδην.

Ἤκμαζε μὲν οὖν περὶ τὴν τεσσαρακοστὴν δευτέραν Ὀλυμπιάδα] Cyrillus lib. I. contra Julianum: τεσσαρακοστῇ δευτέρᾳ Ὀλυμπιάδι Ἀλκμαίων, καὶ Πιττακὸς ἐκ Μιτυλήνης, οἱ τῶν Ἑπτὰ Σοφῶν. Legendum ὁ τῶν Ἑπτὰ Σοφῶν: nemo enim, quod sciam, Alcmæonem inter VII. Sapientes recensuit. Sed & pro Ἀλκμαίων scripsisse puto Cyrillum Ἀλκαῖος.

Ἐτελεύτησε δ' ἐπὶ Ἀριστομένους] Ἐπὶ Ἀριστοδήμου, habuit Editio Basileensis, vitiosè.

Βιοὺς ὑπὲρ ἔτη ἑβδομήκοντα, ἤδη γηραιός] Ὀγδοήκοντα, legit Meursius de Archontibus Ath. lib. I. cap. 14. nec malè, meo quidem judicio. Certè Lucianus in Macrobiis 100. annos Pittacum, ut & Solonem, & Thalem, vixisse testatur.

Οἰκεῖοι δακρύουσι λυγαίνομεν, ἡ κατακλαίει Ἐνθάδε Πιττακὸν ἠδ' ἱερὰ Λέσβος] Editiones Basileensis & Stephanicæ: Οἰκείοις δακρύοις ἁ γειναμένα καταθάπτει. Scriptum fuisse videtur:

Οἰκείοις δακρύοισι λυγαινομένη καταθάπτει
Ἐνθάδε Λέσβος υἱὸν, Πιττακὸν, Ὑρράδιον.

υἱὸν apud Atticos sine diphtongo scribi, testatur Eustathius ad Iliados α, pag. 22, Legi potest & υἱὸν, primâ correptâ: ut apud Homerum Odysseos λ. versu 168.

Τὴν ἔχεν ἀμφιτρύωνος υἱὸς μένος αἰὲν ἀτειρής.

Ἀπόφθεγμα αὐτοῦ, Καιρὸν γνῶθι.] Totidem verbis Suidas. Clemens Στρωμ. lib. I. ὁμοίως δὲ τὴν, γνῶθι καιρὸν, παραίνεσιν Πιττακοῦ καθιστάναι. Apollinaris Sidonius:

Tu Mitylene satus cognoscis, Pittace, tempus.

Ausonius:

Mitylenâ oriundus Pittacus sum Lesbius,
Γίγνωσκε καιρὸν, *qui dixi sententiam:*
Sed iste καιρὸς, Tempus ut noris, *monet*, &c.

Γέγονε δὲ καὶ ἕτερος Πιττακὸς νομοθέτης] At Sapiens Legislator quoque fuit, ut ex his quæ modò attulimus manifestum est.

Ἀταρνείτης] Atarna urbs est, non longè ab Insula 80
Lesbo, Mysiam inter & Lydiam: cujus civis Ἀταρνεὺς dicitur Stephano, non Ἀταρνείτης. Sed Ἀταρνείτης dicitur quoque Pausaniæ in Achaicis. Μυσοὺς δέ γε κατέλαβεν ἐοικότα, καὶ Ἀταρνείτας παθεῖν τοὺς ὑπὸ Περγάμου.

Ἀνήρετο] Ἀνείρετο in Anthologia. utrumque rectum est.

Ἄττα γέρον] Ἄττα compellatio est Juvenum ad Senes. Vide Eustathium ad Iliad. I. p. 777. 53. & ad Il. III. pag. 659. 51.

Ὁ δὲ σκίπωνα, γεροντικὸν ὅπλον] Similiter in quodam Epigrammate, quod Anthol. lib. II. tit. εἰς χωλοὺς legitur, ὁπλοφορεῖν nosse dicitur Podagra.

Οἱ δ' ἄρ' ὑπὸ πληγῇσι θοὰς βέμβικας ἔχοντες] Ita omnes Editiones. βέμβηκας in orâ libri Mitalerius emendabat. Sed utrumque rectum est. Hesychius: βέμβιξ, ῥόμβος βέμβικος δίκην, ῥόμβου τρόπον, &c. βεμβικίζει, ῥομβεῖ. Suidas: βέμβηξ. ἐργαλεῖον, ὃ μάστιγι στρέφουσιν οἱ παῖδες. ἢ παίγνιον τῶν παίδων, ὡς τρόχος· ὃς μάστιγι διωκόμενος, στρέφεται. βέμβηκος quoque & βεμβηκιᾷν legitur apud Aristophanem in Avibus. Sed pro ἔχοντες, meliùs hîc fortè legeretur ἐλῶντες.

Ὑπὸ πληγῇσι] Virgilius Æn. VII.

Ceu quondam torto volitans sub verbere turbo,
Quem pueri magno in gyro, vacua atria circum,
Intenti ludo exercent: ille actus habenâ,
Curvatis fertur spatiis: stupet inscia turba;
Impubesque manus, mirata volubile buxum,
Dant animos plagæ.

Tibullus. I. 5.

Namque agor, ut per plana citus sola verbere turbo,
Quem celer assuetâ versat ab arte puer.

Τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα] Et hoc inter apophthegmata à Suida, in χρήματ' ἀνὴρ, recensetur. Explicat idem Suidas in τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα· cujus verba visum est hîc adscribere: τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα. ἀπὸ χρησμοῦ τινος ἐλέχθη. τουτέστιν, οἷος εἶ, τοιοῦτος καὶ φαίνου, καὶ μείζοσι μὴ συμπαρεκτείνου. τοῦτο οἱ μὲν Πιττακοῦ εἶναί φασιν ἀπόφθεγμα· οἱ δὲ Σόλωνος. ἔνιοι δὲ αὐτὸ Χίλωνα εἰπεῖν συμβουλευομένῳ τινὶ, εἰ πλούσιον ἕλοιτο γάμον. Dictum hoc respexit Plutarchus de Puerorum institutione: τὸ γὰρ τὴν κατὰ σαυτὸν ἐλᾶν σοφόν. Meminit & Scholiastes Æschyli ad hos versus in Prometheo,

Ἦ σοφὸς, ἢ σοφὸς ἦν,
Ὃς πρῶτος ἐν γνώμᾳ τόδ' ἐβάστασε,
Καὶ γλώσσᾳ διεμυθολόγησεν,
Ὡς τὸ κηδεῦσαι καθ' ἑαυτὸν,
Ἀριστεύει μακρῷ·

τὸν Πιττακὸν λέγει, ὅν ποτέ τις βιαζόμενος ὑπὸ δύο γυναικῶν, τῆς μὲν μιᾶς οὔσης πλουσίας, τῆς δὲ ἑτέρας,

πενεστέρας, καὶ τοῦ γένους αὐτοῦ ἀξίας, καὶ ἀπορῶν ποίας κληθείη ἀνὴρ, ἠρώτησε ποίᾳ χρήσεται γυναικί· τοῦ δὲ εἰπόντος, μέτιθι πρὸς τοὺς παῖδας τοὺς πλησίον ἡμῖν τοῖς βέμβιξι παίζοντας, ὅ ἐστι ταῖς στρόμβαις, καὶ ἀπ' αὐτῶν μαθήσῃ ποίᾳ ἂν χρήσαιο γυναικί. ἀπελθὼν ἐκεῖνος, ἠκροάσατο τῶν παίδων λεγόντων πρὸς τὴν οἰκίαν στρόμβαν, τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλαυνε· καὶ αἰσθόμενος τοῦ λόγου τῶν παίδων, τὴν μὲν πλουσιωτέραν ἀφῆκε, τῇ δὲ πενεστέρᾳ ἐχρήσατο γυναικὶ, τῇ καὶ τοῦ γένους αὐτοῦ ἀξίᾳ. Est quid simile, apud Aristophanem in Nubibus: ἔλαυνε τὸν σαυτοῦ δρόμον.

Κληδόνι συνθέμενος] Κληδόνι quoque Editio prior. Minùs rectè Stephanicæ, κληδόνα.

Ἐς οἰκίον ἤγαγε νύμφην] Aliter ἐς οἶκον ἐπήγετο νύμφην.

81 Τοῦ Πενθίλου] Suidas: Πενθηλός· ὄνομα κύριον. corrige Πένθιλος.

Σφόδρα κατισοβαρεύετο αὐτὸν] Narrat Plutarchus, libro de animi tranquillitate, cùm hospites convivio Pittacus excepisset, uxorem ejus supervenisse iratam, mensamque subvertisse.

Τοῦτον Ἀλκαῖος Σαράποδα μὲν καὶ Σάραπον ἀποκαλεῖ, διὰ τὸ πλατύπουν εἶναι καὶ ἐπισύρειν τὼ πόδε] Exscripsit hunc locum Suidas in Σαράπους· Σαράπους. οὕτως ἐκάλει Ἀλκαῖος Πιττακὸν τὸν φιλόσοφον, διὰ τὸ πλατύπουν εἶναι, καὶ σύρειν τὼ πόδε. Etiam ἀπὸ τοῦ σύρειν hujusmodi homines, qui pedes trahunt, & repunt potiùs quàm ambulant, *Syrtas* Latini vocabant. Plinius VII. 2. *Megasthenes gentem inter Nomadas Indos narium loco foramina tantùm habentem: anguium modo loripedes, vocari* Syrtas. Ita enim ibi legendum ex optima emendatione Salmasii, quem videsis ad Solinum pag. 415. Qui sint σαράποδες etiam in Glossis Hippocratis exponit doctissimus Galenus. Σαράπους, ἡ διεστραμμένους καὶ διεστῶτας ἔχουσα τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν. Sed omnino dicti sunt σαράποδες, ἀπὸ τοῦ σαροῦν ποσί; quia pedibus, tamquam scopis, verrunt pavimentum, ut doctissime doctissimus Grævius ad Hesiodum observabat.

Χειροπόδην δὲ, διὰ τὰς ἐν τοῖς ποσὶ ῥαγάδας, ἃς χειράδας ἐκάλουν] Malè apud Suidam ὡς χειράδας ἐκάλουν. Hesychius: χειροπόδης, ῥαγοπόδης. Idem: χειράδας, τὰς ἐν τοῖς ποσὶ ῥαγάδας. ἔνιοι δὲ φωΐδας. Pollux II. 4. 30. χειριᾶν δὲ ἐκάλουν, τὸ κατεῤῥῆχθαι τὰς χεῖρας, ἢ ἀλγεῖν ἐκ κόπου. ὅθεν καὶ Χειρόποδες, οἱ τοὺς πόδας κατεῤῥηγμένοι.

Γαύρικα δὲ, ὡς εἰκῆ γαυριῶντα] Ita quoque apud Suidam. Malim γαύρηκα. Hesychius: γαύρηξ, ὁ γαυριῶν. Dictum est autem γαύρηξ pro γαύραξ, γαύρακος, quod à γαυρὸς formatum.

Φύσκωνα δὲ καὶ Γάστρωνα, ὅτι παχὺς ἦν] Pollux lib. II. ubi de ventre: τὸν δὲ Πιττακὸν ὁ Ἀλκαῖος γάστριον καλεῖ. Lege τὸν δὲ Πιττακὸν ὁ Ἀλκαῖος γάστρωνα καλεῖ· de qua emendatione jam diu est quòd monuit Leopardus XVII. 25. quamquam & γάστριον quoque legi posset. Φύσκων est *ventriosus*. Hesychius: φύσκων, γάστρων, παχύς. Ita ibi legendum, non φυσιῶν γάστρων παχύς, ut hodie legitur. Idem: φύσκη, κοιλία, καὶ τὸ παχὺ ἔντερον.

Ἀλλὰ μὴν καὶ Ζοφοδορπίδαν, ὡς ἄλυχνον] Ὡς ἄλυχνον, id est, tamquam eum qui lampadem non accenderet, si quando de nocte cœnaret. Hujus appellationis rationem aliam reddit Soclarus apud Plutarchum Symposiacon lib. VIII. Quæst. 6. Ἀλλ' οὐδὲ τὸν Πιττακὸν, ἔφη, ζοφοδορπίδαν ὁ Ἀλκαῖος, ὡς ὀψὲ δειπνοῦντα, λέγεται προσειπεῖν, ἀλλ' ὡς ἀδόξοις τὰ πολλὰ καὶ φαύλοις ἡδόμενον συμπόταις. *Atqui, inquit, Pittacum Alcæus non ea de causa* ζοφοδορπίδαν, id est, noctu cœnantem, *dicitur appellâsse, quòd serò cœnaret, sed quia plerumque obscuris & vitiosis uteretur Convivis.* Hesychius quoque: ζοφοδερκίας, σκοτοδείπνους, λαθροφάγους. An legendum ζοφοδορπίδας? placet.

Ἀγάσυρτον δὲ, ὡς ἐπισεσυρμένον καὶ ῥυπαρόν] Id est, *quasi squalidum & sordidum*. Vitiosè apud Suidam, Ἀγασύραστον.

Τούτῳ γυμνάσιον, σῖτον ἀλεῖν] Clemens Alexandrinus lib. III. Pædagogi cap. 10. ἀλλὰ γὰρ, μικροῦ δεῖν, ἔλαθέν με εἰπεῖν, ὅτι ὁ Πιττακὸς ἐκεῖνος, ὁ Μιτυληναίων βασιλεὺς, ἤληθεν, ἐνεργῷ γυμνασίῳ χρώμενος. *Ceterùm propemodum oblitus sum dicere, quòd Pittacus ille Rex Mitylenæorum molebat, eo, tamquam efficaci, utens exercitio.* Plutarchus in Convivio: Ἐγὼ γὰρ, εἶπε, τῆς ξένης ἤκουον ᾀδούσης πρὸς τὴν μύλην, ἐν Λέσβῳ γενόμενος, ἄλει μύλα, ἄλει· καὶ γὰρ Πιττακὸς ἄλει, μεγάλας Μιτυλήνας βασιλεύων. *Ipse enim, inquit, cùm in Lesbum venissem, audivi Hospitam, ad pistrinum cantantem*, Mole, ô mola; mole: *nam & Pittacus, qui magnis Mitylenis imperat, molit.* Etiam Molæ encomium decantasse scribit Ælianus Variæ Histor. VII. 4. Πιττακὸς πάνυ σφοδρῶς ἐπῄνει τὴν μύλην, τὸ ἐγκώμιον αὐτῆς ἐκεῖνο ἐπιλέγων, ὅτι ἐν μικρῷ τόπῳ διαφόροις ἐστὶ γυμνάσασθαι. ἦν δέ τι ᾆσμα, Ἐπιμύλιον οὕτω καλούμενον. *Pittacus magnis laudibus Molam evehebat, idque ejus encomium decantabat, quod in exiguo loco multi se se exercitare possent. Exstabat autem Cantilena, quæ ob eam causam* Epimylion *nomen habebat.* Corrigendus obiter Pollux lib. IV. cap. 7. 2. ἐπιμύριος ᾠδή. Lege ἐπιμύλιος, quemadmodum legitur lib. VII. cap. 43. 8. Ἐπιμύλιον ᾠδὴν vocarunt Veteres cantilenam, quæ ad Molam canebatur. Athenæus lib. XIV. 3. καὶ ᾠδῆς δὲ ὀνομασίας καταλέγει ὁ Τρύφων τάσδε. ἱμαῖος, ἡ ἐπιμύλιος καλουμένη, ἣν παρὰ τοὺς ἀλέτους ᾖδον. Hesychius: ἱμαλίς, ἡ ἐπιμύλιος ᾠδή. ἱμαῖος, ᾠδὴ ἐπιμύλιος, καὶ ἐπανταῖς, καὶ ἐπίνοστος. Ita ἐπιλήνιος ὕμνος, sive ἐπιλήνιον ᾆσμα vel μέλος, erat cantilena, quæ Baccho inter premendas uvas cani solebat; de qua Anacreon, & Pollux IV. 7. & Athenæus libro V.

Ὀρεῖς] Æolismus, pro ὁρῶν. Urbs Mitylene, in qua natus est Pittacus, fuit in Lesbo insula; Lesbos insula in Æolia.

Ὁμίλαος] Ita etiam Editio prior. Ita & MS. Regiæ Biblioth. sed supra eadem manu scriptum fuit συνομιλος, ut habet Editio Stephani. Certè ὁμίλαος alibi non memini me legere.

B I A S.

ΒΙΑΣ Τευταμίδου] Apud Stobæum Serm. III. Τευταμίδης scriptum fuit, non Τευταμίδου. Et fortasse 82

taſſe ita hîc ſcribendum: nam & Editio prior Βίας Ταυτάμου, vitiosè pro Τευτάμου: & Heraclitus infrà in fine Vitæ Biantis: ἐν Πριήνῃ Βίας ἐγένετο ὁ Τευτάμεω. Et Laërtius ibidem: καὶ οἱ Πριηνεῖς δὲ αὐτῷ τέμενος καθιέρωσαν τὸ Τευτάμειον λεγόμενον.

Πριηνεύς] Cicero I. Paradox. *Necnon ſæpe laudabo ſapientem illum Biantem, ut opinor, qui numeratur in Septem, cujus quum patriam Prienam cepiſſet hoſtis, ceterique ita fugerent, ut multa de ſuis rebus aſportarent, quum eſſet admonitus, à quodam, ut idem ipſe faceret:* Ego verò, *inquit*, facio; nam omnia mea mecum porto. Mirum, ut hoc obiter dicam, hoc Biantis dictum à Laërtio prætermiſſum fuiſſe. Prienam etiam Biantis patriam vocat Strabo lib. XIV. & Euſtathius ad Dionyſium pag. 109.

Ὑπὸ Σατύρου] In Vitis ſcilicet.

Τοῦτον οἱ μὲν πλούσιον, Δοῦρις δὲ πάροικόν φησι γεγονέναι] Πλούσιον, vox ſuſpecta: vix enim τῷ παροίκῳ opponi poteſt. An πάροικος hîc, pro eo qui in ædibus alterius habitat; non in propriis; ut Levitici cap. 21. ac proinde pro *paupere?* Bochartus exiſtimabat πλούσιον hoc loco, pro eo qui multos agros poſſidet, (vulgò dicimus, *grand terrien*) accipiendum: qualis non eſt advena. Pelliſſo vocem πλούσιον rectam eſſe contendebat: ſed erratum eſſe in πάροικος: pro quo, πτωχὸς emendabat. Sed Biantem, mendicum dixit nemo. πενιχρὸς, fortè ſcripſerat Laërtius.

Κόρας αἰχμαλώτους λυτρωσάμενον Μεσσηνίας] Diodorus Siculus in Excerptis à Valeſio editis. Ὅτι φασὶν οἱ Πριηνεῖς, ὅτι Μεσσηνίας τὸ γένος ἐπισήμους παρθένους λυτρωσάμενος ὁ Βίας παρὰ λῃστῶν, ἦγεν ὡς ἰδίας θυγατέρας ἐντίμως. μετὰ δέ τινας χρόνους, παραγενομένων τῶν συγγενῶν κατὰ ζήτησιν, ἀπέδωκεν αὐτὰς, οὔτε τροφεῖα πραξάμενος, οὔτε λύτρα· τοὐναντίον δὲ, τῶν ἰδίων πολλὰ δωρησάμενος· εἶχον οὖν πρὸς αὐτὸν αἱ κόραι πατρικὴν εὔνοιαν, διά τε τὴν συντροφίαν καὶ τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας· ὥστε καὶ χωρισθεῖσαι μετὰ τῶν ἰδίων εἰς τὴν πατρίδα, τῆς ὑπερβολῆς χάριτος οὐκ ἐπελάθοντο. Ὅτι σαγηνεῖς Μεσσήνιοι κατὰ τὸν βόλον ἕτερον μὲν οὐδὲν ἀνείλκυσαν, χαλκοῦν δὲ τρίποδα μόνον, ἐπιγραφὴν ἔχοντα ΤΩ ΣΟΦΩΤΑΤΩ. ἀναχθέντες δὲ τοῦ κατασκευάσματος δοθῆναι τῷ Βίαντι. *Prienenſes Biantem narrant cùm Virgines Meſſenias à latronibus captas redemiſſet, eas domi tamquam proprias filias honorificè habuiſſe. Poſtmodum verò cùm Virginum Neceſſarii perquirendi causâ Prienem veniſſent, eas reddidit, nec alimenta, nec redemptionis precium ab eis repetens; ſed contrà plurima inſuper munera largitus. Quamobrem Puellæ eum ut patrem benevolentiâ complectebantur, cùm ob domeſticam educationem, tum ob magnitudinem beneficii: adeo ut cum Propinquis domum reverſæ, minimè eam gratiam oblivioni tradiderint. Itaque cùm Piſcatores Meſſenii æreum Tripodem è mari extraxiſſent, cui inſcriptum* SAPIENTISSIMO, *ut Bianti is daretur, fecere.*

Εἰς τὴν Μεσσήνην] Urbem Peloponneſi. Alia eſt Meſſana, urbs Siciliæ.

Τοῦ χαλκοῦ] Aureus fuit. Vide ſupra in Thalete. Æneum tamen facit quoque Diodorus Siculus loco proximè allato.

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν] Malè Editio prior ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Ἐπεὶ ἀπόγονος ἦν Θηβαίων ἀποικίαν εἰς Πριήνην στειλάντων] Atque hinc eſt quòd Priena quibuſdam *Cadme* dicta eſt. Strabo lib. XIV. λέγεται δ' ὑπό τινων ἡ Πριήνη Κάδμη, ἐπειδὴ Φιλώτας, ὁ ἐπικτίσας αὐτὴν, Βοιώτιος ὑπῆρχεν. *Priena quibuſdam* Cadme *dicitur, quia Philotas, ejus inſtaurator, Bœotius fuit.* Heſychius: Καδμεῖοι. οἱ Πριηνεῖς, ὡς Ἑλλάνικος. Idem eodem libro, ſtatim initio: Πριήνην δ' Αἴπυτος ὁ Νηλέως (κτίζει) εἶθ' ὕστερον Φιλώτας ἐκ Θηβῶν λαὸν ἀγαγών. *Prienam Æpytus, Nelei filius, condidit: poſtea Philotas, populo ſecum Thebis adducto.* 83

Μέχρι καὶ ἀλόγων διατείνειν αὐτῶν τὴν ἀσθένειαν] Legendum ex MS. Regio εὐθενίαν. Caſaubonus etiam ex conjectura εὐθηνίαν ſive εὐθενίαν, id eſt: *ubertatem, copiam.* Ita legerat & Ambroſius: & ſic quoque Scaliger in orâ libri emendaverat. τὰ ἄλογα peculiariter *equi* ſive *jumenta* dicuntur. Heſychius: καπηνὸν, παράβλημα ἀλόγου. Cyrillus in Gloſſis quas manu ſcriptas habet Bochartus: σάγιστρον, τὸ τῶν ἀλόγων σκέπασμα. Etymologus in Κένταυρος Centaurum habere dicit, τὰ κάτω, ἀλόγου. Inde in Niceta lib. II. ξυλάλογον, *ligneus equuleus.* Et in Cantacuz. lib. I. cap. 26. Πρωταλογάτωρ, *veredariorum Præfectus:* ὁ ἄρχων τοῦ ἀλογίου· *Général des Poſtes.* Simili notione *animal* Latinis uſurpatur, in l. tam duces, Cod. Theod. de Re militari, & in l. 4. de Murilegis, & eo ſenſu hæc vox hîc accipienda videtur.

Σωροὺς ψάμμου χέας, καὶ ἄνωθεν σῖτον περιχέας] Mirum Polyænum, qui Veterum Strategemata libris octo collegit, neque hujus, neque illius μηχανήματος meminiſſe. Meminit alterius à Biante excogitati, quod videſis libro 8.

Ἀλυάττῃ κελεύω κρόμμυα ἐσθίειν, ἴσον τῷ κλαίειν] Exſcripſit hunc locum Suidas in κρόμμυα ἐσθίειν: κρόμμυα ἐσθίειν, ἴσον τῷ κλαίειν. Ἀλυάττην γὰρ πέμψαντα πρὸς Βίαντα τὸν Σοφὸν, ἵνα θᾶττον παρ' αὐτὸν ἥκῃ, ἐγὼ, φησιν, Ἀλυάττῃ κελεύω κρόμμυα ἐσθίειν. καὶ Ἀριστοφάνης, κρόμμυόν τ' ἄρ' οὐκ ἐδῆ· ἀντὶ τοῦ κλαύσῃ καὶ χωρὶς κρομμύων, ἤγουν δακρύσεις· καὶ ἑτέρα παροιμία κρομμύων ὀσφραίνεσθαι, ἐπὶ τῶν κλαιόντων. Pittaco tribuit Plutarchus in Convivio VII. Sapientum: ὁ δὲ προπίνων τὴν θάλατταν Ἀμάσιδι Βάρβαρος, ἐδεῖτο τῆς Πιττακοῦ βραχυλογίας, ἣ πρὸς Ἀλυάττην ἐχρήσατο προστάττοντά τι καὶ γράφοντα Λεσβίοις ὑπερήφανον, ἀποκρινάμενος οὐδὲν, ἀλλ' ἢ μόνον κελεύσας κρόμμυα καὶ θερμὸν ἄρτον ἐσθίειν. *Barbarus autem iſte, qui mare Amaſidi propinabat, brevitate ſermonis refellendus fuit, eâ, quâ uſus eſt adverſus Alyatten, Lesbiis ſuperbè aliquid inſolens mandantem, Pittacus: nihil enim reſpondit aliud quàm debere eum cepas & calidum panem edere.* Sed Bianti etiam tribuitur à Philone Judæo, libro ὅτι πᾶς σπουδαῖος ἐλεύθερος; verùm id Crœſo reſpondiſſe ait, non Alyatti: λέγεται γοῦν ὁ Πριηνεὺς Βίας ἀπειλοῦντι Κροίσῳ πάλα καταφρονητικῶς ἀνταπειλῆσαι, ἐπεσθίειν τῶν κρομμύων, αἰνιττόμενος τὸ κλαίειν, ἐπειδὴ δάκρυα κινεῖ ἡ κρομμύων βρῶσις.

Κλαίειν κλαίειν] Modus loquendi proverbialis. Horatius Sermonum lib. I. Sat. ultimâ:

---Demetri, teque, Tigelli,

Discipulorum inter jubeo plorare cathedras. Martialis:

Αἰάζειν *cupidè dicet avaritia.*

84 Λέγεται δὲ καὶ δίκας δεινότατος γεγονέναι εἰπεῖν] Idem testatur Diodorus Siculus in Excerptis: Βίας ἦν δεινότατος καὶ τῷ λόγῳ πρωτεύων τῶν καθ' ἑαυτόν. κατεχρήσατο δὲ τῇ τοῦ λέγειν δυνάμει πολλοῖς ἀνάπαλιν. οὐ γὰρ εἰς μισθαρνίαν, οὐδὲ εἰς προσόδους, ἀλλ' εἰς τὴν τῶν ἀδικουμένων κατετίθετο βοήθειαν· ὅπερ σπανιώτατον ἄν τις εὕροι. *Bias sui temporis disertissimus atque eloquentissimus fuit: sed longè aliter ac ceteri eloquentia est usus. Non enim ad mercenariam operam, neque ad quæstum ullum faciendum, sed ad opem hominibus injuria affectis ferendam, eloquentiam suam commodavit: quod paucos admodum fecisse compertas.* Hunc Laërtii locum exscripsit Suidas: Βίαντος Πριηνέως δίκη. οὗτος εἷς τῶν ἑπτὰ Σοφῶν. λέγεται γὰρ εἰς τὰς δίκας (lege καὶ τὰς δίκας) δεινότατος γεγονέναι εἰπεῖν. ἐπ' ἀγαθῷ μέντοι τῶν λόγων ἰσχύϊ ἐχρῆτο. (προσεχρῆτο apud Laërtium) Ἱππώναξ, δικάζεσθαι Βίαντος τοῦ Πριηνέως κρείσσων.

Δημόδικος ὁ Ἀλείριος] Poëta mihi ignotus. *Demodicum Lerium* vocat Erasmus in Adagiis, ubi de hoc Adagio, *Prienensis justitia.* Videtur ergo legisse Δημόδικος ὁ Λέριος: & sanè, vox Ἀλείριος mihi valde mendi suspecta est. Leros, Joniæ fuit insula; unde Pherecydes ὁ Λέριος, de quo nos infrà, in Pherecyde. Δημόδοκος legendum potiùs existimabat Samuel Bochartus: cujus nominis Cantor in Odyssea; & Poëta in Anthologia, & apud Plutarchum in libello de Fluminibus cap. de Inacho; si modò Plutarchi est libellus ille: de quo nos pluribus in Amœnitatibus nostris Juris Civilis.

Ἢν τύχῃς κρίνων, δικάζευ τὴν Πριηνίην δίκην] Casaubonus ita distinguebat:

---ἢν τύχῃς

Κρίνων, δικάζευ τὴν Πριηνίην δίκην.

Christianus versum trochaicum esse existimabat

Ἢν τύχῃς κρίνων, δικάζευ τὴν Πριηνίην δίκην.

Et ita Erasmus loco laudato hunc versum appellat: sed ibi scriptum est, Ἢν τύχῃς τίνων, quod interpretatur, *Si quam agas causam:* unde apparet legisse Erasmum, non τίνων, sed κρίνων.

Καὶ Ἱππώναξ, καὶ δικάζεσθαι, &c.] Editiones Frobenii & Stephani, καὶ Ἱππώναξ ὁ καὶ δικάζεσθαι. Legendum videtur,

---ὁ καὶ δικάζεσθαι

Δίκαν Βίαντος τοῦ Πριηνέως κρείσσων.

Et ita Casaubonus hìc, & ad illa Strabonis lib. XIV. ἐκ Πριήνης δ' ἦν Βίας, εἷς τῶν ἑπτὰ Σοφῶν, περὶ οὗ φησιν οὕτως Ἱππώναξ· καὶ δικάσασθαι Βίαντος τοῦ Πριηνέως κρέσσον. Videtur enim, inquit, de aliquo dixisse ὑπερβολικῶς, ὁ καὶ δικάσασθαι Βίαντος, &c. Legi potest & κρέσσον aut κρεῖσσον. κρεῖσσον legitur in omnibus Laërtii editionibus. κρέσσον habent Laërtii & Strabonis Codices manu exarati. κρείσσων legitur apud Suidam: & ita quoque Scholia ad Antholog. lib. III. Tit. εἰς Φιλοσόφους, Epigrammate in Biantem. Ceterùm Stobæus Serm. XLIV. refert Biantem, damnaturum quempiam ad mortem, lacrimas fudisse; & cùm dixisset quidam, quid est quòd fleas, cum penes te sit hominem non condemnare, respondisse, quia necessarium est, naturæ quidem condolere, legi autem suffragari.

Κλεινῆς] Malè in libro Anthologiæ κλεινοῖς. sed ibi rectiùs πέτρη quàm hìc πέτρα· est enim conscriptum Jonicè hoc Epigramma. 85

Τῇδε Βίαντα κέκευθε] κέκευθα meliùs Membranæ. Ita quoque liber Epigrammatum Anthologiæ. alioquin, retinendo κέκευθε, verba sunt H. Stephani, pro Τῇδε legendum Ἥδε.

Πολιῷ γήραϊ νιφόμενον] Horatius: *capitis nives:* quod cur damnaverit Quintilianus, nihil causæ est. Prudentius quoque in Præfatione libri καθημερινῶν·

Hac dum vita volans agit,
Irrepsit subitò canicies seni;
Oblitum veteris me Salia arguens,
Sub quo prima dies mihi
Quàm multas hyemes volverit, & rosas
Pratis post glaciem reddiderit, nix capitis probat.

Ἀστοῖσιν ἄρεσκε πᾶσιν ἐν πόλει αἷκε μένης] Extrema verba corrupta esse, omnes animadvertimus. Vir doctissimus scribendum arbitratur, ἐν πόλει αἴ κε μένῃς. quasi verò οἱ ἀστοὶ alii essent quàm οἱ ἐκ τῆς πόλεως αἴ κε μένῃς! Dixerat ἄρεσκε ἀστοῖσιν. Jamque facilè intelligimus iis maximè studendum esse, quibuscum in eadem civitate habitamus. quid hac ergo ταυτολογίᾳ opus est, præsertim in istiusmodi γνώμαις, quæ quàm brevissimè formari solent? Duæ diversæ, non inelegantes, sententiæ in unam coaluere, librariorum incuriâ. Distinguendum & mutandum est leviter: ἀστοῖσιν ἄρεσκε πᾶσιν· ἐν πόλει αἰκεῖ μένῃς. *Civibus omnibus placere studeas. In civitate deformata & afflicta maneas.* πόλις αἰκὴς est, quæ fortunæ suæ dissimilis aliquando incommodis laborat sese ex transverso offerentibus. Hanc in fortuita calamitate non deserendam esse, sapienter Bias admonuit. Ita enim est, ut *adversa res acrioribus stimulis animum boni civis explorent.*

Ipsa amicos res opima pariunt, adversa probant, inquit P. Syrus. Egregiè Cicero: *facilè dijudicatur amor verus & fictus, si aliquod incidat ejusmodi tempus, ut quasi aurum igne, sic benevolentia fidelis periculo aliquo perspici possit.* Quare ratio maximè apposita est quam adjunxit Bias huic præcepto, πλείσται γὰρ ἔχει χάριν. Verba admodum inertia sunt, si referantur ad istud comma vulgatum, ἀστοῖσιν ἄρεσκε πᾶσιν: namque ἀρέσκειν nihil aliud est, nisi ἔχειν χάριν. Sed præsto esse afflictis, aut saltem quorum in societate fortunatè viximus, eorum non subterfugere infortunia, non sese subducere communi sorti, magnam apud omnes gratiam auctoritatemque conciliat. Pleno prudentissimo instituto sententiam ipse Bias exemplo suo illustravit. Destitutam undique oppugnatamque ab Alyatte patriam suam Prienen non deseruit: sed affuit laboranti, immo industriâ, consilio, sapientiâ, magno applausu medicinam fecit. Hæc ex epistola, quam super Laërtii quibusdam obscurioribus

locis scripsit ad nos Marquardus Gudius, vir singulari doctrinâ præditus, atque humanitate. Ceteræ editiones habent hîc ἀρέσκη. sed ἀρέσκει quoque scriptum est in Regio codice.

87 Ἐρωτηθεὶς, τί γλυκὺ ἀνθρώποις, Ἐλπὶς, ἔφη] Inde Elpistici Philosophi. qui summum bonum in spe ponebant. de his diximus ad Laërtii Proœmium extremum, ubi de variis sectis Philosophorum.

Ἔλεγε τὸν βίον οὕτω μετρεῖν ὡς καὶ πολὺν καὶ ὀλίγον χρόνον βιωσομένους] Stobæus Serm. I. etiam Bianti tribuit: οὕτω πειρῶ ζῆν, ὡς καὶ ὀλίγον καὶ πολὺν χρόνον βιωσόμενος.

Καὶ φιλεῖν ὡς μισήσοντας] Aristoteles Rhetor. II. 13. ubi de moribus Senum: ἔτι δὲ καχύποπτοί εἰσι διὰ τὴν ἀπιστίαν· ἄπιστοι δὲ, δι' ἐμπειρίαν. καὶ οὔτε φιλοῦσι σφόδρα, οὔτε μισοῦσι διὰ ταῦτα· ἀλλὰ κατὰ τὴν Βίαντος ὑποθήκην, καὶ φιλοῦσιν ὡς μισήσοντες, καὶ μισοῦσιν ὡς φιλήσοντες. *Præterea suspiciosi sunt quia increduli, & increduli quia periti. Et neque magno amore, neque magno odio prosequuntur propter eamdem caussam: sed, ex Biantis præcepto, & amant tamquam odio habituri, & odio habent tamquam amaturi.* Biantis præceptum damnat Cicero sub Scipionis nomine libro de amicitia: *Negabat ullam vocem inimiciorem amicitiæ potuisse reperiri, quàm ejus, qui dixisset, ita amare oportere, ut si aliquando esset osurus: nec vero se adduci posse, ut hoc quemadmodum putaretur, à Biante dictum esse crederet, qui Sapiens habitus esset unus è Septem: impuri cujusdam, aut ambitiosi, aut omnia ad suam potentiam revocantis esse sententiam.* Aristoteles quoque Rhetor. II. 21. τὸ δὲ ἦθος βέλτιον, ὅτι οὐ δεῖ, ὥσπερ φασὶ, φιλεῖν ὡς μισήσοντα, ἀλλὰ μᾶλλον μισεῖν ὡς φιλήσοντα. δεῖ δὲ λέξει τὴν προαίρεσιν συνδηλοῦν. εἰ δὲ μὴ τὴν αἰτίαν ἐπιλέγειν· οἷον, ἢ οὕτως εἰπόντα, ὅτι δεῖ φιλεῖν, οὐχ ὥσπερ φασὶν, ἀλλ' ὡς ἀεὶ φιλήσοντα· ἐπιβουλία γὰρ θάτερον· ἢ ὧδε, οὐκ ἀρέσκει δέ μοι τὸ λεγόμενον· δεῖ γὰρ τόν γ' ἀληθινὸν φίλον, ὡς φιλήσοντα ἀεὶ φιλεῖν. *Mores verò meliores apparent sic, non oportere, ut ajunt, amare tamquam osurum, sed magis odio habere, tamquam amaturum. Ac oportet dictione propriam agendi rationem aperire: sin minùs, caussam subjicere, quemadmodum aut sic dicendo, Oportet amare, non, ut ajunt, sed tamquam semper amaturum: insidiatoris enim alterum est. Aut sic: Non placet mihi quod dicitur: oportet enim verum amicum, tamquam amaturum semper amare.*

Τοὺς γὰρ πλείστους εἶναι κακούς] Idem Laërtius infra hac ipsa in Vita: ἀπεφθέγξατο, οἱ πλεῖστοι ἄνθρωποι κακοί. Clemens Alexandrinus I. στρωμ. ἔπειτα ἑξῆς τὸ, Πάντες ἄνθρωποι κακοὶ, ἢ, οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων κακοί· διχῶς γὰρ ἐκφέρεται τὸ αὐτὸ ἀπόφθεγμα· οἱ περὶ Σωτάδην τὸν Βυζάντιον Βίαντος λέγουσιν εἶναι. Apollinaris Sidonius:

Prienæe Bia, plures ais esse malignos.

Et auctor Græci epigrammatii de VII. Sapientibus: Τοὺς πλέονας κακίους δὲ Βίας ἀπέφηνε Πριηνεύς. Explicat Ausonius:

Bias Prienæus dixit, οἱ πλεῖστοι κακοί:
Quod est Latinum, Plures hominum sunt mali.
Sed imperitos scito, quos dixit malos.

Et postea:

Bias Prienæus dixit, οἱ πλεῖστοι κακοί.
Latinè dictum suspicor, Plures mali.
Dixisse nollem Veritas odium parit.
Malos sed imperitos dixi, & barbaros:
Qui jus & æquum, & sacros mores negligunt, &c.

Ceterùm hoc dictum Biantis respexisse videtur Juvenalis, cùm dixit,

Rari quippe boni: numerus vix est totidem, quot
Thebarum portæ, vel divitis ostia Nili.

Βραδέως ἐγχείρει τοῖς πραττομένοις, &c.] Stobæus Serm. III. ex Demetrio Phalereo: βραδέως ἐγχείρει. ὃ δ' ἂν ἄρξῃ, διαβεβαιοῦ. Et Serm. I. βραδέως ἐγχείρει τοῖς πραττομένοις· ἐγχειρήσας δὲ πράττε βεβαίως.

μὴ ταχὺ λάλει] Stobæus ibidem, μίσει τὸ ταχὺ λαλεῖν. Seneca ad Lucilium: *tardiloquum te esse jubeo.*

Φρόνησιν ἀγάπα] Habes totidem verbis apud Stobæum.

Περὶ θεῶν λέγε, ὡς εἰσίν.] Stobæus ibidem: πάντοτε λέγε, ὡς εἰσὶ θεοί. Id est, de Diis hoc unum affirmato, esse illos quidem, sed qui vel quales sint, ne tentandum quidem est explicare, cùm id supra ingenii nostri modulum sit. In hanc rem Tacitus de moribus Germanorum: *Sanctiusque ac reverentius visum de actis Deorum credere, quam scire.* Similiter, cognosci & comprehendi Deum non posse, censebat Arius: in tantum ut etiam Filium non cognoscere, neque comprehendere posse Patrem diceret. Idem & Eusebio Cæsariensi videbatur. At Eunomius & Anomœi, Deum Deique substantiam, ab hominibus comprehendi optime posse, nec minus quam spectabilia illa & tractabilia, lignum, lapidem, arborem, ajebant. Qua de re videndi Epiphanius, Basilius, Hieronymus, Chrysostomus, Theodoritus. Consentanea Laërtianis scripsit Odænatus apud Suidam in Ὀδαίνατος: μάλιστα δὲ χαλεπὸν, καὶ ἐγγύς τι ἀδύνατον εἶναι, περὶ θεῶν τι λέγειν, ἢ φρονεῖν, ἀνθρώπους ὄντας. 88

Ἀνάξιον ἄνδρα μὴ ἐπαίνει διὰ πλοῦτον] Et hoc αὐτολεξεὶ apud eumdem Stobæum. Et pleniùs apud Basilium in Oratione ad Adolescentes de prophanorum librorum lectione: ὁ μὲν οὖν Βίας τῷ υἱεῖ πρὸς Αἰγυπτίους ἀπαίροντι, καὶ πυνθανομένῳ, τί ἂν ποιῶν αὐτῷ κεχαρισμένα πράττοι, ἐφόδιον, ἔφη, πρὸς γῆρας κτησάμενος· τὴν ἀρετὴν δὴ τὸ ἐφόδιον λέγων, μικροῖς ὅροις αὐτὴν περιγράφων, ὅς γε ἀνθρωπίνῳ βίῳ τὴν αὐτῆς ὠφέλειαν ὡρίζετο.

Πείσας λάβε, μὴ βιασάμενος] Et hoc quoque.

Ὅ, τι ἂν ἀγαθὸν πράττῃς, εἰς θεοὺς ἀνάπεμπε] Stobæus: ὅταν ἀγαθὸν πράσσῃς, θεοὺς, μὴ δὲ σεαυτὸν, αἰτιῶ.

Ἐφόδιον ἀπὸ νεότητος εἰς γῆρας ἀναλάμβανε σοφίαν] Paulò aliter apud Stobæum: κτῆσαι ἐν μὲν νεότητι εὐπραξίαν, ἐν δὲ τῷ γήρᾳ σοφίαν.

Καὶ οἱ Πριηνεῖς δὲ αὐτῷ τέμενος καθιέρωσαν τὸ Τευτάμειον] Vide supra in Pittaco: καὶ χώραν αὐτῷ ἀπένειμαν. ὁ δὲ ἱερὰν ἀνῆκεν, ἥτις νῦν Πιττάκειος καλεῖται.

Ἀπεφθέγξατο, οἱ πλεῖστοι ἄνθρωποι κακοί] Sunt

additiţia: suprà quippe Biantis apophthegmata retulerat Laërtius; atque hoc ipsum, τοὺς γὰρ πλείους εἶναι κακούς.

CLEOBULUS.

89 ΓΝΩΜΗ Η δὲ καὶ κάλλει διαφέρειν] Lege ῥώμῃ. Ita ceteræ editiones & Membranæ omnes. Ita quoque Suidas: Κλεόβουλος, Εὐαγόρου, Λίνδιος, εἷς τῶν ἑπτὰ ὀνομαζομένων Σοφῶν. ῥώμῃ καὶ κάλλει διαφέρων τῶν κατ' αὐτόν.

Γενέσθαι τε αὐτῷ θυγατέρα Κλεοβουλίνην] id est *Cleobuli filiam*. Sic Νηρίνη, *Nerei filia*. Virgilius: *Nerine Galathæa*. Εὐηνίνη, ἡ τοῦ Εὐήνου, Μάρπισσα Homero. Ἀδραστίνη, ἡ τοῦ Ἀδράστου Αἰγιάλεια. Sic à *Neptunus*, *Neptunine* duxit Virgilius. Eumetis puella illa vocabatur. Plutarchus de Pythiæ Oraculis: τὴν δὲ Κορινθίαν Εὔμητιν, ἄχρι νῦν Κλεοβουλίνην πατρόθεν οἱ πλεῖστοι καλοῦσιν. Ita legendum. Idem in Convivio VII. Sapientum: τὴν σοφήν, ἔφη, καὶ περιβόητον ἀγνοεῖς Εὔμητιν; οὕτω γὰρ ταύτην ὁ πατὴρ αὐτὸς, οἱ δὲ πολλοὶ πατρόθεν ὀνομάζουσι Κλεοβουλίνην. Quæ sequuntur verba apud Plutarchum, quia pleràque alia de Cleobulina nos docent; præcipuè verò, ænigmatum peritissimam eam fuisse; quod etiam hîc testatur Laërtius; non gravabor apponere: καὶ ὁ Νειλόξενος, Ἤκουν τὴν περὶ τὰ αἰνίγματα δεινότητα καὶ σοφίαν, ἔφη, τῆς κόρης ἐπαινῶ. καὶ γὰρ εἰς Αἴγυπτον ἔνια τῶν προβαλλομένων ὑπ' αὐτῆς δίικται· Οὐκ ἔγωγε, εἶπε Θαλῆς· τούτοις γὰρ ὥσπερ ἀστραγάλοις ὅταν τύχῃ παίζουσα χρῆται, καὶ διαβάλλεται πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας. (an legendum διαμάχεται?) ἀλλὰ καὶ φρόνημα θαυμαστὸν, καὶ νοῦς ἔνεστι πολιτικὸς, καὶ φιλάνθρωπον ἦθος, καὶ τὸν πατέρα τοῖς πολίταις πρᾳότερον ἄρχοντα παρέχει. Καὶ δημοτικώτερον εἶναι, ὁ Νειλόξενος ἔφη, καὶ φαίνεται, βλέποντι πρὸς τὴν λιτότητα καὶ ἀφέλειαν αὐτῆς. *Tum Niloxenus: Nimirum, inquit, eam ob ænigmatum peritiam ac sapientiam laudas. nam & in Ægyptum quædam ab ea proposita quæstiones pervenerunt. Non sanè, respondit Thales: his enim illa tamquam taxillis, ubi ita res fert, utitur, & concertat cum compellantibus. Sed & animi altitudo inest ei mirabilis, & ingenium civile atque humanum, ac facit ut pater civibus humaniùs populariterque imperet. Omnino, inquit, Niloxenus, ita videtur, idque apparet intuenti tenuitatem in amictu ejus atque simplicitatem.* Aristoteles Rhetor. lib. III. cap. 2. illius ænigma celebre de cucurbitæ applicatione refert,

Ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα.

Cleobulinæ enim esse hoc ænigma, testis est Plutarchus in Convivio. Meminit Cleobulinæ Clemens Alexandrinus στρωματ. lib. IV. ubi eam ait pedes paternorum hospitum lavisse.

Ἧς μέμνηται καὶ Κρατῖνος ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι, πληθυντικῶς ἐπιγράψας] Id est, *in Cleobulinis*. Tamen Polluci lib. VII. cap. XI citatur Cratinus ἐν Κλεοβουλίνῃ, singulari numero. Sed ibi legendum videtur ἐν Κλεοβουλίναις, quemadmodum hæc Cratini Fabula citatur quoque Athenæo lib. IV. cap. 21. Videndus hîc Casaubonus, & ad Athenæum dicto loco.

Ἀπὸ Δαναοῦ] Lege cum Casaubono, τὸ ἀπὸ Δαναοῦ.

Πολυκλαύστῳ ἐπὶ τύμβῳ] Ita quoque apud Herodotum in Vita Homeri: sed in margine γρ. πολυκλαύτου ἐπὶ τύμβου: vitiosè. πολυκλαύτου voluit dicere qui hanc notam apposuit. Etiam apud Dionem Chrysostomum Orat. XXXVII. ubi hoc Epigramma refertur, scriptum est, πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ. Observandum autem, hunc versum, Ἠέλιός τ' ἀνιὼν &c. cum sequenti, in Dionis codicibus desiderari. 90

Ἀντιθέμενον στήλας] Editio Basileensis, Ἀντιθετούμενος στήλας. Stephanica, Ἀντιθέντα μένος στάλας. M. S. Regiæ Bibliothecæ, Ἀντιθέντα μένας στήλας. Legendum cum Stephano Ἀντιθέντα μένος στάλας: eum vide. columnam Simonides intelligit Midæ monumento impositam, cum Epigrammate Cleobuli. Plurima Phryges, & Ægyptii scribebant in columnis. Dio Prusæus Orat. XI. ubi de quodam Ægyptio sacerdote: ἔφη δὲ πᾶσαν τὴν πρότερον ἱστορίαν γεγράφθαι παρ' αὐτοῖς· τὴν μὲν, ἐν τοῖς ἱεροῖς· τὴν δὲ, ἐν στήλαις τισί· τὰ δὲ, μνημονεύεσθαι μόνον ὑπ' ὀλίγων, τῶν στηλῶν διαφθαρεισῶν. πολλὰ δὲ ἀπιστεῖσθαι τῶν ἐν στήλαις γεγραμμένων, διὰ τὴν ἀμαθίαν τε καὶ ἀμέλειαν τῶν ἐπιγιγνομένων. *Dicebat autem, omnem priorem temporum historiam apud ipsos scriptam esse, partim quidem in templis, partim in columnis quibusdam; & ex iis quædam solùm memoriâ contineri à paucis, columnis corruptis. multa autem in columnis conscriptorum incredibilia videri, propter ruditatem, incuriamque posterorum.*

Οὐ γὰρ εἶναι Ὁμήρου τὸ ἐπίγραμμα] Homero tamen tribuitur hoc Epigramma ab Herodoto in Vita Homeri. sed hoc opus non esse antiqui illius Herodoti meritò Viri docti suspicantur; quâ de re consulendus eruditissimus Vossius lib. I. de Historicis Græcis cap. 3. Citatur autem is versus Ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ, à Longino in libello περὶ ὕψους, sectione 33. sed sine auctoris nomine.

Πολλοῖς ἔτεσι προέχοντος (φασὶ) τὸν Μίδαν] Nota, Midæ fabulam Homero posteriorem fuisse: quo etiam Phaëthontis fabulam posteriorem esse, scribit Origenes lib. III. contra Celsum. Midam, quum apud Phrygas regnaret, sanguine tauri potato extinctum, Olympiade XX. auctor est Hieronymus, in Eusebii Chronico. At veriùs Strabo lib. I. id contigisse ait, quum Cimmerii incursiones fecerunt in dextram Ponti partem, Paphlagoniam & Phrygiam numerosis suis exercitibus inundantes: ille autem incursus, teste eodem Chronico, accidit, regnante Athenis Codro, longè ante Olympiadas. Midam vetustiorem esse primâ Olympiade, annis plusquam CC. atque æqualem Homero volebat Scaliger ad Eusebium, ex hoc Homeri epigrammate. Duo Midæ in Phrygia regnarunt. Petavium vide de doctrina Temporum.

Εἷς ὁ πατὴρ, παῖδες δὲ δυώδεκα] Pseudo-Didymus ad Odyss. K, statim initio: τινὲς δὲ ἀλληγοροῦντες, Αἴολον μὲν λέγουσι, τὸν ἐνιαυτόν· δώδεκα δὲ παῖδας, τοὺς μῆνας.

Παῖδες τριήκοντα] Ita quoque apud Suidam, in 91

Κλεοβουλίνη: nisi quod ibi τριάκοντα legitur. Sed apud Stobæum est Κοῦραι ἑξήκοντα: quam lectionem amplectitur Casaubonus. & certè, ut taceam primam in τριήκοντα esse brevem, dici non potest ex triginta diebus Mensis, alios esse albos, alios nigros: sunt enim omnes albi simul & nigri, aut nigri simul & albi. Sed ex sexaginta Mensis filiabus, aliæ sunt albæ, nempe dies triginta; aliæ nigræ, videlicet triginta noctes. Receptam lectionem agnovit tamen Petavius, vir undecumque doctissimus, qui hoc ænigma in Libris de Doctrina temporum ita est interpretatus:

Bissenos Genitor Gnatos habet unus: at horum
Ter sunt cuique decem Natæ, variante figurâ:
Quippe aliis color est albus; niger inditus illis.
Immortale genus cùm sint, moriuntur utraque.

Legendum omnino apud Laërtium, Παῖδες δὶς τριάκοντα: de qua verissima emendatione monuit me Marquardus Gudius. δὶς, posterior syllaba in παῖδες, adscripsit vulgari Librariorum compendio.

Ἀμουσία τὸ πλέον μέρος, &c.] Versus sunt; quod vel ipsa vox ᾀδομένων satis innuit. Sic autem in ordinem cogi possunt:

Ἀμουσί' ἐν βροτοῖσιν τὸ πλέον μέρος,
Λόγων τε πλῆθος. ἀν δ' ὁ καιρὸς ἀρκέσῃ
Φρόνει τι κεδνόν. μὴ μάταιος ἡ χάρις
Γινέσθω.

Si tempus suppetat, si occasio tulerit, φρόνει τι κεδνόν. Non semper, sed tempestivè, & in tempore, atque ex occasione vult nos φρονεῖν τι κεδνόν, inquit Salmasius.

Ἔφη δὲ δεῖν συνοικίζειν τὰς θυγατέρας, παρθένους μὲν, τὴν ἡλικίαν, τῷ δὲ φρονεῖν, γυναῖκας] Corrige τὸ δὲ φρονεῖν. & ita ceteræ editiones. Stobæus quoque Serm. LXVIII. Κλεόβουλος ἔφη, δεῖν συνοικίζειν ἀνδράσι τὰς ἑαυτῶν θυγατέρας, τὴν μὲν ἡλικίαν, παρθένους· τὸ δὲ φρονεῖν, γυναῖκας.

Παρθένους μὲν τὴν ἡλικίαν, τὸ δὲ φρονεῖν γυναῖκας] Baptista Guarinus in Prologo elegantissimæ illius Fabulæ Pastoralis, cui *Fidi Pastoris* nomen dedit:

D'età Fanciulla, e di saver già Donna.

Non absimiliter Ausonius:

Meritis anus est, ætate puella

Ὑποδεικνὺς ὅτι δεῖ παιδεύεσθαι καὶ τὰς παρθένους] Ovidius lib. 2. de Arte amandi, ubi de puellis:

Nec levis ingenuas pectus coluisse per artes
Cura sit; & linguas edidicisse duas.

Vide hîc Casaubonum.

Ἔλεγέ τε, τὸν φίλον δεῖν εὐεργετεῖν, ὅπως ᾖ μᾶλλον φίλος· τὸν δὲ ἐχθρὸν, φίλον ποιεῖν] Ita quoque apud Suidam: sed legendum videtur: τὸν δὲ ἐχθρὸν, ἵνα φίλον ποιῇς, vel ὥστε φίλον ποιεῖν.

92 Καὶ ὅταν τις ἐξίῃ τῆς οἰκίας, ζητείτω πρότερον τί μέλλει πράσσειν] Auctor Carminum, quæ Aurea inscribuntur, & Pythagoræ adscribuntur:

Μηδ' ὕπνον μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι προσδέξασθαι,
Πρὶν τῶν ἡμερινῶν ἔργων τρὶς ἕκαστον ἐπελθεῖν,
Πῇ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;
Ἀρξάμενος δ' ἀπὸ πρώτου ἐπέξιθι· καὶ μετέπειτα
Δειλὰ μὲν ἐκπρήξας ἐπιπλήσσεο· χρηστὰ δὲ, τέρπου.

Mollia nec prius admittant tibi lumina somnum,
Exacta quàm ter reputaris cuncta diei:
Quà prætergressus? quæ gessi? quæ malè omisi?
Singula percurrens à primo facta, quibus tu
Vel pravis doleas, capias vel gaudia justis.

Galenus libro de animi perturbationibus capite 6. εἶτα καθ' ἑκάστην ἡμέραν σαυτὸν ἀναμιμνήσκειν· ἄμεινον μὲν εἰ πολλάκις· εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ πάντως γε κατὰ τὴν ἕω, πρὶν ἄρχεσθαι τῶν πράξεων· εἰς ἑσπέραν δὲ, πρὶν ἀναπαύεσθαι μέλλειν. *Denique ut peccata tua unoquoque die memores. meliùs quidem ut crebrò; sin minùs, ut summo priùs mane, quàm te operi accingas, & vesperi quàm cubitum eas.* Seneca lib. III. De ira cap. 4. *Quotidie apud me causam dico, cùm sublatum è conspectu lumen est, & conticuit uxor, moris jam mei conscia, totum diem mecum scrutor, facta ac dicta mea remetior*, &c. paulò superiùs: *Faciebat hoc Sextius, ut consummato die cùm se ad nocturnam quietem recepisset, interrogaret animum suum. Quod hodie malum tuum sanasti? cui vitio obstitisti? quâ parte melior es?* Idem Epistolâ 28. *Initium est salutis, notitia peccati. Egregiè mihi hoc dixisse videtur Epicurus. Nam qui peccare se nescit, corrigi non vult. deprehendas te oportet, antequam emendes*, &c. *ideo, quantum potes, te ipse coargue; inquire in te. Accusatoris primùm partibus fungere, deinde Judicis, novissimè Deprecatoris. aliquando & offende.*

Φιλήκοον εἶναι μᾶλλον ἢ φιλόλαλον· φιλομαθῆ μᾶλλον ἢ ἀμαθῆ] Habes totidem verbis apud Stobæum Serm. III. ubi de dictis Cleobuli.

Γλῶσσαν εὔφημον ἴσχειν] γλῶσσαν εὔφημον κεκτῆσθαι apud eundem ibidem.

Ἀρετῆς οἰκεῖον εἶναι] Nota loquendi modum. Ita apud Marcum Aurelium lib. I. οἰκειωθῆναι τῇ φιλοσοφίᾳ. Ita ferme Lucianus οἰκειότερος τῇ νίκῃ. Etiam apud Stobæum dicto loco: ἀρετῆς οἰκεῖον, ἀδικίαν μισεῖν: pro quo Laërtius, ἀδικίαν φεύγειν.

Πόλει τὰ βέλτιστα συμβουλεύειν] Apud Stobæum: πολίταις τὰ βέλτιστα συμβουλεύειν.

Ἡδονῆς κρατεῖν] Apud Stobæum: γλώττης κρατεῖν.

Βίᾳ μηδὲν πράττειν. τέκνα παιδεύειν. ἔχθραν διαλύειν] Totidem verbis apud Stobæum.

Γυναικὶ μὴ φιλοφρονεῖσθαι, μηδὲ μάχεσθαι ἀλλοτρίων παρόντων, &c.] Et hæc αὐτολεξεὶ inter dicta Cleobuli apud Stobæum legere est.

Οἰκέτην πάροινον μὴ κολάζειν· δοκεῖν γὰρ παροινεῖν] Tanaquillus Faber Cleobulum dixisse existimabat δοκεῖν γὰρ παρανοεῖν, allusione factâ ad πάροινον. Sed pro recepta lectione facit Stobæus, apud quem legitur, οἰκέτας μεθύοντας μὴ κολάζειν· εἰ δὲ μὴ, δόξεις καὶ αὐτὸς μεθύειν.

Γαμεῖν ἐκ τῶν ὁμοίων] *Nube pari. Disparem vites.* Stobæus quoque inter dicta Cleobuli: γαμεῖν ἐκ τῶν ὁμοίων· ἐὰν γὰρ ἐκ τῶν κρειττόνων, δεσπότας, οὐ συγγενεῖς κτήσῃ. Vide suprà in Pittaco.

Μὴ ἐπιγελᾶν τοῖς σκωπτομένοις· ἀπεχθήσεσθαι γὰρ τούτοις] Et hoc inter dicta Cleobuli à Stobæo Serm. 93
III. refertur.

Εὐτυχῶν μὴ ἴσθι ὑπερήφανος, &c.] Apud Suidam: εὐτυχῶν μὴ ἔστω ὑπερήφανος, &c. Apud Stobæum:

εὐπορoῦντα μὴ ὑπερήφανον εἶναι· ἀπορoῦντα, μὴ ταπεινοῦσθαι.

Λίνδος, πόντῳ ἀγαλλομένη] Lindus, urbs est Rhodi Insulæ.

Ἀπεφθέγξατο, Μέτρον ἄριστον] ἀπεφήνατο Codex Regius. Apollinaris Sidonius.

Lyndie tu Cleobule jubes modus optimus ut sit.

Clemens Alexandrinus στρωματ. libro. I. Δίδυμος ἀνατίθησιν Κλεοβούλῳ τὸ, Μέτρον ἄριστον Ausonius:

Cleobulus ego sum, parva civis insula,

Magna sed auctor, quâ cluo, sententia:

Ἄριστον μέτρον *quem dixisse existimant*, &c.

Igitur de Cleobulo accipienda hæc Columellæ lib. I. cap. 3. *Nos ad cetera præcepta illud adjicimus, quod Sapiens unus de Septem in perpetuum Posteritati pronunciavit*, Μέτρον ἄριστον, *Adhibendum modum mensuramque rebus.* Quo tamen in loco, ut hoc obiter dicam, in M. S. Codice Bibliothecæ Monasterii Corbeïensis, qui hodie in Bibliotheca Sancti Germani à Pratis Lutecìæ asservatur, & quem utendum mihi dedit Vir humanissimus, idemque doctissimus Lucas Dacherius, ejusdem Bibliothecæ Custos, hæc verba Μέτρον ἄριστον desiderantur: & rectè, meo quidem judicio. sed de his pluribus ad Columellam. Laudat hoc dictum Galenus de animi perturbationibus cap. 3. ὀρθῶς γὰρ ἔοικεν εἰρῆσθαι τὸ, μέτρον ἄριστον· ὡς οὐδενὸς ἀμέτρου καλῶς γιγνομένου.

Πολλοί μέν τινες] Rectè Casaubonus: Πολλοί μέν τινες εἰσὶν ἑταῖροι, καὶ οἶκος πάντη·

Ποθεινοτάταν] Editio prior, ut & MSS. ποτανιώταταν. Stephanica, ποτ᾽ ἀνιωτάταν. Scaliger atque H. Stephanus emendabant, ποταινιωτάταν. Casaubonus verò, ἀνανιωτάταν: & ita legisse videtur Vetus Interpres, qui *commodam* vertit. ποτνιοτάταν habet Suidas. ποθεινοτάταν rectum esse arbitror. Sed etiam ποτανιωτάταν ferri potest. hoc est, πρὸς τὰς ἀνίας μάλιστα ποιοῦσαν.

Νῆσος πελαγία] Insulam πελαγίαν, eam esse quæ procul à litoribus in alto mari sita sit, doctè ad Strabonis librum I. observat doctissimus Casaubonus, quem ibi vide.

Καὶ τοὶ ἑταῖροι δὲ] καίτοι legisse videtur Aldobrandinus. sed καὶ τοὶ rectum. τοὶ, Doricè pro οἱ, articulo plurali masculino.

PERIANDER.

94 ΚΥΨΕΛΟΥ] Ita Editio Basileensis, & MSS. Regiæ Bibliothecæ. Ita quoque apud Herodotum, Aristotelem, Lucianum in Lexiphane, Eusebium in Chronico, Auctorem Etymologici Magni, alios. At Stephanicæ editiones, Κυψέλλου. Et ita Suidas in Περίανδρος, & in πρεσβεῖον. & Stobæus Serm. III. alii. Κύψελλος quoque dicitur Polyæno dux ille Arcadum, qui Pausaniæ & aliis est Κύψελος. Κυψέλου hìc legendum rectè monuit Casaubonus. Herodotus in Terpsichore: Ἠετίωνι δὲ μετὰ ταῦτα ὁ παῖς ηὐξάνετο. καὶ οἱ διαφυγόντι τοῦτον τὸν κίνδυνον, ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην Κύψελος οὔνομα ἐτέθη. *Posthac Eetionis filio crescenti impositum est nomen* Κύψελος *ob periculum hoc, quod devitaverat in cypsela.* Profert deinde oraculum, cujus versus,

Κύψελος Ἠετίδης, βασιλεὺς κλειτοῖο Κορίνθου,

vel ex metri ratione, quin hoc nomen per unicum λ scribi debeat, dubitare nos non sinit.

Οὗτος γήμας Λυσίδην, ἣν αὐτὸς Μέλισσαν ἐκάλει, τὴν Προκλέους, &c.] Melissa hæc, filia fuit Proclis Epidaurii. Ex qua occasione in ejus amorem Periander inciderit, ex Pythæneto narrat Athenæus lib. XIII. cap. 6. An autem uxorem Periander Μέλισσαν per blanditias vocitabat? An potiùs scripserit Laërtius, οὗτος γήμας Λυσίδην, (Ἡρόδοτος Μέλισσαν καλεῖ) τὴν Προκλέους, &c. Sanè Herodotus Periandri uxorem Melissam vocat, non Lysiden. Ecce tibi ejus verba in Thalia, de Periandro: ἦσάν οἱ ἐκ Μελίσσης δύο παῖδες, ἡλικίην ὁ μὲν ἑπτακαίδεκα, ὁ δὲ ὀκτωκαίδεκα ἔτεα γεγονώς. τούτους ὁ μητροπάτωρ Προκλῆς ἐὼν Ἐπιδαύρου τύραννος, &c. Et deinde: ἐπεί τε γὰρ τὴν αὐτοῦ γυναῖκα Μέλισσαν Περίανδρος ἀπέκτεινε. Ἡρότος pro Ἡρόδοτος compendio literarum scripsisse Librarium verosimile est, ex quo postea ἣν αὐτὸς factum esse suspicamur. *Melissam*, Periandri uxorem vocat & Plutarchus in Convivio, statim initio. Porro, ut hoc obiter dicam, Μελίσσας, Nymphas aquarum; & Sacerdotes, Cereris præcipuè; vocabant Antiqui. Porphyrius de Antro Nympharum: πηγαὶ δὲ καὶ νάματα οἰκεῖα ταῖς Ὑδριάσι Νύμφαις· καὶ ἔτι γε μᾶλλον Νύμφαις ταῖς ψυχαῖς, ἃς ἰδίως Μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν, ἡδονῆς οὔσας ἐργαστικάς. ὅθεν καὶ Σοφοκλῆς οὐκ ἀνοικείως ἐπὶ τῶν ψυχῶν ἔφη,

Βομβεῖ δὲ νεκρῶν σμῆνος, ἔρχεταί τ᾽ ἄλλη.

Καὶ τὰς Δήμητρος ἱερείας, ὡς τῆς χθονίας θεᾶς μυστίδας, Μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν, αὐτήν τε τὴν Κόρην, Μελιτώδη. quæ postrema verba, quibus Persephonem Μελιτώδη vocari ait, diligenter notanda; lucem enim afferunt, quod jam olim Muretus observavit, obscuro loco Theocriti, Is est in Syracusiis. ubi Praxinoë:

Μὴ φύη, Μελιτῶδες, ὃς ἁμῶν κάρτερος εἴη.

Non oriatur, Proserpina, qui nobis imperet.

Et ad quem locum eruditè, præter morem, Scholiastes: Μελιτῶδες δὲ τὴν Περσεφόνην φησὶ κατ᾽ ἀντίφρασιν· ὡς καὶ Κόρην· διὰ τὸ τὰς ἑταίρας αὐτῆς, καὶ τῆς Δήμητρος, Μελίσσας λέγεσθαι. Ubi lego ὡς καὶ Κόρην· ἢ διὰ τὸ, &c. Duplicem affert nominis Μελιτώδους, quo Proserpinam vocabant, rationem: quia per antiphrasin ita dicta sit, quemadmodum & per antiphrasin Κόρη dicta est: (sic etiam & Εὐμενίδες) vel quòd & ipsius, & Cereris socias Μελίσσας vocarent. Etiam Cereris Sacerdotes Μελίσσας dictas fuisse, notavit doctissimus Lexicographorum, Hesychius: Μέλισσαι, αἱ τῆς Δήμητρος μυστίδες. Rationem appellationis affert Auctor Etymologici: λέγονται δὲ Μέλισσαι καὶ ἱέρειαι παρὰ τῷ ποιητῇ, παρὰ τὴν μέλισσαν, τὸ ζῶον καθαρώτατον: quam Porphyrius loco suprà allato tetigit, his verbis, ἡδονῆς οὔσας ἐργαστικάς. Verùm uterque, quod dici solet, οὐδ᾽ ἴκταρ βάλλει. Veritas vocabuli est à μελίσσω, antiqua voce, hoc est πραΰνω, ἀρέσκω placo. Μέλισσα, id est *placatrix*, ἡ τὴν θεὸν ἀρέσκουσα. Ceterùm Homerus, nullibi, si benè memini, Μελίσσας vocat ἱερείας; & memoriâ lapsum Etymologici Auctorem puto: si *Poetam* cùm dixit, Homerum innuit: qui ita κατ᾽ ἐξοχὴν dice-

batur; quemadmodum, teste Galeno, libro Quòd animi mores sequantur temperamentum corporis, Sappho *Poetria* appellabatur.

Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἀρχῆς] Meminit hujus libri περὶ τῆς ἀρχῆς Laërtius infrà in Heraclide Pontico, ubi ejus libros recenset.

Ἢ λακτίσας τὴν γυναῖκα, ἔγκυον οὖσαν ἀπέκτεινε] Sic Nero Poppæam. Tacitus Annal. lib. XVI. *Post finem ludicri, Poppaa mortem obiit, fortuitâ mariti iracundiâ, à quo gravida ictu calcis afflicta est.* Mortuæ uxori Periandrum concubuisse refert Suidas in Περίανδρος· λέγεται δὲ καὶ ἄλλο τοῦτον ἄνομον ἐργάσασθαι, νεκρᾷ τῇ ἑαυτοῦ γυναικὶ μιγέντα ὑπ' ἔρωτος: quod habuit ab Herodoto, qui id ipsum narrat in Terpsichore.

Ἀπεκήρυξεν εἰς Κέρκυραν, λυπούμενον ἐπὶ τῇ μητρὶ] Aliter Herodotus, quem vide.

ᾧ ὄνομα Λυκόφρων] Herodotus: ὁ δὲ νεώτερος, ᾧ ὄνομα ἦν Λυκόφρων, ἤλγησε ἀκούσας, &c.

Πρὸς Αλυάττην ἐπ' ἐκτομῇ] Herodotus in Thalia:
95 Κερκυραίων παῖδας τριηκοσίων ἀνδρῶν τῶν πρώτων, Περίανδρος ὁ Κυψέλου ἐς Σάρδις ἀπέπεμψε παρὰ Ἀλυαττέα ἐπὶ ἐκτομῇ: & quæ sequuntur; quæ vide. Meminit & Plutarchus, libro de Herodoti malignitate, & Plinius lib. IX. cap. 25. Alyattes Rex fuit Lydorum, qui castrandi periti fuerunt. Memoriæ prodidit Xanthus Lydius, Gygen Lydorum Regem fœminas primùm castrasse, quò illis semper ætate florentibus uteretur, teste Hesychio in Xantho Lydio. Nam Athenæus in XII. Xanthum Lydium id de Andramyte, Lydorum Rege, referre ait.

Σωσικράτης δέ φησι πρότερον Κροίσου τελευτῆσαι αὐτὸν ἔτεσι τετταράκοντα καὶ ἑνὶ πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς ἐννάτης Ὀλυμπιάδος] Legendum cum notâ distinctionis, τετταράκοντα, καὶ ἑνὶ πρὸ τῆς, &c. Et vertendum, *Sosicrates porro refert, ipsum quadraginta ante Crœsum annis obiisse, uno verò ante Olympiadem* XLIX. De Herodoti parachronismo in ætate Periandri videndus Petavius, in Paralipomenis Librorum de Doct. Temp. pag. 858. ubi & hæc Laërtii verba πρότερον Κροίσου, *ante Crœsi calamitatem* exponit: de Laërtiano, Palmelerius ad hunc Laërtii locum.

96 Ὡς ἄρα ἐρασθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ Κράτεια συνῆν αὐτῷ λάθρα] Jacobus Palmerius Grentemenilius, vir optimus & doctissimus, legendum conjiciebat μητρυιὰ pro μήτηρ: cùm ut à Periandro, qui Sapiens habitus est unus è Septem, eam enormitatis maculam ablueret, tum ut cum Laërtio conciliaret Eustathium, qui uxorem Cypseli, (is fuit Periandri pater) non *Crateam* vocat, sed *Herodicen*; quod ab Auctore antiquo habuisse non dubitabat. Ecce tibi verba Eustathii ad Iliad. τ. v. 281. pag. 1185. θετέον δὲ ἐνταῦθα καὶ τὰς τῷ Κυψέλλῳ φίλας χρυσοφόρους· ὅς, φασὶ, περὶ κάλλους γυναικῶν ἐν Ἀλφειῷ ἀγῶνα διέθετο, καὶ ὡς ἐνίκησεν ἡ αὐτοῦ γυνὴ Ἡροδίκη. ἐκράτησεν ὁ ἀγὼν παρ' Ἠλείοις. Verùm, pace tanti viri, liceat dixisse, nihil hîc mutandum: nam & Parthenius, bonus imprimis auctor, & antiquus, (is Augusti vixit temporibus) etiam Periandrum refert cum matre consuetudinem habuisse. Quare de alio Cypselo accipienda verba Eustathii aut potiùs duas uxores Cypselum habuisse, dicendum est; aut si unicam habuit, binominem eam fuisse. Quia autem aliter narrat Parthenius, ejus locum integrum placet hîc adscribere: sed quia prolixior est, Interpretis verbis eum proferemus: *Fertur autem & de Periandro Corinthio, quòd primùm mitis ac benignus fuerit, posteà verò crudelior factus sit, eam sanè ob causam mater ejus eum valde adhuc juvenem vehementer secum continebat; eò usque etiam ut ejus amore implexa, in concupiscentiam ipsius veniret. Progressu autem temporis malum semper increscebat: adeo ut se ampliùs continere non posset. Quare confidenti animo puerum his verbis alloquitur: Esse videlicet feminam quamdam formosam planè, quæ eum immodicè amet; quare suadeat ne illam despiceret, ac se ulteriùs adfligere sinat. Periander verò primùm se corrupturum negabat eam quæ esset conjuncta viro, præter leges & publicos mores. Quum autem supplicibus verbis instare non cessaret, se facturum recipit. Postquam itaque nox statuta venisset, admonuit ipsum, ne lumen ad thalamum inferret, neque cogeret etiam ad colloquium, atque id illius pudori condonaret. Is ergo quum pollicitus esset omnia se facturum, quæ mater ipsi injunxerat, ipsa pulcherrimè adornata ad filium ingreditur, ac priusquam aurora illucesceret, clam rursus exit. Sequenti verò die interrogat filium, quomodo placuerit ei amica, & numne velit illam rursus se accedere. Periander verò se illud meditari respondit, non modicéque se erga illam affici. Quare ab hoc tempore non cessabat sæpe ad filium redire, ita ut tandem cupido Periandrum caperet, atque diligentiam ipse adhiberet, quò cognosceret quæ tandem ei congrederetur. atque aliquamdiu apud matrem precibus impetrare studuit, quò apud illam obtineret, ut in mutuum colloquium veniret, atque ut ejus, cujus desiderio flagraret, aliquam notitiam haberet: Nunc sanè se rem omnino difficilem & ingratam perpeti, inquiens, quòd ne contueri quidem eam permitteret; cui jam multo tempore fuerit congressus. Verùm quum id fieri posse ob verecundiam feminæ mater omnino negaret, ipse aliquem ex ministris tamen in cubiculo occulere jubet. Et quum ea, pro consuetudine, accederet, ac unà dormire pararet, exurgens Periander producit lumen, atque quam videt esse matrem, præ animi impotentiâ transverberare eam statuit: sed à quodam genio subitò adparente retractus, à facto temperavit; ac ex eo tempore mente perculsus insanivit, in crudelitatemque incidit, & multos suorum civium mactavit: mater verò multùm super genio suo lamentata, se ipsam interemit.* Hæc scripseram, cùm ex Pausania in Messenicis & Arcadicis, didici, Eustathii locum de Cypselo Arcadum Rege, accipiendum: quod etiam visum Grentemenilio. Ita enim ille, suis ad Laërtium Exercitationibus ubi de superiori ejus emendatione: *Hæc scripseram: sed meliùs opinari me coegit eruditissimus Menagius, Andegavorum decus: cui editionem Diogenis adornanti, miseram, ab eo per epistolam rogatus, has qualescumque sunt, in Laërtium Lucubrationes: quas eximio operi suo non dedignatus est inserere. Nam in Notis suis dubitationem meam solvit: & ex Æliano probavit* (Parthenium, voluit

dicere) *legendum esse, ut editum est*, μήτηρ: *non, ut suspicabar*, μητρυιά. *Sed quoniam de conciliando cum Diogene, Eustathio; cujus locum quem apposueram, descripsit, nihil in sua Nota dixit; quid nunc ex sua monitione profecerim, & quid de iis auctorum locis sentiendum sit, aperiam. Nam postquam curiosius ea loca consideravi, & simul contuli, damnavi cum Menagio suspicionem meam, & nullam esse inter eos auctores dissonantiam deprehendi. Nam de Cypselo Corinthio loquitur Diogenes: de Cypselo verò, Arcadum rege, Eustathius. Illius fuit uxor Crateia: hujus vero, Herodice. Cypselo Corinthio pater fuit Eetion, vir privatus; mater, Labda, Amphionis Bacchiadæ filia. At Cypselus, Arcas rex, fuit filius Ægypti, ex regia Arcadiæ regum prosapia; ab ipso Pelasgo & Lycaone oriundus. Nec eodem tempore vixerunt. Nam Cypselus in Arcadia regnabat, quo tempore Heraclidæ Peloponnesum occuparunt, & Cresphonti, inter Heraclidas præcipuo, filiam suam collocavit. Corinthus vero, plusquam quatuor seculis recentior, paulo ante Cyri, Persarum regis, initia vivebat. Error igitur meus jure à Menagio reprehensus, major erat quàm ipse putaverat. Errare, humanum est: errorem suum agnoscere, & monitoribus gratum esse, animi candidi præfert indicium. Itaque, hoc publicum testimonium gratiæ, quam Menagio habere me eo nomine fateor, hic lubenter appono.*

Διὰ τὸ ἀλγεῖν ἐπὶ τῇ φωρᾷ] Ita quoque Editio Basileensis, & Stephanica Græca. At Stephanica cum Latina Interpretatione, ἐπὶ τῇ φορᾷ. Rescribebat Tanaquillus Faber ἐπὶ τῇ ἐκφορᾷ. Id est, *propter divulgationem*. ingeniosè. ἐκφορὰ, est *divulgatio*. λόγων ἀποῤῥήτων ἐκφορὰν μὴ ποιεῖν infrà, in hac ipsa Periandri Vita. Ferri tamen potest recepta lectio. ἐπὶ τῇ φωρᾷ, id est, *quod deprehensus esset*, ut rectè Vetus Interpres, atque Aldobrandinus. Hesychius: αὐτοφορία, τὸ ἐπὶ αὐτῇ φορᾷ. sed ubi legendum αὐτοφωρία, & φωρᾷ. Sanctus Johannes VIII. 4. αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη.

Ἀλλὰ καὶ Ἔφορος ἱστορεῖ ὡς εὔξαιτο, εἰ νικήσειεν Ὀλύμπια τεθρίππῳ, χρυσοῦν ἀνδριάντα ἀναθεῖναι, &c.] Longe aliter Suidas in Κυψελιδῶν ἀνάθημα· Κυψελιδῶν ἀνάθημα ἐν Ὀλυμπίᾳ. Πλάτων ἐν Φαίδρῳ. παρὰ τὸ Κυψελιδῶν ἀνάθημα, σφυρήλατος ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐστάθη κολοσσός· ἀλλ' οὐ τῶν Κυψελιδῶν. Κυψέλου δέ φασι τὸ ἀνάθημα, ὡς Ἀγακλυτὸς ἐν τῇ π' Ὀλυμπιάδι φησὶν οὕτως· ναὸς τῆς Ἥρας παλαιὸς, ἀνάθημα Σκιλλουντίων· οὗτοι δέ εἰσιν Ἠλείων. ἔνεστι δὲ ἐν αὐτῷ χρυσοῦς κολοσσὸς, ἀνάθημα Κυψέλου, τοῦ Κορινθίου. φασὶ γὰρ τὸν Κύψελον εὐξάμενον, εἰ Κορινθίων τυραννήσειε, τὰς οὐσίας πάντων, εἰς δέκατον ἔτος ἀνιερώσειν, τὰς δεκάτας τῶν τιμημάτων εἰσπραξάμενον, κατασκευάσαι τὸν σφυρήλατον κολοσσόν. Δίδυμος δὲ κατασκευάσαι τὸν κολοσσόν φησι Περίανδρον ὑπὲρ τοῦ τῆς τρυφῆς καὶ τοῦ θράσους ἐπισχεῖν τοὺς Κορινθίους. *Cypselidarum donarium Olympiæ. Plato in Phædro. Prope Cypselidarum donarium Olympiæ Colossus collocatus fuit malleo ductus. at non fuit donarium Cypselidarum. Ajunt quidam Cypseli donarium fuisse, ut Agaclytus in 80. Olympiade sic scribit: Antiquum Junonis templum, Scilluntiorum donarium: hi autem sunt Eleorum coloni. In eo autem est aureus colossus, donarium Cypseli Corinthii. Dicunt enim Cypselum vovisse, si Corinthiorum regnum adeptus fuisset, se per decennium bona omnium Junoni consecraturum, & exactis censibus decimis, illum colossum malleo-ductum confecisse. Didymus verò Periandrum confecisse hunc colossum ait; ut Corinthiorum luxum & audaciam reprimeret.* Sed & aliter Aristoteles II. Oeconomicorum: Κύψελος ὁ Κορίνθιος, εὐξάμενος τῷ Διῒ, ἐὰν κύριος γένηται τῆς πόλεως, τὰ ὄντα Κορινθίοις πάντα ἀναθήσειν, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀπογράψασθαι. ἀπογραψαμένων δὲ τούτων, τὸ δέκατον μέρος παρ' ἑκάστου ἔλαβε, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐκέλευσεν ἐργάζεσθαι. περιελθόντος δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὸ αὐτὸ ἐποίησεν. ὥστε συνέβαινεν ἐν δέκα ἔτεσι ἐκεῖνόν τε ἅπαντα ἔχειν, ἅπερ ἀνιέρωσε, τούς τε Κορινθίους ἕτερα κεκτῆσθαι. *Cypselus Corinthius, cùm votum fecisset Jovi, si civitate potitus fuisset, Corinthiorum se dedicaturum facultates universas: jussit censum describi. Illis autem professis, decimam bonorum partem abstulit à singulis, de reliquis jussit eos negotiari & rem facere. Annoque vertente fecit idem. Evênit itaque ut annis decem & ipse haberet omnia bona Corinthiorum, eaque consecraret, &*
Corinthii interea quærerent, pararentque alia. 97

Τέρπεο] Malè apud Suidam, τέρπε.

Ἐποίησε δὲ καὶ ὑποθήκας εἰς ἔπη δισχίλια] Suidas: ἔγραψεν ὑποθήκας εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἔπη β. Lege εἰς ἔπη β. Scripsisse Ὑποθήκας & Solonem, scripsit suprà Laërtius noster.

Ἐρωτηθεὶς διατί τυραννεῖ, ἔφη, ὅτι καὶ τὸ ἑκουσίως ἀποστῆναι, καὶ τὸ ἀφαιρεθῆναι κίνδυνον φέρει] Paulò aliter Stobæus Serm. XLI. Περίανδρος, ἐρωτηθεὶς διατί οὐκ ἀποτίθεται τὴν ἀρχὴν, εἶπεν, ὅτι τῷ κατ' ἀνάγκην ἄρχοντι, καὶ τὸ ἑκουσίως ἀποστῆναι κίνδυνον φέρει. Exstat in hunc sensum Epistola ad Demotelem, inter Epistolas illas quæ sub nomine Phalaridis circumferuntur, quam vide; est enim elegantissima.

Καλὸν ἡσυχία. Ἐπισφαλὲς προπέτεια] Habes totidem verbis apud Stobæum, inter dicta Periandri Serm. III.

Κέρδος, αἰσχρόν] Pleniùs apud Stobæum dicto Serm. III. κέρδος αἰσχρὸν, φύσεως κατηγορία. & Serm. VIII. κέρδος αἰσχρὸν, βαρὺ κειμήλιον. Mox quoque suprà Laërtius: μηδὲν χρημάτων ἕνεκα πράττειν· δεῖν γὰρ τὰ κερδαντὰ κερδαίνειν. Quare hîc aliquid excidisse, facilè crediderim: non enim lucrum simpliciter & absolute, sed turpe lucrum damnandum fuit. Vide nos ad Chilonem. Ferri tamen potest recepta lectio. τὰ κερδαντὰ κερδαίνειν, id est, *lucrabilia lucrifacere*.

Δημοκρατία, κρεῖττον τυραννίδος] Idem legas apud Stobæum Serm. III. Est autem Tyrannis parens injustitiæ:

Ἡ γὰρ Τυραννὶς ἀδικίας μήτηρ ἔφυ.

Versus est, qui in Proverbiorum Græcorum Appendice è Vaticana Bibliotheca refertur.

Αἱ μὲν ἡδοναὶ, φθαρταί· αἱ δὲ τιμαὶ, ἀθάνατοι] Stobæus dicto loco: αἱ μὲν ἡδοναὶ, θνηταί· αἱ δ' ἀρεταὶ, ἀθάνατοι.

Εὐτυχῶν μὲν, μέτριος ἴσθι· δυστυχῶν δὲ, φρόνιμος] Habet Stobæus totidem verbis.

Φίλοις

98 *Φίλοις εὐτυχοῦσι καὶ ἀτυχοῦσιν ὁ αὐτὸς ἴσθι*] Et hæc αὐτολεξεὶ apud Stobæum.

Ὃ ἂν ὁμολογήσῃς, διατήρει] Aliter apud Stobæum: ὃ ἂν ἑκὼν ὁμολογήσῃς πονηρὸν, παράβαινε.

Λόγων ἀπορρήτων ἐκφορὰν μὴ ποιοῦ] Totidem verbis Stobæus.

Μὴ μόνον τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς μέλλοντας κόλαζε] Rectiùs apud Stobæum, μὴ μόνον τοὺς ἁμαρτάνοντας κόλαζε, ἀλλὰ καὶ τοὺς μέλλοντας κώλυε: cùm cogitationis pœnam pati nemo debeat, ut est in l. 18. D. de pœnis.

Οὗτος πρῶτος δορυφόρους ἔσχε, καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τυραννίδα μετέστησε] Trecentos satellites habuisse, scribit Suidas. addit, vetuisse ne Cives haberent servos, otiumque agerent: semper aliquid excogitantem quod ipsi agerent: si quis autem in foro sederet, eum mulctasse; metuentem ne quod consilium in suam perniciem iniret. Gygen, Lydorum Regem, primùm nomen Tyranni habuisse, testis est Auctor Descriptionis Olympiadum.

Καὶ οὐκ εἴα ἐν ἄστει ζῆν τοὺς βουλομένους, καθά φησιν Εὔφορος καὶ Ἀριστοτέλης] Locus Aristotelis est lib. v. Politicorum. Vide hîc Aldobrandinum.

Καὶ ἐτυράννησεν ἔτη τετταράκοντα] Aristoteles Politicorum lib. v. cap. 12. regnasse ait annis 44. cui Petavius adsentitur, in Paralipomenis librorum de Doctrina Temporum pag. 858.

Τὸν μὲν τύραννον· τὸν δὲ, σοφὸν καὶ Ἀμπρακιώτην] Etiam Ælianus Var. Hist. lib. XII. cap. 35. duos fuisse Periandros ait; Philosophum, alterum; alterum, Tyrannum. Uterque Periander Tyrannus fuit: unus, Corinthius, è numero VII. Sapientum: alter, Ampraciota; qui quidem Sapiens nusquam appellatur. Quare hîc rescribendum olim existimabamus, τὸν μὲν Κορίνθιον καὶ σοφὸν, τὸν δὲ, Ἀμπρακιώτην. Sed fortasse alia fuit Sententia Sotionis, Heraclidis, Pamphilæ, & Neanthis Cyziceni, quos in hanc rem testes adducit Laërtius: quod ex sequentibus conjicere est; καὶ Ἀριστοτέλης μὲν τὸν Κορίνθιόν φησιν εἶναι τὸν σοφόν. Πλάτων δ' οὔ φησι. Periandri Ampraciotæ meminit Aristoteles Politicor. lib. v. cap. 10. ἐπεβούλευσαν δὲ καὶ Περιάνδρῳ τῷ ἐν Ἀμβρακίᾳ τυράννῳ, διὰ τὸ συμπίνοντα μετὰ τῶν παιδικῶν, ἐρωτῆσαι αὐτὸν, εἰ ἤδη ἐξ αὐτοῦ κύει. *Insidiati sunt etiam Periandro Ambraciæ Tyranno, propterea quòd inter compotandum, cùm unà esset puer quem ille in deliciis habebat, quæsivisset ab eo, essetne jam ex se prægnans.* & cap. 4. ubi de seditionibus, quæ ex parvis rebus nascuntur, καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ πάλιν ὡσαύτως Περίανδρον συνεκβαλὼν τοῖς ἐπιτιθεμένοις ὁ δῆμος τὸν τύραννον, εἰς ἑαυτὸν περιέστησε τὴν πολιτείαν. *Et Ambraciæ rursum eodem modo populus, Periandro Tyranno, unà cum iis qui cum eo juncti civitatem invadebant, exacto, ad se ipsum Respub. administrationem revocavit.* Ampracia autem, sive Ambracia, urbs est in Epiro. *Ambracia* dicitur Straboni, Plinio, Aristoteli: *Ampracia*, Herodoto, Ptolemæo, Æliano. Utramque lectionem agnoscit Stephanus: Ἀμβρακία, inquit, πόλις Θεσπρωτίας, ἀπὸ Ἀμβρακος τοῦ παιδὸς Θεσπρωτοῦ τοῦ Λακόωντος, ἢ ἀπὸ Ἀμβρακίας τῆς Αὐγέου θυγατρὸς, &c. εὕρηται καὶ διὰ τοῦ π, ἀντὶ τοῦ β. ὅθεν καὶ τὸ Ἀμπρακιώτης, ἀπὸ τῆς Ἄμπρακος γενικῆς, καὶ Ἀμπρακία.

Τοῦτο καὶ Νεάνθης φησὶν Κυζικηνὸς] Hujus Scriptoris meminit Suidas: Νεάνθης Κυζικηνὸς, ῥήτωρ, μαθητὴς Φιλίσκου τοῦ Μιλησίου. Scripserat inter alia περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν, teste Stephano in voce Κρηστὸς; ad quos libros respexisse hic Laërtium, non dubitamus. De Neanthe illo plura qui volet, adeat Vossium de Historicis Græcis lib. 1. cap. 15. & Jonsium de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ lib. 1. cap. 17. 99

Καὶ Ἀριστοτέλης μὲν τὸν Κορίνθιόν φησιν εἶναι τὸν σοφόν· Πλάτων δ' οὔ φησι] Casaubonus hæc verba οὔ φησι, non, uti Ambrosius atque Aldobrandinus, *negat*, verùm *non ait* interpretatur: non enim, inquit, hoc Plato negat, sed Periandrum duntaxat in numero Sapientum prætermittit. Laërt. suprà in Thalete: Πλάτων δ' ἐν Πρωταγόρᾳ Μύσωνα ἀντὶ Περιάνδρου. & infrà, in Mysone: μέμνηται γὰρ αὐτοῦ καὶ οὗτος (Πλάτων) ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ, ἀντὶ Περιάνδρου θεὶς αὐτόν. Clemens quoque Στρωμ. l. 1. Πλάτων δὲ, ἀντὶ Περιάνδρου, ὡς ἀνάξιον σοφίας, διὰ τὸ τετυραννηκέναι, ἐγκαταλέγει Μύσωνα τὸν Χηνέα. Adde & Suidam in Περίανδρος· φασὶ δέ τινες αὐτὸν καὶ τῶν ἑπτὰ Σοφῶν γεγονέναι. τὸ δὲ, οὐκ ἦν. Vide nos suprà ad Thaletem Segm. 41.

Τούτου ἐστι, Μελέτη τὸ πᾶν] Clemens Στρωματ. lib. 1. τὸ, Μελέτη πάντα καθαίρει, Περιάνδρου τυγχάνειν βούλονται. Ausonius:

Ephyra creatus huc Periander prodeo;
Μελέτη τὸ πᾶν qui dixi; & qui dictum probo,
Meditationem id esse totum quod geras, &c.

Apud Stobæum Serm. III. scriptum est, μελέτα τὸ πᾶν: ubi μελέτα imperativum esse verbi μελετᾶν, non verò nomen Doricæ dialecti, existimare quis posset. nam & Apollinaris Sidonius,

Tu meditans totum, decoras, Periandre, Corinthon.

Ἤθελε δὲ καὶ τὸν Ἰσθμὸν διορύξαι] Idem in animo habuerunt, Darius, Demetrius, Julius Cæsar, Cajus Caligula, Domitius Nero, alii. Vide Diodorum Siculum lib. 1. cap. 3. Pausaniam in Corinthiacis, Strabonem lib. 1. Suetonium in Julio Cæsare 44. in Caligula 21. in Nerone 19. Dionem lib. 63. Plinium lib. & cap. IV. Philostratum l. 4. de Vita Apollonii cap. 8. & in Vita Herodis Sophistæ, Lucianum de Fossione Isthmi, Paulum Æmilium in Carolo Magno lib. II. sub finem, & Albertum Magnum lib. II. de proprietatibus elementorum tract. II. cap. 3. Vide & Josephum Scalig. Tract. de Marium conjunct. Ceterùm ad Periandrum ut redeam, triremes in utroque mari habuisse testis est Suidas: ἐστρατεύετο συνεχῶς καὶ ἦν πολεμικός· τριήρεις τε ναυπηγησάμενος ἐχρῆτο ἀμφοτέραις ταῖς θαλάτταις.

Φέρεται δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπιστολή] Meliùs legeretur φέρονται δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπιστολαί: duas enim refert Laërtius Epistolas Periandri.

Ἀπόλλωνι] Editio prior, Ἀπόλλω: quam lectionem potiorem ducit Casaubonus: qui & postea ἀξιοῦντι, non ἥκοντι legit. Eum vide. Pro ἀποδεχόμαι, malim ἀποδέξομαι.

Ἀλίῃ] id est, ἐκκλησίᾳ, *congregatio, synodus*. Hesychius: ἀλιαίαν, ἐκκλησίαν. Ταραντῖνοι. an legendum ἁλίαν? Idem: ἀλιαστήρ· τόπος ἐν ᾧ ἀθροίζονται.

οἱ Σικελοί.] Ita interpungendus hic locus. οἱ Σικελοὶ, id est, more Siculorum; dialecto Siculâ. Similiter, Ταραντῖνοι, est Tarentinorum dialecto.

Παρὰ τὸν Λυδὸν ἐς Σάρδεις] *Non potest is esse Crœsus, sed Alyattes: qui fortassis in pueri Crœsi gratiam florentes tum in sapientia viros acciverit. Erat enim, cùm Periander obiit, natus annos* IX. *circiter Crœsus: qui eodem anno, quo Solon Atheniensium Remp. ordinabat, in lucem est editus: nimirum tertio Olympiadis* XLVI. *Atqui Plutarchus paulò post legum lationem peregrè Solonem abiisse memorat; quam peregrinationem decennalem fuisse refert Herodotus. Præclarè igitur secum Historia consentiet, si hoc ipso intervallo Solonem dixerimus cum reliquis Sapientibus Sardes ad Alyattem venisse: ac rursus adulto jam Crœso, & cum patre regnum administrante eodem aspirasse, quando & memorabile cum eo colloquium illud habere potuit:* verba sunt Petavii, in Paralipomenis librorum de Doctrina Temporum pag. 858.

100 Αὐτὴν μὲν ἀκούσιον τᾶς δάμαρτος τὸ ἄγος] Per iram namque uxorem interfecerat, ut suprà dixit Laërtius.

Παῦσον τὰν ἀπήνειαν τῶ παιδὸς] Si vir uxorem, aut uxor virum necaverit, purgetur, & triennium integrum exulet; cumque redierit, nec sacris cum liberis suis communicet, nec unâ mensâ utatur. Quod si non servet genitor aut filius, impietatis reus à volente quolibet accusetur, inquit Plato de Legibus lib. IX.

Τήν τε θυγατρὶ κατακαύσας αὐταὶ κατὰ πάσαν Κορινθίαν εἵματα] Lege, τεᾷ θυγατρὶ, κατακαύσαις αὐτᾷ καὶ τὰ πασᾶν Κορινθιᾶν εἵματα: & Casaubonum, atque Aldobrandinum adi.

Ἀποκρινάμην] ὑποκρινάμην, Stephanicæ Editiones: quod malebat Casaubonus.

Ἀγαγὼν δὲ αὐτὸν ἐς λήιον τοὺς ὑπερφυέας τῶν ἀσταχύων, &c.] Hanc historiam refert Herodotus in Terpsichore, nec non Aristoteles Politicorum III. 2. & V. 10. Verùm Herodotus Thrasybulum Periandro dedisse hoc consilium, ait: quod Laërtius noster & Diodorus Siculus scripserunt: Aristoteles verò, Periandrum Thrasybulo id dedisse, scripsit. Ad hoc, sive Periandri sive Thrasybuli consilium, respexit Themistius Orat. V. his verbis: γελοῖος γὰρ διδάσκαλος ἦν τῆς τυραννικῆς ἀσφαλείας, ὁ τοὺς ἀστάχυας ἀποτέμνων τοὺς ὑπερέχοντας τοῦ ληίου. οὐ γὰρ τοσούτους γε ἂν ἀποτέμοι, ὥστε μή τινας ἀπολείπεσθαι ὑψηλοτέρους τῶν ἀτμήτων ἀεὶ μενόντων, &c. *Quàm verò ridiculus ille Tyrannorum securitatis magister, qui eminentes segetum spicas virgâ demetebat: neque enim tot umquam demetere potest, quin aliqua remaneant ceteris altiores.* Quod Periandri Corinthiorum Tyranni consilium Tarquinium imitatum fuisse; quia ἄνωθεν Corinthius erat, atque illud ipsum à majoribus audire potuerat; conjiciebat ad Themistium Petavius: Livius enim lib. I. Decadis I. idem consilium à Tarquinio Superbo datum refert Sexto Tarquinio filio contra Gabinos, & Dionysius Halicarnasseus Antiq. Roman. lib. III. Sed & illud damnabat quoque Apollonius Tyaneus, cum jussus est à Vespasiano, ut se, quomodo regnum gubernandum esset, doceret. Auctor Philostratus in vita ejus libro V. cap. 13. μὴ τέμνε τῶν ἀσταχύων τοὺς ὑψηλοὺς τε καὶ ὑπεραίροντας. ἄδικος γὰρ ὁ τοῦ Ἀριστοτέλους λόγος. ἀλλὰ τὸ δύσνουν ἐξαίρει μᾶλλον, ὥσπερ τὰς ἀκάνθας τῶν ληίων. καὶ φοβερὸς δόκει τοῖς νεώτερα πράττουσι, μὴ ἐν τῷ τιμωρεῖσθαι, ἀλλ᾽ ἐν τῷ τιμωρήσεσθαι. *Eminentiores spicas, quacumque supra ceteras se attollunt, ne amputato. Injusta enim est in hoc Aristotelis ratio. Sed difficiles homines, molestosque, potiùs tamquam spinas, è segetibus aufer: & res novas molientibus terribilem te ostende: minitando tamen magis quàm puniendo.*

ANACHARSIS.

Ὁ Σκύθης] Atque ex Galactophagis, teste Nicolao Damasceno apud Stobæum. 101

Γνούρου μὲν ἦν υἱὸς] Γνύρου scriptum est apud Suidam in Ἀνάχαρσις: Δαυκέτου, apud Lucianum in Scytha. Sed Γνούρου etiam apud Herodotum.

Καδουίδου] Suidas Καδουΐα in Ἀνάχαρσις. Scripsisse Laërtium Καδουίδα; atque eâdem formâ dictum Καδουίδας ac Σουίδας; Casaubonus existimabat. Falluntur enim, inquit, Viri doctissimi & magni in literis nominis, qui *Sudam* Suidam appellant; Jacobum Cujacium innuens, qui Suidam ita vocare amat. Profert & Eustathii locum, ex quo *Suidas* verum esse nomen docet; cui adde & hunc doctissimi Scholiastæ Apollonii pag. 26. Σουίδας γὰρ καὶ Ἀριστοτέλης οἱ περὶ Εὐβοίας πεπραγματευμένοι, &c. Sed & idem Suidas Καδουΐαν alibi appellat, scilicet in Καδουΐας. Καδουΐας, inquit, βασιλεὺς Σκυθῶν. Tamen Memmianus Suidæ Codex, Σουΐδας scriptum exhibet.

Διὸ καὶ δίγλωττος ἦν] Linguam Græcam non calluisse cùm Athenas venit, scribit Lucianus in Scytha. De ejus in Græca lingua imperitia, vide Epistolam Anacharsidis ad Athenienses, inter Epistolas supposititias Græcanicas. Ex Barbaris nullum, præter unum Anacharsim Scytham, philosophatum fuisse scribit Lactantius lib. 3. cap. 25. *Qui Philosophiam ne somniasset quidem, nisi & linguam & Græcas literas antè didicisset.* Ceterùm, hunc Laërtii locum respexit Suidas in δίγλωσσος. δίγλωσσος, inquit, ὁ δύο γλώσσας ἐπιστάμενος. Ἀνάχαρσις Σκύθης ἦν, μητρὸς δὲ Ἑλληνίδος· διὸ καὶ δίγλωττος ἦν· ὃς ἔθηκε νόμους Σκύθαις.

Οὗτος ἐποίησε τῶν τε παρὰ τοῖς Σκύθαις νομίμων, καὶ τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εἰς εὐτέλειαν βίου, καὶ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, ἔπη ὀκτακόσια.] Suidas: ἔγραψε νόμιμα Σκυθῶν. Περὶ εὐτελείας τῶν εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἔπη πάντα ὀκτακόσια. Quare Paulus Pellisso, τὰ παρὰ τοῖς Σκύθαις νόμιμα, τὰ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εἰς εὐτέλειαν βίου, & τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, Anacharsis tres diversos tractatus fuisse, existimabat.

Εἰς εὐτέλειαν βίου] ἐμοὶ περίβλημα, χλαῖνα· δεῖπνον, γάλα, τυρός, ajebat ipse Anacharsis, apud Clementem Στρωματέων lib. I. Et in Epistola ad Hannonem apud Ciceronem Tuscul. Quæst. lib. V. *Mihi amictus est, Scythicum tegmen: calciamentum, solorum callum: cubile, terra: pulmentum, fames: lacte, caseo, carne vescor. Quare ut ad quietum me licet venias. munera autem ista, quibus delectaris, vel civibus tuis, vel Diis immortalibus dona.* & in epistola supposititia ad eumdem Hannonem: ἐμοὶ μὲν περίβλημα,

χλαῖνα σκυθικὴ ὑπόδημα, δέρμα ποδῶν· κοίτη δὲ, πᾶσα γῆ. δεῖπνον καὶ ἄριστον, γάλα καὶ τυρὸς καὶ κρέας ὀπτόν. ποτὸν, ὕδωρ. Etiam vir temperans dicitur Plutarcho in Convivio.

Ἡ ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσις] Aliam hujus proverbii occasionem; immo alium sensum, refert Suidas. Scribit enim usurpatum fuisse de iis qui apertè alicui malè precantur, quoniam Scythæ Darium postulantem ut sibi parerent, plorare jusserunt. Eadem legas in Proverbiorum Vaticana appendice. Athenæus verò libro XII. cap. 5. dictum fuisse ait: quia crudeles in subditos captivos & servos fuerunt Scythæ. Ad hoc proverbium respexit Themistius Orat. XV. his verbis: ἀκούεις αὖ πάλιν ῥῆσιν ἑτέραν, οὐ τὴν ἀπὸ Σκυθῶν, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ Σταγείρων. Quod mirum est non vidisse virum perspicacissimum Dionysium Petavium. Eodem respexit & Auctor libri illius elegantissimi περὶ ἑρμηνείας, quem esse Dionysium Halicarnasseum infrà ad Demetrium Phalereum ostendemus: ταῦτα πάντα ἠθικῶς καὶ ἐμμελῶς, καὶ οὐχὶ δὴ τὸ λεγόμενον τοῦτο, ἀπὸ Σκυθῶν. Et Lucianus in Dialogo Chelidonii & Drosis: τὰ μὲν ἄλλα, ἡ ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσις.

Ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας] Notat Ælianus Variæ Historiæ lib. V. cap. 7. Scythas in sua tantum regione peregrinari solere; Anacharsin verò, tamquam virum sapientem, etiam ulteriùs peregrinationes suas produxisse; venisse enim in Græciam: ubi apud Solonem in magna fuit admiratione.

Κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἑβδόμην Ὀλυμπιάδα, ἐπὶ ἄρχοντος Εὐκράτους] Auctor descriptionis Olympiadum, hâc ipsâ Olympiade: Ἀνάχαρσις Ἀθήνησιν ἐπιδημεῖ. De Eucrate Archonte, adeundus Meursius de Archontibus Atheniensibus, lib. I. cap. 1..

Ἕρμιππος δὲ πρὸς τὴν Σόλωνος οἰκίαν ἀφικόμενον, &c.] Nihil simile apud Lucianum, de primo Anacharsidis atque Solonis colloquio. Verùm simile quid apud Plutarchum in Solone. & apud Tzetzen Chiliad. IV. 19. Anacharsis ipse in Epistola supposititia ad Solonem: σὺ δὲ διότι Ἀνάχαρσις ἐλθὼν ἐπὶ τὰς θύρας ἐβούλετό σοι ξένος γενέσθαι, ἀπηξίωσας, καὶ ἀπεκρίνω ἐν οἰκείᾳ χώρᾳ μὴ δεῖν ξενίας συνάπτειν. contrario sensu.

102 Ξένους ποιοῦνται] ξένοι, Christianus. Sed nihil mutandum.

Νῦν αὐτὸς ἐν τῇ πατρίδι εἶναι] αὐτὸν, Casaubonus, quem vide.

Ὁ δὲ καταπλαγεὶς τὴν ἑτοιμότητα] Ælianus quoque Anacharsin in magna apud Solonem admiratione fuisse, scribit Var. Histor. loco proximè laudato.

Εἰσέφρηξεν] Membranæ Regiæ, nec non Editio prior, εἰσέφριξεν, nullo sensu. Editiones Stephanicæ εἰσέφρησεν, id est *admisit*. optimè. εἰσφρεῖν, est *intus admittere*; quasi εἰσφέρειν. Voce δέξασθαι usus est Plutarchus historiam eamdem referens in Vita Solonis: οὕτω δὴ θαυμάσαντα τὴν ἀγχίνοιαν τοῦ ἀνδρὸς τὸν Σόλωνα, δέξασθαι φιλοφρόνως, &c. Cyrillus contra Julianum lib. IV. tantâ apud Græcos in admiratione Sapientiæ Anacharsin fuisse ait, ut illum nonnulli Septem Sapientum numero adscribendum putaverint. Et illum inter VII. numeratum testatur Clemens Strom. I. Maximum Tyrium vide Dissert. XV.

Τοξευθεὶς ἐν κυνηγεσίῳ πρὸς τ' ἀδελφοῦ] Suidas: τετελεύτηκε ἑλληνικὰς τελετὰς ἐπιτελῶν ἐν Σκύθαις, ἐπιβουλεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ. Vide omnino Casaubonum.

Ἐκ τῆς Ἑλλάδος] An potiùs, ἐν τῇ Ἑλλάδι?

Διὰ δὲ τὸν φθόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ] Julianus apud Cyrillum, lib. IV. Scythas Anacharsin, ut insanientem, excepisse ait.

Ἔνιοι δὲ τελετὰς Ἑλληνικὰς διατελοῦντα διαχρησθῆναι] Quod etiam testatur Suidas loco proximè laudato. Alii, teste eodem Suida, in extrema senectute mortuum dicunt, & ad centum-usque annos vitam produxisse. Vide hîc Casaubonum.

Διατελοῦντα] Meliùs ἐπιτελοῦντα. & ita Suidas, Stephani editio, & Membranæ.

Διαχρησθῆναι] Id est, *interfectum fuisse*.

Ἑλλανικοῖς] Secunda in Ἑλλανικοῖς producitur: quare, ut metro consulatur; legendum omnino Ἑλλαδικοῖς, quemadmodum in Editione Stephani legitur, nec non in Codice Regio. 103

Ἄμπελον εἶπε τρεῖς φέρειν βότρυς] Paulò aliter Stobæus Serm. XVI. Ἀνάχαρσις ἔφη, κιρναμένου κρατῆρος Ἡφαιστίου, τὸν μὲν πρῶτον ὑγιείας πίνεσθαι· τὸν δὲ δεύτερον, ἡδονῆς· τὸν δὲ τρίτον, ὕβρεως· τὸν δὲ τελευταῖον, μανίας. Idem legas, & totidem verbis, in locis communibus Sententiarum collectis per Antonium & Maximum Monachos, Sermone LXVIII. de Ebrietate. Ibidem legere est & hæc verba, quæ Pythagoræ, non Anacharsidi, tribuuntur: βότρυας τρεῖς ἡ ἄμπελος φέρει. τὸν μὲν πρῶτον, ἡδονῆς. τὸν δὲ δεύτερον μέθης, τὸν δὲ τρίτον, ὕβρεως.

Κρίνουσι δὲ οἱ μὴ τεχνῖται] Hieronymus ad Pammachium; ubi de obitu Paulinii: *Felices, inquit Fabius, artes essent, si de illis soli artifices judicarent.* Sidonius Epist. 10. lib. V. *Pauci studia nunc honorant; simul & naturali vitio fixum est radicatumque pectoribus humanis, ut qui non intelligunt artes, non mirentur artifices.* Sed & Tertullianus in Apologetico adversus Gentes: *Amant ignorare, cùm alii gaudeant cognovisse. Quantò magis hos Anacharsis denotasset imprudentes de prudentibus judicantes, quàm immusicos de musicis?* Unde suspicari licet vocem τεχνῖται in hoc Laërtii loco de Musicis accipiendam. Ita Nero, moriens, *qualis artifex pereo*, pronunciavit: quod Dio vertit, ὦ Ζεῦ, οἷος τεχνίτης παραπόλλυμαι. Qui sint Græcis Διονύσου τεχνῖται vel pueris notum. tamen Plutarchus in Solone: ἔφη δὲ κἀκεῖνο θαυμάζειν ὁ Ἀνάχαρσις, ἐκκλησίᾳ παραγενόμενος, ὅτι λέγουσι μὲν οἱ σοφοὶ παρ' Ἕλλησι, κρίνουσι δὲ οἱ ἀμαθεῖς. *Jam hoc quoque dixit se mirari Anacharsis, cùm concioni interfuisset, quòd dicerent apud Græcos sapientes, stulti judicarent. Immusici*, sunt οἱ ἀμαθεῖς.

Εἰ πρὸ ὀφθαλμῶν, εἶπεν, ἔχοι τὰς μεθυόντων ἀσχημοσύνας] Stobæus Serm. XVI. Ἀνάχαρσις, ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν οἰνόφλυξ τοῦ μεθύειν παύσαιτο, εἰ συνεχῶς, ἔφη, θεωροίη τὰ ὑπ' αὐτοῦ πραττόμενα. *Anacharsis, quo quis modo temulentiam fugeret, interrogatus, si qualia ebrii faciunt, inspiciat, dixit.* Auctor est Plutarchus in Lycurgo, morem Lacedæmoniis hunc fuisse, ut Servi inebriarentur, uti scilicet ebrietatis turpitudine

ab ea Juvenes ingenui deterrerentur. Meminit hujus moris & libro περὶ ἀοργησίας. Ad Anacharsim ut redeam, quandoque inebriebatur. Narrat Athenæus lib. x. cùm apud Periandrum, de bibendo constituto præmio, primus inebriatus esset, pretium petiisse, ut qui victoriæ finem assecutus esset. Et cùm quidam, ejus uxorem intuitus in convivio, ei dixisset, minime pulchram duxisse uxorem, dixisse ad puerum à calice, misce mihi meracius, & eam pulcram faciam.

Τέτταρας δακτύλους εἶναι τὸ πάχος τῆς νεώς] Juvenalis Sat. XII.

I nunc, & ventis animam committe, dolato
Confisus ligno, digitis à morte remotus
Quattuor, ac septem, si sit latissima tæda.

Mimographus: *A morte semper homines tantundem absumus.* ad quem locum, videndus Josephus Scaliger.

104 Τὸ ἔλαιον, μανίας φάρμακον ἔλεγε, διὰ τὸ ἀλειφομένους τοὺς ἀθλητὰς ἐπιμαίνεσθαι ἀλλήλοις.] Pleniùs apud Dionem Chrysostomum Orat. XXXII. σκοπεῖτε δὲ, μὴ περὶ ὑμῶν ἀληθέστερον οὗτοι λέγουσιν, ἢ περὶ τῶν Ἑλλήνων Ἀνάχαρσιν τὸν Σκύθην φασὶν εἰπεῖν. ἐδόκει μὲν γὰρ εἶναι τῶν Σοφῶν. ἧκε δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα θεασόμενος, οἶμαι, τά τε ἤθη καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ἔλεγεν οὖν, ὡς ἐστιν ἐν ἑκάστῃ πόλει τῶν Ἑλλήνων ἀποδεδειγμένον χωρίον, ἐν ᾧ μαίνονται καθ' ἡμέραν· (τὸ γυμνάσιον λέγων) ἐπειδὴ γὰρ ἐλθόντες ἀποδύσονται, χρίονται φαρμάκῳ. τοῦτο δὲ ἔφη, κινεῖν αὐτοῖς τὴν μανίαν. Εὐθὺς γὰρ, οἱ μὲν τρέχουσιν, οἱ δὲ καταβάλλουσιν ἀλλήλους. οἱ δὲ τὼ χεῖρε ἀνατείναντες, μάχονται πρὸς οὐδένα ἄνθρωπον. οἱ δὲ παίονται. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ἀποξυσάμενοι τὸ φάρμακον, αὐτίκα σωφρονοῦσι, καὶ φιλικῶς αὐτοῖς ἤδη ἔχοντες, βαδίζουσι κάτω ὁρῶντες, αἰσχυνόμενοι τοῖς πεπραγμένοις. *Considerate autem, ne de vobis veriùs hi dicant, quàm de Græcis Anacharsin Scytham dixisse ajunt: habebatur enim sapiens. Venit autem in Græciam mores spectatum, hominesque. Dicebat igitur, quod in unaquaque Græcorum civitate certus designatus esset locus, ubi interdiu insanirent. (dicebat autem de gymnasio). postquam enim huc venientes se exuerint, unguntur pharmaco. hoc autem dicebat illos instigare ad insaniam. Statim enim hi quidem currunt, illi autem se mutuò dejiciunt; alii verò manus extendentes pugnant adversus hominem neminem. alii verò caduntur. His factis, abrasoque pharmaco statim ad se redeunt, & amanter jam mutuo affecti incedunt cernui erubescentes ob ea quæ fecerunt.*

Καὶ θαυμάζειν φησὶ πῶς Ἕλληνες ἀρχόμενοι μὲν ἐν μικροῖς πίνουσι· πλησθέντες δὲ, ἐν μεγάλοις] Videndus hìc Casaubonus.

Ἐπιγράφεται δὲ αὐτοῦ ταῖς εἰκόσι, γλώσσης, γαστρὸς, αἰδοίων κρατεῖν] Clemens στρωματέων lib. v. Ἀνάχαρσίν τε τὸν Σκύθην φησὶ (Φερεκύδης ὁ Σύριος) καὶ αὐτὸν κοιμώμενον κατέχειν, τῇ μὲν λαιᾷ τὰ αἰδοῖα, τῇ δεξιᾷ δὲ, τὸ στόμα· αἰνιττόμενον, δεῖν μὲν ἀμφοῖν, μεῖζον δὲ εἶναι γλώσσης κρατεῖν, ἢ ἡδονῆς. *Anacharsin quoque Scytham dicit dormientem, sinistrâ quidem continuisse pudenda; os autem, dextrâ: significantem, oportere quidem utrumque, sed majus esse linguam cohibere, quàm voluptatem.* Ceterùm hìc pro κράτει Editio Stephanica & MS. habent κρατεῖν. utraque lectio recta est.

Ἀλλ' οὐδὲ ἀμπέλοι] Meminit Aristoteles Analytic. poster. I. & Plutarchus in Convivio Sapientum, nec non Eustathius in Homerum; quorum verba non adduco, cùm ea adduxerit Casaubonus. Apponam autem verba Maximi Tyrii, id ipsum referentis Dissertatione VII. τὸν Ἀνάχαρσιν ἐκεῖνον ἤρετο Ἕλλην ἀνὴρ εἰ ἐστιν αὐλητικὴ ἐν Σκύθαις. ὁ δὲ, οὐδὲ ἄμπελοι, ἔφη. Narrat Athenæus lib. x. Anacharsin, cùm vitis potestatem Regi Scytharum exposuisset, ostendentem ejus sarmenta, dixisse, jam ad Scythas hæc pervenissent, nisi flagella Græci quotannis amputarent.

Ὅτι τὸν μὲν καπνὸν τὸν ἐν τοῖς ὄρεσι καταλείπουσι] Assentior Casaubono, existimanti hoc dixisse Anacharsin, propter ligna cocta ne fumum faciant, ut loquitur Ulpianus, & quæ Græci ἄκαπνα ideo vocant.

Τοὺς οὖν πλείονας ποῦ τίθης] πλείονας, malebat Casaubonus; quem adi. Mihi placet nihil mutari. Ad idem quæsitum aliter respondit Alexandro Gymnosophista quidam: scilicet plures esse vivos; neque enim eos exstare qui mortui sunt. Refert id Plutarchus in Alexandro. De navigantibus, Biantis dictum dicto Anacharsidis non absimile, habes apud Scriptorem Dialogi qui *Axiochus* inscribitur. ἀλλὰ τὸν πλωτικὸν καταλεξώμεθα, περαιούμενον διὰ τοσῶνδε κινδύνων· καὶ μήτε, ὡς ἀπεφήνατο Βίας, ἐν τοῖς τεθνηκόσιν ὄντα, μήτε ἐν τοῖς βιοῦσι. *At nautam dicamus, per tanta penetrantem pericula; quique, quemadmodum Bias ait, neque inter mortuos est, neque inter vivos.*

Ὀνειδιζόμενος ὑπὸ Ἀττικοῦ ὅτι Σκύθης ἐστὶν, &c.] Idem refert Galenus in Protreptico cap. 3. ὁρᾷς ὡς οὐδὲν κωλύει τὸν Σκύθην Ἀνάχαρσιν καὶ θαυμάζεσθαι καὶ σοφὸν ὀνομάζεσθαι, καί τοι βάρβαρος ἦν τὸ γένος. οὗτός ποτε πρός τινος ὀνειδιζόμενος ὅτι Βάρβαρος εἴη καὶ Σκύθης· ἐμοὶ μὲν ἡ πατρὶς ὄνειδος, σὺ δὲ τῇ πατρίδι. *Quis nescit Anacharsidi Scythæ, quamvis natione barbaro, nihil obstitisse, quò minùs admirationi jam sit, atque inter Sapientes numeretur? Hic alteri exprobanti quod Barbarus esset ac Scytha; mihi, inquit, patria dedecori est; tu verò, patriæ.* Themistoclem ferunt Seriphio cuidam simile quid in jurgio respondisse: cùm enim ille dixisset, non eum suâ, sed patriæ gloriâ splendorem assequutum: nec hercle, inquit, si ego Seriphius essem, nobilis evasissem; nec si tu Atheniensis esses, clarus unquam fuisses. Rem narrat Plato lib. I. de Republicâ. Meminit & Plutarchus in Themistocle, & Origenes lib. I. contra Celsum. Fallitur ergo Serenus apud Stobæum Sermone 37. περὶ πατρίδος, qui hoc dictum ipsi tribuit Seriphio. Σερίφιος, inquit, ὀνειδιζόμενος ὑπὸ Ἀθηναίου τῇ μικροπολιτείᾳ· Ἐμοὶ μὲν, ἔφη, ἡ πατρὶς ὄνειδος· σὺ δὲ, τῇ πατρίδι.

Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ὄνειδος] Lege ἀλλ' ἐμοῦ: nisi postea pro τῆς πατρίδος legere malis τῇ πατρίδι, ut apud Galenum loco proximè allato legitur.

Τί ἐστιν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθόν τε καὶ φαῦλον; ἔφη, γλῶσσα] Est Æsopi dictum. Bianti attribuitur à Plutarcho in Convivio. At Pittacum id ipsum dixisse ait idem Plutarchus libro de Garrulitate, & Proclus ad Hesiodi Ἔργων lib. II. 105

Γέρων γενόμενος ὕδωρ εἴσεις] Accipio de aqua intercute.

Εὗρε δ' τις τὸν βίον ἄγκυραν τε καὶ κεραμικὸν τροχὸν, ὥς τινες] Idem legas apud Suidam. Idem quoque testatur Ephorus, sive Euphorus; (utroque enim modo hoc nomen apud Scriptores reperire est) qua de re à Strabone reprehenditur. Ecce tibi verba Strabonis lib. VII. Καὶ τὸν Ἀνάχαρσιν δὲ ἄνθρωπον σοφὸν καλῶν ὁ Ἔφορος, τούτου φησὶν εἶναι τοῦ γένους. (Sermo est de Scythis) νομισθῆναι δὲ καὶ ἑπτὰ Σοφῶν ἕνα, τελείας σωφροσύνης καὶ συνέσεως. Εὑρήματά τε αὐτοῦ λέγει, τά τε ζώπυρα, καὶ τὴν ἀμφίβολον ἄγκυραν, καὶ τὸν κεραμικὸν τροχόν. ταῦτα δὲ λέγω σαφῶς μὲν εἰδὼς, ὅτι καὶ οὗτος αὐτὸς οὔτε ἀληθέστατα λέγει περὶ πάντων, καὶ δὴ καὶ τὸ τοῦ Ἀναχάρσιδος· πῶς γὰρ ὁ τροχὸς εὕρημα αὐτοῦ, ὃν οἶδεν Ὅμηρος πρεσβύτερος ὤν;

Ὡς δ' ὅτε τις κεραμεὺς τροχὸν ἄρμενον ἐν παλάμῃσι, καὶ τὰ ἑξῆς. *Ephorus porro Anacharsidem, cui Sapientis nomen tribuit, ea de gente fuisse scribit, ac propter summam ejus temperantiam atque prudentiam unum de VII. Sapientibus habitum: & esse ejus inventa, fomites, ancipitem & anchoram, ac rotam figuli. Hæc ego commemoro, quamquam mihi constat eum non planè vera cùm de aliis, tum de Anacharside dixisse. Quomodo enim rota hujus sit inventum, Homero, qui cum ætate antecessit, nota?*

Ὡς δ' ὅτε τις, &c.

Irridetur & ea de re idem Ephorus à doctissimo Apollonii Scholiaste (Tarrhæum vocant) ad librum I. Ἀργοναυτικῶν pag. 62. quia scilicet anchorâ usi fuerint Argonautæ, quos Anacharside antiquiores esse constat. γελοῖος δὲ Ἔφορος, inquit, νομίζων πρῶτον Ἀνάχαρσιν τὴν διπλῆν ἄγκυραν εὑρηκέναι· πρεσβύτεροι γὰρ Ἀναχάρσιδος οἱ Ἀργοναῦται. Hæc scripserat Ephorus in libris περὶ εὑρημάτων, quos eum scripsisse ex Strabone didicimus. Sed & Posidonius in eâ fuit opinione, ut crederet figuli rotam Anacharsidis esse inventum: quo nomine & à Seneca irridetur Epistolâ XC. *Anacharsis, inquit, invenit rotam figuli, cujus circuitu vasa formantur. Dein quia apud Homerum invenitur figuli rota, mavult videri versus falsos esse quàm fabulam.* Certè Talon quemdam, Dædali discipulum & sororis filium, figuli rotam invenisse, necnon serram & tornum, testis est Diodorus lib. IV. Pausanias quoque in Atticis auctor est anchoram à Midâ fuisse inventam; quam ad sua usque tempora in Jovis delubro pependisse ait; unde & nomen urbi *Ancyra*. Midam autem Homeri æqualem fuisse, ex Josephi Scaligeri sententiâ, suprà ad Biantem ostendimus. Plinius tamen lib. VII. cap. 56. figuli rotam Anacharsidis inventum fuisse, testatur; sive ut alii volunt, Hyperbii Corinthii: quam Theophrasti fuisse sententiam in libro ejus περὶ εὑρημάτων, ex Scholiaste Pindari, docuit nos Casaubonus ad Strabonem. Rotæ figulinæ sunt qui Athenienses inventores existiment; decepti his Critiæ versibus apud Athenæum lib. I. cap. 22.

Τὸν δὲ τροχὸν γαίης τε καμίνου τ' ἔκγονον εὗρε,
Κλεινότατον κέραμον χρήσιμον οἰκονόμον,
Ἣ τὸ καλὸν Μαραθῶνι καταστήσασα τρόπαιον.

Sed in his sine controversiâ legendum τὸν δὲ τροχοῦ, ut rectè idem Casaubonus ad Athenæum observabat; non verò τροχόν: & accipiendus Critias, non de rota, sed de operibus figlinis. Figlinas Corœbum Atheniensem invenisse, auctor est Plinius dicto loco.

Καὶ ἐπέστειλεν ὧδε] Fertur ejus & ad Hannonem Epistola, quam profert Cicero in Tusculanis Quæstionibus; & cujus Laërtium non meminisse, meritò vir doctus miratur.

Εἰς τὴν τῶν Ἑλλήνων] MS. τὴν γῆν τῶν Ἑλλήνων. Cum Aldobrandiniana editione consentit Basileensis & Stephanica: quam lectionem potiorem duco.

Πρὸ μεγάλου] Rectè. πρὸς μεγάλου Editio Basileensis, minùs rectè.

M Y S O.

ΤΟ γένος Χηνεύς, ἀπὸ κώμης τινὸς Οἰταΐκῆς, ἢ τῆς Λακωνικῆς] Chenæum, Mysonem etiam vocant 106
Plato in Protagora, Pausanias in Phocicis, Diodorus Siculus in Excerptis, Maximus Tyrius Dissertatione XV. Musonius apud Stobæum Serm. 222. Suidas in Μύσων, & alii. Sed & Pausanias dicto loco, quemadmodum hîc Laërtius, Χῆνας vicum esse Oetaïcæ regionis observabat. Τὸν δὲ ἕβδομον Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος, (loquitur de VII. Sapientibus) ἀντὶ Περιάνδρου τοῦ Κυψέλου Μύσωνα καταλέγει τὸν Χηνέα· κώμαι δὲ ἐν τῇ Οἴτῃ τῷ ὄρει ᾤκοῦντο αἱ Χῆναι. Etiam Diodorus Siculus oppidum Maliensium fuisse dicit: erant autem Malienses ad montem Oetam positi, ut rectè Valesius ad Diodorum notat; qui quomodo Laconicæ tribui possit, non videre se ait; nisi fortè quia Lacedæmonii Oetaïcam regionem colonis occuparunt, ut docet Thucydides; sed hoc multis post annis accidit. Quare olim existimabam hæc verba ἢ Λακωνικῆς (ita meliùs ceteræ editiones; vacat enim istud τῆς) addita fuisse à Sciolo, qui infra eadem ipsa in Vita legerat Παρμενίδης μὲν οὖν δῆμον εἶναι Λακωνικῆς, ὅθεν εἶναι τὸν Μύσωνα. Sed postea cùm in Stephanum incidissem; qui & ipse Χῆναν Laconicæ urbem esse ait; mutavi sententiam. Ecce tibi verba Stephani: Χῆνα, πόλις Λακωνικῆς. ὁ πολίτης Χηνεύς. οὕτω γὰρ Μύσων, τῶν ἑπτὰ Σοφῶν κριθέντων εἷς, Χηνεὺς ἐχρημάτιζεν. ἀλλὰ καὶ Χηνεύς, ὡς Πλάτων ἐν Πρωταγόρᾳ, Ineptè & falsò Ortelius in *Oetaeus*: (de quo me monuit Grentemenilius) Οἰταῖος *Laconica vicus. Laërtius in Mysone. unde hunc oriundum scribit, à parte patris nempe; nam Chenæum fuisse addit à matris.* Aliud agebat Ortelius: nihil enim simile apud Laërtium. Porro vicus ille, unde Myson fuit oriundus, αἱ Χῆναι dicitur Pausaniæ & Maximo Tyrio; Χὴν in Pythiæ oraculo, cujus hîc meminit Laërtius; Χῆνα, Stephano; Χηνὰς Diodoro Siculo; sed apud quem Χῆνα, aut Χήνα, quemadmodum apud Stephanum legitur, legendum existimo; aut potiùs Χήναις, ut est apud Pausaniam & Maximum Tyrium. Locum Diodori mox proferemus.

Λέγεται δὴ πρός τινος, Ἀναχάρσιδος πυνθανομένου, &c.] Quam de Anacharside & Mysone historiam refert Maximus Tyrius, Dissertatione XV. non gravabor hîc apponere, licèt diversam ab ea quam hoc loco Diogenes noster retulit: Ἦλθεν εἰς Ἕλληνας ἐκ τῆς Σκυθῶν γῆς τῶν ἐκεῖ βαρβάρων ἀνὴρ σοφὸς σοφίαν οὐ πολυρρήμονα, οὐδὲ λάλον. ἀλλ' ἦν αὐτῆς τὸ κεφάλαιον, βίος

ἀκριβὴς, καὶ γνώμη ὑγιὴς, καὶ λόγος βραχὺς, εὔστοχος, ἐοικὼς οὐ πελταστῇ μισθοφόρῳ ἀπροοράτως θέοντι, ἀλλ' ὁπλίτῃ βάδην ἰόντι, καὶ κινουμένῳ ἀσφαλῶς. ἐλθὼν δὲ Ἀθήναζε, ἐντυγχάνει αὐτόθι ὁπλίτῃ μὲν οὐδενὶ, πελτασταῖς δὲ πολλοῖς· καὶ τὸν μὲν τούτων δρόμον καὶ τὴν πτοίαν τοῦ παντὸς ἐδέησεν ὁ Ἀνάχαρσις ἐπαινέσαι· περιῄει δὲ τὴν Ἑλλάδα ἐν κύκλῳ, ποθῶν ἰδεῖν σοφίαν στάσιμον καὶ ἑδραίαν· καὶ εἰ μέν που καὶ ἄλλοθι ἐξεῦρεν, εἰπεῖν οὐκ ἔχω. εὗρε δ' οὖν ἐν Χηναῖς, σμικρῷ καὶ ἀστενεῖ πολίσματι, ἄνδρα ἀγαθόν· ὄνομα ἦν αὐτῷ Μύσων. ἀγαθὸς δὲ ἦν ἄρα ὁ Μύσων οἶκον οἰκῆσαι καλῶς, καὶ γῆν τημελῆσαι δεξιῶς, καὶ γάμου προστῆναι σωφρόνως, καὶ παῖδα ἐκθρέψαι γεννικῶς· καὶ ἐξήρκεσε τῷ Σκύθῃ ξένῳ μηκέτι σοφίαν ζητεῖν λαλιστέραν, παρόντων ἔργων· ἃ τότε ἀκριβῶς ἅπαντα διεσκόπει· ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς εἶχε τῆς θέας, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Χηνεὺς Μύσων, διὰ ταῦτά τοι, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ σοφοὶ δοκοῦμεν, οὐκ οἶδα ὅπως, τοῖς ἀνθρώποις εἶναι· εἰ δὲ ἐγὼ σοφὸς, ταῦτα ἐπιτηδεύων, ποῖ ποτε οἰχήσεται φερόμενον τὸ μὴ σοφόν; ἠγάσθη μάλα τοῦ Ἕλληνος ξένου ὁ Ἀνάχαρσις τὴν ἀφθονίαν τῶν ἔργων καὶ τὴν φειδὼ τῶν λόγων. *Venit in Graciam olim è Scythia Barbarus quidam; cujusmodi terra illa habet; qui sapientiam profiteretur; verbosam minimè aut loquacem. Sed cujus non alius finis esset, quàm accurata vita ratio, mens sana, sermo brevis, sed acutus, planéque similis non Peltastis illis qui sine ordine in exercitu discurrunt, sed cataphracto militi, qui & lentè, & cum cura incedit. Athenas contrà cùm venisset, nullos Cataphractos invenit, Peltastas multos: quorum discursus, tumultusque nullo modo probare Anacharsis poterat. Quare relictâ urbe, totam Graciam lustrare statuit, ut videret sicubi stabilem fixamque inveniret sapientiam. Quod an alibi potuerit nescio, in ignobili certè parvoque oppidulo,* Chenas *dicebant, virum bonum invenit, cui nomen erat* Myson. *Hic Myson nihil aliud noverat quàm familiam rectè administrare, terram peritè colere, cum uxore castè vivere, liberos liberaliter educare. Suffecit hoc Scytha, nec sapientiam verbosam sibi quarendam putavit, cùm invenisset opera, in quorum contemplatione aliquamdiu defixus hasit. Cùmque jam satis perspexisset singula, dixit illi Myson: Hac sunt, mi Anacharsi, quorum causâ, nescio sanè quam verè, Sapientes nos vocant homines. Quod si his nomen Sapientis mereor, non video quid non sapiens dici debeat. Utrumque vehementer miratus est Anacharsis in Graco homine, & operum abundantiam & paucitatem verborum.*

Πολυπραγμονήσαντα] Vocis πολυπραγμοσύνης difficillimam esse in Latinam linguam mutationem, scribit Gellius lib. II. cap. 16.

Καὶ μάλα εἶπεν, ὥστε ἐπισκευάζειν] Virgilius Georgic. I.

Frigidus Agricolam si quando continet imber,
Multa, forent qua mox cœlo properanda sereno,
Maturare datur: durum procudit Arator
Vomeris obtusi dentem: cavat arbore lintres,
Aut pecori signum, aut numeros impressit acervis.
Exacuunt alii vallos, furcasque bicornes,
Atque Amerina parant lenta retinacula vitis, &c.

Καὶ ζητοῦσι τί ἐστιν ὁ Ἠτεῖος; Παρμενίδης μὲν οὖν δῆμον εἶναι τῆς Λακωνικῆς, ὅθεν εἶναι τὸν Μύσωνα] Stephanus: Ἠτεία. δῆμος Λακωνικῆς ἢ τῆς Κρήτης· ὅθεν ἦν Μύσων, εἷς τῶν ἑπτὰ Σοφῶν χρηματίζων. Etiam Ἠτείαν urbem esse Cretæ infrà ait Laërtius, ut ad ejus verba Stephanum respexisse nullus dubitem. 107

Εὐθύφρων δ' ὁ Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ] Heraclides Ponticus qui filium habuit Euthyphronem, filius fuit & ipse Euthyphronis, ut infrà in ejus Vita videbitur. Itaque corrigendus Suidas, qui eum Euphronis filium appellat.

Ἀναξίλαος] Accipit Vossius de Anaxilao illo, cujus meminit Dionysius initio Antiquitat. Romanarum, ubi eum dicit procemium Historiæ à vituperatione aliorum orsum esse: idemque factum esse à Theopompo: quorum neutrum ait se imitari velle.

Καὶ Μύσων, ὃν Ἀπόλλων ἀνεῖπεν, &c.] Rectè Casaubonus,

--- Καὶ Μύσων, ὃν ὡπόλλων
Ἀνεῖπεν ἀνδρῶν σωφρονέστατον πάντων.

Ἀριστόξενος δέ φησιν ἐν τοῖς σποράδην] Aristoxenum Musicum intelligit, Aristotelis discipulum, de quo Meursius in prolegomenis ad Aristoxenum, Vossius lib. I. de Historicis Græcis cap. 9. & Jonsius de Scriptoribus Historiæ Philos. lib. I. cap. 14.

Ἀπημάντου] Ignotissimus mihi Apemantus ille. 108

Φησὶ δ' Ἀριστόξενος ὅτι ἔνθεν καὶ ἄδοξος ἦν, ὅτι μηδὲ πόλεως, ἀλλὰ κώμης, καὶ ταῦτα ἀφανοῦς] Huc facit locus Maximi Tyrii suprà allatus. Sed & Diodorus Siculus in Excerptis: Ὅτι Μύσων τις ἦν Μαλιεὺς, ὃς ᾤκει ἐν κώμῃ Χηναὶ καλουμένῃ, τὸν ἅπαντα χρόνον ἐν ἀγρῷ διατρίβων, καὶ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀγνοούμενος. *Erat Myso quidam Maliensis, in pago cui* Chenæ *nomen est, degens; qui ut plurimùm in agro versabatur, obscurus, & hominibus fere ignotus.*

Μέμνηται γὰρ αὐτοῦ καὶ οὗτος ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ] Vide nos suprà pag. 67. & pag. 177.

Ἔφασκε δὴ, μὴ ἐκ τῶν λόγων τὰ πράγματα, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων τοὺς λόγους ζητεῖν, &c.] Similiter Theophrastus apud Stobæum Serm. XXXVII. dicebat verba rebus, non res verbis aptari oportere: ὀλίγων οἱ ἀγαθοὶ νόμων δέονται· οὐ γὰρ τὰ πράγματα πρὸς τοὺς νόμους, ἀλλ' οἱ νόμοι πρὸς τὰ πράγματα τίθενται. Etiam Hilarius, Pictaviensis Episcopus, lib. IV. de Trinitate: *Intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi: quia non sermoni res, sed rei est sermo subjectus:* quæ verba legere est & cap. VI. Extra Tit. de verborum significatione. Et Simplicius in Enchiridium Epicteti: Χρὴ τὰ ἔργα τὰ ὑπὸ τῶν λόγων παραδοθέντα ἐργάζεσθαι· τέλος γὰρ τῶν λόγων τὰ ἔργα, ὧν ἕνεκα καὶ οἱ λόγοι ἐρρήθησαν, &c. Democritus quoque λόγον ἔργου σκιὴν appellabat.

Κατέστρεψε δὲ βιοὺς ἔτη ἑπτὰ καὶ ἐνενήκοντα,] MS. atque Editio Stephani, ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα: & forsasse meliùs, cùm Mysonis inter μακροβίους non meminerit Lucianus.

EPIMENIDES.

109 Πατρὸς μὲν ἦν Φαιστίου, &c.] Suidas paulò aliter: Ἐπιμενίδης Φαίστου, ἢ Δωσιάδου, (melius Δωσιάδου) ἢ Ἀγιασάρχου υἱὸς, καὶ μητρὸς Βλάστας. At Plutarcho in Solone Φαίστιος dicitur, à Phæsto, unde oriundum fuisse scribit Strabo lib. x. his verbis, ἐκ δὲ τῆς Φαιστοῦ τὸν τοὺς καθαρμοὺς ποιήσαντα διὰ τῶν ἐπῶν Ἐπιμενίδην φασὶν εἶναι. Phæstos urbs est Cretæ. Tzetzes Chiliad. v. 18. Ἐπιμενίδης Φαίστιός τις, ἐκ Φαίστου τῆς Κρήτης. Eustathius ad Dionysium Alexandrinum de Situ orbis, etiam Epimenidem ex Phæsto urbe ortum dicit. Βώλου filium facit Apollonius Histor. Commentitiæ cap. I. Est autem Βῶλος, nomen proprium, ne quis in ea voce mendum subesse credat. Stephanus in Ἄψυνθος. Ἄψυνθος, πόλις Θρᾴκης· Ἀψυνθίς δὲ, ἡ χώρα τὸ ἐθνικὸν, Ἀψύνθιος, καὶ Ἀψυνθίας. ἔστι δὲ εἶδος φυτοῦ (melius, ἔστι καὶ εἶδος φυτοῦ) περὶ οὗ Βῶλος ὁ Δημοκρίτειος. In Indice Scriptorum, quorum testimoniis usus est Stephanus, perperam scriptum est Βῆλος: & pejus, Φῶλος apud Scholiasten Nicandri ad Theriaca, pag. 35. Βῶλος δὲ ὁ Δημοκρίτειος ἐν τῷ περὶ συμπαθῶν καὶ ἀντιπαθῶν, Πέρσας φησὶν ἔχοντας θανάσιμον φυτὸν, εἰς Αἴγυπτον πέμψαι, &c. Meminit hujus Democritei Philosophi & Suidas. Βῶλος, inquit, Δημοκρίτειος Φιλόσοφος. Ἱστορίαν καὶ τέχνην ἰατρικήν. ἔχει καὶ ἰάσεις φυσικὰς ἀπὸ τινῶν βοηθημάτων τῆς φύσεως. Memorat idem Suidas & alium Bolum.

Δωσιάδου] Athenæus non semel Δωσιάδαν ἐν Κρητικοῖς laudat, qui fortasse non alius à Dosiada illo Epimenidis Cretensis patre. Meminit & Lucianus in Lexiphane Dosiadæ, ut Scriptoris τοῦ βωμοῦ: quod Carmen etiamnum exstat, beneficio Claudii Salmasii: nam Ara illa altera quæ Theocrito subjungi solet, nec Theocriti, nec Dosiadæ est. Sed ille, Rhodius fuisse dicitur Scholiastæ ad Ovum Simmiæ.

Ἀπὸ Κνωσσοῦ] Gnossius inde dicitur Plinio & Pausaniæ.

Καθίστη τῆς κόμης τὸ εἶδος παραλλάσσων] Vide utrumque Casaubonum.

Κατακοιμηθῆναι ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα ἔτη] Inde proverbium, ὑπὲρ Ἐπιμενίδην κοιμᾶσθαι, quod Lucianus in Timone usurpavit. Consentit cum Laërtio Plinius libro VII. capite 52. *Quam equidem (fabulositatem) & in Gnossio Epimenide simili modo accipio. Puerum æstu & itinere fessum in specu septem & quinquaginta dormisse annis; rerum faciem mutationemque mirantem, velut postero experrectum die; hinc pari numero dierum* (id est 57.) *senio ingruente, ut tamen in septimum & quinquagesimum atque centesimum vitæ duraret annum.* Sed quinquaginta tantùm annos dormîsse ajunt Varro VII. de L.L. & Plutarchus libro, An Seni gerenda sit Resp. Pausanias verò, in Atticis, quadraginta. Auctor Appendicis proverbiorum Græcorum septem annos duntaxat somno transegisse ait. Verùm quin scripserit μζ, vel νζ, pro ζ, ut rectè Schottus conjecit, nulla dubitatio est. Suidas tamen sex annos tantùm dormîsse: sed & ibi numerum corruptum esse non dubitamus, & pro ἑξ, legendum oportere ἑξήκοντα, ut rectè Wolfius emendabat. De Epimenide etiam Hesychius Milesius: περὶ Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητὸς λόγος, ὡς ἐξήρχετο ἡ ψυχὴ ἡνίκ' ἠβούλετο, καὶ ὁπόσον ἤθελε καιρὸν, καὶ πάλιν εἰσῄει χετο. Et Suidas: οὗ λόγος, ὡς ἐξίοι ἡ ψυχὴ ὁπόσον ἤθελε καιρὸν, καὶ πάλιν εἰσῄει ἐν τῷ σώματι. Similiter de Aristea Proconnesio, fabulantur animam ejus corpore, quoties vellet, exîsse, atque eandem postea ingressam. qua de re Herodotus lib. IV. Apollonius in Histor. Mirabil. cap. 2. Plinius VII. 3. Maximus Tyrius Dissert. XXII. & XXVIII. Origenes contra Celsum lib. I. Hesychius Milesius, alii. Addit verò Laërtius, esse aliquos qui Epimenidem dormivisse negent, sed radicibus evellendis occupatum, aliquamdiu erravisse, dicant. Similiter Endymion semper dormiisse fertur, inquit Olympiodorus in Commentariis in Phædonem Platonis: eo quòd in solitudine, Astronomiæ incumbendo, ageret: qui & præterea amatus à Luna fuisse prædicatur. Addit Olympiodorus, idem de Claudio Ptolemæo perhiberi: qui quidem in Canobi Pteris appellatis, Astronomiæ operam navans, quadraginta per annos habitaverit: ob quam causam, inventas à se Astronomicas demonstrationes & conclusiones, in columnis, illic positis, descripserit.

Θεοφιλέστατος εἶναι] Plutarchus in Solone, ubi de Cylonio tumultu: οὗτοι δὲ μετάπεμπτος αὐτοῖς (Ἀθηναίοις) ἧκεν ἐκ Κρήτης Ἐπιμενίδης ὁ Φαίστιος, ὃν ἕβδομον ἐν τοῖς Σοφοῖς καταριθμοῦσιν ἔνιοι, τῶν οὐ προσιεμένων τὸν Περίανδρον· ἐδόκει δέ τις εἶναι θεοφιλὴς καὶ σοφὸς περὶ τὰ θεῖα, τὴν ἐνθουσιαστικὴν καὶ τελεστικὴν σοφίαν. *Eam ob causam accitus ex Creta venit Epimenides Phæstius, quem in numero Sapientum quidam, rejicientes Periandrum, recensent septimum. Habebatur is vir religiosus, in rebusque sacris sapientiâ præcellens fanaticâ & mysticâ.*

Ἐκάθηρεν αὐτῶν τὴν πόλιν] Atque inde καθαρτὴς cognominatus, teste Jamblicho libro de Vita Pythagoræ cap. 28. Ita enim ibi legendum, non, ut vulgò malè legitur, καθαρὸς: quod vel ex ipso Porphyrio in Vita Pythagoræ liquet, ubi & καθαρτὴς appellatur. Apuleius quoque Floridorum II. *Fertur & penes Anaximandrum* (de Pythagora sermo est) *naturalia commentatus, nec non & Cretensem Epimenidem, inclutum fatiloquum, & Piatorem disciplina gratiâ sectatus*; sic enim ibi legendum existimabat Lipsius Manud. ad Philos. Stoic. lib. II. cap. 6. pro eo quod vulgò legitur *Platonem*, contra Chronologiæ fidem. Sed fortasse scripserat Apuleius, *Solonem*: quæ est Casauboni, in Notis ad Pythagoræ Vitam, conjectura. 110

Βωμοὺς ἀνωνύμους] Ad hæc altaria Sanctum Paulum Act. XVII. 23. respexisse putabat Brodæus Miscell. lib. II. cap. 2. itemque Beza ad dictum Actorum locum. Sed horum altarium multò disertius meminerunt Pausanias in Atticis, & Lucianus (vel quisquis est) in Dialogo, cui titulus Φιλόπατρις. Refert Strabo libro III. Celtiberos ἀνώνυμον quemdam Deum colere.

Τὸ Κυλώνειον ἄγος] Suidas: Κυλώνειον ἄγος· ἀπὸ Κύλωνος, ὃν καταφυγόντα ἐπὶ τὰς σεμνὰς θεὰς, ἀπο-

σπάσαντες αὐτὸν οἱ περὶ τὸν Περικλέα Ἀθηναῖοι ἀπέκτειναν. Hesychius: Κυλώνιον ἄγος· ἀπὸ ἱστορίας. τοῦτο δὲ λέγει σαφῶς Θουκυδίδης. Locus Thucydidis est lib. I. Meminit & Plutarchus in Solone, & Cicero lib. II. de Legibus.

Σημαίνοντες τὴν ἀπαλλαγὴν] Ita & Codex Regius. σημαίνοντα Basileensis Editio, & Stephanicæ: quod malo: quodque interpretor, *expiationem imperasse.* σημαίνειν est προστάττειν, *imperare:* propriè tamen de Imperatore exercitus usurpatur, qui inde σημάντωρ dicitur apud Homerum.

111 Ἀθηναῖοι δὲ τάλαντον ἐψηφίσαντο δοῦναι αὐτῷ, &c.] Paulò aliter Plutarchus libro de Reip. gerendæ præceptis: ἂν δ' ᾖ μὴ ῥᾴδιον δήμου τινὰ χάριν ἀπώσασθαι καὶ φιλοφροσύνην πρὸς τοῦτο ῥέποντος, ὥσπερ οὐκ ἀργυρίτην οὐδὲ δωρίτην ἀγῶνα πολιτείας ἀγωνιζομένοις, ἀλλὰ ἱερὸν ὡς ἀληθῶς καὶ στεφανίτην, ἐπιγραφή τις ἀρκεῖ καὶ πινάκιον, καὶ ψήφισμα, καὶ θαλλὸς, ὡς Ἐπιμενίδης ἔλαβεν ἐξ ἀκροπόλεως, καθήρας τὴν πόλιν. *Quòd si Populi huc propendentis gratiam ac studium non facile sit repudiare: quia in Reip. certaminibus non argentum aut munus præmii loco petitur, sed sacrum est revera & coronarium certamen inscriptio aliqua sufficiet, & decretum, & surculus, sicut ex Arce accepit Epimenides, cùm Urbem lustrasset.* Et in Solone: Ἐπιμενίδης μὲν οὖν μάλιστα θαυμασθεὶς, καὶ χρήματα διδόντων πολλὰ καὶ τιμὰς μεγάλας τῶν Ἀθηναίων, οὐδὲν ἢ θαλλὸν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας αἰτησάμενος, καὶ λαβὼν ἀπῆλθεν. *Ac Epimenides quidem summis laudibus atque ingentibus honoratus donis à Populo Atheniense, præter surculum ex sacra olea; nullâ re petitâ aut acceptâ, discessit.*

Φλέγων ἐν τῷ περὶ μακροβίων] Malè ceteræ Editiones, Φάσγων. Suidas: Φλέγων Τραλλιανὸς, ἀπελεύθερος τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος· οἱ δὲ Ἀδριανοῦ φασιν. ἱστορικός. ἔγραψε Ὀλυμπιάδας, &c. περὶ μακροβίων, καὶ θαυμασίων, &c. Superest fragmentum Libelli illius de Longævis. Hadriani libertus, non Augusti, fuit Phlegon. Vide Vossium de Historicis Græcis.

Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος] Hujus Vitam scripsit Laërtius noster.

Καὶ Θεογονίαν ἔπη πεντακισχίλια] Legendum & hîc & lineâ sequenti εἰς ἔπη; ut suprà in Cleobulo, utque infrà legitur in hac ipsa Epimenidis Vitâ. Scripsisse ait Suidas, πολλὰ ἐπικῶς μυστήρια, καὶ καθαρμοὺς δὲ, καὶ ἄλλα αἰνιγματώδη. An legendum, καὶ καθαρμοὺς, καὶ ἄλλα αἰνιγματώδη? Ἐποποιὸς dicitur eidem Suidæ.

112 Ἵδρυσατο δὲ καὶ παρ' Ἀθηναίοις τὸ ἱερὸν τῶν σεμνῶν θεῶν] De hoc Eumenidum Templo (id enim significant hæc verba τῶν σεμνῶν θεῶν, quæ videtur non cepisse Aldobrandinus, qui vertit *Augustarum Dearum Templum*) videndus Meursius Tractatu de Areopago cap. 2. & Lect. Attic. lib. IV. cap. 1. Narrat Jamblichus de Vita Pythagoræ cap. 3. Epimenidem Pythagoræ discipulum, Furiis invocatis, insidiatores suos sustulisse, quod de Epimenide nostro accipio, licèt Apuleio in Floridis Pythagoræ magister, non discipulus dicatur. Contumeliæ & Impudentiæ altaria posuisse Epimenidem, scribit Clemens in Protreptico.

Λόβων ὁ Ἀργεῖος ἐν τῷ περὶ ποιητῶν] Meminit hujus Scriptoris supra in Thalete. Alibi, quod sciam, non memoratur.

Λέγεται δὲ καὶ πρῶτος οἰκίας καὶ ἀγροὺς καθῆραι, καὶ ἱερὰ ἱδρύσασθαι] Contumeliæ atque Impudentiæ Athenis erexisse altaria testatur Clemens Alexandrinus, in Admonitione ad Gentes. De his altaribus adeundus Meursius in Areopago.

Φέρεται δ' αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς Σόλωνα τὸν νομοθέτην, περιέχουσα πολιτείαν, ἣν διέταξε Κρησὶ Μίνως] Plutarchus in Solone: καὶ τῷ Σόλωνι χρησάμενος φίλῳ πολλὰ προυπειργάσατο, καὶ προωδοποίησεν αὐτῷ τῆς νομοθεσίας, &c. *Solone quoque usus est familiariter: multa ei clam præstruxit, & viam præmunivit ad leges conscribendas.*

Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν καὶ συγγραφέων] Scripserat Demetrius ille Magnes, & περὶ ὁμωνύμων πόλεων· *de urbibus quarum est idem nomen:* teste Harpocratione in Μεθώνη.

Κλγίοντι παῖδα] Rectè Casaubonus πίδα emendabat: quam lectionem & Scaliger & Heraldus in ora Codicum suorum etiam adnotaverant. Vox παῖδας, quæ mox sequitur, fraudi fuit Librario. πίδα, est μετὰ Doricâ dialecto. Vide Casaubonum hîc, & in Observatione quadam, quæ in Editione H. Stephani ad calcem Pindari edita est. Nihil hîc vidit Aldobrandinus. 113

Παῖδας τήνω] Lege τήνω. genitivus est Doricâ consuetudine.

Ἐλευθεριάξαντας] Meliùs aliæ Editiones, ἐλευθεριάσαντας.

Τουτᾷ] Pro ἐνταῦθα.

Αἰ δέ πη πλατεῖν ἐγκύρσοντί τοι τήνω τοὶ φίλοι] Casaubonus, qui πλατεῖης legit, de continente, id est *de terra* accipit: quam πλατεῖαν dictam putat eodem modo quo ἤπειρος dicta est. Tellus certè lata est. Laërtius infra in Anaxagora: οὕτω γὰρ ἐπὶ τῆς γῆς πλατείας οὔσης τὴν θάλασσαν ὑποστῆναι. Sed cùm hæc Epimenidis Epistola Doricè conscripta sit, πλατείας, non πλατεῖης, Auctor scripsisset. An potiùs legendum, αἰ δέ πη πλανηθῇς, καὶ ἐγκύρσοντί τοι τήνω φίλοι. Id est, *Si verò alicubi vagus fueris, & occurrent tibi ejus amici.* vel αἰ δέ πη πλανηθείης, ἐγκύρσοντι τήνω τοι φίλοι. *Si quò vageris, occurrent tibi alicubi ejus amici.* Suprà dixerat, τὸ δὲ μὴ ἀλᾶσθαι. ἐγκύρσοντι est ἐγκύρσουσι.

Μηδεμιᾷ κενοῦσθαι ἀποκρίσει] Ἀποκρίνειν, est *excrementa ejicere*; quod, quia conatu quodam naturæ fit, ἐκσφενδονίζεσθαι eleganti metaphorâ vocavit Michaël Ephesius, in librum Aristotelis de longitudine & brevitate Vitæ. 114

Τιμαῖος ἐν τῇ δευτέρᾳ] Timæi plures fuere, de quibus adeundus Jonsius Tractatu de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ. Accipio de Timæo Siculo Tauromenite, qui inter alia, Historias scripserat, & de quo videsis Vossium libro de Historicis Græcis.

Λέγουσι δέ τινες ὅτι Κουρῆτες αὐτῷ θύουσιν ὡς θεῷ] Nymphæ filius credebatur esse; ut est apud Plutarchum, cujus verba mox proferemus.

Φασὶ γὰρ καὶ γνωστικώτατον γεγονέναι] Id est, *divinandi*

divinandi peritissimum. Cicero lib. I. de Divinatione: *Carent autem arte ii, qui non ratione aut conjectura observatis ac notatis signis, sed concitatione quadam animi, aut soluto liberoque motu futura præsentiunt. quod & somniantibus sæpe contigit, & nonnunquam vaticinantibus per furorem, ut Bacis Bœotius, ut Epimenides Cres, ut Sibylla Erythræa.* ἀνὴρ θεῖος dicitur Platoni lib. I. de Legibus. *Prophetam* vocat Paulus ad Titum cap. I. 12.

Ἰδόντα τὴν Μουνυχίαν παρ' Ἀθηναίοις, &c.] Plutarchus in Solone, ubi de Epimenide: λέγεται δὲ, τὴν Μουνυχίαν ἰδὼν καὶ καταμαθὼν πολὺν χρόνον, εἰπεῖν πρὸς τοὺς παρόντας, ὡς τυφλόν ἐστι τοῦ μέλλοντος ἄνθρωπος· ἐκφαγεῖν γὰρ Ἀθηναίους τοῖς αὑτῶν ὀδοῦσιν, εἰ προῄδεισαν ὅσα τὴν πόλιν ἀνιάσει τὸ χωρίον. *Fertur hic, cùm Munychiam vidisset, diuque considerasset, dixisse ad coronam: Quàm cæcutit ad futura homo! Suis ipsorum dentibus peresuri hunc locum Athenienses sint, si prævideant quantum is fatigaturus sit civitatem.* Tzetzes Chiliad. v. 19.

Ἐπιμενίδης Φαίστιός τις, ἐκ Φαίστου τῆς Κρήτης
Ὅς εἰς Ἀθήνας εἰσελθὼν, εἶδε τὴν Μουνυχίαν,
Πλησίον τοῦ λιμένος δὲ χωρίον ἐστὶν αὐτῆς,
Κατανοήσας ἐξ αὐτοῦ βλάβην τοῖς Ἀθηναίοις,
Προφητικῶς προείρηκε, τάδε κατ' ἔπος λέγων·
Εἰ Ἀθηναῖοι ᾔδεισαν, ὅσα ἡ Μουνυχία
Εἰς βλάβην συντελέσειε τῆς Ἀθηναίων χώρας,
Ἐν τοῖς ὀδοῦσιν ἂν αὐτὴν κατέφαγον ὡς ἄρτον.

Munychia, portus fuit Atticæ; & Templum Dianæ, quæ inde *Munychia* dicebatur.

Ταῦτα ἔλεγε τοσούτοις πρότερον χρόνοις] Etiam Plato libro de Legibus primo, Atheniensibus, Persicam classem formidantibus, prædixisse testatur, Persas decennio nequaquam venturos: sed & postquam venerint infectâ re discessuros, pluraque perpessuros mala quàm fecerint: ut meritò miretur Casaubonus negasse Aristotelem περὶ τῶν ἐσομένων solitum vaticinari Epimenidem; sed tantùm περὶ τῶν γεγονότων μὲν, ἀδήλων δέ. Locus Aristot. est Rhetor. III. 17.

Λέγεται δὲ ὡς καὶ πρῶτος αὐτὸν Αἰακὸν λέγοι] Et meritò quoque Casaubono hic locus mendi suspectus videtur.

115 Θεόπομπος δ' ἐν τοῖς Θαυμασίοις] Is est Theopompus Chius, de quo suprà. Laudat ejus Θαυμάσια & Laërtius infrà in Pherecyde. Meminit & Apollonius, Historiæ Commentitiæ cap. 10. & Servius ad Eclogam VI. Virgilii.

Μυρωνιανὸς δὲ ἐν ὁμοίοις] Myronianus Amastrianus scripserat ἱστορικῶν ὁμοίων κεφάλαια, quorum primus liber citatur Laërtio nostro in Xenocrate & in Theophrasto. Hic Ὅμοια, quemadmodum & in Vita Platonis, simpliciter dicuntur: in Epicuro, ἱστορικὰ κεφάλαια, appellatione ὁμοίων omissâ. In his earumdem rerum à diversis Historicis descriptarum titulos, quos in librorum indicibus observaverat, collegisse existimabat Jonsius verisimili conjecturâ. Quâ ætate vixerit, incertum est.

Ὅτι Κούρητα αὐτὸν ἐκάλουν Κρῆτες] Plutarchus in Solone: καὶ παῖδα Νύμφης ὄνομα Βάλτης, καὶ Κούρητα νέον αὐτὸν οἱ τότε ἄνθρωποι προσηγόρευον. *Nymphæ filium, Baltæ nomine, ac novum Cureta eum illius ætatis homines dicebant.*

Καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ φυλάττουσι Λακεδαιμόνιοι] Pausanias in Laconicis: ἔστι δὲ καὶ Ἑρμῆς Ἀγοραῖος, Διόνυσον φέρων παῖδα· καὶ τὰ ἀρχεῖα, καλούμενα Ἐφορεῖα. ἐν δὲ αὐτοῖς, Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητὸς μνῆμα. Cadaveris pellem literatam, notisque compunctam, diu post mortem ejus repertam fuisse, scribit Suidas. idem testatur Hesychius Milesius. Hinc proverbiorum, Ἐπιμενίδιον δέρμα, de rebus reconditis. Vide Parœmiographos.

Ὥς φησι Σωσίβιος ὁ Λάκων] Fuit Grammaticus Sosibius ille Lacon: & Ptolemæi Philadelphi temporibus claruit. De eo videndi, Vossius libro de Historicis Græcis, & Jonsius libro de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ.

Γεγόνασι δὲ καὶ Ἐπιμενίδαι ἄλλοι δύο] His adde Epimenidem, Heroem Atticum, qui primus boves aratro junxit: quod nos docuit doctissimus Grammaticus Hesychius. Βουζύγης, inquit, Ἥρως Ἀττικὸς, ὁ πρῶτος βοῦς ὑπὸ ἄροτρον ζεύξας. ἐκαλεῖτο καὶ Ἐπιμενίδης. Is est, de quo Varro lib. II. de Re Rustica cap. 5. ubi de tauro: *Hic socius hominum in rustico opere, & Cereris minister. Ab hoc antiqui manus ita abstineri voluerunt, ut capite sanxerint si quis occidisset. Qua in re testis Attice: testis Peloponnesus. Nam ab hoc pecore, Athenis Buzuges nobilitatus; Argis, Ὁ*μόγυρος. Ἡρακλῆς dicitur Suidæ.

Ὁ Δωριστὶ γεγραφὼς] MSS. Regii & Stephanici Δωρίδι, non malè. Ita infrà, in Vita Anaximandri; τῇ Ἰάδι γεγραφώς.

PHERECYDES.

116 Βάβυος] Βάβιος, scriptum est apud Suidam in Φερεκύδης, & apud Strabonem lib. X. Infrà quoque Βάβυος videtur legisse Aldobrandinus, cùm *Babys* in ora adscripserit: & ita Eustathius.

Καθά φησιν Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς] Accipe de Alexandro Polyhistore, qui Philosophorum successiones scripserat; quorum librorum meminit infrà Laërtius in Socrate, in Euclide, in Carneade, in Chrysippo, in Pythagora, in Pyrrhone. De eo consulendus Meursius in Notis ad Chalcidium; Vossius lib. I. de Historicis Græcis cap. 22. & Jonsius lib. II. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ capite 19.

Πιττακοῦ διακήκοε] Neminem audivisse, scribunt Hesychius Milesius & Suidas, ἀλλ' ἑαυτὸν ἀσκῆσαι, κτησάμενον τὰ Φοινίκων ἀπόκρυφα βιβλία.

Πρῶτον περὶ φύσεως καὶ θεῶν Ἕλλησι γράψαι] Falsum est Pherecydem de Natura primum apud Græcos disseruisse. Thaleti hoc passim tribuitur. Eusebius Hieronymi: *Thales Milesius, Examii filius, primus Physicus agnoscitur.* Origenes in Philosophicis necdum editis: λέγεται Θαλῆν τὸν Μιλήσιον πρῶτον ἐπικεχειρηκέναι φιλοσοφίαν φυσικήν. Lactantius III. 14. *Unde apparet, aut Pythagoram voluisse laudare, qui se primus* Philosophum *nominavit; aut Milesium Thaletem, qui de rerum natura primus dicitur disputasse,* Laërtius ipse, in ejus Vita: πρῶτος δὲ καὶ περὶ φύσεως

διελέχθη, ὥς τινες. At de animarum migratione atque æternitate Pherecydem primum disputasse constat. Cicero Tuscul. Quæst. lib. I. *Pherecydes Syrus, primus dixit animos hominum esse sempiternos.* Lactantius lib. VII. cap. 8. *In eadem sententia fuit etiam Pythagoras antea, ejusque præceptor Pherecydes, quem Cicero tradit primum de æternitate animarum disputasse.* Augustinus Epistola III. ad Volusianum: *Quod ergo ad Magisterium ejus (Christi) attinet, quis nunc extremus idiota, vel quæ abjecta muliercula non credit animæ immortalitatem, vitamque post mortem futuram? Quod apud Græcos olim primus Pherecydes Assyrius cum disputasset, Pythagoram Samium illius disputationis novitate permotum, ex Athleta in Philosophum vertit. Nunc ergo, quod Maro ait, & omnes videmus, Amomum Assyrium vulgo nascitur.* Hesychius Milesius: οὗτος πρῶτος τὸν περὶ μετεμψυχώσεως λόγον εἰσήνεγκε· quæ ipsissima verba legere est & apud Suidam. Huc respexit Petrarcha in Triumphis cap. 3. de Fama:

Contra'l buon Siro, che l'umana speme
Alzò, ponendo l'anima immortale,
S'armò Epicuro; onde sua fama geme.

Sic enim in quibusdam Codicibus legitur, pro eo quod vulgati habent *Contr'al buon Sire.* Quæ prior lectio Tassoni magis placet. Idem & mihi videbatur: nam & ἁπλῶς *Syrius* Pherecydes dicitur. Ita apud Maximum Tyrium Dissertatione XXIX. cujus locum mox proferemus. Pherecydes, inquam, primus de animarum migratione atque æternitate disseruit; non verò de rerum natura. Quare hîc olim apud Laërtium legebam, πρῶτον περὶ μετεμψυχώσεως καὶ θεῶν, aut περὶ φύσεως θεῶν. Nunc nihil muto: potuit enim hæc esse Theopompi opinio, ut existimaret primum de Natura & Diis scripsisse Pherecydem. Ita, Laërtio teste, quidam Thaletem primum animas immortales dixisse scripserunt; quod alii tribuunt Pherecydi; alii, Pythagoræ. Maximus Tyrius Dissert. XXVIII. Πυθαγόρας δὲ ὁ Σάμιος πρῶτος ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ὅτι αὐτῷ τὸ σῶμα τεθνήξεται, ἡ δὲ ψυχὴ ἀναπτᾶσα οἰχήσεται ἀθανὴς καὶ ἀγήρως. Deinde; quæ est Samuelis Bocharti animadversio; non dicit hîc Laërtius Pherecydem de Natura & Diis primum disseruisse; sed primum scripsisse. Thaletem autem nihil scripsisse, plurimi scripserunt: ut Themistius & Laërtius testantur. Ceterùm hîc, pro Ἕλλησι legebat Christianus ἑλληνιστί. sed recepta lectio recta est: quod vel ex loco Maximi Tyrii modò laudato, satis liquet.

Παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς Ψάμμου] Rectè Casaubonus τῆς Σάμου: quam lectionem & Desiderius Heraldus in ora libri adnotaverat. Obiisse Pherecydem in Samo insula ait, Heraclides libro de Politiis; cujus locum mox proferemus.

Καὶ ναῦν οὐριοδρομοῦσαν ἰδόντα, εἰπεῖν, ὡς μετ' οὐ πολὺ καταδύσεται.] Paullò aliter Apollonius Dyscolus Historiæ Commentitiæ cap. 4. πάλιν δὲ εἰς τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν, ἰδεῖν πλοῖον εἰς τὸν λιμένα καταγόμενον, καὶ εἰπεῖν τοῖς συνεστῶσιν, ὡς οὐκ εἰσελεύσεται ἐντὸς τοῦ λιμένος. ἔτι δὲ λέγοντος αὐτοῦ, καταῤῥαγῆναι γνόφον, καὶ τέλος ἀφανισθῆναι τὴν ναῦν. *Rursum, Samum profectum ad Junonis Templum, vidisse navem portum subeuntem; ac dixisse adstantibus, eam intra portum non perventuram: ipsoque adhuc loquente, nimbum de cælo præcipitem actum, navemque periisse.*

Καὶ ἀνιμηθέντος ἐκ φρέατος ὕδατος πιόντα, προειπεῖν, &c.] Id testatur & Cicero lib. I. de Divinatione: *Ne Pherecydes quidem ille Pythagoræ Magister, potiùs divinus habebitur quàm physicus, qui cùm vidisset haustam aquam de jugi puteo, terræ motum dixit instare.* & lib. II. *An hoc ejusdem modi est, quale Pherecydeum illud, quod est à te dictum? Qui cùm aquam vidisset ex puteo haustam, terræ motum dixit futurum.* Et Plinius II. lib. 79. *Perhibetur & Pherecydis Pythagoræ doctoris alia conjectatio: sed & illa divina haustu aquæ è puteo præsensisse ac prædixisse ibi terræ motum.* Meminit & Apollonius Histor. Mirab. V. Habuerunt omnes à Theopompo, qui Pherecydi id affinxit, quod ab Androne tributum est Pythagoræ. Auctor Porphyrius apud Eusebium lib. X. de Præparat. Evang. cap. τὰ Πλωτίνεια ex Porphyrio, quod Græci sint fures: Ἄνδρωνος γὰρ ἐν τῷ Τρίποδι περὶ Πυθαγόρου τοῦ φιλοσόφου τὰ περὶ τὰς προῤῥήσεις ἱστορηκότος εἰπόντες τε, ὡς διψήσας ποτὲ ἐν Μεταποντίῳ, καὶ ἔκ τινος φρέατος ἀνιμήσας, καὶ πιὼν προεῖπεν, ὡς εἰς τρίτην ἡμέραν ἔσοιτο σεισμὸς, καὶ ἕτερά τινα τούτοις ἐπαγαγὼν, ἐπιλέγει. Ταῦτ' οὖν τοῦ Ἄνδρωνος περὶ Πυθαγόρου ἱστορηκότος, πάντα ὑφείλετο Θεόπομπος. Εἰ μὲν περὶ Πυθαγόρου λέγων, τάχα ἂν καὶ ἕτεροι ἠπίσταντο περὶ αὐτοῦ καὶ ἔλεγον, ταῦτα καὶ αὐτὸς ἂν εἶπεν. νῦν δὲ τὴν κλοπὴν δήλην πεποίηκεν ἡ τοῦ ὀνόματος μετάθεσις. τοῖς μὲν γὰρ πράγμασι κέχρηται τοῖς αὐτοῖς, ἕτερον δ' ὄνομα μετενήνοχε. Φερεκύδην γὰρ τὸν Σύριον πεποίηκε ταῦτα προλέγοντα· οὐ μόνον δὲ τούτῳ τῷ ὀνόματι ἀποκρύπτει τὴν κλοπὴν, ἀλλὰ καὶ τόπων μεταθέσει· τό, τε γὰρ περὶ τῆς προῤῥήσεως τοῦ σεισμοῦ ἐν Μεταποντίῳ, ὑπ' Ἄνδρωνος ῥηθὲν, ἐν Συρίᾳ εἰρῆσθαί φησιν ὁ Θεόπομπος. *Andron, in Tripode, de Pythagora Philosopho, ejusque prædictionibus loquens, dicit, quòd Metaponti aliquando sitiens è puteo aquam hauserit, eâque potâ prædixerit post triduum fore terræ motum, aliaque ejusmodi addit. Hæc itaque de Pythagora quæ tradidit Andron, Theopompus suffuratus est: qui si idem de Pythagora dixit, confestim ceteri dixissent*, idem ille dixit. *Apertè autem furem se prodit, dum nomina mutat, rebus servatis. Fingit enim Pherecydem Syrium ita prædixisse. Neque tamen hoc solo nomine fraudem suam occultare vult, sed & loci nomen immutat. Quæ enim de prædictione terræ motus Metaponti acciderunt juxta Andronem, eadem in Syria contigisse tradit Theopompus.* Porro vox πιόντα apud Laërtium; ut & hæc verba καὶ πιὼν προεῖπεν, &c. apud Eusebium; favent Aldobrandino, *bibisset*, pro *vidisset*, apud Ciceronem dicto loco reponenti.

Εἰς Ὀλυμπίαν ἐς Μεσσήνην] Bene Casaubonus, ἐξ Ὀλυμπίας.

Μετοικίσαι] Corrige μετοικῆσαι. quo errato haud scio an aliud frequentius occurrat in libris manu scriptis.

Καὶ Λακεδαιμονίοις εἰπεῖν, μήτε χρυσὸν τιμᾶν, μήτε 117
ἄργυρον.] Avari audiebant Lacones. quin & Spartam avaritiâ perituram, oraculo Apollinis Pythii prædi-

ctum. Cicero lib. II. de Officiis: *Itaque quod Apollo Pythius oraculo edidit, Spartam nulla re alia, nisi avaritiâ, perituram, id videtur, non solùm Lacedæmoniis, sed & omnibus opulentis populis prædixisse.* Scholiastes Aristophanis ad Pacem: ὅτι δὲ αἰσχροκερδεῖς καὶ σμικρολόγοι οἱ Λάκωνες, δῆλον ἐκ τοῦ χρησμοῦ,

Ἁ φιλοχρηματία Σπάρταν ὀλεῖ, ἄλλο δὲ οὐδέν.

Plura in hanc rem congessit Johannes Meursius Miscellaneorum Laconicorum lib. III. cap. 2.

Προστάξαι δὲ αὐτῷ ὄναρ τοῦτο τὸν Ἡρακλέα] Solebant Veteres somnia captare in Templis Deorum, cùm ad morborum remedium, tùm ad futurorum cognitionem.

Ἔνιοι δὲ Πυθαγόρᾳ περιάπτουσι] Ex loco Eusebii suprà allato, patet hæc verba, non solùm ad proximè præcedentia, sed etiam ad superiora de haustâ ex puteo aquâ, esse referenda.

Καὶ τόντε Φερεκύδην μεταλλάξαντα, θάπτουσιν αὐτό-
118 θι] Mortuum fuisse in Samo insula, scribit Heraclides, ut jam monuimus: alii in Delo: de quo posteà.

Ἀυτὸν διασκῆσαι] Scaliger, αὐτὸν διασκεῦσαι. Utráque lectio recta est.

Ἀριστόξενος δ᾽ ἐν τῷ περὶ Πυθαγόρου καὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ] Hic est ille Aristoxenus cognomento *Musicus*; de quo jam diximus; Aristotelis auditor; cui defuncto, ut refert Suidas, turpiter maledixit, quòd Theophrastum Scholæ successorem elegisset, cùm ipse, ut sibi videbatur, inter Aristotelis discipulos emineret. Hujus operis quod de Vita Pythagoræ scripsit, meminit Gellius IV. 2. Malchus, Jamblichus in Vita Pythagoræ, alii. Videsis Vossium de Historicis Græcis, & Jonsium de Scriptoribus Histor. Philos.

Ὑπὸ Πυθαγόρου ταφῆναι ἐν Δήλῳ, &c.] Diodorus Siculus in Excerptis Valesianis: ὅτι Πυθαγόρας πυθόμενος τὸν Φερεκύδην, τὸν ἐπιστάτην αὐτοῦ γεγενημένον, ἐν Δήλῳ νοσεῖν, καὶ τελέως ἐσχάτως ἔχειν, ἔπλευσεν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Δῆλον. ἐκεῖ δὲ χρόνον ἱκανὸν τὸν ἄνδρα γηροτροφήσας, πᾶσαν εἰσενέγκατο σπουδὴν, ὥστε τὸν πρεσβύτην ἐκ τῆς νόσου διασῶσαι. κατισχύσαντος δὲ τοῦ Φερεκύδου διὰ τὸ γῆρας καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς νόσου, περιέστειλεν αὐτὸν κηδεμονικῶς, καὶ τῶν νομιζομένων ἀξιώσας, ὡσανεί τις υἱὸς πατέρα, πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. *Cum accepisset Pythagoras Pherecydem, qui ejus præceptor fuerat, in insula Delo gravissimè ægrotare, confestim ex Italia Delum navigavit: ubi cùm aliquandiu senem fovisset, studiumque suum omne adhibuisset, quo ad pristinam valetudinem eum revocaret, tandem, cùm præ senectute, tùm morbi vi superatum Pherecydem sedulò sepeliit: cùmque ei tamquam patri filius, justa persolvisset, rursus in Italiam reversus est.* Jamblichus de Vita Pythagoræ cap. 30. πρὸς Φερεκύδην τὸν Σύριον διδάσκαλον αὐτοῦ γενόμενον, ἀπὸ τῆς Ἰταλίας εἰς Δῆλον ἐκομίσθη, νοσοκομήσων τε αὐτὸν περιπετῆ γενόμενον τῷ ἱστορουμένῳ τῆς φθειριάσεως πάθει, καὶ κηδεύσων αὐτὸν παρέμεινέ τε ἄχρι τῆς τελευτῆς αὐτῷ, καὶ τὴν ὁσίαν ἀπεπλήρωσε περὶ τὸν αὐτοῦ καθηγεμόνα. *Profectus est ad Pherecydem Syrium ex Italia in Delum insulam, curaturus eum pediculari morbo laborantem. Et sepulturus eum; apud ipsum, ad extremum usque vitæ finem, mansit; eique, ut præceptori ac duci suo, exequiarum justa persolvit.* Eadem habet Malchus, sive Porphyrius, in Vita Pythagoræ. Et Apuleius in Floridis. Apulei Verba sunt: *Quinetiam Pherecydes Syro ex insula oriundus, qui primus, versuum nexu repudiato, conscribere ausus est passis verbis, soluto locutu, liberâ oratione. Eum quoque Pythagoras magistrum coluit, & infandi morbi putredine in serpentium scabiem solutum, religiosè humavit.* meminit & Æl. Var. Hist. IV. 28. cujus verba liceat apponere: Φερεκύδης ὁ Σύριος τὸν βίον ἀλγεινότατον ἀνθρώπων κατέστρεψε, τοῦ παντὸς αὐτῷ σώματος ὑπὸ τῶν φθειρῶν ἀναλωθέντος, καὶ γινομένης αἰσχρᾶς αὐτῷ τῆς ὄψεως, τὴν ἐκ τῶν συνήθων ἐξέκλινε συνουσίαν. ὁπότε δέ τις προσελθὼν ἐπυνθάνετο ὅπως διάγει, διὰ τῆς ὀπῆς τῆς κατὰ τὴν θύραν διείρας τὸν δάκτυλον, ψιλὸν γεγενάτα τῆς σαρκὸς, ἐπέλεγεν οὕτω διακεῖσθαι καὶ τὸ πᾶν αὐτοῦ σῶμα. λέγουσι δὲ Δηλίων παῖδες, τὸν θεὸν ἐν Δήλῳ (emendat Tanaquillus Faber θεὸν τὸν ἐν Δήλῳ) μηνίσαντα αὐτῷ, τοῦτο ποιῆσαι. καθήμενον γὰρ ἐν Δήλῳ μετὰ τῶν μαθητῶν, ἄλλα τε πολλά φασι περὶ τῆς ἑαυτοῦ σοφίας εἰπεῖν· καὶ δὴ καὶ τοῦτο, μηδενὶ τῶν θεῶν θῦσαι, καὶ ὅμως οὐδὲν ἧττον ἡδέως βεβιωκέναι, καὶ ἀλύπως οὐ μεῖον τῶν ἑκατόμβας καταθυόντων. ὑπὲρ ταύτης οὖν τῆς κουφολογίας βαρυτάτην ζημίαν ἐξέτισεν. *Pherecydes Syrius miserrimè omnium hominum vitam exegit, toto suo corpore à pediculis exeso atque consumpto. Et cùm fœda turpisque facies evasisset, abstinuit à consortio familiarium, & eos fugiebat. Si verò quis accederet, & interrogaret quomodo haberet, per foramen januæ, digito, qui prorsus emarcuerat, extenso, respondebat, ita totum corpus suum habere. Dicunt autem Delii, Deum qui in Delo colitur, irâ commotum & indignatione, hunc ei morbum injecisse. Nam cùm quodam tempore in ea insula sederet cum discipulis suis, atque cùm alia multa de propria sapientia jactitaret, tum præcipuè illud, quòd etiamsi nulli Deo rem sacram faceret, nihilò injucundiùs neque tristiùs vitam ageret, quàm qui hecatombas sacrificarent. Hujus igitur vani sermonis gravissimas pœnas dedit.* Heraclides de Politiis: Φερεκύδης ὁ Σύριος ὑπὸ φθειρῶν καταβρωθεὶς, ἐν Σάμῳ ἐτελεύτησεν: ubi pro ἐν Σάμῳ, ex his quæ suprà attulimus, legendum videtur, ἐν Δήλῳ. sed de hoc posteà.

Χροῒ δῆλα· τουντεῦθεν παρὰ τοῖς Φιλολόγοις, &c.] Exscripsit integrum hunc locum Suidas in χροῒ δῆλα, ubi Φιλοσόφοις legitur pro Φιλολόγοις: & fortassè rectiùs: nam præterquam quòd ita legisse videtur vetus Interpres. qui *Philosophis* vertit, testis est Tranquillus libro de illustribus Grammaticis cap. x. Eratosthenem Cyrenæum, Callimachi poëtæ discipulum, *Philologi* cognomen sibi primum vendicasse. Meminit & hujus dicti Synesius epist. 116. ἐγὼ δὲ, ὡς οὐ σοῦ πρεσβύτερος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἤδη πρεσβύτης, χροῒ δῆλον, ὁ Φερεκύδης φησίν. Ceterùm morbo pediculari Pherecydem obiisse, scripsere quoque, Aristoteles libro de Historia animal. v. cap. 31. Plutarchus in Sylla, Ælianus Variæ Historiæ libro IV. cap. 28. Serenus Medicus; alii. At Plinius libro VII. cap. 51. & Apuleius in 2. Floridorum, non pediculis, sed copiâ serpentium erumpente ex illius corpore, obiisse scribunt: quem morbum, alium à pediculari, sunt qui putent; eumdem esse, docet Mercurialis Variarum Lect. libro v. cap. 6.

ex Diodoro Siculo, qui Histor. Bibliothecæ lib. & cap. 3. de Acridophagorum morbo sermonem habens, modò φθεῖρας appellat pediculos, modò ἑρπετά.

119 Ὅτι οἱ θεοὶ τὴν τράπεζαν θυωρὸν καλοῦσιν] Hesychius: θυωρὸν, τράπεζαν τὴν τὰ θύη φυλάσσουσαν, (inde vocis origo) καὶ τοὺς ἱερεῖς μυρεψοὺς οὕτω. Idem: θυρωρίτης, τραπεζίτης. Lege θυωρίτης. De Deorum lingua, præter Homerum in Iliade, Platonem in Phædro & Clementem Alexandrinum, videndus Dio Chrysostomus, Sermone περὶ οἰκετῶν, & Sermone qui Τρωικὸς inscribitur, & Maximus Tyrius Dissert. XXXVI.

Ἄνδρων ὁ Ἐφέσιος] In Tripode scilicet; de quo suprà.

Γενεαλόγον] Is est qui toties citatur Scholiastæ Apollonii, in libris Θεογονίας; in quibus, non solùm hominum & Heroum antiquorum, sed etiam Deorum genealogias conscripserat: quod opus diversum fuit à libris Θεολογίας. Adi Salmasium in Plinianis Exercit. pag. 841. & 842.

ᾧ καὶ Πυθαγόραν σχολάσαι] Pherecydem Pythagoræ magistrum fuisse, etiam testantur Cicero, Porphyrius, Jamblichus, Apuleius, alii. atque hinc est quod Pythagoricam philosophiam Φερεκύδους κληρονομίαν Tatianus appellat. At Tzetzes, etiam Thaletis præceptorem facit:

Θαλῆς σοφὸς Μιλήσιος εἷς τῆς Σοφῶν ἑπτάδος,
Ἀσσυρίου μαθητὴς ὑπάρχων Φερεκύδους.

Ἐρατοσθένης] In libro περὶ τῶν κατὰ φιλοσοφίαν αἱρέσεων, quem Eratosthenem scripsisse auctor est Suidas in Ἐρατοσθένης.

Καὶ ἕτερον Ἀθηναῖον] Meminit Suidas: Φερεκύδης Ἀθηναῖος, πρεσβύτερος τοῦ Συρίου· ὃν λόγος τὰ Ὀρφέως συναγαγεῖν. ἔγραψεν Αὐτόχθονας· ἔστι δὲ περὶ τῆς Ἀττικῆς ἀρχαιολογίας ἐν βιβλίοις δέκα. (hinc est quòd γενεαλόγος dicitur Laërtio) παραινέσεις δι' ἐπῶν· Πορφύριος δὲ τοῦ προτέρου οὐδένα δέχεται πρεσβύτερον· ἀλλ' ἐκεῖνον μόνον ἡγεῖται ἀρχηγὸν συγγραφῆς. Ætate posteriorem Syrio fuisse, scribit etiam Strabo lib. x. Veteres passim utrumque Pherecydem confundunt. Meminit Suidas Pherecydis Lerii, Historici; quem paulò antè 75. Olympiada natum esse ait; qui de Lero, de Iphigenia, de Bacchi festis, & alia scripserat. Hujus Pherecydis Lerii meminit & Olympiadographus. Eumdem esse putabat Salmasius ac Pherecydem γενεαλόγον, quem alii Atheniensem fuisse malunt, & quem ita dictum existimabat, quòd Athenis μέτοικος fuisset. Salmasium vide ad Solinum pag. 846. Idem & Vossio videbatur: quem ea de re pluribus disserentem vide quoque lib. IV. de Histor. Græcis cap. 4.

Σώζεται δὲ τοῦ Συρίου τότε βιβλίον] τό τε, ceteræ Editiones: & rectiùs. Salmasius ad Solinum pag. 841. & 842. hoc opus Pherecydis Θεογονίαν putat fuisse potiùs quàm Θεολογίαν. nec prohibet, inquit, quòd Syrio Pherecydi illud βιβλίον tribuit Diogenes, cùm Veteres passim utrumque confundant.

Οὗ ἡ ἀρχὴ, Ζεὺς μὲν καὶ χρόνος, &c. χθονίῃ δὲ ὄνομα ἐγένετο Γῆ, &c.] Non Ζεὺς, sed Ζὰν, dicebatur Pherecydæ Syrio, teste Clemente Alexandrino lib. VI. Στρωματέων. At Maximus Tyrius Pherecydem terram χθονίην appellasse, etiam testatur Dissert. XXIX. ἀλλὰ καὶ τοῦ Συρίου, Pherecydem intelligit, τὴν ποίησιν σκόπει, καὶ τὸν Ζῆνα, καὶ τὴν χθονίην, καὶ τὸν ἐν τούτοις ἔρωτα, καὶ τὴν Ὀφιονέως γένεσιν, καὶ τὴν θεῶν μάχην, καὶ τὸ δένδρον, καὶ τὸν πέπλον. In quibus verbis observare est, *poesim* appellari opus illud Pherecydis, in quo tria antiquissima statuebat, τὸν Ζῆνα, τὸν χρόνον, καὶ τὴν Χθονίην: non quod versibus conscriptum fuerit, sed prosa oratione, quæ argumentum poëticum haberet, cujus etiam primus conditor fuit. Atque huc facit insignis locus Strabonis lib. I. ubi disputat prosâ oratione poëticen antiquiorem fuisse: πρώτιστα γὰρ ἡ ποιητικὴ παρασκευὴ παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, καὶ εὐδοκίμησεν. εἶτα ἐκείνην μιμούμενοι λύσαντες τὸ μέτρον, τ' ἄλλα δὲ φυλάξαντες τὰ ποιητικὰ συνέγραψαν οἱ περὶ Κάδμον, καὶ Φερεκύδην, καὶ Ἑκαταῖον, &c. *Ab initio enim poëticus apparatus processit & in pretio fuit. Posteà eum imitati soluto metro, cetera verò servantes, argumenta poëtica tractarunt, Cadmus, & Pherecydes, & Hecatæus.* Etiam Apuleius in Floridis: loco suprà allato: *Quin etiam Pherecydes Syro ex insula oriundus, qui primus versuum nexu repudiato, conscribere ausus est passis versibus, soluto loquutu, liberâ oratione*, &c. & Plinius libro VII. cap. quæ quis in vita invenerit: *Prosam orationem condere Pherecydes Syrius instituit, Cyri regis ætate; Historiam Cadmus Milesius.* Item Suidas in συγγράφω: Ἑκαταῖος πρῶτος ἱστορίαν πεζῶς ἐξήνεγκε συγγραφὴν δὲ, Φερεκύδης· τὰ γὰρ Ἀκουσιλάου νοθεύεται. Salmasium adi in Plinianis Exercit. pag. 841. & Vossium libro & cap. 4. de Historicis Græcis. Ceterùm hîc apud Laërtium, pro καὶ χρόνος, legendum καὶ κρόνος.

Σώζεται δὲ καὶ ἡλιοτρόπιον] Fallitur Aldobrandinus, qui hæc suppositítia esse existimat. Ἡλιοτρόπιον fuit parapegma, quo solstitia & æquinoctia, & siderum orientium occidentiumque significationes per aliquot annorum ambitum designabantur. Ita Meton Athenis primus statuit ἡλιοτρόπιον θερινὸν ἐν Πνυκὶ, ut discimus ex Suida in Μέτων. Vide omnino Salmasium ad Solinum pag. 635. & 841. Ceterùm Petrus Daniel Huetus, vir ingenio præstans & doctrinâ, suspicabatur ἡλιοτρόπιον illud, in Insula Syro constructum, non Pherecyde solùm, sed & ipso Homero fuisse antiquius: idque ex his versibus Odyss. O. colligebat:

Νῆσός τις Συρίη κικλήσκεται, εἴπου ἀκούεις,
Ὀρτυγίης καθύπερθεν, ὅθι τροπαὶ ἠελίοιο.

ad quos Pseudodidymus optimè, & ad mentem Huetii: ἔνθα φησὶν εἶναι τὸ ἡλίου σπήλαιον δι' οὗ σημειοῦνται τὰς τοῦ ἡλίου τροπάς. Sanè inepta est Eustathii interpretatio, qui situm Syriæ his verbis designari contendit: nam τροπαὶ ἠελίοιο non Occasum potiùs quàm Ortum, multò etiam minùs quàm Austrum vel Boream designant. Jam verò Strabo, ut mox dicemus, Homerum Syri insulæ sub Syriæ nomine mentionem fecisse ait. Non itaque Heliotropii primus in Syro conditor, sed restaurator fortasse Pherecydes fuerit. In hunc locum jam editum cùm incidisset Huetus, pro candore suo monuit me, quæ sibi tribuissem, Samueli Bocharto accepta fuisse referenda: quippe qui ea multò antè observasset Geographiæ Sacræ parte 2. lib. I. cap. 14.

Ἐν Σύρῳ τῇ νήσῳ] Σύρα quoque apud Hesychium

Milesium: Φερεκύδην τὸν Σύριον (ἔστι δὲ μία τῶν Κυκλάδων νήσων ἡ Σύρα,) φασὶν οὐ σχεῖν διδάσκαλον, &c. Et apud Suidam in Φερεκύδης· Φερεκύδης, Βάβιος, Σύριος. ἔστι δὲ νῆσος μία τῶν Κυκλάδων ἡ Σύρα, πλησίον Δήλου. Sed Σύρος dicta fuit hæc insula; ut mox dicitur Laërtio in Epigrammate,

Τὸν κλεινὸν Φερεκύδην,
Ὅν τίκτει ποτὲ Σύρος,

& ut dicitur Straboni. Etiam Apuleius loco laudato: *Pherecydes Syro ex insula oriundus.* Et Apollonius Dyscolus Historiæ Commentitiæ cap. 5. τὰ περὶ Φερεκύδην τοσαῦτα τινὰ ἱστορεῖται, ἐν Σύρῳ ποτὲ νήσῳ· ita enim ibi legendum, non, ut mendosè editum est, Σκύρῳ. Item Servius ad illud III. Æneidos, *Mycone celsa, Gyaroque relictis: Quidam per historiam dictum putant: nam & inter Myconem & Gyarum, Syrum, unam de Cycladibus, esse dicunt, unde fuit Pherecydes Philosophus.* Ita Servii locum Petrus Pithoeus, ex MS. exemplari, in Notis ad Collationem Legum Mosaïcarum, emendabat. aliter legitur in editis. Videndus Holstenius in Notis ad Vitam Pythagoræ à Porphyrio conscriptam, & Salmasius ad Solinum pag. 841. Fallitur Grotius, qui ad Matthæi caput VII. 6. Pherecydem ex Syria oriundum dicit; nisi fortè respexerit vir doctissimus ad id quod Strabo ait, videri Homerum sub Syriæ nomine hujus insulæ mentionem facere: ταύτης δοκεῖ μνημονεύειν ὁ Ποιητὴς, Συρίην καλῶν,

Νῆσός τις Συρίη κικλήσκεται, εἴπου ἀκούεις,
Ὀρτυγίης καθύπερθεν.

Quare fortè quoque nihil mutandum in loco Porphyrii, quem suprà ex Eusebio adduximus: ubi pro ἐν Συρίᾳ, ἐν Σύρῳ Jonsius emendabat. Pherecydem Augustinus epist. III. ad Volusianum, supino errore *Assyrium* vocat, loco suprà allato. Quem tamen secutus est Tzetzes Chil. II. Histor. LV. τοῦ Ἀσσυρίου μαθητὴς ὑπάρχων Φερεκύδους. loquitur de Thalete. Neque audiendi, qui ibi pro τοῦ Ἀσσυρίου legunt τοῦ Συρίου. Etiam Βαβυλώνιον vocat Eustathius, loco quem mox proferemus: ubi quoque nihil muto: quamquam pro ὁ Βαβυλώνιος legi posset meliùs ὁ Βάβυος.

Δοῦρις ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἱερῶν] Τῶν ὅρων, legebat Jonsius, verisimili conjecturâ. Citatur Duris Samius Athenæo lib. XV. ἐν τοῖς Σαμίων ὅροις, *in Samiorum limitibus*: cujus libri meminit & Scholiastes Euripidis in Hecubam: Δοῦρις ἐν τῷ ιβ'. τῶν ὅρων. & Malchus, sive Porphyrius, in Vita Pythagoræ: Δοῦρις ὁ Σάμιος ἐν δευτέρῳ τῶν ὅρων· ita enim utrumque locum rectè Vossius emendabat. Vitiosè vulgò τῶν ὡρῶν. Cùm autem Pherecydis tumulo inscriptum Epigramma retulerit Duris Samius in libro quem de limitibus Samiorum scripserat; nunc nihil mutandum censeo in loco Heraclidis Pontici suprà memorato, ubi scriptum est, Pherecydem Syrium in Samo insula pediculorum tabe diem suum obiisse.

Τῆς σοφίης πάσης ἐν ἐμοὶ τέλος] Quia scilicet ultimus fuit Sapientum.

120 Ἦν δέ τι πλεῖον] Meliùs legeretur, ἦν δ' ἔτι πλεῖον.

Ἴων δ' ὁ Χῖος] Poëta Tragicus, qui Olympiade LXXII. Fabulas docere cœpit. Meminit ejus Aristophanes, meminit & Diogenes noster infrà in Vita Socratis. Citatur Straboni lib. I. Julio Polluci II. 4. 21. & aliis passim.

Τῷ μέτρῳ τῷ Φερεκρατείῳ] De metro Pherecratio, videndus Marius Plotius in libro de Metris ad Maximum & Simplicium, & Hephæstion in Enchiridio.

Ὅν τίκτει ποτὲ Σύρος] Rectè primam in Σύρος produxit Diogenes: eam enim longam esse notavit Strabo lib. X. Cujus loci meminit Eustathius in Odyss. O, pag. 1787. edit. Rom. φησὶ γοῦν, inquit, ὁ Γεωγράφος ὅτι ἡ Σύρος μηκύνει τὴν πρώτην συλλαβὴν, ἣν Συρίαν λέγει ὁ Ποιητὴς, ἐξ ἧς Φερεκύδης ὁ Βαβυλώνιος. Idem notavit & Stephanus in Σύρος. Corripitur tamen in hoc versu Anthologiæ,

Καὶ Σύριος σελάγιζε σαοφροσύνη Φερεκύδης,

ut ad Strabonis locum Casaubonus observabat. Minùs rectè in Codicibus Ciceronianis, Pherecydes *Syrus* appellatur, pro *Syrius*: Σύριος enim ἐθνικὸν est τῆς Σύρου, non Σύρος.

Γέγονε δὲ κατὰ τὴν πεντηκοστὴν ἐννάτην Ὀλυμπιάδα] 121
Suidas natum ait circa XLV. Eusebius circiter idem tempus ponit, sed Historicum vocat.

Φερεκύδης Θαλῆ] Non veram, sed planè commentitiam esse hanc Epistolam, pluribus docet Salmasius ad Solinum pag 842. & 843.

Φθειρῶν ἔβρυον] Ἔθυον legitur in plerisque Codicibus: 122
& ita legisse videtur Aldobrandinus; qui vertit *pediculis totus ardebam.* Sed cùm τὸ *scatebam* in ora adnotaverit, videtur & alteram lectionem agnovisse. ἔθυον quoque legere est in fine hujus Epistolæ. Et infrà, in Speusippo: Πλούταρχος δέ φησιν ἐν τῷ Λυσάνδρου βίῳ καὶ Σύλλα, φθειρσὶν ἐκζέσαι αὐτόν· ubi malè quædam Exemplaria ἐκζέσθαι. Suidas: ἔκζεσις. ἐκβρασμός. φασὶ δὲ αὐτὴν φθειρσὶν ἐκζέσαι. Ad locum Laërtii, in Speusippo, respexit Suidas: quare αὐτὸν & φησὶ cum scripsisse, nulla dubitatio est.

Ἅσσα δ' ἂν ἐπιλογῇ θεολογίαν, τὰ ἄλλα χρὴ νοεῖν· ἅπαντα γὰρ αἰνίσσομαι] Casaubonus: ἅσσα δ' ἂν ἐπιλέγῃ θεολογέοντα, ἀλλὰ χρὴ νοεῖν, &c. id est, *quæcumque autem leges ad Deos pertinentia, allegoricè sunt intelligenda: omnia enim scripta ænigmaticè.* Pherecydis θεολογίας, ut libri obscuri & tenebricosi, meminit Clemens Στρωματέων lib. V. & VI. quem propterea comparat libro Heracliti περὶ φύσεως. ἐπιλέγειν, est *legere.* Pausanias in Atticis: ταῦτα τὰ βιβλία ἐπιλεγομένῳ μοι μάλιστα ἐπῆλθε θαυμάσαι· atque inde Latinum *lego.* Sed hîc quoque legi posset, ἅσσα δ' ἂν ἐπιλέγω θεολογίαν.

Προσστιῶσι] Προεστῶσι, aut προεστᾶσι, aut προσεστιῶσι.

Κλεψύδρης] Lege κλεψύδρης, vel κλεψυδρίης.

Οἷς τινες καὶ Πεισίστρατον τὸν τύραννον προσκαταλέγουσι] In quem Mysonis dicta, propter Mysonis obscuritatem, conferebantur. id suprà, in Mysonis Vitâ, Laërtius referebat.

Οὗ διήκουσε Ἀναξίμανδρος] Suidas in Ἀναξίμανδρος· συγγενὴς καὶ μαθητὴς, καὶ διάδοχος Θάλητος.

AD LIBRUM II.

ANAXIMANDER.

1 Πραξιάδου] Ita Themistius Orat. xv. Eusebius de Præparat. Evangelica lib. x. cap. ultimo. Simplicius ad Aristotelis φυσικὰ, & Suidas in Ἀναξίμανδρος. Πραξιδάμου, malè apud Clementem Στρωματέων lib. I.

Μιλήσιος] Plinius II. 79. *Præclara quædam & immortalis in eo (si credimus) divinitas perhibetur Anaximandro Milesio, Physico.* E Mileto coloniam duxit in Apolloniam. narrat Ælianus Var. Hist. lib. III. cap. 17. ubi de Philosophis agit, qui Remp. gubernârunt: de quo mirum est Diogenem siluisse.

Οὗτος ἔφασκε ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον τὸ ἄπειρον] De hac Anaximandri & Anaxagoræ sententiâ, adeundi Plutarchus libro de Placitis Philosophorum, statim initio: Clemens Alexandrinus in Admonitione ad Gentes, Eusebius de Præparat. Evangel. lib. I. cap. 8. & lib. XIV. cap. 14.

Καὶ τὰ μὲν μέρη μεταβάλλειν] Nota hîc μεταβάλλειν passivè dictum, ut alibi sæpe. Sic Latinis *mutare.* Catullus: *tantum abhorret, ac mutat.*

Μέσην τε τὴν γῆν κεῖσθαι] Etiam Theon Smyrnæus traditum ait ab Eudemo in Historia Astrologica, inventum ab Anaximandro, ὅτι ἐστὶν ἡ γῆ μετέωρος, καὶ κινεῖται περὶ τὸ τοῦ κόσμου μέσον, *Quòd terra sit in sublimi pendens, & moveatur circa mundi medium.* De loco ubi terra sita est, Plinium vide lib. II. cap. 69. & Auctorem Φιλοσόφου Ἱστορίας.

Οὖσαν σφαιροειδῆ] κυλινδροειδῆ habet Eusebius de Præparat. Evangelicâ lib. I. cap. 8. ubi de ea ipsa Anaximandri opinione. At longè aliter Auctor Philosophicæ Historiæ: Θαλῆς, καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, σφαιροειδῆ τὴν γῆν νομίζουσιν. Ἀναξίμανδρος δὲ, λίθῳ κίονι τῇ περιφερείᾳ ἐκ τῶν ἐπιπέδων. Ἀναξιμένης, τραπεζοειδῆ. Λεύκιππος, τυμπανοειδῆ τῷ πλάτει, κοίλην δὲ τῷ μεγέθει. De forma terræ, videndus quoque Plinius II. 44.

Ψευδοφαῆ] ψευδοειδῆ, Editio princeps, & MSS. nonnulli. Vide hîc Casaubonum.

Καὶ τὸν ἥλιον οὐκ ἐλάττονα τῆς γῆς] Auctor Φιλοσόφου Ἱστορίας: Ἀναξίμανδρος τὸν μὲν ἥλιον ἴσον εἶναι τῇ γῇ. Vide Plutarchum de Placitis Philosophorum lib. II. cap. 20. & Casaubonum hîc.

Εὗρε δὲ καὶ γνώμονα πρῶτος, &c. ἀλλὰ καὶ σφαῖραν κατεσκεύασε] De Sphæra, testatur Plinius lib. VII. cap. quæ quis in vita invenerit: *Astrologiam Atlas Libyæ filius; ut alii, Ægyptii; ut alii, Assyrii. Sphæram in ea, Anaximander Milesius.* Qui tamen alibi Sphæræ inventionem tribuit Atlanti; scilicet libro II. cap. 8. his verbis: *Obliquitatem ejus* (Signiferi) *intellexisse, hoc est, siderum ortus fores aperuisse* (ita legendum ex optima Salmasii emendatione) *Anaximander Milesius traditur primus, Olympiade quinquagesimâ octava: signa deinde in eo Cleostratus, & prima Arietis ac Sagittarii: Sphæram ipsam, antè multò, Atlas.* Et quidem Suidas in Ἀναξίμανδρος. Anaximandrum Sphæram non invenisse, sed librum hoc titulo scripsisse ait. Ad γνώμονα quod attinet, ab eo inventum testatur etiam Eusebius lib. x. de Præpar. Evangel. cap. ultimo: Θαλοῦ δὲ γίνεται ἀκουστὴς Ἀναξίμανδρος, Πραξιάδου μὲν παῖς, γένος δὲ καὶ αὐτὸς Μιλήσιος. οὗτος πρῶτος γνώμονας κατεσκεύασε, πρὸς διάγνωσιν τροπῶν τε ἡλίου καὶ χρόνων, καὶ ὡρῶν, καὶ ἰσημερίας. Idem testatur Suidas in ἡλιοτρόπιον: ἡλιοτρόπιον. ὡρολογεῖον. γνώμων ἐστὶν ὁ ἐν τοῖς ἡλιοτροπίοις πηγνύμενος, ὅνπερ ἐφεῦρεν Ἀναξίμανδρος, καὶ ἔστησεν ἐπὶ τῶν σκιοθήρων. Et in Ἀναξίμανδρος: πρῶτος δὲ ἰσημερίαν εὗρε καὶ τροπὰς καὶ ὡρολογεῖα· καὶ τὴν γῆν ἐν μεσαιτάτῳ κεῖσθαι. γνώμονά τε εἰσήγαγε, καὶ ὅλως γεωμετρίας ὑποτύπωσιν ἔδειξε. Et in γνώμων: γνώμων. τὸ ἐν τοῖς ἡλιοτροπίοις πηγνύμενον, ὅπερ ἐφεῦρεν Ἀναξίμανδρος, καὶ ἔστησεν ἐπὶ τῶν σκιοθήρων. At Plinius lib. II. cap. 76. non Anaximandro, sed Anaximeni, Gnomonicen tribuit. *Umbrarum hanc rationem, & quam vocant* Gnomonicen, *invenit Anaximenes Milesius; Anaximandri, de quo diximus, discipulus, primusque horologium, quod appellant* sciothericon, *Lacedæmone ostendit.* Herodotus, Babyloniis; libro II. ita scribens: πόλον μὲν γὰρ καὶ γνώμονα καὶ τὰ δώδεκα μέρεα τῆς ἡμέρης παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον οἱ Ἕλληνες. Porrò, non adeò antiquam Horologii Sciotherici inventionem in Græcia fuisse, ut ad Anaximandrum, aut ejus discipulum Anaximenem, referri posset, Salmasius contra Scaligerum existimabat: cùm certum compertumque sit, inquit ille, plusquam ducentis annis ab Anaximandri morte nec horarum nomen pro diei particulis in Græcia auditum fuisse, nec usum horologii sciotherici ullius cognitum. Pluribus hoc probare conatur argumentis, quæ vide. Idem scribit Casaubonus ad Athenæum lib. I. cap. 1. qui & ibi videndus. Quare τὰ σκιόθηρα, & γνώμων, & ὡροσκόπια (ὡρολογεῖα scriptum est apud Suidam) quæ Anaximandrum invenisse ait Favorinus apud Laërtium, non de horologiis sciothericis accipienda, ut interpretatur Plinius; qui similia proculdubio apud antiquiorem Scriptorem invenerat; existimabat Salmasius; sed de instrumentis Mathematicis, quibus utebantur ad æquinoctia & solstitia deprehendenda, & meridianos, & anni tempestates. Nec aliud sonant, inquit, Laërtii verba: εὗρε δὲ γνώμονα πρῶτος, καὶ ἔστησεν ἐπὶ τῶν σκιοθήρων ἐν Λακεδαίμονι τροπάς τε καὶ ἰσημερίας σημαίνοντα: sic enim ea distinguenda. Salmasianæ sententiæ favet non parùm locus Eusebii suprà allatus: οὗτος πρῶτος, γνώμονας κατεσκεύασε πρὸς διάγνωσιν τροπῶν τε ἡλίου, καὶ χρόνων, καὶ ὡρῶν, καὶ ἰσημερίας: quem eruditus Interpres eruditè sic est interpretatus, *Is omnium primus stylos ad dignoscendas Solis, temporum, tempestatum & Æquinoctii conversiones elaboravit.* Adversatur quidem locus Herodoti; sed eum de diei æquinoctialis partibus intelligendum, contra Scaligerum contendit Salmasius, quem vide omnino in Plinianis Exercitationibus, pag. 632. & sequentibus; vide & Scaligerum in Notis ad Manilium. ὡροσκοπίου voce usus est tamen Diogenes noster pro horologio, in Menedemi Vita, ubi de Diogene Cynico: ὁ γοῦν Διογένης πρὸς τὸν ἐπιδεικνύντα αὐτῷ ὡροσκόπιον, χρήσιμον, ἔφη,

τὸ ἔργον πρὸς τὸ μὴ ὑστερῆσαι δείπνου. Xenophon quoque *horarum* nomen pro diei & noctis partibus uſurpat Memorab. IV. Locum non pigebit proferre: οὐκοῦν καὶ ἐπειδὴ ὁ μὲν ἥλιος φωτεινὸς ὢν τάς τε ὥρας τῆς ἡμέρας ἡμῖν καὶ τἄλλα πάντα σαφηνίζει· ἡ δὲ νὺξ διὰ τὸ σκοτεινὴ εἶναι, ἀσαφεστέρα ἐστὶν, ἄστρα ἐν τῇ νυκτὶ ἀνέφηναν, ἃ ἡμῖν τὰς ὥρας τῆς νυκτὸς ἐμφανίζει. At Anaximandrum inter & Xenophontem ducenti non interceſſerunt anni: & vocis tamen hujus hunc jam uſum invaluiſſe Xenophontis temporibus veriſimile eſt. Quin etiam Anacreon, qui paullò poſt Anaximandrum vixit, eadem voce eadem notione uſus eſt.

Μεσονυκτίοις ποθ' ὥραις,
Στρέφεται ὅτ' ἄρκτος ἤδη, &c.

Ceterùm, procul dubio falſum eſt quod ait Plinius, Anaximandrum obliquitatem Zodiaci primum inveniſſe: nam anteà eclipſes & ſolſtitia prædixerat ejus præceptor Thales, ut ſuprà in Thalete vidimus: eclipſes autem & ſolſtitia prædici non poſſunt, ſine doctrina obliquitatis Zodiaci. Primum eum Geographicam Tabulam edidiſſe, ſcripſit Strabo libro primo.

Καὶ γῆς καὶ θαλάσσης περίμετρον πρῶτος ἔγραψεν] 2 Strabo libro I. Ἀναξίμανδρος, ὁ Θαλοῦ μαθητὴς καὶ πολίτης, πρῶτος γεωγραφικὸν πίνακα ἐξέδωκεν. Ἑκαταῖος δὲ, σύγγραμμα.

Τῶν δὲ ἀρεσκόντων αὐτῷ πεποίηται κεφαλαιώδη, &c.] Suidas: ἔγραψε περὶ φύσεως, γῆς περίοδον, περὶ τῶν ἀπλανῶν, καὶ σφαῖραν, καὶ ἄλλα τινά. Themiſtius Orat. XX. ait Anaximandrum primum Græcorum auſum eſſe librum de Natura ſcriptum à ſe in lucem emittere: atque anteà ignominioſum fuiſſe libros conſcribere, neque apud Veteres Græcos uſu ac conſuetudine receptum fuiſſe.

Ὁ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος, &c. ἐν τοῖς χρονικοῖς] χρονικὰ hujus Apollodori Athenienſis Grammatici, de quo ſupra diximus, ad Philoſophorum Hiſtoriam illuſtrandam, frequens adducit Laërtius. Meminit & Phlegon libro de Longævis: & hunc librum Cicero reſpexit lib. XII. ad Atticum epiſt. 24. His Χρονικοῖς, tamquam ἀξιοπίστοις, familiariſſimè Latini utebantur.

Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Ἀναξίμανδρος, ἱστορικός] Qui Pythagoricorum explicationem ſcripſerat, De eo Suidas in Ἀναξίμανδρος, & Voſſius de Hiſtor. Græcis lib. I. cap. 6. Meminit & Anaximandri Lampſaceni Fulgentius lib. I. Μυθολογ. Sed ibi fortè legendum, *Anaximenes Lampſacenus*. Citatur Anaximander quidam ἐν Ἡρωολογίᾳ apud Athenæum libro 2. quo loco Mauſſacus ad Harpocrationem pag. 282. legit, vel Ἡρωελεγείᾳ, vel Ἡρωελογίᾳ: qua emendatione nihil certius eſſe dicit: quia ſcilicet laudatur Plato ἐν ἡρωελεγείᾳ ἐπιγράμματι quod compoſuerat pro Ariſtophane, à Thoma Magiſtro in Synopſi vitæ Ariſtophanis. Nos Ἡρωολογίᾳ rectum eſſe non dubitamus. Eſt autem Ἡρωολογία, Diſſertatio de Heroibus.

Τῇ ἰάδι γεγραφώς] Supple γλώσσῃ. Laërtius infrà, in Vita Anaximenis: κέχρηταί τε γλώσσῃ ἰάδι.

ANAXIMENES.

Εὐρυστράτου] Euryſtrati filius dicitur quoque Euſebio lib. X. de Præparat. Evangelicâ cap. ult. & Simplicio in Phyſica Ariſtotelis, & Origeni in Philoſophicis, & Suidæ in Ἀναξιμένης. 3

Ἤκουσεν Ἀναξιμάνδρου] Ita & Euſebius eodem loco, & Cicero in Acad. Quæſt. & Suidas dicto loco.

Οὗτος ἀρχὴν ἀέρα εἶπε, καὶ τὸ ἄπειρον] De dogmatibus Anaximenis, ſcripſerat librum olim Theophraſtus, teſte Laërtio; qui, ſi hodie exſtaret, ſciremus quomodo accipienda eſſet hæc Anaximenis circa principia opinio: neque enim de ea re ſatis conſtat. præter Caſaubonum hîc, vide Euſebium de Præparatione Evangelica dicto loco, & Nemeſium cap. V. & Deſiderium Heraldum Adverſariorum lib. II. cap. 12.

Κινεῖσθαι δὲ ἄστρα οὐχ ὑπὸ γῆν] Editio Frobeniana & Stephanica, nec non MSS. Codices Reg. Bibliothecæ, ὑπὲρ γῆν: ſed cave mutes. Origenes in Philoſophicis, ubi de Anaximene: οὐ κινεῖσθαι δὲ ὑπὸ γῆν τὰ ἄστρα λέγει, καθὼς ἕτεροι ὑπειλήφασιν, ἀλλὰ περὶ γῆν, ὡς περὶ τὴν ἡμετέραν κεφαλὴν στρέφεσθαι τὸ πιλίον, κρύπτεσθαι δὲ τὸν ἥλιον, οὐχ ὑπὸ γῆν γενόμενον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν τῆς γῆς ὑψηλοτέρων μερῶν σκεπόμενον, καὶ διὰ τὴν πλείονα ἡμῶν αὐτοῦ γενομένην ἀπόστασιν. Etiam apud Stobæum in Eclogis, cenſet Anaximenes, οὐχ ὑπὸ τὴν γῆν, ἀλλὰ περὶ αὐτὴν στρέφεσθαι τοὺς ἀστέρας.

Καὶ ἀπερίττῳ] Hoc eſt, *minus Aſiatica*.

Τῇ ἑξηκοστῇ τρίτῃ Ὀλυμπιάδι, &c.] Monſtrum Chronologicum. τῇ πεντηκοστῇ πέμπτῃ, emendabat Samuel Petitus Obſ. lib. II. cap. 1. Vide hîc Aldobrandinum. Origenes in Philoſophicis necdum editis: ἤκμασε περὶ ἔτος πρῶτον τῆς πεντηκοστῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος. Suidas: γέγονεν ἐν τῇ νε' Ὀλυμπιάδι, (id eſt, *Olympiade* LV.) ἐν τῇ Σάρδεων ἁλώσει, ὅτε Κῦρος ὁ Πέρσης Κροῖσον καθεῖλεν. At mortuum eſſe eo fere tempore, quo Sardes captæ ſunt, vult Origenes. Sardes autem captæ à Cyro anno 1. Olympiadis LIX. ut docet Petavius lib. XIII. de Doctrina Temporum. Vide hîc Palmerium.

Ῥήτωρ] Hujus Anaximenis Rhetoris Lampſaceni Vitam habes apud Suidam in Ἀναξιμένης: ex qua diſcimus, Anaximenem illum, filium fuiſſe Ariſtoclis, ac diſcipulum Diogenis Cynici & Zoïli, Amphipolitæ, Grammatici, cognomento Homeromaſtigis, & præceptorem Alexandri Magni. Meminit ejus & in Τιμόλαος ubi Timolaum ejus diſcipulum fuiſſe ait: quod ab Heſychio Mileſio habuit, qui idem teſtatur in Τιμόλαος. Meminit Anaximenis Rhetoris & Quintilianus III. 6. Strabo lib. XIII. Dionyſius Halicarnaſſeus epiſt. ad Ammæum, & in Iſæo; Plutarchus in civilibus Præceptis; & Pauſanias Heliac. II. Hujus eſſe Rhetoricam ad Alexandrum quæ Ariſtoteli tribuitur, veriſimili conjecturâ exiſtimant, Victorius Præfatione in genuina Ariſtotelis Rhetorica, & Var. lect. lib. XIV. cap. 2. Robortellus; Nunneſius in Notis in Phrynichum pag. 56. Aldobrandinus hîc, & Voſſius lib. I.

de Histor. Græcis cap. 10. ubi eum de hoc Anaximene Rhetore pluribus differentem vide. De eodem Anaximene accipiendus videtur Diodorus, in his verbis libri XV. ὑπῆρξαν δὲ κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἄνδρες κατὰ παιδείαν ἄξιοι μνήμης, Ἰσοκράτης τε ὁ Ῥήτωρ, καὶ οἱ τούτου γινόμενοι μαθηταὶ, καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος, ἔτι καὶ Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνὸς, καὶ Πλάτων ὁ Ἀθηναῖος. Fuit & Anaximenes Rhetor, patriâ Chius, memoratus Luciano in Dialogo qui *Herodotus* dicitur. Sed quem cum Lampsaceno eumdem facit Pausanias in 2. Heliacorum: quod notatum Valesio ad Harpocrationem.

Καὶ ἱστορικὸς] Hic est, qui Anaximenes Lampsacenus junior vulgò dicitur, ut à seniori, qui Rhetor fuit, distinguatur. De eo consulendus Vossius lib. 1. de Histor. Græcis cap. 11. Sed Rhetor fuit quoque Historicus, ut mox videbitur. Anaximenis Historici nullam nisi hîc mentionem fieri, notat Valesius ad Harpocrationem pag. 219.

Ὃς ἀδελφῆς υἱὸς ἦν τοῦ Ῥήτορος, τοῦ τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις γεγραφότος] Id est, ut rectè Aldobrandinus, *Qui ex Rhetoris sorore natus est, ejus, qui de rebus ab Alexandro gestis scripsit.* Malè Vetus Interpres, *qui Oratoris nepos Alexandri gesta conscripsit.* Anaximenem, ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον citat Harpocration in Ἀλκίμαχος. Meminit & Pausanias Heliac. lib. II. his verbis: ἐνταῦθα καὶ Ἀναξιμένους οἶδα εἰκόνα ἀνευρών, ὃς τὰ ἐν Ἕλλησιν ἀρχαῖα, καὶ ὅσα Φίλιππος ὁ Ἀμύντου, καὶ ὕστερον Ἀλέξανδρος, εἰργάσαντο, συνέγραψεν ὁμοίως ἅπαντα. *Ibidem & Anaximenis statuam memini me reperire; qui res priscas Græcorum, quasque Philippus Amyntæ filius, & postea Alexander, gesserint, omnes simul conscripsit.* Ex quibus verissimè colligebat Vossius, Anaximenis illius Rhetoris, qui Historiam Alexandri Magni, cujus comes fuit, scripserat, esse & Φιλιππικὰ (in quibus citatur Anaximenes Eustrathio in Aristot. lib. III. cap. 8. & Harpocrationi in Ἀλόννησος, Καβύλη, & Μάσσειρα) nec non πρώτας ἱστορίας, in quibus citatur Athenæo lib. VI. Ceterùm, de variis Anaximenibus videndus Meursius ad Chalcidium.

4 Θαλῆς ἐκ καλοῦ] Suspecta lectio: immo vitiosa. Scripsisse Laërtium Θαλῆς Ἐξαμίου, id est, *Thales Examii filius*, suspicabatur Marquardus Gudius, vir doctissimus, idemque elegantissimus, ingeniosè. ἐξ ἀμίου scriptum fuisse divisim verisimile est; quod posteà in ἐκ καλοῦ abierit. Ita vitiosè in Chronico Alexandrino pag. 336. Θαλῆς ὁ ἐξ Ἀμύου Μιλήσιος· & in Stephani Florentina editione, voce Μίλητος, Θαλῆς ἐξ Ἀμείου.

Εὐφρόνης] *Nocte.* Nox, dicta εὐφρόνη, παρὰ τὸ εὖ φρονεῖν· quòd consiliis apta sit. Plutarchus libro de Curiositate: καὶ τὴν νύκτα προσεῖπον εὐφρόνην, μέγα πρὸς εὕρεσιν τῶν ζητουμένων καὶ σκέψιν ἡγούμενοι τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸ ἀπερίσπαστον.

Ἅμα τῇ ἀμφιπόλῳ] De eo, nos suprà ad Thaletem.

5 Ἰταλιώτησι] Ἰταλιῶται, dicebantur, qui Magnam Græciam incolebant: quam *subcisivam Græciam* eleganter vocat Apuleius Apologiæ lib. I. ut ad Proœmium Laërtii adnotabamus, ubi nos vide. Hesychius: Ἰταλιώτης. οὐδ' Ἰταλιώτης, οὐδ' ἀλαζὼν οὐδαμῶς. ἐπεὶ οἱ Πυθαγορικοὶ ἐν Ἰταλίᾳ διέτριβον, ἔνθα φασὶν αὐτοὺς καὶ ἐμπυρισθῆναι. οὐδ' Ἰταλιώτης, οὐδ' ἀλαζὼν οὐδαμῶς. versus est jambicus veteris Comici. Corrigendus Suidas: Ἰταλιώδης, ὁ ἀλαζών. ἀπὸ τῶν Πυθαγορικῶν. Lege Ἰταλιώτης. Videndus Stephanus in Σικελία, & Suidas in Ἰταλία. Plinius III. 5. ubi de descriptione Italiæ, meminit loci quem *Græciam* appellat; & quem illum esse non dubitamus, qui *Magna Græcia* nomen retinuit. Auctor libelli Περὶ ὁμοίων καὶ διαφόρων λέξεων; qui vulgò Ammonio tribuitur, sed qui Herennii est Philonis; Italos inter & Italiotas, hoc discrimen statuit; quod Itali sint, οἱ ἀρχῆθεν τὴν χώραν οἰκοῦντες; Italiotæ vero, ὁπόσοι τῶν Ἑλλήνων ἐπῴκησαν μετὰ ταῦτα.

Φοιτέουσι δέ τοι λεσχηνῶται καὶ ἐκ Σικελίης] An inde Σικελικαὶ Μοῦσαι apud Platonem in Sophista? τὸ δὲ παρ' ἡμῶν, inquit, Ἐλεατικὸν ἔθνος ἀπὸ Ξενοφάνους τε καὶ ἔτι πρόσθεν ἀρξάμενον, ὡς ἑνὸς ὄντος τῶν πάντων καλουμένων, οὕτω διεξέρχεται τοῖς μύθοις. Ἰάδες δὲ καὶ Σικελικαί τινες ὕστερον Μοῦσαι ξυνενόησαν, ὅτι συμπλέκειν ἀσφαλέστατον ἀμφότερα. Vide nos suprà ad Proœmium Laërtianum.

ANAXAGORAS.

6 Ἡγησιβούλου, ἢ Εὐβούλου] Apud Suidam scriptum fuit duntaxat. Ἡγησιβούλου υἱός.

Οὗτος ἤκουσεν Ἀναξιμένους] Cicero de Natura Deorum lib. I. *Anaxagoras, qui accepit ab Anaximene disciplinam.* Strabo lib. XIV. Κλαζομένιος δ' ἦν ἀνὴρ ἐπιφανὴς Ἀναξαγόρας ὁ Φυσικὸς, Ἀναξιμένους ὁμιλητὴς τοῦ Μιλησίου.

Πρῶτος τῇ ὕλῃ νοῦν ἐπέστησεν] Socrates apud Platonem, in Phædone: ἀλλ' ἀκούσας μέν ποτε ἐκ βιβλίου τινὸς, ὡς ἔφη, Ἀναξαγόρου ἀναγινώσκοντος, καὶ λέγοντος, ὡς ἄρα νοῦς ἐστιν ὁ διακοσμῶν τε, καὶ πάντων αἴτιος, &c. Cicero dicto loco de Natura Deorum: *Anaxagoras, qui accepit ab Anaximene disciplinam, primus omnium rerum descriptionem & modum, mentis infinita vi ac ratione designari & confici voluit: in quo non vidit*, &c. Plutarchus in Pericle; ubi de Anaxagora: τοῖς ὅλοις πρῶτος οὐ τύχην, οὐδ' ἀνάγκην διακοσμήσεως ἀρχὴν ἀλλὰ νοῦν ἐπέστησε, &c. Clemens Stromat. II. Ἀναξαγόρας πρῶτος ἐπέστησε τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι. Themistius orat. XV. νοῦν καὶ θεὸν πρῶτος ἐπαγαγόμενος τῇ κοσμοποιίᾳ, καὶ οὐ πάντα ἀνάψας τῆς φύσεως τῶν σωμάτων. Tertullianus lib. de anima: *Quam Anaxagoræ turbata sententia est! initium enim omnium commentatus animum, universitatis oscillum de illius axe suspendens, purumque eum adfirmans, & simplicem & incommiscibilem, hoc vel maximè titulo segregat ab anima commistione; & tamen eumdem alibi animæ addicit.* Proclus in Timæum Platonis, statim initio: Ἀναξαγόρας, ὃς δὴ δοκεῖ, καθευδόντων τῶν ἄλλων, τὸν νοῦν πρῶτον αἴτιον τῶν γιγνομένων ἰδεῖν. Meminit & Aristoteles in Metaphysicis. Habuit hoc à Lino Anaxagoras. Laërtius suprà in Proœmio; ubi de Lino: τούτῳ ἀρχὴ τῶν ποιημάτων ἥδε, Ἦν ποτέ τοι

ται χρήματα οὕτως ἐν τῷ ἅμα πάντ' ἐπεφύκει. ὅθεν λαβὼν Ἀναξαγόρας, πάντα ἔφη χρήματα γεγονέναι ὁμοῦ, νοῦν δὲ ἐλθόντα, αὐτὰ διακοσμῆσαι. Sententiam Anaxagoræ, qui sensuum judicia damnabat, λόγον autem κριτήριον ajebat esse, refert Sextus Empiricus lib. VII. Sed de Anaxagoræ περὶ τύχης sententia, audiendus Auctor φιλοσόφου ἱστορίας, quæ Galeno falsò tribuitur: Ἀναξαγόρας δὲ καὶ Στωικοὶ, αἰτίαν ἄδηλον ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ, καὶ τὰ μὲν κατὰ ἀνάγκην· τὰ δὲ κατὰ τύχην· τὰ δὲ κατὰ αὐτόματον.

Ὅς ἐστιν ἡδέως καὶ μεγαλοφρόνως ἡρμηνευμένον] Id est, *Cujus est & suavis simul & magnifica oratio.* Laërtius infrà in Xenophonte: ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἀττικὴ μοῦσα γλυκύτητι τῆς ἑρμηνείας. Sed an potiùs legendum ἡρμοσμένον? hoc est, εὖ κατεσκευασμένον, uti hanc vocem Hesychius interpretatur.

Παρὸ καὶ νοῦς ἐπεκλήθη] Verba sunt Laërtii, non Anaxagoræ. Suidas in Ἀναξαγόρας: νοῦς δὲ ἐπεκαλεῖτο, ἐπειδὴ ὕλην καὶ νοῦν πάντων φρουρὸν εἶπεν. & in νοῦν τὸν ξένον: Ἀναξαγόρας ὁ σοφιστὴς νοῦς ἐπεκαλεῖτο, ἐπειδὴ ὕλην καὶ νοῦν πάντα φρουρεῖν εἶπε. Plutarchus in Pericle: ὁ δὲ πλεῖστα Περικλεῖ συγγενόμενος, καὶ μάλιστα περιθεὶς ὄγκον αὐτῷ καὶ φρόνημα δημαγωγίας ἐμβριθέστερον, ὅλως τε μετεωρίσας καὶ συνεξάρας τὸ ἀξίωμα τοῦ ἤθους, Ἀναξαγόρας ἦν ὁ Κλαζομένιος. ὃν οἱ τότ' ἄνθρωποι νοῦν προσηγόρευον, εἴτε τὴν σύνεσιν αὐτοῦ μεγάλην εἰς φυσιολογίαν καὶ περιττὴν διαφανεῖσαν θαυμάσαντες, εἴθ' ὅτι τοῖς ὅλοις πρῶτος οὐ τύχην, οὐδ' ἀνάγκην, διακοσμήσεως ἀρχὴν, ἀλλὰ νοῦν ἐπέστησε καθαρὸν καὶ ἄκρατον, ἐμμεμιγμένον πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ἀποκρίνοντα τὰς ὁμοιομερείας: *Qui autem plurimùm Periclis familiaris exstitit, quique maximum ei pondus, & spiritus ad populum tractandum solidiores conciliavit, planéque majestatem morum excitavit & extulit, Anaxagoras fuit Clazomenius, quem illius temporis æquales* Mentem *appellavere; vel quòd perspicaciam ejus singularem in natura perscrutanda, excellentemque admirarentur, vel quòd universitati, non fortunam, neque fatum ordinatæ descriptionis principium, sed mentem princeps puram ac synceram præfecerit, commixtam ceteris, & partium similitudines servantem.* Atque inde est quòd defuncto geminam Aram posuerunt, alteram Mentis, alteram, Veritatis nomine inscriptam. Refert id Ælianus Variæ Historiæ libro VIII. capite ultimo. Contrà (quòd τὸν νοῦν Christi humanitati tolleret) Christianis ἄνους vocabatur Apollinaris.

Πάντα συνεσφήκωσε, &c.] Id est, omnia compegit simul, confusa priùs. Hesychius: σφήκωμα, πύκνωμα, καὶ ὁ δεσμός. Fuit tamen Anaxagoræ sententia, omne in omni misceri. Aristoteles Metaphys. lib. III. cap. 5. Ἀναξαγόρας μεμῖχθαι πᾶν ἐν παντὶ, φησι, καὶ Δημόκριτος. Plato in Gorgia: τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου ἂν πολὺ ἦν, ὦ φίλε Πῶλε, ὁμοῦ ἂν πάντα χρήματα ἐφύρετο ἐν τῷ αὐτῷ. Atque inde est, quòd Luthero *Theologus Anaxagoricus* dicitur is, qui quodlibet in quolibet loco Scripturæ sacræ invenire possit.

Τὰ πατρῷα παρεχώρησε τοῖς οἰκείοις] Id ipsum de Anaxagora testatur Plato in Phædro: Καλόν γε, ὦ Ἱππία, λέγεις καὶ μέγα τεκμήριον σοφίας τῆς τε σαυτοῦ, καὶ τῶν νῦν ἀνθρώπων, πρὸς τοὺς ἀρχαίους ὅσον διαφέρουσι. τῶν γὰρ προτέρων περὶ Ἀναξαγόραν λέγεται πολλὴ ἀμαθία κατὰ τὸν σὸν λόγον. τοὐναντίον γὰρ Ἀναξαγόρᾳ φασὶ συμβῆναι ἢ ὑμῖν. καταλειφθέντων γὰρ αὐτῷ πολλῶν χρημάτων καταμελῆσαι, καὶ ἀπολέσαι πάντα, &c. Et Plutarchus in Vita Periclis: καὶ τὴν οἰκίαν ἐκεῖνος ἐξέλιπε, καὶ τὴν χώραν ἀφῆκεν ἀργὴν καὶ μηλόβοτον ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ μεγαλοφροσύνης. Et Philo Judæus, Dissertatione περὶ βίου θεωρητικοῦ: Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον Ἕλληνες ᾄδουσιν, ὅτι φιλοσοφίας ἱμέρῳ πληχθέντες, μηλοβότους εἴασαν γενέσθαι τὰς οὐσίας. Et Himerius apud Photium: μήτε τῷ ἡττωμένῳ τῶν δυναστευόντων ἐν πλέοσιν, εἴπερ κρατεῖ τοῖς ἀμείνοσι· τοσοῦτο ἂν δέοι σπουδαῖος ἀνὴρ μεταδιώκειν τὴν τῶν τοιούτων κτῆσιν, ἢ δυστυχεῖν ὑπολαμβάνειν τὸ στέρεσθαι, ὥστε ἤδη τινὲς, καὶ μάλα τῶν ὀνομαστῶν ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ. οἱ τούτων ἑκόντες ἀπέστησαν, ἵνα πάσης ἑαυτοὺς τῆς ἔξωθεν ἀσχολίας ἐλευθερώσαντες, τὸν ἀθάνατον τῆς ἀρετῆς πλοῦτον ἀλλάξωνται. Ἀναξαγόρας γῆν ἀνῆκε τὴν ἑαυτοῦ πᾶσαν μηλόβοτον, ἔργῳ νομοθετῶν τίς γεωργία τοῖς σοφωτέροις ἁρμόττουσα. Et Tullius Tusculan. Quæst. lib. I. *Quid ergo, aut Homero ad delectationem animi ac voluptatem, aut cuiquam docto defuisse umquam arbitramur? Aut, ni ita se res haberet, Anaxagoras, aut hic ipse Democritus, agros & patrimonia sua reliquissent: huic discendi quærendique divinæ delectationi toto se animo dedissent?* Et Valerius Maximus VIII. 7. *Quali porro studio Anaxagoram flagrasse credimus? qui cùm è diutina peregrinatione patriam repetiisset, possessionesque desertas vidisset, Non essem, inquit, ego salvus, nisi istæ periissent,* &c. Etiam gregibus agros suos depascendos Anaxagoram reliquisse, ait Suidas; de eoque propterea Apollonium Tyaneum dixisse, ovibus potiùs, quàm hominibus fuisse philosophatum. Atque huc spectat, quod legitur apud Aristotelem Eudem. libro V. cap. 7. Ἀναξαγόραν καὶ Θαλῆν, καὶ τοὺς τοιούτους, σοφοὺς μὲν, φρονίμους δ' οὔ, φασὶν εἶναι, ὅταν ἴδωσιν ἀγνοοῦντας τὰ συμφέροντ' αὐτοῖς· καὶ περιττὰ μὲν, καὶ θαυμαστὰ, καὶ χαλεπὰ, καὶ δαιμόνια εἰδέναι αὐτούς φασιν, ἄχρηστα δ', ὅτι οὐ τὰ ἀνθρώπινα, καὶ περὶ ὧν ἐστι βουλεύσασθαι: & quæ sequuntur. De Democrito, præter memoratos Scriptores, atque Aristotelem, idem testatur & Lactantius lib. III. de falsa Sapientia capite 23. & Horatius Epistolarum libro I. epistolâ ad Iccium. de Cratete Thebano, Laërtius in ejus Vita, Plutarchus libro de vitando ære alieno, & Origenes contra Celsum libro II. In loco Plutarchi suprà allato, observare est eadem voce μεγαλοφροσύνης Plutarchum usum fuisse quâ hîc Laërtius: οὗτος εὐγενείᾳ καὶ πλούτῳ διαφέρων ἦν, ἀλλὰ καὶ μεγαλοφροσύνῃ.

Καὶ περὶ τὴν τῶν φυσικῶν θεωρίαν ἦν, οὐ φροντίζων 7
τῶν πολιτικῶν] Cicero II. de Oratore: *eâdem autem alii prudentiâ, sed consilio ad vitæ studia dispari, quietem atque ocium secuti, ut Pythagoras, Democritus, Anaxagoras, à regendis civitatibus totos se ad cognitionem rerum transtulerunt: quæ vita propter tranquillitatem, & propter ipsius scientiæ suavitatem, quâ nihil est hominibus jucundius, plures quàm utile fuit rebus publicis, delectavit.* Alius igitur fuerit ab Anaxagora nostro, Anaxagoras ille, qui ab Æliano Var.

Hist. lib. IV. cap. 14 citatur ἐν τῷ Περὶ βασιλείας.

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Οὐδέν σοι μέλει τῆς πατρίδος, Εὐφήμει, ἔφη, ἐμοὶ γὰρ καὶ σφόδρα μέλει τῆς πατρίδος, δείξας τὸν οὐρανὸν] Rem longè aliter narrat Philo Judæus libro περὶ ἀφθαρσίας κόσμου: λέγεται τοίνυν ὁ κόσμος, καθ' ἓν μὲν πρῶτον σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἄστρων κατὰ περιοχὴν γῆς, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ζώων καὶ φυτῶν· καθ' ἕτερον δὲ μόνος οὐρανός· εἰς ὃν ἀπιδὼν Ἀναξαγόρας πρὸς τὸν πυνθανόμενον, ἧς ἕνεκα αἰτίας τὰ πολλὰ πειρᾶται διανυκτερεύειν ὕπαιθρος, ἀπεκρίνατο, τοῦ τὸν κόσμον θεάσασθαι, τὰς χορείας καὶ περιφορὰς τῶν ἀστέρων αἰνιττόμενος. Ad quæ fortè respexit Laërtius, cùm infrà ait, ἐρωτηθείς ποτε, εἰς τί γεγένηται; Εἰς θεωρίαν, ἔφη, ἡλίου, καὶ σελήνης, καὶ οὐρανοῦ.

Τῇ ἑβδομηκοστῇ Ὀλυμπιάδι] τῇ ἑξηκοστῇ Casaubonus reponendum existimabat. Sed nihil mutandum, docet Meursius Attic. Lect. lib. III. cap. 27.

Τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἑβδομηκοστῆς ὀγδόης] ὀγδοηκοστῆς ὀγδόης emendabat Meursius Atticarum Lect. lib. III. cap. 27. & libro de Archont. Athen. lib. II. cap. 13. nec non Petavius in Rationario Temporum parte I. lib. III. cap. 8. quem ego auctorem in Chronologicis vehementer sequor. & Vossius de scientiis Mathematicis cap. 33. & Palmerius hìc. Origenes tamen, in Philosophicis necdum editis, eâ Olympiade non obiisse, sed floruisse ait Anaxagoram: ἤκμασεν ἔτους πρώτου τῆς ὀγδοηκοστῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος, καθ' ὃν καιρὸν καὶ Πλάτωνα λέγουσι γεγενῆσθαι.

Ἐπὶ Καλλίου] Hîc, ut & apud Thomam Magistrum, in Vita Euripidis, rescribendum putabat Meursius Καλλιάδου. Eum vide de Archont. Ath. lib. II. cap. 8. Plures tamen Archontes *Calliæ* nomine Athenis fuerunt; de quibus ipse Meursius Atticar. Lect. lib. IV. cap. 15.

8 Τὸν ἥλιον μύδρον εἶναι διάπυρον] Xenophon Memorabil. libro IV. ubi de Anaxagora: φάσκων δὲ τὸν ἥλιον, λίθον διάπυρον εἶναι, καὶ τοῦτο ἠγνόει, ὅτι λίθος μὲν, ἐν πυρὶ ὢν, οὔτε λάμπει, οὔτε πολὺν χρόνον ἀντέχει. ὁ δὲ ἥλιος, τὸν πάντα χρόνον πάντων λαμπρότερος ὢν, διαμένει. Josephus contra Appionem lib. II. Ἀναξαγόρας δὲ Κλαζομένιος ἦν· ἀλλ' ὅτι νομιζόντων Ἀθηναίων τὸν ἥλιον εἶναι θεὸν, ὁ δ' αὐτὸν ἔφη μύδρον εἶναι διάπυρον, (sic legendum, non μύλον, quamquam & hæc lectio ferri posset, ut mox ostendemus) θάνατον αὐτοῦ παρ' ὀλίγας ψήφους κατέγνωσαν. Cyrillus Alexandrinus lib. VI. contra Julianum: λίθον εἶναι διάπυρον τὸν ἥλιον κύκλον Ἀναξαγόρου λέγοντος, κατεψηφηφόρουν αὐτοῦ τὸν θάνατον Ἀθήνησιν οἱ δικάζοντες. Auctor φιλοσόφου Ἱστορίας; ubi de Sole: Ἀναξαγόρας, καὶ Δημόκριτος, καὶ Μητρόδωρος, πέτρον ἢ μύδρον διάπυρον. Ad quod respexit Tatianus Oratione contra Gentes: πῶς πεισθήσομαι τῷ λέγοντι μύδρον τὸν ἥλιον, καὶ τὴν σελήνην γῆν. Suidas, μύδρον διάπυρον interpretatur πύρινον λίθον. Hesychius quoque: μύδρος. ὁ ἀργὸς σίδηρος, καὶ κραταιὸς λίθος. τίθεται δὲ καὶ ἐπὶ ἀναισθήτου, σίδηρος πεπυρωμένος. Casaubonus, non tam lapidem aut ferrum, quàm globum quemdam igneum λιθώδη & βαρὺν, ut ait Plutarchus, intelligere voluisse Anaxagoram existimat. Certè Hesychius σόλον δίσκον interpretatur: & ea notione hanc vocem Homerus Iliad. ψ. usurpavit. Porrò de hoc Laërtii loco, vide Heraldum Adversf. libro II. cap. 12.

Καὶ μείζω τῆς Πελοποννήσου] Aliter Auctor φιλοσόφου Ἱστορίας: Ἀναξίμανδρος, τὸν μὲν ἥλιον ἴσον εἶναι τῇ γῇ· τὸν δὲ κύκλον ἀφ' οὗ τὴν ἐκπνοὴν ἔχει ἑπτάκις καὶ εἰκοσαπλασίως τῆς γῆς· Ἀναξαγόρας, πολυπλάσιον τῆς γῆς. Ἐπίκουρος, τοιοῦτος οἷος φαίνεται, ἢ μικρῷ μείζων ἢ ἐλάττων.

Οἱ δέ φασι Τάνταλον] Josephus Scaliger in ora libri οἱ δὲ ἀτάλαντον, id est, *æqualem*, emendare conabatur. Sed nihil mutandum, docet Casaubonus; quem vide omnino.

Τὴν δὲ σελήνην οἰκήσεις ἔχειν, &c.] Meminit & Tatianus loco laudato, cùm ait, καὶ τὴν σελήνην γῆν; quod à Platone habuit, ex Apologia Socratis; ἐπεὶ τὸν μὲν ἥλιον, λίθον φησὶν εἶναι· τὴν δὲ σελήνην, γῆν. Ἀναξαγόρου οἴει κατηγορεῖν, ὦ φίλε Μέλιτε. Meminit & Auctor φιλοσόφου Ἱστορίας; ubi de Luna: Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον, ἔχον ἐν ἑαυτῷ πεδία, καὶ ὄρη, καὶ φάραγγας. Arnobius quoque: *Sunt in sidereis montibus silvæ*; (Meursius emendabat, *Sunt in sideribus montes, sunt Silvæ*:) *sunt lustra; sunt nemora; ut venationum præpotens in expeditionibus habeatur Diana.* & Cicero Academ. Quæst. IV. *Habitari ait Xenophanes in Luna, eamque esse terram multarum urbium & montium.* De hac circa Lunam Anaxagoræ opinione, legendus Gassendus in Philosophicis, Hevelius in Selenographia, & Galilæus in Nuncio Sidereo, nec non in Dialogis.

Ἀρχὰς δὲ τὰς ὁμοιομερείας] Lucretius:

Nunc & Anaxagoræ scrutemur homœomeriam,
Quam Graci memorant, nec nostrâ dicere linguâ
Concedit nobis patrii sermonis egestas.

Cicero Academ. Quæst. lib. IV. *Princeps Thales, unus è septem; cui sex reliquos concessisse primas ferunt; ex aqua dixit constare omnia. At hoc Anaximandro populari & sodali suo non persuasit. is enim infinitatem naturæ dixit esse, è qua omnia gignerentur. post, ejus auditor Anaximenes, infinitum aëra; sed ea, quæ ex eo orirentur, definita: gigni autem terram, aquam, ignem, tum ex his omnia. Anaxagoras, materiam infinitam; id est particulas similes inter se, & minutas; eas primùm confusas, postea in ordinem adductas à mente divina.*

Καθάπερ ἐκ τῶν ψηγμάτων λεγομένων τὸν χρυσὸν συνεστάναι] Optimè Casaubonus ex Suida, καθάπερ ἐκ τῶν ψηγμάτων λέγομεν τὸν χρυσὸν συνεστάναι.

Ἐπὶ τῆς γῆς πλατείας οὔσης] Vide nos, & Casaubonum ad Epistolam Epimenidis ad Solonem. τὴν θάλασσαν ὑποστῆναι, διατμισθέντων ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῶν ὑγρῶν]

Θολοειδῶς] Id est, *in modum tholi*.

Καὶ τὸν γαλαξίαν, ἀνάκλασιν εἶναι φωτὸς ἡλιακοῦ.] Rectè
Aldobr. legendum vidit ἀνάκλασιν εἶναι τῶν ὑπὸ φωτὸς 9
ἡλιακοῦ. eum vide. Origenes in Philosophicis necdum editis: τόν τε γαλαξίαν, ἀνάκλασιν εἶναι τοῦ φωτὸς τῶν ἄστρων τῶν μὴ καταλαμβανομένων ὑπὸ ἡλίου. ubi legendum, quomodo apud Laërtium legitur, τῶν καταλαμπομένων. Auctor φιλοσόφου Ἱστορίας, quæ Galeno tribuitur, aliam circa circulum lacteum opinionem tribuit Anaxagoræ: Ἀναξαγόρας τὴν σκιὰν τῆς

γῆς. Sed in eo falli, præter Laërtii & Origenis loca, docent hæc verba Philosophi, libro I. Meteorol. cap. 8. οἱ δὲ περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον, φῶς εἶναι τὸ γάλα λέγουσιν ἄστρων τινῶν· τὸν γὰρ ἥλιον ὑπὸ τὴν γῆν φερόμενον, οὐχ ὁρᾶν ἔνια τῶν ἄστρων· ὅσα μὲν οὖν ὁρᾶται ὑπ' αὐτοῦ, τούτων μὲν οὐ φαίνεσθαι τὸ φῶς· κωλύεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων· ὅσοις δ' ἀντιφράττει ἡ γῆ ὥστε μὴ ὁρᾶσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὸ τούτων οἰκεῖον φῶς, φασὶν εἶναι τὸ γάλα. Hanc autem Anaxagoræ περὶ τοῦ γάλακτος opinionem, improbat Aristoteles dicto loco; ubi eum vide.

Τοὺς δὲ κομήτας; &c. τούς τε διάττοντας, &c. ἀνέμους γίνεσθαι, &c.] Videndus hîc omnino Aldobrandinus. Vide & Auctorem φιλοσόφου ἱστορίας.

Σεισμὸν, ὑπονόστησιν ἀέρος εἰς γῆν] Ammianus Marcellinus lib. XVII. ubi de terræ motibus: *Accidunt autem, ut opiniones existimant, inter quas Aristoteles æstuat & laborat, aut in cavernis minutis terrarum, quas Græcè syringas appellamus, impulsu crebriore aquis undabundis: aut certè, ut Aristoteles affirmat: ventorum vi subeuntium ima terrarum: qui cùm soliditatibus concrustatis inciderint, eruptiones nullas reperientes, eas partes soli convibrant, quas subrepserint humidi.* Et quæ sequuntur, quæ vide.

Ζῶα γενέσθαι ἐξ ὑγροῦ, καὶ θερμοῦ, καὶ γεώδους;] Sed & aërem semina omnium habere, quibus, cum aqua unà delatis, arbores gigni asseverabat. Theophrastus Histor. Plant. lib. III. cap. 2. Ἀναξαγόρας μὲν τὸν ἀέρα πάντων φάσκων ἔχειν σπέρματα· καὶ ταῦτα συγκαταφερόμενα τῷ ὕδατι γεννᾷν τὰ φυτά.

Καὶ ἄρρενα μὲν, ἀπὸ τῶν δεξιῶν. θήλεά τε, ἀπὸ ἀριστερῶν] Et hæc fuit summi viri Hippocratis sententia, Aphorismor. V. 48. ἔμβρυα, τὰ μὲν ἄρσενα ἐν τοῖσι δεξιοῖσι, τὰ δὲ θήλεα, ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι μᾶλλον. Et Epidem. lib. II. καὶ ὅτι ἐμπέφυκε τοῖσι δεξιοῖσι τὰ ἄρσενα, & lib. VI. 34. ὅτι ἐν θερμοτέρῳ τὸ ἐν τοῖσι δεξιοῖσι, καὶ μέλανες διὰ τοῦτο, καὶ ἔξω αἱ φλέβες, καὶ χολωδέστεροι. hoc est: *Quoniam in calidiore solidioreque, dextrâ scilicet uteri parte, mares concipiuntur, ideoque nigri sunt: & venæ extra prominent, longéque biliosiores existunt.* Id autem Anaxagoras habuit ab Empedocle: cujus hi sunt versus apud Galenum ad dictum locum Hippocratis lib. VI. Epidem.

Ἐν γὰρ θερμοτέρῳ τὸ κατ' ἄρρενα ἔπλετο γαίης·
Καὶ μέλανες διὰ τοῦτο, καὶ ἀνδρωδέστεροι ἄνδρες,
Καὶ λαχνήεντες μᾶλλον.

Fuit enim Anaxagoras Empedocle, τῇ μὲν ἡλικίᾳ πρότερος, τοῖς δὲ ἔργοις, ὕστερος, ut ait Aristoteles Metaphysicorum libro I. capite 3. In eadem sententia fuit & Parmenides. Testatur Galenus loco memorato. ὁ μὲν γὰρ Παρμενίδης, οὕτως ἔφη· Δεξιτεροῖσι μὲν, κούρους, λαιοῖσι δ' αὖ, κούρας. Hippocrateæ opinionis rationes adferentem Galenum, vide ad dictum Aphorismum, & lib. II. de semine, & lib. XIV. de Usu partium, & lib. VI. de Locis affectis. Anaxagoreæ meminit Aristoteles, libro IV. de Generatione animalium capite 1. φασὶ γὰρ οἱ μὲν, ἐν τοῖς σπέρμασιν εἶναι ταύτην τὴν ἐναντίωσιν εὐθύς. οἷον Ἀναξαγόρας καὶ ἕτεροι τῶν φυσιολόγων. γίνεσθαί τε γὰρ ἐκ τοῦ ἄρρενος τὸ σπέρμα, τὰ δὲ θῆλυ παρέχειν τὸν τόπον· καὶ εἶναι, τὸ μὲν ἄρρεν ἐκ τῶν δεξιῶν, τὸ δὲ θῆλυ ἐκ τῶν ἀριστερῶν. καὶ τῆς ὑστέρας τὰ μὲν ἄρρενα ἐν τοῖς δεξιοῖς εἶναι, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖς ἀριστεροῖς. *Alii enim protinus in seminibus hanc esse contrarietatem ajunt;* sermo est de differentia inter marem & feminam; *ut Anaxagoras & alii Physici. Etenim semen gigni ex mare: feminam autem locum præbere: marem à parte dextra, feminam à sinistrâ proficisci: & uteri latere dextro marem contineri; feminam, sinistro.* Quam sententiam ipse posteà improbat: ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ πρὸς τοὺς λέγοντας τὸ μὲν ἄρρεν ἀπὸ τῶν δεξιῶν εἶναι, τὸ δὲ θῆλυ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν, ὥσπερ καὶ πρὸς Ἐμπεδοκλέα καὶ πρὸς Δημόκριτον, &c. *Quinetiam contra eos, qui marem à dextra, feminam à læva parte proficisci ajunt, eadem ratio sufficiet, quæ contra Empedoclem & Democritum.* Sed quàm imperitè in rebus physicis plerumque versatus fuerit magnus ille Magister, præcipuè verò cùm de generatione animalium tractavit, Physicorum nemini ignotum. Tamen Hippocratis aphorismus de his quæ plerumque accidunt, ut & ceteri ferè omnes, intelligendus est.

Φασὶ δ' αὐτὸν προειπεῖν τὴν περὶ Αἰγὸς ποταμὸν, &c.] 10
Ita quoque Editio princeps. Stephanica, ποταμούς. Utrumque rectè. Αἰγὸς ποταμὸς, sive Αἰγὸς ποταμοὶ, sive, ut Plinius vocat, *Ægos Flumen*, oppidum fuit Hellesponti, clade Atheniensium classis nobile. Hujus prædictionis plures meminere. Plinius II. 58. *Celebrant Græci Anaxagoram Clazomenium, Olympiadis septuagesima octava secundo anno, prædixisse, cœlestium literarum scientiâ, quibus diebus saxum casurum esset è Sole: idque factum interdiu, in Thraciæ parte ad Ægos flumen. Qui lapis etiam nunc ostenditur, magnitudine vehis, colore adusto; comete quoque illis noctibus flagrante. Quòd si quis prædictum credat, simul fateatur necesse est, majoris miraculi divinitatem Anaxagoræ fuisse, solvique rerum naturæ intellectum, & confundi omnia; si aut ipse Sol lapis esse, aut umquam lapidem in eo fuisse credatur: decidere tamen crebrò non erit dubium. In Abydi gymnasio ex ea causa colitur hodieque, modicus quidem* (subaudi *lapis. modicus* hîc *parvus* est) *Sed quem in medio terrarum casurum idem Anaxagoras prædixisse narratur. Colitur & Cassandriæ; quæ Potidæa vocitata est colonia, & ab eo deducta. Ego ipse vidi in Vocontiorum agro paulò antè delatum.* Ammianus Marcellinus lib. XXII. *Aigos potamus; in quo loco lapides casuros ex cælo prædixit Anaxagoras.* Tzetzes:

Ὁ δὲ Κλαζομένιος πάλιν Ἀναξαγόρας
Ἐξ οὐρανοῦ προέφησε λίθους κατενεχθῆναι
Ἐν ποταμοῖς τοῖς τῆς Αἰγὸς (Θρᾴκης δὲ τοῦτο πόλις)
Καὶ γέγονεν εἰς ὕστερον μὴ ψευσαμένου τούτου.

Meminit & Philostratus de Vita Apollonii I. 2. qui lapides, pluraliter, in Ægos flumen è cælo casuros esse prædixisse, refert Anaxagoram: ὡς λίθοι περὶ Αἰγὸς ποταμοὺς τοῦ οὐρανοῦ ἐκδοθήσονται. an legendum? ἐκλυθήσονται? aut potiùs ἐνδοθήσονται? Plutarchus, loco mox afferendo ex Lysandri Vita: καὶ φερομένη ἡ πρώτων ἐνέδωκε. Plutarchi Verba, quia Philosophicè in factum inquirit, liceat hîc adponere: κατηνέχθη, ὡς ἡ δόξα τῶν πολλῶν, ἐξ οὐρανοῦ παμμεγέθης λίθος εἰς Αἰγὸς ποτα-

μούς. καὶ δείκνυται μὲν ἔτι νῦν σεβόμενον αὐτὸν τῶν Χεῤῥονησιτῶν· λέγεται δὲ Ἀναξαγόραν προειπεῖν, ὡς τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν ἐνδεδεμένων σωμάτων, γενομένου τινὸς ὀλισθήματος, ἢ σάλου, ῥίψις ἔσται καὶ πτῶσις ἑνὸς ἀποῤῥαγέντος· εἶναι δὲ καὶ τῶν ἄστρων ἕκαστον οὐκ ἐν ᾗ πέφυκε χώρᾳ· (πέφυκε agnoſcit Interpres) λιθώδη γὰρ ὄντα καὶ βαρέα, λάμπειν μὲν ἀντερείσει καὶ περικλάσει τοῦ αἰθέρος, ἕλκεσθαι δὲ ὑπὸ βίας σφιγγόμενον δίνῃ καὶ τόνῳ τῆς περιφορᾶς, ὥς που καὶ τὸ πρῶτον ἐκρατήθη μὴ πεσεῖν δεῦρο, τῶν ψυχρῶν καὶ βαρέων ἀποκρινομένων τοῦ παντός· ἔστι δέ τις πιθανωτέρα δόξα ταύτης, εἰρηκότων ἐνίων ὡς οἱ διάττοντες ἀστέρες, οὐ ῥύσεις εἰσὶν, οὐδ᾽ ἐπινέμησις αἰθερίου πυρὸς ἐν ἀέρι κατασβεννυμένου περὶ τὴν ἔξαψιν αὐτὴν, οὐδὲ ἀέρος εἰς τὴν ἄνω χώραν πλήθει λυθέντος, ἔκπρησις καὶ ἀνάφλεξις, ῥίψις δὲ καὶ πτῶσις οὐρανίων σωμάτων, οἷον ἐνδόσει τινὶ τόνου καὶ παρατρόπου κινήσεως, ἐκ παλμῶν φερομένων οὐ πρὸς τὸν οἰκούμενον τόπον τῆς γῆς, ἀλλὰ τῶν πλείστων ἐκτὸς εἰς τὴν μεγάλην ἐκπιπτόντων θάλατταν· διὸ καὶ λανθάνουσι. τῷ δὲ Ἀναξαγόρᾳ μαρτυρεῖ καὶ Δάμαχος ἐν τοῖς περὶ εὐσεβείας, ἱστορῶν, ὅτι πρὸ τοῦ πεσεῖν τὸν λίθον, ἐφ᾽ ἡμέρας ἑβδομήκοντα καὶ πέντε συνεχῶς κατὰ τὸν οὐρανὸν ἑωρᾶτο πύρινον σῶμα παμμέγεθες, ὥσπερ νέφος φλογοειδὲς, οὐ σχολάζον, ἀλλὰ πολυπλόκους καὶ κεκλασμένας φορὰς φερόμενον, ὡς τὰ ὑπὸ σάλου καὶ πλάνης ἀποῤῥηγνύμενα πυροειδῆ σπάσματα φέρεσθαι πολλαχοῦ καὶ ἀστράπτειν, ὥσπερ οἱ διάττοντες ἀστέρες. ἐπεὶ δὲ ἐνταῦθα τῆς γῆς ἔβρισε, καὶ παυσάμενοι φόβου καὶ θάμβους οἱ ἐπιχώριοι συνῆλθον, ὤφθη πυρὸς μὲν οὐδὲν ἔργον, οὐδ᾽ ἴχνος τοσοῦτον, λίθος δὲ κείμενος, ἄλλως μὲν μέγας. οὐθὲν δὲ μέρος, ὡς εἰπεῖν, ἐκείνης τῆς πυροειδοῦς περιοχῆς ἔχων. ὅτι μὲν οὖν εὐγνωμόνων ὁ Δάμαχος ἀκροατῶν δεῖται, δῆλός ἐστιν· εἰ δὲ ἀληθὴς ὁ λόγος ἐξελέγχει κατὰ κράτος τοὺς φάσκοντας ἔκ τινος ἀκρωρείας ἀποκοπεῖσαν πνεύμασι καὶ ζάλαις πέτραν, ὑπολειφθεῖσαν δ᾽ ὥσπερ οἱ στρόβιλοι, καὶ φερομένην ᾗ πρῶτον ἐνέδωκε, καὶ διελύθη τὸ περιδινῆσαν, ἐκριφῆναι καὶ πεσεῖν. εἰ μὴ νὴ Δία πῦρ μὲν ἦν ὄντως τὸ φαινόμενον ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, σβέσις δὲ καὶ φθορὰ μεταβολὴν ἀέρι παρέσχεν, εἰς πνεύματα βιαιότερα καὶ κινήσεις, ὑφ᾽ ὧν συνέτυχε καὶ τὸν λίθον ἐκριφῆναι. *Decidit cælo, ut multorum fert opinio, ad Aigos fluvium ingens lapis, qui hodie quoque oſtenditur, & habetur apud Cherſoneſitas magna in veneratione. Anaxagoram prænuntiaſſe perhibent, incluſorum cælo corporum lubrica aliqua jactatione aut fluctuatione unum abruptum præceps delapſurum. Jam non eſſe quodque ſidus in eo quo natum loco eſt. Nam lapidea cùm ſidera ſint & ponderoſa, reflexu & reſultu fulgere ea ætheris: vi trahi autem, vertigine & circumvectionis adſtricta impetu: ſicut ab initio, cùm ab univerſitate diſtraherentur frigida & gravia retenta fuerunt, ne dilaberentur huc. Verùm opinio eſt probabilior altera nonnullorum, qui volunt Stellarum trajectiones, non fluorem, non ignis ætherei depaſtionem eſſe in aëre reſtincti dum accenduntur, non aëris in ſuperiorem regionem copiá diſperſi ſuccenſionem & inflammationem, ſed lapſum & caſum corporum cæleſtium, quaſi remiſſione quadam contentionis atque motus circularis ex tremoribus non ad terram habitabilem tendentium, ſed extra fere in oceanum delabentium, quod in cauſa ſit ut ignorentur. Suffragatur Anaxagoræ Damachus, qui in libris de Religione ſcribit, priuſquam hic lapis deflueret, viſum continuos quinque & ſeptuaginta dies eximiæ magnitudinis corpus in cælo, inſtar flammeæ nubis igneum, non torpidum illud quidem, ſed huc illuc identidem agitatum, ut fluctuatione, jactationeque avulſa fragmenta ignita in diverſas rapta partes fuerint, & micuerint trajectionis ſtellarum modo: poſtquam eò loci delatus eſt, & remoto pavore concurrunt Incolæ: nullum ignis indicium, nec tam grande veſtigium deprehenſum eſt. Tantùm lapis jacebat, ingens ille quidem, ſed ambitus illius flammei partem retinebat ferme nullam. Ceterùm Damachum liquet benignos requirere auditores. Quòd ſi vera ſunt quæ hîc attulit, refellit egregiè illos qui dictitant ex vertice montis alicujus ventis & procellis deſectum ſaxum ſublatúmque inſtar turbinis & contortum, ubi vis rotans elanguit & reſoluta fuit, laxatum decidiſſe. Niſi ſanè id quod viſum fuit ad multos dies, revera ignis erat: reſtinctio autem & marcor ejus mutationem præbuit aëri in ventos violentiores & motus, atque ita accidit ut ejacularetur lapis.* Signat Plutarchus Ariſtotelem, cùm ait nonnullos exiſtimare ex vertice montis deſectum procellis ſaxum, ſublatumque in altum, & deinde laxatum decidiſſe. Ita enim magnus ille Magiſter Meteorol. lib. I. capite 7. ἐπεὶ καὶ ὅτε ὁ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἔπεσε λίθος ἐκ τοῦ ἀέρος, ὑπὸ πνεύματος ἀρθεὶς ἐξέπεσε μεθ᾽ ἡμέραν· ἔτυχε δὲ καὶ τότε κομήτης ἀστὴρ γενόμενος ἀφ᾽ ἑσπέρας: cui planè aſſentior. Ex aduſto colore, cujus meminit Plinius loco laudato, ortam eſſe fabulam lapidis illius è Sole delapſi, quis non videt? Et fabulis quoqe annumerandum quod ait Valérius Maximus I. 6. in Piceno lapides pluiſſe: & quod ſcribit Marcellinus Comes, anno Chriſti 452. tres magnos lapides in Thracia è cœlo cecidiſſe; & quod legimus apud Julium Obſequentem lib. de Prodigiis, Romæ lapidibus pluiſſe: & quod retulit auctor libri de Mineralibus; qui ineptè Ariſtoteli tribuitur; cecidiſſe è cœlo, apud Vergeci, fruſtum ferri centum librarum, quod præ duritia vix frangi potuit. Joſue quoque x. cap. ver. xi. imber lapideus de cælo dicitur depluiſſe: unde orta fabula, de qua Strabo, Plinius, & alii, quâ Hercules adverſus Neptuni filios decertans, deficientibus telis, ſaxeam pluviam à Jove fertur impetraſſe. His addo lapidem, qui hodie Aquis Sextiis oſtenditur; qui & è cœlo cecidiſſe fertur: ſed quem ex proximis fuiſſe excuſſum montibus, docet Gaſſendus noſter in libro de Meteoris. Ibi eum vide, Anaxagoreum illum lapidem Aquisextiano, in omnibus congruiſſe; extruſione; tralatione, & lapſu; pronunciantem. Porrò lapidem illum quem apud Ægos flumen è cælo delapſurum Anaxagoras prædixerat, Euſebius, in Chronico, cecidiſſe refert Olympiadis 78. anno 4. non, ut Plinius, anno 2. in quo vehementer eum errare contendit Meurſius lib. II. de Archontibus Athen. capite 14. Sed de hoc, nos poſteà. Ceterùm, de imbre lapideo, Herculis gratia, conceſſo, legendus doctiſſimus Bochartus in Phaleg, pag. 730.

Ὅθεν καὶ Εὐριπίδην, μαθητὴν ὄντα αὐτοῦ, χρυσέαν βῶλον εἰπεῖν τὸν ἥλιον] Scholiaſtes Pindari ad Oden I.

Olymp. pag. 8. ἔνιοι δὲ ἀκούουσι τὸν πέτρον, ἐπὶ τοῦ ἡλίου· τὸν γὰρ Τάνταλον, Φυσιολόγον γενόμενον, καὶ μύδρον ἀποφήναντα τὸν ἥλιον, ἐπὶ τούτῳ δίκας ὑποσχεῖν· ὥστε καὶ ἐπαιωρεῖσθαι αὐτοῦ τὸν ἥλιον· ὑφ' οὗ δειματοῦσθαι καὶ καταπτήσσειν. περὶ δὲ τοῦ ἡλίου οἱ Φυσικοὶ φασιν, ὡς λίθος καλεῖται ὁ ἥλιος· καὶ Ἀναξαγόρου δὲ γενόμενον τὸν Εὐριπίδην μαθητὴν πέτρον εἰρηκέναι τὸν ἥλιον, διὰ τῶν προκειμένων. Euripidis, ut discipuli Anaxagoræ, meminit Alexander Ætolus apud Gellium XV. 20. Ὁ δὲ Ἀναξαγόρου τρόφιμος ἀρχαίου, &c. & Strabo lib. XIV. διήκουσε δὲ τούτου (Ἀναξαγόρου) Ἀρχέλαος ὁ Φυσικὸς, καὶ Εὐριπίδης ὁ ποιητής· & Diodorus Siculus libro I. ubi de Nili incremento: Ἀναξαγόρας δ' ὁ φυσικὸς ἀπεφήνατο τῆς ἀναβάσεως αἰτίαν εἶναι τὴν τηκομένην χιόνα κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν· ᾧ καὶ Εὐριπίδης ὁ ποιητὴς ὢν, ἠκολούθησε, &c. Et Eusebius de Præparat. Euangelica libro X. cap. 14. Ἀναξαγόρου δὲ ἐγένοντο γνώριμοι τρεῖς· Περικλῆς, Ἀρχέλαος, Εὐριπίδης. & Origenes lib. IV. contra Celsum: ἀλλὰ καὶ ὁ κατά τινας Σκηνικὸς Φιλόσοφος, καὶ φυσιολογίας τῆς Ἀναξαγόρου γενόμενος ἀκροατής, &c. Σκηνικοῦ enim φιλοσόφου nomine, Euripidem intelligit, qui ita Veteribus dicebatur; teste Athenæo, Diodoro Siculo, Clemente Alexandrino lib. V. Στρωματέων, & Eusebio de Præparat Euangel. X. 14.

Ἐν τῷ Φαέθοντι] Hujus Fabulæ Euripidis meminit Strabo lib. I. Athenæus lib. X. Macrobius I. 17. & Stobæus Serm. XXXVIII. XLI. & XCI.

Ἐς Ὀλυμπίαν ἐλθόντα ἐν δερματίνῳ, &c.] Suidas: Ὀλυμπίασιν ὁπότε ἥκιστα ὕει, προσελθὼν ὑπὸ κῳδίῳ εἰς τὸ στάδιον, ἐπὶ προῤῥήσει ὄμβρου λέγεται τοῦτο πεπραχέναι· καὶ ἄλλα δὲ πλεῖστα προλέγων.

Εἰς θεωρίαν, ἔφη, ἡλίου καὶ σελήνης καὶ οὐρανοῦ] Jamblichus in Protreptico cap. 6. καὶ Ἀναξαγόραν δέ φασιν εἰπεῖν ἐρωτηθέντα, τίνος ἂν ἕνεκα ἕλοιτο γενέσθαι τις καὶ ζῆν, ἀποκρίνασθαι πρὸς τὴν ἐρώτησιν, ὡς τοῦ θεάσασθαι τὰ περὶ τὸν οὐρανὸν, καὶ περὶ αὐτὸν ἄστρα τε καὶ σελήνην καὶ ἥλιον, ὡς τῶν ἄλλων γε πάντων οὐδενὸς ἀξίων ὄντων. *Et Anaxagoram ajunt, cùm interrogatus esset, cujus causa optabile esset homini nasci ac vivere; respondisse, ut cælum intueretur, in eoque astra & Lunam & Solem: quasi cetera omnia nullius essent momenti.* Sed de eo mox jam suprà ex Philone Judæo. Adde quod ait M. Aurelius Antoninus lib. XI. τῶν εἰς ἑαυτόν: οἱ Πυθαγόρειοι, ἕωθεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀφορᾶν, ἵν' ὑπομιμνησκώμεθα τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως τὸ ἑαυτῶν ἔργον διανυόντων, καὶ τῆς τάξεως, καὶ τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς γυμνότητος· οὐδὲν γὰρ προκάλυμμα ἄστρου. *Pythagorei manè nos cælum adspicere jubent, ut recordemur eorum qui semper suum officium præstant: item ordinis, puritatis & simplicitatis nudæ: astris enim nullum est velamentum.*

Πρὸς τὸν εἰπόντα, ἐστερήθης Ἀθηναίων] Legitur, H. Stephano teste, & cum interrogandi nota, ἐστερήθης Ἀθηναίων;

Οὐ μενοῦν, ἔφη, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐμοῦ] Simile quid de Sinopensibus suis dixit Diogenes Cynicus: καὶ πάλιν, εἰπόντος τινὸς, Σινωπεῖς σου φυγὴν κατέγνωσαν, Ἐγὼ δέ γε, εἶπεν, ἐκείνων μονήν. Auctor Diogenes noster in ejus Vita.

Τὸν Μαυσώλου τάφον] Tradit Laërtius Anaxagoram Philosophum viso Mausoli sepulchro, hanc sententiam protulisse, τάφος πολυτελὴς, λελιθωμένης ἐστὶν οὐσίας εἴδωλον. Non credo. Anaxagoras enim ille Olymp. LXXXVIII. mortuus est. Mausoli autem sepulchrum ante Olymp. CVII. conditum non est. Aut igitur hæc verba Philosophus ille non dixit: aut alia certè occasione dixit: Mausoleum enim numquam vidit: quod ab Illustratoribus Laërtii nondum opinor observatum est. Verba sunt Joannis Pearsonii, viri undecumque doctissimi, in libro de Epistolis Sancti Ignatii pag. 9. secundæ partis: quibus ego assentior. Id ipsum observatum à Gisberto Cupero, in Antiquis Numismatibus explicatis; viro elegantissimi ingenii.

Πανταχόθεν, ἔφη, ὁμοία ἐστὶν ἡ εἰς ᾅδου κατάβασις] 11
Meminit Cicero Tuscul. Quæst. lib. I. *Præclarè Anaxagoras, qui cùm Lampsaci moreretur, quærentibus Amicis, velletne Clazomenas in patriam, si quid accidisset, afferri: nihil necesse est, inquit; undeque enim ad Inferos tantumdem via est.*

Ἡ εἰς ᾅδου κατάβασις] Virgilius: *descensus averni.* Cicero quoque dicto loco: *undique enim ad inferos tantumdem via est.*

Τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀποφήνασθαι εἶναι περὶ ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης.] Idem existimavit Basilius Magnus in Homilia, quæ incipit Πρὸς τοὺς νέους &c. Πᾶσα ἡ ποίησις τῷ Ὁμήρῳ ἀρετῆς ἐστιν ἔπαινος, καὶ πάντα αὐτῷ πρὸς τοῦτο φέρει, ὅτι μὴ πάρεργον. Præco virtutis, dicitur Dioni Chrysostomo, Oratione 2. de Regno. Plura in hanc rem, vide apud Cuperum ad Homeri Apotheosin.

Ἐπὶ δὲ πλεῖον προστῆναι τοῦ λόγου] Id est, *multùm hanc opinionem extendisse.* De Metrodoro Lampsaceno, testatur Tatianus, auctor gravissimus, Oratione contra Græcos: Καὶ Μητρόδωρος δὲ ὁ Λαμψακηνὸς, ἐν τῷ περὶ Ὁμήρου, λίαν εὐήθως διείλεκται, πάντα εἰς ἀλληγορίαν μετάγων. οὔτε γὰρ Ἥραν, οὔτε Ἀθηνᾶν, οὔτε Δία τοῦτ' εἶναί φησιν, ὅπερ οἱ τοὺς περιβόλους αὐτοῖς καὶ τεμένη καθιδρύσαντες νομίζουσι. φύσεως δὲ ὑποστάσεις, καὶ στοιχείων διακοσμήσεις. καὶ τὸν Ἕκτορα δὲ, καὶ τὸν Ἀχιλλέα δηλαδὴ, καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα, καὶ πάντας ἁπαξαπλῶς Ἕλληνάς τε καὶ Βαρβάρους σὺν τῇ Ἑλένῃ καὶ τῷ Πάριδι τῆς αὐτῆς φύσεως ὑπάρχοντας, χάριν οἰκονομίας ἐρεῖτε παρεισῆχθαι, οὐδενὸς ὄντος προειρημένων ἀνθρώπων. *Certè Lampsacenus ille Metrodorus, in libro de Homero, prorsus stolidè disseruit, nihil non ad allegoriam referens. Nam neque Junonem, neque Minervam, neque Jovem, id esse fatetur quod existimant qui ædes & lucos ipsis constituerunt: sed res quasdam in natura, & elementorum digestiones. Quinimo Hectorem, Achillem, Agamemnonem, & omnes in universum tum Græcos tum Barbaros, cum Helena & Paride, ad eamdem naturam referendos ait, & artificii tantùm dispositionisque gratia in poësi introduci, cùm nullus ex prædictis hominibus revera extiterit.*

Πρῶτος δὲ Ἀναξαγόρας καὶ βιβλίον ἐξέδωκε συγγραφῆς] Clemens Στρωματέων lib. I. οἱ δὲ Ἀναξαγόραν Ἡγησιβούλου, Κλαζομένιον, πρῶτον διὰ γραφῆς ἐκδοῦναι βιβλίον ἱστοροῦσιν. Lege συγγραφῆς, ut apud Laërtium, Alcmæonem, Penthi filium, auctor est Clemens

Stromat. lib. I. primum omnium de Natura librum scripsisse: quod Anaximandro tribuit Themistius, cujus locum ad Anaximandri Vitam adduximus.

Φησὶ δὲ Σιληνὸς ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν] Silenum Calatianum intelligit, quem de rebus Siculis scripsisse, didicimus ex Athenæo lib. XIII. quod opus hic à Laërtio intelligi existimabat Vossius lib. III. de Histor. Græcis, ubi pluribus de Sileno illo Historico.

Ἐπὶ Ἄρχοντος Διμύλου λίθον ἐξ οὐρανοῦ πεσεῖν] *Nullus eo nomine Archon est in tota Olympiade 78. in qua Plinius ait illum lapidem decidisse: quinetiam in omnibus Magistratibus Atheniensibus nullus est Dimylus: & ridiculum est nomen; quanquam* Δημύλον Καρύστιον *legimus apud Pausaniam. In verbis Laertii desideratur nomen* τοῦ Ἄρχοντος: *puto* Λυσανίου, *& legendum* δίμυλον λίθον. δίμυλος *&* διμυλιαῖος λίθος, *est lapis instar duarum molarum. Plinius dicit* magnitudine vehis, *vel, ut quidam scripti Codices*, vehiculi, *hoc est* ἁμαξιαῖον, *fuisse hunc lapidem.* Verba sunt magni Scaligeri ad Eusebii Chronicon Numero MDLI. Ergo ex ejus emendatione legendum hoc loco, ἐπὶ Ἄρχοντος Λυσανίου δίμυλον λίθον, &c. ex qua intelligere est, legi posse apud Josephum loco laudato μύλον διάπυρον. & fortasse ita Josephus scripserat: nam & μυλοειδῆ Sphæram dixerunt Veteres. At Seldenus reponendum existimabat ἐπὶ ἄρχοντος Θεαγενίδου, ex Græcorum Epochis quas è marmoribus Arundellianis edidit: quæ sic habent: Ἀφ' οὗ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ὁ λίθος ἔπεσε, καὶ Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς, &c. ἄρχοντος Ἀθήνησι Θεα... νίδου. Idem & Grentemenilio videbatur. Theagenides Archon fuit anno I. Olympiadis 71. cujus anno secundo decidisse illum lapidem, scripsit Plinius. Auctor Olympiadum: Ὀλυμπιὰς ἑβδομηκοστὴ ὀγδόη, ἔτος πρῶτον: Θεαγενίδης ἄρχων, &c. Dionysius Halicarnasseus lib. IX. κατὰ τὴν ἑβδομηκοστὴν καὶ ὀγδόην Ὀλυμπιάδα, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Παρμενίδης Ποσειδωνιάτης, Ἀθήνησι δὲ τὴν ἐνιαύσιον ἀρχὴν ἔχοντος Θεαγενίδου. Et Diodorus Siculus lib. XI. μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθήνησι μὲν ἦν ἄρχων Θεαγενίδης· Ὀλυμπιὰς δ' ἤχθη ἑβδομηκοστὴ καὶ ὀγδόη, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Παρμενίδης. Et fortasse apud Plinium pro *anno* II. reponendum *anno* I. Nihil tamen muto, cùm circa tempus quo lapis ille cecidit, diversa fuerit Scriptorum sententia. Plinius Olympiadis septuagesimæ octavæ secundo anno decidisse ait: Auctor Epocharum, Archonte Theagenide, hoc est ejusdem Olympiadis anno primo: Eusebius in Chronico, anno 4. Eo anno Lysitheus Archon erat, ut discimus ex Diodoro: quare apud Laërtium legi quoque posset, ἐπὶ ἄρχοντος Λυσιθέου δίμυλον λίθον ἐξ οὐρανοῦ πεσεῖν. Variant Scriptores & circa locum è quo saxum illud decidit. Plinius & Laërtius è sole cecidisse ajunt: è cœlo Ammianus Marcellinus, Tzetzes, Eusebius, Silenus, Philostratus: ex aëre, Aristoteles.

12 Ὑπὸ Κλέωνος αὐτὸν ἀσεβείας κριθῆναι] Lucianus in Timone, de fulmine loquentem Jovem introducens: κατεαγέναι γὰρ αὐτοῦ καὶ ἀπεστομῶσθαι εἰσὶ δύο ἀκτῖνες αἱ μέγισται, ὁπότε φιλοτιμότερον ἠκόντισα πρῴην ἐπὶ τὸν Σοφιστὴν Ἀναξαγόραν, ὃς ἔπειθε τοὺς ὁμιλητὰς μηδὲ ὅλως εἶναί τινας ἡμᾶς τοὺς θεούς· ἀλλ' ἐκείνου μὲν διήμαρτον· ὑπερέσχε γὰρ αὐτοῦ τὴν χεῖρα Περικλῆς. *Nam fracti sunt & retusi duo radii ejus maximi. cùm nuper acrius in Sophistam Anaxagoram jacularer, qui suis Discipulis persuadebat, nullos esse nos qui Dii vocamur. At ab illo aberravi: nam obtenta manu Pericles eum protexit.* Marcellinus in Thucydidis Vita: ἤκουσε δὲ διδασκάλων, Ἀναξαγόρου μὲν ἐν φιλοσόφοις, ὅθεν, φησὶν Ἄντυλλος, καὶ ἄθεος ἠρέμα ἐνομίσθη, τῆς ἐκεῖθεν θεωρίας ἐμφορηθείς. *Doctores autem audivit in Philosophia quidem, Anaxagoram: unde etiam, Antyllo teste, atheus paulatim haberi cœpit, quòd illius philosophia disciplinam avidius hausisset.*

Ἀπολογησαμένου δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ Περικλέους τοῦ μαθητοῦ] Unde Lucianus loco laudato, ὑπερέσχε γὰρ αὐτοῦ τὴν χεῖρα Περικλῆς. Anaxagoræ auditorem fuisse Periclem, testantur, Cicero in Bruto, & in Oratore libro III. & Quintilianus libro XII. & Plutarchus in Pericle: & Demosthenes in Oratione Amatoria, εἰ γνήσιος ὁ λόγος: & Eusebius de Præparatione Euangelica X. 14. & Suidas in Περικλῆς. Igitur de Pericle & Anaxagora intelligendus Chrysostomus Homiliâ VIII. in Epistolam Pauli ad Coloss. λέγεταί τις δημαγωγός ποτε ἐν Ἀθήναις ταῦτα περιτεθῆναι· εἶτα φιλόσοφός τις ἐκείνου διδάσκαλος, ἰδὼν, ἐπετίμησεν, ἐμέμψατο, ἔδακεν, ἐκωμῴδησεν.

Μηδισμοῦ] Id est, *quòd Medis faveret.* Vide Suidam in μηδίζω & in μηδισμός. Eodem modo Laërtius suprà, in Anacharsi, ἑλληνίζειν, & infrà, in Xenophonte, λακωνισμὸς, usurpavit.

Καὶ ἀπόντα καταδικασθῆναι] In causa capitali apud Romanos absens nemo damnabatur: quâ de re Petrum Ærodium adi libro IV. de Publicorum Judiciorum ordine; ubi operam non perdes.

Ἄρα κἀκείνων κἀμοῦ πάλαι ἡ φύσις κατεψηφίσατο] 13
Hoc alii ad Socratem referunt. Laërtius in ejus Vita: πρὸς τὸν εἰπόντα, Θάνατόν σου κατέγνωσαν Ἀθηναῖοι, Κἀκείνων, φησὶν, ἡ φύσις. οἱ δὲ τοῦτ' Ἀναξαγόραν φασί.

Ὅτι ᾔδειν αὐτοὺς θνητοὺς γεννήσας] Valerius Maximus V. 10. *Nec Anaxagoras quidem supprimendus est: auditâ namque morte filii, nihil, inquit, mihi inexspectatum aut novum nuntias: ego enim illum, ex me natum, sciebam esse mortalem.* Ælianus Var. Hist. lib. III. cap. 2. Ἀναξαγόρᾳ τῷ Κλαζομενίῳ, σπουδάζοντι πρὸς τοὺς ἑταίρους προσελθών τις ἔφη τεθνηκέναι οἱ τοὺς δύο παῖδας, οὕσπερ οὖν καὶ εἶχε μόνους ὁ Ἀναξαγόρας. ὁ δὲ, μηδὲν διαταραχθεὶς εἶπεν ᾔδειν θνητοὺς γεγεννηκώς. Plutarchus in libro de Ira cohibenda: δεῖ δὲ, ὥς που καὶ Παναίτιος ἔφη, χρῆσθαι τῷ Ἀναξαγόρᾳ, καὶ καθάπερ ἐκεῖνος ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ παιδὸς, εἶπεν, ᾔδειν, ὅτι θνητὸν ἐγέννησα: τοῦτο τοῖς παροξύνουσιν ἕκαστον ἐπιφωνεῖν ἁμαρτήμασιν, ᾔδειν, ὅτι σοφὸν οὐκ ἐπριάμην δοῦλον. ᾔδειν, ὅτι ἀπαθῆ τὸν φίλον οὐκ ἐκτησάμην. ᾔδειν, ὅτι τὴν γυναῖκα, γυναῖκα εἶχον. Id est: *Oportet autem, ut Panætius alicubi docuit, Anaxagoram imitari. Utque is, narrata filii morte, respondit, Sciebam me genuisse mortalem: ita irritantibus identidem nos delictis hoc accinere: Sciebam me, cùm emerem servum, non emisse sapientem: Sciebam me parasse amicum iracundum: Sciebam mulierem cum acciperem, mulierem eam esse.* Simplicius in Epicteti Enchiridion capite XXI. Ἀναξαγόρας δὲ ἀκούσας, ὅτι τέθνηκεν αὐτῷ

ἰσίως, γαληνῶς ἅμα καὶ μεγαλοφρόνως, ᾔδειν φησὶ θνητὸν γεννήσας. Meminit & Plutarchus libro περὶ ἀοργησίας. & Dion Chrysostomus Orat. 37. Simile dictum Xenophontis vide infrà, in ejus Vitâ.

Δημήτριός φησιν ὁ Φαληρεὺς ἐν τῷ περὶ γήρως] Hujus libri meminit infrà in Catalogo librorum Demetrii.

Αὐτῷ κατὰ τὸν βίον] Αὐτῷ rectè H. Stephanus, id est, *in sua vita*, *in vita Periclis*: quod tamen & vox αὐτῷ significare posset. Ita mox αὐτὸν ἐξήγαγεν, hoc est, ἑαυτόν. & postea: ἀξιούντων, τί βούλεται αὐτῷ γενέσθαι, hoc est ἑαυτῷ.

14 Ἔδοξε δὲ πως καὶ Δημοκρίτῳ ἀπεχθῶς ἐσχηκέναι] Anaxagoras, teste Æliano Var. Histor. VIII. 13. ἀγέλαστος fuit: at Democritus

Perpetuo risu pulmonem agitare solebat.

15 Τελευτήσαντα δὲ αὐτὸν ἔθαψαν ἐντίμως οἱ Λαμψακηνοὶ,] Aristoteles Rhet. lib. II. cap. 23. καὶ Λαμψακηνοὶ Ἀναξαγόραν, ξένον ὄντα, ἔθαψαν, καὶ τιμῶσιν ἔτι καὶ νῦν.

Ἐνθάδε πλεῖστον, &c.] Rectè Casaubonus Ἐνθάδ', ὁ πλεῖστον· & ita apud Ælianum Variæ Historiæ VIII. 19.

Γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς Ἀναξαγόραι] Fuit præterea Anaxagoras, Argivorum rex, de quo Pausanias in Corinthiacis, & Diodorus Siculus lib. IV.

Ῥήτωρ Ἰσοκράτειος] Vetus Interpres, qui vertit *Socratis discipulus*, inciderat in Codices in quibus scriptum Ῥήτωρ Σωκράτειος· quam lectionem vel ipsa vox Ῥήτωρ rejiciendam docet: quamquam & Rhetor fuit Socrates. Citatur Anaxagoras ab Æliano Var. Hist. IV. 14. ἐν τῷ Περὶ βασιλείας. Eum librum non esse Anaxagoræ, Physici, jam suprà à nobis ostensum. videtur esse hujus Isocratei Rhetoris.

Ὁ δ' ἀνδριαντοποιὸς, οὗ μέμνηται Ἀντίγονος] Meminit & Pausanias Ἠλιακῶν I. his verbis: τὸ δὲ ἄγαλμα ἐν Ὀλυμπίᾳ τὸ ἀνατεθὲν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐποίησεν Ἀναξαγόρας Αἰγινήτης· τοῦτον οἱ συγγράψαντες τὰ ἐς Πλαταιὰς, παριᾶσιν ἐν τοῖς λόγοις.

Γραμματικὸς Ζηνοδότειος] Grammaticorum hoc erat cognomen, qui Zenodotum Grammaticum sequebantur. Ita à Callimacho, *Callimachei*; à Cratere, *Craterii*; ab Aristophane, *Aristophanei*, dicebantur.

ARCHELAUS.

16 MΥΔωνος] MSS. Codices. H. Stephani Μύσωνος. Suidas, Μίδωνος.

Οὗτος πρῶτος ἐκ τῆς Ἰωνίας τὴν φυσικὴν φιλοσοφίαν μετήγαγεν Ἀθήναζε] Imo Anaxagoras. Clemens Alexandrinus, Stromat. lib. I. postquam Anaximeni successisse dixit Anaxagoram: οὗτος, inquit, μετήγαγεν ἀπὸ τῆς Ἰωνίας Ἀθήναζε τὴν διατριβήν· τοῦτον διαδέχεται Ἀρχέλαος. Laërtius ipse, ubi de Anaxagora, Archelai magistro: περὶ τὴν τῶν φυσικῶν θεωρίαν ἦν, οὐ φροντίζων τῶν πολιτικῶν. Docuisse Athenis Anaxagoram, constat etiam ex Laërtio: ἤρξατο δὲ φιλοσοφεῖν Ἀθήνησιν ἐτῶν εἴκοσι ὤν, ἔνθα καί φασιν αὐτὸν ἐτῶν διατρίψαι τριάκοντα. Quare hæc verba οὗτος πρῶτος ἐκ τῆς Ἰωνίας τὴν φυσικὴν φιλοσοφίαν μετήγαγεν Ἀθήναζε, quæ hîc apud Laërtium leguntur, existimaverim esse additamentum Lectoris alicujus, qui ea è regione vocis Ἀναξαγόρου adnotaverat, & quæ posteà, ut fieri solet, in textum irrepserunt: quamquam & à Suida agnoscuntur. ἀπὸ Ἰωνίας πρῶτος τὴν φιλοσοφίαν ἤγαγεν· verba sunt Suidæ.

Καὶ ἐκλήθη φυσικός] Laërtius infrà in Socrate, statim initio: διήκουσεν Ἀρχελάου τοῦ Φυσικοῦ.

Εἰς τὸ εὑρεῖν] Εἰς non agnoscunt Membranæ Regiæ. Legendum puto, καὶ εὑρεῖν.

Ἔλεγε δὲ δύο αἰτίας εἶναι γενέσεως, θερμὸν καὶ ψυχρόν] Pro ψυχρὸν, verissime, ut mihi videtur, eruditissimus Marcus Meibomius emendabat ὑγρόν: quam emendationem confirmant quæ proxime sequuntur verba, καὶ τὰ ζῶα ἀπὸ τῆς ἰλύος γεννηθῆναι.

Οὐ φύσει, ἀλλὰ νόμῳ] Id est, *non naturâ*, *sed lege*, sive, *opinione*. Ceterùm hanc Archelai opinionem, τὸ δίκαιον εἶναι καὶ τὸ αἰσχρὸν, οὐ φύσει, ἀλλὰ νόμῳ, mirum in modum amplexi sunt οἱ ἀπὸ Πύῤῥωνος· & mirum, Sextum Empiricum qui Pyrrhoniarum Hypotyposeon lib. III. cap. 24. tam prolixè de ea disseruit, hujus auctorem Archelaum, ne nominasse quidem. Vide nos infrà ad Pyrrhonis Vitam.

Τηκόμενόν φησι τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, καθὸ μὲν εἰς τὸ πυρῶδες συνίσταται, ποιεῖν γῆν, καθὸ δὲ περιῤῥεῖ, ἀέρα γεννᾷν. ὅθεν ἡ μὲν ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ὁ δὲ ὑπὸ τῆς τοῦ πυρὸς περιφορᾶς κρατεῖται.] 17

Οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι] Aut τὸ ποιῆσαι ad γῆν referendum, aut legendum ποιηθῆναι.

Πρῶτος δὲ εἶπε φωνῆς γένεσιν τὴν τοῦ ἀέρος πλῆξιν] De diversis circa vocem opinionibus, videsis Auctorem Philosophicæ Historiæ. De hac, vide nos infrà ad Zenonem Citieum.

Τὴν δὲ θάλατταν ἐν τοῖς κοίλοις διὰ τῆς γῆς ἠθουμένην συνεστάναι] Videtur legisse Aldobrandinus ὠθουμένην· vertit enim, *mare cavernis terra compulsum coerceri*. Sed τὸ ἠθουμένην rectum est: & vertendum cum Ambrosio, *mare in concavis per humum veluti colatum, consistere*.

Γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς Ἀρχέλαοι] Meminit & Archelai, qui regnavit in Cappadocia, Plinius XXXVII. 3. & Archelai, Regis Spartæ, Pausanias in Laconicis: itemque Archelai, Mithridatis ducis, idem Pausanias in Atticis: & Archelai Saltatoris Clemens Stromat. VII. & Archelai Citharistæ Athenæus libro I. & Archelai, Tragici celeberrimi, Lucianus libro de Conscribenda Historia. Fuit & Archelaus Ægyptius, qui scripsit Epigrammata de natura mira animalium ad Ptolemæum Regem, ut est apud Antigonum in Paradoxorum libro: sed quem non alium esse existimamus ab eo quem hîc Laërtius τὰ ἰδιοφυῆ ποιῆσαι ait: quod vel ipsa vox ποιῆσαι satis innuit. Sed apud Laërtium, pro ἰδιοφυῆ legendum omnino διφυῆ. τὰ Διφυῆ Archelaum illum scripsisse, discimus ex Nicandri Scholiaste: cujus hæc sunt verba ad Theriaca pag. 38. ΜΥΡΑΙΝΗΣ. Ἀρχέλαος ἐν τοῖς Διφυέσι φησὶ τὰς μυραίνας τοῖς ἔχισι μίγνυσθαι προϊούσας εἰς γῆν. Manuscripti quidam Codices Laërtiani Διοφυῆ hîc habent: quæ lectio proximè ad veram accedit.

SOCRATES.

18 ΣΩφρονίσκου μὲν υἱὸς λιθουργοῦ, &c.] Valerius Maximus III. 4. *Phanarete matre obstetrice, & Sophronisco patre, marmorario, genitus.* Theon Sophista Progymnasmatum cap. 8. Σωκράτης ὁ Φαιναρήτου, (lege Φαιναρέτης) τῆς μαίας υἱὸς, καὶ Σωφρονίσκου, τοῦ ἑρμογλύφου. Id ipsum testantur, Suidas; Aristoph. Scholiastes; alii.

Τὸν δῆμον ἀλωπεκῆθεν] Ceteræ Editiones τῶν δήμων. utrumque rectè. Sed τῶν δήμων, est ἀττικώτερον. Vide Casaub. ad Athen. IX. 18. Ἀλωπεκὴ, demus est Atticæ. Hesychius: ἀλωπεκή. δῆμος ἀντιοχίδος φυλῆς. Stephanus: ἀλωπεκὴ δῆμος τῆς Ἀντιοχίδος φυλῆς· ὁ δημότης, Ἀλωπεκεύς. τὰ τοπικὰ, Ἀλωπεκῆθεν, &c.

Συμποιεῖν Εὐριπίδῃ] MSS. quidam, teste H. Stephano, συμπονεῖν. Nihil mutandum docet Aldobrandini Nota.

Μνησίλοχος] Mnesilochus quidam, Euripidis socer, memoratur à Scholiaste Aristophanis ad Acharnenses. Sed ejus nominis Poëta nullus à Scriptoribus antiquis laudatur, præterquam ab eodem Scholiaste, apud quem ad Aves pag. 563. citatur Μνησίλοχος ἐν Φαρμακοπώλῃ. Legendum videtur & hic & illic, Μνησίμαχος. Mnesimachus, mediæ Comœdiæ Poëta fuit; de quo Athenæus & Suidas.

Φρύγες ἐστὶ καινὸν δρᾶμα τοῦτ' Εὐριπίδου] Alibi, quod sciam, hujus Fabulæ Euripideæ mentio non occurrit.

ᾧ καὶ Σωκράτης τὰ φρύγανα ὑποτίθησι] An legendum,

ᾧ καὶ τὰ φρύγαν' ὑποτίθησι Σωκράτης;

legebat Meibomius deletâ voculâ καὶ: ᾧ τὰ φρύγαν' ὑποτίθησι Σωκράτης.

Εὐριπίδης σωκρατογόμφους] Σωκρατόγομφος, malebat Casaubonus. Et ita legit Aldobrandinus: qui vertit *Socratis clavus.* Sed doctissimus Meibomius σωκρατογόμφους rectum esse contendebat, & στίχους intelligebat, hoc sensu: Carmina Euripides elumbia & dissoluta futura fuisse, οἷον σανίδας μὴ συμπεπηγμένας, nisi Socratis γνώμαις tanquam γόμφοις τισὶ συμπηχθέντα, in lucem prodiissent.

Καὶ Καλλίας Πεδήταις] Meminit hujus Fabulæ Suidas in Καλλίας· Καλλίας, Ἀθηναῖος, Κωμικὸς, υἱὸς Λυσιμάχου, ὃς ἐπεκλήθη Σχοινίων, διὰ τὸ σχοινοπλόκου εἶναι πατρός· οὗ δράματα, Αἰγύπτιος, Ἀταλάντη, Κύκλωπες, Πεδῆται, Βάτραχοι, Σχολάζοντες. Citatur quoque Julio Polluci lib. VII. cap. 26. Callias ἐν Πεδήταις, & Athenæo lib. IV. cap. 24. & libro VIII. cap. 7.

Ἀριστοφάνης Νεφέλαις] Δευτέραις scilicet: hæc enim in Nebulis prioribus non comparent.

19 Ἀλλὰ καὶ Δάμωνος] Hujus Socratis præceptoris non meminit Maximus Tyrius, qui Dissertatione XXII. alios præceptores Socratis recenset: Aspasiam in Rhetoricis; Diotimam in Amatoriis; in Musicis, Connum; in Poëticis, Evenum; Ischomachum, in Georgicis; Theodorum, in Geometricis. Verùm eum quoque Socratis magistrum vocat Suidas. Quis autem fuerit Damon ille Socratis Magister, mihi non satis liquet. Existimârim illum esse, de quo Plato in Alcibiade priore & de Rep. libro quarto, & Plutarchus in Pericle. Meminit Plutarchus, in Comparatione Demosthenis & Ciceronis, Damonis cujusdam Rhetoris, qui unus fuit è decem illis Rhetoribus quos Alexandrum Magnum ad se vocasse ajunt: sed is junior, quàm ut Socratis præceptor esse potuerit.

Μετὰ τὴν ἐκείνου καταδίκην διήκουσεν Ἀρχελάου, &c.] Paulò aliter apud Suidam: εἶτα φιλοσοφήσας διὰ τὸ ἀκοῦσαι Ἀναξαγόρου τοῦ Κλαζομενίου· εἶτα Δάμωνος· εἶτα Ἀρχελάου· Ἀριστόξενος δὲ Ἀρχελάου πρῶτον αὐτὸν διακοῦσαι λέγει· γεγονέναι δὲ αὐτοῦ καὶ παιδικά. σφοδρότατόν τε περὶ τὰ ἀφροδίσια, ἀλλὰ ἀδικήματος χωρίς, ὡς Πορφύριος ἐν τῇ Φιλοσόφῳ Ἱστορίᾳ φησίν.

Καὶ ἐργάσασθαι λίθους. εἶναι αὐτοῦ καὶ τὰς ἐν Ἀκροπόλει Χάριτας ἐνιοί φασιν, ἐνδεδυμένας οὔσας] Suidas: πρότερον γενόμενος λιθοξόος· ὥστε καί φασιν αὐτοῦ εἶναι τὰς Ἀθήνησιν ἐνδεδυμένας Χάριτας. Scholiastes Aristophanis, ad hæc verba è Nubibus, νὴ τὰς Χάριτας. Act. II. Sc. 1. οὐχ ἁπλῶς ὄμνυσι, inquit, κατὰ τῶν Χαρίτων· ὀπίσω γὰρ τῆς Ἀθηνᾶς ἦσαν γλυφεῖσαι αἱ Χάριτες ἐν τῷ τοίχῳ, ἃς ἐλέγετο ὁ Σωκράτης γλύψαι· τὸ γὰρ πρῶτον λιθογλύφος ἦν τὴν τέχνην, &c. Pausanias in Bœoticis: Ὅστις δὲ ἦν ἀνθρώπων ὁ γυμνὰς πρῶτος Χάριτας ἤτοι πλάσας, ἢ γραφῇ μιμησάμενος, οὐχ οἷόν τε ἐγένετο πυθέσθαι με· ἐπεὶ τά γε ἀρχαιότερα ἐχούσας ἐσθῆτα οἵ τε πλάσται καὶ κατὰ ταὐτὰ ἐποίουν οἱ ζωγράφοι· καὶ Σμυρναίοις τοῦτο μὲν ἐν τῷ ἱερῷ τῶν Νεμέσεων ὑπὲρ τῶν ἀγαλμάτων, χρυσοῦ Χάριτες ἀνάκεινται, τέχνη Βουπάλου· τοῦτο δὲ σφίσιν ἐν τῷ Ὠδείῳ Χαρίτων ἐστὶν Ἀπελλοῦ γραφή. Περγαμηνοῖς δὲ ὡσαύτως ἐν τῷ Ἀττάλου θαλάμῳ, Βουπάλου καὶ αὐτοὶ, καὶ πρὸς τῷ ὀνομαζομένῳ Πυθίῳ Χάριτες, καὶ ἐνταῦθά εἰσι Πυθαγόρου γράψαντος Παρίου. Σωκράτης τε ὁ Σωφρονίσκου πρὸ τῆς εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἐσόδου Χαρίτων εἰργάσατο ἀγάλματα Ἀθηναίοις. καὶ ταῦτα μέν ἐστιν ὁμοίως ἅπαντα ἐν ἐσθῆτι. οἱ δὲ ὕστερον, οὐκ οἶδα ἐφ' ὅτῳ, μεταβεβλήκασι τὸ σχῆμα αὐταῖς. Χάριτας γοῦν οἱ κατ' ἐμὲ ἔπλασσόν τε καὶ ἔγραφον γυμνάς. Meminit & in Atticis: κατὰ δὲ τὴν ἔσοδον αὐτὴν ἤδη τὴν ἐς ἀκρόπολιν, Ἑρμῆν, ὃν Προπύλαιον ὀνομάζουσι, καὶ Χάριτας Σωκράτην ποιῆσαι τὸν Σωφρονίσκου λέγουσι. Hinc refutandus Porphyrius: qui, ut est apud Theodoritum de Curandis Græcorum affectibus lib. XII. artis inscitiæ Socratem insimulat, & adversus patrem inobedientiæ. Sed ad Gratias ut redeam, etiam apud Senecam lib. I. de Beneficiis cap. 3. legere est Virginum formâ, solutis ac pellucidis vestibus pictas eas fuisse. Unde Socrates, teste Stobæo, cùm quemdam videret passim & sine delectu beneficia largientem, κακῶς, εἶπεν, ἀπόλοιο, ὅτι τὰς Χάριτας παρθένους οὔσας, πόρνας ἐποίησας. *Male sit tibi*, inquit, *qui Gratias virgines, scorta fecisti.* Cur autem Gratias nudas fecerint posteriores pictores, Pausanias dicto loco se ignorare fatetur. Sed eâ de re disserentem vide Isidorum Pelusiotam lib. V. Epist. 331.

Ἐννομολέσχης] MSS. Codices H. Stephani εὐνομολέσχης. Sed ἐννομολέσχης quoque apud Sextum Empiricum adversus Mathematicos pag. 139. qui & vocem inter-

interpretatur: τοῦ δὲ ἠθικοῦ μόνος ἐπεμελεῖτο Σωκράτης, κατά γε τοὺς ἄλλους αὐτοῦ γνωρίμους. εἴγε καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι ῥητῶς φησιν ἀπαρνεῖσθαι αὐτὸν τὸ φυσικὸν, ὡς ὑπὲρ ἡμᾶς καθεστηκός. καὶ σχολάζειν τῷ ἠθικῷ, ὡς πρὸς ἡμᾶς ὄντι. τοιοῦτο οἶδε καὶ ὁ Τίμων, ἐν οἷς φησιν,

Ἐκ δ' ἄρα τῶν ἀπέκλινε λαοξόος ἐννομολέσχης.

τουτέστιν ἀπὸ τῶν φυσικῶν ἐπὶ τὴν ἠθικὴν θεωρίαν. διὸ καὶ ἐννομολέσχης προσέθηκεν, ἅτε τοῦ ἠθικοῦ μέρους ὄντος τοῦ περὶ νόμων διαλέγεσθαι. & Clemens Alexandrinus Στρ. lib. I. ubi de Socrate:

Ἐκ δ' ἄρα τῶν ἀπέκλινε λαοξόος ἐννομολέσχης,
Ἑλλήνων ἐπαοιδός,

ὁ Τίμων φησὶν ἐν τοῖς Σίλλοις, διὰ τὸ ἀποκεκλικέναι τῶν φυσικῶν ἐπὶ τὰ ἠθικά.

Ἀκριβολόγους ἀποφῆναι] Vide Aristophanem in Nubibus.

Μυκτὴρ] *Derisor omnium, maximè potentium*, dicitur Senecæ lib. V. de Beneficiis cap. 6.

Ὑπαττικὸς] Cicero lib. I. de Natura Deorum: *Zeno quidem, non eos solum qui tum erant, Apollodorum Sillum, ceterosque figebat maledictis: sed Socratem ipsum, parentem philosophiæ, Latino verbo utens*, scurram Atticum *fuisse dicebat*.

Εἰρωνευτής] Cicero de Officiis lib. I. *De Græcis autem dulcem & facetum, festivique sermonis, atque in omni ratione dissimulatorem, quem εἴρωνα Græci nominarunt, Socratem accepimus.* Meminit & Plato lib. I. Reip. & in Convivio, & alibi passim.

Ἰδομενεὺς] Epicuri discipulus, patriâ Lampsacenus; de quo consulendi Vossius lib. de Historicis Græcis, & Jonsius de Scriptoribus Philosophicæ Historiæ libro secundo, capite primo, & nos infrà ad Epicurum. Mox citatur Diogeni nostro ἐν τοῖς περὶ τῶν Σωκρατικῶν.

Ὥς φησι Ξενοφῶν] Locus Xenophontis est lib. I. τῶν Ἀπομνημονευμάτων.

20 Καὶ Ἀριστοφάνης αὐτὸν κωμῳδεῖ, &c.] In Nubibus Act. I. Sc. I.

Εἶναι παρ' αὐτοῖς φασιν ἄμφω τὼ λόγω.
Τὸν κρείττον' ὅστις ἐστὶ, καὶ τὸν ἥττονα.
Τούτοιν τὸν ἕτερον τοῖν λόγοιν, τὸν ἥττονα,
Νικᾶν λέγοντά φασι τἀδικώτατα.

Καὶ πρῶτος περὶ βίου διελέχθη] Cicero Tusculanarum Quæst. lib. III. ubi de Socrate: *A quo hæc omnis, quæ est de vita & moribus, philosophia manavit.* Et lib. I. *Socrates mihi videtur, id quod constat inter omnes, primus à rebus occultis, & ab ipsa natura involutis, in quibus omnes ante eum Philosophi occupati fuerunt, avocavisse Philosophiam, & ad vitam communem adduxisse, ut de virtutibus & vitiis, omninoque de bonis rebus & malis quæreret, cælestia autem vel procul esse à nostra cognitione censeret, vel si maximè cognata essent, nihil tamen ad bene vivendum conferre.* Et lib. V. *Socrates autem primus Philosophiam devocavit è cælo, & in urbibus collocavit, & in domos etiam introduxit, & coegit de vita & moribus, rebusque bonis & malis quærere.* Etiam Themistius Orat. XV. Philosophiam sparsim habitantem coëgisse atque in unum contraxisse, ait, quemadmodum Athenas Theseus. Meminit & mox Laërtius ex Demetrio Byzantio; & Gellius XIV. 3.

Καὶ πρῶτος φιλοσόφων ἐτελεύτα] Vide Aldobrandinum.

Ἀριστόξενος ὁ Σπινθάρου] Is est Aristoxenus Musicus, Aristotelis discipulus, æmulus Theophrasti, de quo suprà diximus. Etiam *Spinthari filius* dicitur Sexto Empirico, adversus Mathematicos libro VI. καθὸ καὶ Ἀριστόξενον τὸν Σπινθάρου λέγομεν εἶναι Μουσικόν. Et Suidæ in Ἀριστόξενος: ubi & præceptorem, Spintharum patrem, habuisse dicitur. De utroque Cyrillus lib. VI. contra Julianum, ex Porphyrio: λέγει δὲ ὁ Ἀριστόξενος ἀφηγούμενος τὸν βίον τὸν Σωκράτους, ἀκηκοέναι Σπινθάρου τὰ περὶ αὐτοῦ, ὃς ἦν εἷς τῶν τούτῳ ἐντυχόντων. Ita enim ibi legendum; non, ut vulgati Codices habent, Πινδάρου. Id rectè monuit Jonsius libro I. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ cap. 14. ubi varios Spintharos recenset: ne *Spinthari* nomen fictum habeatur: quibus adde Spintharum Heracleotam, Tragicum, memoratum quoque Laërtio. Accipit verò Jonsius Spintharum illum Aristoxeni patrem de Spintharo Tarentino, cujus Plutarchus libro de Genio Socratis meminit, quòd de Epaminonda sic judicaverit, *neminem se suæ ætatis nosse, qui plura nosset & pauciora loqueretur.* Meminit & Jamblichus de Vita Pythagoræ cap. 31. Scripserat Aristoxenus Vitam Socratis, quæ Theodorito Sermone XII. περὶ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς, & Synesio in Calvitiei Encomio, citatur. Ex eo opere esse non dubitamus, quod de Socrate in hac Socratis Vita, non uno loco ex Aristoxeno profert Laërtius.

Καὶ χρηματίσασθαι· τιθέντα δὲ τὸ βαλλόμενον κέρμα, &c.] Id est, *quærendæ rei studuisse, & pecuniam quam fœnori posuisset, relegere cum usuris consuevisse, quibus consumptis, sortem iterum fœnori posuisse.*

Ἐρασθέντα] Vertit Ambrosius *admiratum*: ac proinde legerat ἀγασθέντα.

Δημήτριός φησιν ὁ Βυζάντιος] Accipit Vossius de Demetrio Byzantio, Philosopho Peripatetico. Eum vide de Historicis Græcis lib. IV. cap. 11. & Jonsium de Historia Philosophica lib. II. cap. 18.

Ὅ, ττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται] 21 Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 439. ἀλλ' ἐπεὶ τὴν ἠθικὴν θεωρίαν συμφώνως σχεδὸν ἅπαντες ὑπειλήφασι, περὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν διάκρισιν γίνεσθαι, καθὸ καὶ ὁ πρῶτος αὐτὴν δόξας κεκινηκέναι Σωκράτης, παρήγγελεν, ὡς ἀναγκαιότατον ζητεῖν,

Ὅ, ττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται.

Et pag. 141. καθὸ καὶ ὁ Σωκράτης παρήγγελλε μηδὲν ἄλλο ζητεῖν, εἰ μὴ, Ὅ, ττι τοι ἐν μεγάροισι, &c. Gellius XIV. 6. *Mea Noctes de uno maximè illo versu Homeri quærunt, quem Socrates præ omnibus semper rebus sibi esse cordi dicebat*, Ὅ, ττι τοι, &c. Vide hîc Aldobrandinum.

Πολλάκις δὲ βιαιότερον ἐν ταῖς ζητήσεσι διαλεγόμενον κονδυλίζεσθαι, &c.] Infrà, de Menedemo idem testatur Laërtius: ἐν δὲ ταῖς ζητήσεσι ὧδε μάχιμος ἦν, ὥσθ' ὑπώπια φέρων ἀπῄει. Non abs re forsan fuit hîc referre, quod refert Osius, Antecessor Aurelianensis,

in Dispunctionibus ad Merillium, Dispunctione XVII. *Quod ait Cujacius temulentos pleraque ad L. Vinum D. de Rebus creditis, scribere quosdam Interpretes, non ausim ipse dicere: sed irâ permotum adeo virum aliàs fortissimum, mihique nunc & olim amicissimum, in eâ agitandâ, dum suam ratam esse vult opinionem, aliquando infensum sensi, ut cùm duriusculum aliquid, & fortè subcontumeliosum arbitrio suo oblocutus essem, subinde ab eo vapularem, & quasi temulentus ego, ob impactum non perfunctoriè sanè colaphum, viderer mihi videre micantes igniculos, stellulasque mediâ luce discurrentes*, &c. Qui colaphum duxit, fuit Monetus, Antecessor item Aurelianensis. Redeo ad Socratem, *Vehemens in dicendo, ac proinde admiratione dignus*, dicitur Parmenidi apud Platonem in Parmenide: ἄξιος ἄγασθαι τῆς ὁρμῆς τῆς ἐπὶ τοὺς λόγους. *In disputando injurius*, dicitur & Theæteto apud eumdem in Theæteto: μὴ ἀδίκει ἐν τῷ ἐρωτᾷν· & quæ sequuntur.

Κονδυλίζεσθαι καὶ παρατίλλεσθαι] Malè Ambrosius *jactare digitos & crines vellere*. Rectè Aldobrandinus *pugnis cædi, pervellique*. Pollux VIII. 7. πὺξ ἐπάταξε, λὰξ ἐνήλατο. Ὑπερίδης δὲ καὶ κονδυλίζειν ἔφη καὶ τὸ παθεῖν, κονδυλίζεσθαι. παρατίλλεσθαι, est *depilari*: unde παρατίλτρια de femina dicitur, quæ molles homines vulsellis depilat.

Καὶ λακτισθέντα, &c.] Meminit & Plutarchus lib. περὶ παίδων ἀγωγῆς· addit, eum qui injuriam hanc Socrati intulerat, se ipsum propterea suspendisse: Σωκράτης μὲν γὰρ, λακτίσαντος αὐτὸν νεανίσκου θρασέος μάλα καὶ βδελυροῦ, τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ὁρῶν ἀγανακτοῦντας καὶ σφαδάζοντας, ὡς καὶ διώκειν αὐτὸν ἐθέλειν, Ἆρα, ἔφησε, καὶ εἴ με ὄνος ἐλάκτισεν, ἀντιλακτίσαι τοῦτον ἠξιώσατε ἄν; οὐ μὴν ἐκεῖνός γε παντελῶς κατεπράξατο· πάντων δὲ αὐτὸν ὀνειδιζόντων, καὶ λακτιστὴν ἀποκαλούντων, ἀπήγξατο. *Socrates calce impetitus ab adolescentulo admodum feroce & impuro, cùm suos videret indignè id ferre, ac fremere, adeo ut illum in jus quoque trahere cogitarent. Quid ergo, inquit? An si me asinus calce percussisset, jussuri eratis ut contrà calcem ei impingerem? Neque tamen inultum planè id adolescens tulit, sed omnibus ei facinus hoc exprobrantibus*, calcitronemque *appellantibus, suspendio vitâ sese exuit.*

22 Ἀποδημίας δὲ οὐκ ἐδεήθη, καθάπερ οἱ πλείους, &c.] Plato in Critone: καὶ οὔτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτε ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθες, (Crito Socratem alloquitur) ὅτι μὴ ἅπαξ εἰς Ἴσθμον, οὔτε ἄλλοσε οὐδαμόσε, εἰ μή ποι στρατευσόμενος· οὔτε ἄλλην ἐποίησω ἀποδημίαν πώποτε, ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι· οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως, οὐδ' ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι. *Itaque nec spectaculi gratiâ, Urbe umquam egressus es, nisi semel in Isthmum; nec aliò usquam nisi in militiam; neque aliam fecisti peregrinationem umquam, quemadmodum ceteri solent; neque alterius civitatis te cepit cupiditas, aliarumve legum cognoscendarum.*

Πλὴν Δηλίου γέ τινος δεῖται κολυμβητοῦ] Suidas in Δηλίου κολυμβητοῦ· τοῦτο ἐρρήθη εἰς βίβλον Ἡρακλείτου, διὰ τὸ δυσνόητον, Δηλίου τινὸς δεῖσθαι κολυμβητοῦ, ὃς οὐκ ἀποπνιγήσεται ἐν αὐτῷ. ἐπιγράφουσι δὲ αὐτὸ, οἱ μὲν Μούσας· οἱ δὲ, Περὶ φύσεως. Διόδοτος δὲ, Ἀκριβὲς οἰάκισμα πρὸς στάθμην βίου. ἄλλοι, Γνώμην ἠθῶν, Κόσμον τρόπων ἑνὸς τῶν ξυμπάντων· ἢ οὕτως· Δηλίου κολυμβητοῦ ἐπὶ τῶν ἄκρως νηχομένων. Σωκράτει γὰρ δόντος τοῦ Εὐριπίδου Ἡρακλείτου τοῦ Σκοτεινοῦ σύγγραμμα, ἐρέσθαι, τί δοκεῖ· τὸν δὲ φάναι, Ἃ μὲν συνῆκα, γενναῖα· οἶμαι δὲ καὶ ἃ μὴ συνῆκα. πλὴν Δηλίου δεῖται κολυμβητοῦ, εἰς τὸ μὴ ἀποπνιγῆναι ἐν αὐτῷ. Vide infrà in Heraclito.

Ἐπεμελεῖτο δὲ καὶ σωμασκίας, καὶ ἦν εὐέκτης] Saltatione, ut plurimùm, se exercebat. Qua de re infrà Laërtius, & nos ad locum Laërtii.

Ἐστρατεύσατο γοῦν εἰς Ἀμφίπολιν, καὶ Ξενοφῶντα ἀφ' ἵππου πεσόντα ἐν τῇ κατὰ Δήλιον μάχῃ διέσωσεν ὑπολαβών] Strabo lib. IX. ubi de Delio, Tanagræorum oppido: ὅπου μάχῃ λειφθέντες Ἀθηναῖοι προτροπάδην ἔφυγον· ἐν δὲ τῇ φυγῇ πεσόντα ἀφ' ἵππου Ξενοφῶντα τὸν Γρύλλου ἰδὼν κείμενον Σωκράτης ὁ φιλόσοφος, στρατεύων πεζὸς, τοῦ ἵππου γεγονότος ἐκποδὼν, ἀνέλαβε τοῖς ὤμοις αὐτὸν, καὶ ἔσωσεν ἐπὶ πολλοὺς σταδίους, ἕως ἐπαύσατο ἡ φυγή. *Ibi prælio victi Athenienses cùm effusè fugerent, delapsum in fuga ab equo Xenophontem, Grylli filium, jacere videns Socrates philosophus, qui pedes pugnabat, eum, cum equus aufugisset, in humeros suos receptum per multa stadia portavit, atque eripuit, dum fuga sisteretur.* Meminit & Plato in Convivio. Corrigendus obiter Lucianus in Parasito. πρῶτον μὲν, οὐκ ἔστιν ὅς τις εἰπεῖν ἔχοι φιλόσοφον ἐν πολέμῳ τετελευτηκότα. ἤτοι γὰρ οὐδὲ ὅλως ἐστρατεύσατο, ἢ εἴπερ ἐστρατεύσατο, πάντες ἔφυγον. Ἀντισθένης μὲν οὖν, καὶ Διογένης, καὶ Κράτης, καὶ Ζήνων, καὶ Πλάτων, καὶ Αἰσχίνης, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ πᾶς οὗτος ὁ ὅμιλος οὔτε εἶδον παράταξιν. μόνος δὲ τολμήσας ἐξελθεῖν εἰς τὴν ἐν τῇ πόλει μάχην ὁ σοφὸς αὐτῶν Σωκράτης, φυγὼν ἐκεῖθεν, ἀπὸ τῆς εἰς τὴν Ταυρέου παλαίστραν κατέφυγε. Legendum, εἰς τὴν Ἀμφιπόλεως μάχην. Et vertendum: *Primùm nemo dicere possit philosophum in bello mortem oppetiisse. Aut enim non omnino militarunt: aut si militarunt, omnes terga dederunt. Enimverò Antisthenes, Diogenes, Crates, Zeno, Plato, Æschines, Aristoteles, & illa Philosophorum universa turba, numquam viderunt aciem. Solus autem ex illorum numero sapiens Socrates, in pugnam ad Amphipolim exire ausus, arreptâ inde fugâ, ex Parnete* (Atticæ monte) *in Taurei Palæstram divertit.* Ceterùm hujus pugnæ ad Delium, in qua Socrates strenuè se gessit, meminit & Simplicius ad caput 31. Epicteti, his verbis: καὶ μὲν γὰρ Σωκράτης ἐν τῇ ἐπὶ Δηλίῳ μάχῃ τὰ ἀριστεῖα ἔλαβε, καὶ διὰ τῶν πολεμίων ἀναχωροῦντι, μόνῳ, φασὶν, οὐδεὶς ἐτόλμησεν ἐπελθεῖν, πάντων τοῦ ἀνδρὸς καταπλαγέντων τὸ φρόνημα. *Nam Socrates quoque in prælio ad Delium commisso, fortissimè pugnavit: & per hostile agmen se recipientem, unum eum nemo, ut ajunt, persequi ausus fuit, magnitudine animi ejus perterritis omnibus.*

Παρεκινστρεφόμενος] μετατρέπειν dixit Homerus. 23

Ἐστρατεύσατο καὶ εἰς Ποτίδαιαν διὰ θαλάττης] Meminit Plato in Convivio, Plutarchus in Alcibiade. Ælianus Var. Histor. III. 17. Sed de obsidione Potidææ, videndus Thucydides lib. I.

Πιζῆ γὰρ οὐκ ἐνῆν, τοῦ πολέμου κωλύοντος] An potius legendum τοῦ πολεμίου? Legi posset & τοῦ Καλλίου. Callias dux fuit Atheniensium eo in bello. Sed quod ait hîc Laërtius Socratem ad Potidæam maritimâ militiâ pugnasse tantùm, neque enim pedestri licuisse, pugnat cum eo quod scribit Athenæus lib. v. τοιούτου οὖν κυδοιμοῦ καὶ φόβου καταλαβόντος τοὺς Ἀθηναίους, μόνος Σωκράτης βρενθυόμενος καὶ τὼ ὀφθαλμὼ παραβάλλων, εἱστήκει ἀναστέλλων τὸ Βοιωτῶν καὶ Λοκρῶν ἱππικόν. *Tali igitur pavore ac tumultu consternatis Atheniensibus, Socrates, solus superbiens, ac se se efferens, in Equites Bœotorum ac Locrorum intuitus, eos repressurus, constitit.*

Ὅτι καὶ μεῖναι νυκτὸς ὅλης ἐφ' ἑνὸς σχήματος] Hæc habuit noster à Platone, qui, in Convivio, sic loquentem de Socrate Agathonem facit: οἷον δ' αὖ τόδ' ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνὴρ ἐκεῖ ποτε ἐπὶ στρατείας, (sermo est de militia Socratis ad Potidæam) ἄξιον ἀκοῦσαι. ξυννοήσας γὰρ αὐτόθι ἕωθέν τι ἑστήκει σκοπῶν· καὶ ἐπειδὴ οὐ προυχώρει αὐτῷ, οὐκ ἀνίει, ἀλλὰ εἱστήκει ζητῶν. καὶ ἤδη ἦν μεσημβρία, καὶ ἄνθρωποι ᾐσθάνοντο. καὶ θαυμάζοντες, ἄλλος ἄλλῳ ἔλεγεν ὅτι Σωκράτης ἐξ ἑωθινοῦ φροντίζων τι ἕστηκε. Τελευτῶντες δέ τινες τῶν Ἰώνων, ἐπειδὴ ἑσπέρα ἦν, δειπνήσαντες (καὶ γὰρ θέρος τότε ἦν) χαμεύνια ἐξενεγκάμενοι, ἅμα μὲν ἐν τῷ ψύχει καθηῦδον, ἅμα δὲ ἐφύλαττον αὐτὸν εἰ καὶ τὴν νύκτα ἑστήξοι. ὁ δὲ εἱστήκει μέχρις ἕως ἐγένετο, καὶ ἥλιος ἀνέσχεν. ἔπειτα ᾤχετ' ἀπιὼν προσευξάμενος τῷ ἡλίῳ. *Quid autem fecerit tolerantissimus vir in eodem exercitu, opera pretium est audire. Nam cùm aliquando cogitatio quadam incidisset, stetit cogitans eodem vestigio à matutino tempore, cumque explicare id quod cogitabat, non daretur, perstabat cogitans, nec dimittebat; & jam meridies erat, militesque id senserant, ac mirabantur, alterque narrabat alteri, Socratem ab aurora stetisse cogitantem. Demum verò ab Ionia quidam milites cum nox jam immineret, cœnati priùs (erat enim tunc æstas) circa eum strata posuerunt, & in frigore jacuerunt, illum observantes, an per noctem quoque perseveraret; Socrates verò stetit usque ad auroram sequentem, ac Solis exortum: posteà verò abiit, cùm jam Solem nascentem salutavisset.* At Gellius lib. II. cap. I. ex Favorino hoc Socratem facere consuevisse ait: *Inter labores voluntarios & exercitia corporis, ad fortuitas patientia vices, firmamentum id quoque accepimus Socratem facere insuevisse. Stare solitus Socrates dicitur pertinaci statu, perdius atque pernox, summo lucis ortu ad solem alterum orientem, inconnivens, immobilis, iisdem in vestigiis, & ore atque oculis eumdem in modum directis, cogitabundus, tamquam quodam secessu mentis atque animi facto à corpore. Quam rem cùm Favorinus, de fortitudine ejus viri ut pleraque disserens, attigisset,* πολλάκις, *inquit,* ἐξ ἡλίου ἐς ἥλιον ἑστήκει ἀστραβέστερος τῶν πρέμνων. Et hoc facere consueverant Germani & Brachmanes, teste Strabone libro xv. cujus hæc sunt verba: ἀσκεῖν δὲ καὶ τούτους κἀκείνους καρτερίαν, τήν τε ἐν πόνοις, καὶ τὴν ἐν ταῖς ὑπομοναῖς, ὥστ' ἐφ' ἑνὸς σχήματος ἀκίνητον (lege ἀκινήτους) διατελέσαι τὴν ἡμέραν ὅλην. *Atque tam hos quàm illos, & in laboribus & tolerantia constantiam exercere: adeo ut quotidie in eodem gestu immoti perseverent.*

Καὶ ἀριστεύσαντα αὐτόθι παραχωρῆσαι Ἀλκιβιάδῃ τὰ ἀριστεῖα] Testatur id ipsum & Plutarchus in Vita Alcibiadis, & Alcibiades apud Platonem in Convivio. τοῦ ἀριστείου, habent ceteræ Editiones & Codex Regius: Athenæus quoque v. 15. τῶν ἀριστείων. Sed ἀριστεῖον etiam, in accusandi casu, apud Plutarchum dicto loco. Ceterùm, ex suprà allatis, falli constat Athenæum, qui libro v. militasse umquam Socratem negat. eum vide. Sed vide quoque Franciscum Carpentarium in Vita Socratis, quam Gallicè conscripsit, Athenæum validis argumentis egregiè refellentem.

Οὗ καὶ ἐρασθῆναί φησιν αὐτὸν Ἀρίστιππος] Idem dicit & Athenæus lib. XIII. Σωκράτης δ' ὁ φιλόσοφος ὁ τῶν πάντων καταφρονῶν, τοῦ Ἀλκιβιάδου κάλλους ἥττων ἐστίν. *Socrates Philosophus, cum omnia despicaretur, Alcibiadis pulchritudini fuit impar.* & pluribus, lib. v. 19. ubi eum vide. Fuere tamen qui Alcibiadis pulchritudinem Socratem despexisse, existimarint. qua de re infrà Laërtius, & nos ad Laërtium.

Ἀρίστιππος ἐν τετάρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς] Laudat & suprà hunc librum Laërtius, in Vita Periandri. At illius non meminit infrà in Catalogo librorum Aristippi Cyrenaïci. Quare, an Cyrenaïci esset liber ille De veteri luxu, ambigebat Gesnerus. Vossius planè esse censebat; cui assentior. Eum vide de Histor. Græcis lib. IV. capite 8. Constabat hoc opus exemplis Antiquorum, qui amoribus & genio indulsissent.

Καὶ Πυθῶδε ἐλθεῖν] Scribe, καὶ Πυθώδε. Id est, *Delphos venisse.* ἡ Πυθώ, est urbs Delphi. Quod Eusebius, in Chronico, Πυθοῖ dixit, vertit minùs rectè Hieronymus, *apud Pythium.* Veteres Πυθὼ & Δελφοὺς, pro una urbe accipiunt.

Ἦν δὲ καὶ ἰσχυρογνώμων, &c. ἔκ τε τοῦ μὴ εἶξαι τοῖς περὶ Κριτίαν, κελεύουσι Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον πλούσιον ἄνδρα ἀγαγεῖν, &c.] Themistius Orat. II. ubi de constantia Socratis: ὃς οὔτε οἴκοι ὑπὸ Ξανθίππης λοιδορούμενος, οὔτε ὑπὸ Κριτίου, καὶ τῶν τριάκοντα Τυράννων ἀπειλούντων, εἰ μὴ μεταβήσεται καὶ θεραπεύσοι τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν, ἀποκτενεῖν τε καὶ ἐξελαύνειν καὶ ἀνήκεστα ἐργάσασθαι, ὅμως οὐκ ἔδεισέ ποτε, οὐδὲ ἐξεπλάγη, οὐδὲ κίνδυνον ἄλλον ἐνόμισεν οὕτω δεινόν τι καὶ φοβερὸν ὡς τὸ κακὸν ἀντ' ἀγαθοῦ γενέσθαι, καὶ δυσσεβῆ ἀντ' εὐσεβοῦς. διὰ τοῦτο οὔτε Λέοντα ἤγαγε τὸν Σαλαμίνιον, οὔτε ἐπιψηφίσαι κατεβιάσθη κατὰ τὸν ἀμφὶ Περικλέα καὶ Ἐρασινίδην καὶ Διομέδοντα στρατηγῶν. καίτοι οὕτω γε ὁ δῆμος αὐτὸς ἐπεκελεύετο, βοῶντες ἄνωθεν ἐκ τῆς ἐκκλησίας. *Qui neque domi à Xanthippa conviciis exercitus, nec à Critia & XXX. Tyrannis, nisi sententiam mutaret, & præsenti sese Reip. statui accommodaret, mortem atque exilium, & extrema omnia minitantibus, pertimuit tamen umquam, aut perterritus est, nec ullum aliud periculum existimavit tam acerbum & formidolosum, quàm malum ex bono, impium ex pio, & sceleratum fieri. Ob id, neque Leontem Salaminium duxit, neque ulla vi umquam adigi potuit ut Periclem, & Erasinidem, & Diomedontem, aliosque Imperatores suâ sententiâ condemnaret; quamquam ad hoc illum Populus è superiore loco in concione vociferans hortaretur.* Meminit & Marcus Aurelius libro VII. 24

τῶν εἰς ἑαυτὸν sect. 40. πόθεν ἴσμεν εἰ Τηλαύγους Σωκράτης τὴν διάθεσιν κρείσσων ἦν; (Ita emendavimus; cujus emendationis rationem alibi reddimus) οὐ γὰρ ἀρκεῖ εἰ Σωκράτης ἐνδοξότερον ἀπέθανεν, καὶ εὐτρεχέστερον τοῖς Σοφισταῖς διελέγετο, καὶ καρτερικώτερον ἐν τῷ πάγῳ διενυκτέρευεν, καὶ τὸν Σαλαμίνιον κελευσθεὶς ἄγειν, γεννικώτερον ἔδοξεν ἀντιβῆναι, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐβρενθύετο, περὶ οὗ καὶ μάλιστ' ἄν τις ἐπιστήσειεν (lego ἀπιστήσειεν) εἴπερ ἀληθὲς ἦν, &c. *Unde nobis constat Socratem Telauge meliori constitutione præditum fuisse? Non enim satis est eum clariori morte occubuisse, aut peritiùs cum Sophistis disputasse, & patientiùs in frigore pernoctasse, & Salaminium abducere jussum, fortiter repugnasse, ac in viis superbiùs incessisse, de quo maximè dubitari potest an verum id fuerit.*

Τῶν δέκα στρατηγῶν] Consentit circa numerum Plato in Apologia. at Xenophon lib. I. τῶν ἀπομνημονευμάτων, novem tantùm fuisse ait. Decem quidem erant, sed novem tantùm fuerunt damnati.

Καὶ ἐθὸν αὐτῷ ἀποδρᾶναι τῆς εἱρκτῆς μὴ ἐθελῆσαι] In hanc rem insignis est Ciceronis locus Tusculan. Quæst. libro I. & quem nolim prætermittere, licèt eum protulerit Aldobrandinus: *His & talibus adductus Socrates nec patronum quæsivit ad judicium capitis: nec Judicibus supplex fuit, adhibuitque liberam contumaciam à magnitudine animi ductam, non à superbia: & supremo vitæ die de hoc ipso multa disseruit; & paucis ante diebus cùm facile educi posset e custodia, noluit, & cùm penè manu jam mortiferum illud teneret poculum, loquutus ita est, ut non ad mortem trudi, verùm in cœlum videretur ascendere.*

Ἐν' ἐμαυτῷ ὑποδήματα ποιησαίμην, καὶ καταγέλαστος, &c.] Lege cum Casaubono, μὴ καὶ καταγέλαστος ἂν ἦν λαβών. Etiam Socratem Alcibiadi munera remisisse, scripsit Ælianus Variæ Histor. IX. 29. Ὅτι ἐφιλοτιμήσατο Ἀλκιβιάδης δῶρα πολλὰ πέμψαι Σωκράτει. καὶ οὖν Ξανθίππης καταπλαγείσης τὰ πεμφθέντα, καὶ ἀξιούσης λαβεῖν αὐτά, ὁ δὲ ἔφη, Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τῇ φιλοτιμίᾳ τῇ τοῦ Ἀλκιβιάδου παραταξώμεθα, μὴ λαβεῖν τὰ πεμφθέντα, φιλοτιμησάμενοι. *Alcibiades ambitione quadam munificus, complura, magnaque munera Socrati dono misit. Cùm ergo Xanthippe admiraretur donorum amplitudinem, & ea cuperet accipere, Socrates dixit: Quin & nos certemus liberalitate cum Alcibiade, & ea quæ ab ipso mittuntur non capiamus, ad declarandam & nostram animi magnitudinem.* Sed & Stobæus serm. I. De prudentia: Σωκράτης ὁ φιλόσοφος, πολλὰ τῶν φίλων αὐτῷ πεμπόντων, ἐπειδὴ μηδὲν δεχόμενος, ἐπὶ τούτῳ παρὰ Ξανθίππης ἐμέμφετο, ἔφη, Ἂν τὰ διδόμενα πάντα ἑτοίμως λαμβάνωμεν, οὐδ' αἰτοῦντες τοὺς δώσοντας ἕξομεν. *Socrates Philosophus, objurgatus ab Uxore Xanthippe, quòd multa missitantibus amicis, nihil acciperet, dixit; Si omnia quæ offeruntur, statim acciperemus, ne si peteremus quidem imposterum, ut darent, habituri essemus.* Etiam Alcibiades ipse, in Convivio, Socratem ait difficiliùs pecuniis, quàm Ajacem ferro domari posse. Invulnerabilem fuisse Ajacem, præterquam in cervice, Fabulæ narrant.

25 Πολλάκις δ' ἀφορῶν εἰς τὰ πλήθη τῶν πιπρασκομένων, &c.] Paulò aliter Cicero Tuscul. Quæst. libro V. *Socrates in pompa cum magna vis auri argentique ferretur, Quàm multa non desidero, inquit.* Hujus dicti meminit & Philo Judæus libro, Ὅτι ἄτρεπτον τὸ θεῖον, p. 212. editionis Turnebianæ, τῶν παλαιῶν τινὰ λόγος ἔχει θεασάμενον ἐσταλμένην πολυτελῆ πομπήν, πρός τινας τῶν γνωρίμων, ἀποδόντα εἰπεῖν, ὦ ἑταῖροι, ἴδετε ὅσων χρείαν οὐκ ἔχω, διὰ βραχείας φωνῆς μέγιστον καὶ οὐράνιον ὡς ἀληθῶς ἐπάγγελμα αὐχήσαντα. Quod dictum, cur Diogeni Cynico tribuerit auctor Indicis in Philonem Judæum ex editione Hadriani Turnebi, ignoramus.

Ἐκεῖνα ἀνεφθέγγετο τὰ ἰαμβεῖα, Τὰ δ' ἀργυρώματ' ἐστίν, &c.] Cujus sint isti Jambi, dicat alius. De voce ἀργυρώματα, dicimus infrà ad Arcesilam.

Ὑπερεφρόνει δὲ καὶ Ἀρχελάου τοῦ Μακεδόνος] Qua de re disputat Seneca lib. V. de Beneficiis cap. 6. *Archelaus Rex Socratem rogavit, ut ad se veniret. Dixisse Socrates traditur, Nolle se ad eum venire, à quo acciperet beneficia, cum reddere illi paria non posset:* & cetera; quæ vide; est enim locus prolixior. Meminit & Aristoteles Rhetor. II. 23. καὶ διὸ Σωκράτης οὐκ ἔφη βαδίζειν ὡς Ἀρχέλαον. ὕβριν γὰρ ἔφη εἶναι, τὸ μὴ δύνασθαι ἀμύνεσθαι ὁμοίως εὖ παθόντα, ὥσπερ καὶ κακῶς. *Et caussa, quamobrem Socrates negavit ire ad Archelaum: contumeliam enim esse dixit, non posse referre eum qui accepit beneficium, perinde ac eum qui injuriam.* De Perdicca non de Archelao, rem narrat Marcus Antoninus Imperator τῶν εἰς ἑαυτὸν libro XI. sectione 25. τῷ Περδίκκᾳ ὁ Σωκράτης, περὶ τοῦ μὴ ἔρχεσθαι παρ' αὐτὸν; ἵνα, ἔφη, μὴ τῷ κακίστῳ ὀλέθρῳ ἀπόλωμαι. τουτέστι, μὴ εὖ παθὼν, οὐ δυνηθῶ ἀντευποιῆσαι. *Perdiccæ accersenti excusabat se Socrates: ne pessimo, inquit, exitio peream, cum gratiam collatam referre non potero.*

Καὶ Σκῶπα τοῦ Κρανωνίου, καὶ Εὐρυλόχου τοῦ Λαρισσαίου] Emendandus ex Laërtio Libanius Declamat. XXIX. πολλῶν παρ' αὐτοῖς ἐκπεπληγμένων τὴν ἀρετὴν Σωκράτους· νομίζοντες πρέπειν ταῖς ἐξουσίαις αὐτῶν καὶ ταύτην τὴν θέαν. καὶ διὰ τοῦτο ἐκάλει μὲν ὁ Εὐρύλοχος ὁ Καρύστιος (lege ὁ Λαρισσαῖος) ἐκάλει δὲ Σκόπας ὁ Καρανιος, (lege ὁ Κρανώνιος) οὐχ ἥκιστα δὲ ὁ Μακεδόνων ἄρχων, Ἀρχέλαος. Sed ex Libanio emendandus vicissim Laërtius: apud quem vitiosè Σκῶπα pro Σκόπα. Σκόπα quoque Codex Laërtianus Regiæ Bibliothecæ, & ita hic legendum jam monuerat Casaubonus. Etiam Σκόπας scriptum est apud Polybium libro V. & Lucianum in Lexiphane. Alius est autem Scopas ille Cranonius de quo hîc Laërtius, à Scopa Cranonio Simonidis æquali, de quo Cicero libro II de Oratore & Quintilianus lib. XI. cap. 2. Ceterùm hæc verba, Σκῶπα τοῦ κρανωνίου καὶ Εὐρυλόχου τοῦ Λαρισσαίου, perperam interpretatus est Aldobrandinus, *Scopam Cranonii & Eurylochum Larissæi filium:* significant enim, ut rectè Vetus Interpres, *Scopam Cranonium, Eurylochumque Larissæum.* Theocriti Scholiastes ad Idyllium XVI. 36. οἱ δὲ Σκοπάδαι, Κρανώνιοι τὸ γένος. Κράνων δὲ, πόλις Θεσσαλίας, ὅθεν Σκόπας ὁ Κρανώνιος, Κρέοντος καὶ Ἐχεκρατίας υἱός. καὶ Σιμωνίδης ἐν Θρήνοις· Σκοπάδαι οὖν οἱ Θεσσαλοί. Quintilianus dicto loco: *Tum Simo-*

nides dicitur; memor ordinis quo quisque discubuerat; corpora suis reddidisse. Est autem magna inter Auctores dissensio, Glaucone Carystio, an Leocrati, an Agatharcho, an Scopa scriptum sit id carmen: & Pharsali fuerit hæc domus, ut ipse quodam loco significare Simonides videtur, atque Apollodorus, & Eratosthenes, & Euphorion, & Larissæus Eurypylus tradiderunt: an Granone, (corrige *Cranone*) *ut Apollas Callimachus, quem sequutus Cicero hanc famam latiùs fudit. Scopam, nobilem Thessalum, periisse in eo convivio constat. adjicitur sororis filius. putant & ortos plerosque ab illo Scopa, qui major ætate fuerit*, &c.

Εὔτακτός τε ἦν τὴν δίαιταν οὕτως, ὥστε πολλάκις Ἀθήνησι λοιμῶν γινομένων μόνος οὐκ ἐνόσησε] Idem legas apud Gellium libro II, Noct. Att. cap. 1. *Temperantiâ quoque eum fuisse tantâ traditum est, ut omnia ferè vitæ suæ tempora valetudine inoffensâ vixerit. In illius etiam pestilentiæ vastitate, quæ in bello Peloponnesiaco imprimis ipsam Atheniensium civitatem internecino genere morbi depopulata est, is parcendi moderandique rationibus dicitur & à voluptatum labe cavisse, & salubritates corporis retinuisse, ut nequaquam fuerit communi omnium cladi obnoxius.* Meminit & Ælianus Variæ Histor. XIII. 17. ὅτι τὸ Σωκράτους σῶμα ἐπεπίστευτο κόσμιον, καὶ σωφροσύνης ἐγκρατὲς γεγονέναι. καὶ ταύτῃ ἐνόσουν Ἀθηναῖοι πανδημεί· καὶ οἱ μὲν ἀπέθνησκον, οἱ δὲ ἐπιθανατίως εἶχον. Σωκράτης δὲ μόνος οὐκ ἐνόσησε. De hac pestilentia Thucydides, libro II. & Lucretius, libro VI.

26 Φησὶ δ' Ἀριστοτέλης δύο γυναῖκας αὐτὸν ἀγαγέσθαι, &c.] Hoc Aristotelem tradidisse ἐν τῷ περὶ εὐγενείας, discimus ex Athenæo Dipnos. lib. XIII. & ex Plutarcho in Aristide, qui addit, εἰ δή τὸ περὶ εὐγενείας βιβλίον ἐν τοῖς γνησίοις Ἀριστοτέλους θετέον. De Socrate, idem testantur Callisthenes, Demetrius Phalereus, Satyrus Peripateticus: negat Panætius, teste eodem Athenæo, cujus verba non prætermittenda sunt, utpote quæ ad hunc Laërtii locum maximè faciunt: ἐν δὲ Ἀθήναις πρῶτος Κέκροψ μίαν ἑνὶ ἔζευξεν, ἀνέδην τὸ πρότερον οὐσῶν τῶν συνόδων, καὶ κοινογαμιῶν ὄντων. διὸ καὶ ἔδοξέ τισι διφυὴς νομισθῆναι, οὐκ εἰδότων τῶν πρότερον διὰ τὸ πλῆθος τὸν πατέρα. ἐκ τούτων οὖν τις ὁρμώμενος μέμψαιτ' ἂν τοὺς περιτιθέντας Σωκράτει δύο γαμετὰς γυναῖκας, Ξανθίππην, καὶ τὴν Ἀριστείδου Μυρτώ, οὐ τοῦ Δικαίου καλουμένου, (οἱ χρόνοι γὰρ οὐ συγχωροῦσιν) ἀλλὰ τοῦ τρίτου ἀπ' ἐκείνου. εἰσὶ δὲ Καλλισθένης, Δημήτριος ὁ Φαληρεύς, Σάτυρος ὁ Περιπατητικὸς, Ἀριστόξενος· οἷς τὸ ἐνδόσιμον Ἀριστοτέλης ἔδωκεν, ἱστορῶν τοῦτο ἐν τῷ περὶ εὐγενείας. εἰ μὴ ἄρα συγκεχωρημένον κατὰ ψήφισμα τοῦτο ἐγένετο τότε διὰ σπάνιν ἀνθρώπων ὥστ' ἐξεῖναι καὶ δύο ἔχειν γυναῖκας τὸν βουλόμενον. ὅθεν καὶ τοὺς τῆς Κωμῳδίας ποιητὰς ἀποσιωπῆσαι τοῦτο, πολλάκις τοῦ Σωκράτους μνημονεύοντας. παρέθετο δὲ περὶ τῶν γυναικῶν ψήφισμα Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος, ἀντεῖπε δὲ τοῖς λέγουσι περὶ τῶν Σωκράτους γυναικῶν Παναίτιος ὁ Ῥόδιος. *Athenis primus Cecrops unam esse unius, edicto sanxit, cùm antea licenter ac inverecundè cum viris feminæ congrederentur, & nuptiæ communes essent. Quamobrem eum quidam fuisse putarunt duplicis naturæ, cum nescirent illi prisci, ob coitus promiscuos, quis sibi esset pater. His positis, non injuriâ quispiam illos arguat, qui uxores duas Socratem habuisse prodiderunt, Xanthippen nimirum, & Myrto, Aristidis, non cognomento Justi filiam (repugnant enim tempora) sed ejus qui ab ipso tertius fuit. Auctores ejus rei sunt, Callisthenes, Demetrius Phalereus, Satyrus Peripateticus, Aristoxenus: quos ad id scribendum provocavit Aristoteles, qui libro De nobilitate, literis id mandaverit: nisi fortassis Plebiscito fuerit tum concessum ob civium raritatem, volentibus uxores habere duas ut liceret, ideoque prætermissum id à Comicis fuisse, quamvis Socratis crebro meminerint. De uxoribus Hieronymus Rhodius Plebiscitum adscripsit. Iis qui de duabus Socratis uxoribus scripserunt, contradicit Panætius Rhodius.* Panætius ille, ut hoc obiter dicam, ἱκανῶς πρὸς τούτους ἐν τοῖς περὶ Σωκράτους ἀντείρηκε, ut loquitur Plutarchus in Pericle. Meminit duarum uxorum Socratis & Cyrillus, & Theodoritus, & Auctor Dialogi, qui *Alcyon* inscribitur.

Ἐξ ἧς αὐτῷ γενέσθαι Λαμπροκλέα] Cum quo ludentem ab Alcibiade deprehensum, narrat Ælianus Variæ Hist. XII. 15. Etiam Cyrillus, loco proximè afferendo, Lamproclem Socrati ex Xanthippa natum ait.

Δευτέραν δὲ Μυρτώ, τὴν Ἀριστείδου τοῦ δικαίου θυγατέρα. ἣν καὶ ἄπροικον λαβεῖν] Legendum puto τὴν Ἀριστείδου τοῦ Δικαίου θυγατριδῆν. ἣν καὶ ἄπροικον λαβεῖν. Cyrillus contra Julianum libro VI. δύο δὲ σχεῖν γυναῖκας ἅμα, Ξανθίππην μὲν πολῖτιν, καὶ κοινοτέραν πως· Μυρτὼ δὲ, Ἀριστείδου θυγατριδῆν, τοῦ Λυσιμάχου. καὶ τὴν μὲν Ξανθίππην προσπλακεῖσαν λαβεῖν, ἐξ ἧς ὁ Λαμπροκλῆς ἐγένετο· τὴν δὲ Μυρτὼ γαμηθεῖσαν, ἐξ ἧς Σωφρονίσκος καὶ Μενέξενος. Eadem, atque iisdem verbis, legere est ex Porphyrio in Vita Socratis, apud Theodoritum Sermone XII. de Virtute activa ad Græcos infideles. Adde Athenæi locum suprà laudatum. Suidas cum Laërtii codicibus consentit.

Σωφρονίσκον καὶ Μενέξενον] Ita quoque Cyrillus, & Theodoritus. at Suidas, Σωφρονίσκον καὶ Μενέδημον, ἢ Μενέξενον.

Σάτυρός τε καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος] Athenæus loco laudato.

Διὰ τὸ λειπανδρεῖν] διὰ σπάνιν ἀνθρώπων, apud Athenæum.

Γαμεῖν μὲν ἀστὴν μίαν, παιδοποιεῖσθαι δὲ καὶ ἐξ ἑτέρας] ἐξ ἑταίρας legendum contendebat Vir amplissimus Claudius Sarravius, Senator Parisiensis. Et sanè Heraclides Ponticus apud Plutarchum in Solone: ἐκεῖνο δ' ἤδη σφοδρότερον, τοῦ μηδὲ τοῖς ἐξ ἑταίρας γενομένοις ἐπάναγκες εἶναι τοὺς πατέρας τρέφειν. Nihil tamen mutandum existimo. ἐξ ἑτέρας, etiam apud Athenæum.

Ἦν δ' ἱκανὸς καὶ τῶν σκωπτόντων αὐτὸν ὑπερορᾶν] Vide omnino Ælianum Variæ Historiæ libro I. capite 13.

Καὶ ἐσεμνύνετο ἐπὶ τῇ εὐτελείᾳ] Xenophon Memorabilium lib. I. οὕτω γὰρ εὐτελὴς ἦν ὥστ' οὐκ οἶδ' εἴ τις οὕτως ἂν ὀλίγα ἐργάζοιτο, ὥστε μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρκοῦντα. σίτῳ μὲν γὰρ τοσούτῳ ἐχρῆτο, ὅσον ἡδέως ἤσθιε. καὶ ἐπὶ τοῦτο οὕτω παρεσκευασμένος ᾔει, ὥστε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ σίτου ὄψον αὐτῷ εἶναι. ποτὸν δὲ πᾶν 27

ἡδὺ ἦν αὐτῷ, διὰ τὸ μὴ πίνειν, εἰ μὴ διψῴη. εἰ δέ ποτε κληθεὶς ἐθελήσειεν ἐπὶ δεῖπνον ἐλθεῖν, ὃ τοῖς πλείστοις ἐργωδέστατον, ὥστε φυλάξασθαι τὸ ὑπὲρ τὸν καιρὸν ἐμπίπλασθαι, τοῦτο ῥᾳδίως πάνυ ἐφυλάττετο. τοῖς δὲ μὴ δυναμένοις τοῦτο ποιεῖν συνεβούλευε φυλάττεσθαι τὰ πείθοντα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν, μηδὲ διψῶντας πίνειν, &c. *Nam usque adeo frugalis erat, ut haud sciam, num quis lucrum tam exiguum labore suo facere possit, quod non alendo Socrati sufficeret. Quippe cibi tantum sumebat, quantum jucundè comederet. Ad eum sic paratus accedebat, ut si desiderium opsonium ei esset. Etiam quivis potus ei gratus erat, propterea quòd non biberet, nisi sitiret. Si verò nonnumquam invitatus ad cœnam vellet accedere, tum id quod difficilimum est plurimis, cavere scilicet ne quis se repleat ulteriùs quàm commodum sit, ipse perquam facilè cavebat. Illis autem, qui hoc facere non possunt, auctor erat ab iis ut sibi caverent quæ suadent ut tametsi quis non esuriat, nihilominus tamen edat, ac non sitiens bibat.*

Μισθὸν τε οὐδένα εἰσεπράξατο] Xenophon Memorabilium lib. I. οὐ μὴν οὐδ' ἐρασιχρημάτους γε τοὺς συνόντας ἐποίει. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐπιθυμιῶν ἔπαυε, τοὺς δὲ ἑαυτοῦ ἐπιθυμοῦντας οὐκ ἐπράττετο χρήματα. *Ne avaros quidem efficiebat eos qui cum ipso versabantur. Nam & alios à libidinibus eos revocabat, & à studiosis sui pecuniam non exigebat.* rationem infrà reddimus. Aristippum Socraticorum primum à Discipulis mercedem exegisse, ait Laërtius in ejus Vita:

Καὶ ἔλεγεν, ἥδιστα ἐσθίων, ἥκιστα ὄψου προσδεῖσθαι] Socrates ipse apud Xenoph. Memorab. I. οὐκ οἶσθ' ὅτι ὁ μὲν ἥδιστα ἐσθίων, ἥκιστα ὄψου δεῖται· ὁ δὲ ἥδιστα πίνων, ἥκιστα τοῦ μὴ παρόντος ἐπιθυμεῖ ποτοῦ.

Ἀριστοφάνης μὲν οὕτως: Ὦ τῆς μεγάλης] In Nubibus videlicet: ubi hi versus ita leguntur:

Ὦ τῆς μεγάλης σοφίας ἐπιθυμήσας ἄνθρωπε παρ' ἡμῶν
Ὡς εὐδαίμων ἐν Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἕλλησι γενήσῃ,
Εἰ μνήμων εἶ καὶ φροντιστὴς, καὶ τὸ ταλαίπωρον ἔνεστιν
Ἐν τῇ ψυχῇ καὶ μὴ κάμνεις, μήθ' ἑστὼς, μήτε βαδίζων,
Μήτε ῥιγῶν ἄχθει λίαν, μήτε γ' ἀριστᾶν ἐπιθυμεῖς,
Οἴνου τ' ἀπέχῃ, καὶ γυμνασίων, καὶ τῶν ἄλλων ἀνοήτων.

28 Ἀμειψίας δ' ἐν τρίβωνι παράγων] Vide hîc Casaubonum; qui rectè παρεισάγων emendavit: quam lectionem & in ora libri Christianus Florens annotaverat. Amipsias, Comicus fuit, Aristophani σύγχρονος, & ab eo derisus. Κωμικὸν ὑπόψυχρον Suidas appellat in Φρύνιχος. Scripserat Comœdiam, adversus Socratem, ut nos docet Aristophanis Scholiastes, teste Casaubono. Ex ea desumptos esse hos tres versus (quatuor debuit dicere) verisimili conjectura Casaubonus existimabat. Sed quod nomen fuerit huic fabulæ incertum est. ἐν Τρίβωνι vertit Aldobrandinus *in Tribone*; quasi Τρίβων nomen esset dramatis: at Ambrosius *palliatum inducens*: & rectiùs fortasse: sequitur enim in versibus Amipsiæ: πόθεν ἄν σοι χλαῖνα γένοιτο; Amipsias ἐν Σφενδόνῃ citatur Athenæo & Polluci: pro quo interdum scriptum esse ἐν Φείδωνι, aut Φένδωνι, monet Casaubonus. Scripserat & Κωμαστὰς, teste Aristophanis Scholiaste in Avium Argumento; & Κόννον, sive Κόνον, teste eodem Scholiaste in Argumento Nubium, necnon Olympiadum Scriptore. Crediderim hanc postremam fabulam contra Socratem scriptam fuisse; siquidem Κόννος, sive Κόνος, Socratis Magister fuit in Musicis. Cicero epistolâ illâ verecundâ ad Pætum; ubi de libertate loquendi Stoïcorum: *Socratem fidibus docuit nobilissimus fidicen. Is Connus vocitatus est.* Suidas: ἐμάνθανε δὲ κιθαρίζειν παρὰ Κόνῳ. Meminit & Plato in Menexeno, & Maximus Tyrius Dissert. XXII. Hæc scripseram cum in Ferrarium incidi, parte 2. libro 4. cap. 16. de Re Vestiaria, hunc Laërtii difficillimum & corruptissimum locum declarantem & emendantem. Eum ibi vide.

Οὗτος μέντοι πεινῶν οὕτως οὐπώποτ' ἔτλη κολακεῦσαι] Versus est Amipsiæ, quo tribus prioribus respondebatur: quod mirum non vidisse Casaubonum; alios enim Interpretes nihil moror.

Καὶ Ἀριστοφάνης λέγων οὕτως, ὅτι, &c.] Hi duo versus ita hodie leguntur in Nubibus Aristophanis,

Ὅτι βρενθύει τ' ἐν ταῖσιν ὁδοῖς, καὶ τὠφθαλμὼ παραβάλλεις
Κ' ἀνυπόδητος κακὰ πόλλ' ἀνέχῃ, κἀφ' ἡμῖν σεμνοπροσωπεῖς.

Legitur παραβάλλεις apud Athenæum. Sed παραβάλλει rectum est: Atticè, in præsenti Indicativi medii, pro παραβάλλῃ.

Βρενθύει] Helladius apud Photium: βρενθύεται δὲ, τὸ ἀλαζονεύεται· γέγονε δὲ ἀπὸ τοῦ βρένθιον, ὅ ἐστι μύρον· οἱ γὰρ ἀλαζονευόμενοι καὶ βρενθυόμενοι, μύροις χρῆσθαι εἰώθεισαν. Idem legas apud Thomam Magistrum.

Κ' ἀνυπόδητος] Quod ei objicit Antiphon apud Xenophontem lib. I. Memorab. καὶ ἱμάτιον ἠμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς. *Neque tantùm veste vili, sed eadem quoque per æstatem & hyemem indueris, & semper calceis tunicaque cares.* Et quo respexit Dio Chrysostomus in Orat. LXV. Σωκράτην διαφθείρειν τοὺς νέους ἔφασαν· εἰς τὸ θεῖον ἀσεβεῖν. καὶ οὐκ εἶπον ταῦτα μόνον· ἧττον γὰρ ἂν ἦν. ἀλλὰ καὶ ἀπέκτειναν αὐτὸν, ἀνυποδησίας δίκην λαμβάνοντες. *Socratem dixerunt corrumpere juvenes, & impium esse adversus Deos. Nec solùm hæc dixerunt, (minimum enim hoc fuisset) verum etiam occiderunt eum; pœnas sumentes, quòd nudis pedibus incessisset.*

Καὶ τοι ἐνίοτε πρὸς τοὺς καιροὺς ἁρμοττόμενος, καὶ λαμπρὰ ἠμπίσχετο] Ælianus Var. Historiæ lib. IV. cap. II. Διογένης ἔλεγε καὶ τὸν Σωκράτη αὐτὸν τρυφῆσαι· περιεργάσθαι γὰρ καὶ τῷ οἰκιδίῳ, καὶ τῷ σκιμποδίῳ, καὶ ταῖς βλαύταις δὲ (meliùs βλαύταις) αἷς ὑπέδουν ἐχρῆτο Σωκράτης ἔστιν ὅτε. *Diogenes etiam ipsum Socratem deliciari solitum ajebat, & lautius vel curiosiùs quàm par esset sibi comparasse domunculam; & lecticam; item crepidas, quibus aliquando solebat uti.*

Παρ' Ἀγάθωνα βαδίζων] Platonis verba, loquentem Socratem introducentis in Convivio, hæc sunt: ταῦτα δὴ ἐκαλλωπισάμην, ἵνα καλὸς πρὸς καλὸν ἴω. καλλωπίζεσθαι enim, est κοσμεῖσθαι.

Ξενίας δίκην] Ξενοκτονίας rectè Muretus: quem vide 29
Var. Lect. IX. 20. ξενοφονίας etiam Florens Christianus in ora libri. Vide & Casaubonum hîc, atque Aldobrandinum.

Καὶ τὸν Λύσιν, &c. *ἐνέτρεψε δὲ καὶ Λαμπροκλέα*, &c. *καὶ Γλαύκωνα*, &c. *Χαρμίδη δὲ*, &c.] Vide Aldobrandinum hos omnes Laërtii locos locis Platonis & Xenophontis confirmantem.

30 *Ἐπῆρε δὲ καὶ εἰς φρόνημα Ἰφικράτη τὸν στρατηγὸν, δείξας αὐτῷ τοῦ κουρέως Μίδου ἀλεκτρυόνας ἀντίον τῶν Καλλίου πτερυξαμένους*] Athenienſes ex lege publicè in theatro gallos gallinaceos & coturnices committebant. Vide Petitum ad Leges Atticas. Pro *Μίδου*, legendum *Μειδίου*, patet ex his Platonis verbis in Alcibiade priore: *ἀλλὰ πρὸς Μειδίαν σε δεῖ τὸν ὀρτυγοτρόφον ἀποβλέπειν*, &c.

Καὶ αὐτὸν Γλαυκωνίδης ἠξίου τῇ πόλει περιποιεῖν, καθάπερ φασιανὸν ὄρνιν, ἢ ταὼ] Locus obſcurus, & meo judicio mutilus. An legendum, *καὶ αὖ τὸν Γλαυκωνίδην ἠξίου τὴν πόλιν περιποιεῖν, καθάπερ φασιανὸν, ὄρνιν, ἢ ταὼ*? Id eſt, *Atque etiam Glauconidem eâdem curâ civitatem conſervare jubebat, quâ & phaſianos, & gallos, & pavones conſervaret.* *ὄρνις*, peculiariter de gallinaceo genere uſurpari conſtat. Conſtat quoque plurimos Veterum magno ſtudio hujuſcemodi aves aluiſſe. M. Aurelius libro I. *παρὰ Διογνήτου τὸ ἀκενόσπουδον*, &c. *καὶ τὸ μὴ ὀρτυγοτροφεῖν*, &c. apud Suidam ſcriptum eſt *ὀρτυγοκοπεῖν*. Legi poſſet, *καθάπερ φασιανὸν ὄρνιν*, conjunctim, ad differentiam *τῶν φασιανῶν ἵππων*. Phrynichus in Ecloga Vocum Atticarum: *φασιανοὶ, ἵπποι· φασιανικοὶ δὲ, ὄρνεις.*

Τὰ μὲν ἕκαστον] Corrige *τὸ μὲν ἕκαστον*.

Αἰσχρολογίαν] *Μικρολογίαν*, vel *γλισχρολογίαν*, reponendum rectè vidit Muretus loco laudato: & ita MSS. quidam. *ἀκριβολογίαν*, Heraldus in ora libri.

Καὶ τὸ κάλλος ὑπερεῖδεν Ἀλκιβιάδου, κατά τινας] Fatetur Alcibiades ipſe apud Platonem in Convivio.

31 *Καὶ ἐπῄνει σχολὴν, ὡς κάλλιστον κτημάτων, καθὰ καὶ Ξενοφῶν ἐν Συμποσίῳ φησίν*] Idem teſtatur Ælianus Variæ Hiſtoriæ x. 14. *Σωκράτης ἔλεγεν, ὅτι ἡ ἀργία ἀδελφὴ ἐλευθερίας ἐστί· καὶ μαρτύριον ἔλεγεν, ἀνδρειοτάτους καὶ ἐλευθεριωτάτους Ἰνδοὺς καὶ Πέρσας. ἀμφοτέρους δὲ πρὸς χρηματισμὸν ἀργοτάτους εἶναι. Φρύγας δὲ καὶ Λυδοὺς, ἐργαστικωτέρους, δουλεύειν δέ.* *Socrates dicebat ſororem libertatis eſſe ceſſationem: teſteſque hujus rei adducebat Indos & Perſas, populos fortiſſimos & maximæ libertatis, qui utrique ſegniſſimi eſſent ad negotia: Phrygas verò & Lydos, ad opus faciendum promptiſſimos eſſe, qui in ſervitute degerent.* Valerius Maximus libro & cap. 8. ubi de ocii laudibus: *Idque vidit, cui nulla pars ſapientiæ obſcura fuit, Socrates: ideoque non erubuit tunc, cùm interpoſita arundine cruribus ſuis, cum parvulis filiolis ludens, ab Alcibiade riſus eſt*: qua de re ſuprà ex Æliano. Plura de ocio etiam nos ſuprà ad Solonem. Ceterùm, à dicto Socratis non longè abit Craſſi dictum illud elegans, quod refert Tullius libro II. de Oratore: *Mihi enim liber eſſe non videtur, qui non aliquando nihil agit.*

Ἔλεγε δὲ καὶ ἓν μόνον ἀγαθὸν εἶναι, τὴν ἐπιστήμην· καὶ ἓν μόνον κακὸν, τὴν ἀμαθίαν] Tamen ſe id unum ſcire quòd nihil ſciret, dicebat. Sed quo modo hæc ſint intelligenda, optimè explicat Franciſcus Carpentarius in Vita Socratis.

Ἐπ' οἰκήματος] Vide Aldobrandinum.

32 *Ἀλλὰ καὶ λυρίζειν ἐμάνθανεν ὅτε καιρός.*] Lego *ἀλλὰ καὶ λυρίζειν ἐμάνθανεν ἤδη γηραιός.* Suidas: *ἐμάνθανε δὲ καὶ κιθαρίζειν παρὰ Κόννῳ, γέρων ἤδη ὤν. σκωφθεὶς δὲ, τὸ Σόλωνος, ὀψιμαθὴς μᾶλλον ἢ ἀμαθὴς, εἶπεν.* Valerius Maximus VIII. 7. *Socratem etiam conſtat ætate provectum fidibus tractandis operam dare cœpiſſe; ſatius judicantem ejus artis uſum ſerò quàm numquam percipere*, &c. Quintilianus I. 17. *Quid de Philoſophis loquor? quorum fons ipſe Socrates jam ſenex inſtitui Lyrâ non erubeſcebat.* Sextus Empiricus lib. VI. adverſus Mathematicos: *Σωκράτης καίπερ βαθύγηρως ἤδη γεγονὼς, οὐκ ᾐδεῖτο πρὸς Λάμπωνα τὸν κιθαριστὴν φοιτῶν· καὶ πρὸς τὸν ἐπὶ τούτῳ ὀνειδίσαντα, λέγειν, ὅτι κρεῖττόν ἐστιν ὀψιμαθῆ μᾶλλον, ἢ ἀμαθῆ διαβάλλεσθαι.* Ubi obiter obſerva, Lamponem vocari Socratis Magiſtrum in Muſicis, qui à Platone, à Cicerone, à Maximo Tyrio, à Suida, ab aliis, Connus appellatur. Sed & obiter moneo, pro *Λάμπωνα* legendum omnino *Λάμπρον*. Lampri Muſici mentio eſt apud Platonem in Menexeno; ubi Socrates facile eſſe ait, Athenis Athenienſes laudare; non ei modò qui præſtantes Magiſtros nactus ſit, quales ipſe habuerat, in Rhetoricis quidem Aſpaſiam, celeberrimam illam feminam; in Muſicis verò, Connum, Metrobii filium; ſed ei etiam qui minùs bonos, ut Muſices Lamprum, Rhetorices Antiphontem. ΜΕ. *τίς αὕτη, ἢ δηλονότι Ἀσπασίαν λέγεις;* ΣΩ. *λέγω γάρ· καὶ Κόννον γε τὸν Μητροβίου, οὗτοι γάρ μοι δύο εἰσὶ διδάσκαλοι ὁ μὲν, μουσικῆς· ἡ δὲ, ῥητορικῆς*, &c. *ἀλλὰ καὶ ὅστις ἐμοῦ κάκιον ἐπαιδεύθη, μουσικὴν μὲν ὑπὸ Λάμπρου παιδευθεὶς, ῥητορικὴν δὲ ὑπ' Ἀντιφῶντος τοῦ Ῥαμνουσίου*, &c. Atque inde ſuſpicari quis poſſet memoriâ lapſum fuiſſe Sextum Empiricum, cùm Socratem jam ſenem, ut muſicam addiſceret, ad Lamprum itaſſe ſcripſit: neque enim veroſimile eſt virum ſapientiſſimum ſibi elegiſſe Magiſtrum imperitum. Lampri tamen, ut boni Muſici, videtur meminiſſe Ariſtoteles Politicon libro VII. *Διὸ καὶ νομίζουσιν ἄνθρωποι τῆς εὐδαιμονίας αἴτια τὰ ἐκτὸς εἶναι τῶν ἀγαθῶν. ὥσπερ εἴτις τοῦ κιθαρίζειν Λάμπρον καλῶς, αἰτιῷτο τὴν λύραν μᾶλλον τῆς τέχνης.* Ita enim hunc locum feliciter emendavit Criticorum longè elegantiſſimus Muretus Var. Lect. IX. 5. pro eo quod vulgo legitur *εἰ τοῦ κιθαρίζειν λαμπρὸν καὶ καλῶς*, &c. Quin & apud Athenæum lib. XI. capite ultimo, Plato reprehenditur quòd in Menexeno, Hippiæ Eleo non tantum illudit, ſed etiam Antiphonti Rhamnuſio, & Lampro Muſico.

Ἔτι τε ὠρχεῖτο συνεχῶς, &c.] Lucianus de Saltatione: *ὁ Σωκράτης δὲ, σοφώτατος, εἴγε πιστευτέον τοῦτο περὶ αὐτοῦ λέγοντι τῷ Πυθίῳ, οὐ μόνον ἐπῄνει τὴν ὀρχηστικὴν, ἀλλὰ καὶ ἐκμαθεῖν αὐτὴν ἠξίου, μέγιστον νέμων εὐρυθμίᾳ καὶ εὐμουσίᾳ, καὶ κινήσει ἐμμελεῖ καὶ εὐσχημοσύνῃ τοῦ κινουμένου. καὶ οὐκ ᾐδεῖτο γέρων ἀνὴρ, ἓν τῶν σπουδαιοτάτων μαθημάτων καὶ τοῦτο ἡγούμενος εἶναι. καὶ ἔμελλε γε ἐκεῖνος περὶ ὀρχηστικὴν οὐ μετρίως σπουδάζεσθαι, ὅσγε καὶ τὰ μικρὰ οὐκ ὤκνει μανθάνειν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ διδασκαλεῖα τῶν αὐλητρίδων ἐφοίτα, καὶ παρ' ἑταίρας γυναικὸς οὐκ ἀπηξίου σπουδαῖόν τι ἀκούειν τῆς Ἀσπασίας.* *Verùm Socrates, vir ſapientiſſi-*

mus, si hoc de ipso dicenti Pythio est credendum, non modò laudavit artem saltandi, sed eam etiam discere voluit, cum concinnitati, elegantiæ, motui decenti, ejusque quod movetur venustati plurimum tribueret. Nec veritus est ætate jam grandior saltationem inter maximè serias disciplinas habere: nec ei perdiscendæ parum erat operæ impensurus, quem etiam leviora discere non piguit: sed Tibicinarum quoque scholas frequentavit; neque à meretrice muliere Aspasia serium quippiam audire dedignatus est. Meminit & Plutarchus libro de Sanitate tuenda.

Ἔλεγε δὲ καὶ προσημαίνειν τὸ δαιμόνιον τὰ μέλλοντα αὐτῷ] Genii Socratis meminerunt, Plato in Theage & in Theæteto; Xenophon, in Apologia; Cicero, I. de Divinatione; Cyprianus, de Idolorum vanitate; Minutius, in Octavio; Ælianus, Variæ Historiæ XVIII. I. Clemens Alexandrinus, Στρωματέων libro I. Tertullianus, de Anima; Suidas, in Σωκράτης: & quis non? At de eo scripsere libro peculiari Plutarchus, Apuleius, Maximus Tyrius.

Τό, τε εὖ ἄρχεσθαι, μικρὸν μὲν μὴ εἶναι, παρὰ μικρὸν δέ] Optimè hunc locum interpretatur Aldobrandinus.

Καὶ εἰδέναι μὲν μηδὲν, πλὴν αὐτὸ τοῦτο εἰδέναι] Cicero Academ. Quæst. lib. I. *Hic in omnibus fere sermonibus, qui ab iis qui illum audierunt, perscripti varie & copiose sunt, ita disputat, ut nihil affirmet ipse, refellat alios; nihil se scire dicat, nisi id ipsum: eoque præstare ceteris, quod illi, quæ nesciant, scire se putent, ipse se nihil scire id unum sciat: ob eamque rem se arbitrari ab Apolline omnium sapientissimum esse dictum. quòd hæc esset una hominis sapientia, non arbitrari sese scire quod nesciat.* Et ad finem ejusdem libri: *Cum Zenone, inquam, ut accepimus, Arcesilas sibi omne certamen instituit, non pertinaciâ aut studio vincendi, ut mihi quidem videtur, sed earum rerum obscuritate, quæ ad confessionem ignorationis adduxerant Socratem, velut jam ante Socratem, Democritum, Anaxagoram, Empedoclem, omnes pæne Veteres.* Ita legendus hic locus, ex optima Mureti emendatione. Lucianus in Hermotimo: ὁ Σωκράτης, ὃς ἐκεκράγει πρὸς ἅπαντας, οὐχ ὅπως μὴ, ἀλλὰ μηδ' ὅλως εἰδέναι τι, ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι οὐκ οἶδε. *Socrates, qui magna voce apud omnes professus est, non se omnia, sed prorsus nihil scire, nisi hoc solum, quòd nihil sciret.* Poëta Anonymus:

Nil scio: vel si fortè scio, me nescio scire
Quod scio. Socraticè me scio scire nihil.

Atque inde est quòd interrogaret, non responderet Socrates. Aristoteles Sophist. Elench. lib. II. cap. 34. Σωκράτης ἠρώτα, οὐκ ἀπεκρίνετο· ὡμολόγει γὰρ μὴ εἰδέναι. Inde est quoque quòd à Discipulis mercedem non acciperet. Aristophanis Scholiastes, ad hos versus è Nubibus,

Οὗτοι διδάσκουσ' ἀργύριον ἤν τις διδῷ,
Λέγοντα νικᾶν καὶ δίκαια κἄδικα·

καὶ τοῦτο ψεῦδος, διαβολῆς χάριν· οὐδεὶς γὰρ μισθὸν ἐτέλει Σωκράτει· ἐπεὶ ἐκεῖνος ἔφασκε μηδὲν εἰδέναι. διόπερ καὶ ὑπὸ Πυθίου σοφὸς ἐκρίθη. τοῦτο γὰρ αὐτοῦ πρῶτον ἔκρινεν εἶναι σοφὸν, τὸ γνωρίσαι ὅτι μηδὲν οἶδε. πᾶς οὖν ἂν μισθὸν ἐπράττετο παρὰ τῶν συνόντων, ὁ λέγων περὶ αὐτοῦ, ὅτι οὐδὲν οἶδα. Similiter Isidorus Pelusiota, epistolâ 241. ἐγὼ δὲ οἶδα σαφῶς, ὅτι οὐδὲν οἶδα.

Τούς τε τὰ ὥρια ἐωνημένους, &c.] Lege ἄωρια· *intempestivos fructus.*

Ἐρωτηθεὶς, τίς ἀρετὴ νέου; Τὸ μηδὲν ἄγαν, εἶπεν] Terentius in Andria:

SI. *Quod plerique omnes faciunt adolescentuli,*
Ut animum ad aliquod studium adjungant: aut equos
Alere; aut canes ad venandum; aut ad Philosophos:
Horum ille nihil egregiè præter cetera
Studebat: & tamen omnia hæc mediocriter.
Gaudebam. SO. *non injuriâ: nam id arbitror*
Adprime in vita esse utile, ut ne quid nimis.

Ἔφασκέ τε δεῖν γεωμετρεῖν, μέχρι ἄν τις μέτρῳ δύνηται γῆν τε παραλαβεῖν καὶ παραδοῦναι] Habuit Laërtius à Xenophonte: cujus hæc sunt verba Memor. libro IV. αὐτίκα γεωμετρίαν μέχρι μὲν τούτου ἔφη δεῖν μανθάνειν, ἕως ἱκανός τις γένοιτο, εἴποτε δεήσειε, γῆν μέτρῳ ὀρθῶς ἢ παραλαβεῖν, ἢ παραδοῦναι, ἢ διανεῖμαι, ἢ ἔργον ἀποδείξασθαι, &c. *Geometriam eo usque discendam ajebat donec quis posset, si usus ita ferret, terram vel rectâ metiendi ratione accipere, vel tradere, vel distribuere, vel opus designare.*

Εὐριπίδου δ' ἐν τῇ Αὔγῃ] Citatur & Euripides in hac ipsa Fabula ab Hesychio in ἀπινήσω, in διέφθειρε, & in κέρας, & pluries apud Stobæum. Ex ea esse illa fragmenta quæ repræsentat Dionysius Halicarn. extremo libro περὶ συνθέσεως ὀνομάτων, existimabat Meursius in Catalogo Tragœdiarum Euripidis: ubi de hoc Laërtii loco non meminisse virum diligentissimum, equidem miror. 33

Ὃ ἂν αὐτῶν ποιήσῃς, μεταγνώσῃ] Valerius Maximus VII. 2. *Ab adolescentulo quodam consultus, uxorem duceret, an se omni matrimonio abstineret, respondit, utrum eorum fecisset, acturum pœnitentiam,* &c. Comicus, non absimiliter:

Γαμεῖν ὁ μέλλων, εἰς μετάνοιαν ἔρχεται.
Ad pœnitendum properat, qui uxorem accipit.

Ἔλεγε θαυμάζειν τῶν τὰς λιθίνους εἰκόνας κατασκευαζομένων· τοῦ μὲν λίθου προνοεῖν, ὡς ὁμοιότατος ἔσται. αὑτῶν δ' ἀμελεῖν ὡς μὴ ὁμοίους τῷ λίθῳ φαίνεσθαι] Clemens Alexandrinus, in Admonitione ad Gentes: Ἀλλ' ὑμεῖς μὲν ὅπως ποτὲ ὁ ἀνδριὰς ὅτι μάλιστα ὡραιότατος τεκταίνηται, προσκαρτερεῖτε· ὅπως δὲ αὐτοὶ μὴ ὅμοιοι δι' ἀναισθησίαν τοῖς ἀνδριᾶσιν ἀποτελεσθῆτε, οὐ φροντίζετε. Ubi legendum omnino, ex hoc Laërtii loco, ὅτι μάλιστα ὁμοιότατος nemo non videt. Id est, *Sed vos quidem ut Statua fabricetur quàm simillima, valde adlaboratis; ne autem propter stuporem efficiamini Statuis similes, non curatis.*

Ἠξίου δὲ καὶ τοὺς νέους συνεχὲς κατοπτρίζεσθαι, &c.] Plutarchus in Præceptis Conjugialibus: ὁ Σωκράτης ἐκέλευε τῶν ἐσοπτριζομένων νεανίσκων τοὺς μὲν αἰσχροὺς ἐπανορθοῦσθαι τῇ ἀρετῇ, τοὺς δὲ καλοὺς μὴ καταισχύνειν τῇ κακίᾳ τὸ εἶδος. *Socratis est preceptum, adolescentes, si in speculum intueantur, deformes formæ vitium debere morum virtute corrigere: formosos adhibere diligentiam, ne pulchritudinem pravitate morum contaminent.* Apuleius in Apologia pro se: *An non Socrates*

crates Philosophus ultro etiam suasisse fertur Discipulis suis, crebrò ut semet in speculo contemplarentur? ubi qui eorum foret pulchritudine sibi complacitus, impendio procuraret ne dignitatem corporis malis moribus dedecoraret; qui verò minùs se commendabilem formâ putaret; sedulò operam daret, ut virtutis laude turpitudinem tegeret. Adeo vir omnium sapientissimus speculo etiam ad disciplinam morum utebatur. Huc respexit Seneca Natur. Quæst. libro I. *Inventa sunt specula, ut homo ipse se nosceret. Multa ex hoc consecuta. primò sui notitia. deinde & ad quædam consilium. Formosus, ut vitaret infamiam; deformis, ut sciret redimendum esse virtutibus quidquid corpori deesset.* Et Phædrus lib. III. 8.

Quotidie, inquit, speculo vos uti volo.
Tu, formam ne corrumpas nequitiæ malis:
Tu, faciem ut istam moribus vincas bonis.

Et Galenus in Exhortatione ad Medicinam & Artes, capite 4. Χρὴ τοίνυν τὸν νέον πειθόμενον τῷ παλαιῷ παραγγέλματι, τὴν ἑαυτοῦ μορφὴν ἐν κατόπτρῳ θεασάμενον, εἰ μὲν καλὴ εἴη τὴν ὄψιν, ἀσκῆσαι τοιαύτην εἶναι καὶ τὴν ψυχὴν, ἄτοπον ἡγησάμενον ἐν καλῷ σώματι ψυχὴν αἰσχρὰν οἰκεῖν. εἰ δ' αἰσχρὸς αὐτῷ φαίνοιτο τὴν τοῦ σώματος ἰδέαν εἶναι, τοσῷδε μᾶλλον ἐπιμεληθῆναι τῆς ψυχῆς, ἵν' ἔχῃ τὸ Ὁμηρικὸν,

Ἄλλος δ' αὖτ' εἶδος μὲν ἀκιδνότερος πέλει ἀνὴρ,

&c. *Itaque adolescentem, ex veteris proverbii præcepto, formam suam in speculo intueri decet. Si facie pulcra appareat, ut scilicet enitatur consimilem animam reddere: absurdum enim esse in corpore formoso habitare animam deformem. Quod si corporis specie turpis videatur, tantò studiosiùs expolire animum debet, ut possit Homericum illud pronuntiari,*

Ecce alter propria minor est cui gratia formæ,

34 Τοὺς μὲν ἄλλους ἀνθρώπους ζῆν, ἵν' ἐσθίοιεν, &c.] Plutarchus de Audiendis Poëtis: μνηστέον ὅτι Σωκράτης ἔλεγε, τοὺς μὲν φαύλους, ζῆν τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν ἕνεκεν· τοὺς δ' ἀγαθοὺς, ἐσθίειν καὶ πίνειν ἕνεκεν τοῦ ζῆν. Athenæus lib. IV. καὶ ὁ Σωκράτης δ' ἔλεγεν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφέρειν, καθόσον οἱ μὲν ζῶσιν ἵν' ἐσθίωσιν, αὐτὸς δ' ἐσθίει ἵνα ζῇ. *Præter propter vitam vivitur*, inquit Ennius apud Gellium XIX. 10.

Αἰσχίνου δὲ εἰπόντος, πένης εἰμὶ, &c.] Seneca libro I. de Beneficiis cap. 8. *Socrati, cùm multa multi pro suis quisque facultatibus offerrent, Æschines pauper auditor, Nihil, inquit, dignum te quod dare tibi possim invenio: & hoc uno modo pauperem me esse sentio. Itaque dono tibi quod unum habeo, me ipsum: Hoc munus rogo, qualecumque est, boni consulas; cogitesque alios cum multum tibi darent, plus sibi reliquisse. Cui Socrates, Quid ni tu, inquit, mihi magnum munus dederis, nisi fortè parvo te æstimas? habebo itaque curæ, ut te meliorem tibi reddam quàm accepi.*

35 Θάνατόν σου κατέγνωσαν Ἀθηναῖοι, Κἀκείνων, φησὶν, ἡ φύσις] Paulò aliter Xenophon in Apologia pro Socrate: ὡς δὲ ᾔσθετο ἄρα τοὺς παρεπομένους δακρύοντας. τί τοῦτο, εἰπεῖν αὐτὸν, ἢ ἄρτι δακρύετε; οὐ γὰρ πάλαι ἴστε, ἐξ ὅτου περ ἐγενόμην, ὅτι κατεψηφισμένος ἦν μου ὑπὸ τῆς φύσεως ὁ θάνατος; Quod τῷ δεῖνα Socratem respondisse scribit Laërtius, id ipsum Neroni Demetrium Cynicum dixisse refert Arrianus Dissertationum Epicteti libro I. cap. 25. ὁ Δημήτριος εἶπε τῷ Νέρωνι· ἀπειλεῖς μοι θάνατον, σοὶ δ' ἡ φύσις.

Οἱ δὲ τοῦτ' Ἀναξαγόραν φασὶ] Laërtius ipse suprà, in Anaxagora.

Τῆς γυναικὸς εἰπούσης, Ἀδίκως ἀποθνήσκεις, Σὺ δὲ, ἔφη, δικαίως ἐβούλου,] Id non uxori, sed Apollodoro respondisse Socratem, auctor est Xenophon in Apologia: παρὼν δέ τις Ἀπολλόδωρος, ἐπιθυμητὴς μὲν ἰσχυρῶς αὐτοῦ, ἄλλως δ' εὐήθης, εἶπεν· Ἀλλὰ τοῦτο ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, χαλεπώτατα φέρω, ὅτι ὁρῶ σε ἀδίκως ἀποθνήσκοντα. τὸν δὲ, λέγεται καταψήσαντα αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, εἰπεῖν· σὺ δὲ, ὦ φίλτατε Ἀπολλόδωρε, μᾶλλον ἂν ἐβούλου με ὁρᾶν δικαίως ἢ ἀδίκως ἀποθνήσκοντα; καὶ ἅμα ἐπιγελάσαι. *Aderat Apollodorus, mirificè quidem studiosus Socratis; ceteroqui vir simplex. Is ad eum; Ego vero, mi Socrates, inquit, molestissimè fero quòd injustè necari te video. Tum Socrates, caput ejus demulcens, dixisse perhibetur; carissime Apollodore, videre me malles jure quàm injustè occidi? simul subrisisse fertur.* Idem testatur & Theon Sophista pag. 73. At cum Laërtio consentit Tertullianus: cujus hæc sunt verba, libro de Anima: *Denique, post sententiam obvia conjugi, & muliebriter inclamanti, Injustè damnatus es, Socrates; jam de gratulatione respondeat, Volebas autem justè?* Et Valerius Maximus VII. 2. *Cùm Atheniensium*, inquit, *scelerata dementia tristem de capite ejus sententiam tulisset, fortique animo, & constanti vultu potionem veneni è manu Carnificis accepisset, admoto jam labris poculo, uxori Xanthippe inter fletum & lamentationem vociferanti, innocentem eum perimi? Quid ergo, inquit, nocenti mihi mori satius esse duxisti? ô immensam illam sapientiam, quæ ne in ipso quidem vitæ excessu oblivisci sui potuit!*

Ἤματί κεν τριτάτῳ, &c.] Versus est libri IX. Iliados. Rem narrant pluribus, Plato in Critone, & Cicero I. de Divin. sed Socratem id non Æschini dixisse ajunt, verùm Critoni. Eum autem lusisse in voce Φθίην, quà, propter verbum φθίειν, quod est *corrumpere*, mortem signabat, verè, ut mihi quidem videtur, existimabat Franc. Carpentarius. De sortibus Homericis, multi multa.

Ἀπολλόδωρος ἱμάτιον ἐδίδου καλὸν, &c.] Paulò aliter apud Ælianum: cujus verba sunt Variæ Histor. lib. I. cap. 16. Ὅτι ἧκεν ἡ ναῦς ἡ ἐκ Δήλου, καὶ ἔδει Σωκράτην ἀποθνήσκειν, ἀφίκετο εἰς τὸ δεσμωτήριον Ἀπολλόδωρος ὁ τοῦ Σωκράτους ἑταῖρος, χιτῶνά τε αὐτῷ φέρων ἐρίων πολυτελῆ καὶ εὐήτριον, καὶ ἱμάτιον τοιοῦτο, καὶ ἠξίου ἐνδύντα αὐτὸν τὸν χιτῶνα, καὶ θοιμάτιον περιβαλλόμενον, εἶτα οὕτω πιεῖν τὸ φάρμακον. ἔλεγε γὰρ αὐτῷ, καλῶν ἐνταφίων μὴ ἀμοιρήσειν, εἰ ἐν αὐτοῖς ἀποθάνοι· καὶ γὰρ οὖν καὶ προκεῖσθαι σὺν τῷ κόσμῳ τὸν νεκρὸν οὐ πάνυ τι ἀδόξως. ταῦτα πρὸς τὸν Σωκράτην ὁ Ἀπολλόδωρος. ὁ δὲ οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' ἔφη πρὸς τοὺς ἀμφὶ τὸν Κρίτωνα καὶ Σιμμίαν καὶ Φαίδωνα· Καὶ πῶς ὑπὲρ ἡμῶν καλῶς Ἀπολλόδωρος οὕτω δοξάζει, εἴγε αὐτὸ πεπίστευκεν, ὅτι μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηναίων φιλοτησίαν, καὶ τὸ τοῦ φαρμάκου πόμα, ἔτι οὕτως ὄψεται Σωκράτην. εἰ γὰρ οἴεται τὸν ὀλίγον ὕστερον ἐρριμμένον ἐν ποσὶ, καὶ κεισόμενον γ' ἐμὲ εἶναι, δῆλός ἐστι με οὐκ εἰδώς. *Cum rediisset ex Delo navis, jamque Socrati moriendum esset, accedens in carcerem*

Apollodorus, Socratis amicus, tulit & tunicam ex pretiosa lana, pulcreque textam; simile item pallium, & rogavit ut indutus tunicâ, amictusque pallio, sic demum venenum biberet; dicebat enim eum vestis sepulchralis non expertem fore, si in iis mortem obiret: sic enim non prorsus indecore cum ornatu mortuum appariturum. Hæc ad Socratem Apollodorus. At ille non passus est: sed dixit ad Critonem, Simmiam & Phadonem: Quam verò præclaram opinionem de nobis habet Apollodorus, si speravit post propinationem ab Atheniensibus factam & veneni absorptionem, se adhuc visurum esse Socratem. Nam si putat eum, qui paulò post ad pedes stratus jacebit, esse Socratem, certum est me ab ipso non cognosci. Quibus moriendum erat, vestem pretiosam induebant. Vide Casaubonum.

36 Στρέψαντος Ἀντισθένους τὸ διεῤῥωγὸς τοῦ τρίβωνος, &c.] Paulò aliter, & minùs venustè, apud Ælianum Var. Histor. IX. 35. ὁ δὴ Σωκράτης, ἰδὼν τὸν Ἀντισθένη τὸ διεῤῥωγὸς ἱματίου μέρος ἀεὶ ποιοῦντα φανερόν· οὐ παύσῃ, ἔφη, ἐγκαλλωπιζόμενος ἡμῖν; *Socrates cùm videret Antisthenem attritam partem vestis semper in conspectum protendere: Non desines, inquit, apud nos te ipsum ostentare?*

Οὐκ ἔλεγον, εἶπεν, ὅτι Ξανθίππη βροντῶσα, καὶ ὕδωρ ποιήσει;] Huc respexit Seneca libro de Constantia Sapientis capite 18. *Respiciamus eorum exempla, quorum laudamus sapientiam: ut Socratis, qui Comœdiarum publicatos in se, & spectatos sales, in partem bonam accepit, risitque non minùs, quàm cùm ab uxore Xanthippe immundâ aquâ perfunderetur.* Narrat & aliud factum Xanthippes, dictumque aliud Socratis Plutarchus, libro περὶ ἀοργησίας. Socrates à palæstra secum duxerat ad cœnam Euthydemum. Id cùm rescisset Xanthippe, irata accurrit, & factis conviciis, mensam subvertit. surgens Euthydemus, magno concepto dolore abitum parabat. tum Socrates, Nonne apud te nuper gallina involans idem fecit, nihil me indignante?

Καὶ τροχηλέας ἀκούων] Lego τροχιλέας· nam ita Laërtium scripsisse, patet ex Suida, qui in τροχιλία integrum hunc Laërtii locum exscripsit, ubi τροχιλέας legitur. τροχηλέας tamen dici posse, disces ex Polluce in Onomastico, & Budæo in Commentariis. Porrò hoc Socratis ad Alcibiadem responsum, aliter refert Gellius lib. I. cap. 17. *Xanthippe, inquit, Socratis Philosophi uxor, morosa admodum fuisse fertur, & jurgiosa: irarumque & molestiarum muliebrium per diem perque noctem scatebat. Has ejus intemperies in maritum Alcibiades demiratus, interrogavit Socratem, quænam ratio esset cur mulierem tam acerbam domo non exigeret: quoniam, inquit Socrates, quum illam domi talem perpetior, insuesco & exerceor, ut ceterorum quoque foris petulantiam & injuriam faciliùs feram.*

37 Ποτὲ αὐτῆς ἐν ἀγορᾷ καὶ θοἰμάτιον περιελομένης] Ad hæc respexit M. Aurelius libro XI. τῶν εἰς ἑαυτὸν, cùm ait, Οἷος ὁ Σωκράτης τὸ κώδιον ὑπεζωσμένος· ὅτε ἡ Ξανθίππη λαβοῦσα τὸ ἱμάτιον ἔξω προῆλθε, καὶ ἃ εἶπεν ὁ Σωκράτης τοῖς ἑταίροις αἰδεσθεῖσι καὶ ἀναχωρήσασιν, ὅτε αὐτὸν εἶδον οὕτως ἐσταλμένον. *Qualis fuerit Socrates, cùm pellem præcingeret: cùm Xanthippe veste sumptâ processit: ac quæ dixerit sociis Socrates pudore affectis, ac recedentibus, cum viderent eum in isto ornatu.* Ad quæ, puto, respexit & Ælianus Variæ Historiæ VII. 10. τῇ Ξανθίππῃ δὲ ὁ Σωκράτης, ἐπεὶ οὐκ ἠβούλετο τὸ ἐκείνου ἱμάτιον ἐνδύσασθαι, καὶ οὕτως ἐπὶ τὴν θέαν τῆς πομπῆς βαδίζειν, ἔφη, Ὁρᾷς ὡς οὐ θεωρήσουσα, θεωρησομένη δὲ μᾶλλον βαδίζεις· Quare ibi, pro ἐπεὶ οὐκ ἠβούλετο, legendum existimo, ἐπεὶ καὶ ἠβούλετο, contrario sensu. Id est, *Cum vellet Xanthippe & Socratis vestem induere, & sic ad spectandum pompam prodire, dixit ille, Vide ne potius ut specteris quam ut spectes, illuc proficiscaris.*

Ἔλεγε συνεῖναι τραχείᾳ γυναικὶ, καθάπερ οἱ ἱππικοὶ θυμοειδέσιν ἵπποις] Habuit Laërtius è Xenophonte; cujus hæc sunt verba in Symposio: καὶ ὁ Ἀντισθένης· πῶς οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὕτω γιγνώσκων, οὐ καὶ σὺ παιδεύεις Ξανθίππην, ἀλλὰ χρῇ γυναικὶ τῶν οὐσῶν, οἶμαι δὲ καὶ τῶν γεγενημένων, καὶ τῶν ἐσομένων, χαλεπωτάτῃ; ὅτι, ἔφη, ὁρῶ καὶ τοὺς ἱππικοὺς βουλομένους γενέσθαι, οὐ τοὺς εὐπειθεστάτους, ἀλλὰ τοὺς θυμοειδεῖς ἵππους κτωμένους. νομίζουσι γὰρ, ἢν τοὺς τοιούτους δύνωνται κατέχειν, ῥᾳδίως τοῖς γε ἄλλοις ἵπποις χρήσεσθαι· κἀγὼ δὲ βουλόμενος ἀνθρώποις χρῆσθαι καὶ ὁμιλεῖν, ταύτην κέκτημαι, εὖ εἰδὼς, ὅτι εἰ ταύτην ὑποίσω, ῥᾳδίως τοῖς γε ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις συνέσομαι. *Heic Antisthenes: cur igitur, ait, qui ea sis in sententia, Socrates, non tu quoque Xanthippen instituis, quam uxorem habes omnium quæ sunt, & fuerunt, ut arbitror, & deinceps erunt, acerbissimam? Quod, inquit, eos etiam video, qui equestris rei peritissimi fieri volunt, non illos sibi equos comparare, qui lubentissimè pareant; sed valde animosos. Existimant enim se, si tales cohibere possint, facilè alios etiam equos tractaturos. Itaque & ipse quum uti hominum consuetudine cuperem, hanc mihi quæsivi; quod futurum scirem, ut si eam tolerare possem, facilè cum universis hominibus ceteris versarer.* Huc verò respexit Chrysostomus, Homiliâ XVI. in Epistolam I. ad Corinthios: λέγεται γοῦν τις καὶ τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων μοχθηρὰν ἔχων γυναῖκα, καὶ φλύαρον, καὶ πάροινον, πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας, τίνος ἕνεκεν τοιαύτην ἔχων ἀνέχεται, εἰπεῖν, ὥστε γυμνάσιον καὶ παλαίστραν ἔχειν φιλοσοφίας ἐπὶ τῆς οἰκίας. ἔσομαι γὰρ τοῖς λοιποῖς πρᾳότερος, φησὶν, ἐν ταύτῃ καθ' ἑκάστην παιδευόμενος τὴν ἡμέραν. *Dicitur quidem certè quidam ex Philosophis Ethnicis, cum malam haberet uxorem, & blateratricem, & vinolentam, rogantibus cur eam habere sustineret: ut domi haberet gymnasium & palæstram Philosophiæ, respondisse. Ero enim, inquit, in ceteros mitior, si in ea quotidie erudiar.* Xanthippe, pro qualibet uxore morosa accipitur. Galenus matrem suam alteram Xanthippen fuisse ait. εὐτύχησα δὲ μεγάλην εὐτυχίαν, ἀοργητότατον, καὶ δικαιότατον, καὶ χρηστότατον, καὶ φιλανθρωπότατον ἔχων πατέρα· μητέρα δὲ ὀργιλωτάτην ὡς δάκνειν μὲν ἐνίοτε τὰς θεραπαίνας, ἀεὶ δὲ κεκραγέναι τε, καὶ μάχεσθαι τῷ πατρὶ μᾶλλον ἢ Ξανθίππην Σωκράτει. Verba sunt Galeni, ex libro de Animi perturbationibus cap. 8. quæ sic Latinè sonant: *Mihi verò maximâ felicitate contigit, ut patre sim natus mitissimo, æquissimo, benignissimo, humanissimo: matre verò usque adeo iracunda, ut ancillas interdum morderet; patri semper voce obstreperet; nec secius*

cum eo, quàm Xanthippe cum Socrate belligeraret.

Πρὸς τῆς Πυθίας ἐμαρτυρήθη Χαιρεφῶντι ἀνελούσης, &c.] Valerius Maximus III. 4. *Socrates non solum hominum consensu, verum etiam Apollinis oraculo sapientissimus judicatus.* Tertullianus in Apologetico: *Socratem Apollo sapientissimum omnium cecinit. ô Apollinem inconsideratum! Sapientiæ testimonium reddidit ei viro, qui negabat Deos esse.* Justinus Martyr in Cohortatione ad Græcos: εἰ γὰρ ὁ τῶν παρ' ὑμῖν σοφῶν σοφώτατος Σωκράτης, ᾧ καὶ τὸ χρηστήριον ὑμῶν, ὡς αὐτοί φατε, μαρτυρεῖ, λέγων,

Ἀνδρῶν ἁπάντων Σωκράτης σοφώτατος,

ὁμολογεῖ μηδὲν εἰδέναι, πῶς οἱ μετ' αὐτὸν καὶ τὰ ἐν οὐρανοῖς ἐπηγγέλλοντο εἰδέναι, &c. Galenus in Protreptico ad Artes: εἰ δ' οὐκ ἐθέλεις ἐμοὶ πείθεσθαι, τόν γε θεὸν αἰδέσθητι τὸν Πύθιον· οὗτός ἐστι ὁ καὶ τὸν Σωκράτην εἰπὼν ἀνδρῶν ἁπάντων σοφώτατον εἶναι. Pleniùs apud Aristophanis Scholiasten, ad hos versus è Nubibus;

Ἀνήρετ' ἄρτι Χαιρεφῶντα Σωκράτης,
Ψύλλαν ὁπόσους ἅλλοιτο τοὺς αὐτῆς πόδας·

τῶν πάνυ γνωρίμων Σωκράτους ὁ Χαιρεφῶν· οὐδὲν δὲ αὐτοῦ διασώσωσται τῶν συγγραμμάτων. δοκεῖ δὲ γενέσθαι περίθερμος, καὶ σφόδρα ἐχθρεύσας τῷ ἀδελφῷ· καί φησι Ξενοφῶν Σωκράτην ξυνάγοντα αὐτοὺς, λέγειν, ὡς οὐδὲν ὀφθαλμῶν ὄφελος εἴη, μὴ συμφωνοῖεν, οὐδὲ χειρῶν, οὐδὲ ποδῶν. δήμου (meliùs δήμου) δὲ ἦν ὁ Χαιρεφῶν Σφήττιος. τούτῳ καὶ ἡ Πυθὼ (corrige Πυθία) δοκεῖ τὸν περὶ τοῦ Σωκράτους χρησμὸν εἰπεῖν,

Σοφὸς Σοφοκλῆς· σοφώτερος δ' Εὐριπίδης·
Ἀνδρῶν δὲ πάντων Σωκράτης σοφώτατος.

τοῦτον τὸν χρησμὸν ὁμολογῶν ἐν τῇ κατὰ Φιλοσόφων, ψεύδεσθαί φησι τὴν Πυθίαν· τοὺς γὰρ Φυσικῶς χρησμοὺς, ἑξαμέτρους εἶναι: & quæ sequuntur, quæ vide. Sed, ut hoc ὁδοῦ πάρεργον moneam, vox ὁμολογῶν corruptissima est. sub ea latet nomen alicujus Scriptoris. Scripserat Demochares κατηγορίαν κατὰ τῶν φιλοσόφων, teste Aristocle Philosopho libro VII. de Philosophia, apud Eusebium lib. XV. Præparat. Evangel. cap. πῶς γάρ. & rectè hoc loco Δημοχάρης legi posset. Sed hæc vox à recepta lectione nimiùm recedit. Pergamus. Oraculi, quo Socrates hominum sapientissimus judicatus est, meminit & Plato in Apologia.

38 Καθάπερ ἀμέλει καὶ τὸν Ἄνυτον, ὡς ἐν τῷ Πλάτωνός ἐστι Μένωνι] Malè Editio Basileensis, καθάπερ Μέλιτον καὶ Ἄνυτον. De Melito, ne γρῦ quidem in Menone Platonis.

Οὗτος γὰρ οὐ φέρων τὸν ὑπὸ Σωκράτους χλευασμὸν, &c.] Optimè omnium rem narrat Ælianus, quem videsis diligenter Variæ Historiæ lib. II. cap. 13. Vide & Scholiasten Aristophanis in Argumento Nubium.

Καὶ τῶν νέων διαφθορᾶς] Atque ad hæc respexit Lucianus in Vitarum Auctione, cùm Mercatorem sic Socrati loquentem introducit: εἰπέ μοι, τί μάλιστα εἰδὼς τυγχάνεις; cui respondet Socrates: παιδεραστής εἰμι, καὶ σοφὸς τὰ ἐρωτικά. *Pæderastes sum, & in rebus quæ ad amorem spectant, peritus.* Cui Mercator: πῶς οὖν ἐγὼ πρίωμαί σε; παιδαγωγοῦ γὰρ ἐδεόμην, τῷ παιδὶ καλῷ ὄντι μοι. *Quî ergo te emam? etenim opus habeo Pædagogo, cùm mihi sit puer formosus.* Cui Socrates: τίς δ' ἂν ἐπιτηδειότερος ἐμοῦ γένοιτο συνεῖναι καλῷ; καὶ γάρ οὐ τῶν σωμάτων ἐραστής εἰμι, τὴν ψυχὴν δὲ ἡγοῦμαι καλήν. ἀμέλει, κἂν ὑπὸ ταὐτὸ ἱμάτιόν μοι κατακέωνται, ἀκούσῃ αὐτῶν λεγόντων, μηδὲν ὑπ' ἐμοῦ δεινὸν παθεῖν. *At quis magis me idoneus esse queat, qui cum formoso puero versetur? Etenim non sum amator corporum: animam enim formosam esse duco. Et quamquam sub eodem palliolo decumbunt, dicentes illos audies, à me nihil grave perpeti.* Cui Mercator: ἄπιστα λέγεις, τὸν παιδεραστὴν ὄντα, μὴ πέρα τῆς ψυχῆς τι πολυπραγμονεῖν. καὶ ταῦτα ὑπ' ἐξουσίας, ἐν τῷ αὐτῷ ἱματίῳ κατακείμενον. *Incredibilia dicis, eum qui sit pæderastes, nihil præter animam curare; præsertim cùm jacendi sub eadem veste fiat copia.* Respexit & ad hæc Satyricus, cum Sat. II. ait,

Inter Socraticos notissima fossa Cinædos.

sic enim in plerisque Exemplaribus legitur: pro quo tamen, nec malè, reponebat Leopardus *Sotadicos*: Verùm eo crimine Socratem purgat Xenophon Memorabil. lib. I. his verbis: θαυμαστὸν δὲ φαίνεταί μοι καὶ τὸ πεισθῆναί τινας, ὡς Σωκράτης τοὺς νέους διέφθειρεν, ὃς πρὸς τοῖς εἰρημένοις, πρῶτον μὲν ἀφροδισίων, καὶ γαστρὸς, πάντων ἀνθρώπων ἐγκρατέστατος ἦν. *Hoc quoque mirum mihi videtur, persuaderi quibusdam potuisse, quòd Socrates adolescentulos corrumperet: qui præter ea quæ dicta sunt, rerum Venerearum, ac gulæ supra omnes homines continentissimus erat.* Neque id ei objecit Aristophanes: quod maximum argumentum est tali crimine hominem sapientissimum & sanctissimum vacasse. Etiam Hermogenes, in Partitionibus, inter τὰ ἀπίθανα ponit, οἷον, εἰ Σωκράτην τις πλάττοι πορνοβοσκοῦντα, ἢ Ἀριστείδην ἀδικοῦντα. Scripserat Favorinus, teste Suida, librum περὶ Σωκράτους, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν Ἐρωτικῆς τέχνης. Plures ea de re Dissertationes hodie legere est apud Maximum Tyrium.

Πολύευκτος] Polyeucti illius meminit non semel Plutarchus in Demosthene. Alius est à Polyeucto, Comico, de quo Suidas in Πολύευκτος, & Athenæus lib. IX. Inter Dinarchi Orationes una inscripta fuit κατὰ Πολυεύκτου ἐκφυλλοφορηθέντος. auctor Halicarnassensis in Dinarcho, atque Harpocration in ἐκφυλλοφορῆσαι.

Συνέγραψε δὲ τὸν λόγον Πολυκράτης] Quod etiam testatur Themistius Orat. ubi de Judicibus Socratis: καὶ ἐγοητεύθησαν ὑπὸ τοῦ λόγου, ὃν ξυνέγραψε Πολυκράτης, Ἄνυτος δὲ ἐμισθώσατο. & Suidas: Πολυκράτης, Ἀθηναῖος, Ῥήτωρ, δεινός τε, καὶ τοὺς κατὰ Σωκράτους λόγους, δεύτερος Ἀνύτῳ καὶ Μελίτῳ, γράψας· Quintilianus quoque lib. II. cap. 18. ubi de Scriptoribus agit, qui ingenia materiæ difficultate exercere voluerunt: *Sicut Polycratem*, inquit, *cùm Busirim laudaret, & Clytæmnestram: quamquam is, quòd his dissimile non esset, composuisse Orationem, quæ est habita contra Socratem, dicitur.* Meminit & cap. I. libri III. Etiam Ælianus Var. Histor. XI. 10. postquam Zoilum Polycratis auditorem fuisse dixit, (magistro dignus fuit discipulus) subjungit: οὕτως δὲ ὁ Πολυκράτης καὶ τὴν κατηγορίαν ἔγραψε τὴν κατὰ Σωκράτους. De Polycrate, ejusque contra Socratem Oratione, plura qui volet, legat Argumentum Orationis Isocratis de Busiridis Encomio.

m 2

39 Καὶ Πλάτων ἐν ἀπολογίᾳ, τρεῖς αὐτοῦ κατηγορῆσαι, &c.] Verba Platonis sunt: ἐκ τούτων καὶ Μέλιτός μοι ἐπέθετο, καὶ Ἄνυτος, καὶ Λύκων. Μέλιτος μὲν, ὑπὲρ τῶν ποιητῶν ἀχθόμενος· Ἄνυτος δὲ, ὑπὲρ τῶν Δημιουργῶν καὶ τῶν Πολιτικῶν· Λύκων δὲ, ὑπὲρ τῶν Ῥητόρων: ex quibus apparet legendum apud Laërtium ὑπὲρ τῶν Δημιουργῶν, ut rectè Casaubonus emendavit: ubi δημαγωγῶν, pro δημιουργῶν, legebat Christianus: sed nihil mutandum, docet locus Platonis, si mendo vacat.

Τῶν ὑπὸ Κόνωνος τειχῶν ἀνασταθέντων] Meminit Xenophon Histor. Græcæ lib. IV. ὁ δὲ ἀφικόμενος (Κόνων) πολὺ τοῦ τείχους ὤρθωσε, τάτε αὐτοῦ πληρώματα παρέχων, καὶ τέκτοσι καὶ λιθολόγοις μισθὸν διδοὺς, καὶ ἄλλο, εἴ τι ἀναγκαῖον ἦν δαπανῶν. ἦν μέν τοι τοῦ τείχους, ἃ καὶ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι καὶ Βοιωτοὶ, καὶ ἄλλαι πόλεις ἐθελούσιαι συνετείχισαν. *Itaque Conon profectus Athenas, partimque remigum suorum usus operâ, partim fabris lignariis & cæmentariis, stipendio numerato, aliisque necessariis sumptibus subministratis, magnam muri partem restituit. Etiam partem aliquam Athenienses ipsi, & Bœoti, & urbes cetera, sua sponte absolverunt.* Meminit & Pausanias in Atticis: Ἀνιόντων δὲ ἐκ Πειραιῶς, ἐρείπια τῶν τειχῶν ἐστιν, ἃ Κόνων ὕστερον τῆς πρὸς Κνίδον ναυμαχίας ἀνέστησε. τὰ γὰρ Θεμιστοκλέους μετὰ τὴν ἀναχώρησιν οἰκοδομηθέντα τῶν Μήδων, ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καθῃρέθη τῶν τριάκοντα ὀνομαζομένων. *Sunt in via qua ex Piræo ducit ad urbem, ruina murorum, quos Conon, post navale ad Gnidum prælium, restituit. Illi enim quos, post repulsos Persas, Themistocles exstruxerat, XXX. Tyrannorum temporibus dejecti fuere.* Conon ille, Atheniensis fuit, Timothei filius. plura de eo, non uno loco, legere est apud eumdem Pausaniam.

Ἡ δ' ἀντωμοσία δίκης, τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον, &c. Ἀδικεῖ Σωκράτης, &c.] Nota accusationis formulam: nec absimilem actionis formulæ quæ Alcibiadi intentata est, de qua Plutarchus in Alcibiade.

Ἃ γέγονεν ἐν ἔτεσιν ἒξ τῆς Σωκράτους τελευτῆς ὕστερον.] Legendum, ἃ γέγονεν, ἔτεσιν ἒξ, &c. quod visum Bigotio nostro.

40 Ἀνάκειται γὰρ ἔτι καὶ νῦν (φησὶ Φαβωρῖνος ἐν τῷ Μητρῴῳ)] Lege, ἀνάκειται γὰρ ἔτι καὶ νῦν (φησὶ Φαβωρῖνος) ἐν τῷ Μητρῴῳ. Id est, *asservatur etiam nunc in Metroo, ut ait Favorinus.* τυπογραφικὸν fuit ἁμάρτημα: sed quod tamen doctissimum Vossium decepit, qui, in libro de Historicis Græcis, Μητρῷον inter libros Favorini recenset. Veterem enim Interpretem qui vertit, *Favorinus in Metroo*, nihil moror. Μητρῷον. templum erat Magnæ Deorum Matris, ubi τὰ δημόσια γράμματα asservabantur. Pollux III. 2. 1. ἐλέγετο δέ τι καὶ Μητρῷον Ἀθήνησι, τὸ τῆς φρυγίας θεοῦ ἱερόν. καὶ μητριάζειν, τὸ ταῦτα τελεῖν, ἢ ἐπ' αὐτῷ ἀγείρειν. καὶ μητραγύρτης, ὁ τελεστής. Julianus Imperator Orat. V. ἡ γὰρ ἐν πᾶσι τοῖς καλοῖς ἡγεμὼν γενομένη τοῖς Ἕλλησι, ἡ τοῦ Πυθίου πρόμαντις θεοῦ, τῆς μητρὸς τῶν θεῶν μῆνιν ἐκέλευσεν ἱλάσκεσθαι. καὶ ἀνέστη, φασὶ, ἐπὶ τούτῳ τὸ Μητρῷον, οὗ τοῖς Ἀθηναίοις δημοσίᾳ (malim δημόσια) πάντα ἐφυλάττετο τὰ γράμματα. *Nam quæ Græcis ad egregia quæque & honesta facinora dux & auctor esse solebat, Pythii Apollinis Interpres, Matris Deûm iracundiam placare jussit. Atque in eam rem, uti narrant, Metroum est exstructum, ubi Athenienses publicas omnes tabulas asservabant.* Pollux III. 2. ἐλέγετο δέ τι καὶ Μητρῷον Ἀθήνησι, τὸ τῆς φρυγίας θεοῦ ἱερόν· καὶ μητριάζειν, τὸ ταῦτα τελεῖν, ἢ ἐπ' αὐτῷ ἀγείρειν. καὶ μητραγύρτης, ὁ τελεστής. Meminit & Orat. VI. De Metroo plura qui volet, consulat Meursium Atticarum Lect. lib. I. cap. XI.

Καὶ ἀνθωμολογήσατο] An potiùs ἀντωμόσατο? ἀντωμοσία, etiam sit rei, tamen & de actore dicitur ἀντωμόσαι.

Ἀδικεῖ Σωκράτης, οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, οὐ νομίζων, &c.] Accusationis formulam aliquantò aliter referunt Plato & Xenophon: quorum verba hîc referre supersedeo, cùm ea retulerit Aldobrandinus. Auctor Argumenti Orationis Isocratis, quæ Βουσίριδος ἐγκώμιον inscripta est, ubi de accusatione Socratis: κατηγόρουν δὲ αὐτοῦ ὡς ὅτι καινὰ δαιμόνια εἰσφέρει τοῖς Ἀθηναίοις, λέγων δὴ σέβειν ὄρνεα, καὶ κύνας, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ διὰ τοῦτο διαφθείρει τοὺς νέους τοὺς μανθάνοντας. *Accusationis autem capita referunt hæc, quòd novos Deos apud Athenienses introduceret, atque aviculas & canes, & ejus generis alia, coli juberet; eoque pacto studiosos adolescentes corrumperet.* Justinus Martyr, in Cohortatione ad Græcos: ὁ πάντων δὲ αὐτῶν εὐθυνώτερος πρὸς τοῦτο γενόμενος Σωκράτης, τὰ αὐτὰ ἡμῖν ἐνεκλήθη. καὶ γὰρ ἔφασαν αὐτὸν καινὰ δαιμόνια εἰσφέρειν, καὶ οὓς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, μὴ ἡγεῖσθαι αὐτόν. Cyrillus libro VI. contra Julianum, quòd jactaret dæmonium sibi nonnulla prædicere, & quia per quercum & canem juraret, accusatum, & damnatum esse ait. Id ipsum ait & Tertullianus in Apologetico. *Taceo de Philosophis; Socrate contentus; qui in contumeliam Deorum, quercum, & hircum, & canem dejerabat. Sed propterea damnatus est Socrates quia Deos destruebat.* & lib. I. ad Nationes: *Taceo de Philosophis, quos superbia severitatis & duritia disciplina ab omni timore securos, nonnullus afflatus etiam veritatis, adversus Deos erigit: denique & Socrates in contumeliam eorum, quercum & canem, & heram jurat: nam etsi idcirco damnatus est*, &c. De juramento Socratis per canem, præter Platonem & Athenæum, meminit Laërtius infrà in Zenone Citieo, ubi Zenonem per capparim jurasse refert. Apud Lucianum ἐν βίων πράσει, & apud Suidam & Philostratum, jurat Socrates, non modò per canem, sed etiam per platanum. Jurat & per Heram in Theæteto: id est, per Junonem: εὖγε, νὴ τὴν Ἥραν, ὦ φίλε, καὶ θείως: quod notandum; & quod mirum non notasse eruditissimum Tertulliani Enarratorem Nicolaum Rigaltium. At quamvis feminæ, non viri, per Junonem jurare solerent, nihil tamen hac loquendi formula in contumeliam Deorum jurabat Socrates: quâ etiam jurat Æschines Socraticus infrà, in Aristippo. Jurat & per Palladem Demetrius Cynicus apud Philostratum libro VIII. de Vita Apollonii cap. 5. item Hermogenes, apud Xenophontem in Convivio. Quare scripsisse crediderim Tertullianum, *in contumeliam eorum, quercum, & canem, & hircum jurat.* Legi posset & *anserem jurat.* Per anse-

rem, atque hujusmodi animalia, jurasse Veteres, discimus ex Hesychio Grammatico in χῆνα ὀμνύειν. ἔθος ἦν κατὰ τῶν τοιούτων ὀμνύειν τοῖς ἀρχαίοις. Quin & Socrates ipse per anserem jurabat. Philostratus, libro Vitæ Apollonii VI. ubi de Socrate: ὤμνυε γὰρ τὸν κύνα καὶ τὸν χῆνα, καὶ τὴν πλάτανον οὐχ ὡς θεοὺς, ἀλλὰ μὴ θεοὺς ὀμνύη. Suidas: Λάμπων ὄμνυσι τὸν χῆνα ὅταν ἐξαπατᾷ. χῆνα πρῶτοι Σωκρατικοὶ ἐπετήδευσαν οὕτως ὀμνῦναι. Ῥαδάμανθος δὲ πρῶτος οὐκ εἴα ὅρκους ποιεῖσθαι κατὰ θεῶν, ἀλλ᾽ ὀμνῦναι χῆνα, καὶ κύνα, καὶ κριὸν, καὶ τὰ ὅμοια. ὁ δὲ Λάμπων θύτης ἦν χρησμολόγος, καὶ μάντις, ᾧ καὶ τὴν εἰς Σύβαριν ἀποικίαν Ἀθηναίων περιάπτουσιν. ὤμνυε δὲ κατὰ τοῦ χηνὸς, ὡς μαντικοῦ ὀρνέου. εἴρηται οὖν ἐπὶ τῶν μετὰ ὅρκου ἐξαπατώντων τινά. Habuit Suidas ab Aristophanis Scholiaste. Exstat in hanc rem Suidæ locus eximius in χῆνα ὀμνῦναι: χῆνα ὀμνῦναι. ὑπὲρ τοῦ μὴ τοὺς θεοὺς ἐπὶ πᾶσιν ὀνομάζειν Ῥαδάμανθος ἐκέλευε κατὰ χηνὸς, καὶ κριοῦ ὀμνῦναι, οὐχ, ὥς τινες, Σωκράτης. Hujus Rhadamanthii jurisjurandi meminit Hesychius Alexandrinus: Ῥαδαμάνθιος ὅρκος. τὸν ἐπὶ χηνὶ, καὶ κυνὶ, καὶ τοῖς τοιούτοις, ὅρκον. Obiter hîc observandum, multò ante Socratem jurasse Rhadamanthum per canem: ac Cretensibus, lege sancita, auctorem fuisse, ut per animalia jurarent. Testatur Porphyrius libro III. περὶ ἀποχῆς. De juramento autem Socratis per canem & anserem, audiendus Lactantius libro III. de Falsa Sapientia cap. 19. *Verùm Socrates per canem & anserem dejerabat. O hominem scurram, ut ait Zeno Epicureus, ineptum, perditum, desperatum, si cavillari voluit religionem: dementem, si hoc seriò fecit, ut animal turpissimum pro Deo haberet! Quis jam superstitiones Ægyptiorum audeat reprehendere, quas Socrates Athenis auctoritate confirmavit sua.* Per anserem jurasse scripsit & Porphyrius libro IV. περὶ ἀποχῆς. Sed & per lapidem, Augustinus libro primo de Vera Religione. Per Zethum jurat etiam Socrates apud Platonem in Gorgia. Cùm autem frequenter ei uxor adversaretur, dissidiumque sit feles inter & canes, Italus quidam, cujus excidit mihi nomen, Xanthippen per felem jurare scripsit: venustè prorsus & ingeniosè, ut sunt Itali venusti & ingeniosi. Sed ad rem. Etiam Aristophanes Socratem vocat *Melium*, quia de Diagora Melio plerique Veteres quasi de ἀθέῳ locuti sunt. Corrigendus obiter Stephanus in Μῆλος: ὁ πολίτης, Διαγόρας ὁ Μήλιος, καὶ Σωκράτης, καὶ Ἀριστοφάνης. Legendum ὁ πολίτης. Μήλιος. Διαγόρας ὁ Μήλιος· καὶ Σωκράτης παρ᾽ Ἀριστοφάνει. Sed certè ab impietate longè abfuisse Socratem, discimus ex Xenophonte Memorab. lib. I. qui Socratem simpliciter precari Deos solitum ait, ut bona largirentur, quòd Dii optimè scirent, cujusmodi res essent bonæ. At qui aurum, vel argentum, vel tyrannidem, vel quid aliud hujusmodi, à Diis peterent, non dissimile quid petere putabat, quàm si aleam, vel prælium, vel quid aliud earum rerum peterent, quarum omninò incertus sit eventus.

Μή μοι γένοιθ᾽ ἃ βούλομαι, ἀλλ᾽ ἃ συμφέρει.

inquiebat Comicus. & Poeta incertus apud Platonem in Alcibiade. 2.

Ζεῦ βασιλεῦ, τὰ μὲν ἐσθλὰ καὶ εὐχομένοις καὶ ἀνεύκτοις
Ἄμμι δίδου, τὰ δὲ δεινὰ, καὶ εὐχομένοις, ἀπαλέξειν·

Atque in hanc rem exstat Maximi Tyrii Dissertatio elegantissima, quæ de Mida Phryge inscripta est. Neque docebat Socrates nullos esse deos: sed tantùm supremum esse quemdam Deum, immensum, infinitum, æternum; ceteris, qui pro Diis colebantur, superiorem. Unde & quodammodo fuisse Christianum ait in Apologia II. pro Christianis Justinus Martyr, vir sanctissimus & eruditissimus; οἱ μετὰ λόγου βιώσαντες, Χριστιανοί εἰσι, κἂν ἄθεοι ἐνομίσθησαν. οἷον ἐν Ἕλλησι μὲν Σωκράτης, καὶ Ἡράκλειτος, καὶ οἱ ὅμοιοι αὐτοῖς. Qua de re videndus omnino, vir summè doctus, & summè in amicos officiosus, Franciscus Vaierius Mothæus, in erudito illo suo Tractatu de Virtutibus Ethnicorum. Cùm autem non in simulacris ligneis, sed in sublimi quærendum esse Deum Socrates doceret, *Nubicola* propterea est habitus. Atque hinc est quòd Νεφέλας, Comœdias illas inscripsit Aristophanes, quibus quam affingit Socrati impietatem, perstringere in animo habuit: quasi Nubes Socratis essent Dii. Ita de Judæis, Juvenalis: *Nil præter nubes, & cæli numen adorant.* Erat autem populus Atticus mirificè superstitionibus deditus; & δεισιδαιμονέστερος etiam multis pòst seculis à D. Paulo est nominatus, ut legimus in Actis Apostolorum.

Ὁ δ᾽ οὖν φιλόσοφος] Id est, *ille autem*; supple Socrates; *Vir Philosophus cùm esset.* Ita hunc locum accipiendum sequentia ostendunt: δηλαδὴ γὰρ τὸ πλέον δικανικὸς ἢ ἐμφιλόσοφος. Similiter apud Gellium XIX. I. ubi de Aristippo: *Interrogatus, quare philosophus timeret.* Pro ὁ δ᾽ οὖν, Editio Basileensis & Stephanica, habent ὁ δ᾽ αὖ.

Καλὸς μὲν ὁ λόγος, ὦ Λυσία, &c.] Similiter Cicero I. de Oratore: *Socrates, cùm omnium sapientissimus esset, sanctissimeque vixisset, ita in judicio capitis pro se ipse dixit, ut non supplex aut reus, sed ut magister aut dominus videretur esse judicum. Quin etiam cùm ei scriptam Orationem disertissimus Orator Lysias attulisset, quam, si ei videretur, edisceret, ut eâ pro se in judicio uteretur, non invitus legit, & commode scriptam esse dixit: sed, inquit, ut si mihi calceos Sicyonios attulisses, non uterer, quamvis essent habiles, & apti ad pedem, quia non essent viriles: sic illam Orationem disertam sibi & oratoriam videri, fortem & virilem non videri.* Sed paulò aliter Valerius Maximus VI. 4. *Socrates Græcæ doctrinæ clarissimum columen, cùm Athenis caussam dicturus esset, Defensionemque ei Lysias à se compositam, quâ in judicio uteretur, recitasset; demissam & supplicem, imminentique procellæ accommodatam; Aufer, inquit, quæso istam: nam ego si adduci possem, ut eam in ultima Scythiæ solitudine perorarem, tum me ipse morte multandum concederem. Spiritum contempsit, ne careret gravitate: maluitque Socrates extingui, quàm Lysias superesse.* Nec multùm dissimile fuit Severi Cassii apud Senecam Controv. lib. III. in Præfatione, de Platonis Oratione pro Socrate judicium: *Eloquentissimi viri Platonis Oratio, quæ pro Socrate scripta est, nec patrono, nec reo digna est.* De ea,

mox Laërtius. De eo autem, recténe Socrates se non defenderit in judicio, Dissertationem scripsit Maximus Tyrius; quam vide. Socratis Apologiam, præter Xenophontem & Platonem, scripsere, Zeno, Demetrius Phalereus, Plutarchus, Galenus, & Theon Antiochenus Stoicus. Orationis quam Lysias scripsit, meminit & Plutarchus Tractatu de x. Rhetoribus.

Καλὸς μὲν ὁ λόγος, οὐ μὴν ἁρμόττων ἐμοί.] Augustinus lib. IV. de Doctrina Christiana cap. 6. *Sicut est enim quædam eloquentia, quæ magis ætatem juvenilem decet; est, quæ senilem: nec jam dicenda est eloquentia, si personæ non congruat eloquentis.*

41 Ἰοῦστος ὁ Τιβεριεὺς ἐν τῷ στέμματι] Scripsit ille Historiam Judaïcam eodem tempore quo Josephus, à quo mendacii arguitur. Scripsit præterea ὑπομνήματα, quorum meminit Suidas. Scripsit & Chronicon Regum Judæorum qui coronati fuere; Ἰουδαίων βασιλέων τῶν ἐν τοῖς στέμμασιν, ut est apud Photium: quod opus signat hîc Laërtius. Meminit Justi Tiberiensis & Stephanus in Τιβεριάς, his verbis: ἐκ ταύτης ἦν Ἰοῦστος, ὁ τὸν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον, τὸν κατὰ Οὐεσπασιανοῦ ἱστορήσας.

Τῶν ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναβάντων τοὺς δικαστὰς ἐκβοῆσαι, καταβάντων, τουτέστι, κατάβηθι] Huc respexit Aristophanes in Vespis, ubi cùm senecio calculum esset laturus de cane reo, ejus filius Bdelycleon catulos prodúcit ad excitandam misericordiam.

--- ποῦ τὰ παιδία;
Ἀναβαίνετ' ὦ πόνηρα, καὶ κνυζούμενα.
Αἰτεῖτε, κἀντιβολεῖτε, καὶ δακρύετε.
ΦΙΛΟΚΛ. Κατάβα, κατάβα, κατάβα, κατάβα.
ΒΔΕΛ. καταβήσομαι.
Καί τοι τὸ κατάβα τοῦτο πολλοὺς δὴ πάνυ
Ἐξηπάτηκεν.
--- *Ubi sunt liberi?*
Ascendite ô miselli, & vagitu edito
Petite, obsecrate, & lacrymas oculis fundite.
PHILOCL. *Descende, descende, iterum & iterum.*
BDEL. *Ego fecero.*
Et quamvis multos pluries descendere
Illud fefellit, attamen descendero.

Εὐβουλίδης] Librum de Diogene Cynico scripserat, cujus meminit Laërtius infrà in Diogene. Etiam Socratis Vitam memoriæ prodidisse, ex hoc loco colligebat Vossius. Quâ ætate vixerit, incertum est.

42 Τιμῶμαι τὴν δίκην τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως] Cicero sic refert lib. I. de Orat. *Interrogatus Socrates, quam quasi æstimationem commeruisse se maximè confiteretur, respondit; se se meruisse, ut amplissimis honoribus & præmiis, decoraretur: &, ut ei victus quotidianus in Prytaneo præberetur.* Suidas in τιμῶμαι· Σωκράτης ὁ φιλόσοφος καταδικασθεὶς ἔφησεν· ἕνεκα μὲν τῶν ἐμοὶ διαπεπραγμένων, τιμῶμαι τὴν δίκην τῆς ἐν πρυτανείῳ. τίμησις γὰρ καὶ ἡ ζημία. καὶ οἱ θάνατον αὐτοῦ κατέγνωσαν. Quæ sumpsit αὐτολεξεὶ à Laërtio. Inde ista Promethei apud Lucianum in Caucaso: Τιμησαίμην ἂν ἐμαυτὸν τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως. ἀντιτιμᾶσθαι propriè dicitur reus, cùm, crimen suum elevando, mulctam sibi contra actorem statuit. Hippocratem ab Atheniensibus honorificè acceptum esse, scribit Soranus in ejus Vita; qui eum ab Hercule secundum publicè sacris Eleusiniis initiarunt; civitate donarunt; victumque ei publicum in Prytaneo, ejusque posteris, dederunt. Atheniensium Senatusconsultum in hanc rem etiamnum superest, sed suppostititium. De Prytaneo, videndus Meursius in Athenis Atticis I. 8.

Καὶ δεθεὶς, μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἔπιε τὸ κώνειον] Socrates XXX. à sententiâ latâ diebus cicutam bibit: quare legendum planè videtur, contrario sensu, μετὰ πολλὰς ἡμέρας. Plato in Phædone: καὶ ἐθαυμάζομέν γε, ὅτι πάλαι γενομένης αὐτῆς τῆς δίκης, πολλῷ ὕστερον φαίνεται ἀποθανών. & deinde: διὰ ταῦτα καὶ ὁ πολὺς χρόνος ἐγένετο τῷ Σωκράτει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ θανάτου. Suidas quoque: ἐδέδετο οὖν ἐπιπολὺ μέχρις ἂν ἡ ἀπὸ Δήλου θεωρὶς ἀφίκηται, &c.

Ἔπιε τὸ κώνειον] Haustus cicutæ usitatissimum fuit genus supplicii capitalis, apud Athenienses. Plinius XXV. 13. *Cicuta quoque venenum est, publicâ Atheniensium pœnâ invisa.* Etiam apud Massilienses. Narrat Valerius Maximus II. 6. venenum cicutâ temperatum in Massiliensium civitate publicè custoditum fuisse, quod daretur ei, qui causas Sexcentis (id Senatus erat nomen) exhibuisset; hoc est, exposuisset, probassetque, propter quas mors esset illi expetenda. Etiam apud Ceos, qui senio planè confecti erant, & ad promovenda patriæ commoda inutiles, in convivio publico, tamquam in solemni sacrificio, coronati cicutam bibebant. Rem narrat Ælianus Var. Hist. III. 37. An autem cicuta illa publica Atheniensium pœna, quâ Socrates, Phocion, Theramenes, alii, exstincti sunt, merus succus cicutæ fuerit, an verò venenum cicutâ temperatum, cui virulentius quid inesset, quærit Guido Patinus, Medicus Parisiensis celeberrimus, in Epistola quâdam ad Gassendum, Epistolarum ad Gassendum pag. 537. & in Epistola ad Licetum, edita inter Liceti Antiqua Schemata gemmarum annularium, cap. 172. existimat verò, venenum cicutâ temperatum fuisse. Contrà Licetus, putat meram cicutam fuisse: quod pluribus argumentis probantem, videsis dicto loco. Adde & Scaligerum Exercitatione contra Cardanum 152. Mos autem fuit Athenis, ut Minister publicus, sive Carnifex, cicutam propriâ pecuniâ emeret: quod rectè ex hoc Plutarchi in Vita Phocionis loco, Petrus Petitus Miscellanearum Observationum libro I. cap. 17. observabat: πεπωκότων ἤδη πάντων, τὸ φάρμακον ἐπέλιπε. καὶ ὁ δημόσιος, οὐκ ἔφη τρίψειν ἕτερον, εἰ μὴ λάβοι δώδεκα δραχμὰς, ὅσου τὴν ὁλκὴν ὠνεῖται. Χρόνου δὲ γενομένου καὶ διατριβῆς, ὁ Φωκίων, καλέσας τινὰ τῶν φίλων, καὶ εἰπών· Ἐπεὶ μηδὲ ἀποθανεῖν Ἀθήνησι δωρεάν ἐστιν, ἐκέλευσε τῷ ἀνθρώπῳ δοῦναι τὸ κερμάτιον. *Cùm verò omnes jam medicamentum bibissent, defecit. Et Minister publicus negavit se triturum aliud, nisi acciperet duodecim drachmas, quanti libra constaret. Cùm autem mora fieret, vocavit Phocion quemdam ex amicis: & cùm dixisset, Ne mori quidem gratis Athenis licere, viro illi præcepit hanc pecuniam dare.*

Καὶ Παιᾶνα κατά τινας ἐποίησεν] Προοίμιον in Apollinem vocat Plato in Phædone, & Themistius Orat. xiv. ubi & Heroïcis numeris scriptum fuisse testatur. Suidas Hymnum vocat. Is verò Socratis in Apollinem Pæan, admonet me ut veterem lectionem Porphyrio restituam. Verba ejus sunt, libro II. de Abstinentia ab esu animalium: τὸν γοῦν Αἰσχύλον φασιν, τῶν ἀδελφῶν ἀξιούντων εἰς τὸν θεὸν γράψαι παιᾶνα, εἰπεῖν, ὅτι βέλτιστα Φρυνίχῳ πεποίηται. παραβαλλόμενον δὲ τὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐκείνου, ταὐτὸν πείσεσθαι τοῖς ἀγάλμασι τοῖς καινοῖς πρὸς τὰ ἀρχαῖα. ταῦτα γὰρ, καίπερ ἁπλῶς πεποιημένα, θεῖα νομίζεσθαι· τὰ δὲ καινὰ, περιέργως εἰργασμένα, θαυμάζεσθαι μὲν, θεοῦ δὲ δόξαν ἧττον ἔχειν. Id est, Interprete Valentino: *Ajunt igitur, Æschylum fratribus suis rogantibus ut in Apollinem pæana scriberet, respondisse, à Phrynicho fieri optimum. utrisque tamen inter se collatis, idem accidit quod solet novis imaginibus cum veteribus comparatis: hæ enim, etsi parum accuratè effictæ, Deum tamen spirare existimantur: novæ verò, etsi curiosè elaboratæ, admirationem quidem, sed minorem divinitatis opinionem obtinent.* In quibus, pro *fieri optimum*, vertendum, *factum fuisse optimum*. Sed & pro Φρυνίχῳ, restituenda vox Τυννίχῳ, quam exspunxit Interpres. *Legebatur* Τυννίχῳ. *Sed non est inventus aliquis ejus nominis. Reposuimus igitur* Phrynichum, *Tragœdum Æschylo contemporaneum*, inquit ille, in Notis. Τυννίχῳ veram esse lectionem, probant hæc Platonis in Ione; ubi de Poëtis ἐνθέοις· μέγιστον δὲ τεκμήριον τῷ λόγῳ Τύννιχος ὁ Χαλκιδεὺς, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν πώποτ' ἐποίησε ποίημα, ὅτου τις ἂν ἀξιώσειε μνησθῆναι, τὸν δὲ παιᾶνα, (Ita legendum, non Παίωνα, ut habet editio Marcilii Ficini) ὃν πάντες ᾄδουσι, σχεδόν τι πάντων μελῶν κάλλιστον, ἀτεχνῶς, ὅπερ αὐτὸς λέγει, εὕρημά τι Μουσῶν. ἐν τούτῳ γὰρ δὴ μάλιστά μοι δοκεῖ ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι ἡμῖν, ἵνα μὴ διστάζωμεν, ὅτι οὐκ ἀνθρώπινά ἐστι τὰ καλὰ ταῦτα ποιήματα, οὐδὲ ἀνθρώπων, ἀλλὰ θεῖα καὶ θεῶν. οἱ δὲ ποιηταὶ οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἑρμηνεῖς εἰσὶ τῶν θεῶν, κατεχόμενοι ἐξ ὅτου ἂν ἕκαστος κατέχηται. ταῦτα ἐνδεικνύμενος ὁ θεὸς ἐξεπίτηδες, διὰ τοῦ φαυλοτάτου ποιητοῦ τὸ κάλλιστον μέλος ᾖσεν. Id est, *Huic autem rei evidentissimo argumento esse potest Tynnichus Chalcidensis, qui antea poëma nullum memoriâ dignum composuerat. Hymnum autem in Apollinem, quem omnes cantant, omnium fermè cantilenarum pulcherrimum, Musarum inspiratione invenisse se dicit. In hoc maximè Deus ostendisse videtur, nobis dubitandum non esse, quin præclara hæc poëmata, divina, Deorumque potius quàm humana hominumque sint opera. Poëtæ autem nihil aliud sint quàm Deorum Interpretes; dum sunt furore correpti, à quocumque tandem numine quis corripiatur. Quod quidem Deus ostendere volens, de industria, per ineptissimum Poëtam, pulcherrimum cecinit carmen.* Hæc quidem extra rem: sed tamen circa rem.

Διονυσιόδωρος] Is Dionysiodorus, patriâ Bœotus, qui Historiam rerum Græcarum scripsit, usque ad imperium Philippi, patris Alexandri Magni, ut est apud Diodorum Siculum lib. xv. circa finem.

Ἐποίησε δὲ καὶ μῦθον Αἰσώπειον] Testatur Plato in Phædone; loco notissimo. Sed & Plutarchus libro de audiendis Poëtis: ὅθεν ὁ Σωκράτης ἔκ τινων ἐνυπνίων ποιητικῆς ἁψάμενος, αὐτὸς μὲν, ἅτε δὴ γεγονὼς ἀληθείας ἀγωνιστὴς τὸν ἅπαντα βίον, οὐ πιθανὸς ἦν οὐδ' εὐφυὴς ψευδῶν δημιουργός· τοὺς δὲ Αἰσώπου τοῖς ἔπεσι μύθους ἐνόμιζεν, (lego ἀνήρμοζεν vel ἐνήρμοττεν) ὡς ποίησιν οὐκ οὖσαν ᾗ ψεῦδος μὴ πρόσεστι. *Itaque Socrates quibusdam somniis ad scribendum Carmen compulsus; cùm ipse, ut qui per omnem vitam pro veritate decertâsset, facultate probabilia mendacia fabricandi destitueretur, Æsopi fabellas argumentum sibi delegit, poësim non putans eam à quâ abesset mendacium.* Præter Pæana in Apollinem, & Fabulam Æsopiam, alia etiam scripsisse Socratem, scribit Athenæus libro xii. Alii nihil scripsisse volunt. Quos inter Cicero: cujus hæc sunt verba libro III. de Oratore; ubi de Socrate: *cujus ingenium, variosque sermones, immortalitati scriptis suis Plato tradidit; cùm ipse literam Socrates nullam reliquisset.* Et Plutarchus, Tractatu primo de Fortuna Alexandri. καίτοι γε, inquit, οὐδὲ Πυθαγόρας ἔγραψεν, οὐδὲ Σωκράτης, οὐδὲ Ἀρκεσίλαος, οὐδὲ Καρνεάδης, &c.

Ὁ μὲν οὖν ἐξ ἀνθρώπων ἦν] Nota loquendi modum. 43
Ita Lysis Pythagoricus, in Epistola ad Hipparchum: μετὰ τὸ Πυθαγόραν ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι. quod, etsi non adeo obvium est, alibi tamen reperiri scio. Gaius l. 56. D. de legatis 2. *Quod principi relictum est, qui antequam dies legati cedat, ab hominibus ereptus est, ex constitutione Divi Antonini successori ejus debetur.* Junius Mauricianus l. 57. D. eodem: *Si Augustæ legaveris, & ea inter homines esse desierit*, &c. Similiter, in re dissimili, εἶναι ἐν ἀνθρώποις. Pseudo-Didymus ad Odyss. ψ. 198. Ἑρμῆς ὁ Διὸς καὶ Μαίας παῖς ἔτι ὢν ἐν ἀνθρώποις.

Ἀθηναῖοι δὲ εὐθὺς μετέγνωσαν, ὥστε, &c.] Themistius Orat. II. οὐκ εἰς μακρὰν Ἀθηναῖοι μετέγνωσαν ἀμφὶ Σωκράτους, καὶ δίκην ἔπραξαν τὸν Μέλιτον τῆς δίκης ἐκείνης, καὶ ἔφυγεν Ἄνυτος ἐκ τοῦ ἄστεως, καὶ αὐτὸν κατέλευσαν διὰ Σωκράτους (an διὰ Σωκράτην?) οἱ Ἡρακλεῶται, οἱ ἐν τῷ Πόντῳ. καὶ νῦν δείκνυται Ἀνύτου αὐτόθι σῆμα ἐν τῷ προαστείῳ, οὐ μακρὰν θαλάττης, οὗ περιέβαλον (an ἐλιθοβόλουν?) τὸν Ἄνυτον (an αὐτὸν?) οἱ Ἡρακλεῶται. *Non multò post Athenienses eorum quæ in Socratem commiserant, pœnituit, & à Melito pœna accusationis ipsius repetita, & ex Urbe Anytus cessit, & postremò eumdem propter Socratem Heracleotæ, qui in Ponto habitant, lapidibus obruerunt: hodieque Anyti tumulus in suburbano illic ostenditur, non longè à mari, ubi ab Heracleotis Anytus est obrutus.* Origenes contra Celsum lib. I. ἐπὶ Σωκράτει μὲν εὐθέως Ἀθηναῖοι μετενόησαν, καὶ οὐδὲν παρέμεινεν αὐτοῖς περὶ αὐτοῦ πικρόν. *Athenienses confestim pœnituit perpetrati in Socratem facinoris, nec odium retinuere ultra illius obitum.* Plutarchus libello de Invidia & odio: τοὺς γοῦν Σωκράτη συκοφαντήσαντας, ὡς εἰς ἔσχατον κακίας ἐληλακότας οὕτως ἐμίσησαν οἱ πολῖται καὶ ἀπεστράφησαν, ὡς μήτε πῦρ ἐναύειν, μήτε ἀποκρίνεσθαι πυνθανομένοις, μὴ λουομένοις κοινωνεῖν ὕδατος, ἀλλ' ἀναγκάζειν ἐκχεῖν ἐκεῖνο τοὺς παραχύτας ὡς μεμιασμένον· ἕως ἀπήγξαντο μὴ φέροντες τὸ μῖσος. *Eos quidem, quorum calumniâ So-*

crates fuit oppressus, ut extremè malos, ita oderunt, itáque aversati sunt Cives, ut neque ignem eis petentibus impertirent, neque interrogantibus responderent, neque in balneo aquâ uterentur eadem, sed quâ illi lavissent, eam tamquam pollutam juberent à ministris effundi: donec illi, impatientiâ odii, se se suspenderunt. Tertullianus in Apologetico: *Sed propterea damnatus est Socrates, quia Deos destruebat. Planè olim, id est, semper, veritas odio est: tamen, cùm, pœnitentia sententia, Athenienses & criminatores Socratis postea afflixerint, & imaginem ejus auream in templo collocarint, rescissa damnatio testimonium Socrati reddidit.* Et ad Nationes libro I. *Denique Socrates in contumeliam Deorum, quercum & canem & heram jurat. Nam etsi idcirco damnatus est, cùm pœnituerit Athenienses damnationis, discriminatores quoque impenderit, restituitur testimonium Socrati.* Adde Augustinum de Civitate Dei, VIII. 3. *Sed eum posteà, illa ipsa quæ publicè damnaverat Atheniensium civitas, publicè luxit, in duos accusatores ejus usque adeò populi indignatione, ut unus eorum oppressus vi multitudinis interiret: exilio autem voluntario atque perpetuo pœnam similem alter evaderet.* Etiam sacellum ei posuerunt, cujus meminit Marinus in Vita Procli.

Σωκράτη δὲ χαλκῆς εἰκόνος ἐτιμήσαντο] Auream fuisse hanc imaginem, testatur Tertullianus loco laudato: sed ubi legendum *aream*, rectè, ut mea quidem fert opinio, Casaubonus existimabat: de qua emendatione miror Virum amplissimum Nicolaum Rigaltium non monuisse. Nec tamen sum nescius plures in Græcia tunc temporis aureis statuis fuisse donatos; etiam ex privatis: Gorgiam Leontinum: Phrynen meretricem: &c.

Ἐν τῷ πουπίῳ] Lege ἐν τῷ Πομπείῳ. Πομπεῖον, locus fuit Athenis, in quo πομπεῖα, id est, vasa in solennia pomparum, asservabantur: unde & nomen. Illic clarorum virorum imagines ac statuas fuisse, præterquam ex hoc loco, observare est ex Plutarcho in Isocrate: ἦν δὲ αὐτοῦ καὶ γραπτὴ εἰκὼν ἐν τῷ Πομπείῳ. Adde Plinium lib. XXXV. cap. 11. *Craterus, Comœdus, Athenis in Pompeio pinxit.* Idem ibidem; ubi de Nicia Atheniensi, pictore: *Fecit & grandes picturas: in quibus sunt, Calypso, & Io, & Andromeda: Alexander quoque in Pompei porticibus præcellens.* Meminit & Demosthenes Oratione contra Phormionem.

Οὐ μόνον δ' ἐπὶ Σωκράτους Ἀθηναῖοι πεπόνθασι τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλείστων ὅσων] Juvenalis Sat. VII.

Pœnituit multos vana, sterilisque cathedra,
Sicut Thrasymachi probat exitus atque Secundi
Carrinatis: & hunc inopem vidistis, Athenæ.
Nil præter gelidas ausæ conferre cicutas.

Laërtius infrà, in Aristotele: Ἀθήνησιν ὄχνη ἐπ' ὄχνῃ.

Καὶ γὰρ Ὅμηρον] Posteà tamen Homeri poëmata magni fecerunt Athenienses: nam legem tulerunt, ut quinto quoque anno in Panathenæis, ejus unius ex omni Poëtarum numero carmina publicè canerentur. Homerum Atheniensem fuisse, nonnulli existimârunt, ut est apud Gellium libro XIII. capite 11. & Pseudo-Plutarchum in Vita Homeri: quod ignorasse videtur Aldobrandinus. Vide Leonem Allatium de Patria Homeri.

Καὶ Τυρταῖον παρακόπτειν ἔλεγον] Παρακόπτειν, Id est, *delirare.* Suidas: παρακεκομμένος, μαινόμενος, ἐξεστηκώς, παράφρων. Laërtius ipse infrà, in Arcesila: ἐτελεύτησε ἄκρατον ἐμφορηθεὶς πολὺν, καὶ παρακόψας. occurrit eadem notione & apud Diodorum pag. 324. De Tyrtæo autem illo, longè aliter Lacedæmonii ac Athenienses judicarunt: cùm enim ceteroqui à Poëticis studiis alieni essent, lege tamen constituerunt, ut quoties cum hostibus dimicaturus in procinctu constitisset exercitus convocarentur milites in tabernaculum regium: ibique audiendis Tyrtæi carminibus ad spernendam pro patria vitam incitarentur. De ætate, de patria, de scriptis Tyrtæi, videndus Suidas in Τυρταῖος.

Καὶ Ἀστυδάμαντα πρῶτον τὸν περὶ Αἰσχύλον, ἐτίμησαν εἰκόνι χαλκῇ] Inepta lectio. agitur hoc loco de iis quos Athenienses injuriâ affecerunt: quare locum mutilum esse existimabat Casaubonus. Astydamas, Morsimi Tragici, filii Philoclis, Æschyli sororis filii, filius fuit; Tragicus & ipse. Isocratis auditor, ab eloquentiæ studio se ad Tragœdias scribendas convertit. Olympiadis XCV. anno 2. Archonte Aristocrate Fabulas suas edere est exorsus, Diodoro Siculo teste lib. XIV. nec non Olympiadum Scriptore. Fecit CCXL. sed vicit solùm XV. ut est apud Suidam; qui filium cognominem habuisse ait; Tragicum & ipsum. Prior ille Astydamas, cùm Tragœdiam magno successu egisset; quam *Parthenopæi* nomine inscripserat; decreta illi statua est in theatro ab Atheniensibus. At cùm epigramma, arrogantiùs scriptum sibi, attulisset in concilium, Senatus decrevit ne inscriptio illa Statuæ inscriberetur: unde apud Comicos in proverbium abiit,

Laudas te ipsam, Mulier, Astydamæ in morem,
Σαυτὴν ἐπαινεῖς, ὥσπερ Ἀστυδάμας, γύναι.

Rem narrat Suidas in σαυτὴν ἐπαινεῖς, (ubi etiam Astydamantis Epigramma profert) & Zenobius Centuriâ V. Adagio 100. Atque hujus statuæ mentionem fecisse Laërtium, ex his verbis ἐτίμησαν εἰκόνι χαλκῇ, suspicari licet. Verùm, ut modò dicebamus, agitur hoc loco de iis quos injuriâ, non honore, Athenienses affecerunt. Si conjecturæ aliquis locus, crediderim scripsisse Laërtium, καὶ Ἀστυδάμαντα, πρῶτον τῶν περὶ Αἰσχύλον, ὃν ἐτίμησαν εἰκόνι χαλκῇ, ἐτίμησαν εἴκοσι χαλκοῖς. Id est, *Et Astydamantem, Tragicorum primum, quem imagine æreâ Athenienses honestarunt, viginti posteà numismatis æreis mulctarunt.* χαλκὸς, genus est numismatis, de quo Pollux. Diogenes noster infrà, in Cynico cognomine: ἀνδριάντα γοῦν τρισχιλίων πιπράσκεσθαι, χοίνικα δὲ ἀλφίτων, δύο χαλκῶν τῷ πριαμένῳ αὐτὸν, &c. & in Zenone Citieo: ἐνίους δὲ καὶ χαλκὸν εἰσέπραττε τοὺς περιισταμένους τὸ διδόναι μὴ ἐνοχλεῖν. Legi posset & simpliciter, καὶ Ἀστυδάμαντα πρῶτον τῶν περὶ Αἰσχύλον, ἐτίμησαν εἴκοσι χαλκοῖς. Aliter me ex difficillimo illo loco expedire non possum: nec se quoque ex eo expedire alius, credo, possit, sine ope Manuscriptorum Codicum. Palatinus scriptum exhibet, πρῶτον τὸν περὶ Αἰσχύλον. Regius habet, ut emendavimus, πρῶτον τῶν περὶ Αἰσχύλον.

σχύλου· οἱ περὶ Αἰσχύλον, sunt *Æschyli sectatores.* Æschylus plurimis est Tragicorum princeps. Ejus autem scribendi genus generosum & sublime, sequutum fuisse Astydamantem verosimile est, cùm Morsimi filius esset, filii Philoclis, qui sororis Æschyli filius erat, ut dictum suprà. Legit Mericus Casaubonus: καὶ Ἀστυδάμαντα, πρῶτον περὶ Αἰσχύλον, ὃν ἐτίμησαν εἰκόνι χαλκῇ, &c. *Sed & Astydamanta, ex Æschyli sectatoribus præcipuum, delirare dixerunt, quem aneâ statuâ honoraverant.*

44 Εὐριπίδης δὲ καὶ ὀνειδίζει αὐτοῖς ἐν τῷ Παλαμήδει, λέγων. Ἐκτάνετ' ἐκτάνετε, &c.] Hujus Fabulæ Euripidis meminit Strabo lib. x. Pollux x. 31. Ælianus Variæ Historiæ II. 8. Hesychius in ἔμβολα. At ipsiusmet loci meminit, sed strictim, Scholiastes Lycophronis pag. 69. τὰ δὲ περὶ τὸν Παλαμήδην καὶ Εὐριπίδης ἐν δράματι Παλαμήδει φησίν,

Ἐκάνετ' ἐκάνετε τὰν πάνσοφον, ὦ Δαναοὶ,
Τὰν, οὐδὲν ἀλγύνουσαν, ἀηδόνα μουσᾶν.

Pluribus meminit Anonymus in Argumento Orationis Isocratis, quæ Βουσίριδος ἐγκώμιον inscripta est: ἀμέλει, inquit, λέγεται τι τοιοῦτον, ὡς ὅτι Εὐριπίδου βουλομένου εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ (Σωκράτους) καὶ δεδιότος, ἀναπλάσθαι Παλαμήδην, ἵνα διὰ τούτου σχοίη καιρὸν τοῦ αἰνίξασθαι εἰς τὸν Σωκράτη, καὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, Ἐκάνετε, ἐκάνετε τῶν Ἑλλήνων τὸν ἄριστον· ὅ ἐστιν, ἐφονεύσατε. καὶ νοῆσαι τὸ θέατρον ἅπαν ἐδάκρυσε, διότι περὶ Σωκράτους ἠνίττετο. *Narratur autem hujusmodi quiddam accidisse: Euripidem, cùm aliquid de Socrate dicere vellet, nec id tamen auderet, finxisse Fabulam de Palamede. ut sub ejus persona occasionem haberet obscurè ad Socratis interitum, & factum Atheniensium alludendi: his verbis,* Occidistis, occidistis Græcorum optimum. *Animadvertente autem populo hæc verba ad Socratem pertinere, ortam in toto theatro esse complorationem.* Ex quibus, hîc rescribendum liquet, Ἐκάνετ' ἐκάνετε: & ita quoque Editio Stephani, & codex Regius.

Φιλόχορος] Atheniensis fuit, Cyeni filius. Eratosthenem senem juvenis audivit. Vixit sub Ptolemæo Philopatore, atque Epiphane. Multa scripsit. De illo μέχρι κόρου apud Vossium de Historicis, & Jonsium de Historia Philosophica.

Ἐπὶ Ἀψεφίωνος ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἑβδομηκοστῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος] Ab illo Aphepsione Archonte ad annum quartum septimæ ac septuagesimæ Olympiadis, intervallum est duodecim annorum. Quare Meursius de Archontibus Athen. libro II. cap. 7. mutilum esse hunc locum existimat: ac voluisse Laërtium utramque de Socratis nativitate sententiam tradere: excidisse autem aliquot verba propter concursum ejusdem anni in diversa Olympiade. Itaque rescribebat. ἐπὶ Ἀψεφίωνος ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἑβδομηκοστῆς τετάρτης Ὀλυμπιάδος· ἤ, ὥς ἄλλοι, ἐπὶ Φαίδωνος, ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἑβδομηκοστῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος. Etiam Ἀναγραφὴ Ὀλυμπιάδων Scaligeriana Socratis nativitatem refert ex quorumdam sententia sub Aphepsione Archonte: at eam ponit sub Phædone anno 4. ejusdem Olympiadis 77. Etiam Phædonem eo tempore Archontem agnoscunt, Diodorus Siculus & Dionysius Halicarnasseus. At Marmor Arundelianum, consentit Apollodoro & Demetrio Phalereo, laudatis abs Laërtio: nam & Apsephionem eum vocat Archontem. Existimabat Palmerius, eodem illo anno Apsephionem & Phædonem Archontas fuisse eponymos: unum scilicet, alteri mortuo suffectum: quod mihi non displicet.

Θαργηλιῶνος ἕκτῃ ὅτε καθαίρουσι τὴν πόλιν Ἀθηναῖοι.] Harpocration in φαρμακός: δύο ἄνδρας Ἀθήνησιν ἐξῆγον, καθάρσια ἐσομένους τῆς πόλεως, ἐν Θαργηλίοις· ἕνα μὲν, ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν· ἕνα δὲ, ὑπὲρ τῶν γυναικῶν. Vide Meursium in Græcia Feriata, in Θαργήλια.

Ἐτελεύτησε δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἐνενηκοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος] De tempore mortis Socratis, videndus omnino Franciscus Carpentarius, amicus noster, in erudita illa Dissertatione, quam ea de re Gallicè conscripsit, quæque ad calcem Vitæ Socratis ab eo scriptæ, edita est.

Γεγονὼς ἐτῶν ἑβδομήκοντα] Socrates ipse coram Judicibus, apud Platonem in Apologia: ἑβδομήκοντα καὶ πλείω. Chrysostomus Homiliâ IV. in Epistolam priorem Pauli ad Corinthios: οὐ τοίνυν τοῦτο θαυμαστὸν, εἰ κώνειον ἔπιεν ἐκεῖνος, καὶ μηκέτι κύριος ὢν τοῦ μὴ πιεῖν, καὶ πρὸς ἔσχατον γῆρας ἐληλακώς. καὶ γὰρ ἔλεγεν ἐτῶν ἑβδομήκοντα εἶναι, ὅτε κατεφρόνησε ζωῆς, εἴγε καὶ τοῦτο καταφρονῆσαί ἐστιν. 45

Ἀμφότεροι δὲ ἤκουσαν Ἀναξαγόρου, καὶ οὗτος, καὶ Εὐριπίδης] De Euripide, testatur Suidas in Εὐριπίδης· διήκουσε δὲ καὶ Ἀναξαγόρου τοῦ Κλαζομενίου. ἐπὶ τραγῳδίαν δὲ ἐτράπη, τὸν Ἀναξαγόραν ἰδὼν ὑποστάντα κινδύνους δι' ἅπερ εἰσῆξε δόγματα.

Ὃς καὶ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἑβδομηκοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος ἐγεννήθη, ἐπὶ Καλλιάδου] Hinc corrigendus Thomas Magister in Vita Euripidis: γεννηθεὶς δὲ ἐν Σαλαμῖνι, τῇ πρὸ τῆς Ἀττικῆς νήσῳ, ἐπὶ Καλλίου ἄρχοντος, κατὰ τὴν πέμπτην καὶ ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. Leg. Καλλιάδου. Euripidis natales in epochis Græcorum, quas Seldenus edidit, sexennio antevertunt annum à Laërtio assignatum. cum eo consentit Scriptor Olympiadum. Etiam Suidas in Εὐριπίδης· ἐν δὲ τῇ διαβάσει Ξέρξου ἐκυοφορεῖτο ὑπὸ τῆς μητρὸς, καὶ ἐτέχθη καθ' ἣν ἡμέραν Ἕλληνες ἐτρέψαντο τοὺς Πέρσας. Calliade enim Archonte, in Græciam trajecit Xerxes; Atticam vastavit; Athenas incendit; prælio inde ad Salamina superatus.

Καθά φησι καὶ Ξενοφῶν, καί τοι περὶ μόνων τῶν ἠθικῶν ποιεῖσθαι τοὺς λόγους αὐτὸν εἰπών] De quo suprà diximus. Adde & hunc Gellii locum libro XIV. capite 3. ubi de simultate atque æmulatione Xenophontis & Platonis: *Præterea putant id quoque ad ista, quæ dixi, accedere, quòd Xenophon in libris quos dictorum atque factorum Socratis composuit, negat Socratem de cæli atque naturæ causis rationibusque umquam disputavisse; ac ne disciplinas quidem ceteras, quæ μαθήματα Græci appellant, quæ ad benè beateque vivendum non pertinerent, aut attigisse, aut comprobasse. Idcircoque turpiter eos mentiri dicit, qui dissertationes istiusmodi Socrati attribuerent. Hoc autem, inquiunt, Xenophon cum scripsit, Platonem videlicet notavit, in cujus libris Socrates de Physica & Musica & Geometria disserit.*

Μάγον τινὰ ἐλθόντα ἐκ Συρίας, &c. καὶ δὴ καὶ βίαιον

N

ἄπεσθαι] Sed & Socratem Zopyrus Physiognomon stupidum esse dixit, & bardum, quòd jugula concava non haberet; obstructas eas partes & obturatas esse dicens. addidit etiam mulierosum: in quo Alcibiades cachinnum dicitur sustulisse, Refert Cicero in libro de Fato.

46 Πρὸς γὰρ Ἀθηναίων κώνειον ἁπλῶς μὲν ἔδιξαν] Ita omnes editi. Ita omnes MSS. quos vidi. Alios viderat Salmasius, qui ad inscriptionem Herodis Attici pag. 65. in omnibus exemplaribus hunc versum sic legi ait,

Πρὸς γὰρ Ἀθηναίων κόνιον μὲν ἁπλῶς σὺ ἔδεξω.

Sanè ita legendum, docent hæc Suidæ verba in κόνειον· κόνειον, βοτάνη δηλητήριος, διὰ τοῦ ο μικροῦ, διὰ τὸ μέτρον τοῦ στίχου,

Πρὸς γὰρ Ἀθηναίων κόνειον (lege κόνιον) μὲν ἁπλῶς σὺ ἔδεξω.

Αὐτοὶ δ' ἐξέπιον τοῦτό γε τῷ στόματι.

κόνιον, pro κώνειον: ut σίω, pro σείω; δανίσας, pro δανείσας, & alia infinita. Lege apud Suidam, τοῦτο τέῳ.

Ἀριστοτέλης ἐν τρίτῳ Περὶ ποιητικῆς] Ludovicus Castelvetrius in Commentariis illis suis eruditissimis atque acutissimis in Aristotelis Poëticam, legendum existimabat, ἐν τρίτῳ Περὶ ποιητῶν. Verba ejus sunt: *Ora noi non ci possiamo a partito niuno del mondo lasciare indurre a credere, che questo volume sia il primo, o pure l' uno de' tre libri, conciosiacosache questo volume sia il primo, o pure l' uno de' tre libri dell' arte de' Poëti, segnendo l' autorità di Pietro Vittorio: avendo noi per constante, che Aristotele non abbia mai scritti i tre predetti libri; conciosiacosache Diogene Laërtio, se egli gli avesse scritti, n' avrebbe fatta mentione nella Vita d' Aristotele, si come fà de gli altri appartenenti a questa arte. Nè possiamo reputare essere cosa vera, che esso Diogene nella Vita di Socrate, produca la testimonianza in mezzo de' tre predetti libri; altramente manifesterebbe se essere stato uno smemorato in iscrivere il racconto de' libri Aristotelici, che non avesse fatto ricordo niuno de' tre predetti libri. Mà debbiamo avere per cosa certissima, che egli nella predetta Vita di Socrate, adduca la testimonianza, non de' tre libri dell' arte de' Poëti, cioè de tre libri τῶν* Ποιητῶν *d' Aristotele, li quali testimonia esso Laërtio lui aver compilati, narrando la sua vita, & abbiamo assai certo segnale la cosa star così, poiche egli adduce l' autorità di que' libri, per provare, che un certo Antiolocho da Lemno, & Antiphonte lo speculatore delle cose monstruose, si dimostrarono nemici di Socrate, nella guisa che altri si dimostrarono a Pitagora, ad Omero, ad Esiodo, a Thalete, a Biante, a Pittaco, ad Anassagora, & a Simonide. Il che è cosa toccante, si come appare, la vita, e i costumi di que' due, secondo che ci dobbiamo imaginare, Poëti, & non cosa appartenente ad insegnamenti, ed ad artificio di poesia, di cui ragionevolmente si dee favellare ne' libri di così fatta arte. Si come parimente Plutarco adduce la testimonianza nella Vita d' Omero de' tre predetti libri de Poëti d' Aristotele, & non quella de' tre libri dell' arte de Poëti, imaginati da Pietro Vittorio. La qual cosa è vie più che manifesta: conciosiacosache Aristotele nel luogo allegato, non ragioni d' Omero, se non come fosse conceputo, & nascesse, & vivesse parte della sua vita, cioè di cose molto lontane dall' arte de' Poëti. Mà l' errore che è scorso nella Vita d' Omero composta da Plutarco, e nella vita di Socrate composta da Diogene Laërtio, in questa guisa, περὶ ποιητικῆς, quando si doveva stampare, o scrivere,* Περὶ ποιητῶν, *a dato occasione a Pietro Vittorio di commettere questo altro errore.* Idem & erudito Nunnesio videbatur, in Commentario illo suo erudito ad Vitam Aristotelis: & clarissimo Vossio de Hist. Græcis lib. IV. cap. 9. nec non in Poëtica. Vide nos infrà ad Aristotelis Vitam. Tamen à Plutarcho in libro de Homero, citatur Aristoteles ἐν τῷ περὶ Ποιητικῆς.

Ἀντιόλοχος] MS. Regius Ἀντίλοχος, & ita legisse videtur Aldobrandinus, qui vertit *Antilochus*. Sed Editio prior, etiam Ἀντιόλοχος· & ita annotatum reperi manu recentiori in Codice Regio. Ambrosius legit, Ἀντίοχος. Ἀντίδοκος, sive Ἀντίδικος, dicitur in Vita Pythagoræ; ubi nos vide.

Ἀντιφῶν ὁ τερατοσκόπος] De quo Suidas: Ἀντιφῶν Ἀθηναῖος, Τερατοσκόπος, καὶ Ἐποποιὸς, καὶ Σοφιστής· ἐκαλεῖτο δὲ Λογομάγειρος, &c. Et Hermogenes de Formis Orat. lib. II. περὶ δὲ Ἀντιφῶντος λέγοντας ἀνάγκη προειπεῖν, ὅτι καθάπερ ἄλλοι τε φασὶν οὐκ ὀλίγοι, καὶ Δίδυμος ὁ Γραμματικὸς, πρὸς δὲ καὶ ἀπὸ ἱστορίας φαίνεται, πλείους μὲν γεγόνασιν Ἀντιφῶντες· δύο δὲ οἱ σοφιστεύσαντες, ὧν καὶ λόγον ἀνάγκη ποιήσασθαι· ὧν εἷς μέν ἐστιν ὁ Ῥήτωρ, οὗπερ οἱ φονικοὶ φέρονται λόγοι, καὶ Δημηγορικοὶ, καὶ ὅσοι τούτοις ὅμοιοι. ἕτερος δὲ ὁ καὶ Τερατοσκόπος, καὶ Ὀνειροκρίτης λεγόμενος γενέσθαι, οὗπερ οἵ τε περὶ τῆς ἀληθείας λέγονται λόγοι, καὶ οἱ περὶ ὁμονοίας, καὶ οἱ Δημηγορικοὶ, καὶ ὁ Πολιτικός. *De Antiphonte dicturi, necesse est præfari, quòd, quemadmodum alii dicunt non pauci, atque Didymus Grammaticus, prætereaque ex Historiis apparet, multi fuerunt Antiphontes; sed duo Sophistæ, quorum etiam necesse est mentionem facere. Eorum unus fuit Orator, cujus circumferuntur Orationes de Homicidiis, & apud Populum quadam habita, & quotquot illis similes: alter verò, prodigiorum inspector, & somniorum conjector dicitur fuisse, cujus de veritate dicuntur esse Orationes, & de Concordia, & quadam habita apud Populum, & Oratio, qua vocatur* Politicus. Hic, omnino est ille Antiphon, cujus meminit Clemens lib. VII. Strom. his verbis: χαρίεν τὸ τοῦ Ἀντιφῶντος οἰωνισαμένου τινὸς, ὅτι κατέφαγεν ὗς τὰ δελφάκια, θεασάμενος αὐτὴν ὑπὸ λιμοῦ διὰ μικροψυχίαν τοῦ τρέφοντος κατισχναμμένην, Χαῖρε, εἶπεν, ἐπὶ τῷ σημείῳ, ὅτι οὕτω πεινῶσα τὰ σὰ οὐκ ἔφαγεν τέκνα. *Lepidum est illud Antiphontis: nam cùm quidam malum omen haberet, quòd sus porcellos suos devorasset, ille conspicatus eam ob sorditiem hominis fame emaciatam, Lætare, inquit, hoc signo, quòd sus illa fame adeo pressa tuos non devoraverit liberos.* His similia habet Theodoritus Sermone VI. De hoc Antiphonte, aliisque ejus nominis, videndus Vossius de Historicis Græcis. videndus & Jonsius de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ, apud quem Antiphontis libri περὶ Ὁμονοίας, περὶ Ἀληθείας, & Πολιτικὸς, malè Antiphonti Rhamnusio tribuuntur: sunt enim τοῦ Τερατοσκόπου, ut ex Hermogenis loco allato clarè apparet.

Ὡς Πυθαγόρᾳ Κύδων καὶ Ὀνάτας] Locus corruptus. Lege, meo periculo, Κύλων, sive potiùs Κύλων, Κροτωνιάτης. Noster infrà, in Pythagora: τούτῳ φασὶν ἀντιπαρατάσσεσθαι Κύλωνα. Jamblichus de Vita Pythagoræ cap. 35. Κύλων ἀνὴρ Κροτωνιάτης, γένει μὲν καὶ δόξῃ καὶ πλούτῳ πρωτεύων τῶν πολιτῶν, ἄλλως δὲ χαλεπός τις καὶ βίαιος καὶ θορυβώδης, καὶ τυραννικὸς τὸ ἦθος, πᾶσαν προθυμίαν παρασχόμενος πρὸς τὸ κοινωνῆσαι τοῦ Πυθαγορείου βίου· καὶ προσελθὼν πρὸς αὐτὸν τὸν Πυθαγόραν ἤδη πρεσβύτην ὄντα, ἀπεδοκιμάσθη διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. γενομένου δὲ τούτου πόλεμον ἰσχυρὸν ἤρατο, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ τοῦ Κύλωνος πρὸς αὐτόν τε τὸν Πυθαγόραν καὶ τοὺς ἑταίρους. καὶ οὕτω σφόδρα τις ἐγένετο καὶ ἄκρατος ἡ φιλοτιμία αὐτοῦ τε τοῦ Κύλωνος, καὶ τῶν μετ' ἐκείνου τεταγμένων, ὥστε διατεῖναι μέχρι τῶν τελευταίων Πυθαγορείων, &c. *Cylon, vir erat Crotoniata, genere quidem & dignitate, divitiisque, inter omnes cives primas tenens: sed cetera, asperis præditus moribus, violentus & seditiosus, adeoque tyrannicus; qui omnem alacritatem, animique propensionem ac diligentiam adhibebat, ut cum Pythagoreorum vita institutis communionem haberet; Cùmque ad ipsum Pythagoram, jam senem, accessisset, ob causas modò dictas, repulsam tulit. Eo verò facto, acre & magnum bellum suscepit & ipse Cylo, & ejus amici ac familiares, contra ipsum Pythagoram simul & amicos. Atque adeò gravis ac vehemens, adeoque intemperans & immoderata exarsit, tum ipsius Cylonis, tum eorum, qui cum ipso, quasi in acie constituti ordinatique erant, concertatio æmulatioque, ut ad ultimos usque Pythagoreos ea continuata sit.* Eadem habet, in Vita Pythagoræ, Porphyrius; à quo superiora Jamblichus accepit. Κύλων, inquit, ἀνὴρ Κροτωνιάτης κατὰ μὲν τὸ γένος, καὶ δόξαν προγονικὴν, καὶ βίου περιουσίαν πάντας ὑπερβάλλων τοὺς πολίτας, χαλεπὸς δ' ἄλλως καὶ τυραννικὸς τῇ τε τῶν φίλων περιβολῇ, καὶ τῇ τοῦ πλούτου δυνάμει πρὸς ἰσχὺν ἀδικημάτων χρώμενος· οὗτος τῶν τ' ἄλλων ἁπάντων, ἃ ἐδόκει καλὰ, ἑαυτὸν ἠξίου· ἡγεῖτο δὲ καὶ τῆς Πυθαγόρου φιλοσοφίας ἀξιώτατον εἶναι μετασχεῖν· πρόσεισι τῷ Πυθαγόρᾳ ἑαυτὸν ἐπαινῶν, καὶ βουλόμενος συνεῖναι αὐτῷ. ὁ δ' εὐθὺς φυσιογνωμονήσας τὸν ἄνδρα, καὶ ὁποῖος ἦν συνιδὼν ἐκ τῶν σημείων, ἃ διὰ τοῦ σώματος ἐθήρα τῶν προσιόντων, ἀπιέναι ἐκέλευσε, καὶ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν· τοῦτο τὸν Κύλωνα οὐ μετρίως ἐλύπησεν, ὥσπερ ὑβρισμένον, καὶ τὰ ἄλλα χαλεπὸν ὄντα καὶ ὀργῆς ἀκρατῆ. συνάγων οὖν τοὺς φίλους, διέβαλλε τὸν Πυθαγόραν, καὶ παρεσκεύαζεν, ὡς ἐπιβουλεύσων αὐτῷ τε καὶ τοῖς γνωρίμοις. τοὐντεῦθεν δ' οἱ μέν φασι τῶν ἑταίρων τοῦ Πυθαγόρου συνηγμένων ἐν τῇ Μίλωνος οἰκίᾳ τοῦ ἀθλητοῦ, παρὰ τὴν Πυθαγόρου ἀποδημίαν (ὡς γὰρ Φερεκύδην τὸν Σύριον, αὐτοῦ διδάσκαλον γενόμενον, εἰς Δῆλον ἐπεπόρευτο, νοσοκομήσων αὐτὸν περιπετῆ γενόμενον τῷ ἱστορουμένῳ τῆς φθειριάσεως πάθει, καὶ κηδεύσων,) πάντας πανταχῇ ἐνέπρησαν, δύο ἐκφυγόντων ἐκ τῆς πυρᾶς, Ἀρχίππου τε καὶ Λυσίδος, ὥς φησι Νεάνθης. *Cylo Crotoniates, genere quidem & majorum gloriâ, opibusque, facilè totius civitatis princeps, ceterùm asperis moribus, & dominandi cupidus: tum amicorum copiâ, divitiarumque adminiculo ad injustitiam improbitatemque abusus. Is, cùm ceteris præclaris rebus omnibus dignum sese existimaret: tum verò longè dignissimum judicabat, qui Pythagoricæ Philosophiæ particeps esset; accedit Pythagoram, semetipsum deprædicans, & conversationem ejus expetens. at ille, cùm naturam moresque hominis continuò explorasset, atque ex indiciis, quæ ex accedentium corpore captabat, quali ingenio esset perspexisset, jussit ipsum abire, & suas sibi res agere. Id non mediocri dolore Cylonem commovit, ac si contumeliâ affectus fuisset: virum aliàs satis asperum, & animi impotentioris. Coactis ergo in unum amicis, Pythagoram criminari cœpit, & insidias ipsi & amicis ejus parare. ac proinde, ut nonnulli referunt, Pythagoræ familiares in Milonis athletæ ædibus congregatos, absente tum Pythagorâ (nam ad Pherecydem Syrium, quo præceptore olim fuerat usus, in Delum discesserat, ut pediculari morbo correpto adesset, curamque sepulturæ haberet) omnes igne immisso exusserunt; duobus tantùm ex incendio elapsis; Archippo & Lyside; ut Neanthes prodidit.* Etiam Κύλων Κροτωνιάτης dicitur Diodoro Siculo, in Excerptis à Valesio editis; cujus verba infrà, ad Pythagoræ Vitam, adducimus; ubi nos vide. Corruptè apud Apuleium in Floridis *Gillus* appellatur: *Sunt qui Pythagoram ajunt eo temporis inter captivos Cambysæ regis Ægyptum cùm adveheretur, ductores habuisse Persarum Magos, ac præcipuè Zoroastrem, omnis divini arcani antistitem: posteaque eum à quodam Gillo Crotoniensium principe recuperatum.* & Γύλων, apud Themistium Orat. IX. ubi de Pythagora: αὐτός τε γὰρ ὁ Μνησάρχου τοσόνδε ἄρα ἀπέλαυσε τῆς πολυυμνήτου σοφίας, ὥστε μετανάστης ἀεὶ διεβίω, διὰ τοὺς βασκαίνοντας καὶ κολούοντας, ἐκ Σάμου μὲν εἰς Κρότωνα διὰ Πολυκράτην, ἐκ Κρότωνος δὲ εἰς Λοκροὺς διὰ Γύλωνα. *Siquidem ille Mnesarchi filius hunc tantùm de celebri illa sapientia fructum cepit, quòd peregrinando ætatem omnem traduxerit, propter certos homines, qui invidere illi ac lacessere non desisterent. Primùm enim è Samo Crotonem ob Polycratem fugit; tum, propter Gylonem, Crotone Locros concessit.*

Καὶ Σύαγρος Ὁμήρῳ ζῶντι] *Syagrum* vocat Lilius Giraldus in Dialogo de Poëtis, ubi de Hesiodo.

Ἀποθανόντι δὲ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος] Librorum Xenophanis Colophonii in Homerum atque Hesiodum meminit Laërtius, infrà in ejus Vita, & Sextus Empiricus adversus Mathematicos. De his nos plura in Dissertatione nostra περὶ ἐξηγητῶν Ὁμήρου.

Καὶ Κέρκωψ Ἡσιόδῳ ζῶντι] Accipio de Cercope Milesio, qui plerisque auctor creditus est ejus Poëmatis, quod Αἰγίμιος vocabatur; sed quod ab aliis tribuebatur Hesiodo. Athenæus lib. XI. καὶ ὁ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας, εἴθ' Ἡσίοδός ἐστιν, ἢ Κέρκωψ ὁ Μιλήσιος. Quòd si verè conjicimus, minùs vera est Gerardi Joannis Vossii conjectura, existimantis Cercopem illum Milesium, diversum non esse à Cercope Pythagorico: de quo Clemens Alexandrinus Στρωματ. libro I. Ἐπιγένης δὲ ἐν τοῖς περὶ τῆς εἰς Ὀρφέα ποιήσεως, Κέρκωπος εἶναι λέγει τοῦ Πυθαγορείου, τὴν εἰς ᾅδου Κατάβασιν, καὶ τὸν ἱερὸν Λόγον. & Cicero I. de Natura Deorum: *Orpheum Poëtam docet Aristoteles numquam fuisse: & hoc Orphicum Carmen Pythagorici ferunt cujusdam fuisse Cercopis.*

Est enim Hesiodus Pythagorâ antiquior multò. De Amphimenis Coi odio in principem Lyricorum, nihil apud alios Scriptores legere me memini.

Θάλητι δὲ Φερεκύδης] Suidas in Φερεκύδης· ἐζηλοτύπει δὲ τὴν Θάλητος δόξαν.

Καὶ Βίαντι Σάλαρος, Πριηνεύς] Ignotus mihi Salarus ille Prienensis.

Ἀντιμενίδας) Alcæi Poëtæ frater.

Σιμωνίδῃ Τιμοκρέων] Timocreon ille, Rhodius fuit, & veteris Comœdiæ Scriptor. odii ejus in Simonidem meminit & Suidas; qui etiam in Simonidem tragœdiam scripsisse refert.

47 Τῶν λεγομένων Σωκρατικῶν] De quibus peculiari libro scripsere Idomeneus & Phanias. De Idomeneo, testatur Diogenes noster, in hac ipsa Socratis Vita: de Phania, in Antisthene.

Οἱ κορυφαιότατοι] Suppuduisse se Phrynichus ait, cùm hanc vocem apud Favorinum reperîsset; pro qua, κορυφαῖον dici jubet.

Γέγονε δὲ Σωκράτης καὶ ἕτερος, ἱστορικός, Περιήγησιν Ἄργους γεγραφώς] Meminit non semel Plutarchus in Quæstionibus Romanis. Argivum puto fuisse, ac de eo accipiendum Tertullianum lib. II. ad Nationes; ubi, pro *ut Argivus Socrates detulit*, lego *retulit*.

Καὶ ἄλλος, Περιπατητικός, Βιθυνός· καὶ ἕτερος, ἐπιγραμμάτων ποιητής] Qui ambo mihi ignoti.

Καὶ ὁ Κῷος, ἐπικλήσεις θεῶν γεγραφώς] Editio Basileensis, ἐπίσεις; quæ vox nihili est. Lege Ἐπικλήσεις, & ita Editio Stephanica. Etiam Scholiastes Apollonii ad lib. I. pag. 47. Σωκράτης ἐν Ἐπικλήσεσι. Corrigendus Athenæus lib. III. 28. Σωκράτης ἐν ἕκτῳ Ἐπικλήσεως. rescribe Ἐπικλήσεων. Sunt autem hoc loci Ἐπικλήσεις, cognomina, seu ἐπωνυμίαι, quæ cuique Deorum ob varios eventus contigerunt, ut rectè Reinesius Var. Lect. III. 5. ex dicto Scholiaste interpretatur. Minùs rectè Johannes Gerardus Vossius lib. III. de Historicis Græcis, indigitamenta, seu preces, quibus Dii invocantur, exponit. Eidem Vossio placebat eorum opinio, qui hujus Socratis Coi putant esse librum περὶ ὁσίων, id est, *de sanctis*, Plutarcho memoratum in Tractatu de Iside & Osiride. Omisit autem Diogenes noster plures Socrates: Socratem Juniorem, Aristotelis Magistrum; de quo Plato in Politico, Aristoteles in Metaphysicis, Ammonius, sive Philoponus, in Vita Aristotelis, & Olympiodorus praxi 42. in Gorgiam Platonis. hunc cum nostro, magnâ ἀνιστορησίᾳ, eumdem faciunt quidam: qua de re videndus Leonardus Aretinus lib. VI. Epistolarum, Octavianus Ferrarius extremo libro de Sermonibus Exotericis, & Nunnesius ad Vitam Aristotelis. Omisit & Socratem Rhodium, qui sub Augusto vixit, & libros de Bello Civili scripsit, & de quo Athenæus. Item, Socratem, socerum Pisistrati, de quo & ipse Athenæus: Socratem, Achæum, Cyri hospitem, cujus meminit Xenophon libro I. de Expeditione Cyri: Socratem Thebanum, Statuarium, de quo Thycidides libro II. Socratem, histrionem: de quo Harpocration in Σιμύλος, & Anonymus in vita Æschinis: Socratem, Thracicarum rerum scriptorem, memoratum Plutarcho in Parallelis: & alios quamplurimos: Socrates enim, circiter viginti, in antiqua historia reperiri, testis est Jonsius lib. I. de Historia Philosophica cap. 2.

XENOPHON.

48 Ξενοφῶν, Γρύλλου μὲν ἦν υἱός,] In Chronico Paschali, seu Alexandrino, pag. 168. Editionis Regiæ, ad annum Urbis Conditæ 344. & 4. Olymp. Iphit. 92. dicitur corruptè *filius Orzylai*. Ξενοφῶν Ὀρζυλάου, καὶ Κτησίας ἐγνωρίζοντο. καὶ Σωκράτης φιλόσοφος ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ πιὼν τὸ κώνειον ἀπέθανεν, ζήσας ἔτη ϛ'. Rectè *Grylli* filius dicitur Eusebio, quem Chronici auctor exscripsit.

Τὸν δῆμον Ἐρχιεύς] Hesychius: Ἔρχεια, δῆμος φυλῆς τῆς Αἰγείδος. Lege Αἰγηίδος. Stephanus: Ἀίγεις, φυλὴ τῆς Ἀττικῆς, ἀπὸ Αἰγέως, τοῦ Πανδίονος· Ceteræ editiones Laërtii, τῶν δήμων Ἀρχιεύς. Utrumque rectè. Vide Meursium de Pop. Att. in Ἔρχεια, & Leopardum Emendat. XIX. 7. Ἐρχιεύς legit Palmerius. Fuit enim, inquit Ἔρχια, vel Ἔρχεια, nomen Demi: de quo Demosthenes, Æschines, Isæus, Dinarchus, Plato.

Εἰς ὑπερβολήν] Ita infrà: φίλος τε ἦν εἰς ὑπερβολήν.

Τοῦτον ἐν στενωπῷ φασὶν ἀπαντήσαντα Σωκράτει] Meliùs Stephanica Editio, τούτῳ ἐν στενωπῷ φασὶν ἀπαντήσαντα Σωκράτην: de qua lectione videndus H. Stephanus. Σωκράτην quoque legitur in Editione Frobeniana.

Τῶν προσφερομένων ἕκαστον.] τὰ προσφερόμενα, sunt *cibi*: προσφέρομαι, est *cibum capio*. Noster infrà, in Aristippo: εἰ ταῦτα (λάχανα) ἤιδεις προσφέρεσθαι, οὐκ ἂν τυράννων αὐλὰς ἐθεράπευες. Et posteà: ὥσπερ οὐχ οἱ τὰ πλεῖστα ἐσθίοντες καὶ γυμναζόμενοι ὑγιαίνουσι μᾶλλον τῶν τὰ δέοντα προσφερομένων.

Καλοὶ κἀγαθοί] Non abs re forsan fuerit hîc observare, quod in Chrestomathia observavit Helladius Bezantinous apud Photium, καλὸς καὶ ἀγαθὸς Atticos dicere, sed non ἀγαθὸς καὶ καλός, quamquam ἀγαθῇ τύχῃ dicant, & τύχη ἀγαθή.

Πρῶτος ὑποσημειωσάμενος τὰ λεγόμενα εἰς ἀνθρώπους ἤγαγεν] Id est, *primus omnium, quæ dicebantur, notis excepta, in publicum edidit.*

Εἰς ἀνθρώπους ἤγαγεν] Idem Laërtius infrà, hac ipsa in Vita: λέγεται δ' ὅτι καὶ τὰ Θουκυδίδου βιβλία λανθάνοντα, ὑφελέσθαι δυνάμενος, αὐτὸς εἰς δόξαν ἤγαγεν.

Ἀλλὰ καὶ ἱστορίαν φιλοσόφων πρῶτος ἔγραψε] Ambiguè dictum: vox enim φιλοσόφων, & ad τὸ πρῶτος, & ad τὸ ἱστορίαν, referri potest. Ad τὸ ἱστορίαν retulit Suidas. Ξενοφῶν, inquit, πρῶτος ἔγραψε βίους φιλοσόφων, καὶ ἀπομνημονεύματα. Ad τὸ πρῶτος refert Jonsius: & Laërtii verba Suidam non cepisse contendit. Ejus rationes videre est lib. I. Historiæ Philosoph. cap. 7. Jonsii sententiæ non invitus accedo: neque enim infrà, inter libros Xenophontis, Φιλοσόφων ἱστορίας Laërtius mentionem facit. Xenophontem ad scribendam Historiam Isocrates incitavit, quemadmodum & Theopompum Chium & Ephorum Cumæum, ad captum cujusque aptè argumenta Historiæ distribuens, ut est apud Photium Cod. CCLX.

Νῦν γὰρ ἐγὼ Κλεινίαν ἥδιον μὲν θεῶμαι, ἢ τ' ἄλλα 49

πάντα, &c.] Et nos olim in hunc ſenſum ſic ludebamus:

Πάντα ἔχω, Τελέσιλλαν ἔχων. ἣν πάντα δέ γ' ἔξω,
Μὴ Τελέσιλλαν ἔχων, καὶ τότε μηδὲν ἔχω.

Vide Aldobrandinum, & Caſaubonum.

Ἦν αὐτῷ συνήθης Πρόξενος ὄνομα, &c.] Hæc, & ſequentia, optimè illuſtravit Aldobrandinus.

Οὗτος ἐν Σάρδεσι διατρίβων παρὰ τῷ Κύρῳ, ἔπεμψεν εἰς Ἀθήνας ἐπιστολὴν Ξενοφῶντι] Camerarius in Diſſertatione de Vita Xenophontis: *Hic* (Proxenus) *cum Sardibus apud Cyrum maneret, miſit Epiſtolam Athenas Xenophonti, adoleſcenti quidem adhuc, ſed laudis & gloriæ bellicæ cupido.* Falsò addidit, Xenophontem adoleſcentem tunc fuiſſe; erat enim annos natus quinquaginta: quod pluribus probat Franciſcus Carpentarius in Præfatione ad Κύρου παιδείαν; ubi eum vide. Græci quidem νέον de virili & firmata ætate aliquando uſurpant: τὸ *adoleſcentem*, Latini numquam.

Καὶ ὃς γίνεται παρὰ Κύρῳ] ὃς, pro αὐτὸς, *ille*. Ita ſuprà, in Socrate: καὶ ὃς θάνατον αὐτοῦ κατέγνωσαν. Et infrà, hac ipſa in Vita: καὶ τὸν διαθέσθαι αὐτὰ ὡς ἐβούλετο.

50 Μένωνα τὸν Φαρσάλιον] Μένων ὁ Θετταλὸς dicitur Xenophonti in Anabaſi libro II. ſub finem, & Athenæo lib. XI. Pharſaliam, regionem eſſe Theſſaliæ, Pharſalo oppido; à quo & nomen accepit; circumjacentem, nemo neſcit, niſi qui ea quoque quæ nota ſunt omnibus, neſcit.

Φησὶν αὐτοῦ μείζονι κεχρῆσθαι παιδικοῖς] Id eſt, *grandioribus, quam ipſe eſſet, Amaſiis uſum eſſe ait.* De Amaſiorum ætate Strato in Ἀνθολογίᾳ ἀνεκδότῳ:

Ἀκμῇ δωδεκέτους ἐπιτέρπομαι· ἔστι δὲ τούτου
Χ' ὡ τρισκαιδεκέτης πουλὺ ποθεινότερος.
Χ' ὡ τὰ δὶς ἑπτὰ νέμων, γλυκερώτερον ἄνθος Ἐρώτων·
Τερπνότερος δ' ὁ τρίτης πεντάδος ἀρχόμενος,
Ἑξεπικαιδέκατον δὲ θεῶν ἔτος. ἑβδόματον δὲ
Καὶ δέκατον ζητεῖν, οὐκ ἐμόν, ἀλλὰ Διός.
Εἰ δ' ἐπὶ πρεσβυτέρους τις ἔχει πόθον, οὐκ ἔτι παίζει
Ἀλλ' ἤδη ζητεῖ ΤΟΝ Δ' ΑΠΑΜΕΙΒΟΜΕΝΟΣ.

51 Καὶ τῶν Ὀδρυσῶν βασιλεὺς] Corrigendus obiter Lucianus in Macrobiis: Τήρης δὲ, ὁ Δρυσῶν βασιλεύς. Lege Ὀδρυσῶν. Corrigendus & Cedrenus, apud quem Orpheus pro Ὀδρύσιος, ὁ Βρυόσιος appellatur.

Πρὸς Ἀγησίλαον] Plutarchus in Ageſilao:

Ἐπὶ Λακωνισμῷ] Id eſt, quòd Lacedæmoniis faveret. Diximus ſuprà ad Anacharſim. Aliàs, λακωνίζειν, eſt *pædicare.* Heſychius: λακωνίζειν, παιδικοῖς χρῆσθαι λακωνικὸν τρόπον· τὸ περαίνειν καὶ παιδεραστεῖν, τὸ παρέχειν ἑαυτὸν τοῖς ξένοις. ἥκιστα γὰρ φυλάττουσι Λάκωνες τὰς γυναῖκας.

Μεγαβύζῳ δίδωσι, τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερεῖ] Sic vocabantur Dianæ Epheſiæ Sacerdotes. Heſychius: μεγαβύζιοι λόγοι, μεγάλοι, ἀπὸ τοῦ Περσῶν βασιλέως. οἱ δὲ βαρβάρους. καὶ οἱ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερεῖς, καὶ οἱ στρατηγοὶ τοῦ Περσῶν βασιλέως, μεγάβυζοι. Vide hic Caſaubonum.

52 Εἰς Σκιλλοῦντα] Xenophon ipſe de Expeditione Cyri libro V. ἐπεὶ δ' ἔφυγε Ξενοφῶν, κατοικοῦντος ἤδη αὐτοῦ ἐν Σκιλλοῦντι, ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων οἰκισθέντι παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν. *Poſteà verò, cùm eſſet in exilio Xenophon, ac jam Scillunte habitaret; quod oppidum à Lacedæmoniis propter Olympiam conditum erat.* πόλιν Τριφυλιακὴν, vocat Stephanus. Ibi Xenophontem Hiſtoriam ſuam ſcripſiſſe, ſcribit Plutarchus in libello de Exilio.

Ὥς φησι Δείναρχος ἐν τῷ πρὸς Ξενοφῶντα ἀποστασίου] Fallitur Aldobrandinus, qui Dinarchum illum alium eſſe exiſtimabat ab Oratore, cujus inter X. Oratores Græcos exſtant aliquot Orationes. Ipſiſſimus eſt; atque ipſiuſmet Orationis adverſus Xenophontem meminit Dionyſius Halicarnaſſeus in Dinarcho. De actione ἀποστασίου, videndus Heſychius, & Harpocration, atque ad Harpocrationem Mauſſacus.

Οἱ καὶ Διόσκουροι ἐπεκαλοῦντο.] Quod etiam teſtificatur Euſthatius ad Odyſſ. α. pag. 1686. 59. ἱστορία δὲ ἡ λέγουσα ὅτι Ξενοφῶν ὁ γλυκὺς ἐκεῖνος Ἀττικὸς (Legendum Ἀττική) μέλισσα ἐπωνομάζετο, παραδίδωσι καὶ ὅτι οἱ ἐξ ἐκείνου καὶ Φιλησίας υἱοὶ Γρύλλος καὶ Διόδωρος, Διόσκουροι ἐπεκαλοῦντο.

Δι' οὗ ποταμὸς ῥέει Σελληνοῦς, ὁμώνυμος τῷ ἐν Ἐφέσῳ] Ita Stephani editio. Σελληνοῦς quoque, apud Xenophontem. Aldobrandinus, qui vertit *Selinus*, Σελινοῦς legerat: quam lectionem exhibent & Membranæ Regiæ, & Editio Frobenii. Ita quoque apud Strabonem; & ita etiam legi oportere, ratio originis oſtendit: Σελινοῦς quippe ἀπὸ τῶν σελίνων: ab apii abundantia. Etiam qui ad Epheſum fluit fluvius, quem huic cognominem fuiſſe ait Laërtius, Σελινοῦς vocabatur.

Εἰς Λέπρεον] Λέπρειον dicitur Callimacho, Ptolemæo, Pauſaniæ, Suidæ, & Scholiaſtæ Ariſtophanis ad Acarn. pag. 406. At Thucydides etiam Λέπρεον appellat. Oppidum fuit Peloponneſi. 53

Καὶ γὰρ ἐπεπαίδευντο αὐτόθι ἐν τῇ Σπάρτῃ] Plutarchus in Ageſilao: Ξενοφῶντα δὲ τὸν Σοφὸν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ σπουδαζόμενον, ἐκέλευσε τοὺς παῖδας ἐν Λακεδαίμονι τρέφειν μεταπεμψάμενον, ὡς μαθησομένους τῶν μαθημάτων τὸ κάλλιστον, ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν. *Xenophonti illi ſapienti, quem ſecum magno in honore habebat, liberos ſuos ſuaſit ut acciret, & Lacedæmone educeret, quò pulcherrimâ diſciplinâ; parendi ſcilicet & imperandi; imbuerentur.* 54

Διοκλῆς ἐν τοῖς Βίοις τῶν Φιλοσόφων] Hos Dioclis de Vitis Philoſophorum libros, laudat nominatim Laërtius in Ariſtippo; ſignatque alibi paſſim. Eumdem eſſe putat Jonſius ac Dioclem illum Magnem, cujus Ἐπιδρομὴν τῶν Φιλοσόφων citat Laërtius in Zenone Cittieo & in Epicuro.

Ἀλλὰ γὰρ εἰπεῖν, ᾔδειν θνητὸν γεγεννηκώς] Valerius Maximus V. 10. *Xenophon autem; quod ad Socraticam diſciplinam attinet; proximus à Platone felicis ac beatæ facundiæ gradus, cùm ſolenne ſacrificium perageret; è duobus filiis majorem natu, nomine* Gryllum, *apud Mantineam in prælio cecidiſſe cognovit: nec ideò inſtitutum Deorum cultum omittendum putavit, ſed tantummodo coronam deponere contentus fuit. Quam ipſam, percunctatus quonam modo occidiſſet, ut audivit fortiſſimè pugnantem interiiſſe, capiti repoſuit; numina, quibus ſacrificabat, teſtatus; majorem ſe ex virtute filii voluptatem, quàm ex morte amaritudinem ſentire.* 55

n 3

Alius removisset hostiam, abjecisset altaria, lacrimis resperſa thura disjecisset. Xenophontis corpus religioni immobile stetit, & animus in consilio prudentiæ stabilis mansit: nam dolori succumbere ipsa clade, quæ nuntiata erat, tristius duxit. Meminit & Ælianus Variæ Historiæ libro & capite tertio: Ξενοφῶντι θύοντι ἧκέ τις ἐκ Μαντινείας ἄγγελος, λέγων, τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Γρύλλον τεθνάναι· κἀκεῖνος ἀπέθετο μὲν τὸν στέφανον, διετέλει δὲ θύων. ἐπεὶ δὲ ἄγγελος προσέθηκε καὶ ἐκεῖνο, ὅτι νικῶν τέθνηκε, πάλιν ὁ Ξενοφῶν ἐπέθετο τὸν στέφανον: quæ ipsissima verba exscripsit Stobæus Serm. CVI. Huc referenda quæ in hanc rem habet Seneca in Consolatione ad Marciam cap. 12. *Nec nimis admiretur Græcia illum patrem, qui in ipso sacrificio, nuntiata filii morte, tibicinem tantùm tacere jussit, & coronam capiti detraxit, cetera ritè perfecit.* & in Consolatione ad Polybium c. 30. *Quantò ille justior, qui nuntiata filii morte, dignam magno viro vocem emisit!* Ego cùm genui, tum moriturum scivi. *Prorsus non mireris ex hoc natum esse, qui fortiter mori posset. Non accepit tamquam novum nuntium filii mortem: quid est enim novi, hominem mori, cujus tota vita nihil aliud quàm ad mortem iter est?* Ego cùm genui, tum moriturum scivi. *Deinde adjecit rem majoris & prudentiæ & animi*, Huic rei sustuli. Huc spectant & illa Johannis Chrysostomi Orat. LXII. in Johannem καὶ ἀκούσασα γυνὴ περὶ παιδὸς ἐν πολέμῳ περιπεσόντος, εὐθέως ἤρετο, Τὰ δὲ τῆς πόλεως πῶς διάκειται πράγματα; Καὶ ἄλλος φιλόσοφος, ἐστεφανωμένος, ἐπειδὴ ἤκουσεν ὅτι ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὁ παῖς ἔπεσεν, ἀφελόμενος τὸν στέφανον, καὶ ἐρόμενος, ὁπότερος τοῖν δυοῖν· ἐπειδὴ ἔμαθε τὸν πεσόντα, τὸν στέφανον εὐθὺς πάλιν ἐπέθηκε. *Mulier quæ audierat filium in prælio occidisse, mox rogat, quo loco Respublica? Alius Philosophus, coronatus, ut intellexit pro patria filium occubuisse, positâ coronâ cum rogasset, uter duorum; ubi eum qui occubuerat pernovit, mox coronam in caput reposuit.* Simile quid de Minōe narrat Apollodorus Atheniensis Bibliotheces libro III. Verba ejus sunt: Μίνως δὲ ἐπελθόντος αὐτοῦ (Androgei scilicet, ejus filii) θανάτου, θύων ἐν Πάρῳ ταῖς Χάρισι, τὸν μὲν στέφανον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἔρριψε, καὶ τὸν αὐλὸν κατέσχε, καὶ τὴν θυσίαν οὐδὲν ἧττον ἐπετέλεσεν. ὅθεν ἔτι καὶ δεῦρο χωρὶς αὐλῶν καὶ στεφάνων ἐν Πάρῳ θύουσι ταῖς Χάρισι. *Minos, audita filii morte, quo tempore in Paro Gratiis sacra faciebat, sublatam è capite coronam abjecit, ac tibiâ abstinuit, & sacrificium nihilo tamen secius absolvit. Hinc & in hodiernam usque tempestatem sine tibiis & coronis in Paro Gratiis immolant.* Simile quid etiam de Dione, Platonis discipulo, refert Ælian. Var. Hist. III. 4. Vide suprà in Anaxagora.

Φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης, ὅτι ἐγκώμια καὶ ἐπιτάφιον Γρύλλου, &c.] Fortasse hoc Aristoteles scripserit in Gryllo. Librum, *Grylli* titulo, scripsisse Aristotelem, infrà in ejus Vita, videbimus.

Μύριοι ὅσοι] Ita suprà, in Socrate: καὶ ἐπὶ πλείστων ὅσων.

Ἕρμιππος ἐν τῷ περὶ Θεοφράστου] Ex his Hermippi de Theophrasto libris, desumpta videntur, quæ scribit Athenæus I. 17. Ἕρμιππος δέ φησι, Θεόφραστον παραγίνεσθαι εἰς τὸν περίπατον καθ' ὥραν, λαμπρὸν καὶ ἐξησκημένον, εἶτα καθίσαντα διατίθεσθαι τὸν λόγον, οὐδεμιᾶς ἀπεχόμενον κινήσεως, οὐδὲ σχήματός τινος. *Hermippus scribit Theophrastum ad horam condictam in Peripaton, scholam suam, ire solitum, corporis nitido & exacto cultu, illicque sedentem cùm verba faceret, orationem sic instituere, ut nullum gestum, nullum schema prætermitteret.* Scripserat Hermippus ille de Viris Illustribus, teste Hieronymo in Prologo de Scriptoribus Ecclesiasticis; ubi eum *Peripateticum* appellat. In quibus libris citatur ab Etymologo in Ἀπάμεια. Ἕρμιππος ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν παιδείᾳ λαμψάντων. Scripserat & de servis doctrinâ claris Suidas in Ἴστρος: Ἕρμιππος ἐν τῷ β τῶν διαπρεψάντων ἐν παιδείᾳ δούλων. Scripserat & Περὶ Πυθαγόρου, in quorum secundo laudatur à Laërtio in Pythagora: & Περὶ Μάγων, in quorum primo laudatur ab eodem Laërtio in Procemio: Et Περὶ Σοφῶν, in quibus laudatur ab eodem in Thalete. Testis adducitur & in Vitis ab eodem ibidem & in Anaxagora. Scripserat & de Isocratis Discipulis. Dionysius Halicarnasseus in Isæo: οὐδὲ γὰρ ὁ τοὺς Ἰσοκράτους μαθητὰς ἀναγράψας Ἕρμιππος, ἀκριβὴς ἐν τοῖς ἄλλοις γενόμενος, ὑπὲρ τούτου τοῦ Ῥήτορος οὐδὲν εἴρηκεν, ἔξω δυοῖν τούτων, ὅτι διήκουσε μὲν Ἰσοκράτους, καθηγήσατο δὲ Δημοσθένους, συνεγένετο δὲ τοῖς ἀρίστοις τῶν Φιλοσόφων. Harpocration in Ἰσαῖος: Ἕρμιππος ἐν δευτέρῳ περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν. Ita enim legendum ex optima Valesii emendatione. Malè vulgò Εὔριπος. Tituli librorum Hermippi *de Vitis* & *de Viris Illustribus*, videntur fuisse tituli generales.

Ἧ τ' Αἰσχίνου οὐκ ἀπειθὴς γράψαι] ἴς τ' Αἰσχίνου, *vis Æschinis:* hoc est, *Æschines ipse*, quo modo Homerus loqui amat, legendum conjiciebat Casaubonus. Pro ἀπειθὴς Editio prior vitiosè ἀπειθεῖς. Stephani Editio ἐπιπειθής: & ita legendum ratio metri postulat. Mox quoque in Æschine; ubi Editio Basileensis & Romana habent, διὸ καὶ τὸν Τίμωνα εἰπεῖν ἐπ' αὐτοῦ, ἥ τ' Αἰσχίνου οὐκ ἀπειθὴς γράψαι; habent Stephanicæ Editiones, οὐκ ἐπιπειθής. γράψαι initium est versus. Malè Regius Codex γράψας.

Κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς τετάρτης καὶ ἐνενηκοστῆς Ὀλυμπιάδος] Pro τετάρτης, Suidas habet ὀγδόης. Cum Laërtio convenit Eusebius in Chronicis, qui Xenophontem vixisse ait Olympiade XCV.

Ἄρχοντος Ξεναινέτου] Diodorus, quem sequitur Sigonius, vocat *Exenatum*. Alii *Epænetum* vocant. Vide Meursium Atticarum Lect. V. 27. & de Archontibus Athen. III. 15.

Στησικλείδης ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων καὶ Ὀλυμ- 56
πιονικῶν ἀναγραφῇ] Alibi Stesiclidem illum laudatum non reperio.

Καλλιδήμου] Stephanica editio, & Basileensis, nec non Regius Codex, Καλλιδημίδου. Verissimè Meursius de Arch. Ath. libro IV. cap. 6. Καλλιμήδους emendabat. Sic etiam Scottus Vit. comparat. pag. 43. & sanè ita hunc Archontem nominat Dionysius Halicarnasseus, & post eum Sigonius.

Καὶ φιλοκύνηγος] Canem nobilem habuisse, *Hippocentaurum* nomine, scribit Pollux libro & capite quinto. Ælianus Var. Histor. IX. 39. filium habuisse, qui canem deperibat.

Καὶ Σωκράτη ζηλώσας ἀκριβῆς] Ex Socratis discipulis arctè magistro adhæsere, Xenophon & Æschines, nec propriam sectam condiderunt.

Συνέγραψε δὲ βιβλία πρὸς τὰ τετταράκοντα] πρὸς τὰ τετταράκοντα. Id est, *ultra quadraginta*. non verò, *ad quadraginta*, ut vertit Aldobrandinus. Suidas: ἔγραψε βιβλία πλείονα τῶν μ΄. *plures quàm quadraginta*. Quatuordecim solùm supersunt, cum aliquot Epistolarum fragmentis. Platonis Alcibiadem secundum à quibusdam ad Xenophontem referri, scripsit Muretus in VI. Oratione.

57 Τήν τε ἀνάβασιν] Quod opus an genuinum esset, dubitat Masius Commentario in II. Josuæ caput: sed frustrà. germanum esse Xenophontis fœtum, vel ipse stylus indicat. Eum autem librum adeò eleganter, & purè, & nitidè, aliquot ab hinc annis, Gallicè interpretatus est Nicolaus Perrotus Ablancurtius, ut Xenophontem ipsum; cujus sermonem Gratiæ finxisse dicuntur; elegantiâ vicisse videatur. Persequitur eo libro Xenophon historiam decem millium, quos ipse ab extremis Persarum finibus in patriam reduxit: quod factum mirè laudant omnes Scriptores.

Καὶ Κύρου παιδείαν] *Cyri Vitam & Disciplinam* vocat Cicero in Bruto. *Cyri infantiam*, Sanctus Hieronymus.

Καὶ Ἑλληνικὰ] Quo in opere in annis belli Peloponnesiaci aberrasse volunt. non aberrasse, docet Samuel Petitus Observat. I. 12.

Καὶ περὶ πόρων] Malè Editio Basileensis, περὶ σπόρων, *de seminibus*.

Καὶ Λακεδαιμονίων πολιτείαν] Quod opus aggressus est, quò gratiam rependeret Lacedæmoniis, qui exuli incolendam dederunt partem agri Elei in Triphyliaco solo.

Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἀττικὴ Μοῦσα γλυκύτητι τῆς ἑρμηνείας] Cicero in Oratore: *Xenophontis voce Musas quasi locutas ferunt.* Ἀττικὴ μέλιττα habet Suidas in Ξενοφῶν. Sophocles etiam μέλιττα vocabatur, ob carminis suavitatem: διὰ τὸ ἡδὺ, ut est apud Hesychium Milesium, Aristophanis Scholiasten in Vespis, & Suidam, Sophoclisque Scholiasten ad Oedipum Colon. & Anonymum in ejus Vita. Etiam Pantænus, Clementis Alexandrini magister, ipsi Clementi Alexandrino Σικελικὴ μέλιττα appellatur. Malim tamen hìc Ἀττικὴ μοῦσα: quo modo vocabantur qui Athenis nati, eloquentiâ præcellerent: ut in Oribasii Vita Eunapius testatur. De stylo Xenophontis, consulendus Dionysius Halicarnassensis, Cicero de Oratore, Quintilianus X. 1. Hermogenes de Formis Oratoriis lib. I. Scripserat Longinus τὰ περὶ Ξενοφῶντος: quorum librorum meminit ipse in libello περὶ ὕψους. Helladius apud Photium, postquam observavit ἱππεῖς & νομεῖς dici in nominativo plurali: sed ἱππέας & νομέας dicendum in accusativo, tametsi Xenophon dixerit τοὺς νομεῖς: addit: οὐδὲν θαυμαστὸν, ἀνὴρ ἐν στρατείαις σχολάζων καὶ ξένων συνουσίαις, εἴ τινα παρακόπτει τῆς πατρίου φωνῆς. διὸ νομοθέτην αὐτὸν οὐκ ἄν τις ἀττικισμοῦ παραλάβοι. *Ne mireris si homo bellis assuetus, & peregrinorum colloquiis, aliquam è patriis vocibus adulterat. Ideò non est quòd quis illum Attica lingua judicem sumat.*

Οὗτοι καὶ πρὸς ἀλλήλους ζηλοτύπως εἶχον αὐτός τε καὶ Πλάτων] An æmuli, offensique inter sese fuerint Xenophon & Plato, vide Gellium egregiè differentem lib. XIV. cap. 3. Negat ille: in quo fallitur. qua de re videndus Athenæus lib. XI. Eusebius de Præpar. Euangel. lib. XIV. Vossius de Historicis Græcis libro I. cap. 5. & deliciæ meæ Muretus, Var. Lect. V. 14. Vide & infrà, in Platone.

Ἥτις ἄγοι) Vitiosè Editio Basileensis ἥκει.

Κραναοῦ Κέκροπός τε πολῖται] Cranaus, Athenarum 58
Rex fuit, qui Cecropi Atheniensium primo Regi successit. Inde Κραναή, pro *Attica*. Stephanus Geographus in Κραναή: οὕτως ἐκαλεῖτο καὶ ἡ Ἀττικὴ, ἀπὸ Κραναοῦ. Idem legas apud Scholiasten Aristophanis. Inde & πόλις Κέκροπος, pro *Athenis*. Antoninus τῶν εἰς ἑαυτὸν lib. IV. 17. ἐκεῖνος μέν φησι, πόλι φίλη Κέκροπος· σὺ οὐκ ἐρεῖς, πόλι φίλη Διός; Aristophanem respiciens videlicet: cujus hi sunt versus Γεωργοῖς, teste Hephæstione in Enchiridio de Metris,

Ὦ πόλι φίλη Κέκροπος· αὐτοφυὲς Ἀττική,
Χαῖρε λιπαρὸν δάπεδον, οὖθαρ ἀγαθῆς χθονός.
Ὦ μακάρι' Αὐτόμενες, ὥς σε μακαρίζομεν.

Notabis obiter, hunc versum, Ὦ μακάρι' Αὐτόμενες ὥς σε μακαρίζομεν, in Vespis Aristophanis reperiri.

Καὶ Ἴστρος φησίν] Tres eo nomine fuere Scripto- 59
res: Ister, sive Istrus, Callimachi discipulus, de quo Suidas & Athenæus; Ister Alexandrinus, de quo Plutarchus in Quæstionibus Græcis: & Ister, Calatianus, de quo Stephanus in Κάλατις. Accipio de Callimachio; qui inter alia scripserat τὰ Ἀττικὰ, quæ sæpe ab Athenæo & aliis Scriptoribus advocantur, & ex quibus desumpta esse quæ hìc habet Laërtius, existimamus. Existimamus quoque, Istrum illum Callimachium, eum esse qui Ἄτακτα, sive Miscellanea, scripserat: in quorum primo laudatur à Scholiaste Sophoclis ad Oedipum Coloneum, pag. 306. & in quorum tertio laudatur à Suida, in ταυροπόλον.

Ἀδελφὸς Νικοστράτου, τοῦ τὴν Θησηΐδα πεποιηκότος] Ita Manuscripti Henrici Stephani, ipso teste: at ejus editio, & Basileensis, & Codex Regius, Πυθοστράτου. Philostratum vocat Vossius libro de Poëtis Græcis: memoriâ lapsus. Pythostratum Poëtam alibi me legere non memini. At Nicostrati, Poëtæ Comici, præter Athenæum; qui ejus meminit non uno loco; & Pollucem V. 18. & Stephanum Geographum in Ἄργος, & in Γάγγρα, meminit infrà Laërtius, in Polemone: & *Clytamnestram* cognominatum fuisse ait. Quare malim hìc Νικοστράτου. Fuit & Nicostratus Macedo, Orator, de quo Dionysius Halicarnasseus, & Hermogenes.

Τρίτος, ἰατρὸς Κῷος.] *Claudii Cæsaris Medicus.* Tacitus Annal. XII. *Retulit dein de immunitate Cois tribuenda, multaque super antiquitate eorum memoravit. Argivos, vel Cœum, Latonæ parentem, vetustissimos insulæ cultores. Mox adventu Æsculapii artem medendi illatam, maximeque inter posteros ejus celebrem, nomina singulorum referens, & quibus quisque ætatibus viguissent. Quin etiam dixit, Xenophontem, cujus scientiâ ipse uteretur, eadem familia ortum; precibusque ejus dandum, ut omni tributo vacui in posterum Coi sacram & tantum Dei ministram Insulam colerent.*

Πέμπτος, μυθώδη ἱστορίαν πεπραγματευμένος] Is est, de quo Athenæus lib. I. 17. ἐθαυμάζετο δὲ καὶ Ξενοφῶν ὁ θαυματοποιὸς, ὃς μαθητὴν κατέλιπε Κρατισθένη τὸν Φλιάσιον· ὃς πῦρ τε αὐτόματον ἐποίει ἀναφύεσθαι, καὶ ἄλλα πολλὰ φάσματα ἐτεχνᾶτο, ἀφ' ὧν ἐξίστα τῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν. *In admiratione fuit & Xenophon præstigiator, cujus discipulus fuit Crasthenes Phliasius. emicantem sponte ignem hic eliciebat, & aliis id genus multis spectris, quæ ingeniosè machinabatur, hominum obstupentium judicia perstringebat ac ludificabatur.*

Ἕκτος, Πάριος, ἀγαλματοποιός] Xenophon quidam Statuarius memoratur Pausaniæ in Arcadicis & Bœoticis, sed Atheniensis, non Parius. Alius igitur fuerit ab illo de quo hîc Laërtius.

Ἕβδομος, κωμῳδίας ἀρχαίας ποιητής] Qui diligentiam fugit magni illius Vossii libro de Poëtis Græcis, ut & Tynnichus, de quo Plato in Jone: Demodicus Alerius, sive Lerius; de quo Laërtius in Biante: Bion Melicus; de quo idem Laërtius in Bione: Diogenes Laërtius ipse; Duris de quo Suidas: Marcianus Heracleota; Hegesippus Comicus, qui Epicurum traduxit in Fabula, teste Athenæo: Theætetus, de quo Laërtius in Crantore: Theorus, de quo Aristophanes; Nicias, de quo Theocritus: Pyrrho; Socrates Epigrammatarius; de quo Laërtius in Socrate; Theocritus Chius. alii. sed huic opusculo postumo plura addita haud dubiè fuissent, nisi mortalitate interceptus Auctor fuisset. Ceterùm, præter hos septem Xenophontas, memoratos Diogeni nostro, fuere & alii plures: Xenophon, Antiochenus, qui Babylonica scripsit: Xenophon Ephesius, qui Ephesiaca; & Xenophon, Cyprius, qui Cypriaca: sunt autem hæc omnia amatoria, ut discimus ex Suida. Fuit & Xenophon Dux, Euripidis filius: de quo Thucydides libro 3. Fuit & Xenophon Corinthius, de quo Athenæus libro XIII. Et Xenophon Lampsacenus, Geographus. cujus auctoritate utitur Plinius IV. 13. Citatur Xenophon in Periplo & ab eodem Plinio lib. III. capite 48. & à Valerio Maximo lib. VIII. cap. 13. qui non alius fortè, ab illo Lampsaceno, contrà quàm Vossio videbatur: siquidem *Periplus* titulus est libri Geographici, ut liquet ex Periplo qui Arriano tribuitur. Fuit & Xenophon Corinthius, stadio victor, de quo Athenæus lib. XIII. cap. 4. Pausanias in Messenicis, Dionysius Halicarnasseus libro IX. Eusebius in Chronico, & Pindarus Pyth. XIII. Mentio fit & Xenophontis, filii Orzylai, in Chronico Alexandrino ad Olymp. CIV. Taceo Arrianum Nicomediensem; Epicteti discipulum; qui ob dulcedinem sermonis Xenophon junior est appellatus, ut est apud Photium & Suidam. Item Xenophontem, quem puerum apud Solos, Ciliciæ civitatem, canis amavit; ut scribit Ælianus lib. I. de Histor. animal. cap. 6.

ÆSCHINES.

60 ΟΙ δὲ, Λυσανίου, Ἀθηναῖος] Suidas: τινὲς δὲ Λυσανίου παῖδά φασιν, Ἀθηναῖον, Σφήττιον. Id est, *Atheniensem, Sphettium, ex tribu Acamantide.* Diodorus Siculus libro XV. Αἰσχίνης, ὁ Σφήττιος, ὁ Σωκρατικός. Hesychius: Σφήττιοι, δῆμος τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς. Corrigendus obiter Harpocration: Σφηττὸς, δῆμος τῆς Ἀκαμαντίδος. Lege, Σφηττός· & Suidas, in Εὔβουλος· Εὔβουλος κήττιος, Ἀθηναῖος. Lege Σφήττιος, Ἀθηναῖος. Fuit autem Acamantis μία τῶν δέκα φυλῶν, ἀπὸ Ἀκάμαντος, τοῦ Θησέως, ut ait Harpocration in Voce Ἀκαμαντίς.

Ἔφη Ἰδομενεύς] In libro περὶ Σωκρατικῶν.

Ὅτ' ἦν Ἀριστίππῳ μᾶλλον φίλος] Id est, *quia Aristippo amicior erat Æschines, quàm Platoni*; ut rectè Aldobrandinus; quem vide.

Διεβάλλετο δ' ὁ Αἰσχίνης, καὶ μάλιστ' ὑπὸ Μενεδήμου τοῦ Ἐρετριέως, ὡς τοὺς πλείστους διαλόγους, &c] Exscripsit ad verbum Hesychius Illustris: διεβάλλετο ὑπὸ Μενεδήμου τοῦ Ἐρετριέως, ὡς τοὺς πλείστους διαλόγους ὄντας Σωκράτους, ὑποβάλλοιτο, λαμβάνων παρὰ Ξανθίππης, ὧν οἱ καλούμενοι ἀκέφαλοι, σφόδρα εἰσὶν ἐκλελυμένοι, καὶ οὐκ ἐπιφαίνοντες τὴν Σωκρατικὴν εὐτονίαν. Phrynichus quoque, Æschinis Socratici septem Dialogos propter eorum excellentiam, ad Socratem referri, testificatur. Vide Photium in Bibliotheca. Hujus plagii meminit & Athenæus lib. XIII. circa finem: τίς γὰρ ἤλπισεν Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικὸν τοιοῦτον γεγενῆσθαι τοὺς τρόπους, ὁποῖόν φησι Λυσίας ὁ ῥήτωρ ἐν τοῖς τῶν συμβολαίων λόγοις; ὃν ἐκ τῶν φερομένων ὡς αὐτοῦ διαλόγων θαυμάζομεν ὡς ἐπιεικῆ καὶ μέτριον. πλὴν εἰ μὴ ὡς ἀληθῶς τοῦ σοφοῦ Σωκράτους ἐστὶ συγγράμματα, ἐχαρίσθη δὲ αὐτῷ ὑπὸ Ξανθίππης τῆς Σωκράτους γυναικὸς μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, ὡς οἱ ἀμφὶ τὸν Ἰδομενέα φασίν. *Quis porrò fuisse tales Æschinis Socratici mores arbitretur, quales depinxit Lysias Orator, in Oratione de accepta mutuo pecunia? præsertim, cùm in admiratione sit ille Philosophus, & in magna temperantiæ, humanitatis, probitatisque opinione, ob illos Dialogos, qui tamquam ab ipso scripti circumferuntur: nisi prorsus à sapiente jam anteà Socrate literis mandatos, posteaquam vità functus est, Xanthippe illius uxor Æschini dederit: quod Idomeneus affirmat.*

Ἀκέφαλοι] Sunt autem isti, Suida teste, Φαίδων, Πολύαινος, Δράκων, Ἐρυξίας, Περὶ ἀρετῆς, Ἐρασίστρατος, Σκυθικοί.

Καὶ οὐκ ἐπιφαίνοντες τὴν Σωκρατικὴν εὐτονίαν] De genere dicendi Socratico, Auctor libri περὶ ἑρμηνείας· Τὸ δὲ ἰδίως καλούμενον εἶδος Σωκρατικὸν, ὃ μάλιστα δοκοῦσι ζηλῶσαι Αἰσχίνης καὶ Πλάτων, &c. *Quæ autem propriè vocatur forma Socratica, quam maximè videntur imitati esse Æschines & Plato.*

Πεισίστρατος ὁ Ἐφέσιος] Ignotissimus mihi omnium Scriptorum.

Περσαῖος] De quo infrà pluribus, in Zenone Cit- 61
tieo.

Πασιφῶντος εἶναι τοῦ Ἐρετρικοῦ] Nec meliùs mihi notus Pasiphon ille Eretriacus, quàm Pisistratus Ephesius.

Ἀλλὰ καὶ τῶν Ἀντισθένους] Ita quoque Regius Codex. τὸν Ἀντισθένους, Editio Stephanica & Basileensis, minùs rectè.

Τόν

Τόν τε μικρὸν Κῦρον] Athenæus v. 20. Ἀντισθένης δ' ἐν θατέρῳ τῶν Κύρων, κακολογῶν Ἀλκιβιάδην, &c. Vide infrà in Antisthene.

Καὶ τὸν Ἡρακλέα τὸν ἐλάσσω] Videtur legendum Ἡρακλέα τὸν μείζω· nam infrà Laërtius, in Antisthene, καὶ ὅτι ὁ πόνος ἀγαθὸν συνέστησε διὰ τοῦ μεγάλου Ἡρακλέους. Etiam in Indice Librorum Antisthenis, Dialogi *Herculis majoris* solùm meminit, non item *minoris*. Potuit utrumque scripsisse.

Εἰσὶν ἑπτά] Totidem fuisse scribit Phrynichus in Bibliotheca Photii, & Suidas in Αἰσχίνης.

Μιλτιάδης] Meminit Lucianus in Parasito. Luciani verba infrà adducimus.

Καλλίας] Meminit Athenæus v. 20. ὁ δὲ Καλλίας αὐτοῦ, (Αἰσχίνου) περιέχει τὴν τοῦ Καλλίου πρὸς τὸν πατέρα διαφοράν, καὶ τὴν Προδίκου καὶ Ἀναξαγόρου τῶν Σοφιστῶν διαμώκησιν, &c. *Callias autem ejus Dialogus simultatem Callia cum patre continet, irrisionesque Prodici & Anaxagoræ Sophistarum.*

Ἀξίοχος] Harpocration, Voce Ἀξίοχος· Αἰσχίνη τῷ Σωκρατικῷ διάλογος ἐγράφη Ἀξίοχος καλούμενος. Meminit & Athenæus v. 20. ἐν δὲ τῷ Ἀξιόχῳ πικρῶς Ἀλκιβιάδου κατατρέχει, ὡς οἰνόφλυγος, καὶ περὶ τὰς ἀλλοτρίας γυναῖκας σπουδάσαντος. Citatur & Polluci VII. 30. Platoni falsò tribuitur. Suidas in Ἀξίοχος. Αἰσχίνη τῷ Σωκρατικῷ διάλογος ἐγράφη Ἀξίοχος καλούμενος. Πλάτωνος ἐπιγέγραπται.

Ἀσπασία] Harpocration: Ἀσπασία. Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικόν. Αἰσχίνης Σωκρατικὸς ἐν διαλόγῳ ἐπιγραφομένῳ Ἀσπασία. (ita legendum esse hunc locum infrà ostendemus) μνημονεύουσι δ' αὐτῆς πολλάκις καὶ οἱ ἄλλοι Σωκρατικοί, καὶ Πλάτων ἐν τῷ Μενεξένῳ τὸν Σωκράτην παρ' αὐτῆς φησι μαθεῖν τὰ πολιτικά. ἦν δὲ τὸ μὲν γένος Μιλησία, δεινὴ δὲ περὶ λόγους. Περικλέους δέ φασιν αὐτὴν διδάσκαλόν τε ἅμα καὶ ἐρωμένην εἶναι, &c. Athenæus libro v. cap. 20. ubi de Æschine: Ἐν δὲ τῇ Ἀσπασίᾳ Ἱππόνικον μὲν τὸν Καλλίου κοάλεμον προσαγορεύει, τὰς ἐκ τῆς Ἰωνίας γυναῖκας, συλλήβδην μοιχάδας καὶ κερδαλέας. *In Aspasia, Hipponicum, Calliæ filium, vocat bardum & fatuum: feminas verò Ionicas, universas adulteras & quæstuosas.* Meminit & Philostratus, in Epistola ad Juliam Augustam.

Τηλαυγής] Meminit hujus Dialogi & Athenæus, eodem loco, his verbis: πεφύκασι δ' οἱ πλεῖστοι τῶν Φιλοσόφων, τῶν Κωμικῶν κακήγοροι μᾶλλον εἶναι. εἴγε καὶ Αἰσχίνης ὁ Σωκρατικὸς ἐν μὲν τῷ Τηλαυγεῖ Κριτόβουλον τὸν Κρίτωνος ἐπ' ἀμαθίᾳ καὶ ῥυπαρότητι βίου κωμῳδεῖ. τόν τε Τηλαυγὴν αὐτὸν ἱματίου μὲν φορήσεως καθ' ἡμέραν ἡμιωβόλιον κναφεῖ τελοῦντα μισθόν, κῳδίῳ δὲ ἐζωσμένον, καὶ τὰ ὑποδήματα σπαρτίοις ἐνημμένον σαπροῖς. καὶ Τελέσαντα τὸν ῥήτορα οὐ μετρίως διασύρει. *Sunt autem naturâ & ingenio quamplurimi Philosophi Comicis ipsis maledicentiores. Æschines Socraticus in Telauge Critobulum, Critonis filium, tamquam rusticum, & sordidè viventem perstringit: ipsum verò Telaugen, quòd ob vestem spurcam, quam gestabat, quotidie fulloni dimidium obolum pro mercede solveret, villosâ pelle cingeretur, calceamenta gestaret ligata funiculis corruptis. Sed & Rhetorem Telesantem haud mediocriter irridet.* Meminit & auctor libelli illius elegantissimi περὶ ἑρμηνείας, qui falsò Demetrio Phalereo tribuitur: πολλαχῇ μέντοι καὶ ἐπαμφοτερίζουσιν, οἷς ἐοικέναι εἴτις ἐθέλοι, καὶ ψόγους εἰκαιοψόγους εἶναι θέλοι τις, παράδειγμα τὸ τοῦ Αἰσχίνου ἐπὶ τοῦ Τηλαυγοῦς. πᾶσα γὰρ σχεδὸν ἡ περὶ τὸν Τηλαυγῆ διήγησις ἀπορίαν παράσχοι ἄν, εἴτε θαυμασμὸς, εἴτε χλευασμός ἐστι. *Sæpe quidem & ancipites sunt, quibus si quis velit esse similis, & vituperationes incertas fingere velit, exemplum erit illud Æschinis de Telauge: omnis enim ferme de Telauge narratio dubitationem afferret, utrum sit admiratio, utrum irrisio.* & suprà: καὶ ἐν ἐπιπλήξεσι δὲ πρὸς τρυφερωτέρους, ὡς ὁ Τηλαυγοῦς θύλακος, καὶ ἡ Κράτητος ποιητική, καὶ φακῆς ἐγκώμιον ἄν ἀναγνῷ τις ἐν τοῖς ἀσώτοις. de quo loco, videndus Casaubonus ad Athenæum. Hunc Æschinis Dialogum respexit, puto, & M. Antoninus τῶν εἰς ἑαυτὸν lib. VII. πόθεν ἴσμεν εἰ Τηλαυγοῦς Σωκράτης τὴν διάθεσιν κρείσσων ἦν. ita enim ibi legendum jam suprà monuimus. Quam nostram emendationem sequuta est in sua librorum M. Aurelii Antonini Gallica interpretatione, mulierum doctissima, Anna Fabra Daceria: de quo seriò triumpho. Fuit autem Telauges ille, Pythagoræ & Theanûs filius, & Empedoclis magister. Videsis Historiam nostram Mulierum Philosopharum, capite de Theano.

Ῥίνων] Citatur à Julio Polluce VII. 25. 2.

Φασὶ δ' αὐτὸν δι' ἀπορίαν ἐλθεῖν εἰς Σικελίαν πρὸς Διονύσιον] More Philosophorum. Suidas in Αἰσχίνης: παρὰ Διονύσιον εἰς Σικελίαν ὑπὲρ χρημάτων ᾤχετο. Πλάτων δὲ τρὶς ἀναμετρῆσαι λέγεται τὴν Χάρυβδιν ὑπὲρ πλούτου Σικελικοῦ. Ἀρίστιππος δὲ ὁ Κυρηναῖος, καὶ Ἑλίκων ἐκ Κυζίκου, καὶ Φαίτων ὅτε ἔφευγε Ῥήγιον, οὕτω τι εἰς τοὺς Διονυσίου κατέδυσαν θησαυροὺς, ὡς μόγις ἀνασχεῖν ἐκεῖθεν. καὶ μὴν καὶ τὸν Κνίδιόν φασιν Εὔδοξον εἰς Αἴγυπτόν ποτε ἀφικόμενον, ὑπὲρ χρημάτων τε ὁμολογεῖν ἥκειν, καὶ διαλέγεσθαι τῷ βασιλεῖ ὑπὲρ τούτου. καὶ ἵνα μὴ πλείους διαβάλλω, Σπεύσιππον τὸν Ἀθηναῖον οὕτω τι ἐρασιχρήματον γενέσθαι φασὶν, ὡς ἐπὶ τὸν Κασσάνδρου γάμον εἰς Μακεδόνας κωμάσαι, καὶ ποιήματα ψυχρὰ ξυνθέντα δημοσίᾳ ταῦθ' ὑπὲρ χρημάτων ᾆσαι. *In Siciliam ad Dionysium pecuniæ petendæ causâ abiit. Plato verò Sicularum opum causâ Charybdin ter emensus fertur. Item Aristippus Cyrenæus, & Helicon Cyzicenus, & Phæton, cùm Rhegio exularet, ita in Dionysii thesauros se immerserunt, ut inde vix emerserint. Quinetiam Eudoxum Cnidium in Ægyptum olim ivisse, & pecuniarum petendarum causâ se venire professum fuisse, & hac de re cum Rege locutum dicunt. Et ne plures criminer, Speusippum Atheniensem adeò pecuniarum amantem fuisse ferunt, ut ad Caßandri nuptias comessatum iverit, & frigida Poëmata à se composita, pecuniarum accipiendarum causâ, publicè cecinerit.* Ceterùm hujusce Æschinis ad Dionysium in Siciliam profectionis, meminit quoque Lucianus in Parasito, his verbis: Αἰσχίνης μέν τοι ὁ Σωκρατικὸς ὁ τοὺς μακροὺς καὶ ἀστείους Διαλόγους γράψας, ἧκέ ποτε εἰς Σικελίαν, κομίζων αὐτοὺς, ὅπως εἰ δύναιτο δι' αὐτῶν γνωσθῆναι Διονυσίῳ τῷ Τυράννῳ· καὶ τὸν Μιλτιάδην ἀναγνοὺς, καὶ δόξας εὐδοκιμηκέναι, λοιπὸν ἐκά-

ἦπτο ἐν Σικελίᾳ παρασιτῶν Διονυσίῳ, καὶ ταῖς Σωκράτους διατριβαῖς ἐῤῥῶσθαι φράσας.

Καὶ ὑπὸ μὲν Πλάτωνος παροφθῆναι, ὑπὸ δὲ Ἀριστίππου, συσταθῆναι] Idem, atque iisdem verbis, legas infrà, in Platone. Sed contrarium omnino ſcribit Plutarchus, gravis imprimis auctor, libro, Quomodo Amicus ab Aſſentatore dignoſcatur; cujus verba operæ precium eſt hîc apponere, ὁ δὲ Πλάτων οὕτω πῶς διελέχθη πρὸς αὐτόν· (Διονύσιον videlicet) Εἰ αἴσθοιο, Διονύσιε, δυσμενῆ πεπλευκότα εἰς Σικελίαν, κακόν τί σε ποιῆσαι βουλόμενον, οὐκ ἔχοντα δὲ καιρὸν, ἆρ' ἐάσειας αὐτὸν ἐκπλεῦσαι, καὶ περιίδοις ἀθῶον ἀπαλλαγέντα; Πολλοῦ δέω, εἶπεν ὁ Διονύσιος, ὦ Πλάτων· δεῖ γὰρ οὐ τὰ ἔργα τῶν ἐχθρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν προαίρεσιν μισεῖν καὶ κολάζειν. Εἰ τοίνυν εἶπεν ὁ Πλάτων, ἐπ' εὐνοίᾳ τὶς ἀφιγμένος τῇ σῇ δεῦρο, βούλεται μὲν ἀγαθοῦ τινος αἴτιός σοι γενέσθαι, σὺ δὲ καιρὸν οὐ παρέχεις, ἄξιόν ἐστι τοῦτον ἀχαρίστως προέσθαι καὶ ὀλιγώρως; ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Διονυσίου τίς αὐτός ἐστιν, Αἰσχίνης εἶπεν, ἀνὴρ τῷ τε ἤθει παρ' ὁντινοῦν τῶν Σωκράτους ἑταίρων ἐπιεικὴς, καὶ τῷ λόγῳ δυνατὸς ἐπανορθοῦν οἷς συνῄει. πλεύσας δὲ δεῦρο πολλὴν θάλατταν, ὡς συγγένοιτό σοι διὰ φιλοσοφίας, ἠμέληται. ταῦτα οὕτως ἐκίνησε τὸν Διονύσιον, ὥστε τὰς μὲν χεῖρας τῷ Πλάτωνι εὐθὺς περιβαλεῖν καταςπάζεσθαι, τὴν εὐμένειαν καὶ μεγαλοφροσύνην ἀγάμενον, τοῦ δ' Αἰσχίνου καλῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπιμεληθῆναι. *Plato verò ſic ad Dionyſium verba fecit: Si quem, Dionyſi, ſentires hoſtili animo in Siciliam appuliſſe tui lædendi causâ, & tamen occaſione deſtitui, patererisne eum impune hoc ferentem inde ſolvere? nihil verò minùs, ô Plato, ait Dionyſius: inimicorum enim non facta modò, ſed & propoſita odium pœnamque merentur. Ergo, ſubjecit Plato, ſi quis benevolentiâ erga te adductus huc ſe contuliſſet, cuperetque tibi alicujus boni eſſe auctor, neque tu ei occaſionem proficiendi præberes, dignum eſt eum abs te præteriri atque contemni? ad hoc interrogante Dionyſio, quiſnam ille eſſet: Æſchines, inquit Plato, eſt, moribus ut quiſquam alius Socratis familiarium probus, aptuſque ad caſtigandum verbis eos quibuſcum agit: qui longo mari emenſo, ut tecum philoſophicè colloqueretur, huc profectus, negligitur. Hæc ita permoverunt Dionyſium, ut & Platonem ſtatim manu injectâ ſit amplexatus, & Æſchinis honeſtè atque magnificè rationem habuerit.*

62 Εἶτα συγγράφειν λόγους δικανικοὺς τοῖς ἀδικουμένοις] De quibus Hermogenes lib. II. de Formis Orat.

Ἦτ' Αἰσχίνου οὐκ ἀπειθὴς γενόμενος] Legendum videtur ἴς τ' Αἰσχίνου. *vis Æſchinis*. Id eſt, *Æſchines*: qua de re nos ſuprà ad Xenophontem.

Παρ' ἑαυτοῦ δανείζεσθαι, τῶν σιτίων ὑφαιροῦντα] Id eſt, *ut à ſe ipſo mutuaretur, cibaria ſibi ſubducendo*: quod miror non vidiſſe Interpretes.

Τούτου τοὺς διαλόγους καὶ Ἀρίστιππος ὑπώπτευεν, &c.] Hoc eſt, *Ejus Dialogos & Ariſtippus ſuſpectos habuit. Ergo cùm eos Megaræ legeret, ferunt Ariſtippum cavillatum dixiſſe, unde tibi iſta, Plagiarie?* vel, *unde hæc potuiſti conſequi?* Æſchinis VII. Dialogos Socrati tribui, teſtis eſt quoque Phrynichus apud Photium.

63 Πολύκριτος ὁ Μενδαῖος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν περὶ Διονύσιον] Rectè Aldobrandinus, *Polycritus Mendæus*. Malè Vetus Interpres, *Polycritus Mendeſius*. nam, ut bene Voſſius, à Μένδαι & Μένδη eſt Μενδαῖος· à Μένδης autem, eſt Μενδήσιος. Μένδαι, urbs eſt Siciliæ: Μένδη, urbs eſt Thraciæ, nec non Ægypti. Et tamen idem Vir doctus, libro de Poëtis Græcis, ubi de Carcino, Polycritum illum, *Mendeſium* quoque appellat. Cùm autem Dionyſius, cujus Hiſtoriam ſcripſiſſe dicitur hoc loco Polycritus, Siciliæ fuerit Tyrannus, planè idem erit Polycritus, quem res Siculas carmine heroïco panxiſſe, narrat Ariſtoteles libro de Memorabilibus auditu perceptis, quod rectè memoratus Voſſius conjiciebat.

Καρκῖνον τὸν Κωμῳδοποιόν] Carcini Poëtæ duo fuerunt: Tragicus uterque: Carcinus Athenienſis, de quo Suidas in Καρκῖνος, & Athenæus lib. VIII. & quem ſuggillat Ariſtophanes in Pace & in Veſpis: & Carcinus Agrigentinus, de quo & Suidas. De Agrigentino, Laërtium accipit Voſſius, libro de Poëtis Græcis. & ſanè, Comicus quoque videtur fuiſſe, cùm ejus Πλούτους memoret Athenæus libro III. teſte Voſſio. Vixêre ambo circa Olympiadem C.

Φέρεται δὲ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς Διονύσιον Αἰσχίνου] Orationem præterea de Thargelia ſcripſiſſe, teſtatur Philoſtratus in Epiſtolâ ad Juliam Auguſtam: in eaque eum Γοργιάζειν ait. Hanc Gorgiæ imitationem, in Æſchine Socratico notavit & Laërtius. Athenæus loco laudato meminit etiam Æſchinis Dialogi, quem Πολιτικὸν vocat.

Ἦν δὲ καὶ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς ἱκανῶς γεγυμνασμένος] Phrynichus apud Photium; ubi de Æſchine Oratore; Æſchinem Socraticum inter optimos Oratores recenſet; ejuſque Orationes ſinceri, puri, & Attici ſermonis regulam, normam atque exemplum eſſe ait. Non diſſimile fuit de eo Hermogenis judicium. Hermogenem vide dicto loco.

Καὶ Λυσίας δὲ κατ' αὐτοῦ γέγραφε λόγον, Περὶ συκοφαντίας ἐπιγράψας] Τοὺς τῶν συμβολαίων λόγους appellat Athenæus lib. XIII. extremo: τίς γὰρ ἤλπισεν Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικὸν τοιοῦτον γεγενῆσθαι, ὁποῖόν φησι Λυσίας ὁ Ῥήτωρ ἐν τοῖς τῶν συμβολαίων λόγοις· & λόγον χρέους· ἀλλ' ὅγε Λυσίας ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ λόγῳ οὑτωσὶ, Πρὸς Αἰσχίνην Σωκρατικὸν, χρέους. Hujus Orationis meminit & Harpocration in καταπλήξ. καταπλὴξ, ὁ συνεχῶς πεπληγμένος. Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικόν. Et in ἄστικτον χωρίον· Λυσίας ἐν τῇ Πρὸς Αἰσχίνην Σωκρατικόν. Et in Ἀσπασία· Ἀσπασία. Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικόν· διαλεγόμενος ἐπιγραφομένῳ, Ἀσπασία. Quæ poſtrema verba Caſaubonum ad Athenæum, & Mauſſacum ad Harpocrationem, mirè, & fruſtrà, exercuerunt. Locum mutilum eſſe; ſicque reſtituendum exiſtimamus: Λυσίας ἐν τῇ πρὸς Αἰσχίνην Σωκρατικόν· Αἰσχίνης ὁ Σωκρατικὸς, ἐν διαλόγῳ ἐπιγραφομένῳ, Ἀσπασία. Socraticum quemdam fuiſſe ibi laudatum, apparet ex ſequentibus, μνημονεύουσι δ' αὐτῆς πολλάκις καὶ οἱ ἄλλοι Σωκρατικοί. Præterea, Dialogi Aſpaſiæ auctor fuit Æſchines Socraticus, teſte Laërtio & Athenæo, non verò Lyſias. iteratum Æſchinis nomen Librarium in errorem induxit. Monachio legen-

dum videbatur, ἐν τῷ Πρὸς Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικὸν διαλεγόμενον, ἐπιγραφομένῳ, Ἀσπασία.

Ἀριστοτέλης, ὁ μῦθος ἐπικληθεὶς] De quo infrà Laërtius, in Aristotele.

64 Πάντων μέντοι τῶν Σωκρατικῶν Παναίτιος] Hæc sunt alieno loco posita: & videntur inserenda suprà, post hæc verba, καὶ τοὺς τῶν ἄλλων δὲ ἐσκευώρηται.

Δεύτερος δὲ, ὁ τὰς τέχνας γεγραφὼς τὰς ῥητορικάς] Qui de eo mentionem faciat, Scriptorem alium non temere reperias.

Τρίτος, Ῥήτωρ, ὁ κατὰ Δημοσθένην] Et à quo victus fuit in illo de Corona certamine. Quis fuerit; cujas; cujus filius; quo modo obierit; disces ex Suida. Scripsit ejus Vitam & Philostratus. De ejus scriptis judicium habes apud Dionysium Halicarnasseum, & apud Photium in Bibliotheca. Meminit ejus & Cicero non uno loco.

Τέταρτος, Ἀρκὰς, μαθητὴς Ἰσοκράτους] Si exstaret Hermippi Περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν liber, cujus meminit Athenæus VIII. 6. sciremus Æschines ille quis esset.

Πέμπτος, ὁ Μιτυληναῖος, ὃν καὶ Ῥητορομάστιγα ἐκάλουν] Nescio, qui fuerit; albus, an ater homo.

Ἕκτος, Νεαπολίτης, φιλόσοφος Ἀκαδημαϊκὸς, Μελανθίου τοῦ Ῥοδίου μαθητὴς, καὶ παιδικά] De quo Plutarchus, libro An Seni gerenda sit Resp. ὁ μὲν οὖν Ἀκαδημαϊκὸς Αἰσχίνης, Σοφιστῶν τινων λεγόντων, ὅτι προσποιεῖται γεγονέναι Καρνεάδου, μὴ γεγονὼς, μαθητὴς, Ἀλλὰ τότε γε, εἶπεν, ἐγὼ Καρνεάδου διήκουον, ὅτε τὴν ῥαχίαν καὶ τὸν ψόφον ἀφεικὼς ὁ λόγος αὐτοῦ διὰ τὸ γῆρας, εἰς τὸ χρήσιμον συνῆκτο καὶ κοινωνικόν. *Æschines Academicus, Sophistis quibusdam dicentibus eum fingere se Carneadis fuisse, cùm non fuerit, discipulum: Ego verò, inquit, Carneadem tunc audivi, cùm oratio ipsius, contentione & strepitu ob senectutem omissis, in utilia & communicationi idonea se contraxit.* De Melanthio Rhodio, Cicero in Lucullo: *Qui illum audierant,* (sermo est de Carneade) *admodum floruerunt, è quibus industria plurimum in Clitomacho fuit. Declarat multitudo librorum, ingenii non minùs in hoc, quàm in Carneade eloquentia, in Melanthio Rhodio suavitatis.*

Ἕβδομος, Μιλήσιος, πολιτικὸς συγγραφεύς] De quo Cicero in Bruto: *Aliud autem genus est, non tam sententiis frequentatum, quàm verbis volucre atque incitatum: qualis est nunc Asia tota: nec flumine solùm orationis, sed etiam exornato & faceto genere verborum: quo fuit Æschylus Cnidius, & meus æqualis Milesius Æschines.* Item Strabo lib. XIV. ubi de viris illustribus quos Miletus tulit: καθ' ἡμᾶς δὲ Αἰσχίνης ὁ Ῥήτωρ, ὃς ἐν φυγῇ διετέλεσε, παρρησιασάμενος πέραν τοῦ μετρίου πρὸς Πομπήϊον Μάγνον. Memoratur & Senecæ lib. I. Controvers. VIII.

Ὄγδοος, ἀνδριαντοποιός] Ignotissimus mihi. Porrò, præter hos octo Æschinas, citatur Harpocrationi in Κέρκωψ & Æschines Sardianus in Jambis: sed fortè ibi legendum Αἰσχρίων ὁ Σάμιος, inquit Maussacus: quam emendationem non malè Harpocrationis loco convenire, ait Valesius. Fuit & Æschines historicus, laudatus ab Eusebio & Hieronymo in Expositione locorum Ebraicorum. Et Æschines Atheniensis, Medicus, de quo Plinius libro XXVIII. 4. Fuit & Æschines Chius, Medicus, qui Eunapium veluti à mortuis revocavit; & de quo ipse Eunapius in Vita Proæresii. Item, Æschines Eleus, de cujus victoriis Pausanias Ἠλιακῶν libro II. Et Æschines, Nothonis filius, Eretriensium primarius, de quo Herodotus lib. VI. sect. 100. Et Æschines Sellus, memoratus Hesychio in σεσιλλῶσθαι, & in alio vocabulo quod excidit mihi. Omissus autem fuit Æschines ille à Pricæo, in Indice Scriptorum qui in Hesychii vocabulario laudantur, edito in editione Hackiana Hesychii.

ARISTIPPUS.

Τὸ μὲν γένος ἦν Κυρηναῖος] Pleniùs apud Suidam: Ἀρίστιππος, Ἀριτάδου, ἀπὸ Κυρήνης. Inde Aristippi patrem discimus. 65

Πρῶτος τῶν Σωκρατικῶν μισθοὺς εἰσεπράξατο.] Eadem Suidas: nisi quod ἐπράξατο habet, non εἰσεπράξατο. Julianus Imperator Orat. III. Thaletem, cùm eum quispiam interrogaret, quantam mercedem pro eo quod ab ipso didicerat, persolveret, respondisse, Justum præmium persolveris, si à me didicisse fatebere. Idem refert Apuleius; cujus locum ad Thaletem adduximus.

Ξενοφῶντι εἶχε πρὸς αὐτὸν δυσμενῶς] Apud Suidam: Ξενοφῶντι δὲ εἶχε δυσμενῶς.

Διὸ καὶ τὸν κατὰ τῆς ἡδονῆς λόγον, &c.] Locus Xenophontis est initio libri II. Memorabilium.

Θεόδωρος ἐν τῷ Περὶ αἱρέσεων] Quis ille Theodorus? XX. eo nomine à Laërtio recensentur: & longè plures à nobis memorantur.

Καὶ Πλάτων ἐν τῷ Περὶ ψυχῆς] Dialogum Platonis, qui *Phædon* dicitur, & in quo de immortalitate animæ differitur, Laërtius intelligit. In eo Aristippum Plato reprehendit, quòd morienti Socrati non adfuisset: sic enim ibi Echecrates Phædonem interrogat, Ἀρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγένοντο; cui Phædo, οὐ δῆτα· ἐν Αἰγίνῃ γὰρ ἐλέγοντο εἶναι. quod scomma mirè laudat Auctor libelli illius aurei περὶ ἑρμηνείας. Locum hîc legere Lectorem, puto, non pigebit: ὁ Πλάτων Ἀρίστιππον καὶ Κλεόμβροτον λοιδορῆσαι θελήσας ἐν Αἰγίνῃ ὀψοφαγοῦντας, δεδεμένου Σωκράτους Ἀθήνησιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, καὶ μὴ διαπλεύσαντας ὡς τὸν ἑταῖρον καὶ διδάσκαλον· καί τοι οὐχ ὅλους ἀπέχοντας διακοσίους σταδίους τῶν Ἀθηνῶν· ταῦτα πάντα διαῤῥήδην μὲν οὐκ εἶπεν· λοιδορία γὰρ ἦν ὁ λόγος. εὐπρεπῶς δέ πως, τόνδε τὸν τρόπον. ἐρωτηθεὶς γὰρ ὁ Φαίδων τοὺς παρόντας Σωκράτει, καὶ καταλέξας ἕκαστον, ἐπανερωτηθεὶς, εἰ καὶ Ἀρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρῆσαν, οὔ, φησίν· ἐν Αἰγίνῃ γὰρ ἦσαν. πάντα γὰρ τὰ προειρημένα ἐμφαίνεται τῷ, Ἐν Αἰγίνῃ ἦσαν. καὶ πολὺ δεινότερος ὁ λόγος δοκεῖ, τοῦ πράγματος αὐτοῦ ἐμφαίνοντος τὸ δεινὸν, οὐχὶ τοῦ λέγοντος. Τοὺς μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν Ἀρίστιππον, καὶ λοιδορῆσαι ἴσως ἀκινδύνου ὄντος, ἐν σχήματι ὁ Πλάτων ἐλοιδόρησε. *Plato in animo habens reprehendere Aristippum & Cleombrotum, qui in Ægina convivabantur, cùm in vinculis esset Socrates Athenis spatio multorum dierum; & non navigarant ad sodalem & doctorem,*

etsi illi non distabant tota ducenta stadia Athenis; hæc omnia aperte quidem non dixit; fuisset enim contumelia talis oratio; sed cum dignitate quadam: hoc pacto: Cùm enim quæsitum esset è Phædone qui unà fuissent cum Socrate, illeque omnes enumerasset; rursus interrogatus, an Aristippus & Cleombrotus præsentes adfuissent, minime, *inquit:* in Ægina erant; *cuncta enim quæ suprà dicta sunt apparent in eo,* in Ægina erant; *& multò acerbior oratio videtur, cùm res ipsa patefaciat, quod illic acerbum est, non ille qui dicit. Cùm igitur sine metu fortasse Aristippus, sociique illius vexari contumeliis possent, figuratè tamen Plato convicium in illos jecit.* Vide infrà, in Platone.

Ὡς ἐν ἄλλοις εἰρήκαμεν] Inde patet Laërtium alia scripsisse, præter Φιλόσοφον Ἱστορίαν, & Pammetrum.

66 Ἦν δὲ ἱκανὸς ἁρμόσασθαι, καὶ τόπῳ, καὶ χρόνῳ, καὶ προσώπῳ, &c.] Hoc est, quod ait Horatius:

Omnis Aristippum decuit color, & status, & res;
Tentantem majora; ferè præsentibus æquum.

Διατιθέμενος] διαθέμενος, ad oram libri Christianus annotârat.

Ἀπέλαυε μὲν γὰρ ἡδονῆς τῶν παρόντων] Idem de eo testatur Athenæus lib. XII. cap. XI. Οὔτε τὴν μνήμην τῶν γεγονυιῶν ἀπολαύσεων πρὸς αὐτὸν ἡγούμενος, οὔτε τὴν ἐλπίδα τῶν ἐσομένων, ἀλλ᾽ ἑνὶ μόνῳ τὸ ἀγαθὸν κρίνων τῷ παρόντι. τὸ δὲ ἀπολελαυκέναι καὶ ἀπολαύσειν οὐδὲν νομίζων πρὸς αὐτὸν, τὸ μὲν, ὡς οὐκ ἔτ᾽ ὄν· τὸ δὲ, οὔπω, καὶ ἄδηλον, &c. *Præterea earum voluptatum recordationem quæ jam abierunt, futurarumque spem inanem & frivolam esse, nihilque pertinere ad beatam vitam: at id solum bonum esse quod præsens sit: iis voluptatibus quas olim percepit, aut aliquando sit percepturus nihil se moveri, quòd priùs illud jam evanuerit, alterum nondum adsit, & futurum, quale sit ignoretur.* Idem testatur Ælian. Var. Hist. XIV. 6. Πάνυ σφόδρα ἐῤῥωμένως ἐῴκει λέγειν ὁ Ἀρίστιππος, παρεγγυῶν μήτε τοῖς παρελθοῦσιν ἐπικάμνειν, μήτε τῶν ἐπιόντων προκάμνειν. εὐθυμίας γὰρ δεῖγμα τὸ τοιοῦτο, καὶ ἵλεω διανοίας ἀπόδειξις. προσέταττε δὲ ἐφ᾽ ἡμέραν τὴν γνώμην ἔχειν, καὶ αὖ πάλιν τῆς ἡμέρας ἐπ᾽ ἐκείνῳ τῷ μέρει, καθ᾽ ὃ ἕκαστος ἢ πράττει τι, ἢ ἐννοεῖ. μόνον γὰρ ἔφασκεν ἡμέτερον εἶναι τὸ παρὸν, μήτε δὲ τὸ φθάνον, μήτε τὸ προσδοκώμενον· τὸ μὲν γὰρ, ἀπολωλέναι· τὸ δὲ, ἄδηλον εἶναι, εἴπερ ἔσται. *Aristippus validissimis argumentis & sermonibus usus, hortabatur, neque de præteritis curam postea suscipiendam, neque de futuris antea, id enim animi bene constituti esse signum, & benignæ cogitationis argumentum. Jubebat autem in diem animum intendere, & diei illam solummodo partem, quâ quisque quid ageret aut cogitaret. Solum enim ajebat præsens in nostra manu positum, non præteritum, neque instans: illud enim abiisse: hoc an eventurum sit, incertum esse.* Et hoc est, quod ait Horatius, *ferè præsentibus æquum.*

Παρέφαγεν] Vide Cas. & H. Stephanum, & Aldobr.

Τοῦτόν φασί ποτε κελεῦσαι πέρδικα πεντήκοντα δραχμῶν ὠνηθῆναι] Aliter rem narrat Athenæus libro VIII. 6. ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀρίστιππος, ὁ Σωκρατικὸς, ἀψοφάγος ἦν. ὅστις καὶ ὑπὸ Πλάτωνός ποτε ὀνειδιζόμενος ἐπὶ τῇ ὀψοφαγίᾳ ὥς φησι Σωτίων καὶ Ἡγήσανδρος. γράφει δὲ οὕτως ὁ Δελφός· Ἀρίστιππος, Πλάτωνος ἐπιτιμήσαντος αὐτῷ, διότι πολλοὺς ἰχθῦς ἠγόρασε, δυοῖν ὀβολοῖν ἔφησεν ἐωνῆσθαι. τοῦ δὲ Πλάτωνος εἰπόντος, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν ἠγόρασα τοσούτου· ὁρᾷς οὖν, εἶπεν, ὦ Πλάτων, ὅτι οὐκ ἐγὼ ὀψοφάγος, ἀλλὰ σὺ φιλάργυρος. *Fuit & obsoniorum avidus Aristippus Socraticus: aliquando reprehensus ob id à Platone, ut Sotion ac Hegesander referunt. Aristippus, ut Delphus tradit, objurgante Platone quòd multos pisces emisset; obolis dixit eos tantùm duobus constitisse: tanti verò se mercaturum Plato cùm affirmaret, Ergo vides, inquit, non helluonem me, sed te avarum esse.* Diogenes noster infrà, de eodem Aristippo: πρὸς τὸν ὀνειδίσαντα αὐτῷ πολυτελῆ ὀψωνίαν, ἔφη, Σὺ δ᾽ οὐκ ἂν τριωβόλου ταῦτ᾽ ἐπρίω; ὁμολογήσαντος δὲ, οὐκέτι τοίνυν, ἔφη, φιλήδονος ἐγὼ, ἀλλὰ σὺ φιλάργυρος.

67 Τριῶν ἑταιρῶν οὐσῶν, μίαν ἐκλέξασθαι, &c.] Meminit hujus facti, sed obiter; & ipse Athenæus eodem loco: καὶ παρὰ Διονυσίῳ διηνέχθη τισὶ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν τριῶν γυναικῶν. Aristippum Rufinus est imitatus, in elegantissimo illo Epigrammate quod legitur Ἀνθολογίας lib. VIII.

Ἤρισαν ἀλλήλαις, Ῥοδόπη, Μελίτη, Ῥοδόκλεια,
Τῶν τρισσῶν τίς ἔχει κάλλος ἀρειότερον.
Καί με κριτὴν εἵλοντο· καὶ, ὡς θεαὶ αἱ περίβλεπτοι
Ἔστησαν, μούνῳ νέκταρι λειπόμεναι.
Ἀλλὰ σαφῶς ἃ πέπονθε Πάρις διὰ τὴν κρίσιν εἰδὼς,
Τὰς τρεῖς ἀθανάτους εὐθὺ συνεστεφάνουν.

Ovidius quoque Fastor. VI.

Dicta triplex caussa est: at vos ignoscite, Divæ,
Res est arbitrio non dirimenda meo.
Ite pares à me: perierunt Judice formæ
Pergama. plus lædunt, quàm juvat una, duæ.

Οἱ δὲ Πλάτωνα πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν, Σοὶ μόνῳ δέδοται καὶ χλαμύδα φορεῖν καὶ ῥάκος] Etiam Platoni hoc dictum tribuit Acro ad Horatium; sed rem aliter narrat. vide Casaubonum.

Διονυσίου δὲ προσπτύσαντος, &c.] Aliter apud Athenæum libro XII. capite XI. ex Hegesandro. Ἀρίστιππος ῥαινόμενος μὲν ὑπὸ τῶν τοῦ Διονυσίου θεραπόντων, σκωπτόμενος, ἐπὶ τῷ ἀνέχεσθαι, ὑπ᾽ Ἀντιφῶντος· εἰ δ᾽ ἁλιευόμενος ἐτύγχανον, ἔφη, καταλιπὼν τὴν ἐργασίαν ἂν ἀπῆλθον; *Aristippum cùm aquâ perfudissent servi Dionysii, & quòd id pateretur, Antiphon irrideret: Si ego quidem piscarer, inquit, & madefiam, an relicta operâ ideo abeam?* Proverbium est Italorum, *Chi vuol de' pesci, bisogna che s' immolli.*

Εἶτα, Οἱ μὲν ἁλιεῖς] Casaub. εἶτα οἱ μὲν ἁλιεῖς. Εἶτα, οἱ μὲν, rectum est. Vide hîc Mericum Casaubonum.

Κρώμματι] Ita omnes editi. Corrige χρέμματι.

Βλέννον] βλένον Editio prior. Nihil mutandum. βλέννος, genus est piscis, de quo Oppianus Halieutic. I.

Θῖνα δ᾽ ἀνὰ πρασόεσσαν ὑπὸ χλωραῖς βοτάνῃσι
Βόσκονται μαινίδες, ἰδὲ τράγοι, ἠδ᾽ ἀθερῖναι,
Καὶ σμαρίδες, καὶ βλέννος.

Meminit & Athenæus lib. VII. ubi tamen βέλεννος dicitur. at Excerptorum Auctori, teste Casaub. semper βλέννος.

Παριόντα ποτὲ αὐτὸν λάχανα πλύνων Διογένης, &c.] 68
Horat. lib. I. Epist. 17.

Si pranderet olus patienter, Regibus uti
Nollet Aristippus: si sciret Regibus uti,
Fastidiret olus, qui me notat, &c.

Et Valerius Maximus IV. 3. ubi de Diogene Cynico: *Idem Syracusis, cùm olera ei lavanti Aristippus dixisset, Si Dionysium adulare velles, ista non esses. Immo, inquit, si tu ista esse velles, non adulareris Dionysium.* Platoni hoc respondisse, ait Laërtius in Diogene. Simile dictum Theodori ad Metroclem Cynicum, vide infrà, ubi de Theodoro.

Ἐρωτηθεὶς, τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας· ἔφη, Τὸ δύνασθαι πᾶσι θαῤῥούντως ὁμιλεῖν] Apuleius in Floridis: *At ego, quod Aristippus dixit experiar: Aristippus ille Cyrenaicæ sectæ repertor, quodque malebat ipse, Socratis discipulus. Eum quidam tyrannus rogavit, quid illi Philosophiæ studium tam impensum, tamque diutinum profuisset. Aristippus respondit; ut cum omnibus hominibus securè & intrepidè fabularer.* Joannes Sarisberiensis, sive Joannes Paræus; epist. exc. quæ est ad Radulfum de Bellomonte: *Credideram profectò te philosophantis habere verba, non animum. Sed nunc recolo te aliquatenus esse magni discipulum Aristippi, qui omni conditione temporis æquanimiter utebatur, & in ipsis philosophabatur nugis; jucundus omnibus; nulli gravis. Qui aliquando interrogatus, quid ei Philosophia contulerit, dicitur respondisse, ut cum omnibus hominibus intrepidè fabularer.* At Antisthenes, ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Τὸ δύνασθαι ἑαυτῷ ὁμιλεῖν. Verba sunt Laërtii in Vita Antisthenis.

69 Ἐρωτηθεὶς ποτε, τί πλέον ἔχουσιν οἱ φιλόσοφοι, ἔφη, Ἐὰν πάντες οἱ νόμοι ἀναιρεθῶσιν, ὁμοίως βιώσομεν] Laërtius in eodem Antisthene: καὶ τὸν σοφὸν οὐ κατὰ τοὺς νόμους πολιτεύσεσθαι, ἀλλὰ κατὰ τὸν τῆς ἀρετῆς.

Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Διονυσίου διὰ τί οἱ μὲν φιλόσοφοι ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων θύρας ἔρχονται, οἱ δὲ πλούσιοι ἐπὶ τὰς τῶν φιλοσόφων οὐκέτι; &c.] Aristoteles Rhetor. II. 16. tribuit hoc dictum Simonidi. ὅθεν καὶ τὸ Σιμωνίδου εἴρηται περὶ τῶν σοφῶν καὶ πλουσίων πρὸς τὴν γυναῖκα τὴν Ἱέρωνος, ἐρομένην πότερον γενέσθαι κρεῖττον πλούσιον, ἢ σοφόν, πλούσιον εἰπεῖν· τοὺς γὰρ σοφοὺς, ὁρᾶν ἐπὶ ταῖς τῶν πλουσίων θύραις, ἔφη, διατρίβοντας. Et Stobæus Serm. LXXXIX. Σιμωνίδης, ἐρωτηθεὶς, πότερον αἱρετώτερον πλοῦτος ἢ σοφία· οὐκ οἶδα, ἔφη· ὁρῶ γὰρ τοὺς σοφοὺς ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων θύρας φοιτῶντας.

Τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, &c.] Chilon verò, ταῖς ἀγαθαῖς ἐλπίσι, ut suprà Laërtius.

Οὐ τὸ εἰσελθεῖν, ἔφη, χαλεπὸν, ἀλλὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἐξελθεῖν] Persius Sat. V.

—— *Si totus & integer illinc*
Exieras.

70 Ἄμεινον, ἔφη, ἐπαίτην, ἢ ἀπαίδευτον εἶναι] Proclus ad hunc locum Hesiodi in Operibus, οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσει, &c. Ζήνων μὲν ὁ Στωϊκὸς ἐνήλλαττε τοὺς στίχους, λέγων,

Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται,
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσει,

τῇ εὐπειθείᾳ τὰ πρωτεῖα διδοὺς, τῇ φρονήσει δὲ τὰ δευτερεῖα. Ἀρίστιππος δὲ ἀπ' ἐναντίας ὁ Σωκρατικὸς, ἔλεγε, συμβουλον δεῖσθαι χεῖρον εἶναι τοῦ προσαιτεῖν.

Ὅτι, φησὶ, σοῦ μὲν κακῶς λέγειν σὺ τὴν ἐξουσίαν ἔχεις. τοῦ δὲ μὴ ἀκούειν, ἐγώ] Aliter Stobæus Serm. XVII. Ἀρίστιππος, λοιδοροῦντος αὐτὸν τινος, ἔφη· Τοῦ μὲν λέγειν κακῶς σὺ κύριος εἶ, τοῦ δὲ δικαίως ἀκούειν, ἐγώ.

Οὐ γὰρ περὶ ὁμοίας, ἔφη, ψυχῆς ἀγωνιῶμεν ἑκάστοι] 71
Gellius XIX. I. ubi de quodam Philosopho, qui interrogatus fuerat quam ob causam maris tempestate palleret: *Si quid ego in tanta violentia tempestatum videor paulum pavefactus, non tu istius rei ratione audienda dignus es: sed tibi sanè Aristippus ille pro me responderit, qui in simili tempore à simillimo tui homine interrogatus, quare philosophus timeret, quum ille contra nihil metueret; non eamdem esse causam sibi atque illi respondit: quoniam is quidem esset non magnopere sollicitus pro anima nequissimi nebulonis, ipsum autem pro Aristippi anima timere.* Ælianus quoque Variæ Historiæ IX. 20. πλέων Ἀρίστιππος, χειμῶνος ἐπιγενομένου, πάνυ σφόδρα ἐταράττετο. ἔφη δέ τις τῶν συμπλεόντων, ὦ Ἀρίστιππε, καὶ σὺ δέδοικας ὡς οἱ πολλοί; ὁ δὲ, καὶ μάλα γε εἰκότως. ὑμῖν μὲν γὰρ περὶ κακοδαίμονός ἐστι βίου ἡ σπουδὴ, καὶ ὁ νῦν κίνδυνος, ἐμοὶ δὲ, περὶ εὐδαίμονος. Ita malim, quàm ut habent libri editi, περὶ εὐδαιμονίας: quamquam & sic legi posset. *Aristippus, cùm navi vectus obortâ tempestate suprà modum perturbaretur, quidam ex iis qui simul navigabant, Numne, inquit, etiam metu percelleris, quemadmodum vulgus? At ille, Prorsus, ait: neque injuriâ: Vobis enim de vita scelerosa infelicique labor est & præsens periculum: mihi verò, de vita felici & beata.*

Συνιστάντος τινὸς αὐτῷ υἱὸν, ᾔτησε πεντακοσίας δραχ- 72
μὰς, &c.] Mille drachmas petiisse, ait Plutarchus in libro de Liberis educandis; ubi eamdem rem narrat: ἢ καὶ Ἀρίστιππος οὐκ ἀκόμψως, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἀστείως ἐπέσκωψε τῷ λόγῳ πατέρα νοῦ καὶ φρενῶν κενόν. ἐρωτήσαντος γάρ τινος αὐτὸν, πόσον αἰτοίη μισθὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ τέκνου παιδεύσεως. χιλίας, ἔφη, δραχμάς· τοῦ δὲ, Ἡράκλεις, εἰπόντος, ὡς ὑπέρπολυ τὸ αἴτημα· δύναμαι γὰρ ἀνδράποδον χιλίων πρίασθαι. Τοιγαροῦν, εἶπεν, δύο ἕξεις ἀνδράποδα, καὶ τὸν υἱὸν, καὶ ὃν ἂν πρίῃ. *Quamobrem Aristippus patrem excordem, neque inelegante, sed perurbano sermone pupugit; à quo interrogatus, quantum mercedis pro filii sui institutione posceret, mille drachmas respondit. Eoque exclamante, hercules, ut valde nimium exigis, cùm possim mille drachmis servum emere: proinde, dixit, duo habebis mancipia; filium scilicet tuum, & illud quod emeris.* Apud Photium in Bibliotheca Cod. CCLX. tribuitur hoc dictum Isocrati, & res aliter refertur: καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα δὲ πατέρα, ὡς οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀνδράποδον συνέπεμψε τῷ οἰκείῳ παιδί. τοιγαροῦν ἄπιθι, ἔφη. δύο γὰρ ἀνθ' ἑνὸς ἕξεις ἀνδράποδα. *Cùm pater quidam diceret, se solum servum cum filio misisse. Ergo discede: inquit; nam pro uno duos habebis servos.* Habuit Photius à Plutarcho: cujus hæc sunt verba in vita Isocratis: πρὸς δὲ τὸν εἰπόντα, ὡς οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἀνδράποδον συνέπεμψε τῷ παιδίῳ. τοιγαροῦν, ἔφη, ἄπιθι· δύο γὰρ ἀνθ' ἑνὸς ἕξεις ἀνδράποδα.

Ὅταν δεῖπνον ἔχω] Nota loquendi modum.

Ἔσχατον αὐτὸν κατακλῖναι, &c.] Athenæus lib. 73
XII. cap. XI. ex Hegesandro: καὶ ταῖς Διονυσίου πολυτελείαις ἔχαιρεν, καίτοι πολλάκις ἐνυβριζόμενος. Ἡγή-

σανδρος γοῦν φησιν, ὡς καὶ ἀδόξου ποτὲ κλισίας παρ' αὐτῷ τυχὼν, ἤνεγκεν: ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Διονυσίου, τί φαίνεται ἡ κατάκλισις πρὸς τὴν χθὲς; ἔφησε παραπλησίαν εἶναι. ἐκείνη τε γὰρ, ἔφησεν, ἀδοξεῖ τήμερον χωρισθεῖσα ἐμοῦ, χθὲς δὲ πασῶν ἦν ἐνδοξοτάτη, δι' ἡμᾶς. αὕτη τε τήμερον καὶ ἔνδοξος γέγονεν διὰ τὴν ἡμετέραν παρουσίαν, χθὲς δὲ ἠδόξει μὴ παρόντος ἐμοῦ. *Dionysii sumptuosâ magnificentiâ valdè est allectus, quamvis injuriâ ab eo sæpius afficeretur. Hegesander hoc de illo refert: Cùm apud Dionysium accubuisset minùs honesto loco, æquo animo tulisse; deinde Tyranno percontanti, ecquid videretur de eo loco, in quo tum cœnasset: ei in quo pridie, respondisse simillimum sibi videri. Nam hodie, inquit, quoniam à me disjunctus est, contemnitur, qui heri meâ præsentiâ fuit honoratissimus: is autem in quo hodie discubui, meâ caussâ censetur honorificentissimus, qui heri quoniam me carebat, vilissimus fuit.* De parasitatione Aristippi apud Dionysium Siciliæ Tyrannum, legendus Lucianus in Parasito.

Εἰς ἀγνῶτας τοὺς δύο γυμνοὺς ἀπόστειλον] Optimè explicat Phædrus libro IV. ubi de Simonide:

Simonides, qui scripsit egregium melos, &c.
Ascendit navem, quam tempestas horrida
Simul & vetustas medio dissolvit mari.
Hi zonas, illi res pretiosas colligunt;
Subsidium vitæ. quidam curiosior;
Simonide, tu, ex opibus nihil sumis tuis?
Mecum, inquit, mea sunt cuncta; tunc pauci enatant;
Quia plures onere degravati perierant.
Prædones adsunt; rapiunt quod quisque extulit;
Nudos relinquunt. Fortè Clazomenæ prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt Naufragi.
Hîc literarum quidam studio deditus,
Simonidis qui sæpe versus legerat,
Eratque absentis admirator maximus,
Sermone ab ipso cognitum, cupidissime
Ad se recepit; veste, nummis, familiâ,
Hominem exornavit: ceteri tabulam suam
Portant; rogantes victum. quos casu obvius
Simonides ut vidit: Dixi, inquit, mea
Mecum esse cuncta; vos quod rapuistis, perit.

De Aristippo ipso, narrat Galenus in Protreptico ad Artes cap. 2. cùm fractâ olim navi in Syracusanum litus ejiceretur, primùm confidisse animo, cùm in arena figuram Geometricam vidisset; inde enim intellexisse ad Græcos se, sapientesque viros, non ad Barbaros venisse. Mox ubi gymnasium adiens, hos versus pronuntiasset,

Τίς τὸν πλανήτην Οἰδίπουν καθ' ἡμέραν
Τὴν νῦν σπανιστοῖς δέξεται δωρήμασι;
Ecquis hodie exulem, vagantemque Oedipum
Exilibus beaverit munusculis?

incidisse in eos, qui ultro convenirent; & quis ille esset, quibusque opus erat, rescìscentes, omnia illico impertiisse. Cùm verò quidam ad ejus patriam Cyrenen navigaturi, numquid ad suos mitteret, interrogarent: Jubete meos, inquit, possessionem parare, quæ, navi fractâ, simul enatet cum possessore: κελεύειν αὐτοῖς, ἔφη, ταῦτα κτᾶσθαι τὰ κτήματα, ἃ καὶ ναυαγήσαντι συνεκκολυμβήσει. Rem similiter refert & Vitruvius Pollio in Præfatione libri VI. de Architectura; sed de loco dissentit, Rhodios enim pro Syracusanis nominat. *Aristippus Philosophus Socraticus,* inquit, *naufragio cùm ejectus ad Rhodiensium litus animadvertisset Geometrica schemata descripta, exclamavisse ad comites ita dicitur,* Bene speremus: hominum enim vestigia video: *statimque in oppidum Rhodum contendit, & rectà gymnasium devenit; ibique de philosophia disputans, muneribus est donatus, ut non tantùm se ornaret, sed etiam eis, qui unà fuerant, vestitum & cetera quæ opus essent ad victum, præstaret. Cùm autem ejus comites in patriam reverti voluissent, interrogarentque eum, quidnam vellet domum renuntiari, tunc ita mandavit dicere,* Ejusmodi possessiones & viatica liberis oportere parari, quæ etiam è naufragio unà possent enatare. Meminit hujus naufragii & Acron ad Horatium. *Laudat Aristippum ex sententia Platonis, qui cùm invenisset illum è naufragio, panno duplici involutum, id est, diploide, laudavit eum dicens,* Omnis Aristippum decuit color, & status, & res. Quod ideo subjungo, quia Ferrarius lib. de Re vest. quarto, cap. 19. parte 2. unde hoc de Aristippi naufragio acceperit Acron, non sibi constare dixit. *Dictum quidem Platonis, sive Stratonis,* inquit, *refert Laërtius, Soli Aristippo datum,* καὶ χλαμύδα φορεῖν, καὶ ῥάκος, *chlamydem ferre, & pannum. cùm scilicet tres meretrices à Dionysio acceptas, usque ad vestibulum deduxit, dimisitque.* Pergit vir doctissimus: *Quare hîc quoque, ut alibi non semel, mutilum esse Laërtii codicem suspicamur. Non enim cohæret satis, quòd repudiasset amicas, & quod eum tam chlamys, quàm pannus deceret. Fortasse igitur sequebatur, cùm à Stratone repertus esset post naufragium diploide involutus, dixisse Stratonem quod tam deceret eum pannus, quàm chlamys.* Et tamen Aristoteles Metaphys. libro 2. cap. 2. ait Aristippum sprevisse artes Mathematicas, quod in his nulla de bonis aut malis mentio haberetur. ὥστε διὰ ταῦτα τῶν Σοφιστῶν τινες, οἷον Ἀρίστιππος, προεπηλάκιζεν αὐτάς. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις τέχναις καὶ ταῖς βαναύσοις αὐταῖς, οἷον ἐν τεκτονικῇ καὶ σκυτικῇ. διότι βέλτιον ἢ χεῖρον λέγεσθαι πάντα. τὰς δὲ μαθηματικὰς οὐδένα ποιεῖσθαι λόγον περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν.

Πρὸς τὸν αἰτιώμενον, ὅτι ἑταίρᾳ συνοικεῖ, &c.] Is 74
fuit Diogenes Canis. Athenæus libro XIII. capite 6. Ἀρίστιππος δὲ κατὰ ἔτος συνδιημέρευεν Λαΐδι ἐν Αἰγίνῃ τοῖς Ποσειδωνίοις, καὶ ὀνειδιζόμενος ὑπὸ οἰκέτου, ὅτι σὺ μὲν αὐτῇ τοσοῦτον ἀργύριον δίδως, ἡ δὲ προῖκα Διογένει τῷ κυνὶ συγκυλίεται, ἀπεκρίνατο, ἐγὼ Λαΐδι χορηγῶ πολλὰ, ἵνα αὐτὸς αὐτῆς ἀπολαύω, οὐχ ἵνα μὴ ἄλλος. τοῦ δὲ Διογένους εἰπόντος αὐτῷ, ὦ Ἀρίστιππε; κοινῇ συνοικεῖς πόρνῃ, ἢ κύνιζε οὖν, ὡς ἐγὼ, ἢ πέπαυσο. καὶ ὁ Ἀρίστιππος, Ἆρά γε μή τί σοι ἄτοπον δοκεῖ εἶναι, Διόγενες, οἰκίαν οἰκεῖν, ἐν ᾗ πρότερον ᾤκησαν ἄλλοι; οὐ γὰρ, ἔφη· τί δὲ ναῦν ἐν ᾗ πολλοὶ πεπλεύκασιν; οὐδὲ τοῦτο, ἔφη· οὕτως οὖν οὐδὲ γυναικὶ συνεῖναι ἄτοπόν ἐστιν, ᾗ πολλοὶ κέχρηνται. *Aristippum quotannis per Neptuni ferias in Ægina cum Laide totos dies transmittentem servus increpabat, quòd ipsi tantum pecuniæ daret, quæ gratis cum Diogene cane volutaretur. At ego multa dono, inquit, ut eâ fruar, haud equidem ut*

alii non fruantur. Ariſtippo Diogenes cùm diceret, Conſuetudinem habes cum publicâ meretrice; Ariſtippe, vel abſiſte, vel, ut ego, Cynicus eſto: an abſurdum tibi videtur, inquit, Diogenes, in iis ædibus habitare, in quibus alii priùs habitarunt? minimè verò, ait. eo navigio vehi quo antea plures vecti ſunt? haud ſanè, inquit. Sic ergo nec alienum eſt cum ea fœmina congredi, quâ potiti ſunt multi. Etiam Chryſoſtom. Homil. XXXIV. in Matthæum, refert Ariſtippum magni pretii ſcorta conduxiſſe. Ariſtippi de Laïde, dictum aliud refert Plutarchus in Erotico. Cùm ei quis exprobraret, quòd cum Laïde, à qua non amaretur, conſuetudinem haberet: & piſce, inquit, & vino libenter utor: à quibus me amari non credo.

Πρὸς τὸν αἰτιώμενον, ὅτι, Σωκράτους μαθητὴς ὢν, ἀργύριον λαμβάνει: μάλα εἶπε, &c.] Deſiderio Heraldo libro de rerum judicatarum auctoritate pag. 345. perturbatus hic locus videbatur: quem ſic legendum exiſtimabat: *πρὸς τὸν αἰτιώμενον, ὅτι, Σωκράτους μαθητὴς ὢν ἀργύριον λαμβάνει, καὶ γὰρ Σωκράτη πεμπόντων αὐτῷ τινων καὶ σῖτον καὶ οἶνον, ὀλίγα λαμβάνοντα, τὰ λοιπὰ ἀποπέμπειν. Καὶ μάλα εἶπεν· εἶχε γὰρ ταμίας τοὺς πρώτους Ἀθηναίων, ἐγὼ δὲ, Εὐτυχίδην ἀργυρώνητον.* Id eſt, *Cùm argueretur à quodam, quòd, cùm eſſet Socratis diſcipulus, pecuniam à diſcipulis acciperet: Socratem enim, quum frumentum & vinum quidam ei mitterent, paucis acceptis, cetera remittere ſolitum: non mirum, inquit; ſiquidem Socrates promos condos habebat Athenienſium principes; ego; Eutychidem ſervum meum.* Quæ ſanè meliorem ſenſum efficiunt. Apud Heſychium Mileſium, poſt *λαμβάνει*, ſequitur tamen, ut hîc, *καὶ μάλα, εἶπε· ἀργυρώνητος*, eſt ſervus emptitius, non *ἐπίκτητος*. Heſychii Gloſſæ: *ἀργυρώνητος, οἰκέτης ἀργυρίου ἀγοραστός.*

Ἔχω Λαΐδα, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι] Cicero epiſtolâ
75 quadam ad Pætum: *Sed tamen ne Ariſtippus ille Socraticus erubuit, cùm eſſet objectum habere eum Laida. Habeo, inquit, non habeor à Laide.* quæ poſtrema verba *à Laide*, addititia eſſe, rectè exiſtimavit vir elegantiſſimi ingenii Muretus Variar. Lect. VI. 7. nam & Athenæus lib. XII. *ὁ δ' Ἀρίστιππος ἐπὶ τῆς Λαΐδος ἔλεγεν, ἔχω, καὶ οὐκ ἔχομαι.* Ergo & hîc quoque melius legeretur, *ἔχω, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι*, quàm *ἔχω Λαΐδα, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι*, (quamquam ita legatur apud Heſychium Mileſium: *ἐχρῆτο καὶ Λαΐδι τῇ ἑταίρᾳ. πρὸς οὖν τοὺς μεμφομένους ἔφη, ἔχω Λαΐδα, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι*) niſi addas *ὑπ' αὐτῆς*. Ita Lactantius III. 15. *Ariſtippo Cyrenaicorum magiſtro cum Laide, nobili ſcorto, fuit conſuetudo: quod flagitium gravis ille Philoſophiæ doctor ſic defendebat, ut diceret, multum inter ſe & ceteros Laïdis amatores intereſſe, quòd ipſe haberet Laïdem; alii verò à Laide haberentur*, &c. quæ vide. Etiam Theodoritus Serm. XII. de Virtute activa: *καὶ Ἀρίστιππος δὲ ὁ Κυρηναϊκὸς, ὀνειδιζόμενος, ὅτι καὶ θαμὰ ξυνεγίνετο τῇ ἑταίρᾳ, τῇ Κορινθίᾳ, ἔχω, ἔλεγε, Λαΐδα, καὶ οὐκ ἔχομαι ὑπ' αὐτῆς.* Ubi obſerva obiter Corinthiam meretricem vocari Laïdem, quia Corinthi vixit; erat enim Sicula; ut diſcimus ex Stephano *περὶ πόλεων*. Similiter Clemens Alexandrinus *στρωματέων* libro 2. *ὀνειδιζόμενος οὖν Ἀρίστιππος ἐπὶ τῷ συνεχῶς ὁμιλεῖν τῇ ἑταίρᾳ, τῇ Κορινθίᾳ, ἔχω γὰρ, ἔλεγεν, Λαΐδα, καὶ οὐκ ἔχομαι ὑπ' αὐτῆς.* Fuere autem Laïdes duæ: hæc: quæ è Sicilia advecta eſt ſeptennis à Nicia, Archonte Chabria, ut teſtatur Ariſtophanis Scholiaſtes ad Plutum: hoc eſt, anno 2. Olympiadis 91. Hanc amavit & Diogenes Cynicus. altera; filia prioris ut videtur. Et hæc eſt, à quâ cùm noctem petiiſſet Demoſthenes, & ab eo drachmas decem mille illa poſtulaſſet, repoſuit Demoſthenes; ſe tanti pœnitentiam non emere; ut eſt apud Gellium. Tunc autem ſexagenaria erat prima Laïs: quo enim anno natus eſt Demoſthenes; ſcilicet anno 4. Olympiadis 98. Dexitheo Archonte nata erat illa annos 37. Vide omnino eruditiſſimum Palmerium in Exercitationibus ad Pauſaniam, & doctiſſimum Valeſium ad Harpocrationem. Ceterùm, *ἔχειν γυναῖκα* Græci dixerunt, ut Latini *habere mulierem*, de eo qui ad eam pro ſuo jure, cùm volebat, ventitabat; ſicque accipit Ariſtoteles poſtremo habendi modo, ex octo illis, quos recenſet in Categoriis. Latinæ dictionis exemplum habes apud Terentium in Andria I. 1. *Quis Chryſidem habuit?* qua de re Muretus dicto loco. Dictum Stratonici ad Phaonem, Ariſtippi dicto non abſimile, refert Athenæus lib. VIII. cap. 10. *προσποιουμένου δὲ εἶναι Φάωνος αὐλητικοῦ, καὶ ἔχειν φάσκοντος Μεγαροῖ Χορόν· Ληρεῖς, ἔφη· ἐκεῖ μὲν γὰρ, οὐκ ἔχεις, ἀλλ' ἔχῃ.* Similiter & Valerius Maximus lib. IX. cap. de Avaritia; ubi de Ptolemæo, Rege Cypriorum: *Procul dubio hic non poſſedit divitias, ſed à divitiis poſſeſſus eſt.*

Σίμου ποτὲ τοῦ Διονυσίου ταμίου πολυτελεῖς οἴκους, &c. *ἀναχρεμψάμενος, προσέπτυσε τῇ ὄψει*, &c.] Tribuit hoc factum Diogeni Cynico Galenus, in Exhortatione ad Artes cap. 4. Ecce tibi verba ſummi illius Medici: *Διογένης ἑστιώμενος παρά τινι, τοῦ μὲν ἑαυτοῦ πάντων ἀκριβῶς προνενοημένῳ, μόνου δ' ἑαυτοῦ παντάπασιν ἠμεληκότι, χρεμψάμενος ὡς πτύσων, εἶτ' ἐν κύκλῳ περισκοπήσας, εἰς οὐδὲν μὲν τῶν πέριξ ἔπτυσε, αὐτῷ δὲ μόνῳ προσέπτυσε τῷ δεσπότῃ τῆς οἰκίας. ἀγανακτοῦντος δ' αὐτοῦ, καὶ τὴν αἰτίαν ἐρωτῶντος; οὐδὲν, ἔφησεν, ὁρᾷν οὕτως ἠμελημένον τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν, ὡς ἐκεῖνον· τοὺς γὰρ τοίχους ἅπαντας ἀξιολόγοις γραφαῖς κεκοσμῆσθαι· τὸ δ' ἔδαφος ἐκ ψήφων πολυτελῶν συγκεῖσθαι, θεῶν εἰκόνας ἔχον ἐξ αὐτῶν διατετυπωμένας. ἅπαντα τὰ σκεύη λαμπρὰ καὶ καθαρὰ, καὶ τὴν στρωμνὴν, καὶ τὰς κλίνας εἰς κάλλος ἐξησκῆσθαι· μόνον δ' ἐκεῖνον ὁρᾷν ἠμελημένον· εἰθίσθαι δ' ἅπασιν ἀνθρώποις εἰς τοὺς ἀτιμοτάτους τῶν παρόντων τόπων ἀποπτύειν*, &c. Item, Laërtius ipſe, quem vide infrà in Diogene. Ceterùm exſtat in hanc rem, in Collectione Veterum Epigrammatum, hoc Epigramma:

Quòd tua mille domus ſolidas habet alta columnas:
Quòd tua marmoreo janua poſte nitet:
Aurea quòd ſummo ſplendent laquearia tecto:
Imum cruſta tegit quòd precioſa locum:
Atria quòd circa dives tegit omnia cultus,
Hos animos tollit nempe, Batave, *tuos.*
Ædibus in totis gemma licet omnia claudant,
Turpe eſt, nil domino turpius eſſe ſuo. 76

Τίς ὁ μεμυρισμένος] *ἐκπιεῖν μύρον*, dicitur Luci-

ano Aristippus, in Dialogo Menippi & Æaci.

Ἀλλ' ὅρα μὴ ὡς οὐδὲν τῶν ἄλλων ζώων, &c.] Clemens Alexandrinus Pædag. libro II. cap. 8. ἁβροδίαιτος ἦν ὁ Ἀρίστιππος. σοφιστικὸν οὗτος ἐρώτα τινὰ τοιοῦτον λόγον· ἵππος μύρῳ χριόμενος εἰς τὴν ἵππου ἀρετὴν οὐ βλάπτεται, οὐδὲ κύων μυρισθεὶς εἰς τὴν κυνὸς ἀρετήν. οὐδ' ἂν ἄνθρωπος ἄρα, ἐπήγαγεν, καὶ συνήγαγεν. *Molli ac luxuriosa vita erat deditus Aristippus. Is ejusmodi sophisticam proponebat orationem: Equus qui unguento ungitur, in equi virtute non læditur, nec unctus canis in virtute canis. Subjunxit: ergo nec homo: & conclusit syllogismum.*

Κακοὶ κακῶς δ' ἀπόλοιντο οἱ κίναιδοι] Idem, ibidem: Ἀρίστιππος γοῦν φιλόσοφος, χρισάμενος μύρῳ, Κακοὺς κακῶς ἀπολωλέναι χρῆναι τοὺς κιναίδους ἔφασκεν, τοῦ μύρου τὴν ὠφέλειαν εἰς λοιδορίαν διαβεβληκότας. *Aristippus itaque Philosophus, cum unguento unctus esset, dicebat, malos male perdendos esse Cinædos, qui ut unguenti utilitas male audiret, effecerant.* & Seneca de Beneficiis cap. 25. *Aristippus aliquando delectatus unguento, Male, inquit, istis effeminatis, qui rem tam bellam infamaverunt.*

Ἐρωτώμενος, πῶς ἀπέθανε Σωκράτης· ἔφη, Ὡς ἂν ἐγὼ εὐξαίμην] Egregiè Phædrus lib. 3. in hunc sensum:

Quum parvas ædes sibi fundasset Socrates;
Cujus non fugio mortem, si famam adsequar,
Et cedo invidiæ, dum modo absolvar cinis, &c.

77 Τοῦ θεράποντος ἐν ὁδῷ βαστάζοντος ἀργύριον] Horatius, Sermonum II. 3.

----- quid simile isti
Græcus Aristippus? qui servos projicere aurum
In media jussit Libya; quia tardius irent
Propter onus segnes.

Meminit & Suidas: λέγεται δὲ ὅτι καὶ τοῦ παιδὸς αὐτῷ φέροντος ἀργύριον, καὶ ἀχθομένου τῷ βάρει, τὸ βαροῦν ἀπόβαλε, ἔφη. Et Ausonius Idyllio XXXI.

Spargit Aristippus mediis in Syrtibus aurum.

Ὥς φασιν οἱ περὶ τὸν Βίωνα ἐν ταῖς Διατριβαῖς] Quis ille Bion Dissertationum Scriptor, necdum satis comperi. De pluribus Bionibus, vide infrà in Bione.

Πλέων ποτὲ, ἐπεὶ τὸ σκάφος ἔγνω πειρατικὸν, λαβὼν τὸ χρυσίον, ἠρίθμει, &c.] Suidas: ἐπιβουλευόμενος δὲ ἐν πλῷ δι' ἃ ἐπήγετο, εἰς τὴν θάλασσαν ἐξέβαλεν αὐτά· ἡ γὰρ τούτων, ἔφη, ἀπώλεια, ἐμοὶ σωτηρία.

Ὡς ἄμεινον ταῦτα ὑπ' Ἀριστίππου, ἢ διὰ ταῦτα Ἀρίστιππον ἀπολέσθαι] Emendandus ex Laërtio Stobæus Serm. LV. Ἀρίστιππος, λέγοντος αὐτῷ τινος, διά σε ἀπόλωλεν ὁ ἀγρός· οὐκοῦν, ἔφη, κάλλιον δι' ἐμὲ τὸν ἀγρὸν, ἢ διὰ τὸν ἀγρὸν ἐμέ; Lege, διά σε ἀπόλωλεν τὸ ἀργύριον· οὐκοῦν, ἔφη, κάλλιον δι' ἐμὲ τὸ ἀργύριον, ἢ διὰ τὸ ἀργύριον ἐμέ; ἀργύριον dixit, quod Laërtius χρυσίον. Aristippum tamen agrum perdidisse, docet nos Plutarchus libro de Animi tranquillitate: Χωρίον οὖν ἀπολέσας καλὸν, ἠρώτησεν ἕνα τῶν πάνυ προσποιουμένων συνάχθεσθαι καὶ συναγανακτεῖν, Οὐχί σοι μὲν χωρίδιον ἕν ἐστιν, ἐμοὶ δὲ τρεῖς ἀγροὶ καταλείπονται; συνομολογήσαντος δ' ἐκείνου, Τί οὖν, εἶπεν, οὐ σοὶ μᾶλλον ἡμεῖς συναχθόμεθα;

78 Ὡς τὰ σκεύη μὲν, ἐν ταῖς ἀγορασίαις σκοπεύντων, τοὺς δὲ βίους, εἰκῇ δοκιμαζόντων] βίους. id est, *mancipia*, ut rectè Leopardus interpretatur Emendat. XI. 5. quo sensu & βίων πράσιν dixit Lucianus. Ita σώματα, pro *servis* apud eumdem in Epigrammate. Σώματα πολλὰ τρέφειν, &c. quòd minùs probat Phrynichus in Ecloga Dictionum Atticarum: σώματα, inquit, ἐπὶ τῶν ὠνίων ἀνδραπόδων, οἷον, σώματα πωλεῖται, οὐ χρῶνται οἱ ἀρχαῖοι: quodque reprehendit Pollux lib. III. cap. 8. Hinc σωματεμπορεῖν, apud Strabonem libro 14. pro *mancipia vendere*: & σωματέμποροι, apud Artemidorum libro 3. cap. 17. pro *venaliciariis*. Ea notione & Latini *corpora* dixere, ut alibi ostendemus. Venio ad dictum Aristippi. Simile habes infrà, in Diogene Cynico: θαυμάζειν τε ἔφη, εἰ χύτραν μὲν καὶ λοπάδα ὠνούμενοι, σκοποῦμεν, ἄνθρωπον δὲ, μόνῃ τῇ ὄψει ἀρκεῖσθαι. Quo loco Membranæ Regiæ, Palatinæ, & Florentinæ, pro σκοποῦμεν, habent κομποῦμεν: quæ vox, teste Eustathio, de vasorum sonitu dicitur. Τὸ δὲ κομπεῖν, καὶ ἐπὶ σκευῶν ἤχου λέγεται, inquit ille ad Iliados μ. pag. 896. Editionis Romanæ. Addit Eusthatius: κομπεῖν γὰρ χύτραν ἢ λοπάδα φησὶν ὁ Λαέρτης ἐν τοῖς τῶν Σοφιστῶν βίοις, hunc Laërtii in Vita Diogenis locum respiciens, videlicet: ut quin ibi ita legendum nulla ampliùs dubitatio videatur. Atque hîc quoquè fortasse κομπούντων, non σκοπούντων, scripserat Laërtius. Certè ita scriptum est in Codice Florentino. σκοπούντων tamen, etiam rectum est. Immo alibi quàm apud Laërtium, κομπεῖν in ea significatione *vasis sonitu explorandi*, non temerè, credo, reperias. Vulgò *sonitum edere* significat, & propriè de eo strepitu dicitur, quem aper, collidens dentes, emittit. Ceterùm, ad Aristippi & Diogenis dicta quod attinet, audiendus Galenus in Exhortatione ad Artes cap. 2. καὶ τοὺς μὲν οἰκέτας ἐκδιδάσκονται τέχνας, πάμπολυ πολλάκις εἰς αὐτοὺς ἀργύριον ἀναλίσκοντες, ἑαυτῶν δ' ἀμελοῦσι. καί τοι οὐκ αἰσχρὸν τὸν οἰκέτην μὲν ἐνίοτε δραχμῶν εἶναι μυρίων ἄξιον, αὐτὸν δὲ τὸν δεσπότην αὐτοῦ, μηδὲ μιᾶς; καὶ τί λέγω μιᾶς; οὐδ' ἂν πρείκα τις τὸν τοιοῦτον λάβοι. Et Johannes Chrysostomus lib. IV. de Sacerdotio: πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, ἀνδράποδον μὲν πρίασθαι βουλομένους, καὶ ἰατροῖς ἐπιδεικνῦναι, καὶ τῆς πράσεως ἐγγυητὰς ἀπαιτεῖν, καὶ γειτόνων πυνθάνεσθαι· καὶ μετὰ ταῦτα πάντα μηδέπω θαῤῥεῖν, ἀλλὰ καὶ χρόνον πρὸς δοκιμασίαν αἰτεῖν, &c.

Καί ποτε παρὰ πότον κελεύσαντος Διονυσίου, &c.] Ubi, potando, vicisse scribit Suidas: καὶ πρὸς Διονύσιον τὸν Σικελίας τύραννον ἐλθὼν, καὶ πίνων, ἐνίκα. Subjungit Suidas: καὶ ὀρχήσεως τῆς ἄλλης κατῆρξεν, ἐνδὺς ἐσθῆτα ἁλουργῆ. Πλάτων δὲ προσκομιζομένης αὐτῷ τῆς στολῆς, εἶπεν Εὐριπίδου Ἰαμβικὰ,

Οὐκ ἂν δυναίμην θῆλυν ἐνδῦναι στολὴν,
Ἄῤῥην πεφυκὼς, καὶ γένους ἐξ ἄῤῥενος.

Ἀρίστιππος δὲ δεξάμενος, καὶ γελάσας, εἶπε τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ.

----- καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν
Ὁ νοῦς ὁ σώφρων οὐ διαφθαρήσεται.

Ex quibus apparet, post hunc versum,

Οὐκ ἂν δυναίμην θῆλυν ἐνδῦναι στολὴν,

(is est ex Bacchis Euripidis) addendum hîc apud Laërtium,

Ἄῤῥην

Ἄῤῥην πεφυκὼς, καὶ γένους ἐξ ἄῤῥενος.
cujus etiam initium à Sexto Empirico refertur Hypotyposeon III. 24. ubi eamdem hiſtoriam refert: quam etiam innuit Pyrrhoniarum Hypotyposeon libro I. ubi de decimo modo. Ad eam, Tertullianum reſpexiſſe, non dubitamus, cùm in Apologetico ait, *Ariſtippus in purpura ſub magna gravitatis perſona nepotatur.* Igitur falsò, apud Gregorium Nazianzenum, Archelao Philoſopho dictum & factum tribuitur Ariſtippi. Verba ejus ſunt, Carm. Iamb. XVIII. --- οὕτω ποτὲ

Στολὴν γυναικῶν Ἀρχελάου τοῦ σοφοῦ,
Οὐκ οἶδ᾽ ὅπως τε καὶ δι᾽ ἣν τὴν αἰτίαν,
Δωρουμένου· Πλάτων μὲν οὐ προσήκατο·
Ἴαμβον εἰπὼν καίριον ἐξ Εὐριπίδου·
Οὐκ ἂν δυναίμην θῆλυν (γρ. θῆλυν) ἐνδῦναι στολήν.
Ὁ δ᾽, ὡς τὸ δῶρημ᾽ ἦλθεν εἰς αὐτοῦ χέρας,
Φέροντες ἀνδρὸς, καὶ προθύμως λαμβάνει.
Καὶ τὴν ἴαμβον καμψότητ᾽ ἰαμβίῳ
Βάλλει, τὸ δ᾽ εἰπών. Καὶ γὰρ ἐν Βακχεύμασιν,
Οὐχ ἥ γ᾽ ἔσται σώφρων, οὐ διαφθαρήσεται.

Sed Scriptoris Librarii error eſt, non ipſius Gregorii, qui procul dubio ſcripſerat, Ἀρχελάου τοῖς σοφοῖς. Id eſt, *Cùm Rex Archelaus, Philoſophis qui in convivio apud ſe aderant, veſtem muliebrem dediſſet*, &c. Quæ Laërtianis conſona ſunt: niſi quod Laërtius Dionyſium nominat, non Archelaum. Sequitur apud Gregorium: ὡς τὸ δῶρημ᾽ ἦλθεν εἰς αὐτοῦ χέρας. Id eſt, *Ariſtippo*; de quo mentionem ſuprà proximè fecerat, τοῦ δ᾽ ἐκ Κυρήνης, μέγα μὲν ἡ παῤῥησία, &c. Ceterùm, hîc notandum, in verſibus Euripidis malè legi apud Suidam, Ὁ νοῦς ὁ σώφρων, pro eo quod apud Laërtium, & apud Athenæum in XII. & Sextum Empiricum, & Euripidem ipſum, legitur Οὐσ᾽ ἥ γε σώφρων. Malè quoque apud Gregorium Nazianzenum, Οὐχ ἥ γ᾽ ἔσται σώφρων.

79 Δεόμενός ποτε περὶ φίλου Διονυσίου, &c.] Suidas: ὑπὲρ φίλου δὲ ἀξιῶν, καὶ μὴ τυγχάνων, τῶν ποδῶν ἥψατο, καὶ ἔπεισε. καὶ οὐ ταύτης ἐγὼ τῆς κολακείας αἴτιος, εἶπεν, ἀλλὰ Διονύσιος, ὁ ἐν γόνασι τὰς ἀκοὰς ἔχων.

Ὁμοίους ἔλεγεν εἶναι τοῖς τῆς Πηνελόπης μνηστῆρσι] Bioni, non Ariſtippo, tribuit Plutarchus libro de Educandis liberis: ἀστεῖος δὲ καὶ Βίων ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος, ὅτι, ὥσπερ οἱ μνηστῆρες τῇ Πηνελόπῃ πλησιάζειν μὴ δυνάμενοι, ταῖς ταύτης ἐμίγνυντο θεραπαίναις· οὕτω καὶ οἱ φιλοσοφίας μὴ δυνάμενοι κατατυχεῖν, ἐν τοῖς ἄλλοις παιδεύμασι, τοῖς οὐδενὸς ἀξίοις, ἑαυτοὺς κατασκελετεύουσι. Huc ſpectat, quod ait Philo Judæus in libro περὶ ἀποικίας· τινὲς γὰρ τοῖς φίλτροις τῶν θεραπαινίδων δελεασθέντες, ὀλιγώρησαν τῆς δεσποίνης φιλοσοφίας· καὶ κατεγήρασαν, οἱ μὲν, ἐν ποιήμασιν, οἱ δὲ, ἐν γραμμαῖς, οἱ δὲ, ἐν χρωμάτων κράσεσιν, οἱ δὲ, ἐν ἄλλοις μυρίοις, οὐ δυνηθέντες ἐπὶ τὴν ἀστὴν ἀναδραμεῖν.

80 Τὸ δ᾽ ὅμοιον] Meliùs fortè, τῷ δ᾽ ὁμοίῳ.

Ἀρίστων] Ariſtonem Chium intelligit, cui ſuperius dictum tribuit Stobæus Serm. II. Περὶ ἀφροσύνης. Ἀρίστων ὁ Χῖος, inquit, τοὺς περὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα πονουμένους, ἀμελοῦντας δὲ φιλοσοφίας, ἔλεγεν, ὁμοίους εἶναι τοῖς μνηστῆρσι τῆς Πηνελόπης, οἳ ἀποτυχόντες ἐκείνης, παρὰ ταῖς θεραπαίναις ἐγίνοντο. Vide infrà, in Ariſtone.

Πρὸς Σωκράτην εἶπεν, ἦλθον, παιδείας δεόμενος· πρὸς δὲ Διονύσιον, παιδιᾶς] Luſus in voce, quem *annominationem* Latini appellant. De Ariſtippo, ad Dionyſium ſimile quid retulit ſuprà Laërtius: ὁπότε μὲν σοφίας ἐδεόμην, ἧκον παρὰ τὸν Σωκράτην· νῦν δὲ χρημάτων δεόμενος, παρά σε ἥκω.

Ἐξ ὁμιλίας αὐτῷ χρηματισαμένῳ, &c.] An legendum, ἐξ ὁμιλίας αὐτοῦ? ſupple, *Dionyſii.*

Ὁλοσχοίνῳ] Vel inde apparet ὁλόσχοινον de junco acuto uſurpari. Heſychius quoque: ὁλόσχοινος, ὀξύσχοινος. At minus propriè: eſt enim ὁλόσχοινος juncus mollis, non acutus. Dioſcorides IV. 52. ubi de ſpeciebus junci: ἔστι δὲ καὶ τρίτη πολλῷ σαρκωδεστέρα καὶ παχυτέρα τοῖν δυοῖν, ὁλόσχοινος λεγομένη· Ita ibi legendum ex Budæi, aliorumque emendatione; non, ut vulgò legitur, καὶ τραχυτέρα. Harpocration: ὁλοσχοίνους. Αἰσχίνης ἐν τῷ Περὶ τῆς παραπρεσβείας. Θεόφραστος δ᾽ ἐν τετάρτῃ Περὶ φυτῶν, εἰπὼν, τοῦ σχοίνου τρία εἴδη εἶναί φησιν, ὧν ὁ τρίτος τῷ μεγέθει καὶ εὐσαρκίᾳ διαφέρων, ὁλόσχοινος καλεῖται. Sed de his, Deo dante, nos brevi pluribus in noſtris Botanicis. 81

Καὶ τὸ φλέγμα, φησὶ, καὶ τοὺς φθεῖρας ἐξ ἡμῶν ἴσμεν γινομένους] Id uxori dixiſſe, ſcribit Stobæus Serm. 74. μεμφομένης αὐτῷ τῆς γυναικὸς, ὅτι τὸν υἱὸν οὐ προσίεται, καὶ λεγούσης ἐκ σοῦ εἴη, ἀποπτύσας, καὶ γὰρ τοῦτο, εἶπεν, ἐξ ἐμοῦ, ἀλλ᾽ οὐδέν μοι χρήσιμόν ἐστιν. Videndus Ariſtoteles Problemat. IV. 14.

Δὸς, εἶπε, καὶ περὶ τούτου ζητῶμεν] Non abſimiliter Plutarchus, apud Gellium I. 26. ad eum qui ſervum ipſius, eo jubente, loris cædebat: *interim, dum ego atque hic diſputamus, hoc tu age.* 82

Ἄλλοι γὰρ εἰς Πλάτωνα ἀναφέρουσι] Zenoni tribuit Plutarchus libro, Quomodo Juveni audienda ſint Poëmata: καὶ ὁ Ζήνων ἐπανορθούμενος τὸ τοῦ Σοφοκλέους,

Ὅστις δὲ πρὸς Τύραννον ἐμπορεύεται,
Κείνου ᾿στὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μολῇ,

μετέγραφεν,

Οὐκ ἔστι δοῦλος, ἂν ἐλεύθερος μολῇ·

τῷ ἐλευθέρῳ νῦν συνεκφαίνων τὸν ἀδεῆ, καὶ μεγαλόφρονα, καὶ ἀταπείνωτον. An legendum apud Laërtium, εἰς Ζήνωνα? aut potiùs, ὁ Πλάτων, apud Plutarchum? Facilis certè horum nominum mutatio. Ita in Vita Platonis, Πλάτων pro Ζήνων legitur, ut ſuo loco videbimus. Ceterùm eoſdem Sophoclis verſus, fugiens in Ægyptum, uſurpavit Pompeius, teſte Plutarcho in Vita Pompeii. ἐκ τῆς ἁλιάδος μεταστραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν, εἶπε Σοφοκλέους ἰαμβεῖα,

Ὅστις δὲ πρὸς Τύραννον ἐμπορεύεται,
Κείνου ᾿στὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μολῇ.

Idem teſtificatur & in Apophthegmatibus: ubi de apophthegmatibus Pompeii.

Ὀργισθεὶς πρὸς Αἰσχίνην, &c. μνημόνευε τοίνυν, &c.] Hoc fratri dixiſſe, non Æſchini, auctor eſt Stobæus Serm. 82. Ἀρίστιππος ἔφη πρὸς τὸν ἀδελφὸν, μέμνησο, ὅτι τῆς μὲν διαστάσεως σὺ ἦρξω, τῆς δὲ διαλύσεως, ἐγώ. Cum Laërtio conſentit Plutarchus: cujus hæc ſunt verba libro περὶ ἀοργησίας· ὁ δ᾽ Ἀρίστιππος, ὀργῆς αὐ-

τῷ πρὸς Αἰσχίνην γενομένης, καί τινος εἰπόντος, Ὦ Ἀρίστιππε, ποῦ ὑμῶν ἡ φιλία; Καθεύδει, φησὶν, ἐγὼ δὲ αὐτὴν ἐγερῶ. καὶ τῷ Αἰσχίνῃ προσελθὼν, εἶπεν, Οὕτως σοι δοκῶ παντάπασιν ἀτυχής τις εἶναι καὶ ἀνήκεστος, ὥστε μὴ νουθεσίας τυχεῖν; ὁ δὲ Αἰσχίνης, Οὐδὲν, ἔφη, θαυμαστὸν, εἰ πρὸς πάντα τῇ φύσει μου διαφέρων, κἀνταῦθα τὸ δέον πρότερος συνεῖδες.

Διαλλάξῃ;] Malè Editio princeps, διαλέξῃ. Vide Leopardum XIV. 12.

83 Νὴ τὴν Ἥραν] Etiam per Junonem jurasse Socratem, suprà, in ejus Vita, docuimus.

Γεγόνασι δ' Ἀρίστιπποι τέσσαρες] Fuit præterea Aristippus Argivorum Tyrannus; de quo Plutarchus in Arato: & Aristippus Sophista, contemptor Matheseos; de quo Aristoteles Metaph. III. Et Aristippus pictor; de quo Plinius lib. XXXV. cap. 10. Et Aristippus Larissæus; de quo Plato in Menone. Et Aristippus Tarentinus, Philosophus Pythagoricus; de quo Jamblichus capite extremo libri de Vita Pythagoræ.

Δεύτερος, ὁ τὰ περὶ Ἀρκαδίας γεγραφώς] Citatur Clementi Στρωματέων lib. I. Ἆπις τε ὁ Ἄργους βασιλεὺς, Μέμφιν οἰκίζει, ὥς φησιν Ἀρίστιππος ἐν πρώτῃ Ἀρκαδικῶν. Quæ ipsissima verba ex Clemente habet Eusebius de Præpar. Evang. lib. X. Meminit horum librorum & Scholiastes Apollonii ad lib. III. & Scholiastes Theocriti ad Idyllium I. 3.

Τρίτος, ὁ Μητροδίδακτος] De quo Suidas, in Ἀρίστιππος· διήκουσε δὲ αὐτοῦ ἡ θυγάτηρ Ἀρήτη, ἀφ' ἧς ὁ παῖς αὐτῆς ὁ νέος Ἀρίστιππος, ὃς ἐκλήθη Μητροδίδακτος. Strabo lib. XV. ubi de Cyrenæis: ἄνδρες δὲ ἐγένοντο γνώριμοι Κυρηναῖοι, Ἀρίστιππός τε ὁ Σωκρατικὸς, ὅστις καὶ τὴν Κυρηναϊκὴν κατεβάλετο φιλοσοφίαν, καὶ θυγάτηρ Ἀρήτη τοὔνομα, ἥπερ διεδέξατο τὴν σχολὴν, καὶ ὁ ταύτης πάλιν διαδεξάμενος υἱὸς Ἀρίστιππος, ὁ κληθεὶς Μητροδίδακτος. Clemens Stromat. IV. Ἀρήτη δὲ, ἡ Ἀριστίππου, Κυρηναϊκὴ, τὸν Μητροδίδακτον ἐπικληθέντα ἐπαίδευσεν Ἀρίστιππον. Themistius Orat. I. τῷ δὲ Ἀριστίππῳ ἐξήρκεσεν ὑπὸ μητρὶ μόνῃ φιλοσοφούσῃ, τραφέντι, Μητροδιδάκτῳ κληθῆναι. ἴστε ἄρα ὃν λέγω Ἀρίστιππον, οὐκ ἐκεῖνον τὸν πάνυ, τὸν Σωκράτους ὁμιλητὴν, ἀλλὰ τὸν ἐκείνου θυγατριδοῦν. Eusebius, de Præparat. Evangel. libro XIV. ubi de Aristippo: τούτου γίγονεν ἀκουστὴς Σύναλλος, (an σὺν ἄλλοις?) καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Ἀρήτη, ἥτις γεννήσασα παῖδα, ὀνόμασεν Ἀρίστιππον, ὃς ὑπαχθεὶς ὑπ' αὐτῆς εἰς λόγους φιλοσοφίας, Μητροδίδακτος ἐκλήθη. Meminit & Ælianus de Animal. III. 40.

Τοῦ δὲ Κυρηναϊκοῦ Φιλοσόφου, φέρεται βιβλία,] Omisit Laërtius Aristippi librum περὶ φυσιολογιῶν, cujus ipse meminit in Vita Pythagoræ.

84 Πρὸς Λαΐδα, περὶ τοῦ κατόπτρου] Lais Speculum Veneri dicavit: qua de re exstat in Anthologia Platonis hoc nobile Epigramma:

Ἡ σοβαρὸν γελάσασα καθ' Ἑλλάδος, ἡ τὸν ἐραστῶν
Ἑσμὸν ἐνὶ προθύροις Λαῒς ἔχουσα νέων,
Τῇ Παφίῃ τὸ κάτοπτρον. ἐπεὶ τοίη μὲν ὁρᾶσθαι
Οὐκ ἐθέλω· οἵη δ' ἦν πάρος, οὐ δύναμαι.

quod ita Latinum fecit Ausonius Burdigalensis:

Lais anus, Veneri speculum dico. Dignum habeat se
Æterna æternum forma ministerium.
At mihi nullus in hoc usus, quia cernere talem,
Qualis sum, nolo: qualis eram, nequeo.

Et hoc Luciani:

Ἑλλάδα νικήσασαν ὑπέρβιον ἀσπίδα Μήδων,
Λαῒς ἔθηκεν ἑῷ κάλλεϊ ληϊδίην.
Μούνῳ ἐνικήθη ὑπὸ γήραϊ, καὶ τὸν ἔλεγχον
Ἀνθετό σοι, Παφίη, τὸν νεότητι φίλον.
Ἧς γὰρ ἰδεῖν στυγέει πολιῆς παναληθέα μορφὴν,
Τῆς δὲ συνεχθαίρει καὶ σκιόεντα τύπον.

Ea de re fortasse Aristippus eo in libro disserebat.

Χρειῶν τρία] De Chriis, videndus Leopardus. Scri- 85
pserat Aristippus & περὶ παλαιᾶς τρυφῆς· cujus libri meminit suprà Laërtius in Periandro & in Socrate; ubi nos vide. Ceterùm de Aristippeia dictione, legendus auctor libelli περὶ ἑρμηνείας.

Τέλος δ' ἀπέφαινε τὴν λείαν κίνησιν εἰς αἴσθησιν ἀναδιδομένην] Idem legas, & totidem verbis, apud Hesychium Illustrem.

Ὧν τοὺς κορυφαιοτάτους Ἐρετρικοὺς ἔχειν οὕτως] Verè Casaubonus: Ἐρετρικοὺς ὀνόμαζον. ἔχει δὲ οὕτως.

Αἰθίοψ Πτολεμαεύς] De Æthiope illo è Ptolemaïde, 86
alibi legere me non memini.

Ἀντίπατρος Κυρηναῖος] De quo, Cicero Tuscul. Quæst. lib. I. *Nam illud Antipatri Cyrenaici est quidem paullò obscœnius, sed non absurda sententia est: cujus cæcitatem cùm mulierculæ lamentarentur, Quid agitis, inquit, an vobis nulla videtur voluptas esse nocturna?*

Οὗ Θεόδωρος, ὁ ἄθεος, εἶτα θεός] Infrà, in Stilpone: ὅτι καὶ Θεόδωρος, τὸν ἐπίκλην θεόν. rationem hujus cognominis mox ipse Laërtius declarabit. De Theodoro illo, ita Suidas in Θεόδωρος· Θεόδωρος ὁ ἐπίκλην ἄθεος. ὃς ἠκροάσατο Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως. διήκουσε δὲ καὶ Βρύσωνος, καὶ Πύῤῥωνος τοῦ ἐφεκτικοῦ, ἀδιαφορίαν δοξάζων. καὶ παραδέδωκε αἵρεσιν ἰδίαν εὗρεν, ἥτις Θεοδώρειος ἐκλήθη. οὗτος ἔγραψε πολλὰ συντείνοντα εἰς τὴν οἰκείαν αἵρεσιν, καὶ ἄλλα τινά.

Ἐπιτιμίδης Κυρηναῖος] De quo nihil accepimus. Suidas: Ἐπιτιμίδης, ὄνομα κύριον.

Οὗ Παραιβάτης] Παραβάτης, apud Suidam, in Ἀννίκερις, & in Ἀρίστιππος. utrumque rectè.

Ἡγησίας ὁ πεισιθάνατος] De eo, Cicero Tuscul. I. *A malis igitur mors abducit, non à bonis, verum si quærimus. Hoc quidem à Cyrenaico Hegesia sic copiosè disputatur, ut is à Rege Ptolemæo prohibitus esse dicatur illa in scholis dicere, quòd multi, his auditis, mortem sibi ipsi consciscerent. Callimachi quidem epigramma in Ambraciotam Cleombrotum est: quem ait, cùm nihil ei accidisset adversi, è muro se in mare abjecisse, lecto Platonis libro. Ejus autem, quem dixi, Hegesiæ liber est* ἀποκαρτερῶν· *quo è vita quidam per inediam discedens revocatur ab amicis: quibus respondens, vitæ humanæ enumerat incommoda.* & Valerius Maximus VIII. 9. *Quantùm eloquentiâ valuisse Hegesiam Cyrenaicum Philosophum arbitramur? qui sic mala vitæ repræsentabat, ut eorum miseranda imagine audientium pectoribus inserta, multis voluntaria mortis oppetendæ cupiditatem ingeneraret. ideoque à Rege Ptolemæo ulterius hac de re disserere prohibitus est.*

Καὶ Ἀννίκερις, ὁ Πλάτωνα λυτρωσάμενος.] Annicerim Platonem redemiſſe, ſcribit præterea Laërtius infra, in Platone: *λυτροῦται δὴ αὐτὸν κατὰ τύχην παρὼν Ἀννίκερις ὁ Κυρηναῖος, εἴκοσι μνῶν*, &c. Sed veriſimile non eſt Annicerim illum, Platonis æqualem, diſcipulum fuiſſe Parabatæ, ut refert hoc loco Laërtius: Parabatæ, inquam, qui, eodem Laërtio teſte (nam aliter Suidas, loco proximè memorando,) Epitimedis Cyrenæi diſcipulus fuit: qui quidem Epitimedes Antipatrum audiverat; Antipater verò, Ariſtippum, Platonis æqualem. Sed neque veroſimile eſt hunc errorem erraſſe Laërtium, virum in Philoſophica Hiſtoria verſatiſſimum. Exiſtimamus igitur, hæc verba, *ὁ Πλάτωνα λυτρωσάμενος*, addita hîc fuiſſe à ſemidocto quodam Scriptore Librario, huc advecta ex Vita Platonis. Fuere verò duo Annicerides; Cyrenæus uterque. Prior, is qui Platonem redemit in Ægina; de quo, præter Laërtium dicto loco in Vita Platonis, Ariſtides Orat. II Platonica: *καὶ πωλοῦντος Πόλλιδος, Ἑλλήνων μὲν οὐδεὶς ὠνεῖτό σε* (Platonem compellat) *οὕτω πάντες κατείχοντο ὑπὸ τῶν σῶν λόγων. Λίβυς δ' ἄνθρωπος, Ἀννίκερος ὄνομα,* (lege Ἀννίκερις) *ὃν οὐδ' ἠπίστατο ἀνθρώπων οὐδεὶς, εἰ μὴ ταῖς σαῖς συμφοραῖς ἀπεχρήσατο· νῦν δ' οὐ Πλάτωνα ἐπρίατο ἀλλὰ δόξαν αὐτῷ, καὶ τὸ γιγνώσκεσθαι. καὶ τότε ἤδη Δίων τὰ θαυμαστὰ ἐφιλανθρωπεύετο, πέμπων τὰ λύτρα τῷ Λίβυϊ. ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖνος γ' ἡττήθη τοῦ Δίωνος. ἀλλ' ἀφῆκέ σε προῖκα, ὁ μηδεπώποτ' ἰδὼν πρότερον, μηδ' ὁμιλήσας μηδαμοῦ νήσων, μηδ' ἠπείρου.* De eodem Anniceride, accipiendus Ælianus Var. Hiſt. II. 27. *Ἀννίκερις ὁ Κυρηναῖος ἐπὶ τῇ ἱππείᾳ μέγα ἐφρόνει, καὶ ἁρμάτων ἐλάσει· καὶ οὖν ποτε καὶ ἐβουλήθη Πλάτωνι ἐπιδείξασθαι τὴν τέχνην. ζεύξας οὖν τὸ ἅρμα, περιήλασεν ἐν Ἀκαδημίᾳ δρόμους παμπόλλους, οὕτως ἀκριβῶς φυλάττων τοῦ δρόμου τὸν στίχον ὡς μὴ παραβαίνειν τὰς ἁρματοτροχιάς, ἀλλ' ἀεὶ κατ' αὐτῶν ἰέναι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες, ὥσπερ εἰκὸς, ἐξεπλάγησαν, ὁ δὲ Πλάτων, τὴν ὑπερβάλλουσαν αὐτῷ σπουδὴν διέβαλεν, εἰπὼν, Ἀδύνατόν ἐστι, τὸν εἰς μικρὰ οὕτω, καὶ οὐδενὸς ἄξια τοσαύτην φροντίδα κατατιθέμενον, ὑπὲρ μεγάλων τινῶν σπουδάσαι*, &c. Lucianus in Demoſthenis Encomio: *φασὶν Ἀννίκεριν τὸν Κυρηναῖον φιλοτιμηθῆναι πρὸς Πλάτωνά τε καὶ τοὺς ἑταίρους· τὸν μὲν γὰρ Κυρηναῖον ἁρματηλασίαν ἐπιδεικνῦντα πολλοὺς περὶ τὴν Ἀκαδημίαν ἐξελαύνειν δρόμους, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἁρματοτροχιᾶς ἅπαντας, μηδὲν παραβάντα, ὥσθ' ἑνὸς δρόμου σημεῖα κατὰ τῆς γῆς ὑπολείπεσθαι.* Meminit ejus & Plato in Dione. Alter Anniceris, fuit is qui ſectam inſtituit, ab ejus nomine *Annieceriam* nuncupatam; de quo hoc loco Laërtius. Strabo lib. xv. ubi de Cyrenæis: *καὶ Ἀννίκερις, ὁ δοκῶν ἐπανορθῶσαι τὴν Κυρηναϊκὴν αἵρεσιν, καὶ παραγαγεῖν ἀντ' αὐτῆς τὴν Ἀννικέρειον.* & plenius Suidas: *Ἀννίκερις, Κυρηναῖος Φιλόσοφος, ὃς Ἐπικούρειος ἐγένετο, καίτοι ὢν Παραβάτου γνώριμος, τοῦ Ἀριστίππου ἀκηκοότος· ἦν δὲ τῷ Ἀννικέριδι καὶ ἀδελφὸς, Νικετίλας ὄνομα, Φιλόσοφος. μαθητὴς δὲ αὐτοῦ ἐπιφανὴς Ποσειδώνιος· ἐκ τούτου αἵρεσις ἡ καλουμένη Ἀννικέρειος. ἦν δὲ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου.*

Τὴν μὲν, λείαν κίνησιν, τὴν ἡδονήν· τὸν δὲ πόνον τραχεῖαν κίνησιν] Legendum videtur, *τὴν μὲν, λείαν κίνησιν· τὸν δὲ, τραχεῖαν κίνησιν.* Ita mox, *καὶ τὴν μὲν, εὐδοκητὴν πᾶσι ζώοις· τὸν δ' ἀποκρουστικόν.* De voce, *ἡδονῆς*, Cicero de Finibus bonorum & malorum libro III. *quamque Stoici, communi nomine corporis & animi ἡδονὴν appellant, ego malo* lætitiam *appellare; quaſi geſtientem animi elationem voluptariam.*

Μηδὲ ἡδεῖόν τι εἶναι] Editio Stephanica & Baſileen- 87
ſis, *ἴδιον*. Lege cum Caſaubono, *ἥδιον*.

Ἀποκρουστικὸν] Lego, *ἀπόκρουστον*.

Παναίτιος ἐν τῷ Περὶ αἱρέσεων] Neque aliunde ſunt, quæ paulò antè è Panætio Laërtius de libris Ariſtippi commemorat, ait Jonſius.

Τέλος εἶναί φασι] Legendum *φὰς*, & ad Epicurum referendum.

Δοκεῖ δ' αὐτοῖς καὶ τέλος, &c.] Conſule Aldobrandinum.

Ἡ δὲ τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις, ὡς εἴρηται παρ' 89
Ἐπικούρῳ, δοκεῖ αὐτοῖς μὴ εἶναι ἡδονή] Cicero libro II. de Finibus, adverſus Epicureos diſputans, qui ſummam voluptatem detractione doloris terminabant: *Hoc dixerit potius Ennius,*

--- nimiùm boni eſt, cui nihil mali eſt.

Nos beatam vitam, non depulſione mali, ſed adeptione boni judicemus. Habuit autem hoc Ennius ab Euripide, cujus hi ſunt verſus in Hecuba,

--- κεῖνος ὀλβιώτατος,
Ὅτῳ κατ' ἦμαρ τυγχάνει μηδὲν κακόν.

quod jampridem monuit Muretus Variarum Lectionum v. 13.

Ἐπεὶ ἡ ἀπονία, οἱονεὶ καθεύδοντός ἐστι κατάστασις] Appoſitè in hanc rem Clemens Alexandrinus *Στρωματέων* lib. II. *οἱ δὲ Ἀννικέρειοι καλούμενοι, ἐκ τῆς Κυρηναϊκῆς διαδοχῆς, τοῦ μὲν ὅλου βίου τέλος οὐδὲν ὡρισμένον ἔταξαν· ἑκάστης δὲ πράξεως ἴδιον ὑπάρχειν τέλος, τὴν ἐκ τῆς πράξεως περιγινομένην ἡδονήν. οὗτοι οἱ Κυρηναϊκοὶ τὸν ὅρον τῆς ἡδονῆς Ἐπικούρου, τουτέστι τὴν τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσιν, ἀθετοῦσιν, νεκροῦ κατάστασιν ἀποκαλοῦντες· χαίρειν γὰρ ἡμᾶς, μὴ μόνον ἐπὶ ἡδοναῖς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ὁμιλίαις, καὶ ἐπὶ φιλοτιμίαις· ὁ δὲ Ἐπίκουρος, πᾶσαν χαρὰν τῆς ψυχῆς οἴεται ἐπὶ πρωτοπαθούσῃ σαρκὶ γενέσθαι. Qui autem vocantur Annicerei, ex ſucceſſione Cyrenaïca, nullum totius vitæ finem terminatum ſtatuerunt: uniuſcujuſque autem actionis proprium eſſe finem, nempe eam quæ ex actione efficitur, voluptatem. Hi Cyrenaïci, Epicuri voluptatis terminum, hoc eſt, doloris ablationem, infirmant & abrogant, eam conſtitutionem mortui appellantes: non ſolum enim nos gaudio affici propter voluptates, ſed etiam propter conſuetudines & honores. Epicurus autem exiſtimat omnem effici lætitiam ex carne primò affecta.*

Χαρὰν ἐγγίνεσθαι] Videtur quid deeſſe: verbi gratia, *ὡς καὶ τοὐναντίον*, aut quid ſimile: nihil enim eſt quod reſpondeat *τῷ ἀλγηδόνας*.

Ἐκλύεται] *Ἐκλύεσθαι* Caſaub. 90

Μέσας τε καταστάσεις ὠνόμαζον ἀηδονίαν καὶ ἀπονίαν] Optimè in hanc rem Sextus Empiricus adverſus Mathematicos, ex mente Cyrenaïcorum: *τῶν γὰρ παθῶν τὰ μέν ἐστιν ἡδέα· τὰ δὲ, ἀλγεινά· τὰ δὲ, μεταξύ. καὶ τὰ μὲν ἀλγεινὰ, κακά φασιν εἶναι, ὧν τέ-*

λος ἀλγηδών· τὰ δὲ ἡδέα, ἀγαθά, ὧν τέλος ἐστὶν ἀδιάψευστον, ἡδονή. τὰ δὲ μεταξὺ, οὔτε ἀγαθά, οὔτε κακά, ὧν τέλος, τὸ οὔτε ἀγαθὸν, οὔτε κακόν· ὅπερ πάθος ἐστὶ μεταξὺ ἡδονῆς καὶ ἀλγηδόνος. *Ex affectionibus enim alia quidem sunt jucunda; alia verò aspera & molesta; alia verò intermedia. Et asperas quidem ac molestas dicunt esse malas: quarum finis est dolor: jucundas autem, bonas; quarum finis qui falli non potest, est voluptas. Quæ autem sunt intermedia, nec sunt bona, nec mala; quarum finis, nec est bonus, nec malus; qui quidem est affectio inter voluptatem & dolorem.*

Πολὺ μέν τοι τῶν ψυχικῶν τὰς σωματικὰς ἀμείνους εἶναι, καὶ τὰς ὀχλήσεις χείρους, τὰς σωματικάς] Qua de re differentem vide Maximum Tyrium Dissertatione ultima, quæ inscribitur, Πότερα χαλεπώτερα νοσήματα, τὰ τοῦ σώματος, ἢ τὰ τῆς ψυχῆς. Vide & Tullium Tuscul. Quæst. libro 3.

Χαλεπώτερον γὰρ τὸ ποιεῖν, οἰκειότερον δὲ, τὸ ἥδεσθαι) Mericus Casaubonus: οἰκειότερον δὲ, τὸ ἄχθεσθαι. Id est, *mœrere: tristitiâ affici.*

Κατ' αὐτὴν αἱρετῆς οὔσης τῆς ἡδονῆς] Corrige, καθ' αὐτήν. Malè κατὰ ταύτην ceteræ editiones.

Εὐδαιμονίαν ποιούντων] Lege ποιουσῶν, vel ποιοῦντα. Malè editio Basileensis, εὐδαιμονίαν μὴ ποιούντων: nec meliùs Stephanica, εὐδαιμονίαν μὴ ποιοῦντα.

92 Τά τε πάθη καταληπτά] Legendus omnino Eusebius de Præparat. Euangelica libro XIV. capite πρὸς τοὺς κατ' Ἀρίστιππον φιλοσόφους, μόνα λέγοντας τὰ πάθη εἶναι καταληπτά, τὰ δὲ λοιπὰ ἀκατάληπτα, & cap. 13.

Μελέαγρος δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ δοξῶν] Quis Meleager ille fuerit, & quâ ætate vixerit, non liquet.

Κλειτόμαχος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τῶν αἱρέσεων] Hos Clitomachi de Sectis libros, laudatos alibi non reperio.

Τὸν Περὶ ἀγαθῶν] Casaubonus, τὸν, τὸν Περὶ ἀγαθῶν.

Οὐδὲν ἄτοπον πράξει] Vetus Codex, teste Sambuco,
93 οὐδένα τρόπον παραλλάξει. Nihil mutandum.

Εἶναι δὲ τὸν σοφὸν προκοπήν, &c.] Rectè Casaubonus, Εἶναι δὲ τὸν σοφόν. προκοπήν, &c.

Μήτε δὲ χάριν τι εἶναι] τινὰ εἶναι, ceteræ Editiones minùs rectè.

Ἡμᾶς αὐτά] αὐτὰ abundat.

Ἀλλὰ διὰ τὰς χρείας αὐτάς] Ita quoque Editio princeps. Stephanica, χρείας καὶ αὐτοὺς, minùs rectè.

Ὥστε διὰ ταῦτα ἀνύπαρκτον τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι· τήν
94 τε ζωὴν καὶ τὸν θάνατον αἱρετόν.] Mericus Casaubonus ita hunc locum optimè constituebat: ὥστε διὰ ταῦτα, ἀνύπαρκτον τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι, τήν τε ζωὴν καὶ τὸν θάνατον αἱρετόν.

Ἠπελάμβανον] Corrige, ὑπελάμβανον.

95 Κἂν γὰρ τὰ μέγιστα δοκῇ παρ' αὐτοῦ καρποῦσθαι] Lego, παρ' ἄλλου.

Τῶν τ' εὐλόγως] ἀλόγως legit Ambrosius: & ita Editio Basileensis. Sed εὐλόγως rectum est; & ita MS. Codex Regiæ Bibliothecæ, nec non Stephanica Editio. Legit Mericus Casaubonus: τότ' εὐλόγως φαινόμενον, πάντα πράττειν. Eum vide.

Τυγχάνειν] τυγχάνει δεῖν Casaub.

Κατηναγκασμένον] πιεζόμενον, habent MSS. ceterique editi.

Ὑπομένειν.] Hîc, & linea sequenti, rectè Casaubonus ὑπομενεῖν reponebat. 97

Οἱ δὲ Θεοδώρειοι κληθέντες, τὴν μὲν ὀνομασίαν ἐσπάκασιν ἀπὸ Θεοδώρου] Suidas, in Θεόδωρος ἄθεος: καὶ παραδιδοὺς αἵρεσιν ἰδίαν εὗρεν, ἥτις Θεοδώρειος ἐκλήθη.

Ἦν δὲ ὁ Θεόδωρος παντάπασιν ἀναιρῶν τὰς περὶ θεῶν δόξας] De hac Theodori opinione, Cicero lib. I. de Natura Deorum, Sextus Pyrrh. Hypotypos. lib. III. cap. 24. & lib. VIII. adversus Mathematicos. & Plutarchus libro primo de Placitis Philosophorum cap. 7. & Clemens Alexandrinus in Admonitione ad Gentes.

Οὐκ εὐκαταφρόνητα] Dictum κατὰ λιτότητα: quo loquendi genere plus nonnumquam significatur, quàm simplici affirmatione ut pluribus exemplis docet ad Polybium Casaubonus, dum probare conatur hoc Titi Livii de Polybio Historicorum principe elogium, *Polybius haud quaquam spernendus auctor*, nec frigidum esse, nec jejunum, quemadmodum Ursinus existimabat. Mihi, ut dicam quod sentio, hæc laudatio infra tanti Scriptoris dignitatem semper visa fuit. Sed fortasse verum est, quod mihi olim Hugo Grotius, dum eum ea de re consulerem, respondit: Titum Livium hoc loco, *auctoris* vocabulo, non *Scriptorem*, sed *testem* intellexisse, cùm de re gesta sermo sit: *Hunc* (Syphacem) *in triumpho ductum Polybius haudquaquam*, &c. Quamquam *Jovem non contemnendum* dixisse Livium, non sim nescius.

Ἐξ οὗ φασιν Ἐπίκουρον τὰ πλεῖστα λαβόντα, εἰπεῖν] MS. Regius: Ἐπίκουρον λαβόντα τὰ πλεῖστα εἰπεῖν. Epicuri librum de *Sanctitate*, de quo Cicero libro I. de Natura Deorum, Laërtius innuit. Fallitur autem Franciscus Petrarcha, qui in Triumpho Famæ cap. IV. Aristippum Epicuri discipulum facit:

Contra' l buon Sire, che l' umana speme
Alzò, ponendo l' anima immortale,
S' armò Epicuro; onde sua fama geme;
Ardito a dir, ch' ella non fosse tale.
Così al lume fu famoso, e lippo
Con la brigata al suo maestro equale;
Di Metrodoro parlò, e d' Aristippo.

siquidem Theodorus ille ἄθεος, à quo plurima accepit Epicurus, discipulus fuit Aristippi τοῦ μητροδιδάκτου, Aretes filii, filiæ Aristippi: de quo non monuisse miror disertissimi illius Vatis eruditos Interpretes. Eumdem errorem erravit & Pseudo-Acro ad Horatii Epistolam 17. libri I. ubi Aristippum sectæ Epicureæ fautorem appellat.

Ἤκουσε δὲ καὶ Ἀννικέριδος ὁ Θεόδωρος, καὶ Διονυσίου τοῦ Διαλεκτικοῦ] Discipulum fuisse Zenonis Citiensis, nec non Chrysonis & Pyrrhonis, scribit Suidas. Porrò Dionysii Dialectici mentionem facit & Numenius apud Eusebium de Præparat. Evangelica libro XIV. cap. περὶ τῆς κατὰ Πλάτωνα πρώτης διαδοχῆς. Meminit & Strabo lib. XII. his verbis; quibus patriam ejus nos docet: ἄνδρες δ' ἀξιόλογοι παιδείᾳ γεγόνασιν ἐν τῇ Βιθυνίᾳ, Ξενοκράτης τε φιλόσοφος, καὶ Διονύσιος ὁ Διαλεκτικός, &c. 98

Ἔλεγε δὲ καὶ εὔλογον εἶναι, τὸν σπουδαῖον μὴ ἐξα-

γαγεῖν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἑαυτόν] Pro patria vivendum, non moriendum, inquiebat ille. Malè, pro μὴ ἐξαγαγεῖν, apud Hesychium Milesium legitur ὑπεξαγαγεῖν.

99 Εἶναί τε πατρίδα τὸν κόσμον] Idem & Socrati videbatur; qui, ut est apud Ciceronem Tusc. Quæst. lib. v. cùm rogaretur, cujatem se esse diceret, Mundanum, inquit.

Κλέψειν τε καὶ μοιχεύσειν, καὶ ἱεροσυλήσειν ἐν καιρῷ· μηδὲν γὰρ εἶναι τούτων αἰσχρὸν φύσει] Qua de re videndus omnino Sextus Empiricus Pyrrhoniarum Hypotyposeon lib.III. cap. 24.

Ἣ σύγκειται ἕνεκα τῆς τῶν ἀφρόνων συνοχῆς] Id est, *de qua, ut imprudentes coërceret, conventum est.*

Φανερῶς δὲ τοῖς ἐρωμένοις ἄνευ πάσης ὑφοράσεως χρήσεσθαι τὸν σοφόν] Quemadmodum Crates Philosophus. Vide Sextum Empiricum loco laudato. Hipparchiæ vestem in convivio sustulisse Theodorum ἄθεον, infrà, in Hipparchia, narrat Laërtius: unde colligas facta dogmatibus ejus congruisse.

100 Ἔστι δὲ χρήσιμος πρὸς τὸ πλησιάζειν] Harum vocum interpretationem omisit Aldobrandinus.

Κολειός] Id est, *gracculus*. *Pica*, malè Aldobrandinus.

Ἀμφικράτης δὲ ἐν τῷ Περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν] Meminit
101 hujus libri Amphicratis etiam Athenæus XIII. 5. Θεμιστοκλῆς ἐξ ἑταίρας ἦν γεγεννημένος, ὄνομα Ἀβροτόνου, ὡς Ἀμφικράτης ἱστορεῖ ἐν τῷ Περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν. Eumdem esse Jonsius existimabat Rhetora illum Amphicratem, qui apud Tigranem, ut est apud Plutarchum in Lucullo, voluntariâ inediâ vitam finivit.

Πρὸς Λυσίμαχον πρεσβευτής] *Theodorus Lysimacho mortem minitanti. Magnum verò, inquit, effecisti, si cantharidis vim consecutus es.* Verba sunt Ciceronis. v. Tuscul. Quæst. Meminit & lib. I. *Quid? Cyrenæum Theodorum Philosophum non ignobilem, nonne miramur? cui cùm Lysimachus rex crucem minaretur; Istis quæso, inquit, ista horribilia minitare Purpuratis tuis: Theodori quidem nihil interest, humine, an sublime putrescat.*

Ἡ γὰρ τῶν Ἀθηναίων πόλις οὐ δυναμένη με φέρειν, ὥ-
132 σπερ ἡ Σεμέλη τὸν Διόνυσον] Quod ipsum testatur & Plutarchus tractatu de Exilio; his verbis: θαυμαστὸν γὰρ εἰ Θεόδωρος ἀπαρρησίαστος ἦν, ὃς Λυσιμάχου τοῦ βασιλέως εἰπόντος πρὸς αὐτὸν, Ἡ πατρίς σε τοιοῦτον ὄντα ἐξέβαλε; Ναὶ, εἶπε, μὴ δυναμένη φέρειν, ὥσπερ ἡ Σεμέλη τὸν Διόνυσον. Et Philo Judæus in libro Quòd omnis probus liber. Verba ejus sunt: προσανερομένου Λυσιμάχου, μὴ καὶ ἐκ τῆς πατρίδος ἐξέπεσες φθόνῳ, ἀποκρίνασθαι, Φθόνῳ μὲν οὔ, φύσεως δὲ ὑπερβολαῖς, ἃς ἡ πατρὶς οὐκ ἐχώρει. καθάπερ γὰρ Σεμέλης ἡνίκα Διόνυσον ἐκύει, τὸν ἄχρι τῆς ἀποτέξεως χρόνον ἐνεγκεῖν οὐ δυνηθείσης, καταπλαγεὶς Ζεὺς τὴν τοῦ κατὰ γαστρὸς φύσιν ἠλιτόμηνον ἐξέκαυσε, καὶ ἰσότιμον τοῖς οὐρανίοις ἀπέφηνε θεοῖς· οὕτω κἀμὲ τῆς πατρίδος βραχυτέρας οὔσης ἢ ὥστε δέξασθαι φιλοσόφου φρονήματος ὄγκον τοσοῦτον, δαίμων τις ἢ θεὸς ἀναστήσας, εἰς εὐτυχέστερον τόπον Ἀθήνας ἀποικίσαι διενοήθη. Refert ejusdem Theodori & aliud dictum ad eumdem Lysimachum idem Philo ibidem. Θεόδωρον λόγος ἔχει τὸν ἐπικληθέντα ἄθεον, ἐκπεσόντα τῶν Ἀθηνῶν, καὶ πρὸς Λυσίμαχον ἐλθόντα, ἐπειδή τις τῶν ἐν τέλει τὸν δρασμὸν ὠνείδισεν, ἅμα καὶ τὰς αἰτίας ἐπιλέγων, ὅτι ἐπὶ ἀθεότητι καὶ διαφθορᾷ τῶν νέων καταγνωσθεὶς ἐξέπεσεν, οὐκ ἐξέπεσεν, φάναι· τὸ δ' αὐτὸ ἔπαθον τῷ Διὸς Ἡρακλεῖ· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἐξετέθη πρὸς τῶν Ἀργοναυτῶν, οὐκ ἀδικῶν, ἀλλ' ὅτι μόνος πλήρωμα καὶ ἕρμα καθ' αὑτὸν ὢν ἐναυβάρει, δέος παρασχὼν τοῖς συμπλέουσι μὴ τὸ σκάφος ὑπέραντλον γένηται· κἀγὼ διὰ τοῦτο μετανέστην, ὕψει καὶ μεγέθει τῆς ἐμῆς διανοίας, τῶν πολιτευομένων Ἀθήνησι οὐ δυνηθέντων συνδραμεῖν, ἀλλὰ καὶ φθονηθείς.

Μητροκλέα τὸν Κυνικόν] Cujus Vitam scripsit Laërtius.

Σκάνδικας πλύνοντα] Hesychius: σκάνδιξ. λάχανον ἄγριον. παρὸ καὶ σκανδικοπώλην τὸν Εὐριπίδην λέγουσιν, ἐπειδὴ λαχανοπωλητρίας υἱὸν αὐτὸν εἶναί φασι. De hoc oleris genere, Dioscorides II. 168.

Τελευταῖον εἰς Κυρήνην ἀπελθὼν, καὶ Μαρίᾳ συμβι- 103
οὺς] καὶ Μάγᾳ συμβιοὺς scripsisse Laërtium, Grentemenilius probabili conjectura existimabat. Fuit Magas Cyrenarum Rex, Philippi cujusdam Macedonis, viri plebeii & ignobilis, & Berenices filius; Philadelphi frater uterinus, à quo defecit, ut est apud Pausaniam lib. I. Igitur tempora concordant: siquidem temporibus Ptolemæi & Lysimachi vixit Theodorus. Tanaquillus Faber nihil mutandum existimabat.

Κακῶς ποιεῖτε] καλῶς, malebat H. Stephanus; quem vide in Præfatione ad Laërtium.

Σάμιος, υἱὸς Ῥοίκου] Theodorus ille Samius, Rhœci filius non fuit, sed Teleclis, si fides Pausaniæ in Arcadicis: διέχεαν δὲ χαλκὸν πρῶτοι, καὶ ἀγάλματα ἐχωνεύσαντο Ῥοῖκός τε Φιλαίου, καὶ Θεόδωρος Τηλεκλέους, Σάμιοι. Θεοδώρου δὲ ἔργον ἦν καὶ ἐπὶ τοῦ λίθου τῆς σμαράγδου σφραγὶς, ἣν Πολυκράτης ὁ Σάμου τυραννήσας ἐφόρει τε τὰ μάλιστα, καὶ ἐπ' αὐτῇ περισσῶς δή τι ἠγάλλετο. Et in Phocicis: Ἐδήλωσα δὲ ἐν τοῖς προτέροις τοῦ λόγου Σαμίους Ῥοῖκον Φιλαίου (nota varietatem lectionis) καὶ Θεόδωρον Τηλεκλέους, εἶναι τοὺς εὑρόντας χαλκὸν ἐς τὸ ἀκριβέστατον τῆξαι· καὶ ἐχώνευσαν οὗτοι πρῶτοι. Θεοδώρου μὲν δὲ οὐδὲν ἔτι οἶδα ἐξευρὼν, ὅσα γε χαλκοῦ πεποιημένα. Ἐν δὲ Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας πρὸς τὸ οἴκημα ἐρχομένῳ τὸ ἔχον τὰς γραφὰς, λίθου θριγκός ἐστιν ὑπὲρ τοῦ βωμοῦ τῆς Πρωτοθρονίης καλουμένης Ἀρτέμιδος, ἀγάλματα δὲ ἄλλα τε ἐπὶ τοῦ θριγκοῦ, καὶ γυναικὸς εἰκὼν πρὸς τῷ πέρατι ἕστηκε, τέχνη τοῦ Ῥοίκου, Νύκτα δὲ οἱ Ἐφέσιοι καλοῦσι. Sed Rhœci filium facit quoque Diodorus Siculus lib. I. extremo: τῶν τε ἀγαλματοποιῶν παλαιῶν τοὺς μάλιστα διωνομασμένους διατετριφέναι παρ' αὐτοῖς (Αἰγυπτίοις) Τηλεκλέα καὶ Θεόδωρον, τοὺς Ῥοίκου μὲν υἱοὺς, κατασκευάσαντας δὲ τοῖς Σαμίοις τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθίου ξόανον. τοῦ γὰρ ἀγάλματος ἐν Σάμῳ μὲν ὑπὸ Τηλεκλέους ἱστορεῖται τὸ ἥμισυ δημιουργηθῆναι, κατὰ δὲ τὴν Ἔφεσον ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Θεοδώρου τὸ ἕτερον μέρος συντελεσθῆναι. συντεθέντα δὲ πρὸς ἄλληλα τὰ μέρη συμφωνεῖν οὕτως, ὥστε δοκεῖν ὑφ' ἑνὸς τὸ πᾶν σῶμα κατεσκευάσθαι. τοῦτο δὲ τὸ γένος τῆς ἐργασίας παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησι μηδαμῶς ἐπιτηδεύεσθαι, παρὰ δὲ τοῖς Αἰγυπτίοις μάλιστα συντελεῖσθαι, &c. Hujus porrò Theodori Samii meminit Athenæus lib. XII. οὐ μακρὰν τε ταύτης ἀνακεῖσθαι κρατῆρα χρυσοῦν, Θεοδώρου τοῦ Σαμίου ποίημα. Et Plinius libro XXXIV. cap. 8. *Theodo-*

rus, qui labyrinthum fecit Sami, ipse se ex ære fudit, præter similitudinem mirabilem fama magna subtilitatis celebratus: dextrâ limam tenet, lævâ tribus digitis quadrigulam tenuit, translatam Præneste, tantæ parvitatis, ut totam eam currumque & aurigam integeret alis simul facta musca: quæ tamen de Theodoro Statuario; de quo mox Laërtius; accipi possunt. Plinius lib. XXXV. cap. 12. *Sunt qui in Samo primos omnium plasticen invenisse Rhœcum & Theodorum tradant, multò ante Battiadas Corintho pulsos:* Et lib. VII. cap. 56. *Normam autem, & libellam, & tornum, & clavem, Theodorus Samius invenit.* Meminit Theodori Samii, Statuarii, & Plato Jone. Meminit quoque Theodori Samii Plinius lib. XXXV. cap. XI. sed ut pictoris: ubi Nicosthenis discipulum fuisse dicit. Rhœcus verò, Theodori pater, memoratur Herodoto in Thalia, ubi de Samiorum templo; omnium, quæ Herodotus vidit, amplissimo: τοῦ ἀρχιτέκτων πρῶτος ἐγένετο Ῥοῖκος Φιλέω, ἐπιχώριος. Φιλέω filius dicitur Herodoto: Φιλαίου & Φιλαίου Pausaniæ. Ceterùm, hunc Laërtii locum exscripsit ad verbum Hesychius Milesius.

Δεύτερος, Κυρηναῖος γεωμέτρης, οὗ διήκουσε Πλάτων] De quo, Plato in Thæteto & in Rivalibus. item Proclus in primo Commentario ad librum II. Euclidis.

Οὗ τὸ φωνασκικὸν φέρεται, βιβλίον πάγκαλον] Ita Codex Regius: ita & Sambucus. Malè ceteræ Editiones πάμαλον: quæ vox nihili est. πάμαλα quidem Græcum est, πάμαλον non item. De Phonascis, Quintilianus libro I. Institut. Adi Suidam in φωνασκεῖν.

104 Ὁ περὶ τῶν νομοποιῶν πεπραγματευμένος, ἀρξάμενος ἀπὸ Τερπάνδρου] *De Legumlatoribus*, interpretantur Ambrosius & Aldobrandinus; nec non Vossius de Historicis Græcis lib. III. & Jonsius de Historia Philos. lib. IV. Et sanè, Terpandrum Lacedæmoniorum Leges versibus scripsisse, docet nos Clemens στρωματέων I. μέλος τε αὖ πρῶτος περιέθηκε τοῖς ποιήμασι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίων νόμους ἐμελοποίησε Τέρπανδρος ὁ Ἀντισσαῖος· Sed & ad musicæ nomos referri posse τὸ νομοποιῶν, vel quæ sequuntur de Terpandro Musico, suadent. Suidas quoque de Terpandro: πρῶτος ἑπτάχορδον ἐποίησε τὴν λύραν, καὶ νόμους λυρικοὺς πρῶτος ἔγραψε. Item Proclus in Chrestomathia; ubi de Nomo, Melici Carminis genere: δοκεῖ δὲ καὶ Τέρπανδρος μὲν πρῶτος τελειῶσαι τὸν Νόμον, ἡρῴῳ μέτρῳ χρησάμενος.

Ὄγδοος, Συρακούσιος, περὶ Τακτικῶν γεγραφώς]. Non meminit hujus Theodori περὶ Τακτικῶν Scriptoris Ælianus, qui capite X. libri περὶ στρατηγικῶν τάξεων Ἑλληνικῶν, Scriptores Τακτικῶν plurimos recenset. An fuerit Theodorus ille de quo Valerius Maximus libro & cap. 3. *In Theodoro, viro gravissimo, Hieronymus Tyrannus frustra tortorum manus fatigavit,* &c. Fuisse enim illum Syracusanum, conjicere est ex Livio libro XXIV. cap. 5. sed ubi tamen *Theodotus* libri meliores habent, non *Theodorus*, teste Federico Gronovio, viro doctissimo & κριτικωτάτῳ.

Ἔννατος Βυζάντιος ἀπὸ λόγων πολιτικῶν] Lege, ὁ ἀπὸ λόγων πολιτικῶν, id est, *in caussis civilibus versatus,* Pollux IV. 1. 2. Ῥητορική· ἡ αὐτὴ καὶ Πολιτική. Ῥήτωρ Ῥητορικός· ὁ αὐτὸς καὶ Πολιτικός· Ceterùm de eo Theodoro Suidas: Θεόδωρος, Βυζάντιος Σοφιστής, ὃς ὑπὸ Πλάτωνος Λογοδαίδαλος ἐκλήθη. ἔγραψε κατὰ Θρασυβούλου, κατὰ Ἀνδοκίδου, καὶ ἄλλα τινά. Et Dionysius Hallicarnasseus, in Isæo: Θεόδωρον δὲ τὸν Βυζάντιον, ἀρχαῖόν τινα, καὶ οὔτε ἐν ταῖς τέχναις ἀκριβῆ, οὔτε ἐξετασιν ἱκανὴν ἐν τοῖς ἐναγωνίοις δεδωκότα λόγοις.

Δέκατος, ὁμοίως] Id est, *decimus, Rhetor quoque,* quemadmodum Theodorus Byzantius.

Ἑνδέκατος, ζωγράφος, οὗ μέμνηται Πολέμων] Scripserat Polemon περὶ ζωγράφων πρὸς Ἀντίγονον: cujus libri meminit Athenæus lib. XIII. item περὶ πινάκων. Meminit & ipse Athen. l. XI. & Diogenes noster in Chrys.

Περὶ οὗ γράφει Μηνόδοτος] Quis sit Menodotus ille, ampliùs quærendum.

Θεοφάνης ἐν τῷ Περὶ γραφικῆς] Alibi, quod sciam, eo in libro Theophanes ille non memoratur.

Ποιητὴς Ἐπιγραμμάτων] An ille est de quo Suidas: Θεόδωρος, ποιητής, ὃς ἔγραψε διάφορα δι' ἐπῶν, καὶ εἰς Κλεοπάτραν δι' ἐπῶν; Fuit & Theodorus Colophonius, Poëta, de quo Pollux IV. 7. 2. ἦν δὲ καὶ ἄλλο τι ᾆσμα ταῖς αἰώραις προσαδόμενον, Θεοδώρου ποίημα τοῦ Κολοφωνίου. Exstant Theodori cujusdam duo Epigrammata in Anthologia.

Ἑπτακαιδέκατος, ἰατρός] Meminit Plinius XX. 9. & XXIV. cap. ult. Alius est Theodorus Medicus, ad quem scripsere Libanius & Chrysostomus, & de quo nos in Historia nostra Medica: ubi & alios Theodoros Medicos recensemus. Exstat Synesii ad Theodorum Medicum Epistola: item Chrysostomi: sed quem alium esse ab isto series temporum docet; sicut & quem commemorat Tzetzes Histor. Chiliad. III. 78.

Ἀθηναίου μαθητής] Athenæus, Medicus fuit Attaleus; hoc est, Attali sectator. Ejus meminit Galenus lib. I. περὶ τῶν καθ' Ἱπποκράτην στοιχείων, ubi contra eum disputat. Negabat ille corpus humanum conflatum esse ex quatuor elementis, ut reliqua mixta, nempe terrâ, aquâ, igne, aëre; cùm tamen idem constare ex calido, frigido, humido, sicco, fateretur; quasi his vocibus quidquam diversum ab elementis significaretur. Hoc nomine Galenus ἀβλεψίας eum insimulat. Fuit idem Athenæus ex Medicis, qui Pneumaticam sectam profitebantur, teste eodem Galeno libro II. de Symptomatum caussis.

Fuere & plures alii Theodori; Theodorus Asinensis, Porphyrii discipulus; de quo Proclus ad Platonis Politica, & ad Timæum, & Photius in Bibliotheca. Meminit & Nemesius libro de Natura Hominis (falsò Gregorio Nysseno liber ille tribuitur) cap. 2. ubi & librum illius laudat, cui titulus Ὅτι ἡ Ψυχὴ πάντα τὰ εἴδη. is est enim quem ille ibi Theodorum Platonicum appellat. Fuit & Theodorus Gadarensis, Orator; quem sua vixisse ætate Strabo ait libro XVI. & de quo Suidas & Suetonius in Tiberio, & Juvenalis Sat. VII. Item, Theodorus pathicus, à quo ceteri pathici dicti *Theodori*, teste Hesychio Grammatico in Θεόδωρος; Theodorus Samothrax; de quo Ptolemæus, Hephæstionis filius, apud Photium: Theodorus Panages, qui ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Κηρύκων γένους citatur in ἡμερο-

καλλὶς ab Etymologici magni auctore: Theodorus Hierapolita; qui scripserat περὶ ἀγώνων. teste Athenæo x. 2. Fuit & Theodorus, Metamorphoseon scriptor de quo Plutarchus in Parallelis. Et Theodorus Isocratis pater. Plutarchus in Isocrate: Ἰσοκράτης Θεοδώρου μὲν ἦν παῖς τοῦ Ἐρχιέως, τῶν μετρίων πολιτῶν. Ita legendum, non ἀρχιερέως: quamquam & ἀρχιερέως quoque agnoscunt Photii Codices in Bibliotheca Num. CCLX. Stephanus in Ἐρχεία· δῆμος τῆς Ἀττικῆς, τῆς Αἰγηΐδος φυλῆς, ἀπὸ Ἐρχιέως, τοῦ ξενίσαντος Δημήτραν. τετρασυλλάβως δὲ τοὺς Ἐρχιεῖς φασίν. ὁ δημότης Ἐρχιεύς. καὶ Ἰσοκράτης Ἐρχιεὺς ἦν. Fuit & Theodorus, Tragœdiarum actor; de quo Aristoteles libro VII. de Rep. extremo, & Pausanias; & qui non alius forte ab eo qui de voce exercenda scripsit, & quem quartum hic numerat Laërtius. Sed omnino idem videtur ac ille, de quo Hesychius Glossographus: Πιλιθόβαψ. Θεόδωρος ὁ κωμικὸς, ὁ ὑποκριτὴς οὕτως ἐπεκαλεῖτο. τινὲς δὲ ποιητὴν αὐτὸν φασι γεγονέναι. Ut Poëtæ & Histrionis meminit Ælianus Variæ Historiæ libro XIV. cap. 40. Fuit & Theodorus Phoceus, qui de Tholo scripsit, qui est in Delphis; de quo Vitruvius VII. cap. 1. qui & ibidem meminit Theodori qui de æde Dianæ quæ erat Ephesi, volumen scripserat. Fuit & Theodorus Meliteniotas, Constantinopolitanus, Magnus Sacellarius Magnæ Ecclesiæ, cujus extat Procemium in Astronomiam, quod ex Bibliotheca Viri undecumque eruditissimi Isaaci Vossii, publici juris fecit Ismaël Bullialdus, Vir & ipse undecumque eruditissimus. Item, Theodorus Tripolites cujus extant Sphæricorum libri tres ἀνεπίγραφοι in Regia & in Medicea Bibliotheca. Fuere & alii Theodori plures; de quibus, si tanti est, consulendus Vossius libro de Historicis Græcis, & Suidas in Θεόδωρος.

P H Æ D O.

105 Ἠλεῖος] *Elidensis*, est apud A. Gellium II. 18. quod ἐθνικὸν non agnoscit Stephanus, sed solùm Ἠλίδειος, aut Ἠλεῖος. Ita enim ille in Ἦλις· ὁ πολίτης, τῆς Ἤλιδος γενικῆς ἀναλόγως, Ἠλίδειος, ὡς Ἀδωνίδειος, καὶ Εὐπολίδειος· καὶ ἀττικῷ τύπῳ, καθ᾽ ὑφαίρεσιν τοῦ δ, Ἠλίειος, καὶ Ἠλεῖος.

Ἐπ᾽ οἰκήματος] Optimè Aldobrandinus, *in lupanari*. Hesychius: οἴκημα, τὸ δεσμωτήριον. Ἀττικοὶ δὲ, τὸ πορνεῖον. Suidas: οἰκήματα, τὰ χαμαιτυπεῖα. sunt autem χαμαιτυπεῖα, *lupanaria*. Exemplum addit Suidas, ut significationem hanc adstruat: καὶ ταῖς ἐπὶ τῶν οἰκημάτων ἑστώσαις ἀκωλύτως συνεῖναι (ita legendum) διεκελεύοντο. *Jubebant eos ut liberè congrederentur cum mulieribus illis, quæ in lupanari stabant.* De Phædone, Gellius dicto loco: *Phædon Elidensis ex cohorte illa Socratica fuit, Socratique & Platoni per fuit familiaris. Ejus nomini Plato illum librum divinum de Immortalite animæ dedit. Is Phædon servus fuit, formâ atque ingenio liberali; & , ut quidam scripserunt, à lenone domino puer ad merendum coactus.* Suidas quoque: τοῦτον συνέβη πρῶτον αἰχμάλωτον ὑπὸ Ἰνδῶν (Portus ὑπὸ λῃστῶν. forte ὑπό τινων.) ληφθῆναι, εἶτα πραθεὶς πορνοβοσκῷ τινι, πρόεστη ὑπ᾽ αὐτοῦ πρὸς ἑταίρησιν ἐν Ἀθήναις. Quo loco legendum πρὸς ἑταίρησιν, nemo non videt. & ita apud Hesychium Illustrem, à quo illa ad verbum sumpsit Suidas. Adde Origenem libro I. contra Celsum: εἰ δ᾽ ἐπὶ τῷ προτέρῳ βίῳ ὀνειδίζειν μέλλομεν τοῖς μεταβαλοῦσιν, ὥρα καὶ Φαίδωνος ἡμᾶς κατηγορεῖν καὶ φιλοσοφήσαντες. ἐπεὶ, ὡς ἱστορία φησὶν, ἀπὸ οἰκήματος ἑταίρου αὐτὸν μετήγαγεν εἰς φιλόσοφον διατριβὴν ὁ Σωκράτης. Id est, *Quod si par est, ut jam mutatis opprobremus vitam pristinam, accusandus erit. & Phædon jam Philosophus; quia, ut habetur in Historia, à meretricia cellâ in scholam Philosophicam traduxerat eum Socrates.* Pro ἑταίρου, quæ vox nihili est, Gulielmus Spencerus in eruditis illis suis Notis ad Origenem, ἑταιρίου reponebat: quam lectionem & Guietus nostras ad oram libri annotaverat: & ita legendum etiam mihi olim videbatur: sive potiùs ἑταιρικοῦ· nunc, τὸ ἑταιρίου interpretamentum esse vocis οἰκήματος non invitus equidem existimarim. Quin & hæc verba, ὡς ἱστορία φησὶν, de Historia Philosophica Laërtiana accipienda videntur.

Ἀλλὰ τὸ θύριον προστιθεὶς] Τῷ θυρίῳ προστιθεὶς Casaubonus emendabat: aut potiùs emendare conabatur. An scripserit Laërtius, ἀλλὰ πρὸς ἑταιρισμὸν προτιθεὶς? Ita videtur: ex Hesychii & Suidæ locis suprà allatis.

Τοὺς περὶ Ἀλκιβιάδην ἢ Κρίτωνα] Suidas: ἐντυχὼν δὲ Σωκράτει ἐξηγουμένῳ, ἠράσθη τῶν λόγων αὐτοῦ, καὶ αἰτεῖ λύσασθαι· ὁ δὲ πείθει Ἀλκιβιάδην πρίασθαι αὐτὸν, καὶ ἦν τὸ ἐντεῦθεν φιλόσοφος· quæ ipsissima verba legere est apud Hesychium Illustrem, à quo illa sumpsit Suidas. Cebetem fuisse qui eum emerit, ait Gellius. *Eum Cebes Socraticus, hortante Socrate, emisse dicitur, habuisseque in Philosophia disciplinis. Is posteà Philosophus illustris fuit: sermonesque ejus de Socrate admodum elegantes leguntur.* Idem legas apud Macrobium, Gellii compilatorem, lib. I. cap. XI.

Ἱερώνυμος δ᾽ ἐν τῷ περὶ ἐποχῆς] Accipio de Hieronymo Rhodio; quamquam eum in hoc περὶ ἐποχῆς libro laudatum alibi non reperio.

Καθαπτόμενος] Infrà, in Aristotele: καὶ Τίμων αὐτοῦ καθήψατο. Ita Latinis *tangere*. Terentius in Eunucho: *Quo pacto Rhodium tetigerim in convivio.*

Δοῦλον αὐτὸν εἶναι] Sed & alii non pauci servi fuerunt, qui pòst Philosophi clari exstitere, inquit Gellius loco suprà memorato: Menippus, Pompylus, Perseus, Diogenes Cynicus, Epictetus. Quin & Ister, Suida teste, librum scripserat τῶν διατριψάντων ἐν παιδείᾳ δούλων.

Διαλόγους δὲ συνέγραψε, γνησίους μὲν, Ζώπυρον] Zopyrum, Phædonis Dialogum, laudat Pollux III. 2. Cui nomen dedisse Zopyrum Physiognomona, Alcibiadis pædagogum, vero simile est, & verum existimamus.

Μήδειον] Suidas Μήδιον· & ita quoque Editio Stephani: at Sambucus, Μηδειόνον. Ceterùm, in Editione Basileensi hæc solùm leguntur, διαλόγους δὲ συνέγραψε, γνησίους μὲν, Ζώπυρον, Σίμωνα καὶ διστάτας· καὶ οὗτος διστάζεται. quo loci, pro διστάτας, scriptum fuisse πρεσβύτας, ut scriptum est in aliis editionibus, nullus dubito. *Medium* autem dictum hunc Dialogum

à Medo aliquo, qui se beatum præ ceteris arbitraretur, quòd opibus & deliciis afflueret, suspicabatur Nunnesius ad Vitam Aristot. pag. 124. Medos deliciis & luxui deditos, nemo est qui nesciat.

Οἱ δὲ Πολυαίνου] Accipio de Polyæno, magno illo Mathematico, qui Epicurum audivit, & de quo est apud Tullium Tuscul. Quæst. libro IV. & lib. I. de Finibus bonorum & malorum. Mentio fit cujusdam Polyæni, ut Philosophi, in Vita Aristotelis; ex Vetere translatione; qui in bonis exterioribus felicitatem ponebat. Polyæni quoque cujusdam admonitionem profert Stobæus; ubi de consolatione.

Σκυθικοὺς λόγους] Σκυτικοὺς legisse videtur Aldobrandinus: vertit enim *Coriarios:* & ita Codex Regius. Legebam olim Σωκρατικούς· pro quo compendiosè scriptum fuisse Στικοὺς, quod posteà in Σκυθικοὺς abiisset, existimabam: & sanè Gellius; ubi de Phædone; *is posteà Philosophus illustris fuit; sermonesque ejus de Socrate admodum elegantes feruntur.* Nunc nihil muto. nam Suidas quoque; ubi de Æschine; cui hos Dialogos à quibusdam tribui scribit Laërtius; inter Æschinis Dialogos ἀκεφάλους, & τοὺς Σκυθικοὺς recenset. Videntur Veteres, quemadmodum Λιβυκοὺς, & Σκυθικοὺς λόγους scripsisse. Et ad hos; credo; allusione facta, Simonis Atheniensis Dialogos, qui cerdo fuerat, σκυτικοὺς vocabant festivi homines, ut infrà, in Simone, videbimus. Σκυθίνους χρησμοὺς scripserat Abaris Hyperboreus. Suidas in Ἄβαρος· συνεγράψατο δὲ χρησμοὺς, τοὺς καλουμένους Σκυθίνους. Lego Σκυθικούς. Fuit Abaris ille Hyperborei Apollinis Sacerdos: & de Scythia venit ille in Græciam, ut ait Eusebius in Chronico. Porrò scripsisse, Phædonem & *Simmiam*, & *Alcibiadem*, & *Critolaum*, refert Suidas: quorum librorum mirum est Laërtium non meminisse.

Πλειστάνος] Πλειστάνης legerat Aldobrandinus. An scripserit Laërtius Πλειστώναξ? Suidas: Πλειστώναξ, ὄνομα κύριον.

Ἀπὸ Στίλπωνος, καὶ ἕως μὲν τούτων Ἠλειακοὶ προσηγορεύοντο· ἀπὸ δὲ Μενεδήμου, Ἐρετριακοί] Strabo lib. IX. Πολλαῖς δὲ κέχρηται μεταβολαῖς ἡ τῶν Μεγαρέων πόλις· συμμένει δ' ὅμως μέχρι νῦν. Ἔσχε δέ ποτε καὶ φιλοσόφων διατριβὰς τῶν προσαγορευθέντων Μεγαρικῶν, Εὐκλείδην διαδεξαμένων, Σωκρατικὸν ἄνδρα, Μεγαρέα τὸ γένος· καθάπερ καὶ Φαίδωνα μὲν τὸν Ἠλεῖον οἱ Ἠλιακοὶ διεδέξαντο, καὶ τοῦτον Σωκρατικόν. ὧν ἦν καὶ Πύῤῥων, Μενέδημον δὲ τὸν Ἐρετριέα οἱ Ἐρετριακοί. *Urbs Megarensium; quamquam multas est passa mutationes, tamen etiamnum durat. Habuit aliquando etiam Scholam Philosophorum, qui* Megarici *dicebantur, successores Euclidis Socratici, patria Megarensis: quomodo Phædoni Eleo Eliaci successerunt; ipsi quoque de Socraticorum cohorte, ex qua & Pyrrho fuit; & Menedemo Eretriensi, Eretriaci.*

Ἀπὸ δὲ Μενεδήμου, Ἐρετριακοὶ] Ἐρετριακοὺς quoque à Menedemo dictos, scribit Strabo dicto loco. Nomen ex eo, quòd Menedemus Scholam constituerit Eretriæ. Strabo libro X. ubi de Euboïcis Urbibus: ἀλλὰ καὶ πρότερον αὗται μέγα εἶχον ἀξίωμα καὶ πρὸς πόλεμον καὶ πρὸς εἰρήνην, ὥστε καὶ φιλοσόφοις ἀνδράσι παρασχεῖν διαγωγὴν ἡδεῖαν, καὶ ἀθόρυβον· μαρτυρεῖ δ' ἥτε τῶν Ἐρετρικῶν φιλοσόφων σχολὴ τῶν περὶ Μενέδημον ἐν τῇ Ἐρετρίᾳ γινομένη. &c. *Sed & pridem magna & bello & pace fuit earum existimatio, ut Philosophis quoque viris suavem, tranquillamque vitæ degendæ præbuerint commoditatem. quod testatur & Eretricorum Philosophorum Schola à Menedemo Eretriæ instituta.*

E U C L I D E S.

Εὐκλείδης] Alius à Mathematico, qui, ut testatur Proclus in II. Commentariorum, temporibus Ptolemæi, Lagi filii vixit, hoc est, XC. annis post Euclidem hunc nostrum Megareum. Nec obstat quod legimus apud Valerium Maximum VIII. 12. *Platonis quoque eruditissimum pectus hæc cogitatio attigit,* (cuique scilicet in arte sua esse credendum) *qui conductores sacræ aræ,* (ita omnino legendum, non *sacræ arcis*) *de modo & forma ejus secum sermonem conferre conatos, ad Euclidem Geometram ire jussit; scientiæ ejus cedens; immo professioni.* Ibi enim nomen Euclidis Geometræ νοθεύειν certum est. In Editione Valerii Maximi à Claudio Mitalerio restituti, legitur *ad Eudoxum Geometram.* quæ lectio temporum rationi optimè congruit: vixit enim Eudoxus Cnidius, nobilis ille Geometra & Astrologus iisdem temporibus quibus Plato; cujus etiam auditor fuit, & cum quo in Ægyptum profectus est, Strabone teste libro XVII. Et sanè ita legendum esse, docet Plutarchi locus ille insignis ex tractatu de Deo Socratis: ἡμεῖς δὲ καὶ τότε λέγειν καλῶς ἡγούμεθα τὸν Χόνουφιν, καὶ μᾶλλον ὁπηνίκα κομιζομένοις ἡμῖν ἀπ' Αἰγύπτου, περὶ Καρίαν Δηλίων τινὲς ἀπήντησαν, δεόμενοι Πλάτωνος, ὡς γεωμετρικοῦ, λῦσαι χρησμὸν, αὐτοῖς ἄτοπον ὑπὸ τοῦ θεοῦ προβεβλημένον, ἦν δὲ χρησμὸς, Δηλίοις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι παῦλαν τῶν παρόντων κακῶν ἔσεσθαι διπλασιάσασι τὸν ἐν Δήλῳ βωμόν· οὔτε δὲ τὴν διάνοιαν ἐκεῖνοι συμβάλλειν δυνάμενοι, καὶ περὶ τὴν τοῦ βωμοῦ κατασκευὴν γελοῖα πάσχοντες, (ἑκάστης γὰρ τῶν τεσσάρων πλευρῶν διπλασιαζομένης ἔλαθον τῇ αὐξήσει τόπον στερεὸν ὀκταπλάσιον ἀπεργασάμενοι, δι' ἀπειρίαν ἀναλογίας, ἣ τῷ μήκει διπλάσιον παρέχεται) Πλάτωνα τῆς ἀπορίας ἐπεκαλοῦντο βοηθόν. ὁ δὲ τοῦ Αἰγυπτίου μνησθεὶς, προσπαίζειν ἔφη τὸν θεὸν Ἕλλησιν, ὀλιγωροῦσι παιδείας, οἷον ἐφυβρίζοντα τὴν ἀμαθίαν ἡμῶν, καὶ κελεύοντα γεωμετρίας ἅπτεσθαι μὴ παρέργου. οὐ γάρ τοι φαύλου οὐδ' ἀμβλὺ διανοίας ὁρώσης, ἄκρας δὲ τὰς γραμμὰς ἠσκημένης ἔργον εἶναι, καὶ δυοῖν μέσων ἀνάλογον λῆψιν· ᾗ μόνῃ διπλασιάζεται σχῆμα κυβικοῦ σώματος, ἐκ πάσης ὁμοίως αὐξόμενον διαστάσεως· τοῦτο μὲν οὖν Εὔδοξον αὐτοῖς τὸν Κνίδιον, ἢ τὸν Κυζικηνὸν Ἑλικῶνα συντελέσειν, &c. *Nos, & tum Chonuphis sententiam probavimus, & magis etiam cùm nobis ex Ægypto avectis, & circa Cariam navigantibus, occurrerunt Delii quidam, qui à Platone, utpote rerum geometricarum perito, flagitarent oraculi explicationem, quod insolens ipsis Deus edidisset. Erat autem Oraculi hæc sententia: Deliis, & aliis Græcis, calamitatum finem fore præsentium, si aram quæ in Delo erat cubica, duplicarent. Cujus cùm sententiam asse-*

qui non possent, & in altaris structura ridiculum quid ipsis contigisset; singulis enim, ex quatuor lateribus duplicatis, spatium solidum octuplo imprudentes auxerunt, ignoratione proportionis quâ duplicari magnitudo posset; Platonis opem in hac difficultate explicanda imploraverunt. Ille verò Ægyptii istius recordatus, ludi à Deo Græcos dixit, qui eruditionem negligerent, eorumque insultari inscitia, mandarique ut seriò Geometriæ operam darent. non enim leviter in tractandis lineis exercitati, sed perspicacis ingenii opus esse, datis duabus lineis, alias duas, quæ continuâ proportione inter has intercedant, invenire. quæ quidem unica sit cubi duplicandi ratio, ex æquo omnibus ejus auctis dimensionibus. rem iis ab Eudoxo Cnidio, aut ab Helicone Cyziceno confectum iri. Meminit hujus aræ, sed strictim & Plutarchus in libro de EI Delphico. Meminit & Philoponus in libri primi Analyticorum Poster. caput septimum, pag. 24. Sed Platonem ait, rem ad Discipulos retulisse. Verba ejus sunt: Δηλίοις λοιμώξασιν, ἔχρησεν ὁ Ἀπόλλων ἀπαλλαγήσεσθαι τοῦ λοιμοῦ, εἰ τὸν βωμὸν διπλασιάσουσιν, κυβικὸν ἔχοντα σχῆμα. οἱ δ' ἐπῳκοδόμησαν προσθέντες τῷ προτέρῳ βωμῷ ἕτερον κύβον ἴσον. ἀλλ' ἡ τῶν δύο κύβων συνθήκη τοῦ κύβου σχῆμα ἠλλοίωσε. γέγονε γὰρ ἀντὶ κύβου δοκίς. τοῦ λοιμοῦ δὲ μὴ παυσαμένου, ἔχρησεν ὁ θεὸς μὴ πεποιηκέναι αὐτοὺς τὸ προσταχθέν. ὁ μὲν γὰρ προσέταξε διπλασιάσαι τὸν κύβον, τουτέστι βωμὸν κατασκευάσαι κυβικὸν τοῦ προτέρου διπλάσιον· οἱ δὲ κύβον ἐπὶ κύβῳ ἐτέθηκαν. ἦλθον οὖν πρὸς Πλάτωνα, ζητοῦντες μέθοδον πῶς ἂν τὸν κύβον διπλασιάσαιεν· ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς φησιν, Ἔοικεν ὑμῖν ὀνειδίζειν ὁ θεὸς ὡς ἀμελοῦσι γεωμετρίας. ὁ δὲ τοῦ κύβου διπλασιασμὸς εὑρεθήσεται, φησιν, εἰ δύο εὐθειῶν δύο μέσαι ἀνάλογον εὑρεθεῖεν. καὶ τοῦτο τὸ πρόβλημα τοῖς μαθηταῖς προσεβάλλετο. (Platonis discipulus fuit Eudoxus Cnidius, ut modò dicebamus) οἵτινες καὶ περὶ τούτου γεγράφασιν, ὡς δίδονται ἕκαστος, ὧν οὐδέν τι περισώζεται μέχρι τοῦ νῦν, ἀλλ' οὐδ' ὁ Γεωμέτρης περὶ τούτου ἐπεσημήνατο.

Ἀπὸ Μεγάρων, τῶν πρὸς Ἰσθμῷ] Stephanus de Urbibus: Μέγαρα, πόλις περὶ τὸν Ἰσθμὸν, μέση Πελοποννήσου καὶ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, &c. ἦν δὲ σχολὴ φιλοσόφων Μεγαρικῶν λεγομένη, διαδεξαμένη Εὐκλείδην Μεγαρέα, Σωκρατικὸν, ὡς Στράβων ἐνάτῃ. (Locum Strabonis adduximus ad Phædonem) ἔστι δὲ καὶ Μέγαρα ἐν Θετταλίᾳ τῇ ἐν Πόντῳ. &c.

Ἠ Γελῷος] Γελαῖος, non Γελῷος, dicendum existimat Stephanus. Eum vide in Γέλα. Sed usus obtinuit ut dicatur Γελῷος. Auctor Descriptionis Olymp. ad Olymp. 79. τὴν Καμαρίναν Γελῷοι κατοικίζουσι. Ita Ἀπολλόδωρος Γελῷος non semel apud Pollucem & Athenæum: & Τιμαγόρας Γελῷος, infrà in Stilpone. Ridiculè Croïus Apollodorum *Ridiculum* nominavit. In vitiosos codices inciderat, in quibus γελοῖος pro Γελῷος legebatur. Fuit tamen Euclides quidam, ἐπὶ γελοίοις δόξαν εἰληφώς: de quo Athenæus plura libro sexto, ex Lynceo.

Οὗτος καὶ τὰ Παρμενίδεια μετεχειρίζετο] Vide Aldobr.

Καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, Μεγαρικοὶ προσηγορεύοντο] Et ita ab Aristotele appellantur libro IX. Metaphys. cap. 3. ubi adversus eos disputat.

Εἶτ' Ἐριστικοί] Auctor Φιλοσόφου Ἱστορίας, (Plutarchi esse hoc opus affirmat Jonsius, quem vide Philosophicæ Hist. lib. III. cap. XI.) non Euclidem, sed Zenonem Eleatem Eristicæ sectæ facit auctorem: Ζήνων δὲ ὁ Ἐλεάτης ὁ τῆς Ἐριστικῆς ἀρχηγὸς μνημονεύεται. Optimè rem conciliat Vossius de Philosophorum Sectis capite XI. Primi, Parmenides, ejusque discipulus Zeno Eleates, quædam movere circa Dialecticen. Euclides autem Megareus Parmenidis librorum imprimis fuit studiosus, ut testatur hoc loco Laërtius: quare credibile est in Dialecticis secutum esse Parmenidem, ejusque discipulum Zenonem Eleatem. Alii igitur Zenonem fecere auctorem sectæ Eristicæ, quia is primus contentiones Dialecticas movit: alii Euclidem, quia is promovit, atque auxit.

Ὕστερον δὲ Διαλεκτικοί] De variis Philosophis qui *Dialectici* dicti sunt, vide Jonsium de Philosophica Historia libro II. cap. I.

Διονύσιος ὁ Καρχηδόνιος] Jonsius ejusdem Historiæ lib. III. cap. 8. ubi de variis Dionysiis agit, addubitabat an hîc potiùs legendum Χαλκηδόνιος: ut idem sit Dionysius iste ac Dionysius Bithynus: est enim Chalcedon Bithyniæ urbs, teste Herodiano. Fuit & Dionysius ὁ Καλχηδόνιος, cujus meminit Clemens Στρωματέων lib. I.

Διὰ τὸ πρὸς ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν] At Socrates interrogabat, non respondebat. Aristoteles Soph. Elench. II. 34. Σωκράτης ἠρώτα, οὐκ ἀπεκρίνετο· ὡμολόγει γὰρ μὴ εἰδέναι.

Πρὸς τοῦτόν φησιν ὁ Ἑρμόδωρος ἀφικέσθαι Πλάτωνα, καὶ τοὺς λοιποὺς φιλοσόφους, &c.] Laërtius infrà, in Platone: ἔπειτα γενόμενος ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἐτῶν, καθά φησιν Ἑρμόδωρος, εἰς Μέγαρα πρὸς Εὐκλείδην σὺν ἄλλοις τισὶ Σωκρατικοῖς ὑπεχώρησεν. Meminit ejus secessionis & Chrysostomus Orat. IV. de laudibus Pauli: & in Sermone ad Pauli Epistolam ad Colossenses: & Libanius in Apologia. Hæc Hermodorum scripsisse in libro περὶ Πλάτωνος, quem citat Dercyllides apud Simplicium ad librum I. φυσικῆς ἀκροάσεως, verosimili conjectura existimabat Jonsius, Philosophicæ Historiæ libro I. cap. 10. Malè autem hîc editio Basileensis, pro μετὰ τὴν Σωκράτους τελευτὴν, habuit κατὰ τήν. Scribit Plato in Phædone, extremæ illi disputationi Socratis interfuisse Euclidem.

Οὗτος ἓν τὸ ἀγαθὸν ἀπεφαίνετο, &c.] Cicero Academicarum Quæst. lib. I. ubi de Megaricis: *qui id bonum solum esse dicebant, quod esset unum, & simile, & idem, & semper.*

Ἀλλ' οὐ μοι τούτων φλεδόνων μέλει] Laërtius infrà 107
in Antisthene: ὁ Τίμων δὲ διὰ τὸ πλῆθος ἐπιτιμῶν αὐτῷ (de scriptis Antisthenis sermo est) παντοφυῆ φλεδόνα φησὶν αὐτόν.

Εὐβουλίδης ὁ Μιλήσιος] De quo Athenæus. 108

Ὃς καὶ πολλοὺς ἐν Διαλεκτικῇ λόγους ἠρώτησε] Rectè ἠρώτησε: est enim Dialectica ἐρωτηματική, ut ait Aristot.

Τόν τε ψευδόμενον] Meminit hujus argumentationis Africanus Jurisconsultus l. 88. D. ad L. Falcid. *Qui quadringenta habebat, trecenta legavit; deinde fundum tibi dignum centum aureis sub hac conditione legavit, si lege Falcidia in testamento suo locus non esset.*

quaeritur, quid juris est? Dixi τῶν ἀπόρων hanc quaestionem esse: qui tractatus apud Dialecticos τοῦ ψευδομένου dicitur. etenim quidquid constituerimus verum esse, falsum reperietur. Ad quem locum magnus Cujacius, soloque Papiniano minor, Dialecticos *Stoicos* interpretatur. Et sanè Dialecticarum hujuscemodi captionum fuit amantissima Porticus. Cicero in Lucullo; ubi de sorite & pseudomeno: *quas plagas ipsi contra se Stoici texuerunt.* & in libro de Divinatione, pro Epicuro contra Stoicos disserens: *hoc vos*, inquit, *Dialectici, non facitis.* Et in Lucullo, Antipatrum & Archidemum, Stoicos, propterea *Dialecticorum principes* appellat. Cleanthes quoque, qui fulcire Porticum credebatur, de inexplicabilibus istis scripserat, teste Laërtio nostro (sic enim τὰ ἄπορα Latinè non nimis incommodè dici posse putat Gellius IX. 15. & Cicero etiam ita interpretatur.) Sed, nisi me mea conjectura valde fallit, Megaricos potiùs innuere voluit Africanus: nam non modò captiosas istas argumentationes eos invenisse, verùm & *Dialecticos* fuisse appellatos, scribit hoc loco Laërtius noster. Plinius quoque, in Procemio operis, Dialecticos à Stoicis diversos facit. *quoniam audio*, inquit, *& Stoicos, & Dialecticos; Epicureos quoque; nam de Grammaticis semper exspectavi; parturire adversus libellos quos de Grammatica edidi.* Item Priscianus libro 2. *Partes orationis sunt, secundum Dialecticos, duae; nomen, & verbum: secundum Stoicos verò, quinque sunt.* Et ita accipienda videtur haec vox apud Ciceronem in Oratore: *Aristoteles tradidit praecepta plurima disserendi: posteà, qui* Dialectici *dicuntur, spinosiora multa pepererunt.* Ceterùm, auctor est Hesychius Milesius Philetam Coum prae macilentiâ vitam finiisse, dum ratiocinationem istam, quam ψευδόμενον vocant, exquirere studet. De ea autem librum scripserat Theophrastus & Chrysippus: teste Laërtio nostro in Theophrasto & in Chrysippo. Hujus argumentationis meminit Cicero in Hortensio: *Tum pseudomenon, & Soritam, & totam Dialecticam, aut illudis, aut increpas.* Meminit & in Lucullo loco suprà allato: & Plutarchus in libro de Communibus notitiis contra Stoïcos: & Sanctus Augustinus contra Academicos: & Sanctus Hieronymus in Rufinum, nec non in Amos 8. Oratione I. Est autem ψευδόμενος, sermo, cui quidquid respondeas, falsum reperietur. Habuit nomen à mentiente: quoniam exempli caussâ sumitur is qui mentitur. Hoc modo: An mentitur is qui mentiri se dicit? Cui si respondeas mentiri; colligitur statim, non mentiri: quod verè dixerit, se mentiri. Id rectè Cujacius.

Καὶ τὸν Διαλανθάνοντα, καὶ Ἠλέκτραν, καὶ Ἐγκεκαλυμμένον, καὶ Σωρείτην, καὶ Κερατίνην, καὶ Φαλακρόν] De his argumentationibus hîc nobis ordine dicendum.

Διαλανθάνων. De eo mox infrà; ubi de Cooperto.

Ἠλέκτρα. Nomen habuit ab Electra, Orestis sorore, quae in Tragoedia Sophoclis, simul Orestem novit & non novit. Id est, quae Orestem, suum quidem esse fratrem noverit: non noverit autem eum cum quo sermonem habeat, esse fratrem suum Orestem. Et haec rectè Cujacius: cujus interpretationem confirmant haec Luciani in Vitarum Auctione, sub persona Chrysippi: *Ἠλέκτραν μὲν ἐκείνην, τὴν πάνυ Ἀγαμέμνονος, ἣ τὰ αὐτὰ οἶδέ τε ἅμα, καὶ οὐκ οἶδε. παρεστῶτος γὰρ αὐτῇ τοῦ Ὀρέστου ἔτι ἀγνῶτος, οἶδε μὲν Ὀρέστην ὅτι ἀδελφὸς αὐτῆς· ὅτι δὲ οὗτος Ὀρέστης, ἀγνοεῖ. Electram illam dico Agamemnonis valde celebrem, quae eadem novit simul & non novit. astante enim Oreste, illi adhuc incognito, novit quidem Orestem suum esse fratrem; hunc verò, Orestem esse ignorat.*

Ἐγκεκαλυμμένος. hoc est, *Coopertus.* Sic dicitur, quòd in exemplum assumatur pater coopertus. Hoc modo: An nosti patrem tuum? Novi: respondet is qui interrogatur. An hunc nosti qui linteo coopertus est: reponit is qui interrogârat. Atqui reponit interrogator; hic pater tuus est: patrem igitur tuum non nosti. Eadem ratio est τοῦ Διαλανθάνοντος: hoc modo: Nosti patrem tuum? Novi. Nosti hominem illum qui latet? Non novi. Ergo patrem tuum non nosti: nam ille pater tuus est. Et hoc rectè Cujacius: ex his Luciani, dicto loco, sub persona quoque Chrysippi: *Τὸν δ' αὖ Ἐγκεκαλυμμένον, καὶ πάνυ θαυμαστὸν ἀκούσῃ λόγον. ἀπόκριναι γάρ μοι, Τὸν πατέρα οἶσθα τὸν σεαυτοῦ; ΑΓΟΡΑΣΤΗΣ. ναί. ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ. τί οὖν; ἤν σοι παραστήσας τινὰ ἐγκεκαλυμμένον, ἔρωμαι, Τοῦτον οἶσθα; τί φήσεις; ΑΓΟΡ. δηλαδὴ, ἀγνοεῖν. ΧΡΥΣ. ἀλλὰ μὴν αὐτὸς οὗτος ἦν ὁ πατὴρ ὁ σός. ὥστε εἰ τοῦτον ἀγνοεῖς, δῆλος εἶ τὸν πατέρα τὸν σὸν ἀγνοεῖν. Rursus verò Opertum illum, ac planè mirabilem sermonem audies. Responde mihi: Nosti-ne tuum patrem? MERCATOR. Maximè. CHRYSIPPUS. Quid igitur? si prope te statuerem quempiam opertum, atque interrogarem: Nosti-ne hunc? quid diceres? MERC. Scilicet, me non nosse. CHRYS. Atqui hic tuus erat pater. Itaque, si istum non nosti, palam est te patrem tuum non nosse.* περὶ τοῦ ἐγκεκαλυμμένου, scripserat Chrysippus. Vide infrà, in Chrysippo. Hujus argumentationis meminit quoque Themistius, Oratione prima.

De Sorite; qui Latinis *acervus*; sic Ulpianus in lege 177. de Verborum significatione: *Natura cavillationis quam Graeci σωρείτην appellaverunt, haec est, ut ab ea ab evidenter veris, per brevissimas mutationes, disputatio ad ea quae evidenter falsa sunt, perducatur.* Et Horatius: his verbis:

Utor permisso: caudaeque pilos ut equinae
Paullo etiam vello: & demo unum: demo etiam unum:
Dum cadat elusus, ratione ruentis acervi
Qui redit ad fastos, & virtutem imputat annis.

Ejus exemplum, tale profert Cujacius: Tres oves, pauciores ne sunt quàm ut gregem faciant? Sic sanè. Quid verò, an & quatuor? Ita. An quinque? Ita. Sed si addidero unam, an tum erit grex? Minimè. Si alteram? Ne nunc quidem. Si rursus alteram? Etiam non erit grex. Et si alteram demum? Etiam grex nondum erit. Et ad extremum igitur, aliâ additâ ut fiat decem, nondum erit grex. De ea argumentatione meminit & infrà Laërtius in Zenone Cittieo. Meminit & in Chrysippo: ubi de Quiescente, acervi specie. Meminit & Lucianus in Lapithis, & in Dialogo Mortuorum primo, & in Symposio Philosophorum, & in

Dialogo Galli, & Seneca epiſtolâ 50. & Quintilianus libro I. cap. 10.

Κερατίνη, ſive Κερατὶς, nomen habuit ab hac ratione: Habes quod non amiſiſti. Non amiſiſti cornua. Ergo habes cornua. Laërtius, ibidem: καὶ ἄποροι δέ τινες εἰσὶ λόγοι, Ἐγκεκαλυμμένος, καὶ Διαλεληθότες, καὶ Σωρεῖται, καὶ Κερατίδες, καὶ Οὔτιδες. Et in Chryſippo: καὶ τοιούτους τινὰς ἠρώτα λόγους, Ὁ λέγων τοῖς ἀμυήτοις τὰ μυστήρια, ἀσεβεῖ. ὁ ἱεροφάντης τοῖς ἀμυήτοις λέγει. ἀσεβεῖ ἄρ' ὁ δέ γε ἱεροφάντης. ἄλλο. Ὅ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ πόλει, οὐδ' ἐν τῇ οἰκίᾳ. οὐκ ἔστι δὲ φρέαρ ἐν τῇ πόλει· οὐδ' ἄρα ἐν τῇ οἰκίᾳ. ἄλλο. Εἴ τίς ἐστιν ἐν Μεγάροις, οὐκ ἔστιν ἐν Ἀθήναις· ἄνθρωπος δέ ἐστιν ἐν Μεγάροις· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἄνθρωπος ἐν Ἀθήναις. καὶ πάλιν. Εἴ τι λαλεῖς, διὰ τοῦ στόματός σου διέρχεται· ἅμαξαν δὲ λαλεῖς. ἅμαξα ἄρα διὰ τοῦ στόματός σου διέρχεται· καὶ, Εἴ τι οὐκ ἀπέβαλες, τοῦτο ἔχεις· κέρατα δὲ οὐκ ἀπέβαλες· κέρατα ἄρα ἔχεις. οἱ δὲ Εὐβουλίδου τοῦτό φασιν. Id eſt: *Hujuſmodi quoque rogatiunculis utebatur Chryſippus: Qui myſteria non initiatis enuntiat, is impiè agit: adituus autem initiatis enuntiat: impiè igitur agit adituus. Aliud: quod non eſt in civitate, hoc quoque non eſt in domo: non eſt autem puteus in civitate: ergo nec in domo quidem. Aliud: eſt quoddam caput: illud autem non habes: ergo caput non habes. Aliud: Si quis Megaris eſt, is Athenis non eſt: eſt autem homo Megaris: non eſt ergo homo Athenis. Et rurſus: Si quid loqueris: hoc ex ore tuo egreditur: plauſtrum autem loqueris: plauſtrum igitur ex ore tuo egreditur. Et: Si quid non abjeciſti, hoc habes: cornua autem non abjeciſti: cornua igitur habes. Quidam Eubulidis hoc eſſe ajunt.* Similia de hac ipſa poſtrema argumentatione habes apud Gellium libro XVI. cap. 2. cujus verba adducimus infrà in Chryſippum. Seneca epiſtolâ 45. *Ceterùm qui interrogatur an cornua habeat, non eſt tam ſtultus, ut frontem ſuam tentet: nec rurſus tam ineptus aut hebes, ut non habere ſe neſciat, quod tu illi ſubtiliſſima collectione perſuaſeris. Sic iſta ſine noxa decipiunt: quomodo præſtigiatorum acetabula & calculi, in quibus fallacia ipſa delectat.*

Φαλακρός. Exemplum hujus argumentationis non memini me legere: neque unde dicta ſit, novi. Fortè ab hoc exemplo: Qui non habet pilos in capite, calvus eſt. raſus non habet pilos in capite. Ergo raſus calvus eſt.

Sunt & aliæ argumentationum ſophiſticarum ſpecies, non memoratæ hîc Laërtio: Οὔτις, Θερίζων, Κροκόδειλος, Ἀχιλλεύς, Κυριεύων: de quibus ordine & hîc nobis dicendum.

De Utide, meminit Laërtius in Zenone Cittieo, loco mox allato. Nomen habuit ab Homeri verſibus, Odyſſeæ Iota: ubi interrogatus Polyphemus, cui Ulyſſes, antequam ei effoderet oculum, perſuaſerit ſe Οὖτιν nominari, reſpondet, Οὖτίς με κτείνει δόλῳ, οὐδὲ βίηφι. Ex quo colligunt; qui οὔτις accipiunt diſtinctè; Nemo igitur excœcavit: quod Polyphemus accipiebat conjunctim, pro nomine proprio. Et id rectè quoque Cujacius ex Euſtathio: cujus hæc ſunt verba ad Homeri dictum locum: ἐκ δὲ τοῦ τοιούτου Ὀμηρικοῦ σοφίσματος, οἱ Φιλόσοφοι τοὺς παρ' αὐτοῖς Οὔτιδας πλέκουσι παραλογισμούς. Addo locum Ammonii ad Categorias Ariſtotelis, folio 58. verſo; οἱ Οὔτιδες παραλογισμοὶ, κατὰ τὸν παρ' Ὁμήρῳ Ὀδυσσέα, ἐν καιρῷ Οὖτιν ἑαυτὸν καλέσαντα. Οὔτινος παραλογισμοῦ παράδειγμα· Εἴ τις ἐστιν ἐν Ἀθήναις, οὗτος οὐκ ἔστιν ἐν Μεγάροις. ἄνθρωπος δέ ἐστιν ἐν Ἀθήναις. ἄνθρωπος ἄρα οὐκ ἔστιν ἐν Μεγάροις.

De Metente, Lucianus in Vitarum Auctione, ſub perſona Chryſippi: τὸν Θερίζοντα, καὶ τὸν Κυριεύοντα, καὶ ἐπὶ πᾶσι, τὴν Ἠλέκτραν, καὶ τὸν Ἐγκεκαλυμμένον. Meminit & Laërtius infrà, in Zenone Cittieo: ubi nominis rationem ex Ammonio docemus.

De Achille, & ipſe Laërtius, in Zenone Eleate qui eam argumentationem dicitur inveniſſe: quâ ſic tollebat motum: An Achilles currendo teſtudinem adſequi poteſt? Admodum. Atqui, ſi motus eſt, Achilles teſtudinem non adſequetur. Non eſt igitur motus. Id nos docuit Simplicius. Vide nos infrà ad Zenonem Eleatem.

De Crocodilo, audiendus Lucianus in Vitarum Auctione: ΑΓΟΡΑΣΤΗΣ. τί δ' ἄλλο μάλιστα φῂς εἰδέναι; ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ. τῶν λόγων πλεκτάνας, αἷς συμποδίζω τοὺς προσομιλοῦντας, καὶ ἀποφράττω, καὶ σιωπᾶν ποιῶ, φιμὸν ἀτεχνῶς αὐτοῖς περιθείς. ὄνομα δὲ τῇ δυνάμει ταύτῃ, ὁ ἀοίδιμος συλλογισμός. ΑΓΟΡ. Ἡράκλεις· ἄμαχόν τινα καὶ βίαιον λέγεις. ΧΡΥΣ. σκέπει γοῦν. ἔστι σοι παιδίον; ΑΓΟΡ. τί μήν. ΧΡΥΣ· Τοῦτο ἢν πῶς κροκόδειλος ἁρπάσῃ, πλησίον ποταμοῦ πλαζόμενον εὑρὼν, κᾆτά σοι ἀποδώσειν ὑπισχνεῖται αὐτὸ, ἢν εἴπῃς τἀληθὲς ὅ, τι δέδοκται περὶ τῆς ἀποδόσεως τοῦ βρέφους, τί φήσεις αὐτὸν ἐγνωκέναι; ΑΓΟΡ. δυσαπόκριτον ἐρωτᾷς, ἀπορῶ γὰρ ὁπότερον εἰπὼν, ἀπολάβοιμι. ἀλλὰ σὺ πρὸς Διὸς ἀποκρινάμενος, ἀνάσωσαί μοι τὸ παιδίον, μὴ καὶ φθάσῃ αὐτὸ καταπιών. ΧΡΥΣ. Θάῤῥει. καὶ ἄλλα γάρ σε διδάξομαι θαυμασιώτερα. MERCATOR. *Præterea verò, quidnam potiſſimum ſcire te profiteris?* CHRYSIPPUS. *Retia ſermonum, quibus implico, & obſtringo, & tacere cogo eos qui contra me diſputant: planè frænum illis obducens. Iſti verò tanta orationis vi, nomen eſt* Syllogiſmus celeberrimus. MERC. *Herclè, fortem & inexpugnabilem ſyllogiſmum dicis.* CHRYS. *Vide ergo: eſtne tibi puer?* MERC. *Quidni?* CHRYS. *Si crocodilus hunc ad flumen errantem nactus rapuerit, poſteà verò ſe redditurum polliceatur, hac lege ut verum dicas quod de pueri redditione decretum eſt, quid illum decreviſſe dices?* MERC. *Quæſtionem rogas ad quam reſpondere difficile eſt: dubito enim utrum dicere debeam, quo puerum recipiam. Sed tu, quæſo per Jovem, reſpondens, incolumem puerum mihi ſerva, ne priùs ipſum devoret.* CHRYS. *Bono eſto animo: etenim alia magis mira te docebo.* Meminit & Clemens Alexandrinus Stromat. 4. περὶ ψευδαποφάσκοντος λόγου, καὶ Κερατίνου, Διαλεληθότος τε αὖ καὶ Κροκοδειλίνου, Σωρίτου τε ἔτι καὶ Εκκεκαλυμμένου, (corrige Ἐγκεκαλυμμένου) περί τε ἀμφιβολιῶν καὶ σοφισμάτων.

Κυριεύοντος, præter Lucianum loco ſuprà laudato; ubi de Metente; meminit Plutarchus in libro de Sanitate tuenda: τὸν Γ'ρῖφον ἀναλύειν, καὶ διαλέγεσθαι περὶ

τοῦ κυριεύοντος, ἐν δείπνῳ. Et Sympofiacorum libro I. quæstione I. οὕτως ἔμοι γε πολλάκις εἰπεῖν παρέστη πρὸς τοὺς ἕλκοντας εἰς τὰ συμπόσια τὸν κυριεύοντα, ὦ ἄνθρωπε. τί ταῦτα πρὸς τὸν Διόνυσον; Fruftrà igitur eft Xylander, qui in Plutarchi loco de Sanitate tuenda, κυρίττοντος reponit, pro κυριεύοντος, & *Cornutus* interpretatur. *Indus*; inquit ille ad dictum locum; *& Cornutus, funt Sophifmatum nomina: de quibus alibi.* Κυρίττοντος, hoc eft, *cornu petentis*, inter argumentationes nullus veterum meminit: & omnino falfus hîc eft vir doctiffimus. Vellem autem nos docuiffet quid fit Ἰνδὸς: nam id ignorare me fateor. Hujus argumentationis meminit quoque Arrianus ad Epictetum libro 2. cap. 19. κἀγὼ περὶ τοῦ κυριεύοντος τί ἄλλο ἔχω ἀνωτέρω; *Ego quoque de Dominante quid aliud habeo fublimius?* Addit Antipatrum περὶ τοῦ κυριεύοντος librum fcripfiffe. Ejufdem argumentationis meminit & Themiftius in Oratione 2. Verba ejus, cùm ad rem qua de agimus, maximè faciant, operæ pretium eft hîc adponere: ὑμεῖς δὲ ἴσως ὑπολαμβάνετε, ἂν μέν τις ἄνω καὶ κάτω περὶ συλλογισμῶν διαλέγηται, καὶ Οὔτιδας λόγους ἐξετάζειν οἷός τε ᾖ, καὶ τοὺς Ἐγκεκαλυμμένους ἀποκαλύπτειν, καὶ τινάς τε αὖ καταφάσκοντας καὶ ἀποφάσκοντας, ὥσπερ Φίλων ἢ Ἡλιόδωρος, ὧν τὰ λαμπρὰ ἀναθήματα, ὁ Κυριεύων καὶ ὁ Κερατίνης, σοφίσματα δυσμήχανα, καὶ κακοῦργα, καὶ ὧν χαλεπὴ μὲν ἡ ξύνεσις, ἀχρεῖος δὲ ἡ ἐπιστήμη. Id eft: *Vos autem id fortaffe perfuafum habetis, fi quis fufque deque de Syllogifmis difputet, & argumentationes quæ* Utides *dicuntur dignofcere poffit, &* Involutas *explicare; itemque affirmantes & negantes propofitiones intelligere: veluti Philo vel Heliodorus: quorum præclara monimenta funt,* Dominans *atque* Cornutus: *molefta quædam atque improba fophifmata: quorum & intelligentia difficilis, nec utilis notitia eft.* In quibus verbis, rectè, ut mihi quidem videtur, doctiffimus Harduinus, pro Ἡλιόδωρος, legebat Διόδωρος: fuit enim Diodorus, tefte Laërtio noftro, inventor κερατίνης, & magifter Philonis. Tamen recepta lectio confirmatur Mediolanenfis Manufcripti auctoritate: quod me docuit, qui illum codicem vidit Mediolani, Bigotius nofter.

Ὁ ὑβριστικὸς Εὐβουλίδης] Rectè MS. nofter Οὐριστικὸς, pro ὁ ἐριστικὸς, *contentiofus*: quod vidit Cafaubonus.

Ψευδαλαζόσι] Minùs rectè Editio Stephani & Bafileenfis, ψευδέσ' ἀλαζόσι.

Ἀπῆλθ' ἔχων Δημοσθένους τῆς ῥωβοστωμυλήθρας.] Ita quoque Editio Stephanica. Frobeniana, τὴν ῥωβοστωμυλήθραν. At Sambucus, τὴν ῥομβεστομυλήθραν. τὴν ῥομβοστωμυλήθραν apud Suidam: qui hunc locum exfcripfit in ῥομβοστωμυλήθρα. Γομβοστωμυλήθρα. Εὐβουλίδης φησὶν ἐριστικὸς κερατίνας ἐρωτῶν, καὶ ψευδαλαζόσι λόγοις τοὺς Ῥήτορας κυλίων, ἀπῆλθ' ἔχων Δημοσθένους τὴν ῥομβοστωμυλήθραν. ubi interpungendum, Εὐβουλίδης (φησὶν) ἐριστικὸς. φησὶν, id eft, *inquit ille*: Comicus fcilicet: non enim Eubulidis hæc funt verba; fed de Eubulide Comici alicujus, ut difcimus ex Laërtio noftro: περὶ τούτου φησί τις τῶν Κωμικῶν.

Οὐριστικὸς δ' Εὐβουλίδης κερατίνας ἐρωτῶν, &c. Et ex Plutarcho in Demofthene: τῶν δὲ Κωμικῶν ὁ μέν τις αὐτὸν ἀποκαλεῖ ῥωποπερπερήθραν. ex quibus verbis apparet, hîc legendum

Ἀπῆλθ' ἔχων Δημοσθένη τὴν ῥωβοστωμυλήθραν,

hoc eft, *abiit Eubulides, adducens fecum Demofthenem* ῥωβοστωμυλήθραν. Emendationem illam noftram juvant non parùm fequentia verba Laërtii; in quibus ait; verba Comici exponens; Demofthenem Eubulidis auditorem fuiffe: ἐῴκει γὰρ αὐτοῦ καὶ Δημοσθένης ἀκηκοέναι, καὶ ῥωβικώτερος ὢν παύσασθαι. Sed quid fit ῥωβοστωμυλήθρα apud Laërtium, ῥομβοστωμυλήθρα apud Suidam, & ῥωποπερπερήθρα apud Plutarchum, & quæ lectio potior, videamus. ῥῶπος dicitur de *mercibus parvi momenti, iifque variis*. hinc ῥωποπώλης, *qui merces illas vendit*; γελγοπώλης: & ῥωπικὸς, *qui talis eft quales funt merces illæ*. Hinc etiam compofitum ῥωποπερπερὴ, à ῥῶπος & πέρπερος, pro inani & futili loquacitate: & ῥωποπερπερήθρα, pro eo qui tali vitio laborat. Euftathius ad Iliad N. pag. 927. 55. Editionis Romanæ; ubi de voce ῥῶπος: ἐκ τούτου δὲ ῥωποπερπερήθρα τις προσερρήθη ἐπὶ χυδαιότητι καὶ φλυαρίᾳ σκωπτόμενος. οὗ ἡ παραγωγὴ, κατὰ τὸ δακτυλήθρα, καὶ τὰ ὅμοια. Corrigendus obiter Varinus in Voce ῥῶπος: ἐκ τούτου δὲ καὶ ῥωποπερπερὴ φράσις προσερρήθη, ἐπὶ χυδαιότητι καὶ φλυαρίᾳ σκωπτόμενος· οὗ παραγωγὴ, κατὰ τὸ δακτυλήθρα, καὶ τὰ ὅμοια. refcribendum ex Euftathio, ἐκ τούτου δὲ ῥωποπερπερήθρα τις προσερρήθη ἐπὶ χυδαιότητι καὶ φλυαρίᾳ σκωπτόμενος. Apud Plutarchum, in Editione Bafileenfi, legitur quoque vitiosè ῥωποπερήθραν. πέρπερος, quod nemo nefcit, eft *levis, vanus, ventofus, inanis, loquax*. Mulieres autem cum viris fint leves magis ac loquaces, ῥωποπερπερήθραν in genere feminino Comicos illos vocaffe Demofthenem vero fimile eft. ita Timæus Siculus, γραοσυλλέκτρια, *anus collectrix*, Hefychio Milefio & Suida teftantibus, dictus eft, quia parvo omnia judicio in literas referebat. Quare apud Laërtium & Suidam τὴν rectum eft, & quàm τὸν magis placet in hoc verfu,

Ἀπῆλθ' ἔχων Δημοσθένη τὴν ῥωβοστωμυλήθραν.

Sed quid fit ῥωβοστωμυλήθρα, ῥομβοστωμυλήθρα, aut ῥομβοστομυλήθρα, dicat alius. τὴν ῥαιβοστωμυλήθραν Jofephus Scaliger ad oram libri emendaverat: quæ lectio ferri poteft. στωμύλος, eft *garrulus, loquax, linguax, loquutuleius*. Lexicon Stephani: στωμύλος. πιθανολόγος, ἔφεδρος τοῖς λόγοις, ἀπατεὼν, κόλαξ, πέρπερος. ubi obferva, στωμύλον & πέρπερον, idem effe: hoc eft, qui verbis verifimilibus aliquem circumvenit; qui loquacitate fua alicui imponit. Ergo στωμυλήθρα, quæ vox apud Athenæum libro IX. cap. 7. reperitur, (αἱ στωμυλήθραι δαιταλεῖς, *ô Convivæ loquaces*) idem erit quoque ac περπερήθρα: ut non neceffe fit vocem ῥωποπερπερήθραν apud Laërtium ex Plutarcho reponere. potuit quippe Demofthenes à Comicis quibufdam ῥωποπερπερήθρα, ab aliis ῥωβοστωμυλήθρα appellari. Sed an reponendum ῥωποστωμυλήθραν, ac legendum poftea καὶ ῥωπικώτερος ὢν παύσασθαι? Non puto. ῥωπικὸς quidem, uti jam diximus, eft *vilis, futilis, nullius precii*: fed

nihil hæc significatio ad ἂν παύσασθαι, quod sequitur. Vertit Aldobrandinus hunc locum: *Cum antea R pronuntiare non posset, didicisse.* Ambrosius & Sambucus: *Et cùm R literam pronuntiare vix posset, emendasse jugi exercitio.* quod non displicet. R literâ laborasse Demosthenem, notum est ex Quintiliano lib. I. cap. 19. & Cicerone lib. I. de Oratore. notum, ex eodem Cicerone, & meditando perfecisse, ut nemo planiùs eo locutus esse putaretur. & hoc est quod ait Laërtius, καὶ ῥωβικώτερος ἂν παύσασθαι. Ergo hìc ῥωβὸς & ῥωβικὸς pro eo qui literam ῥῶ pronuntiare non potest, & qui pro ea λ pronuntiat; quemadmodum Alcibiades; de quo Aristophanes in Vespis:

Εἶτ' Ἀλκιβιάδης εἶπε πρός με, τραυλίσας,
Ὁλᾷς, Θέωλος τὴν κεφαλὴν κόλακος ἔχει.

οἱ γὰρ τραυλοὶ, ut notat ad hunc locum Scholiastes, τὸ λ ἀντὶ τοῦ ρ λέγουσιν. At, qui τὸ σίγμα crassiùs pronuntiat, ψελλὸς Græcis dicitur. Hesychius: ψελλός· ὁ τὸ σίγμα παχύτερον λέγων.

Ἐῴκει γὰρ αὐτοῦ καὶ Δημοσθένης ἀκηκοέναι] Suidas in Δημοσθένης: διηκροάσατο δὲ καὶ Εὐβουλίδου τοῦ Διαλεκτικοῦ, καὶ Πλάτωνος. Idem testatur Apuleius in Apologia: *Demosthenem verò, primarium dicendi artificem, quis est qui non sciat semper ante speculum, quasi ante Magistrum, causas meditatum? ita ille summus Orator, cùm à Platone Philosopho facundiam hausisset, ab Eubulide Dialectico argumentationes edidicisset,* &c.

109 Ὁ δὲ Εὐβουλίδης καὶ πρὸς Ἀριστοτέλην διεφέρετο] Etiam Athenæus lib. VIII. 13. Eubulidem & Cephisidorum adversus Aristotelem scripsisse refert. Idem ait Themistius Orat. IV. his verbis: Κηφισιδώρους δὲ καὶ Εὐβουλίδας, καὶ Τιμαίους, Δικαιάρχους, καὶ στρατὸν ὅλον τῶν ἐπιθεμένων Ἀριστοτέλει τῷ Σταγειρίτῃ, πότ' ἂν καταλέξαιμι εὐπετῶς, ὧν καὶ λόγοι ἐξικνοῦνται εἰς τόνδε τὸν χρόνον, διατηροῦντες τὴν ἀπέχθειαν καὶ φιλονεικίαν. Meminit & Aristocles Peripateticus apud Eusebium de Præparatione Euangelica lib. XV. Εὐβουλίδης προδήλως ἐν τῷ κατ' αὐτοῦ βιβλίῳ ψεύδεται. πρῶτον μὲν ποιήματα (Aristotelis) ψυχρὰ προσφερόμενος, ὡς γεγραφότων ἄλλων περὶ τοῦ γάμου καὶ τῆς πρὸς Ἑρμείαν οἰκειότητος αὐτῷ γεγονυίας. ἔπειτα Φιλίππῳ φάσκων αὐτὸν προσκόψαι, καὶ τελευτῶντι Πλάτωνι μὴ παραγενέσθαι. τά τε βιβλία αὐτοῦ διαφθεῖραι. Egerat quoque de Socrate & de Diogene Cynico: ut est apud Laërtium in Socrate & in Diogene Cynico· In libro de Diogene, Diogenis vitia notasse videtur.

Ἀλεξῖνος ἐγένετο Ἠλεῖος, ἀνὴρ φιλονεικότατος &c.] Idem legas, atque iisdem verbis, apud Hesychium Illustrem.

Διὸ καὶ Ἐλεγξῖνος ἐπεκλήθη] ἀπὸ τοῦ ἐλέγξαι. Ἐριστικὸς dicitur Aristocli dicto loco: κακὸς ἄνθρωπος Menedemo, apud Plutarchum de Vitioso pudore; ubi & Stilponi Megarensi maledixisse legas.

Διεφέρετο δὲ μάλιστα πρὸς Ζήνωνα] Zenonem Eleatem, an Cittieum intelligit? Cittieum proculdubio: de eo quippe Sextus Empiricus adversus Mathematicos lib. VIII. ἀλλ' ὅγε Ἀλεξῖνος τῷ Ζήνωνι παρέβαλε τρόπῳ τῷδε. τὸ ποιητικὸν τοῦ μὴ ποιητικοῦ, καὶ τὸ γραμματικὸν τοῦ μὴ γραμματικοῦ κρεῖττόν ἐστι· καὶ τὸ κατὰ τὰς ἄλλας τέχνας θεωρούμενον, κρεῖττόν ἐστι τοῦ μὴ τοιούτου. οὐδὲν δὲ κόσμου κρεῖττόν ἐστι· ποιητικὸν ἄρα καὶ γραμματικόν ἐστιν ὁ κόσμος· πρὸς ἣν ἀπαντῶντες παραβολὴν οἱ Στωικοὶ, φασὶν ὅτι, &c. *Sed Alexinus quidem cum Zenone comparando, confligebatur hoc modo: Poëticum est melius ac præstantius non Poëtico, & Grammaticum non Grammatico: & quod consideratur convenienter aliis artibus est melius ac præstantius eo quod non est hujusmodi: mundo autem nihil est melius: Poëticum ergo quid & Grammaticum est mundus. Cui comparationi occurrentes, dicunt Stoici quod,* &c. Argumentum est, ut vocant, ad hominem: quo nempe Alexinus hanc Zenonis rationem confutabat, quæ est apud Ciceronem libro II. de Natura Deorum. *Quod ratione utitur, id melius est, quàm id quod ratione non utitur: nihil autem mundo melius: ratione igitur mundus utitur.*

Πρὶν Ἀλφειὸν] Ἀλφαιὸν, hìc, & apud Hesychium 110
Illustrem, reponebat Hadrianus Junius. Lege Ἀλφειόν.

Θνῆσι] Θνήσκει. error fuit Typographi. ἐθνῆ, habuit prior Editio; ἔθανεν, Editio Sambuciana.

Καὶ πρὸς Ἔφορον τὸν ἱστοριογράφον] Contra quem scripsit quoque Strato quidam. Plinius libro I. ubi de Scriptoribus, quorum auctoritate utitur libro VII. *Strato, qui contra Ephori heuremata scripsit.* ita legebat Jonsius, non *theoremata.* De Ephoro Historico, diximus suprà.

Εὔφαντος γέγονεν Ὀλύνθιος] De Euphanto Olynthio, Vossius lib. I. de Historicis Græcis cap. 8.

Ἀπολλώνιος ὁ Κρόνος, οὗ Διόδωρος Ἀμεινίου, Ἰασεύς, 111
καὶ αὐτὸς Κρόνος ἐπίκλην] De utroque, Strabo libro XIV. ubi de Jasso: ἐντεῦθεν δ' ἦν ὁ Διαλεκτικὸς Διόδωρος, ὁ Κρόνος προσαγορευθεὶς, κατ' ἀρχὰς μὲν ψευδῶς· Ἀπολλώνιος γὰρ ἐκαλεῖτο ὁ Κρόνος, ἐπιστατήσας ἐκείνου· μετήνεγκαν δ' ἐπ' αὐτὸν διὰ τὴν ἀδοξίαν τοῦ κατ' ἀλήθειαν Κρόνου. *Inde fuit oriundus etiam Diodorus Dialecticus cognomento* Cronus: *quod ei ab initio tributum est falsò, cùm esset cognomen* Apollonii, *quo is usus fuit magistro: est autem translatum in Diodorum, ob veri Croni obscuritatem.* & lib. XVII. ubi de Cyrena: καὶ ὁ Κρόνος δὲ Ἀπολλώνιος ἐκεῖθέν ἐστιν, ὁ τοῦ Διαλεκτικοῦ Διοδώρου διδάσκαλος, τοῦ καὶ αὐτοῦ Κρόνου προσαγορευθέντος, μετενεγκάντων τινῶν τὸ τοῦ διδασκάλου ἐπίθετον ἐπὶ τὸν μαθητήν. *Inde quoque oriundus Cronus Apollonius, Diodori Dialectici magister; qui & ipse* Cronus *dictus est, magistri cognomine in discipulum à quibusdam translato.* De Diodoro ejusque filiabus, ita Clemens Στρωματέων IV. Διοδώρου τοῦ Κρόνου ἐπικληθέντος, θυγατέρες πᾶσαι Διαλεκτικαὶ γεγόνασιν, ὥς φησι Φίλων ὁ Διαλεκτικὸς ἐν τῷ Μενεξένῳ· ὧν τὰ ὀνόματα παρατίθεται τάδε, Μενεξένη, Ἀργεία, Θέογνις, Ἀρτεμισία, Πανταχλεία. *Diodori, cognomento* Croni, *filiæ omnes Dialecticæ fuerunt, ut ait Philo Dialecticus in Menexeno. harum autem nomina hæc sunt, Menexene, Argia, Theognis, Artemisia, Pantaclea.* Ad quem locum respexit Hieronymus libro I. contra Jovinianum, his verbis: *Diodorus Socraticus, quinque filias Dialecticas insignis pudicitiæ habuisse narratur: de quibus & Philo, Car-*

neadis magister, plenissimam scribit historiam. Citatur Diodorus ille Gellio lib. XI. cap. 12. & Sexto Empirico passim. Ceterùm hîc, in aliis Editionibus, post hæc verba καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Κρόνος, vox οὗ deest, & vox Διόδωρος quæ sequitur, initium est alterius Vitæ. Vocem οὗ agnoscit Codex Sambuci. Deest quoque in MS. Regio. sed in eo Διόδωρος caput continuat, non separat. De Apollonio, plura hîc scripsisse Laërtium, quæ intercidêre, putabat Vossius libro de Philosophorum sectis cap. XI. idem & mihi videbatur.

Γασιὺς] Ita omnes editi & MSS. Ita quoque apud Suidam in Χοιρίλος. Sed legendum utrobique, Γασσεύς· de quo etiam monuit Casaubonus.

Αὐτὸς ὁ Μῶμος] Distingue,

—— αὐτὸς ὁ Μῶμος
Ἔγραφεν ἐν τοίχοις, ὁ Κρόνος ἐστὶ σοφός.

Quod εἰρωνικῶς dictum fuisse, hæc verba αὐτὸς ὁ Μῶμος ostendunt. De scriptura in parietibus, κατατειχογραφεῖν, eleganter dixit Strabo.

Ἦν δὲ καὶ οὗτος διαλεκτικὸς] Διαλεκτικώτατος dicitur Sexto Empirico adversus Mathematicos lib. I. capite ultimo; ubi refert Epigramma quoddam Callimachi ad eumdem Diodorum. *valens Dialecticus*, dicitur Ciceroni, teste Casaubono.

Καὶ δὴ καὶ Κρόνος ἤκουσεν ἐν σκώμματος μέρει] Malim καὶ δὴ καὶ ὄνος ἤκουσεν ἐν σκώμματος μέρει. Laërtius in Epigrammate quod sequitur,

—— τοὶ γὰρ εὐρέθης Κρόνος
Ἔξω τι τοῦ ῥῶ, κάππα τι.

Sed & Κρόνος legi potest: hoc est, *fatuus*, *stolidus*. Scholiastes Aristophanis ad Vespas: Κρόνους· ἀρχαίους, μωρούς, λήρους, ἀναισθήτους.

12 Ἀθυμίᾳ τὸν βίον κατέστρεψε] Plinius VII. 53. *Pudore* (obiit) *Diodorus, Sapientia dialectica Professor, lusoria quæstione non protinus ad interrogationes Stilponis dissolutâ.*

Κρόνε Διόδωρε, &c.] Sunt Jambi Trimetri cum Dimetris: qui sic distinguendi,

Κρόνε Διόδωρε τίς σε δαιμόνων κακῆ
Ἀθυμίᾳ ξυνείρυσεν,
Ἵν' αὐτὸς αὑτὸν ἐμβάλῃς εἰς τάρταρον,
Στίλπωνος οὐ λύσας ἔπη
Αἰνιγματώδη; τοὶ γὰρ εὐρέθης Κρόνος
Ἔξω γε τοῦ ῥῶ, κάππα τε.

Ita rectè Casaubonus pro ἔξωθεν τοῦ ῥῶ, quod vulgò legitur. Est autem κρόνος, demptis cappa & rho, ὄνος· id est, *asinus*.

Ἰχθύας, Μητάλλου] Thrasymachi Corinthii familiaris, ut eum infrà Laërtius vocat in Stilpone. Existimo non alium esse ab Ichthya, Philosopho illo Megarensi qui memoratur ab Athenæo libro VIII. 3. Dialogi Diogenis, *Ichthyas* inscripti, mentionem facit Laërtius in Indice Librorum Diogenis.

Κλεινόμαχος ὁ Θούριος] Is est, de quo Suidas in Πύῤῥων· διήκουσε Βρύσωνος, τοῦ Κλεινομάχου μαθητοῦ.

STILPO.

113 Μεγαρεὺς, τῆς Ἑλλάδος] Nam plures eo nomine Urbes fuere; de quibus Stephanus. Malè apud Suidam Στίλπων. Μεγαρεὺς φιλόσοφος, legendum cum nota interpunctionis, Μεγαρεὺς, φιλόσοφος, ut monuit Reinesius in Variis III. 2.

Οἱ δὲ καὶ αὐτοῦ Εὐκλείδου ἀκοῦσαι, &c.] Pasiclis Thebani discipulum eum facit Suidas; sed alios eum Euclidis discipulum facere, etiam testatur. Addit Suidas, Pasiclem Cratetis Cynici fratris, & Dioclidis Megarensis discipulum fuisse: ὃς ἠκροάσατο Κράτητος τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ Διοκλείδου τοῦ Μεγαρέως· οἱ δὲ, Εὐκλείδου τοῦ Πλάτωνος γνωρίμου. Sed ibi Dioclidis nomen mendosum est; pro eoque reponendum Εὐκλείδου, ut rectè monuit Reinesius ibidem.

Εὑρεσιολογίᾳ] De hac voce, videndus H. Stephanus Annotat. in Diogenem nostrum pagina 15. & 16.

Μεγαρίσαι] Id est, *Sectam Megaricam sequi*, ut rectè Aldobrandinus. Vide Casaub.

Φίλιππος ὁ Μεγαρικὸς] De quo nihil ampliùs accepimus.

Μητρόδωρον τὸν θεωρηματικὸν] θεωρητικὸν videtur legisse Aldobrandinus: & fortasse non malè. Certè Theoreticæ sectæ meminit Justinus Martyr in Dialogo cum Tryphone Judæo: τί ποτε δέ ἐστι φιλοσοφία, καὶ οὗ χάριν κατεπέμφθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους, λέληθεν. οὐ γὰρ ἂν Πλατωνικοὶ ἦσαν, οὐδὲ Στωϊκοὶ, οὐδὲ Περιπατητικοὶ, οὐδὲ Θεωρητικοὶ, οὐδὲ Πυθαγορικοὶ, μιᾶς οὔσης ταύτης ἐπιστήμης. Et Suidas in αἱρετώτερος: καὶ γὰρ Θεωρητικοῖς καὶ Φυσικοῖς, καὶ Λογικοῖς, ἡ ζήτησις ἡ τοῦ βελτίονος· ὁ γὰρ ζητῶν, πότερα βελτίων οὐσία ἡ κινουμένη, ἢ ἀκίνητος, φυσικὸν μεταχειρίζεται πρόβλημα. Λογικὸς δὲ, ὁ ζητῶν πότερον ἡ φρόνησις πρακτικώτερον, ἢ θεωρητικώτερον. Adde Hesychium Illustrem, in Aristotele: οὗτος βούλεται διττὸν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσοφίαν λόγον· τὸν μὲν, πρακτικὸν· τὸν δὲ, θεωρητικόν. καὶ τοῦ πρακτικοῦ τόν, τε ἠθικὸν καὶ πολιτικόν. οὗ τά τε περὶ πόλιν καὶ τὰ περὶ οἶκον ὑπογεγράφθαι. τοῦ δὲ θεωρητικοῦ, τόν τε φυσικὸν καὶ λογικόν, &c. Nihil tamen muto. Ceterùm, an Metrodorus ille, is sit qui περὶ συνηθείας scripserat, & cujus libri meminit Athenæus IX. 10. & adversus quem scripsit Chrysippus, teste Laërtio in Chrysippo, & Plutarcho de Contradictionibus Stoïcorum, ampliùs quærendum.

Ἀριστοτέλους δὲ τοῦ Κυρηναϊκοῦ] De quo infrà Laërtius, in Aristotele.

Κλείταρχον] An Alexandri M. comitem?

Παιώνειον, &c. Δίφιλον δὲ τὸν Βοσποριανὸν] De quibus ampliùs quærendum.

Καὶ Μύρμηκα τὸν Ἐξαινέτου] Ita etiam apud Hesychium Milesium legitur. Sed utrobique Meursius ἐξ Ἐνετοῦ legendum contendit; & vertendum, *ex Eneto*, sive *Enetensem*; non verò, *Exaneti discipulum*, ut vertit Aldobrandinus: aut *Exaneti filium*, ut Ambrosius & alii: cùm ἐξ Ἐνετοῦ hîc legerit Stephanus Geographus. Verba Stephani sunt: ἔστι καὶ πόλις Ἐνετὸς, ἀφ' ἧς ἦν Μύρμηξ ὁ Διαλεκτικὸς Φιλόσοφος, ὡς Διογένης ἐν δευτέρῳ Φιλοσόφου Ἱστορίας: quæ verba exscripsit Eustathius, ad hæc Homeri Iliados B,

Παφλαγόνων δ' ἡγεῖτο Πυλαιμένεος λάσιον κῆρ,
Ἐξ Ἐνετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων.

Ἐνετοὶ δὲ, inquit, ἔθνος περὶ Παφλαγονίαν. &c. ἦν δὲ καὶ πόλις Ἐνετὸς, φησὶν, ἀφ' ἧς Μύρμηξ (γρ. Μύρμηξ) ὁ Διαλεκτικὸς Φιλόσοφος. At Casaubonus, veterum

neminem hanc urbem nominasse existimans, Stephanum prava lectione deceptum contendit: atque hoc loco rectè legi τὸν Ἐξαινέτου: id est, *Exaneti filium. Exainetus* nomen est proprium. Sic vocabatur pater, & filius Empedoclis, teste Laërtio in Empedocle. Et Exænetus quidam Agrigentinus memoratur Auctori anonymo Olympiadum. Sed Meursius *Enetum*, urbem esse Paphlagoniæ dicit, cujus meminit Strabo libro XII. & Solinus cap. 44. Ἐνετή, non Ἐνετὸς, dicitur locus ille Straboni, & Zenodoto. Verba Strabonis sunt: ζητοῦσι δὲ, τίνας λέγει τοὺς Ἐνετοὺς ὁ ποιητὴς, ὅταν ἔφη, Παφλαγόνων δ᾽ ἡγεῖτο, &c. οὐ γὰρ δείκνυσθαί φασιν νῦν Ἐνετοὺς ἐν τῇ Παφλαγονίᾳ. οἱ δὲ κώμην ἐν τῷ αἰγιαλῷ φασὶ, δέκα σχοίνους ἀπὸ Ἀμάστρεως διέχουσαν. Ζηνόδοτος δὲ, ἐξ Ἐνετῆς γράφει, καί φησι δηλοῦσθαι τὴν νῦν Ἀμισόν. Solini verò, hæc: *Insignis loco Heneto*: (sermo est de Paphlagonia) *à quo ut Cornelius Nepos perhibet, Paphlagones in Italiam transvecti, mox* Veneti *sunt nominati*. Stat à parente suo Mericus Casaubonus: Solinum errasse dicens: qui, ut ait Salmasius ad Solinum, de viculo oppidum, de obscuro celebre, fecerit. & Laërtium, regionis locum (quod solet) additurum fuisse loco obscuro & dubio adfirmans, si hîc locum significare voluisset. Stat à Meursio Jonsius Philosophicæ Historiæ libro 2. cap. primo: ibi enim Myrmecem, *Enetum* vocat. Utraque lectio proba est. Quod verò addit Isaacus Casaubonus, in Euclide à Laërtio Euphantum Olynthium appellari, οὐδὲν πρὸς Διόνυσον: non enim hîc de Euphanto sermo est, sed de Myrmece.

114 Φρασίδημον] Phrasidemum illum Peripateticum, alibi laudatum non reperio.

Φυσικὸν ἔμπειρον ὄντα] Optimè Cas. φυσικῶν.

Καὶ τὸν ῥητορικὸν Ἄλκιμον, ἁπάντων πρωτεύοντα, τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι Ῥητόρων] Mirum hujus Alcimi quem Laërtius Græcorum Rhetorum facilè principem appellat, neminem veterum Scriptorum meminisse. Laërtio quidem infrà, in Platone, laudatur Ἄλκιμος ἐν τοῖς πρὸς Ἀμύνταν, sed nihil hæc ad Rhetorem. Memoratur etiam B. Hieronymo in Chronico Eusebiano ad annum Christi CCCLX. Alcimus quidam Rhetor, quem in Aquitania florentissimè docuisse ait, & cujus inter Professores Burdigalenses meminit Ausonius; sed quem alium esse à nostro, tot seculorum intervallum docet. Putabam olim hîc legendum καὶ τὸν ῥητορικὸν Ἀλκιδάμαντα πάντων πρωτεύοντα, &c. Sed cùm Alcidamas Eleates Rhetor, Gorgiæ Leontini fuerit discipulus; ut est apud Dionysium Halic. & Athenæum; Stilpone paulò antiquior videtur: licèt Gorgias beneficio longissimæ ætatis (nam centum & novem vixit annos) ultra Socratem duraverit, ut discimus ex Cicerone.

Καὶ Ζήνωνα τὸν Φοίνικα] Infrà hîc, circa finem Vitæ: τούτου καὶ Ἡρακλείδης φησὶ τὸν Ζήνωνα ἀκοῦσαι, τὸν τῆς Στοᾶς κτιστήν.

Καὶ ἑταίρᾳ συνῆν Νικαρέτῃ] Hujus nobilissimæ meretricis meminit Athenæus libro XIII. cap. 7. ubi & eam Stilponem audivisse ait: Νικαρέτη δὲ ἡ Μεγαρὶς οὐκ ἀγεννὴς ἦν ἑταίρα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ γονέων ἔνδοξος, καὶ κατὰ παιδείαν ἐπέραστος ἦν. ἠκροᾶτο δὲ Στίλπωνος τοῦ φιλοσόφου. Meminit Demosthenes Oratione in Neæram; si modò Demosthenis Oratio hæc est; Nicaretæ cujusdam nobilissimæ lenæ, sed quam Charisii Elei libertam, & Hippiæ, coqui ejus, uxorem appellat; quare aliam à meretrice illa Megarensi existimamus, quam Athenæus ἀπὸ γονέων ἔνδοξον fuisse dicit. Mulierosum Stilponem fuisse, scribit Cicero libro de Fato. *Stilponem Megaricum Philosophum*, inquit, *acutum sane hominem & probatum temporibus illis accepimus. Hunc scribunt ipsius familiares, & ebriosum, & mulierosum fuisse. Neque hoc scribunt vituperantes, sed potiùs ad laudem: vitiosam enim naturam ab eo sic edomitam & compressam esse doctrinà, ut nemo umquam vinolentum illum, nemo in eo libidinis vestigium viderit.*

Ὀνήτωρ] Meminit Suidas Onetoris cujusdam, contra quem Demosthenes scripsit, & cujus meminit quoque Isocrates; sed qui hoc nostro antiquior videtur fuisse.

Καὶ θυγατέρα ἀκόλαστον ἐγέννησεν, &c.] Quod hîc de Stilpone, ejusque filia, dicitur, apud Plutarchum quoque in libro de animi tranquillitate, his verbis relatum est: ὥσπερ, οὐδὲ Στίλπωνα τῶν καθ᾽ αὐτὸν φιλοσόφων ἱλαρώτατα ζῆν ἐκώλυσεν ἀκόλαστος οὖσα ἡ θυγάτηρ. ἀλλὰ καὶ Μητροκλέους ὀνειδίσαντος, Ἐμὸν οὖν, ἔφη, ἁμάρτημα τοῦτό ἐστιν, ἢ ἐκείνης; εἰπόντος δὲ τοῦ Μητροκλέους, Ἐκείνης μὲν ἁμάρτημα, σὸν δὲ ἀτύχημα, Πῶς λέγεις, εἶπεν, οὐχὶ τὰ ἁμαρτήματα καὶ διαπτώματά ἐστι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. τὰ δὲ διαπτώματα, οὐχ ὧν διαπτώματα, καὶ ἀποτεύγματα; συνωμολόγησεν ὁ Μητροκλῆς. Τὰ δὲ ἀποτεύγματα, οὐχ ὧν ἀποτεύγματα, ἀτυχήματα; πράῳ λόγῳ καὶ φιλοσόφῳ κενὸν ἀποδείξας ὕλαγμα τὴν τοῦ Κυνικοῦ βλασφημίαν. *Neque Stilponem prohibuit jucundissimè omnium suæ ætatis Philosophorum vivere intemperans filia. Quinetiam Metrocli id exprobranti; Meumne, inquit, hoc est peccatum, an filiæ? ac dicente Metrocle, Filiæ peccatum est, tuum verò infortunium. Quid ais, respondit? nonne peccata etiam sunt lapsus? Omnino, ajebat Metrocles. Quid, inquit, nonne quem lapsus, eumdem & aberratio spectat? Assensit. Nonne verò, inquit, ista à rebus appetitis aberrationes eorum sunt infortunia qui eas non assequuntur? Sic ille, placido & philosophico sermone, ostendit vanum latratum esse Cynicam calumniam.*

Σιμμίας Συρακούσιος] De quo nihil ampliùs accepimus.

Ἀπεδέχετο δ᾽ αὐτὸν, φασὶ, καὶ Πτολεμαῖος ὁ Σωτήρ] Suidas, ubi de Stilpone: γεγονὼς παρὰ τῷ πρώτῳ Πτολεμαίῳ. 115

Καταλαβὼν τὰ Μέγαρα] Id est, *Megaris captis*. Legi posset & καταβαλών. Id est, *dirutis*. Plutarchus περὶ παίδων ἀγωγῆς· καί μοι δοκεῖ Στίλπων ὁ Μεγαρεὺς φιλόσοφος ἀξιομνημόνευτον ποιῆσαι ἀπόκρισιν, ὅτε Δημήτριος ἐξανδραποδισάμενος τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος κατέβαλεν, καὶ τὸν Στίλπωνα ἤρετο μή τι ἀπολωλεκὼς εἴη. καὶ ὃς, οὐ δῆτα, εἶπε· πόλεμος γὰρ οὐ λαφυραγωγεῖ ἀρετήν. *Ac mihi quidem videtur dignum memoratu Stilponis Megarensis Philosophi dictum: qui à Demetrio; quo is tempore Megaram civibus in servitutem abductis solo æquavit; interrogatus, ecquid sua-*

rum rerum amisisset, *Nihil se amisisse respondit: neque enim Bellum Virtutem inter spolia capere.* Ex quibus verbis, apparet hoc loco legendum ἀπολωλεκέναι, uti Casaubonus emendavit, & quemadmodum apud Hesychium Milesium legitur. Sed καταλαβὼν, etiam Plutarchus, in libro de Animi tranquillitate: ὁ Δημήτριος τὴν Μεγαρέων πόλιν καταλαβὼν, ἠρώτησε τὸν Στίλπωνα, μή τι τῶν ἐκείνου διήρπασται. καὶ ὁ Στίλπων ἔφη, μηδένα ἰδεῖν τὰ μὰ φέροντα. Hujus dicti meminit & Seneca de Constantia Sapientis cap. 5. *Megara Demetrius ceperat, cui cognomen* Poliorcetes *fuit: ab hoc Stilpon Philosophus interrogatus, num quid perdidisset; Nihil, inquit; omnia namque mea mecum sunt.* & epistolâ IX. *Hic enim captâ patriâ, amissis liberis, amissa uxore, cùm ex incendio publico solus, & tamen beatus exiret, interroganti Demetrio, cui cognomen ab exitio urbium* Poliorcetes *fuit, Num quid perdidisset; Omnia, inquit, bona mea mecum sunt. Ecce vir fortis ac strenuus, ipsam hostis sui victoriam vicit. Nihil, inquit, perdidi. dubitare illum coegit an vicisset. omnia mea mecum sunt; justitia, virtus, temperantia, prudentia; hoc ipsum, nihil bonum putare quod eripi possit.*

116 Μὴ γὰρ εἶναι αὐτὴν θεὸν, ἀλλὰ θεάν. θεοὺς δὲ εἶναι τοὺς ἄῤῥενας] Θεὸς Græcis, ut Latinis *Deus*, dicitur de utroque sexu. Servius ad hæc Æneidos VII.

Nec dextra erranti Deus abfuit:

Alecto Deum *dicit: sicut de Venere*, Descendo, ac ducente Deo. *Nam, ut diximus, Numina utriusque sexus videntur; ideo, quia incorporea sunt, & quod volunt, assumunt corpus.* Ita Deus de Aurora in elegantissimo illo Q. Catuli in Roscium epigrammate,

Constiteram exorientem Auroram forte salutans,
Cùm subitò à lava Roscius exoritur.
Pace mihi liceat, Cœlestes, dicere vestrâ,
Mortalis visu'st pulcrior esse Deo.

Vide suprà in Procemio.

Ἢ ἀνασύρας αὐτῆς τὸν κόλπον ἐπιδείξατο] Aliæ Editiones τὸν κῆπον. Et ita quoque MS. Regius; & H. Stephanus; & Casaubonus. κῆπος, Græcis, ut Latinis *hortus*, περὶ γυναικείου μορίου usurpatur: Quò respexit Auctor illius Epigrammatis necdum editi,

Hortis Hesperidum, Sabelle, cultis
Vestra cultior Hortus est Luperca.
Hortorum Deus ipse, quæstuosum,
Cunctis hunc fodit & rigat diebus.

Sed τὸ κόλπον, propter τὸ ἀνασύρας, magis placet.

117 Περὶ τούτων μὴ ἐρώτα, ἀνόητε, ἐν ὁδῷ] Fuit Stilpon parcus Deorum cultor, & infrequens: imò ἄθεος. Narrat Athenæus X. 5. in Templo Matris Deûm allium cùm comedisset, à quo delubro arcendus erat qui horum quidquam gustasset, in eo Templo eum obdormiisse; adstantique in somnis Deæ, ac dicenti, Philosophus es, ô Stilpon, & sacras leges violas; visum sibi fuisse hæc respondere, Præbe mihi quod edam, & alliis non vescar.

118 Χειμῶνος συγκεκαυμένον] Malebat Josephus Scaliger συγκεκαυμένον· συγκεκαλυμμένον habent Codices Hesychii. Sed συγκεκαυμένον rectum est. καίειν Græci, ut Latini *urere*, de frigore dixerunt.

Δοκεῖς μοι χρείαν ἔχειν ἱματίου καινοῦ] Jocus in ambiguo τοῦ καινοῦ & τοῦ καὶ νοῦ. Ita infrà, in Diogene Cynico: πρός τε τὸ Ποντικὸν μειράκιον, μέλλον φοιτᾶν αὐτῷ, καὶ πυθόμενον τίνων αὐτῷ δεῖ, φησὶ βιβλιαρίου καινοῦ, καὶ γραφείου, καινοῦ, καὶ πινακιδίου καινοῦ. Quod dictum tribuitur Isocrati à Theone Sophista. Ἰσοκράτης ὁ ῥήτωρ, inquit Theon, συνισταμένου αὐτῷ παιδίου, καὶ ἐρωτῶντος τοῦ συνιστάντος τίνος αὐτῷ δεῖ, εἶπε, πινακιδίου καὶ νοῦ, καὶ γραφειδίου καὶ νοῦ· ἀμφιβαλλόμενον γὰρ πότερον νοῦ καὶ πινακιδίου λέγει, ἢ πινακίδος καινῆς, καὶ καινοῦ γραφειδίου. Similis est apud Aristophanem lusus in vocibus ὄνου πισῶν & ὁ νοῦ πισῶν.

Οὐ φασι Τυφῶνος ἐμμεῖναι εὐνάς] Allusione ad typhum Philosophicum.

Ἐρίζεσκε] Ἐρίζεσκεν, metri causâ scribendum, & ita ceteræ Editiones, nec non Hesychii Codices.

Τὴν δ' ἀρετὴν παρὰ γράμμα διώκοντες] Lego παρὰ γράμμα· & sic Editio Stephanica & Basileensis. Id est, *virtutem verbo tenus sectantes.* pro διώκοντες, habuit Basileensis editio διώκοντος· quam lectionem apud Hesychium Milesium; apud quem διώκοντες quoque legitur; Hadrianus Junius reponebat: & quam apud Laërtium agnovit Sambucus. Aldobrandiniana διώκοντες mihi magis placet. Est qui διώκοντες interpretatur. ἀλλήλους περαίνοντες.

Φέρονται δ' αὐτοῦ διάλογοι ἐννέα] Non pauciores fuisse XX. ait Suidas. 120

Μόσχος] Fuit Moschus è Phædonis schola. Vide mox in Menedemo.

Πιὼν γὰρ ἤλαστ] Ἤλαστ. Id est, *periit, obiit.* Vide Casaubonum ad Suetonium in Nerone Claudio.

Ὑπὸ Σοφίλου τοῦ Κωμικοῦ ἐν δράματι Γάμου] Φίλου, editio prior. ineptè. Pro Σοφίλου, Σωφίλου Junius & Casaubonus reponunt. Sophilus Sicyonius, aut Thebanus, Comicus fuit Mediæ Comœdiæ, Lagidæ tempore. At cùm inter Sophili Dramata, *Nuptiarum* Fabulam non recenseat Suidas, qui ejus Fabulas recenset, cùmque ab Athenæo citetur Diphilus ἐν Γάμοις, accedo lubens ut credam scripsisse Laërtium ὑπὸ Διφίλου τοῦ Κωμικοῦ· & ita quoque videtur legisse Aldobrandinus, ut ex ejus Annotationibus apparet: in quibus disertè legitur *Diphilus Comicus in Nuptiarum Fabula.* Ceterùm, pro Γάμου optimè Casaubonus Γάμοι emendabat: nam & MS. Reg. γάμοι· quod fuit error Librarii, pro Γάμοι.

Βύσμαθ'] Σοφίσμαθ' malebat Florens Christianus.

CRITO.

Περὶ εὐθημοσύνης] Εὐθημοσύνη, est concinna rerum digestio; condecens rerum descriptio: de qua voce videndus Leopardus V. 2. Aldobrandinus putavit idem esse quod εὐθυμία. malè. Ambrosius, qui *de fertilitate* vertit, videtur legisse περὶ εὐθηνίας. 121

Τί τὸ ἐπίστασθαι] Rectè Cas. legendum vidit ἢ τί τὸ ἐπίστασθαι, vel περὶ ἐπιστήμης, τί τὸ ἐπίστασθαι. eum vide. Scripsisse præterea Critonem Socratis Apologiam,

logiam, scribit Suidas, qui duos, tresve alios Critonas commemorat.

SIMO.

122 Σκυτοτόμος] Id est, *sutor*, *cerdo*; & generaliter *qui coria incidit*. Johannes Chrysostomus σκυτοτόμον Sanctum Paulum; is erat σκηνορράφος, vocare amat; quia tentoria ex corio fieri solent. Vox fuit Attica. Mœris Atticista: σκυτοτόμον, Ἀττικοί· σκυτέα, Ἕλληνες.

Ὅθεν Σκυτικοὺς αὐτοῦ τοὺς διαλόγους καλοῦσιν] Allusione ad Σκυθικοὺς λόγους. Vide nos suprà, ad Phædonem.

Περὶ τοῦ καλοῦ, Τί τὸ καλόν] Unicus est Dialogus. Porro hujus nostri Simonis & Aristippi Epistolas ἀμοιβαίας edidit Allatius inter Socraticas. Videsis Johannem Stobæum cap. XII. 15. de Continentia & Sobrietate, qui partem Epistolæ refert.

123 Καὶ ἕτερος ἰατρός] Σῖμος quidam Medicus ex Co insula memoratur Straboni lib. XIV. ubi, ex hoc loco, legebat Σίμων amicus quidam meus: sed frustra: nam & Simi, Medici, meminit Plinius lib. & cap. 22. An ibi legendum Σίμων? Fuit & alius Simon, pater Sapphûs, teste Suida.

Καί τις ἀνδριαντοποιός] Simon Æginera: de quo Pausanias Ἠλιακῶν primo sub finem. Et Simon Atheniensis, scriptor, teste Suida in τρίλλη, τῶν Ἱππιατρικῶν.

GLAUCO.

124 DE Glaucone illo Socratico Philosopho, altum apud Scriptores posteriores silentium. Frater fuit Platonis.

SIMMIAS.

ΠΕρὶ ἐπιμελείας] Legitur apud Suidam, περὶ ἐπιμελείας ψυχῆς. Sed ubi legendum, ex Laërtio, περὶ ἐπιμελείας, περὶ ψυχῆς. Fuit & alius Simmias, Rhodius, Grammaticus & Poëta; de quo Suidas.

CEBES.

125 ΠΙναξ] Tertullianus libro de Præscriptione adversus Hæreticos: *Meus quidem propinquus, ex eodem Poëta, inter cetera styli otia Pinacem Cebetis explicuit.* Chalcidius, extremo Commentarii in Timæum, profert locum ex Cebete, qui reperitur in Tabula quæ hodie sub Cebetis nomine exstat; unde elegantissimi ejus libelli germanitatem adstruunt Viri docti. Sed in eo Libello mentio fit Peripateticorum; & Criticorum; & Platonis; quorum omnium antiquior Cebes: quare hæc ab imperito Librario in textum Cebetis intrusa fuisse, iidem Viri docti verè existimant. Sed de his videndus omnino Samuel Petitus Miscell. libro & capite quarto. Præter hos tres Dialogos, alia scripsisse Cebetem, ait Suidas. Fuit & Cebes Cyzicenus: de quo Athenæus lib. IV. Et Cebes, Virgilii amasius, de quo Donatus in Vita Virgilii. Præter memoratos Socratis discipulos, Suidas, in Σωκράτης, nominat Eumarem Phliasium & Terpsionem Megaricum: qui mihi non aliunde noti. Nominat & Euenam, & Chærephontem: qui noti ex Platone.

MENEDEMUS.

ΟἹ δὲ καὶ σκηνογράφον] Rectè: & ita Codices veteres Sambuci. Ita quoque emendaverat Muretus Variarum Lectionum libro & capite XI. Aliæ editiones, & MS. Regius, σκηνορράφον, minùs rectè.

Καθήψατό τις Ἀλεξίνειος] Hæc, & sequentia, exscripsit ad verbum Hesychius Illustris.

Οὔτε σκηνήν, οὔτε ψήφισμα προσήκει τῷ σοφῷ γράφειν] H. Stephanus in Præfatione ad Laërtium, hîc legebat, οὔτε σκηνὴν ῥάφειν, οὔτε ψήφισμα προσήκει τῷ σοφῷ γράφειν· & ita quoque Josephus Scaliger ad oram libri. Sed nihil mutandum. Τὸ γράφειν, & ad τὸ σκηνήν, & ad τὸ ψήφισμα, refertur: neque aliter apud Hesychium Milesium legitur.

Ἀσκληπιάδου δὲ τοῦ Φλιασίου] Hujus meminere 126
Plutarchus libro de discrimine Amici & Adulatoris; Athenæus IV. 19. Diogenes noster suprà in Phædone, & infrà lib. VI. in Cratete; nec non Hesychius Milesius in Menedemo; & Cicero lib. V. Tusc. Quæst.

Ἐρετρικοί] Diximus suprà. De Eretriacis Philosophis volumen olim scripserat Sphærus Bosphoranus, teste Diogene nostro in Vita Zenonis Cittiei, cujus discipulus fuit Sphærus ille Bosphoranus.

Κράτης] An ille ἐπιγραμματοποιός, quem nonum Diogenes noster commemorat in Vita Cratetis?

Καὶ ταῦρον Ἐρέτριαν] Γαῦρον, Christianus emendabat. Sed fortasse nihil mutandum. ταῦρος, de superbo & feroce dici potest. ταυρηδὸν βλέπειν, dixere Aristophanes & Lucianus, pro *torvè intueri*, ταῦρος περιβλέπει εἰς ἑαυτόν, καὶ καταβλέπει, inquit Polemon in Physiognomonicis.

Λόγων ἀναστήσας] Ita quoque apud Hesychium Milesium. Inepta lectio; & quam vel sola metri ratio refellit. utrobique legendum ut habent priores editiones, Λῆρον ἀναστήτας. id est, *nugarum excitator*. Laërtius infrà, de ipso Menedemo: τὰ μὲν οὖν πρῶτα κατεφρονεῖτο, κύων καὶ λῆρος ὑπὸ τῶν Ἐρετριέων ἀκούων. Legendum & hîc, metri causâ, ὀφρυωμένος, non ὠφρυωμένος. est autem ὠφρυωμένος, ut rectè Glossæ Hesychii, ἐπηρμένος.

Οὕτω δ' ἦν σεμνός, &c.] Plutarchus libro de Adulato- 127
ris & Amici discrimine, auctor est Menedemum Asclepiadæ amici sui filium, intemperantem, & dissolutè viventem, foribus exclusum nec dignatum fuisse alloquio, & postea in rectam vivendi viam redegisse.

Κληθέντα] Ad cœnam videlicet. καλεῖν, simpliciter, est καλεῖν ἐπὶ δεῖπνον.

Ἐπισκώπτης καὶ παρρησιαστής] Rectè; & ita MSS. quidam. Hesychius Milesius, ceteræque editiones, minùs rectè ἐπικόπτης. Laërtius infrà, in Arcesilao:

ἐπισκώπτης θ' ἱκανῶς καὶ παῤῥησιαστής. ubi tamen Codex Regius ἐπικόπτης.

Περαινομένου] Id est *percisi*, πυγιζομένου. Ita mox τί αὐτὸν Ἀντίγονος περαίνει. Et infrà, in Arcesilao: πρὸς δὲ τὸν αἰτίαν ἔχοντα περαίνεσθαι.

Τὴν ὕβριν] Ὕβρις, propriè hoc contumeliæ genus Platonicis dicebatur; ut ὑβριστὴς, libidinosus amator: quod jampridem Daniel Heinsius in Notis ad Tyrium Maximum observavit. Vide tamen Heraldum in Salmasii Observationes ad Jus Atticum & Romanum, lib. II. cap. 10.

Ἱεροκλέους] Hieroclem, Arcesilai Philosophi familiarem, intelligit; de quo infrà, in Arcesilao.

Τοῦ ἐπὶ τοῦ Πειραιῶς] Illud prius τοῦ, rectè in editione Stephanica desideratur.

Συνανακάμπτοντος αὐτῷ ἐν Ἀμφιαράου] Συνανακόπτοντος, aliæ Editiones, & MS. Regius. συνανακάμπτοντος rectum videtur.

128 Ἀλλὰ καὶ ῥαφανίδες] Ῥαφανίδωσιν, *pœnam adulterii*, innuens videlicet.

Ἀντιγόνου δὲ συμβουλευομένου, &c.] Accipiendum de Antigono, qui Γονάτας dictus est, filio Poliorcetæ: non enim usque ad alterius Antigoni, qui Δώσων dictus est, tempora, durasse potuit Menedemus; cùm Platonis auditor fuerit, teste Laërtio. Sed Platonis discipulum non fuisse, contendit Jonsius: vix enim decennis erat, inquit, cùm Plato mortuus est. Eum vide. Tamen Plutarchus, adversus Colotem, Platonem ait ex sociis, reip. constituendæ causâ, Arcadibus Aristonymum misisse; Eléis, Phormionem; Pyrrhæis, Menedemum. Cyrillus quoque lib. VI. contra Julianum, Menedemum Pyrrhæum Platonis discipulum vocat; qui non alius, credo, à nostro.

Ἀντιγόνου δὲ συμβουλευομένου, εἰ ἐπὶ κῶμον ἀφίκοιτο, &c.] Pleniùs apud Hesychium Milesium, συμβουλευομένου τί εἴποι εἰ ἐπὶ κῶμον ἀφίκοιτο· & ita hîc legendum videtur.

Ἀναφέροντά τι αὐτῷ εἰκαίως] Id est, *ei nescio quid nihil ad rem referentem.*

Ἐπιμελοῦ] Rectè: & ita editio Frobeniana, & Hesychii Milesii codices. Stephani editio prior, ἐπιμεῦ· posterior, ἐπιτιμεῦ. minùs rectè.

Καὶ κομψὸν ἰδιώτην ἀποβαλεῖν] Sic quoque apud Hesychium legitur. Fortasse hoc voluit dicere, Menedemus, ἀναίσθητον illum, rusticum esse inter Urbanos; inter Rusticos, urbanum.

129 Παρὰ Νικοκρέοντι] Nicocreon ille, Cypri Tyrannus fuit. De eo, infrà Laërtius in Anaxarcho; in Isocrate Plutarchus. Meminit & Athenæus.

Ἐπιμήνιον ἑορτὴν τελοῦντος] Ἐπιμήνιος ἑορτὴ, sive τὰ ἐπιμήνια, festum est singulis mensibus pro felici Urbis statu fieri solitum. Harpocration, in ἐπιμήνια· ἔοικεν εἶναι Ἐπιμήνια, ἤτοι τὰ καθ' ἕκαστον μῆνα θυόμενα· ἢ τὰ ὑπὲρ ὅλου μηνὸς ἅπαξ ποτὲ γιγνόμενα θύματα. Suidas: ἐπιμήνια. τὰ καθ' ἕκαστον μῆνα φυόμενα. (rectè Meursius θυόμενα) ἢ τὰ ὑπὲρ ὅλου τοῦ μηνὸς ἅπαξ ποτὲ γινόμενα θύματα. Adeundus Meursius Atticarum Lect. V. 3.

130 Ἔτι καὶ μᾶλλον ἀτειρότερον ἐνέκειτο] Αὐστηρότερον, Editiones ceteræ, & MS. Reg.

Δεικνὺς ἐπὶ τῆς θυσίας] Casaub. δεικνὺς, ὡς ἐπὶ τῆς θυσίας. Id est, *probans per illa quæ de sacrificio dixerat, omni tempore philosophiæ esse vacandum.*

Ἐκκλίτης] Ita quoque apud Hesychium Milesium: pro quo rectè Hadrianus Junius ἐκλυτὸς reponebat. quam emendationem probat & Casaubonus; quem vide.

Καὶ τὰ τῆς σχολῆς ἀδιάφορος] Id est, *parumque satagens rerum quæ ad Scholam suam pertinebant:* quod non cepit Aldobrandinus.

Ἀγωνιάτης] Id est, *timidus, anxius, subverecundus.* 131
Suidas: ἀγωνιῶν, δεδιώς.

Ὥστε πρότερον τέκτονι συνοικοδομοῦντες αὐτός τε καὶ ὁ Ἀσκληπιάδης] Utrumque noctu solitum in pistrino molere, testatur quoque Athenæus libro IV. capite 19. cujus verba apponere contentus ero: Μενέδημον γοῦν καὶ Ἀσκληπιάδην, τοὺς φιλοσόφους, νέους ὄντας, καὶ πενομένους, μεταπεμψάμενοι ἠρώτησαν, πῶς ὅλας τὰς ἡμέρας τοῖς Φιλοσόφοις συσχολάζοντες, κεκτημένοι δὲ μηδὲν, εὐεκτοῦσιν οὕτω τοῖς σώμασι· καὶ οἱ ἐκέλευσαν μεταπεμφθῆναί τινα τῶν μυλωθρῶν. ἐλθόντος δὲ ἐκείνου, καὶ εἰπόντος, ὅτι νυκτὸς ἑκάστης κατιόντες εἰς τὸν μύλωνα, καὶ ἀλοῶντες, δύο δραχμὰς ἀμφότεροι λαμβάνουσι. θαυμάσαντες οἱ Ἀρεοπαγῖται, διακοσίαις δραχμαῖς ἐτίμησαν αὐτούς. *Menedemum igitur & Asclepiadem Philosophos, ætate juvenes, & inopes, accitos cùm interrogarent, quo pacto dies totos otiosi Philosophis operam navarent, & omnibus destituti facultatibus, corporis habitu sic essent valido, eos postulasse è pistrinorum dominis aliquem accersiri; qui cùm venisset, ac testatus esset singulis noctibus in pistrinum eos descendere, molereque, ac laboris sui mercedem accipere drachmas duas, miratos Areopagitas, ducentas drachmas honoris ergo dedisse.*

Τὸν δὲ μηδὲν ἧττον τηρεῖν παριόντα καὶ ὑπερκύπτοντα, Ἀγαμεμνόνειόν τε καὶ Ἡγησίπολιν ἀποκαλεῖν] H. Stephanus in Præfat. ad Laërtium, legit, & distinguit, τὸν δὲ μηδὲν ἧττον τηρεῖν παριόντα· καὶ ὑποκύπτοντα, Ἀγαμεμνόνειον. Id est, *Nihilominus observasse tempus quo præteribat, & tum caput submittentem, Agamemnonium & Hegesipolin appellasse.* Sed nihil mutandum. ὑπερκύπτοντα, est *in pedes se erigentem, & caput proferentem, aspicere eos qui infrà, aut in via sint.* Agamemnon procerâ formâ fuit. quare Crates Menedemum; qui & ipse justa magnitudine erat, ut mox videbitur; in pedes se erigentem, vocabat *Agamemnonium.* Videndus omnino Meursius ad Hesychium Milesium.

Κρεάτων ῥιπτουμένων] Accipio de carnibus morticinis. 132

Κατά τε τὴν ἕξιν τὴν σωματικὴν, &c.] De Menedemi & Asclepiadæ εὐεξίᾳ, videndus Athenæus lib. IV. sed præcipuè lib. X.

Τετριμμένος] Legebam olim πεπηγμένος. Id est, *pingui, sed bene compacto corpore.* Nunc nihil muto. πίων καὶ τετριμμένος, est, *pinguis & nitidus*; & *bene curatâ cute*, ut loquitur Horatius. τρίψις, est frictio, quæ in Palæstris fiebat, quò flexibilius corpus redderetur. atque inde παιδοτρίβαι dicti, qui adolescentes eo modo fricarent. De ea frictione, Galenus fusè, in libris de Sanitate tuenda.

Τὸ δὲ μέγεθος σύμμετρος] Εὐμήκης, Græcis, unicâ voce, dicitur qui est decorâ corporis proceritate.

133 *Ἦν δὲ καὶ φιλυπόδοχος, καὶ διὰ τὸ νοσῶδες τῆς Ἐρετρίας, πλείω συνάγων συμπόσια*] Legit Casaub. *ἦν δὲ καὶ φιλέκδημος διὰ τὸ νοσῶδες τῆς Ἐρετρίας· καὶ φιλυπόδοχος, καὶ πλείω συνάγων συμπόσια.* Id est, *Peregrinandi cupidus erat, quòd Eretria locus minùs salubris esset. Erat & in excipiendis hospitio amicis liberalis, & in conviviis celebrandis frequens.* Nihil mutat Guietus; atque ita totum hunc locum interpretatur: *ceteroqui, vir fuit in excipiendis hospitio amicis liberalior, & propter morem vitiosum Eretriæ convivia supra modum amantis, in agitandis frequentioribus conviviis intentior.*

Ἐν οἷς καὶ ποιητῶν καὶ μουσικῶν] Ita nos Galli diceremus, *où il y avoit des Poetes & des Musiciens:* quemadmodum & Itali, *dove erano de' Poeti, e de' Musici.* Exempla quædam hujus *φράσεως* notavit Casaubonus ad Acta Apost. Poterat & addere plura.

Καὶ Ἄρατον, καὶ Λυκόφρονα, τὸν τῆς Τραγῳδίας ποιητὴν, καὶ τὸν Ῥόδιον Ἀνταγόραν] Aratum, Lycophronem, Apollonium, è Septem illis Tragicis fuisse, quos *Pleiada* vocavere, scribit hoc loco Aldobrandinus: quod habuit à Tzetze in Cassandram Lycophronis, aut à Scholiaste Theocriti. Sed aliter Scholiastes Hephæstionis: *ἐπὶ τῶν χρόνων Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, ἑπτὰ ἄριστοι γεγόνασι Τραγικοὶ, οὓς πλειάδα ἐκάλεσαν, διὰ τὸ λαμπροὺς εἶναι ἐν τῇ τραγικῇ, ὥσπερ ἄστρα τὰ ἐν τῇ πλειάδι. Εἰσὶ δὲ οὗτοι, Ὅμηρος, οὐχ ὁ ποιητὴς, ἀλλ' ὁ Μηροῦς, τῆς Βυζαντίας πατρίδος, καὶ Σωσίθεος, καὶ Λυκόφρων, καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ Αἰαντίδης, καὶ Σωσιφάνης, καὶ Φίλισκος.* Atque hæc ego dum scribo, mirari subit horum omnium nomina, si Lycophronem excipias; etiam à viris doctis; hodie ignorari. Ceterùm, Aratus, Menedemi & Timonis discipulus dicitur Suidæ.

Καὶ δὴ καὶ Ἀχαιῷ ὥσπερ καὶ δευτερεῖον ἐν τοῖς Σατύροις, Αἰσχύλῳ δὲ τὸ πρωτεῖον ἀπεδίδου.] Claruit Achæus, Poëta Comicus, Olymp. 64. usque ad Olymp. 82.

Ἐν τοῖς Σατύροις] Id est, *in Satyricis Fabulis.*

Προσεφέρετο] Casaub. *προσφέρετο*· & sic apud Hesychium Milesium.

Ἡλίσκετ' ἄρα καὶ πρὸς ἀσθενῶν ταχὺς, &c.] *Ἄρα*, id est, *tandem.* primam producit in hoc versu: quod mirum est, cùm in penultima acutum habeat, & posteriore sit brevi. Sed legendum fortè *ἄρα γε καὶ*, ut in Excerptis Grotianis Tragicorum Veterum legitur. Sed dicitur quoque *ἆρα*· quare & sic legi potest.

Ἐκ τῆς Σατυρικῆς Ὀμφάλης] Citatur quoque Athenæo lib. VI. 19. Achæus in Omphale: *Ἀχαιὸς δ' ἐν Ὀμφάλῃ περὶ τοῦ Σατύρου λέγων*, &c. Et lib. X. cap. 5. *Ἀχαιὸς δ' ὁ Τραγικὸς ἐν Ὀμφάλῃ καὶ αὐτὸς περὶ γραμματικοῦ ποτηρίου ποιεῖ τοὺς Σατύρους τάδε λέγοντας.* Eodem titulo docuerat Ion Fabulam Satyricam, quæ memoratur Straboni libro I. *Ἴων δὲ περὶ τῆς Εὐβοίας φησὶν ἐν Ὀμφάλῃ Σατυρικῇ*, &c. atque Auctori Etymologici Magni in *πῖθι*· *Ἴων ἐν Ὀμφάλῃ.* Docuerat & Cratinus junior: cujus Fabulæ meminit Pollux VII. 13. *ἐν δὲ τῇ νεωτέρου Κρατίνου Ὀμφάλῃ, εἴρηται*, &c.

Ἦν ἐν τοῖς Νεόφρονος εἶναι τοῦ Σικυωνίου φασί] Suidas: *Νεόφρων, ἢ Νεοφῶν, Σικυώνιος, Τραγικός· οὗ φασιν εἶναι τὴν Εὐριπίδου Μήδειαν*, &c. Sed an legendum apud Laërtium, *ἣν ἔνιοι Νεόφρονος εἶναί φασι*; Ceterùm, Medeam quæ hodie inter Euripidis Fabulas extat, neque Euripidis illius, Mnesarchi filii, esse, neque Neophronis Sycyonii, contendit Samuel Petitus Miscel. VI. 15. sed Euripidis minoris, qui majoris Euripidis fratris filius fuit. Petitum, si tanti est, vide. 134

Τῶν δὲ διδασκάλων, τῶν περὶ Πλάτωνα] Menedemum, Platonis discipulum fuisse, contra quàm Jonsius existimabat, patet ex his quæ suprà diximus, quæ vide.

Παραιβάτην] De quo suprà, in Aristippo.

Δυσκατανόητος] *Cupo*, Itali vocant: Galli, *couvert.* Græcis & *κρυψίνοος* dicitur.

Λέγων συνημμένα,] Stephani editio *λέγων δὲ συνημμένα*· pro quo, Casaubonus reponebat *λέγω δέ. λέγων συνημμένα* & *λέγω δὲ συνημμένα*, utrumque rectum est. 135

Νεκροὺς αὐτὸν ἐπισφάττειν ἔλεγε] *Νεκρὸν ἐπισφάττειν, νεκρὸν μαστίζειν*, proverbium est, quod in Calumniatores dici solet. Vide hîc Cas.

Φησὶ δ' Ἀντίγονος Καρύστιος] Is vitam Menedemi scripserat, teste Athenæo. Vixit extremis Philadelphi temporibus. De eo, adeundus Vossius libro de Historicis Græcis, & Jonsius libro de Historia Philosophica. *Carystius* dictus est à Carysto urbe, *ὑπὸ τῇ Ὄχῃ, ὄρει τῆς Εὐβοίας.* ita legendum apud Stephanum, non *πόλει τῆς Εὐβοίας*· quamquam Ocham, urbem Eubœæ, Plinius agnoscat. 136

Ἐν δὲ ταῖς συζητήσεσι, φησὶν, ὧδε μάχιμος ἦν, ὥσθ' ὑπώπια φέρων ἀπῄει] Vide suprà, in Socrate.

Παραπέμψας] Scaliger, *προπέμψας.* utrumque rectum est.

Ὡς λέγεσθαι ποιητὴν μὲν αὐτὸν εἶναι, ὑποκριτὴν δὲ Μενέδημον] Simile quid de Lælio & Scipione dictum olim: auctorem nimirum, Scipionem esse; Poëtam, Lælium. 137

Τρισχίλια] *Τρισχιλίας*, Scaliger. Supple *μνᾶς*, vel potiùs *δραχμάς.*

Διαγράψαντος] *Διαγράψαι*, hîc est *numerare.* Harpocration: *διαγράψαντος. Δείναρχος κατὰ Λυκούργου. μήποτε ἀντὶ τοῦ καταβαλόντος καὶ καταθέντος. ἔνιοι δὲ ἀντὶ τοῦ διὰ τραπέζης ἀμειψάμενος, ὡς λέγομεν ἐν τῇ συνηθείᾳ.* quæ verba exscripsit Suidas in *διαγράψαντος.* Eadem notione Latini *scribere, rescribere*, & *perscribere*, usurparunt. Terentius, in fine Phormionis, *Næ ego perscripsi porro illis quibus debui. Rescribere*, est debitum solvere: hoc est, debitum scripti liberare. Unde apud Horatium Sermonum 2. 3. *Scribe decem à Nerio.* Id est, *accipe:* quia cùm damus, dicimus, *Scribe cautionem pro ea pecunia.*

Ἐριζομένους] Ita videtur legisse & Ambrosius: quod malim quàm *στηριζομένους*, ut habent Editio Stephani & Basileensis, nec non Codices Hesychiani, & tamen

istud ἐρίζεσθαι in mediali significatione concoquere vix possum.

138 Ὅτι καὶ μετὰ χρόνον ἐλθόντες] Basileensis & Stephanica editio, & MS. Reg. ὥστε, Casaubonus etiam, ὅτι.

Ἦσαν δὲ οἱ σωματοποιήσαντες αὐτούς] Id est, *Qui autem eis res necessarias praeberent.* σωματοποιεῖν, est τὸ παρέχειν τὰς τοῦ σώματος χρείας, ut hanc vocem Suidas interpretatur.

139 Τὰ δὲ συμπόσια τοῦτον ἐποιεῖτο τὸν τρόπον] Totum hunc locum exscripsit Diogenes noster ex Antigono Carystio; cujus hæc sunt verba apud Athenæum lib. x. Ἀντίγονος δ' ὁ Καρύστιος ἐν τῷ Μενεδήμου βίῳ, τὴν διάταξιν διηγούμενος τοῦ παρὰ τῷ φιλοσόφῳ συμποσίου, φησὶν, ὅτι ἠρίστα μὲν δεύτερος ἢ τρίτος καθ' ἑαυτόν· καὶ ἔδει καὶ τοὺς λοιποὺς παρεῖναι δεδειπνηκότας· ἦν γὰρ τὸ τοῦ Μενεδήμου τοιοῦτον ἄριστον. μετὰ δὲ ταῦτα εἰσεκάλουν τοὺς παραγινομένους, ὧν ὡς ἔοικεν ὅτε προτερήσειαν ἔνιοι τῆς ὥρας, ἀνακάμπτοντες παρὰ τὰς θύρας ἀνεπυνθάνοντο τῶν ἐξιόντων παίδων, τί τὸ παρακείμενον εἴη, καὶ πῶς ἔχοι τῆς τοῦ χρόνου συμμετρίας τὸ ἄριστον. ὅτε μὲν οὖν ἀκούσειαν λάχανον, ἢ τάριχος, ἀνεχώρουν· ὅτε δ' ὅ, τι κρεάδιον, εἰσῄεσαν εἰς τὸν ἐπὶ τοῦτο παρεσκευασμένον οἶκον. ἦν δὲ τοῦ μὲν θέρους ἡτοιμασμένη ψίαθος ἐφ' ἑκάστης κλίνης, τοῦ δὲ χειμῶνος κώδιον. προσκεφάλαιον δὲ αὐτῶν (lego αὐτῷ) φέρειν ἕκαστον ἔδει. τὸ δὲ περιαγόμενον ποτήριον οὐ μεῖζον ἢ κοτυλιαῖον· τράγημα μὲν θέρμος, ἢ κύαμος συνεχῶς. ποτὲ δὲ καὶ τῶν ὡραίων εἰσεφέρετό τι, τοῦ μὲν θέρους ἄπιος ἢ ῥοιά· τοῦ δὲ ἔαρος, ὦχροι· κατὰ δὲ τὴν χειμερινὴν ὥραν, ἰσχάδες. μαρτυρεῖ δὲ περὶ τούτων Λυκόφρων ὁ Χαλκιδεὺς, γράψας Σατύρους, Μενέδημον, &c.

Παραγενομένους, καὶ τοὺς] Rectè Aldobrandinus, ex Athenæo, παραγινομένους, καὶ τοὺς αὐτούς. Tamen apud Hesychium quoque παραγενομένους, καὶ αὐτούς.

Προσκεφάλαιον αὐτῷ φέρειν ἔδει] Ita apud Romanos, mappam convivæ, hoc est, χειρόμακτρον, adferebant ad convivia. Martialis XII. 29.

Attulerat mappam nemo, dum furta timentur:
Mantile è mensâ surpuit Hermogenes, &c.
Ad cœnam Hermogenes mappam non attulit umquam,
A cœnâ semper rettulit Hermogenes.

αὐτῷ autem hîc, pro αὐτῷ· ut alibi sæpe. αὐτῷ habet Hesychius Milesius.

Καὶ τῶν ὡρίων] Ita quoque apud Hesychium. ὡραίων, apud Athenæum. Et sic Suidas, loco allato.

Ἢ ῥοά, ἢ ὦχροι, &c.] Pleniùs apud Athenæum, τοῦ μὲν θέρους, ἄπιος, ἢ ῥοιά· τοῦ δὲ ἔαρος, ὦχροι· κατὰ δὲ τὴν χειμερινὴν ὥραν, ἰσχάδες. Apud Hesychium: ἄπιος, ἢ ῥοά, ἢ ὄχναι, ἢ νὴ Δί' ἰσχάδες. ubi, pro ἢ ὄχναι, reponendum ἢ ὦχροι, ex Laërtio atque Athenæo. ὦχρος, leguminis genus est, de quo Theophrastus de Causis plantarum IV. 2. ἄπιος autem atque ὄχναι, idem.

140 Ὁ Λυκόφρων ἐν τοῖς πεποιημένοις Σατύροις αὐτῷ, οὓς Μενέδημον ἐπέγραψεν, ἐγκώμιον τοῦ φιλοσόφου ποιήσας τὸ δρᾶμα] Non absimiliter Hesychius Milesius. Λυκόφρων δὲ γράψας αὐτοῦ ἐγκώμιον, περὶ τούτου φησὶν, Ὡς ἐκ, &c. Meminit & hujus dramatis quod de Menedemo scripsit Lycophron, Athenæus libro x. cap. 5. μαρτυρεῖ περὶ τούτων Λυκόφρων ὁ Χαλκιδεὺς, γράψας Σατύρους, εἰς Μενέδημον, &c. Sed ironicè scriptum fuisse à Lycophrone encomium illud, docet nos ipse Athenæus libro II. capite 14. Λυκόφρων ὁ Χαλκιδεὺς ἐν Σατυρικῷ δράματι, ὃ ἐπὶ καταμωκήσει ἔγραψεν εἰς Μενέδημον τὸν φιλόσοφον, ἀφ' οὗ ἡ τῶν Ἐρετρικῶν ὠνομάσθη αἵρεσις, διασκώπτων τῶν φιλοσόφων τὰ δεῖπνα, &c. quod notandum, cùm Lycophronem carum habuerit Menedemus, ut suprà Laërtius referebat.

Ὑπὲρ τοῦ Ὠρωποῦ] Plures eo nomine urbes fuere, 141
quas commemorat Stephanus. De Oropo, Bœotiæ urbe, accipiendus Laërtius: de qua videndi Stephanus in Ὠρωπός, Strabo lib. IX. & Dicæarchus in Vita Græciæ.

Καὶ διετέλει ἐν Ὠρωπῷ, ἐν τῷ τοῦ Ἀμφιάρεω ἱερῷ] 142
Etiam Dicæarchus Oropiis esse templum Amphiarai testatur: quod tamen de Urbe ipsa minimè intelligendum: non enim in ipsa urbe fuit templum illud, sed huic vicinum. Strabo dicto loco: καὶ ἡ Γραῖα δ' ἐστὶ τόπος Ὠρωποῦ πλησίον, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀμφιαράου. Pausanias in Atticis, ab ea duodecim stadiorum intervallo distare ait.

Φησὶ δ' αὐτὸν Ἡρακλείδης] Accipit Jonsius de Hera- 143
clide Sarapionis filio, qui *Lembus* cognomine dictus fuit. Videatur Jonsius de Philosophica Historia lib. II. cap. XI.

Ἀσιτήσαντα ἑπτὰ ἡμερῶν] Nota numerum dierum fatalem. Magnus Hippocrates libello περὶ σαρκῶν, aut potiùs περὶ ἀρχῶν, quemadmodum Julius Cæsar Scaliger hunc titulum legendum esse contendit: δῆλον δὲ τόδε, ὅτι ἑπτήμερος ὁ αἰών, εἴ τις ἐθέλει ἑπτὰ ἡμέρας φαγεῖν τι καὶ πιεῖν μηδέν. οἱ μὲν πολλοὶ ἀποθνήσκουσιν ἐν αὐτῇσιν· εἰσὶ δέ τινες καὶ οἳ ὑπερβάλλουσιν, ἀποθνήσκουσι δ' ὅμως. *Quòd verò hominis vita septem dierum numero circumscribatur, hoc quoque manifestum est. Plerique quidem ex his qui septem diebus nihil edere aut bibere volunt, in his moriuntur. quòd si qui eos superaverint: nihilominus tamen moriuntur.* Ulysses tamen, per decem dies inediâ laboravit, atque in vita permansit, si Homero fides Odyss. μ. Quâ de re notatur à Longino, summo Critico, libello illo aureo περὶ ὕψους sect. 7. Poëtarum principem absolvunt, Fortunius Licetus tractatu de his qui diu vivunt sine alimento; Jobertus, libro de abstinentia Puellæ Spirensis; Citesius, libro de de abstinentiâ Puellæ Consollentaneæ; Sennertus, in Praxi; Aimoinus, qui libro IV. de gestis Francorum capite CXI. meminit puellæ, natæ in Territorio Tullensi juxta villam Commerciacum, quæ omni cibo per decem menses abstinuit. Etiam Plinius: cujus hæc sunt verba, libro septimo, capite ultimo: *Homini, non utique septimo die letalis inedia: durasse & ultra undecimum plerosque, certum est.* Quadraginta dierum inediâ Pythagoram vitam finiisse, scripsit Dicæarchus, teste Laërtio nostro in Pythagora.

Περσαῖον] Hic est ille Persæus Stoïcus, Zenonis Cittiei servus & discipulus; de quo in Zenone Cittieo.

144 *Ἐτελεύτα δὲ κατὰ τὸν Ἡρακλείδην, τέταρτον καὶ ὀκδοηκοστὸν ἔτος βιούς*] Eruditissimus Humfredus Hody legendum putabat *ἐννενηκοστὸν ἔτος*. verba ejus hæc sunt cap. 8. dissertationis contra historiam Aristeæ de LXX Interpretibus: *Menedemus vitam finivit statim fere post victos ab Antigono Gallos: Hermippus enim, Heraclides & Antigonus Carystius, apud Laërtium, suffragante Hesychio Milesio, scribunt illum, ob prædictum psephisma in suspicionem prodendæ ei civitatis adductum, ad Antigonum ventitasse, & apud eum brevi tempore præ tristitia, vel nullo cibo per septem dies sumpto, vitam cum morte commutasse. Atque hinc apparet Menedemum mortuum esse anno 3. Olymp. CXXV. qui connectitur cum septimo defuncti Ptolomæi Lagi, & nono regni Philadelphi. Fuit autem hic annus septuagesimus à Platonis obitu: hoc est, à primo anno Olympiadis CVIII. Ut dato Menedemum, Platone moriente, complevisse quatuor annos post vicesimum, colligantur anni vitæ ejus nonaginta quatuor, non octoginta quatuor.* Optimè. Addit vir doctissimus; probabile esse Menedemum numquam fuisse in Ægypto, regnante Philadelpho: ac proinde falli Aristeam, qui scripsit Menedemum Scripturis Sacris græcè versis interfuisse: quem Ptolemæo Lagi filio supervixisse non plus septennio, demonstrat. Sed & falli Josephum Scaligerum rectè observabat: qui ad superiora tempora eum revocat quique Eusebium metachronismi accusat, quòd Menedemum scripserit unà cum Speusippo floruisse anno I. Olympiadis CXVI. qui trigesimus secundus fuit ante mortem Ptolemæi Lagi.

Μηδὲν ἐσθίων] Postulat metri ratio ut legatur *μηδὲν ἔσθων*.

Κατ' ἔργον ἔρξας Ἐρετρικὸν, ἀλλ' ὅμως ἄνεργον] Christianus, ad oram libri: *Κᾆτα σὺ ἔργον ἔρεξας*, &c. Sed quid est *ἔργον Ἐρετρικὸν*? *Ἐρετριάζειν*, Hesychius *παίζειν, σκώπτειν*, interpretatur: Verùm hæc significatio non est hujus loci. An *facinus Eretriacum* dixerit Laërtius pro *Philosophico*, quia Eretriæ schola erat Philosophorum?

AD LIBRUM III.

PLATO.

1 KΑὶ *Περικτιόνης ἢ Πετώνης*] Ita quoque apud Suidam. Aliis, *Περικτιόνης* solùm filius dicitur: Apuleio libro I. de Doctrina Platonis; Æliano Variæ Historiæ X.21. Hieronymo libro I. adversus Jovinianum. Corruptè *Ἀμφικτιόνη* appellatur in Codicibus Origenis libro I. & lib. VI. contra Celsum, *Πωτώνη* dicitur Suidæ, in *Πωτώνη*, soror Platonis Philosophi.

Ἥτις τὸ γένος ἀνέφερεν εἰς Σόλωνα] Quod idem testatur Proclus ad Timæum Platonis pag. 25. ubi cognationis seriem narrat: *Ἡ μὲν ἱστορία ἡ κατὰ τὸ Σόλωνος γένος, καὶ τὴν Πλάτωνος πρὸς αὐτὸν συγγένειαν, τοιαύτη τίς ἐστιν. Ἐξηκεστίδου παῖδες ἐγένοντο Σόλων καὶ Δρωπίδης· καὶ Δρωπίδου μὲν, Κριτίας, οὗ μνημονεύει καὶ Σόλων ἐν ποιήσει, λέγων,*

Εἰπέμεναι Κριτίῃ ξανθότριχι πατρὸς ἀκούειν,
Οὐ γὰρ ἁμαρτινόῳ πείσεται ἡγεμόνι.

Κριτίου δὲ, Κάλλαισχρος, καὶ Γλαύκων. Καλλαίσχρου δὲ αὖ Κριτίας οὗτος. δηλοῖ δὲ ὁ ἐν Χαρμίδῃ Κριτίας, τὸν Γλαύκωνα, τὸν Χαρμίδου πατέρα, θεῖον ἑαυτοῦ καλῶν. Γλαύκωνος δὲ Χαρμίδης καὶ Περικτιόνη. τῆς δὲ Περικτιόνης ὁ Πλάτων· ὥστε ὁ Γλαύκων Κριτίου θεῖος ἦν, πατὴρ δὲ Χαρμίδου. Χαρμίδης δὲ, θεῖος Πλάτωνος· Σόλων δὲ, ἀδελφὸς ἐπιπάππου Κριτίου. τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς, τοιοῦτον. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος ἄλλως πως παραδίδωσι τὴν τοῦ γένους διαδοχήν· αὐτόθεν γὰρ τοῦ Δρωπίδου παῖδα, τὸν Γλαύκωνα ποιεῖ. ἄλλοι δὲ Καλλαίσχρου Κριτίαν καὶ Γλαύκωνα παῖδας λέγουσιν, ὥσπερ καὶ Θέων ὁ Πλατωνικός. καί τοι ἐν Χαρμίδῃ φησὶν ὁ Κριτίας, ὅτι παῖς ἐστι Χαρμίδης Γλαύκωνος τοῦ ἡμετέρου θείου, καὶ τοῖς ῥήμασιν οὑτωσὶ λέγων, ἀνεψιὸς δὲ ἐμός. οὔτ' ἄρα Δρωπίδου υἱὸς ὁ Γλαύκων, οὔτε Κριτίου τοῦ νεωτέρου ἀδελφός. *Historia de Solonis genere, & Platonis cum ipso cognatione, hunc in modum se se habet. Execestidæ filii erant Solon & Dropides: ac Dropidæ quidem rursum Critias, cujus meminit in Poësi sua Solon:*

Dic Critiæ faciles ut patri præbeat aures,
Si certum cupiet tutus habere ducem.

Critiæ verò, Callæschrus & Glaucon; Callæschri rursum Critias hic: idque ipse in Charmide Critias manifestum facit, Glauconem, Charmidæ patrem, avunculum suum appellans. Glauconis vero, Charmides & Perictione; Perictiones autem, Plato: ut Critiæ Glauco avunculus fuerit; Charmidæ verò pater; Charmides verò Platonis avunculus; Solon autem frater Critiæ atavi. Hæc certissima sunt. Sed & aliter divinus Jamblichus generis successionem narrat. Dropidæ enim filium Glauconem facit. Alii verò; quos inter est Theon Platonicus, Critiam & Glauconem Callæschri filios fuisse dicunt. at enim in Charmide Critias ait, Charmidem Glauconis avunculi sui filium esse, consobrinum verò suum, his ipsis verbis, ἀνεψιὸς δὲ ἐμός. Non igitur Dropidæ filius est Glauco, neque Critiæ junioris frater. De Dropide, videndus Meursius libro I. de Archontib. Athen. cap. 13.

Ὁ δὲ Σόλων εἰς Νηλέα καὶ Ποσειδῶνα ἀνέφερε τὸ γένος] Diximus suprà ad Solonem. Adde locum Apuleji in libro de dogmate Platonis: *Ei Ariston fuisse pater dictus est. Ceterùm Perictione, Glauci filia mater fuit: & de utroque nobilitas satis clara. Nam Ariston pater per Codrum, ab ipso Neptuno originem duxit: ab Solone sapientissimo, qui legum Atticarum fundator fuit, maternus derivatus est sanguis.* Minùs verè igitur Seneca epist. 44. *Platonem non accepit nobilem Philosophia, sed fecit.*

Κατὰ Θράσυλλον] Accipio de Thrasyllo Mendesio, qui Augusti & Tiberii temporibus vixit; quique Platonicus fuit, ut de Platone eum scripsisse verosimile sit. Juvenalis Scholiastes in Sat. VI. *Thrasyllus, multarum artium scientiam professus, postremò se dedit Platonicæ sectæ, ac deinde mathesi, quâ præcipuè viguit apud Tiberium, cum quo sub honore ejusdem artis familiariter vixit: quem postea Tiberius in insula Rhodo præcipitare voluit in pelagum, quasi conscium promissæ dominationis: quem dolum cùm præsen-*

sisset, *fugit*. De eo plura qui volet, consulat Gerardum Johannem Vossium libro IV. de Historicis Græcis, & Ismaëlem Bullialdum in Notis ad Theonem Smyrnæum. Vitiosè infrà, hac ipsa in Vita, Θρασύλαος appellatur.

2 Σπεύσιππος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Πλάτωνος περιδείπνῳ] Ita Editio Basileensis & Codex Regius. Editio Stephani, περὶ δείπνου. Utraque lectio ferri potest. περίδειπνον, est *cœna parentalis*. Inde proverbium; de quo Suidas; Οὐκ ἐπαινεθείης, οὐδ' ἐν περιδείπνῳ: in homines nullius pretii: quia in funeralibus conviviis solebant laudari etiam homines improbi. Cœnans mortuus est Plato: ut de ejus cœna Speusippum scripsisse, sit verosimile. Tamen hic locus mendi suspectus Jonsio videbatur, cùm Speusippi ille Πλάτωνος περὶ δείπνου liber in Elencho librorum ejus à Laërtio non memoretur, illiusque non meminerit Sanctus Hieronymus, qui hunc Laërtii locum respexit, libro I. contra Jovinianum, his verbis: *Speusippus quoque sororis Platonis filius, & Clearchus in Laude Platonis, & Anaxilides in secundo libro Philosophiæ, Perictionen matrem Platonis, phantasmate Apollinis oppressam ferunt, & sapientiæ principem non aliter arbitrantur nisi de partu virginis editum.* Sed neque infrequens Laërtio in indice librorum libros omittere, quorum alibi mentionem fecerit: nec quòd Hieronymus Speusippi librum de Platonis cœna loco laudato non laudaverit, inde sequitur locum Laërtii esse mendosum. hoc quidem dici posset, si librum alium non nominasset Hieronymus: Speusippum enim in aliquo libro citatum à Laërtio fuisse, constat ex his verbis ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ. Tamen Speusippus librum scripsit hoc titulo, Πλάτωνος ἐγκώμιον, de quo infrà, in Speusippo: ut suprà posita Hieronymi verba *in laude Platonis* & ad Speusippum, & ad Clearchum referri possint. Similiter Timon librum scripserat, ἐπιγραφόμενον Ἀρκεσιλάου Περίδειπνον. Meminit Laërtius infrà, in ejus Vita.

Κλέαρχος ἐν τῷ Πλάτωνος ἐγκωμίῳ] Clearchus Solensis. Meminit, & auctoris, & libri, Hieronymus loco laudato.

Καὶ Ἀναξιλίδης ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Φιλοσόφων] Meminit idem Hieronymus eodem loco: sed librum hunc Anaxilidis, librum *Philosophiæ*, non *Philosophorum*, appellat.

Παυόμενόν τε τῆς βίας ἰδεῖν τὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ὄψιν] Hujus rei, præter Hieronymum loco laudato, Scriptores plures meminere. Plutarchus Sympos. lib. VIII. quæst. I. ubi de his quos Dii genuisse dicuntur: διὸ τοὺς Ἀπόλλωνι τὴν Πλάτωνος τέκνωσιν ἀνατιθέντας οὐκ ἂν οἶμαί τινα φάναι καταισχύνειν τὸν θεὸν, ἐπὶ μείζονα πάθη καὶ νοσήματα τοῦτον ὑμῖν διὰ Σωκράτους ἰατρὸν, ὥσπερ ἑτέρου Χείρωνος, ἀπειργασμένον. ἅμα δὲ τῆς λεγομένης Ἀρίστωνι τῷ Πλάτωνος πατρὶ γενέσθαι καθ' ὕπνον ὄψεως καὶ φωνῆς, ἀπαγορευούσης μὴ συγγενέσθαι τῇ γυναικὶ μηδὲ ἅψασθαι δέκα μηνῶν, ἐμνημόνευσεν. (supple Florus, unus è convivis) ὑπολαβὼν δὲ Τυνδάρης ὁ Λακεδαιμόνιος, Ἄξιον μέν ἐστιν, ἔφη, περὶ Πλάτωνος ᾄδειν, καὶ λέγειν τὸ,

---- οὐδὲ ἐῴκει
Ἀνδρός γε θνητοῦ παῖς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο.

Itaque eos qui Apollinis filium faciunt Platonem, non puto aliquam Deo contumeliam facere, qui nobis hunc majorum vitiorum & morborum medicum, Socratis, tamquam alterius Chironis operâ paravit. Simul etiam commemoravit somnium Aristonis, & vocem unà oblatam, quæ eum per decem menses concubitu & contactu uxoris abstinere juberet. Sub hæc Tyndares Lacedæmonius: De Platone equidem, inquit, dignum est canere & dicere,

Non hic creditus est mortali de patre natus
Esse; Deo genitore satus sed ducere vitam.

Et quæ sequuntur: in quibus rem φιλοσοφικῶς μάλα, quasi vera esset, examinat. Meminit & Origenes contra Celsum libro I. sed ut fabulæ: οὐδὲν δ' ἄτοπον πρὸς Ἕλληνας καὶ Ἑλληνικαῖς ἱστορίαις χρήσασθαι, ἵνα μὴ δοκῶμεν μόνοι τῇ παραδόξῳ ἱστορίᾳ ταύτῃ κεχρῆσθαι. ἔδοξε γάρ τισιν, οὐ περὶ ἀρχαίων τινῶν ἱστοριῶν καὶ ἡρωϊκῶν, ἀλλὰ καὶ περί τινων χθὲς καὶ πρώην γεγενημένων, ἀναγράψαι ὡς δυνατὸν ὅτι καὶ Πλάτων ἀπὸ τῆς Ἀμφικτιόνης (γρ. Περικτιόνης) γέγονε, κωλυθέντος τοῦ Ἀρίστωνος αὐτῇ συνελθεῖν, ἕως ἀποκυήσει τὸν ἐξ Ἀπόλλωνος σπαρέντα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀληθῶς μῦθοι, κινήσαντες εἰς τὸ ἀναπλάσαι τοιοῦτό τι περὶ ἀνδρὸς, ὃν ἐνόμιζον μείζονα τῶν πολλῶν ἔχοντα σοφίαν καὶ δύναμιν, καὶ ἀπὸ κρειττόνων καὶ θειοτέρων σπερμάτων τὴν ἀρχὴν τῆς συστάσεως τοῦ σώματος εἰληφέναι, ὡς τοῦθ' ἁρμόζον τοῖς μείζοσιν ἢ κατὰ ἄνθρωπον. *Nec absurdum fuerit cum Græcis agentes, Græcas afferre historias, ne videamur soli habere hanc historiam mirificam.* (sermo est de Christi nativitate) *Libuit enim quibusdam, non in priscis & heroicis historiis, sed quæ heri & nudiustertius gesta continent, referre tamquam rem possibilem, Platonem quoque natum ex matre Perictione, vetito Aristone cum ea ne coiret, priusquam partum ederet satum ex Apolline. Sed hæc mera sunt fabula; quæ quosdam induxerunt istiusmodi aliquid fingere in ejus viri gratiam qui multorum existimatione sapientiâ præcelluit ceteros, eoque à diviniore quodam semine creditus est traxisse originem, quasi hoc eum deceat, qui naturâ humanâ superior sit.* Et libro VI. καὶ πρὸς ταῦτα φημὶ, ὅτι περὶ μὲν Πλάτωνος Ἀρίστανδρος, οἶμαι, ἀνέγραψεν, ὡς οὐκ Ἀρίστωνος υἱοῦ, ἀλλὰ φάσματος ἐν Ἀπόλλωνος εἴδει προσελθόντος τῇ Ἀμφικτιόνῃ. (Περικτιόνῃ & hîc quoque rescribendum) καὶ ἄλλοι δὲ πλείονες τῶν Πλατωνικῶν ἐν τῷ Πλάτωνος βίῳ ταῦτ' εἰρήκασι. *Ad hæc respondeo, de Platone Aristandrum, ni fallor, scripsisse, non Aristonis eum fuisse filium, sed spectri, quod, Apollini simile, complexum sit Perictionen: atque eadem referunt plerique alii Platonici in Platonis Vita.* Adde & Apuleium libro I. de Doctrina Platonis: *Sunt qui Platonem augustiore conceptu prosatum dicunt, cùm quædam Apollinis figuratio Perictionæ se miscuisset.*

Ὅθεν καθαρὸν γάμου φυλάξαι] γάμος hîc pro *coitu*: ut apud Aristænetum.

Καὶ γίνεται Πλάτων, &c. ὀγδόῃ καὶ ὀγδοηκοστῇ ὀλ. Θαργηλιῶνος ἑβδόμῃ, καθ' ἣν Δήλιοι τὸν Ἀπόλλωνα γενέσθαι φασί] Apuleius dicto loco: *Mense etiam, qui apud Atticos* Thargelion *dicitur, natus est: die, quâ apud Delum Latona fertur Apollinem Dianamque*

peperisse. Pridie Socratem genitum accepimus. Plutarchus Sympos. lib. VIII. Quæst. I. ὁ δὲ Φλῶρος, οὐδὲ Καρνεάδην ἀπαξιοῦν ἔφη μνήμης ἐν τοῖς Πλάτωνος γενεθλίοις, ἄνδρα τῆς Ἀκαδημίας εὐκλεέστατον ὀργιαστήν. Ἀπόλλωνος γὰρ ἀμφοτέρους ἑορτῇ γενέσθαι. τὸν μὲν γὰρ Θαργηλίοις Ἀθήνησι, τὸν δὲ Κάρνεια Κυρηναίων ἀγόντων. ἑβδόμῃ, δὲ ἀμφοτέρας ἑορτάζουσιν, &c. *Florus autem Carneadem quoque nolebat præteriri in Platonis natalitiis, Academiæ nobilissimum Antistitem: ambos enim natos festo Apollinis die: Platonem Athenis, cùm Thargelia agerentur: Carneadem Cyrenis, cùm ibi Carnia celebrarentur. utrumque festum in septimum diem incidit*, Quia autem septimo mensis die natus erat Apollo, *Hebdomagenam* eum vocabant, diemque septimum illi sacrum esse dicebant, & septenarium numerum consecrabant. Proclus in Timæum Platonis lib. III. καὶ τῷ Ἀπόλλωνι τὴν ἑπτάδα ἀνεῖται, ὡς συνέχοντι πάσας τὰς συμφωνίας. διὸ καὶ Ἑβδομαγέτην ἐκάλουν τὸν θεόν, καὶ τὴν ἑβδόμην τοῦ θεοῦ ἱερὰν ἔλεγον,

. Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ,

Et ad Hesiodi ἔργα καὶ ἡμέρας: ἡ δὲ ἑβδόμη. Ἀπόλλωνος. ἐν αὐτῇ γὰρ ἐτέχθη. Plutarchus dicto loco: ἑβδόμῃ δὲ ἀμφοτέρας ἑορτάζουσι, καὶ τὸν θεόν, ὡς ταύτῃ γενόμενον, ὑμεῖς, εἶπεν, οἱ Προφῆται, καὶ οἱ Ἱερεῖς Ἑβδομαγένην καλεῖτε. Ea dies autem longo pòst tempore singulari quotannis religione inter Academicos celebrata est. Plutarchus Symps. VIII. I. τῇ ἕκτῃ τοῦ Θαργηλιῶνος ἱσταμένου τὴν Σωκράτους ἀγαγόντες γενέθλιον, τῇ ἑβδόμῃ τὴν Πλάτωνος ἤγομεν. Porphyrius, in Vita Plotini, se Carmen aliquod recitasse dicit ἐν Πλατωνείοις. Dies Academiæ memorabilis: nam Platonem & Carneadem dedit: immo Platonem etiam abstulit, si verum est quod notavit Seneca.

Τελευτᾷ δ' ὥς φησιν Ἕρμιππος, ἐν γάμοις δειπνῶν] Scribentem mortuum fuisse ait, post Ciceronem, Hieronymus. Quod non de puncto temporis in quo exstinctus est, intelligendum. Hæc mens Ciceronis; sub tempus mortis: paulò ante mortem, Platonem scripsisse. Vide hîc Aldobrandinum.

Νεάνθης δέ φησιν αὐτὸν τεττάρων καὶ ὀγδοήκοντα τελευτῆσαι ἐτῶν] Ergo Neanthi non convenit cum Hermippo de anno natali Platonis. nam si anno ætatis octogesimo & primo decessit, sequitur natum fuisse primo anno Olympiadis octogesimæ octavæ: neque enim annus Olympiadis, quo extinctus est, in discrimen vocatur. hac parte non est in tota antiquitate quem Hermippo, quem Apollodoro, opponamus. immo assentiuntur, Plutarchus de x. Rhetoribus capite 8. Dionysius Halicarnasseus epist. ad Ammæum, Athenæus lib. v. cap. 13. Auctor Olympiadum, & alii. Una dissensio est de ætate Platonis, quando inceperit, non quando desierit. Inter omnes autem qui annum citatum nativitati ascribunt, primus, quem invenio, Hermippus fuit; quia, teste Laërtio, Platonem pervenisse prodidit ad annum ætatis primum & octogesimum. Quem Hermippus numerorum suorum auctorem potissimùm sequatur, nemo hodie, opinor, in tantâ antiquitatis jacturâ facilè ostendet: tamen non dubitandum est, quin omnes, qui huic ratiocinationi manum dedere, Hermippi fidem sequantur unius Apollodori beneficio. Hunc enim illustrem Historiæ veteris Chronologum; ut Annalibus suis consignaret natalem annum primarii Philosophi, non alterius fide & operâ usum fuisse existimamus quàm Hermippi illius Smyrnæi, cujus de præstantium Philosophorum Vitis confecta singulari accuratione volumina passim illa tempestate Eruditorum omnium manibus versabantur. Jam vide, quanto Apollodorus successu, aliis in numerorum ratione reclamantibus, toti propemodum orbi sententiam incertam persuasit. Huic Cicero, Valerius Maximus, Seneca, Quintilianus, Censorinus, & Latini alii ad unum omnes adhæsere, quia Apollodori Χρονικοῖς, tamquam ἀξιοπίστοις, familiarissimè utebantur: ut veteres illos Scriptores diligentiùs legentibus apparet. Verùm qui quammaximè in hac causa advocandi erant, Græci etiam alii, quamquam invicem dissentiunt, Hermippo certè, ejusque suffragatori Apollodoro, refragantur uno ore. Dices: Scripturus Platonis Vitam Hermippus ætatem studiosissimè videtur indagasse. Sed profectò eamdem curam profitetur Neanthes Cyzicenus: quia ipse etiam illustrium virorum Vitas non absque diligentia explicasse dicitur. quare ab Hermippo abiens Neanthes majori patientia audiendus est; qui cùm Platonem quarto & octogesimo ætatis anno obiisse observet, natum esse ostendit secundo anno Olymp. octogesimæ VII. Hoc non absque fundo & auctore; non absque argumento affirmari, intelligendum erit: namque ipsum annum quem ille designat, summa mihi ratione videor alibi deprehendere. Plutarchus & Laërtius Platonem docent natum esse sex annis post Isocratem. atqui Isocrates natus est Olympiadis supra octogesimam sextæ primo anno: quod absque ulla disputatione demonstrari poterit ex Plutarcho & Dionysio. Consit ergo quod Neanthes voluit, parentem Academiæ secundo anno Olympiadis octogesimæ septimæ tamquam cælo delapsum in terras, ad ætatis usque quartum & octogesimum hominibus interfuisse. Hanc observationem Marquardo Gudio acceptam fero.

Βιοὺς ἔτος ἓν πρὸς τοῖς ὀγδοήκοντα] Idem testatur & Lucianus in Longævis: Πλάτων ὁ ἱερώτατος ἓν καὶ ὀγδοήκοντα. & Seneca epist. 58. *Nam hoc scis puto, Platoni diligentia suæ beneficio contigisse, quòd natali suo decessit, & annum unum atque octogesimum implevit, sine ulla deductione. Ideo Magi, qui fortè Athenis erant, immolaverunt defuncto, amplioris fuisse sortis quàm humanæ rati, quia consummasset perfectissimum numerum, quem novem novies multiplicata componunt.* Censorinus quoque de die natali cap. 15. *magnos viros non priùs vita excessisse, quàm ad annum illum octogesimum & unum pervenerint: in quo Plato finem vitæ & legitimum esse existimavit, & habuit.* Hieronymus epist. ad Nepot. de vita Cleric. *Plato 81. anno scribens mortuus est.* Valerius Max. VIII. 7. *altero etiam & 80. anno decedens*, &c. Athenæus v. 18. annos 82. vixisse ait: δύο δὲ καὶ ὀγδοήκοντα βιώσας ἔτη, μετήλλαξεν ἐπὶ Θεοφίλου τοῦ κατὰ Καλλίμαχον.

Ἔστιν οὖν Ἰσοκράτους νεώτερος ἔτεσιν ἕξ] ἔτεσιν ζ, id est, ἑπτὰ emendabat Meursius de Arch. Ath. III. 2.

Ita Plutarchus libro de x. Rhet. in Vita Isocratis. proclivis numerorum lapsus.

Ἐπὶ Λυσιμάχου] Etiam sub Lysimacho natum Isocratem, scribit Dionysius Halicarnasseus in Isocrate: Ἰσοκράτης ὁ Ἀθηναῖος ἐγεννήθη μὲν ἐπὶ τῆς ὀγδοηκοστῆς καὶ ἕκτης ὀλυμπιάδος, ἄρχοντος Ἀθήνησι Λυσιμάχου, πέμπτῳ πρότερον ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, δυσὶ καὶ εἴκοσιν ἔτεσι νεώτερος τοῦ Λυσίου. Idem testatur & Plutarchus, libro x. Rhet. in Vita Isocratis: γενόμενος δὲ κατὰ τὴν ὀγδοηκοστὴν ἕκτην Ὀλυμπιάδα Λυσιμάχου Μυῤῥινουσίου, δύο καὶ εἴκοσιν ἔτεσιν, πρεσβύτερος δὲ Πλάτωνος ἑπτά. ubi legendum ἐπὶ Λυσιμάχου Μυῤῥινουσίου, δύο καὶ εἴκοσιν ἔτεσι Λυσίου νεώτερος, rectè ex Halicarnasseo monuit Nunnesius, in Notis ad Vitam Aristotelis. Ibidem idem Nunnesius, apud Plutarchum, Halicarnasseum & Laërtium, pro Λυσιμάχου rescribendum existimat Ναυσιμάχου. Certè Archon ille, *Nausimachus* dicitur Diodoro libro XII. ἐπ' ἄρχοντος δὲ Ἀθήνησι Ναυσιμάχου Ἠλεῖοι ἤγαγον Ὀλυμπιάδα ἕκτην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα. Meursius contrà, de Archontibus Athen. III. 2. apud Diodorum Λυσιμάχου reponebat. Opinionum diversitatem agnovit Auctor Olympiadum: Ὀλυμπιὰς ὀγδοηκοστὴ ἕκτη. Ναυσίμαχος Μυῤῥινούσιος· οἱ δὲ, Λυσίμαχος.

Πλάτων δὲ ἐπὶ Ἀμεινίου γέγονεν, ἐφ' οὗ Περικλῆς ἐτελεύτησεν] Lege ἐπὶ Ἀμείνονος. Ἀμείνων nomen est proprium, ut Latinis *Melior*. Sub hujus Ameinonis magistratu mortuum Periclem, ait quoque Athenæus lib. v. 18. Περικλῆς δὲ ἀποθνήσκει κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐπ' Ἀμείνονος ἄρχοντος. ita ibi legendum, non ἄρχοντος Ἐπαμείνονος, rectè monet Salmasius ad Solinum paginâ 157. Scholiastes Euripidis, in Argumento Hippolyti: ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν Θήβαις, ἐπὶ Ἀμείνονος ἄρχοντος. ubi tamen Meursius de Archontibus Athen. libro & capite tertio, rescribit Ἐπαμείνονος ἄρχοντος, quemadmodum apud Athenæum legitur. Ita quoque apud Laërtium rescribendum contendit ipse Meursius in Lectionibus Atticis libro IV. capite 7. Sed non ita legendum, hic Laërtii locus clarè ostendit, Πλάτων δὲ ἐπὶ Ἀμεινίου γέγονεν. Ἀμείνων quoque Archon ille dicitur Scriptori Olympiadum. Hoc, inquam, rectè Salmasius. Sed quod addit, Græcos numquam ἄρχοντος τοῦ δεῖνα, usurpare, verùm præpositionem ἐπὶ semper adjicere, minus rectè hoc sanè addit: ut pluribus exemplis docet Petavius cap. VII. Miscellanearum Exercitationum contra ipsum Salmasium. At hic, pro ἐπὶ Ἀμεινίου, reponebat Nunnesius ἐπ' Ἐπαμινώνδα. Sic Diodoro dicitur Archon sub quo Plato natus est. Sed corruptè ita hoc nomen ibi scribitur. Athenæus, dicto loco, natum scribit Platonem Archonte Apollodoro, post Euthydemum, qui annus est tertius 87. Olymp. Πλάτων δὲ γεννᾶται ἐπὶ Ἀπολλοδώρου, τοῦ μετ' Εὐθύδημον ἄρξαντος. Et mox: ἀπὸ δὲ Ἀπολλοδώρου, καὶ τῆς Πλάτωνος γενέσεως, τεσσαρεσκαιδέκατός ἐστιν ἄρχων Εὔφημος. Auctor Vitæ Aristotelis à Nunnesio editæ, Diotimo Archonte natum scribit. Fuit autem Archon Diotimus anno I. Olymp. 88. In Chronico Euseb. anno quarto anno ejusdem Olymp. quo Archon Stratocles, & in Chronico Alexandrino anno I. Olymp. 89. quo Archon Isarchus, natus esse dicitur. Quis in tanta varietate & tenebris, ut verbis Nunnesii utar, verum perspicere poterit?

Ἦν δὲ τῶν δήμων Κολλυτεύς] Κολυττεύς reponebat Meursius lib. de Pop. Att. in Κολυττός. Et ita apud Lucianum in Timone: ἐπειδὴ Τίμων ὁ Ἐχεκρατίδου Κολυττεύς, &c. quem locum respexit Suidas: Κολυττεύς· παρὰ Λουκιανῷ εἰς τὸ Τίμων ἢ μισάνθρωπος (legendum ὅθεν ὁ Τίμων ὁ μισάνθρωπος) Κολυττεὺς δὲ, ὁ δῆμος τῆς Αἰγηΐδος. lege κολυττεὺς & κολυττὸς δὲ· ὁ δῆμος τῆς Αἰγεΐδος. Hesychius: Κολυττός. ὄνομα δήμου. Sed hîc apud Laërtium legendum Χολλιδεύς ex Stephano suspicabatur Jonsius. Verba Stephani sunt: Χολλίδαι. Διογένης δ' ὁ Λαερτιεὺς, ἐν δευτέρῳ Φιλοσόφων Ἱστορίας, Χολλιδεύς φησι. Vox hæc Χολλιδεύς apud Laërtium libro II. non occurrit. quare suprà memoratus Jonsius ex Stephano apud Laërtium rescribebat Χολλιδεύς, pro Κολυττεύς; & apud Stephanum ex Laërtio ἐν γ, pro ἐν δ. Sed cùm vox Χολλιδεύς alibi quoque in hac Vita occurrat, de emendatione Jonsiana apud Laërtium ampliùs cogitandum.

Ἀντιλέων ἐν δευτέρῳ περὶ χρόνων] Meminit Antileonis Pollux II. 4. An alterius? an ejusdem?

Καὶ ἐχορήγησεν Ἀθήνησι, Δίωνος ἀναλίσκοντος] Idem testatur Plutarchus, in Dione. Locum profert Casaubonus.

Ὥς φησιν Ἀθηνόδωρος ἐν ὀγδόῳ περιπάτων] Citat & infrà, in Democrito, eumdem Athenodori librum VIII. φησὶ δὲ Ἀθηνόδωρος ἐν ἡ περιπάτων, ἐλθόντος Ἱπποκράτους πρὸς αὐτὸν, &c. Accipio de Athenodoro Tarsensi (qui & Alexandrinus, & Cananites dictus est) Stoïco Philosopho, Augusti & Tiberii præceptore.

Ἔσχε δ' ἀδελφοὺς Ἀδείμαντον καὶ Γλαύκωνα, καὶ ἀδελφὴν Ποτώνην] Apuleius: *Ex iisdem genitoribus, Glauco & Adimantus ei fratres fuerunt.* Ubi Codex Florentinus, *Glaucus & Adimantus.* Apud Suidam quoque Γλαῦκος scribitur, non Γλαύκων. καὶ ἕτεροι δὲ ἐγένοντο μετ' αὐτὸν υἱοὶ τῷ Ἀρίστωνι, Ἀδείμαντος, καὶ Γλαῦκος, καὶ Ποτώνη θυγάτηρ. Sed Γλαύκων scribi debet. Ita apud Platonem & Xenophontem, & Plutarchum. Adimanti meminit Plato in libris de Rep. & Adimanti τοῦ παιδίου, in Testamento. Plutarchus in libro περὶ φιλαδελφίας, tertium Platonis fratrem addit, Antiphontem, natu minimum: Πλάτων τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τὰ κάλλιστα τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων θέμενος, ὀνομαστοὺς ἐποίησε: Γλαύκωνα μὲν καὶ Ἀδείμαντον εἰς τὴν Πολιτείαν, Ἀντιφῶντα δὲ τὸν νεώτατον εἰς Παρμενίδην.

Καὶ ἐπαιδεύθη μὲν γράμματα παρὰ Διονυσίῳ, &c. ἐγυμνάσατο δὲ παρὰ Ἀρίστωνι τῷ Ἀργείῳ παλαιστῇ] Porphyrius apud Cyrillum libro I. contra Julianum: ἐπαιδεύθη δὲ ὁ Πλάτων, παρὰ μὲν Διονυσίῳ γράμματα, παρὰ δὲ Ἀρίστωνι, τῷ Ἀργείῳ παλαιστῇ, τὰ κατὰ τὴν γυμναστικήν. Apuleius libro I. de Doctrina Platonis: *Doctores habuit in prima literatura Dionysium: at in palæstra, Aristonem, Argis oriundum.* Dionysii meminit Plato ipse in Amatoribus: quod Olympiodorus observavit. ἐν ἡλικίᾳ δὲ γενόμενος, πρῶτον μὲν ἐφοίτησε Διονυσίῳ, τῷ Γραμματιστῇ, πρὸς μάθησιν κοινῶν γραμμάτων· οὗ καὶ ἐν Ἐρασταῖς μέμνηται·

ubi

ὅτι μήτε Διονύσιος, ὁ διδάσκαλος, ἄμοιρος εἴη τῆς παρὰ Πλάτωνι μνήμης.

Ἐν τοῖς Ἀντεραστταῖς] Dialogus ille apud Platonem Ἐρασταὶ, ἢ περὶ φιλοσοφίας, inscribitur. Sed vitiosi sunt Codices Platonis; & in iis rescribendum, Ἀντερασταί. Plato ipse, initio Dialogi, καὶ ὁ ἕτερος, πλησίον γὰρ καθήμενος ἐτύγχανεν αὐτοῦ, ἀντεραστὴς ὤν, &c. Laërtius infrà, in hac ipsa Platonis Vita, ubi de Platonis Dialogis: τοῦ δὲ λογικοῦ, ὅ, τε Πολιτικὸς, καὶ ὁ Κρατύλος, &c. Ἵππαρχος, Ἀντερασταί. & posteà: Ἀντερασταὶ, ἢ περὶ φιλοσοφίας, ἠθικός. & in Democrito: εἴπερ οἱ Ἀντερασταὶ Πλάτωνός εἰσι, φησὶ Θράσυλλος, οὗτος ἂν εἴη, &c. Etiam Ἀντερασταὶ dicitur ille Dialogus Theodorito in libello περὶ πρακτικῆς ἀρετῆς. De qua emendatione, diu est quod monuit eruditissimus Nunnesius.

Ἀφ' οὗ καὶ Πλάτων διὰ τὴν εὐεξίαν μετωνομάσθη, &c.] Seneca epist. 58. *Plato ipse ad senectutem se diligentiâ pertulit. Erat quidem corpus validum ac forte sortitus, & illi nomen latitudo pectoris fecerat.* Apuleius: *Platoni habitudo corporis cognomentum dedit: namque* Aristocles *priùs est nominatus.* Suidas, in Πλάτων & in Θεόφραστος: προσηγορεύετο δὲ Ἀριστοκλῆς. διὰ δὲ τὸ πλατὺς εἶναι τὸ στέρνον, Πλάτων ἐπωνομάσθη. ἄλλοι δὲ, ὡς πλατὺν ἐν λόγοις, Πλάτωνα κληθῆναι. Hesychius ὁ βιογράφος: πλατὺς δὲ ὢν τὰ στέρνα, ἢ τὸ μέτωπον, Πλάτων προσηγορεύθη. οἱ δὲ ὡς πλατὺν ἐν λόγοις, οὕτω φασὶν αὐτὸν κληθῆναι. Olympiodorus in Vita Platonis: γυμναστῇ μὲν ἐχρήσατο διδασκάλῳ Ἀρίστωνι τῷ Ἀργείῳ, ὑφ' οὗ καὶ Πλάτων, ὥς φασι, μετωνομάσθη, πρότερον Ἀριστοκλῆς λεγόμενος, τῷ τοῦ πάππου ὀνόματι. ἐκλήθη δ' οὕτως, διὰ τὸ δύο μόρια τοῦ σώματος ἔχειν πλατύτατα, τό τε στέρνον, καὶ τὸ μέτωπον, ὡς δηλοῦσι πανταχοῦ αἱ ἀνακείμεναι αὐτοῦ εἰκόνες, οὕτω φαινόμεναι. *Institutore Gymnastæ usus est Aristone Argivo: à quo* Platonis *nomen reportavit: cùm priùs* Aristocles, *avi nomine, dictus fuisset. Sic autem vocatus est, quòd binas corporis partes, pectus, & frontem, visenda latitudinis haberet: ut liquet ex statuis ejus passim positis, quæ tales sunt.* Igitur Platoni minùs similis est ejus εἰκὼν, quam in Notis suis eruditissimis ad Juliani Imperatoris Cæsares, pag. 7. profert clarissimus Spanhemius: est enim angustæ frontis potiùs quàm latæ. Sunt qui & Σαράπιν dictum fuisse Platonem existiment; decepti his verbis Hesychii, Σάραπις, οὕτω ἐκαλεῖτο ὁ Πλάτων. sunt enim depravata. Scripserat doctissimus Grammaticus, ὁ Πλούτων. Plutarchus libro de Iside & Osiride: οὐ γὰρ ἄλλον εἶναι Σάραπιν, ἢ τὸν Πλούτωνά φασι. Eadem legas apud Cyrillum contra Julianum, pag. 361. Platonis κυρτότητος meminit Plutarchus in libello de audiendis Poëtis.

Καθά φησιν Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς] Eumdem Alexandrum infrà testem quoque advocat: ubi de Platonis vita quæstio est. quare in verbis Origenis suprà allatis è libro VI. contra Celsum, καὶ πρὸς ταῦτα φημὶ, ὅτι περὶ μὲν Πλάτωνος Ἀριστάνδρος, οἶμαι, ἀνέγραψεν, ὡς οὐκ Ἀρίστωνος υἱοῦ, &c. legendum fortè Ἀλέξανδρος, & accipiendum de auctore illo τῶν διαδοχῶν, qui Alexander Polyhistor esse creditur: nisi malis accipere de Alexandro Platonico, (hujus meminit Marcus Imp. lib. I.) propter sequentia verba Origenis, καὶ ἄλλοι δὲ πλείονες τῶν Πλατωνικῶν ἐν τῷ Πλάτωνος βίῳ ταῦτ' εἰρήκασι. Tamen Aristander quidam, qui de portentis scripserat, memoratur Plinio in Elencho Auctorum.

Διὰ τὴν πλατύτητα τῆς ἑρμηνείας] Ita nos Galli dicimus, *parler large:* sed alio sensu, pro, *tardè loqui.* hoc loco πλατύτης ἑρμηνείας, est *orationis ubertas.* Similiter γέλως πλατὺς, est *multus risus* apud Phrynichum in Ecloga Dictionum Atticarum. Sic III. Regum 4. 29. Solomoni tribui videas latitudinem cordis: id est, *ubertatem ingenii*, ut Castalio reddidit.

Εἰσὶ δ' οἳ καὶ παλαῖσαί φασιν αὐτὸν Ἴσθμοῖ, &c.] Quos inter, Apuleius: *Tantosque progressus exercitatio ei contulit, ut Pythia & Isthmia deluctata certaverit. picturæ non aspernatus artem. Tragœdiis & Dithyrambis se utilem finxit.* & Porphyrius dicto loco: φασὶ δὲ καὶ Ἴσθμιά τινες καὶ Πύθια παλαῖσαι αὐτόν. Operæ pretium est audire quid de hoc palæstrico Platonis exercitio sentiat Cyrillus libro VI. contra Julianum: φασὶν αὐτὸν Ἴσθμιά τινες, καὶ Πύθια παλαῖσαι αὐτόν. εἶτα τί τοῦ τοιοῦδε τὸ βαναυσικώτερον; ἀνάσχοιτο γὰρ, ὥς γε οἶμαι, τῶν εὖ φρονούντων οὐδεὶς ἀπημφιεσμένῳ σώματι γυμνοῖς καὶ ἀκρύπτως ἀσχημονεῖν ἐπὶ πλήθους, οὕτω πολλῆς, καὶ ἐπὶ σμικρῷ που τάχα μισθῷ.

Δικαίαρχος ἐν πρώτῳ περὶ βίων] Dicæarchus Peripateticus. Ex hoc περὶ βίων opere sunt quæ de Pythagora ex Dicæarcho citat Plutarchus Sympos. VIII. 2. Gellius libro XIV. cap. XI. Laërtius in Pythagora, & Porphyrius in Vita Pythagoræ: & quæ de Homero & Euripide Plutarchus libro Quòd non vivitur jucundè secundùm Epicurum: & quæ de Euripide idem Plutarchus libro de εἰ apud Delphos. Hunc περὶ βίων librum Dicæarchi, ab altero ejusdem, quem, Ἑλλάδος βίον vocaverat, & qui etiamnum exstat, non distinguit acutissimus Bosius ad epist. 39. libri XIII. ad Atticum: in quo fallitur. Ἑλλάδος βίος, est opus Geographicum: quo nomine librum Geographicum etiam Jason quidam scripserat. Meminit Stephanus in Ἀλεξάνδρεια. Ἰάσων δὲ, inquit, ὁ τὸν Βίον τῆς Ἑλλάδος γράψας ἐν τέσσαρσι βιβλίοις.

Ἰσχνόφωνος] De *voce exili*, intelligendus Laërtius, non verò de *lingua hæsitantia*: nam utrumque hoc vocabulum significat. Hesychius: ἰσχνόφωνος. λεπτόφωνος, ἀπεχόμενος τὴν φωνήν. Aristoteles Probl. XI. 30. ἡ δὲ ἰσχνοφωνία ἀπὸ τοῦ μὴ δύνασθαι ταχὺ συνάψαι τὴν ἑτέραν συλλαβὴν πρὸς τὴν ἑτέραν. Plato expeditè & facilè loquebatur; & eleganter. Ἀτθίδος εὔγλωσσον στόμα φέρτατον dicitur in Epigrammate libri I. Anthol. cap. LXXXVI. Dormientis in cunis labellis apes mel inseruere. Olympiodorus in Vita Platonis: καὶ γεννηθέντα τὸν Πλάτωνα, λαβόντες οἱ γονεῖς, βρέφος ὄντα, τεθείκασιν ἐν τῷ Ὑμηττῷ, βουλόμενοι ὑπὲρ αὐτοῦ τοῖς ἐκεῖ θεοῖς, Πανὶ καὶ Νύμφαις, καὶ Ἀπόλλωνι Νομίῳ, θῦσαι καὶ κειμένου αὐτοῦ μέλιτται προελθοῦσαι, πεπληρώκασιν αὐτοῦ τὸ στόμα κηρίων μέλιτος· ἵνα ἀληθὲς περὶ αὐτοῦ γένηται· τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή. quâ re auditâ, prodigiorum inter-

pretes singularem eloquii suavitatem ore ejus emanaturam dixerunt. Narrat Valerius Maximus libro I. cap. 6. Harum rerum miror Laërtium non meminisse. Corrigendus obiter Valerius cap. 7. ejusdem libri: *Sed quoniam divitias Midæ disertumque Platonis somnum attigi.* Legendum ex Codice Isaaci Vossii & altero Heinsiano, *divitis Midæ, disertique Platonis:* de qua emendatione monuit nos doctissimus Gudius. Tamen μεγαλόφωνος, Platonis est epithetum. Plutarchus de Placitis Philosophorum lib. I. cap. septimo: καὶ γὰρ Πλάτων ὁ μεγαλόφωνος, εἰπὼν, ὅτι ὁ θεὸς ἔπλασε τὸν κόσμον πρὸς ἑαυτοῦ ὑπόδειγμα. Sed ibi τὸ μεγαλόφωνος, styli magnitudinem indicat.

Ὡς καὶ Τιμόθεος φησιν ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ βίων] Laudatur idem Timotheus eodem in libro infrà quoque apud Laërtium, in Speusippo, in Aristotele, in Zenone Cittieo. Sed qui, præter Laërtium, ejus meminerint, non temere reperias. Nisi putetur esse is ipse Timotheus, quem Plutarchus in libello Περὶ ποταμῶν, capite de Hebro & Inacho, & Eustathius ad Dionysium, citant in libro de Fluminibus, & de Rebus Argolicis.

Λέγεται δ' ὅτι Σωκράτης ὄναρ εἶδεν κύκνου νεοττὸν ἐν τοῖς γόνασιν ἔχειν, &c.] Apuleius: *Somnium etiam Socratis scitum ferunt. Nam vidisse sibi visus est Cycni pullum ex altari, quod in Academia Cupidini consecratum est, volasse, & in ejus gremio* (malim *in suo gremio*) *resedisse: & postea olorem illum pennis cælum petiisse, canore musico auditus hominum Deorumque mulcentem. Cùm hoc Socrates in conventu hominum referret, Aristo Platonem puerum oblaturus Socrati magistro commodum prosequebatur: quem ubi aspexit ille, ingeniumque intimum de exteriore conspicatus est facie, Hic ille erat, Amici, inquit, de Academia Cupidinis Cycnus.* Pausanias in Atticis: Ἀκαδημίας δὲ οὐ πόῤῥω, Πλάτωνος μνῆμά ἐστιν, ᾧ προεσήμαινεν ὁ θεὸς ἄριστον τὰ ἐς φιλοσοφίαν ἔσεσθαι. προεσήμαινε δὲ οὕτω. Σωκράτης τῇ προτεραίᾳ νυκτὶ, ᾗ Πλάτων ἔμελλεν ἔσεσθαι μαθητὴς, ἐσπτῆναί οἱ κύκνον εἰς τὸν κόλπον εἶδεν ὄνειρον· ἔστι δὲ κύκνῳ τῷ ὄρνιθι μουσικῆς δόξα, ὅτι Λιγύων τῶν Ἠριδανοῦ πέραν ὑπὲρ γῆς τῆς Κελτικῆς Κύκνον ἄνδρα μουσικὸν γενέσθαι βασιλέα φασί· τελευτήσαντα δὲ, Ἀπόλλωνος γνώμῃ, μεταβαλεῖν λέγουσιν αὐτὸν ἐς τὸν ὄρνιθα. *Non longè ab Academia Platonis est monimentum, cujus in Philosophia studio præstantiam divinitus significatam tradunt. Socratem enim ea nocte quam dies ille est consecutus, quo se Plato in ejus disciplinam tradidit, vidisse per quietem Cycnum sibi in sinum advolasse. Cycnum autem canorum maximè avem esse vulgò creditur. Cycnum enim Ligurum, qui in Gallia transpadana sunt, regem, Musica laude clarum fuisse memorant; eumque cùm decessisset, ab Apolline in avem mutatum.* Meminit & Olympiodorus in vita Platonis.

Ἐφιλοσόφει δὴ τὴν ἀρχὴν ἐν Ἀκαδημίᾳ] Clemens Strom. I. Πλάτων δὲ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἀνεχώρησε. In Academia natum, scripsit Michaël Antonius Baudrandus, in Geographicis, voce *Academia*: memoriæ lapsu. Mortuum voluit dicere. In Academia mortuum Platonem, in qua commorabatur, auctor est Diogenes noster.

Παρὰ τὸν Κολωνὸν] Περὶ, est in aliis Editionibus, itemque in Codice Regio. De Colono, Pausanias in Atticis; ubi de Academia: δείκνυται δὲ χῶρος, καλούμενος Κολωνὸς ἵππιος· ἔνθα τῆς Ἀττικῆς πρῶτον ἐλθεῖν λέγουσιν Οἰδίποδα.

Μέλλων ἀγωνιεῖσθαι τραγῳδίᾳ πρὸ τοῦ Ὀλυμπιακοῦ θεάτρου, &c.] Ita quoque editio princeps. Meliùs Stephanica & MS. Regius, Διονυσιακοῦ. Ælianus Variæ Historiæ II. 30. Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος τὰ πρῶτα ἐπὶ ποιητικὴν ὥρμησεν, καὶ ἡρωϊκὰ ἔγραφε μέτρα· εἶτα αὐτὰ κατέπρησεν ὑπεριδὼν αὐτῶν, ἐπεὶ τοῖς Ὁμήρου αὐτὰ ἀντικρίνων ἑώρα κατὰ πολὺ ἡττώμενα. ἐπέθετο οὖν τραγῳδίᾳ· καὶ δὴ καὶ τετραλογίαν εἰργάσατο καὶ ἔμελλεν ἀγωνιεῖσθαι, δοὺς ἤδη τοῖς ὑποκριταῖς τὰ ποιήματα. πρὸ τῶν Διονυσίων δὲ παρελθὼν, ἤκουσε Σωκράτους· καὶ ἅπαξ αἱρεθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκείνου σειρῆνος, τοῦ ἀγωνίσματος οὐ μόνον ἀπέστη τότε, ἀλλὰ καὶ τελέως τὸ γράφειν τραγῳδίαν ἀπέῤῥιψε, καὶ ἀπεδύσατο ἐπὶ φιλοσοφίᾳ. *Plato, filius Aristonis, primum ad artem poeticam animum adjecit, & Heroica carmina cœpit condere. Pòst autem ea combussit, nihili faciens, cùm Homeri versibus longè inferiora videret esse. Proinde ad Tragœdias scribendas animum applicuit; & elaboratâ tetralogiâ, jam in Histrionum manus Poëmata tradiderat, de palma paratus contendere. Verùm ante Bacchanalia semel audito Socrate, captus omnino illius sirene, non solùm à certando tunc destitit, sed in totum etiam scribendarum tragœdiarum studium abjecit, philosophiæque studio se dedit.* Meminit hujus rei & Apuleius: *Tragœdis & Dithyrambis sese utilem finxit. Jamque carminum confidentiâ elatus, certatorem se profiteri cupiebat, nisi Socrates humilitatem cupidinis ex ejus mentibus expulisset, & vera laudis gloriam in ejus animum inserere curasset.* Et Eustathius ad versum Homericum

Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, Θέτις νύ τι σεῖο χατίζει:

ὅτι παρῳδήθη ποτὲ ὑπό τινος Σοφοῦ, καύσαντος οἰκεῖα ποιήματα, δεδήλωται μὲν ἤδη οὐ πρὸ πολλῶν. ἐνταῦθα δὲ πάλιν μνηστέον τῆς ἱστορίας ἐκείνης ἐπί τι πλέον διὰ τὸ ἐντελέστερον. ὁ Σοφὸς ἐκεῖνος, ἦν δὲ ὁ μέγας Πλάτων, εἰς ποιητικὴν, φασὶν, ὁρμήσας καὶ ἡρωΐζων, κατέπρησεν ἃ ἔγραψεν, ὡς Ὁμήρου ἡττώμενα κατὰ πολύ. εἶτα ἐπιθέμενος τραγῳδίᾳ, καὶ μέλλων ἀγωνιεῖσθαι, καὶ ἀκούσας Σωκράτους, καὶ καθάπαξ αἱρεθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκείνου σειρῆνος, ἀπεδύσατο ἐπὶ φιλοσοφίαν, ἐφ' ᾗ καὶ εὐδοκίμησε πάνυ.

Εἰπὼν, Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε Πλάτων νύ τοι σεῖο χατίζει] Respexit Plato ad versum Homeri 392. Iliad. Σ.

Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, Θέτις νύ τι σεῖο χατίζει:

quem etiam Metroclem, cùm Theophrasti Commentarios combureret, protulisse refert Laërtius in Metrocle. Legendum hîc,

Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, Πλάτων νύ τι σεῖο χατίζει.

ita Editio Stephani & MS. Regius: & ita etiam infrà, in Metrocle. Vide infrà in Metrocle. Addendus Suidas in Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε.

Ἐκείνου δὲ ἀπελθόντος] Id est, *eo mortuo.* ἀπελθεῖν 6
est *mori*; ἀπελθόντες, *mortui.*

Προσεῖχε Κρατύλῳ τε τῷ Ἡρακλειτείῳ, καὶ Ἑρμογένει,

τοῦ τὰ Παρμενίδου φιλοσοφοῦντι] Etiam Apuleius Heracliti sectâ Platonem imbutum fuisse scribit, antequam Socrati se dedisset, & Aristoteles lib. I. Metaphys. cap. 6. Platonem adhuc adolescentem usu & consuetudine Cratyli imbibisse Heracliti opiniones non absque aculeo notavit: ἐκ νέου τε γὰρ συγγενόμενος πρῶτον Κρατύλῳ, καὶ ταῖς Ἡρακλειτείοις δόξαις, ὡς ἁπάντων τῶν αἰσθητῶν ἀεὶ ῥεόντων, καὶ ἐπιστήμης περὶ αὐτῶν οὐκ οὔσης, ταῦτα μὲν ὕστερον οὕτως ὑπέλαβε. Ad Hermogenem quod attinet, videtur non solùm ipsi, sed etiam Zenoni ex schola Parmenidis operam dedisse Platonem. Photius inter Excerpta ex Vita Pythagoræ: τῆς δὲ λογικῆς σπέρματα καταβαλεῖν αὐτῷ Ζήνωνα καὶ Παρμενίδην τοὺς Ἐλεάτας. καὶ οὗτοι δὲ τῆς Πυθαγόρου ἦσαν διατριβῆς. Sed ipsum Parmenidem non audivisse, demonstratum est Athenæo libro v. cap. 15. neque officiunt verba Photii, qui Parmenidem Zenoni addit tantùm, ut constaret unde Zeno hausisset, quæ Platoni tradidit. Videatur Laërtius in Zenone Eleate.

Εἰς Μέγαρα πρὸς Εὐκλείδην σὺν ἄλλοις τισὶ Σωκρατικοῖς ὑπεχώρησεν] Chrysostomus Orat. iv. de laudibus Pauli: μετὰ γὰρ τὸ κώνειον τοῦ Σωκράτους, οἱ μὲν εἰς Μέγαρα ἀπῆλθον, δεδοικότες μὴ τὰ αὐτὰ πάθωσι. Vide suprà ad Euclidem.

Πρὸς Θεόδωρον, τὸν μαθηματικὸν] Diximus suprà ad Aristippum. Apuleius quoque: *Et quòd Pythagoreorum ingenium adjutum aliis disciplinis sentiebat, ad Theodorum Cyrenas, ut Geometriam disceret, est profectus.* A Theodoro illo etiam Geometriam didicerat Socrates. Non abs re fuerit hoc loco observare, Draconem Atheniensem, & Metellum Agrigentinum, magistros in Musica Platonem habuisse. auctor Plutarchus in libello de Musica: πάνυ γὰρ προσέσχε τῇ μουσικῇ ἐπιστήμῃ Πλάτων, ἀκουστὴς γενόμενος Δράκοντος τοῦ Ἀθηναίου· καὶ Μετέλλου τοῦ Ἀκραγαντίνου.

Εἰς Ἰταλίαν πρὸς τοὺς Πυθαγορικοὺς, Φιλόλαον καὶ Εὔρυτον] Apuleius: *Sed posteaquam Socrates homines reliquit, quæsivit unde proficeret, & ad Pythagora disciplinam se contulit*, &c. *& ad Italiam iterum venit, & Pythagoreos, Eurytum Tarentinum & seniorem Archytam sectatus.* Hieronymus libro II. Epist. I. ad Paulinum: *Plato Ægyptum, & Archytam Tarentinum, eamque oram Italiæ, quæ quondam Magna Græcia dicebatur, laboriosissimè peragravit, ut qui Athenis magister erat, & potens, cujusque doctrinam Academiæ gymnasia personabant, fieret peregrinus, atque discipulus; malens aliena verecundè discere, quàm sua impudenter ingerere.* Plato Archytæ Tarentini sermoni de voluptate interfuit, cùm Tarentum venisset, L. Camillo, P. Claudio Consulibus. auctor Cicero in Catone Majore. Sed & idem Cicero Tuscul. Quæst. libro I. *Platonem ferunt*, inquit, *ut Pythagoreos cognosceret, in Italiam venisse, & in ea cum alios multos, tum Archytam, Timæumque cognovisse, & didicisse Pythagorea omnia; primumque de animorum æternitate non solùm sensisse idem quod Pythagoras, sed rationem etiam attulisse.* Etiam Pythagoreos sectatum, testatur Aristoteles Metaph. libro I. cap. 6. Atque eum Boëthius Pythagoræ studiosissimum fuisse dicit.

Εἰς Αἴγυπτον παρὰ τοὺς Προφήτας] Fabius I. 20. *Non contentus disciplinis quas præstare poterant Athenæ; non Pythagoreorum, ad quos in Italiam navigaverat; Ægypti quoque Sacerdotes adiit, atque eorum arcana perdidicit.* Apuleius: *Et Astrologiam ad usque Ægyptum ivit petitum, ut inde Prophetarum etiam ritus addisceret.* Clemens in Admonitione ad Gentes; Platonem compellans: οἶδά σου τοὺς διδασκάλους, κἂν ἀποκρύπτειν ἐθέλῃς. Γεωμετρίαν παρ' Αἰγυπτίων μανθάνεις, Ἀστρονομίαν παρὰ Βαβυλωνίων. ἐπῳδὰς τὰς ὑγιεῖς, παρὰ Θρᾳκῶν λαμβάνεις. πολλά σε καὶ Ἀσσύριοι πεπαιδεύκασι· νόμους δὲ τοὺς ὅσοι ἀληθεῖς, καὶ δόξαν τὴν περὶ τοῦ θεοῦ, παρ' αὐτῶν ὠφέλησαι τῶν Ἑβραίων. *Novi tuos magistros, etsi eos celare velis. Geometriam discis ab Ægyptiis; Astronomiam, à Babyloniis; Incantationes queis morbi sanantur, accipis à Thracibus. Multa etiam Assyrii te docuerunt. Leges autem quæcumque veræ sunt, & de Deo opinio, suppeditata tibi sunt ab Ebræis.* Piso, apud Ciceronem lib. v. de Finibus: *Plato Ægyptum peragravit, ut à Sacerdotibus barbaris numeros & cælestia acciperet.* Idem legere est, & in quarta Tusculana. Valerius Maximus l. viii. cap. 7. *Ægyptum peragravit, dum à Sacerdotibus ejus gentis Geometriæ multiplices numeros, atque cælestium observationum rationem percipit. perciperet* reponebat Gudius noster ex Harlemensi codice; quod ipsa Latinitas requirit. Philostratus lib. I. Apoll. cap. 1. Πλάτων βαδίσας εἰς Αἴγυπτον, καὶ πολλὰ τῶν ἐκεῖ Προφητῶν τε καὶ Ἱερέων ἐγκαταμίξας τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις. Theodorus Meliteniotas Procemio in Astronomiam: Πυθαγόρας γὰρ ὁ Σάμιος, καὶ Φερεκύδης ὁ Σύριος, καὶ Ἀναξαγόρας ὁ Ἡγησιβούλου, ὁ Κλαζομένιος· ἔτι τε Θάλης ὁ Μιλήσιος, καὶ Σόλων ὁ Ἀθήνησι νόμων ἐφευρετὴς, καὶ μὴν καὶ Πλάτων ὁ τοῦ Ἀρίστωνος, ἄχρι τῆς Αἰγύπτου φιλομαθείας χάριν παρελθόντες. καὶ παρ' αὐτῶν διδαχθέντες τὴν μαθηματικὴν τοῖς ἄλλοις παραδεδώκασιν ἐπιστήμην. Eum ex Italia in Ægyptum trajecisse, auctor est Laërtius. Repugnat Cicero in libris de Rep. apud Nonium in *contendere*: *Sed audisse te credo, tum verò Platonem, Socrate mortuo, in Ægyptum discendi caussa, pòst in Italiam contendisse.* Apuleius videtur discrepantem historiam in ordinem redigere: notavit enim discessum ex Italia in Ægyptum, & ex Ægypto reditum in Italiam. Itineri Ægyptio alia adhuc Orientalia subjungit Lactantius lib. iv. Instit. cap. 2. *Soleo*, inquit, *mirari, quod cùm Pythagoras, & postea Plato, amore indagandæ veritatis accensi, ad Ægyptios & Magos & Persas usque penetrassent, ut earum gentium ritus & sacra cognoscerent (suspicabantur enim sapientiam in religione versari) ad Judæos tantum non accesserint, penes quos tunc solos erat, & quò facilius ire potuissent.* Videtur Lactantius errori proximus. excusari tamen poterit, si profectionem ad Magos & Persas de Pythagora intelligamus: nam bella & motus Asiæ Platonem aditu prohibebant. testis Lactantius, & Apuleius. Ceterum, etiamsi; quod Lactantius miratur; Judæos Plato numquam accesserit, partem tamen sapientiæ

suæ præstantiorem alii primarii Ecclesiæ Doctores eum ab Ebræis hausisse contendunt. Ipse Origenes lib. VI. contra Celsum, quæ diviné in Phædro scripta sunt, ab Ebræis esse opinatur; & hujus generis plura ex Mosaicis voluminibus translata esse, alibi arguit. Quæ fuit etiam aliorum Scriptorum sacrorum sententia. Ita Josephus lib. II. περὶ ἀρχαιοτ. cap. 4. Irenæus libro III. contra Hæres. cap. 45. Eusebius sæpe, sed imprimis libro IX. προπ. cap. 3. & l. XIII. cap. 7. Theodoritus lib. 2. θεραπ. Cyrillus libro I. contra Julianum, Ambrosius Serm. 18. Psalm. 118. quibus adde Justinum Martyrem, Tertullianum, Joh. Philoponum in Hexam. aliosque. Hinc est, quod Plato apud Clementem ὁ ἐξ Ἑβραίων φιλόσοφος dicitur I. Stromateon. Hinc exclamasse fertur Numenius Pythagoreus, τί γάρ ἐστι Πλάτων ἢ Μωσῆς ἀττικίζων; ut post doctissimum illum στρωματέων Scriptorem, Hesychius Milesius & Suidas notarunt in Νουμήνιος. Huc respexit & Poeta Etruscus cap. 3. de Fama:

Volsimi da man manca, e vidi Plato,
Che'n quella schiera andò più presso al segno:
Al qual aggiunge, a chi dal cielo è dato.

De ratione autem quâ Mosen intellexerit, alii satis incauti parum dispiciunt, alii dissentiunt. Eusebius lectam fuisse ab eo putat Græcam versionem aliquam veteris Testamenti, quæ videtur ipsi ante LXX. Interpretes; immo ante Alexandri & Persarum imperia extitisse. Eusebio se opponit Augustinus lib. VIII. de Civitate Dei cap. 11. nam versionem LXX. primam ducit; neque admittit vetustiorem: sed Platonem, uti Ægyptias, ita etiam Ebræas literas per Interpretem didicisse, existimat. Ambrosius videtur voluisse Interpretem designare: credit enim Jeremiam Platoni peregrinanti notum, immo familiarem fuisse; deceptus; quæ est Gudii conjectura; quia fortè legerat de Platonis itinere ad Prophetas Ægyptios. Eamdem opinionem Ambrosii sui fovebat aliquandiu Augustinus lib. II. de Doct. Chr. cap. 28. sed huic magna tandem ratione renuntiavit, ut diximus. Ipsa tempora errorem detegunt; facilè condonandum Viro sancto; & profectò levissimum, si inter minorum gentium turbam stuporem hominum aliquot novitiorum advertas; Hieronymum Donzellinum intelligo, ejusque suffragatores, qui operâ etiam & studio Philonis Judæi Platonem profecisse contendunt. Nituntur priori membro jactati inter Græculos proverbii, ἢ Πλάτων φιλωνίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει. quid ineptius? tamen vera est in hac ῥήσει pars posterior: fuit enim Philo Platonicæ doctrinæ studiosissimus; ut secundus Plato diceretur. Hieronymus epist. ad Magnum: *Quid loquar de Philone, quem vel alterum, vel secundum Judæum Platonem Critici pronuntiant.* Similia habes apud Eusebium Hist. Eccles. lib. II. cap. 4. Sed hoc est extra oleas. Hujusmodi fabellis Historia imprimis Platonica variè contaminata est; vitio quorumdam Christianorum, qui ex Academia profecti, tantum sibi indulsere, ut Platonem ingratiis suis Christo addicerent. Confictum est anile somnium, ut summo cum pretio Christianismi donarent, quod refert Nicetas in Oratione Nazianzeni, & Anastasius Sinaita in Ὁδηγῷ, Quæst. III. Cùm autem Platonici, omnes Domini nostri Jesu Christi sententias, quas & mirari & prædicare cogebamur, de Platonis libris desumptas esse docerent, eos, libro ea de re scripto, refutavit Ambrosius: quo probabilius esse docuit, Platonem in Ægypto nostris literis per Hieremiam fuisse imbutum, ut superius observabam. De eo libro, qui jam non exstat, obiter agit Augustinus de Doctrina Christiana libro II. cap. 28. & epistolâ XXXIV. quæ est ad Paulinum. Titulus fuit *De Sacramentis*, vel *De Prophetia*, ut idem Augustinus testatur, Retractationum libro II. cap. 4. Ceterùm, & Celsus Epicureus, teste Origene libro VI. dictum illud Christi in divites, facilius esse Camelum (sive; ut alii volunt, rudentem) intrare per foramen acus, quam divitem in regnum Cælorum, ajebat à Platone, paucis mutatis, desumptum fuisse: cujus scilicet libro V. de Legibus, hæc est sententia, Impossibile esse, ut eximiè bonus, idem egregiè dives sit. Celsum refutat Origenes, his verbis: τίς δ' οὐκ ἂν, καὶ μετρίως ἐφιστάνειν τοῖς πράγμασι δυνάμενος, τὸν Κέλσον γελάσαι, οὐ τῶν πιστευόντων τῷ Ἰησοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων; ἀκούων, ὅτι Ἰησοῦς, (ὁ παρὰ Ἰουδαίοις γεγεννημένος καὶ ἀνατεθραμμένος, καὶ Ἰωσὴφ τοῦ τέκτονος νομισθεὶς εἶναι υἱὸς, καὶ μηδὲ γράμματα μεμαθηκὼς, οὐ μόνον τὰ Ἑλλήνων, ἀλλ' οὐδὲ τὰ Ἑβραίων, (ὅπερ καὶ αἱ φιλαλήθεις μαρτυροῦσι γραφαὶ τῶν περὶ αὐτόν) ἀνέγνω Πλάτωνα· καὶ ἀρεσθεὶς τῇ περὶ τῶν πλουσίων ἀποφαινομένῃ αὐτοῦ λέξει, Ὡς ἀδύνατόν ἐστιν ἀγαθὸν εἶναι διαφερόντως, καὶ πλούσιον, παρέφθειρεν αὐτὴν καὶ πεποίηκε τὸ, Εὐκοπώτερον κάμηλον διὰ τρήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. *Quis non rideat Celsum, vel mediocriter cordatus, sive is Christianus sit, sive unus reliquorum hominum? dum audit, Jesum, apud Judæos natum & educatum, Josephi, fabri, existimatum filium, qui numquam ne Ebræas quidem, nedum Græcas literas didicerit, sicut de hoc veraces Scripturæ testantur, legisse libros Platonis & delectatum ejus sententiâ, de divitibus*, Impossibile esse, ut eximiè bonus, idem egregiè dives sit, *detorsisse nonnihil, & novam ex ea fecisse*, facilius esse camelum per foramen acus intrare, quàm divitem in regnum Dei. In quibus verbis, quod dicitur, Dominum nostrum Jesum Christum Ebraicas literas nescisse, (hoc enim intelligit Celsus, quando eas non didicisse dicit) falsum videtur: siquidem ipse Legem sciebat, & de ea cum Judæis disputabat. Eas quidem non didicerat, sed tamen sciebat. *Jam ait autem die festo mediante, ascendit Jesus in Templum, & dicebat: Et mirabantur Judæi, dicentes, Quomodo hic literas scit, cùm non didicerit? Respondit eis Jesus, & dixit, mea doctrina non est mea, sed ejus qui misit me:* inquit Johannes, capite 7.

Οὗ φασὶ καὶ Εὐριπίδην αὐτῷ συνακολουθῆσαι] Plato, Eudoxus, Euripides, profectionis in Ægyptum socii, Planetarum cursum ab Ægyptiis didicere: & primi omnium Græcorum populares suos id docuerunt; Plato quidem, in Timæo; Eudoxus, ἐν ἐνόπτρῳ; Euripides, in Thyeste. verba sunt magni Scaligeri in Notis ad Sphæram Manilii.

Ὅθεν καὶ εἰπεῖν, Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά] Versus est ex Iphigenia Taurica Euripidis, qui in proverbium abiit. Eustathius ad Homeri Iliad. κ. ἢ πάντως διὰ τὸ φύσει ῥυπτικὸν εἶναι τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ, εἰς τὴν ἀπέριττον οὖν φασὶ τὰ περιττώματα ἔβαλλον· διὸ καὶ παροιμία φησί,

Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά.

Inde θαλασσωθεὶς, pro *purgatus*. Hesychius: θαλασσωθεὶς, ἁγνισάμενος.

Ἀλλὰ καὶ, καθ' Ὅμηρον, φάναι πάντας ἀνθρώπους Αἰγυπτίους ἰατροὺς εἶναι] Locus Homeri est Odyss. δ.

Αἰγυπτίη, τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
Φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.
Ἰητρὸς δὲ ἕκαστος ἐπιστάμενος περὶ πάντων
Ἀνθρώπων.

Videatur, præter Herodotum, Prosper Alpinus de Medicina Ægyptiorum.

7 Διέγνω δὴ ὁ Πλάτων καὶ τοῖς Μάγοις συμμῖξαι] Apuleius: *Atque ad Indos & Magos intendisset animum, nisi eum bella tunc vetuissent Asiatica.*

Τὸ δ' ἐστὶ γυμνάσιον προαστεῖον ἀλσῶδες] Similiter Suidas: Ἀκαδημία, γυμνάσιον ἦν ἐν Ἀθήναις προαστεῖον ἀλσῶδες. Et Plutarchus in Sylla: καὶ τήν τε Ἀκαδημίαν ἔκειρε δενδροφορωτάτην τῶν προαστείων οὖσαν. Item, Auctor Etymologici: Ἀκαδήμιον· γυμνάσιον. τόπος ἐστὶ πρὸ τοῦ ἄστεος. Adde Pausaniam in Atticis: ἐγγυτάτω δὲ Ἀκαδημία. Et Livium lib. XXXI. ubi de porta Dipylo: *Extra limes mille ferme passus, in Academia gymnasium ducens.* Et Ciceronem v. de Finibus: *Constituimus inter nos, ut ambulationem post meridianam conficeremus in Academia, maximè quòd is locus ab omni turba id temporis vacuus esset. Itaque ad tempus ad Pisonem omnes. Inde vario sermone sex illa à Dipylo stadia confecimus.* Sunt autem sex spatia, passus septingenti quinquaginta tantùm. Fallitur ergo Porphyrius, qui libro I. περὶ τῶν ἐμψύχων ἀποχῆς, Academiam longè ab urbe sitam esse dicit: τὴν Ἀκαδημίαν εἵλετο, inquit, de Platone verba faciens, οὐ μόνον ἔρημον, καὶ πόῤῥω τοῦ ἄστεος χωρίον, ἀλλὰ καὶ, ὥς φασιν, ἐπίνοσον. In eumdem errorem incidit Sanctus Hieronymus: cujus hæc sunt verba lib. II. contra Jovinianum: *Sed & ipse Plato, cùm esset dives, & thoros ejus Diogenes lutatis pedibus conculcaret, ut posset vacare Philosophiæ, elegit Academicam villam ab urbe procul, non solùm desertam, sed & pestilentem.* Meursius qui in libro de Ceramico cap. XX. utriusque errorem animadvertit, pro his verbis, πόῤῥω τοῦ ἄστεος apud Porphyrium, emendabat καὶ πρὸ τοῦ ἄστεος, hoc est, *ante urbem.* frustrà. reclamant quippe verba quæ præcessere, οὐ μόνον.

Ἀπό τινος ἥρωος ὀνομασθὲν Ἑκαδήμου] Ἀκαδήμου in ceteris Editionibus non rectè scriptum est: quod, quæ sequuntur verba, clarè ostendunt: πρότερον γὰρ διὰ τοῦ ε Ἑκαδημία ἐκαλεῖτο. Similis error apud Ulpianum in Orationem Demosthenis contra Timocratem: ἡ μὲν Ἀκαδημία, ἀπὸ ἥρωός τινος Ἀκαδήμου, κτίσαντος τὸν τόπον· item apud Horatium in Epistolis,

Atque inter silvas Academi quærere verum:

& apud Harpocrationem, Ἀκαδημία, inquit, ἐκλήθη δὲ ἀπὸ τοῦ καθιερώσαντος αὐτὸ Ἀκαδήμου· & apud Suidam in Ἀκαδημία· ubi totidem verbis Harpocrationis locum exscripsit. Sed rectè apud eumdem Suidam paulò superius, γυμνάσιον ἦν ἐν Ἀθήναις προάστειον ἀλσῶδες, ἐν ᾧ [illegible] Πλάτων, ἀπὸ Ἑκαδήμου τινὸς ἥρωος ὀνομασθέν. πρότερον δὲ διὰ τοῦ ε Ἑκαδημία ἐκαλεῖτο. Ἀριστοφάνης Νεφέλαις· ἀλλ' εἰς Ἑκαδημίαν κατιὼν, &c. Atque inde apparet tempore Suidæ legi apud Aristophanem in Nubibus, εἰς Ἑκαδημίαν· pro quo vitiosè hodie legitur εἰς Ἀκαδημίαν. Rectè quoque apud Aristophanis Scholiasten ad Nubes: ἦν γὰρ καὶ γυμνάσιον, ἀπὸ Ἑκαδήμου τινὸς καταλείψαντος τὴν κτῆσιν ἑαυτοῦ πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ τόπου. Etiam apud Stephanum Ἑκαδήμεια scribitur in Voce Ἑκαδήμεια, ubi & aliam originis rationem reddit. Ἑκαδήμεια, inquit, ἡ Ἀκαδήμεια· ἀπὸ Ἑκαδήμου. (ita legendum, non Ἀκαδήμου) καὶ Ἀθήνησι τόπος ὁ κεραμεικός. ὁ ἥρως δὲ διὰ τοῦ ε γέγραπται. οἱ δ' ὅτι Ἐχέδημος (sic rectè emendat Meursius, pro eo quod vulgati codices habent Ἔχιμος) ὁ Ἀρκὰς, συστρατεύσας τοῖς Διοσκούροις, ὑποχείριον ἔσχε τὴν Ἀττικὴν, ἐξ οὗ Ἐχεδήμειόν φασιν. Ita quoque rectè Meursius, pro eo quod legebatur, Ἐχιμήδειον. Auctor Magni Etymologici; quisquis tandem ille sit, (Nicam esse scribit amicus noster Isaacus Vossius in Notis ad Pomponium Melam: quod an verum sit nescio: certè falsum esse scio, quod vir doctissimus Andreas Schottus, in Præfatione ad Proverbia Græcorum, existimabat, auctorem hujus libri esse Marcum Musurum; siquidem ab Eustathio Magnum Etymologicum laudatur.) Auctor, inquam, Etymologici conditorem Academiæ, & Academum, & Ecademum fuisse dictum scribit. Ἀκαδήμιον, inquit, γυμνάσιον, τόπος ἐστὶ πρὸ τοῦ ἄστεος, ἀπὸ Ἀκαδήμου ὀνομασμένος. διὸ καὶ Ἀκαδημία ποτὲ ἐκαλεῖτο. διττὴ δὲ ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος. οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ α Ἀκάδημον· οἱ δὲ, ἀπὸ τοῦ ε, τὸν Ἑκάδημον. οὕτως Ὠρίων. Ceterùm, in Academia ridendi potestatem non fuisse, scribit Ælianus Var. Hist. libro III. cap. 35.

Εὔπολις ἐν Ἀστρατεύτοις] In qua Fabula citatur quoque ab Athenæo IX. 12.

Ἐν εὐσκίοις δρόμοισιν] Δρυμοῖσιν, legebat Meursius Exercitat. Critic. Parte II. cap. 12.

Τέττιξιν ἰσογράφοις] Theocritus Idyllio I. τέττιγος ἐπεὶ τύγε φέρτερον ᾄδεις. Anacreon εἰς τέττιγα·

Φιλέουσι μέν σε Μοῦσαι,
Φιλέει δὲ Φοῖβος αὐτός,
Λιγυρὴν δ' ἔδωκεν οἴμην.

Aliis cicadæ cantus minùs placet. Ceterùm de Platonis εὐγλωττία, legendus Ælianus Var. Histor. lib. X. cap. 21. & XII. 45. ubi examen apum in ore infantis sedisse refert.

Δένδρει ἐφεζόμενοι] Δένδρῳ apud Hesychium Milesium. Scripserat, puto, Timon, Δενδρέῳ· ut apud Hesiodum in Operibus scriptum est,

Ἦμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἠχέτα τέττιξ,
Δενδρέῳ ἐφεζόμενος, λιγυρὴν καταχεύετ' ἀοιδὴν
Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεος καματώδεος ὥρῃ.

8 Καὶ Ἰσοκράτει φίλος ἦν] Cicero de optimo genere Orat. *Quin ipsum Isocratem, quem divinus auctor Plato, suum fere æqualem, admirabiliter in Phædro laudari fecit à Socrate*, &c. Et in Oratore: *Sic Isocrates videtur testimonio Platonis aliorum judicia debere contemnere. Est enim, ut scis, quasi in extrema pagina Phædri his ipsis verbis loquens Socrates:* Adolescens etiam nunc, ô Phædre, Isocrates est. Sed quid de illo augurer, lubet dicere. Quid tandem? *inquit ille.* Majore mihi ingenio videtur esse, quàm ut cum Orationibus Lysiæ comparetur: præterea ad virtutem major indoles: ut minimè mirum futurum sit, si, cùm ætate processerit, aut in hoc Orationum genere, cui nunc studet, tantum quantum poterit, reliquis præstet omnibus, qui umquam Orationes attigerunt: aut, si contentus his non fuerit, divino aliquo animi motu, majora concupiscat. Inest enim naturâ philosophia in hujus viri mente quædam. *Hæc de adolescente Isocrate Socrates auguratur. at ea de seniore scribit Plato; & scribit æqualis; & quidem exagitator omnium Rhetorum hunc miratur unum.*

Πραξιφάνης] Praxiphanis Historiam citat Marcellinus in Vita Thucydidis. Praxiphanes quidam in fine hujus Vitæ à Laërtio memoratur.

Ἀριστόξενος] Aristoxenus Tarentinus, de quo suprà. Is Vitam Platonis, aliorumque illustrium virorum Vitas scripserat.

Τρὶς ἐστρατεῦσθαι, ἅπαξ μὲν εἰς Τανάγραν, &c.] Ælianus Variæ Historiæ VII. 14. Platonem quoque in oppugnatione Tanagræ & Corinthi fuisse, testatur. Sed lib. III. cap. 27. ejusdem Historiæ, ait eum, dum, paupertate detentus, in militiam proficisci in animo haberet, armaque præsente Socrate emeret, Socratis consilio animum mutâsse, & ad Philosophiam sese contulisse.

Μίξιν τε ἐποιήσατο τῶν τε Ἡρακλειτείων λόγων, καὶ Πυθαγορικῶν, καὶ Σωκρατικῶν, &c.] Apuleius: *Nam quamvis de diversis hæc ei essent philosophiæ membra suscepta; naturalis, ab Heracliticis; intellectualis, à Pythagoreis; rationalis atque moralis, ex ipso Socratis fonte.* Origenes ἐν φιλοσοφουμένοις ἀνεκδότοις, ubi de Platone: οὗτος τὰς τρεῖς φιλοσοφίας ἔμιξεν. A Pythagora, de immortalitate animæ sententiam habuisse scribit, post Ciceronem, Clemens Strom. VI. παρὰ Πυθαγόρου δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἀθάνατον εἶναι Πλάτων ἔσπακεν. & Chrysostomus Homiliâ IV. in Acta Apostolorum: παρὰ μὲν ἑτέρου, τὴν μετεμψύχωσιν ἐδέξατο. Anonymus quoque in epigrammate, quod libro I. Anthologiæ tit. εἰς φιλοσόφους legitur:

Σωκρατικῷ Σάμιον κεράσας κρητῆρι φρόνημα,
Κάλλιστον σεμνῆς σῆμα διχοστασίης·

quod doctissimus Marquardus Gudius ita vertebat:

Socratico Samios miscens cratere sapores,
Optima laudandi tessera dissidii.

Præter Hesychium Milesium, qui totum hunc Laërtii locum iisdem verbis, ut pleraque alia, transcripsit, videatur Tatianus in Oratione ad Græcos, Aristoteles lib. I. Metaph. cap. 6. & imprimis Photius, inter Excerpta Pythagoræ. Vide & nos suprà.

Δίωνι ἐπιστείλας εἰς Σικελίαν ὠνήσασθαι τρία βιβλία 9
Πυθαγορικὰ παρὰ Φιλολάου μνῶν ἑκατόν] Audiendus ea de re Gellius lib. III. 17. *Memoriæ mandatum est Platonem Philosophum tenui admodum pecunia familiari fuisse, atque eum tamen tres Philolai Pythagorici libros decem millibus denarium mercatum. Id ei precium donasse quidam scripserunt amicum ejus Dionem Syracusanum, &c. Timon amarulentus librum maledicentissimum conscripsit, qui* Σίλλος *inscribitur.* (malim Σίλλοι.) *In eo libro Platonem Philosophum, quem dixeramus tenui admodum pecuniâ familiari fuisse, contumeliosè appellat, quòd impenso precio librum Pythagoricæ disciplinæ emisset, exque eo Timæum, nobilem illum Dialogum, continuasset.*

Ὀνήτωρ] Vide nos suprà ad Stilponis Vitam.

Ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ, Εἰ χρηματιεῖται ὁ σοφός] Adi Suidam in Αἰσχίνης.

Ἄλκιμος ἐν τοῖς πρὸς Ἀμύνταν] Accipit Aldobrandinus de Alcimo, qui Σικελικὰ scripserat, quorum meminit Athenæus libro VII. cap. 20. Vide nos suprà in Stilpone.

Φαίνεται δὲ καὶ Πλάτων πολλὰ τῶν Ἐπιχάρμου λέγων] Hesychius Milesius: ὠφέληται δὲ πολλὰ παρ' Ἐπιχάρμου. Accipit Aldobrandinus de Epicharmo Physico, quem diversum facit à Comico. Vossius in libello de Poëtis Græcis, eumdem esse existimabat. & ita Suidas; apud quem Epicharmum illum Philosophum Physicum Comœdiam cum Phormo Syracusis invenisse legas.

Ἀλλ' ἀεὶ τοὶ θεοὶ παρῆσαν, &c.] Versus sunt Tro- 10
chaici tetrametri catalectici, quos, ut & sequentes, post Scaligerum in ordinem coëgit Casaubonus, quem hîc vide. Vide & Grotium in Excerptis Tragicorum & Comicorum pag. 478. ubi totum hunc Epicharmi locum, & sequentes, versibus Latinis; iisque elegantissimis; reddidit. De his autem Epicharmi versibus, sic ad me nuper scripsit doctissimus Marquardus Gudius: *Epicharmi elegantissimis versibus diligentiam insignem adhibuere Scaliger & Casaubonus. Non autem dissentiendi libidine à Viris omni laude meâ majoribus, sed unius veritatis studio expungendas esse censeo correctiones, quæ videntur ipsam Epicharmi sententiam evertere. Primis quinque versibus de rerum naturalium principiis agit. Eorum secundo obtrusa est negatio contra sensum; contra libros veteres: Legunt enim illi Viri docti,*

Τάδε δ' ἀεὶ πάρεσθ' ὅμοια. οὐ διὰ δὲ τῶν αὐτῶν ἀεί.

Vulgò abest οὐ. *Nec dubitandum quin abesse debeat. Loquitur Epicharmus de Diis suis: nosti autem Deos Epicharmi ex Menandri versiculis.*

Ὁ μὲν Ἐπίχαρμος τοὺς θεοὺς εἶναι λέγει
Ἀνέμους, ἥλιον, γῆν, ὕδωρ, πῦρ, ἀστέρας.

Hæc æterna rerum elementa, hos Deos, hæc principia, absque principio affirmabat. Eamdem Empedocles opinionem profitebatur: sed plura iste non advocabat, nisi illa pervulgata & nota quatuor. Δία μὲν, τὸ πῦρ λέγων· Ἥρην δὲ, τὴν γῆν. Ἀϊδωνέα δὲ, τὸν ἀέρα· Νῆστιν δὲ, τὸ ὕδωρ· καὶ ταῦτά, φησιν, ἀλλαττόμενα διαμπερὲς οὐδαμοῦ λήγειν, ὡς ἂν ἀϊδίου τῆς τοιαύτης διακοσμήσεως οὔσης. *Laertius in Empedocle.*

Et Cicero I. de Nat. Deorum : Empedocles autem multa alia peccans in Deorum opinione turpissimè labitur: quatuor enim naturas, ex quibus omnia constare vult, divinas esse censet. *Vides Empedoclem & Epicharmum, ipsius Pythagoræ auditores, sententiam ab omni Pythagorica schola alienissimam uno propemodum ore docuisse. nam certè conveniunt, & parum abest quin inducar ut ipsum etiam Epicharmum inter Deos primarios non plura quàm eadem recepta quatuor principia agnovisse existimem, quamvis ἀντὶ τοῦ ἀέρος, circumlocutione poëticâ, Menander ἀνέμους, ἥλιον, ἀστέρας, nominasse videatur. Uterque consentit de naturarum, quas immane quantum extollunt, æternitate: eas semper similes fore: absque ortu, absque interitu, omnis penitus mutationis expertes esse. Hoc est, quod primo alteroque versu intelligit Epicharmus,*

Ἀλλ' ἀεὶ τοὶ θεοὶ παρῆσαν, ὑπέλιπον δ' οὐ πώποκα.
Τάδε δὲ ἀεὶ πάρεσθ' ὅμοια· διὰ δὲ τῶν αὐτῶν ἀεί.

Si cum negatione accipias membrum posterius, ut viri docti contendunt, Epicharmo invito tota extinguetur sublimium naturarum æternitas. ô miselli, ô impotentes Dii, si dependeant aliunde! quod enim non per se, sed virtute aliena existit, obnoxium est mutationibus; neque æternum, neque sibi semper simile esse poterit. Fontem frustrationis videre mihi videor sequentem versum fuisse: neque enim alium poterant Viri summi fundum habere correctionis suæ, quàm quod Poëta subjiciat, Chaos primum fuisse Deorum omnium. Hoc intelligebant dixisse tantùm ut Deorum suorum originem ex rudiori illâ, inertissimaque materiâ petendam esse ostenderet. Quod si verum est, nequaquam ex se ipso prodiere: ideoque legendum erit potiùs, οὐ διὰ τῶν αὐτῶν ἀεί. Sed omnino falsa est ὑπόθεσις. totam explicationem ab ipso sensu Epicharmi quam longissimè remotam esse deprehendo. Dixerat de æternitate & præstantia Deorum suorum. superest ut eludat, amoveatque obstacula, quæ videbantur officere: hinc magna ratione in exemplum vocatur,

Ἀλλὰ λέγεται μὰν καὶ χάος πρᾶτον γενέσθαι τῶν θεῶν.

Non doctrinam suam; sed, quæ hanc destruebat, objectionem aliorum proponit, ut nimirum explodat. Quod videtur egregiè præstitisse versu quarto, quem audaciâ adhuc longè infeliciori tractatum esse doleo. Ita plerumque homines ex uno errore delabimur in alium numquam meliorem. Invenio apud Casaubonum,

Πῶς δέ; κ' ἀμάχανόν γ' ἀπὸ μηδενὸς ὥστε τι πρᾶτον μόλοι.

Nemo est qui non videat agi adhuc de Chao. Hoc est illud ἀμάχανον, quod Ovidius Latinè dixit indigestam molem. *Vellem autem explicasset ὁ πάνυ rationem emendationis suæ. Scilicet, quia putabat ex ipsa mente Epicharmi esse, quod versu antecedenti dictum erat, Chaos primum fuisse Deorum aliorum; hinc lectionem suam confecit, καὶ ἀμάχανόν γ' ἀπὸ μηδενός· Nam si primum est Chaos, certè non potest esse κ' ἀμάχανον ἀπό τινος, quod in vulgatis legitur. Sed quâ nobis ratione persuadebit, Epicharmum existimasse, ante Deos omnes, ante omnes naturas primum extitisse chaos? Ipse Epicharmus hæret. quærit, miratur qui primum esse queat. Non ergo concessit. Dicam audacter; somniavit si concesserit. Quid enim hoc esset aliud quàm cucurbitas pingere? Tanto affectu Deorum suorum æternitatem commendarat, eamque confestim eodem impetu evertit funditus! Cras credam, hodie nihil. Terram, ignem, aliosque Deos suos semper exstitisse profitetur. an ergo ex animi sententia dictum putabo primum fuisse Chaos? absurdum est: nam neque terra, neque ignis erat, quando immensum, ineffigiatumque illud occuparat omnia. Quare cùm Epicharmus non admittat eorum doctrinam, qui primum esse Chaos contendebant, nullo argumento nituntur emendationes Viri doctissimi. Interea suo quemque sensu abundare facilè patior. religio mihi est ad libidinem dispungere aut mutare vulgatam lectionem, quæ sana & perspicua est. Lego itaque, meliori tantùm ordine,*

Πῶς δέ; κ' ἀμάχανον ἀπό τινος. Μηδὲν γ' ὅτι πρᾶτον μόλοι.

Respondet ad objectionem, quæ natura æternitatem negabat. Quâ, inquit, ratione primum esse poterit Chaos vestrum? Ipsum Chaos ab aliquo ortum esse oportet. Nihil poterat reponi accuratius. Rationes facile in promptu erunt cogitanti. Fatentur omnes ab æterno exstitisse quod non ortum est ab alio. Sed Chaos numquam æternum fuit: quia quod ab æterno est, mutari non potest; tantum abest ut deleatur. Chaos autem si non exstinctum, omnino mutatum esse deprehendimus. Ergo aliquando ab aliquo ortum esse oportet. Ceterùm ipsi etiam qui naturalium rerum primum esse Chaos materiam opinantur, nisi ludunt verbis, aliquid admittunt quod antiquius; quod majus & præstantius est ipso Chao. Anaxagoras primus videtur fuisse auctor sententiæ de confusa ista materia: nam ipsius ὕλην nihil esse aliud censeo quàm Chaos Poëtarum Physicorum. Cicero lib. II. Acad. Quæst. recensens Philosophorum dissensionem in rerum principiis: Anaxagoras, *inquit,* materiam infinitam, sed ejus particulas similes inter se; minutas eas; primùm confusas; posteà in ordinem adductas mente divina. *Ita lego, & distinguo. vulgò ineptè, ut ostendam alibi.* Ἀναξαγόρας πρῶτος τῇ ὕλῃ νοῦν ἐπέστησεν, ἀρξάμενος οὕτω τοῦ συγγράμματος, Πάντα χρήματα ἦν ὁμοῦ. εἶτα νοῦς ἐλθὼν, αὐτὰ διεκόσμησε. *Laërtius in Anaxagora.* Νοῦς *Anaxagoræ Deus efficiens, aut* mens divina *est, ut Cicero interpretatur. Vides ergo ex sententia Anaxagoræ, Deum potiùs, quàm ipsum Chaos ab initio fuisse. Neque aliter Ovidius:*

Hanc Deus, & melior litem Natura diremit.

Quare, quia credunt vim & caussam efficiendi priorem & meliorem esse inerti materia, necessariò falsum est χάος πρᾶτον γενέσθαι τῶν θεῶν· *contra ea verum erit* ἀμάχανον εἶναι ἀπό τινος. *Ut tanta sententiæ adversæ absurditas faciliùs appareat; quia contraria juxta se posita magis magisque elucescunt; ad doctrinam suam Epicharmus revertitur, eamque comprehendit totam verbis paucissimis:* Μηδὲν γ' ὅ, τι πρᾶτον μόλοι· *quæ pari pondere respondent superioribus,* ἀλλ' ἀεὶ τοὶ θεοὶ παρῆσαν. *Si enim naturæ sunt divinæ;*

si principia æterna sunt; si fuere semper, negari non poterit, quod adjungit, Nihil primum est ortu: nulla res est quæ primum prodiit. *Sed hæc ῥῆσις laborat insigni ambiguitate. Poterat aliquis argutari;* Si nihil primum est quod extitit, facta esse omnia ex nihilo. *Hanc animo præviderat cavillationem Epicharmus noster,* vafer ille Siculus, *ut eum appellat Cicero lib. I. Epist. XIV. ad Atticum: erat enim homo* acutus, nec insulsus, *ut laudatur lib. I. Tuscul. Quæst. Ergo ab hac etiam parte studiosiùs cavit, & planè omnem eripuit aculeum hominibus nihili. Ecce versum,*

Οὐκ ἄρ' ἔμολε πρᾶτον οὐδὲν, οὐδὲ μὰ Δία δεύτερον.

Prioris membri sententiam intelligo: quia in rerum natura nihil primum fuisse ambiguè dixerat, verborum suorum sensum exponit, se omnino improbare opinionem eorum, qui nihil tamquam principium aliquod constituunt, ex quo omnia exiere. Sed quid est posterius, οὐδὲ μὰ Δία δεύτερον; Friget? nisi me animus fallit. Si enim primum non est à nihilo, multò minus secundum erit. Quis ignorare illud potuit? Non videtur tradidisse adeo otiosa. Legendum esse arbitror, οὐ μετὰ Δία δεύτερον. Lapsu facili Librariis, οὐδὲ μὰ natum est ex οὐ μετά. Epicharmum aliter non scripsisse ipse sensus convincit. Non tantum in nostris sacris docemur omnia à Deo creata esse ex nihilo: fuere etiam ἐν τοῖς ἔξω inter Philosophos veteres, qui planè idem existimabant. Sed prolixè hanc doctrinam post multos alios oppugnavit Lucretius, initio doctissimi operis. Conferemus caput disputationis cum Epicharmo,

Principium hinc cujus nobis exordia sumet,
Nullam rem è nihilo gigni divinitus umquam.

Unum idemque intelligo, quod verbis tantùm aliis Epicharmus dixit, οὐκ ἔμολεν οὐδὲν μετὰ Δία δεύτερον. Si aliquid ex nihilo divinitus creatum est, Deus primus erit; illud autem quod nihil est, secundum existit post Deum, id est, μετὰ Δία δεύτερον: quod negavit Poëta Physicus; quia nihil turpius Physico est quam fieri sine materia quicquam dicere. Hactenus vir doctissimus, Marquardus Gudius. Sed Petrus Petitus, Vir & ipse doctissimus, stat hîc à partibus Scaligeri & Casauboni. Ita enim ille in Observatione quadam ad Gudianam:

Primùm quidem Poëtæ in iis versibus mentem explorare operæ pretium censeo: quam Scaliger & Casaubonus viderant, Marquardus Gudius in ea quam ad Menagium scripsit epistola, nullo modo est assecutus. Qui dum propositam à principibus illis eruditionis Viris lectionem explodere conatur, ea disputatione quam in eos ibi bene longam habet, ostendit se in veterum Philosophorum dogmatis parum fuisse versatum. Ego hanc eorum versuum sententiam esse non dubito: Volens Epicharmus ibi de sempiternis & caducis tradere, illa censet esse quæ semper eodem modo se habent; quibus nihil vel accedit vel decedit: hæc, quæ in perpetuo sunt fluxu, neque umquam in eodem statu consistunt. Ac primùm de Diis, hunc in medium sciscit.

Ἀλλ' ἀεὶ τοὶ θεοὶ παρῆσαν, ὑπέλιπον δ' οὐ πώποκα
Τὰ δ' ἀεὶ πάρεσθ' ὅμοια, οὐ διὰ δὲ τῶν αὐτῶν ἀεί.

Ita enim legenda pars versuum postrema, cum negatione: ut Casaubonus advertit. Sunt autem Dii illi Epicharmei quatuor elementa, ut in dogmate Empedoclis: quem ibi popularem suum Poëta ille sequitur. Hæc igitur semper eadem, neque umquam deficere; semper item similia esse statuit. Aqua, verbi gratiâ, & semper est, & semper eodem modo: quod idem de terra, aëre, igne, dici potest. Ceterùm cùm hæc semper eadem & similia existant; non tamen per eadem existunt. οὐ διὰ τῶν αὐτῶν ἀεί. Modò enim per chaos existunt; quo tempore in illo latent confusa: modò per mundum; partim locis divisa; partim in mistis corporibus plantarum, animalium, & inanimatorum. Quod intelligendum est per vices & statos temporum circuitus: ut fuit sententia Empedoclis; teste Aristotele libro VIII. *Physicæ Auscultationis cap.* I. ἢ ὡς Ἐμπεδοκλῆς ἐν μέρει κινεῖσθαι, *(supple* πάντα*)* καὶ πάλιν ἠρεμεῖν. κινεῖσθαι μὲν, ὅταν ἡ φιλία ἐκ πολλῶν ποιῇ τὸ ἓν, ἢ τὸ νεῖκος πολλὰ ἐξ ἑνός· ἠρεμεῖν δὲ, ἐν τοῖς μεταξὺ χρόνοις. *Quibus verbis subjungit Empedoclis versus quibus hæc doctrina exprimitur. Censet igitur* ἐν μέρει, *hoc est, vicissim, alternis quiescere elementa & moveri. moveri quidem, cùm ex his una quadam indiscreta congeries; quam* σφαῖρον *vocabat, aut ex sphæro; elementa gignerentur: quiescere autem in aliis temporibus, quæ scilicet inciderent inter utramque generationem. Est* σφαῖρος *Empedoclis idem planè quod* chaos *Hesiodi, &* μίγμα *Anaxagoræ: nisi quod Hesiodus & Anaxagoras suam illam confusaneam molem, tempore infinito ante mundum; ac proinde, absque initio & citra generationem exstitisse dicebant: Empedoclis & sphærum & elementa generari; cùm scilicet ex elementis sphærum, ex sphæro elementa in ortum procedere certis temporum intervallis necesse esset. Cùm ergo Empedocles similem Hesiodio chao congeriem admitteret, id unum improbabat in sententia Hesiodi, quòd suum chaos primum omnium fuisse, neque ab ullo generatum diceret.* Ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ', &c. *Quod enim omnium est primum, nihil ante se habet: à nullo proinde genitum esse, intelligi potest. Empedocles verò & chaos, sive sphærum, gigni ab Elementis in unum coëuntibus, & ab ipso vicissim in ortum procedere Elementa arbitrabatur: eaque ab æterno vices in æternum succedere: cui consequens erat, non modò non esse chaos primum, sed neque elementa: neque omnino in natura quicquam primum esse aut secundum, ob illam generationum successionem principio & fine carentem. Itaque sic Epicharmus disputat:* ἀλλὰ λέγεται μὰν καὶ χάος πρᾶτον γενέσθαι τῶν θεῶν. πῶς δέ; κἀμάχανον γ' ἀπὸ μηδενὸς, ὥστε τι πρᾶτον μόλοι. οὐκ ἄρ' ἔμολε γε πρᾶτον οὐδὲν, οὐδὲ μὰ Δία δεύτερον. *Proponit Hesiodi opinionem ut eam evertat. At, inquit, chaos dicitur primum in ortum venisse. Qui fieri potest? oporteret enim ex nihilo chaos genitum fuisse: siquidem nihil ante ipsum fuisset, ex quo gigneretur. at hoc fieri non potest: neque est quicquam quod primum extitisse aut secundum dici possit: semper enim eo quod fit, aliquid prius esse oportet ex quo gignatur. Ita semper aliquo aliud præcedente, neque est generationum initium accipere neque finem. Hæc Epicharmus planè ad*

mentem

mentem Empedoclis. At Gudius ad id unum reſpiciens, quòd Dii elementa dicuntur Empedocli & Epicharmo, huic conſequens putat, ut non poſſint ullo modo prodire elementa è chao. Negat proinde rectam eſſe lectionem Scaligeri & Caſauboni, οὐ διὰ τῶν αὐτῶν ἀεί. Si, inquit, cum negatione accipias membrum poſterius, tota exſtinguetur ſublimium naturarum æternitas. Quæ verba hominis ſunt ignorantis dogma Empedoclis, illam ſcilicet elementorum, & chaus, ſive ſphæri, inter ſe commutationem, à nobis ſuprà memoratam. Quæ ut magis intelligantur ſcire convenit Empedoclem plures mundos poſuiſſe: immo innumerabiles, ſibi invicem quam ſimillimos. puta omnes ex quatuor elementis, ex iiſdem rerum ex iis concretarum naturis conſtitutos: non tamen eodem tempore exiſtentes, ut Democritus poſuit; ſed unum poſt alium, & ſucceſſione in ortum certis temporum periodis emergentem. Materia eorum mundorum chaos, ſive ſphærus: cauſa efficiens, νεῖκος, jurgium, lis, diſcordia; confuſa rerum elementa è ſphæro expediens ac ſeorſum conſtituens: materia ſphæri, elementa; cauſa efficiens, φιλία, amicitia, elementa in unum cogens: nempe confuſaneam molem, quam ſphærum appellabat. ſolo videlicet nomine à chao Heſiodi & Anaxagoræ migmate differentem: niſi quod hujus μίγμα non ſola elementa, ſed & conſimiles rerum omnium particulas, ſive, ut vocabant, ὁμοιομερείας inter ſe confuſas atque indiſcretas continebat. Porrò ita hypotheſim ponebat Empedocles; ut memorata rerum principia; puta elementa quatuor, & ſphærum, ſimul & ſempiterna & mutationi eſſent obnoxia. In qua aliqua videtur eſſe contradictio, ſed quam ipſe Empedocles tollit his verbis,

ᾗ μὲν ἓν ἐστὶ καὶ ἐκ πλεόνων μεμάθηκε φύεσθαι,
ἠ δὲ πάλιν διαφύντος ἑνὸς πλέον ἐκτελέθουσι,
Τῇ μὲν γίγνονταί τε, καὶ οὔ σφισιν ἔμπεδος αἰών,
Τῇ δὲ διαλλάσσονται διαμπερὲς, οὐδ᾽ ἅμα λήγει.
Ταύτῃ δ᾽ αἰὲν ἔασιν ἀκίνητοι κατὰ κύκλον.

Id eſt: quatenus unum quidem ex pluribus conſuevit naſci. Et rurſus uno generato, plura perficiuntur: eatenus quidem & fiunt, & non eſt ipſis firmum ævum. Quatenus verò permutantur omnino, neque ſimul deſinunt, eatenus ſemper ſunt immobiles, ſecundum circulum. Hos verſus profert Ariſtoteles libro 8. Natural. Auſcultat. ex iiſque oſtendit, non ſemper eſſe motum ex ſententia Empedoclis, ſed res ἐν μέρει κινεῖσθαι, καὶ πάλιν ἠρεμεῖν. κινεῖσθαι μὲν, ὅταν ἡ Φιλία ἐκ πολλῶν ποιῇ τὸ ἕν, ἢ τὸ νεῖκος πολλὰ ἐξ ἑνός. ἠρεμεῖν, δὲ ἐν τοῖς μεταξὺ χρόνοις. Viciſſim moveri, & rurſus quieſcere. moveri quidem, cùm amicitia ex multis unum facit, aut contentio ex uno multa. quieſcere autem in intermediis temporibus. Etſi enim longis temporum intervallis permutantur inter ſe principia, ex elementis ſphærum, ex ſphæro elementa in ortum adducuntur. quatenus tamen in tali viciſſitudine & revolutione quæ ſempiterna eſt, ſpectantur, hoc modo & ipſa eadem ſemper, & ſimilia & æterna eſſe cenſentur, cùm numquam ſuis temporibus deficiant. Non enim deficit aut variat ejuſmodi mutatio, ſed ſemper eodem modo ſtatis temporibus accidit. Quòd hæc ſit Empedoclis ſententia in iis verſibus, confirmat Simplicius in Commentario: παραθέμενος δὲ ὁ Ἀριστοτέλης τὰ τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἔπη, ἐν οἷς αὐτὸν οἴεται τήν τε κίνησιν καὶ τὴν ἀκινησίαν παραδιδόναι· τὴν μὲν κίνησιν, κατὰ τὴν γένεσιν θεωρεῖ, τοῦτ᾽ ἑνὸς ἐκ τῶν πολλῶν, καὶ τῶν πολλῶν ἐκ τοῦ ἑνός. σαφῶς καὶ τοῦ Ἐμπεδοκλέους εἰπόντος. Τῇ μὲν γίγνονταί τε, καὶ οὔ σφισιν ἔμπεδος αἰών· ὅτι γὰρ τῇ γενέσει κίνησις σύνεστιν, εἴρηται πρότερον. τὴν δὲ ἀκινησίαν ἔοικεν Ἐμπεδοκλῆς ἐνορᾷν κατὰ τὴν ἀΐδιον ταυτότητα, τῆς εἰς ἄλληλα τοῦ ἑνὸς καὶ τῶν πολλῶν μεταβολῆς. Hac igitur ταυτότης, Identitas & æternitas ſphæri & elementorum in perenni illa horum principiorum inter ſe revolutione & ſucceſſione conſiſtit. Ibi eorum eſt divinitas: quâ ab aliis quæ ſunt ex elementis concreta differunt. Hæc namque numquam verè ſunt: quia in perpetuo materiæ fluxu: ideoque fieri potiùs quàm eſſe dicenda ſunt. quatuor autem elementa cùm ſimplicia exiſtant, verè ſunt. ſphærus item dum eſt, verè eſt: nullam in ſe mutationem neque varietatem ſuſcipiens. Ideo ſola illa principia habita pro Diis ab Empedocle & Epicharmo.

Mericus Caſaubonus ſtat hîc quoque à partibus parentis ſui & Scaligeri: ad quos etiam lubens tranſeo.

Τὴν ψυχὴν τὰ μὲν διὰ τοῦ σώματος αἰσθάνεσθαι, 12
&c.] Optimè, hæc, & ſequentia, interpretatus eſt Aldobrandinus.

Καὶ μονάδα] Plato τὸ ἓν vocat.

Ὑπάρχοι] Ὑπάρχει, Codex Regius. 13

Ἀΐδιόν τε καὶ νόημα] Caſaubonus ἀΐδιόν τε νόημα. Malim ego ἀΐδιόν τε καὶ νοητόν. Plato in Timæo: τὰ μὲν γὰρ δύο ἱκανὰ ἦν ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν λεχθεῖσιν. ἓν μὲν ὡς παραδείγματος εἶδος ὑποτεθὲν νοητὸν, καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὄν.

Ὁμοιώματα] Sic rectiùs, quàm ὁμοιότατα, ut habent Editiones Stephani: aut ὁμοιότητα, ut Baſileenſis.

Καὶ γὰρ τὸ θῆλυ τῶν ἀλεκτορίδων γένος, &c. ἀλλ᾽ 16
ἐπωάζον ποιεῖ ψυχὴν ἔχειν] Hos verſus Epicharmi tranſtulit ad verbum Ennius. Varro libro IV. de Lingua Latina: Oua parire ſolet genus penneis condecoratum: non animas, ut ait Ennius. Et poſt: Inde venit divinitus pulleis inſinuans ſe ipſa anima. Epicharmi quædam περὶ παλιγγενεσίας interpretatus fuerat Ennius: unde opus illud ſuum Epicharmum inſcripſerat: quod ad recitatum Varronis locum magnus Scaliger obſervabat; ubi eum vide. Interim obſervabis, Phrynichum obſervare, in Tragœdia quidem & in Comœdia, vocem ἀλεκτορὶς inveniri, verùm ἀλεκτρυὼν veteres dixiſſe tam de mari quam de femina: atque ita loquendum.

Πεπαίδευται γὰρ αὖ ταύτας ὕπο] Eſt qui legat αὐτᾶς ὕπο. id eſt, ὑφ᾽ ἑαυτῆς· ſupple ἀλεκτορίδος· quæ lectio ferri poteſt: ſed recepta rectior eſt. ταύτας ὕπο· ſupple φύσιος· quæ vox in ſuperiori occurrit verſu.

Δοκέων γὰρ σαφίσαιμι τοῦθ᾽] Caſaubonus. 17

Ὡς δ᾽ ἐγὼ δοκέω· δοκέω γὰρ σαφὲς ἄμμι τοῦθ᾽ ὅτι, &c.

Grotius:

Ὡς ἐγὼ δοκέω (δοκεῖ γὰρ τοῦτο καὶ σαφὲς ἄμμι᾽) ὅτι, &c.

σαφίσαιμι corruptum fuit ex σαφὲς ἄμμι. Editio Baſi-

leensis & Stephanica habent δοκίω γὰρ σαφὲς ἄμι. MS. Codex δοκίων γὰρ σαφὲς ἀμί.

Περιδήσας] Corrige, περιδύσας.

18 Δοκεῖ καὶ Πλάτων καὶ τὰ Σώφρονος τοῦ μιμογράφου βιβλία, &c. ἃ καὶ εὑρεθῆναι ὑπὸ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ] Quintilianus I. 10. *Sophron, Mimorum quidem scriptor, sed quem Plato adeo probavit, ut suppositos capiti libros ejus, cùm moreretur, habuisse tradatur.* Valerius Maximus VIII. 7. *Altero etiam & octogesimo anno decedens, sub capite, Sophronis Mimos habuisse fertur.* Hesychius Milesius in Sophronis vita; ubi de ejus Mimis: καί φασι Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον ἀεὶ ἐντυγχάνειν αὐτοῖς, ὡς καὶ καθεύδειν ἐπ' αὐτῶν. Athenæus XI. 15. καὶ ὁ τοὺς Μίμους δὲ πεποιηκὼς, οὓς ἀεὶ διὰ χειρὸς ἔχειν Δοῦρίς φησι τὸν σοφὸν Πλάτωνα. Suidas: Σώφρων Συρακούσιος, Ἀγαθοκλέους καὶ Δαμνασυλλίδος. τοῖς δὲ χρόνοις ἦν κατὰ Ξέρξην καὶ Εὐριπίδην. καὶ ἔγραψε Μίμους ἀνδρείους· Μίμους γυναικείους. εἰσὶ δὲ καταλογάδην διαλέκτῳ Δωρίδι· καί φασι, Πλάτωνα τὸν Φιλόσοφον ἀεὶ ἐντυγχάνειν αὐτοῖς, ὡς καὶ καθεύδειν ἐπ' αὐτῶν ἴσθ' ὅτε. Sophroni jungit Aristophanem Olympiodorus in Vita Platonis. Verba ejus sunt, ex elegantissima Jacobi Vindeti, viri doctissimi, Interpretatione: *Libenter etiam cùm Aristophane Comico & Sophrone versatus est: à quibus personarum in Dialogis imitationem didicit. Hos autem tantopere dilexit, ut in ejus jam defuncti lecto repertus sit Aristophanes & Sophron. Sed & ejusmodi epigramma in Aristophanem ipse composuit:*

Gratia perpetuum sibi templum, experſque ruinæ,
Perquirens, animam cepit Aristophanis.

Epigramma Græcum sic se habere, rectè Vindetus observabat,

Αἱ χάριτες τέμενός τι λαβεῖν, ὅπερ οὐχὶ πεσεῖται,
Ζητοῦσαι, ψυχὴν εὗρον Ἀριστοφάνευς.

Ita illud apud Thomam Magistrum legere est. Vitiosè apud Olympiodorum, Αἱ χάριτες τέμενός τι λαβεῖν τὸ περ' οὔτι πεσεῖται. Id autem elegantissimè quoque sic vertit Franciscus Vavassor,

Trina sibi æternum quærebat Gratia templum,
Unius invenit pectus Aristophanis.

Ut autem Sophronis Mimos capiti suppositos moriens habuit Plato, sic Demetrio Scepsio mortuo Tellidis librum ad caput ejus repertum ferunt: & Alcmanis Κολυμβώσας ad cervical Tithonyci Chalcidensis: & Eupolidis Ὑβριστοδίκας ad Ephialti caput: & Cratini Εὐνίδας apud Alexandrum Macedonem. Ita Hesiodi opera & Dies Seleucus, Nicanoris filius, ad caput semper admovit. Quin & Arcadum legislator Cercidas tumulo suo primum & secundum Iliados librum inferri jussit. Cicero item, Euripidis Medeam legens in lectica qua gestabatur, capite truncatus est. Hæc Photius in Bibliotheca, ex Ptolemæo Hephæstionis filio.

Τρὶς δὲ πέπλευκεν εἰς Σικελίαν] Themistius Orat. IV. Πλάτωνος δὲ οὐ μέχρι νῦν καταβοῶσιν, ὡς τρὶς πλεύσαντος εἰς Σικελίαν ἐπὶ χρήμασι καὶ τραπέζῃ; *Platoni verò nonne huc usque exprobrare omnes solent, ter illum in Siciliam pecunia atque argentaria causâ profectum?* Athenæus libro XI. capite ultimo: Ἀρίστιππον πρὸς Διονύσιον ἀποδημήσαντα ἔσκωπτεν, αὐτὸς τρὶς εἰς Σικελίαν ἐκπλεύσας. ἅπαξ μὲν τῶν ῥυάκων χάριν, ὅτι καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ Διονυσίῳ συγγενόμενος ἐκινδύνευσεν. δὶς δὲ πρὸς τὸν νεώτερον Διονύσιον. *Aristippum irridebat quod ad Dionysium commeasset, cùm in Siciliam ter ipse trajecisset: semel quidem rhyacas spectaturus, non citra vitæ discrimen tum cum seniore Dionysio congressus: postea bis ad juniorem Dionysium.* Apuleius quoque: *Ceterùm tres ejus ad Siciliam adventus, Mali quidam carpunt, diversis opinionibus disserentes. Sed ille primò historiæ gratiâ, ut naturam Ætnæ, & incendia concavi montis intelligeret: secundò, petitu Dionysii, ut Syracusanis assisteret, profectus est, & ut municipales leges ejus provinciæ addisceret. Tertius ejus adventus fugientem Dionem, impetratâ à Dionysio veniâ, patriæ suæ reddidit.* Meminit & Aristides Orat. πρὸς Πλάτωνα περὶ τῶν τεσσάρων, & Plato ipse in epistola ad Dionis propinquos, & Photius in Biblioth. & Tzetzes Chil. Hist. XI.

Παρέδωκε δ' αὐτὸν Πόλιδι, &c.] Πόλλις dicitur Plu- 19
tarcho in Vita Dionis: ubi eamdem rem, sed aliter narrat. οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Δίωνα τοῦτο τέλος ᾤοντο τῆς ὀργῆς γεγονέναι, καὶ Πλάτωνα σπεύδοντα συνεξέπεμψαν ἐπὶ τριήρους, ἣ Πόλλιν ἐκόμιζεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν Σπαρτιάτην. ὁ δὲ Διονύσιος κρύφα τοῦ Πόλλιδος ἐποιήσατο δέησιν μάλιστα μὲν, ἀποκτεῖναι τὸν ἄνδρα κατὰ πλοῦν, εἰ δὲ μὴ, πάντως ἀποδόσθαι. βλαβήσεσθαι γὰρ οὐδὲν, ἀλλ' εὐδαιμονήσειν ὁμοίως, δίκαιον ὄντα, κἂν δοῦλος γένηται, διὸ καὶ λέγεται Πόλλις εἰς Αἴγιναν φέρων ἀποδόσθαι Πλάτωνα, πολέμου πρὸς Ἀθηναίους ὄντος αὐτοῖς, καὶ ψηφίσματος, ὅπως ὁ ληφθεὶς Ἀθηναίων ἐν Αἰγίνῃ πιπράσκηται. *At Dion, qui non existimabat porro iram Dionysii progressuram, properantem Platonem in triremi, qua Pollis Spartiates redibat in Græciam, dimisit. Verum rogavit Dionysius Pollim secretò, maximè ut in cursu occideret eum: sin minus, omnino venundaret: nullam injuriam accepturum, sed æquè beatum fore vel in servitute, ut qui esset justus. Itaque dicitur Platonem Pollis Æginam deportasse ac vendidisse, cùm bellum haberet ea civitas tunc cum populo Atheniensi, & plebiscitum tulisset, si quis captus civis Atheniensis foret, ut venderetur Æginæ.* Etiam apud Suidam: Πόλλις, ὄνομα κύριον. At Πῶλις dicitur Tzetzæ. Πόλιν, Regem Syracusanum, vocat Julius Pollux libro & capite secundo. Meminit Platonis venditi & Cyrillus contra Julianum lib. II. ὁποῖός γε μὴν ὁ Πλάτων ἦν, κἂν εἰ μή τις λέγοι, διαβοήσειεν ἂν ἡ ἐξ Ἀθηνῶν ἐπὶ Σικελίαν ἄφοδος. οὐ γὰρ ἀρεσθέντα ταῖς παρ' αὐτοῦ θωπείαις τὸν Διονύσιον, ἀποδόσθαι φασὶν αὐτὸν, ὡς ἀνελευθέρῳ που πάντως κοινὴν ἐπιθέντα τὴν ἀνδραπόδῳ πρεπωδεστάτην. *Qualis autem fuerit Plato, etiam tacentibus omnibus, vel ejus Athenis in Siciliam profectio declaraverit. Nam offensum ejus assentationibus, ferunt Dionysium ipsum vendidisse, cui ut illiberaliter blandienti scilicet pœnam imposuerit, mancipio planè dignam.* & Seneca epist. 47. *Nescis quâ ætate Hecuba servire cœperit, quâ Crœsus, quâ Darii mater, quâ Plato, quâ Diogenes.* Adde Cornelium Nepotem, sive Æmilium Probum, in Dione: *Itaque cum à Diony-*

suo Tyranno crudeliter violatus esset, quippe quem venundari jussisset, &c.

20 Ἀννίκερις ὁ Κυρηναῖος εἴκοσι μνῶν] Suidas: καὶ ἐπράθη ὑπὸ τοῦ τυράννου· ἐπρίατο δὲ αὐτὸν Ἀννίκερίς τις Λίβυς, καὶ ἀφῆκε. Lactantius de falsa Sapientia libro III. cap. 25. *Denique nullas umquam mulieres philosophari docuerunt, præter unam ex omni memoria Themisten; neque servos præter unum Phædonem, quem male servientem redemisse, ac docuisse Cebetem tradunt. Enumerant etiam Platonem ac Diogenem: qui tamen servi non fuerunt, sed his servitus evenerat; sunt enim capti. Platonem quidem redemisse Anniceris quidam traditur sestertiis* VIII. *itaque insectatus est conviciis redemptorem Seneca, quòd parvo Platonem æstimaverit, furiosus, ut mihi quidem videtur, qui homini fuerit iratus quòd non multum pecuniæ perdidit. Scilicet aurum pendere debuit tamquam pro mortuo Hectore, aut tantum ingerere nummorum, quantum venditor non poposcit.* Octo sestertia sunt viginti minæ. De Anniceride Cyrenæo, diximus suprà ad Aristippi Vitam. Vide Plutarchum in Vita Dionis.

Ἀλλὰ καὶ κηπίδιον αὐτῷ τὸ ἐν Ἀκαδημίᾳ πρίασθαι] Meminit hujus hortuli Apuleius: *Patrimonium in hortulo, qui Academiæ junctus fuit, & in duobus ministris, & in patera quâ Diis supplicabat, reliquit.* Et Suidas in Πλάτων· Πλάτων ὁ φιλόσοφος πένης ἦν, καὶ μόνον τὸν ἐν Ἀκαδημίᾳ ἐκέκτητο κῆπον, ὃς μέρος ἐλάχιστον ἦν τῶν διαδοχικῶν. ὁ μὲν γὰρ κῆπος ἐγγύς τι χρυσῶν τριῶν νομισμάτων ἀπεδίδου· ἡ δὲ ὅλη πρόσοδος ὕστερον, χιλίων, ἢ καὶ πλειόνων ὀλίγων. κὐξήθη δὲ αὕτη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἀνθρώπων ἱερῶν τε, καὶ φιλολόγων ἄλλοτε ἄλλων ἀποθνησκόντων, καὶ κατὰ διαθήκας ἀπολειπόντων τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τῷ φιλοσόφῳ βίῳ σχολῆς καὶ γαλήνης.

Ἐν Ἑλίκῃ καταποντωθῆναι] Videtur legisse Aldobrandinus ἐν ἕλικι· nam vertit *in vortice.* Ambrosius, *in Elice.* Ἑλίκη urbs est Peloponnesi. Ibi demersus est Pollis in mare, ab hostibus captus, & eo supplicio damnatus.

21 Αἰτῶν γῆν καὶ ἀνθρώπους τοὺς κατὰ τὴν πολιτείαν αὐτοῦ ζησομένους] Quo nomine ab Athenæo reprehenditur lib. XI. cap. ultimo: καὶ τὸ πόλιν δὲ θελῆσαι κτίσαι, καὶ τὸ νομοθετῆσαι, τίς οὐ φήσει πάθος εἶναι φιλοδοξίας; δῆλον δέ ἐστι τοῦτο ἐξ ὧν ἐν τῷ Τιμαίῳ λέγει· πέπονθά τι πάθος πρὸς τὴν πολιτείαν ὥσπερ ἂν εἰ ζωγράφος ἐβούλετο τὰ ἑαυτοῦ ἔργα κινούμενα καὶ ἐνεργὰ ἰδεῖν, οὕτω κἀγὼ τοὺς πολίτας, οὓς διαγράφω. *Quòd autem civitatem condere voluerit, ac leges imponere, quis non appetentioris gloriæ hominis eum affectum animi esse putet? Manifestum hoc est ex iis quæ dicit in Timæo:* Ita sum affectus erga Reip. statum optimum, ut si pictor aliquis opera sua videre cupiat actuosa, & sese moventia, sic etiam Cives videre opto, quos descripsi. Sed & idem Athenæus ibidem Platonem arguit, quòd Leges ;) quæ servari minimè possent, scripserit: ὁ δὲ Πλάτων πῶς οὐκ ἄτοπος, τριῶν γενομένων Ἀθηναίων νομοθετῶν, τῶν γε δὴ γνωριζομένων· Δράκοντος, καὶ αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος καὶ Σόλωνος, τῶν μὲν τοῖς νόμοις ἐμμένειν τοὺς πολίτας, τῶν δὲ τοῦ Πλάτωνος καὶ προσκαταγελᾶν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῆς πολιτείας, εἰ καὶ πασῶν ἐστιν αὕτη βελτίων, μὴ πείθει δ' ἡμᾶς; τί πλέον; ἔοικεν οὖν ὁ Πλάτων μὴ τοῖς οὖσιν ἀνθρώποις γράψαι τοὺς νόμους, ἀλλὰ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ διαπλαττομένοις, ὥστε καὶ ζητεῖσθαι τοὺς χρησομένους· ἐχρῆν οὖν, ἃ πείσει λέγων, ταῦτα καὶ γράφειν, καὶ μὴ τ' αὐτὰ ποιεῖν τοῖς εὐχομένοις, ἀλλὰ τοῖς τῶν ἐνδεχομένων ἀντεχομένοις. *Ineptum Platonem inde fuisse patet, quòd cùm illustres apud Athenienses tres Legislatores fuerint, Draco, Solon, & ipse Plato, illorum leges cives observaverint, Platonis verò nihili fecerint, ac irriserint. Ejus verò disputatio de Republica, etiam si reliquis omnibus anteponenda foret, quandoquidem neminem commovit, quam utilitatem præstat? Videtur sanè Plato, non hominibus qui ubivis sunt leges præscribere, sed iis quos imaginatione finxit; ut qui legibus iis pareant, perquirendi sint. Debuit ergo quæ persuadere posset scribere, nec id facere quod qui obnixè votis aliquid sibi precantur; verùm potiùs id amplecti, & retinere quod accidit, & fit quotidie.* Inde Πλάτωνος πολιτεία in proverbium abiit, de re quæ εὐχῆς μᾶλλον ἢ ἐλπίδος ἔργον ἐστί. Cicero ad Atticum lib. II. epist. 1. *Cato nocet interdum Resp. dicit enim tamquam in Platonis* πολιτείᾳ, *non tamquam in Romuli fæce, sententiam.* M. Aurelius: μηκέτι Πλάτωνος πολιτείαν ἔλπιζε. Jupiter apud Lucianum in Icaro-Menippo: τοιγαροῦν ψυχροτέρους ἄν μου τοὺς βωμοὺς ἴδοις τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. Plotinus tamen, teste Porphyrio in ejus Vita, Galienum Imperatorem, uxoremque ejus Saloninam, rogavit, ut dirutam in Campania urbem, Philosophis aptam instauraret, regionemque circumfusam cultæ civitati donarent concederentque civitatem habitaturis Platonis legibus gubernari; atque ipsam *Platonopolim* appellari. Addit Porphyrius, Plotinum pollicitum se illuc habitatum unà cum omnibus amicis profectutum: quod impetrasset, nisi quidam Imperatoris familiares, sive invidiâ, sive indignatione, sive aliâ quadam iniquâ de causâ, restitissent. De Platonis Republica, locus est eximius apud Polybium libro VI. quem hic omisisse, piaculum existimârim. Καὶ μὴν οὐδὲ τὴν Πλάτωνος Πολιτείαν δίκαιον παρεισαγαγεῖν· ἐπειδὴ καὶ ταύτην τινὲς τῶν φιλοσόφων ἐξυμνοῦσιν. ὥσπερ γὰρ οὐδὲ τῶν τεχνιτῶν, ἢ τῶν ἀθλητῶν τοὺς γε μὴ νενεμημένους, ἢ σεσωμασκηκότας, παρίεμεν εἰς τοὺς ἀθλητικοὺς ἀγῶνας· οὐδὲ ταύτην χρὴ παρεισαγαγεῖν εἰς τὴν τῶν πρωτείων ἅμιλλαν, ἐὰν μὴ πρότερον ἐπιδείξηταί τι τῶν ἑαυτῆς ἔργων ἀληθινῶς· μέχρι δὲ τοῦ νῦν παραπλήσιος ἂν ὁ περὶ αὐτῆς φανείη λόγος, ἀγόμενος εἰς σύγκρισιν πρὸς τὴν Σπαρτιατῶν, καὶ Ῥωμαίων, καὶ Καρχηδονίων πολιτείαν, ὡς ἂν εἴ τῶν ἀγαλμάτων τις ἓν προθέμενος, τοῦτο συγκρίνοι τοῖς ζῶσι καὶ πεπνυμένοις ἀνδράσι. καὶ γὰρ ὅλως ἐπαινετὸν ὑπάρχῃ κατὰ τὴν τέχνην, τήν γε σύγκρισιν τῶν ἀψύχων τοῖς ἐμψύχοις ἐνδεῆ καὶ τελείως ἀπεμφαίνουσαν, εἰκὸς προσπίπτειν τοῖς θεωμένοις. *Sed nec Platonis Rempublicam; nam & hanc Philosophi nonnulli dilaudant; ad comparationem adducere æquum fuerit. Ut enim artifices, aut athletas,*

qui recepti in album non fuerint, neque ad id corpus praeparaverint, ad athleticos agones & certamina non admittimus: sic neque hæc Re.pub. admitti per gratiam debet ad contendendum cum cæteris de loco principe, nisi prius aliquod opus suum reverà demonstraverit. Ut enim res se habet ad hunc usque diem, si quis qua de illa sunt scripta, contendere instituerit, cum Spartanorum, Romanorum, & Carthaginensium Republica; perinde fuerit, ut si quis statuam aliquam deligat, & cum vivis spirantibusque hominibus eam comparet. Licèt enim ad artem quod attinet, laudem omni ex parte statua illa mereatur, comparationem tamen inanimatarum cum animatis imperfectam ac prorsus non convenientem, visum iri spectantibus, probabile est.

Ὡς ἀναπείθοντα Δίωνα καὶ Θεόνται ἐπὶ τῇ τῆς νήσου ἐλευθερίᾳ] Ælianus Var. Histor. III. 17. Πλάτων δὲ ὁ Ἀρίστωνος Δίωνα κατήγαγεν εἰς Σικελίαν, καὶ δι' ὧν αὐτῷ συνεβούλευε καὶ ἐδίδασκε, διὰ τούτων τυραννίδα τὴν Διονυσίου κατέλυσε. *Plato verò Aristonis filius Dionem reduxit in Siciliam, & consilium modumque docuit, quo tyrannidem Dionysii subverteret atque dissolveret.* Plutarchus in Dione: ὢν δὲ καὶ πρότερον ὑψηλὸς τῷ ἤθει, καὶ μεγαλόφρων, καὶ ἀνδρώδης, ἔτι μᾶλλον ἐπέδωκε πρὸς ταῦτα, θείᾳ τινὶ τύχῃ Πλάτωνος εἰς Σικελίαν παραβαλόντος, κατ' οὐδένα λογισμὸν ἀνθρώπινον· ἀλλὰ δαίμων τις, ὡς ἔοικε, πόῤῥωθεν ἀρχὴν ἐλευθερίας παραβαλλόμενος Συρακουσίοις, καὶ τυραννίδος κατάλυσιν μηχανώμενος, ἐκόμισεν ἐξ Ἰταλίας εἰς Συρακούσας Πλάτωνα· καὶ Δίωνα συνήγαγεν εἰς λόγους αὐτῷ, νέον μὲν ὄντα κομιδῇ, πολὺ δὲ εὐμαθέστατον ἁπάντων τῶν Πλάτωνι συγγεγονότων, καὶ ὀξύτατον ὑπακοῦσαι πρὸς ἀρετὴν, ὡς αὐτὸς γέγραφε Πλάτων, καὶ τὰ πράγματα μαρτυρεῖ. *Fuit antè quoque excelso ingenio, ingentique animo & forti. Ceterum animus hic magis adolevit, cum divina sorte appulisset in Siciliam Plato: nullo ille quidem consilio humano, sed haud dubiè Deus aliquis aditum procul libertatis Syracusanis instituens, & tyrannidis moliens eversionem, detulit ex Italia Platonem Syracusas, Dionemque ad colloquium ejus adtraxit, admodum tunc quidem juvenem, verùm Discipulorum Platonis omnium longè sollertissimum, acerrimumque ad arripiendam virtutem, ut ipse scripsit Plato, & facta testantur.* Cicero III. de Oratore: *Quis Dionem Syracusanum doctrinis omnibus expolivit? nonne Plato? atque eum idem ille non lingua solùm, verum etiam animi ac virtutis magister ad liberandam patriam impulit, instruxit, armavit.* Ceterùm Θεώταν hîc habent Editiones Stephani & Regius codex; sed Θεόνταν quoque est in Basileensi editione.

22 Ἀπεστάλκαμεν] Lege ἀπεστάλκαμες, ex idiomate Dorico.

Ἀπολαμψάμενοι τὸν ἄνδρα] Ἀπολαψάμενοι Editio Basileensis.

Μέμνηται δὲ καὶ τῆνο, ὅτι περὶ πολλῶ ἐποιήσω τὰν ἄφιξιν αὐτῶ] Plinius VII. 30. *Platoni sapientiæ Antistiti Dionysius tyrannus, aliàs sævitiæ superbiæque natus, vittatam navem misit obviam: ipse quadrigis albis egredientem in litore excepit.* Ælianus Variæ Historiæ IV. 18. ὅτι κατῆλθε Πλάτων ἐν Σικελίᾳ κληθεὶς, πολλὰ μὲν πολλοῖς ἐπιστείλαντος τοῦ Διονυσίου, καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἅρμα ὁ νέος Διονύσιος, αὐτὸς μὲν ἡνιοχῶν, παραιβάτην δὲ ποιησάμενος τὸν Ἀρίστωνος, &c. *Cum Plato multis & crebris legationibus à Dionysio accersitus, in Siciliam venisset, Dionysius junior in currum eum imposuit, & ipse aurigam egit, Platonem vero sessorem fecit.*

Ταῦτα γὰρ ποιῶν, δίκαια πράξεις] Ita nos Galli ad finem libellorum supplicum, *& ferez justice; & ferez bien.*

Ὡς Ἀρκάδες καὶ Θηβαῖοι μεγάλην πόλιν οἰκίζοντες, παρεκάλουν αὐτὸν νομοθέτην] Id ipsum testatur Ælianus Var. Histor. II. 42. ἡ Πλάτωνος δόξα, καὶ ὁ τῆς κατ' αὐτὸν ἀρετῆς λόγος, καὶ εἰς Ἀρκάδας ἀφίκετο, καὶ Θηβαίους. καὶ οὖν ἐδεήθησαν αὐτοῦ πρέσβεις ἀποστείλαντες, σὺν τῇ ἀνωτάτῃ σπουδῇ ἀφικέσθαι σφίσι τὸν ἄνδρα, (emendabat Tanaquillus Faber σὺν τῇ δεινοτάτῃ σπουδῇ) οὐκ ἐπὶ μόνῃ τῇ τῶν νέων προστασίᾳ, οὐδ' ἵνα αὐτοῖς συγγένηται ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν· ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸ ἔτι τούτων μεῖζον, νομοθέτην αὐτὸν ἐκάλουν· οὔκουν ἔμελλεν ἀτυχήσειν τοῦ ἀνδρὸς, καὶ γὰρ ἥσθη ὁ τοῦ Ἀρίστωνος τῇ κλήσει· καὶ δὴ καὶ ἔμελλεν ὑπακούσεσθαι. ἤρετο μέν τοι τοὺς ἥκοντας, πῶς ἔχουσι πρὸς τὸ ἴσον ἔχειν ἅπαντες· ἐπεὶ δὲ ἔμαθε παρ' αὐτῶν, ὅτι καὶ πάνυ ἀλλοτρίως, οὐδὲ πείσειν αὐτοὺς τιμᾶν τὴν ἰσονομίαν, ἀπεῖπατο τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπιδημίαν. *Platonis gloria & virtutis fama usque ad Arcadas & Thebanos permanarat, qui missis Legatis summo studio hominem non solùm ad instituendos juvenes, & docendam Philosophiam, verum etiam, quod his majus erat, ad præscribendas Reip. leges vocarunt. Impetraturi igitur fuerant à viro rogata: magnam enim Aristonis filius ex hac vocatione lætitiam capiebat: verum cum Legatos interrogasset, quemadmodum ad æquabilem honorem, bonorumque partitionem essent affecti, & comperisset eos hanc prorsus abominari, neque ut susciperent eis persuaderi posse, noluit ad eos profectionem instituere.* De Cyrenæis, non de Arcadibus aut Thebanis, rem narrat; atque aliter; Plutarchus in libello ad Principem ineruditum: ipso initio: Πλάτωνα Κυρηναῖοι παρεκάλουν νόμους τε γραψάμενον αὐτοῖς ἀπολιπεῖν, καὶ διακοσμῆσαι τὴν πολιτείαν· ὁ δὲ παρῃτήσατο, φήσας χαλεπὸν εἶναι Κυρηναίοις νομοθετεῖν οὕτως εὐτυχοῦσιν· οὐδὲν γὰρ οὕτω γαῦρον, καὶ τραχὺ, καὶ δύσαρκτον, ὡς ἔφυ ἀνὴρ εὐπραγίας δοκούσης ἐπιλαμβανόμενος. *Plato à Cyrenais rogatus ut Leges ipsis scriptas relinqueret, Rempublicamque constitueret, recusavit, quòd diceret difficulter Cyrenæis leges posse poni, rebus eorum ita lætis: ac nihil ita esse petulans, ferox, & imperio reluctans atque est homo rebus, ut videtur, secundis fruens.* 23

Πρῶτος τὸν κατὰ τὴν ἀνάλυσιν τῆς ζητήσεως τρόπον εἰσηγήσατο Λεωδάμαντι τῷ Θασίῳ] Consule Casaubonum. 24

Καὶ ποιήματα] An legendum, ποιότητα;

Πρὸς τὸν λόγον τοῦ Κεφάλου, &c.] Lege, πρὸς τὸν λόγον τοῦ Λυσίου, τοῦ Κεφάλου. & ita ceteræ Editiones. excidit hîc τοῦ Λυσίου. 25

Καὶ πρῶτος ἐθεώρησε τῆς Γραμματικῆς τὴν δύναμιν] Etiam Dionysius Halicarnasseus libro *περὶ συνθέσεως ὀνομάτων*, Platonem ejus partis Grammatices primum auctorem facit, quæ verborum origines spectat: *τὰ κράτιστα δὲ νέμων*, inquit, *ὡς πρώτῳ τὸν ὑπὲρ ἐτυμολογίας εἰσάγοντι λόγον, Πλάτωνι τῷ Σωκρατικῷ, πολλαχῆ μὲν καὶ ἄλλοθι, μάλιστα δὲ ἐν τῷ Κρατύλῳ.* Et hoc est quod mox ait Laërtius, *διελέχθη περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος*. In Cratylo scilicet; ubi de nominum natura ac ratione disputat, & ex eorum origine ipsarum rerum proprietatem & naturam indagat, aut potiùs indagare conatur: sunt enim ejus ferè omnia *ψευδέτυμα*, pace tanti viri liceat dixisse. Sed de his alibi.

Πρῶτός τε ἀντειρηκὼς σχεδὸν ἅπασι τοῖς πρὸ αὐτοῦ, &c.] Parmenidem, Protagoram, Zenonem, & ceteros Physiologos, passim reprehendit, inquit Halicarnasseus *ἐν τῷ περὶ τοῦ Θουκυδίδου χαρακτῆρος*. *αὐτός τε ὁ Πλάτων Παρμενίδην, καὶ Πρωταγόραν, καὶ Ζήνωνα, καὶ τῶν ἄλλων φυσιολόγων οὐκ ὀλίγους, ἡμαρτηκότας ἀποδεικνύναι βούλεται καὶ οὐδεὶς αὐτῷ κατ' αὐτό γε τοῦτο ἐπιτιμᾷ· ἐνθυμούμενος ὅτι τῆς Φιλοσόφου θεωρίας σκοπός ἐστιν ἡ τῆς ἀληθείας γνῶσις.* De Parmenide, ampliùs videndum: exstat enim Dialogus Platonis, nomine *Parmenides*, in quo Plato Parmenidis de Ideis sententiam tuetur. Sed & Anaxagoram, & Heraclitum, & Empedoclem passim reprehendit. Eidem Halicarnasseo Epist. ad Pompeium Plato dicitur suarum virtutum ostentator & laudator, alienarum reprehensor. Et Ciceroni, loco superiùs allato, exagitator omnium Rhetorum.

Μούσαις εἰκόνα ἀνέθετο Πλάτωνος] Vide Cas.

Ἣν Σιλανίων ἐποίησε] Silanion, Atheniensis fuit Statuarius. Bis ejus meminit Pausanias *Ἠλιακῶν* II. Meminit & Plutarchus in libro de Audiendis Poëtis. Item Plinius XXXIV. 8. quo loco ait, in eo hoc mirabile fuisse, quòd nullo doctore nobilis fuit. Discipulos habuit Zeuxim & Iadem, teste eodem Plinio. *Σαπφὼ ἐχαλκούργησεν*, ut est apud Tatianum in Sermone contra Gentes.

26 *Νέος ὢν οὕτως αἰδήμων*, &c.] Apuleius: *Speusippus, domesticis instructus documentis, & pueri ejus acre in percipiendo ingenium, & admirandæ verecundiæ indolem laudat.*

Θεόπομπος γοῦν ἐν Αὐτοχάρι] Malè in aliis Editionibus, itemque apud Antonium Monachum Melissæ libro I. capitibus 45. & 73. & libro II. cap. 54. *Θεόπεμπτος* legitur. Legendum omnino, *Θεόπομπος*; & accipiendum de Theopompo Comico, de quo videndus Suidas. Legendum quoque, *ἐν Ἡδυχάρει*, ut verissimè Casaubonus emendavit. Hujus Theopompicæ Fabulæ, præter Athenæum libris VII. & XV. & Harpocrationem in *καταχύσματα*, meminit Suidas in eadem Voce, & Aristophanis Scholiastes ad Plutum. Fuit & Theopompus Chius, Rhetor, Isocratis discipulus; qui scripsit *κατὰ τῆς Πλάτωνος διατριβῆς*, ut est apud Athenæum libro XI.

Ἀναξανδρίδης ἐν Θησεῖ] Anaxandrides Rhodius, vel Colophonius, Poëta Comicus. Primus amores & Virginum stupra in Scenam introduxit. Videatur Suidas in *Ἀναξανδρίδης*, & Vossius libro de Poëtis Græcis.

Ὅτε τὰς μορίας ἔτρωγεν, ὥσπερ Πλάτων] Lege *ὥσπερ ὁ Πλάτων*, ut stet versus. *μορίαι* autem sunt *oleæ*. Hesychius: *μορίαι. ἐλαῖαι ἱεραὶ τῆς Ἀθηνᾶς.* Pollux I. 12. 14. *ἡ δὲ ἱερὰ ἐλαία, μορία.* Meminit idem & alibi. Nominis rationem reddit Aristophanis Scholiastes ad Nubes: *αἱ ἱεραὶ ἐλαῖαι τῆς Ἀθηνᾶς ἐν τῇ ἀκροπόλει, μορίαι ἐκαλοῦντο. λέγουσι γὰρ ὅτι Ἁλιρρόθιος ὁ παῖς Ποσειδῶνος, ἠθέλησεν ἐκκόψαι αὐτάς· διὰ τὸ, τῆς ἐλαίας εὑρεθείσης, κριθῆναι τῆς Ἀθηνᾶς τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἀνατείνας τὸν πέλεκυν, καὶ ταύτης ἀποτυχὼν, ἔπληξεν ἑαυτὸν, καὶ ἀπέθανε, καὶ διὰ τοῦτο μορίαι ἐλαῖαι ἐκλήθησαν. ἢ διὰ τὸ πάντα ἄνθρωπον κεκτημένον ἐλαίας ἀναγκάζεσθαι μέρος τι παρέχειν εἰς τὰ Παναθήναια. ἔθος δὲ ἦν τοῖς ἀσκουμένοις, ἀλειψαμένοις ἐν τῷ ἡλίῳ, τρέχειν. ἄλλως. ἡττηθεὶς τῆς Ἀθηνᾶς ὁ Ποσειδῶν ἐπὶ τῇ τῆς ἐλαίας ἐπιδείξει, ἔπεμψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἁλιρρόθιον ταύτην τεμοῦντα· ὁ δὲ ἀνατείνας τὸν πέλεκυν, ταύτης μὲν ἠστόχησε· τὸν δὲ πόδα αὐτοῦ πλήξας, ἐτελεύτησε· καὶ οὕτω μορία ἡ ἐλαία, ὡς μόρου παρεκτική.* Item Etymologus: *μορίαι. οἱ μὲν πᾶσαν ἐλαίαν οὕτω καλοῦσιν. οἱ δὲ, τὰς ἱερὰς τῷ θεῷ·* (meliùs, *τῇ θεῷ*) *ὅτι δημοσίαν μοῖραν ἐκ τῶν καρπῶν ἐλάμβανεν. Ζήνων δὲ ὁ Μύνδιος, ὅτι τὸ βρύον τῶν ἐλαιῶν ἐκάλουν μόρον. ἔνθεν αἱ ἀνθοῦσαι ἐλαῖαι, μορίαι ἐλέγοντο. τινὲς δέ φασι, διὰ τὸ ἐπὶ Ἁλιρροθίου μῦθον, ὃν Ἄρης ἀνεῖλε πελέκει, βιασάμενον τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀλκίππην. ἀπὸ οὖν τοῦ περὶ αὐτὸν μόρου, ὅτι ἀνῃρέθη κόπτων τὰς ἐλαίας, μορία ἐκλήθη. Σέλευκος· μορίαι, τῆς Ἀθηνᾶς ἱεραὶ ἐλαῖαι. Φιλόσυκος* dicitur Plato Phanocrito, apud Athenæum lib. VII. 2. Videtur & oleas amasse. Vide Laërtium infrà, in Diogene Cynico.

Ὡς ἀνέπλασε Πλάτων] Legendum *ἀνέπλαττε Πλάτων*, rectè monuit Aldobrandinus, quem vide.

Ἄλεξις Μεροπίδι, &c. *καὶ ἐν Ἀγκυλίωνι*] Alexis Mediæ Comœdiæ Poëta fuit, patruus Menandri. Videatur Suidas. Citatum in his Fabulis alibi non reperio: neque etiam in Olympiodoro; in quo mox laudatur. 27

Ἄμφις Ἀμφικράτει, &c. *ἐν δὲ Δεξιδημίδῃ*] Laudatur Amphis Comicus in plurimis Fabulis & Athenæo & Polluci, sed non in istis. Ceterùm hîc meliùs Stephanicæ editiones uno versu,

Ὦ δέσποτ', ἢ τὸ τοῦ Πλάτωνος ἀγαθόν. πρόσεχε δή. etiam à MS. Regio *τοῦ* abest.

Κρατῖνος Ψευδυποβολιμαίῳ.] Cratinus junior. Pollux VII. 33. 10. *παρὰ δὲ τῷ νεωτέρῳ Κρατίνῳ ἐν Ὑποβολιμαίῳ, βιβλιοθήκη.* 28

Σῶμα μὲν ἐμοῦ, &c.] Lege *τὸ σῶμα μὲν ἐμοῦ θνητόν.* & ita Grotius in Excerptis.

Καὶ ἐν Παρασίτῳ] Laudatur quoque Alexis in Parasito apud Athenæum libro III. cap. 34. & lib. X. cap. 5.

Ἀδολεσχεῖς] *Ἀδολεσχεῖν*, aliæ Editiones, & Codex Regius.

Ἀναξίλας ἐν Βοτρυλίωνι, καὶ Κίρκῃ, καὶ Πλουσίαις] Ita quoque Editio prior. Stephanica *Κίρκᾳ*, non rectè. Nam Anaxilas etiam *ἐν Κίρκῃ* citatur Athenæo III. 15. & IX. 4. Citatur *ἐν πλουσίοις* & eidem Athenæo X. 5.

ac fortasse ita hic scripserat Laërtius, non Πλευσίαις. Laudat & Anaxilam ἐν Βοτρυλίωνι Julius Pollux, libro ultimo capite penultimo.

29 Ἀστέρας εἰσαθρεῖς, &c.] Quos versus ita transtulit Apuleius in Apologia:

Astra vides, utinam fiam, mi sidus, Olympus,
Ut multis sic te luminibus videam.

& sequentes, hoc modo:

Lucifer ante meus rutilans Mortalibus Aster,
Hesperus à fato Manibus ecce nites.

Ausonius verò sic:

Stella prius Superis fulgebas Lucifer: at nunc
Extinctus, cassis lumine Vesper eris.

30 Δάκρυα, &c. Μοῖραι ἐπέκλωσαν] Nota loquendi modum insolentem, *lacrimas nere*: cujus tamen exemplum alibi etiam occurrit.

Κεῖσαι δ' εὐρυχόρῳ, &c.] Apuleius, dicto loco:

Civibus ingenti in patria laudate jaces nunc,
Qui insanum me animi reddis amore, Dion.

31 Καὶ πάντη πᾶς τις ἐπιστρέφεται] Josephus Scaliger ad oram libri, καὶ πάντη πᾶσιν ἐπιστρέφεται rescribebat. Sed apud Apuleium etiam παῖς τις· apud quem hos versus sic Latinè factos legere est,

Dixerit hic tantum cum nil nisi pulcer Alexis
Exstitit, & vertunt quilibet in te oculos.
Cur, anime, os canibus monstras, angisque dolore
Post modò? non Phædro sic prius excidimus.

Ἀρχεάνασσαν ἔχω, &c.] In Anthologia, MS. itemque in edita, tribuitur hoc Epigramma Asclepiadi. falsò, ut puto: nam & apud Athenæum XIII. 6. tribuitur quoque Platoni. In Anthologia; ubi Doricè effertur; secundus versus ita legitur,

Ἆς καὶ ἐπὶ ῥυτίδων ὁ γλυκὺς ἕζετ' ἔρως.

Et ita quoque apud Suidam in ῥύτορα. Apud Athenæum verò,

Ἧς καὶ ἐπὶ ῥυτίδων πικρὸς ἔπεστιν ἔρως.

Tertius & quartus versus in Anthologia ita leguntur,

Ἦν νέον ἡβήσασαν ἀποδρέψαντες ἐρασταὶ
Πρωτοβόλοι, δι' ὅσης ἤλθετε πυρκαϊῆς;

Apud Athenæum autem sic,

Ἆ δειλοὶ νεότητος ἀπαντήσαντες ἐκείνης
Πρωτοπόρου, δι' ὅσης ἤκετε πυρκαϊῆς·

At quantò meliùs apud Laërtium, πρωτοπλόου! πρωτόπλοος mulier, mulier est quæ primos toros passa est. metaphoricè, à navibus quæ primùm fluctus experiuntur. Et ita etiam in Anthologia ἀνεκδότῳ

Ἆς νέον ἥβας ἄνθος ἀποδρέψαντες ἐρασταὶ
Πρωτοπλόου, &c.

teste Salmasio in Notis ad Achillem Tatium libro I. Quo loci rectè vir ille summus apud Achillem Tatium pag. 37. pro πρωτοκύων, reposuit πρωτοκύμων· non enim πρωτοκύων Græcum est. Sed minùs rectè τὸ πρωτοκύμων *primum nans* interpretatur: quod ibi *primum pragnans* significat, ut rectissimè verterat Interpres. En tibi verba Achillis Tatii: οὕτω καὶ νεανίσκος ἔρωτος πρωτοκύμων οὐ δεῖται διδασκαλίας πρὸς τὸν τοκετόν. vel ipsa vox τοκετὸν Salmasii interpretationem falsam esse docet. sed & quod sequitur: ἐὰν γὰρ ἡ ὠδὶς παραγένηται, &c. εὑρήσεις τεκεῖν, &c. πρωτοκύμων, pro *primum pragnans* dicitur ἀπὸ τοῦ κύω, eadem formâ quâ ἀκύμων, *fœtu carens*, & ἐγκύμων, *fœtum habens*. Quo de lapsu Salmasii, jam diu est quod monueramus in Observationibus nostris ad Torquati Tassi Amyntam. Ceterùm, Etruscos versus, quos olim de Platonis elegantissimo illo Epigrammate expressimus, non gravabor hîc apponere, recreandi Lectoris ergo:

Florida è sempre, e fresca, e vaga, e bella;
Solo a se stessa, a niun' altra eguale.
E quel che strugge ogni cosa mortale,
Il Tempo, sue bellezze rinnovella.
Tal ebbe il crine insu'l età novella.
Tal fù sua bocca: tal la guancia: e tale
Sparge or l'occhio, qual pria, lume immortale:
E men ne sparge l'amorosa Stella.
Ma se quel Sol, col raggio suo celeste,
Insu'l cader più dolce e meno ardente.
Gli occhi m'abbaglia, e mi consuma il core:
O sfortunati voi; voi che'l vedeste
A mezzo giorno, e lucido, e cocente;
Qual fù l'abbaglio? e quanto fù l'ardore?

Τὴν ψυχὴν, Ἀγάθωνα φιλῶν, &c.] Gellius lib. XIX. cap. 11. *Celebrantur duo isti Græci versiculi, multorumque doctorum hominum memoriâ dignantur, quòd sint lepidissimi & venustissima brevitatis: neque adeo pauci sunt veteres Scriptores, qui eos Platonis esse Philosophi affirmant; quibus ille adolescens, luserit, cum Tragœdiis quoque eodem tempore faciendis præluderet:* 32

Τὴν ψυχὴν, Ἀγάθωνα φιλῶν, ἐπὶ χείλεσιν ἔσχον·
Ἦλθε γὰρ ἡ τλήμων, ὡς διαβησομένη.

Hoc distichon amicus meus, οὐκ ἄμουσος adolescens, in plures versiculos licentius liberiusque vertit: qui quoniam mihi quidem visi sunt non esse memoratu indigni, subdidi:

Dum semihulco savio
Meum Puellum savior, &c.

Τῷ μήλῳ βάλλω σε, &c.] Proverbiorum Appendix è Bibliot. Vaticana: Μήλῳ βάλλειν. ἐπὶ τῶν εἰς τὸν ἔρωτα ἐπαγομένων τινάς. Ita legendum. Aristophanes in Nubibus: μήλῳ βληθεὶς ὑπὸ πορνιδίου. Virgilius:

Malo me Galatea petit, lasciva Puella.

Theocritus:

Βάλλει τοι, Πολύφαμε, τὸ ποίμνιον ἁ Γαλάτεια.
οἱ γὰρ μηλοβολοῦντες, εἰς ἔρωτα ἐπάγεσθαι βούλονται, inquit Scholiastes Anthologiæ, ad versus qui proximè sequuntur Μῆλον ἐγὼ, &c. quique lib. VII. Anthologiæ tribuuntur Philodemo, & diversum Epigramma efficiunt ab eo quod incipit Τῷ μήλῳ βάλλω σε. & profectò duo esse Epigrammata, quis non videt? Ceterùm, in posteriori epigrammate, pro Μῆλον ἐγὼ, βάλλει με φιλῶν σέ τις, legebat Mericus Casaubonus Μῆλον ἐγὼ, βάλλοι με φιλῶν σέ τις.

Νοσεῖς] Vox suspecta: sed quæ tamen in Anthologia legitur.

Τοὺς σαγηνευθέντας] Gallicè diceremus, *pris comme dans un rets.* Hesychius: σαγηνεῦσαι, αἰχμαλωτίζειν.

Ἄρει τὰ στωμύλα ταῦτα.] Id est, *Marti hæc dicenda nugamenta.* Vide Lucianum in Dialogo Veneris & 33

Cupidinis. Aldobrandinus, qui vertit, *aufer venusta isthæc*; & Ambrosius, qui interpretatur *ludicra hæc tolle, precamur*; ἆρε legerant; sensu inepto.

Χρυσὸν ἀνὴρ εὑρὼν, &c.] Tribuitur in Anthologia Statilio Flacco hoc distichon: sed Platoni, sive Antipatro, illud,

Χρυσὸν ἀνὴρ, ὁ μὲν εὗρεν, ὁ δ' ὤλεσεν. ὧν ὁ μὲν εὑρὼν
Ῥῖψεν· ὁ δ' οὐχ εὑρὼν, λυγρὸν ἔδησε βρόχον.

Utrumque Ausonius ita est interpretatus:

Thesauro invento, qui limina Mortis inibat,
Liquit ovans laqueum, quo periturus erat.
At, qui, quod terra abdiderat, non repperit aurum,
Quem laqueum invenit, nexuit, & periit.

Et aliter:

Qui laqueum collo nectebat, repperit aurum:
Thesaurique loco deposuit laqueum.
At, qui condiderat, postquam non repperit aurum,
Aptavit collo, quem reperit, laqueum.

34 Μόλων] An Molo ille, de quo Aristophanes in Ranis? μικρὸς ἡλίκος Μόλων. Ad quem locum Scholiastes duos Molones fuisse, observat ex Didymo & Timachida: Δίδυμος δέ φησιν, ὅτι δύο Μόλωνές εἰσιν, ὁ ὑποκριτὴς καὶ ὁ λωποδύτης· καὶ μᾶλλον λωποδύτην λέγει, ὅς ἐστι σμικρὸς τὸ σῶμα. Τιμαχίδας δὲ, τὸν ὑποκριτὴν λέγεσθαι Μόλωνα. ἄλλως γράφεται μακρὸς, &c. Corrigendus obiter Suidas; Μόλων. ὄνομα κύριον. Ἀριστοφάνης· μικρὸς, ἡλίκος Μόλων. ἐπὶ τῶν βραχυσωμάτων. πόσος. πόθος. μικρὸς ἡλίκος Μόλων. Μόλωνες δύο ὑποκριταὶ καὶ λωποδύται. Lege ἐπὶ τῶν μακροσωμάτων.

Πόθος; πόσος τις; μικρὸς, ἡλίκος Μόλων.

(versus est Aristophanis) Μόλωνες δύο, ὑποκριτὴς, καὶ λωποδύτης. Varinus: Μόλων, παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει, μεγαλόσωμος. Δίδυμός φησιν, ὅτι δύο Μόλωνές εἰσιν, ὁ ὑποκριτὴς, καὶ ὁ λωποδύτης. Meminit & Eustathius Molonis illius μεγαλοσώμου ad Odyss. Σ. pagina 1834. καὶ Μόλωνες, οἱ πολυμεγέθεις, ἀπὸ τοιούτου Μόλωνος.

Ἐῴκει δὲ καὶ Ξενοφῶν πρὸς αὐτὸν ἔχειν οὐκ εὐμενῶς] Diximus supra pluribus ad Xenophontem.

Καὶ ἐν τοῖς νόμοις ὁ Πλάτων πλάσμα φησὶν εἶναι τὴν παιδείαν αὐτοῦ, μὴ γὰρ εἶναι Κῦρον τοιοῦτον] Cicero quoque ad Q. Fratrem scribens, Κύρου παιδείαν non ad historiæ fidem scriptam esse, sed ad effigiem justi imperii ait. Idem ait & Ausonius Panegyrico ad Gratianum; & Ludovicus Vives libro v. de tradendis Disciplinis; & Josephus Scaliger in Prolegomenis libri de Emendatione Temporum; & Sethus Calvisius in Isagoge Chronologica capite 26. & Manutius ad Ciceronis Epist. & Vossius de Historicis Græcis. In eadem sententia videtur fuisse etiam Hermogenes libro II. de Formis Orat. ubi de Xenophonte: τὸ μέν τοι περὶ τὸν Ἀβραδάτην καὶ τὴν Πανθίαν πᾶν ἦθός τε καὶ πάθος πολλὰς ἔσχε τὰς ἡδονὰς μυθικῶς πλασθέν. *Illa autem quæ narrat de Abradata & Panthia moribus & affectibus, multam habent suavitatem & delectationem fabulose confictam.* Ad fidem historiæ scriptam esse contendit, qui nuper Gallico sermone eam elegantissime juxta ac fidelissime est interpretatus, Franciscus Carpentarius; cujus ea de re erudita Dissertatio brevi prodibit. Certe ex Platonis loco quem Laertius respexit, fabulosam penitus esse Cyri Vitam minime colligas. Verba Platonis sunt lib. III. de Legibus: μαντεύομαι δὴ νῦν περί γε Κύρου, τὰ μὲν ἄλλ' αὐτὸν στρατηγόν τε ἀγαθὸν εἶναι καὶ φιλόπολιν· παιδείας δὲ ὀρθῆς οὐχ ἧφθαι τοπαράπαν. οἰκονομίᾳ τε οὐδὲν τὸν νοῦν προσεσχηκέναι, &c. *Ita igitur de Cyro vaticinor: in ceteris quidem ipsum & ducem bonum, & civilis vitæ amicum fuisse, rectam vero disciplinam nullo pacto attigisse, nec ad rei familiaris administrationem animum umquam applicuisse:* Verum id tantum, de disciplina Cyri aliter sensisse Platonem, aliter Xenophontem. Quod etiam observavit Athenæus lib. XIII. ubi eumdem Platonis locum commemorat: καὶ περὶ τοῦ Κύρου οὖν ὁ μὲν λέγει ὡς ἐκ πρώτης ἡλικίας ἐπεπαίδευτο πάντα τὰ πάτρια· (loquitur de Xenophonte) ὁ δὲ Πλάτων, ὥσπερ ἐναντιούμενος, ἐν τρίτῳ νόμων φησὶ, Μαντεύομαι δὲ νῦν, &c. Et Gellius libro XIV. cap. 3. ubi & ejus rei rationem affert: *Id etiam esse non sinceræ atque amicæ voluntatis indicium crediderunt*; sermo est de simultate Platonis & Xenophontis; *quod Xenophon inclyto illi operi Platonis, quod de optimo statu Reip. civitatisque administrandæ scriptum est, lectis ex eo duobus fere libris, qui primi in vulgus exierant, opposuit contra, scripsitque diversum regiæ administrationis genus, quod παιδείας Κύρου, inscriptum est. eo facto, scriptoque ejus, usque adeo permotum esse Platonem ferunt, ut quodam in libro, mentione Cyri Regis habita, retractandi levandique ejus operis gratia, virum quidem Cyrum gnavum & strenuum fuisse dixerit, παιδείας δὲ ὀρθῆς οὐχ ἧφθαι τοπαράπαν. hæc enim verba sunt de Cyro Platonis.*

Πλὴν Ξενοφῶν Πλάτωνος ἐν τρίτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων] His verbis: Γλαύκωνα δὲ τὸν Ἀρίστωνος, ὅτ' ἐπεχείρει δημηγορεῖν, ἐπιθυμῶν προστατεύειν τῆς πόλεως, οὐδέπω εἴκοσι ἔτη γεγονὼς, τῶν ἄλλων οἰκείων καὶ φίλων, οὐδεὶς, ἐδύνατο παῦσαι, ἑλκόμενόν τε ἀπὸ τοῦ βήματος, καὶ καταγέλαστον ὄντα. Σωκράτης δὲ εὔνοος ὢν αὐτῷ διά τε Χαρμίδην τὸν Γλαύκωνος, καὶ διὰ Πλάτωνα, μόνος ἔπαυσεν. Fallitur ergo Gellius, qui, loco supra memorato, negat a Xenophonte Platonis ullam umquam factam esse mentionem. Verum; ut hoc obiter dicam, falluntur quoque qui Platonem nusquam de se mentionem fecisse volunt. Certe sui meminit in Phædone; Platonem Socrati damnato non adfuisse dicens, quia ægrotaret. Meminit & in Apologia, his verbis: Πλάτων δὲ ὅδε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ Κρίτων, καὶ Κριτόβουλος, καὶ Ἀπολλόδωρος, κελεύουσί με τριάκοντα μνῶν τιμήσασθαι, αὐτοὶ δὲ ἐγγυᾶσθαι.

Ἔγραψε διάλογον κατὰ Πλάτωνος, Σάθωνα ἐπιγράψας] περὶ τοῦ ἀντιλέγειν. auctor Diogenes noster in Indice librorum Antisthenis. Meminit hujus Dialogi & Athenæus libro XI. capite ultimo; ἀλλὰ μὴν οὐδ' Ἀντισθένην ἐπαινῶ, καὶ γὰρ καὶ οὗτος πολλοὺς εἰπὼν κακῶς, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος ἀπέσχετο· ἀλλὰ καλέσας αὐτὸν φορτικῶς Σάθωνα, τὸν ταύτην ἔχοντα τὴν ἐπιγραφὴν διάλογον ἐξέδωκεν. *Non tamen ideo mihi placet Antisthenes; qui cum maledicta ingessisset multis, a Platone non abstinuit; sed contumeliose & inso-* 35

lenter eum Sathonem *vocans*, *eodem titulo Dialogum publicavit.* Et libro v. cap. 20. καὶ Πλάτωνα δὲ μετονομάσας Σάθωνα, ἀκύρως καὶ φορτικῶς τὸν ταύτην ἔχοντα τὴν ἐπιγραφὴν διάλογον ἐξέδωκε κατ' αὐτοῦ· σάθη autem est ea pars corporis quâ viri sumus: unde σάθων. Hesychius: σάθων, ὑποκόρισμα ἐπὶ παιδίων ἀῤῥένων, ἐπὶ τοῦ αἰδοίου.

Οὐκ ὀλίγα γὰρ ὧν οὐκ εἴρηκε Σωκράτης, γέγραφεν ἀνήρ] Quod etiam in Platone notavit Athenæus libro XI. ἄλλοι δέ φασιν ὡς ἀναγνοὺς ὁ Γοργίας τὸν Πλάτωνος διάλογον, πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν, ὅτ' οὐδὲν τούτων, οὔτε εἶπεν, οὔτε ἤκουσε παρὰ Πλάτωνος. ταὐτά φασι καὶ Φαίδωνα ἀναγνόντα τὸν περὶ ψυχῆς. διὸ καλῶς ὁ Τίμων περὶ αὐτοῦ ἔφη,

Ὡς ἀνέπλαττε Πλάτων πεπλασμένα θαύματα εἰδώς.

Παρμενίδῃ μὲν γὰρ καὶ ἐλθεῖν εἰς λόγους τὸν τοῦ Πλάτωνος Σωκράτην, μόλις ἡ ἡλικία συγχωρεῖ, οὐχ ὡς καὶ τοιούτους εἰπεῖν, ἢ ἀκοῦσαι λόγους. *Referunt alii Gorgiam cùm Platonis Dialogum legisset, iis dixisse qui aderant, nihil ejusmodi se vel audivisse à Platone, vel apud Platonem locutum fuisse. Eadem etiam Phadonem dixisse memorant, cùm Dialogum, in quo de anima disputatur, perlegisset. Itaque festivè de illo Timon ait,*

Fingebat Plato simulatorum verborum peritus.

Parmenidem certè cum Socrate Platonis confabulatum fuisse, atas vix permittat, nedum hos, vel illos sermones edisseruisse, aut audivisse. Macrobius libro I. Saturnal. cap. 1. ubi de Platonis Anachronismis: *Annos ergo coeuntium mitti in digitos, exemplo Platonis nobis suffragante, non convenit.* Aristides in Apologia communi: ἐν τῷ Συμποσίῳ Πλάτων συνάγει ταυτὸν Ἀριστοφάνην, καὶ Σωκράτην, καὶ Ἀγάθωνα ἔτι μειράκιον ὄντα, ὥς φησι. προάγει δὲ εἰς τοσοῦτον τοὺς χρόνους ὥστε, &c. Verùm hi Anachronismi in Dialogis à viris accuratis minimè probantur. Ad sermonem quod attinet, non est necesse habitum fuisse: sufficit haberi potuisse. Cicero epistolâ ad Varronem de libris Academicis, quos Varroni dicavit: *puto fore, ut cùm legeris, mirere id nos locutos esse inter nos, quod numquam locuti sumus: sed nosti morem Dialogorum.*

36 Εἶχε δὲ φιλέχθρως ὁ Πλάτων καὶ πρὸς Ἀρίστιππον· ἐν γοῦν τῷ περὶ ψυχῆς, &c.] Vide suprà in Aristippo.

Καὶ πρὸς Αἰσχίνην δέ τινα φιλοτιμίαν εἶχε, &c.] Vide suprà in Æschine. ζηλοτύπως πρὸς ἅπαντας διακείμενος, dicitur Johanni Chrysostomo Homiliâ IV. in Acta Apostolorum.

Φησὶ δ' Ἀριστοτέλης τὴν τῶν λόγων ἰδέαν αὐτοῦ μεταξὺ ποιήματος εἶναι καὶ πεζοῦ λόγου] Cicero in Oratore: *Itaque ideo visum esse nonnullis, Platonis & Demosthenis locutionem, etsi absit à versu, tamen quòd incitatiùs feratur, & clarissimis verborum luminibus utatur, potiùs poëma putandum, quam Comicorum Poëtarum, apud quos, nisi quòd versiculi sunt, nihil est aliud quotidiani dissimile sermonis.* Quod in Platonis oratione notavit quoque Halicarnassensis libro περὶ συνθέσεως ὀνομάτων, nec non Hermogenes de Formis Orat. lib. II.

37 Φίλιππος ὁ Ὀπούντιος] Qui infrà, inter Platonis discipulos recensetur.

Πολλάκις ἐστραμμένην εὑρῆσθαι τὴν ἀρχὴν τῆς Πολιτείας] Quod ipsum testatur & Quintilianus lib. VIII. capite ultimo, his verbis: *Nec aliud potest facere sermonem numerosum, quàm opportuna ordinis mutatio. Neque aliò in ceris Platonis inventa sunt quatuor illa verba, quibus in illo pulcherrimo operum in Piræum descendisse significat, plurimis modis scripta, quòd eum quoque maximi facere experiretur.* & Dionysius Halicarnasseus περὶ συνθέσεως ὀνομάτων: ὁ δὲ Πλάτων, τοὺς ἑαυτοῦ Διαλόγους κτενίζων καὶ βοστρυχίζων, καὶ πάντα τρόπον ἀναπλέκων, οὐ διέλιπεν ὀγδοήκοντα γεγονὼς ἔτη. πᾶσι γὰρ δήπου τοῖς φιλολόγοις γνώριμα τὰ περὶ τῆς φιλοπονίας τἀνδρὸς ἱστορούμενα, τά τε ἄλλα, καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ τὴν δέλτον, ἣν τελευτήσαντος αὐτοῦ λέγουσιν εὑρεθῆναι, ποικίλως μετακειμένην, τὴν ἀρχὴν τῆς Πολιτείας ἔχουσαν τήνδε· Κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος. Videatur Muretus Var. Lect. libro XVIII. cap. 8.

Ἣν Πολιτείαν Ἀριστόξενός φησι πᾶσαν σχεδὸν ἐν τοῖς Πρωταγόρου γεγράφθαι Ἀντιλογικοῖς] Quod etiam tradit Favorinus apud Laërtium infrà, in hac ipsa Platonis Vita: τῆς μὲν Πολιτείας εἰς δέκα διαιρουμένης, ἣν καὶ εὑρίσκεσθαι σχεδὸν ὅλην παρὰ Πρωταγόρᾳ ἐν τοῖς Ἀντιλογικοῖς, φησὶ Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῆς ἱστορίας δευτέρῳ. Plura ea de re observasse verisimile est Onosandrum, Philosophum Platonicum, qui, teste Suida, ὑπομνήματα εἰς Πλάτωνος Πολιτείας scripserat. De Protagoræ Antilogicis, infrà dicetur, in Protagora.

Δικαίαρχος δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς γραφῆς ὅλον ἐπιμέμφεται, ὡς φορτικόν] Hoc Dicæarchus in libro quem Φαῖδρον περιττά inscripserat, & cujus meminit Cicero ad Atticum XIII. 39. *Libros mihi de quibus ad te antea scripsi, velim mittas: & maximè,* Φαίδρου περισσῶν, καὶ Ἑλλάδος. 38

Εἰσελθόντος ποτὲ Ξενοκράτους, εἶπε μαστιγῶσαι τὸν παῖδα, &c.] De Speusippo id narrat Plutarchus, libro de Puerorum institutione; ubi de Archyta Tarentino: ὁ μὲν γὰρ ἐπανελθὼν ἀπὸ τοῦ πολέμου (στρατηγῶν γὰρ ἐτύγχανε) γῆν καταλαβὼν κεχερσωμένην, τὸν ἐπίτροπον καλέσας αὐτῆς, Ὤμωξας ἄν, ἔφησεν, εἰ μὴ λίαν ὠργιζόμην. Πλάτων δὲ δούλῳ λίχνῳ καὶ βδελυρῷ θυμωθείς, τὸν τῆς ἀδελφῆς υἱὸν Σπεύσιππον καλέσας, Τοῦτον (ἔφησεν ἀπελθὼν) σκύτισον, (sic distinguendum) ἐγὼ γὰρ πάνυ θυμοῦμαι. *Ille, cùm à bello, in quo exercitum duxerat, reversus, agrum negligentiâ Villici corruptum animadvertisset, accersito Villico, Malè, inquit, tecum ageretur, nisi ego admodum irâ exarsissem. Plato servo guloso, & impuro iratus, vocato filio sororis sua Speusippo, Hunc tu, inquit, verbera, ego enim animo sum valde commotus.* Et adversus Colotem: ἀλλ' οἶσθα, ἔφη, τὸ τοῦ Πλάτωνος, ὅτι τῷ παιδὶ χαλεπήνας, οὐκ αὐτὸς ἐνέτεινε πληγάς, ἀλλὰ Σπεύσιππον ἐκέλευσεν, εἰπὼν αὐτὸς ὀργίζεσθαι. *Atqui, ajebat,* (supple Aristodemus) *meministi Platonem, cùm puero irasceretur, non ipsum verbera ingessisse, sed hoc Speusippo mandavisse, quòd se animo commoto esse diceret.* Etiam Valerius IV. I. *Cùm adversus delictum servi vehementiùs exarsisset, veritus ne ipse modum vindictæ dispicere non posset, Speusippo amico*

amico castigationis arbitrium mandavit; deforme sibi futurum existimans, si commisisset, ut parem reprehensionem culpa servi, & animadversio Platonis mereretur. Quo minùs miror, quòd in Xenocrate discipulo suo tam constanter moderatus fuit. Audierat eum de se multa impiè locutum: sine ulla cunctatione criminationem respuit. Instabat certo vultu index: caussam quærens cur sibi fides non haberetur: adjecit, non esse credibile, ut quem tantopere amaret, ab eo invicem non diligeretur, &c. Videatur in hanc rem apud Gellium historia lepidissima de Plutarchi servo. Is; ut hoc obiter dicam; Onesimus vocabatur; quod nos docuit Favorinus apud Galenum libro de optimo docendi genere, capite I.

39 Καὶ πρός τινα τῶν παίδων, Μεμαστίγωσο ἂν, εἶπεν, εἰμὴ ὠργιζόμην] Dictum hoc laudat Photius Patriarcha Constantinopolitanus in Epistola ad Michaëlem Bulgariæ Principem, de officio Principis: Μηδαμῶς μηδένα μηδὲ δικαίως θυμῷ κολάσῃς· ὡς γὰρ ἂν ὁ πάσχων τὴν δίκην ὑφέξῃ, αὐτὸς ὅμως οὐδὲν ἔλαττον ἐξελεγχθήσῃ σφαλερῶς τῇ πράξει κεχρημένος. διὸ καὶ κάλλιστά τις τῶν ἀρχαίων ἀπεθέσπισε πρὸς ἡμαρτηκότα, Ἐκόλασα ἄν σε, εἰ μὴ ἐθυμούμην. *Iratus neminem, ne quidem justè licèt, suppliciis afficito. Utcunque enim tulerit ille qui punitur, tu nihilominus vituperium incurres, quòd improvidè negotium illud obiveris. Quocirca perbellè dictum ab Antiquorum aliquo fuit erga delinquentem, Certè te punirem, si non irascerer.* Archytæ tribuit Valerius IV. I. *Tarentinus Archytas, dum se Pythagoræ præceptis Metaponti penitus immergit, magno labore, longoque tempore solidum opus doctrinæ complexus; postquam in patriam revertitur, ac rura sua revisere cœpit, animadvertit negligentiâ Villici corrupta & perdita: intuensque malè meritum; Sumpsissem, inquit, à te supplicium, nisi tibi iratus essem: maluit enim impunitum dimittere, quàm propter iram graviùs justo punire.*

Ἐφ' ἵππου καθίσας, εὐθέως κατέβη, φήσας εὐλαβεῖσθαι μὴ ἱπποτυφίᾳ ληφθῇ] Noster infrà, in Antisthene: ἔσκωπτε Πλάτωνα ὡς τετυφωμένον. πομπῆς οὖν γινομένης ἵππον θεασάμενος φρυακτὴν, φησὶ πρὸς Πλάτωνα, Ἐδόκεις μοι καὶ σὺ ἵππος ἂν εἶναι λαμπρυντής. τοῦτο δὲ ἐπεὶ συνεχὲς ὁ Πλάτων ἵππον ἐπῄνει.

Πίνειν δ' εἰς μέθην οὐδαμοῦ πρέπον, &c.] VI. de Legibus. Videatur Gellius XV. 2. & Seneca de Tranquillitate animi cap. 15. & Athenæus lib. X.

Ἐν γοῦν τοῖς Νόμοις φησὶ, Κοιμώμενος δὲ οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος] Locus est VII. de Legibus: καθεύδων οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος, οὐδὲν μᾶλλον τοῦ μὴ ζῶντος. Etiam Socrates apud Aristophanem in Νεφέλαις: Ὕπνος δ' ἀπέστω γλυκύθυμος (meliùs γλυκύθυμος) ὀμμάτων. Quod in proverbium abiit, teste Suida XIV. 15. παροιμία, inquit, ἐπὶ τῶν φιλοσοφεῖν βουλομένων. Platonis locum respexit Julianus Imperator, Oratione II. his verbis: ἀληθῶς γὰρ οὐδεὶς οὐδενὸς εἰς οὐδὲν ἄξιος καθεύδων ἀνὴρ, ἢ καὶ ἐγρηγορὼς τοῖς καθεύδουσιν ἐμφερῶς. Aristoteles in hunc sensum in Libris ad Eudemum, si benè memini: τί γὰρ διαφέρει καθεύδειν ἀνέγερτον ὕπνον, ἢ ζῆν ὄντα φυτόν; *Profectò enim vita vigilia est*, inquit Plinius in Prœmio operis. Idem legas apud Chrysologum. *Semper, & ad omnia, vigilias esse salutares, nullus ignorat: quia revera plus vigilare, plus vivere est. Nam quid tam mortis simile, quàm dormientis aspectus? quid tam vitâ plenum, quàm forma vigilantis? Indulgendum somno est, ut corpus reparet, non resolvat; & vires renovet, non enervet:* inquit ille, Sermone 34. de Servo vigili. Adde Suidam in ὕπνος: ὕπνος δ' ἀπίστω γλυκύθυμος ὀμμάτων. ἡ παροιμία, ἐπὶ τῶν βουλομένων φιλοσοφεῖν.

Εἶναί τε ἥδιον τῶν ἀκουσμάτων τὴν ἀλήθειαν] ἥδιστον ἀκουσμάτων, ἔπαινον dicebat Themistocles. ἥδιστον hîc habet Editio Stephani: sed ἥδιον quoque Basiliensis.

Φιλίππου βασιλεύοντος, ἔτος τρισκαιδέκατον] Hoc est anno I. Olymp. 108. Qua de re uno ore omnes consentiunt. Hermippus, Plutarchus, Dionysius Halicarnassëus: de quibus suprà, ubi de Platonis natali egimus. Eusebium unum excipio: qui illius mortem ad annum quartum ejusdem Olympiadis CVIII. deducit. Neque enim inter Scriptores Said Ebn Batric recenseri debet: qui in annalibus Alexandrinis pag. 288. Platonis meminit superstitis, post decessum Alexandri Magni. 40

Θεόπομπος] Theopompus Chius, qui librum scripserat, κατὰ τῆς Πλάτωνος διατριβῆς. Memoratur Athenæo libro XI. capite ultimo. Is Platonem accusabat, quòd omnia definire voluisset. Auctor Simplicius ad Epictetum libro II. cap. 17.

Μυρωνιανὸς] Myronianus Amastrianus, de quo suprà in Epimenide.

Φίλωνα παροιμίας μνημονεύειν] Quis ille Philo? nam eo nomine plures fuere. An Philo Alexandrinus? Platonis imitator summus: ut de eo dictum sit, ἢ Πλάτων Φιλωνίζει, ἢ Φίλων Πλατωνίζει. An Philo Herennius, Grammaticus? Certiùs quid ea de re statuere possemus, si quâ ætate vixerit Myronianus, dubium non esset. Sed an potiùs hîc legendum, Μύλωνα? Mylonis de Parœmiis libros advocat Zenobius ille, qui scripsit Epitomen Proverbiorum Didymi & Tarrhæi, quique sub Adriano vixit, ut scribit Suidas. An apud Zenobium legendum Φίλων? ἐπέχω.

Περὶ τοῦ Πλάτωνος φθειρῶν, ὡς οὕτως αὐτοῦ τελευτήσαντος] Falsò. Helladius Bezantinous in Chrestomathia, apud Photium in Bibliotheca: τρεῖς ἱστοροῦνται φθειριάσει τεθνάναι· (ἔστι δὲ τὸ νόσημα μὲν, τῶν σπανίων· γίνεται δὲ ὅταν εἰς φθεῖρας ἀναλυθῇ ἅπαν τὸ σῶμα) ἀλλὰ τῶν ἐκ τῆς νόσου ταύτης τεθνεώτων, τῶν μὲν ἡρώων, Ἄκαστός ἐστιν ὁ Πελίου· δεύτερος, ὁ Σύρος Φερεκύδης, ὁ τὴν γενεαλογίαν συγγράψας, ὃν καὶ λέγουσι γεννικῶς (ita legendum) τὴν συμφορὰν ἐνεγκεῖν· τρίτος, ὁ Ῥωμαίων πολλάκις ὑπατεύσας Σύλλας, ἤδη σφόδρα γηραιὸς ὢν, ὡς καὶ Ἐπαφρόδιτος διὰ τὴν τύχην ἐπωνομάζετο. *Tres dicuntur phthiriasi mortui esse. (est enim hic morbus ex rarioribus: fit autem cùm totum corpus in pediculos resolvitur) Sed ex Heroibus, qui hoc morbo extincti sunt, est Acastus, Peliæ filius: secundus, Pherecydes Syrus, qui Genealogiam conscripsit: & ajunt generosè malum hoc pertulisse: tertius, Romanorum sæpe Consul Sylla, jam senex; ut etiam* Felix *propter fortunam dictus sit.* Habuit Helladius à Plutarcho, qui in Sylla, præter Acastum, Pherecy-

dem, & Syllam, eodem genere mortis obiisse notat Alcmanem Poëtam, Olynthium Callisthenem, Mutium Jurisconsultum, & Eunum, servum. Etiam M. Aurelius Imperator libro III. τῶν εἰς ἑαυτὸν Democritum morbo pediculari obiisse, dicit. Falsò. Sed de his nos infrà ad Democritum.

Καὶ ἐτάφη ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ] Immo, extra Academiam; sed ab ea non longè. Pausanias in Atticis: Ἀκαδημίας δὲ οὐ πόῤῥω, Πλάτωνος μνῆμά ἐστιν.

41 Ὅθεν καὶ Ἀκαδημαϊκὴ προσηγορεύθη ἡ ἀπ' αὐτοῦ αἵρεσις] Scripserat Plutarchus librum, cui titulus fuit: περὶ τοῦ μὴ εἶναι τὴν ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος Ἀκαδημικήν. auctor Lamprias, in Indice librorum patris. Fortè adversus hunc librum scripserat Favorinus librum περὶ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς διαθέσεως, qui Πλούταρχος inscribebatur: cujus meminit Galenus libro περὶ τῆς ἀρίστης διδασκαλίας, cap. 1. Is scilicet ἀντεφιλοτιμεῖτο καὶ ζῆλον εἶχε πρὸς Πλούταρχον τὸν Χαιρωνέα, εἰς τὸ τῶν συνταττομένων ἄπειρον. Ita Suidas in Φαβωρῖνος.

Τὸ Ἐνιρεσιάδων χωρίον] Τὸ ἐν Ἡφαιστιάδων, ceteræ Editiones; nec non Regius Codex: &, meâ quidem sententiâ, meliùs. Hesychius: Ἡφαιστία. Ἀθηνᾶ, καὶ πόλις τῆς Λήμνου. Ἡφαιστιάδαι, Ἀθηναῖοι. Stephanus: Ἡφαιστία. δῆμος Ἀκαμαντίδος φυλῆς, ἐν ᾧ ἦν Ἡφαίστου ἱερόν. ὁ δημότης, Ἡφαιστιάδης. τὰ τοπικὰ, ἐξ Ἡφαιστιαδῶν· καὶ τὰ λοιπά. καὶ τὸ ἐν Εἰρεσιαδῶν, malebat Grentemenilius: quia apud Stephanum legere est: Εἰρεσίδαι. δῆμος τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς. Casaubonus ἐν Ἐροιαδῶν: ex eodem Stephano: cujus hæc sunt verba: Ἐροιάδαι. δῆμος τῆς Ἱπποθοωντίδος φυλῆς, &c. adde Harpocrationem.

Ἐκ τοῦ Κηφισιάσιν ἱεροῦ] Malim Κηφισιάδων. Κηφισιὰς tribus fuit, de qua Pausanias in Bœoticis: apud quem ibidem *Cephisiades* Eteocles quidam dicitur. Legi posset & Κηφισιέων. Harpocration: Κηφισιεύς. δῆμός ἐστι τῆς Ἐρεχθηΐδος φυλῆς.

Ἀρχέστρατος Φρεάριος] Φρεάκριος rescribit Casaubonus. Φρεάῤῥιος voluit dicere. Harpocration: Φρεάῤῥιος. Δημοσθένης ὑπὲρ Κτησιφῶντος. ἔστι δὲ δῆμος τῆς Λεοντίδος. Stephanus: Φρεάῤῥοι. δῆμος Ἀθήνησι, τῆς Λεοντίδος φυλῆς, ἀπὸ Φρεάρου (γρ. Φρεαῤῥου) Ἀθήνησιν ἐπισήμου Ἥρωος. ὁ δημότης, Φρεάῤῥιος. τὰ τοπικὰ, Φρεαῤῥόθεν, Φρεαῤῥόδε, Φρεαῤῥοῖ. Tamen apud Hesychium, eruditissimum Grammaticum: Φρεάριοι. δῆμος τῆς Λεοντίδος φυλῆς. & apud Suidam: Φρεάριος. δῆμος τῆς Λεοντίδος. Δημοσθένης ὑπὲρ Κτησιφῶντος. Et apud Plutarchum in Themistocle: Φρεαρίου τὸν δῆμον, ἐκ τῆς Λεοντίδος φυλῆς: Et in Etymologico: Φρεάριος. δῆμος τῆς Λεοντίδος.

Χολιδεύς] Legendum esse Χολλιδεύς, patet ex his quæ superiùs diximus, quæ vide. Apud Harpocrationem Χολεῖδαι scriptum est: Χολεῖδαι. Λυσίας. δῆμος τῆς Λεοντίδος. Corrige Χολλίδαι.

Ἀδειμάντου τοῦ παιδίου] Accipio de filio Adamanti, fratris Platonis filio.

Εἰς τὸ δυνατὸν] Scaliger ad oram libri, εἰς τὸ δηναιόν. Sed nihil mutandum docet Casauboni observatio, quam vide.

42 Καὶ τὸ Ἐνιρεσιάδων χωρίον] Legebat Casaubonus ἐν Ἐροιαδῶν, ex Stephano in Ἐροιάδαι, cujus hæc sunt verba: Ἐροιάδαι. δῆμος τῆς Ἱπποθοωντίδος φυλῆς. ὁ δημότης, Ἐροιάδης. τὰ τοπικὰ, ἐξ Ἐροιαδῶν, εἰς Ἐροιαδῶν, ἐν Ἐροιαδῶν. Etiam Hesychius: Ἐροιάδαι δῆμος τῆς Ἱπποθοωντίδος φυλῆς. Nec aliter Suidas. Sed magis placet ἐν Εἰρεσιδῶν. Idem Stephanus: Εἰρεσίδαι. δῆμος τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς. ὁ δημότης Εἰρεσίδης. τὰ τοπικὰ ἐξ Εἰρεσιδῶν, καὶ τὰ λοιπὰ αὐτῷ. Vide Meursium de Pop. Att. in Voce Εἰρεσίδαι. Et ita Palmerius emendabat.

Δημόστρατος Ξυπετέρων] Legendum Ξυπετεὼν, rectè monuit Casaubonus: quam lectionem ad oram libri Scaliger quoque annotarat. Stephanus: Ξυπέτη. δῆμος Κεκροπίδος φυλῆς. ὁ δημότης, Ξυπετεὼν, ὡς Μακεδών. τὸ τοπικὸν, ἐκ Ξυπετεώνων, εἰς Ξυπετεώνων, καὶ ἐν Ξυπετεώνων. Φιλόχορος δὲ Ξυπετεώνων τὸν δῆμόν φησι διὰ τοῦ ω, καὶ τοῦ ο ἐν τέλει. Etiam infrà apud Laërtium in Zenone Cittico: Ἵππων Κρατιστοτέλους, Ξυπετεών. ita ibi legendum, non Ξυπετέων. Apud Harpocrationem scribitur Ξυπεταίων: Ξυπεταίονες Ὑπερίδης κατ' Ἀρχεστρατίδου. δῆμος τῆς Κεκροπίδος Ξυπέτη, ἀφ' ἧς ὁ δημότης Ξυπεταίων, ὡς Διόδωρος. Et apud Suidam Ξυπεταιωνεύς. δῆμος τῆς Κεκροπίδος Ξυπεταίου, ἀφ' ἧς ὁ δημότης Ξυπεταίων. Corrigendus Hesychius: Ξυπετεία δῆμος τῆς Κεκροπίδος φυλῆς. Legendum Ξυπέτη, aut Ξυπεταίη δῆμος τῆς Κεκροπίδος φυλῆς: non enim puto Ξυπετεία esse in accusandi casu, à Ξυπετεύς.

Φιάλην ἀργυρᾶν, &c. δακτύλιον χρυσοῦν, καὶ ἐνώτιον χρυσοῦν] Apuleius, loco toties laudato: *Patrimonium in hortulo, qui Academiæ junctus fuit, & in duobus Ministris, & in patera, quâ Diis supplicabat, reliquit: auri tantum quantum puer nobilitatis insigne in auriculâ gestavit.* Meminit inauris & Sextus Empiricus adversus Mathematicos capite 12. Πλάτων, ὁ φιλόσοφος, Ἀριστοκλῆς πρότερον ἐκαλεῖτο, καὶ ἐτέτρητο τὸ οὖς, ἐλλόβιον φορήσας ὅτ' ἦν μειρακίσκος.

Τύχων] Suidas: Τύχων, Τύχωνος, ὄνομα κύριον. Hesychius: Τύχων· ἔνιοι, τὸν Ἑρμῆν. ἄλλοι δὲ, τὸν περὶ τὴν Ἀφροδίτην. ita emendat Meursius Athenarum Atticarum II. 14. Vulgò legitur τυχόου. Meursii emendationem confirmat Auctor Collectionis Vocum, quæ pro diverso accentu diversa significant: τύχων, ονος. ὁ περὶ τὴν Ἀφροδίτην θεός.

Βίκταν] An legendum Βιθίαν? Suidas: Βιθίας. ὄνομα κύριον. Aut potiùs, Βιτίαν? Virgilius I. Æneidos: *Tum Bitiæ dedit increpitans.* Ibi Servius: *Per transitum, Poenorum nomina introducit.* Nam Bitias classis Punicæ fuit Præfectus, ut docet Livius. At Æneidos V. *Bitias* est Trojanum nomen. *Tandarus & Bitias, Idæo Alcanore creti. Tum Bitian ardentem oculis, animisque furentem.* Et I. Paralipom. IV. 18. Bithia Pharaonis filia fuit, uxor Mered, è tribu Juda.

Ἀντίγραφα] De hac voce dicemus infrà pluribus ad 43
Theophrastum, ubi de ejus testamento.

Ἐπίτροποι] Exequutores testamenti. Magnus Cujacius in Tractatu II. ad Africanum: *Testamentis constitui solent Dispensatores legatorum, sive Exequutores testamentorum; quos etiam vocavere ἐπιτρόπους, sicut Tutores pupillorum, aut Curatores adolescentium. Et ex ea verbi ambiguitate nascitur quæstio in Novella Leonis 68. an Clerici, qui sacris Conciliis ἐπίτροποι esse vetantur, ne administratione, curâque rerum pro-*

pillarium, avocentur ministerio sacro, possint tamen esse ἐπίτροποι, *id est, Curatores, & Exequutores testamentorum; quod Leo concedit.*

Ἐνθάδε δὴ κεῖται, &c.] In Anthologia scriptum est, Ἐνθάδε κεῖται ἀνήρ. mox, Οὗτος ἔχει πουλὺν, pro τοῦτον ἔχει πλεῖστον.

44 Γαῖα μὲν ἐν κόλπῳ] In Anthologia libro III. tit. εἰς φιλοσόφους; ubi hoc Epigramma relatum est, legitur ἐν κόλποις. Sed & ibidem hoc Speusippi in Platonem distichum refertur, his duobus primis versibus non absimile:

Σῶμα μὲν ἐν κόλποις κατέχει τόδε γαῖα Πλάτωνος,
Ψυχὴ δ' ἰσόθεον τάξιν ἔχει μακάρων.

Ceterùm, non absimile epitaphium sibi fecerat Admetus quidam Poëta.

Γαῖα λάβ' Ἀδμήτου ἔλυτρον. βῆ δ' εἰς θεὸν αὐτός.

Testatur Lucianus in Demonacte.

Εἰς Ὄλυμπον] ἐς Ὄλυμπον.

45 Φοῖβος ἔφυσε βροτοῖς Ἀσκληπιὸν, ἠδὲ Πλάτωνα· τὸν μὲν, ἵνα ψυχὴν. τὸν δ', ἵνα σῶμα σάοι.] Scribit Olympiodorus, post mortem Platonis, ejus tumulo hos versus inscripsisse Athenienses: quod omnino falsum est, si verum est à Laërtio factos fuisse: quod ipse Laërtius hìc testatur. Verba Olympiodori hæc sunt: ἀποθανόντος δ' αὐτοῦ, πολυτελῶς αὐτὸν ἔθαψαν οἱ Ἀθηναῖοι. καὶ ἐπέγραψαν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ. δύο Ἀπόλλων φῦσ' Ἀσκληπιὸν, ἠδὲ Πλάτωνα. Τὸν μὲν, ἵνα ψυχήν. τὸν δ', ἵνα σῶμα σόοι. In quibus, legendum videtur, Ἀπόλλων δύο φῦσ' Ἀσκληπιὸν ἠδὲ Πλάτωνα. Prima in Ἀπόλλων nonnumquam producitur apud Homerum, & alios Poëtas.

46 Μαθηταὶ δ' αὐτοῦ, &c.] Fuere præterea & alii, non commemorati Laërtio. Vide Cas. & Aldob.

Φίλιππος Ὀπούντιος] De quo suprà.

Δίων Συρακούσιος] De quo suprà.

Ἄμυκλος Ἡρακλεώτης] Meminit quoque Ælianus inter præcipuos Platonis discipulos Variarum Hist. III. 19. sed ibi Ἀμύκλας scriptum est; & quidem rectiùs.

Ἔραστος καὶ Κόρισκος, Σκήψιοι] Qui & inter Aristotelis discipulos; ut ad Aristotelem docebimus. Ad eos scripsit Plato epistolam, cujus infrà meminit Laërtius. Hodie non exstat. Scepsis, urbs est Mysiæ minoris, vel Troadis.

Τιμόλαος Κυζικηνὸς] Τιμαῖος dicitur Athenæo lib. XI. cap. ultimo.

Εὐαίμων Λαμψακηνὸς] Eidem ibidem dicitur Εὐάγων.

Πείθων καὶ Ἡρακλείδης Αἴνιοι] Ita Editio Basil. Πίθων Stephanica. Πύθων dicitur Demostheni Oratione contra Aristocratem, & Oratione de Haloneso, (εἰ γνήσιος μὲν) & Plutarcho adversus Colotem: & Philostrato de Vita Apollonii VII. I. Et ita quoque apud Aristotelem Politic. V. 10. Victorius reponebat: ubi vitiosè scriptum est Πάρων: Πάρων δὲ καὶ Ἡρακλείδης οἱ Αἴνιοι Κότυν διέφθειραν, τῷ πατρὶ τιμωροῦντες. Python & Heraclides fratres fuere: qui à Pop. Atheniensi aureâ coronâ donati sunt ob Cotyn Thraciæ Tyrannum interfectum. Meminit Demosthenes dicto loco contra Aristocratem: τοὺς ἀποκτείναντας αὐτὸν (Κότυν) Πύθωνα καὶ Ἡρακλείδην, τοὺς Αἰνείους, πολίτας ἐποιήσατε, ὡς εὐεργέτας, καὶ χρυσοῖς στεφάνοις ἐστεφανώσατε, &c. Ubi observa Αἰνείους dici, qui Laërtio & Aristoteli Αἴνιοι: quam lectionem agnovit Harpocration: Αἰνείους, inquit, Δημοσθένης ἐν τῷ Ἀριστοκράτους. ita emendavimus. Vulgo ἐν τῷ Τιμοκράτους. Quam emendationem, etiam Henrico Valesio video in mentem venisse, in Notis ad Harpocrationem, longo tempore post has meas priores Observationes in Laërtium editis: in quibus hunc Harpocrationis locum ita emendaveram. Αἴνεια quoque apud Stephanum: Αἴνεια. τόπος Θρᾴκης, ἀπὸ Αἰνείου, &c. sed cujus ἐθνικὸν ait esse Αἰνειεύς. Αἴνειον, verò Αἰνείας, civitatis Tyrrheniæ. Apud Suidam quoque Αἴνιοι scriptum est: Αἴνιον. καὶ Αἰνία, πόλις. συνέβαινε δὲ τοὺς Αἰνίους πάλαι μὲν στασιάζειν, προσφάτως δὲ κατανεύειν, τοὺς μὲν πρὸς Εὐμενῆ, τοὺς δὲ πρὸς Μακεδονίαν. Fuit & urbs Thraciæ Αἶνος, cujus ἐθνικὸν Αἰνίτης. Redeo ad Pythonem atque Heraclidem, fratres Tyrannicidas. De his Plutarchus, dicto loco, etiam inter Platonis discipulos meminit. Verba ejus; quia Platonis discipulos quosdam nominat à Laërtio prætermissos; placet subjungere: Πλάτων δὲ, καὶ καλοὺς μὲν ἐν γράμμασι λόγους περὶ νόμων καὶ πολιτείας ἀπέλιπε, πολὺ δὲ κρείττονας ἐνεποίησε τοῖς ἑταίροις, ἀφ' ὧν Σικελία διὰ Δίωνος ἠλευθεροῦτο, καὶ Θρᾴκη διὰ Πύθωνος καὶ Ἡρακλείδου Κότυν ἀνελόντων. Ἀθηναίων δὲ Χαβρίαι στρατηγοὶ καὶ Φωκίωνες ἐξ Ἀκαδημίας ἀνέβαινον. *Plato in suis scriptis præclaram de legibus & Rep. doctrinam reliquit; multò autem meliora socios docuit: quibus usus Dio, Siciliam liberavit; Pytho & Heraclides, Coty interfecto, Thraciam. Chabrias quoque & Phocion, Imperatores Atheniensium, ex Academia prodierunt.*

Κάλλιππος] De quo Athenæus lib. XI. sub finem: καὶ Κάλλιππος δὲ ὁ Ἀθηναῖος μαθητὴς καὶ αὐτὸς Πλάτωνος, ἑταῖρος Δίωνος, καὶ συμμαθητὴς γενόμενος, καὶ συναποδημήσας αὐτῷ εἰς Συρακούσας, ὁρῶν ἤδη τὸν Δίωνα ἐξιδιοποιούμενον τὴν μοναρχίαν, ἀποκτείνας αὐτὸν, καὶ αὐτὸς τυραννεῖν ἐπιχειρήσας, ἐπεσφάγη.

Δημήτριος Ἀμφιπολίτης] Non memoratus Laërtio inter Demetrios, in Demetrii Vita.

Σὺν οἷς γυναῖκες δύο, Λασθένεια Μαντινικὴ καὶ Ἀξιοθέα Φλιασία] Apuleius: *Multi auditorum ejus utriusque sexus in Philosophia floruerunt.* Olympiodorus in Vita Platonis: πολλοὺς δὲ πάνυ πρὸς μάθησιν ἀφείλκετο, καὶ ἄνδρας, καὶ γυναῖκας ἀνδρείῳ σχήματι παρασκευάζων ἀκροᾶσθαι αὐτοῦ. *Valde autem multos in disciplinam pertraxit: viros simul cum fœminis, quas habitu virili amiciri cœpit, ut illum audire possent.* Clemens Alexandrinus Stromat. libro IV. παρὰ Πλάτωνί τε ἐφιλοσόφουν, Λασθένεια ἡ Ἀρκαδία (lege ἡ Ἀρκαδική) καὶ Ἀξιοθέα ἡ Φλιασία. De Axiothea, Themistius Orat. IV. cujus locum, quia est elegantissimus, subjiciam: Ἀξιοθέα μὲν γὰρ ἐπιλεξαμένη τι τῶν ξυγγραμμάτων ἃ Πλάτωνι πεποίηται ὑπὲρ πολιτείας, ᾤχετο ἀπιοῦσα Ἀθήναζε ἐξ Ἀρκαδίας, καὶ Πλάτωνος ἠκροᾶτο, λανθάνουσα ἄχρι πόῤῥω ὅτι γυνὴ εἴη, ὥσπερ ὁ Ἀχιλλεὺς τοῦ Λυκομήδους. ὁ δὲ Γεωργὸς ὁ Κορίνθιος τῷ Γοργίᾳ ξυγγενόμενος, (οὐκ αὐτῷ ἐκείνῳ Γοργίᾳ, ἀλλὰ τῷ λόγῳ ὃν Πλάτων ἔγραψεν ἐπ' ἐλέγχῳ τοῦ σοφιστοῦ) αὐ-

τίκα ἀφεὶς τὸν ἀγρὸν, καὶ τὰς ἀμπέλους, Πλάτωνι ὑπέθηκε τὴν ψυχὴν, καὶ τὰ ἐκείνου ἐσπείρετο καὶ ἐφυτεύετο. *Nam Axiothea postquam è Platonis libris, quos ille de Republica scripsit, nescio quem legisset, subinde ex Arcadia Athenas profecta est, ibique diu pro femina non agnita, ut Achilles Lycomedi, sic Platoni operam dedit. Agricola verò ille Corinthius, cùm forte in Gorgiam incidisset, (non ipsummet Gorgiam dico; sed eum librum, quem de convicto Sophista idem Plato scripsit) illico agrum vitesque deserens, animum suum excolendum Platoni tradidit, doctrinaque illius semina ac satus excepit.* De Lasthenia, Athen. lib. & cap. 12 φιλήδονος δ' ἦν καὶ Σπεύσιππος, ὁ Πλάτωνος συγγενὴς καὶ διάδοχος τῆς σχολῆς. Διονύσιος γοῦν ὁ τῆς Σικελίας τύραννος, ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῇ, κατὰ τῆς φιληδονίας αὐτοῦ εἰπὼν, καὶ φιλαργυρίαν αὐτῷ ὀνειδίζει, καὶ τὸν Λασθενείας τῆς Ἀρκαδικῆς ἔρωτα, ἥτις Πλάτωνος ἠκηκόει. *Voluptuarius quoque Speusippus fuit, Platonis & successor & cognatus; Itaque Dionysius, Sicilia Tyrannus, in sua ad eum epistola, voluptatis studium reprehendit, avaritiam exprobrat, & amorem Arcadica Lasthenia, qua Platonem audiebat.* & lib. VII. cap. 5. ἀσπάζονται δὲ οὐ μόνον οἱ Ἐπικούρειοι τὴν ἡδονὴν, ἀλλὰ καὶ οἱ Κυρηναϊκοὶ, καὶ Μνησιστράτειοι δὲ καλούμενοι· καὶ γὰρ καὶ οὗτοι ζῶσι μὲν ἡδέως χαίρουσιν, ὥς φησι Ποσειδώνιος· οὐ μακρὰν δὲ τούτων ἦν καὶ Σπεύσιππος, ὁ Πλάτωνος ἀκουστὴς καὶ συγγενής. Διονύσιος γοῦν ὁ τύραννος ἐν ταῖς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολαῖς, καὶ τὰ τῆς φιληδονίας αὐτοῦ διεξερχόμενος, ἔτι τε τῆς φιλαργυρίας, ἠρανίσθαι τε παρὰ πολλῶν αὐτὸν διελέγχων, ὀνειδίζει καὶ τὸν Λασθενείας τῆς Σαρδιανῆς ἑταίρας ἔρωτα. *Non solùm autem Epicurei voluptatem amplexantur, verùm etiam Cyrenaei, & quos* Mnesistratios *appellant. Hi namque, ut auctor est Posidonius, voluptuariâ vitâ gaudent. Ab iis Speusippus, Platonis auditor & cognatus, procul non aberat. Itaque Dionysius Tyrannus suis ad eum Epistolis cùm ejus avaritiam, voluptatisque studium verbis exequutus fuisset, pecuniam à multis corrasisse objicit, Lasthenia Sardiana meretricis amorem exprobrat.* Ubi pro Σαρδικῆς, quæ vox nihili est (dicitur enim Σαρδιανὸς & Σαρδιανικὸς à Σάρδις: Σαρδῷος, aut Σαρδόνιος, aut Σαρδονικὸς à Σαρδὼ: Σαρδαῖος aut Σαρδαιὸς à Σάρδαιον: Σαρδήσσιος à Σάρδησσος) lego Ἀρκαδικῆς, ut in loco libri XII. Etiam Lastheniam Μαντινικὴν vocat Diogenes noster. Est verò Μαντίνεια urbs Arcadiæ, cujus ἐθνικὸν Stephano est Μαντινεὺς & Μαντινὶς, & κτητικὸν Μαντινικός. quare Casaubono assentior Μαντινὶς hoc loco apud Laërtium pro Μαντινικὴ rescribenti.

Χαμαιλέων] Chamæleon Peripateticus, Heracliâ Ponticâ oriundus; de quo videndi Vossius & Jonsius.

Πολέμων] Quis ille Polemon? nam plures fuere hoc nomine. An Historicus?

Δημοσθένη] Idem testatur Cicero; cujus loca profert Aldobrandinus.

Σαβῖνος] Sabinus Sophista, qui sub Hadriano vixit:
47 de quo Suidas. Vide hîc Casaubonum.

Φιλοπλάτωνι δέ σοι δικαίως ὑπαρχούσῃ] Arria vocabatur femina illa cui opus suum Laërtius dicavit. Hujus meminit auctor libri de Theriaca ad Pisonem cap. 2. qui liber vulgò Galeno tribuitur, sed quem non esse Galeni pluribus, post Jonsium, probat vir multæ doctrinæ Philippus Labbæus in Elogio Historico Galeni, quod Jacobo Mentelio Medico Parisiensi, amico nostro, nuncupavit, & quod publici juris fecit nuper idem Mentelius. Verba auctoris de Theriaca ad Pisonem sic Latinè sonant: (non enim textus Græcus ad manum erat) *amicam verò præ ceteris mihi Arriam eximiè commendatam ab ipsis Imperatoribus, quòd Philosophia diligenter operam daret, & Platonis lectione imprimis delectaretur, non leviter olim ægrotantem sanarunt.* Imperatores illos, de Severo & Caracalla accipiebat Jonsius, quem vide omnino de Scriptoribus Hist. Philosoph. libro III. cap. 12. Vide & Thomam Reinesium Var. Lect. lib. II. cap. 12. & nos supra ad Laërtii procemium. Occurrit verò vox φιλοπλάτων apud Suidam: sed sine interpretatione. Damascius autem, qui & ipse Φιλοσόφων Ἱστορίαν, quemadmodum Laërtius noster, scripserat; quod nobis suprà ad Laërtii Procemium fuit observatum; & ipse quoque, quemadmodum Laërtius, Philosophicam suam Historiam feminæ dicaverat. *Theodora*, femina illa vocabatur. Utrumque testatur Photius. Hujus autem Historiæ Philosophicæ partem esse Isidori Vitam, quam Photius è Damascio exscripsit, verisimili conjectura Jonsius existimabat.

Καὶ τὴν ἔφοδον τῆς ἐπαγωγῆς] ἀγωγῆς Casaub.

Τὰ κατ' εἶδος] τὰ, id est ταῦτα.

Διαλόγους τοίνυν φασὶ πρῶτον γράψαι Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτην] Quod omisit Laërtius in ejus Vita; ubi tamen eum, ex Aristotele, Dialecticæ inventorem facit. Est verò Dialectica Dialogo non absimilis, ut ex definitione utriusque; quam mox profert Laërtius; manifestum est.

Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πρώτῳ περὶ Ποιητῶν, Ἀλεξάμενον Στυρέα, ἢ Τήϊον] Audiendus Athenæus lib. XI. cap. 15. 48
ὁ τοὺς ἄλλους ἁπαξαπλῶς κακολογήσας, ἐν μὲν τῇ Πολιτείᾳ Ὅμηρον ἐκβάλλων, καὶ τὴν μιμητικὴν ποίησιν, αὐτὸς δὲ τοὺς διαλόγους μιμητικῶς γράψας, ὧν τῆς ἰδέας οὐδ' αὐτὸς εὑρετής ἐστιν. πρὸ γὰρ αὐτοῦ τοῦθ' εὗρε τὸ εἶδος τῶν λόγων ὁ Τήϊος Ἀλεξάμενος, ὡς Νικίας ὁ Νικαεὺς ἱστορεῖ, καὶ Σωτηρίων. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ Ποιητῶν, οὕτως γράφει, Οὐκοῦν, οὐδὲ ἐμμέτρους τοὺς καλουμένους Σώφρονος μίμους, μὴ φῶμεν εἶναι λόγους καὶ μιμήσεις, ἢ τοὺς Ἀλεξαμενοῦ τοῦ Τηΐου τοὺς πρώτους γραφέντας, τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων; ἄντικρυς φάσκων ὁ πολυμαθέστατος Ἀριστοτέλης πρὸ Πλάτωνος Διαλόγους γεγραφέναι τὸν Ἀλεξάμενον. *Alios præstantes viros prorsus ac non dissimulanter aliquando probris & maledictis insectatus; ut qui libris de Rep. è civitate sua Homerum expulerit, ac totam imitatricem illam rationem poëseos, cùm ipse Dialogos edidisset hoc modo conscriptos, non eorum inventor ac primus auctor. Hunc enim scriptionis modum ante illum repererat Alexamenus Teius, ut tradunt Nicias Nicæensis & Soterion. Aristoteles libro de Poëtis:* Nonne igitur, *ait*, quos Sophronis Mimos appellant, versibus comprehensos, sermones ac imitationes esse fatebimur? aut Alexameni Teii Socraticos Dialogos, qui primi omnium prodierunt? *Quibus certè verbis eruditissimus Aristoteles planum facit, ante Platonem*

Dialogos ab Alexameno compositos fuisse. Scripserat Aristoteles de Poëtis libros tres; quorum, præter Athenæum & Laërtium, meminit Macrobius Sat. libro v. Στύρα urbs est Eubœæ.

Τοῦ κάλλους] τοῦ καλοῦ, ceteræ Editiones non rectè.

Ἔστι δὲ διάλογος] Excidit vox λόγος, quam agnoscunt aliæ Editiones: ἔστι δὲ διάλογος, λόγος ἐξ ἐρωτήσεως, &c.

Περί τινος τῶν φιλοσοφουμένων] Atque inde est quòd Dialogum *Philosophiæ filium* appellat Lucianus in Bis Accusato. ibi eum vide, & in Dissertatione *Prometheus es in verbis.* τὰ φιλοσοφούμενα tamen in Dialogis Castelvetrius minimè probabat. Eum, si tanti est, vide, ad Poëticen Aristotelis.

Διαλεκτική] Adi, si placet, Johannem à Wouver libro de Polymathia cap. 20. & 26.

49 Μαιευτικός] Respexit Socratis μαιευτικὴν. Socrates interrogando, explorabat animi sensa; & principia dubitandi, tamquam dolores partum præcurrentes, excitabat; iisque deinde Homines liberabat; ad veritatem animum eorum perducens; &, ut loquitur Fabius, *parturienti animo obstetricem agebat.* Plutarchus in Quæstionibus Platonicis: Σωκράτης ἐνδιδοὺς ἀρχὰς ἀποριῶν, ὥσπερ ὠδίνων, τοῖς νέοις ἐπήγειρε καὶ ἀνεκίνει τὰς ἐμφύτους νοήσεις. καὶ τοῦτο μαιευτικὴν τέχνην ὠνόμαζεν. Ipse Socrates apud Platonem, in Theæteto, se obstetriciam exercere ait; sed quæ viris, non feminis, inserviat, & quæ animos, non corpora inspiciat.

50 Δραματικούς] Quos διηγηματικοῖς præferre videtur Cicero: ita enim ille Procemio Dialogi de Amicitia, C. Fannium inter, Q. Mucium, & Lælium: *quasi enim ipsos induxi loquentes, ne* inquam, & inquit, *sæpius interponeretur: atque ut tamquam à præsentibus coram haberi sermo videretur.* Scripserat Galenus περὶ τῆς ἐν τοῖς διαλόγοις συνουσίας. Videndus autem Carolus Sigonius Tractatu de Dialogo, & Castelvetrius ad Aristotelis Poëticam. Hæc porrò Dialogorum divisio, à Poëmatum divisione sumpta est; de qua Diomedes libro III. *Poëmatis genera sunt tria: aut enim activum, vel imitativum; quod Græci δραματικὸν vel μιμητικὸν: aut narrativum, vel enunciativum; quod Græci ἐξηγητικὸν vel ἀπαγγελτικὸν dicunt: aut commune vel mixtum; quod Græci κοινὸν, vel μικτὸν, appellant.*

Ἐπιστολαί] Epistolam, tamquam alteram partem Dialogi, vocabat Artemon ille qui exscripsit Aristotelis Epistolas. auctor Dionysius Halicarnasseus libro περὶ ἑρμηνείας: Ἀρτέμων μὲν οὖν ὁ τὰς Ἀριστοτέλους ἀναγράψας Ἐπιστολάς, φησὶν ὅτι δεῖ ἐν τῷ αὐτῷ τρόπῳ Διάλογόν τε γράφειν καὶ Ἐπιστολάς. εἶναι γὰρ τὴν Ἐπιστολὴν, οἷον τὸ ἕτερον μέρος τοῦ Διαλόγου.

Ἐπινομίς] Ita eleganter quod jam monuimus; Deuteronomium vocat Platonis summus imitator Philo. Julius Scaliger Poëtices librum postremum ita quoque inscripsit.

51 Ἀλκιβιάδης] Ἀλκιβιάδαι, Editio Stephani rectè: nam & uterque hodie superest. & ita vetus codex Sambuci; & noster Regius. Etiam infrà mentio fit Ἀλκιβιάδου δευτέρου, & Ἀλκιβιάδου τοῦ μείζονος.

Αὐτὸ τοίνυν τὸ δογματίζειν, ἐστὶ δόγμα τιθέναι, &c.] Totum hunc locum exscripsit Suidas: δογματίζειν ἐστὶ, τὸ δόξαν τιθέναι, (lege τὸ δόγμα) ὡς τὸ νομοθετεῖν, νόμους τιθέναι. δόγματα δὲ ἑκατέρως καλεῖται, τό, τε δοξαζόμενον, καὶ ἡ δόξα αὐτή. τούτων δὲ τὸ μὲν δοξαζόμενον, πρότασίς ἐστιν· ἡ δὲ δόξα, ὑπόληψις· ὁ τοίνυν Πλάτων περὶ μὲν ὧν κατείληφεν, ἀποφαίνεται, τὰ δὲ ψευδῆ διελέγχει, περὶ δὲ τῶν ἀδήλων, ἐπέχει. καὶ περὶ τῶν αὐτῷ δοκούντων, ἀποφαίνεται διὰ τεσσάρων προσώπων, Σωκράτους, Τιμαίου, Ξένου. (γρ. Ξένων, non enim quatuor personæ essent, sed tres tantùm. In Codice Regio legitur τοῦ Ἀθηνοξένου: unde suspicari licet scripsisse Suidam, τοῦ Ἀθηναίου ξένου, τοῦ Ἐλεάτου ξένου, quemadmodum apud Laërtium legitur.) εἰσὶ δ' οἱ Ξένοι, οὐχ, ὥς τινες ὑπέλαβον, Πλάτων καὶ Παρμενίδης, ἀλλὰ πλάσματά ἐστιν ἀνώνυμα. Περὶ δογμάτων, οἱ μὲν, &c. ita legendus & interpungendus hic locus.

Καὶ περὶ μὲν τῶν αὐτῷ δοκούντων ἀποφαίνεται διὰ τεττάρων προσώπων, &c.] Sedulò igitur in Dialogis Platonis legendis distingendum, quæ Platonis, quæ aliorum sit sententia. 52

Οἷον Θρασύμαχον, Καλλικλέα, &c.] De quibus consule Aldobrandinum.

Πλείστῳ χρῆται τῷ τῆς ἐπαγωγῆς τρόπῳ] Fabius Instit. Orat. v. cap. xi. *Nam illa, quâ plurimùm Socrates est usus, hanc habuit viam, cùm plura interrogasset, quæ confiteri adversario necesse esset; novissime id de quo quærebatur, inferebat, cui simile concessisset, id est inductio:* & quæ sequuntur. 53

Τῷ σῷ πατρί] Lego, τοῦ σοῦ πατρὸς, ut infrà legitur.

Ὁ δὲ τὸ καθόλου διὰ τοῦ ἐπὶ μέρους πιστούμενος] Rectè. Non rectè autem Editio Basileensis, ὁ δὲ, τὸ καθόλου διὰ τοῦ ἐπὶ μέρους· καὶ ἔστιν, &c. & Stephani Editiones, ὁ δὲ πιστούμενος τοῦ καθόλου διὰ τοῦ ἐπὶ μέρους. De quo monuerat quoque H. Stephanus. 54

Ὥσπερ δὲ τὸ παλαιὸν ἐν τῇ τραγῳδίᾳ πρότερον μὲν ὁ χορὸς διεδραμάτιζεν, &c.] Difficillimum hunc locum explicat omnium optimè acutissimus Castelvetrius, ad Poëticam Aristotelis. Verba illius, quia non omnium manibus teritur ille liber, placet hîc adscribere: *Cioè*, inquit, *nella Tragedia il Choro solo rappresentava, intendendo per lo Choro tutte le persone de' Rappresentatori, che sono introdotte nella Tragedia, o nella Comedia operare, si come lo 'ntende Platone nel suo commune, & esso Aristotele poco appresso, quando dirà καὶ γὰρ χορὸν Κωμῳδῶν ὀψέ ποτε ὁ ἄρχων ἔδωκεν: il quale Choro Terentio domanda* gregem. *Et intende Laërtio di dire, che la Tragedia si rappresentava senza ballo, & senza canto, & senza suono, non introducendosi in palco altre persone che l' attive, o l' operanti, si come a nostri dì alcuna volta s' è fatto. Et poi dice il detto Laërtio, che poscia Thespi trovò ἕνα ὑποκριτὴν, cioè, una maniera di Contrafacitori, che egli domanda uno Contrafacitore: percioche una persona sola contrafaceva, ballando, cantando, & sonando insieme, l' attione della Tragedia. Et quando dico una persona sola, intendo sola avendo rispetto alle tre cose, ballo, canto, & suono, fatte da una sola persona insieme, conciosiacosa-* 56

che fosse una moltitudine, ciascuno della quale facesse ciò. Et soggiugne, che Thespi trovò questo uno Contrafacitore, per fare che il Choro havesse riposo, nè fosse in continua attione, si che, quando si ballava, si cantava, & si sonava, non si recitava la Tragedia, si come disse Aristotele di sopra, e dirà di sotto. Et appresso soggiugne, che Eschilo trovò il secondo Contrafacitore; cioè, una altra maniera di Contrafacitori. conciosiacosache veggendo Eschilo, come è verisimile, che il ballo impediva il canto, e'l suono, facendo una persona sola queste tre cose insieme per lo movimento, dividesse il ballo dal canto & dal suono. & volle che i Ballatori ballassero solamente, & una altra maniera di Contrafacitori cantasse, e sonasse insieme. Et questo è quello che intende di significare Aristotele, quando dice che Eschilo tirò la moltitudine de' Contrafacitori da una a due: cioè, di quella che ballava, cantava e sonava insieme; laquale era una; fece due. separando il ballo dal canto e dal suono, e volendo, che una moltitudine ballasse solamente, & un' altra cantasse, e sonasse insieme. Ultimamente dice il predetto Laërtio, che Sofocle trovò il terzo Contrafacitore; cioè, la terza maniera de' Contrafacitori; dividendo i Cantori da' Suonatori, si come Eschilo aveva divisi i Ballatori da' Cantori, e da' Suonatori. e questo stesso afferma Aristotele poco appresso; dicendo, τρεῖς δὲ Σοφοκλῆς. cioè, Sofocle operò che i Contrafacitori fossero tre; cioè, tre maniere; una de' Ballatori; un' altra de' Cantori; & un' altra de' Suonatori. dove prima per Thespi non erano se non una, che conteneva Ballatori, Cantori, & Suonatori insieme; & per Eschilo due: cioè, una che conteneva Ballatori soli, & un' altra che conteneva Cantori e Suonatori insieme, &c.

Δεύτερον δὲ ὁ Σωκράτης προσέθηκε τὸν ἠθικόν.] Id, ante Socratem, præstiterat Pythagoras.

Θρασύλαος] Θρασύλος, Editio Basileensis & Stephanica, nec non MS. Regius. Legendum, Θράσυλλος, ut suprà monuimus: ubi plura de Thrasyllo: & ita infrà legitur, in Democrito; ubi & hujus Πλάτωνος τετραλογίας meminit Laërtius: τὰ δὲ βιβλία αὐτοῦ καὶ Θράσυλλος ἀναγέγραφε κατὰ τάξιν οὕτως, ὡσπερεὶ καὶ τὰ Πλάτωνος, κατὰ τετραλογίαν. Integrum autem hunc Laërtii locum exscripsit Suidas in τετραλογία, usque ad hæc verba, δευτέρα τετραλογία: post quæ, subjungit: καὶ τὰ ἐφεξῆς ἐν τῷ βιβλίῳ Λαερτίου Διογένους περὶ βίων Φιλοσόφων.

Τέτρασι δράμασιν ἠγωνίζοντο, &c.] Non igitur singulis Fabulis certabant, sed ternis vel quaternis. Si ternis, τριλογία; si quaternis, τετραλογία dicebatur. τετραλογίᾳ certasse Platonem, scribit Ælianus Var. Hist. libro II. cap. 30. Tamen Sophocles singulis Fabulis certavit. De eo Suidas; ἦρξε τοῦ δρᾶμα πρὸς δρᾶμα ἀγωνίζεσθαι, ἀλλὰ μὴ τετραλογίαν. Hujusmodi autem certamina non nisi post Thespidos tempora cœpisse, refert Plutarchus in Solone. De his scripserat Dicæarchus. De Dionysiis, Lenæis, Panathenæis, Chytris, videndus Meursius in Græcia Feriata.

57 Εἰσὶ τοίνυν, φησὶν, οἱ πάντες αὐτῷ γνήσιοι διάλογοι, ἓξ καὶ πεντήκοντα, &c.] Suidas quoque: εἰσὶ δὲ οἱ γνήσιοι αὐτοῦ διάλογοι πάντες νς'. ὧν οἱ μὲν, φυσιολογικοί· οἱ δὲ, ἠθικοί· οἱ δὲ, διαλεκτικοί. καὶ ἡ μὲν Πολιτεία διαιρεῖται εἰς βιβλία ι. οἱ δὲ Νόμοι, εἰς ιβ'. τετραλογίαι δὲ λοιπαὶ θ'.

Τῆς μὲν Πολιτείας εἰς δέκα διαιρουμένης (ἣν καὶ εὑρίσκεσθαι σχεδὸν ὅλην παρὰ Πρωταγόρᾳ ἐν τοῖς Ἀντιλογικοῖς; φησὶ Φαβωρῖνος ἐν Παντοδαπῆς Ἱστορίας δευτέρῳ)· τῶν δὲ Νόμων, εἰς δυοκαίδεκα.] Fuit autem Philosophus quidam nomine *Philosophus*, qui libros illos Platonis de Legibus in partes duodecim divisit: nam eos Plato in tredecim diviserat. Testatur id Suidas: cujus hæc sunt verba: Φιλόσοφος, ὃς τοὺς τοῦ Πλάτωνος Νόμους διεῖλεν εἰς βιβλία ιβ'. τὸ γὰρ ιγ' αὐτὸς προσθεῖναι λέγεται in quibus legendum, τοὺς γὰρ εἰς ιγ' αὐτὸς προθεῖναι λέγεται. Addit Suidas, Philosophum illum nomine *Philosophum*, Socratis & Platonis auditorem fuisse, & plurimos libros; quos ille recenset; scripsisse. De eo altum apud alios Scriptores silentium: nam qui eo nomine apud Lucianum appellatur, Φίλων appellandus, non Φιλόσοφος, ut infrà ad docemus.

Διπλαῖς δὲ χρῆται ταῖς ἐπιγραφαῖς ἑκάστου τῶν βιβλίων, &c.] Ita Satiræ Menippeæ Varronis, erant ut plurimum, binomines.

Παρμενίδης, ἢ Περὶ ἰδεῶν,] Περὶ θεῶν, non Περὶ ἰδε- 58
ῶν, inscribendum putavit hunc Dialogum Marinus Platonicus, Procli διαδόχου auditor & successor. Ita Proclus, κατ' ἐξοχὴν, cognominatus est à Platonicis; quia inter alios Platonis successores præcipuè floruit. Hunc, inquam, Dialogum ita inscribendum putavit ille. Suidas in Μαρῖνος: ἤδη δὲ καὶ πρότερον δι' ἐπιστολῆς ἐκοινώσατο πρὸς Ἰσίδωρον, τὴν ἑαυτοῦ δόξαν τῶν εἰς Παρμενίδην ὑποθέσεών τε, καὶ ἐξηγήσεων, τά τε ἐπιχειρήματα συντάξας, ἔπεμψεν, οἷς ἐπείσθη μὴ εἶναι τὸν διάλογον Περὶ θεῶν ὁ Μαρῖνος, ἀλλὰ περὶ εἰδῶν. ἐφ' ᾧ καὶ ὑπομνήματα κατεβάλετο τοῦτον ἐξηγούμενα τὸν τρόπον τὰς Παρμενίδου διαλεκτικὰς ὑποθέσεις.

Ἵππαρχος, ἢ Φιλοκερδὴς] Malè Editio Basiliensis, ἢ περὶ φιλοκερδοῦς. An sit Platonis Dialogus ille, dubitat Ælianus Var. Hist. VIII. 2. λέγει δὲ Πλάτων ταῦτα. εἰ δὴ ὁ Ἵππαρχος Πλάτωνός ἐστι τῷ ὄντι. Ita legendus hic locus, ex emendatione Tanaquilli Fabri, quem vide.

Νυκτερινὸς σύλλογος] Hanc ἐπιγραφὴν non agno- 59
scunt Platonis Codices editi.

Μενέξενος, ἢ Ἐπιτάφιος] Inde Latinum epitaphius 60
in lemmate epigrammatis Martialis.

Ἐπιστολαὶ τρισκαίδεκα] Totidem supersunt: quas 61
inter tamen desideratur Epistola ad Erastum & Coriscum, cujus meminit Clemens Strom. V. & Origenes contra Celsum libro VI. Sed quæ οὐ γνησία, & à Christianis supposita, videtur. Decima tertia, quæ est ad Dionysium, etiam pro notha habetur. Porrò de Epistolis Platonis, audiendus Photius Patriarcha Constantinopolitanus Epist. 207. ad Amphilochium Cyzici Metropolitanum. Οἱ μὲν ἄλλοι τοῦ Πλάτωνος λόγοι τοῦ πολιτικοῦ λόγου πεφύκασι γνώμονες, πλὴν εἴ τι κατ' ἐκλογὴν ὀνομάτων ἐνιαχοῦ παρημέληται. αἱ δὲ τούτου Ἐπιστολαὶ, ἴσον τι τῆς ἐκεί-

νιν λογιότητος, καὶ τοῦ ἐπιστολιμαίου τύπου ἀπολείποντοι. Αἱ δέ γε τοῦ Ἀριστοτέλους, τῶν μὲν ἄλλων αὐτοῦ γραμμάτων εἰσὶ πῶς λογοειδέστεραι· (ita legendum) πλὴν οὐδὲ ταῖς Πλατωνικαῖς ἐξισάζουσι. Δημοσθένους δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πόνοι καὶ Ῥητόρων καὶ Κριτικῶν ἐγκωμίοις πληροῦσι τὰ στόματα· τὰς Ἐπιστολὰς δὲ, οὐδὲν ἀμείνους εὑρήσεις τῶν Πλάτωνος. *Ceteri Platonis sermones, gnomones quidem sunt politici sermonis; nisi quod verborum electio nonnumquam negligitur. At Epistolæ ejus, non minùs ab ejus in dicendo facultate remota sunt, quàm à forma epistolari. Aristotelis autem ferè sunt ceteris ejus operibus ad sermonem familiarem propiùs accedentes: tamen Platonicas non exæquant. Demosthenis autem opera cetera & Rhetorum & Criticorum encomiis ora implent: sed nihilo meliores quàm Platonis, ejus Epistolas reperies.* Ita verti debet hic locus, quem non cepit doctissimus Interpres, Richardus Montacutius.

Ἐν αἷς ἔγραφεν, Εὖ πράττειν (Ἐπίκουρος δὲ, Εὖ διάγειν. Κλέων, Χαίρειν)] Hæc sapiunt additamentum. Sed ad rem. De Platone, Plato ipse Epistolâ ad Dionysium tertiâ: Διονυσίῳ χαίρειν, ἐπιστείλας, ἆρ' ὀρθῶς τυγχάνοιμι τῆς βελτίστης προσρήσεως, ἢ μᾶλλον, κατὰ τὴν ἐμὴν συνήθειαν, γράφων Εὖ πράττειν, ὥσπερ εἴωθα ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοὺς φίλους προσαγορεύειν, &c. *Petis, an rectiùs ponatur in salutationibus*, Plato Dionysio gaudere, *an, quemadmodum ego solitus sum scribere ad amicos.* Bene agere. Hæc verba, ὥσπερ εἴωθα ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοὺς φίλους προσαγορεύειν; ut hoc obiter moneam; horum κατὰ τὴν ἐμὴν συνήθειαν interpretamentum esse puto. Pergamus. Lucianus, Pro eo quòd inter salutandum verbo lapsus fuerat: ἀλλ' ὁ θαυμαστὸς Πλάτων, ἀνὴρ ἀξιόπιστος, νομοθέτης τῶν τοιούτων, τὸ μὲν χαίρειν κελεύει καὶ πάνυ ἀποδοκιμάζειν, ὡς μοχθηρὸν ὂν, καὶ οὐδὲν σπουδαῖον ἐμφαῖνον. τὸ δ' εὖ πράττειν ἀντ' αὐτοῦ εἰσάγει, ὡς κοινὸν σώματός τε καὶ ψυχῆς εὖ διακειμένων σύμβολον. *Sed mirabilis ille Plato, vir fide dignus, & Legislator, hoc verbum* salvere, *jubet planè improbare tamquam malum, nihilque serium præ se ferens. Ejus autem loco verbum* bene agere *introducit; tamquam commune, corporis animique bene affectorum symbolum.* Aristophanis Scholiastes ad hæc, è Nubibus, Πρῶτα μὲν Χαίρειν Ἀθηναίοισι, &c. Τὸν Κλέωνά φασιν ἀπὸ τῆς Πύλου καὶ Σφακτηρίας τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιστέλλοντα, Χαίρειν προσθεῖναι, ὅπερ γέγονεν ἐν χρήσει. Πλάτων μέν τοι ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπιστολῶν, τὸ Εὖ πράττειν προὔθηκεν, οἱ δὲ Πυθαγόρειοι, τὸ Ὑγιαίνειν. καὶ τό γε τριπλοῦν τρίγωνον, τὸ δι' ἀλλήλων τὸ πεντάγραμμον, ᾧ συμβόλῳ πρὸς τοὺς ὁμοδόξους ἐχρῶντο, ὑγεία πρὸς αὐτῶν ὀνομάζετο. ἄλλως: ἀρχαῖον ἦν ἔθος προτάσσειν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς χαίρειν. οὐ γὰρ, ὥς τινες, Κλέων οὕτως πρῶτος ἐπέστειλεν Ἀθηναίοις ἐκ Σφακτηρίας. Fallitur ergo Thomas Magister in Ecloga Atticarum vocum, cùm ait, Platonem χαίρειν primum suis Epistolis adscripsisse χαίρειν ἐν ἐπιστολῇ Πλάτων λέγεται γράψαι πρῶτος· καὶ Κλέων Ἀθηναίοις, μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν Πύλον· ἔνθεν, καὶ τὸν Κωμικὸν ἐπισκώπτοντα εἰπεῖν, Πρῶτος γ' ἡμᾶς, ὦ Κλέων, χαίρειν προσεῖπες, πολλὰ λυπῶν τὴν πόλιν. ἰστέον δὲ, ὅτι ὡς αἱ τῶν παλαιῶν προσρήσεις, αἱ μὲν ἑωθιναὶ, χαῖρε· αἱ δ' ἑσπεριναὶ, ὑγίαινε, &c. Sed Thomas Magister scripserat, puto, χαίρειν ἐν ἐπιστολῇ λέγεται γράψαι πρῶτος Κλέων Ἀθηναίοις. Ita enim apud Mœrin Atticistam in Dictionibus Atticis nondum editis, à quo suprà allata habuit Thomas Magister. Χαίρειν, inquit, ἐν ἐπιστολῇ πρῶτον λέγεται γράψαι Κλέων Ἀθηναίοις, μετὰ τὴν πύλον· (Corrige, μετὰ τὴν Πύλον) ἔνθεν καὶ τὸν Κωμικὸν ἐπισκώπτοντα, εἰπεῖν, Πρῶτος γὰρ ἡμᾶς, ὦ Κλέων, χαίρειν προσεῖπας (Corrige, προσεῖπες) πολλὰ λυπῶν τὴν πόλιν. Etiam Lucianus, ubi de lapsu inter salutandum, Cleoni id tribuit: ἐν ἐπιστολῆς δὲ ἀρχῇ, Κλέων, ὁ Ἀθηναίων δημαγωγὸς, ἀπὸ Σφακτηρίας πρῶτος χαίρειν προὔθηκεν, &c. Et Suidas in εὖ πράττειν· εὐπράττειν. οὕτως ἡ ἐπιγραφὴ τῶν ἐπιστολῶν Πλάτωνος. ἔγραψε δὲ ἐπιστολὰς ιγ'. εἰσὶ δὲ ἠθικοῦ εἴδους. εὖ διάγειν· οὕτως Ἐπίκουρος ἐπέγραφε. Χαίρειν δὲ ἐπέγραφε Κλέων. Et in εὖ διάγειν· οὕτως ἐπέγραφεν Ἐπίκουρος. Χαίρειν δὲ, ὁ Κλέων. καὶ εὖ πράττειν, ὁ Πλάτων. Primus igitur Cleon, Atheniensium Tribunus, vocem χαίρειν epistolæ fronti apposuit. Anteà mos erat, ab ipsis rebus epistolas exordiri. Vide Lucianum dicto loco. Sed quisquis tandem ille sit, qui hanc vocem primus in frontibus Epistolarum apposuit, ex ea consuetudine, χάρτης nomen natum epistolari libro, existimavit Josephus Scaliger in Animadversionibus illis eruditissimis in Guillandini Commentarium de Papyro: unde quoque Chartam epistolarem *Chartam salutatricem* Martialem vocare scribit. Adde, Hispanos, Epistolas, etiamnum *chartas* appellare. Sanè Julius Pollux VII. 33. 10. Platonem Comicum χάρτας τοὺς γεγραμμένους dixisse observat: unde hanc vocem in hac significatione novam fuisse temporibus illius Comici, conjicere licet. Malim tamen, τὸ, χάρτης, ἀπὸ τοῦ χαράσσειν deducere: sive ἀπὸ τοῦ χαίρειν, hoc est τραχύνειν à quo & τὸ χαράσσειν quoque deducit Auctor Etymologici Magni: sive potius, ἀπὸ τοῦ κείρειν, *tondere.* κείρω, κέχαρμαι, κέχαρται, χάρτης. id est, *pellis detonsa.* Ad Epicurum quod attinet, non εὖ διάγειν; ut hoc loco; sed εὖ πράττειν καὶ σπουδαίως ζῆν ἄριστον, in Epistolis posuisse scribit infrà Laërtius, in Epicuro. Verba ejus sunt: καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἀντὶ τοῦ χαίρειν, εὖ πράττειν, καὶ σπουδαίως ζῆν ἄριστον. In quibus, parens Philosophiæ, Gassendus, pro ἀντὶ τοῦ rescribebat ἐπίδη· falsum est quippe, inquiebat, Epicurum Epistolis suis χαίρειν non adscripsisse, ut constat vel ex iis quas profert Laërtius; nec non ex Ciceronis interpretatione, cùm epistolam retulit quam moriens ab Hermachum scripsit Epicurus. At ego, ἀντὶ τοῦ rectum esse, non concesserim modò, verùm etiam contenderim: nam, ut taceam quòd ita constanter habent omnes manuscripti atque editi; ex his quæ suprà retulimus, constat Cleonem, non Epicurum, χαίρειν epistolis apposuisse. Adde locum Luciani loco memorato: Ἐπίκουρος, ἀνὴρ πάνυ χαίρων τῷ χαίρειν, καὶ τὴν ἡδονὴν πρὸ ἁπάντων αἱρούμενος ἐν ταῖς σπουδαιοτέραις ἐπιστολαῖς, (εἰσὶ δ' αὗται ὀλίγαι) καὶ ἐν ταῖς πρὸς φιλτάτους μάλιστα, ὑγιαίνειν εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ προστάττει, &c. *Epicurus, quamvis hila-*

ritate impense delectatus est, & voluptatem rebus omnibus anteponebat, in epistolis quas de rebus paulò gravioribus scripsit; qua quidem sunt pauca, & in iis quas ad amicissimos potissimum misit; statim à principio bene valere *jubet.* Urget Gassendus. Si ἀντὶ τοῦ χαίρειν legeretur, verbum phrasi necessarium deesset: quod quidem verum est, si vocem ἄριστον retineamus. Sed cùm hæc hoc loco locum habere non possit, certum est pro ea aliam scripsisse Laërtium, quæ ἔγραφεν, vel προύθηκεν, aut quid simile, significaret. Quod autem epistolis Epicuri ad Herodotum, ad Pythoclem, & ad Menœceum, χαίρειν adscriptum legitur; & *gaudere*, epistolæ ad Hermachum, apud Ciceronem; videtur esse scriptoris librarii, qui Epicuri epistolas exscripsit, μνημονικὸν ἁμάρτημα, cùm τὸ χαίρειν solennis esset amicos in fronte epistolarum compellandi formula: quam Alexandrum Magnum post victorias Asiaticas elatiorem, omisisse; ut factum insolentius, notat Plutarchus. Quin enim tres illæ quas Laërtius exhibet, Epicuri epistolæ, sint σπουδαιότεραι; cùm totam ejus philosophandi rationem complectantur; dubitari non potest. Sed & Herodotum, Pythoclem, & Menœceum, & Hipparchum, amicissimos Epicuri fuisse, extra controversiam est.

Ἔνιοι δὲ, ὧν ἐστι καὶ Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς, εἰς τριλογίας ἕλκουσι τοὺς Διαλόγους, &c.] Platonis Dialogos digessere Platonici, ut constaret quo ordine legi deberent. Varronis ætate, eumdem ordinem habuisse quem nunc retinent, scripsit Petrus Victorius Var. Lect. lib. XVIII. cap. 2. quem ea de re disserentem, si tanti est, adi. Sed de eorum ordine, videatur omnino Samuel Petitus Miscel. lib. IV. cap. 2.

62 Νοθεύονται δὲ τῶν Διαλόγων ὁμολογουμένως, Μίδων, &c.] Sed & Phædonem sunt qui Panætii Stoici esse contendant. Qua de re extat hoc in Anthologia epigramma, libro I. titulo εἰς λογογραφίαν:

Εἴ με Πλάτων οὐ γράψε, δύω γένοντο Πλάτωνες·
 Σωκρατικῶν ὀάρων ἄνθεα πάντα φέρω.
Ἀλλὰ νόθον μ' ἐτέλεσσε Παναίτιος· ὅς ῥ' ἐτάλασσε
 Καὶ ψυχὴν θνητὴν, κἀμὲ νόθον τελέσαι.

Etiam Alcibiades secundus à nonnullis refertur ad Xenophontem, teste Mureto in Oratione VI.

Ἐρυξίας ἢ Ἐρασίστρατος] Diversi Dialogi sunt Suidæ; à quo Æschini Socratico tribuuntur. eum vide, in Αἰσχίνης.

Ἀξίοχος] Est verò Æschinis hic Dialogus. Suidas in Ἀξίοχος· Ἀξίοχος. Αἰσχίνη τῷ Σωκρατικῷ ἐγράφη Ἀξίοχος καλούμενος. Πλάτωνος ἐπιγέγραπται. Meminit & in Αἰσχίνης. Harpocration quoque: Ἀξίοχος. Αἰσχίνη τῷ Σωκρατικῷ Διάλογος ἐγράφη, Ἀξίοχος καλούμενος. Vide nos suprà ad Æschinem.

Δημόδοκος] De quo addubitat Clemens Alexandrinus στρωματέων libro primo; his verbis: κἀν τῷ Δημοδόκῳ. εἰ δὴ τοῦ Πλάτωνος τὸ σύγγραμμα.

Ὧν ἡ Ἀλκυὼν, Λέοντός τινος εἶναι δοκεῖ, καθά φησι Φαβωρῖνος, &c.] Idem testatur & Nicias Nicaensis apud Athenæum lib. XI. ἔν τε τῷ προτέρῳ τῶν εἰς αὐτὸν Ἀπολόγων, (ὁ γὰρ δεύτερος ὑπό τινων Ξενοφῶντος εἶναι λέγεται, ὡς καὶ ἡ Ἀλκυὼν Λέοντος τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ, ὥς φησι Νικίας ὁ Νικαεύς, &c. An ille est Dialogus, qui inter opera Luciani editur? ita videbatur Antonio Mureto in Oratione IV. Ceterùm, mirum est Laërtium Platonis ὅρων non meminisse, qui etiamnum exstant, & quos Platonis esse non dubitabat Casaubonus ad Theophrasti Characteres cap. περὶ κολακείας. Ex Platone citat quædam Aristoteles, quæ hodie apud Platonem non comparent, ut idem Casaubonus ad Athenæum observavit.

Ὀνόμασι δὲ κέχρηται ποικίλοις, πρὸς τὸ μὴ εὐσύνοπτον εἶναι τοῖς ἀμαθέσι τὴν πραγματείαν] Scripserat Timæus Lexicon περὶ τῶν παρὰ Πλάτωνι λέξεων, memoratum Photio in Bibliotheca. Sed præter Timæum, plures περὶ τῶν παρὰ Πλάτωνι λέξεων tractasse, observabat Marquardus Gudius, amicus noster. 63
Laudat Photius Βοηθοῦ λέξεων Πλατωνικῶν συναγωγὴν κατὰ στοιχεῖον· & hanc dicit longè præstantiorem fuisse ipso opere Timæi. Locus illustris est tmem. CLIV. CLV. Bibl. Harpocration Argivus, Platonicus Philosophus, Cæsaris convictor, præter amplissimos in Platonem Commentarios, verborum Platonicorum libros duos conscripsit. auctor Suidas. Huc referri debent, qui unius tantùm artis, aut scientiæ, vocabula in Platone explicarunt. Clearchus, τὰ ἐν τῇ Πλάτωνος Πολιτείᾳ μαθηματικῶς εἰρημένα, enodavit. Theodori Solensis librum de Mathematicè dictis in Platone, citat Plutarchus libello De animæ procreatione, & libello De oraculorum defectu. Philippus Mendæus omnia loca Mathematica, quæ in operibus Platonis, præceptoris sui, observaverat, singulatim excerpsit & exposuit. Theon Smyrnæus etiam peculiari libro tractavit quæ Mathematica ad Platonis lectionem utilia sint. Galenus ea quæ in Timæo Platonis ἰατρικῶς λέγονται, explicavit. Meminit lib. 8. De scriptis Hipp. & Plat. num. 13. Ita ipse Plutarchus vocabula quædam Platonica singulari tractatione illustraverat. περὶ τοῦ γεγονέναι κατὰ Πλάτωνα, τὸν κόσμον. ὑπὲρ τοῦ Πλάτωνος Θεαγένους, τί κατὰ Πλάτωνα τέλος, &c. Docemur ex Lampriæ catalogo. His addo, Metrophanem Lebadensem, Sophistam, Corneliani Rhetoris filium, qui Περὶ τῶν χαρακτήρων Πλάτωνος scripsit, teste Suida in Μητροφάνης. Petrus Petitus similiter, Lexicum vocum Aristotelicarum, quæ ad Philosophiam attinent, conscripsit, brevi in lucem proditurum.

Κοινῶς δὲ λέγεται παρ' αὐτῷ σοφία καὶ ἡ πᾶσα ἐμπειρία. οἷον, &c.] Consule Casaubonum.

Ὁ γοῦν φαῦλος λέγεται παρ' αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ, ὡς καὶ παρὰ Εὐριπίδῃ ἐν Λυκιμνίῳ, &c.] Meminit Auctor Etymologici in Voce φαῦλος· φαῦλος, σημαίνει δίχα. τὸ ἁπλοῦν. Εὐριπίδης Λικυμνίῳ, (lege Λυκιμνίῳ)

Φαῦλον, ἄκομψον, τὰ μέγιστ' ἀγαθά.

(Lege ἀγαθόν) ἁπλοῦν καὶ ἀπονήρευκτον λέγεται (lege καὶ ἀπόνηρον, vel potiùs καὶ ἀπονήρευτον.) ἔστι δ' ὅτε τίθεται καὶ ἐπὶ τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ τυχόντος. Πλάτων ἐν τῷ περὶ ψυχῆς, φαῦλον πρᾶγμα ἐπιζητεῖς. (lege ἔφη, ζητεῖς.) καὶ φαῦλον πρᾶγμά ἐστι, τὸ τυχὸν πρᾶγμα. καὶ ἐπὶ τοῦ ἁπλῶς, πρὸς τὸ οὕτω τυχόν. Πλάτων, Πρᾶγμα δ' ἔσται, ὡς ἔοικεν, οὐ φαῦλον, οὐδὲ μικρὸν

δὲ μικρᾶς δεόμενον ἀρετῆς. τάττοιτο δ' ἂν καὶ ἐπὶ τοῦ μοχθηροῦ, ὅταν ἀντιδιαστέλληται πρὸς τὸ σπουδαῖον. τεθείη ἂν καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου. Σοφοκλῆς Αἰχμαλώτισιν, (Corrige Αἰχμαλώτοις)

Εἰ μικρὸς ὢν, τὰ φαῦλα νικήσας ἔχω.

καὶ ἐπὶ τοῦ ῥᾳδίου. Πλάτων Πολιτικῶν πρώτῳ, καὶ φαῦλόν γε, ἔφη, ἴσως αὐτοῖς προστάξομεν, καὶ τοῦτον (lege τοῦτο) δ' ἔτι ἐγὼ φαυλότερον. τάττεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ μικροῦ καὶ εὐκαταφρονήτου, &c. Meminit & Suidas: φαῦλον. τὸ ἁπλοῦν, εὐχερές· καὶ Εὐριπίδης ἐν τῷ Λυκιμνίῳ,

Φαῦλον, ἄκομψον, τὰ μέγιστ' ἀγαθός.

(Corrige ἀγαθόν) ἁπλοῦν καὶ ἀπόνηρον λέγων. ἔστι δ' ὅτι τίθεται καὶ ἐπὶ τοῦ κακοῦ. Πλάτων ἐν Φαίδωνι (in MS. Regio ἐν τῷ περὶ ψυχῆς, quod idem est) φαῦλον πρᾶγμα, ἔφη, Κέβης, ζητεῖς. τεθείη δ' ἂν καὶ ἐπὶ τοῦ τυχόντος· οἷον, φαῦλον πρᾶγμα. καὶ ἐπὶ τοῦ ἁπλῶς τεθείη ἂν πρὸς τὸ οὕτω τυχόν. Πλάτων, Πρᾶγμα δ' ἔσται, ὡς ἔοικεν, οὐ φαῦλον, μικρᾶς δεόμενον ἀρετῆς. τάττοιτο δ' ἂν καὶ ἐπὶ τοῦ μοχθηροῦ, ὅταν διαστέλληται πρὸς τὸ σπουδαῖον, ὡς Πλάτων, Δοῦλοι γὰρ δεσπόταις οὐδέ ποτ' ἂν γένοιντο φίλοι, οὐδ' ἐν ἴσαις τιμαῖς διαγενόμενοι, φαῦλοι καὶ σπουδαῖοι. τεθείη δ' ἂν καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου. Σοφοκλῆς Αἰχμαλώτισιν (lege Αἰχμαλώτοις, aut, ut legitur in Codice Regio, Αἰχμαλωτίσιν)

Εἰ μικρὸς ὢν, τὰ φαῦλα νικήσας ἔχω.

καὶ ἐπὶ τοῦ ῥᾳδίου. Πολιτείας τετάρτῳ (πρώτῳ est apud Etymologistam) Καὶ φαῦλόν γε, ἔφη, ἴσως αὐτοῖς προστάξομεν, καὶ τούτου δ' ἐγὼ ἔτι φαυλότερον. τάττεται καὶ ἐπὶ τοῦ μικροῦ, καὶ εὐκαταφρονήτου, ὡς Δημοσθένης ἐν κατὰ κόνος, &c. corrige ἐν τῷ κατὰ Κόνωνος. Euripideæ Fabulæ quæ Λυκίμνιος inscripta fuit, præter memoratos Scriptores, meminit Aristophanis Scholiastes in Avibus; Macrobius Saturn. lib. I. cap. 18. Hesychius in θριάζειν: & Stephanus in Γευφράντιος: sed apud quem vitiosè quoque scriptum fuit Λυκυμνία.

Πᾶσαν ἐν ἔργῳ περιταμνέμενον σοφίαν] Lege

Πᾶσαν ἐν ἔργῳ περιταμνόμενον
Σοφίαν, &c.

sunt enim anapæstici versus.

64 Καὶ περὶ τοῦ καλοῦ] Καὶ ἐπὶ τοῦ καλοῦ, Editio Stephanica, & Regius Codex. Casaubonus emendabat, καὶ ἐπὶ τοῦ κακοῦ. rectè, ut ex citatis Suidæ & Etymologici locis apparet; quamquam φαῦλος pro καλὸς, interpretatur Hesychius: φαῦλον. ἁδρὸν, καλὸν, εὐειδές.

Πολλάκις δὲ καὶ διαφέρουσιν, &c.] Suidas in Voce φαῦλος· Πλάτων κέχρηται ἐπὶ διαφερόντων σημαινομένων τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασιν, οἷον ὁ φαῦλος. De hac Platonis in usurpandis nominibus ἀδιαφορίᾳ & libertate, videatur omnino Heinsius ad Maximum Tyrium, Dissertat. XI.

Τὴν οὖν ἰδέαν, καὶ εἶδος ὀνομάζει, καὶ γένος, καὶ παράδειγμα, καὶ ἀρχὴν, καὶ αἴτιον] Idem, Suidas: τὴν ἰδέαν ὁ Πλάτων καὶ εἶδος ὀνομάζει, καὶ γένος, καὶ παράδειγμα, καὶ ἀρχὴν, καὶ αἴτια.

65 Καὶ σημεῖά τινα τοῖς βιβλίοις αὐτοῦ παρατίθενται, &c.] De notis illis, præter Hephæstionem cap. περὶ σημείων, videndus Epiphanius περὶ μέτρων, & Isidorus Originum libro I. cap. 20. ex quibus disces, aliud notas illas in Philosophorum scriptis innuisse; aliud in Poëtarum; aliud in Theologorum; & diversis diversimodè usurpatas. Has depictas habes apud Isidorum, & in calce Casauboni Annotationum ad Laërtium nostrum, in editione Stephanica, & apud Leopardum libro XIX. Emendat. cap. 5. De his, scripserat Suetonius. Titulus libri fuit, περὶ τῶν ἐν τοῖς βιβλίοις σημείων, ut legimus in Catalogo librorum ejus: quo titulo librum scripserat, teste Suida, & Diogenes Cyzicenus Grammaticus. Scripserat, eodem Suida teste, & Aristonicus, Alexandrinus Grammaticus, περὶ τῶν σημείων τῶν ἐν τῇ Θεογονίᾳ Ἡσιόδου. item, περὶ σημείων τοῦ Ὁμήρου, teste, in Voce λύχνος, Etymologici Magni auctore: cui simpliciter ἐν Σημείοις citatur in Vocibus ἔρωαι & ὀπή. Etiam Philoxenus Alexandrinus Grammaticus scripsit περὶ σημείων τῶν ἐν τῇ Ἰλιάδι, ut est apud eumdem Suidam in Φιλόξενος. Usi sunt Notis illis & Medicorum filii in libris Hippocratis. De his scripserat Zeno Herophileus, (hoc est, qui sectam Herophili sequebatur) & post eum Apollonius Byblas (an Byblias?) Et in earum explicatione mirè sese torserunt Veteres, ut testatur Galenus Comment. II. in Hippoc. lib. III. de morbis vulgaribus; qui & ipse in earum interpretatione valde laborat. Has notas acceptas à profanis Criticis, ad divina scripta illustranda contulit Origenes, ut docet Epiphanius. De his Sixtus Senensis lib. III.

Χ λαμβάνεται πρὸς τὰς λέξεις καὶ τὰ σχήματα, &c.] Id est, *Xi adhibetur, ubi insufitatior & figurata locutio.* At apud Veteres Grammaticos τὸ χ nota culpæ fuit, sive χιασμοῦ; sive vocis inusitatæ, & novo more positæ. Aristophanis Scholiastes ad illa φαληριχὰς ἀφύας, è Nubibus: Ἀρίσταρχος δ' οὐκ ἀποδέχεται πληθυντικῶς. διὰ τὸ χ. Idem ad illa, ex eadem Fabula,

Ὦ θεώμενοι, κατερῶ πρὸς ὑμᾶς ἐλευθέρως.

ἐχρῆν τὴν λέξιν ὑπὸ τοῦ χ σημειοῦσθαι· ἐχρήσατο γὰρ μετοχῇ ἀντὶ ὀνόματος. Sophoclis Interpres ad Philoctetem: τὸ χ δὲ, ὅτι πάλιν Λαερτίου ἀντὶ τοῦ Λαέρτου. Et Interpres Æschyli pag. 72. editionis Stephani: τὸ δὲ χι πρὸς τὴν διαφορὰν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στρατοπέδου. & pag. 248. τὸ χ δ' ὅτι ἀπὸ ὄψεως παρήγαγε τὸ ὄψανον. Vide hîc Casaubonum, & Reinesium in epistola 25.

Διπλῆ, πρὸς τὰ δόγματα, καὶ τὰ ἀρέσκοντα Πλάτωνι] Hujus notæ meminit Cicero ad Atticum, libro VIII. epist. 2. *animadvertito locum, ubi erat diple.* Meminit & Epiphanius, & Isidorus, & Sixtus Senensis. Videtur autem sic dicta, quòd sit διπλῆ γραμμή, hoc est, *duplex linea*, ut suspicatur Reinesius dicto loco.

Χ περιεστιγμένον πρὸς τὰς ἐκλογὰς καλλιγραφίας] 66
Quæ nota, χρήσιμον, aut χρηστὸν, significabat. Unde χρηστομάθειαι dictæ Excerpta illa rerum laudabilium, quales sunt Procli χρηστομάθειαι apud Photium in Bibliotheca. Cassiodorus I. de Divinis Lect. *Ticonius Donatista in eodem volumine quædam non respuenda subjunxit: quædam verò venenosa dogmata*

suis permiscuit. Cui tantum in bonis dictis chresimon, in malis achreston, quantum transiens valui reperire, ut arbitror, competenter adfixi. Videtur fuisse & duplex L nota τῶν χρηστῶν, ut rectè Johannes à Wouver observavit Polymathias cap. 17. Paulus Diaconus de Notis literarum: *L. L. Laudabiles loci.* item L. SENT. pro *laudabilis sententia*, ut in aliis Notis legitur. Corrigendus obiter Isidorus: χρίσιμον, *hac sola ex voluntate utriusque ad aliquid notandum ponitur.* Lege χρήσιμον.

Διπλῆ περιεστιγμένη, πρὸς τὰς ἐνίων διορθώσεις] Hanc Isidorus Veteres iis apposuisse testatur, quæ Zenodotus Ephesius non rectè adjecerat, aut detraxerat, aut permutaverat. Addit & Theologos in iis eâ usos fuisse. De diple πλεκτικῇ vel περιεστικτῇ, & de ὠβελισμένῃ, de supernè delata, de versa, de adversa; videndus Isidorus: de ἔσω & de ἔξω νενευκυία, Scholiastes Aristophanis passim.

Ὀβολὸς περιεστιγμένος, πρὸς τὰς εἰκαίους ἀθετήσεις] Ὀβολὸς quoque Editio Basileensis, & MS. Codex. & ita apud Hesychium: ῥάβδοι, ὀβολοὶ οἱ περιτιθέμενοι τοῖς Ὁμήρου στίχοις. Editiones Stephani ὀβελὸς: quæ lectio magis placet. Galenus Commentario II. in librum de Natura Hominis; qui Hippocrati etiam à Galeno tribuitur, sed cujus auctor ab aliis existimatur esse Thessalus, Hippocratis filius: ταύτης ὅλης τῆς ῥήσεως ἑκάστου στίχου Διοσκουρίδης προέγραψε σημεῖον, ὃ καλοῦσιν ὀβελὸν, οἵῳ σημείῳ καὶ Ἀρίσταρχος ἐχρήσατο παρὰ τῷ Ποιητῇ πρὸς τοὺς ὑποπτευομένους παρ' αὐτοῦ στίχους. Ulpianus ad illa Demosthenis, Oratione contra Midiam: συνέβη δὲ ὑπερημέρῳ γενομένῳ ἀσαφὲς εἶναι δοκεῖ τοῦτο. διὸ καὶ ὀβελίζεται παρὰ τῶν Κριτικῶν, καὶ ὡς ἀδιόρθωτον παραλέλειπται. Cicero Epistolâ quadam ad Dolabellam, quæ est libro IX. *Nihil enim Romæ geritur, quod te putem scire curare: nisi fortè scire vis, me inter Niciam nostrum & Vidium, judicem esse. Profert alter, ut opinor, duobus versiculis expensum Niciæ: alter, Aristarchus, hos ὀβελίζει. Ego, tamquam Criticus antiquus, judicaturus sum, utrum sint τοῦ ποιητοῦ, an παρεμβεβλημένοι.* Hieronymus Præfatione in Pentateuchum: *Origenes interpretationi antiquæ versionem Theodotionis miscuit, asterisco & obelo opus omne distinguens, dum aut elucescere facit, quæ minus antè fuerant, aut superflua quæque jugulat.* Sed clariùs Epiphanius dicto loco περὶ μέτρων: ὀβελὸς δὲ κατὰ τὴν Ἀττικὴν χρῆσιν, ἄλλοις δὲ καλεῖται δόου, ὅ ἐστι λόγχη. Et Isidorus, etiam dicto loco: *Obelus, id est, virgula jacens, apponitur in verbis aut sententiis superfluè iteratis, sive ubi lectio aliqua falsitate notata est; ut quasi sagitta juguletsupervacua, & falsa confodiat: sagitta enim Græcè ὀβελὸς dicitur.*

Ἀντίσιγμα περιεστιγμένον πρὸς τὰς διττὰς χρήσεις, καὶ μεταθέσεις τῶν γραφῶν] Isidorus: *Antisigma ponitur ad eos versus quorum ordo permutandus est; sicut & in antiquis Auctoribus positum invenitur. Antisigma cum puncto ponitur in iis locis, ubi in eodem sensu duplices versus sunt, & dubitatur qui potiùs eligendus sit.*

Κεραύνιον, πρὸς τὴν ἀγωγὴν τῆς φιλοσοφίας] Κεραύνιον malè ceteræ Editiones. Idem Isidorus: *Ceraunium ponitur, quoties multi versus improbantur, nec per singulos obelantur:* κεραυνὸς *enim* fulmen *dicitur.*

Ἀστερίσκος, πρὸς τὴν συμφωνίαν τῶν δογμάτων] Isidorus: *Asteriscus, apponitur in iis quæ omissa sunt, ut illucescant per eam notam, quæ deesse videntur:* stella *enim* ἀστὴρ *Græco sermone dicitur, à quo* asteriscus, stellula, *est derivatus.* Et deinde: *Asteriscus cum obelo: hac propriè Aristarchus utebatur in iis versibus, qui non suo loco positi erant.* Eustathius ad Iliados ι. pag. 599. καὶ τιθέασιν ἐνταῦθα οἱ παλαιοὶ ἀστερίσκον, ὅς ἐστιν ἀστέρος σημεῖον χιαστὸν, ἔχων ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις στιγμὰς, &c. καὶ τίθεται ἐπὶ τῶν ἄριστα ἐχόντων ἐπῶν, καὶ ἀστεροειδῶς οἱονεὶ λαμπόντων, ὡς ἐν καλῷ τόπῳ κειμένων. Eadem ferè habet ad Odysseæ ι. pag. 1627.

Τὰ μὲν σημεῖα ταῦτα] Fuerunt & aliæ notæ: limniscus, antigraphus, paragraphus, positura, cryphia, anchora superior, anchora inferior, κορωνὶς, phi & rho, ἄλογον, &c. De quibus Isidorus & Epiphanius, & Hephæstion dicto loco. Videatur Johannes à Vuouver Polymathiæ cap. 17. & Thomas Reinesius Var. Lect. lib. III. cap. 7.

Ἀντίγονός φησιν ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ Ζήνωνος] Scripserat Philosophorum Vitas Antigonus Carystius, quarum passim meminit Athenæus. Meminit & Hieronymus in Præfatione libri de Scriptoribus Ecclesiasticis. ἁπλῶς, citatur ἐν τοῖς βίοις Diogeni nostro.

Νεωστὶ ἐκδοθέντα] M.S. ἐκδοθέντι, ἅ εἴ τις, &c. quam lectionem agnovit & Vetus Interpres, qui vertit, *ut Antigonus Carystius, in libro quem nuper de Zenone edidit, refert.* Atque eam potiorem ducit H. Stephanus. Sed falsò. Vixit Antigonus Carystius sub Ptolemæo Lagida & Philadelpho, ut pluribus probat eruditissimus Vossius: quare hîc legendum omnino: ἅπερ (Ἀντίγονός φησιν ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ Ζήνωνος) νεωστὶ ἐκδοθέντα, εἴ τις ἤθελε διαγνῶναι, μισθὸν ἐτέλει τοῖς κεκτημένοις. Hoc est, *quos quidem libros, (ut ait Antigonus Carystius in libro de Zenone) nuper editos, si quis cognoscere voluisset, pretii aliquid annumerare debebat iis qui libros Platonis possiderent, cum notis illis à se expositis.* Cùm eo tempore libri essent carissimi, licebat lectoribus; qui ut eos compararent, pecuniæ satis non haberent; sibi legendos à Bibliopolis certa mercede conducere: quod rectè hîc Mericus Casaubonus observabat.

Διαγνῶναι] ἀναγνῶναι malebat Casaubonus: quam lectionem annotatam reperi in ora MS. Regii.

Ἀθάνατον ἔλεγε τὴν ψυχὴν] Adi, si placet, Aldo- 67
brandinum hîc, & Plotinum περὶ ψυχῆς ἀθανασίας. Auctor anonymus de Vita Pythagoræ, apud Photium in Bibliotheca: ὅτι Πλάτων (φησὶ) καὶ Ἀριστοτέλης, ἀθάνατον ὁμοίως λέγουσι τὴν ψυχήν. κἄν τινες εἰς τὸν Ἀριστοτέλους νοῦν οὐκ ἐμβαθύνοντες, θνητὴν νομίζουσιν αὐτὸν λέγειν. *Plato, (inquit) & Aristoteles, uno consensu animam immortalem perhibent. quamvis nonnulli, profundam Aristotelis mentem parum capientes, eum animam mortalem statuere existiment.* De Aristotele Suidas in νοῦν: Ἀριστοτέλης τὸν νοῦν ἀθάνατον λέγει.

Καὶ πολλὰ μεταμφιεννυμένην σώματα] τὴν εἰς τὰ σώματα κάθοδον; hoc est, *descensum animæ*; vocabant Platonici: cui τὴν ἄνοδον; hoc est, *ascensum*, sive *regressum animæ*; opponebant. De illo regressu, librum scripserat Porphyrius; memoratum Augustino libro. x. de Civitate Dei capite 29. & 32. At ejus præceptor Plotinus tractatum scripsit περὶ τῆς εἰς τὰ σώματα καθόδου τῆς ψυχῆς: qui extat. Corrigendus obiter Eunapius in Ædesio pag. 71. ἡ μὲν πρόθεσις ἦν καὶ τὸ ζήτημα περὶ ψυχῆς. πολλῶν δὲ κινουμένων λόγων, ὡς ἤρξατο Σωσιπάτρα λέγειν, κατὰ μικρὸν ταῖς ἀποδείξεσι διαλύουσα τὰ προβαλλόμενα· εἶτα εἰς τὸν περὶ καθόλου ψυχῆς, καὶ τί τὸ κολαζόμενον, καὶ τί τὸ ἀθάνατον αὐτῆς, ἐμπίπτουσα λόγον, &c. Scribendum, περὶ καθόδου: de quâ certissima emendatione monuit me per literas vir singulari doctrina atque humanitate præditus, Emericus Bigotius, cùm Florentiæ Eunapii Codices editos cum MS. Bibliothecæ Mediceæ conferret, in quo eam lectionem invenit.

Τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς λογιστικὸν μέρος, περὶ τῇ κεφαλῇ καθιδρῦσθαι, &c.] Apuleius: *Quare idem benè pronuntiat, hominis animam esse corporis dominam. At enim cùm tres partes animæ dicat esse: rationabilitatem, id est, mentis optimam portionem, ait capitis arcem tenere: irascentiam verò procul à ratione, ad domicilium cordis deductam esse, obsequique eam & in loco respondere sapientiæ: cupidinem atque appetitus, postremam mentis portionem, infernas abdominis sedes tenere; ut popinas quasdam & latrinarum latebras, diversoria nequitiæ atque luxuriæ: relegatam verò idcirco longiùs à Sapientia hanc partem videri, ne importuna vicinitas & rationem constitutam desuper cunctorum saluti, in ipsa cogitationum utilitate turbaret: totum verò hominem in capite vultuque esse*; & quæ sequuntur; est enim locus prolixior. Pro λογιστικὸν, Editio Stephani habet λογικόν.

68 Περιέχειν δὲ ἐκ τοῦ μέσου διαπαντὸς κύκλῳ τὸ σῶμα] Videatur Plato in Timæo.

69 Δύο δὲ τῶν πάντων ἀπέφηνεν ἀρχὰς, θεὸν καὶ ὕλην, ὃν καὶ νοῦν προσαγορεύει, καὶ αἴτιον] Immo tria principia statuebat Plato. Plutarchus de Placitis Philosophorum libro I. Σωκράτης Σωφρονίσκου, Ἀθηναῖος, καὶ Πλάτων Ἀρίστωνος, Ἀθηναῖος. αἱ γὰρ αὐταὶ περὶ παντὸς ἑκατέρου δόξαι. τρεῖς ἀρχὰς, τὸν θεὸν, τὴν ὕλην, καὶ τὴν ἰδέαν. Apuleius libro I. de Doctrina Platonis: *initia rerum esse tria arbitrabatur Plato; Deum; & materiam; rerumque formas, quas ἰδέας idem vocat.* Chalcidius in Timæum Platonis: *Sunt initia, Deus, & silva, & exemplum.* Origenes in Philosophicis necdum editis: Πλάτων ἀρχὰς εἶναι τοῦ παντὸς, θεὸν, καὶ παράδειγμα. Cyrillus contra Julianum libro II. καὶ πάλιν ὁ μὲν δὴ δεινὸς καὶ διαβόητος Πλάτων τρεῖς ἀρχὰς εἶναι τοῦ παντὸς διορίζεται, θεὸν καὶ ὕλην καὶ εἶδος· καὶ θεὸν μὲν εἶναί φησι τὸν ποιητήν· ὕλην δὲ, τὸ ὑποκείμενον· εἶδος δὲ, τὸ ἑκάστου τῶν γινομένων παράδειγμα. & deinde: τρεῖς δὲ πάλιν ὁ Πλάτων τὰς τῶν ὅλων ἀρχὰς εἶναι λέγων, θεόν τε, καὶ ὕλην, καὶ εἶδος, προσεπάγει καὶ τετάρτην, ἣν δὴ καὶ ὅλου ψυχὴν ὀνομάζει. Idem legere est apud Alcinoum, Stobæum, Sextum Empiricum, Clementem Alexandrinum, Theoderitum, Ambrosium, alios. Sed tamen mox Laërtius, duo tantùm principia, ex sententia Platonis, etiam esse scribit. ἀρχὰς μὲν οὖν εἶναι, καὶ αἴτια τὰ λεχθέντα, δύο &c. ἐπεὶ δ' αἰτίαι εἰσὶ δύο, &c. Utraque opinio defendi potest. Si rerum ideæ, quæ sunt in mente divina; immo quæ nihil aliud sunt quàm mens ipsa Dei; cum Deo confundantur; ut eas confudit Timæus Locrus, & Platonici nonnulli; duo tantùm erunt principia ex sententia Platonis. Tria verò, si ideæ à Deo distiguantur. Sic artificiosi cujuscumque operis, & duo, & tria principia assignari possunt. duo quidem, opifex ipse, & materia. tria verò, si opifex distinguatur in hominem & in artem per quam operatur.

Εἶναι δὲ τὴν ὕλην ἀσχημάτιστον καὶ ἄπειρον, ἐξ ἧς γίνεσθαι τὰ συγκρίματα] Malim ἄποιον. Origenes dicto loco: ὕλην δὲ τὴν πᾶσαν ὑποκειμένην. ἣν καὶ δεξαμένην καὶ τιθήνην καλεῖ· ἐξ ἧς διακοσμηθείσης γενέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ κόσμος, πυρὸς, ἀέρος, γῆς, ὕδατος· ἐξ ὧν καὶ τὰ ἄλλα πάντα συγκρίματα καλούμενα, ζῶά τε καὶ φυτὰ συνεστηκέναι. & deinde: τὴν δὲ ὕλην δυνάμει μὲν σῶμα· ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέπω· ἀσχημάτιστον γὰρ αὐτὴν οὖσαν καὶ ἄποιον, προσλαβοῦσαν σχήματα καὶ ποιότητας, γενέσθαι σῶμα. τὴν μὲν οὖν ὕλην ἀρχὴν εἶναι καὶ σύγχρονον τῷ θεῷ. Legendum autem videtur, in priore loco Origenis; ut hoc obiter dicam; δεξαμενὴν, accentu in ultima, hoc est, κολυμβήθραν. Phrynichus tamen in Ecloga Dictionum Atticarum: Δεξαμενὴ, φασὶ Πλάτωνα ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας εἰρηκέναι. ἐγὼ δὲ οὔ φημι· ἀλλὰ δεξαμένη τῷ τόνῳ εἶπεν, ὡς ποιουμένη. χρὴ οὖν καὶ ἡμᾶς κολυμβήθρα λέγειν. Legendum videtur & τηθὺν. Etiam τιθήνην legi posset. Sed pergamus. Cicero in Academicis Quæstionibus: *Sed subjectam putant omnibus sine ulla specie, atque carentem omni illa qualitate materiam quamdam, ex qua omnia expressa, atque effecta* (an legendum *efficta*? hoc est πλασθέντα.) *quæ tota omnia accipere possit, omnibusque modis mutare, atque ex omni parte, eoque interire etiam non in nihilum, sed in suas partes, quæ infinitè secari ac dividi possint.* Ferri tamen potest recepta lectio; quod vel ex postremis Ciceronis verbis apparet.

Μόνην δὲ τὴν γῆν ἀμετάβολον εἶναί φησι]. ἀμετάβλητον quidam MSS. Ceterùm de hoc Platonis effato, & sequentibus, videsis Aldobrandinum, cujus scripta non compilo. 70

Κομίζων] Ita quoque Editio Basileensis: νομίζων, Stephanica.

Πυρὸς μὲν γὰρ εἶναι στοιχεῖον πυραμίδα, ἀέρος τὸ ὀκτάεδρον, &c.] Apuleius: *Sphæram & pyramidem, figuram Ignis in se habere: octangulam verò Aëris, angulatam vicies sphæram, Aquæ dicatam esse: æquipedum verò trigonum efficere ex sese quadratum: cubum, quæ terræ sit propria*, &c.

Κόσμον τε εἶναι ἕνα γεννητὸν, &c.] Cicero libro I. de Natura Deorum. *Quibus enim oculis intueri potuit vester Plato fabricam illam tanti operis, quâ construi à Deo atque ædificari Mundum facit? quæ molitio, quæ ferramenta, qui vectes, quæ machinæ, qui ministri tanti muneris fuerunt? Quemadmodum autem* 71

obedire & parere voluntati Architecti aër, ignis, aqua, terra potuerunt? Unde verò orta illa quinque formæ, ex quibus reliqua formantur, aptè cadentes ad animum efficiendum, pariendosque sensus? Longum est iter ad omnia, quæ talia sunt, ut optata magis quàm inventa videantur. Sed illa palmaris quidem, quòd, qui non modò natum Mundum introduxerit, sed etiam manu pæne factum, is eum dixerit fore sempiternum, &c.

Ἔμψυχόν τε εἶναι] Videatur Plotinus Ennead. IV. libro IV. capite 33. ubi mundus animal unum ratione musica saltans, & saltando consequenter unà secum omnia varians, dicitur.

Καὶ οὐκ ἄπειρον] Rectè Casaubonus, καὶ οὐκ ἀπείρους.

72 Σφαιροειδῆ δὲ, διὰ τὸ καὶ τὸν γεννήσαντα τοιοῦτον ἔχειν σχῆμα] Vide omnino Isaacium Casaubonum hoc loco, & Timæum Locrum tractatu illo eruditissimo de anima mundi.

Καὶ ἄφθαρτον διαμένειν] Rectè quoque idem Casaubonus, διαμενεῖν.

Διὰ τὸ μὴ διαλύεσθαι εἰς τὸν θεόν] Vide hic Casaubonum.

73 Χρόνον τε γενέσθαι εἰκόνα τοῦ ἀϊδίου] Qua de re pluribus Plotinus Ennead. III. lib. VII.

Ἅμα γὰρ ὑπάρχειν αὐτῷ] αὐτὸν optimè Casaubonus.

75 Γῆν δὲ πρεσβυτάτην μὲν εἶναι τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ θεῶν] Virgilius VII. Æneid. *primamque Deorum Tellurem*. Quia scilicet est mater Deorum, ut inquit Servius. πρεσβυτάτην τῶν ἐν οὐρανῷ σωμάτων dixit Plato: γῆν δὲ τροφὸν μὲν ἡμετέραν, εἱλουμένην δὲ περὶ τὸν διὰ παντὸς πόλον, τεταμένον φύλακα καὶ δημιουργὸν νυκτός τε καὶ ἡμέρας ἐμηχανήσατο, πρώτην καὶ πρεσβυτάτην σωμάτων, ὅσα ἐντὸς οὐρανοῦ γέγονε. Verba sunt divini illius Viri; quæ sic vertit Cicero libro de Universo: *Jam verò Terram altricem nostram, quæ trajecto axe sustinetur, diei noctisque effectricem, eamdemque custodem antiquissimam corporum voluit esse eorum, quæ intra cœlum gignerentur.* Etiam Timæus Locrus: πρεσβίστα δ' ἐντὶ τῶν ἐντὸς ὠρανῷ σωμάτων. Sumpsere ab Homero omnes:

Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύν.

Τηθὺς quippe est *terra*, ut docet Eustathius. Sed in hoc Homeri versu; ut id obiter moneam; meliùs γενετὴν quàm γένεσιν legeretur; meo quidem judicio.

Ἐπεὶ δ' αἰτίαι εἰσὶ δύο· τὰ μὲν διαμενεῖν εἶναι] Locus manifestò corruptus. διὰ νομὴν emendabat Samuel Petitus Observat. lib. II. cap. 9. id est, *ob incolatum*. Dixerat Laërtius in præcedentibus, ἵνα ὁ κόσμος τελειωθῇ, θεοὺς μὲν οὖν ἔχειν τὸ πολὺ πυρίνους. Hic subjungit, Deos istos mundo attributos esse ob incolatum, διὰ νομὴν, non ex materiæ necessitate. Emendationem suam his Alcinoi verbis firmabat Samuel Petitus: εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι δαίμονες, οὓς καὶ καλοίη ἄν τις γεννητοὺς θεοὺς καθ' ἕκαστον τῶν στοιχείων. οἱ μὲν ὁρατοὶ, οἱ δὲ, ἀόρατοι ἔν τε αἰθέρι, καὶ πυρὶ, ἀέρι τε, καὶ ὕδατι, ὡς μηδὲν κόσμου μέρος ψυχῆς ἄμοιρον εἶναι, μηδὲ ζώου κρείττονος θνητῆς φύσεως. At Mericus Casaubonus, Isaaci filius, in Notis ad M. Antoninum libro V. pag. 68. rescribebat διὰ γνώμην: & totum locum sic interpretabatur: *quandoquidem duæ sunt causæ, quædam à divina proficisci providentia dicendum est; quædam verò à necessitate.* γνώμη Platoni, est *Deus*, inquit ille; quem vide. Vera lectio: ἐπεὶ δ' αἰτίαι εἰσὶ δύο, τὰ μὲν, διὰ νοῦν εἶναι· τὰ δ', ἐξ ἀναγκαίας αἰτίας (φησὶ) λεκτέον. Timæus Locrus δύο αἰτίας εἶμεν. νόον μὲν, τῶν κατὰ λόγον γιγνομένων· ἀνάγκαν δὲ, τῶν βίᾳ. Quam verissimam emendationem acceptam refero Petro Petito.

Δοκεῖ δ' αὐτῷ τὸν θεὸν ὡς καὶ τὴν ψυχὴν, ἀσώματον εἶναι, &c.] Cicero libro I. de Natura Deorum: 77 *Jam de Platonis inconstantia longum est dicere, qui in Timæo, patrem hujus mundi nominari negat posse: in Legum autem libris; quid sit omnino Deus, inquiri oportere non censet. Quod verò sine corpore ullo Deum vult esse, ut Græci dicunt ἀσώματον: id quale esse possit, intelligi non potest; careat enim sensu necesse est, careat prudentiâ, careat voluptate: quæ omnia unà cum Deorum notione comprehendimus. Idem & in Timæo dicit, & in Legibus, & mundum Deum esse, & cœlum, & astra, & terram, & animos, & eos quos majorum institutis accepimus: quæ & per se sunt falsa perspicuè, & inter sese vehementer pugnantia.* De Platonis circa Deum sententia, videatur Constantinus Oratione ad Sanctorum cœtum cap. 9. Maximus Tyrius Dissertatione I. quæ est περὶ τοῦ τίς ὁ θεὸς κατὰ Πλάτωνα, atque Alcinous de Doctrina Platonis capite 10.

Τὰς δὲ ἰδέας, &c.] Quas labefactavit Aristoteles. Falluntur enim qui credunt Platonis atque Aristotelis consentientem esse de Ideis sententiam: qua de re infrà pluribus agemus ad Vitam Aristotelis. De Ideis, pro Platone & Plotino, scripserat Porphyrius; ut ipsemet in Plotini Vita testatur: cui Longinus se respondisse testatur quoque. De his, videatur Alcinous de Doctrina Platonis cap. 9.

Ἐὰν μὴ τέλεον εὐπαραίτητα ὁρᾷ τὰ πράγματα ἐν ὑπερβαλλούσῃ διαφορᾷ δήμου] Casaubonus emendat δυσπαραίτητα & διαφθορᾷ. 78

Καὶ τὴν δικαιοσύνην, &c.] Scripserat Porphyrius contra Amelium περὶ τῆς κατὰ Πλάτωνα δικαιοσύνης. auctor Suidas. Apud Stobæum Serm. VII. est de justitia hoc Platonis dictum: πᾶσά τε ἐπιστήμη, χωριζομένη δικαιοσύνης, καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, πανουργία, ἀλλ' οὐ σοφία φαίνεται. 79

Καὶ μετὰ θάνατον δίκας, &c.] Quod valde laudat Constantinus dicto loco: θαυμαστῶς δὲ, inquit, καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς διδάσκει, τοὺς μὲν εὖ βιώσαντας, ψυχὰς δηλαδὴ τῶν ὁσίων τε καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν, μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀναχώρησιν ἐν τοῖς καλλίστοις τοῦ οὐρανοῦ καθιδρύεσθαι· τοῦτο δὲ οὐ μόνον θαυμαστὸν, ἀλλὰ καὶ βιωφελές. τίς γὰρ οὐκ ἂν πεισθεὶς αὐτῷ, καὶ τὴν εὐτυχίαν ταύτην προσδοκήσας, τὸν ἄριστον βίον, δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην ἀσκήσει, τὴν δὲ κακίαν ἀποστραφήσεται; ἀκολούθως δὲ τούτοις ἐπήνεγκε, τὰς τῶν πονηρῶν ψυχὰς, Ἀχέροντός τε καὶ Πυριφλεγέθοντος ῥεύμασι, ναυαγίων τρόπον φερομένας πλανᾶσθαι. *Sunt verò prorsus admiratione digna, quæ idem* (Plato) *postea docet, eos qui rectè vixerint, id est, animas*

bonorum ac sanctorum virorum, simul atque ex corpore discesserint, in pulcherrimis cœli regionibus consecrari. Quæ quidem non solum admiratione digna, sed etiam utilia sunt imprimis. Quis enim ejus sermonibus fidem adhibens, & hujusmodi felicitatem expectans, vitam non optimè instituat; & justitiam quidem ac temperantiam non consectetur; improbitatem verò aversetur? Consequenter etiam his subjunxit, improborum hominum animas Acherontis ac Pyriphlegethontis fluctibus jactatas, velut fracta navis reliquias hac & illac ferri.

80 Φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης] In quo libro hæc scripserit Aristoteles, divinare difficile est. Ceterùm quæ sequuntur hîc apud Laërtium, usque ad hæc verba. ὧδε καὶ τὰ πρῶτα διήρει, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ex Aristotele desumpta sunt.

81 Ἑταιρικὴν δὲ καλοῦμεν, τὴν ἀπὸ συνηθείας γινομένην, καὶ μηδὲν προσήκουσαν γένει. ἀλλ' οἷον ἡ Πυλάδου πρὸς Ὀρέστην.] Hæc sodalitatis amicitia, mihi in mentem revocat, quod de Platone scripsit ὁ δεῖνα apud Suidam, in ἑταῖρε: eum videlicet, eruditionis amatores, sodales nuncupasse. verba ejus sunt: ὁ Πλάτων, καὶ οἱ ἄλλοι Φιλόσοφοι τοὺς γνησίους ἐραστὰς τῶν λόγων, ἑταίρους ἐκάλουν· οὓς ἐμιμεῖτο Ἰουλιανὸς, ἑταίρους πάντας καλῶν ἐν ταῖς συνουσίαις, οὐκ ἀπαυθαδιζόμενος τῇ βασιλείᾳ.

Καὶ διὰ γραμμάτων γινομένη πρὸς τοὺς ξένους.] Hospitales tesseras intelligit.

Προστιθέασι δέ τινες τετάρτην ἐρωτικήν] Horum ver-
82 borum interpretationem omisit Aldobrandinus.

Πολιτικὴ γάρ ἐστιν] Ita Editio Stephanica. Legit πωλητὴ Aldobrandinus: nam vertit, *est enim venale*: & ita quoque Editio princeps: & Codex Regius. πολι-
83 τικὴ omnino legendum est.

Ἡ δὲ περὶ] Lege πρὸς, nisi περὶ quoque in superiori
85 membro legere malis.

Τῆς ἰατρικῆς ἐστιν εἴδη πέντε, &c.] Tres partes duntaxat facit Celsus in Proœmio: *Postquam Diocles Carystius, deinde Praxagoras & Chrysippus, tum Herophilus & Erasistratus, sic artem hanc exercuerunt, ut etiam in diversas curandi vias processerint: Iisdemque temporibus in tres partes Medicina diducta est: ut una esset quæ victu, altera quæ medicamentis, tertia quæ manu mederetur. Primam,* διαιτητικὴν: *secundam,* φαρμακευτικὴν: *tertiam,* χειρουργικὴν, *Græci nominaverant.* Etiam Dioscorides θηριακῶν Proœmio: παρὰ μὲν οὖν τοῖς ἀρχαίοις τοῦ θεραπευτικοῦ μέρους ὑπελαμβάνετο οὗτος ὁ τρόπος. οἱ δὲ νεώτεροι αὐτὸν ἐχώρισαν, προφυλακὴν καὶ προφυλακτικὸν ὀνομάζοντες· τοῦ δὲ ὑγιεινοῦ καὶ τοῦ θεραπευτικοῦ μέσον τάξαντες. μικρῷ καὶ παντάπασιν ἐπιπολαίῳ πλανηθέντες. πιθανότητι φασὶ γὰρ γίνεσθαι τρεῖς καταστάσεις τοῖς ἀνθρωπίνοις σώμασιν· μίαν μὲν, καθ' ἣν ὑγιαίνουσι· ἑτέραν δὲ, καθ' ἣν νοσοῦσι· τρίτην δὲ, μέσην ἑκατέρων, καθ' ἣν δοκοῦσι μὲν ὑγιαίνειν, εὐεμπτώτως δὲ εἰς τὰ πάθη καὶ τοὺς κινδύνους ἔχουσι, διά τινα φθοροποιὸν ἐγκειμένην τοῖς σώμασι δύναμιν. Et Theudas. Galenus in Adumbrata figura Empirici: ex versione Latini Interpretis: Græcè enim necdum is Galeni liber editus est: *Nunc ad Theudam* (Ita legendum, non *Theutham*, infrà ad Timonis Vitam ostendemus) *quippe qui totius Medicinæ tres statuit partes: ut altera in signorum cognitione; altera in curandi doctrina; tertia, in tuendæ sanitatis ratione consisteret.* Et posteà: *Itaque Theudas, in principio libri, cui titulus est,* Doctrina partium: Ita, *inquit*, partes Medicinæ, (alias quoque divisiones admittentes) dicimus esse signorum peritiam; curativam; & tuendæ sanitatis habitum. Neque etiam in quinque partes Medicinam divisit Plato; quod vult Laërtius; sed in tres tantùm; in φαρμακευτικὴν scilicet, διαιτητικὴν, & χειρουργικὴν: ut hoc loco rectè docet Aldobrandinus: qui tamen & νοσογνωμονικῆς Platonem meminisse ait. Certè βοηθητικὴ Medicinæ separatum genus constituere minimè debet: namque, ut verbis Laertii utar, Pharmaceutice adhibitis medicamentis opitulatur Ægrotis; Chirurgia, urendo vel secando eos sanat; Diætetice, victus ratione à morbis liberat: Nosognomonice verò, quòd morbos perspiciat, morbos prohibet. Sed Laërtius βοηθητικὴν vocare videtur, quæ statim, εἰς τὸ παραχρῆμα, morbo liberat. χολὴν ἄκρατον *noctu ejeci. Statim ita sum levatus, ut mihi Deus aliquis medicinam fecisse videatur: cui quidem tu Deo, quemadmodum soles, piè & castè satisfacias; id est Apollini & Æsculapio;* inquit Cicero, in epistola quadam ad Terentiam.

Ἡ δὲ διαιτητικὴ, διὰ τοῦ διαιτᾷν ἀπαλλάττει τὰς ἀῤῥωστίας;] Quâ medicinâ maximè utebantur Germanorum Medici, teste Strabone libro XV. τὴν δὲ ἰατρείαν διὰ σιτείων τὸ πλέον, οὐ διὰ φαρμάκων ἐπιτελεῖσθαι· τῶν φαρμάκων δὲ μάλιστα εὐδοκιμεῖν τὰ ἐπίχριστα, καὶ τὰ καταπλάσματα· τἄλλα δὲ κακουργίας πολὺ μετέχειν. videtur scrib. δι' ἀσιτείας, *per inediam.*

Ὁ μὲν αὐτοῦ γεγραμμένος· ὁ δὲ, ἄγραφος] Justini- 86
anus Imperator libro I. Instit. tit. 2. *Constat autem jus nostrum, quo utimur, aut scripto, aut sine scripto: ut apud Græcos* τῶν νόμων οἱ μὲν ἔγγραφοι. οἱ δὲ, ἄγραφοι.

Μὴ γυμνὸν πορεύεσθαι εἰς τὴν ἀγορὰν] De Adamianis, narrat Epiphanius in libro de Heresibus, nudos eos, ὡς ἐκ μητρὸς, viros perinde ac mulieres, convenire solitos; atque ita lectionibus, orationibus, ac ceteris religionis officiis fungi.

Μηδὲ γυναικεῖον ἱμάτιον περιβάλλεσθαι· ταῦτα γὰρ οὐδεὶς νόμος κωλύει] Prohibet Lex Mosis Deuteron. XXII. 5.

Διὰ τοῦ στόματος καὶ τῶν χειρῶν] Tibullus. III. 4. 88

Sed postquam fuerant digiti cum voce locuti.

Ἁρμόττουσα τῷ μέλει τῆς κιθάρας, dixit Diodorus libro 3. ubi de certamine Marsyæ & Apollinis. Κιθαρισταὶ, & ψιλοκιθαρισταὶ, dicebantur, qui citharâ modulabantur sine voce; Κιθαρῳδοὶ autem, qui & vocem adjungebant, ut ad Eusebii Chronicon Vir magnus observabat. Ammonius in κίθαρις: κιθαριστὴς μὲν ἐστιν, ὁ μόνον ψάλλων· κιθαρῳδὸς δὲ ὁ ᾄδων, καὶ ψάλλων. Canere assa voce Latinis, qui nullis adhibitis instrumentis, sola voce canunt. *assus*, est *solus* ab εἷς, ἃς; unde *as*; *assus.* ἄφωνα κρούματα vocat Pausanias, quæ sunt sine voce. Ψιλοκιθαριστῶν meminit Athenæus libro XII.

Ἐὰν ὦσιν οἱ πρόγονοι καλοὶ κἀγαθοὶ, καὶ δίκαιοι]

Est enim εὐγένεια, quomodo eam definit Aristoteles lib. III. de Rep. cap. 8. ἀρετὴ γένους.

Ἐὰν ὦσιν οἱ πρόγονοι δεδυναστευκότες] Est enim εὐγένεια, ut idem Aristoteles ait, ἀρχαῖος πλοῦτος.

89 Ἀλλὰ εἶδος, ἐὰν αὐτός τις ᾖ γεννάδας τὴν ψυχὴν, ἢ μεγαλόψυχος, &c. καὶ τῆς γε εὐγενείας αὕτη κρατίστη] Seneca epist. 44. *Non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus. Nemo in nostram gloriam vixit, nec quod ante nos fuit, nostrum est. Animus facit nobilem, cui ex quacumque conditione supra fortunam licet surgere.* & posteà, de Platone nostro: *Patricius Socrates non fuit. Platonem non accepit nobilem Philosophia, sed fecit.* Euripides quoque:

--- τοὺς γὰρ ἀνδρείους φύσιν
Καὶ τοὺς δικαίους, τῶν κενῶν δοξασμάτων,
Κἂν ὦσι δούλων, εὐγενεστέρους λέγω.

Et Juvenalis Sat. VIII.

Tota licet veteres exornent undique cera
Atria, nobilitas sola est atque unica, virtus.

Hæc tamen nobilitas, ἐξοχὴ potiùs quàm εὐγένεια vocanda est. Cicero Epistolâ illâ egregiâ ad Appium, in qua virtutem extollit contra inanem arrogantiam nobilitatis: *Illud idem, Pausania, dicebat te dixisse. Quid? Appius Lentulo, Lentulus Appio processit obviam, Cicero Appio noluit? Quæso, etiamne tu has ineptias, homo (meâ sententiâ) summâ prudentiâ, multâ etiam doctrinâ, plurimo rerum usu: addo urbanitatem, quæ est virtus, ut Stoici rectissimè putant: ullam Appietatem aut Lentulitatem valere apud me plus quàm ornamenta virtutis existimas? cùm ea consecutus nondum eram, quæ sunt hominum opinionibus amplissima, tamen ista vestra nomina numquam sum admiratus: viros eos, qui ea vobis reliquissent, magnos arbitrabar*, &c. *tu si aliter existimas, nihil errabis, si paulò diligentiùs, (ut quid sit, ἐξοχὴ, quid sit εὐγένεια, intelligas) Athenodorus, Sandonis filius, quid de his rebus dicat, attenderis.*

Οἱ δὲ κατὰ φύσιν, οἱ ἄῤῥενες, &c.] Est enim mulier, ut ait Aristoteles, ἄῤῥεν πεπηρωμένον.

92 Οἷαν οἱ παιδαγωγοὶ τῶν παίδων ἄρχουσι] *Domesticos Magistratus*, Pædagogos propterea vocat Seneca.

Τῶν φοιτώντων] Ita infrà, in Aristotele, φοιτῶντας pro discipulis usurpat. Hesychius: φοιτητὴς, μαθητής.

93 Τῆς ῥητορείας εἴδη ἐστὶν ἕξ, &c.] Adi Rhetoras.

95 Πρὸς πρεσβυτέρους ἁμαρτάνοντας] Vox ἁμαρτάνοντας locum hîc non habet: quare deleatur. corrupta est ex voce sequenti ἁρμόττοντας, quæ huc Librarii negligentiâ, migravit. Tamen Bochartus receptam lectionem ex hoc Chrysostomi loco, in primam ad Timotheum, defendi posse existimabat: πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς· ἆρα τὸ ἀξίωμα νῦν φησιν; οὐκ ἔγωγε οἶμαι, ἀλλὰ περὶ παντὸς γεγηρακότος. Τί οὖν ἂν δέηται διορθώσεως; οὐκ ἐπιπλήξῃς, φησὶν, ἀλλ᾽ ὡσανεὶ πρὸς πατέρα, φησὶ, προσενεχθείης ἁμαρτόντα, οὕτω καὶ πρὸς ἐκεῖνον διαλέγου.

97 Ὃ δυνάμεθα τῇ διανοίᾳ λογίζεσθαι καὶ ὑπονοεῖν] Lege ὃ δυνάμεθα τῇ διανοίᾳ, οἷον λογίζεσθαι καὶ ὑπονοεῖν.

Πάσχειν καὶ εὖ ποιεῖν καὶ κακῶς] An legendum πάσχειν καὶ ποιεῖν εὖ καὶ κακῶς? Ita videtur legisse Ambrosius; qui vertit, *quartam potentiæ distributionem, quâ & facere ac pati bene & malè possumus.*

Ἐν μὲν διὰ τῆς προσηγορίας] H. Stephanus legebat 98
διὰ τῆς εὐπροσηγορίας. Nihil mutandum. Auctor libelli ad Demonicum: γίνου φιλοπροσήγορος· quod Dionysius Cato dixit, *saluta libenter.*

Ἐν οἷς τινες τὸν ἐντυχόντα πάντα προσαγορεύουσιν, καὶ τὴν δεξιὰν ἐμβάλλοντες χαιρετίζουσιν] Plautus in Aulularia:

--- *Me benignius*
Omnes salutant, quàm salutabant prius.
Adeunt, consistunt, copulantur dexteras:
Rogitant me ut valeam; quid agam; quid rerum geram?

Χαιρετίζουσιν.] *Salvere jubent.* Tobiæ VII. ubi de Sarra: ὑπήντησεν αὐτοῖς, καὶ ἐχαιρέτιζεν αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς αὐτήν.

Ἐν ᾧ τινες φιλοδειπνισταί εἰσιν] Tacitus in Agricola: *Unde etiam habitus nostri honos, & frequens toga. Paulatimque discessum ad delinimenta vitiorum, porticus, & balnea, & conviviorum elegantiam. Idque apud imperitos humanitas vocabatur, cùm pars servitutis esset.*

Ἐὰν μὴ ὄντων τῶν νόμων, μετὰ ἔθη καὶ ἐπιτηδεύματα χρηστῶς πολιτεύωνται] Est enim Consuetudo νόμος 103
ἄγραφος, quemadmodum Lex ἔθος ἔγγραφον.

Ἂν τοῖς ὑπάρχουσι μὴ πείθωνται] Egregiè Aristoteles in Politicis: οὐδὲν διαφέρει, νόμον, ἢ μὴ κεῖσθαι, 104
ἢ μὴ χρῆσθαι. νόμος κείμενος, est *lex lata*, Laërtius suprà: ubi de bonarum legum constitutione: ἐὰν τοῖς κειμένοις λόγοις ἐμμένωσιν οἱ πολῖται.

Καὶ πᾶν τὸ χυτὸν, καὶ τὸ τοιοῦτον] Sic etiam MS. 108
noster. Editio Stephani, καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον.

Σέλευκος ὁ Γραμματικὸς ἐν πρώτῳ περὶ φιλοσοφίας] 109
Accipit Jonsius de Seleuco Grammatico Alexandrino, quem *Homericum* appellabant; quique Romæ docuit; & de quo Suidas. Circa Tiberii tempora videtur fuisse.

Καὶ ἄλλος περιπατητικὸς, μαθητὴς Ἀριστοτέλους]. De quo Philoponus, in Commentario libri I. de Syllogismo.

Καὶ ἕτερος Πραξιφάνους] Ignotus mihi. Praxiphanes quidam, suprà, hac ipsâ in Vita, memoratur.

Καὶ ὁ τῆς ἀρχαίας Κωμῳδίας ποιητής] Qui Olymp. LXXXI. an. II. ab Eusebio memoratur. Alius ab eo Plato Comicus junior, mediæ Comœdiæ Poëta; qui, teste Athenæo, in Fabula Συνεξαπατῶντι, & in Fabula Ἀνδροφόνῳ, Epicurum traduxit. Fuit & Plato quidam Sardianus, Philosophus Epicureus, de quo Cicero ad Quintum fratrem I. 2. Fuit & Plato Rhetor, de quo Stephanus in Γέρασα· ἐξ αὐτῆς Ἀρίστων, ῥήτωρ ἀστεῖος, ὡς Φίλων καὶ Κήρυκος Σοφιστής· (legendum Κήρυλος) καὶ Πλάτων νομικὸς ῥήτωρ, πᾶσαν παιδεύσειν ἐς μίαν ἀποστοματίζων, καὶ ἐν συνηγορίαις καὶ παρεδρευταῖς καὶ θρόνοις τὴν ὀρθότητα τῶν νόμων ἐπιτηδεύων. Memoratur & Plato quidam inter Lycaonis, qui Arcadibus imperabat, quinquaginta filios, ab Apollodoro Biblioth. lib. III. Fuere & alii plures Platones: Sex-

decim enim notos ſibi teſtatur Jonſius: quibus hunc adde; de quo in Inſcriptione veteri apud Gruterum: MELPIDIUS PAMPHILUS PLATONI, TATÆ SUO, BENEMERENTI, FECIT. Et Platonem, Medicum, memoratum Galeno in libris κατὰ τόπους, pag. 264.

AD LIBRUM IV.

SPEUSIPPUS.

1 Σπεύσιππος Εὐρυμέδοντος, &c.] Suidas: Σπεύσιππος, Εὐρυμέδοντος, ἀδελφιδοῦς Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου, ἀπὸ Ποτώνης τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς. ἀκουστὴς αὐτοῦ Πλάτωνος καὶ διάδοχος γενόμενος τῆς Ἀκαδημίας. Ammonius in Vita Ariſtotelis: μετὰ δὲ τοῦ Πλάτωνος τελευτὴν, διαδέχεται τὴν τούτου σχολὴν Σπεύσιππος, ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ· υἱὸς γὰρ ἦν οὗτος Ποτώνης, τῆς τούτου ἀδελφῆς.

Τὸν δὲ δῆμον Μυῤῥινούσιος ἦν] Τῷ μὲν δήμῳ aliæ Editiones minùs rectè. De hoc demo Stephanus: Μυῤῥινοῦς, δῆμος τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. ὁ δημότης, Μυῤῥινούσιος, &c.

Ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ὀγδόης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος] Errat igitur Euſebius, qui in Chronico ad Olymp. CXVI. 1. ſcribit, Μενέδημος καὶ Σπεύσιππος, φιλόσοφοι ἐγνωρίζοντο.

Οὐ μὴν τό γε ἦθος διέμεινε τοιοῦτος· καὶ γὰρ ὀργίλος, &c.] Suidas de Speuſippo: αὐστηρὸς τὴν γνώμην, εἰς ἄκρον ὀξύθυμος. An huc referendum, quod apud Heſychium Gloſſographum legitur? Συβώτας, Σπεύσιππος ὁ φιλόσοφος. *Subulcus*, de homine agreſti non incommodè dici poteſt. De Platonis ſemperlenitate, hæc legere eſt in Conſtantini Oratione ad Sanctorum cœtum: αὐτός τε ὁ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ἠπιώτατος Πλάτων. quæ Moſis laus fuit Numeror. XII. 3. Μωϋσῆς, πραῢς σφόδρα παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους.

Καὶ ἡδονῶν ἥττων ἦν] Athenæus VII. 5. ἀσπάζονται οὐ μόνον οἱ Ἐπικούρειοι τὴν ἡδονὴν, ἀλλὰ καὶ οἱ Κυρηναϊκοὶ, καὶ Μνησιστράτειοι δὲ καλούμενοι. καὶ γὰρ καὶ οὗτοι μὲν ζῆν ἡδέως χαίρουσιν, ὥς φησι Ποσειδώνιος· οὐ μακρὰν δὲ τούτων ἂν καὶ Σπεύσιππος, ὁ Πλάτωνος ἀκουστὴς καὶ συγγενής. Διονύσιος γοῦν ὁ Τύραννος, ἐν ταῖς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολαῖς, καὶ τὰ τῆς φιληδονίας αὐτοῦ διεξερχόμενος, ἔτι τε τῆς φιλαργυρίας ἐρανίσθαι τε παρὰ πολλῶν αὐτὸν διελέγχων ὀνειδίζει, καὶ τὸν Λασθενείας, τῆς Σαρδιανῆς ἑταίρας, ἔρωτα, &c. *Non ſolùm autem Epicurei voluptatem amplectebantur, verùm etiam Cyrenæi, & quos* Mneſiſtratios *appellant. Hi namque, ut auctor eſt Poſidonius, voluptuariâ vitâ gaudebant. Ab his Speuſippus, Platonis auditor & cognatus, procul non aberat. Itaque Dionyſius Tyrannus, ſuis ad eum Epiſtolis, cùm ejus avaritiam, voluptatiſque ſtudium, verbis executus fuiſſet, pecuniam à multis corraſiſſe objicit, & Laſthenea, Sardianæ meretricis, amorem exprobrat.*

2 Λασθένειά τε ἡ Μαντινικὴ, καὶ Ἀξιοθέα ἡ Φλιασία] De quibus nos ſuprà, ad Platonem.

Καὶ Διονύσιος πρὸς αὐτὸν γράφων, τωθαστικῶς, φησί] Epiſtolæ Dionyſii meminit Athenæus, cujus locum proferunt Caſaubonus atque Aldobrandinus. τωθαστικῶς, eſt σκωπτικῶς.

Καθά φησι Διόδωρος ἐν ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ] Diodori plures fuere. Accipio de Peripatetico.

Καὶ πρῶτος παρὰ Ἰσοκράτους τὰ καλούμενα ἀπόῤῥητα ἐξήνεγκε] Quid ſint hæc ab Iſocrate vocata arcana, non ſatis mihi compertum eſt. Non enim ſimile quid eſſe exiſtimarim τοῖς ἀποῤῥήτοις, quæ apud Demoſthenem & Lyſiam memorantur: de quibus Harpocration: ἀπόῤῥητα τὰ ἀπειρημένα ἐν τοῖς νόμοις. Δημοσθένης ὑπὲρ Κτησιφῶντος. τίνα δὲ ἦν ἅπερ ἀπείρηται λέγειν εἰς ἀλλήλους, δεδήλωκε Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Θεομνήστου. Et Suidas in Τί ἐστι· Τί ἐστι τὸ ἐν τοῖς Δημοσθένους Φιλιππικοῖς, καὶ τὸ θρυλλούμενόν ποτε ἀπόῤῥητον ἐκεῖνο, Θεόπομπος ἐν λα' δεδήλωκε. φησὶ γὰρ, Καὶ πέμπει πρὸς Φίλιππον πρεσβευτὰς, Ἀντιφῶντα καὶ Χαρίδημον, πράξοντας καὶ περὶ φιλίας· οἱ παραγενόμενοι, συμπείθειν αὐτὸν ἐπεχείρουν ἐν ἀποῤῥήτῳ συμπράττειν Ἀθηναίοις, ὅπως ἂν λάβωσιν Ἀμφίπολιν, ὑπισχνούμενοι Πύδναν· οἱ δὲ πρέσβεις οἱ τῶν Ἀθηναίων, εἰς μὲν τὸν δῆμον οὐδὲν ἀπήγγελλον, βουλόμενοι λανθάνειν τοὺς Πυδναίους, ἐκδιδόναι μέλλοντες αὐτούς· ἐν ἀποῤῥήτῳ δὲ μετὰ τῆς βουλῆς ἔπραττον. Infrà, in Pythagora, Pythagoras quidam Zacynthius memoratur, οὗ φασιν εἶναι τἀπόῤῥητα τῆς φιλοσοφίας. Arcana artis Rhetoricæ hîc quoque intelligere videtur Laërtius: apud quem, legendum potiùs, τὰ παρ' Ἰσοκράτους καλούμενα, &c.

Συναντῆσαι Διογένει, &c.] Aliter Stobæus Sermone CXVI. Σπευσίππῳ παραλυθέντι τὰ σκέλη, Διογένης ἐξαγαγεῖν αὐτὸν παρῄνει τοῦ βίου· ὁ δὲ οὐ τοῖς σκέλεσιν, ἔφη, ζῶμεν, ἀλλὰ τῷ νῷ. 3

Ὑπὸ ἀθυμίας ἑκὼν τὸν βίον μετήλλαξε] In adulterio deprehenſum, diem ſuum obiiſſe ſcribit Tertullianus Apologet. 46. *Audio & quemdam Speuſippum de Platonis ſchola in adulterio periiſſe.*

Τόδε λέξαι, ὡς ἄρ' ἦν ὃς, &c.] Editio prior: τόδε λέξαι. ὃς ἦν οὐχὶ Πλάτωνι πρὸς αἵματος. & ita quoque MS. Regius. Editio Stephani: τὸ δὲ λέξας, ὡς ἄρ' ἦν ὃς Οὐχὶ, &c.

Κάτθανεν, ἀλλ' ἂν διά τι σφόδρα μικρόν] Ita Editio Stephani & codex Regius. Baſileenſis Editio, Κάτθανεν ἂν ἀλλὰ διά τι.

Πλούταρχος δέ φησιν ἐν τῷ Λυσάνδρου βίῳ, &c.] Nihil ſimile apud Plutarchum in Vita Lyſandri. Sed in Vita Syllæ, phthiriaſi obiiſſe dicuntur, Acaſtus, Alcman, Pherecydes, Calliſthenes, Mutius, & Eunus. De Speuſippo, nullum verbum. memoriâ & hoc loco lapſus eſt Laërtius, ut alibi non ſemel. De his qui phthiriaſi periere, Helladii Bezantinoi locum ſuprà, ad Platonem, adduximus; quem vide. 4

Φθειρσὶν ἐκζέσαι] Ἐκζέσαι rectè. & ita apud Suidam in Voce ἐκζέσαι. Ita quoque apud Herodotum in Melpomene, Pheretima, ζῶσα εὐλέων ἐξέζεσε, *vivens, vermibus ebulliit*. Et in Luciani Pſeudomante, obiit impoſtor Alexander, σκωλήκων ζέσας, *vermibus ebulliens*. Similiter, ex Antiochi corpore σκώληκας ἀναζεῖν, refert Auctor Maccabæorum libro II. cap. 9. ſect. 9.

Διακεχυμένος] Id est, *dissolutus:* quod verbum etiam de Polemone infrà Laërtius usurpavit.

Ὥς φησι Τιμόθεος ἐν τῷ περὶ βίων] Timotheus Atheniensis, in eodem de Vitis volumine suprà memoratus Laërtio nostro in Platone, & infrà, in Aristotele & in Zenone.

Καταλέλοιπε δὲ πάμπλειστα ὑπομνήματα, καὶ διαλόγους πλείονας] Suidas: συνέγραψε πλεῖστα, καὶ μάλιστα φιλόσοφα.

Περὶ φιλοσοφίας] An scripserit Laërtius περὶ φιλοσόφων? Laërtius ipse infrà, in Parmenide, λέγεται δὲ καὶ νόμους θεῖναι τοῖς πολίταις, ὥς φησι Σπεύσιππος ἐν τῷ περὶ φιλοσόφων. Scripserat Speusippus, teste hîc Laërtio, & librum qui Φιλόσοφος inscriptus fuit, qui fortasse intelligitur in Parmenidis Vita. quamquam non infrequens est Diogeni nostro; quod jam monuimus; omittere in Indicibus libros, quorum alibi ipse meminerit. Ita hîc librum omisit, quem Πλάτωνος περίδειπνον, sive περὶ Πλάτωνος δείπνου inscripserat, & cujus meminit in Platone. Citatur Speusippus ἐν τῷ πρὸς τὸν Κλεοφῶντα πρώτῳ Clementi Strom. I. qui liber & hîc omissus fuit.

Προσκεφάλαιον α'] Πρὸς Κέφαλον ceteræ Editiones & MS. & quidem, ut mihi videtur, rectiùs: sequitur enim Κέφαλος α'. Etiam Vetus Interpres *ad Cephalum. Cephalum* nomen esse proprium quis nescit?

Ἀρίστιππος α'.] Dialogi, qui *Aristippus* inscriptus fuit, jam suprà meminerat Laërtius: καταλέλοιπε δὲ πάμπλειστα ὑπομνήματα, καὶ διαλόγους πλείονας· ἐν οἷς καὶ Ἀρίστιππον τὸν Κυρηναῖον.

5 Πρὸς τὸν Ἀμάρτυρον, Πλάτωνος ἐγκώμιον] Vetus Interpres, *ad Amartyrum, Platonis laudatio.* rectè. minùs rectè Aldobrandinus, *ad expertem testium, Platonis laudatio.* Meminit, puto, hujus Πλάτωνος ἐγκωμίου B. Hieronymus lib. I. contra Jovinianum: *Speusippus quoque sororis Platonis filius, & Clearchus in Laude Platonis, & Anaxylides in secundo libro Philosophiæ, Perictionem matrem Platonis phantasmate Apollinis oppressam ferunt:* Hæc enim verba *in Laude Platonis*, & ad Speusippum & ad Clearchum referri possunt. Vide tamen quæ de hoc loco diximus suprà ad Platonis Vitam.

Ἐπιστολαί, πρὸς Δίωνα] Meminit harum Epistolarum Plutarchus in Commentario de discernendo Amico ab Adulatore, ut bene monitum Casaubono.

Φίλιππον] Meminit Speusippi ad Philippum Epistolæ Carystius Pergamenus in Commentariis historicis apud Athenæum lib. XI. his verbis: Σπεύσιππος πυνθανόμενος Φίλιππον βλασφημεῖν περὶ Πλάτωνος, εἰς ἐπιστολὴν ἔγραψέ τι τοιοῦτον, ὥσπερ ἀγνοοῦντας τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας Φίλιππος διὰ Πλάτωνος ἔσχεν, &c. *Speusippus cùm rescivisset Platonem à Philippo maledictis proscindi, Epistolam ad eum misit, in qua scriptum erat, neminem ignotum esse, illum Platonis operâ regnum obtinuisse.*

Ὅροι] Hæ sunt, opinor, Definitiones, quæ falsò Platoni adscribuntur, inquit Sambucus. Eas tamen Platonis esse minimè dubitabat Casaubonus, ut suprà ad Platonem monuimus.

Στίχοι μ'. γ'. Ϛ'. δ'. ε'.] Aldobrandinus horum interpretationem omisit. Vertit Ambrosius, *Versus propè infiniti.* Tu, interpretabere, *versus* 43475.

Πρὸς τοῦτον γράφει καὶ Σιμωνίδης τὰς ἱστορίας] Simonides Historicus: de quo Vossius de Historicis Græcis lib. I. cap. 8.

Φαβωρῖνός φησιν, ὡς Ἀριστοτέλης αὐτοῦ τὰ βιβλία τριῶν ταλάντων ὠνήσατο.] Speusippum citat Aristoteles Metaphysicorum libro VII. cap 2.

Καὶ Σπεύσιππος ἕτερος, ἰατρὸς Ἡροφίλειος, Ἀλεξανδρεύς] Illum esse puto, qui toties ἐν τοῖς ὁμοίοις citatur Athenæo; quique, eodem Athenæo teste, περὶ ἰχθύων scripserat. Herophilus; cujus sectæ addictus fuit; notus ex Plinio, Celso, Sexto Empirico, Tertulliano, Galeno, aliis.

XENOCRATES.

Ἀγαθήνορος χαλκηδόνιος] Codex Florentinus, Ἀγαθάνορος. Xenocratis Cippus apud Ursinum & Gallæum: Ξενοκράτης Ἀγαθάνορος Χαλκαδόνιος. Apud Suidam, Ἀγάθωνος, ἢ Ἀγαθάνορος. Minùs rectè autem Καρχηδόνιος habent hîc Editiones Stephanicæ. Χαλκηδόνιος quoque scriptum fuit in Regio Codice. & in Marmore apud Fabricium de Maximis; optimè. Ita dicitur Xenocrates Straboni, Æliano, Clementi Alexandrino, Suidæ. Χαλκηδόνιος & Καρχηδόνιος sæpissimè confunduntur, quo errore nihil frequentius apud Scriptores. Strabonis locus est in libro XII. verba autem ejus sunt: ἄνδρες δ' ἀξιόλογοι κατὰ παιδείαν γεγόνασιν ἐν τῇ Βιθυνίᾳ, Ξενοκράτης τε ὁ φιλόσοφος, καὶ Διονύσιος ὁ διαλεκτικός, καὶ Ἵππαρχος, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ Μαθηματικοί, Κλεοφάνης τε ῥήτωρ ὁ Μυρλεανός, Ἀσκληπιάδης τε Προυσιεύς, ἰατρός. 6

Ἦν δὲ τὴν φύσιν νωθρός] Quod ipsum de Xenocrate testatur & Plutarchus libro de audiendis Poëtis. Locum profert Aldobrandinus.

Τῷ μὲν μύωπος δεῖ, τῷ δέ, χαλινοῦ] Sic etiam codex Palatinus. Doctissimus Brodæus Miscel. lib. XI. cap. 20. reponebat, ὡς τῷ μὲν χαλινοῦ δέοι· τῷ δέ, κέντρου· cujus emendationis rationem divinare me non posse, equidem fateor. Ceterùm, id ipsum ab Isocrate de acerrimo Theopompi ingenio, & de levissimo Ephori, dictum fuisse scribit Cicero in libro de Claris Oratoribus: & in Epistola ad Atticum quæ est prima libri VI. epistolarum ad Atticum. Idem quoque dictum Aristotelis de Callisthene & Theophrasto, habes infrà, in Theophrasti Vita.

Ἐφ' οἵου ἵππου οἷον ὄνον ἀλείφω;] Chiffletius, in libello de Gemmis Socratis, elegantem gemmam exhibet, in qua Xenocrates asino insidet.

Ξενόκρατες, θῦε ταῖς Χάρισι] Eunapius de Jamblicho, ἀλλ' ὥσπερ ἔλεγε περὶ Ξενοκράτους ὁ Πλάτων, ταῖς Ἑρμαϊκαῖς οὐ τέθυται Χάρισιν. Et de Beroniciano atque Epigono: πλὴν ὅσα γε ὁ Βερονικιανὸς ταῖς Χάρισιν ἔθυσε, καὶ ἱκανὸς ἀνθρώποις ὁμιλεῖν. ἔστι καὶ εἴη. Ita interpungendus hic locus, quem Interpres non cepit, & quem cepisse non videtur ipse Casaubonus, qui cum hîc protulit. ἔστι καὶ εἴη, hoc est, *vivit, & vivat precor.* Sed ad rem. Urbanos homines ita∫-

se Gratiis dicebant Veteres, ut bene hoc loco observat Casaubonus. Ipsi nuper in Elegias, quas vir elegantissimus Balthazar Viassius Χάριτας inscripsit, ita ludebamus:

Ταῖς Χάρισιν καλὸν ἥμενος, ὅπερ οὐχὶ πιστεῖται,
Ἵδρυσε· καὶ τούτῳ θῦσε ΒΙΑΣ Χάρισιν.

Et in Corinnam:

Ταῖς Χάρισιν, φίλε Θεστιάδη, τεὰ θῦσε Κόριννα·
Θῦσε μὲν, ἀλλὰ θύος δυσχάριστον Χάρισιν.

Sed ad Platonem, ut redeam, etiam τὸ ἄχαρι in Xenocrate reprehendisse scribit Ælianus Var. Hist. XIV. 9. his verbis: Ξενοκράτης ὁ Χαλκηδόνιος ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰς τὸ ἄχαρι σκωπτόμενος, οὐδέπω ἠγανάκτει, φησίν· ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν παροξύνοντα αὐτὸν ὑπὲρ τούτου, ἵνα τι ἀποκρίνηται τῷ Πλάτωνι, ὁ δὲ καὶ πάνυ ἐμφρόνως κατασιγάζων τὸν ἄνδρα, ἔφατο· ἀλλὰ τοῦτο ἐμοὶ συμφέρει.

Προυνίκους] Ita quoque optimè Codex noster Regius. Minùs rectè ceteræ Editiones, πορνικούς. Etiam προυνίκους, apud Suidam, qui Laërtii verba retulit in προύνικος: προύνικος. δρομαῖος, γοργός· φασὶ δὲ Ξενοκράτη εἴποτε μέλλοι ἐς ἄστυ ἀπιέναι, τοὺς θορύβους πάντας, καὶ προυνίκους ὑποστέλλειν αὐτοῦ τῇ παρόδῳ· θορυβώδης emendandum ex Laërtio. προύνικος, sive προύνεικος, est *lascivus, petulans*: de qua voce Salmasius ad Ælium Spartianum pag. 41. & Petavius ad Epiphanium, in Hæresi Nicolaitarum.

7 Καί ποτε καὶ Φρύνην τὴν ἑταίραν, &c.] Valerius Maximus IV. 3. *Phryne, nobile Athenis scortum, juxta eum,* (Xenocratem) *vino gravem in pervigilio accubuit, pignore cum quibusdam Juvenibus posito, an temperantiam ejus corrumpere posset: quam nec tactu, nec sermone aspernatus, quod voluerat in sinu suo morari, irritam propositi dimisit. factum sapientiâ imbuti animi abstinens: sed meretriculæ quoque dictum perquam facetum: Deridentibus enim se Adolescentibus, quia tam formosa, tamque elegans poti senis animum illecebris pellicere non potuisset, pactumque victoriæ pretium flagitantibus, de homine se cum iis, non de statua pignus posuisse, respondit,* &c. Quod dictum, Zimæ tribuit Boccacius, quem vide.

Ἀνώμοτον μαρτυρεῖν, τούτῳ μόνῳ συνεχώρουν Ἀθηναῖοι] Idem, Valerius libro II. capite ultimo: *Quantum porro honoris Athenis Xenocrati sapientia pariter ac sanctitate claro tributum est? qui cùm testimonium dicere coactus, ad aram accessisset, ut more civitatis juraret omnia se verè retulisse, universi Judices consurrexerunt, proclamaruntque ne jusjurandum diceret: quodque sibimetipsis postmodum dicenda sententiæ loco remissuri non erant, sinceritati ejus concedendum existimarunt.* Cicero pro Balbo: *Athenis ajunt, cùm quidam apud eos, qui sanctè graviterque vixisset, testimonium publicè diceret,* (sic legendus hic locus) *&, ut mos Græcorum est, jurandi causâ ad aras accederet, una voce omnes Judices, ne is juraret, reclamasse.* Et ad Atticum I. 15. *Qua mihi res multò honorificentior visa est, quàm aut illa, cùm jurare tui Cives Xenocratem testimonium dicentem, prohibuerunt.*

8 Ἀλεξάνδρου γοῦν καὶ συχνὸν ἀργύριον ἀποστείλαντος αὐτῷ, &c.] Triginta talentorum eam pecuniam fuisse dicunt Hesychius Milesius & Suidas. At Cicero Tusculanarum Quæstionum libro V. & Plutarchus in Alexandro, nec non in Commentario de Fortuna Alexandri, testantur quinquaginta talentorum eam fuisse. Meminit hujus historiæ & Valerius Maximus IV. 3. his verbis: *Legatos ad eum* (Xenocratem) *cum aliquot talentis miserat,* (Alexander) *quos in Academiam perductos, solito sibi, id est, modico apparatu, & admodum parvulis copiis excepit. Postero die interrogantibus, cuinam adnumerari pecuniam vellet: Quid vos, inquit, hesternâ cœnâ non intellexistis eâ me non indigere. Ita Rex Philosophi amicitiam emere voluit, Philosophus Regi suam vendere noluit.* Ab eo præcepta de regno petiit Alexander. Auctor Plutarchus, in libro adversus Coloten.

Καὶ χρυσῷ στεφάνῳ τιμηθέντα ἐπ' ἄθλῳ πολυποσίας, τοῖς κατασχοῦσι, &c.] Legendum omnino τοῖς Χουσί, id est, *festo Choum.* Ælianus Variæ Histor. II. 41. ubi de eadem historia: καὶ ἐν Διονύσου δὲ (ita legendum rectè vidit Casaubonus) τῇ τῶν χοῶν ἑορτῇ προὔκειτο ἆθλον τῷ πιόντι πλέον, στέφανος χρυσοῦς, καὶ ἐνίκησε Ξενοκράτης ὁ Χαλκηδόνιος, καὶ τὸν στέφανον λαβὼν, ὅτε ἐπανῄει μετὰ τὸ δεῖπνον, τῷ Ἑρμῇ τῷ πρὸ τῶν θυρῶν ἑστῶτι ἐπέθηκεν αὐτὸν, κατὰ τὸ ἔθος τῶν ἔμπροσθεν ἡμερῶν. καὶ γὰρ καὶ τοὺς ἀνθινοὺς, καὶ τοὺς ἐκ τῆς μυρρίνης, καὶ τὸν ἐκ τοῦ κιττοῦ, καὶ τὸν ἐκ τῆς δάφνης ἐνταῦθα ἀνέπαυσε καὶ ἀπέλιπε. *Apud Dionysium, die festo quem* Choas *vocant, libationum præmium ordinatum est ei qui plus bibisset, aurea corona: quam meritus est Xenocrates Chalcedonius, qui sumpta coronâ cùm à cœna reverteretur, Mercurio, qui stabat ante fores, eam imposuit juxta pristinam consuetudinem. Nam & florida, & myrtina, & hederacea, & laurea serta hic reponere & relinquere solebat.* Athenæus libro & capite X. Τίμαιος δέ φησιν, ὡς Διονύσιος ὁ Τύραννος τῇ τῶν Χοῶν ἑορτῇ, τῷ πρώτῳ ἐκπιόντι χόα, ἆθλον ἔθηκε στέφανον χρυσοῦν· καὶ ὅτι πρῶτος ἐξέπιε Ξενοκράτης ὁ φιλόσοφος· καὶ λαβὼν τὸν χρυσοῦν στέφανον, καὶ ἀναλύων τῷ Ἑρμῇ τῷ ἱδρυμένῳ ἐπὶ τῆς αὐλῆς ἐπέθηκεν, ᾧπερ εἰώθει καὶ τοὺς ἀνθινοὺς ἑκάστοτε ἐπιτιθέναι στεφάνους, ἑσπέρας ἀπαλλαττόμενος ὡς αὑτόν. *Timæus scribit, Dionysium Tyrannum Congiorum die festo, ei qui primus congium ebiberet, coronam auream præmium instituisse; Xenocratemque Philosophum primum exhausisse, & quam acceperat coronam cùm domum rediret, apposuisse Mercurio ante palatium erecto, quem coronis è floribus textis ornare frequenter solebat, cùm vesperi domum reverteretur.* Narrat simile factum Legatorum Romanorum apud Ptolemæum Ægypti Regem Justinus lib. XVIII. *Missi à Senatu in Ægyptum Legati, cùm ingentia sibi à Ptolemæo Rege missa munera sprevissent, interjectis diebus ad cœnam invitatis aureæ coronæ missæ sunt, quas illi honoris causâ receptas posterâ die Statuis Regis imposuerunt.* Moris autem fuit Veteribus habere præ foribus ædium suarum simulachrum, & ut plurimùm Mercurii. De Festo Choum videndus Meursius in Græcia Feriata, & Casaubonus ad Athenæum lib. X. cap. 10. Sed ad Xenocratem ut

redeam, ſcribit Athenæus lib. v. cap. 2. Philoſophis etiam curæ fuiſſe cum Juvenibus qui ad ſe ventitabant, ſtatâ quadam lege convivari, & Xenocratis in Academia *συμποτικοὺς νόμους* fuiſſe.

10 *Στρουθίου δέ ποτε διωκομένου*, &c.] Quod ipſum narrat Ælianus Var. Hiſtor. XIII. 31. his verbis: *Ξενοκράτης ὁ Καρχηδόνιος*, (*γρ. Χαλκηδόνιος*) *ὁ ἑταῖρος Πλάτωνος, τά τε ἄλλα ἦν φιλοικτίρμων, καὶ οὐ μόνον φιλάνθρωπος, ἀλλὰ καὶ πολλὰ, τῶν ἀλόγων ζώων ἠλέει. καὶ οὖν ποτὲ καθημένου ἐν ὑπαίθρῳ, διωκόμενος βιαίως στρουθὸς ὑπὸ ἱέρακος, εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ κατέπτη. ὁ δὲ ἀσμένως ἐδέξατο τὸν ὄρνιν, καὶ διεφύλαξεν, ἀποκρύψας ἔστ' ἂν ὁ διώκων ἀπῆλθεν. ἐπεὶ δὲ ἠλευθέρωσεν αὐτὸν τοῦ φόβου, ἀπλώσας τὸν κόλπον, ἀφῆκε τὸν ὄρνιν, ἐπειπὼν, ὅτι μὴ ἐξέδωκε τὸν ἱκέτην.* Herodotus libro I. ubi de Pactya Lydo, quem à Cumæis Perſæ repoſcebant: *πρὸς ταῦτα ὁ Ἀριστόδικος ἐκ προνοίης ἐποίεε τάδε· περιϊὼν τὸν νηὸν κύκλῳ, ἐξαίρεε τοὺς στρουθοὺς, καὶ ἄλλα ὅσα ἦν νενεοσσευμένα ὀρνίθων γένεα ἐν τῷ νηῷ. ποιέοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα, λέγεται φωνὴν ἐκ τοῦ ἀδύτου γενέσθαι, φέρουσαν μὲν πρὸς τὸν Ἀριστόδικον· λέγουσαν δὲ τάδε, Ἀνοσιώτατε ἀνθρώπων, τί τάδε τολμᾷς ποιέειν; τοὺς ἱκέτας μοῦ ἐκ τοῦ νηοῦ κεραΐζεις; Poſt hæc, Ariſtodicus tale quippiam de induſtria aggreditur: Templum circumiens, paſſeres, aliaſque aviculas, in nidis ibi genitas, è nidis exemit. quod cùm ille faceret, memorant vocem ex adyto auditam, quæ ad Ariſtodicum ferretur, atque hujuſmodi quædam ſonaret, Hominum ſceleſtiſſime, quænam libido te inceſſit, ut auderes meos ſupplices diripere?* *Μὴ κτεῖναι τὸν ἱκέτην, οὐ γὰρ θέμις κτανεῖν.* Euripidès, apud Lucianum in Reviviſcentibus.

Λαβὰς γὰρ οὐκ ἔχεις φιλοσοφίας] Quem locum reſpexit Suidas in *λαβαῖς· λαβαὶ φιλοσοφίας, Ἀριθμητικὴ καὶ Γεωμετρική.* Notum Pythagoricum illud, & Platonicum, *μηδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω.* Metropolim omnium Mathematicarum ſcientiarum Geometriam vocat Philo, apud Plutarchum Sympoſium VIII. 2.

Παρ' ἐμοὶ γὰρ πόκος οὐ κνάπτεται] Mercurialis Var. Lect. lib. II. cap. 11. *γναφεύεται* legendum exiſtimabat. *Xenocrates*, inquit, *eo reſponſo innuere voluiſſe videtur diſciplinas ordine quodam eſſe apprehendendas, neque adeundam Philoſophiam, niſi Mathematica diſciplina teneantur: ſicut nemo lanam nondum vellicatam ac politam ad fullonis officinam, ut tingatur, ferat. ſic etenim Arceſilai dictum illud*, *οὐδεὶς πόκον εἰς γναφεῖον φέρει*, *quod forſan à Xenocrate in proverbium emanavit, intelligendum eſſe longâ hac atque eleganti [illegible]ratione ſignificat Galenus in II. de differentiis pulſuum*: *τὸ γὰρ τοῦ Ἀρκεσιλάου καλὸν, ὡς οὐδεὶς πόκον εἰς γναφεῖον φέρει. τάξις γάρ ἐστιν, ὥσπερ ἐρίων ἐργασίας, οὕτω καὶ μαθημάτων διδασκαλίας, καὶ οὐδεὶς οὔτ' ἀναγινώσκειν διδάσκεται, πρὶν πάσας ἐκμαθεῖν τὰς συλλαβάς· οὔτ' αὐτὰς, πρὶν ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τῆς φωνῆς· οὔτε τὰ σύνοντα* (*γράφεται σύντονα*) *παλαίσματα πρὸ τῶν ἁπλῶν καὶ ῥᾳδίων· οὐδὲ ταῦτα, πρὶν τρίψασθαι καλῶς. οὐδὲ τοῦτο, πρὶν ἀλείψασθαι γυμναστικῶς· ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν τὸ μὲν πρῶτον, τὸ δὲ δεύτερον, τὸ δὲ τρίτον ἐστὶν ἐν ἁπάσαις ταῖς τέχναις· οὕτω δὴ κἀν τοῖς κατὰ τὴν διαλεκτικὴν οὐκ ἐνδέχεταί τινα, πρὶν ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ οἷον στοιχείοις γυμνάσασθαι ταῖς τῶν ἑξῆς ἀποδείξεσι ἕπεσθαι.* Nihil mutandum docet hîc Caſaubonus; quem videſis omnino.

Εἰπόντος δὲ Διονυσίου πρὸς Πλάτωνα, &c. *Οὐκ ἄν γε* 11
ἔφη, &c.] Et meritò: Xenocratis enim amicus erat Plato quàm qui maximè. Teſtis hiſtoria quam refert Valerius Maximus. *Audierat Plato Xenocratem de ſe multa impiè locutum: ſine ulla cunctatione criminationem reſpuit. Inſtabat certo vultu index, cauſſam quærens cur ſibi fides non haberetur. Adjecit Plato, non eſſe credibile ut quem tantopere amaret, ab eo invicem non diligeretur: affirmavit numquam Xenocratem illa dicturum fuiſſe, niſi ea dici expedire ſibi judicaſſet.*

Καὶ Ἀντιπάτρου ποτὲ ἐλθόντος, &c.] Totidem verbis Heſychius Mileſius. Accipiendum autem de Antipatro, qui, poſt Alexandri Magni mortem, Aridæo ejus fratri, ſive, ut aliis placet, Alexandri filio, pupillo, adminiſter regni datus eſt; non verò de Antipatro Macedoniæ rege, qui nonus poſt Alexandrum M. regnum obtinuit, rectè hîc monet Aldobrandinus.

Πολλάκις ἑαυτῷ τῆς ἡμέρας διεμελέτα, καὶ ὥραν μίαν, φασὶν, ἀπένεμε σιωπῇ] Huc ſpectat quod de Xenocrate memorat Valerius Maximus VII. 2. *Cùm maledico ſermoni quorumdam ſummo ſilentio intereſſet, uno ex his quærente cur ſolus ita linguam ſuam cohiberet: Quia dixiſſe me, inquit, aliquando pœnituit, tacuiſſe numquam.* Quod tamen reſponſum laudabile & à Plutarcho libro de bona valetudine, & à Stobæo Serm. 31. tribuitur Simonidi.

Περὶ σοφίας] Ita rectè & Baſileenſis editio & Regius Codex. Malè Editio Stephanica, & Codex Palatinus *περὶ φιλοσοφίας*: ſequitur enim liber hoc titulo. Pro *ς'*, in Palatino erat *ά*.

Περὶ θανάτου, ά.] Exſtat etiamnum Xenocratis Phi- 12
loſophi Dialogus ille de Morte, è Græca lingua in Latinam tranſlatus à Marſilio Ficino Florentino; cujus Interloquutores, Socrates, Clinias, Axiochus. Sed an ſit genuinus, ampliùs quærendum. *τῶν Ξενοκράτους συναγωγὴν* ſcripſerat Theophraſtus, teſte Diogene noſtro in Theophraſto.

Περὶ βίων] *Περὶ βίου*, legit Aldobrandinus; qui vertit *De Vita*. placet *Περὶ βίων*. Memini alicubi me legere Platonis Vitam ſcripſiſſe Xenocratem.

Περὶ ψυχῆς, ά, β'.] Animam autem ille definiebat, 13
numerum moventem ſe ipſum.

Ἀρχέδημος] Codex Regius, *Ἀρχαίδημος*.

Λύσις τῶν περὶ τοὺς λόγους, ά, ί.] Legendum videtur, *Λύσεις, ά, ί.*

Πυθαγόρεια, ά.] Scripſerat & *περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ζώων τροφῆς*: qui liber citatur Clementi Alexandrino Stromat. VII. ſed qui fortaſſe alius non eſt ab eo qui *Πυθαγόρεια* inſcriptus fuerat, de quo hîc Laërtius.

Τῆς περὶ τὸ διαλέγεσθαι πραγματείας βιβλία ιε, μ, &c.] MS. Regius: *βιβλία δ', μ'*, &c.

Περὶ μαθημάτων τῶν περὶ τοῦ λέξιν λογιστικῶν] Corrige *περὶ τὴν λέξιν*. Ita Codex Regius: & Editio Ste-

phani: quæ etiam, quemadmodum Basileensis, λογικῶν habet, non λογιστικῶν. Cum editione Aldobrandiniana consentit Palatinus codex.

Βιβλία θ'.] Post hæc verba, scriptum est in Codice Regio, in Palatino, & Florentino, τῶν περὶ τὴν διάνοιαν ἄλλα βιβλία δ'. τῶν περὶ τὰ μαθήματα βιβλία ς'. τῶν περὶ τὴν διάνοιαν ἄλλα βιβλία δύο. Et ita habuit Codex quo usus est Aldobrandinus. Editio Stephanica & Basileensis cum recepta lectione consentiunt.

14 Ἀθηναῖοι δ' ὅμως αὐτὸν ὄντα τοιοῦτον ἐπίπρασκόν ποτε, τὸ μετοίκιον ἀδυνατοῦντα θεῖναι, &c.] Μετοίκιον, tributum est quod ab Inquilinis exigitur. Ab iis Athenienses drachmas duodecim exigebant. Nicephorus Gregoras: ἔθος ἦν τοῖς Ἀθηναίοις λαμβάνειν καθ' ἕκαστον ἔτος δραχμὰς δώδεκα ἐκ τῶν ἔξωθεν ἐρχομένων εἰς Ἀθήνας ξένων, κατοικίας ἕνεκα· καὶ τοῦτο ἐκαλεῖτο μετοίκιον. Harpocration: μέτοικος μέν ἐστι, ὁ ἐξ ἑτέρας πόλεως μετοικῶν ἐν ἑτέρα, καὶ μὴ πρὸς ὀλίγον, ὡς ξένος, ἐπιδημῶν, ἀλλὰ τὴν οἴκησιν αὐτόθι καταστησάμενος· ἐδίδοντο δὲ ὑπ' αὐτοῦ καθ' ἕκαστον ἔτος δραχμαὶ δώδεκα, ὅπερ ὠνόμασται μετοίκιον. quæ ipsissima verba exscripsit Suidas in μετοίκιον. Pollux III. 4. μέτοικος, ὁ τὸ μετοίκιον συντελῶν. τὸ δὲ ἦν δυοκαίδεκα τῷ δημοσίῳ δραχμαὶ, καὶ τῷ γραμματεῖ τριώβολον. Hesychius: μετοίκιον. τέλος. οὕτως ἐκαλεῖτο, ὃ ἐτίθεσαν ἐν τῇ πόλει, (lege ὃ ἐτέλουν τῇ πόλει) δραχμὰς δέκα (lege δώδεκα, ut rectè Meursius emendavit) τῷ δὲ τελώνῃ τριώβολον. Et deinde: μέτοικοι· οἱ ἐνοικοῦντες ξένοι ἐν τῇ πόλει, καὶ τελοῦντες ἀνὰ δραχμὰς δώδεκα τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὸ δημόσιον. τελώνην dixit, quem Pollux γραμματέα. Hoc verò tributum à servis etiam pendebatur & à libertis. auctor Harpocration: ὅτι δὲ καὶ οἱ δοῦλοι ἀφεθέντες ὑπὸ τῶν δεσποτῶν, ἐτέλουν τὸ μετοίκιον, ἄλλοι τε τῶν Κωμικῶν δεδηλώκασι, καὶ Ἀριστομένης, Μένανδρος δ' ἐν Ἀνατιθεμένῃ, &c. & ex eo Suidas in μετοίκιον. Sed hoc viros inter & feminas discrimen fuit, quòd illi duodecim drachmas; istæ, sex tantùm persolvebant. testatur Isæus apud Harpocrationem: Ἰσαῖος δ' ἐν τῷ κατ' Ἐλπαγόρου καὶ Δημοφάνους ὑποσημαίνει, ὅτι ὁ μὲν ἀνὴρ δώδεκα δραχμὰς ἐτέλει μετοίκιον, ἡ δὲ γυνὴ ἕξ. Addit Isæus: καὶ ὅτι τοῦ υἱοῦ τελοῦντος, ἡ μήτηρ οὐκ ἐτέλει· μὴ τελοῦντος δ' ἐκείνου, αὐτὴ τελεῖ. Qui autem solvendo non erant, vendebantur; ut testatur Demosthenes apud Harpocrationem: οἱ μὲν τοι μὴ τιθέντες τὸ μετοίκιον μέτοικοι, ἀπήγοντο πρὸς τοὺς πωλητὰς, καὶ εἰ ἑάλωσαν, ἐπιπράσκοντο, ὥς φησι Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Ἀριστογείτονος· ἐνεβίβαζον δὲ καὶ εἰς τὰς ναῦς τοὺς μετοίκους, ὡς ὁ αὐτὸς Ῥήτωρ ἐν Φιλιππικοῖς δηλοῖ. & ut constat ex Laërtio, hoc loco. Locus autem ubi vendebantur, vocabatur τοῦ μετοικίου πωλητήριον. Demosthenes Oratione I. contra Aristogitonem: Ζωβίαν ὑποδεξαμένην Ἀριστογείτονα φυγόντα, καὶ ἀξιώσαν συμπαθεῖν, ὅτι ἴσχυεν, ἐπὶ τὸ τοῦ μετοικίου πωλητήριον ἤγαγε, καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐπ' ἐξαγωγῇ πέπρακε. Sequitur apud Suidam, qui hæc Demosthenis verba, in μέτοικοι, non laudato auctore, exscripsit: τοῦτον δὲ ἐπίπρασκον, τὸ μετοίκιον ἀποτονοῦντα θεῖναι· quæ verba sunt ex hoc Laërtii loco, ut rectè monitum Henrico Valesio in Notis in Harpocrationis Lexicon. Ad hunc autem morem eos vendendi qui tributum illud non erat solvendo, respexisse Bionem Borysthenitem existimamus, cùm diceret patrem suum publicanum; qui aliquid fraudaverat; cum tota familia venundatum esse: qua de re nos suprà in Bione. De hoc tributo plura qui volet, adeat Meursium ad Hesychium Milesium. Ceterùm, pro ἀδυνατοῦντα quod hîc legitur, habent editio Stephanica & codex Palatinus, ἀπονοοῦντα. At Basileensis editio & Regius codex, ἀτονοῦντα: quod magis placet. & ita Casaubonus emendabat. ἀποκνοῦντα, malebat Tanaquillus Faber. Sed ἀτονοῦντα quoque malebat Valesius ad Harpocrationem.

Καὶ αὐτὸν ὠνεῖσθαι Δημήτριος ὁ Φαληρεύς] Idem, atque iisdem verbis, Hesychius Milesius. Aliter hanc historiam narrat Plutarchus; cujus verba profert hîc Aldobrandinus.

Ἐπὶ Λυσιμαχίδου] Λυσιμάχου Editio Stephani, & Basileensis, & Codex Regius. Sed Λυσιμαχίδην etiam hunc Archontem vocat Diodorus. Ceterùm ita distinguendus hic locus, καὶ ἀφηγήσατο τῆς σχολῆς πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη, ἐπὶ Λυσιμαχίδου ἀρξάμενος κατὰ τὸ, &c.

Ἔτος ἤδη γεγονὼς δεύτερον καὶ ὀγδοηκοστόν] Lucianus in Longævis, ait vixisse annos 84. sed tres & centum vixisse, contendit Meursius de Archontibus Athen. lib. IV. cap. 12.

Προσπταίσας] Προσκόψας, Manuscripti Stephanici, & Codex noster, & Florentinus, & Palatinus. 15

Γεγώς] Γεγωνὼς MS. Regius. perperam. Versus est Jambicus.

Ἄλλοι Ξενοκράτεις ς'] Quinque tantùm enumerat: quare legendum ε'. *quinque*. Etiam MSS. Regius & Florentinus πέντε. & ita vertit Ambrosius, nec non Aldobrandinus ad oram libri.

Ὅ, τε τακτικὸς ἀρχαῖος σφόδρα, καὶ συγγενὴς ἅμα καὶ πολίτης τῷ προειρημένῳ φιλοσόφῳ.] Hujus Tactici Xenocratis meminit Strabo libro XII. cujus discipulos fuisse ait, Hecatæum Milesium & Menecratem Elaïtam. ἐπαινεῖ δὲ μάλιστα, loquitur de Demetrio Scepsio, τὴν Ἑκαταίου τοῦ Μιλησίου καὶ Μενεκράτους τοῦ Ἐλαΐτου, τῶν Ξενοκράτους γνωρίμων ἀνδρῶν, δόξαν. Alius est à Xenocrate Bœotarcha, de quo Pausanias in Bœoticis.

Τέταρτος] Corrige τρίτος· & posteà τέταρτος & πέμπτος, pro πέμπτος & ἕκτος.

Πειραταὶ μὲν γὰρ ἐπιβαλλόμενοι πεζογραφεῖν, ἐπιτυγχάνουσι· πεζογράφοι δὲ ἐπιτιθέμενοι ποιητικῇ, πταίουσι. δῆλον τὸ μὲν φύσεως εἶναι, τὸ δὲ τέχνης ἔργον.] Et tamen Maronem, Vatum Deum, prosâ oratione minus bene scripsisse volunt. Quare Cassius Severus de Sallustio ita judicabat, ut ejus orationes nihilo meliores esse diceret, quàm aut Ciceronis versus, aut Virgilii prosam.

Δῆλον] Meliùs Editio Stephani & Regius Codex, τὸ δῆλον, quomodo loquitur Aristophanes in Pluto.

Ἀνδριαντοποιός] De quo sic scribit Plinius XXXIV. 8. *Xenocrates, Tisicratis discipulus, aut, ut alii, Euthycratis, vicit utrosque copiâ signorum, & de sua*

arte composuit volumina. Testatur & lib. XXXV. cap. 10. quòd de Pictura scripsere Antigonus & Xenocrates. Sed ibi fortè legendum Hypsicrates, ex Laërtio, qui in Chrysippo tres περὶ πινάκων Scriptores conjungens, Polemonem, Hypsicratem, & Antigonum nominat; quæ est doctissimi Junii conjectura in tractatu de Pictura Veterum lib. II. cap. 3.

Ἔκτος, ἄσματα γεγραφὼς, ὥς φησιν Ἀριστόξενος.] Aristoxenus Tarentinus, Musicus, Theophrasti æmulus: qui, ut ait Suidas, Aristoteli maledixit, quod Theophrastum, Scholæ successorem instituisset, cùm ipse inter Aristotelis discipulos emineret. Fuit & Xenocrates Medicus, laudatus Galeno in libris κατὰ τόπους, & in libro X. de Simplicibus Medicamentis cap. I. cujus meminit & Plinius libro & cap. 22. Fuit præterea Xenocrates Agrigentinus, quem celebravit Pindarus Isthmionicarum ode 2. Citatur & Xenocrates quidam ἐν πρώτῳ Χρονικῶν, ab Etymologo in Ἀσσυρία.

POLEMON.

16 ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ μὲν υἱὸς] Φιλοστράτου, ἢ Φιλοστράτους, est apud Suidam; quod Casaubonus observavit.

Τὸν δῆμον] Τῶν δήμων Editio Basileensis, & Codex Regius.

Οἴηθεν] Harpocration: Οἴηθεν. Ἰσαῖος ἐν τῷ κατ' Ἐλπαγόρου καὶ Δημοφάνους. δῆμος τῆς Πανδιονίδος ἡ Οἴη, ὡς Διόδωρος. Οἴηθεν δὲ, ἐν τόπῳ ἐπίρρημα. Φιλόχορος δ' ἐν τῇ τρίτῃ τὴν Οἴην, Κεφάλου μὲν θυγατέρα, Χάροπος δὲ γυναῖκα ἱστορεῖ. Ex quo Suidas: Οἴηθεν. δῆμος Πανδιονίδος Οἴειν. (Lege Οἴη) καὶ τὸ Οἴηθεν, τοπικὸν ἐπίρρημα. Φιλόχορος δὲ τὴν Οἴην φησὶ Κεφάλου μὲν θυγατέρα εἶναι, Χαρίππου δὲ γυναῖκα. Χάριππον dixit, quem Χάροπα Harpocration appellavit.

Ἀκόλαστός τε καὶ διακεχυμένος ἦν οὕτως] Suidas: ἐγεγόνει δὲ σφόδρα ἄσωτος. Origenes lib. I. contra Celsum: ἀλλὰ καὶ τὴν Πολέμωνος ἀσωτείαν, τοῦ διαδεξαμένου Ξενοκράτην, ὀνειδίσωμεν φιλοσοφίᾳ.

Προσπεπλασμένον] An potiùs προσπεπηγμένον?

Καί ποτε συνθέμενος τοῖς νέοις, &c.] Valerius Maximus VI. 9. *Perdita luxuria Athenis adolescens Polemo, neque illecebris tantummodo, sed etiam ipsâ infamiâ gaudens, cùm è convivio non post occasum Solis, sed post ortum surrexisset, domumque repetens, Xenocratis philosophi patentem januam vidisset, vino gravis, unguentis delibutus, sertis capite redimito, pellucidâ veste amictus, refertam turbâ doctorum hominum Scholam ejus intravit; nec contentus tam deformi introitu consedit etiam, ut clarissimum eloquium, & prudentissima præcepta temulentiæ lasciviis eluderet. Ortâ deinde, ut par erat, omnium indignatione, Xenocrates vultum in eodem habitu continuit, omissisque de quibus disserebat, de modestia ac temperantia loqui cœpit; cujus gravitate sermonis resipiscere coactus Polemo, primùm coronam capite detractam projecit, paulò post brachium intra pallium reduxit, procedente tempore oris convivalis hilaritatem deposuit; ad ultimum totam luxuriam exuit, uniusque orationis saluberrimâ medicinâ sanatus, ex infami ganeone maximus Philosophus evasit.* Meminit hujus historiæ; sed strictim; B. Augustinus epist. 130. ad Cirtenses: *Xenocrates Polemonem, ut scribitis, & nos ex illius literis recordamur, de fruge temperantiæ disputando, non solùm ebriosum, verùm & tunc ebrium ad mores alios repente convertit.* Et contra Julianum Pelagianum lib. I. cap. 2. *Si Scholam Xenocratis, sicut Polemo, ex antelucano convivio temulentus intrasses, non tantâ quanta in isto cœtu tot Sanctorum deberes verecundiâ coërceri.* Et posteà: *Sicut Polemo luxuriæ coronis sensim capite detractis, eisque abjectis, manum pallio subdidit, os & vultum formavit ad verecundiam; ad extremum, totum se illi ad quem deridendum venerat, discipulum tradidit.* Adde Plutarchum in libro de Discrimine adulatoris & amici: Πολέμωνα Ξενοκράτης ὀφθεὶς μόνον ἐν τῇ διατριβῇ, καὶ ἀποβλέψας πρὸς αὐτὸν ἐτρέψατο, καὶ μετέθηκεν. Et Suidam: ἐγεγόνει δὲ σφόδρα ἄσωτος. εἶτα ἐφιλοσόφησε, καὶ πολλὰ μὲν συνέγραψε βιβλία. Et Horatium, Sat. 3. lib. II.

---- Quæro, faciasne, quod olim
Mutatus Polemon: ponas insignia morbi;
Fasciolas, cubital, focalia; potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas,
Postquam est impransi correptus voce magistri?

Ubi *ponas insignia morbi*, dicitur ἀλληγορικῶς tamquam de ægro. Id est: tamquam is qui ex morbo convaluit, suspendas in Æsculapii, aut alius Dei templo, morbi insignia: fasciolas, cubital, focalia. Ita rectè Porphyrio. *Impransum* autem vocat Xenocratem, pro *sobrium*: quia sobrii prandere non solent, sed cœnare tantùm. Ita rectè Guyetus. Lucianus quoque in Bis accusato; ubi introducitur Ebrietas Academiæ litem intentans ob dimotum à se Polemonem: ἀδικεῖται δὲ ἡ ἀθλία τὰ μέγιστα ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἐμοῦ. ἀνδράποδον, ὃ μόνον εἶχεν εὔνουν, καὶ πιστὸν αὐτῇ, μηδὲν αἰσχρὸν ὧν προστάξειεν οἰόμενον, ἀφῃρέθεῖσα, τὸν Πολέμωνα ἐκεῖνον. ὃς μεθ' ἡμέραν ἐκώμαζε διὰ τῆς ἀγορᾶς μέσης, ψάλτριαν ἔχων, καὶ καταδεόμενος, ἕωθεν εἰς ἑσπέραν μεθύων ἀεὶ, καὶ κραιπαλῶν, καὶ τὴν κεφαλὴν τοῖς στεφάνοις διηνθισμένος. καὶ ταῦτα ὅτι ἀληθῆ, μάρτυρες Ἀθηναῖοι ἅπαντες, οἱ μηδεπώποτε νήφοντα Πολέμωνα εἶδον. ἐπεὶ δὲ ὁ κακοδαίμων ἐπὶ τὰς τῆς Ἀκαδημίας θύρας ἐκώμασεν, ὥσπερ ἐπὶ πάντας εἰώθει, ἀνδραποδισαμένη αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς μέθης ἁρπάσασα μετὰ βίας, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀγαγοῦσα, ὑδροποτεῖν τε κατηνάγκασε, καὶ νήφειν μετεδίδαξε, καὶ τοὺς στεφάνους κατέσπασε. *Injuriâ est affecta misera illa à me Academia: mancipio, quod solum habebat benevolum ac fidele, quodque nihil turpe putabat eorum quæ ipsa imperasset, privata, Polemone illo, qui per medium forum interdiu temulenter se gerebat, Psaltriam secum habens, & cantu perstrepens, à summo manè ad vesperam usque ebrius semper, & crapulæ indulgens, caputque corollis florum implicatum gerens. Quæ quòd vera sint testes sunt universi Athenienses, qui Polemonem numquam sobrium viderunt. Infelix ille, cùm ad Academiæ quoque fores; ut apud omnes solebat,*

temulenter ageret, illum sibi mancipatum, atque è manibus ebrietatis vi ereptum, & ad se adductum, aquam bibere & sobrium esse docuit, & corollas detraxit. Anno trigesimo aquam bibere cùm cœpisset, ad finem usque vitæ abstemium fuisse, scripsit Antigonus Carystius apud Athenæum libro II. cap. 6. Sed & ipsius Polemonis visâ fortuitò imagine, scortillum projectissimæ libidinis, verecundiâ tactum, resipuisse narrat Nazianzenus, his verbis:

Οὐδ' ὁ Πολέμων ἔμοιγε σιγηθήσεται·
Καὶ γὰρ τὸ θαῦμα τῶν ἄγαν λαλουμένων.
Ἦν μὲν τὸ πρόσθεν οὗτος οὐκ ἐν σώφροσι,
Καὶ σφόδρα γ' αἰσχρὸς ἡδονῶν ὑπηρέτης.
Ἐπεὶ δ' ἔρωτι τοῦ καλοῦ κατεσχέθη
Σύμβουλον εὑρὼν, οὐκ ἔχω δ' εἰπεῖν τίνα.
Εἴτ' οὖν σοφόν τιν', εἴθ' ἑαυτὸν, ἀθρόως,
Τοσοῦτον ὤφθη τῶν παθῶν ἀνώτερος. &c.

Καὶ ἁρματοτροφῆσαι] Quod fuit Divitum & Potentiorum.
17 Xenophon in Hierone: τὸ δὲ πάντων κάλλιστον καὶ μεγαλοπρεπέστατον νομιζόμενον εἶναι ἐπιτήδευμα, ἁρματοτροφίαν ποτέρως ἂν δοκῇς μάλιστα κοσμεῖν, εἰ αὐτὸς πλεῖστα τῶν Ἑλλήνων ἅρματα τρέφοις τε, καὶ πέμποις εἰς τὰς πανηγύρεις, &c.

Καὶ δίκην κακώσεως ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ὡς μειρακίοις συνόντα] Lex enim erat Solonis, ut est apud Plutarchum in Solone & in Erotico, dotalis feminæ maritum ter singulis mensibus cum ea pernoctare oportere. Sic in Ægypti urbe Achaïco, ut Leo Africanus auctor est, *non raro evenit, uxorem coram judice de raris mariti congressibus expostulare: unde persæpe & nasci divortia, & alii jungi maritis; quod Mahumetano licet dogmate; vidimus.* Sic ille, pag. 703. κακώσεως δίκη, actio est malæ tractationis, quæ dabatur uxoribus adversus maritos. De ea pluribus Samuel Petitus in Comment. ad Leges Atticas pag. 445.

Καὶ τὴν ἰγνύαν διασπάσαντος] Malè Codex Regius, καὶ τὴν ἰγνύαν τινὸς διασπάσαντος: quam lectionem tamen sequutus est Aldobrandinus. ἰγνύα, est *poples*, παρὰ τὸ ἐγκιῖσθαι, si Grammaticis fides, quia flexo & incurvato poplite incedimus.

Νικοστράτου γοῦν ποτε] De Nicostrato, dixi suprà ad Xenophontem.

18 Μελάνθιος ὁ ζωγράφος ἐν τοῖς περὶ ζωγραφικῆς.] Melanthii inter clarissimos pictores meminit Plinius libro XXXV. cap. 7.

Φησὶ γὰρ δεῖν αὐθάδειάν τινα καὶ σκληρότητα τοῖς ἔργοις ἐπιτρέχειν, &c.] De pictura, aliter judicabat Apelles, cousque in pictura provectus, ut plura solus prope quàm ceteri omnes, contulerit: voluminibus etiam editis quæ doctrinam eam continent; præcipua ejus in arte venustas fuit, cùm eadem ætate maximi pictores essent: quorum opera cùm admiraretur, collaudatis omnibus, deesse illis unam illam Venerem dicebat, quam Græci *charita* vocant: cetera omnia contigisse, sed hac soli sibi neminem parem. Verba sunt Plinii libro XXXV. cap. 10. Sed de Statuaria similiter Euthycrates, Statuarius: de quo Plinius capite 8. ejusdem libri: *is, constantiam patris potiùs æmulatus quàm elegantiam, austero maluit genere, quàm jucundo placere.*

Ἀριστοφάνης περὶ Εὐριπίδου, Ὀξῶτα καὶ Στιλφῶτα] Hæc de Euripide Aristophanes ἐν Γήρᾳ. Legendum autem ὀξωτὰ καὶ σιλφιωτά: ut diu est quòd ad Solinum pagina 368. monuit Salmasius ὁ πάνυ. Julius Pollux VI. 10. 2. ὁ δ' Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Γήρᾳ λέγει,

Ὀξωτὰ, σιλφιωτὰ, βολβὸς, τεῦτλον,
Περίκομμα, θρῖον, ἐγκέφαλος, ὀρίγανον.

ita in versus verba Aristophanis apud Pollucem rectè redegit Salmasius ibidem. Laërtianus Codex Regiæ Bibliothecæ habuit, ut Aldobrandinianus, Ὀξωτὰ καὶ στιλφῶτα: quæ lectio ad germanam proximè accedit. Ab ea longiùs recedit lectio editionis Basileensis, ὀξώτης καὶ στιλφώτης, nec non Stephanica, ὀξώτας καὶ στιλφῶτα. ὀξωτὰ καὶ σιλφιωτὰ, id est, *orationem acetatam & laseratam; orationem fucatam & jucundo sapore conditam:* metaphorâ sumptâ ab aceto & lasere, quibus in condimentis plurimùm utebantur Veteres. Similiter Petronius: *sed mellitos verborum globulos, & omnia dicta factaque, quasi papavere & sesamo sparsa.* σησαμωτὰ καὶ μηκωνωτὰ, dicerent Græci. De stilo Euripidis, notum quid senserit Aristophanes.

Ἄπερ, ὡς αὐτός φησι] Sunt verba Laërtii, non Aristophanis. 19

Καταπυγοσύνη ταῦτά ἐστι πρὸς κρέας μέγα] Corrige, vel metri causâ,

Καταπυγοσύνη ταῦτ' ἐστὶ πρὸς κρέας μέγα.

Ceterùm, Καταπυγοσύνη in nominandi casu habent ceteræ Editiones, & Codex Regius; sed minùs rectè. Καταπυγοσύνη ταῦτ' ἐστὶ πρὸς κρέας μέγα, id est, eadem sunt ac mera καταπυγοσύνη. καταπυγοσύνη, est ἡ μαλακία, ut Suidas exponit, quam ἡδονὴν μεγάλην vocat Hesychius. Quid sit κρέας μέγα dicere possim, ἀλλά με κωλύει αἰδώς. Similiter Ezechielis capite XXIII. 20. Quorum carnes sunt, ut carnes asinorum.

Οἱονεὶ Δώριός τις οἰκονομία] Christianus, ad oram libri, ἁρμονία legendum monuit. Sed οἰκονομία quoque apud Suidam in Δώριος: ubi locum Laërtii exscripsit: Δώριος ὄνομα κύριον. καὶ δώριος οἰκονομία. τήν τε ἀκακίαν, καὶ τὸν αὐχμὸν ὁ Πολέμων ἐνεδίδυτο Ξενοκράτους, καὶ τὸ βάρος, οἱονεὶ Δώριος οἰκονομία. Malè οἱονεὶ Δώριον οἰκονομίαν emendabat Suidæ Interpres: cùm legatur apud Laërtium; cujus verba exscripsit Suidas; οἱονεὶ Δώριος οἰκονομία. Sed quid sit οἰκονομία Δώριος, dixerit alius. Dorius modus inter musicos modos gravissimus fuit; unde proverbium, ἀπὸ Δωρίου ἐπὶ φρύγιον: quare Δώριος ἁρμονία sensu optimo hîc Christianus reponebat.

Ἦν δὲ καὶ φιλοσοφοκλῆς, &c.] Suidas: ἔχαιρε δὲ Ὁμήρῳ τε καὶ Σοφοκλεῖ. καὶ ἴσως ἔχειν ἑκάτερον αὐτῶν σοφίας ἔλεγεν· ὥστε καὶ φάσκειν Ὅμηρον μὲν Σοφοκλέα ἐπικὸν, Σοφοκλέα δὲ, Ὅμηρον τραγικόν. Eustathius ad Iliad. ε'. pag. 514. Edit. Romanæ Sophoclem vocat ζηλωτὴν Ὁμήρου. Auctor Vitæ Sophoclis, (Triclinium quidem eum appellant): τὸ πᾶν οὖν Ὁμηρικῶς ὀνόμαζε· τούς τε μύθους φέρει, κατ' ἴχνος τοῦ Ποιητοῦ· καὶ τὴν Ὀδύσσειαν δὲ ἐν πολλοῖς δράμασιν ἀπογράφεται· παρετυμολογεῖ δὲ καθ' Ὅμηρον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ὀδυσσέως, 20

Ὀρθῶς δ' Ὀδυσσεὺς εἰμ' ἐπώνυμος κακοῖς.
Πολλοὶ γὰρ ὠδύναντο δυσσεβεῖς ἐμοί.

ἠθοποιεῖ τε, καὶ ποικίλλει, καὶ τοῖς ἐπινοήμασι τεχνικῶς χρῆται, Ὁμηρικὴν ἐκματτόμενος χάριν. ὅθεν εἰπεῖν λέγεται Ἰωνικόν τινα, μόνον Σοφοκλέα τυγχάνειν Ὁμήρου μαθητήν. Exstat Henrici Stephani de Sophoclea Homeri imitatione Dissertatio. Scripserat olim Philostratus Alexandrinus Περὶ τῆς τοῦ Σοφοκλέους κλοπῆς πραγματείαν, teste Porphyrio apud Eusebium de Præparat. Euangelica x. 3. quæ si hodie exstaret, quæ ab Homero Sophocles sumpsit, videremus.

Κατὰ τὸν Κωμικὸν] Ita quoque MS. Regius, & Florens Christianus, & Isaacus Casaubonus. κατὰ τῶν Κωμικῶν ceteræ Editiones.

Κύων τις ἐδόκει συμποιεῖν Μολοττικός] Versus est Jambicus: in quo, pro συμποιεῖν, συμπονεῖν ad oram libri emendabat Josephus Scaliger. Sed συμποιεῖν quoque scriptum est apud Suidam in κύων Μολοττικός, ubi hunc locum exscripsit: Κύων Μολοττικὸς, inquit, ὅπου τὰ ποιήματα αὐτῷ κύων τις ἐδόκει συμποιεῖν μολοττικός. Est autem κύων μολοττικὸς, κύων μέγας καὶ ποιμενικός.

Κατὰ τὸν Φρύνιχον] Phrynichum Comicum intelligit, veteris Comœdiæ Poëtam; qui, Suida teste, floruit Olympiade 86. non Tragicum qui vixit, eodem teste, Olymp. 67. non Grammaticum, qui fuit sub Marco Imperatore.

Οὐ γανσὸς, οὐδ' ὑπόχυτος, ἀλλὰ Πράμνιος] Versus est. γαῦσις, aliæ Editiones. γαῦξις, Regius Codex. Casaubonus & Christianus, οὐδὲ γλυκύς. Legendum ex optima Salmasii emendatione ad Solinum dicto loco,

Οὐ γλύξις, οὐδ' ὑποχυτὸς, ἀλλὰ Πράμνιος.

De qua lectione diu ante Salmasium, monuerat H. Stephanus. *Pro* γαῦσις, inquit, *legitur* γαῦξις. & *item* γλύξις. etiam γλύξις Codex Florentinus. Est autem γλύξις, ut recte Hesychius Alexandrinus eam vocem interpretatur, ὁ ἀνειμένος οἶνος καὶ ἄγονος, ὃν ἔνιοι μὲν ἀπαλόστομον, οἱ δὲ γλεῦξιν. γλυκὺς tamen legerat quoque Suidas. Ita enim ille in voce ὑπόχυτος: ὑπόχυτος οἶνος, ὁ γλυκύς. ἦν δὲ ὁ Πολέμων ὁ φιλόσοφος, οὐ γλυκὺς, οὐδ' ὑπόχυτος, ἀλλὰ πράμνιος. At contra Pramnium vinum, est vinum generosum, durum, austerum. Athenæus I. 14. γίνεται δὲ ἐν Ἰκάρῳ, φησὶν Ἐπαρχίδης, ὁ πράμνιος. ἔστι δὲ οὗτος γένος τι οἴνου. καὶ ἔστιν οὗτος, οὔτε γλυκὺς, οὔτε παχὺς, ἀλλ' αὐστηρὸς, καὶ σκληρὸς, καὶ δύναμιν ἔχων διαφέρουσαν· οἵῳ Ἀριστοφάνης οὐχ ἥδεσθαι Ἀθηναίους φησὶ λέγων, τὸν Ἀθηναίων δῆμον, οὔτε ποιηταῖς ἥδεσθαι σκληροῖς καὶ ἀστεμφέσιν, οὔτε πραμνίοις σκληροῖσιν οἴνοις, συνάγουσι τὰς ὀφρῦς τε καὶ τὴν κοιλίαν· ἀλλ' ἀνθοσμίᾳ, καὶ πέποσι νεκταροσταγεῖ. *Eparchides scribit, nasci in Icaro Pramnium, vini genus, nec dulce, nec crassum, sed austerum, durum, & insigniter validum: quale Aristophanes scripsit non delectari Atheniensium populum.* Atheniensibus, *inquit*, nec placent asperi & horridi Poëtæ, nec immite Pramnium vinum, quo & supercilium & alvus contrahitur: sed anthosmiam vinum probant, *lene & nectare fluens.* Junius in Nomenclatore, ubi de voce *defrutum*; legendum censet apud Laërtium, γλυτρὶς, ex Athenæo: aut certè, γλυκὺς, ut est apud Suidam.

Ἔλεγεν οὖν, τὸν μὲν Ὅμηρον, Ἐπικὸν εἶναι Σοφοκλέα, Ὅμηρον δὲ, Σοφοκλέα τραγικόν.] Totidem verbis Suidas.

Γκαρὰ συγγράμματα καταλιπών.] Suidas: καὶ πολλὰ μὲν συνέγραψε βιβλία· οὐδὲν δὲ αὐτοῦ φέρεται. Citatur ἐν τοῖς περὶ τοῦ κατὰ φύσιν βίου συντάγμασι Clementi Alexandrino στρωματέων VI. nisi forte alium Polemonem intelligit, nam plures fuerunt hoc nomine: de quibus videndus Suidas in Πολέμων.

CRATES.

Κράτης, πατρὸς μὲν ἦν Ἀντιγένους, Θριάσιος δὲ τῶν δήμων] Vertit Ambrosius, *Crates Atheniensis, patre Antigene ortus*, &c. Legerat ergo Κράτης Ἀθηναῖος, πατρὸς μὲν ἦν Ἀντιγένους, &c. Melius τὸν δῆμον: quod millies monuimus. & ita Flor. codex. 21

Θριάσιος] Stephanus: Θρία. δῆμος τῆς οἰνηΐδος φυλῆς. λέγεται καὶ Θριά. ὁ δημότης, Θριάσιος.

Καὶ Ἀκροατὴς ἅμα καὶ ἐρώμενος Πολέμωνος. ἀλλὰ καὶ διεδέξατο τὴν σχολὴν αὐτοῦ.] Lucillius libro XXVIII. apud Nonium Marcellum in libello de Var. significat. sermonis, in voce *transmittere*: *Polemon, & amavit Craten, & huic transmisit suam Scholam quam dicunt.* Ita legendus hic locus, ex optima & verissima Victorii emendatione.

Καὶ οὕτως ἀλλήλων ὠφελείτην] Lege ἐφιλείτην. Theocritus: ἀλλήλους δ' ἐφίλασαν ἴσῳ ζυγῷ. & ita postulat sensus: quamquam etiam Regius Codex ἀλλήλους ὠφελείτην. sed Hesychius Milesius, ἐφιλήτην: vitiose, pro ἐφιλείτην. Etiam ἐφιλείτην Palmerius emendabat.

Ἀλλὰ καὶ μέχρι σχεδὸν ἀναπνοῆς] Ita quoque apud Hesychium Milesium, ad quem H. Stephanus reponebat hoc loco μέχρι σχεδὸν τῆς τελευταίας, vel τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς. Si quid mutandum, mallem μέχρι σχεδὸν ἐκπνοῆς.

Ἀνταγόρας] Antagoras Rhodius, qui fuit Antigoni Macedoniæ Regis temporibus, eique perfamiliaris; ut discimus ex Pausania in Atticis. Memoratur mox Laërtio in Crantore.

Ἤεισεν] MS. Regius ἤισεν: unde Casaubonus ᾖξεν. Legebat Tanaquillus Faber ὃν ἀπὸ μύθοι ἱεροὶ ἤεισαν. & posteà, στρυφνοῖς pro στρεπτοῖς. τρεπτοῖς habet MS. Flor. & ἤισαν.

Λείψανα τοῦ χρυσοῦ γένους] Ita vocabant viros bonos. Plato libro x. de Republica: τῶν δὲ δὴ ἀποθανόντων ἐπὶ τῆς στρατείας, ὃς εὐδοκιμήσας τελευτήσῃ, ἆρ' οὐ πρῶτον μὲν χρυσοῦ γένους εἶναι φήσομεν. Tzetzes Chil. IX. 325. 22

Ἐκ τούτου γένους τοῦ χρυσοῦ πάντας φαμὲν ἀνθρώπους,
Ὁπόσοι τι χρηστὸν εἰσὶν ἐν βίῳ εἰργασμένοι.

Ausonius:

Generi hic superstes aureo,
Satorque prolis aureæ,
Convicit Ascræum senem.

Διονυσόδωρον] Sic etiam apud Hesychium. Suidas quoque: Διονυσόδωρος. ὄνομα κύριον. Legisse videtur

Aldobrandinus, Διονυσιόδωρον. De Dionysodoro illo, Plutarchus alicubi, si bene memini, mentionem facit.

Σεμνυνόμενον ἐπὶ τῷ μηδένα τῶν κρουμάτων αὐτοῦ μήτ' ἐπὶ τριήρους, μήτ' ἐπὶ κρήνης ἀκηκοέναι] Martialis:

Scribit carmina circulis Palæmon:
Raris me juvat auribus placere.

In Palatino scriptum est, μὴ σεμνυνόμενον.

Καθάπερ Ἰσμηνίου] Ismeniæ tibicinis meminerunt, Plutarchus in Pericle; Ælianus, Variæ Histor. IV. Stephanus, in Θίσβη; Apuleius, de Deo Socratis; alii.

23 Τὰ δὲ περὶ κωμῳδίας] Unde Vossius libro de Poëtis Græcis, Poëtis eum annumerat. Sed frustrà. Aliud est Comœdias scribere; aliud, de Comœdia.

Ὁ τῆς Ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητής.] Qui ad Olympiadis 82. annum secundum ab Eusebio in Chronicis refertur. Is est, cujus meminit Aristoteles in libello de Poëtica capite v. his verbis: τὸ δὲ μύθους ποιεῖν, Ἐπίχαρμος καὶ Φόρμις ἦρξαν. τὸ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ἐκ Σικελίας ἦλθε. τῶν δὲ Ἀθήνησι Κράτης πρῶτος ἦρξεν, ἀφέμενος τῆς ἰαμβικῆς ἰδέας, καθόλου ποιεῖν λόγους, ἢ μύθους. Duos Cratetas Comicos; eosque Athenienses, ac veteris Comœdiæ Poëtas; recenset Suidas.

Δεύτερος, ῥήτωρ Τραλλιανὸς, Ἰσοκράτειος.] De quo fortè Lucianus in Rhetorum Præceptore: εἶτά σε κελεύσει ζηλοῦν ἐκείνους τοὺς ἀρχαίους ἄνδρας, ἕωλα παραδείγματα παρατιθεὶς τῶν λόγων, οὐ ῥᾴδια μιμεῖσθαι, οἷα τὰ τῆς παλαιᾶς ἐργασίας ἐστὶν, Ἡγησίου, καὶ τῶν ἀμφὶ Κράτητα, καὶ Νησιώτην, ἀπεσφιγμένα καὶ νευρώδη, καὶ σκληρὰ, καὶ ἀκριβῶς ἀποτεταμένα ταῖς γραμμαῖς: nam & noster quoque Orationes scripsit, teste Laërtio nostro.

Τρίτος ταφρωρύχος, Ἀλεξάνδρῳ συνών] Meminit Stephani Abbreviator Hermolaus, in Ἀθῆναι ὀγδόη, Βοιωτίας (loquitur de pluribus Athenis) ἡ ἐκ τῆς λίμνης ἀναφανεῖσα, μετὰ τὸ πρότερον ἐπικλυσθῆναι τῆς Κωπαΐδος, ὅτε Κράτης αὐτὴν διετάφρευσεν.

Μαλώτης, Γραμματικός] De eo, Suidas: Κράτης, Τιμοκράτους, Μαλλώτης, φιλόσοφος Στωϊκὸς, ὃς ἐπεκλήθη Ὁμηρικὸς καὶ Κριτικὸς, διὰ τὴν περὶ τοὺς γραμματικοὺς καὶ ποιητικοὺς λόγους αὐτοῦ ἐπίστασιν· σύγχρονος Ἀριστάρχου τοῦ Γραμματικοῦ, ἐπὶ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος. συνέταξε διόρθωσιν Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσείας ἐν βιβλίοις θ', καὶ ἄλλα. Legendum verò hoc loco Μαλλώτης, quemadmodum legitur apud Suidam. Stephanus: Μάλλος. πόλις Κιλικίας, ἀπὸ Μάλλου κτίσαντος αὐτήν. ὁ πολίτης, Μαλλώτης, καὶ θηλυκὸν, Μαλλῶτις.

Ἔνατος, ἐπιγραμμάτων ποιητής.] Hodie hujus ἐπιγραμματοποιοῦ epigrammata supersunt nulla. Exstat quidem libro I. Anthologiæ Cratetis epigramma tribus versibus constans, sed quod Crateti Philosopho tribuitur. Accipio autem de Cynico: atque hos tres versus puto esse ex illius Hymno de frugalitate, cujus meminit Julianus Imperator Oratione VI. & VII. Fuit & Crates Pergamenus, de quo Plinius libro VII. cap. 2. *Crates Pergamenus, in Hellesponto, circa Parium, genus hominum fuisse tradit, quos* Ophiogenes *vocat, serpentum ictus contactu levare solitos, & manu impositâ venena extrahere corpori.* Meminit Ælianus de Historia animal. libro XVII. capite 9. & 37. Fuit & Crates, Scriptor Rei Rusticæ; de quo Varro & Columella.

CRANTOR.

24 ΕΓΣ μυριάδας στίχων τρεῖς] Lineas intelligit; ut vulgò vocant; non versus. Ita Justinianus Imperator Præfatione III. Digestorum sect. I. οὐ περαιτέρω τε πέντε καὶ δέκα μυριάδων στίχων αὐτῷ ὄντες. & suprà ibidem: ἀριθμὸν δὲ εἶχον στίχων μυριάδων τριακοσίων. Ea notione & *versus* Latini usurparunt. Gellius IX. 15. de quodam Declamatore: *sed ubi deblateratis versuum multis millibus, finem aliquando fecit.* Cornelius Nepos in Epaminonda: *uno hoc volumine Vitas excellentium virorum complurium concludere constituimus: quorum separatim multis millibus versuum complures Scriptores ante nos explicarunt.* Cicero pro Rabirio: *Glaucia solebat, homo impurus, sed tamen acutus, populum monere, ut cùm lex aliqua recitaretur, primum versum attenderet.* Et epistola 16. libri II. ad Atticum: *quod de Q. Fratris epistolâ scribis ad me, quoque fuit* πρόσθε λέων, ὄπιθεν δέ. *quid dicam nescio: nam ita deplorat primis versibus mansionem suam.* Et epistolâ I. lib. V. ad eumdem Atticum: *nunc venio ad transversum illum extremæ epistolæ tuæ versiculum.* Idem Oratione pro Domo: *velitis, jubeatis, ut M. Tullio aqua & igni interdicatur. Hoc vos pati potestis, hoc ferre civitas, ut singuli cives singulis versiculis è civitate tollantur.* & pro Milone, postquam dixisset, videret Pompeius ne quid Resp. detrimenti caperet, subjungit, *quo uno versiculo satis armati semper Consules fuerunt, etiam nullis armis datis.* Quintilianus quoque X. 3. *ne latas quidem ultra modum esse ceras velim, expertus Juvenem, studiosum alioqui, prælongos habuisse sermones, quia illos numero versuum metiebatur, idque vitium quod frequenti admonitione corrigi non potuerat, mutatis codicibus esse sublatum.*

Οὗτος νοσήσας, εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον ἀνεχώρησε] Ægrotantes, se in Æsculapii templum transferri curabant: qua de re, Aristophanes in Pluto; & Galenus passim; & alii plures.

Ἐν γῆς φίλοις, &c.] Ἐν γῆς φιλῆς, Casaubonus; 25 quem vide.

Θεαίτητος ὁ ποιητής.] Qui doctissimi Vossii diligentiam fugit in elencho Græcorum Poëtarum. Θεαιτήτου plura occurrunt Epigrammata in Anthologia; nec non Θεαιτήτου Σχολαστικοῦ, qui alius à nostro.

Ὑποδέξῃ] Cas. ὑπεδέξω.

Ἐθαύμαζε δὲ ὁ Κράντωρ πάντων δὲ μᾶλλον Ὅμηρον, 26 &c.] Eadem habet Hesychius Illustris.

Τραγικῶς ἅμα καὶ συμπαθῶς] τραγικώτατον, Euripidem vocat Aristoteles in libello de Poëtica.

Ἀνταγόραν τὸν ποιητήν] Optimè Casaubonus Ἀνταγόρα τοῦ ποιητοῦ.

Ἐν δοίῃ μοι θυμός] Ἐν δοιῇ, H. Stephanus ex Callimacho.

27 *Ἀπιλέκυτον*] Melius *ἀπιλέκητον* : & ita H. Stephanus; nec non Codex Regius. Ita quoque Suidas, qui Laërtii locum exscripsit in *φλοιός*. Sed Suidæ verba mendosissimè Librarii scriptores descripsere: *φλοιός· τὸ λέπος τοῦ δένδρου· εἶχε δὲ ὁ Κράντωρ ἀπελέχητον φωνὴν, καὶ Φλοιοῦ μεστὴν Τραγῳδῶν.* Rescribendum ex Laërtio, *εἶπε δὲ*, & posteà, *Τραγῳδόν*. Ita enim apud Laërtium, cujus verba describit Suidas. *Τραγῳδῶν* tamen ferri potest. scripsisse Suidam, *ἔχειν δὲ ὁ Κράντωρ ἀπελέχητον φωνὴν, καὶ πλοίου μεστὴν, εἶπε Τραγῳδὸν*, putabat Petrus Petitus.

Καί τινος ποιητοῦ σχίφης μεστοὺς εἶναι τοὺς στίχους] Editio Basileensis, *σχίφθης μεστούς*. MS. Flor. *σχείφθης*. Sed *σχίφης* quoque apud Hesychium Milesium. Item apud Suidam in *σχίφη*: apud quem mendi suspicionem tollit series literarum : *σχίφη. καί τινος ποιητοῦ τοὺς στίχους ἔφη Κράντωρ ὁ φιλόσοφος σχίφης εἶναι μεστούς. σχίφη*, est *blatta*.

Καὶ τὰς Θεοφράστου θέσεις ὀστρέῳ γεγράφθαι] Totidem verbis Hesychius ὁ *βιογράφος*. Scripserat Theophrastus *θέσεις* XXIV. De quibus infrà dicemus ad Theophrasti Vitam.

Θαυμάζεται δὲ αὐτοῦ μάλιστα βιβλίον τὸ περὶ πένθους] Cicero in Lucullo: *Legimus omnes Crantoris, veteris Academici, de Luctu: est enim non magnus: verùm aureolus: &, ut Tuberoni Panatius pracipit, ad verbum ediscendus libellus.* Plinius in Præfatione: *Scito enim conferentem autores, me deprehendisse à juratissimis & proximis veteres transcriptos ad verbum: neque nominatos. Non illa Virgiliana virtute, ut certarent: non Ciceroniana simplicitate, qui in libris de Republica, Platonis se comitem profitetur. In Consolatione filia:* Crantorem, *inquit*, sequor. Adi Casaubonum, qui egregiè hunc locum illustrat. Scripserat Crantor & Commentarium in Platonem: unde *πρῶτος τοῦ Πλάτωνος ἐξηγητὴς* dicitur Proclo in Timæum libro I.

Ἡ νόσων κακίστη] *ἡ νόσος*, MSS. quidam; quos inter, Florentinus.

ARCESILAUS.

28 Π*ιταναῖος, τῆς Αἰολίδος;*] Minùs rectè quidam Codices, teste H. Stephano, *Πιτάνης*. Stephanus de Urbibus :- *Πιτάνη, πόλις Αἰολίδος. ὁ πολίτης, Πιταναῖος*. *Pitanaus* quoque dicitur Numenio Pythagorico, apud Eusebium de Præparatione Euangelica libro XIV. Pomponius Mela libro I. cap. 18. *Caicus inter Eleam decurrit & Pitanen; illam qua Arcesilam tulit; nihil affirmantis Academia clarissimum Antistitem.* Strabo libro XIII. *ἐκ δὲ τῆς Πιτάνης ἐστὶν Ἀρκεσίλαος, ὁ ἐκ τῆς Ἀκαδημίας, Ζήνωνος τοῦ Κιττιέως συσχολαστὴς παρὰ Πολέμωνι.* Addidit Laërtius, *τῆς Αἰολίδος*, ad differentiam Pitanæ, urbis Laconicæ. Ex ea Pitane Laconica natum Arcesilam, falsò scripsit Solinus cap. 7. *Therapna, unde primùm cultus Diana. Pitana, quam Arcesilas Stoicus,* (an *Scepticus?*) *inde ortus, prudentia sua merito in lucem extulit.*

Ἐπισχὼν τὰς ἀποφάσεις] Atque inde est quòd *ignorantia magister* dicitur Lactantio lib. III. cap. 6. & Petrarchæ cap. 3. de Fama,

Ma d'ogni cosa Archesilao dubbioso.

De Arcesilao, ejusque Philosophia, pluribus disserentem dictum Numenium vide apud dictum Eusebium de Præparat. Evangelica dicto loco.

Πρῶτος δὲ καὶ ἐς ἑκάτερον ἐπεχείρησε, &c.] Cicero libro de Oratore: *Arcesilas primùm, qui Polemonem audierat ex variis Platonis libris, sermonibusque Socraticis, hoc maximè arripuit, nihil esse certi, quod aut sensibus, aut animo percipi possit: quem ferunt eximio quodam usum lepore dicendi, aspernatum esse omne animi sensusque judicium; primumque instituisse; quamquam id fuit Socraticum maximè; non quid ipse sentiret, ostendere, sed contra id quod quisque se sentire dixisset, disputare.* Eusebius de Præparatione Evangelica libro XIV. cap. 2.

Ἐριστικώτερον] *Pertinacior in disserendo* dicitur Ciceroni lib. V. de Finibus extremo.

Καὶ τῶν μὲν ὁμομητρίων πρεσβύτερον Πυλάδην, τῶν δὲ ὁμοπατρίων] MSS. *καὶ τῶν μὲν ὁμοπατρίων πρεσβύτερον Πυλάδην, τῶν δὲ ὁμομητρίων.*

Αὐτολύκου τοῦ μαθηματικοῦ] Exstat hujus Autolyci 29
liber de Sphæra: item, de Siderum ortu atque occasu libelli duo.

Μεθ' ὃν Θεοφράστου διήκουσεν. ἔπειτα μετῆλθεν εἰς Ἀκαδημίαν πρὸς Κράντορα] Numenius dicto loco, apud Eusebium: *συμβαλὼν γὰρ ἐν παισὶ Θεοφράστῳ ἀνδρὶ πράῳ καὶ οὐκ ἀφυεῖ τὰ ἐρωτικά, διὰ τὸ καλὸς εἶναι, ἔτι ὢν ὡραῖος τυχὼν ἐραστοῦ Κράντορος τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ, προσεχώρησε μὲν τούτῳ*, &c. Polemonis discipulum vocat Cicero lib. V. de Finibus extremo, & libro III. de Oratore, dicto loco.

Ἐπείθετο] MS. Regius, *ἐπύθετο*.

Προσενηνεγμένος) Casaubonus an *προσενεγκάμενος*?

Ὦ παρθέν' εἰ σώσαιμί σ', εἴσῃ μὴ χάριν] Ita etiam Editio Stephani. At Basileensis & MS. Regius, *εἴσῃ μοι χάριν*. Et ita H. Stephanus, atque Christianus. Quæ lectio potior videtur: quamquam & altera ferri potest. Proeo autem quod sequitur, *Ἄγου με, ὦ ξένε*, &c. Casaubonus emendabat, *Ἄγε με, ὦ ξεῖνε*. Eum videsis hoc loco.

Θνατῶν] Meliùs *θνατῷ*, ut habet Editio prin- 30
ceps, & Regius Codex. Et ita legisse videntur Interpretes.

Θυάτειρα] Urbs est Lydiæ: quare hîc pro *Φρυ-* 31
γίῃ, si sequamur Geographos, scribendum erit *Λυδίῃ*, inquit Casaubonus: qui tamen nihil mutat, cùm hæc nomina propter locorum vicinitatem confundi soleant.

Ὡς δεινὸς ἀνδρῶν] Supple *ἔφη*. Vide hîc Casaubonum.

Πενεστέων ἦσθα προσφιλέστερος] Qui sint Penestæ, docebunt te, Hesychius, Harpocration, & Suidas. *Πενεστέων προσφιλέστερος*, proverbii speciem præ se ferre videtur.

Ἴωνα δὲ καὶ ἐχαρακτήριζε νέος ὤν] An Ionem Platonis Dialogum intelligit, in quo plurimus de Homero sermo? Homerum maximè omnium Poëtarum Arcesilas amplectebatur, ut scribit Laërtius noster.

An

An potiùs; quæ est Petri Petiti sententia: de Ione, poëta Tragico & Lyrico, intelligendus Laërtius?

32 Νωθρὸν ὄντα καὶ χασμώδη, ἐν δὲ τῇ τέχνῃ τεθεωρημένον, εἰπὼν τὴν γεωμετρίαν αὐτοῦ χάσκοντος εἰς τὸ στόμα ἐμπτῆναι.] Descripsit hunc locum Suidas in τεθεωρημένη: ὁ μὲν οὖν Ἀρκεσίλαος ὁ φιλόσοφος, νωθρὸς ὢν τὴν φύσιν καὶ χασμώδης· ἐν δὲ τῇ τέχνῃ τεθεωρημένος, εἰπὼν τὴν γεωμετρίαν αὐτοῦ χάσκοντος εἰς τὸ στόμα ἐμπτῆναι.

Διὰ δὲ τὸ περὶ πάντων ἐπέχειν] Diximus suprà. Adde locum Ciceronis illustrem, ex Academicarum Quæstionum libro I. *Itaque Arcesilas negabat esse quidquam quod sciri posset, ne illud quidem ipsum quod Socrates sibi reliquisset. Sic omnia latere censebat in occulto; neque esse quidquam quod cerni aut intelligi possit: quibus de causis nihil oportere, neque profiteri, neque affirmare quemquam, neque assensione approbare: cohibereque semper, & ab omni lapsu continere temeritatem: qua tum esset insignis cùm aut falsa, aut incognita res approbaretur: neque hoc quidquam esse turpius, quam cognitioni & perceptioni assensionem, approbationemque præcurrere*, &c. Etiam Suidas in ἐπέχω: Πλάτων, περὶ μὲν τῶν ἀκαταλήψεων, ἀποφαίνεται τὰ δὲ ψευδῆ, διελέγχει· περὶ δὲ τῶν ἀδήλων ἐπέχει. Ἀρκεσίλαος Φιλόσοφος, διὰ τὸ περὶ πάντων ἐπέχειν, οὐδὲ βιβλίον τι συνέγραψεν.

33 Καὶ τὸν Πύῤῥωνα, κατά τινας, ἐζηλώκει] Numenius apud Eusebium, loco laudato: Μνασέας γοῦν, καὶ Φιλόμηλος, καὶ Τίμων, οἱ Σκεπτικοὶ, Σκεπτικὸν αὐτὸν προσονομάζουσιν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ἦσαν, ἀναιροῦντα καὶ αὐτὸν τὸ ἀληθὲς, καὶ τὸ ψεῦδος, καὶ τὸ πιθανὸν, &c. ἦν μὲν τοίνυν Πυῤῥώνειος, πλὴν τοῦ ὀνόματος· Ἀκαδημαϊκὸς δ' οὐκ ἦν, πλὴν τοῦ λέγεσθαι, &c. Sextus Empiricus Pyrrh. Hypotyposeon lib. I. cap. 33. ὁ μέν τοι Ἀρκεσίλαος, ὃν τῆς μέσης Ἀκαδημίας ἐλέγομεν εἶναι προστάτην καὶ ἀρχηγὸν, πάνυ μοι δοκεῖ τοῖς Πυῤῥωνείοις κοινωνεῖν λόγοις, ὡς μίαν εἶναι σχεδὸν τὴν κατ' αὐτὸν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἡμετέραν, &c.

Πρόσθε Πλάτων ὄπισθε δὲ Πύῤῥων] Rectè Casaubonus, metro postulante, Πρόσθε Πλάτων, ὄπιθεν Πύῤῥων. Hujus dicti meminit & Sextus Empiricus, loco laudato: ἔνθεν καὶ τὸν Ἀρίστωνα εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ, πρόσθεν Πλάτων, ὄπισθεν Πύῤῥων, μέσος δὲ Διόδωρος. διὰ τὸ προσχρῆσθαι τῇ διαλεκτικῇ τῇ κατὰ τὸν Διόδωρον· εἶναι δὲ ἄντικρυς Πλατωνικόν.

Τῇ γὰρ ἔχων Μενέδημον] Sic quoque MSS. Stephanici. Μενέδημος, Editio Basileensis & Stephanica. Casaubonus emendabat Μενεδήμου: & ita apud Eusebium.

Θήσεται] Legitur apud Eusebium θεύσεται: ex quo Theodorus Canterus faciebat ψεύσεται: id est, *mentitur & imitatur Pyrrhonem*. Eum vide Var. Lect. I. 9. Casaubonus Cantero non assentiebatur. θεύσεται, inquit, est *curret*, cui simile quod sequitur νήξομαι εἰς Πύῤῥωνα. sed hoc loco pro ἢ Πύῤῥωνα, ἐς Πύῤῥωνα rescribebat.

Τὸ πᾶν, κρέας] Similiter apud Theocritum Idyllio III. τὸ πᾶν, λίθος. Sermo est de puella.

Καὶ διαλιπὼν αὐτὸν ποιεῖ λέγοντα,

Νήξομαι εἰς Πύῤῥωνα, καὶ εἰς σκολιὸν Διόδωρον] Hæc absunt à Basileensi editione, & Codice Regio.

Καὶ εἰς σκολιὸν Διόδωρον] Malè Editio Stephani, κολιόν.

Διαστατικὸς] Διασταλτικὸς, aut διατακτικὸς, malebat Tanaquillus Faber.

Ἐπισκώπτης] Ἐπικόπτης, MSS. Regii, & Stephanici. Vide suprà in Menedemo.

Καὶ νέον οὐ λήσεις] MS. Regius, Καὶ νέον μὴ λήσῃς. 34
Casaubonus, Καὶ νόον.

Οὐ λήψεταί τις, ἔφη, τούτου ἀστραγάλῳ] Ἀστραγαλωτῇ scriptum est apud Hesychium Illustrem, qui rem, Laërtii verbis, refert: pro quò Hadrianus Junius legebat ἀστραγαλωτῇ: quæ lectio Joanni Meursio ad Hesychium minimè displicebat, cùm Veteres è taxillis connexas haberent scuticas. Eustathius ad Iliad. XXIII. αἱ ἀστραγαλωταὶ μάστιγες ἐκ τοιούτων τινῶν (ἀστραγάλων) ἐνειρομένων κατεκροτοῦντο. Pollux X. 12. παρὰ δὲ Κράτητι, ἐν ταῖς Ἑορταῖς, καὶ ἀστραγαλωτή τις μάστιξ ὀνόμασται. Meursius, ἀστράγαλον de tormento interpretari licere, existimabat; ex hoc Diodori de Agathocle loco: ἐνίοις δὲ ἀστραγάλους προσθεὶς βιαιότερον, δειναῖς ἀλγηδόσι περιέβαλλεν. inde ἀστραγαλοῦν, hoc tormenti genere afficere, in Africani epistola ad Origenem: εἶτα αἰχμάλωτοι ὄντες ἐν τῇ Βαβυλῶνι, ἀστραγαλούμενοι, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ῥιπτούμενοι. Sed de ludo astragalorum accipit hunc Laërtii locum Casaubonus.

Πρὸς δὲ τὸν αἰτίαν ἔχοντα περαίνεσθαι, &c.] Cùm quidam, quem opinio erat mollem atque impudicum esse, ad eum retulisset, non videri sibi aliud alio majus, interrogavit eum numne id quidem quod decem digitos longum esset, longius videretur eo quod sex tantùm digitos longum. Quid autem significaret, neque difficile est cogitare, neque honestum eloqui. Verba sunt disertissimi atque eruditissimi Mureti Var. Lect. libro & capite XI. De voce περαίνεσθαι, diximus suprà ad Menedemum.

Τῶν ἐξαδακτύλου] Corrige τοῦ.

Πότερον, &c.] Παραπληρωματικῶς aliquando usurpari hanc vocem, tradit auctor libelli de Elocutione, qui Demetrio Phalereo tribuitur: & ita hoc loco usurpatur.

Παρὰ κίναιδος] Παρακίναιδος, unica voce, Editio Stephani, & MS. Regius. rectè.

Οὐδὲ τίτθης αὐτὸν χαλεπῶς τετυχηκέναι] Nam ἐκ 35
κρακτρίας τίτθης pueruli κράκται fiunt. Ceterùm, pro οὐδὲ, quam vocem planè hoc loco absurdam esse existimabat Tanaquillus Faber, reponebat ille νὴ Δί'· hoc est, *per Cererem*; cùm de Nutrice agatur; Ceres autem peculiari epitheto τροφὸς nuncupetur.

Πλὴν ὅταν τόκος παρῇ] Jocus in ambiguo. τόκος, *fœtum* & *usuram* significat.

Ἐκ τοῦ Οἰνομάου τοῦ Σοφοκλέους] Citatur Sophocles in Oenomao, & ab Athenæo lib. IX. capite ultimo, & à Julio Polluce X. 13. & ab aliis passim.

Πρὸς Ἀλεξῖνόν τινα διαλεκτικὸν] Ἀλεξίνειον Casaubonus: rectè: id est *Alexini sectatorem*. Ἀλεξίνειον, 36

scriptum est apud Hesychium Milesium: quod propiùs ad veram lectionem accedit.

Τὸ Φιλοξένῳ πρὸς τοὺς πλινθιακοὺς πραχθὲν εἶπεν, &c.] Totidem verbis Hesychius ὁ βιογράφος. Accipiendum autem de Philoxeno διθυραμβοποιῷ, Euletidæ filio: nam plures fuerunt hoc nomine; quem ad lapicidinas misit Dionysius Tyrannus, quòd scriptam à Tyranno Tragœdiam corrigere jussus, totam, ab initio usque ad coronidem deleverat. auctor Plutarchus in libro de fortuna vel virtute Alexandri: quique reduci maluit in carcerem, quam Dionysii Tyranni versus quos non probabat, laudare. auctor Cicero in epistola ad Atticum libro IV. Ceterùm in hanc rem habes apud Platonem, in Charmide, elegans proverbium: ὀργισθῆναι, ὥσπερ ποιητὴς ὑποκριτῇ, κακῶς διατιθέντι τὰ ἑαυτοῦ ποιήματα. *Irasci, quemadmodum actori irascitur poëta, malè sua poëmata recitanti.*

Φυσικῶς δὲ πῶς ἐν τῷ διαλέγεσθαι ἐχρῆτο τῷ, φημ' ἐγώ.] Id ipsum cum Arcesilao Philosopho commune habet vir amplissimus, Ludovicus Chartonus, in prima quam vocant Libellorum Supplicum Camera Senatus Parisiensis, Præses: perpetuò enim ille in sermonibus has voces *dico hoc*, usurpat: etiam cùm jus dicit.

37 Καὶ λαβεῖν τὴν χάριν] Λαθεῖν, Editio Basileensis, & Stephanica, & Codex Regius, & Hesychius Milesius: quam lectionem lubens amplector.

Εἰσελθὼν οὖν ποτε πρὸς Κτησίβιον νοσοῦντα, &c.] Idem, atque iisdem verbis, Hesychius Milesius. Seneca quoque lib. II. de Beneficiis cap. 10. *Arcesilaus, ut ajunt, amico pauperi, & paupertatem suam dissimulanti, ægro tamen, & ne hoc quidem confitenti, deesse sibi in sumptum ad necessarios usus, cùm clam succurrendum judicasset, pulvino ejus ignorantis sacculum subjecit, ut homo inutiliter verecundus, quod desiderabat inveniret potiùs quàm acciperet.* De Apelle Chio, rem narrat Plutarchus in libro de Adulatoris & amici discrimine; & paulò aliter. τοιοῦτος Ἀρκεσίλαος, inquit, περί τε τὰ ἄλλα καὶ νοσοῦντος Ἀπελλοῦ τοῦ Χίου τὴν πενίαν καταμαθὼν, ἐπανῆλθεν μὲν αὖθις ἔχων εἴκοσι δραχμὰς, καὶ καθίσας πλησίον, ἐνταῦθα μὲν, εἶπεν, οὐδὲν, ἢ τὰ Ἐμπεδοκλέους στοιχεῖα ταυτί,

Πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ γαῖα, καὶ αἰθέρος ἤπιον ὕψος.

ἀλλ' οὐδὲ κατάκεισαι σὺ δεξιῶς. ἅμα δὲ διακινῶν τὸ προσκεφάλαιον αὐτοῦ, λαθὼν ὑπέβαλε τὸ κερμάτιον. ὡς οὖν ἡ διακονοῦσα πρεσβῦτις εὗρε, καὶ θαυμάσασα, τῷ Ἀπελλῇ προσήγγειλε, γελάσας ἐκεῖνος, Ἀρκεσιλάου, εἶπε τουτὶ τὸ κλέμμα. *Talis fuit Arcesilaus, qui; prætereo enim alia; ægrotantis Apellis Chii paupertate cognita, reversus ad eum, drachmas unà viginti attulit: assidensque ægroto; Hic quidem, ajebat, nihil est præterquam Empedoclis illa elementa,*

Ignis, aqua, & tellus, atque ætheris ambitus almi:

Sed tu etiam incommodè cubas: simulque movens pulvinar ejus clam pecuniam subjecit: quam cùm Vetula, quæ ægroto ministrabat, reperisset, Apellique cum admiratione renuntiasset, subridens Apelles, Arcesilai, inquit, ista sunt fraus & dolus. Ceterùm, Ctesibium illum, de Ctesibio Chalcidense, Menedemi familiari, homine faceto & in jocando acuto; de quo est apud Athenæum libro IV. cap. 82. accipit Aldobrandinus. Vixit is iisdem quibus Arcesilaus temporibus. Fuit & alius Ctesibius, inventor machinæ Ctesibicæ, quæ in altitudinem aquam educit: qua de re Commentarios scripserat; qui Vitruvio memorantur. Sed an is Arcesilao σύγχρονος fuerit, ignoramus.

Εὐμενεῖ] Pergami Regi, Philetæri filio, ut eum mox Laërtius appellat. 38

Εἰς τὰς ἀργυρικὰς δείξεις ἀπήντα πρῶτος] Explicat Salmasius Commentario de Trapez. Fœnore paginâ 547. ubi eum vide.

Συχνοῖς τε ἐπήρκει καὶ συνηράνιζε] Lapsus est memoriâ Desiderius Heraldus, qui cap. 43. libri Observationum & Emendationum, hæc de Parasito usurpasse scribit Diogenem Laërtium. De Philosopho dicuntur; & in ejus honorem: quæ ad convivia & comessationes malè referunt quidam, ut rectè idem Heraldus ibidem observavit.

Ἀργυρώματα] Sunt vasa argentea; ut χρυσώματα, aurea. Theopompus Chius apud Athenæum VI. 4. ubi de Theocrito Chio: ἐξ ἀργυρωμάτων δὲ καὶ χρυσῶν πίνει. Philemo, in Medico, apud eumdem:

Καὶ γυλιόν τινα ἀργυρωμάτων.

Et Menander, in Heautontimorumeno:

Λουτρὸν, θεραπαίνας, ἀργυρώματα.

Et in Hymnide:

Ἀλλὰ τἀργυρώμαθ' ἥκω λαβεῖν βουλόμενος.

Qui versus in duos fortè distinguendus,

Ἀλλὰ τἀργυρώματα
Ἥκω λαβεῖν βουλόμενος.

Sed an legendum δεόμενος? Sequitur apud Athenæum: Λυσίας δ' ἐν τῷ περὶ τοῦ χρυσοῦ τρίποδος, εἰ γνήσιος ὁ λόγος, ἀργυρώματά τε, ἢ χρυσώματα ἔτι ἦν διδόναι. Quæ verba respexit Suidas: ἀργυρώματα καὶ χρυσώματα ὁμοίως ὡς ἡμεῖς. Λυσίας· sive potiùs illa Pollucis VII. 34. 2. ἀργυρίδες φιάλαι, καὶ σκεῦος ἀργυροῦν. καὶ ἀργυρώματα ὁμοίως, παρὰ Λυσίᾳ. Pergit Athenæus: οἱ δ' ἑλληνίζοντες λέγειν δεῖν φασὶν ἀργυροῦν κόσμον, καὶ χρυσοῦν κόσμον. quam observationem falsam esse docet Pollux X. 44. φαίης δ' ἂν καὶ χρυσώματα, καὶ ἀργυρώματα, καὶ χαλκώματα ἐν μέρει τῶν σκευῶν, οὐ μόνον ἐν τῇ Ἀναβάσει Ξενοφῶντος εἰπόντος, χαλκώμασιν, ἀλλὰ καὶ Ἀριστοφάνους ἐν Πελασγοῖς, χαλκώματα, προσκεφάλαια. Λυσίας δὲ ἐν τῷ πρὸς Κλέωνα, ἀργυρώματα εἴρηκε, καὶ χρυσώματα.

Καὶ ἀποστεροῦντος] Καὶ οὐκ ἀποστεροῦντος, perperam Editio Basileensis. Ambrosius legisse videtur, καὶ ἀποροῦντος· vertit enim, *cùm verò is egenus esset.*

Διὸ καὶ τούτῳ μόνῳ τῶν ἄλλων βασιλέων προσεφώνει] *Quamobrem ad hunc solum ex omnibus Regibus libros suos scribebat.* Ita hunc locum Aldobrandinus optimè interpretatur: est enim προσφωνεῖν βιβλία, *libros dicare:* quo loquendi modo utitur & Laërtius infrà in Chrysippo. προσφωνεῖν, est etiam *salutare:* quo sensu hîc quoque accipi posset, propter sequentia; & propter hæc Hesychii Milesii: οὐκ ἐθεράπευε δέ τινα τῶν βασιλέων. διὸ καὶ πρεσβεύων πρὸς Ἀντίγονον ὑπὲρ τῆς πατρίδος, οὐκ ἐπέτυχεν. Sed in ea notione accusativo jungitur.

40 Καὶ Θεοδότῃ τε καὶ Φιλαίτῃ Ἠλίδι ἑταίρᾳ συνῆχει φαμένης] Ἠλείαις ἑταίραις, ceteræ Editiones, & Codex Regius.

Καταφερής] *Præceps in Venerem.* Idem legas apud Hesychium Milesium.

Οἱ περὶ Ἀρίστωνα τὸν Χῖον, Στωϊκὸν, ἐπεκάλουν αὐτὸν φθορέα, &c.] MS. Regius, ἐπεκάλουν αὐτῷ. rectè. ἐπεκάλουν: id est, ἐνεκάλουν: *ipsum accusabant, criminabantur.* Laërtius infrà, in Aristone Chio: ἀντιτείνετο δὲ πρὸς Ἀρκεσίλαον.

41 Καὶ γὰρ καὶ Δημητρίου τοῦ πλεύσαντος εἰς Κυρήνην, ἐπὶ πλέον ἐρασθῆναι λέγεται] Nec mirum si Philosophus φιλομειράκιος Principem illum deperiit; fuisse enim videtur eximiæ pulcritudinis: quæ tandem ei causa fuit exitii: nam in novercæ concubitu cæsus est. Historia narratur à Trogo apud Justinum lib. 26.

Αὐτὸς μὲν θέλειν ἀνοῖξαι, ἐκεῖνον δὲ, διακωλύειν] Obscœna innuit.

Ὁ τοῦ Βουγέλου] MS. noster Regius, Βουσέλου. Scribitur & Βουσελλου, & Βουσελίου, & Βουσόλου, teste H. Stephano. Palat. Βουσέλου. Flor. Βισιλίου.

Οὓς καταλαβὼν, ὑπ' ἀνεξικακίας παραχωρεῖν ἔφη] Ὑπ' ἀνδρικακίας, apud Hesychium Milesium; quod malebat H. Stephanus. Ecce tibi verba Hesychii: καί ποτε τὸν ἐρώμενον αὐτῷ Δημοχάρει ὁμιλοῦντα, καταλαβὼν, ὑπ' ἀνδρικακίας παραχωρεῖν ἔφη.

Παρὰ Ἱερωνύμῳ τῷ Περιπατητικῷ] Οἱ περὶ Ἱερώνυμον τὸν Περιπατητικὸν, Codices MSS. H. Stephani. De Hieronymo Peripatetico, alius erit dicendi locus.

Ἡμέραν] *Diem natalem* optimè interpretatur Aldobrandinus. Doctissimus Lexicographorum Hesychius: ἡμέρα, τὰ γενέθλια.

42 Πρὸς Ἀρίδηλον, &c.] Hesychius Milesius, totidem verbis.

Περὶ σπίζα τερατοῦντο] MS. Regius, περισπιζατερατοῦντο, unicâ voce; & ita apud Hesychium Milesium. περισπίζα τερατοῦντο, Editiones Stephani. Basileensis, περὶ σπιζοῦ τερατοῦντο. Casaubonus, πέριξ σπίζαι τερατοῦντο· optimè: quamquam & περὶ σπίζαι τερατοῦντο legi potest. σπίζια autem, sunt ὄρνεα ἅπαντα, ut verissimè Hesychius Grammaticus. Cur autem reliquæ aves noctuam mirentur; quod Græci, teste Aristotele libro IX. de Historia animalium cap. I. θαυμάζειν vocant; vide apud Bochartum de Animalibus Scripturæ Sacræ tomo 2. pag. 290.

Ὄχλῳ ἀρέσκεις] Ita quoque apud Hesychium. ceteræ Editiones Laërtianæ ὀχλοαρέσκης, & MS. quidam ὀχλοάρεσκος.

Εὐαρεστουμένου] Ἀρεσκομένου MSS. Stephanici.

43 Ἐκ μὲν γὰρ ἀνδρῶν] Malè Editio Stephani & Basileensis, ἐκ μὲν γὰρ ἀνδρός. Suidas in γυαῖος: ὅτι γάλλοι μὲν γίνονται ἐξ ἀνδρῶν· ἐκ δὲ γάλλων, ἄνδρες οὐ γίνονται.

Τρεῖς τε διαθήκας] Tria exemplaria. Vide in Theophrasti Vita.

44 Ἵν' εἴ τι γένοιτο ἀλλοῖον] *Ut, si quid humanitus acciderat,* dicerent Jurisconsulti nostri.

45 Ποιητὴς ἀρχαίας κωμῳδίας, ἄλλος, ἐλεγείας] Qui ambo præteriti à Vossio, in Syntagmate de Poëtis Græcis.

Ἕτερος, ἀγαλματοποιός.] De eo Plinius XXXVI. 5. *Arcesilaum quoque magnificat Varro, cujus se marmoream habuisse leænam tradit, aligerosque ludentes cum ea Cupidines, quorum alii religatam tenerent, alii è cornu cogerent bibere, alii calcearent soccos: omnes ex uno lapide.* Arcesilai pictoris meminit Pausanias in Atticis, initio. item, Arcesilai Spartani lib. II. Ἠλιακῶν, & Arcesilai Lycorusensis in Arcadicis.

Διηκοσίαι γὰρ ὁ μισθὸς] Corrige, διηκόσιαι δ' ἄρ' ὁ μισθός.

Δραχμαὶ ταὶ Παρίαι, τῶν ἐπίσημ' Ἄρατος] Gassendus noster legebat, τῶν ἐπίσημ' ἄρα τὸ Σ. τὸ σίγμα. id est, 200. quam lectionem vel metri ratio rejicit. Cùm de hoc loco difficillimo Salmasium per literas consuluissem, scripsit ad me, scribendum se existimare, τῶν ἐπίσημ' ἄροτος. id est, *quarum insigne est aratrum.* quod insigne fortasse fuit, inquiebat, drachmarum Pariarum: ut mus Argivarum; equus, Cephaleniarum; gallinaceorum pugna, Dardaniarum; Rheginarum, lepus; Homerus, Chiarum; Aspendiarum, pugiles; Mitylenæarum, Sappho; Asiarum, puer Delphino vectus; Thasiarum, Perseus: de quibus Pollux IX. 6. Testatur & Plutarchus in Theseo nummorum Trœzeniorum tridentem fuisse ἐπίσημον. Dici etiam posset, inquiebat, Arati vultum fuisse incusum in drachmis Pariis, ut Sapphûs in Mitylenæis, & Homeri in Chiis. Sed secunda in Ἄρατος, cùm nomen est proprium, longa est, ut in hoc Stratonis versu,

Ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα, καθὼς εἴρηκεν Ἄρατος.

& alibi, Ἄρητος pro Ἄρατος. Emendationi Salmasianæ etiam obstat, quòd ἄροτος, pro ἄροτρον, dici non potest: deinde, cùm ἐπίσημα sit plurale; dicitur enim ἐπίσημον ἐπισήμου, non ἐπίσημα ἐπισήματος; vix convenire potest hoc plurale cum singulari ἄροτος quod sequitur. Quòd si convenire posset, potius legerem, τῶν ἐπίσημα Πάρος. Urbs ipsa Paros drachmarum Pariarum insigne esse potuit. Legebat Tanaquillus Faber τῶν ἐπίσημον Ἄρης. Verùm quid Marti cum Pariis?

B I O N.

Βορυσθενίτης] De hoc ethnico, videatur Stephanus 46
de Urbibus. Civitas autem Borysthenes nomen habuit à fluvio cognomine, διὰ τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ποταμοῦ, inquit, Dio Prusæus, in Borysthenica.

Αὐτὸς Ἀντιγόνῳ διασαφεῖ] Aliter Stobæus Serm. 84. Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς Βίωνα τὸν φιλόσοφον διαβληθέντα ὡς δυσγενῆ, ἤρετο,

Τίς; πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες;

κἀκεῖνος εἶπεν· Ἀλλ' ὀρθῶς ἔχει, ὦ βασιλεῦ, ὅταν τοξοτῶν χρείαν ἔχῃς, οὐκ ἐρωτῶντα τὸ γένος, ἀλλὰ τιθέντα τὸν σκοπὸν, τοὺς ἀρίστους τοξευτὰς παραλαμβάνειν· οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν φίλων ἐξέταζε, οὐ πόθεν εἰσὶν, ἀλλὰ τίνες. *Antigonus Rex Bionem philosophum de ignobilitate criminatum, interrogavit,*

Quisnam es virorum? ubi tibi civitas? ubi parentes? *Cui Bion respondit: Atqui rectè facis, ô Rex, cùm Sa-*

gittariis indiges, quòd non interrogando genus, sed scopum proponendo, optimos illorum tibi deligis. Sic igitur amicos etiam explora, non unde nati, sed qui, & quales sint.

Τῷ ἀγκῶνι ἀπομυσσόμενος] Suidas in ἀγκών· καὶ παροιμία, τῷ ἀγκῶνι ἀπομυσσόμενοι. Βίων ὁ φιλόσοφός φησιν· Ἐμοῦ ὁ πατὴρ μὲν ἦν ἀπελεύθερος, τῷ ἀγκῶνι ἀπομυσσόμενος. διεδήλου δὲ τὸν ταριχέμπορον. Similiter de Horatio Suetonius in ejus vita: *Horatius Flaccus Venusinus, patre, ut ipse tradit, libertino, & exactionum coactore: ut verò creditum est, Salsamentario, quum illi quidam in altercatione exprobrasset*, Quotiens ego vidi patrem tuum cubito se immungentem? Eustathius ad Iliados Z, paginâ 495. editionis Basileensis: ὡς ἐμοὶ πατὴρ μὲν ἦν τῷ ἀγκῶνι ἀπομυσσόμενος, ἤγουν ταριχέμπορος. Et paginâ 613. πατὴρ τῷ ἀγκῶνι ἀπομυσσόμενος, διὰ τὸ μὴ ἔχειν δηλαδὴ τοῦτο ποιεῖν τῇ χειρὶ ἀσχολουμένῃ περὶ ἁλίπαστα. Cornificius libro IV. ad Herennium, ubi de figura, quæ plus in suspicione relinquit quam positum est in oratione: *Ut si salsamentarii filio dicas, Quiesce tu, cujus pater cubito se emungere solebat.* Meminit & Plutarchus in II. Συμποσιακῶν· ὁ δὲ φήσας, μεμνήμεθα σε τῷ βραχίονι ἀπομυττόμενον, ἔσκωψε.

Μήτηρ δὲ, οἵαν, &c.] Nomen ejus, & patriam discimus ex Athenæo libro XIII. cap. 6. καὶ Βίων δὲ ὁ Βορυσθενίτης φιλόσοφος ἑταίρας ἦν υἱὸς Ὀλυμπίας Λακαίνης, ὥς φησι Νικίας ὁ Νικαεὺς ἐν ταῖς τῶν Φιλοσόφων διαδοχαῖς.

Οἰκήματος] De hac voce vide nos suprà ad Phædonem.

Ταύτης τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὔχομαι εἶναι] Ver-
47 sus Homericus ex Iliad. Z. Ad quem Eustathius: ἐντεῦθεν καὶ ὁ Κυνικὸς Ἀντισθένης χρησάμενος, πρὸς τὸν ἀνακρίνοντα τὸ γένος αὐτοῦ εἰπὼν, ὡς ἐμοὶ πατὴρ μὲν ἦν τῷ ἀγκῶνι ἀπομυσσόμενος, ἤγουν ταριχέμπορος, καὶ τὰ ἑξῆς. ubi memoriæ culpâ, Antisthenem pro Bione posuisse Eustathium, rectè hoc loco monet Casaubonus. Sed fortasse scriptum fuerat, καὶ Βίων ὁ Βορυσθένης compendio literarum, pro ὁ Βορυσθενίτης: ex quo factum, καὶ ὁ Κύων Ἀντισθένης: & deinde, καὶ ὁ Κυνικὸς Ἀντισθένης.

Καὶ σοφιστὴς ποικίλος] Sophistes dicitur Plutarcho; Acroni; Stobæo; aliis.

Καθιππάζεσθαι] Exscripsit hunc locum Suidas in καθιππάζεσθαι: συνελαύνειν, ἐρίζειν, συντρέχειν. ὁ δὲ Βίων ὁ σοφιστὴς ποικίλος ἦν, πλείστας ἀφορμὰς δεδωκὼς τοῖς βουλομένοις καθιππάζεσθαι φιλοσοφίας. Videatur hîc Casaubonus.

Πότιμος] Vox mendi suspecta. An legendum φιλότιμος? placet. πόριμος, emendabat Bochartus: id est, *sollers, & acumine ingenii difficillima quaque penetrans.* πότιμος retinet Mericus Casaubonus. eum vide.

Πλεῖστα τε καταλέλοιπεν ὑπομνήματα] Quorum plurima occurrunt apud Stobæum, à Laërtio prætermissa.

Ἀλλὰ καὶ ἀποφθέγματα, χρειώδη πραγματείαν περιέχοντα.] Non omittendum illud, omissum à Laërtio, *possibile non esset, omnibus placere.* Dio Prusæus Oratione 65. τῷ Βίωνι δοκεῖ, μὴ δυνατὸν εἶναι τοῖς πολλοῖς ἀρέσκειν, εἰ μὴ πλακοῦντα γενόμενον. ἢ Θάσιον οἶνον· εὐήθως, ὡς ἐμοὶ δοκεῖν. πολλάκις γὰρ οὐδὲ ἐν δείπνῳ δέκα ἀνθρώπων ὁ πλακοῦς, &c.

Ἐὰν μὲν γήμῃς αἰσχρὰν, ἕξεις ποινήν· ἂν δὲ καλὴν, 48
ἕξεις κοινήν.] Tribuitur & Antistheni. Vide infrà, in ejus Vita. ideoque hoc loco subjunxit, ἀναφέρεται γὰρ καὶ τοῦτο εἰς αὐτὸν, ut bene monitum Casaubono. Bianti tribuit Gellius libro V. cap. XI. Sed ubi fortè Librariorum culpâ *Biantis* nomen pro *Bionis* positum fuit: nam & alibi in his nominibus peccatum: qua de re vide hoc loco Casaubonum. Ceterùm ad hoc dictum respexisse videtur Chrysostomus Homiliâ I. in Epistolam Pauli secundam ad Timotheum. ὁ καλὴν ἔχων γυναῖκα, οὐδὲν χεῖρόν φησι τοῦ καλὴν ἔχειν γυναῖκα (ὑποψίας τὸ πρᾶγμα γέμει καὶ ἐπιβουλῆς). ὁ δυσειδῆ, οὐδὲν χεῖρόν φησι τοῦ ἄμορφον ἔχειν γυναῖκα· ἀηδίας γὰρ τὸ πρᾶγμα ἐμπέπλησται.

Τὸ γῆρας ἔλεγεν, ὅρμον εἶναι τῶν κακῶν] Unde illud,

Φοβοῦ τὸ γῆρας, οὐ γὰρ ἔρχεται μόνον.

Bionis dictum, in Gnomicis nostris, in versum coëgimus: Πάντων τὸ γῆρας ὅρμος ἐστὶ τῶν κακῶν.

Τὴν δόξαν, ἐτῶν μητέρα εἶναι] De jactantia similiter Baconius in Sermonibus fidelibus capite 52. *instar vernicis videtur esse, qua ligna non solum splendere facit, verùm etiam durare.* Ceterùm hîc Mericus Casaubonus, pro ἐτῶν, legebat ἀτῶν: id est, *damnorum.* Mihi placet nihil mutari.

Τὸν πλοῦτον, νεῦρα πραγμάτων] Hoc dictum passim legas apud Scriptores. apud Florum: apud Leonem Philosophum Novellâ 52. Primum illud usurpasse Cleomenem, auctor est Plutarchus in Cleomene.

Κατεγίνωσκε δὲ καὶ τῶν τοὺς ἀνθρώπους κατακαόντων μὲν ὡς ἀναισθήτους, παρακαόντων δὲ, ὡς αἰσθανομένους] κατακαόντων. Atticismus, pro κατακαιόντων. Ita κλάω pro κλαίω. παρακαόντων. inepta lectio. Legebat Gassendus, παρακλαιόντων. Gatakerus, κατακλαιόντων, vel ἐπικλαιόντων. id est, *Reprehendebat eos, qui homines quidem, tamquam sensus expertes, comburerent; eosdem, tamquam sentientes, flerent*; quæ sensum optimum efficiunt. Legi posset παρακαλούντων. Mortuorum umbræ ad sepulchra vocabantur. Virgilius.

---- manesque vocabat
Hectoreum ad tumulum.

Ὡς νέος μὲν ὢν τοὺς ἄνδρας ἀπάγοι τῶν γυναικῶν, 49
&c.] Non absimiliter Curio, Cæsarem omnium mulierum virum, & omnium virorum mulierem appellabat, ut est apud Suetonium in Cæsare. ἀνέρες εἰσὶ γυναιξὶ, καὶ ἀνδράσιν εἰσὶ γυναῖκες. inquit ille, libro 2. Anthologiæ, capite εἰς ἀσελγεῖς.

Τετρημένοις] Rectè. Malè Editio Basileensis, τε- 50
τριμένοις: & Stephanica, τετριμμένοις: & pejùs, Regius Codex & Palatinus, μεμετρημένοις. Legi posset, τετρυπημένοις.

Μικρολόγον] Hoc est, *parvum, avarum, sordidum*: quam vocem & ea notione mox usurpat idem Laërtius. Hesychius: μικρολόγος, φειδωλὸς, φειδωλοφίλος. Glossæ, μικρολογία, *parsimonia.* μικρολόγος, *sordi-*

dus. Modestinus I. C. l. 6. sect. 7. D. de excusat. Tut. ubi de Philosophis: εἰ δὲ ἀκριβολογοῖντο περὶ τῆς οὐσίας, αὐτόθεν ἤδη φανεροὶ γενήσονται μὴ φιλοσοφοῦντες. Malè Vetus Interpres, (sive is sit Bulgarus, Irnerii discipulus, ut vult Accursius, sive Burgundius aut Burgundio, Jurisperitus Pisanus, qui floruit circa annum 1160. ut alii existimant) malè, inquam, Vetus Interpres; ut pejus non potuerit; *si autem propriè loquantur de substantia.* Similem errorem erravit & Cunæus; vir alioqui doctissimus: qui hæc Juliani Imperatoris in Cæsaribus, βαβαὶ τῆς μικρολογίας· εἷς εἶναί μοι δοκεῖ τῶν διαπριόντων τὸ κύμινον ὁ πρεσβύτης οὗτος, ita est interpretatus, *quanta minutiarum rimatio! hunc ego senem, unum esse de istis puto, qui cuminum secant.* Etiam Aristoteli & hic. IV. ἀκριβολογία in vitio ponitur, estque propriè *exacta expensa ac sumptuum examinatio.*

Οὐχ οὗτος, ἔφη, τὴν οὐσίαν κέκτηται, ἀλλ' ἡ οὐσία τοῦτον] Similiter Seneca epist. 119. *Nam quod ad illos pertinet, apud quos falsò divitiarum nomen invasit occupata paupertas, sic divitias habent, quomodo habere dicimur febrim; cùm illa nos habeat. E contrario dicere debemus, Febris illum tenet: eodem modo dicendum est, Divitiæ illum tenent.*

51 Πρὸς τὸν βάσκανον ἐσκυθρωπακότα, &c.] Apud Stobæum Serm. XXXVI. Βίων, ἰδὼν φθονερὸν, σφόδρα κεκυφότα, εἶπεν, Ἢ τούτῳ μέγα κακὸν συμβέβηκεν, ἢ ἄλλῳ μέγα ἀγαθόν· Fabio cuidam tribuitur hoc dictum à Macrobio. *Publius,* inquit, *Mutium, imprimis malevolum, cùm vidisset solito tristiorem; aut Mutio, inquit, nescio quid incommodi accessit, aut nescio cui aliquid boni.* ἐπιχαιρεκακίαν, hoc invidiæ genus eleganti voce Græci appellant.

Τὴν δυσσέβειαν, πονηρὸν ἔλεγεν εἶναι σύνοικον τῇ παρρησίᾳ, &c.] Lego omnino, τὴν δυσγένειαν. Plutarchus περὶ παίδων ἀγωγῆς, initio: καλὸς παῤῥησίας θησαυρὸς εὐγένεια, καὶ μάλα ὀρθῶς ὁ λέγων ποιητὴς, φησὶ,

Δουλοῖ γὰρ ἄνδρα, κἂν θρασύσπλαγχνός τις ᾖ,
Ὅταν συνειδῇ πατρὸς ἢ μητρὸς κακά.

pro θρασύσπλαγχνος apud Laërtium est θρασύστομος. Vide tamen hîc Mericum Casaubonum.

52 Ἐπὶ τὰ Θεοδώρεια μετῆλθε, διακούσας Θεοδώρου τοῦ ἀθέου] Hesychius Milesius: Βίων ὁ Βορυσθενίτης ἔλεγε μὴ εἶναι θεούς. Laërtius infrà in Epigrammate in Bionem:

Λέγειν ἀκούομεν θεοὺς, ὡς οὐδέν εἰσιν ὄντως, &c.

ceterùm, hæc verba διακούσας Θεοδώρου τοῦ ἀθέου, addititia esse existimabat Tanaquillus Faber.

Ἦν δὲ καὶ θεατρικὸς, καὶ πολὺς ἐν τῷ γελοίῳ διαφορῆσαι] Acro, ad hæc Horatii Epist. II. 2.

Ille Bioneis sermonibus, & sale nigro, &c.

BIONEIS. *Satyricis, lividis, amaris, carmine maledico. Bion autem,* Sophistes *cognominatus, mordacissimis versibus est usus, quibus ita omnes laceravit, ut ne Homero quidem parceret.* Cicero 3. Tusculanarum: *in quo, facetum illud Bionis.*

Φασὶ λέγειν ἐπ' αὐτοῦ τὸν Ἐρατοσθένην, ὡς πρῶτος Βίων φιλοσοφίαν ἀνθινὰ ἐνέδυσεν.] Quod etiam testatur Strabo libro primo. Verba ejus sunt: ἐγένοντο γὰρ, φησὶν ὁ Ἐρατοσθένης, ὡς οὐδέποτε κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὑφ' ἕνα περίβολον καὶ μίαν πόλιν, οἱ κατ' Ἀρίστωνα καὶ Ἀρκεσίλαον ἀνθήσαντες φιλόσοφοι. &c. ὁ δὲ Ἀρκεσίλαον καὶ Ἀρίστωνα τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθησάντων κορυφαίους τίθησιν. Ἀπελλῆς τε αὐτῷ πολὺς ἐστι, καὶ Βίων, ὅν φησι πρῶτον ἀνθινὰ περιβαλεῖν φιλοσοφίαν. Ita legendus hic locus ex optima Casauboni emendatione. Addit Strabo: ἀλλ' ὅμως πολλάκις εἰπεῖν ἄν τινα ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, Οἵην ἐκ ῥακέων ὁ Βίων. ad quæ verba videndus Casaubonus.

Εὐφυὴς γὰρ ἦν καὶ παρῳδῆσαι] Id est, *erat enim ad parodias faciendas natus.*

Ὦ πέπον Ἀρχύτα, &c.] Ex illo Iliad. γ. 182.

Ὦ μάκαρ Ἀτρείδη, μοιρηγενὲς, ὀλβιόδαιμον.

versus est rhopalicus.

Τῆς ὑπάτης ἔριδος, &c.] Ex illo Iliad. α. 146.

Ἠὲ σὺ Πηλείδη, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν.

Καὶ ὅλως καὶ μουσικὴν καὶ γεωμετρίαν διέπαιζεν] 53
Sed & Astronomiam. Stobæus Serm. 78. Βίων ἔλεγε, γελοιοτάτους εἶναι τοὺς ἀστρονομοῦντας, οἳ τοὺς παρὰ ποσὶ τοὺς ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ἰχθῦς οὐ βλέποντες, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ φάσκουσιν εἰδέναι. *Bion ajebat, maximè ridiculos esse Astronomos, qui cùm non videant pisces juxta se nantes in littoribus, illos qui in cælo sunt, videre se dicant.*

Καὶ φαντασίαν ἐπιτεχνώμενος] Rectè Aldobrandinus, *ostentationis artifex.* φαντασία, est *ostensio* ac *pompa.* Ita in Actis Apostolorum XXV. 23. τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας. φαντάζειν, est *ostendere.* Hesychius: φαντάσαι, δεῖξαι. φαντάζου, φαίνου. Suidas in φαντασία: οἱ παλαιοὶ τὸ φαντάζεσθαι ἐπὶ τοῦ φαίνειν ἔλεγον. Videatur Salmasius in Notis ad Lampridium pag. 210.

Βητίων] Flor. Βιττίων. 54

Συνδιέμαι Βίωνι] συνδιέωμαι, ceteræ Editiones.

Περίαπτα] Sic appellabant amuleta, quòd collo sive brachio alligarentur.

Ἀντίγονος] Antigonus senex: cujus temporibus vixit Bion, ut apparet ex his Plutarchi verbis in libro περὶ δυσωπίας: ὥσπερ Ἀντίγονος ὁ γέρων ὑπὸ Βίωνος ἐνοχληθεὶς, &c. Ita enim verissimè hunc locum emendabat Casaubonus. Vulgò Βίαντος, contra Chronologiæ fidem.

Βίωνα τὸν Βορυσθενίτην, &c.] Sic distinguendi hi ver- 55
sus, ut & totum Carmen, Salmasio videbantur, ad Solinum pag. 524.

Βίωνα τὸν Βορυσθενίτην, ὃν ἔφυσ' ἡ Σκυθὶς αἶα,
Λέγειν ἀκούομεν θεοὺς, ὡς οὐδέν εἰσιν ὄντως &c.

At Tanaquillus Faber; qui priorem, dimetrum; posteriorem, Anacreonticum esse observabat; nihil mutabat; sed in primo versu legebat, Βορυσθένην, quod pro Βορυσθενίτην dici posse non dubitabat.

Ὃν ἔφυσεν ἡ Σκυθὶς αἶα] Apud Hesychium Milesium,

Βίωνα Βορυσθενίτην, ἔφυσ' ἡ Σκυθὶς αἶα.

Ὄντως] Ita quoque Regius Codex. ὄντες scriptum fuit apud Hesychium Milesium.

Οἱ τοῖς θεοῖς] οἵπερ, θεοῖς Editio Stephani: utrum- 56
que rectè: malè Basileensis οἱ θεοῖς. Pro θυήμασι, quod sequitur, postulat metri ratio ut legatur θυήμασιν: & ita legitur apud Hesychium Milesium.

Ἤλιτον] Lege ἤλιτον: & ita Editio Stephanica, & Basileensis, & Codex Regius; nec non Hadrianus Junius ad Hesychium Milesium, ubi quoque ἤλιτον legitur.

Καὶ γραῖ δῶκεν σύμμαρψε τράχηλον εἰς ἐπωδήν.] Consule hîc Casaubonum, & Plutarchum adi in Pericle.

Καὶ σκυτίσιν βραχίονας πεπεισμένος ἔδησε] Nota primam productam in σκυτίσιν. Sed frustrà hæc observamus, si vera est Salmasii emendatio:

Καὶ κύστισι βραχίονας πεπεισμένος ἔδησε.

κύστις, est pellicula cui includitur amuletum, sic dicta ob vesicæ similitudinem. Dioscorides περὶ ὕλης ἰατρικῆς III. 13. ubi de Dipsaco carduo: φασὶ δὲ καὶ μυρμηκιῶν αὐτὸ καὶ ἀκροχορδόνων ἴαμα εἶναι. οἱ δὲ τῆς κεφαλῆς σκώληκες εἰς κύστιδα ἐνδεόμενοι, καὶ περιαπτόμενοι τραχήλῳ ἢ βραχίονι, ἱστοροῦνται τεταρταίκους θεραπεύειν. Ubi tamen vitiosè quoque in quibusdam exemplaribus scriptum est εἰς σκυτίδα, inquit Salmasius. Eum vide ad Solinum, dicto loco.

57 Ῥάμνον τε καὶ κλάδον δάφνης ὑπὲρ θύρην ἔθηκεν] De more. Mos enim fuit apud Veteres; uti benè Meursio ad Hesychium, hoc loco, observatum; ut in morbis gravissimis lauri ramum pro foribus suspenderent; Apollinem, mortis fatalis præsidem; cujus ea arbor; deprecaturi. Statius Syl. v. ubi de Abascantii, in Priscillam uxorem pietate:

Ille modo inferna nequicquam flumina lethes
Incorrupta rogat: nunc anxius omnibus aris
Illacrimat, signatque fores.

Auctor Etymologici Magni: ἀντήνορας, τοὺς τῆς δάφνης ὅρπηκας, τοὺς πρὸ τῶν θυρῶν ἱσταμένους.

58 Ἔστι δὲ Προκοννήσιος] Meminit Clemens Stromat. VI. Προκοννήσιος Βίων, ὃς καὶ τὰ Κάδμου τοῦ παλαιοῦ μετέγραψεν κεφαλαιούμενος.

Καὶ μαθηματικὸς Ἀβδηρίτης] Hesychius Milesius: Βίων ἄλλος, Ἀβδηρίτης, ἔγραψεν εἶναί τινας οἰκήσεις, ἔνθα γίνεσθαι ἓξ μηνῶν τὴν νύκτα, καὶ ἓξ τὴν ἡμέραν. Hic ille est Bion Astrologus, qui memoratur Straboni libro I.

Πέμπτος, Σολεὺς, Αἰθιοπικὰ γεγραφώς.] Meminit Athenæus XIII. 2. καθίσταν δὲ καὶ πολλοὶ τοὺς καλλίστους βασιλέας, ὡς μέχρι νῦν οἱ ἀθάνατοι καλούμενοι Αἰθίοπες, ὥς φησι Βίων ἐν Αἰθιοπικοῖς. Testimonio ejus utitur & Plinius VI. 29. Ubi inter illos refertur, qui mensuram Æthiopiæ tradiderunt. Inter Scriptores rei Rusticæ à Varrone recensetur lib. VII. de Re Rustica cap. I.

Οὗ φέρεται ἐννέα βιβλία, Μουσῶν ἐπιγραφόμενα] Præter Herodotum; cujus libri *Musæ* inscripti sunt, (&, si Luciano in libro de scribenda Historia fides, non ab auctore, sed ab aliis, quòd summopere eos libros admirarentur) multi hoc titulo libros inscripsere. Ita vocarunt, ob numerum novem Æschinis Epistolas, ut est apud Photium Cod. 61. Ita P. Aurelius Opilius libros suos inscripsit, ut testatur Gellius libro I. cap. 25. Hoc titulo & Cephalio quidam Gergethius, sive Cephalo, Rhetor & Historicus, libros ἰάδι διαλέκτῳ scripserat, teste Photio Cod. 69. & Suida ubi inter illos refertur qui mensuram Æthiopiæ tradiderunt. in Κεφαλίων. Vixit Cephalio ille, eodem Suida teste, sub Hadriano: unde apparet, ut hoc obiter dicam, falsum esse quod non semel scripsit eruditissimus Gerardus Johannes Vossius in libro de Philosophia, Ionismum & Dorismum diu ante tempora Cæsarum in scriptis desiisse, dum probare conatur, ante hæc tempora Aretæum Cappadocem Medicum, qui Jonicè scripsit, floruisse. Sed de his nos pluribus in Historia nostra Medica, ubi de Aretæo.

Ἕβδομος, μελικὸς ποιητής.] Non memoratus Vossio. Mirum Bionis, qui Bucolica scripsit, Laërtium non meminisse. Sed scripserat fortè Laërtius, βουκολικός.

Ὄγδοος, Μιλήσιος, ἀνδριαντοποιός.] De quo nihil præterea accepimus. Ignotus mihi & ἀγαλματοποιὸς ille Clazomenius, qui mox memoratur.

Ἔνατος, ποιητὴς τραγῳδίας τῶν Ταρσικῶν λεγομένων] τῶν Σατυρικῶν legebat Theodorus Marcilius ad Persii proœmium. frustrà. Nihil mutandum. Ita infrà in Demetrio Phalereo, τρίτος, Ταρσικὸς, Σατυρογράφος. Audiendus eruditissimus Casaubonus; cujus hæc sunt verba libro I. de Satyrica poësi cap. 5. *Sicut inter Oratores exstitere olim, qui à genere dicendi, multis in Asia familiari, dicebantur* Asiatici: *item qui similem ob caussam* Rhodiaci; *de quibus Græci Latinique Rhetores multa: sic Poëtarum genus fuit, qui propter certum poeseos characterem, quo plurimùm usi Tarsenses, dicti sunt* Tarsici. *Ideam ejus poëseos ex solo nomine velle divinare, fanatici sit hominis, aut oppido confidentis. Hoc tamen scimus; quod ad rem maximè facit; ætate Strabonis; quo tempore studia literarum mirum in modum Tarsi florebant; extemporale genus dicendi Tarsensibus proprium fuisse, tam in soluta quàm in astricta numeris oratione. Strabo libro* XIV. *de Athenodoro Oratore Tarsensi:* ἐπῆρεν αὐτὸν καὶ Ἀντώνιος, καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ εὐχερία, ἡ ἐπιπολάζουσα παρὰ τοῖς Ταρσεῦσιν, ὥστ' ἀπαύστως (*vel* ἀπταίστως) σχεδιάζειν πρὸς τὴν διδομένην ὑπόθεσιν. *Et paulò pòst, de poesi Tarsensium extemporali, & quidem Tragica:* ὁ δὲ Διογένης, καὶ ποιήματα ὥσπερ ἀπεφοίβαζε τεθείσης ὑποθέσεως, τραγικὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. *sed præter extemporalitatem, quæ & aliis in locis ἐπιπόλασεν., potuerunt alia quoque esse nota hujus ideæ. Qui igitur Tarsensium characterem imitabantur, sive Oratores, sive Poetæ,* Tarsici *sunt appellati.* Ταρσεὺς *&* Τάρσιος, *qui Tarsi natus est, aut Tarsi civis. At* Ταρσικὸς, *qui Tarsenses æmulatur, ut* Ἀσιατικὸς *&* Ῥοδιακός. *ita interpretamur Diogenis verba,* τῶν Ταρσικῶν λεγομένων: *in quibus exponendis clarissimi viri nihil quàm luserunt hactenus operam. Lilius Gyraldus & Hadrianus Turnebus pro* Ταρσικῶν *emendabant* θαρσικῶν: *ac quoniam* Bioneos sermones *apud Horatium legerant,* θαρσικοὺς *Poëtas Tragœdiarum ab audacia & insolentia sic denominatos putarunt: in quo viros summos vehementer ratio fugit: repugnat enim Hellenismo atque analogia, ut à* θάρσος *dervetur* θαρσικός· *quum* θαρσὺς *aut* θαρσαλέος *dicant Græci. At qui pro* Ταρσικῶν *scribi imperant* Σατυρικῶν, *ab ipso Diogene satis refelluntur: cujus verba lib.* V. *de Demetrio:* τρίτος, Ταρσικός, Σατυρογράφος. *Sed dubitari non debet, verum esse quod diximus, exstitisse*

olim genus & Oratorum & Poëtarum qui Tarsici *dicerentur: inter quos hi duo numerandi Bion & Demetrius, Tragicorum & Satyricorum dramatum Poëtæ non ignobiles. Bionem hunc Æschyli filium Gyraldus appellat: ego non ambigo multis post seculis natum; quod* Tarsici *appellatio manifestò arguit: serò enim, nec multò ante Geographum, cæpere literarum studia apud Tarsenses florere: à quibus postea* οἱ λεγόμενοι Ταρσικοὶ *nomen invenerunt.* De Bione illo, Æschyli filio, meminit Suidas in Αἰσχύλος; ubi illum Tragicum fuisse refert. Bion quidam, Aristophanis pater, à Porphyrione in Horatium dicto loco commemoratur. Falsò, ut videtur: cum uno ore omnes Aristophanis patrem Philippum appellent. Fuit & Bion Cæcilius, Medicus, de quo Plinius XVIII. 13. *Datur & equi lingua inveterata ex vino, præsentaneo medicamento, ut didicisse se ex barbaris Cæcilius Bion tradidit.* Memoratur & Diogeni nostro in Aristippo Bion quidam: qui τὰς διατριβὰς scripsit. Etiam Bion inter Τακτικῶν Scriptores ab Æliano recensetur Τακτικῶν cap. 1. Et Bion Soleus Varroni lib. I. De R. R. cap. 1. inter Scriptores Rei Rusticæ. Et Bion Historicus, memoratus Agathiæ libro 1.

L A C Y D E S.

59 Ἀλεξάνδρου Κυρηναῖος] Scriptum est apud Suidam Ἀλεξάνδρου Κυρηναίου φιλόσοφος, minus rectè.

Ὁ τῆς νέας Ἀκαδημίας κατάρξας] Totidem verbis Suidas. *Adolescentiorem Academiam* dixit Cicero epistolâ ad Varronem: quomodo *junior Jurisprudentia* dicitur Justiniano Imperatori Tit. Instit. de legitima agnatorum successione.

Εὔχαρις δ' ἄλλως καὶ εὐόμιλος] Hæc duo verba; eaque elegantissima; M. Aurelius Antoninus conjunctim quoque usurpavit libro τῶν εἰς ἑαυτόν. primo, sectione 13. ἔτι δὲ τὸ εὐόμιλον καὶ εὔχαρι, οὐ κατακόρως.

Τοῦτόν φασι καὶ περὶ οἰκονομίαν γλυκύτατα ἐσχηκέναι, &c.] Pluribus rem narrat ex Numenio Eusebius de Præparatione Euangelica libro XIV. quæ omittere minimè debuit Diogenes: Περὶ δὲ Λακύδου βούλομαί τι διηγήσασθαι ἡδύ. ἦν μὲν δὴ Λακύδης ὑπογλισχρότερος, καί τινα τρόπον ὁ λεγόμενος οἰκονομικὸς, οὗτος ὁ εὐδοκιμῶν παρὰ τοῖς πολλοῖς, αὐτὸς μὲν ἀνοιγνὺς τὸ ταμιεῖον, αὐτὸς δ' ἀποκλείων. καὶ προῃρεῖτο δὲ ὧν ἐδεῖτο, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐποίει πάντα δι' αὐτουργίας, οὔτι που αὐτάρκειαν ἐπαινῶν, οὐδ' ἄλλως πενίᾳ χρώμενος, οὐδ' ἀπορίᾳ δούλων, ὥς γε ὑπῆρχον δοῦλοι ὁπόσοι γοῦν· τὴν δὲ αἰτίαν ἔξεστιν εἰκάζειν. ἐγὼ δὲ ὃ ὑπεσχόμην τὸ ἡδὺ, διηγήσομαι. ταμιεύων γὰρ αὐτὸς ἑαυτῷ τὴν μὲν κλεῖδα περιφέρειν ἐφ' ἑαυτοῦ οὐκ ᾤετο δεῖν, ἀποκλείσας δὲ κατετίθει μὲν ταύτην εἴς τι κοῖλον γραμματεῖον· σημηνάμενος δὲ δακτυλίῳ, τὸν μὲν δακτύλιον κατεκύλιε διὰ τοῦ κλεῖθρου, ἔσω εἰς τὸν οἶκον μεθεὶς ὥσθ' ὕστερον ἐπειδὴ πάλιν ἐλθὼν ἀνοίξειε τῇ κλειδὶ δυνησόμενος ἀνελὼν τὸν δακτύλιον, αὖθις μὲν ἀποκλείσειν, εἶτα δὲ σημαίνεσθαι, εἶτα δ' ἀναβάλλειν ὀπίσω πάλιν ἔσω τὸν δακτύλιον διὰ τοῦ κλεῖθρου. τοῦτο οὖν τὸ σοφὸν οἱ δοῦλοι κατανοήσαντες, ἐπειδὴ προΐοι Λακύδης εἰς περίπατον, ἢ ὅποι ἄλλοσε, καὶ αὐτοὶ ἀνοίξαντες ἂν, κἄπειτα ὡς σφίσιν ἦν θυμὸς, τὰ μὲν φαγόντες, τὰ δ' ἐμπιόντες, ἄλλα δὲ ἀράμενοι, ἐκ περιόδου ταῦτα ἐποίουν, ἀπέκλειον μὲν, ἐσημαίνοντο δὲ καὶ τὸν δακτύλιον, πολλά γε αὐτοῦ καταγελάσαντες, εἰς τὸν οἶκον διὰ τοῦ κλεῖθρου ἠφίεσαν. ὁ Λακύδης οὖν πλήρη μὲν καταλιπὼν, κενὰ δὲ εὑρισκόμενος τὰ σκεύη, ἀπορῶν τῷ γιγνομένῳ. ἐπειδὴ ἤκουε φιλοσοφεῖσθαι παρὰ τῷ Ἀρκεσιλάῳ τὴν ἀκαταληψίαν, ᾤετο τοῦτο ἐκεῖνο αὐτῷ συμβαίνειν περὶ τὸ ταμιεῖον, & quæ sequuntur; est enim locus prolixior. Ceterùm, ex his Eusebii verbis, ἦν μὲν δὴ Λακύδης ὑπογλισχρότερος, καί τινα τρόπον ὁ λεγόμενος οἰκονομικὸς, legendum apud Laërtium, καὶ περὶ οἰκονομίαν γλισχρότατα ἐσχηκέναι: quod rectè vidit Gatakerus ad Marcum Antoninum: qui & ibi rectè Vigerium, Eusebii Interpretem, erroris arguit, qui in verbis Numenianis, οἰκονομικὸς proprium nomen viri existimârit; qui ἀπὸ τῆς ἀκριβεστέρας οἰκονομίας, vulgò Οἰκονομικὸς appellaretur.

Καί τι βασταχθείη τῶν ἀποκειμένων] Exscripsit hunc locum Suidas in βασταχθείη· βασταχθείη, inquit, ἀρθείη. κλαπείη. ὁ δὲ Λακύδης σφραγισάμενος, διὰ τῆς ὀπῆς τὸν δακτύλιον ἐρρίπτει· ὡς μηδέποτε αὐτοῦ περιαιρεθείη, καί τι βασταχθείη τῶν ἀποκειμένων.

Ἐβάσταζον] Hoc est, *auferebant, furabantur.* Sic paulò antè: ὡς μηδέποτε αὐτοῦ περιαιρεθείη, καί τι βασταχθείη τῶν ἀποκειμένων. Lucilius libro II. Anthologiæ, cap. εἰς κλέπτας:

Τὸν πτηνὸν Ἑρμῆν, τὸν θεῶν ὑπηρέτην,
Τὸν Ἀρκάδων ἄνακτα, τὸν βοηλάτην,
Ἑστῶτα τῶνδε γυμνασίων ἐπίσκοπον,
Ὁ νυκτοκλέπτης Αὖλος εἶπε βαστάσας,
Πολλοὶ μαθηταὶ κρείττονες διδασκάλων.

Eadem notione usurpatur in Euangelio Johannis cap. XII. ubi de Juda proditore: εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. Similiter Latinis *ferre* pro *auferre*, ut in illo Virgiliano,

Omnia fert ætas, animum quoque.

portabat, vertit Johannis vetus Interpres minùs rectè.

Εἰς τὴν στοάν.] Id est, *in cellam penariam.* Malè Aldobrandinus, *in porticu.* Hesychius, doctissimus Glossographus: στοαὶ, τὰ ταμιεῖα.

Ἐν τῷ κατασκευασθέντι κήπῳ ὑπὸ Ἀττάλου τοῦ βασιλέως] De hortis Attali, Plutarchus in Demetrio: 60
Ἄτταλος δὲ ὁ Φιλομήτωρ ἐκήπευε τὰς φαρμακώδεις βοτάνας, οὐ μόνον ὑοσκύαμον καὶ ἐλλέβορον, ἀλλὰ καὶ κώνειον, καὶ ἀκόνιτον, καὶ δορύκνιον αὐτὸς ἐν τοῖς βασιλικοῖς σπείρων καὶ φυτεύων, ὀπούς τε καὶ καρπὸν αὐτῶν, ἔργον πεποιημένος εἰδέναι καὶ κομίζεσθαι καθ' ὥραν. *Attalus Philometor herbas medicas colebat, non tantùm hyoscyamum & elleborum, sed & cicutam, aconitum, dorycnium ipse in hortis regiis seminans & plantans: succosque & semina & fructus horum elaborabat cognoscere, ac suo quæque tempore colligere.* Et Justinus Historicus libro XXXVI. *Omissa deinde regni administratione, hortos fodiebat, gramina seminabat, & noxia innoxiis permiscebat, eaque omnia veneni succo infecta, velut peculiare munus amicis mittebat.*

Παρέδωκε τὴν σχολὴν Τηλεκλεῖ καὶ Εὐάνδρῳ] Numenius apud Eusebium dicto loco: τούτου δὲ γίνονται ἀκουσταὶ πολλοὶ, ὧν εἷς ἦν διαφανὴς ὁ Κυρηναῖος Ἀρίστιππος· ἐκ πάντων δ' αὐτοῦ τῶν γνωρίμων, τὴν σχολὴν αὐτοῦ διεδέξατο Εὔανδρος, καὶ οἱ μετὰ τοῦτον. Euphorion quidam, filius Polymneti, inter Lacydis Discipulos à Suida in Εὐφορίων recensetur.

Παρὰ δὲ Εὐάνδρου διεδέξατο Ἡγησίνους Περγαμηνὸς, ἀφ' οὗ Καρνεάδης] Hegesilaum, non Hegesinum, vocat Clemens στρωματέων libro I. Κράντορος δὲ μετέσχεν Ἀρκεσίλαος. Ἀφ' οὗ μέχρι Ἡγησιλάου ἤνθησεν Ἀκαδημία ἡ μέση. εἶτα Καρνεάδης διαδέχεται Ἡγησίλαον, καὶ οἱ ἐφεξῆς. Sed Hegesinus quoque dicitur Ciceroni.

Ἀττάλου γὰρ αὐτὸν μεταπεμπομένου, φασὶν εἰπεῖν, τὰς εἰκόνας πόῤῥωθεν δεῖν θεωρεῖσθαι.] *Major è longinquo reverentia.* Tacitus Annalium primo,

Εἶτα νῦν καιρός; Εἶτα μηδὲ νῦν] Casaubonus, εἶτα νῦν καιρός; ὁ δὲ, Εἶτα μηδὲ νῦν.

61 Παράλυσις, ἐκ πολυποσίας.] Lacydem, vinosum fuisse, discimus ex Æliano Variæ Historiæ libro II. capite 41, quod est de iis qui & libenter & multum biberunt: καὶ Λακύδης δὲ, καὶ ὁ Τίμων, οἱ Φιλόσοφοι, καὶ τούτους πιεῖν πάμπολύ φασι. discimus & ex his Athenæi libro x. cap. 10. Λακύδης καὶ ὁ Τίμων, οἱ φιλόσοφοι, κληθέντες πρός τινα τῶν γνωρίμων ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ βουλόμενοι συμπεριφέρεσθαι τοῖς παροῦσιν, ἔπιον προθυμότερον. τῇ μὲν οὖν πρώτῃ τῶν ἡμερῶν ὁ Λακύδης ἀπήει πρότερος, ἐπιπολάσαντος αὐτῷ τοῦ ποτοῦ. καὶ ὁ Τίμων ὁρῶν αὐτὸν ἀπιόντα, ἔφη,

Ἠράμεθα μέγα κῦδος, ἐπέφνομεν Ἕκτορα δῖον.

τῇ δ' ὑστεραίᾳ, πρωπιόντος τοῦ Τίμωνος, διὰ τὸ μὴ δυνηθῆναι ἐκπιεῖν τὴν προποθεῖσαν αὐτῷ κύλικα, ὁ Λακύδης ἰδὼν αὐτὸν ἐπανάγοντα, εἶπε,

Δυστήνων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσι.

Id est: *Lacydes & Timon, Philosophi, ad familiarem quemdam ad cœnam vocati in biduum, & iis qui aderant accommodare sese volentes, bibebant alacriùs. Primo itaque statim die, prior Lacydes, supernatante potu, discedentem Timon conspicatus, inquit,*

Magnum nostrum decus, interfecimus divinum Hectorem.

Postridie verò ad compotationem reversus Timon, cùm oblatum calicem exsiccare uno haustu non potuisset, Lacydes, ut Timonem videt, calicem rursus ori admoventem, dixit.

Meis viribus obluctantur miserorum filii.

In quibus Athenæi verbis legendum fortè προαπιόντος τοῦ Τίμωνος: ut habet Eustathius ad Iliadem X, paginâ 1379. 29. Editionis Basileensis, ubi Athenæi locum exscripsit: id est, *Cùm verò prior abiisset Timon.*

Λίσε μέλη] Meliùs legeretur Λυσιμελής.

Μιτιλυαῖος] Corrige, μήτι Λυαῖος. & ita ceteræ Editiones; & codex Regius. De Lacyde, rem narrat Plinius x. 22. quæ hìc non tacenda: *potest & sapientia videri intellectus anseribus esse: ita comes perpetuò adhæsisse Lacydi Philosopho dicitur; nusquam ab eo, non in publico, non in balneis, non noctu, non interdiu, digressus.* Item Athenæus libro XIII. Ἐρμείας δὲ, ὁ τοῦ Ἑρμοδώρου, Σάμιος δὲ γένος, ἐρασθῆναι χῆνα Λακύδους τοῦ Φιλοσόφου.

CARNEADES.

Ἐπικώμου ἢ Φιλοκώμου] Suidas: Καρνεάδης, Λίβυς, ἀπὸ Κυρήνης, υἱὸς Φιλοκώμου. 62

Ἐπιμελέστατα τὰ Χρυσίππου, &c.] Plutarchum vide initio libri περὶ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν πρὸς τοὺς Στωϊκούς.

Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἂν ἦν ἐγώ.] Versus senarius, ex illo, ut videtur, fictus

Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἂν ἦν στοά.

Cum Chrysippo disputaturus, elleboro se antè Carneades purgabat, ad exprimendum ingenium suum attentiùs, & illius refellendum acriùs. Rem narrant, Gellius XVII. 15. Plinius XXV. 5. Valerius VIII. Fulgentius Myth. lib. I. Sed Plinius Zenonem nominat, non Chrysippum. At Petronius, Chrysippum elleboro se purgasse ait, non Carneadem. *Chrysippus, ut ad inventionem sufficeret, ter elleboro animum detersit.* Item Tertullianus lib. de Anima: *sic Chrysippus ad elleborum.* Et Hieronymus Commentario I. in Epistolam Pauli ad Galatas. In quo falsos eos fuisse, vult Jonsius lib. II. cap. 1. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ: quod non puto: nam & idem de Chrysippo testatus est Lucianus, homo in disciplinis gravi auctoritate. ἠκούομεν δὲ καὶ περὶ Χρυσίππου, ὅτι οὐ πρότερον αὐτῷ ἐπιβῆναι τῆς νήσου θέμις, πρὶν τὸ τέταρτον ἑαυτὸν ἐλλεβορίσῃ. Verba ejus sunt è libro II. Veræ Historiæ.

Φιλόπονος δὲ ἄνθρωπος γέγονεν, εἰ καί τις ἄλλος] Valerius Max. VIII. 5. *Carneades, laboriosus, & diuturnus Sapientiæ miles.*

Ὅθεν καὶ ἐκόμα, καὶ ἔτρεφεν ὄνυχας, ἀσχολίᾳ τῇ περὶ τοὺς λόγους] Valerius dicto loco: *Carneades laboriosus & diuturnus Sapientiæ miles; siquidem nonaginta expletis annis, idem illi vivendi ac philosophandi finis fuit: ita se mirificum doctrinæ operibus addixerat; ut cùm cibi capiendi caussâ recubuisset, cogitationibus inhærens, manum ad mensam porrigere oblivisceretur. Sed enim Melissa, quam uxoris loco habebat, temperato inter studia non interpellandi, sed inediæ succurrendi officio, dexteram suam necessariis usibus aptabat. Ergo animo tantummodo vitâ fruebatur, corpore verò quasi alieno & supervacuo circumdatus erat.*

Ὥστε καὶ τοὺς Ῥήτορας ἀπολύσαντας ἐκ τῶν σχολῶν παρ' αὐτὸν ἰέναι] Ælianus Var. Histor. III. 17. ubi de Carneade & Critolao, missis ab Atheniensibus ad Senatum Romanum, ut ab eo pacem impetrarent, tanta gravitate dicendi Senatum eos perpulisse ait, ut dicerent Senatores, ἔπεμψαν Ἀθηναῖοι πρεσβεύοντας, οὐ τοὺς πείσοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς βιασομένους ἡμᾶς δρᾶσαι ὅσα θέλουσιν. *miserunt Athenienses Legatos, non qui suaderent, sed qui cogerent nos facere quod ipsis collibitum esset.* Plinius quoque VII. 30. *Cato Censorius, in illa nobili trium Sapientiæ Procerum ab Athenis legatione, audito Carneade, quamprimùm Legatos eos censuit dimittendos, quoniam*

illo

illo viro argumentante, quid veri esset haud facilè discerni posset. ubi *argumentante*, est λέγοντος, διαλεγομένου.

63 Ἦν δὲ καὶ μεγαλοφωνότατος, &c.] Numenius apud Eusebium de Præpar. Evang. lib. XIV. εἴτε που ἔδει τι καὶ θαῦμα ἐχόντων λόγων, ἐξηγείρετο λάβρος, οἷον ποταμὸς ῥοώδης σφοδρῶς ῥέων, πάντα καταπιμπλὰς τὰ τῇδε καὶ τὰ κεῖθι. καὶ εἰσέπιπτε, καὶ συνέσυρε τοὺς ἀκούοντας διὰ θορύβου.

Οὗτός ποτε Μέντορος τοῦ Βιθυνοῦ μαθητοῦ ὄντος, &c.] Numenius apud Eusebium dicto loco: Καρνεάδου δὲ γίνεται γνώριμος Μέντωρ μὲν ὁ πρῶτος, οὐ μὴν διάδοχος. ἀλλ' ἔτι ζῶν Καρνεάδης ἐπὶ παλλακῇ μοιχὸν εὑρὼν, οὐχ ὑπὸ πιθανῆς φαντασίας, οὐδ' ὡς μὴ κατειληφὼς, ὡς δὲ μάλιστα πιστεύων τῇ ὄψει καὶ καταλαβὼν, παρῃτήσατο τῆς διατριβῆς. ὁ δὲ ἀποστὰς ἀντισοφίστευσε, καὶ ἀντίτεχνος ἦν, ἐλέγχων αὐτοῦ τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἀκαταληψίαν.

Αὐτοῦ τὴν παλλακήν.] *Melissam* nomine. Valerius loco suprà allato.

64 Ἀνεστράφθαι] Malim, ἀπεστράφθαι.

Ἡ συστήσασα φύσις, καὶ διαλύσει] Quæ verba respexisse videtur Cicero, libro de Senectute, cùm ait, *Sed vivendi finis est optimus, cùm integra mente, certisque sensibus opus ipsa suum eadem qua coagmentavit Natura, dissolvit.*

Ἀντίπατρον] Accipit Aldobrandinus; cui & vehementer assentior; de Antipatro Tyrio, Stoico.

Τελευτῶντος δ' αὐτοῦ φασιν ἔκλειψιν γενέσθαι σελήνης, &c.] Addit Hesychius Milesius, & Solem tenebris obscuratum fuisse: Καρνεάδου Λίβυος, φιλοσόφου, τελευτήσαντος, ἡ σελήνη ἐξέλιπε, καὶ ὁ ἥλιος ἀμυδρὸς ἐγένετο· quæ verba exscripsit Suidas in Καρνεάδης.

65 Βιώσαντα ἔτη πέντε πρὸς τοῖς ὀγδοήκοντα] Vide Casaubonum.

Τῷ λογαδικῷ] Λογαοιδικῷ, rectè Casaubonus. & ita Codex Regius quo usi sumus. Vide Hephæstionem.

Ἀμαθὴς ὃς] Ἀμαθὴς γὰρ ὃς, Grotius: sicque metri ratio postulat.

Ἔθελε] Lege ἔθελεν, metri causâ, ut & posteà, Ἀντίπατρός τι πιών, & χ' ὁ μὲν οὐδὲν, & μολεῖν ἐς ᾅδην. Etiam μολεῖν ἐς ᾅδην, Codex Regius.

66 Ἐλλογιμώτατος δὲ Κλειτόμαχος] Numenius apud Eusebium: διάδοχος δ' αὐτοῦ τῆς διατριβῆς καθίσταται Κλειτόμαχος, μεθ' ὃν Φίλων.

Γέγονε μέντοι καὶ ἄλλος Καρνεάδης, ἐλεγείας ποιητὴς ψυχρός.] Non memoratus Suidæ, cui memoratur Carneades alter, Atheniensis Philosophus, Anaxagoræ discipulus. Fuit & Carneades, Philosophus Cynicus non incelebris, temporibus Apollonii Tyanæi: memoratus Eunapio in procemio. Ceterùm, Carneadis nostri dictum celebre narrat Plutarchus, libello de Adulatoris & Amici discrimine, quod prætermittere Laërtius minimè debuerat: Divitum scilicet ac Regum filios, nihil aliud bene ac rectè discere quàm equitare: quippe illis Magistri in docendo assentantur, & qui colluctatur ultro se inclinat: equus, nulla habita ratione privatus an Princeps, pauper an dives, insideat, eum qui regere non didicit, excutit præcipitem.

CLITOMACHUS.

Καρχηδόνιος. οὗτος ἐκαλεῖτο μὲν Ἀνδρούβας] Corrige Ἀσδρούβας, ut habent ceteræ Editiones, & Regius Codex. Plutarchus Oratione I. de Fortuna Alexandri: θαυμάζομεν τὴν Καρνεάδου δύναμιν, εἰ Κλειτόμαχον Ἀσδρούβαν καλούμενον πρότερον, καὶ Καρχηδόνιον τὸ γένος, ἑλληνίζειν ἐποίησε. Stephanus in Καρχηδών: ἔστι δὲ καὶ Ἀρμενίας Καρχηδὼν, ὡς Εὐτρόπιός φησιν. ὁ πολίτης, Καρχηδόνιος, σοφὸς μέγας καὶ Κλειτόμαχος ὁ Διογνήτου. (inde patrem Clitomachi discimus) ὃς ἐκαλεῖτο Ἀσδρούβας, φιλόσοφος Ἀκαδημαϊκὸς, διάδοχος Καρνεάδου τῆς Κυρηναίου σχολῆς· ὃς κῄ ἔτει ἐλθὼν Ἀθήναζε, ἄμοιρος ἦν τῶν πρώτων στοιχείων· καὶ ταῦτα μανθάνων, ἀκροάσασθαι Καρνεάδου. Ubi legendum videtur, ὁ πολίτης Καρχηδόνιος. Καρχηδόνιος σοφὸς μέγας καὶ Κλειτόμαχος. Quomodo autem Punicum Asdrubalis nomen respondeat Græco *Clitomachi*, docentem vide Bochartum in Phaleg, pag. 25. Ceterùm, Eustathius ad Dionysii περιήγησιν, vers. CXCVI. etiam Clitomachum Athenas venisse ait annos natum XXVIII. quod à Stephano habuit; cujus locum exscripsit, his verbis: ἐξ αὐτῆς, loquitur de Carchedone, φασὶ Κλειτόμαχον εἶναι τὸν Ἀκαδημαϊκὸν φιλόσοφον, τὸν καὶ Ἀσδρούβαν καλούμενον, ὃς ἠκροάσατο τοῦ σοφοῦ Καρνεάδου, κῄ ἐτῶν ἄνθρωπος ἐλθὼν Ἀθήναζε, ἄμοιρος, φασὶ, καὶ τῶν πρώτων στοιχείων, καὶ ὅμως ὀξύτητι φύσεως, καὶ ἄκρᾳ μελέτῃ εἰς πολὺ σοφίας ἐληλακώς. Quare Laërtium, qui XL. annos natum, Clitomachum scripsit cùm Athenas venit, ex Stephano & Eustathio corrigendum, existimabat Vossius. Non omittendum, quod de Clitomacho narrat Symmachus libro X. epist. 18. ad Theodosium: eum qui Pœnus erat, Atheniensem Curiam societate dignatam fuisse: cujus rei Laërtium non meminisse, planè demiror. 67

Ὥστε ὑπὲρ τὰ τετρακόσια συγγράψαι] Cicero in Lucullo: *Qui illum* (Carneadem) *audierant, admodum floruerunt: è quibus industria plurimum in Clitomacho fuit; declarat multitudo librorum: ingenii non minus in hoc, quàm in Carneade eloquentiæ, in Melanthio Rhodio suavitatis.* Scripsit IV. libros περὶ ἐποχῆς. testis Cicero ibidem: *A Clitomacho sumam, qui usque ad senectutem cum Carneade fuit, homo & acutus ut Pœnus, & valde studiosus ac diligens, & quatuor ejus libri sunt de sustinendis assensionibus*, &c. Meminit & libro IV. Acad. Quæst. Scripsit & librum ad C. Lucilium Poëtam, teste eodem Cicerone eodem libro IV. & alium ad L. Censorinum: *Explicavi paulò ante, Clitomacho auctore, quomodo ista Carneades diceret. Accipe quemadmodum ea dicantur à Clitomacho in eo libro quem ad C. Lucilium scripsit poëtam, cum scripsisset iisdem de rebus ad L. Censorinum, eum, qui Consul cum M. Manilio fuit.* Scripserat & librum ad captivos cives suos. Idem Cicero Tuscul. Quæst. III. *Legimus librum Clitomachi, quem ille eversâ Carthagine misit consolandi causâ ad captivos ci-*

ves suos, &c. Liber ejus de Sectis laudatur Laërtio suprà in Aristippo.

Καὶ τὰ αὐτοῦ μάλιστα διὰ τῶν συγγραμμάτων ἐφώτισεν] Quod etiam non obscurè innuit Cicero lib. IV. Acad. Quæst. his verbis: *Cujus quidem sententiam Carneades ita studiosè defensitabat, ut eam probare etiam videretur: quamquam Clitomachus affirmabat, numquam se intelligere potuisse, quid Carneadi probaretur.*

Ἀναλίστου] Ita quoque Editio Stephani. ἀναλύστου Editio Basileensis: & Codices quidam manu scripti, teste H. Stephano, cui ἀναλίστου magis placebat, ut Academicis loquacitatem insulsam inesse dicat Timon.

Condiscipulum Clitomachus habuit Æschinem Academicum: ut testatur Plutarchus libro an Seni gerenda Resp. De Æschine illo diximus suprà ad Æschinem Socraticum. Condiscipulum quoque, sed & discipulum, habuit Charmidem, qui cum Philone quartæ Academiæ princeps statuitur à Sexto Empirico Pyrrh. Hypoth. libro I. cap. 33. & à Numenio apud Eusebium de Præpar. Evang. lib. XIV. Discipulum & successorem habuit Philonem, teste eodem Numenio dicto loco, & Cicerone in Lucullo. Videndus Jonsius lib. II. de Historia Philosophica capite 14.

AD LIBRUM V.

ARISTOTELES.

1 Φεστίδος] Φαιστιάδος Editio Frobenii & Stephani, nec non Regius Codex, Suidas & Anonymus in Vita ἀνεκδότῳ Aristotelis, quam infrà edemus. Φαιστίδος scriptum fuit apud Dionysium Halic. in Epistola ad Ammæum: & ita quoque in Vita Aristotelis, quæ Ammonio sive Johanni Philopono tribuitur: quam lectionem genuinam esse docet Epigramma illud quod in eadem vita refertur:

Φαιστίδος ἦν μητρὸς καὶ Νικομάχου γενετῆρος,
Τῶν Ἀσκληπιαδῶν, δῖος Ἀριστοτέλης.

Σταγειρίτης] Stagiriten Aristotelem fuisse omnes consentiunt: verùm an Stagira quâ ortus fuit, urbs sit Macedoniæ, an verò Thraciæ, magna est inter Scriptores dissensio: qua de re vide omnino Jo. Nunnesium in Notis ad Vitam Aristotelis ex vetere translatione.

Ὁ δὲ Νικόμαχος ἦν ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μαχάονος, τοῦ Ἀσκληπιοῦ] Suidas in Νικόμαχος: Νικόμαχος, ἰατρὸς, καὶ αὐτὸς Σταγειρίτης, Μαχάονος τοῦ Ἀσκληπιοῦ υἱὸς, ἐξ οὗ κατεγίνετο Νικόμαχος ὁ πατὴρ Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου. Eadem habet & in Ἀριστοτέλης· Ἀριστοτέλης υἱὸς Νικομάχου καὶ Φαιστιάδος. ὁ δὲ Νικόμαχος ἰατρὸς ἦν τοῦ τῶν Ἀσκληπιαδῶν γένους, ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μαχάονος ἐκ Σταγείρων, πόλεως τῆς Θρᾴκης. Adde Dionysium in superiùs citata Epistola: Ἀριστοτέλης, υἱὸς μὲν ἦν Νικομάχου, τὸ γένος, καὶ τὴν τέχνην ἀναφέροντος εἰς Μαχάονα, τὸν Ἀσκληπιοῦ. Fallitur ergo Tzetzes, qui, in Chiliadibus, *Asclepiadem* fuisse figuratè nominatum Aristotelem ait; quòd Medicus professione fuisset. Id rectè observatum Nunnesio: qui & rectè observat, Auctorem superiùs relati Epigrammatis solum esse Scriptorum qui matrem Aristotelis in Asclepiadarum familiam retulerit. Illam genus duxisse ab illis Chalcidensibus, qui coloniam Stagirorum deduxerant, scribit Dionysius Halicarnasseus. Scripserat Polyanthes quidam Cyrenæus, teste Sexto Empirico, librum de Ortu Asclepiadarum, Περὶ τῶν Ἀσκληπιαδῶν γενέσεως· qui si exstaret, sciremus plura de Aristotelis ortu.

Καὶ συνεβίω Ἀμύντᾳ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ, ἰατροῦ καὶ φίλου χρείᾳ] Ammonius in Vita Aristotelis: υἱὸς Νικομάχου, ἰατροῦ Ἀμύντου, τοῦ Μακεδόνων βασιλέως. Scripsisse ἰατρικῶν sex libros, unumque φυσικῶν scribit Suidas. Galenus quoque lib. v. de compos. medic. secundùm genera, emplastrum quoddam Nicomachi profert.

Τραυλὸς τὴν φωνήν.] Aristotelis τραυλότητος meminit Plutarchus libro Quomodo Juveni audienda sint Poëmata, Ammonius & Anonymus in Vita Aristotelis, & Suidas in Ἀριστοτέλης. Sed & ejus balbutiei mentio fit in Epigrammate illo ἀνεκδότῳ,

Σμικρὸς, φαλακρὸς, τραυλὸς ὁ Σταγειρίτης,
Λάγνος, προγάστωρ, παλλακαῖς συνημμένος.

cui respondet ὁ δεῖνα,

Ἀνελφάβητος οὑτοσὶ στιχογράφος,
Ἄνους, ἄφρων, ἄγροικος, αὐθάδης, λάλος.

Τιμόθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ βίων] Sequitur mox, ἔσχε δὲ υἱὸν Νικόμαχον ἐξ Ἑρπυλλίδος τῆς παλλακῆς, ὥς φησι Τιμόθεος. Inde emendandus fortè Proclus ad hæc Hesiodi Ἔργων lib. II.

Οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε, βοῦν τ' ἀροτῆρα,
Κτητὴν, οὐ γαμετὴν, ἥτις καὶ βουσὶν ἕποιτο.

μάτην οὖν λέγουσιν, inquit, οἱ περὶ Τίμαιον, Ἡσίοδον τὸν Ἀριστοτέλην πειθόμενον μετὰ τὴν τῆς γυναικὸς τελευτὴν, Ἑρπυλίδῃ συνεῖναι τῇ θεραπαίνῃ, ἐξ ἧς αὐτὸν σχεῖν υἱόν. An legendum οἱ περὶ Τιμόθεον? Nihil tamen muto: nam & Suidas in Ἀριστοτέλης· Τίμαιός φησι κατὰ Ἀριστοτέλους, εἶναι αὐτὸν εὐχερῆ, θρασὺν, προπετῆ, &c. quod accipio de Timæo Siculo. Erat autem Timæus ille maledicentissimus, invidus & calumniator: unde à reprehendendi studio ἐπιτίμαιος dicebatur, ut est apud Strabonem & Diodorum Siculum. Sed pro Ἑρπυλίδῃ legendum procul dubio Ἑρπυλίδι: immo Ἑρπυλλίδι, per duplex λ, ut & ratio nominis, & Athenæi auctoritas satis probant. Ἀριστοτέλης ὁ Σταγειρίτης, οὐκ ἐξ Ἑρπυλλίδος τῆς ἑταίρας ἐπαιδοποίησε Νικόμαχον, καὶ συνῆν ταύτῃ μέχρι θανάτου; verba sunt Athenæi è libro XIII. Dipnos.

Ἐσθῆτί τε ἐπισήμῳ χρώμενος] Idem testatur Ælianus Variæ Historiæ III. 19. cujus verba profert Aldobrandinus.

Ἀπέστη δὲ Πλάτωνος, ἔτι περιόντος] Falsum hoc esse ait Ammonius, sive Philoponus, in Vita Aristotelis, his verbis: οὐ γὰρ ἔτι ζῶντος τοῦ Πλάτωνος ἀντῳκοδόμησεν αὐτῷ τὸ Λύκειον ὁ Ἀριστοτέλης, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσι· πῶς γὰρ ἠδύνατο, μέγα τότε δυναμέ- 2

τῶν Χαβρίου τε καὶ Τιμοθέου, τῶν Ἀθήνησι στρατηγῶν, καὶ τῷ γένει προσηκόντων τῷ Πλάτωνι; πειρῶνται γάρ τινες λέγειν, ὅτι ἔτι ζῶντος Πλάτωνος, ἀντῳκοδόμησεν αὐτῷ τὸ Λύκειον ὁ Ἀριστοτέλης, ἐκ τοῦ ἐν πολλοῖς ἀντιλέγειν τῷ Πλάτωνι· πρὸς οὓς ῥητέον, ὅτι οὐχ ἁπλῶς ἀντιλέγει τῷ Πλάτωνι, ἀλλὰ τοῖς μὴ νοήσασι τὰ τοῦ Πλάτωνος, &c. *Falſum eſt autem quod quidam putant, Ariſtotelem, vivente adhuc Platone, Scholæ ejus contrarium in Lyceo Scholam inſtituiſſe. Qui enim fieri potuit, cùm quidem eo tempore gratiâ & auctoritate plurimùm apud Athenienſes valerent Chabrias & Timotheus, qui è ducibus Athenienſium & Platonis cognatis fuerunt. Non deſunt tamen qui id affirment: eo impulſi, quòd in multis Platoni contradicit Ariſtoteles: quibus reſpondendum eſt, Ariſtotelem non ipſi ſimpliciter Platoni contradicere, ſed iis qui dicta ejus minus rectè ſunt interpretati.* A Laërtio ſtat Ælianus Var. Hiſtor. lib. III. cap. 19. quem videſis, de diſſidio Ariſtotelis à Platone, præclara multa narrantem. Auctor eſt tamen Ammonius ad Ariſtotelis Categorias; non longè ab initio; Ariſtotelica dogmata Platonicis bellè convenire. Qua in ſententia fuit & Hierocles: cujus extat hodie hic Tractatus in Bibliotheca Photii, ὅτι σύμφωνοι ἐν τοῖς δόγμασι, Πλάτων, καὶ Ἀριστοτέλης. Etiam Porphyrius, teſte Suida, librum ſcripſerat, περὶ τοῦ μίαν εἶναι τὴν Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους αἵρεσιν.

Ἀριστοτέλης ἡμᾶς ἀπελάκτισε, &c.] Paullò aliter rem narrat Helladius Bezantinous apud Photium in Bibliotheca. Ἀριστοτέλης ὁ τοῦ Περιπάτου προστάτης, ὑπὸ Πλάτωνος ἵππος ἐπωνομάζετο, ἐναντιοῦσθαι δοκῶν τῷ διδασκάλῳ· καὶ γὰρ ὁ ἵππος τὸν ἑαυτοῦ πατέρα δάκνει. Ariſtoteles regnare ſe non poſſe putavit, niſi more Othomannorum fratres omnes trucidaret ſuos, inquit Baco Verulamius de Augmentis Diſciplinarum libro III. cap. 4. De diſſidio Ariſtotelis à Platone, videndus omnino Ælianus dicto loco.

Καὶ μέχρι μὲν ἀλείμματος] Id eſt, *ad eam uſque horam, quæ unctioni dicata erat*, ut rectè hunc locum exponit Jonſius Diſſertatione de Hiſtoria Peripatetica.

Ὅθεν Περιπατητικὸν προσαγορευθῆναι· οἱ δ' ὅτι, &c.] A loco veriſimilius eſt *Peripateticum* fuiſſe denominatum: (nam & περίπατος de loco non minùs quàm de actione ipſa ambulandi uſurpatur. Theophraſtus in Teſtamento: τὸν δὲ κῆπον, καὶ τὸν περίπατον, καὶ τὰς οἰκίας, τὰς πρὸς τῷ κήπῳ πάσας, δίδωμι, &c. Ita *ambulationes* pro *locis ambulationum* apud Suetonium.) Suidas quoque in Ἀριστοτέλης: Ἀριστοτέλης ἦρξε ἔτη ιγ'. τῆς Περιπατητικῆς κληθείσης φιλοσοφίας, διὰ τὸ ἐν περιπάτῳ, ἤτοι κήπῳ διδάξαι ἀναχωρήσαντα τῆς Ἀκαδημίας, ἐν ᾗ Πλάτων ἐδίδαξεν. & in Σωκράτης ubi de Ariſtotele: αὐτὸς γὰρ ἀκροατὴς τοῦ Πλάτωνος γενόμενος εἰς κῆπόν τινα πρὸ τῆς πόλεως τὰς διατριβὰς ποιησάμενος, ἐκ τοῦ κατ' αὐτὸν περιπάτου, Περιπατητικοὺς ὠνόμασε τοὺς ἀπ' αὐτοῦ. His adde quæ habet Heſychius initio opuſculi de Vitis: Κυνικὴ ἐκλήθη φιλοσοφία, διὰ τὸ ἐν Κυνοσάργει τῷ γυμνασίῳ κατάρξασθαι αὐτῆς τὸν Ἀντισθένην· ἡ δὴ Περιπατητικὴ διὰ τὸ ἐν περιπάτῳ, ἤτοι κήπῳ, κατάρξαι αὐτῆς Ἀριστοτέλην. Vide nos ſuprà ad Laërtii Procemium, & Jonſium dicto loco.

Αἰσχρὸν σιωπᾶν, Ξενοκράτη δ' ἐᾶν λέγειν] De Iſo- 3
crate dixiſſe hoc Ariſtotelem, ſcribit Cicero III. de Oratore. *Itaque ipſe Ariſtoteles, cùm florere Iſocratem nobilitate Diſcipulorum videret, quòd ipſe ſuas Diſputationes à cauſis forenſibus & civilibus ad inanem ſermonis elegantiam tranſtuliſſet, mutavit repentè totam formam prope diſciplinæ ſuæ; verſumque quemdam de Philoctetâ paullò ſecus dixit. Ille enim turpe ſibi ait tacere cum Barbaris, hic autem, cùm Iſocratem pateretur dicere.* Et Tuſculanâ primâ: *Sed ut Ariſtoteles, vir ſummo ingenio, ſcientiâ, copiâ, cùm motus eſſet Iſocratis Rhetoris gloriâ, dicere etiam cœpit adoleſcentes docere; & prudentiam cum eloquentia jungere.* Ariſtotelem, Iſocratis famæ obtrectaſſe, ſcribit Dionyſius Halicarnaſſeus in Iſocratis Vita. At Iſocratis diſcipulus Cephiſodorus pro Magiſtro Apologiam ſcripſit; quam mirabilem fuiſſe, dicit idem Dionyſius ibidem. Librorum Cephiſodori contra Ariſtotelem; qui fuere numero quatuor; meminit Athenæus lib. II. Idem ſcribit Quintilianus Inſtit. Orat. lib. III. cap. 1. cujus hæc ſunt verba: *Nam & Iſocratis præſtantiſſimi diſcipuli fuerunt in omni ſtudiorum genere, eoque jam ſeniore (octavum enim & nonageſimum implevit annum) pomeridianis ſcholis* (diſſertationes, diſputationes, præceptiones, intelligit) *Ariſtoteles præcipere artem oratoriam cœpit, noto quidem illo, ut traditur, verſu ex Philocteta, frequenter uſus*

Αἰσχρὸν σιωπᾶν, Ἰσοκράτην δ' ἐᾶν λέγειν.

ita legendum, non, ut vulgò legitur, καὶ Ἰσοκράτην. Sequitur, *Turpe eſſe tacere, & Iſocratem pati dicere:* quod eſſe additamentum, quis non videt? Marius Victorinus, in ſecundum Rhetoricôn Ciceronis librum, rem conciliare videtur: *gloriâ*, inquit, *Xenocratis philoſophi motus Ariſtoteles, Philoſophiam exercuit: gloriâ Iſocratis motus, Rhetoricæ præcepta conſcripſit.* Ceterùm de Ariſtotelis dictione, ita Ammonius ad Categorias Ariſtotelis: τὸ δὲ εἶδος τῶν Ἀριστοτέλους συγγραμμάτων, πανταχοῦ ἀκριβὲς κατὰ τὴν φράσιν. ἐκφεύγει γὰρ ἀεὶ ὁ Φιλόσοφος τὰς ῥητορικὰς κομψείας, καὶ μόνου γίνεται, τοῦ τὴν τῶν πραγμάτων παραστῆσαι φύσιν, πολλαχοῦ τε συνεσφιγμένον, καὶ ἀσαφῶς πεφρασμένον, οὐ διὰ τὴν φύσιν τοῦ γράψαντος, ἀλλ' ἑκουσίως τοῦτο πεποίηκεν. Perſuadendi vi præditum fuiſſe, ſcripſit Antipater in Epiſtola quâ mortem Ariſtotelis exponit: teſte Plutarcho in Coriolano & in Catone Majore.

Καὶ πρὸς θέσιν συνεγύμναζε τοὺς μαθητὰς ἅμα καὶ ῥητορικῶς ἐπασκῶν] Quod etiam tradit Cicero in Oratore: *In hac* (theſi) *Ariſtoteles adoleſcentes, non ad Philoſophorum morem tenuiter diſſerendi, ſed ad copiam Rhetorum in utramque partem, ut ornatiùs & uberiùs dici poſſit, exercuit.* De ſtylo Ariſtotelis, legendus Ammonius ad ejus Categorias.

Πρὸς Ἑρμείαν τὸν εὐνοῦχον, Ἀταρνέως ὄντα τύραννον, &c.] De quo Suidas: Ἑρμίας ὁ εὐνοῦχος, Ἀταρνεύς· χώρα δὲ ἐστι Μυσίας, τῆς πρὸς τῷ Ἑλλησπόντῳ, ἧς καὶ ἦρχε βασιλέως τοῦ Περσῶν ὑπήκοος. εὐνοῦχος καὶ

δοῦλος γενόμενος Εὐβούλου Βιθυνοῦ δυνάστου καὶ φιλοσόφου· ἀσκηθεὶς παιδείαν πρὸς Ἀριστοτέλην· καὶ τὴν θετὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἔδωκε τῷ φιλοσόφῳ. τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμίαν μόνον γράφουσι διὰ τοῦ ι. ἐν δὲ τοῖς τοῦ Ἱππώνακτος στίχοις ἰαμβικοῖς εὕρηται στίχος οὕτως,

Εὐνοῦχος ὢν καὶ δοῦλος ἦρχεν Ἑρμίας.

οὗτος, καίτοι θλαδίας ὤν, ἔσπειρε τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ ἔτεκεν ἐξ αὐτῆς τὴν Πυθιάδα θυγατέρα αὐτοῦ. Et Harpocration: Ἑρμίας. ὄνομα κύριον. οὗτός ἐστιν εὐνοῦχος, ὁ τρίπρατος. οἰκείως δὲ διέκειτο πρὸς Ἀριστοτέλην. καὶ τὴν θετὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἔδωκε τῷ φιλοσόφῳ. τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμίαν μόνον γράφουσι διὰ τοῦ ι. Unde hîc, apud Laërtium, legendum patet, πρὸς Ἑρμίαν τὸν εὐνοῦχον, non verò, ut hodie legitur, πρὸς Ἑρμείαν τὸν εὐνοῦχον. Mox etiam Ἑρμίαν scriptum exhibet Editio Aldobrandiniana. τρίπρατος, in loco Harpocrationis, est *veterator*: quod rectè Valesius ad Harpocrationem observavit. Notabis autem obiter, falli Suidam cùm ait, Hipponactem, in Jambicis, Hermiæ meminisse. Longè ante Hermiam vixit Hipponax: quem certum est, inquit Plinius libro. 36. cap. 5. sexagesima Olympiade fuisse: At Eusebius floruisse scribit Olympiade vicesima tertia, meminit & Plinius XXXVII. 5. & Tertullianus in Apologetico cap. 46. & Auctor libri περὶ ἑρμηνείας. Scripserat Apellicon Teïus, Philosophus Peripateticus, librum hoc titulo, *De Hermia & Aristotelis familiaritate*. Testatur Aristocles Peripateticus, apud Eusebium de Præparat. Evang. XV. I.

Τὴν θυγατέρα. ἢ ἀδελφιδῆν.] Ἀδελφὴν, emendat Nunnesius ex Aristocle Messenio apud Eusebium lib. XV. de Preparat. Evangelica; cujus locum placet adducere: δύο δὲ ταῦτα δοκεῖ πιστεύεσθαι, δι' ἃ ψέγουσί τινες αὐτόν· ἓν μὲν, ὅτι τὴν Ἑρμείου γήμειε φύσει μὲν ἀδελφὴν· θετὴν δὲ θυγατέρα Πυθιάδα, κολακεύων αὐτόν.

4 Καὶ ἔθυεν ὑπερχαίρων τῷ γυναίῳ, ὡς Ἀθηναῖοι τῇ Ἐλευσινίᾳ Δήμητρι] Aristocles apud Eusebium de Præpar. Evang. dicto loco: φησὶ γὰρ (Λύκων) θύειν Ἀριστοτέλη θυσίαν τετελευτηκυίᾳ τῇ γυναικὶ τοιαύτην, ὁποίαν Ἀθηναῖοι τῇ Δήμητρι. Pro Ἐλευσινίᾳ, legitur in aliis editionibus, nec non in Codice Regio, Ἐλευσινίδι, vitiosè, pro Ἐλευσινιάδι. Sed & τὰ παιδικὰ habuit Palæphatum Abydenum Historicum. Vide Suidam in Παλαίφατος.

Παιᾶνα ἔγραψεν] Pæana esse, negat Athenæus XV. 16. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ πολυμαθεστάτου γραφὲν Ἀριστοτέλους εἰς Ἑρμείαν τὸν Ἀταρνέα οὐ παιάν ἐστιν, ὡς ὁ τὴν τῆς ἀσεβείας κατὰ τοῦ φιλοσόφου γραφὴν ἀπενεγκάμενος Δημόφιλος, εἰς αἰδῶ παρασκευασθεὶς ὑπ' Εὐρυμέδοντος, ὡς ἀσεβοῦντος καὶ ᾄδοντος ἐν τοῖς συσσιτίοις ὁσημέραι εἰς τὸν Ἑρμείαν παιᾶνα. ὅτι δὲ παιᾶνος οὐδεμίαν ἔμφασιν παρέχει τὸ ᾆσμα, ἀλλὰ τῶν σκολιῶν ἕν τι, καὶ αὐτὸ εἶδός ἐστι ἐξ αὐτῆς τῆς λέξεως, φανερὸν ὑμῖν ποιήσω,

Ἀρετὰ πολύμοχθε
Γένει βροτείῳ, &c.

ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα εἴ τις τι κατιδεῖν ἐν τούτοις δύναται παιανικὸν ἰδίωμα, σαφῶς ὁμολογοῦντος τοῦ γεγραφότος, τετελευτηκέναι τὸν Ἑρμείαν, δι' ὧν εἴρηκε, Σᾶς γὰρ φιλίου μορφᾶς Ἀταρνέως ἔντροφος, ἀελίου χήρωσεν αὐγάς. οὐκ ἔχει δ' οὔτε τὸ παιανικὸν ἐπίρρημα, καθάπερ ὁ εἰς Λύσανδρον τὸν Σπαρτιάτην γραφεὶς ὄντως παιάν. Athenæi rationes confutantem, vide Casaubonum hîc, & ad Athenæum. Pæanes autem in honorem Deorum componebantur, unde ἀσέβεια objecta Aristoteli, quòd pæana in honorem hominis scripsisset. Verùm in honorem virorum illustrium & pæanes scribi solitos, docet nos Proclus in Chrestomathia. Singulare est, quod ait Suidas in Ἀριστοτέλης, obiisse Aristotelem epoto in Chalcide aconito; quia vocatus fuerat coram Judicibus, quos Εὐθύνας appellabant, eo quòd in Hermiam pæana conscripsisset. Ceterùm, lapsus memoriâ Maussacus est, qui ad Harpocrationem scripsit Aristotelem hoc poëma scripsisse contra Hermiam.

Ὃς εἴσω γέγραπται] Hoc est, *inferius*: ἐν τῷδε συγγράμματι: ut rectè Casaubonus. Ita Martialis lib. III. epig. 68.

Huc est usque tibi scriptus, Matrona, libellus.
Cui sint scripta rogas interiora? mihi.

& Cicero lib. III. ad Quintum Fratrem epist. I. *Quod interiore epistola scribis, me Idibus*, &c.

Καὶ αἰτήσασθαι ἀναστῆσαι αὐτοῦ τὴν πατρίδα, &c.] Ammonius, sive Philoponus, in Vita Aristotelis: ὅτι δὲ καὶ κοινῇ πολλοὺς εὖ ἐποίησε, δηλοῖ τὸ, καὶ τὴν τῶν Σταγειριτῶν πόλιν κατασκαφεῖσαν, πείθειν τὸν Ἀλέξανδρον αὖθις κτίζειν, ὅθεν καὶ οἱ Σταγειρῖται ἑορτὴν ἐπιτελοῦσι αὐτῷ Ἀριστοτέλεια (ita legendum non Ἀριστοτέλεια) αὐτὴν προσαγορεύοντες. καὶ τὸν μῆνα δὲ ἐν ᾧ ἡ ἑορτὴ ἐπιτελεῖται Σταγειρίτην προσαγορεύουσι καὶ τὴν Ἐρεσσὸν δὲ, τὴν τοῦ Θεοφράστου πόλιν, μέλλουσαν ἀδικηθῆναι ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου ἐλύτρωσε τῆς ἀδικίας. Ubi pro ἀδικηθῆναι & ἀδικίας, legendum videtur ἀοικηθῆναι & ἀοικίας, ut rectè monuit Nunnesius.

Ὥστε κατὰ δέκα ἡμέρας ἄρχοντα ποιεῖν] Huc facit locus ille elegantissimus Quintiliani Instit. Orat. lib. I. cap. 2. *Non inutilem scio servatum esse à Præceptoribus meis morem, qui cùm pueros in classes distribuerant, ordinem dicendi secundum vires ingenii dabant: & ita superiore loco quisque declamabat, ut præcedere profectu videbatur. Hujus rei judicia præbebantur.* (aliàs *probabantur*: malo *proponebantur*) *Ea nobis ingens palmæ contentio: ducere verò classem, multò pulcherrimum. Nec de hoc semel decretum erat: tricesimus dies reddebat victo certaminis potestatem. Ita nec superior successu curam remittebat, & dolor victum ad depellendam ignominiam concitabat. Id nobis acriores ad studia discendi faces subdidisse, quàm exhortationes docentium, pædagogorum custodiam, vota parentum, quantum animi mei conjecturâ colligere possum, contenderim.*

Συστήσας αὐτῷ τὸν συγγενῆ Καλλισθένη τὸν Ὀλύνθιον] Suidas in Καλλισθένης: Καλλισθένης Δημοτίμου, οἱ δὲ Καλλισθένους· Ὀλύνθιος, μαθητὴς Ἀριστοτέλους, καὶ ἀνεψιδοῦς· ὃν ἔδοξεν ἕπεσθαι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι· ὁ δ' ἐν γαλεάγρᾳ σιδηρᾷ βαλὼν, ἀνεῖλεν ἅμα Νεάρχῳ τῷ Τραγικῷ, διότι αὐτῷ συνεβούλευσε μὴ ἐπιζητεῖν ὑπὸ Ἀθηναίων καλεῖσθαι δεσπότης. Τινὲς δὲ αὐτὸν ὡς

ἐπιβουλεύοντα Ἀλεξάνδρῳ ἀνῃρῆσθαί φασιν ἅμα Νεάρχῳ.

5 Ὀψόμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ' ἀγορεύεις] Versus Homericus, quem Diogenes Canis quemdam sumptuosè obsonantem compellans, ita immutavit,

Ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ' ἀγοράζεις.

auctor Diogenes noster infrà, in Cynico cognomine. Plutarchus, in Alexandro, Aristotelem ait audi-tis iis quæ Alexandro Callisthenes loquebatur, dixisse, ὅτι Καλλισθένης λέγειν μὲν ἦν δυνατὸς, νοῦν δὲ οὐκ εἶχεν.

Ἐν σιδηρᾷ περιήγετο γαλεάγρᾳ, φθειριῶν, καὶ ἀκόμιστος] Suidas dicto loco: ὁ δ' ἐν γαλεάγρᾳ σιδηρᾷ, &c. Et posteà: καὶ φέρεται λόγος ὡς ὁ Καλλισθένης ὑπὸ φθειρῶν ὑπερβλύσεως καὶ ἐκβράσεως τὸν βίον καταστρέψει καὶ μαρτυρεῖ ὁ ἴαμβος οὗτος,

Καὶ φθειριάσαν, ὡς ὁ πρὶν Καλλισθένης.

Etiam phthiriasi periisse Callisthenem ἐν εἱρκτῇ φρουρούμενον, scripsit Plutarchus in Sylla. Inde intelligendus Ovidius in Ibin: *Inclususque necem caveâ patiaris, ut ille Non profutura conditor historiæ*: nam & Historias scripserat Callisthenes, quæ à Seneca Natural. Quæst. VI. 26. & ab aliis, citantur.

Καὶ ἀκόμιστος] Desiderius Heraldus ad oram libri, καὶ ἀκόσμητος. Nihil muto. ἀκόμιστος, est *neglectus, squalidus, de quo cura nulla habetur.*

Καὶ τέλος λέοντι παραβληθεὶς, &c.] Vide Aldobrandinum.

Εὐρυμέδοντος, &c. ἢ Δημοφίλου] Eurymedontem in caput Aristotelis Demophilum subornasse, εἰς αἰδῶ, id est, ut accusatori major præstaretur honos & reverentia, scripsit Athenæus loco suprà adducto: unde colligebat Casaubonus, magna inter suos cives fuisse auctoritate Demophilum.

Ἐπειδήπερ τὸν ὕμνον ἐποίησεν εἰς τὸν προειρημένον Ἑρμείαν] Διά τινα δόγματα τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ, inquit Origenes lib. I. contra Celsum: οὗτος γὰρ ἰδὼν συγκροτεῖσθαι μέλλον κατ' αὐτοῦ δικαστήριον, ὡς κατὰ ἀσεβοῦς, διά τινα δόγματα τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ, ἃ ἐνόμισαν εἶναι ἀσεβῆ Ἀθηναῖοι· ἀναχωρήσας ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν, ἐν Χαλκίδι τὰς διατριβὰς ἐποιήσατο, ἀπολογησάμενος τοῖς γνωρίμοις, καὶ λέγων, Ἀπίωμεν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν, ἵνα μὴ πρόφασιν δῶμεν Ἀθηναίοις τοῦ δεύτερον ἄγος ἀναλαβεῖν παραπλήσιον τῷ κατὰ Σωκράτους, καὶ ἵνα μὴ δεύτερον εἰς φιλοσοφίαν ἀσεβήσωσιν. *Is enim cùm intellexisset parari sibi judicium ut impio, propter quædam dogmata ipsius suspecta impietatis Atheniensibus, discedens Athenis, apud Chalcidem scholam habuit: sic rationem reddens Discipulis: discedamus Athenis, ne præbeamus Atheniensibus secundam occasionem sceleris, quale prius perpetraverunt in Socratem, neve iterum per impietatem violent Philosophiam.* Peripateticorum placitum erat, vota & sacrificia inutilia esse. Idem Origenes lib. II. contra Celsum: ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ Περιπάτου, μηδὲν φάσκοντας ἀνύειν εὐχὰς, καὶ τὰς ὡς πρὸς τὸ θεῖον θυσίας.

6 Πιὼν ἀκόνιτον, ἐτελεύτησεν] Ἐν Χαλκίδι, addit Auctor anonymus Vitæ MS. Aristotelis. Item Suidas, in Ἀριστοτέλης. Mortuum fuisse mœrore, quòd Euripi Euboici naturam comprehendere non posset, scripsit Justinus Martyr, & Gregorius Nazianzenus: sed quàm falsò talia illi scripserint, docentem vide Tanaquillum Fabrum libro I. Epistolarum Criticarum, epistolâ 14.

Εὔμολος] Agnoscit hanc lectionem & Stephanica Editio. Sed legendum Εὔμηλος, ut habent MSS. Regii, & Editio Basileensis: utque Casaubonus emendavit.

Πλάτωνι δὲ ἑπτακαιδεκαέτης συνέστη] Optimè. Malè ceteræ Editiones, ἑπτὰ καὶ δέκα ἔτη· nisi dicas subaudiendum γεγονώς. Sed neque sic legi potest: quandoquidem Aristoteles XX. annos cum Platone versatus est. Origenes contra Celsum lib. II. ἐπεὶ δὲ φιλοσοφίαν προβάλλεται ὁ Κέλσος, πυθοίμεθ' ἂν αὐτοῦ, εἰ τὶ ἄρα Πλάτωνος ἦν κατηγορία, τὸ μετὰ εἴκοσιν ἔτη τῆς παρ' αὐτῷ ἀκροάσεως ἀποφοιτήσαντα τὸν Ἀριστοτέλη, κατηγορηκέναι μὲν τοῦ περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς λόγου, Πλάτωνος δὲ τερετίσματα τὰς ἰδέας ὀνομακέναι; *Quoniam autem pro Philosopho vult haberi Celsus, interrogemus eum, num Platonis erat crimen, quòd vigesimo anno postquam eum audire cœperat Aristoteles, à præceptore desciscens, accusavit, ipsius doctrinam de immortalitate animæ, & Ideas Platonis* argutationes *nominavit?* Videatur Nunnesius ad Vitam Aristotelis pag. 67.

Ὁ δὲ ὕμνος ἔχει τοῦτον τὸν τρόπον] Ex quo colligebat Julius Cæsar Scaliger Poëtices lib. I. capite 44. Aristotelem in Poëticis magnum fuisse, neque ipso Pindaro minorem. Profert hunc Hymnum & Athenæus Dipnos. lib. XV. cap. 16.

Ἀρετὰ πολύμοχθε, γένει βροτείῳ] Sunt duo versus, 7

Ἀρετὰ πολύμοχθε

Γένει βροτείῳ.

Καὶ θανεῖν ζηλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότμος] Apud Athenæum,

Καὶ θανεῖν ζηλωτὸς Ἑλλάδι πότμος.

Καὶ πόνους τλῆναι μαλερούς ἀκάμαντας, &c.] Apud Athenæum:

Καὶ πόνους τλῆναι μαλεροὺς ἀκάμαντας τοῖον

Ἐπὶ φρένα βάλλεις

Καρπὸν τ' ἀθάνατον.

Apud Scaligerum, dicto loco:

Καὶ πόνους τλῆναι μαλερούς

Ἀκάμαντας. Τοῖον, &c.

Casaubonus edidit:

Καὶ πόνους τλῆναι [καὶ] ἀκάμαντας. τοῖον.

Χρυσοῦ τε κρεῖσσον καὶ γονέων] Κρέσσω, Athenæus: quod magis placet: quodque sequitur Casaubonus.

Σοῦ δ' ἕνεκ' ἐκ Διὸς Ἡρακλέης] Ita meliùs quàm apud Athenæum,

Σεῦθ' ἕνεκεν ὁ δῖος Ἡρακλῆς.

Ἔργοις ἀναγορεύοντες δύναμιν] Corrige, ex Athenæo,

Ἔργοις σὰν ἀγρεύοντες δύναμιν.

Ἀταρνέως ἔντροφος] Apud Athenæum, 8

Καὶ Ἀταρνέως ἔντροφος.

Ἔντροφον, habet editio Basileensis, & Stephanica utraque. ἔντροπος Codex Regius. ἔντροφον probat Casaubonus.

Τοὶ γὰρ] MS. Regius Ποῖ γάρ. Caſ. Τοίγαρ.

Θύγατρες] θυγατέρες, Athenæus: malè.

Βεβαίου] βεβαίας, Athenæus: minùs rectè.

Δηοῦς] Heſychius Grammaticus: Δηώ, Δημήτηρ.

9 Λόγον φησὶ δικανικὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ συγγράψαι ἐπ' αὐτῇ ταύτῃ τῇ δίκῃ] Meminit hujus Orationis Athenæus dicto loco: ſed dubitat an ſit Ariſtotelis: ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀπολογίᾳ, εἰ μὴ κατέψευσται ὁ λόγος, φησὶν, Οὐ γὰρ ἄν ποτε Ἑρμείᾳ θύειν ὡς ἀθανάτῳ προαιρούμενος, ὡς θνητῷ μνῆμα κατεσκεύαζεν, καὶ ἀθανατίζειν τὴν φύσιν βουλόμενος ἐπιταφίοις ἂν τιμαῖς ἐκοσμήσατο.

Ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ, γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ] Verſus ex duobus hemiſtichiis Homericis conflatus. Verſus Homerici ſunt Odyſſ. η.

Ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, μῆλον δ' ἐπὶ μήλῳ,
Αὐτὰρ ἐπὶ σταφυλῇ σταφυλή, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ.

Meminit Ammonius, ſive Philoponus, in Vita Ariſtotelis: ἐδήλωσε δὲ καὶ Ἀντιπάτρῳ τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐν Ἀθήνησιν ἐνδιατρίβειν ἐργῶδες· εἶπε δὲ καὶ τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἔπος,

Ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ.

ὡς ἐκ τούτων ἐλέγχων τὰς τῶν Ἀθηναίων συκοφαντίας. alluſione ſcilicet vocis σῦκον ad vocem συκοφαντία. Euſtathius ad hæc Odyſſ. η. σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ: Τὸ δὲ, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ, ἀπέχρησέ ποτε τῷ Σταγειρόθεν Σοφῷ εἰς σκῶμμα τῶν Ἀθηναίων, ὡς χαιρόντων συκοφαντίᾳ, ὅτε Σωκράτην ὑπεξήγαγον κωνείῳ, τοῦ βίου. μελετήσας γὰρ ὑποχωρῆσαι τότε ὁ Σταγειρίτης, εἶπεν ἐξ Ὁμήρου τρυγήσας τὴν ὀπώραν τῆς ἐν λόγῳ χάριτος, ὡς οὐκ ἂν μείνῃ παρὰ τοιαύτῃ πόλει ἐν ᾗ γηράσκει σῦκον ἐπὶ σύκῳ· τουτέστιν, ὅπου τὰ τῆς συκοφαντίας διηνεκῆ καὶ ἀδιάδοχα καὶ τῷ μακρῷ τοῦ χρόνου συμπαρεκτεινόμενα. Eadem habet Ælianus Variæ Hiſtoriæ libro 3. cap. 26. Ἀριστοτέλης ὅτε ἀπέλιπε τὰς Ἀθήνας, δεὶ τῆς κρίσεως, πρὸς τὸν ἐρόμενον αὐτὸν, τίς ἐστιν ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις, ἔφη, παγκάλη, ἀλλ' ἐν αὐτῇ

Ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ;

τοὺς συκοφάντας λέγων. Καὶ πρὸς τὸν ἐρόμενον, διὰ τί ἀπέλιπε τὰς Ἀθήνας, ἀπεκρίνατο, ὅτι οὐ βούλεται Ἀθηναίους δὶς ἐξαμαρτεῖν εἰς Φιλοσοφίαν· τὸ περὶ Σωκράτην πάθος αἰνιττόμενος, καὶ τὸν κατ' αὐτὸν κίνδυνον. *Ariſtoteles, cùm judiciorum metu Athenis profugiſſet, interroganti cuidam, qualis eſſet civitas Athenienſium, reſpondit, pulcherrima; ſed in ea,*

Poſt ficum, ficus; pyra, malaque multa; priores
Excipiunt fructus:

Sycophantas intelligens. Et interroganti, cur reliquiſſet Athenas; reſpondit, quoniam noluiſſet committere, ut Athenienſes bis peccarent in Philoſophiam: obſcurè Socratis mortem innuens, & ſuum periculum.

Γεννηθῆναι μὲν αὐτὸν τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἐννάτης καὶ ἐνενηκοστῆς Ὀλυμπιάδος] At in Vita ἀνεκδότῳ: ἐγεννήθη δὲ ἐν τῇ σθ'. Ὀλυμπιάδι. Sed ibi legendum 𐅻θ'.

Διατρίψαι παρ' αὐτὸν] παρ' αὐτῷ, Scaliger ad oram libri.

10 Πυθοδότου] Pythodorus dicitur Diodoro.

11 Θεόκριτος ὁ Χῖος] De quo, Theocritus Syracuſius in Epigrammate, quod ejus Idylliis præponi ſolet:

Ἄλλος ὁ Χῖος· ἐγὼ δὲ Θεόκριτος ὃς τάδ' ἔγραψα,
Εἷς ἀπὸ τῶν πολλῶν εἰμὶ Συρακοσίων, &c.

Floruit ſub Alexandro, teſte Plutarcho libro περὶ παίδων ἀγωγῆς. & Metrodori Iſocratici diſcipulus fuit, ut eſt apud Suidam in Θεόκριτος; qui & Epigrammata ſcripſiſſe refert. Ejus Vitam ſcripſerat Ambryon ille, de quo mox Laërtius; cujus mentionem alibi factam non reperio. Epigrammati Theocriti Chii, quod profert hîc Laërtius, addendum hoc diſtichum ex Plutarcho & Euſebio, rectè monuit Caſaubonus,

Ὃς διὰ τὴν ἀκρατῆ γαστρὸς φύσιν εἵλετο ναίειν,
Ἀντ' Ἀκαδημείας Βορβόρου ἐν προχοαῖς.

Ἡμεῖς δὲ καὶ διαθήκαις αὐτοῦ περιετύχομεν] In Vita Ariſtotelis, ex vetere Tranſlatione, mentio fit hujus Teſtamenti his verbis: *Mortuus eſt in Chalcide, dimittens teſtamentum ſcriptum, quod fertur ab Andronico & Ptolemæo cum voluminibus ſuorum Tractatuum.* Meminit & Athenæus lib. XIII. Ceterùm, pro περιετύχομεν, ἐνετύχομεν habent hîc ceteræ Editiones: & quidem rectiùs.

Ἔσται μὲν εὖ. ἐὰν δέ τι συμβαίνῃ] Si quid humanitus accidat. Ita infrà, in Theophraſti teſtamento: ἔσται μὲν εὖ. ἐὰν δέ τι συμβῇ, τάδε διατίθεμαι.

Ἕως δ' ἂν Νικάνωρ καταλάβῃ, ἐπιμελεῖσθαι, &c.] 12 Vide hîc Caſaubonum. Placet hæc interpretatio, *tantiſper dum redux ſit Nicanor.* Ita infrà, in Stratonis teſtamento: ἐπειδὰν δὲ παραγένηται Ἀρκεσίλαος, λογισάσθω Ἵραιος μετ' Ὀλυμπικοῦ καὶ Ἐπικράτους, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελητῶν τὸ γεγονὸς ἀνάλωμα εἰς τὴν ἐκφορὰν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ νομιζόμενα. *Ubi verò Arceſilaus venerit, Iraus unà cum Olympico, & Epicrate, ac reliquis Curatoribus, rationes ſubducito, quantum ſumptus in funus, & cetera, quæ juſta ſunt, factum ſit.*

Ἵππαρχον] Deeſt hoc nomen in aliis editionibus: ſed illud agnoſcit, & Codex Regius, & Vetus Interpres. Expunctum fuiſſe veroſimile eſt à Librario, qui hanc vocem à præcedente Τίμαρχον diverſam non eſſe exiſtimaverat.

Ἐνδιδόσθαι αὐτὴν Νικάνορι] Filia illa Ariſtotelis *Pythias* vocabatur. Tribus viris nupſit: primùm quidem Nicanori; deinde Procli, qui genus duxerat à Demarato Lacedæmoniorum Rege: & poſteà Metrodoro, Medico. Auctor Sextus Empiricus adverſus Mathematicos cap. 12. Πυθιὰς δὲ ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους θυγάτηρ, τρισὶν ἀνδράσιν ἐγαμήθη· πρῶτον μὲν, Νικάνορι τῷ Σταγειρίτῃ, οἰκείῳ ὄντι Ἀριστοτέλους· δευτέρῳ δὲ, Προκλεῖ, Δημαράτου τῶν Λακεδαιμονίων βασιλέως ἀπογόνῳ, ὃς καὶ δύο ἐξ αὐτῆς τεκνοῦται παῖδας, Προκλέα τε καὶ Δημάρατον, τοὺς παρὰ Θεοφράστου φιλοσοφήσαντας· τρίτῳ δὲ, Μητροδώρῳ ἰατρῷ, Χρυσίππου μὲν τοῦ Κνιδίου μαθητῇ, Ἐρασιστράτου δὲ ὑφηγητῇ· ᾧ γίνεται παῖς Ἀριστοτέλης. Poſtrema verba turbat Plinius XXIX. 1. Eraſiſtratum Chryſippi diſcipulum, Ariſtotelis filiâ genitum adfirmans. Nicanor autem ille filius fuit Proxeni Atarnenſis, ut eſt apud Ammonium in Vita Ariſtotelis: μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ Νικομάχου καὶ τῆς Φαιστίδος, ἀνάγεται ὁ Ἀριστοτέλης παρά τινι Προξένῳ Ἀταρνεῖ. οὗ καὶ τῆς τρο-

φῆς διαμεμνημένος ὁ Ἀριστοτέλης, οὐ μόνον τὸν τούτου υἱὸν Νικάνορα ἀνέθρεψε, καὶ πᾶσαν παιδείαν ἐπαίδευσε, ἀλλὰ καὶ υἱὸν αὐτὸν ᾠκειοποιήσατο· καὶ τελευτῶν ἐν ταῖς οἰκείαις διαθήκαις ἐπέτρεψε τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Πυθιάδα δοῦναι γαμετὴν τῷ Νικάνορι. *Mortuis Nicomacho & Phæstide: educatus est Aristoteles apud Proxenum quemdam, Atarneum: cujus educationis memor Aristoteles, Nicanorem Proxeni filium non educavit tantùm, & omnibus honestis artibus erudiit; sed & in filium sibi adoptavit: ac cùm morti propinquus testamentum faceret, mandavit ut Nicanori filia sua nuptum daretur.* Ceterùm, pro ἐνδίδοσθαι, quod hîc in editione Aldobrandiniana legitur, ἐκδόσθαι habet editio Stephani, nec non Palatinus codex, & Florentinus; at Basileensis ἐκδεδόσθαι, quod magis placet.

Ὃ μὴ γένοιτο, οὐδὲ ἔσται] *Quod abominor*, hoc sensu dixerunt Latini. Apud Papinianum l. 41. sect. 8. De vulg. & pup. substit. *Si, quod abominor, intra pubertatis annos decesserit.* Et apud Scævolam l. 88. sect. 9. de Legatis II. *Si, quod abominor, neque filia mea, neque nepos meus, heredes mei erunt.* Et l. 85. de heredib. instit. *Si mihi Titius heres esse noluerit, aut quod abominor, prius morietur, quàm meam hereditatem adierit.*

Νικάνωρ κύριος ἔστω καὶ περὶ τοῦ παιδίου, καὶ περὶ τῶν ἄλλων διοικεῖν ἀξίως καὶ αὐτοῦ καὶ ἡμῶν] Omisit Aldobrandinus horum verborum interpretationem.

Ἐπιμελείσθω δὲ] Corrige δή. & ita Casaubonus.

Καὶ τοῦ παιδὸς Νικομάχου,] Meminit hujus loci Athenæus libro XIII. Ἀριστοτέλης δὲ ὁ Σταγειρίτης ἐξ Ἑρπυλλίδος τῆς ἑταίρας ἐπαιδοποιήσατο Νικόμαχον. καὶ συνῆν ταύτῃ μέχρι θανάτου, ὥς φησιν Ἕρμιππος ἐν τῷ περὶ Ἀριστοτέλους πρώτῳ, ἐπιμελείας φάσκων τῆς δεούσης τετυχηκέναι ἐν ταῖς τοῦ φιλοσόφου διαθήκαις. *Aristoteles Stagirites, ex Herpyllide scorto, cum quo ad mortem usque intercessit ei familiaritas, Nicomachum genuit, ut Hermippus ait libro primo de Aristotelis Vita: Testamentoque suo; ut æquum est, curiosè illi prospexit.*

13 Ἐὰν δὲ βούλεται Θεόφραστος εἶναι μετὰ τῆς παιδὸς] ἐὰν δὲ καὶ βούληται, Casaub.

14 Μύρμηκος τοῦ παιδίου] Notandum Μύρμηξ nomen esse proprium. Μύρμηκος, Philosophi Dialectici, mentio suprà apud Laërtium nostrum, in Stilpone. Inde & Μυρμηκίδαι, & Μυρμηκιάδαι. Μυρμηκίδης Milesius, operum minutorum ex ebore artifex, memoratur Varroni libro VI. de Lingua Latina, Plinio VII. 21. Æliano Var. Histor. I. 17. & Suidæ in Φειδίας. Etiam Μυρμηκίδου Atheniensis meminit Galenus in Protreptico.

Εἶναι δὲ καὶ Ἀμβρακίδα ἐλευθέραν] Ἀμβρακίδα, Editio Stephani, & Codex Florentinus, nec non Palatinus. Editio Basileensis, Ἀβρακίδα: quod minùs placet.

15 Καὶ Σίμῳ χωρὶς τοῦ πρότερον ἀργυρίου αὐτῷ εἰς παῖδα ἄλλον, ἢ παῖδα πρίασθαι, ἢ ἀργύριον δοῦναι.] Hunc locum sic legit Casaubonus: καὶ Σίμῳ χωρὶς τοῦ πρότερον ἀργυρίου αὐτῷ δοθέντος εἰς παῖδα ἄλλον, ἢ παῖδα πρίασθαι, ἢ ἀργύριον δοῦναι.

Τάχωνα] Τύχωνα, aliæ Editiones rectiùs. Suidas: Τύχων Τύχωνος, ὄνομα κύριον. Vide suprà.

Γρυλλίωνος] Aliter, Γρυλλίωνι. Non aliunde notus mihi Statuarius ille.

Ἀριμνήστου] Arimnestus, frater fuit Aristotelis. Suidas in Ἀριστοτέλης: καὶ ἀδελφοὺς μὲν ἔσχεν Ἀρίμνηστον καὶ Ἀριμνήστην. Eadem legas in Vita ἀνεκδότῳ. Et hæc in Vita Aristotelis, ex vetere translatione: *Genitus autem est eis* (Nicomacho & Phæstidi) *Non solùm Aristoteles, sed Arimnestus & Arimneste.*

Καὶ τῆς μητρὸς τῆς ἡμετέρας τὴν Δήμητρα ἀναθεῖναι εἰς Νεμέαν] Casaubonus emendabat, καὶ τὴν τῆς μητρὸς τῆς ἡμετέρας τῇ Δημητρὶ ἀναθεῖναι εἰς Νεμέαν: cum vide. Hujus imaginis matris Aristotelis meminit Plinius, ubi de Protogene. 16

Ἐν Σταγείρῃ] Aliàs Στάγειρα dicitur hæc urbs, πληθυντικῶς.

Λέγεται δὲ καὶ λοπάδας αὐτοῦ πλείστας εὑρῆσθαι, &c.] Meminit Plinius libro XXXV. *In Aristotelis heredum auctione LX. patinas venisse traditur.* φαρμακοπώλης dicitur Athenæo VIII, 13. πολλὰ δὲ ἔχων ἔτι λέγειν, περὶ ὧν ἐλήρησεν ὁ φαρμακοπώλης, παύομαι. καί τοι εἰδὼς καὶ Ἐπίκουρον τὸν φιλαληθέστατον ταῦτ' εἰπόντα περὶ αὐτοῦ, ἐν τῇ περὶ ἐπιτηδευμάτων ἐπιστολῇ, ὅτι καταφαγὼν τὰ πατρῷα ἐπὶ στρατείαν ὥρμησε, καὶ ὅτι ἐν ταύτῃ κακῶς πράττων ἐπὶ τὸ φαρμακοπωλεῖν ἦλθεν, &c. *Multa oratione persequi desino, in quibus Seplasiarius hallucinatus est: haud ignarus Epicurum veritatis amantissimum, in Epistola de vita rationibus ac institutis, prodidisse, illum dissipato patrimonio, repentino quodam impetu animi stipendia fecisse, & cùm parùm felix ei fuisset militia, medicamenta vendidisse.*

Λύκωνα] Videatur hîc omnino Casaubonus.

Ἔνιοι δὲ καὶ ἀσκίον θερμοῦ ἐλαίου ἐπιτιθέναι αὐτὸν τῷ στομάχῳ] Erat enim κακοστόμαχος. Censorinus de Die Natali: *Aristotelem ferunt naturalem stomachi infirmitatem, crebrasque morbidi corporis offensiones, adeo virtute animi diu sustentasse, ut magis mirum sit ad annos 63. eum vitam protulisse, quàm ultra non pertulisse.*

Καὶ ὁπότε κοιμῷτο, σφαῖραν χαλκῆν βάλλεσθαι αὐτῷ εἰς τὴν χεῖρα, λεκάνης ὑποκειμένης] Quod & Aristotelis discipulum, Alexandrum Magnum fecisse, narrat Ammianus Marcellinus libro XVI. *Alexander aneâ conchâ suppositâ, brachio extra cubile protento, pilam tenebat argenteam, ut cùm nervorum vigorem sopor laxasset infusus, gestaminis lapsi tinnitus abrumperet somnum:* ad quem locum videndus Henricus Valesius.

Ἐρωτηθεὶς τί περιγίνεται κέρδος τοῖς ψευδομένοις, &c.] Hieronymus Epistolâ ad Julianum Diaconum: *Antiquus sermo est, Mendaces faciunt, ut ne vera dicentibus credatur.* 17

Ἐλεημοσύνη] Nota hanc vocem in eo sensu, & nos vide ad Laërtianorum librorum inscriptionem. Notandus in hanc rem & hic Juliani Imperatoris locus, Oratione VII. contra Pseudo-Cynicos: ἴσως δὲ καὶ διὰ τὸ μηδὲν εἶναι πρόσχημα τοῦ φορολογεῖν εὐ-

προσώπως, Ὁποῖον ἐκείνοις. ἦν λέγουσιν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἘΛΕΗΜΟΣΥΝΗΝ.

Οὐ τὸν τρόπον, εἶπεν, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ἐλέησα] Laërtius infrà de Aristotele: *πρὸς τὸν αἰτιασάμενον ὡς εἴη μὴ ἀγαθῷ ἔρανον δεδωκὼς, φέρεται γὰρ καὶ οὕτω, Οὐ τῷ ἀνθρώπῳ, φησὶν, ἔδωκα, ἀλλὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ.* Stobæus Serm. XXXV. *Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος, αἰτηθεὶς ποτε ἔρανον ὑπὸ μοχθηροῦ, καὶ παρασχόμενος, ἐπειδὴ ἐλάβετό τις αὐτοῦ ὅτι τοιούτῳ ἔδωκεν, Οὐ τῷ ἀνθρώπῳ, ἔφη, ἀλλὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ.*

Ὡς ἡ μὲν ὅρασις ἀπὸ τοῦ περιέχοντος ἀέρος λαμβάνει τὸ φῶς, ἡ δὲ ψυχὴ ἀπὸ τῶν μαθημάτων]

Διπλῶς ὁρῶσιν, οἱ μαθόντες γράμματα,

inquit Comicus.

18 *Τῆς παιδείας ἔφη, τὰς μὲν ῥίζας εἶναι πικρὰς, γλυκεῖς δὲ, τοὺς καρπούς.*] Aggenus Urbicus Commentario in Frontinum de Limitibus agrorum; *Primævæ ætati quàm sint radices amarissimæ literarum, scientes literas non ignorant.* Refert hoc dictum ad Isocratem Theon Sophista, pagina 389. Gnomologus incertus, ad Democritum. At Diomedes Grammaticus ad Catonem. *Chriarum*, inquit, *exercitatio in casus sic variatur. M. Porcius Cato dixit, literarum radices amaras esse, fructus jucundiores. Genitivo casu; M. Porcii Catonis dictum fertur, radices literarum amaras esse: fructus jucundiores.* Socrati tribuitur à Prisciano in libro de Præexcercitamentis Rhetoricæ ex Hermogene, cap. de Usu. *Socrates dicebat, stirpem quidem doctrinæ esse amaram, fructum verò dulcem.*

Ἐρωτηθεὶς, τί γηράσκει ταχύ; χάρις, ἔφη.] Quò respexisse videtur Johannes Chrysostomus in Expositione Epistolæ Sancti Pauli ad Colossenses. *μὴ τοίνυν ἐκείνους ζητῶμεν εὐεργετεῖν τοὺς ἀνταποδοῦναι ἡμῖν δυναμένους, μηδὲ ἐπὶ τοιαύταις αὐτοὺς ἐλπίσιν εὐεργετῶμεν. ψυχρὰ αὕτη ἡ διάνοια. τὸν φίλον ἂν καλέσῃς, μέχρι τῆς ἑσπέρας ἡ χάρις. διὰ τοῦτο τῶν καταβαλλομένων, ἢ τῶν καιρῶν, δαπανᾶται φιλία.*

Τί ἐστιν ἐλπίς; Ἐγρηγορότος, εἶπεν, ἐνύπνιον] Tribuitur Pindaro apud Stobæum Serm. CIX. Ad Platonem refert Ælianus Var. Hist. XIII. 29. *Ἔλεγεν ὁ Πλάτων, τὰς ἐλπίδας, ἐγρηγορότων ἀνθρώπων ὀνείρους εἶναι.*

Τριῶν ἔφη δεῖν παιδείᾳ, φύσεως, μαθήσεως, ἀσκήσεως] Plura requirebat Hippocrates, tractatu qui *Νόμος* inscribitur: *χρὴ γὰρ ὅστις μέλλει ἰητρικῆς ξύνεσιν ἀτρεκέως ἁρμόζεσθαι, τῶν δέ μιν ἐπήβολον γενέσθαι, φύσιος, διδασκαλίης, τρόπου εὐφυέος, παιδομαθίης, φιλοπονίης, χρόνου.*

Τὸ κάλλος, παντὸς ἔλεγεν ἐπιστολίου συστατικώτερον] Stobæus Serm. LXIII. *Ἀριστοτέλης ἔφη, τὸ κάλλος, πάσης ἐπιστολῆς συστατικώτερον.* Ita legendum, non *συντατικώτερον.* Hoc dictum Aristotelis hoc versu P. Syrus inclusit,

Formosa facies, muta commendatio est.

Θεόκριτον] Chium, videlicet.

19 *Ἐλεφαντίνην ζημίαν*] Id est, *damnum quo delectamur, ut res ex ebore sua specie nos delectant:* vel, *grande, instar elephanti.* Verba sunt Casauboni in Notis quas ad marginem Vitæ Aristotelis Laërtianæ, quæ Editioni Operum Aristotelis præfixa est, apposuit.

Καρνεάδην ἀδορυφόρητον βασιλείαν] Atque inde est quod Diogenes speciosa scorta *Reginas* appellabat, quia multi facerent quæ præcipiebant. Auctor Stobæus Serm. LXIII. Paullò aliter noster infrà, in Diogene Cynico.

Ὅσῳ, εἶπεν, οἱ ζῶντες τῶν τεθνηκότων] Seneca: *Otium sine literis, mors est, & hominis vivi sepultura.* Ceterùm, ad idem quæsitum aliter respondêre Chilo atque Aristippus. Vide nos suprà, ad Chilonem.

Τῶν ἀνθρώπων ἔλεγε, τοὺς μὲν οὕτω φείδεσθαι ὡς 20
ἀεὶ ζησομένους, &c.] Lucianus:

Ὡς τεθνηξόμενος τῶν σῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυε·
Ὡς δὲ βιωσόμενος, φείδεο σῶν κτεάνων.

Τυφλοῦ, ἔφη, τὸ ἐρώτημα] Stobæus Serm. LXIII. *Ἀριστοτέλης ἐρωτηθεὶς, διὰ τί τῶν καλῶν ὁ ἔρως, Τυφλοῦ, εἶπεν, ἐρώτησις.*

Τὴν δικαιοσύνην ἔφη ἀρετὴν ψυχῆς, διανεμητικὴν τοῦ 21
κατ' ἀξίαν] Cicero: *Justitia est habitus animi, suam cuique tribuens dignitatem.*

Κάλλιστον ἐφόδιον τῷ γήρᾳ τὴν παιδείαν ἔλεγε] Quod Bianti tribuit Basilius.

Ὦ φίλοι, οὐδεὶς φίλος] Malebat Casaubonus; alio sensu; *ᾧ φίλοι, οὐδεὶς φίλος.* id est, *cui sunt amici, non est amicus.* eum vide.

Ἐν τῷ ἠθικῷ τῶν ἑβδόμων] Ita quoque Palatinus. In Editione Frobenii legitur, *ἐν τῷ ἠθικῷ ἑβδόμῳ.* Habet Editio Stephanica *ἐν τῷ ζ τῶν Ἠθικῶν.* Legendum videtur, *ἐν τῷ τῶν Ἠθικῶν ἑβδόμῳ.*

Συνέγραψε δὲ πάμπλειστα βιβλία] Sed multi in eo Indice sunt à Laërtio præteriti, quos infrà nominabimus: & de quibus quoque in Vita Aristotelis ab Anonymo conscripta; quam infrà edemus. Illud præterea in hoc indice Laërtiano desiderari Nunnesio meritò videbatur, ut libri Aristotelis, quorum argumenta inter se congruerent, in unum locum conferrentur: quod ab Andronico Peripatetico, in dirigendis libris Aristotelis & Theophrasti, factum commemorat Porphyrius in Vita Plotini. Is est Andronicus Rhodius, Boëthi Sidonii magister: qui Boëthus, & ipse digerendis libris Aristotelis operam navasse videtur. Ammonius in Cathegorias Aristotelis: *Βόηθος μὲν οὖν φησι Σιδώνιος, δεῖν ἀπὸ τῆς φυσικῆς ἄρχεσθαι πραγματείας, ἅτε ἡμῖν συνηθεστέρας, καὶ γνωρίμου. δεῖ δὲ ἀεὶ ἀπὸ τῶν σαφεστέρων ἄρχεσθαι, καὶ γνωρίμων. ὁ δὲ τούτου διδάσκαλος Ἀνδρόνικος ὁ Ῥόδιος, ἀκριβέστερον ἐξετάζων, ἔλεγε χρῆναι πρότερον ἀπὸ τῆς Λογικῆς ἄρχεσθαι*, &c.

Περὶ Ποιητῶν α', β', γ'.] Diximus suprà ad Vitam 22
Socratis; ubi nos vide. Vide & Nunnesium ad Vitam Aristotelis pag. 60. Meminit hujus libri Aristotelici & Laërtius in Empedocle. Primum citat idem Laërtius in Vita Platonis: secundum Macrobius libro 2. Saturnaliorum capite 18.

Περὶ Φιλοσοφίας α', β', γ'.] *α', β', γ', δ'* scriptum est in Codice Regio: & ita in Vita *ἀνεκδότῳ.* Meminit horum librorum Cicero I. de Natura Deorum: nam ibi Velleius de Aristotele ita loquens inducitur: *Aristoteles*

ristoteles in tertio de Philosophia libro multa turbat, à magistro Platone non dissentiens. Meminit & ipse Aristoteles libro I. de Anima, his verbis: ὁμοίως δὲ ἐν τοῖς περὶ Φιλοσοφίας λεγομένοις διωρίσθη. Quæ verba ita exponit Simplicius: Περὶ Φιλοσοφίας νῦν λέγει, τὰ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ αὐτῷ ἐκ τῆς Πλάτωνος ἀναγεγραμμένα συνουσίας. ἐν οἷς ἱστορεῖ τάς τε Πυθαγορείους καὶ Πλατωνικὰς περὶ τῶν ὄντων δόξας. Ex quibus locis Muretus Var. VII. 21. observabat hos Aristotelis περὶ Φιλοσοφίας libros, non diversos fuisse ab iis, quibus titulus περὶ τοῦ ἀγαθοῦ. Sed eum falli docet Samuel Petitus Miscel. lib. 4. cap. 9. ubi duodecimum, decimum tertium, & decimum quartum Metaphysicorum, libros esse eos contendit.

Πολιτικοῦ α', β'.] Πολιτικῶν α'. habet idem Codex. Πολιτικὸν α', est quoque in ἀνεκδότῳ.

Περὶ Ῥητορικῆς, Γρύλλος, α'.] MS. Regius Περὶ Πολιτικῆς, ἢ Γρύλλος. Legendum Περὶ Ῥητορικῆς, ἢ Γρύλλος: nam libri Aristotelis, qui *Gryllus* inscriptus est, ut libri ad Oratoriam artem pertinentis, meminit Fabius in Institutionibus libro II. cap. 18. Tamen in ἀνεκδότῳ Vita Aristotelis, legitur quoque Περὶ Πολιτικῆς. Gryllus, filius fuit Xenophontis. Vide suprà in Xenophonte: ubi quæ ex Aristotele de Gryllo adducuntur, ex hoc Aristotelis libro desumpta videri, monuimus.

Ἐρωτικὸς α'] Ita quoque Regius Codex, & Auctor Vitæ ἀνεκδότου. ἐν δευτέρῳ Ἐρωτικῶν citatur Aristoteles Athenæo XV. 4. quare hîc Ἐρωτικὸς, β', legendum Casaubono videbatur.

Συμπόσιον, α'.] Laudatur ab Athenæo libro eodem capite 5. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ Συμποσίῳ φησὶν, ὅτι οὐδὲν κολοβὸν προσφέρομεν πρὸς τοὺς θεοὺς, ἀλλὰ τέλεια καὶ ὅλα.

Περὶ ψυχῆς α'.] Sive *Eudemus.* Plutarchus in libello de Consolatione ad Apollonium: φησὶ δ' Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Εὐδήμῳ ἐπιγραφομένῳ, ἢ Περὶ ψυχῆς. Aristotelis hodie libros tres de Anima habemus: qui libri, diversi sunt ab hoc de Anima, de quo Laërtius & Plutarchus. Fuit verò is Dialogus: quod nos docuit Plutarchus in Vita Dionis, his verbis: Κύπριος Εὔδημος, εἰς ὃν Ἀριστοτέλης ἀποθανόντα τὸν περὶ ψυχῆς Διάλογον ἐποίησε. Meminit ejus & Scholiastes ad Platonis Phædonem. Scripserat ad eumdem Eudemum elegias Aristoteles. Auctor Olympiodorus ad Gorgiam Platonis. Ejusdem Eudemi Cyprii meminit ipse Aristoteles apud Ciceronem libro primo de Divinatione.

Περὶ εὐχῆς] Quem librum respexisse Varronem in his versibus ex Eumenidibus, putabat Josephus Scaliger,

Hospes, quid miras animos curare Serapim?
Quid? quasi non curet tantidem Aristoteles.
Aut ambos mira; aut noli mirare de eodem.

Eum videsis adversus Robertum Titium IX. 12. Meminit hujus libri Simplicius in Com. lib. II. de Cœlo, sed ubi περὶ προσευχῆς dicitur. Hujus mentio & in Vita Aristotelis ex vetere Translatione: *Composuit autem Aristoteles librum de Oratione: unde Simplicius*, &c.

Περὶ εὐγενείας, α'] Citatur Athenæo lib. XIII. cap. 1. & Stobæo Sermone 218. & Plutarcho in Aristide. Sed an genuinus esset Aristotelis fœtus, dubitabat ibidem Plutarchus.

Ἀλέξανδρος, ἢ ὑπὲρ ἀποίκων α'] Citatur Aristoteles ἐν πέμπτῳ περὶ Ἀλεξάνδρου, Eustathio ad Dionysii περιήγησιν, pag. 136. Pro ἀποίκων, ἀποικιῶν legitur in Vita ἀνεκδότῳ.

Περὶ βασιλείας α'] In Vita Aristotelis, ex vetere Translatione, hæc legere est: *Ut autem & hominibus universaliter benefecerit, scripsit Alexandro Librum unum de Regno, docens ipsum qualiter oporteat regnare.* Et in Græca Vita ab Ammonio, ut creditur, conscripta: τῷ δ' Ἀλεξάνδρῳ καὶ περὶ βασιλείας ἔγραψεν ἐν ἑνὶ μονοβίβλῳ, παιδεύων αὐτὸν ὅπως δεῖ βασιλεύειν. Ad quos locos Nunnesius: Ammonius ἐν τοῖς προλεγομένοις Commentariorum in Categor. Aristotelis, cum divisionem ejus librorum persequitur, μερικὰ, inquit, in ea scripta esse Aristotelis quæ privatim ad aliquem scripsit: cujusmodi sunt Epistolæ, & quæ interrogatus ab Alexandro Macedone de Regno, & quî oporteret Colonias deducere, scripsit.

Περὶ παιδείας, α'.] In MS. Regio, Περὶ παιδείας, ἢ Παιδευτικόν. & ita in ἀνεκδότῳ.

Περὶ τἀγαθοῦ, α', β', γ'.] In Regio Codice & in ἀνεκδότῳ Vita, Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, α'. Rescribebat Samuel Petitus α', β'. Eum vide Miscell. IV. 10. ubi Laërtium περὶ ἀρετῶν obmisisse, observat.

Οἰκονομικὸς, α'] Atqui hodie duo exstant. Sed primum non esse Aristotelis, docet Samuel Petitus Miscell. IV. 12. ubi & de tempore quo secundus scriptus fuit, disserit.

Περὶ φιλίας α'] Palatinæ Membranæ, Περὶ φιλοσοφίας minùs rectè: præcessit enim Περὶ φιλοσοφίας, α', β', γ'.

Περὶ τοῦ πάσχειν, ἢ πεπονθέναι.] Fallitur Laërtius. Pars fuit libri, non liber. Laërtium decepit; quod rectè visum Jonsio; hic locus Aristotelis libro IV. de Generatione animal. cap. 3. εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν διωρισμένοις. Respexit autem Philosophus quæ in eam rem scripsit libro I. de Generatione & corruptione cap. 6.

Ὑπομνήματα ἐπιχειρηματικὰ, γ'] ἐπιχειρηματικοῦ 23
Stephanica Editio: ἐπιχειρητικοῦ, Frobeniana: quam lectionem amplectitur Casaubonus. MS. quoque noster Regius, & Vita ἀνέκδοτος, Ὑπομνημάτων ἐπιχειρητικῶν. Sed fortè nihil mutandum: nam infrà etiam θέσεις ἐπιχειρηματικαί: pro quo tamen ceteræ editiones ἐπιχειρητικαί.

Ἔνστασις, α'] Ita quoque Editio Frobenii & Stephanicæ. Vetus Interpres Ἐνστάσεις legerat.

Περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων, ἢ κατὰ πρόσθεσιν, α'] Meminit Aristoteles Metaphys. libro VI. extremo: φανερὸν δ' ἐν οἷς διωρισάμεθα περὶ τοῦ ποσαχῶς λέγεται ἕκαστον, ὅτι πολλαχῶς λέγεται τὸ ὄν. & lib. VII. initio: τὸ ὂν λέγεται πολλαχῶς, καθάπερ διειλόμεθα πρότερον ἐν τοῖς περὶ τοῦ ποσαχῶς. Et libro X. τὸ ἓν ὅτι μὲν λέγεται πολλαχῶς, ἐν τοῖς περὶ τοῦ ποσαχῶς διῃρημένοις εἴρηται πρότερον. Quintus est Metaphysicorum liber, secundùm vulgatam horum librorum seriem; quod pluribus probat Samuel Petitus Miscellaneorum libro IV. cap. 9. ubi eum vide. Pro κατὰ

πρόσθεσιν Editio prior κατὰ πρόσθεσιν, & ἑ, non ά. Etiam ἑ Codex Palatinus. In Vita ἀνεκδότῳ scriptum fuit Ἐνστάσεις περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων, ἢ τῶν κατὰ πρόσθεσιν, ά.

Περὶ στοιχείων, ά, β', γ'] Flor. ά, β. Περὶ στοιχείων. Pars fuit libri, non liber: quod rectè Jonsius observabat. Se ipse citat Aristoteles libro de Sensu cap. 4. ἐν τοῖς περὶ στοιχείων. Non autem librum suum peculiarem innuit ut visum Laërtio: sed quæ ipse περὶ στοιχείων disseruerat in libro II. de Generatione & corruptione cap. 2. & 3.

Περὶ ἀρχῆς, ά] Περὶ ἀρχῶν, ά, β'. Legebat Samuel Petitus, quem videsis Miscell. lib. IV, cap 9.

Περὶ κινήσεως ά] Casaubonus ά, β. Cum lectione edita consentit Vita ἀνέκδοτος. Hunc librum περὶ κινήσεως respicit, puto, ipse Aristoteles Ethicorum libro X. cap. 3. cùm ait alibi accuratè à se de motu disputatum fuisse, δι' ἀκριβείας μὲν οὖν περὶ κινήσεως ἐν ἄλλοις εἴρηται: quamquam non ignoro Viros eruditione præstantes existimare his verbis designare Philosophum Physicorum librum V. ubi de Motu agitur.

Προτέρων ἀναλυτικῶν ά, β', γ', δ', ἑ, ζ, ς', ζ, η'.] In editione Stephanica decem numerantur; at octo solùm in emendatioribus Codicibus, inquit Samuel Petitus. Scribit Ammonius in Commentariis ad Categorias Aristotelis, in Bibliotheca Ptolemæi Philadelphi repositos fuisse XL. libros, qui τῶν Ἀναλυτικῶν Aristotelis nomine inscripti erant, sed quorum quatuor tantùm ab Interpretibus inter legitimos agnoscerentur: ἀμέλει, φασιν, ἐν τῇ μεγάλῃ βιβλιοθήκῃ εὑρῆσθαι Ἀναλυτικῶν τεσσαράκοντα βίβλους· Κατηγοριῶν δὲ δύο. ἐκρίθη ὑπὸ τῶν Ἐξηγητῶν· Κατηγοριῶν μὲν, τοῦτο εἶναι γνήσιον τοῦ Ἀριστοτέλους, Ἀναλυτικῶν δὲ, τέσσαρα. Plures fuisse legitimos quàm quatuor, docet idem Petitus Observat. lib. & cap. 2. ubi multa præclara habet de ordine & tempore quo scripti sunt libri Topicorum atque Analyticorum. De Aristotelica Ἀναλυτικῶν inscriptione, videndus Josephus Blancanus, in locorum Aristotelis, quæ ad Mathesin pertinent, Expositione.

Μεθοδικὰ, &c.] Scripsit & Μεθοδικὸν, ά, ut mox testatur Laërtius. Idem Laërtius posteà: πρὸς μὲν οὖν τὴν εὕρεσιν, τάτε Τοπικὰ καὶ Μεθοδικὰ, παρέδωκε προτάσεων πλῆθος, ἐξ ὧν πρὸς τὰ προβλήματα πιθανῶν ἐπιχειρημάτων οἷόν τε εὐπορεῖν, πρὸς δὲ τὴν κρίσιν τὰ Ἀναλυτικὰ πρότερα καὶ ὕστερα.

Ὅροι πρὸ τῶν τοπικῶν] πρῶτον, legendum existimabat Samuel Petitus Observat. dicto loco: ubi omnino consulendus. Scripsit Antonius Querengus librum hoc titulo, *Quos habemus Aristotelis Topicorum libros, non eos videri ex quibus Cicero ac Themistius suam Locorum enumerationem desumpsere.*

Συλλογιστικὸν, καὶ ὅροι, ά] Συλλογιστικῶν Cas. & mox Διαιρετικῶν, pro Διαιρετικόν.

24 Περὶ ἡδονῆς ά] Casaubonus ά, β'. Suprà initio Indicis jam meminerat Laërtius libri Aristotelis περὶ ἡδονῆς ά. Idem argumentum sæpius tractasse Aristotelem, constat.

Πολιτικὰ β'. Πολιτικῆς ἀκροάσεως, ὡς ἡ Θεοφράστου, ά.] Suprà, Πολιτικοῦ β'. Qui libri, an diversi sint à Πολιτικοῖς istis, dixerit alius, non ego. Politicorum exstant hodie sub nomine Aristotelis libri octo: qui libri iidem fortasse ac libelli illi octo πολιτικῆς ἀκροάσεως. Ceterùm hîc observare non abs re judicamus, quod Muretus Variarum libro & capite XIV. scriptum reliquit, dubium non esse, quin quartus liber sit, qui vulgò horum Politicorum Aristotelis septimus numeratur.

Τέχνης Ῥητορικῆς, ά, &c.] Audiendus Nunnesius: Aristotelis multos fuisse libros de Arte Rhetorica, in quibus nomen τέχνης, aut τεχνῶν inscribebatur: ut apparet in Indice Laërtii: Τεχνῶν συναγωγῆς β'. *artium collectionis duo.* Erant fortè hi, in quos scribit M. Tullius in Dialogis de Orat. contulisse Aristotelem omnium Rhetorum sententias. Τέχνης ῥητορικῆς alii duo: qui fortasse sunt hi nostri tres; ut in numero peccatum sit, quod fieri plerumque solet. Τέχνη item unus, & alterius artis duo, & artis Theodectis Isagoges, aut, ut alii legunt, συναγωγῆς unus: quem *Theodectia* vocat idem libro III. Artis Rhetor. cujus item meminit Valerius Maximus libro VIII. capite 14. Inscripsit quoque Gryllum de Rhetorica: in quo quid præstiterit Aristoteles declarat abunde Quintilianus. Receptum autem illud est, ut omnes pæne Græci & Romani Scriptores, quos habemus, tres libros Aristotelis nomine Artium Rhetoricarum, laudent: ita eos citant Sextus Empiricus, & Halicarnasseus sæpe, & Aspasius, aut quicumque ille est Explanator lib. II. Nicomach. & Aquila item Romanus in libro de Figuris. Hactenus Vir doctus. De Rhetorica ad Alexandrum, quæ Aristoteli falsò tribuitur, diximus suprà ad Anaximenem. De tribus libris Aristotelis de Arte Rhetorica, qui hodie exstant, videndus Muretus Oratione VI.

Τέχνης τῆς Θεοδέκτου συναγωγῆς, ά.] Quintilianus: *Non dissentit Theodectes: sive ipsius id opus sit, quod de Rhetorica nomine ejus inscribitur: sive, ut creditum est, Aristotelis.* Valerius Maximus lib. VIII. cap. 14. 3. *Aristoteles Theodecti discipulo Oratoriæ artis libros, quos ederet donaverat: molesteque posteà ferens titulum eorum sic alii cessisse; proprio volumine quibusdam rebus insistens, planiùs sibi de his in Theodectis libris dictum esse, adjecit.* Habet hîc Vitæ Aristotelicæ Scriptor anonymus, Τέχνης τῆς Θεοδέκτου Συναγωγὴ, ἐν γ'.

Πραγματείας τέχνης ποιητικῆς] Videatur Nunnesius ad Vitam Aristotelis pag. 60 & 62.

Περὶ μεγέθους, ά] Περὶ μέθης, verisimili conjecturâ reponebat Meursius, in Commentario in Apollonium Dyscolum cap. 25. & in notis ad Hesychium Milesium. Citatur Athenæo non semel Aristoteles ἐν τῷ περὶ μέθης. Περὶ μεγέθους tamen etiam in Vita ἀνεκδότῳ. Item Macrobio, Saturn. libro VII. 7. & Plutarcho Sympos. III. 3. & Apollonio Dyscolo Mirabilium cap. 25. & 26.

Ἐνθυμημάτων αἱρέσεως, ά] Malè ceteræ Editiones, διαιρέσεως.

Περὶ λέξεως, ά, β'] An illi sunt libri, qui τὰ παρὰ λέξιν inscribebantur, quosque Aristoteli à quibusdam assignari scripsit Simplicius ad Categorias?

25 Περὶ συμβουλίας.] Pars fuit libri, non liber. Laërtium decepit, quod ait Arist. 1. Rhetor. cap. 10. & libro 2. cap. 19. se de utili ἐν τοῖς συμβουλευτικοῖς tractâsse. Signat autem Aristoteles quæ de utili capite 6. & 7. Lib. I. Rhetoricorum dixerat. Jonsio observatiunculam hanc acceptam refero. Similiter Aristoteles lib. de Sensu cap. 3. citat se ἐν τῷ περὶ μίξεως, & ἐν τοῖς περὶ μίξεως: respiciens ad ea quæ περὶ μίξεως scripsit lib. I. de Gener. & corrupt. cap. 10. non ad librum peculiarem.

Συναγωγῆς α', β'.] Libros θαυμασίων ἀκουσμάτων esse putat Patricius, quem vide Tomo I. Peripatet. Disciplinarum libro III. Libros autem θαυμασίων ἀκουσμάτων Aristotelis esse, non Theophrasti, scripsit Julius Cæsar Scaliger ad Theophrastum de Caussis plantarum pag. 325. Verba ejus sunt: *Sanè luculentus liber de Sensibus Theophrasti nomine nuper editus, & singularis de Odoribus; fortasse etiam de Saporibus seorsum scripsit. Theophrasti namque est, non Aristotelis, ut putarunt. Sicut contra Commentarius de Miraculis auditis, Aristotelis est, non Theophrasti: est enim illius nectarius stylus.*

Πρὸς τὰ Ξενοφάνους, α'] Sic membranæ Florentinæ. Ξενοκράτους, ceteræ Editiones: quam lectionem probat Casaubonus: & ita in Vita ἀνεκδότῳ.

Πρὸς τὰ Ζήνωνος, α'] Accipe de Zenone Eleate.

Περὶ τῶν Πυθαγορείων, α'.] Scripserat & πρὸς τοὺς Πυθαγορείους, α'. de quo Laërtius suprà. Citatur bis, terve, ἐν Συλλογῇ τῶν τοῖς Πυθαγορείοις ἀρεσκόντων, à Simplicio libro 2. de Cœlo: quem librum non alium esse existimamus à libro illo Περὶ τῶν Πυθαγορείων, & à libris Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας, in quibus citatur ab Jamblicho de Vita Pythagoræ cap. 6. Citatur & in Pythagoricis Apophthegmatibus à Stobæo Sermone de Republica.

Περὶ ζώων, α', β', γ', δ', ε', ς', ζ', η', θ'] Hodie decem libri exstant de Historia animalium. Plinius VIII. 16. ferè quinquaginta fuisse ait. *Aristoteles diversa tradit, vir, quem in iis magna sequuturus ex parte, præfandum reor. Alexandro Magno, Rege, inflammato cupidine animalium naturas noscendi, delegataque hac commentatione Aristoteli, summo in omni doctrina viro, aliquot millia hominum in totius Asiæ Græciæque tractu parêre jussa: omnium, quos venatus, aucupia, piscatusque alebant: quibusque vivaria, armenta, alvearia, piscinæ, aviaria, in cura erant: ne quid usquam gentium ignoraretur ab eo: quos percunctando, quinquaginta fermè volumina illa præclara de Animalibus condidit.* Antigonus Historiæ animalium cap. 66. septuaginta circiter, fuisse dicit. πλὴν ὅγε Ἀριστοτέλης, χωρὶς τῆς περὶ τοὺς βίους τῶν ζώων ἐντρεχείας, καὶ τοιαῦτά τινα διεξέρχεται πάνυ πολλὴν ἐπιμέλειαν πεποιημένος ἐν τοῖς πλείστοις αὐτῶν, καὶ οἷον ἔργῳ, οὐ παρέργῳ, χρώμενος τῇ περὶ τούτων ἐξηγήσει. τὰ γ' οὖν πάντα σχεδὸν ἑβδομήκοντα περὶ αὐτῶν καταβέβληται βιβλία. καὶ πεπείραται ἐξηγητικώτερον, ἢ ἱστορικώτερον, ἐν ἑκάστοις ἀναστρέφεσθαι. Meursii verba ad hunc Antigoni, placet hîc describere. *Variat numerus, emendandus hic, aut illic:* (apud Antigonum scilicet, aut Plinium) si non etiam utrobique. Ecce enim, Περὶ ζώων libri tantùm novem dicuntur à Diogene Laërtio, qui nunc integri exstant, sed in libros decem tributi. Idem Diogenes commemorat nobis Ὑπὲρ συνθέτων ζώων, α'. Ὑπὲρ τῶν μυθολογουμένων, α'. His si addas, (qui item exstat) Περὶ ζώων μορίων, δ'. Περὶ ζώων πορείας, α'. Περὶ ζώων κινήσεως, α'. Περὶ ζώων γενέσεως ε'. habes libros universim XXII. Quòd si his accenseantur, Ἀνατομῶν, η', Ἐκλογὴ Ἀνατομῶν, α', qui Diogeni referuntur, erunt summùm XXXI. Longè utrumque infrà istum Plinii numerum, aut Antigoni: verumtamen, ubi mendum difficulter affirmaveris. Omnes autem isti libri in partes duas tributi erant: quarum una, Περὶ τῶν Ζώων, altera, Περὶ τῶν ζωϊκῶν, inscripta. Observa apud Apollonium Histor. Mirab. XXVII. Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Ζωϊκοῖς, (δύο γάρ εἰσιν αὐτῷ πραγματεῖαι, ἡ μὲν, Περὶ ζώων, ἡ δὲ, Περὶ τῶν ζωϊκῶν) οἱ φθεῖρες, &c. Hos autem Aristotelis de Historia animalium libros in Epitomen redegerat Aristophanes Byzantius. Id nos docuit Hierocles, in procœmio operis Hippiatrici, his verbis: Ἀριστοφάνης οὖν ὁ Βυζάντιος τὰ περὶ φύσεως ζώων ἐπιτεμόμενος ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου, φησὶν ἔτη ζῆν δύνασθαι πεντήκοντα καὶ πρός.

Ἀνατομῶν, α', β', γ', δ', ε', ς', η'] Exstat Anonymi Philosophi antiquissimi Εἰσαγωγὴ Ἀνατομικὴ, quem pleráque ex Aristotelis Anatomicis descripsisse, facilè crediderim. Auctor Vitæ ἀνεκδότου inter ψευδεπίγραφα Aristotelis, Ἀνατομὴν ἀνθρώπου recenset; quam non aliam esse ab illa Isagoge Anatomica facilè quoque adducor ut credam. Quæ de Anatome scripsit Aristoteles, ea ex aliorum narrationibus scripsisse, existimabat Mercurialis Variarum Lectionum II. 10. quandoquidem non semel id in libris de Animalibus innuit: & præsertim in primo, his verbis: περὶ γὰρ λυγγίων, τῶν καλουμένων ἑπταπλεύρων, οὐθενός πως ἀξιοπίστου ἀκηκόαμεν.

Ἐκλογὴ ἀνατομῶν, α'] Citatur Aristoteles ἐν ταῖς Ἐκλογαῖς τῶν ἀνατομῶν Apollonio in Historiis admirandis. Hos libros, puto, respexit ipse Aristoteles libro III. de Historia Animalium cap. 2. ubi Syennesis Cyprii Medici, Diogenisque Apolloniatæ opiniones de sanguine & venis, & Polybii de venarum ordine, eorumque verba profert.

Περὶ φυτῶν] In quo laudatur ab Athenæo XIV. 18. Exstat hodie liber περὶ φυτῶν, Aristoteli ascriptus; sed quem non esse Aristotelis, constat. Sunt centones malè assuti ex locis variis Aristotelis, & libro I. Historiæ Plantarum Aristotelis. De his Julius Scaliger in Commentariis ad eos libros, Bodinus ad Oppianum, & Nunnesius ad Vitam Aristotelis.

Ἰατρικὰ, β'] Etiam in ἀνεκδότῳ: Περὶ ἰατρικῆς, β. Et posteà, Περὶ ἰατρικῆς, ζ'. Editio Frobeniana. Τακτικὰ: quam lectionem Casaubonus amplectitur ad oram hujusce Vitæ, quam à se versam ante Aristotelis opera edidit. Ἰατρικὰ tamen scripsisse Aristotelem verosimile est: nam ipsum Alexandro Magno Medicinæ caussâ gratum fuisse scribit Plutarchus in Alexandro. Ælianus quoque Var. Histor. IX. 22. inter Philosophos, qui Medicinæ operam navarunt, Aristotelem recenset. Etiam Medicinæ navasse ope-

ram testatur Auctor Vitæ Aristotelicæ quam Nunnesius edidit: *Itaque habitus quidem fuit ejus circa Philosophiam & Medicinam à Patre, & propriâ primâ generatione.* Adde quod Ælianus, qui Τακτικῶν Scriptores in Tacticorum Proœmio recenset, hos inter, Aristotelis non meminit.

26 Ὀπτικὸν, α'] Hunc Aristotelis librum Andreas Bellunensis, Avicennæ Interpres, à se lectum indicat, teste Nunnesio ad Vitam Aristotelis pag. 129.

Ἀπορημάτων Ὁμηρικῶν, α', β', γ', δ', ε', ς'] In ἀνεκδότῳ: Ἀπορημάτων Ὁμηρικῶν ζ. Citantur à Phrynicho in Ecloga Dictionum Atticarum: Βασίλισσαν Ἀλκαῖόν φασι τὸν Κωμῳδοποιὸν, καὶ Ἀριστοτέλην ἐν τοῖς Ὁμήρου Ἀπορήμασιν εἰρηκέναι. In Vita Aristotelis quæ Ammonio aut Philopono tribuitur, Προβλήματα appellantur: in Vita Latina ex vetere Translatione, *Commenta Homeri*. Scripsit & alia in Principem Poëtarum, cujus studiosus videtur fuisse. Sed de his posteà. Scripsit & Ἀπορήματα Ἡσιόδου α': & Ἀπορήματα Ἀρχιλόχου, Εὐριπίδους, Χοιρίλου, ἐν βιβλίοις γ': & Ἀπορημάτων θείων α', & Ἀπορημάτων ποιητικῶν α', ut infrà in Vita ἀνεκδότῳ videbimus.

Φυσικῶν κατὰ στοιχεῖον ὀκτὼ πρὸς ταῖς τριάκοντα] In ἀνεκδότῳ: Φυσικῶν λη', κατὰ στοιχεῖον. Casaubonus, quamquam nihil mutat, scripsisse Laërtium suspicatur, κατὰ στοιχεῖον κδ'. Samuel Petitus Miscell. IV. cap. 8. qui similiter κατὰ στοιχεῖον κδ' legit, Φυσικῶν nomine intelligit Philosophos quos Aristoteles libro I. Φυσικῆς ἀκροάσεως, *Physicos* appellat: quales fuerunt, Anaximander, Empedocles, Anaxagoras, Democritus, alii. Horum Philosophorum, quos *Physicos* ille indigitat, scita atque decreta his triginta & octo libris descripserat, ut nobis videtur, atque refutaverat Philosophorum maximus; singulos suo quemque libro, ordine instituto, non ex ætatis, quâ fuerunt, ratione, sed ex literarum nominis cujusque serie alphabetica. Ita primi libri hujus voluminis assignabantur iis Philosophis Physicis, quorum nomina incipiebant à litera A, ut Anaxagoras, Anaximander, Anaximenes; atque ita de reliquis κατὰ στοιχεῖον, ordine nominum alphabetico, & secundùm literarum nominis cujusque illorum seriem. Atque ex his Libris tres hodie, sive potiùs eorum Fragmenta, superesse videntur: scilicet περὶ Ξενοφάνους, περὶ Ζήνωνος, περὶ Γοργίου. Verba sunt Samuelis Petiti. At Casaubonus, non de Scriptoribus, sed de rebus Physicis, in his libris actum fuisse putabat: ita ut omnes Aristotelis hi libri Physici, XXIV. fuerint, literis Alphabeti Græci numerati: qua ratione Homeri Ilias & Odyssea distribuuntur, atque citantur. Casauboni sententiam tuetur Jonsius, hac veteri attitulatione: de qua sic Coelius Rhodiginus libro & capite 17: *Physicorum libri elementa implent omnia, siquidem octo leguntur de rerum naturalium principiis: de Cælo ac Mundo, quatuor: de Generatione & Corruptione, duo: de Meteoris, quatuor: de Anima Historia, tres: de Animalium motu, unus: duo qui parva,* ut modò dicetur: *naturalia complectuntur. Huic verò sententiæ vetus suffragatur attitulatio: quùm more Homerico, ita enotabatur librorum ordo: ut Physicorum diceretur Alfa, qui primus: Beta, qui secundus: & deinceps. Quam rationem in Moralibus, item est secutus. Nam ni demutilati forent temporum incuria, ac præcurtati, plenum literarum numerum in Ethicis, Politicis, Oeconomicis, agnosceremus. Id ipsum & in Metaphysicis consequeremur, ni pleraque depravasset vetustas.*

Ἐγκυκλίων, α', β'] Hoc est, ut ego judico, atque ut omnino verum est, τῆς ἐγκυκλίου παιδείας. Si qui aliter interpretantur, planè sunt πάσης ἐγκυκλίου παιδείας ἄπειροι. Unum Thomam Aquinatem excipio, cui non tam attribuenda est ejus rei ignoratio, quàm infelici ejus sæculo. Verba sunt magni illius Scaligeri adversus Robertum Titium III. 22. Verùm, cùm τὸ Προβλημάτων proximè præcedat, & hic hæc vox subaudiri quoque potest: nam Problemata Aristotelis, Προβλήματα ἐγκύκλια dicuntur à Gellio XX. 4. Sed jam suprà Problematum mentio facta à Laërtio.

Δικαιώματα, α', β'] Harpocration in Δρυμὸς· πόλις μεταξὺ Βοιωτίας καὶ τῆς Ἀττικῆς &c. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τοῖς Δικαιώμασί φησιν οὕτως. Ἔπειτα Δρυμὸν ἂν Ἀττικὸν καὶ ἕτερον Βοιώτιον. Citatur Aristoteles ἐν Δικαιώμασι τῶν πόλεων, apud Ammonium libro περὶ ὁμοίων καὶ διαφόρων λέξεων, Voce νῆες. Sed ibi legendum πόλεων, quemadmodum legitur apud Eustathium in Homeri Iliadem; quod rectè Casaubonus observavit. Etiam in ἀνεκδότῳ Aristotelis Vita, scriptum est, Δικαιώματα πόλεων: sed α', non β'. Et in Latina Vita, ex Vetere Translatione: *Et scriptas ab eo Justificationes Græcarum Civitatum, quibus lites Græcorum determinabat. Scripta autem est ab eo posteriùs Historia politiarum.* Frustrà igitur est Hugo Grotius, qui in Præfatione ad librum de Jure belli & Pacis, ex hoc Ammonii loco, Δικαιώματα πολέμων scripsisse Aristotelem ait. Quam lectionem contra Casaubonum frustrà quoque tuetur magno conatu Henricus Valesius ad Harpocrationem pag. 273.

Ἄτακτα] Casaubonus προτακτά. Nihil mutandum. ἄτακτα, ut rectè Valesius ad Harpocrationem, sunt Miscellaneorum libri. Iste laudatur ἐν Ἀτάκτοις ab Harpocratione in voce Παιανιεῖς: ἐν πρώτῳ Ἀτάκτων, à Scholiaste Sophoclis in Oedipum Coloneum pag. 306. & ἐν τρίτῳ Ἀτάκτων, à Suida in ταυροπόλον. Ἄτακτα quoque scripserat Euphorion Chalcidensis, teste eodem Suida: qui & ea Miscellaneas historias fuisse ait: ἔχει γὰρ, inquit, συμμιγεῖς ἱστορίας. Vide Valesium dicto loco.

Ἐξηγημένα κατὰ γένος] Casaub. Ἐξηγμένα.

Ὀλυμπιονῖκαι, α'] Meminit Laërtius ipse infrà in Empedocle, & Plutarchus in Lacon. Præceptis.

Πυθιονικῶν ἔλεγχοι] Casaub. ἔλεγχος eum vide sis diligentissimè.

Διδασκαλίαι, α'] Laudatur Harpocrationi in Διδάσκαλος: ὅτι ὁ Πενταχλῆς ποιητὴς, δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς Διδασκαλίαις. Et Suidæ in explicatione Proverbii ὄνου σκιά· Ἀριστοτέλης ἐν Διδασκαλίαις καὶ δράματός τινος φέρει ἐπιγραφήν, Ὄνου σκιάν. Et Aristophanis Enarratori ad Aves: εἰ ἄρα οὖν ὁ Φιλοκλῆς τὸν Ἔποπα ἐσκευοποίηκεν τῇ Πανδιονίδι τετραλογίᾳ.

ῶν καὶ Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς Διδασκαλίαις ἀναγράφει. Ibidem: Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς Διδασκαλίαις δύο φησὶ γεγονέναι Κινησίας. Opus egregium: erant enim Didascaliæ illæ, Commentarii, in quibus Διδασκάλων, hoc est, Dramaticorum Vetustiorum ac Recentiorum ad sua usque tempora historiam texuerat summus ille Magister; dramata singulorum recensuerat; & cujusque illorum tempora sub quo Magistratu, quâ occasione, qui certaminis poëtici præmia tulisset, indicaverat: ut rectè Casaubonus ad Athenæum VI. 7. Ubi eum vide omnino. Vide & Nunnesium ad Vitam Aristotelis.

Παροιμίαι, α.] In quibus citatur Zenobio: & quarum nomine à Cephisodoro, Isocratis discipulo, reprehenditur, apud Athenæum lib. II. quasi operæ pretium non fecerit, cùm ea collegit: Κηφισόδοτος ὁ Ἰσοκράτους μαθητὴς ἐν τοῖς κατ᾽ Ἀριστοτέλους (τέσσαρα δ᾽ ἐστὶ ταῦτα βιβλία) ἐπιτιμᾷ τῷ φιλοσόφῳ, ὡς οὐ ποιήσαντι λόγου ἄξιον, τὸ παροιμίας ἀθροῖσαι. Hunc Aristotelis librum Parœmiarum respexit Pseudo-Didymus ad Odyss. κ. 19. ubi, ex Aristotele, proverbialis hujus versus. Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου, expositionem refert. Eumdem versum, ex eodem Aristotele, exponit & Apollonii Scholiastes ad librum I. Argonauticorum, pag. 10. Observabis obiter; quod Valesius ad Harpocrationem observavit; discipulum illum Isocratis qui *Cephisodotus* Athenæo dicto loco nominatur, alibi ab eodem Athenæo; nempe libro VIII. *Cephisodorum* appellari. Sic dicitur & Dionysio Halicarnasseo in Isocratis Vita, & Themistio, pag. 105. Quare Κηφισόδωρος, pro Κηφισόδοτος, legendum videtur in libro II. Athenæi.

Νόμος συστατικὸς, α.] Συμποτικοὺς νόμους scripserat Aristoteles. Athenæus V. 2. Ἀριστοτέλους συμποτικοί τινες ἦσαν νόμοι. Quare hîc rescribendum Νόμος συνουσιαστικὸς, conjiciebat ad Athenæi dictum locum Casaubonus: quod idem fuerit ac συμποτικός. Aristophanes: προσμάνθανε συμποτικὸς εἶναι καὶ συνουσιαστικός. Ita Latinis *una esse*. *unà hodie simus, volo*. Sed in Vita ἀνεκδότῳ Aristotelis, etiam Νόμων συστατικῶν, α.

Κατηγοριῶν, α.] Simplicius ad Categorias: *inscriptus est hic liber* Categoriæ, *& non* de Categoriis; *quia nomen libri sæpe in recto casu scribi solet. Ita sermo de Themistocle inscriptus est* Themistocles; *& Sermo de Politia*, Politia. Similiter Casaubonus ad Æneæ Tactica cap. 38. libri Aristotelis περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων verum titulum esse censet, θαυμάσια ἀκούσματα.

Περὶ Ἑρμηνείας, α.] Sanctus Isidorus narrat suo seculo illud usurpari solitum crebris sermonibus: Cùm Aristoteles librum περὶ Ἑρμηνείας scribebat, calamum in mente tingebat. Huc respexit Anonymus apud Suidam in Ἀριστοτέλης: ὅτι Ἀριστοτέλης τῆς φύσεως Γραμματεὺς ἦν, τὸν κάλαμον ἀποβρέχων εἰς νοῦν. Sed qui hodie Περὶ ἑρμηνείας liber circumfertur, indignus profectò Aristotelis nomine est, inquit Franciscus Sanctius in Minerva lib. I. cap. 5. Etiam hunc librum ex quorumdam opinione Aristotelis non esse, scripsit Andronicus, teste Ammonio.

Πολιτεῖαι δυοῖν δεούσαιν, ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν &c.] 27
In Vita Aristotelis quæ Ammonio tribuitur, ducentæ & quinquaginta quinque dicuntur fuisse. At in Latina, ex vetere Translatione, ducentæ & quinquaginta tantum. Fieri autem potest, inquit Nunnesius, ut facta accessione Democraticarum, & reliquarum, quas ἰδίας vocat Laërtius, numerus earum amplior redderetur. Numerorum notas passim esse corruptas nemo ignorat. Pergit Nunnesius: Simplicius ἐν τοῖς προλεγομένοις in Categor. γνησίας πολιτείας nostri Aristotelis laudat: quasi & νόθαι essent, quæque illi falsò tribuerentur. Tzetzes quidem in Hesiodum, cùm Orchomeniorum Remp. laudat, suspicionem nobis injicit, fuerimne à nostro Aristotele composita, quia illius Aristotelis esse tradit, qui Peplum ediderat. Hactenus Vir doctus. Laudantur passim hi Politiarum libri Polluci, Athenæo, aliis.

Ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον, &c.] Vetus Codex, teste Casaubono, Καὶ τυραννικαὶ ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον. Ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον. Σηλυμβρίων Ἐπιστολαὶ πρὸς Ἀλέξανδρον τέτταρες. πρὸς Ἀντίπατρον ἐννέα, &c. Commendatitias literas scripserat ad Philippum, aut Alexandrum. Auctor Vitæ Aristotelis quæ Ammonio tribuitur: καὶ ὅτι μὲν πολλοὺς ἰδίᾳ εὖ ἐποίησε, δηλοῦσιν αἱ φερόμεναι αὐτοῦ ἐπιστολαὶ περί τινων πρὸς τὸν βασιλέα. An diversæ sunt Epistolæ illæ ad Philippum à Tractatibus ad Philippum? Horum mentio in Vita Aristotelis ex vetere Translatione; his verbis: *In multis autem Atheniensibus benefecit, ut declarant Tractatus qui sunt ad Philippum. Itaque Athenienses in Acropoli statuam illi construxerunt.* Epistolarum Aristotelis ad Antipatrum mentio fit in fragmentis Aristoclis apud Eusebium lib. XV. In illis scribit Aristocles, Aristotelem purgasse se diligenter de nuptiis Pythiadis. Meminit & illarum Aristotelis ad Antipatrum Epistolarum Auctor libelli περὶ ἑρμηνείας, quem esse Dionysium Halicarnasseum suprà diximus, & infrà ostendemus: Τίς γοῦν οὕτως ἂν διαλεχθείη πρὸς φίλον, ὥσπερ ὁ Ἀριστοτέλης πρὸς Ἀντίπατρον, ὑπὲρ τοῦ φυγάδος γράφων, &c. Videtur & illas innuere Ælianus Var. Hist. lib. XIV. cap. 1. Exempla epistolæ Alexandri ad Aristotelem, & Aristotelis ad Alexandrum sumpta ex Andronici Philosophi libro, profert Gellius Noctium Atticarum lib. XX. cap. 4. ubi de Aristotelis libris ἐξωτερικοῖς & ἀκροαματικοῖς agit. Et utramque profert Themistius in Commentario ad primum φυσικῆς ἀκροάσεως: de quibus libris, audiendus obiter Ammonius ad libros Categoriarum Aristotelis: τῶν δὲ συνταγμάτων, τὰ μὲν διαλογικὰ, τὰ δὲ, αὐτοπρόσωπα. αὐτοπρόσωπα μὲν, ἐν οἷς ἐξ οἰκείου προσώπου τὴν διδασκαλίαν ἐποιεῖτο· ἅπερ καὶ ἀκροαματικὰ καλοῦσι, διὰ τὸ πρὸς γνησίους ἀκροατὰς ποιεῖσθαι τὸν λόγον. διαλογικὰ δὲ, ὅσα μὴ ἐξ οἰκείου προσώπου συνέγραφεν, ἀλλ᾽ ὥσπερ ὁ Πλάτων ὑποκρινόμενος ἑτέρων πρόσωπα· ἅπερ καὶ ἐξωτερικὰ ἐκάλουν, διὰ τὸ, πρὸς τὴν τῶν πολλῶν γεγράφθαι ὠφέλειαν. διαφέρει δὲ πλεῖστον τὰ διαλογικὰ τῶν αὐτοπροσώπων. ἐν μὲν γὰρ τοῖς αὐτοπροσώποις, ἅτε πρὸς γνησίους ἀκροατὰς τὸν λόγον ποιούμενος, τὰ δοκοῦντα δὲ αὐτῷ λέγει, καὶ δι᾽ ἐπιχειρημάτων ἀκριβεστάτων, καὶ εἰς οὐχ οἷοί τέ εἰσιν οἱ

πολλοὶ παρακολουθῆσαι· ἐν δὲ τοῖς διαλογικοῖς, ἅτε πρὸς κοινὴν καὶ τὴν τῶν πολλῶν ὠφέλειαν γεγραμμένοις, τὰ δοκοῦντα αὐτῷ λέγει, ἀλλ' οὐ δι' ἀποδεικτικῶν ἐπιχειρημάτων, ἀλλὰ δι' ἁπλουστέρων, καὶ οἷς οἷοί τέ εἰσιν οἱ πολλοὶ παρακολουθεῖν. Audiendus & Andronicus apud Gellium, dicto loco: *Illas verò Exotericas auditiones, exercitiumque dicendi, eodem in loco vesperi faciebat, easque vulgò juvenibus sine delectu prabebat: atque eum δειλινὸν περίπατον appellabat: illum alterum suprà, ἑωθινόν: utroque enim tempore ambulans, disserebat. Libros quoque suos, earum omnium rerum Commentarios, seorsim divisit: ut alii Exoterici dicerentur, partim Acroamatici. Ergo Exoterica dicebantur, qua ad Rhetoricas meditationes, facultatem argutiarum, civiliumque rerum, conducebant. Acroamatica autem vocabantur, in quibus philosophia remotior, subtiliorque agitabatur: quaque ad natura contemplationes, disceptionesque Dialecticas pertinebant.* Et Aristoteles ipse in libro de Moribus ad Eudemum primo, capite 7. ἐπίσκεπται δὲ πολλοῖς περὶ αὐτῆς τρόποις, ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις, καὶ ἐν τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν. Sic autem Exotericæ illæ Dissertationes vocabantur, quia extraneis, aliisque quàm ejus doctrinæ domesticis, & inferioris doctrinæ auditoribus erant destinatæ ac dicatæ: ut rectè Salmasius ad Simplicium in Epictetum. Philippi ad Aristotelem literas exhibet idem Gellius. Extat Epistola Alexandri Magni ad Aristotelem, de Mirabilibus Indiæ, manuscripta Oxoniæ in Bibl. Collegii corporis Christi, sed supposititia. Aristotelis Epistolas ad Olympianum (ita habent MSS. Codices, non Olympium) se misisse scribit Gregorius Nazianzenus Epist. 165. Τὸ πυκτίον, ὅπερ εἴληφας παρ' ἡμῶν, τὰς Ἀριστοτέλους ἐπιστολάς, ἐδυνάμην μὲν μὴ ἀνακομίσασθαι, ἀλλὰ παρὰ σοὶ μένειν ἐᾶσαι· λογίῳ δὲ δῶρον οἰκεῖον, καὶ φιλίας ὑπόμνημα δεξιόν. Inter Antipatri Epistolas una fuit, quâ mortem Aristotelis ipse exposuerat. Auctor Plutarchus in Vita Coriolani: meminit & in Catone Majore. Ceterùm, de Epistolis Aristotelicis ita judicabat Photius Epist. 207. ad Amphilochum, Cyzici Metropolitam: Αἱ δέ γε τοῦ Ἀριστοτέλους, τῶν μὲν ἄλλων αὐτοῦ γραμμάτων εἰσί πως λογοειδέστεραι· πλὴν οὐδὲ ταῖς Πλατωνικαῖς ἐξισάζουσι. *Aristotelis autem Epistola, fere sunt ceteris ejus operibus accuratiores: & tamen Platonicas non exaquant.* Et Auctor libelli περὶ ἑρμηνείας· Ἀριστοτέλης γοῦν, ὃς μάλιστα ἐπιτετυχηκέναι δοκεῖ τοῦ τύπου ἐπιστολικοῦ. *Aristoteles sanè, qui prater ceteros videtur consecutus formam epistolarem.* Eas Artemo quidam in volumina retulerat, teste eodem Scriptore, ibidem: Ἀρτέμων μὲν οὖν, ὁ τὰς Ἀριστοτέλους ἀναγράψας ἐπιστολάς, φησίν, ὅτι δεῖ ἐν τῷ αὐτῷ τρόπῳ Διάλογόν τε γράφειν καὶ Ἐπιστολάς· εἶναι γὰρ τὴν Ἐπιστολὴν, οἷον τὸ ἕτερον μέρος τοῦ Διαλόγου. *Artemo igitur, qui exscripsit Aristotelis Epistolas, ait, Oportere eodem stilo Dialogum scribere & Epistolas; esse namque Epistolam tamquam alteram partem Dialogi.*

Πρὸς Ὀλυμπιάδα, α'.] Habes in Vita Aristotelis Latina ex vetere Translatione: *Multa autem potuit cum Regibus qui fuerunt tempore suo, Philippo, Olympiade, Alexandro, & Antipatro.*

Πρὸς Δημόκριτον, α'.] Τὸ α', deest in ceteris Editionibus. Agnoscunt Membranæ omnes: Regiæ, Palatinæ, Florentinæ. Sed qui fieri potuit ut ad Democritum Aristoteles Epistolas scripserit? Aristotelis enim Epistolas hoc loco recenset Laërtius. An pro Δημόκριτον, α'. scripserit Laërtius Θεμίσωνα? Ad Themisonem, Cypriorum Regem, προτρεπτικὸν scripsisse Aristotelem, discimus ex Telete apud Stobæum, Sermone XCIII. qui est de Laude paupertatis. Teletis verba, si quis ea requirat, hæc sunt: Ζήνων ἔφη Κράτητα ἀναγινώσκειν, ἐν σκυτίῳ καθήμενον, τὸν Ἀριστοτέλους Προτρεπτικὸν, ὃν ἔγραψε πρὸς Θεμίσωνα, τὸν Κυπρίων βασιλέα, λέγων, ὅτι οὐδενὶ πλείω ἀγαθὰ ὑπάρχει πρὸς τὸ φιλοσοφῆσαι· πλοῦτόν τε γὰρ πλεῖστον αὐτὸν ἔχειν, ὥστε δαπανᾶν εἰς ταῦτα. ἔτι δὲ δόξαν ὑπάρχειν αὐτῷ. ἀναγινώσκοντος δὲ αὐτοῦ, τὸν σκυτέα ἔφη, προσέχειν ἅμα ῥάπτοντα, καὶ τὸν Κράτητα εἰπεῖν, Ἐγώ μοι δοκῶ, ὦ Φιλίσκε, (nomen fuit sutoris) γράφειν εἰς σὲ Προτρεπτικόν· πλείω γὰρ ὁρῶ σοι ὑπάρχοντα πρὸς τὸ φιλοσοφῆσαι, ὧν ἔγραψεν Ἀριστοτέλης. Ambrosius & Brognolus, Laërtii Interpretes, verterunt, *geminum.*

Πρέσβυς θ' ἑκατοβόλε] Aliter, πρέσβυθ' ἑκατηβόλε. Optimè Casaubonus, πρέσβισθ' ἑκατηβόλε.

Ἐλεγεῖα] Olympiodorus, in Commentariis ad Gorgiam Platonis, laudat Aristotelis ad Eudemum Elegias; ex quibus hos in laudem Platonis profert versus:

Ἐλθὼν δ' ἐς κλεινὸν Κεκροπίης δάπεδον,
Εὐσεβέως σεμνῆς φιλίης ἱδρύσατο βωμὸν
Ἀνδρὸς, ὃν οὐδ' αἰνεῖν τοῖσι κακοῖσι θέμις.
Ὃς μόνος, ἢ πρῶτος θνητῶν κατέδειξεν ἐναργῶς
Οἰκείῳ τε βίῳ καὶ μεθόδοισι λόγων,
Ὡς ἀγαθός τε καὶ εὐδαίμων ἅμα γίνεται ἀνήρ,
Οὐ νῦν δ' ἔστι λαβεῖν οὐδενὶ ταῦτα ποτε.

Ex his conflatum fuisse hoc distichum, quod in Vita Aristotelis ab Ammonio conscriptâ, Aristotelem aræ, quam Platoni posuerat, inscripsisse dicitur, verissimè, ut mihi quidem videtur, judicavit doctissimus Nunnesius:

Βωμὸν Ἀριστοτέλης ἐνιδρύσατο τόνδε Πλάτωνος,
Ἀνδρὸς, ὃν οὐτ' αἰνεῖν τοῖσι κακοῖσι θέμις.

Διττὸν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσοφίαν λόγον. τὸν μὲν, πρακτικόν· τὸν δὲ, θεωρητικόν] De hoc Aristotelis dogmate 28
& sequentibus videndus Aldobrandinus.

Πρὸς μὲν οὖν τὴν εὕρεσιν, τά τε Τοπικὰ καὶ Μεθοδικά.] 29
Malè editio Basileensis τά τε Ὀπτικά, quam lectionem agnoscunt tamen Hesychii Milesii Codices.

Πρὸς δὲ τὴν κρίσιν, τὰ Ἀναλυτικὰ πρότερα καὶ ὕστερα] Cujus exemplo idem argumentum tractarunt Discipuli ejus Eudemus, Phanias, Theophrastus. Id nos docuit Ammonius in Categ. οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ, Εὔδημος, καὶ Φανίας, καὶ Θεόφραστος, κατὰ ζῆλον τοῦ διδασκάλου γεγραφήκασι Κατηγορίας, καὶ περὶ Ἑρμηνείας, καὶ Ἀναλυτικήν.

Πρὸς δὲ τὴν χρῆσιν, τά τε ἀγωνιστικὰ, καὶ τὰ περὶ ἐρωτήσεως, &c.] Ammonius in ejus Vita: ἐν φιλοσοφίᾳ δὲ ὑπερβέβηκε τὰ ἀνθρώπινα μέτρα, μηδὲν ἐλλιπὲς περὶ αὐτῆς πραγματευσάμενος· ἀλλὰ καὶ πολλὰ αὐτῇ προσθεὶς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀγχινοίας τὴν ὅλην κα-

τύρθωσε φιλοσοφίαν· τῇ μὲν λογικῇ προσέθηκε, διακρίνας τοὺς κανόνας ἀπὸ τῶν πραγμάτων, καὶ ποιήσας τὴν ἀποδεικτικὴν μέθοδον· οἱ γὰρ πάλαι ἀποδεῖξαι μὲν ᾔδεσαν, ἀποδείξεις δὲ ποιεῖν οὐκ ἠπίσταντο· τ' αὐτὸ πάσχοντες τοῖς σκυτοτομεῖν μὲν μὴ δυναμένοις, ὑποδήμασι δὲ χρῆσθαι. *In studiis verò Philosophia modum ingenii humani excessit: nullam enim Philosophiæ partem attigit, quam non perfectè tractaverit; quinimo multa ipse (quæ fuit ejus sagacitas & ingenii acumen) inveniens, universam absolvit Philosophiam & consummavit. In Logica quidem inventum ejus est, quòd præcepta disputandi à rebus ipsis de quibus disputatur, separavit, & demonstrandi viam ac rationem docuit. Nam qui eum ætate præcesserunt, etsi demonstrare illi quidem poterant, demonstrationem tamen facere nesciebant: prorsus ut idem ipsis usuvenerit, quod iis qui calceos quidem conficere nesciunt, calceis tamen uti norunt.*

31 Ἔφη δὲ τὸν σοφὸν, μὴ εἶναι μὲν ἀπαθῆ, μετριοπαθῆ δέ] In hanc rem exstat apud Gellium XIX 12. historia lepidissima indocti rustici, qui cum rubis fructiferas arbores præcidit.

Τήν τε φιλίαν ὡρίζετο, ἰσότητα εὐνοίας ἀντίστροφον] Casaubonus, ἀντιστρόφου. rectè.

Ταύτης δὲ τὴν μὲν, εἶναι συγγενικήν· τὴν δὲ, ἐρωτικήν· τὴν δὲ, ξενικήν.] Stobæus in Eclogis Ethicis, ubi de amicitia ex Stoicorum mente: φιλίαν εἶναι κοινωνίαν βίου· συμφωνίαν δὲ, ὁμοδογματίαν περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον. τῆς δὲ φιλίας, εἶναι γνωριμοτάτην μὲν φιλίαν ἐγνωσμένων. συνήθειαν δὲ, φιλίαν συνειθισμένων. ἑταιρίαν δὲ, φιλίαν καθ' αἵρεσιν, ὡσὰν ὁμηλικῶν. ξενίαν δὲ, φιλίαν ἀλλοδαπῶν. εἶναι δὲ καὶ συγγενικήν τινα, ἐκ συγγενῶν. καὶ ἐρωτικὴν, (ita legendum) ἐξ ἔρωτος.

32 Ἔν τε τοῖς φυσικοῖς αἰτιολογικώτατος πάντων ἐγένετο, ὥστε καὶ περὶ τῶν ἐλαχίστων τὰς αἰτίας ἀποδιδόναι] Huc facit quod de eo narrat Ælianus. Cùm morbo teneretur, & Medicus ei quid præciperet, Ne, inquit, me cures ut Bubulcum, vel ut Fossorem: sed priùs causam edissere: sic enim facili persuasione me morigerum reddideris: docens his, nihil sine causa, temereque proferendum esse. Ipse Aristoteles Metaphysic. lib. III. cap. 4. Empedoclem carpit, qui transmutationis nullam aliam causam afferebat, nisi quòd ita naturâ aptum esset: καὶ ἅμα δὲ αὐτῆς τῆς μεταβολῆς αἴτιον οὐθὲν λέγει, ἀλλ' ὅτι οὕτως πέφυκεν. Idem Metaphys. libro I. capite 4. Anaxagoram τῷ νῷ, tamquam machinâ, uti ait ad mundi generationem: Ἀναξαγόρας τε γὰρ μηχανῇ χρῆται τῷ νῷ πρὸς τὴν κοσμοποιίαν. Id vocat Cicero in libris de Natura Deorum, *ad causam primam, tamquam ad aram, confugere*. Atque inde est, quòd Aristotelem *rei omnis humanæ peritissimum* Gellius XIX. 5. appellat. De rebus humanis divinè, de divinis humanè eum disseruisse, scribit quoque Marsilius Ficinus. Ceterùm, αἰτιώτατος, non αἰτιολογικώτατος, legitur apud Hesychium Milesium; qui hunc Laërtii locum exscripsit.

Φυσικῶν ἀπομνημονευμάτων] Casaubonus emendabat ἀπορημάτων: sed τὸ ἀπομνημονευμάτων rectum est.

Εἶναι δὲ παρὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ ἄλλο πέμπτον] Ammonius in Vita Aristotelis: τῇ δέ γε φυσικῇ προσέθηκε τὴν πέμπτην οὐσίαν. Xenarchus quintam illam ab Aristotele invectam essentiam oppugnaverat, cui respondet Alexander Aphrodiseus. Platonem idem cum Aristotele ea de re sensisse, conatur docere Simplicius, ex Xenocratis discipuli Platonis auctoritate; quâ de re eruditè Nunnesius ad Vitam Aristotelis pag. 127.

Ἐξ οὗ τὰ αἰθέρια συνεστάναι] Θεῖα, pro αἰθέρια, scriptum est in MS. Palatino; sensu longè diverso; sed perperam.

Κυκλοφορικὴν γάρ] Κυκλοφορητικὴν, apud Hesychium Milesium. Etiam Palatinus Codex κυκλοφορητικόν.

Ὡς ἐν τῷ χρηστῷ ὁ Ἑρμῆς ἐπιτηδειότητα ἔχοντι] Perperam ceteræ Editiones ἔχων.

Τὸ δυνάμει δὲ διττὸν, ἢ καθ' ἕξιν, ἢ κατ' ἐνέργειαν] 34
Τὸ δυνάμει δὲ ἧττον ἢ κατ' ἐνέργειαν aliæ Editiones: quod minùs placet propter sequentia.

Τοῖς γὰρ ὅλοις φιλοπονώτατος ἐγένετο καὶ εὑρετικώτατος, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προγεγραμμένων συγγραμμάτων, &c.] Laërtius infrà, in Vita Epicuri, inter πολυγραφωτάτους refert Aristotelem. Vide locum.

Τὰ ὅσα γε ἀναμφίλεκτα] Ἀναντίλεκτα, Editio Basileensis.

Γεγόνασι δ' Ἀριστοτέλεις ὀκτώ.] Plusquam XXX. occurrunt in Scriptis Veterum: de quibus infrà.

Δεύτερος, ὁ πολιτευσάμενος Ἀθήνησιν, οὗ καὶ δικανικοὶ φέρονται λόγοι χαρίεντες] Λόγοι χαρίεντες sunt Orationes non vulgares; sed venustæ, doctæ, elegantes. 35

Τρίτος, περὶ Ἰλιάδος πεπραγματευμένος] Id est, *qui in Iliadem scripsit.*

Τέταρτος, Σικελιώτης Ῥήτωρ, πρὸς τὸν Ἰσοκράτους Πανηγυρικὸν ἀντιγεγραφώς.] Siculum illum Aristotelem malè cum Stagirita confundunt, Cicero, Dionysius Halicarnasseus, Athenæus, & Eusebius, ut bene Jonsius in Dissertatione de Philosophia Peripatetica observavit.

Πέμπτος, ὁ ἐπικληθεὶς Μῦθος, Αἰσχίνου τοῦ Σωκρατικοῦ γνώριμος] De quo ipse Laërtius suprà in Æschine.

Ἕκτος, Κυρηναῖος, γεγραφὼς περὶ ποιητικῆς] Meminit & Laërtius suprà, in Stilpone: παρὰ Ἀριστοτέλους τοῦ Κυρηναϊκοῦ Κλείταρχον καὶ Σιμμίαν ἀπέσπασεν. Et Ælianus Var. Histor. X. 8. Ἀριστοτέλης ὁ Κυρηναῖος ἔλεγε, μὴ δεῖν εὐεργεσίαν παρά τινος προσίεσθαι, ἢ γὰρ ἀποδιδόναι πειρώμενον πράγματα ἂν ἔχειν, ἢ μὴ ἀποδιδόντα ἀχάριστον φαίνεσθαι. Et Stobæus Sermone 183. qui est de Mulieribus. Ἀριστοτέλης ὁ Κυρηναῖος φιλόσοφος, ἐρωτηθεὶς εἰ ὁ ἔρως ἕνεκα συνουσίας γίνεται, Οὔτ', ἔφη, διὰ τοῦτο, οὔτ' ἄνευ τούτου. *Aristoteles Cyrenæus Philosophus, interrogatus, an amor coitus gratiâ fieret? respondit: Neque ejus gratiâ neque sine eo.* Et Clemens Stromat. III. ubi ait Aristotelem illum Cyrenæum amantem Laïdem solùm despexisse; cumque illi jurasset se eam in patriam abducturum, si ei adversus decertantes adversarios opem tulisset, postquam id perfecit, lepidè à se scri-

ptum jusjurandum exequens, ejus quàm simillimam imaginem Cyrenæ statuisse. Id refert Clemens ex Istri libro de proprietate certaminum: quod & ipsum de Eubata Cyrenæo narrat Ælianus Variæ Historiæ x. 2. Hunc Aristotelem Cyrenæum de quo Clemens, alium facit Jonsius ab Aristotele Cyrenæo, de quo hoc loco Laërtius.

Ἕβδομος, παιδοτρίβης, οὗ μέμνηται Ἀριστόξενος ἐν τῷ Πλάτωνος βίῳ.] Παιδοτρίβης, id est, *corporum exercitator.*

Ὄγδοος, Γραμματικὸς ἄσημος, οὗ φέρεται τέχνη περὶ πλεονασμοῦ] Aristotelem quemdam laudat Varro libro ix. de Lingua Latina inter eos Grammaticos qui de verborum similitudinibus scripserunt.

Fuere præterea Aristoteles alii: quos recenset Jonsius in Dissertatione de Philosophia Peripatetica. Aristoteles, Rex Cyrenæorum, & Cyrenes conditor, de quo Heraclides de Politia Cyrenæorum, Pindarus Pyth. ode iv. Apollonii Scholiastes ad lib. iv. Callimachi Scholiastes ad Hymnum in Apollinem, & alii passim, quos laudat idem Jonsius Dissertatione eadem. Fuit & Aristoteles Timocratis filius, navium Atticarum Præfectus, cujus meminit Thucydides lib. III. belli Pelopon. Aristoteles Atheniensis, unus è xxx. Tyrannis, de quo Xenophon libro II. Ἑλλην. Plato in Parmenide, Stagirita noster lib. v. Polit. cap. 6. & Rhetor. lib. II. cap. 23. & 24. Fuit & Aristoteles Lacon, dux Mercenariorum, de quo Diodorus Siculus Biblioth. xiv. 79. Aristoteles Rhodius, Princeps Phocæensium: de quo Stagirita noster Oeconomicorum libro II. & Proclus Commentario primo in Timæum Platonis. Aristoteles Pallenensis, filius Midylidæ, pater Habronychi, Aristodemi & Midylidæ; de quo Demosthenes Orat. contra Leocharem. Aristoteles, Præfectus classis Demetrii Phalerei & Dionysii, qui Munychiam custodiebat, de quo Diodorus Siculus xix. 78. Aristoteles, Midiæ & Pythiadis filius, de quo Laërtius infrà in Testamento Theophrasti, & nos ad eum locum. Aristoteles Argivus, de quo Polybius Megalopol. libro II. & Plutarchus in Cleomene. Aristoteles Chalcidensis, qui scripsit περὶ Εὐβοίας, in quo libro citatur Harpocrationi in ἀργουντα. Eumdem Aristotelem intelligit Scholiastes Apollonii ad lib. I. Argon. sect. xxii. Σουίδας καὶ Ἀριστοτέλης οἱ περὶ Εὐβοίας πεπραγματευμένοι. Aristoteles, sub Antiocho magno Chalcidis in Eubœa Præfectus, de quo Livius Decad. iv. lib. vi. Aristoteles quidam, de quo Nearchus in Epigrammate in Zopyrum Medicum, quod legitur in Anth. lib. II. cap. 23. 13. Hi Aristoteles à Jonsio dicto loco recensentur. At verò in libro de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ libro I. cap. 12. ab eodem recensentur. Aristoteles, qui Philammona adoptavit, de quo Themistius Orat. I. Aristoteles, qui ex Andocidæ amita filium Charmiden suscepit, de quo Andocides Orat. περὶ μυστηρίων. Aristoteles Rhodius, qui de Panathenæis & Bendideis scripsit, teste Proclo in Timæum Platonis. Aristoteles Dialecticus, qui ope Dianæ Abantidam interemit, teste Plutarcho in Vita Arati. Aristoteles Rhodius, & Rhodiorum ad Romanos Legatus, de quo Polybius in Excerptis Legat. An idem ac ille de quo Proclus dicto loco? Verba sunt Procli: καὶ Ἀριστοτέλης ὁ Ῥόδιος ἱστορεῖ, τὰ μὲν ἐν Πειραιεῖ Βενδίδεια τῇ εἰκάδι τοῦ Θαργηλιῶνος ἐπιτελεῖσθαι. Aristoteles Medicus, de quo est apud Cælium Aurelianum Chron. I. 5. Aristotelem quemdam colloquentem introducit Plutarchus lib. De facie in Luna, & libro Quòd non possit jucundè vivi secundùm Epicurum. Etiam Aristoteli cuidam rescribunt Diocletianus & Maximianus l. xiv. C. De Ingenuis & Manumissis. Invenio & Aristotelem pictorem: de quo Harpocration in Ζεῦξις: Ζεῦξις. Ἰσοκράτης περὶ τῆς Ἀντιδόσεως. Ἀριστοτέλης, τῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ζωγράφων. Photius: Ἀριστοτέλης, κατὰ τὸν Ἰσοκράτους χρόνον ζωγράφων.

Τοῦ δὴ Σταγειρίτου γεγόνασι μὲν πολλοὶ γνώριμοι] Nicander quidam Alexandrinus, teste Suida in Αἰσχρίων, librum scripserat περὶ τῶν Ἀριστοτέλους μαθητῶν: qui utinam extaret. In Aristotelis Vita ἀνεκδότῳ, hi undecim Aristotelis Successores memorantur, Theophrastus, Strato, Praxiteles, Lycon, Aristo, Lyciscus, Praxiphanes, Hieronymus, Prytanis, Phormio, Critolaus. De Theophrasto, constat. Strato & Praxiphanes, inter Theophrasti Discipulos recensendi. Hieronymum Rhodium, Peripateticum fuisse non ambigitur: immo & Ἀριστοτέλους μαθητὴς dicitur Athenæo x. 6. Verùm; quæ est Jonsii sententia; non quòd Aristotelis fuerit auditor, sed quòd ejus Philosophiæ studiosus. Lyco Stratoni successit; Aristo Ceus, Lyconi; Aristoni Ceo, Critolaus. Lyciscus, Praxiphanes, Prytanis, non modò inter Aristotelis Successores à nullo Scriptore recensentur, sed neque Peripatetici appellantur. Phormionem, Peripateticum quidem fuisse discimus ex Cicerone lib. II. de Oratore: & per ætatem auditor Aristotelis esse potuit: fuit enim æqualis Hannibalis. Aristotelem in Lyceo docentem audivit ἀναμφισβητήτως Callisthenes, ejus consobrinus: auctor Laërtius in Theophrasto. Etiam Aristotelis auditores fuere, Aristoxenus Tarentinus, Gellio teste lib. iv. cap. xi. & Stephano in Τάρας: Heraclides Ponticus; de quo infrà: Dicæarchus Messenius (hujus liber exstat ad Theophrastum, Βίος Ἑλλάδος inscriptus) Testes sunt, Athenæus lib. xi. & xv. Aristophanis Scholiastes in Pacem & Suidas in Δικαίαρχος. Adde, ex eodem Athenæo v. 13. 14. & Erimneum, & Athenionem. Item Clearchum Solensem, ex eodem Athenæo lib. vi. & ex Julio Polluce II. 4. 31. Item, Philonem, ex eodem Athenæo xiii. 9. de quo nos infrà ad Theophrasti Vitam. Etiam, testibus Suida, & Auctore τῆς Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῆς, Phanias Aristotele magistro profecit. Hos inter, numerandus & Adrastus Macedo; de quo Stephanus, sive Hermolaus, in Φίλιπποι: ἔνθεν ἦν Ἄδραστος ὁ Περιπατητικὸς φιλόσοφος, Ἀριστοτέλους μαθητής. Et Echecratides Methymnæus, qui Περιπατητικὸς & Ἀριστοτέλους γνώριμος dicitur eidem Stephano, sive Hermolao, in Μήθυμνα. Commemorandus venit & Theodectes Phaselita: quod Suidas testatur in Θεοδέκτης. Nec tacendus Eudemus Rhodius, de quo Gellius xiii. 5.

&

& Alitus Milesius, de quo nos suprà ad Thaletem. Utriusque meminit Auctor Vitæ Latinæ Aristotelis: *Dimisit autem* (*reliquit* voluit dicere) *filium Nicomachum, & filiam Pythiada*; *proprios autem Discipulos, Theophrastum, Phanium, Plama, Eudemum, Clitum, Aristoxenum, Dicæarchum.* Pro *Plama*; quæ vox procul dubio corrupta est; legebat Nunnesius, *Phania:* hoc est, *Phaniæ filii*, aut *Platonem*. Plato quidam, Aristotelis discipulus memoratur à Laërtio in Vita Platonis, & à Philopono in Commentario in librum I. de Syllogismo, ut suprà monuimus. Sed fortè ibi legendum, *Phaniam vel Phaniam:* nam & Φανίας quoque passim in MSS. etiam Suida teste, dicitur ille Phanias. Observabis obiter, *Menedemum* à Gellio vocari, quem *Eudemum* Auctor Vitæ Latinæ Aristotelis appellavit dicto loco. Meminit & Plutarchus, in Politicis Præceptis, Euxithei cujusdam, quem Aristotelis discipulum appellat. Nunnesius ad Vitam Aristotelis, ejusdem Aristotelis discipulum facit Pasicratem Rhodium, filium Bonæi Rhodii, fratris Eudemi. Huic ascribebant nonnulli librum II. Metaphysicorum, teste Johanne Grammatico in Metaphysica. Hunc Galenus in libro de Libris propriis, in Categorias Aristotelis scripsisse ait. Pæne omiseram; quem minimè omisisse oportuit; Menonem illum, qui Veterum Medicorum placita, uno volumine collecta, ediderat; quæque propterea Μενώνεια appellabantur; sed quæ Aristoteli tribuebantur, ut discimus ex Galeno, qui ea viderat. Ita enim ille Comm. II. ad Librum Hippocratis de Natura Humana: *πάρεστι τὰς τῆς ἰατρικῆς συναγωγῆς ἀναγνῶναι βίβλους, ἐπιγεγραμμένας μὲν Ἀριστοτέλει, ὁμολογουμένας δὲ ὑπὸ Μένωνος, ὃς ἦν μαθητὴς αὐτοῦ, γεγράφθαι· διὸ καὶ Μενώνεια προσαγορεύουσιν ἔνιοι ταυτὶ τὰ βιβλία.* Non alios esse libros Aristotelis quos in Indice librorum Aristotelis, Συναγωγῆς, α΄, β΄, γ΄, Laërtius nominat, quàm hos τοῦ Μένωνος ἰατρικῆς συναγωγῆς, Laërtiumque è communi de ἀναφορᾷ horum εἰς Ἀριστοτέλη sententiâ locutum; & hoc loco mancum è Galeno suppleri debere, existimabat eruditissimus Reinesius Var. Lect. I. 10. qui & pro eo quod vitiosè legitur apud Plutarchum Sympos. VIII. 9. Μιλώνεια; ubi Menonia illa citantur; Μενώνεια verissimè reponebat. Fuit & Theogiton quidam, Peripateticus, Aristotelis discipulus, teste Stephano in Τραγαία. Peripateticorum nuda nomina profert Jonsius libro IV. de Scriptor. Hist. Phil. Librum de Claris Peripateticis scripsisse se, testatur Nunnesius ad Vitam Aristotelis pag. 153. Hunc mihi videre necdum contigit. Sed ecce tibi tandem Aristotelis Vitam ἀνέκδοτον, cujus toties meminimus.

Ἀριστοτέλους βίος καὶ συγγράμματα αὐτοῦ.

ΑΡιστοτέλης υἱὸς Νικομάχου καὶ Φαιστιάδος· ὁ δὲ Νικόμαχος ἰατρὸς ἦν, τοῦ τῶν Ἀσκληπιαδῶν γένους, ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μαχάονος. ἐκ Σταγείρων πόλεως τῆς Θρᾴκης. Φιλόσοφος. μαθητὴς Πλάτωνος. τραυλὸς τὴν φωνήν. καὶ ἀδελφοὺς μὲν ἔσχεν Ἀρίμνηστον καὶ Ἀριμνήστην. θυγατέρα δὲ ἀπὸ Πυθιάδος τῆς θυγατρὸς Ἑρμείου τοῦ Εὐνούχου· ὃς καὶ θλιβίας ὢν, αὐτὴν ἔσπειρεν· γεγαμημένη δὲ τρισὶν ἡ Ἀριστοτέλους θυγάτηρ, τεκνώσασα προετελεύτησεν Ἀριστοτέλους τοῦ πατρός. Εἶχεν δὲ καὶ υἱὸν Νικόμαχον ἐξ Ἑρπυλλίδος παλλακῆς, ἣν μετὰ Πυθιάδα παρὰ Ἑρμείου τοῦ Εὐνούχου (ὅστις ἦν ἄρχων Ἀταρνέως· χώρα δὲ αὐτὴ Τρῳάδος, Εὐβούλου δὲ τοῦ Βιθυνοῦ δοῦλος γεγονὼς) ἔλαβεν· καὶ αὐτοῦ Ἑρμείου παιδικὰ γενομένου Ἀριστοτέλους. Ἦρξεν δὲ ἔτη ιγ΄. τῆς Περιπατητικῆς κληθείσης φιλοσοφίας, διὰ τὸ ἐν Περιπάτῳ ἤτοι κήπῳ, διδάξαι, ἀναχωρήσαντα τῆς Ἀκαδημίας, ἐν ᾗ Πλάτων ἐδίδαξεν. ἐγεννήθη δὲ ἐν τῇ ϟθ΄ Ὀλυμπιάδι, καὶ ἀπέθανεν ἀκόνιτον πιὼν ἐν Χαλκίδι, διότι ἐκαλεῖτο πρὸς εὐθύνας· ἐπειδὴ ἔγραψεν Παιᾶνα εἰς Ἑρμείαν τὸν Εὐνοῦχον. οἱ δὲ φασιν νόσῳ αὐτὸν τελευτῆσαι, βιώσαντα ἔτη ο΄, ὡς δέ τινες ξγ΄. Συνέγραψεν βιβλία ἐγγὺς υ΄. Διάδοχοι δὲ αὐτοῦ τῆς σχολῆς κατὰ τάξιν ἐγένοντο οἵδε· Θεόφραστος, Στράτων, Πραξιτέλης, Λύκων, Ἀρίστων, Λύκισκος, Πραξιφάνης, Ἱερώνυμος, Πρύτανις, Φορμίων, Κριτόλαος. Τὰ δὲ συγγράμματα αὐτοῦ, ταῦτα· περὶ Δικαιοσύνης, δ΄. περὶ Ποιητῶν, γ΄. περὶ Φιλοσοφίας, δ΄. Πολιτικὸν, α΄. περὶ Πολιτικῆς, ἢ Γρύλλος, γ΄. Νήρινθος, α΄. περὶ πλούτου, α΄. Σοφιστικῆς, α΄. περὶ εὐχῆς. Μενέξενος, α΄, περὶ εὐγενείας, α΄. Ἐρωτικὸς, α΄. περὶ ψυχῆς, α΄. Προτρεπτικὸν, α΄. περὶ ἡδονῆς, α΄. περὶ βασιλείας, α΄. Οἰκονομικὸν, α΄. περὶ παιδείας, ἢ Παιδευτικὸν, α΄. Συλλογισμῶν, α΄. περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, α΄. περὶ ἀρχῶν, ἢ φύσεως, α΄. Ἀλέξανδρος, ἢ ὑπὲρ ἀποικιῶν, α΄. Τὰ ἐκ τῶν Νόμων Πλάτωνος, β΄. περὶ φιλίας, γ΄. περὶ ἐπιστημῶν, α΄. περὶ εἰδῶν, α΄. Λύσεις ἐριστικαὶ, δ΄. περὶ πάθους ὀργῆς, α΄. Διαιρέσεις Σοφιστικαὶ, α΄. περὶ ἐναντίων, α΄. Ὑπομνημάτων ἐπιχειρητικῶν, γ΄. Προτάσεις περὶ ἀρετῆς, β΄. περὶ στοιχείων, γ΄. Ἐνστάσεις περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων, ἢ τῶν κατὰ πρόθεσιν, α΄. Προτάσεων, α΄. Ἠθικῶν, κ΄. περὶ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως, α΄. Προτάσεων ἐριστικῶν, α΄. περὶ ἰδέας, α΄. Ἀναλυτικῶν προτέρων, θ΄. Ἀναλυτικῶν ὑστέρων, β΄. Προβλημάτων μεθοδικά. περὶ τοῦ βελτίονος, α΄. Συλλογισμῶν, β΄. Συλλογιστικῶν ὅρων, α΄. περὶ αἱρετοῦ καὶ συμβαίνοντος, α΄. Τὰ πρὸ τῶν τόπων, α΄. περὶ ἑκουσίων, α΄. Τοπικῶν πρὸς τοὺς ὅρους καὶ πάθη, α΄. Ὁρισμῶν βιβλία, ιγ΄. Ἐπιχειρημάτων, β΄. περὶ κάλλους, α΄. περὶ δικαίων, β΄. Θέσεις ἐπιχειρηματικαὶ ἐν βιβλίοις, κε΄. Θέσεις ἐρωτικαὶ ἐν βιβλίοις, δ΄. Θέσεις φιλικαὶ ἐν βιβλίοις, β΄. Θέσεις περὶ ψυχῆς ἐν βιβλίῳ, α΄. Θέσεις πολιτικαὶ, β΄. Πολιτικῆς ἀκροάσεως, κ΄. Τεχνῶν συναγωγὴ, α΄. Τέχνης Ῥητορικῆς, γ΄. Τέχνης, α΄. Τέχνης τῆς Θεοδέκτου συναγωγὴ ἐν γ΄. Τέχνης Ποιητικῆς, β΄. Ἐνθυμημάτων Ῥητορικῶν, α΄. περὶ μεγέθους ἐνθυμημάτων καὶ αἱρέσεων. περὶ λέξεως καθαρᾶς, α΄. περὶ συμβουλῆς, α΄. περὶ φύσεως, α΄. περὶ φυσικῶν, α΄. περὶ τῆς Ἀρχύτου φιλοσοφίας, γ΄. περὶ τῆς Σπευσίππου καὶ Ξενοκράτους, α΄. Ἐκ τῶν Τιμαίου καὶ Ἀρχύτου, α΄. πρὸς τὰ Μελίσσου, α΄. πρὸς τὰ Ἀλκμαίωνος, α΄. περὶ τῶν Πυθαγορείων, α΄. πρὸς τὰ Γοργίου. περὶ τοῦ μὴ γεννᾶν. περὶ ζώων, θ΄. περὶ τῶν συνθέτων ζώων, α΄. περὶ ἀνατομῶν, ς΄. Ἐκλογὴ τούτων, α΄. περὶ τῶν μυθολογουμένων ζώων, α΄. περὶ φυτῶν, β΄. Φυσιογνωμονικὰ, β΄. περὶ ἰατρικῆς, β΄. Συμμαχίας χειμώνων, α΄. περὶ μονάδος, α΄. Ἀστρονομικὸν, α΄. περὶ κινήσεως, α΄. Ὀπτικὸν, α΄. περὶ Μουσικῆς, α΄. Πέπλον. Ἀπορημάτων Ὁμηρικῶν, ζ΄. Ἀπορημάτων θείων, α΄. Ποιητικὸν, α΄. Μνημονικὸν, α΄. Φυ-

σικῶν λή, κατὰ στοιχεῖον. Μεταφυσικὰ, κ'. Προβλημάτων ἐπιτεθεαμένων. Ἐγκύκλιον, β'. Μηχανικὸν, ά. Κύκλον περὶ Ποιητῶν, γ'. Προβλημάτων Δημοκριτείων, β'. περὶ τῆς λίθου, ά. Παραβολῶν, ά. Διατακτῶν, ιβ'. Δικαιωμάτων πόλεων, ά. Ἐξητασμένων κατὰ γένος, ιδ'. Ὀλυμπιονίκας βίβλους, ά, ἐν ᾧ Μέναιχμον ἐνίκησεν. περὶ Μουσικῆς, ά. Ἐλέγχων σοφιστικῶν, ἢ περὶ ἐριστικῶν νικῶν. Διονυσιακῶν ἀστικῶν καὶ ληναίων προοιμίων, ά. περὶ Τραγῳδιῶν, ά. περὶ διδασκαλιῶν, ά. Νόμων συστατικῶν, ά. Νομίμων, δ'. Κατηγοριῶν, ά. περὶ ἑρμηνείας. Προτέρων Ἀναλυτικῶν, β'. Πολιτείας πόλεων ἰδιωτικῶν, καὶ δημοκρατικῶν καὶ ὀλιγαρχικῶν ρνή. Συσσιτικῶν προβλημάτων, γ'. Ἐπιστολὰς, κ'. Ἔπη, ὧν ἀρχὴ, Ἁγνὲ θεῶν πρέσβυσθ' Ἑκατηβόλε. Ἐλεγεῖα, ὧν ἀρχὴ, Καλλιτέκνου μητρὸς θυγάτερ. περὶ τῶν Σόλωνος ἀξόνων, ί. περὶ μακροβιότητος. Εἰ δέ ποτε Ὅμηρος ἐποίησεν τὰς ἡλίου βοῦς. Ἀπορήματα Ἡσιόδου ἐν ά. Ἀπορήματα Ἀρχιλόχου, Εὐριπίδους. Χοιρίλου, ἐν βιβλίοις, γ'. Ἀπορημάτων ποιητικῶν, ά. Αἰτίας ποιητικάς. Προβλημάτων Ὁμηρικῶν, ί. Φυσικῆς ἀκροάσεως, ιή. περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, β'. περὶ μετεώρων, δ', ἢ Μετεωροσκοπικά. περὶ πλούτου, ά. περὶ τύχης, γ'. περὶ Ῥητορικῆς τῆς μετὰ φυσικά; ί. περὶ ζώων ἱστορίας, ί. περὶ ζώων κινήσεως, γ'. περὶ ζώων μορίων, γ'. περὶ ζώων γενέσεως, γ'. περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως. περὶ τῆς ἐν τοῖς μαθήμασιν οὐσίας. περὶ συσσιτίων, ἢ συμποσίων. περὶ δόξης. περὶ ἀρετῆς. περὶ φωνῆς. περὶ συμβιώσεως ἀνδρὸς καὶ γυναικός. Νόμους ἀνδρὸς καὶ γαμετῆς. περὶ ἰατρικῆς, ζ', Συμμίκτων ζητημάτων, οβ', ὥς φησιν Εὔκαιρος ὁ ἀκουστὴς αὐτοῦ. Πέπλον· περιέχει δὲ ἱστορίαν σύμμικτον. περὶ χρόνου. περὶ βασιλείας. περὶ παιδείας. περὶ ὄψεως, β'. περὶ ἠθῶν Νικομαχείων ὑποθήκας. περὶ Ἀλεξάνδρου, ή. περὶ Ῥήτορος, ἢ Πολιτικοῦ. Τέχνην ἐγκωμιαστικήν. Θαυμασίων ἀκουσμάτων. Ἐγκώμια, ἢ Ὕμνους· διάφορα. Ἐρωτικῶν, ς'. περὶ εὐγενείας, ά. περὶ ἀνθρώπου φύσεως. περὶ κόσμου γενέσεως. Νόμιμα Ῥωμαίων. Νομίμων βαρβαρικῶν συναγωγή. Ψευδεπίγραφα δὲ, Ἀνατομὴ ἀνθρώπου. Ἀπολογία εὐσεβείας πρὸς Εὐρυμέδοντα. Γεωργικά. Ἐγκώμιον λόγου. Μαγικόν. περὶ σωφροσύνης. Ἀλεξάνδρου ἐγκλησία. Ἐγκώμιον πλούτου. πρὸς Ἀλέξανδρον. περὶ μεθόδου.

Σμικρὸς, φαλακρὸς, τραυλὸς ὁ Σταγειρίτης,
Λαγνὸς, προγάστωρ, παλλακαῖς συνημμένος,
Ἀναλφάβητος οὑτοσὶ Στιχογράφος,
Ἄνους, ἄφρων, ἄγροικος, αὐθάδης, λάλος.

Hanc Aristotelis Vitam incerti auctoris, mecum olim communicavit Philippus Loïaltæus nostras; quam unde habuerit, mihi non liquet. Eam viderat Octavianus Ferrarius, teste Nunnesio: qui quidem Nunnesius ea uti quondam prodiret optabat. Ceteris copiosior est, ad Successores Aristotelis, librosque ejus quod attinet. In eam breves Notas scripsimus, quas hoc loco inserere placuit.

Ἀριστοτέλης, υἱὸς Νικομάχου, &c.] Hæc, & sequentia, usque ad hæc verba ὡς δέ τινες ξγ'. leguntur αὐτολεξεὶ apud Suidam, in Ἀριστοτέλης.

Παιδικὰ γενομένου Ἀριστοτέλους] Fuit amasius Aristotelis: & Palæphatus Abydenus. Testantur Philo lib. I. de Admirabili Historia, & Theodorus Iliensis Troicorum libro II. teste Suida, in Παλαίφατος. Ἀβυδηνός.

Διάδοχοι δὲ αὐτοῦ, &c.] De Discipulis & Successoribus Aristotelis, diximus suprà. His addendus Eucærus, qui infrà in hac Vita Discipulus Aristotelis appellatur: & Theodectes, de quo Suidas.

Οἰκονομικὸν, ά.] Verè igitur suprà observabamus, Oeconomicorum Aristotelis unicum fuisse librum.

Τὰ ἐκ τῶν Νόμων Πλάτωνος, β'.] Citatur Aristoteles in Platonicis à Plutarcho contra Colotem.

Ἐνστάσεις περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων, ή. Τῶν κατὰ πρόθεσιν, ά.] Legendum ex Laërtio Ἐνστάσεις, ά. Περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων, ἢ κατὰ πρόθεσιν, ά.

Συμμαχίας χειμώνων] Laërtius Σημεῖα χειμώνων· quare hìc legendum omnino Σημασίας χειμώνων.

Πέπλον] Mirum hujus libri Laërtium non meminisse. Meminit Eustathius è Porphyrio. In eo Principum Græciæ, de quibus Homerus in Bœotia, genus, patriam, & classem recensebat. Infrà, in eadem Vita, legas: πέπλον· περιέχει δὲ ἱστορίαν σύμμικτον.

Μνημονικὸν, ά.] Περὶ τῆς μνήμης scripsisse, testis est Gellius IX. 8. Hujus libri Aristotelici fragmentum habes apud Stobæum Sermone de Memoria.

Κύκλον περὶ Ποιητῶν, γ'.] Lego, Κύκλον, ἢ περὶ Ποιητῶν, γ'.

Περὶ τῆς λίθου] Id est, de Magnete.

Ὀλυμπιονίκας βίβλους, ά.] Scriptum fuisse existimo, Ὀλυμπιονίκας, βιβλίον, ά.

Περὶ Μουσικῆς, ά.] Hujus libri mentio facta est superiùs.

Νόμων συστατικῶν, ά.] Diximus suprà ad Aristotelis Vitam Laërtianam.

Περὶ τῶν Σόλωνος ἀξόνων, ί.] De quibus scripsere quoque Didymus & Seleucus, ut suprà ad Solonem observamus.

Εἰ δέ ποτε Ὅμηρος ἐποίησεν τὰς ἡλίου βοῦς] Dissertationem intelligit de Solis bobus; de quibus Homerus. Plura Aristoteles in Principem Poëtarum scripserat, cujus & editionem emendaverat, quam ἐκ τοῦ νάρθηκος vocant. Sed de his in Dissertatione nostra περὶ Ἐξηγητῶν Ὁμήρου. Interim hìc observamus, ad Aristotelis Homericam ἔκδοσιν referenda, quæ scribit Theocriti Scholiastes ad Idyllium I. ὅθεν Ἀριστοτέλης ἐν Ὁμήρῳ ἔγραψεν· Κυάνεαι δ' ἐγένοντο γενειάδες ἀμφὶ γένειον, οὐκ ἐθειράδες.

Χοιρίλου] Tres eo nomine Poëtæ fuerunt. Vide Samuelem Petitum Observ. libro & capite II. & nos suprà ad Laërtii Procemium.

Περὶ Μετεώρων, δ'. ἢ Μετεωροσκοπικά.] Exstant hodie. Sed an primus Aristotelis esset, dubitatum inter Antiquos scribit Olympiodorus. At verò potiùs Περὶ μεταρσίων, quàm περὶ μετεώρων inscribendi, inquit Casaubonus ad Strabonis librum primum, si Achillem Statium sequimur auctorem, cujus hæc sunt verba: τὰ μὲν μετέωρα ἐν οὐρανῷ καὶ αἰθέρι ἐστιν, ὡς ἥλιος, καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ οὐρανὸς καὶ αἰθήρ. μετάρσια δὲ, τὰ μεταξὺ τοῦ ἀέρος καὶ τῆς γῆς, οἷον ἄνεμοι, νεφέλαι, ὄμβρος, ἀστραπαί· Μετεωρολογικὴν eadem notione usurpant Strabo, Proclus, Ptolemæus. Vide Casaubonum dicto loco.

Περὶ ζώων ἱστορίας, ι.] Totidem hodie supersunt: sed Laërtius novem tantùm libros Historiæ animalium Aristotelis enumerat: quare decimus suspectus. Vide ad eum librum Jul. Scaligerum, ejusque filium Silvium Cæsarem in Epistola ad Johannem Stephanum Durandum, Senatus Tolosani Principem.

Περὶ ἠθῶν Νικομαχείων ὑποθήκας] An legendum potiùs? περὶ ἠθῶν Νικομαχείων. Ὑποθήκας. Quid sint ὑποθῆκαι, suprà explicavimus ad Solonem. Ethica τὰ Νικομάχεια inscripta fuisse ab Aristotele Nicomacho filio, qui avi nomen referebat, scripsit Ammonius in Vita Aristotelis: ὅθεν καὶ τὸν υἱὸν, Νικόμαχον προσηγόρευσε, μνήμης ἕνεκεν τοῦ οἰκείου πατρός· πρὸς ὃν καὶ τὰ Νικομάχεια ἔγραψεν. Sed falsum hoc esse contendit Samuel Petitus Miscell. IV. 10. Cicero hos libros ipsi Nicomacho attribuit lib. V. de Finibus: *Quare teneamus Aristotelem, & ejus filium Nicomachum: cujus accuratè scripti de moribus libri, dicuntur illi quidem esse Aristotelis: sed non video, cur non potuerit patri similis esse filius.* Quod & falsum esse contendit ibidem idem Petitus, qui tamen in illis Nicomachum aliquid interpolasse fatetur. Eum ibi vide; & nos infrà ad Eudoxum.

Περὶ Ἀλεξάνδρου, ἡ.] Eustath. ad Dionysii περιήγησιν pag. 136. Ἀριστοτέλης δὲ, ὥς φασιν, ἐν πέμπτῳ Περὶ Ἀλεξάνδρου, τὸν Κηφῆνα, ὡς τὸν Σαληνᾶ φησιν. Librum scripsisse cui titulus Ἀλέξανδρος, ἢ περὶ ἀποίκων, testatur Laërtius noster suprà.

Θαυμασίων ἀκουσμάτων] Non meminit Laërtius inter libros Aristotelis. Junioris esse Aristotelis, existimabat Vir acerrimi judicii Johannes Vossius lib. IV. de Historicis Græcis pag. 514. Etiam non esse Aristotelis, Erasmo videbantur, quem vide in Epistola ad Johannem Morum de Aristotelis scriptis. Vide & Johannem Bodæum à Stapel, ad Theophrasti Historiam Plantarum, pag. 124. qui eos libros non esse Aristotelis, existimat quoque, sed recentioris cujusdam Scriptoris, qui vixerit cùm malus medica *citrus* dicta est. Ut Aristotelis, citantur tamen à Suida in Κοτίνῳ στεφάνῳ. Quæ enim ibi ex Aristotele adducit Suidas, leguntur κατὰ λέξιν in Libello Περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων. Tribuuntur etiam Aristoteli ab Stephano in Τελωνός; in Γέρμαρα, in Οἶνα, & alibi passim.

Περὶ κόσμου γενέσεως] Exstat hodie libellus περὶ κόσμου sub nomine Aristotelis: sed quem non esse Aristotelis (etsi Justinus Martyr in Exhortatione ad Græcos eum Aristoteli tribuere videtur) non dubitat, qui de ea re Dissertationem scripsit, Vir doctissimus idem & elegantissimus, Daniel Heinsius. Nicolai Damasceni fœtum esse existimabat P. Victorius Var. XXV. 13. falsò omnino, ut docuit Muretus Var. II. 8. Utriusque rationes, si tanti est, vide. Vide & Petrum Petitum in libris Miscellanearum Observationum, Aristotelis esse existimantem. Obiter hic observamus, librum quoque περὶ κόσμου, qui vulgò Philoni Judæo tribuitur, non esse illius: sed studiosi cujusdam qui hoc scriptum ex aliis ipsius Philonis scriptis adumbravit. Id verissime Doctissimus Turnebus adnotabat in elegantissima præfatione quam ad Philonem græcè scripsit.

Νομίμων βαρβαρικῶν συναγωγή] Meminit Athenæus Dipnos. lib. XII. cap. Apollonius in Historiis Admirandis cap. 11. Stobæus Serm. de Morbis, & molestiarum in eis solutione, & Stephanus in Ethnicis, non uno loco. Aristoteli *Nomina barbarica* tribuit Varro lib. VI. de L. L. Sed ibi Νόμιμα βαρβαρικὰ legi debere, rectè Scaliger ad Varronem observabat. Vidit & hoc Vossius libro IV. de Historicis Græcis: ubi τῶν Νομίμων βαρβαρικῶν Aristotelis, ejusdem Νόμιμα Τυῤῥηνικὰ, in quibus citatur Athenæo XII. partem fuisse rectè quoque observavit.

Ἀπολογία εὐσεβείας] Etiam Athenæus loco superiùs memorato, num Aristotelis esset, addubitabat.

Μαγικόν] Diximus suprà ad Procemium Laërtianum.

Præter hos Libros qui in hac Vita, & in Indice Laërtiano memorantur, scripserat Aristoteles περὶ εὑρημάτων. meminit Clemens στρωματέων lib. I. Παράδοξα, in quibus citatur apud Plutarchum in Parallelis cap. ultimo. Citatur ἐν τῷ δ' περὶ ποταμῶν eidem Plutarcho in libro de Fluminibus; ubi de Nilo. Et Apollonio Mirabil. Histor. 26. ἐν τῷ περὶ τῆς ζωῆς καὶ θανάτου. & Themistio Orat. IV. ἐν διαλόγῳ τῷ Κορινθίῳ. Themistii locum placet ascribere: ὁ δὲ γεωργὸς ὁ Κορίνθιος τῷ Γοργίᾳ ξυγγενόμενος, (οὐκ αὐτῷ ἐκείνῳ Γοργίᾳ, ἀλλὰ τῷ λόγῳ ὃν Πλάτων ἔγραψεν ἐπ' ἐλέγχῳ τοῦ σοφιστοῦ) αὐτίκα ἀφεὶς τὸν ἀγρὸν καὶ τὰς ἀμπέλους, Πλάτωνι ὑπέθηκε τὴν ψυχὴν, καὶ τὰ ἐκείνου ἐσπείρετο καὶ ἐφυτεύετο. καὶ οὗτός ἐστιν ὃν τιμᾷ ὁ Ἀριστοτέλης τῷ διαλόγῳ τῷ Κορινθίῳ. *Agricola verò ille Corinthius, cùm fortè in Gorgiam incidisset, (non ipsummet Gorgiam dico, sed eum librum, quem de convicto Sophista idem Plato scripsit) illico agrum, vitesque deserens, animum suum excolendum Platoni tradidit, doctrinaque illius semina ac satus excepit. Atque is est, quem Aristoteles Dialogo illo qui* Corinthius *inscribitur, celebratum reliquit.*

Scripsit Aristoteles & Κτίσεις, si Plutarcho fides, libro Quòd non vivitur jucundè secundùm Epicurum. Sunt autem Κτίσεις, *Origines urbium.* Scripsit, eodem Plutarcho teste, in Vita Dionis, & in Consolatione ad Apollonium, Dialogum in honorem Eudemi Cyprii, sui familiaris, qui inscribebatur Εὔδημος, ἢ περὶ ψυχῆς. Meminit hujus Dialogi Scholiastes ad Platonis Phædonem: & Plutarchus. De Eudemo Cyprio, videndus Cicero lib. I. de Divinatione. Dialogorum Aristotelis meminit Dio Chrysostomus Oratione 53. qui est de Homero: his verbis: καὶ δὴ καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης, ἀφ' οὗ φασι τὴν Κριτικήν τε καὶ Γραμματικὴν ἀρχὴν λαβεῖν, ἐν πολλοῖς Διαλόγοις περὶ τοῦ Ποιητοῦ διέξεισι, θαυμάζων αὐτὸν, ὡς τὸ πολὺ, καὶ τιμῶν. Et Basilius Magnus epistolâ 167. ubi Aristotelem & Theophrastum à Dialogis scribendis destitisse ait, cùm in eo scribendi genere se Platoni impares cernerent. Basilii locum infrà, in Theophrasti Vita, adducimus. Etiam in laudem Platonis Orationem scripsisse, docet nos Olympiodorus ad Gorgiam Platonis. Citatur infrà à Laërtio in Em-

pedocle, ἐν τῷ Σοφιστῇ; & in Pythagora, ἐν τῷ περὶ κυάμων. Scripsisse volunt & *de Insulis*, ex Plinio lib. IV. cap. 12. ubi de Delo. Citatur ἐν τοῖς Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας ab Jamblicho in Vita Pythagoræ. Item, ἐν τῷ περὶ τῆς Πυθαγόρου φιλοσοφίας πρώτῳ à Stobæo in Physicis. Citatur quoque ἐν Κυρήνῃ Julio Polluci lib. IX. cap. 6. Libri περὶ ἰχθύων meminit Athenæus VII. 15. & 19. Memini me legere alicubi scripsisse & περὶ τοῦ τῆς Ἑρμιόνης ἱεροῦ, & περὶ μετάλλων, & Τελετάς, nec non citatur ἐν τελεταῖς abs Schol. Apollonii ad lib. pag. θεολογούμενα. De Theologicis, Ammonius in ejus Vita: Τῇ δὲ θεολογίᾳ εἰ καὶ μηδὲν προσέθηκεν, ἀλλ' οὖν οὐδὲν περὶ αὐτῆς ἐλλιπὲς ἐπραγματεύσατο. οὐ γὰρ τὰ ἐγκόσμια μόνα ᾔδει, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπερκόσμια. *In Theologia etsi nullum ejus exstat inventum, perfectè tamen ejus partes est omnes exequutus: non enim, ut quidam falsò putant, terrestria tantum & quæ ad hunc mundum pertinent, novit Aristoteles: sed & supermundana.* Item Macrobius, Saturnal. lib. I. 18. *Nam Aristoteles, qui Theologumena scripsit, Apollinem & Liberum patrem, unum eumdemque Deum esse, cùm multis argumentis asserat*, &c. Ceterùm, de libris Aristotelis, prætereundus non est locus ille eximius Ammonii ad ejus Categorias: Πτολεμαῖον τὸν Φιλάδελφον, πάνυ ἐσπουδακέναι φασὶ περὶ τὰ Ἀριστοτελικὰ συγγράμματα, ὡς καὶ περὶ τὰ λοιπά, καὶ χρήματα διδόναι τοῖς προσφέρουσιν αὐτῷ βίβλους τοῦ φιλοσόφου. ὅθεν τινὲς χρηματίσασθαι βουλόμενοι, ἐπιγράφοντες συγγράμματα, τῷ τοῦ φιλοσόφου ὀνόματι προσῆγον. ἀμέλει, φασὶν ἐν τῇ μεγάλῃ βιβλιοθήκῃ εὑρῆσθαι, Ἀναλυτικῶν μὲν, τεσσαράκοντα βίβλους· Κατηγοριῶν δὲ, δύο. ἐκρίθη δὲ ὑπὸ τῶν Ἐξηγητῶν, Κατηγοριῶν μὲν, τοῦτο εἶναι γνήσιον τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἀναλυτικῶν δὲ, τέσσαρα. ἐκρίθη δὲ ἔκ τε τῶν νοημάτων, καὶ τῆς φράσεως, καὶ τῷ ἀεὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πραγματείαις μεμνῆσθαι τούτου τοῦ βιβλίου τὸν Φιλόσοφον. Ἀριστοτελικὰ κήρια citat Eutocius in Archimedem Oxonii editus. περὶ Θηρίων, Eratosthenes in Asterismis.

THEOPHRASTUS.

36 Ἐρέσιος] Stephanus: Ἔρεσος. πόλις ἐν Λέσβῳ, ἀπὸ Ἐρεσοῦ τοῦ Μάκαρος. (an Μακαρέως?) ἐξ ἧς Θεόφραστος, &c. Apud Epiphanium lib. III. adversus Hæret. pro Ἐρέσιος, vitiosè scriptum est Ἐφέσιος.

Μελάντα] Μελλάντα, Editio Basileensis. Suidas Μελάνθου, οἱ δὲ Λέοντος. Μελάντης quidam infrà in Testamento Theophrasti memoratur, sed ubi aliæ Editiones & MS. Regius Μέλαντις habent.

Λευκίππου] Ἀλκίππου habent MSS. quidam; quos inter, Florentinus; & puto rectiùs. Leucippus Eresius non fuit. Vide hic Aldobrandinum. Palatinus Codex Λακίππου.

Αὐτὸς διεδέξατο τὴν σχολὴν Ὀλυμπιάδι τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ] Suprà Laërtius, in Aristotelis Vita, scripsit Aristotelem Chalcidem migrasse, ibique diem suum obiisse τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τετάρτης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος· cùm verò eodem anno quo Aristoteles Chalcidem migravit, ejus Scholam obtinuisse disertè hoc loco tradat Laërtius, alterutrum locum corruptum esse necesse est. Legendum hìc Grentemenilio videbatur, Ὀλυμπιάδος τετάρτης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς ἔτει γ'.

Φέρεται δ' αὐτοῦ καὶ δοῦλος φιλόσοφος, ὄνομα Πομπύλος] De eo Gellius II. 18. *Alii quoque pauci servi fuerunt, qui post Philosophi clari exstiterunt: ex quibus ille Menippus fuit, cujus libros M. Varro in Satyris æmulatus est; quas alii Cynicas, ipse appellat Menippeas. Sed & Theophrasti Peripatetici servus Pompylus*, &c. Idem legas apud Macrobium, Gellii simiam: sed ubi vitiosè *Pompolus*, pro *Pompylus* scriptum. Plura de eo servo Philosopho sciremus, si Liber Hermippi Smyrnæi περὶ τῶν διαπρεψάντων ἐν παιδείᾳ δούλων, de quo superiùs, exstaret.

Κάσανδρος] Antipatri filius, ad quem scripsit de Regno. Suidas: ἐτιμήθη δὲ παρὰ Κασσάνδρῳ τῷ Ἀντιπάτρου. Κάσανδρος seu Κάσσανδρος legas, perinde est. 37

Τοσούτου δ' ἀποδοχῆς ἠξιοῦτο παρ' Ἀθηναίοις,] Nota phrasim: quâ utitur Laërtius & alibi: teste Jacobo Gothofredo ad Philostorgium: ἀποδοχῆς πολλῆς ἄξιον. Similiter Paulus ad Timotheum cap. 4. πιστὸν λόγον, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιον. Et Photius, ubi de Philostorgio, qui librum primum Machabæorum recipiendum censebat: ἀποδοχῆς ἄξιοι.

Ἀπήντων τε εἰς τὴν διατριβὴν αὐτοῦ, μαθηταὶ πρὸς δισχιλίους] Idem legas apud Hesychium Milesium: λέγεται εἰς τὴν Θεοφράστου διατριβὴν φοιτᾶν μαθητὰς πρὸς δισχιλίους. Ergo; quod monet Meursius; mutilus est Suidæ locus in Θεόφραστος, ubi legitur μαθητὰς δὲ ἔσχε πλείους ἢ δύο: atque addendum χιλιάδας. Suidæ Interpres legebat, πλείους ἢ δ, υ, ο. id est, plures quàm 4470. Erratum fuisse in literis numeralibus verosimile est, & verum arbitror. Scripserat fortè Librarius, πλείους ἢ β, impositâ literæ β lineâ transversâ, quæ millenarios numeros indicari significaret, nec simplices unitates. Excidit verò deinde, Librarii alterius incuriâ, lineola illa; atque ita factum est, ut tertius scripserit, δύο, pro β.

Περὶ δικαστηρίου] Flor. & Palat. δικατηρίου.

Οὐ γὰρ ὅτι πανήγυριν, ἀλλ' οὐδὲ συνέδριον ῥᾴδιον, οἷόν τις βούλεται, λαβεῖν.] Synesius, in Dione, δικαστήριον vocat, εὐγνωμονέστερον τὸ θέατρον.

Ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ σχολαστικὸν ὀνόμασε] Puto legendum σχολαστικὸν αὐτὸν ὀνόμασε. *Scholastici* olim propriè Rhetores dicti; & posterioribus temporibus, *Advocati*: de qua voce, nos alibi pluribus.

Σοφοκλέους τοῦ Ἀμφικλείδου νόμον εἰσενεγκόντος, Μηδένα τῶν Φιλοσόφων σχολῆς ἀφηγεῖσθαι, &c.] Pollux IX. 5. ἔστι δὲ καὶ νόμος Ἀττικὸς κατὰ τῶν φιλοσοφούντων γραφείς, ὃν Σοφοκλῆς Ἀμφικλείδου Σουνιεὺς εἶπεν, ἐν ᾧ τινὰ κατὰ αὐτῶν προειπὼν, ἐπήγαγεν, μὴ ἐξεῖναι μηδενὶ τῶν Σοφιστῶν διατριβὴν κατασκευάσασθαι. Athenæus XIII. 9. καὶ Σοφοκλῆς δέ τις ψηφίσματι ἐξήλασε πάντας φιλοσόφους τῆς Ἀττικῆς. Meminit & Alexis Comicus apud Athenæum ibidem. Anno tertio Olympiadis centesimæ decimæ octavæ, Prætore Athenis Corœbo, hanc legem latam fuisse docet Samuel Petitus ad Leges Atticas. 38

Ἂν μὴ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δόξῃ] Vide Merillium Observationum libro 3. cap. 18.

Ἐπανῆλθον] Ita Editiones Stephani & Codex Regius. Basileensis Editio *ἐπανῆλθεν*, quam lectionem secutus est Aldobrandinus.

Φιλλίωνος] MS. quo usus est H. Stephanus, *Φαλλίωνος*. Lege *Φίλωνος*. Athenæus dicto loco: *καὶ Σοφοκλῆς δέ τις ψηφίσματι ἐξήλασε πάντας φιλοσόφους τῆς Ἀττικῆς, καθ' οὗ λόγον ἔγραψε Φίλων Ἀριστοτέλους γνώριμος ἀπολογίαν ὑπὲρ τοῦ Σοφοκλέους Δημοχάρους πεποιηκότος τοῦ Δημοσθένους ἀνεψιοῦ.*

Τοῦτον, Τύρταμον λεγόμενον, Θεόφραστον διὰ τὸ τῆς φράσεως θεσπέσιον Ἀριστοτέλης μετωνόμασεν] Ad verbum Stephanus, sive Hermolaus, in Ἐρεσός: *Τύρταμος ἐλέγετο, καὶ διὰ τὸ τῆς φράσεως θεσπέσιον Θεόφραστος ἐκλήθη.* Strabo libro XIII. *Τύρταμος δ' ἐκαλεῖτο πρότερον ὁ Θεόφραστος, μετωνόμασε δ' αὐτὸν Ἀριστοτέλης Θεόφραστον. ἅμα μὲν φεύγων τὴν τοῦ προτέρου ὀνόματος κακοφωνίαν· ἅμα δὲ τὸν τῆς φράσεως αὐτοῦ ζῆλον ἐπισημαινόμενος.* Suidas: *οὗτος πρότερον ἐκαλεῖτο Τύρταμος. διὰ δὲ τὸ θείως φράζειν, ὑπὸ Ἀριστοτέλους ἐκλήθη Εὔφραστος, εἶτα Θεόφραστος.* Cicero in Oratore: *Quamquam enim & Philosophi quidam ornatè loquuti sunt: siquidem & Theophrastus divinitate loquendi nomen invenit*, &c. Fabius libro X. cap. 1. *Nam & in Theophrasto tam est loquendi nitor ille divinus, ut ex eo quoque nomen traxisse dicatur.* Plinius in Præfatione Operis: *Ceu verò nesciam, adversus Theophrastum, hominem in eloquentia tantum, ut nomen divinum inde invenerit, scripsisse etiam feminam*, &c. Tzetzes Chil. IX. cap. 296.

Καὶ ὁ Θεόφραστος αὐτὸς, ὁ Τύρταμος τὸ πρώην.

Hanc eloquentiæ laudem, ut immodicam, extenuat Seneca in Quæst. Natur. VI. 13. *In hac sententia licet ponas Aristotelem, & discipulum ejus Theophrastum, non ut Græcis visum est, divini, tamen & dulcis eloquii virum, & nitidi sine labore.*

39 *Ὃν καὶ τοῦ υἱέος Νικομάχου φησὶν ἐρωτικῶς διατεθῆναι*] Suidas: *ἐρώμενον δὲ ἔσχε τὸν Ἀριστοτέλους υἱὸν τοῦ φιλοσόφου Νικόμαχον.*

Ὡς τῷ μὲν χαλινοῦ δέοι, τῷ δὲ, κέντρου] Diximus suprà.

Φέρεται δ' αὐτοῦ ἀποφθέγματα ταυτὶ χρειώδη] Pleraque prætermisit Laërtius: quæ apud Stobæum legere est.

40 *Πρὸς δὲ τὸν ἐν τῷ συμποσίῳ σιωπῶντα*, &c.] Simonidi tribuit Plutarchus libro III. Sympos. Quæst. 1. *Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς ἔν τινι πότῳ ξένον ἰδὼν κατακείμενον σιωπῇ, καὶ μηδενὶ διαλεγόμενον, ὦ ἄνθρωπε, εἶπεν, εἰ μὲν ἠλίθιος εἶ, σοφὸν πρᾶγμα ποιεῖς· εἰ δὲ σοφὸς, ἠλίθιος.* Ultimum meliùs legeretur, *ἠλίθιον*. *Stultus si tacuerit, etiam sapiens videbitur*, inquiebat Regum sapientissimus. *Assai sà, chi non sà, se tacer sà*, dicunt Itali eleganter. item, *aiutarsi col silenzio.*

Ἐτελεύτα δὴ γηραιὸς, βιοὺς ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα] Atqui Characteres scripsisse, cùm esset annorum 99. scribit ipse in Epistola Nuncupatoria, & Tzetzes Chil. IX. 296. qua de re pluribus infrà, ubi de illis Characteribus.

Ἐπειδήπερ ὀλίγον ἀνῆκε τῶν πόνων] Suidas: *καὶ τελευτᾷ κατάπονος ὑπὸ τοῦ ἀεὶ γράφειν γενόμενος, εἶτα ἐνδοὺς ἐπὶ βραχείας ἡμέρας διὰ μαθητοῦ γάμους. Decessit autem assiduâ scriptione fatigatus, deinde verò propter Discipuli nuptias ad paucos dies animum relaxans.*

Ἡμεῖς γὰρ ὁπότ' ἠρχόμεθα ζῆν, &c.] Hieronymus Epistolâ ad Nepotem. *Unde & sapiens vir Græciæ Theophrastus, cùm expletis centum & septem annis se mori cerneret, dixisse fertur, se dolere, quòd tum egrederetur è vita, quando sapere cœpisset.* Cicero Tuscul. III. *Theophrastus autem moriens, accusasse Naturam dicitur, quòd cervis & cornicibus vitam diuturnam, quorum id nihil interesset; hominibus, quorum maximè interfuisset, tam exiguam vitam dedisset, quorum si ætas potuisset esse longinquior, futurum fuisse, ut omnibus perfectis artibus, omni doctrinâ hominum vita erudiretur. Querebatur igitur se tum, cùm illa videre cœpisset, extingui.* Ad Theophrasti dictum hoc respexit Pedo Albinovanus in Elegeia in Mæcenatis obitum: 41

Vivere cornices multos dicuntur in annos.
Cur nos angustâ conditione sumus?

Tribuitur Aristoteli ab Seneca libro de Brevitate Vitæ, statim initio: *Inde Aristotelis cum rerum natura exigenti minimè conveniens sapienti viro lis est: illam animalibus tantùm indulsisse, ut quina aut dena secula edurent, homini in tam multa ac magna genito, tanto citeriorem terminum stare.* Addit Romanus Philosophus: *Non exiguum temporis habemus sed multum perdimus, satis longa vita & in maximarum rerum consummationem largè data est, si tota benè collocaretur. Sed ubi per luxum ac negligentiam defluit*, & quæ sequuntur. Ad quem locum bene Lipsius observabat, aliter apud Aristotelem libro V. de Generatione animalium cap. 10. *Homo plus temporis vivit, quàm quodvis animal, excepto uno elephante: quod quidem experientia adhuc fide digna sit cognitum.*

Καὶ αὐτὸν, ὡς ὁ λόγος, Ἀθηναῖοι πανδημεὶ παρέπεμψαν ποσὶ, τὸν ἄνδρα τιμήσαντες] Legendum videtur *πανδημεὶ παρέπεμψαν, οὑτωσὶ τὸν ἄνδρα τιμήσαντες*: neque enim Athenienses soliti erant, ni fallor, defunctos prosequi equis aut carrucis; ut nihil ad honorem Theophrasti accesserit, quòd ad sepulcrum pedibus eum prosequuti sint, sed quòd *πανδημεί*: qua in re est honoris redundantia. Atque *οὑτωσὶ ἄνδρα ἐτίμησαν*. Laërtius suprà de Platone: *καὶ παρεπέμφθη πανδημεὶ πρὸς τῶν αὐτόθι.*

Καὶ τοῦτο λέγειν Ἕρμιππον] Accipit Gerardus Joh. Vossius libro I. de Historicis Græcis cap. 12. de Hermippo Berytio. Sed omnino accipiendum de Smyrnæo, qui vitas Philosophorum scripserat, & quem locis innumeris testem Laërtius adducit. Qua in sententia video esse viros eruditissimos Isaacum Vossium de LXX. Interpr. cap. 2. & Humfredum Hody in dissertatione contra historiam LXX Interpr. cap. 4.

Καταλέλοιπε δὲ βιβλία καὶ αὐτὰ, &c.] Ita etiam codex Palatinus. *καὶ αὐτὸς*, ceteræ Editiones: quod magis placet. Pro *ἃ καὶ αὐτὸς* quod sequitur, *ἃ καὶ αὐτὰ* habent Membranæ Regiæ. De Libris Theo- 42

phrasti, qui injuriâ temporis interciderunt, exstat Meursii Liber singularis; ex quo quæ ad Laërtium nostrum faciunt, huc transferre non pigebit. Eos libros in Tractatus digesserat Andronicus Peripateticus. Auctor Porphyrius in Vita Plotini.

Ἀναλυτικῶν προτέρων, α', β', γ'] Meminit Suidas in Θεόφραστος. Citatur ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἀναλυτικῶν προτέρων Simplicio de Cælo libro III. & Alexandro Aphrodiseo in Priora Analytica Aristotelis; qui & alibi passim in eodem Commentario hos Theophrasti libros citat.

Ἀναλυτικῶν ὑστέρων, α', β', γ', δ', ε', ς', ζ'.] Galenus de Hippocr. & Plat. dogmat. libro II. Ἀναλυτικὰ δεύτερα appellat. Suidas etiam, ὕστερα. Eudemum, Phaniam, Theophrastum, Aristotelis discipulos, exemplo præceptoris Categorias, de Interpretatione, & Analyticen, scripsisse, scripsit Ammonius ad Categorias Aristotelis.

Περὶ ἀναλύσεως συλλογισμῶν, α'] Alexander Aphrod. in Anal. priorum lib. I. γράφει δὲ αὐτὴν μέθοδον καὶ Θεόφραστος, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Περὶ ἀναλύσεως συλλογισμῶν.

Ἀναλυτικῶν ἐπιτομή, α'. Ἀνηγμένων τόπων, α', β'] Idem ait Suidas: nisi quòd numerum non apposuit.

Περὶ αἰσθήσεων, α'] Meursius rescribebat numero singulari Περὶ αἰσθήσεως. Exstat.

Περὶ τῶν Ἀναξαγόρου, &c.] In quibus de dogmatibus potiùs Anaxagoræ, Anaximenis, & Archelai, quàm de eorum vitis actum fuisse, meritò existimabat Jonsius.

Πρὸς Ἀναξαγόραν. α', Περὶ τῶν Ἀναξαγόρου] Citatur Simplicio ad Phys. Comment. I. ἐν τῷ περὶ Ἀναξαγόρου δευτέρῳ. Existimabat Meursius respexisse Simplicium librum Theophrasti περὶ τῶν Ἀναξαγόρου, & *secundum* appellasse, propter præcedentem πρὸς Ἀναξαγόραν. idem & Jonsio videbatur.

Νίτρον] Corrige νίτρου.

Περὶ τῶν αἰθουμένων] *De his quæ ardent.* Ceteræ Editiones Περὶ τῶν λιθουμένων: *De his quæ durantur in lapides:* longè meliùs: neque enim dicitur αἰθοῦσθαι.

Περὶ τῶν ἀτόμων γραμμῶν α'] Exstat hodie inter Opera Aristotelis; cui à nonnullis tribuitur. Simplicius De Cælo com. III. καὶ ὡς εἰπὼν (ὁ Ἀριστοτέλης) ἐν τῷ Περὶ ἀτόμων γραμμῶν, ὅπερ τινὲς εἰς Θεόφραστον ἀναφέρουσι. Philoponus De generatione & corruptione libro I. εἴρηκε δὲ, (ὁ Ἀριστοτέλης) κἀν τῷ ἐπιγραφομένῳ Περὶ ἀτόμων γραμμῶν, ὅ τινες εἰς Θεόφραστον ἀναφέρουσι.

Ἀκροάσεως, α', β'.] Respexit Galenus de subst. natur. facult. ὥσπερ οὐδ' Ἀριστοτέλους, ἢ Θεοφράστου τὰ μὲν τοῖς πολλοῖς γεγραφότων· τὰς δ' Ἀκροάσεις τοῖς ἑταίροις.

Περὶ ἀνέμων, α'] Exstat. Citatur ab Alexandro Aphrod. in Metaph. lib. II.

Περὶ βασιλείας, α'] Infrà, in eodem Catalogo, iterum commemoratur idem opus, sed in duos libros distributum. Mentio fit infrà & τοῦ πρὸς Κάσανδρον περὶ βασιλείας. Putabat Meursius idem esse opus; quod negligentiâ Librariorum malè bis repetitum fuisset; atque hîc legendum α', β'. siquidem Theophrastus ἐν τοῖς Περὶ βασιλείας numero plurali citatur Plutarcho in Themistocle, & Dionysio Halicarnasseo libro v. Sed diversum esse putabat Περὶ βασιλείας Κυπρίων, cujus meminit Suidas in Τιάρα. Ceterùm, dubitatum fuisse an liber de Regno ad Cassandrum, Theophrasti esset, docet nos Athenæus libro IV. Θεόφραστος ἐν τῷ πρὸς Κάσανδρον περὶ βασιλείας, εἰ γνήσιον τὸ σύγγραμμα· πολλοὶ γὰρ αὐτό φασιν εἶναι Σωσιβίου, εἰς ὃν Καλλίμαχος ὁ ποιητὴς ἐπινίκιον ἐλεγειακὸν ἐποίησεν.

Περὶ βίων, α', β', γ'.] Ex hoc opere esse censent Meursius & Jonsius, quæ citantur ex Theophrasto à Plutarcho in Vita Lycurgi, Solonis, Periclis, Alcibiadis, Aristidis, Lysandri, Niciæ, Agesilai, & Demosthenis.

Περὶ γήρως α'.] Hujus libri Fragmentum censebat idem Meursius, quod ex Theophrasto profertur à Stobæo Serm. XII. Ἀνὴρ εἰς Λακεδαίμονα ἀφίκετο Χῖος, γέρων ἤδη ὤν, τὰ μὲν ἄλλα ἀλαζών, ᾐδεῖτο δὲ ἐπὶ τῷ γήρᾳ· καὶ τὴν τρίχα, πολιὰν οὖσαν, ἐπειρᾶτο βαφῇ ἀφανίζειν. Nisi fortè aliquis desumptum malit ex libro Περὶ ψευδοῦς καὶ ἀληθοῦς, de quo infrà. Ex hoc de Senectute opere petitum & vocabulum Τυμβογέρων esse arbitrabatur Meursius, de quo, ex Theophrasto, Suidas, & Etymologici Auctor, in Τυμβογέροντες.

Τῆς μεταρσιολεσχίας, α'] Idem opus esse existi- 43
mabat Meursius, quod Περὶ μεταρσίων apud Plutarchum in Quæst. Græc. inscribitur, & cujus fragmentum ibi subjungitur. Observandum autem librum quartum citari à Plutarcho; ac proinde apud Diogenem, qui unum tantùm nobis tradit, numerum corruptum esse.

Ἐρωτικὸς, α'] Citatur Athenæo XII. 2. & XIII. 2. & 8.

Περὶ ἔρωτος α'] Meminit Strabo libro X. & respexere Gellius VII. 8. & Plinius IX. 8. nisi Ἐρωτικὸν potiùs respexisse malis. τὸν Ἐρωτικὸν & τὸν περὶ ἔρωτος unum eumdemque fuisse Gudio videbatur. Alterutrum intelligebat Scholiastes Theocriti ad Idyll. IV. ubi ex Theophrasto infandum scelus Glaucæ Chiæ refert.

Περὶ εὐδαιμονίας, α'] Laudatur ab Athenæo libro XII. cap. XI. & XIII. 2. nec non à Cicerone libro V. de Finibus, & Tusculan. Quæstionum libro V. Meursius idem opus esse existimat, quod inferiùs Περὶ τῆς θείας εὐδαιμονίας appellatur; ibique malè repetitum.

Περὶ εἰδῶν, β'] Περὶ ἠθῶν, rescribendum suspicabatur Meursius. Citatur ab Aspasio ad Ethic. l. 4. c. 1. Theophrastus ἐν τῷ Περὶ ἠθῶν, atque ἐν πρώτῳ Περὶ ἠθῶν, à Michaële Ephesio ad Ethic. l. v. c. 1. Andrantus quidam quinque libros, Περὶ τῶν παρὰ Θεοφράστῳ, ἐν τοῖς περὶ ἠθῶν, καθ' ἱστορίαν καὶ λέξιν ζητουμένων, scripserat: quos libros vendicavit sibi quidam Hephæstion. Auctor Athenæus libro XV.

Περὶ ἐπιλήψεως, α'] Apuleius in Apologia: *Longum est, si velim Theophrasti quoque sententiam de eodem morbo recensere. Est enim etiam ejus egregius liber* DE CADUCIS.

Περὶ ἐνθουσιασμοῦ, α´] Athenæus XIV. 5. ὅτι καὶ νόσους ἰᾶται Μουσικὴ, Θεόφραστος ἱστόρησεν ἐν τῷ Περὶ ἐνθουσιασμοῦ. Apollonius Alexandrinus Histor. Comment. c. 49. citat numero plurali Περὶ ἐνθουσιασμῶν. profertque inde verba Theophrasti, ἰᾶται ἡ καταύλησις καὶ ἰσχιάδα, καὶ ἐπιληψίαν: quæ respexit Athenæus dicto loco: & Plinius XXVIII. 2. *Dixit Homerus profluvium sanguinis, vulnerato femine, Ulyssem inhibuisse carmine: Theophrastus, Ischiadicos sanari.* Apud Gellium capite 13. libri quarti hæc leguntur: *Creditum hoc à plerisque est, & memoriæ mandatum, Ischiaci cùm maximè doleant, tum si modulis lenibus tibicen incinat, minui dolores. Ego nuperrimè in libro Theophrasti scriptum inveni, viperarum morsibus tibicinem scitè modulatèque adhibitum mederi.* Muretus Variarum Lectionum lib. XIV. cap. 6. dubitat de his quæ hoc loco Gellius retulit: quia, inquit, non lenibus modulis levari Ischiacos scripserat Theophrastus, sed harmoniâ Phrygiâ, ut patet ex suprà recitatis Athenæi verbis; quæ harmonia omnium vehementissima est, & aptissima ad animos audientium divino quodam furore incitandos, & quam propterea adhibebant in orgiis Bacchi & Berecynthiæ.

Περὶ ἑτεροφωνίας ζώων τῶν ὁμογενῶν, α´] Athenæus IX. 10. Θεόφραστος γοῦν, ἐν τῷ Περὶ ἑτεροφωνίας τῶν ὁμογενῶν, οἱ Ἀθήνησι, φησὶ, πέρδικες ἐπὶ τάδε τοῦ κορυδαλοῦ, πρὸς τὸ ἄστυ, κακκαβίζουσιν. οἱ δὲ ἐπέκεινα, τιττυβίζουσιν.

Περὶ τῶν ἀθρόων φαινομένων, α´] Exstat ejus libri fragmentum.

Περὶ τῶν δακετῶν, καὶ βλητικῶν, α´.] Athenæus VII. 18. Θεόφραστος δ', ἐν τῷ Περὶ τῶν δακετῶν καὶ βλητικῶν, διαπέμπεσθαί φησι τὴν νάρκην τὴν ἀπ' αὐτῆς δύναμιν. Apuleius in Apologia. *Gratulor nescire istos, legisse me Theophrasti quoque* Περὶ δακετῶν καὶ βλητικῶν. Vide suprà ubi de libro περὶ ἐνθουσιασμοῦ.

Περὶ τῶν ζώων ὅσα λέγεται φθονεῖν, α´] Sic quoque MS. Palat. Malè ceteræ Editiones φρονεῖν. Apuleius loco laudato: *Quibus tamen* (Theophrastus) *in alio libro quem* De invidentibus animalibus *conscripsit, remedio esse ait exuvias stellionum.* φθονεῖν quoque est in fragmento quod ex hoc libro profert Photius in Bibliotheca. Hos Theophrasti libros respexit Plinius VIII. 29. 31. & 57. & Ælianus Histor. Animalium. III. 17.

Περὶ τῶν ἐν ξηρῷ διαμενόντων, α´] Meminit Athenæus libro VII. cap. 18. Θεόφραστος, ἐν πέμπτῳ Περὶ τῶν ἐν ξηρῷ διαιτωμένων, ἔγχελύν φησι, καὶ μύραιναν, πολὺν χρόνον δύνασθαι ἔξω τοῦ ὑγροῦ ζῆν. Et cap. 19. Ἐν δὲ τῷ Περὶ τῶν ἐν τῷ ξηρῷ διατριβόντων ζώων, οὐ δέχεσθαί φησιν τοὺς πολύποδας τὴν θάλασσαν. Primo loco librum quintum citat: unde corruptum esse numerum apud Laërtium apparet. Sed ibi fortè legendum, ex Laërtio, ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν ξηρῷ, &c. ut visum Casaubono ad Athenæum.

Περὶ τῶν τὰς χρόας μεταβαλλόντων, α´] Meminit
44 Athenæus VII. 19. Ejus libri fragmentum profert Photius in Bibliotheca. Respexit Plinius X. 29. Malè hîc Editio Frobenii, τὰς χρείας.

Περὶ τῶν φωλευόντων, α´] Athenæus II. 22. Θεόφραστος δὲ, ἐν τῷ Περὶ φωλευόντων, οἱ κοχλίαι, φησὶ, φωλεύουσι μὲν καὶ τοῦ χειμῶνος, μᾶλλον δὲ τοῦ θέρους. Meminit iterum III. 23. & VII. 18. Scholiastes Theocriti ad 1. Idyll. ℣. 115. laudat Theophrasti & Sopatri librum περὶ ἄρκτων φωλεῶν: quem non puto alium fuisse ab illo περὶ τῶν φωλευόντων.

Περὶ ζώων, α´, β´, γ´, δ´, ε´, ς´, ζ´] Citatur ἐν τρίτῳ Περὶ ζώων Athenæo l. IX. Meminit non semel Ælianus in libris de Hist. animalium. Inde petita quæ de perdicibus Paphlagoniæ traduntur à Gellio XVI. 15. & ab Æliano X. 35. & XI. 40.

Περὶ ἡδονῆς, α´] In quo citatur Athenæo libro XII. cap. 1. & cap. 4. In ceteris Editionibus, nec non in Regio Codice, sequitur, Περὶ ἡδονῆς ἄλλο, α´. Ceterùm librum illum Περὶ ἡδονῆς Athenæus VI. 21. Chamæleonti Pontico adscribit: ὡς ἱστορεῖ Χαμαιλέων ἐν τῷ Περὶ ἡδονῆς (τὸ δ' αὐτὸ βιβλίον καὶ ὡς Θεοφράστου φέρεται) &c.

Θέσεις, κδ´] Theon in Progymnas. παραδείγματα δὲ τῶν θέσεων γυμνασίας λαβεῖν παρά τε Ἀριστοτέλους, καὶ Θεοφράστου· πολλὰ γάρ ἐστιν αὐτῶν βιβλία, Θέσεων ἐπιγραφόμενα. Athenæus libro IV. Σὺ δὲ, μόνον ἐν Ἀθήναις μένων, εὐδαιμονίζεις, τὰς Θεοφράστου Θέσεις ἀκούων. Malè infrà, iterùm commemorari Θέσεις γ´ existimabat Meursius, & Positiones illas respexisse Anonymum, in Altercatione Synagogæ & Ecclesiæ. *Ethicæ*, inquit, *inventor Socrates fuit: de qua Theophrastus* XXIV. *Libros secundùm Positivam Justitiam scripsit.* In quibus verbis nomen Theophrasti quod exciderat, rectè reposuit ipse Meursius: quis enim umquam tale quid Socratem scripsisse, scripsit: Numerus autem Librorum convenit cum eo quem Laërtius tradit. Ceterùm, opus istud Theophrasti ostreo scriptum fuisse, dictitabat Crantor Philosophus, ut est apud Laërtium in Crantoris Vita.

Περὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, α´] Citatur Galeno Commentario I. in Hippocratis Aphorismos.

Περὶ ἰλίγγων, καὶ σκοτώσεων, α´] Exstat ejus Fragmentum; quod Photio debetur; qui & fragmentum profert libri περὶ ἱδρῶτος qui sequitur, sed quem περὶ ἱδρώτων plurali numero appellat.

Περὶ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, α´] Περὶ καταφάσεως, simpliciter dicitur Alexandro Aphrodiseo; qui hujus libri meminit libro III. in Topica, in Priora Analytica l. 1. cap. 1. & 5. & in Metaphysica l. IV. Plenè, ut hîc, citatur Boëthio in librum Aristotelis de Interpretatione: *Sicut se in Affirmationibus habet, ita quoque in Negationibus, ut Theophrastus acutissimè perspexit.* Galenus in hunc Theophrasti de Affirmat. & Negat. Librum singularem Commentariorum libros sex scripsit, ut testatur ipse in libro de libris propriis, his verbis: Εἰς τὸ Περὶ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως Θεοφράστου, Ὑπομνήματα ἕξ. Scripsit in eumdem & Porphyrius, teste Boëthio in Commentariis ad librum Aristotelis De Interpretatione.

Καλλισθένης, ἢ Περὶ πένθους, α´] Cicero libro III. Tusc. *Theophrastus, interitum deplorans Callisthenis, sodalis sui, rebus Alexandri prosperis angitur. Itaque*

phrasti, qui injuriâ temporis interciderunt, exstat Meursii Liber singularis; ex quo quæ ad Laërtium nostrum faciunt, huc transferre non pigebit. Eos libros in Tractatus digesserat Andronicus Peripateticus. Auctor Porphyrius in Vita Plotini.

Ἀναλυτικῶν προτέρων, α', β', γ'] Meminit Suidas in Θεόφραστος. Citatur ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἀναλυτικῶν προτέρων Simplicio de Cælo libro III. & Alexandro Aphrodiseo in Priora Analytica Aristotelis; qui & alibi passim in eodem Commentario hos Theophrasti libros citat.

Ἀναλυτικῶν ὑστρέων, α', β', γ', δ', ε', ς', ζ'.] Galenus de Hippocr. & Plat. dogmat. libro II. Ἀναλυτικὰ δεύτερα appellat. Suidas etiam, ὕστερα. Eudemum, Phaniam, Theophrastum, Aristotelis discipulos, exemplo præceptoris Categorias, de Interpretatione, & Analyticen, scripsisse, scripsit Ammonius ad Categorias Aristotelis.

Περὶ ἀναλύσεως συλλογισμῶν, α'] Alexander Aphrod. in Anal. priorum lib. I. γράφει δὲ αὐτὴν μέθοδον καὶ Θεόφραστος, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Περὶ ἀναλύσεως συλλογισμῶν.

Ἀναλυτικῶν ἐπιτομὴ, α'. Ἀνηγμένων τόπων, α', β'] Idem ait Suidas: nisi quòd numerum non apposuit.

Περὶ αἰσθήσεων, α'] Meursius rescribebat numero singulari Περὶ αἰσθήσεως. Exstat.

Περὶ τῶν Ἀναξαγόρου, &c.] In quibus de dogmatibus potiùs Anaxagoræ, Anaximenis, & Archelai, quàm de eorum vitis actum fuisse, meritò existimabat Jonsius.

Πρὸς Ἀναξαγόραν. α', Περὶ τῶν Ἀναξαγόρου] Citatur Simplicio ad Phys. Comment. I. ἐν τῷ περὶ Ἀναξαγόρου δευτέρῳ. Existimabat Meursius respexisse Simplicium librum Theophrasti περὶ τῶν Ἀναξαγόρου, & *secundum* appellasse, propter præcedentem πρὸς Ἀναξαγόραν. idem & Jonsio videbatur.

Νίτρον] Corrige νίτρου.

Περὶ τῶν αἰθουμένων] *De his quæ ardent*. Ceteræ Editiones Περὶ τῶν λιθουμένων: *De his quæ durantur in lapides*: longè meliùs: neque enim dicitur αἰθοῦσθαι.

Περὶ τῶν ἀτόμων γραμμῶν α'] Exstat hodie inter Opera Aristotelis; cui à nonnullis tribuitur. Simplicius De Cælo com. III. καὶ ὡς εἰπὼν (ὁ Ἀριστοτέλης) ἐν τῷ Περὶ ἀτόμων γραμμῶν, ὅπερ τινὲς εἰς Θεόφραστον ἀναφέρουσι. Philoponus De generatione & corruptione libro I. εἴρηκε δὲ, (ὁ Ἀριστοτέλης) κἀν τῷ ἐπιγραφομένῳ Περὶ ἀτόμων γραμμῶν, ὅ τινες εἰς Θεόφραστον ἀναφέρουσι.

Ἀκροάσεως, α', β'.] Respexit Galenus de subst. natur. facult. ὥσπερ οὐδ' Ἀριστοτέλους, ἢ Θεοφράστου τὰ μὲν τοῖς πολλοῖς γεγραφότων· τὰς δ' Ἀκροάσεις τοῖς ἑταίροις.

Περὶ ἀνέμων, α'] Exstat. Citatur ab Alexandro Aphrod. in Metaph. lib. II.

Περὶ βασιλείας, α'] Infrà, in eodem Catalogo, iterum commemoratur idem opus, sed in duos libros distributum. Mentio fit infrà & τοῦ πρὸς Κάσανδρον περὶ βασιλείας. Putabat Meursius idem esse opus; quod negligentiâ Librariorum malè bis repetitum fuisset; atque hîc legendum α', β'. siquidem Theophrastus ἐν τοῖς Περὶ βασιλείας numero plurali citatur Plutarcho in Themistocle, & Dionysio Halicarnasseo libro V. Sed diversum esse putabat Περὶ βασιλείας Κυπρίων, cujus meminit Suidas in Τιάρα. Ceterùm, dubitatum fuisse an liber de Regno ad Cassandrum, Theophrasti esset, docet nos Athenæus libro IV. Θεόφραστος ἐν τῷ πρὸς Κάσανδρον περὶ βασιλείας, εἰ γνήσιον τὸ σύγγραμμα· πολλοὶ γὰρ αὐτό φασιν εἶναι Σωσιβίου, εἰς ὃν Καλλίμαχος ὁ ποιητὴς ἐπινίκιον ἐλεγειακὸν ἐποίησεν.

Περὶ βίων, α', β', γ'.] Ex hoc opere esse censent Meursius & Jonsius, quæ citantur ex Theophrasto à Plutarcho in Vita Lycurgi, Solonis, Periclis, Alcibiadis, Aristidis, Lysandri, Niciæ, Agesilai, & Demosthenis.

Περὶ γήρως α'.] Hujus libri Fragmentum censebat idem Meursius, quod ex Theophrasto profertur à Stobæo Serm. XII. Ἀνὴρ εἰς Λακεδαίμονα ἀφίκετο Χῖος, γέρων ἤδη ὢν, Τὰ μὲν ἄλλα ἀλαζὼν, ᾐδεῖτο δὲ ἐπὶ τῷ γήρᾳ· καὶ τὴν τρίχα, πολιὰν οὖσαν, ἐπειρᾶτο βαφῇ ἀφανίζειν. Nisi fortè aliquis desumptum malit ex libro Περὶ ψευδοῦς καὶ ἀληθοῦς, de quo infrà. Ex hoc de Senectute opere petitum & vocabulum Τυμβογέρων esse arbitrabatur Meursius, de quo, ex Theophrasto, Suidas, & Etymologici Auctor, in Τυμβογέροντες.

Τῆς μεταρσιολεσχίας, α'] Idem opus esse existi- 43
mabat Meursius, quod Περὶ μεταρσίων apud Plutarchum in Quæst. Græc. inscribitur, & cujus fragmentum ibi subjungitur. Observandum autem librum quartum citari à Plutarcho; ac proinde apud Diogenem, qui unum tantùm nobis tradit, numerum corruptum esse.

Ἐρωτικὸς, α'] Citatur Athenæo XII. 2. & XIII. 2. & 8.

Περὶ ἔρωτος α'] Meminit Strabo libro X. & respexere Gellius VII. 8. & Plinius IX. 8. nisi Ἐρωτικὸν potiùs respexisse malis. τὸν Ἐρωτικὸν & τὸν περὶ ἔρωτος unum eumdemque fuisse Gudio videbatur. Alterutrum intelligebat Scholiastes Theocriti ad Idyll. IV. ubi ex Theophrasto infandum scelus Glaucæ Chiæ refert.

Περὶ εὐδαιμονίας, α'] Laudatur ab Athenæo libro XII. cap. XI. & XIII. 2. nec non à Cicerone libro V. de Finibus, & Tusculan. Quæstionum libro V. Meursius idem opus esse existimat, quod inferiùs Περὶ τῆς θείας εὐδαιμονίας appellatur; ibique malè repetitum.

Περὶ εἰδῶν, β'] Περὶ ἠθῶν, rescribendum suspicabatur Meursius. Citatur ab Aspasio ad Ethic. l. 4. c. I. Theophrastus ἐν τῷ Περὶ ἠθῶν, atque ἐν πρώτῳ Περὶ ἠθῶν, à Michaële Ephesio ad Ethic. l. V. c. I. Andrantus quidam quinque libros, Περὶ τῶν παρὰ Θεοφράστῳ, ἐν τοῖς περὶ ἠθῶν, καθ' ἱστορίαν καὶ λέξιν ζητουμένων, scripserat: quos libros vendicavit sibi quidam Hephæstion. Auctor Athenæus libro XV.

Περὶ ἐπιλήψεως, α'] Apuleius in Apologia: *Longum est, si velim Theophrasti quoque sententiam de eodem morbo recensere. Est enim etiam ejus egregius liber* DE CADUCIS.

Περὶ ἐνθουσιασμοῦ, α΄] Athenæus XIV. 5. ὅτι καὶ νόσους ἰᾶται Μουσική, Θεόφραστος ἱστόρησεν ἐν τῷ Περὶ ἐνθουσιασμοῦ. Apollonius Alexandrinus Histor. Comment. c. 49. citat numero plurali Περὶ ἐνθουσιασμῶν. profertque inde verba Theophrasti, ἰᾶται ἡ καταύλησις καὶ ἰσχιάδα, καὶ ἐπιληψίαν: quæ respexit Athenæus dicto loco: & Plinius XXVIII. 2. *Dixit Homerus profluvium sanguinis, vulnerato femine, Ulyssem inhibuisse carmine: Theophrastus, Ischiadicos sanari.* Apud Gellium capite 13. libri quarti hæc leguntur: *Creditum hoc à plerisque est, & memoriæ mandatum, Ischiaci cùm maximè doleant, tum si modulis lenibus tibicen incinat, minui dolores. Ego nuperrimè in libro Theophrasti scriptum inveni, viperarum morsibus tibicinem scitè modulateque adhibitum mederi.* Muretus Variarum Lectionum lib. XIV. cap. 6. dubitat de his quæ hoc loco Gellius retulit: quia, inquit, non lenibus modulis levari Ischiacos scripserat Theophrastus, sed harmoniâ Phrygiâ, ut patet ex suprà recitatis Athenæi verbis; quæ harmonia omnium vehementissima est, & aptissima ad animos audientium divino quodam furore incitandos, & quam propterea adhibebant in orgiis Bacchi & Berecynthiæ.

Περὶ ἑτεροφωνίας ζώων τῶν ὁμογενῶν, α΄] Athenæus IX. 10. Θεόφραστος γοῦν, ἐν τῷ Περὶ ἑτεροφωνίας τῶν ὁμογενῶν, οἱ Ἀθήνησι, φησί, πέρδικες ἐπὶ τάδε τοῦ κορυδαλοῦ, πρὸς τὸ ἄστυ, κακκαβίζουσιν. οἱ δὲ ἐπέκεινα, τιττυβίζουσιν.

Περὶ τῶν ἀθρόων φαινομένων, α΄] Exstat ejus libri fragmentum.

Περὶ τῶν δακετῶν, καὶ βλητικῶν, α΄.] Athenæus VII. 18. Θεόφραστος δ', ἐν τῷ Περὶ τῶν δακετῶν καὶ βλητικῶν, διαπέμπεσθαί φησι τὴν νάρκην τὴν ἀπ' αὐτῆς δύναμιν. Apuleius in Apologia. *Gratulor nescire istos, legisse me Theophrasti quoque* Περὶ δακετῶν καὶ βλητικῶν. Vide suprà ubi de libro περὶ ἐνθουσιασμοῦ.

Περὶ τῶν ζώων ὅσα λέγεται φθονεῖν, α΄] Sic quoque MS. Palat. Malè ceteræ Editiones φροντίζειν. Apuleius loco laudato: *Quibus tamen* (Theophrastus) *in alio libro quem* De invidentibus animalibus *conscripsit, remedio esse ait exuvias stellionum.* φθονεῖν quoque est in fragmento quod ex hoc libro profert Photius in Bibliotheca. Hos Theophrasti libros respexit Plinius VIII. 29. 31. & 57. & Ælianus Histor. Animalium. III. 17.

Περὶ τῶν ἐν ξηρῷ διαμενόντων, α΄] Meminit Athenæus libro VII. cap. 18. Θεόφραστος, ἐν πέμπτῳ Περὶ τῶν ἐν ξηρῷ διαιτωμένων, ἔγχελύν φησι, καὶ μύραιναν, πολὺν χρόνον δύνασθαι ἔξω τοῦ ὑγροῦ ζῆν. Et cap. 19. Ἐν δὲ τῷ Περὶ τῶν ἐν τῷ ξηρῷ διατριβόντων ζώων, οὐ δέχεσθαί φησιν τοὺς πολύποδας τὴν θάλασσαν. Primo loco librum quintum citat: unde corruptum esse numerum apud Laërtium apparet. Sed ibi fortè legendum, ex Laërtio, ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν ξηρῷ, &c. ut visum Casaubono ad Athenæum.

44 Περὶ τῶν τὰς χρόας μεταβαλλόντων, α΄] Meminit Athenæus VII. 19. Ejus libri fragmentum profert Photius in Bibliotheca. Respexit Plinius X. 29. Malè hîc Editio Frobenii, τὰς χρείας.

Περὶ τῶν φωλευόντων, α΄] Athenæus II. 21. Θεόφραστος δὲ, ἐν τῷ Περὶ φωλευόντων, οἱ κοχλίαι, φησί, φωλεύουσι μὲν καὶ τοῦ χειμῶνος, μᾶλλον δὲ τοῦ θέρους. Meminit iterum III. 23. & VII. 18. Scholiastes Theocriti ad I. Idyll. ℣. 115. laudat Theophrasti & Sopatri librum περὶ ἄρκτων φωλεῶν: quem non puto alium fuisse ab illo περὶ τῶν φωλευόντων.

Περὶ ζώων, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄, ϛ΄, ζ΄] Citatur ἐν τρίτῃ Περὶ ζώων Athenæo l. IX. Meminit non semel Ælianus in libris de Hist. animalium. Inde petita quæ de perdicibus Paphlagoniæ traduntur à Gellio XVI. 15. & ab Æliano X. 35. & XI. 40.

Περὶ ἡδονῆς, α΄] In quo citatur Athenæo libro XII. cap. I. & cap. 4. In ceteris Editionibus, nec non in Regio Codice, sequitur, Περὶ ἡδονῆς ἄλλο, α΄. Ceterùm librum illum Περὶ ἡδονῆς Athenæus VI. 21. Chamæleonti Pontico adscribit: ὡς ἱστορεῖ Χαμαιλέων ἐν τῷ Περὶ ἡδονῆς (τὸ δ' αὐτὸ βιβλίον καὶ ὡς Θεοφράστου φέρεται) &c.

Θέσεις, κδ΄] Theon in Progymnas. παραδείγματα δὲ τῶν Θέσεων γυμνασίας λαβεῖν παρά τε Ἀριστοτέλους, καὶ Θεοφράστου· πολλὰ γάρ ἐστιν αὐτῶν βιβλία, Θέσεων ἐπιγραφόμενα. Athenæus libro IV. Σὺ δὲ, μόνον ἐν Ἀθήναις μένων, εὐδαιμονίζεις, τὰς Θεοφράστου Θέσεις ἀκούων. Malè infrà, iterùm commemorari Θέσεις γ΄ existimabat Meursius, & Positiones illas respexisse Anonymum, in Altercatione Synagogæ & Ecclesiæ. *Ethicæ*, inquit, *inventor Socrates fuit: de qua Theophrastus* XXIV. *Libros secundùm Positivam Justitiam scripsit.* In quibus verbis nomen Theophrasti quod exciderat, rectè reposuit ipse Meursius: quis enim umquam tale quid Socratem scripsisse, scripsit: Numerus autem Librorum convenit cum eo quem Laërtius tradit. Ceterùm, opus istud Theophrasti ostreo scriptum fuisse, dictitabat Crantor Philosophus, ut est apud Laërtium in Crantoris Vita.

Περὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, α΄] Citatur Galeno Commentario I. in Hippocratis Aphorismos.

Περὶ ἰλίγγων, καὶ σκοτώσεων, α΄] Exstat ejus Fragmentum; quod Photio debetur; qui & fragmentum profert libri περὶ ἱδρῶτος qui sequitur, sed quem περὶ ἱδρώτων plurali numero appellat.

Περὶ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, α΄] Περὶ καταφάσεως, simpliciter dicitur Alexandro Aphrodiseo; qui hujus libri meminit libro III. in Topica, in Priora Analytica l. I. cap. I. & 5. & in Metaphysica l. IV. Plenè, ut hîc, citatur Boëthio in librum Aristotelis de Interpretatione: *Sicut se in Affirmationibus habet, ita quoque in Negationibus, ut Theophrastus acutissime perspexit.* Galenus in hunc Theophrasti de Affirmat. & Negat. Librum singularem Commentariorum libros sex scripsit, ut testatur ipse in libro de libris propriis, his verbis: Εἰς τὸ Περὶ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως Θεοφράστου, Ὑπομνήματα ἕξ. Scripsit in eumdem & Porphyrius, teste Boëthio in Commentariis ad librum Aristotelis De Interpretatione.

Καλλισθένης, ἢ Περὶ πένθους, α΄] Cicero libro III. Tusc. *Theophrastus, interitum deplorans Callisthenis, sodalis sui, rebus Alexandri prosperis angitur. Itaque*

dicit Callisthenem incidisse in hominem summâ potentiâ, summâque fortuna, sed ignarum quemadmodum rebus secundis uti conveniret. & libro v. *Vexatur idem Theophrastus & libris & scholis omnium Philosophorum quòd in Callisthene suo laudarit illam sententiam;* Vitam regit Fortuna, non Sapientia. Meminit & Alexander Aphrodiseus l. II. de Anima extremo: φανερώτατα δὲ Θεόφραστος δείκνυσι ταὐτὸν ὂν τῇ καθ' εἱμαρμένην τῇ κατὰ φύσιν, ἐν τῷ Καλλισθένει.

Περὶ κόπων, α'] De quo Galenus Ὑγιεινῶν libro III. Εἰκὸς τοίνυν ἐστὶ πρῶτόν τι καὶ μάλιστα, καὶ συνεχέστατα περιπίπτειν ἁμαρτήματι νεανίσκον γυμναστικὸν, ὁ κόπος ἐστίν. ὑπὲρ οὗ πολλάκις μὲν ἤδη πολλοῖς, οὐκ ἰατροῖς μόνον, καὶ γυμνασταῖς, ἀλλὰ καὶ φιλοσόφοις εἴρηται· ὥσπερ καὶ Θεοφράστῳ, βιβλίον ὅλον ὑπὲρ αὐτοῦ γράψαντι. Ejus libri fragmentum debemus Photio. Eum verò ferè totum ex Aristotelis problematibus conflatum esse, quemvis judicare posse, scribit Hieronymus Mercurialis Variarum Lectionum lib. I. cap. 9.

Περὶ κινήσεως, α', β', γ'] Atqui citatur ἐν τῷ δεκάτῳ περὶ κινήσεως Simplicio Phys. libro I. Ergo hîc numeros excidisse, verè Meursius existimabat. Infrà repetitur Περὶ κινήσεως, α', β'. Malè, ut censet idem Meursius. Sed fortasse Theophrastus, exemplo Praeceptoris sui, Aristotelis, idem argumentum saepius tractaverat. Eorum quae Aristoteles de motu tradidit, synopsim scripsisse Theophrastum credidit Hermolaus Barbarus: ita enim hunc locum Themistii Paraphraseos ad librum I. de Anima, ὁ δὲ τῶν Ἀριστοτέλους ἐξεταστὴς ἀνίσταται τοῖς εἰλημμένοις. οὔτε γὰρ, φησιν, ὡς αὕτη κινεῖται κίνησις, καὶ τὸ σῶμα κινεῖ, &c. ὃν ἔοικεν ἐκλελῆσθαι παντάπασι· καίτοι σύνοψιν ἐκδεδωκὼς τῶν περὶ κινήσεως εἰρημένων Ἀριστοτέλει, interpretatur: *Sed resistit huic loco Theophrastus, in iis libris, in quibus tractat locos ab Aristotele ante tractatos*, &c. Sed verum est quod Petrus Petitus, eruditissimus Medicus Parisiensis, existimabat, hunc Aristotelis ἐξεταστὴν, Galenum esse, qui in libris quos scripsit ἀποδείξεως, omnes Aristotelis demonstrationes quae in libris Physicis extant, excusserat: quo nomine Ἀριστοτέλους ἐξεταστὴς dici meruit Themistio.

Περὶ λίθων, α'] Exstat. Citatur Athenaeo libro III. c. 13. ubi ex eo opere locum profert.

Περὶ λοιμῶν α'] Exemplo Democriti, qui librum περὶ λοιμῶν ἢ λοιμικῶν κακῶν, scripserat; de quo nos ad Democritum.

Περὶ λειποψυχίας α'] Exstat fragmentum apud Photium.

Μεγαρικὸς, α'] Meminit ipse Diogenes infrà in cognomine Cynico.

Περὶ μετάλλων,] Olympiodorus in Met. libro III. ubi de Aristotele: ὁ μέντοι τούτου μαθητὴς Θεόφραστος ἔγραψεν ἰδίᾳ περὶ ἑκάστου μετάλλου. Meminit & Suidas; ubi de libris Theophrasti. Citatur in κεγχρεὼν & Harpocrationi: Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ Μετάλλων. Idem opus est, quod à Polluce x. 31. & ab Hesychio in προσφυνῆ, in σκαρφῶν, & in σύζωμα, appellatur τὸ Μεταλλικόν: & quod ab Alexandro Aphrodiseo, Περὶ τῶν μεταλλευομένων; ut verè Meursius. Aristotelis sit, an Theophrasti, dubitat Pollux vii. 23. ubi de metallis & metallorum fossoribus. τὸ δὲ ἀγγεῖον ἐν ᾧ τὸν σίδηρον κατεκεράννυσαν, ΠΕΡΙΌΔΟΣ κέκληται ἐν τῷ Περὶ μετάλλων, εἴτε Ἀριστοτέλους ἐστὶ τὸ βιβλίον, εἴτε Θεοφράστου.

Περὶ μέλιτος, α'] Exstat & hujus libri fragmentum apud Photium in Bibliotheca.

Μεταρσιολογικῶν, α', β'] Περὶ μεταρσίων, dicitur Plutarcho in Quaest. Graec. ubi citatur Theophrastus ἐν Τετάρτῃ Περὶ μεταρσίων. Inde observat Meursius, mutilatum ejus Operis librorum numerum esse in Diogene nostro. Superius ipse Diogenes inter Theophrasti libros recensuit librum singularem τῆς μεταρσιολεσχίας.

Περὶ μέθης, α'] Citatur Athenaeo x. 6. xi. 3. & 13.

Νόμων κατὰ στοιχεῖον, κδ'. Νόμων ἐπιτομῆς ι'] Infrà, etiam commemoratur Περὶ νόμων α'. In his de legibus libris tractaverat Theophrastus omnium ferè civitatum, non Graeciae modo, sed etiam Barbariae Leges. Cicero de Finib. v. *Omnium fere civitatum non Graeciae tantum, sed etiam Barbariae ab Aristotele mores, instituta, disciplinas, à Theophrasto Leges etiam cognovimus.* Ex illis esse nullus dubito quae in Digestis tit. de Legibus non uno loco ex Theophrasto referuntur. Citantur ἁπλῶς Josepho libro I. contra Appionem Suidae in Ἀόδηττος, Harpocrationi itidem in Ἀόδηττος, & in δώρων γραφή, & in κατὰ τὴν ἀγορὰν ἀψευδεῖν. Athenaeo viii. 16. Polluci viii. 6. & Zenobio Centuriâ iv. 36. in Proverbio Θεὸς ἡ Ἀναίδεια. Tertium librum citat Harpocration in Ἐφορία; quartum in καταχειροτονία: decimum Pollux x. 2. Athenaeus x. 2. Suidas in συστομώτερος, & Harpocration in σκαφηφόρος. undecimum idem Harpocration in ἰσοτελής· decimum tertium idem in ὅτι οἱ ἁλόντες· decimum quintum Harpocration & Suidas in φαρμακός· decimum sextum idem Harpocration in φρεάττοι & ὑποφονία, & Etymologista in φρεάττοι & ὑποφονία· decimum octavum idem in οὐσίας δίκη· & vicesimum Harpocration in ἀποβάτης. Ex his quaedam refert Stobaeus.

Περὶ ὀδμῶν] Exstat; & citatur Athenaeo. Ceterùm inde constat falli Phrynichum, qui ὀδμὴ negat Atticam esse vocem; quique Xenophontem, qui eâ usus sit, violasse leges patrii sermonis, ait.

Νομοθετῶν, δ'] Respexit Cicero de Leg. libro II. 45
Quid quod Zaleucum istum (sermo est de Legumlatoribus) *negat ullum fuisse Timaeus? M. Att Theophrastus; auctor haud deterior, meâ quidem sententia.*

Πολιτικῶν, ς'] Harpocrationi, in Ἀστακία, citatur ἐν τετάρτῳ τῶν πολιτικῶν. Putabat Meursius idem esse Opus quod infrà memoratur Πολιτικῶν β'. ac numerum hîc atque illic depravatum: nam octo libri erant, quot sunt item Aristotelis. Auctor Diogenes noster in Indice Librorum Aristotelis: Πολιτικῆς ἀκροάσεως, ὡς ἡ Θεοφράστου, η'.

Πολιτικῶν πρὸς τοὺς καιροὺς, δ'] Πολιτικῶν, MS. Regius. Et ita Harpocration in Ἐπίσκοπος: Θεόφραστος γοῦν, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Πολιτικῶν πρὸς τοὺς καιροὺς, φησὶν οὕτω. Parthenius quoque librum primum ci-

ut in inscriptione cap. 18. libri sui Ἐρωτικῶν; ubi, quam de Neæra historiam refert, ex libro primo Politicorum Theophrasti Πρὸς τοὺς καιροὺς, deprompram esse testatur: ἱστορεῖ Θεόφραστος ἐν α΄. τῶν πρὸς καιρούς. Citat & librum undecimum in inscriptione cap. IX. de Polycrite: Γράφει περὶ αὐτῆς καὶ Θεόφραστος ἐν τῷ ια΄. Πρὸς τοὺς καιρούς. Sed cùm Laërtius quatuor duntaxat ejus Operis libros recenseat, corruptum ibi locum existimabat Maussacus ad Harpocrationem, & legendum ἐν τῷ α΄. Sanè Cornarius, Parthenii interpres, legerat ἐν τῷ δ΄: siquidem vertit *in quarto*. Horum librorum meminit & Suidas in Ἀρχὴ Σκυρία· ὀστρακισθῆναι δὲ πρῶτον Ἀθήνησι Θησέα ἱστορεῖ Θεόφραστος ἐν τοῖς Πρὸς τοὺς καιρούς: si vera est Maussaci emendatio; ita hunc locum magnâ fiduciâ legentis: pro eo quod hodie legitur in vulgatis codicibus, ἐν τοῖς πρώτοις καιροῖς. sed recepta lectio recta est, nam & περὶ καιρῶν libros duos scripserat Theophrastus: de quibus infrà. Certè, eodem modo legitur apud Apostolium Cent. LV. Proverb. 31. quod Meursius observavit; qui vulgatam lectionem amplecti videtur. Ceterùm, in his Politicorum πρὸς τοὺς καιροὺς libris, tractabat Theophrastus quæ essent in Rep. inclinationes rerum & momenta temporum. Observabat Meursius ex Cicerone de Finib. V. *Theophrastus* (scripsit) *quæ essent in Rep. inclinationes rerum, & momenta temporum; quibus esset moderandum utcumque res postularet.* πολιτεύεσθαι πρὸς τοὺς καιροὺς dicunt Græci, quod Latini *servire tempori*: qua de re videndus omnino Valesius ad Harpocrationem. Ad hos verò Theophrasti libros librum singularem Plutarchus scripserat. Auctor Lamprias in Elencho Librorum patris sui Plutarchi, numero LI. Περὶ Θεοφράστου πρὸς τοὺς καιρούς· id est, de Theophrasti libro, inscripto Πρὸς τοὺς καιρούς. ubi tamen Valesius ad Harpocrationem, malebat πρὸς Θεόφραστον, id est, *adversus Theophrastum*: vel potiùs κατὰ: nisi fortè ὑπὲρ. Vossius de Histor. Græcis libro I. cap. 9. Libros Theophrasti περὶ καιρῶν à Libris πρὸς καιροὺς non distinguit; in quo vir magnus fallitur. Sed de his, nos posteà.

Περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας, α΄.] Respexit Cicero de Legibus III. *Pleraque sunt dicta in his libris, cùm de optima Republica quæreretur. Sed hujus loci de Magistratibus sunt propria quadam à Theophrasto quæsita subtiliùs.* Et lib. II. De Divinatione. *His libris annumerandi sunt sex de Republica quos tunc scripsimus, cùm Reipublicæ gubernacula tenebamus. Magnus locus Philosophiaque proprius, à Platone, Aristotele, Theophrasto, totâque Peripateticorum familiâ, tractatus uberrimè.*

Προβλημάτων συναγωγῆς, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄.] Anonymus in Posteriora Analytica lib. II. Θεόφραστος δὲ, καὶ ἐπραγματεύσατο Περὶ τῆς συναγωγῆς τῶν ὁμοίων προβλημάτων.

Περὶ παροιμιῶν, α΄] Citatur Harpocrationi in Ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι, & Apostolio Cent. IV. Proverb. 2. & Cent. VI. Proverb. 36. Meminit & Stobæus Sermone XIX. γνῶθι σαυτὸν, ὡς παροιμία λαμβάνεται· μαρτυρεῖ Θεόφραστος ἐν τῷ Περὶ παροιμιῶν· & respexit Suidas in ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσιν.

Περὶ πυρὸς, α΄, β΄.] Exstat; sed unus liber duntaxat.

Περὶ πνευμάτων, α΄.] Περὶ πνεύματος, numero singulari, rescribendum putabat Meursius; atque id ipsum esse opus quod comparet inter Opera Aristotelis, subjunctum libris De generatione animalium. Aristotelis non esse existimant viri docti. Ut germanum opus Aristotelis laudatur passim à Julio Scaligero in Exercitationibus contra Cardanum, præsertim Exercit. CCLXXIII. sect. 1. & 2. Ejus verba ex prima sectione merentur adscribi: *Quid autem sit spiritus is, atque unde, in perplexissimo Commentario potiùs reliquit nobis perpendendum quam explicuerit ipse. Quem libellum nos sæpe Latinum fecimus, sæpe factum concerpsimus. Addidimus tamen nuper etiam Commentarios, qui magno in periculo sunt, ne eodem fungantur fato.*

Περὶ παραλύσεως, α΄.] Fragmentum habes in Bibliotheca Photii.

Περὶ πνιγμοῦ, α΄.] Citatur Athenæo II. 25.

Περὶ παθῶν, α΄.] Meminit Simplicius in Categorias.

Περὶ σημείων, α΄.] Exstat: sed malè Librarii in frusta dissecuerunt: qua de re videndus Meursius. Citatur à Proclo in Timæum Platonis Commentario IV.

Τοπικῶν, β΄.] Laudantur non semel Alexandro Aphrodiseo in Topica Aristotelis libro I. & in Metaphysica lib. IV. item Simplicio in Categorias.

Περὶ ὕδατος, γ΄.] Meminit Alexander Aphrod. in lib. de Sensu & sens. Item Athenæus II. 4. qui numero plurali περὶ ὑδάτων appellat. Respexit Olympiodorus in Meteor. lib. I. Θεόφραστος δὲ οὐ μόνον τὴν ψύξιν λέγει αἰτίαν τῆς τοῦ ὕδατος γενέσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν πίλησιν. Signat Antigonus Carystius Histor. Mirab. CLXXIV. nec non Ælianus de Histor. Animal. IX. 64. nisi potiùs respexerit ad id quod ait Theophrastus VI. 14. de causis Plantarum, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ φυόμενα, γλυκύτητί τινι καὶ ἑτέροις χυλοῖς φύεται καὶ συνίσταται, καθάπερ ἰχθῦς, καὶ τὰ ἄλλα ζῷα ἐν αὐτῇ.

Περὶ ὕπνου καὶ ἐνυπνίων, α΄.] Hinc petita esse, quæ à Plinio XXVIII. 4. proferuntur, rectè conjecit Meursius: *Aristoteles & Fabianus plurimum somniari circa vernum & autumnum tradunt: magisque supino cubitu, & prono nihil. Theophrastus, celerius concoqui dextri lateris incubitu, difficiliùs à supinis.*

Περὶ φιλίας, γ΄.] Memoratur à Gellio I. 3. *Super hac quæstione, cùm ab aliis, sicuti dixi, multis, tum vel diligentissimè à Theophrasto disputatur, Viro in Philosophia Peripatetica modestissimo, doctissimoque. Eaque disputatio scripta est, si rectè meminimus, in libro De Amicitia primo.* Respexit sine dubio hunc librum Plutarchus in Catone Minore; ubi ait, κινδυνεύει τὸ λίαν φιλεῖν, ὥς φησι Θεόφραστος, αἴτιον τοῦ μισεῖν γίνεσθαι πολλάκις. Et Sanctus Hieronymus in Osee, procemio libri III. *Quamquam & amor recipiat errorem, pulcrumque sit illud Theophrasti*, τυφλὸν τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον. Sed notandum obiter, hoc Theophrasti dictum Platoni tribui à Sto-

bæo Serm. XXI. qui locum Platonis profert ex libro V. de Legibus. Refertur & à Plutarcho in Quæst. Platonicis.

Περὶ φιλοτιμίας, β'.] Cicero ad Atticum II. 3. Θεοφράστου Περὶ φιλοτιμίας *affer mihi, de libris Quinti Fratris.*

Περὶ φύσεως, γ'.] Meminit Philoponus libro I. de Natur. auscult.

46 Περὶ φυσικῶν, ιη'.] Meminit passim Simplicius in Physica Aristotelis, & de Anima lib. III. nec non in Categorias. Meminit & Alexander Aphrodiseus in Metaphysica lib. I. & Themistius lib. III. de Anima.

Περὶ φυσικῶν ἐπιτομῆς, β'.] In quam commentarios scripserat Simplicius. Testatur ipse in librum de Anima II. καὶ σαφέστερόν μοι ταῦτα ἐν τῇ Ἐπιτομῇ τῶν Θεοφράστου Φυσικῶν διώρισται.

Περὶ φυσικῶν ἱστοριῶν, ι'. Φυσικῶν αἰτιῶν, η'.] Rescribendum utroque loco Φυτικῶν, rectè monent Viri docti, Casaubonus & Meursius: intelligit enim libros περὶ φυτῶν ἱστορίας, & περὶ φυτῶν αἰτιῶν. Vox φυσικῶν, quæ ter proximè præcesserat, fraudi fuit Librario. Libri de causis Plantarum Φυτικὰ passim vocantur. Varro lib. I. de Re Rustica capite 5. *Equidem innumerabiles mihi videntur, inquit Agrius, cùm lego libros Theophrasti complures, qui inscribuntur* φυτῶν ἱστορίας, *& alteri* φυτικῶν αἰτιῶν. Athenæus II. 14. Θεόφραστος δὲ ἱστορεῖ ἐν Αἰτίοις Φυτικοῖς, ὅτι θέρμος, &c. Clemens Strom. III. Θεόφραστος γοῦν, ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Φυτικῶν Αἰτίων, τὰ κελύφη τῶν κυάμων περὶ τὰς ῥίζας τῶν νεοφύτων δένδρων περιτιθέμενα, ξηραίνειν τὰ φυόμενα ἱστορεῖ. Aristophanis Enarrator ad Equites: τὰς δὲ θαλαττίας καὶ Ἀριστοτέλης ἀκαλήφας ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ζώων· καὶ Θεόφραστος, ἐν ἑβδόμῳ Φυτικῶν. Apollonius Alexandrinus Histor. Mirab. cap. 56. Θεόφραστος, ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν Φυτικῶν Αἰτιῶν. Libri de Historia Plantarum, ferè semper περὶ φυτῶν ἱστορίας, aut etiam simpliciter περὶ φυτῶν, appellantur. Sed tamen & Φυτικῶν ἱστοριῶν dici possunt: & ita Athenæo dicuntur III. 4. Θεόφραστος ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς Φυτικῆς ἱστορίας τάδε γράφει. Et deinde: ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τῆς Φυτικῆς ἱστορίας, &c. Duplex opus φυτικὸν, quod perperam Librarii veteres in unum cogebant; generali nomine Apollonius Histor. Mirab. XVI. 29. τὴν περὶ φυτῶν πραγματείαν vocavit. Utrumque opus uno τῶν φυτικῶν nomine Veteres designasse, & citasse indistinctè, existimabat Meursius; ex his Scholiastæ Nicandri ad Alexipharmaca verbis, Θεόφραστος μὲν οὖν, ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ τῶν Φυτικῶν κάρυον αὐτὸ προσηγόρευσε. Quæ sententia, ex Apollonii, Harpocrationis, & aliorum locis confirmari posset. Existimabat & hoc 14. Φυτικῶν libro, quartum De Causis Plantarum intelligi. Sed frustrà: nam ibi legendum ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν φυτικῶν. Scripserat Librarius ΕΝΤΩΙΔ', cum jota subscripto ad latus, ut fieri solet: illud Librarius alter cum litera numerali δ' conjunxit; unde numerus decimus quartus effectus est ιδ'. Sed hæc sunt levia. Observandum potiùs; quod Meursius observavit; scripsisse hos de Historia Plantarum Libros Theophrastum, summum Athenis magistratum obtinente Nicodoro; hoc est, Olympiadis centesimæ & decimæsextæ anno tertio; cui etiam eos dicavit; ut auctor est Plinius III. 5. Ad Plinii verba, videatur Meursius.

Περὶ χυλῶν, ε'.] Meminit Theophrastus ipse Histor. Plant. I. 19. ὑπὲρ ὧν ἁπάντων ἀκριβέστερον ἐν τοῖς Περὶ χυλῶν ῥητέον. Et Galenus libro contra Lycum; ubi Περὶ χυλοῦ vocat, numero singulari: οἴεται μηδεμίαν εἶναι ἐν αὐτοῖς διαφορὰν, ἀλλὰ μάτην μὲν Ἱπποκράτην διαφορὰν εἰρηκέναι, μάτην δὲ Θεόφραστον ὅλην πραγματείαν γεγραφέναι περὶ χυλοῦ.

Περὶ ψυχῆς, θέσις μία] Citatur passim à Themistio Comment. ad Arist. libros De Anima. Commentario III. librum II. Theophrasti de Anima citat idem Themistius: quare hîc Meursius reponebat pro θέσις μία, θέσεις μα'. hoc est, *Positiones* XLI. Tamen Palat. Codex θέσις α'.

Περὶ γελοίου] Memoratur Athenæo VIII.

Περὶ τῶν διαφορῶν, α'.] Athenæus VII. 19. ἐν δὲ τῷ Περὶ τῶν κατὰ τόπους διαφορῶν, ὁ Θεόφραστος πολύποδας οὐ γίνεσθαί φησι περὶ Ἑλλήσποντον.

Περὶ διαβολῆς, α'.] Idem liber infrà memoratur; unde expungendus.

Περὶ ἐπαίνου, α'.] Inde sumptum putabat Meursius quod Plutarcho memoratur in Vita Agidis & Cleomenis: φυόμεναι γὰρ ἐν τοῖς τηλικούτοις αἱ ἀρεταὶ, καὶ βλαστάνουσαι, ὥς φησι Θεόφραστος, ἐπιβεβαιοῦνται τοῖς ἐπαίνοις.

Ἐπιστολῶν, γ'] Quarum mentio apud Ptolemæum Hephæstionis filium, in Excerptis Photii. Recensentur infrà Ἐπιστολαὶ ἐπὶ τῷ Ἀστυκρέοντι, Φανίᾳ, Νικάνορι.

Περὶ ἐκκρίσεων, α'.] Ita quoque Editio Stephani. Sed Basileensis & MS. Regius, Περὶ ἐκκρίσεως, in singulari numero.

Περὶ ἐνθυμημάτων, α'.] Meminit Scholiastes Hermogenis in Prolegomenis. Θεοφράστῳ δὲ γέγραπται Τέχνη Ῥητορικὴ, Περὶ ἐνθυμημάτων. 47

Περὶ εὑρημάτων, β'.] Citantur Clementi Strom. I. & Eusebio De Præpar. Evangel. X. 7. Σκάμων μὲν οὖν ὁ Μιτυληναῖος, καὶ Θεόφραστος ὁ Ἐρέσιος, ἐν τοῖς Περὶ εὑρημάτων ταῦτα ἱστόρησαν. Item, Scholiastæ Homeri ad Iliad. α'. Ὡς γάρ φησι Θεόφραστος, ἐν τῷ Περὶ εὑρημάτων, πρὶν ἢ μάθωσιν οἱ ἄνθρωποι ἀλεῖν τὸν Δημητριακὸν καρπὸν, οὕτω σῶας αὐτὰς ἤσθιεν. Et Pindari Olymp. XIII. Θεόφραστος δὲ, ἐν τῷ Περὶ εὑρημάτων, Ὑπέρβιον τὸν Κορίνθιόν φησιν εὑρηκέναι τὴν τοῦ κεραμικοῦ τροχοῦ μηχανήν. Cujus loci suprà ad Anacharsin meminimus. Ex eodem Theophrasti Opere, petita esse quæ de igne, à Prometheo cum Hominibus communicato, tradit nobis Scholiastes Apollonii ad l. II. verè existimabat Meursius: ut & quæ de rerum inventoribus ex Theophrasto commemorat Plinius VII. 56.

Ἠθικῶν σχολῶν, α'.] Ἠθικὰ simpliciter appellat Plutarchus in Pericle: ὁ γοῦν Θεόφραστος ἐν τοῖς Ἠθικοῖς διαπορήσας, εἰ πρὸς τὰς τύχας τρέπεται τὰ ἤθη, καὶ κινούμενα τοῖς τῶν σωμάτων πάθεσιν, ἐξίσταται τῆς ἀρετῆς, ἱστόρηκεν, &c. Et Michaël Ephesius ad E-

thic. lib. v. cap. I. ἡ δὲ παροιμία Θεόγνιδός ἐστιν, ὡς Θεόφραστός φησιν, ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ἠθῶν· ἐν δὲ τῷ πρώτῳ περὶ Ἠθικῶν, ὡς Φωκυλίδους αὐτῆς μέμνηται· ex quo loco, cùm ibi primus Ethicorum Theophrasti liber nominetur, rectè observat Meursius, plures uno scriptos fuisse, numerumque excidisse in Diogenis codicibus.

Ἠθικοὶ χαρακτῆρες, ά.] Meminit Suidas; & Eustathius ad Iliad. N. Exstant hodie; sed mutili: fallitur enim Victorius Variarum lectionum libro XVII. cap. 7. qui Theophrasti esse negat: quâ de re videndus omnino Casaubonus in Prolegomenis ad ipsos Theophrasti Characteres. Tamen auctor, in epistola προσφωνητικῇ ad Polyclem, se illos scripsisse ait, cùm annos nonaginta novem jam vixisset. At Laërtius scribit, Theophrastum vixisse dumtaxat quinque & octoginta. Adde quod Theophrastum inter μακροβίους non numeret Cicero; non Lucianus; non Censorinus. Quare Casaubonus in dictis Prolegomenis, legebat in Epistola illa, non ἐνενήκοντα ἐννέα, sed, ut apud Laërtium, ἑβδομήκοντα ἐννέα. Recepta lectio confirmatur auctoritate omnium Codicum, teste ipso Casaubono; & Tzetzis loco suprà memorato,

Θεόφραστος συνέγραψε πάλιν τοὺς Χαρακτῆρας
Ἐτῶν ὑπάρχων ἑκατὸν, πάρεξ ἑνὸς καὶ μόνου.

Sed & Hieronymus Epistolâ ad Nepotianum centum & septem annos, & ampliùs, Theophrastum vixisse ait. Verba ejus sunt: *Unde & sapiens vir Græcia Theophrastus, cum expletis centum & septem annis se mori cerneret, dixisse fertur, se dolere, quòd tum egrederetur è vita quando sapere cœpisset.* (Ita enim ibi rectè legit Casaubonus. Malè in vulgatis *Themistocles*, pro *Theophrastus*; hoc quippe dictum præter Ciceronem, tribuit Theophrasto & Laërtius, ut suprà vidimus) Quare mutavit sententiam Casaubonus, & in Nota ad dictum locum dictæ Epistolæ προσφωνητικῆς, nisi diversè traditum fuit tempus quo vixit Theophrastus, dubium non esse ait mendum esse in Laërtii Codicibus, & ibi pro ϑ' scribi debere ρζ' vel ρθ'. Infrà in hoc Indice & Ἠθικοὶ Χαρακτῆρες memorantur; ubi hæc verba expungebat Meursius. Sed fortasse primo loco Characteres de Virtutibus, posteriori de Vitiis, aut vice versâ, intelligit. Vidi, qui se Theophrasti Characteres de Virtutibus vidisse diceret; sed non ego credulus illi. Hermippus Smyrnæus, testatur apud Athenæum singularem quamdam fuisse Theophrasti venustatem &. industriam in exprimendis effingendisque hominum moribus: quam laudem & Menandro, Theophrasti discipulo, tribuunt Veteres. Fuit verò Hermippus ille Smyrnæus Theophrasti æqualis, si Casaubono fides in Præfatione ad Theophrasti Characteres. Sed in eo falli Casaubonum; & me, qui idem hîc in priori Observationum mearum in Laërtium editione scripseram, scripsit, vir doctissimus idemque elegantissimus Humfredus Hody in recondita illa sua contra Historiam Aristeæ de LXX. Interpretibus Dissertatione: eo potissimùm argumento: quòd cùm ipse Hermippus scribat Theophrastum in senectute solitum fuisse lecticâ ferri, Arcesilaum Pitaneum allegat auctorem; ut docet Favorinus apud Laërtium. Sed pace doctissimi & elegantissimi viri liceat dixisse; potuit Hermippus Theophrasti vixisse temporibus, & omnia quæ ab eo acta sunt, nota per se non habuisse; ut qui in alia quâ Theophrastus, urbe moraretur. Accedit; ut est apud Vossium libro I. cap. 16. de Historicis Græcis; quòd inter viros illustres quorum Vitas scripsit Hermippus, nullum descripserit eorum qui post Theophrastum claruerunt. Sed & ipse Humfredus Hermippum extremis Theophrasti vixisse temporibus fatetur.

Περὶ ἱστορίας, ά.] Scripsit & ἱστορικὰ ὑπομνήματα, de quibus infrà.

Περὶ κολακείας, ά.] Meminit Athenæus VI. 16.

Περὶ θαλάττης, ά.] Quem librum respexit Alexander Aphrodiseus in Metaph. libro I. ubi de mari agens ait, ταύτης τῆς δόξης ἐγένοντο, ὡς ἱστορεῖ ὁ Θεόφραστος, Ἀναξίμανδρός τε καὶ Διογένης. Et Antigonus Carystius Histor. Mirab. cap. 145. Θεόφραστος δὲ, τὴν περὶ τὰς Αἰόλου νήσους (θάλατταν) ἀναζεῖν οὕτως, ἐπὶ δύο πλέθρων τὸ μῆκος, ὥστε μὴ δυνατὸν εἶναι, διὰ τὴν θερμασίαν ἐμβαίνειν εἰς ταύτην. Etiam Olympiodorus, ubi de mari disserit, in Meteor. lib. II. οὐκ ἄρα ἡ ὑποκειμένη γῆ αἰτία τῆς ἁλμυρότητος γίνεται. καὶ τίς ἄρα; λέγομεν, ὅτι τὶς ἄπεπτος οὐσία παρεμπίπτουσα ἐργάζεται τὴν ἁλμυρότητα, τουτέστιν ἡ καπνώδης ἀναθυμίασις, οὐκ ἐκ τῆς ὑποκειμένης γῆς ἀνιοῦσα, ὡς Θεόφραστος ἔλεγεν, ἀλλ' ἐκ τῆς πέριξ γῆς.

Περὶ Κωμῳδίας, ά.] Memoratur Athenæo. VI. 17.

Περὶ μετεώρων, ά.] Olympiodorus in Meteor. lib. I. τῆς δὲ λοξῆς κινήσεως τῶν ἀνέμων, ἄλλην μὲν αἰτίαν ὁ Θεόφραστος ἐν τοῖς οἰκείοις Μετεώροις ἀποδίδωσιν.

Περὶ λέξεως, ά.] Halicarnasseus lib. de compos. nom. εἴρηται δέ τινα περὶ τούτων καὶ Θεοφράστῳ τῷ Φιλοσόφῳ κοινότερον, ἐν τοῖς Περὶ λέξεως. Et in Lysia: ἐν γοῦν τοῖς Περὶ λέξεως γραφεῖσι, τῶν ἄλλων ὁ Θεόφραστος καταμέμφεται.

Περὶ μουσικῆς, ά.] Meminit Plutarchus Sympos. I. 5. ὁ μέντοι Σόσσιος, ἐπαινέσας ἐκείνους, εἶπεν, ὡς εἴς χεῖρον ἄν τις ἐπιχειρήσειεν ὁρμηθεὶς ἀφ' ὧν Θεόφραστος εἴρηκεν περὶ μουσικῆς· καὶ γὰρ ἔναγχος, ἔφη, τὸ βιβλίον ἀνέγνων. Respexit Censorinus De Die Natali c. 12. *Nec verò incredibile est ad nostros natales Musicam pertinere. Hæc enim, sive in voce tantummodo est, ut Socrates ait; sive, ut Aristoxenus, in voce & corporis motu, sive in his, & præterea animi motu, ut putat Theophrastus: certè multum obtinet divinitatis, & animis permovendis plurimum valet.* Ex eo Theophrasti περὶ μουσικῆς opere, etiam esse putabat Meursius quod profert Syrianus in Metaphys. lib. XIII. *Nec est unamquamque ipsarum reducere ad singulas consonantias, ut ζ ad diatessaron, aut ξ ad diapente, aut ψ ad diapason, sed potiùs, quia tres sunt modi probationis, per singulum una perficitur; hac quippe assignatione etiam Archinus usus est, ut narrat Theophrastus.* Idem opus uno alteroque loco respexisse Marcianum Capellam lib. de Musica, observabat Meursius.

Περὶ μέτρων, ά.] Quem librum signat Victorinus

Artis Grammaticæ lib. iv. ubi de vario Carminum genere: *His accedentem & consentaneam Theophrasti opinionem eruditioribus literis haud prætermiserim, asserentis, incentivum & non parvos impetus his quibus cordi est carmen, per metrorum numeros suggeri.*

Περὶ πλούτου, α'.] Meminit Cicero II. de Officiis: *Miror, quid in mentem venerit Theophrasto, in eo libro quem de Divitiis scripsit.* Et Eustratius, sive Aspasius, in Ethic. lib. iv. cap. 1. ὡς γὰρ φιλαργυρίας τῆς αὐτοῦ μέμνηνται ἄλλοι τε καὶ Θεόφραστος ἐν τῷ Περὶ ἠθῶν, καὶ ἐν τῷ Περὶ πλούτου. Ad hunc Theophrasti de Divitiis librum, Meursius respexisse putabat Porphyrium de Abstinent. animal. lib. iv. μεῖζον δὲ τούτου τὸ, τὸν πλοῦτον ἄζηλον, ὥς φησι Θεόφραστος, καὶ ἄπλουτον ἀπεργάζεσθαι, τῇ κοινότητι τῶν δείπνων, καὶ τῇ περὶ τὴν δίαιταν εὐτελείᾳ· nisi fortè id in Vitarum libris dixerit: nam eumdem locum repræsentat etiam Plutarchus in Lycurgo.

Περὶ ποιητικῆς, α'.] Inde esse existimabat Meursius quod à Diomede de Tragœdia lib. II. refertur: *A Theophrasto ita definita Tragœdia est: Tragœdia, est* ἡρωϊκῆς τύχης περίστασις. Mox & Theophrasti περὶ ποιητικῆς volumen aliud recensetur.

48 Προβλημάτων συναγωγῆς, α'.] Inde petitum putabat Meursius, quod à Plinio memoratur xxviii. 6. *Theophrastus, senes laboriosius sternuere dicit*, cùm inter Problemata Aristotelis Sect. xxxiii. id occurrat duodecimum: Διὰ τί οἱ πρεσβῦται χαλεπῶς πτάρνυνται;

Περὶ τῶν προβλημάτων φυσικῶν, α'.] Occurrit iterum infrà, ubi delendum, velut malè repertum, censet Meursius: qui & inde esse censet quæ à Seneca Natural. Quæst. libris iii. iv. vi. ex Theophrasto producuntur.

Περὶ τέχνης Ῥητορικῆς, α'.] Meminit Scholiastes Hermogenis in Prolegomenis: Θεοφράστῳ δὲ γέγραπται τέχνη Ῥητορική. Et Quintilianus III. 1. *Theophrastus quoque Aristotelis discipulus de Rhetoricis diligenter scripsit.* Respexit Cicero ii. de Divinatione. *Aristoteles, itemque Theophrastus, cum Philosophia dicendi etiam præcepta conjunxerunt.* Et in Oratore: *Unum aberit, quod quartum numerat Theophrastus in orationis laudibus:* & eodem libro, passim. Respexit idem Theophrasti opus & Dionysius Halicarnasseus libro περὶ ἑρμηνείας· διόπερ Θεόφραστος παράδειγμα ἐκτίθεται μεγαλοπρεπείας· τὸ τοιοῦτον κῶλον.

Φυσικῶν δοξῶν, ις'.] Taurus Commentario in Timæum Platonis; cujus fragmentum exstat apud Philoponum, adversus Proclum, De æternitate mundi lib. vi. cap. 8. Καὶ Θεόφραστος μέντοι ἐν τῷ Περὶ φυσικῶν δοξῶν, κατὰ Πλάτωνα, φησὶ γεννητὸν τὸν κόσμον. Quæ totidem verbis etiam posteà repetuntur eodem lib. cap. 27. Hæc Meursius, ad verbum.

Φυσικῶν ἐπιτομῆς, α'.] Rescribit Meursius φυσικῶν δοξῶν ἐπιτομῆς: nam fuit compendium Operis quod Theophrastus φυσικῶν δοξῶν inscripserat, & in xvi. libros diviserat. Id patet ex Galeni in Hippocratem de Natura Hominis Commentario II. καὶ Θεόφραστος δ' ἂν ἐν ταῖς τῶν Φυσικῶν Δοξῶν Ἐπιτομαῖς, τὴν Ξενοφάνους δόξαν, εἴπερ οὕτως εἶχεν, ἐγεγράφει. καὶ σοι πάρεστιν, εἰ χαίροις τῇ περὶ τούτων ἱστορίᾳ, τὰς τοῦ Θεοφράστου βίβλους ἀναγνῶναι, καθ' ἃς τὴν Ἐπιτομὴν ἐποιήσατο τῶν Φυσικῶν Δοξῶν.

Περὶ ψεύδους καὶ ἀληθοῦς, α'.] Vide quæ diximus suprà, ubi de libro Περὶ γήρως.

Τῶν περὶ τὸ θεῖον ἱστορίας.] Ex quo opere multa Porphyrius, in libris περὶ ζώων ἀποχῆς, nec non Theodoritus Therap. vii. & x.

Περὶ θεῶν γ'.] Hinc petita videntur, quæ à Simplicio ad Epictetum referuntur: πάντες γὰρ ἄνθρωποι, καὶ Βάρβαροι καὶ Ἕλληνες, καὶ κατὰ τὸν πρότερον ἄπειρον χρόνον, καὶ νῦν, κἂν ἄλλοι κατ' ἄλλας ἐννοίας, νομίζουσιν εἶναι θεὸν, πλὴν Ἀκροθοϊτῶν· οὓς ἱστορεῖ Θεόφραστος, ἀθέους γενομένους, ὑπὸ τῆς γῆς ἀθρόως καταποθῆναι. Etiam Cicero de Natura Deorum libro I. *Nec verò Theophrasti inconstantia ferenda est: modò enim menti divinum tribuit principatum: modò cælo: tum autem signis, sideribusque cælestibus.* Et Minutius in Octavio: *Heraclides quoque Ponticus, Deo divinam mentem, quamvis variè, adscribit. Theophrastus, & Zenon, & Chrysippus, & Cleanthes, sunt & ipsi multiformes, sed ad unitatem providentiæ omnes revolvuntur.*

Ἐπιχειρημάτων, α', β'.] Suprà recensuit Ἐπιχειρημάτων, ιη'. 49

Περὶ Δημοκρίτου, α'.] In quo opere, de philosophia potiùs & decretis Democriti, quàm de ejus Vita, actum fuisse, Jonsius existimat.

Περὶ γενέσεως, α'.] Περὶ ζώων γενέσεως, legendum Meursius suspicatur. Meursii conjecturam firmat non parùm locus ille Apuleii in Apologia: *Legat veterum Philosophorum monumenta, tantùm ut intelligat, non me primum hæc requisivisse, sed jampridem majores meos, Aristotelem dico & Theophrastum, qui plurimos libros de genitu animalium reliquerunt.*

Περὶ τῆς θείας εὐδαιμονίας, α'. Πρὸς τοὺς ἐξ Ἀκαδημίας, α'.] MS. Regius Περὶ τῆς θείας εὐδαιμονίας, πρὸς τοὺς ἐξ Ἀκαδημίας, α'. quæ lectio confirmatur auctoritate Aldobrandinianæ interpretationis, *De Divina beatitudine, ad eos qui sunt ex Academia* 1.

Προτρεπτικὸς, α'.] Paulò post iterum ponitur.

Περὶ τοῦ ψευδομένου γ'.] De hac argumentatione diximus suprà ad Euclidem. Sed fortasse; quæ est Jacobi Cujacii conjectura, Tractatu v. ad Africanum; hi Theophrasti Περὶ τοῦ ψευδομένου libri, non de ea argumentatione, sive potiùs cavillatione, fuerunt, sed de quacumque oratione falsa: quo sensu etiam Aristoteles vi. Ethicorum: ἔτι ὁ σοφιστικὸς λόγος ψευδόμενος, ἀπορία. Nam neque de Sorite, neque de Pseudomeno Stoïco, quidquam scribere potuit Aristoteles; Aristotelis temporibus Stoici cum nondum essent.

Ἀστρολογικῆς ἱστορίας, ς'.] Hinc sumpta existimabat Meursius, quæ citantur à Simplicio, De Cœlo libro II. λέγει τοίνυν, ὅτι ἡ σφαῖρα, ἡ τὸ ἄστρον ἔχουσα, πλανᾶσθαι λεγόμενον, ἐν πολλαῖς σφαίραις, ἀνελιττούσαις καλουμέναις, ἢ, ὡς ὁ Θεόφραστος αὐτὰς καλεῖ, δηλονότι ἠστρωμένας, ἐνδεδεμένη φέρεται. Et posteà: διὰ τοῦτ' οὖν ἐν τρισὶν αὐτὸν ἔλεγον φέρεσθαι σφαίραις. ἃς ὁ Θεόφραστος ἀνάστρους ἐκάλει, ὡς μηδὲν ἐχούσας ἄστρον. 50

Κιχαρος, α'] Hujus libri, præter Diogenem nostrum, meminit nemo; & qualis fuerit dicere non nostrum est, sed Aruspicis. Acicari Columnæ mentio fit à Clemente Alexandrino libro I. στρωματέων: quam interpretatum fuisse ait Democritum: Δημόκριτος τοὺς Βαβυλωνίους λόγους ἠθικοὺς πεποίηται. λέγεται γὰρ τὴν Ἀκικάρου στήλην ἑρμηνευθεῖσαν τοῖς ἰδίοις συντάξαι συγγράμμασι· ad quem difficillimum locum videndus Reinesius Var. Lect. I. 22.

Ἐπιστολαὶ, αἱ ἐπὶ τῷ Ἀστυκρέοντι, Φανίᾳ, Νικάνορι] Hæc verba Ἐπιστολαὶ, αἱ ἐπὶ τῷ mendi suspecta Casaubono videbantur. Epistolæ ad Phaniam meminit Scholiastes Apollonii ad librum I. ubi de milkpeda: Θεόφραστος δὲ, ἐν τῇ πρὸς Φανίαν Ἐπιστολῇ, καὶ ὄνον αὐτὸν φησι καλεῖσθαι. Et Diogenes ipse suprà, in ejusdem Theophrasti nostri Vita: οὗτος τά τε ἄλλα, καὶ περὶ δικαστηρίου τοιαῦτα διείλεκται, ἐν τῇ πρὸς Φανίαν τὸν Περιπατητικὸν Ἐπιστολῇ. Phanias, Theophrasti condiscipulus fuit & popularis; qui & de Plantis, quemadmodum Theophrastus, scripserat. Astycreontem illum non novi. Nicanores, plures mihi noti ex Suida.

Περὶ καιρῶν, α', β'.] Primum citat Suidas in ἀρχὴ Σκυρία: ὀστρακισθῆναι δὲ πρῶτον Ἀθήνησι Θησέα, ἱστορεῖ Θεόφραστος ἐν τοῖς πρώτοις καιροῖς: secundum, in Κυψελιδῶν: καὶ γὰρ Θεόφραστος ἐν τῷ Περὶ καιρῶν β'. λέγει οὕτως, &c. & ex eo, elegans fragmentum profert. Hos libros, inter ἱστορικὰ ὑπομνήματα recenset Vossius libro I. de Historicis Græcis cap. 9. quo nomine arguitur à Reinesio in Variis Lectionibus libro & capite tertio: qui ex eorum fragmento quod à Suida in Κυψελιδῶν profertur, Ethicæ Politicæque scientiæ particulam fuisse censet. Addit, quatuor πολιτικῶν πρὸς τοὺς καιροὺς libros Theophrasti; de quibus superiùs; his duobus περὶ καιρῶν vice commentariorum succenturiatos fuisse. Priores cum posterioribus malè confundit Vossius; quod suprà monuimus.

Περὶ ἀριθμῶν, α'] Περὶ ῥυθμῶν, emendabat Meursius; ex his Ciceronis verbis in Oratore: *In Oratione judiciali & forensi* numerus *Latinè*, *Græcè* ῥυθμὸς, *inesse dicitur. Versum* (Isocrates) *in oratione vetat esse, numerum jubet. Theophrastus iisdem de rebus accuratiùs.*

Περὶ οὐρανοῦ, α'] Simplicius, de Cœlo libro I. καὶ τὸν Θεόφραστον δὲ εἰς μαρτυρίαν λαμβάνει, ἐν τῷ Περὶ οὐρανοῦ.

Præter hos Theophrasti libros memoratos Laërtio, occurrunt apud alios Scriptores; Meursio observante; Ἱστορικὰ Ὑπομνήματα. Meminit Scholiastes Apollonii ad librum IV. Καὶ Θεόφραστος, ἐν Ἱστορικοῖς Ὑπομνήμασί, φησι, τὸν βρόμον τοῦ πυρὸς, τὸν ἀπὸ τῶν Αἰόλου νήσων, ἀκούεσθαι ἕως χίλια στάδια.

Περὶ τυραννιῶν. Scholiastes Pindari, Pyth. Od. II. τὸ γοῦν ἀνθρωποθυτεῖν φησιν ὁ Θεόφραστος, ἐν τῷ Περὶ Τυραννιῶν, παύσασθαι αὐτοὺς, Γέλωνος προστάξαντος.

Γεωργίας Παραγγέλματα. Julianus in Epistola ad Sarapionem: Θεόφραστος δὲ ὁ καλὸς, ἐν Γεωργίας Παραγγέλμασι, τὰς τῶν ἑτεροφύτων δένδρων γενέσεις ἐκτιθεὶς, καὶ ὅσαι ἀλληλούχοις ἐγκεντρίσεσιν εἴκουσι, πάντων, οἶμαι, τῶν φυτῶν μᾶλλον ἐπαινεῖ τῆς συκῆς τὸ δένδρον. Varro de R. R. libro & capite I. de Scriptoribus rei rusticæ agens: *Qui Græcè scripserunt dispersim, alius alia de re, sunt plus quinquaginta. Hi sunt, quos tu habere in consilio poteris, cùm quid consulere voles: Hieron Siculus, & Attalus Philometor. De Philosophis, Democritus Physicus, Xenophon Socraticus, Aristoteles & Theophrastus Peripatetici.* Columella libro etiam & capite I. *Magna porrò & Græcorum turba est, de Rebus Rusticis præcipiens: cujus princeps celeberrimus vates non minimum professioni nostræ contulit, Hesiodus Bœotius. Magis deinde etiam juvere, fontibus orti sapientiæ, Democritus Abderites, Socraticus Xenophon, Tarentinus Archytas: Peripatetici, magister ac discipulus, Aristoteles cum Theophrasto.* Inde quædam citat Varro libro I. capite. 40. de Re Rustica, & Auctor Geoponicorum lib. III. cap. 3. & 4.

Περὶ τοῦ λόγου στοιχείων. Meminit Simplicius, De Cœlo libro IV. καθὸ μὲν γὰρ λέξεις, ἄλλας ἔχουσι πραγματείας· ἃς ἐν τῷ Περὶ τοῦ λόγου στοιχείων, ὅ, τε Θεόφραστος ἀνακινεῖ, καὶ οἱ περὶ αὐτῶν γεγραφότες.

Περὶ γενέσεως στοιχείων. Idem ibidem: αὐτὸς δὲ Ἀριστοτέλης, ἐν ἄλλοις φησί. καὶ Θεόφραστος, ἐν τῷ περὶ γενέσεως στοιχείων.

Ἀνηγμένων λόγων εἰς τὰ σχήματα. Alexander Aphrodis. in Priora Analytica: οὐ ταὐτὸν δὲ ἐστιν ἀνάγειν τε λόγους εἰς τὰ σχήματα, ὡς ἔχει τὰ Θεοφράστου δύο, τὰ ἐπιγραφόμενα, Ἀνηγμένων λόγων εἰς τὰ σχήματα, καὶ μέθοδον ὑπογράψαι, δι' ἧς πάντα τὰ προβλήματα ἀναλύειν καὶ ἀνάγειν δυνησόμεθα.

Περὶ γάμου, α'. Hieronymus adversus Jovinianum lib. I. *Fertur aureolus Theophrasti Liber De Nuptiis: in quo quærit, An vir sapiens ducat uxorem.*

Τὰ μετὰ τὰ φυσικά. Exstant; Aristotelis juncta operibus: Sed quidam Theophrasti esse negant. Videatur horum librorum Proœmium.

Περὶ ἰχθύων. Exstat; sed falsò ita inscribi censet Casaubonus ad Athen. VII. 18. atque ἀποσπασμάτιον libri Περὶ τῶν ἐν τῷ ξηρῷ διαιτωμένων, de quo suprà diximus, aut illum ipsum esse.

Περὶ ἀνθῶν. Plinius XXI. 3. *De floribus, extra suprà dictos, scripsit Theophrastus apud Græcos.* ἀνθέων debuit scribere Meursius. Phrynichus in Ecloga Dictionum Atticarum: ἀνθέων γράφε, ἀλλὰ μὴ ἀνθῶν· ἵνα μὴ συνεμπίσῃ τῷ ἀνθ' ὧν ἔγραψας, καὶ ἀνθ' ὧν ἔδωκας.

Σύγκρισιν ἁμαρτημάτων. M. Antoninus τῶν εἰς ἑαυτὸν libro II. Φιλοσόφως, ἐν τῇ Συγκρίσει τῶν ἁμαρτημάτων (ὡς ἄν τις κοινότερον τὰ τοιαῦτα συγκρίνειε) φησὶ, βαρύτερα εἶναι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν πλημμελούμενα τῶν κατὰ θυμόν &c. Sed fortasse verius est Comparationem illam peccatorum, partem fuisse Librorum Theophrasti. Περὶ ἠθῶν. Ut ita credam, facit locus Aristotelis lib. VII. Moral. cap. 7. ubi id ipsum ab Aristotele adstruitur, quod à Theophrasto apud Antoninum.

Περὶ βασιλείας Κυπρίων. Meminit Suidas in Τιάρα:

Θεόφραστος δ' ἐν τῷ Περὶ βασιλείας Κυπρίων, τὴν κίδαριν, ὡς διάφορον.

Διαλόγους. A quibus destitit, cùm Platoni imparem se animadverteret. Basilius Magnus Epist. 167. ἐκεῖνο γὰρ πάντως σύνοιδέ σου ἡ ἀγχίνοια, ὅτι καὶ τῶν ἔξωθεν Φιλοσόφων οἱ τοὺς Διαλόγους συγγράψαντες, Ἀριστοτέλης μὲν, καὶ Θεόφραστος, εὐθὺς αὐτῶν ἥψαντο τῶν πραγμάτων, διὰ τὸ συνειδέναι ἑαυτοῖς τῶν Πλατωνικῶν χαρίτων τὴν ἔνδειαν.

Atque hi sunt libri Theophrasti, qui referuntur à Scriptoribus antiquis: ex quibus apparet meritò illum à Theophylacto Simocatta, Problemate Physico ultimo, τὴν τῆς γνώσεως θάλατταν appellari. Hos Andronicus Rhodius, quemadmodum & libros Aristotelis, in certa genera redegerat. Plutarchus in Sylla: καὶ μυηθεὶς ἐξεῖλεν ἑαυτῷ τὴν Ἀπελλίκωνος τοῦ Τηίου βιβλιοθήκην, ἐν ᾗ τὰ πλεῖστα Ἀριστοτέλους, καὶ Θεοφράστου βιβλίων ἦν, οὔπω τότε σαφῶς γνωριζόμενα τοῖς πολλοῖς. λέγεται δὲ κομισθείσης αὐτῆς εἰς Ῥώμην, Τυραννίωνα τὸν Γραμματικὸν συσκευάσασθαι τὰ πολλὰ καὶ παρ' αὐτοῦ τὸν Ῥόδιον Ἀνδρόνικον εὐπορήσαντα τῶν ἀντιγράφων, εἰς μέσον θεῖναι, καὶ ἀναγράψαι τοὺς νῦν φερομένους πίνακας. *Mysteriis initiatus*, (Athenis scilicet) *desumpsit sibi Bibliothecam Apelliconis Teii, in quâ plerique Aristotelis & Theophrasti libri erant, hauddum satis in vulgus noti. Ex ea, ubi deportata Romam fuit, ferunt plurima intervertisse Tyrannionem Grammaticum, à quo accepisse Andronicum Rhodium exemplaria, eaque in lucem edidisse, & vulgasse has quæ nunc manibus teruntur, Tabulas.* De his Tabulis, earumque auctore Andronico Rhodio, vide si placet Petrum Joannem Nunnesium in Notis ad Vitam Aristotelis.

51 Τὴν Ἀριστοτέλους εἰκόνα τεθῆναι εἰς τὸ ἱερὸν] Notabis εἰς τὸ ἱερὸν, pro ἐν τῷ ἱερῷ. Sed & alios quoque Scriptores ita usurpasse εἰς plurimis exemplis constat. Ita Terentius, *in ignem posita est*: & *in arcam*, pro, *in arca*, apud Gellium.

Ἀναθεῖναι δὲ καὶ τοὺς πίνακας, ἐν οἷς αἱ τῆς γῆς περίοδοί εἰσιν] Etiam πίνακας hujuscemodi Tabulas Geographicas Plutarchus appellat, in Thesei Vita. *Pictos mundos*, dixit Propertius.

52 Εἰκόνα συντελεσθῆναι ἴσην] Hoc est, *imaginem ejusdem magnitudinis ac ipse est Nicomachus. Figuram integram*, Nos Galli appellamus. Obiter autem hîc observandum, quod Lucianus in libro de Imaginibus observavit; Olympicis victoribus statuas corporibus majores erigere minimè licuisse: & Hellanodicis curæ fuisse, ut ne ullius quidem victoris statua staturam excederet: & statuarum Olympicarum examen, accuratiùs ipso de athletis judicio, fieri consuevisse.

Ὅπου ἂν δοκῇ τοῖς καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελουμένοις] Ἐπιμεληταὶ infrà in eodem Testamento & in Testamento Stratonis appellantur Dispensatores legatorum, sive Exequutores testamentorum. ἐπίτροποι, dicuntur in Testamento Platonis; ubi nos vide.

Καλλίνῳ] Suidas: Κάλλιος. ὄνομα κύριον. An legendum Καλλῖνος?

Τὰ δὲ βιβλία πάντα, Νηλεῖ] Meminit Plutarchus in Sylla: οἱ δὲ πρεσβύτεροι Περιπατητικοὶ φαίνονται μὲν καθ' ἑαυτοὺς γενόμενοι χαρίεντες καὶ φιλολόγοι, τῶν δὲ Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου γραμμάτων οὔτε πολλοῖς, οὔτε ἀκριβῶς ἐντετυχηκότες, διὰ τὸν Νηλέως τοῦ Σκηψίου κληρονόμον, ᾧ τὰ βιβλία κατέλιπε Θεόφραστος, εἰς ἀφιλοτίμους καὶ ἰδιώτας ἀνθρώπους περιγενέσθαι. *Enimverò Peripatetici antiquiores, videntur illi quidem elegantes fuisse & eruditi: sed Aristotelis & Theophrasti scripta, neque pleráque neque exactè volvisse, verùm ob heredem Nelei Scepsii, cui libros suos reliquit Theophrastus, ea ad inertes homines recidisse atque indoctos.* Et Strabo libro XIII. qui etiam Nelei patrem commemorat: Ἐκ δὲ τῆς Σκήψεως οἵ τε Σωκρατικοὶ γεγόνασιν, Ἔραστος καὶ Κορίσκος, καὶ ὁ τοῦ Κορίσκου υἱὸς Νηλεύς, ἀνὴρ Ἀριστοτέλους ἠκροαμένος καὶ Θεοφράστου, διαδεδεγμένος δὲ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Θεοφράστου, ἐν ᾗ ἦν καὶ ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους· ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης τὴν ἑαυτοῦ Θεοφράστῳ παρέδωκεν· ᾧπερ καὶ τὴν σχολὴν ἀπέλιπε, πρῶτος ὧν ἴσμεν, συναγαγὼν βιβλία, καὶ διδάξας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ βασιλέας βιβλιοθήκης σύνταξιν. Θεόφραστος δὲ Νηλεῖ παρέδωκεν· ὁ δ' εἰς Σκῆψιν κομίσας, τοῖς μετ' αὐτὸν παρέδωκεν ἰδιώταις ἀνθρώποις, οἳ κατάκλειστα εἶχον τὰ βιβλία, οὐδ' ἐπιμελῶς κείμενα. ἐπειδὴ δὲ ᾔσθοντο τὴν σπουδὴν τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων, ὑφ' οἷς ἦν ἡ πόλις, ζητούντων βιβλία εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ἐν Περγάμῳ βιβλιοθήκης, κατὰ γῆς ἔκρυψαν ἐν διώρυγί τινι· ὑπὸ δὲ νοτίας καὶ σητῶν κακωθέντα, ὀψέ ποτε ἀπέδοντό οἱ ἀπὸ τοῦ γένους Ἀπελλίκοντι τῷ Τηΐῳ πολλῶν ἀργυρίων, τά τε Ἀριστοτέλους, καὶ τὰ τοῦ Θεοφράστου βιβλία. ἦν δὲ ὁ Ἀπελλίκων φιλόβιβλος μᾶλλον ἢ φιλόσοφος. διὸ καὶ ζητῶν ἐπανόρθωσιν τῶν διαβρωμάτων, εἰς ἀντίγραφα καινὰ μετήνεγκε, τὴν γραφὴν ἀναπληρῶν οὐκ εὖ, καὶ ἐξέδωκεν ἁμαρτάδων πλήρη τὰ βιβλία. Συνέβη δὲ τοῖς ἐκ τῶν περιπάτων, τοῖς μὲν πάλαι τοῖς μετὰ Θεόφραστον, ὅλως οὐκ ἔχουσι τὰ βιβλία πλὴν ὀλίγων, καὶ μάλιστα τῶν ἐξωτερικῶν, μηδὲν ἔχειν φιλοσοφεῖν πραγματικῶς, ἀλλὰ θέσεις ληκυθίζειν· τοῖς θ' ὕστερον ἀφ' οὗ τὰ βιβλία ταῦτα προῆλθεν, ἄμεινον μὲν ἐκείνων φιλοσοφεῖν, καὶ Ἀριστοτελίζειν, ἀναγκάζεσθαι μέντοι τὰ πολλὰ εἰκότως λέγειν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν. πολὺ δὲ εἰς τοῦτο καὶ ἡ Ῥώμη προσελάβετο. εὐθὺς γὰρ μετὰ τὴν Ἀπελλίκοντος τελευτὴν, Σύλλας εἷλε τὴν Ἀπελλίκοντος βιβλιοθήκην, ὁ τὰς Ἀθήνας ἑλών· δεῦρο δὲ κομισθεῖσαν, Τυραννίων τε ὁ Γραμματικὸς ἐνεχειρίσατο φιλ-Ἀριστοτέλης ὤν, θεραπεύσας τὸν ἐπὶ τῆς βιβλιοθήκης· καὶ βιβλιοπῶλαί τινες γραφεῦσι φαύλοις χρώμενοι, καὶ οὐκ ἀντιβάλλοντες, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει τῶν εἰς πρᾶσιν γραφομένων βιβλίων, καὶ ἐνθάδε, καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. *Protulit Scepsis Socraticos, Erastum & Coriscum, & Neleum Corisci F. qui auditor fuit Aristotelis & Theophrasti: & hujus etiam Bibliothecam successione nactus est: in qua Aristotelis etiam fuit Bibliotheca: nam Aristoteles suam Theophrasto tradidit, cui & Scholam reliquit. Primus omnium qui nobis sunt noti, Aristoteles Bibliothecam congestis libris composuit; idque Ægypti Reges facere docuit. Theophrastus Bibliothecam Neleo tradidit. Is libros Scepsin translatos, posteris suis reliquit; ineruditis hominibus; qui incuriosè positos sub clavibus retinuerunt. Cumque Attali-*

eorum Regum studium intellexissent, quibus Scepsis parebat, conquirentium libros ad instruendam Pergami Bibliothecam, sub terra suos in fossa occultaverunt. Ibi ab humore & blattis vitiatos, tandem qui ex ea erant stirpe, Aristotelis Theophrastique libros Apelliconi Teio magnâ pecuniâ vendiderunt. Tenebatur is Apellico librorum amore, quàm Philosophiæ studio, majore: itaque erosarum particularum quærens instaurationem, in nova libros transtulit exempla; lacunas non rectè implens; ediditque libros mendorum plenos. Usu venit Peripateticis antiquis, qui post Theophrastum vixerunt, cùm omnino libris carerent, paucosque duntaxat; præcipuè ex exotericis; haberent, ut nullâ de re, exquisitè eam pertractando, philosophari possent; sed tantùm Quæstiones studiosiùs tractarent. Posterioribus, ab eo tempore quo libri isti sunt editi, facilius fuit philosophari, & Aristotelem imitari: quamquam ob mendorum multitudinem cogerentur multa probabiliter modò dicere. Multum huc etiam Roma contulit: statim enim à morte Apelliconis, Sylla cùm Athenas cepisset, Bibliothecam illius recepit: quæ cùm huc esset allata, Tyrannio à Bibliotheca Præfecto obtinuit, ut sibi illius usus permitteretur; homo Aristotelis studiosus; & Bibliopolæ nonnulli, ineptis usi Librariis, neque cum exemplari descripta comparantes, quod & aliis accidit libris qui exscribuntur, vendendi caussâ, & Romæ & Alexandriæ. De Apelliconte Teio, etiam Athenæus libro v. cap. 14. quem vide. Qui & ipse initio libri primi, Ptolemæum Philadelphum à Neleo libros ejus mercatum ait, & Alexandrinam Bibliothecam transferri curasse.

Τὸν δὲ κῆπον, καὶ τὸν περίπατον, καὶ τὰς οἰκίας τὰς πρὸς τῷ κήπῳ πάσας δίδωμι τῶν γεγραμμένων φίλων ἀεὶ τοῖς βουλομένοις συσχολάζειν καὶ συμφιλοσοφεῖν ἐν αὐτῷ] Respexit hanc testamenti Theophrastei partem Athenæus lib. I. cap. I. *πολλῶν γοῦν εἰσὶ φιλοσόφων ἐν ἄστει σύνοδοι· τῶν μὲν Διογενιστῶν, καὶ Ἀντιπατριστῶν λεγομένων, καὶ Παναιτιαστῶν. Κατέλιπε δὲ καὶ Θεόφραστος εἰς τὴν τοιαύτην σύνοδον χρήματα, μὰ Δί' οὐχ ἵνα ἀκολασταίνωσι συνιόντες, ἀλλ' ἵνα τοὺς κατὰ τὸ συμπόσιον λόγους σωφρόνως καὶ πεπαιδευμένως διεξάγωσι.*

53 *Στράτων*] Pal. *Κράτων*, minùs rectè.

Καὶ Ἀριστοτέλει, τῷ Μειδίου καὶ Πυθιάδος υἱῷ] Pro *Μειδίου* legendum *Μητροδώρου* diu est quòd monuerunt Nunnesius ad Vitam Aristotelis, & Schottus in Vit. comparat. Sextus Empiricus loco superiùs allato: *Πυθιὰς δὲ ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους θυγάτηρ, τρισὶν ἀνδράσιν ἐγαμήθη· πρώτῳ μὲν, Νικάνορι τῷ Σταγειρίτῃ, οἰκείῳ ὄντι Ἀριστοτέλους· δευτέρῳ δὲ, Προκλεῖ, Δημαράτου τῶν Λακεδαιμονίων βασιλέως ἀπογόνῳ, ὃς καὶ δύο ἐξ αὐτῆς τεκνοῦται παῖδας, Προκλέα τε καὶ Δημάρατον, τοὺς παρὰ Θεοφράστῳ φιλοσοφήσαντας· τρίτῳ δὲ, Μητροδώρῳ ἰατρῷ, Χρυσίππου μὲν τοῦ Κνιδίου μαθητῇ, Ἐρασιστράτου δὲ ὑφηγητῇ· ᾧ γίνεται παῖς Ἀριστοτέλης.* Fuit tamen his temporibus Midias quidam, Medicus, de quo nos pluribus in nostra Historia Medica, & infrà ad Lyconis Vitam.

54 *Ὅπως δὲ συνείρηται, μετὰ τὰ περὶ ἡμᾶς συμβάντα, περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ μνημεῖον, καὶ τὸν κῆπον, καὶ τὸν περίπατον, θεραπευόμενα, συνεπιμελεῖσθαι, &c.*] Magnus Salmasius Observat. ad Jus Atticum & Romanum, audacter, sed feliciter, emendabat, *ὅπως δὲ συνίηται, μετὰ τὰ περὶ ἡμᾶς συμβάντα περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ μνημεῖον, καὶ τὸν κῆπον, καὶ τὸν περίπατον, ὑπὸ τῶν Ὀργεώνων συνεπιμελεῖσθαι*, &c. Volebat his verbis Theophrastus, post mortem suam Orgeonas ad monumentum suum convenire, sacraque ibi facere in fano quod extructum ibidem fuerat, & cujus paulò antè in eodem testamento fit mentio. Emendationem Salmasiii firmat hic Harpocrationis locus in *Ὀργεῶνας· Ὀργεῶνες δέ εἰσιν οἱ ἐπὶ τιμῇ θεῶν ἢ Ἡρώων συνιόντες*, &c. *μή ποτε δὲ ὕστερον νενόμισται τὸ ἐπὶ τιμῇ τινὰς τῶν ἀποθανόντων συνιέναι, καὶ Ὀργεῶνας ὁμοίως ὀνομάσθαι, ὡς ἔστι συνιδεῖν ἐκ τῶν Θεοφράστου Διαθηκῶν.* ex quo apparet, *Ὀργεώνων* mentionem in testamento Theophrasti exstitisse; quæ nulla exstaret, nisi ita Theophrasti verba legerentur. De Orgeonibus illis videndus Suidas & Etymologus. De his librum scripserat Philochorus: teste Suida.

Σωματάλην καὶ τὴν παιδίσκην] Ita quoque MS. Regius. Malim tamen *Σωματάλην παιδίσκην*, ut habet Editio Frobeniana. Ceterùm, vel ex hoc loco refelli potest Phrynichus, qui in Ecloga Dictionum Atticarum negat Veteres usurpasse vocem *παιδίσκην*, pro *ancilla*, vel solùm pro *adolescentula*. Eâ notione usurpatur & in Genesi XII. & in Deuter. XXVIII. & apud Lucianum in Asino, & in Evangelio Joannis XVIII. 17. & apud Matthæum XXVI. 69. & Marcum XIV. 66. & Lucam XXII. 56 Addo locum insignem Mœridis Atticistæ: *παιδίσκην, καὶ τὴν ἐλευθέραν καὶ τὴν δούλην Ἀττικοῖς. τὴν δούλην μόνον, Ἀττικοῖς.*

Παρμένοντα] Nomen servi apud Terentium in Eu- 55
nucho. Ratio nominis, quòd sedulò adsit domino.

Μάνην] Eustathius ad Iliad. E. pag. 536. *Μάνης, δουλικὸν ὄνομα παρὰ τοῖς παλαιοῖς.* Suidas: *Μάνης. ὄνομα κύριον οἰκέτου. Ἀριστοφάνης Ὄρνισι· Νῦν δ' ἀνδράποδα ἠλιθίους Μάνας.* Ita vocabatur & servus Diogenis Cynici; de quo infrà, in Vita Diogenis. Fuit & ancillarum appellatio *Μανία*, ut videre est apud Athenæum lib. XIII. cap. 5. & Plutarchum in Demetrio. Est autem *Μάνης* vox Babylonia, quæ *σκεῦος*, id est, *vas* significat, si Epiphanio fides in Hæresi Manichæorum· Sic Danieli v. 3. מאני *manè*, sunt vasa. Et Esdræ v. 14 מאניא *manája*, idem. Nulla vox frequentior in Paraphrastis. quare Epiphanii fides non est in dubium revocanda. Phrygiacam esse, ait Machon Comicus apud Athenæum dicto loco, & Strabo lib. VII. Strabonis verba placet apponere: *ἐξ ὧν γὰρ ἐκομίζετο (ἀνδράποδα) ἢ τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις ὁμωνύμως ἐκάλουν τοὺς οἰκέτας, ὡς Λυδὸν καὶ Σύρον, ἢ τοῖς ἐπιπολάζουσιν ἐκεῖ ὀνόμασι προσηγόρευον, ὡς Μάνην ἢ Μίδαν τὸν Φρύγα· Τίβιον δὲ, τὸν Παφλαγόνα.*

Δόνακα] Cognomen *Donacis* legitur in lapide Neapolitano apud Gruterum pag. 797. 8. & in Romano pag. 699. Item, *Donaces* in lapide Tarraconensi pag. 395. 8.

Εὔβιον] *Εὔβοον*, Codex Regius, & Palatinus.

Κτήσαρχος] Palat. *Κτήμαρχος*. 56

Αἱ διαθῆκαι κεῖνται ἀντίγραφα τῷ Θεοφράστου δακ- 57

τυλίῳ σεσημασμέναι] Audiendus Casaubonus ad Suetonium in Augusto: *Testamentum facere pluribus codicibus*, (*apud J. C.* plurimis locis) *est, plura exemplaria ejusdem Testamenti relinquere. Suetonius paullò aliter libro III.* Testamentum duplex fecit, sed eodem exemplo. *Attici hoc venustè dicunt*, τὰς διαθήκας ἀντίγραφα ποιήσασθαι: *ut Demosthenes* κατὰ Στεφάνου *Oratione altera. Ubi quod negat* διαῤῥήδην *Orator, factum umquam, ut Testamenti sui plura exemplaria aliquis relinqueret, Oratoria fide dictum esse, vel Theophrasti unius exemplum arguit; qui ultimæ sua voluntatis tria; ut veteres Græci loquuntur*, ἀντίγραφα; *ut recentiores*, ἰσότυπα, *vel* ἴσα; *confecit, ac suo annulo obsignata, totidem amicis servanda tradidit. Auctor Laertius.* At Heraldus Observat. Juris capite ultimo, vocem ἀντίγραφα putat esse è glossemate, ut vocant; cùm testamenta illa omnia essent authentica; quia omnia clausa & obsignata testibus adhibitis: atque apud diversos deposita, ut plura exemplaria exstarent; omnia authentica, & quæ Theophrasti voluntatem testarentur; ut si aliquâ temporis injuriâ, aut alio modo perirent, vel unum superesset, secundùm cautionem à Justiniano observatam. Salmasius ad jus Atticum & Romanum cap. 7. negat quid mutandum; atque hoc loco Laërtium τὸ ἀντίγραφα dixisse ait per appositionem: aut si quid mutandum, legendum αἱ διαθῆκαι κεῖνται ἀντίγραφοι. Salmasii interpretationem & emendationem arguit Heraldus, in Animadversionibus in Salmasii Observationes ad Jus Atticum & Romanum libro II. capite 5. ubi multa lectu digna περὶ ἀντιγράφων. Observat autem Moeris Atticista, ἀντίγραφα dici πληθυντικῶς apud Atticos, ἀντίγραφον verò ἑνικῶς, apud Hellenes.

Τῷ Θεοφράστου δακτυλίῳ σεσημασμέναι] *Proprio signo, propriâque cerâ consignare*, dixit Justinianus Tit. Instit. de Pupillari substitutione. Porrò hæc verba, αἱ διαθῆκαι ἀντίγραφα τῷ Θεοφράστου δακτυλίῳ σεσημασμέναι, Theophrasti, negat esse Salmasius; contendit Heraldus: utriusque rationes, si tanti est, vide dictis locis.

Πιλανεύς] Legendum omnino Παλληνεύς. & mox Ὑβάδης, non Ὑβαίης. Vide Meursium libro de Pop. Atticæ, Voce Παλλήνη & Voce Ὑβάδαι. Ὑβάδιος scriptum fuit in Palatino.

Εὐωνυμεύς] Hesychius: εὐώνυμον. ἀριστερόν. καὶ δῆμος φυλῆς τῆς Ἐρεχθηίδος.

Ἀδείμαντος] De Adimanto suprà ad Platonem.

Ἀείμνηστος Κλεοβούλου] Aldobrandinus, qui vertit *Aimnestus. Cleobulus*, legerat Ἀείμνηστος, Κλεόβουλος: & ita Editio Basileensis. Sed pro Ἀείμνηστος, an potiùs legendum Ἀρίμνηστος? Arimnestus, frater fuit Aristotelis, de quo nos suprà in Aristotele.

Ἐκ Κεραμέων] Hoc est, *Cerameus*. Malè Interpretes, *ex fictoribus*. Suidas: Κεραμῆς, (lege Κεραμεῖς) δῆμός ἐστι φυλῆς τῆς Ἀκαμαντίδος. εἴληφε δὲ τοὔνομα ἀπὸ τῆς κεραμικῆς, καὶ τοῦ θύειν Κεράμῳ τινὶ ἥρωϊ. Harpocration, à quo illa habuit Suidas: Κεραμεῖς Ὑπερίδης ἐν τῷ ὑπὲρ Ξενοφίλου πρώτῳ δῆμός ἐστι φυλῆς τῆς Ἀκαμαντίδος Κεραμεῖς, ὥς φησι Διόδωρος. φησὶ δὲ Φιλόχορος ἐν τῇ τρίτῃ εἰληφέναι τούτους τοὔνομα ἀπὸ τῆς κεραμικῆς τέχνης, καὶ τοῦ θύειν Κεράμῳ τινὶ Ἥρωϊ.

Ἐπικηφίσιος] Stephanus: Ἐπικηφισία, δῆμος τῆς Οἰνηΐδος φυλῆς. ὁ δημότης, Ἐπικηφίσιος.

Ἀκοῦσαι δ' αὐτοῦ καὶ Ἐρασίστρατον τὸν ἰατρὸν] De Erasistrato, nos pluribus in Historia Medica. Habuit discipulum Theophrastus & Lynceum Samium. Athenæus VIII. Λυγκεὺς ὁ Σάμιος, ὁ Θεοφράστου μὲν μαθητὴς, Δούριδος δὲ ἀδελφὸς, τοῦ τὰς ἱστορίας γράψαντος, καὶ τυραννήσαντος τῆς πατρίδος. Idem legas apud Suidam: Λυγκεὺς Σάμιος, Γραμματικὸς, Θεοφράστου γνώριμος, ἀδελφὸς Θεόριδος (corrige Δούριδος) καὶ Ἱστοριογράφου, τοῦ καὶ τυραννήσαντος Σάμου. Habuit & Proclem & Dematum. auctor Sextus Empiricus adversus Mathematicos lib. I. cap. 12.

Theophrasti cognomines omisit Laërtius. Hos inter, Theophrastus Pierites, Musicus, qui nonam chordam addidit. Meminit Nicomachus Harmonices Manualis libro II. Meminit & Boëthius libro I. sed ubi malè editum *Prophrastus Persotes*: quod doctissimus Meibomius observavit.

STRATO.

Διεδέξατο δ' αὐτοῦ τὴν σχολὴν Στράτων Ἀρκεσιλάου, &c.] Suidas: Στράτων. Λαμψακηνὸς φιλόσοφος, Θεοφράστου γνώριμος, διάδοχος. υἱὸς δὲ Ἀρκεσιλάου, ἢ Ἀρκεσίου. ὃς ἐπεκλήθη Φυσικὸς, διὰ τὸ παρ' ὀντινοῦν ἐπιμεληθῆναι τῆς φυσικῆς θεωρίας. καθηγήσατο δὲ καὶ Πτολεμαίου, τοῦ ἐπικληθέντος Φιλαδέλφου. *Peripateticorum* κορυφαιότατος dicitur Plutarcho Libro contra Coloten, *Peripateticorum optimus* Simplicio ad librum I. φυσ. ἀκρ. com. 23. Cicero tamen libro I. Acad. Quæst. & libro V. de Finibus, germanum Peripateticum fuisse negat. Quod ipsum testatur & Plutarchus dicto loco. *Physicum* eum appellat & Cicero. Ciceronis loca profert & Aldobrandinus. 58

Περὶ ἀρχῶν, γ'] Περὶ ἀρχῆς, γ'. ἢ δύο Editio Basil. & Codex Regius.

Περὶ βίων] Historicus fuerit iste de Vitis liber, an Ethicus, incertum est. Verosimilius, Historicum fuisse. 59

Περὶ φιλοσοφίας] Sic quoque editio Stephani. At Basileensis, nec non Codex Regius, Περὶ βασιλείας φιλοσοφίας· quæ lectio confirmatur interpretatione Aldobrandini, *De regno Philosophia:* & Veteris Interpretis. *De Regia Philosophia.*

Περὶ ἐνυπνίων] Signat hunc Stratonis librum Tertullianus lib. de Anima cap. 46. ubi de somniis agens, ait: *Quanti autem commentatores & adfirmatores in hanc rem, Artemon, Antiphon, Strato, Philochorus, Epicharmus, Serapion, Cratippus, & Dionysius Rhodius, Hermippus, tota seculi literatura.*

Περὶ τῶν μεταλλικῶν μηχανημάτων] Editio Basileensis, & MS. Regius, Περὶ τῶν μεταλλικῶν μηχανικῶν. μηχανικὸν legit Aldobrandinus: nam vertit *De Metallicis mechanicum.* Fortè legendum Περὶ τῶν μεταλλικῶν. Μηχανικόν. Μηχανικὸν scripsit Aristoteles; Περὶ μετάλλων, Theophrastus.

Περὶ

Περὶ λιμοῦ καὶ σκοτώσεων] Conjunxerat hæc duo Strato; quòd unum sit causa alterius: nempe fames, causa vertiginis. Hippocrates lib. de Prisca Medicina: τοῦτο δὲ εἰ ἀριστᾶν μεμαθηκώς τις, καὶ οὕτως αὐτέῳ ξυμφέρον, μὴ ἀριστήσῃ, ὅταν τάχιστα παρέλθῃ ἡ ὥρη, εὐθὺς ἀδυναμίη δεινὴ, τρόμος, ἀψυχίη· ἐπὶ τουτέοισιν, ὀφθαλμοὶ χλωρότεροι· οὖρον παχὺ καὶ θερμὸν, στόμα πικρὸν, καὶ τὰ σπλάγχνα οἱ δοκέει κρεμᾶσθαι· σκοτοδίνη, δυσοργίη, δυσθυμίη. *Ad hæc, si quis prandere consuetus, cuique prandere conducat, non prandeat, protinus ubi tempus præteriit, statim gravis impotentia exoritur, tremor, & animi defectio. Ad hæc, oculi pallidiores fiunt; urina crassa & calida redditur; os amarulentum evadit; viscera ei pendere videntur; tenebricosâ vertigine corripitur, vehementer irascitur, & mæret.*

Περὶ τῶν μυθολογουμένων ζώων] Quo titulo & librum scripserat Stagirites.

60 Περὶ τοῦ προτέρου καὶ ὑστέρου] Librum hunc laudat Simplicius ad Categorias.

Εὑρημάτων ἔλεγχοι δύο] Meminit Clemens Strom. I. quod opus Stratoni Peripatetico, octavo inter cognomines, falsò tribuit Vossius in libris de Historicis Græcis. Reinesium vide Variarum Lectionum libro II. cap. 6.

Ἐπιστολαὶ, &c.] Videtur excidisse numerus; nam Vetus Interpres *Epistolæ*, &c. *quadringenta quinquaginta.*

Ἀρσινόη] Ptolemæi Philadelphi uxori & sorori.

Εἰ μὴ προσεχρήσατο χρησμοῖς] Inepta lectio. Horum verborum, utpote corruptorum, interpretationem omisit Aldobrandinus. Legebat Hugo Grotius, χρισμοῖς: & vertebat, *Vir macer hic, nisi se semper fecisset inungi.* Sed χρισμὸς, sive χρισμὸν, pro χρίσμα, dici posse non puto. An potiùs scriptum fuerit, εἰ μὴ προσεχρήσατο χραισμαῖς? χραίσμη est, *auxilium, adjumentum, remedium.* Nicander in Theriacis: Μηδέ σέ γε χραίσμη πολιὸν λάθοι, ἢ κεδροῖο.

Λαμψακηνὸν] Additamentum est; quemadmodum & vox θανάτου quæ sequitur: quare utraque deleatur. θανάτου quoque deest in Codice Regio. Lampsacenum Stratonem facit & Suidas, loco allato.

61 Τρίτος, ἰατρὸς, μαθητὴς Ἐρασιστράτου] De eo Erotianus in ἄμβην: Στράτων μὲν ὁ Ἐρασιστράτειός φησι τὴν ἄμβην μοχλὸν σφαιροειδῆ εἶναι, &c. Eumdem intelligit Galenus lib. de Venæ sectione adversùs Erasistratum: ἀλλὰ τὰ μὲν ὑπό τε Ἀπολιμάντου καὶ Στράτωνος εἰρημένα καταγέλαστα· καὶ γὰρ τὸ σχάσαι τὴν φλέβα δύσκολον εἶναί φασιν, καὶ τὸ διαγνῶναι, καὶ τὸ διαιρῆσαι τὴν ἀρτηρίαν αὐτὴν, &c. Et Alexander Trallianus lib. I. cap. περὶ ἐπιληψίας: Ἐκ τῶν παρακειμένων ἐν τοῖς Στράτωνος· λέγει δὲ Ὀρφέως εἶναι· στρύχνου ῥίζαν ἀνελόμενος, & quæ sequuntur. Idem ibidem: ἕτερον δὲ, ὅπερ κεῖται ἐν τῷ τρίτῳ Στράτωνος, &c. Apollonius quidam, ὁ ἀπὸ Στράτωνος, hoc est, Stratoneius Medicus, qui scripsit περὶ σφυγμῶν, eidem Galeno memoratur libro IV. De Pulsuum differentia.

Τρόφιμος] Corrige τρόφιμος, & verte *alumnus.* Falsus est Aldobrandinus, qui nomen proprium esse putavit.

Τέταρτος, ἱστορικὸς, &c.] Quem tempore Ptolemæi Philometoris, & Persei ultimi Macedoniæ Regis, vixisse, existimabat Vossius; quia bellum, quod Romani cum Perseo, & patre ejus Philippo, gesserunt, tractandum potissimùm susceperat.

Excidit quintus Strato. Stratonis Amaseni, Philosophi, meminit Suidas; quem sub Tiberio vixisse, & Geographiam scripsisse ait. Eum esse qui hîc desideratur, putabat Vossius; nisi potiùs apud Suidam pro Στράτων, legendum Στράβων: nam Amasenus quoque fuit Strabo; & Geographus; & sub Tiberio vixit: quod verisimilius ipsi Vossio videbatur, quàm quod somniabat Franciscus Patritius Tom. I. Discuss. Peripat. lib. III. Strabonis Geographiam intercidisse, ac libros illos septemdecim Geographiæ, qui Strabonis nomine veniunt, Stratonis esse, non Strabonis. Ipse, potiùs hîc excidisse putarim Stratonem Comicum, mediæ Comœdiæ Poëtam; de quo Suidas.

Ἕκτος, ποιητὴς ἐπιγραμμάτων] Qui Sardianus erat. Hujus plurima epigrammata ἀνέκδοτα penes nos habemus; elegantissima illa quidem; sed obscœnissima.

Ἕβδομος, ἰατρὸς ἀρχαῖος, ὥς Ἀριστοτέλης φησίν·] In operibus Aristotelis quæ hodie exstant, Stratonis illius antiqui Medici nomen non comparet. Pro Ἀριστοτέλης, legerat hoc loco Vetus Interpres Ἀριστοκλῆς: nam vertit *ut ait Aristocles.* Ἀριστοτέλης tamen habent omnes editi & scripti codices.

Præter hos Stratones memoratos Laërtio, fuere & alii. Strato Comicus, & Strato Geographus, de quibus superiùs diximus. Fuit & Strato, Plutarchi familiaris, de quo Plutarchus in Symposiacis.

Ἐάν τι πάσχω] Id est, *si moriar; si mihi quid humanitus accidat.* Demosthenes Philippicâ I. καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε. Videatur hîc Casaubonus.

Μηθὲν μήτε περίεργον ποιοῦντες, μήτ' ἀνελεύθερον] Similiter infrà, in Testamento Lyconis, ὅπως μήτ' ἀνελεύθερος γίνηται, μήτε περίεργος.

Ἱπποκράτης] Quis fuerit Hippocrates ille, dixerit 62
alius. In antiqua Historia Hippocrates circiter viginti reperiri, testis est Jonsius libro I. de Script. Histor. Philos. cap. 2.

Οἱ δὲ, ἄσχολοι] Εὔσχολοι videtur legisse Aldobrandinus, qui vertit *otiosi.*

Καλῶς δ' ἂν ποιοῖεν καὶ οἱ λοιποὶ συγκατασκευάζοντες τοῦτο] Etiam in Testamento Lyconis: συγκατασκευαζέτωσαν δὲ καὶ οἱ λοιποὶ γνώριμοι.

Καὶ τῶν παίδων ἕνα ὃν ἂν δοκῇ. Ἀρκεσιλάῳ δὲ πρῶτον 63
μὲν, &c.] Sic distinguendus hic locus, καὶ τῶν παίδων ἕνα ὃν ἂν δοκῇ Ἀρκεσιλάῳ. καὶ πρῶτον μὲν, &c. Ita infrà, ὃν δοκιμάζῃ Ἀρκεσίλαος. & deinde, ὡς ἂν δοκῇ Ἀρκεσιλάῳ καὶ Ὀλυμπικῷ καὶ Λύκωνι. Rectè Vetus Interpres: *& unum ex pueris, quemcumque Arcesilaus judicabit.* Malè Aldobrandinus, *unumque ex pueris, qui eis videatur. Arcesilaum autem primum quidem*, &c.

Γραίου] Γραὸυ, Codex Florentinus.

Ἐπειδὰν δὲ παραγίνηται Ἀρκεσίλαος] Diximus superiùs, ad Testamentum Aristotelis.

64 Ἀρίστων ὁ οἰκεῖος] Ita quoque Editiones Stephani: quam lectionem agnovit & Vetus Interpres, qui vertit *Aristo, ejus necessarius*. Sed legendum omnino, Ἀρίστων ὁ Κεῖος, ut habet Editio Frobenii, & Regius Codex. Aristo Ceus præfuit Scholæ Peripateticæ Olympiade circiter 140. De eo Cicero libro v. de Finibus, & Plutarchus libro de Exilio. Meminit & Lyco, infrà in Testamento. Vertit Aldobrandinus, *Aristo Chius*: ac proinde legerat ὁ Χῖος. Sed alius est Aristo Chius ab Aristone Ceo. De Aristone Chio, alibi erit dicendi locus.

L Y C O N.

65 DE Lycone, videatur Athenæus libro & capite 12. & Cicero lib. III. Tusc. Quæst.

Τὸ δ' ἐκφραστικὸν αὐτοῦ καὶ περιγεγονός.] Rectè Casaubonus, περιγεγωνός. Eustathius ad Homerum: γεγωνὸς, ἐπιῤῥηματικῶς, ἀντὶ τοῦ μέγα· καὶ γεγωνὸς λόγος, ὁ προφορικὸς, καὶ τρανὴς, καὶ μέγας, πρὸς διαστολὴν τοῦ ἐνδιαθέτου· καὶ κλίνεται γεγωνοῦ, ὡς οἰωνὸς οἰωνοῦ.

66 Τούς τε βουλευομένους ὀρθῶς, &c.] Rectè quoque idem Cas. οὐκ ὀρθῶς.

67 Ἦν δὲ καὶ καθαρώτατος τὴν στολὴν, &c.] Notabis στολὴν de veste virili etiam usurpari, ut apud Herodotum lib. I. M. Antoninum item lib. I. & Xenophontem.

Ἀλλὰ καὶ γυμναστικώτατος ἐγένετο, καὶ εὔεκτης τὸ σῶμα, τήν τε πᾶσαν σχέσιν ἀθλητικὴν ἐπιφαίνων] Ad Lyconis robur respexit Horatius, cùm ait Epistola I. ad Mecænatem,

Nec quia desperes invicti membra Glyconis,
Nodosâ corpus nolis prohibere chiragrâ.

quod rectè Heinsius observavit: nam Lycon, etiam Glycon dictus est, ut monuit hoc loco Laërtius: ὅτι ἐν μὲν τῷ λέγειν γλυκύτατος ἦν, παρὸ καί τινες τὸ γάμμα αὐτοῦ τῷ ὀνόματι προσετίθεσαν.

Ὠτοθλαδίας καὶ ἐμπινὴς ὤν. καθά φησιν Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος] Respexit hunc locum Suidas: ὠτοθλαδίας τε καὶ ἐμποινὴς ὤν, ὥς φησιν Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος· sed ibi, ex hoc loco, legendum ἐμπινής: quæ vox ad haphen palæstræ referenda est, ut rectè quoque Heinsius observavit. Observabat idem vir doctissimus, malè apud Hesychium ὠτοκάταξιν exponi, τὰ ὦτα τεθλασμένον· est enim, inquiebat, ὠτοκάταξις ipsa mutilatio, quæ Platoni Comico ὠτόγλυφις dicitur. Sed minùs rectè hæc observabat, cùm plurima sint cùm apud Græcos, tum apud Latinos, nomina, actionem denotantia, quæ adjectiva sunt. Atque id ipsum quod habet Hesychius, legere est & apud Suidam: ὠτοκάταξις. τὰ ὦτα τεθλασμένος ἐν παλαίστρᾳ. Etiam apud Lucianum in Lexiphane: Μεγαλώνυμός τε ὁ δικοδίφης, καὶ Χαιρέας ὁ χρυσοτέχνων, ὁ κατανώτου ποικίλος, καὶ ὁ ὠτοκάταξις Εὔδημος· Ita enim ibi legendum. Vulgò perperam, ὠοκάταξις. Et apud Etymologum, in ὠτοφόροι. ὠτοφόροι δὲ, οἱ τὰ ὦτα συντεθλασμένοι· οἷον, ὠτοκατάξιδες. ἤσχυν δὲ τοιοῦτοι ἀπὸ παλαίστρας. Sed neque verum est à Platone Comico, ὠτοκάταξιν, hoc est, ipsam mutilationem, ὠτογλυφὶν appellari. Locus Pollucis, ex quo id verum esse vir politissimus existimabat, est in libro II. Verba ejus sunt: ἐπὶ δὲ τῶν ἐν γυμνασίοις πληγῶν, τὰ ὦτα κατεαγέναι, ὠτοκάταξις. ὠτογλυφὶς δὲ εἴρηται παρὰ Πλάτωνι τῷ Κωμικῷ ἐν Συμμαχίᾳ, &c. Non enim hæc, ὠτογλυφὶς δὲ, &c. ad ὠτοκάταξις referri debent, sed initium sunt alterius periodi. Athletarum aures multis ictibus contusæ erant. Notum illud Virgilii est in v. divini operis:

---- erratque aures & tempora circum
Crebra manus: duro crepitant sub vulnere malæ.

Atque inde Lacedæmonii ab Atheniensibus propter palæstræ studium, οἱ τὰ ὦτα κατεαγότες dicebantur: qua de re videatur Heinsius dicto loco. Ceterùm, etiam Athenæus lib. & cap. 12. Antigonum Carystium testem advocat, ubi de Lycone agit.

Καὶ ἐμπινὴς ὤν] Ἐμπινὴς, id est, qui πίνῳ, sive oleo palæstrico, sæpe unctus & sordidatus fuit. Hinc ἐμπινῆ, *politum* reddunt Glossæ Veteres. Hinc quoque ἀπινὴς pro *rudi* & *impolito*, metaphoricè: ut ἀπάλαιστρος. Et κακοπινὴς, pro ὁ ἐπὶ κακῷ ἐμπινὴς, καὶ τρίβακος. Sophocles in Ajace Ulyssem vocat κακοπινέστατον ἄλημα στρατοῦ. Verba sunt Salmasii in Confutatione Animadversionum Cercoëtii, pag. 182. At Grentemenilius, quid sibi velit hæc vox, fatetur se nescire. Eum vide.

Διὰ τοῦτο καὶ παλαίσαι λέγεται τότε ἐν τῇ πατρίδι Γλεία] Ἰλεία, Editio Stephani. Basileensis & Codex Regius, Ἤλεια. Legisse videtur Aldobrandinus, Ἠλεῖα: nam vertit, *Heleis certaminibus*. Legendum omnino, Ἴλεια: erant autem Ἴλεια, certamina in honorem Ili, à quo Ilium. Fuit Lycon è Troade.

Καὶ σφαιρίσας] Athenæus loco laudato: ἦν δὲ ὁ Λύκων καὶ σφαιριστὴς ἀγαθὸς καὶ ἐπιδέξιος.

Οὕτω δὲ ἦν ἐχθρὸς Γερωνύμῳ τῷ Περιπατητικῷ, &c.] 68
Fuit ergo Lyconi æqualis Hieronymus Rhodius Peripateticus. Dicitur tamen Ἀριστοτέλους μαθητὴς Athenæo x. 6. non quòd Aristotelis reverà fuerit auditor, sed ejus Philosophiæ studiosus, ut commodè Athenæi verba interpretatur Jonsius contra Vossium, qui de Hieronymo ante Philadelphi tempora egit.

Καὶ Πανθοίδου διέχουσι τοῦ Διαλεκτικοῦ] Dialectici dicebantur quidam Philosophi. Vide nos suprà ad Euclidem, & Jonsium de Scriptoribus Historiæ Philos. lib. II. cap. 1. qui pluresq Dialecticos nominat.

Οὐ μὰ τὸν] Ἐλλειπτικῶς. Scholiastes Aristophanis ad hæc in Ranis, Μὰ τὸν, ἐγὼ μὲν οὐδ' ἂν εἴ τις ἔλεγέ μοι· Ἐλλειπτικῶς ὀμνύει, καὶ οὕτως ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἀρχαίοις ἐνίοτε μὴ προστιθέναι τὸν θεὸν, εὐλαβείας χάριν. Scholiastes Pindari: εὐλαβείᾳ τοῦ ὀμνύειν, οἱ Ἀρχαῖοι παρελίμπανον τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν.

Ἂν πρὶν] In Anthologia lib III. cap. 6. ubi hoc Epigramma sine nomine Auctoris legitur, scriptum est ἃ πρὶν, quod est admirandi adverbium. ἂν habet Codex Regius. Magis placet ἂν, id est, *si*.

Πρῶτος, Πυθαγορικός.] Ille est procul dubio, de 69

quo Athenæus 10. 4. Πυθαγόρας ὁ Σάμιος μετρίᾳ τροφῇ ἐχρῆτο, ὡς ἱστορεῖ Λύκων ὁ Ἰασεὺς ἐν τῷ Περὶ Πυθαγόρου. De eodem accipit Jonsius hæc Laërtii verba in Aristotele, καὶ Λύκωνα λέγειν, ὡς ἐν πυέλῳ θερμοῦ ἐλαίου λούοιτο, καὶ τοὔλαιον διαπωλοῖτο.

Τρίτος, ἐπῶν ποιητής. τέταρτος, ἐπιγραμμάτων ποιητής.] Omissus uterque Vossio. Ἐπιγραμματοποιοῦ nulla hodie Epigrammata supersunt in Anthologia.

Fuit & Lycon. ὁ ἐργολάβος, de quo Theophrastus in Charact. capite περὶ λογοποιΐας. & Lycon Comicus, de quo Plutarchus in Vita Alexandri, nec non lib. II. de Fortuna Alexandri.

Ἀστυάνακτι] Ita vocabatur & pater Lyconis. Fuit Lycon è Troade; ubi propter Astyanactem Hectoris filium, familiare hoc nomen fuisse, vero simile est.

70 Δίδωμι Λύκωνι, διὰ τὸ καὶ τοὔνομα φέρειν ἡμῶν] Ita Latinis, *nomen ferre*. Videatur Lex *Sed Sciendum* 7. & Lex *Facta* 63. sect. 10. D. ad Senatusc. Trebellianum.

Τὸν δὲ περίπατον καταλείπω τῶν γνωρίμων τοῖς βουλομένοις.] Supple συσχολάζειν καὶ συμφιλοσοφεῖν ἐν αὐτῷ, ut superiùs scriptum est in Testamento Theophrasti. *Ambulationem* hoc sensu usurpasse Ciceronem ad Atticum, rectè observat Aldobrandinus. *Nostram ambulationem velim, cùm poteris, invisas.*

71 Τῶν δὲ ἐν Αἰγίνῃ μοι γινομένων μερῶν] Scaliger ad oram libri, μορῶν.

Εἰς ἐλαιοχρηστίαν.] Vide Casaubonum.

72 Τιμησάτω δὲ καὶ τοὺς ἰατροὺς, Πασίθεμιν καὶ Μειδίαν, &c.] Non mihi aliunde notus Pasithemis ille Medicus. Ad Mediam quòd attinet, (nam Μηδίαν hoc loco legendum existimo; & ita legendum videtur quoque existimasse Aldobrandinus, qui vertit *Media honorem habeto*) frater fuit Cretoxenes, matris Erasistrati. Testatur Suidas in Ἐρασίστρατος: Ἐρασίστρατος, Ἰουλίτης, ἀπὸ Ἰουλιάδος πόλεως (lege Ἰουλίδος) Κέω τῆς νήσου· χρηματίζει σὺν Κήϊος. υἱὸς Κρητοξένης τῆς Μηδίου τοῦ ἰατροῦ ἀδελφῆς, καὶ Κλεομβρότου. Μηδίας dicitur Galeno libro de Venæ sectione adversus Erasistrateos. Ita enim ille, de Chrysippo Cnidio agens, qui Venæ sectionem penitus sustulit: ἠκολούθησαν δ' αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ, Μηδιός τε καὶ Ἀριστογένης, ἔνδοξοι καὶ αὐτοὶ παρ' Ἕλλησι γενόμενοι. Sed ibi fortè legendum Μηδίας.

Θηρικλείων ζεῦγος] Par Thericleorum poculorum. Sic dicta illa pocula à Thericle. Plinius XVI. 40. *Celebratur & Thericles nomine, calices ex terebintho solitus facere torno, per quem probatur materies.* Athenæus XI. 6. Θηρίκλειος ἡ κύλιξ αὕτη ἐγκάθηται περὶ τὰς λαγόνας, ἱκανῶς βαθυνομένη, ὦτά τε ἔχει βραχέα. ὡς ἂν κύλιξ οὖσα, &c. ὅτι δὲ κύλιξ ἐστὶν ἡ Θηρίκλειος, σαφῶς παρίστησι Θεόφραστος ἐν τῇ περὶ φυτῶν ἱστορίᾳ. διηγούμενος γὰρ περὶ τῆς τερμίνθου, φησὶ τορνεύεσθαι καὶ ἐξ αὐτῆς κύλικας θηρικλείους, ὥστε μηδένα διαγνῶναι πρὸς τὰς κεραμέας. κατασκευάσαι δὲ λέγεται τὴν κύλικα ταύτην Θηρικλῆς ὁ Κορίνθιος κεραμεὺς, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα ἔχει, γεγονὼς τοῖς χρόνοις κατὰ τὸν Κωμικὸν Ἀριστοφάνη, &c. ἄλλοι δὲ ἱστοροῦσι θηρίκλειον ὀνομασθῆναι τὸ ποτήριον διὰ τὸ δορὰς θηρίων αὐτῷ ἐντετυπῶσθαι. & quæ sequuntur, quæ vide. *Thericleum poculum ad latera depressum est; satis profundum; auribus hinc illinc prominentibus; ut in vulgari calice*, &c. *Calices thericlea pocula fuisse apertè declarat Theophrastus in libris de Historia Plantarum; quo loco de terebintho verba facit; atque ex ejus ligno calices formari thericleos, quos à fictilibus nemo discernat. Eos calices fama est à Corinthio figulo Thericle factos; unde & impositum nomen*, &c. *Alii tradunt thericleum poculum dictum, quòd in eo sculpta ferarum pelles essent*, &c. Hesychius: Θηρίκλειος. κύλικος εἶδος, ἀπὸ Θηρικλέους κεραμέως. Erant autem initio thericlea fictilia, ut rectè Casaubonus ad Athenæi citata verba observat: nam etiam Araros, æqualis aut suppar Thericlis, apertè eum fictorem figulinorum facit, apud Athenæum dicto loco:

Ὦ γαῖα κεραμῖτις σ' ὁ Θηρικλῆς ποτὲ
Ἔτευξε κοίλης λαγόνος εὐρύνας βάθος.

Etiam Lexiphanes, apud Lucianum: ποτήρια γηγενῆ πολλὰ, οἷα Θηρικλῆς ὤπτα εὐρυχαδῆ. Et falli credo Theophrastum atque Plinium, qui tornatorem, non figulum, Thericlem volunt fuisse. Postea è ligno, argento, & auro, fieri cœpere: atque istorum ferè mentio apud Scriptores. Etiam è vitro, teste Suida, qui θηρίκλειον ποτήριον ὑάλινον exponit. Sed & vasa illa fictilia Ebræi *tarclarin* quoque, à Græco, vocant. Vide Ielammedenu, Baal Aruch, &c.

Καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ῥοΐσκων ζεῦγος, ψιλοτάπιδα, ἀμφίταπον, περίστρωμα, προσκεφάλαια δύο, τὰ βέλτιστα τῶν καταλειπομένων] Exscripsit hunc locum Suidas in Voce ῥοΐσκος: δίδωμι δὲ τῷ Καλλινίκῳ (legendum ex hoc loco, τῷ Καλλίνου παιδίῳ) ῥοιάκων ζεῦγος, ψιλοτάπιδα ἀμφίταπον, περίστρωμα, προσκεφάλαια δὲ δύο τῶν καλλίστων. ῥοιάκων legisse Suidam apud Laërtium, arguit series literarum. Et sanè agnoscunt hanc lectionem, Regius Codex & Editio Stephanica, & Basileensis. ῥυάκων, legendum adnotaverat Scaliger ad oram libri: credo, quia apud Hesychium legerat, ῥύαξ, περικεφάλαια, πύργος. MSS. Stephanici habent quoque ῥοΐσκων, ut hîc legitur. Salmasius ad Solinum paginâ 241. legebat ῥίσκων: quam lectionem agnovit & Aldobrandinus, qui ad oram adposuit *riscorum*. ῥίσκον nomen usurpatum notat Pollux pro cista vel arcula. locus est lib. VII. cap. 33. καὶ κιβωτὸς καὶ κιβωτοποιὸς, ὡς Δείναρχος. κιβώτιον· τάχα δ' ἂν καὶ ῥίσκος, κίστη, κοίτη. & cap. 19. ejusdem libri, quod est de vestium vasorum nominibus: εἰς ἃ κατετίθεντο τὰς ἐσθῆτας ταύτας, χηλοὶ μὲν καθ' Ὅμηρον κοῖλαί τε καὶ κιβωτοὶ, καὶ κίσται, καὶ ζυγάστρια· παρὰ δὲ τοῖς νεωτέροις καὶ ῥίσκοι, καὶ κανδύτανες. Et libro X. capite 31. quod item est de vasis vestium: ἵνα δὲ ἀποτίθενται αἱ ἐσθῆτες, χηλοὶ, κιβωτοὶ, κιβώτια, κίσται, καὶ κιστίδες, &c. παρὰ δὲ τοῖς νεωτέροις, ῥίσκοι, ὡς Ἀντιφάνης ἐν Κυβευταῖς, ῥίσκος ἦν, ὃν εἶπεν. Glossarium Vetus Latino-Græcum: *riscus*, κιβωτὸς μεγάλη. Glossarium Græco-Latinum: λάρναξ, *arca*, *riscus*. Glossæ Latinæ: *scrinium*, *riscus*. Mentio fit & in lege 25. sect. 4. D. auro & arg. leg. *Mundus muliebris est, quo mulier mundior fit. Continentur eo, specula, matula, unguenta, vasa unguentaria, & siqua simi-*

lia dici possunt, veluti labatio, riscus. Nomen esse Phrygium ait Donatus ad hæc Terentii in Eunucho IV. 6. *ubi ista 'st? in risco.* IN RISCO: *cista pelle contecta: nomen Phrygium.* Sed τὸ ῥοΐσκων, rectum esse contendit vir doctissimus juxtà ac elegantissimus, Stephanus Monachius. Quæ vox, veluti gemmæ quoddam genus, punicorum malorum specie; quod in mundo muliebri locum habuisse, verosimile est; significat. Occurrit non semel in Exodo capite 28. Καὶ ποιήσεις ὑπὸ τὸ λῶμα τοῦ ὑποδύτου κάτωθεν, ὡσεὶ ἐξανθούσης ῥόας, ῥοΐσκους ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας. Et posteà: τὸ αὐτὸ εἶδος ῥοΐσκους χρυσοῦς, &c. παρὰ ῥοΐσκον χρυσοῦν κώδωνα, &c. Et cap. XXXVI. 8. Καὶ ἐποίησαν ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου κύκλῳ, &c. Item in Cantico Canticorum IV. 3. Ὡς σπαρτίον τὸ κόκκινον χείλη σου, καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία, ὡς λέπυρον ῥοᾶς μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. Occurrit & apud Epiphanium in Hæresi Scribarum XV. ῥοΐσκους γὰρ τινας ἐπὶ τὰ τέσσαρα πτερύγια τοῦ τρίβωνος ἕκαστος εἶχεν, ἐξ αὐτοῦ τοῦ στήμονος καταδεμένους, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐνεκρατεύετο, ἢ παρθενίαν ἤσκει. Pro ἀμφίταπον MSS. Stephanica, nec non Frobeniana editio, habent ἀμφίταπιν. Utrumque rectum est. ἀμφίταπος invenitur apud Athenæum & Hesychium. ἀμφίταπις autem dici potest, quemadmodum dicitur ψιλόταπις, pro quo & ψιλόδαπις legitur apud Pausaniam.

Ἀμνημονοῦντες] Scaliger ad oram libri, ἀμνημονοῦντες. Nihil mutandum. Lucianus in libro Quomodò conscribenda sit Historia: καὶ μὴν, οὐδ' ἐκείνου ὅσιον ἀμνημονεῦσαι, ὃς τοιάνδ' ἀρχὴν ἤρξατο. *At verò neque fas est illius oblivisci qui hoc exordio est usus. Immemoriam* pro *oblivione* dixit.

Οὕτως ἐξάγω] Nota ἐξάγειν in ea significatione. imitatio autem est Platonis in Phædone.

Ἀφίημι τὰ λύτρα] Hoc est, *libertatis causâ impositorum gratiam facio,* ut rectè Casaubonus ex Modestino.

Καὶ παιδευσάτω, ἀπὸ τοῦ νῦν χρόνου ἓξ ἔτη· καὶ Χάρητα ἀφίημι ἐλεύθερον. καὶ θρεψάτω Λύκων αὐτόν] Deest apud Aldobrandinum horum verborum interpretatio. Ita autem Latinè sonant: *& eum à præsenti tempore erudiat spatio sex annorum: & Charetem manumitto: eum verò Lycon nutriat.*

73 Καὶ εἴ τι μοι ὀφείλει, ἀφίημι αὐτῷ] αὐτὸν, ceteræ Editiones, minùs rectè.

74 Ἑρμιονεὺς] Videatur Stephanus in Ἑρμιον.

Παιανιεὺς] Hesychius: Παιανιεῖα, ἀπὸ δήμου τῆς Ἀττικῆς. Suidas: Παιανιεῖς καὶ Παιονίδαι, δῆμοι διττοί εἰσι Παιανίων (lege Παιανιέων) τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. ὡς Διόδωρος καλεῖσθαί φησι Παιανιέαν (ita legendum non Παιανιαίαν) καθύπερθεν, καὶ Παιανιέαν ὑπένερθεν. τὸν δὲ δημότην ἑκατέρου δήμου καλεῖσθαι ὁμοίως Παιανιέα. διαφέρουσι δὲ οὗτοι τῶν Παιανιδῶν. (corrige Παιονιδῶν.) δῆμος δέ ἐστι καὶ οὗτος τῆς Λεοντίδος. Hæc Suidas ex Harpocratione. Hunc consule in Παιανιεῖς.

DEMETRIUS.

Φανοστράτου] Suidas: Δημήτριος, Φανοστράτου, Φαληρεύς. (Φάληρον δὲ, λιμὴν τῆς Ἀττικῆς, ὃς τὸ πρῶτος Φαιὸς ἐκαλεῖτο). 75

Οὗτος ἤκουσε μὲν Θεοφράστου.] Cicero libro I. de Officiis: *Demetrius Phalereus in hoc numero haberi potest: disputator subtilis: Orator parum vehemens, sed dulcis: ut Theophrasti discipulum possis agnoscere.*

Δημηγορῶν δὲ παρ' Ἀθηναίοις] Strabo lib. IX. Cicero III. de Legibus, & de Finibus V. Ælianus Var. Hist. III. 17. & Plutarchus in Demetrio.

Ἠξιώθη χαλκῶν ἑξήκοντα πρὸς ταῖς τριακοσίαις] Eumdem statuarum Demetrii numerum fuisse dicit Varro:

Hic Demetrius aneas tot aptu 'st,
Quot luces habet annus absolutus.

Et Plinius XXXIV. 6. *Columnarum ratio erat attolli supra ceteros mortales: quod & arcus significant; novitio invento: primus tamen honos cœpit à Græcis: nullique arbitror plures statuas dicatas quàm Phalereo Demetrio Athenis: siquidem* CCCLX. *statuère; quas mox laceraverunt, nondum anno hunc numerum dierum excedente.* Trecentas dicit Cornelius Nepos in Miltiade, & Plutarchus in libro de Reipublicæ gerendæ præceptis. Ampliùs trecentis fuisse scribit Strabo libro IX. cujus locum mox adferemus. At mille quingentas, Dio Chrysostomus Orat. XXXVII. καὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως πεντακοσίους ἀνδριάντας καὶ χιλίους ὑπὸ Ἀθηναίων μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, πάντας καθῃρημένους. Quod cùm vero simile minus sit, erratum inibi in numero vero simile est.

Πολλὰ δὲ καὶ κάλλιστα τῇ πατρίδι ἐπολιτεύσατο] De quibus Cicero II. de Legibus: *Sed ait rursus idem Demetrius, increbuisse eam funerum, sepulcrorumque magnificentiam, quæ nunc ferè Romæ est: quam consuetudinem lege minuit ipse: fuit enim hic vir, ut scitis, non solum eruditissimus, sed etiam civis è Republica maximè, tuendæque civitatis peritissimus. Iste igitur sumptus minuit, non solum pœnâ, sed etiam tempore; ante lucem enim jussit efferri. Sepulcris autem novis finivit modum. Nam super terræ tumulum noluit quidquam statui; nisi columellam tribus cubitis non altiorem, aut mensam, aut labellum: & huic procurationi certum magistratum præfecerat.* Mortuos ante lucem efferri, anteà sanciverat Solon, ut est apud Demosthenem ἐν τῷ πρὸς Μακάρτατον. id solùm renovavit Phalereus. Atticæ incolas recensuisse centesimâ & decimâ Olympiade, inventasque Atheniensium duas myriadas fuisse, ac insuper mille; inquilinos decies mille, servorum autem quadraginta myriadas; scribit Ctesicles in Chronicis apud Athenæum VI. 20. Etiam Ælianus Var. Histor. III. 17. Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς καὶ Ἀθήνησιν ἐπιφανέστατα ἐπολιτεύσατο. Sed ὁ τοῖς ἄλλοις τιθέμενος θεσμοὺς Δημήτριος, καὶ τοὺς βίους τάττων, ἀνομοθέτητον ἑαυτῷ τὸν βίον κατεσκεύαζεν, ut ait Duris apud Athenæum lib. XII. cap. XI.

Καίπερ οὐκ εὐγενὴς ὤν· ἦν γὰρ ἐκ τῆς Κόνωνος οἰκί- 76

ως] Quod idem testatur Ælianus Var. Histor. XII. 43. Δημήτριον δὲ τὸν Φαληρέα οἰκότριβα γενέσθαι λέγουσιν, ἐκ τῆς οἰκίας Τιμοθέου καὶ Κόνωνος. Erat Conon Timothei pater; Cononi autem uxor fuit meretrix, genere Thressa. Athenæus XIII. 5. Τιμόθεος δ' ὁ στρατηγήσας Ἀθηναίων ἐπιφανῶς, ἑταίρας ἦν υἱὸς, Θρᾴττης τὸ γένος, σεμνῆς δ' ἄλλως τοὺς τρόπους, &c. ὁ δὲ Τιμόθεος καὶ σκωπτόμενός ποτε ὅτι τοιαύτης εἴη μητρὸς, Καὶ χάριν γε αὐτῇ, φησὶν, οἶδα, ὅτι δι' αὐτὴν Κόνωνός εἰμι υἱός.

Ἀλλὰ ἀστῇ καὶ εὐγενεῖ συνῴκει Λαμίᾳ τῇ ἐρωμένῃ] Lamiæ meretricis meminit Ælianus Variæ Historiæ XII. 17. & XIII. 9. nec non Plutarchus in Demetrio. Meminit & Athenæus XIII. 5. ubi & eam perditè amatam fuisse ait à Demetrio Poliorcete, qui ex ea gnatam Philam suscepit. Malè Interpres Dalecampius de Demetrio Phalereo interpretatur. Filia fuit Cleanoris Atheniensis, ut ibidem ex Polemone tradit Athenæus. An eadem est ac illa nobilis femina, quam amabat Phalereus?

Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Κλέωνος πεπονθέναι] Huc spectant, quæ scribit Suidas. οὕτω δὲ ἦν σφόδρα εὐπρεπὴς, ὥστε καὶ διαβολὴν λαβεῖν, ὅτι γέγονεν ἐρώμενος νέος. Sed & ipse pueros amavit. Videatur Athenæus libro XII. cap. XI.

Δίδυμος δὲ ἐν Συμποσιακοῖς, καὶ Χαριτοβλέφαρον, καὶ Λαμπιτὼ καλεῖσθαι αὐτόν φησιν, ἀπό τινος ἑταίρας] Hesychius Milesius: Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς τοσοῦτον ἦν εὐπρεπὴς, ὡς ὑπὸ τινῶν προσαγορευθῆναι Λαμπιτὼ, καὶ Χαριτοβλέφαρος. Athenæus XIII. 7. Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς Λαμπιτοῦς τῆς Σαμίας ἑταίρας ἐρασθεὶς, ἥδετο καὶ ἑαυτὸν Λαμπιτὼ προσηγορεύσθαι, ὥς φησι Δίυλλος. ἐκαλεῖτο δὲ Χαριτοβλέφαρος. Legendum apud Athenæum Δίδυμος pro Δίυλλος, rectè ex Laërtio monuerunt Viri docti, Casaubonus ad Laërtium & Athenæum, & Meursius ad Hesychium. Didymi Συμποσιακὰ citantur Stephano in Ἠτία. Clementi Alexandrino Stromat. IV. & Etymologici Magni auctori in Σκολιά. Ceterùm & alia Neæra Attica, χαριτοβλέφαρος cognominatur in Veteri Inscriptione quam profert Pignorius in Epistolis Symbolicis.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΤΗ ΝΕΜΕΣΕΙ ΡΑΜΝΟΥΝΤΟΘΕΝ
ΝΕΑΙΡΑ
ΑΘΗΝΑΙΑ ΧΑΡΙΤΟΒΛΕΦΑΡΟΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ.

77 Λέγεται δὲ ἀποβαλόντα αὐτὸν τὰς ὄψεις ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, κομίσασθαι αὖθις παρὰ τοῦ Σαράπιδος] Vide Casaubonum.

Ἐπιβουλευθεὶς γὰρ, &c. κατασπάσαντες αὐτοῦ τὰς εἰκόνας, καὶ τὰς μὲν ἀποδόμενοι, τὰς δὲ βυθίσαντες, τὰς δὲ κατακόψαντες εἰς ἀμίδας] Testatur & Strabo lib. IX. ἀλλ' οὕτως ὁ φθόνος ἴσχυσε, καὶ ἡ πρὸς ὀλίγους ἀπέχθεια, ὥστε μετὰ τὴν Κασσάνδρου τελευτὴν, ἠναγκάσθη φυγεῖν εἰς Αἴγυπτον· τὰς δ' εἰκόνας αὐτοῦ πλείους ἢ τριακοσίας κατασπάσαντες οἱ ἐπαναστάντες, καὶ κατεχώνευσαν· ἔνιοι δὲ προστιθέασιν, ὅτι καὶ εἰς ἀμίδας. *Verum invidia, atque Oligarchiæ odium, tantum valuerunt, ut Cassandro mortuo fugere in Ægyptum fuerit coactus; statuasque ejus amplius trecentas, facta seditione, adversarii dejecerunt, conflaveruntque: addunt quidam & conflasse in matulas.*

78 Παρὰ Πτολεμαῖον ἐλθεῖν] Ælianus Var. Histor. III. 17. Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς, καὶ Ἀθήνησιν ἐπιφανέστατα ἐπολιτεύσατο, ἕως αὐτὸν ὁ συνήθης Ἀθηναίοις φθόνος ἐξέωσε· καὶ ἐν Αἰγύπτῳ δὲ συνὼν τῷ Πτολεμαίῳ, νομοθεσίας ἦρξε. *Demetrius Phalereus summâ cum dignitate Rempublicam Atheniensium rexit: donec Atheniensibus consueta solitaque invidia ejecit: sed in Ægypto etiam apud Ptolemæum Regem in rogandis ferendisque legibus primas tenebat.* Meminit & Diodorus Siculus libro XX. Plutarchus in Apophthegmatibus Regum: Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ παρῄνει τὰ περὶ βασιλείας καὶ ἡγεμονίας βιβλία κτᾶσθαι καὶ ἀναγινώσκειν. ἃ γὰρ οἱ φίλοι τοῖς βασιλεῦσιν οὐ θαρροῦσι παραινεῖν, ταῦτα ἐν τοῖς βιβλίοις γέγραπται. *Demetrius Phalereus Ptolemao Regi suasit ut libros de Regno ac Principatu compararet, ac legeret: quippe illa, de quibus amici monere non audent Reges, in illis reperiri.*

Καί πως ὑπνώττων, ὑπ' ἀσπίδος τὴν χεῖρα δηχθεὶς τὸν βίον μετέθηκε] Quæ verba αὐτολεξεὶ exscripsit Suidas. Idipsum testatur Cicero Oratione pro Rabirio. *Video Demetrium & ex Republica Atheniensium quam optimè digesserat, & ex doctrina nobilem & clarum, qui Phalereus vocitatus est, in eodem isto Ægypti regno aspide ad corpus admotâ vitâ esse privatum.* Ceterum ex hoc Laërtii loco evincebat Scaliger Demetrium Phalereum curatorem Bibliothecæ Philadelphi nec fuisse, neque ex ejus suggestu sacros Ebræorum libros conversos esse, cùm statim ab initio regni Philadelphi perierit, & maximo in odio ei semper sub Ptolemæo Lagi fuerit. Eum vide omnino in Animadversionibus ad Eusebii Chronicum. Sed idem evincunt & alia argumenta, quæ videre est apud Wowerium capite 3. de Bibliorum interpretibus, & apud Hodyum cap. 9. de Historia LXX. Interpretum.

Ἐν τῷ Βουσιρίτῃ νομῷ, πλησίον Διοσπόλεως] His consentanea habet Suidas: ἐτάφη ἐν τῷ Βουσιρίτῃ νομῷ, πλησίον Διοσπόλεως, τῆς ἐν τοῖς ἕλεσι. Ex his verbis τῆς ἐν τοῖς ἕλεσι, patet Diospolim illam in quâ sepultus est Demetrius, non esse magnam Diospolim; id est, Thebas Ægyptias; quæ à mari procul aberat; sed alteram Diospolim prope Mendetem & Leontopolim & Busirim; quam præter Nili alveos, Busiritem & Athribitem, varii lacus cingebant, ut docet Strabo, his verbis: πλησίον δὲ Μένδητος Διόσπολις, καὶ αἱ περὶ αὐτὴν λίμναι, καὶ Λεοντόπολις· εἶτ' ἀπωτέρω ἡ Βούσιρις πόλις ἐν τῷ Βουσιρίτῃ νομῷ. Videndus Vir magnus de Geographia Sacra libro & capite primo. Busiris, oppidum fuit Ægypti; de quo Plinius libro V. capite 10. & Stephanus in Βούσιρις: unde & huic Præfecturæ nomen. Ægyptum in Præfecturas divisam fuisse, ignorat nemo. Eas autem Ægyptii, νομοὺς appellabant. Epiphanius libro I. in Hæresi Basilidis: ἐν τῇ τῶν Αἰγυπτίων χώρᾳ στειλάμενος τὴν πορείαν. ἐκεῖσε τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο. εἶτα ἔρχεται εἰς τὰ μέρη τοῦ Προσωπίτου καὶ Ἀθριβίτου· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν Σαΐτην καὶ Ἀλεξάνδρειαν, καὶ Ἀλεξανδροπολίτην χώραν, ἤτοι νόμον. νόμον γὰρ οἱ Αἰ-

γύπτιοί φασι τὴν ἑκάστης πόλεως περιοικίδα, ἤτοι περίχωρον. Cæterùm Demetrii Phalerei interitum malè retulisse ad Ptolemæi Soteris tempora, rectè Hodyus in Historia LXX. Interpretum observabat. Demetrius quippe Phalereus post mortem Ptolemæi Lagi, sive Soteris, in exilium à Philadelpho Lagi filio actus, in custodia fato functus est.

79 Παρ' ἡμῖν.] Rectè hæc verba delenda esse existimabat Scaliger dicto loco. Versus sunt Trimetri & Dactylici, qui sic distinguendi,

Ἀνεῖλεν ἀσπὶς τὸν σοφὸν Δημήτριον,
Ἰὸν ἔχουσα πολὺν,
Ἄσμηκτον, οὐ στίλβουσα φῶς ἀπ' ὀμμάτων,
Ἀλλ' ἀΐδην μέλανα.

Μένανδρος ὁ Κωμικὸς παρ' ὀλίγον ἦλθε κριθῆναι δι' οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὅτι φίλος ἦν αὐτῷ] De Phalereo & Menandro, Phædrus libro V. cujus verba, ut ea emendemus, placet adscribere:

Demetrius qui dictus est Phalereus,
Athenas occupavit imperio improbo.
Ut mos est vulgi, passim & certatim ruunt.
FELICITER, *subclamant ipsi principes:*
Illam osculantur, quâ sunt oppressi manum;
Tacitè gementes tristem fortunæ vicem.
Quin etiam resides & sequentes otium
Ne defuisse noceat, repetunt ultimi;
In queis Menander nobilis Comœdiis,
Quas, ipsum ignorans, legerat Demetrius, &c.

pro *repetunt*, scribendum *repunt*, (quam emendationem acceptam fero Johanni Tarino nostrati, Viro optimo & doctissimo, & quem libri benè scripsisse, Discipuli bene docuisse testantur) aut *reptant*, ut Tanaquillus Faber emendavit.

80 Πλήθει δὲ βιβλίων καὶ ἀριθμῷ στίχων σχεδὸν ἅπαντας παρελήλακε τοὺς κατ' αὐτὸν Περιπατητικούς] Suidas: συνέγραψε δὲ συχνὰ βιβλία. & suprà: γέγραφε φιλόσοφά τε καὶ ἱστορικὰ, καὶ πολιτικὰ, καὶ περὶ ποιητῶν.

Τὰ δὲ, περὶ ποιητῶν] *Grammaticorum probatissimus* dicitur Tertulliano in Apologetico sectione 18.

Ἀλλὰ μὴν καὶ λόγων Αἰσωπείων συναγωγαί] Recensentur & infrà inter libros Phalerei, Αἰσωπείων, α'.

Περὶ τῆς Ἀθήνησι νομοθεσίας, ε'. Περὶ τῶν Ἀθήνησι πολιτῶν, β'.] Laudantur Straboni lib. IX. ubi de Cassandro Rege: ἐπέστησε γὰρ τῶν πολιτῶν Δημήτριον τὸν Θεοφράστου τοῦ φιλοσόφου γνώριμον· ὃς οὐ μόνον οὐ κατέλυσε τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπηνώρθωσε. δηλοῖ δὲ τὰ ὑπομνήματα, ἃ συνέγραψε περὶ τῆς πολιτείας ταύτης ἐκεῖνος. *Urbique præfecit Demetrium Phalereum, Theophrasti Philosophi discipulum; qui non modo non destruxit, sed instauravit potiùs popularem Reip. statum: quod ejus de hoc Reip. genere scripti Commentarii declarant.*

81 Περὶ Ἰλιάδος, β'. Περὶ Ὀδυσσείας, δ'. &c. Ὁμηρικὸς, α'] Primum Homeristas in theatrum produxisse Demetrium Phalereum, auctor est Athenæus libro XIV. cap. 5. Etiam scripsisse Commentarios in Nicandrum discimus ex Stephano: cujus hæc sunt verba in Κορόπη: οἱ δὲ ὑπομνηματίσαντες αὐτὸν; loquitur de Callimacho; Θέων, καὶ Πλούταρχος, καὶ Δημήτριος ὁ Φαληρεύς, &c. Sed cùm Nicandro poëta Demetrium qui Phalereus est cognominatus, constet esse aliquantò antiquiorem; ibi hæc vox Φαληρεὺς omninò νοθεύει, & de alio Demetrio accipiendus Stephanus. Quam meam sententiam probavit vir doctissimus Humbertus Hody capite 10. dissertationis contra historiam LXX. Interp. pag. 195.

Σωκράτης, α'] Infrà, in Democrito & in Heraclito citatur Demetrius Phalereus ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ: qui liber non alius fortè ab isto qui *Socrates* inscribebatur.

Περὶ τῆς δεκαετίας.] Accipio de Trojanæ obsidionis decennio.

Περὶ τοῦ δοκοῦ, α'.] Περὶ τόκου legendum suspicabatur Lucas Holstenius, Germanorum longè doctissimus; de quo me monuit per literas Mericus Bigotius noster. Sed legendum potiùs Περὶ τοῦ δόκου: hoc est, *de Opinione*: quo significatu non semel occurrit vox δόκος apud Sextum Empiricum.

Περὶ γήρως, α'] Meminit suprà Laërtius in Anaxagora. Sed mirum non meminisse hoc loco τῆς τῶν ἀρχόντων ἀναγραφῆς: in quo libro bis ipse Laërtius citat Demetrium in Vita Thaletis: & semel, in Anaxagora. Hujus mentio fit & apud Marcellinum in Vita Thucydidis. Vulgò Demetrio Phalereo libellum illum aureum περὶ ἑρμηνείας tribuunt: sub cujus nomine citatur & à Theophylacto libro 3. capite 26. Verùm non Demetrii, sed Dionysii Halicarnassei esse, diu est quòd multis probavit doctissimus Henricus Valesius in Notis ad Excerpta Nicolai Damasceni pag. 65. & 66. Qua de re videndus Hodyus in historia LXX. Interpr. cap. 10. extremo. Et falsus est Marcus Antonius Muretus, qui in Oratione VI. eum Demetrio Alexandrino tribuit. Tribuuntur quoque Phalereo à Stobæo Serm. III. Septem Sapientum Apophthegmata. De numero quaternario volumen scripsisse Demetrium, auctor est Plinius libro XXVIII. cap. 6. Sed an de Phalereo intelligendus Plinius, non constat.

Χαρακτὴρ δὲ φιλόσοφος, εὐτονίᾳ ῥητορικῇ καὶ δυνάμει κεκραμένος] Aliter de stylo Demetrii judicat Cicero. Ita enim ille in Bruto: *Phalereus successit eis senibus adolescens: eruditissimus ille quidem horum omnium; sed non tam armis institutus, quàm palæstrâ. Itaque delectabat magis Athenienses, quàm inflammabat. Processerat enim in solem & pulverem, non ut è militari tabernaculo, sed ut è Theophrasti, doctissimi hominis, umbraculis. Hic primus inflexit orationem, & eam mollem teneramque reddidit: & suavis, sicut fuit, videri maluit, quàm gravis; sed suavitate eâ, quâ perfunderet animos, non quâ perfringeret.* Et de Officiis I. *Nemini video Græcorum adhuc contigisse, ut idem utroque in genere laboraret, sequereturque & illud forense, & hoc quietum disputandi genus: nisi fortè Demetrius Phalereus in hoc numero haberi potest; Disputator subtilis; Orator parùm vehemens; dulcis tamen, ut Theophrasti Discipulum possis agnoscere.* 82

Ἔλεγε, μὴ μικρὸν εἶναι μέρος τῆς ὀφρύς· ὅλῳ γοῦν

ἐπισκοτῆσαι δύνασθαι τῷ βίῳ.] Eruditissimus Pricæus ad Lucam cap. III. legendum censet, ἔλεγε μὲν μικρὸν εἶναι μέρος (sive potiùs μέλος) τὰς ὀφρῦς. ὅλῳ γὰρ (sive potiùs δὲ) ἐπισκοτῆσαι δύνασθαι τῷ βίῳ. Etiam τὸ μὲν deest in Editione Frobenii.

Οὐ μόνον τὸν πλοῦτον ἔφη τυφλὸν] Videatur Aristophanes in Pluto.

Τοσοῦτον ἐν πολιτείαις ἰσχύειν λόγον.] δῶρον habent scripti quidam libri, teste H. Stephano: quam lectionem agnovit & Aldobrandinus ad oram libri.

Τετραγωνὸς Ἑρμῆς.] Quare quadratus Mercurius, explicat optimè Suidas in Ἑρμῶν: Ἑρμαῖ ἦσαν ἐν τῇ Ἀθηναίων πόλει λίθινοι ἐν προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς· ἐπειδή φασι τὸν Ἑρμῆν λόγου καὶ ἀληθείας ἔφορον εἶναι. διὰ τοῦτο καὶ τὰς εἰκόνας αὐτοῦ τετραγώνους καὶ κυβοειδεῖς κατεσκεύαζον, αἰνιττόμενοι τὸ τοιοῦτον σχῆμα, ἐφ' ἃ μέρη πέσῃ, πανταχόθεν βάσιμον καὶ ὄρθιον εἶναι· οὕτω καὶ ὁ λόγος, καὶ ἡ ἀλήθεια ὁμοία ἐστὶ πανταχόθεν αὐτὴ ἑαυτῇ· τὸ δὲ ψεῦδος πολύχουν, καὶ πολυσχιδὲς, καὶ ἑαυτῷ μάλιστα ἀσύμφωνον. *Hermæ* (id est, Mercurii statuæ) *lapidea Athenis erant in vestibulis & templis: quia dicunt Mercurium esse orationis & veritatis inspectorem. Propterea etiam ipsius effigies quadratas & cubi speciem habentes conficiebant, obscurè significantes hujusmodi figuram, in quamcumque partem ceciderit, undique stabilem & rectam esse. Sic etiam oratio & veritas est ipsa sibi ipsi undique similis: mendacium verò, varium, & multiplex, & secum ipsum minimè consentiens.* Verùm aliter vetus Homeri Commentator ad Odyss. vers. 198. Ἑρμῆς ὁ Διὸς καὶ Μαίας τῆς Ἄτλαντος παῖς, ὅτι ὢν ἐν ἀνθρώποις, τέσσαρα μέγιστα εὕρετο, Γράμματα, καὶ Μουσικὴν, καὶ Παλαίστραν, καὶ Γεωμετρίαν. ὅθεν καὶ τοὺς Ἕλληνας τετράγωνον αὐτὸν ἀσκῆσαι, καὶ οὕτως ἐν γυμνασίοις ἀναθεῖναι.

Ἔχων σύρμα, κοιλίαν, αἰδοῖον, πώγωνα] Stobæus Serm. II. Φίλιππος τοὺς Ἀθηναίους εἴκαζε τοῖς ἑρμαῖς, ὡς στόμα μόνον ἔχουσι καὶ αἰδοῖα μεγάλα. *Philippus Athenienses comparabat Statuis Mercurii, quæ nihil aliud quàm os habebant & magna pudenda.* Plutarchus libello Εἰ πρεσβυτέρῳ πολιτευτέον extremo: διὸ καὶ τῶν ἑρμῶν τοὺς πρεσβυτέρους, ἀχεῖρας καὶ ἄποδας, ἐντεταμένους δὲ τοῖς μορίοις, δημιουργοῦσιν, αἰνιττόμενοι τῶν γερόντων ἐλάχιστα δεῖσθαι διὰ τοῦ σώματος ἐνεργούντων, ἐὰν τὸν λόγον ἐνεργὸν, ὡς προσήκει, καὶ γόνιμον ἔχωσιν. *Eam ob causam etiam Mercurios seniores sine manibus & pedibus, sed rigente fascino effingunt, hoc ænigmate indicantes, minime hoc à Senioribus requiri, ut corpore efficaces sint; modò iis ratio, ut convenit, efficax sit & fœcunda.* Adde & Herodotum libro II. qui hoc Græcos non ab Ægyptiis mutuatos esse ait, sed à Pelasgis. τοῦ δὲ Ἑρμέω τὰ ἀγάλματα ὀρθὰ ἔχειν τὰ αἰδοῖα ποιεῦντες, οὐκ ἀπὸ Αἰγυπτίων μεμαθήκασι, ἀλλ' ἀπὸ Πελασγῶν.

83 Γεγόνασι δὲ Δημήτριοι ἀξιόλογοι εἴκοσι] Quinquaginta duo Jonsio memorantur.

Τρίτος, Βυζάντιος Περιπατητικός] Citatur Athenæo libro x. Demetrius Byzantius ἐν τετάρτῳ Περὶ Ποιητῶν. Et lib. XII. ἐν τῷ Περὶ ποιημάτων, nec non ἐν τετάρτῳ Περὶ ποιήματος. Sed cùm Demetrii Byzantii duo extiterint; unus Philosophus Peripateticus, de quo hoc loco Laërtius; alter Historicus, de quo mox idem Laërtius; uter ab Athenæo intelligatur, incertum est. Eò inclinat Vossius, ut de Peripatetico loqui credat, cujus Laërtius nullum nominat scriptum: eumdemque existimat signatum à Laërtio, cùm in Socratis Vita quædam de Socrate ex Demetrio Byzantio adfert. Demetrius, Peripateticus Philosophus, Catoni Uticensi aderat, cùm se interficere cogitaret: quem & ab eo incœpto revocare frustrà tentavit: ut auctor est Plutarchus in Catone Uticensi.

Ἕκτος, Καλαντιανὸς, ὁ γεγραφὼς περὶ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης] Καλατιανὸς, Editiones Stephanicæ. Utraque lectio recta est: quod superiùs monuimus. De eo Demetrio, Strabo lib. I. Δημήτριος Καλατιανὸς τοὺς καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ποτὲ γενομένους σεισμοὺς διηγούμενος. Marcianus Heracleota versu 117.

Δημητρίῳ τε Καλατιανῷ συγγραφεῖ, &c.

Et versu 728.

Ὁ Καλατιανὸς συγγραφεὺς Δημήτριος.

Stephanus in Ἀντίκυραι: Ἀντίκυραι, πόλεις δύο· ἡ μία Φωκίδος, ὡς Δημήτριος ὁ Καλλατιανός. Corrige Καλατιανός. Meminit & Dionysius Halicarnasseus libro περὶ συνθέσεως ὀνομάτων, ubi de ejus stylo judicat. Citatur & Luciano in Longævis; sed ubi corruptè Καλλιστιανὸς appellatur: quod rectè monuit Vossius.

Ὄγδοος, ὁ διατρίψας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, &c.] Favorini amicus. Galenus de Præcognitione ad Epigenem capite 5. Δημήτριος Ἀλεξανδρεὺς, ἑταῖρος Φαβωρίνου, δημοσίᾳ λέγων ἑκάστης ἡμέρας εἰς τὰ προβαλλόμενα κατὰ τὴν ἰδέαν τῆς Φαβωρίνου λέξεως. *Demetrius Alexandrinus, Favorini amicus, qui quotidie juxta exemplar verborum Favorini, quæstiones publicè disputabat.* Fortasse is est, de quo Ammonius in libros Aristotelis de Interpretatione; statim ab initio: Δημήτριος δὲ τὸ περὶ Λογογραφικῆς ἰδέας, βιβλίον ἐγγράψας. 84

Ἔνατος, Ἀδραμυττηνὸς, Γραμματικὸς, ἐπικληθεὶς Ἰξίων, διὰ τὸ ἀδικῆσαί τι δοκεῖν περὶ τὴν Ἥραν] Hesychius Milesius: Δημήτριός τις ἕτερος, Ἰξίων ἐπεκλήθη, διότι λεπίδας χρυσᾶς κλέπτων τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Ἥρας ἀγάλματος, ἐφωράθη. Vixit Augusti temporibus, teste Suida: qui & hujus cognominis alias causas commemorat: Δημήτριος, ὁ ἐπίκλην Ἰξίων, Γραμματικὸς Ἀτραμυττηνὸς, (γρ. Ἀδραμυττηνὸς) γεγονὼς κατὰ τοὺς Αὐγούστου τοῦ Καίσαρος χρόνους· ὃς διέτριψεν ἐν Περγάμῳ. ἐπεκλήθη δὲ τοῦτο, ὡς μέν τινες, διότι λεπίδας χρυσᾶς κλέπτων τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Ἥρας ἀγάλματος ἐφωράθη· ὡς δὲ ἄλλοι, ὅτι ἀπεσόλησεν Εὐριπίδειον Φιλότιμον τὸ δρᾶμα ἔχον τὸν Ἰξίονα. ἕτεροι δὲ, ὅτι τῷ διδασκάλῳ Ἀριστάρχῳ ἀντήρισε, ὥσπερ ὁ Ἰξίων εὐεργετήσασιν αὐτὸν τοῖς θεοῖς ἀχαριστεῖν ἐπεχείρησεν. ἔγραψε δὲ περὶ τῶν εἰς [μι] λεγόντων ῥημάτων, καὶ ἄλλα περὶ ἀντωνυμιῶν. εἰς Ὅμηρον ἐξήγησιν, εἰς Ἡσίοδον ὁμοίως. Citatur & Aristophanis Enarratori ad Aves, ἐν ταῖς Ἀττικαῖς λέξεσιν: Δημήτριον δὲ, καὶ πάντες τὸν Ἰξίονα λέγουσιν, ἐν ταῖς Ἀτ-

τικαῖς λέξεσιν: ὡς γλῶσσαν ἐξηγεῖσθαι, ὅτι λαισποδίας ἐστὶν, ὁ ἀκρατὴς περὶ τὰ ἀφροδίσια. Et Athenæo lib. IX. cap. XI. ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἀλεξανδρέων διαλέκτου. & lib. III. cap. I. ἐν πρώτῃ ἐτυμολογουμένων.

Ἐνδέκατος, Σκήψιος] Citatur ἁπλῶς Athenæo II. 6. IV. 19. Et XIV. 22. ἐν δευτέρῳ Τρωϊκοῦ. Et III. 6. ἐν τῷ πεντεκαιδεκάτῳ τοῦ Τρωϊκοῦ διακόσμου· in quo Tractatu citatur ipsi Athenæo & alibi sæpe. Memoratur idem Demetrius & auctori Magni Etymologici in χεράδες· φησὶ δὲ Δημήτριος ὁ Σκήψιος τὴν διάλεκτον Ἀπολλωνιατῶν εἶναι. Is est, de quo sic Strabo libro XIII. ubi de viris illustribus Scepsinatis: ἐκ δὲ τῆς Σκήψεως καὶ ὁ Δημήτριός ἐστιν· οὗ μεμνήμεθα πολλάκις· ὁ τὸν Τρωϊκὸν διάκοσμον ἐξηγησάμενος γραμματικὸς, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον γεγονὼς Κράτητι καὶ Ἀριστάρχῳ.

Οὗτος τὸν Μητρόδωρον προεβίβασε τὸν πολίτην.] De eo Metrodoro sic quoque Strabo ibidem. μετὰ τοῦτον (Δημήτριον Σκήψιον) Μητρόδωρος, ἀνὴρ ἐκ τοῦ φιλοσόφου μεταβεβληκὼς ἐπὶ τὸν πολιτικὸν βίον, καὶ ῥητορεύων τὸ πλέον ἐν τοῖς συγγράμμασιν. ἐχρήσατο δὲ φράσεως τινὶ χαρακτῆρι καινῷ· καὶ κατεπλήξατο πολλούς. διὰ δὲ τὴν δόξαν, ἐν Καρχηδόνι γάμου λαμπροῦ, πένης ὢν, ἔτυχε, καὶ ἐχρημάτιζε Καρχηδόνιος. Μιθριδάτην δὲ θεραπεύσας τὸν Εὐπάτορα, συναπῆρεν εἰς τὸν Πόντον ἐκείνῳ μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ ἐτιμήθη διαφερόντως· ταχθεὶς ἐπὶ τῆς δικαιοδοσίας, ἀφ᾽ ἧς οὐκ ἦν τῷ κριθέντι ἀναβολὴ τῆς δίκης ἐπὶ τὸν βασιλέα. οὐ μέντοι διηυτύχησεν, ἀλλ᾽ ἐμπεσὼν εἰς ἔχθραν ἀδικωτέρων ἀνθρώπων, ἀπέστη τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν πρὸς Τιγράνην τὸν Ἀρμένιον πρεσβείαν. ὁ δ᾽ ἄκοντα ἀνέπεμψεν αὐτὸν Εὐπάτορι, φεύγοντι ἤδη τὴν προγονικὴν βασιλείαν. κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν, κατέστρεψε τὸν βίον, εἴθ᾽ ὑπὸ τοῦ βασιλέως, εἴθ᾽ ὑπὸ νόσου· λέγεται γὰρ ἀμφότερον. Id est, *Post hunc, Metrodorus, qui è Philosopho in civilem mutatus hominem, in suis scriptis Rhetorum more plerumque disserit: nova utens quadam dicendi forma, quæ ei apud multos admirationem peperit. Idque sua famâ consequutus est: ut opulentam uxorem Carthagine pauper duceret, ac* Carthaginensis *appellaretur. Mithridatem autem colens Eupatorem, eum cum uxore sua in Pontum est comitatus; & ad summum honorem ab eo evectus est. Nam Judicis officium hic ei demandavit, à cujus sententia non liceret ad regem provocare. Non tamen ad finem vitæ fortuna permansit secunda: sed iniquorum hominum inimicitiis intricatus, defecit à rege cum ab eo legatus ad Tigranem missus esset Armenium: qui eum invitum Eupatori remisit, jam ex avito fugienti regno. In itinere autem mortuus est Metrodorus: sive regis operâ, sive è morbo: utrumque enim fertur.* Et Plinius libro XXXVII. cap. 6. *Hic est Mamurra, Catulli Veronensis carminibus proscissus, quem Metrodorus Scepsius, clarius quàm Catullus, dixit habere quidquid habuisset Comata Gallia. Namque eum primum totis ædibus nullam nisi è marmore columnam habuisse.* Ita legendus hic locus ex emendatione Josephi Scaligeri: qui de ea videndus in Castigationibus ad Catullum. Ex hoc autem Plinii loco discimus ætatem Metrodori illius Scepsii: eum scilicet Cæsarianis vixisse temporibus. Item, ex loco epistolæ Bruti ad Cæsarem, apud Charisium: ubi eum Brutus familiarem suum appellat. Dictus fuit μισορωμαῖος. Plinius XXXIV. 7. *Metrodorus Scepsius, cui cognomen à Romani nominis odio inditum est.* Quò respexit Naso de Ponto libro IV.

Non loca, sed mores, scriptis vexavit amaris
Scepsius Ausonios: actaque Roma rea est.

Δωδέκατος, Γραμματικὸς Ἐρυθραῖος, &c.] Meminit Suidas in Τυραννίων: διήκουσε καὶ Διονυσίου τοῦ Θρᾳκὸς ἐν Ῥόδῳ. ἀντεσοφίστευσε Δημητρίῳ τῷ Ἐρυθραίῳ.

Τρισκαιδέκατος, Βιθυνὸς, Διφύλου τοῦ Στωϊκοῦ υἱὸς, μαθητὴς δὲ Παναιτίου τοῦ Ῥοδίου] Diphyli illius Philosophi Stoici, alibi, quod sciam, mentio non occurrit. Corrige Διφίλου. Ceterum, Demetrii Bithyni epigramma in Myronis bovem exstat Anthologiæ lib. IV. 7. sed quem ab illo nostro Bithyno diversum putat Jonsius; quia priores illos XIV. Demetrios solutâ oratione scripsisse, docet Laërtius.

Καὶ οὗτοι μὲν, λογικοί] Vertit Aldobrandinus: *Atque hi quidem subtiles.* Vetus Interpres: *Atque isti quidem prosâ oratione scripserunt.* Pro Aldobrandino 85
facit, quòd inter Demetrios qui sequuntur, sint etiam nonnulli qui prosa oratione scripsere. Pro Vetere Interprete, quòd inter eos qui præcessere, sint quoque qui non Logici exstiterint. Magis placet posterior interpretatio: sequitur enim ποιηταὶ δὲ, &c. & quatuor deinde Poëtas commemorat Laërtius. Nec obstat quòd posteà, & Statuarium; & Erythræum, qui Rhetoricos Historicosque libros composuerat; recenseat: non enim ad eos spectant hæc verba ποιηταὶ δὲ, verùm ad priores quatuor. Neque id mirum videri debet iis qui plura alia ἀσύστατα apud Scriptorem nostrum animadverterunt. *Logicos* dixit Laërtius pro Scriptoribus qui oratione soluta scribunt. λόγος, est *sermo familiaris.* Inde, *sermoni propiora*, apud Horatium. Inde & καταλογάδην scribere, est prosa oratione scribere. Ceterùm Jonsio non adsentior, qui etiam posteriores illos duos Demetrios, versibus scripsisse existimabat.

Τρίτος, Ταρσικὸς, Σατυρογράφος] Diximus ad Bionem.

Πέμπτος, ἀνδριαντοποιὸς, οὗ μέμνηται Πολέμων] Scripserat Polemon περὶ πινάκων: qui liber infrà à Laërtio in Chrysippo memoratur. Pleniùs Περὶ τῶν ἐν Σικυῶνι πινάκων dicitur Athenæo XIII. 2. & Περὶ τῶν ἐν τοῖς προπυλαίοις πινάκων Harpocrationi, in λαμπάς: atque hi libri partes fuisse videntur Operis Περὶ πινάκων. Scripserat & Περὶ ζωγράφων πρὸς Ἀντίγονον, teste eodem Athenæo XI. 6. & quatuor libros Περὶ τῶν ἀναθημάτων, τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει, ut discimus ex Strabone lib. IX. Hujus Polemonis meminit suprà & Laërtius in Aristippo. At Demetrii Statuarii mentionem facit quoque Plinius XXXIV. 8. *Demetrius Lysimachen, quæ Sacerdos Minervæ fuit, annis 64. Idem & Minervam, quæ Musica appellatur, quoniam dracones in Gorgone ejus, ad ictus citharæ, tinnitu resonant. Idem Equitem Sarmenem, qui primus de Equitatu scripsit.*

Ἕκτος, Ἐρυθραῖος, &c.] Alius à Demetrio illo Erythræo Grammatico, qui suprà duodecimus memoratur.

Præter

Præter hos Demetrios à Diogene recenſitos, & alii quamplurimi occurrunt.

Alexandrinus Cynicus: cujus meminit Suetonius in Veſpaſiano, & Lucianus libro adverſus Indoctum, &c. Laërtius infrà in Metrocle, & Seneca de Beneficiis VII. cap. 1. & 7. & Epiſt. 20. & 62. & ſæpius alibi. Huic, quod ſuprà monuimus, libellum de Eloquutione tribuit Muretus Oratione VI.

Platonicus: de quo M. Antoninus *τῶν εἰς ἑαυτὸν* VIII. 22. & Lucianus libello *περὶ τοῦ μὴ ῥᾳδίως πιστεύειν διαβολῇ*· alius, ut videtur, à Demetrio Amphipolita, ſuperiùs à Laërtio inter Platonis Diſcipulos memorato. Fallitur, ni fallor, Gatakerus, qui ad Marcum Antoninum, Demetrium illum Platonicum, eumdem eſſe putat ac Demetrium Phalereum. Demetrius Phalereus, Peripateticus fuit, non Platonicus.

Lacon, Epicureus: de quo Laërtius infrà in Epicuro, & Strabo lib. XIV. & Erotianus in *γλαγγώδη*.

Demetrius Pugil, *ὁ πύκτης*, citatur *ἐν τῷ περὶ Διαλέκτου* Etymologiſtæ in *μώλωψ*, & in *Δημήτριος*.

Demetrius Magnes, qui de Homonymis ſcripſit, & de quo ſuperiùs diximus. Citatur *ἐν ταῖς Συνωνύμοις πόλεσι*, ab Harpocratione in *Μεθώνη*, & à Plutarcho in Vita Demoſthenis. Citatur & in libro *περὶ Ὁμονοίας* à Cicerone libro VIII. ad Atticum epiſtolà: *Memini tibi librum deferri à Demetrio Magnete. ad te miſſum ſcio περὶ Ὁμονοίας. eum mihi velim mittas.* Ubi *περὶ Ὁμωνύμων* reponit Mauſſacus ad Harpocrationem pag. 217. Pro *ἐν ταῖς Συνωνύμοις πόλεσι*, ſunt qui legant apud Harpocrationem & Plutarchum, *ἐν ταῖς Ὁμωνύμοις πόλεσι*. De differentia inter Synonyma & Homonyma vide Ariſtotelem in Categoriis, ipſo initio. Vitiosè *Magnus* apud Photium in Bibliotheca appellatur.

Trœzenius. Meminit Athenæus IV. 7. & Auctor Agonis Heſiodi & Homeri.

Odeſſenus: qui de Odeſſo, Ponti civitate, patriâ ſuâ, Commentarium ſcripſit. Auctor eſt Stephanus in *Ὀδησσός*.

Cyzicenus: qui de ſui ævi rebus aliqua prodidit, teſte Joanne Curopalate, & Georgio Cyziceno.

Syrus: Ciceronis magiſter, teſte ipſo Cicerone in Bruto.

Gadarenſis: Pompeji libertus; in cujus gratiam Pompeius Gadaram dirutam reſtauravit, teſte Joſepho Antiquit. Judaic. XIV. 8. Meminit illius & Seneca de Tranquillitate cap. 8. & Plutarchus in Catone Uticenſi.

Tarſenſis Grammaticus: cujus meminit Plutarchus De Oraculorum defectu. An idem, Demetrius Tarſenſis, Poëta Satiricus, de quo Laërtius noſter ſuprà, & Voſſius in Poëtis Græcis, pag. 88.

Pepagomenus. Hujus liber extat Græcè de Podagra, quem ab eo petivit Michaël Palæologus Imperator.

Demetrius quidam, M. Antonini *ἀρχίατρος*, memoratur apud Galenum lib. & cap. 1. De Antidotis, & apud Auctorem libri de Theriaca ad Piſonem cap. 4. Alius eſt Demetrius Bithynus Medicus, de quo eſt apud eumdem Galenum lib. IV. de Compoſitione Medic. ſecundum genera cap. 7.

Demetrius Eucerus, Antiochi Gripi filius, Rex Damaſci; de quo Joſephus.

Demetrius Nicanor, Rex; de quo idem Joſephus.

Chlorus Grammaticus, apud Scholiaſten Nicandri in Theriacis. & Sextum Empiricum contra Mathemat. cap. 7.

Demetrius Euthydemi, Bactriorum Regis, filius: de quo Strabo lib. XI.

Pharius. De eo, idem Strabo lib. VII. & Polybius itidem lib. VII.

Ætolicus. de quo etiam Strabo lib. X.

Demetrius Rathemi, Mathematicus. Meminit idem Strabo lib. XII.

Demetrius, Antigoni filius, apud Stephanum in *Κύῤῥος*.

Demetrius Cnidius, apud Apollonii Scholiaſten.

Demetrius Phalereus Grammaticus; qui, auctore Stephano in *Κορόπη*, (cujus verba ſuprà adduximus) ſcripſit in Nicandrum. Hujus Opuſcula quædam edita ſunt Baſileæ apud Robertum Winter. Vide Geſnerum in Bibliotheca.

Demetrius, Dianæ ſervus, qui Epheſi ædes Dianæ, Jonico genere ab Cteſiphonte Gnoſſio, & filio ejus Metagene inſtitutas, dicitur unà cum Pæonio Epheſio perfeciſſe. auctor Vitruvius VII. 1.

Sunieus: Cynicus, qui cum Antiphilo Alopecenſe Medico in Ægyptum ſub Vero peregrinabatur, teſte Luciano in Toxari.

Salaminius. meminit Stephanus in *Καρπασία*.

Sagalenſis; qui *Παρθονικὰ* ſcripſit, teſte eodem Luciano libro Quomodo Hiſtoria ſcribenda. Et alii plures, de quibus Jonſius lib. II. de Scriptoribus Hiſtor. Philoſ. cap. 18.

Demetrius, Alexandriæ Epiſcopus, de quo Photius in Bibliotheca, Tmemate CXVIII.

Fuit & Demetrius, de quo Horatius libro I. Satirâ 10. — *Demetri, teque, Tigelli, Diſcipulorum inter jubeo plorare cathedras.* Et de quo vetus Interpres ad hæc ejuſdem Satiræ, *Neque ſimius iſte, Nil præter Calvum, & doctus cantare Catullum: Notat M. quemdam Demetrium, quem* ſimium *nominat, propter deformitatem, & brevem ſtaturam. Erat autem δραματοποιός. hoc eſt*, Modulator, Hiſtrio, Actor fabularum: *ad nihil aliud doctus, quàm ad carmina Lucii Calvi, & Valerii Catulli decantanda.* Meminit ejus & Heſychius Gloſſographus. *Δημήτριος, τραγῳδιῶν ὑποκριτής. καὶ ἴσως ὑπεκρίθη τὸν Ἀγαμέμνονος θάνατον, πελέκει κατὰ πολλοὺς γενόμενον.* Obſervabis obiter, in loco Horatiani Interpretis, *δραματοποιὸν*; quæ vox propriè de poëta dramatico uſurpatur; de hiſtrione accipi: quemadmodum alibi *κωμῳδοποιὸς* & *τραγῳδοποιός*. Auctor libelli *περὶ διαφόρων λέξεων*· *κωμῳδὸς καὶ τραγῳδὸς λέγεται ὁ Χορευτὴς καὶ ὑποκριτής. κωμῳδοποιὸς δὲ καὶ τραγῳδοποιὸς, οἱ ποιηταί. ἐνίοτε δὲ συγχέουσι τὴν διαφοράν.*

HERACLIDES.

86 Εὐθύφρονος, &c.] Euphronis filius dicitur Suidæ: qui & genus ait duxisse à Damide: Ἡρακλείδης Εὐφρονος, φιλόσοφος, Ἡρακλείας τῆς ἐν Πόντῳ. τὸ γένος ἄνωθεν ἀπὸ Δάμιδος, ἑνὸς τῶν ἡγησαμένων τῆς εἰς Ἡράκλειαν ἐκ Θηβῶν ἀποικίας.

Καὶ τὰ Πλάτωνος ἐζήλωκει] Platonis discipulum facit Cicero lib. I. de Divinat. & III. de Legibus.

Περὶ δικαιοσύνης, γ'.] Meminit Athenæus lib. XII. cap. 4. Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ δικαιοσύνης, &c. Et cap. 5. Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν δευτέρῳ περὶ δικαιοσύνης, &c. Et Eratosthenes capite de Sagitta, libri τῶν Καταστερισμῶν.

87 Ἀκούσιος ἐρωτικὸς, καὶ Κλεινίας, α'.] Heraclidis Pontici librum Περὶ ἐρωτικῶν citat Athenæus lib. XIII. cap. 8. Ceterùm hoc loci apud Laërtium legebat Tanaquillus Faber, Ἀκούσιος ἢ Ἐρωτικός.

Περὶ τῶν οὐρανῶν] Editiones Stephanicæ, Περὶ τῶν ἐν οὐρανῷ.

Περὶ βίων] Inde sunt quæ de Solone, de Themistocle, de Pericle ex Heraclide profert Plutarchus in eorum Vitis. Heraclidem Archimedis Vitam scripsisse, testis est Eutocius, Commentario in Archimedis librum περὶ τῆς τοῦ κύκλου μετρήσεως: his verbis: ἀλλ' ἔστι μὲν τοῦτο τὸ βιβλίον, ὥς φησιν Ἡρακλείδης ἐν τῷ Ἀρχιμήδους βίῳ, πρὸς τὰς τοῦ βίου χρείας ἀναγκαῖον. Hæc de Heraclide nostro accipiunt Meursius in Notis ad Chalcidium, & Vossius de Histor. Græcis lib. I. cap. 9. At Jonsius eorum sententiam falsam esse putat; idque propterea, quòd Archimedes anno I. Olymp. 142. occisus sit, cujus Vitam ab Heraclide Pontico, qui Platonem & Speusippum audivit, scriptam esse, non est verosimile. Suspicatur autem auctorem illius Vitæ esse Heraclidem Lembum, qui paulò post Archimedem vixit.

Περὶ τῆς Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου ἡλικίας, α', β'. Περὶ Ἀρχιλόχου καὶ Ὁμήρου, α'. &c. Λύσεων Ὁμηρικῶν, α', β'.] Exstat hodie sub nomine Heraclidis Pontici liber, Ἀλληγορίαι Ὁμηρικαὶ inscriptus, quem Gesnerus, qui eum vertit, nostri Heraclidis Pontici genuinum esse fœtum existimat; atque olim Λύσεων Ὁμηρικῶν inscriptum. Sed eum falli constat: siquidem in eo libello mentio fit multorum qui post Heraclidem Ponticum vixerunt: ut Arati, Callimachi, Aristotelis, Apollodori, Cratetis, ejusque discipuli Herodici, & aliorum. Fuit & alter Heraclides Ponticus, qui Caii, Claudii, & Neronis temporibus vixit, de quo Suidas in Ἀντέρως, & in Ἡρακλείδης. Et tertius, Historicus, cujus meminit Stephanus in Ὀδησσός. Secundi illius, vel tertii Heraclidis Pontici, esse illum librum, qui nunc inscribitur Ἀλληγορίαι Ὁμηρικαὶ, existimabat Vossius. Ex Bibliotheca Vaticana Heracliti cujusdam libellus περὶ ἀπίστων prodiit nuper, operâ Leonis Allatii. Existimabat verò vir ille doctus, non alium esse Heraclitum illum ab auctore Allegoriarum Homericarum. Idem & Lucæ Holstenio videbatur, qui ad Porphyrium, in Vita Pythagoræ, ita hunc Allegoriarum Homericarum Scriptorem ab Eustathio ad I. Iliados, pag. 40. editionis Romanæ, nec non in scriptis Codicibus quibusdam, appellari testatur. Ceterùm, operis Heraclidis Pontici de Homero meminit Plutarchus in libro Quòd non vivitur jucundè secundùm Epicurum, & Dio Orat. 53. citaturque idem Heraclides ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ὁμήρου Eustrathio lib. III. Ethicorum cap. I.

Περὶ μουσικῆς, α', β'.] Tertium citat Athenæus lib. X. ὥς φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τρίτῳ περὶ μουσικῆς. Et iterum lib. XIV. Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικὸς ἐν τρίτῳ περὶ μουσικῆς, οὐδ' ἁρμονίαν φησὶ δεῖν καλεῖσθαι τὴν Φρύγιον, καθάπερ οὐδὲ τὴν Λύδιον. Quare Meursius ad Chalcidium, rescribebat hoc loco περὶ μουσικῆς α', β', γ'. Citatur Heraclides ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν ἐν μουσικῇ, apud Plutarchum in libro de Musica pag. 1131.

Περὶ τῶν Πυθαγορείων.] Ut qui Pythagoreos audiverat. 88

Omisit Laërtius in Elencho librorum Heraclidis, librum ejus Περὶ τῆς ἄπνου; cujus ipse meminerat in Prooemio; ubi nos pluribus de eo Volumine. Omisit & librum Περὶ πολιτειῶν, cujus etiamnum exstat Epitome. Item, librum Περὶ χρηστηρίων, cujus meminit Clemens Strom. I. μέμνηται τούτων Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ χρηστηρίων. & Joannes Tzetzes in Hesiodi Scutum Herculis; si modò hoc Poëma Hesiodi est, quod non putat Longinus: Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ Περὶ χρηστηρίων, τὸν ἐν Παγασαῖς Ἀπόλλωνα ὑπὸ Τροφωνίου ἱδρῦσθαί φησι. Item, περὶ ἡδονῆς, quem laudat Athenæus lib. XII. non semel. Heraclidis κτίσεις citat & Clemens in Protreptico. Memoratur Heraclides Ponticus ἐν ταῖς Λέσχαις ab Artemidoro lib. IV. cap. 65. Heraclidis opus, Ἄβαρις inscriptum, memorat Plutarchus initio libri de audiendis Poëmatibus. καὶ τὸν Ἄβαριν, τὸν Ἡρακλείδου, καὶ τὸν Λύκωνα, τὸν Ἀρίστωνος, διερχόμενοι. Sed cùm plures Heraclidæ fuerint, de quo accipiendus Plutarchus, incertum est.

Τούτων τὰ μὲν κωμικῶς πέπλακεν, ὡς τὸ Περὶ ἡδονῆς, καὶ Περὶ σωφροσύνης] Libri Περὶ ἡδονῆς, meminit Athenæus non uno loco.

Δοκεῖ δὲ καὶ πατρίδα τυραννουμένην ἐλευθερῶσαι, τὸν μόναρχον κτείνας] Vide Casaubonum. 89

Θρέψαι αὐτὸν, δράκοντα ἐκ νέου, &c.] Ἐκ νέου, referri debet ad draconem, non ad Heraclidem. Meminit hujus draconis & Suidas: οὗτος καὶ δράκοντα ἔθρεψε καὶ ἡμέρωσε, καὶ εἶχε συνδιαιτώμενον αὐτῷ, καὶ συγκαθεύδοντα. ὃς καὶ μόνος ἐπὶ τῆς κλίνης εὑρέθη, τοῦ Ἡρακλείδου κατακλιθέντος μὲν ὑγιοῦς, οὐχ εὑρεθέντος δέ. καὶ ἄλλοι μὲν αὐτὸν ἀπηθανατίσθαι ἐνόμισαν· ἄλλοι δὲ ἐν φρέατι αὐτὸν ἐμβεβληκέναι. In quibus verbis legendum videtur, καὶ ἄλλοι μὲν αὐτὸν ἀπαθανατίσθαι ἐνόμισαν· ἄλλοι δὲ ἐς φρέαρ τι αὐτὸν ἐμβεβληκέναι.

Τὸ σῶμα κατακρύψαι] Κατακαῦσαι, emendabat Casaubonus ex his Varronis verbis in Crono, sive περὶ ταφῆς, quæ à Nonio Marcello in Tractatu de indiscretis generibus referuntur: *Quare Heraclides Ponticus plus sapit, qui præcipit ut comburerent, quàm Democritus, qui ut in melle servarent: quem si vul-*

gus secutus esset, peream si centum denariis calicem mulsi emere possimus.

90 Καὶ μεταξὺ παραπεμπόντων Ἡρακλείδην] Hoc est, Heraclidis imaginem.

91 Θεωρούς] Hesychius: Θεωροὶ, οἱ θεοπρόποι, καὶ οἱ θυόμενοι, ἢ οἱ φροντίζοντες περὶ τὰ θεῖα.

Καταλισθέντες διεφθάρησαν] Κατακυλισθέντες scriptum est in Palatino Cod. MS.

92 Χαμαιλέων τέ τὰ παρ' ἑαυτῷ φησὶ κλέψαντα αὐτὸν, τὰ περὶ Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου γράψαι] A Scholiaste Apollonii in lib. II. citatur Chamæleon ἐν πέμπτῳ περὶ Ἰλιάδος· quod nihil aliud est, quàm *in V. super Iliade.* Etiam Tatiano, in Sermone ad Græcos, inter eos qui de genere, ætate & poësi Homeri scripserunt, Chamæleon recensetur: περὶ γὰρ, inquit, τῆς ποιήσεως τοῦ Ὁμήρου, γένους τε αὐτοῦ, καὶ χρόνου καθ' ὃν ἤκμασεν, προηρεύνησαν οἱ πρεσβύτατοι, Θεαγένης τε ὁ Ῥήγιος, κατὰ Καμβύσην γεγονὼς, Στησίμβροτός τε ὁ Θάσιος, καὶ Ἀντίμαχος ὁ Κολοφώνιος, Φιλόχορος ὁ Ἀθηναῖος, Μεγακλείδης τε καὶ ὁ Χαμαιλέων οἱ Περιπατητικοί. Ita enim ex Eusebio de Præparat. Evangel. x. 2. ubi locus ille citatur, legenda Tatiani verba: ut rectè monuit Jonsius. Malè vulgò, Μεγακλείδης τε ὁ Χαμαιλέων. Neque enim doctissimi Reinesii sententiæ accedo: qui ex Megaclide & Chamæleonte unicum facit Scriptorem. Eum vide Var. lect. III. 2. Ceterùm, quæ de Artemone è Chamæleonte adferuntur ab Athenæo XII. 9. eadem ex Heraclide Pontico citat Plutarchus in Pericle: ut non immeritò Heraclidem Chamæleon plagii insimulaverit.

Αὐτόδωρος Ἐπικούρειος] Αὐτόδωρος habet Codex Palatinus. Legendum Ἀντίδωρος: quemadmodùm scriptum est infrà, in Epicuro.

Διονύσιος ὁ Μεταθέμενος] De Dionysio illo, cognomento *Transfuga*, dicetur inferiùs ad Zenonem Cittieum.

93 Ἐπέστειλεν ἰδεῖν τὴν παραστιχίδα· καὶ εἶχε Πάγκαλος] MS. Regius πὰν καλός. Sed legendum omnino, ut habet Farnesianus Codex, Πάγκαλος. Malè Codex Palat. nec non Editio Stephanica, παγκάλως: & pejùs Frobeniana, πᾶν καλόν. παγκάλως tamen etiam apud Suidam. Exscripsit ille hunc Laërtii locum in παραστιχίς· Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς, inquit, εἴ τι τῶν ἰδίων συγγραμμάτων ἐχρῆτο μαρτυρίαν, ὡς Σοφοκλέα. αἰσθόμενος δὲ ὁ Διονύσιος ἐμήνυσεν αὐτῷ τὸ γεγονός· τοῦ δὲ ἀρνουμένου, καὶ ἀπιστοῦντος, ἐπέστειλεν ἰδεῖν τὴν παραστιχίδα. καὶ εἶχε παγκάλως. Legendum ex Laërtio, εἴς τι τῶν ἰδίων συγγραμμάτων, ἐχρῆτο μαρτυρίοις ὡς Σοφοκλέους. εἴς τι τῶν συγγραμμάτων, pro ἔν τινι. Legendum & Πάγκαλος. Πάγκαλος nomen fuit pueri formosi, quem Dionysius ille cognomento *Transfuga*, amabat, & cujus nomen per acrostichidas initio sui illius Dramatis adscripserat. Ita Epicharmus παραστιχίδια ἐν ταῖς πλείστοις τῶν ὑπομνημάτων πεποίηκεν, οἷς διασαφεῖ, ὅτι αὐτοῦ ἐστι τὰ συγγράμματα, ut est apud Diogenem nostrum in ejus Vita. Sic etiam Ennius, ut à Cicerone proditum est, versus quosdam scripserat, quorum ex primis literis efficiebatur C. ENNIUS FECIT. Videatur Muretus in Variis lib. IX. extremo. Idem μηχάνημα etiam Auctor libri, qui *Polydori Somnium* inscriptus est, excogitaverat. Philostorgius quoque XII. libros scripserat, quorum principes literæ Philostorgii nomen efficiebant, ut observatum Photio in Bibliotheca.

Γέρων πίθηκος οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ] Quod in proverbium abiit, ἐπὶ τῶν διὰ τοῦ χρόνου πλῆθος ἐμπείρων καὶ δυσαλώτων. Proverbii meminere, Zenobius, Diogenianus, Suidas: sed apud quos, ἀλώπηξ, non πίθηκος, scriptum est. Petrarcha in iis Versibus quos rejecit:

Ma nuova rete vecchio augel non prende.

Ἁλίσκεται μὲν, μετὰ χρόνον δ' ἁλίσκεται] Suidas τετραμέτρως protulit: γέρων πίθηκος ἁλίσκεται μὲν, μετὰ χρόνον δ' ἁλίσκεται. Ἐπὶ τῶν ἅπαξ δυστυχησάντων. Ovidius in hunc sensum:

Capta vides serò Pergama: capta tamen.

Γεγόνασι δ' Ἡρακλεῖδαι τεσσαρεσκαίδεκα] Circiter XXX. numerat Jonsius, quem vide. His adde Heraclidem, patrem Hippocratis; non magni Hippocratis, sed alterius; cujus esse & Aphorismos & Prognosticum nonnulli existimarunt, Galeno teste Commentario tertio in tertium Epidemicorum.

Τρίτος, Κυμαῖος, γεγραφὼς Περσικά] Etiam Athenæus IV. Ἡρακλείδης δ' ὁ Κυμαῖος, ὁ τὰ Περσικὰ συγγράψας. Citatur mox ibidem eidem Athenæo ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιγραφομένων παρασκευαστικῶν, quos libros præmisisse Historiæ suæ Persicæ, censet Vossius. Citatur quoque ἐν τῷ δευτέρῳ Περσικῶν Etymologo in δανάκης. 94

Πέμπτος, Καλλατιανὸς, ἢ Ἀλεξανδρεὺς] Addi posset, ἢ Ὀξυρυγχίτης· nam Oxyrynchitem eum facit Suidas. Est autem Oxyrynchus, Ægypti civitas. Callatiam in Mœsia minori esse, suprà diximus atque hîc legendum, Καλλατιανὸς, sive Καλλαντιανός.

Τὴν διαδοχὴν ἐν ἓξ βιβλίοις] Sotionis scilicet de Successionibus libros in compendium redegerat, ut discimus ex ipso Laërtio in Demetrio; ubi Heraclides citatur ἐν τῇ ἐπιτομῇ τοῦ Σωτίωνος διαδοχῶν· Hæc enim de Heraclide Lembo accipienda esse, patet ex his ejusdem Laërtii verbis in Pythagora, Ἡρακλείδης ὁ Σαραπίωνος ἐν τῇ Σωτίωνος ἐπιτομῇ.

Καὶ Λεμβευτικὸν λόγον, ὅθεν καὶ Λέμβος ἐκαλεῖτο] Athenæus III. 20. & Suidas, & Festus Pompeius in *Romam*, etiam ei dant *Lembi* cognomentum. Solus Laërtius caussam nominis explicat.

Ὄγδοος, ἰατρὸς τῶν ἀπὸ Ἱκεσίου] Eum esse puto Hicesium, qui ἐν τοῖς Περὶ ὕλης citatur Athenæo VII. 12. & cujus meminit Athenæus III. 30. Sed an potiùs hîc legendum ἀπὸ Ἡροφίλου? nam Heraclides quidam Erythræus, Medicus fuit Herophileus. Meminit ejus Galenus lib. IV. de Differentiis pulsuum cap. 10. ubi ejus librum de Herophili secta septimum citat, & Chrysermi discipulorum clarissimum appellat. Meminit & lib. de Arte Med. cap. 1. itemque Strabo lib. IV. ubi eum Apollonii Muris, Medici, condiscipulum appellat, suaque ætate floruisse dicit.

Ἔννατος, ἰατρὸς Ταραντῖνος, Ἐμπειρικός] Etiam Empiricum eum vocat Galenus lib. II. Method. Med. cap. 7. Magistrum habuisse Manteam Herophileum,

discimus ex eodem Galeno lib. II. de Composit. Medic. secundùm genera cap. 1. Scripsit tres libros contra Bacchium Herophileum Medicum; quibus, teste Erotiano, octodecim opposuit Apollonius Citticus, Medicus, Scripsit & librum ad Astydamantem, & librum de Serpentibus, sive τὰ Θηριακά. Primum laudat Galenus de Antidotis libro II. cap. 13. alterum, eodem libro II. cap. 14. Citat ejus σκευασίας καὶ δοκιμασίας φαρμάκων & Galenus lib. VI. de Facultat. Simplic. Med. in Præfatione; & librum ejus secundum Interiorum Curationum Cælius Aurelianus I. 4. III. 8. Meminit hujus Heraclidis Galenus & Commentario 1. in librum de Humoribus; & alibi passim. Meminere, & Celsus, & Plinius, & Cælius Aurelianus. Hæc fere è Jonsio. Scripserat Galenus librum hoc titulo: Σύνοψις Ἡρακλειδείων βιβλίων quem librum ad hunc Heraclidem Medicum, aut ad superiorem pertinuisse existimamus. Idem dicendum videtur de Oribasii libro, περὶ βρόχων ἐκ τῶν Ἡρακλᾶ. Sed de his nos, Deo dante, pluribus, in Historia nostra Medica. Alius est autem Heraclides ille Tarentinus ab Heraclide Tarentino, Philippi Macedonum regis, amico: de quo sic Polybius in Excerptis, libro XIII. ὅτι Φίλιππος ὁρῶν τῶν Μακεδόνων τοὺς πλείστους ἑαυτῷ χαλεπῶς ἔχοντας, ἐπὶ τῷ τὸν Ἡρακλείδην ἔχειν φίλον, παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακήν. ἦν δὲ οὗτος, Ταραντῖνος μὲν τὸ γένος, πονηρίᾳ δὲ ὑπερβαλλούσῃ χρώμενος, καὶ τὸν Φίλιππον ἐξ ἐπιεικοῦς βασιλέως πεποιηκὼς πικρὸν, καὶ ἀσεβῆ τύραννον. διὸ δὴ καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς Μακεδόσι καὶ τοῖς Ἕλλησι, ὑπερβαλλόντως συνέβαινε μισεῖσθαι τὸν Ἡρακλείδην. Hoc est, Henrico Valesio Interprete: *Philippus, cùm ob amicitiam Heraclidis odio ferè omnium Macedonum expositum se esse cerneret, eum in vincula conjecit. Erat autem Heraclides patria Tarentinus, vir singulari nequitia præditus: qui Philippum ex moderato rege acerbum & immanem tyrannum reddiderat: quamobrem & Macedones & Græci omnes eum odio non mediocri prosequebantur.* De eo multa Livius libro XXX. & XXXI. & strictim Harpocration, in πρυτάνεις, & Suidas in ἀναδέξασθαι.

Δέκατος, ποιητικὸς, Παραινέσεις γεγραφώς] Legebam olim, Ποιητὴς, ὁ Παραινέσεις γεγραφώς· nunc nihil muto: nam & Porphyrius in Vita Plotini eamdem vocem usurpavit: συνῆν δὲ καὶ Ζωτικὸς, κριτικός τε καὶ ποιητικὸς, ὃς καὶ τὰ Ἀντιμάχου διορθωτικὰ πεποίηται. ποιητικὸς, id est, qui τὰ ποιητικὰ tractat: ut ἰατρικὸς, qui τὰ ἰατρικά: quâ voce utitur eâ notione & Porphyrius ibidem.

Ἑνδέκατος, ἀνδριαντοποιὸς, Φωκαεύς] Heraclidis Macedonis inter Pictores meminit Plinius lib. XXXV. cap. 11. sed ab eo Heraclidis Statuarii factam mentionem non reperio.

Δωδέκατος, Ἐπιγραμμάτων ποιητής] Heraclidis cujusdam Sinopensis exstant Epigrammata in Anthologia.

Heraclides Comicus citatur Zenobio Centur. VI. 34. Heraclidis Thyatereni, Tragœdi, meminit Artemidorus lib. IV. cap. 35. Etiam Heraclidis Clazomenii, Atheniensium Ducis, Ælianus Var. Histor. lib. XIV. cap. 5. Idem Ælianus ejusdem Historiæ lib. XII. cap. 26. Heraclidem quemdam pugilem inter ebriosos recenset. Fuit & Heraclides architectus: qui pollicitus erat Philippo, Persei patri, se navale Rhodiorum incensurum, illud incendit: qua de re videndus Polyænus libro V.

Τεσσαρεσκαιδέκατος, ἀστρολογούμενα συγγεγραφώς.] Heraclides quidam, teste Eutocio in Commentario ad librum Archimedis περὶ τῆς τοῦ κύκλου μετρήσεως, scripserat Vitam Archimedis: qui non alius fortè ab hoc Heraclide Astrologo.

AD LIBRUM VI.

ANTISTHENES.

1 Ἐλέγετο δ' οὐκ εἶναι ἰθαγενής.] Suidas: υἱὸς δὲ ὢν ὁμωνύμου πατρὸς, μητρὸς δὲ τὸ γένος Θρᾴσσης. Vertit Wolfius, *fuit autem obscuri patris filius*, ac proinde legit, ἀνωνύμου. Tamen Regius Codex, etiam ὁμωνύμου.

Ὅθεν πρὸς τὸν ὀνειδίζοντα, &c.] Plutarchus in libro de Exsilio: τὸ δὲ τοῦ Ἀντισθένους οὐκ ἐπαινεῖς; πρὸς τὸν εἰπόντα, ὅτι Φρυγία σου ἐστὶν ἡ μήτηρ, καὶ γὰρ ἡ τῶν θεῶν. Seneca in libro de Constantia Sapientis cap. 18. *Antistheni mater barbara & Thressa objiciebatur, respondit, & Deorum matrem Idæam.* Ita legendus hic locus; ut rectè visum Lipsio.

Ὅθεν καὶ ἐν Τανάγρᾳ κατὰ τὴν μάχην εὐδοκιμήσας, ἔδωκε λέγειν Σωκράτει, ὡς οὐκ ἂν ἐκ δυοῖν Ἀθηναίοιν, &c.] Laërtius ipse in Socrate: εἰπόντος γοῦν τινος αὐτῷ, ὡς εἴη Ἀντισθένης μητρὸς Θρᾴττης, Σὺ δ' ᾤου, ἔφη, οὕτως ἂν γενναῖον ἐκ δυοῖν Ἀθηναίοιν γενέσθαι.

Ἐν τῇ Ἀληθείᾳ, καὶ τοῖς Προτρεπτικοῖς] Libri Antisthenis; de quibus inferius.

Πλείστους ἐκ τῶν πόλεων] Sic Pal. At Basileensis Editio πλείους ἐκ τῆς πόλεως. 2

Κατῆρξε πρῶτος τοῦ κυνισμοῦ] Pollux lib. V. cap. 11. nomina à voce κύων formata recensens: Ἀριστογείτων δὲ ὁ Κυδιμάχου, κύων διὰ τὴν τόλμαν ἐκαλεῖτο, καὶ κύνες οἱ ἀπ' Ἀντισθένους. Hesychius Milesius, initio Operis: Κυνικὴ ἐκλήθη Φιλοσοφία διὰ τὸ ἐν Κυνοσάργει τῷ γυμνασίῳ κατάρξασθαι αὐτῆς τὸν Ἀντισθένην. Laërtius infrà in hac Vita: αὐτός τε ἐπεκαλεῖτο Ἁπλοκύων. Antisthenes ipse apud Ausonium:

Inventor primus Cynices ego: quæ ratio isthæc?
Alcides multò dicitur esse prior.
Alcida quondam fueram doctore secundus:
Nunc ego sum Cynices primus, & ille Deus.

Διὰ τοῦ μεγάλου Ἡρακλέους] Juvenalis. Sat. II.

--- Sed pejores, qui talia verbis
Herculis invadunt, & de virtute locuti,
Clunem agitant.

Apud Lucianum ἐν βίων πράσει, rogatus à Mercatore Diogenes, quem imitaretur, Herculem respondet; cui Mercator; Τί οὖν οὐχὶ καὶ λεοντῆν ἀμπέχῃ; τὸ μὲν γὰρ ξύλον, ἔοικας αὐτῷ. Mercatori respondet Diogenes: τουτί μοι λεοντῆ τὸ τριβώνιον. στρατεύομαι

δι' αὐτῆς ἐκεῖνος ἐπὶ τὰς ἡδονάς, οὐ κελευστός, ἀλλ' ἑκούσιος, ἐκκλεῖσαι τὸν βίον προαιρούμενος. Julianus Imperator Orator. VI. ἡγεμόνα μὲν οὐ ῥᾴδιον εὑρεῖν, ἐφ' ὃν ἀνενέγκαι χρὴ πρῶτον αὐτό· εἰ καί τινες ὑπολαμβάνουσιν Ἀντισθένει τοῦτο καὶ Διογένει προσήκειν. τοῦτο γοῦν ἔοικεν Οἰνόμαος οὐκ ἀτόπως λέγειν· ὁ Κυνισμός, οὔτε Ἀντισθενισμός ἐστιν, οὔτε Διογενισμός· λέγουσι μὲν γὰρ οἱ γενναιότεροι τῶν κυνῶν, ὅτι καὶ ὁ μέγας Ἡρακλῆς, ὥσπερ οὖν τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἡμῖν τις αἴτιος κατέστη, οὕτω δὲ καὶ τούτου τοῦ βίου παράδειγμα τὸ μέγιστον οὗτος κατέλιπεν ἀνθρώποις. *Principio Sectæ illius conditorem ac principem investigare difficile est: etsi nonnullis placet auctorem fuisse Antisthenem aut Diogenem. Verum, quod non inscitè dixisse mihi videtur Oenomaus, Cynismus, neque Antisthenismus est, neque Diogenismus. Ac generosiores quidam ex illo Canum grege dictitant, magnum illum Herculem, uti ceterorum nobis auctorem bonorum fuisse, sic ejus vita maximum mortalibus exemplum reliquisse.* Vide infrà in Diogene Cynico. Obiter hic observandum, Nabalem qui multis seculis ante Antisthenem vixit, κυνικὸν ἄνθρωπον ab Interpretibus Græcis vocari 1. Reg. (Ebr. Samuelis) 25. 3. Sed ibi τὸ κυνικός, (quod me Samuel Bochartus docuit) est pro Ebræo כלבי *calbi*, id est, *calebita*: quod κυνικὸν reddiderunt, quia כלב *caleb*, canem sonat.

Καὶ τοῦ Κύρου] Perperam Editio prior, καὶ τοῦ Θύρου. Stephanica, τὸν μὲν & τὸν δὲ, pro eo quod modò hic sequitur τὸ μὲν & τὸ δέ.

3 Μανείην μᾶλλον, ἢ ἡσθείην] Igitur de Antisthene accipiendus Sextus Empiricus lib. X. adversus Mathematicos, cùm ait, ὁ μὲν Ἐπίκουρος ἀγαθὸν εἶναί φησιν. ὁ δὲ εἰπών, Μανείην μᾶλλον ἢ ἡσθείην, κακόν. Theodoritus Serm. XII. de Virtute activa: Καὶ Ἀντισθένης δὲ ὁ Κυνικὸς Σωκρατικός γε καὶ οὗτος, τοῦ ἥδεσθαι τὸ μαίνεσθαι κρεῖττον εἴρηκεν εἶναι. Infrà, in hac eadem Vita: πρὸς τὸν ἐπαινοῦντα τρυφήν, Ἐχθρῶν παῖδες, ἔφη, τρυφήσειαν.

Βιβλιαρίου καὶ νοῦ] Vide nos suprà ad Stilponem.

Ἂν μὲν καλὴν ἕξεις, κοινήν, &c.] Et de eo nos suprà ad Vitam Bionis.

Βασιλικόν, ἔφη, καλῶς ποιοῦντα, κακῶς ἀκούειν] Marcus Antoninus lib. VII. Ἀντισθενικόν, Βασιλικὸν μὲν εὖ πράττειν, κακῶς δὲ ἀκούειν. Hoc Cyro dixisse Antisthenem, scribit Arrianus in Epictetum lib. IV. cap. 5. Τί οὖν λέγει Ἀντισθένης, οὐδέποτ' ἤκουσας; Βασιλικόν, ὦ Κῦρε, πράττειν μὲν εὖ, κακῶς δ' ἀκούειν. At Plutarchus, id ipsum protulisse refert Alexandrum, cùm ejus amici ei obtrectarent: καὶ κατὰ μικρὸν οὕτως προῆλθον εἰς τὸ βλασφημεῖν καὶ κακῶς λέγειν αὐτόν. ὁ δὲ καὶ πάνυ πρᾴως ἐν ἀρχῇ πρὸς ταῦτα διέκειτο, φάσκων, Βασιλικὸν εἶναι τὸ κακῶς ἀκούειν εὖ ποιοῦντα. Et in Apophthegmatibus Alexandri: πυθόμενος δὲ ὑπό τινος λοιδορεῖσθαι, Βασιλικόν, ἔφη, ἐστὶν εὖ ποιοῦντα, κακῶς ἀκούειν. Retulit sine auctoris nomine, Dio Prusæus Oratione 47. ἔφη δ' οὖν τις, ὅτι καὶ τὸ κακῶς ἀκούειν καλῶς ποιοῦντας· καὶ τοῦτο βασιλικόν ἐστι.

4 Ὅτι ὀργυιαῖα αὐτοὺς ἐκβάλλω ῥάβδῳ] Οὐκ ἐκβάλλω legit Casaubonus, quem vide.

Ἑκάτων ἐν ταῖς χρείαις] An Hecaton Rhodius Stoicus, Panætii discipulus, de quo Cicero III. de Officiis?

Εἰς κόρακας, ἢ εἰς κόλακας ἐμπεσεῖν] Quò respexisse videtur Palladas in Anthologia lib. I. Tit. εἰς κόλακας:

Γῶ καὶ λάμβδα μόνον κόρακας κόλακάς τε διΐστᾳ.
Οὐκοῦν ταυτὸ κόραξ, βωμολόχος τε κόλαξ.
Τοὔνεκά μοι βέλτιστε τόδε ζῶον πεφύλαξο,
Εἰδὼς καὶ ζώντων τοὺς κόλακας, κόρακας.

Tribuitur hoc dictum Diogeni ab Athenæo lib. VI. cap. 15. ubi de adulatione disserens, ait, περὶ ἧς καλῶς ὁ Διογένης ἔλεγε, πολὺ κρεῖττον εἶναι ἐς κόρακας ἀπελθεῖν, ἢ ἐς κόλακας· οἳ ζῶντας ἔτι τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν κατεσθίουσι. Non omittendum quod Phrynichus observavit, παρασίτους non usurpasse Veteres in contumeliosa significatione; sed pro his dixisse κόλακας. Et verè id observavit: nam Parasiti apud Græcos, ut Septemviri Epulones apud Latinos, ad religionem pertinebant.

5 Ἐρωτηθεὶς τί μακαριώτερον ἐν ἀνθρώποις; ἔφη, Εὐτυχοῦντα ἀποθανεῖν] Publius Syrus: *Mori, est felicis, antequam mortem invocet.* Petrarcha, Parte II. Epigr. 10.

O che bel morir era, oggi è terz' anno!

Ἔδει γάρ, ἔφη, ἐν τῇ ψυχῇ αὐτά, καὶ μὴ ἐν ταῖς χάρταις γράφειν] Quo loquendi modo usus est & Seneca Pater in Præfatione libri primi Controversiarum, ubi de Porcio Latrone: *In illo non tantùm naturalis memoriæ felicitas erat, sed ars summa, & ad apprehendenda quæ tenere debebat, & ad custodienda, adeo ut omnes Declamationes suas quascumque dixerat, teneret. Jam itaque supervacuos sibi fecerat codices. Ajebat se scribere in animo.* Usus est & Terentius in Andria Act. I. Sc. V.

--- *O Mysis, Mysis, etiam nunc mihi*
Scripta illa dicta sunt in animo Chrysidis
De Glycerio.

Oenopides, cùm adolescentulum multos libros habentem videret, *Non arcæ*, inquit, *sed pectori*. Refert Stobæus Serm. CCX. his verbis, Οἰνοπίδης ὁρῶν μειράκιον πολλὰ βιβλία κτώμενον, ἔφη, Μὴ τῇ κιβωτῷ, ἀλλὰ τῷ στήθει. Pro γράφειν, habent hìc Editiones Stephanicæ & Codex Palatinus, καταγράφειν.

Τοὺς φθονεροὺς ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἤθους κατεσθίεσθαι] Poëta Anonymus, in Anthologia:

Ὁ φθόνος αὐτὸς ἑαυτὸν ἑοῖς βελέεσσι δαμάζει.

Non absimilia habet Pindarus Pyth. Ode II. Legitur & versus ille παροιμιώδης apud Marium Plotium, veterem Grammaticum,

Δίκαιος ὁ φθόνος, τὸν φθονοῦντα δάκνει.

Τοὺς βουλομένους ἀθανάτους εἶναι, ἔφη δεῖν ζῆν εὐσεβῶς καὶ δικαίως] Non solùm Christianis, verùm etiam τοῖς ἔξωθεν, vivere dicuntur in æternum, qui post piè traductam vitam servantur: contrà, mori, qui ob nefariè actam vitam damnantur. Callimachus:

Τῇδε Σάων ὁ Δίκωνος Ἀκάνθιος ἱερὸν ὕπνον
Κοιμᾶται· θνήσκειν μὴ λέγε τοὺς ἀγαθούς.

Callimachi epigramma imitatus est, ut hoc obiter

dicam; Auctor Inscriptionis, quæ Romæ exstat in Villa Borghesiana, extra Portam Pincianam, & quam descripsit Reinesius in Appendice Inscriptionum omissarum, pag. 1030.

Καὶ λέγε Ποπιλίην εὕδειν, ἀνερ. οὐ θεμιτὸν γὰρ
Θνήσκειν τοὺς ἀγαθοὺς, ἀλλ' ὕπνον ἡδὺν ἔχειν.

Ἀγωνιῶ μήτι κακὸν εἰργασμαι.] Inferiùs in eadem Antisthenis Vitâ: πρὸς τὸν εἰπόντα, Πολλοί σε ἐπαινοῦσι. Τί γὰρ, ἔφη, κακὸν πεποίηκα; tribuitur Phocioni à Plutarcho.

6 Τοιαῦτα δεῖν ἔφη δικποιεῖσθαι ἐφόδια, ἃ καὶ ναυαγήσαντι συγκολυμβήσει.] Tribuit Galenus Aristippo. Diximus ad Aristippum.

Ὀνειδιζόμενός ποτε ἐπὶ τῷ πονηροῖς συγγίνεσθαι, &c.] Paulò aliter Diogenes apud Stobæum Serm. XI. Διογένης, Ἀττικοῦ τινος ἐγκαλοῦντος αὐτῷ, διότι Λακεδαιμονίους μᾶλλον ἐπαινῶν, παρ' ἐκείνοις οὐ διατρίβει; Οὐδὲ γὰρ ἰατρὸς, εἶπεν, ὑγιείας ὢν ποιητικὸς, ἐν τοῖς ὑγιαίνουσι τὴν διατριβὴν ποιεῖται. *Cùm Atheniensis quidam Diogeni objiceret, cur non inter Lacedæmonios, quos magnopere laudabat, viveret: Medicos etiam, dixit, qui aliorum sanitati student, minimè inter sanos versari.* Et Pausanias Lacon apud Plutarchum Apophthegmatis Laconicis: ἐπαινοῦντος δὲ αὐτοῦ ἐν Τεγέᾳ, μετὰ τὴν φυγὴν, τοὺς Λακεδαιμονίους, εἶπέ τις, Διατί οὖν οὐκ ἔμενες ἐν Σπάρτῃ, ἀλλὰ ἔφυγες; Ὅτι, οὐδ' ἰατροὶ, ἔφη, παρὰ τοῖς ὑγιαίνουσιν. ὅπου δὲ, οἱ νοσοῦντες, διατρίβειν εἰώθασιν. Non absimiliter apud Matthæum cap. IX. Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας, εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσι οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.

Μετὰ τῶν νοσούντων) Ita quoque Palat. Codex, nec non Stephanici manuscripti. Basileensis Editio & Stephanica, ἀσθενούντων.

Τοὺς πονηροὺς] τοὺς φθονεροὺς, ceteræ Editiones, minùs rectè. Etiam πονηροὺς exhibent MSS. Stephanici, & Palatinus Codex, & Florentinus.

Ἐρωτηθεὶς, τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, &c.] At verò Aristippus ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, τὸ δύνασθαι πᾶσι θαῤῥούντως ὁμιλεῖν. Verba sunt Diogenis nostri in Aristippo.

Ἐρωτηθεὶς τί τῶν μαθημάτων ἀναγκαιότατον, ἔφη

7 Τὸ περιαιρεῖν, φησὶ, τὸ ἀπομανθάνειν] Editio Basileensis & Stephanica, ἔφη, τὸ κακὰ ἀπομαθεῖν: hoc est, *mala dediscere*; & ita Codex Regius. Vox ἔφη hic παρέλκει. Scriptum fuit in MS. Henrici Stephani μαθητῶν, non μαθημάτων. id est, *eorum quæ discibilia sunt*.

Πρὸς τὸν Πλάτωνα, Ἐδόκεις μοι καὶ σὺ ἵππος ἂν εἶναι λαμπρυντής, &c.] Vide nos ad Platonem.

8 Καὶ στρατηγοὶ, φησὶ, γίνονται παρ' ὑμῖν, &c.] παρ' ἡμῶν ceteræ Editiones. Lege παρ' ὑμῖν, & ita Regiæ Membranæ.

Στρέψαντος αὐτοῦ τὸ διεῤῥωγὸς τοῦ τρίβωνος εἰς τὸ προφανὲς, Σωκράτης ἰδὼν, φησὶν, Ὁρῶ σου διὰ τοῦ τρίβωνος τὴν φιλοδοξίαν] Idem, & totidem verbis, legas suprà in Socrate. At paulò aliter apud Ælianum Variæ Historiæ IX. 35. ὁ δὲ Σωκράτης ἰδὼν τὸν Ἀντισθένη τὸ διεῤῥωγὸς ἱματίου μέρος ἀεὶ ποιοῦντα φανερὸν, Οὐ παύσῃ, ἔφη, ἐγκαλλωπιζόμενος ἡμῖν.

Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ] Palatinus Codex ὑπὸ αὐτοῦ. ab illo: id est, à Socrate. Sed fortè legendum ὑπό του. id est, ὑπὸ τινὸς, *ab aliquo*. Ita Attici loquebantur. Johannes Chrysostomus in Oratione quâ ostendit lædi ab alio non posse qui sibi injuriam non facit: Ὅταν μαστιχθῇ παρά του. *Si quis cæsus ab aliquo*.

Πρὸς τὸ παρατχηματίζον αὐτοῦ τῷ πλάστῃ μειράκιον] Casaubonus ἑαυτό. Etiam Scaliger αὐτὸ ad oram libri emendaverat. Quid si legamus αὐτοῦ τῷ πλάσματι? vel αὐτὸ τῷ πλάσματι? Posteà, pro ἐπὶ τίνι ἂν σεμνυνθῆναι, emendabat Casaub. σεμνυνθήσεται, vel ἐπὶ τίνι οἴει ἂν σεμνυνθῆναι. Et ita videtur legisse Aldobrandinus, qui vertit, *quânam ipsum de re gloriaturum putas?* 9

Εἰ τὸ πλοῖον ἀφίκοιτο] Ita apud Jurisconsultos; *Si navis ex Asia venerit*.

Τῆς δὲ αἰτούσης τὸ διάφορον] Τὸ διάφορον, hoc est, *impensa*. Hesychius: διάφορον, ἀμφίλεκτον, καὶ ἀνάλωμα, διάφορον. Suidas: διάφορα, ἀναλώματα.

Κατὰ κλέος τοῦ Σωκράτους ἀφιγμένοις] Ita suprà in Aristippo, ἀφιγμένος δὲ Ἀθήναζε κατὰ κλέος Σωκράτους. 10

Ἐν ἤθει] Gallicè diceremus, *en Morale*.

Διδακτὴν ἀπεδείκνυσι τὴν ἀρετὴν τοὺς αὐτοὺς, &c.] Vitiosè Codex Palat. διδακτικὴν ἀπεδείκνυσι τὴν ἀρετὴν, καὶ τοὺς αὐτοὺς, &c. Etiam Editio Stephani, καὶ τοὺς αὐτούς. Hujus porro effati Cynicorum meminit inter eorum placita Suidas in κυνισμός: ἀρέσκει δ' αὐτοῖς καὶ τὸ, διδακτὴν τὴν ἀρετὴν εἶναι, καὶ ἀναπόβλητον: qua de re infrà in Menedemo. Exstat Plutarchi liber hoc titulo.

Διοκλῆς] Diocles Magnes, qui περὶ βίων Φιλοσόφων scripsit, & de quo suprà. 12

Τῷ γὰρ σοφῷ ξένον οὐδὲν, οὐδ' ἄπο. ἀξιέραστος ὁ ἀγαθός.] Henricus Stephanus in Præfatione ad Laërtium, pro οὐδ' ἄπο, legebat οὐδ' ἄπορον. At Johannes Sambucus: τῷ γὰρ σοφῷ ξένον οὐδ' ἀποαξιέραστος ὁ ἀγαθός. Hesychius Milesius in Antisthene: τῷ σοφῷ ξένον οὐδέν. ἀξιέραστος ὁ ἀγαθός. Nihil mutandum.

Πρὸς ὀλίγους μάχεσθαι.] Sic quoque apud Hesychium Milesium. Placet Josephi Scaligeri emendatio πρὸς ὀλίγους ἀγαθούς. Ita ille ad oram libri.

Ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἡ αὐτὴ ἀρετή.] Senserunt hoc adeo etiam Stoici, pæne Cynici: qui, ut est apud Lactantium Divinarum Institutionum lib. III. cap. 25. *& mulieribus philosophandum esse dixerunt*.

Τεῖχος ἀσφαλέστατον.] Proverbialis loquendi modus, de quo hîc Casaubonus. 13

Διελέγετο δ' ἐν τῷ Κυνοσάργει, &c.] Hesychius Milesius initio Operis: Κυνικὴ ἐκλήθη φιλοσοφία, διὰ τὸ ἐν Κυνοσάργει τῷ γυμνασίῳ κατάρξασθαι αὐτῆς τὸν Ἀντισθένην. Suidas, in Voce Ἀντισθένης: οὗτος οὖν καὶ τῆς Κυνικῆς κατήρξατο φιλοσοφίας, ἥτις οὕτως ἐκλήθη, διὰ τὸ ἐν Κυνοσάργει τῷ γυμνασίῳ διδάξαι αὐτόν. De hoc Gymnasio Hesychius Grammaticus, qui &

nominis rationem reddit: Κυνόσαργες, τόπος ἱερός. ὠνομάσθη δὲ ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. Διόμου, φασὶ, θύοντος τῷ Ἡρακλεῖ, κύων ἁρπάσας (lege κύων λευκὸς ἁρπάσας) τὰ μηρία, ἔφυγε διωκόμενος. ἐκλήθη δὲ ὁ τόπος οὕτως, ἢ ἀπὸ τῆς λευκότητος τοῦ κυνὸς, ἢ ἀπὸ τοῦ τάχους. Suidas: Κυνόσαργες· τόπος τίς ἐστι παρ' Ἀθηναίοις, καὶ ἱερὸν Ἡρακλέους, κατ' αἰτίαν τοιαύτην. Δίδυμος ὁ Ἀθηναῖος (Ita quoque Regiæ Membranæ, sed legendum Δίομος ex Stephano & Hesychio) ἔθυεν ἐν τῇ ἑστίᾳ· εἶτα κύων λευκὸς παρὼν, ἥρπασε τὸ ἱερεῖον· καὶ ἀπελθὼν εἴς τινα τόπον ἀπέθετο· ὁ δὲ, περιδεὴς ἦν· ἔχρησε δὲ αὐτῷ ὁ θεὸς, ὅτι εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, οὗ τὸ ἱερεῖον ἀπέθετο, Ἡρακλέους βωμὸν ὀφείλει ἱδρύσασθαι· ὅθεν ἐκλήθη Κυνόσαργες· ἐπειδὴ οὖν ὁ Ἡρακλῆς δοκεῖ νόθος εἶναι, διὰ τοῦτο ἐκεῖ οἱ νόθοι ἐγυμνάζοντο, οἱ μή ποτε πρὸς μητρὸς, μήτε πρὸς πατρὸς πολῖται. Ubi pro ἐγυμνάζοντο, legendum ἐκρίνοντο, jam diu est quòd Viri docti monuerunt. Legi posset & ἐξητάζοντο. Suidas in ἐς κυνόσαργες: Ἐς κυνόσαργες. οἱονεὶ Κυνόσαρκες ἀπὸ τοῦ, θυσίας πλησίον γενομένης εἰσελθόντα κύνα, καὶ ἁρπάσαντα κρέας τοῦ θύματος ἀγαγεῖν ἐκεῖσε· ἐν ᾧ καὶ ναὸς ἐκτίσθη· καὶ οἱ νόθοι ἐνταῦθα ἐκρίνοντο, εἰ τοῦδε ὄντως γέγονεν υἱός. ἐκάλουν δὲ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς ἀπελευθέρους, νόθους. Nonnus ad Gregorium Nazianzenum contra Julianum: Κυνόσαργες. τόπος ἦν ἐν Ἀθήναις, ἐν ᾧ οἱ νόθοι ἐκρίνοντο, εἰ τοῦδε ὄντως γέγονεν υἱός. ἐκάλουν δὲ παρὰ Ἀθηναίοις καὶ τοὺς ἀπελευθέρους νόθους. νόθοι γὰρ καὶ οὗτοι πρὸς τοὺς ἐκ γεννητῆς ἐλευθέρους· καὶ οὗτοι δὲ ἐκρίνοντο, καὶ ἐδοκιμάζοντο εἰ ὅλως ἐλευθερώθησαν. Κυνόσαργες δὲ ἤκουσεν ὁ τόπος ἀπὸ τούτου, θυσίας πλησίον γενομένης, εἰσελθὼν κύων ἥρπασε κρέα τοῦ θύματος, καὶ ἤγαγεν ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ· καὶ ἐκεῖ ἐκτίσθη τις νεὼς, καὶ ἐκλήθη Κυνόσαργες, οἷον Κυνόσαρκες, ἀπὸ τῶν σαρκῶν καὶ τοῦ κυνός· ὕστερον δὲ τοῦ Κ ἐξελθόντος, εἰσῆλθε τὸ Γ, διὸ καὶ Κυνόσαργες καλεῖται. Stephanus: Κυνόσαργες· γυμνάσιον ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ δῆμος, ἀπὸ Διώμου, ἀφ' οὗ ὁ χορὸς Διώμεια καλεῖται. Δίωμος γὰρ Ἡρακλεῖ, ὡς θεῷ θύων, τὰ * * ξενώσων ἱερὰ Ἡρακλεῖ ἥρωϊ ἔδειξε, καὶ κύων λευκὸς ἁρπάσας τὰ μηρία εἰς τοῦτο τὸ χωρίον ἤνεγκεν. Alii, Cynicos, à Canibus, quorum vitam imitantur, nomen traxisse volunt; quos inter, Lactantius De falsa Sapientia libro II. capite 15. cujus verba ad Hipparchiam adducimus. Item, Moschopulus: Κυνικοὶ, διὰ τὸ σκώπτειν, καὶ οἱονεὶ δάκνειν, ὥσπερ κύνες. Adde Nonnum ad Gregorium Nazianzenum: Διογένης Κυνικὸς ἦν φιλόσοφος. Κυνικὸς δὲ ἤκουσεν ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν χερσαίων κυνῶν. ὥσπερ γὰρ οἱ κύνες οὗτοι ἔχουσί τι καὶ φυλακτικὸν καὶ διακριτικὸν, (διακρίνουσι τοὺς οἰκείους τῶν ξένων, καὶ φυλάττουσι τοὺς οἰκείους) οὕτω καὶ οὗτος ἐμιμεῖτο τὸ διακριτικὸν καὶ φυλακτικόν· καὶ ἐφύλαττε μὲν τὰ τῆς φιλοσοφίας δόγματα· διέκρινε δὲ τοὺς ἐπιτηδείους καὶ ἀνεπιτηδείους πρὸς φιλοσοφίαν. Audiendus & Ammonius ad Categorias Aristotelis: Κυνικοὶ, οὕτως ἐκαλοῦντο, διὰ τὸ παρρησιαστικὸν καὶ εὐέλεγκτον. καὶ γὰρ τὸν κύνα φασὶν ἔχειν τι φιλόσοφον καὶ διακριτικόν· ὑλακτεῖ μὲν γὰρ τοῖς ἀλλοτρίοις, προσσαίνει δὲ τοῖς οἰκείοις. οὕτω καὶ οὗτοι προσίεντο μὲν, καὶ ἠσπάζοντο τὰς ἀρετὰς, καὶ τοὺς κατ' ἀρετὴν ζῶντας, ἐπήρχοντο δὲ, καὶ ὑλάκτουν τοῖς πάθεσι, καὶ τοῖς κατὰ τὰ πάθη ζῶσι, κἂν βασιλεῖς εἶεν.

Αὐτός τε ἐπεκαλεῖτο Ἁπλοκύων] Totidem verbis Hesychius Milesius. Vertit Aldobrandinus *simplex canis*. H. Stephanus in Thesauro Linguæ Græcæ, *Cynicus simplici veste utens*. Est qui credat Laërtium scripsisse ἁπλῶς Κύων: hoc est, *simpliciter & absolutè Canis vocabatur*.

Καὶ πρῶτος ἐδίπλωσε τὸν τρίβωνα.] Nota quæ sequuntur, καθά φησι Διοκλῆς. Alii quippe Diogenem primùm duplicasse pallium volunt. Noster in Diogene: τρίβωνα διπλώσας πρῶτος, κατά τινας, διὰ τὸ ἀνάγκην ἔχειν, καὶ ἐνεύδειν αὐτῷ. De eo Horatius Epistolarum lib. I. Epist. 17.

Contra, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vita via si conversa decebit.

Βάκτρον τε ἀνέλαβε καὶ πήραν.] Vide hîc Casaubonum. Erat autem Antisthenis baculus validus, atque ex oleastro factus, si Luciano fides in Dialogo Cratetis & Diogenis. Baculum gestare invidiosum fuit Athenis. Vide Casaub. ad Theophrasti Characteres cap. περὶ ἀρεσκείας.

Πρῶτον δὲ καὶ Νεάνθης, φησὶν, ἁπλῶσαι θοιμάτιον] διπλῶσαι legebat Salmasius in Notis ad Tertullianum de Pallio. Quid enim, inquiebat, tam contrarium τῷ διπλῶσαι τὸν τρίβωνα; quod primum fecisse Antisthenem modò ex Dioclis sententia observabat Laërtius; quàm ἁπλῶσαι τὸ θοιμάτιον? Salmasii emendationem firmat quod superiùs de Antisthene scribebat Laërtius, Διογένει χιτῶνα αἰτοῦντι, πτύξαι προσέταξε θοιμάτιον: *Diogenem tunicam petentem, complicare pallium jussit*. Cum Salmasio consentit Octavius Ferrarius, Italorum doctissimus, parte 2 libro 4. cap. 19. de Re Vestiaria. Notabis obiter πτύξαι θοιμάτιον vertisse Ambrosium *explicare pallium*; & Aldobrandinum, *pandere*: contrario sensu: est enim complicare.

Διόδωρον τὸν Ἀσπένδιον.] Philosophum Pythagoricum.

Καὶ πώγωνα καθεῖναι, καὶ βάκτρῳ καὶ πήρᾳ χρῆσθαι.] Horum verborum interpretationem omisit Aldobrandinus. Id est: *& barbam alere: & baculo & pera uti. Cynicam comam*, pro longa, dixit Theodoritus libro 5. cap. 8. ubi scribit Timotheum Alexandriæ Episcopum, Maximum, philosophum Cynicum, pro Gregorio, Episcopum ordinasse. εὐθὺς αὐτοῦ τὰς κυνικὰς ἀποκείραντα τρίχας. *detonsâ subitò cynicâ ejus comâ*. Barbam autem in acutum desinentem, non latam, gestasse Philosophos, volebat Gisbertus Cuperus in eruditis suis Notis ad Homeri Apotheosin.

Θεόπομπος.] Theopompi plures fuere: Theo- 14
pompus Chius Historicus; Theopompus Comicus; Theopompus Colophonius, ἐποποιός, &c. De quo intelligendus sit Laërtius, incertum est. Fortè de Historico, qui cùm, teste Athenæo, κατὰ τῆς Πλάτωνος διατριβῆς scripserit, videtur & de ceteris Socraticis scripsisse.

Ἀθηναῖος ὁ Ἐπιγραμματοποιός.] Qui Vossii diligentiam fugit in Syntagmate de Poëtis Græcis. Me-

minit inter Epigrammatarios Isaacius Tzetzes ἐν τοῖς προλεγομένοις εἰς τοὺς ποιητὰς, quæ Lycophronis ἐκδόσει præfixa sunt. Ἐπιγραμματογράφοι δὲ ποιηταὶ, Σιμωνίδης ὁ παλαιὸς, οὗ Ἡρόδοτος μέμνηται· Ἀλκαῖος ὁ νέος, ὃς ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ τοῦ Ῥωμαίου, καὶ Τίτου· Ἀθηναῖος, Πρόκλος, Παλλαδᾶς, Ἀγαθίας, καὶ ἕτεροι μυρίοι. Citatur infrà & à Laërtio in Vita Zenonis Stoici, ubi & id ipsum Epigramma adducit.

15 Αἴας, ἢ Αἴαντος λόγος.] Accipio de Ajacis adversus Ulyssem Oratione.

Ὀδυσσεὺς, ἢ Περὶ Ὀδυσσέως.] Emendavit Casaubonus ἢ ὑπὲρ Ὀδυσσέως. Scripserat, puto, Laërtius ἢ Περὶ Ὀδυσσείας.

Ὀρέστου ἀπολογία περὶ τῶν δικογράφων.] Ita omnes scripti atque editi Codices. Sed Aldobrandinus qui vertit *Orestis Apologia, De his qui dicas scribunt*, legerat Ὀρέστου ἀπολογία. Περὶ τῶν δικογράφων.

16 Προτρεπτικὸς, πρῶτος, δεύτερος, τρίτος.] Meminit suprà Laërtius initio hujusce Vitæ: ὅθεν τὸ ῥητορικὸν εἶδος ἐν τοῖς Διαλόγοις ἐπιφέρει, καὶ μάλιστα ἐν τῇ Ἀληθείᾳ, καὶ τοῖς Προτρεπτικοῖς.

Τόμος δ', ἐν ᾧ Κῦρος, Ἡρακλῆς ὁ μείζων, ἢ περὶ ἰσχύος.] Suprà initio Vitæ: καὶ ὅτι ὁ πόνος ἀγαθὸν, συνέστησε διὰ τοῦ μεγάλου Ἡρακλέους, καὶ τοῦ Κύρου. Meminit infrà & libri, cui titulus, Ἡρακλῆς, ἢ Μίδας: & alterius, hoc titulo, Ἡρακλῆς, ἢ Περὶ φρονήσεως, ἢ ἰσχύος.

Τόμος ε', ἐν ᾧ Κῦρος, ἢ Περὶ βασιλείας.] Meminit Cicero ad Atticum XII. 37. Κῦρος δ', ε', *mihi sic placuit, ut cetera Antisthenis, hominis acuti magis quàm eruditi.* Τόμος autem hîc nihil aliud est quàm χάρτης. Videatur Scriverius ad hæc Martialis I. 66.

Scriptura quanti constet, & tomus vilis.

Ἀσπασία.] Diximus pluribus ad Platonis Vitam.

Τόμος ς', ἐν ᾧ Ἀλήθεια.] Meminit suprà, loco mox laudato.

Περὶ τοῦ διαλέγεσθαι ἀντιλογικός.] Hunc librum respexit, puto, Aristoteles in libro I. Dialecticæ, ubi ait, οὐκ ἔστιν ἀντιλέγειν, καθάπερ ἔφη Ἀντισθένης.

Σάθων.] Et de eo libro nos pluribus ad Platonem. In eo Platonis vitia exposuit.

17 Περὶ τοῦ ἀποθανεῖν, Περὶ ζωῆς καὶ θανάτου.] Palat. Codex Περὶ τοῦ ἐν ᾅδου. Περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. Sequitur ibidem & Περὶ τοῦ ἀποθανεῖν, & Περὶ τῶν ἐν Ἅδου, & Περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. Vitiosè, ut puto.

Περὶ φύσεως, α' β'.] Cicero de Natura Deorum libro I. *Antisthenes in eo libro qui* Physicus *inscribitur*, &c. Et Lactantius libro de Ira Dei: *Antisthenes autem in Physico, unum esse naturalem Deum dixit.*

Περὶ Ἐξηγητῶν] Qui scilicet veteres Poëtas Commentariis suis illustrarint. Ita nos Diatribam περὶ τῶν Ἐξηγητῶν Ὁμήρου scripsimus. Sed etiam ἐξηγηταὶ dicuntur οἱ περὶ ἱερείων καὶ διοσημειῶν ἐξηγούμενοι, ut est apud Hesychium.

Περὶ Ὁμήρου.] Homeri studiosus fuisse videtur Antisthenes.

Περὶ Κάλχαντος.] De Calchante Homerico.

Περὶ κατασκόπου.] Et hic liber Homerum spectabat, & sequentes, Περὶ τῆς ῥάβδου, Ἀθηνᾶ, ἢ Περὶ Τηλεμάχου, &c.

Περὶ τοῦ κυνός.] De cane; Ulyssis scilicet. 18

Παντοφυῆ φλέδονα.] Idem Timon de Euclide suprà, in ejus Vita: Ἀλλ' οὔ μοι τούτων φλεδόνων μέλει.

Ὅτε καὶ Διογένης εἰσιὼν, &c.] Suidas: ἀῤῥωστοῦντι Ἀντισθένει μακρὰν καὶ δυσανάληπτον (ita legendum) ἀῤῥωστίαν ὁ Διογένης, ξιφίδιον ἐπιδέδωκεν, εἰπὼν, εἰ φίλου χρῄζεις ὑπουργίας· οὕτως ᾤετο ἐκεῖνος οὐδὲν ἀλγεινὸν τὸν θάνατον, ὥστε γίνεσθαι τὴν ἀῤῥωστίαν τρυφὴν αὐτόχρημα, ἀντὶ τοῦ παντελῶς ὅμοιον. *Antistheni, qui longo & insanabili morbo laborabat, Diogenes porrexit pugionem, dicens, Si amici ministerio indiges. Adeo ille mortem acerbam non putabat, ut morbus ipsi prorsus in deliciis esset, eumque deliciis similem existimaret.* Quæ verba exscripsit Suidas ex Juliani Imperatoris Oratione VI. Dio Chrysostomus Oratione VIII. quæ *Diogenes*, sive *de Virtute*, inscribitur, Diogenem ait doctrinam Antisthenis probasse; non probasse vitam: ut quæ à præceptis ejus discreparet: & solitum propterea eum tubæ similem dicere, quæ aliis sonat, non sibi.

Τίς ἂν ἀπολύσῃ τῶν πόνων] Codex Palat. ἀπολύσῃ με τῶν πόνων;

Ἐδόκει γὰρ πως μαλακώτερον φέρειν τὴν νόσον ὑπὸ 19
φιλοζωΐας· καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως ἔχον.] Hesychius Milesius, in Antisthene: Διογένης ὁ Λαέρτιος σκώπτει αὐτὸν, ὡς φιλόζωον, ἐν Ἐπιγράμματι οὕτως ἔχοντι, &c.

Ἡρακλείτειος, εἷς ἕτερος, Ἐφέσιος.] De quibus nihil accepimus. Ad Ephesium, referendum suspicabatur Vossius libros Meleagridos: in quorum tertio Antisthenes quidam citatur Plutarcho lib. de Fluminibus.

Καὶ Ῥόδιός τις ἱστορικός.] Eum esse putat Vossius, qui τῶν Φιλοσόφων διαδοχὰς scripsit, quarum Laërtius noster meminit in Thalete, in Socrate, in Aristippo, in Menedemo, & alibi: & qui à Plinio XXXVI. 12. inter eos recensetur qui de Pyramidibus Ægyptiis scripserunt: nec alium esse, qui *Peripateticus Philosophus* dicitur Phlegonti Mirabil. capite 3. Idem & Jonsio videbatur. Falsò Suidas Peripateticum fuisse dicit, ὅστις Περιπατητικὸς ἐκλήθη πρῶτον, εἶτα ἐκύνισεν: Aristotelem enim; à quo Peripatetici; ætate antecessit. Rhodii esse Μαγικὸν illum librum, quem Cynico tribuit Suidas, & qui ab aliis Aristoteli & Rhodoni tribuebatur, existimabat Jonsius. Ceterùm illius Antisthenis Rhodii pluribus meminit Diodorus Siculus libro XIII. & Polybius in Excerptis Peirescianis pag. 69. & 70. Fuit & Antisthenes Medicus, de quo Aristophanes ἐν ταῖς Ἐκκλησιαζούσαις, & ibi ejus Scholiastes.

D I O G E N E S.

Διογένης.] ὃς πρῶτος Κλέων ἐπεκλήθη, inquit Su- 20
idas: quod unde habuerit diu frustrà quæsivi. Sed ibi fortè legendum πρῶτος Κύων: aut πρώτως: quamquam πρώτως eleganter Græcè dici, negat Phrynichus. Sed Laërtius tales elegantias non secta-

sectatur. Rectiùs autem πρῶτος κύων: nam & alii postea canes nominati sunt. Julius Pollux libro capite Ἀριστογείτων δὲ ὁ Κυδιμάχου, κύων διὰ τὴν τόλμαν ἐκαλεῖτο. quo nomine Aristogiton ille à Demosthene, in Oratione contra Aristogitonem, appellatur. *Canis* autem, propter sævitiam & mordacitatem, appellatus fuit Diogenes: inquit Dio Chrysostomus in Oratione nona, quæ *Diogenes* inscripta est.

Σινωπεύς.] Strabo libro XII. ubi de Sinope: Ἄνδρας δὲ ἐξήνεγκεν ἀγαθούς. τῶν μὲν φιλοσόφων, Διογένη τὸν Κυνικὸν, καὶ Τιμόθεον τὸν Πατρίωνα· τῶν δὲ ποιητῶν, Δίφιλον τὸν κωμικόν· τῶν δὲ συγγραφέων, Βάτωνα τὸν πραγματευθέντα τὰ Περσικά. Pomponius Mela I. 19. *Chalybes proximi urbium clarissimas habent Amison, & Sinopen, Cynici Diogenis patriam.*

Ἐν τῷ Ποδάλῳ] Πορδάλῳ Palat. Flor. & Regius. Legendum Πορδάλει, aut Παρδάλει. Laërtius ipse in Indice librorum Diogenis Πάρδαλιν bis nominat. Ibi nos vide.

Τὸ πολιτικὸν νόμισμα οὐ συνεὶς, τὸ τέρμα κιβδηλεύσας, &c.] Barthius Adversar. lib. XIV. cap. 19. legit, τὸ πολιτικὸν νόμισμα μολύνειν, τὸ τέρμα, &c. Legendum existimo, τὸ πολιτικὸν νόμισμα συνεὶς, τὸ κέρμα κιβδηλεύσας, &c. sive potiùs, τὸ πυθικὸν νόμισμα οὐ συνεὶς, τὸ κέρμα κιβδηλεύσας, &c. Dixerat Apollo Pythius Diogeni Cynico παραχάραξον τὸ νόμισμα. Vulgi opinionem videlicet, & consuetudinem minimè sequendam innuens: (Nam & νόμος & νόμισμα *consuetudinem* & *opinionem* significant: ut pluribus infrà ad Democriti Vitam ostendemus) Quod dictum, sive præceptum Pythicum, cùm Diogenes non intelligeret, ac de nummo, (nam & νόμισμα *nummum* significat) illud interpretaretur, pecuniam adulteravit. Suidas in γνῶθι σαυτόν: γνῶθι σαυτὸν, καὶ, τὸ νόμισμα παραχάραξον παραγγέλματα πυθικά· τουτέστι, τῆς τῶν πολλῶν δόξης ὑπερόρα, καὶ παραχάραττε, μὴ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ τὸ νόμισμα. Julianus Imperator Oratione VI. quæ est adversùs imperitos Cynicos: ἀλλὰ ἀπόχρη μόνον δύο ταῦτα τοῦ πυθίου παραινοῦντος ἀκοῦσαι, τὸ, Γνῶθι σαυτὸν, καὶ Παραχάραξον τὸ νόμισμα. πέφηνε γοῦν ἡμῖν ἀρχηγὸς τῆς φιλοσοφίας, ὅσπερ, οἶμαι, τοῖς Ἕλλησι κατέστη τῶν καλῶν ἁπάντων αἴτιος, ὁ τῆς Ἑλλάδος κοινὸς ἡγεμὼν καὶ νομοθέτης καὶ βασιλεὺς, ὁ ἐν Δελφοῖς θεός. ὃν ἐπειδὴ μὴ θέμις ἦν τι διαλαθεῖν, οὐδὲ ἡ Διογένους ἐπιτηδειότης ἔλαθε. προὔτρεψε δὲ αὐτὸν, οὐχ ὥσπερ τοὺς ἄλλους ἔπεισεν ἐντείνων τὴν παραίνεσιν, ἀλλὰ ἔργῳ διδάσκων, ὅ τι βούλεται συμβολικῶς διὰ δυοῖν ὀνομάτοιν, παραχάραξον, εἰπὼν, τὸ νόμισμα, &c. quæ vide. *Verùm duo ista duntaxat ab Apolline Pythio admoneri sufficit.* Nosce te ipsum, *&* Nummum falsa. *Quocirca Philosophia nobis auctor est oblatus idem ille, à quo cetera in Græcos bona derivata sunt, communis Græciæ dux, legislator, atque rex, Delphicus Deus: quem cum latere nihil omnino posset, ne Diogenis quidem ipse indolem ac facultatem ignorabat: Proinde, non eum, uti reliquos solebat, versibus hortatus est, sed re ipsa quid vellet indicans, duarum vocum involucris adumbravit,* Nummum, *inquit*, falsato. Τὸ κέρμα, etiam exhibet Editio Stephanica: & ita disertè scriptum est in Codice Palatino, nec non in Florentino. Ceterùm hoc factum Diogenis respexit Plutarchus, cùm Oratione Priore de virtute vel de fortuna Alexandri, sub persona Alexandri, qui ab eo æmulus Diogenis introducitur, ait, δεῖ κἀμὲ νόμισμα παρακόψαι καὶ παραχαράξαι τὸ βαρβαρικῷ θέσει κατεσκευασμένον, Ἑλληνικῇ πολιτείᾳ: Quod Interpretes non cepere. Meminit & Suidas in Διογένης· ἐρομένῳ δὲ αὐτῷ πῶς ἂν πρωτεύσειεν, (ἐπολιτεύετο γάρ) ὁ θεὸς ἀνεῖλεν, εἰ παραχαράξειεν. ὁ δὲ, τὸ νόμισμα παρεχάραξεν, ἐφ' ᾧ φυγὼν, ἦλθεν εἰς Ἀθήνας. Et Laërtius infrà in hac ipsa Diogenis Vita: Τοιαῦτα διελέγετο, καὶ ποιῶν ἐφαίνετο, ὄντως νόμισμα παραχαράττων, μηδὲν οὕτω τοῖς κατὰ νόμον, ὡς τοῖς κατὰ φύσιν διδούς. Hoc est: *Talia igitur, & disserebat, & facere videbatur: verè nummum adulterans, hoc est, publicam consuetudinem; & non tam consuetudini sese accommodans, quàm naturæ.* Meminit & Strabo in Excerptis, quæ vide.

Γενόμενος δὲ Ἀθήνησι, Ἀντισθένει παρέβαλε] Suidas: 21
καὶ Ἀντισθένει παραβαλὼν τῷ Κυνικῷ, ἠράσθη τοῦ ἐκείνου βίου, καὶ τὴν Κυνικὴν φιλοσοφίαν ἠσπάσατο. Et posteà: ἐντυχὼν δὲ Ἀντισθένει κατὰ δόξης διαλεγομένῳ, ἐφιλοσόφησε. Vide Arriani Dissertationes, libro III. cap. 24. Vide & Dionem Chrysostomum Oratione IX.

Τοῦ δὲ, διωθουμένου, διὰ τὸ μηδένα προσίεσθαι, ἐξεβιάζετο τῇ προσεδρείᾳ, &c.] Ad hunc locum; & ad proximè sequentes; videatur Aldobrandinus. Interim hîc Æliani locum ex Variæ Historiæ libro X. cap. 16. exscribam: ἐπεὶ ὁ Ἀντισθένης πολλοὺς προὔτρεπε ἐπὶ φιλοσοφίαν· οἱ δὲ, οὐδεὶς αὐτῷ προσεῖχον, τέλος ἀγανακτήσας, οὐδένα προσίετο. καὶ Διογένην οὖν ἤλαυνεν ἀπὸ τῆς συνουσίας αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ ἦν λιπαρέστερος ὁ Διογένης, καὶ ἐνέκειτο, ἐνταῦθα ἤδη καὶ τῇ βακτηρίᾳ κατέξεσθαι αὐτοῦ ἠπείλει· καί ποτε καὶ ἔπαισε κατὰ τῆς κεφαλῆς. ὁ δὲ, οὐκ ἀπηλλάττετο, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐνέκειτο φιλοπόνως, ἀκούειν αὐτοῦ διψῶν· καὶ ἔλεγε, σὺ μὲν, παῖε εἰ βούλει, ἐγὼ δὲ ὑποθήσω τὴν κεφαλήν. καὶ οὐκ ἂν οὕτως ἐξεύροις βακτηρίαν σκληρὰν, ὥστε με ἀπελάσαι τῶν διατριβῶν τῶν σῶν. ὁ δὲ, ἐκ τῆς τε ἠσπάσατο αὐτόν. *Cum Antisthenes multos ad philosophiæ studium invitaret, & nemo accederet ad eum, tandem indignatus, nemini potestatem audiendi se permisit. Quare Diogenem etiam à sua conversatione repulit. Cùm verò frequentior & magis assiduus esset Diogenes, etiam illum increpuit: minatusque est se ei ictum baculi inflicturum: aliquando etiam baculum in caput impegit. At ille non recessit; sed majori studio cum quadam audiendi siti institit: inquiens: Tu percute tantùm: ego tibi caput præbebo: neque verò tam durum fustem inveneris, quo me à tuis disputationibus abigas. Quod cùm audivisset Antisthenes, intimus ei factus est amicus.*

Μῦν θεασάμενος διατρέχοντα,] Ælianus Variæ Hi- 22
storiæ libro XIII. cap. 26. Διογένης ὁ Σινωπεὺς ἔρημος ἦν, καὶ μόνος ἀπέῤῥιπτο. καὶ οὔτε τινὰ δι' ἀπορίαν ὑπεδέχετο, οὔτε τις αὐτὸν ἐξένιζε τὸν ἄνδρα, ἐκτρεπόμενος διὰ τὸ τοῦ τρόπου ἐλεγκτικὸν καὶ ὅτι ἦν πρὸς τὰ

πραττόμενα καὶ λεγόμενα δυσάρεστος. ἠθύμει οὖν ὁ Διογένης. καὶ φύλλων ἄκρα ἤσθιε. ταῦτα γὰρ οἱ παρῆν. τοῖς δὲ ἀποπίπτουσι τοῦ ἄρτου θρύμμασι μῦς ἐχρῆτο ἐπιφοιτῶν. ὁ οὖν Διογένης φιλοπόνως κατεσκέψατο τὸ πραττόμενον, καὶ μειδιάσας, καὶ ἑαυτοῦ γενόμενος φαιδρότερός τε καὶ ἵλεως, εἶπεν· Ὁ μὲν μῦς οὗτος τῆς Ἀθηναίων πολυτελείας δεῖται οὐδὲν, σὺ δὲ, ὦ Διόγενες, ἄχθῃ, φησὶν, ὅτι μὴ συνδειπνεῖς Ἀθηναίοις; καὶ ἐπόρισεν ἑαυτῷ εὔκαιρον εὐθυμίαν. Id est: *Diogenes Sinopensis, desertus ab omnibus, solus relinquebatur: cùm neque, propter egestatem, quemquam reciperet: neque ipsum hospitio quisquam exciperet: omnibus enim invisa erat ejus in reprehendendo acrimonia: & quòd ad ea quæ dicebantur aut agebantur pleraque omnia, sese morosum & difficilem præbebat. Proinde tristitiâ Diogenes confectus, summas foliorum extremitates manducabat. Mus verò accedens, decidentibus panis frustulis vescebatur. Diogenes igitur, cùm diligenter rem spectasset, subridens, animo recepto jam lætior & tranquillior secum: Mus hic, inquit, nihil indiget Atheniensium lautitiâ: & quid tu, Diogenes, ægre fers, te cum Atheniensibus non cœnare? Atque sic opportunam animi tranquillitatem ipse sibi conciliavit.*

Τρίβωνα διπλώσας πρῶτος] Vide nos suprà ad Antisthenem. Adde locum Hieronymi contra Jovinianum lib. II. *Refert Satyrus, qui illustrium Virorum scripsit historiam, quòd Diogenes palliolo duplici usus sit propter frigus.* Etiam Crates pallio duplici utebatur. Tertullianus in libro de Pallio: *At enim pallio nihil expeditius, etiam si duplex, quod Cratetis.*

23 Ὀλυμπιόδωρος ὁ Ἀθηναίων προστατήσας] De hoc Olympiodoro, & homonymis aliis, videatur Jonsius lib. III. de Scriptor. Hist. Philos. cap. 18.

Πολύευκτος ὁ ῥήτωρ] De quo Plutarchus in Demosthene. Vide suprà in Vita Socratis.

Καὶ Λυσανίας ὁ Αἰσχρίωνος.] Ignotus nobis Æschrion ille. Æschrion quidam, inter Scriptores Rei Rusticæ à Varrone & Columella recensetur. Citatur & Æschrion quidam ἐν ἑβδόμῳ Ἐφεσίδος, apud Scholiasten Lycophronis pag. 113. Citantur & apud Athenæum Æschrionis Sami Jambi.

Τὸν ἐν τῷ Μητρώῳ πίθον ἔσχεν οἰκίαν] Origenes lib. II. contra Celsum: ἀλλὰ καὶ Διογένης δι' ὑπερβάλλουσαν εὐτέλειαν πίθον ᾤκει, καὶ παρ' οὐδενὶ τῶν νοῦν ἐχόντων κἂν μέτριον, τούτου γε χάριν Διογένης ἐν κακοῖς ἦν. Diogenianus IV. 38. ζωὴ πίθου. ἐπὶ τῶν ἐπιεικῶς καὶ μετρίως καὶ ἀπραγμόνως βιούντων. ἀπὸ Διογένους, ᾧ πίθος ἡδίστη διαγωγή. Suidas in Ζεῖ χύτρα, ζῇ φιλία· Ζωὴ πίθου. ἐπὶ τῶν μετρίως καὶ ταπεινῶς ζώντων. ἀπὸ Διογένους τοῦ Φιλοσόφου, ᾧ πίθος ἦν ἡ ἡδίστη καταγωγή. Vide Gregorium Nazianzenum in Jambicis. Juvenalis Sat. XIV.

--- dolia nudi
Non ardent Cynici: si fregeris, altera fiet
23 *Cras domus, aut eadem plumbo commissa manebit.*
Sensit Alexander, testâ cùm vidit in illâ
Magnum habitatorem: quantò felicior hic, qui
Nil cuperet, quàm qui totum sibi posceret orbem.
Passurus gestis æquanda pericula rebus.

Testaceum non fuisse Diogenis dolium, sed ligneum, illud convicerit, quòd illæsum, ne otiosus esset, sæpe versaret; de quo est apud Lucianum in libello Quomodo conscribenda sit historia. Quamquam testaceum dolium versari & circumagi potuit; in fimeto, vel solo subacto, vel restibilibus agris, vel inæquato etiam pavimento; cùm præsertim ampla illa & capacia dolia pro amplitudinis modo solida fuisse & spissa credibile sit. De Metroo, diximus suprà.

Καὶ θέρους μὲν ἐπὶ ψάμμου ζεστῆς ἐκυλινδεῖτο, &c.] Quod de Gymnosophistis narrat Plinius VII. 2. *Philosophos autem eorum quos Gymnosophistas vocant, ab exortu ad occasum perstare immobilibus oculis: ferventibus arenis alternis pedibus insistere.* De Diogenis tolerantia, Arrianum vide Commentariorum de Epicteti Disputationibus cap. 24. & Julianum Imperatorem Orat. VI. Et sanè, ut ait Epictetus apud Arrianum lib. III. cap. 22. quod est περὶ Κυνισμοῦ, tantâ tolerantiâ Cynicum esse decet, ut sensus expers, immo & lapis esse videatur. Igne non usum fuisse Diogenem, testatur Plutarchus in Tractatu de aquæ & ignis comparatione.

Χειμῶνος δὲ ἀνδριάντας κεχιονισμένους περιελάμβανε, &c.] Quam ob rem derisus fuit à Lacone quodam. Plutarchus in Laconum Apophthegm. ἰδών τις Λάκων Διογένην τὸν κύνα περιλαμβάνοντα ἀνδριάντα χαλκοῦν, ψύχους ὄντος σφοδροῦ, ἐπύθετο εἰ ῥιγοίη· ἀρνησαμένου δὲ, Τί οὖν, ἔφη, μέγα ποιεῖς; *Laco, Diogenem Canem videns statuam æneam amplecti, cùm esset acre frigus, interrogavit, An riges? neganti: Quid ergo, inquit, magnum facis?* Hoc genus ἀσκήσεως improbat Epictetus apud Arrianum: κἂν ἀσκῆσαί ποτε πρὸς πόνον θέλῃς, ἄσκει σεαυτῷ, καὶ μὴ τοὺς ἀνδριάντας περιλάμβανε.

Ἑαυτὸν συνασκῶν] Desiderius Heraldus ad oram libri emendabat, σωμασκῶν. Sed nihil mutandum est. Ita infrà in Pythagora: συνασκῶν, καὶ συνεθίζων εἰς εὐκολίαν βίου τοὺς ἀνθρώπους.

Καὶ τοὺς δημαγωγοὺς, ὄχλου διακόνους.] Quod & 24 infrà, totidem verbis, inter dicta ejus refertur. Nec audiendus Petrus Nannius Miscellaneorum lib. VIII. qui vocem διακόνους corruptam esse, Laërtiumque διαγωγοὺς scripsisse existimat. Nannii emendationem refellit & Æliani locus ille Var. Hist. IX. 19. ἠρίστα ποτὲ Διογένης ἐν καπηλείῳ· εἶτα παριόντα Δημοσθένην ἐκάλει· τοῦ δὲ μὴ ὑπακούσαντος, αἰσχύνῃ, ἔφη, Δημόσθενες, παρελθεῖν εἰς καπηλεῖον; καὶ μὴν ὁ κύριός σου καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐνθάδε εἴσεισι, τοὺς δημότας λέγων, καὶ τοὺς καθ' ἕνα δηλῶν· ὅτι οἱ δημηγόροι καὶ οἱ ῥήτορες δοῦλοι τοῦ πλήθους εἰσί. *Diogenes aliquando prandium in caupona sumebat: cùmque videret prætereuntem Demosthenem, eum ut ad se accederet, invitabat. Qui cùm renueret: Putas, inquit, ô Demosthenes, hoc esse tibi dedecori si in cauponam ingrediaris, cùm nulla dies prætereat, quin dominus tuus intro veniat. populum intelligens, & de plebe singulos: quoniam Concionatores & Oratores, multitudinis quodammodo servi existunt.*

Καὶ ἰατροὺς] Alia fuit mens erudituli illius apud

Athenæum xv. 1. qui Grammaticis nihil stultius; exceptis Medicis; esse ajebat.

Συνεχέστερον νομίζειν ἔλεγεν, εἰς τὸν βίον παρασκευάζεσθαι δεῖν λόγον ἢ βρόχον] Tribuitur Antistheni à Plutarcho in libro de Stoicorum repugnantiis: *ἀλλ' ἐν αὐτοῖς τούτοις*, (loquitur de libris Chrysippi) *ποτὲ μὲν τοῦ Ἀντισθένους ἐπαινῶν* (Chrysippus videlicet) *προφέρεται τὸ, δεῖν κτᾶσθαι νοῦν ἢ βρόχον.*

25 *Ἐλαίας ὀψώμενον*] *Ἀψάμενον* ceteræ Editiones, & MSS. Palatinus, Regius, Florentinus: quod magis placet. Florentinus, *ἐλαίας*. *ἐλάας* dicere amant Attici. Platonem oleas amasse, suprà ad ejus Vitam, si bene memini, observabam.

26 *Πατῶ τὸν Πλάτωνος τῦφον· τὸν δὲ φάναι, Ἑτέρῳ γε τύφῳ, Διόγενες*] Tertullianus in Apolog. cap. 46. *Ecce lutulentis pedibus Diogenes superbos Platonis thoros aliâ superbiâ deculcat.* Meminit & in libro de Pallio: *Quòd si jam tunc locorum Diogenes latraret, non cænulentis pedibus, ut thori Platonici sciunt*, &c. Egregiè in hanc rem Marcus Imperator lib. XII. *τῶν εἰς ἑαυτὸν* sect. 22. *ὁ γὰρ ὑπὸ ἀτυφίᾳ τύφος τυφόμενος, πάντων χαλεπώτατος. Fastus, qui superbiæ vacuitatem ostendendo, exercetur, omnium est gravissimus.* Et Aristoteles Nicomach. libro IV. cap. 13. *οἱ δὲ τὰ μικρὰ καὶ τὰ φανερὰ προσποιούμενοι, βαυκοπανοῦργοι λέγονται. καὶ εὐκαταφρόνητοί εἰσι. καὶ ἐνίοτε ἀλαζονεία φαίνεται· οἷον ἡ τῶν Λακώνων ἐσθής. καὶ γὰρ ἡ ὑπερβολὴ, καὶ ἡ λίαν ἔλλειψις, ἀλαζονική. Qui autem parva & manifesta simulant*, versutè gloriosi *dicuntur: & contemnendi sunt. Et aliquando arrogantia videtur: ut Lacedæmoniorum vestitus. Nam excessus pariter, & defectus nimius, arrogantiæ speciem habet.*

27 *Παῖδας δὲ ἐν Λακεδαίμονι*] Respiciens scilicet ad Bomonicas in ara Dianæ Orthiæ: de quibus Pausanias in Laconicis, & Sextus Empiricus Pyrrhon. Hypotyp. III. 24. Infrà quoque in eadem Vita: *ἐπανήρχετο ἐκ Λακεδαίμονος εἰς Ἀθήνας· πρὸς οὖν τὸν πυθόμενον, Ποῖ καὶ πόθεν; Ἐκ τῆς ἀνδρωνίτιδος, εἶπεν, εἰς τὴν γυναικωνῖτιν.*

Περὶ μὲν τοῦ παρορύττειν καὶ λακτίζειν, ἀγωνίζεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, &c.] Respiciens videlicet ad palæstrica certamina. Athletis usurpatum olim *ὀρυχῆς* in palæstra certamen: & cùm quis adversarium ruendo præverteret in fossa quadam, quæ arenâ multâ aspersa erat ne lubrici essent decertantium pedes, id *παρορύττειν* dicebatur. Lucianus in libello de Gymnasiis: *ἀλλ' ἀφανίσαντες τὸ χρίσμα, καὶ τοῦ βορβόρου ἀναπλησθέντες, ἐν ἱδρῶτι ἅμα πολλῷ γέλωτα ἐμοὶ γοῦν παρέχουσιν, ὥσπερ αἱ ἐγχέλυες ἐκ τῶν χειρῶν διολισθαίνοντες. ἕτεροι δὲ ἐν τῷ αἰθρίῳ τῆς αὐλῆς τὸ αὐτὸ τοῦτο δρῶσιν. οὐκ ἐν πηλῷ οὗτοί γε, ἀλλὰ ψάμμον ταύτην βαθεῖαν ὑποβαλλόμενοι ἐν τῷ ὀρύγματι, πράττουσί τε ἀλλήλους, καὶ αὐτοὶ ἑκόντες πάττουσι τὴν κόνιν, ἀλεκτρυόνων δίκην, ὡς ἀφυκτότεροι εἶεν ἐν ταῖς συμπλοκαῖς, οἶμαι, τῆς ψάμμου τὸν ὄλισθον ἀφαιρούσης, καὶ βεβαιοτέραν ἐν ξηρῷ παρεχούσης τὴν ἀντίληψιν. Verùm deleta unctione, obductoque cæno, mihi risum pariunt, quòd sudore multo persusi, velut anguillæ, è manibus elabantur. Rursus alii in atrio hoc ipsum faciunt: atque hi quidem, non in luto, sed profundam arenam in fossa subjicientes, alii alios conturbant; ipsique ultro, gallorum instar, pulverem aspergunt, quo minùs, ut puto, in complexibus effugiant, arenâ demente lubricitatem, & firmiorem in arido præbente comprehensionem.* Athenæus XII. 3. *ἐν Κρότωνι δὲ σκάπτοντί τινι τῶν ἀθλούντων κόνιν, ἐπιστάντες τινὲς Συβαριτῶν, ἐθαύμαζον, λέγοντες, εἰ τηλικαύτην ἔχοντες πόλιν, οἰκέτας μὴ κέκτηνται τοὺς σκάψοντας ἑαυτοῖς τὴν παλαίστραν. In Crotone quidam, ex iis qui publicis muneribus ad certamina committebantur, dum ad luctam pulverem effoderet, adstantes aliquot Sybaritæ mirabantur, quòd in tam populosa civitate servos non haberent, qui ad palæstram pulverem egererent.* Arrianus Dissertationum Epicteti III. 15. *θέλω ὀλύμπια νικῆσαι· ἀλλὰ σκόπει τὰ καθηγούμενα αὐτοῦ, καὶ τὰ ἀκόλουθα· καὶ οὕτως ἄν σοι λυσιτελῇ, ἅπτου τοῦ ἔργου· δεῖ σε εὐτακτεῖν, ἀναγκοφαγεῖν, ἀπέχεσθαι πεμμάτων, γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγκην, ὥρᾳ τεταγμένῃ ἐν καύματι, ἐν ψύχει, μὴ ψυχρὸν πίνειν· μὴ οἶνον ὅτ' ἔτυχεν ἁπλῶς· ἰατρῷ γὰρ παραδεδωκέναι σεαυτὸν, τῷ ἐπιστάτῃ· εἶτα ἐν τῷ ἀγῶνι παρορύσσεσθαί ἐστιν. ἔστιν ὅτε χεῖρα ἐμβαλεῖν, ὀφρῦν στρέψαι, πολλὴν ἁφὴν καταπιεῖν, μαστιγωθῆναι, καὶ μετὰ τούτων πάντων ἔσθ' ὅτε νικηθῆναι. Cupio vincere Olympia. Considerato antecedentia & consequentia: & sic, si è re tua fuerit, rem aggreditor. Est tibi accurato ordine opus: edendum necessariò, bellariis abstinendum, exercendum corpus vel invito: idque horâ præfinitâ, in æstu, in frigore: non bibenda frigida: aliquando ne vinum quidem: denique lanistæ, tamquam medico, te tradas oportebit. Deinde in pulvere palæstrico ruendo præverti contingit: contingit & manum lædi, distorqueri lumbos, multum pulveris deglutiri, flagris cædi, & cum his omnibus interdum vinci.* Quare & *σκαπάνη* apud Theocritum, & *σκαφεῖα* apud Plutarchum, & *rutrum* apud Festum Pompeium, inter Athletarum instrumenta, ut eruditè ad Theocritum cap. VI. Casaubonus adnotavit; cui partem plurimam hujusce observationis debemus. Locus Theocriti, est in quarto Idyllio: ad quem Casaubonianis consentanea scripsit Turnebus Adversariorum libro XVII. cap. 8. Ad vocem *λακτίζειν* quod attinet, eâ palæstritas Laërtium spectasse notius est quàm ut probatione indigeat: temperare tamen mihi non possum quin hîc hunc Luciani locum è libello de Gymnasiis, proferam: *οἱ δὲ, ὀρθοστάδην κεκονιμένοι, καὶ αὐτοὶ παίουσιν ἀλλήλους προσπεσόντες, καὶ λακτίζουσιν.*

Περὶ δὲ καλοκἀγαθίας, οὐδένα.] Similiter apud Synesium in Oratione de Regno: *καὶ γὰρ αἰσχρὸν, ἔφη τις, διακοντίζεσθαι μὲν δημοσίᾳ, καὶ διαπληκτίζεσθαι, καὶ στεφάνους εἶναι τοῖς ταῦτα νικῶσι· μὴ διασωφρονίζεσθαι δὲ μηδένα, μηδὲ διαρετίζεσθαι. Etenim turpe est, inquit aliquis, jaculandi, pugnandique solùm certamina esse publica; immo etiam coronam ab iis qui ita vicerint, reportari: temperantiæ autem & virtutis, esse nulla.*

Τούς τε Γραμματικοὺς ἐθαύμαζε, τὰ μὲν τοῦ Ὀδυσσέως, &c. *καὶ τοὺς Μουσικοὺς*, &c.] Quo respe-

xisse videtur Seneca epist. 88. *Quaeris Ulysses ubi erraverit, potius quam efficias, ne nos semper erremus?* &c. *Ad Musicum transeo. Doces me, quomodo inter se acuta ac graves voces consonent: quomodo nervorum disparem reddentium sonum fiat concordia. Fac potius, quomodo animus meus secum consonet, nec consilia mea discrepent. Monstras mihi qui sint modi flebiles; monstra potius, quomodo inter adversa non emittam flebilem vocem. Metiri me Geometres docet latifundia: potius doceat, quomodo metiar quantum homini sit satis. Numerare docet me Arithmetica, & avaritiæ commodare digitos: potius doceat nihil ad rem pertinere istas computationes: non esse feliciorem cujus patrimonium Tabularios lassat: immo quam supervacua possideat, qui infelicissimus futurus est, si quantum habeat, per se computare cogatur. Quid mihi prodest scire agellum in partes dividere, si nescio cum fratre dividere? Quid prodest colligere subtiliter pedes jugeri, & comprehendere etiam si quid decempedam effugit, si tristem me facit vicinus potens, & aliquid ex meo abradens? Doces me, quomodo nihil perdam ex finibus meis: at ego discere volo, quomodo totos hilaris amittam.* Noster infrà, in hac eadem Diogenis Vita: ἰδὼν ἄφρονα ψαλτήριον ἁρμοζόμενον, Οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, τοὺς μὲν φθόγγους τῷ ξύλῳ προσαρμόττων, τὴν δὲ ψυχὴν εἰς τὸν βίον μὴ ἁρμόττων;

28 Ἐκίνει δ' αὐτὸν καὶ τὸ θύειν μὲν τοῖς ὑπὲρ ὑγιείας, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ θυσίᾳ κατὰ τῆς ὑγιείας δειπνεῖν] Persius Sat. II. ubi de his qui valetudinem prosperam à Diis petunt & Bacchanalia vivunt:

Poscis opem nervis, corpusque fidele senectæ?
Esto, age. sed grandes patinæ, tuccetaque crassa
Annuere his Superos vetuere, Jovemque morantur.

Maximus Tyrius, in eumdem sensum: εὐλαβούμενοι νόσους, τῶν νοσηρῶν οὐκ ἀπέχονται. Et Clemens Alexandrinus Stromat. libro VII. εἶτα νήφοντες μὲν, ὑγιείαν αἰτοῦνται· ὑπερεμπιπλαμένοις δὲ, καὶ μέθαις ἐγκεκυλισμένοι κατὰ τὰς ἑορτὰς, νόσους ἐπισπῶνται.

29 Ἐπῄνει τοὺς μέλλοντας γαμεῖν, καὶ μὴ γαμεῖν, &c.] Turnebus, καὶ μὴ γαμοῦντας: & sic, de ceteris. Ceterùm, Diogenem, Laidem duxisse, auctor est Lucianus in Vera Historia lib. II. Διογένης μὲν ὁ Σινωπεὺς τοσοῦτον μετέβαλε τοῦ τρόπου, ὥστε γῆμαι Λαΐδα τὴν ἑταίραν, ὀρχεῖσθαί τε ὑπὸ μέθης ἀνιστάμενον, καὶ παροινεῖν. Sed fabulosa est vera illa Historia.

Ἔλεγε δὲ, καὶ δεῖν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς φίλους ἐκτείνειν, μὴ συγκεκαμμένοις τοῖς δακτύλοις.] Eadem sententia est in libro Ecclesiastici IV. 36. *Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dandum collecta.*

Φησὶ δὲ Μένιππος ἐν τῇ Διογένους πράσει, &c. ἀνδρῶν ἄρχειν] Diogenes ipse apud Lucianum ἐν βίων πράσει, Mercatori quid ille agere sciret, interroganti, respondet, ἐλευθερωτής εἰμι τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἰατρὸς τῶν παθῶν. Quod ipsum testatur infrà & Laërtius: ὡς Κρήτῃ ἀπαχθεὶς ἐπιπράσκετο· καὶ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος τί οἶδε ποιεῖν, ἔφη, Ἀνθρώπων ἄρχειν. Et A. Gellius II. 18. *Diogenes etiam Cynicus servitutem servivit: sed is ex libertate in servitutem venum ierat: quem cùm emere vellet Xeniades Corinthius, & quid is artificii novisset percunctatus; Novi, inquit Diogenes, hominibus liberis imperare. Tum Xeniades responsum ejus demiratus, emit, & manumisit; filiosque suos ei tradens, Accipe, inquit, liberos meos, quibus imperes.* Videndus Arrianus in Epicteti Dissertationibus libro III. cap. 24. Ceterùm, pro Μένιππος, quidam Codices manu exarati habent Ἕρμιππος, teste Sambuco, qui & eam lectionem est amplexus: & forsan receptâ verior est. Nam inter Menippi libros, τῆς Διογένους πράσεως mentionem nullam facit Laërtius: scripsit autem Hermippus Vitas Philosophorum, ut superiùs docuimus.

Εἰ χύτραν μὲν καὶ λοπάδα ὠνούμενοι, σκοποῦμεν, &c.] 30
Κομποῦμεν legendum monuimus suprà ad Aristippum. Nihil verius: atque hæc lectio Palatini Codicis & Florentini confirmatur auctoritate.

Εὔβουλος δέ φησιν ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ, Διογένους πρᾶσις] Non aliunde mihi notus Eubulus ille: non enim, puto, Comicum intelligit Laërtius. Sed an legendum Εὐβουλίδης φησὶν, &c. Suprà initio hujus Vitæ testem advocavit Eubulidem ἐν τῷ περὶ Διογένους. De Eubulide, diximus suprà non uno loco.

Εἰσαγαγόντος τινὸς αὐτὸν εἰς οἶκον πολυτελῆ, &c.] 32
Quod ipsum de Diogene testatur quoque Galenus in Protreptico: ἑστιώμενος παρά τινι, τῶν μὲν ἑαυτοῦ πάντων ἀκριβῶς προνενοημένῳ, μόνου δ' ἑαυτοῦ παντάπασιν ἠμεληκότι, χρεμψάμενος ὡς πτύσων, εἶτ' ἐν κύκλῳ περισκοπήσας, εἰς οὐδὲν μὲν τῶν πέριξ ἔπτυσε, αὐτῷ δὲ μόνῳ προσέπτυσε τῷ δεσπότῃ τῆς οἰκίας. ἀγανακτοῦντος δ' αὐτοῦ, καὶ τὴν αἰτίαν ἐρωτῶντος, οὐδὲν, ἔφησεν, ὁρᾶν οὕτως ἠμελημένον τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν, ὡς ἐκεῖνον· τοὺς γὰρ τοίχους ἅπαντας ἀξιολόγοις γραφαῖς κεκοσμῆσθαι· τὸ δὲ ἔδαφος ἐκ ψήφων πολυτελῶν συγκεῖσθαι, θεῶν εἰκόνας ἔχον ἐξ αὐτῶν διατετυπωμένας, ἅπαντα τὰ σκεύη λαμπρὰ καὶ καθαρὰ, καὶ τὴν στρωμνὴν, καὶ τὰς κλίνας εἰς κάλλος ἐξησκῆσθαι· μόνον δ' ἐκεῖνον ὁρᾶν ἠμελημένον· εἰθίσθαι δ' ἅπασιν ἀνθρώποις εἰς τοὺς ἀτιμοτάτους τῶν παρόντων τόπων ἀποπτύειν. μὴ τοίνυν ἐάσῃς, ὦ μειράκιον, ἄξιον τοῦ προσπτύεσθαι γενέσθαι σεαυτὸν, μηδ' ἂν ἅπαντά σοι τἄλλα κάλλιστα διακεῖσθαι δοκῇ. *Is, apud quemdam convivio exceptus, qui ceteris rebus accuratè provisis seipsum neglectui habuit, primò quasi sputaturus screavit; dein undique circumspiciens, cùm locum nullum reperiret in quem expueret, in ipsum domus dominum exspuit. Stomachanti illi, causamque requirenti, respondit, per totam se domum nihil illo sordidius vidisse: parietes omnes picturis eximiis decoratos, pavimentum tessellis pretiosis concinnatum, varisque Deorum imaginibus distinctum, supellectilem puram ac nitentem, stragulas, lectos pulcherrimè elaboratos esse: solum ipsum incultum conspici: hominibus autem id esse moris, quem locum præ aliis sordidissimum videant, ut in illum exspuant. Te ipsum igitur, mi Adolescens, qui conspuare, ne dignum præbeas, cùm reliqua tua pulcherrimè sint constituta.* Item Johannes Chrysostomus Homiliâ XI. in Epistolam Pauli ad Romanos. εἰ δὲ οὐκ ἀνέχῃ τῶν παρ' ἐμοῦ λεγομένων, ἄκουσον, τί τῶν ἔξωθέν τις ἐποίησε, καὶ αἰσχύνθητι τὴν γοῦν ἐκείνων φιλοσοφίαν. λέγεταί γάρ τις ἔ-

μένων εἰς οἰκίαν λαμπρὰν εἰσελθὼν, πολλῷ μὲν καταλαμπομένην χρυσίῳ, πολλῷ δὲ ἀπαστράπτουσαν τῷ τῶν μαρμάρων καὶ τῶν κιόνων κάλλει, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἔδαφος εἶδε πανταχοῦ τάπησιν ἔχον ἐστορεσμένους, εἰς τὴν ὄψιν ἐμπτύσαι τοῦ τῆς οἰκίας δεσπότου. εἶτα ἐγκαλούμενος, εἰπεῖν, διὰ τοῦ μηδαμοῦ τῆς οἰκίας ἑτέρωθι τοῦτο ἐξεῖναι ποιῆσαι, εἰς τὴν ὄψιν ἀναγκασθῆναι ὑβρίσαι τὴν ἐκείνου. Quæ tamen de Aristippo accipi possunt. Nam Aristippi simile dictum retulit suprà Laërtius in Aristippo. Exstat in hanc rem in Collectione veterum epigrammatum hoc epigramma:

Quòd tua mille domus solidas habet alta columnas:
Quòd tua marmoreo janua poste nitet:
Aurea quod summo splendent laquearia tecto:
Imum crusta tegit quòd pretiosa locum:
Atria quòd circa dives tegit omnia cultus;
Hoc animos tollit nempe, Batave, tuos.
Ædibus in totis, gemma licet omnia claudant,
Turpe est, nil domino turpius esse suo.

Adde locum Appuleii de Deo Socratis. *Villas opiparè extruunt, & domos ditissimè exornant, & familias numerosissimè comparant. Sed in istis omnibus, in tanta affluentia rerum, nihil est, præterquam ipse dominus, pudendum.*

Ἀνθρώπους ἐκάλεσα, οὐ καθάρματα.] Similiter Chrysostomus ad primam Pauli Epistolam ad Corinthios, IV. 13. homines nequam & abjectos καθάρματα appellat. ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

Φασὶ δὲ καὶ Ἀλέξανδρον εἰπεῖν, ὡς εἴπερ Ἀλέξανδρος μὴ ἐγεγόνει, &c.] Qua de re etiam Plutarchus in Oratione de fortuna vel virtute Alexandri: Διογένει δὲ αὐτῷ περὶ Κόρινθον εἰς λόγους ἐλθὼν, οὕτως ἔφριξε καὶ κατεπλάγη τὸν βίον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς, ὥστε πολλάκις αὐτοῦ μνημονεύων λέγειν, Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην· τουτέστιν, ἠσχολούμην ἂν περὶ λόγους, εἰ μὴ δι' ἔργων ἐφιλοσόφουν. Οὐκ εἶπεν, Εἰ μὴ βασιλεὺς ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην· οὐδ' Εἰ μὴ πλούσιος καὶ Ἀργεάδης· (οὐ γὰρ προέκρινε τὴν τύχην τῆς σοφίας, οὐδὲ τὴν πορφύραν καὶ τὸ διάδημα τῆς πήρας καὶ τοῦ τρίβωνος) ἀλλ' εἶπεν, Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην. τουτέστιν, Εἰ μὴ τὰ βαρβαρικὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς κεράσαι διενοούμην, καὶ πᾶσαν ἤπειρον ἐπιὼν ἐξημερῶσαι, καὶ πέρατα γῆς ἀνευρὼν καὶ θαλάττης, ὠκεανῷ προσερεῖσαι Μακεδονίαν, καὶ τὴν Ἑλλάδα σπεῖραι, καὶ καταχέασθαι γένους παντὸς εὐδικίαν καὶ εἰρήνην, οὐκ ἐν ἀπράκτῳ τρυφῶν ἐξουσίᾳ καθήμην, ἀλλ' ἐζήλουν ἂν τὴν Διογένους εὐτέλειαν, &c. *Cum ipso Diogene apud Corinthum collocutus, ita obstupuit & attonitus est Viri vitâ & gravitate, ut sæpenumero ejus mentionem faciens, dixerit, Nisi essem Alexander, Diogenes vellem esse: hoc est, operam dedissem, & ocium impendissem disputationibus, nisi rebus gerendis philosopharer. Non hoc dixit, Nisi rex essem, Diogenes esse vellem: neque Si non dives, etiam Argeades: non enim fortunam sapientiæ præferebat, neque purpuram & diadema pallio ac pera. Sed hoc dicebat, Nisi Alexander essem, Diogenes esse vellem: hoc est, Nisi instituissem gentes Barbaricas cum Græcis commiscere, omnesque terras obeundo circurare, scrutatusque continentis fines, Macedoniam ad Oceanum propagare, Græciamque serere, & omnis generis justitiam atque pacem disseminare: non equidem in ocio desidens potentiam meam ad luxuriandum contulissem, sed frugalitatem Diogenis æmulatus fuissem.* Item Arrianus de Expedit. Alexan. lib. VII. καὶ Διογένην τὸν ἐκ Σινώπης θαυμάσαι λέγεται ἐν Ἰσθμῷ, ἐντυχὼν αὐτῷ κατακειμένῳ ἐν ἡλίῳ, ἐπιστὰς σὺν τοῖς ὑπασπισταῖς καὶ τοῖς πεζεταίροις, καὶ ἐρόμενος εἴ του δέοιτο· ὁ δὲ Διογένης, ἄλλου μὲν ἔφη δεῖσθαι οὐδενός· ἀπὸ τοῦ ἡλίου δὲ ἀπελθεῖν ἐκέλευσεν αὐτόν τε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. *Et Diogenem Sinopeum in Isthmo admiratus fuisse dicitur, quum illum ad solem stratum, apricantemque offendisset; cùm argyraspidum & sociorum manu propiùs accessisse, rogassetque num aliqua re indigeret: cui Diogenes nullâ se re egere respondit; simulque Alexandrum cum suo comitatu recedere jussit, ne objectu corporum solis calorem interciperent.* Legendus Dio Chrysostomus Oratione 4. ubi de Alexandri Magni cum Diogene Cynico congressu.

Ἀναπήρους ἔλεγε, &c.] Lusus in voce.

Μητροκλῆς ἐν ταῖς χρείαις.] An Metrocles Peripateticus; cujus Vitam scripsit Laërtius? 33

Εἰς λεύκωμα.] Ineptus Vetus interpres *in Leucone*. Verte cum Aldobrandino, *in albo*. λεύκωμα, est πινάκιον. Hesychius: πινάκιον, τὸ λεύκωμα.

Ἐγὼ μὲν οὖν, εἶπεν, ἄνδρας, σὺ δὲ ἀνδράποδα.] Infrà, in eadem Vita: Ὀλυμπιάσι τοῦ κήρυκος ἀνειπόντος, Νικᾷ Διώξιππος· Οὗτος μὲν δὴ ἀνδράποδα, ἄνδρας δὲ ἐγώ. Vide omnino Dionem Chrysostomum Oratione IX.

Καὶ ὠμὰ δὲ κρέα ἐπεχείρησε φαγεῖν.] Vide infrà, ubi de morte Diogenis. Julianus Imperator in Oratione adversùs imperitos Cynicos: οὐκ ἄρα τὴν ὠμοφαγίαν βδελύττεσθε; ὠμησταὶ erant plerique Cynicorum. 34

Ἀλλ' οὐ διώκησε.] Id est, *sed concoquere non potuit*: ut rectè Leopardus Emendat. I. 12.

Κατέλαβέ ποτε Δημοσθένην τὸν ῥήτορα ἐν πανδοχείῳ ἀριστῶντα· τοῦ δ' ὑποχωροῦντος, &c.] Aliter omnino Ælianus Var. Hist. libro IX. capite 19. ἠρίστα ποτὲ Διογένης ἐν καπηλείῳ· εἶτα παριόντα Δημοσθένη ἐκάλει· τοῦ δὲ μὴ ὑπακούσαντος, αἰσχύνῃ, ἔφη, Δημόσθενες, παρελθεῖν εἰς καπηλεῖον; καὶ μὴν ὁ κύριός σου καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐνθάδε εἴσεισι, τοὺς δημότας λέγων, καὶ τοὺς καθ' ἕνα δηλῶν· ὅτι οἱ δημηγόροι καὶ οἱ ῥήτορες δοῦλοι τοῦ πλήθους εἰσί. *Diogenes aliquando prandium in caupona sumebat; cumque videret prætereuntem Demosthenem, eum ut ad se accederet, invitabat: qui cùm renueret, Putas, inquit, ô Demosthenes, hoc esse tibi dedecori, si in cauponam ingrediaris, cùm nulla dies prætereat, quin dominus tuus intro veniat? populum intelligens, & de plebe singulos: quoniam Concionatores; & Oratores multitudinis quodammodo servi existunt.* Ad quem locum Joannes Schefferus, pro ἀριστῶντα, quod hîc apud Laërtium legitur, legendum conjiciebat ἀριστῶν, ut Laërtius ab Æliano non dissentiret. Sed hæc emendatio minùs convenit cum sequentibus verbis Laërtii, τοῦ δ' ὑποχωροῦντος, τοσούτῳ, ἔφη, μᾶλλον ἐν πανδοχείῳ. Quare nihil mu-

tandum existimamus. Laërtii lectionem confirmat Plutarchus in libello, Quomodo quis suos in virtute paranda sentire possit profectus: χάριεν γὰρ τὸ τοῦ Διογένους πρός τινα νεανίσκον ὀφθέντα ἐν καπηλείῳ, καταφυγόντα δὲ εἰς τὸ καπηλεῖον, Ὅσῳ γὰρ, εἶπεν, ἐνδοτέρω φεύγεις, μᾶλλον ἐν τῷ καπηλείῳ γίνῃ.

Τὸν μέσον δάκτυλον ἐκτείνας,] Quod fuit insignis contumeliæ atque convicii indicium. Juvenalis Satyr. x.

---- cùm fortuna ipse minaci
Mandaret laqueum, mediumque ostenderet unguem.

Martialis I. 28. *digitum porrigito medium.* Dio Chrysostomus Oratione XXXIII. τῷ μέσῳ δακτύλῳ δεικνύουσι. Laërtius noster statim: τοὺς πλείστους ἔλεγε παρὰ δάκτυλον μαίνεσθαι. ἐὰν οὖν τις τὸν μέσον προτείνας πορεύηται, δόξῃ μαίνεσθαι· ἐὰν δὲ τὸν λιχανὸν, οὐκέτι: sed ubi legendum conjiciebamus: ἐὰν οὖν τις τῷ μέσῳ παρά τινος προδείκνυται, δόξῃ μαίνεσθαι, aut quid simile. Certè tale quid Laërtium scripsisse, (fateor enim emendationem hanc meam à recepta lectione non nihil recedere) testatur locus ille Arriani Dissertationum Epicteti libro III. capite 2. οὐκ οἶδας, ὅτι Διογένης τὸν Σοφιστῶν τινα οὕτω ἔδειξεν, ἐκτείνας τὸν μέσον δάκτυλον; εἶτα, ἐκμανέντος αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν, ἔφη, ὁ δεῖνα. ἔδειξα ὑμῖν αὐτόν. ἄνθρωπος γὰρ δακτύλῳ οὐ δείκνυται, ὡς λίθος, ἢ ὡς ξύλον· ἀλλ' ὅταν τις τὰ δόγματα αὐτοῦ δείξῃ, τότε αὐτὸν, ὡς ἄνθρωπον, ἔδειξε. *An ignoras Diogenem sic demonstrasse Sophistam quemdam, medio digito extento? Deinde, illo furore percito, Hic inquit, ille est: monstravi eum vobis; homo enim digito, ut lapis aut lignum, non demonstratur. Sed si quis opiniones ejus demonstrarit, tunc eum, ut hominem, demonstravit.*

Οὗτος ἡμῖν, ἔφη, &c.] Legitur in Florentino Οὗτος ὑμῖν.

35 Ἐκβαλόντος δὲ ἄρτον.] Legendum omninò, quemadmodum in Editione Stephanica legitur, ἐκβαλόντος δέ τινος ἄρτον.

36 Τοῦ δ' εἰπόντος, Ἄνω ποταμῶν χωροῦσι παγαί.] Proverbium: de quo fusè Parœmiographi; & ad eos, Andreas Schottus. Sumptum est ex Euripidis Medea; ubi Chorus,

Ἄνω ποταμῶν ἱερῶν χωροῦσι παγαί,
Καὶ δίκη καὶ πάντα πάλιν στρέφεται.

Θεασάμενός ποτε παιδίον ταῖς χερσὶ πῖνον, ἐξέρριψε, &c.] Simplicius ad Enchiridion Epicteti capite 46. τοσαύτη δὲ ἦν σπουδὴ θείοις ἀνδράσι πρὸς τὸ περιττὸν ἅπαν ἀποσκευάσασθαι, ὥστε τὸν Διογένην φασὶ σκύφος ξύλινον ἀεὶ περιφέροντα ἐν τῇ πήρᾳ, ᾧ τὸ ὕδωρ ἀρυόμενος ἔπινεν, ἐπειδὴ ποταμὸν διαβαίνων ἐθεάσατό τινα ταῖς χερσὶν ἀρυόμενον καὶ πίνοντα, ἔρριψε τὸ σκύφος εἰς τὸν ποταμὸν, εἰπὼν, (Corrige ῥίψαι τὸ σκύφος εἰς τὸν ποταμὸν, εἰπόντα) μηκέτι δεῖσθαι αὐτοῦ, τῶν χειρῶν τὴν χρείαν ποιουσῶν. *Tanto autem studio tales divini viri supervacanea omnia repudiarunt, ut Diogenem dicant ligneum scyphum semper circumferentem in pera, è quo haustam aquam potaret, quum per flumen transiens, quemdam manibus haurientem bibentemque vidisset, scyphum in flumen projecisse: quòd eo sibi nihil esset opus, volâ eumdem usum præbente.* Seneca Epist. xc. *Quomodo, oro te, convenit, ut Diogenem mireris, & Dædalum? Uter ex his sapiens tibi videtur? qui serram commentus est?* (ita interpungendus hic locus) *an ille, qui cùm vidisset puerum cava manu bibentem aquam, fregit protinus exemptum è perula calicem, hac objurgatione sui, Quàm diu homo stultus supervacuas sarcinulas habui? qui se complicuit in dolio, & in eo cubitavit?* Plutarchus in libello, Quomodo quis suos in virtute paranda sentire possit profectus: Διογένης δὲ τὸν πίνοντα ταῖς χερσὶ θεασάμενος, ἐξέβαλε τῆς πήρας τὸ ποτήριον. Hieronymus adversus Jovinianum libro II. ubi de Diogene: *Quodam verò tempore habens ad potandum cavum ligneum, vidit puerum manu concava bibere, & elisisse illud fertur ad terram, dicens,* Nesciebam quòd natura haberet poculum. Sed ubi pro *cavum ligneum*, legendum, *caucum ligneum*, ut rectè Sirmundus in Notis ad Ennodium, paginâ 91. rescribebat. Est autem *caucus*, poculi genus. Addendus Ausonius in Epigrammatis.

Pera, polenta, tribon, baculus, scyphus: arcta supellex
Ista fuit Cynici: sed putat hanc nimiam.
Namque cavis manibus cernens potare bubulcum,
Cur, scyphe, te, dixit, gesto supervacuum?

Exstat in hanc rem Antiphili Byzantii hoc Epigramma libro v. Anthologiæ,

Ἡ πήρη καὶ χλαῖνα, καὶ ὕδατι πιληθεῖσα
Μᾶζα, καὶ ἡ πρὸ ποδῶν ῥάβδος ἐρειδομένη,
Καὶ δέπας ἐκ κεραμοῖο, σοφῷ κυνὶ μέτρα βίοιο
Ἄρκια. κἠν τούτοις ἦν τι περισσότερον.
Κοίλαις γὰρ πόμα χερσὶν ἰδὼν ἀρύοντα βοώτην,
Εἶπε, τί καί σε μάτην ὄστρακον ἠχθοφόρουν;

Quod Petrus Francius noster elegantissimè ita convertit:

Pera, chlamys, fluviique subacta liquore placenta,
Atque vacillantes ante pedes baculus:
Fictilis & cyathus, Cynico bene curta supellex;
Sed tamen hæc fuerat ipsa supervacua.
Namque manu spectans potantem ex amne bubulcum,
Testa, supervacuum quò mihi pondus, ait?

Τῷ κοίλῳ ἄρτῳ τοῦ ψωμίου.] Regius Codex & Flo- 37
rentinus, τῷ κοίλῳ τοῦ ψωμίου. rectè: ψώμιον quippe, frustulum est panis, frustulum autem illud panis excavatum; ut hoc dicam ἐν παρόδῳ, unicâ voce, μυστίλη dicitur Græcis.

Συνελογίζετο οὕτως· τῶν θεῶν ἐστι πάντα· φίλοι δὲ οἱ σοφοὶ τοῖς θεοῖς. κοινὰ δὲ τὰ τῶν φίλων· πάντα ἄρα ἐστὶ τῶν σοφῶν.] Quod infrà, in hac eadem Vita, totidem verbis repetit Laërtius: & quod ab eo mutuatus est Clemens Alexandrinus in Admonitione ad Gentes, non longè à fine: εἰ δὲ κοινὰ τὰ τῶν φίλων· θεοφιλὴς δὲ ὁ ἄνθρωπος τῷ θεῷ· καὶ γὰρ οὖν φίλος, μεσιτεύοντος τοῦ Λόγου· γίνεται δὴ οὖν τὰ πάντα τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι τὰ πάντα τοῦ θεοῦ· καὶ κοινὰ ἀμφοῖν τοῖν φίλοιν τὰ πάντα, τοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. *Si autem sunt communia ea quæ sunt amicorum; est autem homo Deum amans: ergo & Dei amicus, Verbo inter-*

sedente: sunt ergo omnia hominis; quia sunt Dei omnia: & sunt omnia utriusque communia, Dei & Hominis.

Ζωίλος ὁ Περγαῖος.] Quem sub Ptolemæo Philadelpho vixisse, existimat Jonsius lib. I. Hist. Philos. capite 9.

Πάντα γάρ ἐστιν αὐτοῦ πλήρη.] Simile dictum Heracliti refert Gellius in Præfatione: *Ego verò cùm illud Heracliti Ephesii, viri summè nobilis, verbum cordi haberem, quod profectò ita est:* Introite: nam & hîc Dii sunt. Sed hæc in manuscriptis Codicibus non comparent: pro quibus scriptum est, πολυμαθίη νόον οὐ διδάσκει: atque ita scribi debet.

38 Εἰώθει δὲ λέγειν τὰς τραγικὰς ἀρὰς αὐτῷ συνηντηκέναι· εἶναι γοῦν Ἄπολις, ἄοικος, &c.] Meminit; sed obiter; Julianus Imperator Epistolâ ad Themistium Philosophum: ἢ τὸν Διογένους ἐκεῖνον,

Ἄπολιν, ἄοικον, πατρίδος ἐστερημένον.

Et Orat. VI. ἀρὰ σοι μικρὰ φαίνεται; ἀνὴρ

Ἄπολις, ἄοικος, πατρίδος ἐστερημένος.

Οὐκ ὀβολὸν, οὐ δραχμὴν, οὐκ οἰκέτην ἔχων. Ubi fortè legendum ἀρά σοι. Habuit autem Laërtius ab Æliano: cujus hæc sunt verba libro III. Var. Hist. capite 29. Διογένης ὁ Σινωπεὺς συνεχῶς ἐπέλεγεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ὅτι τὰς ἐκ τραγῳδίας ἀρὰς αὐτὸς ἐκπληροῖ καὶ ὑπομένει· εἶναι γὰρ πλάνης, ἄοικος, πατρίδος ἐστερημένος, πτωχὸς, δυσείμων, βίον ἔχων τὸν ἐφήμερον.

Βίον ἔχων τοὐφημέραν.] Atque inde ἡμερόβιος vocatur Diogenes Sancto Hieronymo adversus Jovinianum libro II. *Refert Satyrus, qui illustrium Virorum scripsit Historiam, quod Diogenes palliolo duplici usus sit propter frigus; peram pro cellario habuerit; secumque portavit clavam ob corpusculi fragilitatem, quâ jam senex membra sustentare solitus erat: & ἡμερόβιος vulgò appellatus sit, in præsentem horam poscens à quolibet, & accipiens cibum,* &c. Hunc Hieronymi locum exscripsit Johannes Petitus, (aliàs, Salesberiensis,) libro 5. de Nugis Curial. capite 17. sed ubi *emerathios* vitiosè legitur, pro *hemerobios*. Adde Julianum atque Ælianum, dictis locis.

Ἐν τῷ Κρανείῳ.] Cypressorum lucus è regione Corinthi; ubi gymnasium. Pausanias in Corinthiacis, non longè ab initio: πρὸ δὲ τῆς πόλεως κυπαρίσσων ἐστὶν ἄλσος, ὀνομαζόμενον Κράνειον. Laërtius infrà, in hac Vita: ἐν τῷ Κρανείῳ τῷ πρὸ τῆς Κορίνθου γυμνασίῳ.

Ἡλιουμένῳ αὐτῷ Ἀλέξανδρος ἐπιστὰς, φησιν, &c.] Meminit Plutarchus in Alexandro. Verba Plutarchi operæ precium est adponere: εἰς δὲ τὸν Ἰσθμὸν τῶν Ἑλλήνων συλλεγέντων, καὶ ψηφισαμένων ἐπὶ Πέρσας μετ' Ἀλεξάνδρου στρατεύειν, ἡγεμὼν ἀνηγορεύθη. πολλῶν δὲ καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ φιλοσόφων ἀπηντηκότων αὐτῷ, καὶ συνηδομένων, ἤλπιζε καὶ Διογένη τὸν Σινωπέα ταὐτὸ ποιήσειν, διατρίβοντα περὶ Κόρινθον. ὡς δ' ἐκεῖνος ἐλάχιστον Ἀλεξάνδρου λόγον ἔχων, ἐν τῷ Κρανείῳ σχολὴν ἦγεν, αὐτὸς ἐπορεύετο πρὸς αὐτόν· ἔτυχε δὲ κατακείμενος ἐν ἡλίῳ· καὶ μικρὸν μὲν ἀνεκάθισεν, ἀνθρώπων τοσούτων ἐπερχομένων, καὶ διέβλεψεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον. ὡς δ' ἐκεῖνος ἀσπασάμενος καὶ προσειπὼν αὐτὸν ἠρώτησεν εἴ τινος τυγχάνει δεόμενος· Μικρὸν, εἶπεν, ἀπὸ τοῦ ἡλίου μετάστηθι· πρὸς τοῦτο λέγεται τὸν Ἀλέξανδρον οὕτω διατεθῆναι, καὶ θαυμάσαι καταφρονηθέντα τὴν ὑπεροψίαν καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἀνδρὸς, ὥστε τῶν περὶ αὐτὸν, ὡς ἀπῄεσαν, διαγελώντων καὶ σκωπτόντων· Ἀλλὰ μὴν ἐγώ, εἶπεν, εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην. *Agentibus conventum Græcis in Isthmo, ubi bellum cum Alexandro contra Persas decrevere, dux est declaratus. Quem cùm Viri res publicas tractantes, Philosophique frequentes obviam irent salutatum, gratulatumque, idem officium expectavit ab Sinopensi Diogene, qui apud Corinthum agebat. Ut hic in Cranio otium agens nihil de Alexandro laboravit, profectus ipse ad illum est. Fortè apricabatur tunc stratus. Paululum autem allevavit se sessum, tantâ hominum accedente catervâ, atque Alexandrum intuitus est. Qui ubi eum salutavit, affatusque requisivit, ecqua re haberet opus: Recede, inquit, paulisper, ex sole. Perhibetur hinc in tantum permotus Alexander fuisse, & obstupuisse contemptus despicientiam hominis & animi celsitudinem, ut cùm comites sui inter abeundum ipsum riderent, luderentque, Atqui ego, inquit, nisi Alexander essem, Diogenes esse vellem.* Simplicius ad Epicteti cap. 21. Ἀλεξάνδρου γὰρ ἐρωτήσαντος τί βούλεται; ἀπόστηθι, ἔφη, τοῦ ἡλίου· ἔτυχε γὰρ αὐτὸν θερμαινόμενος. ὥστε θαυμάσαντα τὴν μεγαλοφροσύνην τοῦ ἀνδρὸς τὸν Ἀλέξανδρον εὔξασθαι, εἰ μὲν δυνατὸν, τὸν Διογένη γενέσθαι· εἰ δὲ μὴ, μεῖναι Ἀλέξανδρον. Johannes Chrysostomus in Oratione de Sancto Babyla & contra Gentiles: ἐλαύνοντι τῷ Μακεδόνι ποτὲ ἐπὶ τὸν Πέρσην, ἐπιστάντι τε αὐτῷ, καὶ ἀπαγγεῖλαι προτρέψαντι εἴ τινος δέοιτο. Οὐδενὸς, ἔφη, πλὴν τοῦ μὴ ἐπισκοτεῖν αὐτῷ τὸν βασιλέα. καὶ γὰρ ἔτυχε τότε ἡλίῳ θερμαινόμενος ὁ φιλόσοφος, &c. *Proficiscenti cum exercitu adversus Persas Macedoni, eidemque Philosophum magnâ instantiâ hortanti, diceret, si qua re indigeret: nullâ, ille inquit, nisi quod regem rogavit, sibi à Sole ne obstaret. Acciderat enim tum jam ut Philosophus à Solis radiis calefieret.* Valerius Maximus IV. 3. *Alexander verò cognomen* invicti *assecutus, continentiam Diogenis Cynici vincere non potuit: Ad quem, cùm in sole sedentem accessisset, hortareturque ut si qua sibi vellet præstari, indicaret: quemadmodum erat in crepidine collocatus, sordidæ appellationis, sed robustæ vir præstantiæ: Mox, inquit, de ceteris: interim à sole mihi velim non obstes. Quibus verbis illa nimirum inhæsit sententia: Alexander Diogenem gradu suo divitiis pellere tentat; celeriùs Darium armis.* Cicero in quinta Tusculana: *At verò Diogenes liberiùs, ut Cynicus, Alexandro roganti, ut diceret si quid opus esset: Nunc quidem, inquit, paululum à sole absis: offecerat videlicet apricanti.* Huc referenda Varronis in Marcipore verba apud Nonium Marcellum libro de varia significatione sermonum, in voce OPTARE: *Et Diogenes Cynicus, qui ab Alexandro Rege jussus optare quid vellet se facturum.*

Πρὸς τὸν συλλογιζόμενον, &c.] Narrat Gellius XVIII. 13. quomodo etiam alium Sophistam captiosè argumentantem eluserit Diogenes. *Libet autem dicere, quam facetè Diogenes sophisma id genus, quod suprà dixi, à quodam Dialectico ex Platonis diatriba per*

contumeliam propositum remuneratus sit. Nam cùm ita rogasset Dialecticus : quod ego sum, id tu non es, *& Diogenes annuisset* : *atque ille addidisset* , homo autem ego sum : *cùm id quoque assensus esset* , *& contrà Dialecticus ita conclusisset* ; homo igitur tu non es. *Hoc quidem* , *inquit Diogenes* , *falsum est* : *& si verum id fieri vis* , *à me incipe.*

39 Καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα, ὅτι κίνησις οὐκ ἔστιν, ἀναστὰς περιεπάτει.] Igitur de Diogene Cynico accipiendum, quod ait Sextus Empiricus Pyrrhoniarum Hypotyposeon libro II. capite 22. ταῦτά τοι καὶ ἐρωτηθεὶς Φιλόσοφος, τὸν κατὰ τῆς κινήσεως λόγον, σιωπῶν περιεπάτησεν. *Ideóque cùm proposita esset Philosopho oratio motum negans* , *tacitus ambulare cœpit.* Et libro III. capite 8. διὸ καὶ τῶν Κυνικῶν τις ἐρωτηθεὶς κατὰ τῆς κινήσεως λόγον, οὐδὲν ἀπεκρίνατο· ἀνέστη δὲ καὶ ἐβάδισεν· ἔργῳ καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας παριστὰς, ὅτι ὑπαρκτή ἐστιν ἡ κίνησις. *Ideoque quidam ex Cynicis* , *cùm ei proposita esset contra motum oratio* , *nihil respondit* ; *sed surgens ambulare cœpit* , *opere & actu ostendens existere motum.*

Εὐνούχου μοχθηροῦ, ἐπιγράψαντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν, Μηδὲν εἰσίτω κακόν· Ὁ οὖν κύριος, ἔφη, τῆς οἰκίας ποῦ εἰσέλθοι.] Sanctus Clemens Alexandrinus Στρωματέων VII. eo enim nomine ab Usuardo nuncupatur Clemens Alexandrinus : ἀστείως πάνυ ὁ Διογένης ἐπὶ οἰκίᾳ μοχθηροῦ τινος εὑρὼν ἐπιγεγραμμένον, Ὁ Καλλίνικος Ἡρακλῆς ἐνθάδε κατοικεῖ, μηδὲν εἰσίτω κακόν· καὶ πῶς, ἔφη, ὁ κύριος εἰσελεύσεται τῆς οἰκίας ; Theodoritus Sermone VI. de Dei providentia : οὗτος πάλιν οὗτος αὐτὸς, (loquitur de Diogene) ἐν οἰκίᾳ τινὸς μοχθηροῦ ἐπιγεγραμμένον εὑρὼν

Ὁ τοῦ Διὸς παῖς Καλλίνικος Ἡρακλῆς
Ἐνθάδε κατοικεῖ· μηδὲν εἰσίτω κακόν.

πῶς, ἔφη, ὁ κύριος εἰσελεύσεται τῆς οἰκίας ; At Laërtius noster infrà dictum illud de Callinico aliter narrat : νεογάμου, inquit, ἐπιγράψαντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν, Ὁ τοῦ Διὸς παῖς Ἡρακλῆς Καλλίνικος ἐνθάδε κατοικεῖ, μηδὲν εἰσίτω κακόν· ἐπέγραψε, Μετὰ τὸν πόλεμον ἡ συμμαχία. Clemens & Theodoritus videntur duo dicta Diogenis confudisse. Ceterùm & hoc dictum tribuit Castruccio Castracani Macchiavellus : *Vedendo che uno aveva scritto sopra la casa sua in lettre latine* , *che Dio la guardasse da' cattivi* , *disse* , *E bisogna che non v' entre' egli.*

Τῷ μύρῳ τοὺς πόδας ἀλειψάμενος, ἀπὸ μὲν τῆς κεφαλῆς εἰς τὸν ἀέρα ἀπιέναι τὸ μύρον, ἀπὸ δὲ τῶν ποδῶν εἰς τὴν ὄσφρησιν.] Idem videbatur & Nigrino Philosopho Platonico : de quo ita Lucianus in Nigrino : σολοικισμὸν οὖν ἐκάλει τὸ τοιοῦτο τῶν ἡδονῶν. ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς γνώμης κἀκεῖνα ἔλεγεν, ἀτεχνῶς τοῦ Μώμου τὸν λόγον μιμησάμενος. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐμέμφετο τοῦ ταύρου τὸν δημιουργὸν θεὸν, οὐ προθέντα τῶν ὀφθαλμῶν τὰ κέρατα· οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς ᾐτιᾶτο τῶν στεφανουμένων, ὅτι μὴ ἴσασι τοῦ στεφάνου τὸν τόπον. εἰ γάρ τοι, ἔφη, τῇ πνοῇ τῶν ἴων τε καὶ ῥόδων χαίρουσιν, ὑπὸ τῇ ῥινὶ μάλιστα ἐχρῆν αὐτοὺς στέφεσθαι, παρ᾽ αὐτὴν, οἷόν τε, τὴν ἀναπνοὴν, ἵν᾽ ὡς πλεῖστον ἀνέσπων τῆς ἡδονῆς. *Solœcismum igitur vocabat hoc genus voluptatum. Ceterùm & illa ex eadem sententia dicebat* , *prorsus Momi illius verba imitatus. Ut enim ille reprehendebat tauri artificem Deum* , *qui non proposuisset oculis cornua* ; *sic & ipse accusabat eos qui coronas gestabant* , *quòd locum nescirent* , *ubi eas adhibere deberent. Nam si violarum & rosarum odore delectantur* , *sub naribus potissimùm eos coronari oportebat* , *juxta ipsam* , *quantum fieri potest* , *respirationem* , *ut voluptatis inde quamplurimum attraherent.* Eadem mens fuit & Minucii Felicis ; cujus hæc sunt verba in Octavio : *Sanè quòd caput non coronamus* , *ignoscite* ; *auram boni floris naribus ducere* , *non occipitio* , *capillisve solemus haurire.* Eadem & Septimii. Ita ille in libro de Corona. *Ceterum in capite quis sapor floris? qui corona sensus? nisi vinculi tantum* , *quo neque color cernitur* , *neque odor ducitur* , *nec teneritas commendatur. Tam contra naturam est florem capite sectari* , *quàm cibum aure* , *quàm sonum nare.* Veteres autem florum serta in capite gessisse, præter recitatos locos, manifestum facit sutura illa capitis, quæ inde ab Anatomicis στεφανιαία est appellata. ἐπειδὴ κατὰ τοῦτο μάλιστα τῆς κεφαλῆς οἱ στέφανοι κατατίθενται, inquit Oribasius.

Γελοῖον, ἔφη, εἰ Ἀγησίλαος μὲν καὶ Ἐπαμινώνδας ἐν τῷ βορβόρῳ διάξουσιν, εὐτελεῖς δέ τινες ἐν ταῖς μακάρων νήσοις ἔσονται.] Quod ipsum refert & Plutarchus in libro, πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν ; sed paulò aliter, his verbis : δεῖ καὶ τῷ Διογένει καὶ πρὸς τὸν Σοφοκλέα χρήσασθαι. πολλὰς γὰρ ἀνθρώπων μυριάδας ἐμπέπληκεν ἀθυμίας περὶ τῶν μυστηρίων ταῦτα γράψας,

----ὡς τρισόλβιοι
Κεῖνοι βροτῶν, οἳ ταῦτα δερχθέντες τέλη,
Μόλωσ᾽ ἐς ᾅδου· τοῖσδε γὰρ μόνοις ἐκεῖ
Ζῆν ἐστι, τοῖς δ᾽ ἄλλοισι πάντ᾽ ἐκεῖ κακά.

Διογένης δὲ ἀκούσας τι τοιοῦτον, Τί λέγεις ; (ἔφη) κρείττονα μοῖραν ἕξει Παταικίων ὁ κλέπτης ἀποθανὼν, ἢ Ἐπαμινώνδας, ὅτι μεμύηται ; *Eadem Diogene & contra Sophoclem uti debemus. Multos enim homines desperatione implevit* , *cùm de mysteriis ipse dixisset* :

--- *Felices nimis*
Initia quotquot ista cùm conspexerint ,
Eunt ad orcum : *namque eos solos manet*
Ibi vita ; *reliquos* , *miserias præter* , *nihil.*

Diogenes autem cùm tale quid audisset , *Quid* , *ait* , *meliore igitur loco post mortem erit Patæcio fur Epaminonda* , *quod ille fuerit initiatus?* Patæcionis autem illius meminit, ut hoc obiter dicam, Harpocratio in Lexico : sed ubi *Pattacion* appellatur : Παταικίων. ὄνομα κύριον. κλέπτης, καὶ τοιχωρύχος. Ita quoque dicitur Suidæ. Παττακίων, ἀνὴρ ἀπὸ συκοφαντίας τὸν βίον ποιούμενος, καὶ προσκρούειν ἐπιτηδεύων τοῖς εὐδοκιμοῦσι τῶν νέων. διεβάλλετο, καὶ ὡς κλέπτης, καὶ τοιχωρύχος. Sed Παταικίων dicitur quoque Æschini Oratori : & Plutarcho in libro de Legendis Poëtis, & Dioni Chrysostomo Oratione LII.

Ἐγὼ γὰρ ἐπανῆλθον ἐπὶ τοὺς πεπρακότας.] Memi- 40
nit hujus dicti & Ælianus Var. Hist. XIV. 33. Διελέγετο ὑπέρ τινων ὁ Πλάτων, παρὼν δ᾽ ὁ Διογένης ὀλίγον αὐτῷ προσεῖχεν. ἠγανάκτησεν οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀρίστωνος, καὶ ἔφη, Ἐπάκουσον τῶν λόγων, κύον. καὶ ὃς οὐδὲν

αὐτὸν διαταραχθεὶς, Ἀλλ' ἐγὼ, εἶπεν, οὐκ ἐπανῆλθον ἐκεῖσε, ὅθεν ἐπράθην, ὥσπερ οἱ κύνες· αἰνιττόμενος αὐτοῦ εἰς τὴν Σικελίαν ἐπάνοδον. *Disserebat de quibusdam rebus Plato, præsente Diogene, parùm attendente. Molestè id tulit Aristonis filius, aitque, Audi verba mea, Canis. Minimè perturbatus Diogenes respondit, Atqui ego in illa loca non redii, in quibus venditus sum, quod Canes facere consueverunt: obscurè tangens ipsius in Siciliam reditum.* De Canibus, Varro libro II. de Re Rustica capite 9. *P. Aufidius Pontianus Amiterninus, cùm greges ovium emisset in Umbria ultima, quibus gregibus sine pastoribus canes accessissent: pastores ut deducerent in Metapontinos saltus, & Heraclea emporium: inde cùm domum rediissent qui ad locum deduxerant, è desiderio hominum diebus paucis postea canes sua sponte, cùm dierum multorum via interesset, sibi ex agris cibaria quæsierunt, atque in Umbriam ad Pastores redierunt.*

Πρὸς τὸν πυθόμενον ποίᾳ ὥρᾳ δεῖ ἀριστᾶν, Εἰ μὲν πλούσιος, &c.] Tribuit Machiavellus Castruccio Castracani; ut & alia pleraque Diogenis; quod factum nollem. *Domandato, quando era bene mangiare a volere stare sano, rispose; Se uno è ricco, quando egli a fame; se uno è povero, quando e' può.* Diogenis illud, refert Plutarchus in libro de Exilio: Prandet Aristoteles quando Philippo lubet: Diogenes, quando Diogeni.

41 Ἐν Μεγαρεῦσιν ἰδὼν τὰ μὲν πρόβατα τοῖς δέρμασιν ἐσκεπασμένα, &c.] Quod fiebat, ut mollior esset lana: ideoque Horatius vocavit *pellitas oves Galesi.* Varro de R. R. libro & capite 2. *Pleráque similiter faciendum in ovibus pellitis, quæ propter lanæ bonitatem, ut sunt Tarentinæ & Altinates, pellibus integuntur, ne lana inquinetur.* Vide Samuelis Bocharti Tractatum de Ovibus, libro II. P. 1. de Animalibus Scripturæ Sacræ.

Λυσιτελέστερόν ἐστι Μεγαρέως εἶναι κριὸν ἢ υἱόν.] Quod ipsum testatur Ælianus Var. Hist. XII. 56. Διογένης ὁ Σινωπεὺς ἔλεγε πολλὰ, τὴν ἀμαθίαν καὶ τὴν ἀπαιδευσίαν τῶν Μεγαρέων διαβάλλων. καὶ ἐβούλετο Μεγαρέως ἀνδρὸς κριὸς εἶναι μᾶλλον ἢ υἱός. ᾐνίττετο δὲ, ὅτι τῶν θρεμμάτων ποιοῦνται πρόνοιαν οἱ Μεγαρεῖς, τῶν παίδων δὲ οὐχί. Meminit etiam Plutarchus in libro de Cupiditate divitiarum; sed ubi diversam ab ea quam hic ponit Laërtius, rationem adducit: avaritiam nempe: οὐ γὰρ μόνον κατὰ τὸν Εὐριπίδην, ἀκόλαστα πάντα γίνεται δούλων τέκνα, ἀλλὰ καὶ μικρολόγων· ὡς που καὶ Διογένης ἐπέσκωψεν, εἰπὼν, Μεγαρέως ἂν ἀνδρὸς βέλτιον εἶναι κριὸν, ἢ υἱὸν γενέσθαι. Huic dicto Cynici Diogenis affine est dictum quod Augusto de Herode tribuit Macrobius Saturnal. II. 4. *Cum audisset inter pueros, quos in Syria Herodes Rex Judæorum intra bimatum jussit interfici, filium quoque ejus occisum, ait,* Meliùs est Herodis porcum esse quàm filium. In Megarenses dictum aliud protulit idem Diogenes: *Megarenses obsonant, quasi crastina die morituri; ædificant verò, quasi numquam morituri.* refertur à Tertulliano in Apologetico. De Rhodiis, idem habet Stratonicus apud Plutarchum ἐν τῷ περὶ φιλοπλουτίας. τοὺς μὲν οὖν Ῥοδίους ὁ Στρατόνικος ἐπέσκωπτεν εἰς πολυτέλειαν· οἰκοδομεῖν μὲν, ὡς ἀθανάτους, λέγων· ὀψωνεῖν δὲ, ὡς ὀλιγοχρονίους.

Λύχνον μεθ' ἡμέραν ἅψας, Ἄνθρωπον, φησὶ, ζητῶ.] Tertullianus adversùs Marcionem libro I. *Num illa Canicula Diogenes hominem invenire cupiebat, lucernam meridie circumferens?* Philo Judæus in lib. de Gigantibus: ὄντως ὁ ἀληθινὸς οὗτός ἐστιν, ὃν καὶ τῶν παλαιῶν λύχνον τὶς μεσημβρίας ἀψάμενος, πρὸς τοὺς πυνθανομένους, ἄνθρωπον, ἔφη, ζητεῖν. Habuit autem Diogenes ab Æsopo: si vera sunt quæ de Æsopo refert Phædrus libro III.

---- *Quidam è turba garrulus:*
Æsope, medio sole quid cum lumine?
Hominem quæro, inquit.

Ad dictum hoc Diogenis allusit Lucianus in Pseudosogista, his verbis: πρώην γὰρ καὶ λύχνον ἅψας, ἐζήτεις ἀδελφόν τινα οἶμαι ἀπολωλότα.

Ἀλλὰ καὶ Μειδίου κονδυλίσαντος αὐτὸν, &c.] Demostheni quoque Midias ille colaphum duxit. Auctor Plutarchus in Vita Demosthenis. 42

Λυσίου τοῦ φαρμακοπώλου πυθομένου εἰ θεοὺς νομίζει, πῶς δὲ, &c.] Epictetus ad Arrianum III. 22.

Διογένης πρὸς τὸν εἰπόντα, Σὺ εἶ ὁ Διογένης, ὁ μὴ οἰόμενος εἶναι θεούς; Καὶ πῶς, ἔφη, σὲ θεοῖς ἐχθρὸν νομίζω. Similiter apud Aristophanem in Equitibus Act. 1. Sc. 1.

----ἐτεὸν ἡγῇ γὰρ θεούς;
ΝΙ. Ἔγωγε. ΔΗ. ποίῳ χρώμενος τεκμηρίῳ;
ΝΙ. Ὁτιὴ θεοῖσιν ἐχθρὸς εἰμ' οὐκ εἰκότως.

Et apud Ciceronem in Lucium Pisonem: *Quid est, Cæsar, quòd te supplicationes toties decretæ tot dierum tantopere delectent? in quibus homines errore ducuntur, quas Dii negligunt, qui ut noster divinus ille dixit Epicurus, neque propitii cuiquam esse solent, neque irati. Nam facies fidem scilicet, cùm hæc disputabis: tibi enim & esse & fuisse videbis iratos.* Ælianus Variæ Historiæ II. 31. inter eos qui Deos esse negabant, Diogenem quemdam Phrygium numerat.

Οἱ δὲ, Θεόδωρον εἰπεῖν τοῦτο.] Laërtius suprà in Aristippo.

Διώξιππος.] Athleta Atheniensis; de quo infrà in hac Vita. Meminit & Ælianus Var. Hist. X. 22. & XII. 58. & Curtius, & Diodorus, & Plinius. 43

Διονύσιος ὁ Στωικός.] De quo Cicero Tusculan. Quæstionum libro II. ubi ait illum multos versus admiscere orationi solere, sed nullo delectu, nullâ elegantiâ.

Καὶ ἐρωτηθεὶς τίς εἴη, Κατάσκοπος, ἔφη, τῆς σῆς ἀπληστίας.] Paulò aliter refert Plutarchus, in libro Quomodo assentator ab amico dignoscatur: ὁ δὲ καὶ Διογένης, ὃς ἐπεὶ παρελθὼν εἰς τὸ τοῦ Φιλίππου στρατόπεδον, ὅτε τοῖς Ἕλλησιν ἐβάδιζε μαχούμενος, ἀνήχθη πρὸς αὐτὸν· ὁ δὲ ἀγνοῶν, ἠρώτησεν εἰ κατάσκοπός ἐστι· Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, κατάσκοπος, ὦ Φίλιππε, τῆς ἀβουλίας σου καὶ τῆς ἀνοίας, δι' ἣν, οὐδενὸς ἀναγκάζοντος, ἔρχῃ περὶ βασιλείας καὶ τοῦ σώματος ὥρᾳ μιᾷ διακυβεύσων. *Rectè etiam Diogenes, qui in castra Philippi in bellum contra Græcos proficiscentis cùm venisset, essetque ad Regem adductus, & non*

agnitus, interrogaretur ab eo nunquid explorator esset? Omnino, inquit, sum tua, Philippe, stultitia atque amentiæ explorator; qui, nulla necessitate urgente, de regno & corpore tuo venis una hora fortunæ aleam subiturus. Meminit & Arrianus ad Epictetum libro III. cap. 22. quod est de Secta Cynica: καὶ ὡς ὁ Διογένης ἀπαχθεὶς πρὸς Φίλιππον, μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην κατάσκοπος εἶναι. τῷ γὰρ ὄντι κατάσκοπός ἐστιν ὁ Κυνικὸς, τοῦ τίνα ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις φίλα, καὶ τίνα πολέμια, καὶ δεῖ αὐτὸν ἀκριβῶς κατασκεψάμενον, ἐλθόντ' ἀπαγγεῖλαι τ' ἀληθῆ, μήθ' ὑπὸ φόβου ἐκπλαγέντα, ὥστε τοὺς μὴ ὄντας πολεμίους δεῖξαι, μήτε τινὰ ἄλλον τρόπον ὑπὸ τῶν φαντασιῶν παραταραχθέντα, ἢ συγχυθέντα. *Sicut Diogenem post Charonensem cladem, pro exploratore ad Philippum adductum esse ferunt: revera enim explorator est Cynicus: Quænam hominibus jucunda sint, quæ invisa, speculatur: quæ ubi accuratè indagarit, vera renuntianda sunt, nec metu perculsum, ut eos qui hostes non sunt, pro hostibus ostendat; nec alio quovis modo à visis seductum, aut confusum.* Quò respexit idem Arrianus lib. I. cap. 24. πρό σου κατάσκοπος ἀποσταλεὶς Διογένης. ἀλλὰ ἡμῖν ἀπήγγελκεν, ὅτι ὁ θάνατος οὐκ ἔστι κακός· οὐδὲ γὰρ αἰσχρόν. Vide Philostratum lib. VII. de Vita Apollonii cap. 1. & 2.

44 Ἀθλίας παρ' Ἀθλίου, δι' Ἀθλίου, πρὸς Ἄθλιον.] Ludus in voce. Vitiosè suprà, Ἀθλία, pro Ἀθλίου. Hoc dictum Diogenis respexit Eustathius ad Iliados librum primum, paginâ 470. his verbis: ἐνταῦθα δὲ θεωρητέον, ὡς εἰ καὶ ἐκ τοῦ ἌΕΘΛΟΝ κέκραται τὸ ἎΘΛΟΝ. ὅθεν καὶ ὁ ἀθλοφόρος. ἀλλ' οὐκ ἤδη καὶ ἐκ τοῦ παραγώγου ἀεθλίου, ὡσαύτως ἐστὶ, τὸ ἄθλιον. αὐτὸ γὰρ, ἐπὶ δυστυχίας μόνης κεῖται, ἵν' ᾖ ἄθλιος, ὁ δυσάεθλος κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν Ὀδυσσέα, ὃς οὐδ' ἐν τῷ νόστῳ πεφυγμένος ἦεν ἀέθλων, ἐξ ὧν, ὁ ἄθλιος, καὶ ἡ ἀθλιότης, κεκέραται. ἐξ οὗ παραχθεὶς καὶ ὁ Ἀθλίας τὸ κύριον, εἰ καὶ ἐθέλει ἀπὸ τοῦ ἐπαινετοῦ ἄθλου κεκλῆσθαι ὅμως· κωμῳδεῖται ἄλλως, ἐν τῷ, δι' Ἀθλίου, πρὸς ἄθλιον.

Περδίκκου ἀπειλήσαντος, εἰ μὴ ἔλθοι πρὸς αὐτὸν, &c.] Ad Theodorum & Lysimachum refert Cicero Tuscul. Quæst. libro V. *Theodorus Lysimacho mortem minitanti, Magnum verò, inquit, effecisti, si cantharidis vim consecutus es.*

Ἐβόα πολλάκις λέγων τῶν ἀνθρώπων βίον ῥᾴδιον ὑπὸ τῶν θεῶν δεδόσθαι, ἀποκεκρύφθαι δὲ αὐτὸν ζητούντων, &c.] Respiciens videlicet illud Hesiodi,

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισιν.

Verè autem, ἐβόα. Stobæus Serm. XI. ex Diogenis Diatribis. *Diogenes aliquando in Antisthenem incidens, reprehendit ipsum, ut in dicendo remissiorem se multò, & qui vix etiam altum clamans exaudiretur. Se ipsum verò tubam conviciorum appellabat. Qui verbis se ulciscens Antisthenes, pro tuba se similem esse vespis respondit, quia sonum quidem alis haud magnum edant, spiculum autem habeant acerrimum. Plurimum verò Antisthenes libera Diogenis linguæ promptitudine delectabatur.* Stobæi Græca sic Latinè sonant.

45 Θεασάμενός ποτε μειράκιον λίθους βάλλον ἐπὶ σταυρὸν, Εὖγε, εἶπε· τεύξῃ γὰρ τοῦ σκοποῦ.] Ad oram horum verborum in Laërtio Florentis Christiani scriptum fuit hoc distichum ad Crucipetam:

Qui saxis, tensoque Crucem petis improbus arcu,
Dignus es optato qui potiare scopo.

Κύων τεῦτλα οὐκ ἐσθίει.] Infrà, in eadem Vita: δύο μαλακῶν περικρυπτομένων αὐτὸν, ἔφη, Μὴ εὐλαβεῖτε· κύων τεῦτλα οὐ τρώγει. Ibi nos vide.

Κακοδαίμων μὲν οὖν ἐστιν, εἶπεν, ὃς καὶ ἀριστᾷ καὶ δειπνεῖ, ὅταν Ἀλεξάνδρῳ δόξῃ.] De Aristotele & de Philippo hoc dixisse Diogenem auctor est Plutarchus in libro de Exsilio: τὸ τοῦ Διογένους, Ἀριστοτέλης ἀριστᾷ, ὅταν δοκῇ Φιλίππῳ· Διογένης, ὅταν Διογένει.

Ἐπ' ἀγορᾶς ποτε χειρουργῶν, Εἴθε, ἔφη, καὶ τὴν κοιλίαν ἦν παρατρίψαντα μὴ πεινῆν.] Idem testatur 46
Athenæus IV. 15. Διογένης τε πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας αὐτῷ ἀποτριβομένῳ, ἔλεγεν, Εἴθ' ἠδυνάμην καὶ τὴν γαστέρα τρίψας, τῆς πείνης καὶ τῆς ἐνδείας παύσασθαι. Et Plutarchus De Stoicorum repugnantiis: ἐπαινεῖ τὸν Διογένη; loquitur de Chrysippo; τὸ αἰδοῖον ἀποτριβόμενον ἐν φανερῷ, καὶ λέγοντα πρὸς τοὺς παρόντας, Εἴθε καὶ τὸν λιμὸν οὕτως ἀποτρίψασθαι τῆς γαστρὸς ἠδυνάμην. Meminit & Galenus de locis affectis libro VI. Διογένης οὖν ὁ Κυνικὸς ἑταίρᾳ ποτὲ συνθέμενος, ὥς φασιν, ὅπως αὐτὸν ἀφίκηται (Lege ὅπως πρὸς αὐτὸν; apud solos enim Poëtas; idque rarò; verbum ἀφικνοῦμαι præpositione caret) βραδυνούσης αὐτῆς, ἀπετρίψατο τὸ σπέρμα, προσαπτόμενος τῇ χειρὶ τὸ αἰδοῖον· καὶ μετὰ ταῦτα παραγενομένην ἀπέπεμψεν, εἰπὼν, τὴν χεῖρα φθάσαι, τὸν ὑμέναιον ᾆσαι. Huc spectat, quod ait Agathias libro VII. Anthologiæ in Epigrammate, de diversa sectandi amoris via.

Πάντ' ἄρα Διογένης ἔφυγεν τάδε· τὸν δ' ὑμέναιον
Ἤειδεν παλάμῃ, Λαΐδος οὐ χατέων.

Videatur Dion Chrysostomus Orat. VI. & Johannes Chrysostomus in Babyla Martyre, & Homiliâ XXXIV. in Matthæum. Meminit & infrà Laërtius in hac Vita; ubi nos vide.

Χειρουργῶν.] Respexit hunc Varinus: δεφόμενοι οἱ ταῖς χερσὶν ἀσελγαίνοντες, ὧν ἡ ἀσέλγεια καὶ χειρουργία λέγεται.

Εἰ μὴ ἀνασυράμενος δείξειε πότερον γυνή ἐστιν ἢ ἀνήρ.] Vide nos infrà, ad Hipparchiam.

Πρὸς τὸ κοτταβίζον ἐν τῷ βαλανείῳ μειράκιον, &c.] Neminem esse puto paulò eruditum, cui notus non sit celeberrimus Antiquorum in conviviis κοτταβισμοῦ lusus: quare de eo dicere supersedeo. Qui de eo plurima scire volet, adeat Meursium in libro de Ludis Græciæ.

Τρισανθρώπους ἀπεκάλει, ἀντὶ τοῦ τρισαθλίους.] Homine enim nihil miserius atque superbius, ut verissimè Plinius. Dixerat Homerus, 47

Οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο.

Τὸν πλούσιον ἀμαθῆ, πρόβατον εἶπε χρυσόμαλλον.] Aliter Theon Sophista in Progymnasmatis: Διογένην τὸν Κυνικὸν φιλόσοφον ἰδόντα μειράκιον πλούσιον, ἀπαίδευτον, φασὶν εἰπεῖν, Οὗτός ἐστι ῥύπος περιηργυρωμένος, hoc est, *argentatæ sordes*. Idem leges apud

Maximum in Sententiis. Exstat etiam Græcus senarius:

Γύπος πέφυκε γυνὴ ἠργυρωμένος.

Sunt tamen qui legant, cùm apud Theonem tum apud Maximum, ἵππος περιηργυρωμένος. Stobæus Serm. II. tribuit Socrati: Σωκράτης ἰδὼν μειράκιον πλούσιον καὶ ἀπαίδευτον, Ἰδοὺ, ἔφη, χρυσοῦν ἀνδράποδον.

Πρὸς πάντων μεμφομένου.] Nota μέμφομαι in significatione passiva.

48 Μειρακίου διαδεικνυμένου.] Suspectus locus est. Videtur legisse Aldobrandinus δεδειπνισμένου. qui vertit, *convivium agente.*

Θέρμους ἔκαμπτε.] Codex Regius ἔκαπτε, *devorabat.* Optimè. Quâ de lectione Claudius Mitalerius ad oram libri monuerat. Etiam Florentinus ἔκοπτε: vitiosè, pro ἔκαπτε. Athenæus libro I. cap. 5. εἶθ' οὕτως ἀνακάψαντα, εὐωχεῖσθαι. Ad quem locum Casaubonus: *Malim* ἀνακάπτοντα. ἀνακάπτειν *est deglutire.*

Λέγοντος δὲ αὐτῷ τινος ἰσχυρῶς δεισιδαίμονος, &c. Ἐγὼ δέ γε, εἶπε, παρὼν ἐξ ἀριστερῶν, τρέμειν σε ποιῶ.] Legendum ex Codice Regio, πταρὼν ἐξ ἀριστερῶν; *à sinistris sternutans.* Quam verissimam emendationem; quemadmodum & præcedentem; etiam Bigotius noster ad oram libri notaverat. Superstitiosos homines è sternutamento augurium captasse, res est notissima. Appositè ad Laërtium Plutarchus libro de Genio Socratis: Μεγαρικοῦ τινος ἤκουσα (Τερψίωνος δὲ ἐκείνος) ὅτι τὸ Σωκράτους δαιμόνιον, πταρμὸς ἦν, ὅ, τε παρ' αὐτοῦ καὶ ὁ παρ' ἄλλων· ἑτέρου μὲν πταρόντος ἐκ δεξιᾶς (Ita legendum, non παρόντος, ut vulgò scriptum est: quod etiam vidit Xylander) εἴτ' ὄπισθεν, εἴτ' ἔμπροσθεν, ὁρμᾶν αὐτὸν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν· εἰ δ' ἐξ ἀριστερᾶς, ἀποτρέπεσθαι, &c. *Terpsionem audivi Megaricum dicentem, Genium Socratis fuisse; sternutationem, cùm ipsius, tum aliorum: alio quidem sternutante à dextra, sive ante sive post ipsum, solitum se fuisse ad agendum conferre: sin à sinistra fieret, cessasse.* Adde Origenem contra Celsum libro IV. extremo. Obiter observandum, cùm apud Laërtium, tum apud Plutarchum, in eodem erratum vocabulo. Similiter apud Photium in Vita Isidori, scripta à Damascio, pag. 1052. ad oram horum verborum, ὡς ἀκούσας γυναῖκα πταρεῖσαν ἀθροώτερον, πάντας ἀποβαλεῖν τοὺς ὀδόντας, scriptum: *aliter,* παρεῖσαν.

49 Καὶ πάλιν, εἰπόντος τινὸς, Σινωπεῖς σου φυγὴν κατέγνωσαν· Ἐγὼ δέ γε, εἶπεν, ἐκείνων μονήν.] Quod idem testatur Plutarchus in libello de Exsilio: διὸ καὶ Διογένης ὁ κύων πρὸς τὸν εἰπόντα, Σινωπεῖς σου φυγὴν ἐκ Πόντου κατέγνωσαν. Ἐγὼ δὲ, εἶπεν, ἐκείνων ἐν Πόντῳ μονὴν Ἀκραῖς ἐπὶ ῥηγμῖσιν Εὐξείνου Πόντου. Versus ex Iphigenia Taurica Euripidis: ubi legitur,

Ἀκταῖσιν ἐπὶ ῥηγμῖσιν Εὐξείνου πόρου.

Atque ita legendum, ut stet versus: non verò πόντου. Pergamus. Diogenes ipse in Epistola ad Sinop. Ὑμεῖς μὲν ἐμοῦ φυγὴν κατεψηφίσασθε· ἐγὼ δὲ ὑμῶν μονήν· οἰκήσετε γοῦν διὰ τοῦτο, ὑμεῖς μὲν Σινώπην, ἐγὼ δὲ Ἀθήνας· τουτέστιν ὑμεῖς μὲν μετὰ τῶν ἐμπόρων, ἐγὼ δὲ μετὰ Σόλωνος καὶ τῶν τὴν Ἑλλάδα ἠλευθερωκότων ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, &c. Arrianus Epicteti Dissertat. III. cap. 22. quod est de secta Cynicorum. φεῦγε. καὶ ποῦ; δύναταί τις ἐκβαλεῖν ἔξω τοῦ κόσμου; οὐ δύναται. ὅπου δ' ἂν ἀπέλθω, ἐκεῖ ἥλιος, ἐκεῖ σελήνη, ἐκεῖ ἄστρα, ἐνύπνια, οἰωνοὶ, ἡ πρὸς θεοὺς ὁμιλία. *Ito in exsilium. Quò? Potestne quisquam exulare extra mundum? Non potest. Quocumque abiero, ibi erit Sol, ibi Luna, ibi Stellæ, somnia, auguria, colloquia cum Deo.*

Ἀπὸ τῶν Ὀλυμπίων ἐπὶ τὰ Νέμεα.] Ludus in voce Νέμεα, quam ἀπὸ τοῦ νέμειν, id est, *à pascendo,* fingit esse dictam. Ludos illos frequentabat Diogenes, Vide Dionem Prusæum.

Ἐρωτηθεὶς, διὰ τί οἱ ἀθληταὶ ἀναίσθητοί εἰσιν, ἔφη, ὅτι κρέασιν ὑείοις καὶ βοείοις ἀνῳκοδόμηνται.] Quod Diogenis dictum, miror omisisse Galenum in Protreptico; ubi tam multa habet adversùs Athletas: quamquam ille ibi his non absimilia ponit: σαρκῶν γὰρ ἀεὶ καὶ αἵματος ἀθροίζοντες πλῆθος, ὡς ἐν βορβόρῳ πολλῷ τὴν ψυχὴν ἑαυτῶν ἔχουσι κατεσβεσμένην, οὐδὲν ἀκριβὲς νοῆσαι δυναμένην, ἀλλ' ἄνουν ὁμοίως τοῖς ἀλόγοις ζώοις. *Nam carnis sanguinisque molem sibi aggerentes, animam nacti sunt quasi cœno immersam, quæ nec accuratè cogitat quidquam, nec minùs quàm belluarum animæ, stupida vecorsque est.*

Μελιτῶ, εἶπεν, ἀποτυγχάνειν.] Narrat idem & Plutarchus in libro περὶ δυσωπίας: Διογένης μὲν οὖν τοὺς ἀνδριάντας ᾔτει περιιὼν ἐν Κεραμεικῷ, καὶ πρὸς τοὺς θαυμάζοντας ἔλεγεν· ἀποτυγχάνειν μελετᾶν.

Ἐρωτηθεὶς ποτε ὑπὸ τοῦ τυράννου, ποῖος ἂν εἴη ἀμεί- 50
νων χαλκὸς εἰς ἀνδριάντα, ἔφη, Ἀφ' οὗ Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων ἐχαλκεύθησαν.] Antiphonti tribuit Plutarchus in libello de Adulatoris & Amici discrimine: καλῶς δὲ καὶ Ἀντιφῶν, παρὰ Διονυσίῳ ζητήσεως οὔσης καὶ λόγου, Ποῖος χαλκὸς ἄριστος, Ἐκεῖνος, εἶπεν, ἐξ οὗ κατεσκεύασαν Ἀθηναῖοι τὰς Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος εἰκόνας. Et in Antiphonte libro x. Rhetor. γενομένης δὲ παρὰ τούτῳ ζητήσεως, τίς ἄριστός ἐστι χαλκός; καὶ τῶν πολλῶν διαφερομένων, αὐτὸν εἰπεῖν, ἄριστον εἶναι, ἐξ οὗ Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων πεποίηνται.

Νεογάμου ἐπιγράψαντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν, Ὁ τοῦ Διὸς παῖς Ἡρακλῆς Καλλίνικος ἐνθάδε κατοικεῖ, μηδὲν εἰσίτω κακόν· ἐπέγραψε, Μετὰ τὸν πόλεμον ἡ συμμαχία.] Narrat paulò aliter Clemens Alexandrinus: qua de re, paulò suprà, dicebamus.

Τὴν φιλαργυρίαν εἶπε μητρόπολιν πάντων τῶν κακῶν.] Tribuitur Bioni à Stobæo Serm. VIII. Βίων ὁ σοφιστὴς τὴν φιλαργυρίαν μητρόπολιν ἔλεγε πάσης κακίας εἶναι. Similiter Paulus I. ad Timotheum VI. 10. avaritiam appellat omnium malorum radicem: ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία. Et Phocylides: ἡ φιλοχρημοσύνη μήτηρ κακότητος ἁπάσης. Dictorum Diogenis, Bionis, & Sancti Pauli, meminit Johannes Chrysostomus Homiliâ LXIV. in Matthæum: διὰ τοῦτο οἱ μὲν ἔξωθεν, (Diogenem & Bionem intelligit) μητρόπολιν τῶν κακῶν τὴν φιλαργυρίαν ἐκάλεσαν. ὁ δὲ μακάριος Παῦλος, βέλτιον καὶ ἐμφατικώτερον, ῥίζαν αὐτὴν ἁπάντων τῶν κακῶν εἰπὼν, &c. Malè in Vulgatis

ἀκρόπολιν editum est: quod vel ipsa Aniani, Veteris Interpretis, interpretatio manifestum facit: qui vertit *metropolim*. Similiter & Timon apud Stobæum, ajebat στοιχεῖα τῶν κακῶν εἶναι ἀπληστίαν καὶ φιλοδοξίαν: *elementa esse malorum omnium insatietatem & ambitionem.*

Μητρόπολιν.] Nota loquendi modum: quem & alios Scriptores usurpasse observabam. Magnus Hippocrates libro περὶ ἀρχῶν: ὁ δὲ ἐγκέφαλός ἐστι μητρόπολις τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ κολλώδεος. Philo apud Plutarchum Sympos. VIII. 2. μάλιστα δὲ γεωμετρία, κατὰ τὸν Φίλωνα, ἀρχὴ καὶ μητρόπολις οὖσα τῶν ἄλλων, &c. Ita Chrysippus, apud Athenæum libro III. Archestrati libros περὶ τῆς γαστρολογίας, Epicuri Philosophiæ metropolim, appellabat: & vinum Pontianus quidam, πάντων τούτων τῶν δεινῶν μητρόπολιν, apud eumdem Scriptorem libro X. Diodorus Siculus in Eclogis libro XXV. ἡ γὰρ ἀδικία, μητρόπολις οὖσα τῶν κακῶν. Palladius in vita Joh. Chrysost. cap. V. καταστρέφων τὴν μητρόπολιν τῶν κακῶν, τὴν πλεονεξίαν. *Destruens malorum omnium metropolim, avaritiam.* Chrysostomus ipse; præter locum memoratum, utitur eodem loquendi modo & in Oratione de Beato Philogonio: ubi festum nativitatis Christi, festorum omnium metropolim appellat. καὶ γὰρ ἑορτὴ μέλλει προσελαύνειν, ἡ πασῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη καὶ φρικωδεστάτη, ἣν οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν προσειπών. τίς δέ ἐστιν αὕτη; ἡ κατὰ σάρκα τοῦ Χριστοῦ γέννησις.

Εἰ οὕτως ἠρίστας, οὐκ ἂν οὕτως ἐδείπνεις.] Refertur & à Maximo Gnomologo: qui & simillimum huic dictum Platonis narrat.

Τὸν Ἔρωτα, σχολαζόντων ἀσχολίαν.] Etiam Theophrastus, apud Stobæum, amorem vocabat πάθος ψυχῆς σχολαζούσης. *Amor, otiosæ caussa sollicitudinis*, inquit P. Syrus. Et Petrarcha capite I. de Amoris triumpho: *Ei nacque d' ozio, e di lascivia umana:* quod habuit ab auctore Tragœdiæ, quæ *Octavia* inscripta est; sive ille sit Florus, ut visum Gerardo Vossio; sive Scæva Memor, ut Josephus Scaliger existimabat.

Vis magna mentis, blandus atque animi calor
Amor est: juventa gignitur: luxu, otio
Nutritur inter læta Fortunæ bona.

Noti sunt in hanc rem Ovidii versus in libro de Remedio amoris.

Ἐρωτηθεὶς τί τῶν θηρίων κάκιστα δάκνει, ἔφη, Τῶν μὲν ἀγρίων, συκοφάντης· τῶν δὲ ἡμέρων, κόλαξ.] Eadem de re interrogatus, aliàs respondit, *In montibus ursi & leones, in urbibus verò publicani & delatores.* Exstat apud Antonium Gnomologum.

Ἰδών ποτε δύο Κενταύρους κάκιστα ἐζωγραφημένους, ἔφη, Πότερος τούτων χείρων ἐστί;] Jocus in voce χείρων; quæ & *Centauri* nomen, & τὸ *pejor* designat. Similiter Aristides Oratione in Asclepiadas, ubi de Æsculapio: γενομένους δ' αὐτοὺς τρέφει ὁ πατὴρ ἐν Ὑγιείας κήποις καὶ ἐπειδὴ ἐδέχετο ἡ ἡλικία, οὐχ ἐδίδαξατο τὴν τέχνην ἰατρικὴν ἀλλ' ἐδίδαξεν αὐτός. οὐ γὰρ ἔτι εἰς Χείρωνος ἔδει βαδίζειν, ἔχοντας οἴκοι ἐπιστάτην, οὗ πολὺ δὴ κατ' ἐπωνυμίαν Χείρων ἤδη ἦν δεύτερος. *Eos pater, ut nati fuerunt, in Horto Sanitatis educavit: provectiores autem factos non curavit ab alio in arte medica instituendos; sed ipse eos docuit. Nec enim ad Chironem itare oportebat eos, qui domi præceptorem haberent, quo Chiron etiam, juxta nomen suum, longè erat inferior.* Et Sidonius Epist. lib. II. Epist. 12. ubi de Justo quodam, Medico: *Sanè contubernio nostro, jure amicitiæ, Justus adhibebitur; quem si jocari liberet in tristibus, facilè convincerem, Chironicâ magis institutum arte, quàm Machaonicâ.* Noster quoque infrà, in hac ipsa Diogenis Vita: εὐμόρφῳ μειρακίῳ ἀπιόντι εἰς συμπόσιον, ἔφη, χείρων ἐπανήξεις· τοῦ δὲ ἐπανελθόντος, καὶ τῇ ἑξῆς εἰπόντος, Καὶ ἀπῆλθον, καὶ χείρων οὐκ ἐγενόμην, ἔφη, Χείρων μὲν οὔ, Εὐρυτίων δέ. Quem locum suo loco exponemus.

Τὴν γαστέρα, χάρυβδιν ἔλεγε τοῦ βίου.] Τοῦ βίου, Id est, *victuum*.

Ἀκούσας ποτὲ, ὅτι Διδύμων ὁ μοιχὸς συνελήφθη, Ἄξιος, ἔφη, ἐκ τοῦ ὀνόματος κρεμᾶσθαι.] Nam δίδυμοι sunt *testes*; *testiculi*; qui cremasteribus suspenduntur. Meminit hujus dicti & Theon Sophista in Progymnasmatis: Δίδυμος ὁ αὐλητὴς, ἁλοὺς ἐπὶ μοιχείᾳ, ἐκ τοῦ ὀνόματος ἐκρεμάσθη. Et iterum: Διδύμου τοῦ αὐλητοῦ ἁλόντος ἐπὶ μοιχείᾳ, καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος κρεμασθέντος. Ex quibus locis discimus, Mœchum illum fuisse Tibicinem. Δίδυμος Theoni dicitur, qui hîc, & infrà, Διδύμων à Laërtio appellatur. Διδύμων aptiorem joco ansam præbet: & ita apud Theonem reponendum videtur. Διδύμων ἐκ τοῦ ὀνόματος. hoc est, ἐκ τῶν διδύμων, ἄξιος κρεμᾶσθαι. Simile dictum Demonactis refert Lucianus in Hermotimum, qui Aristotelis Categorias in ore semper habebat. ἀληθῶς ἄξιος εἶ δέκα κατηγοριῶν.

Ἐρωτηθεὶς διὰ τί τὸ χρυσίον χλωρόν ἐστιν, ἔφη, Ὅτι πολλοὺς ἔχει τοὺς ἐπιβουλεύοντας.] Similiter Comicus quidam apud Scholiasten Aristophanis ad Plutum Act. I. Sc. 2. Καί τις τῶν Κωμικῶν φησι,

Τίποτ' ἐστὶ χλωρὸν ἀντιβολῶ τὸ χρυσίον·
Δέδοικ' ἐπιβουλευόμενον ὑπὸ πάντων ἀεί.

De auri pallore, vide Bochartum in Tractatu de Columbis, pag. 9.

Ἰδὼν δραπέτην ἐπὶ φρέατι καθήμενον, ἔφη, Μειράκιον, 52
βλέπε μὴ ἐμπέσῃς.] Lusus in voce. φρέαρ, est, & *puteus*, & δικαστήριον nomen apud Athenienses. Pollux VIII. 10. Τὸ ἐν φρεάτῳ· ἐν τούτῳ ἐκρίνετο, εἴ τις τῶν φευγόντων ἐπ' ἀκουσίου φόνου αἰτίας, δευτέραν αἰτίαν ἑκουσίου προσλάβοι. Videtur lusisse & in voce ἐμπίπτειν. ἐκπίπτειν δίκης, est *causâ cadere*: &, puto, βλέπε μὴ ἐκπέσῃς scripserat Laërtius. Nihil tamen muto: nam & μὴ ἐμπέσῃς rectè legi potest: nempe εἰς τοὺς διώκοντας, & εἰς τὸ φρέαρ.

Ἱματιοκλέπτην ἐν τῷ βαλανείῳ, ἔφη, Ἐπ' ἀλειμμάτιον ἢ ἐπ' ἄλλο ἱμάτιον] Id est, *ad unctiunculam, aut ad aliud vestimentum?* Lusus in voce: qui melior fuerit, si legatur ἢ ἐπ' ἀλλ' ἱμάτιον. De furibus balneariis, Jurisconsulti nostri affatim. Ceterùm hîc pro ἰδὼν Κύλλιον ἱματιοκλέπτην, legebat Marcus Meibomius ἰδὼν μειρακύλλιον ἱματιοκλέπτην. Certâ emendatione; quam juvat diminutivum ἀλειμμάτιον, quod sequitur. Sed & inusitata est proprii nominis, nisi noti, in hujusmodi narrationibus, scriptura.

Ἰδών ποτε γυναῖκας ἀπ' ἐλαίας ἀπηγχονισμένας, Εἴθε γὰρ, ἔφη, πάντα τὰ δένδρα τοιοῦτον καρπὸν ἤνεγκεν] Ei confine est illud apud Ciceronem in libro II. de Oratore: *Salsa sunt etiam quæ habent suspicionem ridiculi absconditam: quo in genere est illud Siculi, cui cum familiaris quidam quereretur, quòd diceret uxorem suam suspendisse se de ficu: Amabò te, inquit, da mihi de ista arbore quos seram surculos*: de quo mentionem fecit & Quintilianus lib. VI. cap. de Risu.

Λωποδύτην] Hoc est, vestium in monumentis furem: à nomine inusitato λῶπος, quod *vestem* significabat, & verbo δύειν, id est, *surripere*.

Τίπτε σὺ ὧδε φέριστε, &c.] Iliad. K. 343. & 387. legitur hic versus, Ἤ τινα συλήσων νεκύων κατατεθνειώτων. Hæc autem verba, τίπτε σὺ ὧδε φέριστε, sunt Diogenis Cynici: volui dicere, non esse Homeri.

Τίς σε ἐξοίσει] Sic Terentius, *effertur*.

Ὁ χρήζων τῆς οἰκίας] Quantò melius Demonax apud Lucianum: ὀδμή με θάψει, *fœtor me sepeliet*.

53 Μειράκιον εὔμορφον ἀφυλάκτως ἰδὼν κοιμώμενον, νύξας, Ἐπέγειραι, ἔφη, Μή τίς σοι εὕδοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξῃ] Legendum omnino μεταύχενι, volebat Leopardus in Vita Diogenis. Carmen, inquit, Homericum Iliad. Θ.

Μή τίς τοι φεύγοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξῃ,

quo Diomedes fugientem Ulyssem compellat, accommodavit Diogenes; mutatâ dictione φεύγοντι, *fugienti*, in εὕδοντι, *dormienti*; & dictione μεταφρένῳ, id est, *loco medio inter scapulas*, in μετανίφρῳ, id est, *loco medio inter renes*. Nihil mutarim: nam μετάνιφρον vox insolens est, neque πρωκτὸν multò significantiùs notat, quàm μετάφρενον, quæ vox eam dorsi partem significat, quæ ταῖς φρεσὶν, hoc est, *præcordiis* opposita est. (Ita enim præcordia à quibusdam appellari scribit Aristoteles de Partibus animalium libro III. cap. 10.) quo sensu eumdem haberet situm ac μετάνιφρον. Adde μεταφρένου significationem ad totam corporis posteriorem partem facilè extendi, ut pars pro toto usurpetur. δόρυ usurpavit pro ea corporis parte quæ honestè nominari non potest. Similiter Ausonius in Centone, Virgilii versum παρῳδιάζων,

Intorquet summis annixus viribus hastam.

Tale quoque illud Vespasiani ex Homero, *de quodam proceræ staturæ, improbiusque vasato*,

--- μακρὰ βιβὰς, κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος.

Ita legendus hic locus apud Suetonium; non, ut vulgò legitur, *improbiusque nato*, Johanni Rutgersio, viro elegantissimo juxtà & doctissimo, videbatur, Var. Lect. lib. & cap. II. ubi eum vide. Plautus in Casin. eam partem *gladium* vocat; Catullus, *siculam*: *telum* dicitur in Catalectis. Etiam, apud Hesychium, ὅπλον exponitur τὸ αἰδοῖον.

Ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ' ἀγοράζεις] Parodia ad versum Homericum, Iliad. Σ. 95. οἷ' ἀγορεύεις in οἷ' ἀγοράζεις festivè commutando.

Πλάτωνος περὶ ἰδεῶν διαλεγομένου, καὶ ὀνομάζοντος τραπεζότητα, &c.] Ammonius ad Porphyrium, hoc dictum tribuit Antistheni: ὁ Ἀντισθένης ἔλεγε τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη ἐν ψιλαῖς ἐπινοίαις εἶναι, λέγων ὅτι ἵππον μὲν ὁρῶ, ἱππότητα δὲ οὐχ ὁρῶ. Etiam Tzetzes Histor. Chiliad. VII. 143.

Τῶν ἰδεῶν δὲ λέγουσι τρεῖς δόξας πεφυκέναι·
Ψιλὰς ἐννοίας γάρ φησι ταύτας Ἀντισθένης.
Λέγων, βλέπομεν ἄνθρωπον, καὶ ἵππον δὲ ὁμοίως·
Ἱππότητα οὐ βλέπω δὲ, οὐδ' ἀνθρωπότητά γε.

Sed ubi legendum, βλέπω μὲν, divisim, non βλέπομεν, conjunctim.

Ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, Ποῖός τίς σοι, Διογένης, δοκεῖ Σωκράτης; εἶπε, Μαινόμενος.] Cùm primùm in hunc locum incidi, existimabam hoc de Socrate dictum Diogenis, εἰρωνικῶς accipiendum: absit enim ut credam Diogenem seriò locutum, cùm Socratem, omnis Philosophiæ parentem, quique Hominum sapientissimus ab Oraculo est judicatus, *furentem* appellavit. Deinde cùm hæc verba in Editione Basileensi, in Regio Codice, & in Florentino desiderari animadvertissem, additamentum esse non dubitavi. Et profectò ita est. Ea ad oram horum verborum, Πλάτωνος περὶ ἰδεῶν, &c. quæ proximè præcessere, Sciolus quidam adnotaverat: sed non ut hodiè leguntur. Scripserat quippe, ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, Plato scilicet, Ποῖός τίς σοι Διογένης δοκεῖ; Σωκράτης, εἶπε, Μαινόμενος. Ex quo posteà imperiti Librarii, qui hæc verba in textum recepere, fecerunt, ποῖός τίς σοι, Διόγενες, δοκεῖ Σωκράτης; cùm de Diogenis, non de Platonis dictis hîc ageretur. Habuit autem Sciolus ille hoc Platonis de Diogene dictum ab Æliano, cujus hæc sunt verba Var. Hist. lib. XIV. cap. 33. εἰώθει δὲ, φασὶν, ὁ Πλάτων, περὶ Διογένους λέγειν, ὅτι μαινόμενος οὗτος Σωκράτης ἐστίν. *Solebat enim, ut vulgò fertur, de Diogene Plato dicere, illum esse Socratem furentem.* 54

Ἐρωτηθεὶς ποίῳ καιρῷ δεῖ γαμεῖν, ἔφη, Τοὺς μὲν νέους μηδέποτε, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους μηδεπώποτε] Ridiculè bis idem dicit, inquit, Leopardus, cùm prima facie videatur diversum dicere. Frustra. Legendum τοὺς μὲν νέους μηδέπω, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους, μηδεπώποτε. Laërtius ipse de Thalete: καὶ λέγουσιν ὅτι τῆς μητρὸς ἀναγκαζούσης αὐτὸν γῆμαι, Νὴ Δία, ἔλεγεν, οὐδέπω καιρός· εἶτα ἐπειδὴ παρήβησεν, ἐγκειμένης, εἶπεν, οὐκέτι καιρός.

Ἐρωτηθεὶς τί θέλοι κονδύλον λαβεῖν, Περικεφαλαίαν, ἔφη.] Tribuit Castruccio Castracani Nicolaus Macchiavellus. *Sendo ancora sotto lo imperio di Messer Francesco Guinigi, e dicendoli uno suo eguale, che vuoi tu che io ti dia, e lasciamiti dare una ceffata? rispose Castruccio, Uno elmetto.* Vide suprà simile dictum ejusdem Diogenis.

Μειράκιον ἰδὼν καλλωπιζόμενον, ἔφη, Εἰ μὲν πρὸς ἄνδρας, ἀτυχεῖς· εἰ δὲ πρὸς γυναῖκας, ἀδικεῖς] Basilius Magnus in Oratione ad Adolescentes de profanarum literarum utilitate, meminit hujus dicti: κουρὰς δὲ καὶ ἀμπεχόνας, ἔξω τῶν ἀναγκαίων, περιεργάζεσθαι, ἢ δυστυχούντων ἐστὶ, κατὰ τὸν Διογένους λόγον, ἢ ἀδικούντων.

Ἰδών ποτε μειράκιον ἐρυθριῶν, Θάῤῥει, ἔφη, τοιοῦτόν ἐστι τῆς ἀρετῆς τὸ χρῶμα] Tribuitur Theophrasto à Stobæo Sermone CI. Θεόφραστος, ἰδὼν μειράκιον ἐρυ-

θριάσαι, ἔφη, *Θάῤῥει· τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀρετὴ ἔχει τὸ χρῶμα.* Meminit ejuſdem; ſed ſine auctoris nomine; Syneſius in Oratione de Regno: *τό τοι χρῶμα τοῦτο, τὴν ἐκ μετανοίας ἀρετὴν ὑπισχνεῖται.* Notiſſimus eſt in hanc rem verſus Menandri,

Ἐρυθριῶν πᾶς χρηστὸς εἶναί μοι δοκεῖ.

Δυοῖν ποτε νομικοῖν ἀκούσας, τοὺς δύο κατέκρινεν, εἰπὼν, τὸν μὲν κεκλοφέναι, τὸν δὲ μὴ ἀπολωλεκέναι.] Perſimilis exſtat ſimii inter lupum & vulpem ſententia, apud Phædrum lib. I.

Tu non videris perdidiſſe quod petis:
Te credo ſubripuiſſe quod pulchrè negas.

Ἐρωτηθεὶς ποῖον οἶνον ἡδέως πίνει, ἔφη, Τὸν ἀλλότριον] Magnus, unus è Convivis apud Athenæum lib. III. cap. 29. ubì de Cynicis: *οὗτοι ἀνιπτόποδες, χαμευνάδες, ἀερίοικοι, κατὰ τὸν Κωμικὸν Εὔβουλον, ἀνόσιοι, λάρυγγες, ἀλλοτρίων κτεάνων παραδειπνίδες.*

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Πολλοί σου καταγελῶσιν, Ἀλλ' ἐγὼ, ἔφη, οὐ καταγελῶμαι] Idem, atque iiſdem verbis, narrat Plutarchus in Fabio Maximo: *ἀλλ' ὥσπερ Διογένης ὁ σοφὸς, εἰπόντος τινὸς πρὸς αὐτὸν, Οὗτοί σου καταγελῶσιν, Ἀλλ' ἐγὼ, εἶπεν, οὐ καταγελῶμαι· μόνους ἡγούμενος καταγελᾶσθαι τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ πρὸς τὰ τοιαῦτα διαταραττομένους. Sicut Diogenes ille ſapiens, cùm ei quidem diceret, Iſti deridènt te; Ego enim verò, inquit, non derideor: illos derideri ſolos exiſtimans, quos obſtupeſacerent & terrerent iſta.* Meminit ejuſdem dicti & in Opuſculis: ſed excidit mihi locus.

55 *Πρὸς τὸν εἰπόντα κακὸν εἶναι τὸ ζῆν, Οὐ τὸ ζῆν, εἶπεν, ἀλλὰ τὸ κακῶς ζῆν.*] Ad verbum Joannes Stobæus Serm. CXVIII. *Διογένης, εἰπόντος τινὸς, χαλεπόν ἐστι τὸ ζῆν, Οὐκ, εἶπεν, ἀλλὰ τὸ κακῶς ζῆν.*

Γελοῖον, ἔφη, εἰ Μάνης μὲν χωρὶς Διογένους ζῇ, Διογένης δὲ, χωρὶς Μάνου, οὐ δύναται] Seneca de Tranq. *Diogeni ſervus unicus fugit, nec eum reducere, cùm monſtraretur, tanti putavit. Turpe eſt, inquit, Manem ſine Diogene poſſe vivere; Diogenem ſine Mane, non poſſe. Videtur mihi dixiſſe: Age tuum negotium, Fortuna*, &c. Ælianus Var. Hiſt. XIII. 28. *Διογένης ἡνίκα ἀπέλιπε τὴν πατρίδα, εἷς αὐτῷ τῶν οἰκετῶν ἠκολούθει, ὄνομα Μάνης· ὃς οὐ φέρων τὴν μετ' αὐτοῦ διατριβὴν, ἀπέδρα. προτρεπόντων δέ τινων ζητεῖν αὐτὸν, ἔφη, Οὐκ αἰσχρὸν, Μάνην μὲν μὴ δεῖσθαι Διογένους, Διογένην δὲ Μάνους;* Addit Ælianus, ſervum illum oberrantem, cùm Delphos perveniſſet, à canibus diſtractum fuiſſe, ſicque fugæ pœnam heri Diogenis nomini perſolviſſe. De voce *Μάνης*, diximus ſuprà pluribus ad Theophraſti Vitam. His adde, Muſonium in libro de Alimentis apud Stobæum Serm. XV. *Μάνην* pro quolibet ſervo uſurpaſſe. Vide Brodæum ad Anthologiam lib. III. Tit. *εἰς δούλους.*

Ἀριστῶν ἐλάας, πλακοῦντος εἰσενεχθέντος, ῥίψας, φησὶν, Ὦ ξένε, τυράννοις ἐκποδὼν μεθίστασο] Verſus eſt Euripidis ex Phœniſſis, non longè ab initio. Sed rem aliter narrat ex Telete Joannes Stobæus in Sermone XV. *ὁ Διογένης*, inquit, *καθαρὸν λαβὼν ἄρτον, ἐξέβαλε τῆς πήρας τὸν αὐτόπυρον, εἰπὼν,*

Ὦ ξένε, τυράννοις ἐκποδὼν μεθίστασο.

Diogenes panem album nactus, è pera cibarium ejecit, hunc verſum proloquens,

Hoſpes Tyrannis è via decedito.

Aliter quoque refert Gregorius Theologus in priore Invectiva contra Julianum Imperatorem; his verbis: *καὶ τῆς Διογένους στωμυλίας, τοῦ τὸν πίθον οἰκοῦντος, ὑφ' ἧς τοὺς ξένους ὑπεξίστησι τοῖς τυράννοις, ἐκ τῆς Τραγῳδίας, τοὺς εὐτελεῖς ἄρτους τοῖς σησαμοῦσι. Atque Diogenis ſcurrilitate: Diogenis, inquam, illius, qui dolium inhabitabat: quâ quidem ſcurrilitate ille Hoſpites, ut eſt in Tragœdia, jubet cedere Tyrannis, hoc eſt, viles & plebeios panes placentis.* Ad quem locum, ineptè, ut ſolet, Nonnus Scholiaſtes; ita ut ineptius nihil excogitari queat: *λέγεται ὅτι ἐν τῷ χειμῶνι Διογένης πίθον ᾤκει, ἐν ᾧ ἑσπέρας εἰσῄει διὰ τὸ κρύος, ἡμέρας δὲ ἐξῄει διὰ τὸν ἥλιον. διὸ καί ποτε θερμαινομένου αὐτοῦ ἐν τῷ ἡλίῳ, ἐπέστη ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, ἀποσκοτῶν αὐτῷ τοῦ μὴ θερμαίνεσθαι αὐτὸν ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ λέγων, Εἰπὲ, Διόγενες, τί βούλει σοι χαρίσομαι; Ὁ δὲ εἶπε, Τοῦτό μοι χάρισαι, τὸ μικρὸν ὑπεκστῆναί μου, ἵνα θερμανθῶ*, &c. *Καὶ ἡ μὲν ἱστορία αὕτη. ἡ δὲ σύνταξίς ἐστιν οὕτω· Καὶ τῆς Διογένους στωμυλίας, ὑφ' ἧς τοὺς ξένους ὑπεξίστησιν· ἵν' ᾖ ὅτι Διογένης διὰ τῆς στωμυλίας ἐποίει ἀποχωρεῖν τοὺς τὴν σκιὰν αὐτῷ ποιοῦντας. τοῖς τυράννοις δὲ λέγει, ἀντὶ τοῦ, τοῖς λόγοις τοῖς τυραννικοῖς, ποιῶν ἀναχωρεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας. ἢ οὖν μιᾶς οὔσης τῆς κατὰ τὴν στωμυλίαν καὶ τὸν πίθον ἡ σύνταξις συνδέδεται· ἢ δύο οὐσῶν τῶν ἱστοριῶν, συντάξαι δεῖ τὴν Διογένους στωμυλίαν μετὰ τοῦ ὑφ' ἧς. Ὅτι δὲ τυράννους καλοῦσι τοὺς θρασεῖς λόγους, καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος ἀνὴρ Γρηγόριος εἶπεν, ὡς ἐκ τῆς Τραγῳδίας· μάλιστα γὰρ οἱ Τραγικοὶ τῇ τοιαύτῃ κέχρηνται τροπῇ. Τὸ δὲ, τοὺς εὐτελεῖς ἄρτους τοῖς σησαμοῦσιν, ἐστιν αὐτῷ παρῳδησις. ἔστι μὲν τοιοῦτόν τι παρὰ Τραγικοῖς, μᾶλλον δὲ παρὰ Κωμικοῖς λεγόμενον· ὅτι διὰ τῶν ἡδυτέρων ἄρτων τοὺς εὐτελεῖς ἀπεφαυλίζουσιν ἄρτους· καταπαίζει οὖν ὁ θεῖος Γρηγόριος τῇ παρῳδήσει χρώμενος· ὅτι, φησὶ, διὰ τῆς στωμυλίας τῆς ἡδυνούσης ἐν τῷ φθέγγεσθαι, ἀπεφαύλιζε τοὺς παρατυγχάνοντας διελέγχων ἄρτους. κατὰ δὲ τὴν ἐμὴν κρίσιν, μίαν ἥγημαι τὴν κατὰ τὴν στωμυλίαν καὶ τὸν πίθον ἱστορίαν.* Refert idem dictum Gregorius Nazianzenus in Jambicis XVIII. ubi de Cynicis.

Ἔπειτα γαστρὸς ἡδοναῖς ἐφίεσαν
Ὡς ἄν τινες φεύγοντες οὐ πλούτου κόρον,
Τὰς φροντίδας τε, καὶ πόνους τοὺς κτήσεως.
Τρυφῆς δ' ἀφορμὴν τὸ ἀπορεῖν ποιούμενοι,
Δηλοῦσι, σησαμοῦσιν ἄρτοι κρίθινοι
Ὑπεξιόντες, καὶ Τραγῳδίας ἔπη,
Ὡς ἔν τι καὶ τόδ' εὐστόχως εἰρημένον·
Ὦ ξένε, Τυράννοις ἐκποδὼν μεθίστασο. &c.

Verùm & alterius dicti Diogenis, cùm placentam comederet, meminit Athenæus III. 28. quod huc bellè facit. *Διογένης*, inquit, *πλακοῦντά ποτε ἐσθίων ἐν δείπνῳ λάβρως, πρὸς τὸν πυνθανόμενον, ἔλεγεν, ἄρτον ἐσθίειν καλῶς πεποιημένον. Diogenes, cùm avidiùs in cœna placentam voraret, interroganti quidnam comeſſet, reſpondit, panem probè confectum ſe comedere.* Hunc locum obſcuriorem ſic optimè ex-

posuit Casaubonus. Gulæ deditis hominibus placentæ olim in deliciis fuere. Hieronymus ad Marcellam: *Non sunt suaves epulæ, quæ non placentam redolent.* Propterea dicebat Bion, *non posse aliquem vulgo omnibus placere, nisi placenta fieret aut vinum Thasium.* Igitur placenta hominibus frugi ad oblectationem, & tamquam ἥδυσμα, edebatur: panis verò, ad nutritionem, & tamquam ἔδεσμα. Cùm ergo Diogeni, severiorem vitam profitenti, utpote Cynico, vitio daretur quòd placentam avidiùs devoraret, festivè respondit, non se placentam, sed panem probè confectum; id enim est placenta; comedere.

Μάστιξεν δ' ἐλάαν] Parodia de Homeri versu 366. Iliad. E. & 45. Iliad. Θ. Μάστιξεν δ' ἐλάαν· τὼ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην· quibus verbis Homerus significat equos ad fugam scuticis concitatos; Diogeni verò eadem verba significabant, *abjecit autem oleam.* Hujus παρῳδίας meminit Eustathius ad Homeri Iliad. A. pag. 860. Edit. Rom. δῆλον δ' ὅτι τὸ, Μάστιξεν δ' ἐλάαν, παρῴδησε Διογένης παρασάμενος μὲν προκειμένας ἐλάας, ἤγουν καρποὺς ἐλαίας, ἀψάμενος δὲ ὄψου πολυτελοῦς. Et ad Iliad. N. pag. 949. καὶ ὁ κατὰ Διογένην ἀστεϊσμὸς τοῦ, Μάστιξεν δ' ἐλάαν. Idem dictum usurpavit & Philoxenus, quod testatur Athenæus lib. VI. cap. 7. Φιλόξενος ὁ παράσιτος, Πτερνοκόπις δ' ἐπίκλην, παρὰ Πύθωνι ἀρίστων παρακειμένων ἐλαῶν, καὶ μετὰ μικρὸν προσενεχθείσης λοπάδος ἰχθύων, πατάξας τὸ τρυβλίον, ἔφη, Μάστιξεν δ' ἐλάαν.

Ἐρωτηθεὶς ποταπὸς εἴη κύων, ἔφη, Πεινῶν, Μελιταῖος· χορτασθεὶς δὲ, Μολοττικός] Id est, *in fame blandus, satur, mordax, & asper.* Melitæi canes parvi erant. Hesychius: Μελιταῖον, κυνίδιον μικρόν. Erant & blanduli: quare Satyrio quidam apud Lucianum in Lapithis, Alcidamantem Cynicum, adulatorem, Μελιταῖον κυνίδιον appellat. Μελιταίων κυνιδίων mentio passim apud Scriptores; apud Stephanum in Μελίτη; apud Theophrastum in Charact. cap. περὶ μικροφιλοτιμίας; apud Strabonem, Callimachum, Plinium, & Athenæum. Athenæus lib. XII. Μελιταῖα κυνάρια vocat: quod ideo moneo, quia κυνίδιον, non κυνάριον dici oportere vult Phrynichus. Melitas duas commemorant Geographi: alteram in Libyco mari, sive Siculo, est enim inter Siciliam & Libyam: alteram, in sinu Adriatico; Epirum inter & Italiam; quam Ptolemæus nomine paululùm diverso, *Melitinen* appellat. Ab utra Melita catuli illi Melitæi advcherentur, incertum est. A priore esse dictos, Strabo ait: Callimachus, Plinius, & Stephanus, à posteriore. Quod autem de canibus hic dicitur; eos scilicet cùm esuriunt, blandos; cùm saturi sunt, mordaces esse & asperos; non convenit cum eo quod de lupis dici solet; saturos eos, agnos esse: quod ita in Monostichis meis Græcis expressi: Λύκος κορεσθεὶς, ἀμνός ἐστιν, οὐ λύκος.

56 Ἐρωτηθεὶς, εἰ σοφοὶ πλακοῦντα ἐσθίουσι, Πάντ', εἶπεν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι] Idem, sed aliter, dixit Demonax apud Lucianum: ἐρομένου δέ τινος εἰ καὶ αὐτὸς πλακοῦντας ἐσθίει, Οἴει οὖν, ἔφη, τοῖς μελίσσαις τὰς μελίσσας τιθέναι τὰ κηρία; *Sciscitanti cuidam, num & ipse placentis vesceretur, num quid existimas, inquit, apes fatuis suos favos facere?*

Ἐρωτηθεὶς διὰ τί προσαίταις μὲν ἐπιδιδόασι, φιλοσόφοις δὲ οὔ.] Eadem habes apud Stobæum: sed nunc locus ad manum non est.

Ἐλπίζουσι] Similiter apud Virgilium: *tantum sperare dolorem.* Suidas: ἐλπίσας. οὐ μόνον ἐπ' ἀγαθῶν, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπὶ τῇ τοῦ μέλλοντος ἐκβάσει λέγεται παρ' Ἀττικοῖς. Pausanias in Phocicis, pag. 352. τὸν δράκοντα ἐπιβουλεύσαι τῷ παιδὶ ἐλπίζων. Frequentissimum est apud Herodotum.

Καὶ γὰρ ἐνεούρουν θᾶττον. ἀλλὰ νῦν, οὔ.] Vertit Aldobrandinus, *Citiùs enim tunc mingebam; nunc verò, non ita.* Etiam Erasmus: *Tunc celeriùs reddebam lotium; nunc, non item:* quo nomine, à Robortello reprehenditur, his verbis: *Putavit Erasmus esse* ἀπὸ τοῦ οὐρεῖν, *id est*, mingere. *Sed cur non animadvertit compositionem verbi? An frustrà componitur?* οὐρεῖν *significat præter* mingere, & secunda uti navigatione & vento. *Idem* οὐρίζειν. *Est igitur dictio composita* ἀπὸ τοῦ οὐρεῖν, *id est*, secundo uti vento, & νέος, *id est*, juvenis. νεουρεῖν *igitur appositissimè dixit se in juventute Diogenes: id est, se usum esse tam secundo juventutis afflatu in vivendo.* Erasmum à calumnia Robortelli defendit Paulus Leopardus Emendationum libro IX. cap. 9. quod jam antè fecerat Nannius: cujus hæc sunt verba: *Quid si potius componatur à præpositione* ἐν, & οὐρεῖν? *quod omnino verum puto: ut significet* immingere: *(immejere, dicere debuit Nannius) quo vitio tenera pueritia subinde laborat: ut stratis suis & cunabulis immingat: eoque hic dictum sit à Diogene, quòd puer olim parum continens fuerit: ac proinde culpam eam, non tam suam fuisse quàm ætatis: ceterum, se jam ætate emendatiorem factum esse.* Et suam & Nannii sententiam tali scholio tutabatur Belgarum Græcè doctissimus Leopardus: *Loquitur hic Diogenes de puerorum vitio: de quo Ægineta, in* 3. *his verbis*: χάλασις τοῦ κατὰ τὸν τράχηλον τῆς κύστεως μυὸς τὸ τῶν ἐνουρούντων πάθος ἐργάζεται. διὸ τοῖς παισὶν ὡς μάλιστα συμβαίνειν εἴωθεν. *Id est*: Laxatus vesicæ musculus, hoc immeientium vitium facere solet: quare pueris hic morbus maximè contigit. Addit Leopardus ἐνεούρουν Atticè dictum fuisse, pro ἐνούρουν: quod pluribus probat. Ad Laërtii verba, ut redeam, ea vertenda Mericus Casaubonus existimavit. *Fuit tempus cùm immeierem: quod nunc, non ita*: Nam θᾶττον, inquit, pro *anteà*, non uno loco apud Laërtium. Laërtius in Procemio: Φιλοσοφίαν δὲ πρῶτος ὠνόμασε Πυθαγόρας, &c. θᾶττον δὲ, ἐκαλεῖτο Σοφία. Observabis obiter, θᾶττον, ἀντὶ τοῦ potiùs Laërtium usurpasse in Vita Theophrasti, his verbis: θᾶττον, ἔφη, πιστεύειν δεῖν ἵππῳ ἀχαλίνῳ, ἢ λόγῳ ἀσυντάκτῳ.

Κλείσατε τὰς πύλας, μὴ ἡ πόλις ὑμῶν ἐξέλθῃ] Nicolaus Macchiavellus de Castruccio Castracane: *Passando per una via, dove era una casa picciola che aveva una porta grande, disse, Quella casa si fuggirà per quella porta.* 57

Θεασάμενός ποτε πορφυρολίπτην πεφαρμένον, ἔφη,

Ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.] Versus est Homericus Iliad. ε΄. 83. cujus apud Eustathium exstat non dissimilis παρωδία in Infectorem; qui quòd in purpura tingenda dolosè & fraudulenter versatus esset, ad mortem fuerat damnatus: γνωστὸν δὲ ἐξ ἱστορίας ἐστὶν, ὅτι πορφυρεύς τις δολιευσάμενος ἐν βαφῇ, καὶ ἀπαγόμενος εἰς θάνατον κατ᾽ ἔθος, προὐκαλέσατό ποθεν, εἰς ἀστεῖον σκῶμμα ἐκ τῶν Ὁμήρου, τὸ, Τόνδ᾽ ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος, καὶ μοῖρα κραταιή. Theocritus Sophista de Alexandro Magno usurpavit, cùm, patrio habitu mutato & Persico assumpto, juberet ex Ionia mitti purpuras sibi: scilicet innuere volebat Theocritus actum esse de Alexandro, postquam cultum patrium mutasset. Eumdem versum & de se usurpavit Julianus Imperator cùm Cæsar est creatus, ut est apud Ammianum Marcellinum lib. xv. Transtulit Clemens Alexandrinus ad mulieres molles & delicatas, quæ purpureis vestibus immane quantum delectantur. Si quis verba ejus videre desiderat, locus est in Pædagogi libro secundo. Ceterùm, quo modo Homericus ille versus intelligendus sit, docentem vide Ælianum de Natura Animal. lib. xvi. cap. 1.

Κρατεροῦ] Is est Craterus Macedo; de quo Plutarchus in Eumene, Halicarnasseus in libello de Elocutione sect. 308. Q. Curtius, alii.

Ἀναξιμένει τῷ ῥήτορι] De quo diximus.

58 Πλάτων θεασάμενος αὐτὸν λάχανα πλύνοντα] Tribuunt alii Aristippo. Vide nos ad Aristippum.

59 Θαυμάζοντός τινος τὰ ἐν Σαμοθράκῃ ἀναθήματα, &c.] Antrum fuit in Samothrace, *Zerynthus* dictum, ut discimus ex Nicandri Scholiaste ad Theriaca, Hecatæ sacrum. Eo confugiebant, qui in magnis periculis versabantur, quibus, ubi Hecatæ & Corybantibus sacrificassent, se liberatum iri credebant. Suidas: ἐν Σαμοθράκῃ ἦσαν τελεταί τινες, ἃς ἐδόκουν τελεῖσθαι πρὸς ἀλεξιφάρμακα κινδύνων τινῶν. ἦν δὲ ἐκεῖσε καὶ τὰ τῶν Κορυβάντων μυστήρια, καὶ τὰ τῆς Ἑκάτης, καὶ τὸ Ζήρυνθον ἄντρον, ἔνθα κύνας ἔθυον. ἐν κινδύνοις οὖν γενόμενοι, ἐπεκαλοῦντο τοὺς δαίμονας ἐπιφανῆναι, καὶ ἀλεξῆσαι. ἐδόκουν δὲ οἱ μεμυημένοι ταῦτα, ἐκ τῶν δεινῶν σώζεσθαι καὶ ἐκ χειμώνων. Eadem legere est apud Schol. Aristoph. ad Pacem.

Οἱ δὲ, τοῦτο Διαγόρου φασὶ τοῦ Μηλίου] Quos inter est Cicero in libris de Natura Deorum: *At Diagoras, cum Samothraciam venisset, Atheos ille qui dicitur, atque ei quidam amicus dixisset, Tu, qui Deos putas humana negligere, nonne animadvertis ex tot tabellis pictis, quàm multi votis vim tempestatis effugerint, in portumque salvi pervenerint? Ita fit, inquit: illi enim nusquam picti sunt, qui naufragium fecerunt, in marique perierunt.*

Εὐμόρφῳ μειρακίῳ.] Meminit & alterius dicti Diogenis in formosum puerum Auctor libelli de Eloquutione; quod hîc, quia Cynismum spectat, ponere non gravabor: Καὶ τὸ πρὸς τὸν καλὸν ῥηθὲν αὐτῷ, sermo est de dictis Diogenis, προσπαλαίων γὰρ καλῷ παιδὶ Διογένης, διεκινήθη πως τὸ αἰδοῖον. τοῦ δὲ παιδὸς φοβηθέντος, καὶ ἀποπηδήσαντος· Θάῤῥει, ὦ παιδίον, ἔφη, οὐκ εἰμὶ ταύτῃ ὅμοιος· γελοῖον γὰρ τὸ πρόχειρον τοῦ λόγου· δεινὴ δ᾽ ἡ κευθομένη ἔμφασις. Καὶ ὅλως συνελόντι φράσαι, πᾶν τὸ εἶδος τοῦ Κυνικοῦ λόγου σαίνοντι ἅμα ἔοικε, καὶ δάκνοντι. *Et quod in formosum dictum fuit ab ipso: cùm enim luctaretur cum formoso puero Diogenes, commota aliquo modo natura ejus est: puero autem perterrefacto, saltuque ab eo abstracto:* bono animo sis, puer, *inquit*, non enim huic similis sum. *Ridiculum enim est, quod in promptu est ejus dicti: gravis autem quæ latet illic vis. Et omninò, ut breviter dicam, omnis species Cynicæ orationis blandienti simul alicui similis est, & mordenti.*

Χείρων μὲν οὔ· Εὐρυτίων δέ.] Id est, non Chiron ille Centaurus, Heroum præceptor; sed Eurytion, ebriosus ille Centaurus: ad cujus nomen alludendo, εὐρύωνα, *laxiorem*; hoc est, εὐρύπρωκτον; fuisse adolescentem illum significare voluit Cynicus. De allusione ad vocem Χείρων, diximus suprà.

Ἐκ τῆς ἀνδρωνίτιδος, εἶπεν, εἰς τὴν γυναικωνῖτιν.] Antistheni tribuitur à Theone Sophista in Progymnasmatis. Idem, de Romanis & Persis, dixisse Alexandrum, cui cognomentum *Molossi* fuit, refert Gellius libro xvii. capite ultimo. *Eum Molossum*, inquit, *cùm in Italiam transiret, dixisse accepimus, se quidem ad Romanos ire, quasi in ἀνδρωνῖτιν; Macedonem, isse ad Persas, quasi in γυναικωνῖτιν.*

Τοὺς ἀσώτους εἶπε παραπλησίους εἶναι συκαῖς ἐπὶ κρημνῷ πεφυκυίαις. &c.] Paulò aliter apud Stobæum Serm. xc. 60
τοὺς δὲ πολλοὺς τῶν πλουσίων ὁμοίου τοῖς ἐπὶ τῶν δυσβάτων καὶ ἀποκρήμνων φυομένοις δένδρεσι, καὶ ἀμπέλοις. τόν τε γὰρ τούτων καρπὸν ἀνθρώπους μὴ λαμβάνειν· κόρακας δὲ, καὶ παραπλήσια τούτων ζῶα, καταναλίσκειν· ἐκείνους τε τὸν πλοῦτον εἰς μὲν τὰ ἐπιεικῆ τῶν πραγμάτων οὐ κατατίθεσθαι, κόλαξι δὲ καὶ πόρναις, καὶ ταῖς αἰσχροτάταις ἡδοναῖς, καὶ κενωτάταις δόξαις χορηγεῖν. *Plerosque autem divites comparabat arboribus & vitibus, quæ in locis inviis ac præruptis nascuntur: quòd istarum fructus non sint usui hominibus, sed à corvis & similibus animalibus consumantur. Itemque divites non ad honestas res divitiis utantur, sed adulatoribus, meretricibus, & turpissimis voluptatibus, vanissimaque gloria pecunias præbeant.*

Φρύνης Ἀφροδίτην χρυσῆν ἀναθείσης ἐν Δελφοῖς, τοῦτο ἐπιγράψαι, Τῆς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀκρασίας.] Crateti hoc tribuit Plutarchus Oratione II. de fortuna vel virtute Alexandri: ὁ μὲν οὖν Κράτης, ἰδὼν χρυσῆν εἰκόνα Φρύνης τῆς ἑταίρας ἑστῶσαν ἐν Δελφοῖς, ἀνέκραγεν, ὅτι τοῦτο τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀκρασίας τρόπαιον ἕστηκε. Item Athenæus libro xiii. cap. 6. qui & statuam illam auream, non à Phryne, sed ἀπὸ τῶν περικτιόνων, positam ait. Verba ejus sunt: αὐτῆς δὲ τῆς Φρύνης οἱ περικτίονες ἀνδριάντα ποιήσαντες, ἀνέθηκαν ἐν Δελφοῖς χρύσεον ἐπὶ κίονος Πεντηλικοῦ· κατεσκεύασε δὲ αὐτὸν Πραξιτέλης· ὃν καὶ θεασάμενος Κράτης ὁ Κυνικὸς, ἔφη, τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀκρασίας ἀνάθημα. Idem testatur Ælianus Var. Hist. 9. 32. Φρύνην τὴν ἑταίραν ἐν Δελφοῖς ἀνέστησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ κίονος εὖ μάλα ὑψηλοῦ. οὐκ ἐρῶ δὲ ἁπλῶς τοὺς Ἕλληνας, ὡς ἂν μὴ δοκοίην δι᾽ αἰτίας ἄγειν πάντας, οὓς φιλῶ πάντων μάλιστα. ἀλλ᾽ οἱ τῶν Ἑλλήνων ἀκρατέστεροι.

τὸ δὲ

τὸ δὲ ἄγαλμα χρυσοῦν ἦν. Scholiaſtes Ariſtophanis ad Plutum rem narrat de Diogene & Laïde: δόξεις δ' ἂν ἐρᾶσθαι τῆς Λαΐδος, loquitur de Theopompo, ἐκείνης ὑπαγομένης αὐτόν· οὐ γὰρ ἐκείνου ἠράσθη Λαΐς· ἧ Διογένης ὁ φιλόσοφος ἐπιγράφει τῆς Ἑλληνικῆς ἀκρασίας τὸ τρόπαιον. Laïdem amavit Diogenes, ut ſuprà docuimus. Ceterùm, hîc apud Laërtium, pro τῆς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀκρασίας, malim, ἀπὸ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀκρασίας.

Ἀλεξάνδρου ποτὲ ἐπιστάντος αὐτῷ, καὶ εἰπόντος, Ἐγώ εἰμι Ἀλέξανδρος, ὁ μέγας βασιλεύς· Κἀγὼ, φησὶ, Διογένης ὁ κύων.] Apuleius in Apologia: *Hoc Diogeni & Antiſtheni pera & baculus, quod Regibus diadema; quod Imperatoribus paludamentum; quod Pontificibus galerum; quod lituus Auguribus. Diogenes quidem Cynicus cum Alexandro Magno de veritate regni certabundus, baculo, ſceptri vice, gloriabatur.* Alexandri Magni cum Diogene Cynico colloquium benè longum vide apud Dionem Chryſoſtomum Orat. 4.

61 Ἰδὼν Ὀλυμπιονίκην εἰς ἑταίραν πυκνότερον ἀτενίζοντα, &c.] Dioxippus vocabatur Olympionices ille. Teſtatur Ælianus: qui rem ita narrat. Var. Hiſtor. libro XII. cap. 58. Διώξιππος, Ὀλυμπιονίκης ἀθλητής, ὁ Ἀθηναῖος, εἰσήλαυνεν εἰς τὰς Ἀθήνας κατὰ τὸν νόμον τῶν ἀθλητῶν. συνέρρει τοίνυν τὰ πλήθη, καὶ ἄλλος ἀλλαχόθεν ἐκκρεμαννύμενος ἐθεῶντο αὐτόν· ἐν δὲ τοῖς καὶ γυνὴ κάλλει διαπρέπουσα ἀπήντησε τῇ θέᾳ. ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Διώξιππος, παραχρῆμα ἡττήθη τοῦ κάλλους, καὶ διετέλεσεν ἀποβλέπων τὴν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιστρεφόμενος, καὶ εἰς πολλὰς τὸ πρόσωπον ἀλλάττων χροιάς. ἐκ δὴ τούτων πολλοῖς ἐγένετο κατάφωρος, μὴ ἀργῶς ἰδὼν τὴν ἄνθρωπον. μάλιστα δὲ δι' αὐτοῦ τὸ πάθος κατέγνω (χρυσοῦν κάτοπτρον Κορινθιουργὲς ἐπιπράσκετο) Διογένης ὁ Σινωπεύς. καὶ πρὸς τοὺς πλησίον; Ὁρᾶτε, εἶπε, τὸν ἀθλητὴν ὑμῶν τὸν μέγαν ὑπὸ παιδίσκης ἐκτραχηλιζόμενον. *Dioxippus, pugil Olympionices, Athenienſis, cùm more pugilum Athenas curru inveheretur, magnáque hominum multitudo conflueret, atque alius aliunde ſpectandi cupiditate dependeret, in iis femina, formâ decentiſſimâ, viſum accurrerat. Quam videns Dioxippus, ſubitò pulchritudine victus, indeſinenter fixos in mulierem oculos habuit, converſuſque, & vultu in plurimos colores mutato, animadverſus eſt ab omni multitudine, non oſcitanter, neque otioſè, feminam contemplari. Maximè verò hunc ejus affectum redarguit Diogenes Sinopenſis: etenim aureum ſpeculum operis Corinthii vendebatur, in quo ille, demonſtrato pugile, dicebat ad proximos; En pugilem veſtrum magnum, quemadmodum puella obtorto collo trahit.* Meminit & Plutarchus lib. de Curioſitate, his verbis: ὁ μὲν Διογένης θεασάμενος εἰσελαύνοντα τὸν Ὀλυμπιονίκην Διώξιππον ἐφ' ἅρματος, καὶ γυναικὸς εὐμόρφου θεωμένης τὴν πομπὴν, ἀποσπάσαι τὰς ὄψεις μὴ δυνάμενον, ἀλλ' ὑποβλέποντα καὶ παρεπιστρεφόμενον, Ὁρᾶτε, εἶπε, τὸν ἀθλητὴν ὑπὸ παιδισκαρίου τραχηλιζόμενον. *Diogenes, cùm videret Dioxippum Olympico certamine victorem curru invectum, à muliercula formoſa, quæ pompam ſpectabat, oculos non poſſe avellere, ſed rejecto vultu eam intueri, Videte, inquit, athletam, quem puella obtorto collo trahit.* Inde ἐκτραχηλίζειν νεότητα, pro *perdere juventutem*, apud Plutarchum de Liberis educandis: & νέους ἐκτραχηλίζειν, apud Lucianum in Toxari: ἥδε, πολλοὺς ἤδη νέους ἐκτραχηλίσασα, καὶ μυρίους ἔρωτας ὑποκριναμένη, καὶ οἴκους πολυταλάντους.

Δύο μαλακῶν περικρυπτομένων αὐτὸν, ἔφη, Μὴ εὐλαβεῖσθε, κύων τεῦτλα οὐ τρώγει.] Ita conſtanter editi & manu exarati. Sed quid περικρυπτομένων αὐτὸν ſignificet, fateor me non intelligere. Adde, quod περικρύπτομαι non invenitur. Legi poſſet optimo ſenſu, ὑποκρυπτομένων αὐτοὺς, *ſeſe abſcondentibus*: aut, ut Monachio videbatur, περικυκλωμένων αὐτὸν; *ipſi circumadſtantibus*: aut περιθρυπτομένων αὐτὸν: id eſt, θρυπτομένων περὶ αὐτὸν, ſive περὶ αὐτοῦ: quod τῶν μαλακῶν maximè proprium. Heſychius: θρύπτεται, μαλακίζεται, τρυφᾷ. *Betam* de molli uſurparunt. unde *betiſſare*, vox ficta ab Auguſto, pro *languere*, ut eſt apud Suetonium. Catullus: *Languidior tenerâ cui pendens ſicula betâ.* Nam *languidus* de molli atque effeminato paſſim dicitur. Uſurparunt & *betam* de fatuo & inſipido: quia betæ fatuæ ſunt & inſipidæ. Martialis:

Ut ſapiant fatua fabrorum prandia beta,
O quàm ſæpè petet vina piperque Cocus!

Vide Eraſmum in Adagiis.

Περὶ παιδὸς πεπορνευκότος, ἐρωτηθεὶς πόθεν εἴη, Τεγεάτης, ἔφη.] Ludens in voce Τεγεάτης: τέγος enim *lupanar* ſignificat, & *Tegea*, *Arcadiæ urbem*.

Ἀφυῆ παλαιστὴν θεασάμενος ἰατρεύοντα, ἔφη, Τί 62
τοῦτο; ἢ ἵνα τοὺς ποτέ σε νικήσαντας νῦν καταβάλῃς;] Martialis lib. VIII. in hunc ſenſum:

Hoplomachus nunc es, fueras Ophthalmicus antè.
Feciſti Medicus, quod facis Hoplomachus.

Et alibi:

Chirurgus fuerat, nunc eſt veſpillo Diaulus:
Cœpit, quo poterat, Clinicus eſſe modo.

Item:

Nuper erat Medicus, nunc eſt Veſpillo Diaulus.
Quod Veſpillo facit, fecerat & Medicus.

Θεασάμενος υἱὸν ἑταίρας, λίθον εἰς ὄχλον βάλλοντα, Πρόσεχε, ἔφη, μὴ τὸν πατέρα πλήξῃς.] Aphthonii vetus Commentator anonymus: Διογένης ἰδὼν μειράκιον ἐκ μοιχοῦ, βάλλον εἰς πλῆθος λίθους, οὐ παύσῃ, ἔφη, μειράκιον, μὴ ἀγνοοῦν παίσῃς σοῦ τὸν πατέρα;

Ἡ μὲν μάχαιρα, ἔφη, καλή· ἡ δὲ λαβὴ, αἰσχρά.] Luſus in voce λαβὴ, quæ & *enſis capulum*, & *accepti muneris occaſionem* ſignificat. Non abſimiliter idem Diogenes apud Stobæum Serm. VIII. Avaros, vitâ, velut gladio, uti dicebat: οἱ φιλάργυροι, καθάπερ μαχαίρᾳ, τῷ βίῳ χρῶνται, πάντα ποιοῦντες κατὰ τὴν λαβήν.

Ὑποβολιμαίου τινὸς εἰπόντος αὐτῷ, ὅτι χρυσὸν ἔχει ἐν τῷ ἱματίῳ, Ναὶ, ἔφη, διὰ τοῦτο αὐτὸ ὑποβεβλημένος κοιμῶμαι.] Cynici humi cubabant: & eodem pallio quod gerebant interdiu, involuti, ſomnum capiebant. Hinc jocus Martialis, abollam Cynici *uxorem grabbati* vocantis.

Hunc, quem ſæpe vides inter penetralia veſtra
Palladis, & templi limina, Coſme, novi,
Cum baculo, peraque ſenem: cui cana, putriſque
Stat coma, & in pectus ſordida barba cadit:

Cerea quem nudi tegit uxor abolla grabati:
Cui dat latratos obvia turba cibos:
Esse putas Cynicum, deceptus imagine falsa.
Non est hic Cynicus, Cosme. quid ergo? canis.

63 Ἐρωτηθεὶς, πόθεν εἴη, Κοσμοπολίτης, ἔφη.] Mercator ad Diogenem, apud Lucianum in Vitarum auctione: τὸ πρῶτον, ὦ βέλτιστε, ποδαπός; Cui Diogenes; παντοδαπός· τοῦ κόσμου πολίτην ὁρᾷς. Et Arrianus in Epicteti Dissertationibus libro 3. cap. 24. πᾶσα γῆ πατρὶς ἦν ἐκείνῳ μόνῳ, ἐξαίρετος δ' οὐδεμία. Sermo est de Diogene Cynico. Philo Judæus in libro Quòd omnis probus liber, simile dictum tribuit Antigenidæ tibicini. Is minitanti exilium: omnis tellus, mihi patria respondit. Hoc alii ad Socratem referunt. Vide nos suprà in Socrate. τὸ κοσμοπολίτης, vertit Cicero *cujus est oppidum mundus totus*.

Τοὺς ἄλλους ἐράνιζ' ἀπὸ δ' Ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας.] Versus est Homericus,

Τοὺς ἄλλους ἐνάριζ' ἀπὸ δ' Ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας.

Malè hìc Editiones Stephanica & Basileensis, & Codex Florentinus, ἐνάριζε. Sed & hìc legendum, ἀπὸ δ' ἕκτορος. Homeri versum reformavit Diogenes, & ad id accommodavit de quo agebatur: quâ in conversione literarum est acumen. Heraldum vide Observat. cap. 44.

Τὰς ἑταίρας ἔφη βασιλέων εἶναι βασιλίσσας· αἰτεῖν γὰρ ὅτι ἂν δόξῃ αὐταῖς.] Stobæus Serm. LXIII. Διογένης τὰς εὐμόρφους τῶν ἑταιρῶν ἐκάλει βασιλίσσας· πολλοὺς γὰρ πράττειν, ἃ ἂν προστάττωσι. βασιλίδα, sive βασίλειαν, dici oportere, non βασίλισσαν, monet Phrynichus in Ecloga Dictionum Atticarum.

Διόνυσον.] *Liberum Patrem*. Voluit Alexander se à Græcis pro Deo haberi. Aliis, aliter statuentibus; Lacedæmonii decretum ejusmodi fecerunt: *Quoniam Alexander Deus esse vult, esto Deus*. Λακωνικῶς τε ἅμα καὶ κατὰ τὸν ἐπιχώριον σφίσι τρόπον, ἐλέγξαντες τὴν ἔμπληξιν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῦ Ἀλεξάνδρου, inquit Ælianus Var. Hist. II. 19.

Καὶ γὰρ ἥλιος, ἔφη, εἰς τοὺς ἀποπάτους, ἀλλ' οὐ μιαίνεται.] Origenes contra Celsum libro VI. παραπλήσιόν τι ποιῶν τοῖς οἰομένοις τὰς αὐγὰς τοῦ ἡλίου μιαίνεσθαι ἐν τοῖς βορβόροις καὶ τοῖς δυσώδεσι σώμασι.

64 Ῥυπαρῶν ἄρτων.] ῥυπαρὸς ἄρτος, est panis secundarius: Gallicè *du pain bis*: est enim sordidus; ut rectè H. Stephanus; præ illo qui σιλιγνίτης appellatur. Athenæus libro VI. cap. 12. Εἰωθότος δ' αὐτοῦ ῥυπαροὺς ἄρτους ἐπὶ τὰ δεῖπνα φέρεσθαι· ἐνεγκαμένου τινὸς ἔτι μελαντέρους, οὐκ ἄρτους ἔφη αὐτὸν ἐνηνοχέναι, ἀλλὰ τῶν ἄρτων σκιάς. *Sordidum panem cœnaturis ille solebat apponere*: (sermo est de Corydo) *atriores autem quidam cùm attulisset, eum non quidem panes, sed panum umbras dixit præbuisse.* Meminit ῥυπαρῶν ἄρτων & idem Athenæus III. 28. Πλάτων δ' ὁ κωμῳδοποιὸς ἐν Νυκτὶ Μακρᾷ τοὺς μεγάλους ἄρτους καὶ ῥυπαροὺς, Κιλικίους ὀνομάζει, διὰ τούτων,

Κᾆτ' ἄρτους ἧκε πριάμενος μὴ τῶν καθαρυλλῶν,
ἀλλὰ μεγάλους Κιλικίους.

Et Galenus in Lexico, in συγκομιστοὶ ἄρτοι.

Πρὸς τὸν συνιστάντα τὸν παῖδα, καὶ λέγοντα ὡς εὐφυέστατός ἐστι, καὶ τὰ ἤθη κράτιστος, Τί οὖν, εἶπεν, ἐμοῦ χρῄζει;] Quod refert hoc loco Diogenes Laërtius de patre qui filium Diogeni Cynico commendabat, mihi in memoriam reducit, quod de eodem Diogene retulit Arrianus, Dissertationum Epicteti II. 3. Καλῶς ὁ Διογένης πρὸς τὸν ἀξιοῦντα γράμματα παρ' αὐτοῦ λαβεῖν συστατικὰ, ὅτι εἰ μὲν ἄνθρωπος, φησὶν, εἶ, καὶ ἰδὼν γνώσεται· εἰ δ' ἀγαθὸς ἢ κακὸς, εἰ μὲν ἔμπειρός ἐστι διαγνῶναι τοὺς ἀγαθοὺς καὶ κακοὺς, γνώσεται· εἰ δ' ἄπειρος, οὐδ' ἂν μυριάκις γράψω αὐτῷ. ὅμοιον γὰρ, ὥσπερ εἰ δραχμὴ συσταθῆναί τινι ἠξίου, ἵνα δοκιμασθῇ. εἰ ἀργυρογνωμονικός ἐστι, σὺ σαυτὴν συστήσεις. *Rectè Diogenes ad eum, qui commendatitias ab eo literas petebat. Te quidem, inquit, esse hominem cùm primùm viderit, agnoscet. An verò bonus aut malus sis; siquidem peritus est bonos & malos discernendi; cognoscet. Sin imperitus, non cognoscet, etiam si millies scripsero. Nam perinde est, ac si drachma se commendari alicui vellet, ut exploraretur. Si is argenti cognoscendi peritus est, tu te ipsam commendabis.*

Εἰς θέατρον εἰσῄει ἐναντίος τοῖς ἐξιοῦσιν, &c.] Cùm in Stoa ambularet retrorsum, & quidam ideo eum riderent; *An non pudet*, inquit, *vos vita viam retrogradam ambulantes, qui meam in ambulando reprehendatis?* Testatur Johannes Stobæus in Eclogis, Serm. II. ἐκεῖ δὲ, inquit, ἐν τῇ στοᾷ ἀνάπαλιν περιπατοῦντος αὐτοῦ ἐγέλων τινές. εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἶπεν, ὑμεῖς τὴν ἐν τῷ βίῳ ὁδὸν ἀνάπαλιν πορευόμενοι, ἐμοῦ τὴν ἐν τῷ περιπατεῖν κατεγνωκότες.

Ἰδών ποτε νεανίσκον θηλυνόμενον, Οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, 65
χείρονα τῆς φύσεως περὶ σεαυτοῦ βουλευόμενος, &c.] Quod ipsum refert Athenæus libro XIII. Διογένης δὲ ἰδών τινα οὕτως ἔχοντα τὸ γένειον, (nudatum scilicet) ἔφησεν, μή τι ἔχεις ἐγκαλεῖν τῇ φύσει, ὅτι ἄνδρα σε ἐποίησε, καὶ οὐ γυναῖκα; Addit Athenæus; quod Laërtius omisit; ἕτερον δέ τινα ἐπὶ ἵππου ἰδὼν παραπλησίως ἔχοντα, καὶ μεμυρισμένον, καὶ τούτοις ἀκολούθως ἠμφιεσμένον, πρότερον μὲν ἔφησε ζητεῖν, τί ἐστιν ὁ ἱπποπόρνος, νῦν δὲ εὑρηκέναι. *Alterum idem contuitus sic depilem, in equo sedentem, unguentis delibutum, ac veste indutum quæ tali mollities conveniret, pridem à se quæsitum dixit, quidnam foret* Equiscortum, *tum demum verò invenisse*. Omisit & scomma illud Diogenis in mollem; quod refert Clemens Alexandrinus Pædagogi libro I. capite 3. ἕνα τινὰ τούτων τῶν ἀγεννῶν παιδαγωγικῶς ἐπιπλήττων ὁ Διογένης ὁπηνίκα ἐπιπράσκετο, ἀνδρείως σφόδρα, Ἧκε, εἶπεν, μειράκιον· ἄνδρα ὤνησαι σαυτῷ· ἀμφιβόλῳ λόγῳ τὸ πορνικὸν ἐκείνου σωφρονίζων. *Quemdam ex iis quos verè degeneres vocare possis meritò, pædagogi ritu increpans Diogenes, cùm venderetur, magno & forti animo dixit: Veni adolescens: eme tibi virum: ancipiti oratione meretricium ejus animum castigans.*

Ἰδὼν ἄφρονα ψαλτήριον ἁρμοττόμενον, &c.] Diximus superiùs.

Πρὸς τὸν καταφρονοῦντα τοῦ πατρὸς, Οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, καταφρονῶν τούτου δι' ὃν μέγα φρονεῖς.] Platoni tribuit Stobæus Serm. LXXVII. Πλάτων θρασυνόμενον ἰδών τινα πρὸς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, Οὐ παύσῃ, μειρά-

κιν, εἶπε, τούτου καταφρονῶν, δι' ὃν μέγα φρονεῖν ἀξιοῖς;

66 Πρὸς τὸν ἐνσείσαντα αὐτῷ δοκόν, &c.] Suprà: πρὸς τὸν ἐντινάξαντα αὐτῷ τὴν δοκὸν, εἶτα εἰπόντα, Φύλαξαι· Πάλιν γάρ με, ἔφη, παίειν μέλλεις; Non longè abit Catonis dictum: de quo Cicero libro II. de Oratore: *Cùm Cato perculsus esset ab eo qui arcam ferebat, cùm ille diceret, Cave; rogavit numquid aliud ferret præter arcam.*

67 Ἐρωτηθεὶς διὰ τί ἀνδράποδα ἐκλήθη, Ὅτι, φησὶ, τοὺς πόδας ἀνδρῶν εἶχον.] Aliter Eustathius ad Odyss. α. paginâ 1416.23. Edit. Rom. ἀνδράποδα. δι' ὧν δοῦλοι σημαίνονται ὑποκείμενοι δεσπόταις, καὶ ὄντες αὐτοῖς ὅπερ οἱ κατωτάτω πόδες ὅλῳ τῷ ἄνω σώματι. Idem legas ad versum Iliad. η. 475. Ἄλλοι δ' ἀνδραπόδεσσι τίθεντο δὲ δαῖτα θάλειαν. Ubi, ex Aristophane & Zenodoto Grammaticis, hunc versum spurium esse observat, cùm vox ἀνδράποδα sit νεωτερικὴ, atque Homero junior.

Ἄσωτον ᾔτει μνᾶν, &c.] Stobæus XIII. Διογένης ἄσωτον ᾔτει μνᾶν· τοῦ δὲ εἰπόντος, Διὰ τί τοὺς ἄλλους τριώβολα, ἐμὲ δὲ μνᾶν ζητεῖς; ἔφη, Παρὰ μὲν τῶν ἄλλων ἐλπίζω πάλιν, παρὰ δὲ σοῦ, οὐκέτι.

Ἰδὼν τοξότην ἀφυῆ, &c.] Antonius Monachus in Melissa hoc refert ad Stratonicum.

68 Ἐρωτηθεὶς εἰ κακὸς ὁ θάνατος, Πῶς, εἶπε, κακὸς, οὗ παρόντος οὐκ αἰσθανόμεθα;] Propterea Epicurus mortem nihil ad nos pronuntiavit: nam quod dissolutum est, sensu caret: quod sensu caret nihil ad nos.

Τὴν παιδείαν, εἶπε, τοῖς μὲν νέοις σωφροσύνην, &c.] Cicero pro Archia Poëta; ubi de Poëtice: *Hæc studia, adolescentiam alunt; senectutem oblectant; secundas res ornant; adversis perfugium ac solatium præbent.*

Πρὸς Διδύμωνα, &c. Ὅρα, φησὶ, μὴ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς παρθένου ἰατρεύων, τὴν κόρην φθείρῃς.] Ludus in voce κόρης, quæ & *puellam* & *pupillam oculi* significat. Similiter Xenophon in libro de Lacedæmonum Republica: αἰδημονεστέρους δ' ἂν αὐτοὺς ἡγήσαιο καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς παρθένων. Et Timæus: ὅ τις ἂν ἐποίησεν, ἐν ὀφθαλμοῖς κόρας, μὴ πόρνας ἔχων. Quod utrumque; ut frigidum; damnat Longinus in libello περὶ ὕψους, sectione 3. Timæi dictum respexit Plutarchus initio Commentarioli περὶ δυσωπίας: ubi de significatione hujus vocis δυσωπίας agens, ait: ὡς γὰρ τὴν κατήφειαν ὁρίζονται, λύπην κάτω βλέπειν ποιοῦσαν, οὕτω τὴν αἰσχυντηλίαν μέχρι τοῦ μηδὲ ἀντιβλέπειν τοῖς δεομένοις ὑπείκουσαν, δυσωπίαν ὠνόμασαν. ὅθεν ὁ μὲν Ῥήτωρ τὸν ἀναίσχυντον οὐκ ἔφη κόρας ἐν τοῖς ὄμμασιν ἔχειν, ἀλλὰ πόρνας. Ceterùm & hîc Δίδυμον legendum videtur, ut suprà.

69 Ἐρωτηθεὶς, τί κάλλιστον ἐν ἀνθρώποις, ἔφη, Παῤῥησία.] Non omittenda Marci Antonini verba libro XI. τῶν εἰς ἑαυτόν: Μετὰ δὲ τὴν τραγῳδίαν ἡ ἀρχαία Κωμῳδία παρήχθη, παιδαγωγικὴν παῤῥησίαν ἔχουσα, καὶ τῆς ἀτυφίας οὐκ ἀχρήστως δι' αὐτῆς τῆς εὐθυῤῥημοσύνης ὑπομιμνήσκουσα· πρὸς οἷόν τι καὶ Διογένης ταυτὶ παρελάμβανε. *Post Tragœdiam, vetus Comœdia invecta, pædagogicam usurpans libertatem, eaque ipsâ libertate, ad reprimendum fastum non inutilis: quem fere in finem etiam Diogenes illâ usus est.* Diogenis Cynici aliquot libertatis exempla profert Philo Judæus; quæ apud eum, si tanti est, vide.

Εἰσελθὼν εἰς διδασκάλου, καὶ Μούσας μὲν ἰδὼν πολλὰς, μαθητὰς δὲ ὀλίγους, Σὺν θεοῖς, ἔφη, διδάσκαλε, πολλοὺς μαθητὰς ἔχεις,] Simile Stratonici Citharœdi dictum habes apud Athenæum libro VIII. capite 19. διδάσκων γὰρ Κιθαριστὰς, ἐπειδὴ ἐν τῷ διδασκαλείῳ εἶχεν ἐννέα μὲν εἰκόνας τῶν Μουσῶν, τοῦ δὲ Ἀπόλλωνος μίαν, μαθητὰς δὲ δύο, πυνθανομένου τινὸς πόσους ἔχοι μαθητὰς, ἔφη, σὺν τοῖς θεοῖς δώδεκα. Nec absimile est illud Epigrammatarii ἀνωνύμου in Anthologia ἀνεκδότῳ:

Χαίρετ' Ἀριστείδου τοῦ Ῥήτορος ἑπτὰ μαθηταί·
Τέσσαρες οἱ τοῖχοι, καὶ τρία συψέλια.

Notandum autem Diogenem his verbis σὺν θεοῖς, lusisse in ambiguo: nam significant, & *gratia Diis*, & *unà cum Diis*.

Εἰώθει δὲ πάντα ποιεῖν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ τὰ Δήμητρος καὶ τὰ Ἀφροδίτης. &c.] Quod & ejus exemplo, discipulus ejus Crates factitabat. Sextus Empiricus Pyrrh. Hypotyp. libro III. cap. 24. Καὶ τὸ δημοσίᾳ γυναικὶ μίγνυσθαι, καί τοι παρ' ἡμῖν αἰσχρὸν εἶναι δοκοῦν, παρά τισι τῶν Ἰνδῶν οὐκ αἰσχρὸν εἶναι νομίζεται. μίγνυνται οὖν ἀδιαφόρως δημοσίᾳ· καθάπερ καὶ περὶ τοῦ Κράτητος Φιλοσόφου ἀκηκόαμεν. *Insuper verò & publicè cum uxore congredi, quamvis apud nos turpe esse videatur, apud quosdam ex Indis non videtur esse turpe: congrediuntur enim promiscuè publicè: quemadmodum etiam de Cratete Philosopho accepimus.* Idem de Peregrino, Diogenis & Cratetis æmulo, narrat Lucianus in libello quem de ejus morte conscripsit: ἐν πολλῷ δὲ τῶν περιεστώτων δήμῳ ἀναφλῶν τὸ αἰδοῖον, καὶ τῶν ἀδιαφόρων δὲ τοῦτο καλουμένων ἐπιδεικνύμενος. εἶτα παίων καὶ παιόμενος νάρθηκι εἰς τὰς πυγὰς, καὶ ἄλλα πολλὰ νεανικώτερα θαυματοποιῶν. De Ægyptiis scribit Herodotus, domi eos ventrem exonerare, & foris in viis comedere; cujus rei hanc reddunt rationem, quòd quæ sunt turpia, sed necessaria, ea in occulto fieri debent, palam verò, quæ non sunt turpia. At de Diogene Cynico, & Cynicis, addubitat Sanctus Augustinus libro de Civitate Dei XIV. capite 20. *Unde & Diogenem, & illos qui hoc fecisse referuntur, potiùs arbitror concumbentium motus dedisse oculis hominum, nescientium quid sub pallio gereretur, quam humano premente conspectu, potuisse illam peragi voluptatem. Ibi enim Philosophi non erubescebant videri, se velle concumbere; ubi libido ipsa erubesceret surgere.*

Ἀναφέρεται δὲ καὶ ἄλλα εἰς αὐτὸν, ἃ μακρὸν ἂν εἴη καταλέγειν, πολλὰ ὄντα.] Videndus Dio Chrysostomus Orationibus de Diogene; & Philo Judæus, libro Quòd omnis probus liber. Ibi multa Diogenis dicta referuntur, à Laërtio prætermissa.

71 Οὐδὲν γε μὴν ἔλεγε τοπαράπαν ἐν τῷ βίῳ χωρὶς ἀσκήσεως κατορθοῦσθαι, &c.] Arrianus lib. I. cap. 24. ubi de Diogene: τὸ δὲ γυμνάσιον λέγει, ὅτι κρεῖσσόν ἐστι πάσης περιπορφύρου. *De exercitatione id dicit, eam præstantiorem esse quâvis togâ prætextâ.*

Περὶ τὴν ἄνοιαν] Lege παρά: quemadmodum legitur in Regio Codice, & in Florentino.

Ὅνπερ καὶ Ἡρακλῆς] Diximus ad Antisthenem.

72 Οὐ γὰρ, φησιν, ἄνευ πόλεως ὄφελός τι εἶναι ἀστείου.] Rectè Casaubonus Isaaci filius, τὸ ἄνευ conjungendum vidit cum νόμου, non cum πόλεως.

Εὐγενείας δὲ καὶ δόξας, &c.] Arrianus lib. I. Dissertat. Epicteti cap. 24. λέγει, (Diogenes scilicet) ὅτι ἀδοξία ψόφος ἐστὶ μαινομένων ἀνθρώπων. Sed hîc pro εὐγενείας & δόξας, commodiùs legeretur εὐγένειαν & δόξαν.

Καὶ κοινὰς εἶναι δεῖν τὰς γυναῖκας] Quod & Plato existimavit.

Γάμον μηδὲ ὀνομάζων] Aldob. *Nuptias ne nominabat quidem.* Quantò meliùs ceteræ Editiones! μηδὲν ὀνομάζων. *nuptiasque nihili, & inane esse vocabulum.* Et ita Regius Codex. Juvant tamen Lectionem Aldobrandinianam hæc Pauli Apostoli epistolæ ad Ephesios cap. 5. *fornicatio autem, & omnis immunditia, & avaritia, nec nominetur in vobis: sicut decet sanctos.* Laïda duxisse Diogenem, Lucianus fingit in vera Historia.

73 Μηδ᾽ ἀνόσιον εἶναι τὸ καὶ τῶν ἀνθρωπείων κρεῶν γεύσασθαι] Quod non Barbaris solùm, sed & Stoicis placuit. Sextus Empiricus Pyrrh. Hypotyp. lib. III. cap. 24. ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνθρωπείων γεύσασθαι σαρκῶν, παρ᾽ ἡμῖν μὲν ἄθεσμον, παρ᾽ ὅλοις δὲ βαρβάροις ἔθνεσιν ἀδιάφορόν ἐστι· καὶ τί δεῖ τοὺς βαρβάρους λέγειν, ὅπου καὶ ὁ Τυδεὺς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ πολεμίου λέγεται φαγεῖν; καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς οὐκ ἄτοπον εἶναί φασι τὸ, σάρκας τινὰ ἐσθίειν, ἄλλων τε ἀνθρώπων, καὶ ἑαυτοῦ; *Nec non humanas carnes edere, apud nos quidem est illicitum: at sunt quædam nationes Barbaræ, in quibus omnes ad unum pro re indifferenti hoc habent. Et quid Barbaros commemorare oportet, cùm Tydeus ipse cerebrum hostis edisse dicatur? Et Stoici à ratione alienum non esse dicant, ut quis carnes edat cùm aliorum, tùm verò suas?* Vide infrà, in Zenone Cittieo.

Πάντα ἐν πᾶσι καὶ διὰ πάντων εἶναι] Quæ fuit Anaxagoræ sententia: sed quam refellit Lucretius lib. I.

Id quod Anaxagoras sibi sumit, ut omnibus omnes
Res putet immistas rebus latitare: sed illud
Apparere unum, cujus sint pluria mista, &c.

Καὶ γὰρ ἐν τῷ ἄρτῳ κρέως εἶναι, καὶ ἐν τῷ λαχάνῳ ἄρτου] Κρέας & ἄρτον legendum adnotaverat Scaliger ad oram libri. sed nihil opus: pars ponitur in genitivo.

Εἴγε αὐτοῦ αἱ Τραγῳδίαι, καὶ μὴ Φιλίσκου τοῦ Αἰγινήτου, ἐκείνου γνωρίμου, ἢ Πασιφῶντος τοῦ Λουκιανοῦ] Julianus Imperator Orat. VI. αἵτε γὰρ θρυλλούμεναι Διογένους Τραγῳδίαι, Φιλίσκου τινὸς Αἰγινήτου λέγονται. καὶ, εἰ Διογένους δὲ εἶεν, οὐδὲν ἄτοπόν ἐστι τὸν Σοφὸν παίζειν. Idem Orat. VII. τὰς ἀναφερομένας δὲ εἰς τὸν Διογένη Τραγῳδίας, οὔσας μὲν καὶ ὁμολογουμένας Κυνικοῦ τινος συγγράμματα· ἀμφισβητουμένας δὲ κατὰ τοῦτο μόνον, εἴτε τοῦ διδασκάλου τοῦ Διογένους εἰσὶν, εἴτε τοῦ μαθητοῦ Φιλίσκου, τίς ἐπελθὼν οὐ βδελύξαιτο, καὶ νομίσαιτο ὑπερβολὴν ἀρρητουργίας οὐδὲ ταῖς ἑτέραις (an ἑταίραις?) ἀπολελεῖφθαι. ταῖς Οἰνομάου δὲ ἐντυχὼν, &c. Quæ postremo loco, legendum ex priori loco; nec non ex Laërtio & Suida; Φιλίσκου. Citatur autem Diogenis Tragici locus aliquantò prolixus ex Semele ab Athenæo lib. XIV. cap. 4. Citatur & Clementi Alexandrino Stromat. II. Diogenes ἔν τινι Τραγῳδίᾳ, ex qua tres versus profert. Profert & Diogenis non paucos versus Joannes Stobæus in Eclogis. De Philisco Ægineta, nos iterum infrà.

Μουσικῆς τε καὶ γεωμετρικῆς, καὶ ἀστρολογίας, καὶ τῶν τοιούτων ἀμελεῖν] Codex Florentinus, μουσικῆς καὶ ἀστρολογικῆς ἱστορίας, καὶ τῶν τοιούτων.

Σκίρπαλος] Ἅρπαλος dicitur Ciceroni lib. III. de Natura Deorum: *Diogenes quidem Cynicus dicere solebat, Harpalum, qui temporibus illis felix habebatur, contra Deos testimonium dicere, quòd in illa fortuna tam diu viveret.* Σκίρταλος dicitur Suidæ, in Διογένης· γηραιὸς δὲ ὢν, ὑπὸ πειρατοῦ Σκιρτάλου ἐλήφθη. Hujus dicti Diogenis meminit & Cicero dicto libro, his verbis: *Improborum igitur prosperitates, secundaque res redarguunt, ut Diogenes dicebat, vim omnem Deorum ac potestatem.* Cui consona, hæc Senecæ, *Deorum crimen, Sylla tam felix.* Θεοῦ δ᾽ ὄνειδος, τοὺς κακοὺς εὐδαιμονεῖν, inquit Comicus. Et Martialis: 74

Nullos esse Deos, inane cælum,
Affirmat Selius: probatque, quòd se
Factum, dum negat hæc, videt beatum.

Ἐπιπράσκετο, &c. Τούτῳ με πώλει· οὗτος δεσπότου χρήζει, &c.] Suidas: πλέων δὲ, ὑπὸ καταποντιστῶν ληφθεὶς, ἐπράθη· κηρυττόμενος δὲ, καὶ ἐρωτώμενος τί εἰδείη, ἄρχειν ἀνθρώπων, ἔφη. καὶ θεασάμενος Κορίνθιον πλούσιον, ἄνθρωπον ἄσωτον, τούτῳ με, ἔφη, πώλησον· δεσπότου γὰρ δεῖται. ὁ δὲ ὠνεῖται, καὶ εἰς Κόρινθον ἄγει, καὶ τῶν παίδων ἀποδείκνυσι παιδαγωγόν. ἔλεγε δὲ δαίμονα ἀγαθὸν εἰς τὴν οἰκίαν εἰσεληλυθέναι. Musonius apud Stob. Serm. XXXVIII. σὺ δὲ εἰπέ μοι, ὦ ἑταῖρε, ὅτε Διογένης φεύγων ἦν Ἀθήνησιν, ἢ ὅτε πραθεὶς ὑπὸ τῶν λῃστῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον, ἆρα τότε πλείω παῤῥησίαν ἄλλος τις ἐπεδείξατο Διογένους, ἢ Ἀθηναῖος, ἢ Κορίνθιος; τί δ᾽ ἐλευθεριώτερος ἄλλος τις, ἢ Διογένης τῶν τότε ἀνθρώπων ἦν; ὃς καὶ Ξενιάδου τοῦ πριαμένου αὐτὸν, ὡς δεσπότης δούλου ἦρχε. Meminit Sextus Empiricus lib. VII. adversus Mathematicos Xeniadæ cujusdam Corinthii, qui omnia esse falsa pronuntiabat, quique omne visum atque omnem opinionem esse fallacem existimabat. Sed alius fuit à Xeniade illo Corinthio, qui Diogenem emit: nam hic vir stolidus: ille, philosophus; & cujus Democritus meminerat, ut est apud eumdem Sextum ibidem: quod & alium fuisse à Diogenis Mercatore evincit: fuit enim Democritus Diogene antiquior.

Κλεομένης ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Παιδαγωγικῷ] Jonsius lib. IV. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ, non alium esse putat Cleomenem illum ab eo quem περὶ Ἡσιόδου egisse, docet Clemens Alexandrinus στρωματέων lib. I. Quod an verum sit, nescio. Sed profectò idem est ac Cleomenes ille qui à Laërtio, infrà, inter Metroclis Cynici discipulos recensetur. 75

Quare alium conſtat eſſe à Cleomene, cujus Epiſtolam ad Alexandrum citat Athenæus libro IX. cap. 11.

Ὀνησίκριτόν τινα Αἰγινήτην] Hujus Vitam ſcripſit Laërtius.

Πέμψαι εἰς Ἀθήνας, δυοῖν ὄντοιν υἱοῖν, τὸν ἕτερον Ἀνδροσθένην· ὃν ἀκούσαντα τοῦ Διογένους αὐτόθι προσμεῖναι· τὸν δ' ἐπ' αὐτὸν καὶ τὸν ἕτερον ἀποστεῖλαι, τὸν πρεσβύτερον, Φιλίσκον τὸν προειρημένον, &c.] Suidas, in Φιλίσκος Αἰγινήτης, Philiſcum priùs Athenas profectum dicit: ὃς κατὰ θέαν ἐλθὼν τῶν Ἀθηναίων, ἀκούσας Διογένους, ἐφιλοσόφησεν. ὁ δὲ τούτου πατὴρ, ἀπέστειλεν ἐπ' αὐτὸν τὸν ἀδελφόν· καὶ ταυτὸν ἔπαθε καὶ οὗτος. καὶ ὁ πατὴρ πάλιν ἐπ' ἀμφοτέρους ἐλθὼν, ἐφι-
76 λοσόφησε καὶ αὐτός.

Τοιαύτη τις προσῆν ἴυγξ Διογένους τοῖς λόγοις] Exſcripſit hunc locum Suidas in Voce ἴυγξ, τοιαύτη τις προσῆν ἴυγξ Διογένους τοῖς λόγοις τοῦ κυνός.

Ἤκουσε δὲ αὐτοῦ καὶ Φωκίων, ὁ ἐπίκλην χρηστός] Suidas hæc verba ad Philiſcum; cujus mentionem mox faciebat Laërtius; retuliſſe videtur. Ita enim ille in Φιλίσκος: ἐγένετο δὲ καὶ αὐτοῦ ὁμιλητὴς καὶ Φωκίων ὁ χρηστός. Ad Diogenem omnino referenda ſunt. Tamen, pro ἤκουσε δὲ αὐτοῦ, ſcriptum eſt in Palatino Codice ἠκολούθησε δὲ αὐτῷ. Ceterùm, Plutarchus quoque in Phocione, Phocionem cognomen *Boni* habuiſſe ſcribit: quod ſe mirari ait, cùm vir & aſper & triſtis ſupra modum fuerit. Meminit hujus cognominis & Dio Pruſæus in Oratione 73.

Καὶ Στίλπων ὁ Μεγαρεύς] Stilponis auditorem Philiſcum facit Suidas, auctore Hermippo. Φιλίσκος Αἰγινήτης, inquit, ὁ διδάξας γράμματα Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα. αὐτὸς δὲ ἀκουστὴς ἦν τοῦ Κυνὸς Διογένους· κατὰ δὲ Ἕρμιππον, Στίλπωνος. ἔγραψε Διαλόγους, ὧν ἐστι Κόδρος.

Περὶ δὲ τοῦ θανάτου, διάφοροι λέγονται λόγοι] Febre periiſſe ſcripſit Hieronymus lib. II. adverſus Jovinianum; cujus rei miror non meminiſſe Laërtium. Sed ipſum Hieronymum audiamus: *Virtutem ejus & continentiam mors quoque indicat: nam cùm ad agonem Olympia, qui magnâ frequentiâ Græcia celebrabatur, jam ſenex pergeret, febri in itinere dicitur apprehenſus, accubuiſſe in crepidine via, volentibuſque eum amicis aut in jumentum aut in vehiculum tollere, non acquievit; ſed tranſiens ad arboris umbram, locutus eſt; Abite quaſo, & ſpectatum pergite, hac me nox aut victorem probabit aut victum. ſi febrem vicero, ad agonem veniam: ſi me vicerit, ad inferna deſcendam. Ibique per noctem, eliſo gutture, non tam mori ſe ait, quàm febrem morte excludere.*

Οἱ μὲν γὰρ βοὸς πόδα φαγόντα ὠμὸν, χολερικῶς ληφθῆναι] Et ſanè carnes bubulas inter carnes χολέρας γεννητικὰς recenſet Hippocrates in libro de Victu in acutis. Sed fruſtrà hæc obſervamus: nam locus Laërtii mendoſus eſt. Pæne puer πολύποδα legendum obſervabam. Athenæus lib. VIII. cap. 5. ubi de morte Diogenis: καὶ Διογένης ὁ κύων ὠμὸν πολύποδα καταφαγὼν, ἐπιθεμένης αὐτῷ τῆς γαστρὸς, ἀπέθανε. Lucianus ἐν βίων πράσει ſub perſona Diogenis: καὶ τέλος, ἢν σοι δοκῇ, πολύποδα ὠμὸν, ἢ σηπίαν, φαγὼν, ἀπόθανε. Julianus ὁ παραβάτης Orat. VI. quæ eſt εἰς τοὺς ἀπαιδεύτους κύνας, ſtatim initio, ubi de Cynico quodam: ἀλλὰ καὶ τὴν ἐδωδὴν τοῦ πολύποδος κωμῳδεῖ· Καί φησι τὸν Διογένη τῆς ἀνοίας καὶ κενοδοξίας ἐκτετικέναι δίκας, ὥσπερ ὑπὸ κωνείου, τῆς τροφῆς διαφθαρέντα. Plutarchus in libello περὶ τοῦ πότερον ὕδωρ καὶ πῦρ χρησιμώτερον: Καὶ Διογένης δὲ ὁ κύων ἥκιστα προσεχρῆτο πυρὶ, ὥστε καὶ πολύποδα καταπιὼν ὠμὸν, οὕτως ὑπὲρ ἡμῶν (γράφεται ὑμῶν) εἶπεν, ὦ ἄνδρες, παραβάλλομαι. Tatianus initio Orationis ad Græcos: Διογένης πιθάκνης καυχήματι τὴν αὐτάρκειαν σεμνυνόμενος, πολύποδος ὠμοβορίᾳ, πάθει συσχεθεὶς εἰλεῷ, διὰ τὴν ἀκρασίαν ἀποτέθνηκεν. Sotades apud Stobæum in Sermone XCVI. πουλύποδα φαγὼν ὁ Διογένης ὠμὸν, τέθνηκεν. Scripſerat Sotades verſus de morte Diogenis.

Χολερικῶς ληφθῆναι] Id eſt, *cholerâ morbo correptum*. Cenſorinus de Die natali: *Et contrà Diogenes Cynicus cibi cruditate in choleram ſolutus eſt.* Interpretes minùs propriè, *bile correptum*. Non enim *bilis* morbi nomen eſt, ſed cauſſa. χολὴ eſt bilis: χολέρα morbus: affectus videlicet ventriculi peracutus, cùm bilis vel excernitur vel evomitur. Heſychius: χολέρα, ἔκκρισις κάτωθεν διὰ γαστρὸς, καὶ ἄνωθεν διὰ στόματος ἔμετος. Sic autem hunc morbum primi nominarunt è Cnido Medici, teſte Galeno lib. II. μεθόδου θεραπευτικῆς· qua de re Petrus Petitus, Medicus Pariſienſis, in ſuis ad Aretæum Obſervationibus, quæ brevi prodibunt, & quas in nomine meo, quæ ejus eſt humanitas, apparere voluit. Latinis tamen *cholera* etiam pro bile uſurpatur. Ælius Lampridius in Alexandro Severo: *Addit Septimius, qui vitam ejus non mediocriter exequutus eſt, tanti ſtomachi fuiſſe Alexandrum in eos judices, qui furtorum fama laboraſſent, etiam ſi damnati non eſſent, ut ſi eos caſu aliquo videret, commotione animi, ſtomachi choleram evomeret.* Etiam Vegetius Veterin. lib. III. cap. 53. bilem à vulgo choleram dici ait. Tatianus dicto loco Diogenem propter eſum crudi polypi εἰλεῷ correptum fuiſſe ſcripſit: quem morbum ſi eumdem eſſe ac χολέραν exiſtimavit, falſus eſt. ἰλεὸς, ſeu εἰλεὸς, eſt morbus inteſtinorum, in quo flatus frigidus in inteſtina inſinuatus, nec per ſuperiora nec per inferiora egredi poteſt, ſed μίμνει ἐπιπολὺ ἑλισσόμενος ἐν ὀλίγησι τῶν ἄνω ἑλίξεσι, ut loquitur Aretæus; qui & inde εἰλεὸν dictum fuiſſe ſcribit. Neque χολέρα morbus à χολὰς, hoc eſt, *inteſtinum*, quod vult Alexander Trallianus lib. VII. ſed à χολὴ, hoc eſt, *bilis*, nomen ſumpſit, ut rectè exiſtimavit Celſus lib. IV. cap. 11. & Galenus lib. II. Methodi cap. 1. Ceterùm, pro χολερικῶς, legebat hîc Caſaubonus χολερικῷ: ſupple πάθει: quod non diſplicet: Diodorus Siculus Eclogâ II. ex libro XXVI. ubi de Pompeio: καὶ καταληφθεὶς κυναγχικῷ πάθει· χολερικῶς tamen habent omnes editi & manu exarati: &, ut plenus eſt idiotiſmis Laërtius, tam in phraſi quàm in verbis; quemadmodum Salmaſio obſervatum in Tractatu de Lingua Helleniſtica; non aliter forſan ſcripſerat. εἰς χολέραν περιτρέπεσθαι & χολέρᾳ ἁλίσκεσθαι, dixit Sextus Empiricus Pyrrh.

Hypotyp. lib. I. Hæc observaveram cùm similem loquendi modum apud Sextum Empir. Hypotyp. lib. I. reperi: Χρύσερμος δὲ ὁ Ηροφίλειος εἴποτε πυρέξει προσηνέγκατο, καρδιακῶς ἐκινδύνευε. Quare χολερικῶς ληφθῆναι rectum est.

Κερκίδας ὁ Μεγαλοπολίτης, ἢ Κρὴς] Cercidæ Megalopolitani, præter Athenæum libro & capite 8. & libro XII. cap. ultimo, meminere, Ælianus Var. Hist. XIII. 20. Ptolemæus Hephæstion apud Photium exc. Galenus libro VI. Method. ubi de κριομύξοις; Stobæus Sermone II. Stephanus in Μεγάλη πόλις; Pollux; cui *Cercidas* simpliciter dicitur: & fortasse plures alii. Neque enim solùm Poëta fuit, sed & insignis Legislator. Itaque ab Hephæstione vocatur νομοθέτης Ἀρκάδων: & à Stephano ἄριστος νομοθέτης, καὶ μιμιάμβων ποιητής: non μελιάμβων, ut habetur in Laërtio. Is librum primum & secundum Homeri Iliados αὐτῷ συνταφῆναι, *secum sepeliri*, jussit. Ita scribit Hephæstion. Fuit nempe Veterum tam magnus admirator, ut alacriter obierit, quia post mortem se conventurum sperabat; ex Philosophis, Pythagoram; ex Historicis, Hecatæum; ex Musicis, Olympum; Homerum denique, ex Poëtis: quod in Æliano legere est. Cur autem à Laërtio Μεγαλοπολίτης, ἢ Κρὴς, dicatur, difficile dictu est. quid enim Cretensibus cum Megalopolitanis? quare vir maximus Samuel Bochartus, apud Laërtium emendabat, Μεγαλοπολίτης, ἢ Ἀρκάς. Ceterùm, apud Aristotelem libro IV. de Generatione animalium, mentio fit cujusdam Cercidæ: sed qui diversus à Megalopolitano. Apud eumdem Philosophum libro III. de Partibus animalium, cap. 10. fabella est de Hoplosmii Jovis Sacerdote: cujus caput abscissum, aliquoties hæc verba ingeminavit, ἐπ' ἀνδρὸς ἄνδρα Κερκιδᾶς ἀπέκτανε. Sed & ille Cercidas homicida à Megapolitano nostro diversus: fuit enim ex Caria. Meminit Suidas Cercidæ, qui Macedonum partibus faveret.

Αἰθεριβόσκας] Αἰθεριβόσκος, Florentinus. Lege αἰθεροβόσκας. Similiter ἀερίσκοι dicebantur Cynici Eubulo Comico apud Athenæum III. 24. Eubuli verba suprà retulimus.

77 Ἦν γὰρ ἀληθῶς] Εἷς γὰρ Editio Basileensis, & Codex Regius. Florentinus ἧς. Legendum εἷς, id est, *unus*, ut vertit Aldobrandinus.

Νυκταλὸς καὶ ὑπνηλὸς] Respexit hunc locum Suidas in νυκταλός. νυκταλός· ὁ νυκτὰ φιλῶν. περὶ Διογένους τοῦ κυνός φησιν· Οὐδὲ γὰρ ἦν τις νυκταλὸς καὶ ὑπνηλός.

78 Ἀφικομένων δὲ τῶν πατέρων καὶ τῶν ὑπερεχόντων] Non patres γνωρίμων intelligit, sed Ἀστυνόμους, sive Curatores Urbis. Ulpianus ad Orationem Demosthenis contra Timocratem: ἀστυνόμος. ὁ ἐπὶ τοῦ εἶναι καθαρὰν τὴν πόλιν ἀσχολούμενος, ὁ παρ' ἡμῖν πατήρ. Sed hoc ex Latinæ linguæ consuetudine: neque enim Græci veteres sic loquebantur. *Patres Civitatis* dicuntur ab Imperatore Leone in lib. III. Cod. De iis qui sponte munera susceperunt; & à Justiniano Nov. 17. 75. 104. 128. & 160.

Παρὰ τῇ πύλῃ τῇ φερούσῃ εἰς Ἴσθμον.] Pausanias in Corinthiacis: ἀνιοῦσι δὲ ἐς Κόρινθον, καὶ ἄλλα ἐστὶ κατὰ τὴν ὁδὸν μνήματα. καὶ πρὸς τῇ πύλῃ Διογένης τέθαπται ὁ Σινωπεύς, ὃν κύνα ἐπίκλησιν καλοῦσιν Ἕλληνες.

Καὶ ἐπ' αὐτῷ λίθον Παρίου κύνα] Suidas in Φίλισκος hæc verba exscripsit: Τελευτήσας δὲ ἐν Κορίνθῳ κεῖται. καὶ κύων ἐστὶν ἐπὶ τῷ μνήματι. ἐτιμήθη δὲ εἰκόνι παρὰ Σινωπέων. καὶ ἐν Ἐπιγράμματι

Γηράσκει καὶ χαλκὸς, &c.

Sed quæ in Διογένης, non in Φίλισκος, ponenda erant. Hujus marmorei canis qui super Diogenis tumulum positus fuit, meminit Poëta incertus in Anthologia lib. III. Tit. εἰς φιλοσόφους. Hunc canem sic interrogat Hospes quispiam.

Εἰπὲ, Κύον, τίνος ἀνδρὸς ἐφεστὼς σῆμα φυλάσσεις;
Τοῦ Κυνός. Ἀλλὰ τίς ἦν οὗτος ἀνὴρ ὁ κύων;
Διογένης. γένος εἰπέ. Σινωπεύς. ὃς πίθον ᾤκει.
Καὶ μάλα· νῦν δὲ θανὼν, ἀστέρας οἶκον ἔχει.

Quos versus ita æmulatus est Ausonius:

Dic, Canis, hic cujus Tumulus? Canis. At Canis hic quis?
Diogenes. Obiit? Non obiit, sed abit
Diogenes; cui pera penus; cui dolia sedes;
Ad Manes abiit? Cerberus ire vetat.
Quonam igitur? clari flagrat quà stella Leonis,
Additus est justæ nunc Canis Erigonæ.

Canem autem Diogenis Tumulo, ad denotandam ejus sectam, imposuerunt. Ita Isocratis Tumulo Siren insculpta fuit, cui propter orationis suavitatem comparabatur. Narrat id Plutarchus de Isocrate. Idem de Sophocle, narrat Scriptor ejus Vitæ. φασὶ δὲ, inquit, ὅτι καὶ τῷ μνήματι αὐτοῦ σειρῆνα ἐπέστησαν. Addit, οἱ δὲ χελιδόνα χαλκῆν· pro quo mallem ἀηδόνα· Lusciniæ enim suavissimè, Hirundines minùs suaviter canunt. Immo & hirundinum cantum pro inepta garrulitate usurpari passim apud Auctores videre est. Aristophanes in Ranis:

Ἐπιφυλλίδες ταῦτ' ἐστὶ καὶ στωμύλματα,
Χελιδόνων μουσεῖα, λωβηταὶ τέχνης.

Ad quem locum Scholiastes: Χελιδόνων μουσεῖα. ἀντὶ τοῦ βάρβαρα καὶ ἀσύνετα. καὶ γὰρ παροιμία ἐπὶ τῶν βαρβάρων καὶ πολυλόγων καὶ ἐπαχθῶν ἐστὶ ταττομένη. τοιοῦτον γὰρ τὸ χελιδόνων γένος, πλέον διὰ τὸ πολὺ τῆς ᾠδῆς ἀνιῶν τοὺς ἀκούοντας, ἢ διὰ τὸ μέλος εὐφραῖνον. καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς, Οὐ περιβρέμεται Θρῃκία χελιδών. Idem Enarrator ad hunc versum ex Avibus,

Εἰ μὴ βαδίζειν, ὥσπερ αἱ χελιδόνες.

Αἰσχύλος τὸ βαρβαρίζειν, χελιδονίζειν. φησὶ καὶ Ἴων ἐν Ὀμφάλῃ τοὺς βαρβάρους χελιδόνας. Hesychius: χελιδόνων μουσεῖον, ὡς βάρβαρα καὶ ἀσύνετα ποιούντων τῶν Τραγικῶν. Nihil tamen muto: Nam & nonnullis Scriptoribus suavis est hirundinum cantus. Moschus in Carmine illo elegantissimo, quo mortem Bionis deflet, illum hirundines docuisse dicit:

Ἄρχετε Σικελικαὶ τῶ πένθεος, ἄρχετε Μοῖσαι·
Ἀδονίδες, πᾶσαί τε χελιδόνες, ἅς ποκ' ἔτερπεν,
Ἃς λαλέειν ἐδίδασκε.

Achilles Tatius lib. I. ὄρνιθες δὲ, οἱ μὲν χειροήθεις περὶ τὸ ἄλσος ἐνέμοντο, οὓς ἐκολάκευον αἱ τῶν ἀνθρώπων τρο-

φαί. οἱ δὲ ἐλεύθερον ἔχοντες τὸ πτερὸν, περὶ τὰς τῶν δένδρων κορυφὰς ἔπαιζον· οἱ μὲν ᾄδοντες τὰ ὀρνίθων ᾄσματα· οἱ δὲ τῇ τῶν πτερῶν ἀγλαϊζόμενοι στολῇ. οἱ ᾠδοὶ δὲ τέττιγες καὶ χελιδόνες. οἱ μὲν τὴν Ἠοῦς ᾄδοντες εὐνὴν, οἱ δὲ τὴν Τηρέως τράπεζαν. Lucianus Veræ Hist. lib. I. ἐπειδὰν δὲ οὗτοι παύσωνται ᾄδοντες, δεύτερος χορὸς παρέρχεται ἐκ κύκνων, καὶ χελιδόνων, καὶ ἀηδόνων. Et in Peregrino: ποίας μὲν οὖν μελίττας ἐπιστήσεσθαι ἐπὶ τὸν τόπον, τίνας δὲ τέττιγας οὐκ ἐπαγαγέσθαι, τίνας χελιδόνας οὐκ ἐπιπτήσεσθαι, καθάπερ ἐπὶ Ἡσιόδου τάφον; Ita enim hoc loco legendum, non, ut vulgò legitur, τίνας δὲ κορώνας. Atque hæc obiter ad oblectandos Legentium animos, superiorum observationum lectione minùs jucundâ fessos. Ad Diogenem Cynicum ut redeam, etiam pera & baculus ejus tumulo insculpi debuerant. *Diogeni enim pera & baculus; quod Regibus diadema; quod Imperatoribus paludamentum; quod Pontificibus galerum.* Verba sunt Apuleii in Apologia.

Κῆδος] Corrige, Κῦδος.

79 Προκελευσματικῷ μέτρῳ] Diomedes lib. III. *Proceleusmaticum metrum, est quale fecit Serenus,*

Animula miserula properiter obiit.

Hoc constat proceleusmatico, qui est ex quatuor brevibus. In imo recipit trisyllabum pedem incertum, quem quidem in ultima syllaba varium observandum esse, suprà dictum est. Similia legas apud Donatum cap. de pedibus, Marium Victorinum Artis Grammaticæ lib I. capite item de pedibus, & lib. II. de metro proceleusmatico, & in tractatu de Carmine heroïco, Terentianum de Metris, Atilium Fortunatianum cap. de proceleusmatico, Hephæstionem, & alios Grammaticos. Igitur hìc pro eo quod legitur εἰς ἀΐδος, legendum, metro postulante, ἐς ἀΐδος: & ita legitur apud Suidam in Διογένης· ubi Laërtii Epigramma profert: quod διὰ βραχέων appellat. φέρεται, inquit, καὶ ἐπίγραμμα εἰς αὐτὸν,

Διόγενες, ἄγε, λέγε, &c.

Τὸ δὲ ἐπίγραμμα διὰ βραχέων. Etiam Hephæstionis Scholiastes προκελευσματικὰ μέτρα, μέτρα πυῤῥιχιακὰ vocat. Ita autem metra illa appellata fuisse videntur, quia adhortandi vim haberent: Est enim παρακελεύειν *adhortari*: quod ipsum significasse τὸ προκελεύειν verosimile est.

Καὶ ἐντείλασθαι ἄταφον ῥῖψαι] Quod etiam testatur Cicero Tuscul. Quæst. lib. I. *Durior Diogenes, & idem quidem sentiens: sed, ut Cynicus, asperius: projici se jussit inhumatum. Tum amici: volucribusne & feris? Minimè verò, inquit: sed bacillum prope me, quo abigam, ponitote. Qui poteris? inquiunt illi: non enim senties. Quid igitur mihi ferarum laniatus oberit nihil sentienti?*

Ἢ εἴς γε βόθρον συνῶσαι, καὶ ὀλίγην κόνιν ἐπαμῆσαι· οἱ δὲ, εἰς τὸν Ἔλισσον ἐμβαλεῖν, ἵνα τοῖς ἀδελφοῖς χρήσιμος γένηται] Pro Ἔλισσον, legendum videtur, Ἴλισσον, ex Æliano. Ita enim ille Var. Hist. lib. VIII. cap. 14. Διογένης ὁ Σινωπεὺς, ὅτε λοιπὸν ἐνόσει ἐπὶ θανάτῳ, ἑαυτὸν φέρων μόλις, ἔῤῥιψε κατά τινος γεφυρίου πρὸς γυμνασίῳ ὄντος, καὶ προσέταξε τῷ παλαιστροφύλακι, ἐπειδὰν αἴσθηται ἀποπεπνευκότα αὐτὸν, ῥίψαι εἰς τὸν Ἴλισσον. οὕτως ἄρα ὀλίγον ἔμελε Διογένει καὶ θανάτου, καὶ ταφῆς. *Diogenes Sinopensis, cùm jam letali morbo esset affectus, vix se ipsum sustinens, dejecit se de ponte, qui prope Gymnasium erat: mandavitque Custodi palæstræ, ut cùm ipse expirasset, se abjiceret in Ilissum: adeò pro nihilo duxit mortem & sepulturam Diogenes.* Est verò Ilissus, fluvius Atticæ; quod nemo nescit. At in flumen conjectus Diogenes Canis, fratribus suis; hoc est, Canibus; utilis minimè fuisset: sed piscibus: quemadmodum de Æthiopibus ἰχθυοφάγοις narrat Sextus Empiricus; qui mortuos in paludes conjiciunt; piscibus escam futuros: Αἰθιόπων δὲ οἱ ἰχθυοφάγοι, εἰς τὰς λίμνας ἐμβάλλουσιν αὐτοὺς, ὑπὸ τῶν ἰχθύων βοσκηθησομένους. Locus est in lib. III. Pyrrh. Hypot. cap. 24. Vidit hoc Aldobrandinus, qui hæc verba, οἱ δὲ εἰς τὸν ἕλισσον ἐμβαλεῖν, vertit, *supra stercus projici.* Ea παραβεβλημμένα esse, non invitus existimarim, & ex Æliano ad oram Laërtii ab eruditulo Librario adnotata; quæ posteà, aliorum Librariorum inscitiâ, in textum, ut fieri solet, irrepserint: nam plenus est Laërtius additamentorum. Scripsisse autem Laërtium putarim, ἢ εἴς γε βόθρον συνῶσαι, καὶ ὀλίγην κόνιν ἐπαμῆσαι, ἵνα τοῖς ἀδελφοῖς χρήσιμος γένηται. Sed cùm Ilissus flumen sit Atticæ, ut modò dicebamus, Diogenem verò Corinthi diem suum obiisse, vel ex ipso Laërtio, constet, vox Ἴλισσος apud Ælianum locum habere vix potest. Est qui existimet, cùm apud Laërtium, tum apud Ælianum, legendum, εἰς τὸν ἕλειον· id est, *in locum paludosum.* Suidas: ἕλειος. ὁ κάθυδρος καὶ σύνδενδρος τόπος. Novum non est adjectiva poni sine substantivis, quæ subaudiuntur. Ita suprà apud ipsum Laërtium, ex Casauboni emendatione, χολερικῷ ληφθῆναι, supple πάθει. Favet non parùm huic conjecturæ Codex Florentinus manu exaratus; ubi disertè legitur εἰς τὸν εἵλισον. Ilissus fluvius, dicitur Εἵλισσος Ptolemæo & Pausaniæ. Ex ἕλειον igitur, factum putabat ille primùm εἵλιον, & posteà εἵλισον, & deinde Εἵλισσον; & postremò Ἴλισσον, quod idem est: & huic lectioni caussam dedisse apud Ælianum, quòd ibi scriptum fuit, ἑαυτὸν φέρων μόλις, ἔῤῥιψε κατά τινος γεφυρίου πρὸς γυμνασίῳ ὄντος· cùm enim ibi sermo esset de ponte, de Ilisso flumine in sequentibus mentionem quoque fieri, imperiti Librarii existimarunt. At etiam paludosa loca ponticulos habent. Legebat Monachius, vir acutissimus & doctissimus, εἰς τὸ ἄλσος: quem lucum, de Cupressorum luco, de quo suprà, qui in suburbio Corinthi, & vicinus Diogenis tumulo fuit, ut est apud Pausaniam in Corinthiacis. Existimabat Bochartus, ut de Homeri loco natali, ita de Diogenis obitus loco, non satis constitisse apud Veteres: & fuisse qui pro Corintho, crediderint Athenis fato functum: & in Ilissum, seu Elissum, Atticæ amnem, abjici voluisse. Et has duas sententias, licèt ἀσυστάτους, à Laërtio, parum accurato Scriptore; sive potiùs à Sciolo quodam; fuisse confusas. Certè Diogenes, hieme Athenis; Corinthi, æstate morabatur: ut est apud Dionem Chrysostomum: Existimabat præterea vir ille eximius, in Co-

dice Laërtiano verba quædam suo loco mota: quæ hoc ordine reponebat: ἔνιοι δέ φασι τελευτῶντα αὐτὸν καὶ ἐντείλασθαι ἄταφον ῥῖψαι, ὡς πᾶν θηρίον αὐτοῦ μετάσχοι· ἢ εἰς γε βόθρον συνῶσαι, καὶ ὀλίγην κόνιν ἐπαμῆσαι, ἵνα τοῖς ἀδελφοῖς χρήσιμος γένηται. οἱ δὲ, εἰς τὸν Ἔλισσον ἐμβαλεῖν. Id est, *Quidam ajunt, ipsum morientem, inhumatum se projici mandavisse, ut omne genus ferarum sui particeps esset: vel certè in fossam conjici, exiguumque pulverem injici, ut fratribus suis utilis esset: alii verò, in Ilissum projici.* Quod non displicet. Sed magis placet, ut hæc, οἱ δὲ εἰς τὸν Ἔλισσον, sint additamentum: nam, ut diximus, plenus est Laërtius additamentorum. Sed cùm Diogenem constet, ex Laërtio, Corinthi diem suum obiisse, accipio Ilissum illum, fluvium, seu Elissum, de Elissone fluvio Sicyoniæ, vicinæ Corintho: de quo sic Pausanias in Corinthiacis: ubi de Sicyone: προελθοῦσι δὲ κατὰ τὴν λεωφόρον, Ἔλισσών τε καλούμενος ποταμὸς, καὶ μετ᾽ αὐτὸν, Σύθας ἐστὶν, ἐκδιδόντες ἐς θάλασσαν. *Ilissus, Elissus, Elisson*, idem. Quod autem exiguum pulverem cadaveri suo projici mandaverat Diogenes Canis, ut fratribus; id est, canibus; utilis esset; hæc Martialis mihi in mentem revocant, in Epitaphio Philænidis libro IX. epigr. 30.

Sit tibi terra levis, mollique tegaris arena,
Ne tua non possint eruere ossa canes:

quod habuit Martialis ab Ammiano: cujus est hoc epigramma libro II. Anthologiæ, titulo εἰς πονηρούς:

Εἴη σοι κατὰ γῆς κούφη κόνις, οἰκτρὲ Νέαρχε,
Ὄφρα σε ῥηϊδίως ἐξερύσωσι κύνες.

Nam Martialem Ammiano illo posteriorem fuisse, non dubitamus. Sed ad rem. Præter Ciceronem, Ælianum, & Laërtium, de sepultura non curasse Diogenem, testatur & Stobæus Serm. CXX. sed loco mutilo, & corrupto: ἔλεγεν ὁ Διογένης, ὅτι ἂν μὲν κύνες αὐτὸν σπαράξωσιν, Ὑρκανία ἔσται ἡ ταφή. ἂν δὲ γύπες * ἄπτειον. ἂν δὲ μηδεὶς προσέλθῃ, ὁ χρόνος καλλίων τῇ ταφῇ διὰ τῶν πολυτελεστάτων, ἡλίου καὶ ὄμβρου. Hyrcani, mortuos canibus vorandos exponebant; Indi, vulturibus. Sextus Empiricus Pyrrh. Hypotyp. dicto loco: Ὑρκανοὶ δὲ κυσὶν αὐτοὺς (sermo est de mortuis) ἐκτίθενται βοράν· Ἰνδῶν δὲ ἔνιοι, γυψί. Plutarchus in libello, An vitiositas ad infelicitatem sufficiat: Ὑρκανῶν δὲ κύνες, Βακτριανῶν δὲ ὄρνεις νεκροὺς ἐσθίουσιν κατὰ νόμους. Theodoritus ad Græcos infideles, Sermone IX. οὐκ ἔτι δ᾽ οὔτε Ὑρκανοὶ, οὔτε Κάσπιοι τοὺς κύνας τοῖς τῶν τεθνεώτων ἐκτρέφουσι σώμασιν. Porphyrius libro IV. de Abstinentia ab animatis: Τιβαρηνοὶ δὲ ζῶντας κατακρημνίζουσι, τοὺς ἐγγυτάτω γέροντας. Ὑρκανοὶ δὲ καὶ Κάσπιοι, οἱ μὲν οἰωνοῖς καὶ κυσὶ παραβάλλουσι ζῶντας, οἱ δὲ, τεθνεῶτας. &c. Καὶ Βάκτριοι μέντοι κυσὶ παραβάλλουσι ζῶντας τοὺς γεγηρακότας. Quare post hæc verba, ἂν δὲ γύπες, de Indorum sepultura Stobæum locutum, verosimile est. Putarim scripsisse, ἂν δὲ γύπες, Βακτριανή. Aut potiùs, ἂν δὲ γύπες, Βακκαίων: quæ est Samuelis Bocharti, viri undecumque doctissimi, sententia. De Baccæis, Ælianus de Animalibus cap. 22. Βακκαῖοι, γένος δὲ τοῦτ᾽ ἐστιν Ἑσπέριον, τῶν ἀποθανόντων νόσῳ τοὺς νεκροὺς ὑβρίζοντες, ὡς ἀνάνδρως καὶ μαλακῶς τεθνεώτων, θάπτουσι πυρί. τοὺς δὲ ἐν πολέμῳ βίον καταστρέψαντας, ὡς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ ἀρετῆς μετειληχότας, γυψὶ προσβάλλουσιν, ἱερὸν τὸ ζῶον εἶναι πεπιστευκότες. Ita hoc loco apud Ælianum legendum; non, ut editum est, Βαρκαῖοι, rectè vidit Ortelius. Neque enim in Hispania sunt Barcæi, sed in Africa. At Hispaniæ Vaccæos nemo non novit; ex Plinio, Orosio, Stephano, Isidoro, aliis. Ceterùm, Celtiberis quoque idem qui Baccæis ritus. Silius libro III.

Venère & Celtæ sociati nomen Iberis.
His pugnâ cecidisse, decus; corpusque cremari
Tale nefas. Cælo credunt, Superisque referri,
Impastus carpat si membra jacentia vultur.

Et libro XIII.

Tellure, ut perhibent, is mos antiquus Iberâ:
Exanima obscænus consumit corpora vultur.

Eadem quæ Diogenis, mens fuit Demonactis, Philosophi quasi Cynici, quique Diogenem Canem summopere mirabatur. Quodam enim illum interrogante, De sepultura quid imperas? Ne hujus rei satagatis, inquit; etenim fœtor me sepeliet. Respondente autem illo, Quid igitur, an non turpe fuerit, si tanti viri corpus volucribus & canibus dilaniandum objiciatur? Atqui nihil est absurdum, si mortuus quoque nonnullis animalibus utilis sum futurus. Græca Luciani verba sic se habent: ὀλίγον δὲ πρὸ τῆς τελευτῆς ἐρομένου τινὸς, Περὶ ταφῆς τί κελεύεις; Μὴ πολυπραγμονεῖτε, ἔφη· ἡ γὰρ ὀδμή με θάψει. φαμένου δὲ ἐκείνου, Τί οὖν οὐκ αἰσχρὸν, ὀρνέοις καὶ κυσὶ βορὰν προτεθῆναι τηλικούτου ἀνδρὸς σῶμα; Καὶ μὴν οὐδὲν ἄτοπον, ἔφη, τοῦτο, εἰ μέλλω, καὶ ἀποθανὼν, ζώοις τισὶ χρήσιμος ἔσεσθαι. Qui locus mirè cum Laërtiano congruit. His similia habet Seneca epist. 92. *Sed ut ex barba capillos detonsos negligimus, ita ille divinus animus egressurus hominem, quo receptaculum suum conferatur, ignis illud exurat, an feræ distrahant, an terra contegat, non magis ad se judicat pertinere quam secundas ad editum infantem. Utrum projectum aves differant, an consumatur,* canibus data præda marinis, *quid ad illum? Qui tunc quoque, cùm inter homines est, nullas minas timet; ullasne timebit post mortem minas eorum, quibus usque ad mortem timeri parum est? Non conteret, inquit, me, nec uncus, nec projecti ad contumeliam, cadaveris laceratio, fœda visuris. Neminem de supremo officio rogo: nulli reliquias meas commendo. Ne quis insepultus esset, rerum Natura prospexit. Quem sævitia projecerit, dies condet. Diserte Mecænas ait:*

Nec tumulum curo: sepelit Natura relictos.

Τῆς αὐτῆς ἡμέρας Ἀλέξανδρον μὲν ἐν Βαβυλῶνι, Διογένην δ᾽ ἐν Κορίνθῳ τελευτῆσαι] Idem testatur Plutarchus Sympos. VIII. I. ἐμνήσθησαν δὲ καὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως τελευτῆς, καὶ τῆς Διογένους τοῦ κυνὸς, ἡμέρᾳ μιᾷ γενομένης.

Ἦν δὲ γέρων κατὰ τὴν τρίτην καὶ δεκάτην καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα] Meursius Attic. Lect. II. 12. legendum contendit κατὰ τὴν τετάρτην καὶ δεκάτην, &c. Eum adito.

Διά-

80 Διάλογοι κεφαλαίων] Vertit uterque Interpres, *Dialogi capitum*. Vertisse debuerunt: *Dialogi: Cephalion*: & legisse, Διάλογοι· Κεφαλίων. Κεφαλίωνα, ipse Laërtius hunc Dialogum mox nominabit.

Ἰχθύας, Πάρδαλις] Malè in Cod. Flor. ἰχθύες. De Ichthya, Diogenis Dialogo, diximus suprà ad Phædonem: ubi de Diodoro, Philosopho. Diximus & de Pardali, ad initium Vitæ Diogenis; ubi Πόρδαλις appellatur. πόρδαλις, si Etymologo fides, dicitur de pardo, πάρδαλις, de ejus pelle: si Suidæ, πόρδαλις, est τὸ ζῶον ἄρσεν· πάρδαλις, τὸ θηλυκόν. Eadem legere est apud Hesychium Glossographum. πόρδαλις, inquit, ὁ ἄρσην. ἡ δὲ θήλεια, πάρδαλις. ὁ μὲν, ἀπὸ τοῦ προάλλεσθαι. ἡ δὲ, ἀπὸ τοῦ παράλλεσθαι.

Κολοιός] *Graculus*, Vetus Interpres rectè. *Corvus*, minùs rectè Aldobrandinus: quamquam graculus est ex genere corvorum: sed non avis illa quæ à Gallis *Geay* appellatur. Vide Amœnitates nostras Juris.

Πολιτεία] Citatur Athenæo IV. 15. Διογένης δ' ἐν τῇ ἑαυτοῦ Πολιτείᾳ, νόμισμα εἶναι νομοθετεῖ ἀστραγάλους. *Diogenes in sua Rep. pro nummis ut sint tali pecudum, lege sanxit.*

Ἐπιστολαί] In quibus citatur à Laërtio suprà in hac ipsa Vita: τὸν ἐν τῷ Μητρώῳ πίθον ἔσχεν οἰκίαν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς διασαφεῖ. Exstant hodie Diogenis Epistolæ; sed supposititiæ.

Τραγῳδίαι ἑπτά, Ἑλένη, &c.] Sed quas Philisci Æginetæ, Diogenis Discipuli, esse ajebat Satyrus, ut mox subjicit Laërtius. Ad eumdem Philiscum, vel ad Pasiphontem Luciani filium, eas quoque referebat Favorinus, teste Laërtio suprà. Citantur versus aliquot, ex quadam Tragœdia Diogenis, à Clemente Alexandrino. Et ejusdem nonnullos versus profert Stobæus. De Diogenis Tragœdia, judicium habes Melanthii apud Plutarchum in libro de Auditione. Negabat is se eam videre, quòd vocabula ejus conspectum intercluderent.

Ἑλένη] Citatur Athenæo XIV. 4. Diogenes Tragicus ἐν τῇ Σεμέλῃ. An hîc legendum Σεμέλη? An apud Athenæum Ἑλένη?

Θυέστης] Noster suprà, in hac ipsa Vita: ὡς δῆλον ἐν τῷ Θυέστῃ ποιεῖ· εἴγε αὐτοῦ αἱ Τραγῳδίαι, καὶ μὴ Φιλίσκου ἐκείνου γνωρίμου, ἢ Πασιφῶντος τοῦ Λουκιανοῦ, &c.

Ἡρακλῆς] Quod drama respexisse videtur Tertullianus, cùm ait in Apologetico sect. 14. *Sed & Diogenes nescio quid in Herculem ludit: & Romanus Cynicus Varro trecentos Joves, sive Jupiteres, sine capitibus introducit.*

Χρύσιππος] Chrysippus ille de quo Fabulam docuit Diogenes, videtur fuisse Chrysippus, filius Pelopis, quem rapuit Laïus; is qui primus puerorum amore arsit, ut est apud Ælianum Var. Hist. XIII. 5. Eodem Æliano teste lib. II. ejusdem Historiæ cap. 21. Euripides in gratiam Agathonis Chrysippum Tragœdiam scripsisse dicitur. Chrysippum, Fabulam, docuit & Attius, vetus Poëta Latinus.

Σωκράτης δ' ἐν πρώτῳ τῆς διαδοχῆς.] Lege cum Casaubono, Σωσικράτης.

Φιλίσκον εἶναι τοῦ Αἰγινήτου] *Philistus*, vitiosè in Juliani Codicibus. Suidas Philiscum Historicum, & *Philiscum* & *Philistum*, appellat.

Πρῶτος, Ἀπολλωνιάτης, Φυσικός] De quo nos infrà, ad ejus Vitam. 81

Ἀρχὴ δ' αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος, ἤδε, λόγου παντὸς ἀρχόμενον δοκεῖ μοι χρεὼν εἶναι τὴν ἀρχὴν ἀναμφισβήτητον παρέχεσθαι] Pindarus Olymp. Ode VI. ἀρχομένου δ' ἔργου, πρόσωπον χρὴ θέμεν τηλαυγές. Cicero II. de Oratore: *Prima commendatio Orationis est in principio; quod continuò debet allicere.* Notabis obiter, initia librorum, cùm libros citarent, notasse Veteres. Exempla passim obvia. Plurima collegit doctissimus Jonsius: quæ vide, si tanti est, Philosophicæ Historiæ libro II. cap. 5.

Δεύτερος, Σικυώνιος] Non mihi aliunde notus.

Τέταρτος, Στωϊκός, γένος Σελευκεύς, καλούμενος δὲ Βαβυλώνιος, διὰ τὴν γειτονίαν] Mentio ejus fit apud Ciceronem lib. I. de Natura Deorum: *Diogenes Babylonius, in eo libro qui inscribitur* Minerva: *partum Jovis ortumque Virginis, ad physiologiam traducens, disjungit à fabula.* Et apud Quintilianum lib. & cap. I. *Siquidem Leonides, Alexandri pædagogus, ut à Babylonico Diogene traditur, quibusdam eum vitiis imbuit, quæ robustum quoque, & jam maximum regem, ab illa institutione puerili sunt prosecuta.* Et apud Senecam lib. III. de Ira, cap. 38. *Contumeliam tibi fecit aliquis: numquid majorem quàm Diogeni, Philosopho Stoico? cui cum de ira disserenti, adolescens protervus inspuit, tulit hoc ille leniter ac sapienter.* Non quidem, *inquit*, irascor: sed dubito tamen an irasci oporteat. De ejus genere dicendi vide Gellium VII. 14. ubi & *Stoicus* appellatur. Citatur in libris de Nobilitate, & in libris de Legibus. Diogenes Seleucensis Babylonius, apud Athenæum. Sed Epicureus, non Stoicus; quod valde notandum; dicitur Diogenes ille Babylonius ex Seleucia, eidem Athenæo libro V. cap. 13. An alius fuerit à Diogene nostro Babylonio ex Seleucia, Philosopho Stoico? Athenæi verba, quia emendatione nostra egent, adscribenda putavi. Διογένης ὁ Ἐπικούρειος, ἕξιν ἔχων ἱκανὴν ἐν οἷς μετεχειρίζετο λόγοις. τὸ μὲν γένος ἦν ἐκ Σελευκείας, τῆς ἐν Βαβυλῶνι. ἀναδοχῆς δ' ἐτύγχανε παρὰ τοῦ βασιλέως, καίτοι τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς λόγοις χαίροντι. Lego χαίροντος. hoc est: *Diogenes Epicureus, satis promptus atque disertus, cùm de re quapiam disputaret. Is genus ducebat è Seleucia, Babylonia vicina. acceptus, gratusque Regi,* (Alexandro, Syriæ Regi) *quamvis Stoicorum placitis ipse Rex gauderet.* De patria Diogenis Stoici, testatur quoque Lucianus in Longævis: Διογένης δὲ ὁ Σελευκεὺς ἀπὸ Τίγριος, Στωϊκὸς φιλόσοφος, ὀκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα. Et Strabo lib. XVI. τὴν Σελεύκειαν ἐπὶ τῷ Τίγρητι πλησίον τῆς Βαβυλῶνος ἐν τριακοσίοις που σταδίοις ἐτείχισε Σέλευκος ὁ Νικάτωρ. Et posteà: ὥσπερ δὲ Βαβυλωνίαν τὴν χώραν καλοῦμεν, οὕτω καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκεῖθεν Βαβυλωνίους καλοῦμεν, οὐκ ἀπὸ τῆς πόλεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς χώρας. ἀπὸ δὲ τῆς Σελευκείας ἧττον, κἂν ἐκεῖθεν ὦσι, καθάπερ Διογένη τὸν Στωϊκὸν φιλόσοφον. Quæ Strabonis verba, hæc Laërtii διὰ τὴν γει-

τονίων, mirè illustrant. Notabis tamen ea in Florentinis membranis desiderari. Seleucia autem trans Tigrim, primò Babylonia dicta est διακριτικῶς: deinde etiam Βαβυλὼν, ut constat ex Stephano. Diogenes igitur Σελευκεὺς non immeritò dictus est Babylonius. Vide Phaleg. pag. 37.

Πέμπτος, Ταρσεὺς, γεγραφὼς περὶ ποιητικῶν ζητημάτων, ἃ λύειν ἐπιχειρεῖ] Meminit ejusdem & Laërtius in Epicuro: Διογένης ὁ Ταρσεὺς, ὁ τὰς ἐπιλέκτους σχολὰς συγγράψας· ubi & earum librum vicesimum citat: ut minimùm viginti libris ea πραγματεία constiterit. Ibidem. Ἐπιτομὴν τοῦ Ἐπικούρου Ἠθικῶν scripsisse ait Laërtius. De eo, etiam Strabo lib. XIV. ubi de Tarso civitate: τῶν δ᾽ ἄλλων φιλοσόφων,

Οὓς κεν ἐΰγνοίην, καὶ τοὔνομα μυθησαίμην,

Πλουτιάδης τε ἐγένετο, καὶ Διογένης τῶν περιπολιζόντων, καὶ σχολὰς διατιθεμένων εὐφυῶς. ὁ δὲ Διογένης καὶ ποιήματα ὥσπερ ἀπεφοίβαζε, τεθείσης ὑποθέσεως, τραγικὰ ὡς ἐπιτοπολύ. Id est: *De reliquis autem Philosophis*;

Quos quidem ego norim, quos nomine dicere possim;

Plutiades fuit; & Diogenes; qui ad Urbes profecti, Scholas dextrè composuerunt. Versus etiam Diogenes quocumque argumento proposito, tamquam Apollinis instinctu concitatus, pronuntiabat; Tragicos ut plurimùm. Ceterùm, συγγραμμάτων, non ζητημάτων, habent hîc apud Laërtium Editiones nonnullæ; nec non Codex Palatinus. Sed ζητημάτων rectum est. Ita ζητήματα Ὁμηρικὰ scripsit Porphyrius.

Ἃ λύειν ἐπιχειρεῖ] Inde Λυτικοὶ & Ἐπιλυτικοὶ Grammatici, qui talia ζητήματα solvebant. Athenæus XI. 12. ὁ θαυμάσιος Λυτικὸς Σωσίβιος. Suidas: Σωσίβιος, Λάκων, Γραμματικὸς τῶν Ἐπιλυτικῶν καλουμένων. Eustathius Iliad. ί. Οἱ δὲ παλαιοὶ Λυτικοὶ λέγουσι πολλὰ καὶ ἄλλα εἰς λύσιν τῆς ῥηθείσης ἀπορίας. Zenodotum Alexandrinum Λύσεις Ὁμηρικῶν Ζητημάτων scripsisse, testatur Suidas. Etiam Xenocrates Λύσεις scripsisse περὶ τοὺς λόγους, scripsit Laërtius noster in ejus Vita.

Ἀθηνόδωρός φησιν ἐν ὀγδόῃ Περιπάτων] Athenodorus ille, Cæsaris Augusti præceptor fuit, & posteà Tiberio præpositus ab eodem Augusto. Ejus Περιπάτων libros infrà quoque in Democrito testes adducit Laërtius. De eo multa Vossius lib. II. de Hist. Græcis cap. 5.

Τὸν δὴ φιλόσοφον, &c. ἀεὶ στιλπνὸν φαίνεσθαι διὰ τὸ ἀλείφεσθαι] Hæc alieno loco posita sunt, & sapiunt additamentum: deinde, ad quem Diogenem referri debeant, non satis constat: fuere enim tres philosophi hoc nomine. Simile quid de Cynico narrat Arrianus Dissertat. Epicteti III. 22. στίλβων γὰρ περιήρχετο, καὶ καθ᾽ αὐτὸ τὸ σῶμα ὑπέστρεφε τοὺς πολλούς. *Pellucens etenim obambulabat, & per corpus ipsum multos in se convertit.*

Mirum verò, uti rectè Vossius observavit, omisisse Laërtium, in elencho Diogenum, Diogenem Cyzicenum, qui libros de patriæ suæ Insulis reliquit, & quorum meminit Stephanus Geographus in Βέσβικος, in Ἀδράστεια, & in Ζέλεια. De eo Suidas: Διογένης, ἢ Διογενιανὸς, Κυζικηνὸς, Γραμματικός. ἔγραψε πάτρια Κυζίκου. Περὶ τῶν ἐν τοῖς βιβλίοις σημείων. Περὶ στοιχείων. Hi libri τὰ πάτρια Κυζίκου inscripti, erant numero septem. Stephanus in Βέσβικος· Βέσβικος. νησίδιον περὶ Κύζικον, ὡς Διογένης ὁ Κυζικηνὸς ἐν πρώτῃ τῶν ἑπτὰ περὶ τῆς πατρίδος νήσων λέγων. Neque enim hos ab illis diversos puto. Idem Stephanus, in Ζέλεια· Διογένης ἐν τρίτῃ Κυζίκου. Et in Ἀδράστεια: Διογένης ἐν πρώτῃ Κυζίκου. Omisit Laërtius & Diogenem Atheniensem; de quo Plinius XXXV. 5. & Diogenem, Medicum, cujus meminit Galenus lib. III. de Composit. medicam. κατὰ τόπους cap. 3. ubi de narium ulceribus agens, medicamentum hujusce Diogenis Medici pro narium ulceribus describit, hoc titulo, Διογένους φάρμακον ἐπιτετευγμένον. Item lib. IX. cap. 7. ubi de remediis hæmorrhoïdum, Diogenem cujusdam medicamenti auctorem nominat. Fuit & Diogenes Bœotarcha; de quo Pausanias in Phocicis: & Diogenes Macedonici præsidii Dux, de quo idem Pausanias in Corinthiacis: & Diogenes Phrygius ἄθεος, de quo Ælianus Var. Hist. II. 31. & Tragœdus, de quo idem Ælianus III. 30. & de Animal. VI. I. & Diogenes Amestrianus, de quo Philostratus in Chresto Sophista. Taceo de Diogene Juliani Imperatoris æquali, de quo Julianus epist. 35. cùm illius meminisse, ut pote illo antiquior, Laërtius noster non potuerit. Meminit in Zenone, Diogenis Ptolemæensis, quem hîc quoque omisit. Omisit & Diogenem, Pictorem, qui cum Demetrio Rege vixit, & de quo Plinius lib. XXXV. cap. 11. & Diogenem, Susianæ Præfectum, de quo Polybius lib. V. Item, Diogenem, Mediæ Prætorem, de quo Stephanus in Ἄβιλη, ubi dicitur ὁ διασημότατος Σοφιστής. Citatur à Clemente Alexandrino in Protreptico, Diogenes quidam ἐν πρώτῳ Περσικῶν. Et Diogenes alter in libro de Incredibilibus ultra Thulen, ἐν τοῖς ὑπὲρ Θούλην ἀπίστοις, à Porphyrio in Vita Pythagoræ. Hujus libri Excerpta habemus apud Photium.

MONIMUS.

Καθά φησι Σωκράτης] Σωσικράτης rectè emendabat Casaubonus: quâ in voce peccatum in his 82
libris non semel. Sosicrates Rhodius scripsit de Successionibus Philosophorum, de quo sæpe monuimus.

Ἔν τινι γοῦν τῶν δραμάτων, ἐν τῷ Ἱπποκόμῳ] Rectè quoque hæc verba ἐν τῷ Ἱπποκόμῳ, additamentum esse existimabat idem Casaubonus. Ea tamen agnoscunt omnes editi & manu scripti. 83

Μόνιμός τις ἦν ἄνθρωπος φιλόσοφος] Hos versus corruptissimos, ita emendabat, in Notis suis ad Excerpta ex Tragicis, Hugo Grotius, Vir incomparabilis:

—— Μόνιμος ἄνθρωπος ἦν τις φιλόσοφος
Ἀδοξότερος. μίαν δὲ μὴ πήραν ἔχων,
Πήρας μὲν οὖν τρεῖς. ἀλλὰ κυνὸς ἐν σχήματι
Ἐφθέγξατ᾽ οὐδὲν ἐμφερὲς, μὰ τὸν Δία,

Τῷ γνῶθι σαυτὸν, οὐδὲ τοῖς βιωμένοις
Τούτοις· ὑπὲρ ταῦτ' οὐ προσαιτῶν, οὐ ῥυπῶν·
Τὸ γὰρ ὑποληφθὲν τυφλὸν εἶναι πᾶν ἔφη.

Hoc est, eodem Grotio interprete,

Fuit olim Monimus sanè Philosophus,
Sed ignobilior. Pera huic una non erat:
At enim verò tres. Is, caninum habitum ferens,
Nihil dicebat simile istis sententiis,
Puta, Te ipsum nosce, quaque cuncta ejusmodi.
Sed nec mendicans quicquam, nec sorde obsitus,
Non constat, inquit, ea de re qua sumitur.

τὸ ὑποληφθὲν, sive *ὑπολαμβανόμενον*, inquiebat Vir ille magnus, est id quod opinamur. Id cæcum est; id est; non est certum; non constat. Hunc ergo sensum Philosophicum habebat dictum Monimi. At Menander innuebat, quidquid furto aliis subducitur, id alios latere: nam furto vivebat Monimus, obvia in tres peras corradens. Hactenus Vir amplissimus: qui pro

Τὸ γὰρ ὑποληφθὲν τῦφον εἶναι πᾶν ἔφη,

legebat,

Τὸ γὰρ ὑποληφθὲν τυφλὸν εἶναι πᾶν ἔφη.

Sed pace tanti viri liceat dixisse; in hoc postremo versu nihil omnino mutandum. Nam præter quàm quòd in omnibus editis & manu scriptis libris ita constanter legitur, à quibus levi de causa non est recedendum, constat è Sexto Empirico, id fuisse Monimi Cynici effatum, *τῦφον εἶναι τὰ πάντα*. Ille enim libro VII. adversus Mathematicos tractatu 2. capite *εἰ ἐστί τι ἀληθὲς*, postquam dixit Xeniadem Corinthium existimare nihil esse verum, subjungit, *τάχα δὲ καὶ ὁ Μόνιμος ὁ Κύων, τῦφον εἶναι τὰ πάντα.* quod ita interpretatur, *ὅπερ οἴησίς ἐστι τῶν οὐκ ὄντων, ὡς ὄντων.* Idem eodem libro, tractatu I. de Philosophia, capite quod inscribitur, *εἰ ἔστι κριτήριον ἀληθείας*, inter eos qui *κριτήριον* sustulerunt, Monimum recenset. Et posteà: *οὐκ ὀλίγοι δὲ ἦσαν, ὡς προεῖπον, οἱ καὶ τοὺς περὶ Μητρόδωρον καὶ Ἀνάξαρχον, ἔτι καὶ Μόνιμον φήσαντες ἀνῃρηκέναι τὸ κριτήριον. ἀλλὰ Μητρόδωρον μὲν, ὅτι εἶπεν, Οὐδὲν ἴσμεν. οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἴσμεν, ὅτι οὐδὲν ἴσμεν. Ἀνάξαρχον δὲ καὶ Μόνιμον, ὅτι σκιογραφίᾳ ἀπείκασεν τὰ ὄντα, τοῖς τε κατὰ ὕπνους, ἢ μανίαν προσπίπτουσι ταῦτα ὡμοιοῦσθαι ὑπέλαβον. Non fuerunt autem pauci, ut priùs dixi, qui, & Metrodorum, & Anaxarchum, & praterea Monimum, dixerint sustulisse id quod judicat. Et Metrodorum quidem, quoniam dixerit nos nihil scire; & ne hoc ipsum quidem scire quòd nihil sciamus. Anaxarchum autem & Monimum, quoniam ea qua sunt assimilarunt adumbrata pictura, & existimarunt ea esse similia iis qua incurrunt in somno & furore.* Etiam Marcus Antoninus Imperator libro II. *περὶ τῶν εἰς ἑαυτὸν* sectione 13. *ὅτι πᾶν ὑπόληψις. δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον λεγόμενα.* quod idem significat ac illud *τὸ γὰρ ὑποληφθὲν, τῦφον εἶναι πᾶν ἔφη*: omnia scilicet in opinione sita esse. Ex istis autem Marci verbis *πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον λεγόμενα*, vidi qui crederent eum adversus Monimum Cynicum scripsisse. Addubitabat Anglicus Interpres, num Marcus ibi Dialogum aliquem innueret, in quo adversus Monimum differens quis, introduceretur: an verò *πρὸς*, hoc loci *apud* significaret. Fortè scripserat Marcus, *πρὸς τοῦ Κυνικοῦ Μονίμου λεγόμενα*: quòd à recepta lectione minùs longè recedit. Redeo ad Grotii emendationem. Quis dixit Amplissimo Viro Monimum furem fuisse, obviáque omnia in tres peras corradere solitum? Certè Laërtius virum illustrem adeò evasisse ait, ut de eo Menander mentionem fecerit: *ἐγένετο δὴ ἀνὴρ ἐλλόγιμος, ὡς καὶ Μένανδρον αὐτοῦ τὸν Κωμικὸν μεμνῆσθαι.* Quare in Menandri versibus, pro *ἀδοξότερος*, putarim legendum *ἐνδοξότερος*: nisi *ἀδοξότερος* ibi sit *ἀφιλόδοξος*, *contemptor gloriæ*; qualis à Laërtio Monimus describitur: quod non puto. Nihil igitur mutandum in hoc postremo versu: sed neque in voce *βοωμένοις*: pro qua Grotius reponit *βιωμένοις*. *βοώμενα*, sunt *πολυθρύλλητα*, *decantata*; &, ut loquitur Cicero, *cantatissima*. Ceteras Viri Amplissimi emendationes probo, laudo, amplector. Pro

Μόνιμός τις ἦν ἄνθρωπος, φιλόσοφος,

habet Editio Stephanica

Μόνιμός τις ἦν ἄνθρωπος, ὦ Φίλων, σοφός·

quæ lectio confirmatur auctoritate Codicum Palatini & Florentini, & utriusque Regii. & quam potiorem duco. Pro *μικρῶ δὲ ὁ τὴν πήραν ἔχων*, habet Stephanica Editio *μικρὰν δὲ πήραν ἦν ἔχων*. At Codex Florentinus, *μίαν οὐκ*, sensu optimo. Rectè igitur Grotius *μίαν δὲ μὴ πήραν ἔχων*. Legi posset quoque, *μίαν δ' οὐ τὴν πήραν ἔχων*, & puto Menandrum ita scripsisse. Pro *ἀλλὰ καὶ εἰκόνος ῥήματι*, scriptum est in Palat. MS. *ἐν εἰκόνος μέρει*, quod non displicet. id est, *in parte aliqua sua imaginis*. *ῥῆμά τι* habet Florentinus. Reponebat Grotius *ἀλλὰ κυνὸς ἐν σχήματι*. Etiam legi posset, *ἀλλ' ἐκεῖνος ῥῆμά τι*. Pro *ὑπὲρ δὲ ταῦτα ὁ προσαιτῶν*, &c. Scaliger ad oram libri legendum adnotaverat *ὑπερεῖδε ταῦτα*. Grotius legit *ὑπὲρ ταῦτ', οὐ προσαιτῶν, οὐ ῥυπῶν*. Recepta lectio non displicet. Pro *ὑπολειφθὲν*, habet Editio princeps *ὑποληφθέν*· & ita omnino legendum, ut è Sexti Empirici loco superiùs laudato apparet.

Γέγραφε δὲ παίγνια σπουδῇ λεληθυίᾳ μεμιγμένα.] Quod scribendi genus Cynicorum fuisse observat Auctor libelli *περὶ ἑρμηνείας*. Addit: *τὰ γὰρ τοιαῦτα γελοῖα χρείας λαμβάνει τάξιν καὶ γνώμης. Hujusmodi ridicula præcepti vicem subeunt, admonitionis & sententia.* Quò respexit Horatius:

---- ridiculum acri
Fortiùs & meliùs magnas plerumque secat res.

Καὶ Περὶ ὁρμῶν, δύο, καὶ Προτρεπτικόν.] Citatur & Monimus quidam *ἐν τῇ τῶν θαυμασίων συναγωγῇ* apud Clementem Alexandrinum in Admonitione ad Gentes, & apud Cyrillum libro IV. contra Julianum; sed quem alium esse existimamus ab hoc nostro Cynico.

ONESICRITUS.

A*'Στυπαλέα.*] Lege, *Ἀστυπαλαιέα*. Apollo in Oraculo, quod refertur à Theodorito, Sermone 84
X. de Oraculis: *Ὕστατος Ἡρώων Κλεομήδης Ἀστυπα-*

λαιεύς. Ἀστυπαλαιεὺς nomen est ἐθνικὸν insulæ & urbis Ἀστυπαλαίας, de quibus Stephanus. Fallitur Suidas, qui Ἀστυπαλαιεὺς proprium nomen esse ait. Ἀστυπαλαῖος dicitur Onesicritus Æliano libro XVI. de Animalibus capite 39. Sed ibi pro Ἀστυπαλαῖος legendum videtur Ἀστυπαλαιεύς: sicut apud Suidam Ἀστυπαλαία. Astypalæam, Ancæi matrem & Phoenicis filiam, faciunt, Pausanias in Achaïcis, Scholiastes Apollonii libro I. Et Stephanus de Urbibus: sed quos refellit Samuel Bochartus in Phaleg, pag. 402.

Οὗτος δὲ Ἀλεξάνδρῳ, &c.] Quod etiam testatur Plutarchus Oratione I. de Fortuna & virtute Alexandri: Ὀνησίκριτον δὲ τὸν Διογένους τοῦ κυνὸς μαθητὴν, ὅτι ἄρχοντα τῶν κυβερνητῶν κατέστησεν, ὑπὸ πλειόνων ἱστόρηται. Et Lucianus in libello de Morte Peregrini: ἐκεῖνοι γὰρ οὐκ ἐμπηδῶσιν εἰς τὸ πῦρ, ὡς Ὀνησίκριτος ὁ Ἀλεξάνδρου κυβερνήτης, ἰδὼν Καλλανὸν καόμενον. Qui locus genus mortis Onesicriti nos docet. De India scripsisse, testantur multi veteres. Nempe ad Indiæ Brachmanes ab Alexandro missus fuerat, & Calanum secum adduxit. In his de India libris citatur à Plinio libro II. capite 73. De Onesicrito plura Vossius, libro de Historicis Græcis paginâ 59.

Ὁ δὲ, Ἀλεξάνδρου.] Meminit Arrianus libro VI. de Exped. Alexandri: τοῦ μὲν δὴ ναυτικοῦ παντὸς Νέαρχος αὐτῷ ἐξηγεῖτο· τῆς δὲ αὐτοῦ νεὼς κυβερνήτης Ὀνησίκριτος, ὃς ἐν τῇ ξυγγραφῇ, ἥντινα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ξυνέγραψε, καὶ τοῦτο ἐψεύσατο, ναύαρχον ἑαυτὸν εἶναι γράψας, κυβερνήτην ὄντα.

Πλὴν ὅτι ὡς ἀπόγραφος ἐξ ἀρχετύπου δευτερεύει.] Respexit hunc Laërtii locum Suidas in Ὀνησίκριτος: Ὀνησίκριτος. ὄνομα κύριον. ὁ δὲ Ὀνησίκριτος, ἀπόγραφος ἐξ ἀρχετύπου δευτερεύει, τουτέστι, τοῦ Ξενοφῶντος. Onesicritus quidam, citatur à Plinio libro II. capite 73.

Μένανδρος, Διογένους μαθητὴς, ὁ ἐπικαλούμενος δρυμός.] Mihi non aliunde notus; neque Hegesæus ille Sinopensis, cui cognomen *laqueus*. De Philisco Ægineta, diximus non uno loco ad Diogenis Vitam; ubi nos vide.

CRATES.

85 Κράτης Ἀσκώνδου, Θηβαῖος, &c.] Similia habet Suidas: Κράτης Ἀσκώνδου, Θηβαῖος, φιλόσοφος Κυνικὸς, μαθητὴς Διογένους καὶ Βρύσωνος τοῦ Ἀχαιοῦ. Et in Ἱππαρχία: γυνὴ Κράτητος τοῦ Κυνικοῦ, ὃς ἦν Ἀθηναῖος Βρύσωνος μαθητὴς τοῦ Ἀχαιοῦ. ubi vitiosè Ἀθηναῖος pro Θηβαῖος. De Brisone isto Achæo, aliisque Brysonibus, videatur Jonsius de Scriptor. Hist. Philos. libro II. cap. 1.

Τεύτου παίγνια φέρεται τάδε, Πήρη τις πόλις, &c.] Imitatus Homericum illud ex Odyssea τ. 172.

Κρήτη τις γαῖ' ἔστι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ
Καλὴ, καὶ πίειρα, περίῤῥυτος, ἐν δ' ἄνθρωποι
Πολλοὶ, &c.

Meminit Apuleius in Apologia: *Sed eumdem ornatum digne gestarem, quem Crates ultro divitiis abjectis appetivit: Crates, inquam, si quid credis, Æmiliane, vir domi inter Thebanos proceres dives & nobilis, amore hujus habitus, quem mihi objectas, rem familiarem largam & uberem populo donavit. Multis servis à sese remotis solitatem delegit: arbores plurimas & frugiferas præ uno baculo sprevit: villas ornatissimas una perula mutavit; quam postea, comperta utilitate, etiam Carmine laudavit; flexis ad hoc Homericis versibus, quibus ille Cretam insulam nobilitat. Principium dicam, ne me hæc ad defensionem putes confinxisse.*

Πήρη τις γαῖ' ἐστὶ μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ
Καλὴ, καὶ πίειρα.

Jam cetera tam mirifica: quæ si tu legisses; magis mihi peram quam nuptias Pudentillæ invidisses. Ubi pro πόντῳ, legendum τύφῳ. Meminit hujus Cratetis παιγνίου & Dionysius Halicarnasseus in libello περὶ ἑρμηνείας, his verbis: καί τοί ἐστι πολλαχοῦ ἐκ παιδιᾶς παραμεμιγμένης δεινότης ἐμφαινομένη τις, οἷον ἐν ταῖς Κωμῳδίαις· καὶ πᾶς ὁ Κυνικὸς τρόπος. ὡς τὰ Κράτητος,

Πήρη τις γαῖ' ἐστὶ μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι τύφῳ.

Et sanè multis locis ex joco admixto perspicitur existere gravitas quædam. Veluti in Comœdiis; & omnis Cynicus modus: ut illa Cratetis, Πήρη, &c. ubi obiter observandum γαῖα legi non πόλις, ut hoc loco; quod minùs placet: quamquam & ita apud Apuleium.

Περίῤῥυτος.] H. Stephanus περίῤῥυπος, hoc est, *sordida*, reponebat: quod probat Casaubonus. Idem & mihi videbatur. τὸ περίῤῥυπος cum voce καλὴ in ore Cynici optimè convenit.

Ἐπαγαλλόμενος.] Malè Editio prior, ἐπαγγελλόμενος.

Θύμον.] *Animum*, ineptè Vetus Interpres. Curionis Editio, *lupinum* (id est, θέρμον) agnoscit, teste Leopardo libro VIII. Emendat. capite 2. Tu, verto, *allium*. Hesychius: θύμον. τὸ σκόροδον. Aristophanis Scholiastes ad Plutum, Actu II. εἶδος βοτάνης εὐτελοῦς exponit: quem sequitur Suidas, qui & ejus verba exscripsit. Infrà eodem loco idem Scholiastes exponit, βολβοὺς, ἢ ἀγριοκρόμμυα. Sed omnino est *allium*: est enim à Syriaco, aut Chaldaico, *thum*, quod idem sonat, & quod est ab Ebræo שום *schum*. qua voce utitur Moses Numerorum XI. 5. Utuntur & Paraphrastæ ad eum locum. Eadem vox occurrit in Thalmude, & in Medicis Arabibus; non infrequenter. Salmasius, qui non meminerat θύμον vocem esse Phœniciam, miratur cur *allium*, aut *cæpe*, Grammatici exponant: & quærit, an allia & cæpas Veteres ita vocarent ab animosa acrimonia. Eum vide ad Solinum paginâ 1286. Hanc autem vocis θύμου originationem (nam ingenui fateri per quos profeceris) Samueli Bocharto acceptam refero.

Τίθει μαγείρῳ μνᾶς δέκα, &c.] Versus sunt Jam- 86
bici: qui ita legendi & distinguendi:

Τίθει Μαγείρῳ μνᾶς δέκ', Ἰατρῷ δραχμὴν,
Κόλακι τάλαντα πέντε, Συμβούλῳ καπνὸν,
Πόρνῃ τάλαντον, Φιλοσόφῳ τριώβολον.

Ita rectè Codex Regius, & Stephanicus, & Palatinus, & Florentinus. Ita & Farnesianus, teste Mureto libro IX. Variarum Lectionum capite ultimo.

Malè vulgò legitur Κόλακι τάλαντα δέκα, metro reclamante. Si per metrum liceret, pro καπνὸν, quæ vox hîc locum habere vix potest, χαλκὸν legerem lubens.

Τιθεῖ.] κυριολόγως. est enim τιθέναι *referre rationes*: quo sensu *ponere* etiam Latini usurpârunt. Vide Casaubonum ad Theophr. Charact. pag. 347.

Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Θυρεπανοίκτης, &c.] Paria habet Suidas: ἐπεκλήθη Θυρεπανοίκτης, διὰ τὸ ἀδεῶς εἰσέρχεσθαι εἰς παντὸς οὗπερ ἠβούλετο οἶκον. Adde & Plutarchum Sympos. libro II. Quæst. 1. Κράτητα δὲ τὸν φιλόσοφον εἰς πᾶσαν οἰκίαν εἰσιόντα μετὰ τιμῆς καὶ φιλοφροσύνης τῶν δεχομένων, Θυρεπανοίκτην ἐκάλουν. Et Apuleium, quem vide Florid. IV.

Ἔστιν αὐτοῦ καὶ τόδε, Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔμαθον, &c.] Quod ἐπαρῴδησεν ex versibus, qui Sardanapali tumulo inscripti sunt. Plutarchus in libro De sui laude ad Herculanum: πάνυ δὲ χαρίεντως καὶ ὁ Κράτης πρὸς τὸ,

Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον, καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ' ἔρωτος
Τέρπν' ἔπαθον,

ἀντέγραψε τὸ,

Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔμαθον, καὶ ἐφρόντισα, καὶ μετὰ Μουσῶν
Σέμν' ἐδάην.

Inscriptum autem Sardanapali tumulo tale fuit Epigramma, ut legere est apud Strabonem libro XIV.

Εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς, σὸν θυμὸν ἄεξε
Τερπόμενος θαλίῃσι· θανόντι τοι οὔτις ὄνησις·
Καὶ γὰρ ἐγὼ σποδός εἰμι, Νίνου μεγάλης βασιλεύσας.
Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ' ἔρωτος
Τέρπν' ἔπαθον. τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια κεῖνα λέλειπται.
Ἥδε σοφὴ βιότοιο παραίνεσις ἀνθρώποισιν.

Addit Strabo meminisse hujus Epigrammatis etiam Chœrilum; sed vulgò quidem ita jactari:

Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ' ἔρωτος
Τέρπν' ἔπαθον. τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια κεῖνα λέλειπται.

Et ita citatur à Theodorito ad Græcos infideles Serm. XII. Paulò aliter refertur à Dione Chrysostomo in IV. de Regno: τὸ Σαρδανάπαλου προφέρεται πολλάκις ἐλεγεῖον,

Τόσσ' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον, καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ' ἐρώτων
Τέρπν' ἔπαθον· τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ὄλβια πάντα λέλειπται.

Ubi notabis obiter, versus heroicos ἐλεγεῖον appellari. Sed ibi τὸ ἐλεγεῖον, est *parvum poema*; *minutum quoddam opusculum*; ut rectissimè ad Persium Casaubonus. Laërtius noster infrà, in Empedocle; τι δὲ ἐπιγράψομεν ἐλεγεῖον, ἢ τοῦτο, &c. Ausonius:

Punica turgentes redimibat zona papillas
Hermiones: zona textum elegeion erat.

Chœrilus illud Epigramma versibus aliis expresserat, quos habes apud Athenæum l. XII. c. 7. Sardanapali illius tumuli meminit Aristoteles, & Cicero Tuscul. Quæst. lib. V. qui suprà positos duos versus, ita Latinè reddidit:

Hæc habeo quæ edi, quæque exsaturata libido
Hausit: at illa jacent multa & præclara relicta.

Ceterùm & nos, Cratetis exemplo, illos ita ἐπαρῳδήσαμεν:

Πᾶν ὃ φίλοις χαρίσαιο, Φίλων, ἀναφαίρετόν ἐστι.
Ταῦτ' ἔχω ὅσσα ἔδων, τ' ἄλλα δ' ἥμαρψε Τύχη.

respicientes ad illud Pompeii, *Hoc habeo quodcumque dedi.*

Καὶ ὅτι ἐκ φιλοσοφίας αὐτῷ περιγίνοιτο, Θέρμων τε χοῖνιξ, καὶ τὸ μηδενὸς μέλειν.] Plutarchus in libro de Animi tranquillitate: Κράτης δὲ πήραν ἔχων καὶ τρίβωνα, παίζων καὶ γελῶν ὥσπερ ἐν ἑορτῇ τὸν βίον διετέλεσε.

Ἔρωτα παύει λιμὸς, &c.] Julianus Imperator Orat. VI. οἱ Διογένους νόμοι καὶ Κράτητος ὑπὲρ τούτων οὐκ ἀτιμαστέοι, ἔρωτα λύει λιμός. ἂν δὲ τούτῳ χρῆσθαι μὴ δύνασαι, βρόχος. Id est: *Profectò Diogenis & Cratetis leges super ea re, nequaquam aspernandæ: Amorem solvit fames; Si eo uti non potes, laqueus.* Theodoritus Sermone XII. de Virtute activa, ubi de Cratete: οὗτος εἰώθει λέγειν, τῆς εἰς τὰ ἀφροδίσια ὁρμῆς κατάπαυμα, λιμὸν εἶναι. In versu Cratetis, pro τούτοισι, legendum τούτοις, metro postulante: Et ita Editiones Stephani. Apud Stobæum, Sermone qui est de mulieribus, hi versus, sic referuntur. sub nomine incerti Scriptoris:

Ἔρωτα παύει λιμός· εἰ δὲ μὴ, χρόνος.
Ἐὰν δὲ μηδὲ ταῦτα τὴν φλόγα σβέσῃ,
Θεραπεία σοι τὸ λοιπὸν ἠρτήσθω.

Θεασάμενος ἔν τινι τραγῳδίᾳ Τήλεφον, σπυρίδιον ἔχοντα, &c.] Tragœdia illa fuit Euripidis. Hujus 87
meminit Aristophanes in Nubibus, nec non in Acharnensibus; quo nomine, utrobique Euripidem deridendum propinat. In ea Telephus, Rex Mysiæ, pauper & mendicus, & sportulam tenens, introducebatur. De sportula, præter Laërtium, testatur Aristophanes in Acharnensibus Actu. II. Sc. 4.

Ἐς τὸ σπυρίδιον ἰσχνά μοι φυλλεῖα δός.

De paupertate, idem Aristophanes, passim, in dictis Acharnensibus & in Nubibus. Etiam ejus Enarrator ad hæc verba è Nubibus Actu III. Sc. 2.

Καί τοι πρότερόν γ' ἐπτώχευες,
Τήλεφος εἶναι Μυσὸς φάσκων
Εὐριπιδίου, &c.

διαβάλλει Εὐριπίδην, ὡς πτωχὸν εἰσενηνοχότα τὸν Τήλεφον· τοῦτον γὰρ ὡς πτωχὸν εἰσήγαγε περὶ οὗ καὶ κωμῳδεῖται.

Ἐξαργυρισάμενόν τε τὴν οὐσίαν, καὶ γὰρ ἦν τῶν ἐπιφανῶν, &c.] Plutarchus in tractatu de Vitando ære alieno: Κράτης δὲ ὁ Θηβαῖος ὑπ' οὐδενὸς ἀπαιτούμενος, οὐδὲ ὀφείλων, αὐτὰς δὲ τὰς οἰκονομίας καὶ φροντίδας καὶ περισπασμοὺς δυσχεραίνων, ἀφῆκεν οὐσίαν ὀκτὼ ταλάντων· καὶ τρίβωνα καὶ πήραν ἀναλαβὼν, εἰς φιλοσοφίαν καὶ πενίαν κατέφυγεν. *Thebanus autem Crates, cùm nemo ab ipso exigeret, cùm nemini quidquam deberet, ipsam rei familiaris dispensationem, curasque & occupationes aversatus, rem VIII. talentorum deserit, sumptisque palliolo & perâ, ad Philosophiam & Paupertatem confugit.* Origenes contra Celsum libro II. περὶ δὲ τοῦ Κράτητος, ἑαυτὸν ἐλευθερώσαντος, διὰ τοῦ τοῖς Θηβαίοις χαρίσασθαι τὸ ὑπὲρ πλάσης τῆς κτίσεως πραθείσης δοθὲν αὐτῷ ἀργύριον. Ubi

τὸ ἐλευθεράσαντος, minùs rectè Interpres vertit, *quo liberiùs philosopharetur*. Et in Matthæum XIX. Κράτητα γὰρ τὸν Θηβαῖον ἑλόμενον δι' ἐλευθερίαν καὶ παράδειγμα εὐτελοῦς βίου, καὶ ὡς ᾤετο, μακάριον ἑαυτὸν βουλόμενον παραστῆσαι τοῖς Ἕλλησι, μηδενὸς χρήζοντα, φασὶν ἀποδόμενον πᾶσαν τὴν οὐσίαν τῷ Θηβαίων δήμῳ δεδωρῆσθαι, μετὰ τοῦ εἰρηκέναι, Ὅτι σήμερον ὁ Κράτης Κράτητα ἐλευθεροῖ. Philostratus in Vita Apollonii libro I. capite 10. ὅτε δὴ τὸν μὲν Κλαζομένιον Ἀναξαγόραν ἀγέλαις τε καὶ καμήλοις τὰ ἑαυτοῦ ἀνέντα, προβάτοις, ἔφη, supple Apollonius, μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις φιλοσοφῆσαι· τὸν δὲ Θηβαῖον Κράτητα καταποντώσαντα τὴν οὐσίαν, οὔτε ἀνθρώποις γενέσθαι ἐπιτήδειον, οὔτε προβάτοις. Simplicius in Enchiridion Epicteti cap. 10. καὶ πενία δὲ, εἴποι ἂν ὁ Ἐπίκτητος, οὐδὲν δεινὸν, ἐπεὶ καὶ Κράτητι ἂν ἔδοξε τῷ Θηβαίῳ δεινὸν, ὃς τὰ ἑαυτοῦ τῇ πόλει παραχωρήσας, καὶ εἰπὼν

Κράτης Κράτητα χρημάτων ἀποστερεῖ.

τότε ἔδοξεν ἐλευθεροῦσθαι, καὶ στέφανον ὡς ἐπὶ ἐλευθερίας περιεβάλετο, ὅτε τὴν πενίαν ἀντὶ τῆς εὐπορίας ἠλλάξατο. Videsis Apuleium in Floridis & in Apologia.

Ἀθροίσαντα πρὸς τὰ ἑκατὸν διακόσια τάλαντα, τοῖς πολίταις ἀνεῖναι ταῦτα.] Ælianus Var. Hist. III. 6. Κράτης ὁ Θηβαῖος, τά τε ἄλλα μεγαλόφρων ὢν πεφώραται, καὶ καταφρονητικὸς τῶν ὑπὸ τοῦ πλήθους θαυμαζομένων· ἀτὰρ οὖν καὶ χρημάτων, καὶ πατρίδος. ὅτι μὲν οὖν τῆς οὐσίας ἀπέστη τοῖς Θηβαίοις, τοῦτο μὲν καὶ εἰς πάντας ἐξεφοίτησε. Stephanus, περὶ πόλεων, in Ἀθῆναι, Athenas Bœotias fossâ muniisse Cratetem, dicit: ὀγδόη Βοιωτίας, (loquitur de pluribus Athenis) ἡ ἐκ τῆς λίμνης ἀναφανεῖσα, μετὰ τὸ πρότερον ἐπικλυσθῆναι τῆς Κωπαΐδος, ὅτε Κράτης αὐτὴν διετάφρευσεν. Quæ, ne quis ea de Cratete Thebano accipiat; quoniam Thebæ, ejus patria, sunt in Bœotia; moneo accipienda esse de Cratete Fossore, qui fuit cum Alexandro, & qui tertius à Laërtio nostro recensetur, ubi de variis Cratetibus egit in Vita Cratetis Academici.

Τὴν οὐσίαν μηλόβοτον ἀνεῖναι.] Plura apud Suidam: Οὗτος καταλιπὼν τὴν οὐσίαν μηλόβοτον, ἀρθεὶς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, εἶπεν,

Ἐλευθεροῖ Κράτητα Θηβαῖον Κράτης.

Et apud Nonnum in Expositione Historiarum quarum meminit Gregorius Nazianzenus in priori Invectiva contra Julianum Imperatorem: Κράτης Θηβαῖος ἦν τῆς Βοιωτίας τὸ γένος. οὗτος φιλοσοφῆσαι θέλων τὴν κυνικὴν φιλοσοφίαν, λαβὼν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἔρριψε τῷ δήμῳ, κηρύξας οὕτω· Κράτης ἀπολύει τὰ Κράτητος, ἵνα μὴ τὰ Κράτητος κρατήσῃ τὸν Κράτητα· καὶ τὰ χωρία αὐτοῦ εἴασε γενέσθαι μηλόβοτα. Meminit & Sanctus Chrysostomus, in Exhortatione ad Viduam juniorem: ἀλλ' ἀκριβέστερον ἡμῶν οἶδας αὐτὴ τὸν Ἐπαμινώνδαν, τὸν Σωκράτην, τὸν Ἀριστείδην, τὸν Διογένην, τὸν Κράτητα, τὸν μηλόβοτον ἀνέντα τὴν χώραν τὴν αὐτοῦ. *Ipsa enim longè meliùs quàm ego, nosti Epaminondam, Socratem, Aristidem, Diogenem & Cratetem, qui suasmet possessiones incultas reliquit ac deposuit.*

Καὶ εἴτι ἀργύριον εἴη, εἰς θάλατταν βαλεῖν] Suidas: οὗτος καταποντώσας τὴν οὐσίαν, ὡς λέγει Φιλόστρατος ἐν τῷ βίῳ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως. Chrysostomus Homiliâ IV. ad Titum: τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων πολλοὶ χρημάτων μὲν κατεφρόνησαν, γυναικῶν δὲ, οὐκ ἔτι.

Καὶ Κράτητος μὲν (φησὶν) ὁ οἶκος ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, 88
Ἱππαρχίας δὲ, ὑπὸ Φιλίππου] Deest quid: nisi scripserit Laërtius, καὶ Κράτητος μὲν κατεσκάφη ὁ οἶκος, &c. Thebas, patriam Cratetis, Alexander evertit. Quod infrà in hac Vita testatur ipse Laërtius. Verisimile est quoque Philippum Maroniam, patriam Hipparchiæ, vastasse; ut pote qui bellum in Thracia; ubi Maronia sita est; gesserit. Sed quando de Cratetis domo mentio injecta est, non pigebit hîc adscribere, quod de ea scripsit Julianus Imperator in Oratione VI. Græcos videlicet ejus vestibulo inscripsisse, εἴσοδος Κράτητι ἀγαθῷ δαίμονι.

Μηδενὸς γὰρ ἐκείνους δέησεσθαι φιλοσοφοῦντας] Optima ratione. Ita Modestinus Jurisconsultus in lib. I. D. de excusat. tut. & curat. περὶ δὲ τῶν φιλοσόφων ἡ αὐτὴ διάταξις τοῦ Πίου οὕτω λέγει· φιλοσόφων δὲ οὐκ ἐτάχθη ἀριθμὸς, διὰ τοῦ σπανίους εἶναι τοὺς φιλοσοφοῦντας· οἶμαι δὲ ὅτι οἱ πλούτῳ ὑπερβάλλοντες ἐθελοντὶ παρέξουσι τὰς ἀπὸ τῶν χρημάτων ὠφελείας ταῖς πατρίσιν· εἰ δὲ ἀκριβολογοῖντο περὶ τῆς οὐσίας, αὐτόθεν ἤδη φανεροὶ γενήσονται μὴ φιλοσοφοῦντες. *De Philosophis autem eadem Constitutio D. Pii ita dicit: Philosophorum autem non constitutus est numerus, quia rari sunt qui philosophantur. Existimo autem quòd qui divitiis superabundant, voluntariè tribuent pecuniam in utilitates patriæ. Si autem de pecunia nimiùm sint solliciti, inde jam manifesti fient non philosophantes.* Papinianus lib. 8. sect. 4. D. de vacat. & excusat. mun. *Philosophis, qui se frequentes atque utiles per eamdem studiorum sectam contendentibus prabent, tutelas; item munera sordida corporalia remitti placuit: non ea, quæ sumptibus expediuntur: etenim verè philosophantes pecuniam contemnunt; cujus retinendæ cupidine fictam adseverationem detegunt.* Diocletianus & Maximinianus lib. 6. C. de Muneribus patrim. *Professio & desiderium tuum inter se discrepant: nam cùm Philosophum te esse proponas, vinceris avaritiâ, rapacitate; & onera quæ patrimonio tuo injunguntur, solus recusare conaris.* Valentinianus & Valens lib. 8. C. de Professoribus: *Reddatur unusquisque patriæ suæ, qui habitum Philosophiæ indebitè & insolenter usurpare cognoscitur; exceptis iis qui à probatissimis approbati, ab hac debent collusione secerni. Turpe enim est, ut patriæ functiones ferre non possit, qui etiam fortunæ vim se ferre profitetur.* Seneca de Beneficiis cap. 17. *Res est intolerabilis poscere nummos & contemnere. Indixisti pecuniæ odium; hoc professus es: hanc personam induisti, agenda est*, &c.

Ἐπ' οἴκημα παιδίσκης, &c.] Vetus Interpres, *ad ancillæ domum*. Aldobrandinus, *in mulierculæ domum*. Magis placet prior interpretatio. πατρῷον γάμον vocat, quod Clemens Alexandrinus τὰ Κυνογαμεῖα appellat. Ejus locum ad Hipparchiam adducimus.

Τοὺς δὲ τῶν μοιχευόντων τραγικοὺς, &c.] Et hîc subolet aliquid deesse. Sanè non integer est locus. 89

Τούτου γέγονε, &c.] Τούτου, id est, Cratetis, non Pasiclis ejus filii. Et Pasiclem fratrem habuit Crates, & Pasiclem, filium.

Ἔλεγέ τι ἀδύνατον, &c.] Crates videlicet, non Pasicles, ejus frater.

Ἀδύνατον εἶναι ἀδιάπτωτον εὑρεῖν] Ποῦ γὰρ ὁ ἀμετάπτωτος; inquit Marcus, Imperator ὁ φιλοσοφικώτατος. Idem Sacri Scriptores passim. Ut 1 Regum, 8. 4. Paralipom. II. v. 36. Proverb. 20. 9. Eccles. 7. 20. Johannis 1. 8.

Πιττάκιον] Πινάκιον emendabat ad oram libri Florens Christianus: quæ lectio ferri potest. Diogenes Laërtius supra, in Vita Diogenis Cynici: μετὰ δὲ ἐγγράψας εἰς λεύκωμα τὰ ὀνόματα τῶν γραψάντων περιῄει ἐξημμένος. Est autem λεύκωμα, ut rectè Hesychius interpretatur, idem ac πινάκιον. Sed πιττάκιον etiam rectum est. immo rectissimum. Celsus libro III. cap. 10. *Duo pittacia, quæ latitudinem frontis, longitudinemque æquent.* Sic autem dicta sunt, ἀπὸ τῆς πίττης: à pice illita. Hinc Nazianzeni Scholiastes Nonnus; loco infrà citando ἐκόλλησεν εἰς τὸ ἑαυτοῦ μέτωπον.

Νικόδρομος ἐποίει] Respiciens Pictores & Sculptores. Egregiè Plinius in Præfatione divini operis: *Et ne in totum videar Græcos insectari, ex illis nos velim intelligi pingendi fingendique conditoribus, quos in libellis his invenies, absoluta opera, & illa quoque quæ mirando non satiamur, pendenti titulo inscripsisse: ut* Apelles faciebat, *aut* Polycletus: *tamquam inchoatâ semper arte, & imperfectâ, ut contra judiciorum varietates superesset artifici regressus ad veniam, velut emendaturo quidquid desideretur, si non esset interceptus. Quare plenum verecundiæ illud est, quòd omnia opera tamquam novissima inscripsere, & tamquam singulis fato adempti. Tria non amplius, ut opinor, absolutè traduntur inscripta,* ILLE FECIT, *quæ suis locis reddam: quo apparuit, summam artis securitatem auctori placuisse, & ob id magna invidia fuere omnia ea.* Sed hoc factum Socrati, non Crateti, tribuit Basilius Magnus in Oratione quam ad Adolescentes scripsit, De fructu quem ex literis profanis capere possent: ἐνέτεινέ τις τὸν Σωφρονίσκου Σωκράτην, εἰς αὐτὸ τὸ πρόσωπον ἐμπεσὼν ἀφειδῶς· ὁ δὲ οὐκ ἀντῆρεν, ἀλλὰ παρεῖχε τῷ παροινοῦντι, τῆς ὀργῆς ἐμφορεῖσθαι, ὥστε ἐξοιδεῖν ἤδη, καὶ ὕπουλον αὐτῷ τὸ πρόσωπον ὑπὸ τῶν πληγῶν εἶναι. ὡς δ' οὖν ἐπαύσατο τύπτων, ἄλλο μὲν οὐδὲν ὁ Σωκράτης ποιῆσαι, ἐπιγράψαι δὲ τῷ μετώπῳ λέγεται, ὥσπερ ἀνδριάντι τὸν δημιουργὸν, Ὁ ΔΕῖΝΑ ἘΠΟΊΕΙ, καὶ τοσοῦτον ἀμύνασθαι. *Cædit quidam Sophronisci filium Socratem; in faciem ipsum insolenter impetum facit: is ne verbo quidem propulsat injuriam; verùm sese debacchanti præbet, ut iracundiam omnem explere facilè possit. Jam igitur ex plagis tumet, & subputrida tota facies cernitur. Ubi verò is verberandi finem fecit, Socrates quidem non alia ratione ulciscitur injuriam, nisi quòd inscribit in fronte, ut in statua fieri solet,* ILLE FECIT. A Diogene Laërtio tribuitur etiam Diogeni Cynico in ejus Vita: εἰσελθών ποτε ἡμιξύρητος εἰς νέων συμπόσιον, &c. μετὰ δὲ ἐγγράψας τὰ ὀνόματα εἰς λεύκωμα τῶν πληξάντων, περιῄει ἐξημμένος, &c. Refert ad Antisthenem Gregorius Nazianzenus lib. I. contra Julianum: μέγας ὁ Ἀντισθένης, ὅτι τὸ πρόσωπον συντριβεὶς ὑπό τινος τῶν ὑβριστῶν καὶ θρασέων, ἐπιγράφει τῷ μετώπῳ μόνον, ὥσπερ ἀνδριάντι δημιουργὸν, τὸν παίσαντα, ἴσως ἵνα κατηγορήσῃ θερμότερον. Nonnus ejus Scholiastes: Οὗτος ὁ Ἀντισθένης, Κυνικὸς ἦν φιλόσοφος· ὃς τυφθεὶς καὶ πληγεὶς τὸ πρόσωπον, λαβὼν χαρτίον, καὶ ἐγγράψας τὸν τύψαντα, ἐκόλλησεν εἰς τὸ ἑαυτοῦ μέτωπον, καὶ οὕτω περιῄει.

Δημήτριον τὸν Φαληρέα πέμψαντα αὐτῷ ἄρτους καὶ οἶνον, ὠνείδισεν, εἰπὼν, Εἴθε γὰρ αἱ κρῆναι καὶ ἄρτους ἔφερον] Habet ab Athenæo; Athenæus, à Sosicrate. Hæc sunt verba Athenæi lib. X. cap. 5. καὶ Κράτης ὁ Κυνικὸς, ὥς φησι Σωσικράτης ἐν ταῖς Διαδοχαῖς, ἐπερράπισε Δημήτριον τὸν Φαληρέα, σὺν τῇ πήρᾳ τῶν ἄρτων καὶ λάγηνον πέμψαντα οἴνου, Εἴθε γὰρ, ἔφη, τὰς κρήνας καὶ ἄρτους ἦν φέρειν. Ubi ἐπιρραπίζειν, est *objurgare.* Hesychius: ῥαπίζει, σκώπτει, παίζει. Malè Dalecampius de inflicto colapho interpretatur. Nam, ut rectè Casaubonus ait ad Athenæi dictum locum, etsi impudens Crates fuit, ut Canis, numquam tamen virum tantâ auctoritate percutere esset ausus: & Diogenes Laërtius in eadem re usus est verbo ὀνειδίζειν. 90

Δῆλον οὖν ὡς ὕδωρ ἔπινεν.] Nam maximè frugalis fuit, atque etiam de frugalitate Hymnum scripsit. Auctor Julianus Imperator in Oratione VI. ubi hos versus ex illo profert:

Χαῖρε θεὰ δέσποινα, σοφῶν ἀνδρῶν ἀγάπημα,
Εὐτελίη, κλεινῆς ἔκγονε Σωφροσύνης.

Ὑπὸ τῶν Ἀθήνησιν Ἀστυνόμων, &c.] Vertit Vetus Interpres *ab Athieniensibus juris civilis peritis:* prorsus imperitè. Aldobrandinus, non ita malè, *ab Ædilibus.* Nam quamvis diversi sint Ædiles Romanorum ab Astynomis Atheniensium, ut docuit præstantissimus Cujacius in Observatione 31. libri XXII. tamen, ut uni quandoque duo aut plura munera civilia deferuntur, Astynomus pro Agoranomo, sive Ædile, interdum usurpatur. Optimæ Glossæ: Ἀστυνομία, *Ædilatus.* Et propterea in inscriptione legis primæ D. de Via publica, & si quid in ea factum esse dicatur; quam ex libro Papiniani, cui titulus Ἀστυνομικὸς, & cujus mentio fit in Indice Justinianeo, desumptam esse non dubitamus; legitur, *ex libro singulari Papiniani de Officio Ædilium.* Propriè tamen diversi sunt Agoranomi, sive Ædiles, ab Astynomis: quare hoc loci *Astynomi* vertendum existimamus. Agoranomi, sive Ædiles, sunt ad quos propriè pertinebat cura rerum venalium. Hesychius: ἀγορανόμος. δικαστής, ὁ ἐν τῇ ἀγορᾷ νέμων τὸ δίκαιον. Ulpianus ad Orationem Demosthenis contra Timocratem: ἔστι δὲ ὁ ἀγορανόμος, ὁ ἐπόπτης τῶν ὠνίων τῆς ἀγορᾶς. Harpocration: ἀγορανόμοι. οἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν ὤνια διοικοῦντες ἄρχοντες. Suidas: ἀγορανομίας. λογιστίας. εἴρηται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐπισκοπούντων τὰ τῶν πόλεων ὤνια. Ubi ἐπισκοποῦντες τὰ ὤνια, sunt, *qui rerum venalium curam habent; qui res venales considerant & speculantur.* Inde *Episcopi*, qui præsunt

pani, & ceteris venalibus rebus, quæ Civitatum populis ad cotidianum victum usui sunt, ut est apud Arcadium Charisium in lib. XVIII. D. de Muneribus. & honoribus. Sequitur apud Suidam: καὶ ἀγορανόμοι, οἱ τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν ὤνια διοικοῦντες ἄρχοντες. Ἀριστοφάνης Ἀχαρνεῦσιν,

Ἀγορανόμους δὲ τῆς ἀγορᾶς καθίσταμαι,
Τρεῖς τοὺς λαχόντας τούσδ' ἱμάντας ἐκ Λεπρῶν.

τουτέστι, λώρους, φραγγέλια. τὸ γὰρ παλαιὸν φραγγελίοις ἔτυπτον οἱ λογισταὶ τοὺς τῆς ἀγορᾶς. Ita legenda hæc postrema verba, tum apud Suidam, tum apud Scholiasten Aristophanis ad Acharnenses, à quo illa sumpsit Suidas: quemadmodum & priora ex ejusdem Scholiis ad Vespas. Atque hæc de Agoranomis. Ad Astynomos quod attinet, curam viarum, & purgandæ urbis habuere. Glossæ Antiquæ: *Viocurus*: ἀστυνόμος. Ulpianus ad Demosthenem dicto loco: ἔστι δὲ ὁ ἀγορανόμος, ὁ ἐπόπτης τῶν ὠνίων. ἀστυνόμος δὲ, ὁ ἐπὶ τοῦ εἶναι καθαρὰν τὴν πόλιν ἀσχολούμενος· ὁ παρ' ἡμῶν πατήρ. His curæ fuerunt & Tibicinæ & Psaltriæ. Harpocration in Ἀστυνόμος· δέκα φησὶν εἶναι τοὺς Ἀστυνόμους Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ· πέντε μὲν ἐν Πειραιεῖ, πέντε δ' ἐν ἄστει. τούτοις δὲ φησὶ μέλειν, περί τε τῶν αὐλητρίδων, καὶ ψαλτριῶν, καὶ τῶν τοιούτων. Quæ verba exscripsit Suidas in Ἀστυνόμος. Rectè autem, καὶ τῶν τοιούτων· nam ἀστυνόμος plura alia, quæ erant Urbis, curabat: & generaliter erat ὁ διοικῶν κατὰ τὸ ἄστυ, ut ait Hesychius. Videtur ex hoc Laërtii loco & vestitus curam habuisse: quemadmodum & Γυναικονόμοι; de quibus Pollux; qui muliebri mundo Præfecti erant, & mulieres inornatas mulctabant. Ex eodem Laërtii loco, intelligimus etiam eos qui operam tonsoribus dabant, sindonibus; quod & hodie fit; fuisse involutos: est enim sindon vestis linea; de qua præclara multa vide apud Casaubonum in Exercitatione XVI. contra Baronium. Adi & Samuelem Petitum Observat. lib. II. cap. 8.

Ἕλκε ποδὸς τεταγὼν, &c.] Versus Homericus, quem nos quoque nuper ἐπαρῳδήσαμεν in imaginem Johannis Launoii, Theologi præstantissimi; *addita qui Fastis Numina falsa docet*, ut de eo Feramusius noster cecinit:

Τὸν Λαυνοῖον ὁρᾷς, ὃς συρφετὸν Οὐρανιώνων
Ῥίψε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίοιο.

91 Καὶ ἐδόκει χρησιμεύειν] Vide Casaubonum.

Ἦν δὲ καὶ τὴν ὄψιν αἰσχρὸς] Erat distortis cruribus, & gibbosus, teste Juliano in Oratione VI. De gibbo testatur Laërtius noster: sed id ætati tribuit: ἦν γὰρ κυφὸς ὑπὸ χρόνου. Sed Apuleius, gibbosum etiam fuisse ait.

92 Ἐρήμους ἔλεγε τοὺς μετὰ κολάκων ὄντας, &c.] Stobæus Serm. XII. Κράτης πρὸς νέον πλούσιον πολλοὺς κόλακας ἐπισυρόμενον, Νεανίσκε, εἶπεν, ἐλεῶ σου τὴν ἐρημίαν.

Βαίνεις εἰς ἀΐδαο, &c.] Lege cum Casaubono,

Βαίνεις τ' εἰς ἀΐδαο δόμους, κυφὸς διὰ γῆρας.

93 Πρὸς Ἀλέξανδρον πυθόμενον εἰ βούλεται αὐτοῦ τὴν πατρίδα ἀνορθωθῆναι, &c.] Ælianus Var. Hist. III. 6. paulò aliter narrat: ἀπαλλαττόμενος τῶν Θηβῶν οἰκισθεισῶν πάλιν, ἔφη, οὐ δέομαι πόλεως, ἣν Ἀλέξανδρος κατασκάψει, ἢ ἄλλος. Ubi legendum ex Laërtio nostro, ἣν Ἀλέξανδρος κατασκάψει ἄλλος, meliore sensu & venustiore. Meminit hujus dicti & Philostratus lib. VII. de Vita Apollonii cap. I. ὁ δὲ (Κράτης) ἀνοικισθῆ Θήβας Ἀλεξάνδρου δι' αὐτὸν φήσαντος, οὐκ ἂν, ἔφη, δεηθῆναι πατρίδος, ἣν κατασκάψει τις ὅπλοις ἰσχύσας.

Καὶ Διογένους εἶναι πολίτης] Respiciens, puto, Diogenis libros de Republica, de quibus suprà.

Μένανδρος ἐν Διδύμοις] Citatur Menander ἐν Διδύμαις apud Athenæum IX. 4. An corrigendus ex Athenæo Laërtius? an ex Laërtio Athenæus?

Καὶ θυγατέρ' ἐξέδωκε μαθηταῖς αὐτοῦ, &c.] Versus esse Menandri, non verba Laërtii existimabat Hugo Grotius; quos ita emendabat Vir ille magnus in Excerptis Comicorum:

Καὶ θυγατέρ' ἐξέδωκε κεῖνος, ὡς ἔφη
Αὐτὸς, ἐπὶ πεῖρα δοὺς τριάκονθ' ἡμέρας.

Totum autem locum sic interpretabatur:

Mecum ambulabis trito pallio obsita,
Ut Cynicus ductitavit uxorem Crates.
Idem elocavit Gnatam, lege hac additâ,
Periclum ut ejus fieret triginta dies.

At Samuel Petitus Observat. lib. II. cap. 8. rescribebat.

---- Καὶ θυγατέρ' ἐξέδωκε
Χοίνιξ, ἐπὶ πήρᾳ δοὺς τριάκονθ' ἡμέρας.

Τωθασμὸς est, inquit, & jocus non vulgaris elegantia. Dicit enim Menander, non Cratetem, sed Chœnicem elocasse filiam Cratetis. Minima dos Athenis Atticis erat trium sesquiminarum, quarum fœnus annuum erat drachmarum octodecim, quot drachmis venibant quadraginta octo chœnices, id est, unus hordei medimnus. Atqui Crates, dotem non dixit; non dedit; nisi chœnicem, id est, σιτηρέσιον ἐμμηνον. Hesychius: χοίνικες. αἱ ἀπὸ μέρους τροφαί. Hactenus Vir doctus. Ipse, pace tantorum Virorum liceat dixisse, dicta verba, Laërtii esse existimo, sed illum ea ex Menandro proferre, non servatâ, ut fieri solet, versuum mensurâ. Ea autem sic legenda non invitus credo: Καὶ θυγατέρ' ἐξέδωκε μαθηταῖς αὐτοῦ, κείνοις (malim ἐκείνοις) ὡς αὐτὸς ἔφη, ἐπὶ πείρᾳ δοὺς τριάκονθ' ἡμέρας. ὡς αὐτὸς ἔφη, id est, *ut ait Menander*, quem antè testem laudaverat. ἐπὶ πείρᾳ δοὺς, id est, filiam eis concedens in concubinatum, periculum ut ejus fieret. Gallicè diceremus, *il la leur donna à l'essay.*

Μαθηταῖς αὐτοῦ] Absunt hæ voces ab Editione Basileensi, & Stephanica, & Codice Regio. Cratetis Vitam scripserat Plutarchus, teste Juliano Imperatore in Oratione VI. & Lampria in Indice librorum patris: cujus rei non meminisse Laërtium, planè demiror.

METROCLES.

ΟΣ πρότερον ἀκούων Θεοφράστου] Audivit & Xenocratem. Teles apud Stobæum Serm. XCV. Καὶ 94
Μητροκλῆς δὲ ἐκεῖνος ἔφη, ὡς ἔοικε, ὅτι μὲν παρὰ Θεοφράστῳ

φράστῳ καὶ Ξενοκράτει σχολάζοι, πολλῶν αὐτῷ ἐξ οἴκου ἀποστελλομένων, φοβεῖσθαι μὴ τῷ λιμῷ ἀποθάνοι, καὶ ἀεὶ σπανίζειν, καὶ ἐνδεὴς εἶναι· μεταβὰς δὲ ὕστερον πρὸς Κράτητα, κἂν ἄλλον προστρέφειν μηδενὸς πεμπομένου· & quæ sequuntur; quæ vide; est enim locus prolixior. Id est: *Et Metrocles ille, cùm Theophrasto & Xenocrati operam daret, licet multa ei ex domo sua mitterentur, timere tamen se ajebat, ne fame periret; semperque inops ac indigus esset: postea verò cùm ad Cratetem migrasset, alterum insuper aluisse: quamvis nihil ei mitteretur.*

Διέφθαρτο] Vox mihi suspecta mendi. Consulendi veteres Codices: legi posset non incommodè ἠδυσωπεῖτο: & fortasse ita scripserat Laërtius. διέφθαρτο tamen ferri potest: pusilli enim & abjecti est animi tantillam rem tam ægre ferre. Samuel Bochartus διέπταρε scriptum fuisse suspicabatur. Qui magno cum impetu sternutant, crepitum ventris emittere solent.

Τέρας γὰρ ἂν γεγονέναι εἰ μὴ καὶ τὰ πνεύματα κατὰ φύσιν ἀπεκρίνετο] Quod etiam visum Stoicis, à Cynicis tunicâ tantùm distantibus: nam illi ajebant, ut est apud Ciceronem in Epistola illa verecundissima ad Pætum, crepitus æquè ac ructus liberos esse oportere. Unde colligere licet, ructus liberos illis temporibus apud Romanos, aut Græcos, fuisse, ut sunt hodie in Hispania. Etiam Claudius Imperator dicitur meditatus edictum, quo veniam daret flatum, crepitumque ventris in convivio emittendi.

Οἷον λῆρος] Verba sunt Laërtii.

95 Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε] Vide quæ diximus ad Vitam Platonis. Mericus Casaubonus dixisse putabat Metroclem, non Ἥφαιστε, πρόμολ' ὧδε Θέτις νύ τι σεῖο χατίζει, ut hîc scriptum est: sed, Ἥφαιστε, πρόμολ' ὧδε, Θε. τις νύ τι σεῖο χατίζει· & Θε. τις interpretatur *Theophrastus quidam:* quod minùs verisimile mihi videtur. Si quid mutandum; nam recepta lectio ferri potest; Metroclem dixisse crediderim; Ἥφαιστε πρόμολε, Θεόφραστος σεῖο χατίζει.

Τὸν πλοῦτον βλαβερὸν, &c.] Plutarchum audiamus in libello, An vitiositas ad infelicitatem sufficiat: Τύχη, πενίαν ἀπειλεῖς; καταγελᾷ σου Μητροκλῆς, ὃς χειμῶνος ἐν τοῖς προβάτοις καθεύδων, καὶ θέρους ἐν τοῖς προπυλαίοις τῶν ἱερῶν, τὸν ἐν Βαβυλῶνι χειμάζοντα, καὶ περὶ Μηδίαν θερίζοντα Περσῶν βασιλέα περὶ εὐδαιμονίας εἰς ἀγῶνα προυκαλεῖτο. *Fortuna, minaris paupertatem? Deridet te Metrocles, qui hieme inter oves; æstate, in vestibulis templorum dormiens, provocat ad certamen de felicitate Persarum regem, Babylone hiemantem, & æstivo tempore in Media degentem.* Quo loco, pro ἐν τοῖς προβάτοις, reponendum videtur ἐν τοῖς βαλανείοις. Teles apud Stobæum xcv. de eodem Metrocle: καὶ ἐκάθευδε τὸ μὲν θέρος, ἐν τοῖς ἱεροῖς· τὸν δὲ χειμῶνα, ἐν τοῖς βαλανείοις. Tamen hæc lectio ἐν τοῖς προβάτοις, ferri potest. Id est, *in ovilibus.* Significare posset & in foro pecuario, ubi oves divenduntur. Usitatum Atticis à rebus venalibus nomen locis dare. Pollux x. 2. οἱ Ἀττικοὶ ἀπὸ τῶν πιπρασκομένων καὶ τὰ χωρία ὀνόμαζον· λέγοντες, εἰς τοὔψον· καὶ, εἰς τὰ μύρα· καὶ, εἰς τὸν χλωρὸν τυρόν· καὶ, εἰς τὰ ἀνδράποδα. Sed hæc postrema interpretatio huic loco minùs convenit.

Δημήτριος ὁ Ἀλεξανδρεύς] Suprà, in Demetrio, octavus recensetur Demetrius qui Alexandriæ versatus est, Sophistes, qui Rhetoricam artem scripsit. sed quem alium esse ab hoc nostro Alexandrino existimamus. Ille enim, Rhetor; hic, Philosophus Cynicus. Quid autem magis contrarium Philosophiæ Cynicæ, quàm eloquentiæ professio? De eo Rhetore diximus pluribus ad Demetrium. Diximus ibidem & de hoc Philosopho Cynico. Adde locum Philostrati in Vita Apollonii lib. IV. cap. 8. Theombrotus, Cleomenes, Timarchus, Echecles, aliunde mihi noti non sunt.

Ἐγένετο καὶ Μένιππος Σινωπεὺς ἐν αὐτοῖς ἐπιφανής.] Falsò Menippus Σινωπεὺς dicitur Laërtio; nam fuit Gadarensis, ut mox ad ejus Vitam ostendemus. Tentabam olim Γαδαρεύς, pro Σινωπεύς. Verùm hæc lectio à receptâ nimiùm remota est.

HIPPARCHIA.

Ἱππαρχία.] De mulieribus Philosophis, nos infrà pluribus ad Epicurum ubi de Themiste. 96

Μαρωνῖται δ' ἦσαν.] Clemens Alexandrinus στρωματέων IV. quo loco de feminis doctrinâ claris agit, μέμνηται, inquit, καὶ κυνικῆς τινος· Ἱππαρχία δὲ ἐκαλεῖτο, ἡ Μαρωνῖτις, ἡ Κράτητος γυνή, ἐφ' ᾗ καὶ τὰ Κυνογάμια ἐν τῇ Ποικίλῃ ἐτετέλεστο. Theodoritus Sermone XII. de Virtute activa, ubi de Cratete: ἀλλὰ τοῦ πάθους ἐπαναστάντος, Ἱππαρχίαν τὴν Μαρωνῖτιν δημοσίᾳ ἔγημε. *Verùm eo libidine insurgente, Hipparchiam Maronitida publico in prospectu uxorem cognovit.* Adde Suidam in Ἱππαρχία. Maronea, urbs est Thraciæ. Sed quando de Hipparchia, quæ ex urbe Maronea fuit, sermo est, non abs re forsan fuerit hoc loco observare, urbem Maroneam etiam *Hipparchiam* fuisse appellatam, ut videre est in Epistola Diogenis ad Cives ejus urbis.

Καὶ ἤρα τοῦ Κράτητος, &c.] Arrianus ad Epictetum III. 22. ἀλλὰ Κράτης ἔγημε. περίστασίν μοι λέγεις ἐξ ἔρωτος γενομένην, γυναῖκα τιθεὶς ἄλλον Κράτητα. *At Crates uxorem duxit. Rem mihi narras amoris occasione factam, & mulierem singularem qua alter Crates esset.* De Cratetis amore & nuptiis, exstat Petri Petiti, Philosophi & Doctoris Medici, Poëma, titulo κυνογαμία: quo nomine festum Cynici celebrabant in memoriam earum nuptiarum, ut est apud Clementem Alexandrinum, dicto loco.

Ἀλλὰ πάντα ἦν Κράτης αὐτῇ.] Vide Casaubonum. Alter Crates dicitur Arriano dicto loco.

Ἀναστὰς καὶ ἀποθέμενος τὴν ἑαυτοῦ σκευὴν ἄντικρυς αὐτῆς, &c.] Quod idem testatur Apuleius Floridorum II.

Καὶ ἐν τῷ φανερῷ συνεγίνετο.] Sextus Empiricus Pyrrhoniarum Hypotyposeon libro I. capite de Decimo modo: οἱ μὲν πολλοὶ ἄνθρωποι ἀναχωροῦντες μιγνύονται ταῖς ἑαυτῶν γυναιξί. ὁ δὲ Κράτης τῇ Ἱππαρχίᾳ, δημοσίᾳ. Et libro III. capite 24. καὶ τὸ δημο- 97

σία γυναικὶ μίγνυσθαι, καίτοι παρ' ἡμῖν αἰσχρὸν εἶναι δοκοῦν, παρά τισι τῶν Ἰνδῶν οὐκ αἰσχρὸν εἶναι νομίζεται· μίγνυνται οὖν ἀδιαφόρως δημοσίᾳ· καθάπερ καὶ περὶ τοῦ φιλοσόφου Κράτητος ἀκηκόαμεν. Huc spectat quod ait Lactantius De Falsa Sap. III. 15. *Nam quid ego de Cynicis loquar? quibus in propatulo coire cum conjugibus mos fuit. Quid mirum? si à canibus, quorum vitam imitantur, etiam vocabulum nomenque traxerunt.* Adde locum Theodoriti suprà laudatum.

Καὶ ἐπὶ τὰ δεῖπνα ἀπῄει.] Id insolens in Græcia; ubi in convivium non adhibebatur materfamilias, nisi propinquorum. Verba sunt Cornelii Nepotis.

Σόφισμα προτείνασα τοιοῦτον· ὃ ποιῶν Θεόδωρος, &c.] Meminit & Suidas in ἦρχ, ubi hunc locum exscripsit: Ἱππαρχία ἦρχ τῶν λόγων Κράτητος. οὐδενὸς ἄλλου ἐπιστρεφομένη πράγματος· ἥτις εἰς συμπόσιον ἐλθοῦσα σὺν Κράτητι, Θεόδωρον τὸν ἄθεον ἤλεγξεν, σόφισμα προτείνασα τοιοῦτο· ὃ ποιῶν Θεόδωρος, οὐκ ἂν ἀδικεῖν λέγοιτο, οὐδ' Ἱππαρχία ποιοῦσα τοιοῦτο, ἀδικεῖν λέγοιτο ἄν. Θεόδωρος τύπτων ἑαυτὸν οὐκ ἀδικεῖ· οὐδ' Ἱππαρχία Θεόδωρον τύπτουσα ἀδικεῖ· ὁ δὲ πρὸς τὸ λεχθὲν οὐκ ἀπήντησεν· ἀνέσυρατο δ' αὐτῆς τὸ ἱμάτιον.

Ἀνέσυρε δ' αὐτῆς θοἰμάτιον.] Gallicè diceremus, *il lui leva la jupe.* Vide nos suprà ad Diogenem & ad Stilponem.

98 Ἀλλὰ καὶ εἰπόντος αὐτοῦ αὐτῇ, Τίς τὰς παρ' ἱστοῖς ἐκλιποῦσα κερκίδας;] Mirè hîc variant Codices. Suidas, qui hunc locum respexit in Θεόδωρος, ita habet: οὗτος εἶπε πρὸς Ἱππαρχίαν τὴν γυναῖκα Κράτητος· αὕτη ἐστὶν ἡ τὰς πρὸς ἱστοὺς ἐκλιποῦσα κερκίδας, καὶ τρίβωνα φοροῦσα. Codex Regius & Palatinus: ἀλλὰ καὶ εἰπόντος αὐτοῦ τινι τὰς παρ' ἱστοῖς, &c. Florentinus: ἀλλὰ καὶ εἰπόντος αὐτοῦ αὐτῇ, αὕτη ἐστὶν ἡ τὰς παρ' ἱστοῖς, &c. Codex Sambuci: καὶ εἰπόντος αὐτοῦ αὐτῇ,

Τήνη τὰς παρ' ἱστοῖς ἐκλιποῦσα κερκίδας.

Fuit & lectio altera annotata hujus Codicis: nimirum hæc, αὐτήστιν ἡ τὰς, ex qua Theodorus Canterus Var. Lect. lib. I. cap. 6. legendum existimabat, ἀλλὰ καὶ εἰπόντος αὐτοῦ, αὐτὴ 'στιν

Ἡ τὰς παρ' ἱστοῖς ἐκλιποῦσα κερκίδας.

cui emendationi assentitur Casaubonus; & ipse ei quoque lubens assentior. Est autem versus Euripidis ex Bacchis; ubi Agave sic Cadmum patrem alloquitur:

Πάτερ, μέγιστον κομπάσαι πάρεστί σοι,
Πάντων ἀρίστας θυγατέρας σπεῖραι μακρῷ
Θνητῶν. ἁπάσας εἶπον, ἐξόχως δ' ἐμέ,
Ἡ τὰς παρ' ἱστοῖς ἐκλιποῦσα κερκίδας,
Εἰς μείζον' ἥκω, θῆρας ἀγρεύειν χεροῖν.
Pater, maximè gloriari licet tibi,
Quòd genueris filias longè præstantissimas
Mortalium: omnes dico, præcipuè verò me,
Quæ juxta telas relictis radiis,
Ad majora veni, feras ut vener manibus.

Περὶ αὐτῆς] Nota αὐτῆς, pro ἐμαυτῆς.

Φέρεται δὲ τοῦ Κράτητος βιβλίον Ἐπιστολαί, &c.] Exstant hodie Cratetis Epistolæ quædam, sed suppositititiæ. Sed quorsum ista hoc loco de Cratete, de quo sermo non est, & in cujus Vita de ejus Epistolis nihil Laërtius: Putarim Laërtium scripsisse, φέρεται δὲ πρὸς τὸν Κράτητα βιβλίον Ἐπιστολαί: Ita ut hæc ad Hipparchiam referantur. Ad quam etiam referri debet quod sequitur, γέγραφε καὶ Τραγῳδίας, &c. Et posteà, ubi scriptum est, ἐτελεύτησε δὲ γηραιός, καὶ ἐτάφη ἐν Βοιωτίᾳ, legendum quoque existimarim, ἐτελεύτησε δὲ γηραιά. Sed præter Epistolas, alia Hipparchiam scripsisse, discimus ex Suida: cujus hæc sunt verba in Ἱππαρχία: Ἱππαρχία. ἀδελφὴ Μητροκλέους τοῦ Κυνικοῦ. Μαρωνεῖτις, φιλόσοφος Κυνική· γυνὴ Κράτητος τοῦ Κυνικοῦ. ὃς ἦν Θηβαῖος. (ita legendum, non Ἀθηναῖος, ut suprà monuimus) Βρύσωνος μαθητὴς τοῦ Ἀχαιοῦ. ἢ, ὥς τινες, Διογένους. ἔγραψε Φιλοσόφους Ὑποθέσεις, καί τινα Ἐπιχειρήματα, καὶ Προτάσεις πρὸς Θεόδωρον, τὸν ἐπικληθέντα ἄθεον. ἤκμασεν ἐπὶ τῆς ρια' Ὀλυμπιάδος.

MENIPPUS.

ΜΕΝΙΠΠΟΣ, καὶ οὗτος Κυνικός] M. Terentius Varro: 99

Menippus ille, nobilis quondam Canis,
Heic liquit omnes homines in terra pila.

Videatur Lucianus in Dialogis Diogenis & Pollucis, Menippi & Cerberi, Charontis & Menippi: & in Dialogo qui *Icaromenippus* inscribitur; & alibi passim. In Bis Accusato Menippum, τῶν παλαιῶν κυνῶν μάλα ὑλακτικὸν καὶ κάρχαρον vocat. Meminit Menippi & Philo Judæus in libro περὶ φυτουργίας: sed loco corrupto: καὶ προσέτι ὁ ἀπὸ τῆς κυνικῆς αἱρέσεως ὁρμηθεὶς φιλόσοφος Ἀρίστιππος καὶ Διογένης. Lege, Μένιππος καὶ Διογένης.

Ἀνέκαθεν ἦν Φοῖνιξ] Ortu autem Gadarensis. Stephanus in Γάδαρα: πόλις κοίλης Συρίας, ἥ τις Ἀντιόχεια καὶ Σελεύκεια ἐκαλεῖτο. ἐντεῦθεν ἦν Μένιππος ὁ σπουδογέλοιος. Et Strabo libro XVI. ἐκ δὲ τῶν Γαδάρων Φιλόδημός τε ὁ Ἐπικούρειος γεγονὼς, καὶ Μελέαγρος, καὶ Μένιππος ὁ σπουδογέλοιος, καὶ Θεόδωρος ὁ καθ' ἡμᾶς ῥήτωρ. Sed *Gadarensis* & *Phœnix* idem sunt. Gadara enim Coelessyriæ fuit urbs, quæ quandoque à Phœnicia distinguitur; quandoque pro illius parte habetur. Itaque Menippum veteres Phœnicem esse dixerunt ἀνέκαθεν: quia Gadaris erat oriundus. Ita Thales, Mileti natus, ἀνέκαθεν Phœnix erat: quia ex Thelidis ortus, qui genus suum ad Cadmum referebant. Idem Menippus Laërtio nostro in Metrocle dicitur Σινωπεύς: quia natus in Paphlagoniæ urbe Sinope. Vossius in libro de Historicis Græcis Menippum Cynicum diversum facit à Gadarensi qui σπουδογέλοιος dicitur Straboni & Stephano: nos, eumdem esse existimamus. Idem & Casaubono & Jonsio videbatur. Rationes quibus in hanc sententiam adducti sumus, hæ sunt: Primò, quia σπουδογέλοιος dicitur Straboni & Stephano; qualis à Laërtio & à Luciano Menippus canis describitur: deinde, quia hîc Laërtius; ubi de variis Menippis agit; Gadarensis non meminit: quamquam in Elencho Homonymorum, non semel quosdam omisit, quorum alibi meminit.

Ἀχαϊκὸς ἐν Ἠθικοῖς.] Qui & eodem in libro citatur à Theodorito Sermone VIII. ad Græcos Infideles: ξυμμαρτυρεῖ δὲ τούτῳ καὶ Ἀχαϊκὸς ἐν τοῖς Ἠθικοῖς.

Ἀτηρότερον δὲ αἰτῶν ὑπὸ φιλαργυρίας.] ἀτηρότερον quoque scriptum fuit in Regiis Membranis; sed suprà, manu recentiori, αὐστηρότερον. Ita superiùs in Menedemo, ubi Editio Romana, ἔτι καὶ μᾶλλον ἀτειρότερον ἐνέκειτο, &c. habet Stephanica, αὐστηρότερον. ἀτειρότερον utrobique magis placet.

Φέρει μὲν οὖν σπουδαῖον οὐδέν· τὰ δὲ βιβλία αὐτοῦ πολλοῦ καταγέλωτος γέμει.] σπουδογέλοιος dicitur Stephano & Straboni dictis locis, & χλευαστὴς αὐτῆς τῆς ἐπικήρου καὶ ἐφημέρου τῶν ἀνθρώπων ζωῆς, Marco Antonino libro VI. τῶν εἰς ἑαυτόν. Similiter Lucianus dicitur Eunapio, in proœmio, ἀνὴρ σπουδαῖος ἐς τὸ γελασθῆναι. Menippum Lucianus, in Bis Accusato, Canem vocat, qui ridendo mordeat. Auctor libelli de Eloquutione, loco à nobis suprà allato, omnem speciem Cynicæ Orationis blandienti simul alicui & mordenti, similem esse scripsit.

Καί τι ἴσον τοῖς Μελεάγρου, τοῦ κατ' αὐτὸν γενομένου.] Qui & ipse Gadarensis fuit, & Cynicus: ὁ πρόγονος ὑμῶν Μελέαγρος ὁ Γαδαρεὺς ἐν ταῖς Χάρισιν ἐπιγραφομέναις, ἔφη, τὸν Ὅμηρον, Σύρον ὄντα τὸ γένος, κατὰ τὰ πάτρια ἰχθύων ἀπεχομένους ποιῆσαι τοὺς ἀρχαίους, δαψιλείας πολλῆς οὔσης κατὰ τὸν Ἑλλήσποντον. ἢ μόνον ἀνέγνωτε σύγγραμμα αὐτοῦ τὸ περιέχον λεκίθου καὶ φακῆς σύγκρισιν; Verba sunt Nicii Scorti ad Cynulcum illum Carneum Megarensem, & reliquos Cynicos Dipnosophistas, apud Athenæum lib. IV. capite 14. quæ sic Latinè sonant: *Avus vester Meleager Gadarensis, in Opere quod* Gratias *vocavit, scribit Homerum genere Syrum, patria sua more, priscos Heroas fingere piscibus abstinuisse, cùm eorum magna sit in Hellesponto copia. An verò ejus opus tantum legistis, quod lentis & pisi comparationem continet?* Meleagri Cynici Συμπόσιον citat Athenæus XIV. 7.

Ἡμεροδανειστήν.] Pactionis de usura in dies singulos, meminit Theophrastus in Characteribus cap. περὶ ἀπονοίας, & Plautus, in Epidico.

Καὶ γὰρ ναυτικῷ τόκῳ δανείζειν.] Quod ναυτικῶς δανείζειν dixit Laërtius noster in Zenone: Id est: credere sub lege suscipiendi periculi, & sub gravioribus usuris.

Ἐξενεχυριάζειν.] Id est, *pignora capere*. nos Galli dicimus, *prester sur gage*. Sub pignoribus credi solebat, tam sortis quam usuræ nomine, pecunia trajecticia, sive nautica. Vide legem 4. & 6. D. de Nautico fœnore.

100 Ὑπ' ἀθυμίας βρόχῳ τὸν βίον μεταλλάξαι.] De ejus sepultura, nihil hîc Laërtius. Scripserat Varro Satyram cui titulus ταφὴ Μενίππου. citatur non semel Nonio Marcello.

Φοίνικα τὸ γένος, &c.] Sententia hujus Epigrammatis hæc est: Menippum, cùm vim pecuniarum grandem fœnore confecisset, eas amisisse furto, perfossis ab expilatore parietibus loci quo inclusæ servabantur; mœrore verò amissæ pecuniæ, vitam finiisse: nec intellexisse quæ natura canis esset: hoc est Cynici Philosophi; qualem profitebatur. Verba sunt Salmasii in libro de Modo usurarum; ubi sequentes versus sic distinguit & emendat:

Φοίνικα τὸ γένος, ἀλλὰ Κρητικὸν Κύνα,
Ἡμεροδανειστήν, τοῦτο γὰρ ἐπεκλήζετο,
Οἶσθα Μένιππον ἴσως;
Θήβῃσιν οὗτος ὡς διωρύγη ποτὲ,
Καὶ πάντ' ἀπέβαλεν· οὐδ' ἐνόει φύσιν κυνὸς,
Αὑτὸν ἀνεκρέμασεν.

Κρητικὸν κύνα.] De Cretensium canum præstantia, 101
videndus Ælianus libro III. de Animalibus capite 2. Xenophon junior cap. 3. Julius Pollux libro & cap. v. Gratius in Cynegetico, & ad Gratium Johannes Vlitius.

Διονυσίου καὶ Ζωπύρου τῶν Κολοφωνίων.] Dionysios & Zopyros varios recenset Vossius in libro de Histor. Græcis: ubi tamen de Colophoniis illis mentionem nullam facit.

Γεγόνασι δὲ Μένιπποι ἕξ.] Fuit & Menippus, Megarei filius; de quo Pausanias in Atticis. Et Menippus Comicus, qui Κέρκωπας scripsit, & alia; de quo Suidas. Et Menippus, belli dux sub Pericle: de quo Plutarchus in Præceptis gerendæ Reipublicæ & in Pericle. Et Menippus, Medicus, de quo Galenus I. de Antidot.

Πρῶτος, ὁ γράψας τὰ περὶ Λυδῶν, καὶ Ξάνθον ἐπιτεμόμενος.] Xanthum, Candauli Regis filium, intelligit, qui scripserat Lydiacorum libros quatuor, & de quo diximus ad Proœmium Laërtianum.

Τρίτος, Στρατονικεύς, σοφιστής, Κὰρ τὸ ἀνέκαθεν.] Plutarchus in Ciceronis Vita, Carem vocat: nempe, inquit Vossius, quia Stratonicea Cariæ urbs est, teste Plinio v. 29. & Strabone XIV. Sed num potiùs, quia, ut ait Laërtius, Κὰρ τὸ ἀνέκαθεν erat? nam & ibidem Strabo Stratonicenses non esse generis Carici affirmat. Sed & ibidem Menippi Stratonicensis meminit, his verbis: κἀνταῦθα δ' ἀνὴρ ἀξιόλογος γεγένηται Ῥήτωρ Μένιππος, κατὰ τοὺς πατέρας ἡμῶν, Κατόκας ἐπικαλούμενος, (aliter, Κοτόκας) ὃν μάλιστα ἐπαινεῖ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ῥητόρων, ὧν ἠκροάσατο, Κικέρων, ὥς φησιν ἔν τινι γραφῇ αὐτοῦ, συγκρίνων Ξενοκλεῖ, καὶ τοῖς κατ' ἐκεῖνον ἀκμάζουσιν. *Inde fuit Menippus Rhetor præclarus, cognomento* Catocas, *qui parentum nostrorum ætate vixit. Hunc Cicero in quodam libro Xenocli, & qui una viguerunt comparans, omnibus, quos ipse audivisset, Asianis Oratoribus anteponit.* Locus Ciceronis est in Bruto. Verba autem hæc sunt: *Pòst à me Asia tota peragrata est, cum summis quidem Oratoribus quibuscum exercebar ipsis lubentibus: quorum erat princeps Menippus Stratonicensis; meo judicio, totâ Asiâ, illis temporibus disertissimus: &, si nihil habere molestiarum, nec ineptiarum, Atticorum est, hic Orator numerari rectè potest.*

Εἰκάδας.] Epicurei εἰκάδι cujusque mensis memoriam magistri sui Epicuri recolebant: unde *Eicadistæ* dicti. Sed de his nos infrà pluribus suo loco.

Καὶ ἄλλα.] Ab Athenæo libro XIV. citatur Menippus in Dialogo cui Titulus *Arcesilaus*: item, in

Sympofio. Citatur & in Diogenis Venditione à Laërtio in Diogenis Cynici Vita, ubi nos vide.

Fuit præterea, de quo monere oblitus eram; has enim Observationes raptim scribimus; Menippus Pergamenus, Geographus, memoratus non semel Stephano, & Marciano Heracleotæ. Fuit & Menippus alter, Philosophus Cynicus; de quo Eunapius in Proœmio: Καρνεάδης ἦν κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ τῶν κατὰ κυνισμὸν οὐκ ἀφανὴς, εἴ τινα καὶ κυνισμοῦ χρὴ λόγον ποιεῖσθαι. παρ' οἷς ἦν Μουσώνιος, καὶ Δημήτριος, καὶ Μένιππος, καὶ ἕτεροί γέ τινες πλείους. οὗτοι δὲ ἦσαν ἐπιφανέστεροι. Is est, qui Menippus Lycius dicitur Philostrato in Vita Apollonii libro IV. capite 8. Ceterùm Varro Menippi nostri scripta est æmulatus: qua de causa *Cynicus Romanus* dicitur Tertulliano in Apologetico. Inde quoque & *Menippeus* cognominatus: nam ita cognominatum fuisse, testis est Athenæus lib. IV.

MENEDEMUS.

102 Κωλώτου τοῦ Λαμψακηνοῦ μαθητής.] Alius videtur esse Colotes ille Menedemi præceptor, à Colote Epicureo, contra quem scripsit Plutarchus. Habuit autem Menedemus noster discipulum Ctesibium Chalcidensem; teste Athenæo, qui de eo rem facetam narrat: Κτησίβιος δ' ὁ Χαλκιδεὺς ὁ Μενεδήμου γνώριμος (ὥς φησιν Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἐν τοῖς Βίοις) ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος τί περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας αὐτῷ, ἔφη, Ἀσυμβόλως δειπνεῖν. διὸ καὶ ὁ Τίμων πού πρὸς αὐτὸν ἔφη,

Δειπνομανὲς, νεκροῦ ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἀκύλιστον.

Οὗτος, καθά φησιν Ἱππόβοτος, εἰς τοσοῦτον τερατείας ἤλασεν, ὥστε Ἐριννύος, &c.] Exscripsit integrum hunc locum Suidas in voce φαιός: sed ubi hæc Menippo, non Menedemo, tribuit. Verba ejus sunt: Φαιός. Μένιππος ὁ Κυνικὸς, ἐπὶ τοσοῦτον τερατείας ἤλασεν, ὡς Ἐριννύος ἀναλαβεῖν σχῆμα λέγων, ἐπίσκοπος ἀφῖχθαι τῶν ἁμαρτανομένων ἐξ ᾅδου· καὶ πάλιν κατιὼν, ἀπαγγέλλειν ταῦτα τοῖς ἐκεῖ δαίμοσιν. ἦν δὲ ἡ ἐσθὴς αὐτῷ· φαιὸς χιτὼν ποδήρης, περὶ αὐτὸν ζώνη Περσικὴ, καὶ πῖλος Ἀρκαδικὸς, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. ἔχων ἐνυφασμένα τὰ ιβ' στοιχεῖα, ἐμβάται τραγικοὶ, πώγων ὑπερμεγέθης, ῥάβδος ἐν τῇ χειρὶ μειλίνη. Existimavi aliquando rescribendum apud Suidam Μενέδημος pro Μένιππος. Sed obstat quod ipse ait in Μένιππος: Μένιππος ὁ Κυνικός. ἔστιν ἐν τῷ φαιός. Nihil igitur mutandum in loco Suidæ. Sed dicendum, Suidam memoriæ lapsu ad Menippum transtulisse, quæ de Menedemo scripserat Laërtius. Ita, quæ de Diogene Cynico Laërtius tradiderat, ad Philistum Æginetam transtulisse Suidam, superiùs observabamus.

Ἐπίσκοπος ἀφῖχθαι.] An κατάσκοπος? Vide suprà, in Diogene.

Ζώνη Φοινική.] Περσική, est apud Suidam.

Πῖλος Ἀρκαδικὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.] Pilei Arcadici & Laconici meminit Dio Prusæus in Oratione XXXV. Meminit Laconici & Synesius in Oratione de Regno; quos cùm pueri in statuis spectarent, eos ludibrio habuisse testatur: propter eorum magnitudinem videlicet. Erotianus: πῖλοι καλοῦνται παρὰ Λάκωσι τὰ σκεπάσματα, σκιᾶς χάριν πεποιημένα.

Ἔχων ἐνυφασμένα τὰ δώδεκα στοιχεῖα.] δώδεκα στοιχεῖα: id est, *duodecim signa Zodiaci*: non verò, ut vertit uterque Interpres, *duodecim literas*, sive *Elementa*. Vocem στοιχεῖον, ea notione reperire est apud Epiphanium in Hæresi Pharisæorum, & in Hæresi Pythagoræorum. Item, apud Diodorum in Eusebio libro I. de Præparatione Euangel. & apud Eusebium ipsum Histor. Eccles. libro III. capite 3. ad quem locum videndus Valesius. Videndus & Salmasius in Tractatu de Annis Climactericis paginâ 576. Johannes Chrysostomus Homiliâ LVIII. ubi de Luna, eamdem vocem eadem notione usurpavit. Verba ejus sunt: ὁ γὰρ δαίμων ἐπὶ διαβολῇ τοῦ στοιχείου καὶ ἐπιτίθεται τοῖς ἁλοῦσι, καὶ ἀνίησιν αὐτοὺς κατὰ τοὺς τῆς σελήνης δρόμους· οὐχ, ὡς ἐκείνης ἐνεργούσης, ἄπαγε· ἀλλ' αὐτὸς τοῦτο κακουργῶν, εἰς τὴν τοῦ στοιχείου διαβολήν. Et Sermone VI. in Epistolam Pauli ad Colossenses: Κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ Χριστόν. Πῶς τοῦ ἐλέγχου ἅπτεται τῆς τῶν ἡμερῶν παρατηρήσεως, στοιχεῖα κόσμου, ἥλιον καὶ σελήνην λέγων, καθάπερ καὶ ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἔλεγε. Et in Epistola ad Galatas: ἐπειδὴ ἔτι νηπιωδέστερον διεκείμεθα, ἀφῆκεν ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου εἶναι, τουτέστι, νουμηνίας καὶ σάββατα. αὗται γὰρ ἡμῖν αἱ ἡμέραι ἀπὸ δρόμου σελήνης καὶ ἡλίου γίνονται. Τῶν ἄστρων στοιχεῖον, dixit quoque Philosophus libro II. de Generatione capite IV. Usurpavit similiter pro Sole & Luna latinam vocem *elementum* Hieronymus epistolâ 150. ad Hedibiam, quæstione 15. ubi de prima, secunda, tertia, quarta, quinta, & sexta Sabbati, sermonem habens, ait, *quam Ethnici Idolorum & Elementorum nominibus appellant.* Idola, sunt, Mars, Mercurius, Jupiter, Venus: Elementa verò, Sol & Luna. Obiter autem observandum, vestibus olim imagines intextas, cùm apud Gentiles, tum apud Christianos. Narrat Asterius, Amasiæ Episcopus, Homiliâ de Divite & Lazaro, nonnullos Christianos sui temporis plures historias ex Novo Testamento; puta, Nuptias Galileæ & hydrias; Paralyticum, humeris lectum ferentem; Cæcum, qui luto curatur; Mulierem, quæ sanguinis profluvio laborabat, fimbriam prehendentem; Peccatricem, ad pedes Jesu procumbentem; & Lazarum, è sepulcro ad vitam revertentem; suis tunicis & palliis intexuisse, quem morem ipse damnat. De Gentilibus, res est notissima.

Πώγων ὑπερμεγέθης.] *Barba boni ponderis, & philosophicæ densitatis*, ut loquitur Arnobius adversus Gentes.

Ῥάβδος ἐν τῇ χειρὶ μειλίνη.] Ex oleastro fuit Antisthenis baculus, ut in ejus Vita monuimus. Qualis fuerit Protei Cynici baculus, nescio. Scio, talento væniisse. Id nos docuit Lucianus.

Καὶ ὅπερ τινὲς ἐπὶ Σωκράτους, &c.] Diximus suprà, 103
ad Socratem.

Παραιτοῦνται δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα.] Quod etiam visum Stoicis: Zenoni imprimis; qui, ut ait

Laërtius in ejus Vita; initio librorum de Rep. τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν ἄχρηστον ἀποφαίνει. Sed de Stoicis alius erit dicendi locus. De Cynicis, Diogenes Cynicus apud Lucianum in Vitarum Auctione: οὐ γάρ σοι δεήσει παιδείας, καὶ λόγων, καὶ λήρων, ἀλλ' ἐπίτομος αὕτη σοι πρὸς δόξαν ἡ ὁδός. Quæ sint ἐγκύκλια μαθήματα, docent Octav. Ferrarius in libro de Encycliis Disciplinis; Johannes à Wouver in Tractatu de Polymathia cap. 24. Henricus Valesius ad Eusebium; alii.

104 Γνώμαις γὰρ ἀνδρῶν εὖ μὲν οἰκοῦνται πόλεις, Εὖ δ' οἶκος, οὐ ψαλμοῖς τε καὶ τερετίσμασιν] Versus Euripidis, nonnihil mutati. Dixerat Euripides,

Γνώμαις γὰρ ἀνδρὸς εὖ μὲν οἰκοῦνται πόλεις.
Εὖ δ' οἶκος· εἴς τ' αὖ πόλεμον ἰσχύει μέγα.

Citantur à Stobæo in Eclogis, & à Plutarcho in Vita Homeri.

Ἔστι καὶ κοινωνία τις ταῖς δύο ταύταις αἱρέσεσιν ἐστιν] Unde Satyricus Sat. XIII.

Et qui nec Cynicos, nec Stoica dogmata curat,
A Cynicis tunicâ distantia.

Erant Cynici ἀχίτωνες: Stoici, tunicati. In pallio, conveniebant.

Ὅθεν καὶ τὸν κυνισμὸν εἰρήκασι σύντομον ἐπ' ἀρετὴν ὁδόν.] Stoici scilicet. Eorum princeps Zeno, infrà, apud Laërtium nostrum, dicet, τὸν σοφὸν κυνιεῖν· εἶναι γὰρ κυνισμὸν σύντομον ἐπ' ἀρετὴν ὁδόν. Hos Laërtii locos respexit Suidas in Voce Κυνισμός· Κυνισμός. αἵρεσις Φιλοσόφων. ὁ δὲ ὁρισμὸς αὐτοῦ, σύντομος ἐπ' ἀρετὴν ὁδός. τέλος δὲ τοῦ Κυνισμοῦ, τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν, ὡς Διογένης καὶ Ζήνων ὁ Κιτιεύς. ἤρεσκε δ' αὐτοῖς, λιτῶς βιοῦν, αὐτάρκεσι χρωμένοις σιτίοις, πλούτου καὶ δόξης καὶ εὐγενείας καταφρονεῖν. ἔνιοι δὲ βοτάναις καὶ ὕδατι ψυχρῷ ἐχρῶντο, σκέπαις τε ταῖς τυχούσαις, καὶ πίθοις. καὶ ἔφασκον, θεοῦ γὰρ ἴδιον τὸ μηδενὸς δεῖσθαι· τῶν δὲ θεῷ ὁμοίων, τὸ ὀλίγων χρήζειν· ἀρέσκει δ' αὐτοῖς τὸ, διδακτὴν τὴν ἀρετὴν εἶναι, καὶ ἀναπόβλητον. Post hæc verba διδακτὴν τὴν ἀρετὴν εἶναι, sequitur apud Laërtium, καὶ ἀναπόβλητον ὑπάρχειν, ἀξιέραστόν τε τὸν Σοφὸν, καὶ ἀναμάρτητον, &c. Unde apparet Suidam, (id jam monuit eruditissimus Reinesius in Variis Lectionibus) duo effata, eaque diversissima, confudisse. Capucinis nostris; si pietatem & verecundiam exciperes; Cynicos comparabat Lipsius in Manuductione ad Philosophiam Stoicam. I. 12.

105 Πλούτου καὶ δόξης, &c.] Paupertatem vocabat Diogenes αὐτοδίδακτον ἀρετήν. Auctor Stobæus Serm. XCIII.

Καθάπερ Διογένης, ὅς ἔφασκε θεῶν μὲν ἴδιον εἶναι μηδενὸς δεῖσθαι· τῶν δὲ θεοῖς ὁμοίων, τὸ ὀλίγων χρήζειν] Respexit hoc dictum Diogenis S. Basilius, in Oratione ad Adolescentes: τῷ δὲ Θεόγνιδι πρὸς ταῦτα διδασκάλῳ χρηστέον λέγοντι,

Οὐκ ἔραμαι πλουτεῖν, οὔτ' εὔχομαι· ἀλλά μοι εἴη
Ζῆν ἀπὸ τῶν ὀλίγων, μηδὲν ἔχοντι κακόν.

Ἐγὼ δὲ καὶ Διογένους ἄγαμαι τὴν πάντων ὁμοῦ τῶν ἀνθρωπίνων ὑπεροψίαν, ὅς γε καὶ βασιλέως τοῦ μεγάλου ἑαυτὸν ἀπέφηνε πλουσιώτερον, τῷ ἐλαττόνων, ἢ ἐκεῖνος, κατὰ τὸν βίον προσδεῖσθαι. Censorinus de Die Natali cap. 1. illud refert ad Xenophontem: *Quod enim Xenophon Socraticus dicit: nihil egere, est Deorum: quàm minimè autem, proximum à Diis.* Atque id quoque reperitur apud Xenophontem lib. I. Memorab. sed sub persona Socratis: ἐγὼ δὲ νομίζω, τὸ μὲν μηδενὸς δέεσθαι, θεῖον εἶναι· τὸ δ' ὡς ἐλαχίστων, ἐγγυτάτω τοῦ θείου. Est autem Divûm natura, ut verbis Lucretii utar,

Ipsa suis pollens opibus, nihil indiga nostri.

Ceterùm, hunc locum Laërtii respexit Suidas loco suprà allato: sed ubi Cynicis generatim omnibus tribuit, quod Laërtius solum Diogenem dixisse refert.

Ἀδιάφορα λέγουσι] Id est, *indifferentia vocant.* Cicero III. de Finibus cap. 42. *Quod Stoici ἀδιάφορον dicunt, id mihi ita occurrit, ut* indifferens *dicerem.*

Καὶ οὗτοι μὲν οἱ Κυνικοί] Quorum secta Apollinaris Sidonii ævo videtur defecisse. Ita enim ille in enumeratione Sectarum:

Exclusi prope jam Cynici, sed limine restant.

Immo & Johannis Chrysostomi temporibus. Ita enim ille Homiliâ XXXIV. in Matthæum: καὶ τὰ Κυνικὰ καθάρματα, ὥσπερ ὄναρ καὶ σκιὰ, παρῆλθεν. Sed vigebat adhuc Luciani temporibus. Isidorus Pelusiota libro IV. epist. Lucianum è Cynicis unum fuisse ait: Σωκρατικοὺς Πλάτων ἐκωμῳδήσας ἐν Διαλόγοις, ἀντεκωμῳδήθη παρὰ τῶν Κυνικῶν, ὧν εἷς ἦν καὶ Λουκιανός. Sectæ Cynicæ nullam habendam rationem, ait Eunapius in Procœmio: Καρνεάδης δὲ ἦν κατὰ τούτους τοὺς χρόνους, loquitur de temporibus Apollonii Tyanæi, καὶ τῶν κατὰ κυνισμὸν οὐκ ἀφανής, εἴ τινα καὶ κυνισμοῦ χρὴ λόγον ποιεῖσθαι. De ea, librum scripserat Oenomaus Gadarensis, Philosophus Cynicus: quod nos docuit Suidas in Οἰνόμαος: à quo, & Oenomaum illum vixisse sub Hadriano, didicimus.

AD LIBRUM VII.

ZENO.

MNασέου ἢ Δημέου] Suidas: Μνασέου ἢ Δημέου. 1
Codex Florentinus: Μνασέου ἢ Δημαίου. Infrà Μνασαίου scribitur. Et ita quoque apud Theodoritum Serm. IV. ad Græcos. Μνασέου apud Plutarchum lib I. de Placitis Philosophorum 4. Apud Pausaniam in Corinthiacis Ζήνωνα τὸν Μνασέα scriptum est vitiosè, pro τὸν Μνασέου. ita rectè legitur in Atticis. Cleanthem Tyrium Zenonis patrem nominat Epiphanius in Stoicorum Hæresi: ἴσχεν δὲ Ζήνωνα ἀρχηγὸν τῆς Στοᾶς, περὶ οὗ πολὺς θρυλλεῖται λόγος. οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ἔφασαν Κλεάνθου τινὸς τοῦ ἀπὸ Τύρου ὁρμωμένου. ἄλλοι δὲ φάσκουσιν αὐτὸν Κιτιέα τῆς Κύπρου νησιώτην. Addit & Romæ eum vixisse nonnullos existimare: nec deesse qui duos Zenones, Citiensem & Eleatem, distinguant: & an diversi sint, videtur addubitare; supinâ sanè ignorantiâ: ἐν Ῥώμῃ δὲ βεβιωκέναι χρόνον, ὕστερον δὲ ἐν Ἀθήναις προστησάμενον τουτὶ τὸ

δόγμα ἐν τῇ Στοᾷ οὕτω καλουμένῃ· τινὲς δέ φασι δύο Ζήνωνας εἶναι, τόντε Ἐλεάτην, καὶ τὸν προειρημένον. ὅμως οἱ ἀμφότεροι οὕτως ἐδογμάτισαν, εἰ καὶ δύο εἶεν.

Κιτιεὺς, ἀπὸ Κύπρου, πολίσματος Ἑλληνικοῦ, Φοίνικας ἐποίκους ἐσχηκότος.] Strabo lib. XIV. ubi de Cleidibus quæ sunt in Cypro: εἶτα κολπώδης καὶ τραχὺς παράπλους ὁ πλείων εἰς Κίτιον· ἔχει δὲ λιμένα κλειστόν. ἐντεῦθέν ἐστι Ζήνωντε ὁ τῆς Στωϊκῆς αἱρέσεως ἀρχηγέτης, καὶ Ἀπολλώνιος ἰατρός. Κιττιεὺς per duplex τ, habet Codex Florentinus, nec non editio Basileensis. Κίτιον modò, modò Κίττιον, dicitur oppidum illud unde natus Zeno: quod etiam πόλιν Κύπρου vocat Suidas: ad differentiam scilicet Citii Macedoniæ urbis, de qua Livius lib. XLII. unde & Cyprius dicitur Zeno nonnullis Scriptoribus. Patriam habuisse Cittium, Macedoniæ oppidum, magno errore Cujacius lib. III. Observat. cap. 38. scriptum reliquit. Ceterùm, in eo oppido Citio Cyprio, Zenonis Citiensis statuam fuisse, discimus ex Plinio; cujus hæc sunt verba lib. 34. cap. 8. *Non ære captus, nec arte, unam solummodo Zenonis statuam Cypria in expeditione non vendidit Cato: sed quia philosophi erat, ut obiter hoc quoque noscatur, tam inane exemplum.* aliàs, *humanum exemplum.*

Καὶ Ἀπολλώνιος δέ φησιν ὁ Τύριος] Is Stoicorum historiam & libros recensuerat, teste Strabone lib. XVIII. ἐκ Τύρου δὲ Ἀντίπατρος, καὶ μικρὸν πρὸ ἡμῶν Ἀπολλώνιος, ὁ τὸν πίνακα ἐκθεὶς τῶν ἀπὸ Ζήνωνος Φιλοσόφων, καὶ τῶν βιβλίων. *Tyro oriundi sunt, Antipater, & qui paulò ante nos vixit, Apollonius, qui Indicem fecit Philosophorum Zenoniorum, eorumque librorum.* Mox citatur ἐν πρώτῳ περὶ Ζήνωνος, & ἐν τοῖς περὶ Ζήνωνος.

Ἰσχνὸς ἦν, ὑπομήκης, μελάγχρως. ὅθεν τις αὐτὸν εἶπεν Αἰγυπτίαν κληματίδα] *Ægyptium palmitem* vertit Vetus Interpres, Aldobrandinus *Ægyptium malleolum.* Tu verte, *Ægyptiam clematida.* Plinius lib. XXIV. cap. 15. ubi de Clematidum generibus: *Est & alia Clematis,* Ægyptia *cognomine, quæ ab aliis* Daphnoides, *ab aliis* Polygonoides *vocatur; folio lauri, longa tenuisque.* Quod autem sit Clematis Ægyptia, subnigra; tale est enim lauri folium; tenuisque & longa; de longis, gracilibus & fuscis, in proverbium abiit: cujus proverbii meminerat Chrysippus ἐν πρώτῳ παροιμιῶν, ut testatur hoc loco Laërtius. Meminit & Auctor libelli elegantissimi περὶ ἑρμηνείας. sect. 174. Περὶ δὲ σκωμμάτων μὲν οἷον εἰκασία τίς ἐστιν· ἡ γὰρ ἀντίθεσις εὐτράπελος. χρήσονταί τε ταῖς τοιαύταις εἰκασίαις· ὡς Αἰγυπτία κληματὶς, μακρὸν καὶ μέλανα. Et Suidas in Αἰγυπτία κληματίς· Αἰγυπτία κληματίς. ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν καὶ ὑπομήκων, ὁποῖος ἦν Ζήνων ὁ Κιτιεύς. Addere debuit, καὶ μελάνων.

Χρύσιππος ἐν πρώτῳ παροιμιῶν.] Chrysippus libros Proverbiorum duos scripserat, qui infrà à Laërtio, in ejus librorum indice, memorantur.

Παχύκνημος τε, καὶ εὐπαγὴς, καὶ ἀσθενής.] Ἀπαγὴς, ceteræ Editiones: quod magis placet: meliùs enim convenit cum ἀσθενής: sed minùs bene cum παχύκνημος; pro quo ideo malim κακόκνημος. Gracilis fuit Zeno, ut è superioribus constat. Est qui malit, καὶ εὐπυγής: quod non probo: est Cynædi epithetum, non Philosophi.

Περσαῖος ἐν Ὑπομνήμασι συμποτικοῖς] Cujus libri meminit & Athenæus lib. IV. cap. 17. δύο δὲ συγγράμμασι τοῦ Περσαίου ἀπηντήκαμεν τῆς σοφῆς ταύτης πραγματείας, τοιοῦτον ἔχουσι τὸ ἐπίγραμμα, Συμποσιακῶν διαλόγων. Et lib. XIII. cap. 8. καίτοι Περσαίου τοῦ Κιττιέως ἐν τοῖς Συμποτικοῖς Ὑπομνήμασι βοῶντος, καὶ λέγοντος περὶ ἀφροδισίων ἁρμοστὸν εἶναι ἐν τῷ οἴνῳ μνείαν ποιεῖσθαι. Non enim, puto, diversi erant Dialogi illi Convivales à Commentariis Convivalibus. De Persæo, nos infrà pluribus in hac Vita disseremus.

Ἔχαιρε δὲ (φασὶ) σύκοις χλωροῖς καὶ ἡλιοκαίαις.] Vertit Aldobrandinus; *ficis viridibus, ut ajunt, & apricationibus gaudebat:* qui tamen vocem ἡλιοκαΐα præterquam hoc loco nusquam se legisse ait. Videtur legisse Ambrosius, ἡλιοκαέσι; vertit enim *ad solem passis.* Ita apud Dioscoridem uva sole torrefacta, dicitur σταφυλὴ θειλοπεδιυθεῖσα. σῦκα χλωρὰ, sunt *ficus recentes*: quemadmodum χλωρὸς τυρὸς *caseus recens.* Hesychius: χλωρὰ σῦκα. χλωρὸς τυρός. Excidisse videtur interpretatio: neque enim puto, χλωρὰ & χλωρὸς simpliciter & absolutè, pro ficubus recentibus & caseo recenti reperire est. Quin & idem Hesychius eodem loco, χλωρὸν τυρὸν, ἁπαλὸν interpretatur: quemadmodum Pollux VI. 9. Vide tamen nos suprà, ubi de morte Diogenis Canis. Ceterùm, hoc loci apud Laërtium legendum putabat Tanaquillus Faber, σύκοις χλωροῖς καὶ ἐλαίαις, *ficis viridibus & olivis:* quæ lectio non displicet; quamquam nullius MS. Codicis auctoritate confirmetur. Platonem φιλόσυκον fuisse, discimus ex Phanocrito apud Athenæum lib. VII. p. 276. & ex Plutarcho in Sympos. IV. 3.

Εἶτα καὶ Στίλπωνος ἀκοῦσαί φασιν αὐτὸν καὶ Ξενοκράτους ἔτη δέκα] Scilicet unumquemque decem annos: sequitur enim, τῶν προειρημένων ἤκουσεν ἕως ἐτῶν εἴκοσι. 2

Τιμοκράτης ἐν τῷ Δίωνι] Scriptor, & liber, mihi ignoti. An de Timocrate Lacedæmonio, qui librum περὶ τῆς σφαιριστικῆς scripserat, memoratum Athenæo; accipiendus Laërtius? Non enim accipiendus de Timocrate, Metrodori Epicurei fratre.

Ἀλλὰ καὶ Πολέμωνος] Absunt hæc verba à Codice Florentino. Minùs rectè: nam & Suidas: μαθητὴς ἦν Κράτητος τοῦ Κυνικοῦ, εἶτα Πολέμωνος τοῦ Ἀθηναίου. Etiam Cicero I. Acad. Quæst. & lib. IV. de Finibus bonorum & malorum, Zenonem Polemonis auditorem fuisse, testatum reliquit.

Ἀποκρίνασθαι τὸν θεὸν, εἰ συγχρωτίζοιτο τοῖς νεκροῖς] Suidas in Ζήνων: ἐχρήσθη δὲ αὐτῷ πυνθανομένῳ περὶ βίου, συγχρωτίζεσθαι τοῖς νεκροῖς, ὅπερ ἦν τοῖς ἀρχαίοις, διὰ τῶν βιβλίων. Eadem habet in *Αἰγυπτία κληματὶς,* alieno prorsus loco.

Ἀνελθὼν δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας] Epiphanius Zenonem Stoicæ sectæ auctorem, Romæ priùs vixisse scribit quàm Athenas veniret, ut modò retulimus.

3 Εὔτονος πρὸς φιλοσοφίαν] Malè ceteræ Editiones εὐτόνως.

Βουλόμενος αὐτοῦ καὶ τούτου θεραπεῦσαι] Editio Frobeniana, & Stephanica princeps: βουλόμενος αὐτοῦ καὶ τοῦτο. Legendum αὐτὸν καὶ τοῦτο: & ita Codex Florentinus: quam lectionem etiam Florens Christianus ad oram libri adnotaverat: Legi quoque posset, αὐτῷ καὶ τοῦτο, ut habet Stephanica altera.

Τί φεύγεις, Φοινικίδιον;] Id est, *Phœniciole*: inepte Aldobrandinus, *parva purpura*. *Phœnix* Zeno vocabatur. Suidas: Φοίνιξ δ' ἐπεκλήθη, ὅτι Φοίνικες ἔποικοι τοῦ πολιχνίου ἐγένοντο. Cicero IV. de Finibus; ubi de Zenone: *Postea tuus ille Pœnulus, scis enim Citieos clientes tuos è Phœnicia profectos*, &c. Addatur Themistius, loco quem proximè adducemus. Meursius teneræ frontis homines, & qui facilè erubescerent, φοινικιδίους vocatos volebat.

4 Ὅτι καὶ τὴν πολιτείαν αὐτοῦ γράψαντος, τινὲς ἔλεγον παίζοντες, ἐπὶ τῆς τοῦ κυνὸς οὐρᾶς αὐτὴν γεγραφέναι] An quia hos de Rep. libros scripserat extremo tempore, quo Cratete Cane magistro utebatur? quæ est Aldobrandini interpretatio. An verò, ut vult Casaubonus, quòd parùm verecundè, ut est apud Ciceronem, scripti erant hi libri? Ceterùm, horum librorum meminit Cicero non uno in loco, Plutarchus libello de Alexandri fortuna, Athenæus lib. XIII. cap. I. Theodoritus Sermone III. πρὸς Ἕλληνας, & quis non?

Περὶ τοῦ καθήκοντος] Quo titulo librum posteà scripsere, Cleanthes, Chrysippus, Panætius. *De Officiis*, numero multitudinis, maluit Cicero interpretari: qua de re sic ipse ad Atticum lib. XVI. Epist. II. *Quod de inscriptione quæris, non dubito quin καθῆκον* officium *sit: nisi quid tu aliud. Sed inscriptio plenior*, De Officiis. Græci semper in numero singulari περὶ τοῦ καθήκοντος. Tamen apud Lucianum in Hermotimo περὶ καθηκόντων. Sed ubi Lucianum scripsisse περὶ καθήκοντος nullus dubito: quamquam καθήκοντα quoque scriptum reperiatur apud Suidam in καθήκοντα, & infrà, in hac Vita, apud Laërtium. An autem quod Græci καθῆκον, id rectè *officium* Latinè diceretur, Atticus dubitabat. Discimus ex Cicerone dicto libro XVI. ad Atticum Epist. 14. *Mihi non est dubium*, inquit, *quin quod Græci καθῆκον, nos* officium. *Id autem quid dubitas, quin etiam in rempublicam præclarè caderet? nonne dicimus*, Consulum officium; Senatus officium? *præclarè convenit: aut da melius.*

Πυθαγορικά. Καθολικά.] MS. Regius Πυθαγορικὰ καθολικά, conjunctim.

Προβλημάτων Ὁμηρικῶν πέντε] Dio Chrysostomus, Oratione LIII. quæ est de Homero: γέγραφε δὲ καὶ Ζήνων ὁ φιλόσοφος, εἴς τε τὴν Ἰλιάδα, καὶ τὴν Ὀδυσσείαν· καὶ περὶ τοῦ Μαργίτου δέ. δοκεῖ γὰρ καὶ τοῦτο τὸ ποίημα ὑπὸ Ὁμήρου γεγονέναι νεωτέρου, καὶ ἀποπειρωμένου τῆς αὑτοῦ φύσεως πρὸς ποίησιν. *Scripsit autem & Zeno philosophus, & in Iliadem, & in Odysseam: atque etiam in Margiten: videtur enim & hoc poëma ab Homero esse factum adhuc juniore, atque suam explorante naturam ad poësim.* Quos libros respexit Strabo, cùm ait libro I. Ζήνων δ' ὁ ἡμέτερος καὶ γράφει οὕτως,

Αἰθίοπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους Ἄραβάς τε.

Zenonem Stoicorum Principem, *suum* vocat Strabo, quia & ipse Stoicus erat.

Ἔστι δ' αὐτοῦ καὶ Τέχνη] Ἐρωτικὴ videlicet; de qua infrà Laërtius in hac ipsa Zenonis Vita: περί τε ἐρωτικῶν διείλεκται κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιγραφομένης Ἐρωτικῆς Τέχνης. Omisit autem hic Laërtius plures Zenonis libros, quorum ipse alibi meminit, & de quibus nos infrà agemus.

Νῦν εὐπλόηκα, ὅτε νεναυάγηκα, &c. Εὖγε ποιεῖ ἡ Τύχη προσελαύνουσα ἡμᾶς φιλοσοφίᾳ] Seneca in libro de Tranquillitate animi: *Nuntiato naufragio Zeno noster, cùm omnia sua audiret submersa; Jubet, inquit, me Fortuna expeditiùs philosophari.* Plutarchus in libello De capienda ex hostibus utilitate. Ζήνων δὲ τῆς ναυκληρίας αὐτῷ συντριβείσης, πυθόμενος, εἶπεν, Εὖγε, ὦ Τύχη, ποιεῖς, εἰς τὸν τρίβωνα συνελαύνουσα ἡμᾶς. *Zeno cùm nunciaretur navim ipsius qua negotiabatur fractam, Bene facis, inquit, Fortuna, qua nos intra palliolum compellis.* Et in libro de Animi tranquillitate: Ζήνωνι τῷ Κιτιεῖ μία ναῦς περιῆν φορτηγός· πυθόμενος δὲ ταύτην αὐτόφορτον ἀπολωλέναι συγκλυσθεῖσαν, Εὖγε, εἶπεν, ὦ Τύχη ποιεῖς, εἰς τὸν τρίβωνα καὶ τὴν στοὰν συνελαύνουσα ἡμᾶς. *Zeno Citiensis, audito navem onerariam, quam unicam reliquam habebat, unà cum mercibus esse vi fluctuum obrutam, atque demersam, Bene pol fecisti*, inquit, *ô Fortuna, quæ nos in palliolum & porticum redigis.* Meminit & Nonnus ad Gregorium Naz. Suidas in νῦν εὐπλόηκα, ὅτε νεναυάγηκα· ἐπὶ τῶν παρ' ἐλπίδα εὐτυχησάντων. Ζήνων γὰρ ὁ Κιτιεὺς, καταλιπὼν τοὺς πρὶν διδασκάλους, καὶ Κράτητος τοῦ Φιλοσόφου φοιτητὴς γενόμενος, τοῦτο εἴρηκε ναυαγίῳ περιπεσὼν, καὶ εἰπών· Εὖγε ποιεῖ ἡ τύχη, προσελαύνουσα ἡμᾶς φιλοσοφίᾳ· οὕτω τραπῆναι πρὸς φιλοσοφίαν. Vides ut variè res eadem à variis refertur.

5 Ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ, τῇ καὶ Πεισιανακτείῳ καλουμένῃ, ἀπὸ δὲ τῆς γραφῆς τῆς Πολυγνώτου, ποικίλῃ.] Suidas: ἐπεκλήθη δὲ καὶ αὐτὸς Στωϊκὸς, διὰ τὸ ἐν τῇ στοᾷ τῇ ἐν Ἀθήναις διδάξαι αὐτὸν, ἥτις πρῶτον μὲν Πεισιανάκτειος, ὕστερον δὲ ζωγραφηθεῖσα, ποικίλη ἐκλήθη. Pausanias in Atticis: ἰοῦσι δὲ πρὸς τὴν στοὰν· ἣν ποικίλην ὀνομάζουσιν ἀπὸ τῶν γραφῶν. Plinius XXXV. 9. ubi de Polygnoto: *Hic Delphis ædem pinxit: hic & Athenis porticum quæ* Pœcile *vocatur, gratuitò, cùm partem ejus Mycon mercede pingeret: unde major huic auctoritas: siquidem Amphictyones, quod est publicum Græciæ Concilium, hospitia ei gratuita decrevere.* Plutarchus in Cimone: καὶ διὰ τοῦτό φασιν ἐν τῇ Πεισιανακτίῳ τότε καλουμένῃ, Ποικίλῃ δὲ νῦν Στοᾷ, γράφοντα τὰς Τρῳάδας, τὸ τῆς Λαοδίκης ποιῆσαι πρόσωπον ἐν εἰκόνι τῆς Ἐλπινίκης. Anonymus in Argumento Miltiadis apud Aristidem: ἐφ' οὗ ἐψηφίσαντο Ἀθηναῖοι γραφῆναι τὴν Πεισιανακτίαν στοὰν, ἥτις ὕστερον ἐκλήθη Ποικίλη. Harpocration in Πολύγνωτος: τὴν Ποικίλην στοὰν ἀνέγραψε προῖκα. Inde Stoa dicitur Mercurio; apud Lucianum in Bis Accusato: ἡ κατάγραφος, ἡ τὰ ποικίλα. De Pœcile,

etiam Etymologus: Στωϊκοί. οἱ φιλόσοφοι. ἐκ τοῦ στοᾶς. ἐκεῖ γὰρ ἦν αὐτῶν τὸ διδασκαλεῖον. Ζήνων ὁ Κιττιεὺς διέτριβεν ἐν τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ ποικίλῃ· ὅθεν λαβεῖν τὴν αἵρεσιν καὶ τοὔνομα συνέβη, κατ' ἐπαύξησιν τοῦ ο εἰς τὸ ω. Erat autem ἐν ἀγορᾷ: ut discimus ex Luciano in Jove Tragœdo. Et adhuc temporibus Arcadii & Honorii visebatur Athenis cum suis Tabulis. Sed Stoïcos venerationem ei loco majorem prope quam Superûm templis tribuentes non tulit Proconsul quidam Achaïæ. Is locum deturbavit, & Tabulas abstulit: eoque facto, Stoicorum supercilium non mediocriter retudit, ut ait Synesius. Verba sunt magni Casauboni ad hæc è Satyra III. Persii,

Quaque docet sapiens braccatis illita Medis
Porticus.

De Polygnoto, Suidas, in Πολύγνωτος, & Plinius dicto loco.

Ἐπὶ γὰρ τῶν τριάκοντα, τῶν πολιτῶν πρὸς τοὺς χιλίους τετρακοσίους ἀνήρηντο ἐν αὐτῷ.] Emendat Casaubonus, ἐπὶ γὰρ τῶν τριάκοντα, πρὸς τοῖς χιλίοις τετρακόσιοι ἀνήρηντο ἐν αὐτῷ.

Καθά φησι καὶ Ἐπίκουρος ἐν Ἐπιστολαῖς.] Absunt hæc à Florentino Codice.

Καὶ πρότερόν γε Στωϊκοὶ ἐκαλοῦντο οἱ διατρίβοντες ἐν αὐτῇ Ποιηταί.] Ita dicti & Grammatici quidam. Hesychius Grammaticus: Στωϊκοί. οὐ μόνον οἱ ἀπὸ Ζήνωνος Φιλόσοφοι, ἀλλὰ καί τινες Γραμματικοί.

6 Ἐτίμων δὴ οὖν Ἀθηναῖοι σφόδρα τὸν Ζήνωνα, &c.] Etiam civitate donarunt. Themistius Oratione XIV. ἀλλὰ καὶ Ζήνων μὲν ὁ τῆς στοᾶς ἀρχηγέτης, καίπερ τὰ ἄλλα σεμνὸς ὢν καὶ ὑψηλολόγος, ὅμως ἐγαννύσκετο καὶ ἐλαμπρύνετο. ἐπειδὴ αὐτὸν Ἀθηναῖοι ξένον ὄντα καὶ Φοίνικα, ἐπὶ τοῖς λόγοις δημοποίητον ἐποιήσαντο. At Plutarchus in libro de Stoicorum repugnantiis, Zenonem noluisse civem Atheniensem fieri, scribit ex Antipatro, ne in suam patriam injurius videretur: καὶ μὴν Ἀντίπατρος ἐν τῷ περὶ τῆς Κλεάνθους καὶ Χρυσίππου διαφορᾶς ἱστόρηκεν, ὅτι Ζήνων καὶ Κλεάνθης οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι γενέσθαι, μὴ δόξωσιν τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀδικεῖν.

Ὡς καὶ τῶν τειχῶν αὐτῷ τὰς κλεῖς παρακαταθέσθαι, καὶ χρυσῷ στεφάνῳ τιμῆσαι, &c.] Meminit Baptista Fulgosius, Dictorum, Factorumque memorabilium libro II. capite 5. *Quæ regna, aut quæ victoria tantum majestatis in homine aliquo potuit, quantum integritas bonitasque Zenoni Cittieo, Cyprio Philosopho, peperit? Apud eum enim, dum Athenis moratus est, cives portarum urbis claves posuerunt, tutiore eas esse loco quàm quovis in templo putantes. Certius illi quamvis peregrino communem salutem, quàm ulli concivium suorum credentes: cujus virtutem, ut Populus Atheniensis, quanti à se facta esset, testaretur, aureâ statuâ coronâ insigni donavit.* Rarus honos in id hominum genus. Similiter Episcopi Gallici; id obiter observamus; simul ac Antistites constituti erant, portarum suæ urbis claves sibi oblatas accipiebant, &, saltem bello, apud se conditas, servare consueverant: ut in Rerum Francicarum libro XIII. Hadrianus Valesius, Historiæ Francicæ pater, observavit. Auctor libelli de Vita Rigoberti, Remorum Archiepiscopi: *Accidit tum ut Carolus* (Major domus, cognomine Martellus) *Remorum urbem prateriens, totam circumiret: donec ad eam pervenit portam, in qua Sanctus Rigobertus congruis exstructis ædibus degebat. Hac autem porta, à plerisque* Collaticia; *ab aliis, hodieque*, Basilicaris *vocatur: ibique portarum ceterarum totius urbis claves apud se reconditas servabat. Quem Carolus hujusmodi compellavit vocibus: Domine Rigoberte, Jube portam civitatis aperiri, ut liceat ire precatum ad Sanctam Mariam.* &c. Etiam Frodoardus in libri 2. Historiarum Ecclesiæ Remensis capitulo 12. scribit, à Rigoberto portam urbis Carolo non esse patefactam. Nec aliam ob causam Aprunculus Lingonicus Antistes Burgundionibus, Volusianus & Verus Turonici Episcopi, ac Quintilianus Rutenensis, Gothis suspecti fuere, urbes suas Francis tradere voluisse. Et Bertehramnus Burdigalensis, Palladius Santonicus, Theodorus Massiliensis, Nicasius Ecolismensis, Anthedius Aginensis, Gundobaldum oppidis suis recepisse dicuntur à Gregorio Turonico Episcopo in libro VIII. capite 2. Huc spectant & Fortunati verba in libro de vita Germani, Parisiorum Episcopi, capite 13. *Cui ante quatuor ferè annorum curricula, ipsa Episcopatûs sui causa non est abscondita.* (sermo est de Sancto Germano) *Itaque positus in sopore, inspicit à quodam sene claves sibi portæ Parisiacæ porrigi. Sed interrogans ad quid hoc fieret, accepit responsum, ut salvos eos faceret. Ac post, Civitatis Episcopo decedente: cùm præcellentissimo Regi Childeberto occurrisset, in ejus electione mox effectum illa vox cœlestis promeruit.* Illa videlicet clavium urbis traditio in somnis visa, Germanum Parisiorum Episcopum futurum indicabat. Addimus obiter Valesianæ Observationi: Sanctum illum Germanum; propter hujusmodi somnium; ut nobis quidem videtur; cum clave in manu pingi solitum. Ita certè pictus conspicitur in specularibus vitreis matris Ecclesiæ Parisiensis.

Ἀπεδέχετο αὐτὸν καὶ Ἀντίγονος, καὶ εἴ ποτε Ἀθήναζε ἥκοι, ἤκουεν αὐτοῦ.] De Antigoni Gonatæ, post Alexandrum Syriæ regis, (de eo enim intelligendus Laërtius) erga Zenonem Cittieum reverentia & cultu, videndus Ælianus Variæ Historiæ IX. 26. & de utriusque congressu, Arrianus Dissertationum Epicteti II. 13. & Simplicius ad Arriani Enchiridium Epicteti cap. 51.

Περσαῖον δὲ, ἕνα τῶν γνωρίμων.] Vide infra in hac ipsa Zenonis vita.

Οἷος γὰρ ἂν ὁ ἡγούμενος ᾖ, τοιούτους εἰκὸς ὡς ἐπιτοπολὺ γίνεσθαι καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους.] *Hac enim conditio superiorum est, ut quidquid faciunt, præcipere videantur, & perniciosissimus est mala rei maximus quisque auctor*, ut ait Quintilianus Declamat. III. 7

Τῆς ἀληθινῆς.] Ulpianus in l. 1. D. de Justitia & jure: *Veram, nisi fallor philosophiam, non simulatam affectantes.* Papinianus in l. 8. sect. 4. De vacat. & excusat. muner. *Verè philosophantes pecuniam contemnunt.* Marcus Antoninus τῶν εἰς ἑαυτὸν libro I. τὸ τιμητικὸν τῶν ἀληθῶς φιλοσοφούντων. Huc pertinent, 8

nent, quæ in Tabula scripsit Cebes περὶ ψευδοπαιδείας.

9 Ἀριστόβουλον.] Ἀριστόδημον MSS. quidam.

10 Ἵππων Κρατιστοτέλους, Ξυπετεών.] Ita quoque Editio Basiliensis, & Codex Regius: rectè.

Θράσων Θράσωνος.] Antigoni Legatus: sic eum infrà appellat Laërtius.

Ἀνακλιεύς.] Lege Ἀνακαιεύς, ut habent ceteræ Editiones & Codex Regius. Stephanus de Urbibus: Ἀνακαία. δῆμος τῆς Ἱπποθοωντίδος φυλῆς. ὁ δημότης, Ἀνακαιεύς. Mox quoque vitiosè Ἀνακλιεύς, pro Ἀνακαιεύς: errore solito exscriptorum, qui fere plerumque Λ pro Α pingebant.

11 Τύχῃ τῇ ἀγαθῇ.] Vide Casaubonum.

Οἰκοδομῆσαι δὲ αὐτῷ καὶ τάφον ἐπὶ τοῦ Κεραμεικοῦ.] Ubi eos qui in bello occubuerant, publico sumptu sepeliebant: quare Ceramicum δημόσιον σῆμα dicitur Thucydidi. Non solum autem eos qui in bello occubuerant, sed & alios quibus honorem habitum vellent, publicè in Ceramico sepeliebant. De sepulcris quæ in Ceramico, videndus Pausanias in Atticis, & Meursius in Περὶ δήμων.

12 Μίδων Ἀχαρνεύς.] Μίλων MS. Regius, & Palatinus. Μίλλων, ceteræ Editiones.

Συμπαλλητεύς.] MS. Regius Συμαλλητεύς. Lege Συπαληττεύς, ut rectè ex Stephano Casaubonus emendavit. Rectiùs tamen Συπαλήττιος legeretur. Stephanus: Συπαληττός. δῆμος Κεκροπίδος φυλῆς. ὁ δημότης, Συπαλήττιος. Corrigendus Hesychius Συπαλιττίττιος, δῆμος φυλῆς Κεκροπίδος. Lege Συπαλήττιος. Habes apud eumdem Hesychium: Συπαλητίους, κακούργους. Lege Συπαληττίους. Sypalittii malè audiebant.

Προσθεῖναι.] Προστιθῆναι Editio Stephani rectiùs, nec non MS. Regius, & Palatinus.

13 Καὶ ὀλίγου εὐώδους οἰναρίου] ὀλίγον Editio Stephanica, & Codex Regius.

Παιδαρίοις τε ἐχρῆτο σπανίως, ἅπαξ ἢ δίς που παιδισκαρίῳ τινί, ἵνα μὴ δοκοίη μισογύνης εἶναι.] Aliter Antigonus Carystius in ejus Vita apud Athenæum XIII. 2. οὐδέποτε γυναικὶ ἐχρήσατο, παιδικοῖς δ' ἀεί.

Εὐσυμπεριφόρος.] Gallicè *accommodant*. Laërtius infrà in hac Vita, ubi de officiis: συμπεριφέρεσθαι φίλοις.

14 Κλεάνθης ἐν τῷ Περὶ χαλκοῦ.] Quem librum omisit Laërtius in Indice librorum Cleanthis; ubi nos vide.

Δημοχάρους δὲ τοῦ Λάχητος, &c.] Vide Casaub.

15 Ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί θαυμάζει, &c.] Habes totidem verbis apud Hesychium Milesium.

Γύργαθος.] Hesychius, γύργαθον. σκεῦος πλεκτὸν ἐν ᾧ βάλλουσιν τὸν ἄρτον οἱ ἀρτοκόποι. Glossarium Vetus: *reticulum*, γύργαθος. Apostolius Byzantius: γύργαθον φυσᾷς. ἐπὶ τῶν μάτην πονούντων. σημαίνει δὲ τὸ δίκτυον. Significat & *lectum* apud Suidam: γύργαθος. καὶ παροιμία, γύργαθον φυσᾷς, ἐπὶ τῶν μάτην πονούντων. γύργαθος οὖν κλίνη, ἐν ᾗ τοὺς παρέτους καὶ δαιμονιώδεις στροβοῦσι. Unde Aldobrandinus hunc Timonis locum de lecto exponebat: quasi Timon significare vellet Zenonem insanum esse, ut qui in lecto jaceret, in quo decumbere solent qui à dæmonibus aut ab insania vexantur. Sed vereor ne mendosi sint Suidæ codices. In his scribendum crediderim, γράβατος δ' ἦν κλίνη, &c. Et totum locum desumptum esse reor ab aliquo Scriptore, qui vocem γύργαθος & vocem γράβατος exposuisset: nisi potiùs scripserit Suidas, γύργαθος καὶ κλίνη, ἐν ᾗ τοὺς παρέτους καὶ δαιμονιώδεις στροβοῦσι. *Hoc est*, γύργαθος *quoque lectum significat, in quo paralyticos & dæmoniacos versant*. Hîc ergo, in versibus Timonis, γύργαθος accipiendum de rete. Captiosas Stoicorum argumentationes retibus assimilabant alii Scriptores. Cicero in Lucullo, ubi de Sorite & Pseudomeno: *quas plagas ipsi contra se Stoici texuerunt*. Immo & ipsi Stoici. Chrysippus apud Lucianum, in Vitarum auctione: τῶν λόγων πλεκτάνας, αἷς συμποδίζω τοὺς προσομιλοῦντας.

Νοῦν δ' εἶχεν ἐλάσσονα σκινδαψοῖο.] Exscripsit hunc locum Suidas in σκινδαψός: σκινδαψός. ὄργανον μουσικόν. περὶ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως· ὁ δ' ἔρρει γύργαθος αὐτοῦ (lege αὐτῆς) μικρὸς ἰών. νοῦν δ' εἶχεν ἐλάσσονα σκινδαψοῖο. σκινδαψός. ἀφάνα. Etiam Hesychius σκινδαψὸν organum musicum esse ait in βλίτυρον. Ἴβας τὸν σκινδαψὸν, ὄργανον ὂν μουσικὸν, ἐπιδίδωσι. τὸ δὲ βλίτυρι, χορδῆς μίμημα. Et Stephanus Byzantius in Γαληψός: σκινδαψός. ὀργάνου ὄνομα, καὶ κύριον. Meminit hujus vocis & Artemidorus Onirocrit. IV. 3. cujus verba infrà adducimus, ubi de voce βλίτρι agimus. Vide Matthiam Martinium in *scindapsus*. Servum Homerus habuit, *Scindapsum* nomine. Meminit, ex Hypermenis libro περὶ Χίου, Ptolemæus Chennus in sexto Historiæ novæ, apud Photium in Bibliotheca, Codice cxc.

Πρὸς Φίλωνα τὸν Διαλεκτικόν.] Diodori Croni discipulum; Zenonis condiscipulum; Carneadis magistrum. 16 Philonis Dialectici meminit Clemens Strom. IV. ubi eum citat ἐν Μενεξένῳ. Clementis locum adduximus suprà ad Euclidem, ubi nos vide. Meminit & Hieronymus lib. I. contra Jovinianum.

Ὑπὸ Ζήνωνος τοῦ νεωτέρου.] Accipit Aldobrandinus de Zenone Sidonio: Jonsius de Zenone ipso Cittieo, qui, cùm Philone Dialectico ejus condiscipulo junior esset, cum eo disceptabat & exercebatur, nec eum minùs quàm Diodorum Cronum, communem Magistrum admirabatur. Zenonem Diodoro operam dedisse, testatur infrà Laërtius.

Ἦσαν δὲ περὶ αὐτὸν καὶ γυμνορρύπαροί τινες.] Respexit hunc locum Suidas: γυμνορρύπαροι. οἱ σοφισταί. ἦσαν περὶ αὐτὸν γυμνορρύπαροί τινες.

Πεινατάων σύναγεν νέφος.] Ità νέφος μαρτύρων, *nubem testium*, dixit Paulus Apostolus Epistolâ ad Hebræos XII. 1. Et Virgilius, *nimbum peditum* Æneïdos VII.

Αὐτὸν δὲ στυγνόν τε εἶναι καὶ πικρὸν, καὶ τὸ πρόσωπον συνεσπασμένον.] Atque ideo fronte contracta pingebatur. Apollinaris Sidonius Epistolâ IX. libri IX. *Neque te satis hoc æmulari, quòd per gymnasia pingantur Areopagitica, vel Prytaneum; curva cervice Speusippus; Aratus, panda; Zenon, fronte contracta; Epicurus, cute distenta; Diogenes, barba comante;*

Socrates, coma candente; Aristoteles, brachio exerto; Xenocrates, crure collecto; Heraclitus, fletu oculis clausis; Democritus, risu labris apertis; Chrysippus, digitis propter numerorum indicia constrictis; Euclides, propter mensurarum spatia laxatis; Cleanthes, propter utrumque, corrosis.

Μικρολογίας.] De hac voce diximus suprà pluribus ad Bionem.

Εἰ δέ τινα ἐπισκέπτοι.] MS. Regius ἐπικόπτοι. Scaliger ἐπισκώπτοι.

17 Ὀχίτιον.] ὀχημάτιον legerat Vetus Interpres; qui *vehiculum* interpretatus est. ὀχίτιον, genuina est lectio.

Καὶ τῶν ἰατρῶν ἀκούω τῶν ἀγαθῶν, κράτιστον εἶναι φάρμακον πρὸς τὰ φλεγμαίνοντα, ἡσυχίαν.] Alexander Aphrodisæus Problematum libro I. ἐμάθομεν δὲ μέγιστον ἴαμα παντὸς πάσχοντος μέρους τὴν ἀκινησίαν ὑπάρχειν.

Δυοῖν δ' ὑπερανακειμένοιν ἐν πότῳ, καὶ τοῦ ὑφ' αὐτὸν τὸν ὑφ' ἑαυτὸν σκιμαλίζοντος τῷ ποδί] Etiam hunc locum exscripsit Suidas in σκιμαλίσω: σκιμαλίσω. ἐξουδενώσω, χλευάσω, τῷ μέσῳ δακτύλῳ τῶν γυναικείων πυγῶν ἅψομαι. λέγεται δὲ καὶ σκιμαλίζειν κυρίως, τὸ τῷ μέσῳ δακτύλῳ ἀποπειρᾶσθαι εἰ ᾠοτοκοῦσιν αἱ ἀλεκτορίδες. δυοῖν ὑπερανακειμένοιν ἐν πότῳ τοῦ Ζήνωνος, καὶ τοῦ ὑφ' αὐτὸν, τὸν ὑφ' ἑαυτὸν σκιμαλίζοντος τῷ ποδὶ, αὐτὸς ἐκεῖνον τῷ γόνατι ἐπιστραφέντος δὲ, Τί οὖν οἴει τὸν ὑποκάτω σοῦ πάσχειν ὑπὸ σοῦ. Ita legendus hic locus, ex Laërtio, apud quem legebat Casaubonus δυοῖν δ' ὑπερανακειμένου, Ζήνωνος videlicet. Certè quid simile scripserat Laërtius. Sed num potiùs δυοῖν δ' ὑπανακειμένοιν? ἀνακεῖσθαι, est *accumbere*. Aristoteles in Ritibus Tyrrhenorum, apud Athenæum I. 19. οἱ δὲ Τυῤῥηνοὶ δειπνοῦσι μετὰ τῶν γυναικῶν ἀνακείμενοι ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ. δυοῖν δ' ὑπανακειμένοιν, ergo erit, *duobus infrà se accumbentibus*: quod cum sequentibus optimè convenire videtur: non item recepta lectio.

18 Ὁμοίους εἶναι τῷ ἀργυρίῳ Ἀλεξανδρίνῳ.] Alexandrinæ monetæ meminit Pollux IX. 6. & Athenæus VIII. I. & Laërtius infrà in Philolao.

Ἀδύνατον εἰπεῖν εἰ μή σε ὁ πατὴρ μεθύων ἐγέννησε.] Tribuitur Diogeni à Plutarcho in libello de Puerorum institutione. Sed paulò aliter Plutarchus: Διογένης, inquit, μειράκιον ἐκστατικὸν ἰδὼν, καὶ παραφρονοῦν, νεανίσκε, ἔφησεν, ὁ πατήρ σε μεθύων ἔσπειρε.

Ὅθεν αὐτὸν καὶ λάλον ἀπεκάλει, βραχυλόγος ὤν.] Gellius I. 15. ubi de hominibus stulta & immodica blaterantibus: *quorum lingua tam prodiga infrenisque sit, ut fluat semper, æstuetque colluvione verborum teterrima: quod genus homines à Græcis significantissimo vocabulo* λάλους *appellatos. Valerium Probum, Grammaticum illustrem, ex familiari ejus docto viro comperi Sallustianum illud*, Satis eloquentiæ, sapientiæ parum, *brevi antequam vitâ decederet, sic legere cœpisse, & sic à Sallustio relictum affirmasse*, satis loquentiæ, sapientiæ parum: *quòd* loquentia *novatori verborum Sallustio maximè congrueret*, eloquentia *cum insipientia minimè conveniret*. Idem Zeno, Stobæo teste Sermone XXXIV. è Discipulis suis aliquos esse ajebat φιλολόγους, alios verò λογοφίλους.

Ad hanc Zenonis βραχυλογίαν respexit Lucianus in Bis Accusato, cùm Stoam introduxit, se ipsam vocantem οὐ πάνυ τοῖς μακροῖς τῶν λόγων χαίρουσαν.

Πρὸς δὲ τὸν ὀψοφάγον, &c.] Habet Laërtius ab 19 Antigono Carystio, qui Zenonis Vitam scripserat, & cujus hæc sunt verba apud Athenæum libro VIII. Ζήνων δὲ ὁ Κιτιεὺς, ὁ τῆς στοᾶς κτίστης, πρὸς τὸν ὀψοφάγον, ᾧ συνέζη ἐπὶ πλείονα χρόνον, καθά φησιν Ἀντίγονος Καρύστιος ἐν τῷ Ζήνωνος βίῳ, μεγάλου τινὸς κατὰ τύχην ἰχθύος παρατεθέντος, ἄλλου δ' οὐδενὸς παρεσκευασμένου, λαβὼν ὅλον ὁ Ζήνων, ἀπὸ τοῦ πίνακος οἷος ἦν κατεσθίειν. τοῦ δὲ ἐμβλέψαντος αὐτῷ, Τί οὖν, ἔφη, τοὺς συζῶντάς σοι οἴει πάσχειν (addendum putat Leopardus καθ' ἡμέραν) εἰ σὺ μίαν ἡμέραν μὴ δεδύνησαι ἐνεγκεῖν ὀψοφαγίαν; Id est: *Quod scribit Antigonus Carystius in Zenonis Vita, Stoicorum familiæ conditoris; is helluonem; quo cum diu vixerat; ingeniosè castigavit. Ingens enim piscis cùm esset appositus, paratique nihil aliud, totum acceptum è patina, quantus fuit, Zeno mandere incipiebat: eo verò Zenonem crebro inspectante, Quo animo esse putas, inquit philosophus, sodales tuos quotidie, qui meam edacitatem uno tantum die tolerare nequiveris.* Unde apparet legendum apud Laërtium οἷός τ' ἦν, ut Leopardo & Casaubono visum, & ut legitur in Editione Romana: & posteà, εἰ μὴ δύνασαι σὺ μίαν ἡμέραν ἐνεγκεῖν, &c. ut Leopardus reponebat; qui XIV. 2. totum hunc locum ita vertit: *Zeno, hellu-one obsoniorum nihil convictoribus relinquente, apposito quandoque prægrandi pisce, sublatum quantum potuit devorabat. Intuenti autem se, Quid igitur, inquit, putas quotidie convictores tuos pati, si ne die quidem uno potes edacitatem meam ferre?* Verùm ibi ὀψοφάγος, non est opsoniorum, sed piscium helluo. Vide Athenæum VII. 2. & Plutarchum Symposiacon IV. 4. Huic phrasi οἷός τε ἦν κατεσθίειν, similis est illa Plutarchi in Alcibiade. οἷός τε ἦν διαφαγεῖν τὰς χεῖρας, ut idem vir doctus observabat.

Χρείαν Σοφοκλέους προενεγκάμενος.] Commodiùs legeretur χρείαν Ἀντισθένους: non enim, puto, χρείαν Σοφοκλέους scripserat Antisthenes: at verò de libris Antisthenis hìc sermo esse videtur.

Οὐδὲν, ἔφη, ὑμῶν ἀθλιώτερον ἔσεσθαι τῶν καλῶν.] 21 Addendum omnino ex Hesychio Milesio, εἰ μὴ ἡμεῖς ἐρασθησόμεθα: quod Junius & Meursius observarunt. Hesychii Milesii verba hæc sunt: οὗτος πρὸς τὸν καλὸν εἰπόντα, ὅτι οὐ δοκεῖ ἐρασθήσεσθαι ὁ σοφὸς, Οὐδὲν ἀθλιώτερον, ἔφη, ὑμῶν ἔσται τῶν καλῶν, εἰ μὴ ἡμεῖς ἐρασθησόμεθα. Dictum hoc Carneadi tribuit Themistius Oratione 26. Verba ejus sunt: καίτοι γε χαριέντως γε ἀκούομεν ἀποκρίνασθαι Καρνεάδην πρὸς τὸ μειράκιον, τὸ ἐρόμενον, εἰ καὶ σοφὸς παιδικῶν ἐρασθήσεται, Ὅτι δεινὰ μὲν τ' ἂν πάθοιτε ὑμεῖς οἱ καλοὶ, εἰ μόνοι περὶ ὑμῶν σπουδάζουσιν οἱ ἀνόητοι. Id est: *Atqui scitè admodum adolescentulo cuidam respondisse Carneadem accepimus. Sciscitanti ecquid sapiens puerorum amore caperetur: Male, inquit, cum formosis vobis agatur, si à solis insipientibus amemini.*

Τὰ μὲν πολλὰ ἀσόφους εἶναι, τὰ δὲ μικρὰ καὶ τυχηρὰ ἀμαθεῖς] Videtur legendum, τὰ μὲν μεγάλα σοφοὺς εἶναι.

Τοῦ Καφησίου] Aulœdi; de quo id ipsum narrat Athenæus libro XIV. capite 6. *Οὐ κακῶς δὲ καὶ Καφησίας ὁ αὐλητὴς, ἐπιβαλλομένου τινὸς τῶν μαθητῶν αὐλεῖν μέγα, καὶ τοῦτο μελετῶντος, πατάξας, εἶπεν, Οὐκ ἐν τῷ μεγάλῳ, τὸ εὖ κείμενον εἶναι, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ, τὸ μέγα.* De Caphisia legendus Leopard. IX. 21.

22 *Ἐπὶ τὰ κεκονιμένα τῶν βάθρων*] Ita quoque rectè Editio prior. Malè Stephanica, & Regius Codex, & Florentinus, *κεκομμένα.*

Δεῖν τε ἔλεγε τοὺς νέους πάσῃ κοσμιότητι κεχρῆσθαι, καὶ πορείᾳ, καὶ σχήματι, καὶ περιβολῇ] Casaubonus ad Athenæum I. 18. malebat *ἐν πάσῃ*, &c. Placet lectio Stephanicæ Editionis & Codicis Regii: *τοὺς νέους πάσῃ κοσμιότητι χρῆσθαι ἐν πορείᾳ, καὶ σχήματι, καὶ περιβολῇ.*

Τοὺς ἐπὶ τοῦ Καπανέως Εὐριπίδου στίχους, ὅτι Βίος, &c.] Meursius in Elencho Tragœdiarum Euripidis, Voce *Καπανεὺς*, ita hos versus restituebat,

---- ὅτι βίος πολὺς
Αὐτῷ μὲν ἦν, ἥκιστα δ' ὄλβῳ γαῦρος ἦν,
Φρόνημα δ' οὔτι μεῖζον εἶχεν ἢ πένης
Ἀνήρ.

Quantò meliùs Casaubonus!

---- βίος μὲν ἦν αὐτῷ πολὺς,
Ἥκιστα δ' ὄλβῳ γαῦρος ἦν, φρόνημα δὲ
Οὐδέν τι μεῖζον εἶχεν ἢ πένης ἀνήρ.

Ita enim leguntur apud Euripidem in Supplicibus; nisi quod vox *αὐτῷ* Poëtæ non est.

23 *Ἔλεγε δὲ μηδὲν εἶναι τῆς ποιήσεως ἀλλοτριώτερον πρὸς κατάληψιν τῶν ἐπιστημῶν*] Mericus Casaubonus in eruditis Notis ad Marcum Antoninum, *τῆς οἰήσεως* legendum existimabat: quæ lectio cum præcedentibus verbis de elatione congruere videtur. Nos tamen nihil mutandum existimamus, propter sequentia, *μηδενός τε ἡμᾶς οὕτως εἶναι ἐνδεεῖς ὡς χρόνου.* Zeno ingenuas artes; quas inter Poëtice; inutiles affirmabat: qua de re mox.

Μηδενός τε ἡμᾶς οὕτως εἶναι ἐνδεεῖς ὡς χρόνου] Meminit Stobæus Serm. XCVI. *Ζήνων ἔλεγεν, οὐδενὸς ἡμᾶς οὕτω πένεσθαι, ὡς χρόνου. βραχὺς γὰρ ὄντως ὁ βίος. ἡ δὲ τέχνη μακρὴ, καὶ μᾶλλον ἡ τὰς τῆς ψυχῆς νόσους ἰάσασθαι δυναμένη.* Apparet ex Stoicorum libris; ut verè ad Persii Satiram V. Casaubonus observabat; familiare in ore Stoicorum fuisse præceptum, *Parce tempori.*

Δοῦλον ἐπὶ κλοπῇ (φασὶν) ἐμαστίγου] An de alieno servo intelligendus Laërtius? Nam Seneca Zenonem nullum habuisse servum dicit in Consolat. ad Helvid. cap. 12. *Unum fuisse Homero servum; nullum Zenoni, à quo cœpit Stoicorum rigida & virilis sapientia, satis constat.*

Ὁρῶ σου, ἔφη, τοῦ θυμοῦ τὰ ἴχνη] Erasmus ita est interpretatus, *Video, inquit, animi tui vestigia.* Addit, notans illius *impudicitiam: In Græcis, plusculum est gratiæ; quòd θυμὸς & animum significat, & animi vehementem significationem.* Sed omnino fallitur Erasmus. Nihil in illo apophthegmate Zenonis ejus familiari ab eo objectum, præter iracundiam, ut rectè Leopardus monuit XVIII. 24.

Πρὸς τὸ φλυαροῦν μειράκιον, Διὰ τοῦτο, εἶπε, δύο ὦτα ἔχομεν, στόμα δὲ ἓν, ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἧττονα δὲ λέγωμεν.] Quod ipsum testatur Stobæus Serm. XXXIV. *Ζήνων πρὸς τὸν πλείω λαλεῖν θέλοντα ἢ ἀκούειν, νεανίσκε, εἶπεν, ἡ φύσις ἡμῖν γλῶτταν μὲν μίαν, δύο δὲ ὦτα πάρεσχε, ἵνα διπλάσιον ὧν λέγομεν, ἀκούωμεν.* Nilus libro 8. epistolâ 277. *διὰ τοῦτο δύο εἰλήφαμεν ὦτα, μίαν δὲ γλῶσσαν, ἵνα πλείονα ἀκούωμεν πρὸς σωτηρίαν, ἤπερ λαλοῦμεν. Ideo duas aures accepimus; linguam verò unicam; ut plura ad salutem audiamus quàm loquamur.* Etiam petulantiæ verborum coërcendæ vallum esse oppositum dentium, luculentè dixit Homerus; *ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων*: ut loquendi temeritas non cordis tantùm custodiâ, sed & quibusdam quasi excubiis in ore positis sepiatur. Verba sunt Gellii Noctium Atticarum, lib. I. cap. 15.

Ἐν συμποσίῳ κατακείμενος σιγῇ, τὴν αἰτίαν ἠρωτήθη, &c.] Narrat eamdem historiam Stobæus Serm. 24 XXXI. his verbis: *Ζήνων, Ἀντιγόνου πρέσβεις Ἀθήναζε πέμψαντος, κληθεὶς ὑπ' αὐτῶν σὺν ἄλλοις Φιλοσόφοις ἐπὶ δεῖπνον, κἀκείνων παρὰ πότον σπευδόντων ἐπιδείκνυσθαι τὴν αὐτῶν ἕξιν, αὐτὸς ἐσίγα· τῶν δὲ πρέσβεων ζητούντων τί ἀπαγγείλωσι περὶ αὐτοῦ πρὸς Ἀντίγονον, Τοῦτ' αὐτὸ, ἔφη, ὃ βλέπετε· δυσκρατίστατον γὰρ πάντων ὁ λόγος.*

Ἡ δὲ ψυχὴ παρὰ Στίλπωνι] Noster suprà, in Stilpone: *καὶ τὸν Ῥητορικὸν Ἄλκιμον ἁπάντων πρωτεύοντα τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι Ῥητόρων, Κράτητά τε, καὶ ἄλλους πλείστους καὶ ὅσους ἐθήρασε· καὶ δὴ καὶ Ζήνωνα τὸν Φοίνικα μετὰ τούτων ἀφείλετο.*

Οὐ λανθάνεις, ὦ Ζήνων, ταῖς κηπαίαις παρεισρέων 25 *θύραις*] Id est, *Megaricorum institutis imbutus.* Megarici enim in Horto docebant, unde ab Aristotele, *οἱ ἀπὸ κήπου* dicuntur. Fuit autem Diodorus Cronus è Megaricorum familia, ut discere est ex Laërtio.

Διαλεκτικόν] Diodorum Cronum. Vide nos suprà ad librum 2. in Euclide.

Ἐν τῷ θερίζοντι λόγῳ] Meminit hujusce argumentationis Lucianus, in Vitarum Auctione; ubi de Stoicis Philosophis: *πολλοί γε, καὶ τοὺς ὤμους καρτεροὶ, καὶ τοῦ θερίζοντος λόγου ἄξιοι.* Videtur autem sic dicta, inquit Aldobrandinus, quòd adversarium dejiceret, & quasi demeteret: est enim *θερίζειν dejicere*; metaphorâ sumptâ à messoribus, qui segetum manipulos demetunt. Fallitur Aldobrandinus. Nomen accepit à metendi ratione, quæ in hoc Syllogismo usurpatur. Id nos docuit Ammonius in librum Aristotelis Περὶ ἑρμηνείας sectione 2. capite 10. Ammonii verba sunt: *εἰ θεριεῖς φησιν, οὐχὶ, τάχα μὲν θεριεῖς, τάχα δὲ οὐ θεριεῖς· ἀλλὰ πάντως θεριεῖς· Καὶ, εἰ μὴ θεριεῖς, ὡσαύτως οὐχὶ τάχα μὲν θεριεῖς, τάχα δὲ οὐ θεριεῖς· ἀλλὰ πάντως οὐ θεριεῖς. ἀλλὰ μὴν ἐξ ἀνάγκης ἤτοι θεριεῖς, ἢ οὐ θεριεῖς· ἀνῄρηται ἄρα τὸ ΤΑΧΑ, εἴπερ μήτε κατὰ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ θεριεῖν πρὸς τὸ μὴ θεριεῖν ἔχει χώραν. Si messurus es, non, fortasse metes, fortasse non metes; sed metes omnino. Ac pari modo, Si non es messurus, non, fortasse metes, fortasse non metes; sed prorsus non metes. Atqui ut vel metas, vel non metas, ex necessitate eventurum est. Quare ipsum* fortasse *perit, tollitur ve: cùm neque in metendi,*

neque in non metendi oppositione locum obtineat. Vide nos supra ad Euclidem.

Φασὶ δὲ καὶ πρῶτον καθῆκον ὀνομακέναι.] Quod & infrà in hac Vita repetit idem Laërtius: κατωνομάσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πρώτου Ζήνωνος τὸ καθῆκον, &c. Huc respexit Suidas in Καθῆκον: φασὶ πρῶτον ὀνομακέναι τὸν Ζήνωνα τὸν Κιττιέα, καὶ λόγον περὶ αὐτῷ (γρ. αὐτοῦ) πεποιηκέναι.

Καὶ λόγον περὶ αὐτοῦ πεποιηκέναι.] De quo suprà, in Elencho librorum.

Τούς τε Ἡσιόδου στίχους μεταγράφειν οὕτω, &c.] Dixerat Hesiodus,

Κεῖνος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσῃ.
Ἐσθλὸς δ᾽ αὖ κἀκεῖνος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.

Ad quem locum Proclus, Zenonem sic eos versus immutasse etiam observat: Ζήνων μὲν ὁ Στωϊκὸς ἐνήλλαττε τοὺς στίχους, λέγων,

Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.
Ἐσθλὸς δ᾽ αὖ κἀκεῖνος, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει.

τῇ εὐπειθείᾳ τὰ πρωτεῖα διδοὺς, τῇ φρονήσει δὲ τὰ δευτερεῖα. Ἀρίστιππος δὲ ἀπ᾽ ἐναντίας ὁ Σωκρατικὸς ἔλεγε, συμβούλου δεῖσθαι χεῖρον εἶναι τοῦ προσαιτεῖν. Notabis autem hoc loco legi, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει, pro eo quod apud Hesiodum scribitur ὃς αὐτῷ.

26 Καὶ οἱ θέρμοι πικροὶ ὄντες, βρεχόμενοι γλυκαίνονται.] Galenus libro Quòd animi mores sequantur temperamentum corporis: καὶ Ζήνων, ὥς φασιν, ἔλεγεν, ὅτι καθάπερ οἱ πικροὶ θέρμοι βρεχόμενοι τῷ ὕδατι γίνονται γλυκεῖς, οὕτω καὶ αὐτὸν ὑπ᾽ οἴνου διατίθεσθαι. Meminit & Athenæus libro II. διὸ καὶ Ζήνων ὁ Κιττιεὺς σκληρὸς ὢν καὶ πάνυ θυμωτικὸς πρὸς τοὺς γνωρίμους ἐπὶ πλεῖον τοῦ οἴνου σπάσας, ἡδὺς ἐγίνετο καὶ μείλιχος. πρὸς τοὺς πυνθανομένους οὖν τοῦ τρόπου τὴν διαφορὰν, ἔλεγε τὸ αὐτὸ τοῖς θέρμοις πάσχειν. καὶ γὰρ ἐκείνους πρὶν διαβραχῆναι, πικροτάτους εἶναι, ποτισθέντας δὲ γλυκεῖς καὶ προσηνεστάτους. Et Eustathius ad Odysséam φ paginâ 1910. 42. Ζήνων οὖν, φασὶν, ὁ Κιττιεὺς, σκληρὸς ἄλλως ὢν πρὸς τοὺς συνήθεις, ὅμως εἰ πλεῖον οἴνου πάσει, (corrige σπάσῃ) ἡδὺς ἐγίνετο καὶ μείλιχος· λέγων ταυτόν τι τοῖς θέρμοις πάσχειν, οἳ πικρότεροι ὄντες πρὶν διαβραχῆναι, ποτισθέντες γλυκεῖς γίνονται καὶ προσηνέστεροι.

Κρεῖττον εἶναι τοῖς ποσὶν ὀλισθεῖν ἢ τῇ γλώττῃ] Quod Joannes Baptista Mansus, Scriptor Vitæ Torquati Tassi, ad Torquatum Tassum retulit, ut & pleraque alia dicta Veterum. ὀλισθογνωμεῖν, pro eo quod est *mente labi*, dixit Lexiphanes apud Lucianum.

Τὸ εὖ, γίνεσθαι μὲν παρὰ μικρὸν, οὐ μὴν μικρὸν εἶναι] Legendum videtur, τὸ εὖ ἄρχεσθαι. Vide suprà in Socrate.

Οἵ γε μὴν Κωμικοὶ, &c.] Quod ipsum testatur
27 Clemens Alexandrinus στρωματέων lib. II. Ζήνωνι τῷ Στωϊκῷ τὴν διδασκαλίαν μαρτυροῦσι καίτοι διασύροντες οἱ Κωμικοὶ ὧδέ πως.

Φιλοσοφίαν καινὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ.
Πεινῆν διδάσκει, καὶ μαθητὰς λαμβάνει.
Εἷς ἄρτος, ὄψον ἰσχὰς, ἐπιπιεῖν ὕδωρ.

In quibus versibus observare est & alium ordinem, & diversam lectionem.

Φιλήμων φησὶν οὕτως ἐν δράματι φιλοσόφοις] Citatur ab Athenæo XII. 3. Philemon Comicus ἐν δράματι Δελφοῖς. An ibi legendum Φιλοσόφοις? ita videtur. Nihil tamen muto.

Ἤδη δὲ καὶ εἰς παροιμίαν σχεδὸν ἐχώρησεν, &c.] Etiam Suidas: καὶ παροιμία, Ζήνωνος ἐγκρατέστερος. οὗτος γὰρ ἄκραν εἶχε δίαιταν, καὶ λιτὴν, ὥστε καὶ εἰς παροιμίαν χωρῆσαι· φιλοσοφίαν καινὴν γὰρ οὗτος ἐφιλοσόφει· ubi ex Diogene Laërtio, & ex Clemente Alexandrino, legendum φιλοσοφεῖ.

Ποσείδιππος Μεταφερομένοις] Cujus Dramatis meminit Athenæus lib. III. cap. 22. sed in numero singulari. Κωβιῶν δὲ, inquit, μνημονεύει Ποσείδιππος ἐν Μεταφερομένῳ.

Τῷ γὰρ ὄντι πάντας ὑπερεβάλλετο, &c.] Quæ verba 28
ad verbum exscripsit Suidas.

Ὀκτὼ γὰρ πρὸς τοῖς ἐννενήκοντα βιοὺς ἔτη] Quod etiam Lucianus confirmat in Macrobiis, loco quem statim adducemus.

Ἄνοσος καὶ ὑγιὴς διατελέσας] Plinius VII. 40. *Pro miraculo, & id solitarium reperitur exemplum, Xenophilum Musicum centum & quinque annis vixisse sine ullo corporis incommodo.*

Ἐτελεύτα δὲ οὕτως· ἐκ τῆς σχολῆς, &c.] Lucianus, dicto loco: Ζήνων δὲ, ὁ τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας ἀρχηγὸς, ὀκτὼ καὶ ἐννενήκοντα· ὅν φασιν εἰσερχόμενον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ προσπταίσαντα, ἀναφθέγξασθαι, Τί με βοᾷς, καὶ ὑποστρέψαντα οἴκαδε, καὶ ἀποσχόμενον τροφῆς τελευτῆσαι τὸν βίον. Lactantius de falsa sapientia lib. III. cap. 18.

Ἀντίπατρος ὁ Σιδώνιος] Cujus exstant hodie pluri- 29
ma Epigrammata in Anthologia. Claruit eo tempore quo Romani cum Mithridate bellum gerebant. Videndus Scaliger in Animadversionibus ad Eusebium. Ceterùm, Antipatrum illum Sidonium eumdem facit ac Tarsensem Jonsius Hist. Phil. II. 1. & *Sidonium* dictum arbitratur, quòd Sidon, Phœniciæ Metropolis, coloniam Tarsum miserit.

Κιττιῷ] Lege, metri causâ, Κιτίῳ. & ita Codex Regius.

Ἄτραπον μοῦνος εὗρε] Casaubonus Ἄτραπον ὃς μοῦνος εὗρε. Lege, Ἀτραπιτὸν μοῦνος. Totum autem locum sic constituebat Meibomius:

Οὐδ᾽ ἕκαμ᾽ Ἡρακλῆος ἀέθλια· τὰν δὲ πότ᾽ ἄστρα
Ἀτραπιτὸν μούνας εὗρε σαοφροσύνας.

Hoc sensu: Non ingenti Gigantum ausu, viam ad cælum adfectavit: nec Herculis laboribus: sed temperantiæ unius certam semitam reperit, quâ tutò ascenderet; accipiendo μούνας in secundo casu.

Ζηνόδοτος ὁ Στωϊκὸς, Διογένους μαθητὴς] Alius, & à Zenodoto Ephesio, qui præfuit Bibliothecæ Alexandrinæ; & ab Alexandrino: de quibus Suidas: Exstat Zenodoti elegans Epigramma in Anthologia lib. 1. Tit. εἰς Ἔρωτα: sed cujus Zenodoti, (nam & Ephesius Poëta fuit) dixerit Vates, non ego. Diogenes autem ille Zenodoti præceptor, accipiendus videtur de Diogene Stoico.

Κτήσας] Ceteræ Editiones, nec non Codex Regius, 30
Ἔκτισας: quod malo.

Ἀνιθλήσω] Stephanici Codices; Florentinus & Regius; ἐνηθλήσω, rectiùs.

Εἰ δὲ πάτρα Φοίνισσα, τίς ὁ φθόνος, &c.] Exscripsit hoc distichum Suidas in Κάδμος. Sed Suidæ locus corruptè editus est: Κάδμος ὁ Μιλήσιος, εὑρετὴς τῶν γραμμάτων. Ἐπιγράμματι Ζήνωνος. (Voluit dicere ἐν Ἐπιγράμματι περὶ Ζήνωνος: nisi potiùs scripserat, Ἐπίγραμμα περὶ Ζήνωνος)

Εἰ δὲ πάτρα Φοίνισσα τίς ὁ φθόνος; ὃν καὶ Κάδμος
Κεῖνος ἀφ' οὗ γραπτὰν Ἑλλὰς ἔχει σελίδα.

Emendandum ex Laërtio, Εἰ δὲ πάτρα Φοίνισσα, τίς ὁ φθόνος; ἦν καὶ ὁ Κάδμος. Supple Φοίνιξ. Vel legendum utrobique, ἔνθεν ὁ Κάδμος. Ceterùm, & hæc Suidæ, Κάδμος ὁ Μιλήσιος, falsa esse rectè vidit Tanaquillus Faber: non enim Cadmus ille literarum inventor, Milesius fuit, sed Phœnix: quod adeo notum est, ut Exscriptoris errorem esse dubitare debeat nemo. Exscriptorem fefellit, quod proximè sequitur apud Suidam: Κάδμος Πανδίονος, Μιλήσιος ἱστορικός. Et deinde: Κάδμος, Ἀρχελάου, Μιλήσιος, ἱστορικὸς νεώτερος. Tentabat Faber, Κάδμος ὁ φοίνιξ. Eum videsis ad Anacreontis Oden primam.

Ἀθήναιος ὁ Ἐπιγραμματοποιός] Vide nos suprà ad Antisthenem.

31 Κιττιά] Corrige cum Casaubono, Κιτιά.

Οἱ δὲ, μένων ἄσιτος] Lucianus loco laudato: καὶ ἀποσχόμενον τροφῆς τελευτῆσαι.

Αὐτόματος δή· τί καλεῖς με;] Membranæ Regiæ, τί δὴ καλεῖς με; metro repugnante. Grotius, τίπτε καλεῖς με; quod non displicet.

32 Ὤμνυε δὲ (φησὶ) καὶ κάππαριν, καθάπερ Σωκράτης τὸν κύνα] Exscripsit hæc verba Suidas in κάππαρις. ὁ δὲ Ζήνων ὁ Κιττιεὺς ὤμνυε κάππαριν, καθάπερ Σωκράτης τὸν κύνα. Athenæus IX. 3. Καὶ οὐ παράδοξον εἰ κατὰ τῆς κράμβης τινὲς ὤμνυον, ὁπότε καὶ Ζήνων ὁ Κιτιεὺς, ὁ τῆς στοᾶς κτίστωρ, μιμούμενος τὸν κατὰ τῆς κυνὸς ὅρκον Σωκράτους, καὶ αὐτὸς ὤμνυε τὴν κάππαριν, ὡς Ἔμποδός φησιν ἐν Ἀπομνημονεύμασιν. Etiamnum Itali; Florentini præcipue; caperi dicunt, sed pro eo quod Latini, papæ, babæ, hui. Non omittendum, quod Suidas in μὰ τὰ λάχανα observat, per olera multos jurare. Μὰ τὰ λάχανα. σημεῖον τοῦτο, inquit, περὶ ὅρκου· ὃ καὶ νῦν ἐπιχωριάζει· πολλοὶ γὰρ πρὸς λάχανα ὀμνύουσι, εὐορκίαν ἐπιδεικνύμενοι. ἐπιχωριάζει δ' εἰσέτι καὶ τοῖς ἐλλογίμοις Ἀρμενιακοῖς, τὸ, μὰ τὰ καλά.

Οἱ περὶ Κάσιον τὸν Σκεπτικόν] Vertit Aldobrandinus Casius Scepsius, ac proinde Σκέψιος videtur legisse. Σκέψιος, est Scepsi natus. Κάσιον τὸν Κλεπτικὸν, habuit Editio prior. Sed omnino legendum est, Κάσιον τὸν Σκεπτικὸν, ut hîc legitur, nec non in Palatino Codice: sive potiùs Κάσσιον, ut mox appellatur. Cassii plures occurrunt in libris Veterum. Cassii illius Pyrrhonii meminit Galenus in libro quo figuram Empirici adumbravit; ubi & ejus librum citat.

Τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν ἄχρηστον ἀποφαίνει] Cynicorum exemplo. Laërtium vide ad finem libri VI. & nos ad eum locum. Non tamen omnes Stoici in ea fuere sententia. Habes infrà, in hac ipsa Zenonis Vita: εὔχρηστεῖν δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματά φησιν ὁ Χρύσιππος.

Πάντας τοὺς μὴ σπουδαίους] Sic quoque Palatinus. Malè ceteræ Editiones τοὺς σπουδαίους.

Κοινάς τε τὰς γυναῖκας δογματίζειν] Exemplo Platonis. Quo de Philosopho, ita Chrysostomus in Homilia V. in Epistolam Pauli ad Titum: ἕτερος δέ τις φιλόσοφος ὁ κορυφαῖος αὐτῶν, καὶ εἰς πολέμους αὐτὰς (γυναῖκας) ἐξάγει, καὶ κοινὰς εἶναι κελεύει, ὡς μαστροπός τις ὤν, καὶ προαγωγός. Sed & Chrysippus, in libris de Rep. dogma hoc posuerat: Patrem ex filia, & matrem ex filio, & fratrem ex sorore, liberos procreare licere: teste Sexto Empirico Pyrrh. Hypotyp. lib. III. cap. 24. &. 25. 33

Ὁμοίως ἐν τῇ Πολιτείᾳ, καὶ κατὰ τοὺς διακοσίους] Ita constanter omnes editi libri & manu scripti. Sed qui sunt ducenti illi? An legendum καὶ κατὰ τοὺς ἀνοσίους, id est, juxta Impios? aut, quæ est Henrici Valesii conjectura, κατὰ τοὺς Διαγορείους? id est, juxta Diagoræ Melii, τοῦ ἀθέου, sectatores. Minimè. Nihil mutandum. Sed reponenda vox στίχους, quæ excidit, cùm compendiosè, ut fieri solet, scripta esset. Id confidenter ex eodem Laërtio audemus affirmare: cujus hæc sunt verba, in Chrysippo, in re non dissimili: ἐν μὲν γὰρ τῷ Περὶ ἀρχαίων Φυσιολόγων συγγράμματι αἰσχρῶς τὰ περὶ τὴν Ἥραν καὶ τὸν Δία ἀναπλάττει, λέγων, κατὰ τοὺς ἑξακοσίους στίχους, ἃ μηδεὶς ἠτυχηκὼς μολύνειν τὸ στόμα εἴποι ἄν. Et postea: ἐν δὲ τῷ γ' Περὶ δικαίου, κατὰ τοὺς χιλίους στίχους, καὶ τοὺς ἀποθανόντας κατεσθίειν κελεύων. Κατὰ τοὺς διακοσίους στίχους. hoc est, ducentis versibus, sive lineis. Solebant Veteres Librorum lineas numerare. Noster infrà, de Chrysippo: ἡ δὲ παρεδρεύουσα πρεσβῦτις αὐτῷ ἔλεγεν ὡς πεντακοσίους γράφει στίχους ἡμερησίους. Et suprà, in Speusippo: στίχοι μ', γ', δ', ο', ε'. Has librorum lineas numeratas, invenire est & apud Asconium Pedianum in Ciceronis Orationes.

Μήτε ἱερὰ, &c.] Idem testatur & Origenes contra Celsum lib. I. προσθήσομεν δὲ καὶ ἡμεῖς, ὅτι καὶ Ζήνων ὁ Κιττιεὺς ἐν τῇ Πολιτείᾳ φησὶν, ἱερά τε οἰκοδομεῖν οὐδὲν δεήσει. ἱερὸν γὰρ οὐδὲν χρὴ νομίζειν, οὐδὲ πολλοῦ ἄξιον καὶ ἅγιον, οἰκοδόμων τε ἔργον καὶ βαναύσων. Et Clemens Alexandrinus στρωματέων V. λέγει δὲ καὶ Ζήνων, ὁ τῆς Στωϊκῆς κτίστης αἱρέσεως, ἐν τῷ τῆς Πολιτείας βιβλίῳ, μήτε ναοὺς δεῖν ποιεῖν, μήτε ἀγάλματα· μηδὲν γὰρ εἶναι τῶν θεῶν ἄξιον κατασκεύασμα. καὶ γράφειν οὐ δέδιεν αὐταῖς λέξεσι τάδε· ἱερά τε οἰκοδομεῖν οὐδὲν δεήσει· ἱερὸν γὰρ μὴ πολλοῦ ἄξιον καὶ ἅγιον, οὐδὲν χρὴ νομίζειν. οὐδὲν δὲ πολλοῦ ἄξιον καὶ ἅγιον, οἰκοδόμων ἔργον καὶ βαναύσων. Et Theodoritus Serm. III. καὶ Ζήνων ὁ Κιττιεὺς ἐν τῷ τῆς Πολιτείας ἀπαγορεύει βιβλίῳ, καὶ ναοὺς οἰκοδομεῖν, καὶ ἀγάλματα τεκταίνειν· οὐδὲν γὰρ εἶναι τούτων, φησὶ, θεῶν ἄξιον κατασκεύασμα. Eadem habet Plutarchus in lib. de Stoicorum repugnantiis.

Καὶ μηδὲν μόριον ἀποκεκρύφθαι] His etiam absurdiora & turpiora protulit Zeno: nempe, à ratione alienum & abhorrens minimè esse, matris suæ naturam fricare: pædicare licere: immo & fellare. Sextus Pyrrh. Hypotyp. III. 24. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κιττιεὺς Ζήνων φησὶ, μὴ ἄτοπον εἶναι τὸ μόριον τῆς μητρὸς τοῖς

ἑαυτοῦ μορίοις τρῖψαι (ita legendum) καθάπερ οὐδὲ ἄλλο τι μέρος τοῦ σώματος αὐτῆς τῇ χειρὶ τρῖψαι φαῦλον ἂν εἴποι τις εἶναι, &c. τό, τι αἰσχρουργεῖν, ἐπάρατον ὂν παρ' ἡμῖν, ὁ Ζήνων οὐκ ἀποδοκιμάζει. Et cap. 25. ejusdem libri, ubi de Stoicis: οἷον γοῦν ὁ αἱρεσιάρχης αὐτῶν Ζήνων ἐν ταῖς Διατριβαῖς φησὶ περὶ παίδων ἀγωγῆς, ἀλλά τε ὅμοια καὶ τάδε, διαμερίζειν (lege διαμηρίζειν) μηδὲν μᾶλλον μηδὲ ἧσσον παιδικὰ ἢ μὴ παιδικά, μηδὲ θήλεα ἢ ἄρρενα. οὐ γάρ ἐστι παιδικοῖς ἄλλα ἢ μὴ παιδικοῖς, οὐδὲ θηλείαις ἢ ἄρρεσιν· ἀλλὰ ταῦτα πρέπει τε καὶ πρέποντά ἐστι· περὶ δὲ τῆς εἰς τοὺς γονεῖς ὁσιότητος, ὁ αὐτὸς ἀνήρ φησιν εἰς τὰ περὶ τὴν Ἰοκάστην καὶ τὸν Οἰδίποδα, ὅτι οὐκ ἦν δεινὸν τρίβειν τὴν μητέρα· καὶ εἰ μὲν ἀσθενοῦσαν ἕτερον τι μέρος τοῦ σώματος τρίψας ταῖς χερσὶν ὠφελεῖ, οὐδὲν αἰσχρόν· εἰ ἕτερα μέρη τρίψας, εὐφραίνειν ὀδυνωμένην παύσας, καὶ παῖδας ἐκ τῆς μητρὸς γενναίους ἐποίησεν, αἰσχρόν; Theophilus Antiochenus libro III. ad Autolycum: Ἐπίκουρος, καὶ οἱ Στωϊκοὶ, δογματίζουσιν ἀδελφοκοιτίας καὶ ἀρρενοβασίας ἐπιτελεῖσθαι. Cùm autem tam turpia facta minime damnarent Stoici, mirum non est si obscœnas voces non improbabant; negantes obscœnitatem inesse verbis: hac potissimum ratione: si duo vocabula idem significant, aut ambo pariter obscœna esse, aut neutrum. Hos refellentem vide Ciceronem lib. I. de Officiis, & lib. IX. Epistolarum epistolâ quadam ad Pætum: Vide & Fabium Instit. Orat. lib. IX. cap. 3.

34 Ὅτι δ' αὐτοῦ ἐστιν ἡ Πολιτεία, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ Πολιτείας φησί] Quod confirmat Plutarchus.

Διήλεκται] Corrige διείλεκται: & ita scriptum in Codice Regio. διείλεκται Atticè, pro διαλέλεκται.

Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς Διατριβαῖς] Meminit Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 469. his verbis: καὶ μὴν περὶ μὲν παίδων ἀγωγῆς ἐν ταῖς Διατριβαῖς ὁ αἱρεσιάρχης Ζήνων. Item, loco suprà laudato. Præter hos Zenonis libros memoratos Laërtio, scripsit Zeno ad Iliadem, ad Odysseam, & ad Margiten Homeri. Testatur id Dio Chrysostomus Oratione LIII. de Homero.

Ἰσιδώρῳ τῷ Περγαμηνῷ ῥήτορι] De quo nihil aliud comperi. An legendum, Ἀπολλοδώρῳ? Apollodorus Pergamenus Rhetor, notus est, ex Strabone, Suetonio, Quintiliano.

Ἀθηνοδώρου, τοῦ Στωϊκοῦ] Fallitur Aldobrandinus, qui Athenodorum illum Stoicum accipit de Tarsensi, Sanconis filio, Augusti præceptore; de quo est apud Lucianum in Longævis, & apud Suidam in Ἀθηνόδωρος: & quem cum Athenodoro Rhodio; cujus ut Rhetoris meminit Quintilianus II. 18. malè confundit Turnebus ad Quintiliani dictum locum. Accipiendus est de Athenodoro Solensi, cujus mentio suprà facta est inter Discipulos Zenonis. Ante Augusti tempora, Bibliotheca Pergamena Romam translata fuerat.

35 Τρίτος, Ῥόδιος, τὴν ἐντόπιον γεγραφὼς ἱστορίαν ἑνιαίαν] Meminit Diodorus lib. V. περὶ μὲν οὖν τῶν ἀρχαιολογουμένων παρὰ Ῥοδίοις οὕτω τινὲς μυθολογοῦσιν· ἐν οἷς ἐστι καὶ Ζήνων, ὁ τὰ περὶ ταύτης συνταξάμενος. Item, Polybius in Excerptis Peirescianis, pag. 69. & 70. Vide locum: est enim lectu dignissimus, & prolixior quàm ut in hisce Observatiunculis exscribi debeat. Ibi, ut patriæ nimiùm studiosus, notatur. De erratis quibusdam, monuit illum per literas Polybius, ipso Polybio teste, in iisdem Excerptis, pag. 81. Nec alium esse putabat Vossius Zenonem illum, quem Cephalæon apud Eusebium in Chronicorum I. unà cum Hellanico Lesbio & Herodoto, testem laudat de Babylone à Semiramide muris circumdatâ.

Ἱστορίαν ἑνιαίαν.] Codex Florent. ἑνιαία· ἑνιαίαν Editiones Stephanicæ, & Basiliensis. optimè. ἑνιαίαν, id est, μοναδικήν, *singulari volumine contentam*, uti hanc vocem è Suida interpretatur Casaubonus. Legi quoque posset ἐν ια. id est, *in XI. libris*.

Τέταρτος, ἱστορικὸς, τὴν Πύῤῥου γεγραφὼς ἱστορίαν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν.] Lego, ex optima lectione MSS. Regii, & Palat. τὴν Πύῤῥου γεγραφὼς στρατείαν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. De qua lectione, etiam Stephanus monuit.

Πέμπτος, Χρυσίππου μαθητής] De eo Suidas: Ζήνων, Διοσκουρίδου, Ταρσεύς· ὡς δέ τινες, Σιδώνιος, φιλόσοφος, μαθητὴς Χρυσίππου τοῦ Ταρσέως, φιλοσόφου Στωϊκοῦ, καὶ διάδοχος. Et Eusebius Præpar. Evang. lib. XV. τὸν μὲν γὰρ τούτου μαθητὴν, (loquitur de Chrysippo) καὶ διάδοχον τῆς σχολῆς Ζήνωνά φασιν ἐπισχεῖν περὶ τῆς ἐκπυρώσεως τῶν ὅλων. Citatur & Laërtio infrà, hac ipsa in Vita: ἄλλοι δὲ οὐ τοῦ λόγου ταῦτα μέρη φασὶν, ἀλλ' αὐτῆς φιλοσοφίας, ὡς ὁ Ζήνων ὁ Ταρσεύς.

Ἕκτος, ἰατρὸς Ἡροφίλειος] Hoc est, è secta Herophili. Citatur Galeno in Expositione Vocum Hippocratis, in Voce κάμμορον, & Erotiano in eadem voce. Meminit & Celsus lib. V. in Proœmio, & Plinius XXII. 22. Librum scripserat περὶ σημείων Hippocratis, teste Galeno in Commentario II. in Hippocratis lib. III. Ἐπιδημιῶν, sive de Morbis vulgaribus. Videtur alius esse à Zenone Laodicensi, cujus theriacam ad rabiosorum morsus profert Galenus in libro I. de Antidotis. Sed & Zeno ille Laodicensis, cujus meminit Galenus, alius videtur esse à Zenone Laodicensi, de quo Strabo lib. XIV. hic enim Orator à Strabone nominatur: quamquam Galenus in his libris etiam aliorum quàm Medicorum medicamenta profert. Eunapius in Magno Medico, Magnum illum, Zenonis discipulum vocat: qui quidem Zeno, non alius videtur ab hoc Zenone è secta Herophili Medici.

Ἕβδομος, Γραμματικὸς, οὗ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπιγράμματα φέρεται] Accipit Casaubonus de Zenone Myndio; cujus præter Clementem in Admonitione ad Gentes, & Stephanum in Voce Μύνδος, & Etymologum in μορίαν, & Zenobium Centur. II. Proverb. 30. meminit Eusebius lib. II. de Præparat. Evang. cap. 6. & Theodoritus Serm. VIII. ad Græcos: & Cyrillus contra Julianum libro X. Meminit & Arnobius lib. VI. adversus Gentes; sed loco corrupto, qui facili negotio à nobis emendabitur. *Leucophryna monumentum in Fano apud Magnesiam Diana esse Myndius profitetur, ac memorat Zeno.* Legen-

dum omnino *Zeno Myndius profitetur ac memorat:* non enim diversi sunt Zeno, & Myndius: quod vir doctissimus juxtà ac nobilissimus in Commentario in Ibin Ovidi existimabat. idque vel Theodoriti locus, quem citat, manifestum facit. Verba sunt hæc ipsa Theodoriti: τὴν δὲ Λυκοφρόνην ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Μαγνησίᾳ ταφῆναι Ζήνων ὁ Μύνδιος ἔφη. Sed in his rectè idem vir doctissimus & nobilissimus, Λευκοφρύνην ex Arnobio reponebat. τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατήρ, ἕτερον δ' ἀνένευσεν. Habuit autem Theodoritus à Clemente: cujus hæc sunt verba in Admonitione ad Gentes: ἐνταῦθα τῆς Λευκοφρύνης τὸ μνημεῖον, οὐκ ἄξιον παρελθεῖν. ἑπομένους Ζήνωνι τῷ Μυνδίῳ· ἢ ἐν ἱερῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Μαγνησίᾳ κεκήδευται.

Ὄγδοος, Σιδώνιος τὸ γένος, φιλόσοφος Ἐπικούρειος] De quo Cicero lib. I. de Natura Deorum: *Zeno quidem, non eos solum qui tum erant, Apollodorum Syllum, ceterosque figebat maledictis; sed Socratem ipsum, parentem Philosophiæ, Latino verbo utens, scurram Atticum fuisse dicebat: Chrysippum numquam nisi* Chesippum *vocabat.* De Epicureo enim Zenone hunc locum accipiendum esse, hæc verba à Cicerone præmissa ostendunt, *Sed cùm tantum Epicuri hortus habuerit licentiæ.* Dicitur *Coryphæus Epicureorum* eidem Ciceroni ibidem. Meminit ejus & Lactantius de Falsa Sapientia III. 19. Et Laërtius noster infrà in Epicuro; ubi ait audivisse Apollodorum, discipulum Epicuri. Eum integro volumine refutavit Posidonius Apameensis; aliàs Rhodius; teste Proclo libro III. ad I. Euclidis. Ζήνων, inquit, ὁ Σιδώνιος, τῆς Ἐπικούρου μετέχων αἱρέσεως, πρὸς ὃν καὶ ὁ Ποσειδώνιος ὅλον γέγραφε βιβλίον, δεικνὺς σαθρὰν αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἐπίνοιαν. Fuit & alius Zeno Sidonius; de quo Suidas: Ζήνων Μουσαίου, Σιδώνιος, φιλόσοφος Στωϊκὸς, μαθητὴς Διοδώρου, τοῦ κληθέντος Κρόνου· διδάσκαλος δὲ καὶ αὐτὸς Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως. ἔγραψεν ἀπολογίαν ὑπὲρ Σωκράτους, καὶ Σιδωνιακά. Sed verba Suidæ mendi suspecta sunt: immo mendosa prorsus. Zenon ille Sidonius qui illic Philosophus Stoicus appellatur, dicitur ibidem Zenonis Cittiei magister: qui quidem Zeno Cittieus Stoicam sectam condidit. Putarim legendum pro φιλόσοφος Στωϊκὸς, φιλόσοφος Ἐριστικός. Diodorus Cronus, cujus discipulus fuit Zeno ille Sidonius, Philosophus fuit Eristicus, sive Dialecticus, aut Megaricus; ut discere est ex Laërtio nostro suprà in Vita Euclidis Megarici. Megaricæ autem sectæ primùm addictus fuit Zeno Cittieus. Laërtius narrat ex Hippoboto, operam eum dedisse Diodoro Crono, apud quem sese in Dialecticis exercuit: cumque in Philosophia multùm jam profecisset, adhuc tamen Polemonem, quòd minimè elatus erat, audiisse: quocirca illi dixisse, Οὐ λανθάνεις, ὦ Ζήνων, ταῖς κηπαίαις παρεισρέων θύραις, καὶ τὰ δόγματα κλέπτων φοινικικῶς μεταμφιεννύς· his verbis Megaricum esse innuens, ut ad hunc locum docuimus. Cùm ergo Megaricæ sectæ addictum constet Zenonem primùm fuisse, & Diodorum Cronum audiisse, potuit audiisse & Zenonem illum Sidonium, Philosophum Megaricum, sive Dialecticum aut Eristicum. Videbatur autem Aldobrandino idem esse Sidonius ille Zeno de quo Suidas, ac Zeno ille qui suprà à Laërtio *junior* appellatur: ἐπιμελῶς δὲ πρὸς Φίλωνα τὸν διαλεκτικὸν διεκρίνετο, καὶ συνεσχόλαζεν αὐτῷ· ὅθεν καὶ θαυμασθῆναι ὑπὸ Ζήνωνος τοῦ νεωτέρου, οὐχ ἧττον Διοδώρου τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ. Idem & mihi videbatur. Ecce tibi & Diodori Croni discipulus dicitur apud Laërtium ille Zeno, quemadmodum apud Suidam. Sed quare νεώτερος? An ad differentiam Zenonis Eleatæ Philosophi quoque διαλεκτικωτάτου; immo & Dialecticæ inventoris, & à quo Megarici, qui & ipsi Dialectici dicebantur, maximè dissentiebant, ut patet ex eo quod de Alexino Eleo, Philosopho Megarico, narrat Laërtius in Euclide? Amplius cogitandum. Quod autem Laërtius in Elencho Zenonum, Zenonis illius Sidonii Philosophi Eristici non meminerit, cujus tamen alibi meminit, nihil moror; ut qui similia σφάλματα plurima apud Laërtium deprehenderim. Ceterùm, præter octo hos Zenones Laërtio memoratos, fuere & alii quamplurimi. Zeno Cotyla, Philadelphensium Tyrannus, de quo est apud Josephum Antiquitatum Judaicarum lib. XIII. cap. 15. & lib. VII. de Bello Judaïco cap. 2. Zeno Cretensis, Saltator, Artaxerxi carus, cujus meminit Athenæus I. 19. Uterque Zeno Laodicensis, de quibus suprà. Fuit & Zeno Alexandrinus, & Zeno Procli socius, de quibus Suidas. Et Zeno Cyprius, de quo Eunapius.

Περσαῖος. Δημητρίου, Κιτιεὺς, &c.] Suidas: Περσαῖος Κιτιεύς. φιλόσοφος Στωϊκός. ἐπεκλήθη δὲ καὶ 36
Δωρόθεος. ἦν δὲ ἐπὶ τῶν χρόνων Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ, υἱοῦ Δημητρίου· μαθητὴς καὶ θρεπτὸς Ζήνωνος τοῦ φιλοσόφου. ἱστορία. Corrige, υἱὸς Δημητρίου. Sed & pro τοῦ φιλοσόφου. ἱστορία. legendum fortassis ἐκ φιλοσόφου ἱστορίας. ita Laërtii & Porphyrii de Vitis Philosophorum libri vocabantur, ut docuimus ad Laërtii Prooemium. Nihil tamen muto. Nam recepta lectio ferri potest. Verba autem Suidæ ex hoc Laërtii loco desumpta videntur.

Ὃν οἱ μὲν γνώριμον αὐτοῦ· οἱ δὲ, οἰκέτην, &c.] Unde scomma Bionis Borysthenitæ apud Athenæum IV. 17. χαριέντως γὰρ ἔφη Βίων ὁ Βορυσθενίτης, θεασάμενος αὐτοῦ χαλκῆν εἰκόνα, ἐφ' ἧς ἐπεγέγραπτο, ΠΕΡΣΑΙ͂ΟΝ ΖΗΝΩΝΟΣ ΚΙΤΙΕ͂Α. πεπλανῆσθαι εἶπε τὸν ἐπιγράψαντα· δεῖν γὰρ οὕτως ἔχειν, ΠΕΡΣΑΙ͂ΟΝ ΖΗΝΩΝΟΣ ΟἸΚΕΤΙΕ͂Α. ἦν γὰρ οὗτος οἰκέτης γεγονὼς τοῦ Ζήνωνος, ὡς Νικίας ὁ Νικαεὺς ἱστορεῖ ἐν τῇ περὶ τῶν φιλοσόφων ἱστορίᾳ, καὶ Σωτίων ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν ταῖς Διαδοχαῖς. Etiam Zenonis servum fuisse testatur Origenes contra Celsum lib. III. τί δὲ τοὺς οἰκότριβας οὐ βούλονται φιλοσοφεῖν; ἢ καὶ ἡμεῖς μέλλομεν ἐγκαλεῖν φιλοσόφοις οἰκότριβας ἐπ' ἀρετὴν προτρεψαμένοις, Πυθαγόρᾳ μὲν τὸν Ζάμολξιν, Ζήνωνι δὲ τὸν Περσαῖον, καὶ χθὲς καὶ πρώην τοῖς προτρεψαμένοις Ἐπίκτητον. Et Gell. II. 18. Zenonis filius dicitur Dioni Chrysostomo in Oratione de Homero, si fides Conrado Gesnero ejus interpreti, qui hæc Dionis ἔτι δὲ καὶ Περσαῖος ὁ τοῦ Ζήνωνος κατ' αὐτὴν ὑπόθεσιν γέγραφε (sermo est de Zenone, & Antisthene qui Poësin Homeri illustraverant) ita vertit: *Item Persaus*,

Zenonis filius, hoc idem argumentum prosecutus est. Sed ibi, ὁ τοῦ Ζήνωνος, est *Zenonis discipulus*, & subintelligi debet, μαθητὴς, non υἱός. Similia loca apud Auctores memini me legere, sed quæ nunc non succurrunt. Quasi similia proferam: Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδεω, apud Herodotum lib. VIII. est, *Clinias Alcibiadis pater*, non verò filius, ut vertit Interpres. Item apud Ælianum Var. Histor. XIII. 30. Ὀλυμπιὰς, ἡ Ἀλεξάνδρου, est, *Olympias, Alexandri mater*. Ad Persæum ut redeam, sub Antigono militavit, qui eum Corinthi præsidii ducem præfecit, ubi, Antigoni præsidio per Aratum ex Corinthi arce ejecto, occisus est. Refert id Pausanias in Corinthiacis: Κόρινθον δὲ ἔχοντος Ἀντιγόνου, καὶ φρουρᾶς Μακεδόνων ἐνούσης, τοὺς Μακεδόνας τῷ αἰφνιδίῳ τῆς ἐπιθέσεως κατέπληξε, καὶ ἄλλους τε κρατήσας μάχῃ διέφθειρε, καὶ Περσαῖον ἐπὶ τῇ φρουρᾷ τεταγμένον, ὃς παρὰ Ζήνωνα τὸν Μνασέα (legendum τὸν Μνασέου, ut suprà monuimus) κατὰ μάθησιν σοφίας ἐφοίτησεν. Meminit & in Achaïcis. Antigonum erudiisse scribit Ælianus Var. Hist. III. 17. Memoratur Persæus ille & Minucio Felici in Octavio. Cùm Menedemo Cynico æternum illi bellum susceptum esse, suprà scripsit Laërtius.

Διάπειραν δή ποτε βουληθεὶς λαβεῖν αὐτοῦ ὁ Ἀντίγονος] Hunc Laërtii locum exscripsit ad verbum Hesychius Milesius in Zenone Cittieo; de quo; quod valde notandum; non de Persæo, uti Laërtius, rem narrat. Hesychii verba, quia ex iis supplendus Laërtius, non gravabor adscribere. τούτου λέγοντος, ὡς οὐ λυπηθήσεται ὁ Σοφὸς, διάπειραν βουληθεὶς λαβεῖν ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονος, ἐποίησεν αὐτῷ πλαστῶς ἀγγελῆναι, ὡς εἴη τὰ χωρία αὐτοῦ πρὸς τῶν πολεμίων ἀφῃρημένα, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ οἱ παῖδες· τοῦ δὲ σκυθρωπάσαντος, ὁρᾷς, ἔφη, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ πλοῦτος ἀδιάφορον. Supplendum inde videtur apud Laërtium, τούτου λέγοντος, ὡς οὐ λυπηθήσεται ὁ Σοφός.

Πολιτεία Λακωνική] Meminit Athenæus lib. IV. 8. ὡς Περσαῖος ἱστορεῖ ἐν τῇ Λακωνικῇ Πολιτείᾳ. Ita legendum, non, ut vulgò editum est, ὥσπερ Σαῖος· & ita legitur in Codice Bibliothecæ Palatinæ, teste Casaubono. Sequitur in ipso Athenæo: περὶ δὲ τῶν ἐπαίκλων Περσεὺς ἐν τῇ Λακωνικῇ πολιτείᾳ οὑτωσὶ γράφει. ubi etiam pro Περσεὺς, legendum Περσαῖος. Minùs rectè igitur doctissimus Vossius: *Perseus Λακεδαιμονίαν πολιτείαν consignavit: auctore Athenæo libro 4.*

37 Ἀρίστων Μιλτιάδου Χῖος] Malè Editio Stephani, & Codex Regius, Μιλτιάδης.

Ὁ τὴν ἀδιαφορίαν εἰσηγησάμενος] Quæ hîc commemorat Laërtius de Aristonis, Herilli, & Dionysii decretis, eadem infrà repetuntur loco commodiore, ubi nos vide.

Κλεάνθης Φανίου Ἄσιος] Legendum, Ἄσσιος, nemo non vidit.

Ὃν καὶ ἀφωμοίου ταῖς σκληροκήροις δέλτοις] Hoc de se Cleanthem & Xenocratem usurpasse auctor est Plutarchus in libro de Audiendis Poëmatiis: ὥσπερ ὁ Κλεάνθης καὶ ὁ Ξενοκράτης βραδύτεροι δοκοῦντες εἶναι τῶν συσχολαστῶν, οὐκ ἀπεδίδρασκον ἐκ τοῦ μανθάνειν, οὐδ' ἀπέκαμνον, ἀλλὰ φθάνοντες εἰς ἑαυτοὺς ἔπαιζον, ἀγγείοις τε βραχυστόμοις, καὶ πινακίσι χαλκαῖς ἀπεικάζοντες, ὡς μόλις μὲν παραδεχόμενοι τοὺς λόγους, ἀσφαλῶς δὲ καὶ βεβαίως τηροῦντες. Idem Plutarchus de Catone: ὡς οὖν εἰς τὸ μανθάνειν ἦν, νωθρὸς ἦν ἀναλαβεῖν, καὶ βραδύς· ἀναλαβὼν δὲ, κάτοχος καὶ μνημονικός. Cujus rei rationem reddit Philosophus, in libro de memoria & Reminiscentia cap. I. διὸ, inquit, καὶ τοῖς μὲν ἐν κινήσει πολλῇ διὰ τὸ πάθος, ἢ δι' ἡλικίαν οὖσιν οὐ γίνεται μνήμη, καθάπερ ἂν εἰς ὕδωρ ῥέον ἐμπιπτούσης τῆς κινήσεως, καὶ τῆς σφραγῖδος· τοῖς δὲ διὰ τὸ ψύχεσθαι, καθάπερ τὰ παλαιὰ τῶν οἰκοδομημάτων. καὶ διὰ σκληρότητα τοῦ δεχομένου τὸ πάθος οὐκ ἐγγίνεται ὁ τύπος.

Ἀθηνόδωρος Σολεύς] Ex Laërtio duntaxat mihi notus. 38

Κάλλιππος Κορίνθιος] Est qui legat, Καλλιφῶν ὁ Κορίνθιος, & eumdem esse putet ac eum de quo Cicero Academ. Quæst. lib. II. c. 122. *Calliphon voluptatem & honestatem fines esse censuit.* Et cap. 129. *Calliphontis sententiam Carneades ita studiosè defensitabat, ut eam probare etiam videretur.* Et Clemens Alexandrinus στρωματέων II. Δεινόμαχος δὲ καὶ Καλλιφῶν, τέλος εἶναι ἔφασαν, πᾶν τὸ καθ' αὐτὸν ποιεῖν ἕνεκα τοῦ ἐπιτυγχάνειν ἡδονῆς, καὶ τυγχάνειν. Sed obstat quòd dogma illud Calliphontis de voluptate cum schola Stoica minùs convenit. Zeno censuit voluptatem esse indifferens; id est, neutrum; neque bonum, neque malum: quod ipse Græco vocabulo ἀδιάφορον appellavit. Verba sunt Gellii IX. 5. Vide nos tamen infrà, ubi de Aristone.

Ποσειδώνιος Ἀλεξανδρεύς] De quo Suidas: Ποσειδώνιος Ἀλεξανδρεύς. φιλόσοφος Στωϊκός· μαθητὴς Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως. ἔγραψεν ἱστορίαν τὴν μετὰ Πολύβιον ἐν βιβλίοις νβ', ἕως τοῦ πολέμου τοῦ Κυρηναϊκοῦ, καὶ Πτολεμαίου· καὶ Μελέτας ῥητορικάς· εἰς Δημοσθένην Ὑποθέσεις· καὶ οἶμαι ταῦτα μᾶλλον Ποσειδωνίου Σοφιστοῦ εἶναι τοῦ Ὀλβιοπολίτου. Quod ait Suidas, Posidonium Alexandrinum Historiam suam incepisse ubi desierat Polybius, falsum est. Decesserat Posidonius ille Alexandrinus (nam fuisse Zenonis Citiei discipulum constat ex hoc loco, & ex Suida) multò ante natum Polybium: qua de re videndus eruditissimus Vossius de Hist. Græcis lib. I. cap. 24. Posidonium Alexandrinum Stoicum Suidas confundit cum Posidonio Apameensi; itidem Stoico; Ciceronis & Pompeii Magni magistro, qui illas Historias scripserat. Alius est Posidonius ille noster, Philosophus Stoicus, à Sidonio Apameensi, sive Rhodio, Philosopho Stoico, Ciceronis in Rhodo præceptore. De Alexandrino accipio, quod ait Galenus in libro Quòd animi mores sequuntur temperamentum corporis, Posidonium sectam deserere maluisse, quàm veritatem.

Ἔστι μὲν οὖν αὐτοῦ καὶ τὰ γεγραμμένα βιβλία πολλά] Citatur Zeno Citieus à Laërtio, ἐν τῷ Περὶ ἐρωτικῆς τέχνης· ἐν ταῖς Διατριβαῖς· ἐν τῷ Περὶ λόγου· ἐν τῷ Περὶ ὅλου· ἐν Πολιτείαις· ἐν τῷ Περὶ ἀνθρώπου φύσεως· ἐν τῷ Περὶ παθῶν· ἐν τῷ Περὶ οὐσίας. Citatur & à Dione Chrysostomo Oratione LIII. de Homero, in libris ad Iliadem, ad Odysseam, & de Margite. De Zenone enim

enim Citieo accipienda videntur verba Dionis: γέγραφε δὲ καὶ Ζήνων ὁ φιλόσοφος, εἴς τε τὴν Ἰλιάδα, καὶ τὴν Ὀδύσσειαν, καὶ περὶ τοῦ Μαργίτου δέ.

39 Τριμερῆ φασιν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσοφίαν λόγον.] Vide Aldobrandinum.

Ζήνων ὁ Κιττιεὺς ἐν τῷ Περὶ λόγου] Quem librum omisit Laërtius in Elencho librorum Zenonis. Meminit & infrà, hac ipsa in Vita.

Ἀπολλόδωρος ὁ Ἔφιλλος] Ὁ Ἔφηλος MSS. quidam, teste Sambuco. ὁ Σύλλος, legit Aldobrandinus, ex hoc Ciceronis loco de Natura Deorum, jam suprà à nobis allato: *Zeno quidem*, (Epicureus videlicet) *non eos solùm qui tum erant, Apollodorum Syllum, ceterosque figebat maledictis:* ubi tamen Jonsius Phil. Hist. II. 15. malebat legere; interjecto distinctionis signo; *Apollodorum, Syllum*. Idem & Reinesio videbatur Var. Lect. lib. III. cap. 2. ubi & nomen Σύλλος non fuisse insolens; eoque quemdam è Pythagoreis Crotoniatis appellatum fuisse, docet ex Jamblicho de Vita Pythagoræ cap. 28. Ceterùm, Apollodori hujus nostri, Physica & Ethica citantur in hac Vita: quare Jonsius eum esse putabat, cujus φυσιολογικὴν εἰσαγωγὴν, teste Suida in Θέων, commentario illustravit Theo Alexandrinus, Philosophus Stoicus sub Augusto. Nec diversum esse existimabat Atheniensem illum Apollodorum, cujus Συναγωγὴν τῶν δογμάτων citat Laërtius in Chrysippo: quo Opere de Chrysippi plagio minùs honestè loquebatur.

Εὔδρομος ἐν τῇ ἠθικῇ στοιχειώσει] Eudromi illius, Philosophi Stoici, mentio fit frequens in hac Vita, non mihi aliunde noti.

Διογένης ὁ Βαβυλώνιος] De eo diximus ad Diogenem Cynicum.

Καὶ Ποσειδώνιος] Accipit Aldobrandinus de Posidonio Alexandrino, Zenonis discipulo; de quo suprà. An potiùs accipiendum de Posidonio patriâ Apameensi; sed qui Rhodius dictus est, quoniam Rhodi docuit & remp. gessit? Ita videtur: & Posidonium ἁπλῶς nominatum à Laërtio, propter tanti viri famam: nam & ἀνὴρ τῶν καθ' ἡμᾶς φιλοσόφων πολυμαθέστατος Straboni dicitur lib. XVI. & magnus Astrologus, idemque Philosophus, S. Augustino lib. V. de Civitate Dei cap. 2. & 5. Floruit sub Julii Cæsaris principatu, ut vel ex superiori Strabonis loco constat. Etiam apud Strabonem libro XI. legimus Pompeium Magnum, cùm ad bellum Mithridaticum proficiscens, Rhodum venisset, ibi Posidonium disserentem audivisse, cùmque rogaret discedens, ecquid mandaret, Posidonium hoc versu Homeri respondisse,

Αἰὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

Meminit illius Cicero non semel, ut æqualis & familiaris. Immo & illum Rhodi docentem audivit, ut est apud Plutarchum in Cicerone. Inde falli constat Athenæum, qui lib. & cap. XII. & lib. XIX. cap. 21. Posidonium Scipionem Africanum Alexandriam comitatum fuisse scribit. De quo errore jam diu est quòd monuerunt Marsilius Cagnatus Var. Observat. lib. III. cap. 20. Vossius lib. I. de Historicis Græcis cap. 24. & Jonsius lib. II. cap. 16. de Scriptoribus Hist. Philosoph. Scipionem Africanum A. V. DCXXXIII. sive Olymp. CLXII. 3. in Ægyptum comitatus est Panætius; Philosophus itidem Stoicus; ut est apud Ciceronem in Lucullo, & lib. IX. ad Atticum epist. 14. nec non apud Plutarchum in Præceptis Politicis: quare utrobique apud Athenæum legendum olim existimabam, Παναίτιος ὁ Στωϊκὸς, sive ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς. Sed cùm libros Historiarum non scripserit Panætius; in quibus tamen laudatur Posidonius ille ab Athenæo dicto libro & cap. XII. Historias autem scripsisse constet Posidonium Rhodium; vel ex Athenæo, qui illas innumeris locis testes adducit: cùmque Athenæus dicto capite 21. libri XIV. se sæpius Posidonii illius mentionem fecisse dicat; Panætii autem non nisi semel aut bis meminerit; mutavi sententiam: & nunc in utroque Athenæi loco nihil mutandum existimo.

Ταῦτα δὲ τὰ μέρη ὁ μὲν Ἀπολλόδωρος τόπους καλεῖ] Quem loquendi modum etiam Strabo, germanus Stoicus, initio libri octavi usurpavit: ἀλλὰ δ' εἰς τὸν φυσικὸν τόπον καὶ τὸν μαθηματικὸν προσλαβόντα τινὰ τῶν τοιούτων, καθάπερ Ποσειδώνιος καὶ Ἵππαρχος. Suidas: τόπος. τῶν πολλαχῶς λεγομένων ἐστί. λέγεται γὰρ τόπος ὁ φυσικός· καὶ τὸ μόριον καὶ ἡ ἑκάστου λόγου περίοδος. οἱ δὲ παρ' Ἀριστοτέλει τόποι, διὰ τὸ ἔχειν τινὰ ὁμοιότητα τῷ φυσικῷ τόπῳ λέγονται τόποι δὲ εἰσιν, ἀρχὴ καὶ ἀφορμὴ διαφόρων ἐπιχειρημάτων· Τοπικὰ δὲ ἐπιγράφεται ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους πραγματεία, ἀπὸ τοῦ τόπους τινὰς ἐν αὐτοῖς παραδίδοσθαι & quæ sequuntur, quæ vide. Vide & Casaubonum ad Laërtium in Vita Chrysippi.

Εἰκάζουσι δὲ ζώῳ τὴν φιλοσοφίαν] Paulò aliter Sextus Empiricus lib. VII. adversus Mathematicos: ὁ δὲ Ποσειδώνιος, ἐπεὶ τὰ μὲν μέρη τῆς φιλοσοφίας ἀχώριστά ἐστιν ἀλλήλων, τὰ δὲ φυτὰ τῶν καρπῶν ἕτερα θεωρεῖται, καὶ τὰ τείχη τῶν φυτῶν κεχώρισται, ζώῳ μᾶλλον εἰκάζειν ἠξίου τὴν φιλοσοφίαν· αἵματι μὲν καὶ σαρξὶ, τὸ φυσικόν· ὀστέοις δὲ καὶ νεύροις, τὸ λογικόν· ψυχῇ δὲ, τὸ ἠθικόν. *Posidonius autem, quoniam Philosophiæ partes sunt inter se inseparabiles, plantæ autem cernuntur alia à fructibus, & parietes separati sunt à plantis, maluit Philosophiam assimilare animali: sanguini quidem & carnibus, partem naturalem: ossibus autem & nervis, Logicam: animæ autem, eam partem quæ pertinet ad mores.* 40

Ἢ πάλιν ᾠῷ] Sextus, ibidem: οἱ δὲ ᾠῷ φασιν αὐτὴν εἶναι παραπλήσιον. ἔοικε γὰρ τῇ μὲν λεκίθῳ (ἥν τινες νεοττὸν ὑπάρχειν λέγουσι) τὰ ἠθικά. τῷ δὲ λευκῷ (ὃ δὴ τροφή ἐστι τῆς λεκίθου) τὰ φυσικά. τῷ δὲ ἔξωθεν ὀστρακώδει, τὰ λογικά. *Alii autem dicunt eam esse ovo similem. Nam vitello quidem, quem nonnulli dicunt esse pullum, similem esse eam quæ pertinet ad mores: album autem, quod est alimentum vitelli, partem naturalem: externa autem testa, Logicam.* Nota & hìc discrimen Laërtium inter & Sextum Empiricum.

Ἢ ἀγρῷ παμφόρῳ] Sextus, ibidem; ubi de Stoicis: ἔνθεν δὲ εὐπειθῶς ὁμοιοῦσι τὴν φιλοσοφίαν παγκάρπῳ ἀλωῇ, ἵνα τῇ μὲν ὑψηλότητι τῶν φυτῶν εἰκάζηται τὸ φυσικόν· τῷ δὲ νοστίμῳ τῶν καρπῶν, τὸ ἠ-

θικόν· τῇ δὲ ὀχυρότητι τῶν τειχῶν, τὸ λογικόν. Hinc autem admodum probabiliter, horto fructiferis arboribus consito assimilant Philosophiam: ut arborum quidem proceritati comparetur pars naturalis: fructuum autem maturitati & suavitati, pars ea quæ pertinet ad mores: parietum autem firmitati, ·Logica. Philo Judæus, de Agricultura: *τὸν γοῦν κατὰ φιλοσοφίαν λόγον, τρίδυμον ὄντα, τοὺς παλαιοὺς ἀγρῷ φασὶν ἀπεικάσαι. τὸ μὲν φυσικὸν αὐτοῦ, δένδροις καὶ φυτοῖς παραβαλόντας. τὸ δὲ ἠθικὸν, καρποῖς, ὧν ἕνεκα καὶ τὰ φυτά. τὸ δ' αὖ λογικὸν, φραγμῷ καὶ περιβόλῳ.*

Τὸν μὲν περιβεβλημένον φραγμὸν, τὸ λογικόν] Cicero lib. I. de Legibus extremo: *atque hæc omnia, quasi sepimento aliquo, vallabit disserendi ratione, veri & falsi judicio & scientiâ.* Ut autem Logicam *Philosophiæ sepem* Stoici vocabant, ita, quam nos *Theologiam Scholasticam* vulgò dicimus, *Theologiæ sepem* appellabat, quem honoris caussâ nomino, Dionysius Petavius, Vir undecumque doctissimus, cùm me ad illius studium, à quo non mediocriter abhorrebam, excitare vellet.

Ἄλλοι δὲ πρῶτον μὲν τὸ λογικὸν τάττουσι, &c.] Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 141. *οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, καὶ αὐτοὶ ἄρχειν μέν φασι τὰ λογικά· δευτερεύειν τὰ ἠθικά· τελευταῖα δὲ τετάχθαι τὰ φυσικά.* Plutarchus de contradictione Stoicorum: *ὁ Χρύσιππος οἴεται δεῖν τῶν Λογικῶν πρῶτον ἀκροᾶσθαι τοὺς νέους, δεύτερον δὲ τῶν Ἠθικῶν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Φυσικῶν.*

·*Ἀρχέδημος*] Cujus præter Ciceronem Academ. IV. & Senecam Epist. 121. & Stobæum in Eclogis Physicis, meminit non semel Arrianus in Epictetum lib. III. cap. 2. ubi eum vide. Meminit & Clemens Alexandrinus *στρωματέων* II. & VIII. Scripserat librum de Voce, qui à Laërtio citatur aliquoties in hac Vita. Ad Parthos abiit, ac Babylone, quod notabile est, Stoicæ Scholæ successionem reliquit. Auctor Plutarchus in libro de Exsilio: *ὁ δὲ Ἀθηναῖος Ἀρχέδημος εἰς τὴν Παρθῶν μεταστὰς, ἐν Βαβυλῶνι τὴν Στοϊκὴν διαδοχὴν κατέλιπε.* An legendum apud Plutarchum *ὁ δὲ Θαρσηνὸς*? nam Tarsensem è Cilicia eum facit Strabo lib. XIV. *ἄνδρες δὲ ἐξ αὐτῆς γεγόνασι τῶν μὲν Στωϊκῶν Ἀντίπατρός τε, καὶ Ἀρχέδημος, καὶ Νέστωρ.* *Θαρσὸς*, pro *Ταρσὸς*, etiam scribi discimus ex Stephano, qui & *Ταρσηνὸς* pro *Ταρσεὺς* dici apud Eratosthenem observavit. Legi quoque posset apud Plutarchum, *ὁ δὲ Ζηνώνειος Ἀρχέδημος.* Existimabat Lipsius in Manuductione I. 12. duos fuisse Archedemos Stoïcos, Atheniensem & Tarsensem: quod non puto.

Εὔδρομος] Ita MS. Regius & Stephanici. *Εὔδημος* ceteræ Editiones, minùs rectè.

Ὁ γὰρ Πτολεμαιεὺς Διογένης] Omissus à Laërtio in
41 indice variorum Diogenum.

Παναίτιος δὲ] Patriâ Rhodius, teste Strabone lib. XIV. Mallotis Grammatici discipulus, teste eodem ibidem. *Stoicorum prope princeps* dicitur Ciceroni in Lucullo. De eo plura Jonsius: quem vide de Scriptor. Hist. Philos. lib. II. cap. 13.

Φανίας ὁ Ποσειδωνίου γνώριμος, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ποσειδωνείων σχολῶν] Alius à Phania Eresio, Peripatetico Philosopho, de quo diximus ad Theophrastum: cui minùs rectè has Posidoneas Scholas tribuit Vossius lib. I. de Hist. Græcis cap. 9. ut rectè Jonsius observavit. Posidonius, cujus auditor fuit Phanias ille noster, Philosophus Stoicus, Ciceronis & Pompeii Magni magister fuit. At Phanias Eresius, Aristotelis auditor & Theophrasti condiscipulus. Ceterùm, hîc *γνώριμος* est *discipulus*; non *sodalis*, ut vertit Aldobrandinus. Hesychius: *γνώριμοι, μαθηταί.* Suidas: *γνώριμοι, φοιτηταί.*

Εἰς τὸ ὁρικὸν εἶδος.] *ὁριστικὸν* MSS. Stephanici, & Palatinus: & ita paulò pòst. Vox *εἶδος* abest in aliis Editionibus. Agnoscit eam Codex Palatinus.

Ἔνιοι δὲ τὸ ὁρικὸν περιδιαιροῦσι.] *περιαιροῦσι*, habet Editio prior: & ita legisse videtur Aldobrandinus. Non displicet Aldobrandini lectio; modò hæc verba parenthesi includantur.

Πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας.] Sic quoque Palatinus. 42
διάκρισιν Stephani Codices.

Τήν τε ῥητορικὴν ἐπιστήμην οὖσαν τοῦ εὖ λέγειν περὶ τὸν ἐν διεξόδῳ λόγον.] Sextus Empiricus libro II. adversus Mathematicos: *Ξενοκράτης δὲ ὁ Πλάτωνος ἀκουστὴς, καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς Φιλόσοφοι, ἔλεγον Ῥητορικὴν ὑπάρχειν ἐπιστήμην τοῦ εὖ λέγειν· ἄλλως μὲν Ξενοκράτους τὴν ἐπιστήμην λαμβάνοντος, καὶ ἀρχαϊκῷ νόμῳ, ἀντὶ τῆς τέχνης· ἄλλως δὲ τῶν Στωϊκῶν, ἀντὶ τοῦ βεβαίας ἔχειν καταλήψεις, ἐν Σοφῷ μόνῳ φυομένην. Xenocrates autem auditor Platonis, & Stoici Philosophi dicebant, Rhetoricam esse bene dicendi scientiam: aliter quidem Xenocrate accipiente scientiam, ex antiqua consuetudine, pro arte: aliter autem Stoicis, pro eo quod est habere firmas ac stabiles comprehensiones; quæ quidem in solo existit Sapiente.* Et deinde: *τὸ δὲ λέγειν, ἐν μήκει, καὶ διεξόδῳ θεωρούμενον, Ῥητορικῆς ἐτύγχανεν ἴδιον. Dicere autem, consideratum in prolixa, & amplè copiosèque persequente ac pertractante oratione, est proprium Rhetoricæ.* Unde Zeno, à quo disciplina Stoicorum est, manu demonstrare solebat, quid inter Dialecticam & Rhetoricam interesset: Nam cùm compresserat digitos, pugnumque fecerat, Dialecticam ajebat ejusmodi esse: cùm autem diduxerat, & manum dilataverat, palmæ illius similem Eloquentiam esse dicebat. Verba sunt Ciceronis in libro de Oratore: quibus paria habet Sextus Empiricus loco proximè laudato. Subjungit Cicero: *Atque etiam antè hunc* (Zenonem) *Aristoteles principio Artis Rhetoricæ dicit illam artem quasi ex altera parte respondere Dialecticæ: ut hoc videlicet differant inter se, quòd hæc ratio dicendi latior sit, illa loquendi contractior.* Ceterùm Plato in Gorgia Rhetoricam ita definiebat: *Ῥητορική ἐστι, πειθοῦς δημιουργὸς διὰ λόγων, ἐν αὐτοῖς τοῖς λόγοις τὸ κῦρος ἔχουσα· πειστική, οὐ διδασκαλική.* Aristoteles autem sic libro I. de Rhetorica: *Ῥητορική ἐστι τέχνη λόγων.* de quibus definitionibus videndus Sextus Empiricus dicto loco. Verùm & hoc modo Rhetorice ab Aristotele definitur: *δύναμις περὶ ἕκαστον τοῦ θεωρῆσαι τὸ ἐνδεχόμενον πιθανόν. Facultas videndi in unoquoque, quod contingit ad persuadendum conducere.*

Καὶ τὴν Διαλεκτικὴν, τοῦ ὀρθῶς διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐν ἐρωτήσει καὶ ἀποκρίσει λόγων. ὅθεν καὶ οὕτως αὐτὴν ὁρίζονται· ἐπιστήμην ἀληθῶν, καὶ ψευδῶν, καὶ οὐδετέρων] Suidas in Διαλεκτική: Διαλεκτική ἐστιν ἐπιστήμη ἀληθῶν, καὶ ψευδῶν, καὶ οὐδετέρων· τυγχάνει δ' αὐτὰ ἐπισημαίνοντα καὶ σημαινόμενα. ἢ οὕτω· μέθοδος δι' ἐνδόξων περὶ παντὸς τοῦ προκειμένου συλλογιστική. καλεῖται δὲ Διαλεκτική, ἀπὸ τοῦ διαλέγεσθαι. τὸ δὲ διαλέγεσθαι, ἐν ἐρωτήσει τε, καὶ ἀποκρίσει. Et in διεξοδικούς: Περὶ Διαλεκτικῆς φησιν ὁ Ἀφροδισιεὺς Ἀλέξανδρος, ὅτι διαφέρει ἡ Διαλεκτικὴ τῆς Ῥητορικῆς, τῷ τὴν Διαλεκτικὴν περὶ πᾶσαν ὕλην τῇ δυνάμει χρῆσθαι, καὶ μὴ διεξοδικοὺς ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, ἀλλ' ἐν ἐρωτήσει καὶ ἀποκρίσει· ἀπὸ γὰρ τούτου καὶ ὅλον τὸ ὄνομα αὐτῇ. καὶ καθολικωτέρας καὶ κοινοτέρας τὰς ἀποφάσεις ποιεῖσθαι. τήν τε Ῥητορικὴν, μήτε περὶ πᾶσαν ὕλην ὁμοίαν εἶναι τῇ Διαλεκτικῇ. περὶ γὰρ τὴν Πολιτικὴν μᾶλλον ὁ Ῥήτωρ, καὶ διεξοδικῶς γε ὡς ἐπιτοπλεῖστον χρῆσθαι λόγῳ· καὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα μᾶλλον λέγειν πρὸς περιστάσεις, καὶ τύχας, καὶ καιρούς, καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ τοὺς τόπους, καὶ τὰ τοιαῦτα τοὺς λόγους σχηματίζει, ἅπερ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστά ἐστι· περὶ τούτων γὰρ αἵ τε συμβουλαὶ, καὶ τὰ ἐγκώμια, καὶ αἱ δίκαι. Etiam Sextus Empiricus adversùs Mathematicos pag. 469. ubi de Stoicis: καὶ αὐτοὶ δὲ τὴν Διαλεκτικὴν ἔφασαν, ἐπιστήμην ἀληθῶν τε καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων.

Καὶ τὴν μὲν Ῥητορικὴν αὐτὴν εἶναι λέγουσι τριμερῆ, &c.] Similiter Aristoteles tres facit partes orationis; Judicialem, Deliberativam, Demonstrativam.

43 Τὸν δὲ ῥητορικὸν λόγον, εἴς τε τὸ προοίμιον] Etiam Aristoteli Rhetor. III. 20. Orationis partes sunt quatuor: sed istæ. Exordium, Propositio, Fides seu Contentio, & Peroratio.

Καὶ τῶν ἐκ τούτων ὑφισταμένων λεκτῶν ἀξιωμάτων, &c.] Quid sit ἀξίωμα, dicemus infrà pluribus.

44 Ψευδομένους λόγους, &c.] Vide nos suprà ad Euclidem, & magnum Cujacium Tractatu v. ad Africanum.

45 Καὶ ἐπιφορᾶς] Id est, *illatione*, seu *conclusione*.

Τὸν δὲ συλλογισμὸν, &c.] Aristoteles quid syllogismus esset, his verbis definivit: λόγος, ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν, ἕτερόν τι τῶν κειμένων ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει διὰ τῶν κειμένων. Ejus definitionis non videbatur haberi incommodè interpretatio facta hoc modo: *Syllogismus est oratio, in qua consensis quibusdam & concessis, aliud quid, quàm quæ concessa sunt, per ea quæ concessa sunt, necessariò conficitur.* Verba sunt Gellii Noct. Atticarum lib. xv. cap. 26.

Τὴν δὲ ἀπόδειξιν, λόγον, &c.] Similis ἀποδείξεως definitio apud Ciceronem Academ. II. *Itaque argumenti conclusio, quæ est Græcè ἀπόδειξις, ita definitur: Ratio, quæ ex rebus perceptis ad id, quod non percipiebatur, adducit.* Aliter apud Suidam, quem vide in ἀπόδειξις. Propriè, ἀπόδειξις, accipitur ab Aristotele pro Syllogismo ex necessariis propositionibus aliquid necessario concludente: qui & ἐπιστημονικὸς, videlicet quòd scientiam pariat, dicitur eidem Aristoteli I. Poster. Analytic. cap. 2. Ita Alcinous, τὸ ἀποδεικτικὸν ait versari περὶ τὸν ἀναγκαῖον συλλογισμόν· quibus verbis Demonstrationem indicat. Non sum tamen nescius, interdum sumptam hanc vocem ab Aristotele pro simplici probatione, ut in primo Analyticorum capite 8. ὅταν τὸ μὲν καθόλου κατηγορικὸν, τὸ δ' ἐν μέρει στερητικὸν, οὐχ ὁμοίως ἔσται ἡ ἀπόδειξις· ubi ἀπόδειξις pro qualibet probatione.

Τὴν δὲ φαντασίαν, εἶναι τύπωσιν ἐν ψυχῇ, τοῦ ὀνόματος οἰκείως μετενηνεγμένου ἀπὸ τῶν τύπων ἐν τῷ κηρῷ ὑπὸ τοῦ δακτυλίου γινομένων] Audiendus omnino Sextus Empiricus, qui omnium optimè de ea Stoicorum circa phantasiam opinione differit, lib. VII. adversus Mathematicos: φαντασία οὖν ἐστι κατ' αὐτοὺς, τύπωσις ἐν ψυχῇ· περὶ ἧς εὐθὺς καὶ διέστησαν. Κλεάνθης μὲν γὰρ ἤκουσε τὴν τύπωσιν, κατὰ εἰσοχήν τε καὶ ἐξοχὴν, ὥσπερ καὶ διὰ τῶν δακτυλίων γινομένην τοῦ κηροῦ τύπωσιν. Χρύσιππος δὲ ἄτοπον ἡγεῖτο τὸ τοιοῦτον. πρῶτον μὲν γάρ φησι, τῆς διανοίας ὑφ' ἕν ποτε τρίγωνόν τι καὶ τετράγωνον φαντασιουμένης, δεήσει τὸ αὐτὸ σῶμα, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, διαφέροντα ἔχειν περὶ αὐτὸ σχήματα, ἅμα τε τρίγωνον καὶ τετράγωνον γίνεσθαι, ἢ καὶ περιφερὲς, ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον. εἶτα πολλῶν ἅμα φαντασιῶν ὑφισταμένων ἐν ἡμῖν, παμπληθεῖς καὶ τοὺς σχηματισμοὺς ἕξειν τὴν ψυχήν. ὅπερ προτέρου χεῖρόν ἐστιν· αὐτὸς οὖν τὴν τύπωσιν εἰρῆσθαι ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος ὑπενόει, ἀντὶ τῆς ἑτεροιώσεως. *Phantasia, ergo, ut ipsi volunt, est impressio in anima: de qua statim dissident. Nam Cleanthes quidem impressionem per depressionem, & eminentiam, quomodo etiam, quæ per annulos cera fit impressionem. Chrysippus autem existimabat hoc esse absurdum. Nam primum, inquit, cùm cogitatio aliquando simul apprehendat triangulum & quadratum, oportebit idem corpus eodem tempore diversas in se habere figuras, quod quidem est absurdum. Deinde cùm simul in nobis multæ consistant phantasiæ, animam quoque habere complures effigies; quod quidem est priori deterius. Ipse ergo existimabat à Zenone dictam esse impressionem pro alteratione.* Reliqua vide apud Sextum à pagina 180. usque ad 184. sunt enim lectu dignissima, & quæ ad Laërtium nostrum apprimè faciunt. Ad Stoicorum de imaginatione opinionem spectant hæc verba Alexandri Aphrodis. in libro de Anima: Χρὴ δὲ τοῦ τύπου κοινότερον ἐπὶ τῆς φαντασίας ἀκούειν. κυρίως μὲν γὰρ τύπος, τὸ κατ' εἰσοχήν τε καὶ ἐξοχήν. ἢ τὸ τοῦ τυποῦντος ἐν τῷ τυπωμένῳ σχῆμα γινόμενον ὡς ὁρῶμεν τὰ ἐπὶ τῶν σφραγίδων ἔχοντα. οὐχ οὕτω δὲ τὰ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐγκαταλείμματα γίνεται ἐν ἡμῖν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν κατὰ σχῆμά τι ἡ τῶν αἰσθητῶν ἀντίληψις· ποῖον γὰρ σχῆμα τὸ λευκὸν, ἢ ὅλως τὸ χρῶμα. ἢ ποῖον σχῆμα ἡ ὀσμή. ἀλλὰ δι' ἀπορίαν κυρίου τινὸς ὀνόματος, τὸ ἴχνος καὶ ἐγκατάλειμμα τὸ ὑπομένον ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐν ἡμῖν τύπον καλοῦμεν μεταφέροντες. Quibus verbis, sententiam Cleanthis de imaginatione confutat. Ceterùm, cùm Zeno definiebat φαντασίαν esse *impressionem in anima*, τύπωσιν ἐν ψυχῇ, ψυχῆς nomine intellexit ejus principalem partem, quam ἡγεμονικὸν Stoici appellant. Ut perperam Galenus Chrysippum perstrinxerit, quòd ψυχὴν dixisset pro ἡγεμονικῷ. Qua de re videndus Salmasius in Epictetum & Simplicium.

46 Τῆς δὲ φαντασίας, τὴν μὲν, καταληπτικήν· τὴν δὲ, ἀκατάληπτον] Apud Sextum, ex mente Stoicorum, phantasiarum aliæ quidem sunt probabiles, aliæ verò non probabiles: aliæ autem neque probabiles, neque improbabiles. Probabilium aut improbabilium phantasiarum, aliæ quidem sunt veræ, aliæ verò falsæ; aliæ autem neque veræ, neque falsæ. Ex veris autem aliæ quidem sunt comprehendentes, aliæ verò non. Eum vide omnino. Vide & Aldobrand.

Καταληπτικὴν μὲν, ἣν κριτήριον εἶναι τῶν πραγμάτων φασί] Sextus Empiricus adversus Mathematicos paginâ 180. ubi de Stoicis: κριτήριον τοίνυν φασὶν ἀληθείας εἶναι οἱ ἄνδρες οὗτοι τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν. Et pleniùs paginâ 184. ἀλλὰ γὰρ οἱ μὲν ἀρχαιότεροι τῶν Στωϊκῶν κριτήριόν φασιν εἶναι τῆς ἀληθείας, τὴν καταληπτικὴν ταύτην φαντασίαν. οἱ δὲ νεώτεροι προσετίθεσαν, καὶ τὸ μηδὲν ἔχουσαν ἔνστημα.

Αὐτὴν δὲ τὴν Διαλεκτικὴν ἀναγκαίαν εἶναι, καὶ ἀρετὴν ἐν εἴδει περιέχουσαν ἀρετάς.] Dialectica, Stoicis virtus, quemadmodum & Physica, ceteræque Disciplinæ. Cicero III. de Finibus: *Dialecticam etiam adjungunt, & Physicam, easque ambas virtutum nomine appellant.* Virtutis nomine appellant & Urbanitatem. Cicero Epistolâ ad Appium Pulchrum: *addo urbanitatem, quæ est virtus, ut Stoici rectissimè putant.* Plutarchus quoque, postquam dixit Virtutum quoddam examen Stoicos peperisse, addit, οὕτω παρὰ τὸν χαρίεντα, χαριεντότητα· καὶ παρὰ τὸν ἐσθλὸν, ἐσθλότητα· καὶ παρὰ τὸν μέγαν, μεγαλότητα· καὶ παρὰ τὸν καλὸν, καλότητα· ἑτέρας τε τοιαύτας ἐπιδεξιότητας, εὐαπαντησίας, εὐτραπελίας ἀρετὰς τιθέμενος.

Τήν τε ἀπροπτωσίαν, ἐπιστήμην τοῦ πότε δεῖ συγκατατίθεσθαι, καὶ μή] Nota verbum Stoicorum συγκατατίθεσθαι. Si mens assentiatur τῇ φαντασίᾳ, tum fit συγκατάθεσις, hoc est, *approbatio*; & ipse animus προσεπιδοξάζει, hoc est, sibi persuadet id verum esse quod ipsi suggestum est ab illis visis primo veluti impulsu, ut rectè Gellius libro XIX. cap. I. ex Arriano. Verba ejus sunt: *Atque ibi coram* (loquitur de quodam Philosopho, interrogato quam ob causam maris tempestate palluerat) *ex sarcinula sua librum protulit Epicteti Philosophi quintum* Διαλέξεων, *quas ab Arriano digestas congruere scriptis* Ζήνωνος *& Chrysippi non dubium est. In eo libro, Græcâ scilicet oratione, scriptum ad hanc sententiam legimus: Visa animi, quas* φαντασίας *Philosophi appellant, quibus mens hominis primâ statim specie accidentis rei pellitur, non voluntatis sunt, neque arbitraria, sed vi quadam sua inferunt sese hominibus noscitanda. Probationes autem, quas* συγκαταθέσεις *vocant, quibus eadem visa noscuntur ac dijudicantur, voluntariæ sunt, fiuntque hominum arbitratu. Propterea cùm sonus aliquis formidabilis aut cælo, aut ex ruina, aut repentinus nescius periculi nuncius, vel quid aliud ejusmodi factum, Sapientis quoque animum paulisper moveri, & contrahi, & pallescere necessum est: sed quibusdam motibus rapidis & inconsultis officium mentis atque rationis prævertentibus: mox tamen ille sapiens ibidem* τὰς τοιαύτας φαντασίας, *visa istac animi sui terrifica non approbat: hoc est,* οὐ συγκατατίθεται, οὐδὲ προσεπιδοξάζει: *sed abjicit, respuitque: nec ei metuendum esse in his quicquam videtur. Atque hoc inter Insipientem Sapientemque animum differre dicunt, quòd Insipiens, qualia sibi esse primo animi sui pulsu visa sunt sæva & aspera, talia esse verò putat: & eadem incepta, tamquam jure metuenda sint, sua quoque assensione approbat,* καὶ προσεπιδοξάζει: *hoc enim verbo Stoici, cùm super ista re disserunt, utuntur. Sapiens autem cùm breviter & strictim colore atque vultu motus est,* οὐ συγκατατίθεται: *sed statum vigoremque sententiæ suæ retinet, quam de hujuscemodi visis semper habuit, ut de minimè metuendis, sed fronte falsa & formidine inani territantibus.*

Αὐτήν τε τὴν ἐπιστήμην φασὶν ἢ κατάληψιν ἀσφαλῆ, &c.] Quid de Scientia judicarint Stoici, omnium optimè exposuit Sextus Empiricus adversus Mathematicos paginâ 166. τρία γὰρ εἶναί φασιν ἐκεῖνοι (loquitur de Stoicis) τὰ συζυγοῦντα ἀλλήλοις, ἐπιστήμην, καὶ δόξαν, καὶ τὴν ἐν μεθορίῳ τούτων τεταγμένην κατάληψιν. ὧν ἐπιστήμην μὲν εἶναι τὴν ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν καὶ ἀμετάθετον ὑπὸ λόγου κατάληψιν. δόξαν δὲ τὴν ἀσθενῆ καὶ ψευδῆ συγκατάθεσιν. κατάληψιν δὲ, τὴν μεταξὺ τούτων, ἥτις ἐστὶ καταληπτικῆς φαντασίας συγκατάθεσις, &c. 47

Οὐκ εἶναι ὁδῷ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι] ὁδῷ ἐρωτᾶν, est *rectè atque ordine interrogare*: ὁδῷ ἀποκρίνασθαι, *rectè atque ordine respondere.* Plato in Phædro: οὐκοῦν μέλλοντα τέχνην ῥητορικὴν μετιέναι, πρῶτον μὲν δεῖ ταῦτα ὁδῷ διῃρῆσθαι. καθ' ὁδὸν pro eodem dixit idem Plato libro IV. de Legibus: ἀλλ', ἔφη, καθ' ὁδόν τε λέγεις, καὶ ποιεῖν χρὴ οὕτως. *Viam* eadem notione Cicero usurpavit libro de Claris Oratoribus: *via & arte dicere.* Et de Oratore: *quæ res duplicem habuit docendi viam.* Dixit & *viâ progredi*, in libris de Natura Deorum, ut Græci ὁδῷ βαδίζειν, pro *rectâ progredi, ratione rectâ procedere, & non aberrare disputando.* Etiam Terentius: *Ego adeò primus hanc inveni viam.* Id est, *methodum.*

Ἀνδρὸς εἶναι. ἐν οὖν τοῖς λογικοῖς, ταῦτα, &c.] Sic 48
interpungendum, ἀνδρὸς εἶναι. Ἐν οὖν τοῖς λογικοῖς ταῦτα, &c.

Διοκλῆς ὁ Μάγνης ἐν τῇ Ἐπιδρομῇ τῶν Φιλοσόφων] Cujus tertium citat Laërtius in Epicuro. Scripserat idem Diocles Περὶ βίων Φιλοσόφων: cujus libri frequens mentio in Laërtianis.

Διαφέρει δὲ φαντασία καὶ φάντασμα· φάντασμα 50
μὲν γάρ ἐστι δόκησις διανοίας, &c.] Suidas αὐτολεξεὶ ex hoc loco Laërtii, in Voce φαντασία: φαντασία καὶ φάντασμα διαφέρει. φάντασμα μὲν γάρ ἐστι, δόκησις διανοίας, οἷα γίνεται κατὰ τοὺς ὕπνους· φαντασία δὲ, τύπωσις ἐν ψυχῇ, τουτέστιν, ἀλλοίωσις. οὐ γὰρ δεκτέον τὴν τύπωσιν, οἱονεὶ τύπον σφραγιστῆρος, ἐπεὶ ἀνένδεκτόν ἐστι πολλοὺς τύπους κατὰ τὸ αὐτὸ περιγίνεσθαι. νοεῖται δὲ φαντασία, ἡ ἀπὸ ὑπάρχοντος κατὰ τὸ ὑπάρχον ἐναπομεμαγμένη καὶ ἐναποτετυπωμένη, καὶ ἐναποσφραγισμένη, οἵα οὐκ ἂν γένοιτο ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντος. τῶν δὲ φαντασιῶν, αἱ μέν εἰσιν αἰσθητικαί· αἱ δὲ, οὔ. αἰσθητικαὶ μὲν, αἱ δι' αἰσθητηρίου ἢ αἰσθητηρίων λαμβανόμεναι· οὐκ αἰσθητικαὶ

δὲ, αἱ διὰ τῆς διανοίας, καθάπερ καὶ τῶν ἀσωμάτων καὶ τῶν ἄλλων λόγῳ λαμβανομένων. Doctrinam Stoicorum paulò aliter exponit Nemesius in libello Περὶ φύσεως ἀνθρώπου capite VI. quod est περὶ τοῦ φανταστικοῦ. οἱ δὲ Στωϊκοὶ τέσσαρα ταῦτά φασι· φαντασίαν, φανταστὸν, φανταστικὸν, φάντασμα· φαντασίαν μὲν λέγοντες, τὸ πάθος τῆς ψυχῆς τὸ ἐνδεικνύμενον αὐτό τε καὶ τὸ πεποιηκὸς φανταστόν. ὅταν γὰρ λευκὸν ἴδωμεν, ἐγγίνεταί τι πάθος τῇ ψυχῇ ἐκ τῆς λήψεως αὐτοῦ· ὡς γὰρ ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις ἐγγίνεται πάθος, ὅταν αἰσθάνηται· οὕτω καὶ ἐν τῇ ψυχῇ, ὅταν ἐννοήσῃ· εἰκόνα γὰρ ἐν ἑαυτῇ δέχεται τοῦ νοητοῦ. φανταστὸν δὲ, τὸ πεποιηκὸς τὴν φαντασίαν αἰσθητὸν, οἷόν τι λευκὸν καὶ πᾶν ὅτι δύναται κινεῖν τὴν ψυχήν· φανταστικὸν δὲ, τὸν διάκενον διελκυσμὸν ἄνευ φανταστοῦ· φάντασμα δὲ, ὃ ἐφέλκομεν κατὰ τὸν φανταστικὸν διάκενον ἑλκυσμὸν, ὡς ἐπὶ τῶν μεμηνότων καὶ μελαγχολώντων. Quod accepit & αὐτολεξεὶ Nemesius à Plutarcho libro IV. de Placitis Philosophorum cap. 12. Plutarchus à Chrysippo: Verba quidem Plutarchi hæc sunt: Χρύσιππος διαφέρειν ἀλλήλων φησὶ τέτταρα ταῦτα· φαντασία μὲν οὖν ἐστι πάθος ἐν τῇ ψυχῇ γινόμενον, ἐνδεικνύμενον ἑαυτῷ καὶ τὸ πεποιηκός. οἷον, ἐπειδὰν δι' ὄψεως θεωρῶμεν τὸ λευκὸν, ἐστὶ πάθος τὸ ἐγγεγενημένον διὰ τῆς ὁράσεως ἐν τῇ ψυχῇ· καὶ τοῦτο τὸ πάθος εἰπεῖν ἔχομεν, ὅτι ὑπόκειται λευκὸν, κινοῦν ἡμᾶς ὁμοίως καὶ διὰ τῆς ἁφῆς καὶ τῆς ὀσφρήσεως. εἴρηται δὲ φαντασία ἀπὸ τοῦ φωτός· καθάπερ γὰρ τὸ φῶς αὐτὸ δείκνυσι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα, καὶ ἡ φαντασία δείκνυσιν ἑαυτὴν καὶ τὸ πεποιηκὸς αὐτήν. φανταστὸν δὲ, τὸ ποιοῦν τὴν φαντασίαν. οἷον, τὸ λευκὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν δύνηται κινεῖν τὴν ψυχὴν, τοῦτ' ἔστι φανταστόν· φανταστικὸν δέ ἐστι διάκενος ἑλκυσμὸς, πάθος ἐν τῇ ψυχῇ ἀπ' οὐδενὸς φανταστοῦ γινόμενον· καθάπερ ἐπὶ τοῦ σκιαμαχοῦντος καὶ κενὰς ἐπιφέροντος τὰς χεῖρας. τῇ γὰρ φαντασίᾳ ὑπόκειταί τι φανταστὸν, τῷ δὲ φανταστικῷ οὐδέν. φάντασμα δέ ἐστιν, ἐφ' ὃ ἑλκόμεθα κατὰ τὸν φανταστικὸν διάκενον ἑλκυσμόν. ταῦτα δὲ γίνεται ἐπὶ τῶν μελαγχολώντων καὶ μεμηνότων, &c. Etiam Sextus Empiricus διάκενον ἑλκυσμὸν verbum esse Stoicorum notavit, in libro adversus Mahematicos pag. 182.

51 Εἰσὶ δὲ τῶν φαντασιῶν καὶ ἐμφάσεις, ἕως ἂν ἀπὸ ὑπαρχόντων γινόμεναι. ἔτι τῶν φαντασιῶν αἱ μὲν λογικαὶ, &c.] Editio Stephanica princeps, ἕως ἂν ἀπό. altera, nec non Codex Palatinus, ἕως ἂν ὑπαρχόντων. Regiæ Membranæ αἱ ὡς ἂν ἀπὸ, &c. Legebat Huëtius noster, αἱ ὡσεὶ ἀπὸ ὑπαρχόντων. Notabis autem hæc verba καὶ ἐμφάσεις, & quæ sequuntur, in Editione Basileensi desiderari, & in ea legi duntaxat, εἰσὶ δὲ τῶν φαντασιῶν αἱ μὲν λογικαὶ, αἱ δὲ ἄλογοι. Notabis quoque τὸ ἔμφασιν vocem esse Academicorum, non Stoicorum. Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 169. ubi de phantasiis: ὧν ἡ μὲν φαινομένη ἀληθὴς, ἔμφασις καλεῖται παρὰ τοῖς Ἀκαδημαϊκοῖς, καὶ πιθανότης, καὶ πιθανὴ φαντασία· ἡ δ' οὐ φαινομένη ἀληθὴς, ἀπέμφασίς τε προσαγορεύεται, καὶ ἀπειθὴς, καὶ ἀπίθανος φαντασία.

Ἄλλως γοῦν θεωρεῖται ὑπὸ τεχνίτου εἰκὼν, καὶ ἄλλως ὑπὸ ἀτέχνου] *Quàm multa vident Pictores in umbris & in eminentia, quæ nos non videmus?* inquit Tullius Academ. Quæst. IV. Huc facit quod narrat Ælianus Var. Hist. XIV. 47. Ζεῦξις ὁ Ἡρακλεώτης ἔγραψε τὴν Ἑλένην. Νικόστρατος οὖν ὁ ζωγράφος ἐξεπλήττετο τὴν εἰκόνα. καὶ τεθηπὼς τὸ γράμμα δῆλος ἦν. ἤρετο οὖν τις αὐτὸν προσελθὼν, τί δὴ παθὼν οὕτω θαυμάζει τὴν τέχνην. ὁ δὲ, οὐκ ἄν με ἠρώτησας, εἶπεν, εἰ τοὺς ἐμοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκέκτησο. ἐγὼ δ' ἂν φαίην τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν λόγων, ἀλλ' εἴ τις ἔχει πεπαιδευμένα ὦτα, ὥσπερ οὖν οἱ χειρουργοὶ τεχνικὰ ὄμματα. *Zeuxis Heracleota cùm Helenam pinxisset, Nicostratus pictor stupefactus, imaginem intuebatur, sic ut manifestum esset eum picturam admirari. Accedens itaque quidam rogabat, Quid sibi contigisset ut adeo artem admiraretur? At ille: Non, inquit, id me rogares, si meos oculos haberes. Ego verò idem de oratione dixerim, nisi quis eruditas habeat aures, sicut opifices, oculos artis peritos, minùs utcumque artificiosam mirabitur.* Τεχνικὰ ὄμματα dixit, quod Cicero in Paradoxis *oculos eruditos*: Et πεπαιδευμένα ὦτα, quod idem Cicero in Epistola quadam ad Papirium Pætum, *aures elegantes*. Narrat eamdem historiam Johannes Stobæus, Sermone qui est de Venere & Amore: sed ubi *Nicomachum* pictorem illum appellat, qui *Nicostratus* dicitur Æliano. Nicomachi pictoris non incelebris, meminit Plinius lib. XXXV. & Vitruvius in Præfatione libri tertii. Nicostrati pictoris meminit nemo. quare ex Stobæo corrigendus Ælianus.

Αἴσθησις δὲ λέγεται κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, τό, τε ἀφ' ἡγεμονικοῦ πνεῦμα, καὶ ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις διῆκον, &c.] Quam Stoicorum de sensu opinionem respexit Nemesius in lib. de Natura Hominis cap. 6. 52
ἔστι δὲ αἴσθησις οὐκ ἀλλοίωσις, ἀλλὰ διάγνωσις ἀλλοιώσεως. ἀλλοιοῦται μὲν γὰρ τὰ αἰσθητήρια, διακρίνει δὲ τὴν ἀλλοίωσιν ἡ αἴσθησις· καλεῖται δὲ πολλάκις αἴσθησις καὶ τὰ αἰσθητήρια. ἔστι δὲ αἴσθησις, ἀντίληψις τῶν αἰσθητῶν· δοκεῖ δὲ οὗτος ὁ ὅρος οὐκ αὐτῆς εἶναι τῆς αἰσθήσεως, ἀλλὰ τῶν ἔργων αὐτῆς. διὸ καὶ οὕτως ὁρίζονται τὴν αἴσθησιν, πνεῦμα νοερὸν ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένον· ἔτι δὲ καὶ οὕτως, δύναμις ψυχῆς ἀντιληπτικὴ τῶν αἰσθητῶν· αἰσθητήριον δὲ, ὄργανον τῆς ἀντιλήψεως τῶν αἰσθητῶν, &c. Similiter Medici sensus negant instrumentis sentiendi infixos esse, sed à cerebro ad ipsa derivari. Galenus lib. VII. de Decretis Hippocratis & Platonis: κοινὸν μὲν οὖν ἁπασῶν τῶν αἰσθητικῶν δυνάμεων ἀπ' ἐγκεφάλου τὴν ἀρχὴν ἐχουσῶν φέρεσθαι διὰ τῶν νεύρων ἄχρι τῶν οἰκείων ὀργάνων. Non omnino tamen Stoicis assentiuntur Medici: Stoici enim ipsum spiritum sensum esse dicunt: Medici à spiritu sensum distinguunt, huncque ab illo, ceu vectore, deferri ad sensuum organa existimant.

Πηροὶ γίνονται] Ita quoque rectè Palatinus. πονηροὶ, minùs rectè, ceteræ Editiones.

Τῶν γὰρ νοουμένων τὰ μὲν κατὰ περίπτωσιν ἐνοήθη, &c.] Quam ἐμπέλασιν τῶν ἐναργῶν vocat Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 372. Ejus verba, quia mirè totum hunc Diogenis locum illustrant, infra ponere non pigebit: καθόλου τε τὸ ἐπινοούμενον πᾶν, ἤτοι κατ' ἐμπέλασιν τῶν ἐναργῶν νοεῖται, ἢ κα-

τὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἐναργῶν μετάβασιν· καὶ τοῦτο ποικίλως. ὁτὲ μὲν κατὰ ὁμοιότητα, ὁτὲ δὲ κατὰ ἐπισύνθεσιν, ὁτὲ δὲ κατὰ ἀναλογίαν· καὶ ταύτην δὲ ἤτοι αὐξητικὴν, ἢ μειωτικήν. κατ' ἐμπέλασιν μὲν οὖν τῶν ἐναργῶν νοεῖται, ὡς λευκὸν καὶ μέλαν, καὶ γλυκὺ καὶ πικρόν. ταῦτα γὰρ εἰ καὶ αἰσθητά ἐστιν, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον νοεῖται. κατὰ δὲ τὴν ἀπὸ τῶν ἐναργῶν μετάβασιν, ὁμοιωτικῶς μὲν νοεῖται, οἷον, ἀπὸ μὲν τῆς Σωκράτους εἰκόνος, ὁ μὴ παρὼν Σωκράτης. συνθετικῶς δὲ, οἷον ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἵππου, ὁ μήτε ἄνθρωπος ὢν, μήτε ἵππος. σύνθετος δὲ, ἐξ ἀμφοτέρων Ἱπποκένταυρος. κατὰ δὲ ἀναλογίαν αὐξητικὴν ἢ μειωτικήν· οἷον ἀπὸ τοῦ ὁρᾷν τὸν κοινὸν κατὰ μέγεθος ἄνθρωπον καὶ ὑποπίπτοντα, αὐξήσαντες μὲν ταῖς φαντασίαις, ἐνοήσαμεν τὸν Κύκλωπα, ὃς οὐκ ἐῴκει

Ἀνδρί γε σιτοφάγῳ, ἀλλὰ ῥίῳ ὑλήεντι.

μειώσαντες δὲ, ἐσπάσαμεν ἔννοιαν τοῦ πυγμαίου ἀνθρώπου, &c. *In summa autem quidquid mente concipitur, aut intelligitur per applicationem evidentium, aut per transitum ab evidentibus: idque variè. Aliquando quidem per similitudinem: aliquando verò per compositionem: aliquando verò per analogiam seu proportionem; eamque; aut augentem, aut minuentem. Atque intelligitur quidem per applicationem evidentium, ut album & nigrum, & dulce & amarum. Ea enim etsi sunt sensilia, nihilominus percipiuntur intelligentiâ. Per transitum autem ab evidentibus, assimilativè quidem intelliguntur: ut ex imagine Socratis Socrates non praesens. Per compositionem verò: ut ex homine & equo, is qui neque est homo nec equus: ex ambobus autem compositus est Hippocentaurus. Per analogiam autem, seu proportionem augentem aut minuentem: ut ex eo quod videamus hominem magnitudine communem & depressum, visione quidem augentes, mente concepimus Cyclopem, qui Viro pane vescenti non est similis, sed nemoroso promontorio. Minuentes autem, attraximus Pygmaei in mente notionem.* Sed quam hoc loco ἐμπέλασιν τῶν ἐναργῶν Sextus vocavit; alibi περίπτωσιν τῶν ἐγνωσμένων vocat, quemadmodum Laërtius. Quem locum & hîc adscribere operae precium est: nec enim minùs quàm superior Laërtio nostro lucem adfert. πᾶσα γὰρ νόησις, inquit, ἀπὸ αἰσθήσεως γίνεται, ἢ οὐ χωρὶς αἰσθήσεως, καὶ ἢ ἀπὸ περιπτώσεως, ἢ οὐκ ἄνευ περιπτώσεως· ὅθεν οὐδὲ τὰς λεγομένας ψευδεῖς φαντασίας, οἷον τὰς καθ' ὕπνους, ἢ τὰς κατὰ μανίαν, εὑρήσομεν ἀπηρτημένας τῶν διὰ τῆς αἰσθήσεως κατὰ περίπτωσιν ἡμῖν ἐγνωσμένων. καὶ γὰρ ὁ κατὰ μανίαν Ἐριννύας αὐτῷ ἀναπλάσσων,

Τὰς αἱματώδεις καὶ δρακοντώδεις κόρας,

(versus est ex Oreste Euripidis: ubi legitur τὰς αἱματωπούς; quemadmodum & apud Longinum, qui hunc versum recitat sectione 13.) ἐκ τῶν πεφηνότων αὐτῷ σύνθετον μορφὴν νοεῖ. ὡσαύτως δὲ ὁ πτηνὸν ἄνθρωπον καθ' ὕπνους ὀνειροπολούμενος, οὐ δίχα τοῦ πτηνόν τι ἑωρακέναι, καὶ ἄνθρωπον ὀνειροπολεῖται. καὶ καθόλου, οὐδέν ἐστιν εὑρεῖν κατ' ἐπίνοιαν, ὃ μὴ ἔχει τι αὐτῷ κατὰ περίπτωσιν ἐγνωσμένον. τοῦτο γὰρ ἢ κατὰ ὁμοιότητα τῶν ἐν περιπτώσει πεφηνότων λήφθήσεται, ἢ κατὰ παραύξησιν, ἢ κατὰ μείωσιν, ἢ κατ' ἐπισύνθεσιν. καθ' ὁμοιότητα μὲν οὖν, οἷον ὅταν ἀπὸ τῆς θεωρηθείσης Σωκράτους εἰκόνος, τὸν μὴ ἑωρα[illegible] Σωκράτην ἐπινοῶμεν. κατὰ παραύξησιν δὲ, ὅταν [illegible] τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου κινούμενοι νοῶμεν, οἷον, ὃς οὐκ ἐῴκει

Ἀνδρί γε σιτοφάγῳ, ἀλλὰ ῥίῳ ὑλήεντι
Ὑψηλῷ ὀρέων.

(legendum Ὑψηλῷ, σκιερῷ: aut potiùs ὑψηλῶν ὀρέων! quod ultimum est in Homero.) κατὰ μείωσιν δὲ, ἐπειδὰν συνελόντες πάλιν τὸ μέγεθος τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου, νοῶσι λαμβάνωμεν πυγμαῖον. κατ' ἐπισύνθεσιν δὲ, ὅταν ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ ἵππου, τὸν μηδέποτε ὑποπεπτωκότα ἡμῖν Ἱπποκένταυρον νοῶμεν, &c. *Omnis enim intelligentia oritur à sensu, aut non sine sensu: aut ex incursione, aut non sine incursione. Unde etiam falsa quae dicuntur visa, ut quae sunt in somnis & in furore, inveniemus pendere ex iis quae per sensum nobis cognita sunt ex incursione. Etenim qui in furore sanguinolentas sibi effingit Furias & Puellas serpentinas, ex iis quae ipsi apparuerunt, compositam formam mente agitat: ita etiam qui in somnis hominem somniat volucrem, non absque eo quòd aliquid viderit volucre, hominem quoque somniat volucrem. Et ut in summa dicam, nihil poterit cogitando inveniri, quod non habet aliquid sibi cognitum ex incursione. Id enim aut sumitur ex similitudine eorum quae apparuerunt in incursione, aut ex incremento, aut ex decremento, aut ex compositione. Atque ex similitudine quidem, ut quando viso simulacro Socratis, cogitamus non visum Socratem: ex incremento verò, ut quando ex communi homine non communem cogitamus, ut hominem mente agitantes, qui similis erat non homini quidem, sed saltuosis montium jugis. Ex decremento autem, quando rursus communis hominis contracta magnitudine, Pygmaeum apprehenderimus, mentis agitatione. Ex compositione autem; quando ex homine & equo cogitamus Hippocentaurum, qui nondum nobis incurrit.* Idem ibidem pag. 479. παντὸς γοῦν πράγματος αἰσθητοῦ ἢ νοητοῦ γίνεται κατάληψις, ἤτοι κατὰ ἐνάργειαν περιπτωτικῶς, ἢ κατὰ τὴν ἀπὸ τῶν περιπτωτικῶς πεφηνότων ἀναλογιστικὴν μετάβασιν· καὶ ταύτης, ἤτοι ὁμοιωτικὴν, ὡς ὅταν ἀπὸ τῆς Σωκράτους εἰκόνος γνωρίζηται ὁ μὴ παρὼν Σωκράτης· ἢ συνθετικὴν ὡς ὅταν ἀπ' ἀνθρώπου καὶ ἵππου κατ' ἐπισύνθεσιν νοῶμεν τὸν ἀνύπαρκτον Ἱπποκένταυρον· ἢ κατὰ ἀναλογίαν, ὡς ὅταν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου παραυξητικῶς μὲν λαμβάνηται ὁ Κύκλωψ, ὃς οὐκ ἐῴκει

Ἀνδρί γε σιτοφάγῳ, ἀλλὰ ῥίῳ ὑλήεντι.

μειωτικῶς δὲ ὁ πυγμαῖος ἄνθρωπος, &c. *Cujuslibet enim rei sensilis, aut quae cadit sub intelligentiam comprehensio, fit, aut incurrendo per evidentiam, aut per reputantem & ratiocinantem transitum ab incurrentibus quae apparuerunt: eumque, aut assimilantem, ut quando ab imagine Socratis cognoscitur Socrates qui non adest: aut componentem, ut quando ab homine & equo per compositionem intelligimus Hippocentaurum qui non est: aut ex proportione, ut quando ex communi homine amplificando sumitur Cyclops, qui non erat similis homini vescenti pane, sed nemoroso promontorio. Diminuendo autem, Pygmaeus.* Non absimilia habes apud Ciceronem: de quibus hîc Aldo-

brandimus. Et similia apud Claudium Ptolemæum in libro Περὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ. ἔπειτα τῶν μηδ' ὅλως δι' αἰσθήσεως διανενοημένων εἴδωλα καὶ φαντάσματα διατείνονται μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ. αἱ μὲν ἀπό τινος ὁμοιότητος καὶ ἀναλογίας, ὡς αἱ τῶν δαιμονίων μορφῶν· αἱ δὲ, ἀπὸ συνθέσεως, ὡς αἱ τῶν γιγάντων, ἢ τῶν καλουμένων νάνων, καὶ εἴ τι παραπλήσιον. *Postea verò, noctu & interdiu, rerum, quæ per sensum numquam in mentem venerunt, idola ac phantasmata porriguntur: quorum alia, ut formarum divinarum, à similitudine quadam ortum habent: alia verò, qualia sunt Gigantum, eorumque qui nani appellantur; quæque his similia fuerunt, à compositione originem ducunt.*

54 Κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας φασὶ τυγχάνειν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν] Sextus Empiricus Hypotyposeon lib. I. cap. 34. οἱ δὲ περὶ Φίλωνά φασιν, ὅσον μὲν ἐπὶ τῷ Στωϊκῷ κριτηρίῳ, τουτέστι τῇ καταληπτικῇ φαντασίᾳ, ἀκατάληπτα εἶναι τὰ πράγματα.

Ἀντίπατρος] Accipio de Antipatro Tarsensi, Philosopho Stoico, qui floruit circa Olymp. CLVI. de quo Plutarchus in libro de Garrulitate, & in libro de Exsilio: & Cicero non uno in loco: qui præceptorem habuisse Diogenem Babylonium Stoicum ait lib. III. de Officiis, & Panætium discipulum lib. I. de Divinat. Frequens in his libris testis adducitur à Laërtio. Ejus nomen fortasse νοθεύει apud Nemesium de Natura Hominis cap. 35. εἰσὶ δὲ τῶν Στωϊκῶν Χρύσιππός τε καὶ Φιλοπάτωρ, καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ λαμπροί. Et postea ὁ Φιλοπάτωρ ἐν τοῖς Περὶ εἱμαρμένης. Philopatri illius Stoici celebris, ut eum Nemesius appellat; præter Nemesium; si bene memini; meminit nemo. An igitur scripserit ille, Ἀντίπατρος?

Ἔστι δὲ ἡ πρόληψις, ἔννοια φυσικὴ τῶν καθ' ὅλου] Suidas in πρόληψις· ὁ δὲ Χρύσιππος ἐν τῷ ιβ' τῶν Φυσικῶν λόγων, τρία φησὶν εἶναι κριτήρια, αἴσθησιν, γνῶσιν, καὶ πρόληψιν· ἔστι δὲ πρόληψις, ἔννοια φυσικὴ τῶν καθ' ὅλου. Ἐπίκουρος δὲ ὁ φιλόσοφος λέγει πρόληψιν, οἱονεὶ κατάληψιν, ἢ δόξαν ὀρθὴν, ἢ ἔννοιαν, ἢ καθολικὴν νόησιν ἐναποκειμένην· τουτέστι μνήμην τοῦ πολλάκις ἔξωθεν φανέντος.

55 Ἔστι δὲ φωνὴ, ἀὴρ πεπληγμένος] Gellius V. 15. *Sed vocem Stoici corpus esse contendunt, eamque esse dicunt ictum aëra. Plato autem non esse vocem corpus putat: non enim percussus, inquit, aer, sed plaga ipsa atque percussio vox est*, &c. Theon Alexandrinus in Arati Phænomena: Στωϊκοὶ ὑποτίθενται, μᾶλλον δὲ πάντες οἱ ὅρον φωνῆς γράψαντες, πεπληγμένον ταύτην ἀέρα καλοῦσι. Origenes contra Celsum lib. II. καὶ γὰρ τοιαύτη ἐστὶν ἡ θεία φωνὴ, ἀκουομένη, μόνοις ἐκείνοις, οὓς βούλεται ἀκούειν ὁ λέγων. οὐδέπω δὲ λέγω, ὅτι οὐ πάντως ἐστὶν ἀὴρ πεπληγμένος, ἢ πληγὴ ἀέρος, ἢ ὅ, τι ποτὲ λέγεται ἐν τοῖς Περὶ φωνῆς. Et lib. VI. ἀληθῶς γὰρ οὐκ ἔσται τῷ θεῷ φωνὴ· εἴπερ ἐστὶν ἡ φωνὴ, ἀὴρ πεπληγμένος, ἢ πληγὴ ἀέρος, ἢ εἶδος ἀέρος, ἢ ὅ, τι δή ποτε ὁρίζονται εἶναι τὴν φωνὴν, οἱ περὶ ταῦτα δεινοί. Nemesius de Natura Hominis cap. VI. ἀὴρ γάρ ἐστιν ἡ τῆς φωνῆς οὐσία, ἢ ἀέρος πληγή. Etiam Aristoteles lib. II. de Anima cap. 8. vocem plagam aëris esse dixit: ὥστε ἡ πληγὴ τοῦ ἀναπνεομένου ἀέρος ὑπὸ τῆς ἐν τούτοις τοῖς μορίοις ψυχῆς πρὸς τὴν καλουμένην ἀρτηρίαν, φωνή ἐστι. Et Pollux II. 4. 26. φωνὴ, ἀὴρ πεπληγμένος· πλήττει γὰρ τὴν ἐπιγλωττίδα. ἡ πλῆξις ἀέρος· πλήττεται γὰρ τοῖς φωνητηρίοις, καὶ ὡς δίνχης ἐξηχεῖ. Aristides Quintilianus de Musica lib. I. ὕλη δὲ Μουσικῆς φωνὴ καὶ κίνησις σώματος. τὴν δὲ φωνὴν, οἱ μὲν, ἀέρα πεπληγμένον· οἱ δὲ, ἀέρος πληγὴν ἔφασαν. οἱ μὲν, αὐτὸ τὸ σῶμα τὸ πεπονθὸς ἦχον. οἱ δ', ὅπερ ἄμεινον, τὸ τούτου πάθος ὁρισάμενοι. Atque inde est quod Grammatici *verba* ab aëre verberato dici existimaverunt: cujus ineptæ etymologiæ meminit Quintilianus libro I. cap. 6. De vocis definitione, videndus omnino Plutarchus lib. IV. de Placitis Philosophorum cap. 19. & Porphyrius in lib. I. Harmon. Ptolemæi.

Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῇ Περὶ φωνῆς τέχνῃ, &c. Ἀρχέδημός τε ἐν τῇ Περὶ φωνῆς] Quos libros respexisse videtur Origenes locis suprà memoratis.

Ζώου μέν ἐστι φωνή.] Vocem tamen propriè de brutis dici posse, negat Plato apud Plutarchum dicto loco.

Καὶ σῶμα δέ ἐστιν ἡ φωνὴ κατὰ τοὺς Στωϊκούς] Idem legas apud Plutarchum dicti lib. IV. cap. 20. οἱ δὲ Στωϊκοὶ, σῶμα τὴν φωνήν. πᾶν γὰρ τὸ δρώμενον, ἢ καὶ ποιοῦν, σῶμα· ἡ δὲ φωνὴ ποιεῖ, καὶ δρᾷ· ἀκούομεν γὰρ αὐτῆς, καὶ αἰσθανόμεθα προσπιπτούσης τῇ ἀκοῇ, καὶ ἐκτυπούσης, καθάπερ δακτύλιον εἰς κηρόν. Gellium adde loco memorato, & Galenum in Tractatu de Præcognitione ad Epigenem c. V. Stoicis omnia erant corporea. Lucianus in Hermotimo: καὶ ὅταν ὑμεῖς λέγητε, Sermo est ad Stoicos, σώματα εἶναι ἅπαντα. Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 267. ὁρῶμεν δὲ ὡς εἰσί τινες οἱ ἀνῃρηκότες τὴν ὕπαρξιν τῶν λεκτῶν, καὶ οὐχ οἱ ἑτερόδοξοι μόνον, οἷον οἱ Ἐπικούρειοι μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ Στωϊκοὶ, ὡς οἱ περὶ τὸν Βασιλείδην; οἷς ἔδοξε μηδὲν εἶναι ἀσώματον. *Videmus autem, quod sunt quidam qui peremerunt essentiam eorum quæ dicuntur: nec solùm ii, qui sunt diversa sententia, ut Epicurei, sed etiam Stoici, ut Basilides, qui in hac fuit opinione, ut existimaret nihil esse incorporeum.* Auctor Φιλοσοφουμένων, quæ vulgò Origeni tribuuntur, ubi de Stoicis: σώματα δὲ πάντα ὑπέθεντο, καὶ σῶμα διὰ σώματος μὴ χωρεῖν, ἀλλὰ ἀνάστασιν εἶναι, καὶ πεπληρῶσθαι πάντα, καὶ μηδὲν εἶναι κενόν.

Λέξις δέ ἐστι, &c.] Rectè Casaubonus, λέξις δέ ἐστι, ὥς φησι Διογένης, φωνὴ ἐγγράμματος· οἷον ΗΜΕΡΑ. λόγος δέ ἐστι φωνὴ σημαντικὴ, ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη, οἷον ΗΜΕΡΑ ΕΣΤΙ. Respexit hunc locum Suidas in Voce λόγος: λόγος, inquit, ἐστὶ φωνὴ σημαντικὴ, ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη. 56

Διάλεκτος δὲ, ἔστι λέξις κεχαραγμένη ἐθνικῶς τε καὶ ἑλληνικῶς· ἢ λέξις ποταπὴ, τουτέστι ποιὰ κατὰ διάλεκτον] Grammaticis Græcis Dialectus definitur, λέξις, ἴδιον χαρακτῆρα τύπου ἐμφαίνουσα. Addidit Philoponus, ἢ κοινὸν, ut inter Dialectos Communem Linguam admitteret: quod ineptum esse ostendit Salmasius in Dissertatione de Hellenistica cap. 1.

Τῆς δὲ λέξεως στοιχεῖά ἐστι τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα, &c.] Sed veteres sexdecim tantùm literis utebantur, ut est apud Plutarchum in Quæstionibus Platonicis, quæstione nonâ & ultimâ. Chronicum Alexandrinum Olympiade 96. Ἀθηναῖοι ἤρξαντο στοιχείοις κδ' χρῆσθαι, πρότερον ις'. Vide Scaligerum ad Eusebii Chronica. στοιχεῖα dicuntur, quia vox omnis generatur ex iis primò, inque ea postremò resolvitur: γράμματα autem, quia lineis ac figuris quibusdam exprimuntur. Dionysius Halicarnasseus in libro de Constructione nominum: γράμματα μὲν λέγεται, ὅτι γραμμαῖς τισι σημαίνεται. στοιχεῖα δὲ, ὅτι πᾶσα φωνὴ τὴν γένεσιν ἐκ τούτων λαμβάνει πρῶτον, καὶ τὴν διάλυσιν εἰς ταῦτα ποιεῖται τελευταίαν.

Τριχῶς δὲ λέγεται, τὸ γράμμα· ὅτι χαρακτὴρ τοῦ στοιχείου, καὶ τὸ ὄνομα, οἷον α.] Emendabat Galesius; cui assentitur Casaubonus; ὅ, τι χαρακτὴρ τοῦ στοιχείου, τό, τι στοιχεῖον, καὶ τὸ ὄνομα. Quantò melius Henricus Valesius! ὅ, τι χαρακτὴρ τοῦ στοιχείου, καὶ τὸ ὄνομα. οἷον ἄλφα. Ammonius Grammaticus in voce γράμμα: γράμμα, στοιχείου διαφέρει. στοιχεῖον, μὲν γάρ ἐστιν αὐτὴ ἡ ἐκφώνησις, καὶ ὁ φθόγγος· οὐ τὸ γράμμα σημεῖον, ἢ τύπος, σχῆμα. ὡς ἐν τῷ, Τρίγωνον μὲν γάρ ἐστι τὸ Δ, στρόγγυλον δὲ, τὸ Ο, τύπος. τὸ δὲ στοιχεῖον τὸ ὁλόκληρον, οἷον, Α, Β, καὶ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα καταχρηστικῶς γράμματα. καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ, γράμματα. Καλλίμαχός που φησὶ, Γράμματα δ' οὐκ εἴληφεν ἀπόκρυφα. τοῦτ' ἐστι, γράμματα· καὶ πάλιν, Πλάτωνος. Ἓν τὸ περὶ ψυχῆς γράμμ' ἀναλεξάμενος. καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ πολλὰ φαμὲν εἰδέναι γράμματα τόνδε. οὐ γὰρ τὰ εἴκοσι τέσσαρα, ἀλλὰ τὰ τῶν πολλῶν ἔμπειρον γραμμάτων. Ait Ammonius, differre γράμμα & στοιχεῖον. γράμμα enim esse typum ac formam: στοιχεῖον autem esse ἐκφώνησιν καὶ φθόγγον: id est, sonum, quo illi typi ac formæ efferuntur, ac pronuntiantur. Ut in trigono γράμμα Δ: at στοιχεῖον est δέλτα. Addit Ammonius: τὸ δὲ στοιχεῖον τὸ ὁλόκληρον, οἷον, α, β, καὶ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα καταχρηστικῶς γράμματα. id est, *Integrum etiam alphabetum 24. literarum: ut, α, β, & ceterarum abusivè vocari* γράμματα: *id est*, literas. Scribe igitur in Græco, ἄλφα, βῆτα. Nam si α & β scribas, non procedit quod ait Ammonius: cùm α & β, & D & C sint verè γράμματα: at verò ἄλφα, βῆτα, γάμμα, &c. propriè στοιχεῖα; non γράμματα, nisi impropriè: verba sunt Henrici Valesii ad Harpocrationem. Nihil verius.

57 Ἄφωνα δὲ, &c.] Ita quoque consonantes dicuntur Platoni in Cratylo & in Theæteto; quasi *soni expertes*. Grammaticis vulgò *Consona* appellantur, quòd junctæ vocalibus sonum edant. Omisit Diogenes aspiratas φ, χ, θ.

Λέξις μὲν γὰρ ἄσημος γίνεται, ὡς ἡ βλίτρι] Consule Casaubonum, ex quo disces & βλήτυρι scribi & βλίτυρι. Adde & βρίτυρι, nisi mendosi sunt Codices Artemidori, cujus hæc sunt verba, libro 4. capite 3. οὕτως δὲ καὶ ὁ νόμος καὶ τὸ ἔθος, οὐκ αὐτὰ καθ' ἑαυτά ἐστιν ὀνόματα, ὡς τὸ ΒΡΙΤΥΡΙ καὶ ΣΚΙΝΔΑΨΟΣ ἀλλά τινος νόμος καὶ τινος ἔθος. Ceterùm & hunc Laërtii locum adduxit Suidas in Voce λόγος. λόγος, inquit, ἐστὶ φωνὴ σημαντικὴ, ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη. λόγος δὲ σημαίνει ς'. διαφέρει δὲ λέξις καὶ λόγος. λέξις μὲν γὰρ ἄσημος γίνεται, ὡς τὸ βλίτυρι· λόγος δὲ οὐδαμῶς. διαφέρει δὲ καὶ τὸ λέγειν τοῦ προφέρεσθαι. προφέρονται μὲν γὰρ, αἱ φωναί· λέγεται δὲ, τὰ πράγματα, ἃ δὴ καὶ λεκτὰ τυγχάνει· In quibus verbis, ex sequentibus Laërtii, videtur legendum, λόγου δ' ἐστὶ μέρη ς'. pro eo quod legitur, λόγος δὲ σημαίνει ς'. Sex autem orationis partes ait esse Suidas, non verò quinque, quemadmodum Laërtius, propter id quod addit idem Laërtius, his quinque τὴν μεσότητα Antipatrum addidisse.

Τοῦ δὲ λόγου ἐστὶ μέρη πέντε, &c.] Cautè addidit ὥς φησι Διογένης, καὶ Χρύσιππος: antiquiores enim Stoici, puta Zeno & Cleanthes Stoicæ sectæ ἀρχηγοὶ, orationis quatuor tantum partes faciebant. Id me docuit Dionysius Halicarnasseus libro I. περὶ συνθέσεως ὀνομάτων: cujus sunt verba: ταῦτα δὲ, (loquitur de orationis membris, sive elementis) Θεοδέκτης καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ οἱ κατ' ἐκείνους φιλοσοφήσαντες τοὺς χρόνους, ἄχρι τριῶν προσήγαγον, ὀνόματα, καὶ ῥήματα, καὶ συνδέσμους, πρῶτα μέρη τῆς λέξεως ποιοῦντες. οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς γινόμενοι, καὶ μάλιστα οἱ τῆς Στωϊκῆς αἱρέσεως ἡγεμόνες ἕως τεττάρων προεβίβασαν, χωρίσαντες ἀπὸ τῶν συνδέσμων τὰ ἄρθρα. εἶθ' οἱ μεταγενέστεροι τὰ προσηγορικὰ διελόντες ἀπὸ τῶν ὀνομαστικῶν, πέντε ἀπεφήναντο τὰ πρῶτα μέρη. ἕτεροι δὲ καὶ τὰς ἀντωνυμίας ἀποζεύξαντες ἀπὸ τῶν ὀνομάτων, ἕκτον στοιχεῖον τοῦτο ἐποίησαν. οἱ δὲ καὶ ἐπιρρήματα διεῖλον ἀπὸ τῶν ῥημάτων, καὶ τὰς προθέσεις ἀπὸ τῶν συνδέσμων, καὶ τὰς μετοχὰς ἀπὸ προσηγορικῶν· οἱ δὲ καὶ ἄλλας τινὰς εἰσάγοντες τομὰς, πολλὰ τὰ πρῶτα μόρια τῆς λέξεως ἐποίησαν. *Hæc verò Theodectes & Aristoteles, & qui eorum temporibus philosophabantur, ad ternarium reduxere: nomina, verba, & conjunctiones, quæ primas orationis partes statuere. Qui verò postea sequuti, ac præcipuè Stoicæ sectæ principes, articulos à conjunctionibus separando, ad quaternarium usque processerunt. Recentiores autem, sejungendo appellativa a nominibus ipsis, quinque primas esse partes ostendebant. Aliqui verò, & pronomina disjungendo à nominibus, sextum fecere elementum. Alii item & adverbia divisere à verbis, & præpositiones à conjunctionibus, & participia à nominibus appellativis. Aliqui, & alias inducendo sectiones, multas fecere vocum partes.* Etiam Priscianus Stoicos dicit partes orationis quinque statuisse: *Partes orationis sunt secundum Dialecticos duæ, Nomen & Verbum: quia hæ sola etiam per se conjuncta plenam faciunt orationem: alias autem partes Syncategoremata, hoc est*, Consignificantia, *appellabant. Secundum Stoicos verò, quinque sunt ejus partes; Nomen, Appellatio, Verbum, Pronomen sive Articulus, Conjunctio: Nam Participium connumerantes Verbis*, Participiale Verbum *vocabant, vel* Casuale: *nec non etiam Adverbia Nominibus vel Verbis connumerabant: & quasi Adjectiva Verborum ea nominabant: Articulis autem Pronomina connumerantes* finitos Articulos *appellabant:*

bant: ipsos autem Articulos, quibus nos caremus, Infinitos Articulos *dicebant: vel, ut alii dicunt, Articulos connumerabant pro Nominibus, & Articularia eos* Pronomina *vocabant; in quo illos adhuc sequimur Latini, quamvis integros in nostra non invenimus Lingua. Præpositionem quoque Stoici Conjunctioni copulantes*, Præpositivam Conjunctionem *vocabant. Quidam autem novem dicebant esse partes orationis, Appellationem addentes, separatam à Nominibus. Alii decem etiam, Infinita Verba seorsum partem ponentes. Alii undecim, quia pronomina, quæ non possunt adjungi Articulis, per se numerabant. His alii addebant etiam Vocabulum, & Interjectionem apud Græcos, quam nos adhuc servamus. Apud Latinos verò Articulum addebant, quem purum per se apud eos non inveniri docuimus.* Locus est in libro II. Notandum autem hoc loco Priscianum Dialecticos à Stoicis alios facere. Confer quæ diximus suprà ad Euclidem. Sed pro *Dialecticos* legendum fortè *Platonicos*: fuit enim Platonis opinio, duas tantùm orationis esse partes, nomen & verbum: qua de re videndus omnino Plutarchus in Quæstionibus Platon. quæstione IX. & Apuleius in libro περὶ ἑρμηνείας. Nisi potiùs Peripateticos intellexit: nam & Aristoteles principes partes orationis duas tantùm esse pronuntiavit. Varro lib. VII. de L. L. *Aristoteles duas partes orationis esse dicit; Vocabula & Verba: ut* homo *&* equus: *&* legit *&* currit. Quare de his solis egit in libro de Interpretatione; quamvis in libro de Poëtica quatuor orationis partes fecerit; Nomen, Verbum, Conjunctionem & Articulum. Mirum autem hoc loco à Diogene mentionem nullam fieri adverbii, quod πανδέκτην Stoici vocabant. Auctor Charisius Sosipater libro II. Instit. Grammat. *Qui eam orationis partem Adverbii totam esse voluerunt: quorum si quis defensionem ineat: tamen quòd idcirco* πανδέκτης *à Stoicis, ea pars orationis habeatur, eodem illo summoveri respiciet, unde confidit: nam cùm* πανδέκτης *jure dicatur, cur non alligat consortium sui?* Et deinde: *Absurdum utique, nec socium isti* πανδέκτῃ, *dignumque quòd Interjectionis propria vis & potestas agnoscat*, &c. *Cùm Adverbium Stoici, ut aliàs diximus*, pandecten *vocent: nam omnia in se capit, quasi collata per saturam, concessâ sibi rerum variâ potestate.* Præter Dionysium Halicarnasseum meminit Adverbii etiam Quintilianus inter partes orationis quas Stoici statuêre. Locus est libro I. capite 4. quem, quia insignis est, & maximè ad Laërtii locum, quem illustrandum suscepimus, facit, non gravabor adponere: *Veteres*, inquit, *quorum fuerunt Aristoteles quoque, atque Theodectes, Verba modo, & Nomina, & Conjunctiones tradiderunt: videlicet, quòd in Verbis vim sermonis, in Nominibus materiam (quia alterum est, quod loquimur, alterum, de quo loquimur) in Conjunctionibus autem complexum eorum esse judicaverunt: quas* Conjunctiones *à plerisque dici scio; sed hæc videtur ex* συνδέσμῳ *magis propria translatio. Paullatim à Philosophis, ac maximè Stoicis, auctus est numerus: ac primùm Conjunctionibus Articuli adjecti; post Præpositiones: Nominibus Appellatio; deinde Pronomen; deinde mistum Verbo Participium: ipsis Verbis Adverbia. Noster sermo articulos non desiderat; ideoque in alias partes orationis spurguntur. Sed accedit superioribus Interjectio. Alii tamen ex idoneis dumtaxat Auctoribus octo partes sequuti sunt: ut Aristarchus, & ætate nostra Palamo, qui vocabulum, sive Appellationem, Nomini subjecerunt, tamquam species ejus. At ii, qui aliud Nomen, aliud Vocabulum faciunt, novem. Nihilominus fuerunt, qui ipsum adhuc Vocabulum ab Appellatione diducerent, ut esset Vocabulum, corpus visu tactuque manifestum;* domus, lectus: *Appellatio, cui vel alterum deest; vel utrumque;* ventus, cœlum, Deus, virtus. *Adjiciebant & Asservationem, ut* heu: *& Adtractionem, ut* fasceatim: *quæ mihi non approbantur.*

Ὄνομα, προσηγορία] Id est, *Nomen, appellatio. Nomina propria* & *appellativa* Latini similiter appellant. Quintilianus I. 4. etiam *appellationis* voce usus est: Vocabulum, *an* appellatio *dicenda sit* προσηγορία, *& subjicienda nomini, necne, quia parvi refert, liberum opinaturis relinquo.*

59 Ἑλληνισμός] Etiam Rhetores Græci inter partes Oratoriæ facultatis ἑλληνισμὸν primum ponunt: sed recentiores, si credimus Tzetzæ. Ita enim ille Hist. Chiliad. XI. 369.

Αἱ ἀρεταὶ δὲ τέσσαρές εἰσι διηγημάτων,
Σαφὲς, μεγαλοπρέπεια, σύντομον, πιθανόν τε.
Ἑλληνισμὸν οἱ νέοι δὲ φάσκουσι τῶν ῥητόρων,
Οὐχὶ μεγαλοπρέπειαν, κατὰ τοὺς πρὶν ῥητόρων.

Συντομία δέ ἐστι, λέξις αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα, &c.] *Integram brevitatem*, eleganter Fabius appellavit.

Ἐκπεφευγυῖα τὸν ἰδιωτισμόν] Petronius Arbiter: *Effugiendum est ab omni verborum, ut ita dicam, vilitate, & sumendæ voces à plebe summotæ: ut fiat,*

Odi profanum vulgus, & arceo.

Ὁ δὲ βαρβαρισμὸς, ἐκ τῶν κακιῶν λέξις ἐστὶ παρὰ τὸ ἔθος τῶν εὐδαιμονούντων Ἑλλήνων] Vossius libro & capite I. de Vitiis sermonis, legit εὐδοκιμούντων: hoc est *probatorum*. Quam lectionem confirmat Suidas: in βαρβαρίζει. ἔστι δὲ, inquit, βαρβαρισμὸς, ἐκ τῶν κακιῶν λέξις παρὰ τὸ ἔθος τῶν εὐδοκιμούντων: quæ sunt ipsissima verba Laërtii. Sed idem Suidas in σολοικισμὸς, ubi eadem Laërtii verba refert, τὸ εὐδαιμονούντων agnoscit. Ad quem locum; ut hoc obiter dicam; malè λέξεως pro λέξις Notator reponebat. Εὐδαιμονοῦντες sunt οἱ χαρίεντες: quare εὐδαιμονούντων rectum est. Sic autem definitur barbarismus apud Sextum contra Mathematicos: βαρβαρισμός ἐστι παράπτωσις ἐν ἁπλῇ λέξει, παρὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν. Ceterùm; ut etiam hoc obiter dicam; id vocabulum, quod dicitur vulgò *barbarismus*, qui ante Augusti Imp. ætatem purè atque integrè loquuti sunt, non usurpavere. Id vitium sermonis, non barbarum esse, sed rusticum, & cum eo vitio loquentes, rusticè loqui dictitabant. auctor Gellius XIII. 6. qui & V. 20. apud Græcorum idoneos, βαρβαρισμὸν non inveniri ait, sed βάρβαρον.

Σολοικισμὸς δέ ἐστι, λόγος ἀκαταλλήλως συντε-

ταγμένος] Plenius apud Suidam dicto loco: σολοικισμὸς δέ ἐστι, λόγος ἀκαταλλήλως συντεταγμένος· ὡς τὸ, Ἐγὼ περιπατῶν ὁ τοῖχος ἔπεσεν. Apollonius Dyscolus lib. I. περὶ συντάξεως cap. 2. ἐπειδὰν τὰ μὴ δέοντα τῶν λέξεων συναφθῇ, τὸ τοιοῦτον καλοῦμεν σολοικισμὸν, ὡς τῶν στοιχείων τοῦ λόγου ἀκαταλλήλως συνελθόντων κακία, ἐστὶν ὁ βαρβαρισμός· ἐπιπλοκῆς δὲ λέξεων ἀκαταλλήλων, ὁ σολοικισμός. Sextus Empiricus adversus Mathematicos: σολοικισμός ἐστι παράπτωσις ἀσυνήθης κατὰ τὴν ὅλην σύνταξιν, καὶ ἀνακόλουθος. Quintilianus libro I. capite 5. *Est enim solœcismus, in oratione comprehensionis unius sequentium ac priorum inter se inconveniens positio.* Solœcismum Sinnius Capito apud Gellium ita definiebat: *Solœcismus est impar & inconveniens compositura partium orationis.* Inde *imparilitas* appellatur à vetustioribus Latinis; teste eodem Gellio ibidem; qui σόλοικον dixisse Græcorum idoneos ait, non σολοικισμὸν; quique *solœcismum* in Græca aut Latina Lingua probè dici negat. Tamen hac voce utuntur Plutarchus, Lucianus, Martialis, Juvenalis. Quin & Chrysippus librum scripserat περὶ σολοικισμῶν, ut infrà, in Chrysippo, observamus.

60 Ποίημα δέ ἐστιν, &c. λέξις ἔμμετρος ἢ εὔρυθμος μετασκευῆς τὸ λογοειδὲς ἐκβεβηκυῖα] Codex Regius ἔρρυθμος μετὰ σκευῆς. Legendum omnino ἔνρυθμος μετὰ σκευῆς, τὸ λογοειδὲς ἐκβεβηκυῖα. Varro Parmenone, apud Nonium Marcellum, in Tractatu de Differentia verborum: *Poëma, est λέξις ἔνρυθμος. Id est, verba plura, modicè in quamdam conjecta formam. Itaque etiam Distichon Epigrammation vocant* poëma. Ubi *modicè*, est ἐνρυθ.

Ποίησις δέ ἐστι σημαντικὸν ποίημα μίμησιν περιέχον θείων καὶ ἀνθρωπείων] Aliis, ποίησις dicitur, λόγος ἔμμετρος, μύθους περιέχων. Nonius dicto loco: Poësis & Poëma, *hanc habent differentiam.* Poësis, *est textus scriptorum.* Poëma, *inventio partium, quæ paucis verbis expeditur,* &c.

Ὅρος δέ ἐστιν (ὥς φησιν Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ὅρων) λόγος κατὰ ἀνάλυσιν ἀπαρτιζόντως ἐκφερόμενος· ἢ (ὡς Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ ὅρων) ἡ ἀπόδοσις. ὑπογραφὴ δὲ, &c.] Respexit hunc locum Suidas in Voce ὅρος: ὅρος ἐστὶ λόγος κατὰ ἀνάλυσιν ἀπαρτιζόντως ἐκφερόμενος ἢ ἡ ἀπόδοσις. ὑπογραφὴ δέ ἐστι λόγος τυπωδῶς εἰσάγων εἰς τὰ πράγματα. ἢ ὅρος ἁπλούστερον τὴν τοῦ ὅρου δύναμιν προσενηνεγμένος. διαφέρει δὲ ὅρος ἀποδείξεως. Sed ubi legendum videtur ἢ ὅρος ἁπλούστερον, τὸ τοῦ ὅρου δύναμιν προσενηνεγμένον. Non abs re forsan fuerit hîc observare, Definitionum amantissimos fuisse Stoicos. Auctor τῶν φιλοσοφουμένων ἀνεκδότων, quæ Origeni tribuuntur: Στωϊκοὶ καὶ αὐτοὶ μὲν ἀπὸ συλλογιστικώτερον τὴν Φιλοσοφίαν ηὔξησαν, καὶ σχεδὸν ὅροις περιέλαβον. Laërtius noster infrà in Pythagora: τοῦτον ὁ Φαβωρῖνός φησιν ὅροις χρήσασθαι διὰ τῆς μαθηματικῆς ὕλης, ἐπὶ πλέον δὲ Σωκράτην καὶ τοὺς ἐκείνῳ πλησιάσαντας· καὶ ταῦτα Ἀριστοτέλην καὶ τοὺς Στωϊκούς. Id autem vel ex illa congerie Definitionum, quas in hac Zenonis Vita profert Laërtius, manifestò apparet. In definiendis rebus multam quoque Plato operam posuit: immo nimiam: nam, quòd omnia definire voluisset, à Theopompo Rhetore accusabatur, ut est apud Arrianum in Dissertationibus Epicteti libro II. cap. 17. Primum autem ad Definitiones mentem applicasse Socratem, auctor est Aristoteles libro I. Metaphys. capite 6. & libro XIII. capite 4. Ceterùm, pro eo quod hîc legitur Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ὅρων, scriptum est in Palat. Codice Περὶ λόγων; sanè, quàm vitiosè.

Γένος δέ ἐστι πλειόνων καὶ ἀναφαιρέτων ἐννοημάτων σύλληψις, &c.] ἀναφαιρέτων, constanter legitur in omnibus editis & manu scriptis Codicibus: quam vocem alibi non memini me legere; neque Græcam esse arbitror. Malim igitur ἀναφερομένων. Legi posset & διαφερόντων. Ita apud Porphyrium in Isagoge: γένος εἶναι λέγοντες τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει, &c. De genere & γενικωτάτῳ, deque specie & εἰδικωτάτῳ, idem Porphyrius, ibidem. Hæc scripseram, cùm in Laërtianam Editionem incidi, in qua legitur ἀναφαιρέτων: quæ lectio Bocharto non displicebat. Fuerint igitur ἀναφαίρετα ἐννοήματα, cogitationes sub eodem vocabulo ita connexæ & complexæ, ut ab se invicem divelli non possint.

Ὡς ὁ Κρῖνις] Cave quid mutes. Κρῖνις, nomen est proprium. Ceterùm, de illo Crinide Philosopho Stoïco meminit Arrianus Dissert. Epicteti libro III. capite 2. ἀπῆλθε νῦν, καὶ ἀναγίνωσκε Ἀρχέδημον. εἶτα μῦς ἂν καταπέσῃ καὶ ψοφήσῃ, ἀπέθανες· τοιοῦτος γάρ σε μένει θάνατος, οἷος καὶ τόν τινα ποτ' ἐκεῖνον τὸν Κρῖνιν. καὶ ἐκεῖνος μέγα ἐφρόνει, ὅτι ἐνόει Ἀρχέδημον. τάλας, οὐ θέλεις ἀφιέναι ταῦτα τὰ μηδὲν πρός σε; *Abi nunc; & lege Archedemum. Deinde si mus deciderit, excitato strepitu, mortuus es. Talis enim te mors manet, qualis, quem tandem? Crinidem illum scilicet. Atque multum is sibi tribuebat, quòd Archedemum intelligeret. Miser, non vis ista quæ ad te nihil attinent, missa facere?* Meminit & Suidas Crinidis cujusdam, sacerdotis Apollinis. Is est de quo Pseudo-Didymus ad Iliados I. 39. ἐν Χρύσῃ, πόλει τῆς Μυσίας, Κρῖνίς τις ἱερεὺς ἦν τοῦ κεῖθι Ἀπόλλωνος. 62

Ἀμφιβολία δέ ἐστι λέξις δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα, &c.] Ad verbum Sextus Empiricus Pyrrhoniarum Hypotyposeon libro II. capite 23. εἰ γὰρ ἡ ἀμφιβολία λέξις ἐστὶ, δύο καὶ πλείω σημαίνουσα, &c.

Οἷον, Αὐλητρὶς πέπτωκε, &c.] Quod exemplum profert & Fabius VII. 9. ubi de Amphibolia agit: *Inde* αὐλητρὶς *illa vulgata, cùm quæritur, utrum aula quæ ter ceciderit, an Tibicina, si ceciderit, debeat publicari.* Profert & Theon Sophista in Progymnasmatis: ἀσαφῆ δὲ τὴν ἑρμηνείαν ποιεῖ καὶ ἡ λεγομένη ἀμφιβολία πρὸς τῶν Διαλεκτικῶν, παρὰ τὴν κοινὴν τοῦ ἀδιαιρέτου τε καὶ διῃρημένου. ὡς ἐν τῷ, Αὐλητρὶς πεσοῦσα, δημοσία ἔστω. ἐν μὲν γάρ τι ἐστι τὸ ὑφ' ἓν καὶ ἀδιαίρετον, αὐλητρὶς ἔστω πεσοῦσα, δημοσία. ἕτερον δὲ τὸ διῃρημένον, αὐλὴ τρὶς παῖς οὖσα, ἔστω δημοσία. Meminerint autem Legentes, aliam amphiboliæ rationem à Theone adduci, ab ea quam Fabius & Diogenes adducunt: hi enim amphiboliam esse ajunt in

Αὐλητρὶς, quod *Tibicinam*; & in αὐλὴ τρὶς, quod *aulam* & *ter* significat: ille verò amphiboliam esse ait in voce πίπτουσα, quæ *cadentem* significat, & in παῖς οὖσα, id est, *quæ puella est*. Unde & obiter observare licet, etiam temporibus Theonis αι & ε eumdem sonum habuisse. Sed & temporibus Laërtii. Ceterùm Laërtii locum exscripsit Suidas in αὐλητρὶς πέπτωκεν: αὐλητρὶς πέπτωκεν. ἀμφιβολία λέξεως, δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα λεκτικῶς καὶ κυρίως. δηλοῦται γὰρ δι' αὐτῆς ὅτι καὶ οἰκία τρὶς πέπτωκε. καὶ ὅτι ἡ κιθαρῳδὸς ἡ αὐλοῦσα. καὶ ἔστιν ἐν τῷ Ἀμφιβολία. Et in ἀμφιβολία: ἀμφιβολία. λέξις δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα λεκτικῶς καὶ κυρίως· ὥσθ' ἅμα πλείονα ἐκδέξασθαι κατὰ τὴν αὐτὴν λέξιν. οἷον, αὐλητρὶς πέπτωκε. δηλοῦται γὰρ δι' αὐτῆς, καὶ ὅτι ἡ οἰκία τρὶς πέπτωκε, καὶ ὅτι ἡ κιθαρῳδὸς ἡ αὐλοῦσα. Ex quibus postremis verbis, ἐκδέξασθαι pro ἐκλέξασθαι; quòd hic apud Laërtium legitur, verissimè Laërtium Casaubonus emendabat.

Διαλεκτικὴ δέ ἐστιν, ὥς φησι Ποσειδώνιος, ἐπιστήμη ἀληθῶν καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων] Sextus Empiricus πρὸς Μαθηματικοὺς pag. 469. ubi de Stoicis: καὶ αὐτοὶ δὲ τὴν Διαλεκτικὴν ἔφασαν, ἐπιστήμην ἀληθῶν τε καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων.

63 Φασὶ δὲ τὸ λεκτὸν εἶναι τὸ κατὰ φαντασίαν λογικὴν ὑφιστάμενον, &c.] Ad verbum Sextus Empiricus adversus Mathematicos lib. II. pag. 232. ἠξίουν οἱ Στωϊκοὶ κοινῶς ἐν λεκτῷ τὸ ἀληθὲς εἶναι καὶ τὸ ψεῦδος· λεκτὸν δὲ ὑπάρχειν φασὶ τὸ κατὰ λογικὴν φαντασίαν ὑφιστάμενον. λογικὴν δὲ εἶναι φαντασίαν, καθ' ἣν τὸ φαντασθὲν ἔστι λόγῳ παραστῆσαι. τῶν δὲ λεκτῶν, τὰ μὲν ἐλλιπῆ καλοῦσι· τὰ δὲ, αὐτοτελῆ, &c. Laërtii locum protulit Suidas in Voce κατηγόρημα. Suidæ verba in proximè sequenti Observatione proferemus.

64 Ἔστι δὲ κατηγόρημα, τὸ κατά τινος ἀγορευόμενον, &c.] Suidas dicto loco: κατηγόρημά ἐστι τὸ κατά τινος ἀγορευόμενον, ἢ πρᾶγμα συντακτικὸν περί τινος, ἤ τινων. ἐν γὰρ τῷ περὶ πραγμάτων καὶ σημαινομένων τόπῳ, τέτακται ὁ περὶ λεκτῶν αὐτοτελῶν ἀξιωμάτων καὶ συλλογισμῶν. καὶ ὁ περὶ ἐλλιπῶν κατηγορημάτων καὶ ὀρθῶν. λεκτὸν δέ φασι τὸ κατὰ φαντασίαν λογικὴν ὑφιστάμενον. τῶν δὲ λεκτῶν τὰ μὲν, εἶναι ἐλλιπῆ, οἷον ΓΡΑΦΕΙ. ζητοῦμεν γὰρ ΤΙΣ. τὰ δὲ αὐτοτελῆ καὶ ἀπηρτισμένην ἔχοντα τὴν διάνοιαν, οἷον ΓΡΑΦΕΙ Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ. ἐν μὲν τοῖς ἐλλιπέσι τέτακται τὰ κατηγορήματα· ἐν δὲ τοῖς αὐτοτελέσι τὰ ἀξιώματα, καὶ οἱ συλλογισμοὶ, καὶ τὰ ἐρωτήματα, καὶ τὰ πύσματα.

Τῶν δὲ κατηγορημάτων, τὰ μέν ἐστι συμβάματα, &c.] Locus mutilus. Supplere conatur Aldobrandinus, quem vide. Adde Suidam in σύμβαμα: σύμβαμα, κατὰ Γραμματικοὺς, πρότασις ἐξ ὀνόματος καὶ ῥήματος, αὐτοτελῆ διάνοιαν ἀπαρτίζουσα· οἷον, Ἰωάννης περιπατεῖ. παρασύμβαμα δὲ, πρότασις ἐξ ὀνόματος καὶ ῥήματος, οὐκ αὐτοτελῆ διάνοιαν ἀπαρτίζουσα. οἷον, Ἰωάννῃ μέλει· φήσας γὰρ, Ἰωάννης περιπατεῖ, οὐδενὸς ἄλλου ἔχρῃζε. εἰπὼν δὲ Ἰωάννῃ μέλει, περί τινος παράλειψιν εἰπεῖν. Et Priscianum libro XVIII. *Sciendum, quòd has quidem constructiones, quæ per nominativum absolvuntur, Stoici* ἀξιώματα *vel* συμβάματα, *id est*, dignitates, *vel* congruitates *vocabant: ut* Ego Priscianus scribo, Apollonius ambulat, Cato philosophatur. *Illas verò quibus transitiones ab alia ad aliam fiunt personam, in quibus necesse est cum nominativo etiam obliquum aliquem casum proferri*, παρασυμβάματα *dicebant, hoc est*, minùs quàm congruitates: *ut* Cicero patriam servat. *Quando verò ex duobus obliquis constructio fit*, ἀσυμβάματα, *id est*, incongruitates, *dicebant: ut*, Placet mihi venire ad te; *sive nominibus ipsis tantùm, sive verbis hoc exigentibus*. Etiam Apollonius libro I. περὶ συντάξεως capite 8. ἅπαξ γὰρ ἐκεῖνό ἐστι διαλαβεῖν, ὡς πᾶν ἀπαρέμφατον ὄνομά ἐστι ῥηματικὸν εἴγε καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς αὐτὸ μὲν καλοῦσι ῥῆμα· τὸ δὲ, περιπατεῖ ἢ γράφει, κατηγόρημα ἢ σύμβαμα, &c. Et libro III. capite 32. μεταμέλει γὰρ Σωκράτει, καὶ ἔτι μέλει τῆς ὀρθῆς εὖ συνούσης· διὸ καὶ παρασυμβάματα αὐτὰ ἐκάλεσαν οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, τῶν ἄλλων ῥημάτων κατὰ τὰς συμβαινούσας διαθέσεις παρ' αὐτοῖς συμβαμάτων προσαγορευομένων, ἢ καὶ ἔτι κατηγορημάτων· καὶ τὸ μὲν ἀπαρτίζον τὴν διάνοιαν, παρασύμβαμα. λέγω, τὸ, μέλει Σωκράτει· τὸ δὲ ἐλλεῖπον, ἧττον παρασύμβαμα· λέγω δὴ τὸ, μέλει καὶ μεταμέλει.

Ἀντιπεπονθότα δέ ἐστιν ἐν τοῖς ὑπτίοις, ἀνύπτια ὄντα· ἐνεργήματα δέ ἐστιν, οἷον Κείρεται· ἐμπεριέχει γὰρ ἑαυτὸν ὁ κειρόμενος] ἀντιπεπονθότα, habent ceteri Editi, omnesque manu exarati Codices. Aldobrandinus tamen; quem vide; αὐτοπεπονθότα de suo ausus est reponere. Revocanda omnino vetus lectio. Similiter apud Philonem Judæum in libro de Caïno: ὥσπερ γὰρ τὸ κείρεσθαι διττόν· τὸ μὲν, ὡς ἀντιπεπονθὸς, κατὰ ἀντέρεισιν· τὸ δὲ, ὡς ὑπεῖκον καθ' ὑπόπτωσιν. πρόβατον μὲν γὰρ, ἢ δέρμα, ἢ τὸ λεγόμενον κώδιον, οὐδὲν ἐνεργοῦν ἐξ αὐτοῦ, πάσχον δὲ μόνον ὑφ' ἑτέρου, κείρεται. ὁ δὲ ἄνθρωπος συνδρῶν, καὶ σχηματίζων, καὶ ἐπιτήδειον παρέχων ἑαυτὸν, ἀνακιρνὰς τῷ πάσχειν τὸ ποιεῖν. Et apud Origenem libro VI. contra Celsum, ubi de voce πείθεσθαι: τὸ πείθεσθαι, ὥσπερεὶ τῶν καλουμένων ἀντιπεπονθότων, ἐστὶν ἀνάλογον τῷ κείρεσθαι ἄνθρωπον, ἐνεργοῦντα τὸ παρέχειν ἑαυτὸν τῷ κείροντι. Ita interpungendus hic locus, quem non cepit Interpres. Mirè autem ad Laërtium nostrum facit, apud quem ex Origene legendum ἐμπαρέχει γὰρ ἑαυτὸν ὁ κειρόμενος.

Ἀξίωμα δέ ἐστιν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, ἢ πρᾶγμα αὐτοτελὲς, ἀπόφαντον ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, &c.] Antequam axiomatis definitionem illam utramque explicemus, pauca de voce ipsa præmittenda sunt. Diversis Scriptoribus diversa significat. Aristoteli quidem libro I. de Demonstratione capite 2. & 8. ἀξίωμα est principium certum & notum, quod à quovis homine sine ullo admonitore intelligitur: qualia sunt communia illa principia disciplinarum, quæ à Græcis vocantur κοιναὶ ἔννοιαι, id est, *communes notiones*. Verbi gratia: *De omni re est vera affirmatio aut negatio: Totum est sua parte majus: Si ab æqualibus æqualia auferantur, quæ relinquuntur, sunt æqualia*, & alia ejusdem generis. Quod rectè monuit Johannes Baptista Monlorius, vir sanè doctissi- 65

mus in Paraphrasi & Scholiis ad Priora Analytica Aristotelis: & quod ante eum monuerat Proclus in Commentario II. & III. ad Euclidem. Verba Aristotelis dicto capite 2. hæc sunt: ἣν δ' ἀνάγκη ἔχειν (supple *πρότασιν*) τὸν ὁτιοῦν μαθησόμενον, ἀξίωμα. ἔστι γὰρ ἔνια τοιαῦτα, ἃ οἴκοθεν ὁ μανθάνων προβάλλεται καθ' ἑκάστην ἐπιστήμην. τοῦτο γὰρ μάλιστ' ἐπὶ τοῖς τοιούτοις εἰώθαμεν λέγειν ὄνομα. Theophrastus quoque axioma sic definiebat: sententia quædam est, quæ vel ad homogenea; ut, Si ab æqualibus æqualia auferas: vel ad omnia simpliciter; ut, Omnis affirmatio vel negatio, vera est, vel falsa; extenditur. Ὁ γὰρ Θεόφραστος οὕτως ὁρίζεται τὸ ἀξίωμα. ἀξίωμά ἐστι δόξα τις ἡ μὲν ἐν τοῖς ὁμογενέσιν, ἐὰν ἴσα ἀπὸ ἴσων· ἡ δὲ ἁπλῶς ἐν ἅπασιν, οἷον, τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν, inquit Themistius libro primo Paraphras. posteriorum Analyticorum. Appellantur autem hujuscemodi principia ἀξιώματα, hoc est, *dignitates*, quia maximè digna sunt, ut ait Themistius dicto loco, quibus potissimùm credatur, & quæ principem obtineant locum. Vel, ut ait Proclus III. Commentario in Euclidem, quòd omnes ita se habere existiment, & dignentur, ut de ipsis dubitet nemo. Quod monitum quoque Monlorio dicto loco. At Muretus in Variis Lectionibus, eo nomine castigat Hermolaum Barbarum, quòd ἀξίωμα apud Aristotelem verterit *dignitatem*. Stoicis autem Philosophis ἀξίωμα significat omnem enuntiationem, tam probabilem, quàm necessariam; ut idem sit ἀξίωμα quod πρότασις & ἀπόφασις. Proclus in II. ad Euclidem, ubi de differentia inter ὑποθέσεις, αἰτήματα & ἀξιώματα ex mente Aristotelis: πολλάκις δὲ καὶ ταῦτα πάντα καλοῦσιν ὑποθέσεις. ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἀξίωμα πᾶσαν ἀπόφασιν ἁπλῆν· ὥστε κατὰ μὲν τούτους καὶ αἱ ὑποθέσεις, ἀξιώματα. Ammonius in procemio ad librum Aristotelis περὶ ἑρμηνείας: τὸν δὲ ἀποφαντικὸν λόγον ἀξίωμα καλοῦσιν οἱ Στωϊκοί. Atque hoc sanè modo ἀξίωμα semper accipit Cicero, Stoicos sequutus. Eadem notione utitur & Plutarchus in Quæstionibus Platonicis, quæstione VII. & ultimâ. Varro aliàs *profatum*, aliàs *proloquium* dixit, teste Gellio XVI. 8. Cicero Tuscul. I. *pronuntiatum* appellavit: quo ille tamen vocabulo tantisper uti se attestatus est, quoad melius inveniat. *An tu*, inquit, *Dialecticis ne imbutus quidem es? In primis enim hoc traditur, Omne pronuntiatum* (*sic enim mihi in præsentia occurrit, ut appellarem* ἀξίωμα, *utar pòst alio, si invenero melius*, &c.) In Lucullo *effatum* vocat; in libro de Fato *enuntiationem*. Dicitur autem hoc sensu ἀξίωμα ἀπὸ τοῦ ἀξιοῦσθαι, ἢ ἀθετεῖσθαι, ut hoc loco ait Laërtius; quòd probetur, vel improbetur. Proclus dicto loco innuere videtur Stoicos primùm usurpasse hoc verbum pro omni oratione enuntiante, cùm Aristoteles illud propriè acceperit pro principio notissimo & indemonstrabili. Verùm, ut rectè Monlorius observabat, etiam ante Stoicos Aristoteles ea voce usus fuerat pro quavis enuntiatione: ut VIII. Topic. cùm ait, χρήσιμον δὲ καὶ τὸ μὴ συνεχῆ τὰ ἀξιώματα λαμβάνειν, ἐξ ὧν οἱ συλλογισμοί. Id est, *confert autem non accipere continua ipsa pronuntiata, ex quibus constant Syllogismi*. Ubi nomine ἀξιώματος, quæcumque pronuntiata intelliguntur, quibus utitur Dialecticus: ut rectè Alexander Aphrodisæus observavit. Idem Aristoteles eodem libro cap. 2. multò apertiùs: ὅταν δὲ ᾖ πρὸς τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν πρότασιν, μεῖζον ἔργον διαλεχθῆναι, ἢ τὴν θέσιν, διαπορήσειεν ἄν τις πότερον θετέον τὰ τοιαῦτα ἢ οὔ. *Cùm autem difficilius fuerit in axioma & propositionem disputare, quàm in Quæstionem propositam, dubitaverit aliquis, num hujusmodi ponenda sit necne*. Ad quem præfatus Alexander itidem observabat, dixisse Aristotelem ἀξίωμα καὶ πρότασιν, quia unum & idem sunt. Etiam Aristoteles alibi vocem ἀξιοῦν, ἀντὶ τοῦ προτείνειν, hoc est, *pronuntiare*, usurpavit, ut videre est apud toties nominatum Monlorium. Ut autem Aristoteles ἀξίωμα pro *effato*; quemadmodum Stoici; usurpavit; etiam Stoici ea voce; quemadmodum Aristoteles; pro *principio evidenti*, & *secundùm communes notiones vero*, usi sunt, teste Simplicio ad Epict. Euchiridion cap. 58. ἤτοι ἡμέρα ἐστιν, ἢ νύξ ἐστιν, ὡς ἀξίωμα· τουτέστιν, ὡς ἐναργῶς καὶ κατὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας ἀληθὲς παραλαμβάνεται· ταῦτα γὰρ ἀξιώματα ἐκάλουν οἱ Στωϊκοί. Fides sit penes auctorem. Venio ad definitiones axiomatis. ἀξίωμα δέ ἐστιν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, inquit noster ex mente Stoicorum. Similiter apud Ciceronem Tusculanarum Quæst. dicto loco: *Id ergo est pronuntiatum, quod aut verum, aut falsum esse dicitur*: Addit Laërtius alteram axiomatis definitionem: πρᾶγμα αὐτοτελὲς, ἀπόφαντον ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ. Eamdem profert Gellius dicto capite 8. libri XVI. *Commentarium de Proloquiis L. Ælii, docti hominis, qui magister Varronis fuit, studiosè quæsivimus: eumque in Pacis Bibliotheca repertum legimus. Sed in eo nihil edocenter, neque ad instituendum explanatè scriptum est: fecisseque videtur eum librum Ælius, sui magis admonendi, quàm aliorum docendi gratiâ. Redivimus igitur necessariò ad Græcos libros, ex quibus accepimus* ἀξίωμα *esse his verbis*: λεκτὸν αὐτοτελὲς, ἀπόφαντον ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ. *Hoc ego supersedi vertere, quia novis & inconditis vocibus utendum sit; quas pati aures per insolentiam vix possent*. Etiam Sextus Empiricus Hypotyposeon lib. II. cap. 11. καὶ τὸ μὲν ἀξίωμά φασιν εἶναι (loquitur de Stoicis) λεκτὸν αὐτοτελὲς, ἀπόφαντον ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ. Ceterùm hunc Laërtii locum exscripsit more suo Suidas in Voce ἀξίωμα: Τοῦτο, inquit, ἐκ κατηγορήματος ὀρθοῦ ἢ πλαγίου ἔχει τὴν γένεσιν· ἀξίωμα δέ ἐστιν ἤτοι ἀληθὲς, ἢ ψευδές. (Corrige ex Laërtio, ἀξίωμα δέ ἐστιν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς, ἢ ψευδὲς) ἢ πρᾶγμα αὐτοτελὲς, ἀπόφαντον ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ἢ καταφαντόν. οἷον, Ἡμέρα ἐστί. Δίων περιπατεῖ. ὠνόμασται δὲ ἀξίωμα παρὰ Φιλοσόφοις ἀπὸ τοῦ ἀξιοῦσθαι ἢ ἀθετεῖσθαι· ὁ γὰρ λέγων, Ἡμέρα ἐστὶν, ἀξιοῦν δοκεῖ τὸ Ἡμέραν εἶναι. οὔσης μὲν οὖν ἡμέρας, ἀληθὲς γίνεται τὸ προκείμενον ἀξίωμα, μὴ οὔσης δὲ, ψεῦδος. Ex quibus verbis hoc loco apud Laërtium Casaubonus legendum existimabat, ἢ πρᾶγμα αὐτοτελὲς, ἀπόφαντον ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ἢ καταφαντὸν, ὥς ὁ Χρύσιππός φησιν ἐν τοῖς Διαλεκτικοῖς ὅροις.

Διαφέρει δὲ ἀξίωμα, καὶ ἐρώτημα, καὶ πύσμα, 66

προστακτικὸν, καὶ προσαγορευτικὸν] Habent ceteræ Editiones, itemque MS. Regius & Farnesianus, προστακτικὸν, καὶ ὁρκικὸν, καὶ ἀρατικὸν, καὶ ὑποθετικὸν, καὶ προσαγορευτικόν. nisi quod in Editione Basileensi est ὁρμικὸν, & in Codice Farnesiano, teste Aldobrandino, ὁρικόν. Etiam Florentinus & Palatinus προστακτικὸν, καὶ ὁρικὸν, καὶ ἀρατικὸν, καὶ προσαγορευτικόν. At Suidas in ἀξίωμα: διαφέρει δὲ ἀξίωμα, καὶ ἐρώτημα, καὶ πύσμα. ἔστι γὰρ προστακτικὸν, ὁρκικὸν, ἀρατικὸν, ὑποθετικὸν, προσαγορευτικόν. Laërtius in sequentibus neque ὁρκικοῦ, (ita enim legendum, non ὁρμικοῦ, aut ὁρικοῦ) neque ἀρατικοῦ, neque ὑποθετικοῦ definitiones affert, sed solùm ἀξιώματος, ἐρωτήματος, πύσματος, προστακτικοῦ, & προσαγορευτικοῦ. Quare verisimili conjectura existimabat Aldobrandinus, has voces ὁρκικὸν, ἀρατικὸν, ὑποθετικὸν ex Ammonio, qui earum meminit in Commentario ad librum Aristotelis περὶ ἑρμηνείας, huc translatas fuisse. Verba Ammonii non prætereunda existimamus: καλοῦσι δὲ, inquit, οἱ Στωϊκοὶ τὸν μὲν ἀποφαντικὸν λόγον, ἀξίωμα· τὸν δὲ εὐκτικὸν, ἀρατικόν· τὸν δὲ κλητικὸν, προσαγορευτικόν· προστιθέντες τούτοις ἕτερα πέντε λόγων εἴδη, σαφῶς πρός τινα τῶν ἀπηριθμημένων ἀναφερόμενα. λέγουσι γὰρ τὸ μὲν εἶναι ὀμοτικόν· οἷον, Ἴστω νῦν τόδε γαῖα. τὸ δὲ ἐκθετικόν· οἷον, Ἔστω εὐθεῖα γραμμὴ ἥδε. τὸ δὲ ὑποθετικόν· οἷον, Ὑποκείσθω τὴν γῆν κέντρον εἶναι τῆς τοῦ ἡλίου σφαίρας. τὸ δὲ ὅμοιον ἀξιώματι. οἷον, Ὡς ὡραΐζεται ἡ τύχη ἐν τοῖς βίοις, &c. πέμπτον δέ τι πρὸς τούτοις εἶναί φασι τὸ ἐπαπορητικόν· οἷον, Λαὸς πάρεστι· τί δὲ ποτ' ἀγγελῶν ἄρα, Similia habes apud Philonem Judæum in libro περὶ γεωργίας: καὶ πάλιν τῶν ἀσωμάτων τὰ μὲν τέλεια· τὰ δὲ, ἀτελῆ. καὶ τῶν τελείων, τὰ μὲν ἐρωτήματα καὶ πύσματα, ἐρωτικά τε αὖ καὶ ὁρκικὰ, καὶ ὅσαι ἄλλαι τῶν κατ' εἶδος ἐν ταῖς περὶ τούτων στοιχειώσεσιν ἀναγράφονται διαφοραί. Ubi legendum monemus, καὶ πάλιν τῶν ἀξιωμάτων, &c. ἀρατικά τε αὖ καὶ ὁρκικά. Sed de toto hoc loco audiendus omnino Sextus Empiricus: ἠξίουν οἱ Στωϊκοὶ κοινῶς ἐν λεκτῷ τὸ ἀληθὲς εἶναι καὶ τὸ ψεῦδος· λεκτὸν δὲ ὑπάρχειν φασὶ τὸ κατὰ λογικὴν φαντασίαν ὑφιστάμενον. λογικὴν δὲ εἶναι φαντασίαν, καθ' ἣν τὸ φαντασθὲν ἔστι λόγῳ παραστῆσαι. τῶν δὲ λεκτῶν, τὰ μὲν ἐλλιπῆ καλοῦσι, τὰ δὲ, αὐτοτελῆ· ὧν τὰ μὲν ἐλλιπῆ παρείσθω νῦν· τῶν δὲ αὐτοτελῶν πλείους εἶναί φασι. καὶ γὰρ προστακτικὰ καλοῦσί τινα, ἅπερ προστάσσοντες λέγομεν· οἷον

Δεῦρ' ἴθι, Νύμφα φίλη.

καὶ ἀποφατικὰ, ἅπερ ἀποφαινόμενοι φαμὲν, οἷον, ὁ Δίων περιπατεῖ· καὶ πύσματα, ἅπερ λέγοντες πυνθανόμεθα· οἷον, Ποῦ οἰκεῖ Δίων; Ὀνομάζεται δέ τινα παρ' αὐτοῖς καὶ ἀρατικὰ, ἅπερ λέγοντες ἀρώμεθα,

Ὧδέ σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι, ὡς ὅδε οἶνος.

καὶ εὐκτικὰ, ἅπερ λέγοντες εὐχόμεθα, ὁποῖόν ἐστι,

Ζεῦ πάτερ, Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε, μέγιστε,
Δὸς νίκην Αἴαντι, καὶ ἀγλαὸν εὖχος ἀρέσθαι.

προσαγορεύουσι δέ τινα τῶν αὐτοτελῶν καὶ ἀξιώματα, ἅπερ λέγοντες, ἤτοι ἀληθεύομεν, ἢ ψευδόμεθα. ἔστι δέ τινα καὶ πλείονα ἢ ἀξιώματα· οἷον τὸ μὲν τοιοῦτο,

Πριαμίδῃσιν ἐμφερὴς ὁ βουκόλος,

(Lege, τοῖς Πριαμίδῃσιν, ut stet versus: aut potius, Ὡς Πριαμίδῃσιν, quemadmodum hic versus infrà citatur à Laërtio.) ἀξίωμά ἐστιν· ἢ γὰρ ἀληθεύομεν λέγοντες αὐτὸ, ἢ ψευδόμεθα, &c. Notabis autem Sextum, τὸ εὐκτικὸν & τὸ ἀρατικὸν, diversa facere, quæ una eademque facit Ammonius.

Ἀξίωμα μὲν γάρ ἐστιν, ὃ λέγοντες, ἀποφαινόμεθα, &c.] Quæ ipsissima verba retulit Suidas in ἀξίωμα: ἀξίωμα μὲν γάρ ἐστιν, inquit, ὃ λέγοντες ἀποφαινόμεθα, ἢ ἀληθὲς, ἢ ψευδές. ἐρώτημα δέ ἐστι, πρᾶγμα αὐτοτελὲς μὲν ὡς καὶ τὸ ἀξίωμα, αἰτιατικὸν δὲ ἀποκρίσεως (Laërtius αἰτητικὸν) οἷον, Ἆρά γε ἡμέρα ἐστί. τοῦτο δὲ, οὔτε ἀληθές ἐστιν, οὔτε ψεῦδος· ὥστε τὸ μὲν Ἡμέρα ἐστὶν, ἀξίωμα· τὸ δὲ Ἆρά γε ἡμέρα, ἐρώτημα· πύσμα δέ ἐστι, πρᾶγμα πρὸς ὃ συμβολικῶς οὐκ ἔστιν ἀποκρίνασθαι, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος, Ναί· ἀλλὰ εἰπεῖν, Οἰκεῖν ἐν τῷδε τῷ τόπῳ. Consulendus autem Aldobrandinus ad hunc Laërtii locum, & proximè sequentes.

Σὺ μὲν βάδιζε τὰς ἐπ' Ἰνάχου ῥοάς] Aldobrandinus 67
versum ait esse ex Oedipo Tyranno: sed ego eum ibi non reperi, neque in Oedipo Coloneo.

Ὅ τὴν εἰσφοράν] Corrige ἐκφοράν.

Ἔξω πίπτει τοῦ γένους τῶν ἀξιωμάτων] Sextus loco laudato vocat πλείονα ἢ ἀξιώματα, id est, *plus quàm axiomata*.

Ὡς Πριαμίδῃσιν ἐμφερὴς ὁ βουκόλος.] Id est, *Quàm similis est Priami filiis iste bubulcus*! Atque hæc, nisi me mea conjectura fallit, ab Oenone, Paridis forma capta, in aliquo Poëmate dicebantur. Sic eadem Oenone in Epistola ad Paridem apud Ovidium:

Qui nunc Priamides (absit reverentia vero)
Servus eras: Servo nubere Nympha tuli. &c.
At cùm pauper eras, armentáque Pastor agebas,
Nulla, nisi Oenone, pauperis uxor erat.

Ἔστι δὲ καὶ ἐπαπορητικόν τι πρᾶγμα] Ammonius 68
dicto loco: πέμπτον δέ τι πρὸς τούτοις εἶναί φασι τὸ ἐπαπορητικόν· οἷον,

Λαὸς πάρεστι, τί ποτ' ἀγγελῶν ἄρα;

ὅπερ ἐναργῶς ταὐτὸν ὂν τυγχάνει τῷ ἐρωτηματικῷ, πλὴν ὅτι προστίθησι τὴν πρότασιν τῆς ἐρωτήσεως.

Ἆρ' ἔστι συγγενές τι λύπη καὶ βίος] Versus ex Menandri Citharistria. Vide Cas. Vertit Grotius in Stobæi Excerptis,

Res sunt cognata, Vita & Anxietudines.

Vertere debuit:

Num sunt cognata, Vita & Anxietudines?

Τῶν ἀξιωμάτων τὰ μέν ἐστιν ἁπλᾶ· τὰ δ' οὐχ ἁπλᾶ, &c.] Philo Judæus in libro περὶ γεωργίας: τὰ δὲ πάλιν, ἃ Διαλεκτικοῖς ἔθος ἐστὶν ὀνομάζειν ἀξιώματα. καὶ τούτων, τὰ μὲν ἁπλᾶ· τὰ δὲ, οὐχ ἁπλᾶ· καὶ τῶν οὐχ ἁπλῶν, τὰ μὲν συνημμένα· τὰ δὲ, παρασυνημμένα τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον καὶ προσέτι διεζευγμένα, καὶ ἄλλα τοιουτότροπα, & quæ sequuntur.

Ὥς φασιν οἱ περὶ Χρύσιππον, ἢ Ἀρχέδημον, καὶ Ἀθηνόδωρον, καὶ Ἀντίπατρον, καὶ Κρῖνιν] Ita scriptum præferunt omnes Editiones atque Membranæ. Malim tamen καὶ Ἀρχέδημον.

Ἁπλᾶ μὲν οὖν ἐστι τὰ συνεστῶτα ἐξ ἀξιώματος μὴ διαφορουμένου, ἢ ἐξ ἀξιωμάτων, &c.] De toto hoc

loco eruditè, ut solet, Sextus Empiricus adversùs Mathematicos paginâ 236. εἴπερ τὸ ἀληθὲς ἀξίωμα ἔστι πάντως, ἢ ἁπλοῦν ἐστιν ἀξίωμα, ἢ οὐχ ἁπλοῦν ἢ καὶ ἁπλοῦν καὶ οὐχ ἁπλοῦν. τῶν γὰρ ἀξιωμάτων πρώτην σχεδὸν καὶ κυριωτάτην ἐκφέρουσι διαφορὰν οἱ Διαλεκτικοί, καθ' ἣν τὰ μέν ἐστιν αὐτῶν ἁπλᾶ, τὰ δ' οὐχ ἁπλᾶ. καὶ ἁπλᾶ μὲν, ὅσα μήτ' ἐξ ἑνὸς ἀξιώματος δὶς λαμβανομένου συνέστηκε, μήτ' ἐξ ἀξιωμάτων διαφερόντων, διά τινος ἢ τινων συνδέσμων· οἷον, Ἡμέρα ἐστὶν, ἢ νύξ ἐστι· Σωκράτης διαλέγεται. πᾶν ὅ τῆς ὁμοίας ἐστὶν ἰδέας. ὥσπερ γὰρ τὸν στήμονα ἁπλοῦν λέγομεν, καίπερ ἐκ τριχῶν συνεστῶτα, ἐπεὶ οὐκ ἐκ στημόνων, οἵ τινες εἰσὶν ὁμογενεῖς, πέπλεκται· οὕτως ἁπλᾶ λέγεται ἀξιώματα, ἐπεὶ οὐκ ἐξ ἀξιωμάτων συνέστηκεν, ἀλλ' ἐξ ἄλλων τινῶν· οἷον τὸ, Ἡμέρα ἐστὶν, ἁπλοῦν ἐστι, παρ' ὅσον οὔτε ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐστι λήμματος, δὶς λαμβανομένου, οὐδὲ ἐκ διαφερόντων συνέστηκεν. ἐξ ἄλλων δέ τινων συγκέκριται· οἷον τοῦ, Ἡμέρα, καὶ τοῦ, Ἐστί· καὶ μὴν οὐδὲ σύνδεσμός ἐστιν ἐν αὐτῷ. οὐχ ἁπλᾶ δὲ ἐτύγχανε τὰ, οἷον διπλᾶ· καὶ ὅσα δὲ ἀξιώματος δὶς λαμβανομένου, ἢ ἐξ ἀξιωμάτων διαφερόντων συνέστηκε, διὰ συνδέσμου τε, ἢ συνδέσμων· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν· Εἰ νύξ ἐστι, σκότος ἐστί. καὶ, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν, ἤτοι ἡμέρα ἐστιν, ἢ νύξ ἐστι. τῶν δὲ ἁπλῶν τινὰ μὲν, ὡρισμένα ἐστὶν· τινὰ δὲ, ἀόριστα· τινὰ δὲ, μέσα. ὡρισμένα μὲν, τὰ κατὰ δεῖξιν ἐκφερόμενα· οἷον, Οὗτος περιπατεῖ, Οὗτος κάθηται. δείκνυμι γάρ τινα τῶν ἐπὶ μέρους ἀνθρώπων. ἀόριστα δὲ ἐστι κατ' αὐτοὺς ἐν οἷς ἀόριστόν τι κυριεύει μόριον· οἷον, Τὶς κάθηται· μέσα δὲ, τὰ οὕτως ἔχοντα, Ἄνθρωπος κάθηται, ἢ Σωκράτης περιπατεῖ· τὸ μὲν οὖν, Τὶς περιπατεῖ, ἀόριστόν ἐστιν. ἐπεὶ οὐκ ἀφώρικέ τινας τῶν ἐπὶ μέρους περιπατούντων, κοινῶς γὰρ ἐφ' ἑκάστου αὐτῶν ἐκφέρεσθαι δύναται. τὸ δὲ, Οὗτος κάθηται, ὡρισμένον ἐστίν· ἐπείπερ ἀφώρικε τὸ δεικνύμενον πρόσωπον. τὸ δὲ, Σωκράτης κάθηται, μέσον ὑπῆρχεν· ἐπείπερ οὔτε ἀόριστόν ἐστιν· ἀφώρικε γὰρ τὸ εἶδος· οὔτε ὡρισμένον· οὐ γὰρ μετὰ δείξεως ἐκφέρεται. ἀλλ' ἔοικε μέσον ἀμφοτέρων ὑπάρχειν τοῦ τε ἀορίστου, καὶ τοῦ ὡρισμένου. γίνεσθαι δὲ φασι τὸ ἀόριστον ἀληθὲς, τὸ, Τὶς περιπατεῖ, ἢ, Τὶς κάθηται, ὅταν τὸ ὡρισμένον ἀληθὲς εὑρίσκηται, τὸ, Οὗτος κάθηται, ἢ Οὗτος περιπατεῖ· μηδενὸς γὰρ ἐπὶ μέρους καθημένου, οὐ δύναται ἀληθὲς εἶναι τὸ, Τὶς κάθηται, ἀόριστον. *Si verum est omnino pronuntiatum, id est aut simplex pronuntiatum, aut non simplex: pronuntiatorum enim primam & maximè propriam differentiam efferunt Dialectici, per quam alia quidem ex iis sunt simplicia, alia autem non simplicia. Et simplicia quidem, quæ neque constant ex uno pronuntiato bis sumpto, neque ex differentibus pronuntiatis per aliquam aut aliquas conjunctiones: ut*, Dies est, *aut* Nox est: Socrates disputat, *& quidquid est huic simile. Quoniam enim stamen simplex dicimus, etiam si constet ex pilis, quoniam non est contextum ex staminibus, qui quidem sunt ejusdem generis: ita simplicia dicuntur pronuntiata, quoniam non constant ex pronuntiatis, sed ex aliquibus aliis: ut*, Dies est, *est simplex, quoniam nec est ex eadem bis sumpta propositione, neque constat ex diversis: conflata est autem ex aliquibus aliis, utpote* Dies, *&* Est. *Sed neque in eo est conjunctio. Non sunt autem simplicia quæ sunt veluti duplicia, & quæ constant ex pronuntiato bis sumpto, aut ex differentibus pronuntiatis, per conjunctionem aut conjunctiones: ut*, Si dies est, lux est: Si nox est, sunt tenebræ. *Et*, Si dies est, & lux est, aut est dies, aut nox est. *Ex simplicibus autem aliqua quidem sunt definita, aliqua verò indefinita, aliqua verò media. Definita quidem, quæ indicando efferuntur: ut*, Iste ambulat, Iste sedet: *ostendo enim aliquem ex singularibus hominibus. Indefinita sunt ex eorum sententia in quibus dominatur aliquid indefinitum & non terminatum: ut*, Sedet quispiam. *Media autem sunt, quæ sic habent*, Homo sedet: *aut* Homo ambulat. *Atque illud quidem*, Ambulat quispiam, *est indefinitum: non enim definit ac terminat aliquem ex singularibus hominibus qui ambulant: Communiter enim potest in se efferri.* Iste *autem* sedet, *est definitum ac terminatum; quoniam definit certam personam quæ indicatur. Hoc autem* Socrates sedet *est medium; quoniam nec est indefinitum: definit enim ac terminat speciem. Nec finitum ac terminatum, non effertur enim cum ostensione, sed videtur esse medium inter utrumque, nempe inter indefinitum & finitum. Dicunt autem indefinitum esse verum: nempe illud*, Ambulat aliquis; *aut* Aliquis sedet: *quando definitum ac terminatum invenitur verum: nempe* Iste sedet: *aut* Iste ambulat. *Nam si nullus sedeat ex singularibus, non potest indefinitum illud esse verum*, Sedet aliquis. Igitur hoc loco διαφορούμενον ἀξίωμα est, quod bis sumitur. Et ita quoque usurpatur apud Sextum dicto loco paginâ 239. ubi τὸ συνημμένον, definit, τὸ συνεστὼς ἐξ ἀξιώματος διαφορουμένου, ἢ ἐξ ἀξιωμάτων διαφερόντων, διὰ τοῦ Εἰ, ἢ, Εἴπερ, συνδέσμου. Alexander Aphrodisæus in priora Analytica διφορούμενον vocat. Quare Henricus Valesius in Annotationibus ad librum v. Historiæ Ecclesiasticæ Eusebii Pamphili, tam apud Sextum, quàm apud Laërtium malebat scribere διφορούμενον: quod idem est ac δὶς λαμβανόμενον. Idem Vir doctus, ex dicto loco Sexti Empirici, ubi exemplum connexi, quod fit ex pronuntiato διαφορουμένου hoc affert Sextus, Εἰ ἡμέρα ἐστιν, ἡμέρα ἐστιν; similiter apud Laërtium nostrum legendum verè existimabat; pro eo quod legitur dumtaxat, Εἰ ἡμέρα ἐστίν. Repetitio harum vocum ἡμέρα ἐστιν Librarium in errorem induxit. Idem exemplum ejusdem connexi affertur quoque ab eodem Sexto Hypotyposeon lib. II. cap. XI.

Ἐν δὲ τοῖς ἁπλοῖς ἀξιώμασίν ἐστι τὸ ἀποφατικὸν, 69
&c.] MS. Regius ἀποφαντικὸν, rectiùs. ἀποφατικὸν tamen & ὑπεραποφατικὸν infrà quoque hîc legere est: sed ubi ceteræ Editiones & Codex Regius ἀποφαντικὸν & ὑπεραποφαντικόν. ἀποφαντὸν & καταφαντὸν à verbis ἀποφαίνομαι & καταφαίνομαι ducta sunt, & pro τοῖς ἀποφατὸν & καταφατὸν à Stoicis usurpata. Sextus loco laudato simplicia Pronuntiata dividi ait à Dialecticis trifariam, in ὡρισμένα, ἀόριστα, μέσα.

Ἐν δὲ τοῖς οὐχ ἁπλοῖς τὸ συνημμένον, καὶ τὸ παρασυνημμένον] Philo Judæus dicto loco: καὶ τῶν οὐχ ἁπλῶν τὰ μὲν, συνημμένα· τὰ δὲ, παρασυνημμένα μᾶλλον ἢ ἧττον.

Καὶ τὸ συμπεπλεγμένον καὶ τὸ διεζευγμένον] Huc spectat, quod ex incerto quodam Scriptore Christiano profert Eusebius Historiæ Ecclesiast. lib. v. cap. 28. ἐξετάζουσι πότερον συνημμένον ἢ διεζευγμένον δύναται ποιῆσαι σχῆμα συλλογισμοῦ.

71 Τῶν δὲ οὐχ ἁπλῶν ἀξιωμάτων συνημμένον μέν ἐστι, &c.] Videatur Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 239. est enim locus prolixior quàm ut hîc exscribi possit.

73 Ἔτι τῶν ἀξιωμάτων κατά τε ἀλήθειαν καὶ ψεῦδος ἀντικείμενα ἀλλήλοις ἐστὶν, &c.] Et de eo videndus idem Sextus Hypotyp. lib. II. cap. XI. & adversus Mathematicos pag. 240. & sequentibus.

Λῆμμα μὲν γὰρ, τὸ Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστί.] Suidas in λῆμα: τὸ δὲ διὰ τῶν δύο μμ γραφόμενον λῆμμα, καὶ λήμματα, αἱ προτάσεις παρὰ Ἀριστοτέλει, τουτέστιν ἡ ἐρώτησις· αἰτία γὰρ ἀποκρίσεως· ἥτις ἐστὶν ἐξ ἧς ὁ συλλογισμός· ἣν καὶ λῆμμα λέγουσι. Καὶ μονολήμματος πρότασις. οἷον, Ἀναπνεῖς, ζῇς ἄρα· πρόδηλον γὰρ τὸ παραλελειμμένον, τὸ Πᾶν τὸ ἀναπνέον ζῇν. τοιαῦτά ἐστι τὰ ἐνθυμήματα. Οὗτοι κολάσεως ἄξιοι. ἱερόσυλοι γάρ. παρεῖται γὰρ τὸ, Τοὺς ἱεροσύλους ἀξίους εἶναι κολάσεως. Sequitur apud Laërtium: λογότροπος δέ ἐστι, τὸ ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετον. οἷον, εἰ ζῇ Πλάτων, ἀναπνεῖ Πλάτων. Vide Sextum Empiricum πρὸς τοὺς Μαθηματικοὺς, pag. 260.

76 Τρόπος δέ ἐστιν, οἱονεὶ σχῆμα λόγου· οἷον ὁ τοιοῦτος, Εἰ τὸ α, τὸ β &c.] Sextus Empiricus adversus Mathematicos paginâ 261. τρόποι δὲ λόγων, καὶ ὡσπερεὶ σχήματα ἐν οἷς ἠρώτηνται οἱ οὕτως ἔχοντες τοῦ μὲν πρώτου ἀναποδείκτου, Εἰ τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον· τὸ δὲ πρῶτον, τὸ ἄρα δεύτερον. τοῦ δὲ δευτέρου, εἰ τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον· οὐχὶ δέ γε τὸ δεύτερον, οὐκ ἄρα τὸ πρῶτον. τοῦ δὲ τρίτου, Οὐχὶ καὶ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον· τὸ δέ γε πρῶτον, οὐκ ἄρα τὸ δεύτερον. Vide Suidam in λογότροπος. Convenientiùs autem Stoicæ Philosophiæ scriptum est apud Sextum Εἰ τὸ πρῶτον, &c. quàm apud Laërtium Εἰ τὸ α, &c. Stoici enim in Argumentationibus numeros usurpabant: ut, *Si primum, secundum. Atqui primum; secundum igitur:* quod nos docuit Apuleius in libro de Doctrina Platonis.

77 Τῶν δὲ λόγων, οἱ μὲν ἀπέραντοι· οἱ δὲ περαντικοὶ, &c.] De quibus Sextus adversus Mathematicos pag. 299. & sequentibus.

78 Κατά τι τῶν θεμάτων] Id est, τῶν λημμάτων. Sextus Empiricus in libris adversus Mathematicos paginâ 275. capite περὶ ἀποδείξεως: λήμματα δὲ καλοῦμεν, οὐ θέματά τινα, ἃ συναρπάζομεν· ἀλλ' ἅπερ ὁ προσδιαλεγόμενος, τῷ ἐμφανῆ εἶναι δίδωσι καὶ παραχωρεῖ.

Εἰ περιπατεῖ Δίων, κινεῖται ἄρα Δίων.] Apud Sextum contra Mathematicos, paginâ 276. Εἰ περιπατεῖ Δίων, κινεῖται Δίων· περιπατεῖ δὲ Δίων, κινεῖται ἄρα Δίων. Notabis autem συνακτικοὺς à Sexto dici, qui hîc à Laërtio περαντικοὶ appellantur. Eum videsis paginâ 296.

79 Ἀληθεῖς μὲν οὖν εἰσι λόγοι, οἱ δι' ἀληθῶν συνάγοντες, &c.] Sextus Hypotyposeon II. XII. τῶν δὲ συνακτικῶν, οἱ μὲν εἰσιν ἀληθεῖς· οἱ δὲ, οὐκ ἀληθεῖς. ἀληθεῖς μὲν, ὅταν μὴ μόνον τὸ συνημμένον ἐκ τῆς τῶν λημμάτων συμπλοκῆς καὶ τῆς ἐπιφορᾶς, ὡς προειρήκαμεν, ὑγιὲς ᾖ, ἀλλὰ καὶ τὸ συμπέρασμα καὶ τὸ διὰ τῶν λημμάτων αὐτοῦ, συμπεπλεγμένον ἀληθὲς ὑπάρχῃ, ὅ ἐστιν ἡγούμενον ἐν τῷ συνημμένῳ. ἀληθὲς δὲ συμπεπλεγμένον ἐστὶ τὸ πάντα ἔχον ἀληθῆ. ὡς τὸ, Ἡμέρα ἐστὶ, καὶ, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. οὐκ ἀληθεῖς δὲ, οἱ μὴ οὕτως ἔχοντες, & quæ sequuntur.

Εἰσὶ δὲ καὶ ἀναπόδεικτοί τινες, &c.] Apud Sextum ibidem: πάλιν δὲ τῶν ἀληθῶν λόγων, οἱ μέν εἰσιν ἀποδεικτικοί· οἱ δὲ οὐκ ἀποδεικτικοί. καὶ ἀποδεικτικοὶ μὲν, οἱ διὰ προδήλων ἄδηλόν τι συνάγοντες· οὐκ ἀποδεικτικοὶ δὲ, οἱ μὴ τοιοῦτοι· οἷον, ὁ μὲν τοιοῦτος λόγος, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἐστι, φῶς ἄρα ἐστὶν, οὐκ ἔστιν ἀποδεικτικός. τὸ γὰρ φῶς εἶναι, ὅπερ ἐστὶν αὐτοῦ συμπέρασμα, πρόδηλόν ἐστιν, &c.

Τῷ μὴ χρῆσθαι ἀποδείξεως] Idem adversus Mathematicos pag. 260. ἀναπόδεικτοι λέγονται διχῶς, οἵτε μὴ ἀποδεδειγμένοι, καὶ οἱ μὴ χρείαν ἔχοντες ἀποδείξεως, τῷ αὐτόθεν εἶναι περιφανὲς ἐπ' αὐτῶν τὸ ὅτι συνάγουσιν, &c.

Παρὰ δὲ τῷ Χρυσίππῳ πέντε] Tres videlicet, ἁπλοῦς: duos verò, οὐχ ἁπλοῦς: ut discimus è Sexto, quem vide omnino.

Ἀλλὰ μὴν νύξ ἐστι] Sextus habet, οὐχὶ δέ γε φῶς 80
ἐστί, quod idem est.

Ἐπ' ἀληθεῖ δὲ ἀληθὲς ἕπεται κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, 81
&c.] Toties memoratus Sextus Hypotyposeon libro II. cap. XI. τὸ γὰρ συνημμένον ἤτοι ἄρχεται ἀπὸ ἀληθοῦς καὶ λήγει ἐπὶ ἀληθές· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν. ἢ ἄρχεται ἀπὸ ψεύδους, καὶ λήγει ἐπὶ ψεῦδος· οἷον, Εἰ πέταται ἡ γῆ, πτερωτή ἐστιν ἡ γῆ. ἢ ἄρχεται ἀπὸ ἀληθοῦς, καὶ λήγει ἐπὶ ψεῦδος· οἷον, Εἰ ἔστιν ἡ γῆ, πέταται ἡ γῆ· ἢ ἄρχεται ἀπὸ ψεύδους καὶ λήγει ἐπὶ ἀληθές· οἷον, Εἰ πέταται ἡ γῆ, ἔστιν ἡ γῆ. Et libro VII. adversus Mathematicos paginâ 290. εἰ μὲν γὰρ μόνον κατ' αὐτοὺς τῷ ἀληθεῖ εἵπετο ἀληθὲς, &c.

Καὶ ἄποροι δέ τινές εἰσι λόγοι] περὶ τῶν ἀπόρων, di- 82
ximus suprà pluribus ad Euclidem. Adde Cujacium Tractatu v. ad Africanum.

Ἔστι δὲ ἐγκεκαλυμμένος, οἷον ὁ τοιοῦτος, Οὐχὶ τὰ μὲν δύο ὀλίγα ἐστὶ, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τρία, &c.] Immo id Soritæ exemplum est, non ἐγκεκαλυμμένου. Est enim Sorites, cavillatio, quæ ab evidenter veris, per brevissimas mutationes, disputationem ad ea quæ evidenter falsa sunt, conducit. Verba sunt Ulpiani in lege 177. D. de Verborum signif. & Juliani in l. 65. D. de Regulis Juris. Exemplum ἐγκεκαλυμμένου hoc est: *An nosti patrem tuum? Novi. An hunc nosti, qui linteo coopertus est? Non novi. Atqui hic pater tuus est. Patrem igitur tuum non nosti.* Quâ de re Lucianus ἐν βίων πράσει, ubi de Chrysippo. Atque inde nomen ἐγκεκαλυμμένου: cujus captiosæ argumentationis meminit & Themistius in Paraphrasi Posteriorum Analyticorum. Eadem videtur esse ratio διαλεληθότος, ut rectè Cujacius conjiciebat. Et fortè disjunctim legendum hoc loco ἐγκεκαλυμμένοι ἢ διαλεληθότες, pro eo quod legitur conjunctim καὶ διαλεληθότες. Igitur mutilum esse locum Laërtii rectè quoque idem vir magnus animadvertebat. Suppleri posset hoc modo: ἔστι δὲ ἐγκεκα-

λυμμένος, οἷον, Τὸν πατέρα οἶσθα τὸν σεαυτοῦ; ναί. τὸν ἐγκεκαλυμμένον τοῦτον οἶσθα, μηδαμῶς. ἀλλὰ μὴν αὐτὸς οὗτός ἐστιν ὁ πατὴρ ὁ σός. πατέρα σου ἄρα οὐκ οἶσθα. Σωρείτης δ' ἐστὶν ὁ τοιοῦτος· Οὐχὶ τὰ μὲν δύο ὀλίγα ἐστίν; οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τρία; οὐχὶ δὲ ταῦτα μέν; οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τέσσαρα; καὶ οὕτω μέχρι τῶν δέκα· τὰ δὲ δύο ὀλίγα ἐστί. καὶ τὰ δέκα ἄρα. Desideratur & exemplum κερατίδων. Vide nos suprà, ad Euclidem.

Οὖτις δέ ἐστι λόγος συνταττικὸς, καὶ ἐξ ἀορίστου, καὶ ὡρισμένου συνεστὼς· πρόληψιν δὲ καὶ ἐπιφορὰν ἔχων. οἷον, Εἴ τίς ἐστιν ἐνταῦθα, οὐκ ἔστιν ἐκεῖνος ἐν Ῥόδῳ.] Et hanc definitionem κερατίδος esse potiùs quàm οὔτιδος putabat toties laudatus Cujacius: qui & in Indice librorum Chrysippi alios esse περὶ Οὔτιδος observat, alios περὶ τοῦ ἐξ ἀορίστου καὶ ὡρισμένου. Legendum autem συνθετικὸς hoc loco, non συνταττικός. Eustathius ad Odyss. IX. pag. 1634. Edit. Rom. ἔστι δὲ τὸ σόφισμα Οὖτις, οὐ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν κατά τινας, ἀλλὰ παρὰ σύνθεσιν μᾶλλον, καὶ διαίρεσιν, τοῦ μὲν Κύκλωπος κύριον νοήσαντος καὶ σύνθετον καὶ ἁπλοῦν, τὸ Οὖτις, ὡς κλινόμενον Οὔτιδος. Οὖτις, cavillatio est ex Homero sumpta, & conflata ex conjunctione & disjunctione. Nam interrogatus Polyphemus, cui Ulysses, antequam ei effoderet oculum, persuaserat se οὖτιν nominari, μήτις αὐτὸν κτείνει δόλῳ, οὐδὲ βίηφι, respondet, Οὖτίς με κτείνει δόλῳ, οὐδὲ βίηφι. ex quo colligunt qui οὖτις accipiunt distinctè, Nemo igitur excæcavit te vi vel dolo: quod tamen Polyphemus accipiebat conjunctim pro nomine proprio, & Οὖτιν se quidem excæcasse ajebat, non vi, sed dolo. Verba sunt Cujacii. Eustathius dicto loco: ἐκ δὲ τοιούτου Ὁμηρικοῦ σοφίσματος, οἱ Φιλόσοφοι τοὺς παρ' αὐτοῖς Οὔτιδας πλέκουσι παραλογισμούς. Subjungit: ἔστι δὲ τὸ σόφισμα, οὐ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν κατά τινας, ἀλλὰ παρὰ σύνθεσιν μᾶλλον καὶ διαίρεσιν, τοῦ Κύκλωπος κύριον νοήσαντος, καὶ σύνθετον ἁπλοῦν, τὸ οὖτις, ὡς κλινόμενον οὔτιδος. Ceterùm & post hæc Laërtiana, Εἴ τίς ἐστιν ἐνταῦθα, οὐκ ἔστιν ἐκεῖνος ἐν Ῥόδῳ, addendum videtur, ἄνθρωπος ἐνταῦθά ἐστιν· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἄνθρωπος ἐν Ῥόδῳ. Meminit & aliorum Sophismatum Gellius XVIII. 13. *Quod nix est, hoc grando non est: nix autem alba est: grando igitur alba non est. Quod homo est, hoc non est equus: homo autem animal est: equus igitur animal non est. Quod ego sum, id tu non es: homo autem ego sum: homo igitur tu non es.* Quod postremum sophisma, ut hoc obiter dicam, Diogeni Cynico à quodam Dialectico per contumeliam propositum, ita ille remuneratus est: *Hoc quidem falsum est: & si verum id fieri vis, à me incipe.* Vide nos suprà, ad Euclidem.

83 Καὶ τοιοῦτοι μὲν ἐν τοῖς λογικοῖς οἱ Στωϊκοὶ, ἵνα μάλιστα κρατύνωσι Διαλεκτικὸν μόνον εἶναι τὸν Σοφόν] Sed & solum Poëtam, Oratorem, Jurisconsultum, ajebant Stoici esse Sapientem suum. Strabo lib. I. οἱ δὲ ἡμέτεροι (Stoicos innuit; fuit enim Stoicus Strabo, quod antea monuimus) καὶ μόνον ποιητὴν ἔφασαν εἶναι τὸν Σοφόν. Laërtius infrà: ὁμοίως δὲ ἀρχικοὺς, δικαστικούς τε, καὶ ῥητορικοὺς μόνους εἶναι· τῶν δὲ φαύλων οὐδένα. Immo & solum divitem; solum Regem; omnium denique rerum solum esse dominum: unde jocus Sophili Comici: Στωϊκὸν δόγμα ἐστὶν, ὅτι πάντα εὖ ποιήσει ὁ Σοφός· καὶ φακῆν φρονίμως ἀρτύσει. Consulendus Lipsius in Manuduct. ad Stoicam Philos. lib. II. Dissertatione XI. XII. XIII. & XIV. Stoicis etiam Dialectica inter virtutes, ut est apud Ciceronem III. de Finibus, Plutarchum lib. I. de Placitis Philos. & Stobæum in Collectaneis Stoicorum dogmatum. Immo & Dialectici κατ' ἐξοχὴν fuerunt appellati: quod nomen, ceu gentile patrimonium, ab Euclideis adierunt, qui *Dialectici* appellabantur, ut pluribus suprà ad Euclidem docuimus: quare eos ad differentiam Stoicorum, veteres Dialecticos videtur Seneca Epist. 117. appellare. Sanè Chrysippus; si Laërtio fides, trecentos septuaginta & unum τόμους Dialecticos conscripserat. Nonnulli tamen inter Stoicos Dialecticam contempsere, ut Seneca, Epictetus, Marcus Imperator. Etiam Aristo Chius tres libros contra Dialecticos scripsit, teste Laërtio: Illiusque convicia quædam adversùs Logicam exstant apud Stobæum Serm. 81. solam quippe Moralem philosophiam exercendam censuit, ut est apud eumdem Diogenem Laërtium & Sextum Empiricum. Eadem mens fuit & vetustissimorum Theologorum, quibus inimicissima ars Sophistica: qua de re videndus Gregorius Nyssenus in Dialogo de Anima. Facere non possum, quin hîc referam, quæ de Beato Augustino, viro Διαλεκτικωτάτῳ, quique de Logica plures libros reliquit, tradit Beatus Ambrosius Serm. 92. illius scilicet pertinaciam & disputationis acrimoniam Supplicationibus publicis compescendam, & quasi averruncandam existimasse.

Καὶ Διογένην] Τὸν Βαβυλώνιον. 84

Τὴν δὲ πρώτην ὁρμήν φασι τὸ ζῶον ἴσχειν ἐπὶ τὸ τηρεῖν ἑαυτὸ, &c.] Adi Aldobrandinum. Ceterùm hunc 85 Laërtii locum exscripsit Suidas in ὁρμή. Suidæ verba, quia in iis corrigendis frustrà laboravit ejus Interpres, ut ea restituam, simul & ut ex iis Laërtiana confirmem & emendem; infrà ponere non gravabor: ὁρμὴ ἡ πρώτη τοῖς ζώοις σύνεστιν ἐπὶ τὸ τηρεῖν ἑαυτά, οἰκειούσης αὐτοῖς τῆς φύσεως ἀπαρχῆς· πρῶτον γὰρ οἰκεῖον παντὶ ζώῳ ἡ σύστασις, καὶ ἡ ταύτης σύνδεσις (συνείδησις scriptum est apud Laërtium) καὶ οἰκείως ἔχειν πρὸς ἑαυτά. διὸ τὰ βλάπτοντα διωθεῖται, τὰ δὲ οἰκεῖα προσίεται. καὶ οὐ πρὸς ἡδονὴν γίνεται ἡ πρώτη ὁρμὴ τοῖς ζώοις. ἐπιγέννημα γὰρ ἂν ἦν, εἰ ἄρα ἐστὶν ἡδονὴν εἶναι, ὅταν αὐτὴν καθ' αὑτὴν ἡ φύσις ἐπιζητήσασα τὰ ἐναρμόζοντα αὐτῇ ἐν συστάσει ἀπολαύει. (Corrige ex Laërtio ἀπολάβῃ) ὃν ἂν τρόπον ἀντιλαμβάνονται τὰ ζῶα, (corrige ex eodem Laërtio ἀφιλαρύνεται τὰ ζῶα) καὶ θάλλει τὰ φυτά. καὶ οὐ διηλλαξεν ἡ φύσις ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ ζώων, καὶ φυτῶν, ὅτι χωρὶς ὁρμῆς (nota varietatem lectionis) καὶ αἰσθήσεως κἀκεῖ οἰκονομεῖ. καὶ ἐφ' ἡμῶν τινα φυτοειδῶς γίνονται. (corrige κἀκεῖνα & γίνεται.) ἐκ περιττοῦ δὲ τῆς ὁρμῆς τοῖς ζώοις ἐπιγινομένης, συγχρώμενα (lege ᾗ συγχρώμενα) πορεύεται. τούτοις μὲν τὸ κατὰ φύσιν τὸ κατὰ τὴν ὁρμὴν διοικεῖσθαι. τοῦ δὲ λόγου τοῖς λογικοῖς κατὰ τελειοτέραν προστασίαν διδομένου, τὸ κατὰ λόγον ζῆν, ὀρθῶς γίνεσθαι τοῖς κατὰ φύσιν. τέχνη γὰρ οὗτος ἐπιγίνεται

γίνεται τῆς ὁρμῆς. (Apud Laërtium τεχνίτης γὰρ οὗτος) διὸ καὶ Ζήνων εἶπε τέλος εἶναι τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν· ὅπερ ἐστὶ κατ' ἀρετὴν ζῆν. ἄγει γὰρ πρὸς ταύτην καὶ ἡμᾶς ἡ φύσις.

Πρῶτον οἰκεῖον λέγων εἶναι παντὶ ζώῳ τὴν αὐτοῦ σύστασιν, καὶ τὴν ταύτης συνείδησιν.] Legendum omnino σύνδεσιν ex superioribus Suidæ verbis.

86 Ἐπιγέννημα] Verbum Stoicorum: quod & ἐπιγεννηματικὸν, & ἐπιγινόμενον dicitur. *Posterum* & *consequens* Cicero appellat lib. III. de Finibus. Sic autem vocarunt ea quæ subsequuntur; ut lætitiam & gaudium, tristitiam & angorem: quæ non propter sui naturam aut assumenda aut vitanda existimabant; sed tamquam accessionis vice. Ita Zeno noster infrà, perturbationes judicia esse negabat: sed quod ex judiciis consequeretur, τὸ ἐπιγινόμενον κρίσεσι, ut est apud Galenum. *Accessionem* vertit Seneca lib. de Vita beata cap. 9. & ἐπιγεννᾶσθαι *supervenire*. *Sicut in arvo*, inquit, *quod segeti proscissum est, aliqui flores internascuntur; non tamen huic herbulæ, quamvis delectet oculos, tantum operis insumptum est: aliud fuit serenti propositum, hoc supervenit. Sic voluptas non est merces, nec caussa virtutis, sed accessio: nec quia delectat, placet: sed quia placet, delectat.* Habent autem hoc verbum Stoici, ut alia pleraque, ab Aristotele: quod eruditè Casaubonus ad Persium observabat. Ad res naturales illud transtulit Marcus Imperator lib. III. περὶ τῶν εἰς ἑαυτόν. χρὴ καὶ τὰ τοιαῦτα παραφυλάσσειν, ὅτι καὶ τὰ ἐπιγινόμενα τοῖς φύσει γινομένοις, ἔχει τι εὔχαρι καὶ ἐπαγωγόν· οἷον ἄρτου ὀπτωμένου παραῤῥήγνυταί τινα μέρη. Apud Medicos τὰ ἐπιγεννήματα, sive ἐπιγινόμενα, sunt symptomata, quæ ipsius morbi augescentis ratione supervenire solent.

Ὅταν αὐτὴν καθ' αὐτὴν ἡ φύσις ἐπιζητήσασα] Αὐτὴ καθ' αὐτὴν, emendabat Salmasius ad Simplicium pag. 54. Non enim referendum, inquit, ad ἡδονὴν, cùm Stoici negent animal primo illo ac naturali appetitu, qui est insitus, ad voluptatem tendere. Ita quoque legisse videtur Aldobrandinus, qui vertit, *posteaquam ipsa se ipsam exquirens Natura*. Verùm recepta lectio confirmatur Suidæ codicis auctoritate.

Οὐδέν τε (φασὶ) διήλλαξεν ἡ φύσις ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζώων, ὅτι χωρὶς ὁρμῆς καὶ αἰσθήσεως κἀκεῖνα οἰκονομεῖ, καὶ ἐφ' ἡμῶν τινα φυτοειδῶς γίνεται] Idem Vir doctus ibidem pag. 123. hîc etiam emendabat, ἢ ὅτι χωρίς. hoc est, *non discrevisse in plantis & animalibus naturam, nisi quatenus plantæ hoc sine motu & sensu faciunt.* Scriptum est apud Suidam: καὶ οὐ διήλλαξεν ἡ φύσις ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ ζώων, καὶ φυτῶν, ὅτε χωρὶς ὁρμῆς καὶ αἰσθήσεως κἀκεῖ οἰκονομεῖ, καὶ ἐφ' ἡμῶν τινα φυτοειδῶς γίνονται. Ex Suida emendandus Laërtius, & ex Laërtio Suidas. Legendum apud Laërtium, ὅτι χωρίς· & apud Suidam κἀκεῖνα: & delendum, καὶ φυτῶν.

Διοικεῖσθαι] Corrige διοικεῖσθαι.

Τὸ κατὰ λόγον ζῆν ὀρθῶς γίνεσθαι τοῖς κατὰ φύσιν] Legendum τὸ κατὰ φύσιν. Ut in animalibus rationis expertibus dixit τὸ κατὰ τὴν ὁρμὴν ζῆν idem esse quod κατὰ φύσιν, ita in homine rationis capace τὸ κατὰ λόγον ζῆν idem planè est quod κατὰ φύσιν. Inde ipsi statim τὸ τέλος hominis definitur τὸ ὁμολογουμένως ζῆν. Verba sunt magni illius Salmasii ad Simplicium pag. 54.

Ὁ Ζήνων ἐν τῷ Περὶ ἀνθρώπου φύσεως] Quo titulo 87
exstat Nemesii liber.

Τέλος εἶπε, τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν, &c.] Finis, sive ultimum bonum, Stoicis, est secundùm Naturam vivere: quod modò ὁμολογίαν τῇ φύσει, modò ὁμολογουμένως ζῆν, sive συμφώνως, aut ἀκολούθως, appellant. Laërtianis non absimilia leges apud Stobæum in Stoicis: τὸ τέλος μὲν Ζήνων οὕτως ἀπέδωκε, Τὸ ὁμολογουμένως ζῆν· τοῦτο δ' ἐστὶ καθ' ἕνα λόγον καὶ σύμφωνον ζῆν, ὡς τῶν ἀλόγων ζώων κακοδαιμονούντων. οἱ δὲ μετὰ τοῦτον προσδιαρθροῦντες οὕτως ἐξέφερον, Ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν· ὑπολαβόντες ἔλαττον εἶναι κατηγόρημα τὸ ὑπὸ Ζήνωνος ῥηθέν. Κλεάνθης γὰρ πρῶτος διαδεξάμενος αὐτοῦ τὴν αἵρεσιν, προσέθηκε, τῇ φύσει· ὅπερ ὁ Χρύσιππος σαφέστερον βουλόμενος ποιῆσαι, ἐξήνεγκεν τὸν τρόπον τοῦτον, Ζῆν κατ' ἐμπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων. Διογένης δὲ, εὐλογιστίαν ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ, καὶ ἀπεκλογῇ. Ἀρχίδημος δὲ, πάντα καθήκοντα ἐπιτελοῦντα ζῆν. Eadem; sed paulò aliter; habes apud Clementem Alexandrinum στρωματέων II. Ζήνων Στωϊκὸς τέλος ἡγεῖται, Τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν· Κλεάνθης δὲ, Τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν, ἐν τῷ εὐλογιστεῖν· (an legendum ἢ τὸ εὐλογιστεῖν;) ὃ ἐν τῇ κατὰ φύσιν ἐκλογῇ κεῖσθαι διελάμβανεν. ὅ, τε Ἀντίπατρος, ὁ τούτου γνώριμος, τὸ τέλος κεῖσθαι ἐν τῷ διηνεκῶς καὶ ἀπαραβάτως ἐκλέγεσθαι μὲν τὰ κατὰ φύσιν, ἀπεκλέγεσθαι δὲ τὰ παρὰ φύσιν. Ἀρχίδημος, ἐκλεγόμενον τὰ κατὰ φύσιν μέγιστα καὶ κυριώτατα, οὐχ οἷόν τε ὄντα ὑπερβαίνειν. Παναίτιος, τὸ ζῆν κατὰ τὰς διδομένας ἡμῖν ἐκ φύσεως ἀφορμάς. Ποσειδώνιος, τὸ ζῆν θεωροῦντα τὴν τῶν ὅλων ἀλήθειαν καὶ τάξιν. In verbis Clementis dissensum aliquem à Stobæanis & Laërtianis observare est: præcipuè verò, quòd hanc ὁμολογίας interpretationem, εὐλογιστίαν ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ καὶ ἀπεκλογῇ, Cleanthi adscribit; quam tamen Diogenis Babylonii faciunt Laërtius & Stobæus. Putabat Justus Lipsius non scripsisse hæc Clementem; doctum hominem & accuratum; sed Exscriptorem ea depravasse: sequitur quippe apud Clementem, ὅ, τε Ἀντίπατρος, ὁ τούτου γνώριμος: constat autem Antipatrum, non Cleanthem, sed Diogenem Babylonium audivisse. Addo; Clementem à magistro suo Pantæno, germanissimo Stoïco, Stoïcâ disciplina apprimè imbutum fuisse. Sed dissentit quoque à Laërtio Stobæus; ut Casaubono bellè observatum: quòd ille Zenonem ait primum τέλος definiisse, τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν: hic verò, tantum τὸ ὁμολογουμένως ζῆν: cui definitioni vocem φύσει addiderit Cleanthes. Ceterùm, proximè memoratos locos Stobæi & Clementis, atque hunc Laërtii, perspicuè juxtà & eruditè declaratos, vide apud eumdem Lipsium l. II. Manuductionis ad Stoïcam Philosophiam, Dissertatione 14, 15, 16, 17, & 18.

Ἑκάτων] Is est, Hecaton Rhodius, Philosophus Stoicus, Panætii discipulus. De eo Cicero de Officiis lib. III. *Hecatonem quidem Rhodium, discipulum Pa-*

natii, video in his libris, quos de Officiis scripsit Q. Tuberoni, dicere sapientis esse, nihil contra mores, leges, instituta facientem, habere rationem rei familiaris.

Κατ' ἐμπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων ζῆν] Vertit Cicero lib. III. de Finibus, *vivere, scientiam adhibentem earum rerum quæ naturâ eveniant.* Consule Aldobrandinum.

Μέρη γάρ εἰσιν αἱ ἡμέτεραι φύσεις τοῦ ὅλου, &c.] Quod Stoicorum effatum respexit Marcus Antoninus lib. II. τῶν εἰς ἑαυτόν· Stoïcus & ipse: ὑβρίζει ἑαυτὴν ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχή· μάλιστα μὲν, ὅταν ἀπόστημα, καὶ οἷον φῦμα κόσμου, ἐφ' ἑαυτῷ γίνηται. τὸ γὰρ δυσχεραίνειν τινὶ τῶν γινομένων, ἀπόστασίς ἐστι τῆς φύσεως, ἧς ἐν μέρει ἑκάστου τῶν λοιπῶν φύσεις περιέχονται. Et clariùs suprà, eodem libro II. τούτων ἀεὶ δεῖ μεμνῆσθαι, τίς ἡ τῶν ὅλων, καὶ τίς ἡ ἐμὴ, καὶ πῶς αὕτη πρὸς ἐκείνην ἔχουσα, καὶ ὁποῖόν τι μέρος ὁποίου τοῦ ὅλου οὖσα· καὶ ὅτι οὐδεὶς ὁ κωλύων τὰ ἀκόλουθα τῇ φύσει, ἧς μέρος εἶ, πράσσειν τε ἀεὶ καὶ λέγειν. Et lib. x. ἤτοι ἄτομοι, ἢ φύσις. πρῶτον κείσθω, ὅτι μέρος εἰμὶ τοῦ ὅλου ὑπὸ φύσεως διοικουμένου. ἔπειτα, ὅτι ἔχω πῶς οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη, &c. Etiam Cicero de Finib. III. *Nec verò potest quisquam de bonis & malis verè judicare, nisi omni cognita ratione Naturæ, & vita etiam Deorum, & utrum conveniat necne natura hominis cum universa.*

88 Καὶ εὔροιαν βίου] Verbum Stoicorum. Sextus Empiricus lib. x. contra Mathematicos: εὐδαιμονία ἐστιν, ὡς οἵ τε περὶ τὸν Ζήνωνα καὶ Κλεάνθην καὶ Χρύσιππον ἀπέδοσαν, εὔροια βίου. Epictetus in Enchiridio cap. 13. μὴ ζήτει τὰ γινόμενα γίνεσθαι ὡς θέλεις, ἀλλὰ θέλε τὰ γινόμενα ὡς γίνεται, καὶ εὐροήσεις. Marcus Imperator lib. II. τῶν εἰς ἑαυτὸν sect. 4. ὁρᾷς, πῶς ὀλίγα ἐστὶν ὧν κρατήσας τις, δύναται εὔρουν, καὶ θεουδῆ βιῶσαι βίον; Et x. 6. τούτων δὲ οὕτω περαινομένων ἀνάγκη τὸν βίον εὐροεῖν. Utitur & lib. v. sect. 11. Et ad id respexit Seneca Epist. 120. *Hinc intellecta est illa beata vita, secundo defluens cursu. Probè fluere* ad verbum dixit Auctor Dialogi de Claris Oratoribus; quem Fabii esse non dubitamus. *cujus vis & utilitas,* (loquitur de Eloquentia) *rebus probè fluentibus, aliorum præsidio & tutelâ intelligitur. Rebus prosperis,* & *ad voluntatem nostram fluentibus,* dixit Tullius I. de Officiis.

Κατὰ τὴν συμφωνίαν τοῦ παρ' ἑκάστῳ δαίμονος] Et hoc ad mentem Stoicorum. Marcus Antoninus lib. II. 15. μὴ αἰσθομένου δὲ ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ τῷ ἔνδον ἑαυτοῦ δαίμονι εἶναι. Et III. 4. ubi de viro bono & sapiente: ἱερεύς τις καὶ ὑπουργὸς θεῶν, χρώμενος καὶ τῷ ἔνδον ἱδρυμένῳ αὐτοῦ. Et sectione sequenti: ἔτι δὲ ὁ ἐν σοὶ θεὸς, ἔστω προστάτης ζώου ἄρρενος, καὶ πρεσβύτου, καὶ πολιτικοῦ, καὶ Ῥωμαίου, καὶ ἄρχοντος. Et posteà: εἰ δὲ μηδὲν κρεῖττον φαίνεται αὐτοῦ τοῦ ἐνιδρυμένου ἐν σοὶ δαίμονος. Et lib. III. extremo. τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ στήθει ἱδρυμένον δαίμονα. Idem v. 19. συζῆν θεοῖς. συζῇ δὲ θεοῖς ὁ συνεχῶς δεικνὺς αὐτοῖς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ἀρεσκουμένην μὲν τοῖς ἀπονεμομένοις, ποιοῦσαν δὲ ὅσα βούλεται ὁ δαίμων, ἑκάστῳ προστάτην καὶ ἡγεμόνα ὁ Ζεὺς ἔδωκεν ἀπόσπασμα ἑαυτοῦ. οὗτος δέ ἐστιν, ὁ ἑκάστου νοῦς καὶ λόγος. Eadem mens fuit & Platonicorum. Plotinum vide Enneadis III. libro IV. περὶ τοῦ εἰληχότος ἡμᾶς δαίμονος.

Ὁ μὲν οὖν Διογένης] Diogenes Babylonius.

Φύσιν δὲ Χρύσιππος μὲν ἐξακούει, ᾗ ἀκολούθως δεῖ 89
ζῆν, τήν τε κοινὴν, καὶ ἰδίως τὴν ἀνθρωπίνην. ὁ δὲ Κλεάνθης, τὴν κοινὴν μόνην ἐκδέχεται φύσιν, &c.] Stat à Chrysippo Marcus Antoninus Imperator libro III. sectione 3. ἀλλ' εὐθεῖαν πέραινε, ἀκολουθῶν τῇ φύσει τῇ ἰδίᾳ καὶ τῇ κοινῇ. μία δὲ ἀμφοτέρων τούτων ἡ ὁδός. *Sed rectà perge: natura tum propria, tum & communi obsecutus: eadem enim est harum utriusque via.*

Τήν τε ἀρετὴν, διάθεσιν εἶναι ὁμολογουμένην] Stobæus: σύμφωνον αὐτῇ περὶ ὅλον τὸν βίον.

Τῇ γε σωφροσύνῃ] Τῇ ἀφροσύνῃ ceteræ Editiones, 90
& Codex Regius, perperam.

Καθάπερ τῇ ψαλίδος οἰκονομίᾳ τὴν ἰσχὺν ἐπιγίνεσθαι] Palatinus & Florentinus, οἰκοδομίᾳ. Rectè.

Ἀπολλοφάνης] Qui infrà eidem Laërtio memora- 92
tur. Meminit Stephanus in Ἀντιόχεια, ubi de diversis Antiochiis: τρίτη Μεσοποταμίας, Μυγδονία καλουμένη, ἥτις παρὰ τῶν ἐπιχωρίων Ἀσίβη καλεῖται· ὅθεν Ἀπολλοφάνης ὁ Στωϊκὸς φιλόσοφος, Ἀσιβηνός. Et Tertullianus in libro de Anima: *Dividitur autem in partes; nunc in duas à Platone; nunc in tres à Zenone; nunc in quinque & in sex à Panætio; in septem à Sorano: etiam in octo penes Chrysippum: etiam in novem penes Apollophanem; sed in duodecim penes quosdam Stoicorum; & in duas ampliùs apud Posidonium.* Hæc scripseram, cùm in Varias Lectiones Reinesii lib. III. cap. 2. incidi, à quo didici hujus Apollophanis mentionem quoque fecisse Athenæum lib. VII. 6. sed loco corrupto: Ἐρατοσθένης γοῦν ὁ Κυρηναῖος, μαθητὴς γενόμενος Ἀρίστωνος τοῦ Χίου, ὃς ἦν εἷς τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρίστωνι παρεμφαίνει τὸν διδάσκαλον, &c. Καὶ Ἀφάνης δὲ (γνώριμος δὲ ἦν καὶ αὐτὸς τοῦ Ἀρίστωνος) ἐν τῷ Ἀρίστωνι καὶ αὐτὸς οὕτως ἐπιγράψας τὸ σύγγραμμα, ἐμφανίζει τὴν τοῦ διδασκάλου φιληδονίαν. Scriptum fuisse ab Athenæo Ἀπολλοφάνης rectè vidit præfatus Reinesius: qui & Apollophanem illum Philosophum Stoicum eumdem esse ac Apollophanem Medicum Antiochi, quem laudat Plinius XXII. 2. & Celsus v. 18. & de quo Polybius lib. v. verisimili quoque conjecturâ existimabat: quamquam diversos faciat Jonsius de Scriptoribus Historiæ Philosoph. II. 6. ubi & Ἀπολλοφάνης in loco Athenæi legendum monuit.

Καὶ ἀδικίαν, καὶ ἀκολασίαν, πρώτας] Meliùs ἐν 93
ταῖς πρώταις, ut scriptum exhibet Stephanica editio: sequitur enim, ἐν ταῖς ὑπὸ ταύταις. Codex Regiæ Bibliothecæ, neque τὸ ἐν πρώταις, neque τὸ πρώτας agnoscit: sed ἀκολασίαν, habet καὶ ἀκρασίαν καὶ βραδύνοιαν.

Εἶναι δὲ ἀνοίας, &c.] Legendum omnino ἀγνοίας: quod vel ipsa vox ἐπιστῆμαι, quæ proximè sequitur, manifestum facit. Et ita Codex Regius, & Florentinus, & Palatinus. Sic etiam videtur legisse Aldobrandinus.

Ἀγαθὸν δὲ κοινῶς μὲν, τό τι ὄφελος. ἰδίως δὲ, ἤτοι 94
ταὐτὸν ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας] Confirmat atque ex-

plicat Sextus Empiricus libro x. adverſus Mathematicos paginâ 442. οἱ μὲν οὖν Στωϊκοὶ τῶν κοινῶν, ὡς εἰπεῖν, ἐννοιῶν ἐχόμενοι, ὁρίζονται τἀγαθὸν τρόπῳ τῷδε· ἀγαθόν ἐστιν ὠφέλεια, ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας. ὠφέλειαν μὲν λέγοντες, τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σπουδαίαν πρᾶξιν· οὐχ ἕτερον δὲ ὠφελείας τὸν σπουδαῖον ἄνθρωπον καὶ τὸν φίλον. ἡ μὲν γὰρ ἀρετὴ πῶς ἔχοι ἡγεμονικὸν καθεστηκυῖα, καὶ ἡ σπουδαία πρᾶξις ἐνέργειά τις οὖσα κατ᾽ ἀρετὴν, ἀντικρύς ἐστιν ὠφέλεια. ὁ δὲ σπουδαῖος ἄνθρωπος καὶ ὁ φίλος, πάλιν τῶν ἀγαθῶν ὄντες καὶ αὐτοὶ, οὔτε ὠφέλεια λεχθεῖεν ἂν ὑπάρχειν, οὔθ᾽ ἕτεροι ὠφελείας, δι᾽ αἰτίαν τὴν αὐτήν. τὰ γὰρ μέρη, φασὶ παῖδες Στωϊκῶν, οὔτε τὰ αὐτὰ τοῖς ὅλοις ἐστὶν, οὔτε ἑτεροῖα τῶν ὅλων· οἷον ἡ χείρ· οὔτε ἡ αὐτὴ ἐστὶν ὅλῳ ἀνθρώπῳ· οὐ γὰρ ὅλος ἄνθρωπός ἐστιν ἡ χείρ· οὔτε ἑτέρα τοῦ ὅλου. σὺν γὰρ τῇ ὅλῃ χειρὶ, ὅλος ὁ ἄνθρωπος νοεῖται ἄνθρωπος. ἐπεὶ οὖν καὶ τοῦ σπουδαίου ἀνθρώπου καὶ τοῦ φίλου μέρος ἐστὶν ἀρετή· τὰ δὲ μέρη οὔτε ταὐτὰ τοῖς ὅλοις ἔστι, οὔτε ἕτερα τῶν ὅλων, εἴρηται ὁ σπουδαῖος ἄνθρωπος καὶ ὁ φίλος οὐχ ἕτερος ὠφελείας. *Atque Stoici quidem communibus, ut ita dicam, hærentes notionibus, Bonum hoc modo definiunt: Bonum eſt utilitas, aut non diverſum ab utilitate. Utilitatem quidem dicentes virtutem, & quæ eſt ex virtute actionem: ab utilitate autem non diverſum hominem bonum & amicum. Nam virtus quidem, cùm ſit quodammodo affecta pars animæ, tenens principatum, & bona quædam ex virtute operatio, apertè eſt utilitas. Bonus quoque homo & amicus, cùm rurſus ſint ipſi quoque ex bonis, neque dici debent utilitas, neque diverſi ab utilitate propter hanc cauſam. Partes enim, ajunt Stoici, neque eædem ſunt quæ tota, neque diverſa à totis: ut, manus neque eadem eſt quæ totus homo (non eſt enim manus totus homo) neque diverſa à toto. Nam cum tota manu totus intelligitur homo. Quoniam ergo viri boni & amici pars eſt virtus, partes autem neque eædem ſunt quæ tota, neque diverſa à totis, dictus fuit vir bonus & amicus non diverſus ab utilitate.* Et libro III. capite 20. Hypotypoſeon: φασὶν οὖν οἱ Στωϊκοὶ ἀγαθὸν εἶναι, ὠφέλειαν, ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας· ὠφέλειαν μὲν λέγοντες τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σπουδαίαν πρᾶξιν· οὐχ ἕτερον δὲ ὠφελείας, τὸν σπουδαῖον ἄνθρωπον καὶ τὸν φίλον, &c quæ ſequuntur. Clemens Alexandrinus Pædagogi lib. I. cap. 8. τὸ δ᾽ ἀγαθὸν, ᾗ ἀγαθόν ἐστιν, οὐδὲ ἄλλο ποιεῖ, ἢ ὅτι ὠφελεῖ.

Καὶ τὸ μετέχον αὐτῆς ἀγαθὸν τριχῶς οὕτω λέγεσθαι, &c.] Rectè vidit Lipſius hæc eſſe mutila: namque tripartitò bonum dici à Stoicis ait hoc loco Laërtius: at ipſius duplex eſt diviſio. Deinde exempla quæ affert, peccant. Suppleri poteſt Laërtius è Sexto Empirico, cujus hæc ſunt verba libro x. adverſus Mathematicos pagina 443. ubi de Stoicis: ἔνθεν καὶ κατὰ ἀκολουθίαν τριχῶς εἰπόντες ἀγαθὸν προσαγορεύεσθαι, ἕκαστον σημαινομένων κατ᾽ ἰδίαν πάλιν ἐπιβολὴν ὑπογράφουσι· λέγεται γὰρ ἀγαθὸν (φασὶ) καθ᾽ ἕνα μὲν τρόπον, τὸ ὑφ᾽ οὗ, ἢ ἀφ᾽ οὗ ἐστιν ὠφελεῖσθαι· ὃ δὴ ἀρχικώτατον ὑπῆρχε (an ὑπάρχει?) καὶ ἀρετή. ἀπὸ γὰρ ταύτης, ὥσπερ τινὸς πηγῆς, πᾶσα πέφυκεν ἀνίσχειν ὠφέλεια· καθ᾽ ἕτερον δὲ, τὸ καθὸ συμβαίνει ὠφελεῖσθαι. οὕτως οὐ μόνον αἱ ἀρεταὶ λεχθήσονται ἀγαθὰ, ἀλλὰ καὶ αἱ κατ᾽ αὐτὰς πράξεις. εἴπερ καὶ κατὰ ταύτας συμβαίνει ὠφελεῖσθαι. κατὰ δὲ τὸν τρίτον καὶ τελευταῖον τρόπον λέγεται ἀγαθὸν, Τὸ οἷόν τε ὠφελεῖν, ἐκ περιλαμβανούσης τῆς ἀποδόσεως ταύτης, τάς τε ἀρετὰς, καὶ τὰς ἐναρέτους πράξεις, καὶ τοὺς φίλους, καὶ τοὺς σπουδαίους ἀνθρώπους, θεούς τε καὶ σπουδαίους δαίμονας, &c. *Hinc etiam ex conſequentia cùm trifariam bonum dixerint appellari, unum quodque ſignificatum rurſus deſcribunt propriâ mentis conceptione. Dicitur autem Bonum (inquiunt) uno quidem modo, id eſt, ex quo & à quo licet juvari, quod quidem imprimis & præcipuè eſt virtus. Ab ea enim, tamquam ab aliquo fonte, naturaliter univerſa oritur utilitas. Alio autem dicitur, id per quod accidit ut juvemur. Ita non ſolùm virtutes dicentur bona, ſed etiam quæ fiunt ex iis actiones; ſi quidem per eas quoque accidit ut juvemur. Tertio autem & ultimo modo dicitur Bonum quod poteſt juvare, comprehendente hac definitione & virtutes, & ex virtute actiones, & amicos, & bonos viros, Deoſque, & bonos dæmones.* Item ex Stobæo, apud quem ex mente Stoicorum Bonum etiam trifariam dividitur: à quo utilitas, ἀφ᾽ οὗ συμβαίνει ὠφελεῖσθαι, per quod utilitas, ὑφ᾽ οὗ συμβαίνει ὠφελεῖσθαι: & utibile, ſive quod poteſt utile eſſe, τὸ οἷον ὠφελεῖσθαι. Sed de eâ boni, ſecundum Stoicos, diviſione, aliiſque diviſionibus videndus omnino Lipſius lib. II. Manuductionis ad Stoicam Philoſophiam Diſſert. 22.

Ἄλλως δὲ οὕτως ἰδίως ὁρίζονται τὸ ἀγαθὸν, τὸ τέλειον κατὰ φύσιν λογικοῦ, ἢ ὡς λογικοῦ] Eſt hæc Diogenis Babylonii definitio. Cato apud Ciceronem libro III. de Finibus: *Boni definitiones paullùm oppidò inter ſe differunt, & tamen eodem ſpectant. Ego aſſentior Diogeni, qui bonum definierit, quod eſſet naturâ abſolutum.* Additum Diogenianæ huic definitioni τὸ λογικοῦ, rei explicandæ aut terminandæ cauſſâ. Nam, ut rectè Lipſius, ſimpliciter κατὰ φύσιν ſi dicas, videtur cavillo locus, & in Infantibus etiam Bonum eſſe, quod negat Seneca. Senecæ verba ſunt epiſtolâ ultimâ. *Quid eſt ſecundum Naturam? quod contingit & protinus nato, non dico Bonum, ſed initium Boni. Atqui non magis Infans adhuc Boni capax eſt, quàm arbor, aut mutum aliquod animal. Quare autem Bonum in iſtis non eſt? quia nec ratio. Ob hoc in Infante quoque non eſt; nam & huic deeſt. Eſt aliquod Irrationale animal, eſt aliquod nondum Rationale, eſt Rationale, ſed imperfectum. In nonnullo horum, Bonum. Ratio iſtud ſecum affert. Quid ergo inter iſta, quæ retuli, diſtat? Numquam erit Bonum in eo, quod Irrationale eſt, in eo quod nondum Rationale eſt, tunc eſſe Bonum, in imperfecto, jam poteſt eſſe Bonum, ſed non eſt.*

Ἐπιγεννήματα δὲ, τήν τε χαρὰν καὶ τὴν εὐφροσύνην, &c.] Ariſtoteles 1. Ethicor. capite 9. aliâ voce, ſed eodem ſenſu, Voluptatem περίαπτον, *appendicem*, appellat: οὐδὲν δὴ προσδεῖται τῆς ἡδονῆς ὁ βίος αὐτῶν (loquitur de ſtudioſis) ὥσπερ περιάπτου τινὸς, ἀλλ᾽ ἔχει τὴν ἡδονὴν ἐν ἑαυτῷ. De voce ἐπιγέννημα diximus ſuprà pluribus.

Καὶ τὰ παραπλήσια, ὡσαύτως] Quæ verba & sequentia, usque ad καὶ τὰ ὅμοια absunt ab Editione Basileensi.

95 Τῶν ἀγαθῶν, τὰ μὲν εἶναι κατὰ ψυχήν· τὰ δὲ, ἐκτός, &c.] Emenda περὶ ψυχήν. Et ita MSS quidam. Ceterùm de toto hoc loco videndus Stobæus in Eclogis Ethic. Ita etiam bona dividit Aristoteles libro I. Ethicor. cap. 9. φαίνεται δ' ὅμως καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν προσδεομένη εὐδαιμονία.

Τὸ αὐτὸν ἑαυτὸν εἶναι σπουδαῖον καὶ εὐδαίμονα] Corrige ἑαυτῷ, quemadmodum legitur in Editionibus Stephani, & in Codice Regio. In Editione Basileensi sex lineæ hoc loco desiderantur.

96 Ἔτι τῶν ἀγαθῶν, τὰ μὲν, εἶναι τελικά· τὰ δὲ, ποιητικά, &c.] Cato apud Ciceronem III. de Finibus: *Sequitur illa divisio, ut Bonorum alia sint ad illud ultimum pertinentia: (sic enim appello, quæ* τελικὰ *dicuntur) alia autem Efficientia, quæ Græci* ποιητικά, *alia, Utrumque. De Pertinentibus; nihil est Bonum, præter actiones honestas. De Efficientibus, nihil præter Amicum. Sed & Pertinentem & Efficientem Sapientiam volunt esse. Nam quia Sapientia est conveniens Actio, ex illo Pertinenti genere est. Quòd autem honestas actiones affert & efficit, ideo Efficiens dici potest.*

Ἀλυπίαν, καὶ πᾶσαν, καὶ τὴν κατ' ἀρετὴν, &c.] Corrige, καὶ πᾶσαν τὴν κατ' ἀρετήν. Et ita Membranæ Regiæ.

97 Ποιητικὰ δὲ καὶ τελικὰ εἶναι ἀγαθά] Post vocem ἀγαθὰ, addendum existimabat Lipsius ex Stobæo τὰς ἀρετάς. Ecce tibi verba Stobæi: αἱ δὲ ἀρεταὶ πᾶσαι καὶ ποιητικά ἐστιν ἀγαθὰ, καὶ τελικά· καὶ γὰρ ἀπογεννῶσι τὴν εὐδαιμονίαν, καὶ συμπληροῦσι, μέρη αὐτῆς γινόμενα. Vide Lipsium Manuduct. ad Philosoph. Stoicam II. XXII. Cicero de Finibus 3. *Sequitur illa divisio; ut bonorum alia sint ad illud ultimum pertinentia: sic enim appello quæ* τελικὰ *dicuntur.* Similiter Origenes in Psalmum IV. quod in Origenianis notavit Huetus noster: Κἂν ὡς ἐν ἰατρικοῖς δὲ βοηθήμασι ταῦτα λέγοιτο ἀγαθὰ, χρὴ ἐκλαμβάνειν ὅτι οὐκ ἐπὶ τελικὰ ἰατρικῆς ἀγαθὰ, ἀλλὰ ποιητικά. Τελικὸν δὲ κατὰ τὴν ἰατρικὴν ἀγαθὸν, ἡ τοῦ σώματος ὑγίεια·

Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν εἶναι, &c.] Et hæc omnia usque ad ἔτι τῶν περὶ ψυχὴν, hoc est, novem ad minus lineæ, in Editione Frobeniana non comparent. Ex quo conjicere licet in his libris παρεμβεβλημένα multa esse: quamquam hæc non rectè absunt. Ceterùm ex hoc loco constat, etiam in malis *finis* appellationem usurpasse Stoicos. Eorum exemplo M. Tullius libros quinque scripsit hoc titulo, *De finibus bonorum & malorum*: quod tamen improbat Julius Scaliger; Ciceronemque eo nomine castigat Exercitatione CCL. contra Cardanum. *Omnis*, inquit, *finis est in genere bonorum. Quocirca non decuit M. Tullium vocem hanc tam ad mala quam ad bona retulisse, in suorum librorum inscriptione.*

Ἀμφοτέρως δὲ ἔχοντα] Deest exemplum.

98 Ἔτι τῶν περὶ ψυχὴν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶσιν ἕξεις· τὰ δὲ, διαθέσεις· τὰ δὲ, &c.] Aliter apud Stobæum, quem vide. Vide & Lipsium.

Παρὰ τὸ πάντας ἀπέχειν τοὺς ἐπιζητουμένους ἀριθμοὺς ὑπὸ τῆς φύσεως] Numeros virtuti tribuebant Stoici. Cicero III. de Officiis. *Illud autem quod rectum Stoici appellant, perfectum atque absolutum est, &, ut iidem dicunt, omnes numeros habet.* Et III. de Finibus: *Quæ autem nos aut rectè facta dicamus, si placet, illi autem appellant* κατορθώματα, *omnes numeros virtutis continent.* Huc spectat quod ait Seneca Epist. 71. *Idem esse dicebat Socrates veritatem & virtutem. Quomodo illa non crescit, sic ne virtus quidem. habet numeros suos: plena est.* Et Epist. 95. *Non potest quisquam nisi ab initio formatus, & tota ratione compositus, omnes exequi numeros, ut sciat quando oporteat, & in quantum, & cum quo, & Quemadmodum.* Marcus τῶν εἰς ἑαυτὸν libro III. τοὺς τοῦ καθήκοντος ἀριθμοὺς dixit. Et libro VI. πᾶν καθῆκον ἐξ ἀριθμῶν τινων συμπληροῦται. *Omne officium quibusdam numeris constat.* 100

Λέγουσι δὲ μόνον τὸ καλὸν, ἀγαθὸν εἶναι] *Stoici, qui nostro dogmati in plerisque concordant, nihil appellant Bonum, nisi solam honestatem*, inquit Hieronymus in Esaiæ caput XI. Tacitus quoque Hist. IV. ubi de Helvidio Prisco, Stoico: *Doctores Sapientiæ sequutus, qui sola bona quæ honesta, mala tantùm quæ turpia; potentiam, nobilitatem, ceteráque extra animum, neque bonis, neque malis annumerant.* Στωϊκῶς ergo Marcus Imp. libro I. extremo: ἐγὼ δὲ τεθεωρηκὼς τὴν φύσιν τοῦ ἀγαθοῦ, ὅτι καλὸν, καὶ τοῦ κακοῦ, ὅτι αἰσχρόν. Uno verbo καλοκἀγαθὸν appellabant: quam vocem, quòd semper in ore haberent, urbanè ab aliis διακαλοκαγαθίζεσθαι dicebantur, ut vir elegantissimus, Daniel Heinsius observabat. Eos autem hæc à Platone, ut & multa alia, accepisse, observat Patrum Græcorum doctissimus Clemens Alexandrinus στρωματέων libro V. ubi eum videas velim. 101

Δοκεῖ δὲ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἴσα εἶναι, &c.] Paradoxum Stoicum, de quo Cicero (quod etiam Aldobrandinus observavit) III. de Finibus: *Hoc autem ipsum Bonum non accessione, neque crescendo, aut cum ceteris comparando, sed propriâ vi suâ & sentimus & appellamus*, &c. *Alia est igitur propria æstimatio virtutis, quæ genere, non crescendo valet*, &c. *Itaque consentaneum est his quæ dicta sunt, ratione illorum, qui illum bonorum finem, quod appellamus extremum, crescere putant posse, iisdem placere esse alium alio sapientiorem, itemque alium magis alio vel peccare, vel rectè facere. Quod nobis non licet dicere, qui crescere bonorum finem non putamus.* Et posteà: *Sed quamquam negent nec virtutes nec vitia crescere, attamen utrumque eorum fundi quodam modo, & quasi dilatari putant.* Huic Paradoxo Stoico affine est & illud, itidem Stoicum, *omnia peccata esse paria*, de quo infrà. Ceterùm, pro δέχεσθαι, quod hoc loco legitur, legendum cum Palat. MS. ἐπιδέχεσθαι.

Τῶν δὲ ὄντων φασὶ, τὰ μὲν ἀγαθὰ εἶναι· τὰ δὲ, κακά· τὰ δὲ, οὐδέτερα.] Adi Lipsium in Manuduct.

II. XXII. & Aldobrandinum hoc loco. Adi & Gellium II. 7.

102 Εὐδοξία] Editio Stephanica & Codex Regius δόξα. εὐδοξία magis placet; quamquam & δόξα rectum est.

104 Ὠφελεῖν δέ ἐστι κινεῖν ἢ ἴσχειν, κατ' ἀρετήν· βλάπτειν δὲ, κινεῖν ἢ ἴσχειν κατὰ κακίαν] Et hoc loco consulendus Aldobrand.

Διχῶς δὲ λέγεσθαι ἀδιάφορα, &c.] Cum Laërtio consentit Seneca Epistolâ 82. Et Stobæus in Excerptis è Stoicorum libris, quæ à Chrysippo magna ex parte habuisse verisimili conjectura existimabat Lipsius. At Sextus Empiricus Indifferentia trifariam à Stoicis dividi ait; & præter duos modos memoratos Diogeni nostro, addit ἀδιάφορον: ad quod quidem fertur appetitio: sed non magis ad hoc quàm ad illud, ut drachmis duabus positis, charactere & nitore paribus, cùm alteram oporteat eligere & velim, non magis ad hanc quàm ad illam feror. Indifferentia curiosè & subtiliter examinarunt Stoici: qua de re Lipsius in Manuductione II. XXIII.

Τὰ μήτε ἀφορμῆς κινητά] Ita quoque Editio prior. Quantò meliùs Stephanica, & Regiæ Membranæ, & Codex Palatinus! τὰ μήτε ὁρμῆς, μήτε ἀφορμῆς κινητικά. Et ita statim Laërtius: ὁρμῆς γάρ ἐστιν ἐκεῖνα καὶ ἀφορμῆς κινητικά.

Ὡς ἔχει τὸ ἀρτίας ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ἢ περιττάς] Quo exemplo usus quoque est Seneca, dictâ Epistolâ 82. *Est & horum*, inquit, *quæ appellamus* media, *grande discrimen. Non enim sic mors indifferens est, quomodo utrum capillos pares habeas. Mors inter illa est, quæ mala quidem non sunt, tamen habent mali speciem.*

Ἢ ἐκτεῖναι τὸν δάκτυλον, ἢ συστεῖλαι] Et hoc exemplum affert Sextus Empiricus Hypotyposeon III. 24. ubi ex mente Stoicorum περὶ ἀδιαφόρων loquitur, quæ neque προηγμένα sunt, neque ἀποπροηγμένα. Verba ejus in sequenti Observatione proferemus.

105 Τῶν ἀδιαφόρων, τὰ μὲν λέγουσι προηγμένα· τὰ δὲ, ἀποπροηγμένα, &c.] Sextus dicto loco: οἷον γοῦν οἱ μὲν Στωϊκοὶ, τῶν ἀδιαφόρων φασὶ τὰ μὲν προηγμένα εἶναι· τὰ δὲ, ἀποπροηγμένα· τὰ δὲ, οὔτε προηγμένα, οὔτε ἀποπροηγμένα. προηγμένα μὲν, τὰ ἱκανὴν ἀξίαν ἔχοντα, ὡς ὑγίειαν, πλοῦτον· ἀποπροηγμένα δὲ, τὰ μὴ ἱκανὴν ἔχοντα ἀξίαν, ὡς πενίαν, νόσον. μήτε δὲ προηγμένα, μήτε ἀποπροηγμένα, ὡς τὸ ἐκτεῖναι ἢ συγκάμψαι τὸν δάκτυλον. τινὲς δὲ, οὐδὲν τῶν ἀδιαφόρων φύσει προηγμένον ἢ ἀποπροηγμένον εἶναι λέγουσιν· ἕκαστον γὰρ τῶν ἀδιαφόρων παρὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις, ὅτε μὲν προηγμένον φαίνεσθαι, ὅτε δὲ ἀποπροηγμένον. εἰ γοῦν, φασιν, οἱ μὲν πλούσιοι ἐπιβουλεύοιντο ὑπὸ τυράννου, οἱ δὲ πένητες εἰρηνεύοιεν, πᾶς ἂν ἕλοιτο εἶναι πένης μᾶλλον ἢ πλούσιος· ὡς ἀποπροηγμένον γίνεσθαι τὸν πλοῦτον. *Producta & Rejecta* Cicero appellat. De his, vide omnino Lipsium in Manuductione ad Stoicam Philosophiam Dissert. 23. & 24. Eas voces, ut differentiam inter ἀδιάφορα aperiret, Zenonem primum procudisse, observat Stobæus in Eclogis Ethicis.

106 Ἀποπροηγμένα δὲ ἀπὸ μὲν τῶν ψυχικῶν, ἀφυΐαν, ἀτεχνίαν, καὶ τὰ ὅμοια] Desiderantur hæc verba in ceteris editionibus. Sed ea rectè agnoscunt, & Suidas, & Codex Regius, & Palatinus. Et ea etiam habuit Veteris Interpretis Codex, ut patet ex ejus interpretatione. Scaliger ad oram libri aliquid deesse notaverat quoque. Etiam in Editione Basileensi est asteriscus, locum mutilum esse significans. Vide Leopardum XVII. 5. & hîc Casaubonum. Ceterùm, pro ἀπὸ legendum ἐπὶ, quemadmodum & apud Suidam & in Regiis Membranis legitur.

Ἔτι δὲ καθῆκον φασιν εἶναι, ὃ προαχθὲν] Similiter 107
apud Suidam. Legendum utrobique πραχθὲν è Sexto Empirico, cujus hæc sunt verba libro VII. adversus Mathematicos, paginâ 167. τὸ δὲ κατόρθωμα εἶναι, ὅπερ πραχθὲν, εὔλογον ἔχει τὴν ἀπολογίαν. Malè quoque apud Stobæum παραχθέν· ὁρίζεται δὲ τὸ καθῆκον, τὸ ἀκόλουθον ἐν ζωῇ, ὃ παραχθὲν, εὔλογον ἀπολογίαν ἔχει.

Κατωνομάσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πρώτου Ζήνωνος τὸ καθῆ- 108
κον] Quod suprà monuerat.

Τὰ δὲ, παρὰ τὸ καθῆκον] Addendum videtur ex sequentibus: τὰ δὲ, οὔτε καθήκοντα, οὔτε παρὰ τὸ καθῆκον. Quæ verba ad oram libri Aldobrandinus annotaverat: ut mihi, qui eum librum vidit, testatus est amicus noster Mericus Bigotius. Ea agnoscit & Suidas, qui totum hunc locum exscripsit in vocibus καθῆκον & καθήκοντα.

Καὶ ἀεὶ μὲν καθήκει τὸ ἐρωτᾷν, τὸ ἀποκρίνεσθαι, καὶ 109
περιπατεῖν] Ita quoque Editio prior, & Codex Palatinus & Florentinus: nisi quòd in his MSS. pro τὸ ἀποκρίνεσθαι, est καὶ ἀποκρίνεσθαι. Sed legendum omnino; quemadmodum legitur in Editione Stephanica; καὶ ἀεὶ μὲν καθήκει, τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν· οὐκ ἀεὶ δὲ, τὸ ἐρωτᾷν, &c.

Ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς μέσοις, &c.] *Officium medium* 110
Cicero appellat. Vide Aldobr.

Φασὶ δὲ τὴν ψυχὴν εἶναι ὀκταμερῆ, &c.] Chrysippus scilicet, & qui eum sequuti sunt. Tertullianus de Anima capite 14. *Dividitur autem in partes; nunc in duas à Platone; nunc in tres à Zenone; nunc in quinque, & in sex à Panætio; in septem à Sorano; etiam in octo penes Chrysippum; etiam in novem penes Apollophanem; sed & in decem apud quosdam Stoicorum, & in duas amplius apud Posidonium; qui à duobus exorsus titulis, principali quod ajunt* ἡγεμονικὸν, *& à rationali, quod ajunt* λογικὸν, *in duodecim proinde prosecuit.* Fallitur ergo Nemesius, qui hanc animæ ὀκταμερῆ divisionem ad Zenonem retulit. Ζήνων, inquit, ὁ Στωϊκὸς ὀκταμερῆ φησιν εἶναι τὴν ψυχήν· διαιρῶν αὐτὴν εἰς τὸ ἡγεμονικὸν, καὶ εἰς τὰς πέντε αἰσθήσεις, καὶ εἰς τὸ φωνητικὸν, καὶ τὸ σπερματικόν. Quod de Stoicis legerat, id Zenonis (à quo Stoici) esse existimavit. Id autem legerat apud Plutarchum, cujus scripta compilare solet. Verba sunt Plutarchi in IV. de Placitis Philosophorum: οἱ Στωϊκοὶ ἐξ ὀκτὼ μερῶν τὴν ψυχήν φασι συνεστάναι· πέντε μὲν τῶν αἰσθητικῶν, ὁρατικοῦ, ἀκουστικοῦ, ὀσφρητικοῦ, γευστικοῦ, ἁπτικοῦ· ἕκτου δὲ φωνητικοῦ· ἑβδόμου, σπερματικοῦ· ὀγδόου, αὐτοῦ τοῦ ἡγεμονικοῦ. De animæ partibus, erudita multa congessit ad Simplicium Salmasius. Ceterùm, totum

hunc Laërtii locum respexit; immo ad verbum exscripsit Suidas in πάθος: cujus verba, ut emendentur; sunt enim corruptissima; hîc apponere operæ pretium est: τῆς ψυχῆς μέρη τὰ πέντε αἰσθητήρια, καὶ τὸ φωνητικὸν μόριον, καὶ τὸ διανοητικὸν, ὅπερ ἐστὶν ἡ διάνοια. (Excidit καὶ τὸ γεννητικὸν, quod supplendum ex Laërtio) ἐκ δὲ τῶν ψευδῶν ἐπὶ γίνεσθαι (corrige ἐπιγίνεσθαι) τὴν διαστροφὴν ἐπὶ τὴν διάνοιαν ἀφ' ἧς πολλὰ πάθη βλαστάνειν, καὶ ἀκαταστασίας αἴτια. ἔστι δὲ αὐτὸ τὸ πάθος, ἡ ἄλογος καὶ παρὰ φύσιν ψυχῆς κίνησις, ἢ ὁρμὴ πλεονάζουσα. τῶν παθῶν τὰ ἀνωτάτω γένη τέσσαρα, λύπη, φόβος, ἐπιθυμία, ἡδονή. δοκεῖ δὲ τὰ πάθη κρίσις εἶναι. (Lege κρίσεις εἶναι.) ἥτε γὰρ φιλαργυρία, ὑπόληψίς ἐστι τοῦ τὸ ἀργύριον καλὸν εἶναι· καὶ ἡ μέθη δὲ καὶ ἡ ἀκολασία ὁμοίως· καὶ τὰ ἄλλα· καὶ τὴν μὲν (Lege καὶ τὴν λύπην) εἶναι συστολὴν ἄλογον. εἴδη δὲ αὐτῆς, ἔλεος, φθόνος, ζῆλος, ζηλοτυπία, ἄχθος, ἐνόχλησις, ἄνοια (Lege ἀνία) ὀδύνη, σύγχυσις. ἔλεον μὲν (excidit εἶναι λύπην) ὡς ἐπὶ ἀναξίως κακοπαθοῦντι. φθόνον δὲ, λύπην ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς. ζῆλον δὲ, λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρεῖναι ὧν καὶ αὐτὸς ἔχει (Supplendum ex Laërtio, ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ. ζηλοτυπίαν δὲ, λύπην ἐπὶ τῷ καὶ ἄλλῳ παρεῖναι ἃ καὶ αὐτὸς ἔχει.) ἄχθος, λύπην βαρύνουσαν. ἐνόχλησιν, λύπην στενοχωροῦσαν, καὶ δυσχωρίαν παρασκευάζουσαν. ἄνοιαν, (lege ἀνίαν) λύπην ἐκ διαλογισμῶν μένουσαν, ἢ ἐπιτεινομένην λύπην ἐπίπονον σύγχυσιν (lege ἢ ἐπιτεινομένην ὀδύνην, λύπην ἐπίπονον.) σύγχυσιν, λύπην ἄλογον, ἀποκλείουσαν καὶ κωλύουσαν τὰ παρόντα συνορᾶν. Apud Laërtium, pro ἀποκλείουσαν, scriptum est ἀποκναίουσαν.

Καὶ τὸ φωνητικὸν μόριον] Sic etiam Suidas, & Codex Palatinus. φωνητικὸν ὄργανον, ceteræ Editiones.

Καθά φησιν Ἑκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ παθῶν] Post hæc verba, legitur in Editione Stephanica, necnon in MS. Regio & Palatino, καὶ Ζήνων ἐν τῷ Περὶ παθῶν, εἶναι γένη, &c.

111 Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς τὰ πάθη κρίσεις εἶναι, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ παθῶν] Rectè addidit, καθά φησι Χρύσιππος. Nam Chrysippus quidem perturbationes censuit esse judicia: hoc est, in judiciis esse eas positas: at verò Zeno, perturbationes non ipsa judicia esse sanxit; sed quæ ex judiciis consequerentur, τὰ ἐπιγινόμενα κρίσεσι: nempe contractiones, demissiones, morsus, elationes ac diffusiones. Id discimus ex Galeno: cujus hæc sunt verba lib. IV. de Dogmatis Hippocratis & Platonis: καὶ γὰρ Ζήνωνι κατά γε τοῦτο, καὶ ἑαυτῷ καὶ πολλοῖς ἄλλοις μάχεται τῶν Στωϊκῶν, loquitur de Chrysippo, οἳ οὐ τὰς κρίσεις αὐτὰς τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπὶ ταύταις ἀλόγους συστολὰς, καὶ ταπεινώσεις, καὶ δήξεις, ἐπάρσεις τε καὶ διαχύσεις ὑπολαμβάνουσιν εἶναι τὰ τῆς ψυχῆς πάθη. Cicero Tuscul. Quæst. lib. IV. ubi de perturbationibus, ex mente Stoicorum, agit, utramque opinionem videtur confudisse. *Sed quæ judicia*, inquit, *quasque opiniones perturbationum esse dixi, non in eis perturbationes solùm positas esse dicunt, verùm illa etiam quæ efficiuntur perturbationibus: ut ægritudo quasi morsum aliquem doloris efficiat; metus, recessum quemdam animi & fugam; lætitia, profusam hilaritatem.* Videndus Salmasius ad Simplicium pag. 59. & 60.

Καὶ τὴν μὲν λύπην εἶναι συστολὴν ἄλογον, &c.] Quem locum respexit Suidas in λύπη: συστολὴ εὔλογος (lege ἄλογος) ψυχῆς· διὸ οὐ λυπηθήσεσθαι τὸν σπουδαῖον δεῖ. (Hæc postrema verba in Laërtio infrà comparent.) εἴδη δὲ αὐτῆς, φθόνος, ζῆλος, ζηλοτυπία, ἔχθος, ἐνόχλησις, ἄνοια, ὀδύνη, σύγχυσις. Lege ἀνία.

Ἔλεον μὲν οὖν, &c.] Vide Aldobrandinum, hanc definitionem, & sequentes, Ciceronianis locis egregiè illustrantem.

Ζῆλον δὲ, λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρεῖναι ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ· ζηλοτυπίαν δὲ, λύπην ἐπὶ τῷ καὶ ἄλλῳ παρεῖναι] In Editione Basileensi totus hic locus mancus est. Sed neque integer est in aliis. Leopardus Emendat. VII. 5. post hæc verba ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ, addendum conjiciebat ex Stephani Lexico Ciceroniano, καὶ οὐκ ἔχει. Post hæc verò λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρεῖναι, illa, ὧν αὐτὸς ἐπιθύμησε, καὶ ἔχει. Ciceronis verba sunt in IV. Tuscul. Quæst. *Æmulatio est ægritudo, si eo quod concupierit alius, potiatur, ipse careat. Obtrectatio autem est ea quam intelligi Zelotypiam volo, ægritudo ex eo quo alter quoque potiatur, quod ille ipse concupierit.*

Ὁ δὲ φόβος, ἐστὶ προσδοκία κακοῦ] Vertit Cicero 112
Tuscul. IV. *Metus est opinio impendentis mali, quod intolerabile esse videatur.* προσδοκίαν ergo minùs rectè hoc loco *exspectationem* reddunt Interpretes: nam si ita redderemus, vulgaris esset & plebeia definitio illa metus, non digna Philosopho, inquit Salmasius. προσδοκίαν hoc sensu usurpavit Theophrastus in Characteribus, cap. περὶ ἀλαζονείας: ἀλαζονεία δὲ δόξειεν εἶναι προσδοκία τινῶν ἀγαθῶν οὐκ ὄντων. Ubi vides προσδοκίαν ἀγαθῶν οὐκ ὄντων esse opinationem, quâ ἀλαζὼν sibi adrogat suo ipsius judicio & existimatione bona quæ non habet. Etiam Glossæ Veteres: προσδόκιμος. *opinatus, exspectatus.* Hæc, & plura, Salmasius ad Simplicium. Non prætereunda sunt Ulpiani verba in l. 5. D. Quod metus caussâ, &c. *Metum accipiendum esse Labeo dicit, non quemlibet timorem, sed majoris malitatis.*

Εἰς δὲ τὸν φόβον ἀνάγεται καὶ ταῦτα, δεῖμα, ὄκνος, αἰσχύνη, ἔκπληξις, θόρυβος, ἀγωνία] Pleniùs apud Ciceronem, dicto loco: *Sub metum autem subjecta sunt, pigritia, pudor, terror, timor, pavor, exanimatio, conturbatio, formido.* Nemesius, quemadmodum Laërtius, sex etiam perturbationes tantùm enumerat, quæ metui subjectæ sint: sed non omnino easdem. Ita enim ille cap. 20. de Natura Hominis: διαιρεῖται δὲ καὶ ὁ φόβος εἰς ἕξ· εἰς ὄκνον, εἰς αἰδῶ, εἰς αἰσχύνην, εἰς κατάπληξιν, εἰς ἀγωνίαν, εἰς ἔκπληξιν. Eadem, atque iisdem verbis, legas apud Johannem Diaconum ad Hesiodi Scutum, pag. 203. At Stobæus: ὑπὸ δὲ τὸν φόβον, ὄκνοι, καὶ ἀγωνίαι, καὶ αἰσχύναι, καὶ θόρυβοι, καὶ ἐκπλήξεις, καὶ δεισιδαιμονίαι, καὶ δέος, καὶ δείματα.

Δεῖμα μὲν οὖν ἐστι φόβος δέος ἐμποιῶν] At Cicero ibidem definit pavorem, *metum mentem loco moventem*: Andronicus Rhodius, φόβον ὑφορώμενον: Stobæus verò, φόβον ἐκ λόγου.

Αἰσχύνη δὲ, φόβος ἀδοξίας] Andronicus Rhodius & Stobæus, similiter: *αἰσχύνη δὲ, φόβος ἀδοξίας.* Nemesius dicto loco: *αἰδὼς δὲ, φόβος ἐπὶ προσδοκίᾳ ψόγου· κάλλιστον δὲ τοῦτο τὸ πάθος. αἰσχύνη δὲ, φόβος ἐπ' αἰσχρῷ πεπραγμένῳ. οὐδὲ τοῦτο δὲ ἀνέλπιστον εἰς σωτηρίαν. ταύτῃ δὲ διαφέρει αἰδὼς αἰσχύνης, ὅτι ὁ μὲν αἰσχυνόμενος ἐφ' οἷς ἔπραξε, καταδύεται· ὁ δὲ αἰδούμενος, φοβεῖται περιπεσεῖν ἀδοξίᾳ τινί. καλοῦσι δὲ οἱ παλαιοὶ πολλάκις καὶ τὴν αἰδῶ αἰσχύνην, καὶ τὴν αἰσχύνην αἰδῶ, καταχρώμενοι τοῖς ὀνόμασι.* Paulò aliter apud Gellium XIX. 6. *Adhuc enim quæri potest, quam ob causam pudor sanguinem diffundat, timor contrahat; cùm sit pudor species timoris, atque ita definiatur: timor justæ reprehensionis. Ita enim Philosophi definiunt, αἰσχύνη, ἐστὶ φόβος δικαίου ψόγου.* De differentia τοῦ αἰδὼς & τοῦ αἰσχύνη, videndus Auctor libelli Περὶ ὁμοίων καὶ διαφόρων λέξεων.

Ὄκνος δὲ, φόβος μελλούσης ἐνεργείας] Ad verbum Nemesius & Stobæus: *ἔστι δὲ ὄκνος μὲν φόβος μελλούσης ἐνεργείας.* Cicero Tuscul. IV. *Pigritia, metus consequentis laboris.*

Ἔκπληξις δὲ, φόβος ἐκ φαντασίας ἀσυνήθους πράγματος] Nemesius similiter, & Stobæus: *ἔκπληξις δὲ φόβος ἐξ ἀσυνήθους φαντασίας.* At Cicero Terrorem dixit, *metum concutientem, ex quo fit ut pudorem rubor, terrorem pallor & tremor, & dentium crepitus consequatur.*

113 *Θόρυβος δὲ, φόβος μετὰ κατεπείξεως φωνῆς*] Ita apud Andronicum, & Stobæum: *θόρυβος δὲ, φόβος μετὰ φωνῆς κατεπείγων.*

Ἀγωνία δὲ, φόβος ἀδήλου πράγματος] At Nemesius: *ἀγωνία δὲ, φόβος διαπτώσεως, τουτέστιν ἀποτυχίας· φοβούμενοι γὰρ ἀποτυχεῖν τῆς πράξεως, ἀγωνιῶμεν.* Etiam Stobæus: *ἀγωνία δὲ, φόβος διαπτώσεως. καὶ ἑτέρως φόβος ἥττης.* Accepit uterque ab Andronico, cujus hæc sunt verba: *ἀγωνία δὲ, φόβος διαπτώσεως· ἢ φόβος ἥττης· ἢ φόβος ἐμποιητικὸς ἐναντίων ἐλπίδων, περὶ ὧν ὄρεξιν σφοδρὰν ἔχομεν.* Expressiùs Aristoteles sect. 11. Problemat. 13. *ἡ ἀγωνία, φόβος τίς ἐστι πρὸς ἀρχὴν ἔργου, metus quidam super re inchoanda.*

Ἐπιθυμία δέ ἐστιν ἄλογος ὄρεξις] Aliàs, sed quod idem est, *ἐπιθυμία* definitur à Stoicis, *ὄρεξις ἀπειθὴς λόγῳ.* Stobæus in Eclogis: *τὴν μὲν οὖν ἐπιθυμίαν λέγουσιν ὄρεξιν εἶναι ἀπειθῆ λόγῳ. ἄλογος*, hoc est, *ἀπειθὴς λόγῳ, rationi non conveniens*: non verò, *rationis expers.* Cicero lib. III. Tusculanarum: *Altera cupiditas, quæ rectè vel libido dici potest; quæ est immoderata appetitio opinati magni boni, rationi non obtemperans.* Et lib. IV. *Libido, vel cupiditas effrænata, quæ adversâ ratione incitata est vehementius. ἄλογον*, quod verè Salmasius ad Simplicium observabat, *Στωϊκῶν παῖδες* aliter paulò solebant usurpare quàm vulgus Græciæ. Stobæus: *τὸ δὲ ἄλογον, καὶ τὸ παρὰ φύσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἄλογον, ὅσον τὸ ἀπειθὲς τῷ λόγῳ.*

Ὑφ' ἣν τάττεται καὶ ταῦτα, σπάνις, μῖσος, &c.] Cicero Tuscul. IV. *Libidini subjecta sunt, ira, excandescentia, odium, inimicitia, discordia, indigentia, desiderium, & cetera ejusmodi.* Joannes Stobæus in Eclogis Ethicis cap. de affectibus: *ὑπὸ μὲν οὖν τὴν ἐπιθυμίαν ὑπάγεται τὰ τοιαῦτα, ὀργὴ, καὶ τὰ εἴδη αὐτῆς, θυμὸς, καὶ χόλος, καὶ μῆνις, καὶ κότος, καὶ πικρίαι, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἔρωτες σφοδροὶ, καὶ πόθοι, καὶ ἵμεροι, καὶ φιληδονίαι, καὶ φιλοπλουτίαι, καὶ φιλοδοξίαι, καὶ τὰ ὅμοια.* Iram igitur sub *ἐπιθυμίᾳ*, ceu speciem, constituebant Stoici. At Aristoteles longè aliter, *ἡ μὲν λύπη ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ, ἡ δὲ ὀργὴ ἐν τῷ θυμοειδεῖ*, inquit ille in quarto Topicorum.

Ἔστι δὲ ἡ μὲν σπάνις ἐπιθυμία τις ἐν ἀποτεύξει, &c.] At Cicero: *Indigentia, libido inexplebilis.*

Μῖσος δέ ἐστιν ἐπιθυμία τις τοῦ κακῶς εἶναί τινι] At Ciceroni odium definitur, *ira inveterata.*

Φιλονεικία δὲ, ἐπιθυμία τις περὶ αἱρέσεως] Aliter Cicero: *Discordia, ira acerbior intimo odio & corde concepta.*

Ὀργὴ δὲ, ἐπιθυμία τιμωρίας, τοῦ δοκοῦντος ἠδικηκέναι οὐ προσηκόντως] Ad verbum Andronicus: *ὀργὴ μὲν οὖν ἐστιν ἐπιθυμία τιμωρίας τοῦ ἠδικηκέναι δοκοῦντος. ἢ λύπη μεθ' ὑπολήψεως τοῦ ὀλιγωρεῖσθαι.* Etiam Aristoteles Rhetor. II. *ὀργὴν* definivit, *ὄρεξιν τιμωρίας.* Propterea Eustathius existimabat, *ὀργὴν* dici *ἀπὸ τοῦ ὀρέγειν*, hoc est, *concupiscere*: quasi nihil aliud sit Ira quàm appetitus vindictæ. Illum videsis ad Iliad. I. pag. 8. Rom. Edit. Etiam Cicero Tuscul. IV. *Quæ autem libidini subjecta sunt, ea sic definiunt, ut Ira sit libido puniendi ejus, qui videatur læsisse injuriâ.* Adde Nemesium dicto loco: *ἔστι δ' ὅτε καὶ ὁ θυμὸς,* (ita iram appellat) *ἐστὶν ὄρεξις ἀντιτιμωρήσεως· ἀδικούμενοι γὰρ, ἢ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι, θυμούμεθα· καὶ γίνεται τότε μικτὸν τὸ πάθος ἐξ ἐπιθυμίας καὶ θυμοῦ.* Et Stobæum in Eclogis Ethicis: *ὀργὴ μὲν οὖν ἐστιν ἐπιθυμία τιμωρήσασθαι τὸν δοκοῦντα ἠδικηκέναι.*

Ἔρως δὲ, &c. ἔστι γὰρ ἐπιβολὴ φιλοπονίας] Legendum omnino *φιλοποιΐας*: ut rectè hic legitur in quibusdam editionibus. Vitiosè quoque in sequentibus: *εἶναι δὲ τὸν ἔρωτα ἐπιβολὴν φιλευποιΐας, διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον.* Lege *φιλοποιΐας*: quamquam *φιλευποιΐας* quoque apud Suidam, in voce *ἔρως*, ubi Laërtianum locum exscripsit. *διαιροῦμεν γὰρ*, inquit, *τὸν ἔρωτα εἴς τε σύντονον ὄρεξιν ἀφροδισίων, ὡς Ἐπίκουρος λέγει, ὃν οὐχ οἷόν τε ἀστεῖον εἶναι, καὶ εἰς ἐπιβολὴν φιλευποιΐας, διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον, ὡς οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.* Lectionem nostram firmant Sexti Empirici verba adversus Mathematicos. *ὡς γὰρ ὁ λέγων τὸν ἔρωτα ἐπιβολὴν εἶναι φιλοποιΐας, συνεμφαίνει τὸ, νέων ὡραίων, καὶ εἰ μὴ κατὰ τὸ ῥητὸν τοῦτο ἐκφέρῃ· (οὐδεὶς γὰρ γερόντων, καὶ ἀκμῆς ὥραν μὴ ἐχόντων, ἐρᾷ.)* Etiam apud Stobæum in Eclogis lib. II. *ἔρως δὲ ἐπιβουλὴ φιλοποιΐας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον.* Sed ubi legendum è Sexto & ex Laërtio, *ἐπιβολή.* Non prætereunda sunt Ciceronis verba Tusculanarum Quæstionum lib. IV. extremo, cùm maximè ad hunc Laërtii locum faciant: *Stoici verò & sapientem amaturum esse dicunt, & amorem ipsum, conatum amicitiæ faciundæ ex pulchritudinis specie definiunt.* Vide infrà.

Μῆνις δὲ, ἐστιν ὀργή τις πεπαλαιωμένη καὶ ἐπίκο- 114
τος, &c.] Apud Andronicum: *ὀργὴ εἰς παλαίωσιν ἀ-*

ποτιθεμένη. Apud Stobæum: μῆνις δὲ, ὀργὴ εἰς παλαίωσιν ἀποτιθεμένη, ἢ ἐναποκειμένη. Scholiastes anonymus ad primum versum Iliados: μῆνιν. ὀργὴν, χόλον ἐπίμονον. Eustathius ad Iliad. α. pag. 8. Edit. Rom. μῆνις κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἡ ἐπιμένουσα ὀργή. ἐκ τοῦ ΜΕ'ΝΕΙΝ, οὐ μὴν ἐκ τοῦ ΜΑΙ'ΝΕΣΘΑΙ. ἀπὸ τούτου γὰρ ἡ μανία γίγνεται· οὐκ ἔτι μῆνις αὐτὴ οὖσα· οὐδὲ ἄλλο τι εἶδος ὀργῆς· ἀλλὰ φρενῶν ἔκστασις. τινὲς δὲ ΜΗ'ΝΙΝ' φασὶ παρὰ τὸ ΜΗ'ΕΝ· στερεῖ γὰρ, τῆς ἑνότητος διϊστῶσα τοὺς ἐρίζοντας. Et ad Iliad. ξ. pag. 992. ὁ χόλος ἀντὶ τοῦ μῆνις κεῖται ἐν τῷ, Οὕνεκα Ἀχιλλεὺς μένει κεχολωμένος ἦτορ, ὃ καὶ τὴν μῆνιν ὑπεμφαίνει ἐκ τοῦ, μένει κεχολωμένος. ἀπὸ τοῦ μένειν γὰρ ἡ μῆνις. αὐτὴ δὲ οὐδὲν ἄλλο (ita legendum) ἢ μένων χόλος ἐστί. Nemesius cap. 21. μῆνις δὲ, χολὴ εἰς παλαίωσιν ἀγομένη. εἴρηται γὰρ παρὰ τὸ μένειν καὶ τῇ μνήμῃ παραδίδοσθαι. *Odium* Cicero transtulit. *Odium*, inquit Tuscul. IV. *ira inveterata*.

Ὁ δὲ θυμὸς, ἐστιν ὀργὴ ἀρχομένη] Andronicus & Stobæus similiter: θυμὸς δὲ, ὀργὴ ἐναρχομένη. Cicero, dicto loco: *Excandescentia autem ira nascens & modò existens: quæ θύμωσις Græcè dicitur*. Gregorius Nazianzenus in libello qui Ὅροι παχυμερεῖς inscribitur.

Θυμὸς μὲν, ἐστιν ἀθρόος ζέσις φρενός.
Ὀργὴ δὲ, θυμὸς ἐμμένων. ὁ δὲ εἰς κακὸν
Μνήμων, λοχῶν τι, Μνησικακία τυγχάνει.

Ammonius, aut quicunque auctor est libelli Περὶ ὁμοίων καὶ διαφόρων λέξεων: Θυμὸς μέν ἐστι πρόσκαιρος· ὀργὴ δὲ, πολυχρόνιος μνησικακία. Quare Eustathius ad suprà memoratum locum Iliad. α. θυμὸν dici putabat ἀπὸ τοῦ θύειν, quod est ὁρμᾷν, hoc est, *subitò commoveri*, seu *furere*. Sed Plato in Cratylo deducit ἀπὸ τῆς θύσεως καὶ ζέσεως τῆς ψυχῆς, hoc est, à fervore, ab æstu. Etiam Isidorus Pelusiota: cujus hæc sunt verba libro IV. epistolâ 223. θυμὸς καὶ ὀργὴ, δοκεῖ μὲν ἔν τι εἶναι τὸ αὐτὸ τάχα. ἀλλ' ὁ μὲν, μηνύει τὴν ὀξεῖαν τοῦ πάθους κίνησιν, τὴν καὶ τὰς ἐννοίας κλέπτουσαν. ἡ δὲ, τὴν χρονίαν ἐν τῷ πάθει διατριβήν. διὸ ὁ μὲν παρὰ τὴν ἀναθυμίασιν εἴρηται. τὸ δὲ, παρὰ τὸ ὀργᾷν, καὶ ἀμύνης ἐρᾷν.

Ἡδονὴ δὲ ἐστιν ἄλογος ἔπαρσις, &c.] Exscripsit totum hunc locum Suidas in ἡδονή: ἡδονὴ δὲ ἐστιν ἄλογος ἔπαρσις ἐφ' ἑτέρῳ (Corrige, ἐφ' αἱρετῷ) δοκοῦντι ὑπάρχειν ὑφ' ἣν τάττεται κήλησις, ἐπιχαιρεκακία, τέρψις, διάχυσις· κήλησις μὲν οὖν ἐστιν, ἡδονὴ δι' ὤτων κατακηλοῦσα· ἐπιχαιρεκακία δὲ, ἡδονὴ ἐπ' ἀλλοτρίοις κακοῖς· τέρψις δὲ, οἷον τρέψις, καὶ προτροπή τις ψυχῆς (Corrige τῆς ψυχῆς) ἐπὶ τὸ ἀνειμένον· διάχυσις δὲ, ἀνάλυσις ἀρετῆς. Respexit & in ἀπάθεια: cujus verba mox adducimus. Similiter apud Ciceronem II. de Finibus: *Sed hoc interest quòd voluptas etiam dicitur in animo vitiosa res, ut Stoici putant, qui eam sic definiunt, sublationem animi sine ratione, opinantis se magno bono frui*. Et Tuscul. III. *Bifariam quatuor perturbationes distributa sunt; nam duæ sunt ex opinione boni, quarum altera voluptas gestiens, id est, præter modum elata lætitia, opinione præsentis alicujus boni*. Et Philo Judæus II. Alleg. ὁ ὄφις ἡ ἡδονὴ, ἔπαρσις ἄλογος ψυχῆς. & Origenes in Matthæum: ἡδονὴ ἄλογος οὖσα ἔπαρσις τῆς ψυχῆς.

Ὑφ' ἣν τάττεται κήλησις, ἐπιχαιρεκακία, τέρψις, διάχυσις] Stobæus: ὑπὸ δὲ τὴν ἡδονὴν, ἐπιχαιρεκακία, καὶ ἀσμενισμοὶ, καὶ γοητεῖαι.

Κήλησις μὲν οὖν ἐστιν ἡδονὴ δι' ὤτων κατακλῶσα] Cicero: *Delectatio: voluptas suavitate auditûs animum deliniens: & quales est hac aurium, tales sunt oculorum, & tactionum, & odorationum, & saporum, quæ sunt omnes unius generis, ad perfundendum animum tamquam illiquefactæ voluptates*. Legendum autem hoc loco κατακηλοῦσα. Et ita legit Ambrosius. Sic etiam H. Stephanus in Lexico Ciceroniano, & Suidas dicto loco. Adde Andronicum Rhodium in libello περὶ παθῶν: κήλησις δὲ, inquit: ἡδονὴ δι' ἀκοῆς κατακηλοῦσα· ἢ, ἡδονὴ ἐκ λόγου τε καὶ μουσικῆς, ἢ δι' ἀκοῆς γινομένη, ἢ ἀπάτης. Pro hujus vocis acceptione est etiam auctoritas Pindari in Ode 1. Pythionic.

--- κῆλα δὲ καὶ
δαιμόνων θέλγει φρένας,

ubi Scholiastes notat, κῆλα ibi per contractionem usurpari pro κηλήματα, quod interpretatur τὰ ὑπὸ τῆς μουσικῆς θέλγματα.

Ἐπιχαιρεκακία δὲ, ἡδονὴ ἐπ' ἀλλοτρίοις κακοῖς] Eadem, & totidem verbis, legas apud Stobæum. Apud Andronicum verò, ἐπιχαιρεκακία, ἡδονὴ ἐπὶ τοῖς τῶν πέλας ἀτυχήμασι. Et apud Suidam: ἐπιχαιρεκακία. ἡδονὴ ἐπ' ἀλλοτρίοις κακοῖς. οὕτως οἱ φιλόσοφοι. *Malevolentiam* Cicero appellavit: quam definivit: *voluptatem ex malo alterius*. Virgilius ad verbum (quamquam alii aliter) *mala mentis gaudia*, Æneid. VI.

Tum consanguineus Leti Sopor, & mala mentis
Gaudia, mortiferumque adverso in limine Bellum.

Hunc affectum eumdem esse atque invidiam, censuit Aristoteles in II. Rhetor. ὁ αὐτὸς, inquit, ἐπιχαιρέκακος καὶ φθονερός. Qui & φθόνον similiter definit ἡδονὴν ἐπὶ ἀλλοτρίοις κακοῖς. De eo affectu insignis locus est apud Johannem Chrysostomum Homiliâ 22. ad hæc Pauli ad Romanos, *Gaudere cum gaudentibus & flere cum flentibus*: τὸ μὲν συναλγεῖν τοῖς θρηνοῦσιν, εἰκότως ἐπέταξεν. τὸ δὲ ἕτερον, τί δήποτε ἐκέλευσεν, οὐδὲν μέγα ὄν; καί τοιγε ἐκεῖνο φιλοσοφωτέρας δεῖται ψυχῆς, τὸ χαίρειν μετὰ χαιρόντων, μᾶλλον ἢ τὸ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. τοῦτο μὲν γὰρ καὶ ἡ φύσις αὐτὴ κατορθοῖ, καὶ οὐδεὶς οὕτω λίθινος, ὃς οὐ κλαίει τὸν ἐν συμφοραῖς ὄντα. ἐκεῖνο δὲ γενναίας σφόδρα δεῖται ψυχῆς, ὥστε τῷ εὐδοκιμοῦντι μὴ μόνον μὴ φθονεῖν, ἀλλὰ καὶ συνήδεσθαι. *Quòd dolentibus condoleamus, meritò præcepit. aliud verò, cùm sit nihil magni, quare præcepit? Certè illud ipsum majore philosophia opus habet: nimirum gaudere cum gaudentibus, quam quod flendum dicit cum flentibus. Id ipsum enim & ipsa natura ultro operatur. Nemo siquidem adeo lapideus est, ut eum qui in calamitatibus est, non defleat. Illud verò valde generosam mentem requirit, ut non solum non invideat ei qui clarus est & celebris, sed & congaudeat*.

Ὡς δὲ λέγεται τινα ἐπὶ τοῦ σώματος ἀῤῥωστήματα· 115
οἷον, ποδάγρα, &c.] Etiam Cicero Tuscul. Quæst. IV. *Quemadmodum enim cùm sanguis corruptus est, aut pituita redundat, aut bilis in corpore, morbi, ægrotationesque*

rationesque nascuntur: sic pravarum opinionum conturbatio, & ipsarum inter se repugnantia, sanitate animam spoliat, morbisque perturbat. Ex perturbationibus autem primùm morbi conficiuntur, quæ vocant illi νοσήματα, eaque quæ sunt eis morbis contraria, quæ habent ad res certas vitiosam offensionem, atque fastidium: deinde ægrotationes, quæ appellantur à Stoicis ἀῤῥωστήματα: hisque item opposita contraria offensiones. Hoc loco nimiùm opera consumitur à Stoicis, maximè à Chrysippo, dum morbis corporum comparatur morborum animi similitudo, &c.

Τὸ γὰρ ἀῤῥώστημά, ἐστι νόσημα μετὰ ἀσθενείας· τὸ δὲ νόσημα, οἴησις σφόδρα δοκοῦντος αἱρετοῦ] Vertit Cicero dicto loco: *Ægrotatio, morbus cum imbecillitate. Animi ægrotatio, opinatio vehemens de re non expetenda, tanquam valde expetenda sit, inhærens & penitus insita.* Apud Stobæum: νόσημα δ' εἶναι δόξαν ἐπιθυμίας ἐῤῥυηκυῖαν εἰς ἕξιν καὶ ἐνσκιῤῥωμένην, καθ' ἣν ὑπολαμβάνουσι τὰ μὴ αἱρετὰ, σφόδρα αἱρετὰ εἶναι. οἷον, φιλογυνίαν, φιλοινίαν, φιλαργυρίαν.

Καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ σώματος εὐεμπτωσίαι τινὲς λέγονται, οἷον κατάῤῥους καὶ διάῤῥοια· οὕτω κἀπὶ τῆς ψυχῆς εἰσὶν εὐκαταφορίαι, οἷον φθονερία, ἀνελεημοσύνη, &c.] εὐκαταφθορίαι vitiosè apud Stobæum in Excerptis Ethicis: ἕξεις δὲ μόνον τὰς δ' εὐκαταφθορίας, οἷον τὴν φθορίαν, τὴν ἐπιλυπίαν, καὶ τὰ ὅμοια. Legendum, ut apud nostrum, εὐκαταφορίας. Vitiosè quoque τὴν φθορίαν, pro φθονερίαν. Rectè apud eumdem Stobæum ibidem: εὐεμπτωσίαν δ' εἶναι εὐκαταφορίαν εἰς πάθος, ὥς τι τῶν παρὰ φύσιν ἔργων. οἷον, ἐπιλυπίαν, ὀργιλότητα, φθονερίαν, ἀκροχολίαν, καὶ τὰ ὅμοια. Verùm & apud Laërtium nostrum pro ἀνελεημοσύνη legendum ἐλεημοσύνη. Non enim verisimile est Stoicos inter morbos, aut propensiones ad morbos, posuisse affectum seu habitum non miserendi, cùm suprà ex eorum dogmatibus in censu perturbationum, quas morbos vocabant, ἔλεον posuerit Laërtius, & misericordiam cadere in Sapientem negarint Stoici, ut notissimum est. ἀνελεημοσύνην scripsere Librarii, suam potiùs, quàm Stoicorum opinionem secuti.

Εἶναι δὲ εὐπαθείας φασὶ τρεῖς, χαρὰν, εὐλάβειαν, βούλησιν, &c.] Quæ verba ad verbum retulit Suidas in εὐπάθεια: εὐπάθεια, inquit, διάχυσις, καὶ ἄνεσις τῆς ψυχῆς, καὶ τρυφή· ἡ εὐπάθεια διαιρεῖται εἰς χαρὰν, εὐλάβειαν, βούλησιν. καὶ τὴν μὲν χαρὰν ἐναντίαν εἶναι τῇ λύπῃ φασὶν, οὖσαν εὔλογον ἔπαρσιν, τὴν δὲ εὐλάβειαν τῷ φόβῳ, οὖσαν εὔλογον ἔκκλισιν· φοβηθήσεσθαι μὲν γὰρ τὸν Σοφὸν οὐδαμῶς, εὐλαβηθήσεσθαι δέ. τῇ δὲ ἐπιθυμίᾳ ἐναντίαν εἶναι τὴν βούλησιν, οὖσαν εὔλογον ὄρεξιν· καθάπερ οὖν ὑπὸ τὰ πρῶτα πάθη πίπτει τινὰ, τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ τὰς πρώτας εὐπαθείας· καὶ ὑπὸ μὲν τὴν βούλησιν, εὔνοιαν, εὐμένειαν, ἀσπασμὸν, ἀγάπησιν· ὑπὸ δὲ τὴν εὐλάβειαν, αἰδῶ, ἁγνείαν· ὑπὸ δὲ τὴν χαρὰν, τέρψιν, εὐφροσύνην, εὐθυμίαν.

116 Καὶ τὴν μὲν χαρὰν ἐναντίαν φασὶν εἶναι τῇ ἡδονῇ, οὖσαν εὔλογον ἔπαρσιν] Idem legas apud Suidam in χαρά. Suidæ verba mox afferemus.

Τὴν δὲ εὐλάβειαν, τῷ φόβῳ, οὖσαν εὔλογον ἔκκλισιν] Similiter apud Ciceronem: *quomodoque bona appetimus, sic à malis naturâ declinamus: quæ declinatio, si cum ratione fiat*, cautio *appellatur*. Et apud Andronicum Rhodium εὐλάβεια, εὔλογος ἔκκλισις, ἢ φυλακὴ κακοῦ, ἢ ἐπιμέλεια φυλακῆς.

Φοβηθήσεσθαι μὲν γὰρ τὸν σοφὸν οὐδαμῶς, εὐλαβηθήσεσθαι δέ] Cicero Epistolâ quâdam ad Brutum: *Neque metuam quidquam, & cavebo omnia.*

Ὑπὸ δὲ τὴν χαρὰν, τέρψιν, εὐφροσύνην, &c.] Justus Lipsius in Manuductione III. 5. vocem τέρψιν, aut delendam putat; cùm jam ante in contraria parte, ubi de Voluptate, habuerit locum: ὑφ' ἡδονὴν τάττεται κήλησις, ἐπιχαιρεκακία, τέρψις, διάχυσις: aut pro ea reponendum θάρσος, id est, *fiduciam*. Tamen Τέρψις quoque scriptum reperitur apud Suidam in loco suprà allato; & in Voce χαρά. χαρὰ, inquit, ἡδονὴ, εὐφροσύνη, τέρψις. τινὲς φασι κατὰ τὸ ὑποκείμενον, ταὐτὸν σημαινόμενον εἶναι· Πρόδικος δὲ ἐπειρᾶτο ἑκάστῳ τῶν ὀνομάτων τούτων ἴδιόν τι σημαινόμενον ὑποτάσσειν· ὥσπερ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, χαρὰν μὲν λέγοντες, εὔλογον ἔπαρσιν· τέρψιν δὲ, τὴν διὰ θεωρίας ἡδονήν· εὐφροσύνην δὲ, τὴν διὰ λόγων ἡδονήν. nihil igitur mutandum.

Φασὶ δὲ ἀπαθῆ εἶναι τὸν σοφὸν, διὰ τὸ ἀνέμπτωτον εἶναι] Nihil testatius in libris Veterum hoc Stoicorum decreto. Vide tamen Gellium XIX. 12. & XII. 5. præcipuè verò Lipsium in Manuductione III. 7. Peripatetici contrà & Platonici, τὸν σοφὸν μετριοπαθῆ μὲν εἶναι, ἀπαθῆ δὲ οὐκ εἶναι, dicebant. Ceterùm & hunc locum exscripsit Suidas in ἀπαθῆ. 117

Εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἀπαθῆ τὸν φαῦλον, ἐν ἴσῳ λεγόμενον τῷ σκληρῷ καὶ ἀτέκτῳ] ἀτρέπτῳ, Editio Stephanica. Lege cum MS. Regio ἀτέγκτῳ. Homo ἄτεγκτος dicitur, cujus cor emolliri nequit, nec verbis, nec lacrimis. Etiam ἀτέγκτῳ scriptum est apud Suidam, qui hæc verba retulit in Voce ἀπαθῆ.

Ὅς ἐστι φαῦλος] Lege, ὅ ἐστι φαῦλον, ex Suida, qui hunc Laërtii locum retulit in ἀτυφία: ἄτυφόν φασιν εἶναι τὸν σοφόν· ἴσως γὰρ ἔχει πρός τε τὸν ἔνδοξον καὶ ἄδοξον. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἄτυφον κατὰ τὸν εἰκαῖον τεταγμένον, ὅ ἐστι φαῦλον.

Καὶ αὐστηροὺς δὲ φασιν εἶναι πάντας τοὺς σπουδαίους, τῷ μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖν, μήτε παρ' ἄλλων τὰ πρὸς ἡδονὴν προσδέχεσθαι] Stobæus in Eclogis Ethicis pag. 183. αὐστηρόν τε λέγεσθαι τὸν σπουδαῖον, καθ' ὅσον οὔτε προσφέρει τινὶ, οὔτε προσίεται τὸν πρὸς χάριν λόγον. *Austerum quoque Sapientem ponunt, quatenus ad gratiam sermonem nec profert, nec admittit.* Persius Sat. V. de eo qui audire & dicere verum libenter solet:

Stoicus hic aurem mordaci lotus aceto.

Exscripsit hunc Laërtii locum Suidas in Voce αὐστηρὸς; sed paulò aliter. Ibi legitur: αὐστηροὺς εἶναί φασι πάντας τοὺς σοφοὺς καὶ σπουδαίους, τῷ μήτε αὐτοὺς κατὰ ἡδονὴν ὁμιλεῖν, μήτε παρ' ἄλλοις τὰ καθ' ἡδονὴν παραδέχεσθαι.

Καὶ ἄλλον δὲ εἶναι αὐστηρόν] Casaubonus ad Persium Sat. I. legendum monet, καὶ ἄλλως δὲ εἶναι αὐστηρόν. Sed nihil opus hac emendatione. Noster suprà: εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἀπαθῆ. Et posteà: εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἄτυφον. Etiam apud Suidam, qui hunc locum retulit in αὐστηρὸς, legitur καὶ ἄλλον.

Παραπλησίως λεγόμενον τῷ αὐστηρῷ οἴνῳ, ᾧ πρὸς μὲν φαρμακοποιΐαν χρῶνται, πρὸς δὲ πρόποσιν οὐ πάνυ] Galenus lib. περὶ εὐχυμίας καὶ κακοχυμίας: ἕνεκα γὰρ τούτου καὶ τοῦ συστῆσαι ῥευμένην γαστέρα χρώμεθα τοῖς αὐστηροῖς οἴνοις· ἄλλως οὐκ ἂν χρησάμενοι, διὰ τὸ, μήτ' ἀναδόσει τροφῆς, μήθ' αἱματώσει, μήτ' εὐχυμίᾳ, μήτ' οὔρων εὐροίᾳ, μήθ' ἱδρώτων ἐκκρίσει, μήτε γαστρὸς ὑπαγωγῇ συντελεῖν αὐτούς.

118 Ἀκιβδήλους τοὺς σπουδαίους, &c.] Exscripsit hunc locum Suidas in ἀκίβδηλον: ἀκίβδηλον, καθαρόν. Καὶ ἀκιβδήλους φασὶν εἶναι τοὺς σπουδαίους· φυλακτικούς τε εἶναι τοὺς ἐπὶ τὸ βέλτιον τὰ περὶ αὐτοὺς παριστάναι διὰ παρασκευῆς δυναμένους. καὶ τὰ φαῦλα μὲν ἀποκρυπτούσης, τὰ δὲ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ φαίνεσθαι ποιούσης ἀπλάστως. περιῃρηκέναι γὰρ ἐν τῇ φωνῇ τὸ πλάσμα καὶ τῷ εἴδει. Qui locus corruptissimus, ex Laërtio nostro emendandus. In Palatino Laërtii Codice scriptum est: φυλακτικούς τε εἶναι αὐτοὺς ἐπὶ τὸ βέλτιόν τι περὶ αὐτῶν παριστάναι.

Φαίνεσθαι ποιούσης ἀπλάστως. περιῃρηκέναι γὰρ] Ita quoque apud Suidam. Utrobique legendum contendit Mericus Casaubonus, ἀπλάστους.

Τὸ πλάσμα] Rectè. & ita Suidas. τῷ πλάσματι minùs rectè ceteræ Editiones. Ceterùm, de voce similiter Plutarchus in Vita Ciceronis: ἡ δὲ φωνὴ, πολλὴ μὲν ἀγαθὴ σκληρὰ δὲ, ἄπλαστος. Et ibidem: ἥ τε φωνὴ καὶ λαμβάνουσα πλάσιν.

Ἀπράγμονάς τε εἶναι, &c.] Et hunc locum retulit Suidas in ἀπράγμων: ἀπράγμονας δεῖ εἶναι (an δὲ εἶναι?) τοὺς σπουδαίους. ἐκκλίνειν τε τὸ πράττειν τι παρὰ τὸ καθῆκον· καὶ οἰνωθήσεσθαι μὲν, &c.

Καὶ οἰνωθήσεσθαι μὲν, οὐ μεθυσθήσεσθαι δὲ] Cujus decreti ratio adfertur in Stobæanis Eclogis: οὐχ οἷόν τε μεθυσθήσεσθαι τὸν νοῦν ἔχοντα· τὴν γὰρ μέθην ἁμαρτητικὸν παρέχειν· λήρησιν εἶναι παρὰ τὸν οἶνον. ἐν μηδενὶ δὲ τὸν σπουδαῖον ἁμαρτάνειν. *Non posse ebrium fieri, mente præditum: nam ebrietatem aliquid peccati habere & addere; atque esse delirationem à vino: in nullo autem peccare Sapientem.* Non placuit hoc Stoicum dogma Persæo apud Athenæum XIII. 9. Verba ejus sunt: καὶ ὁ καλὸς κἀγαθὸς ἀνὴρ μεθυσθείη ἄν. Neque Senecæ Stoico. Ita enim ille Epistolâ 83. *Nam si argumentaberis Sapientem multo vino inebriari & retinere rectum tenorem, etiamsi temulentus sit, licèt colligas nec veneno poto moriturum, nec sopore sumpto dormiturum, nec elleboro accepto, quidquid in visceribus hærebit, ejecturum dejecturumque. Sed si tentantur pedes, lingua non constat, quid est, quare illum existimes in parte sobrium esse, in parte ebrium?* Qua de re videndus Lipsius in Manuductione III. 18. Tamen Seneca libro de Tranquillitate capite 15. *Nonnumquam & usque ad ebrietatem veniendum: non ut mergat nos, sed ut deprimat.* ubi particula *usque*, cum exclusione accipienda est. Illud Stoicum decretum respexit Philo Judæus in libro περὶ φυτουργίας, ubi de Noëmo, qui vineam plantavit, & vinum bibit, & inebriatus est. ὥστε, inquit, ἀναγκαῖον τὰ προσήκοντα περὶ μέθης εἰπεῖν. εὐθὺς γὰρ εἰσόμεθα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ παρέχοντος αὐτῇ τὰς ἀφορμὰς φυτοῦ. τὰ μὲν οὖν εἰρημένα τῷ νομοθέτῃ περὶ μέθης εἰσόμεθα ἐπ' ἀκριβείας αὖθις. νυνὶ δὲ ἐξερευνήσομεν ὅσα καὶ τοῖς ἄλλοις ἔδοξεν. ἐσπουδάσθη δὲ παρὰ πολλοῖς τῶν φιλοσόφων ἡ σκέψις οὐ μετρίως· προτείνεται δὲ ὄντως, εἰ μεθυσθήσεται ὁ σοφός. ἔστι τοίνυν τὸ μεθύειν διττόν. ἓν μὲν, ἴσον τι τῷ οἰνοῦσθαι· ἕτερον δὲ, ἴσον τῷ ληρεῖν ἐν οἴνῳ. τῶν δὲ ἐπιχειρισάντων τῇ προτάσει, οἱ μὲν ἔφασαν μήτε ἀκράτῳ πλείονι χρῆσθαι τὸν σοφὸν, μήτε ληρήσειν· τὸ μὲν γὰρ ἁμάρτημα, τὸ δὲ ἁμαρτήματος εἶναι ποιητικὸν, ἑκάτερον δὲ ἀλλότριον κατορθοῦντος. οἱ δὲ τὸ μὲν οἰνοῦσθαι καὶ σπουδαίῳ προσῆκον ἀπεφήναντο· τὸ δὲ ληρεῖν ἀνοίκειον. τὴν γὰρ ἐν αὐτῷ φρόνησιν ἱκανὴν εἶναι τοῖς βλάπτειν ἐπιχειροῦσιν ἀντιστατῆσαι, καὶ τὸν ἐπὶ τῇ ψυχῇ νεωτερισμὸν αὐτῶν καθελεῖν. δύναμιν δὲ περιβεβλῆσθαι φρόνησιν παθῶν σβεστήριον, εἴτε ὑπὸ φλεγμαίνοντος ἔρωτος οἴστρῳ ἀνεῤῥιπισμένων, εἴτε ὑπὸ πολλοῦ καὶ ζέοντος ἐξημμένων οἴνου, δι' ἣν ὑπεράνω στήσεται. ἐπεὶ καὶ τῶν κατὰ ποταμοῦ βαθέος ἢ θαλάττης δυομένων, οἱ μὲν ἄπειροι τοῦ νηχέσθαι διαφθείρονται· οἱ δὲ τοῦ πράγματος ἐπιστήμονες τάχιστα διασώζονται, καὶ μὴν ὥσπερ χειμάῤῥους, ὁ πολὺς ἄκρατος ἐπικλύζων τὴν ψυχὴν, τοτὲ μὲν βρίθουσαν εἰς ἀμαθείας ἔσχατον βυθὸν κατέῤῥιψε· τοτὲ δὲ ὑπὸ τῆς σωτηρίου παιδείας ἐπικουφιζομένην καὶ ἐπελαφριζομένην οὐδὲν ἴσχυσε βλάψαι. Ceterùm, & hunc locum Laërtii exscripsit Suidas in ἀπράγμων.

Οὐδὲ μανήσεσθαι· προσπεσεῖσθαι μέντοι ποτὲ αὐτῷ φαντασίας ἀλλοκότους, &c.] Meminit Cicero in III. Tusculanarum. *Furorem autem rati sunt mentis ad omnia cæcitatem: quod cùm majus esse videatur quàm insania, tamen ejusmodi est, ut furor in Sapientem cadere possit, non possit insania.* Vide Aldobr. Corruptè autem apud Suidam προσποιεῖσθαι legitur, pro προσπεσεῖσθαι.

Οὐδὲ μὴν λυπήσεσθαι τὸν σοφὸν, διὰ τὸ, τὴν λύπην, ἄλογον εἶναι συστολὴν ψυχῆς] Suidas, in λύπη: συστολὴ εὔλογος ψυχῆς. διὸ οὐ λυπηθήσεσθαι τὸν σπουδαῖον δεῖ.

Θείους τε εἶναι· ἔχειν γὰρ ἐν ἑαυτοῖς οἱονεὶ θεόν.] De 119
dæmone qui in nobis est, diximus suprà.

Εἶναι δὲ τὴν εὐσέβειαν, ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας] Ad verbum, Sextus Empiricus libro VIII. adversus Mathematicos paginâ 330. ἔστι γὰρ εὐσέβεια, ἐπιστήμη θεῶν θεραπείας. Et Stobæus in Eclogis Ethicis: εὐσέβειαν δὲ, ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας. At Hermes apud Lactantium Divin. Institut. II. 6. ἡ γὰρ εὐσέβεια, γνῶσίς ἐστι τοῦ θεοῦ. Locum Laërtii respexit Suidas in εὐσέβεια. εὐσέβεια, inquit, ἐπιστήμη θεοῦ θεραπείας· σπουδαῖοι τοιγαροῦν θύειν θεῷ ἁρμόδιοι, ἁγνοὶ τυγχάνοντες· ἁγνεύειν γὰρ τὰ περὶ θεὸν ἁμαρτήματα· καὶ τὸν θεὸν ἄγασθαι αὐτούς· ὁσίους τε γὰρ εἶναι καὶ δικαίους· καὶ μὴν τούτους ἱερέας εἶναι. ἐπεσκέφθαι γὰρ περὶ θυσιῶν, ἱδρύσεων, καὶ καθαρμῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πρὸς τὸ θεῖον οἰκείων. Ubi observare est ἁγνεύειν vitiosè legi, pro eo quod apud nostrum legitur ἐκκλίνειν.

Μόνους ἱερέας τοὺς σοφούς.] Pleniùs apud Stobæum in Eclogis Ethicis: λέγουσι δὲ καὶ ἱερέα μόνον εἶναι τὸν σοφὸν, φαῦλον δὲ μηδένα. τὸν γὰρ ἱερέα εἶναι δεῖ ἔμπειρον νόμων τῶν περὶ θυσίας, καὶ εὐχὰς, καὶ καθαρμοὺς, καὶ ἱδρύσεις, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα· πρὸς δὲ

τούτοις καὶ ἄλλους, διά τε τὸ εὐσεβείας δεῖσθαι, καὶ ἐμπειρίας, τῆς τῶν θεῶν θεραπείας, καὶ ἐντὸς εἶναι τῆς φύσεως τῆς θείας· μηδενὶ τούτων ὑπάρχειν τῶν φαύλων. διὸ καὶ πάντας εἶναι τοὺς ἄφρονας, ἀσεβεῖς· τὴν γὰρ ἀσέβειαν, κακίαν οὖσαν, ἄγνοιαν εἶναι θεῶν θεραπείας· τὴν δ' εὐσέβειαν, ὡς εἴπομεν, ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας. ὁμοίως δὲ ἀνοσίους εἶναι τοὺς φαύλους· τὴν γὰρ ὁσιότητα ὑπογράφεσθαι δικαιοσύνην πρὸς θεούς· τοὺς δὲ φαύλους παρεκβαίνειν πολλὰ τῷ πρὸς θεοὺς δικαίῳ· παρὸ καὶ ἀνοσίους εἶναι, καὶ ἀκαθάρτους, καὶ μιαρούς, καὶ ἀνεορτάστους. τὸ γὰρ ἑορτάζειν περὶ ἀστείους φησὶν εἶναι, τῆς ἑορτῆς οὔσης χρόνου τινός, ἐν ᾧ χρὴ περὶ τὸ θεῖον γίνεσθαι τιμῆς χάριν, καὶ καθηκούσης ἐπισημασίας· ὅθεν καὶ τὸν ἑορτάζοντα συγκαθηκέναι δεῖ μετ' εὐσεβείας εἰς τὴν τοιαύτην τάξιν. Videndus Gaspar Schioppius in Elementis Stoicæ Philosophiæ Moralis capite 126.

120 Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς ἴσα ἡγεῖσθαι τὰ ἁμαρτήματα] Quo nomine Stoicorum filios deridendos propinat Tullius in Oratione pro Muræna: *Omnia peccata esse paria; omne delictum scelus esse nefarium: nec minus delinquere eum, qui gallum gallinaceum, cùm opus non fuerit, quàm qui patrem suffocaverit.* De hoc Paradoxo Stoico videsis Lipsium in Manuduct. III. 31. Adde Augustinum epistolâ 29. ad Hieronymum *De parilitate peccatorum*, *soli*, inquit, *Stoici ausi sunt disputare contra omnem sensum generis humani.* Stoicos secutus est Jovinianus.

Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Ἠθικῶν ζητημάτων] Plutarcho in libro de Contradictionibus Stoicorum citatur Chrysippus ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν Ἠθικῶν Ζητημάτων.

Καὶ Ζήνων] Cujus rationes vide apud Sextum Empiricum adversus Mathemat. pag. 216.

Καὶ γὰρ ὁ ἑκατὸν σταδίους ἀπέχων Κανώβου, καὶ ὁ ἕνα, ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν Κανώβῳ] Seneca alicubi; non enim vacat locum quærere: *Qui propè est, etiam extra est.* Vide hîc Aldobr.

121 Ἡρακλείδης μέντοι ὁ Ταρσεὺς] Non memoratus ipsi Laërtio in Vita Heraclidis; ubi varios Heraclidas recenset.

Πολιτεύεσθαί φασι τὸν σοφὸν, ἂν μή τι κωλύῃ.] Corrige πολιτεύσεσθαι, quemadmodum edidit H. Stephanus in Ciceroniano Lexico, & ut scriptum reperitur in nonnullis MSS. Laërtianis. Hoc Stoicorum decretum, & sequentia, respexit Cicero III. de Finibus: *Ut sapiens velit gerere & administrare Remp. atque, ut è natura vivat, uxorem adjungere, & velle ex ea liberos procreare*, &c.

Χρύσιππος ἐν πρώτῳ Περὶ βίων] Quod opus quatuor libris constabat, teste Plutarcho in libro de Contradictionibus Stoicorum: μία σύνταξις περὶ βίων, τέτταρα βιβλία. Sed de eo libro infrà pluribus ad Indicem librorum Chrysippi.

Ἔτι τε μὴ δοξάσειν τὸν σοφόν. τουτέστι ψεύδει μὴ συγκατατίθεσθαι μηδενί] Similiter in Stobæanis Eclogis: ψεῦδος δὲ ὑπολαμβάνειν οὐδέποτέ φασι τὸν σοφὸν· οὐδέποτε παράπαν ἀκαταλήπτῳ τινὶ συγκατατίθεσθαι· διὰ τὸ μηδὲ δοξάζειν αὐτὸν, μηδὲ ἀγνοεῖν μηδέν. Et apud Lactantium Divinar. Institut. III. 4. *Rectè Zeno & Stoici, opinationem repudiarunt. Opinari enim quod nesciat, non est Sapientis, sed temerarii potiùs ac stulti.* Rectè autem hoc Zenoni tribuit, cùm hujus decreti primus auctor fuerit. *Nemo enim superiorum*, ait Cicero IV. Academ. *non modò expresserat, sed ne dixerat quidem posse hominem nihil opinari: nec solum posse, sed ita necesse esse Sapienti.* Hæc, & plura, Lipsius in Manuduct. III. 8. ubi eum vide.

Κυνιεῖν τε αὐτόν] Quod etiam testatur Cicero III. de Finibus: *Cynicorum autem rationem atque vitam alii cadere in Sapientem dicunt*, (de Stoicis loquitur) *si quis ejusmodi fortè casus inciderit, ut id faciendum sit: alii nullo modo.* Et Stobæus in Eclogis Ethicis paginâ 184. κυνιεῖν τε τὸν Σοφὸν λέγουσιν, ἴσον τῷ ἐπιμένειν τῷ κυνισμῷ, οὐ μὴν Σοφὸν ὄντα ἀνάρξασθαι τοῦ κυνισμοῦ. De Stoicæ sectæ societate cum Cynica, dixi suprà ad Menedemum, quò Legentes remitto. Videndus & Arrianus in Dissertationibus.

Εἶναι γὰρ κυνισμὸν εὔτονον ἐπ' ἀρετὴν ὁδόν] Sic quoque Palatinus Codex. σύντονον, Editio Frobeniana. σύντομον, Stephanica; quod malo: & ita etiam legitur suprà libro VI. extremo. σύντομος ὁδὸς, est *via compendiaria*: quæ & absolutè ἡ σύντομος dicitur Aristoteli libro IV. de Generat. Animal. σύντονος rectè de incessu usurpari potest. Ita σύντονον πορείαν ἐπ' ἀρετὴν, id est, *incessum ad virtutem vehementem & concitatum*, dixit Plutarchus in Eroticis. At de via, minùs propriè, cum εὔτονος, tùm σύντονος, meâ quidem sententiâ, usurparetur.

Γεύσεσθαί τε καὶ ἀνθρωπίνων σαρκῶν, κατὰ περίστασιν] Sextus Hypotyposeon III. 24. ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνθρωπίνων γεύσασθαι σαρκῶν, παρ' ἡμῖν μὲν ἄθεσμον, παρ' ὅλοις δὲ βαρβάροις ἔθνεσιν ἀδιάφορόν ἐστι· καὶ τί δεῖ τοὺς βαρβάρους λέγειν, ὅπου καὶ ὁ Τυδεὺς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ πολεμίου λέγεται φαγεῖν; καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς οὐκ ἄτοπον εἶναί φασι τὸ, σάρκας τινὰ ἐσθίειν, ἄλλων τε ἀνθρώπων καὶ ἑαυτοῦ. *Nec non humanas carnes edere, apud nos quidem est illicitum: at sunt quædam Nationes Barbaræ, in quibus omnes ad unum hoc pro re indifferenti habent. Et quid Barbaros commemorare oportet, cùm Tydeus ipse cerebrum hostis edisse dicatur? Et Stoici à ratione alienum non esse dicant, ut quis carnes edat, cum aliorum, tùm verò suas.* Et capite sequenti: καὶ ἀνθρωποφαγεῖν ἐν τοῖς αὐτοῖς Συντάγμασι (loquitur de Chrysippo, deque ejus libris de Republ.) ἡμῖν ἐπεισάγει. φησὶ γοῦν, Καὶ ἐὰν τῶν ζώντων ἀποκοπῇ τι μέρος πρὸς τροφὴν χρήσιμον, μήτε κατορύττειν αὐτὸ, μήτε ἄλλως ῥίπτειν· ἀναλίσκειν δὲ αὐτὸ, ὅπως ἐκ τῶν ἡμετέρων ἕτερον μέρος γένηται. *Quin etiam in iisdem libris humanarum carnium esum inducit; ait enim: Quòd si ex vivis abscindatur aliqua pars ad esum utilis, neque defodere illam, neque temere projicere: sed eam consumere, ut ex nostris alia pars fiat.*

Μόνον τε ἐλεύθερον· τοὺς δὲ φαύλους, δούλους] Et de hoc Paradoxo Stoico videndus Lipsius in Manuduct. III. 12. Laërtii totum hunc locum exscripsit Suidas in Voce δοῦλοι: καὶ δοῦλοι, οἱ φαῦλοι τῶν κακῶν· οἱ δὲ σπου-

δαῖοι, ἐλεύθεροι, &c. Ita interpungenda Suidæ verba. δοῦλοι τῶν κακῶν, sunt *servi peccati*; ut loquitur Paulus Apostolus.

Εἶναι γὰρ ἐλευθερίαν, ἐξουσίαν αὐτοπραγίας, &c.] Optimè in hanc rem Arrianus Dissertationum Epicteti libro IV. capite I. quod est περὶ ἐλευθερίας. statim initio: ἐλεύθερός ἐστιν, ὁ ζῶν ὡς βούλεται, ὃν οὔτ᾽ ἀναγκάσαι ἔστιν, οὔτε κωλῦσαι, οὔτε βιάσασθαι· οὗ αἱ ὁρμαὶ ἀνεμπόδιστοι, αἱ ὀρέξεις ἐπιτευκτικαί, αἱ ἐκκλίσεις ἀπερίπτωτοι. *Liber est, qui vivit ut vult: qui nec cogi, nec prohiberi, nec vim pati potest: cujus appetitiones non impediuntur, desideria non frustrantur, aversationes non sunt irrita.* Et melius Cicero Parad. V. *Quid est enim libertas? potestas vivendi, ut velis. Quis igitur vivit ut vult, nisi qui recta sequitur; qui gaudet officio? cui vivendi via considerata atque provisa est? qui legibus non propter metum paret? nihil dicit, nihil facit, nihil cogitat denique, nisi libenter ac liberè?* Videndus Philo Judæus in libro Quòd omnis probus, liber: ubi, ut hoc obiter dicam, ἐλευθερία verissimè appellatur ἀρχὴ καὶ πηγὴ τῆς εὐδαιμονίας: *beatitudinis principium & fons.* Obiter & hîc observamus vocem ἐλεύθερος ab inusitato ἔω (hoc est *eo*, & unde ipsum Latinum *eo*) esse deductum. ἔω, ἔλω, ἐλέω, ἐλεύω, ἐλεύθω; unde ἦλθον; ἐλεύθερος: quia liber facultatem habet eundi quò vult. Qua de re videndus Cujacius Observationum libro 14. cap. 27.

122 Εἶναι δὲ καὶ ἄλλην δουλείαν. τὴν ἐν ὑποτάξει, &c.] Suidas dicto loco: εἶναι δὲ καὶ ἄλλην δουλείαν τὴν ἐν ὑποτάξει· καὶ τρίτην ἐν κτήσει ἢ ἀντιτίθεται ἡ δεσποτεία, φαύλη οὖσα καὶ αὐτή, &c.

Οὐ μόνον δὲ ἐλευθέρους εἶναι τοὺς σοφοὺς ἀλλὰ καὶ βασιλέας, &c.] Cujus Paradoxi meminit quoque Plutarchus in libello quo Stoicos magis inopinata quàm Poëtas protulisse ait; & Horatius passim. De eo plura Lipsius in Manuductione III. 13. Exscripsit & hunc locum Suidas dicto loco: οὐ μόνον δὲ ἐλευθέρους εἶναι τοὺς σπουδαίους, ἀλλὰ καὶ βασιλέας· ὁ γὰρ βασιλεὺς ἀρχὴ ἀνυπεύθυνος· ἥτις περὶ μόνους ἂν σοφοὺς συσταί. Mendosam esse ultimam hanc vocem nemo non videt. Pro ea legendum videtur συσταίη. Et sic quoque reponendum apud Laërtium; apud quem scriptum est σταίη. Sed apud Suidam quoque ex Laërtio legere mallem ἡ γὰρ βασιλεία.

Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ τοῦ κυρίως κεχρῆσθαι Ζήνωνα τοῖς ὀνόμασιν.] Nam Zeno, ut ait Cicero libro III. de Finibus, *non tam rerum inventor fuit, quàm novorum verborum.*

Ὁμοίως τε καὶ ἀρχικούς, δικαστικούς τε καὶ ῥητορικοὺς μόνους εἶναι]. Plutarchus de communibus Notionibus contra Stoicos: μόνους βασιλεῖς, καὶ μόνους πλουσίους, καὶ καλούς· αὐτοὺς καὶ πολίτας καὶ δικαστὰς μόνους. Sed ea de re jam pluribus suprà.

123 Ἀβλαβεῖς τε εἶναι· οὐ γὰρ ἄλλους βλάπτειν, οὔτε ἑαυτούς] Paria habet Stobæus in Ethicis paginâ 182. λέγουσι δὲ καὶ τὸν σοφὸν ἀνύβριστον εἶναι· οὐθ᾽ ὑβρίζεσθαι γάρ, οὐθ᾽ ὑβρίζειν. Rationem addit: διὰ τὸ τὴν ὕβριν ἀδικίαν εἶναι καταισχύνουσαν, καὶ βλάβην. μήτε δὲ ἀδικεῖσθαι, μήτε βλάπτεσθαι τὸν σπουδαῖον, &c.

Ἐλεήμονάς τε μὴ εἶναι, συγγνώμην τε ἔχειν μηδενί, &c.] Etiam Stobæus in Eclogis Ethicis, & in Serm. XLIV. ubi & rationem aliam affert: φασὶ μηδέποτε συγγνώμην ἔχειν, καὶ νομίζειν τὸν ἡμαρτηκότα μὴ παρ᾽ αὐτὸν ἡμαρτηκέναι, πάντων ἁμαρτανόντων παρὰ τὴν ἰδίαν κακίαν. διὸ καὶ δεόντως λέγεσθαι τὸ μὴ συγγνώμην ἔχειν τοῖς ἁμαρτάνουσι. Et Seneca II. de Clementia; ubi & ipse rationem aliam reddit: *Venia*, inquit, *est pœna meritæ remissio. Ergo ei ignoscitur, qui puniri debuit: Sapiens autem nihil facit quod non debet; nihil prætermittit quod debet: itaque pœnam, quam exigere debet, non donat.* Hinc *Zenonius herus* apud Athenæum IV. 16. pro inclementi & immisericordi. Seneca dicto loco dura ista, ut videntur, & inhumana, mitigat: *Sed illud, quod ex venia consequi vis, honestiore tibi via tribuit. Parcit enim Sapiens; consulit; & corrigit. Idem facit quod si ignosceret, nec ignoscit: quoniam qui ignoscit, fatetur aliquid se, quod fieri debuit, omisisse.* Nequaquam igitur à Tullio in Oratione pro Muræna tantopere agitari merebatur hoc Stoicorum decretum. Sed id condonandum Oratori, qui caussæ suæ patrocinabatur. Quin & ipse Cicero fatetur, illa sibi apud Imperitos dicta, & coronæ aliquid datum esse. Ciceroni Oratori Ciceronem Philosophum opponit Schioppius. Ita enim ille IV. Tusculanarum Peripateticis respondet: *Cur misereare potiùs quàm feras opem, si id facere possis? an sine misericordia liberales esse non possumus? non enim suscipere ipsi ægritudines propter alios debemus: sed alios, si possumus, levare ægritudine.* Lipsium adito in Manuduct. III. 19. & Schioppium in Elementis Stoicæ Philosophiæ Moralis cap. 127. Tamen humanissimus Imperator Marcus Antoninus, sectâ licèt Στωϊκώτατος, passim suis aureis libellis φιλανθρωπίαν laudat. Et sanè nimis rigidè id negarunt Stoici generi humano, quod ab eo, ut loquitur Daniel Heinsius, nomen habet. Marci Imperatoris locus est insignis libro II. τῶν εἰς ἑαυτὸν sect. XI. τὰ μὲν γὰρ ἐκ θεῶν αἰδέσιμα, δι᾽ ἀρετήν· τὰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων, φίλα, διὰ συγγένειαν· ἔστι δὲ ὅτε καὶ τρόπον τινὰ ἐλεεινά, δι᾽ ἄγνοιαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν. Cautè addit τρόπον τινά, ne à secta longiùs discederet. Corrigendus obiter Cyprianus Epistolâ 52. *Alia est Philosophorum & Stoicorum ratio, qui dicunt omnia peccata paria esse, & virum gravem non facilè flecti oportere.* Legendum videtur *Philosophorum Stoicorum.*

Ἐπεὶ τό γε εἴκειν, καὶ ὁ ἔλεος, αὐτή τε ἡ ἐπιείκεια, οὐδεμιᾷ ἐστι ψυχῆς πρὸς κολάσεις προσποιουμένη χρηστότητα, &c.] Legendum videtur cum Casaubono, αὐτή τε ἡ ἐπιείκεια οὐδεμία ἐστὶ ψυχῇ πρὸς κολάσεις προσποιουμένη χρηστότητα, id est, *Quippe indulgentia, & misericordia, atque ipsa æquitas nulla animo inest, quæ aliquam ipsi afferat benignitatem seu molliciem exigendis pœnis, faciatque videri pœnas duriores.* Favet Casaubonianæ emendationi Editio prior, ubi legitur ψυχῇ & προσποιουμένη: nec non Regius Codex, in quo ψυχῇ quoque scriptum est.

Τὸν σοφὸν οὐδὲν θαυμάζειν τῶν δοκούντων παραδόξων] Quò respexisse videtur Horat. in Epist. ad Numicium:

Nil admirari, prope res est una, Numici,
Solaque, quæ possit facere & servare beatum.

Hoc facit quod de Pythagora narrat Plutarchus in libello περὶ τοῦ ἀκούειν. Interrogatus quid sibi è Philosophiæ studio superesset, *Nihil admirari*, inquit. Hanc admirationis vacuitatem, ἀθαυμαστίαν, uno verbo, vocant Græci.

Χαρώνεια] Sunt loca quæ odores pestilentes exhalant. πλουτώνεια aliis dicuntur. A Latinis *Ostia Ditis* appellantur. Horum meminere Lucretius, Cicero, Strabo, Plinius, Galenus, alii. Consule Casaubonum ad Strabonis librum v.

Ἀμπώτιδας] Exscripsit integrum hunc locum; & ad verbum; Suidas, in Voce ἄμπωτις: ἄμπωτις. λέξις· ἡ ξηρασία. ἡ πλημμύρα. Τὸν σπουδαῖον οὐ δεῖ θαυμάζειν τῶν δοκούντων τι παραδόξων, οἷον χαρώνεια, καὶ ἀμπώτεις, καὶ πηγὰς θερμῶν ὑδάτων, καὶ πυρὸς ἀναφυσήματα. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν ἐρημίᾳ βιώσεται ὁ σπουδαῖος, κοινωνικὸς ὢν φύσει καὶ πρακτικός.

Κοινωνικὸς γὰρ φύσει καὶ πρακτικός] Nemesius de Natura Hominis capite I. φύσει γὰρ συναγελαστικὸν καὶ πολιτικὸν ζῶον γέγονεν ὁ ἄνθρωπος. εἷς γὰρ οὐδεὶς αὐτάρκης ἑαυτῷ πρὸς ἅπαντα. δῆλον οὖν ὡς αἱ πόλεις διὰ τὰ συναλλάγματα καὶ τὰ μαθήματα συνέστησαν. Habent omnes ab Aristotele: cujus hæc sunt verba Polit. libro I. capite 2. ἐκ τούτων οὖν φανερὸν, ὅτι τῶν φύσει ἡ πόλις ἐστὶ, καὶ ὅτι ἄνθρωπος φύσει πολιτικὸν ζῶον. Propterea Arabibus homo vocatur *Insanon*: quasi, familiarem, cicurem, & sociabilem dicas.

124 Εὔξεταί τε (φασὶν) ὁ σοφὸς, αἰτούμενος τὰ ἀγαθὰ παρὰ τῶν θεῶν] Nam & Deos precandos, erant ex Philosophis qui negarent; etiam ex iis qui Deos esse credebant. Vide Maximum Tyrium in Dissertatione huic rei destinata, Περὶ τοῦ εἰ εὐκτέον, & Juvenalem Sat. x.

Ἑκάτων ἐν τρισκαιδεκάτῳ Περὶ παραδόξων] Palat. ἐν τῷ γ' Περὶ παραδόξων.

Λέγουσι δὲ καὶ τὴν φιλίαν ἐν μόνοις τοῖς σπουδαίοις εἶναι] Quæ est etiam Ciceronis sententia. Ita enim ille in Dialogo de Amicitia: *Sed hoc primum sentio nisi in bonis amicitiam esse non posse.* Et posteà: *Ita verum fuit illud, quod initio dixi, amicitiam nisi inter bonos esse non posse.*

Φασὶ δὲ αὐτὴν κοινωνίαν τινὰ εἶναι τῶν κατὰ βίον] Sic etiam rectè Codex Palatinus. Minùs rectè ceteræ Editiones; immo perperam; αὐτοῖς.

Καὶ τὴν πολυφιλίαν ἀγαθόν] Aliter Aristoteles Ethicorum lib. IX. cap. 10.

Ἔν τε τοῖς φαύλοις μὴ εἶναι φιλίαν. μηδενί τε τῶν φαύλων φιλονεικεῖν.] Observat ad hunc locum Mericus Casaubonus, Isaacium, patrem suum, ad oram horum verborum, in editione Stephanica, scripsisse: *Galesius:* μηδένα δὲ τῶν φαύλων, φιλονεικεῖν: quam verissimam esse lectionem, ipse Mericus non dubitat: cui ego facilè assentior. Addit Mericus, Galesium illum, nec auditum sibi hactenus, nec sibi visas ejus Notas in Laërtium. Is est Petrus Galesius, natione Hispanus; & vir doctissimus & acutissimus, ut eum vocat Jacobus Cujacius Observationum libro x. cap. 12. Ejus meminit honorificè & Isaacus Casaubonus ad Athenæum & ad Theocritum. Nullas Notas scripsit in Laërtium. Exstare audio ejus librum de secundis nuptiis: neque enim illum vidisse, contigit mihi: nec qui illum viderit, vidi. Docuit Coloniæ Allobrogum & Burdigalæ. Calvinianæ addictus sectæ cùm crederetur, hæreseos nomine Romæ accusatus, cùm probatio deesset, de eo quæstio habita est. Tandem in Belgio, vivicremio vitam finivit.

Πάντας τε τοὺς ἄφρονας μαίνεσθαι] Cicero IV. Tusc. *Stoici videbantur monstra dicere. Nunc autem ita disserunt: Omnes stultos insanire: ut male olere cœnum: at non semper. Commove, senties.* Et lib. III. *Omnes perturbationes animi, Morbos Philosophi appellant: negantque Stultum quemquam his morbis vacare. Qui autem in morbo sunt, sani non sunt: Et omnium Insipientium animi in morbo sunt. Omnes Insipientes igitur insaniunt.* Spectat verò hoc Stoicorum dogma ad paritatem peccatorum. De eo consulendus Lipsius in Manud. III. 20.

Πάντα τε εὖ ποιεῖν τὸν σοφὸν, &c.] Adeò ut nec eum 125
fugere dicant. Testatur Cicero in Epistola ad Brutum 14. *Cedebas enim, Brute, cedebas: quoniam Stoici vestri negant fugere Sapientes.* Editio Stephanica, pro πάντα, habet πάντας. Et ita legit Vetus Interpres; qui vertit, *Sapientem omnibus benefacere.* Vitiosè prorsus. Stobæus in Ethicis pag. 169. λέγουσι δὲ καὶ πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν σοφὸν, ἃ ποιεῖ. δῆλον· ὃν τρόπον γὰρ λέγομεν πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν αὐλητὴν, ἢ κιθαρῳδὸν, συνυπακουομένου τοῦ ἔτι τὰ μὲν κατὰ τὴν αὔλησιν, τὰ δὴ κατὰ τὴν κιθαρῳδίαν· τὸν αὐτὸν τρόπον πάντα εὖ ποιεῖν τὸν φρόνιμον, καὶ ὅσα ποιεῖ, καὶ οὐ μὰ Δία καὶ ἃ μὴ ποιεῖ. & quæ sequuntur. Qui locus huic nostro Laërtiano omnino affinis est.

Τὸν Ἰσμηνίαν] Tibicinem: cujus meminit Ælianus Var. Hist. IV. 16. Plutarchus in Demetrio, & in Libello, cui titulus *Non posse suaviter vivi secundum Epicurum*, & alii. Vide suprà in Cratete lib. IV.

Τὰς δὲ ἀρετὰς λέγουσιν ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις, &c.] Contrà Aristoteles: τάς τε ἀρετὰς ἔφη μὴ ἀντακολουθεῖν, inquit noster in ejus Vita. Quem locum Laërtii, non de moralibus virtutibus accipiendum, ut ipse accipit, sed de naturalibus, rectè vidit Aldobrandinus: Morales enim virtutes inter se connexas esse, disertis verbis affirmat Aristoteles Ethic. VI. non item naturales.

Καὶ τὸν μίαν ἔχοντα, πάσας ἔχειν· εἶναι γὰρ αὐτῶν τὰ θεωρήματα κοινά, &c.] Eadem legere est apud Stobæum in Ethicis. Dignus verò locus, ut integer hîc, quamquam prolixior, apponatur: πάσας δὲ τὰς ἀρετὰς ὅσαι ἐπιστῆμαί εἰσι καὶ τέχναι, κοινά τε θεωρήματα ἔχειν, καὶ τέλος, ὡς εἴρηται, τὸ αὐτό, διὸ καὶ ἀχωρίστους εἶναι· τὸν γὰρ μίαν ἔχοντα, πάσας ἔχειν, καὶ τὸν κατὰ μίαν πράττοντα, κατὰ πάσας πράττειν. διαφέρειν δ' ἀλλήλων καὶ τοῖς κεφαλαίοις· φρονήσεως μὲν εἶναι κεφάλαια, τὸ μὲν θεωρεῖν καὶ πράττειν, ὃ ποιητέον, προηγουμένως· καὶ δὲ τὸν δεύτερον λόγον, τὸ θεωρεῖν, καὶ ἃ δεῖ ἀπονέμειν χάριν τοῦ ἀδιαπτώτως πράττειν, ὃ ποιητέον· τῆς δὲ σωφροσύνης ἴδιον κεφάλαιόν ἐστι, τὸ παρέχεσθαι τὰς ὁρμὰς εὐσταθεῖς,

καὶ θεωρεῖν αὐτὰς προηγουμένως· κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον τὰς ὑπὸ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, ἕνεκα τοῦ ἀδιαπτώτως ἐν ταῖς ὁρμαῖς ἀναστρέφεσθαι· καὶ ὁμοίως τὴν ἀνδρείαν προηγουμένως μὲν πᾶν ὃ δεῖ ὑπομένειν· κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον τὰ ὑπὸ τὰς ἄλλας· καὶ τὴν δικαιοσύνην προηγουμένως μὲν, τὸ κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ σκοπεῖν· κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον καὶ τὰ λοιπά.

126 *Τὸν γὰρ ἐνάρετον, θεωρητικόν τε εἶναι, καὶ ποιητικὸν τῶν πρακτέων*, &c.] Exscripsit hunc locum Suidas, voce *ἀρετὴ*, his verbis: *τὸ γὰρ ἐνάρετον, θεωρητικὸν εἶναι, καὶ ποιητικὸν τῶν ποιητέων. τὰ δὲ ποιητέα, καὶ αἱρετέα ἐστὶ, καὶ ὑπομονητέα, καὶ ἐμμενετέα. ὥστε εἶναι, τὰ μὲν, αἱρετῶς ποιεῖν· τὰ δὲ, ὑπομονητικῶς· τὰ δὲ, ἐμμενετικῶς. Φρόνιμός τε ἐστὶ, καὶ ἀνδρεῖος, καὶ δίκαιος, καὶ σώφρων. κεφαλαιοῦσθαι δὲ ἑκάστην τῶν ἀρετῶν περί τι ἴδιον κεφάλαιον. οἷον, τὴν ἀνδρείαν περὶ τὰ ὑπομονητέα· τὴν φρόνησιν, περὶ τὰ ποιητέα, καὶ μὴ, καὶ οὐδέτερα. ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας περὶ τὰ οἰκεῖα τρέπεσθαι.* Ubi observare est varietatem aliquam lectionis, nec non interpunctionis. Pergit Suidas: *ὅτι αἱ πολιτικαὶ ἀρεταὶ κατακοσμοῦσιν ἡμᾶς, καὶ ἀμείνους ποιοῦσιν, ὁρίζουσαι καὶ μετροῦσαι τὰς ἐπιθυμίας, καὶ ὅλως τὰ πάθη μετροῦσαι καὶ ψευδεῖς δόξας ἀφαιροῦσαι· τῷ ὅλως ἀμείνονι, καὶ τῷ ὡρίσθαι, καὶ τῶν ἀμέτρων καὶ ἀορίστων ἔξω εἶναι. τὰς δὲ πολιτικὰς ἀρετὰς ὁ Πλάτων, ἀλλαχοῦ καθάρσεις λέγει. τέσσαρες ἀρεταὶ, ὅτι ἕπεται τῇ φρονήσει εὐβουλία καὶ σύνεσις· τῇ δὲ σωφροσύνῃ, εὐταξία καὶ κοσμιότης· τῇ δὲ δικαιοσύνῃ, ἰσότης καὶ εὐγνωμοσύνη· τῇ δὲ ἀνδρείᾳ, ἀπαραλλαξία καὶ εὐτονία.* Quæ postrema verba, *τέσσαρες ἀρεταί, ὅτι ἕπεται*, &c. consona sunt his, quæ mox apud Laërtium nostrum leguntur, *ἕπονται δὲ, τῇ μὲν φρονήσει εὐβουλία καὶ σύνεσις· τῇ δὲ σωφροσύνῃ, εὐταξία καὶ κοσμιότης· τῇ δὲ δικαιοσύνῃ, ἰσότης καὶ εὐγνωμοσύνη· τῇ δὲ ἀνδρείᾳ, ἀπαραλλαξία καὶ εὐτονία.* Non prætereundum quod de hac voce in Ecloga Vocum Atticarum Phrynichus observabat; eam videlicet esse Stoicorum, ac minùs antiquam: *ἐνάρετος· πολὺ παρὰ Στωϊκοῖς κυκλεῖται τοὔνομα, οὐκ ὂν ἀρχαῖον.*

127 *Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς μηδὲν μέσον εἶναι ἀρετῆς καὶ κακίας· τῶν Περιπατητικῶν*, &c.] Quod etiam, sed aliâ similitudine, adstruit Horatius Sat. II. 3.

Quem mala stultitia, & quemcumque inscitia veri
Cæcum agit, Insanum hunc Chrysippi porticus & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula Reges,
Excepto Sapiente, tenet. Nunc accipe, quare
Desipiant omnes, æquè ac tu, qui tibi nomen
Insano posuere. Velut silvis. ubi passim
Palantes error certo de tramite pellit:
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit: unus utrique
Error, sed variis illudit partibus: hoc te
Crede modo insanum, nihilo ut sapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat.

Adstruit id ipsum & alia similitudine Cicero IV. de Finibus; ex mente Stoicorum videlicet; nam id ibidem posteà refellit; aut saltem refellere conatur: *Nihil adjuvat procedere & progredi in virtute quò minùs miserrimus sit, antequam ad eam pervenerit: quoniam in aqua nihilo magis respirant, qui jam ad summam eam adpropinquant, quàm qui sunt in profundo: & quoniam catuli, qui jam despecturi sunt, cæci æquè, ut ii qui modò nati. Platonem quoque necesse est, quoniam nondum videbat sapientiam, æque cæcum animo ac Phalarim fuisse.* Vide Lipsium in Manud. III. 20. Ceterùm, pro *μηδὲν μέσον εἶναι*, habent Editiones Stephanicæ *μηδὲν μεταξὺ εἶναι*. Ita quoque apud Stobæum pag. 169. *ἀρετῆς δὲ καὶ κακίας οὐδὲν εἶναι μεταξύ.* Et apud Suidam, voce *ἀρετὴ*, ubi hunc Laërtii locum sic exscripsit: *ὅτι φασὶν οἱ Στωϊκοὶ μηδὲν μεταξὺ εἶναι ἀρετῆς καὶ κακίας. οἱ δὲ Περιπατητικοὶ μεταξὺ λέγουσιν εἶναι τὴν προκοπήν. ὡς γὰρ δεῖν φασιν οἱ Στωϊκοὶ, ἢ στρεβλὸν εἶναι ξύλον, ἢ ὀρθὸν, οὕτως, ἢ δίκαιον, ἢ ἄδικον. οὔτε δὲ δικαιότερον, οὔτε ἀδικώτερον. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως.*

Τῶν Περιπατητικῶν μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας εἶναι λεγόντων τὴν προκοπήν] Quam opinionem adversùs Stoicos tuetur Plutarchus in libello de profectu in virtute, ubi eum vide. Aristoteles autem in libro Categoriarum cap. de contrariis, inter *φαῦλον* & *σπουδαῖον* medium quidem statuit quid, sed quod nomine careat.

Καὶ μὴν τὴν ἀρετὴν Χρύσιππος μὲν, ἀποβλητήν· Κλεάνθης δὲ, ἀναπόβλητον. ὁ μὲν, ἀποβλητὴν, διὰ μέθην καὶ μελαγχολίαν· ὁ δὲ, ἀναπόβλητον, διὰ βεβαίους καταλήψεις] Cleanthis sententia placuit Senecæ. Ita enim ille Epist. 1. *Eo majore animo ad emendationem nostri debemus accedere, quòd semel traditi Boni perpetua possessio est. Non dediscitur Virtus: contraria enim Mala in alieno hærent; ideo expelli & exstirpari possunt: fideliter sedent quæ in locum suum venerunt. Virtus secundùm Naturam est*, &c. *Virtutes receptæ exire non possunt.* Sed contrà Aristoteles Virtutem amitti posse existimavit in Categoriis cap. de Qualitate: *διαφέρει δὲ ἕξις διαθέσεως, τῷ χρονιωτέραν εἶναι καὶ μονιμωτέραν. τοιαῦται δὲ αἵτε ἐπιστῆμαι καὶ αἱ ἀρεταί· ἥτε γὰρ ἐπιστήμη δοκεῖ τῶν παραμονιμωτέρων εἶναι, καὶ δυσκινήτων, ἐὰν καὶ μετρίως ἐπιστήμην τις λάβῃ, ἐάν περ μὴ μεγάλη μεταβολὴ γένηται ὑπὸ νόσου, ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου· ὡσαύτως καὶ ἡ ἀρετή.* Quæ summi Philosophi sententia, de amissione Scientiæ & Virtutis, Platonis verbis declarari potest, quæ in Timæo scripta sunt in hunc modum: *ὅπου γὰρ ἂν ἢ τῶν ὀξέων καὶ τῶν ἁλυκῶν φλεγμάτων, ἢ καὶ ὅσοι πικροὶ καὶ χολώδεις χυμοὶ κατὰ τὸ σῶμα πλανηθέντες, ἔξω μὲν μὴ λάβωσιν ἀναπνοὴν, ἐντὸς δὲ ἑλκόμενοι τὴν ἀπ' αὐτῶν ἀτμίδα τῇ τῆς ψυχῆς διαθέσει σφόδρα συμμίξαντες ἀνακερασθῶσι, παντοδαπὰ νοσήματα τῆς ψυχῆς ἐμποιοῦσι*, &c. Nam si vitiosi corporis humores, cùm redundant, morbos, hoc est, vitia, animo ingenerant, necesse est ab iisdem virtutes corrumpi & expelli. Multa in eamdem sententiam habet Galenus in libro Quòd animi mores, &c.

Αὐτάρκη τε εἶναι αὐτὴν πρὸς εὐδαιμονίαν] Videatur Cicero in Paradoxo, cui titulus *Ὅτι αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν.* Contrà, Aristoteles. Noster, in ejus Vita: *τήν τε ἀρετὴν, μὴ εἶναι αὐτάρκη πρὸς εὐδαιμονίαν· προσδεῖσθαι γὰρ τῶν τε περὶ σῶμα καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν· ὡς κακοδαιμονήσοντος τοῦ σοφοῦ, κἂν*

ἐν πόνοις ᾖ, κἂν ἐν πενίᾳ, καὶ τοῖς ὁμοίοις· τὴν μέντοι κακίαν, αὐτάρκη πρὸς κακοδαιμονίαν, κἂν ὅτι μάλιστα παρῇ αὐτῇ τὰ ἐκτὸς ἀγαθὰ, καὶ τὰ περὶ σῶμα.

128 Φύσει τε τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ μὴ θέσει, ὡς καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον] Addere potuisset, καὶ τὰ ὀνόματα. Origenes lib. I. contra Celsum: λεκτέον δὲ καὶ πρὸς τοῦτο, ὅτι ἐμπίπτει εἰς τὸ προκείμενον λόγος βαθὺς, καὶ ἀπόῤῥητος, ὁ περὶ φύσεως ὀνομάτων. πότερον, ὡς οἴεται Ἀριστοτέλης, θέσει εἰσὶ τὰ ὀνόματα· ἢ, ὡς νομίζουσιν οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, φύσει, μιμουμένων τῶν πρώτων φωνῶν τὰ πράγματα καθ' ὧν τὰ ὀνόματα, καθὸ καὶ στοιχεῖά τινα ἐτυμολογίας εἰσάγουσιν; ἢ, ὡς διδάσκει Ἐπίκουρος ἑτέρως· ἢ ὡς οἴονται οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, φύσει εἰσὶ τὰ ὀνόματα, ἀποῤῥηξάντων τῶν πρώτων ἀνθρώπων τινὰς φωνὰς κατὰ τῶν πραγμάτων; *Respondendum & ad hoc, præsentem disputationem de natura nominum altiorem esse & reconditiorem: utrum, sicut placet Aristoteli, ex instituto imposita sunt rebus vocabula? an, ut Stoici malunt, naturâ primis vocibus res ipsas, quibus sunt nomina, imitantibus, quam ob causam etiam elementa quædam etymologiæ & notationis inducunt? an, sicut Epicurus aliter docet quàm putent Stoici, naturâ quidem sunt nomina, sed quatenus primi homines quasdam voces de rebus ipsis temere ejectarunt?* Pyrrhoniis contrà Turpe & Honestum, Justum & Injustum, omnia denique, νομιστὰ erant καὶ πρός τι, non verò φύσει. Qua de re fusè, & eruditè, & eleganter Sextus Empiricus Hypotyposeon lib. III. cap. 24. Sed & Aristoteles Ethicor. lib. & cap. 1. pæne in eorum sententiam concedit, qui Justum aut Injustum arbitrarium existimabant, non à Natura positum: τὰ δὲ καλὰ, inquit, καὶ τὰ δίκαια, περὶ ὧν ἡ Πολιτικὴ σκοπεῖται, τοιαύτην ἔχει διαφορὰν καὶ πλάνην, ὥστε δοκεῖν νόμῳ μόνον εἶναι, φύσει δὲ μή.

129 Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς μήτε τὴν διαφωνίαν ἀφίστασθαι φιλοσοφίας· ἐπεὶ τῷ λόγῳ τούτῳ προλείψειν ὅλον τὸν βίον] Regiæ Membranæ etiam προλείψειν. Et ita legisse Ambrosium, patet ex ejus interpretatione; quæ sic habet: *Videtur autem eis, nec dissonantium quidem à Philosophia discedere: hac enim ratione prius defecturam omnem vitam, quàm defecturam Philosophiam.* Legerat Aldobrandinus προλήψει: nam sic vertit: *Videtur ipsis etiam à Philosophia non abesse dissensionem: alioquin universam vitam hac ratione anticipatione comprehensuram fuisse.* Ceterùm, pro μήτε τὴν διαφωνίαν, legendum hîc, μήτε διὰ τὴν ἀφωνίαν, vel μήτε δι' ἀφωνίαν, legendum contendit.

Εὐχρηστεῖν δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματά φησιν ὁ Χρύσιππος] Contrà quàm Zeno, & Cynici existimarunt: qua de re diximus suprà, in hac ipsa Zenonis Vita, ubi nos vide. At Aristoteles similiter ac Chrysippus, censebat εὔχρηστα εἶναι καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα πρὸς ἀρετῆς ἀνάληψιν. Verba sunt Laërtii nostri in ejus Vita.

Ἔτι ἀρέσκει αὐτοῖς μηδὲν εἶναι ἡμῖν δίκαιον πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα] Similiter Cicero III. de Finibus, ubi de Stoicis: *Et quomodo hominum inter homines juris esse vincula putant, sic homini nihil juris esse cum bestiis.*

Καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν τῶν νέων τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἴδους τὴν πρὸς ἀρετὴν εὐφυΐαν] Quod etiam testatur Stobæus in Eclogis Ethicis pag. 169. ὁμοίως τε τῇ ἐρωτικῇ τὴν συμποτικὴν παραλαμβάνουσιν εἰς τὰς ἀρετάς. Et Cicero lib. IV. de Finibus bonorum & malorum: *Ne amores quidem sanctos à Sapiente alienos esse arbitrantur.* Et in Tusculanis, libro item IV. *Stoici Sapientem amaturum esse dicunt: & amorem ipsum, conatum amicitiæ faciundæ ex pulchritudinis specie definiunt.*

Εἶναι δὲ τὸν ἔρωτα, ἐπιβολὴν φιλευποιΐας] Corrige φιλοποιΐας. Qua de emendatione diximus suprà. Adde locum Stobæi pag. 169. τὸν δὲ ἔρωτα οὔτε ἐπιθυμίαν εἶναι, οὔτε τινὸς φαύλου πράγματος, ἀλλ' ἐπιβολὴν φιλοποιΐας διὰ κάλλους ἔμφασιν. 130

Καὶ μὴ εἶναι συνουσίας, ἀλλὰ φιλίας] Φιλοσοφίας scriptum est suprà in Vita Aristotelis: εἶναι δὲ καὶ τὸν ἔρωτα μὴ μόνον συνουσίας, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίας. Quæ lectio non displicet: quamquam τὸ φιλίας rectum est: & ita quoque apud Stobæum in Eclogis Ethicis.

Θρασωνίδην] Θρασωνίδης nomen est viri: quare hîc legendum videtur, Θρασωνίδα, aut posteà τὸν ἐρώμενον. Θρασωνίδην tamen etiam Suidas; qui totum hunc locum retulit in ἔρως. Verba ejus sunt: τὸν ἔρωτά φασι (Stoici videlicet) ἐπιβολὴν εἶναι φιλευποιΐας (corrige φιλοποιΐας) διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον. καὶ μὴ εἶναι συνουσίας, ἀλλὰ φιλίας. τὸν γοῦν Θρασωνίδην, καίπερ ἐξουσίαν ἔχοντα τῆς ἐρωμένης, διὰ τὸ μισεῖσθαι, ἀπέχεσθαι αὐτῆς. εἶναι οὖν τὸν ἔρωτα φιλίας, μὴ εἶναι θεόπεμπτον. εἶναι δὲ τὴν ὥραν, ἄνθος ἀρετῆς. Ergo meliùs apud Laërtium legeretur τὸν ἐρώμενον.

Καὶ μὴ εἶναι ἐπιμεμπτον] Meliùs apud Suidam, θεόπεμπτον.

Τὴν ἐρωμένην] Id est, *Amicam, Concubinam:* quam ab uxore legitima & à scorto separabant. Plutarchus in Antonio: Ὀκταβίαν μὲν γὰρ πραγμάτων ἕνεκα διὰ τὸν ἀδελφὸν συνελθεῖν, καὶ τὸ τῆς γαμετῆς ὄνομα καρποῦσθαι· Κλεοπάτραν δὲ, τοσούτων ἀνθρώπων βασιλεύουσαν, ἐρωμένην Ἀντωνίου καλεῖσθαι.

Βίων δὲ, τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ καὶ λογικοῦ, τὸν τρίτον φασὶν αἱρετέον] Aristoteles τὸν θεωρητικὸν potiorem ducebat. Noster in ejus Vita: Βίων δὲ τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ, πρακτικοῦ, ἡδονικοῦ, τὸν θεωρητικὸν προέκρινεν. Pro vita contemplativa contra activam scripsit Dissertationem Maximus Tyrius, & aliam pro activa contra contemplativam.

Εὐλόγως τέ φασιν ἐξάγειν ἑαυτὸν τοῦ βίου τὸν σοφὸν, καὶ ὑπὲρ πατρίδος, καὶ ὑπὲρ φίλων· κἂν ἐν σκληροτέρᾳ γένηται ἀλγηδόνι, ἢ πηρώσεσιν, ἢ νόσοις ἀνιάτοις] Nota Stoicorum loquendi genus, ἐξάγειν ἑαυτόν. *Emittere* vertit Seneca Epist. 70. Virgilius *projicere animas* dicere maluit, Æneidos sexto. Hinc Stoicorum filiis εὔλογος ἐξαγωγὴ, justa caussa seipsum è vita educendi: quod etiam ἡ θύρα ἤνοικται dicebant, ut colligere est ex Arriano in Epictetum non uno in loco. Caussas autem justas hîc noster recenset: patriam, & amicos; acerbos dolores; membrorum mutilationes; & morbos ægrè curandos. At Ulpianus tædium vitæ, vel valetudinis adversæ impatientiâ, vel jactatione. Verba ejus sunt in lege VI. D. de injusto,

rupto, irrito facto testamento. *Quòd si quis tædio vitæ, vel valetudinis adversæ impatientiâ, vel jactatione, ut quidam Philosophi, mortem sibi consciverunt, in ea caussa sunt, ut eorum testamenta valeant.* Senectutem addit Seneca Epist. 58. Et pudorem æris alieni Paulus Jurisconsultus in lege 45. De jure Fisci. Περὶ εὐλόγου ἐξαγωγῆς librum scripsit Plotinus, qui etiamnum exstat. De hoc Stoicorum decreto, plura Lipsius in Manuductione ad Philosophiam Stoicam Dissertatione 22. & 23. quem vide. Vide & Gallutium Sabinum in Vindicationibus Virgilianis.

Καὶ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ὑπὲρ φίλων.] Horatius:

Non ille pro caris Amicis,
Aut Patria, timidus perire.

131 Διογένης ὁ Κυνικὸς] Suprà in Menedemo.

Καὶ Πλάτων] Libro v. de Rep.

Πολιτείαν δὲ ἀρίστην, τὴν μικτὴν ἔκ τε δημοκρατίας καὶ βασιλείας καὶ ἀριστοκρατίας] Quod fieri posse negat Bodinus nostras lib. II. de Republica cap. I. Aristoteles Politicorum v. 8. εὖ κεκραμένην πολιτείαν appellat.

132 Καὶ τεράτων] Περάτων Editio Stephani, & MS. Regius, & Florentinus.

133 Οἷον, πῶς ὁρῶμεν] Quâ de re, ipse Laërtius infrà.

134 Δοκεῖ δ' αὐτοῖς ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων δύο, τὸ ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον, &c.] Quod testatur, & explicat Seneca Ep. 65. *Dicunt, ut scis, Stoici nostri, duo esse in rerum natura, ex quibus omnia fiant: Caussam, & Materiam. Materia jacet iners; res ad omnia parata: cessatura, si nemo moveat. Caussa autem, id est, Ratio, Materiam format, & quocumque vult, versat. Ex illa, varia opera producit. Esse debet ergo unde aliquid fiat; deinde A quo fiat. Hoc Caussa est, illud Materia.* Et posteà: *Quærimus quid sit Caussa; Ratio faciens, id est, Deus,* &c. *Nempe universa ex Materia & ex Deo constant.* Etiam Cicero: *Naturam dividebant in res duas: ut altera esset Efficiens, altera autem quasi huic se præbens, ex qua efficeretur aliquid. In eo quod efficeret. Vim esse censebant: in eo quod efficeretur, Materiam quamdam, in utroque tamen utrumque. Neque enim Materiam ipsam cohærere potuisse, si nulla Vi contineretur, neque Vim sine aliqua Materia. Nihil est enim, quod non alicubi esse cogatur.* Et Lactantius, Ciceronis simia; Divinar. Instit. lib. VII. cap. 3. *Stoici Naturam in duas dividunt partes: unam, quæ efficiat: alteram, quæ se ad faciendum tractabilem præstet. In illa prima, esse Vim faciendi; in hac, Materiam: nec alterum sine altero esse posse,* &c. Videndus Lipsius Physiologiæ Stoicorum II. 4.

Διαφέρειν δέ φασιν ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα, &c.] Quod etiam Platonici atque Peripatetici, contra Thaletis sententiam, existimarunt. Plutarchus de Placitis Philosophorum lib. I. cap. 2. οἱ μὲν οὖν περὶ Ἀριστοτέλην καὶ Πλάτωνα διαφέρειν ἡγοῦνται ἀρχὴν καὶ στοιχεῖα. Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος ταυτὸν νομίζει ἀρχὴν καὶ στοιχεῖα. πλεῖστον δὲ ὅσον διαφέρει ἀλλήλων· τὰ μὲν γὰρ στοιχεῖά ἐστι σύνθετα· τὰς δὲ ἀρχὰς φαμὲν εἶναι, οὔτε συνθέτους, οὔτε ἀποτελέσματα, &c. Quæ ipsissima verba exscripsit Stobæus in Eclogis Physicis cap. 13.

Τὰ δὲ στοιχεῖα, κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν φθείρεσθαι] De ecpyrosi, sive de Mundi interitu per ignem, dicemus in sequentibus.

Ἀλλὰ καὶ σώματα εἶναι τὰς ἀρχὰς καὶ ἀμόρφους· τὰ δὲ, μεμορφῶσθαι] Ἀσώματα, legebat Aldobrandinus. Alii, teste Lipsio, καὶ ἀσωμάτους εἶναι τὰς ἀρχάς. At Casaubonus, ἀλλὰ καὶ σώματα εἶναι· (nempe τὰ στοιχεῖα) τὰς δ' ἀρχὰς ἀσωμάτους εἶναι καὶ ἀμόρφους. Τὸ σώματα rectum esse contendit Lipsius Physiologiæ Stoicorum lib. II. cap. 5. nam Deus & Materia corpora Stoicis; quod pluribus exemplis confirmat ibidem. Aldobrandinianæ emendationi favet Seneca; cujus sunt verba, *Quisquis formator universi fuit, sive ille Deus est potens omnium, sive incorporalis Ratio ingenitorum operum artifex, sive divinus spiritus per omnia intensus.* Casaubonianam tuetur Suidas, qui hunc Laërtii nostri locum sic retulit in Voce ἀρχή: ἀρχή. ἀρχαὶ τῶν ὅλων δύο· τὸ ποιοῦν, καὶ τὸ πάσχον. τὸ μὲν οὖν πάσχον, εἶναι τὴν ἄποιον οὐσίαν, γῆν, ὕλην· τὸ ποιοῦν δὲ, τὸν ἐν αὐτῇ λόγον, τὸν θεόν. διαφέρουσι δὲ ἀρχαὶ καὶ στοιχεῖα, τῷ τὰς μὲν εἶναι ἀγεννήτους καὶ ἀφθάρτους· τὰ δὲ στοιχεῖα κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν φθείρεσθαι· ἀλλὰ καὶ τῷ ἀσωμάτους μὲν εἶναι τὰς ἀρχὰς, καὶ ἀμόρφους· τὰ δὲ, μεμορφῶσθαι. Casauboniana lectio mihi magis placet: immo sola placet.

Σῶμα δ' ἐστὶ, &c. τὸ τριχῇ διαστατὸν, εἰς μῆκος, 135
εἰς πλάτος, εἰς βάθος] Sextus Empiricus adversùs Mathematicos pag. 98. εἰ γὰρ σῶμά ἐστιν, ὥς φασιν οἱ Γεωμέτραι, τὸ τὰς τρεῖς ἔχον διαστάσεις, μῆκος, πλάτος, βάθος.

Ἐπιφάνεια δ' ἐστὶ σώματος πέρας. ἢ τὸ μῆκος καὶ πλάτος μόνον ἔχον, βάθος δὲ οὔ] Euclides statim initio: ἐπιφάνεια δ' ἐστὶν, ὃ μῆκος καὶ πλάτος μόνον ἔχει. Sextus Empiricus adversùs Mathematicos pag. 155. γραμμῆς ῥυείσης, πλάτος ἐνοήσαμεν, ὅπερ ἐστὶν ἐπιφάνειά τις ἀβαθής.

Γραμμὴ δ' ἐστὶν ἐπιφανείας πέρας, ἢ μῆκος ἀπλατὲς, ἢ τὸ μῆκος μόνον ἔχον] Euclides: γραμμὴ, μῆκος ἀπλατές. Sextus Empiricus adversùs Mathematicos, loco proximè laudato: στιγμῆς γὰρ ῥυείσης, γραμμὴν φαντασιούμεθα, ἥτις ἐστὶ μῆκος ἀπλατές.

Στιγμὴ δ' ἐστὶ γραμμῆς πέρας, ἥτις ἐστὶ σημεῖον ἐλάχιστον] Totidem verbis Suidas in στιγμή.

Ἕν τε εἶναι θεὸν, καὶ νοῦν, καὶ εἱμαρμένην, καὶ Δία, πολλαῖς τε ἑτέραις ὀνομασίαις προσονομάζεσθαι] De Deo Stoicorum Epiphanius in eorum Hæresi: Καὶ Στωϊκοὶ μὲν φρονοῦσι περὶ θεότητος τοῦτο, φάσκοντες εἶναι νοῦν τὸν θεὸν, ἢ παντὸς τοῦ ὁρωμένου κύτους, οὐρανοῦ τέ φημι καὶ γῆς καὶ τῶν ἄλλων ὡς ἐν σώματι ψυχήν. μερίζουσι δὲ οἱ αὐτοὶ τὴν μίαν θεότητα εἰς πολλὰς μερικὰς οὐσίας, εἰς ἥλιον, καὶ σελήνην, καὶ ἄστρα, εἰς ψυχὴν καὶ ἀέρα, καὶ τὰ ἄλλα. *Quod ad Stoicos pertinet, hæc est eorum de Deo opinio: Deum esse mentem asserunt, quæ totius aspectabilis molis, cæli nimirum ac terræ, ceterarumque rerum velut corporis anima sit. Rursus divinitatem unam in plures ac particulares naturas distribuunt; Solem videlicet, Lunam,*

nam, ac stellas, animam, aërem, resque ceteras. Meliùs in Apologetico Tertullianus & ad mentem Laërtii: *Apud vestros quoque sapientes*, ΛΟΓΟΝ, *id est, Sermonem atque Rationem constat artificem videri universitatis. Hunc enim Zeno determinat factitatorem, qui cuncta in dispositione formaverit. eumdem & Fatum vocari, & Deum, & animum Jovis, & necessitatem omnium rerum*, &c. Eadem habes apud Lactantium III. 5. *Chrysippus naturalem vim divina ratione praditam, interdum divinam necessitatem Deum nuncupat. Item Zenon divinam naturalemque legem. Horum enim omnium sententia, quamvis sit incerta, eodem tamen spectat, ut providentiam unam esse consentiant. Sive enim Natura, sive Æther, sive Ratio, sive Mens, sive fatalis Necessitas, sive divina Lex, sive quid aliud dixeris, idem est quod à nobis dicitur Deus. Nec obstat appellationum diversitas, cùm ipsa significatione ad unum omnia revolvantur.* Eadem quoque repetit Laërtius in sequentibus; ubi eum & nos vide.

136 Ἔστι δὲ στοιχεῖον, ἐξ οὗ πρώτου γίνεται τὰ γινόμενα, καὶ εἰς ὃ ἔσχατον ἀναλύεται, &c.] Integrum hunc locum exscripsit Suidas in στοιχεῖον: στοιχεῖον. ἐξ οὗ πρώτου γίνεταί τι, καὶ εἰς ὃ ἔσχατον ἀναλύεται· τὰ δὲ τέτταρα στοιχεῖα εἶναι ὁμοῦ, τὴν ἄποιον οὐσίαν τὴν ὕλην· εἶναι δὲ τὸ μὲν πῦρ, θερμόν· τὸ δὲ ὕδωρ, ὑγρόν· τὸν ἀέρα, ψυχρόν· τὴν γῆν, ξηράν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἔτι ἐν τῷ ἀέρι εἶναι τὸ αὐτὸ μέρος. ἀνωτάτω μὲν οὖν εἶναι τὸ πῦρ· ὃ δὴ αἰθέρα καλεῖσθαι· ἐν ᾧ πρώτην τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν γεννᾶσθαι. εἶτα τὴν τῶν πλανωμένων· μεθ᾽ ἣν τὸν ἀέρα· εἶτα τὸ ὕδωρ· ὑποστάθμην δὲ πάντων τὴν γῆν μέσην ἁπάντων οὖσαν. Legendum apud Laërtium ex Suida ὃ δὴ αἰθέρα καλεῖσθαι, pro eo quod hîc legitur ὂν δὴ, &c. Sed ex Laërtio legendum quoque videtur apud Suidam, εἶναι δὲ τὸ μὲν πῦρ, τὸ θερμόν· τὸ δὲ ὕδωρ, τὸ ὑγρόν. τόν τε ἀέρα τὸ ψυχρόν· καὶ τὴν γῆν, τὸ ξηρόν.

137 Τὸ δὲ ὕδωρ, τὸ ὑγρόν· τόν τε ἀέρα, τὸ ψυχρόν.] De aëre, idipsum testatur Plutarchus in Dissertatione de primo Frigido ad Favorinum: οἱ μὲν Στωϊκοὶ, τῷ ἀέρι τὸ πρώτως ψυχρὸν ἀποδιδόντες· Ἐμπεδοκλῆς δὲ καὶ Στράτων τῷ ὕδατι. Et posteà: ἐπεὶ καὶ Χρύσιππος οἰόμενος τὸν ἀέρα πρώτως ψυχρὸν εἶναι, διότι καὶ σκοτεινὸν, &c. Balbus Stoicus apud Ciceronem lib. II. de Natura Deorum: *Ipse verò aër qui naturâ est maximè frigidus, minimè est expers caloris.* Frigidum verò, non humidum, tribuit aquæ Aristoteles in libris de Cælo, & alibi passim: At Galenus in libris de Simplicium facultatibus; quemadmodum Stoici; vim summam humectandi aquæ inesse dicit.

Καὶ τὴν γῆν, τὸ ξηρόν] Unde ξηρὰ, & *arida*, ἁπλῶς dicitur.

Καὶ ἔτι ἐν τῷ ἀέρι εἶναι τὸ αὐτὸ μέρος] Τὸ αὐτὸ μέρος referri debet ad τὸ θερμόν. Balbus apud Ciceronem dicto loco: *ipse verò aer, qui naturâ est maximè frigidus, minimè est expers caloris.* Vide hîc Aldobrand.

Λέγουσι δὲ κόσμον τριχῶς] Aliis sexfariam κόσμος dicitur. Diodorus: κόσμος ἐστὶ σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ τῶν μεταξὺ φύσεων· πάλιν, κόσμος ἐστὶν οἰκητήριον θεῶν. νῦν οὖν τὸ πλήρωμα λέγεται ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτῷ. τρίτον, ὁ κόσμος ἐστὶ σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων. τοῦτο μόνον τῷ βίῳ· ὡς εἴ τις λέγοι, πόλις ἐστὶν ἐξ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων. τέταρτον, κόσμος ἐστὶν αἰθήρ. οὗτος δὲ πῦρ εἰλικρινὲς ὢν κατώτερός ἐστι τοῦ φυσικοῦ κόσμου. πέμπτον, κόσμος ἐστὶν ἡ τῶν ἀπλανῶν σφαῖρα. τούτου καὶ Πλάτων ἐν Τιμαίῳ μέμνηται. ἕκτον, κόσμος ἐστὶν, ὁ διακοσμήσας τὰ πάντα· ἔοικε δὲ νῦν ἡ πρόνοια λέγεσθαι· Etiam trifariam accipi notat Philo Judæus. Ejus verba mox adducemus. At quadrifariam in Scriptura Sacra usurpari observat Suidas in κόσμος: σημαίνει δὲ, inquit, ὁ κόσμος τέσσαρα, εὐπρέπειαν, τὸ δὲ τὸ πᾶν, τὴν τάξιν, τὸ πλῆθος παρὰ τῇ γραφῇ. Adde Origenem, Tomo 3. Commentariorum in Genesim: ἔστι γὰρ ὅπου παρὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν λογικῶν, μεγάλως περιπίπτομεν, μὴ καθαίροντες τὰς ὁμωνυμίας, καὶ ἀμφιβολίας, καὶ καταχρήσεις, καὶ κυριολεξίας, καὶ διαστολάς. οἷον, παρὰ τὸ ἀγνοεῖσθαι τὴν ὁμώνυμον τῆς κόσμου προσηγορίας φωνὴν, ἐκπεπτώκασιν ἐπὶ τὸ ἀσεβέστατα φρονεῖν περὶ τοῦ δημιουργοῦ, οἱ μὴ καθάραντες ἐπὶ τίνων κεῖται, τὸ, Ὁ κόσμος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. ὅτι ἀντὶ τῶν περιγείων καὶ ἀνθρωπίνων τοῦτο οὕτως ἐκεῖ τῷ Ἰωάννῃ εἴρηται. *Interdum enim propter ignorationem ejus qua rationi servit Disciplina, graviter labimur, quod cognominationes, ambiguas voces, proprias & improprias dictiones, & distinctiones, non dijudicemus. quemadmodum ex ignoratione ejus, qua est in voce* mundus, *in diverso significatu similitudinis, ad infandas de effectore mundi sententias dilapsi sunt: non discernentes videlicet quid significet id,* Mundus in maligno positus est: *quia pro terrestri orbe & humanis rebus eo loci Johannes usurpavit.*

Αὐτόν τε τὸν θεὸν, τὸν ἐκ τῆς ἁπάσης οὐσίας ἰδίως ποιόν] Rectè Casaubonus ex Suida ἰδιοποιόν. Suidæ verba habentur in Voce κόσμος, ubi totum hunc locum Laërtii exscripsit, ab his verbis, λέγουσι δὲ κόσμον τριχῶς, usque ad illa σύμπνοιαν καὶ συντονίαν; quæ ferè integram pagellam complectuntur.

Αὐτόν τε τὸν θεόν] Didymus apud Eusebium lib. xv. de Præparat. Evangelica: οἱ Στωϊκοὶ δὲ ὅλον τὸν κόσμον, σὺν τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ, προσαγορεύουσι θεόν. Origenes contra Celsum lib. v. σαφῶς δὴ τὸν ὅλον κόσμον λέγουσιν εἶναι θεὸν, Στωϊκοὶ μὲν τὸν πρῶτον· οἱ δ᾽ ἀπὸ Πλάτωνος, τὸν δεύτερον· τινὲς δ᾽ αὐτῶν τὸν τρίτον. Seneca, germanus Stoicus, Epist. 97. *Totum hoc, quo continemur, & unum est, & Deus est: & socii ejus, & membra sumus.* Manilius lib. I. & ipse sectæ addictus Stoicæ:

Qua pateat Mundum divino numine verti,
Atque ipsum esse Deum.

Et alibi, eodem libro I.

Materiaque datum est cogi, sed cogere Mundo.

Hoc est, *Materiam pati; Deum agere:* Videndus Lipsius in Physiologia I. 5.

Δημιουργὸς ὢν τῆς διακοσμήσεως] Septimius in Apologetico dicto loco: *Apud vestros quoque Sapientes*, λόγον, *id est, Sermonem atque Rationem, constat artificem videri universitatis: hunc enim Zeno*

determinat factitatorem, qui cuncta in dispositione formaverit.

Κατὰ χρόνων ποιὰς περιόδους ἀναλίσκων εἰς ἑαυτὸν τὴν ἅπασαν οὐσίαν, καὶ πάλιν ἐξ ἑαυτοῦ γεννῶν] Quò respexit Origenes contra Cellum lib. IV. ἵνα γνῷ τίνα τρόπον ἀρχαιότερος ἦν Μωϋσῆς τῶν κατὰ χρόνων μακρὰς περιόδους κατακλυσμοὺς καὶ ἐκπυρώσεις φησάντων γίνεσθαι ἐν τῷ κόσμῳ. Et posteà: πότερον μὲν οὖν εἰσὶ περίοδοι, καὶ κατὰ περιόδους κατακλυσμοὶ ἢ ἐκπυρώσεις, ἢ μή εἰσι.

138 Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν διακόσμησιν τῶν ἀστέρων, κόσμον εἶναι λέγουσι] Ita quoque accipit Plinius initio Historiæ Naturalis: *Mundum, & hoc quod nomine alio* cœlum *appellare libuit, cujus circumflexu teguntur cuncta.* Et Plato in Timæo: διὰ ταῦτα οὔτε δύο, οὔτ' ἀπείρους ὁ ποιῶν κόσμους, ἀλλ' εἷς ὅδε μονογενὴς οὐρανὸς γεγονὼς, ἔστι καὶ ἔσεται.

Καὶ τρίτον, τὸ συνεστηκὸς ἐξ ἀμφοῖν] Ἐξ ἀμφοῖν, id est, ex Deo & Cœlo. Ex Cœlo & Essentia dixit Philo Judæus: quod idem est: nam Essentia illa tota Deus est Stoicis, ut rectè monuit Lipsius Physiol. II. 6. ubi eum vide. Philonis verba operæ precium est hîc adponere. Ea ergo sic se habent, in libro de Æternitate Mundi: λέγεται ὁ κόσμος καθ' ἓν μὲν πρῶτον, σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἄστρων, κατὰ περιοχὴν γῆς, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς, καὶ ζώων καὶ φυτῶν. καθ' ἕτερον δὲ, μόνος οὐρανός. κατὰ δὲ τρίτον, ὡς δοκεῖ τοῖς Στωϊκοῖς, διήκουσα ἄχρι τῆς ἐκπυρώσεως οὐσία τις ἢ διακεκοσμημένη ἢ ἀδιακόσμητος, ἧς τῆς κινήσεώς φασιν εἶναι χρόνον διάστημα. *Primò mundus dicitur, compositio ex cælo & astris terram ambientibus & animantia ac stirpes. Secundò, solum ipsum Cælum. Tertiò, ut Stoicis visum, Essentia quadam ad exustionem Mundi perveniens duransque, sive digesta, sive indigesta; cujus motus intervallum Tempus esse dicunt.*

Ὡς φησι Ποσειδώνιος ἐν τῇ Μετεωρολογικῇ Στοιχειώσει, σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ τῶν ἐν τούτοις φύσεων] Posidonium igitur innuere videtur Origenes lib. VI. contra Celsum, cùm ait, εἰ δὲ κόσμον, τὸ ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς σύστημα ὀνομάζει τις, &c. Laërtii locum respexisse videtur Suidas in κόσμος. κόσμος, inquit, τὸ ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ τῶν ἐν μέσῳ, σύστημά τε καὶ σύγκραμα. Hanc ipsam κόσμου definitionem habes & apud Diodorum, & apud Philonem Judæum locis suprà memoratis.

Καὶ τῶν ἕνεκα τούτων γεγονότων] Lactantius de Ira Dei cap. 13. *Vera est sententia Stoicorum, qui ajunt nostrâ caussâ Mundum esse constructum: omnia enim quibus constat, quæque generat ex se Mundus, ad utilitatem Hominis accommodata sunt,* &c. Sed & Cicero lib. II. de Natura Deorum: *Quorum igitur caussâ quis dixerit effectum esse Mundum? Eorum scilicet animantium, quæ ratione utuntur. Hi sunt Dii & Homines, quibus profectò nihil est melius.* Qui locus Ciceronis Laërtiano omnino affinis est: utrobique enim de Diis atque Hominibus fit mentio. At apud Lactantium de Hominibus solùm.

Οὐρανὸς δέ ἐστιν ἡ ἐσχάτη περιφέρεια, ἐν ᾗ πᾶν ἵδρυται τὸ θεῖον] Suidas αὐτολεξεὶ in οὐρανός. Aliter Vulgus hoc vocabulum usurpat. Galenus Commentario 2. in primum Epidem. Hippocratis: οὐρανὸν εἴρηκε κατὰ τῶν ἰδιωτῶν ἔθος, τὸν ὑπὲρ ἡμᾶς ἀέρα μέχρι τῆς χώρας τῶν νεφελῶν. ὁ δ' ὑπὸ τῶν Ἀστρονόμων τε καὶ φιλοσόφων Οὐρανὸς ὀνομαζόμενος, ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν σελήνην ἄρχεται τόπων.

Τὸν δὴ κόσμον οἰκεῖσθαι κατὰ νοῦν καὶ πρόνοιαν] Sic etiam legitur apud Suidam. Meliùs legeretur διοικεῖσθαι: & ita scriptum est in Codice Florentino. Mundum providentiâ administrari ex Stoicorum sententia, tam tritum est quàm quod tritissimum: & id Scriptorum testimoniis probare velle, hominis esset & suo & Lectorum otio abutentis.

Καθά φησι Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ προνοίας] MS. Florentinus, ἐν τοῖς ε Περὶ προνοίας. Fortè scripserat Laërtius ἐν τῷ ε, hoc est, *in quinto.* Gellio Noctium Atticarum lib. VI. cap. 1. & 2. citatur Chrysippus in libro Περὶ προνοίας quarto.

Εἰς ἅπαν αὐτοῦ μέρος διήκοντος τοῦ νοῦ, καθάπερ ἐφ' ἡμῶν, τῆς ψυχῆς] Hoc est, quod ait Virgilius,

Spiritus intus alit, totamque infusa per artus
Mens agitat molem.

Etiam Cicero Academic. IV. *Mundum esse sapientem, & habere mentem, quæ & se & ipsum fabricata sit, & omnia moderetur, moveat, regat.* Est igitur, ut rectè Lipsius Physiologiæ 1. 7. magni hujus mundi sua quædam anima, ut in parvo hæc nostra.

Ἔχειν ἡγεμονικὸν μὲν τὸν αἰθέρα, &c. Κλεάνθης δὲ, τὸν ἥλιον.] Auctor Fragmenti, quod tribuitur Censorino: *Et constat quidem* (Mundus) *quatuor elementis, terrâ, aquâ, igne, aëre: cujus principalem Solem quidam putant, ut Cleanthes; ut Chrysippus, Æthera.* Lege *principale.* Apud Plinium legas, *Sol non temporum modò terrarumque, sed siderum ipsorum cælique rector. Hunc Mundi esse totius Animam, ac planiùs Mentem: hunc principale Naturæ regimen ac Numen credere decet.* Adi Lipsium Physiol. II. 13. 139

Ἕνα τὸν κόσμον εἶναι] Plutarchus de Placit. Philosoph. I. 5. οἱ μὲν ἀπὸ Στοᾶς ἕνα κόσμον ἀπεφήναντο. 140

Σχῆμα ἔχοντα σφαιροειδὲς] Cyrillus contra Julianum lib. II. οἱ μὲν Στωϊκοὶ, σφαιροειδῆ τὸν κόσμον, ἄλλοι δὲ κωνοειδῆ· οἱ δὲ, ᾠοειδῆ. Quod αὐτολεξεὶ sumpsit ex Plutarcho lib. & cap. 2. de Placitis Philos. Cicero quoque lib. de Universitate: *Formam autem & maximè sibi cognatam & decoram dedit: à quo enim animante omnes reliquos contineri vellet animantes, hunc eâ formâ figuravit: quâ unâ omnes reliqua formæ concluduntur: & globosus est fabricatus, quod σφαιροειδὲς Græci vocant, cujus omnis extremitas paribus à medio radiis attingitur: idque ita tornavit, ut nihil effici possit rotundius; nihil ut asperitatis haberet, nihil offensionis, nihil incisum angulis, nihil amfractibus, nihil eminens, nihil lacunosum, omnesques partes simillimæ omnium, quòd ejus præstabat judicio dissimilitudini similitudo.* Quod habuit à Platone in Timæo.

Πρὸς γὰρ τὴν κίνησιν ἁρμοδιώτατον τὸ τοιοῦτον] Eru-

dixè, ut solet, Aristoteles libro II. de Cœlo cap. 8. textu 51. διὸ καὶ εὐλόγως ἂν δόξειεν ὅ, τε ὅλος οὐρανὸς σφαιροειδὴς εἶναι καὶ ἕκαστον τῶν ἄστρων. πρὸς μὲν γὰρ τὴν ἐν αὐτῷ κίνησιν, ἡ σφαῖρα τῶν σχημάτων χρησιμώτατον· οὕτω γὰρ ἂν καὶ τάχιστα κινοῖτο, καὶ μάλιστα κατέχοι τὸν αὐτοῦ τόπον· πρὸς δὲ τὴν εἰς τὸ πρόσθεν, ἀχρηστότατον· ἥκιστα γὰρ ὅμοιον τοῖς δι' αὐτῶν κινητικοῖς· οὐδὲν γὰρ ἀπηρτημένον ἔχει, οὐδὲ προέχον, ὥσπερ τὸ εὐθύγραμμον· ἀλλὰ πλεῖστον ἀφέστηκε τῷ σχήματι τῶν πορευτικῶν σωμάτων. ἐπεὶ οὖν δεῖ τὸν μὲν οὐρανὸν κινεῖσθαι τὴν ἐν αὐτῷ κίνησιν, τὰ ἄλλα δ' ἄστρα μὴ προϊέναι δι' αὐτῶν, εὐλόγως ἂν ἑκάτερον εἴη σφαιροειδές. οὕτω μὲν γὰρ μάλιστα, τὸ μὲν κινηθήσεται, τὸ δὲ, ἠρεμήσει. Id est, *Quapropter & rationabiliter utique videbitur & totum Cælum sphæricum esse, & astrorum unumquodque: ad eum enim qui in seipso fit, motum, sphæra figurarum maximè utilis est. sic enim utique velocissimè movebitur, & maximè occupabit eumdem locum. Ad eum autem qui in ante fit, ineptissima. nequaquam enim similis est per se ipsa motivis: nihil enim depressum habet, neque eminens, ut rectilineum; sed plurimùm à figura corporum, quæ progrediuntur, distat. Quoniam igitur oportet Cælum quidem moveri eo qui in ipso est motu, alia autem astra non progredi per seipsa, rationabiliter utique utrumque erit sphæricum; sic enim maximè hoc quidem movebitur, hoc autem quiescet.* Idem Philosophus in libello de Mechanicis Circulum propterea miraculorum omnium principium esse dicebat. De rotunda figura, etiam Galenus libro I. de officio partium: τῶν σχημάτων πρὸς δυσπάθειαν ἀκριβῶς παρεσκευάσθαι τὸ κυκλοτερὲς, ὡς ἂν μηδεμίαν ἔχειν γωνίαν ἀποθραυσθῆναι δυναμένην.

Ἔξωθεν δὲ αὐτοῦ περικεχυμένον εἶναι τὸ κενὸν, ἄπειρον] Quod ipsum legere est apud Plutarchum in libello de communibus Notitiis adversus Philosophos Stoicos: κενὸν γὰρ ἄπειρον ἔξωθεν τῷ κόσμῳ περιθέντες, οὔτε σῶμα τὸ πᾶν, οὔτε ἀσώματον εἶναι λέγουσι: quod & ineptissimum omnium, quæ à Stoicis dicta sunt, appellat. Noster statim: ἐν δὲ τῷ κόσμῳ μηδὲν εἶναι κενὸν, ἀλλ' ἡνῶσθαι αὐτόν. Etiam Philoponus in Commentariis ad librum IV. Physic. Aristotelis, Stoicos observat, inane in mundo nullum esse, adfirmare, sed extra mundum: quod rectè hoc loco Aldobrandinus observabat.

Ἀσώματον δὲ τὸ οἷόντε κατέχεσθαι ὑπὸ σωμάτων, οὐ κατεχομένου] Legendum omnino οὐ κατεχόμενον: & ita in Regio Codice. Etiam Sextus Empiricus Pyrrhon. Hypotypos. lib. III. cap. 15. ubi de vacuo: οἱ Στωϊκοὶ φασι κενὸν μὲν εἶναι τὸ οἷόντε ὑπὸ ὄντος κατέχεσθαι, μὴ κατεχόμενον δέ.

141 Ἔτι δὲ καὶ τὸν χρόνον ἀσώματον] Idem; sed aliter; Epicurei: Sextus Empiricus adversus Mathematicos paginâ 418. Ἀλλὰ γὰρ ἐκ τούτων φανερὸν, ὅτι ὁ Ἐπίκουρος ἀσώματον οἴεται τὸν χρόνον ὑπάρχειν· οὐ παραπλησίως δὲ τοῖς Στωϊκοῖς. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, ὡς λέλεκται, ἀσώματόν τι καθ' αὑτὸ νοούμενον ὑπεστήσαντο τὸν χρόνον. Ἐπίκουρος δὲ, συμβεβηκός τισιν, &c. *Verum enim verò ex his est perspicuum, quòd Epicurus Tempus opinatur esse incorporeum, sed non eo modo quo Stoici. Nam illi quidem ut dictum est, statuerunt Tempus esse quidpiam incorporeum: si per se intelligatur. Epicurus autem, ut quod aliquibus accidat.* Plutarchus de Placitis Philosophorum libro I. capite 21. οἱ Στωϊκοὶ καὶ Ἐπίκουρος, διαφέρειν κενὸν, τόπον, χώραν· καὶ τὸ μὲν κενὸν, εἶναι ἐρημίαν σώματος· τὸν δὲ τόπον, τὸ ἐχόμενον ὑπὸ τοῦ σώματος. τὴν δὲ χώραν, τὸ ἐκ μέρους ἐχόμενον, ὥσπερ ἐπὶ τῆς τοῦ οἴνου πιθάκνης. *Stoici & Epicurus differre volunt Inane, Locum, Capacitatem. Et definiunt Inane, vacuitatem corporis: Locum, quod à corpore occupatur: Capacitatem, quod partim à corpore impletur, ut dolium à vino.*

Διάστημα ὄντα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως] Quæ Temporis definitio tribuitur Platoni à Plutarcho libro I. de Placitis Philosophorum, capite 21. Πυθαγόρας τὸν χρόνον, τὴν σφαῖραν τοῦ περιέχοντος εἶναι· Πλάτων αἰῶνος εἰκόνα κινητὴν, ἢ διάστημα τοῦ κόσμου κινήσεως· Ἐρατοσθένης τὴν τοῦ ἡλίου πορείαν. *Pythagoras sensit, Tempus esse globum ambientis corporis. Plato, mobilem æternitatis imaginem, aut motus mundi intervallum. Eratosthenes, Solis motum.* Idem Plutarchus capite sequenti, quod est de natura seu substantia Temporis, scribit, plerosque Stoicorum substantiam Temporis esse existimare ipsum motum, quam opinionem refellit Themistius ad librum IV. Physicorum Aristotelis: quo loco in varias Veterum de Tempore opiniones studiosè inquirit.

Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ φθαρτὸν εἶναι τὸν κόσμον, &c.] Similiter Philo Judæus in libro περὶ κόσμου ἀφθαρσίας: δύναται δὲ κατὰ Στωϊκοὺς ὁ μέν τις κόσμος ἀΐδιος, ὁ δέ τις φθαρτὸς λέγεσθαι. φθαρτὸς μὲν, ὁ κατὰ διακόσμησιν· ἀΐδιος δὲ, ὁ μετὰ τῆς ἐκπυρώσεως παλιγγενεσίαις καὶ περιόδοις ἀθανατιζόμενος οὐδέποτε ληγούσαις. *Potest, secundùm Stoicos, Mundus aliquis æternus dici, & aliquis corruptibilis. Iste quidem, juxta ornatum, ut nunc est: ille autem, qui post exustionem iterum nascetur, iterumque certis periodis, & numquam desituris.* Nec absimiliter Didymus apud Eusebium lib. XV. de Præparat. Euangelica: ubi postquam dupliciter Mundum dici ait, subjungit: καὶ τὸ ἐκ πάσης τῆς οὐσίας ποιὸν, καὶ τὸ τὴν διακόσμησιν τὴν τοιαύτην καὶ διάταξιν ἔχον. διὸ κατὰ μὲν τὴν προτέραν ἀπόδοσιν ἀΐδιον τὸν κόσμον εἶναί φασι· κατὰ δὲ τὴν διακόσμησιν, γεννητὸν καὶ μεταβλητόν. *Et illud quod ex tota natura tale existit: & illud quod ornatum & constitutionem jam talem habet. Ideo priore significatione, Mundum æternum dicunt: posteriore, natum, & mutabilem, & periturum.* Videatur Lipsius Physiologiæ libro II. Dissertat. XX.

Ἐξαυχμοῦται γὰρ καὶ ἐξυδατοῦται.] Vertit Censorinus ad verbum, *exignescere* & *exaquescere*. Stoici Mundum dupliciter interire ajebant: igne; quod ἐκπύρωσιν vocabant: & aquâ; quod κατακλυσμόν. Qua de re videndus omnino Lipsius, in Physiologia Stoicorum libro II. Dissertatione XXI. XXII. & XXIII. Non tamen id omnes Stoici existimarunt: non Boëthus, non Posidonius; non Panætius: ut patet ex Philonis loco, quem in sequenti Observatione addu-

cimus. Boëtho, Posidonio, Panætio, Zenonem Sidonium addit Lipsius ex Numenio. Verba Numenii sunt : *τοῦτο τὸ δόγμα τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως οἱ πρῶτοι καὶ πρεσβύτατοι προσήκαντο, Ζήνων τε καὶ Κλεάνθης, καὶ Χρύσιππος. τὸν μὲν γὰρ τούτου μαθητὴν καὶ διάδοχον τῆς σχολῆς Ζήνωνά φασιν ἐπισχεῖν περὶ τῆς ἐκπυρώσεως τῶν ὅλων.* Hanc autem *περὶ τῆς ἐκπυρώσεως* opinionem habuere Stoici ab Heraclito; de quo Laërtius in ejus Vita : *ἕνα εἶναι κόσμον, γεννᾶσθαί τε αὐτὸν ἐκ πυρὸς, καὶ πάλιν ἐκπυροῦσθαι κατά τινας περιόδους ἐναλλὰξ τὸν σύμπαντα αἰῶνα.* Sive potiùs utramque à Platonicis. Cicero in Somnio Scipionis : *Propter eluviones, exustionesque terrarum, quas accidere tempore certo necesse est, non modò non æternam, sed ne diuturnam quidem gloriam assequi possumus.*

142 *Παναίτιος δὲ ἄφθαρτον ἀπεφήνατο τὸν κόσμον,* &c.] Quod quidem de Panætio, præter Philonem dicto loco, testatur Cicero II. de Natura Deorum : *Eventurum nostri* (loquitur de Stoicis) *putant id, de quo Panætium addubitare dicebant, ut ad extremum omnis Mundus ignesceret.* Et Stobæus in Physicis : *Παναίτιος πιθανωτέραν εἶναι νομίζει, καὶ μᾶλλον ἀρέσκουσαν αὐτῷ τὴν ἀϊδιότητα τοῦ κόσμου, ἢ τὴν τῶν ὅλων εἰς πῦρ μεταβολήν.* Notabilis autem contra hanc Panætii de immortalitate Mundi opinionem, est hic Lactantii locus Divinarum Institutionum lib. II. cap. 6. *Quod si neque cælum, neque terra, neque mare, quæ Mundi partes sunt, Dii esse non possunt : ergo ne Mundus quidem totus Deus est : quem iidem Stoici & animantem, & sapientem esse contendunt, & propterea Deum. In quo tam inconstantes fuerunt, ut nihil dictum sit ab his, quod non ab iisdem fuerit eversum. Sic enim argumentantur : Fieri non posse, ut sensu careat, quod sensibilia ex se generat : Mundus autem generat Hominem qui est sensu præditus : ergo & ipsum sensibilem esse. Item : Sine sensu esse non posse, cujus pars habeat sensum : igitur quia Homo sensibilis est, etiam Mundo, cujus pars Homo est, inesse sensum. Propositiones quidem veræ sunt : Et sensibile esse, quod sensu præditum signat : Et habere sensum, cujus pars sensu aucta sit. Sed assumptiones falsæ sunt; quibus argumenta concludunt : quia neque Mundus generat Hominem, neque Mundi Homo pars est.* Et quæ sequuntur.

143 *Τὸ γὰρ ζῶον τοῦ μὴ ζώου κρεῖττον· οὐδὲν δὲ τοῦ κόσμου κρεῖττον· ζῶον ἄρα ὁ κόσμος.*] Zenonis argumentatio apud Ciceronem III. de Natura Deorum : *Zeno ita concludit : Quod ratione utitur, melius est quam id quod ratione non utitur : nihil autem mundo melius : ratione igitur Mundus utitur.*

Βοηθὸς δέ φησιν, &c.] Lege *Βόηθος*, accentu in antepenultima. Boëthum autem hunc nostrum; quod suprà observare oblitus sum; namque illius suprà jam meminit Laërtius; inter primarios Stoicos recenset Philo Judæus, in libro de Æternitate Mundi. Verba ejus præteriri minimè debent. *Βόηθος*, inquit, *καὶ Ποσειδώνιος, καὶ Παναίτιος, ἄνδρες ἐν τοῖς Στωϊκοῖς δόγμασιν ἰσχυκότες, ἅτε θεόληπτοι, τὰς ἐκπυρώσεις, καὶ παλιγγενεσίας καταλιπόντες, πρὸς θειότερον δόγμα τῆς ἀφθαρσίας τοῦ κόσμου παντὸς ηὐτομόλησαν. Boethus, & Posidonius, & Panætius, viri in Stoicis dogmatis primarii, tamquam à Numine correpti, relictis exustionibus, ad divinius dogma de immortalitate Mundi transfugerunt.* Profert Philo in sequentibus Boëthi *ἀποδείξεις* de Mundo non interituro. Citatur à Diogene Laërtio Boëthus infrà, in hac ipsa Zenonis Vita, *ἐν τῇ Περὶ φύσεως*, & *ἐν τῷ Περὶ εἱμαρμένης*. Videtur scripsisse & *Περὶ ψυχῆς*. Nam ab Eusebio Pamphili, libro decimo-quinto de Præparatione Euangelica, affertur Porphyrii Fragmentum *ἀπὸ τῶν πρὸς Βόηθον Περὶ ψυχῆς*. Horum Porphyrii librorum, *ἐν οἷς ἀντέγραψε Βοήθῳ Περὶ ψυχῆς*, meminit Eusebius ibidem libro XIV. ubi ex illis locum producit. Ceterùm & Boëthi Stoici meminit Cicero libro I. de Divinatione his verbis : *Quis igitur elicere caussas præsensionum potest? Etsi video Boëthum Stoicum esse conatum, qui hactenus aliquid egit, ut earum rationem rerum explicaret, quæ in mari cæleve fierent.* Et libro II. *Prognosticorum caussas persecuti sunt & Boëthus Stoicus, qui est à te nominatus, & noster etiam Posidonius.* Citatur Plutarcho Boëthus, simpliciter, libro de Placitis Philosophorum III. 2. Alius videtur esse Boëthus Sidonius, Andronici Rhodii præceptor: de quo Ammonius ad Aristotelis Categorias paginâ 8. *Βόηθος μὲν οὖν φησι Σιδώνιος, δεῖν ἀπὸ τῆς φυσικῆς ἄρχεσθαι πραγματείας,* (sermo est de libris Aristotelis) *ἅτε ἡμῖν συνηθεστέρας, καὶ γνωρίμου. δεῖ δὲ ἀεὶ ἀπὸ τῶν σαφεστέρων ἄρχεσθαι, καὶ γνωρίμων. ὁ δὲ τούτου διδάσκαλος Ἀνδρόνικος ὁ Ῥόδιος.* Videtur enim iste fuisse è familia Peripateticorum. Qui & alius fuit à Flavio Boëtho, Consule, & Philosopho Peripatetico: quo præsente Galenus multas Romæ anatomias exhibuit: quod ipse Galenus testatur, in libro de Præcognitione ad Postumum. Galenus, in libro de libris propriis ait se Hippocratis & Platonis decreta, instinctu Boëthi Aristotelici novem libris exposuisse; qui Boëthus, non alius à Flavio illo. Fuit & Boëthus alius, Philosophus Peripateticus: familiaris Plutarchi, & ab eo laudatus in Symposiacis.

Τὸ δὲ πᾶν λέγεται, &c. *ὅ, τε κόσμος, καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τὸ ἐκ τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ ἔξωθεν κενοῦ σύστημα*] Quod etiam Plutarchus scribit lib. II. de Placitis Philosophorum cap. I. *οἱ Στωϊκοὶ διαφέρειν τὸ πᾶν καὶ τὸ ὅλον. πᾶν μὲν γὰρ εἶναι τὸ σὺν κενῷ ἄπειρον· ὅλον δὲ χωρὶς τοῦ κενοῦ τὸν κόσμον. ὥστε οὐ τὸ αὐτὸ εἶναι τὸ ὅλον καὶ τὸν κόσμον. Stoici discrimen statuunt inter Universum & Mundum: Universum enim esse infinitum adjuncto Inani : totum Mundum seorsim ab Inani subsistere : ita ut idem non sit Mundus & Universum.* Quæ ipsissima verba habes apud Cyrillum libro II. contra Julianum.

Τῶν δὲ ἄστρων, τὰ μὲν ἀπλανῆ συμπεριφέρεσθαι τῷ ὅλῳ οὐρανῷ· τὰ δὲ πλανώμενα κατ' ἰδίας κινεῖσθαι κινήσεις.] Aliter Aristoteles. Is enim non solùm astra quæ errantia non sunt, verùm & errantia suis orbibus affixa esse existimavit: ideoque non motu proprio, sed orbis sui motu transferri. Quod pluribus disputat libro II. de Cœlo capite 8. Aristotelis sen- 144

tentiæ subscripsit Ptolemæus, & plerique Veterum: atque ex recentioribus Clavius in Spæram Joannis de Sacrobosco.

Τὸν δὲ ἥλιον λοξὴν τὴν πορείαν ποιεῖσθαι διὰ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου· ὁμοίως καὶ τὴν σελήνην ἑλικοειδῆ εἶναι] De Sole, id negat Isidorus Orig. libro III. cap. 55. *Luna ideò obliquo, & non recto incedit cursu, ut Sol, ne incidat in centrum* (lege *umbram*) *terræ, & frequenter patiatur eclipsim.* Quod non ita intelligendum est, quasi neget, Solem motu obliquo ferri per Zodiacum, sed ut ostendat discrimen inter motum Solis & Lunæ. Sol gradiendo per Zodiacum, numquam declinat ab ecliptica; à qua & Luna & alii planetæ declinant. Luna per Zodiacum obliquo cursu incedit, modò ad Aquilonem ascendens, modò descendens ad Austrum, ac mediam lineam, per quam Sol vehitur, hinc acutis, illinc obtusis angulis secans. De his Lunæ cursibus, videndus Martianus Capella. Ceterùm Auctor incertus vitæ Pythagoræ apud Photium in Bibliotheca, Zodiacum ipsum obliquè ferri, eumque motum ab Aristotele primum deprehensum fuisse scribit. Omisit verò Laërtius Stoicorum opinionem de nutrimento solis, Lunæ, & astrorum; de qua sic Porphyrius, in libro de Antro Nympharum: τοῖς δ' ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἥλιον μὲν τρέφεσθαι ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀναθυμιάσεως ἔδοξε. σελήνην δ' ἐκ τῶν πηγαίων καὶ ποταμίων ὑδάτων. τὰ δ' ἄστρα, ἀπὸ τῆς ἐκ γῆς ἀναθυμιάσεως. καὶ διὰ τοῦτο, ἄμμα μὲν νοερὸν εἶναι τὸν ἥλιον ἐκ θαλάσσης· τὴν δὲ σελήνην ἐκ ποταμίων ὑδάτων· τοὺς δ' ἀστέρας, ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς ἀπὸ τῆς γῆς. *At Stoicis placuit, Solem exhalatione maris nutriri: Lunam, eâ qua ex fontium, fluminumque aquis emittitur: Astra autem, exhalatione terræ. Ideòque, Solem quidem esse compagem quamdam intellectualem ex mari: Lunam ex aquis fluvialibus, Stellas autem, ex terra exhalationibus.*

Καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῷ ιζ.] Florentinus ἐν τῷ ἑβδόμῳ: Quam lectionem & Sambucus ex Veteri Cod. ad oram libri adnotavit. Jota subscriptum τοῦ omega, cùm ad ejus latus appositum esset, coaluisse videtur cum sequenti zeta.

Καὶ μείζονα τῆς γῆς] Quod idem de Luna existimabant. Stobæus in Eclogis Physicis: Ποσειδώνιος, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Στωικῶν, μικτὴν ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος, καὶ μείζονα τῆς γῆς ὡς τὸν ἥλιον. Solem Mathematici veteres, ut refert Cicero, ampliùs duodeviginti partibus majorem esse, quàm Terram confirmant. Hos secutus est Philoponus. At recentiorum Mathematicorum solertia longè ampliorem Solis molem esse ostendit. Iidem ostendunt Lunam majorem esse dumtaxat, quam dimidiam partem Terræ. De variis autem Philosophorum sententiis circa solis magnitudinem, videndus Plutarchus lib. II. de Placitis Philos. 21. item Plinius lib. II. XI.

Πῦρ μὲν οὖν εἶναι, ὅτι τὰ πυρὸς πάντα ποιεῖ] Hoc est, quia illuminat & urit. Cicero II. de Natura Deorum: *Sidera esse tota ignem duorum sensuum testimonio confirmari Cleanthes putat, tactus & oculorum.* At Aristoteles Solis naturam ab Ignis natura distinguit: quòd Ignis nullum animal generat, Sol verò generat. Eum videsis libro & capite II. de Generatione animalium. Vide & Fernelium in libris de Abditis Rerum caussis, ubi Aristotelis opinionem acerrimè propugnat. De Stoicorum opinione videndus Lipsius in Physiologia lib. II. Dissertat. 14.

Γεωδεστέραν δὲ τὴν σελήνην, ἅτε καὶ προσγειοτέραν οὖσαν] Quare ignem turbidum & fæculentum eam appellabant. Plutarchus in libro de Facie Lunæ: πῦρ θολερὸν, ὥσπερ οἱ Στωϊκοὶ λέγουσι, καὶ τρυγῶδες. Inde & γῆ ὀλυμπία, & ἄστρον γεῶδες dicta, teste eodem Plutarcho in libro de Oraculorum defectu. Etiam *æthereum terram* Macrobius Lunam appellat. Immo & eam esse terram multarum urbium & montium Xenophanes existimavit, ut est apud Ciceronem in VI. Academicarum Quæstionum. 145.

Τρέφεσθαι δὲ τὰ ἔμπυρα ταῦτα, καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα] Seneca, ὁ Στωϊκώτατος, libro II. Quæst. Nat. capite 5. *Ex cælo & terra alimenta omnibus animalibus, omnibus satis, omnibus stellis dividuntur: Hinc quidquid est virium singulis: hinc ipsi Mundo tam multa poscenti, subministratur: hinc profertur, quo sustineantur tot sidera, tam exercitata, tam avida, per diem noctemque, ut in opere, ita & in pastu.* Plinius (& ille sæpius Stoïcissat) libro II. capite 9. *Sidera verò haud dubiè humore terreno pasci.* Et capite 68. *Oceanus omnes fundens recipiensque aquas, ac Sidera ipsa, tot & tanta magnitudinis, pascens.* Cotta apud Ciceronem III. de Natura Deorum: *Quid enim? non eisdem vobis* (Balbum Stoicum compellat) *placet omnem ignem pastu indigere, nec permanere ullo modo posse, nisi alatur? ali autem Solem, Lunam, reliqua astra, aquis alia dulcibus, alia marinis.* Addit verò: *Eamque causam Cleanthes affert, cur se sol referat, nec longiùs progrediatur solstitiali orbe, itemque brumali, ne longiùs discedat à cibo.*

Τὸν μὲν ἥλιον, ἐκ τῆς μεγάλης θαλάττης] Porphyrius, in libro de Antro Nympharum: τοῖς δ' ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἥλιον μὲν τρέφεσθαι ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀναθυμιάσεως ἔδοξε· σελήνην δ' ἐκ τῶν πηγαίων καὶ ποταμίων ὑδάτων· τὰ δ' ἄστρα, ἀπὸ τῆς ἐκ γῆς ἀναθυμιάσεως. καὶ διὰ τοῦτο ἄμμα μὲν νοερὸν εἶναι τὸν ἥλιον ἐκ θαλάσσης· τὴν δὲ σελήνην, ἐκ ποταμίων ὑδάτων. τοὺς δ' ἀστέρας, ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς ἀπὸ τῆς γῆς. Qui locus huic Laërtiano planè affinis est. Sed in eadem, quâ Stoici sententiâ, fuere & Poëtæ. Lucanus lib. IX.

Quod rapidus Titan, ponto sua lumina pascens,
Æquora subduxit Zona vicina perusta.

Et lib. X.

Necnon Oceano pasci Phœbumque, polumque
Credimus.

Anacreon similiter:

Πίνει θάλασσα δ' αὔρας·
Ὁ δ' ἥλιος θάλασσαν.

Videndus Cicero de Nat. Deor. lib. II.

Νοερὸν ὄντα ἄναμμα] Etiam Plutarchus de Placitis Philosophorum II. 20. ubi de Sole: οἱ Στωϊκοὶ, ἄναμμα νοερὸν, ἐκ θαλάττης. Quæ ipsissima

verba legas apud Stobæum ex Cleanthe.

Τὴν δὲ σελήνην ἐκ ποτίμων ὑδάτων] Ex Chrysippo, qui apud Stobæum Lunam dicebat esse, τὸ ἀθροισθὲν ἔξαμμα, μετὰ τὸν ἥλιον, ἐκ τοῦ ἀπὸ τῶν ποτίμων ὑδάτων ἀναθυμιάματος. Plin. II. c. 1. *Sed in dulcibus aquis Lunæ alimentum esse, sicut in marinis Solis.* Adde Ciceronem dicto loco.

Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς σφαιροειδῆ εἶναι καὶ τὰ ἄστρα]. Ita communiter Stoici. At Cleanthes coni figurâ esse existimavit. Plutarchus de Placitis Philosophorum II. 14. οἱ Στωϊκοὶ σφαιρικοὺς τοὺς ἀστέρας, καθάπερ κόσμον, καὶ ἥλιον, καὶ σελήνην. Κλεάνθης κωνοειδεῖς. Eadem legas apud Stobæum in Physicis Eclogis. Cleanthis sententiam potiorem ducit Lipsius in Physiologia II. 14. ubi eum vide. Sed Aristoteles quoque rotunda esse astra existimavit, in libris de Cœlo; & Plato in Timæo: quam opinionem Poëtæ secuti sunt.

Καὶ τὴν γῆν ἀκίνητον οὖσαν] Contrà, Pythagorei. Vide infrà, in Philolao.

Τὴν σελήνην οὐκ ἴδιον ἔχειν φῶς, ἀλλὰ παρ' ἡλίου λαμβάνειν ἐπιλαμπομένην] *Luna de Sole flammatur*, inquit Auctor Fragmenti, quod ad calcem libri Censorini de Die Natali editum est. Inde *Lunam* dictam Isidorus III. 60. existimavit, à voce *Lucina*, ablatâ mediâ syllabâ: Lucinam autem *à luce Solis*, eo quòd ab eo lumen accipiat. Etiam Cicero II. de Natura Deorum, Lunam à lucendo nominatam ait. Falsò uterque. Vox *Luna* Græcæ est originis. A Græco λουνή, hoc est, *splendens, lucens*, est Latinum *Luna*. Hesychius: λουνόν. λαμπρόν. Inde *Lunus* Deus. Ab eo splendore *Noctiluca* dicitur Horatio Luna:

Rite crescentem face Noctilucam:

Et *Lucina* Virgilio: *Caste fave Lucina.* Inde & Græcis σελήνη, ἀπὸ τοῦ σέλας. Nunnesius ex σελήνη, per aphæresim, deducebat: quod etiam Guieto placuisse video. Alii ex Ebræo לבנה deducunt: quod mihi minùs placet. Ceterùm nonnulli Philosophorum Lunam proprium lumen habere existimarunt: præcipuè verò Anaximander. Plutarchum adi in Placitis Philosophorum II. 28. Pythagorici idem cum Stoicis censuerunt. Vide infrà, in Pythagora.

Ἐκλείπειν δὲ τὸν μὲν ἥλιον, ἐπιπροσθούσης αὐτῷ σελήνης] ἐπίπροσθεν οὔσης emendat Johannes Sambucus, sive potiùs emendare conatur; nam ἐπιπροσθούσης rectum est.

146 Φαίνεται γὰρ ὑπερεχομένη ταῖς συνόδοις, καὶ ἀποκρύπτουσα αὐτὸν καὶ πάλιν παραλλάττουσα] ὑπερχομένη scriptum est in Codice Regio: & ita quoque Editio prior. Sed ὑπερεχομένη etiam Editiones Stephanicæ. Utraque lectio recta est. ὑπερεχομένη ταῖς συνόδοις, id est, *prætensa* (supple ἡλίῳ) *in conjunctionibus.* ὑπερχομένη, id est, *subjecta*, ut rectè Aldobrandinus ex Cicerone: cujus sunt verba libro II. de Natura Deorum, ubi de Luna disserit in persona Balbi Stoici: *Sed tum congrediens cum Sole, tum digrediens, & eam lucem, quam à Sole accipit, mittit in terras, & varias ipsas mutationes lucis habet: atque etiam tum subjecta, atque opposita Soli, radios ejus & lumen obscurat.* συνοδεύειν Luna dicitur, quando cum Sole coit. Theon Arati Scholiastes: συνοδεύουσα γὰρ, πλησίον τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν ἑσπέραν φαίνεται. Unde σύνοδος pro eo tempore usurpatur. Id Latini vocant *interlunium*, & *silentia Lunæ.* παραλλάττειν autem dicitur de Luna, cùm non est Soli subjecta, sed prope Solem est, à latere ejus. Martianus Capella, ex emendatione Salmasii: *Unde si ab Aquilone rediens ad Solem, in latere proximè posita, non obsistit, παράλλαξιν ἐν συνόδῳ facere perhibetur: quæ si à latere Septemtrionis transcurrens coit, nec obsistit, παράλλαξιν ἐν βορείῳ συνόδῳ facere memoratur. Si ab Austro veniens, nec obsistens lumen acceperit, παράλλαξιν ἐν συνόδῳ νοτίῳ fecisse dicitur*, &c.

Ὅθεν καὶ ταῖς πανσελήνοις ἐκλείπειν μόναις, καίπερ κατὰ διάμετρον ἱσταμένην κατὰ μῆνα τῷ ἡλίῳ] Plutarchus de Facie in orbe Lunæ: ἐπὶ μίαν μὲν εὐθεῖαν τῶν τριῶν σωμάτων γινομένων, γῆς καὶ ἡλίου καὶ σελήνης, αἱ ἐκλείψεις συντυγχάνουσιν. ἡ γὰρ γῆ τῆς σελήνης, ἢ πάλιν ἡ σελήνη τῆς γῆς ἀφαιρεῖται τὸν ἥλιον. ἐκλείπει γὰρ οὗτος μὲν σελήνης, σελήνη δὲ γῆς ἐν μέσῳ τῶν τριῶν ἱσταμένης. ὧν γίνεται, τὸ μὲν ἐν συνόδῳ, τὸ δὲ ἐν διχοτομίᾳ. Nam ibi διχοτομία, est διχομηνία. διχομηνία autem, est *plenilunium.* Hesychius: διχομηνία. τὸ ἥμισυ τοῦ μηνὸς τῆς σελήνης· ὅτε πληροσέληνος. ἔστι διχομηνία, ὅτε πεντεκαιδεκαταία. Isidorus Originum lib. III. cap. 58. *Eclipsis Lunæ est, quoties in umbram Terræ Luna incurrit. Non enim suum lumen habere, sed à Sole illuminari putatur. unde & defectum patitur si inter ipsam & Solem umbra Terræ interveniat. Patitur autem hoc decimâ quintâ lunâ, eousque quàm diu centrum atque umbra obstantis terræ exeat, videatque Solem, vel à Sole videatur.* Minùs rectè igitur Sambucus pro μόναις, hîc legebat μῆνα: quamquam ita in Florentino Codice scriptum est.

Θεὸν δὲ, εἶναι ζῶον ἀθάνατον, &c.] Balbus Stoicus 147 apud Ciceronem in II. de Natura Deorum: *Sed cùm talem esse Deum certâ notione animi præsentiamus, primùm ut sit animans, deinde ut in omni natura nihil eo sit præstantius: ad hanc præsensionem notionemque nostram, nihil video, quod potiùs accommodem, quam ut primum hunc ipsum Mundum, quo nihil fieri excellentius potest, animantem esse & Deum judicem.* Et postea: *Ita efficitur, animantem, sensus, mentis, rationis Mundum esse compotem, qua ratione, Deum esse Mundum concluditur.*

Μὴ εἶναι μέντοι ἀνθρωπόμορφον] Contrà Epicurus Deorum formas esse humanas ajebat: qua de re est apud Ciceronem lib. I. de Natura Deorum, & apud Sextum Empiricum Hypotyposeon. III. 24. De Stoicis Lactantius: *Stoici negant ullam formam habere Deum.*

Εἶναι δὲ τὸν μὲν, δημιουργὸν τῶν ὅλων, καὶ ὥσπερ πατέρα πάντων] Diximus suprà. *Ovidius quoque in principio præclari operis, sine ulla dissimulatione, à Deo, quem fabricatorem Mundi, quem rerum opificem vocat, Mundum fatetur instructum.* Verba sunt Lactantii Firmiani Divinar. Instit. lib. I. cap. 5. *Effector Mundi, molitorque* Deus quoque dicitur Ciceroni in libro de Universo.

Κοινῶς τε, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ διῆκον διὰ πάν-

των] Sextus Empiricus Hypotyposeon III: 14. ubi de variis circa Deum opinionibus: Στωϊκοὶ δὲ, πνεῦμα, διῆκον δὲ καὶ διὰ τῶν ειδεχθῶν. Huc spectat quod ait Septimius adversus Hermogenem: *Stoici enim volunt Deum sic per materiam decurrisse, quomodo mel per favos.* Et Virgilius:

--- Deum namque ire per omnes
Terrasque tractusque maris, cœlumque profundum.

τὸ διῆκον διὰ πάντων Cicero vertit, *Rationem quamdam per omnem Naturam pertinentem*, lib. I. de Natura Deorum, ubi de hac Stoicorum circa Deos opinione. Eam autem à Pythagoricis Stoici habuere. Cicero ibidem: *Pythagoras, qui censuit Deum animum esse per naturam rerum omnium intentum & commeantem.* Benè autem Jo. Damascenus cap. XVI. αὐτὸς ὁ θεὸς διὰ πάντων ἀμιγῶς διήκει, καὶ πᾶσι μεταδίδωσι τῆς ἑαυτοῦ ἐνεργείας, κατὰ τὴν ἑκάστου ἐπιτηδειότητα καὶ δεκτικὴν δύναμιν. *Deus ipse omnia pervadit, sed sine mixtione, & omnibus vim & efficaciam suam participat, sed pro cujusque aptitudine & captu.*

Ὃ πολλαῖς προσηγορίαις προσονομάζεται κατὰ τὰς δυνάμεις] Diximus suprà. Adde, Veteribus πολυώνυμον idem esse quod πολυδύναμον. Notus est in hanc rem locus Callimachi de Diana:

Δός μοι παρθενίην αἰώνιον, ἄππα, φυλάσσειν,
Καὶ πολυωνυμίην.

Et Virgilii, de Alecto:

--- tibi nomina mille:
Mille nocendi artes.

Δία μὲν γάρ φασι, δι' ὃν τὰ πάντα] Falsò; ne dicam ineptè. Nec veriùs, aut aptiùs, Plato in Cratylo: οἱ μὲν γὰρ, Ζῆνα· οἱ δὲ, Δία καλοῦσι. συντιθέμενοι δ' εἰς ἓν δηλοῖ τὴν φύσιν τοῦ θεοῦ· ὃ δὴ προσήκειν φαμὲν ὀνόματι, οἵῳ τε εἶναι ἀπεργάζεσθαι. οὐ γάρ ἐστιν ἡμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὅστις ἐστὶν αἴτιος μᾶλλον τοῦ ζῆν, ἢ ὁ ἄρχων τε καὶ βασιλεὺς τῶν πάντων. συμβαίνει οὖν ὀρθῶς ὀνομάζεσθαι οὗτος, τῷ θεὸς εἶναι δι' ὃν ζῆν ἀεὶ πᾶσι τοῖς ζῶσιν ὑπάρχει. διείληπται δὲ δίχα (ὥσπερ λέγω) ἓν ὂν τὸ ὄνομα, τῷ Διὶ καὶ Ζηνί. *Quidam* Ζῆνα, *quidam* Δία *vocant. Quæ partes in unum compositæ naturam Dei ipsius ostendunt, quod maximè debet nomen efficere posse. Nulla enim nobis ceterisque omnibus vivendi magis caussa est, quàm princeps, rexque omnium. Quapropter decens nomen est hic Deus sortitus, per quem vita semper viventibus omnibus inest. sectum autem in duo est unum, ut dicebam, nomen,* Δία *videlicet atque* Ζῆνα. Δία, accusativus est ex antiquo Δὶς, quem pro Ζεὺς Scriptores usurparunt. Eustathius ad Odyss. A. pag. 1387. 26. Edit. Rom. Δὶς γὰρ, οὗ γενικὴ Διὸς, καὶ Ζὴν, καὶ Ζὰν, καὶ Ζὰς, καὶ Ζὴς παρὰ Φερεκύδη· καὶ Βοιωτικῶς Ζεὺς καὶ Δὰν (legendum Δεὺς καὶ Δὰν) καὶ ὅτι τοῦ Ζεὺς ἐστὶ καὶ αἰτιατικὴ παρὰ Πολυκράτει τῷ Σοφιστῇ μονοσύλλαβος τὸν Ζεῦν.

Ζῆνα δὲ καλοῦσι, παρ' ὅσον τοῦ ζῆν αἴτιός ἐστιν, ἢ διὰ τοῦ ζῆν κεχώρηκεν] Lipsius Physiol. lib. I. Dissert. 9. pro ἢ διὰ τοῦ ζῆν κεχώρηκεν rescribendum volebat, ἢ διὰ τὸ ζεῖν κεχώρηκεν. Duplex enim, inquiebat, etymon voci Ζεὺς adsignant Stoici; vel *à vita*; vel *à fervore*. Quam emendationem confirmabat his Athenagoræ verbis: Ζεὺς, ἡ ζέουσα οὐσία, κατὰ τοὺς Στωϊκούς. Sed τὸ κεχώρηκεν cum τῷ ζεῖν minùs convenit. Quare nihil mutandum existimamus. Sed fortasse scripserat Laërtius, Ζῆνα δὲ καλοῦσι, παρ' ὅσον τοῦ ζῆν αἴτιός ἐστιν, ἢ διὰ τοῦ ζῆν κεχώρηκεν, ἢ διὰ τοῦ ζεῖν. Ceterùm, Ζῆνα dictum, quia vitæ auctor sit, scripsit quoque Didymus apud Eusebium lib. XV. de Præparat. Evangel. cap. 15. διὸ δὴ καὶ Ζεὺς λέγεται ὁ κόσμος, ἐπειδὴ τοῦ ζῆν αἴτιος ἡμῖν ἐστι. Utriusque ἐτυμολογίας, cùm ἀπὸ τοῦ ζῆν, tùm ἀπὸ τοῦ ζεῖν, meminit Etymologus. Aliam quoque adfert: scilicet, ἀπὸ τοῦ δεύειν: cujus meminit & Eustathius pag. 153. necnon pag. 436.

Ἀθηνᾶν δὲ, κατὰ τὴν εἰς αἰθέρα διάτασιν τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτοῦ] Aliter Plato: quasi Θεονόην scilicet, id est, *divina cognoscentem*: vel quasi Ἠθονόην, ὡς τὴν ἐν τῷ ἤθει νόησιν, *ut intelligentiam, quæ in more sit.* Vide locum Platonis in Cratylo, si tanti est; piget enim tam ineptas, tam futiles; sint illæ licèt Philosophorum Dei; ita Platonem Cicero appellat; etymologias hîc transcribere. Nec meliùs Eustathius Ἀθηνᾶν pro Ἀθήνην dictam volebat, quasi ἀθήλην, hoc est, μὴ θηλάσασαν. Locus est pag. 83. Edit. Rom. ad Iliados α'. Habuit autem ab Auctore Allegoriarum Homericarum. Allegoricè autem Minervam pro æthere usurpari rectè observat idem Eustathius ad eumdem librum pag. 123. Ætheris sphæra Minervæ adsignatur. Salustius de Diis: καὶ σφαίρας δὲ τούτων ἐστὶν ἰδεῖν, Ἑστίας μὲν γῆν, Ποσειδῶνος ὕδωρ, Ἥρας ἀέρα, Ἡφαίστου δὲ πῦρ. ἓξ δὲ τὰς ἀνωτέρας, ὧν ἔθος νομίζειν θεῶν. Ἀπόλλωνα γὰρ καὶ Ἄρτεμιν, ἀντὶ ἡλίου καὶ σελήνης ληπτέον. τὴν Κρόνου δὲ, Δήμητρι δοτέον, καὶ Ἀθηνᾷ τὸν αἰθέρα. ὁ δὲ οὐρανὸς πάντων κοινός. αἱ μὲν οὖν τάξεις καὶ δυνάμεις, καὶ σφαῖραι τῶν δώδεκα θεῶν οὕτως εἴρηνταί τε καὶ ὑμνοῦνται. *Eorum quoque Sphæras videre est, Vestæ terram, Neptuni aquam, Junonis aërem, Vulcani ignem: sex autem superiores illorum Deorum, quibus de more adsignantur; quandoquidem Apollinem & Dianam pro Sole & Luna accipi par est. At Saturni Sphæra Cereri adjudicanda est, ætheris Minervæ. Cœlum verò in commune omnibus datur. Ordines igitur ac potentiæ, sphæráque duodecim Deorum hoc modo explicantur & celebrantur.*

Ἥραν δὲ, κατὰ τὴν εἰς ἀέρα] Aliter Plato: Ἥρα δὲ, ὡς ἐρατή τις, ὥσπερ οὖν καὶ λέγεται ὁ Ζεὺς αὐτῆς ἐραστὴς ἔχειν. Sed & similiter: ἴσως δὲ μετεωρολογῶν ὁ νομοθέτης τὸν ἀέρα Ἥραν ὠνόμασεν, ἐπικρυπτόμενος, θεὶς τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τελευτήν. γνοίης δ' ἂν, εἰ πολλάκις λέγοις τὸ τῆς Ἥρας ὄνομα. Ἥρα *verò, id est*, Juno, *quasi* ἐρατὴ, *id est*, amabilis, *propter amorem quo Jupiter in eam afficitur. Forte etiam sublime spectans, qui hoc nomen instituit, aërem* Ἥραν *denominavit, & obscurè locutus est, ponens in fine principium.* Similiter & Athenagoras in Legatione pro Christianis, ubi de appellationibus Deorum, ex Stoicorum mente: Ἥρα ὁ ἀὴρ, καὶ τοῦ ὀνόματος, εἰ αὐτὸ αὐτῷ συνάπτοιτο, συνεκφωνουμένου, id est, *Juno aer, quod vel nomen ejus Græcum approbare potest.* Ἥρα *enim Juno*

est, cujus vocabuli eadem litera dissoluta, si alio modo conjungantur, ἀὴρ sonabunt. Stoicæ ἐτυμολογίας meminit Cicero lib. II. de Natura Deorum: *Aër, autem, ut Stoici disputant, interjectus inter mare & cælum, Junonis nomine consecratur: quæ est soror & conjux Jovis, quòd ei similitudo est ætheris, & cum eo summa conjunctio. effeminarunt autem eum, Junonique tribuerunt, quòd nihil est eo mollius.* Addit: *Sed Junonem* à juvando *credo nominatam.* Falsò omnino. JUNO nomen est Græcum. Ζανῶ, est uxor τοῦ Ζανὸς, id est, Jovis, qui Ζὰν à Doribus dicitur. Ὧδε θανὼν κεῖται Ζὰν, ὃν Δία κικλήσκουσιν. Versus est ex Epigrammate, quod tumulo Jovis Pythagoras inscripserat, qui refertur in Porphyrio in Vita Pythagoræ. Inde Ætolis ὁ Ζανὸς: ex quo Romani suum Janum fecerunt, quem eumdem esse ac Jovem ex Antiquorum libris asserit Augustinus. Id nos docuit Claudius Salmasius in Libello quem scripsit de Herode Infanticida, Danielis Heinsii Tragœdia; quem olim, quæ ejus fuit humanitas, nobis nuncupavit.

Καὶ Ἥφαιστον, κατὰ τὴν εἰς τὸ τεχνικὸν πῦρ] Non satis capio ἐτύμου rationem. Ἥφαιστον dictum volebat Plato in Cratylo, quasi φάεος ἵστορα, *luminis præsidem*: Etymologus verò, παρὰ τὸ ἅπτω, quasi ἄψαστος τις ὤν, (corrige ἄφαπτος) quòd ignis tangi non possit. Nugæ. Nomen est Phœnicium: quod nos docuit Virorum optimus, modestissimus, & doctissimus Samuel Bochartus lib. I. de Colon. Phœnicum cap. 12. *Vulcanus*, inquit, *Græcè dicitur*, Ἥφαιστος, *Doricè* Ἄφαιστος, *id est* אב אשתא Af esto, *pater, seu inventor ignis.* Non prætereundum, quod ad Simplicium Salmasius observavit, Ægyptiis antiquis Φθᾶ dictum, qui Græcis Ἥφαιστος. Eusebius de Præparatione Evangelica libro III. ex Porphyrio: ubi de Vulcano & Ægyptiis: ὃν αὐτοὶ προσαγορεύουσι Φθᾶ. οἱ δὲ Ἕλληνες, Ἥφαιστον. Suidas: Φθάς. ὁ Ἥφαιστος παρὰ Μεμφίταις. καὶ παροιμία, Ὁ Φθᾶς σοι λελάληκεν. οἱ δὲ, Ἄφθας φασιν. Inde in Eratosthene Σιριφθᾶ, nomen Thebæi Regis, redditur υἱὸς Ἡφαίστου: & Χωμαϊφθᾶ, alterius Regis Thebæi nomen, κόσμος φιλήφαιστος. Videndus Salmasius de Annis Climactericis, pag. 567.

Καὶ Ποσειδῶνα, κατὰ τὴν εἰς τὸ ὑγρόν.] Hoc est, quod ex Stoicorum Etymologiis scribit Athenagoras: Ποσειδῶν, ἡ πόσις. Similiter Homericarum Allegoriarum Auctor: διὰ τοῦ θ' ὁ Ποσειδῶν ὑγρὰ τις οὖν ὕλη, καὶ παρὰ τὴν πόσιν οὕτως ὠνομασμένος, &c. Item Clemens Alexand. in Admonitione ad Gentes: Ποσειδῶνα dictum volebat Plato dicto loco, ὅτι αὐτὸν βαδίζοντα ἐπέσχεν ἡ τῆς θαλάττης φύσις, καὶ οὐκέτι εἴασε προελθεῖν, ἀλλ' ὥσπερ δεσμὸς τῶν ποδῶν αὐτῷ ἐγένετο. τὸν οὖν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως ταύτης θεὸν ὠνόμασε Ποσειδῶνα, ὡς ποσίδεσμον ὄντα. τὸ δὲ ε ἔγκειται ἴσως εὐπρεπείας ἕνεκα. Id est, *quia euntem ipsum maris natura detinuit, neque progredi ultra permisit, sed quasi vincula pedibus ipsius injecit. Maris itaque Principem* Ποσειδῶνα *vocavit*, (loquitur de eo qui primus hanc vocem usurpavit) *quasi* ποσίδεσμον ὄντα, *id est, pedum vinculum habentem.* ε *verò decoris gratiâ fortè adjectum fuit.* Addit & alias ἐτυμολογίας: τάχα δὲ, οὐκ ἂν τοῦτο λέγοι, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ σ δύο λλ τὸ πρῶτον ἐλέγετο, ὡς πολλὰ εἰδότος τοῦ θεοῦ. ἴσως δὲ ἀπὸ τοῦ σείειν ὁ σείων ὀνόμασται. πρόσκειται δὲ καὶ τὸ π, καὶ τὸ ο, καὶ τὸ δ. *Forsitan non hoc sibi vult, sed pro* σ, *duplex* λλ *primò fuit positum, quasi dicatur* πολλὰ εἰδὼς, , *id est*, multa noscens Deus. *Fortassis ab eo quod dicitur* σείειν, (*id est*, quatere) σείων, *id est*, quatiens, *est nominatus: cui* π & δ *fuit adjectum.*

Καὶ Δήμητραν, κατὰ τὴν εἰς γῆν] Aliter Plato: Δημήτηρ μὲν φαίνεται, κατὰ τὴν δόσιν τῆς ἐδωδῆς, διδοῦσα ὡς μήτηρ. Fallitur Plato. Δημήτηρ, est γῆς μήτηρ, *mater Telluris*; quasi γημήτηρ. Sextus Empiricus adversus Mathematicos paginâ 340. ἡ γὰρ Δημήτηρ, φασὶν, οὐκ ἄλλο τί ἐστιν, ἢ γῆ μήτηρ. Diodorus Siculus libro I. τὴν δὲ γῆν, ὥσπερ ἀγγεῖόν τι τῶν φυομένων ὑπολαμβάνοντας, (sermo est de Ægyptiis) μητέρα προσαγορεῦσαι· καὶ τοὺς Ἕλληνας δὲ ταύτην παραπλησίως Δήμητρα καλεῖν, βραχὺ μετατεθείσης διὰ τὸν χρόνον τῆς λέξεως. τὸ γὰρ παλαιὸν ὀνομάζεσθαι Γῆν, Μητέρα. καθάπερ καὶ τὸν Ὀρφέα προσμαρτυρεῖν, λέγοντα,

Γῆ μήτηρ πάντων Δημήτηρ πλουτοδότειρα.

Δᾶ, est γῆ. Theocritus Idyllio VII. οὐ Δᾶν, hoc est, *non, per Terram.* Hoc rectè quoque Cicero libro II. de Natura Deorum. Quod veriloquium retulit & Auctor Etymologici Magni. Etiam Eustathius pag. 765. 23.

Ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας προσηγορίας ἐχόμενοί τινος οἰκειότητος ἀπέδοσαν] Cetera nomina Deorum intelligit. Cicero III. de Natura Deorum: *Magnam suscepit molestiam, & minimè necessariam Zeno primus, post Cleanthes, deinde Chrysippus, commentitiarum fabularum reddere rationem, & vocabulorum, cur quidque ita appellatum sit, caussas explicare.* Sed & omnium vocabulorum etymologias studiosè Stoici sectabantur. Cicero libro I. de Officiis: *Fundamentum autem Justitiæ est fides, id est, dictorum conventorumque constantia & veritas: ex quo (quamquam hoc videbitur fortasse durius) tamen audeamus imitari Stoicos, qui studiosè exquirunt unde verba sint ducta: credamusque, quia fiat quod dictum est, appellatam* FIDEM. Verùm in ducendis illis nominum originibus licentiores ac propemodum inepti erant: quo nomine idem Tullius eos traducit. OPPIDUM, inquit, *ut imiter ineptias Stoicorum, quòd opem dures.* Sed nec ipsum in hoc illis feliciorem fuisse arguunt quas de Deorum nominibus, exemplo Stoicorum, profert origenes in libro de Natura Deorum secundo.

Φύσιν δὲ, ποτὲ μὲν ἀποφαίνονται τὴν συνέχουσαν 148
τὸν κόσμον, ποτὲ δὲ τὴν φύουσαν τὰ ἐπὶ γῆς. ἔστι δὲ φύσις ἕξις, &c.] Quem locum retulit Suidas in Voce φύσις: φύσις ἐστὶν, ἥτε συνέχουσα τὸν κόσμον, καὶ ἡ φύουσα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἡ οὕτως ἕξις ἐξ αὑτῆς κινουμένη κατὰ τοὺς σπερματικοὺς λόγους, ἀποτελοῦσά τε καὶ συνέχουσα τὰ ἐξ αὐτῆς ἐν ὡρισμένοις χρόνοις, καὶ τοιαῦτα δρῶσα, ἀφ' οἵων ἀπεκρίθη· ταύτην δὲ καὶ τοῦ συμφέροντος στοχάζεσθαι, ὡς δῆλον ἐκ τῆς οὐρανοῦ δημιουργίας. Ubi observare est apud Suidam legi,

ταύτην

ταύτην δὲ τοῦ συμφέροντος στοχάζεσθαι, ὡς δῆλον ἐκ τῆς τοῦ οὐρανοῦ δημιουργίας, pro eo quod apud Nostrum legitur, ταύτην δὲ καὶ τοῦ συμφέροντος στοχάζεσθαι, καὶ ἡδονῆς, ὡς δῆλον ἐκ τῆς τοῦ ἀνθρώπου δημιουργίας. Ceterùm Laërtiano huic loco consentanea habes apud Ciceronem, lib. II. de Natura Deorum: quod rectè Aldobrandinus observabat, quem vide.

149 Καθ' εἱμαρμένην δέ φασι τὰ πάντα γίνεσθαι, &c.] Res notissima: quare testimoniis Scriptorum supersedeo. Verba tamen Auctoris τῶν φιλοσοφουμένων ἀνεκδότων præterire nefas duxerim. Ea autem sic se habent: καὶ αὐτοὶ δὲ τὸ καθ' εἱμαρμένην εἶναι πάντη διεβεβαιώσαντο· παραδείγματι χρησάμενοι τοιούτῳ· ὅτι, ὥσπερ ὀχήματος ἐὰν ᾖ ἐξηρτημένος κύων, ἐὰν μὲν βούληται ἕπεσθαι, καὶ μὴ ἕλκηται, καὶ ἕπεται ἑκὼν, καὶ τὸ αὐτεξούσιον μετὰ τῆς ἀνάγκης, οἷον τῆς εἱμαρμένης. ἐὰν δὲ μὴ βούληται ἕπεσθαι πάντως ἀναγκασθήσεται. τὸ αὐτὸ δήπου καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ μὴ βουλόμενοι γὰρ ἀκολουθεῖν ἀναγκασθήσονται πάντως εἰς τὸ πεπρωμένον εἰσελθεῖν. Heraclitus quoque fato omnia fieri existimavit. Vide Plutarchum de Placitis Philos. 1. 27.

Βοηθὸς δὲ ἐν ιά Περὶ εἱμαρμένης] Palat. ἐν α' Περὶ εἱμαρμένης.

Ἔστι δὲ εἱμαρμένη αἰτία τῶν νόμων εἰρομένη, &c.] Τῶν ὄντων habent Stephanicæ Editiones. Apud Suidam, qui hunc locum exscripsit in εἱμαρμένη, legitur τῶν ὅλων. Ἔστι δὲ εἱμαρμένη, inquit, αἰτία τῶν ὅλων εἰρομένη· ἢ λόγος καθ' ὃν ὁ κόσμος διεξάγεται. ἢ εἱρμός τις καὶ ἐπισύνδεσμος ἀπαράβατος, δι' αἰτίαν ἀναπόδραστον· ἢ δύναμις κινητικὴ τῆς ὕλης. τῶν νόμων non displicet. Plutarchus in libro de Fato: εἱμαρμένη τε γὰρ προσαγορεύεται ὡς ἂν εἰρομένη τις. θεσμὸς δὲ καὶ νόμος ὑπάρχει, τῷ τὰ ἀκόλουθα τοῖς γινομένοις πολιτικῶς διατετάχθαι. Videndus Cicero libro de Fato, & Plutarchus libro itidem de Fato, & de Placitis Philos. 1. 27. & Augustinus de Civitate Dei lib. v. cap. 1. & Plotinus Ennead. III. lib. 1.

Καὶ μὴν καὶ μαντικὴν ὑφεστάναι πᾶσάν φασιν, εἰ καὶ πρόνοιαν εἶναι, &c.] Ἢ καὶ πρόνοιαν habet Editio Stephani, necnon Regius Codex. De Divinatione Stoicorum Cicero lib. I. de Divinat. *Quæ verò aut conjecturâ explicantur, aut eventis animadversa & notata sunt, ea genera divinandi, ut suprà dixi, non naturalia, sed artificiosa dicuntur, in quo Aruspices, Augures, Conjectoresque numerantur. Hæc improbantur à Peripateticis, à Stoicis defenduntur.* Et deinde: *Animi enim integri, non vitiosi corporis est Divinatio. Quam quidem esse revera, hac Stoicorum ratione concluditur: Si sunt Dii, neque antè declarant Hominibus quæ futura sunt, aut non diligunt Homines, aut quid eventurum sit ignorant, aut existimant nihil interesse Hominum scire quid futurum sit, aut non censent esse suæ majestatis præsignificare Hominibus quæ sunt futura, aut ea ne ipsi quidem Dii significare possunt. At neque non diligunt nos, sunt enim benefici, generique Hominum amici: neque ignorant ea quæ ab ipsis constituta & designata sunt: neque nostrâ nihil interest scire ea quæ eventura sunt; erimus enim cautiores, si sciemus: neque hoc alienum ducunt majestate suâ; nihil est enim beneficentiâ præstantius: neque non possunt futura prænoscere: non igitur & sunt Dii, nec significant futura. Sunt autem Dii: significant ergo: Et non, si significant, nullas vias dant nobis ad significationis scientiam: frustra enim significarent: nec si dant vias, non est Divinatio: est igitur divinatio. Hac ratione & Chrysippus, & Diogenes, & Antipater utitur.* Qui locus mirè hunc Laërtianum illustrat. Stoicorum circa Divinationem opinionis meminit & Septimius lib. de Anima cap. 46. his verbis: *Sed & Stoici, Deum malunt, providentissimum humanæ institutioni, inter cetera præsidia divinatricum artium & disciplinarum, somnia quoque nobis indidisse, peculiare solatium naturalis oraculi.* Etiam τὸ ὀνειροπολικὸν, quod omisit Laërtius, inter partes Divinationis posuisse Stoicos testatur Plutarchus lib. v. de Placit. Philos. cap. 1. Πλάτων καὶ οἱ Στωικοὶ τὴν μαντικὴν εἰσάγουσι κατὰ τὸ ἔνθεον, ὅπερ ἐστὶν ἐνθουσιαστικὸν κατὰ θειότητα τῆς ψυχῆς· ὅπερ εἶπεν ἐνθουσιαστικὸν, καὶ τὸ ὀνειροπολικόν· οὗτοι τὰ πλεῖστα μέρη τῆς μαντικῆς ἐγκρίνουσιν.

Χρύσιππος ἐν τοῖς δυσὶ Περὶ μαντικῆς] In Palatino, ἐν τῷ β' Περὶ μαντικῆς. Non displicet recepta lectio; quam confirmat Cicero lib. I. de Divinat. *Sed cùm Stoici omnia ferè illa defenderent, quod & Zeno in suis Commentariis quasi semina eorum quædam sparsisset, & ea Cleanthes paulò uberiora fecisset: accessit acerrimo vir ingenio Chrysippus, qui totam de Divinatione duobus libris explicavit sententiam.*

Ὁ μὲν γὰρ Παναίτιος ἀνυπόστατον αὐτήν φησι] Quod etiam testatur Cicero lib. I. de Divinat. his verbis: *Sed à Stoicis, vel Principibus ejus disciplinæ, Posidonii doctor, discipulus Antipatri degeneravit Panætius. Nec tamen ausus est negare vim esse divinandi, sed dubitare se dixit.*

Οὐσίαν δέ φασι τῶν ὄντων ἁπάντων τὴν πρώτην ὕλην] Similiter in Stobæanis Physicis ex Zenone: οὐσίαν εἶναι τὴν τῶν ὄντων πρώτην ὕλην. Additur: ταύτην δὲ πᾶσαν ἀΐδιον, οὔτε πλείω γιγνομένην, οὔτε ἐλάττω: quod etiam hîc habes apud Laërtium his verbis: ἡ μὲν οὖν τῶν ὅλων οὔτε πλείων, οὔτε ἐλάττων γίνεται. Quia enim prima illa Materia Stoicis est æterna, eam neque crescere volunt, neque decrescere. Exemplo Stoicorum, Materiam æternarunt etiam ex Christianis Marcion & Hermogenes Hæretici: quos ideo *Materiarios* in libro adversus Hermogenem Tertullianus appellat. Marcionem & Hermogenem refutat idem Tertullianus ibidem, & alibi passim: Stoicos verò Philo Judæus, Origenes, Eusebius, Lactantius, alii. 150

Ὕλη δέ ἐστιν ἐξ ἧς ὁτιδηποτοῦν γίνεται] Aliam Materiæ definitionem profert Plutarchus de Placit. Philos. 1. 9. ὕλη ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον πρῶτον γενέσει καὶ φθορᾷ, καὶ ταῖς ἄλλαις μεταβολαῖς. *Materia, est primum ortus interitusque subjectum, aliarumque mutationum.*

Ἡ δὲ, τῶν ἐπὶ μέρους] Addendum καὶ πλείων καὶ ἐλάττων, quemadmodum scriptum est in Editione Stephanica.

Σῶμα δέ ἐστι κατ' αὐτοὺς ἡ οὐσία] Ita in Stobæanis Eclogis: οἱ Στωϊκοὶ σῶμα τὴν ὕλην ἀποφαίνονται quod quomodo intelligi debeat, docet Lipsius in Physiologia lib. & cap. 2.

Καὶ πεπερασμένη] Contrà Platonici infinitam Materiam adfirmabant. Apuleius lib. de Dogmat. Platonis: *Infinitam verò idcirco, quòd ei sit interminata magnitudo: nam quod infinitum est, indistinctum magnitudinis habet finem.* Utrique recte: Stoici, quia finiri potest, & finitur: Platonici, quia in se considerata (exempli caussâ ante mundum conditum) fines certos non habet. Verba sunt Lipsii.

Καὶ ἀπαθητή] Lego indubitanter, καὶ παθητή: quod sequentia postulant. Ita quoque Regiæ Membranæ & Florentinæ. Ita etiam H. Stephanus & Casaubonus hîc, & Lipsius in Physiologia lib. & cap. 11. Et sic uterque Interpres. Igitur Materia, patibilis Stoicis. Manilius, quem Stoicis addictum esse suprà monuimus,

Materiaque datum est cogi, sed cogere Mundo.

Etiam Plato Materiam ait, rationem habere feminæ & matris: λόγον ἔχειν θήλεός τε καὶ μητέρος. Videndus Lipsius dicto loco. At Democritus, ἀπαθῆ τὰ πρῶτα existimavit: qua de re Plutarchus de Placitis Philos. I. 9.

Εἰ γὰρ ἦν ἄτρεπτος, &c.] Quod non admittebant Stoici. Plutarchus de Placit. Philos. I. 9. οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου, καὶ οἱ Στωϊκοὶ τρεπτήν, καὶ ἀλλοιωτήν, καὶ μεταβλητήν, καὶ ῥευστήν, ὅλην δι' ὅλου τὴν ὕλην. *Qui Thaletem, Pythagoramque sequuntur, & Stoici, mutabilem fluxamque totâ suapte naturâ per universum Materiam statuunt.*

Ἔνθεν κἀκείνως ἥτε τομὴ εἰς ἄπειρόν ἐστιν] Similiter Academici. Cicero lib. I. Academ. Quæst. *Materiam esse, ex qua expressa atque effecta sint, eoque etiam interire non in nihilum, sed in suas partes, quæ infinite secari ac dividi possunt; cùm sit nihil in rerum natura minimum quod dividi non queat.* Sed aliter Epicurei, quibus corpuscula quædam sunt individua, quæ ἀτόμους ideo appellant. Hæc nunc strictim dicta, apertiora fient infrà ad Epicurum.

Οὐκ ἄπειρόν φησιν ὁ Χρύσιππος] MS. Regiæ Bibliothecæ ἦν ἄπειρον: & ita legit uterque Interpres.

151 Ἀλλὰ ἀκατάληκτός ἐστι] Perperam Vetus Interpres, *verùm finita est.* Rectè Aldobrandinus: *sed ipsa numquam desinit divisio. Continuam* dixit Seneca lib. de Vita Beata. Stoicis ergo Materia, ut dividua, ita etiam continua. At Epicureis, ut individua, ita etiam diducta. Vide Lipsium dicto loco.

Καὶ τὰς κράσεις δὲ διόλου γίνεσθαι, &c. καὶ μὴ κατὰ περιγραφὴν καὶ παράθεσιν] Vide Aldobrandinum.

Φασὶ δὲ εἶναι καί τινας δαίμονας, ἀνθρώπων συμπάθειαν ἔχοντας, ἐπόπτας τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων] Stoicè igitur Epictetus apud Arrianum lib. I. cap. 14. ἀλλ' οὖν οὐδὲν ἧττον καὶ ἐπίτροπον ἑκάστῳ παρέστησε, loquitur de Jove, τὸν ἑκάστου δαίμονα· καὶ παρέδωκε φυλάσσειν αὐτὸν αὐτῷ, καὶ τοῦτον ἀκοίμητον καὶ ἀπαραλόγιστον. τίνι γὰρ ἄλλῳ κρείττονι καὶ ἐπιμελεστέρῳ φύλακι παραδέδωκεν ἡμῶν ἕκαστον; ὥσθ' ὅταν κλείσητε τὰς θύρας, καὶ σκότος ἔνδον ποιήσητε, μέμνησθε μηδέποτε λέγειν ὅτι μόνοι ἐστέ. οὐδὲ ἐστέ· ἀλλ' ὁ θεὸς ἔνδον ἐστί, καὶ ὁ ὑμέτερος δαίμων ἐστί, &c. *Nihilominus tamen etiam Procuratorem unicuique addidit Genium cujusque, eumque illi custodiendum tradidit: & tali quidem, qui nec dormiat, nec decipiatur. Cuinam enim præstantiori & diligentiori Custodi unumquemque nostrum commisisset? Cum igitur fores clauseritis, & conclave tenebrosum effeceritis, cavete, ne umquam dicatis, vos esse solos: neque enim estis. Sed Deus intus est: vester Genius intus est.* Quod etiam in Stoicis notavit Seneca Epist. III. *Sepone*, inquit, *in præsentia, quæ quibusdam placent:* (Stoicos suos intelligit) *unicuique nostrûm Pædagogum dari Deum; non quidem ordinarium; sed hunc inferioris notæ, ex eorum numero, quos Ovidius ait* de plebe Deos. Subjungit: *ita tamen hoc seponas volo, ut memineris Majores nostros, qui crediderunt hoc, Stoicos fuisse; singulis enim Genium & Junonem dederunt.* Genium scilicet Viris, Junonem feminis. Plinius II. 7. *Singuli ex semetipsis totidem Deos faciunt, Genios Junonesque adoptando sibi.* Per *Majores* autem, an Homerum, Hesiodum, Platonem, alios intelligit? Homerus passim Genios formâ humanâ se Hominibus miscentes, cumque illis loquentes introducit: atque in ejus libris faciliùs Deum quàm Hominem invenias. Hesiodus lib. I. de Operibus & Diebus Genios vocat Hominum Custodes:

Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν

(Legitur apud Platonem in Cratylo,

--- ἐπειδὴ τοῦτο γένος κατὰ μοῖρ' ἐκάλυψεν.)

Τοὶ μὲν Δαίμονές εἰσι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς

(Apud Platonem

Οἱ μὲν, Δαίμονες ἁγνοὶ ἐπιχθόνιοι καλέονται.)

Ἐσθλοί, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.)

(Apud Platonem

Ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.)

Οἵ ῥα φυλάσσουσί τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,

Ἠέρα ἑσσάμενοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,

Πλουτοδόται· καὶ τοῦτο γέρας βασιλήϊον ἔσχον.

Ad quem locum Proclus: φύλακας τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων Δαίμονας καλεῖ, παρὰ τὸ δαῆναι τὰ πάντα, ἢ μερίζειν τὰ ἀγαθὰ καὶ κακὰ τοῖς ἀνθρώποις. Addit: Δαίμονας δὲ, τοὺς ἐφορῶντας τὰ ἀνθρώπινα, ὡς καὶ Πλάτων φησίν. Plato Genium vocat itidem, φύλακα τοῦ βίου καὶ ἀποπληρωτὴν τῶν αἱρεθέντων. *Custodem vitæ, & adjutorem consummatoremque eorum quæ quisque elegisset.* Non prætereunda sunt ejus verba in Politico: ubi de ætate aurea: καὶ δὴ καὶ τὰ ζῶα κατὰ γένη καὶ ἀγέλας, οἷον νομεῖς θεῖοι, διειλήφεσαν Δαίμονες, αὐτάρκης εἰς πάντα ἕκαστος ἑκάστοις ὢν οἷς αὐτὸς ἔνεμεν. *Animalium quoque genera gregatim distincta Dæmones quidam tamquam divini Pastores sortiti sunt, quorum quisque ad munus suum obeundum sufficiens cùm esset, singuli singulis, sic ut ille voluit, præficiebantur, quibus præerat ipse.* Ab eo fonte etiam Menander:

Ἅπαντι Δαίμων ἀνδρὶ συμπαραστατεῖ

Εὐθὺς γενομένῳ, μυσταγωγὸς τοῦ βίου.

Pluscula de Geniis si scire aves, consule Lipsium in Physiologia Stoicorum lib. I. cap. 19, & 20.

Καὶ ἥρωας, τὰς ὑπολελειμμένας τῶν σπουδαίων ψυχάς] Similiter Lucanus:

Quodque patet terras inter Lunaque meatus
Semidei Manes habitant: quos ignea virtus
Innocuos vitâ, patientes ætheris imi
Fecit, & æternos animam collegit in orbes.

Paullò aliter apud Plutarchum de Placitis Philos. lib. I. cap. 8. εἶναι δὲ καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν σωμάτων· καὶ ἀγαθοὺς μὲν, τὰς ἀγαθάς· κακοὺς δὲ, τὰς φαύλας. *Heroes quoque esse animas à corporibus separatas: bonos, si bonæ: malos, si malæ.* Consulendus in eam sententiam Philostratus in Heroïcis.

Χειμῶνα μὲν εἶναί φασι τὸν ὑπὲρ γῆς ἀέρα κατεψυγμένον, &c.] Plutarchus de Placit. Philos. III. 8. Ἐμπεδοκλῆς καὶ οἱ Στωϊκοὶ χειμῶνα μὲν γίνεσθαι τοῦ ἀέρος ἐπικρατοῦντος τῇ πυκνώσει, καὶ εἰς τὸ ἀνωτέρω βιαζομένου· θερείαν δὲ, τοῦ πυρὸς, ὅταν εἰς τὸ κατωτέρω βιάζηται. *Empedocles & Stoici hyemem fieri, cùm aër sua densitate obtinet, & sursum vi eluctatur: æstatem, igne deorsum vi tendente.* Vide infrà in Pythagora.

152 Τῇ παλινδρομίᾳ τοῦ ἡλίου ἀφ' ἡμῶν γίνεσθαι] Post hæc verba, in Editione Basileensi & Stephanica, est asteriscus, locum mutilum esse significans; eum sic suppleri posse, πνεύματα δὲ ἀέρος εἶναι ῥύσιν· τὰς δὲ ἐπωνυμίας ἀλλάττειν παρὰ τοὺς τόπους ἀφ' ὧν ῥέουσι, ex Plutarcho verisimili conjecturâ existimavit Casaubonus. Plutarchi verba sunt lib. III. de Placit. Philos. cap. 7. οἱ Στωϊκοὶ πᾶν πνεῦμα ἀέρος εἶναι ῥύσιν· ταῖς τῶν τόπων δὲ παραλλαγαῖς τὰς ἐπωνυμίας παραλλάττουσιν· οἷον, ἀπὸ τοῦ ζόφου, καὶ τῆς δύσεως, Ζέφυρον· ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ τοῦ ἡλίου, Ἀπηλιώτην· τὸν δὲ ἀπὸ τῶν ἄρκτων, εἶναι Βορέαν· τὸν δὲ ἀπὸ τῶν νοτίων, Λίβα. *Stoici omnem ventum esse fluxum, sed nomina mutare pro locorum rationibus: verbi gratiâ, à caligine & occasu, Zephyrum; à Sole & Ortu, subsolanum; à Septemtrione, Aquilonem; à Meridie, Africum.*

Ἶριν δὲ, εἶναι αὐγάς, &c.] Ælianus Var. Hist. IV. 17. ubi de placitis Pythagoræ: ἡ δὲ ἶρις, ἔφασκεν, ὡς ἡ αὐγὴ τοῦ ἡλίου. Inde ἶρις dicta: ἀπὸ τῆς ἕλης, hoc est, *à splendore.* ἕλη, seu εἵλη de solari splendore dicitur. Ex εἵλη factum est primùm εἵρη. Hesychius: εἴρη. ἡ ἐκ τοῦ ἡλίου γινομένη ταῖς νεφέλαις χρόα, τὸ καλούμενον, τόξον· deinde, εἶρις, & postea ἶρις, seu ἴρις.

Ὥς φησι Ποσειδώνιος, &c. ἔμφασις ἡλίου τμήματος] Legendum omninò, ex contextu, ἔμφασιν: & posteà, φανταζομένην: quemadmodum Casaubonus emendavit: quam lectionem etiam adnotatam reperi in ora Regii Codicis. Ceterùm hæc ipsa Iridis definitio, quam ex Posidonio hoc loco profert Laërtius, totidem verbis legitur in libro de Mundo, qui Aristoteli tribuitur: ἶρις μὲν οὖν ἐστιν ἔμφασις ἡλίου τμήματος, ἢ σελήνης, ἐν νέφει νοτερῷ, καὶ κοίλῳ, καὶ συνεχεῖ πρὸς φαντασίαν, ὡς ἐν κατόπτρῳ θεωρουμένη, κατὰ κύκλου περιφέρειαν. quare Posidonii eum librum esse existimabat Aldobrandinus. Tribuitur Nicolao Damasceno à Victorio & aliis. Certè Aristotelis non esse constat: quod multis atque invictissimis argumentis ostendit vir politioris literaturæ Daniel Heinsius, in Oratione huic rei destinata. Vide nos suprà, ad Aristotelis Vitam Scriptoris anonymi. De variis Philosophorum circa Iridem opinionibus, videndus Plutarchus III. de Placit. Philos. cap. 5.

Κομήτας δὲ καὶ πωγωνίας καὶ λαμπαδίας πυρὰ εἶναι ὑφιστῶτα εἰς τὸν αἰθερώδη τόπον ἀνενεχθέντος] Vide Plutarchum de Placit. Philos. III. 2. & Plinium II. 25.

Σέλας δὲ, πυρὸς ἀθρόου ἔξαψιν ἐν ἀέρι φερομένου ταχέως, καὶ φαντασίαν μήκους ἐμφαίνοντος] Plinius II. 43. *Si in nube luctetur flatus aut vapor, tonitrua edi: si erumpat ardens, fulmina; si longiore tractu nitatur, fulgetra.* 153

Ὑετὸν δὲ, ἐκ νέφους μεταβολὴν εἰς ὕδωρ, &c.] Vide Plutarch. de Placitis Philosophorum III. 4. & Plin. II. 42.

Καταψυχθὲν δὲ τοῦτο, πάχνην καλεῖσθαι· χάλαζαν δὲ, νέφος πεπηγός, &c.] Plinius II. 60. *Grandinem conglaciato imbre gigni, & nivem eodem humore mollius coacto: pruinam autem, ex rore gelido.* Aristoteles Μετεωρ. I. ὅταν παγῇ τὸ νέφος, χιών ἐστιν· ὅταν δὲ ἡ ἀτμὶς, πάχνη.

Ἀστραπὴν δὲ, ἔξαψιν νεφῶν παρατριβομένων, ἢ ῥηγνυμένων ὑπὸ πνεύματος, &c.] Quæ fuit Chrysippi sententia. Stobæus in Eclogis Physicis: Χρύσιππος ἀστραπὴν, ἔξαψιν νεφῶν ἐκτριβομένων ἢ ῥηγνυμένων ὑπὸ πνεύματος. Sequitur ibidem: βροντὴν δὲ εἶναι τὸν τούτων ψόφον· quæ ipsissima verba leguntur hîc apud Laërtium. Pergit Stobæus: ἅμα δὲ γίγνεσθαι ἡμᾶς διὰ τὸ τῆς ἀκοῆς ὀξυτέραν εἶναι τὴν ὅρασιν, ὅταν δ' ἡ τοῦ πνεύματος φορὰ σφοδροτέρα γίνηται καὶ πυρώδης, κεραυνὸν ἀποτελεῖσθαι· ὅταν δὲ ἀθροῦν ἐκπέσῃ τὸ πνεῦμα, καὶ ἧττον πεπυρωμένον, πρηστῆρα γίγνεσθαι· ὅταν δὲ τι ἧττον πεπυρωμένον, τυφῶνα. Et posteà: οἱ Στωϊκοὶ, βροντὴν μὲν προσκρουσμὸν νεφῶν· ἀστραπὴν δὲ, ἔξαψιν ἐκ παρατρίψεως· κεραυνὸν δὲ, σφοδροτέραν ἔκλαμψιν· πρηστῆρας νωθεστέραν. Quæ & ipsissima verba legere est apud Plutarchum lib. & cap. III. de Placitis Philosophorum, ubi de Variis Veterum circa tonitrua, fulgura, fulmina, presteres, typhones, opinionibus.

Πρηστῆρα, νέφος περισχεθὲν πυρὶ μετὰ πνεύματος εἰς τὰ κοιλώματα τῆς γῆς, ἢ καθειρχθέντος πνεύματος ἐν τῇ γῇ, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῇ η'. εἶναι δ' αὐτῶν τοὺς μὲν σεισματίας· τοὺς δὲ, χασματίας. τοὺς δὲ, καυματίας· τοὺς δὲ, βρασματίας] In editione Basileensi, post vocem μετὰ est asteriscus, locum mutilum significans: & certè quæ sequuntur, presteri minimè conveniunt; sed hæc tantùm, νέφος περισχεθὲν πυρὶ μετὰ πνεύματος. Plinius II. 41. Turbinem *vocant. proxima quæque prosternentem. Idem ardentior, accensusque dum furit,* Prester *vocatur, amburens contacta pariter & proterens.* Stobæus in Physicis paginâ 75. ἐὰν δὲ ἡμίπυρον ᾖ (πνεῦμα) σφοδρὸν ἄλλως, καὶ ἀθρόον, πρηστήρ. Suidas, qui Laërtii locum, ut solet, respexit: πρηστήρ. πῦρ ἀπ' οὐρανοῦ, ἢ νέφος πε- 154

περισχεθὲν πυρὶ μετὰ πνεύματος. Nota obiter apud Suidam legi περισχεθὲν: apud Laërtium verò in Editione Romana, Codice Florent. περισχεθὲν: in Stephanica & Basileensi περιχυθὲν. Rectè conjecit Aldobrandinus, hîc aliquid de Terræ motu deesse. Firmat Aldobrandini conjecturam Suidas, qui in Voce σεισμὸς hunc Laërtii locum retulit, his verbis: σεισμός. πνεύματος εἰς τὰ κοιλώματα τῆς γῆς ἐγκατειρχθέντος. εἶναι δ' αὐτῶν, τοὺς μὲν χασματίας, τοὺς δὲ, βρασματίας. Suppleri posset hoc modo: πρηστῆρα, νέφος περισχεθὲν πυρὶ μετὰ πνεύματος. τοὺς σεισμοὺς δὲ γίγνεσθαι, πνεύματος εἰς τὰ κοιλώματα τῆς γῆς εἰσδύοντος, ἢ καθειρχθέντος πνεύματος ἐν τῇ γῇ, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῷ η'. εἶναι δ' αὐτῶν, &c. Auctor libelli de Mundo (quem esse Posidonium Stoicum existimabat Aldobrandinus, ut suprà observabamus) capite 4. πολλάκις δὲ καὶ συγγενὲς πνεῦμα εὔκρατον ἐν γῇ παρωσθὲν εἰς μυχίους σύριγγας αὐτῆς, ἔξεδρον γενόμενον ἐκ τῶν οἰκείων τόπων, πολλὰ μέρη συνεκράδανε. πολλάκις δὲ πολὺ γενόμενον ἔξωθεν, ἐγκατειλήθη τοῖς ταύτης κοιλώμασι, καὶ ἀποκλεισθὲν ἐξόδου, μετὰ βίας αὐτὴν συνετίναξε, ζητοῦν ἔξοδον ἑαυτῷ, καὶ ἀπειργάσατο πάθος τοῦτο, ὃ καλεῖν εἰώθαμεν σεισμόν. τῶν δὲ σεισμῶν, οἱ μὲν εἰς πλάγια σείοντες κατ' ὀξείας γωνίας, Ἐπικλῖνται καλοῦνται· οἱ δὲ ἄνω ῥιπτοῦντες, καὶ κάτω κατ' ὀρθὰς γωνίας, Βράσται· οἱ δὲ συνιζήσεις ποιοῦντες εἰς τὰ κοιλώματα, Χασματίαι· οἱ δὲ χάσματα ἀνοίγοντες, καὶ γῆν ἀναῤῥηγνύντες, Ῥῆκται καλοῦνται. τούτων δὲ, οἱ μὲν, καὶ πνεῦμα προσαναβάλλουσιν· οἱ δὲ, πέτρας· οἱ δὲ, πηλόν· οἱ δὲ πηγὰς φαίνουσι τὰς πρότερον οὐκ οὔσας. οἱ δὲ ἀναπάλλοντες, καὶ ταῖς εἰς ἑκάτερον ἐγκλίσεσι καὶ ἀναπάλσεσι διορθοῦντες ἀεὶ τὸ σειόμενον, Παλματίαι λέγονται, τρόμῳ πάθος ὅμοιον ἀπεργαζόμενοι. γίνονται δὲ καὶ Μυκητίαι σεισμοὶ, σείοντες τὴν γῆν μετὰ βρόμου. πολλάκις δὲ χωρὶς σεισμοῦ γίνεται μύκημα γῆς, ὅταν τὸ πνεῦμα, σείειν μὲν μὴ αὔταρκες, ἐνειλούμενον δὲ ἐν αὐτῇ, κόπτηται μετὰ ῥοθίου βίας. συσσωματοποιεῖται δὲ τὰ εἰσιόντα πνεύματα καὶ ὑπὸ τῶν τῇ γῇ ὑγρῶν κεκραμένων. Vertit Apuleius, aut quisquis ille est cui Interpretationem Latinam hujus libelli debemus. *Atque sæpe accidit, ut nativi spiritus per Terræ concavas partes errantes, concutiant solida terrarum: sæpius ut spiritus, crescente violentia, & insinuantes se Telluris angustiis, nec invenientes exitum, Terram moveant. Horum motuum tam varia sunt nomina quam diversi esse videntur. Namque obliquis lateribus proxima quæque jactantes, & acutis angulis mobiles,* Epiclintæ *Græcè appellantur. Et qui subsiliunt excutientes onera, & reciprocantes directis angulis mobiles* Brastæ *vocitantur. Illi autem qui abstrudere videntur,* Chasmatiæ *dicti. Quorum impulsu dissilit Tellus,* Rhectæ *sunt nominati. His passionibus contingit, ut quædam Terræ expirent halitus, aliæ vomant saxa, nonnullæ cœnum. Sunt quæ fontes pariunt insolentibus locis, peregrinorum fluminum sulcantes vias.* Ostæ *sunt motus, quibus solum quatitur.* Palmatiæ *verò appellantur, quorum pavitatione illa quæ trepidant, sine inclinationis periculo nutabant, cum directi tamen rigoris statum retinent.* Mycetias *vocatur tetri rudoris inquietudo terrena. Audiuntur mugitus, interioribus gemitibus expressis, cùm spiritus invalidus ad Terram movendam per aperta telluris inventis itineribus progreditur.* Multùm ista Laërtium nostrum juvant. Nec obstat quod de Terræ pulsibus aliter censebant Stoici apud Plutarchum de Placitis Philosophorum 4. 15. οἱ δὲ, inquit, Στωϊκοί φασι, Σεισμός ἐστι τὸ ἐν τῇ γῇ ὑγρὸν εἰς ἀέρα διακρινόμενον καὶ ἐκπῖπτον. *Stoici autem dicunt Terræ motum esse, cùm humor in Terra inclusus excernitur, inque aërem excidit:* notum quippe quàm variè de eadem re ejusdem αἱρέσεως Philosophi pronuntiarint. Ceterùm apud Laërtium pro σεισματίας meliùs forsan legeretur παλματίας, aut μυκηματίας: sive potiùs, κλιματίας. Pro καυματίας autem, scriptum est in Codice Florentino κυματίας: quam lectionem notavit & H. Stephanus. Certè ferri potest: sunt enim κύματα, ὑδάτων ἐπίδρομαὶ βίαιοι, ut rectè Hesychius hanc vocem interpretatur: fiunt autem terræ motus, & impulsu aquarum. Sed & καυματίας quoque rectum est: nam & Terræ motus etiam ab igne. De terræ motibus, præter Plutarchum & Auctorem libri de Mundo, & Stobæum in Physicis Eclogis paginâ 68. dictis locis, audiendus omnino Ammianus Marcellinus libro decimo septimo: *Accidunt autem, ut opiniones existimant, inter quas Aristoteles æstuat & laborat, aut in cavernis minutis Terrarum, quas Græcè syringas appellamus, impulsu crebriore aquis undabundis: aut certè, ut Anaxagoras affirmat, ventorum vi subeuntium ima Terrarum: qui cùm soliditatibus concrustantibus inciderint, eruptiones nullas reperientes, eas partes soli convibrant, quas subrepserint humidi. Unde plerumque observatur, Terra tremente, ventorum apud nos spiramina nulla sentiri, quòd in ultimis ejus secessibus occupantur. Anaximander ait, arescentem nimiâ æstuum siccitate, aut post madores imbrium, Terram rimas pandere grandiores, quas penetrat supernus aër violentus & nimius, ac per eas vehementi spiritu quassatam cieri propriis sedibus. Qua de causa terrores hujusmodi vaporatis teporibus, aut nimiâ aquarum cælestium superfusione contingunt. Ideoque Neptunum humentis substantiæ potestatem,* Enosigæon *&* Sisicthona *Poëtæ veteres & Theologi nuncuparunt.* Subjungit Terræ motuum differentias: quem locum, quia Laërtiano lucem non modicam adfert, quamquam prolixiorem, non gravabor infrà ponere: *Fiunt autem Terrarum motus modis quatuor: aut cùm* Brasmatiæ *sunt, qui humum molestiùs suscitantes, sursum propellunt immanissimas moles, ut in Asia Delos emersit, & Hiera, & Anaphe, & Rhodus, Ophiusa & Pelagia prioribus sæculis dictitata, aureo quondam imbri perfusa, & Eleusis in Bœotia, & apud Tyrrhenos Vulcania, Insulæque plures: aut* Climatiæ, *qui limes ruentes & obliqui, urbes, ædificia, montesque complanant: aut* Chasmatiæ, *qui grandiori motu patefactis subitò voratrinis, Terrarum partes absorbent: ut in Atlantico mari, Europæo orbe spatiosior Insula, & in Crissæo sinu Helice & Bura; & in Ciminia Italiæ parte oppidum Saccumum ad Erebi profundos hiatus abacta,*

æternis tenebris occultantur. Inter hæc tria genera Terræ motuum Mycematiæ *ſonitu audiuntur minaci, cùm diſſolutis elementa compagibus ultro adſiliunt, vel relabuntur concidentibus terris. Tunc enim neceſſe eſt, velut taurinis reboare mugitibus fragores fremitibus terrenos.* Adde Pſeudo-Heraclidis locum in Allegoriis Homericis: *τὰ γάρ τοι σεισμῶν, διαφέροντα τοῖς παθήμασιν, οἱ φυσικοὶ λέγουσιν εἶναι, ἴσα καὶ τινας ἰδίους χαρακτῆρας ὀνομάτων ἐπιγράφουσιν αὐτοῖς, βρασματίαν τινὰ καὶ κληματίαν προσαγορεύοντες.* &c.

155 *Μέσην τὴν γῆν κέντρου λόγον ἐπέχουσαν*] Quam fuiſſe quoque Thaletis ſententiam, ſcribit Plutarchus de Placitis Philoſophorum III. 10. Fuiſſe & Anaximandri ſuprà teſtificatus eſt Noſter. Mediam eſſe Mundi totius Terram haud dubiis conſtat argumentis, ſed clariſſimè Æquinoctii paribus horis, inquit Plinius, quem vide libro I. Naturalis Hiſtoriæ capite 69.

Τὸ ὕδωρ σφαιροειδές] Quod etiam de Terra exiſtimarunt. Plutarchus de Placitis Philoſophorum III. 10. *Θαλῆς, καὶ οἱ Στωϊκοὶ, καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν, σφαιροειδῆ τὴν γῆν.* De Aqua id ipſum teſtificatur Balbus Stoicus apud Ciceronem II. de Natura Deorum: *Eademque ratione Mare, cum ſupra Terram ſit, medium tamen Terræ locum expetens, conglobatur undique æqualiter, neque redundat unquam, neque effunditur.* De forma terræ, & aquæ rotunditate videndus Plinius lib. II. cap. 64. & 65.

Ὥστε τὴν γῆν ἐν ὕδατι εἶναι] Rationem reddit Plinius II. 65. *Ergo totas, omnique ex parte aquas vergere in centrum: ideoque non decidere: quoniam in interiora nitantur. Quod ita formaſſe artifex Natura credi debet, ut cùm Terra arida & ſicca conſtare per ſe ac ſine humore non poſſet, nec rurſus ſtare Aqua, niſi ſuſtinente Terra, mutuo implexu jungerentur: hac ſinus pandente, illâ verò permeante totam, intra, extrà, ſuprà venis, ut vinculis, diſcurrentibus, atque etiam in ſummis jugis erumpente.*

Μετὰ τὸ ὕδωρ δὲ, ἀέρα ἐσφαιρωμένον] De ejus ſitu Cicero libro de Natura Deorum II. *Aër autem, ut Stoici diſputant, interjectus inter Mare & Cælum, Junonis nomine conſecratur: quæ eſt ſoror & conjux Jovis, quòd ei ſimilitudo eſt Ætheris, & cum eo ſumma conjunctio.*

Κύκλους δὲ εἶναι ἐν τῷ οὐρανῷ πέντε, ὧν πρῶτον ἀρκτικὸν, &c.] Tzetzes Chiliad. VIII. 188.

Πέντε τοῦ οὐρανοῦ φασι τοὺς πόλους πεφυκέναι·
Τὸν ἀρκτικὸν, καὶ βόρειον, &c.
Ἄλλοι δὲ πόλους οὐ φασι, κύκλους καλοῦσι ταῦτα,

Περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον] *περὶ τὸν αὐτὸν πόλον* ceteræ Editiones, & MS. Regius.

156 *Τρίτη, ἀοίκητος ὑπὸ καυμάτων*] Ad verbum Ovidius Metamorph. I. ubi de quinque Zonis:

Quarum quæ media eſt, non eſt habitabilis æſtu.

Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς τὴν μὲν φύσιν εἶναι πῦρ τεχνικὸν, ὁδῷ βαδίζον εἰς γένεσιν] Ad verbum Cicero II. de Natura Deorum: *Zeno igitur ita Naturam definit, ut eam dicat Ignem eſſe artificioſum ad gignendum progredientem viâ.*

Διὸ καὶ σῶμα εἶναι, καὶ μετὰ θάνατον ἐπιμένειν] Auctor *τῶν φιλοσοφουμένων*: *τὴν δὲ ψυχὴν λέγουσι μὲν ἀθάνατον· εἶναι δὲ σῶμα.* Nemeſius in libro de Natura Hominis capite 2. *Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος, καὶ πᾶν τὸ τῶν Στωϊκῶν Φιλοσόφων σύστημα, σῶμα τὴν ψυχὴν ἀποφαίνονται.* Addit Chryſippus apud Plutarchum de Contrarietatibus Stoicorum, *ἀραιότερον καὶ λεπτομερέστερον*, id eſt, *rariore & tenuiore filo*: quod habuit ab Anaxagoreis, qui, ut eſt apud eumdem Plutarchum de Placitis Philoſophorum IV. 3. Animam corpus eſſe cenſuerunt, ſed aëreæ naturæ. Stoicos hac in re ſequutus eſt Tertullianus, quem vide omnino in libro de Anima. Stoicorum opinionem refutavit Plotinus in Tractatu, quem inſcripſit, *Ὅτι οὐ δύναται σωματικὴ εἶναι ἡ ψυχή*, & cujus fragmenta aliquot habemus apud Euſebium.

Πνεῦμα ἔνθερμον εἶναι τὴν ψυχήν] Quod idem te- 157
ſtatur Cicero Academicarum Quæſtionum libro I. *Zenoni Stoico animus ignis videtur.* Et Plutarchus de Placitis Philoſophorum libro IV. capite 3. ubi de Anima: *οἱ Στωϊκοὶ πνεῦμα θερμόν.* Et Nemeſius in libro de Natura Hominis capite 2. *οἱ μὲν Στωϊκοὶ πνεῦμα λέγουσιν αὐτὴν ἔνθερμον καὶ διάπυρον.* Tamen Origenes, aut quiſquis ille eſt auctor *τῶν φιλοσοφουμένων*, inter Stoica poſuit, *ψυχὴν γενέσθαι ἐκ τῆς περιψύξεως τοῦ ἀέρος τοῦ περιέχοντος· διὸ καὶ καλεῖσθαι ψυχήν.* Quod habuit à Chryſippo, qui, Plutarcho teſte in libro de Stoicorum repugnantiis, *ἐν τῇ γαστρὶ φύσει τρέφεσθαι νομίζει, καθάπερ φυτόν· ὅταν δὲ τεχθῇ ψυχόμενον ὑπὸ τοῦ ἀέρος, καὶ στομούμενον τὸ πνεῦμα μεταβάλλειν, καὶ γίνεσθαι ζῶον. ὅθεν οὐκ ἀπὸ τρόπου τὴν ψυχὴν ὠνομάσθαι παρὰ τὴν ψῦξιν.* *Fœtum hominis in utero ait à natura ali, tanquam plantam, partu autem editum ab aëre refrigerari ac durari, & mutato ſpiritu fieri animal: itaque non abs re ψυχὴν à* refrigeratione *dici.* Quæ *ψυχῆς* etymologia refertur quoque ab Ariſtotele libro I. de Anima capite 2. & à Tertulliano in libro etiam de Anima, capite 27. Etiam Epiphanius in Epiſtola ad Joannem Epiſcopum Hieroſolymorum, quæ extat inter Epiſtolas Hieronymi; ubi de Origenis erroribus; ait animas juxta Græcam etymologiam *ψυχὰς, ἀπὸ τοῦ ψύχεσθαι*, idcirco vocitatas, quia de cœleſtibus ad inferiora venientes, calorem priſtinum amiſerint. Anima ex ſe calida eſt, vel potiùs calor ipſe, ut exiſtimabat Democritus, teſte Ariſtotele dicto loco: Sed quia ſine refrigeratione conſiſtere nequit, (nam, ut ait Hippocrates in libro de Natura Pueri, *πᾶν τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ τρέφεται τῷ μετρίῳ*) idcirco nomen ei Græcè inditum à refrigeratione; Latinè, à vento: nam *animus* eſt *ἄνεμος*.

Κλεάνθης μὲν οὖν πάσας ἐπιδιαμένειν μέχρι τῆς ἐκπυρώσεως· Χρύσιππος δὲ, τὰς τῶν Σοφῶν μόνων.] Stoici longævas, non æternas, animas eſſe cenſebant. Hoc eſt, quod modò Laërtius dicebat, *καὶ μετὰ θάνατον ἐπιμένειν ψυχὴν, φθαρτὴν δὲ ὑπάρχειν.* Cicero I. Tuſculan. *Stoici uſuram nobis largiuntur, tamquam, cornicibus: diu manſuros ajunt animos, ſemper negant.* Quæ opinio de anima, reperitur quoque apud Platonem in Phædone. Eam verò tribuunt Ariſtoteli, quæ Origeni tribuuntur *Φιλοσοφού-*

μενα. καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῷ Πλάτωνι σύμφωνός ἐστι, πλὴν τοῦ περὶ ψυχῆς δόγματος. ὁ μὲν γὰρ Πλάτων, ἀθάνατον· ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐπιδιαμένειν, καὶ μετὰ ταῦτα, ἐναφανίζεσθαι τῷ πέμπτῳ σώματι. *Et in omnibus ferè Platoni consentit, præterquam circa dogma de anima. Eam quippe Plato immortalem esse vult: Aristoteles verò permanere: tum deinde in quinto corpore evanescere.* Obiter observandum, hanc Aristotelis de anima sententiam, in libris Aristotelis hodie non inveniri. Redeo ad Stoicos. Variant ipsi super hac re. Cleanthes omnes animas permanere existimabat usque ad conflagrationem Mundi: Chrysippus, solas Sapientum, ut discimus ex hoc Laërtii loco. Minùs accuratè ergo Plutarchus id tribuit omnibus Stoicis. Verba ejus sunt libro IV. de Placitis Philosophorum capite 7. οἱ Στωϊκοὶ ἐξιοῦσαν τῶν σωμάτων ὑποφέρεσθαι, τὴν μὲν ἀσθενεστέραν ἅμα τοῖς συγκρίμασι γενέσθαι· (ταύτην δὲ εἶναι τῶν ἀπαιδεύτων) τὴν δὲ ἰσχυροτέραν, οἷα ἐστὶ περὶ τοὺς σοφοὺς, καὶ μέχρι τῆς ἐκπυρώσεως. *Stoici exeuntem è corpore simul cum concreto interire, eam scilicet quæ sit imbecillior; quales sunt, ineruditorum animæ: validiores; quales sunt Sapientum, durare usque ad conflagrationem.* A Chrysippi partibus stat Seneca in Consolat. ad Marciam capite ultimo: *nos quoque felices Animæ, & æterna sortitæ, cùm Deo visum erit iterum ista moliri, labentibus cunctis, & ipsi parva ruinæ ingentis accessio, in antiqua elementa vertemur.* Item Numenius apud Eusebium; ubi de Stoicis: τὴν δὲ ψυχὴν γενητήν τε, καὶ φθαρτήν· οὐκ εὐθὺς δὲ τοῦ σώματος ἀπαλλαγεῖσαν φθείρεσθαι, ἀλλ' ἐπιμένειν τινὰς χρόνους καθ' ἑαυτήν· τὴν μὲν τῶν σπουδαίων μέχρι τῆς εἰς πῦρ ἀναλύσεως τῶν πάντων· τῶν δὲ ἀφρόνων, πρὸς ποσούς τινας χρόνους. *Animam natam, & mortalem esse: non statim tamen interire, sed manere apud se ipsam. Sapientum quidem, usque ad conflagrationem omnium: Stultorum, ad breve aliquod tempus.* Adde Tacitum in Agricola, ut nihil hac in re, quod noverim, prætercam: *Si, ut Sapientibus placet, non cum corpore exstinguuntur magnæ animæ.* At fuere quoque ex Stoicis, qui animas statim interire existimarent: ut Panætius, teste Cicerone lib. I. Tusculanarum Quæstionum. Sed Panætium non moror, quia degeneravit à Stoicis, eodem Cicerone teste. Verum & in eadem sententia fuisse videtur Epictetus, germanissimus Stoicus. Ita enim ille apud Arrianum III. 13. ἄλλος παρέχει τροφὰς, ᾧ μέλει· ἄλλος ἐσθῆτα· ἄλλος αἰσθήσεις ἔδωκεν· ἄλλος προλήψεις· ὅταν δὲ μὴ παρέχῃ τἀναγκαῖα, τὸ ἀνακλητικὸν σημαίνει, τὴν θύραν ἤνοιξε, καὶ λέγει σοι, ἔρχου. ποῦ; εἰς οὐδὲν δεινὸν, ἀλλ' ὅθεν ἐγένου, εἰς τὰ φίλα καὶ συγγενῆ, εἰς τὰ στοιχεῖα. ὅσον ἦν ἐν σοὶ πῦρ, εἰς πῦρ ἄπεισιν· ὅσον ἦν γηδίου, εἰς γήδιον· ὅσον πνευματίου, εἰς πνευμάτιον· ὅσον ὑδατίου, εἰς ὑδάτιον. *Alius præbet victum, cujus id munus est: alius vestem: alius sensus dedit: alius anticipationes. Cum verò ea quibus opus est, non suppeditat; receptum nempe canit; januam aperit; tibique dicit,* Veni. *Quò? Non ad aliquid grave, sed ad illa è quibus ortus es; ad amica & cognata; ad elementa. Quantum ignis in te fuit, ad ignem redit: quantum terræ, ad terram: quantum venti, ad ventum: quantum aquæ ad aquam.* In eadem opinione fuisse videtur & Marcus Antoninus, & ipse ἐν τοῖς μάλιστα Στωϊκοῖς. Verba ejus sunt libro IV. sect. 13. Εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαὶ, πῶς αὐτὰς ἐξ ἀϊδίου χωρεῖ ὁ ἀὴρ; πῶς δὲ ἡ γῆ τὰ τῶν ἐκ τοσούτου αἰῶνος θαπτομένων σώματα; ὥσπερ γὰρ ἐνθάδε ἡ τούτων πρὸς ἥν τινα ἐπιδιαμονὴν μεταβολὴ καὶ διάλυσις χώραν ἄλλοις νεκροῖς ποιεῖ· οὕτως αἱ εἰς τὸν ἀέρα μεθιστάμεναι ψυχαὶ (meliùs μεθεσταμέναι à præterito μεθέστακα) ἐπὶ ποσὸν συμμείνασαι, μεταβάλλουσι, καὶ χέονται, καὶ ἐξάπτονται, εἰς τὸν τῶν ὅλων σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβανόμεναι· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον χώραν ταῖς προσυνοικιζομέναις (lege προσσυνοικιζομέναις) παρέχουσι· τοῦτο δ' ἄν τις ἀποκρίναιτο ἐφ' ὑποθέσει τοῦ τὰς ψυχὰς διαμένειν. *Si permanent Animæ, quomodo eas ab æterno capit Aër? Et quomodo Terra ab ævo usque humatorum corpora recipit? Quemadmodum enim hîc corpora, cùm aliquandiu in terra delituere, mutantur, dissipatáque spatium aliis cadaveribus præbent: sic Animæ in Aërem subvectæ, cùm aliquandiu ibi perstiterunt, mutantur: & ad Mentem omnium aliarum genetricem adjunctæ, aut funduntur, aut incenduntur: eaque ratione aliis adventantibus locum cedunt. Hoc responderi potest, posito Animas esse corporibus superstites.* Respexit hunc locum Tzetzes Chiliad. VII. Hist. 147. qui & illum mortalem animam existimasse, ait:

Ὁ Μάρκος αὐτοκράτωρ δὲ τὸν ἄνθρωπόν φησί που
Μυξάριον, ἑλκύδριον, παράτριψιν νευρίου.
Καὶ τὴν ψυχὴν δὲ ὁ αὐτὸς θνητόψυχος ὑπάρχων
Ἀναθυμίασίν φησιν αἵματος πεφυκέναι,
Φθείρεσθαι, καὶ μὴ μενεῖν δὲ τοιουτοτρόπως λέγων·
Εἰ παραμένουσι ψυχαὶ, ἤγουν εἰσὶν ἄφθαρτοι,
Πῶς ἐξ αἰῶνος ὁ ἀὴρ ταύτας χωρεῖν ἰσχύει;

Quam Marci de Animæ mortalitate opinionem innuit & Chiliad. VIII. Hist. 180.

Αἰσχύλος, ὡς ὁ Ὅμηρος, θνητόψυχος ὑπάρχων,
Ἀναθυμίασιν αὐτὴν δοξάζει τῶν αἱμάτων,
Ὡς ἐν ὑστέροις χρόνοις δὲ καὶ Μάρκος αὐτοκράτωρ.

Quin & ipse Seneca conqueritur alicubi æternitatem Animorum promitti magis à magnis Viris, quàm probari; ut dubium non sit apud illum in dubio esse animæ immortalitatem. Ceterùm fuere & nonnulli Stoici, qui tam diu durare Animam existimarunt, quàm diu durat & corpus. Testatur Servius ad hæc Verba Æneidos III. *Animamque sepulcro condimus:* his verbis: *Rite ergo redditâ legitimâ sepulturâ, redit anima ad quietem sepulcri, quam Stoici herciscundi, id est, medium secuti, tam diu durare dicunt, quàm diu durat & corpus. Unde Ægyptii, periti Sapientiæ, condita diutius reservant cadavera: scilicet ut Anima multo tempore perduret, & corpori sit obnoxia, nec citò ad alia transeat.* Ex hac Stoicorum opinione, nata illa distinctio τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς & τῆς ἐπιδιαμονῆς: quæ diversa sunt. Origenes in Matthæum: οἱ Σαδδουκαῖοι μέν τοι λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν σαρκὸς ἤθελον, ἀλλὰ καὶ πολυτελῶς ἀνῄρουν τὴν τῆς ψυχῆς οὐ μόνον ἀθανασίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπιδιαμονὴν, οἰόμενοι μηδαμῶς ἐν τοῖς Μω-

σέως γράμματι σημαίνεσθαι τὴν τῆς ψυχῆς μετὰ ταῦτα ζωήν.

Μέρη δὲ ψυχῆς λέγουσιν ὀκτώ· τὰς πέντε αἰσθήσεις, καὶ τοὺς ἐν ἡμῖν σπερματικοὺς λόγους, καὶ τὸ φωνητικὸν, καὶ τὸ λογιστικὸν, &c.] Στωϊκῶς ergo Varro libro VIII. de L.L. *Quid ergo cùm omnes Animæ Hominum sint divisa in octonas partes, inter se non proportione similes? Quinque quibus sentimus: sexta, quâ cogitamus: septima, quâ progeneramus: octava, quâ voces mittimus.* Sed de hac Animæ in octonas partes divisione diximus suprà pluribus, ubi nos vide.

Ὁρᾶν δὲ, τοῦ μεταξὺ τῆς ὁράσεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου φωτὸς. &c.] Plutarchus de Placitis Philosophorum, libro IV. capite 15. postquam videri posse tenebras secundùm Stoicos, dixit, addit: Χρύσιππος, κατὰ τὴν συνέντασιν τοῦ μεταξὺ ἀέρος ὁρᾶν ἡμᾶς, νυγέντος μὲν ὑπὸ τοῦ ὁρατικοῦ πνεύματος, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι τῆς κόρης διήκει, μετὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ παρακείμενον ἀέρα ἐπιβολὴν ἐκτείνοντος αὐτὸν κωνοειδῶς, ὅταν ᾖ ὁμογενὴς ὁ ἀήρ. *Chrysippus secundùm intentionem intermedii aëris videre nos, icto quidem & percusso à spiritu visui destinato, qui è principe animi parte usque ad pupillam pertinet: sed post appulsum ad vicinum aërem intendente seipsum turbinis in formam.* Videndus idem Plutarchus eodem libro, capite 13. quod est de visu, & quomodo videmus.

158 Ἀκούειν δὲ, τοῦ μεταξὺ τοῦ τε φωνοῦντος, &c. καὶ ταῖς ἀκοαῖς προσπίπτοντος, ὡς κυματοῦται τὸ ἐν τῇ δεξαμενῇ ὕδωρ κατὰ κύκλους ὑπὸ τοῦ ἐμβληθέντος λίθου] De auditu, & quomodo audimus, videndus Plutarchus dicto libro IV. de Placitis Philosophorum cap. 16.

Τὸν δὲ ὕπνον γίνεσθαι, &c.] Videndus Aristoteles in libro de Somno & Vigilia.

Σπέρμα δὲ λέγουσιν εἶναι, τὸ οἷόν τε γεννᾶν τοιαῦτα ἀφ' οἷου καὶ αὐτὸ ἀπεκρίθη] Id est, *quod gignere potens est similia illis, à quibus ipsum genitum & avulsum est.* Aristoteles ut omnia præclarè, sic hoc breviter, ἔοικε τὸ γενόμενον τῷ γεννήσαντι. Locus est lib. IV. de generat. animal. cap. 1.

Μεθ' ὑγροῦ συγκιρνᾶσθαι τοῖς τῆς ψυχῆς μέρεσι] Non tamen rationali, quæ ex Stoicorum sententia & post partitionem & extrinsecus advenit. Videndus Lipsius Physiologiæ Stoicorum lib. III. Dissertatione 6. 7. & 8. Septem aliis Animæ partibus semen mixtum esse existimabant οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

Κατὰ μίγμα τῶν προγόνων λόγου] Pleniùs & clariùs in Numenio apud Eusebium libro XV. de Præparatione Evangelica: σπέρμα φησὶν ὁ Ζήνων εἶναι, ὃ μεθίησιν ἄνθρωπος μεθ' ὑγροῦ, ψυχῆς μέρος καὶ ἀπόσπασμα, τοῦ σπέρματος τοῦ τῶν προγόνων κέρασμα, καὶ μίγμα τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν συνεληλυθός. *Semen ait Zeno esse, quod vir emittit cum humido, Animæ partem & avulsionem*, seminis progenitorum temperiem, & mixturam occultam Animæ partium.*

159 Εἶναι δὲ αὐτὸ, &c. πνεῦμα κατὰ τὴν οὐσίαν.] Quò respexit Seneca Quæst. Natur. libro II. capite. 6. *Consideremus quam ingentem vim per occultum agant parvula admodum semina: & quorum exilitas in commissura lapidum vix locum inveniat, in tantum convalescunt, ut ingentia saxa distrahant, & monumenta dissolvant. Hoc quid est aliud, quàm intensio spiritus, sine qua nil validum, & contra quam nil validius est?* Quare ψυχῆς ἀπόσπασμα à Zenone dicebatur. Plutarchus de Placitis Philos. V. 4. Λεύκιππος καὶ Ζήνων, σῶμα· ψυχῆς γὰρ εἶναι ἀπόσπασμα: accipiendus enim videtur Zeno ille, de nostro Citticο, non de Eleate. Sed & Epicuro semen erat, ψυχῆς καὶ σώματος ἀπόσπασμα, teste eodem Plutarcho eodem libro cap. 3. Qua de re nos infrà ad Epicurum. Interim audiendus Tertullianus capite 27. libri de Anima: *In illo ipso ultimæ voluptatis æstu, quo genitale virus expellitur, nonne aliquid de Anima quoque sentimus exire? atque adeo marcescimus & devigescimus, cum lucis detrimento?* Tertullianum traduci Animam existimasse, nemo est qui nesciat.

Ὡς δῆλον εἰς τὴν γῆν καταβαλλομένων σπερμάτων, ἃ παλαιωθέντα οὐκ ἔτι φύεται, ὡς δῆλον διαπεπνευκυίας αὐτοῖς τῆς δυνάμεως] Suspicabatur Lipsius Physiologiæ Stoicorum libro I. cap. 6. cùm hîc de semine humano sermo esset, Laërtium τοὺς διφθορένους innuisse. Sed obstat huic interpretationi vox παλαιωθέντα. tam enim verum est Hominis semen terræ mandatum, ibique inveteratum, ἄγονον esse, ut ridiculum foret id asserere. Quod si recens quidem sparsum esset, quamquam neque tunc γεννητικὸν posset esse, id tamen affirmare, nonnullam haberet rationem. Valde memorabilis in hanc sententiam est locus Averrois libro I. Collig. cap. 10. cujus hæc sunt verba: *Et postquam legi libros Aristotelis, ego quæsivi à multis mulieribus de hoc: & responderunt quòd plures impregnatæ fuerunt absque spermatizatione. Et etiam vidi quamplures ex istis impregnatas, quæ fuerant à masculis violatæ. Et vicina quædam mea, de cujus sacramento confidere multùm bene poteramus, juravit in anima sua, quòd impregnata fuerat subitò in balneo lavelli aqua calida, in quo spermatizaverant mali homines, cùm essent balneati illo balneo:* Igitur omnino intelligendus Laërtius de frugum seminibus, quæ inveterata, seri nolunt rei rusticæ periti. Plinius libro XVIII. capite 24. *Semen optimum, anniculum; bimum, deterius; trimum, pessimum; ultrà, sterile.* Juvant & hanc interpretationem Laërtii verba in numero multitudinis prolata: εἰς τὴν γῆν καταβαλλομένων σπερμάτων: quæ de semine humano accipi non possunt; præsertim cùm de eo πληθυντικῶς in præcedentibus verbis mentio facta non sit: ἀνθρώπου δὲ σπέρμα, &c. εἶναι δὲ αὐτὸ πνεῦμα κατὰ τὴν οὐσίαν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν εἰς τὴν γῆν καταβαλλομένων σπερμάτων. Debuisset dicere Laërtius, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ εἰς τὴν γῆν καταβαλλομένου. Similiter Sextus Empiricus adversus Mathematicos paginâ 118. postquam de Hominis semine in numero singulari locutus est, subjungit: οὐ γὰρ ἔχομεν λέγειν εἴτε ἅμα τῇ θέσει τοῦ σπέρματος γίγνεται ἡ σύλληψις, εἴτε καὶ μή. δύναται μὲν γὰρ καὶ ἅμα νοήματι τοῦτο συμβαίνειν· ὥσπερ καὶ τὸ προσαχθὲν τοῖς δια-

πύρωσις τῶν κλιβάνων στέαρ. τοῦτο γὰρ εὐθὺς κολλᾶται· δύναται δὲ μετὰ χρόνον, id est, *Neque enim possumus dicere, an simul cum dejectione seminis facta fuerit conceptio, an non. Potest enim hoc evenire vel cum sola cogitatione; sicut adeps, qua ardentibus clibanis est immissa. Nam statim conglutinatur. Potest etiam post aliquod tempus*, de seminibus frugum loquitur postea in plurali: ἐπείπερ καὶ τὰ εἰς τὴν γῆν καταβαλλόμενα τῶν σπερμάτων, οὐκ εὐθὺς ῥιζοβολοῦντα συμπλέκεται ταῖς ὑποκειμέναις βώλοις. *Nam semina etiam qua jaciuntur in terram, non statim agentia radices connectuntur cum subjectis cespitibus.* Qui locus mirè Laërtiano congruit; non solùm propter verba, sed etiam propter seminis humani cum seminibus frugum comparationem.

Καὶ ἀφ' ὅλων δὲ τῶν σωμάτων αὐτό φησι καταφέρεσθαι οἱ περὶ τὸν Σφαῖρον] Quæ fuit quoque Democriti sententia: Δημόκριτος, ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων καὶ τῶν κυριωτάτων μερῶν ὁ γόνος τῶν σαρκικῶν ἰνῶν. Verba sunt Plutarchi de Placitis Philosophorum v. 3. Idem censuit Hippocrates, aut Polybus, aut quicumque tandem auctor est Libelli περὶ γονῆς: τὴν δὲ γονὴν φημι, inquit, ἀποκρίνεσθαι ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος, καὶ ἀπὸ τῶν στερεῶν, καὶ ἀπὸ τῶν μαλθακῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ παντὸς τοῦ ἐν τῷ σώματι. *At verò genituram ex toto corpore, & ex solidis & mollibus partibus, & ex universo corporis humido secerni assevero.* Et suprà: ἡ δὲ γονὴ τοῦ ἀνδρὸς ἔρχεται ἀπὸ παντὸς τοῦ ὑγροῦ, τοῦ ἐν τῷ σώματι ἐόντος, τὸ ἰσχυρότατον ἀποκριθέν. *At verò viri genitura ex universo humido, quod in copore continetur, proficiscitur, ubi id quod validissimum est, excernitur.* Rationem reddit, quòd ubi rem veneream exercemus, tantillo emisso, imbecilles evadimus: qui tamen maximam seminis partem è capite secundùm aures in spinalem medullam ferri ibidem fatetur. Aliam rationem reddit Noster, hoc loco: πάντων γοῦν γεννητικὸν εἶναι τῶν τοῦ σώματος μερῶν. *quocirca in ipso quoque eam inesse vim, ut omnes corporis partes gignere possit.* Nam & vitia & dotes partium sæpe effingit. Apposite in hanc sententiam Pseudo-Trismegistus: ὅταν ἡ γένεσις ἀποθησαυρίζει γόνον, συμβαίνει πως εἰσπνέειν ἐκ τοῦ σώματος ὅλου μελῶν οὐσίαν τινὰ κατὰ θείαν ἐνέργειαν, ὡς τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου γινομένου. *Cum generatio semen seponit, evenit ut ex omnibus corporis partibus essentia quædam influat & inspiret divinâ operatione, ut in Hominis fit ortu.*

Τὸ δὲ τῆς θηλείας, ἄγονον ἀποφαίνονται· ἄτονόν τε γὰρ εἶναι καὶ ὀλίγον, καὶ ὑδατῶδες] Cujus Stoicorum de semine opinionis meminit & Censorinus de Die Natali cap. 5. *Illud quoque ambiguam facit inter Auctores opinionem, utrumne ex patris tantummodo semine partus nascatur, ut Diogenes* (Physicum intelligit) *& Hippon Stoicique scripserunt: an etiam ex matris, quod Anaxagora, & Alcmæoni, necnon Parmenidi, Empedoclique, & Epicuro, visum est.* Item Plutarchus de Placitis Philosophorum libro & cap. v. Πυθαγόρας, Ἐπίκουρος, Δημόκριτος, καὶ τὸ θῆλυ προΐεσθαι σπέρμα· ἔχει γὰρ παραστάτας ἀπεστραμμένως (meliùs ἀπεστραμμένους) διὰ τοῦτο καὶ ὄρεξιν ἔχει περὶ τὰς χρήσεις. Ἀριστοτέλης καὶ Ζήνων, ὕλην μὲν ὑγρὰν προΐεσθαι, οἱονεὶ ἀπὸ τῆς συγγυμνασίας ἱδρῶτας, οὐ μὴν σπερματικόν. Ἵππων προΐεσθαι μὲν σπέρμα τὰς θηλείας οὐχ ἧττον τῶν ἀρρένων, μὴ μέντοι γε εἰς ζωογονίαν τοῦτο συμβάλλεσθαι, διὰ τὸ ἐκτὸς πίπτειν τῆς ὑστέρας. ὅθεν ὀλίγας προΐεσθαι πολλάκις δίχα τῶν ἀνδρῶν σπέρμα, καὶ τὰς μάλιστα χηρευούσας· καὶ εἶναι τὰ μὲν ὀστᾶ παρὰ τοῦ ἄρρενος, τὰς δὲ σάρκας παρὰ τῆς θηλείας. *Feminas etiam semen habere affirmant, Pythagoras, Epicurus, Democritus: habere enim adstites testiculares, sed inversò modo: ideoque eas etiam præter usum appetere. Aristoteles & Zeno humidam materiam emitti ab iis, sicut ab exercitatione sudores eliciuntur: non tamen vim habere seminis. Hippon haud minùs seminis eas quàm mares, emittere; sed id non facere ad prolem generandam, quia extra uterum excidat: ideoque quasdam sæpenumero absque viris semen effundere; maxime viduas: & ossa à mare, carnes à muliere, originem habere.* Per Zenonem enim, Zenonem Citticum, puto, non Eleatem, intelligit Plutarchus. In eadem opinione quâ Stoici fuere, fuisse & Aristotelem verè quidem ille scripsit; ut patet ex libro I. de Generatione animalium capite 19. & 20. Tamen aliter de Aristotele Lactantius de Opificio Dei cap. 12. *Conceptum igitur Varro & Aristoteles sic fieri arbitrantur. Ajunt enim, non tantùm maribus inesse semen, verùm etiam feminis; & inde plerumque matribus similes procreari.* Respexisse videtur Patrum elegantissimus; ut ad Censorinum vir doctus observabat; hæc Philosophi verba libro iv. de Generat. animalium capite 1. διαφέρει δὲ τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα, ὅτι ἔχει ἀρχὴν ἐν αὐτῷ τοιαύτην, οἵαν κινεῖν καὶ ἐν τῷ ζῴῳ, καὶ διαπέττειν τὴν ἐσχάτην τροφήν· τὸ δὲ τοῦ θήλεος, ὕλην μόνον. *Maris autem semen differt, quòd principium in se continet tale quo moveat, & alimentum in animali ultimum concoquat: femina semen materiam tantum præbet.* Sed καταχρηστικῶς hoc loco *seminis* verbum Philosophus usurpavit, pro eo quod in mulieribus vice seminis est. Stoicorum sententiæ contrarius est Hippocrates, sive Polybus, aut quisquis auctor est libelli περὶ γονῆς· μετιεῖ δὲ καὶ ἡ γυνὴ, inquit, ἀπὸ τοῦ σώματος· ὁτὲ μὲν εἰς τὰς μήτρας· αἱ δὲ μῆτραι ἐκμαλέαι γίνονται· ὁτὲ δὲ καὶ ἔξω. ἢν χάσκωσιν αἱ μῆτραι μᾶλλον τοῦ καιροῦ. *Semen verò è corpore etiam emittit mulier: interdum quidem in uterum, ex quo humidus redditur; nonnumquam verò foras, si plus æquo dehiscat.* Eadem cum Stoicis Ægyptii censuerunt. Diodorus Siculus libro I. νόθον δ' οὐδένα τῶν γεννηθέντων νομίζουσιν, οὐδ' ἂν ἐξ ἀργυρωνήτου μητρὸς γεννηθῇ· καθόλου γὰρ ὑπειλήφασι τὸν πατέρα μόνον αἴτιον εἶναι τῆς γενέσεως· τὴν δὲ μητέρα, τροφὴν καὶ χώραν παρέχεσθαι τῷ βρέφει. καὶ τῶν δένδρων, ἄρρενα μὲν καλοῦσι τὰ καρποφόρα· θήλεα δὲ, τὰ μὴ φέροντα τοὺς καρπούς, ἐναντίως τοῖς Ἕλλησι.

Ἡγεμονικὸν δὲ εἶναι, τὸ κυριώτατον τῆς ψυχῆς, ἐν ᾧ αἱ φαντασίαι γίνονται, καὶ ὅθεν ὁ λόγος ἀναπέμπεται] Laërtio paria habet Plutarchus libro iv. de Placitis Philosophorum capite 21. οἱ Στωϊκοί φασι

εἶναι

εἶναι τῆς ψυχῆς τὸ ἀνώτατον μέρος τὸ ἡγεμονικὸν, τὸ ποιοῦν τὰς φαντασίας καὶ τὰς συγκαταθέσεις, καὶ αἰσθήσεις, καὶ ὁρμάς. καὶ τοῦτο λογισμὸν καλοῦσι. Conjunctim, τὸ ἡγεμονικὸν καὶ κυριεῦον τῆς ψυχῆς μέρος, uſurpavit Marcus Imperator libro v. περὶ τῶν εἰς ἑαυτόν. A Cicerone dicitur *Principatus*. Ita enim ille libro de Natura Deorum ſecundo: PRINCIPATUM *id dico, quod Græci ἡγεμονικὸν, quo nihil in quoque genere nec poteſt, nec debet eſſe perfectius. Regalem animi partem* Apuleius appellat in Apologia. *Principale* vertit Seneca: qua voce utitur & Tertullianus, in libro de Anima capite 15. ubi & *ſummum in anima gradum* vocat. Non alienum erit ab hoc loco ejus verba apponere: *In primis, an ſit aliquis ſummus in anima gradus vitalis & ſapientialis, quod ἡγεμονικὸν appellant, id eſt*, principale. *Si negetur, totus animæ ſtatus periclitatur. Denique qui negant principale, ipſam priùs animam nihil cenſuerunt:* & quæ ſequuntur: in quibus eruditè juxtà & acriter, ut ſolet, eos refellit, qui Principale in anima eſſe negabant. Sed neque alienum à ſermone noſtro exiſtimo Lectorem monere, exſtare in Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi librum manuſcriptum Claudii Ptolemæi, ſummi Philoſophi ac Mathematici, περὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ, qui nuper in lucem prodibit, cum Interpretatione & Notis Iſmaëlis Bullialdi, viri undecumque doctiſſimi.

Ὅπερ εἶναι ἐν καρδίᾳ] Quod etiam confirmat Plutarchus libro iv. de Placitis Philoſophorum capite 5. ubi varias Philoſophorum de ſede ἡγεμονικοῦ opiniones recenſet: οἱ Στωϊκοὶ πάντες, inquit, ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ, ἢ ἐν τῷ περὶ καρδίαν πνεύματι. Etiam Pollux libro II. cap. 4. ſect. 45. Μέρη δὲ ψυχῆς, νοῦς, ἐπιθυμία, θυμός. καὶ ὁ μὲν νοῦς, καὶ λογισμὸς, καὶ ἡγεμονικόν· εἴτε περὶ ἐγκεφάλῳ κατὰ Πυθαγόραν καὶ Πλάτωνα ἱδρυμένος· εἴτε παρ' ἐγκεφάλῳ ἢ μήνιγξιν, ὡς πολλοῖς τῶν ἰατρῶν δοκεῖ· εἴτε κατὰ τὸ μεσόφρυον, ὡς ἔλεγε Στράτων· εἴτε περὶ τὸ αἷμα, ὡς Ἐμπεδοκλῆς τε καὶ Ἀριστοτέλης· εἴτε περὶ τὴν καρδίαν, ὡς ἡ Στοά. Et Theodoritus Serm. v. ad Græcos, qui eſt de Natura Hominis: Ἐμπεδοκλῆς δὲ, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ τῶν Στωϊκῶν ἡ ξυμμορία, τὴν καρδίαν μὲν τούτῳ (τῷ ἡγεμονικῷ) Καὶ τούτων δ' αὖ πάλιν, οἱ μὲν, ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς καρδίας· οἱ δὲ ἐν τῷ αἵματι· καὶ οἱ μὲν, ἐν τῷ περικαρδίῳ ὑμένι· οἱ δὲ, ἐν τῷ διαφράγματι. Stoicorum ſententiam probabat, aut potiùs probare conabatur Chryſippus, hac argumentatione: Quòd natura ipſa doceat Mentis vim in corde eſſe; quoniam ſponte Homines cùm de ſe loquuntur, *Ego* pronuntiantes, manum cordi admovent, & labia inferiora ad pectus demittunt. Teſtatur Galenus libro II. de Placitis Hippocratis & Platonis capite 2. his verbis: οὕτως δὲ καὶ τὸ ΕΓΩ λέγομεν κατὰ τοῦτον, δεικνῦντες αὐτοὺς ἐν τῷ ἀποφαίνεσθαι τὴν διάνοιαν εἶναι, τῆς δείξεως φυσικῶς, καὶ οἰκείως ἐνταῦθα φερομένης, καὶ ἄνευ δὲ κατὰ τὴν χεῖρα τοιαύτης δείξεως νεύοντες εἰς αὐτοὺς τὸ ΕΓΩ λέγομεν· εὐθὺς καὶ τῆς ΕΓΩ φωνῆς τοιαύτης οὔσης, καὶ κατὰ τὴν ἑξῆς ὑπογεγραμμένην δεῖξιν συνεκφερομένης. τὸ γὰρ ΕΓΩ προφερόμεθα κατὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν κατασπῶντες τὸ κάτω χεῖλος εἰς αὐτοὺς δεικτικῶς, ἀκολούθως δὲ τῇ γενείου κινήσει καὶ ἐπὶ τὰ στήθος νεύσει· καὶ τῇ τοιαύτῃ δείξει ἡ ἑξῆς συλλαβὴ παράκειται, οὐδὲν ἀποστηματικὸν παρεμφαίνουσα, ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἐκεῖνος συντέτευχε. Ridet argumentum Chryſippi Galenus: quis enim talia argumenta non rideat? Addit Plutarchus Diogenem, (Phyſicum, puto, intelligit) in arterioſa cordis cavea, quæ eſt ſpiritualis, τὸ ἡγεμονικὸν collocare: alios verò in collo cordis: alios, in membrana cor ambiente: Parmenidem & Epicurum, in toto pectore: alios, in ſepto tranſverſo. Addit & Empedoclem in ſanguinis ſubſtantia Principale conſtituere: quod de cordi circumfuſo ſanguine intelligendum eſt. Cicero. I. Tuſcul. *Empedocles animum eſſe cenſet, cordi circumfuſum ſanguinem.* Chalcidius: *Empedocles quidem principalem Animæ vim conſtituit in corde: Sic dicens*, Sanguine cordis enim noſter viget intellectus. Meminit & Tertullianus de Anima capite 15. *ut & illius verſus Orphei vel Empedoclis:* Namque homini ſanguis circumcordialis, eſt ſenſus. Verſus Empedoclis ita ſe habet apud Porphyrium: Αἷμα γὰρ ἀνθρώποις περικάρδιόν ἐστι νόημα. Quod etiam Rigaltius obſervavit. Refertur & ab Auctore Etymologici in αἷμα. Ἐμπεδοκλῆς. Αἷμα γὰρ ἀνθρώποισι περικάρδιον νόημα. αἷμα, ἡ ψυχὴ, κατὰ Ἐμπεδοκλῆν. Ubi legendum ex Porphyrio: Αἷμα γὰρ ἀνθρώποις περικάρδιον ἐστι νόημα. Ejus verò ſententiam reſpexit Lactantius capite xv. de Opificio Dei, his verbis: *aut in illo ſanguine bipartito, qui eſt incluſus in corde:* & falſus eſt Lipſius, in Phyſiologiæ libro III. Diſſertatione 18. qui ea retulit ad Stoicorum opinionem. Hæ autem omnes ſententiæ à Stoica non longè abeunt. Stoicis concordant & Chriſtiani: ut non immeritò Hieronymus Stoicam Diſciplinam Chriſtianæ religioni ſimillimam pronuntiaverit. Idem Hieronymus Epiſtolâ 128. ad Fabiolam: *Quæritur ubi ſit Anima principale. Plato in cerebro: Chriſtus monſtrat in corde:* BEATI MUNDO CORDE, &c. Quod habuit à Septimio: cujus hæc ſunt verba in libro de Anima capite 15. ubi adverſus Dicæarchum, Andream & Aſclepiadem, qui Principale tollebant, diſputat: *Jamque omnibus plures Chriſtiani, qui apud Deum de utroque ducimur, & eſſe Principale in anima, & certo in corporis receſſu conſecratum. Si enim ſcrutatorem & diſpectorem cordis Deum legimus, ſi etiam Prophetes ejus occulta cordis traducendo probatur: ſi Deus ipſe recogitatus cordis in populo prævenit*, Quid cogitatis in cordibus veſtris nequam? *ſi & David*, Cor mundum conde in me, Deus. *Et Paulus*, Corde, *ait*, credi in juſtitiam. *Et Johannes*, Corde, *ait*, ſuo unumquemque reprehendi: *ſi poſtremò*, Qui viderit feminam ad concupiſcendum, jam adulteravit in corde; *ſimul utrumque dilucet; & eſſe Principale in anima, quo intenſio divina conveniat, id eſt, vim ſapientialem atque vitalem; quod enim ſapit, vividum eſt; & in eo theſauro corporis haberi, ad quem Deus reſpicit.* Dictus Plutarchus dicto loco, ait Democritum & Platonem principem Animæ partem in toto capite conſtituere: Stratonem, in ſuperciliorum intercapedine; Eraſiſtratum, circa membranam

cerebri, quam ἐπικρανίδα nominat: Herophilum, in cavo, seu fundo cerebri: Pythagoram, circa caput. Audiendus in hanc rem Tertullianus, dicto capite xv. *Ut neque extrinsecus*, inquit, *agitari putes Principale istud, secundùm Heraclitum; neque per totum corporis ventilari, secundùm Moschionem; neque in capite concludi, secundùm Platonem; neque in vertice potiùs præsidere, secundùm Xenocratem; neque in cerebro cubare, secundùm Hippocratem; sed nec circa cerebri fundamentum, ut Herophilus; nec in membranulis, ut Strato & Erasistratus; nec in superciliorum meditullio, ut Strato Physicus; nec in tota lorica pectoris, ut Epicurus*, &c. Lactantius libro de Opificio Dei, capite xvi. quod est de Mente & ejus sede: *Videtur enim mens, quæ dominatum corporis tenet, in summo capite constituta, tamquam in cælo Deus: sed quando in aliqua sit cogitatione, commeare ad pectus, & quasi ad aliquod secretum penetrale secedere, ut consilium, tamquam ex thesauro recondito, eliciat, ac proferat. Ideoque cùm intenti ad cogitandum sumus, & cum mens occupata in altum se abdiderit, neque audire quæ circumsonant, neque videre quæ obstant, solemus. Id verò sive ita est, admirandum profectò est quomodo id fiat, cùm ad pectus ex cerebro nullum iter pateat. Sin autem non, tamen nihilominus admirandum est, quod divina nescio qua ratione fiat, ut ita esse videatur.* Videndus Theodoritus, loco proximè memorato.

ARISTO CHIUS.

160 Ἀρίστων ὁ Χῖος, ὁ Φάλανθος, ἐπικαλούμενος Σειρὴν] Ita omnes editi & manuscripti Codices: miro consensu. Etiam infrà, in versibus Laërtii:

Τί δὴ γέρων ὢν καὶ φάλανθος Ἀρίστων;

pro quo tamen in Florentino scriptum fuit, ὁ φίλανθος: quam lectionem amplexus est Sambucus. Aldobrandinus ad oram libri, quem vidit Bigotius, emendaverat ὁ φαλακρὸς: puto, quia ipse Laërtius scribit infrà: τοῦτον λόγος φαλακρὸν ὄντα ἐγκαυθῆναι ὑπὸ ἡλίου, καὶ ὧδε τελευτῆσαι. Sed nihil mutandum. φαλακρὸς & φάλανθος, sive φαλανθὸς, idem. Hesychius, doctissimus Grammaticus: φαλανθόν· πολιὸν καὶ ἡ Νέστορος κάρα· οἱ δὲ φαλακρόν. Suidas quoque, qui & nominis rationem reddit: φάλανθοι· φαλακροί· ἄνθος γὰρ, ἡ λευκὴ θρὶξ. Idem legas apud Etymologum. Fallitur Suidas; aut quisquis ille est à quo hæc transcripsit. φαλακρός & φαλανθὸς ejusdem sunt originis: ἀπὸ τοῦ φάλος: quod est, *albus*. φάλος, φάλαξ, φάλακος, φαλακρός· φάλος, φάλας, φάλανθος, φαλανθός. Eustathius ad Homeri Iliad. γ' paginâ 424. φάλος δὲ κόρυθος, ἀσπιδίσκιον· ὡς καὶ ἀλλαχοῦ φανεῖται ἡ ἀστερίσκος τις, προμετωπίδιος λευκὸς καὶ λαμπρὸς, ἐκ τοῦ φάλιον, τοῦ λευκόν· αὐτὸ δὲ παρὰ τὸ φάειν λίαν· ὅθεν καὶ φαλακρὸς, ὁ κάρα φάλιος, ἤτοι λαμπρὸς· ὡς καὶ ἐν Ὀδυσσείᾳ σκώπτει τις τὸν Ὀδυσσέα. Καὶ πέτρα δὲ φαληριῶσα παρὰ Λυκόφρονι, ἡ λευκὴ νῆσος. Καὶ κύματα παρ' Ὁμήρῳ φαληριόωντα, τὰ λευκά. Item, ad Odyss. Σ. paginâ 1850. 7. ἐπεὶ καὶ φαλάκρα λέγεται, διὰ τὸ φάλιον ἢ φάλον, ὅ ἐστι λαμπρὸν τὸ περὶ τὴν κάραν. Meminit & ad Iliados α'. paginâ 87. & ad ι' paginâ 601. & ad π' paginâ 1048. 30.

Ἐπικαλούμενος Σειρὴν] Propter sermonis, ut videtur, suavitatem, sepulcro Isocratis, ob eamdem caussam, seiren, cantantis speciem præ se ferens, posita fuit, teste Philostrato in Vita Isocratis.

Τέλος ἔφησεν εἶναι τὸ ἀδιαφόρως ἔχοντα ζῆν, &c.] Clemens στρωματέων II. τί δὴ σοι Ἀρίστωνα καταλέγοιμι; τέλος οὗτος εἶναι τὴν ἀδιαφορίαν ἔφη· τὸ δὲ ἀδιάφορον ἁπλῶς ἀδιάφορον ἀπολείπει. Cicero de Finibus bonorum & malorum libro iv. *Atque ut Aristonis esset explosa sententia, dicentis nihil differre aliud ab alio, nec esse res ullas præter virtutes & vitia, inter quas quidquam omnino interesset.* Laërtii hunc locum, & sequentem, exscripsit Suidas in τέλος.

Εἶναι γὰρ ὅμοιον τῷ ἀγαθῷ ὑποκριτῇ τὸν σοφὸν ὃς ἄν τε Θερσίτου, ἄν τε Ἀγαμέμνονος πρόσωπον ἀναλάβῃ] Qua comparatione utuntur Scriptorum non pauci. Arrianus in Epicteti Enchiridio capite 23. (Arriani enim est hic liber, non Epicteti, ut discimus ex Simplicio.) μέμνησο, ὅτι ὑποκριτὴς εἶ δράματος, οἵου ἂν θέλῃ ὁ διδάσκαλος· ἂν βραχὺ, βραχέος· ἂν μακρὸν, μακροῦ. ἂν πτωχὸν ὑποκρίνασθαί σε θέλῃ, ἵνα καὶ τοῦτον εὐφυῶς ὑποκρίνῃ· ἂν χωλὸν, ἂν ἄρχοντα, ἂν ἰδιώτην. σὸν γὰρ τοῦτ' ἐστι, τὸ δοθὲν ὑποκρίνασθαι πρόσωπον καλῶς· ἐκλέξασθαι δ' αὐτὸ, ἄλλου. *Actorem esse te Fabulæ talis, qualis Magistro probata fuerit, memento: si brevis, brevis: si longa, longa. Si mendicum agere te volueris, fac eam quoque personam ingeniose repræsentes. Ità si claudum, si principem, si plebeium: hoc enim tuum est, datam personam bene effingere: eam autem eligere, alterius.* Temperare mihi non possum quin quæ habet Simplicius ad hæc Arriani, hîc adducam. Sed quia locus prolixior est, adducam Latinè redditum: *Nunc eamdem Scenæ similem Vitam facit, & eos qui in ea versantur ut Fabulæ Actores: Deum verò, ut Ædilem & Magistrum, describit: in qua eam personam quæ assignetur, vel accipere, vel repudiare non sit nostrum. Omnino enim necesse est eam accipere, qualia multa sunt quæ à Fato dependent. Etsi enim penes nos est aspernari divitias, paupertatem tamen aut morbum vitare, non omnino penes nos est. Idem licet nobis non esse Dominis aut Magistratibus: at quo minus serviamus aut pareamus, non est nostri juris. Quare in his nostri arbitrii est usus; & bonum, aut malum nostrum quod ad hoc attinet, non in accipiendo, aut non accipiendo, ut antè dictum est, sed in appetitu & usu est situm: qui nostri juris est, ut ea, vel bene, vel malè, tractemus. Nam bene morbum aut paupertatem ferre, & iis uti quæ vel ultro vel coactus acceperis, in tua potestate est. Ut in Scena, singulis Histrionibus aptam Fabulæ personam imponere, sive Regis, sive Servi, sive Insani, qualis est Orestis, ejus est qui fabulam edit, quique tam Personarum quæ in ea sunt, quam Histrionum ingenia perspecta habet. Sed impositam personam bellè repræsentare, designati Histrionis erit. Quare sæpius servus, aut Mendicus, aut Furiosus probatur in Fabula: Dives autem, aut Imperator, aut Rex improbatur, cùm illi datam personam bellè*

exprimunt: hi verò suam malè, prout utrique in eo elaborarunt, &c. Usurpat & eamdem Vitæ cum Scena comparationem Teles Philosophus in libro περὶ περιστάσεων apud Stobæum Sermone CVI. ἡ τύχη, ὥσπερ Ποιήτριά τις οὖσα, παντοδαπὰ ποιεῖ πρόσωπα· ναυαγοῦ, πτωχοῦ, φυγάδος, ἐνδόξου, ἀδόξου· δεῖ οὖν τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, πᾶν ὅ, τι αὐτὴ περιθῇ, καλῶς ἀγωνίζεσθαι. ναυαγὸς γέγονας, εὖ τὸν ναυαγόν. πένης ἐξ εὐπόρου, εὖ τὸν πένητα. *Fortuna, ceu Poëtria quadam, multas inducit personas, Naufragi, Mendici, Exulis, Illustris, Inglorii. Itaque decet Virum bonum rectè agere quamcumque ei Fors dederit personam. Naufragus es factus, bene repræsentato Naufragum. Pauper ex Divite, bene agito pauperem.* Et in libro περὶ αὐταρκείας apud eumdem Stobæum Serm. —— δεῖ ὥσπερ τὸν ἀγαθὸν ὑποκριτὴν, ὅ, τι ἂν ὁ ποιητὴς περιθῇ πρόσωπον, τοῦτο ἀγωνίζεσθαι καλῶς· οὕτω καὶ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, ὅ, τι ἂν περιθῇ ἡ τύχη. Etiam Bion apud eumdem Sermone —— ἡ μὲν τύχη, ὥσπερ ποιήτρια, ὁτὲ μὲν πρωτολόγου, ὁτὲ ὑστερολόγου περιτίθησι πρόσωπον, καὶ ὁτὲ μὲν βασιλέως, ὁτὲ δὲ αὐλητοῦ· μὴ οὖν βούλου δευτερολόγος ὢν, τὸ πρωτολόγου πρόσωπον· εἰ δὲ μὴ, ἀνάρμοστόν τι ποιήσεις. Videndus Maximus Tyrius Dissertat. XXXVII.

Τόν τε φυσικὸν τόπον, καὶ τὸν λογικὸν ἀνῄρει· λέγων, τὸν μὲν εἶναι ὑπὲρ ἡμᾶς, τὸν, δ' οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς, &c.] Quod ipsum confirmat Sextus Empiricus adversus Mathematicos libro VII. καὶ Ἀρίστων δὲ ὁ Χῖος, οὐ μόνον, ὥς φασι, παρῃτεῖτο τήν τε φυσικὴν καὶ λογικὴν θεωρίαν, διὰ τὸ ἀνωφελὲς καὶ πρὸς κακοῦ τοῖς φιλοσόφοις ὑπάρχειν. Etiam Cicero Academicarum Quæstionum libro IV. nihil eorum quæ supra nos sunt, sciri posse existimasse scribit Aristonem. Laërtio consentanea habet Stobæus Sermone LXXVIII. Ἀρίστων ἔφη τῶν ζητουμένων παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, τὰ μὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς, τὰ δὲ μηδὲν πρὸς ἡμᾶς, τὰ δ' ὑπὲρ ἡμᾶς· πρὸς ἡμᾶς μὲν, τὰ ἠθικά· μὴ πρὸς ἡμᾶς δὲ, τὰ διαλεκτικά· μὴ γὰρ συμβάλλεσθαι πρὸς ἐπανόρθωσιν βίου· ὑπὲρ ἡμᾶς δὲ, τὰ φυσικά· ἀδύνατα γὰρ ἐγνῶσθαι, καὶ οὔτε παρέχειν χρείαν. Pæne præterii quod de Aristone refert idem Stobæus Sermone II. Eos scilicet qui relictâ Philosophiâ τοῖς ἐγκυκλίοις μαθήμασιν vacarent, similes Procis Penelopes esse, qui cùm Dominâ potiri non possent, Ancillis miscebantur: quod de Philosophia morali accipiendum, vel de Aristone Peripatetico intelligendus Stobæus. Ceterùm & Socrates ante Aristonem, *Quæ supra nos, nihil ad nos*, pronunciaverat, cùm de cælestibus rogaretur. Auctor Minucius Felix in Octavio.

Μόνον δὲ τὸν ἠθικὸν εἶναι πρὸς ἡμᾶς] Cujus tamen & locos quosdam circumscripsit. Idem Sextus ibidem: ἀλλὰ καὶ τοῦ ἠθικοῦ τόπους τινὰς συμπεριέγραφε, καθάπερ τόν τε παραινετικὸν, καὶ τὸν ὑποθετικὸν τόπον· τούτους γὰρ εἰς τίτθας, καὶ παιδαγωγοὺς πίπτειν· ἀρκεῖσθαι δὲ πρὸς τὸ μακαρίως βιῶναι, τὸν οἰκειοῦντα μὲν πρὸς ἀρετὴν λόγον, ἀπαλλοτριοῦντα δὲ κακίας· κατατρέχοντα δὲ τὸν μεταξὺ τούτων, περὶ ἃ οἱ πολλοὶ πτοηθέντες κακοδαιμονοῦσιν. *Sed etiam ejus partis quæ versatur in moribus, circumscripsit quosdam locos, nempe locum suasorium & admonitorium: eos enim cadere in Nutrices & Pædagogos: satis autem esse ad bene beateque vivendum orationem, quæ virtuti conjungit, redditque familiarem, alienat autem à vitio. In ea autem quæ sunt intermedia, invehitur, quorum permulti admiratione perculsi, vitam agunt infelicem.*

Ἐοικέναι δὲ τοὺς διαλεκτικοὺς λόγους τοῖς ἀραχνίοις, ἃ καὶ τοι δοκοῦντα τεχνικόν τι ἐμφαίνειν, ἄχρηστά ἐστιν] Quod ipsum de Aristone testificatur Stobæus Serm. LXXX. Ἀρίστων τοὺς λόγους τῶν Διαλεκτικῶν τοῖς τῶν ἀραχνίων ὑφάσμασιν εἴκαζεν, οὐδὲν μὲν χρησίμους, λίαν δὲ τεχνικούς. Idem Stobæus ibidem: Ἀρίστων ἔλεγεν ἐοικέναι τὴν Διαλεκτικὴν τῷ ἐν ταῖς ὁδοῖς πηλῷ· πρὸς οὐδὲν γὰρ οὐδ' ἐκεῖνον χρήσιμον ὄντα, καταβάλλειν τοὺς βαδίζοντας. *Ariston Dialecticam ajebat luto viarum similem esse: quod inutile cùm sit, transeuntes tamen prosternit.* Sed ubi pro καταβάλλειν legendum videtur καταπάσσειν. id est, *ita ut qui prætereunt, luto respersi abeant.* 161

Ἀρετάς τε, οὔτε πολλὰς εἰσῆγεν, ὡς ὁ Ζήνων] Laërtius suprà, in Zenone: ἀρετὴ δέ τοι, ἡ μέν τις κοινῶς παντὶ τελείωσις, ὥσπερ ἀνδριάντος· καὶ ἡ ἀθεώρητος, ὥσπερ ὑγίεια· καὶ ἡ θεωρηματικὴ, ὡς φρόνησις, & quæ sequuntur.

Οὔτε μίαν πολλοῖς ὀνόμασι καλουμένην, ὡς οἱ Μεγαρικοί] Ipse Laërtius in Euclide, Megaricorum parente: οὗτος ἓν τὸ ἀγαθὸν ἀπεφαίνετο πολλοῖς ὀνόμασι καλούμενον· ὁτὲ μὲν γὰρ φρόνησιν, ὁτὲ δὲ θεὸν, καὶ ἄλλοτε νοῦν, καὶ τὰ λοιπά.

Οὕτως δὲ φιλοσοφῶν καὶ ἐν Κυνοσάργει διαλεγόμενος, ἴσχυσεν αἱρετιστὴς ἀκοῦσαι, &c.] Sed illius sententiæ & placita brevi evanuerunt, ut ait Cicero libro V. Tusculanarum Quæstionum, qui & libro I. de legibus ejus sectam difficilem atque arduam, sed jam tamen fractam & convictam appellat. Etiam Aristonis nullam successionem suis temporibus superfuisse scribit Strabo libro I. Eratosthenem & Apollophanem discipulos habuisse, à quibus scripti fuere Tractatus, quos de ipsius nomine inscripserunt, & in quibus voluptuarium eum fuisse tradebant, discimus ex Athenæo, cujus hæc sunt verba VII. 6. Καὶ τῶν Στωϊκῶν δέ τινες συνεφήψαντο ταύτης τῆς ἡδονῆς· Ἐρατοσθένης γοῦν ὁ Κυρηναῖος, μαθητὴς γενόμενος Ἀρίστωνος τοῦ Χίου, ὃς ἦν εἷς τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρίστωνι παρεμφαίνει τὸν διδάσκαλον, ὡς ὕστερον ὁρμήσαντα εἰς τρυφὴν, λέγων ὧδε· ἤδη δέ ποτε καὶ τοῦτον πεφώρακα τὸν τῆς ἡδονῆς καὶ ἀρετῆς μεσότοιχον διορύττοντα, καὶ ἀναφαινόμενον παρὰ τῇ ἡδονῇ. Καὶ Ἀπολλοφάνης δὲ, (ita legendum, non ut hodie legitur Ἀφάνης, suprà observavimus) γνώριμος δὲ ἦν καὶ οὗτος τοῦ Ἀρίστωνος, ἐν τῷ Ἀρίστωνι, (καὶ αὐτὸς οὕτως ἐπιγράψας τὸ σύγγραμμα) ἐμφανίζει τὴν τοῦ διδασκάλου φιληδονίαν. *Ex Stoicis quidam etiam voluptatis blanditiis ducebantur. Eratosthenes Cyrenæus, discipulus Aristonis Chii, è Stoicis unus, in Opere quod* Aristonem *inscripsit, Magistrum suum, senescentem ad voluptatem animum applicuisse, his verbis tradit:* Jam & eum deprehendi nonnumquam suffosso Virtuti ac Voluptati intergerino & interjecto pariete apud voluptatem visum fuisse. *Apollophanes*

quoque, Aristonis etiam familiaris, in libro cui A-ristonis titulum similiter præfixit, voluptuarium fuisse doctorem suum ostendit. Ne autem; ut hoc obiter dicam; mirum videatur Lectori; quod dicto loco ait Athenæus, Aristonem Stoicum, ejusque Sectatores Voluptatem sectatos fuisse, (erant enim Stoici hostes Voluptatis) observo Augustinum libro XIX. de Civitate Dei, scribere, Cynicorum quoddam genus exstitisse; qui cum Epicureis summum bonum in voluptate collocarent: erant verò Cynici Voluptatis longè adhuc quàm Stoici acerbiores inimici. De illis Cynicis qui plura scire desiderat, consulat Virum numquam sine laude nominandum, Jacobum Sirmondum ad Apollinaris Sidonii Panegyricum Anthemio dicatum.

Ὄχλῳ πεποιημένος] Id est, *auribus vulgi accommodatus.* Gallicè itidem diceremus, *fait pour le peuple.*

162 Μάλιστα δὲ προσεῖχε Στωϊκῷ δόγματι, τῷ, τὸν σοφὸν ἀδόξαστον εἶναι] Optimè: & ita Scaliger ad oram libri. Perperam ceteræ Editiones, δοξαστόν.

Πρὸς ὁ Περσαῖος] Cujus fuit adulator. Athenæus lib. VI. Τίμων ὁ Φλιάσιος ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Σίλλων, Ἀρίστωνά φησι τὸν Χῖον, Ζήνωνος δὲ τοῦ Κιτιέως γνώριμον, κόλακα γενέσθαι Περσαίου φιλοσόφου, ὅτι ἦν ἑταῖρος Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως.

Διδύμων ἀδελφῶν] Sunt enim, ut plurimùm, gemelli fratres facie indiscreta. Temperare mihi non possum, quin hoc loco referam, quod ait Galenus libro III. de Medicamentorum compositione per genera: Eos scilicet, qui herbas & plantas nosse volunt, frequenter eas inspicere debere; nec non diversis temporibus; scilicet, dum è terra exeunt; dum augescunt; dum vigent; dum deficiunt: quoniam sensibilium rerum cognitio sedula inspectione perficitur: & hujus rei evidentissimum indicium esse, quòd Gemini per omnia similes videantur, quando rarò illos inspicimus; dissimiles, cùm frequenter. Nec tacendum, quod ait Hierocles in Facetiis: Cùm gemellorum fratrum unus diem obiisset, Scholasticum obviam factum superstiti, illum interrogasse, ipsene mortuus esset, an frater ejus.

Ἐπιτείνετο δὲ πρὸς Ἀρκεσίλαον] Laërtius ipse suprà, in Arcesilao: φιλομειρακιός τε ἦν καὶ καταφερής· ὅθεν οἱ περὶ Ἀρίστωνα τὸν Χῖον ἐπεκάλουν αὐτῷ, φθορέα τῶν νέων, καὶ κιναιδολόγον, καὶ θρασὺν ἀποκαλοῦντες.

Θεασάμενος ταῦρον τερατώδη μήτραν ἔχοντα] Conjungendum ταῦρον cum τερατώδη, quod fecit uterque Interpres. Ex eo autem quòd taurus ille monstrosus matricem haberet, quæ vaccarum propria censetur, poterat Arcesilaus argumentum sumere contra sexuum evidentiam. Is in utramque partem primus disseruit, teste Laërtio in ejus Vita.

163 Τίς σε ἐτύφλωσεν (ἔφη) τίς ἀφείλετο λαμπάδος αὐγάς] Cujus Poëtæ sit hic versus, necdum mihi compertum est. Dictus videtur ad Polyphemum, à quodam è Cyclopibus.

Ἐρωτικαὶ Διατριβαί] Citatur aliquoties apud Athenæum Aristo Ceus Peripateticus ἐν τῷ Περὶ ἐρωτικῶν ὁμοίων, ut infrà ostendemus: unde suspicari licet, has Ἐρωτικὰς Διατριβὰς Aristonis illius Peripatetici esse, non verò hujus nostri Stoici: præcipuè, cùm mox Laërtius scribat, Panætium & Sosicratem, solas Epistolas esse Aristonis Stoici, scriptum reliquisse; reliqua omnia quæ sub ejus nomine circumferebantur, esse Aristonis Peripatetici. Tamen Cicero Scripta Aristonis Chii sanè multa esse dicit. Ciceronis locum mox afferemus.

Πρὸς τοὺς Ῥήτορας] Inde esse putat Jonsius quod de Demosthene judicium Theophrasti profert ex Aristone Chio Plutarchus in Parall. Demosth. & quæ ibidem de morte Demosthenis adfert ex eodem Aristone. Citatur Aristo ἐν τῷ Περὶ Ἡρακλείτου à Diogene nostro in Vita Heracliti: quod de Aristone Chio suprà memoratus Jonsius accipit: quia Aristonis Chii discipulus Cleanthes similiter δύο τῶν Ἡρακλείτου ἐξηγήσεις scripserat, teste eodem Diogene in Cleanthe. Etiam Aristonis Chii Θέσεις citat Scholiastes Aristophanis ad Nubes; nec non Scholiastes Apollonii. Quod enim apud Scholiasten Aristophanis Ἀριστίας ὁ Χῖος scriptum est, τυπογραφικὸν fuit ἁμάρτημα. Apud utrumque autem, ἐν ταῖς Θέσεσι vitiosè legitur, pro ἐν ταῖς Κτίσεσι: quod rectè jampridem monuit Janus Rutgersius Variarum Lectionum IV. 18. Erat autem liber, quo κτίσεις ἐθνῶν καὶ πόλεων prosecutus fuerat. Citatur & ab Ammonio, in libello de similibus & differentibus Vocabulis, in Voce γέρων, Aristo ἐν τῷ Περὶ ἀνθρώπου γενέσεως, καὶ αὐξήσεως ἄχρι γήρως. Quod de Aristone Chio accipiendum videtur. Certè Aristonem Chium de senectute scripsisse, constat ex Tullio in Dialogo de Senectute. *Omnem autem sermonem*, inquit, *tribuimus non Tithono, ut Aristo Chius, ne parum esset auctoritatis in fabula: sed M. Catoni seni, quò majorem auctoritatem haberet oratio.* De scriptis Aristonis Chii, ita autem Tullius libro V. de Finibus: *Concinnus deinde & elegans Aristo: sed ea, quæ desideratur à magno Philosopho, gravitas in eo non fuit. Scripta sanè multa & polita: sed nescio quo pacto auctoritatem oratio non habet.* Quare Aristonis Chii esse existimarim librum illum Aristonis, Λύκων inscriptum, cujus ut fabulosi meminit Plutarchus ipso initio libri πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν.

Τῷδε τῷ τρόπῳ] τόνδε τὸν τρόπον, ceteræ Editiones, & MS. Regius: quod Ἑλληνικώτερον. 164

Ἰάμβῳ τῷ χωλῷ] Hoc est, Scazonte;

Qui claudicante fortiùs currit pede:

ut hunc Julii Cæsaris Scaligeri de Scazonte Jambum elegantissimum usurpem.

Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Ἀρίστων Ἰουλιήτης, Περιπατητικός] Malè Ἰλιήτης aliæ Editiones. Ἰουλιήτης: id est, ex Julide, Cei oppido. Stephanus apud Hermolaum in Ἰουλίς· Ἰουλὶς πόλις ἐν Κέῳ τῇ νήσῳ, ἀπὸ Ἰουλίδος κρήνης· ἀφ' ἧς Σιμωνίδης ἐστὶν ὁ μελοποιός, καὶ Βακχυλίδης, ὁ ἀδελφιδοῦς ἐκείνου, καὶ Ἐρασίστρατος ἰατρός. μετ' αὐτῶν, καὶ Ἀρίστων ὁ Περιπατητικός. οὗτοι Ἰουλιῆται. Aristo ἐν Κέῳ dicitur Plutarcho in libro de Exsilio: quod malè Interpres *Chium* reddidit. Fuit Bionis Borysthenitæ imitator. Strabo libro X. ἐκ δὲ τῆς Ἰουλίδος, ὅ, τε Σιμωνίδης ἦν ὁ μελοποιός,

καὶ Βακχυλίδης, ἀδελφιδοῦς ἐκείνου. καὶ μετὰ ταῦτα Ἐρασίστρατος ὁ ἰατρός· καὶ τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου Φιλοσόφων, Ἀρίστων, ὁ τοῦ Βορυσθενίτου Βίωνος ζηλωτής. Præfuit Scholæ Peripateticæ Olympiade circiter CXL. Legendus Plutarchus in Tractatu de Exſilio, & Cicero in libro V. de Finibus bonorum & malorum. Illum eſſe puto, qui Critolai Peripatetici diſcipulus dicitur Quintiliano libro II. capite 15. Porrò hujus Ariſtonis Peripatetici meminit & Sotion in Collectione Miraculorum, quæ ſparſim de Fluminibus & Lacubus narrantur; quam Græcè edidit H: Stephanus; quamque Latinam fecit Dionyſius Salvagnius Boëſſius, vir natalium ſplendore nobiliſſimus, & in ſuprema rationum Fiſci apud Delfinates Curia Præſes primarius; ſed in quo natales & dignitas minimum conferunt, tantò plus in ipſo eſt. Verba Sotionis operæ precium eſt hîc adponere: Ἀρίστων δὲ ὁ Περιπατητικὸς φιλόσοφος, ἐν τῇ Χίῳ πηγήν φησι ὕδατος εἶναι, ἀφ᾽ ἧς τοὺς πίνοντας ἀναισθήτους γίνεσθαι ταῖς ψυχαῖς· εἶναι δὲ καὶ ἐπὶ ταύτης Ἐπίγραμμα τοιόνδε.

Ἡδεῖα ψυχροῖο ποτοῦ λιβὰς, ἣν ἀναβάλλει
Πηγή, ἀλλὰ νόῳ πέτρος ὁ τῆσδε πιών.

Id eſt, Interprete Salvagnio: *Ariſto autem, Philoſophus Peripateticus, in Chio fontem eſſe dicit, ex quo qui biberint, eos hebetes atque inſipientes fieri, atque ibi Epigramma inſcriptum eſſe tale:*

Jucundum gelidæ laticem Fons projicit undæ:
Aſt animus ſaxi, ſi bibis, inſtar habet.

Sed in his, pro ἐν τῇ Χίῳ, legendum, ἐν τῇ Κέῳ, probant hæc Vitruvii libro VIII. cap. 3. *Item eſt in Inſula Chio fons, è quo qui imprudenter biberint, fiunt inſipientes: & ibi eſt Epigramma inſculptum, eâ ſententiâ, jucundam eſſe potionem fontis ejus, ſed qui biberint, ſaxeos habiturum ſenſus. Sunt autem verſus hi:*

Ἡδεῖα ψυχροῖο ποτοῦ λιθὰς, ἣν ἀναβάλλῃ,
Πηγὴν, ἀλλὰ νόῳ πέτρος ὁ τῆσδε πιών.

Corrigendus viciſſim Vitruvius ex Sotione, & in ejus verbis reſcribendum, ἣν ἀναβάλλει πηγή. Meminit Ariſtonis Peripatetici & Themiſtius Oratione I. Sed an hujus, an Alexandrini qui ſextus à Laërtio memoratur, (nam uterque Peripateticus fuit) dixerit alius, non ego. Ariſtonem inter antiquos Categoriarum Interpretes nominat Simplicius in Categ. qui & ibidem contra Ariſtotelis Categoriarum librum Dubia propoſuiſſe ait. An de Ariſtone Alexandrino Peripatetico intelligendus Simplicius? ita ſanè mihi videtur. Hujus meminit Apuleius libro III. de Doctrina Platonis extremo: *Ariſto autem Alexandrinus, & nonnulli Peripatetici juniores, quinque alios modos præterea ſuggerunt, univerſales Illationes:* & quæ ſequuntur. Citatur Ariſto Ceus Peripateticus ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ τῶν ἐρωτικῶν ὁμοίων Athenæo libro XII. 2. & XV. 4. & lib. X. 4. Ariſtonis opus quoddam; de Lyconis nomine inſcriptum, memorat Plutarchus initio libri de Audiendis Poëtis. Καὶ τὸν Ἄβαριν τοῦ Ἡρακλείδου, κατὰ τὸν Λύκωνα τὸν Ἀρίστωνος διερχόμενοι. Ariſtonis Peripatetici fuiſſe hoc opus exiſtimamus: cùm Lycon fuerit Peripateticus. Præter Ariſtones Laërtio memoratos, fuit & Ariſto Citharœdus; de quo lepidam hiſtoriam narrat Antigonus Mirabilium capite I. Et Ariſto Oetus, Dux militum; de quo Plutarchus in libro de ſera Numinis vindicta. Idem in libro de Iſide & Oſiride Ariſtonem quemdam memorat, qui Coloniam Athenienſium ſcripſit. Fuit & Ariſto, Platonis pater: & Ariſto Theſſalus, Vates, de quo Clemens Alexand στρωματ. I. ut meritò Lucianus in Lexiphane multos Ariſtones fuiſſe ſcripſerit.

HERILLUS.

Τέλος εἶπε τὴν ἐπιστήμην] Clemens στρωματέων II. 165
τὸ κατ᾽ ἐπιστήμην ζῆν, τέλος εἶναι τίθησιν Ἥριλλος. Locum Laërtii reſpexit Suidas in τέλος: οἱ δὲ. εἶπον τέλος εἶναι τὴν ἐπιστήμην, τὸ κατ᾽ ἐπιστήμης ζῆν, καὶ μὴ τῇ ἀγνοίᾳ διαβεβλημένον. Hujus Herillianæ ſententiæ meminit Cicero II. de Finibus bonorum & malorum: *Herillus autem ad Scientiam omnia revocans, unum quoddam bonum vidit, ſed nec optimum; nec quo vita gubernari poſſit: itaque hic ipſe jampridem eſt rejectus.* Et lib. IV. Academicarum Quæſtionum: *Omitto & illa quæ relicta jam videntur: & Herillum, qui in Cognitione & Scientia ſummum bonum ponit: qui cùm Zenonis auditor eſſet, vides quantum ab eo diſſenſerit,* &c. Et libro V. *Et Herillus, ſi ita ſenſit, nihil eſſe bonum præter Scientiam, omnem conſilii capiendi cauſam, inventionemque officii ſuſtulit.*

Διαφέρειν δὲ, τέλος, καὶ ὑποτελίδα] Et hæc Laërtii exſcripſit Suidas, dicto loco: διαφέρει δὲ τέλος, καὶ ὑποτελίς. τῆς μὲν γὰρ καὶ τοὺς μὴ Σοφοὺς στοχάζεσθαι· τοῦ δὲ, μόνον τὸν Σοφόν. τὰ δὲ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας ἀδιάφορα εἶναι. Quæ verba Portus, Suidæ Interpres, malè ad Ariſtonem Chium retulit; de quo in præcedentibus Suidæ verbis mentio facta fuerat.

Ὀλιγόστιχα μὲν, δυνάμεως δὲ μεστά.] παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως.

Οὓς ἀποτρέψαι βουλόμενος ὁ Ζήνων ἠνάγκασε ξυρᾶ- 166
σθαι] Sunt enim capilli non minimum formæ decus. Noti ſunt in hanc rem verſus Ovidiani & Petroniani. Similiter; ſed aliam ob cauſam; ob zelotypiam videlicet; Polycrates Sami Tyrannus, Smerdiam, ſeu Smerdin, quem amabat, raſit, cùm Anacreontem, qui puerum verſibus celebrârat, ab eo amari crederet.

Μαιευτικός] Ita Telephus quidam, Pergamenus Grammaticus, & quo uſus eſt Verus in Græcis literis, teſte Capitolino, librum Ὠκυτόκιον inſcripſerat. Suidas in ὠκυτόκιον Τηλέφου: Ὠκυτόκιον Τηλέφου. τοῦτο δέ ἐστι βιβλίον ἄξιον κτήσεως, πρὸς εὐπορίαν φράσεως, καὶ ἐράσμιον. Meminit & in Τήλεφος inter Telephi libros: Ὠκυτόκιον. ἔστι δὲ συναγωγὴ ἐπιθέτων εἰς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἁρμοζόντων πρὸς ἑτοιμον εὐπορίαν φράσεως· βιβλία δέκα. ὠκυτόκια, ſunt remedia partum accelerantia: parere autem dicuntur Scriptores cùm quid componunt. *Parturienti animo obſtetricari,* dixit alicubi Quintilianus, qua de re diximus ſuprà ad Platonem.

DIONYSIUS HERACLEOTES.

Διονύσιος δὲ ὁ Μεταθέμενος, τέλος εἶπε τὴν ἡδονήν] Legendus Lucianus in Bis Accusato: ubi Stoa Voluptati litem intentat, ob dimotum à se Dionysium Heracleoten. Etiam Honesti inane nomen esse, Voluptatem esse summum bonum; postquam à Zenone Magistro defecit: existimasse Dionysium nostrum, scribit Cicero Academicarum Quæstionum libro IV. Sed & Μεταθέμενον, *hoc est*, *Transfugam*, cognominatum, scribit quoque Athenæus loco qui mox à nobis adducetur.

Διὰ περίστασιν ὀφθαλμίας] Quod ipsum testificatur Cicero libro V. de Finibus bonorum & malorum extremo: *Nobis Heracleotes ille Dionysius flagitiosè descivisse videtur à Stoicis propter oculorum dolorem. Quasi verò hoc didicisset à Zenone, non dolere, cùm doleret. Illud audierat, nec tamen didicerat malum illud non esse, quia turpe non esset, & esset ferendum viro. Hic si Peripateticus fuisset, permansisset, credo, in sententia; quoniam dolorem dicunt malum esse: de asperitate autem ejus fortiter ferenda, eadem præcipiunt quæ Stoici.* At verò, non oculorum dolorem, sed renum, in caussa fuisse cur à Stoicis desciverit, scribit ipse Cicero libro III. Tusculanarum Quæstionum his verbis: *Homo sanè levis Heracleotes Dionysius, cùm à Zenone fortis esse dedicisset, à dolore devictus est. Nam cùm ex renibus laboraret, ipso in ejulatu clamitabat, falsa esse illa, quæ anteà de dolore ipse sensisset. Quem cùm Cleanthes condiscipulus rogaret, Quænam ratio eum de sententia deduxisset? respondit, Quia, cùm tantum operæ Philosophiæ dedissem, dolorem tamen ferre non possem; satis esse argumenti, malum esse dolorem: plurimos autem annos in Philosophia consumpsi, nec ferre possum. Malum est igitur dolor. Tum Cleanthem, cùm pede terram percussisset, versum ex Epigonis ferunt dixisse,*

Audisne hæc Amphiaraë sub terram abdite?

Zenonem significabat, à quo illum degenerare dolebat. Lucianus, genus morbi non nominat.

Ἤκουσε δὲ &c. πρῶτον μὲν Ἡρακλείδου τοῦ πολίτου] Heraclidem Ponticum intelligit, qui fuit Ἡρακλεώτης, ἐκ Πόντου. Vide suprà, in ejus Vita.

Καὶ Μενεδήμου.] Quod de Menedemo Socratico, non de Cynico accipiendum.

167 Ἀποστὰς δὲ τοῦ Ζήνωνος, πρὸς τοὺς Κυρηναϊκοὺς ἀπετράπη] Immo ad Epicureos, si Luciano credimus: apud quem Epicurus Dionysii causam pro Voluptate agit. Sed parum interest: tam enim Cyrenaici, quàm Epicurei, summum bonum in voluptate collocabant.

Παντοδαποῖς ἐπεχείρει ποιήμασιν] Παρθενοπαῖον scripsit: quem cùm Sophocli affinxisset, ejus testimonio posteà tamquam Sophoclei Poëmatis, usus est Heraclides Ponticus. Vide suprà, in Heraclide Pontico.

Καὶ εἴς τε τὰ χαμαιτυπεῖα εἰσῄει, καὶ τἄλλα ἀπαρακαλύπτως ἡδυπάθει] Insignis in hanc rem est locus Athenæi X. 10. Ἀντίγονος δὲ ὁ Καρύστιος ἐν τῷ Περὶ τοῦ Διονυσίου βίου τοῦ Ἡρακλεώτου τοῦ ἐπικληθέντος Μεταθεμένου, φησὶ, τὸν Διονύσιον τοῖς οἰκέταις συνεορτάζοντα, ἐν τῇ τῶν Χοῶν ἑορτῇ, καὶ μὴ δυνάμενον διὰ γῆρας χρῆσθαι ᾗ παρειλήφεισαν ἑταίρᾳ, ὑποστρέψαντα εἰπεῖν πρὸς τοὺς συνδειπνοῦντας, Οὐ δύναμαι τανύσαι, λαβέτω δὲ καὶ ἄλλος. ἦν δὲ ὁ Διονύσιος ἔτι ἐκ νέου, ὥς φησι Νικίας ὁ Νικαεὺς ἐν ταῖς Διαδοχαῖς, πρὸς τὰ ἀφροδίσια ἐκμανής, καὶ πρὸς τὰς δημοσίας εἰσῄει παιδίσκας ἀδιαφόρως. καί ποτε πορευόμενος μετά τινων γνωρίμων, ὡς ἐγένετο κατὰ τὸ παιδισκεῖον, εἰς ὃ τῇ προτεραίᾳ παρεληλυθὼς ὤφειλε χαλκοῦς, ἔχων τότε κατὰ τύχην, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, πάντων ὁρώντων ἀπεδίδου. *Antigonus Carystius in Vita Heracleotis Dionysii, quem* Transfugam *cognominabant, tradit, Dionysium cum Domesticis, diebus festis Congiorum, ferias illas agentem, cùm ob senectutem meretrice, quam adduxerant, uti non posset, ad Convivas respiciendo, dixisse*, Arrigere nequeo, sumat alius. *Fuit autem Dionysius ille, ut ait Nicias Nicaensis libro de Successionibus, jam ab adolescentia tam immani furiosaque libidine percitus: ut sine discrimine cum publicis scortis coiret. Quin & cum Discipulis aliquando inambulans, ubi ad Meretricum ædes venit quas pridie adierat, aliquot obolos quos uni ex illis debebat, casu tum fortè in loculis habens, distentâ manu coram omnibus numeravit.* Ad sonos tibiarum, in nuptiis Alexandri, Dionysium cecinisse, scribit & Athenæus XII. 9. Quod autem superiùs ex Nicia retulit, eum jam ab adolescentia πρὸς τὰ ἀφροδίσια ἐκμανῆ fuisse, minùs convenit cum eo quod Stoa apud Lucianum ait, σώφρονα primùm fuisse.

CLEANTHES.

Κλεάνθης Φανίου, Ἄσσιος] Ælianus de Animal. lib. VI. cap. 50. Κλεάνθην τὸν Ἄσσιον κατηνάγκασε καὶ ἄκοντα εἶξαι, καὶ ἀποστῆναι τοῖς ζώοις τοῦ καὶ ἐκεῖνα λογισμοῦ μὴ διαμαρτάνειν, &c. Strabo lib. XIII. 168
ἔστι δὲ ἡ Ἄσσος ἐρυμνὴ, καὶ εὐτειχὴς, ἀπὸ θαλάσσης καὶ τοῦ λιμένος ὀρθίαν καὶ μακρὰν ἀνάβασιν ἔχουσα· ὥστ᾽ ἐπ᾽ αὐτῆς οἰκείως εἰρῆσθαι δοκεῖ τὸ τοῦ Στρατονίκου τοῦ κιθαριστοῦ,

Ἄσσον ἴθ᾽, ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ᾽ ἵκηαι.

ὁ δὲ λιμὴν χώματι κατεσκεύασται μεγάλῳ. Ἐντεῦθεν ἦν Κλεάνθης ὁ Στωϊκὸς φιλόσοφος, ὁ διαδεξάμενος τὴν Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως σχολὴν, καταλιπὼν δὲ Χρυσίππῳ. Stephanus de Urbibus: Ἄσσος· πόλις Λυκίας, πλησίον Ἀτάρνης, ἐφ᾽ ὑψηλοῦ καὶ ὀξέος καὶ δυσανόδου τόπου· πρὸς ὃν Νικόστρατος κιθαριστὴς ἔλεγε παίζων,

Ἄσσον ἴθ᾽, ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ᾽ ἵκηαι.

&c. ἐκ δὲ τῆς Ἄσσου Κλεάνθης ἦν ὁ Στωϊκὸς φιλόσοφος διάδοχος τῆς σχολῆς Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως, ἣν καταλέλοιπε Χρυσίππῳ. Meminerint autem Legentes, Stephano Nicostratum dici, qui Straboni est Stratonicus. Stratonici Citharistæ, ut hominis faceti, meminit Athenæus; qui etiam plurima ejus dicta refert: quare lectio Strabonis meritò Casaubono potior videbatur. Simplicius cap. ult. in Epictetum, statuam Cleanthis admirabilem vidisse se testatur in

ipsa Asso, Senatus Romani decreto ejus honori dedicatam. Verba ejus, quia emendatione nostra egent, afferemus: τὸ μὲν οὖν πρῶτον, Κλεάνθους ἐστὶ τοῦ Στωικοῦ, τοῦ ἀπὸ τῆς Ἄσσου. ὃς μαθητὴς μὲν ἐγένετο Ζήνωνος, διδάσκαλος δὲ Χρυσίππου τούτου καὶ ἀνδριάντα θαυμαστὸν ἐν αὐτῇ Ἄσσῳ ἱδρυσάμην, δόγματι τῆς Ῥωμαίων συγκλήτου, πρὸς τιμὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀνατεθέντα. Sic legendum; non, ut editum est, δίγμα τῆς Ῥωμαίων. Legi posset, & τάγματι τῆς Ῥωμαίων συγκλήτου. ὁ Πισαδεὺς dicitur Cleanthes Clementi Alexandrino in Admonitione ad Gentes, Verba Clementis corrupta esse, nulla dubitatio est. Lege ὁ Ἀσσεύς. Vitiosè quoque apud Suidam legitur, Κλεάνθης ὁ Κάσσιος, χρηματίσας Φανίου Ἄσσιος. Legendum, Κλεάνθης, χρηματίσας Φανίου, ὁ Ἄσσιος. Est autem Assus, urbs Troadis, sarcophago lapide nobilis.

οὗτος πρῶτον ἦν πύκτης] Similia habet Suidas.

καὶ νύκτωρ μὲν ἐν τοῖς κήποις ἤντλει, &c. ὅθεν καὶ Φρεάντλης ἐκλήθη.] Suidas in Φρεάντλης: οὕτως ἐκαλεῖτο Κλεάνθης ὁ φιλόσοφος· μὴ ἔχων γὰρ ὅθεν τραφείη, τὰς μὲν νύκτας ἤντλει ὕδωρ· μεθ' ἡμέραν δὲ, τοῖς βιβλίοις ἐσχόλαζε. Eadem habet in Κλεάνθης. Valerius Maximus VIII. 7. *Te quoque, Cleanthe, tam laboriosè haurientem, & tam pertinaciter tractantem sapientiam, numen ipsius Industria suspexit: cùm adolescentem quæstu extrahendæ aquæ nocturno tempore inopiam tuam sustentantem, diurno Chrysippi præceptis percipiendis vacantem, eumdemque ad undecentesimum annum attentâ curâ erudientem Auditores tuos videret*, &c. Seneca Ep. 44. *Cleanthes aquam traxit, & rigando hortulo locavit manus.* Nonnus ad hæc verba Gregorii Nazianzeni lib. 1. contra Julianum, ΚΑΙ' ΤΟ' ΚΛΕΑ'ΝΘΟΥΣ ΦΡΕ'ΑΡ: Κλεάνθης εἷς ἦν καὶ αὐτὸς τῶν Κυνικῶν φιλοσόφων. (Στωϊκῶν voluit dicere) οὗτος ἔν τινι φρέατι ἑαυτὸν στήσας, ἠρύετο ὕδωρ τοῖς παριοῦσι, καὶ διδοὺς πιεῖν, ἐλάμβανε παρ' αὐτῶν ἄρτον καὶ ἤσθιε· θαυμάζεται δὲ παρὰ τῶν Φιλοσόφων ἐν τούτῳ καὶ οὗτος ὡς καρτερικός. Unde Henricus Valesius legebat apud Juvenalem Sat. II.

Et jubet archetypos puteum servare Cleanthas,

pro eo quod vulgò legitur, *pluteum*. Ingeniosè; si non verè.

καὶ εἰς δικαστήριον ἀχθῆναι] Ἀργίας δίκη.

καὶ τὴν ἀλφιτόπωλιν, παρ' ᾗ τὰ ἄλφιτα ἔπεττεν] Molam versasse scribit quoque Plutarchus, loco quem infrà adducemus.

169 ἐφ' ᾧ κρότῳ τιμηθῆναι] Codex Flor. χρότῳ. Palat. κροτῷ. Editio Stephanica: ἐφ' ᾧ κροτοτῷ τιμηθῆναι. Vertit Aldobrandinus, *plausu honestatum esse*: Ambrosius, *plausu exceptum*. Favet receptæ lectioni quod sequitur, ἔμεινεν ἐπὶ ταυτοῦ σχήματος· ἐφ' ᾧ ἀγασθέντες οἱ ἀκροαταὶ, τὸν μὲν ἐκρότησαν, τὸν δὲ Σωσίθεον ἐξέβαλον. Solebat Populus plausu excipere, quibus favebat. Ita de Alcibiade narrat Plutarchus, Populum ei plausisse, cùm donativum dedisset. Idem de Aristophane, cùm Νεφέλας docuisset, narrat Ælianus Var. Hist. II. 13.

φασὶ δὲ καὶ Ἀντίγονον αὐτοῦ πυθέσθαι ὄντα ἀκροατὴν, διὰ τί ἀντλεῖ· τὸν δ' εἰπεῖν, Ἀντλῶ γὰρ μόνον; τί δ' οὐχὶ σκάπτω; τί δ' οὐκ ἄρδω, καὶ πάντα ποιῶ φιλοσοφίας ἕνεκα;] Refert aliter Plutarchus in Tractatu de Vitando ære alieno: Κλεάνθην δὲ βασιλεὺς Ἀντίγονος ἠρώτα, διὰ χρόνου θεασάμενος ἐν ταῖς Ἀθήναις, Ἀλεῖς ἔτι Κλεάνθες; Ἀλῶ, φησὶν, ὦ βασιλεῦ; ὃ ποιῶ ἕνεκα τοῦ ζῆν μόνος δὲ ἀποστῆναι μηδὲ φιλοσοφίας· ὅσον τὸ φρόνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀπὸ τοῦ μύλου καὶ τῆς μάκτρας πιττούσῃ χειρὶ καὶ ἀλούσῃ γράφειν περὶ θεῶν, καὶ σελήνης, καὶ ἄστρων, καὶ ἡλίου. *Cleanthem Antigonus Rex cum longo interposito tempore vidisset Athenis, interrogavit, Etiamnumne molis, Cleanthe? Ego verò, respondit ille, ô Rex; idque vitæ tolerandæ gratiâ facio: facturus quidvis aliud dum ne avellar à Philosophia. En tibi ingentem viri animum, qui à pistrino & mactra digressus, ea ipsa manu, quâ molam versaverat, & farinam coquendo pani subegerat, de Diis, Luna, Sole, sideribus, scriberet!* Sed ubi legendum malim, μᾶλλον δὲ, ἐπὶ τῷ μὴ ἀποστῆναι τῆς φιλοσοφίας.

ὅθεν δὴ καὶ δεύτερος Ἡρακλῆς, Κλεάνθης ἐκαλεῖτο] 170
Suidas: ἐλθὼν δὲ εἰς Ἀθήνας, ἠράσθη φιλοσοφίας, καὶ τοσοῦτον γέγονε φιλόπονος, ὥστε δεύτερος Ἡρακλῆς κληθῆναι.

ἀφυσικὸς δὲ] Id est, *minimè ingeniosus*. φύσις, pro *ingenio*, usurpatur priscis Scriptoribus. Ita apud Thucydidem, teste H. Stephano, φύσεως ἰσχὺς, *vis ingenii*. Ita Plato in Phædro: δοκεῖ μοι ἀμείνων ἢ κατὰ τοὺς περὶ Λυσίαν εἶναι λόγους τὰ τῆς φύσεως. Id est, Cicerone Interprete: *Majore mihi ingenio videtur esse quàm ut cum Orationibus Lysiæ comparetur.* Sed ἀφυσικὸς novè dictum, hoc sensu: & Scriptorum solus Laërtius; quantum ego quidem sciam; ea voce usus est. Sic vernaculè dicimus, *Il n'a point de naturel*: & contrà, *Il a un beau naturel.*

Τίς δὲ οὗτος κτίλος ὡς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν, &c.] Parodia ad versum Homeri 196. Iliad. γ. de Ulysse:

Αὐτὸς δὲ κτίλος ὣς, ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν.

ὀνειδιζόμενος ὡς δειλὸς, Διὰ τοῦτο εἶπεν ὀλίγα ἁμαρτάνω] 171
Notum illud Thucydidis, quod retulit Lucianus in Epistola ad Nigrinum: ἡ ἀμαθία μὲν, θρασεῖς· ὀκνηροὺς δὲ, τὸ λελογισμένον ἀπεργάζεται. *Imperitia audaces, res autem considerata timidos efficit.*

τὸν ἑαυτοῦ βίον τοῦ τῶν πλουσίων] πλησίον, ceteræ Editiones. Sed πλουσίων quoque Membranæ Regiæ; & ita omnino legendum.

εἰ γὰρ καὶ λόγῳ τὸ καθῆκον ἀναιρεῖ τοῖς γοῦν ἔργοις αὐτὸ τίθει.] Huc spectat quod ait Stobæus Serm. LXXX. Κλεάνθης ἐρωτώμενος διὰ τί παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οὐ πολλῶν φιλοσοφησάντων, ὅμως πλείους διέλαμψαν ἢ νῦν· ὅτι, εἶπε, τότε μὲν ἔργον ἠσκεῖτο, νῦν δὲ, λόγος. *Cleanthes interrogatus, cur inter Veteres cùm non multi philosophati essent, plures tamen quàm nunc clari evasissent: Quoniam, respondit, tunc quidem res ipsa exercebatur, nunc autem verba solùm.*

Τὸ ἐκ τῆς Ἠλέκτρας.] Versus est ex Oreste Euripidis: sed ubi Electra loquitur: quare legendum indubitanter, τὸ τῆς Ἠλέκτρας. Etiam Vetus Interpres: *Illud ait Electra.* 172

Αἵματος εἰς ἀγαθοῖο, φίλον τέκος] Versus Homeri 611. Odyss. δ. εἰς, id est; *es*. Perperam Aldobrau-

dinus: *Sanguine Anus homo, care Nate:* quasi legeretur, εἰς.

Εἰ ὁ εἰς τὴν γαστέρα τύπτων, γαστρίζει, &c.] Sextus Empiricus adversùs Mathematicos libro cap. x. ὥσπερ γὰρ τοῦ ὁμοίου θεωρητικοὶ καθεστήκασιν, ἐπεὶ τῷ, εἰς ἀντικνήμιον τύπτεσθαι, ἀνάλογόν ἐστι τὸ, εἰς τὴν ῥῖνα τύπτεσθαι, καὶ τὸ, εἰς τὴν γαστέρα· λέγεται δὲ τὸ πρῶτον, ἀντικνημιάζειν, ἀναλόγως καὶ τὸ γαστρίζειν, ἢ μυκτηρίζειν. Suidas: γαστρίζομαι, τύπτομαι εἰς τὴν γαστέρα. Ἀριστοφάνης· Ὦ πόλις ὑφ' οἵων θηρίων γαστρίζομαι; Locus Aristophanis est in Equitibus Act. I. Sc. 3.

Ὦ πόλις καὶ δῆμ' ὑφ' οἵων θηρίων γαστρίζομαι;

Ad quem locum Enarrator: γαστρίζομαι δὲ εἶπεν, ὡς πληγεὶς τῷ σκέλει εἰς τὴν γαστέρα τύπτομαι. Usurpavit & hanc vocem eadem notione idem Comicus & alibi: videlicet in Vespis:

Στρόβει· παράβαινε κύκλῳ, καὶ γάστριζε σεαυτόν.

Hesychius: γαστρίσαι. εἰς τὰ στέρνα πλῆξαι. Aliàs, γαστρίσαι est χορτάσαι, λαβρότερον τρέφεσθαι. Falsò igitur Phrynichus negabat γαστρίζειν pro γαστέρα τύπτειν, ab Atticis usurpari. Verba ejus sunt, in Ecloga Vocum Atticarum libro I. γαστρίζειν, ἐπὶ τοῦ ἐμπιπλᾶσθαι λέγουσιν Ἀθηναῖοι, οὐκ ἐπὶ τοῦ τὴν γαστέρα τύπτειν· μήποτε δὲ, ὡς αἱ πολλοὶ λέγουσιν, χρῶνται οἱ ἀρχαῖοι καὶ ἐπὶ τοῦ τὴν γαστέρα τύπτειν.

Τοὺς διαμηρισμοὺς] Quæ vox de crurum diductionibus ἐν τῇ συνουσίᾳ usurpatur. Hesychius: διαμηρίσαι. τοῦτο καὶ ἐπὶ παίδων ἀρρένων καὶ θηλειῶν ἔλεγον. Plutarchus III. Sympos. Quæst. 6. ὡς ἔγωγε, νὴ τὸν κύνα, καὶ τοῦ Ζήνωνος ἂν ἐβουλόμην, ἔφη, διαμηρισμοὺς ἐν συμποσίῳ τινὶ καὶ παιδιᾷ μᾶλλον ἢ σπουδῆς τοσαύτης ἐχομένῳ συγγράμματι τῇ πολιτείᾳ κατατετάχθαι. Hinc διαμηρίζεσθαι apud Aristophanem in Avibus, pro συνουσιάζειν.

Ἐγὼ διαμηρίζοιμ' ἂν αὐτὴν ἡδέως.

Ad quem versum Scholiastes: διαμηρίζοιμ' ἂν· συνουσιάσαιμι. Inde Merioni Cretensi nomen. Sextus Empir. Pyrrh. Hypotyp. III. 24. λέγεται καὶ παρὰ Θηβαίοις τὸ παλαιὸν οὐκ αἰσχρὸν τοῦτο εἶναι δόξαι. (Loquitur de mascula Venere) καὶ τὸν Μηριόνην τὸν Κρῆτα οὕτω κεκλῆσθαί φασι, δι' ἔμφασιν τοῦ Κρητῶν ἔθους. Falsò Grammatici sic dictum volunt, quòd esset ταχυδρόμος. Similiter Merionis pater, μόλος dictus, ἀπὸ τοῦ μολίσκειν.

173 Σωσιθέου τοῦ ποιητοῦ] Sositheus, Poëta fuit Tragicus, unus è septem illis egregiis, qui πλειὰς dicebantur: de quo videndus Suidas.

Ἔμεινεν ἐπὶ ταυτοῦ σχήματος, &c.] Simile quid de Socrate narratur, cùm eum Aristophanes in Nebulis traduxit: qua de re, legendus Ælianus Var. Hist. II. 13. & VI. 8.

Ἄτοπον εἶναι τὸν μὲν Διόνυσον καὶ τὸν Ἡρακλέα φλυαρουμένους ὑπὸ τῶν Ποιητῶν μὴ ὀργίζεσθαι] Aristophanis Ranas videtur innuere, in quibus, & Bacchus, & Hercules, traducuntur: quamquam & ad alios quoque Comicos pertinere potest, cùm ex Aristophane ipso constet, ab iis sæpius traductos fuisse Bacchum & Herculem.

Ὅμοιόν τι πάσχειν ταῖς λύραις, αἳ καλῶς φθεγξάμεναι, αὐτῶν οὐκ ἀκούουσι] Refertur ad Diogenem Cynicum à Joanne Stobæo Serm. XXI. Διογένης ἔφη τῶν ἀνθρώπων ἐνίους τὰ δέοντα λέγοντας, ἑαυτῶν οὐκ ἀκούειν, ὥσπερ καὶ τὰς λύρας καλὸν φθεγγομένας, οὐκ αἰσθάνεσθαι.

Τοῦτόν φασιν εἰς ὄστρακα καὶ βοῶν ὠμοπλάτας γράφειν, &c.] Quod ipsum de Apollonio Alexandrino Grammatico quoque memoratur; Auctor ejus Vitæ: τοσοῦτον δὲ ἦν πένης ὁ Ἀπολλώνιος, ὡς ἐν ὀστράκῳ γράφειν τὰ ἑαυτοῦ συγγράμματα, διὰ τὸ μὴ εὐπορεῖν χάρτας πρίασθαι. 174

Αὐτὸς διαδέξασθαι τὴν σχολὴν] Clemens Alexand. στρωματ. lib. I. Κράτητος δὲ, Ζήνων ὁ Κιτιεὺς, ὁ τῆς Στωϊκῆς ἄρξας αἱρέσεως, γίνεται μαθητής. τοῦτον διαδέχεται Κλεάνθης· ὃν Χρύσιππος, καὶ οἱ μετ' αὐτόν. Strabo loco laudato: Κλεάνθης ὁ Στωϊκὸς φιλόσοφος, ὁ διαδεξάμενος τὴν Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως σχολὴν, καταλιπὼν δὲ Χρυσίππῳ. Etiam μαθητὴς καὶ διάδοχος Ζήνωνος dicitur Luciano in Longævis. Falsus est Valerius Maximus qui lib. VIII. cap. 7. Chrysippi discipulum facit. *Stoica eminentissimus* dicitur Solino cap. 40. *Pater Stoicorum* Ciceroni III. de Natura Deorum, & *quasi majorum gentium Stoicus* eidem lib. IV. Academ. Quæst.

Περὶ τῆς τοῦ Ζήνωνος φυσιολογίας] Palat. φυσιολόγου.

Δύο τῶν Ἡρακλείτου ἐξηγήσεις] Idem Codex, ἐξηγήσεων.

Περὶ τέχνης] Artem Rhetoricam, puto, intelligit; de qua Cicero de Finibus bonorum & malorum lib. IV. *Scripsit Artem Rhetoricam Cleanthes: Chrysippus etiam: sed sic, ut, si quis obmutescere concupierit, nihil aliud legere debeat.* Hos Cleanthis, & Chrysippi libros respexit Quintilianus lib. III. cap. I. cùm ait: *Theophrastus quoque, Aristotelis discipulus, de Rhetorice scripsit: atque hinc vel studiosiùs Philosophi quàm Rhetores: præcipueque Stoicorum ac Peripateticorum Principes.*

Περὶ θεῶν] Quem librum respexisse videtur Plutarchus in libro de Vitando ære alieno; loco à nobis proximè allato: & Cicero lib. de Natura Deorum tertio: *Cleanthes quatuor modis formatas in animis Hominum putat Deorum esse notiones.* Item libro II. *Cleanthes quidem noster, quatuor de causis dixit in animis Hominum informatas Deorum esse notiones.* Citatur Clementi Alexandrino στρωματ. VI. ἔν τινι ποιήματι περὶ τοῦ θεοῦ· ex quo plures versus profert. Adducit & Cleanthis aliquot versus Stobæus Serm. XL. & Arrianus in Enchiridio. 175

Περὶ Ποιητοῦ] An *de Homero*, qui κατ' ἐξοχὴν Poëta apud Græcos appellatur, ut apud Latinos Virgilius? An potiùs de *Officio Poetæ*? Id suadent hæc Clementis Alexandrini στρωματ. V. Καὶ ἡ Κλεάνθους, δὲ τοῦ Στωϊκοῦ φιλοσόφου ποιητική, ὧδέ πως τὰ ὅμοια γράφει,

Μὴ πρὸς δόξαν ὅρα, ἐθέλων σοφὸς αἶψα γενέσθαι, &c.

Περὶ ἡδονῆς] Citatur Clementi Alexandrino στρωματ. lib. II. ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ ἡδονῆς, & Laërtio suprà in Zenone.

Περὶ κατηγορημάτων] Quæ λεκτὰ appellabat. Clemens

Clemens Alexandrinus Stromat. lib. VIII. λεκτὰ γὰρ τὰ κατηγορήματα καλοῦσι Κλεάνθης καὶ Ἀρχέδημος.

Ταῦτα αὐτῷ τὰ βιβλία] Omisit Laërtius librum περὶ χαλκοῦ: de quo ipse suprà in Zenone: sed ubi fortè legendum περὶ χρόνου: qui liber hîc à Laërtio inter Cleantheos recensetur. Omisit & librum περὶ μεταλήψεως, *de sumptionibus*, memoratum Athenæo x. 4. Κλεάνθης δ' ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ Περὶ μεταλήψεως, ἀπὸ τῶν κατασκευασάντων φησὶν ὀνομασθῆναι τήν τε Θηρίκλειον κύλικα, καὶ τὴν Δεινιάδα. Et lib. XI. cap. 6. Κλεάνθης δ' ἐν τῷ Περὶ μεταλήψεως συγγράμματί φησι, &c. Item, τὰ Μυθικὰ, quorum meminit Athenæus XIII. 4. sed quæ fortasse diversa non sunt à libris Ἀρχαιολογίας, de quibus hoc loco Laërtius. Νόμιμα scripsisse, scripsit Wouverius Polymathiæ cap. IX. sed sine teste id scripsit.

176 Ἀπαγορεύσαντα] Paulò aliter Lucianus in Longævis: qui etiam in numero annorum quos vixisse fertur Cleanthes, à Laërtio dissentit: Κλεάνθης δὲ ὁ Ζήνωνος μαθητὴς, καὶ διάδοχος. ἐννέα καὶ ἐνενήκοντα οὗτος γεγονὼς ἔτη, φῦμα ἴσχεν ἐπὶ τοῦ χείλους· καὶ ἀποκαρτερῶν, ἐπελθόντων αὐτῷ παρ' ἑταίρων τινῶν γραμμάτων, προσενεγκάμενος τροφὴν, καὶ πράξας περὶ ὧν ἠξίουν οἱ φίλοι, ἀποσχόμενος αὖθις τροφῆς, ἐξέλιπε τὸν βίον. *Cleanthes, Zenonis discipulus & successor, novem & nonaginta annos natus, tuberculum in labiis habuit: cùmque decrevisset inediâ mori, allatis ipsi literis ab amicis quibusdam, sumpto cibo præstitit qua amici postulabant: exinde, iterum abstinens, è vitâ migravit.* Ad undecentesimum annum pervenisse, scriptum reliquit Valerius Maximus loco laudato. Ceterùm, præter Stoicum, plures alii Cleanthes fuere: Cleanthes Corinthius, Pictor, de quo Athenæus & Strabo lib. VIII. Cleanthes Tarentinus, qui inter convivandum eloquebatur omnia versibus, & de quo ipse Athenæus initio libri primi.

Δύο ἡμέρας ἀπέσχετο τροφῆς· καὶ πῶς ἴσχε καλῶς, &c.] Similiter Pomponius Atticus, *cùm biduum cibo se abstinuisset, subitò febris decessit, leviorque morbus esse cæpit: tamen propositum nihilo secius peregit.* Verba sunt Cornelii Nepotis in Vita Attici.

SPHÆRUS.

177 Τοῦτου, &c. ἤκουσε μετὰ Ζήνωνα καὶ Σφαῖρος ὁ Βοσποριανός. &c.] De Sphæro Bosphorano, audiendus omnino Plutarchus in Vita Cleomenis: λέγεται δὲ καὶ λόγων φιλοσόφων τὸν Κλεομένην μετασχεῖν ἔτι μειράκιον ὄντα, Σφαίρου τοῦ Βορυσθενίτου παραβάλλοντος εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ περὶ τοὺς νέους καὶ τοὺς ἐφήβους οὐκ ἀμελῶς διατρίβοντος· ὁ δὲ Σφαῖρος ἐν τοῖς πρώτοις ἐγεγόνει τῶν Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως μαθητῶν, καὶ τοῦ Κλεομένους ἔοικε τῆς φύσεως τὸ ἀνδρῶδες ἀγαπῆσαί τε, καὶ προσεκκαῦσαι τὴν φιλοτιμίαν. *Perhibent insuper non expertem Philosophiæ adolescentem etiamnum Cleomenem fuisse, cùm Sphærus Borysthenites Lacedæmonem appulisset, ibique juventutem non perfunctoriè doceret. Fuit Sphærus inter Zenonis Citiensis Discipulos non unus è multis: Cleomenisque ingenium præstans dilexisse, eumque ad gloriam inflammasse videtur.* Sphærus quidam cum Areo Philosopho memoratur apud Suetonium in Vita Augusti; sed ubi hoc nomen νοθεύει.

Βουλόμενος ὁ βασιλεὺς ἐλέγξαι αὐτὸν, κηρίνας ῥόας ἐκέλευσε παρατεθῆναι, &c.] Similiter apud Athenæum VIII. 13. οὐκ ἀχαρίτως δὲ καὶ Σφαῖρον τὸν συσχολάσαντα μὲν Χρυσίππῳ παρὰ Κλεάνθει· μεταπεμφθέντα δὲ γενόμενον εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Πτολεμαίου, κηρίνων ποτὲ ἐν τῷ δείπνῳ παρατεθεισῶν ὀρνίθων, ἐκτείναντα τὰς χεῖρας ἐπισχεθῆναι ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὡς ψευδεῖ συγκατατιθέμενον· τὸν δ' εὐστόχως ἀποφήνασθαι εἰπόντα, οὐ τούτῳ συγκατατίθεσθαι ὅτι εἰσὶν ὄρνεις, ἀλλ' ὅτι εὔλογόν ἐστι ταύτας ὄρνεις εἶναι· διαφέρειν δὲ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν τοῦ εὐλόγου. τὴν μὲν γὰρ ἀδιάψευστον εἶναι· τὸ δὲ εὔλογον, ἄλλως ἀποβαίνειν. Rectè Casaubonus conjiciebat Nemesium ad hanc historiam respexisse, cum capite de Visu scripsit, ὅταν οὖν κήρινον μῆλον νομίσωμεν ἀληθινὸν εἶναι μῆλον, οὐχ ἡ ὄψις ἐστὶν ἐξαπατωμένη, ἀλλ' ἡ διάνοια· ἡ γὰρ ὄψις ἐν τοῖς ἰδίοις αἰσθητοῖς οὐ διασφάλλεται. τό, τε γὰρ χρῶμα καὶ τὸ σχῆμα συνεῖδεν.

Τοιοῦτον δὲ ὄντα τὸν Πτολεμαῖον, καὶ βασιλέα εἶναι] Locus integer; quidquid dicat Casaubonus: cujus hic sensus est: Ptolemæum Sphærus Regem non esse dicebat, hoc est, non idcirco Regem eum esse dicebat, quòd Rex salutaretur, & Ægyptiis imperaret, & Regia ornamenta gestaret, & Regiâ potestate polleret: Sed quòd talis esset, qualis erat; nimirum, sapiens; propterea eum Regem esse. Uno verbo, à se, suâque sapientiâ, Ptolemæus habebat ut Rex esset, non à Regia dignitate & populi consensu. Jam locus perspicuus est, & proclivis sententia: οὐκ εἶναι, ἔφη, Πτολεμαῖον βασιλέα, δηλονότι διὰ τὴν βασιλικὴν δύναμιν, καὶ ἀξιότητα· τοιοῦτον δὲ ὄντα, τουτέστι σοφὸν, καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν παθῶν κυριεύοντα, καὶ ἐξουσιάζοντα, καὶ βασιλέα εἶναι.

Περὶ ἐλαχίστων] Quid sint hæc Minima, disces ex Plutarcho de Placitis Philosophorum lib. I. cap. 13. & 17. 178

Διατριβῶν. Περὶ βασιλείας.] Vocem Διατριβῶν, non agnoscunt ceteræ Editiones, nec Codex Regius.

Περὶ Λακωνικῆς πολιτείας] Lacedæmone vixerat, ut constat ex Plutarchi loco superiùs laudato. Citatur ἐν τρίτῳ Λακωνικῆς πολιτείας ab Athenæo IV. 8.

Περὶ Λυκούργου καὶ Σωκράτους γ'] Testis adducitur à Plutarcho in Lycurgo: sed ubi libros de Lacedæmonum Rep. respexisse potiùs crediderim, quàm libros de Lycurgo.

Περὶ τῶν Ἐρετριακῶν Φιλοσόφων] De his Philosophis suprà, in Menedemo.

CHRYSIPPUS.

179 **X**Ρύσιππος Ἀπολλωνίου] Ἀπολλωνίδου scriptum est apud Suidam in Χρύσιππος: quod Casaubonus observavit.

Σολεὺς, ἢ Ταρσεὺς] Solensem facit Solinus cap. 41. *Soloe antiquum oppidum Ciliciæ fuit, Patria Chrysippi, Stoicæ Sapientiæ potentissimi.* Et Galenus in Protreptico cap. 3. Et Origenes contra Celsum lib. IV. Etiam Strabo lib. XIV. Chrysippum Solensem definit; sed patrem ejus Tarsensem fuisse ait. Civis Atheniensis factus est, teste Plutarcho; quem vide in libro de Stoicorum repugnantiis.

Μαθητὴς Κλεάνθους] Falsus est ergo Valerius Maximus, ut suprà observabamus, qui Chrysippum, Cleanthis Magistrum fuisse scripsit. Nec verius Socratis sectator dicitur Cyrillo contra Julianum. Sed ibi fortè pro Σωκράτους legendum Κλεάνθους.

Ἀνὴρ εὐφυὴς καὶ ὀξύτατος] *Acerrimo ingenio* dicitur Ciceroni lib. II. de Natura Deorum. Audiendus Seneca lib. I. de Beneficiis cap. 3. *Chrysippus quoque, penes quem subtile illud acumen est, & in imam penetrans veritatem.* Et capite sequenti: *Chrysippum, magnum me hercule virum; sed tamen Græcum; cujus acumen nimis tenue retunditur, & in sese sæpe replicatur: etiam cum agere aliquid videtur, pungit, non perforat.* Dicitur & εὐφυέστατος Damascio in Vita Isidori apud Photium.

Καὶ ἐν τοῖς πλείστοις διηνέχθη πρὸς Ζήνωνα, ἀλλὰ καὶ πρὸς Κλεάνθην] Scripserat Antipater Περὶ τῆς Κλεάνθους καὶ Χρυσίππου διαφορᾶς, *de Discordia Cleanthis & Chrysippi:* in quo libro citatur à Plutarcho in libello de Stoicorum repugnantiis.

180 Οὕτω δ' ἐπίδοξος ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς ἐγένετο, ὥστε δοκεῖν τοὺς πλείους, ὅτι εἰ παρὰ θεοῖς ἦν ἡ Διαλεκτικὴ, οὐκ ἂν ἦν ἄλλη ἢ Χρυσίππειος] Quare διαλεκτικώτατος dicitur Tzetzæ in Chiliadibus. Frigidos tamen ejus Syllogismos vocat Jupiter apud Lucianum in Icaro Menippo: τοιγαροῦν ψυχροτέρους ἂν μου τοὺς βωμοὺς ἴδοις τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν.

Πλεονάσας δὲ τοῖς πράγμασι, τὴν λέξιν οὐ κατώρθωσε] Id ipsum in Chrysippo notavit Seneca dicto cap. 3. lib. I. de Beneficiis: *Chrysippus quoque, penes quem subtile illud acumen est, & in imam penetrans veritatem, qui rei agendæ causâ loquitur, & verbis, non ultrà quàm ad intellectum satis est, loquitur.* Obscuritate laborasse, apparet ex his Arriani in Epicteti Enchiridio cap. 73. ὅταν τις ἐπὶ τῷ νοεῖν καὶ ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι τὰ Χρυσίππου βιβλία σεμνύνηται, λέγε αὐτὸς πρὸς ἑαυτὸν, ὅτι εἰ μὴ Χρύσιππος ἀσαφῶς ἐγεγράφει, οὐδὲν ἂν εἶχεν οὗτος, ἐφ' ᾧ σεμνύνηται. *Si quis intelligentiâ & explicandi facultate librorum Chrysippi gloriatur, ipse tibi dic: Nisi obscurè scripsisset Chrysippus, nihil haberet ille quo gloriaretur.* Similia habet Arrianus & in Dissertationibus Epicteti libro I. cap. 17.

Πονικώτατος, &c. ὑπὲρ πέντε καὶ ἑπτακόσιά ἐστιν] Suidas: συντέταχε βιβλία πλεῖω ἢ ψ, Φιλόσοφά τε, καὶ Ἱστορικὰ, καὶ Γραμματικά. Dicitur & Φιλόπονος Damascio dicto loco.

Καὶ πᾶν τὸ ὑποπεσὸν γράφων, καὶ διορθούμενος πλεονάκις] Atque inde est quòd tot pugnantia scripserit: qua de re videndus Plutarchus in libro περὶ Στωϊκῶν ἐναντιωμάτων.

Πλείστη τε τῶν μαρτυριῶν παραθέσει χρώμενος, &c.] Quod etiam in Chrysippo notavit Galenus, quem vide omnino in libro secundo de Hippocratis & Platonis placitis, & in sequentibus.

Ἐκεῖνον δέ φησιν ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπὶ Φιλοσοφίαν, τῆς οὐσίας αὐτοῦ εἰς τὸ βασιλικὸν ἀναληφθείσης.] Idem legas apud Hesychium Milesium, atque iisdem verbis. εἰς τὸ βασιλικὸν ἀναληφθείσης, vertit Aldobrandinus, *consumpto in regium usum patrimonio:* neque aliter Vetus Interpres. At Hadrianus Junius, Hesychii Milesii Interpres: *postquam in fiscum Regis tota paterna substantia difflúxisset.* Tu verte: *postquam ejus bona Fisco addicta fuerunt.* Cur autem addicta fuerint ejus bona Fisco, dixerit ille. 181

Ὃς θεσπιῳδεῖ τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου.

An quia fœnerator? Fœneratorem Chrysippum fuisse discimus ex Luciano in Vitarum Auctione: immo, & fœnoris fœnus accepisse.

Ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἐν Κεραμεικῷ] Meminit hujus Statuæ Cicero I. de Finibus. *Statua*, inquit, *est in Ceramico Chrysippi sedentis, porrectâ manu.* Meminit & Pausanias in Atticis, qui eam locat non longè à foro, in Gymnasio, quod à conditore *Ptolemæum* appellabatur. Quare apud Ciceronem & Laërtium, per Ceramicum, Ceramicum interiorem accipere debemus. Quod autem scripsit dicto loco Tullius, Chrysippum porrecta manu ea in statua fuisse, admonet me ut hic legentes moneam, ita ipsum conspici in antiquo numismate, quod extat penes Joannem Valentem, Antiquarium celeberrimum, quodque ipse Valens protulit in Cilicia sua nummis illustrata. 182

Ὅθεν αὐτὸν ὁ Καρνεάδης Χρύψιππον ἔλεγεν] Ita quoque Editio Stephanica. Sed legendum omnino Κρύψιππον, quemadmodum legitur in Editione Basileensi, & MS. Regio.

Εἰ τοῖς πολλοῖς, εἶπε, προσεῖχον, οὐκ ἂν ἐφιλοσόφησα] Huc faciunt Modestini verba in lege VI. Sect. 7. D. de Excusat. Περὶ τῶν φιλοσόφων ἡ αὐτὴ διάταξις τοῦ Πίου οὕτω λέγει· Φιλοσόφων δὲ οὐκ ἐτάχθη ἀριθμὸς, διὰ τὸ σπανίους εἶναι τοὺς φιλοσοφοῦντας. *De Philosophis autem eadem Constitutio Pii ita dicit: Philosophorum autem non constitutus est numerus, quia rari sunt qui philosophantur.*

Οἴμοι κασίγνητ', &c.] Versus sunt ex Oreste Euripidis: quorum posteriorem, ita rectè emendabat Casaubonus,

Ταχὺ δὲ μεθέσθου λύσσαν ἄρτι σωφρονῶν.

Οἷος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι] Versus ex Odyss. K. qui passim apud Scriptores de viro præ aliis eximio usurpatur; sed apud Homerum, scriptum est, 183

Τῷ καὶ τεθνειῶτι νόον πόρε Περσεφόνεια,
Οἴῳ πεπνῦσθαι· τοὶ δὲ, σκιαὶ ἀΐσσουσιν.

Sermo est de Tiresia Vate.

Εἰ μὴ γὰρ ἂν ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἂν ἦν Στοά] Similiter Cicero Academ. Quæst. lib. IV. *Chrysippum, qui fulcire putatur Porticum Stoicorum.* Et Origenes contra Celsum lib. IV. ὁ Σολεὺς Χρύσιππος, ὁ τὴν Στοὰν τῶν Φιλοσόφων πολλοῖς συγγράμμασι συνετοῖς κεκοσμηκέναι νομιζόμενος. *Stoica Princeps Philosophia* dicitur Gellio VI. 2. Τῆς Στοᾶς ἡγεμὼν Athenæo lib. VIII. & Marciano in l. 2. D. de Legibus, *Philosophus summa Stoica Sapientia.* Samuel Petitus, ut hoc obiter moneam, ad LL. Atticas pag. 96. putabat τὸ *summa* in dictis verbis Marciani adverbium esse *summè*, quod scribi per æ diphthongum non est, inquit, insolens. An potiùs scripserit Marcianus, *Philosophus summus Stoica Sapientia.* Similiter apud Solinum suprà memorato capite 41. *Chrysippi Stoica Sapientia potentissimi.* & cap. 40. *Cleanthes Stoica eminentissimus.* Legi posset & *summas*, id est, *primarius, princeps.* Sed magis est ut scripserit Marcianus *Philosophus summa Sapientia*; vox autem *Stoica* addita fuerit à librario. Ita apud Plinium VII. 19. *auctores maxima Sapientia, Diogenem Cynicum, Pyrrhonem, Heraclitum, Timonem.*

184 Δι' ἣν αἰτίαν, καὶ κατὰ τῆς συνηθείας, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς οἷον ἐπιχείρησε, καὶ περὶ μεγεθῶν καὶ πληθῶν, τῇ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν στάσει χρησάμενος] Scripsit Chrysippus contra Consuetudinem ad Metrodorum, & de Consuetudine ad Gorgippidem, ut in Indice librorum ejus testatur Laërtius. Sed quorsum δι' ἣν αἰτίαν? hæc sanè cum præcedentibus minùs cohærent. Vide tamen nos infrà. Ceterùm, vox οἷον in Editione Stephanica desideratur, necnon in Regiis Membranis in quibus quoque συστάσει scriptum est, non στάσει: & ita in Codice Florentino.

Ἐν τῷ Ὠδείῳ] Id est, *in Odeo.* Suidas: Ὠδεῖον. Ἀθήνησιν ὥσπερ θέατρον, ὃ πεποίηκεν, ὥς φασι, Περικλῆς, εἰς τὸ ἐπιδείκνυσθαι τοὺς μουσικούς· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ Ὠδεῖον ἐκλήθη, ἀπὸ τῆς ᾠδῆς· ἔστι δὲ ἐν αὐτῷ δικαστήριον τοῦ Ἄρχοντος· διεμετρεῖτο δὲ καὶ ἄλφιτα ἐκεῖ.

Προσενεγκάμενον γλυκὺν ἄκρατον, καὶ ἰλιγγιάσαντα] Quod notatu dignum: siquidem vinum dulce id habet peculiare, quòd caput minùs tentat. Observat Aristoteles cap. 9, lib. de Mistorum affectionibus, qui vulgò quartus Meteororum inscribitur: οἶνός τε ὁ μὲν γλυκὺς θυμιᾶται· πίων γάρ· καὶ γὰρ ταὐτὰ ποιεῖ τῷ ἐλαίῳ· οὔτε γὰρ ὑπὸ ψύχους πήγνυται, καίεταί τε· ἔστι δὲ ὀνόματι οἶνος, ἔργῳ δὲ οὐκ ἔστιν· οὐ γὰρ οἰνώδης ὁ χυμός. διὸ καὶ οὐ μεθύσκει. Apud Suidam vox γλυκὺν desideratur: ὑπὸ τοῦ πιεῖν ἄκρατον, &c.

Ἀπελθεῖν ἐξ ἀνθρώπων] Quo de genere loquendi diximus suprà.

Τρία καὶ ἑβδομήκοντα βιώσαντα ἔτη] Apud Lucianum in Macrobiis: ἓν καὶ ὀγδοήκοντα. Sed apud Suidam quoque: καὶ τελευτήσας ὁ καὶ γ' ἐτῶν.

Κατὰ τὴν τρίτην καὶ τετταρακοστὴν Ὀλυμπιάδα] Error est annorum 400. Excidit vox ἑκατοστήν. Legendum itaque κατὰ τὴν ἑκατοστὴν καὶ τετταρακοστὴν τρίτην Ὀλυμπιάδα· & ita apud Suidam. Videndus Vossius de Scriptoribus Græcis I. 17.

Ἰλιγγίασε βάκχον, &c.] Quos versus Salmasius in Iambos & Semiiambos ita distinguebat:

Ἰλιγγίασε βάκχον ἐκπιὼν χανδὸν
Χρύσιππος, οὐδ' ἐφείσατ'
Οὐ τῆς Στοᾶς, οὐδ' ἧς πάτρης, οὐ τῆς ψυχῆς·
Ἀλλ' ἦλθε δῶμ' εἰς ἀΐδεω.

Ἔνιοι δέ φασι γέλωτι συσχεθέντα αὐτὸν τελευτῆσαι, &c.] Ita P. Crassum risu mortuum, testatur Tertullianus in lib. de Anima. Auctor est quoque Verrius Flaccus, Zeuxidem pictorem mortuum esse, cùm pictam à se Vetulam effusiùs rideret. Etiam Philemonem Comicum, risu mortuum, cùm asinum comedentem ficus vidisset, narrant Valerius Maximus & Lucianus. 185

Προσεφώνησεν] *Nuncupavit.* quâ voce, si bene memini, usus est suprà Laërtius in eadem significatione.

Ἤρκεῖτό τε γρᾳδίῳ μόνῳ] De hac Vetula, Laërtius suprà: ἡ δὲ παρεδρεύουσα πρεσβῦτις αὐτῷ ἔλεγεν ὡς πεντακοσίους γράφει στίχους ἡμερησίους. Et Plutarchus in libro de Communibus Notitiis. λέγει δὲ καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ τοῦ Διὸς συγγράμματι, καὶ τῷ τρίτῳ Περὶ θεῶν, ψυχρὸν εἶναι καὶ ἄτοπον, καὶ ἀλλότριον, τὰ τοιαῦτα τῶν ἀπ' ἀρετῆς συμβαινόντων ἐπαινεῖν, ὅτι δῆγμα μυίας ἀνδρείως ὑπέμεινε, καὶ δυσθανατούσης γραὸς ἀπέσχετο σωφρόνως. *Scribit etiam Chrysippus in Commentario de Jove, & libro de Diis tertio, frigidum esse, absurdum & insolens, hujusmodi virtutis acta laudare, quod musca morsum fortiter pertulerit, & quod castè se abstinuerit à moribunda Vetula.* Ceterùm, quod ait hoc loco Laërtius, Chrysippum Vetulâ unâ fuisse contentum, minùs convenit cum eo quod refert Suidas in Ἀριστογένης: scilicet, Aristogenem Cnidium, Medicum, Chrysippi Philosophi servum, in exercenda Medicina operam suam navasse Antigono, cognomento Gonatæ. Sed ibi fortè παρέλκει vox φιλοσόφου; & intelligendus Suidas; aut quisquis ille fuit à quo illa sumpsit; de Chrysippo Cnidio, Medico, de quo infrà. Id suadent, & patria, & professio: nec tempora repugnant.

Συνεκρότησε] Adi Casaubonum.

Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Χρύσιππος Κνίδιος, ἰατρὸς, παρ' οὗ φησιν Ἐρασίστρατος πολλὰ ὠφελῆσθαι] Plinius XXIV. 186
1. *Horum placita*; loquitur de Hippocrate & discipulo ejus Prodico; *Chrysippus ingenti garrulitate mutavit, plurimumque etiam ex Chrysippo discipulus ejus Erasistratus.* Et XX. 9. *Brassica laudes longum est exequi, cum & Chrysippus Medicus privatim volumen ei dicaverit.* Ejusdem Medici meminit Sextus Empiricus adversùs Mathemat. cap. 12. ubi etiam Erasistrati magistrum vocat. Sexti verba adscribenda putavi: Πυθιὰς δὲ ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους θυγάτηρ, τρισὶν ἀνδράσιν ἐγαμήθη· πρώτῳ μὲν, Νικάνορι τῷ Σταγειρίτῃ, οἰκείῳ ὄντι Ἀριστοτέλους· δευτέρῳ δὲ, Προκλεῖ, Δημαράτου τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως ἀπογόνῳ, ὃς καὶ δύο ἐξ αὐτῆς τεκνοῦται παῖδας, Προκλέα τε καὶ Δημάρατον, τοὺς παρὰ Θεοφράστου φιλοσοφήσαντας· τρίτῳ δὲ, Μητροδώρῳ ἰατρῷ, Χρυσίππου μὲν τοῦ Κνιδίου μαθητῇ, Ἐρασιστράτου δὲ ὑφηγητῇ· ᾧ γίνεται παῖς

Ἀριστοτέλης. Alius est qui Erinei filius dicitur Laërtio in Eudoxo. *τούτου*, inquit, *διήκουσε Χρύσιππος Ἐρίνεω, Κνίδιος, τά τε περὶ θεῶν καὶ κόσμου καὶ τῶν μετεωρολογουμένων· τὰ δὲ ἰατρικὰ παρὰ Φιλιστίωνος τοῦ Σικελιώτου· κατέλιπε δὲ καὶ ὑπομνήματα κάλλιστα· τούτου γέγονε παῖς Ἀρισταγόρας, οὗ Χρύσιππος, Ἀεθλίου μαθητής· οὗ τὰ θεραπεύματα φέρεται*. P. Castellanus in Vitis Medicorum, cùm Chrysippum Cnidium Medicum describere se putat, supino errore adplicat ei omnia quæ de Chrysippo Solensi Stoico dicuntur à Diogene nostro: quod rectè monuit doctissimus Reinesius Var. Lect. lib. III.

Καὶ ἕτερος υἱὸς τούτου, ἰατρὸς Πτολεμαίου, &c.] Chrysippi illius, qui Cnidii filius, & Ptolemæi Medicus erat, præter Laërtium, quod sciam, meminit nemo.

Ἄλλος, μαθητὴς Ἐρασιστράτου] De hoc tantumdem est quod scio.

Καί τις, γεωργικὰ γεγραφώς] Quem inter rei rusticæ Scriptores Varro & Columella non recensent, qui quamplurimos alios recensent. Quod ideo observamus, quia hæc vox *τὶς* minùs nobilem fuisse innuit. Ceterùm, præter suprà memoratos Chrysippos, fuit & Chrysippus filius Pelopis, quem rapuit Laïus, is qui primus puerorum amore arsit, ut est apud Ælianum Var. Hist. XIII. 5. Meminit quoque Athenæus lib. XIII. & Plutarchus in Parallel. Fuit & Chrysippus Tyaneus, qui *Ἀρτοκοπικὸν* scripsit, de quo idem Athenæus non uno in loco: & Casaubonus ad Athenæum XIV. 15. Et Chrysippus Atheniensis: pro quo dixit Demosthenes. Ea enim Demosthenis Oratio quæ *πρὸς Φορμίωνα* hodie inscribitur, *ὑπὲρ τοῦ Χρυσίππου* ab Harpocratione appellatur: & ita inscribitur in MS. Demosthenis. Sed & dictam esse pro Chrysippo Atheniensi, patet ex Orationis Argumento, & ex ipsa Oratione. Hæc verè Valesius ad Harpocrationem. Fuere & alii Chrysippi, de quibus Jonsius.

Ὃ ἔστιν ἐν τῇ πόλει, τοῦτο ἐν τῇ οἰκίᾳ, &c.] Retinenda lectio Editionis Stephanicæ: *ὃ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ πόλει, οὐδ' ἐν τῇ οἰκίᾳ*. Tamen Suidas, qui integrum hunc locum exscripsit, ab his verbis *ὁ δὴ φιλόσοφος καὶ τοιούτους τινὰς ἠρώτα λόγους*, usque ad illa, *οἱ δὲ Εὐβουλίδου*, Aldobrandinianam lectionem agnoscit.

Ἐστί τις κεφαλή· ἐκείνην δὲ οὐκ ἔχεις. ἔστι δέ γέ τις κεφαλή] Post hæc verba, supplendum ex Suida, *ἣν οὐκ ἔχεις*. Etiam in Editione Frobeniana est asteriscus, qui locum mutilum esse significat.

187 *Τοῦτο σοῦ διὰ τοῦ στόματος*] Commodiùs legitur in ceteris Editionibus *διὰ τοῦ στόματός σου*. Tamen apud Suidam quoque, *σοῦ διὰ τοῦ*, &c.

Εἴ τι οὐκ ἀπέβαλες, τοῦτο ἔχεις, κέρατα δὲ οὐκ ἀπέβαλες· κέρατα ἄρα ἔχεις.] De hac interrogatione, ita scriptum est apud Gellium XVI. 2. *Quicquid non perdidisti habeasne, an non habeas, postulo ut aias, aut neges. Utrumcumque breviter responderit, capietur. Nam si non habere se negaverit, quod non perdidit; colligetur oculos eum non habere, quos non perdidit: sin verò se habere dixerit, colligetur eum habere cornua, quæ non perdidit. Rectiùs igitur cautiùsque ita respondebitur: Quicquid habui, id habeo, si id non perdidi.* Vide nos suprà ad Euclidem.

Οἱ δὲ Εὐβουλίδου τοῦτό φασιν] Laërtius ipse suprà, in Euclide.

Εἰσὶ δὲ οἱ καταтρέχουσι τοῦ Χρυσίππου] *Κατατρέχουσι*, id est, *persequuntur; vexant; lacessunt*: quâ notione usurpatur in Argumento librorum Athenæi: *Ῥητόρων τε ἦν ἄγυρις, τῶν Κυνικῶν κατ' οὐδὲν ἀπολειπομένη· ὧν κατέτρεχε, μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι τι ἐφθέγγοντο, Οὐλπιανὸς ὁ Τύριος. Adfuit & Oratorum cœtus, haud minùs quàm Cynicorum numerosus. Hos, & quicumque verba facerent, lacessebat Ulpianus Tyrius.* Ita nos Galli vernaculè dicimus, *courir sus à quelqu'un.* Notandum autem; quod notat Suidas; verbum *κατατρέχειν*, cùm de animatis sermo est, genitivo gaudere, cùm de inanimatis, accusativo.

Αἰσχρῶς τὰ περὶ τὴν Ἥραν καὶ τὸν Δία ἀναπλάττει] Huc spectat quod apud Origenem lib. IV. contra Celsum legimus: *Καὶ τί με δεῖ καταλέγειν τὰς περὶ θεῶν ἀτόπους Ἑλλήνων ἱστορίας, αἰσχύνης αὐτόθεν ἀξίας, καὶ ἀλληγορουμένας; ὅπου τε ὁ Σολεὺς Χρύσιππος, ὁ τὴν Στοὰν τῶν φιλοσόφων πολλοῖς συγγράμμασι συνετοῖς κεκοσμηκέναι νομιζόμενος, παρερμηνεύει γραφὴν τὴν ἐν Σάμῳ, ἐν ᾗ ἀρρητοποιοῦσα ἡ Ἥρα τὸν Δία ἐγέγραπτο. Et quid me opus est enumerare absurdas de Diis historias Græcorum, pudendas & ex se, & per allegoriam? quando Chrysippus Solensis, qui plurimis scriptis Porticum Philosophorum ornasse creditur, interpretatur Picturam in Samo, ubi Juno depicta est, morem gerens Jovis non nominandæ libidini.* Propriè autem, *αἰσχρῶς* dixit Laërtius. *αἰσχρουργεῖν* sæpius vocant Græci, quod Latini *fellare*: Nam & aliquando pro *ἀναφλᾶν*, seu *δέφεσθαι*, usurpant: unde Hæretici quidam *δεφόμενοι*; de quibus Epiphanius; *αἰσχροὶ* appellabantur. Usurpant & pro *αὐνανίζειν*. testis idem Epiphanius in Simonianorum & Gnosticorum Hæresi. *οἱ ἐμίγνυντο μὲν ταῖς γυναιξὶ, οὐκ ἐγκατέσπειρον δέ*: quod erat propriè Onanis flagitium.

Εἰ καὶ] Casaub. *ἦν καὶ*. 188

Παρὰ τοῖς περὶ πινάκων γράψασι κατακεχωρισμένην] *Περὶ πινάκων*, id est, *de Tabulis Pictorum*, ut rectè Meursius ad Antigoni Historias Mirabiles, & Franciscus Junius de Pictura Veterum lib. II. cap. 3. Minùs rectè hîc Casaubonus de librorum Indicibus accipit, nec rectiùs de Virtutum & Vitiorum Tabulis, qualis est Tabula Cebetis, amicus quidam meus accipiebat.

Μήτε γὰρ παρὰ Πολέμωνι, μήτε παρ' Ὑψικράτει· ἀλλὰ μηδὲ παρ' Ἀντιγόνῳ] De Polemone illo Tabularum Scriptore, vide nos suprà ad Aristippum. Vide & superiùs laudatum Junium dicto loco. Scripserat inter alia opera, librum *περὶ ζωγράφων πρὸς Ἀντίγονον*, teste Athenæo XI. 6. Qui quidem Antigonus non alius fortasse ab hoc nostro, quem de Pictura scripsisse, ut & Xenocratem, discimus ex Plinio XXXV. 10. quo loci toties laudatus Junius, ex Laërtio, legendum *Hypsicratem* existimabat.

Ἐν δὲ τῷ Περὶ πολιτείας, καὶ μητράσι λέγει συνέρχεσθαι.] Sextus Empiricus Pyrrhoniarum Hypotyposeon libro III. capite 24. Χρύσιππος ἐν τῇ Πολιτείᾳ δογματίζει, τόν τε πατέρα ἐκ τῆς θυγατρὸς παιδοποιεῖσθαι, καὶ τὴν μητέρα ἐκ τοῦ παιδὸς, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκ τῆς ἀδελφῆς. Et capite 25. τούτοις δὲ ὁμογνωμονεῖ καὶ ὁ Χρύσιππος. ἐν γοῦν τῇ Πολιτείᾳ φησί. δοκεῖ δέ μοι ταῦτα οὕτω διεξάγειν, καθάπερ καὶ νῦν οὐ κακῶς παρὰ πολλοῖς εἴθισται· ὥστε καὶ τὴν μητέρα ἐκ τοῦ υἱοῦ τεκνοποιεῖσθαι, καὶ τὸν πατέρα ἐκ τῆς θυγατρὸς, καὶ τὸν ὁμομήτριον ἐκ τῆς ὁμομητρίας. Meminit & Origenes lib. IV. contra Celsum.

Ἐν δὲ τῷ Περὶ τῶν μὴ δι' ἑαυτὰ αἱρετῶν] Cujus libri meminit Athenæus VII. 8. Scripserat Chrysippus & librum Περὶ τῶν δι' αὐτὰ μὴ αἱρετῶν, in quo citatur ab eodem Athenæo IV. 51.

Ἐν δὲ τῷ γ' Περὶ δικαίου, &c. καὶ τοὺς ἀποθανόντας κατεσθίειν κελεύων] Id ipsum in iisdem libris de Rep. scripsisse Chrysippum, scribit Sextus eodem capite 25. καὶ ἀνθρωποφαγεῖν ἐν τοῖς αὐτοῖς συντάγμασιν ἡμῖν ἐπεισάγει. Citatur ibidem Chrysippus ἐν τῷ Περὶ δικαιοσύνης; nec non à Diogene nostro in Zenone Cittieo, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῆς δικαιοσύνης: qui liber non alius videtur esse à libro illo Περὶ δικαίου. Scripsit Plutarchus Περὶ δικαιοσύνης πρὸς Χρύσιππον βιβλία γ'. Testatur Lamprias, in Indice librorum patris.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ Περὶ βίου καὶ πορισμοῦ, προνοεῖν λέγων ὅπως ποριστέον τῷ Σοφῷ, &c.] Integrum hunc locum, usque ad hæc verba ἐπεὶ δὲ ἐνδοξότατα, exscripsit ad verbum Hesychius Milesius.

189 Καταχωρίσαι] Id est, *in ordine collocare, disponere:* quâ in significatione à Xenophonte usurpatur non semel. Ipse Laërtius suprà: Παρὰ τοῖς περὶ πινάκων γράψασι καταχεχωρισμένην.

Λογικά] Notatu dignum est, quod ait Valerius Maximus libro VIII. capite 7. Chrysippum Λογικῶν exactissimæ subtilitatis volumen, cœptum ante quadragesimum annum, octogesimo demum anno reliquisse.

Ὅρων διαλεκτικῶν πρὸς Μητρόδωρον, ς'.] ἑ Palat. Codex & Florent.

Περὶ τῶν κατὰ τὴν διαλεκτικὴν ὀνομάτων πρὸς Ζήνωνα, α.] Citatur Galeno libro de pulsuum differentia secundo: pag. 22. καθάπερ Χρύσιππος ὑπὲρ ὧν ἔθετο κατὰ τὴν διαλεκτικὴν ὀνομάτων.

190 Συνημμένων πιθανῶν πρὸς Διοσκουρίδην, δ'.] γ' iidem Codices. Fuit Dioscorides ille Zenonis Tarsensis pater. Id rectè Jonsius ex Suida in Ζήνων, observabat.

Σύνταξις πρώτη] Meminit harum Συντάξεων Arrianus in Epictetum libro II. capite 17. οὐδ' ἐγγὺς ἐσόμεθα τῷ προκόψαι· κἂν πάσας τὰς Συναγωγὰς καὶ τὰς Συντάξεις τὰς Χρυσίππου μετὰ τῶν Ἀντιπάτρου καὶ Ἀρχεδήμου διέλθωμεν.

Περὶ τῶν κατὰ στέρησιν λεγομένων, β'] τὸ β' abest à Florentino & Palatino.

Πρὸς Δίων, α', β', γ'.] Lege πρὸς Δίωνα, quemadmodum legitur in Palat. Codice, & in Stephanica Editione. Ita in sequentibus: Περὶ τῆς κατὰ τὰς λέξεις ἀνωμαλίας πρὸς Δίωνα. Coaluit primum alpha cum proximè sequenti, & omega posteà in omicron abiit.

Αἴρεσις πρὸς Γοργιππίδην] An potiùs Αἱρέσεις? id est, *Sectæ*. Scripsisse Chrysippum librum Περὶ δογμάτων, didicimus ex Stobæo: qui liber, libro de Sectis affinis est. Malè, ut puto, in ceteris Editionibus pro Αἱρέσεις legitur Διαιρέσεις. Error natus ex proximè præcedenti delta. Tamen infrà, Περὶ τῶν διαιρέσεων. 191

Περὶ δυνατῶν, πρὸς Κλεῖτον, δ'] γ' Codex Palat. Ceterùm hos Chrysippi libros respexit Cicero libro IX. Epistolâ. 4. ad Varronem: Περὶ δυνατῶν *me scito* κατὰ Διόδωρον κρίνειν. *quapropter, si venturus es, scito necesse est te venire: si autem non es,* τῶν ἀδυνάτων *est te venire. Nunc vide, utra te* κρίσις *magis delectet; hæc, an* Χρυσιππεία, (ita legendum videtur) *quam noster Diodorus non concoquebat. Sed de his etiam rebus, otiosi cùm erimus, loquemur. hoc etiam est* κατὰ Χρύσιππον δυνατόν. De Clito, diximus suprà ad Thaletem. Citatur Chrysippus ἐν τῷ τετάρτῳ Περὶ δυνατῶν apud Plutarchum in libro de Oraculorum defectu, & in libro de Stoicorum repugnantiis. Citatur honorificè ἐν τῷ πρώτῳ, apud Arrianum in Epictetum libro 2. capite 19. γέγραφε δὲ καὶ Χρύσιππος θαυμαστῶς ἐν τῷ πρώτῳ περὶ δυνατῶν. Addit Arrianus: καὶ Κλεάνθης δ' ἰδίᾳ γέγραφε περὶ τούτου, καὶ Ἀρχέδημος. γέγραφε δὲ καὶ Ἀντίπατρος, οὐ μόνον δ' ἐν τοῖς Περὶ δυνατῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν ἐν τοῖς Περὶ τοῦ κυριεύοντος: ex quibus discimus, non unum Chrysippum è Stoicis hoc titulo libros scripsisse. De loco Ciceronis suprà laudato videndus Hadrianus Turnebus, in responsione ad Audomari Talæi admonitionem.

Πρὸς τὸ Περὶ σημασιῶν Φίλωνος, α'] Quis sit Philo ille, cujus libro de Verborum significatione alium Chrysippus opposuit, non satis constat: Nam Philones fuere valdè multi, de quibus Vossius, Allatius, Jonsius. Sed quisquis tandem ille fuerit, contra ejusdem librum Περὶ τρόπων, & alium opposuit Chrysippus, ut in sequentibus apparebit.

Περὶ ἐρωτήσεων] ἐρωτήσεως, Codex Palat. Et ita legendum sequentia ostendunt: Ἐπιτομὴ Περὶ ἐρωτήσεως καὶ πεύσεως.

Περὶ πεύσεως, δ'] γ' Palat.

Περὶ ἀποκρίσεως, δ'] γ' Palat.

Περὶ ὀρθῶν καὶ ὑπτίων, πρὸς Φίλαρχον, α'] β' Florentinus.

Περὶ τῶν πέντε πτώσεων, α'] Vox πέντε deest in aliis Editionibus. Scriptum est autem in Flor. Codice Περὶ τῶν α', β', γ', πτώσεων, α'. 192

Περὶ τῆς κατὰ τὰς λέξεις ἀνωμαλίας πρὸς Δίωνα, δ'] Meminit Varro libro VIII. de L. L. *Tam nesciunt docere, quàm discere quæ ignorant. In quo fuit Crates, nobilis Grammaticus, qui fretus Chrysippo, homine acutissimo, qui reliquit sex libros* Περὶ τῆς ἀνωμαλίας: *heis libreis contra Analogiam atque Aristarchum est nixus: sed ita ut scripta indicant ejus, ut neutrius videatur pervidisse voluntatem. Quod & Chrysippus de Inæqualitate cùm scribit sermones, propositum habet ostendere similes res dissimilibus verbeis, & similibus dissimiles esse vocabuleis notatas.* Notabis à Varrone sex libros nominari: quare apud La-

ertium Jonsius reponebat ς'. Scriptum est in codicibus MSS. α', β', γ'. Si genuina est hæc lectio, reponendum *tres libros* apud Varronem.

Περὶ τῶν πρὸς τὰς φωνὰς σωρειτῶν λόγων, γ'] σωρειτικῶν λόγων, emendabat Casaubonus ad Persium, aut potiùs emendare conabatur. σωρειτῶν λόγων, rectum est. Ita infrà in hoc ipso indice, Περὶ οὐτίδος λόγου. Multùm in eo Chrysippus sudaverat, ut finitorem acervi inveniret: unde Persius Sat. 6.

---- *Inventus, Chrysippe, tui finitor acervi.*

Ad quem locum videndus omnino Casaubonus.

Περὶ σολοικιζόντων λόγων πρὸς Διονύσιον, α'] MSS. nonnulli Περὶ σολοικισμῶν: quam lectionem falsi arguunt hæc Gellii verba, è capite 20. libri v. jam à nobis superiùs allata: *Cùm Græcum autem vocabulum sit* Solœcismus, *an Attici homines, qui elegantius locuti sunt, usi eo sint, quæri solet. Sed nos, neque* Solœcismum, *neque* Barbarismum, *apud Græcorum idoneos adhuc invenimus. Nam sicut* βάρβαρον *ita* σόλοικον *dixerunt. Nostri quoque antiquiores* Solœcum, *facile*; Solœcismum, *haud scio an umquam dixerint. Quod si ita est, neque in Græca, neque in Latina* Solœcismus *probè dicitur.* Legi posset Περὶ τῶν σολοίκων λόγων. & puto Chrysippum ita librum inscripsisse. Tamen infrà, in hoc ipso librorum Indice, σολοικισμοῦ voce utitur Diogenes.

Λόγοι παρὰ τὰς συνηθείας α'] Palatinus Περὶ τὰς. Legendum videtur Περὶ τῆς συνηθείας. Nec obstat, quod infrà liber Chrysippi sub eodem titulo recensetur: Περὶ τῆς συνηθείας πρὸς Γοργιππίδην, ζ: plures enim libros de Consuetudine Chrysippum scripsisse, constat: quod superiùs observabamus.

193 Περὶ τῆς συντάξεως τῶν λεγομένων δ'. Περὶ τῆς συντάξεως καὶ στοιχείων τῶν λεγομένων πρὸς Φίλιππον, γ'] Meminit Halicarnassеus Dionysius in libro de Structura verborum: qui etiam, cujus fuerint argumenti nos docet: ἃς δὲ Χρύσιππος καταλέλοιπε Συντάξεις διττάς, ἐπιγραφὴν ἐχούσας περὶ τῆς συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μερῶν, οὐ ῥητορικὴν θεωρίαν ἐχούσας, ἀλλὰ διαλεκτικήν, ὡς ἴσασιν οἱ τὰς βίβλους ἀνεγνωκότες, ὑπὲρ ἀξιωμάτων συντάξεως, ἀληθῶν τε, καὶ ψευδῶν, καὶ δυνατῶν, καὶ ἀδυνάτων, ἐνδεχομένων τε, καὶ μεταπιπτόντων, καὶ ἀμφιβόλων, καὶ ἄλλων τινῶν τοιουτοτρόπων, οὐδεμίαν οὔτε χρείαν, οὔτ' ὠφέλειαν τοῖς πολιτικοῖς λόγοις συμβαλλομένων. εἰς γοῦν ἡδονὴν ἑρμηνείας, ὧν δεῖ στοχάζεσθαι τὴν σύνθεσιν. *Geminum verò illud de Structura opus à Chrysippo relictum, quorum utrumque de partium orationis collocatione inscribitur, non rhetoricam sed dialecticam considerationem habet, ut sciunt, qui eos libros legêre: nempe ubi agatur de compositione enunciationum verarum & falsarum, possibilium & impossibilium, contingentium, & migrantium, & ambiguarum, aliarumque ejusmodi; quæ nullum usum sermoni adferunt civili, nec elocutioni præstant voluptatem, aut elegantiam ad quæ collocatio præcipuè debet collimare.* Ceterùm, pro eo quod hîc legitur Περὶ τῆς συντάξεως τῶν λεγομένων, δ', scriptum est ε' in quibusdam MSS.

Περὶ ἀμφιβολιῶν πρὸς Ἀπολλᾶν β'] Ita infrà, Λύσις τῶν Ἡδύλου ὑποθετικῶν, πρὸς Ἀριστοκρέοντα καὶ Ἀπολλᾶν, α'. Sed ubi Editio Stephanica habet Ἀπελλᾶν. Utraque lectio recta est, *Apellas*, quemadmodum *Apelles*, nomen est proprium. Apellas quidam Cyrenæus, Geographus, memoratur in Epitome Artemidori Ephesii; & apud Clementem Alexandrinum, Apellas, qui Delphica scripsit. Exstat & apud Ælium Aristidem in Apellam, Frontonis filium, Genethliaca Oratio. Etiam apud Ciceronem libro x. Epistolâ 17. legas: *Lepidus tandem; quod ego desiderabam; fecit, ut Apellam ad me mitteret:* ubi vitiosè Editio Patissonis *Apellam*. Horatius Serm. 1. 5. *Credat Judæus Apella, non ego.* Minùs rectè optimæ Glossæ de recutito, quasi *sine pelle*, interpretantur. Quam interpretationem vel ipsa προσῳδία respuit: produceretur enim prima syllaba in voce *Apella*, si à particulà *a* & substantivo *pellis* formata esset. Dicitur & *Apollas*. Occurrit hoc nomen apud Athenæum libro IX. Ἀπολλᾶς ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων. Sed & Ἀπολλῶς dixere. utrumque contractum ex Ἀπολλόδωρος. Ita Ἑρμᾶς, est Ἑρμόδωρος· Μητρᾶς; Μητρόδωρος· Νυμφᾶς, Νυμφόδωρος. Ἡρᾶς, Ἡρόδωρος· Ἀρτεμᾶς, Ἀρτεμίδωρος; ut Salmasius in Dissertatione quam de Herode Infanticida, Heinsii Tragœdia, ad nos scripsit, doctè, ut solebat, observavit.

Περὶ ἀντιστρεφόντων λόγων καὶ συνημμένων, α'] De argumentis, quæ Græcè ἀντιστρέφοντα, Latinè *reciproca* appellantur, legendus Gellius v. 10. & IX. 16. 194

Περὶ τῆς ἀναλύσεως τῶν συλλογισμῶν, α'] Id est, *Syllogismorum resolutione*. Minùs rectè Xylander, συλλογισμοὺς ἀναλύειν, *Syllogismos dissolvere*, apud Marcum Antoninum libro I. est interpretatus. Quid sit autem syllogismos resolvere, omnium optimè explicat Alexander Aphrodisæus in lib. I. Priorum Analyt. Aristotelis; quem ibi vide. 195

Πρὸς τοὺς Ἀμείνονος διαζευκτικοὺς, α'] Codex Palatinus Πρὸς τοὺς Ἀμεινίους. Editio Stephanica & Codex Regius Πρὸς τοὺς Ἀμεινίου: quam postremam lectionem lubens amplector. Ἀμεινίας, nomen est proprium. Laërtius suprà in Platone: Πλάτων δὲ ἐπὶ Ἀμεινίου γέγονεν: ubi tamen Ἀμείνονος legendum monuimus. Sed clarè in Euclide: Ἀπολλώνιος ὁ Κρόνος, οὗ Διόδωρος Ἀμεινίου, &c. 196

Περὶ ὑποθέσεων, πρὸς Μελέαγρον, γ'] An Meleagrum Cynicum, de quo suprà in Menippo?

Λύσις τῶν Ἡδύλλου ὑποθετικῶν, β'.] Ita infrà: Λύσις τῶν Ἡδύλλου ὑποθετικῶν πρὸς Ἀριστοκρέοντα καὶ Ἀπολλᾶν, α'. Sed utrobique legendum ex Regio Codice Ἡδύλου per unicum λ. Ne dubita. Ita hoc nomen efferendum ostendunt versus Martialis libro IX. epig. 58.

Nil est tritius Hedyli lacernis:
Culus tritior Hedyli lacernis.

Ab ἡδὺς, est Ἡδύλος: ut à δριμὺς, δριμύλος: à σιμὸς, σιμύλος: ab αἰσχρὸς, Αἰσχύλος: à μικκὸς, μικκύλος: pro quo vulgò *Micyllus*: non rectè, ut rectè in Canonibus Cannius observabat. *Hedylus* quoque invenire est in Inscriptione antiqua apud Reinesium in Epistolis, pag. 283.

Περὶ τῆς εἰς τὸν ψευδόμενον εἰσαγωγῆς, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, α'.] Aristocreontis mentio facta est suprà, inter Chrysippi discipulos.

197 Περὶ τοῦ παρὰ μικρὸν λόγου,] Hoc est, *de Sorite*, ut rectè Casaubonus ad Persium, dicto loco: fit enim Sorites, cùm aliquid minutatim & gradatim additur, aut demitur: unde & nomen *Acervalis*. ita enim Latino verbo, si necesse sit, Soriten posse appellari, scripsit Tullius libro II. de Divinatione, ubi eum vide. Videsis & librum IV. Academicarum Quæstionum, & nos suprà ad Euclidem, & ad Zenonem Citticum.

Περὶ τῶν εἰς τὰς ὑπολήψεις λόγων, καὶ ἡσυχαζόντων, πρὸς Ὀνήτορα, ί] Anxiè quærebat finitorem acervi Chrysippus: quem cùm invenire desperaret, excogitavit τὸν ἡσυχάζοντα λόγον: qui fiebat, cùm interrogatus sustinebat se, priusquam ad finem interrogatus perveniret. Cicero in Academicis Quæstionibus: *Placet Chrysippo, cùm gradatim interrogaretur, (verbi causâ, tria pauca sint, an multa) aliquanto priusquam ad multa perveniat, quiescere. id est, quod ab iis dicitur ἡσυχάζειν*. Sextus Empiricus Hypotyposeon libro II. capite 22. καίτοιγε οἱ περὶ τὸν Χρύσιππον Δογματικοὶ, ἐν τῇ συνερωτήσει τοῦ σωρείτου, προϊόντος τοῦ λόγου φασὶν· δεῖν ἵστασθαι καὶ ἐπέχειν, ἵνα μὴ ἐκπίπτωσιν εἰς ἀτοπίαν, &c. Ridet illud inventum Carneades apud Ciceronem dicto loco: *Per me stertas licet, inquit Carneades, non modò quiescas. Sed quid proficis? sequitur enim qui te ex somno excitet, & eodem modo interroget; quo in numero conticuisti, si ad eum numerum, unum addidero, multane erunt? progrediere rursus, quoad videbitur. Quid plura? hoc enim fateris, neque ad ultimum te paucorum, neque ad primum multorum respondere posse. Cujus generis error ita manat, ut non videam quò non possit accedere. Nihil me lædit, inquit. Ego enim, ut agitator callidus, priùs quàm ad finem veniam, equos sustinebo; eoque magis, si locus is quo ferentur equi, præceps erit. Sic me, inquit, ante sustinebo, nec diutiùs captiosè interroganti respondebo*, &c. Tamen ipse Carneades soriticè multa rogat apud Sextum Empiricum adversus Mathematicos pag. 339. & 340. dum probare satagit, non esse Deos. Onetoris meminit suprà Laërtius in Platone, & in Stilpone.

198 Περὶ τοῦ ἐγκεκαλυμμένου, &c.] Vide Lucianum in Vitarum Auctione, ubi de Chrysippo: & nos suprà ad Euclidem, & ad Zenonem Citticum.

Κατὰ τῆς συνηθείας πρὸς Μητρόδωρον, ς'] Scripserat quippe Metrodorus περὶ συνηθείας: cujus libri meminit Athenæus IX. 10. & Nicandri Scholiastes ad Theriaca paginâ 29. Horum Chrysippi librorum contra Consuetudinem, meminit Plutarchus in libro de Stoicorum repugnantiis: ubi sex numero fuisse testificatur. Addit, Stoicos eorum nomine ita superbire, ut non vereantur dicere, Omnes omnium simul Academicorum Disputationes in unum congestas, minimè dignas esse quæ cum illis libris conferantur: quos tamen ipse despicit. Igitur hos Chrysippi libros contra Academicos scriptos fuisse, verosimiliter conjiciebat Jonsius: atque huc spectat, quod superiùs de Chrysippo scripsit Laërtius ex Sotione, cum tum philosophari cœpisse cùm Arcesilaus & Lacydes Academiæ præessent: atque ideo & contra Consuetudinem & pro ipsa disseruisse. Scripsit Plutarchus Περὶ συνηθείας πρὸς τοὺς Στωϊκούς, ut est apud Lampriam in Indice librorum Plutarchi. Is, cum Academicus esset, videtur Metrodori contra Stoicos patrocinium suscepisse: quod rectè idem Jonsius existimabat: qui & Metrodorum illum accipit de Metrodoro Theorematico Stilponis discipulo, de quo Laërtius suprà in Stilpone. Plura alia scripserat Chrysippus adversus Metrodorum illum, ut ex hoc Chrysippi librorum Indice claret.

Ὑπογραφὴ τοῦ λόγου, τοῦ πρὸς Θεόσπορον, α'.] Citatur Chrysippus ἐν τῇ ὑπογραμμῇ τοῦ λόγου apud Stobæum in Eclogis Ethicis pag. 184. Sed ubi legendum, ex hoc loco Laërtii, ἐν τῇ ὑπογραφῇ. 199

Περὶ τῶν ὁμοίων πρὸς Ἀριστοκλέα, β'] Alius videtur esse Aristocles ille, ab Aristocle Stoico qui Commentarium scripsit ad Chrysippi librum Περὶ τοῦ Πῶς ἕκαστα λέγομεν καὶ διανοούμεθα. qua de re mox, suo loco.

Περὶ τῶν Ἐτυμολογικῶν πρὸς Διοκλέα ζ'. Ἐτυμολογικῶν πρὸς Διοκλέα, δ'.] Quid de Stoicorum Etymologiis sentiendum, diximus suprà ad Zenonem. Ex his Etymologiarum libris desumpta videntur quæ de origine vocis μύρου ex Chrysippo refert Athenæus XV. 10. & Plutarchus in Amatorio de origine vocis Ἄρης. Videtur & de iisdem accipiendum quod ait M. Tullius in libris de Natura Deorum: *Magnam molestiam suscepit Chrysippus reddere rationem vocabulorum*. 200

Περὶ παροιμιῶν, πρὸς Ζηνόδοτον] In quibus citatur à Diogene nostro in Cynico cognomine, & à Scholiaste Pindari ad Isthm. Oden 2. non longè ab initio.

Περὶ τοῦ Πῶς δεῖ τῶν ποιημάτων ἀκούειν, β'] Quo titulo extat liber Plutarchi, in quo citatur Chrysippus, ubi de loco Homeri quæstio est.

Περὶ τοῦ Πῶς ἕκαστα λέγομεν καὶ διανοούμεθα, α'] 201
Ad quem librum, Expositionem, libris quatuor, scripsit Aristocles Lampsacenus, Philosophus Stoicus, teste Suida in Ἀριστοκλῆς. Libros Chrysippi interpretem desiderasse, discimus ex Arriano in Enchiridio cap. 73. verba Arriani, quia digna sunt ubique legi, non gravabor hìc adponere Ὅταν τις ἐπὶ τῷ νοεῖν καὶ ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι τὰ Χρυσίππου βιβλία σεμνύνηται, λέγε αὐτὸς πρὸς ἑαυτὸν, ὅτι εἰ μὴ Χρύσιππος ἀσαφῶς ἐγεγράφει, οὐδὲν ἂν εἶχεν οὗτος, ἐφ' ᾧ σεμνύνηται· ἐγὼ δὲ τί βούλομαι καταμαθεῖν; τὴν φύσιν, καὶ ταύτῃ ἕπεσθαι· ζητῶ οὖν, τίς ἐστιν ὁ ἐξηγούμενος, καὶ ἀκούσας ὅτι Χρύσιππος, ἔρχομαι πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐ νοῶ τὰ γεγραμμένα· ζητῶ οὖν τὸν ἐξηγούμενον, καὶ μέχρι τούτων οὔπω σεμνὸν οὐδέν· ὅταν δὲ εὕρω τὸν ἐξηγούμενον, ἀπολείπεται χρῆσθαι τοῖς παρηγγελμένοις· τοῦτο αὐτὸ μόνον σεμνόν ἐστιν· ἂν δὲ αὐτὸ τοῦτο ἐξηγεῖσθαι θαυμάσω, τί ἄλλο ἢ Γραμματικὸς ἀπετελέσθην ἀντὶ Φιλοσόφου; πλὴν γε δὴ, ὅτι ἀντὶ Ὁμήρου, Χρύσιππον ἐξηγούμενος· μᾶλλον οὖν, ὅταν τις εἴπῃ μοι,

Ἐπαναγνῶθί μοι Χρύσιππον, ἐρυθριῶ ὅταν μὴ δύνωμαι ὅμοια τὰ ἔργα καὶ σύμφωνα ἐπιδεικνύειν τοῖς λόγοις. *Si quis intelligentiâ & explicandi facultate librorum Chrysippi gloriatur, ipse tibi dic: Nisi obscurè scripsisset Chrysippus, nihil haberet ille quo gloriaretur. Ego verò quid cognoscere studeo? Naturam, & hanc sequi. Quæro igitur, quis sit ejus Interpres. Cùm audiero Chrysippum esse, eum convenio. At scripta non intelligo. Quæro igitur Enarratorem. Et hactenus quidem nihil præclari. Cùm autem Enarratorem invenero, reliquum est uti præceptis: id quod solum præclarum est. Sin ipsam Enarrationem admiratus fuero, quid aliud nisi Grammaticus Philosophi loco evasi? eo dumtaxat excepto, quòd pro Homero Chrysippum enarro. Magis igitur, cùm quis à me petierit prælegi Chrysippum, erubesco: cùm facta nequeo similia verbis & consentanea præstare.* Eadem habet Arrianus in Enchiridio Epicteti capite 73. nam Enchiridion Epicteti Arriani esse, docuit nos Simplicius ad Arrianum. Vide & ipsum Arrianum lib. I. cap. 17.

Περὶ ὑπολήψεως πρὸς Πυθώνακτα, α', β'.] Ceteræ Editiones & Membranæ Regiæ α', β', γ'.

Περὶ καταλήψεως καὶ ἐπιστήμης καὶ ἀνοίας] Pro ἀνοίας, reponere ausim, ex Codice Regio & Florentino, ἀγνοίας. Non semel in his libris Laërtianis peccatum in hac Voce.

Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ λόγου, πρὸς Λεπτίναν] Meminit Plutarchus in libro de Stoicorum repugnantiis: σκόπει γὰρ οἷα περὶ τοῦ Μεγαρικοῦ λόγου γέγραφεν, (loquitur de Chysippo) ἐν τῷ Περὶ λόγου χρήσεως. Ad quos libros referebat Merillius Observationum libro I. capite 19. hæc Gellii libro II. capite 12. *Chrysippus ait, omne verbum ambiguum naturâ esse, cum ex eodem duo vel plura accipi possunt.*

Περὶ τοῦ ἐγκρίνειν τοὺς ἀρχαίους τὴν Διαλεκτικὴν σὺν ταῖς ἀποδείξεσι, πρὸς Ζήνωνα.] Ita Editio prior. Stephanicæ συγκρίνειν: quæ lectio Regii Codicis confirmatur authoritate.

202 Περὶ τῆς Ῥητορικῆς, πρὸς Διοσκουρίδην, δ'] Citatur ἐν τῷ Περὶ Ῥητορικῆς apud Plutarchum in libro de Stoicorum Repugnantiis. Horum librorum meminit Tullius IV. de Finibus: *Scripsit autem Rhetoricam Cleanthes: Chrysippus etiam: sed sic, ut si quis obmutescere concupierit, nihil aliud legere debeat.* Eosque innuere videtur Fabius; quod suprà observabamus; cùm lib. III. cap. I. ait Stoicorum Principes scripsisse de Rhetorica.

Περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀρετῶν, πρὸς Διόδωρον, δ'.] In quo libro bis citatur à Galeno in Epilogo libri Quod animi mores, &c.

Περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, ι.] Quorum librorum meminit Gellius XIV. 4. *Condignè mehercle & condecorè Chrysippus in librorum, qui inscribuntur περὶ καλοῦ καὶ ἡδονῆς, primò, os & oculos justitiæ, vultumque ejus totum severis atque venerandis verborum coloribus depinxit*, &c. Meminit Athenæus III. 12. IX. 4. & XIV. 2. Quartus citatur XIII. 2. & Quintus VIII. 2. Meminit idem Athenæus IV. 15. Chrysippei libri Περὶ τοῦ καλοῦ: nec non Plutarchus de Contrad. Stoicorum, & Laërtius in Zenone Cittieo: qui liber, non alius forte ab hoc libro Περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς. Fuit Aristocreon ille, Philosophus Stoicus.

Περὶ τῶν λεγομένων] Post vocem λεγομένων, additur in Regiis Membranis ὑπὲρ τῆς: deinde cetera deesse annotantur. Desunt autem multa: plurimi scilicet tomi Morales, omnesque Physici: quin & Volumina 431. tantum recensentur à Laërtio, qui tamen Chrysippum plura quam 705. scripsisse suprà monuit. Titulorum Elenchum mutilum, ex antiquis Scriptoribus resarcire conatus est Jonsius. Jonsianum Elenchum operæ pretium duximus infrà ponere: cui etiam aliquot librorum Titulos addidimus. Ecce tibi Libros Morales qui hîc desiderantur.

Περὶ δικαιοσύνης, πρὸς Πλάτωνα.] Primum citat Plutarchus in libro de Communibus Notitiis adversùs Stoicos.

Περὶ δικαιοσύνης.] Plutarch. de Contrad. Stoicor. Gellius XIV. 4. Sextus Empiricus contra Mathemat. pag. 676. Primus citatur Plutarcho de Contradict. Stoic. & Laërtio nostro suprà in Zenone. Tertius eidem Plutarcho ibidem: qui & hisce Chrysippi de Justitia libris alios hoc titulo opposuit: Περὶ δικαιοσύνης πρὸς Χρύσιππον βιβλία γ'. Testatur Lamprias in Indice, ut suprà monuimus. Sed hi libri Περὶ δικαιοσύνης, quod etiam supra observabamus; non diversi videntur à libris Περὶ δικαιοσύνης πρὸς Πλάτωνα: neque etiam fortassis diversi erant à libro Περὶ δικαίου.

Περὶ δικαίου.] Tertius citatur à Laërtio suprà in hac ipsa Chrysippi Vita.

Περὶ ἀγαθῶν.] Meminit Plutarchus in libro de Contradictione Stoicorum. Primus & secundus ab eodem Plutarcho citantur, in libro de Communibus Notitiis. Hunc librum, à proximè sequenti non alium esse existimamus.

Περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν Εἰσαγωγή.] Citatur Chrysippus ab Origene lib. IV. contra Celsum, ἐν τῇ Περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν Εἰσαγωγῇ. & ab Athenæo IV. 5. & II. 3. ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ εἰς τὴν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείαν.

Περὶ τῶν δι' αὑτὰ αἱρετῶν.] Plutarchus de Contrad. Stoic. Athenæus VII. 8.

Περὶ τῶν δι' αὑτὰ μὴ αἱρετῶν.] Athenæus IV. 15. Laërtius suprà in hac Vita.

Περὶ καλοῦ.] Plutarchus ibidem, Laërtius in Zenone Cittieo, & Athenæus IV. 15. Sed hic liber, ut suprà dicebamus, forte non alius est à libro Περὶ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς, quem Laërtius recensuit.

Περὶ παθῶν] Citantur à Laërtio in Zenone Cittieo. Meminit & Galenus in libris de Decretis Hippocratis & Platonis: qui & libro VIII. cap. I. eorum tres fuisse dicit. Quod planiùs docet libro III. de locis affectis cap. I. Verba ejus sunt: Χρύσιππος φιλόσοφος ἔγραψεν περὶ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν, ἓν μὲν τὸ θεραπευτικὸν βιβλίον, ᾧ μάλιστα χρήζομεν εἰς τὴν ἴασιν αὐτῶν· ἕτερα δὲ τρία λογικὰς ἔχοντα ζητήσεις. Primus citatur ab eodem Galeno lib. IV. de Placitis Plat. & Hippoc. cap. 4. & lib. V. cap. I.

Τὸ περὶ παθῶν θεραπευτικόν.] Citatur à Galeno lib. &

& cap. 4. de Decretis Hippocratis & Platonis. Ab eodem cum præcedentibus libris innuitur in libro de cognoscendis & curandis propriis cujusque affectibus cap. 1. γέγραπται μὲν οὖν, inquit, καὶ Χρυσίππῳ, καὶ ἄλλοις πολλοῖς τῶν Φιλοσόφων, θεραπευτικὰ συγγράμματα τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν. Citatur & ab Origene lib. I. & VIII. contra Celsum.

Περὶ τέλους.] Plutarchus de Communib. Notitiis, & Cicero Academ. IV. Primus citatur à Laërtio suprà in Zenone, & à Plutarcho in libro de Contrad. Stoicorum.

Τὰ κατορθώματα.] Primus liber citatur eidem Plutarcho ibidem.

Τὰ Περὶ καθήκοντος.] Sextus Empiricus Hypotyp. III. 25. necnon adversus Mathematicos pag. 676. Sextus & septimus citantur à Plutarcho dicto loco de Stoicorum Repugnantiis.

Ἠθικὰ Ζητήματα.] Quartus citatur Diogeni nostro suprà in Zenone: & sextus Plutarcho, in toties memorato libro de Contradictionibus Stoicorum.

Τὸ Περὶ ἔρωτος.] Meminit & suprà Laërtius in Zenone.

Τὸ πρῶτον Περὶ ἀρετῶν.] Laërtius ibidem.

Περὶ τοῦ δικάζειν.] Plutarchus ibidem.

Περὶ ὁμονοίας.] Athenæus VI. 19.

Περὶ φιλίας.] Secundus citatur Plutarcho de Stoicor. Repugnantiis.

Τὰ Προτρεπτικά.] Plutarchus ibidem. Ab eodem Plutarcho citatur primus in libro de Communibus Notitiis, & tertius in libro de Contradictionib. Stoicorum. Citatur & primus Περὶ τοῦ προτρέπεσθαι eidem, dicto libro de Communibus Notitiis: quem non alium esse à primo τῶν Προτρεπτικῶν verosimiliter existimabat Jonsius.

Περὶ πολιτείας] Plutarchus de Contradictionibus Stoicorum, Sextus Empiricus Hypotypos. III. 25. & adversus Mathematicos pag. 470. & 676. Laërtius suprà in Zenone, & in Chrysippo nostro.

Περὶ Νόμου.] Martianus L. II. D. de Legibus: *Sed & Philosophus summa Stoicæ Sapientiæ Chrysippus sic incipit libro quem fecit* Περὶ Νόμου: ὁ νόμος πάντων ἐστὶ βασιλεὺς θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, &c.

Νόμοι] Epiphanius in Compendio Fidei.

Περὶ βίου καὶ πορισμοῦ] Secundus citatur à Laërtio, suprà, in hac ipsa Vita.

Περὶ παίδων ἀγωγῆς] Quintilianus Instit. lib. I. cap. 1. *Ante omnia, ne sit vitiosus sermo Nutricibus: quas, si fieri posset, sapientes Chrysippus optavit.* Et cap. sequenti: *Melius autem, qui nullum tempus vacare curâ volunt: ut Chrysippus: nam is, quamvis Nutricibus triennium dederit, tamen ab illis quoque jam informandum quamoptimis institutis mentem infantium judicat.* Et apertius, cap. 19. *Et certè, quod facere oporteat, non indignum est discere, cùm præsertim hæc Chironomia; quæ est, ut nomine ipso declaratur, lex gestus; & ab illis temporibus heroicis orta sit, & à summis Græciæ viris, & ab ipso etiam Socrate probata, & à Platone quoque in parte civilium posita virtutum, & à Chrysippo in Præceptis de liberorum educatione compositis non omissa.* Item, cap. 10. *Chrysippus etiam nutricum quæ adhibentur infantibus, allectationi suum quoddam carmen adsignat.*

Περὶ θεῶν] Primum laudat Cicero lib. I. de Natura Deorum, & Laërtius suprà in Zenone. Secundum, Cicero, dicto loco, & Plutarchus de Contradictione Stoicorum. Tertium, idem Plutarchus ibidem, & lib. de Communibus Notitiis. Undecimum, Laërtius suprà in Zenone. Hos libros signant Plutarchus de audiendis Poëmatis, Macrobius Saturnal. I. 17. & Origenes lib. IV. contra Celsum.

Περὶ τοῦ Διὸς σύγγραμμα] Plutarchus & Cicero, dictis locis.

Περὶ Ἥρας] Galenus lib. III. de Hippocratis & Platonis Decretis cap. 8. Καὶ ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ παθῶν μαρτυρεῖ, γράφων ὧδε, &c.

Περὶ προνοίας] Plutarchus de Contradictione Stoicorum, & Lactantius Divinarum Instit. lib. VII. cap. 23. Primus citatur Plutarcho ibidem, & Laërtio suprà, in Zenone. Quartus, Gellio VI. 1. & 2.

Περὶ εἱμαρμένης] Noster suprà in Zenone: Cicero libro de Fato; Eusebius de Præparat. Evangel. Theodoritus Therapeut. VI. Fulgentius Mytholog. lib. I. Primus citatur ab Eusebio de Præparat. Evangel. VI. 2. & secundus, ab eodem ibidem.

Περὶ μαντικῆς, β'.] Cicero lib. I. de Divinatione: *Chrysippus totam de Divinatione duobus libris explicavit sententiam; uno præterea de Oraculis; uno de Somniis.* Meminit Eusebius Pamphili in Præparat. IV. 2. οὕτω τὴν ἀπόδειξιν ἡμῖν Χρύσιππος κεκόμικε, δι' ἀλλήλων κατασκευάζων ἑκάτερα· τὸ μὲν γὰρ πάντα γίνεσθαι καθ' εἱμαρμένην, ἐκ τοῦ μαντικὴν εἶναι δεικνύναι βούλεται· τὸ δὲ εἶναι μαντικὴν, &c. Secundus citatur à Lactantio I. 6. & à Laërtio nostro suprà in Zenone.

Περὶ χρησμῶν] Meminit Cicero lib. I. & II. de Divinatione; Suidas in νεοττὸν, & Apostolius in Proverbio νεοττοῦ οὐδὲν μοι δίδως. Videtur scripsisse de Beneficiis. Vide Senecam lib. I. de Benefic. cap. 3.

Atque hæc sunt Chrysippi ad Moralem Philosophiam spectantia Volumina, quibus auctior fieri potest Index Laërtianus. Quæ ad Physicen spectant, hæc fermè sunt.

Περὶ οὐσίας] Plutarchus de Contradictionibus Stoicorum.

Αἱ φυσικαὶ τέχναι] Plutarchus de Contradict. Stoicorum: ubi primus citatur. In eo libro, de unitate egisse, putabat doctissimus Tennulius, in Notis ad Jamblichum.

Τὰ Φυσικά.] Primus, secundus, tertius, & duodecimus Chrysippi τῶν φυσικῶν, citantur à Laërtio suprà in Zenone.

Περὶ φύσεως] Plutarchus de Contradict. Stoicorum. Citatur secundus ab eodem Plutarcho in libro de Communibus Notitiis; Tertius, dictis locis; & quintus, lib. de Contradict. Stoicorum.

Φυσικὰ Ζητήματα.] Plutarchus de Contradict. Stoicorum & de Communibus Notitiis.

Περὶ κινήσεως.] Plutarchus de Contrad. Stoicorum.

Περὶ κενοῦ.] Laërtius suprà in Zenone, & Plutarchus loco proximè allato.

Περὶ ψυχῆς] Tertullianus lib. de Anima cap. 14. Citatur ἐν πρώτῳ à Galeno lib. IV. de Hippocratis & Platonis Decretis cap. 1. 3. & 8. necnon ἐν δυοδεκάτῳ à Laërtio suprà in Zenone.

Περὶ ἐνυπνίων] Cicero lib. I. de Divinatione; *Chrysippus totam de Divinatione duobus libris explicavit sententiam: uno praterea de Oraculis: uno, de Insomniis.* Signat & libro II. Chrysippi librum de Divinatione nominat Lactantius, libro I. de Falsa Religione. Librum similiter περὶ ἐνυπνίων scripsit Hippocrates: qui liber exstat. Eum Latinè vertit & commentariis illustravit Julius Cæsar Scaliger. Qua de versione cùm verba faceret Bajuletus in suo de Eruditorum libris Judicio, tomo 2. pagina 186. & tomo 3. pag. 411. ait Julium Cæsarem Scaligerum librum Hippocratis de Insomnia Latinè vertisse. En cor Zenodoti, en jecur Cratetis! Quid ab eo Critico exspectes, qui quid sint Græcis ἐνύπνια, & Latinis *insomnia* ignorat: quique adeo in libris Medicorum hospes est, ut quos scripserit libros Medicorum princeps nesciat.

Περὶ αὐξανομένου] Hic liber diligentiam fugit Jonsii. Meminit Philo Judæus in libro de Æternitate Mundi.

Hactenus Chrysippi libri de Morali Philosophia & de Physice, quorum tituli in Indice Laërtiano desiderantur. Sed & in eodem Indice desiderantur Chrysippi alii libri, qui ad Dialecticam, sive Grammaticam, aut etiam ad Historiam, spectare videntur. Sunt autem isti:

Περὶ τῆς Διαλεκτικῆς] Citatur in tertio à Plutarcho, in libro de Stoicorum Repugnantiis. Neque hujus libri meminit Jonsius.

Περὶ ἀνομολογίας] Qui liber & à Jonsio omissus fuit. Meminit Plutarchus in libro de Virtute Morali.

Περὶ βίων, δ´.] Primus citatur à Laërtio suprà in Zenone, & à Plutarcho de Contradict. Stoicorum. Quartus citatur ab eodem Plutarcho ibidem: ubi & quatuor fuisse Chrysippi libros Περὶ βίων indicat: μία σύνταξις, inquit, ἡ Περὶ βίων, τέτταρα βιβλία.

Σύγγραμμα περὶ τῶν ἀρχαίων Φυσιολόγων] Meminit Noster suprà in hac Vita. Partem fuisse Operis Περὶ βίων, verisimili conjectura existimabat Vossius lib. I. de Historicis Græcis cap. 17. Solebant enim Scriptores Græci, ut rectè Casaubonus ad Polybium observabat, operum majorum singulas partes, λόγους, aut τόμους, aut συγγράμματα, appellare.

Περὶ δογμάτων] In quo citatur à Joanne Stobæo in Eclogis Ethicis pag. 184. & hîc liber omissus fuit à Jonsio, quemadmodum & sequens.

Λογικὰ ζητούμενα.] Citantur à Galeno in Epilogo libri Quod animi mores, &c.

Περὶ τοῦ κυρίως κεχρῆσθαι Ζήνωνα τοῖς ὀνόμασιν.] Laërtius suprà in Zenone.

Αἱ πρὸς Ἀρκεσίλαον ἀντιγραφαί] Plutarchus de Contradict. Stoicorum, & de Oraculorum defectu.

Meminit Lamprias, in Indice, Plutarchi libri Περὶ τοῦ πρώτου ἑπομένου πρὸς Χρύσιππον, hoc est, *de Prima illatione, contra Chrysippum:* unde conjicere licet scripsisse etiam Chrysippum Περὶ τοῦ πρώτου ἑπομένου.

Videtur scripsisse & Περὶ μεγεθῶν καὶ πληθῶν. Ipse Laërtius suprà: τέλος δὲ Ἀρκεσιλάῳ καὶ Λακύδῃ, καθά φησι Σωτίων ἐν τῷ ὀγδόῳ. παραγενομένοις ἐν Ἀκαδημίᾳ συνεφιλοσόφησε. δι' ἣν αἰτίαν καὶ κατὰ τῆς Συνηθείας, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἐπεχείρησε, καὶ περὶ μεγεθῶν καὶ πληθῶν, τῇ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν συστάσει χρησάμενος.

AD LIBRUM VIII.

PYTHAGORAS.

Καὶ περὶ τῆς Ἰταλικῆς διαλάβωμεν, ἧς ἦρξε Πυθαγόρας] Atque inde esse existimamus, quòd Socrati Pythagoram Romani prætulerint. Plinius XXXIV. 6. ubi de statuis: *Invenio & Pythagora & Alcibiadi in cornibus Comitii positas, cùm bello Samniti Apollo Pythius fortissimo Græcorum gentis jussisset, & alteri sapientissimo, simulacra celebri loco dicari, donec Sylla Dictator ibi curiam faceret. Mirumque illos Patres, Socrati cunctis ab eodem Deo sapientiâ prælato, Pythagoram prætulisse; aut tot aliis, virtute, Alcibiadem; aut quemquam, utroque, Themistocli.* Idem legere est & apud Plutarchum in Numa. 1

Μνησάρχου δακτυλιογλύφου, ὥς φησιν Ἕρμιππος, ἤ, ὡς Ἀριστόξενος] Lege cum MS. Regiæ Bibliothecæ, ὥς φησιν Ἕρμιππος, Σάμιος, ἢ ὡς Ἀριστόξενος, Τυρρηνὸς, ἀπὸ μιᾶς, &c. Quam lectionem confirmat Clemens Alexandrinus Stromat. I. Πυθαγόρας μὲν οὖν, Μνησάρχου, Σάμιος, ὥς φησιν Ἱππόβοτος· ὡς δὲ Ἀριστόξενος ἐν τῷ Πυθαγόρου βίῳ, καὶ Ἀρίσταρχος, καὶ Θεόπομπος, Τυρρηνὸς ἦν, ὡς δὲ Νεάνθης, Σύριος, ἢ Τύριος. Item Lucianus in Lexiphane: καὶ κατὰ τὸν Μνησάρχου τὸν Σάμιον, σιωπὴν, καὶ γλωτταργίαν ἡμῖν ἐπιβάλλει. Matrem habuit Pythaïda, Samiam. Auctor Porphyrius, Jamblichus, Tzetzes: avum paternum, Euphrona: proavum, Hippasum: de quibus Pausanias in Corinthiacis.

Δακτυλιογλύφου.] Qui Mnesarchum annulorum sculptorem faciat, neminem alium, quem quidem legerit, præter Laërtium esse, ait Aldobrandinus. Non legerat vir doctissimus Apuleium, cujus hæc sunt verba Floridorum I. *Profugit ex Insula* (Samo) *clanculò Pythagoras, patre Mnesarcho nuper amisso: quem comperio inter sellularios artifices, gemmis faberrimè sculpendis, laudem magis quàm opem quæsisse.* Idem testatur Suidas in Πυθαγόρας· Μνησάρχου υἱὸς δακτυλιογλύφου. Et Tzetzes Chiliad. XI. 369.

Ὁ Πυθαγόρας ὁ Σοφὸς, Σάμιος ἦν τῷ γένει.
Σαμίας (l. Σαμίας) Πυθαΐδος μὲν, ὡραίας ὑπὲρ φύσιν,
Καὶ τοῦ Μνησάρχου δὲ υἱός· ὃς Μνήσαρχος ὑπῆρχε
Τὴν τέχνην μετερχόμενος, τὴν δακτυλιογλύφων.

Corrige, δακτυλιογλύφων. Mercatorem frumenti fuisse, conjicere est ex Porphyrio atque Jamblicho. Ignobili genere fuisse, dicit Lactantius Divinarum Instit. III. 18. *Nisi fortè,* inquit, *credamus inepto illi seni, qui*

se in priori vita Euphorbum fuisse mentitus est. Hic, credo, quod erat ignobili genere natus, familiam sibi ex Homeri carminibus adoptavit.

Ὥς φησιν Ἕρμιππος] In Vitis scilicet. Non prætereunda sunt de Hermippo Josephi verba lib. I. contra Apionem; ubi de Pythagora: πολλοὶ δὲ τὰ περὶ αὐτὸν ἱστορήκασι, καὶ τούτων ἐπισημότατός ἐστιν Ἕρμιππος, ἀνὴρ περὶ πᾶσαν ἱστορίαν ἐπιμελής.

Ὡς Ἀριστόξενος] Aristoxenum Tarentinum; qui vulgò Musicus; Xenophili Pythagorei primùm, & deinde Aristotelis, discipulum, intelligit; quique Vitam Pythagoræ, deque ejus Discipulis, scripserat. Meminere hujus libri, præter Laërtium nostrum, Athenæus x. 4. Gellius iv. 11. Clemens dicto loco; Porphyrius atque Jamblichus in Vita Pythagoræ; alii. Qui liber pars fuit Operis de Vitis Virorum Illustrium; cujus meminere Plutarchus, libro Quod non possit suaviter vivi secundùm Epicurum, & S. Hieronymus in Præfat. de Scriptor. Eccles.

Τυῤῥηνός] Scriptum est apud Clementem, loco citato: ὡς δὲ Ἀριστόξενος ἐν τῷ Πυθαγόρου βίῳ, καὶ Ἀρίσταρχος, καὶ Θεόπομπος, Τυῤῥηνὸς ἦν· ὡς δὲ Νεάνθης, Σύριος, ἢ Τύριος· ὥστε εἶναι κατὰ τοὺς πλείστους τὸν Πυθαγόραν βάρβαρον τὸ γένος. Clementis locum respexit Theodoritus Serm. I. θεραπ. his verbis, τὸν δὲ Πυθαγόραν Ἀριστόξενος καὶ Ἀρίσταρχος καὶ Θεόπομπος Τυῤῥηνὸν εἶναί φασιν. Respexit & Eusebius lib. x. de Præparat. Evangelica; ubi de patria Pythagoræ. Adde & Malchum, sive Porphyrium, in Vita Pythagoræ: Συμφωνεῖται μὲν δὴ παρὰ τοῖς πλείστοις Μνησάρχου γεγενῆσθαι παῖς· περὶ δὴ τοῦ γένους τοῦ Μνησάρχου διαπεφώνηται· οἱ μὲν γὰρ Σάμιον αὐτὸν εἶναί φασι· Κλεάνθης δὲ ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Μυθικῶν, Σύρον ἐκ Τύρου τῆς Συρίας. Ita rectè hunc locum restituit Lucas Holstenius. Ceterùm, Josephus aut, ut Veteres loquebantur, *Josepus*, libro II. contra Apionem ait, æquè difficile esse Pythagoræ patriam indicare, atque Homeri.

Ἀπὸ μιᾶς τῶν νήσων, ἃς κατέσχον Ἀθηναῖοι, Τυῤῥηνοὺς ἐκβαλόντες] Insulæ illæ fuere, Lemnos, Imbros, Scyros. auctor Aristoxenus apud Porphyrium, sive Malchum, de Vita Pythagoræ; ubi ait Mnesarchum, Pythagoræ patrem, Tyrrhenum genere fuisse, ex iis Tyrrhenis qui in Lemno, Imbro, & Scyro habitârunt. Tyrrhenos apud Lemnum & Imbrum incoluisse, scribunt, Apollonius Argonautic. iv. Plutarchus de Virtutibus Mulierum, & Quæst. Græc. 21. & Polyænus vii. Stratag. Tyrrhenos etiam Lesbon tenuisse, & Cyzicon, & Ænem, ex antiquis Scriptoribus, docet, Vir Literarum veterum diligentissimus, Samuel Bochartus lib. I. de Coloniis Phœnicum cap. 33. ubi eum vide.

Μαρμάκου] Casaubonus legit Μαμέρκου: conjecturâ ductâ ex eo quòd apud Festum filius Pythagoræ sic vocatur. Sic vocatur & apud Plutarchum in Numa: τεσσάρων υἱῶν βασιλεῖ Νουμᾷ, ἕνα Μάμερκον ἐπὶ τῷ Πυθαγόρου παιδὶ προσηγόρευσεν.

Τοῦ Ἱππάσου, τοῦ Εὐθύφρονος, τοῦ Κλεωνύμου, φυγάδος ἐκ Φλιοῦντος, &c.] At Pausanias in Corinthiacis, Mnesarchum patrem, habuisse dicit; avum, Euphronem; & proavum, Hippasum, qui pulsus à Phliunte, Samum secesserit. Notabis obiter, *Euphronem* à Pausania appellari, qui *Eutyphron* dicitur Laërtio.

Τοῦ τρία ποτήρια] Καὶ τρία, ceteræ Editiones, nec non Regiæ Membranæ. 2

Ἔσχε δὲ ἀδελφούς, πρεσβύτερον μὲν, Εὔνομον· μέσον δὲ, Τυῤῥηνόν.] Quod etiam testatur ex Cleanthe Porphyrius; sed qui priorem, Εὔνοστον, non Εὔνομον, appellat, καταλέγει δ' αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὺς δύο, Εὔνοστον καὶ Τυῤῥηνὸν, πρεσβυτέρους. Et posteà, ex Diogene, in libro de Incredibilibus ultra Thulen: βιοῦντα δ' ἐν ἀφθόνοις; loquitur de Mnesarcho; ἀνατρέφειν τὸ παιδίον, Ἀστραῖον καλέσαντα μετὰ τῶν αὐτοῦ παίδων, τριῶν ὄντων, Εὐνόστου, καὶ Τυῤῥηνοῦ, καὶ Πυθαγόρου.

Καὶ δοῦλον Ζάμολξιν, ᾧ Γέται θύουσι, Κρόνον νομίζοντες, ὥς φησιν Ἡρόδοτος.] De Zamolxi, audiendus Auctor Etymologici: Ζάμολξις. Πυθαγόρᾳ δουλεύσας, ὡς Ἡρόδοτος δ'. Σκύθης· ὃς ἐπανελθὼν, ἐδίδασκε περὶ τοῦ ἀθάνατον εἶναι τὴν ψυχήν· Μνασέας δὲ, παρὰ Γέταις τὸν Κρόνον τιμᾶσθαι, καὶ καλεῖσθαι Ζάμολξιν. Ἑλλάνικος δὲ, ἐν τοῖς Βαρβαρικοῖς Νόμοις, φησὶν, ὅτι Ἑλληνικός τις γεγονὼς, (an legendum Ἑλληνικοῦ τις γένους, vir quidam Græci generis) τελετὰς κατέδειξε Γέταις τοῖς ἐν Θρᾴκῃ· καὶ ἔλεγεν, ὅτι οὐκ ἂν αὐτὸς ἀποθάνοι, οὔθ' οἱ μετὰ τούτου, ἀλλ' ἕξουσιν πάντα ἀγαθά· ἅμα δὲ ταῦτα λέγων, ᾠκοδόμει οἴκημα κατάγαιον· ἔπειτα ἀφανισθεὶς αἰφνίδιον ἐκ Θρᾳκῶν, ἐν τούτῳ διητᾶτο· οἱ δὲ Γέται ἐπόθουν αὐτόν· τετάρτῳ δὲ ἔτει πάλιν φαίνεται· καὶ οἱ Θρᾷκες αὐτῷ πάντα ἐπίστευσαν. Λέγουσι δέ τινες, ὡς ὁ Ζάμολξις ἐδούλευσε Πυθαγόρᾳ Μνησάρχου Σαμίῳ, καὶ ἐλευθερωθεὶς ταῦτα ἐσοφίζετο· ἀλλὰ πολὺ πρότερος δοκεῖ ὁ Ζάμολξις Πυθαγόρου γενέσθαι· ἀθανατίζουσι δὲ καὶ Τέριζοι, καὶ Κρόβυζοι, καὶ τοὺς ἀποθανόντας ὡς Ζάμολξιν φασιν οἴχεσθαι· ἥξειν δὲ αὖθις· καὶ ταῦτα ἀεὶ νομίζουσιν ἀληθεύειν· θύουσι δὲ καὶ εὐωχοῦνται, ὡς αὖθις ἥξοντος τοῦ ἀποθανόντος. Quæ ipsissima verba exscripsit Suidas in Ζάμολξις. Ubi Ζάμολξις, etiam femininum est, & Deæ nomen: quod alibi non reperias. Ceterùm, etiam à Getis Zamolxin pro Deo habitum scripsit Strabo lib. xvi. ubi & Pythagoreum vocat: quod ideo observo, quia Herodotus in Melpomene Zamolxin multis ante Pythagoram annis extitisse dicit. Sed & ibidem refert Getas, eum Γεβελέϊζιν esse, existimare: οἱ δὲ αὐτέων τοῦτον νομίζουσι Γεβελέϊζιν: quare vox Κρόνον apud Laërtium mendosa Casaubono videbatur. Mihi potiùs videntur hæc verba, ὥς φησιν Ἡρόδοτος, esse παραβεβλημένα: nam & Mnaseas apud Etymologicum, dicto loco, etiam Zamolxin apud Getas Κρόνον nuncupari, scriptum reliquit. Sed fortasse pro Ἡρόδοτος legendum Ἱππόβοτος. Scripserat Hippobotus τὴν τῶν φιλοσόφων ἀναγραφὴν, quâ sæpe utitur Laërtius noster. Quin etiam de Pythagora ex eo locum adferunt, Porphyrius in Vita Pythagoræ extrema, Jamblichus itidem in Vita Pythagoræ cap. 51. & Clemens Alexandrinus στρωματ. lib. I. Porphyrius autem dicto loco pro Hercule Zamolxin apud Getas cultum fuisse ait, ubi & nominis etymologiam duplicem adfert. Vide locum. Scriptâ hac Observatione & edita,

monuit me per literas Stephanus Monachius, transposita sibi videri Laërtii verba: & pro ᾧ Γέται θύουσι, Κρόνον νομίζοντες, ὥς φησιν Ἡρόδοτος, legendum sibi videri, ᾧ Γέται θύουσι (ὥς φησιν Ἡρόδοτος) Κρόνον νομίζοντες. Zamolxin, pro Deo à Getis haberi scribit Herodotus.

Οὗτος ἤκουσε μὲν, καθάπερ εἴρηται, Φερεκύδου τοῦ Συρίου] Clemens Alexandrinus Stromat. libro I. ubi de Thalete: διδάσκαλος δὲ αὐτοῦ οὐδεὶς ἀναγράφεται· ὥσπερ οὐδὲ Φερεκύδου τοῦ Συρίου, ᾧ Πυθαγόρας ἐμαθήτευσεν. Quod ipsum testatur & Porphyrius, loco quem in observatione sequenti adducimus; & Cicero I. Tuscul. & Eusebius de Præparatione Euangelica x. 4. & Diodorus Siculus in Excerptis Valesianis. Tatianus Pythagoricam Philosophiam, Φερεκύδους κληρονομίαν propterea appellat, γελῶ καὶ τὴν Φερεκύδους γραολογίαν, καὶ τοῦ Πυθαγόρου τὴν περὶ τὴν δόξαν κληρονομίαν, καὶ τὴν τοῦ Πλάτωνος, κἂν τινες μὴ θέλουσι, τὴν περὶ τοῦτο μίμησιν.

Καὶ ἤκουσεν Ἑρμοδάμαντος τοῦ ἀπογόνου Κρεοφίλου] Apuleius Leodamantem vocat. Verba ejus sunt in Floridis: *Fertur & penes Anaximandrum Milesium naturabilia commentatus; nec non & Cretensem Epimenidem, inclytum Fatiloquum & Poetam, disciplinæ gratiâ sectatus: itemque Leodamantem, Creophyli discipulum: qui Creophylus memoratur Poeta Homeri Hospes, & æmulator canendi fuisse.* Quare Λεοδάμαντος hìc legendum putabat Casaubonus: quàm lectionem & Scaliger ad oram libri adnotaverat. Sed Hermodamas quoque vocatur à Porphyrio Pythagoræ præceptor ille. ἐπανελθόντα, inquit, εἰς τὴν Ἰωνίαν ἐντεῦθεν, τὸν Πυθαγόραν πρῶτον μὲν Φερεκύδῃ τῷ Συρίῳ ὁμιλῆσαι· δεύτερον δ' Ἑρμοδάμαντι τῷ Κρεοφυλίῳ, ἐν Σάμῳ ἤδη γηράσκοντι. Et deinde: διακοῦσαι δ' οὐ μόνον Φερεκύδου καὶ Ἑρμοδάμαντος, ἀλλὰ καὶ Ἀναξιμάνδρου φησὶν οὗτος. Et posteà: νοσήσαντα δὲ τὸν Φερεκύδην ἐν Δήλῳ θεραπεύσας ὁ Πυθαγόρας, καὶ ἀποθανόντα θάψας, εἰς Σάμον ἐπανῆλθε, πόθῳ τοῦ συγγενέσθαι Ἑρμοδάμαντι τῷ Κρεοφυλίῳ. Etiam Ἑρμοδάμαντος scriptum invenimus in Codice Laërtiano, qui in Bibliotheca Regia adservatur. Quare hìc ita legendum: & Apuleium potiùs ex Laërtio & Porphyrio, quàm Laërtium & Porphyrium ex Apuleio corrigendum, existimamus. Notabis autem, qui Κρεόφιλος hoc loco, & Sophoclis Scholiastæ ad Trachinias pag. 628. Edit. Pauli Stephani, dicitur, Κρεοφύλιον à Porphyrio dictis locis nuncupari. At Κρεώφυλος Straboni dicitur: cujus hæc sunt verba libro XIV. Σάμιος δ' ἦν καὶ Κρεώφυλος, ὅν φασι δεξάμενον ξενίᾳ ποτὲ Ὅμηρον, λαβεῖν δῶρον τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ποιήματος, ὃ καλοῦσιν Οἰχαλίας Ἅλωσιν. Καλλίμαχος δὲ τοὐναντίον ἐμφαίνει δι' ἐπιγράμματός τινος, ὡς ἐκείνου μὲν ποιήσαντος, λεγομένου δ' Ὁμήρου διὰ τὴν λεγομένην ξενίαν.

Τοῦ Σαμίου πόνος εἰμὶ, δόμῳ ποτὲ θεῖον Ὅμηρον
Δεξαμένου· κλαίω δ' Εὔρυτον ὅσσ' ἔπαθεν,
Καὶ ξανθὴν Ἰόλειαν· Ὁμήρειον δὲ καλεῦμαι
Γράμμα· Κρεωφύλῳ, Ζεῦ φίλε, τοῦτο μέγα.

Τινὲς δὲ διδάσκαλον Ὁμήρου τοῦτόν φασιν· οἱ δ' οὐ τοῦτον, ἀλλ' Ἀριστέαν τὸν Προκοννήσιον. Nec aliter ab Eustathio appellatur, qui ab B. Iliad. paginâ 350. & 351. Edit. Rom. dictum Strabonis locum ad verbum exscripsit; sed ubi vitiosè; ut hoc obiter dicam; pro Ἀριστέαν τὸν Προκοννήσιον, scriptum est Ἀρισταῖον τὸν Προκοννήσιον. Etiam post vocem Δεξαμένου, supplendum ex Strabone, κλαίω δ' Εὔρυτον ὅσσ' ἔπαθεν· Καὶ ξανθὴν Ἰόλειαν. Pergamus. Sed & Pausanias in Messenicis Κρεώφυλον appellat. Ibi citatur Creophylus ἐν Ἡρακλείᾳ: pro quo legendum ἐν Οἰχαλίᾳ non dubitamus: est enim sermo de Oechalia: quo titulo Creophylum Poëma scripsisse, ex suprà memorato Strabonis loco vidimus. In suprà citatis Apuleii verbis, etiam *Creophyli* scriptum est. Igitur confidenter Κρεωφύλου hìc scribendum adfirmamus, quam lectionem, vel ipsa metri ratio in Epigrammate Callimachi manifestam facit: Γράμμα, Κρεωφύλῳ, &c. est enim secunda & tertia brevis in Κρεοφίλῳ: quamquam & tertia produci queat. Ceterùm, meminit hujus Epigrammatis Sextus Empiricus; apud quem in primo versu legitur,

Κρεωφύλου πόνος εἰμὶ, δόμῳ ποτὲ θεῖον ἀοιδόν.

& in postremo: Γράμμα Κρεωφύλου, &c. In Codice Laërtiano Regiæ Bibliothecæ; scriptum fuit Κρεωφίλου.

Νέος δὲ ὢν καὶ φιλομαθὴς, ἀπεδήμησε τῆς πατρίδος &c. Qua de re Themistius Orat. IV.

Ὁπηνίκα καὶ Πολυκράτης, &c.] Clemens Stromat. I. Πυθαγόρας δὲ, κατὰ Πολυκράτη τὸν τύραννον, περὶ τὴν ἑξηκοστὴν δευτέραν ὀλυμπιάδα. Apuleius in Floridis: *Fuit ferme Pythagoras id ævi, quo Polycrates Samo potiebatur.*

Ἐξέμαθε τὴν φωνὴν αὐτῶν] Quin & Judæorum scripta æmulatum fuisse, multasque Judæorum leges in suam Philosophiam transtulisse, scribit ex Hermippo Josephus libro II. contra Apionem. Etiam ab Ægyptiis, à Mose, à Zoroastre, à Nazarato Assyrio, multa sumpsisse refert Clemens Alexandrinus: cujus verba transcripsit Eusebius libro VIII. de Præparatione Euangelica capite 6. Similia legas apud Theodoritum in Sermone contra Græcos: ubi & ab Ægyptiis circumcisum fuisse, refert. Fuisse autem in Ægypto, regnante Rege Sanneserto, scribit Diodorus Siculus in Biblioth. Hist. & Plinius XXXVI. 9. Ceterùm notandum, φωνὴν hoc loco; ut & alibi sæpe; pro sermone, seu lingua, usurpari.

Ἀντιφῶν ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν ἀρετῇ πρωτευσάντων] Eadem, & fere iisdem verbis, habes apud Porphyrium: quò Lectorem remitto: est enim locus prolixior.

Ἐν Κρήτῃ σὺν Ἐπιμενίδῃ κατῆλθεν εἰς τὸ Ἰδαῖον ἄντρον, ἀλλὰ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ εἰς τὰ ἄδυτα] Porphyrius; ubi de Pythagoræ in Cretam adventu: εἰς δὲ τὸ Ἰδαῖον καλούμενον ἄντρον καταβὰς, ἔρια ἔχων μέλανα, τὰς νενομισμένας τριττὰς ἐννέα ἡμέρας ἐκεῖ διέτριψε, καὶ καθήγισε τῷ Διὶ, τόν τε στορεννύμενον αὐτῷ κατ' ἔτος θρόνον ἐθεάσατο. *Inde ubi in Idæum antrum nigrâ Lanâ amictus descendit, dies ternovenos ex more recepto istbic exegit; & Jovi lustratus est, & pulvinar vidit, quod quotannis ei sternitur.*

Ἀλλὰ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ εἰς τὰ ἄδυτα] Isocrates in laudatione Busiridis: ἔχοι δ' ἄν τις μὴ σπεύδειν ὡρμημένος πολλὰ καὶ μεγάλα περὶ τῆς ὁσιότητος αὐτῶν διελθεῖν· ἣν οὔτε

ρθύνας, οὔτε πρῶτος ἐγὼ τυγχάνω καθεωρακὼς, ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν προγεγενημένων· ὧν καὶ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος εἷς ἐστιν, ὃς ἀφικόμενος εἰς Αἴγυπτον, καὶ μαθητὴς ἐκείνων γενόμενος, τήν τε ἄλλην φιλοσοφίαν πρῶτος εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐκόμισε, καὶ περὶ τὰς θυσίας τε καὶ τὰς ἁγιστείας τὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπιφανέστερον τῶν ἄλλων ἐσπούδασεν· ἡγούμενος εἰ καὶ μηδὲν αὐτῷ διὰ ταῦτα πλέον γίγνοιτο παρὰ τῶν θεῶν, ἀλλὰ παρά γε τοῖς ἀνθρώποις ἐκ τούτων μάλιστ' εὐδοκιμήσειν. ὅπερ αὐτῷ καὶ συνέβη. τοσοῦτον γὰρ εὐδοξίᾳ τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλεν, ὥστε καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπιθυμεῖν αὐτοῦ μαθητὰς εἶναι, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἥδιον ὁρᾷν τοὺς παῖδας, τοὺς αὐτῶν ἐκείνῳ συγγινομένους, ἢ τῶν οἰκείων ἐπιμελουμένους. καὶ τούτοις οὐχ οἷόν τε ἀπιστεῖν· ἔτι γὰρ καὶ νῦν τοὺς προσποιουμένους ἐκείνου μαθητὰς εἶναι, μᾶλλον σιγῶντας θαυμάζομεν, ἢ τοὺς ἐπὶ τῷ λέγειν μεγίστην δόξαν ἔχοντας. *Multa, nisi festinatio prohiberet, & magna, de sanctitate Ægyptiorum commemorari possent, quæ ego neque solus, neque primus perspexi: Sed multi cum nostra, tum superioris ætatis homines: quorum de numero fuit etiam Samius ille Pythagoras.*

Εἶτα ἐπανῆλθεν εἰς Σάμον, καὶ εὑρὼν τὴν πατρίδα τυραννουμένην ὑπὸ Πολυκράτους, ἀπῆρεν εἰς Κρότωνα, &c.] Quod etiam confirmat Strabo libro XIV. ubi de Polycrate, Sami Tyranno: Ἐπὶ τούτου δὲ, καὶ Πυθαγόραν ἱστοροῦσι φυομένην ἰδόντα τὴν τυραννίδα, ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν καὶ ἀπελθεῖν εἰς Αἴγυπτον καὶ Βαβυλῶνα, φιλομαθείας χάριν· ἐπανιόντα δ' ἐκεῖθεν, ὁρῶντα ἔτι συμμένουσαν τὴν τυραννίδα, πλεύσαντα εἰς Ἰταλίαν, ἐκεῖ διατελέσαι τὸν βίον. *Ejusdem ætate ferunt Pythagoram, cùm gliscentem in patria videret tyrannidem, Samo excessisse, inque Ægyptum & Babylonem discendi studio abiisse: cùmque reversus eam videret durare, in Italiam navigasse, atque ibi vitæ reliquum confecisse.* Jamblichus l. 18. φασὶν, ἀφικέσθαι τὸν Πυθαγόραν ἐξ Ἰωνίας καὶ Σάμου, κατὰ τὴν Πολυκράτους τυραννίδα, ἀκμαζούσης Ἰταλίας.

Ἀπῆρεν εἰς Κρότωνα τῆς Ἰταλίας, &c.] Strabo libro IV. postquam ultimum Crotoniatarum, reliquorum Græcorum primum esse dixit: addit, urbis Crotonis gloriam auctam fuisse Pythagoreorum multitudine & Milone, athletarum celeberrimo, eodemque discipulo Pythagoræ, qui longo tempore in ea urbe versati sunt.

Οἱ περὶ τοὺς τριακοσίους ὄντες] Plusquam sexcentos fuisse, ait infrà Laërtius: τῶν τε ἑξακοσίων οὐκ ἐλάττους ἐπὶ τὴν νυκτερινὴν ἀκρόασιν ἀπήντων αὐτοῦ. Idem testatur Suidas in γνώριμοι: γνώριμοι. φοιτηταί. Πυθαγόρας ὁ Σάμιος γνωρίμους ἔσχε πλείους ἢ ἑξακοσίους. Quare & hîc olim legendum existimabam ἑξακοσίους. Sed τριακοσίους quoque Athenagoras: οὕτω καὶ Πυθαγόρας μὲν ἅμα τριακοσίοις ἑτέροις (lege ἑταίροις) κατεφλέχθη. Et Lucianus in Vitarum Auctione, Pythagoram emptum fingit à trecentis hominibus Italis.

4 Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς] Qui, teste Laërtio nostro, in ejus Vita, scripserat περὶ τῶν Πυθαγορείων: quos libros innuit Porphyrius in libris de Abstinentia ab esu animatorum.

Τὸν δὲ Ἑρμῆν εἰπεῖν αὐτῷ ἑλέσθαι, &c.] Apollonii Scholiastes ad hæc libri primi Argonauticorum, pagina 30. ἘΠΙΔΈΔΡΟΜΕ ΛΉΘΗ: ὅτι λέγονται οἱ τεθνηκότες λήθην τῶν γεγονότων αὐτοῖς ἐν τῇ ζωῇ λαμβάνειν. οὗτος οὖν (φησὶ) καὶ τεθνηκὼς εἰς λήθην οὐκ ἔπεσεν· καὶ μετεμψυχωθεὶς, κατὰ τὸν Φιλοσόφων λόγον, ᾔδει τίς ἦν, διὰ τὰς Ἑρμοῦ βουλάς· Φερεκύδης δέ φησιν, ὅτι δῶρον εἶχε παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ ὁ Αἰθαλίδης, τὸ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ποτὲ μὲν εἰς ᾅδου, ποτὲ δὲ ἐν τοῖς ὑπὲρ τὴν γῆν τόποις εἶναι. &c.

Ἐπέδειξεν ἣν Μενέλαος ἀνέθηκεν ἀσπίδα, &c.] De hoc Clypeo, aliter Tertullianus in libro de Anima: 5
Sed Clypeum Euphorbi olim Delphis consecratum recognovit, & suum dixit, & de signis vulgò ignotis probavit. Etiam Ovidius in Metamorphosi:

Cognovi clypeum, lævæ gestamina nostræ,
Nuper Abantæis templo Junonis in Argis.

Et Horatius Carm. lib. I. Ode 28. ad Archytam.

-----habentque
Tartara Panthoïden, iterum Orco
Dimissum: quamvis clypeo Trojana refixo
Tempora testatus, nihil ultra
Nervos atque cutem morti concesserat atræ;
Judice te, non sordidus auctor
Naturæ, Verique.

Ἐπειδὴ δὲ Ἑρμότιμος ἀπέθανε, γενέσθαι Πύῤῥον τὸν Δήλιον ἁλιέα, &c.] Tertullianus dicto loco: *Quomodo credam non mentiri Pythagoram, qui mentitur ut credam? Quomodo mihi persuadebit Æthalidem, & Euphorbum, & Pyrrhum piscatorem, & Hermotimum se retro ante Pythagoram fuisse, ut persuadeat Vivos ex mortuis effici, qui iterum se Pythagoram pejeravit? quantò enim credibilius ipse ex semetipso semel redisset in vitam, quàm totiens alius atque alius?* Etiam Πύῤῥος dicitur Porphyrio: ἀνέφερεν δ' αὐτὸν εἰς τοὺς πρότερον γεγονότας, πρῶτον μὲν Εὔφορβος λέγων γενέσθαι, δεύτερον δ' Αἰθαλίδης, τρίτον Ἑρμότιμος, τέταρτον δὲ, Πύῤῥος, νῦν δὲ, Πυθαγόρας: & Origeni in Philosophicis: & Pyrrhus S. Hieronymo in Apologia ad Rufinum. Emendandus ergo Sophoclis Scholiastes, qui ad Electram Πύθιον appellat. Ceterùm paulò aliter hanc de Pythagora historiam narrat Gellius libro IV. cap. XI. *Pythagoram verò ipsum, sicuti celebre est, Euphorbum primò se fuisse, dictitasse, ita hæc remotiora sunt his quæ Clearchus & Dicæarchus memoriæ tradiderunt, fuisse eum posteà Pyrandrum; deinde Callideam; deinde feminam pulchra facie meretricem, cui nomen Alce.* Narrat aliter & Hieronymus in Apologia ad Rufinum; ubi *Callidem* vocat, quem Gellius *Callideam*. Legendum videtur utrobique, ex Laërtio & Porphyrio, *Æthalidem*. Narrat & aliter Apollonii Scholiastes, Argonauticorum libro primo. Φασὶ δὲ τοῦτον, inquit, τὸν Αἰθαλίδην οἱ Πυθαγορικοὶ, τῆς ψυχῆς οὔσης ἀφθάρτου, κατὰ μὲν τοὺς Τρωϊκοὺς χρόνους ἀναβιώσαντα, Εὔφορβον εἶναι τὸν Πάνθου. ἔπειτα, ἐκ τούτου Πύῤῥον τὸν Κρῆτα. εἶτα, Ἠλεῖόν τινα, οὗ τὸ ὄνομα ἀγνοεῖται. μετὰ ταῦτα, αὐτὸν τὸν Πυθαγόραν. Πυθαγόρας δὲ, ἐν τῷ μεταλλοιοῦσθαι τὰς ψυχὰς, καὶ παρεισδύνειν εἰς ἕτερα σώματα, φησὶν, ὅτι γένοιτο μὲν πρῶτον Αἰθαλίδης. εἶτα

Εὔφορβος Τρὼς, εἶτα, Ἑρμοῦ υἱὸς καὶ Σαμίας ἑταίρας· καὶ Πυθαγόρας. Τὴν δὲ μνήμην αὐτῷ παρέπεσθαι τῷ κεχαρίσθαι Ἑρμῆν τῷ Αἰθαλίδῃ υἱῷ ὄντι. Meminit, sed strictim, Philostratus de Vita Apollonii libro & capite primo, & lib. 3. cap. 6.

6 Ἔνιοι μὲν οὖν Πυθαγόραν μηδὲ ἓν καταλιπεῖν σύγγραμμά φασι διαπαίζοντες] Id ipsum tamen seriò affirmant, Plutarchus in Alexandro, Josephus in II. contra Apionem, Claudianus Mamertus libro II. de Statu Animæ capite 3. Lucianus libro de Lapsu in Salutatione, & Hieronymus in Epistola contra Rufinum. Ceterùm, pro διαπαίζοντες, Scaliger ad oram libri legendum adnotaverat, διαπταίοντες. Nobis τὸ διαπαίζοντες magis placet.

Πυθαγόρας Μνησάρχου ἱστορίην ἤσκησεν ἀνθρώπων μάλιστα πάντων] Id est; ut rectè Casaubonus; *omnium hominum maximè fuit polyhistor.* Adi Casaubonum. Meliùs autem ceteræ editiones Πυθαγόρης: scripsit enim Jonica dialecto Heraclitus. At pro κακοτεχνίην, καλοτεχνίην hoc loco reponebat Casaubonus.

Οὐ μὰ τὸν ἀέρα τὸν ἀναπνέω, οὐ μὰ τὸ ὕδωρ τὸ πίνω] Sic loquuntur Græcobarbari. In re non ambigua, exemplis supersedeo. Sed & Dores, τὸν, τάς, τούς, pro, ὅν, ἅς, οὕς, usurpasse constat, quare nihil mutandum in verbis Laërtii.

Γέγραπται δὲ τῷ Πυθαγόρᾳ συγγράμματα γ', παιδευτικὸν, πολιτικὸν, φυσικόν] Inde corrigendus Suidas in Πυθαγόρας· συνέγραψε δὲ, inquit, ὁ Πυθαγόρας μόνα τρία βιβλία· παιδευτικὸν, πολιτικόν. Excidit τὸ φυσικόν.

7 Τὸ δὲ φερόμενον ὡς Πυθαγόρου, Λύσιδός ἐστι τοῦ Ταραντίνου, &c.] Aurea Carmina videtur significare. Aliter tamen existimasse videtur Suidas: qui, postquam hæc Laërtii verba τὸ δὲ φερόμενον &c. retulit, addit, τινὲς δὲ ἀνατιθέασιν αὐτῷ καὶ τὰ Χρυσᾶ Ἔπη. Cujus autem auctoris sint Aurea illa Carmina, incertum est. Certè Pythagoræ non esse constat: quâ de re legendus Theodorus Marcilius in Commentario ad illa Carmina. Lysida Thebis vixisse, ibique Epaminondæ Magistrum fuisse, scribit etiam Porphyrius: ὁ Λῦσις ἐν Ἑλλάδι ᾤκησεν, Ἐπαμινώνδα τε συγγέγονεν, οὗ διδάσκαλος γέγονε. Et Jamblichus: qui addit, ab Epaminonda patrem fuisse appellatum: ὁ δὲ Λῦσις μισήσας τὴν ὀλιγωρίαν, ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐν Ἀχαΐᾳ διέτριβε τῇ Πελοποννησιακῇ. ἔπειτα εἰς Θήβας μετῳκήσατο (lege μετῴκησεν) σπουδῆς τινὸς γενομένης, οὗπερ ἐγένετο Ἐπαμινώνδας ἀκροατὴς, καὶ πατέρα τὸν Λῦσιν ἐκάλεσεν. ὧδε καὶ τὸν βίον κατέστρεψεν. Thebanum quoque Epaminondam à Lyside Pythagoreo eruditum fuisse, testificatur Cicero libro II. de Officiis, & libro III. de Oratore, Cornelius Nepos in Epaminonda, Diodorus Siculus in Excerptis à Valesio publicatis, & Pausanias in Bœoticis. Igitur de Lyside accipiendum, quod scribit idem Diodorus Histor. Bibl. libro XVI. τοῦ δ' Ἐπαμινώνδου. Πυθαγόρειον ἔχοντος φιλόσοφον ἐπιστάτην, συντρεφόμενος ὁ Φίλιππος μετέσχεν ἐπὶ πλεῖον τῶν Πυθαγορείων λόγων. De Epaminonda dixerat paulò antè: μετέσχε γὰρ ἐπὶ πολὺ πάσης παιδείας, καὶ μάλιστα τῆς Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας. Præceptiones autem illas Pythagoricas quæ Aureis illis versibus continentur, Veteres Ὑποθήκας vocarunt. Simplicius in Procemio ad Epicteti Enchiridion; ubi de hoc ipso Enchiridio: κομματικοὶ δέ εἰσιν οἱ λόγοι καὶ γνωμονικοὶ κατὰ τῶν Ὑποθηκῶν καλουμένων παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις εἶδος. Hierocles, ubi de Aureis illis Carminibus: ὃ δὲ καὶ ἐν ταῖς Πυθαγορικαῖς Ὑποθήκαις, τὰ τῶν ἀρετῶν παραγγέλματα πρῶτα παραδίδωσιν ἐν τοῖς ἔπεσιν ὁ λόγος, &c.

Ἡρακλείδης ὁ τοῦ Σαραπίωνος, ἐν τῇ Σωτίωνος Ἐπιτομῇ] De quo diximus suprà, in Vita Heraclidis.

Δεύτερον, τὸν Ἱερὸν Λόγον, οὗ ἡ ἀρχή, &c.] Quem librum ad Cercopem Pythagoreum Epigenes referebat. Id nos docet Clemens Stromat. libro I. his verbis: Ἐπιγένης δὲ ἐν τοῖς περὶ τῆς εἰς Ὀρφέα ποιήσεως, Κέρκωπος εἶναι λέγει τοῦ Πυθαγορείου τὴν εἰς ᾅδου Κατάβασιν, καὶ τὸν Ἱερὸν Λόγον· τὸν δὲ Πέπλον, καὶ τὰ Φυσικὰ, Βροντίνου. Sed Pythagoræ tribuit quoque Jamblichus de vita Pythag. capite 28. aut ejus filio Telaugi. Verba Jamblichi, quia is tituli rationem reddit, infrà ponere non gravabor: οὐκ ἔτι δὴ οὖν ἀμφίβολον γέγονε, τὸ τὰς ἀφορμὰς παρὰ Ὀρφέως λαβόντα Πυθαγόραν, συντάξαι τὸν περὶ Θεῶν Λόγον, ὃν καὶ Ἱερὸν διὰ τοῦτο ἐπιγράψαμεν, ὡς ἂν ἐκ τοῦ μυστικωτάτου ἀπηνθισμένον περὶ Ὀρφέι τόπου, εἴτε ὄντως τοῦ ἀνδρὸς, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσι, σύγγραμμά ἐστιν, εἴτε Τηλαύγους, ὡς ἔνιοι τοῦ διδασκαλείου ἐλλόγιμοι καὶ ἀξιόπιστοι διαβεβαιοῦνται, ἐκ τῶν Ὑπομνημάτων τῶν Δαμοῖ τῇ θυγατρὶ ἀπολειφθέντων ὑπ' αὐτοῦ Πυθαγόρου· Tribuitur quoque Pythagoræ à Diodoro Siculo, Scriptore gravissimo. Ita enim ille libro primo extremo: Πυθαγόραν δὲ κατὰ Ἱερὸν Λόγον, καὶ τὰ κατὰ Γεωμετρίαν θεωρήματα, καὶ τὰ περὶ τοὺς ἀριθμοὺς, ἔτι δὲ τὴν εἰς πᾶν ζῶον τῆς ψυχῆς μεταβολὴν μαθεῖν παρ' Αἰγυπτίων. Memoratur Eustathio ad Iliad. N. paginâ 948. & alibi. Citatur & à Stobæo in Physicis. Meminit & suprà memoratus Jamblichus, capite ultimo de Vita Pythagoræ. Alius fuit liber ab ἱερατικοῖς βιβλίοις, in adytis Ægyptiorum reconditis, de quo libro Clemens Stromat. VI. Eodem titulo librum scripserat Arignote, Pythagoræ discipula, & ut quidam volunt, ejus filia: unde eam quidam auctorem Ἱεροῦ Λόγου qui Pythagoræ tribuitur, esse existimarunt; Sed is Arignotes liber, cùm Bacchica solùm & Cereris mysteria contineret, alius videtur esse à Pythagoreo. Suidas in Ἀριγνώτη: συνέταξε τάδε: Βακχικά. ἔστι δὲ περὶ τῶν τῆς Δήμητρος μυστηρίων ἐπιγράμματα. γράφεται δὲ καὶ Ἱερὸς Λόγος.

Ἠλοθαλῆ τὸν Ἐπιχάρμου τοῦ Κῴου πατέρα] Ipse Laërtius infrà in Epicharmo: ubi nos vide.

Καὶ ἄλλους] Προγνωστικὰ scripsisse, scripsit Tzetzes Chiliad. II. 55.

Ὁ Πυθαγόρας δὲ, υἱὸς Μνησάρχου τοῦ Σαμίου,
Οὐ μόνον προεγίνωσκε καλῶς αὐτὸς τὰ πάντα,
Ἀλλά γε καὶ τοῖς χρήζουσι τὰ μέλλοντα γινώσκειν,
Προγνωστικὰ κατέλειψε διάφορα βιβλία.

Citat & ejus Orationem ad Abarim Proclus lib. III. in Timæum Platonis. Quis autem Abaris ille, disces

ex Herodoto, Strabone, Antigono in libro de Mirabilibus, Himerio Sophista Oratione εἰς τὸν Κόμιντα Οὐρσίκιον, Harpocratione in Ἄβαρις, Porphyrio & Jamblicho in Vita Pythagoræ; & Scholiaste Aristophanis in Equitibus. Citatur quoque Pythagoras in libro de Mari Erythræo ab Æliano lib. XVII. de Animal. cap. 8. & 9. & ab Athenæo IV. 25. & XIV. 3. Sed qui alius videtur à nostro. Scripsisse de Herbis Magicis, testatur Plinius XXIV. 17. Quod Volumen à quibusdam Cleemporo Medico adscribi ait. *Sed Pythagoræ*, inquit, *pertinax fama antiquitasque vindicant: & id ipsum authoritatem volumini affert, si quis alius cura sua opus, illo viro dignum judicavit: quod fecisse Cleemporum, cùm alia suo & nomine ederet, quis credat?* Historiam belli inter Cyrum & Samios gesti scripsisse, refert Cedrenus: sed omnino fallitur Cedrenus.

Πολλοὺς δὲ καὶ ὑπὸ Ἄστωνος τοῦ Κροτωνιάτου γραφέντας ἀνατεθῆναι Πυθαγόρᾳ] Astonis illius Crotoniatæ, Philosophi Pythagorici, non meminit Jamblichus, qui in Vita Pythagoræ lib. I. cap. ultimo, illustres omnes Pythagoricos Crotoniatas recenset. Meminit quidem Αἴμωνος & Αἴγωνος: quæ nomina proximè ad nomen Ἄστωνος accedunt.

8 Φησὶ δὲ καὶ Ἀριστόξενος] Is est Aristoxenus Musicus, cujus exstant libri de Musica.

Φησὶ δὲ καὶ Ἀριστόξενος τὰ πλεῖστα τῶν ἠθικῶν δογμάτων λαβεῖν τὸν Πυθαγόραν παρὰ Θεμιστοκλείας τῆς ἀδελφῆς] Malim cum Aldobrandino, τῆς ἐν Δελφοῖς: hoc est, *quæ Sacerdos fuit Apollinis apud Delphos*; quemadmodum infrà in hac ipsa Vita legitur ὁ δ᾽ αὐτός φησιν (sermo est de eodem Aristoxeno) ὡς προείρηται, καὶ τὰ δόγματα λαβεῖν αὐτὸν παρὰ τῆς ἐν Δελφοῖς Θεμιστοκλείας: quamquam ibi Casaubonus, ex hoc loco, τῆς ἀδελφῆς reponit: accusans incogitantiæ Ambrosium, Diogenis Laërtii Interpretem, qui receptam lectionem sequutus sit. Etiam Scaliger ad oram libri τῆς ἀδελφῆς legendum adnotaverat: quam lectionem agnoscunt, fateor, & Suidæ Codices. Sed ut dixi, magis placet τῆς ἐν Δελφοῖς: non una de causa. Primùm, quia antiqui Legislatores soliti erant fingere se à Diis ipsis Leges suas accepisse. Ita Lycurgus Apollinem Delphicum consulebat; Romulus, Consum, quem Consiliorum Deum finxit; Numa, Nympham Ægeriam. Credibiliùs igitur est Pythagoram Decreta sua ad Apollinis Sacerdotem, cùm id magnam authoritatem faceret, quàm ad sororem suam, quod authoritatem nullam fecisset, retulisse. Deinde, si tam doctam atque eruditam sororem habuisset Pythagoras ut ad eam dogmata ejus referri verosimiliter potuissent, nemo illius non meminisset. At illius meminit nemo: non Porphyrius, non Jamblichus, non Auctor incertus, (de quo in Photii Bibliotheca, Codice CCLIX.) qui omnes Pythagoræ Vitam conscripsere. Hæc adnotaveram, cùm incidi in locum eximium Diodori Siculi: cujus hæc sunt verba, è libro primo Bibliothecæ Historicæ: ubi de Mneri, Ægyptiorum Legislatore: προσποιηθῆναι δὲ τὸν Ἑρμῆν δεδωκέναι τούτους, (νόμους) ὡς μεγάλων ἀγαθῶν αἰτίους ἐσομένους· καθάπερ παρ᾽ Ἕλλησι ποιῆσαί φασιν· ἐν μὲν τῇ Κρήτῃ, Μίνωα· παρὰ δὲ Λακεδαιμονίοις Λυκοῦργον· τὸν μὲν, παρὰ Διὸς, τὸν δὲ, παρ᾽ Ἀπόλλωνος φήσαντα τούτους εἰληφέναι. καὶ παρ᾽ ἑτέροις δὲ, πλείοσιν ἔθνεσι παραδέδοται τοῦτο τὸ γένος τῆς ἐπινοίας ὑπάρξαι, καὶ πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιον γενέσθαι τοῖς πεισθεῖσι. παρὰ μὲν γὰρ τοῖς Ἀρισμάσποις, Ζαθραύστην ἱστοροῦσι τὸν Ἀγαθὸν Δαίμονα προσποιήσασθαι τοὺς νόμους αὐτῷ διδόναι. παρὰ δὲ τοῖς ὀνομαζομένοις Γέταις, Ζάμολξιν, ὡσαύτως, τὴν κοινὴν Ἑστίαν. παρὰ δὲ τοῖς Ἰουδαίοις, Μωσῆν, τὸν ΙΑΩ ἐπικαλούμενον θεόν. εἴτε θαυμαστὴν καὶ θείαν ὅλως ἔννοιαν εἶναι κρίνοντας τὴν μέλλουσαν ὠφελήσειν ἀνθρώπων πλῆθος· εἴτε καὶ πρὸς τὴν ὑπεροχὴν καὶ δύναμιν τῶν εὑρεῖν λεγομένων τοὺς νόμους ἀποβλέψαντα τὸν ὄχλον, μᾶλλον ὑπακούσεσθαι διαλαβόντας. *Leges à Mercurio sibi traditas, unde ingentia vitæ bona promanarent, simulavit. Quod apud Græcos; in Creta quidem, Minos; apud Lacedæmonios, Lycurgus factitavit: quorum iste, Jovi; hic, Apollini, suas vendicavit. Id commenti genus, apud plures quoque alias gentes adhibitum, multorum causa bonorum persuasis exstitisse ferunt. Nam apud Arismaspos Zathraustes, Bonum Genium; apud Getas Zamolxis, Communem Vestam; apud Judæos Moses, Deum qui* IAO *dicitur, Legum auctorem suarum finxisse perhibetur. Sive quòd admirandum prorsus & divinum esse judicarent commentum illud, quod in commodum societatis humanæ exiret: sive, quòd vulgus ad majestatem & potentiam illorum qui Leges invenisse dicerentur, respectans, dicto magis audiens fore, existimarent.* Aldobrandini emendationem adstruit Porphyrius libro primo Philosophicæ Historiæ, qui est de Vita Pythagoræ. Καὶ ἄλλ᾽ ἄττα ἐπαίδευεν, ὅσα παρ᾽ Ἀριστοκλείας τῆς ἐν Δελφοῖς ἔλεγεν ἀκηκοέναι. *Docebat & alia hujusmodi, quæ Delphis ex Aristoclea se audivisse dicebat.* Ubi observare est *Aristocleam* dici quæ *Themistoclea* à Laërtio appellatur.

Ἴων δὲ ὁ Χῖος ἐν τοῖς Τριαγμοῖς, φησὶν αὐτὸν ἔνια ποιήσαντα, ἀνενεγκεῖν εἰς Ὀρφέα.] Ἐν τοῖς Τριαγμοῖς. Optimè. Et ita Membranæ Regiæ, necnon Scaliger ad oram libri. Harpocration in Ἴων: ἔγραψε δὲ Μέλη πολλὰ καὶ Τραγῳδίας, καὶ φιλόσοφόν τι σύγγραμμα, τὸν Τριαγμὸν ἐπιγραφόμενον, ὅπερ Καλλίμαχος ἀντιλέγεσθαί φησιν, ὡς Ἐπιγένους. Ἐν ἐνίοις δὲ, καὶ πληθυντικῶς ἐπιγράφεται Τριαγμοὶ, καθὰ Δημήτριος ὁ Σκήψιος καὶ Ἀπολλωνίδης ὁ Νικαεύς. Addit: ἀναγράφουσι δὲ ἐν αὐτῷ τάδε, Ἀρχὴ δέ μοι τοῦ λόγου πάντα τρία, καὶ πλέον τοῦδε, πλέον ἐλάσσων τούτων τριῶν ἑνὸς ἑκάστου, ἀρετὴ τριὰς, Σύνεσις, καὶ Κράτος, καὶ Τύχη· unde nominis rationem discimus. Ex eo autem Τριαγμῶν libro, desumptum esse suspicamur quod ex Jone Chio refert Tzetzes Chiliad. III. Histor. 115. quomodo Hercules habuerit tres ordines dentium. Perperam hic ceteræ Editiones, ἐν τοῖς τριαγίνοις· & pejùs Clemens Alexandrinus I. Strom. ἐν τοῖς τριγράμμοις. Verba ejus, quia Laërtianis consentanea sunt, merentur adscribi: Ἴων δὲ ὁ Χῖος ἐν τοῖς τριγράμμοις, καὶ Πυθαγόραν εἰς Ὀρφέα ἀνενεγκεῖν τινα ἱστορεῖ. Porrò de Jone Chio, præter Platonem, videndus Aristophanis Enarrator ad Pacem, & Sui-

das in Ἴων: apud quos minùs rectè Leopardus II. 20. hæc verba υἱὸς Ὀρθομένους, ἐπίκλησιν Ξούθου, mendi suspecta habet: nam ea agnoscit Harpocration dicto loco ἦν Χῖος μὲν γένος, inquit, υἱὸς δὲ Ὀρθομένους, ἐπίκλησιν δὲ Ξούθου. sed ubi scribendum, υἱὸς Ὀρθομένους, ἐπίκλησιν δὲ Ξούθου. Ionis Chii meminit & Pausanias in Atticis. Citatur ille & Julio Polluci II. 4. 21. & Athenæo lib. x.

Αὐτοῦ λέγουσι καὶ τοὺς Κατασκοπιάδας] Editio Stephanica, Σκοπιάδας: Frobeniana, Κοπιάδας: MS. Regius, καὶ τὰς Κοπιάδας.

Μὴ ἀναίδευ μηδενί] Emendabat Grentemenilius, μὴ ἀνάδευ. Hoc est, *adligatus sis nemini*; *nemini sis obnoxius*. Tanaquillus Faber, μὴ ἀηδεῦ. hoc est, *molestus sis nemini*. Placet posterior emendatio.

Σωκράτης δὲ ἐν Διαδοχαῖς] Legendum omnino Σωσικράτης: quam lectionem adstruunt & MSS. nonnulli teste H. Stephano. Pluries in hac voce peccatum.

Ἐρωτηθέντα ὑπὸ Λέοντος τοῦ Φλιασίων τυράννου, Τίς εἴη; φιλόσοφος, εἰπεῖν· καὶ τὸν βίον ἐοικέναι πανηγύρει, &c.] Id ipsum suprà in Proœmio ex Heraclide Pontico, non verò, ut hîc, ex Sosicrate, retulit Laërtius: φιλοσοφίαν δὲ, inquit, πρῶτος ὠνόμασε Πυθαγόρας, καὶ ἑαυτὸν φιλόσοφον, ἐν Σικυῶνι διαλεγόμενος Λέοντι τῷ Σικυωνίων τυράννῳ ἢ Φλιασίων, καθά φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῇ περὶ τῆς ἄπνου. Quod ipsum ex eodem Heraclide, copiosè juxtà & eleganter, & aptè ad hunc Laërtii locum, retulit quoque Cicero Tuscul. Quæst. lib. v. Verba ejus sunt: *Quem* (Pythagoram) *ut scribit auditor Platonis Ponticus Heraclides, vir doctus in primis, Phliuntem ferunt venisse, eumque cum Leonte principe Phliasiorum doctè & copiosè disseruisse quædam: cujus ingenium & eloquentiam cum admiratus esset Leon, quæsivisse ex eo quâ maximè arte confideret: at illum, artem quidem se scire nullam, sed esse Philosophum: admiratum Leontem novitatem nominis, quæsisse, Quinam essent Philosophi, & quid inter eos & reliquos interesset: Pythagoram autem respondisse, similem sibi videri vitam Hominum, & mercatum eum qui haberetur maximo ludorum apparatu, totius Græciæ celebritate. Nam ut illic alii corporibus exercitatis gloriam & nobilitatem coronæ peterent, alii emendi aut vendendi quæstu & lucro ducerentur; esset autem quoddam genus eorum, idque vel maximè ingenuum, qui, nec plausum, nec lucrum quærerent, sed visendi causâ venirent, studiosèque perspicerent quid ageretur, & quo modo: item nos quasi in mercatus quamdam celebritatem ex urbe aliqua, sic in hanc vitam ex alia vita & natura profectos; alios gloriæ servire; alios pecuniæ; raros esse quosdam, qui ceteris omnibus pro nihilo habitis, rerum naturam studiosè intuerentur: hos se appellare* Sapientiæ studiosos: *id est enim* Philosophos: *& ut illic liberalissimum esset spectare, nihil sibi acquirentem: sic in vita longe omnibus studiis contemplationem rerum, cognitionemque præstare.* Vitam mercatui similem, dixit quoque Johannes Chrysostomus. ὁδός ἐστιν, ὁ παρὼν βίος· καὶ τὰ χρηστὰ αὐτοῦ καὶ τὰ λυπηρὰ παροδεύσαι. καὶ πανήγυρις τὰ παρόντα· ἠγοράσαμεν, ἐπωλήσαμεν, καταλύομεν. *Via est, Vita nostra; hujus læta & molesta pertransimus. Et est mercatus, præsens seculum emimus, vendimus, discedimus.* Et Longinus libro περὶ ὕψους sectione 35. ἡ φύσις, οὐ ταπεινὸν ἡμᾶς ζῶον, οὐδ' ἀγεννὲς ἔκρινε τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ὡς εἰς μεγάλην τινὰ πανήγυριν, εἰς τὸν βίον, καὶ εἰς τὸν σύμπαντα κόσμον ἐπάγουσα, θεατάς τινας τῶν ὅλων αὐτῆς ἐσομένους, καὶ φιλοτιμοτάτους ἀγωνιστάς, &c. Et Gregorius Nazianzenus in Tetrastichis:

Πανήγυριν νόμιζε τόνδε τὸν βίον.
Ἣν πραγματεύσῃ, κέρδος. ἀντάλλαγμα γὰρ
Μικρῶν τὰ μείζω, καὶ ῥέοντ' ἀϊδίων.
Ἣν δ' αὖ παρέλθῃ, καιρὸν ἄλλον οὐκ ἔχεις.

Ceterùm suspicabar olim scripsisse hoc loco Laërtium, Ἡρακλείδης δὲ, &, cùm postea hæc verba in Σωσικράτης δὲ abiissent, additum postremò fuisse ab eruditulo Librario, ἐν Διαδοχαῖς. Sed quam de Pythagora & Leonte Heraclides Ponticus in libro Περὶ τῆς ἄπνου retulerat historiam, verosimile est & relatam fuisse à Sosicrate in libro Successionum: quare nihil mutandum.

Οὐκ ἐᾷ εὔχεσθαι ὑπὲρ ἑαυτῶν, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τὸ 9
συμφέρον.] Eleganter Comicus; quod supra memini me observasse;

Μή μοι γένοιθ' ἃ βούλομαι, ἀλλ' ἃ συμφέρει.

Exstat in hanc rem elegans Maximi Tyrii Dissertatio, quò Lectorem non semel jam remisimus.

Τὴν μέθην ἐν ἄνθει νοὸς βλάβην καλεῖ] Locus corruptus. Editio Basileensis, ἐν ἄνθει νοὸς, βλάβην. Stephanica, ἐν ἀνθ' ἑνὸς, βλάβην. Legendum fortè, τὴν μέθην ἐν ἀνθ' ἑνὸς νοὸς βλάβην καλεῖ. Id est: *& Ebrietatem, & mentis detrimentum, pro uno eodemque usurpat*: aut potiùs, τὴν μέθην εἰώθει νοὸς βλάβην καλεῖν. Id est: *Ebrietatem solitus erat* mentis detrimentum *appellare*. De ebrietate autem, ita judicasse Pythagoram docet nos Stobæus Serm. XVIII. Πυθαγόρας ἔλεγε, τὴν μέθην μανίας εἶναι μελέτην. Mericus Casaubonus malebat, ἐν ἀνθ' ἑνὸς, quod, ex Eustathio, interpretatur; *uno verbo*: Tentabat quoque, τὴν μέθην, ἐναντίνοον βλάβην καλεῖ. Id est, *Ebrietatem, damnum quod ad mentis perniciem propriè pertineret, vocabat.* Neutrum placet.

Μὴ παραβαίνειν, μήτε τῶν πόνων, μήτε τῶν σιτίων μηδένα τὴν συμμετρίαν] Rectè Casaub. τῶν ποτῶν: quam lectionem adnotatam reperi in Codice Scaligerano. Auctor Aureorum Carminum:

Ἀλλὰ ποτοῦ τε μέτρον, καὶ σίτου, γυμνασίων τε
Ποιεῖσθαι.

Ἀφροδίσια, χειμῶνος ποιεῖσθαι, μὴ θέρους] Diodorus Siculus in Excerptis: ὅτι ὁ αὐτὸς Πυθαγόρας, καὶ περὶ τῶν ἀφροδισίων ἐκλογιζόμενος τὸ συμφέρον, παρήγγελλε κατὰ μὲν τὸ θέρος μὴ πλησιάζειν γυναιξὶ, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα προσιέναι τεταμιευμένως. καθόλου γὰρ τὸ γένος τῶν ἀφροδισίων ὑπελάμβανεν εἶναι βλαβερὸν, τὴν δὲ συνέχειαν αὐτῶν τελέως ἀσθενείας καὶ ὀλέθρου ποιητικὴν ἐνόμιζε. *Pythagoras in rebus Venereis utilitatem spectans, consulebat, ut æstate quidem à coitu abstinerent, hieme verò parcè ac moderatè ad coitum accederent. Etenim concubitum in uni-*

univerſum, rem noxiam eſſe exiſtimabat: continuum autem Veneris uſum, penitus vires labefactare, ac perniciem afferre ajebat. Quod de Viris, non de Mulieribus, videtur accipiendum: ſunt enim æſtate ad venerem viri imbecillimi, ſalaciſſimæ verò mulieres.

Ἦμος δὲ σκόλυμος τ' ἀνθεῖ, καὶ ἠχέτα τέττιξ
Δενδρέῳ ἐφεζόμενος λιγυρὴν καταχεύετ' ἀοιδὴν
Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεος καματώδεος ὥρῃ,
Τῆμος πιόταταί τ' αἶγες, καὶ οἶνος ἄριστος·
Μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαυρότατοι δέ τε ἄνδρες
Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζει,
Αὐαλέος δέ τε χρὼς ὑπὸ καύματος,

inquit Heſiodus Operum & Dierum II. Quem locum reſpexit Plinius lib. XXII. cap. 22. ubi de frutice ſcolymo: *Urinam ciere præcipuè traditur: ſanare lichenas & lepras ex aceto: venerem ſtimulare in vino, Heſiodo & Alcæo teſtibus, qui florente ea cicadas acerrimi cantus eſſe, & mulieres libidinis avidiſſimas, viroſque in coitum pigerrimos ſcripſere, velut providentiâ Naturæ hoc adjumento tunc valentiſſimo.* Reſpexit & Ariſtoteles in Problem. Sect. IV. quæſt. 26. *Διὰ τί ἐν τῷ θέρει οἱ μὲν ἄνδρες, ἧττον δύνανται ἀφροδισιάζειν· αἱ δὲ γυναῖκες, μᾶλλον, καθάπερ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ τῷ σκολύμῳ,*

Μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαυρότατοι δέ τε ἄνδρες.

Quare amicus quidam meus; vir doctus in primis; legendum contendebat in loco Plinii, *Heſiodo & Ariſtotele teſtibus.* Sed profectò fruſtrà id contendebat amicus ille meus, vir doctiſſimus; quem nominari in ea parte quâ à me reprehenditur, ruſticum foret, ne dicam inhumanum. Id Alcæum ſcripſiſſe, præter Plinium teſtatur Proclus: qui & Alcæi verſus profert ad Heſiodi dictum locum: *Μαχλόταται δὲ γυναῖκες· ὡς ψυχρότεραι τὴν κρᾶσιν. καὶ διὰ τοῦτο βράδιον ὀργῶσαι ἀναθερμαινόμεναι· οἱ δὲ ἄνδρες, ἀφαυρότεροι, διὰ τῆς ἔξωθεν θέρμης ἀναφαινόμενοι, φύσει θερμότεροι ὄντες καὶ ξηρότεροι τῶν γυναικῶν· τοιαῦτα δὲ καὶ τὸν Ἀλκαῖον ᾄδειν· τέγγε πνεύμονας οἴνῳ· τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται· ἁ δὲ ὥρα χαλεπὰ* (ſequitur apud Athenæum *πάντα δὲ διψᾷ ὑπὸ καύματος*) *ἀχεῖ δ' ἐκ πετάλων ** τάδε ἂν τέττιξ* (an legendum *ἠχέτα τέττιξ*, aut potius *ἔνθα καὶ ἔνθ' ὁ τέττιξ*) *ἀνθεῖ δὲ καὶ σκόλυμος· νῦν δὲ μιαρώταται* (an *μαλερώταται, æſtuantes, ardentes, ſubantes?*) *γυναῖκες· λεπτοὶ δέ τοι ἄνδρες.* Adde quòd in Elencho librorum Plinii, ubi Scriptores quorum auctoritate uſus eſt, recenſentur, hos inter recenſetur Alcæus; qui tamen alibi in hoc libro XXII. præterquam loco ſuprà memorato, non citatur.

Ἐρωτηθεὶς πότε δεῖ πλησιάζειν, Ὅτε βούλει γενέσθαι σαυτοῦ ἀσθενέστερος] Non prætereunda ſunt in hanc rem Stobæi verba in Sermone XV. *Πυθαγόρας παρηγγύα, μὴ πυκνὰ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, μὴ δεῖν συνεχῶς ἀφροδισιάζειν αἰνιττόμενος. Pythagoras admonebat, ne ſæpe homo ab homine: hoc ænigmate frequenti venereorum uſu interdicens.* Quibus conſentanea ſunt hæc Plinii libro XXVIII. cap. 7. *Venerem damnavit Democritus, ut in qua homo alius exiret ab homine.*

Διαιρεῖται δὲ καὶ τὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον οὕτως· παῖς, εἴκοσι ἔτεα· γέρων, κ'.] Legit Aldobrandinus *γέρων, ί.* Sed *κ'* quoque habent ceteræ Editiones: & Membranæ Regiæ, *γέρων εἴκοσι.* Et ita omnino videtur legendum. Plato quoque; qui & ipſe olim Pythagoræ magis addictus erat; in octogeſimo anno finem vitæ legitimum eſſe exiſtimabat, ut eſt apud Cenſorinum de Die Natali. Ceterum de humanæ vitæ diviſione ſimiliter Florus in præfatione: ſed longè aliter Solon & Hippocrates: qua de re Philo Judæus in libro *περὶ κοσμοποιίας.* 10

Εἶπέ τε πρῶτος, ὥς φησι Τίμαιος, Κοινὰ τὰ φίλων εἶναι· καὶ φιλίαν ἰσότητα.] Porphyrius ſimiliter: *κοινὰ μὲν τὰ τῶν φίλων εἶναι πρῶτος ἀποφηνάμενος. τὸν δὲ φίλον, ἄλλον ἑαυτόν.* Et Jamblichus Chalcidenſis ex Cœle-Syria in Arithmeticam Nicomachi: *ἐρομένου γάρ τινος, τί ἐστι φίλος, εἶπεν, ἕτερος ἐγώ.* Et Cicero I. de Legibus: *Rectèque Socrates exſecrari eum ſolebat; qui primus utilitatem ab honeſtate ſejunxiſſet. Id enim querebatur caput eſſe exitiorum omnium. Unde illa Pythagorea vox, τὰ τῶν φίλων κοινὰ, & φιλίαν ἰσότητα.* Idem lib. I. de Officiis: *In quibus enim eadem ſtudia ſunt, eadem voluntates, in iis fit, ut æquè quiſque altero delectetur, ac ſe ipſo: efficiturque id, quod Pythagoras ultimum in amicitia putavit, ut unus fiat ex pluribus.* Sed quis Timæus ille, quem in hanc rem laudat hoc loco Laërtius noſter? An Timæus Locrus, de quo Plato, quem Pythagoricum fuiſſe conſtat? Ita videtur: ſi fides Suidæ, qui illum de Vita Pythagoræ ſcripſiſſe teſtatur. Sed hæc Pythagoræ Vita; quod rectè Jonſius exiſtimabat; tribuenda potius Timæo Siculo Tauromenitæ, cujus hiſtoriarum libros ad Vitam Pythagoræ, & Pythagorici Empedoclis explicandam non raro adducit Laërtius. Idem & Rittershuſio videbatur; ſed aliter Reineſio; quem videſis Var. Lect. III. 2.

Καὶ φιλίαν, ἰσότητα.] Ariſtoteles de Moribus lib. IX. cap. 8. ubi de paroemiis quæ ad amicitiam ſpectant: *ἰσότης, φιλότης. Amicitia, pares invenit, aut facit,* inquit Seneca.

Καὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ κατετίθεντο τὰς οὐσίας εἰς ἓν ποιούμενοι] Gellius I. 9. *Sed id quoque non prætereundum eſt, quòd omnes ſimul qui à Pythagora in cohortem illam Diſcipulorum recepti erant, quod quiſque Familia pecuniaque habebat, in medium dabant, & coibatur ſocietas inſeparabilis, tamquam illud fuerit antiquum conſortium, quod re erat, atque verbis appellabatur κοινόβιον.* Etiam Porphyrius: *οὗτοι καὶ τὰς οὐσίας κοινὰς ἔθεντο.* Meminit & Zenobius Centur. IV. 79. ubi explicans hoc proverbium, *κοινὰ τὰ τῶν φίλων*, ait: *Τίμαιός φησιν, ὅτι προσιόντας Πυθαγόρᾳ μαθητὰς περὶ τὴν Ἰταλίαν, ἔπειθεν ὁ φιλόσοφος κοινὰς τὰς οὐσίας ποιεῖσθαι. ὅθεν εἰς παροιμίαν ἡ συμβουλὴ τοῦ Πυθαγόρου ἦλθεν.* Obiter obſervabis, Zenobium etiam hujus rei teſtem Timæum adducere. Propter hæc Pythagoreorum ſodalitia, quorum meminit & Juſtinus in libro XX. ſcribit Jamblichus I. 6. *κοινοβίους* dictos fuiſſe Pythagoræ ſectatores. De Pythagoreorum amicitia, audiendus Diodorus Siculus,

in Excerptis. Verba ejus sic Latinè sonant: Pythagorici, si quis sodalium facultatibus exciderat, bona sua, velut cum fratre dividebant: neque verò erga eos solùm id præstabant, quorum in convictu quotidie versabantur, sed in universum erga omnes qui eamdem disciplinam sectabantur. Itaque Clinias quidam Tarentinus, ex illo sodalitio, cùm accepisset Prorum Cyrenæum casu quodam facultatibus suis spoliatum, in summa omnium rerum penuria esse, ex Italia Cyrenas profectus est cum grandi pecunia, & patrimonii jacturam antè dicto homini resarcivit: quem tamen nunquam anteà viderat, sed tantùm auditu acceperat Pythagoreum esse. Plures quoque alii idem fecisse memorantur. Neque verò solùm in conferenda pecunia tales se erga sodales suos exhibebant, sed & difficillimis temporibus cum iis periclitari non recusabant. Etenim Dionysii Tyranni temporibus Phintiam quemdam Pythagoreum narrant insidiatum Tyranno, cùm ad supplicium ducendus esset, paucorum dierum commeatum à Dionysio petiisse, quo res domesticas priùs arbitrio suo constitueret, atque interim vadem supplicii quemdam ex amicis daturum se promisisse: mirante autem Dionysio an ullus esset amicus ejusmodi qui pro amico libenter se carcere includi pateretur, quemdam subitò ex condiscipulis advocavit Phintias, Damonem nomine, Pythagoreum Philosophum, qui statim sine ulla ambage ejus vas factus est. Erant tum multi qui eximiam illam ac singularem in amicum benevolentiam laudarent, alii temeritatem ac stultitiam sponsoris damnabant. Ceterùm constituta die, universa plebs congregata, attentè opperiebatur num is qui vadem suo loco constituerat, fidem suam liberaturus, adesset. Jamque prope elapso die, cùm omnes desperarent, & Damon ad supplicium duceretur, ecce derepente Phintias sub extremum horæ momentum accurrit. Admiratis eorum amicitiam omnibus, Dionysius reum supplicio liberavit: petiitque ut se in amicitiam tertium adscriberent. Eamdem historiam narrant, Cicero Tusculanarum Quæstionum libro v. & libro III. de Officiis: Valerius Maximus libro IV. cap. 7. & Porphyrius & Jamblichus in Vita Pythagoræ, Polyænus libro v. Stratagematum sectione 22. Lactantius libro v. Institutionum, & Hyginus Fabulâ 257. Sed variant Polyænus & Hyginus in nominibus: hic enim Mœrum & Selinuntium nominat; ille, Euephantum & Eucritum. Et Valerius Maximus *Pythiam* vocat, qui aliis *Phintias*, Damonem & Phintiam noluisse in amicitiam suam Dionysium recipere, etiam testantur.

Πενταετίαν τε ἡσύχαζον, &c.] Qua de re audiendus omnino Gellius, loco proximè memorato: *Ordo atque ratio Pythagoræ, ac deinceps familiæ successionis ejus, recipiendi, instituendique Discipulos, hujuscemodi fuisse traditur. Jam à principio Adolescentes, qui sese ad discendum obtulerant,* ἐφυσιογνωμόνει. *Id verbum significat, mores naturasque hominum, contrectatione quadam de oris & vultus ingenio, deque totius corporis filo atque habitu, sciscitari. Eum, qui exploratus ab eo idoneusque judicatus fuerat, recipi in disciplinam statim jubebat, & tempus certum facere: non omnes idem; sed aliud aliis tempus pro æstimato captu solertiæ. Is autem qui tacebat, quæ dicebantur ab aliis audiebat: neque percunctari, si parum intellexerat, neque aliud quàm commentari quæ audierat, fas erat. Sed non minùs quisquam tacuit quam biennium. Hi prorsus appellabantur intra tempus tacendi audiendique* Ἀκουστικοί. *Ast ubi res didicerant rerum omnium difficillimas, tacere audireque; atque esse jam cœperant silentio eruditi, cui erat nomen* ἐχεμυθία, *tum verba facere, & quærere, quæque audissent scribere, & quæ ipsi opinarentur expromere potestas erat. Hi dicebantur in eo tempore* Μαθηματικοί: *ab his scilicet artibus, quas jam discere atque meditari inceptaverant: quoniam Geometriam & Gnomonicam, Musicam, ceterasque item disciplinas altiores* μαθήματα *veteres Græci appellabant. Vulgus autem, quos gentilitio vocabulo* Chaldæos *dicere oportet,* Mathematicos *dicit. Exinde his scientiæ studiis ornati ad perspicienda Mundi opera, & principia Naturæ procedebant: ac tunc denique nominabantur* Φυσικοί. De silentio Pythagoricorum Porphyrius & Jamblichus in Vita Pythagoræ; Lucianus in Vitarum auctione; Philostratus; Apollinaris; Suetonius; Plutarchus in libro de Curiositate; & quis non? Non hîc prætereundum, quod de Pythagoricis scribit Isocrates in Laudatione Busiridis: ἔτι γὰρ καὶ νῦν τοὺς προσποιουμένους ἐκείνου (Πυθαγόρου) μαθητὰς εἶναι, μᾶλλον σιγῶντας θαυμάζομεν, ἢ τοὺς ἐπὶ τῷ λέγειν μεγίστην δόξαν ἔχοντας. Nam etiam nunc, qui se Discipulos ejus profitentur, eos tacentes magis admiramur, quàm alios eloquentiæ gloriâ præstantissimos.

Ἀπείχοντο δὲ καὶ σοροῦ κυπαρισσίνης, διὰ τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον ἐντεῦθεν πεποιῆσθαι] Qui Jovis sceptrum è cupresso factum fuisse dicat, Scriptorem non temere reperias, præter Laërtium nostrum, atque Jamblichum. Locus Jamblichi est in Vita Pythagoræ cap. 28. κυπαρίσσινον γεγονέναι τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον. Sermo est de dictis Pythagoræ. Id autem Poëtas finxisse, existimabat hoc loco Aldobrandinus, quia in Creta, quæ Jovi sacra est, plurimæ cupressi gignantur: quam idcirco Plinius XVI. 33. patriam cupressuum appellat. At Bochartus lib. I. Geographiæ Sacræ cap. 4. non alia de causa id fictum à Poëtis putat, quàm quia Cupressus,

Quæ nec sæcula centies peracta,
Nec longæ cariem timet senectæ,

videbatur significare Jovis imperium esse æternum. Propter hanc hujus ligni perennitatem; & ut loquitur Thucydidis Scholiastes, διὰ τὸ ἄσηπτον εἶναι, arcæ, quibus eorum ossa efferebantur qui in bello pro patriâ occubuerant, è cupressu fiebant apud Athenienses. Auctor Thucydides in libro II. Et apud Cedrenum, Michaëlis Imperatoris cadaver ponitur ἐν κυπαρισσίνῳ λάρνακι. Alii, mortuorum corpora in arca cedrina posuere: quoniam, ut ait Dioscorides, conservandi cadavera vim habet cedrus: unde *mortuorum vitam* quidam eam appellarunt. δύναμιν δὲ

ἔχει σηπτικὴν μὲν τῶν ἐμψύχων, φυλακτικὴν δὲ τῶν νεκρῶν σωμάτων. ὅθεν καὶ νεκροῦ ζωήν τινες αὐτὴν ἐκάλεσαν.' De Sceptro Jovis, Pausanias in Eliacis; ubi de Jovis Olympii signo, ex auro & ebore, à Phidia facto: τῇ δὲ ἀριστερᾷ τοῦ θεοῦ χαρίεν ἐστὶ σκῆπτρον μετάλλοις τοῖς πᾶσιν ἠνθισμένον.

11 Καὶ γὰρ καὶ σεμνοπρεπέστατος λέγεται γενέσθαι] Quin & de seipso ipse dicebat, se præstantiori ortum semine, quàm ut mortalitati esset obnoxius. Refert Ælianus Var. Hist. IV. 17.

Καὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ δόξαν εἶχον περὶ αὐτοῦ, ὡς εἴη Ἀπόλλων ἐξ Ὑπερβορέων ἀφιγμένος.] Ælianus Var. Hist. II. 26. Ἀριστοτέλης λέγει ὑπὸ τῶν Κροτωνιατῶν τὸν Πυθαγόραν Ἀπόλλωνα Ὑπερβόρειον προσαγορεύεσθαι. Et Porphyrius in Vita Pythagoræ: τὸ μὲν γὰρ ὅτι τὸν μηρὸν χρυσοῦν ἐπέδειξεν Ἀβάριδι τῷ Ὑπερβορέῳ, εἰκάσαντι αὐτὸν Ἀπόλλωνα εἶναι τὸν ἐν Ὑπερβορέοις, οὗπερ ἦν ἱερεὺς ὁ Ἄβαρις, βεβαιοῦντα ὡς τοῦτο ἀληθὲς, τεθρύλληται. Eadem habet Jamblichus I. 28. atque iisdem verbis. Hinc Lucianus in Dialogis Mortuorum inducit Menippum sic Pythagoræ dicentem, χαῖρε, ὦ Εὔφορβε, ἢ Ἄπολλον, ἢ, ὅ, τι ἂν ἐθέλεις.

Λόγος δὲ ποτε αὐτοῦ παραγυμνωθέντος τὸν μηρὸν ὀφθῆναι χρυσοῦν] Quò respexit Lucianus in Vitarum Auctione, ubi Emptorem ita cum Pythagora loquentem inducit: καλῶς πάντα ἔφης καὶ ἱεροπρεπῶς· ἀλλ' ἀπόδυθι, καὶ γυμνὸν γάρ σε ἰδεῖν βούλομαι. ὦ Ἡράκλεις· χρυσοῦς αὐτῷ ὁ μηρός ἐστι· θεὸς, οὐ βροτὸς εἶναι φαίνεται. Adde præter loca superiùs allata ex Porphyrio & Jamblicho, Plutarchum in Numa, Lucianum in Gallo; & Ælianum Var. Hist. II. 26. & IV. 17. Aureum hi omnes Pythagoræ femur fuisse dicunt: at eburneum, Origenes lib. VI. contra Celsum: περὶ δὲ Πυθαγόρου, πλεῖστα ὅσα τερατωσαμένου, καὶ δείξαντος μὲν ἐν πανηγύρει Ἑλλήνων ἐλεφάντινον τὸν μηρόν.

Καὶ ὅτι Νέσσος ὁ ποταμὸς διαβαίνοντα αὐτὸν προσαγορεύσαι] Idem tradit Jamblichus cap. 28. Νέσσον ποτὲ τὸν ποταμὸν σὺν πολλοῖς τῶν ἑταίρων διαβαίνων προσεῖπε τῇ φωνῇ. καὶ ὁ ποταμὸς γεγωνός τι καὶ τρανὸν ἀπεφθέγξατο, πάντων ἀκουόντων, χαῖρε Πυθαγόρα. Porphyrius Καύκασον appellat. Verba ejus sunt: Καύκασον δ' ἔφασαν τὸν ποταμὸν σὺν πολλοῖς τῶν ἑταίρων διαβαίνοντά ποτε προσειπεῖν, καὶ ὁ ποταμὸς γεγωνὸς καὶ τρανὸν ἀπεφθέγξατο, πάντων ἀκουόντων, χαῖρε Πυθαγόρα. In quibus Meursius ad Apollonium ex Laërtio nostro legendum existimabat, Καὶ Νέσον δ' ἔφασαν. Sed Æliano quid fiet, cui fluvius ille Κῶσας dicitur II. 26. ποικίλης ἱστορίας? λέγει δὲ ὁ αὐτὸς, sermo est de Aristotele, ὅτι ὑπὸ τὸν Κῶσαν ποταμὸν διαβαίνων προσερρήθη, καὶ πολλούς φησιν ἀκηκοέναι τὴν πρόσρησιν ταύτην. Ad quem locum Joannes Schefferus, vir sanè doctus, emendandum putabat, ὑπὸ τοῦ κατὰ Σάμον ποταμοῦ: quia ita apud Apollonium legitur, qui & ipse, quemadmodum Ælianus, id refert ex Aristotele. Idem visum priùs Casaubono, quem videsis ad hunc Laërtii locum. Locus Apollonii est cap. VI. Historiæ Commentitiæ. Verba ejus sunt: ὑπὸ τοῦ κατὰ Σάμον ποταμοῦ διαβαίνων σὺν ἄλλοις, ἤκουσε φωνὴν μεγάλην ὑπὲρ ἄνθρωπον, Πυθαγόρα χαῖρε. Sed cùm hæc emendatio à recepta lectione longissimè absit, cùmque fluvius ille à Porphyrio *Caucasus* appelletur, (quod vocabulum ad τὸ Κῶσαν proximè accedit) de ea ampliùs cogitandum. Adde quòd apud eumdem Ælianum lib. IV. cap. 17. etiam Κόσας, (nota varietatem lectionis) fluvius ille dicitur: ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Κόσα τοῦ ποταμοῦ διαβαίνων προσερρήθη, τοῦ ποταμοῦ εἰπόντος αὐτῷ, χαῖρε Πυθαγόρα. Meursius ad locum Apollonii, Nessum Sami fluvium esse dicit; sed sine auctore. Duas Samos Scriptores commemorant; Asiaticam, & Thracicam. In Samo Asiatica nullus fluvius Nessus; nullus Cosas aut Caucasus: sed Imbrasus; qui & Parthenius. Samus Thracica nullum habet fluvium, ut ex descriptione Christophori de Buondelmontibus videre est; quæ exstat in Bibliotheca Thuanæa. Ceterùm, apud Ælianum II. 28. legendum ὑπὸ τοῦ Κῶσα ποταμοῦ: quemadmodum legitur IV. 17. & ut sensus requirit. Post hæc verba, ἀκηκοέναι τὴν πρόσρησιν ταύτην, addendum quoque ex Laërtio, Porphyrio, Jamblicho, Apollonio, immo & ex ipso Æliano; χαῖρε Πυθαγόρα. Pythagoras, Deorum consilio se interfuisse asserebat: sibique Apollinem manifestè solitum apparere: præterea Palladem & Musas, non manifestè tamen, secum loqui consuevisse: alios insuper Deos; quorum neque facies, neque nomina adhuc hominibus nota essent. Auctor Philostratus, de Vita Apollonii Tyanei libro & capite primo.

Τὰς συνοικούσας ἀνδράσι, θεῶν ἔχειν ὀνόματα, κόρας, νύμφας, εἶτα μητέρας] An quia Proserpina κόρη appellatur; Musæ verò, & aliæ Deæ, Νύμφαι; Ceres autem Δημήτηρ? De Proserpina & Cerere, id notius est quàm ut exemplis confirmari debeat. De Musis, id testatur Hesychius. κόραι, inquit, καὶ αἱ νεόγαμοι κόραι, καὶ Μοῦσαι, καὶ θεαί. Quâ notione à Lydis usurpatam hanc vocem, discimus ex Suida. καὶ αἱ Μοῦσαι δὲ, inquit, ὑπὸ Λυδῶν, Νύμφαι. Ceterùm observandum, κόρην non tantùm de innupta puella & à viro intacta dici, sed etiam de ea quæ virum experta sit. Exempla passim obvia. Quod idem de voce *puella* apud Horatium, Tibullum, Ovidium, & alios esse scio: & de *Virgine* apud Terentium & Virgilium.

Καὶ γεωμετρίαν ἐπὶ πέρας ἀγαγεῖν, Μοιρίδος πρῶτον εὑρόντος τὰς ἀρχὰς τῶν στοιχείων αὐτῆς] Quod de Mœride, Ægypti Rege, de quo est apud Herodotum in Euterpe, rectè ut mihi videtur, accipit Aldobrandinus. Geometriam enim ab Ægyptiis inventam, & inde ad Græcos translatam, scribit Herodotus, itidem in Euterpe. Necessitate autem ab iis inventa fuit, cùm Nilus annua inundatione agros confunderet. Servius in Eclogam III. *Inventa hæc est ars tempore, quo Nilus plus æquo crescens confudit terminos possessionum: ad quos innovandos adhibiti sunt Philosophi, qui lineis diviserunt agros: inde Geometria dicitur, cùm non tantùm terræ, sed & maris, & cæli, & aëris spatia metiri consueverit.* Eadem scribit Strabo libro XVII. ubi de Ægypto: ἐδέησε δὲ τῆς ἐπ' ἀκριβὲς καὶ κατὰ λεπτὸν διαιρέσεως, διὰ

τὰς συνεχεῖς τῶν ὅρων συγχύσεις, ἃς ὁ Νεῖλος ἀπεργάζεται κατὰ τὰς αὐξήσεις, ἀφαιρῶν καὶ προστιθεὶς, καὶ ἐναλλάττων τὰ σχήματα, καὶ τἆλλα σημεῖα ἀποκρύπτων, οἷς διακρίνεται τό, τε ἀλλότριον, καὶ τὸ ἴδιον· ἀνάγκη δὴ ἀναμετρεῖσθαι πάλιν καὶ πάλιν· ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὴν Γεωμετρίαν συστῆναί φασιν, ὡς τὴν Λογιστικὴν καὶ Ἀριθμητικὴν παρὰ Φοινίκων, διὰ τὰς ἐμπορίας. Habuit uterque ab Herodoto, cujus hæc sunt verba memorato libro II. εἰ δέ τινος τοῦ κλήρου ὁ ποταμός τι παρέλοιτο, ἐλθὼν ἂν πρὸς αὐτὸν (βασιλέα) ἐσήμαινε τὸ γεγενημένον· ὁ δὲ, ἔπεμπε τοὺς ἐπισκεψομένους, καὶ ἀναμετρήσοντας ὅσῳ ἐλάσσων ὁ χῶρος γέγονε, ὅκως τοῦ λοιποῦ κατὰ λόγον τῆς τεταγμένης ἀποφορῆς τελέοι· δοκέει δέ μοι ἐντεῦθεν Γεωμετρίη εὑρεθεῖσα, ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπανελθεῖν (corrige ἐπελθεῖν.) πόλον μὲν γὰρ, καὶ γνώμονα, καὶ τὰ δυώδεκα μέρεα τῆς ἡμέρης παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον Ἕλληνες. Alii, non Mœrin, Ægyptiorum Regem, Geometriæ inventorem faciunt, sed Theut, quod Numinis Ægyptium est nomen. Sic Plato in Phædro. Thalem Milesium ex Ægypto in Græciam Geometricen primùm transtulisse, scripsit Diogenes noster in ejus Vita; quibus consentanea habet Apuleius in Floridis. Sed & Pythagoram Geometriam in lucem protulisse, auctor est quoque Jamblichus in ejus Vita. Jamblichi verba operæ precium est hîc adponere: λέγουσι δὲ οἱ Πυθαγόρειοι ἐξενηνέχθαι Γεωμετρίαν οὕτως· ἀποβαλεῖν τινα τὴν οὐσίαν τῶν Πυθαγορείων· ὡς δὲ τοῦτο ἠτύχησε, δοθῆναι ἀνθρώπῳ χρηματίσασθαι ἀπὸ Γεωμετρίας. *Narrant Pythagorei illum Geometriam in lucem protulisse, hoc modo: abjecisse Pythagoreorum quemdam substantiam: quod cùm accidisset, datum fuisse homini, ut ab Geometria quæstum faceret.* Addit Jamblichus, Geometriam à Pythagora ἱστορίαν fuisse appellatam.

Ὥς φησιν Ἀντικλείδης ἐν δευτέρῳ περὶ Ἀλεξάνδρου] Hoc est, *de Alexandro Magno*. Meminit hujus Anticlidis Plutarchus in Vita Alexandri; ubi eum inter plurimos alios qui de gestis Alexandri scripsere, recenset.

12 Μάλιστα δὲ σχολάσαι τὸν Πυθαγόραν περὶ τὸ ἀριθμητικὸν εἶδος αὐτῆς] Dicebat Pythagoras, qui numeros reperisset, fuisse omnium hominum sapientissimum: post illum verò, eum, qui rebus nomina imposuisset. Auctor Ælianus Variæ Historiæ IV. 17. & Theodorus in Eclogis. Arithmeticæ studiosos fuisse Pythagoreos, ex Moderato Gaditano, qui Pythagoreorum placita XI. libris eruditissimè complexus fuerat, scribit Porphyrius, in Vita Pythagoræ. Refert quoque Jamblichus de Vita Pythagoræ capite 29. solitum dicere Pythagoram, τῷ ἀριθμῷ δέ τε πάντ' ἐπέοικεν: cujus Pythagorici dicti meminit & Theon Smyrnæus in Mathematicis capite 38. & Sextus Empiricus adversus Mathematicos paginâ 104. quem ibi videsis. Boëthius, in Elementis Geometricis, inventionem notarum illarum; quibus nunc ad numerandum utimur; quasque *Chifras* appellamus; Pythagoricis tribuit. Certè eas antiquiores esse quàm vulgus eruditorum credit, probat Isaacus Vossius in eruditis Observationibus quas scripsit ad Pomponium Melam.

Τόν τε κανόνα τὸν ἐκ μιᾶς χορδῆς εὑρεῖν] Sunt & qui Musices auctorem Pythagoram faciunt: quod quomodo intelligendum, optimè explicat Vossius lib. de Musice cap. 4. scilicet, prout hæc θεωρίαν propositam habet; non verò, prout πρᾶξιν.

Οὐκ ἠμέλησε δὲ οὐδ' ἰατρικῆς] Ælianus Variæ Historiæ IV. 17. ἐπιστρεφομένου δὲ τὰς πόλεις αὐτοῦ, διέῤῥει λόγος, ὅτι Πυθαγόρας ἀφίκετο, οὐ διδάξων, ἀλλ' ἰατρεύσων. *Cumque Pythagoras civitates lustraret, dicebant homines eum non docendi, sed medendi causâ venisse.* Idem Ælianus in eadem Historia libro IX. capite 22. Pythagoræ sectatores etiam Medicinæ fuisse studiosos observat: λέγουσι, inquit, τοὺς Πυθαγορείους πάνυ σφόδρα περὶ τὴν ἰατρικὴν σπουδάσαι τέχνην. Qua de re audiendus omnino Jamblichus lib. I. capite 29. τῆς δὲ ἰατρικῆς μάλιστα μὲν ἀποδέχεσθαι τὸ διαιτητικὸν εἶδος. καὶ εἶναι ἀκριβεστάτους ἐν τούτῳ· καὶ πειρᾶσθαι πρῶτον μὲν καταμανθάνειν σημεῖα συμμετρίας πότων τε καὶ σιτῶν, καὶ ἀναπαύσεως· ἔπειτα περὶ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τῶν προσφερομένων, σχεδὸν πρώτους ἐπιχειρῆσαί τι πραγματεύεσθαι καὶ διορίζειν· ἅψασθαι δὲ καὶ καταπλασμάτων ἐπὶ πλεῖον τοὺς Πυθαγορείους τῶν ἔμπροσθεν· τὰ δὲ περὶ τὰς φαρμακείας ἧττον δοκιμάζειν. αὐτῶν δὲ τούτων τοῖς πρὸς τὰς ἑλκώσεις μάλιστα χρῆσθαι, τὰ δὲ περὶ τὰς τομάς τε, καὶ καύσεις ἥκιστα πάντων ἀποδέχεσθαι· χρῆσθαι δὲ καὶ ταῖς ἐπῳδαῖς πρὸς ἔνια τῶν ἀῤῥωστημάτων· ὑπελάμβανε δὲ καὶ τὴν Μουσικὴν μεγάλα συμβάλλεσθαι πρὸς ὑγιείαν, ἄν τις αὐτῇ χρῆται κατὰ τοὺς προσήκοντας τρόπους· ἐχρῶντο δὲ καὶ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου λέξεσι διειλεγμέναις πρὸς ἐπανόρθωσιν ψυχῶν. *Medicina verò maximè quidem recipere solent speciem, quæ de vivendi ratione ac modo tractat. Atque in hac parte constat esse longè exactissimos: & conari primùm perdiscere signa mensuræ, cibi & potus, & quietis: deinde de ipsa arte parandi cibos pene primos conatos esse & commentari & definire. Ceterùm & Pythagorei præ illis qui ante illos fuere, solent ut plurimùm uti remediis quæ applicantur. Illa autem quæ spectant ad pharmaca, minùs probant. Ex illis porro ipsis quæ applicantur remediis: maximè utuntur ad ulcerationes: ad incisiones autem atque ad ustiones, minimè ea recipiunt. Soliti verò etiam sunt carminibus uti ad infirmitates & invaletudines nonnullas pellendas. Ipse etiam Pythagoras Musicen magnopere conducere judicabat parandæ sanitati, si quis eâ justis & consentaneis modis uteretur. Homeri verò etiam & Hesiodi dictionibus selectis & exquisitis ad animorum emendationem utebantur Pythagorici.* Eadem ferè legere est & cap. 25. ejusdem libri. Pythagoræ quoque, ut Medicinæ periti, meminit Cornelius Celsus in Præfatione: *Ideoque multos ex Sapientiæ Professoribus peritos ejus fuisse accepimus: clarissimos verò ex his, Pythagoram, & Empedoclem, & Democritum.* Atque inde est, quòd Pythagoreorum plerique Medicinæ operam navarunt: qua de re nos infrà, pluribus locis.

Ἀπολλόδωρος ὁ Λογιστικὸς] De quo suprà.

Ἑκατόμβην θῦσαι, &c.] Videndus hîc Casaubonus atque Aldobrandinus. Addo locum Vitruvii IX. 2. ab utroque omissum: *Item Pythagoras normam sine artificis fabricationibus inventam ostendit, &c. Id*

Pythagoras quum inveniſſet, non dubitans à Muſis ſe in ea inventione monitum, maximas gratias agens, hoſtias dicitur iis immolaviſſe. Apollodotus dicitur Plutarcho in Commentario, Ne ſuaviter quidem vivi poſſe ſecundum Epicurum; qui hìc, & apud Athenæum libro x. *Apollodorus.* Ἀπολλόδωρος recta eſt lectio. Ceterùm, pro Ἥνικε Πυθαγόρης; quam lectionem exhibet Editio Aldobrandiniana; habet Stephanica Ἡνίκα Πυθαγόρης: cui adſtipulantur Plutarchi & Athenæi codices. Ab editione Aldobrandiniana ſtat Laërtii codex Regius.

Καὶ πρῶτος κεκτῆσθαι ἀσκῆσαι ἀθλητὰς· καὶ πρῶτόν γε Εὐρυμένην, &c. τῶν πρότερον ἰσχάσι ξηραῖς καὶ τυροῖς ὑγροῖς, ἀλλὰ καὶ πυροῖς σωμασκούντων αὐτούς.] Sed quod ad Pythagoram Aliptam referri debet, ut rectè mox Laërtius. Etiam Porphyrius: χρόνον δέ τινα αὐτοῦ διατρίβων, Εὐρυμένους τοῦ Σαμίου ἀθλητοῦ ἐπεμελεῖτο· ὃς τῇ Πυθαγόρου σοφίᾳ, καίτοι σμικρὸς τὸ σῶμα ὤν, πολλῶν καὶ μεγάλων ἐκράτει, καὶ ἐνίκα ὀλυμπιάσιν· τῶν γὰρ ἄλλων ἀθλητῶν κατὰ τὸν ἀρχαῖον ἔτι τρόπον τυρὸν καὶ σῦκα σιτουμένων, οὗτος Πυθαγόρου πειθόμενος, πρῶτος κρέας τεταγμένον ἐσθίων ἐφ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν, ἰσχὺν τῷ σώματι περιεποιήσατο. *Cùmque aliquamdiu illic* (Sami) *vixiſſet, Eurymeni Samio athletæ operam impendit. Is, licèt ſtaturâ exiguâ eſſet, Pythagoræ ſapientiâ multos procero corpore ſuperavit, & Olympia vicit. Nam cùm ceteri athletæ adhuc, ex veteri inſtituto, caſeo & ficubus veſcerentur, hic, de Pythagoræ conſilio, primus certum quotidie carnis pondus comedens, magnum ſibi corporis robur paravit.* Et Jamblichus capite 5. Καὶ ἀπὸ τοῦδε οὕτως ἑάλω ὑπὸ τῶν μαθημάτων, ὥστε μόνος Σαμίων συνεπῆρε Πυθαγόρᾳ ὁμώνυμος ὢν αὐτῷ, Ἐρατοκλέους δὲ υἱός. τούτου δὴ καὶ τὰ ἀλειπτικὰ συγγράμματα φέρεται· καὶ ἡ ἀντὶ ἰσχάδων τοῖς τότε ἀθληταῖς κρεώδους τροφῆς διάταξις, οὐ καλῶς εἰς Πυθαγόραν τοῦ Μνημάρχου (corrige Μνησάρχου) τούτων ἀναφερομένων. *Atque ex eo tempore ita literarum amore captus eſt, ut Samiorum ſolus unà cum Pythagora cognomine, qui Eratoclis erat filius, peregrinatus ſit. Hujus verò etiam Commentarii feruntur* ἀλειπτικοί. *Et circa Athletas illius temporis conſtitutio de eſu carnium loco caricarum; quæ malè ad Pythagoram Mneſarchi filium ab nonnullis referuntur.* Adde Plinium libro XXIII. capite 7. ubi de ſiccis ficubus: *Corpus & vires adjuvant: ob id antè athletæ hoc cibo paſcebantur. Pythagoras Exercitator, primus ad carnes eos tranſtulit.*

13 Τοῦτον συστῆσαι τὸν τρόπον] σιτίσαι, ceteræ Editiones, & MS. Regius: quod malim.

Καὶ βωμὸν προσκυνῆσαι μόνον ἐν Δήλῳ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ γενίτορος, &c.] Scribe τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ γενίτορος. Jamblichus. λέγεται δὲ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον θαυμασθῆναι αὐτὸν περὶ τὴν Δῆλον, προσελθόντα πρὸς τὸν ἀναίμακτον λεγόμενον, καὶ τοῦ γενίτορος Ἀπόλλωνος βωμόν. Corrige ibi quoque τὸν τοῦ γενίτορος Ἀπόλλωνος.

Ὅς ἐστιν ὄπισθεν τοῦ Κερατίνου] Conſule Caſaub.

Διὰ τὸ πυροὺς καὶ κριθὰς, καὶ τὰ πόπανα μόνα τίθεσθαι ἐπ' αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς] Talis Mercurius: de quo Antipater in Anthologia lib. II. εἰς θεούς:

Εὔκολος Ἑρμείας, ὦ ποιμένες· ἐν δὲ γάλακτι
Χαίρων, καὶ δρυΐνῳ σπενδόμενος μέλιτι, &c.

De Pythagoræ victimis incruentis, habes apud Philoſtratum lib. & cap. I. de Vita Apollonii.

Πρῶτόν τέ φασι τοῦτον ἀποφῆναι τὴν ψυχὴν, κύκλον ἀνάγκης ἀμείβουσαν, ἄλλοτε ἄλλοις ἐνδεῖσθαι ζώοις] 14
Suprà, in eadem Vita: καὶ τὴν τῆς ψυχῆς περιπόλησιν. ὡς περιεπολήθη, καὶ εἰς ὅσα φυτὰ καὶ ζῶα περιεγένετο. Vide hìc Aldobrandinum.

Καὶ πρῶτον εἰς τοὺς Ἕλληνας μέτρα καὶ σταθμὰ εἰσηγήσασθαι] Id Phidoni Argivo tribuit Plinius VII. 56. Palamedi, Athanaſius in Orat. adverſus Gentes: τῶν δὲ γραμμάτων τὴν σύνταξιν, καὶ ἀριθμοὺς, καὶ μέτρα, καὶ στάθμια Παλαμήδης ἐφεῦρε.

Πρῶτόν τε, Ἕσπερον καὶ Φωσφόρον τὸν αὐτὸν εἰπεῖν, ὥς φησι Παρμενίδης] Stobæus in Phyſicis Eclogis paginâ 55. Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ θεῶν, Πυθαγορείων εἶναι δόξαν, τὸν αὐτὸν εἶναι Φωσφόρον τε καὶ Ἕσπερον. ita legendus hic locus. Plinium adde libro II. capite 8. *Infra ſolem ambit ingens ſidus, appellatum* Veneris; *alterno meatu vagum, ipſiſque cognominibus æmulum Solis ac Lunæ: præveniens quippe, & ante matutinum exoriens,* luciferi *nomen accipit; ut Sol alter, diem maturans: contrà, ab occaſu refulgens, nuncupatur* Veſper; *ut prorogans lucem, vicemque lunæ reddens. Quam naturam ejus Pythagoras Samius primus deprehendit, Olympiade circiter quadrageſima ſecunda; qui fuit urbis Romæ annus centeſimus quadrageſimus ſecundus.*

Ὥς φησι Παρμενίδης] Ingenioſè & verè Caſaubonus, οἱ δὲ φασι Παρμενίδου. Eum vide.

Οὕτω δὲ ἐθαυμάσθη, ὥστε ἔλεγον τοὺς γνωρίμους αὐτοῦ παντοίας θεοῦ φωνάς] Putabat Caſaubonus aliquid hìc deeſſe. Non putabat Ritterſhuſius: ſed legebat, ὥστε λέγειν τὰς γνώμας αὐτοῦ, &c. Exſtat in hanc ſententiam Philoſtrati locus egregius libro I. de Vita Apollonii capite I. ἑαυτῷ δὲ τόν τε Ἀπόλλω ἥκειν, ὁμολογοῦντα ὡς αὐτὸς εἴη· ξυνεῖναι δ' αὖ καὶ μὴ ὁμολογούσας, τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ τὰς Μούσας, καὶ θεοὺς ἑτέρους, ὧν καὶ τὰ εἴδη, καὶ τὰ ὀνόματα οὔπω τοὺς ἀνθρώπους γινώσκειν· καὶ ὅ, τι ἀποφήναιτο ὁ Πυθαγόρας, νόμον τοῦτο οἱ ὁμιληταὶ ἡγοῦντο, καὶ ἐτίμων αὐτὸν ὡς ἐκ Διὸς ἥκοντα. *Sibi autem Apollinem manifeſtè ſolitum apparere: ſimul Palladem & Muſas: non manifeſtè tamen ſecum loqui conſueviſſe: alios inſuper Deos, quorum neque facies, neque nomina adhuc hominibus nota eſſent. Illud quoque inter Pythagoræ laudes numerant; quicquid ab eo prolatum eſſet, id tamquam legem ab ejus Diſcipulis obſervari conſueviſſe: ipſumque, tamquam ab Jove profectum, venerabantur.* Legebat apud Laërtium Mericus Caſaubonus: ὥστε ἔλεγον τὰς γνωρίμους αὐτοῦ παροιμίας, θεοῦ φωνάς. Eum vide.

Μέχρι δὲ Φιλολάου οὐκ ἦν τι γνῶναι Πυθαγόρειον δόγμα, &c.] Similiter Jamblichus de Vita Pythagoræ: 15
Καλὸν δὲ καὶ τὸ, πάντα Πυθαγόρᾳ ἀνατιθέναι, καὶ μηδεμίαν περιποιεῖσθαι δόξαν ἰδίαν ἀπὸ τῶν εὑρισκομένων, εἰ μή πού τι σπάνιον. πάνυ γὰρ δή τινες εἰσὶν ὀλίγοι, ὧν ἰδίᾳ γνωρίζεται Ὑπομνήματα. θαυμάζεται δὲ καὶ ἡ τῆς φυλακῆς ἀκρίβεια. ἐν γὰρ τοσαύταις γενεαῖς ἐτῶν

οὐθεὶς οὐδενὶ φαίνεται τῶν Πυθαγορείων Ὑπομνημάτων περιτετευχὼς πρὸ τῆς Φιλολάου ἡλικίας, ἀλλ' οὗτος πρῶτος ἐξήνεγκε τὰ θρυλλούμενα ταῦτα τρία βιβλία, ἃ λέγεται Δίων ὁ Συρακούσιος ἑκατὸν μνῶν πρίασθαι, Πλάτωνος κελεύσαντος, εἰς πενίαν τινὰ μεγάλην καὶ ἰσχυρὰν ἀφικομένου τοῦ Φιλολάου· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἦν ἀπὸ συγγενείας τῶν Πυθαγορείων· καὶ διὰ τοῦτο μετέλαβε τῶν βιβλίων. *Plura autem, & in primis egregia res est, omnia Pythagoræ adscribere, nullamque propriam, privatamque gloriam de illis quas quis inveniebat, nisi admodum raro, sibi vindicare. Pauci enim sunt, quorum monumenta seorsum cognoscuntur. Admirationi autem etiam est exacta illa custodiendi, suaque premendi ratio. Nam intra tam multa tempora, neminem umquam Pythagoricorum Commentariorum factum compotem apparet ante Philolai ætatem, qui primus in lucem edidit hosce tres vulgò satis jactatos Libellos, quos Dion ille Syracusanus centum fertur minis emisse, Platone ita jubente. Philolai intellecta paupertate, in quam cùm magnam, tùm gravem, extremamque inciderat. Siquidem & ipse Philolaus* (malè interpres ad Dionem refert) *de cognatione Pythagoreorum erat; & ita Pythagoreorum librorum factus particeps.*

Τῶν τε ἑξακοσίων οὐκ ἐλάττους, &c.] Vide quæ ad hunc locum suprà observamus.

Μεταποντῖνοί γε μὴν τὴν μὲν οἰκίαν αὐτοῦ, Δήμητρος ἱερὸν ἐκάλουν. τὸν δὲ στενωπὸν, μουσεῖον.] De Crotoniatis, non de Metapontinis, id narrat, & paulò aliter Porphyrius: τὴν δ' οἰκίαν, Δήμητρος ἱερὸν ποιῆσαι τοὺς Κροτωνιάτας· τὸν δὲ στενωπὸν, καλεῖν Μουσεῖον. Sed Justinus ad Metapontinos etiam retulit: *Pythagoras, cùm annos XX. Crotone egisset, Metapontum migravit, ibique decessit: cujus tanta admiratio fuit, ut ex domo ejus templum facerent, eumque pro Deo colerent.*

Ἔλεγόν τε καὶ οἱ ἄλλοι Πυθαγόρειοι μὴ εἶναι πρὸς πάντας πάντα ῥητά] Jurabant Pythagorici se aliis quàm Pythagoricis Pythagoricæ disciplinæ libros non venditoros. Tzetzes Chiliad. x. 335.

Ὅρκια γὰρ ἦ δίδοσθαι ταῦτα Πυθαγορείοις,
Ἑτέροις μὴ πωλεῖσθαι δὲ Πυθαγορείων βίβλους.

De Pythagoreorum arcana Disciplina, locus est valde illustris apud Clementem Alexandrinum Στρωματέων libro v. cujus hæc sunt verba: Φασὶ γ' οὖν Ἵππαρχον τὸν Πυθαγόρειον αἰτίαν ἔχοντα γράψασθαι τὰ τοῦ Πυθαγόρου σαφῶς, ἐξελασθῆναι τῆς Διατριβῆς, καὶ στήλην ἐπ' αὐτῷ γενέσθαι, οἷα νεκρῷ· διὸ καὶ ἐν τῇ βαρβάρῳ φιλοσοφίᾳ νεκροὺς καλοῦσι τοὺς ἐκπεσόντας τῶν δογμάτων, καὶ καθυποτάξαντας τὸν νοῦν τοῖς πάθεσι τοῖς ψυχικοῖς. *Ajunt certe Hipparchum Pythagoreum, accusatum quòd apertè scripsisset Decreta Pythagoræ; expulsum fuisse è Schola; & ob id ipsum, tamquam mortuo, impositam Columnam fuisse. Quocirca etiam in barbara Philosophia vocant mortuos, eos qui exciderunt à dogmatibus, & mentem subjecerunt animæ perturbationibus.* Hæc postrema verba mihi in mentem Pythagoreorum morem revocant, Cenotaphia ponendi iis qui à Disciplina sua defecerant: de quo sic Origenes libro III. contra Celsum: Καὶ τὸ μὲν τῶν Πυθαγορείων σεμνὸν διδασκάλειον κενοτάφια τῶν ἀποστάντων τῆς σφῶν φιλοσοφίας κατεσκεύαζε, λογιζόμενον νεκροὺς αὐτοὺς γεγονέναι. *Et Pythagoreorum quidem veneranda Schola ponebat Cenotaphia Disciplina sua Desertoribus: nimirum quod haberet eos pro mortuis.*

Pythagoricæ Philosophiæ arcanorum meminit Philostratus de Vita Apollonii lib. 6. cap. 6.

Καὶ Ξενόφιλον τὸν Πυθαγορικόν] De quo Lucianus in 16
Longævis: Ξενόφιλος δὲ ὁ Μουσικὸς, ὥς φησιν Ἀριστόξενος, προσχὼν τῇ Πυθαγόρου φιλοσοφίᾳ, ὑπὲρ τὰ πέντε καὶ ἑκατὸν ἔτη Ἀθήνησιν ἐβίωσε.

Ἄλλους τε κατὰ τὴν Ἰταλίαν, &c.] Editio Stephani, & Codex Regius, ἄλλους τε πολλούς.

Καὶ Ζάλευκον καὶ Χαρώνδαν τοὺς νομοθέτας] Suidas in Ζάλευκος: Ζάλευκος. Λοκρὸς ἐκ Θουρίου, Πυθαγόρειος φιλόσοφος, καὶ νομοθέτης. Porphyrius: ἃς δ' ἐπιδημήσας Ἰταλίᾳ τε καὶ Σικελίᾳ κατέλαβε πόλεις δεδουλωμένας ὑπ' ἀλλήλων, τὰς μὲν πολλῶν ἐτῶν, τὰς δὲ νεωστὶ, φρονήματος ἐξελευθερίου πλήσας διὰ τῶν ἐφ' ἑκάστης ἀκουστῶν αὐτοῦ, ἠλευθέρωσε, Κρότωνα καὶ Σύβαριν, καὶ Κατάνην, καὶ Ῥήγιον, καὶ Ἱμέραν, καὶ Ἀκράγαντα, καὶ Ταυρομένην, καὶ ἄλλας τινὰς, αἷς καὶ νόμους ἔθετο διὰ Χαρώνδα τε τοῦ Καταναίου, καὶ Ζαλεύκου τοῦ Λοκροῦ, δι' ὧν ἀξιοζήλωτοι τοῖς περιοίκοις ἄχρι πολλοῦ γεγόνασι. *Quascumque verò civitates in itinere suo per Italiam atque Siciliam, partim quidem jam à multis annis, partim recens adeò, servitute à se invicem oppressas offendit, animo ad libertatem aspirante complens, per Auditores suos, quos è singulis civitatibus habebat, in libertatem asseruit: Crotonem scilicet, & Sybarim, Catanam, Rhegium, Himeram, Agrigentum, & Tauromenium, aliasque nonnullas, quibus etiam leges sancivit per Charondam Cataneum, & Zaleucum Locrum; quarum gratiâ vicini longo tempore ipsarum instituta sequi ac æmulari voluerunt.* Exscripsit hunc Porphyrii locum Jamblichus de Vita Pythagoræ capite 7. sed ubi corruptè Ἡμέραν legitur, pro Ἱμέραν: corruptè quoque Ταραμενὰς pro Ταυρομένην, sive potiùs Ταυρομένιον. Stephanus: Ταυρομένιον. πόλις Σικελίας. Eamdem urbem Strabo quoque libro VI. inter alias civitates Siculas recenset, & cum Catana conjungit. Meminit hujus urbis & Suidas; & quis non?

Ἦν δὲ αὐτῷ τὰ σύμβολα, τάδε] De Symbolis Py- 17
thagoræ, ita Porphyrius: ἔλεγε δέ τινα καὶ μυστικῷ τρόπῳ συμβολικῶς, ἃ δὴ ἐπιπλέον Ἀριστοτέλης ἀνέγραψεν· οἷον, ὅτι τὴν θάλατταν μὲν ἐκάλει εἶναι δάκρυον (legendum ἐκάλει Κρόνου δάκρυον, ut rectè monuit amicus noster, Tanaquillus Faber in Epistola quadam ad amicum itidem nostrum, Hippolytum Julium Menarderium) τὰς δὲ ἄρκτους, Ῥέας χεῖρας· τὴν δὲ πλειάδα, Μουσῶν λύραν· τοὺς δὲ πλάνητας, κύνας τῆς Περσεφόνης· τὸν δὲ ἐκ χαλκοῦ κρουομένου γινόμενον ἦχον, φωνὴν εἶναί τινος τῶν δαιμόνων, ἐναπειλημμένην τῷ χαλκῷ· ἦν δὲ ἄλλο εἶδος τῶν συμβόλων τοιοῦτον· Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, τουτ' ἔστι, μὴ πλεονεκτεῖν, &c. Hæc Symbola, *Ænigmata* vocat Plutarchus in libro de Liberis educandis. De his; præter Aristotelem; scripserat Alexander Polyhistor; in quibus citatur Clementi Alexandrino στρωματέων primo: necnon

Androcydas, qui ἐν τῷ Περὶ Πυθαγορικῶν συμβόλων laudatur Jamblicho in Vita Pythagoræ, ex quo Androcydæ libro, habuit Stromateus quæ scripsit libro v. Androcyden Pythagoreum, literas quæ vulgò vocantur Ephesiæ, locum tenere Symbolorum. De his scripserat & Anaximander Historicus. Auctor Suidas in Ἀναξίμανδρος. Ceterùm, pro τάδε in hoc Laërtii loco, emendabat Casaubonus τοιάδε. Sed τάδε quoque scriptum est apud Suidam.

Φορτίον συγκαθαιρεῖν, καὶ μὴ συνεπιτιθέναι] Scripserat proculdubio Laërtius, Φορτίον μὴ συγκαθαιρεῖν, συνεπιτιθέναι δέ. Id est, *Homines, onera imponendo non detrahendo, juvato.* Porphyrius: φορτίον δὲ συναναιτιθέναι μὲν τοῖς βαστάζουσι, συγκαθαιρεῖν δὲ μή· δι' οὗ παρῄνει, μηδενὶ πρὸς ῥαστώνην, ἀλλὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ πόνους συμπράττειν. Jamblichus de Vita Pythagoræ 18. Φορτίον μὴ συγκαθαιρεῖν· (οὐ γὰρ δεῖ αἴτιον γίνεσθαι τοῦ μὴ πονεῖν·) συναναιτιθέναι δέ. Et in Protreptico capite 21. ἀνδρὶ ἐπαναιτιθεμένῳ μὲν φορτίον συνέπαιρε. μὴ συγκαθαίρει δὲ ἀποτιθεμένῳ. Et posteà, in Expositione Symboli xi. τὸ δὲ, φορτίον συναναιτιθέναι, συγκαθαιρεῖν δὲ μή, εἰς ἀνδρίαν προτρέπει· πᾶς μὲν γὰρ ἀνατιθέμενος φορτίον, πόνου καὶ ἐνεργείας σημαίνεται πρᾶξιν· ὁ δὲ καθαιρούμενος, ἀναπαύσεως, καὶ ἀνέσεως. Clemens Stromat. i. Ἐν γοῦν τοῖς Νόμοις, ὁ ἐξ Ἑβραίων φιλόσοφος Πλάτων, κελεύει τοὺς γεωργοὺς μὴ ἐπαρδεύσαι, μηδὲ λαμβάνειν ὕδωρ παρ' ἑτέρων, ἐὰν μὴ πρότερον ὀρύξαντες παρ' αὐτῶν (melius παρ' αὐτοῖς) ἄχρι τῆς παρθενίου καλουμένης, ἄνυδρον εὕρωσι τὴν γῆν· ἀπορίᾳ γὰρ μὴ ἐπαρκεῖν (ita legendum) οὐ δίκαιον· ἀργίαν δὲ ἐφοδιάζειν, οὐ καλόν· εἰ καὶ (γρ. ἐπεὶ καὶ) φορτίον συνεπιτιθέναι μὲν, εὔλογον· συγκαθαιρεῖν δὲ, οὐ προσήκειν ὁ Πυθαγόρας ἔλεγεν. Huc respexit Hieronymus in Apologia: *Oneratis supponendum onus; deponentibus non communicandum. id est, ad virtutem incedentibus augenda præcepta; tradentes se otio, relinquendos.*

Ἐλαδίῳ εἰς θάκον μὴ ὀμόργνυσθαι] Scriptum est apud Jamblichum, δαδίου θάκον μὴ ἀπόμασσε: quod exponunt *facula sedem ne extergito.* Et in Expositione, δαδίῳ θάκον μὴ ἀπόμασσε. Atque ita quoque hîc legendum Expositio illa nos docet. Eam vide.

Πρὸς ἥλιον τετραμμένον μὴ ὀμιχεῖν] Habuit ab Hesiodo; cujus sunt hi versus Operum ii.

Μηδ' ἄντ' ἠελίοιο τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν.
Αὐτὰρ ἐπεί κε δύῃ, μεμνημένος ἔς τ' ἀνιόντα.
Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ προβάδην οὐρήσεις.

Malè autem hoc Laërtii loco Codices Palatinus & Florentinus, μὴ ὁμιλεῖν scriptum exhibent: quam tamen lectionem secutus est Lilius Gregorius Giraldus.

Ἐκτὸς λεωφόρου μὴ βαδίζειν] Scribendum omnino ἐντὸς λεωφόρου μὴ βαδίζειν, aut ἐκτὸς λεωφόρου βαδίζειν, aut καὶ τὰς λεωφόρους μὴ βαδίζειν. Porphyrius: τάς τε λεωφόρους μὴ βαδίζειν· δι' οὗ ταῖς τῶν πολλῶν ἕπεσθαι γνώμαις ἐκώλυεν. Athenæus libro ix. λεωφόρους ὁδοὺς μὴ στείχειν, ἀντὶ τοῦ γνώμῃ πολλῶν μὴ ἀκολουθεῖν. Clemens στρωματ. quinto: καὶ Πυθαγόρας οὐκ ὀκνεῖ ἀπαγορεύειν τὰς λεωφόρους ὁδοὺς βαδίζειν, προστάττων μὴ δεῖν ταῖς τῶν πολλῶν ἕπεσθαι γνώμαις ἀκρίτοις καὶ ἀνομολογουμέναις οὔσαις. Ælianus Var. Hist. iv. 17. προσέταττε δὲ, ὁ αὐτὸς Πυθαγόρας καρδίας ἀπέχεσθαι, &c. μηδὲ βαδίζειν τὰς λεωφόρους. Adde Philonem Judæum in libro Περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον εἶναι ἐλεύθερον, statim initio: τὸν μὲν οὖν τῶν Πυθαγορείων ἱερώτατον θίασον λόγος ἔχει μετὰ πολλῶν καὶ ἄλλων καλῶν, καὶ τοῦτ' ἀναδιδάσκειν, ταῖς λεωφόροις μὴ βαδίζειν ὁδοῖς· οὐχ ἵνα κρημνοβατῶμεν· οὐ γὰρ ποσὶ κάματον παρήγγειλεν, ἀλλ' αἰνιττόμενος διὰ συμβόλου· τὸ μήτ' ἔργοις, μήτε λόγοις δημώδεσι καὶ πεπατημένοις χρῆσθαι. Et Jamblichum libro II. τὰς λεωφόρους ὁδοὺς ἐκκλίνων, διὰ τῶν ἀτραπῶν βάδιζε. Idem in Expositione hujus Symboli: καὶ γὰρ τοῦτο τὴν μὲν δημώδη καὶ ἀνθρωπίνην ζωὴν ἀφιέναι παραγγέλλει· τὴν δὲ χωριστὴν καὶ θείαν μεταδιώκειν ἀξιοῖ· Videndus Brodæus Miscell. II. 20. & Rittershusius ad Malchum. Non longè abit illud Matthæi vii. 13. εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν· καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς. Ὅτι στενὴ ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν· καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν. *Intrate per angustam portam: quia lata porta, & spatiosa via est quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam. Quàm angusta porta, & arcta via est quæ ducit ad vitam: & pauci sunt qui inveniunt eam.*

Ἤθελε δὲ αὐτῷ, τὸ μὲν Πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκαλεύειν, 18
δυναστῶν ὀργὴν καὶ οἰδοῦντα θυμὸν μὴ κινεῖν] Porphyrius similiter: Μὴ τὸ πῦρ τῇ μαχαίρᾳ σκαλεύειν· ὅπερ ἦν Μὴ τὸν ἀνοιδοῦντα καὶ ὀργιζόμενον κινεῖν λόγοις παρατεθηγμένοις. Plutarchus quoque in libro περὶ παίδων ἀγωγῆς: Πῦρ σιδήρῳ μὴ σκαλεύειν, ἀντὶ τοῦ, μὴ ἐρεθίζειν θυμούμενον, (οὐ γὰρ προσῆκον) ἀλλ' ὑπείκειν τοῖς ὀργιζομένοις. Athenæus: τεθυμωμένον ἄνδρα μὴ ἐριδαίνειν· πῦρ γὰρ ὁ θυμός· ἡ δὲ ἔρις, μάχαιρα.

Τὸ δὲ, Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, τουτέστι τὸ ἴσον καὶ δίκαιον μὴ ὑπερβαίνειν] Aliter Porphyrius: Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, τοῦτ' ἔστι, μὴ πλεονεκτεῖν. hoc est, *avaritiam fugiendam.* A Laërtio stat Plutarchus, in libro de Liberis educandis: Μηδὲ ζυγὸν ὑπερβαίνειν, ὅτι δεῖ τῆς δικαιοσύνης πλεῖστον ποιεῖσθαι λόγον, καὶ μὴ ταύτην ὑπερβαίνειν. Item Jamblichus in Protreptico cap. 21. τὸ δὲ, Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, δικαιοπραγεῖν παρακελεύεται, καὶ προτιμᾶν ἰσότητα καὶ μετριότητα θαυμαστῶς, (an potiùs, καὶ μετριότητα τῶν πάντων;) καὶ τὴν τελειοτάτην ἀρετὴν γινώσκειν δικαιοσύνην, &c. Et Clemens στρωμ. quinto: Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, τουτέστι, μὴ παρέρχεσθαι τὸ πρὸς τὰς διανομὰς ἴσον· τιμῶντας τὴν δικαιοσύνην, & quæ sequuntur.

Ἐπί τε χοίνικος μὴ καθίζειν, ἐν ἴσῳ τοῦ ἐνεστῶτος φροντίδα ποιεῖσθαι καὶ τοῦ μέλλοντος.] Et id quoque aliter Porphyrius interpretatur: Μηδ' ἐπὶ χοίνικος καθέζεσθαι· οἷον, μὴ ἀργὸν ζῆν· sed quod eodem recidit. Plutarchus dicto loco: Μηδὲ ἐπὶ χοίνικα καθίσαι· φεύγειν ἀργίαν, καὶ προνοεῖν ὅπως τὴν ἀναγκαίαν παρασκευάσωμεν τροφήν· & Sympos. vii. 4. μετὰ τῆς Πυθαγορικῆς χοίνικος, ἐφ' ἧς ἀπηγόρευε καθῆσθαι, διδάσκοντος (γρ. διδάσκων) ἡμᾶς ἀεί τε τοῦ παρόντος εἰς τὸ μέλλον ὑπολιπεῖν, καὶ τῆς αὔριον ἐν τῇ σήμερον μνημονεύειν. Etiam Athenæus lib. x. illud Pythagoricorum, Μὴ ἐπὶ χοίνικος καθῆσθαι, interpretatur, μὴ σκοπεῖν τὰ ἐφ' ἡμέραν, ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἀεὶ προσδέχεσθαι. Meminit & Theodoritus Sermone viii.

Ἡ γὰρ χοῖνιξ, ἡμερήσιος τροφή.] Hesychius: χοίνικες· αἱ ἀπὸ μέρους τροφαί. Legendum videtur; ut jam pridem viri docti emendarunt; αἱ ἡμερήσιοι τροφαί· vel ἐφ' ἡμέραν. Hinc Cassandri Macedoniæ Regis frater Alexarchus, qui loquendi peculiares modos invexit, chœnicem ἡμεροτροφίδα appellabat, teste Athenæo III. 20. Etiam apud Herodotum lib. III. & VII. χοῖνιξ frumenti tantum est, quantum homini uno die satis sit.

Διὰ δὲ τοῦ Καρδίαν μὴ ἐσθίειν, ἐδήλου μὴ τὴν ψυχὴν ἀνίαις καὶ λύπαις κατατήκειν] Porphyrius: Μὴ καρδίαν ἐσθίειν· οἷον, Μὴ λυπεῖν ἑαυτὸν ἀνίαις. Plutarchus, loco laudato: Μὴ ἐσθίειν καρδίαν· μὴ βλάπτειν τὴν ψυχὴν, ταῖς φροντίσιν αὐτὴν κατατρύχοντα. Habuit autem ab Homero, cujus est hic versus de Bellerophonte,

Ὃν θυμὸν κατέδων, πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων.

Sed aliter longè hoc Symbolum interpretatur Jamblichus: τὸ δὲ, Καρδίαν μὴ τρῶγε, σημαίνει τὸ μὴ δεῖν τὴν ἕνωσιν τοῦ παντὸς, καὶ τὴν σύμπνοιαν διασπᾶν· καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ, μὴ ἴσθι βάσκανος, ἀλλὰ φιλάνθρωπος καὶ κοινωνικός.

Διὰ δὲ τοῦ Εἰς ἀποδημίαν βαδίζοντα μὴ ἐπιστρέφεσθαι, παρῄνει τοῖς ἀπαλλαττομένοις τοῦ βίου, μὴ ἐπιθυμητικῶς ἔχειν τοῦ ζῆν] Porphyrius: μηδ' ἀποδημοῦντα ἐπιστρέφεσθαι· μὴ ἔχεσθαι τοῦ βίου τούτου ἀποθνήσκοντα. Apud Jamblichum scriptum est, ἀποδημῶν τῆς οἰκίας μὴ ἐπιστρέφου· Ἐριννύες γὰρ μετέρχονται. Eum vide in Expositione Symboli XV. Meminit hujus Symboli & Plutarchus in libro de Liberorum educatione: Μὴ ἐπιστρέφεσθαι ἐπὶ τοὺς ὅρους ἐλθόντας· τουτέστι μέλλοντας ἀποθνήσκειν, καὶ τὸν ὅρον τοῦ βίου πλησίον ὄντα ὁρῶντας, φέρειν εὐκόλως, καὶ μὴ ἀθυμεῖν. Meminit & Hieronymus in Apologia contra Ruffinum. Laërtii verba non assequuti sunt Interpretes.

Καὶ τὰ ἄλλα πρὸς ταῦτα λοιπόν ἐστιν ἐκλαμβάνειν] De quibus videndus Porphyrius in Vita Pythagoræ, Plutarchus in libro de Pueris educandis, Clemens Alexandrinus στρωμ. V. præcipuè verò Jamblichus in Protreptico cap. 21. Et, si tanti est, Lilius Giraldus in Symbolis Pythagoricis.

19 Μήτε ἐρυθῖνον ἐσθίειν, μήτε μελάνουρον] Jamblichus de Vita Pythagoræ: καὶ μελανούρου δὲ ἀπέχεσθαι παρήγγελλε· χθονίων γάρ ἐστι θεῶν· καὶ ἐρυθρῖνον μὴ προσλαμβάνειν, δι' ἕτερα τοιαῦτα αἴτια. Plutarchus, in libro qui est, περὶ παίδων ἀγωγῆς inscriptus: μὴ γεύεσθαι μελανούρων· τουτέστι, μὴ συνδιατρίβειν μέλασιν ἀνθρώποις, διὰ κακοήθειαν. Sunt autem erythinus sive erythrinus, & melanurus, pisces, ita dicti à colore. Id ignorasse videntur Jamblichi & Plutarchi Interpretes, qui vertêre, *rubrum aliquid ne suscipies, & qui nigrantes caudas habent, gustari non oportere:* quomodo & Marsilius Ficinus verterat, teste Lilio Giraldo, quem vide in Expositione Ænigmatum Pythagoræ.

Ἀριστοτέλης δέ φησι, καὶ μήτρας, καὶ τρίγλης, ἐνίοτε] Plutarchus apud Gellium lib. IV. Noctium Atticarum cap. 11. Ἀριστοτέλης δὲ μήτρας, καὶ καρδίας, καὶ ἀκαλήφης, καὶ τοιούτων ἄλλων ἀπέχεσθαί φησι τοὺς Πυθαγορικοὺς, χρῆσθαι δὲ τοῖς ἄλλοις. De vulva, id ipsum testificatur Hierocles: qui & rationem reddit: μήτραν ζώου μὴ ἐσθίειν· τοῦτο δὲ αὐτοῖς λεγόμενον, ἐφ' ἑνός τινος ἀφίστησιν ἡμᾶς τῶν περὶ γῆν, καὶ τούτου σμικροτάτου· ἐὰν δὲ εἰς τὸ πολύνουν τῆς Πυθαγορικῆς βαθύτητος ἀπίδῃς, τὴν ὅλην τῆς γενέσεως ἀποχὴν, δι' ἑνός τινος διδαχθήσῃ, καὶ ὡς ἐν βρώμασι τοῦτο οὗ προσποιούμεθα. *Animantis vulvam comedi prohibet. Quod cùm ita dicitur, à certa quadam re è terrenarum numero, eâque tenuissimâ, nos removet. Sin autem ad Pythagoricæ profunditatis sensum multiplicem adspicias, unius certè rei nomine, & quâ vesci prohibet, totius rei venereæ tibi significatur abstinentia.* Ceterùm in Editione Stephanica legitur καὶ μήτρας, τρίγλης· ἐνίοτε δὲ αὐτὸν, &c. quam lectionem exhibet. & Codex Suidæ.

Αὐτὸν δὲ ἀρκεῖσθαι μέλιτι μόνῳ, φασί τινες, ἢ κηρῷ, ἢ ἄρτῳ, &c.] Ita quoque Editio Basileensis, & Suidas, sed legendum omnino, κηρίῳ, quemadmodum legitur in Editione Stephani. Similiter apud Porphyrium: τῆς δὲ διαίτης τὸ μὲν ἄριστον ἦν, κηρίον ἢ μέλι. De melle, testatur Eustathius in Iliados λ. ὡς δὲ καὶ τρόφιμον τὸ μέλι, Πυθαγόρας μαρτυρεῖ, ὃς εὐτελέστατα διαβιοὺς πολλάκις μέλιτι μόνῳ. De melle & pane, testatur Athenæus lib. II. καὶ τῶν Πυθαγορικῶν τροφὴ ἦν ἄρτος μετὰ μέλιτος, ὥς φησιν Ἀριστόξενος. Qui & lib. IV. Alexidis versus citat, ex quibus Pythagoreos vinum nec bibisse apparet: quod rectè hoc loco monuit Aldobrandinus. Etiam olera plerumque obsonavisse Pythagoram tum elixa, tum cruda, testis est Porphyrius: δεῖπνον δ' ἄρτος ἐκ κέγχρων, ἢ μάζα, καὶ λάχανα ἑφθὰ καὶ ὠμά. Addit pluscula, Pythagoræ sobrietatem testantia, quæ hîc adponere supersedeo. Quomodo autem Pythagoræ sectatores ad abstinentiam se ipsi formarent, docet Diodorus Siculus in Excerptis Valesianis; cujus verba prætermitti non debent. ἐποιοῦντο καὶ τῆς ἐγκρατείας γυμνασίαν τόνδε τὸν τρόπον· παρασκευασάμενοι πάντα τὰ κατὰ λαμπροτάτας ἑστιάσεις παρατιθέμενα, πολὺν αὐτοῖς ἐνέβλεπον χρόνον, εἶτα διὰ τῆς θέας τὰς τῆς φύσεως ἐπιθυμίας πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν ἐκκαλεσάμενοι, τὰς τραπέζας ἐκέλευον αἴρειν τοὺς παῖδας, καὶ παραχρῆμα ἄγευστοι τῶν παρατεθέντων ἐχωρίζοντο. *Ad abstinentiam se ipsi formabant hujusmodi exercitatione: Apparato omni genere cupediarum, quæ in solemnioribus convivis apponi solent, cùm diutissimè oculos suos pavissent, eoque spectaculo cupiditates naturâ insitas ad esum provocassent, statim mensam tolli jubebant, atque ita impransi discedebant.*

Στολὴ δὲ αὐτῷ λευκὴ, καθαρὰ, καὶ στρώματα λευκὰ ἐξ ἐρίων] Jamblichus cap. 21. ἐσθῆτι δὲ χρῆσθαι καὶ καθαρῇ· ὡσαύτως δὲ καὶ στρώμασι λευκοῖς καὶ καθαροῖς· εἶναι δὲ τὰ στρώματα ἱμάτινα· κωδίοις γὰρ οὐ χρῆσθαι. De villosis vestibus, similiter Porphyrius. De albis, testatur Ælianus Var. Hist. XII. 32. Πυθαγόρας ὁ Σάμιος λευκὴν ἐσθῆτα ἠσθῆτο, καὶ ἐφόρει στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἀναξυρίδας. De puris, Diodorus Siculus. παρήγγελλε πρὸς τοὺς θεοὺς προσιέναι τοὺς θύοντας, μὴ πολυτελεῖς, ἀλλὰ λαμπρὰς καὶ καθαρὰς ἔχοντας ἐσθῆτας· ὁμοίως δὲ μὴ μόνον τὸ σῶμα

καθαρὸν

καθαρὸν παρεχομένους πάσης ἀδίκου πράξεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ἁγνεύουσαν. Veſtes ex morticinis animalibus confectas non tuliſſe Pythagoram, infrà ex Philoſtrato obſervamus. Puritatem maxime colebant Pythagorici. Exſtat in hanc rem locus ſingularis apud M. Antoninum lib. XI. *περὶ τῶν εἰς ἑαυτὸν*, qui hoc loco omitti non debet: *οἱ Πυθαγόρειοι, ἕωθεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀφορᾷν, ἵν' ὑπομιμνησκώμεθα τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως τὸ ἑαυτῶν ἔργον διανυόντων, καὶ τῆς τάξεως, καὶ τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς γυμνότητος, οὐδὲν γὰρ προκάλυμμα ἄστρου. Pythagorei manè nos cælum aſpicere jubent, ut recordemur eorum, qui ſemper eodem & gradu & modo ſuum officium præſtant: item ordinis, puritatis, & ſimplicitatis nudæ: aſtris enim nullum eſt velamentum.* Exſtat & locus alter eximius apud Jamblichum de Vita Pythagoræ cap. 9. ad hoc ſcilicet natum hominem ut cælum intueretur, ſolitum reſpondere Pythagoram, cùm interrogaretur cujus rei causâ homo creatus eſſet.

Τὰ γὰρ λινᾶ οὔπω εἰς ἐκείνους ἀφίκετο τοὺς τόπους] Ex Ægypto ſcilicet, ubi Sacerdotes byſſinas ſeu lineas veſtes geſtabant. Veroſimiliter autem exiſtimavit Caſaubonus hoc loco damnari à Laërtio eos qui Pythagoram veſte uſum lineâ ſcripſere: quos inter Apuleius in Apologia. *Quippe lana*, inquit, *ſegniſſimi corporis excrementum, pecori detracta, jam inde Orphei & Pythagoræ ſcitis, profanus veſtitus eſt.* Pythagoreorum ſtragula, ex lino fuiſſe, ſcripſit Jamblichus de Vita Pythagoræ cap. 21. *εἶναι δὲ τὰ στρώματα ἱματίλινα.* Addit: *κωδίοις γὰρ οὐ χρῆσθαι. Villoſis enim pellibus non utebantur.*

Οὐδὲ πώποτε ἐγνώσθη οὔτε διαχωρῶν, οὔτε ἀφροδισιάζων, οὔτε μεθυσθείς] *Διαχωρῶν*, hoc eſt, *ventrem exonerans*: quod non vidêre Interpretes.

20 *Ὀργιζόμενός τε, οὔτε οἰκέτην ἐκόλαζεν, οὔτε ἐλεύθερον οὐδένα.*] Irati neminem cædebant Pythagorei. Obſervat Jamblichus de Vita Pythagoræ cap. 31. *λέγεται δὲ καὶ τάδε περὶ τῶν Πυθαγορείων, ὡς οὔτε οἰκέτην ἐκόλασεν οὐθεὶς αὐτῶν ὑπὸ ὀργῆς ἐχόμενος, οὔτε τῶν ἐλευθέρων ἐνουθέτησέ τινα, ἀλλὰ ἀνέμεινεν ἕκαστος τὴν τῆς διανοίας ἀποκατάστασιν.*

Ἐκάλει δὲ τὸ νουθετεῖν, πελαργᾷν] Ad verbum Suidas in *πελαργᾷν*: *πελαργᾷν, τὸ νουθετεῖν ἐκάλει ὁ Πυθαγόρας.* Et in *Πυθαγόρας*: *ἐκάλει δὲ τὸ νουθετεῖν, πελαργᾷν.*

Ἔξω τῆς διὰ λιβάνου] *Λιβανωτοῦ* reponebat Rittershuſius è Porphyrio: cujus hæc ſunt verba: *ἀφίκετο δὲ πρὸς Αἰγυπτίους, φησὶν,* (Diogenes ſcilicet in libro de Incredibilibus, ultra Thulen) *ὁ Πυθαγόρας, καὶ πρὸς Ἄραβας, καὶ Χαλδαίους, καὶ Ἑβραίους, παρ' ὧν καὶ τὴν περὶ ὀνείρων γνῶσιν ἠκριβώσατο· καὶ τῇ διὰ λιβανωτοῦ μαντείᾳ πρῶτος ἐχρήσατο.* Sed *λιβάνου* quoque rectum eſt: & ſic etiam Suidas. Porrò qui hoc divinandi genere per thus utebantur, dicuntur Homero *θυοσκόοι.* Unde *Tuſcorum* nomen à nonnullis non ineptè deducitur.

Θυσίαις τε ἐχρῆτο ἀψύχοις.] An ſcripſerat Laërtius *σιτίοις τε ἐχρῆτο ἀψύχοις*? Id certè ſuadent cum ſequentia, *ὅ γε μὴν Ἀριστόξενος, πάντα μὲν τὰ ἄλλα συγχωρεῖν αὐτὸν ἐσθίειν ἔμψυχα*, &c. tum hæc Gellii IV. 2. *Porculis quoque minuſculis & hædis tenerioribus victitaſſe, idem Ariſtoxenus refert.* Etiam Heſychius Lexicographus; *ἄψυχος, ὁ τῶν Πυθαγορικῶν βίος.* Nihil tamen muto: nam apud Porphyrium ſimiliter ſcriptum eſt: *σπανίως δὲ κρέας ἱερείων θυσίμων, καὶ τοῦτο οὐδ' ἐκ παντὸς μέρους.* & alibi, *θύων τε θεοῖς ἀνεπαχθὴς ἦν, ἀλφίτοις τε, καὶ ποπάνῳ, καὶ λιβανωτῷ, καὶ μυῤῥίνῃ τοὺς θεοὺς ἐξιλασκόμενος, ἐμψύχοις δ' ἥκιστα, πλὴν εἰ μή ποτε ἀλεκτορίσιν, καὶ τῶν χοίρων ἀπαλωτάτοις.* Etiam Suidas, qui tres integras pagellas ex hac Pythagoræ Vita Laërtiana exſcripſit, *τὸ θυσίαις* agnoſcit.

Οἱ δέ φασιν ὅτι ἀλέκτορσιν μόνον καὶ ἐρίφοις καὶ γαλαθηνοῖς, τοῖς λεγομένοις ἀπαλίαις, ἥκιστα δὲ ἄρνασιν.] Corrige *ἀπαλίοις.* Porphyrius, loco proximè laudato: *καὶ τῶν χοίρων ἀπαλωτάτοις.* Heſychius: *ἀπάλιον θῦμα. δελφάκιον.* *δέλφαξ*, & *δελφάκιον*, eſt *porcellus.*

Ὅ γε μὴν Ἀριστόξενος, πάντα μὲν τὰ ἄλλα συγχωρεῖν αὐτὸν ἐσθίειν ἔμψυχα] Quod ipſum; ſed paullò aliter; ex eodem Ariſtoxeno, teſtatur Gellius lib. IV. cap. 11. *Ariſtoxenus Muſicus, vir literarum veterum diligentiſſimus, Ariſtotelis Philoſophi auditor, in libro quem de Pythagora reliquit, nullo ſæpius legumento Pythagoram dicit uſum quàm fabis; quoniam is cibus, & ſubduceret ſenſim alvum & lævigaret. Verba ipſa Ariſtoxeni ſubſcripſi: Πυθαγόρας δὲ τῶν ὀσπρίων μάλιστα τὸν κύαμον ἐδοκίμασε· λίαν κινητικὸν γὰρ εἶναι, καὶ διαφορητικόν· διὸ καὶ μάλιστα κέχρηται αὐτῷ. Porculis quoque minuſculis & hædis tenerioribus victitaſſe idem Ariſtoxenus refert, quam rem videtur cognoviſſe ex Xenophilo Pythagorico, familiari ſuo, & ex quibuſdam aliis natu majoribus, qui ab ætate Pythagoræ haud multum aberant. Ac de animalibus Alexis etiam Poeta, in Comœdia, quæ* Pythagorizuſa (ita legendum) *inſcribitur, docet.* Et Athenæus lib. X. *καὶ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος μετρίᾳ τροφῇ ἐχρῆτο, ὡς ἱστορεῖ Μίκων ὁ Ἰασεὺς ἐν τῷ Περὶ Πυθαγόρου· οὐκ ἀπείχετο δ' ἐμψύχων, ὡς Ἀριστόξενος εἴρηκεν.*

Μόνον δὲ αὐτὸν ἀπέχεσθαι, ἀροτῆρος βοὸς, καὶ κριοῦ] Similiter apud Athenienſes lege prohibitum mactari boves aratores, refert Ælianus Var. Hiſt. V. 14. *βοῦν ἀρότην καὶ ὑπὸ ζυγὸν πονήσαντα σὺν ἀρότρῳ, ἢ καὶ σὺν τῇ ἁμάξῃ μηδὲ τοῦτον θύειν, ὅτι καὶ οὗτος εἴη ἂν γεωργὸς, καὶ τῶν ἐν ἀνθρώποις καμάτων κοινωνός. Bovem aratorem, qui jugum trahit, vel cum aratro vel cum plauſtro, ne macles: quoniam ille etiam agricola eſt, & humano generi laborum ſocius.* Vide plura apud Samuelem Bochartum in libro illo, ſive potiùs theſauro, de Animalibus Scripturæ Sacræ capite de boum uſu: ubi probatur Ægyptios, Phœnices, Barcæos, Cyrenæos, paſtoritioſque Afros, in hoc fuiſſe mirè ſuperſtitioſos: nec aureæ, vel argenteæ, ſed ferreæ ætatis homines bovem primos mactaſſe. Idem juris apud Romanos obtinuiſſe diſcimus ex Plinio: ita enim ille lib. VIII. cap. 45. *Socium laboris agrique culturæ habemus hoc animal, tantæ apud priores curæ, ut ſit inter exempla damnatus à Pop. Romano, qui concubino procaci rure omaſum ediſſe ſe negante, oc-*

ciderat bovem; actusque in exilium tamquam colono suo interempto. Huc spectat & Constitutio Valentis, de qua sic Hieronymus lib. II. adversus Jovinianum: *Imp. Valens nuper legem per Orientem dederat, ne quis vitulorum carnibus vesceretur, utilitati agriculturæ providens.* Hæc Cujacius Observatione 20. libri IV. Observationum: quibus addo, etiamnum vitulorum carnibus apud Moscovitas, ut vocant, vesci prohibitum. Sed ad Pythagoram ut redeam, ita de boum mactatione illum loquentem inducit Ovidius in Metamorphosi.

Quid meruere boves, animal sine fraude doloque;
Innocuum; simplex; natum tolerare labores?
Immemor est demum, nec frugum munere dignus
Qui potuit, curvi dempto modo pondere aratri,
Ruricolam mactare suum, qui trita labore
Illa quibus toties durum renovaverat arvum,
Tot dederat messes, percussit colla securi, &c.
Cùmque boum dabitis cæsorum membra palato,
Mandere vos vestros scite & sentite colonos.

κριὸς, est aries. *hircum* malè reddidit Aldobrandinus.

21 Τὴν δὲ Ὁμήρου, &c. ἀνθ' ὧν εἶπε περὶ θεῶν] Suidas & MS. Regius, εἶπον. optimè: nam de Hesiodo non minùs quàm de Homero sermo est. Adversùs utrumque scripserat Xenophanes; ea reprehendens, quæ ab utroque de Diis dicta erant: quâ de re infrà, ad Xenophanis Vitam.

Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος ἐν τῷ Περὶ φυσιολογιῶν] Quem librum omisit Laërtius in Indice librorum Aristippi.

Πυθαγόραν αὐτὸν ὀνομασθῆναι, ὅτι τὴν ἀλήθειαν ἠγόρευεν οὐχ ἧττον τοῦ Πυθίου] Quem locum respexit Suidas, his verbis: Πυθαγόρας, ὁ Σάμιος φιλόσοφος, τὴν ἀλήθειαν ἠγόρευεν οὐχ ἧττον τοῦ Πυθίου. Aliter Jamblichus libro & cap. I. Ἐν δὲ Σιδόνι τῆς Φοινίκης, ἀποτικούσης αὐτῆς, (Sermo est de Parthenide, matre Pythagoræ, quæ Pythais posteà à Sacerdote Apollinis dicta est) τὸν γενόμενον υἱὸν Πυθαγόραν προσηγόρευσαν, ὅτι ἄρα ὑπὸ τοῦ Πυθίου προηγορεύθη αὐτῇ. id est, *quòd ipsi ab Apolline Pythio prædictus esset talis fœtus.*

22 Λέγεται παρεγγυᾷν αὐτὸν ἑκάστοτε τοῖς μαθηταῖς, τάδε λέγειν εἰς τὸν οἶκον εἰσιοῦσι, Πῇ παρέβην, &c.] Porphyrius libro I. Historiæ Philosophicæ, qui Pythagoræ Vitam complectitur, editam Græcè à Conrado Rittershusio, & Græcè & Latinè à Luca Holstenio: δύο τε μάλιστα καιροὺς παρηγγύα ἐν φροντίδι θέσθαι· τὸν μὲν, ὅτε εἰς ὕπνον τρέποιτο· τὸν δὲ, ὅτε ἐξ ὕπνου διανίσταιτο. ἐπισκοπεῖν γὰρ προσήκει ἐν ἑκατέρῳ τούτοιν, τά τε ἤδη πεπραγμένα, καὶ τὰ μέλλοντα· τῶν μὲν γενομένων εὐθύνας παρ' ἑαυτοῦ ἕκαστον λαμβάνοντα· τῶν δὲ μελλόντων πρόνοιαν ποιούμενον. πρὸ μὲν τοῦ ὕπνου ταῦτα ἑαυτῷ τὰ ἔπη ἐπᾴδειν ἕκαστον.

Μηδ' ὕπνον μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι προσδέξασθαι,
Πρὶν τῶν ἡμερινῶν ἔργων τρὶς ἕκαστον ἐπελθεῖν.
Πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;

πρὸ δὲ τῆς ἐξαναστάσεως ἐκεῖνα,

Πρῶτα μὲν ἐξ ὕπνοιο μελίφρονος ἐξυπανιστὰς,
Εὖ μάλα ποιπνύειν ὅσ' ἐν ἤματι ἔργα τελέσσεις.

Duorum temporum potissimùm curam rationemque habendam monebat: ejus scilicet quo cubitum itur; & ejus quo cubitu surgitur. Utroque enim tempore animo perpendendum, & jam antè peracta, & mox peragenda. Atque actorum quidem rationes unicuique à semetipso exigendas: futuris autem cautè providendum. Ideòque unumquemque hos versus ante somnum sibi ipsi occinere voluit.

Nec fessa in dulcem declines lumina somnum,
Quin ter cuncta priùs reputaveris acta diei.
Quæ prætergressus, quid gessi in tempore? quid non?

illos verò, antequam surgeret:

E somno primùm evigilans, cùm strata relinquis,
Disponas animo luce expedienda futura.

Μόνον δὲ τὸν ἀναίμακτον βωμὸν προσκυνεῖν] De hac ara incruenta, meminit quoque Jamblichus I. 24. καὶ αὐτὸς οὕτως ἔζησεν, ἀπεχόμενος τῆς ἀπὸ τῶν ζώων τροφῆς, καὶ τοὺς ἀναιμάκτους βωμοὺς προσκυνῶν. Et I. 5. λέγεται δὲ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον θαυμασθῆναι αὐτὸν περὶ τὴν Δῆλον, προσελθόντα πρὸς τὸν ἀναίμακτον λεγόμενον τὸν τοῦ γενέτορος Ἀπόλλωνος βωμόν. Etiam Clemens Alexandrinus στρωματέων septimo: ἀλλὰ τὸν μὲν ἀρχαιότατον βωμὸν ἐν Δήλῳ ἁγνὸν εἶναι τεθρυλλήκασι· πρὸς ὃν δὴ μόνον καὶ Πυθαγόραν προσελθεῖν φασι φόνῳ καὶ θανάτῳ μὴ μιανθέντα. Et Porphyrius Περὶ ἐμψ. ἀποχῆς II.

Μηδὲ ὀμνύναι θεούς. ἀσκεῖν γὰρ αὑτὸν δεῖν ἀξιόπιστον παρέχειν.] Diodorus Siculus: Πυθαγόρας παρήγγελλε τοῖς μανθάνουσι, σπανίως μὲν ὀμνύναι, χρησαμένους δὲ τοῖς ὅρκοις πάντως ἐμμένειν. *Pythagoras Discipulis suis præcipiebat, ut ad jurandum rarò ac tardè accederent: ubi verò semel jurassent, ut prorsus sacramenti fidem servarent.* Ipse tamen per quaternarium numerum jurabat; Pythagorici verò, per ipsum Pythagoram. qua de re legendus omnino Johannes Meursius in Denario Pythagorico cap. 6.

Τούς τε πρεσβυτέρους.] Id est, *Majores.* Vide Casaubonum.

Τὸ προηγούμενον τῷ χρόνῳ, τιμιώτερον ἡγουμένους] Aristoteles Metaphysic. I. 3. τιμιώτατον μὲν γὰρ τὸ πρεσβύτερον. Tertullianus de Præscriptionibus cap. 31. *Ita ex ipso ordine manifestatur, id esse Dominicum & verum, quod sit priùs traditum: id autem extraneum & falsum, quod sit posteriùs immissum.*

Καὶ θεοὺς μὲν δαιμόνων προτιμᾷν· ἥρωας δὲ, ἀνθρώπων· 23
ἀνθρώπων δὲ μάλιστα, γονέας.] Porphyrius: παρῄνει δὲ περὶ μὲν τοῦ θείου καὶ δαιμονίου καὶ ἡρώου γένους εὔφημον εἶναι, καὶ ἀγαθὴν ἔχειν διάνοιαν· γονεῦσι δὲ καὶ εὐεργέταις εὔνουν. Eadem, atque iisdem verbis, legas apud Jamblichum.

Ἴδιόν τε μηδὲν ἡγεῖσθαι] Suprà, in hac ipsa Vita: καὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ κατετίθεντο τὰς οὐσίας, εἰς ἓν ποιούμενοι. Ad quem locum plura notabamus: quibus adde hæc Diodori Siculi: ἐπειδάν τινες τῶν συνήθων ἐκ τῆς οὐσίας ἐκπέσοιεν, διῃροῦντο τὰ χρήματα αὐτοῖς ὡς πρὸς ἀδελφούς· οὐ μόνον δὲ πρὸς τοὺς καθ' ἡμέραν συμβιοῦντας τῶν γνωρίμων τοιαύτην εἶχον τὴν διάθεσιν, ἀλλὰ καθόλου πρὸς πάντας τοὺς τῶν πραγμάτων τούτων μετασχόντας. *Pythagorici, si quis sodalium facultatibus exciderat, bona sua velut cum fratre dividebant. Neque verò erga eos solùm id præstabant, quorum in convictu quotidie versabantur, sed in univer-*

sum erga omnes qui eamdem disciplinam sectabantur. Subjungit Diodorus: Κλινίας, Ταραντῖνος τὸ γένος, εἷς δὲ τῶν ἐκ τοῦ προειρημένου συστήματος ὤν, πυθόμενος Πρῶρον τὸν Κυρηναῖον διά τινα πολιτικὴν περίστασιν ἀπολωλεκέναι τὴν οὐσίαν, καὶ τελέως ἀπορούμενον, ἐξεδήμησεν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς Κυρήνην μετὰ χρημάτων ἱκανῶν, καὶ τὴν οὐσίαν ἀπεκατέστησε τῷ προειρημένῳ, οὐδέποτε τοῦτον ἑωρακώς, ἀκούων δὲ μόνον ὅτι Πυθαγόρειος ἦν. καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ τὸ παραπλήσιον πεποιηκότες διαμνημονεύονται· οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ τῶν χρημάτων ἐπιδόσει, τοιούτους αὐτοὺς παρείχοντο τοῖς γνωρίμοις, ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἐπισφαλεστάτους καιροὺς συνεκινδύνευον. *Clinias quidam, Tarentinus, ex illo sodalitio, cùm accepisset Prorum Cyrenæum, calamitate quadam publica facultatibus suis spoliatum, in summa omnium rerum penuria esse, ex Italia Cyrenas profectus est cum grandi pecunia, & patrimonii jacturam antedicto homini resarcivit; quem numquam tamen anteà viderat, sed tantùm auditu acceperat Pythagoreum esse. Plures quoque alii idem fecisse memorantur. Neque verò solùm in conferenda pecunia tales se erga sodales suos exhibebant, sed & difficillimis temporibus cum iis periclitari non recusabant.*

Νόμῳ βοηθεῖν· ἀνομίᾳ πολεμεῖν] Totidem verbis Jamblichus dicto loco: νόμῳ τε βοηθεῖν, καὶ ἀνομίᾳ πολεμεῖν.

Φυτὸν ἥμερον, μήτε φθείρειν, μήτε σίνεσθαι] Jamblichus ibidem: σπεισάντων δὲ ὁ πρεσβύτατος παρήγγελλε τάδε, ἥμερον φυτὸν καὶ ἔγκαρπον, μήτε βλάπτειν, μήτε φθείρειν. Similiter Porphyrius: φυτὸν ἥμερον καὶ ἔγκαρπον, ἀλλὰ μηδὲ ζῶον, ὃ μηδὲ βλαβερὸν εἶναι πέφυκε τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, μήτε φθείρειν, μήτε βλάπτειν. Sic Deuteron. XX. 19. ubi Vulgata, *Non succides arbores, de quibus vesci potest.* Quod tamen factum in Moabitarum solo, IV. Regum 3. 19. Sed Deo sic jubente per Prophetam Eliseum: *Universum lignum fructiferum succidetis.*

Αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν εἶναι] Sic editi omnes & manu scripti: & sic quoque apud Suidam. ἀσκεῖν, reponebat Casaubonus frustra. Sed jungenda hæc cum sequentibus. Αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν, εἶναι, μήτε γέλωτι κατέχεσθαι, μήτε σκυθρωπάζειν. Id est, *In eo pudorem & modestiam consistere, ut neque effusiùs rideas, neque severiore sis vultu.* Mericus Casaubonus emendabat, αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν εἰδέναι· & εἰδέναι, pro μαθεῖν positum existimabat.

Μνήμην ἀσκεῖν] Quod etiam notavit Diodorus Siculus: qui & quomodo Pythagorei memoriam exercerent, subjungit: οἱ Πυθαγόρειοι καὶ τῆς μνήμης μεγίστην γυμνασίαν ἐποιοῦντο, τοιοῦτόν τινα τρόπον τῆς μελέτης ὑποστησάμενοι· οὐ πρότερον ἐκ τῆς εὐνῆς ἠγείροντο, πρὶν ἂν πρὸς ἑαυτοὺς ἀνθομολογήσαιντο τὰ κατὰ τὴν προτέραν ἡμέραν αὐτοῖς πραχθέντα, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς πρωΐας, τὴν δὲ τελευτὴν ἕως ἑσπέρας ποιούμενοι· εἰ δ' ἀναστροφὴν ἔχοιεν καὶ πλείονα σχολὴν ἄγοιεν, καὶ τρίτην καὶ τετάρτην, καὶ ταῖς ἔτι πρότερον ἡμέραις πραχθέντα προσανελάμβανον· τοῦτο πρὸς ἐπιστήμην καὶ φρόνησιν· ἔτι δὲ τῶν πάντων ἐμπειρίαν, τοῦ δύνασθαι πολλὰ μνημονεύειν. *Pythagorei maximam exercendæ memoriæ curam habebant: & hujusmodi fere exercitio utebantur. Numquam è cubili assurgebant, quin prius omnia sua pridie facta memoriâ repeterent, à matutino tempore sumpto initio in vesperum desinentes. Quod si fortè otio abundarent, quæcumque etiam nudius-tertius quartusve egerant, in memoriam revocabant: ac retro etiam ampliùs cùm ad scientiam ac prudentiam & plurimarum rerum memoriam complectendam id conducere existimarent.* Adde Ciceronem, libro de Senectute, sub persona Marci Catonis: *Jus Augurum, Pontificum, civile tracto: multùm etiam Græcis literis utor: Pythagoreorumque more, exercendæ memoriæ gratiâ, quid quoque die dixerim, audiverim, egerim, commemoro vesperi.* Auctor Carminum Aureorum:

Μηδ' ὕπνον μαλακοῖσι ἐπ' ὄμμασι προσδέξασθαι,
Πρὶν τῶν ἡμερινῶν ἔργων τρὶς ἕκαστον ἐπελθεῖν,
Πῇ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;
Mollia nec priùs admittant tibi lumina somnum,
Exacta quàm ter reputâris cuncta diei:
Quà prætergressus? quæ gessi? quæ malè omisi?

Μαντικὴν πᾶσαν τιμᾶν] Falsum. Vide Casaubonum. 24
Andro in Tripode res à Pythagora prædictas collegerat. Auctor Porphyrius apud Eusebium Præparationis Evangelicæ lib. X. cap. 3. Ἄνδρωνος γὰρ, ἐν τῷ Τρίποδι, περὶ Πυθαγόρου τοῦ φιλοσόφου τὰ περὶ τὰς προῤῥήσεις ἱστορηκότος, εἰπόντος τε, ὡς διψήσας ποτὲ ἐν Μεταποντίῳ, καὶ ἔκ τινος φρέατος ἀνιμήσας, καὶ πιὼν προεῖπεν, ὡς εἰς τρίτην ἡμέραν ἔσοιτο σεισμός. *Cùm enim Andro in Tripode, res à Pythagora Philosopho prædictas collegisset, interque cetera commemorasset, eum aliquando Metaponti sitientem, cùm haustam ex quodam puteo aquam bibisset, terræ motum ante diem tertium futurum prædixisse.*

Ὠδαῖς χρῆσθαι πρὸς λύραν] Jamblichus cap. 25. ὀργάνῳ δὲ χρῆσθαι λύρᾳ· τοὺς γὰρ αὐλοὺς ὑπελάμβανεν ὑβριστικόν τε καὶ πανηγυρικὸν, καὶ οὐδαμῶς ἐλευθέριον τὸν ἦχον ἔχειν. Quintilianus libro IX. cap. 4. *Pythagoreis certè moris fuit, & quum evigilassent, animos ad lyram excitare; quò essent ad agendum erectiores: & quum somnum peterent, ad eundem prius lenire mentes: ut si quid fuisset turbidorum cogitationum componerent.*

Τῶν δὲ κυάμων ἀπηγόρευεν ἔχεσθαι] Lege ἔσθεσθαι. Callimachus apud Gellium lib IV. cap. 11. ex Stephanica emendatione:

Καὶ κυάμων ἄπο χεῖρας ἔχειν καὶ ἀνιαρῶν ἔδεσθαι,
Κἀγὼ, Πυθαγόρας ὡς ἐκέλευε, λέγω.

Legitur apud Suidam, τῶν δὲ κυάμων ἀπέχεσθαι: & fortasse ita scripserat Laërtius.

Διὰ τὸ πνευματώδεις ὄντας μάλιστα μετέχειν τοῦ ψυχικοῦ] M. Cicero in libro de Divinatione primo: *Jubet igitur Plato sic ad somnum proficisci corporibus affectis, ut nihil sit quod errorem animis perturbationemque afferat. Ex quo etiam Pythagoricis interdictum putatur, ne faba vescerentur: quòd habet inflationem magnam is cibus, tranquillitati mentis quærentis vera contrariam.* Legitur apud Philostratum, initio libri primi de Vitis Sophistarum, pag. 488. οὗτος ὁ Χαιρεφῶν, τὴν σπουδὴν τοῦ Γοργίου διαμασσώμενος, διὰ τί, ἔφη, ὦ Γοργία, οἱ κύαμοι τὴν μὲν γα-

στέρα φυσᾶσι, τὸ δὲ πῦρ οὐ φυσῶσιν. Ludus est in voce φυσᾶν, quæ & *inflare*, & *flabello ignem excitare significat*. Pergamus porro. Plinius XVIII. 12. *Quin & prisco ritu fabatia suæ religionis Diis in sacro est, prævalens pulmentari cibo, & hebetare sensus existimata, insomnia quoque facere. Ob hæc, Pythagoricâ sententiâ, damnata: ut alii tradidere, quoniam mortuorum animæ sint in ea, qua de causa parentando utique assumitur: Varro & ob hæc Flaminem eâ non vesci tradit; & quoniam in flore ejus literæ lugubres reperiantur.* Sed Aristoxenus nullo sæpius legumento Pythagoram dicit usum, quàm fabis; quoniam is cibus & subduceret sensim alvum, & lævigaret. Verba sunt Gellii, qui & ista Aristoxeni verba profert: Πυθαγόρας δὲ τῶν ὀσπρίων μάλιστα τὸν κύαμον ἐδοκίμασε· λίαν κινητικόν γὰρ εἶναι, καὶ διαφορητικόν· διὸ καὶ μάλιστα κέχρηται αὐτῷ. Hæc autem scripserat Aristoxenus ἐν τῷ περὶ Πυθαγορικοῦ βίου, cujus fragmentum bene grande profert Jamblichus in libro de Vita Pythagoræ cap. 33.

Καὶ ἄλλως, κοσμιωτέρας ἀπεργάζεσθαι τὰς γαστέρας, μὴ παραληφθέντας] Locus obscurus &, meo judicio, mendosus. Ita tamen apud Suidam: nisi quòd, pro τὰς γαστέρας μὴ παραληφθέντας, scriptum est μὴ παραληφθέντας τὰς γαστέρας. Putarim hæc insititia esse, (minùs enim conveniunt cum superioribus: immo planè illis adversantur) atque addita à quodam qui in proximè memoratis Aristoxeni verbis legerat, fabis uti solitum Pythagoram, quia is cibus & subduceret sensim alvum, & lævigaret. Sed turbant sensum hæc verba, μὴ παραληφθέντας. Vertit Aldobrandinus, *non adhibitas*: quam versionem laudat Mericus Casaubonus: qui & locum integrum & sanum esse contendit. Mirus profectò loquendi modus: *fabæ, non adhibitæ, ventrem reddunt castigatiorem*. Iterum dico: insititia sunt ista: & ea studiosus aliquis ad oram libri adnotaverat, ut Laërtianis superioribus contraria: præfixa etiam, quâ id innueret, voculâ ἄλλως. Scripserat autem παραληφθέντας absque negationis nota: quod ad κυάμους referendum. Ab inepto aliquo conciliatore addita videtur illa negatio.

Καὶ τὰς καθύπνους φαντασίας] Καθ' ὕπνους, rectè Membranæ Regiæ: & ita quoque scriptum est apud Suidam.

25 Ἀρχὴν μὲν τῶν ἁπάντων, μονάδα.] Theodoritus Therap. II. καὶ Πυθαγόρας δὲ ὁ Μνησάρχου, ἀρχὴν τῶν πάντων ἔφησε τὴν μονάδα. Hermias in Irrisione Philos. Gent. ἄλλοι πάλιν ἀπὸ τῆς παλαιᾶς φυλῆς, Πυθαγόρας, καὶ οἱ τούτου συμφυλέται, σεμνοί, καὶ σιωπηλοὶ παραδιδόασιν ἄλλα μοι δόγματα, ὥσπερ, μυστήρια· καὶ τοῦτο δὴ τὸ μέγα, καὶ ἀπόρρητον, τὸ, Αὐτὸς ἔφη· Ἀρχὴ τῶν πάντων ἡ μονάς. Huc spectat quod ait Simplicius ad Phys. lib. I. οἱ Πυθαγόρειοι τοὺς ἀπὸ μονάδος ἄχρι δεκάδος ἀριθμοὺς ἀρχὰς ἔλεγον τῶν ἁπάντων. Et quod Alexander Aphrodisæus ad Metaphys. lib. III. *Quæ quidem in eos dicta sunt, quibus numeros omnium rerum principia & elementa esse placebat, ut etiam magnitudinum essent principia. In hac autem sententia fuerunt Pythagorici.* Videndus Meursius in Denario Pythagorico cap. 1. & Aldobrandinus ad hunc Laërtii locum.

Ἐκ δὲ τῶν ἐπιπέδων τὰ στερεὰ σχήματα] Absunt hæc ab aliis Editionibus non rectè. Ea agnoscit, cùm Suidas, tum Regius Codex.

Ἐκ δὲ τούτων, τὰ στερεὰ σώματα.] Τὰ αἰσθητά, habet Editio Basileensis, & Codex Regius, & Suidas: & ita quoque legit Aldobrandinus; qui vertit *corpora sub sensum cadentia*: & ita omninò legendum.

Εἶναι δὲ καὶ Ἀντίποδας· καὶ τὰ ἡμῖν κάτω, ἐκείνοις ἄνω.] Plurimi autem Veterum ac Recentiorum Antipodas; quod mirum, negavere; aut certè, de iis addubitavere: Lactantius, Augustinus, Basilius, Chrysostomus, alii: de quibus legendus Jacobus Mazzonus in Dantem. Narrat Lucianus, Demonactem Philosophum de Antipodibus Physicum quemdam differentem ad puteum deduxisse, illique, umbrâ in aqua demonstratâ, dixisse, Numquid tales ais esse Antipodas? quod ipsum refertur à Johanne Tzetze in Chiliadibus. De Platone suprà Laërtius, ex Favorino: πρῶτος ἐν φιλοσοφίᾳ ἀντίποδας ὠνόμασε. 26

Ὧν κατ' ἐπικράτειαν θερμοῦ μὲν, θέρος γίνεσθαι· ψυχροῦ δὲ, χειμῶνα.] Id Empedocli, Pythagoræ discipulo, tribuit Plutarchus de Placitis Philos. III. 8. à quo id ipsum Stoici accepere: Ἐμπεδοκλῆς καὶ οἱ Στωικοὶ χειμῶνα μὲν γίνεσθαι, τοῦ ἀέρος ἐπικρατοῦντος τῇ πυκνώσει καὶ εἰς τὸ ἀνώτερον βιαζομένου· θέρειαν δὲ, τοῦ πυρὸς, ὅταν εἰς τὸ κατώτερον βιάζηται.

Ἐὰν δὲ ἰσομοιρῇ, τὰ κάλλιστα εἶναι τοῦ ἔτους] Ἰσομοιρῇ, de autumno pariter ac vere, intelligendum. Alia tamen ratione inæqualitas, seu potius instabilitas autumno competit. Hinc est quòd morbosus est; ver autem, salubre, propter ejus æquabilem temperiem. Qua de re Hippocrates in Aphorismis III. 8. ἐν τοῖσι καθεστεῶσι καιροῖσιν, ἢν ὡραίως τὰ ὡραῖα ἀποδιδῶσιν, εὐσταθέες καὶ εὐκρινέες αἱ νοῦσοι γίνονται· ἐν δὲ τοῖσιν ἀκαταστάτοισιν ἀκατάστατοι καὶ δύσκριτοι. Quod etiam lib. II. de Morbis Vulgaribus sect. 1. repetit: ubi & Perinthum, Thraciæ oppidum, propter ejusmodi inæqualitates, morbosam esse dicit. Confer quæ habet Vitruvius lib. I. ubi de Mitylene.

Οὗ τὸ μὲν θάλλον, ἔαρ ὑγιεινόν· τὸ δὲ φθῖνον, φθινόπωρον νοσερόν] Hippocrates in Aphorismis III. 9. ἐν φθινοπώρῳ, ὀξύταται αἱ νοῦσοι, καὶ θανατωδέσταται τὸ ἐπίπαν· ἦρ δὲ ὑγιεινότατον, καὶ ἥκιστα θανατῶδες· quæ eadem habet 2. de Morbis Vulgaribus 7. De salubritate veris, appositè ad id quod superiùs de tempestatum inæqualitate dicebamus, Galenus lib. I. de Temperamentis: φαίνεται τὸ ἔαρ ἀκριβῶς μέσον ἁπασῶν τῶν ὑπερβολῶν· οὔτε γὰρ ὡς ἐν χειμῶνι πλεονεκτεῖ τὸ ψυχρὸν ἐν αὐτῷ τοῦ θερμοῦ· οὔθ' ὡς ἐν θέρει πλεονεκτεῖται· κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ ξηρότητος καὶ ὑγρότητος ἰσομοιρία τίς ἐστιν ἐν αὐτῷ, μήθ' ὡς ἐν θέρει κρατοῦντος τοῦ ξηροῦ, μήθ' ὡς ἐν χειμῶνι τοῦ ὑγροῦ· διὰ τοῦτο ὀρθῶς εἴρηται πρὸς Ἱπποκράτους, Ἦρ δὲ ὑγιεινότατον καὶ ἥκιστα θανατῶδες.

Τὸ δὲ φθῖνον, φθινόπωρον] Autumno enim ὁ ἐνιαυ-

τῆς ἐς δείλην, ut loquitur Hippocrates de Morbis Vulgaribus VI. 7. 14. qui & libro II. ejusdem operis sect. I. δείλην sumit pro autumno: αἱ ἀσκαρίδες δείλης. hoc est, *autumno præcipuè fiunt vermes.*

Φθίνειν δὲ τὴν ἑσπέραν· ὅθεν καὶ νοσερωτέραν εἶναι.] Hippocrates de Morbis Vulgaribus lib. VI. sect. I. 14. πρὸς τὰς ἀρχὰς τοὺς παροξυσμοὺς σκέπτεσθαι, καὶ ἐν ἁπάσῃ τῇ νούσῳ, οἷον τὸ ἐς δείλην παροξύνεσθαι.

27 Ἥλιόν τε καὶ σελήνην, καὶ τοὺς ἄλλους ἀστέρας, εἶναι θεούς.] Quod & alii dixerunt. Unde & θεοὺς, ἀπὸ τοῦ θεῖν, à *currendo*, dictos putarunt. Clemens Alexandrinus in Admonitione ad Gentes: ubi de variis circa Deos opinionibus: οἱ μὲν γὰρ εὐθέως ἀμφὶ τὴν οὐρανοῦ θέαν ἀπατώμενοι, καὶ ὄψει μόνῃ πεπιστευκότες, τῶν ἀστέρων τὰς κινήσεις ἐπιθεώμενοι, ἐθαύμασάν τε, καὶ ἐξεθείασαν, θεοὺς ἐκ τοῦ ΘΕΙΝ, ὀνομάσαντες τοὺς ἀστέρας. καὶ προσεκύνησαν ἥλιον, ὡς Ἰνδοί. καὶ σελήνην, ὡς Φρύγες. Simplicius ad Enchiridium Epicteti, cap. 38. ἀρχὴ δὲ τῆς σκέψεως ἐστιν, ἰδεῖν πρῶτον τί σημαίνει τὸ τοῦ θεοῦ ὄνομα. Καὶ ἰστέον, ὅτι οἱ πρῶτον θέντες αὐτὸ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ περιπολοῦντας, παρὰ τὸ θεῖν, τουτέστι τρέχειν, ἢ ὀξέως κινεῖσθαι, οὕτως ὠνόμασαν. χρόνῳ δὲ ὕστερον, καὶ ἐπὶ τὰς ἀσωμάτους καὶ νοητὰς τῶν ὄντων αἰτίας ἀνήγαγον τὸ ὄνομα, καὶ μέχρι τῆς μιᾶς τῶν πάντων ἀρχῆς καὶ αἰτίας. ὥστε δηλοῦν τὸ ὄνομα ἀρχὴν τῶν ὄντων, καὶ αἰτίαν νοητὴν πρωτίστην καὶ κυριωτάτην. Et deinde: καὶ αὐτὸ γοῦν, ὡς εἴρηται, τὸ τοῦ θεοῦ ὄνομα ἀπὸ τῶν οὐρανίων μετῆκται, ὡς ὀξέως κινουμένων, καὶ θεόντων. Sed falsa est hæc originatio. De Sole, in hanc sententiam, versus sunt Menandri apud Clementem in Admonit. ad Gentes:

Ἥλιε, σὲ γὰρ δεῖ προσκυνεῖν πρῶτον θεῶν,
Δι' ὃν θεωρεῖν ἔστι τοὺς ἄλλους θεούς.

Quos ita reddidit Hugo Grotius:

Sol; nam Deorum colere te primum decet;
Cujus beneficio alios spectamus Deos.

Εἱμαρμένην τῶν ὅλων, καὶ τὰ κατὰ μέρος] Lege cum Suida & Codice Regio, καὶ κατὰ μέρος. Legi posset quoque, καὶ τῶν κατὰ μέρος.

Καὶ εἰς τὰ βάθη δύεσθαι] Apud Suidam, καὶ εἰς βένθεα.

28 Διὸ καὶ τὰ φυτὰ, ζῶα εἶναι.] In qua sententia fuit & Anaxagoras, teste Aristotele lib. I. de Plantis: Ἀναξαγόρας μὲν οὖν, καὶ Ἐμπεδοκλῆς, ἐπιθυμίᾳ ταῦτα κινεῖσθαι λέγουσιν, αἰσθάνεσθαί τε καὶ λυπεῖσθαι καὶ ἥδεσθαι διαβεβαιοῦνται· ὧν ὁ μὲν Ἀναξαγόρας, καὶ ζῶα εἶναι, καὶ ἥδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι εἶπε, τήν τε ἀπόρροιαν τῶν φύλλων, καὶ τὴν αὔξησιν τοῦτο ἐκλαμβάνων. *Anaxagoras itaque & Empedocles, desiderio eas duci ajunt: sentire item, ac tristitiâ, voluptateque affici affirmant. Et Anaxagoras quidem, animalia ipsas esse, & voluptate ac dolore moveri docuit, è foliorum scilicet defluvio, & ex incremento istud colligens.* De Anaxagora, itemque de Platone & Democrito, id ipsum testatur Plutarch. in Quæst. Natural. ipso initio: ζῶον γὰρ ἔγγειον τὸ φυτὸν εἶναι, οἱ περὶ Πλάτωνα, καὶ Ἀναξαγόραν, καὶ Δημόκριτον, οἴονται. Et de Platone, Clemens Alexandrinus Στρωματέων libro 8. Πλάτων γὰρ καὶ τὰ φυτὰ, ζῶα καλεῖ. & pauló post: κατὰ μὲν γὰρ Πλάτωνα, τὸ φυτὸν, ἔμψυχόν τε, καὶ ζῶον. Addit: κατὰ δὲ Ἀριστοτέλη, ζῶον μὲν οὔπω. λείπει γὰρ αὐτῷ τὸ αἰσθητικόν· ἔστι γοῦν αὐτῷ τὸ ζῶον, οὐσία ἔμψυχος αἰσθητική. κατὰ δὲ τοὺς Στωϊκοὺς, οὔτε ἔμψυχον, οὔτε ζῶόν ἐστι τὸ φυτόν, &c.

Ἀθάνατόν τε εἶναι αὐτὴν, ἐπειδήπερ καὶ τὸ ἀφ' οὗ ἀπέσπασται, ἀθάνατόν ἐστι] Similiter Plutarchus de Placitis Philosophorum libro IV. capite 7. quod est de animæ immortalitate: Πυθαγόρας, Πλάτων, ἄφθαρτον εἶναι τὴν ψυχήν· ἐξιοῦσαν γὰρ εἰς τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν, ἀναχωρεῖν πρὸς τὸ ὁμογενές. De Pythagoreorum circa animæ immortalitatem opinione, habes apud Ciceronem libro I. Tusculan. Quæst. & Lactantium libro III. Divinarum Instit. cap. 18. & ubi non?

Τὸ δὲ σπέρμα, εἶναι σταγόνα ἐγκεφάλου] Consule Aldobrandinum. Etiam Claudius Ptolemæus, semen ex cerebro oriri, scripsit in libro περὶ κριτηρίου καὶ ἡγεμονικοῦ.

Μορφοῦσθαι δὲ τὸ μὲν πρῶτον, παγὲν ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα] At Hippocrates in libro de Natura Pueri, marem triginta diebus formari ait; feminam quadraginta duobus, ut maximè. Verba ejus sunt: 29
οὕτω δὲ καὶ ἡ γονὴ καὶ σὰρξ διαρθροῦται, καὶ ἔρχεται ἕκαστον ἐν αὐτῇ. τὸ ὅμοιον ὡς τὸ ὅμοιον· ταῦτα δέ μοι ἐς τοῦτο εἴρηται. καὶ γέγονεν ἤδη παιδίον, καὶ εἰς τοῦτο ἀφικνέεται· τὸ μὲν θῆλυ τὴν πρώτην πῆξιν, ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι καὶ δύο, τὸ μακρότατον· τὸ δὲ ἄρσεν ἐν τριήκοντα ἡμέρῃσι, τὸ μακρότατον· ὡς γὰρ ἐπιπολὺ ξυμβαίνει ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἢ ὀλίγῳ μεῖον, ἢ ὀλίγῳ πλεῖον, ταῦτα διαρθροῦσθαι. Cujus sententiæ rationes profert in sequentibus; quas videsis. S. Cyrillus verò marem intra dies XL. formari dicit; feminam, intra octoginta; teste Theodoro Metochite in Historia Romana: ὁ θειότατος Κύριλλος ἐν ἡμέραις μὲν εἰδοποιεῖσθαι τὸ ἄρρεν φησὶ μ'· τὸ θῆλυ δ' αὖ ἡμερῶν π'. δεῖσθαι πρός γε τὴν εἰς εἶδος τὸ ἀνθρώπινον πάροδον. Censorinus de Die Natali capite XI. distinguit inter majorem partum, seu decemmestrem, & minorem, seu septemmestrem. Hunc, triginta quinque diebus formari, &, ut ipse loquitur, *membrari*, ait: illum diebus fere quadraginta. Verba ejus; quia ad Pythagoricam Philosophiam spectant; quamquam locus prolixior est; non gravabor infrà ponere: *Generaliter duos partus esse dixit:* (Pythagoras scilicet) *alterum minorem, quem vocant* septemmestrem, *qui decimo & ducentesimo die post conceptionem exeat ab utero; alterum majorem,* decemmestrem, *qui edatur die* CCLXXIV. *quorum prior ac minor senario maxime continetur numero. Nam quod ex semine conceptum est, sex, ut ait, primis diebus humor est lacteus: deinde proximis octo, sanguineus: qui octo, cum ad primos sex accesserunt, faciunt primam symphoniam* διὰ τεσσάρων· *tertio gradu novem dies accedunt, jam carnem facientes. Hi cum sex illis primis collati, sesquplam faciunt rationem, & secundam symphoniam* διὰ πέντε. *tum deinceps sequentibus duodecim diebus, fit corpus jam formatum. Horum quo-*

que ad eosdem sex collatio, tertiam διὰ πασῶν reddit symphoniam, duplici ratione subjectam. Hi quatuor numeri VI. VIII. IX. XII. *conjuncti, faciunt dies* XXXV. *Nec immerito senarius fundamentum gignendi est: nam eum τέλειον Graci, nos autem* perfectum *vocamus: quòd ejus partes tres, sexta & tertia, & dimidia; id est, unus & duo & tres, eumdem ipsum perficiunt. Sed, ut initia seminis, & lacteum illud conceptionis fundamentum, quod est quinque & triginta dierum, sexies ductum, cùm ad diem* CCX. *pervenit, maturum procreatur. Alter autem ille partus qui major est, majori numero; septenario scilicet, quo tota vita humana finitur, ut & Solon scribit, & Judæi in dierum omnium numeris sequuntur, & Etruscorum libri Rituales videntur indicare. Hippocrates quoque, aliique Medici, in corporum valetudinibus non aliud ostendunt: namque septimum quemque diem κρίσιμον observant. Itaque, ut alterius partus origo in sex est diebus, post quos semen in sanguinem vertitur, ita hujus in septem: &, ut ibi quinque triginta diebus infans membratur, ita hic pro portione diebus ferè quadraginta. Quare in Græcia dies habent quadragesimos insignes, &c.* Eamdem distinctionem adhibet quoque; quamquam de numero dierum aliter definiat; Aristides Quintilianus in libro de Musica: φέρε δὴ, inquit, καὶ τὰς τῶν λοιπῶν ζώων γενέσεις, ὅπως ταῖς κατὰ μουσικὴν ἀναλογίαις συμπεπόνθασιν, ἐπιδείξωμεν· τὴν μὲν οὖν καθ' ἑπταμήνους περιφορὰς τετελεσιουργημένην κατὰ τοὺς ἁρμονικοὺς θεωρήσομεν γινομένην λόγους· εἰ γὰρ λαβόντες τὸν ἓξ πρῶτον ὄντα γενέσεως σύμβολον ἐφεξῆς συνθείημεν ἀριθμοὺς τοὺς τῶν ἁρμονικῶν ἀναλογιῶν πρὸς αὐτὸν ἐπιδεικτικοὺς ἐπιτρίτου τε καὶ ἡμιολίου καὶ διπλασίου, ἔσονται μὲν ἡμῖν κείμενοι κατὰ τὸ ἑξῆς ἀριθμοὶ οἵδε, ϛ', η', θ', ιβ'. τούτους δὲ συνθέντες καὶ ποιήσαντες τὸν λέ, καθ' ὃν φασι τὰ ἑπτάμηνα διαπλάττεσθαι· εἰ κατὰ τὸν ϛ' πολυπλασιάσαιμεν αὐτὸν ἰσάριθμον ταῖς τῶν ἑπταμήνων περιόδοις ἡμερησίαις· πάλιν δὲ εἰ τοῖς αὐτοῖς ὅροις τοὺς ῥυθμικοὺς προσθέντες λόγους ἴσον τε καὶ διπλασίονα, καὶ ἡμιόλιον, καὶ ἐπίτριτον ἀπὸ μονάδος ἀρξώμεθα, συγκείσονται μὲν ἀριθμοὶ οἵδε, α', β', γ'· ὧν ὁ μὲν εἰς οὐδένα προτεταγμένον ἔχων ἀριθμὸν, τὸν ἴσον πρὸς ἑαυτὸν ἕξει λόγον. Ὁ δὲ β' πρὸς τὸν α' τὸν διπλασίονα· ὁ δὲ γ' πρὸς τὸν δύο, τὸν ἡμιόλιον· ὁ δὲ δ' πρὸς τὸν γ', τὸν ἐπίτριτον· οὓς ἀλλήλοις μὲν παραθέντες, τὸν δέκα πληροῦμεν ἀριθμόν· τοῦτον δὲ τῷ λέ συνθέντες, ποιήσομεν τὸν μέ, καθ' ὃν φασι μορφοῦσθαι τὰ ἐννεάμηνα· τῷ δὲ ἓξ πάλιν ὡς τελείῳ τὸν μέ, πολυπλασιάσαντες, τὸν τῶν ἐννεαμήνων ἀριθμὸν ἕξομεν σ'ο'. τοσαύταις γὰρ ἡμερῶν περιπολήσεσι ζωογονεῖσθαι συμβαίνει τοὺς προειρημένους· τοὺς δ' ἑκταμηναίους ἰδεῖν ἐστι γεννωμένους μὲν, τῷ μετέχειν ἐλαχίστων λόγων· ὅτι δὲ μὴ πάντων, οὐδαμῶς ζωογονουμένους.

Κατὰ δὲ τοὺς τῆς ἁρμονίας λόγους, ἐν ἑπτὰ, ἢ ἐννέα, ἢ δέκα τὸ πλεῖστον μησὶ τελειωθὲν, ἀποκυΐσκεσθαι τὸ βρέφος] Censorinus de Die Natali cap. 9. *Pythagoras autem (quod erat credibilius) dixit, partus esse genera duo, alterum septem mensium, alterum decem: sed priorem aliis dierum numeris conformari, aliis posteriorem: eos verò numeros, qui in uno quoque partu aliquid afferant mutationis, dum aut semen in sanguinem, aut sanguis in carnem, aut caro in hominis figuram convertitur, inter se collatos rationem habere eam, quam voces habent, qua in Musica σύμφωνοι vocantur.* Et dicto capite XI. *His expositis, forsitan obscurè, sed quàm potui lucidissimè, redeo ad propositum; ut doceam, quid Pythagoras de numero dierum ad partus pertinentium senserit. Primùm, ut suprà memoravi, generaliter duos esse partus dixit; alterum minorem, quem vocant* septemmestrem, *qui decimo & ducentesimo die post conceptionem exeat ab utero; alterum majorem,* decemmestrem, *qui edatur die* CCLXXIV. & quæ sequuntur; quæ vide omnino. Vide & Carolum Annibalem Fabrotum, Jurisconsultorum suæ ætatis facilè principem, in Disquisitione de Justo Partu, quam in nomine meo apparere voluit.

Νῦν δὲ, ἔστιν ἐν οἷς ἡλίου πύλας καλεῖ τοὺς ὀφθαλμούς] Quò respexit Hesychius, cùm ait, ἡελίου πύλας, τοὺς κύκλους δι' ὧν τὰς πορείας ποιεῖ ὁ ἥλιος. οἱ δὲ ἀλληγορικῶς τοὺς ὀφθαλμούς. Id rectè Casaubonus observabat.

Τήν τε ἀνθρώπου ψυχὴν διαιρεῖσθαι τριχῆ, εἴς τε νοῦν, καὶ φρένας, καὶ θυμόν.] Exscripsit hunc locum Suidas in νοῦς. ὁ Πυθαγόρας, τὴν τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν διαιρεῖσθαι ἔφη, εἰς γ', νοῦν, φρένας, καὶ θυμόν. καὶ νοῦν μὲν καὶ θυμὸν εἶναι καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις. φρένας δὲ μόνον ἐν ἀνθρώπῳ. εἶναι δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ψυχῆς ἀπὸ καρδίας μέχρι ἐγκεφάλου· καὶ τὸ μὲν ἐν καρδίᾳ μέρος αὐτῆς ὑπάρχειν θυμόν· φρένας δὲ καὶ νοῦν, τὰ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ. Vide Salmasium ad Epictetum, paginâ 173. hunc Laërtii locum exponentem. 30

Φρένας δὲ, μόνον ἐν ἀνθρώπῳ.] Rationem in ceteris animantibus etiam reperiri, disces ex Dissertatione quam ea de re conscripsit Marinus Curellus Camerarius. Adde, Michaëlem Montanum in Conatibus. Sed & Porphyrius libro III. de Abstinentia ab animatis, ratione non carere animantes, ostendit. Illum videsis. Videsis & Ælianum de Natura Animal. lib. VI. capite 50. historiam de formicis ex diversis cavernis, quarum alteræ cum alteris formicæ cadaver pro lumbrico commutarunt, narrantem: quæ quidem Cleanthem Assium fateri coëgit invitum, rationis nequaquam expertes esse animantes.

Εἶναι δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ψυχῆς, ἀπὸ καρδίας μέχρι ἐγκεφάλου] Quod ita exprimit Plutarchus de Plac. Philos. IV. 5. Πυθαγόρας, τὸ μὲν ζωτικὸν περὶ τὴν καρδίαν, τὸ δὲ λογικὸν καὶ νοερὸν περὶ τὴν κεφαλήν. Vide Pollucem II. IV. 47.

Σταγόνας δὲ εἰδέναι ἀπὸ τούτων, τὰς αἰσθήσεις] Placet conjectura Casauboni, rescribentis σταγόνας δὲ εἶναι, vel potiùs εἶπεν εἶναι.

Τρέφεσθαι τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ αἵματος] Vide hîc Aldobrandinum.

Τὸν δὲ Ἑρμῆν, ταμίαν εἶναι τῶν ψυχῶν· καὶ διὰ τοῦτο, Πομπέα, &c.] Horatius. 31

Tu pias lætis animas reponis
Sedibus, virgáque levem coërces
Aurea turbam.

Virgilius:

Tum virgam capit: hac animas ille evocat Orco

Pallentes: alias, sub tristia Tartara mittit.

Petronius: *Mercurius, qui animas ducere & reducere solet:* Quare & ψυχαγωγὸς dicitur. Hesychius: ψυχαγωγός· ὁ κατάγων τὰς ψυχὰς εἰς ᾅδου. & ψυχοπομπὸς, teste Phurnuto. Mercurii χθονίου meminit Plutarchus in Quæstionibus. Πομπαῖον Suidas vocat in Πομπαῖος, non Πομπία. Πομπαῖος, inquit, ὁ ἀπὸ τῶν γηΐνων εἰς τὰ οὐράνια πέμπων· καὶ Πομπαῖος Ἑρμῆς, ὁ τὰς ψυχὰς εἰς τὸν ᾅδην καταπέμπων καὶ παραπέμπων.

32 Εἶναί τε πάντα τὸν ἀέρα ψυχῶν ἔμπλεων· καὶ τούτους, δαίμονάς τε καὶ ἥρωας νομίζεσθαι] In qua sententia fuit quoque Thales Milesius. Noster suprà in Thalete: καὶ τὸν κόσμον ἔμψυχον, καὶ δαιμόνων πλήρη. De illo, & de Pythagora, id ipsum testatur Plutarchus de Placitis Philosophorum libro I. cap. 8. his verbis: Θαλῆς, Πυθαγόρας, Πλάτων, οἱ Στωϊκοὶ δαίμονας ὑπάρχειν οὐσίας ψυχικάς· εἶναι δὲ καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν σωμάτων· καὶ ἀγαθοὺς μὲν, τὰς ἀγαθάς· κακοὺς δὲ, τὰς φαύλας. Vide hîc Aldobrandinum.

33 Τήν τε ἀρετὴν, ἁρμονίαν εἶναι, καὶ τὴν ὑγίειαν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἅπαν, καὶ τὸν θεόν· διὸ καὶ καθ' ἁρμονίαν συνεστάναι τὰ ὅλα] Deum, numerum & harmoniam esse dicebat Pythagoras: qua de re est apud Lucianum ἐν βίων πράσει.

Διὸ καὶ καθ' ἁρμονίαν συνεστάναι τὰ ὅλα] Fabius libro I. capite 10. *Atque claros nomine Sapientiæ viros, nemo dubitaverit studiosos Musices fuisse, cùm Pythagoras, atque eum sequuti, acceptam sine dubio antiquitus opinionem vulgaverint, Mundum ipsum ejus ratione esse compositum, quam posteà sit Lyra imitata.*

Τιμὰς θεοῖς δεῖν νομίζειν] Auctor Aureorum Carminum.

Ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμῳ, ὡς διάκειντα,
Τίμα.

Jamblichus I. 28. καὶ ἐν παντὶ καιρῷ μνήμην ἐποιεῖτο καὶ τιμὴν τῶν θεῶν. Porphyrius: προσκυνεῖν δὲ μὴ ἐκ παρέργου τοὺς θεοὺς, ἀλλ' οἴκοθεν ἐπὶ τοῦτο ὡρμημένους.

Θνησειδίων τε κρεῶν] Quod ab Ebræis desumpsisse, verisimili conjecturâ existimat Lilius Gregorius Giraldus. Vide Exod. XXII. 31. Levit. VII. 24. & XVII. 15. & XXII. 8. Deuter. XIV. 21. & Ezech. IV. 14. & XLIV. 31. Sed & vestitum ex morticina materia confectum renuebat, ἐσθῆτά τε τὴν ἀπὸ θνησειδίων παραιτεῖται. Verba sunt Philostrati libro & capite 1. de Vita Apollonii: qui & lib. & cap. VI. id ipsum in Apollonio, Pythagoræ simia, observat.

Καὶ αἰῶν] καὶ ᾠῶν, scriptum est in ceteris Editionibus: item in Membranis Regiis: & fortasse rectiùs: sequitur enim καὶ τῶν ᾠοτόκων. De ovibus tamen ipse Pythagoras apud Ovidium Metamorphos. XV.

Quid meruistis, Oves, placidum pecus, inque tuendos
Natum Homines, pleno quæ fertis in ubere nectar?
Mollia quæ nobis vestras velamina lanas
Præbetis, vitáque magis quàm morte juvatis?

34 Φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Περὶ κυάμων] Existimat Casaubonus locum hunc ab aliquo imperito fuisse interpolatum, cùm scripsisset Laërtius, φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης περὶ τῶν κυάμων: hoc est, *Quantum ad fabas attinet, Aristoteles.* Similiter; sed nihil in textu Laërtiano delens; hunc locum exponit doctissimus Reinesius Variarum Lectionum libro & capite III. ubi & Meursium reprehendit, qui Aristotelem de Fabis scripsisse, ex his Laërtii verbis, in Notis ad Apollonii Historiam Commentitiam, probare instituit. Eodem nomine & Lilium Giraldum reprehendere poterat, à quo Aristoteles in libro de Fabis citatur. Casauboni & Reinesii interpretationem juvat, quòd nusquam ejus libri Aristotelici Περὶ κυάμων fiat mentio: non, in Elencho librorum ejus apud Laërtium: non, in Vita ejus incerto Scriptore, quam edendam curavimus. Id verò, quod ex Aristotele hîc adfert Diogenes, verosimiliter scripserat Aristoteles in libris de Pythagorica Philosophia; in quibus laudatur ab Jamblicho, aut in libris Περὶ τῶν Πυθαγορείων, quos scripsisse testatur Laërtius noster, & in quibus laudatur ab Æliano Var. Hist. II. 26. ab Apollonio Histor. Mirab. capite 6. à Plutarcho apud Gellium libro IV. capite XI. & à Simplicio, nec semel, ad librum II. Aristotelis de Cælo. Citatur quoque Aristoteles ἐν τῷ Πυθαγορικῷ à Theone Smyrnæo libro I. Mathemat. capite 5. sed quem librum non alium esse à libro Περὶ Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας, rectè, ut mihi videtur, conjicit Jonsius. Scripsisse & Πρὸς τοὺς Πυθαγορείους, discimus ex Laërtio.

Ἤτοι ὅτι αἰδοίοις εἰσὶν ὅμοιοι.] Lucianus in Vitarum auctione: MERCATOR. τίνος εἵνεκα μυσάττῃ τοὺς κυάμους; PYTHAGORAS. οὐκ ἀλλ' ἱεροί εἰσι, καὶ θαυμαστὴ αὐτῶν ἡ φύσις· πρῶτον μὲν γὰρ, τὸ πᾶν γονή εἰσι, καὶ ἢν ἀποδύσῃς κύαμον ἔτι χλωρὸν ἐόντα ὄψεαι τοῖσιν ἀνδρηΐοισι μορίοισιν ἐμφερέα τὴν φυήν. &c. Huc facit Gellianus locus lib. IV. Noctium Atticarum capite XI. *Videtur autem de κυάμῳ non esitato causam erroris fuisse, quia in Empedoclis Carmine, qui disciplinas Pythagoræ secutus est, versus hic invenitur.*

Δειλοὶ, πάνδειλοι, κυάμων ἄπο χεῖρας ἔχεσθαι.

opinati enim sunt plerique κυάμους legumentum vulgo dici. Sed qui diligentiùs anquisitiúsque Carmina Empedoclis arbitrati sunt, κυάμους hoc in loco testiculos *significare dicunt, eósque more Pythagoræ, opertè atque symbolicè κυάμους appellatos, quia sint* εἰς τὸ κυεῖν δεινοὶ, καὶ αἴτιοι τοῦ κυεῖν, *& genitura humanæ vim præbeant: idcircoque in Empedoclis versu isto non à fabulo edendo, sed à rei Venereæ proluvio, voluisse homines deducere.*

Ἢ ὅτι ᾅδου πύλαις· ἀγόνατον γὰρ μόνον] ἄγονον, reponebat Josephus Scaliger: sed nihil mutandum docent Aldobrandini & utriusque Casauboni observationes.

Ἢ ὅτι φθείρει] Jamblichus in Expositione Symboli XXXVII. Τὸ δὲ, Κυάμων ἀπέχου, συμβουλεύει φυλάττεσθαι πᾶν ὅσον ἐστὶ φθαρτικὸν τῆς πρὸς θεοὺς ὁμιλίας, καὶ τῆς θείας μαντικῆς. Apollonius Dyscolus Historiæ Commentitiæ capite XLVI. Θεόφραστος ἐν τῇ ε' τῶν Φυσικῶν Αἰτιῶν φησὶ κελύφη τῶν κυάμων περὶ

τὰς ῥίζας τῶν δένδρων περιτιθέμενα, ξηραίνει τὰ φυόμενα· καὶ αἱ κατοικίδιοι δὲ ὄρνιθες, συνεχῶς ταῦτα ἐσθίουσαι, ἄτοκοι γίγνονται· ὅθεν καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, τάχα δὲ καὶ δι᾽ ἄλλας, οἱ Πυθαγόρειοι ἀπηγορεύκασι τῷ κυάμῳ χρῆσθαι· καὶ γὰρ πνευματοποιὸν, καὶ δύσπεπτον, καὶ τοὺς ὀνείρους τεταραγμένους ἡμῖν ἐμποιεῖ. Locus Theophrasti est libro v. de Causis Plantarum capite 21. ubi voce φθείρειν, similiter ac Laërtius atque Jamblichus, utitur. φθείρει γὰρ, inquit, τῶν κυάμων κελύφη, περιβαλλόμενα ταῖς ῥίζαις καὶ τοῖς βλαστοῖς, οὐ πάντα, ἀλλὰ τὰ ἄρτι ἀναφυόμενα.

Ἢ ὅτι τῇ τοῦ ὅλου φύσει ὅμοιον] Huc spectat, quod ait Origenes in Philosophicis, Zaretam Chaldæum (is fuit Pythagoræ Præceptor) has afferre causas, cur à fabis esset abstinendum, quia omnium quæ in terra consistunt, comparationem quamdam & principium faba habere videtur: conjecturamque hanc ille afferebat, quòd si macerata ad Solem per aliquod temporis spatium dimittatur, seminis humani odorem contraheret: quòdque ea florente, unà cum flore in olla circumlita si concludatur, humique obruatur, & post aliquot dies effodiatur, pudendi muliebris effigiem habere reperietur, & mox etiam puerilis capitis. Verba ipsa Origenis, quia necdum edita sunt, infrà posui: κυάμους δὲ λέγεται παραγγέλλειν μὴ ἐσθίειν, αἴτιον τοῦτο Ζαράταν εἰρηκέναι· κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ σύγκρισιν τῶν πάντων, συνισταμένης τῆς γῆς ἔτι καὶ συσσεσημμένης, γενέσθαι τὸν κύαμον· τούτου δὲ τεκμήριον, φησὶν, εἴ τις καταμασησάμενος λεῖον τὸν κύαμον καταθείη πρὸς ἥλιον χρόνον τινὰ, τοῦτο γὰρ εὐθέως ἀντιλήψεται, προσφέρει ἀνθρωπίνου γόνου ὀσμήν· σαφέστερον δὴ λέγει καὶ ἕτερον παράδειγμα· εἰ ἀνθοῦντος τοῦ κυάμου λαβόντες τὸν κύαμον καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ, καὶ καταθέντες εἰς χύτραν, ταύτην τε καταχρίσαντες, εἰς γῆν κατορύξαιμεν, καὶ μετ᾽ ὀλίγας ἡμέρας ἀνακαλύψαιμεν, ἴδοιμεν αὐτὸ, εἶδος ἔχον, τὸ μὲν πρῶτον ὡς αἰσχύνην γυναικὸς, κατὰ δὲ ταῦτα κατανοούμενον παιδίου κεφαλὴν συμπεφυκυῖαν.

Ἢ ὅτι ὀλιγαρχικόν· κληροῦνται γοῦν αὐτοῖς] Plutarchus libro de Educatione puerorum: Κυάμων ἀπέχεσθαι· ὅτι οὐ δεῖ πολιτεύεσθαι· κυαμευταὶ γὰρ ἦσαν ἔμπροσθεν αἱ ψηφοφορίαι, δι᾽ ὧν πέρας ἐπετίθεσαν ταῖς ἀρχαῖς. Et Lucianus in Vitarum Auctione: ΑΓΟΡ. τίνος ἕνεκα μυσάττῃ τοὺς κυάμους; ΠΥΤΑΓ. οὐκ ἀλλ᾽ ἱροί εἰσι, καὶ ἦν ἀποδύσῃς κύαμον, ἔτι χλωρὸν ἐόντα, ὄψεαι τοῖσιν ἀνδρείοισι μορίοισιν ἐμφερέα τὴν φυήν. ἑψηθέντα δὲ ἢν ἐπαφῇς ἐς τὴν σεληναίην νυξὶ μεμετρημένῃσιν, αἷμα ποιήσεις· τὸ δὲ μεῖζον, Ἀθηναίοισι νόμος, κυάμοισι τὰς ἀρχὰς αἱρέεσθαι. Pro κληροῦνται γοῦν, malebat Rittershusius κληροῦνται γάρ.

Sed & multæ aliæ caussæ afferuntur, propter quas Pythagoras fabis abstinendum decreverat; de quibus videndus Lilius Gregorius Giraldus in Syntagmate de Pythagoricis Symbolis. Quòd verò tot caussæ hujusce prohibitionis afferantur, id ipsum argumento est veram ignorari. Nec mirum; cùm hoc præceptum abditum occultumque Profanis esse voluerit Pythagoras: adeò ut Timycha Pythagorica, cùm eam Dionysius cogeret id mysterium revelare, ipsa arcanum ne proderet, mordicus sibi linguam præcidens, in faciem Tyranni exspuisse dicatur. Rem narrat Jamblichus in Vita Pythagoræ, & Olympiodorus ad Platonis Phædonem.

Τὰ δὲ πεσόντα μὴ ἀναιρεῖσθαι, ὑπὲρ τοῦ ἐθίζεσθαι μὴ ἀκολάστως ἐσθίειν· ἢ ὅτι ἐπὶ τελευτῇ τινος] Pleniùs apud Suidam in Πυθαγόρας; & puto rectiùs: τὰ δὲ πεσόντα ἀπὸ τραπέζης. Rectiùs quoque, ἐπὶ τελετῇ τινος: quamquam hanc lectionem damnat Casaubonus.

Ἀριστοφάνης δὲ, τῶν Ἡρώων φησὶν εἶναι τὰ πίπτοντα, λέγων ἐν τοῖς ἥρωσι, Μηδὲ γεύεσθ᾽ ἅττ᾽ ἂν καταπίσῃ τῆς τραπέζης ἐντός] Legendum ἐκτὸς, quemadmodum scriptum est apud Suidam, & quemadmodum Casaubonus hìc, & Canterus in Indice Comœdiarum Aristophanis, jampridem emendarunt. Porrò hujus Aristophanicæ Fabulæ, præter Athenæum, meminere, Pollux, Harpocration, & Etymologus, nec non Stephanus de Urbibus in Ἀργύλας.

Ἀλεκτρυόνος μὴ ἅπτεσθαι λευκοῦ, ὅτι ἱερὸς τοῦ Μηνὸς καὶ ἱκέτης· τὸ δ᾽ ἦν τῶν ἀγαθῶν· τῷ τε Μηνὶ ἱερός· σημαίνει γὰρ τὰς ὥρας] Legit Casaubonus ἀλεκτρυόνος μὴ ἅπτεσθαι λευκοῦ, ὅτι ἱερὸς τοῦ Διὸς (vel Ζηνὸς) καὶ ἱκέτης· τῷ τε Μηνὶ ἱερός· σημαίνει γὰρ ὥρας. Sed proba est recepta lectio, ὅτι ἱερὸς τοῦ Μηνὸς καὶ ἱκέτης. Jamblichus de Vita Pythagoræ lib. I. cap. 8. γυναῖκα οὐ δεῖ διώκειν τὴν αὐτοῦ, &c. μηδὲ ἀλεκτρυόνα λευκόν· ἱκέτης γὰρ ἱερὸς (legendum monuit Salmasius ad Spartianum καὶ ἱερὸς ex Laërtio) τοῦ Μηνός. διὸ καὶ σημαίνουσιν ὥρας. Legendum & ibi videtur ex eodem Laërtio, διὸ καὶ σημαίνει τὴν ὥραν: quamquam τὸ σημαίνουσιν ferri potest. Addendus Plinius, qui vertit *Mensi sacrum*, teste Salmasio dicto loco; necdum enim Plinii locum reperire potui. Μηνὸς Dei, ejusque templorum, mentio non semel apud Strabonem. Sed quis ille Μὴν, aut Mensis, Deus? idem ac Ἥλιος. Jamblichus dicto libro I. cap. 28. ἱερὸν ἡγεῖτο εἶναι τὸν ἀλεκτρυόνα ἡλίῳ. Et lib. II. in Expositione Symboli XVIII. ἀλεκτρυόνα τρέφε μὲν, μὴ θύε δέ· Μήνῃ γὰρ καὶ ἡλίῳ καθιέρωται. (Corrige obiter Μηνὶ γὰρ καὶ Ἡλίῳ) Etiam Suidas in Πυθαγόρας: μήτε λευκὸν ἀλεκτρυόνα ἐσθίειν, ὡς ἱερὸν τοῦ Ἡλίου, καὶ τὰς ὥρας μηνύοντα. Adde quòd ex Μὴν factum est Μήνη, quemadmodum Ζανὼ ex Ζεύς. Apud Esaïam cap. 65. v. 11. legitur: *Et vos qui dereliquistis Dominum, qui obliti estis Montem sanctum meum: qui ponitis Fortunæ mensam, & libatis super eam.* Ita Vulgata Hieronymi. Sed eo loco Græci LXX: *Qui paratis Dæmoni mensam, & impletis Fortunæ potionem. Fortunæ*, id est, τῇ ψυχῇ· pro quo illos scripsisse, τῷ Μηνὶ, magnus Bochartus existimabat: quia Hebraicè legitur, *Et implentes* למני τῷ Μηνὶ, *libamen.* Et videtur idem ille Deus significari, de quo Strabo libro XII. Vide locum. Sed quid hæc Laërtiana sibi volunt, τὸ δ᾽ ἦν τῶν ἀγαθῶν? Putarim spuria esse, & hìc addita, propter id quod proximè sequitur, καὶ τὸ μὲν λευκὸν τῆς ἀγαθοῦ φύσεως. Certè ea non agnoscunt Ambrosius & Suidas. Suspicabatur Monachius scriptum fuisse à Laërtio, ὅτι ἱερὸς τοῦ Μηνὸς, καὶ ἱκέτης τῷ Μηνὶ τῶν ἀγαθῶν· τῷ δὲ Μηνὶ ἱερὸς σημαίνει

μαίνει γὰρ τὰς ὥρας. Id est, *quia Soli sacer est, & ipsi supplicat pro fructibus terra*, &c. Ceterùm hujus quoque præcepti Pythagorici, meminit Ælianus. In hanc meam Notulam, egregiè, ut solet, scripsit hæc in suo Harpocrate amplissimus Cuperus: *Pythagoras albo gallo vesci prohibuit, quia sacer erat Luna & Soli. Diogenes Laertius prius docet: utrumque verò Jamblichus. Et illius quidem verba sunt:* ἀλεκτρυόνος μὴ ἅπτεσθαι λευκοῦ, ὅτι ἱερὸς τοῦ Μηνὸς, καὶ ἱκέτης: gallo autem gallinaceo albo vesci prohibuisse, quia Lunæ & sacer est & supplex. *Doctissimus Casaubonus rescribit* τοῦ Διὸς, *eumque sequitur Schefferus in erudito libello de Natura Philosophiæ Italica: sed vulgatam probam esse observat Galliæ decus Ægidius Menagius: quia Jamblichus etiam memoriæ mandat gallum* Μηνὶ *sacratum fuisse. Neque tamen putem* Μῆνα, *aut Mensem Deum, hic intelligi debere, aut eumdem esse cum Sole. Nam Suidas quidem in voce* Πυθαγόρας, *necnon Jamblichus libro I. capite 28. illi sideri avem hanc sacram faciunt. Sed ultimus libro II. exponens symbolum Philosophi octavum decimum,* Μῆνα *&* Ἥλιον *disertis verbis distinguit.* ἀλεκτρυόνα τρέφε μὲν, μὴ θύε δὲ, Μηνὶ γὰρ καὶ Ἡλίῳ καθιέρωται. *Et hic mihi suspicio oborta, Lunam, non autem Mensem, significari: Lunaque gallum sacrari,* διὰ τὸ σημαίνειν τὴν ὥραν, *ut Jamblichus & Diogenes loquuntur: canendo scilicet, Luna & Sole exorientibus: quemadmodum docet Ælianus libro IV. capite 29. Animalium. Nec obstat Strabonem, Menem Deum &* Σελήνην, *uti observat magnus Salmasius ad Historiam Augustam, distinguere: & libro XII. in urbe Diospoli scribere,* Μηνὸς *cerni templum: illudque etiam dicatum esse Lunæ.* ἔστι δὲ καὶ τοῦτο τῆς Σελήνης τὸ ἱερόν. Est autem hoc quoque templum Lunæ. *Nam* Μὴν *&* Σελήνη *idem numen: sed ille, ut mas; hæc, ut mulier colebatur: uti satis superque patet ex noto Spartiani in Caracalla loco: & nummis; in quibus Lunus Deus occurrit habitu virili, circa tergum, lunam corniculatam gerens: uti patet ex Valeriani apud Seguinum; & Caracallæ apud Patinum, viros, Antiquariæ rei peritissimos, numismatibus: quorum in altero, quod notandum diligenter; gallus etiam Dei* πάρεδρος *est. Et ita Ægyptii Lunam masculino genere exprimebant: ipsaque esse putabatur* ἀρρενόθηλυς; *quam naturam certè* μὴν *&* σελήνη *commodè exprimebant. Locus hanc in rem elegans apud Ammonium, in librum Aristotelis de Interpretatione.* Καὶ γὰρ ἀρσενικῶς Αἰγύπτιοι τὴν σελήνην ὀνομάζειν εἰώθασιν. ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν γῆν, οἶμαι, αὐτὴν παραβάλλοντες, οὐχ ὑπὸ ἡλίου μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτῆς φωτιζομένην. διὸ καὶ ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ Ἀριστοφάνους λόγος, τὸ μὲν ἄρρεν τῷ ἡλίῳ προσήκειν ἔφη, τὸ δὲ θῆλυ, τῇ γῇ, τῇ δὲ σελήνῃ, τὸ ἀρρενόθηλυ. Nam Ægyptii Lunam masculino genere appellare solent: respectu, ut opinor, terræ: quippe quæ non solùm à Sole, verùm etiam ab ipsa illuminetur. Inde & Aristophanes in Symposio dicit, masculum Soli convenire, femineum terræ, Lunæ verò masculum & femineum genus, *Et hanc arbitror ob rationem scribere, templum Menis etiam sacrum esse Lunæ, non autem, quia hæc nomina planè diversa erant, & nihil habebant commune. Nam Luna propriè* Μὴν *vocatur, quando corniculata est. Cleomedes libro 2. Meteor.* Μὴν δὲ καλεῖται κατὰ τέσσαρα σημαινόμενα. καὶ γὰρ ἡ Σελήνη, ὅταν ᾖ σιγμοειδὴς τῷ σχήματι, Μὴν καλεῖται. Μὴν verò vocatur ob quatuor significata. Etenim Luna cùm figuram litteræ sigma refert, Μὴν appellatur. *Nam hæc eadem cum corniculata: quia figura illius apud antiquos fuit C. Et hæc quidem mea de Menis cultu sententia. Quamquam fatear valdè eam labefactari per Plinium, qui, teste Salmasio, symbolum Pythagoræ vertit,* Mensi sacrum. *Quæ tamen verba, necdum mihi, non secus ac eruditissimo Menagio, reperta sunt: ut & per nummum Antonini Pii, apud Patinum, in quo cernitur Lunus Deus cum gallo, ut videtur: & hac inscriptio,* MENSIS COL. CÆS. ANTIOCH. *nisi sit error (id quod etiam doctissimus editor suspicatur) sculptoris, scribique debeat,* Colonia Cæsarea *Antiochensis.* Hactenus amplissimus Cuperus: Cujus sententiæ non invitus accedo. Etiam doctissimus Harduinus in nummo Antonini Pii, pro ANTIOCH. MENSIS, emendabat ANTIOCHENSIS. Sed nihil mutandum, docet hoc Septimii Severi Imperatoris numisma, necdum publici juris factum, quod mecum, quæ sua est humanitas, communicavit Johannes Valens, Numismatum, si quis alius, peritissimus;

ΑΥΤ. ΚΛΟϹ. ΛΟΥΚ. ϹΕΠ. ϹΕΟΥΗΡΟϹ. ϹΕΒ.
ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΠΡΟϹ. ΛΙΒΑΝΩ.
ΜΗΝ.

Est enim MHN illud, Mensis, sive Lunus Deus: qui in aversa nummi parte, ut in nummo Antonini Pii, cum pileo phrygio, in capite & corniculata luna dorso imposita, conspicitur. Dextrâ, equum capistro retinet: sinistrâ, facem gerit. Ad verba, Plinio à Salmasio tributa quod attinet, ea in Plinio non reperiri, affirmavit mihi, qui nuper Plinium edidit, Harduinus.

Τῶν ἰχθύων μὴ ἅπτεσθαι, ὅσοι ἱεροί] Piscibus omnibus rarò usos Pythagoreos, refert Jamblichus de Vita Pythagoræ libro I. capite 21. τῶν δὲ θαλασσίων ὄψων σπανίως χρῆσθαι. Causam reddit Eustathius ad Odyss. M. paginâ 1720. 31. ἦν δὲ τοῖς Πυθαγορισταῖς ἀπειρημένον τὸ ἰχθυοφαγεῖν, εἰς σύμβολον τοῦ ἐχεμυθεῖν· ἐπειδὴ θεῖον ἡγοῦντο τὴν σιωπήν· σιγηλὸν γὰρ ὁ ἰχθὺς, δίχα γε τοῦ σκάρου, &c. De piscibus sacris, legendus Athenæus lib. VII.

Καὶ τὸ μὲν λευκὸν, τῆς τ' ἀγαθοῦ φύσεως· τὸ δὲ μέλαν, τοῦ κακοῦ] Pythagorici omnia dividebant in 35
bonum & malum. Vide Varronem IV. de L.L. Philoponus in I. Περὶ φυσικῆς ἀκροάσ. ἰστέον γὰρ ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι πάντα τὰ ὄντα, καὶ πάσας τὰς ἐναντιώσεις εἰς δύο συστοιχίας ἀνῆγον· τήν τε τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ τὴν τοῦ κακοῦ. τῇ μὲν τοῦ ἀγαθοῦ συστοιχίᾳ τὸ κρεῖττον τῶν ἐναντίων ἀπένεμον· τῇ δὲ τοῦ κακοῦ, τὸ χεῖρον· οἷον λευκὸν καὶ μέλαν. Nigrum pro malo accipi, album pro bono, non est insolens: qua de re suprà diximus: quibus adde: Pythagoram omnium maximè rerum vetuisse, μὴ ἐσθίειν τὸν μελάνουρον: quod Plutarchus interpretatur, μὴ συνδιατρίβειν

μέλασιν ἀνθρώποις διὰ κακοήθειαν. Huc ſpectat quod ſuprà legitur apud Laërtium, ubi de Gallo gallinaceo albo ſermo eſt, τὸ δ' ἦν τῶν ἀγαθῶν. Vide locum.

Ἄρτον μὴ καταγνύειν, ὅτι ἐπὶ ἕνα οἱ πάλαι τῶν φίλων ἐφοίτων, καθάπερ ἔτι καὶ νῦν οἱ βάρβαροι, &c.] Per Barbaros hoc loco Laërtium Chriſtianos innuiſſe, qui ad unum ſacrum & cœleſtem panem in primitiva, quam vocant, Eccleſia conveniebant, ſcribit Lilius Gregorius Giraldus. Sed de verè Barbaris, intelligendum Laërtium evincunt hæc Jamblichi de Vita Pythagoræ cap. 18. περὶ τοῦ τὸν ἄρτον μὴ καταγνῦναι, ὅτι πρὸς τὴν ἐν ᾅδου κρίσιν συμφέρει, &c. καὶ περὶ τοῦ νῦν λεχθέντος, διὰ τί οὐ δεῖ καταγνῦναι τὸν ἄρτον. οἱ μὲν γάρ φασιν, ὅτι οὐ δεῖ τὸν συνάγοντα διαλύειν· τὸ δὲ ἀρχαῖον βαρβαρικῶς πάντες ἐπὶ ἕνα ἄρτον συνῄεσαν οἱ φίλοι. οἱ δ', ὅτι οὐ δεῖ οἰωνὸν ποιεῖσθαι τοιοῦτον ἀρχόμενον καταγνύντα καὶ συντρίβοντα. Qui locus non parùm hæc ſequentia Laërtii verba illuſtrat: μηδὲ διαιρεῖν, ὃς συνάγει αὐτούς· οἱ δὲ, πρὸς τὴν ἐν ᾅδου κρίσιν· οἱ δὲ, ἐς πόλεμον δειλίαν ποιεῖν· οἱ δὲ, ἐπεὶ ἀπὸ τούτου ἄρχεται τὸ ὅλον. Sed quorſum præcedentia, οἱ πάλαι τῶν φίλων? Ejiciendum illud τῶν φίλων· quod ex ſequenti voce ἐφοίτων, bis per incuriam poſita, natum videtur.

36 Καὶ ταῦτα μὲν φησιν Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν εὑρηκέναι] Alexander Polyhiſtor. Ex hoc autem loco, item ex ſuperiori in hac ipſa Pythagoræ Vita, φησὶ δὲ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς τῶν Φιλοσόφων Διαδοχαῖς, καὶ ταῦτα εὑρηκέναι ἐν Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασι, minùs rectè Meurſius in Notis ad Chalcidium, & Voſſius libro I. de Hiſtoricis Græcis capite 22. huic Alexandro Hypomnemata iſta Pythagorica tribuebant: quo nomine rectè à Jonſio reprehenduntur lib. 2. cap. 16. de Scriptoribus Hiſtoriæ Philoſophicæ.

Πυθαγόρην τε γοητείας ἀποκλειὸν ἐπίδοξον] Ita quoque Editio Frobeniana, ſed Stephanica, γόητας ἀποκλίναντ' ἐπιδόξην. Legendum, γόητος ἀποκλίναντ' ἐπὶ δόξαν, quemadmodum Caſaubonus reſtituit: quam lectionem & ad oram libri Scaligeriani adnotatam reperi. Meminit & horum Timonis verſuum Plutarchus in Numa; ubi de Numæ & Pythagoræ inſtitutorum ſimilitudine: καὶ γὰρ ἐκεῖνος: ſermo eſt de Pythagora; αἰετόν τε δοκεῖ πραΰναι φωναῖς τισιν ἐπιστήσας καὶ καταγαγὼν ὑπεριπτάμενον, τόν τε μηρὸν ἀποφῆναι χρυσοῦν Ὀλυμπιάσι διαπορευόμενος τὴν πανήγυριν. ἄλλας τε τερατώδεις μηχανὰς αὐτοῦ καὶ πράξεις ἀναγγέλλουσιν· ἐφ' αἷς καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος ἔγραψε,

Πυθαγόρην δὲ γόητα ἀποκλίνοντ' ἐπὶ δόξας,
Θήρῃ ἐπ' ἀνθρώπων, σεμνηγορίης ὀαριστήν.

Ubi quoque emendandum γόητος. De Pythagoræ præſtigiis audiendus Chryſoſtomus Homiliâ 2. in Johannis Euangelium: Πυθαγόρας δὲ τὴν μεγίστην Ἑλλάδα καταλαβὼν, καὶ γοητείας ἐπιδείξας εἴδη μυρία. τὸ γὰρ βουσὶ διαλέγεσθαι, (καὶ γὰρ καὶ τοῦτό φασιν αὐτὸν πεποιηκέναι) οὐδὲν ἕτερον ἢ γοητεία ἦν, καὶ δῆλον μάλιστα ἐκεῖθεν. ὁ γὰρ τοῖς ἀλόγοις οὕτω διαλεγόμενος, τὸ τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν ὠφέλησε γένος, ἀλλὰ καὶ μάλιστα ἔβλαψε. καίτοιγε ἐπιτηδειοτέρα πρὸς φιλοσοφίας λόγον ἡ φύσις ἡ τῶν ἀνθρώπων ἦν. ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνος ἀετοῖς μὲν καὶ βουσὶ διελέγετο, καθάπερ φασὶ, γοητεύων. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλογον λογικὴν ἐποίησε φύσιν, (οὐδὲ γὰρ δυνατὸν ἀνθρώπῳ τοῦτο) ἀλλὰ μαγγανείαις τοὺς ἀνοήτους ἠπάτα· καὶ ἀνθρώπους ἀφεὶς διδάξαι τι τῶν χρησίμων, ἐπαίδευσεν ὅτι ἴσον ἦν, κυάμους φαγεῖν, καὶ τὰς τῶν γεννησαμένων κεφαλάς. καὶ τοὺς συνόντας ἔπειθεν, ὅτι δὴ ἡ τοῦ διδασκάλου ψυχὴ, ποτὲ μὲν θάμνος ἐγίνετο, ποτὲ δὲ κόρη, ποτὲ δὲ ἰχθύς. Præſtigiis annumerandum videtur & quod de Pythagoræ quodam ludo refert Suidas in Θετταλὴ γυνὴ, & Ariſtophanis Scholiaſtes ad Νεφέλας. Verba Scholiaſtæ ſunt hæc: ἔστι δὲ καὶ Πυθαγόρου παίγνιον διὰ τοῦ κατόπτρου, τοιοῦτο. πληροσελήνου τῆς σελήνης οὔσης, εἴ τις ἔσοπτρον ἐπιγράψειεν αἵματι ὅσα βούλεται, καὶ προειπὼν ἑτέρῳ ἱσταίη κατόπιν αὐτοῦ, δεικνὺς πρὸς τὴν σελήνην τὰ γράμματα, κἀκεῖνος ἀτενίσειεν ὁ πλησίον εἰς τὸν τῆς σελήνης κύκλον, ἀναγνοίη πάντα τὰ ἐν τῷ κατόπτρῳ γεγραμμένα, ὡς ἐπὶ τῆς σελήνης γεγραμμένα. Ita legendus hic locus, ex optima emendatione Claudii Gaſparis Bracheti Meziriaci, in Commentariis ad Hypſipyles ad Jaſonem Ovidianam Epiſtolam. Pythagoram Magicæ artis peritum fuiſſe, etiam teſtatur Lucianus in Vitarum Auctione: MERCATOR: τὸ μὲν εἶδος, οὐκ ἀγεννής· τί δὲ μάλιστα οἶδεν; MERCURIUS: ἀριθμητικὴν, ἀστρονομίαν, τερατείαν, γεωμετρίαν, μουσικὴν, γοητείαν· μάντιν ἄκρον βλέπεις. Plinium adde XXIV. 17. & XXX. 1. Negat Philoſtratus libro & capite primo de Vita Apollonii Tyanei: Ἐμπεδοκλῆς τε γὰρ καὶ Πυθαγόρας αὐτὸς, καὶ Δημόκριτος, ὁμιλήσαντες Μάγοις, καὶ πολλὰ δαιμόνια εἰπόντες, οὔπω ὑπήχθησαν τῇ τέχνῃ.

Καί ποτέ μιν, &c.] Ita rectiùs quàm quod in Anthologia libro 1. Tit. εἰς Φιλοσόφους legitur, Δή ποτε. Etiam Καί ποτε apud Suidam in Ξενοφάνης: ubi totum hunc Laërtii locum retulit.

Κρατῖνος μὲν ἐν Πυθαγοριζούσῃ] Sic etiam apud Suidam in Ξενοφάνης; cujus verba mox adducimus. ἐν τοῖς Πυθαγορικοῖς, ſcriptum eſt in Editione Stephanica & Frobeniana, nec non in Regio Codice. Sed cave quid mutes. Fabulam Πυθαγορίζουσαν ſcripſerat Cratinus, quemadmodum Alexis. De Alexide, teſtatur Athenæus libro III. 34. & libro IV. 17. Item Gellius libro IV. capite II. ſed loco corrupto: *Alexis etiam Poeta in Comœdia qua* Pythagoræ Vita *inſcribitur*. Legendum *qua* Pythagorizuſa *inſcribitur*: quod veriſſimè monuit doctiſſimus Reineſius Variarum Lectionum libro & capite III. De Cratino, id conſtans eſſe ait hoc loco Caſaubonus: ſed qui Cratinum ἐν Πυθαγοριζούσῃ laudaret, necdum Scriptorem, præter Laërtium, reperi. Citatur mox à Laërtio ἐν Ταραντίνοις; in quibus quoque laudatus alibi non reperitur. Scripſerat hoc titulo Fabulam Alexis, in qua citatur ab Athenæo libro IV. 4, & 17. lib. XI. 3. & XIII. 6. Quare Caſaubonus hoc loco pro ἀλλὰ καὶ ἐν Ταραντίνοις ſcriptum fuiſſe ſuſpicabatur ἀλλὰ καὶ Ἄλεξις ἐν Ταραντίνοις. Videtur memoriâ lapſus Laërtius, & utramque Fabulam, quæ Alexidis erat, Cratino tribuiſſe: quamquam nil obſtat quo- 37

minùs & his titulis Cratinus quoque Fabulas docuerit. Certè ἀλλὰ καὶ Ἄλεξις Laërtium non scripsisse Suidæ Codices evincunt, in quibus, in Ξενοφάνης, scriptum est, ἔσκωψε δ' αὐτὸν καὶ Κρατῖνος ἐν Πυθαγοριζούσῃ, καὶ ἐν Ταραντίνοις. Scripserat Aristophanes & Πυθαγορείους. Ita enim legendum videtur in Indice Comœdiarum Aristophanis, non Πυθαγόρους.

Διαπειρώμενον] διαπειρωμένοις emendabat Josephus Scaliger ad oram libri. Nihil mutandum. διαπειρώμενον quoque Suidas.

Τῆς τῶν λόγων ῥώμης, ταράττειν καὶ κυκᾶν, &c.] Ita legendi & distinguendi hi versus videbantur Grotio ad Comicos Veteres:

Τῆς τῶν λόγων ῥώμης, ταράττειν, καὶ κυκᾶν
Τοῖς ἀντιθέτοις, τοῖς πέρασι, τοῖς παρισώμασι,
Τοῖς ἀπλανέσι, μεγέθεσι, νουβυστικῶς.

Recitat Comicus vocabula artis Pythagoricæ in Rhetoricis, in Dialecticis, in Geometricis, in Astronomicis. Canterus Variarum Lectionum libro I. capite 22. νουβυστικῶς quoque legendum monuerat. Id ipsum & hîc monuit Casaubonus ex Suida; apud quem, in dicta voce Ξενοφάνης, legitur τοῖς ἀπὸ πλάνης, τοῖς μεγέθεσι, νουβυστικῶς. Est autem νουβυστικῶς idem ac συνετῶς, ut rectè hanc vocem; quâ usus est Aristophanes in Ἐκκλησιαζούσαις; interpretatur Suidas in νουβυστικῶς. Emendandus autem ex Laërtio & Suidas, apud quem vitiosè scriptum, τοῖς ἀπὸ πλάνης, pro ἀποπλάνοις: quod malim, quàm τοῖς ἀπλανέσι.

Μνησίμαχος Λαμμαίωνι] Editio princeps, Δαλμάωνι. Neutra harum fabularum mihi nota. Legendum Ἀλκμαίωνι, ut legitur in Editione Stephanica. Alcmæon Crotoniates; de quo infrà; Philosophus fuit Pythagoricus. Mnesimachus autem Mediæ Comœdiæ Poëta fuit; de quo suprà ad Socratem memini me dixisse.

Ὡς Πυθαγοριστῇ θύομεν τῷ Λοξίᾳ] Videtur legendum, Ὡς Πυθαγορισταί.

38 Ἀριστοφῶν Πυθαγοριστῇ] Ex qua Fabula Fragmenta habes apud Athenæum VI. 9. & XIII. 2. Meminit & Suidas in Πυθαγόρας· sed ubi vitiosè Ἀριστοφάνης scriptum est, pro Ἀριστοφῶν. Ἀριστοφάνης, inquit, λέγει περὶ τῶν Πυθαγοριστῶν καταβὰς εἰς τὴν δίαιταν, &c. Citatur tamen Aristophanes ἐν τοῖς Πυθαγορείοις apud Athenæum IV. 17. Sed ibi fortè, pro Ἀριστοφάνης legendum quoque, Ἀριστοφῶν. Ceterum, de Pythagoricorum; Pythagoreorum & Pythagoristarum differentia, ita apud Photium Scriptor incertus Vitæ Pythagoræ: καὶ οἱ αὐτῷ τῷ Πυθαγόρᾳ συγγινόμενοι, ἐκαλοῦντο Πυθαγορικοί· οἱ δὲ τούτων μαθηταί, Πυθαγόρειοι· οἱ δὲ ἄλλως ἔξωθεν ζηλωταί, Πυθαγορισταί. Eadem verba habes apud Suidam in Πυθαγόρας, & apud Scholiasten Theocriti ad Idyll. XIV. Sed & apud Jamblichum in libro de Vita Pythagoræ capite 18. hæc legere est: κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον, τοὺς μὲν Πυθαγορείους καλέσας, τοὺς δὲ Πυθαγοριστάς· ὥσπερ Ἀττικούς τινας ὀνομάζομεν, ἑτέρους δὲ Ἀττικιστάς· διελὼν οὕτω πρεπόντως τὰ ὀνόματα, τοὺς μὲν γνησίους εἶναι ἐνεστήσατο, τοὺς δὲ ζηλωτὰς τούτων δηλοῦσθαι ἐνομοθέτησε.

Εὐχερῆ θεὸν λέγεις] Verba sunt alterius interlocutoris.

Ἐσθίουσί τε, &c.] Rectè hos versus ita distinguebat Casaubonus,

---- ἐσθίουσί τε
Λάχανα, καὶ πίνουσιν ἐπὶ τούτοις ὕδωρ,
Φθεῖρας δὲ καὶ τρίβωνα, τήν τ' ἀλουσίαν
Οὐδεὶς ἂν ὑπομείνειε τῶν νεωτέρων.

Similiter Grotius in Excerptis ex Tragœdiis & Comœdiis Græcis: nisi quòd pro Λάχανα, καὶ πίνουσιν, scribebat Λάχανά τε, καὶ πίνουσιν: rectiùs; & ita scriptum invenimus in Codice Laërtiano, qui in Bibliotheca Regis Christianissimi adservatur.

Ἐτελεύτα δ' ὁ Πυθαγόρας τοῦτον τὸν τρόπον· συνεδρεύοντος μετὰ τῶν συνήθων ἐν τῇ Μύλωνος οἰκίᾳ] Corrige Μίλωνος οἰκίᾳ; quemadmodum scriptum exhibent Regiæ Membranæ. Ita quoque apud Porphyrium: τοὐντεῦθεν δ' οἱ μέν φασι τῶν ἑταίρων τοῦ Πυθαγόρου συνηγμένων ἐν τῇ Μίλωνος οἰκίᾳ τοῦ ἀθλητοῦ, &c. Et apud Tzetzem Hist. Chiliad. XI. 366. 39

---- φρυγάνοις πυρπολεῖται
Ἐν πόλει μὲν τῇ Κρότωνι, Μίλωνος δὲ οἰκίᾳ,
Τοῦ παλαιστοῦ τοῦ Μίλωνος, τοῦ πᾶσι θρυλλουμένου.

Igitur etiam vitiosè apud Jamblichum Μύλλωνος: & Μήλωνος apud Suidam; qui inde corrigendi. Sed & obiter corrigendus Epiphanius in Hæresi VII. ubi legitur mortuum in Media Pythagoram esse: οὗτος δὲ τέλειος ἐν τῇ Μηδίᾳ τὸν βίον καταστρέφει. Emendabat Petavius, ἐν τῇ Ἰταλίᾳ. Tentabam olim, ἐν τῇ Μ. οἰκίᾳ: compendiosè, pro Μίλωνος οἰκίᾳ: quod posteà in Μηδίᾳ abiisset. Tentabat Monachius, τῇ ἐνδείᾳ: id est, *penuriâ*, *inopia*: quæ lectio ad receptam propiùs accedit. Quo de Laërtii loco, sic ipse in Notis ad Polycarpi epistolam, pagina 395. *Hoc non omnino probatur Menagio, bonarum & elegantiorum literarum columini maximo. Sic autem ille in eruditissimis suis ad Laërtium Observationibus:* Sed & obiter corrigendus Epiphanii locus, &c. *Sed pace viri multis nominibus mihi colendissimi, mallem locum Epiphanii sic legere,* οὗτος δὲ ἐτελεύτησε, καὶ τῇ ἐνδείᾳ τὸν βίον καταστρέφει. *Saltem ista lectio minùs à vulgatis codicibus, quàm alia correctiones, videtur aliena. Quod, quo est candore pater elegantiarum Menagius, non improbasse videtur: ut patet ex Addendis ad suas Observationes. Non ergo in Media mortuus Pythagoras, sed mortuus inediâ. Videatur Diogenes Laërtius libro 8. ubi fusè agit, de vita, laudibus, & fato Pythagoræ.* Ἡρακλείδης δέ φησιν, ἐν τῇ τῶν Σατύρου βίων ἐπιτομῇ, μετὰ τὸ θάψαι Φερεκύδην ἐν Δήλῳ, ἐπανελθεῖν εἰς Ἰταλίαν, καὶ πανδαισίαν εὑρόντα ἐν τῇ οἰκίᾳ Μύλωνος τοῦ Κροτωνιάτου, εἰς μεταπόντιον ἐξελθεῖν, κἀκεῖ τὸν βίον καταστρέψαι ἀσιτίᾳ, μὴ βουλόμενον περαιτέρω ζῆν. *Videantur ibidem Dicaarchus & Hermippus de inedia Pythagoræ eadem ferè referentes. ἀσιτία apud Heraclidem, idem est ac ἐνδεία: ac proinde Μηδίᾳ videtur planè removendum, & restituenda vox ἐνδείας.* Hactenus vir summè doctus: cujus quoque pace liceat dixisse, ἔνδειαν & ἀσιτίαν non idem esse. ἔνδεια, est *inopia*: ἀσιτία, *inedia*. Pythagoram autem, mille, & mille, & mille

discipulorum ac discipularum magistrum, inediâ obiisse, non est verosimile, nec verum arbitror. Ergo de Epiphanii loco ampliùs cogitandum. An scripserit Epiphanius, οὗτος δὲ τελειωθεὶς ἀσιτίᾳ τὸν βίον κατα-στρέφει? Non displicet conjectura. Pythagoram inopia vitam finiisse quidam scripserunt. vide infrà. Milonis Crotoniatæ, Athletarum celeberrimi, meminit, ut Pythagoræ discipuli, Strabo libro VI. qui addit, cum aliquando cùm in Schola Philosophorum esset, in columnæ locum quæ ruinam minabatur subiisse, sicque & Philosophos omnes servasse, & sese posteà subduxisse.

Ὑπό τινος τῶν μὴ παραδοχῆς ἀξιωθέντων, διὰ φθόνον ὑποπρησθῆναι τὴν οἰκίαν συνέβη] Atque huc referri debent quæ habentur apud Hesychium Grammaticum in voce Ἰταλιώτης·

Οὐδ' Ἰταλιώτης, οὐδ' ἀλαζὼν οὐδαμῶς·

ἐπεὶ οἱ Πυθαγορικοὶ ἐν Ἰταλίᾳ διέτριβον, ἔνθα φασὶν αὐτοὺς ἐμπυρισθῆναι. Legendus, præter Porphyrium & Jamblichum, Tzetzes dicto loco, Arnobius libro I. Polybius lib. II. Justinus lib. XX. Ausonius Idyll. XV. & Plutarchus in libro de Socratis Dæmonio, qui planè ab aliis dissentit.

Καὶ πρός τινι χωρίῳ γενόμενος πλήρει κυάμων, ἵνα αὐτόθι ἔστη, εἰπὼν, ἁλῶναι μᾶλλον, ἢ πατῆσαι, &c.] Tertullianus libro de Anima cap. 31. *Pythagoras verò ne per fabalia quidem transeundum, Discipulis suis tradidit.* Sed quorsum illud ἵνα: An legendum αὐτίκα?

Πρὸς τοὺς τετταράκοντα] πρὸς τοὺς πέντε καὶ τριάκοντα fuisse infrà ex Hermippo refertur.

Διαφυγεῖν δ' ὀλίγους, ὧν ἦν καὶ Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος, καὶ Λύσις ὁ προειρημένος] Duos tantùm effugisse; Archippum scilicet & Lysida; scribit Porphyrius ex Neanthe: δύο ἐκφυγόντων ἐπὶ τῆς πυρᾶς, Ἀρχίππου τε καὶ Λύσιδος, ὥς φησι Νεάνθης. Item Jamblichus capite 35. κατέκαυσαν τοὺς ἄνδρας, πλὴν δυοῖν, Ἀρχίππου τε καὶ Λύσιδος. Et posteà: τῶν δὲ δύο τῶν περισωθέντων, ἀμφοτέρων Ταραντίνων ὄντων, ὁ μὲν Ἄρχιππος ἀνεχώρησεν εἰς Τάραντα· ὁ δὲ Λύσις μισήσας τὴν ὀλιγωρίαν, ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐν Ἀχαΐᾳ διέτριβε τῇ Πελοποννησιακῇ. Etiam Origenes in Philosophicis: τῶν δὲ μαθητῶν αὐτοῦ οἱ διαφυγόντες τὸν ἐμπρησμὸν, Λύσις ἦν καὶ Ἄρχιππος, καὶ ὁ τοῦ Πυθαγόρου οἰκέτης, Ζάμολξις, ὃς καὶ τοὺς παρὰ Κελτοῖς Δρυΐδας λέγεται διδάξαι φιλοσοφεῖν τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν. Et Jamblichus de Vita Pythagoræ capite 34. τέλος δὲ εἰς τοσοῦτον ἐπεβούλευσαν τοῖς ἀνδράσιν, ὥστε ἐν τῇ Μύλωνος οἰκίᾳ ἐν Κρότωνι συνεδρευόντων Πυθαγορείων, καὶ βουλευομένων περὶ πολεμικῶν πραγμάτων, ὑφάψαντες τὴν οἰκίαν, κατέκαυσαν τοὺς ἄνδρας, πλὴν δυοῖν, Ἀρχίππου τε καὶ Λύσιδος. An legendum apud Laërtium, ὧν ἦν καὶ Ἄρχιππος ὁ Ταραντῖνος?

40 Φησὶ δὲ Δικαίαρχος τὸν Πυθαγόραν ἀποθανεῖν καταφυγόντα εἰς τὸ ἐν Μεταποντίῳ ἱερὸν τῶν Μουσῶν, τετταράκοντα ἡμέρας ἀσιτήσαντα] Porphyrius, ex eodem Dicæarcho: ἐν δὲ τῇ περὶ Μεταπόντιον καὶ Πυθαγόραν αὐτὸν λέγουσι τελευτῆσαι, καταφυγόντα ἐπὶ τὸ Μουσῶν ἱερὸν, σπάνει τῶν ἀναγκαίων τεσσαράκοντα ἡμέρας διαμείναντα. Vertit præstantissimus Holstenius: *Ceterùm in Metapontina factione ipsum Pythagoram obiisse dicunt, cùm ad Musarum ædem confugiens, amicorum inopiâ quadraginta dies illic permansisset.* Vertere debuit, *rerum necessariarum inopiâ;* quod ex hoc Laërtii loco, & sequentibus Themistii & Tzetzæ, manifestò apparet. Themistius Euphrades Orat. IV. ubi de Pythagoræ obitu: οὗ δὴ καὶ ἐτελεύτησεν ἐν τῷ τεμένει τῶν Μουσῶν; loquitur de Metapontio: τετταράκοντα, ὥς φασιν, ἡμέρας φεισάμενος σίτου. Tzetzes, loco suprà memorato:

Οὕτω τὸ πῦρ ὥς λέγουσιν ἐκπεφευγὼς τῷ τότε,
Φυγών τε πρὸς Μετάποντον, Μουσῶν ἐν τῷ τεμένει
Ἐκεῖ τε συγκρυπτόμενος, ἄρτον φαγεῖν οὐκ ἔχων
Ἐφ' ὅλαις τεσσαράκοντα ἡμέραις, λιμῷ θνήσκει,
Ἐτῶν ὑπάρχων ἑκατὸν, πλὴν ἔτους ἑνὸς μόνου.

Arnobius quoque dicto loco, in fano, vivicremio, non fame, obiisse dicit: *Pythagoras Samius suspicione dominationis injustâ, vivus concrematus in fano est.* De numero dierum, quos intra fames tolerari potest, diximus suprà ad Menedemum.

Μετὰ τὸ θάψαι Φερεκύδην ἐν Δήλῳ] Diodorus Siculus in Excerptis: Πυθαγόρας πυθόμενος τὸν Φερεκύδην, τὸν ἐπιστάτην αὐτοῦ γεγενημένον, ἐν Δήλῳ νοσεῖν, καὶ τελέως ἐσχάτως ἔχειν, ἔπλευσεν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Δῆλον· ἐκεῖ δὲ χρόνον ἱκανὸν τὸν ἄνδρα γηροτροφήσας, πᾶσαν εἰσηνέγκατο σπουδὴν ὥστε τὸν πρεσβύτην ἐκ τῆς νόσου διασῶσαι· κατισχύσαντος (lege κατισχυθέντος) δὲ τοῦ Φερεκύδου διὰ τὸ γῆρας καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς νόσου, περιέστειλεν αὐτὸν κηδεμονικῶς, καὶ τῶν νομιζομένων ἀξιώσας ὡσανεί τις υἱὸς πατέρα, πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. *Pythagoras cùm accepisset Pherecydem, qui ejus præceptor fuerat, in Insula Delo gravissimè ægrotare, confestim ex Italia Delum navigavit: ubi cùm aliquamdiu senem fovisset, studiumque suum omne adhibuisset, quo ad pristinam valetudinem eum revocaret, tandem tum præ senectute, tum morbi vi superatum Pherecydem sedulò sepeliit; cùmque ei tamquam patri filius justa persolvisset, rursus in Italiam reversus est.* Porphyrius ubi de Cyloniana, sive Cydoniana conjuratione: τοὐντεῦθεν δ' οἱ μὲν, φασὶ, τῶν ἑταίρων τοῦ Πυθαγόρου συνηγμένων ἐν τῇ Μίλωνος οἰκίᾳ τοῦ ἀθλητοῦ, παρὰ τὴν Πυθαγόρου ἀποδημίαν, (ὡς γὰρ Φερεκύδην τὸν Σύριον, αὐτοῦ διδάσκαλον γενόμενον, εἰς Δῆλον ἐπεπόρευτο, νοσοκομήσων αὐτὸν, περιπετῆ γενόμενον τῷ ἱστορουμένῳ τῆς φθειριάσεως πάθει, καὶ κηδεύσων) πάντας πανταχῇ ἐνέπρησαν. Quæ ipsissima verba habes apud Jamblichum. Vide suprà in Pherecyde, & quæ ibi adnotamus.

Κύλωνος τοῦ Κροτωνιάτου] Sic quoque Editio Frobeniana & Codex Regius. Stephanica Μύλωνος. Sed & hîc quoque, ut suprà, legendum Μίλωνος.

Καὶ ἄλλο τι περὶ Πυθαγόρου φησὶν ὁ Ἕρμιππος· 41
λέγει γὰρ ὡς γενόμενος ἐν Ἰταλίᾳ, κατὰ γῆς οἰκίσκον ποιῆσαι, καὶ τῇ μητρὶ, &c.] Ad quod Pythagoræ factum his Electræ versibus Sophoclem respexisse, verissimâ conjecturâ existimavit Casaubonus:

Ἤδη γὰρ εἶδον πολλάκις καὶ τοὺς σοφοὺς
Λόγῳ μάτην θνήσκοντας, εἶθ' ὅταν δόμους
Ἔλθωσιν, αὖθις ἐκτετίμηνται πλέον.

Sed & ante Casaubonum Sophoclis Scholiastes id observarat: Πυθαγόρας, inquit, καθείρξας ἑαυτὸν ἐν

ὑπόγειόν, λογοποιεῖν ἐκέλευσε τὴν μητέρα ὡς τέθνηκώς εἴη· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιφανεὶς, περὶ παλιγγενεσίας καὶ τῶν καθ' ἅδου τινὰ ἐτερατεύετο· διηγούμενος πρὸς τοὺς ζῶντας περὶ τῶν οἰκείων οἷς ἐν ἅδου συντετυχήκεναι ἔλεγεν. ἐξ ὧν τοιαύτην ἑαυτῷ δόξαν περιέθηκεν, ὡς πρὸ μὲν τῶν Τρωϊκῶν Αἰθαλίδης ἦν ὁ Ἑρμοῦ, εἶτα Εὔφορβος, εἶτα Ἑρμότιμος, εἶτα Πύθιος (legendum Πύῤῥος) ὁ Δήλιος, εἶτα ἐπὶ πᾶσι Πυθαγόρας. εἰς τοῦτο οὖν ἔοικεν ἀποτείνεσθαι ὁ Σοφοκλῆς.

Καὶ ἐπίστευον εἶναι τὸν Πυθαγόραν θεῖόν τινα] Diodorus: ἴσα θεοῖς παρὰ τοῖς Κροτωνιάταις ἐτιμᾶτο. Sed pro θεῖόν τινα, quod hoc loco legitur, malim θεόν τινα. Etiam Philostratus de Vita Apollonii libro & cap. primo, ait Pythagoram à discipulis tamquam à Jove profectum, cultum fuisse.

Τὰς καὶ Πυθαγορικὰς κληθῆναι] Πυθαγορίδας eas Jamblichus appellat libro I. de Vita Pythagoræ extremo; ubi & illustriores nominat, usque ad XVII. Earum Catalogum scripserat Philochorus. Suidas in Φιλόχορος, ubi de libris Philochori: Συναγωγὴ Ἡρωΐδων, ἤτοι Πυθαγορείων γυναικῶν.

42 Ἦν δὲ τῷ Πυθαγόρᾳ καὶ γυνὴ, Θεανὼ ὄνομα] Porphyrius: ἄλλοι δὲ ἐκ Θεανοῦς τῆς Πυθώνακτος, τὸ γένος Κρήσσης, υἱὸν Τηλαύγη Πυθαγόρου ἀναγράφουσι, καὶ θυγατέρα Μυῖαν· οἱ δὲ καὶ Ἀριγνώτην, &c. Jamblichus quoque I. 27. Theano conjugem Pythagoræ appellat, & Julius Pollux x. 3. De ea Suidas: Θεανώ· Κρῆσσα, φιλόσοφος, θυγάτηρ μὲν Πυθώνακτος, γαμετὴ δὲ τοῦ μεγάλου Πυθαγόρου, ἐξ οὗ ἔσχε Τηλαύγην, καὶ Μνήσαρχον, καὶ Μυῖαν, καὶ Ἀριγνώτην. Τινὲς δὲ Κρατίνου (corrige Βροτίνου) γυναῖκα, τοῦ Πυθαγορείου. γράφουσι δὲ καὶ τὸ γένος Κροτωνιάτιν. Ἔγραψεν Ὑπομνήματα φιλόσοφα, καὶ Ἀποφθέγματα, καὶ Ποίημά τι δι' ἐπῶν. Ex Crotone fuisse, ac mulierum primam philosophatam, & versus scripsisse, scripsit Didymus, teste Clemente Alexandrino Stromateon libro I. Δίδυμος inquit, ἐν τῷ Περὶ Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας, Θεανὼ τὴν Κροτωνιάτιν πρώτην γυναικῶν φιλοσοφῆσαι, καὶ ποιήματα γράψαι, ἱστορεῖ. Pythagorâ defuncto, ejus Scholam, cum Telauge ac Mnesarcho, filiis, regendam suscepisse, scribit Theodoritus Therapeut. II. De ea, plura Rittershusius & Holstenius, ad Vitam Pythagoræ à Porphyrio conscriptam, collegerunt.

Βροτίνου τοῦ Κροτωνιάτου θυγάτηρ· οἱ δὲ, γυναῖκα μὲν εἶναι Βροτίνου, μαθήτριαν δὲ Πυθαγόρου] Theanos duas commemorat Jamblichus loco proximè memorato: unam, Brontini, alteram, Pythagoræ uxorem. Etiam capite ultimo Theanûs meminit, ut Brontini Metapontini uxoris. Sed Pythagoræ uxorem vocat quoque Theodoritus dicto loco. At filiam ejus fuisse; quod diligenter notandum; scribit apud Photium Auctor anonymus Vitæ Pythagoræ: καὶ ἡ Θεανὼ δὲ λέγεται οὐ μαθήτρια μόνον, ἀλλὰ καὶ μία τῶν θυγατέρων αὐτοῦ εἶναι. etsi id quoque alibi memini me legere. Suidas, quemadmodum Jamblichus etiam, duas Theanos facit. De Pythagoræ uxore, verba ejus suprà retulimus. De Brontini, sive Brotini; nam utroque modo hoc nomen scriptum reperitur; ita ille: Θεανὼ Μεταποντίνη, ἢ Θουρία, Πυθαγορεία, θυγάτηρ Λεωφρόνος, γαμετὴ δὲ Καρύστου, ἢ Κρότωνος, ἢ Βροτίνου τοῦ Πυθαγορείου· αὕτη ἔγραψε Περὶ Πυθαγόρου, Περὶ ἀρετῆς Ἱπποδάμῳ Θουρίῳ, Παραινέσεις γυναικείας, καὶ Ἀποφθέγματα Πυθαγορείων.

Ἦν αὐτῷ καὶ θυγάτηρ Δαμώ] Hujus meminit Jamblichus de Vita Pythagoræ cap. 28. cujus verba mox adducimus. Habuit Pythagoras duas alias filias; Myiam, & Arignoten. Clemens στρωματέων IV. ἐφιλοσόφει Μυῖα ἡ Θεανοῦς θυγάτηρ τὰ Πυθαγόρεια, καὶ Ἀριγνώτη, ἡ τὰ περὶ Διονυσίου γραψαμένη. Adde Porphyrium atque Jamblichum locis suprà memoratis. Et in verbis Clementis, lege περὶ Διονύσου. Suidas: Ἀριγνώτη· μαθήτρια Πυθαγόρου τοῦ μεγάλου, καὶ Θεανοῦς, Σαμία, φιλόσοφος Πυθαγορική· συνέταξε τάδε· Βακχικά· (ἔστι δὲ περὶ τῶν τῆς Δήμητρος μυστηρίων Ἐπιγράμματα· γράφεται δὲ καὶ Ἱερὸς Λόγος·) ἔγραψε δὲ καὶ Τελετὰς Διονύσου, καὶ ἄλλα φιλόσοφα. Harpocration in εὐοῖ: Βακχικόν τι ἐπίφθεγμά ἐστι τὸ εὐοῖ. Ἀριγνώτη δὲ, ὡς ὅτι τινὲς ἔλεξαν εὐοῖ, ὡς εἰσοῖ· τὸ εὖ ῥῆμα τοῦ κατόπτρου ἐπαινοῦντες. Ceterùm, & Saram filiam Pythagoræ nominat Pythagoræ Vitæ Scriptor incertus apud Photium: καὶ Σάρα, καὶ Μυῖα, αἱ θυγατέρες.

Ὥς φησι Λῦσις ἐν Ἐπιστολῇ πρὸς Ἵππασον] Ἵππαρχον, ceteræ Editiones: sed Ἵππασον quoque Regiæ Membranæ. Exstat hæc Epistola.

Καὶ Δαμασία φιλοσοφεῖν] Corrige cum Casaubono, δαμοσίᾳ φιλοσοφέν. Ita rectè Codex Regius: ex quo & posteà legendum τιμιωτέρας ἦμεν.

Παρακαταθέμενος τὰ ὑπομνήματα, ἐκέλευσε μηδενὶ τῶν ἐκτὸς τῆς οἰκίας παραδιδόμεν, &c.] Jamblichus loco laudato, ubi de libro qui *Sermo Sacer* inscriptus erat, & de quo suprà diximus: εἴτε ὄντως ἀνδρὸς, id est, Pythagoræ, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσι, σύγγραμμά ἐστιν, εἴτε Τηλαύγους, ὡς ἔνιοι τοῦ διδασκαλείου ἐλλόγιμοι καὶ ἀξιόπιστοι διαβεβαιοῦνται, ἐκ τῶν Ὑπομνημάτων τῶν Δαμοῖ τῇ θυγατρὶ ἀπολειφθέντων ὑπ' αὐτοῦ Πυθαγόρου· (ἀδελφῇ δὲ Τηλαύγους) ἅπερ μετὰ θάνατον ἱστοροῦσι δοθῆναι Βιτάλῃ τε τῇ Δαμοῦς θυγατρὶ, καὶ Τηλαύγει, ἡλικίᾳ γενομένῳ υἱῷ μὲν Πυθαγόρου, (legendum ἐν ἡλικίᾳ γενομένῳ, υἱῷ μὲν Πυθαγόρου) ἀνδρὶ δὲ τῆς Βιτάλης· κομιδῇ γὰρ νέος ὑπὸ τὸν Πυθαγόρου θάνατον ἀπολελειμμένος ἦν. Bessarion Cardinalis lib. I. contra Calumniatorem Platonis cap. 2. *Nulla exstant, nec umquam visa traduntur Scripta Pythagoræ. Nihil enim ille scriptum reliquit: & si quid pauxillum scripsit, id* Damæ *filia moriens commendavit; monuitque ut secretum custodiret: quod illa, quamvis mulier, diligentissime servavit. & quamquam prægrandi pecunia vendere Opusculum potuisset, noluit. Tenuit id clam omnibus, præterquam Patris Discipulis, ac nemini eorum Opus umquam credidit. Sententias verò ejus iis dumtaxat exposuit, qui visi sunt patri Pythagoræ doctrinâ & moribus dignè successisse.* Sed aliter Hieronymus in Apologia ultima ad Rufinum, ut rectè observat Aldobrandinus: *Igitur, etiamsi docere non possem ipsius Pythagoræ exstare monimenta, nec à filio ejus ac filia, aliisque discipulis prolata convincerem.* Legendum porrò in suprà positis Laërtii verbis, τὰ ὑπομνάματα, Doricâ consuetudine.

43 Σύγγραμμα δὲ φέρεται τοῦ Θηλαυγοῦς οὐδέν· τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεανοῦς, τινὰ ἄλλα] Theanûs Epistolam ad Timaretam memorat Julius Pollux x. 3. Extant jamdudum tres Epistolæ sub ejus nomine: prima, ad Eubulam, περὶ τέκνων ἀνατροφῆς: altera, ad Nicostratam, πρὸς τὴν ζηλοτυποῦσαν παραμυθική & tertia, ad Callisto, περὶ θεραπαινῶν προστασίας ὑποθετική. Quatuor aliæ, sub ejusdem nomine, in MS. quodam Vaticano, non ita diu, repertæ sunt; quas publici juris fecit clarissimus Holstenius in Observationibus ad Vitam Pythagoræ à Malcho conscriptam.

Καί φασιν αὐτὴν ἐρωτηθεῖσαν ποσταία γυνὴ ἀπ' ἀνδρὸς καθαρεύει, φάναι, Ἀπὸ μὲν τοῦ ἰδίου, παραχρῆμα· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀλλοτρίου, οὐδέποτε] Similiter Clemens Alexandrinus Stromat. IV. τί δαί; οὐχὶ Θεανὼ ἡ Πυθαγορικὴ εἰς τοσοῦτον ἧκεν φιλοσοφίας, ὡς πρὸς τὸν περιέργως ἀπιδόντα, καὶ εἰπόντα, Καλὸς ὁ πῆχυς, Ἀλλ' οὐ δημόσιος, ἀποκρίνασθαι; Τῆς αὐτῆς φέρεται σεμνότητος κἀκεῖνο τὸ ἀπόφθεγμα· ἐρωτηθεῖσα γὰρ, ποσταία γυνὴ ἀπὸ ἀνδρὸς εἰς τὸ Θεσμοφόριον κάτεισιν, Ἀπὸ μὲν τοῦ ἰδίου, καὶ παραχρῆμα, ἔφη· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀλλοτρίου, οὐδεπώποτε. Et Theodoritus Serm. XII. Θεανὼ ἡ Πυθαγορικὴ, ἀποβλέψαντός τινος εἰς αὐτὴν, καὶ εἰπόντος, Καλὸς ὁ πῆχυς, Ἀλλ' οὐ δημόσιος, ἀπεκρίνατο. ἐρωτηθεῖσα δὲ πάλιν, Ποσταία γυνὴ ἀπὸ ἀνδρὸς εἰς τὸ Θεσμοφόριον κάτεισιν, Ἀπὸ μὲν τοῦ ἰδίου, παραχρῆμα, ἔφη· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀλλοτρίου, οὐδέποτε. Similiter quoque; immo iisdem verbis; Stobæus Serm. LXXII. Θεανὼ ἐρωτηθεῖσα, ποσταία γυνὴ ἀπ' ἀνδρὸς καθαρεύει, Ἀπὸ μὲν τοῦ ἰδίου, εἶπε, παραχρῆμα· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀλλοτρίου, οὐδέποτε. Sed paullò aliter Jamblichus de Vita Pythagoræ lib. I. cap. 26. ὅς ἐστι καὶ τὸ καλὸν καὶ περίβλεπτον ῥῆμα, τὸ, τὴν γυναῖκα δεῖν θύειν αὐθήμερον ἀνισταμένην ἀπὸ τοῦ ἑαυτοῦ ἀνδρός. Theanûs alia apophthegmata vide apud Stobæum loco citato.

44 Ἔτη βιοὺς ἐνενήκοντα] Ἐνενήκοντα ἐννέα legendum conjiciebat Casaubonus, ex his Tzetzæ verbis in Chiliad. XI. 366.

--- λιμῷ θνήσκει
Ἐτῶν ὑπάρχων ἑκατὸν, πλὴν ἔτους ἑνὸς μόνου.

Centum & quatuor annis vixisse, scribit apud Photium Auctor Vitæ ejus anonymus: ut mirum sit Lucianum & Phlegonta Trallianum, qui de Longævis scripsere, inter Longævos Pythagoram non numerasse. Sed pauciores annos vixisse, scribunt, Heraclides Sarapionis filius, Eusebius, alii.

45 Ἀσπίδος Εὐφόρβου βλέψον ἐς ὀμφαλόεν] Lege ἐς ὀμφαλόεν· aut potius, ἐς ὀμφάλιον. ὀμφάλιον, est *umbo*.

Ἤκμαζε δὲ κατὰ τὴν ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα] Diodorus Siculus, in Excerptis Valesianis, ait floruisse Olympiade sexagesima prima, magistratu Athenis Thericle: ὅτι ἐπ' ἄρχοντος Ἀθήνησι Θηρικλέους κατὰ τὴν ξα' Ὀλυμπιάδα, Πυθαγόρας ὁ φιλόσοφος ἐγνωρίζετο. Olymp. 62. Cyrillus contra Julianum lib. I. ἑξηκοστῇ δευτέρᾳ Ὀλυμπιάδι Πυθαγόρας γενέσθαι λέγεται. Similiter Tatianus: Πυθαγόρας περὶ ξβ'. Eusebius Hieronymi in Chronico: *Olymp. LXV. Pythagoras Physicus, Philosophus clarus habetur*. Mendosè igitur apud Dionysium Halicarnasseum libro II. scriptum est, Πυθαγόρας δὲ μετὰ τὴν πεντηκοστὴν Ὀλυμπιάδα διατρίψας ἐν Ἰταλίᾳ· & ibi; quod monuit Valesius ad Diodorum Siculum; rescribendum ἑξηκοστήν: regnante enim Tarquinio Superbo venit in Italiam Pythagoras, ut ait Gellius libro XVII. cap. 21. regnare autem cœpit Tarquinius anno 4. Olympiadis sexagesimæ.

Καὶ αὐτὸ τὸ σύστημα διέμεινε μέχρι γενεῶν ἐννεακαίδεκα] Hunc Laërtii locum corruptum putabat Lipsius lib. I. Manuductionis ad Philosophiam Stoicam. Dissertat. 6. eumque emendare conabatur. Verba ejus operæ pretium est hîc apponere. *Atque hæc, quod indignere, tam laudabilis secta* (loquitur de secta Pythagoræ) *acriter quidem, sed non diu viguit*: & scholam ejus durasse non nisi ad nonam & decimam generationem *Laërtius scripsit: quæ Græcè concepta*, Καὶ αὐτοῦ τὸ σύστημα διέμεινε μέχρι γενεῶν ἐννεακαίδεκα. *Unâ, inquam*, voce novemdecim, *istæ generationes, sive ætates copulantur; temporum fœdo errore. Nam addit ipse*, extremos fuisse, quos Aristoxenus viderit, Xenophilum, atque alios, ex Philolai & Euryti disciplina. *At verò isti compares, aut leviter suppares Aristotelis & Alexandri ævo. Quomodo igitur tot ætates? Enimvero ipse Diogenes numerat ab Olympiade 60. &, age, produc ad 120. quò censere licet eos dictos pervenisse. Si communi more* γενεὰς, *sive ætates, triginta annis definis, vides quantùm abes. Itaque veriùs divisim legi* ἐννέα, καὶ δέκα. *& accipere* novem, vel decem. *Sed notes etiam dixisse Laërtium*, σύστημα, (*id est*, collegium & corpus) *illud non ultrà mansisse: nam quin singuli & sparsi diu postea fuerint, non est fortassis ambigendum*, &c. Hactenus Vir doctus: cujus emendationi favet nonnihil Codex Laërtianus Regiæ Bibliothecæ; ubi legitur, ἐννέα, ἢ καὶ δέκα. Sed tamen hæc emendatio; pace tanti Viri dixisse liceat; ferri non potest. γενεαὶ quidem, sive *ætates*, secundùm quosdam, 100. annis, at secundùm alios, 30. annis potissimùm definiuntur; ut ad hunc Homeri de Nestore versum Eustathius observavit,

Τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων.

Si γενεὰν, in hoc Laërtii loco, 30. annis cum Lipsio definis, decem istæ generationes 300. annos efficient, quibus secundùm Laërtium, durasse Pythagoreorum systema non potuit: siquidem ait ultimos Pythagoreorum fuisse, quos Aristoxenus vidit; qui quidem Aristoxenus vixit temporibus Alexandri Magni; ut mox probabimus: hoc est, circa Olympiadem CXX. quod temporis intervallum 190. annos solùm efficit; ut mox quoque ostendemus. Adde quòd hæc verba, ἐννέα, καὶ δέκα, *novem, & decem* sonant, non verò *novem, vel decem*; pro quibus scribendum foret ἐννέα, ἢ δέκα. Verùm γενεὰ & 20. & 25. annis quoque definitur, ut Hesychius in ea Voce observavit. τὴν δὲ γενεὰν, inquit, ὑφίστανται ἐτῶν, οἱ μὲν κ'. οἱ δὲ, κέ. οἱ δὲ, λ'. Immo & septem apud Medicos. Suidas: γενεά, κατ' ἐνίους μὲν ἔτη ζ'. ὅθεν καὶ λέγουσιν οἱ ἰατρικοὶ τῶν δύο γενεῶν μὴ δεῖν φλεβοτομεῖν, τὸν τεσσαρεσκαιδέκατον λέγοντες ὡς ἔτι προσδεόμενον αἵματος, καὶ οὐδέπω ἔχοντα περισσὸν αἷμα.

Artemidorus Oneiroc. lib. II. cap. 75. ἔχει ἡ ἀνθρωπίνη γενεὰ κατ' ἐνίους μὲν, ἔτη ἑπτά· ὅθεν καὶ λέγουσιν ἰατρικοὶ, τῶν δύο γενεῶν μηδένα φλεβοτομεῖν, τὸν τεσσαρεσκαιδεκατῆ λέγοντες, ὡς ἔτι προσδεόμενον αἵματος, καὶ οὐδέπω ἔχοντα περισσὸν αἷμα. Addit, κατ' ἐνίους δὲ, τριάκοντα ὅθεν καὶ τὸν Νέστορα βούλονταί τινες ὑπερβαίνειν τὰ ἑξήκοντα ἔτη, εἶναι δὲ ἐν τῇ τρίτῃ γενεᾷ, καὶ εἰς ἐνενήκοντα ἔτη γεγονέναι, ὥς φησιν ὁ Ποιητής,

Τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων,
Ἐφθίαθ' - - - -
- - - - μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἄνασσε.

καθ' ἡμᾶς δὲ ἑκατὸν ἔτη εἶναι τὸν τέλειον τῆς ζωῆς χρόνον, ἐπειδὴ τοὺς πλείστους ἢ ὀλίγῳ ἀποδέοντας ζῶντας ὁρῶμεν, ἢ ὀλίγῳ ὑπεραίροντας, quæ verba, confirmant omnino quæ superiùs à nobis dicta sunt. Sed & γενεὰ decem annis definitur in capite VI. Prophetiæ Baruch; ubi Judæos, qui captivi erant apud Babylonios, post septem generationes liberandos vaticinatur Jeremias: constat enim 70. annos ibi eos captivos fuisse. De hoc eximio loco monuit me per literas Stephanus Monachius; qui & Laërtium γενεᾶς nomine similiter decem annos intellexisse, verosimiliter contendit: siquidem à Pythagoræ temporibus usque ad Alexandri tempora, sunt anni 190. quas ἀρτίως efficient novemdecim illæ generationes, si singulas decem annis definiveris. Sed cùm alibi apud Scriptores Græcos γενεὰ decem annis non definiatur, potiùs existimarim erratum fuisse à Scriptoribus Librariis in numero annorum: in quibus sæpissimè erratur, dum annos Librarii literis singulis, non verbis integris, notant. Ceterùm & Diodorus Siculus lib. XV. etiam Pythagoricorum extremos circa Alexandri tempora fuisse ait. Verba ejus sunt: ὑπῆρξαν δὲ κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἄνδρες κατὰ παιδείαν ἄξιοι μνήμης, Ἰσοκράτης τε ὁ ῥήτωρ, καὶ οἱ τούτου γενόμενοι μαθηταὶ, καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος, ἔτι καὶ Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνὸς, καὶ Πλάτων ὁ Ἀθηναῖος· ἔτι δὲ τῶν Πυθαγορικῶν φιλοσόφων οἱ τελευταῖοι. *Hac equidem atate, viri propter eruditionem sempiterna gloria digni exstiterunt, Isocrates Rhetor, & Discipuli ejus: tum Aristoteles Philosophus, & Anaximenes Lampsacenus, & Plato Atheniensis: Pythagoricorum insuper Philosophorum postremi.* Observabat Lipsius, dixisse Laërtium σύστημα Pythagoreorum; id est, Collegium & Corpus, non ultrà mansisse: nam quin singuli & sparsi diu posteà fuerint, non esse ambigendum. Addebat, post Socraticos Philosophos, desitam & emortuam illam Pythagoricam Sectam; etiam in Italia ipsa. Tamen diu post Pythagoræ mortem, Pythagoricos in Magna Græcia Scholas habuisse, scribit Origenes lib. I. contra Celsum. An de renovatione Pythagoricæ sectæ intelligendus Origenes? eam enim sectam longo intervallo revocare conatum Nigidium Figulum, discimus ex his Ciceronis in libro de Universo: *Denique sic judico, post illos nobiles Pythagoreos, quorum disciplina exstincta est quodammodo, cùm in Italia, Siciliaque viguisset, hunc exstitisse, qui illam renovaret.* Porrò, voce συστήματος utitur & Diodorus Siculus in Excerptis, de Schola Pythagoreorum loquens: παροξυνθεὶς οὖν (Cylo Crotoniata) τῷ συστήματι τῶν Πυθαγορείων. Συνέδρια, eas Pythagoreorum Scholas Polybius libro II. appellavit: Strabo lib. IV. συσσίτια. ὁμακόϊα autem propriè dicebantur. Clemens στρωματέων primo: ubi de Pythagora: Χαλδαίων καὶ Μάγων ἀρίστοις συνεγένετο, καὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν νῦν οὕτω καλουμένην, τὸ παρ' αὐτῷ ὁμακόϊον αἰνίττεται. Eam vocem usurpant passim Porphyrius & Jamblichus in Vita Pythagoræ, Hierocles ad Aurea Carmina, & Proclus libro I. in Timæum: significat autem *auditorium.*

Τελευταῖοι γὰρ ἐγένοντο τῶν Πυθαγορείων οὓς καὶ Ἀριστόξενος εἶδε] Gellius lib. IV. cap. 11. *Porculis quoque minusculis & hædis tenerioribus victitasse, idem Aristoxenus refert. quam rem videtur cognovisse ex Xenophilo Pythagorico familiari suo, & ex quibusdam aliis natu majoribus, qui ab atate Pythagora haud multùm aberant.* Suidas in Ἀριστόξενος: ἀκουστὴς τοῦ τε πατρὸς, καὶ Λάμπρου τοῦ Ἐρυθραίου, εἶτα Ξενοφίλου τοῦ Πυθαγορείου, καὶ τέλος, Ἀριστοτέλους. 46

Ξενόφιλός τε ὁ Χαλκιδεὺς, ἀπὸ Θρᾴκης] Legerat Ambrosius ἐκ Θουρίης: vertit enim, *ex Thuria*: perperam. Jamblichus I. 35. Ξενόφιλος δὲ Χαλκιδεὺς, τῶν ἀπὸ Θρᾴκης Χαλκιδέων.

Καὶ Φάντων ὁ Φλιάσιος, καὶ Ἐχεκράτης, καὶ Διοκλῆς, καὶ Πολύμναστος, Φλιάσιοι καὶ αὐτοί] Similiter Jamblichus capite ultimo: ΦΛΙΑΣΙΟΙ· Διοκλῆς, Ἐχεκράτης, Πολύμναστος, Φάντων. Et cap. 35. ἦσαν δὲ οἱ σπουδαιότατοί τε Φάντων, καὶ Ἐχεκράτης, καὶ Πολύμναστος, καὶ Διοκλῆς, Φλιάσιοι.

Εὐρύτου] Meminit Jamblichus de Vita Pythagoræ cap. 23. Meminit & cap. 28. & cap. ultimo; sed ubi vitiosè pro Εὔρυτος scriptum est priori loco Ἔχρητος, & posteriori Ἄρυτος.

Γεγόνασι δὲ Πυθαγόραι τέτταρες, &c.] De variis Pythagoris Dissertatio olim exstitit in libro quem cavillatur Gellius XIV. 6. Viginti novem enumerat Jonsius; quem vide lib. IV. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ.

Εἷς μὲν Κροτωνιάτης, τυραννικὸς ἄνθρωπος] De quo nihil accepimus. Fuit & alius Pythagoras Tyrannus Ephesius; de quo plura Suidas in Πυθαγόρας Ἐφέσιος. Item, Pythagoras, Lacedæmonius Nauarchus: de quo Xenophon de Expeditione Cyri libro I.

Ἕτερος, Φλιάσιος, σωμασκητὴς, ἀλείπτης, ὥς φασί τινες] Eratoclis filius. Scripserat Ἀλειπτικά. Vide Jamblichum lib. de Vita Pythagoræ cap. 4. & nos suprà. *Pythagoras Exercitator* dicitur Plinio XXIII. 7. Alius est Pythagoras Lacon, qui stadio vicit anno tertio Olympiadis decimæ sextæ, ut discimus ex Dionysio Halicarnasseo Antiquitatum Romanarum libro II. ἀπήγγειλε τοὺς παραληψομένους τὸν ἄνδρα ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, ἐνιαυτῷ τρίτῳ τῆς ἑκκαιδεκάτης Ὀλυμπιάδος, ἐν ᾗ ἐνίκα στάδιον Πυθαγόρας Λάκων. Hic est ille Pythagoras qui Numam in constituendo regno adjuvit, ut est apud Plutarchum in Numa. Πυθαγόραν δὲ (φασὶ) τὸν Σπαρτιάτην, Ὀλύμπια νενικηκότα στάδιον ἐπὶ τῆς ἑκκαιδεκάτης Ὀλυμπιάδος, ἧς ἔτει τρίτῳ Νουμᾶς τὴν βασιλείαν κατέστη, πλανηθέντα περὶ τὴν Ἰταλίαν, συγγενέσθαι τῷ Νουμᾷ, καὶ συνδιακοσμῆσαι

τὴν βασιλείαν. ὅθεν οὐκ ὀλίγα τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἐπιτηδεύμασι τῶν Λακωνικῶν ἀναμεμίχθαι, Πυθαγόρου διδάξαντος. Contra fidem Historiæ, de magno Pythagora id scripsit Naso: sed à Poëtis veritas historica non est exigenda.

Τρίτος, Ζακύνθιος, οὗ φασιν εἶναι τἀπόρρητα τῆς φιλοσοφίας, αὐτῶν διδάσκαλος] Similiter Numenius, teste Eusebio lib. XIII. de Præparat. Evangelica cap. 4. scripserat τὰ παρὰ Πλάτωνι ἀπόρρητα: & Porphyrius τῶν Φιλοσόφων τὰ ἀπόρρητα καλυπτόντων σοφίαν, καθάπερ Ποιητῶν τοῖς μύθοις, teste Eunapio in ejus Vita. Ceterùm, Pythagoræ illius Zacynthii meminit, ut Musici, Aristoxenus Harmonicor. Elementorum lib. II. p. 36.

Ἐφ' οὗ καὶ τὸ Αὐτὸς ἔφα παροιμιακὸν εἰς τὸν βίον ἦλθεν] Magni Pythagoræ sectatoribus tribuit Cicero I. de Nat. Deorum, Quintilianus in Institut. Clemens Alexandrinus Stromat. lib. II. Nazianzenus Invectivâ I. in Julianum, Cyrillus lib. III. Comment. in Isaiam cap. 32. Hermias in Irrisione Gentilium Philosophorum. alii. Ad ipsum Pythagoram refert Suidas: Αὐτὸς ἔφα· τοῦτο παροιμιακὸν ἐπὶ Πυθαγόρου τοῦ Φιλοσόφου εἰσῆλθεν εἰς τὸν βίον· οὗτος γὰρ ἀποσεμνύνων τὸν ἑαυτοῦ λόγον καὶ βίον, ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἔλεγεν, Αὐτὸς ἔφα, ἀντὶ εἶπεν, (ita legendum) οὐκ ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ λόγος ἐστίν. Pythagoræ Zacynthii meminit & Athenæus XIV. 9. his verbis: περὶ τοῦ τρίποδος καλουμένου (ὄργανον δὲ καὶ τοῦτο μουσικὸν) ὁ προειρημένος Ἀρτέμων γράφει οὕτως· ὅθεν πολλὰ τῶν ὀργάνων οὐδ' εἰ γέγονέ ποτε γινώσκεται, καθάπερ ὁ Πυθαγόρου τοῦ Ζακυνθίου τρίπους. Ex quibus verosimiliter Jonsius conjiciebat, hunc Zacynthium à Scholiaste Hesiodi in Theogoniam intelligi: qui, ubi de Musicis agit, Pythagoram quemdam & Ptolemæum Philadelphum lib. III. ἁρμονικῶν advocat. Dubitat autem vir ille doctus idemne sit Pythagoras ille cujus meminit Aristoxenus lib. II. ἁρμον. στοιχ. ubi de Musicis eum scripsisse obscurè indicat.

47 Οἱ δὲ καὶ ἄλλον ἀνδριαντοποιὸν Ῥηγῖνον γεγονέναι φασὶ Πυθαγόραν, πρῶτον δοκοῦντα ῥυθμοῦ καὶ συμμετρίας ἐστοχάσθαι] Vixit Olymp. LXXXVII. vicitque Myronem, teste Plinio lib. XXXIV. cap. 8. Meminit hujus Pausanias in II. Eliacorum, ubi de Euthymo Locro pugile: ὁ δέ οἱ ἀνδριὰς τέχνη τέ ἐστιν Πυθαγόρου, καὶ θέας ἐς τὰ μάλιστα ἄξιος. Europæ egregiam imaginem ex ære Tarenti fecit, ut est apud Varronem lib. IV. de L. L. Fecit & Perseum, de quo Dio Chrysostomus Orat. 37. Fuit & alius Pythagoras Rheginus, item Statuarius, qui vixit Olymp. CVIII. & de quo Pausanias dicto II. Eliacorum, ubi de Leontisco: τὸν δὲ ἀνδριάντα Πυθαγόρας ἐποίησεν ὁ Ῥηγῖνος, εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἀγαθὸς τὰ εἰς πλαστικήν· διδαχθῆναι δὲ παρὰ Κλεάρχῳ, Ῥηγίνῳ μὲν καὶ αὐτῷ, μαθητῇ δὲ Εὐχείρου, &c.

Καὶ ἄλλον, ἀνδριαντοποιὸν, Σάμιον] De quo Plinius XXXIV. 8. ubi de claris Statuariis: *Fuit & alius Pythagoras Samius; initio pictor; cujus signa ad ædem Fortunæ hujusce diei sunt, seminuda: & inde laudata sunt.* Et Varro libro IV. de Lingua Latina: *Quorum egregiam imaginem ex ære Pythagoras Tarenti fecit.* Pythagoræ Parii, pictoris, meminit Pausanias in Bœoticis: sed ubi pro Πυθαγόρου Παρίου, legendum videtur ex Plinio & Laërtio, Πυθαγόρου Σαμίου.

Καὶ ἕτερον ῥήτορα μοχθηρόν] Meminit ejus Philostratus in Sophista Nicete, ubi eum Cyrenæum fuisse indicat. ὑπερβάντες Ἀριβαρζάνην τὸν Κίλικα, καὶ Ξενόφρονα τὸν Σικελιώτην, καὶ Πυθαγόραν τὸν ἐκ Κυρήνης, οἳ μήτε γνῶναι ἱκανοὶ ἔδοξαν, μήθ' ἑρμηνεῦσαι τὰ γνωσθέντα, *Nos Aribarzane Cilice, & Xenophrone Siculo, item Pythagora Cyrenaico prætermissis, qui neque rectè sentire, neque ea quæ senserant, scitè eloqui posse visi sunt.*

Καὶ ἰατρὸν ἄλλον, τὰ περὶ σκύλλης γεγραφότα, καί τινα περὶ Ὁμήρου συντεταγμένον] Editiones Frobeniana & Stephanica, nec non Regiæ Membranæ, περὶ κήλης, hoc est, *de hernia*, scriptum exhibent. In Codice Farnesiano scriptum fuit περὶ κίλλης· unde Muretus Variarum libro IX. capite ultimo περὶ σκίλλης emendabat, quia apud Plinium in capite quinto libri XIX. ubi de generibus scillæ agitur, scriptum est his verbis: *Unum de his Volumen condidit Pythagoras Philosophus, colligens Medicas vires, quas proximo reddemus libro.* Quam emendationem hîc quoque amplexus est Casaubonus. Sed omnino rejicienda est: de Pythagora enim Philosopho loquitur Plinius, Laërtius autem de Medico: quod ante nos Thomas Reinesius observavit. Hujus Voluminis Pythagoræ magni meminit idem Plinius XX. 9. *Pythagoras scillam in limine quoque januæ suspensam malorum medicamentorum introitum pellere tradit.* Auctor est Porphyrius, Pythagoram fami arcendæ composuisse cibum quemdam ex semine papaveris & sesamo, ac cortice scillæ probè lotæ, donec à succo exteriori repurgaretur, & ex aliis id genus. Fuit & Pythagoras, Vates, Alexandri Magni familiaris: de quo Arrianus libro VII. de Expeditionibus Alexandri: sed ubi Πειθαγόρας, non Πυθαγόρας, scriptum est. Fuit & Pythagoras Rhodius, de quo Eusebius libro V. Præparationis Euangelicæ capite 8. Pythagoras Medicus memoratur non semel Scriptori spuriorum Dioscoridis: scilicet folio 354. in Halimo, & 359. in Anemone, & 363. in Sampsucho, & 371. in Hieraclea, & 373. & folio eodem verso, in Hyoscyamo, & 374. in Circæa.

Κομήτην] Magnus Pythagoras comatus & erat & dicebatur. Jamblichus de Vita Pythagoræ, capite 2. καὶ τὸν ἐν Σάμῳ κομήτην ἤδη ἐν παροιμίᾳ πολλοὶ πολλαχοῦ τὸν νεανίαν ἐπευφημοῦντες ἐξεθείαζον. Et cap. 6. διόπερ ἔτι καὶ νῦν ἡ παροιμία, τὸν ἐν Σάμῳ κομήτην, ἐπὶ τῷ σεμνοτάτῳ διακηρύττει. Quò spectant hæc Luciani in Vitarum Auctione: MERCATOR. τίνα θέλεις πρῶτον παραγάγωμεν; JUPITER. τουτονὶ τὸν κομήτην, τὸν Ἰωνικὸν, ἐπεὶ καὶ σεμνός τις εἶναι φαίνεται. Meminit proverbii ἐν Σάμῳ κομήτης Hesychius Grammaticus: sed falli eos dicit qui illud ad Philosophum referant. Verba ejus sunt: ἐν Σάμῳ κομήτας. ἔνιοι Πυθαγόραν τὸν Σοφὸν φασὶ τὴν πυκτικὴν ἀσκῆσαι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν παροιμίαν λέγεσθαι, ἁμαρτάνοντες. Meminit quoque auctor Proverbiorum

è Va-

è Vaticana Appendice Centur. I. 87. sed Pythagoræ Samio, pugili, id tribuit: ἐν Σάμῳ κομήτης. Πυθαγόρας πύκτης Σάμιος ἐκόμα· καταφρονηθεὶς οὖν παραδόξως ἐνίκησεν. ἐλέχθη ἐπὶ τῶν οὐδὲν χάριν λεγόντων. S. Augustinus Tom. II. Epist. III. ad Volusianum, Pythagoram athletam priùs fuisse indicat: quod an verum esse possit, tractat Jonsius in libro de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ; ubi eum vide. Sed & Pythagoram prolixam barbam habuisse, discimus ex his Martialis versibus lib. IX. epig. 48.

Sic quasi Pythagoras loqueris successor & heres;
Prapendet mento nec tibi barba minor.

ubi vir politissimus, & mihi amicissimus, Nicolaus Heinsius, legebat,

Prapendet Samiâ nec tibi barba minor:

ex veteribus Codicibus videlicet; quorum nonnulli *sane*; alii *tamen*, pro *mento* habent.

Πυθαγόρην τινά. ὦ ξεῖνε, κομήτην] Corrige, Πυθαγόρην τινά, Πυθαγόρην, ὦ ξεῖνε, κομήτην. Et ita Editio Stephani & Codex Regius.

48 Ἐπὶ πλεῖον δὲ Σωκράτην, καὶ τοὺς ἐκείνῳ πλησιάσαντας· καὶ μετὰ ταῦτα, Ἀριστοτέλην, καὶ τοὺς Στωϊκούς] Vide quæ in hanc rem suprà observamus ad Zenonem Citieum; ubi de definitionibus Stoicorum. Divisionis, non Definitionis, laudem tribuit Socrati Apollinaris Sidonius libro IV. Epist. 3. cujus verba libentiùs adducemus, quia in his quoque Pythagoræ nostri fit mentio: *Sentit ut Pythagoras; dividit ut Socrates; explicat ut Plato; implicat ut Aristoteles*, &c.

Καὶ τὸν οὐρανὸν πρῶτον ὀνομάσαι κόσμον] Quod etiam testatur Pseudo-Didymus ad Iliad. γ'. statim initio: ΚΟΣΜΗΘΕΝ· διετάχθησαν, ἐκοσμήθησαν· ὁ τρόπος μεταφορὰ ἀπὸ τοῦ κόσμου· ὅθεν καὶ ἡ κόσμου τάξις ὑπὸ Πυθαγόρου εἴρηται. Et Scriptor Vitæ Pythagoræ anonymus apud Photium: πρῶτος Πυθαγόρας οὐρανὸν ΚΟΣΜΟΝ προσηγόρευσε, διὰ τὸ τέλειον εἶναι, καὶ πᾶσι κεκοσμῆσθαι τοῖς τε ζώοις καὶ τοῖς καλοῖς. An legendum καὶ τοῖς ἄστροις? aut potiùs, καὶ τοῖς κύκλοις. id est, *orbibus*; *sphæris cœlestibus*? Adde Galenum: Πυθαγόρας πρῶτος ὠνόμασε τὴν τῶν ὅλων περιοχὴν κόσμον, ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ τάξεως. Ita & Latinis *mundus*, pro *cælo*; ut Græcis κόσμος, pro οὐρανός. & quia mundus, id est, *cælum*, ab ornatu dictus est. inde etiam Latinis *mundus muliebris* ab ornatu.

49 Τούτῳ φασὶν ἀντιπαρατάσσεσθαι Κύδωνα] Ipse Laërtius suprà, in Socrate: τούτῳ τὶς, καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τρίτῳ Περὶ ποιητικῆς, ἐφιλονείκει Ἀντίλοχος Λήμνιος, καὶ Ἀντιφῶν ὁ τερατοσκόπος, ὡς Πυθαγόρᾳ Κύδων Κροτωνιάτης. Ita enim ibi legendum docuimus, pro eo quod antea legebatur Κύδων καὶ Ὀνάτας. Κύδων ille Κύλων dicitur Porphyrio in Vita Pythagoræ, ubi conjurationem Cylonianam ita narrat: Κύλων, ἀνὴρ Κροτωνιάτης, κατὰ μὲν τὸ γένος, καὶ δόξαν προγονικήν, καὶ βίου περιουσίαν, πάντας ὑπερβάλλων τοὺς πολίτας, χαλεπὸς δ' ἄλλως, καὶ τυραννικός, τῇ τε τῶν φίλων περιβολῇ, καὶ τῇ τοῦ πλούτου δυνάμει πρὸς ἰσχὺν ἀδικημάτων χρώμενος. οὗτος τῶν τ' ἄλλων ἁπάντων, ἃ ἐδόκει καλά, ἑαυτὸν ἠξίου· ἡγεῖτο δὲ καὶ τῆς Πυθαγόρου φιλοσοφίας ἀξιώτατον εἶναι μετασχεῖν· προσιέναι τῷ Πυθαγόρᾳ ἑαυτὸν ἐπαινῶν, καὶ βουλόμενος συνεῖναι αὐτῷ. ὁ δ' εὐθὺς φυσιογνωμονήσας τὸν ἄνδρα, καὶ ὁποῖος ἦν συνιδὼν ἐκ τῶν σημείων, ἃ διὰ τοῦ σώματος ἐθήρα τῶν προσιόντων, ἀπιέναι ἐκέλευσε, καὶ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν. τοῦτο τὸν Κύλωνα οὐ μετρίως ἐλύπησεν, ὥσπερ ὑβρισμένον, καὶ τὰ ἄλλα χαλεπὸν ὄντα καὶ ὀργῆς ἀκρατῆ· συναγαγὼν οὖν τοὺς φίλους διέβαλλε τὸν Πυθαγόραν, καὶ παρεσκεύαζεν, ὡς ἐπιβουλεύσων αὐτῷ τε καὶ τοῖς γνωρίμοις. τοὐντεῦθεν δ' οἱ μέν, φασι, τῶν ἑταίρων τοῦ Πυθαγόρου συνηγμένων ἐν τῇ Μίλωνος οἰκίᾳ τοῦ ἀθλητοῦ, παρὰ τὴν Πυθαγόρου ἀποδημίαν (ὡς γὰρ Φερεκύδην τὸν Σύριον, αὐτοῦ διδάσκαλον γενόμενον, εἰς Δῆλον ἐπεπόρευτο, νοσοκομήσων αὐτὸν περιπετῆ γενόμενον τῷ ἱστορουμένῳ τῆς φθειριάσεως πάθει, καὶ κηδεύσων) πάντας πανταχῆ ἐνέπρησαν αὐτούς τε, καὶ κατέλευσαν. *Cylo Crotoniates, genere quidem & majorum gloriâ opibusque facilè totius civitatis princeps, ceterum asperis moribus & dominandi cupidus, tum amicorum copiâ divitiarumque adminiculo ad injustitiam improbitatemque abusus; is cùm ceteris praclaris rebus omnibus dignum sese existimaret, tum verò longè dignissimum judicabat qui Pythagorica Philosophia particeps esset. accedit Pythagoram semet ipsum deprædicans, & conversationem ejus expetens. at ille cùm naturam moresque hominis continuò explorasset, atque ex indiciis, qua ex accedentium corpore captabat, quali ingenio esset perspexisset, jussit ipsum abire, & suas sibi res agere. Id non mediocri dolore Cylonem commovit, ac si contumeliâ affectus fuisset, virum aliàs satis asperum & animi impotentioris. Coactis ergo in unum amicis Pythagoram criminari cœpit, & insidias sibi & amicis suis parare. ac proinde, ut nonnulli referunt, Pythagora familiares in Milonis Athleta adibus congregatos, absente tum Pythagora (nam ad Pherecydem Syrium, quo praceptore olim fuerat usus, in Delum discesserat, ut pediculari morbo correpto adesset, & sepultura curam gereret) omnes igne immisso exusserunt, & ibi lapidibus obruerunt.* Observabis obiter legi apud Jamblichum de Vita Pythagoræ capite 35. καὶ πάντας πανταχῆ ἐνέπρησαν, αὐτοί τε ὑπὸ τῶν Ἰταλιωτῶν κατελεύσθησαν ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἐξερρίφησαν ἄταφοι. Ceterùm Laërtianis & Porphyrianis similia habet Jamblichus dicto loco; cujus verba ad Socratem adduximus; in quibus Κύλων quoque nominatur. *Gillus* dicitur Apuleio in Floridis, & Γύλων Themistio Oratione IV. locis à me itidem ad Socratis Vitam allatis. Quare verius est ut eum Diogenes noster utrobique Κύλωνα appellarit. Ita quoque eum appellat Diodorus Siculus in Excerptis Valesianis: qui & ita Conjurationem contra Pythagoreos narrat: Κροτωνιάτης τις, Κύλων ὄνομα, τῇ οὐσίᾳ καὶ δόξῃ πρῶτος τῶν πολιτῶν, ἐπεθύμησε Πυθαγόρειος γενέσθαι. ὢν δὲ χαλεπὸς καὶ βίαιος τὸν τρόπον, ἔτι δὲ στασιαστὴς καὶ τυραννικός, ἀπεδοκιμάσθη. παροξυνθεὶς οὖν τῷ συστήματι τῶν Πυθαγορείων, ἑταιρείαν μεγάλην συνεστήσατο, καὶ διετέλει πάντα καὶ λέγων καὶ πράττων κατ' αὐτῶν. *Cylo quidam Crotoniata, vir & famâ & opibus Civitatis facilè princeps, cùm in Pythagoreorum collegium adscribi postulasset, repulsam passus*

τὴν βασιλείαν. ὅθεν οὐκ ὀλίγα τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἐπιτηδεύμασι τῶν Λακωνικῶν ἀναμεμίχθαι, Πυθαγόρου διδάξαντος. Contra fidem Historiæ, de magno Pythagora id scripsit Naso: sed à Poëtis veritas historica non est exigenda.

Τρίτος, Ζακύνθιος, οὗ φασιν εἶναι τἀπόῤῥητα τῆς φιλοσοφίας, αὐτῶν διδάσκαλος] Similiter Numenius, teste Eusebio lib. XIII. de Præparat. Evangelica cap. 4. scripserat τὰ περὰ Πλάτωνι ἀπόῤῥητα: & Porphyrius τῶν φιλοσόφων τὰ ἀπόῤῥητα καλυπτόντων ἀσαφείᾳ, καθάπερ ποιητῶν τοῖς μύθοις, teste Eunapio in ejus Vita. Ceterùm, Pythagoræ illius Zacynthii meminit, ut Musici, Aristoxenus Harmonicor. Elementorum lib. II. p. 36.

Ἐφ' οὗ καὶ τὸ Αὐτὸς ἔφα παροιμιακὸν εἰς τὸν βίον ἦλθεν] Magni Pythagoræ sectatoribus tribuit Cicero I. de Nat. Deorum, Quintilianus in Institut. Clemens Alexandrinus Stromat. lib. II. Nazianzenus Invectivâ I. in Julianum, Cyrillus lib. III. Comment. in Isaiam cap. 32. Hermias in Irrisione Gentilium Philosophorum. alii. Ad ipsum Pythagoram refert Suidas: Αὐτὸς ἔφα· τοῦτο παροιμιακὸν ἐπὶ Πυθαγόρου τοῦ φιλοσόφου εἰσῆλθεν εἰς τὸν βίον· οὗτος γὰρ ἀποσεμνύνων τὸν ἑαυτοῦ λόγον καὶ βίον, ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἔλεγεν, Αὐτὸς ἔφα, ἀντὶ εἶπεν, (ita legendum) οὐχ ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ λόγος ἐστίν. Pythagoræ Zacynthii meminit & Athenæus XIV. 9. his verbis: περὶ τοῦ τρίποδος καλουμένου (ὄργανον δὲ καὶ τοῦτο μουσικὸν) ὁ προειρημένος Ἀρτέμων γράφει οὕτως· ὅθεν πολλὰ τῶν ὀργάνων οὐδ' εἰ γέγονέ ποτε γινώσκεται, καθάπερ ὁ Πυθαγόρου τοῦ Ζακυνθίου τρίπους. Ex quibus verosimiliter Jonsius conjiciebat, hunc Zacynthium à Scholiaste Hesiodi in Theogoniam intelligi: qui, ubi de Musicis agit, Pythagoram quemdam & Ptolemæum Philadelphum lib. III. ἁρμονικῶν advocat. Dubitat autem vir ille doctus idemne sit Pythagoras ille cujus meminit Aristoxenus lib. II. ἁρμον. στοιχ. ubi de Musicis eum scripsisse obscurè indicat.

47 Οἱ δὲ καὶ ἄλλον ἀνδριαντοποιὸν Ῥηγῖνον γεγονέναι φασὶ Πυθαγόραν, πρῶτον δοκοῦντα ῥυθμοῦ καὶ συμμετρίας ἐστοχάσθαι] Vixit Olymp. LXXXVII. vicitque Myronem, teste Plinio lib. XXXIV. cap. 8. Meminit hujus Pausanias in II. Eliacorum; ubi de Euthymo Locro pugile: ὁ δὲ οἱ ἀνδριὰς τέχνη τέ ἐστιν Πυθαγόρου, καὶ θέας ἐς τὰ μάλιστα ἄξιος. Europæ egregiam imaginem ex ære Tarenti fecit, ut est apud Varronem lib. IV. de L. L. Fecit & Perseum, de quo Dio Chrysostomus Orat. 37. Fuit & alius Pythagoras Rheginus, item Statuarius, qui vixit Olymp. CVIII. & de quo Pausanias dicto II. Eliacorum, ubi de Leontisco: τὸν δὲ ἀνδριάντα Πυθαγόρας ἐποίησεν ὁ Ῥηγῖνος, εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἀγαθὸς τὰ εἰς πλαστικήν· διδαχθῆναι δὲ παρὰ Κλεάρχῳ, Ῥηγίνῳ μὲν καὶ αὐτῷ, μαθητῇ δὲ Εὐχείρου, &c.

Καὶ ἄλλον, ἀνδριαντοποιὸν, Σάμιον] De quo Plinius XXXIV. 8. ubi de claris Statuariis: *Fuit & alius Pythagoras Samius; initio pictor; cujus signa ad ædem Fortunæ hujusce diei sunt, seminuda: & inde laudata sunt.* Et Varro libro IV. de Lingua Latina: *Quorum egregiam imaginem ex ære Pythagoras Tarenti fecit.* Pythagoræ Parii, pictoris, meminit Pausanias in Bœoticis: sed ubi pro Πυθαγόρου Παρίου, legendum videtur ex Plinio & Laërtio, Πυθαγόρου Σαμίου.

Καὶ ἕτερον ῥήτορα μοχθηρόν] Meminit ejus Philostratus in Sophista Nicete, ubi eum Cyrenæum fuisse indicat. ὑπερβάντες Ἀριβαρζάνην τὸν Κίλικα, καὶ Ξενόφρονα τὸν Σικελιώτην, καὶ Πυθαγόραν τὸν ἐκ Κυρήνης, οἱ μήτε γνῶναι ἱκανοὶ ἔδοξαν, μήθ' ἑρμηνεῦσαι τὰ γνωσθέντα. *Nos Aribarzane Cilice, & Xenophrone Siculo, item Pythagora Cyrenaïco prætermissis, qui neque rectè sentire, neque ea quæ senserant, scitè eloqui posse visi sunt.*

Καὶ ἰατρὸν ἄλλον, τὰ περὶ σκύλλης γεγραφότα, καί τινα περὶ Ὁμήρου συντεταγμένον] Editiones Frobeniana & Stephanica, nec non Regiæ Membranæ, περὶ κήλης, hoc est, *de hernia*, scriptum exhibent. In Codice Farnesiano scriptum fuit περὶ κίλλης· unde Muretus Variarum libro IX. capite ultimo περὶ σκίλλης emendabat, quia apud Plinium in capite quinto libri XIX. ubi de generibus scillæ agitur, scriptum est his verbis: *Unum de his Volumen condidit Pythagoras Philosophus, colligens Medicas vires, quas proximo reddemus libro.* Quam emendationem hîc quoque amplexus est Casaubonus. Sed omnino rejicienda est: de Pythagora enim Philosopho loquitur Plinius, Laërtius autem de Medico: quod ante nos Thomas Reinesius observavit. Hujus Voluminis Pythagoræ magni meminit idem Plinius XX. 9. *Pythagoras scillam in limine quoque januæ suspensam malorum medicamentorum introitum pellere tradit.* Auctor est Porphyrius, Pythagoram fami arcendæ composuisse cibum quemdam ex semine papaveris & sesamo, ac cortice scillæ probè lotæ, donec à succo exteriori repurgaretur, & ex aliis id genus. Fuit & Pythagoras, Vates, Alexandri Magni familiaris: de quo Arrianus libro VII. de Expeditionibus Alexandri: sed ubi Πειθαγόρας, non Πυθαγόρας, scriptum est. Fuit & Pythagoras Rhodius; de quo Eusebius libro V. Præparationis Euangelicæ capite 8. Pythagoras Medicus memoratur non semel Scriptori spuriorum Dioscoridis: scilicet folio 354. in Halimo, & 359. in Anemone, & 363. in Sampsucho, & 371. in Hieraclea, & 373. & folio eodem verso, in Hyoscyamo, & 374. in Circæa.

Κομήτην] Magnus Pythagoras comatus & erat & dicebatur. Jamblichus de Vita Pythagoræ, capite 2. καὶ τὸν ἐν Σάμῳ κομήτην ἤδη ἐν παροιμίᾳ πολλοὶ πολλαχοῦ τὸν νεανίαν ἐπευφημοῦντες ἐξεθείαζον. Et cap. 6. διόπερ ἔτι καὶ νῦν ἡ παροιμία, τὸν ἐν Σάμῳ κομήτην, ἐπὶ τῷ σεμνοτάτῳ διακηρύττει. Quò spectant hæc Luciani in Vitarum Auctione: MERCATOR. τίνα δὲ λοιπὸν πρῶτον παραγάγωμεν; JUPITER. τουτονὶ τὸν κομήτην, τὸν Ἴωνικὸν, ἐπεὶ καὶ σεμνός τις εἶναι φαίνεται. Meminit proverbii ἐν Σάμῳ κομήτης Hesychius Grammaticus: sed falli eos dicit qui illud ad Philosophum referant. Verba ejus sunt: ἐν Σάμῳ κομήτας. ἔνιοι Πυθαγόραν τὸν σοφὸν φασι τὴν πυκτικὴν ἀσκῆσαι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν παροιμίαν λέγεσθαι, ἁμαρτάνοντες. Meminit quoque auctor Proverbiorum è Va-

è Vaticana Appendice Centur. I. 87. sed Pythagoræ Samio, pugili, id tribuit: *ἐν Σάμῳ κομήτης. Πυθαγόρας πύκτης Σάμιος ἐκόμα· καταφρονηθεὶς οὖν παραδόξως ἐνίκησεν. ἐλέχθη ἐπὶ τῶν οὐδὲν χάριεν λεγόντων.* S. Augustinus Tom. II. Epist. III. ad Volusianum, Pythagoram athletam priùs fuisse indicat: quod an verum esse possit, tractat Jonsius in libro de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ; ubi eum vide. Sed & Pythagoram prolixam barbam habuisse, discimus ex his Martialis versibus lib. IX. epig. 48.

Sic quasi Pythagora loqueris successor & heres;
Prapendet mento nec tibi barba minor.

ubi vir politissimus, & mihi amicissimus, Nicolaus Heinsius, legebat,

Prapendet Samiâ nec tibi barba minor:

ex veteribus Codicibus videlicet; quorum nonnulli *sane*; alii *tamen*, pro *mento* habent.

Πυθαγόρην τινὰ. ὦ ξεῖνε, κομήτην] Corrige, *Πυθαγόρην τινὰ, Πυθαγόρην, ὦ ξεῖνε, κομήτην.* Et ita Editio Stephani & Codex Regius.

48 *Ἐπὶ πλέον δὲ Σωκράτην, καὶ τοὺς ἐκείνῳ πλησιάσαντας· καὶ μετὰ ταῦτα, Ἀριστοτέλην, καὶ τοὺς Στωϊκούς*] Vide quæ in hanc rem suprà observamus ad Zenonem Citieum; ubi de definitionibus Stoicorum. Divisionis, non Definitionis, laudem tribuit Socrati Apollinaris Sidonius libro IV. Epist. 3. cujus verba libentiùs adducemus, quia in his quoque Pythagoræ nostri fit mentio: *Sentit ut Pythagoras; dividit ut Socrates; explicat ut Plato; implicat ut Aristoteles*, &c.

Καὶ τὸν οὐρανὸν πρῶτον ὀνομάσαι κόσμον] Quod etiam testatur Pseudo-Didymus ad Iliad. γ'. statim initio: ΚΟΣΜΗΘΕΝ· *διαταχθῆσαι, ἐκοσμήθησαν· ὁ τρόπος μεταφορὰ ἀπὸ τοῦ κόσμου· ὅθεν καὶ ἡ κόσμου τάξις ὑπὸ Πυθαγόρου εἴρηται.* Et Scriptor Vitæ Pythagoræ anonymus apud Photium: *πρῶτος Πυθαγόρας οὐρανὸν* ΚΟΣΜΟΝ *προσηγόρευσε, διὰ τὸ τέλειον εἶναι, καὶ πᾶσι κεκοσμῆσθαι τοῖς τε ζώοις καὶ τοῖς καλοῖς.* An legendum *καὶ τοῖς ἄστροις*? aut potiùs, *καὶ τοῖς κύκλοις.* id est, *orbibus; sphæris cœlestibus?* Adde Galenum: *Πυθαγόρας πρῶτος ὠνόμασε τὴν τῶν ὅλων περιοχὴν κόσμον, ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ τάξεως.* Ita & Latinis *mundus*, pro *cœlo*; ut Græcis *κόσμος*, pro *οὐρανός*. & quia mundus, id est, *cœlum*, ab ornatu dictus est, inde etiam Latinis *mundus muliebris* ab ornatu.

49 *Τούτῳ φασὶν ἀντιπαρατάσσεσθαι Κύδωνα*] Ipse Laërtius suprà, in Socrate: *τούτῳ τίς, καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τρίτῳ Περὶ ποιητικῆς, ἐφιλονείκει Ἀντίλοχος Λήμνιος, καὶ Ἀντιφῶν ὁ τερατοσκόπος, ὡς Πυθαγόρᾳ Κύλων Κροτωνιάτης.* Ita enim ibi legendum docuimus, pro eo quod antea legebatur *Κύδων καὶ Ὀνάτας.* *Κύδων* ille *Κύλων* dicitur Porphyrio in Vita Pythagoræ, ubi conjurationem Cylonianam ita narrat: *Κύλων, ἀνὴρ Κροτωνιάτης, κατὰ μὲν τὸ γένος, καὶ δόξαν προγονικήν, καὶ βίου περιουσίαν, πάντας ὑπερβάλλων τοὺς πολίτας, χαλεπὸς δ' ἄλλως, καὶ τυραννικός, τῇ τε τῶν φίλων περιβολῇ, καὶ τῇ τοῦ πλούτου δυνάμει πρὸς ἰσχὺν ἀδικημάτων χρώμενος. οὗτος τῶν τ' ἄλλων ἁπάντων, ἃ ἐδόκει καλά, ἑαυτὸν ἠξίου· ἡγεῖτο δὲ καὶ τῆς Πυθαγόρου φιλοσοφίας ἀξιώτατον εἶναι μετασχεῖν· πρόσεισι τῷ Πυθαγόρᾳ ἑαυτὸν ἐπαινῶν, καὶ βουλόμενος συνεῖναι αὐτῷ. ὁ δ' εὐθὺς φυσιογνωμονήσας τὸν ἄνδρα, καὶ ὁποῖος ἦν συνιδὼν ἐκ τῶν σημείων, ἃ διὰ τοῦ σώματος ἐθήρα τῶν προσιόντων, ἀπιέναι ἐκέλευσε, καὶ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν. τοῦτο τὸν Κύλωνα οὐ μετρίως ἐλύπησεν, ὥσπερ ὑβρισμένον, καὶ τὰ ἄλλα χαλεπὸν ὄντα καὶ ὀργῆς ἀκρατῆ· συναγαγὼν οὖν τοὺς φίλους διέβαλλε τὸν Πυθαγόραν, καὶ παρεσκεύαζεν, ὡς ἐπιβουλεύσων αὐτῷ τε καὶ τοῖς γνωρίμοις. τοὐντεῦθεν δ' οἱ μέν, φασι, τῶν ἑταίρων τοῦ Πυθαγόρου συνηγμένων ἐν τῇ Μίλωνος οἰκίᾳ τοῦ ἀθλητοῦ, παρὰ τὴν Πυθαγόρου ἀποδημίαν (ὡς γὰρ Φερεκύδην τὸν Σύριον, αὐτοῦ διδάσκαλον γενόμενον, εἰς Δῆλον ἐκπεπόρευτο, νοσοκομήσων αὐτὸν περιπετῆ γενόμενον τῷ ἱστορουμένῳ τῆς φθειριάσεως πάθει, καὶ κηδεύσων) πάντας πανταχῇ ἐνέπρησαν αὐτοῦ τε, καὶ κατέλευσαν.* *Cylo Crotoniates, genere quidem & majorum gloriâ opibusque facilè totius civitatis princeps, ceterùm asperis moribus, & dominandi cupidus, tum amicorum copiâ divitiarumque adminiculo ad injustitiam improbitatemque abusus: is cùm ceteris praclaris rebus omnibus dignum sese existimaret, tum verò longè dignissimum judicabat qui Pythagorica Philosophia particeps esset. accedit Pythagoram semet ipsum depradicans, & conversationem ejus expetens. at ille cùm naturam moresque hominis continuò explorasset, atque ex indiciis, qua ex accedentium corpore captabat, quali ingenio esset perspexisset, jussit ipsum abire, & suas sibi res agere. Id non mediocri dolore Cylonem commovit, ac si contumeliâ affectus fuisset, virum aliàs satis asperum & animi impotentioris. Coactis ergo in unum amicis Pythagoram criminari cœpit, & insidias sibi & amicis suis parare. ac proinde, ut nonnulli referunt, Pythagora familiares in Milonis Athleta adibus congregatos, absente tum Pythagora (nam ad Pherecydem Syrium, quo praceptore olim fuerat usus, in Delum discesserat, ut pediculari morbo correpto adesset, & sepultura curam gereret) omnes igne immisso exusserunt, & ibi lapidibus obruerunt.* Observabis obiter legi apud Jamblichum de Vita Pythagoræ capite 35. *καὶ πάντας πανταχῇ ἐνέπρησαν, αὐτοί τε ὑπὸ τῶν Ἰταλιωτῶν κατελεύσθησαν ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἐξερρίφησαν ἄταφοι.* Ceterùm Laërtianis & Porphyrianis similia habet Jamblichus dicto loco; cujus verba ad Socratem adduximus; in quibus *Κύλων* quoque nominatur. *Gillus* dicitur Apuleio in Floridis, & *Γύλων* Themistio Oratione IV. locis à me itidem ad Socratis Vitam allatis. Quare verius est ut eum Diogenes noster utrobique *Κύλωνα* appellarit. Ita quoque eum appellat Diodorus Siculus in Excerptis Valesianis: qui & ita Conjurationem contra Pythagoreos narrat: *Κροτωνιάτης τις, Κύλων ὄνομα, τῇ οὐσίᾳ καὶ δόξῃ πρῶτος τῶν πολιτῶν, ἐπεθύμησε Πυθαγόρειος γενέσθαι. ὢν δὲ χαλεπὸς καὶ βίαιος τὸν τρόπον, ἔτι δὲ στασιαστὴς καὶ τυραννικός, ἀπεδοκιμάσθη. παροξυνθεὶς οὖν τῷ συστήματι τῶν Πυθαγορείων, ἑταιρείαν μεγάλην συνεστήσατο, καὶ διετέλει πάντα καὶ λέγων καὶ πράττων κατ' αὐτῶν.* *Cylo quidam Crotoniata, vir & famâ & opibus Civitatis facilè princeps, cùm in Pythagoreorum collegium adscribi postulasset, repulsam passus*

est, eò quòd naturâ violentus atque intractabilis esset, ac praeterea seditionum ac dominandi avidus. Quâ repulsâ ille exacerbatus, maximam manum factiosorum adversùs sodalitatem Pythagoreorum collegit, atque exinde nihil non contra illos dicere ac moliri coepit. Ceterùm apud Laërtium, in Socrate, legi quoque posset, ὡς Πυθαγόρᾳ Κύδων (sive Κύλων) καὶ Νίνων, Κροτωνιάται. Nam & Jamblichus dicto loco, Ninonem quemdam, ut Pythagoreorum inimicum, cum Cylone memorat: τὰς δημηγορίας κατηγορούντων αὐτῶν, ἐκ τῶν Ῥητόρων Κύλων καὶ Νίνων.

Καθάπερ Ἀντίδοκον Σωκράτει] Ita quoque editio Stephanica. Sed Frobeniana, & Regiae Membranae, Ἀντίδικον? & ita legit Aldobrandinus. Ἀντιόλοχος dicitur in Vita Socratis; ubi nos vide.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ἈΝΑΞΙΜΈΝΕΙ.] Solam hanc Pythagorae exstare Epistolam, putat Rittershusius.

Οἱ ὀνηστοὶ τὰς πόλεις, &c.] ὀνηϊστεῖ, rectè Casaubonus: quam emendationem probat & Rittershusius. Laërtius noster infrà in Heraclito: ἡμέων μηδὲ εἷς ὀνηϊστὸς ἔστω. Legendum verò & hîc τὰς πόλιας. scripsit enim Jonicè Pythagoras, utpote Samius: & ita scriptum reperimus in Codice Regio.

50 Καὶ ἐγὼ δὲ οὐ πάντα περὶ τοὺς ἐμεωυτοῦ μύθους, ἀλλὰ ἐν πολέμοις, οὓς διαφέρουσιν εἰς ἀλλήλους Ἰταλιῶται] Bellis componendis scilicet, non enim umquam bellum gessit Pythagoras, si Tertulliano fides: cujus haec sunt verba in libro de Anima capite 31. *Ecce enim, Euphorbum militarem & bellicam animam satis constat, vel de ipsa gloria clypeorum consecratorum: Pythagoram verò tam residem & imbellem, ut praelia tunc Graeciae vitans, Italiae maluerit quietem, Geometriae & Astrologiae & Musicae devotus, alienus studio & affectu Euphorbi.* Sustulisse penitus omnes discordias, non à notis solùm & familiaribus, eorumque posteris ad aliquot secula, sed ab omnibus omnino Italiae atque Siciliae civitatibus, tam intestinas quàm externas, auctor est Porphyrius in ejus Vita: qui addit, hoc apophthegma crebrò ei in ore fuisse, Fugandum omni conatu, & igni atque ferro, & quibuscumque denique machinis praecidendum; à corpore quidem morbum; ab anima, ignorantiam; à ventre, luxuriam; à civitate, seditionem; à familia, discordiam.

Περὶ Ἐμπεδοκλέους πρῶτον· κατὰ γάρ τινας, Πυθαγόρου διήκουσεν] Quos inter, Timaeus apud Laërtium in Empedocle, & Jamblichus in Vita Pythagorae cap. 23.

Mirum autem Laërtium nostrum, inter Pythagorica effata, τοῦ λάθε βιώσας non meminisse: de quo sic Marinus in Vita Procli: τοσοῦτον ἐλάνθανεν, ὅσον οὐδὲ οἱ Πυθαγόρειοι, τὸ Λάθε βιώσας τοῦ καθηγεμόνος ἀσάλευτον φυλάττοντες. *Usque adeo latebat Proclus, quantum ne Pythagorei quidem, qui praeceptum hoc auctoris sui λάθε βιώσας, inconcussum servant.*

Non abs re forsan fuerit hîc exscribere, quae de Pythagora habentur in Vita Sancti Artemii, in Codice MS. Bibliothecae Colbertinae, numero 82. paginâ 48. Πυθαγόρας, ὁ τῆς Ἰταλικῆς κατάρξας αἱρέσεως, τί μέγα καὶ θαυμαστὸν ἐν τῷ βίῳ τρὶς παραχθεὶς ἀπειργάσατο; ἢ ὅτι ἐν Ὀλυμπίᾳ γενόμενος, ὡς ὑμεῖς φατὲ, χρυσοῦν τὸν ἑαυτοῦ μηρὸν τοῖς Ἑλλανοδίκοις ὑπέδειξε· καὶ βοῦν θύεσθαι μέλλοντα ὁρῶν μυκησάμενον, ἀνδρὸς, ἔφη, ψυχὴν ἐμοὶ φιλτάτου κέκτηται, καὶ διὰ τοῦ μυκήματος προσαγορεύει με ταλαίπωρος· καὶ ἀετὸν ἐν ὕψει καταπετάμενον δι᾽ ἐπῳδῆς καταπεσεῖν ἐπὶ γῆς πεποίηκεν. ταῦτα ὁ τρὶς γεννηθεὶς ἐθαυματούργει ἐν Ὀλυμπίᾳ γενόμενος, δοξομανῶν καὶ φαντασιούμενος ὁ τρισάθλιος. ὁ τὴν τετρακτὺν ὅρκον τιθέμενος, καὶ ταύτην φάσκων πηγὴν ἀενάου φύσεως. ὁ τοὺς κυάμους σεβόμενος, δι᾽ οὓς ἀπώλετο μετὰ τῶν αὐτοῦ ἑταίρων ὑπὸ τῶν Ταραντίνων συνελαυνόμενος. μὴ βουλόμενος γὰρ τὸν τόπον πατῆσαι, ἐν ᾧ οἱ κύαμοι ἐσπαρμένοι ἐτύγχανον, αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἑταίρων καὶ μαθητῶν, κατασφάττεται, καὶ τῶν ἐχθρῶν γίνεται παρανάλωμα. Θεανὼ δὲ, ἡ τούτου γαμετὴ καὶ μαθήτρια, μὴ θέλουσα τὴν αἰτίαν κατειπεῖν, δι᾽ ἣν τὸν κύαμον οὐκ ἐσθίουσι, τὴν γλῶτταν ἐκτμηθεῖσα πρότερον, καὶ αὐτὴ προαπόλλυται, &c. Καὶ Πυθαγόρας καὶ Ἑρμῆς, τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς εἰς τὸν τοῦ ᾅδου πυθμένα κατάγουσι μετεμψυχώσεις δή τινας καὶ μεταγγισμοὺς παρεισάγοντες, ποτὲ μὲν εἰς ἄλογα ζῶα καὶ θηρία μετεμβιβάζοντες, ποτὲ δὲ εἰς ἰχθῦς καὶ φυτὰ, καὶ ἄλλας τινὰς ἐπανακυκλήσεις καὶ περιόδους κατασκευάζοντες αὐτὰς, καὶ ἀπορραπίζοντες.

EMPEDOCLES.

Ἡρακλείδης ἐν τῷ Περὶ νόσων] Ita Editio Stephanica & Codex Regius: & ita quoque infrà, in hac ipsa Vita: Ἡρακλείδης δὲ ἐν τῷ Περὶ νόσων, φησὶ καὶ Παυσανία, &c. Sed Περὶ νήσων, Editio Frobeniana: & ita legit uterque interpres. Sed quis sit Heraclides ille qui de Insulis sive de Morbis scripserat, non liquet. 51

Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς Ὀλυμπιονίκαις] Cujus operis meminit quoque suprà in Pythagora. Primum ejus librum citat Athenaeus lib. IV. 13.

Τὴν πρώτην καὶ ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα] Erratum videtur in numero: cùm enim Empedocles Olymp. LXXXIV. floruerit, vix temporis ratio admittit, ut avus ejus primâ & septuagesimâ Olympiade vicerit. An legendum, ἑξηκοστήν? Tamen etiam infrà, ἑβδομηκοστήν. Vide locum.

Μάρτυρι χρώμενος Ἀριστοτέλει] Qui & ipse Olympionicarum Elencham scripserat, teste eodem Laërtio in ejus Vita, & Plutarcho in Lycurgo.

Γλαῦκος] Is est Glaucus Rheginus, qui, teste Plutarcho in libro de Musica, de Veteribus Poëtis 52 & Musicis librum scripserat; sed qui, eodem Plutarcho teste libro de X. Rhetoribus in Vita Antiphontis, Antiphonti à nonnullis tribuebatur. Ex hoc Opere sumpsisse Laërtium quae hîc de Empedocle, Poëta Physico, è Glauco profert Laërtius, verè, ut mihi videtur, Jonsius existimabat. Fuit Democriti aequalis, ut discimus ex Laërtio nostro: cujus haec sunt verba in Vita Democriti: πάντως μέν τοι τῶν Πυθαγορικῶν τινας ἀκοῦσαί φησιν αὐτὸν Γλαῦκος ὁ Ῥηγῖνος, κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὐτῷ γεγονώς. Vicit κέλητι, sive Equo singulari, teste Scaligero in descri-

ptione Olympiadum. E Teo, Rhegium profectus est: unde Glaucus Teïus dicitur Aristoteli libro 3. Rhetoricorum capite 1. Laudatur non uno loco apud Stephanum Geographum, Glaucus quidam Arabicorum Scriptor: quem non alium à nostro Henricus Valesius ad Harpocrationem existimabat.

Ἔτι τε Ἡράκλειτον] Ἡράκλειτος Editio Stephanica, longè diverso sensu.

53 Ἐξαινέτου] Vitiosè apud Suidam Ξενέτου; de quo jam monuerunt Aldobrandinus & Casaubonus ad hunc locum, & Rutgersius Var. Lect. lib. VI. cap. 14. De hoc nomine Ἐξαίνετος, diximus suprà pluribus ad Vitam Stilponis.

Ὅτι καὶ βοῦν ἔθυσε τοῖς θεωροῖς ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐκ μέλιτος καὶ ἀλφίτων] Idem refert Athenæus libro I. qui & rationem addit: Ἐμπεδοκλῆς δ' ὁ Ἀκραγαντῖνος ἵπποις Ὀλύμπια νικήσας, Πυθαγορικὸς ὢν καὶ ἐμψύχων ἀπεχόμενος, ἐκ σμύρνης καὶ λιβανωτοῦ, καὶ τῶν πολυτελεστάτων ἀρωμάτων βοῦν ἀναπλάσας, διένειμε τοῖς εἰς τὴν πανήγυριν ἀπαντήσασιν. Vide Porphyrium ἐν τῷ Περὶ ἐμψύχων ἀποχῆς. Meminit hujus bovis & Philostratus de Vita Apollonii libro & capite I. ubi Empedoclem Pythagoræ imitatorem fuisse observans, ait: καὶ ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ βοῦς, ὃν λέγεται πέμμα ποιησάμενος θῦσαι, τὰ Πυθαγόρου ἐπαινοῦντος εἴη ἄν. Huc facit quod de Empedocle narrat Plutarchus in libello de Superstitione, eum scilicet eos reprehendentem qui animalia sacrificant, dicere,

Μορφὴν δ' ἀλλάξαντα πατὴρ φίλον υἱὸν ἀείρας
Σφάζει, ἐπευχόμενος μέγα νήπιος·

quos Empedoclis versus citat & Origenes libro V. contra Celsum.

Ἀρχινόμου εἶναι υἱόν] Quò respexit Suidas: Ἐμπεδοκλῆς. Μέτωνος. οἱ δὲ, Ἀρχινόμου.

54 Ναῖετ' ἄν ἄκρα πόλεως] Scribendum & hîc, & infrà, ἄκρα πόλεος, quemadmodum scriptum est in Anthologia. Sic etiam infrà, in Codice Laërtiano Bibliothecæ Regis Christianissimi.

Μεμνῆσθαι δὲ καὶ αὐτὸν Πυθαγόρου λέγοντα, Ἦν δέ τις ἐν κείνοισιν ἀνὴρ περιώσια εἰδὼς, &c.] Meminit Porphyrius in Vita Pythagoræ, ubi plures versus profert: τούτοις καὶ Ἐμπεδοκλῆς μαρτυρεῖ, λέγων περὶ αὐτοῦ,

Ἦν δέ τις ἐν κείνοισιν ἀνὴρ περιώσια εἰδὼς,
Ὃς δὴ μήκιστον πραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον,
Παντοίων τε μάλιστα σοφῶν ἐπιήρανος ἔργων.
Ὁππότε γὰρ πάσῃσιν ὀρέξαιτο πραπίδεσσι,
Ῥεῖά γε τῶν ὄντων πάντων λεύσσεσκεν ἕκαστα,
Καί τε δέκ' ἀνθρώπων καί τ' εἴκοσιν αἰώνεσσι.

Subjungit, hos versus exponens: τὸ γὰρ περιώσια, καὶ τῶν ὄντων λεύσσεσκεν ἕκαστα, καὶ πραπίδων πλοῦτον, καὶ τὰ ἐοικότα, ἐμφατικὰ μάλιστα τῆς ἐξαιρέτου καὶ ἀκριβεστέρας παρὰ τοὺς ἄλλους διοργανώσεως ἔν τε τῷ ὁρᾶν, καὶ τῷ ἀκούειν, καὶ τῷ νοεῖν τοῦ Πυθαγόρου. Eadem, & ferè iisdem verbis, habet Jamblichus, itidem in Vita Pythagoræ, cap. 15. sed aliquantùm corrupta: quare ex Porphyrio emendanda.

55 Τὴν γὰρ προφερομένην πρὸς Τηλαύγους ἐπιστολὴν, &c. μὴ εἶναι ἀξιόπιστον] Telaugis nullum scriptum exstitisse, scribit in Pythagora.

56 Ἀλκιδάμας δ' ἐν τῷ Φυσικῷ] De hoc Alcidamante, memini suprà me dixisse. Vide Suidam in Ἀλκιδάμας. 57

Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ Σοφιστῇ] Cujus libri suprà meminit in Indice Librorum Aristotelis; sicut & libri Περὶ Ποιητῶν, in quo mox citatur idem Aristoteles.

Πρῶτον Ἐμπεδοκλέα ῥητορικὴν εὑρεῖν] Fabius libro III. capite 1. *Nam primus post eos quos Poeta tradiderunt, movisse aliqua circa Rhetoricen Empedocles dicitur.* Sextus Empiricus libro VII. adversus Mathematicos pag. 139. Ἐμπεδοκλέα μὲν γὰρ ὁ Ἀριστοτέλης φησὶ πρῶτον ῥητορικὴν κεκινηκέναι.

Ὅτι καὶ Ὁμηρικὸς ὁ Ἐμπεδοκλῆς] Ὁμηρικὸς τὴν φράσιν, scilicet.

Καὶ Προοίμιον εἰς Ἀπόλλωνα] Id est, *Hymnum in Apollinem.* Similiter Plato, in Phædone, Hymnum in laudem Apollinis, τὸ εἰς τὸν Ἀπόλλω προοίμιον appellavit. Item Themistius Oratione XIV. quod ad Socratis vitam observavimus. Pindarus Pythion. Ode I. Lyram Apollinis compellans:

Πείθονται δ' ἀοιδοὶ σάμασιν,
Ἀγησιχόρων ὁπόταν προοιμίων
Ἀμβολὰς τεύχῃς ἐλελιζομένα.

Thucydides libro III. καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτόθι καὶ γυμνικὸς, καὶ μουσικός· χορούς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος ὅτι τοιαῦτα ἦν, ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε, ἅ ἐστιν ἐκ Προοιμίου Ἀπόλλωνος. Et posteà: ὅτι δὲ καὶ Μουσικῆς ἀγὼν ἦν, καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίτων, ἐν τοῖσδε αὖ δηλοῖ, ἅ ἐστιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ Προοιμίου. Ad quem locum Scholiastes: ἐκ Προοιμίου· ἐξ Ὕμνου· Ὕμνους γὰρ, τὰ Προοίμια ἐκάλουν. Notabit obiter Lector, Hymnos illos veteres, quos Homero falsò tribui plurimi putant, ut Homericos Thucydidem agnoscere.

Τὰ δὲ Περσικὰ, &c.] Ea laudat Aristoteles Problemat. sect. XXI. Problem. 22.

Καὶ ἰατρὸς ἦν καὶ ῥήτωρ ἄριστος] Suidas de Parmenide: αὐτοῦ δὲ διάδοχοι ἐγένοντο Ἐμπεδοκλῆς τε, καὶ φιλόσοφος, καὶ ἰατρὸς, &c. Pythagoreos Medicinæ præcipuam operam dedisse, scribit Ælianus Variæ Historiæ libro IX. cap. 22. 58

Γοργίαν γοῦν τὸν Λεοντῖνον αὐτοῦ γενέσθαι μαθητήν] Quintilianus libro III. capite 1. *Gorgias Leontinus, Empedoclis, ut traditur, discipulus.* Id ipsum testatur & Suidas.

Ὅν φησιν Ἀπολλόδωρος, ἐν Χρονικοῖς, ἐννέα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἔτη βιῶναι] Similiter Quintilianus libro III. Institutionum cap. 1. Gorgiam Leontinum centum & novem annos vixisse, scribit. Philostratus in Gorgia Leontino, centum & octo dicit. centum & septem Cicero, in libro illo aureo de Senectute.

Παλίντιτα] παλίντονα, habet Suidas; quod Casaubonus observavit. 59

Καὶ γὰρ ἐτησίων ποτὲ σφοδρῶς πνευσάντων, ὡς τοὺς καρποὺς λυμῆναι, κελεύσας ὄνους ἐκδαρῆναι, καὶ ἀσκοὺς ποιῆσαι, πρὸς τοὺς λόφους καὶ τὰς ἀκρωρείας διέτεινε πρὸς τὸ συλλαβεῖν τὸ πνεῦμα· λήξαντος δὲ, Κωλυσανέμαν κληθῆναι.] Nihil ineptius fingi potest eo quod refert hîc Laërtius, Empedoclem excoriatis compluribus asinis, & eorum pellibus oppositis austro, exclusisse ventum; & simul pestem quam perniciosi illi flatus Agrigentinis inducebant. Idem tamen 60

habet Suidas; secutus Laërtium. Verba ejus sunt in Ἐμπεδοκλῆς: ἐπεκλήθη δὲ καὶ Κωλυσανέμας, διὰ τὸ ἀνέμου πολλοῦ ἐπιθεμένου τῇ Ἀκράγαντι, ἐξελάσαι αὐτὸν, δορὰς ὄνων περιθέντα τῇ πόλει. Et in ἀμύκλαι & in ἄπνους, ad verbum: καὶ ποτ' ἐτησίων σφοδρῶς πνευσάντων ὡς τοὺς καρποὺς λυμῆναι, κελεύσας ὄνους ἐκδαρῆναι, καὶ ἀσκοὺς ποιῆσαι περὶ τοὺς λόφους καὶ τὰς ἀκρωρείας διέτεινε, πρὸς τὸ συλλαβεῖν τὸ πνεῦμα· λήξαντος δὲ, Κωλυσανέμαν κληθῆναι. Rem narrat aliter; & rectiùs; Plutarchus in libro περὶ πολυπραγμοσύνης, & in libro contra Colotem. Prioris libri verba, hæc sunt: ὁ δὲ φυσικὸς Ἐμπεδοκλῆς, ὄρους τινὰ διασφάγα βαρὺν καὶ νοσώδη κατὰ τῶν πεδίων Νότον ἐμπνέουσαν, ἐμφράξας, λοιμὸν ἔδοξεν ἐκκλεῖσαι τῆς χώρας. *Empedocles Physicus, cùm animadvertisset gravem quemdam & pestiferum Austrum per montis scissuram in campos mitti, obstructâ eâ, pestem à loco avertisse visus est.* Hæc, posterioris: Ἐμπεδοκλῆς δὲ τούς τε πρώτους τῶν πολιτῶν ὑβρίζοντας, καὶ διαφοροῦντας τὰ κοινὰ ἐξελέγξας, ἀπήλλαξεν ἀκαρπίας καὶ λοιμοῦ, διασφάγας ὄρους ἀποτειχίσας, δι' ὧν ὁ Νότος εἰς τὸ πεδίον ὑπερέβαλλε. *Empedocles verò principes civium, peculatus & contumeliosarum injuriarum convicit: ac regionem sterilitate & pestilentia, obstructis montis faucibus per quas Auster in campos incidebat, liberavit.* διασφάγες, sunt montium scissuræ. Suidas: διασφάξ. διατομὴ ὄρους· καὶ διασφάγες, διεστῶσαι πέτραι. Herodotus paginâ 390. apud Anonymum, cujus in Hermogenis Rhetoricam Scholia edidit Aldus: τῆς γὰρ γῆς πολλὰς ἐχούσης, ὥς φησι, ῥωχμὰς καὶ διασφάγας, τὸ ὕδωρ εἰσδυόμενον τίκτει πνεῦμα. Dictæ autem sunt à σφάζω, *seco*; quòd in medio quasi dissectæ & jugulatæ appareant. Eustathius ad Iliados A, pag. 134. editionis Romanæ: ἐξ αὐτοῦ δὲ (σφάζω) ἡ διασφὰξ, ἐπὶ σχίσματος, εἴτε πετραίου, εἴτε καὶ τοῦ κατὰ σῶμα. Unde & pro pudendo muliebri apud Comicos; subjungit ille. Laërtius autem; de quo me monuit vir undecumque doctissimus Isaacus Vossius; non intellecto Timæi loco; ubi hæc de Empedocle; pro διασφάγας ὄρους, legit διασφάξας ὄνους: unde demum lepida ista prodiit fabella. Etiam Empedoclem Κωλυσανέμαν vocatum, scribit Hesychius Glossographus his verbis: κωλυσανέμας. ὁ Ἐμπεδοκλῆς οὕτω καλεῖται, ὡς ὑπισχνούμενος ἐφέξειν τοὺς ἀνέμους. Idem testatur & Clemens στρωματέων libro VI. & Philostratus libro VIII. de Vita Apollonii capite 3. Porphyrius & Jamblichus in Vita Pythagoræ, non Κωλυσανέμαν vocatum scribunt, sed Ἀλεξάνεμον: quod idem est. Ceterùm hìc, pro λήξαντος, scriptum est in Codice Regio λύσαντος: unde quidam legebat, κωλύσαντος. Sed λήξαντος, rectum est. Ita infrà, in ipsa Empedoclis Vita: οὕτω δὴ λήξαντος τοῦ λοιμοῦ.

61 Τὴν γοῦν ἄπνουν ὁ Ἡράκλειτός φησι τοιοῦτόν τι εἶναι, ὡς τριάκοντα ἡμέρας συντηρεῖν ἄπνουν καὶ ἄσηπτον] Plura in hunc locum observamus ad hujusce Operis Prooemium, quò Lectores remitto. Ceterùm hæc Laërtii verba exscripsit Suidas in ἄπνους: ubi ἄσιτον habet.

62 Στίφεσί τε θαλείης] Codex Regius θαλείαις. Ita quoque in Anthologia; sed ubi Scholiastes, γράφεται καὶ θαλίαις, καὶ θαλῆαις.

Μύριοι] In Anthologia H. Stephani, Μυρίοι.

Φησὶ Ποταμίλλα] τὸ Ποταμίλλα, non agnoscunt ceteræ Editiones. Agnoscunt Regiæ Membranæ. Ignoratissima autem mihi omnium feminarum hæc femina. Palat. Codex habet Ποταμὸν ἄλλοι. 63

Ἐπεὶ μυριάδες αὐτὸν κατῴκουν ὀγδοήκοντα] Erratum in numero suspicatur Samuël Bochartus. Et κ', id est, *viginti*, non π', id est, *octoginta*, scriptum fuisse à Laërtio, colligit ex his Diodori verbis libro XIII. Ἀκραγαντῖνοι μὲν ἦσαν πλείους τῶν δισμυρίων, (Lege δεκακισμυρίων) σὺν τοῖς κατοικοῦσι ξένοις, οὐκ ἐλάττους τῶν εἴκοσι μυριάδων. *Agrigentini quidem erant plures decem hominum myriadibus: & cum inquilinis advenis: non minùs viginti myriadibus.* Bochartum vide Geographiæ Sacræ libro IV. cap. 20.

Ὅθεν τὸν Ἐμπεδοκλέα εἰπεῖν, τρυφώντων αὐτῶν, Ἀκραγαντῖνοι τρυφῶσι μὲν, ὡς αὔριον ἀποθανούμενοι· οἰκίας δὲ κατασκευάζονται, ὡς πάντα τὸν χρόνον βιωσόμενοι] Platoni tribuit Ælianus Variæ Historiæ libro XII. capite 29. Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος ἰδὼν Ἀκραγαντίνους καὶ οἰκοδομοῦντας πολυτελῶς, καὶ ὁμοίως δειπνοῦντας, εἶπεν, ὅτι ἄρα Ἀκραγαντῖνοι οἰκοδομοῦσι μὲν, ὡς ἀεὶ βιωσόμενοι· δειπνοῦσι δὲ, ὡς ἤδη (ita legendum non ἀεὶ) τεθνηξόμενοι. Ad Diogenem Cynicum, de Megarensibus retulit Tertullianus in Apologetico capite 37. ad Stratonicum Citharœdum de Rhodiis Plutarchus in libello de Avaritia. Tertulliani verba sic se habent: *De nobis scilicet Diogenis dictum est, Megarenses obsonant, quasi crastinâ die morituri; ædificant verò, quasi numquam morituri.* Plutarchi autem hæc sunt: ὁ Στρατόνικος ἐπέσκωπτε τοὺς Ῥοδίους εἰς πολυτέλειαν, οἰκοδομεῖν γὰρ, ὡς ἀθανάτους, λέγων· ὀψωνεῖν δὲ, ὡς ὀλιγοχρονίους.

Αὐτοὺς δὲ τούτους τοὺς Καθαρμοὺς ἐν Ὀλυμπίᾳ ῥαψῳδῆσαι λέγεται Κλεομένην τὸν Ῥαψῳδὸν, ὡς καὶ Φαβωρῖνος, &c.] Quod ipsum ex Dicæarcho refert Athenæus libro XV. 3. τοὺς δὲ Ἐμπεδοκλέους Καθαρμοὺς ἐρραψῴδησεν Ὀλυμπίασι Κλεομένης ὁ Ῥαψῳδὸς, ὥς φησι Δικαίαρχος ἐν τῷ Ὀλυμπικῷ.

Ἐκέλευσε γὰρ ἢ πίνειν ἢ καταχεῖσθαι τῆς κεφαλῆς] Vide hìc Casaubonum, & Meursium in Græcia Ludibunda Voce ἐωλοκρασία. 64

Ἄκρωνος τοῦ ἰατροῦ] De Acrone illo Medico, videndus Suidas in Ἄκρων. Meminit Plinius lib. XXIX. capite 1. *Alia factio*, inquit, *ab experimentis se cognominans* Empiricen, *cœpit in Sicilia, ab Acrone Agrigentino, Empedoclis Physici auctoritate commendato:* quibus verbis Plinium ad Empedoclis de Acrone Epigramma respexisse Casaubonus rectè observavit. Meminit & Plutarchus in libro de Iside & Osiride: quod & ipsum observavit Casaubonus. Verba Plutarchi sunt: Ἄκρωνα γοῦν τὸν ἰατρὸν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὸν μέγαν λοιμὸν εὐδοκιμῆσαι λέγουσι, πῦρ κελεύοντα παρακαίειν τοῖς νοσοῦσιν· ὤνησε γὰρ οὐκ ὀλίγους. Etiam Hippocrates Græciam prope universam peste vexatam, crebris ignibus accensis liberavit: quod remedium ab Acrone accepisse, credit Mercurialis Variarum Lectionum libro II. capite 18. nec- 65

non Vossius in Syntagmate de Medicis.

Ἐλεγεῖον] Nota ἐλεγεῖον de disticho: qua de hujus vocis significatione, suprà dixisse me memini ad Cratetem Cynicum.

Ἄκρον ἰητρὸν Ἄκρων' Ἀκραγαντῖνον πατρὸς ἄκρου, &c.] Malim ἰατρὸν, ut & postea, ἀκροτάτας: scripsit enim Doricâ linguâ Empedocles, non solum ut Agrigentinus, sed etiam ut Pythagoricus: Pythagorici Doricam Dialectum ceteris præferebant: qua de re legendus Jamblichus libro I. de Vita Pythagoræ cap. 34. Etiam ἰατρὸν legere est apud Hesychium Milesium. Tamen Muretus Var. Lect. XV. 28. *Non omnes qui Italicam Philosophiam coluere, fuerunt genere atque origine Italici: cùm Pythagoras ejus disciplina auctor, Samius fuerit: neque omnes Dorico sermone scripsere. Empedocles certè Jonicè scripsit, qui tamen Pythagoreus fuit.* Certè, ut erat Agrigentum Jonum colonia; teste Strabone; Agrigentini, licèt Siculi; qui quidem Siculi Dores erant; Jonico sermone forsan utebantur. Ceterum, tales annominationes adeo amavit Gorgias, ut γοργιασμὸν pro eo scribendi genere, veteres Critici usurparint. Quare Synesius epistolâ 82. τὸ ψυχρὸν & Γοργιαῖον conjungit: quamquam, ut ad hunc locum Petavius adnotabat, τὸ Γοργιάζειν apud Philostratum epistolâ 13. est *ornatè, ac Rhetoricè loqui.* Has autem annominationes, ab Empedocle, ejus præceptore, accepisse, hoc Empedoclis de Acrone Epigramma suadere videtur. Cujus epigrammatis meminit Eustathius ad Odysseam jota, paginâ 1634. Editionis Romanæ: his verbis: παλαιός μέν τις ἐπίγραμμα τωθαστικὸν εἴς τινα ἰατρὸν Ἄκρωνα ἔγραψε οὕτως, Ἄκρων' ἰατρὸν ἄκρον Ἀκραγαντῖνον· ἐπιτηδὲς οὕτω γράψας ἐκεῖνος: καὶ οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος. Corrige Ἀκραγαντῖνον.

Τοῦτόν τινες] Corrige τοῦτο. Refertur ad ἐλεγεῖον, non ad στίχον. & ita Codex Regius.

66 Χαίρετ'· ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητὸς, Πωλεῦμαι] Quod quomodo sit accipiendum, docet Sextus Empiricus adversùs Mathematicos paginâ 60. ὁ μὲν γὰρ Γραμματικὸς καὶ ὁ ἰδιώτης ὑπολήψονται, κατ' ἀλαζονείαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὑπερόψιαν, ταῦτ' ἀνεφθέγχθαι τὸν Φιλόσοφον· ὅπερ ἀλλότριόν ἐστι τοῦ κἂν μετρίαν ἕξιν ἐν Φιλοσοφίᾳ ἔχοντος, οὐχ ὅτι γε τοσούτου ἀνδρός. ὁ δὲ ἀπὸ φυσικῆς ὁρμώμενος θεωρίας, σαφῶς γινώσκων ὅτι ἀρχαῖον ὅλως τὸ δόγμα ἐστὶ, Τοῖς ὁμοίοις τὰ ὅμοια γινώσκεσθαι, ὅπερ ἀπὸ Πυθαγόρου δοκοῦν κατεληλυθέναι, κεῖται μὲν καὶ παρὰ Πλάτωνι ἐν τῷ Τιμαίῳ, εἴρηται δὲ πολὺ πρότερον ὑπ' αὐτοῦ Ἐμπεδοκλέους,

> Γαίῃ μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ,
> Αἰθέρι δ' αἰθέρα δῖον, ἀτὰρ πυρὶ πῦρ ἀΐδηλον,
> Στοργὴν δὲ στοργῇ, νεῖκος δέ τε νείκεϊ λυγρῷ·

συνήσει ὅτι, ὁ Ἐμπεδοκλῆς θεὸν ἑαυτὸν προσηγόρευσεν, ἐπεὶ μόνος καθαρὸν ἀπὸ κακίας τηρήσας τὸν νοῦν καὶ ἀνεπιθόλωτον, τῷ ἐν ἑαυτῷ θεῷ, τὸν ἐκτὸς κατείληφεν. *Grammaticus quidem, rudisque quispiam & imperitus, hæc Philosophum existimabit dicere per arrogantiam. quod quidem est alienum ab eo qui vel mediocriter versatus est in Philosophia, tantum abest ut id cadat in tantum virum. Qui autem rei physicæ cognitione imbutus est, apertè sciens antiquum esse dogma, Similibus similia cognosci, quod quidem descendisse videtur à Pythagora, situm est autem apud Platonem in Timæo, dictum est autem longè antea ab ipso Empedocle,*

> *Terram nam terrâ, atque undâ conspeximus undam,*
> *Aëre divinum nos aëra vidimus, igne*
> *Clarum ignem; lite est lis tristis; visus amore*
> *Est & amor;*

intelliget, quòd Empedocles seipsum appellavit Deum, quoniam cùm solus conservasset mentem à vitio puram & imperturbatam, eo qui in se erat Deo, Deum qui erat extrinsecùs comprehendit. Legendum autem in versu Empedoclis, Χαίρετ'· ἐγὼ δ' ὑμῖν. Ita Siculi loquebantur: & ita scriptum invenimus apud Philostratum de Vita Apollonii, libro & capite primo. Videndus Bullialdus in Commentariis ad Claudium Ptolemæum περὶ κριτηρίου καὶ ἡγεμονικοῦ, ubi de hoc Empedoclis & Platonis effato, *Simile à simili cognosci.*

Καὶ τὰ ἑξῆς] Quæ vide suprà, & in Anthologia lib. I. Tit. εἰς Φιλοσόφους.

Ἐπιστροφῆς ἠξιοῦτο πλείονος] Hoc est, *omnes in illum ora obvertebant sua.* Minùs rectè Aldobrandinus, *magno cultu dignatus est.*

Αὐτοῦ καθάπτεται] Ita Latinis *tangere*, pro συνάπτειν: quod suprà ex Terentio observasse me memini. 67

Κηλητὴς ἐπέων] Sic quoque editio Frobeniana, Stephanica, & Regius Codex. Aldobrandinus videtur legisse Κυλητής: vertit enim *Volutor.*

Ἡρακλείδης μὲν γὰρ τὰ περὶ τῆς ἄπνου διηγησάμενος] Heraclidem Ponticum significat; non Heraclidem Sarapionis filium, qui *Lembus* cognominabatur. Vide nos ad Proœmium Laërtianum.

Εἶς τις ἔφη μέσων νυκτῶν φωνῆς ὑπερμεγέθους ἀκοῦσαι προσκαλουμένης Ἐμπεδοκλέα] Simile quid de Philolao narratur: Eurytum scilicet dicere, Pastorem quemdam sibi commemorasse cùm super Philolai monumentum pasceret, se quemdam in sepulchro canentem exaudiisse. Vide Jamblichum lib. I. de Vita Pythagoræ cap. 28. 68

Ἐπὶ τοὺς κρατῆρας τοῦ πυρὸς ἐναλέσθαι, καὶ ἀφανισθῆναι· βουλόμενον τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην βεβαιῶσαι ὅτι γεγόνοι θεός] Notissimi sunt in hanc rem Horatii versus in Epistola ad Pisones: 69

> --- *Dicam; Siculique Poetæ*
> *Narrabo interitum. Deus immortalis haberi*
> *Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnam*
> *Insiluit. sit jus, liceatque perire Poetis.*

Meminit hujusce mortis Empedoclis Lucianus in Dialogo Menippi & Æaci: ΜΕΝΙΠΠΟΣ. ὁ δὲ σποδοῦ πλέως, ὥσπερ ἐγκρυφίας ἄρτος, ὁ ταῖς φλυκταίναις ὅλος ἐξηνθηκὼς, τίς ἐστιν; ΑΙΑΚΟΣ. Ἐμπεδοκλῆς, ὦ Μένιππε, ἡμίεφθος ἀπὸ τῆς Αἴτνης παρών. ΜΕΝ. ὦ χαλκόπου βέλτιστε, τί παθὼν σαυτὸν εἰς τοὺς κρατῆρας ἐνέβαλες; ΕΜΠ. Μελαγχολία τις, ὦ Μένιππε. ΜΕΝ. οὐ μὰ Δία, ἀλλὰ κενοδοξία, καὶ τῦφος, καὶ πολλὴ κόρυζα· ταῦτά σε ἀπηνθράκωσεν αὐταῖς κρηπῖσιν οὐκ ἄξιον ὄντα. πλὴν ἀλλ' οὐδέν σε τὸ σόφισμα ὤνησεν· ἐφωράθης γὰρ τεθνεώς. Meminit & in Morte Peregrini,

& in Vera Historia lib. II. & in Icaromenippo. Meminit & Tertullianus in libro de Anima cap. 31. his verbis: *Sed enim Empedocles, quia se Deum delirarat, idcirco opinor dedignatus aliquem se heroum recordari,* Thamnus, & piscis fui, *inquit, Cur non magis & pepo; tam insulsus: & chamaeleon; tam inflatus? Planè ut piscis, ne aliquâ sepulturâ conditiore putresceret, assum se maluit, in Ætnam praecipitando.* Respexit hanc mortem & Ovidius in Ibin, his versibus;

Aut tu Trinacrii salias super ora gigantis,
Plurima quâ flammas Sicanis Ætna vomit.

Quo loco Vir doctissimus & nobilissimus eamdem mortem procul dubio intellexisse Ulpianum ait in L. Si quis filio D. de injusto, rupto, irrito facto testamento, his verbis: *Quòd si qui taedio vitae, vel valetudinis adversae impatientiâ, vel jactatione, ut quidam Philosophi, mortem sibi consciverunt, in ea causa sunt, ut eorum testamenta valeant.* Addit Accursium idem animadvertisse. Id certè Accursius ex Johanne animadvertit; & post Accursium, Alciatus. Sed haec Interpretatio menti Jurisconsulti omnino contraria est: si quis enim ex vanâ ambitione, & dum Deus haberi vellet, ut Empedocles, in Ætnam aut quemvis alium locum se projiceret, in ea causa non esset ut testamentum ejus valeret: non enim est ea causa εὔλογος ἐξαγωγὴ, ut Stoicorum verbis utar: qua de re nos suprà ad Zenonem Citieum. Vide l. 3. D. De bonis eorum qui ante sententiam vel mortem sibi consciverunt, vel accusatorem corruperunt. Valde est notabilis in hanc sententiam Philostrati locus lib. VII. de Vita Apollonii cap. 5. Φιλοσοφίᾳ δὲ, οἶμαι, προσήκει, (Demetrium Cynicum loquentem inducit) ἢ πόλιν ἐλευθεροῦντα ἀποθανεῖν, ἢ γονεῦσι τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ παισὶ καὶ ἀδελφοῖς, καὶ τῇ ἄλλῃ ξυγγενείᾳ ἀμύνοντα, ἢ ὑπὲρ φίλων ἀγωνιζόμενον, οἱ ξυγγενείας αἱρετώτεροι σοφοῖς ἀνδράσιν· ἢ ἠμπολημένον ἐξ ἔρωτος. (ita legendum videtur) τὸ δὲ μὴ ἐπ' ἀληθέσι, κεκομψευμένοις δ' ἀποθανεῖν, καὶ παρασχεῖν τῷ Τυράννῳ Σοφοῦ δόξαν, (& ita videtur hoc loco legendum) πολλῷ βαρύτερον, ἢ εἴ τις, ὥσπερ φασὶ τὸν Ἰξίονα, μετέωρος ἐπὶ τροχοῦ κνάμπτοιτο. *Philosophiae namque, ut arbitror, conveniens mors est, si civitatem suam in libertatem vendicans aliquis moriatur, aut parentes, & filios, agnatosve ulciscens, aut amicorum causâ decertans, quos cognatis praeferunt Sapientes: Item si quis libidinis ergò veneat. Sin verò quis fictis de causis, & jactantiae gratiâ mortem quaerat, & ut Sapiens videatur sese Tyranno subjiciat, multò dementior putari debet, quàm si in rota circumferatur, sicut de Ixione Fabulae narrant.* Igitur τὸ *jactatione* hoc loco de jactatione mentis, sive de adversa fortuna accipi debet. Ita apud praestantissimum Poëtarum:

--- *Multum ille & terris jactatus & alto,*
Vi Superûm.

Et alibi: *Quas ego te terras, & quanta per aequora vectum Accipio! quantis jactatum, nate, periclis!* Adde quod *jactationis* legitur in Pandectis Florentinis, non *jactatione*: & ita omnino legendum videtur. Ceterùm, κρατῆρες sunt quas Latini *fauces*, sive *ora* appellant. Lucretius in VI. ubi de Ætna:

In summo sunt vertice item crateres, ut ipsi
Nominitant, nos quos fauces *perhibemus &* ora:

Ceterùm Peregrinus, ex Christiano Philosophus Cynicus, insano gloriae amore flagrans, exemplo Empedoclis, Olympiae pyrâ exstructâ, in totius Graeciae conventu, sese flammis absumendum dedit, ut auctor est Lucianus. Quare *Empedocles alter* dicitur Themistio in Oratione ad Jovinianum Imperatorem. ἀλλὰ καὶ τοὺς θεσμοὺς ἐξηγεῖται, οὐ φαυλότερον Ἐμπεδοκλέους, οὐ μὰ Δία ἐκείνου τοῦ παλαιοῦ. Id quod Petavius Themistii Interpres, at qui vir? ignoravit, docuit me Petrus Petitus in eruditissimis suis Miscellaneis Observationibus; ubi eum vide.

Ὕστερον δὲ γνωσθῆναι, ἀναῤῥιπισθείσης αὐτοῦ μιᾶς τῶν κρηπίδων· χαλκᾶς γὰρ εἴθιστο ὑποδεῖσθαι] Atque hinc χαλκόπους Luciano dicitur dicto loco. Confer quae habet Lucianus ibidem. Adde & Strabonem loco infrà memorando: ex cujus verbis, ὡς ἀνεῤῥιμμένην ὑπὸ τῆς βίας τοῦ πυρὸς, legendum videtur hoc loco ἀναῤῥιφθείσης. Etiam Ælianus Variae Historiae XII. 32. Empedoclem calceos aeneos gestasse scribit: Ἐμπεδοκλῆς δὲ ὁ Ἀκραγαντῖνος ἁλουργεῖ ἐχρήσατο, καὶ ὑποδήμασι χαλκοῖς. Item, Tertullianus in libro de Pallio cap. 4. *Audio enim & in purpura philosophatum. Si Philosophus in purpura, cur non & in baxa? Tyrium calceari nisi auro, minimè Graecatur. Dicet, atquin alius & sericatus & crepidam aratus incessit? Dignè quidem, ut bacchantibus indumentis aliquid subtinniret, cymbalo incessit.* ad quem locum legendus Salmasius, & Ferrarius in Tractatu de Re Vestiaria, parte 2. libro IV. capite 10. Meminit & Suidas in Ἀμύκλας· ἀμύκλαι, inquit, κόσμιόν τι, ὅπερ ἐν ποσὶν εἶχεν Ἐμπεδοκλῆς· εἶχε γὰρ ἀμύκλας ἐν τοῖς ποσὶ χαλκᾶς. Quae verba non eum sensum habere videntur quem eis dat Casaubonus, qui inde aeneas illas Empedoclis crepidas ἀμύκλας vocatas existimat: nihil enim aliud significant quàm pedis indumentum esse, sive sit ex aere, sive ex alia qualibet materia. Immo, si Suidam audimus, ne indumentum quidem pedis erat, sed ornamentum: κόσμιον. idque satis verisimile est: quò enim aerea calceamenta? Sed Comici, ut γελωτοποιοὶ, rem, ut fit, in majus auxerunt. Hesychius: ἀμυκλαΐδες, εἶδος ὑποδήματος πολυτελοῦς Λακωνικοῦ. Sic legendum, ex Meursio in Laconicis. De his crepidis Pollux VII. 22. ἀμυκλαΐδες δὲ, ἐλευθεριώτερον ὑπόδημα· δηλοῖ δὲ κλήσει τὸν τόπον. Quidni tamen aerea calceamenta habuerit Empedocles? cùm de Goliatho dicatur 1. Regum 17. 6. *ocreas areas habebat in cruribus*: Et Vulcanus stanneas ocreas Achilli fabricaverat apud Homerum Iliados Σ. versu 612. in quas Agenoris telum resultavit Iliados Φ. versu 593. Sed & Graeci omnes Iliados Η, Χαλκοκνημῖδες appellantur. Ceterùm hanc Empedoclis historiam respexisse videtur Johannes Chrysostomus Homiliâ VII. in Epistolam priorem Sancti Pauli ad Thessalonicenses: εἰπέ μοι, τί εὐκολώτερον, τὸ οἰκεῖον σῶμα ἀναλαβεῖν, ἢ τὸ ἀλλότριον; ἄλλοι πάλιν φασὶν ὑπὸ πυρὸς ἀναλίσκεσθαι, καὶ ἱματίων ἀνάστασιν γίνεσθαι, καὶ ὑποδημάτων· καὶ οὐ καταγελῶνται.

Πρὸς τοῦτο ὁ Πανσανίας ἀντέλεγε] Nec non & Strabo, cujus verba merentur adscribi: sunt autem libro VI. νομίζειν δ' ἐκ τῆς τοιαύτης ὄψεως (loquitur de his qui Ætnam conscenderant) πολλὰ μυθεύεσθαι, καὶ μάλιστα οἷά φασί τινες περὶ Ἐμπεδοκλέους, ὅτι καθάλλοιτο εἰς τὸν κρατῆρα, καὶ καταλίποι τοῦ πάθους ἴχνος, τῶν ἐμβάδων τὴν ἑτέραν, ἃς ἐφόρει χαλκᾶς· εὑρεθῆναι γὰρ ἔξω, μικρὸν ἄπωθεν τοῦ χείλους τοῦ κρατῆρος, ὡς ἀνεῤῥιμμένην ὑπὸ τῆς βίας τοῦ πυρός. οὔτε γὰρ πρόσιτον εἶναι τὸν τόπον, οὔθ' ὁρατόν· εἰκάζειν τε μηδὲ καταῤῥιφῆναί τι δύνασθαι ἐκεῖσε, ὑπὸ τῆς ἀντιπνοίας τῶν ἐκ βάθους ἀνέμων, καὶ τῆς θερμότητος, ἣν προαπαντᾶν εὔλογον πόῤῥωθεν πρὶν ἢ τῷ στομίῳ τοῦ κρατῆρος προσπελάσαι. εἰ δὲ καταῤῥιφθείη, φθάνοι ἂν διαφθαρὲν πρὶν ἀναῤῥιφῆναι πάλιν, ὁποῖον παρελήφθη πρότερον. τὸ μὲν οὖν ἐκλείπειν ποτὲ τὰ πνεύματα καὶ τὸ πῦρ, ἐπιλειπούσης ποτὲ τῆς ὕλης, οὐκ ἄλογον· οὐ μὴν ἐπὶ τοσοῦτόν γε, ὥστ' ἀντὶ τῆς τοσαύτης βίας ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ γενέσθαι τὸν πλησιασμόν. *Hac autem ex inspectione ipsos censuisse multas fabulas esse petitas; maximè qualis à nonnullis de Empedocle narratur: eum desiluisse in craterem, ac vestigium sui casûs reliquisse alterum calceorum, quos gestabat areos; hunc enim foris fuisse repertum non procul à labro crateris; scilicet sursum vi ignis ejectum: etenim locum illum neque adiri posse, neque conspici; & conjecturam se facere, ne injici quidem posse eò quidquam, ob adversam ventorum ex profundo spirationem, & calorem, quem consentaneum sit procul occurrere antequam ad os crateris appropinquetur. quòd si quid omnino injiciatur, multò antè ejus formam corruptum iri quâ erat injectum, quàm ipsum rursus ejiceretur. neque verò absurdum esse, deficiente aliquando materiâ, spiritus quoque & ignem aliquando cessare: sed eam intermissionem tantam non esse, ut contra istam vim accedere homo aliquis possit.*

70 Διόδωρος δὲ ὁ Ἐφέσιος περὶ Ἀναξιμάνδρου γράφων] Non mihi aliunde notus.

Τραγικὴν ἀσκῶν τῦφον, καὶ σεμνὴν ἀναλαβὼν ἐσθῆτα] Vide hîc Casaubonum.

Τοῖς δὲ Σελινουντίοις] Populis Siciliæ.

71 Πῶς οὖν (φησὶν) εἰς τοὺς κρατῆρας ἥλατο, ὧν συνεγγὺς ὄντων οὐδὲ μνείαν ποτὲ ἐπεποίητο;] Inepta ratiocinatio.

72 Μηδὲ γὰρ ἄλλων πολλῶν] Quemadmodum Pompeii.

Ἀλλὰ διὰ παντός ἐστιν Ἡρακλείδης τοιοῦτος, παραδοξολόγος, καὶ ἐκ τῆς σελήνης πεπτωκέναι ἄνθρωπον λέγων.] Simile est de Heraclide Pontico Ciceronis testimonium lib. I. de Natura Deorum: Ex eadem Platonis schola Heraclides Ponticus puerilibus fabulis refersit libros. Plutarchus quoque in Vita Camilli, eum vocat μυθώδη καὶ πλασματίαν.

Γραπταὶ μὲν γάρ εἰσί τινες, καὶ νῦν περιφέρονται] Nota γραπταὶ pro γραφαί: id est, *effigies*, subauditur εἰκόνες. De nudis & velatis Statuis, Plinii hæc sunt verba lib. XXXIV. cap. 5. *Græca res est, nihil velare: at contra Romana ac militaris, thoraces addere.*

Νεάνθης δ' ὁ Κυζικηνὸς, ὁ καὶ περὶ τῶν Πυθαγορικῶν εἰπών] Neanthes Cyzicenus, qui temporibus Attali floruit, ut est apud Athenæum XV. 17. præter librum Περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν, memoratum Stephano in Κραστὸς, scripserat seorsim & Περὶ Πυθαγορικῶν, ut constat ex hoc loco. Ex hac Historia Pythagorica desumpta esse rectè vidit Jonsius quæ de Pythagora ex Cleanthe refert Clemens Alexandrinus Stromat. lib. I. Theodoritus Therap. Serm. I. Porphyrius in Vita Pythagoræ, Jamblichus itidem in Vita Pythagoræ, & Hesychius Milesius in Empedocle. Quare quod apud Porphyrium, initio Vitæ Pythagoræ, legitur, Κλεάνθης δὲ ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Μυθικῶν Σύρον ἐκ Τύρου τῆς Συρίας, corruptum esse existimo, & legendum Νεάνθης δὲ ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Πυθαγορικῶν· præcipuè verò, cùm id ipsum ex Neanthe referat Clemens Stromat. I. Πυθαγόρας μὲν οὖν Μνησάρχου, Σάμιος, ὥς φησιν Ἱππόβοτος· ὡς δὲ Ἀριστόξενος ἐν τῷ Πυθαγόρου βίῳ, καὶ Ἀρίσταρχος, καὶ Θεόπομπος, Τυῤῥηνὸς ἦν· ὡς δὲ Νεάνθης, Σύριος ἢ Τύριος. & Theodoritus Serm. I. τὸν δὲ Πυθαγόραν Ἀριστόξενος καὶ Ἀρίσταρχος καὶ Θεόπομπος Τυῤῥηνὸν εἶναί φασιν· ὁ δὲ Νεάνθης, Τύριον ὀνομάζει. Quamquam non ignoro Μυθικὰ scripsisse Cleanthem, in quibus citatur ab Athenæo, ut suprà ad Cleanthem observamus.

Ἔτι τε πολλὰς τῶν πολιτίδων ἀπροίκους ὑπαρχούσας αὐτὸν προικίσαι, διὰ τὸν παρόντα πλοῦτον] Idem, & totidem verbis, Hesychius Milesius, qui & præcedentia & sequentia pleraque transcripsit. 73

Διὸ δὴ πορφύραν τε ἀναλαβὼν, καὶ στρόφιον ἐπιθέσθαι χρυσοῦν] Ælianus Var. Hist. XII. 32. ἁλουργεῖ ἐχρήσατο, καὶ ὑποδήμασι χαλκοῖς.

Δημήτριος δὲ ὁ Τροιζήνιος ἐν τῷ κατὰ Σοφιστῶν βιβλίῳ] Sic Editio Stephanica. At Frobeniana & Codex Regius, Δημόκριτος. Vide nos ad Democriti Vitam, ubi de quarto Democrito. Utra lectio præferenda, frustrà quæras apud Laërtium in Demetrio & Democrito: neque enim aut istic Democriti Trœzenii, aut illic Demetrii meminit. Sed legendum omnino Δημήτριος, patet ex Athenæo IV. 7. Δίδυμος ὁ Γραμματικὸς (καλεῖ δὲ τοῦτον Δημήτριος ὁ Τροιζήνιος βιβλιολάθαν, διὰ τὸ πλῆθος ὧν ἐκδέδωκε συγγραμμάτων) &c. Idipsum patet & ex Auctore Homeri & Hesiodi ἀγῶνος, ubi testis adducitur Demetrius Trœzenius, qui patrem Homeri Δαήμονα appellatum dixerit. 74

Καθ' Ὅμηρον] Id est, *Homeri verbis utens*. Non placet Aldobrandini interpretatio, *ut tradit Homerus*.

Λέγεται αὐτὸν εἰς θάλατταν ὑπὸ γήρως ὀλισθήσαντα, τελευτῆσαι] Proba est hæc lectio; neque eam sollicitamus: sed tamen εἰς τὰν Αἴτναν in Epistola illa Telaugis (nam Doricè conscripta erat) scriptum fuisse suspicari quis posset: quod cùm ex illa Epistola in Laërtianum Codicem pro εἰς τὴν Αἴτνην irrepsisset, posteà in εἰς θάλατταν deformatum fuerit. Favet huic suspicioni quod legitur in sequenti Diogenis Epigrammate,

Οὐκ ἐρέω δ' ὅτι σαυτὸν ἑκὼν βάλες ἐς ῥόον Αἴτνης·
Ἀλλὰ λαθεῖν ἐθέλων, ἐμπέσες οὐκ ἐθέλων.

quibus versibus fuisse qui Empedoclem in Ætnam cecidisse dicerent, satis constat. At de hoc genere

mortis Empedoclis, nisi hoc loco εἰς τὴν Αἴτνην scripserit Laërtius, apud ipsum nihil. Adde quòd Empedoclem tali morte obiisse, innuit Lucianus in Dialogo qui *Piscator* inscribitur: ubi Platoni sciscitanti, quo genere mortis puniendum Lucianum censeret, respondet Empedocles, ἐς τοὺς κρατῆρας ἐμπεσεῖν αὐτὸν, ὡς μάθοι μὴ λοιδορεῖσθαι τοῖς κρείττοσι. Conjecturam hanc nostram probat vir doctissimus, Mericus Casaubonus: cujus hæc sunt verba: *Viri Clarissimi conjecturam, quamvis ab ipso modestè proponitur, εἰς τὴν Αἴτναν, pro εἰς θάλατταν, in Laërtii verbis, veram credo ego.*

75 Πῦρ ἀπὸ κρητήρων ἔκπιε] Ita apud Martialem:
--- ardentes bibit ore favillas.

Καὶ πίε τὸ ζῆν] Id est, *immortalitatem*, ut rectè Brodæus. Plato: ὥσπερ εἰς ἕτερον ζῆν ἀποθανούμενος. Legit Casauboni filius, χάλκπιε τὸ ζῆν. Eum vide.

76 Στοιχεῖα μὲν εἶναι τέτταρα, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα] Lucretius:

Adde etiam, qui conduplicant primordia rerum,
Aëra jungentes igni, terramque liquori:
Et qui quattuor ex rebus posse omnia rentur,
Ex igni, terrâ atque animâ, procrescere, & imbri.
Quorum Acragantinus cum primis Empedocles est,
Insula quem triquetris terrarum gessit in oris.

Vide Aldobrandinum. Illa autem elementa, ἀγέννητα existimasse Empedoclem, discimus ex his Hesychii Glossographi verbis: ἀγέννητα. στοιχεῖα, παρὰ Ἐμπεδοκλεῖ.

Φιλίαν τε ᾗ συγκρίνεται, καὶ νεῖκος ᾧ διακρίνεται] Clemens Alexandrinus in Admonitione ad Gentes, ubi de Principiis disserit: Ἐμπεδοκλῆς γὰρ ὁ Ἀκραγαντῖνος, εἰς πλῆθος ἐμπεσὼν, πρὸς τοῖς τέτταρσι στοιχείοις τούτοις νεῖκος καὶ φιλίαν καταριθμεῖται. Legendus Aristoteles lib. VIII. Physicorum, & hîc Aldobrandinus. Suidas in Μάνης, ubi de Mane, sive Manete, ita enim hoc nomen flecti debere notat idem Suidas: διδάσκαλον δὲ ἔσχε Βουδδᾶν, τὸν πρώην καλούμενον Τερέβινθον, ὃς παιδευθεὶς τὰ Ἑλλήνων, τὴν Ἐμπεδοκλέους ἠγάπησεν αἵρεσιν, δύο ἀρχὰς λέγοντος ἀντικειμένας ἀλλήλαις, νεῖκος, καὶ φιλίαν.

Φησὶ δ' οὕτω, Ζεὺς ἀργὴς, Ἥρη τε φερέσβιος, &c.] Sextus Empiricus contra Mathematicos pag. 433. ubi de rerum principiis: ἐκ τεσσάρων δὲ ὁ Ἐμπεδοκλῆς,

Τέσσαρα γὰρ πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε,
Ζεὺς ἀργὴς, Ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' Ἀϊδωνεύς·
Νῆστίς θ', ἣ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.

Nota varietatem lectionis. Cum Sexto consentit Pseudo-Heraclides in Allegoriis Homericis. Dignus est locus qui hîc adscribatur: τί δ' ὁ Ἀκραγαντῖνος Ἐμπεδοκλῆς, οὐχὶ τὰ τέτταρα στοιχεῖα βουλόμενος ἡμῖν ὑποσημῆναι, τὴν Ὁμηρικὴν ἀλληγορίαν μεμίμηται;

Ζεὺς ἀργὴς, Ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' Ἀϊδωνεύς·
Νῆστίς θ', ἣ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.

Ζῆνα μὲν, εἶπε, τὸν αἰθέρα· γῆν δὲ, τὴν Ἥραν· Ἀϊδωνέα δὲ, τὸν ἀέρα. τὸ δὲ δακρύοις τεγγόμενον κρούνωμα βρότειον, τὸ ὕδωρ.

Νῆστιν δὲ, τὸ ὕδωρ] Baptista Pius Annot. Poster. cap. 92. nomen hoc ab Empedocle fictum putat, & factum à particula privativa νη, quòd lubrica sit aqua; numquam consistat, & in perpetuo sit fluxu. Ego, à verbo νέω, *nato*, factum existimo; à quo & *Nereus*, & *Nereides*.

Καὶ τὸν μὲν ἥλιον, &c. usque ad φησὶ γοῦν] Consule Aldobrandinum. 77

Καὶ τὸν μὲν ἥλιόν φησι πυρὸς ἄθροισμα μέγα] Et quem dicebat esse, ἀνταύγειαν τοῦ περὶ τὴν γῆν πυρός. Verba sunt Plutarchi libro II. de Placitis Philosophorum cap. 20. ubi de Empedocle. Idem Plutarchus, in Tractatu de Pyth. Oraculo: ὑμεῖς δὲ, τοῦ μὲν Ἐμπεδοκλέους καταγελᾶτε, φάσκοντος τὸν ἥλιον περὶ γῆν ἀνακλάσει φωτὸς οὐρανίου γενόμενον, αὖθις

Ἀνταυγεῖν πρὸς Ὄλυμπον ἀταρβήτοισι προσώποις.

Φησὶ γοῦν, Ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην κοῦρός τε κόρη τε Θάμνος τ' οἰωνός τε, καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπυρος ἰχθύς] Sic in Anthologia lib. I. Tit. εἰς Φιλοσόφους. Ubi Scholiastes: καὶ γὰρ Ἐμπεδοκλέα βαδίσαι φασὶ τὴν ὁδὸν Πυθαγόρου· quod à Philostrato habuit: cujus hæc sunt verba lib. &' cap. 1. de Vita Apollonii Tyanei: καὶ μὴν καὶ τὸν Ἀκραγαντῖνον Ἐμπεδοκλέα βαδίσαι ταύτην τὴν φιλοσοφίαν: sermo est de Philosophia Pythagoræ. Citantur iidem versus ab Athenæo lib. VIII. extremo: sed ubi, pro ἔμπυρος, scriptum est ἔμπνοος. Apud Clementem; qui & eos citat Stromat. VI. legitur καὶ εἰν ἁλὶ ἔλλοπος ἰχθύς· apud Cyrillum contra Julian. φαίδιμος ἰχθύς. Et ita apud H. Stephanum, in Collectaneis Philosophicæ Poëseos. ἔμπυρος ἰχθύς, veram esse lectionem, docet locus ille Aristotelici libri de Respiratione: Ἐμπεδοκλῆς δὲ οὐ καλῶς τοῦτ' εἴρηκε, φάσκων τὰ θερμότητα καὶ πῦρ ἔχοντα μάλιστα πλεῖστον τῶν ζώων ἔνυδρα εἶναι, φεύγοντα τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐν τῇ φύσει θερμότητος, ὅπως ἐπειδὴ τοῦ ψυχροῦ ἐλλείπει, κατὰ τὸν τόπον ἀνισάζῃ ἐναντία ὄντα. *Empedocles autem non rectè hoc dixit, statuens calidissima animalium, ignemque habentia plurimum, aquatilia esse; ejus, quæ in eorum natura inest, caliditatis excessum fugientia: ut quoniam frigido & humido deficiuntur, contraria illa sibi insita, loci beneficio ad mediocritatem redigant:* ut rectè monitum Petro Petito in Miscellaneis Observationibus, ubi eum vide. Vide & Conradum Rittershusium ad Oppiani Ἁλιευτικὰ, hanc lectionem ex Anthologia confirmantem. Eos suggillat Basilius in Hexaëmeron: ἐγὼ δὲ, εἰ μὲν ἐγένοντό ποτε ἰχθύς, οὐκ ἂν εἴποιμι· ὅτι δὲ, ἐν ᾧ ταῦτα ἔγραφον τῶν ἰχθύων ἦσαν ἀλογώτεροι, καὶ πάνυ εὐτόνως διατεινάμην. Et Tertullianus in libro de Anima cap. 32. *Sed enim Empedocles, quia se Deum delirarat, idcirco opinor dedignatus aliquem se Heroum recordari, Thamnus & piscis fui, inquit. Cur non magis & pepo, tam insulsus; & chamæleon, tam inflatus? Planè ut piscis, ne aliquâ sepulturâ conditiore putresceret, assum se maluit, in Ætnam præcipitando.* Primum citat Philostratus lib. & cap. 1. de Vita Apollonii. Hujus porrò metamorphoseos meminit & Chrysostomus Homiliâ 2. in Johannem: καὶ τοὺς συνόντας ἔπειθεν, (Pythagoras) ὅτι δὴ ἡ τοῦ διδασκάλου ψυχὴ, ποτὲ μὲν θάμνος ἐγένετο, ποτὲ δὲ κόρη, ποτὲ δὲ ἰχθύς. In quibus verbis observandum, Empedoclem Pythagoræ magistrum dici, qui fuit ejus discipulus.

Τα'

Τὰ μὲν οὖν περὶ φύσεως αὐτῷ καὶ οἱ Καθαρμοὶ εἰς ἔπη τείνουσι πεντακισχίλια] Fragmenta ex Poësi Philosophica collegit H. Stephanus. Ea Collectanea auctiora fieri possent versibus Empedoclis, quos Philostratus libro & cap. I. de Vita Apollonii, & Pachymerius in Aristotelem adducunt: quod Vossius in libello de Poëtis Græcis observabat. Exstat hodie libellus de Sideribus octavi orbis, qui *Empedoclis Sphæra* inscribitur: sed quem non esse Empedoclis, illud evicerit, quòd ejus Physica fuerunt heroico versu scripta; hic autem libellus Jambis constet. Demetrii Triclinii esse; cujus Scholia habemus in Sophoclem; existimabat Vossius dicto loco.

Ὁ δὲ ἰατρικὸς λόγος, &c.] Erat enim etiam Medicus, ut suprà Laërtius testatum reliquit: atque ut Medici meminit Plinius XX. 9. Pythagoreos, Medicinam coluisse, suprà ad Empedoclem, observamus ex Æliano.

EPICHARMUS.

78 Ἐπίχαρμος Ἡλοθαλοῦς, Κῷος] Suprà quoque in Pythagora, ex Heraclide Sarapionis filio, refert Laërtius Pythagoram librum scripsisse, cui titulus Ἡλοθαλῆς ὁ Ἐπιχάρμου τοῦ Κῴου πατήρ. At apud Jamblichum de Vita Pythagoræ cap. 34. Thyrsus Epicharmi pater memoratur: καὶ Μητρόδωρός τε ὁ Θύρσου τοῦ πατρὸς Ἐπιχάρμου, καὶ τῆς ἐκείνου διδασκαλίας τὰ πλείονα πρὸς τὴν ἰατρικὴν μετενέγκας, ἐξηγούμενος τοὺς τοῦ πατρὸς λόγους. Tityrus, vel Chimarus, dicitur Suidæ: Ἐπίχαρμος; Τιτύρου ἢ Χειμάρου, καὶ Σικίδος, Συρακούσιος, ἢ ἐκ πόλεως Κράστου τῶν Σικανῶν· ὃς εὗρε τὴν Κωμῳδίαν ἐν Συρακούσαις ἅμα Φόρμῳ.

Ἐντεῦθεν δὲ, εἰς Συρακούσας.] Atque hinc est quòd *Siculus* dicitur Horatio. *Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi.* Et Aristoteli in libello de Poëtica capite 3. διὸ καὶ ἀντιποιοῦνται, τῆς τε τραγῳδίας, καὶ τῆς Κωμῳδίας, οἱ Δωριεῖς. τῆς μὲν κωμῳδίας, οἱ Μεγαρεῖς· οἵ τε ἐνταῦθα, ὡς ἐπὶ τῆς παρ' αὐτοῖς δημοκρατίας γενομένης· καὶ οἱ ἐκ Σικελίας· ἐκεῖθεν γὰρ ἦν Ἐπίχαρμος ὁ ποιητής.

Κῷος] Suidas: τινὲς δὲ αὐτὸν Κῷον ἀνέγραψαν τῶν μετὰ Κάδμου εἰς Σικελίαν μετοικησάντων. ἄλλοι, Σάμιον· ἄλλοι, Μεγάρων τῶν ἐν Σικελίᾳ.

Συρηκοσίων] Corrige, Συρακοσίων. Sic rectè in Anthologia lib. III. Tit. εἰς Φιλοσόφους.

Οὗτος ὑπομνήματα καταλέλοιπεν] Citatur ἐν Μεγαρίδι ab Hephæstione: itemque ἐν Λόγῳ.

Καὶ παραστιχίδια τοῖς πλείστοις τῶν ὑπομνημάτων πεποίηκεν, οἷς διασαφεῖ ὅτι αὐτοῦ ἐστι τὰ συγγράμματα.] Similiter Philostorgius, initialibus librorum suorum literis, duodecim libris suis nomen suum apposuerat. Id nos docuit Photius. Ὅτι ἐν δώδεκα λόγοις αὐτοῦ ἡ ἱστορία περαίνεται, ἀπαρτιζόντων αὐτοῦ τοὔνομα τῶν κατὰ τοὺς λόγους ἀρχομένων στοιχείων ἐν τάξει συντιθεμένων. Quod & alii plures factitarunt: de quibus nos fusè suprà, libro V. in Vita Heraclidis.

Οὗτος Ὑπομνήματα καταλέλοιπεν, ἐν οἷς φυσιολογεῖ, γνωμολογεῖ, ἰατρολογεῖ] Fragmenta ex ejus Philosophica Poësi collegit H. Stephanus. Fabulæ ejus multæ celebrantur. Vossium vide in Syntagmate de Poëtis Græcis, multa de Epicharmo notatu digna observantem. In epithetis excelluisse dicit auctor περὶ ἑρμηνείας.

Ἐν οἷς φυσιολογεῖ.] Ex his φυσικῶν libris, fuit illud Epicharmi: νοῦς ὁρᾷ· νοῦς ἀκούει. τὰ δ' ἄλλα πάντα τυφλὰ καὶ κωφά.

Ἰατρολογεῖ.] Columella libro VII. capite 3. *Epicharmus autem Syracusanus, qui pecudum medicinas diligentissimè conscripsit, affirmat pugnacem arietem mitigari terebrâ secundum auriculas foratis cornibus, quà curvantur in flexu.*

Καὶ παραστιχίδια τοῖς πλείστοις τῶν Ὑπομνημάτων πεποίηκεν, οἷς διασαφεῖ, ὅτι αὐτοῦ ἐστι τὰ συγγράμματα.] Dixi ad Heraclidem. Nihil hîc vidit Aldobrandinus.

Βιοὺς δὲ ἔτη ἐνενήκοντα] Septem & nonaginta dicit Lucianus in Macrobiis: unde est, inquit Vossius, quòd aliqui eum Persicis temporibus, alii anteà, vixisse memorant. Sex annis ante bellum Persicum vixisse, scribit Suidas: Multò ante Chonnidem & Magnetem, Aristoteles dicto capite 3. libelli de Poëtica.

ARCHYTAS.

Ὡς δὲ Ἀριστόξενος, Ἑστιαίου] Archytæ Vitam scripserat Aristoxenus. Eam laudat Athenæus lib. & cap. XII. 79

Οὗτός ἐστιν ὁ Πλάτωνα ῥυσάμενος δι' ἐπιστολῆς, παρὰ Διονυσίου μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι] Tzetzes Chiliad. XI. 362.

Ἐκ Πόλιδος Ναυάρχου μὲν, γένει δὲ Σπαρτιάτου,
Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον ὠνήσατο Ἀρχύτας,
Φιλόσοφος καὶ οὗτος μὲν, ἀλλ' ἐκ Πυθαγορείων, &c.

Qua de re & nos suprà, ad Platonem.

Καὶ δὴ ἑπτάκις τῶν πολιτῶν ἐστρατήγησε, τῶν ἄλλων μὴ πλέον ἐνιαυτοῦ στρατηγούντων, διὰ τὸ κωλύειν τὸν νόμον] ἑξάκις dicit Ælianus Var. Histor. VII. 14. ubi de Philosophis qui militarunt, & res publicas gesserunt: Ἀρχύταν μὲν εἵλοντο ἑξάκις στρατηγὸν οἱ Ταραντῖνοι. Strabo libro VI. ubi de Tarentinis: ἀπεδέξαντο δὲ καὶ τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν· διαφερόντως Ἀρχύτας, ὃς καὶ προέστη τῆς πόλεως πολὺν χρόνον. Suidas: τοῦ κοινοῦ δὲ τῶν Ἰταλιωτῶν προέστη, στρατηγὸς αἱρεθεὶς αὐτοκράτωρ ὑπὸ τῶν πολιτῶν, καὶ τῶν περὶ ἐκεῖνον τὸν τόπον Ἑλλήνων. Synesius ad Pæonium: καὶ μάλα ἐν δίκῃ· παρ' οἷς ἐνομοθέτει μὲν Χαρώνδας καὶ Ζάλευκος· ἐστρατήγουν δὲ Ἀρχύται καὶ Φιλόλαοι. Auctor Λόγου ἐρωτικοῦ, qui vulgò Demostheni tribuitur: τοῦτο δὲ Ἀρχύταν, τὸν τὴν Ταραντίνων πόλιν οὕτω καλῶς καὶ φιλανθρώπως διοικήσαντα, καὶ κύριον αὐτῆς καταστάντα, ὡς εἰς ἅπαντας τὴν ἐκείνου μνήμην διελθεῖν· ὃς ἐν ἀρχῇ καταφρονούμενος, ἐκ τοῦ Πλάτωνι πλησιάσαι, τοσαύτην ἔλαβεν ἐπίδοσιν.

Πρὸς τοῦτον καὶ Πλάτων γέγραφεν ἐπιστολὰς δύο] Exstat utraque inter Platonis opera.

Ἀρχύτας Πλάτωνι ὑγιαίνειν] Nota ὑγιαίνειν. Lucianus, de Lapsu inter salutandum: ὁ μέντοι θεσπέσιος

Πυθαγόρας, εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς ἡμῖν ἴδιον καταλιπεῖν τῶν αὐτοῦ ἠξίωσεν, ὅσον Οἰκέλλῳ τῷ Λευκανῷ, καὶ Ἀρχύτᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμιληταῖς αὐτοῦ τεκμαίρεσθαι, οὔτε τὸ, εὖ πράττειν προὔγραφεν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ὑγιαίνειν ἄρχεσθαι ἐκέλευεν. ἅπαντες γοῦν οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἀλλήλοις ἐπιστέλλοντες, ὁπότε σπουδαῖόν τι γράφοιεν, ὑγιαίνειν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ παρεκέλευον. Vide nos suprà ad Platonem, & infrà ad Epicurum.

80 Καί τοι περὶ Δάμησκον] Doricè, pro καὶ οἱ περὶ Δάμησκον, id est, *Damescus*. quare divisim legendum καὶ τοί. Damescus autem ille, idem videtur qui *Lamiscus* dicitur in epistola Archytæ ad Dionysium: quam in Platone habet Laërtius.

Περὶ δὲ τῶν Ὑπομνημάτων] Nulla ejus scripta commemorat Laërtius. scripsit tamen plurima. *De Decade.* Meminit Theo Smyrnæus cap. 49. de Musica: Item: *de Sapientiâ:* teste Jamblicho in Protreptico, cap. 3. qui & istius libri fragmentum profert. Τὸ Ἁρμονικόν: cujus meminit Nicomachus libro I. de Arithmetica, ubi ex eo Opere insignem locum profert. Περὶ τοῦ παντὸς, quem librum laudat Simplicius in Præfatione ad Prædicamenta Aristotelis. Citatur & in libro Περὶ νόμου καὶ δικαιοσύνης, nec non in libro Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς καὶ εὐδαίμονος, à Stobæo. Item in libro Περὶ νοῦ καὶ αἰσθήσεως, & in Περὶ ὄντος ab eodem. Exstat Fragmentum ex ejus libro, Περὶ τᾶς ἠθικᾶς παιδείας, ad calcem Diogenis Laërtii ab H. Stephano editum. Libri de Legibus, & libri de Universo, meminit ipse in hac Epistola. Extat etiamnum liber Περὶ τοῦ παντὸς φύσεως: qui non alius videtur à libro περὶ τοῦ παντὸς, quem citat Simplicius.

Τοῖς Ὠκέλλω ἐκγόνοις] Sic Editio Stephanica. Basileensis, Οὐκέλω. Regiæ Schedæ Ὠκέλω. Οἴκελλος Lucianus. Ὤκελος, Sextus contra Mathemat. pag. 433. & Jamblichus de Vita Pythagoræ cap. ultimo. Ὤκελλος Philo libro Περὶ ἀφθαρσίας κόσμου. Et ita vulgò dicitur. Corrigendus Censorinus libro de Die Natali cap. 3. *Sed prior illa sententia, quâ semper humanum genus fuisse creditur, habet Pythagoram Samium, & Cereium Lucanum, & Archytam Tarentinum. Ocellum* lege, pro *Cereium.*

Καὶ τᾶς τῶν πάντων γενέσιος] Placet lectio Editionis Stephanicæ τῶ παντὸς: quam confirmat locus Simplicii suprà memoratus, nec non Codex Palatinus.

Αἴ δίκα εὑρεθῇ] Corrige αἰ δέ κα· & ita Stephani Editio.

81 Τῶν παλαιῶν προγόνων] Venustiùs apud Platonem τῶν πάλαι.

Μυραῖοι] Est apud Platonem μύριοι: *decem millia.* Myra, urbs est Lyciæ.

Περὶ δὲ τῆς φυλακῆς ἀμφότεροι συμφωνοῦμεν] *De custodia* Commentariorum, Aldobrandinus interpretatur. Ampliùs cogitandum.

82 Δεύτερος, Μιτυληναῖος, Μουσικός] Is est, qui Archytas Harmoniacus dicitur Athenæo XIII. 8. Ἀρχύτας δὲ ὁ Ἁρμονικὸς, ὥς φησι Χαμαιλέων, Ἀλκμᾶνα γεγονέναι τῶν ἐρωτικῶν μελῶν ἡγεμόνα, &c.

Τρίτος, περὶ γεωργίας συγγεγραφὼς] Archytam illum qui de Agricultura scripsit, non diversum faciunt ab Archyta Tarentino, tum Varro de R. R. libro & cap. 1. tum Columella, itidem lib. & cap. 1. de R. R. Archytæ Tarentini dictum in desides colonos suos, refert Jamblichus de Vita Pythagoræ. cap. 31. *Benè cum illis agi, quòd ille ipsis esset iratus:* quod ex libris ejus de Re Rustica sumptum putamus.

Τέταρτος, Ἐπιγραμματοποιός] Præteritus à Vossio in Elencho Græcorum Poëtarum. Nulla ejus in Anthologia exstant Epigrammata. Fuit & Archytas Amphissensis, Poëta: cujus meminit Plutarchus, in Quæstionibus Græcis.

Ἔνιοι καὶ πέμπτον ἀρχιτέκτονά φασιν] Quibus sextum addit Aldobrandinus, qui Athenæo libro I. 5. ὀψοφάγος appellatur. Ad Architectum Archytam, spectare videtur proverbium Ἀρχύτου πλαταγὴ, de quo Diogenianus III. 98. Ἀρχύτου πλαταγή. ἐπὶ τῶν ἡσυχάζειν οὐ δυναμένων. ὁ γὰρ Ἀρχύτας τέκτων ὢν, ἐπινόησε πλαταγὴν, ἣν ἐδίδοσαν τοῖς παιδίοις ἵνα μηδὲν τῶν κατὰ οἰκίαν σκευῶν διασαλεύσωσιν. Sed Suidas refert ad Philosophum: Ejus enim hæc sunt verba in Ἀρχύτας Ταραντῖνος: καὶ παροιμία, Ἀρχύτου πλαταγή. ὅτι Ἀρχύτας πλαταγὴν εὗρεν, ἥ τις ἐστὶν εἶδος ὀργάνου, ἦχον, ἢ ψόφον, ἀποτελοῦντος. ὁ δὲ πλαταγὴν χαλκευσάμενος, ἐπλατάγει. Architecti Archytæ meminit Vitruvius in Præfatione libri VII. inter Architectos minùs nobiles, qui de machinationibus scripserunt.

Περὶ δὲ τοῦ Μουσικοῦ φέρεται καὶ τόδε, ὡς ὀνειδιζόμενος ἐπὶ τῷ μὴ ἐξακούεσθαι, εἴποι, Τὸ γὰρ ὄργανον ὑπὲρ ἐμοῦ διαγωνιζόμενον λαλεῖ] Hesychius Milesius: Ὁ Μουσικὸς Ἀρχύτας ὀνειδιζόμενος ἐπὶ τῷ μὴ ἐξακούεσθαι, εἶπε, Τὸ γὰρ ὄργανον ὑπὲρ ἐμοῦ ὀνειδιζόμενον λαλεῖ.

Καὶ τοὺς αὐτίκα ληφθῆναι] Videtur quid deesse. Fortè scripserat Laërtius, καὶ τοὺς στρατιώτας αὐτίκα ληφθῆναι.

Οὗτος πρῶτος τὰ μηχανικὰ ταῖς μηχανικαῖς προσχρησάμενος ἀρχαῖς ἐμεθώδευσε] Insignis in hanc rem 83
est locus Gellii X. 12. *Sed id quod Archytam Pythagoricum commentum esse atque fecisse traditur, neque minùs admirabile, neque tamen vanum æque videri debet. Nam & plerique nobilium Græcorum, & Favorinus Philosophus memoriarum veterum exsequentissimus, affirmatissimè scripserunt, simulachrum columbæ è ligno ab Archyta ratione quadam disciplinâque mechanicâ factum volasse. Ita erat scilicet libramentis suspensum, & aurâ spiritus inclusâ atque occultâ concitum. Libet hercle super re tam abhorrenti à fide, ipsius Favorini verba ponere:* Ἀρχύτας Ταραντῖνος, φιλόσοφος ἅμα καὶ μηχανικὸς ὢν, ἐποίησε περιστερὰν ξυλίνην, πετομένην, ἥ τις εἴποτε καθίσειεν, οὐκέτι ἀνίστατο. Vide Vitruvium libro IX. capite 3.

Διαγράμματι γεωμετρικῷ, &c. καὶ γεωμετρίᾳ πρῶτος κύβον εὗρεν] Etiam ut Geometræ præstantissimi meminit Horatius Ode 28. libri I.

Te maris & terræ numeroque carentis arenæ
Mensorem cohibent, Archyta,

Pulveris exigui prope littus parva Matinum
Munera; nec quidquam tibi prodest
Aërias tentaße domos, animoque rotundum
Percurrisse polum morituro.

Etiam inter claros Mathematicos numerat eum Proclus lib. II. ad I. Euclidis. Summum Arithmeticum vocat Theo Smyrnæus, in libro de Arithmetica. De eo quoque sic Vitruvius libro IX. cap. 3. *Transferatur mens ad Archyta Tarentini & Eratosthenis Cyrenai cogitata. Hi enim multa & grata à Mathematicis rebus hominibus invenerunt. Itaque cùm in ceteris inventionibus fuerint grati, in ejus rei concertationibus maximè sunt suspecti. Alius enim alia ratione explicare curavit, quod Delo imperaverat responsis Apollo, uti ara ejus quantum haberet pedum quadratorum, id duplicaretur: & ita fore, ut hi qui essent in ea insula, tunc religione liberarentur. Itaque Archytas hemicylindrorum descriptionibus; Eratosthenes, mesolabi ratione idem explicaverunt.*

ALCMÆON.

Καὶ οὗτος Πυθαγόρου διήκουσε] Aristoteles Metaphys. I. 5. καὶ γὰρ ἐγένετο τὴν ἡλικίαν Ἀλκμαίων ἐπὶ γέροντι Πυθαγόρᾳ.

Λέγων, Δύο τὰ πολλὰ ἐστι τῶν ἀνθρωπίνων] Quod idem testificatur Aristoteles, loco suprà proximè memorato: φησὶ γὰρ εἶναι δύο τὰ πολλὰ τῶν ἀνθρωπίνων, λέγων τὰς ἐναντιότητας οὐχ ὥσπερ οὗτοι, de Pythagoricis loquitur, διωρισμένας, ἀλλὰ τὰς τυχούσας· οἷον, λευκὸν, μέλαν· γλυκὺ, πικρόν· ἀγαθὸν, κακόν· μικρὸν, μέγα, &c.

Δοκεῖ δὲ πρῶτος φυσικὸν λόγον συγγεγραφέναι, καθά φησι Φαβωρῖνος] Id ipsum ait & Clemens Stromateon libro I. Ἀλκμαίων γ' οὖν Περίθου Κροτωνιάτης, πρῶτος φυσικὸν λόγον συνέταξεν· οἱ δὲ, Ἀναξαγόραν Ἡγησιβούλου Κλαζομένιον, πρῶτον διὰ γραφῆς ἐκδοῦναι βιβλίον ἱστοροῦσιν. & Theodoritus Sermone I. Ἀλκμὰν ὁ Πειρίθου Κροτωνιάτης, ὃν πρῶτόν φασι περὶ φύσεως συγγράψαι λόγον. Alcman & Alcmæon, idem est nomen. Ex ejus Physicis erat, quod ex eo retulit Aristoteles lib. I. de Historia animalium; capras auribus spirare: quo nomine eum mendacii insimulat.

Καὶ τὴν σελήνην καθόλου ταύτην ἔχειν ἀΐδιον φύσιν] Clemens in Admonitione ad Gentes: ὁ γάρ τοι Κροτωνιάτης Ἀλκμαίων, θεοὺς ᾤετο τοὺς ἀστέρας εἶναι, ἐμψύχους ὄντας. Cicero I. de Natura Deorum: *Crotoniates autem Alcmæo, qui Soli & Lunæ, reliquisque sideribus, animoque præterea divinitatem dedit, non sensit sese mortalibus rebus immortalitatem dare.*

Ἀλκμαίων Κροτωνιήτης] Legendum videtur, Κροτωνιάτης· Alcmæon enim, & ut Crotoniates, & ut Pythagoricus, (amabant Doricam linguam Pythagorici, ut suprà observamus) Doricâ dialecto videtur scripsisse. Κροτωνιήτης tamen omnes Editi & MSS. An Alcmæon in gratiam Pythagoræ præceptoris, qui Ionicè, ut Samius, scripsit, Ionicè quoque scripserit? quemadmodum ferunt Hippocratem, Doricus cùm esset, in gratiam Democriti Ionis Ionicâ linguâ libros suos conscripsisse, ut est apud Ælianum Var. Hist. IV. 20.

Ἦν δὲ Πειρίθου υἱὸς] Theodoritus similiter: at Clementi Πέριθος dicitur: & suprà etiam, Laërtio.

Βροτίνῳ] Βροντῖνος, & Βροτῖνος, passim scriptum reperias. De illo, diximus suprà.

Καὶ Λέοντι] De quo Proclus in II. ad I. Euclidis, ubi de claris Mathematicis: Λεωδάμαντος δὲ νεώτερος ὁ Νεοκλείδης, καὶ ὁ τούτου μαθητὴς Λέων, οἳ πολλὰ προσεπόρισαν τοῖς πρὸ αὐτῶν· ὥστε τὸν Λέοντα καὶ τὰ στοιχεῖα συνθεῖναι, τῷ τε πλήθει, καὶ τῇ χρείᾳ τῶν δεικνυμένων ἐπιμελέστερον· καὶ διορισμὸν εὑρεῖν, πότε δυνατόν ἐστι τὸ ζητούμενον πρόβλημα, καὶ πότε ἀδύνατον. De eodem Leonte, habes suprà in Vita Platonis; ubi nos videsis. De Bathyllo, nihil comperi.

Morbo pediculari obiisse Alcmæonem scripsit Antigonus Carystius Histor. Mirab. cap. XCV. Ἐν δὲ τῷ σώματι τῶν ἀνθρώπων γίνεσθαι. οἷον ἴονθους μικρούς· τούτους δὲ ἐάν τις κεντήσῃ, ἐξέρχεσθαι φθεῖρας· καὶ ἐάν τις ἐάσῃ, εἰς νόσημα τοῦτο ἐμπίπτειν· ὥσπερ Ἀλκμαίωνι τῷ Φυσικῷ, καὶ Φερεκύδει τῷ Συρίῳ. *In hominis corpore existere veluti pustulas exiguas, quas si quis perforet, exire pediculos: & si quis omittat, in pedicularem morbum incidere; quo Alcmæon Physicus & Pherecydes Syrus confecti sunt.* Sed, ut rectè ad hunc locum Meursius observabat, memoriâ lapsus est Antigonus, qui de Alcmæone Physico dixit, quod de Alcmane Poëta dixerat Aristoteles. Locus Aristotelis est Histor. Animal. V. 31. καὶ διεφθάρησάν τινες ἤδη τοῦτον τὸν τρόπον, ὥσπερ Ἀλκμᾶνά τε ποιητὴν, καὶ Φερεκύδην τὸν Σύριον. Plutarchus etiam, in Sylla, Poëtam Alcmanem inter eos recenset qui phthiriasi obierunt. Nisi potiùs existimemus verba Antigoni mendosa esse, & in iis legendum, ὥσπερ Ἀλκμᾶνι τῷ Μελικῷ, pro ὥσπερ Ἀλκμαίωνι τῷ Φυσικῷ. Similiter tamen apud Theodoritum Serm. I. & V. Ἀλκμὰν, pro Ἀλκμαίων, appellatur.

Ἔφη δὲ, τὴν ψυχὴν ἀθάνατον, καὶ κινεῖσθαι αὐτὴν συνεχὲς ὡς τὸν ἥλιον] Theodoritus Serm. V. Θαλῆς τοίνυν κέκληκε τὴν ψυχὴν ἀκίνητον φύσιν· Ἀλκμὰν δὲ, αὐτὴν αὐτοκίνητον εἴρηκεν. συνεχῶς, non συνεχὲς, habent hîc ceteræ Editiones Laërtianæ: quod ideo observamus, quia primam diligentiam esse ducimus, nihil negligere.

HIPPASUS.

Ἵππασος, Μεταποντῖνος] Alii Crotoniatem faciunt. 84
Jamblichus de Vita Pythagoræ cap. 18. τὸν δὲ Ἵππασον, οἱ μὲν, Κροτωνιάτην φασίν. οἱ δὲ, Μεταποντῖνον. Ignem pro Deo coluit. Clemens Alexandrinus in Protreptico: τὸ πῦρ δ' θεὸν ὑπειλήφατον Ἵππασός τε ὁ Μεταποντῖνος, καὶ ὁ Ἐφέσιος Ἡράκλειτος. Sed & animam igneam esse dicebat, ut est apud Theodoritum Therapeut. libro 5. Itemque apud Stobæum tomo I. libro I. titulo 46. sed apud quem vitiosè Πύγαθος, pro Ἵππασος. Quod de illo narrat Cœlius Aurelianus, tacere non convenit: *Ajunt Hippasum,*

Pythagoricum Philosophum, interrogatum quid ageret, respondisse, Nondum nihil; nondum quidem mihi invidetur.

Ἔφη δὲ χρόνον ὡρισμένον εἶναι τῆς τοῦ κόσμου μεταβολῆς, καὶ πεπερασμένον τὸ πᾶν καὶ ἀεικίνητον.] Eadem habet, atque iisdem verbis, Hesychius ὁ βιογράφος.

Φησὶ δ' αὐτὸν Δημήτριος ἐν Ὁμωνύμοις μηδὲν καταλιπεῖν σύγγραμμα.] Libros scripserunt ejus Sectatores. Jamblichus in Nicomachi Arithmeticam. *οἱ δὲ περὶ Ἵππασον ἀκουσματικοί, ἀριθμὸν εἶπον παράδειγμα πρῶτον κοσμοποιΐας. καὶ πάλιν κριτικὸν κοσμουργοῦ θεοῦ ὄργανον. Hippasi sectatores, numerum dixerunt esse exemplar primum creationis mundi: & rursus normam, secundum quam creator Deus judicavit de mundo à se condito.*

Καὶ ἕτερος γεγραφὼς ἐν ε' βιβλίοις Λακώνων πολιτείαν· ἦν δὲ καὶ αὐτὸς Λάκων] Omissus à Vossio in Syntagmate de Historiis Græcis: nec memoratus Meursio in Laconicis libro IV. cap. 19. ubi de Scriptoribus qui de rebus Lacedæmoniorum scripserunt, tractat.

PHILOLAUS.

Πυθαγορικός] Archytæ Tarentini auditor, teste Tullio libro III. de Oratore.

Παρὰ τούτου Πλάτων ὠνήσασθαι τὰ βιβλία τὰ Πυθαγορικὰ Δίωνι γράφει] Non exstat id in Epistolis Platonis ad Dionem, quæ hodie supersunt. Habuit Laërtius à Satyro. Laërtius ipse suprà, in Platone: *λέγουσι δέ τινες (ὧν ἐστι καὶ Σάτυρος) ὅτι Δίωνι ἐπέστειλεν εἰς Σικελίαν ὠνήσασθαι τρία βιβλία Πυθαγορικὰ παρὰ Φιλολάου μνῶν ἑκατόν*, &c. Ex quo loco legendum videtur apud Laërtium *τρία βιβλία*. Et Gellius, loco mox afferendo: *tres Philolai Pythagorici libros*, &c. Et Jamblichus de Vita Pythagoræ cap. 31. *πρῶτος Φιλόλαος ἐξήνεγκε τὰ θρυλλούμενα ταῦτα τρία βιβλία, ἃ λέγεται Δίων ὁ Συρακούσιος ἑκατὸν μνῶν πρίασθαι, Πλάτωνος κελεύσαντος, εἰς πενίαν τινὰ μεγάλην τε καὶ ἰσχυρὰν ἀφικομένου τοῦ Φιλολάου.* Sed mox quoque Laërtius, Philolaum librum unum scripsisse testatur; quem Plato de Philolaï propinquis emerit: quare hîc nihil mutamus.

85 *Δοκεῖ δὲ αὐτῷ πάντα ἀνάγκῃ καὶ ἁρμονίᾳ γίνεσθαι*] Ejus autem de Deo sententiam habes, apud Philonem Judæum, in libro *περὶ Κοσμοποιΐας*: *μαρτυρεῖ δέ μου τῷ λόγῳ καὶ Φιλόλαος ἐν τούτοις, Ἔστι γάρ, φησίν, ἡγεμὼν καὶ ἄρχων ἁπάντων θεός, εἷς ἀεὶ ὤν, μόνιμος, ἀκίνητος, αὐτὸς αὐτῷ ὅμοιος, ἕτερος τῶν ἄλλων.*

Καὶ τὴν γῆν κινεῖσθαι κατὰ κύκλον, πρῶτον εἰπεῖν] Atque hinc est, quòd Ismaël Bullialdus, quos de Motu Terræ libros: doctos, Juppiter! & laboriosos; conscripsit, *Philolaum* inscripsit, sive *De vero Mundi Systemate*. Ceterùm, de Philolao quasi id ipsum quoque testatur Plutarchus libro 3. de Placitis Philosophorum, capite 13. ubi de Motu terræ: *οἱ μὲν ἄλλοι μένειν τὴν γῆν· Φιλόλαος δὲ ὁ Πυθαγόρειος, κύκλῳ περιφέρεσθαι περὶ τὸ πῦρ κατὰ κύκλον λοξόν, ὁμοιοτρόπως ἡλίῳ καὶ σελήνῃ.* Quod sic videtur accipiendum, inquit Gassendus, ut Philolaus censuerit Terram percurrere Zodiacum, ac perinde ferri circa Solem: ut vulgò ferri circa Terram Sol & Luna existimantur. De hac Pythagoreorum de motu Terræ opinione, non omittenda hæc Plutarchi in Numa: *Νουμᾶς δὲ λέγεται καὶ τὸ τῆς Ἑστίας ἱερὸν ἐγκύκλιον περιβαλλέσθαι τῷ ἀσβέστῳ πυρὶ φρουράν· ἀπομιμούμενος, οὐ τὸ σχῆμα τῆς γῆς, ὡς Ἑστίας οὔσης, ἀλλὰ τοῦ σύμπαντος κόσμου, οὗ μέσον οἱ Πυθαγορικοὶ τὸ πῦρ ἱδρῦσθαι νομίζουσι, καὶ τοῦτο Ἑστίαν καλοῦσι, καὶ μονάδα. τὴν δὲ γῆν, οὔτε ἀκίνητον, οὔτε ἐν μέσῳ τῆς περιφορᾶς οὖσαν, ἀλλὰ κύκλῳ περὶ τὸ πῦρ αἰωρουμένην, οὔτε τῶν τιμιωτάτων, οὔτε τῶν πρώτων τοῦ κόσμου μορίων ὑπάρχειν. ταῦτα δὲ καὶ Πλάτωνά φασι, πρεσβύτην γενόμενον, διανενοῆσθαι περὶ τῆς γῆς, ὡς ἑτέρᾳ χώρᾳ καθεστώσης, τὴν δὲ μέσην καὶ κυριωτάτην ἑτέρῳ τινὶ κρείττονι προσήκουσαν. Ferunt Numam, ædem quoque Vestæ sacro igni orbicularem circumjecisse, ut ibi asservaretur: adumbrans, non effigiem Terræ; quasi ea Vesta sit; sed universi mundi: cujus in medio, ignis sedem locant Pythagorei; eamque* Vestam *nominant, &* unitatem. *Terram verò non putant immobilem, neque mediam tenere regionem globi, sed esse in gyrum circa ignem suspensam; neque numerari inter elementa mundi præcipua & prima. Eadem Platonem volunt, jam senem, de Terra sensisse, alio eam loco reponentem; medium verò domicilium alteri cuipiam attribuisse præcellentiori.* Eadem de Platone testificatur ipse Plutarchus in Quæstionibus Platonicis: cujus verba mox adducimus.

Οἱ δέ, Ἱκέταν Συρακούσιόν φασι] Nicetam vocat Tullius Academ. Quæst. IV. *Nicetas Syracusius, ut ait Theophrastus, cælum, solem, lunam, stellas; supera denique omnia, stare censet; neque præter terram rem ullam in mundo moveri: quæ cùm circum axem se summa celeritate convertat & torqueat, eadem effici omnia, quasi stante terra cælum moveretur. atque hoc etiam Platonem in Timæo dicere quidam arbitrantur, sed paullò obscuriùs.* An ibi *Hicetam*, aut hîc *Νικήταν*, reponendum? Putarim ibi *Hicetam*, potiùs: quod Mureto quoque Var. XI. 14. videtur. Hicetas nomen proprium est, quo plurimi inter Siculos vocati sunt, ut ex Historia constat. Etiam hoc dogma Cleanthes quidam Samius olim protulit: quo nomine violatæ religionis ab Aristarcho accusatus fuit. Auctor Plutarchus in libro de Facie in orbe Lunæ: *μόνον, εἶπεν, ὦ τᾶν, μὴ κρίσιν ἡμῖν ἀσεβείας ἐπαγγείλῃς· ὥσπερ Ἀρίσταρχος ᾤετο δεῖν Κλεάνθη τὸν Σάμιον ἀσεβείας προκαλεῖσθαι τοὺς Ἕλληνας, ὡς κινοῦντα τοῦ κόσμου τὴν ἑστίαν, ὅτι φαινόμενα σώζειν ἀνὴρ ἐπειρᾶτο, μένειν τὸν οὐρανὸν ὑποτιθέμενος, ἐξελίττεσθαι δὲ κατὰ λοξοῦ κύκλου τὴν γῆν, ἅμα καὶ περὶ τὸν αὑτῆς ἄξονα δινουμένην. Heus tu, inquit, noli nos impietatis reos facere, eo pacto quo Aristarchus putavit Cleanthem Samium violatæ religionis à Græcis debuisse postulari, tamquam si Universi lares Vestamque loco movisset: quòd is homo conatus ea quæ in cælo apparent tutari certis ratiocinationibus, posuisset*

cælum quiescere, terram per obliquum evolvi circulum, & circa suum versari interim axem. Sed in verbis Plutarchi legendum omnino, ὥσπερ Ἀρίσταρχον τὸν Σάμιον ᾤετο Κλεάνθης δεῖν ἀσεβείας προκαλεῖσθαι τοὺς Ἕλληνας. Constat quippe, Aristarchum Samium, terram credidisse moveri, Sole immoto. Meminit Archimedes in Psammite paginâ 449. ταῦτα γὰρ ἐν ταῖς γραφομέναις παρὰ τῶν Ἀστρολόγων διακρούσας Ἀρίσταρχος ὁ Σάμιος, ὑποθεσίων τινων ἐξέδωκεν γραφάς, ἐν αἷς, ἐκ τῶν ὑποκειμένων συμβαίνει τὸν κόσμον πολλαπλάσιον ἦμεν τοῦ νῦν εἰρημένου· ὑποτίθεται γὰρ τὰ μὲν ἀπλανῆ τῶν ἄστρων, καὶ τὸν ἅλιον μένειν ἀκίνητον. τὰν δὲ γᾶν περιφέρεσθαι περὶ τὸν ἅλιον, κατὰ κύκλου περιφέρειαν, ὅς ἐστιν ἐν μέσῳ τῷ δρόμῳ κείμενος. Id est: Friderico Commandino interprete: *Hæc igitur in iis quæ ab Astrologis scripta sunt, redarguens Aristarchus Samius, positiones quasdam edidit: ex quibus sequitur mundum proximè dicti mundi multiplicem esse. ponit enim stellas inerrantes atque Solem immobiles permanere: terram ipsam circumferri circa Solem, secundum circumferentiam circuli, qui est in medio cursu constitutus.* Et Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 410. οἵ γε μὴν τὴν τοῦ κόσμου κίνησιν ἀνελόντες, τὴν δὲ γῆν κινεῖσθαι δοξάσαντες, ὡς οἱ περὶ Ἀρίσταρχον τὸν Μαθηματικὸν, οὐ κωλύονται νοεῖν χρόνον. *Qui quidem mundi motum sustulerunt, terram autem moveri sunt opinati: ut Aristarchus Mathematicus: nihil eis obstare, quominus tempus mente concipiant.* Et Plutarchus ipse in Quæstionibus Platonicis: πῶς λέγει τὰς ψυχὰς ὁ Τίμαιος εἴς τε γῆν καὶ σελήνην, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ὄργανα χρόνου σπαρῆναι; πότερον οὕτως ἐκίνει τὴν γῆν, ὥσπερ ἥλιον καὶ σελήνην, καὶ τοὺς πέντε πλανήτας, οὓς ὄργανα χρόνου διὰ τὰς τροπὰς προσηγόρευε; καὶ ἔδει τὴν γῆν ἰλλομένην περὶ τὸν διὰ πάντων πόλον τεταγμένον, μὴ μεμηχανῆσθαι συνεχομένην καὶ μένουσαν, ἀλλὰ στρεφομένην καὶ ἀνειλουμένην νοεῖν; ὡς ὕστερον Ἀρίσταρχος καὶ Σέλευκος ἀπεδείκνυσαν. ὁ μὲν, ὑποτιθέμενος μόνον· ὁ δὲ Σέλευκος, καὶ ἀποφαινόμενος. Θεόφραστος δὲ καὶ προσιστορεῖ, τῷ Πλάτωνι, πρεσβυτέρῳ γενομένῳ, μεταμελεῖν ὡς οὐ προσήκουσαν ἀποδόντι τῇ γῇ τὴν μέσην χώραν τοῦ παντός. *Quomodo ait Timæus, animas in Terram, Lunam, & quæ alia sunt instrumenta temporis, dispersas esse? An hoc modo moveri statuebat Terram, quo Solem, Lunam, & quinque Planetas; quos conversionum causâ appellat* instrumenta temporis? *& oportuit Terram, devinctam circa axem universi, non ita fabricatam intelligi, ut una contenta loco maneret, sed quæ converteretur & circumageretur? postmodò Aristarchus & Seleucus ostenderunt. Sanè, hoc ille ita, ut supponeret tantum: hic, etiam pronuntians. Theophrastus porrò, etiam id narrat: Platonem, jam natu grandem, pœnitentiâ fuisse ductum, quod Terram in medio Universi, non suo loco, collocavisset.* Meminit & Pyrrho adversus Mathematicos pag. 410. οἵ γε μὴν τὴν τοῦ κόσμου κίνησιν ἀνελόντες, τὴν δὲ γῆν κινεῖσθαι δοξάσαντες, ὡς οἱ περὶ Ἀρίσταρχον τὸν Μαθηματικὸν, οὐ κωλύονται νοεῖν χρόνον. *Et qui mundi quidem motum sustulerunt, terram autem moveri sunt opinati, ut Aristarchus Mathematicus, nihil eis obstare quominus tempus mente concipiant.* Hujus Aristarchi Samii extat etiamnum libellus de magnitudinibus & distantiis Solis & Lunæ. Extat & sub ejus nomine, Tractatus de Mundi Systemate: sed qui Robervalii est: qui eum Aristarcho Samio affinxit. Hodie receptior est illa de circulari Terræ motu opinio: eamque præcipuè amplexi sunt, Copernicus, Galilæus, Keplerus, Robervalius, Gassendus, Bullialdus.

Γέγραφε δὲ βιβλίον ἕν] Vide Casaub.

Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον παραγενόμενον εἰς Σικελίαν πρὸς Διονύσιον, ὠνήσασθαι παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Φιλολάου, &c.] Cujus rei meminit Gellius III. 17. *Memoria mandatum est, Platonem Philosophum tenui admodum pecuniâ familiari fuisse: atque eum tamen tres Philolai Pythagorici libros decem millibus denarium mercatum. Id ei precium donasse quidam scripserunt amicum ejus Dionem Syracusanum*, &c. *Timon amarulentus librum maledicentissimum conscripsit, qui* Σίλλος (meliùs Σίλλοι) *inscribitur. In eo libro Platonem Philosophum, quem dixeramus tenui admodum pecuniâ familiari fuisse, contumeliosè appellat, quòd impenso precio librum Pythagoricæ disciplinæ emisset, exque eo Timæum nobilem illum Dialogum continuasset*, &c. An potiùs *contexuisset?* Meminit & Tzetzes Chiliad. x. Histor. 355.

Ὁ Πλάτων ὁ φιλόσοφος αὐτοῦ τοὺς Διαλόγους,
Τουτέστι τὰ συγγράμματα ἅπερ αὐτὸς ἐποίει,
Ἔχοντα ἐρωτήσεις τε ὁμοῦ καὶ ἀποκρίσεις,
Ἐπίπρασκε τῷ Δίωνι καὶ τῷ Διονυσίῳ,
Καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς θέλουσιν ἐκ Σικελῶν ὠνεῖσθαι.
Προῖκα καὶ ἀναργύρως δὲ οὐδὲν αὐτῶν ἐδίδου,
Οὐδὲ τῷ Δίωνι αὐτῷ, ὃς εὐηργέτει τοῦτον.
Καὶ τὸ τοῦ Φιλολάου δὲ, τὸ τοῦ Πυθαγορείου,
Ἀπὸ χηρῶν ὠνήσατο βιβλίον πενομένων.
Ὅρκια γὰρ ἦ δίδοσθαι ταῦτα Πυθαγορείοις,
Ἑτέροις μὴ πωλεῖσθαι δὲ Πυθαγορείων βίβλους.
Ὅμως ὡς χαριζόμενος τῷ Πλάτωνι ἐκεῖνος,
Ὠνεῖται τὸ βιβλίδιον ἐκ γυναικῶν, ὡς ἔφην,
Εἰς μνᾶς τελούσας ἑκατὸν, οὐχ ἥττονας εἰς μέτρον
Καὶ τοῦτο δὲ χαρίζεται Πλάτωνι ὡς ποθοῦντι,
Ἀφ' οὗ γράφει τὸν Τίμαιον καὶ τὰ λοιπὰ ὁ Πλάτων.

Plato Philosophus suos Dialogos;
Hoc est, Volumina quæ ipse faciebat,
Habentia Interrogationes simul atque Responsiones;
Vendidit Dioni atque Dionysio,
Et reliquis volentibus è Siculis, emere.
Gratis autem, & absque argento, nihil horum dabat
Neque Dioni ipsi, qui beneficiis illum afficiebat.
Et illum Philolai; illum, inquam, illius Pythagorici
A Viduis emit Librum pauperibus.
Jusjurandum enim intercesserat datum iri libros illos Pythagoreis,
Ceteris autem numquam vendendos.
Tamen, ut rem ille gratam Platoni faceret,
Emit Libellum à Mulieribus, ut dixi,
Non minùs minis centum:
Et hunc donat Platoni: utpote illius cupido;
Ex quo scripsit Timæum & reliqua Plato.

Vide Chiliad. XI. Hist. 362.

ccc 3

Ἀργυρίου Ἀλεξανδρινῶν μνῶν μ'] Decem millibus denariûm, dicit Gellius. Tzetzes, εἰς μνᾶς τελούσας ἑκατόν. Similiter Jamblichus de Vita Pythagoræ: Ἐν γὰρ τοσαύταις γενεαῖς ἐτῶν οὐθεὶς οὐδενὶ φαίνεται τῶν Πυθαγορείων Ὑπομνημάτων περιτετευχὼς πρὸ τῆς Φιλολάου ἡλικίας· ἀλλ' οὗτος πρῶτος ἐξήνεγκε τὰ θρυλλούμενα ταῦτα τρία βιβλία, ἃ λέγεται Δίων ὁ Συρακούσιος ἑκατὸν μνῶν πρίασθαι, &c. De moneta Alexandrina, vide nos suprà, & Josephum Scaligerum in Libello de Re Nummaria.

Καὶ ἐντεῦθεν μεταγεγραφέναι τὸν Τίμαιον] Timæus ille Locrus, non leviter Pythagorica disciplina imbutus fuit. Hierocles statim initio Commentarii in Aurea Carmina Pythagoræ: ὥς φησιν ὁ Πλάτωνος Τίμαιος, τῶν Πυθαγορείων δογμάτων ὁ ἀκριβὴς διδάσκαλος.

Πρῶτον, ἐκδοῦναι τῶν Πυθαγορικῶν Περὶ φύσεως] Quidam ejus esse Carmina illa Aurea, quæ Pythagoræ nomine circumferuntur, existimarunt. Vide Augustinum in libris De Civitate Dei. Ceterùm, hujus libri περὶ φύσεως meminit Nicomachus Gerasenus Harmonices Manualis lib. I. ex quo etiam locum satis prolixum refert. ὁ Φιλόλαος, inquit, ὁ Πυθαγόρου διάδοχος, οὕτω πως ἐν τῷ πρώτῳ Φυσικῷ λέγων, &c. Et in θεολογουμένοις τῆς ἀριθμητικῆς capite περὶ τετράδος: Καὶ τέσσαρες ἀρχαὶ τοῦ ζώου τοῦ λογικοῦ, ὥσπερ καὶ Φιλόλαος ἐν τῷ Περὶ φύσεως λέγει. Meminit horum de Natura librorum & Theo Smyrnæus cap. 49. de Musica, & passim Jamblichus ad Nicomachi Arithmeticam.

Fuit præceptor Euryti. In ejus sepulcro audivit quemdam canentem pastor quidam. Auctor Jamblichus de Vita Pythagoræ. Vide doctissimum Tennulium in Notis ad Jamblichum de Arithmetica Nicomachi.

EUDOXUS.

86 Ἀστρόλογος] Suidas in Εὔδοξος: καὶ ἔσχε πρὸς ἀστρολογίαν ὑπερφυῶς. Cicero II. de Divinat. *Eudoxus, Platonis auditor, in Astrologia, judicio doctissimorum hominum, facilè princeps.* Gellius XVII. 21. *Neque multò postea Eudoxus Astrologus in terra Græcia nobilitatus est.* Hinc illa Cæsaris gloriatio apud Lucanum:

Nec meus Eudoxi vincetur fastibus annus.

Φάσεις ἀπλανῶν, καὶ ἐπισημασίας in Asia, Sicilia & Italia, observavit. Non tacendum quod de eo narrat Plutarchus in libro Quòd secundùm Epicurum suaviter vivi non potest: eum scilicet Phaëthontis modo comburi exoptasse, dummodò Solem propiùs inspicienti, liceret & figuram ejus & magnitudinem perdiscere.

Νομοθέτης] Laërtius infrà: ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐπιφανέστατος ἐγένετο, γράψας τοῖς ἰδίοις πολίταις νόμους. Plutarchus adversùs Colotem: Εὔδοξος δὲ Κνιδίοις, καὶ Ἀριστοτέλης Σταγειρίταις, Πλάτωνος ὄντες συνήθεις, νόμους ἔγραψαν. Igitur corrigendus Theodoritus Serm. IX. καὶ ἵνα τοὺς ἄλλους νομοθέτας παρῶ, Ἆπιν τῶν Ἀργείων, καὶ Μνήσωνα τῶν Φωκέων καὶ τῶν Κυρηναίων, καὶ Παγώνδην τῶν Ἀχαιῶν, καὶ τῶν Κνιδίων Ἀρχίαν, καὶ Εὔδοξον τῶν Μιλησίων, &c. Legendum, καὶ τῶν Κνιδίων Ἀρχίαν, καὶ Εὔδοξον τὸν Κνίδιον.

Τὰ δὲ ἰατρικὰ, Φιλιστίωνος τοῦ Σικελιώτου] Philistionis Locri, perveteris Medici, meminit Plutarchus Sympos. lib. VII. Quæst. I. Gellius Noctium Atticarum XVII. II. Nec alium esse existimamus, cujus ut Medici, meminit quoque Plinius XX. 12. & quem inter ὀψαρτυτικῶν Scriptores recenset Athenæus XII. 3. Ac de eodem accipimus hæc Rufi Ephesii verba, pag. 31. Φιλιστίων δὲ ὁ ἀπὸ Ἰταλίας, κατὰ τὸ ἐπιχώριον τοῖς ἐκεῖ Δωριεῦσιν, ἀετούς τινας ὀνομάζει φλέβας, τὰς διὰ κροτάφων ἐπὶ κεφαλὴν τεινούσας. Assentior autem Aldobrandino opinanti, Philistionem illum Siculum Medicum, non diversum esse à Philistione Locro. Æqualis Eudoxo fuit Philistus Syracusius: quare amicus quidam meus legebat hoc loco Φιλίστου τοῦ Σικελιώτου. Verùm Philistus ille Syracusius Historicus fuit, non Medicus.

Καλλίμαχος ἐν τοῖς Πίναξι] Qui liber Suidæ, in Καλλίμαχος, memoratur inter libros Callimachi: Πίνακες τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμψάντων, καὶ ὧν συνέγραψαν, ἐν βιβλίοις κ' καὶ ρ'. Meminit quoque Athenæus VI. 10. XIII. 6. XIV. 13. & Auctor Etymologici in Πίναξ. De his Callimachi Tabulis, videndus omnino Jonsius lib. II. de Scriptoribus Histor. Philos. cap. 4. In his Tabularum libris, quæ scripsisset quisque Scriptor, memorabantur: quod titulus Tabularum Callimachi manifestum facit: καὶ ὧν συνέγραψαν. Quare; quæ est Casauboni ad librum VI. Athenæi observatio; Galenus ad librum Hippocratis de Articulis, Scriptum quoddam cui erat titulus Ἱπποκράτους, περὶ ἀδένων οὐλομελίης, negat esse magni Hippocratis, cùm aliis argumentis, tum etiam isto, quod auctores Πινάκων nullam ejus inter libros Hippocratis fecissent mentionem.

Καὶ Πλάτωνος αὐτὸν ἀκοῦσαι] Suidas: Πλάτωνος ἡλικιώτης. Plutarchus: Πλάτωνος συνήθης. Proclus: ἑταῖρος δὲ τῶν περὶ Πλάτωνα γενόμενος. Cicero: *Eudoxus, Platonis auditor.* Rittershusius in Notis ad Porphyrium, pro *Platonis* legebat *Socratis.* Sed nihil mutandum docet locus Laërtii quem præ manibus habemus. Vide Vossium de Historicis Græcis I. 6. De Eudoxi adventu in Siciliam ut Platonem apud Dionysium inviseret, videndus Ælianus Var. Hist. VII. 17. Synesius in Dione, Eudoxum vocat, discipulorum Aristotelis facilè principem: falsò omnino.

Θεομέδοντι τῷ ἰατρῷ] Non mihi aliunde notus Medicus ille Theomedon. Θερμίδοντι, habent nonnulli Codices, teste Sambuco.

Εἰς Αἴγυπτον ἀπᾶραι μετὰ Χρυσίππου τοῦ ἰατροῦ] 87
Strabo lib. XVII. cum Platone dicit profectum. Verba ejus operæ precium est adscribere: ἐκεῖ οὖν ἐδείκνυντο οἵ τε τῶν ἱερέων οἶκοι, loquitur de Ægypto, καὶ Πλάτωνος καὶ Εὐδόξου διατριβαί· συνανέβη γὰρ δὴ τῷ Πλάτωνι ὁ Εὔδοξος δεῦρο, καὶ συνδιέτριψαν τοῖς ἱερεῦσιν ἐκεῖνοι ἐνταῦθα τρισκαίδεκα ἔτη, ὡς εἴρηταί τισι. Sed Laërtius in Platone, Platonem ait fuisse in hac pe-

regrinatione Euripidis comitem. De hoc Chrysippo Medico diximus suprà ad Chrysippum Philosophum. Adde quæ de eo Jonsius lib. II. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ cap. 8. Eudoxi peregrinationis in Ægyptum, meminit & Diodorus Siculus libro I. extremo: his verbis: παραπλησίως δὲ καὶ τὸν Εὔδοξον ἀστρολογήσαντα παρ' αὐτοῖς Αἰγυπτίοις καὶ πολλὰ τῶν χρησίμων εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐκδόντα, τυχεῖν ἀξιολόγου δόξης.

Συστατικὰς φέροντα παρ' Ἀγησιλάου πρὸς Νεκτάβιν] Νεκτάναβιν ceteræ Editiones, & Schedæ Regiæ.

Ξυρόμενόν τε ἥβην καὶ ὀφρῦν] Scaligero assentior, rescribenti ὑπήνην καὶ ὀφρῦν. Eum videsis lib. II. de Emendat. Temp. pag. 69. Ita legisse videtur & Ambrosius, qui vertit, *mento attonso atque supercilio.* ὀφρῦς, habet editio Stephanica. Presbyteros Ægyptios cilia rasisse, testatur quoque Synesius in libello de Laude Calvitiei: his verbis: ἤδη δὲ ἐγὼ κατενόησα καὶ τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ θεραπευτὰς τοῦ θεοῦ, μηδὲ τῶν ἐπιβλεφαρίδιων ἀνεχομένους τριχῶν. *Ego verò Presbyteros, etiam ab iis quæ in genis nascuntur ciliis, abhorrere animadverti.* Herodotus, in Euterpe, totum corpus dicit. Ejus verba, quia Laërtianæ receptæ lectioni non parum favent, infrà ponere non gravabor. οἱ δὲ ἱρέες ξυρεῦνται πᾶν τὸ σῶμα διὰ τρίτης ἡμέρας, ἵνα μήτε φθεὶρ, μήτε τι ἄλλο μυσαρὸν μηδὲν ἐγγίγνηταί σφι θεραπεύουσι τοὺς θεούς.

Τὴν ὀκταετηρίδα κατά τινας συγγράψαι] Perperam uterque Interpres, *octo annorum historiam.* Eudoxi Octaëteris, Opus fuit Mathematicum, non Historicum. Censorinus de Die Natali cap. 18. *Hanc ὀκταετηρίδα vulgò creditum est ab Eudoxo Cnidio institutam. Sed hanc Cleostratum Tenedium primum ferunt composuisse; & posteà alios aliter, qui mensibus variè intercalandis suas ὀκταετηρίδας protulerunt: ut fecit Harpalus, Nauteles, Mnesistratus; item alii, in quis Dositheus; cujus maximè ὀκταετηρὶς, Eudoxi inscribitur.* Octaëterida Eudoxi laudat etiam Suidas: ἔγραψέ τε πλεῖστα τοῦ εἴδους τούτου· καὶ ὀκταετηρίδα· ἔτι δὲ δι' ἐπῶν Ἀστρονομίαν.

Συμπόσιον ἔχοντι τῷ Πλάτωνι αὐτὸν ἡμικύκλιον κατάκλησιν, πολλῶν ὄντων, εἰσηγήσασθαι] Quod hemicyclium, posteà à figura semirotunda τοῦ *Sigma* C (nam ita pingebant Sigma, ut ex inscriptionibus certum est) fuit appellatum. Vitiosè autem hîc in omnibus Editionibus κατάκλησιν. Legendum κατάκλισιν, quemadmodum scriptum exhibent Membranæ Regiæ: quam lectionem & Sambucus ad oram libri notavit.

88 *Φησὶ δ' αὐτὸν Νικόμαχος ὁ Ἀριστοτέλους τὴν ἡδονὴν λέγειν τὸ ἀγαθόν.*] De Eudoxo, ita Aristoteles in Moralibus ad Nicomachum lib. x. cap. 2. Εὔδοξος μὲν οὖν τὴν ἡδονὴν τἀγαθὸν ᾤετο εἶναι, διὰ τὸ πάνθ' ὁρᾶν ἐφιέμενα αὐτῆς, καὶ ἔλλογα, καὶ ἄλογα· ἐν πᾶσι δ' εἶναι τὸ αἱρετὸν, ἐπιεικές· καὶ τὸ μάλιστα, κράτιστον. τὸ δὲ πάντ' ἐπὶ τὸ αὐτὸ φέρεσθαι, ὡς πᾶσιν ἄριστον μηνύειν· ἕκαστον γὰρ τὸ αὐτῷ ἀγαθὸν εὑρίσκειν, ὥσπερ καὶ τροφήν. τὸ δὴ πᾶσιν ἀγαθὸν, καὶ οὗ πάντ' ἐφίεται, τἀγαθὸν εἶναι. ἐπιστεύοντο δ' οἱ λόγοι, διὰ τὴν τοῦ ἤθους ἀρετὴν μᾶλλον, ἢ δι' αὐτούς· διαφερόντως γὰρ ἐδόκει σώφρων εἶναι. *Eudoxus quidem Voluptatem bonum ipsum esse existimabat, propterea quod omnia videbat eam appetere, tam quæ prædita essent ratione, quàm quæ eâ carerent: atque in omnibus quod est expetibile, id honestum; & quod maximè hujusmodi, id præstantissimum esse existimabat: quòd autem omnia ad idem ferantur, omnibus id esse optimum indicare. Unumquemque enim quod sibi bonum esset, invenire, non secus atque alimentum. Quod igitur omnibus esset bonum, quodque omnia appeterent, ipsum esse bonum conficiebat. cujus sanè rationibus ob morum virtutem, magis quàm propter se ipsas, fides adhibebatur: præcipuè enim temperans esse videbatur.* Quare ex hoc Laërtii loco colligi posse Aldobrandinus existimabat, Laërtium in ea fuisse sententia ut existimaret Nicomachum, Aristotelis filium, auctorem esse Moralium ad Nicomachum, quæ sub Aristotelis nomine circumferuntur. Qua in sententia fuisse putant nonnulli & Ciceronem; cujus hæc sunt verba lib. v. de Finibus bonorum & malorum: *Quare teneamus Aristotelem, & ejus filium Nicomachum; cujus accuratè scripti de Moribus libri, dicuntur illi quidem esse Aristotelis, sed non video cur non potuerit patris similis esse filius.* Consentiens tamen & una vox est Aristotelis Interpretum, horum librorum auctorem esse Aristotelem ipsum. Scripsit quidem Nicomachus de Moribus; sed sex tantùm libros, ut est apud Suidam. Νικόμαχος, inquit, Σταγειρίτης φιλόσοφος, υἱὸς μὲν Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου, μαθητὴς δὲ Θεοφράστου· ὡς δέ τινες, καὶ παιδικά· ἔγραψεν Ἠθικῶν βιβλία ἕξ, καὶ Περὶ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Sunt autem libri de Moribus, Aristotelis ad Nicomachum, numero decem. Adde quòd ex Aristocle refert Eusebius, in libris de Præparatione Evangelica, Nicomachum pupillum educatum fuisse à Theophrasto, posteaque in bello, cùm adolescentulus esset, diem suum obiisse. Est verò hoc Opus hominis in disciplinis consummatissimi. Orta ex eo videtur hæc opinio, quòd Νικομάχεια Ἠθικὰ inscripti sunt hi libri, quia eos Nicomacho filio pater προσεφώνησε· nomina autem hujusmodi κτητικὰ, ut rectè Nunnesius ad Vitam Aristotelis observabat, tam in Auctore operis, quàm in eo cui dicatum est, dici possunt. Sic Alexander Aphrodisæus in Commentariis ad lib. II. Topicorum, laudat Εὐδήμεια ἀναλυτικὰ, ἢ Εὐδήμου ὑπὲρ ἀναλυτικῶν, quasi τὰ Εὐδήμεια, in Auctore usurpentur.

Καὶ ἀστρολογούμενα] Quæ Φαινόμενα inscripserat. Scriptor Vitæ Arati anonymus: καὶ γὰρ Εὔδοξος ὁ Κνίδιος ἔγραψε Φαινόμενα, καὶ Λάσος ὁ Μάγνης. Hipparchus in Aratum lib. I. ἐμπειρότερον δὲ Εὔδοξος τὴν αὐτὴν τῷ Ἀράτῳ περὶ τῶν Φαινομένων σύνταξιν ἀναγέγραφεν. Erat verò hoc Opus in libros duos distributum, quorum primo titulus, Ἔνοπτρον, alteri Φαινόμενα, ut rectè Meursius ad Apollonium, ex eodem Hipparcho, observavit. Hipparchi verba sunt: ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸν Εὔδοξον δύο βιβλία περὶ τῶν Φαινομένων, σύμφωνα κατὰ πάντα σχεδὸν ἀλλήλοις, πλὴν

ὀλίγων σφόδρα. τὸ μὲν οὖν ἐν αὐτῶν ἐπιγράφεται ἜΝΟΠΤΡΟΝ· τὸ δὲ ἕτερον, ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ. Ἔνοπτρον laudatur in eodem Hipparchi Commentariorum libro: καὶ γὰρ ὁ Εὔδοξος, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἐνόπτρῳ, τὸν τροπικὸν τέμνεσθαί φησιν οὕτως, &c. Κάτοπτρον vocat Auctor Vitæ Arati anonymus: προστράπη ὑπ' αὐτοῦ τὰ Φαινόμενα γράψαι, τοῦ βασιλέως, Εὐδόξου ἐπιγραφόμενον βιβλίον ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ, δόντος αὐτῷ. Scripta autem fuerunt hæc Phænomena δι' ἐπῶν, sive carmine hexametro, si fides Suidæ.

Καὶ γεωμετρούμενα] In Codice Euclidis manu exarato, qui in Bibliotheca Julii Mazarini Cardinalis adservatur, quintus liber Euclidis Eudoxo tribuitur, his verbis: τοῦτο τὸ βιβλίον λέγεται εἶναι Εὐδόξου τοῦ Κνιδίου. Sed de Eudoxo nostro, audiendus Proclus in II. ad I. Euclidis: Εὔδοξος δὲ ὁ Κνίδιος, Λέοντος μὲν ὀλίγῳ νεώτερος, ἑταῖρος δὲ τῶν περὶ Πλάτωνα γενόμενος, πρῶτος τῶν καθόλου θεωρημάτων τὸ πλῆθος ηὔξησε, καὶ ταῖς τρισὶν ἀναλογίαις ἄλλας τρεῖς προσέθηκε. καὶ τὰ περὶ τὴν τομὴν, ἀρχὴν λαβόντα παρὰ Πλάτωνος, εἰς πλῆθος προήγαγεν, καὶ ταῖς ἀναλύσεσιν ἐπ' αὐτῶν χρησάμενος.

Καὶ ἕτερ' ἄττα ἀξιόλογα] Scripsit Γῆς περίοδον· qui liber mox citatur à Laërtio, ubi de eo nos plura.

Ἔσχε δὲ καὶ θυγατέρας τρεῖς, Ἀκτίδα, Φιλτίδα, Δελφίδα] Suidas: ᾧ τρεῖς ἐγένοντο θυγατέρες, Ἀκτὶς, Δελφὶς, Φιλτίς.

89 Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς πρὸς Βάτωνα] Legerat Vetus Interpres, πρὸς Ἑκάτωνα: nam vertit *Eratosthenes in libris ad Hecatonem*. Palatinus Codex habet, πρὸς Κάτωνα: quod ad Ἑκάτωνα propè accedit. An scripserit Laërtius, πρὸς Πλάτωνα? Scripserat Eratosthenes ad Platonem: in quo libro citatur à Theone Smyrnæo, Mathematicorum cap. I. Ἐρατοσθένης μὲν γὰρ, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Πλατωνικῷ, φησὶ ὅτι Δηλίοις, &c. & cap. 30. Ἐρατοσθένης δὲ ἐν τῷ Πλατωνικῷ φησι, μὴ ταυτὸν εἶναι διάστημα, &c. Atque inde est fortasse, quòd eum *Platonem alterum* vocarent. Suidas in Ἐρατοσθένης· οἱ δὲ καὶ δεύτερον, ἢ νέον Πλάτωνα, ἄλλοι πένταθλον ἐκάλεσαν. Batonis cujusdam Sinopensis meminit Athenæus x. 10. Βάτων ὁ Σινωπεὺς ἐν τοῖς Περὶ Ἴωνος τοῦ ποιητοῦ, φιλοπότην φησὶ γενέσθαι καὶ ἐρωτικώτατον τὸν Ἴωνα.

Τοῦτον δὲ μεθερμηνεύσαντα, &c.] Aliud agebat Aldobrandinus cùm vertit, *Aristoxenum verò interpretatum*, &c.

Τούτου διήκουσε Χρύσιππος Ἐρίνεω, Κνίδιος] De quo, hoc tantùm scio.

Τούτου γίγονε παῖς Ἀρισταγόρας, οὗ Χρύσιππος Αἐθλίου μαθητής] Aëthlias ille, idemne sit ac Aëthlius qui de Samiorum finibus scripsit, addubitat Jonsius. Diversum esse ab Aëthlio de quo suprà Laërtius in Diogene, non dubitat.

90 Ἕτερος, Ῥόδιος, ἱστορίας γεγραφώς] Cujus meminit Apollonius Historiæ Commentitiæ cxxiv. Εὔδοξος ὁ Ῥόδιος περὶ τὴν Κελτικὴν εἶναί τι ἔθνος φησὶν, ὃ τὴν ἡμέραν, οὐ βλέπει· τὴν δὲ νύκτα, ὁρᾷ. Item Etymologus in Ἀδρίας: Εὔδοξος δὲ ἐν τῷ ἐννάτῳ τῶν Ἱστοριῶν, τὸ πέλαγος καὶ τὴν πόλιν ὀνομασθῆναι Ἀδρίαν φησὶν, ἀπὸ Ἀδρίου τοῦ Μεσσαπίου Παύσωνος.

Τρίτος, Σικελιώτης, παῖς Ἀγαθοκλέους, ποιητὴς Κωμῳδίας, &c.] De quo accipiendus Pollux vii. 33. τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο εἴρηκέ τις τῶν νέων Κωμῳδῶν Εὔδοξος, ἐν Ναυκλήρῳ δράματι. Fuit & Eudoxus Cyzicenus, de quo Strabo lib. II. & Plinius lib. itidem II. cap. 67.

Εὔδοξος ἐν γῆς Περιόδῳ] Multis id Opus libris constabat. Primum citat Laërtius in Pyrrhone; Sextus Empiricus Hypotyposeon lib. I. ubi de decimo modo; & Stephanus Geographus in Ἀρμενία; & Athenæus lib. IX. Secundum idem Stephanus in Ἄδωνις; & Clemens Alexandrinus in Protreptico. Quartus commemoratur eidem Stephano in Ἄβδηρα, & Scholiastæ Apollonii ad librum I. Apollonii. Sextum laudat idem Stephanus in Ἀζανία, in Αἴγιον, & in Ἀσίνη, necnon Athenæus lib. VII. Septimum citat Apollonius Dyscolus Historiæ Commentitiæ cap. 38. Octavum, Harpocration in Λιπαρά. Quare Περιόδους plurali numero Plutarchus I. contra Colotem hoc Opus appellavit. Strabo lib. II. τὴν περὶ τὸν Εὐδόξου Ἱστορίαν vocat: unde conjicere licet multa historica & ad gentium ritus pertinentia in eo fuisse aspersa. Citatur ἁπλῶς Diogeni nostro in Proœmio, & Scholiastæ Apollonii ad lib. IV.

Ἀκμάσαι κατὰ τὴν γ' καὶ ο' Ὀλυμπιάδα] Florentinus κατὰ τὴν γ' καὶ ρ'. Eusebius in Chronicis floruisse dicit initio Olympiadis xcvii. hoc est, septennio post Socratis mortem: quod verum esse non potest, cùm Platonis fuerit discipulus, ut visum suprà. Veriùs igitur floruerit circa Olympiadem ciii. ut est apud Anonymum ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ. De Eusebii istac allucinatione, videndus Vossius lib. I. de Historicis Græcis cap. 6. Vide & hîc Aldobrandinum.

Ὅτι δὲ συνεγένετο ἐν Αἰγύπτῳ Χόνουφι τῷ Ἡλιουπολίτῃ] Clemens Στρωματέων lib. I. ἱστορεῖται δὲ Πυθαγόρας μὲν Σώγχηδι τῷ Αἰγυπτίῳ μαθητεῦσαι· Πλάτων δὲ, Σεχνούφιδι τῷ Ἡλιοπολίτῃ· Εὔδοξος δὲ ὁ Κνίδιος, Κονούφιδι, τῷ καὶ αὐτῷ Αἰγυπτίῳ. Corrige Χονούφιδι. Ita Ægyptius ille Sophus dicitur Plutarcho in libro de Genio Socratis: & ita dici debet. τὸ jota ad latus τοῦ omega, ut fieri solebat, adpositum, cum sequenti voce Χόνουφι coaluit apud Laërtium, apud quem rescribendum, ex Clemente & Plutarcho, Χονούφιδι. Heliopolis, urbs est Ægypti. Etiam in Ægypto philosophatum Eudoxum, scripsit Philostratus in ejus Vita. καὶ ἠξιοῦτο τῆς τῶν Σοφιστῶν ἐπωνυμίας καθ' Ἑλλήσποντον, καὶ Προποντίδα, κατά τε Μέμφιν, καὶ τὴν ὑπὲρ Μέμφιν Αἴγυπτον, ἣν Αἰθιοπία τε ὁρίζει, καὶ τῶν ἐκείνῃ Σοφῶν οἱ γυμνοί. *In Hellesponto, Propontide, Memphi, & Ægypto quæ supra Memphin, quam Æthiopia terminat Sophistarum cognomine dignus est habitus: & eorum quoque judicio, qui ibi Gymnosophistæ appellantur.*

Ἐν Μέμφει λόγος, &c.] Versus sunt Ionici ἀπὸ τοῦ ἐλάσσονος pentametri catalectici, exceptis duobus mediis, qui tetrametri sunt, cum duobus aliis trimetris Ithyphallicis. Hos ita restituebat Salmasius ad Solinum pag. 441. 91

Ἐν Μέμφει λόγος ἐστὶ προμαθεῖν τὴν ἰδίαν πρόσθε
μοῖραν
Εὔδοξον

Εὔδοξον παρὰ τοῦ καλλικέρω ταύροιο, κ' οὐδὲν γ' ἔλεξε
Πόθεν, οὐ γὰρ βοΐ φωνὴ, φύσις οὐ δῶκε μόσχῳ
Αἰτίδι στόμ', ἀλλὰ
Παρὰ δ' αὐτῷ λέχριος στὰς ἐλίχμησε τὸ λῶπος,
Προφανῶς τοῦτο διδάσκων, ἀποδύσει βιοτὴν ὅσσον οὔπω.
Διὸ καὶ οἱ ταχέως ἦλθε μόρος δὴ δεκάκις πέντε καὶ τρεῖς
Ἐπιδόντι παῖδας.

Annos, παῖδας *vocat Diogenes, quia anni παῖδες sunt seculi* τῆς γενεᾶς, *ut dies mensis, menses anni. Apim idem appellat* μόσχον, βόα, ταῦρον. Verba sunt præstantissimi Salmasii. De Apidis Oraculo, habes apud Pausaniam in Achaïcis, Plinium libro VIII. cap. 46. & Ammianum Marcellinum lib. XXII. Ceterùm Phanocritus de Eudoxo nostro librum scripserat. Id nos docet Athenæus VII. 2. φιλόσυκος ἦν Πλάτων ὁ φιλόσοφος, ὡς ἱστορεῖ Φανόκριτος ἐν τῷ Περὶ Εὐδόξου. Cùm enim Platonicus Philosophus esset Eudoxus noster, quin de eo accipiendus sit Athenæus, nulla dubitatio est.

AD LIBRUM IX.

HERACLITUS.

1 Ἡράκλειτος Βλύσωνος, ἢ, ὥς τινες, Ἡρακίοντος] Manuscriptus unus Bibliothecæ Regiæ Βλόσωνος. uterque, Ἡρακίωντος. Suidas: Βλοσύωνος, ἢ Βαύτωνος· οἱ δὲ Ὀρακίνου. Clemens Stromat. τῆς Βαύσωνος.

Ἐφέσιος] Ephesius quoque dicitur Ciceroni, Straboni, Columellæ, Gellio, Origeni, Suidæ, aliis. At Justinus Martyr in Exhortatione ad Græcos, non longè ab initio, Metapontinum facit. Ἡράκλειτος, inquit, ὁ Μεταπόντιος ἀρχὴν τῶν πάντων τὸ πῦρ εἶναι λέγει, ἐκ τοῦ πυρὸς γὰρ πάντα γίνεσθαι, καὶ εἰς τὸ πῦρ τὰ πάντα τελευτᾶν. Sed rectè monet Sylburgius, locum esse mutilum, & legendum ex Clemente Alexandrino, & ex Theodorito, Ἡράκλειτος δὲ ὁ Ἐφέσιος, καθάπερ καὶ Ἵππασος ὁ Μεταπόντιος. Eum vide. Ephesius simpliciter dicitur Clementi Alexandrino Stromateon libro V. non semel.

Κατὰ τὴν ἐνάτην καὶ ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα] Schedæ Regiæ, κατὰ τὴν θ' καὶ ξ' Ὀλυμπιάδα.

Πολυμαθίη νόον οὐ διδάσκει.] Athenæus libro XIII. Πουλυμαθοσύνης τῆς, οὐ κενεώτερον οὐδὲν, Ἵππων ἔφη ὁ ἄθεος. ἀλλὰ καὶ Ἡράκλειτος ὁ θεῖος, φησί· Πολυμαθὴ νόον ἔχειν, οὐ διδάσκειν. καὶ ὁ Τίμων ἔφη,

--- ἐν δὲ πλατυσμὸς
Πουλυμαθημοσύνης, τῆς οὐ κενεώτερον ἄλλο. &c.

Gellius in Præfatione Operis, quæ pro capite ultimo libri ultimi edita est: *Ego verò cùm illud Heracliti Ephesii, viri summè nobilis, verbum cordi haberem; quod profectò ita est*, πολυμαθίη νόον οὐ διδάσκει. Ita enim legitur in Codicibus antiquis. Meminit hujus dicti & Julianus Imperator in Oratione VI. πολυμαθίη γὰρ, φασὶ, νόον οὐ διδάσκει. & Democrates in Sententiis: πολλοὶ πολυμαθέες νόον οὐκ ἔχουσι. πολυνοΐην, οὐ πολυμαθίην ἀσκέειν χρή. Simile est illud Comici,

Ὡς οὐδὲν ἡ μάθησις, ἂν μὴ νοῦς παρῇ.

&,

Γράμματα μαθεῖν δεῖ, καὶ μαθόντα νοῦν ἔχειν.

Adde Minucium Felicem in Octavio: *unde apparet ingenium non dari facultatibus, nec studio parari, sed cum ipsa mentis formatione generari.* Corrigendus Clemens Alexandrinus Stromat. lib. I. κἂν τῷ Δημοδόκῳ (εἰ δὴ τοῦ Πλάτωνος τὸ σύγγραμμα) Μὴ δὲ ἡγοῦ τὸ φιλοσοφεῖν λέγειν περὶ τὰς τέχνας κυπτάζοντας ζῆν, οὐδὲ πολυμαθοῦντα, ἀλλὰ ἄλλο τι· ἐπεὶ ἔγωγε ᾤμην καὶ ὄνειδος εἶναι· ἤδει γὰρ, οἶμαι, ὡς ἄρα ἤδη πολυμαθῆ νόον ἔχει· ὃ διδάσκει καθ' Ἡράκλειτον. Legendum prorsus ἤδει γὰρ, οἶμαι, ὡς ἄρα ἡ πολυμάθεια νόον οὐχὶ διδάσκει, καθ' Ἡράκλειτον. Sed & pro κυπτάζοντας, reponendum quoque κυπτάζοντα, ut rectè Sylburgius observabat.

Εἶναι γὰρ ἓν τὸ σοφὸν ἐπίστασθαι γνώμην, ὅτε ἢ ἐγκυβερνήσαι πάντα διὰ πάντων] Editio Stephani, ἥτε οἱ ἐγκυβερνήσει: quæ lectio magis placet. Est autem hic locus difficillimus; quem sic interpretatur doctiss. Mericus Casaubonus in Notis ad librum V. Marci Antonini: *Omnem sapientiam in eo consistere uno, ut Deum agnoscamus unum, qui omnia, minima, maxima, nutu suo temperat, & providentiæ suæ rationibus accommodat.* Scilicet γνώμην, hoc loco *Deum* significare contendit. Eum vide.

Ἐπὶ τῷ τὸν ἑταῖρον ἐκβαλεῖν Ἑρμόδωρον· ἐν οἷς φησιν, Ἄξιον Ἐφεσίοις ἡβηδὸν ἀποθανεῖν, &c. οἵ τινες Ἑρμόδωρον ἑαυτῶν ὀνήϊστον ἐξέβαλον, λέγοντες, Ἡμέων μηδὲ εἷς ὀνήϊστος ἔστω· εἰ δέ τις τοιοῦτος, ἄλλῃ τε καὶ μετ' ἄλλων] Ad verbum Strabo lib. XIII. ἄνδρες δ' ἀξιόλογοι γεγόνασιν ἐν αὐτῇ (loquitur de Epheso) τῶν μὲν παλαιῶν, Ἡράκλειτός τε ὁ Σκοτεινὸς καλούμενος, καὶ Ἑρμόδωρος· περὶ οὗ ὁ αὐτὸς οὗτός φησιν· Ἄξιον Ἐφεσίοις ἡβηδὸν ἀπάγξασθαι, οἵ τινες Ἑρμόδωρον, ἄνδρα ἑωυτῶν ὀνήϊστον, ἐξέβαλον, φάντες, Ἡμέων μηδεὶς ὀνήϊστος ἔστω· εἰ δὲ μὴ, ἄλλῃ τε καὶ μετ' ἄλλων. Δοκεῖ δὲ οὗτος ὁ ἀνὴρ νόμους τινὰς Ῥωμαίοις συγγράψαι. Et 2
Cicero Tuscul. V. *Est apud Heraclitum Physicum de Principe Ephesiorum Hermodoro. universos ait Ephesios esse morte multandos, quòd, cùm civitate expellerent Hermodorum, ita locuti sunt; Nemo de nobis unus excellat: sed, si quis exstiterit, alio in loco, & apud alios sit.* Meminit hujus dicti Heraclitei Jamblichus de Vita Pythagoræ cap. 30. sed loco corruptissimo. οὐ γὰρ καθάπερ Ἡράκλειτος γράψειν Ἐφεσίοις ἔφη, τοὺς νόμους ἀπάγξασθαι τοὺς πολίτας ἡβηδὸν κελεύσας. Legi posset: οὐ γὰρ, καθάπερ Ἡράκλειτος Ἐφεσίοις ἔφη, ἀπάγξασθαι τοὺς πολίτας ἡβηδὸν κελεύσας. Vide inter Epistolas Græcanicas, Epistolam Heracliti ad Hermodorum, & Darii ad Ephesios. Meminit Hermodori & Pomponius in l. 2. D. de Origine Juris, ubi de Legibus XII. Tab. *Quarum ferendarum auctorem fuisse Decemviris Hermodorum quemdam Ephesium, exulantem in Italia, quidam retulerunt.* Et Plinius XXXIV. 5. *Fuit & Hermodori Ephesii in comitio, Legum, quas Decemviri scribebant, Interpretis, publicè dicata statua.* Maranus in Commentario 2. de Æquitate & Justitia, Hermodorum illum Ephesium, eumdem esse putabat ac Ephesinum illum

Legislatorem; frustrà huc usque à doctis viris quæsitum; quem Alexander III. summus Pontifex, præscriptionis auctorem facit capite 5. *Vigilanti*, de Præscript. extr.

Θνητοὺς] Vox Ionica, de qua nos suprà, & Casaubonus ad Strabonem dicto loco.

3 Μετὰ τῶν παίδων ἠστραγάλιζε] Quò respexisse videtur Lucianus in Vitarum Auctione: ΑΓΟΡ. τί γάρ ὁ αἰών ἐστι; ΗΡΑΚΛ. παῖς παίζων, πεσσεύων, διαφερόμενος.

Μισανθρωπήσας, καὶ ἐκπατήσας] ἐκπατήσας, id est, ἐκτὸς τῶν ἀνθρώπων ἀλεείνων, ut rectè Casaubonus. Heracliti, ut μισανθρώπου, meminit quoque Plinius VII. 19. *Ferunt Crassum, avum Crassi in Parthis interempti, numquam risisse, ob id* Agelastum *vocatum: sicuti nec flesse multos. Socratem, clarum sapientiâ, eodem semper visum vultu, nec aut hilari magis, aut turbato. Exit hic animi tenor aliquando in rigorem quemdam, torvitatemque naturæ duram & inflexibilem, affectusque humanos adimit, quales* apathes *Græci vocant, multos ejus generis experti: quodque mirum sit, auctores maximæ sapientiæ, Diogenem Cynicum, Pyrrhonem, Heraclitum, Timonem, hunc quidem in totius odium generis humani evectum.* Melancholico morbo correptum, alia quidem inchoata, alia verò aliter scripsisse, ait infrà Laërtius ex Theophrasto.

Πόας σιτούμενος καὶ βοτάνας] Videtur unum atque idem esse πόα & βοτάνη. Hesychius: πόα βοτάνη ἑκάστη. Quin & utraque vox eamdem habet originem: πόα enim, ἀπὸ τοῦ πάειν, & βοτάνη, ἀπὸ τοῦ βοτεῖν: quod utrumque *pascere* significat.

Περιτραπεὶς εἰς ὕδερον] Hesychius Milesius περιπεσών.

καὶ τῶν ἰατρῶν αἰνιγματωδῶς ἐπυνθάνετο, εἰ δύναιντο ἐξ ἐπομβρίας αὐχμὸν ποιῆσαι] Quò respexit Aretæus libro II. de causis & signis morborum acutorum, ubi de καύσῳ, sive de febre ardenti: ἢν δὲ ἐς ἄκρον ξηρότητος καὶ θερμασίης ἥκῃ ἡ φύσις, τὸ μὲν θερμὸν ἐς ψυχρὸν, ὁ δὲ αὐχμὸς εἰς ἐπομβρίην τρέπεται.

Αὐτὸν εἰς βούστασιν κατορύξας] Ita quoque editio princeps. Stephanica, & Codex Regius uterque, βούστασιν, rectiùs.

4 Ἔσβεσεν ἐκ βλεφάρων] MSS. Regii, & Florentinus, necnon Hesychius Milesius, ἐν βλεφάροις.

Ὑγρὸν ἐξεράσαι] Editio Stephani ἐξᾶραι. Hesychius Milesius ἐξερῆσαι. ἐξεράσαι, rectum est. Suidas: ἐξεράσατε τοὺς λίθους. ἐκκενώσατε, ἐκβάλλετε, ἀποῤῥίψατε· πεποίηται δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τῆς ἔρας, ὅ ἐστι γῆς. Habuit Suidas ab Aristophanis Scholiaste; cujus hæc sunt verba ad Vespas paginâ 501. ἘΞΕΡΑΣΩ ἀντὶ τοῦ εἰς γῆν μεταβαλῶ τὰς ψήφους· ἔρα γὰρ, ἡ γῆ. Et ad Acharn. pag. 388. ἘΞΕΡΑΣΑΤΕ. ἀντὶ τοῦ ἐκκενώσατε, ἐκβάλλετε, ἀποῤῥίψατε· πεποίηται δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τῆς ἔρας, τουτέστι τῆς γῆς. Inde ἐξέραμα, in illo Petri, epistola II. capite 2. 22. κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ ἴδιον ἐξέραμα. Quod sumptum ex Proverbiorum XXVI. 2. ubi tamen Græci habent ἔμετον. Petri enim propria est vox ἐξέραμα: de qua legendus in Hierozoïco, θαυμαστόν τι χρῆμα, Samuel Bochartus, cap. de Canum cibo & potu, pag. 672.

Θεῖναι αὐτὸν εἰς τὸν ἥλιον, καὶ κελεύειν τοὺς παῖδας βολίτοις καταπλάττειν, &c.] Tertullianus ad Martyras: *Heraclitus, qui se bubulo stercore oblitum exussit.* Marcus Antoninus lib. III. τῶν εἰς ἑαυτὸν sect. 3. Ἡράκλειτος περὶ τῆς τοῦ κόσμου ἐκπυρώσεως τοσαῦτα φυσιολογήσας, ὕδατος τὰ ἐντὸς πληρωθεὶς, βολβίτῳ κατακεχρισμένος ἀπέθανεν. Tatianus Oratione ad Græcos: τούτου μὲν οὖν τὴν ἀμαθίαν ὁ θάνατος διήλεγξεν· ὕδρωπι γὰρ συσχεθεὶς, καὶ ἰατρικὴν, ὡς φιλοσοφίαν, ἐπιτηδεύσας, βολβίτοις τε περιπλάσας ἑαυτὸν τῆς κόπρου κραταιωθείσης, συνολκάς τε τοῦ παντὸς ἀπεργασαμένης σώματος, σπασθεὶς ἐτελεύτησε. Adde Suidam in Ἡράκλειτος. Βόλβιτος autem & βόλιτος, idem.

Ὅτε καὶ νέος ὢν ἔφασκε, μηδὲν εἶναι· τέλειος μέντοι γενόμενος, πάντα ἐγνωκέναι] Ita Editio Frobeniana. At Stephanica, μηδὲν εἰδέναι, quod magis placet. 5
Meminit Origenes in Philosophicis: αὐτὸν μὲν γὰρ ἔφασκε τὰ πάντα εἰδέναι, τοὺς δὲ ἄλλους ἀνθρώπους οὐδέν. Stobæus Sermone XIX. ex Aristonis scriptis: Ἡράκλειτος νέος ὢν, πάντων γέγονε σοφώτερος, ὅτ' ᾔδει ἑαυτὸν μηδὲν εἰδότα. Aristo iste scripserat περὶ Ἡρακλείτου, ut mox videbimus. Notandum autem in hoc Laërtii loco, τέλειον pro *adulto* sumi, ut sæpè apud Paulum.

Ἤκουσέ τε οὐδενὸς, ἀλλ' αὐτὸν ἔφη διζήσασθαι, καὶ μαθεῖν πάντα παρ' ἑαυτοῦ] Codex Regius διζήσασθαι. rectè: sequitur enim μαθεῖν, non μανθάνειν. Hoc autem dictum Heracliti minùs cepisse Diogenem nostrum, verè Casaubonus observabat. Eum vide. Loco Plutarchi, quem refert Casaubonus, addo locum Juliani Imperatoris in Oratione VI. σὺ νοῦν, inquit, ὁ μὲν ἐν Δελφοῖς θεὸς, τὸ Γνῶθι σεαυτὸν προαγορεύει; Ἡράκλειτος δὲ, Ἐδιζησάμην ἐμεωυτόν. Etiam Tatianus Heraclitum se non alio magistro quàm semetipso edoctum dixisse, testatur; his verbis: τὸν γὰρ Ἡράκλειτον οὐκ ἂν ἀποδεξαίμην, Ἐμαυτὸν ἐδιδαξάμην εἰπόντα, διὰ τὸ αὐτοδίδακτον εἶναι καὶ ὑπερήφανον. Idem testatur & Dio Chrysostomus Oratione 55. Heraclitum à semet edoctum fuisse scripsit. Ceterùm voce διζήσασθαι, pro *quærere* utitur Clemens Alexandrinus Stromateon libro I. non longè ab initio. ἃ δὲ αὐτοὶ διζησάμενοι, ἑαυτοὺς ἐξευρηκέναι φρυάττονται, &c.

Ξενοφάνους αὐτὸν ἀκηκοέναι] Addit Suidas & Hippasum: τινὲς δὲ αὐτὸν ἔφασαν διακοῦσαι Ξενοφάνους καὶ Ἱππάσου Πυθαγορείου. Ammonius, ad Aristotelis Cathegorias, statim ab initio; Pyrrhonis discipulum facit: in quo fallitur. Fuit Heraclitus Pyrrhone antiquior.

Ἀρίστωνα ἐν τῷ Περὶ Ἡρακλείτου] Accipit Jonsius de Aristone Chio, Stoico Philosopho: quòd condiscipulus ejus Cleanthes similiter δύο τῶν Ἡρακλείτου ἐξηγήσεις scripserit, teste Laërtio in Cleanthe; quódque Sphærus, itidem Stoicus, quinque Diatribas de Heraclito ediderit, teste eodem Laërtio: ita nimirum Stoici diversi eamdem tractabant materiam; quod pluribus exemplis probat idem Jonsius. Verterunt autem Ambrosius & Aldobrandinus, *A-*

ristonem in libro de Heraclito. At librum de Heraclito ab Aristone esse scriptum, difficulter inde probaveris. Cautiùs, vertendum fuisset. *Aristonem, eo loco ubi de Heraclito agit:* inquit Jonsius. Mihi, potiùs liber peculiaris esse videtur. Mox & Aristonem testem adducit Laërtius, ubi de dicto Socratis, cùm ille Heracliti volumen, ab Euripide sibi allatum, legisset.

Τὸ δὲ φερόμενον αὐτοῦ βιβλίον, &c.] Heracliti libros commemorat Plutarchus in Commentario contra Coloten, τὸν Ζωροάστρην, τὸ Περὶ τῶν ἐν ᾅδου, τὸ Περὶ τῶν φυσικῶς ἀπορουμένων. Scripserat & libros Περὶ πολιτείας, ut infrà habet Laërtius ex Diodoto Grammatico; qui Volumen Περὶ φύσεως Heracliti esse negabat.

6 Ἀνέθηκε δὲ αὐτὸ εἰς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερόν] Quod etiam, sed pleniùs, refert Tatianus in Oratione contra Græcos. οὔτ' ἂν ἐπαινέσαιμι, inquit, de Heraclito verba faciens, κατακρύψαντα τὴν ποίησιν ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ναῷ, μυστηριωδῶς ὅπως ὕστερον ἡ ταύτης ἔκδοσις γένηται· καὶ γὰρ οἷς μέλον ἐστὶ περὶ τούτων, φασὶν Εὐριπίδην, τὸν Τραγῳδοποιόν, κατιόντα, καὶ ἀναγινώσκοντα, διὰ μνήμης κατ' ὀλίγον τὸ Ἡρακλείτου σκότος σπουδαίως παραδεδωκέναι. *Neque hoc in eo laudaverim, quòd Carmina sua in fano Dianæ occultavit, ut postea, veluti per mysterium, ederentur. Nam quibus ista curæ sunt, Euripidem, Poëtam Tragicum, ædem Dianæ frequentasse, & paulatim tenebras istas Heracliti relegendo, accuratè tradidisse produnt.* Obiter observabis, librum Heracliti Περὶ φύσεως, poësim à Tatiano appellari: ut non immeritò à Lilio Giraldo Poëtis Heraclitus annumeretur. Etiam Suidas eum πολλὰ ποιητικῶς scripsisse ait: quod tamen pertinere potiùs ad dictionem ποιητικωτέραν, quæ prosæ conveniat, quàm ad Poëmata, existimabat Vossius in Syntagmate de Poëtis Græcis. *Clemens Alexandrinus in Protreptico scribit Heraclitum Ephesium, vaticinatum esse, in libris quos in templo Dianæ deposuerat,* Νυκτιπόλοις, Μάγοις, Βάκχοις, Λήναις, Μύσταις. Verba sunt doctissimi Cuperi in Inscriptionibus ad Marmora antiqua, pag. 270. Sed de depositione librorum Heracliti in templo Dianæ, nihil apud Clementem Alexandrinum.

Ἐπιτηδεύσας ἀσαφέστερον γράφειν, ὅπως οἱ δυνάμενοι προσίοιεν αὐτῷ, καὶ μὴ ἐκ τοῦ δημώδους εὐκαταφρόνητον ᾖ] Clemens Stromat. V. καὶ μυρία ἐπὶ μυρίοις εὕροιμεν ἂν ὑπό τε Φιλοσόφων, ὑπό τε Ποιητῶν αἰνιγματωδῶς εἰρημένα· ὅπου γε καὶ ὅλα βιβλία ἐπικεκρυμμένην τὴν τοῦ συγγραφέως βούλησιν ἐπιδείκνυνται ὡς καὶ τὸ Ἡρακλείτου Περὶ φύσεως· ὃς καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο, Σκοτεινὸς προσηγόρευται. *Et innumerabilia inveniemus tam apud Philosophos quàm apud Poëtas dicta ænigmaticè; cùm etiam toti libri indicent absconditam Scriptoris voluntatem: cujusmodi est liber Heracliti de Natura; qui etiam propterea appellatus est* Σκοτεινός. Auctor Homericarum Allegor. ὁ γοῦν Σκοτεινὸς Ἡράκλειτος, ἀσαφῆ, καὶ διὰ συμβόλων εἰκάζεσθαι δυνάμενα θεολογεῖ τὰ φυσικά. δι' ὧν φησι. Θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι ἀθάνατοι, ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνατον, θνήσκοντες τὴν ἐκείνων ζωήν· Καὶ πάλιν, Ποταμοῖς τοῖς αὐτοῖς ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν, εἶμέν τε καὶ οὐκ εἶμεν. ὅλον τε τὸ περὶ φύσεως αἰνιγματῶδες ἀλληγορεῖ. *Nam obscurus Heraclitus de Physicis intricatè & symbolicè docet; ut, cùm inquit,* Dii, mortales homines, Immortales viventes illorum mortem, morientes illorum vitam. *Et alibi:* Fluvios eosdem ingredimur, & non ingredimur: sumus, & non sumus. *Totum denique de Natura ejus opus ænigmaticè per allegorias accipiendum.* Seneca Epist. XII. *Ideò Heraclitus, cui cognomen* Scoteinon *fecit orationis obscuritas,* &c. Tullius de Finibus bonorum & malorum libro II. *Et tamen vide, nè si ego non intelligam quid Epicurus loquatur, cùm Græcè, ut videor, luculenter sciam, sit aliqua culpa ejus qui ita loquatur, ut non intelligatur. quod duobus modis sine reprehensione fit: aut si de industria facias, ut Heraclitus qui cognomento* Σκοτεινὸς *perhibetur, quia de Natura nimis obscurè memoravit,* &c. Et libro de Natura Deorum primo: *nec consultò dicis occultè, tamquam Heraclitus.* Et libro III. *Sed omnia vestri, Balbe, solent ad igneam vim referre; Heraclitum, ut opinor, sequentes: quem ipsum non omnes interpretantur uno modo. qui quoniam quid diceret, intelligi noluit, omittamus.* Inde, *Clarus ob obscuram linguam* dicitur Heraclitus Lucretio libro I. de Rerum natura. Quare & ejus libros interpungere difficile fuisse, scripsit Aristoteles Rhetoricorum libro 3. cap. 5. Verba ejus hic adscribenda putavi: sunt enim notatu dignissima. ὅλως δὲ, δεῖ εὐανάγνωστον εἶναι τὸ γεγραμμένον, καὶ εὔφραστον. ἔστι δὲ τὸ αὐτό, ὅπερ οἱ πολλοὶ σύνδεσμοι οὐκ ἔχουσιν. οὐδ' ἃ μὴ ῥᾴδιον διαστίξαι ὥσπερ τὰ Ἡρακλείτου. τὰ γὰρ Ἡρακλείτου διαστίξαι ἔργον, διὰ τὸ ἄδηλον εἶναι ποτέρῳ πρόσκειται τῷ ὕστερον, ἢ τῷ πρότερον. οἷον ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος. φησὶ γάρ, Τοῦ λόγου τοῦ δ' ἐόντος αἰεὶ ἀξύνετοι ἄνθρωποι γίγνονται· ἄδηλον γὰρ τὸ αἰεί, πρὸς ὁποτέρῳ διαστίξαι. *Omnino autem oportet facilè legi, & proferri posse, quod dictum est. Est verò idem quod multa conjunctiones non habent. Nec quæ non facilè est interpungere: ut quæ sunt Heracliti. Nam quæ sunt Heracliti, interpungere operosum est: quia incertum est utri adjaceat; posteriorine, an priori. Ut in principio ipsius libri. Inquit enim,* Rationes hujus quæ est semper imperiti homines sciunt. *Incertum est enim illud* semper *utri interpungas.* Auctor libri de Elocutione, qui vulgò Demetrio Phalereo tribuitur, obscura fuisse Heracliti scripta propter dissolutionem. ἄδηλος γὰρ ἡ ἑκάστου κώλου ἀρχὴ διὰ τὴν λύσιν· ὥσπερ τὰ Ἡρακλείτου. καὶ γὰρ ταῦτα σκοτεινὰ ποιεῖ τὸ πλεῖστον ἡ λύσις. *Incerta enim singula membrorum principia propter dissolutionem: quemadmodum Heracliti scripta: etenim hæc tenebricosa efficit magna ex parte dissolutio.* Ex hoc Heracliti libro Περὶ φύσεως, Meursius, in Notis ad Hesychium Milesium in Heraclito, censebat esse quod de Heraclito in Voce βιός refert Etymologus: ἔοικε δὲ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὁμωνύμως λέγεσθαι βιός, τὸ τόξον, καὶ ἡ ζωή. Ἡράκλειτος οὖν ὁ Σκοτεινός, τῷ οὖν τόξῳ ὄνομα βιός· ἔργον δὲ, θάνατος. Hujus dicti; ut hoc obiter dicam; meminit & Eustathius ad Iliad. α. pag. 41.

Τοῖς δ' ἔνι κυκηστὴς, &c.] κοκκυστὴς Stephani Editio; & Regii Codices; & Palatinus. Hesychius Milesius, μιμητήν. Lego κυκητὴς, id est, *permixtor*. Ita Epicuro dictus Heraclitus. Noster infrà, in Epicuro: Ἡράκλειτόν τε κυκητὴν ἐκάλει. Respiciebat videlicet Epicurus ad opinionem Heracliti, quâ statuebat ἀλλακῶς εἰς κυκεῶνα πάντα συνειλεῖσθαι, ut est apud Lucianum in Vitarum Auctione. Ibi Heraclitus ait: λέγω δὲ τὰς ἐκπυρώσιας, καὶ τὴν τοῦ ὅλου συμφορήν. ταῦτ' ὀδύρομαι. καὶ ὅτι ἔμπεδον οὐδὲν, ἀλλάκως (Jonicè pro ἀλλάπως) εἰς κυκεῶνα πάντα συνειλέονται. καὶ ἔστι τωὐτὸ τέρψις, ἀτερψίη· γνῶσις, ἀγνωσίη· μέγα, μικρόν· ἄνω, κάτω, περιχορεύοντα, καὶ ἀμειβόμενα ἐν τῇ τοῦ αἰῶνος παιδιῇ. *Conflagrationes dico, mundique totius calamitatem. Ista sunt, quæ ego deploro: & quòd nihil stabile est: sed omnia in cyceonem quodammodo convolvuntur: tum quòd eadem res delectat & offendit: estque cognitio, ignoratio; magnum, parvum; sursum, deorsum, feruntur omnia, peraque vices in hoc seculi ludo mutantur.* Gassendus, qui *perturbatorem* interpretatur, respexisse putabat Epicurum ad acta ab Heraclito circa Ephesum: quod minùs placet. Sed cùm in κυκέω, κυκάω, & κυκεων, prima fit brevis; id autem ex Homero, Aristophane, Apollonio, & Nonno constat; existimabat Samuel Bochartus, hoc loci apud Timonem, vocem κοκκυστὴς retinendam.

Ἀντισθένης φησὶν ἐν Διαδοχαῖς] Ita omnes editi & manuscripti Codices. Sed in ora Codicis Regii scriptum fuit ἐν ταῖς Διατριβαῖς. perperam.

Ἐκχωρῆσαι γὰρ τἀδελφῷ τῆς βασιλείας] Vox βασιλείας non debet hoc loco sumi pro regno, sed pro quodam magistratu, sic dicto apud Ephesios: cujus nominis Sacerdotium erat & apud Athenienses, uti & apud Romanos *Rex Sacrificulus*.

Τοσαύτην δὲ δόξαν ἔσχε τὸ σύγγραμμα, ὡς καὶ αἱρετιστὰς ἀπ' αὐτοῦ γενέσθαι τοὺς κληθέντας Ἡρακλειτείους] Heracliteorum meminit Sextus Empiricus Hypot. I. 29. Etiam Laërtius infrà Pausaniam quemdam commemorat, qui *Heraclitista* appellatus est.

7 Ἐκ πυρὸς τὰ πάντα συνεστάναι καὶ εἰς τοῦτο ἀναλύεσθαι] Habes mox infrà: πῦρ εἶναι στοιχεῖον, καὶ πυρὸς ἀμοιβήν. Cicero Acad. Quæst. lib. IV. ubi de principiis rerum, quæ diversi Physici posuere: *Empedocles, hæc pervulgata & nota quatuor: Heraclitus, ignem*. Et lib. III. de Natura Deorum, loco citato: *Sed omnia vestri, Balbe, solent ad igneam vim referre; Heraclitum, ut opinor, sequentes*. Habuit Heraclitus ab Hippaso Metapontino. Aristoteles Metaphys. lib. I. cap. 3. ubi etiam de rerum principiis: Ἵππασος δὲ πῦρ ὁ Μεταποντῖνος, καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος. Plutarchus de Placitis Philosophorum I. 3. Ἡράκλειτος καὶ Ἵππασος ὁ Μεταποντῖνος ἀρχὴν τῶν ὅλων τὸ πῦρ· ἐκ πυρὸς γὰρ τὰ πάντα γίνεσθαι, καὶ εἰς πῦρ πάντα τελευτᾶν λέγουσι. Sed & ignem pro Deo uterque habuit. Discimus ex Clemente in Protreptico: Παρμενίδης δὲ ὁ Ἐλεάτης θεοὺς εἰσηγήσατο τὸ πῦρ καὶ γῆν. θάτερον δὲ αὐτοῖν μόνοιν, τὸ πῦρ, θεὸν ὑπειλήφατον Ἵππασός τε ὁ Μεταποντῖνος, καὶ ὁ Ἐφέσιος Ἡράκλειτος.

Πάντα τε γίνεσθαι καθ' εἱμαρμένην] Vide Aldobrand.

Καὶ διὰ τῆς ἐναντιοτροπῆς ἡρμόσθαι τὰ ὄντα] Aristoteles lib. VIII. de Moribus cap. 2. Εὐριπίδης μὲν φάσκων, Ἐρᾷν μὲν ὄμβρου γαῖαν ξηρανθεῖσαν· ἐρᾷν δὲ σεμνὸν οὐρανὸν πληρούμενον ὄμβρου, πεσεῖν εἰς γαῖαν· καὶ Ἡράκλειτος, τὸ ἀντίξουν συμφέρον, καὶ ἐκ τῶν διαφερόντων καλλίστην ἁρμονίαν, καὶ πάντα κατ' ἔριν γίνεσθαι. Sequitur mox apud Laërtium, ubi de Heracliti placitis: γίνεσθαι πάντα κατ' ἐναντιότητα.

Καὶ πάντα ψυχῶν εἶναι καὶ δαιμόνων πλήρη] Dixi ad Proœmium Laërtianum, & ad Pythagoræ Vitam. Adde Aristotelem lib. I. de Partib. animal. capite 5. καὶ καθάπερ Ἡράκλειτος λέγεται πρὸς τοὺς ξένους εἰπεῖν τοὺς βουλομένους αὐτῷ ἐντυχεῖν, οἳ ἐπειδὴ προσιόντες εἶδον αὐτὸν θερόμενον πρὸς τῷ ἰπνῷ, ἔστησαν· ἐκέλευσε γὰρ αὐτοὺς εἰσιέναι θαῤῥοῦντας· εἶναι γὰρ καὶ ἐνταῦθα θεούς. *Et quod Heraclitum dixisse ferunt ad eos qui, cùm alloqui eum vellent, quòd fortè in casa furnaria quadam, caloris gratiâ, sedentem vidissent, accedere temperarunt: ingredi eos fidenter jussit: quoniam, inquit, nè huic quidem loco Dii desunt immortales*. Quod Heracliti dictum in vulgatis Gellii Editionibus libro & capite ultimo hoc modo etiam citatum reperitur, *Introite, nam & hic Dii sunt*. At hæc verba Auctoris non esse, sed Librarii, jam suprà monuimus.

Ὅτι τε ὁ ἥλιός ἐστι τὸ μέγεθος, οἷος φαίνεται] Plutarchus de Placitis Philosophorum lib. II. cap. 21. quod est de magnitudine Solis, hanc opinionem tribuit Epicuro, aliam autem Heraclito. Verba ejus sunt: Ἡράκλειτος εὖρος ποδὸς ἀνθρωπείου. Ἐπίκουρος πάλιν φησὶν ἐνδέχεσθαι τὰ προειρημένα πάντα, ἢ τηλικοῦτον ἡλίκος φαίνεται, μικρῷ μείζων ἢ ἐλάττων. Vide infrà, in Epicuro.

Λέγεται δὲ καὶ ψυχῆς πειρατέον, ὃν οὐκ ἂν ἐξεύροι ὁ πᾶσαν ἐπιπορευόμενος ὁδὸν, &c.] Legit Casaubonus, λέγεται καὶ ψυχῆς πέρι εἰπεῖν, ὡς οὐκ ἂν ἐξεύροι ὁ πᾶσαν ἐπιπορευόμενος ὁδόν. Ut sit sensus, *De anima dixisse fertur, non posse ullâ viâ aut ratione inveniri,* (scilicet quid sit) *adeo est obscura ejus ratio*. At Lipsius lib. III. de Physiologia Stoicorum capite 9. legebat, λέγει δὲ καὶ ψυχῆς πέρι, ἐατέον· ὡς ἂν οὐκ ἐξεύροι ὁ πᾶσαν ἐπιπορευόμενος ὁδόν. id est, *De anima omittendum, quia nemo reperiet, etiamsi omnem viam ineat: adeo profundam eam rationem esse*.

Τήν τε οἴησιν, ἱερὰν νόσον ἔλεγε] *Arrogantiam*, οἴησιν rectè Aldobrandinus est interpretatus. Vide Mericum Casaubonum in Notis ad Marcum Antoninum paginâ 16. Galenus libro XIII. Meth. δυσεπανόρθωτε πρᾶγμ' ἐστὶν ἀμαθεία σφοδρα, καὶ μᾶλλον ὅταν ἀλαζονείᾳ μιχθῇ.

Καὶ τὴν ὅρασιν, ψεύδεσθαι] Audi Sextum Empiricum adversus Mathematicos libro VII. paginâ 161. ὁ δὲ Ἡράκλειτος, ἐπεὶ πάλιν ἐδόκει δυσὶν ὠργανῶσθαι ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας γνῶσιν, αἰσθήσει τε καὶ λόγῳ, τούτων τὴν αἴσθησιν, παραπλησίως τοῖς προειρημένοις Φυσικοῖς, ἄπιστον εἶναι νενόμικε· τὸν δὲ λόγον ὑποτίθεται κριτήριον. ἀλλὰ τὴν μὲν αἴσθησιν ἐλέγχει, λέγων κατὰ λέξιν, Κακοὶ μάρτυρες ἀνθρώποισιν ὀφθαλμοὶ καὶ ὦτα βαρβάρους ψυχὰς ἐχόντων· ὅπερ ἴσον

ἐν, τῶν βαρβάρων ἐστὶ ψυχῶν ταῖς ἀλόγοις αἰσθήσεσι πιστεύειν. τὸν δὲ λόγον, κριτὴν τῆς ἀληθείας ἀποφαίνεται, οὐ τὸν ὁποιονδήποτε, ἀλλὰ τὸν κοινὸν καὶ θεῖον. Heraclitus autem, quoniam rursus homo videbatur esse duobus instrumentis munitus ad cognoscendam veritatem, nempe sensu & ratione, ex iis sensum, sicut Physici illi de quibus priùs diximus, existimavit non esse fide dignum. Rationem autem ponit eam esse qua judicat. Sed sensum quidem refellit, dicens ad verbum, Mali sunt testes hominibus oculi & aures barbaras habentium animas. Quod perinde est ac si dicas: Est barbararum animarum credere sensibus, qui sunt rationis expertes. Rationem autem veritatis judicem pronuntiat, non quamcunque, sed communem & divinam. Visum tamen auditu veriorem multò esse, affirmabat. Discimus ex Polybio libro XII. *δυοῖν γὰρ ὄντων κατὰ φύσιν ὡσανεὶ τινῶν ὀργάνων ἡμῖν, οἷς πάντα πυνθανόμεθα καὶ πολυπραγμονοῦμεν, ἀκοῆς καὶ ὁράσεως· ἀληθινωτέρας δ' οὔσης οὐ μικρῷ τῆς ὁράσεως κατὰ τὸν Ἡράκλειτον· ὀφθαλμοὶ γὰρ τῶν ὤτων ἀκριβέστεροι μάρτυρες*, &c. Fabius in hanc rem libro XI. capite 2. *acrior est oculorum quàm aurium sensus.*

Λαμπρῶς τε ἐνίοτε ἐν τῷ συγγράμματι καὶ σοφῶς ἐκβάλλει, &c.] Legendum *καὶ σαφῶς*: ita in duobus Regiis. Et ita legerat Aldobrandinus, qui vertit *manifestè*. Sed pro *ἐκβάλλει*, &c. scriptum est, *ἐκβόλως τε καὶ τὸν νωθέστατον ῥᾳδίως γνῶναι*. Hesychius Milesius: *λαμπρὸς δὲ ἐν τοῖς συγγράμμασι, καὶ σαφὴς, ὥστε καὶ τὸν νωθέστατον ῥᾳδίως γνῶναι, καὶ δίαρμα ψυχῆς λαβεῖν· ἥ τε βραχύτης καὶ τὸ βάρος τῆς ἑρμηνείας, ἀσύγκριτον.*

8 *Καὶ ῥεῖν τὰ ὅλα ποταμοῦ δίκην*] Socrates apud Platonem in Thæteto: *παγκάλως ἄρα σοι εἴρηται, ὅτι ἐπιστήμη οὐκ ἄλλο τί ἐστιν ἢ αἴσθησις. καὶ εἰς ταυτὸν συμπέπτωκε, κατὰ μὲν Ὅμηρον καὶ Ἡράκλειτον, καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον φῦλον, οἷον ῥεύματα* (an *ῥεύματι*?) *κινεῖσθαι τὰ πάντα*, &c. *Egregiè igitur ipse dicebas, Scientiam nihil aliud esse quàm sensum. In idem sanè hæc concurrunt, secundùm Homerum quidem & Heraclitum, & omne id genus, universa decurrere fluminis instar.* Plato in Cratylo: *λέγει που Ἡράκλειτος, ὅτι πάντα ῥεῖ, καὶ οὐδὲν μένει· καὶ ποταμοῦ ῥοῇ ἀπεικάζων τὰ ὄντα, λέγει, ὡς δὶς εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἂν ἐμβαίης.* Seneca Epist. 58. *Ego ipse dum loquor mutari ista, mutatus sum. Hoc est quod ait Heraclitus*, In idem flumen bis non descendimus. *Manet idem fluminis nomen, aqua transmissa est.* Aristoteles Metaphysicorum libro 3. capite 5. ubi de Cratylo: *καὶ Ἡρακλείτῳ ἐπετίμα, εἰπόντι, Δὶς τῷ αὐτῷ ποταμῷ οὐκ ἔστιν ἐμβῆναι. αὐτὸς γὰρ ᾤετο, οὐδ' ἅπαξ. Et Heraclitum reprehendebat, quòd dixisset, Bis in eumdem fluvium non descendere datum est. Ipse enim existimabat, ne semel quidem.* Ammonius in Scholiis ad Aristotelis Categorias, statim ab initio, tribuit Pyrrhoni, à quo Heraclitum habuisse dicit· *Πύῤῥων ὁ τῆς αἱρέσεως ἡγησάμενος, ἔλεγεν ἀκαταληψίαν εἶναι τοῖς οὖσι, τοιούτῳ χρώμενος παραδείγματι. ὥσπερ, φησὶν, εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν δὶς ἐμβῆναι ἀμήχανον: φθάνει γὰρ παραῤῥεύσας πρὶν δεύτερον εἰς αὐτὸν ἐμβαλεῖν, οὕτως οὐδὲ περὶ τῶν πραγμάτων ἔστι τι σαφῶς ἀποφήνασθαι, ῥευστῆς οὔσης καὶ αὐτῶν τῆς φύσεως, καὶ ἐν τούτῳ τὸ εἶναι ἐχούσης, ἐν τῷ γίνεσθαι καὶ ἀπογίνεσθαι. ὅθεν ἐρωτώμενοι* (*Ἐφεκτικοὶ*) *κατένευον μόνον, ἀνένευον, οἰόμενοι φθάνειν ἀμειφθῆναι τὰ πράγματα, πρὶν ἀποκρίνασθαι. ὁ δὲ μαθητὴς αὐτοῦ Ἡράκλειτος ἐπιτείνων τὸ ἄτοπον, ἔλεγεν ὅτι οὐδὲ ἅπαξ εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν ἐμβληθῆναι δυνατόν· πρὶν γὰρ τὸ σῶμα καταδῦναι, πλεῖστον ὕδωρ φθάνει παραῤῥεῦσαν. οὕτω δὲ ἔχειν καὶ τῶν πραγμάτων φύσιν. ἐν κινήσει γὰρ καὶ ῥοῇ τὸ εἶναι ἔχει ἅπαντα.* Sed fallitur: quod suprà monuimus: vixit Heraclitus ante Pyrrhonem: & fuit Heracliti hoc effatum, *Omnia decurrere fluminis instar.* Adde locis allatis locos sequentes. Sextus Hypot. III. 15. *τὸν δὲ Ἡράκλειτον, ὀξείᾳ ποταμοῦ ῥεύσει τὴν εὐκινησίαν τῆς ἡμετέρας ὕλης ἀπεικάζειν.* Plutarchus in Causis Naturalibus, quæstione 2. *ποταμοῖς γὰρ δὶς τοῖς αὐτοῖς οὐκ ἂν ἐμβαίης, ὥς φησιν Ἡράκλειτος.* Marcus Antoninus *τῶν εἰς ἑαυτὸν* libro V. hanc Heracliti sententiam respexit, cùm ait, *ἥ τε γὰρ οὐσία, οἷον ποταμὸς, ἐν διηνεκεῖ ῥεύσει.* Plato in Thæteto, *τοὺς ῥέοντας* vocat, Heraclitum, ceterosque Philosophos, qui omnia fluere dicebant.

Καὶ ἕνα εἶναι τὸν κόσμον] Aliter Clemens Stromateon V. *τὸν μέν τινα κόσμον, ἀΐδιον εἶναι δοκιμάσας· τὸν δέ τινα, φθειρόμενον, τὸν κατὰ τὴν διακόσμησιν εἰδώς· οὐχ ἕτερον ὄντα ἐκείνου πῶς ἔχοντος.*

Καὶ πάλιν ἐκπυροῦσθαι κατά τινας περιόδους ἐναλλὰξ τὸν σύμπαντα αἰῶνα] Clemens dicto loco: *οὐ παραπέμπομαι καὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα, ὃς φυσικῶς οὕτως τῆς τῶν πάντων ἀναλήψεως μέμνηται, ὡς ἐσομένης ποτὲ εἰς τὴν τοῦ πυρὸς οὐσίαν μεταβολῆς. σαφέστατα Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ταύτης ἐστὶ τῆς δόξης.* Heracliti *ἐκπυρώσεως* meminit Sextus Empiricus Hypotyposeon I. 29. Marcus Antoninus libro III. sectione 3. & quis non?

Τῶν δὲ ἐναντίων, τὸ μὲν ἐπὶ τὴν γένεσιν ἄγον, καλεῖσθαι πόλεμον καὶ ἔριν, &c.] Vide Aldobrandinum, hæc, & sequentia, egregiè illustrantem. Totam autem hanc pagellam transcripsit ad verbum Hesychius Milesius.

Τὴν δὲ σελήνην προσγειοτέραν οὖσαν, μὴ καθαροῦ φέρεσθαι τόπου.] Corrige, *μὴ διὰ καθαροῦ φέρεσθαι τόπου*: quemadmodum habent Editiones Stephanicæ, & Regii Codices, nec non Hesychius Milesius. 10

Καὶ μῆνας, καὶ ὥρας, καὶ ἐνιαυτοὺς, αἰτείους, ὑετούς τε καὶ πνεύματα] Deest *τὸ αἰτείους* in Basileensi Editione: & sanè deesse potest sine sensus detrimento. Editio Stephani, *καὶ ὥρας ἐτείους, καὶ ἐνιαυτοὺς, ὑετούς τε καὶ πνεύματα*, optimo sensu. Quam lectionem Junius quoque apud Hesychium Milesium reponebat; pro eo quod ibi legitur *καὶ ὥρας αἰτείους*. Ingeniosè Bigotius noster, *αἰθρίας* emendabat.

Καθά φησιν Ἀρίστων] *ἐν τῷ Περὶ Ἡρακλείτου* scilicet; de quo suprà. 11

Σέλευκος μέν τοί φησιν ὁ Γραμματικὸς] Seleuci Grammatici plures fuere. Alexandrinus, cognomento *Homericus*, qui Romæ docuit; & Emisenus; de quibus Suidas. Fuit & Seleucus Tarsensis, qui *Ἀλιευτικὰ* scripsit, de quo est apud Athenæum I. 10. 12

& VII. 20. Accipiendus videtur Laërtius de Alexandrino: nam is Περὶ βίων pluribus libris scripserat, quorum primum citat Harpocration in Ὁμηρίδαι.

Δηλίου τινὸς δεῖσθαι κολυμβητοῦ, &c.] Totum hunc locum transcripsit Suidas in Δηλίου κολυμβητοῦ.

Οἱ μὲν Μούσας] Scriptores plures qui libros suos *Musas* inscripsere recenset Vossius lib. I. de Historicis Græcis cap. 3. ubi de Herodoto. His Heraclitum nostrum addas licet.

Διόδοτος δὲ] Diodotus Grammaticus; de quo in sequentibus.

Ἀκριβὲς οἰάκισμα πρὸς στάθμην βίου] Jambicus senarius, quod rectè Casaubonus observavit.

Ἐπόθησε δὲ αὐτοῦ καὶ Δαρεῖος μετασχεῖν] Clemens Stromat. I. Ἡράκλειτος γὰρ ὁ Βαύσωνος Μελαγκόμαν τὸν τύραννον ἔπεισεν ἀποθέσθαι τὴν ἀρχήν. οὗτος βασιλέα Δαρεῖον παρακαλοῦντα ἥκειν εἰς Πέρσας, ὑπερεῖδεν. *Heraclitus enim, Bausonis filius, persuasit Melanchomæ Tyranno ut deponeret Tyrannidem. Hic despexit Regem Darium, adhortantem ut veniret ad Persas.*

13 Τῶν δὲ πλείστων ἐποχὴν ἔχοντα, &c.] Videndus omnino Sextus Empiricus Hypotyposeon Pyrrhoniarum lib. I. cap. 29. cui titulus, ὅτι διαφέρει ἡ Σκεπτικὴ ἀγωγὴ τῆς Ἡρακλείτου φιλοσοφίας.

14 Ἕλλενις] Corrige Ἕλληνες.

Ἀνεπισήμαντοι] ἀνεπισήμαντος, est *non insignitus notâ aliquâ, quâ notior fiat.* Polybius: οὐκ ἄξιον ἀνεπισήμαντον παραλιπεῖν τὸν Ἀσδρούβαν, ἄνδρα ἀγαθὸν γενόμενον. Fallitur Suidas qui in hoc Polybii loco ἀκλεῆ & ἄδοξον exponit.

Ὑπερηφανίας] Lege ὑπερηφανίης.

15 Καταφρονούμενόν τε ὑπὸ τῶν Ἐφεσίων] Qui & ipsum exilio damnarunt. Athenagoras in legatione: Ἡράκλειτος δὲ καὶ Δημόκριτος, ὁ μὲν τῆς Ἐφεσίων πόλεως ἠλαύνετο· ὁ δὲ τῆς Ἀβδηριτῶν, ἐπικατηγορούμενος μεμηνέναι· nam ibi omnino legendum Δημόκριτος δὲ καὶ Ἡράκλειτος.

Ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος ἐν τῇ Σωκράτους Ἀπολογίᾳ] Cujus libri meminit Plutarchus; itemque Laërtius noster, non uno in loco. De eo, pluribus Jonsius de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ I. 18.

Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς] Laërtius suprà, in Indice librorum Heraclidis Pontici: Ἡρακλείτου ἐξηγήσεις, δ΄.

Κλεάνθης τε ὁ Ποντικὸς, &c.] Non mihi notus: neque Pausanias Heraclitista: neque Nicomedes, & Dionysius. Addubitabat Aldobrandinus, num Nicomedes iste idem esset ac Nicomedes ille qui Περὶ Ὀρφέως tractavit: cujus operis librum primum citat Athenæus in XIV.

Καὶ Σφαῖρος ὁ Στωϊκὸς] Meminit suprà Laërtius in ejus Vita.

16 Σκυθῖνον, τὸν τῶν ἰάμβων ποιητὴν] Meminit hujus Jamborum Scriptoris Stephanus ὁ Γεωγράφος, in Τέως, ἀφ' οὗ ὁ Πρωταγόρας Τήιος, καὶ Σκυθῖνος, ἰάμβων ποιητὴς Τήιος. Item Athenæus XI. 2. Exstat ejus περὶ φύσεως Fragmentum apud Stobæum in Eclogis Physicis cap. XI.

Διὰ μέτρου ἐκβαλεῖν] Vetus Interpres, *metro jocari:* Aldobrandinus, *versibus explodere.* perperam uterque. Verte, *poëtico excursu explanare.* Laërtius suprà, in hac ipsa Vita: λαμπρῶς τε ἐνίοτε ἐν τῷ συγγράμματι καὶ σαφῶς ἐκβάλλει. Hesychius: ἐκβολὴ, λόγου παρέκβασις· Adde, quòd hîc sermo est de Scriptoribus qui Heracliti Volumen explanaverunt. Ex hoc Laërtii loco malè intellecto, Scythinum adversus Heraclitum scripsisse, scribit Vossius in libello de Poëtis Græcis.

Ἡράκλειτος ἐγώ· τί με ὦν κάτω ἕλκετ' ἄμουσοι;] τιμαίω MSS. Regii. Hesychius Milesius τί με ὦ, & ita in Anthologia editum. Sed ὦν rectum est. ὦν pro οὖν Ionicè. τί με ὦ tamen, malebat Grentemenilius.

Εἷς ἐμοὶ ἄνθρωπος, τρισμύριοι· οἱ δ' ἀνάριθμοι, Οὐδείς] Cicero in Bruto simile quid narrat de Antimacho: *Nec enim posset idem Demosthenes dicere, quod dixisse Antimachum Clarium Poëtam ferunt, qui cùm convocatis auditoribus legeret eis magnum illud, quod novistis, Volumen suum, & eum legentem omnes præter Platonem reliquissent; Legam, inquit, nihilominus: Plato enim mihi unus instar est multorum millium.* Item de Democrito & de Epicuro Seneca Epistolâ. 7. *Democritus ait,* Unus mihi pro populo est, & populus pro uno. *Bene & ille quisquis fuit, (ambigitur enim de auctore) cùm quæreretur ab illo, quò tanta diligentia artis spectaret ad paucissimos perventuræ:* Satis sunt, *inquit,* mihi pauci; satis est unus; satis est nullus. *Egregiè hoc tertium. Epicurus, cùm uni ex consortibus studiorum suorum scriberet,* Hæc *inquit,* ego non multis, sed tibi: satis enim magnum alter alteri theatrum sumus.

Ταῦτ' αὐδῶ] αὐδῶ quoque Editio prior. Sed Stephanica & MSS. Regii αὐδῶ· & ita scriptum est in Anthologia; & apud Hesychium Milesium.

Ἐπ' ὀμφαλὸν εἴλεο βίβλον] Editio Stephanica, MSS. Regii, & Hesychius Milesius, εἴλει. At in Anthologia lib. I. Tit. εἰς Φιλοσόφους, scriptum est εἴλυε. Proba est utraque lectio. Quid sit *librorum umbilicus* neminem paullò eruditiorem esse puto qui ignoret.

Δεύτερος, ποιητὴς λυρικὸς, οὗ ἐστι τῶν δώδεκα θεῶν ἐγκώμιον] Hujus Heracliti mentionem alibi non temerè reperias. 17

Τρίτος, Ἐλεγείας ποιητὴς, Ἁλικαρνασσεὺς, εἰς ὃν Καλλίμαχος πεποίηκεν οὕτως] Hujus meminit Strabo libro XIV. ubi & Halicarnasseum & Callimachi socium fuisse itidem dicit. Malè in Anthologia libro III. Tit. εἰς Φιλοσόφους, hoc Callimachi Epigramma editum est, ut scriptum in Heraclitum Philosophum.

Ἐμνήσθη δ' ὁσσάκις ἀμφότεροι Ἥλιον ἐν λέσχῃ κατελύσαμεν] Lege ἐμνήσθην, & κατεδύσαμεν, quemadmodum scriptum est in Editione Stephanica, necnon in Anthologia.

Ἥλιον ἐν λέσχῃ κατεδύσαμεν] Dion Chrysostomus in Diogene I. ἀλλὰ καταδύσεις τὸν ἥλιον περὶ πάντων ἐρωτῶν. Virgilius Eclogâ IX.

--- *Sæpe ego longos*

Cantando puerum memini me condere Soles.

Ubi *condere Soles* est *sepelire*, *finire*. Horatius:

Condit quisque diem collibus in suis.

Idem Virgilius:

Ante diem clauso componet Vesper olympo.

Versui Callimachi similis est versus ille Persii:

Tecum etenim longos memini consumere Soles.

Ælianus libro 6. de Historia animalium cap. 58. ubi de Sacerdotibus Heliopoleos. τὸν ἥλιον ἐν ταῖς λέσχαις ἄγουσι σχολὴν, dixit.

Τέφρα πάλαι σποδιὴ] Legebam olim τέφρα τε καὶ σποδιή. Nunc lego; ut in Anthologia editum est; utque hîc habent Editiones Stephanicæ & Regii Codices; τετράπαλαι. τετράπαλαι, ut τρίπαλαι, δεκάπαλαι, apud Aristophanem.

Τρίπαλαι κάθημαι βουλόμενος εὐεργετεῖν,

inquit ille: cui respondet alter;

Ἐγὼ δὲ δεκάπαλαι, ἢ καὶ χιλιόπαλαι, &c.

Hæ voces δεκάπαλαι & χιλιόπαλαι à ludente Comico fictæ sunt: & falsus est Suidas in δεκάπαλαι, qui hanc vocem ἀντὶ τοῦ πρὸ πολλοῦ πάνυ à Scriptoribus Atticis usurpari solitam scribit. At verò τρίπαλαι & τετράπαλαι vocabula fuere ab Atheniensibus usurpari seriò solita. primum carpit Lucianus in Lexiphane.

Αἱ δέ τεαὶ ζώουσιν ἀηδόνες] Dulces Elegiarum cantus.

Τέταρτος, Λέσβιος; γεγραφὼς Μακεδονικήν] Editio Stephanica, necnon MSS. Regii, & Palatinus, Ἱστορίαν γεγραφὼς Μακεδονικήν. atque ita prorsus legendum. De hoc Heraclito Lesbio nihil aliud inveni.

Πέμπτος, σπουδογέλοιος, ἀπὸ κιθαρῳδίας μεταβεβηκὼς εἰς τὸ εἶδος] Legendum videtur, εἰς τοῦτο τὸ εἶδος. Id est: *quintus*, *Ridiculorum*, *sed quibus seria admixta sunt*. *Scriptor*, *qui à Citharœdi professione ad scriptionis hoc genus transiit*. Occurrit vox σπουδογέλοιος & apud Strabonem libro 16. ubi de Menedemo: & apud Stephanum Geographum, in γαδάρα: ubi de eodem.

His quinque Heraclitis quos memorat Laërtius, adde Heraclitum Tyrium, familiarem Antiochi, qui Clitomachum multos annos & Philonem audierat, & de quo Cicero lib. IV. Academ. Quæst. Adde & Heraclitum Sicyonium, cujus secundum de Lapidibus librum laudat Plutarchus, libro de Fluminibus capite de Scamandro. nam hunc librum esse Plutarchi, docuimus in Amœnitatibus nostris Juris Civilis: sed alius, à Chæronensi. Item, Heraclitum Perineum, de quo Suidas: θᾶττον ὁ τόκος Ἡρακλείτῳ Περινθίῳ τρέχει. οὗτος ἐθαυμάσθη ἐπὶ τάχει. εἴρηται οὖν ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν δανειζομένων διὰ τὸν τόκον. Ita enim hunc locum legit Andreas Schottus, qui vertit, *Fœnus celeriùs currit Heraclito Perineo*. Codex Regius habet Ἡρακλεῖ τῷ Περινθίῳ. Fuit & Heraclitus alius: auctor scilicet Allegoriarum Homericarum, quæ falsò Heraclidi Pontico tribuuntur, ut suprà ad Heraclidem pluribus ostendimus, ubi nos vide. De eo Eustathius ad Iliad. α' pag. 40. εἰ δὲ καὶ ἡ κλαγγὴ τῶν τοῦ Ἀπόλλωνος οἰστῶν ὡς ἡλίου, ἦχον δηλοῖ τινα ἐμμελῆ ἀποτελούμενον ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς σφαίρας ἐν τῷ κινεῖσθαι, ὁ Πυθαγόρας μὲν ἤθελε λυρεῖν, ἄλλοι δὲ ἀνέτρεψαν. ζητητέον καὶ ἐν τοῖς Ἡρακλείτου εἰς τὸν Ὅμηρον. Ejusdem Heracliti esse Περὶ ἀπίστων librum qui ex Bibliotheca Vaticana Romæ prodiit anno 1641. operâ Leonis Allatii, Leo Allatius verosimiliter existimabat. Hujus porrò, tam Scriptoris quàm libri, meminit Eustathius ad Odyss. δ' paginâ 1504. 56. ὁ Ἡράκλειτος, οὐχὶ ὁ Σκοτεινὸς, ἀλλ' ἕτερός τις, ὁ τοῖς ἀπίστοις προθέμενος ἐμφῆναι πίστιν.

XENOPHANES.

ΔΕΞΙΟΥ] Δεξίνου, Lucianus in Macrobiis. 18

Ὀρθομένους] Ὀρθομένους υἱὸς dicitur quoque Pseudo-Origeni in Philos. & Theodorito θεραπ. Serm. IV.

Κολοφώνιος] Strabo libro XIV. Ἄνδρες δ' ἐγένοντο Κολοφώνιοι τῶν μνημονευομένων, Μίμνερμος, αὐλητὴς ἅμα καὶ ποιητὴς ἐλεγείας· καὶ Ξενοφάνης, ὁ Φυσικὸς, ὁ τοὺς Σίλλους ποιήσας διὰ ποιημάτων.

Ἐπαινεῖται πρὸς τοῦ Τίμωνος· φησὶ γοῦν Ξενοφάνην ὑπότυφον, Ὁμηροπάτην, ἐπικόπτην] Apud Sextum Empiricum Hypotyposeon lib. I. cap. 33. legitur hic versus in nominandi casu: ἐν πολλοῖς γὰρ αὐτὸν ἐπαινέσας τὸν Ξενοφάνην, loquitur de Timone, ὡς καὶ τοὺς Σίλλους αὐτῷ ἀναθεῖναι, ἐποίησεν αὐτὸν ὀδυρόμενον, καὶ λέγοντα,

Ὡς καὶ ἐγὼν ὄφελον, &c.

διὰ τοῦτο γοῦν καὶ ὑπάτυφον αὐτὸν λέγει, καὶ οὐ τέλειον (malim οὐ τελείως) ἄτυφον δι' ὧν φησι,

Ξεινοφάνης ὑπάτυφος Ὁμηραπάτης ἐπισκώπτης.

Et ita hîc legendum. Legendum quoque hoc loco, è Sexto, ὑπάτυφον· nam postquam citavit Sextus hunc versum, subjungit, ὑπάτυφον μὲν γὰρ εἶπε τὸν κατά τι ἄτυφον. Et posteà: Ὁμηραπάτην δὲ ἐπισκώπτην, ἐπεὶ τὴν παρ' Ὁμήρῳ ἀπάτην διέσυρεν. ex quibus verbis etiam hoc loco rescribendum Ὁμηραπάτην, ut habet Editio Stephanica. Pro ἐπικόπτην, malebat etiam Henricus Stephanus ἐπισκώπτην. primo, quia ita apud Sextum: deinde, quia statim sequitur apud Laërtium, γέγραφε δὲ καὶ ἐν ἔπεσι, καὶ ἐλεγείας, καὶ ἰάμβους καθ' Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου, ἐπισκώπτων αὐτῶν τὰ περὶ θεῶν εἰρημένα· ita enim in omnibus veteribus exemplaribus se vidisse scriptum affirmat. Josephus Scaliger, ad oram libri, ἐπισκώπτην quoque emendaverat. Casaubonus contrà, mavult ἐπικόπτην· nam ἐπικόπτειν, inquit, ut ἐνδατεῖσθαι, pro διασύρειν· & ita sæpe apud Timonem in Sillis, & apud Laërtium ipsum in Menedemo & in Arcesila. Casauboni rationibus addenda metri ratio, quæ τὸ ἐπισκώπτην non admittit. Ceterùm hîc Ξεινοφάνης rectiùs legitur, quàm apud Sextum Ξενοφάνης.

Βότωνος Ἀθηναίου] Qui nobis ignotissimus.

Γέγραφε δὲ καὶ ἐν ἔπεσι, καὶ ἐλεγείας, καὶ ἰάμβους] Sillos quoque scripsisse, testatur Strabo loco citato: atque horum, teste Vossio in Syntagmate de Poëtis Græcis, meminit Aristophanis Scholiastes. Apud Hieronymum, in Chronico Eusebiano, *Scriptor Tragœdiarum* appellatur: *Simonides Lyricus & Phocylides clari habentur, & Xenophanes Physicus, Scri-*

ptor Tragœdiarum. Sed falsò omnino; nihil enim tale de Xenophane ullus veterum: quod ipsum ante nos & Scaliger ad hunc Eusebii locum, & Vossius dicto Syntagmate, verissimè observarunt. An scripserit Hieronymus, *Xenophanes Physicus scriptor Elegeiarum?* Ita sanè videtur. An verò Xenophanis nomen ibi νοθεύει? nam de Xenophane jam in superioribus mentionem fecerat Eusebianus Hieronymus, his verbis: *Xenophanes Colophonius clarus habetur*. Xenophanes ἐν τῷ Συγγενικῷ citatur ab Athenæo lib. x. sed fortasse alius est à nostro. Elegeiarum nostri meminit suprà Laërtius noster in Pythagora, & Athenæus lib. VIII. non longè ab initio. Citatur ab eodem Athenæo II. 13. ἐν Παρῳδαῖς. An legendum Παρῳδίαις, & de Sillis intelligendum? Silli parodiis, ut plurimùm, referti erant, ut ex Fragmentis Sillorum Timonis observare est. Carmina Xenophanis Philosophica collegit H. Stephanus.

Καθ' Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου, ἐπικόπτων αὐτῶν τὰ περὶ θεῶν εἰρημένα] Meminit Sextus Empiricus adversùs Mathematicos pag. 341. ἔνθεν καὶ ὁ Ξενοφάνης διελέγχων τοὺς περὶ Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον, φησί,

Πάντα θεοῖς ἀνέθηκαν Ὅμηρος θ' Ἡσίοδός τε,
Ὅσσα παρ' ἀνθρώποισιν ὀνείδεα καὶ ψόγος ἐστί,
Κλέπτειν, μοιχεύειν τε, καὶ ἀλλήλους ἀπατεύειν.

Et pag. 57. Ὅμηρος δὲ καὶ Ἡσίοδος κατὰ τὸν Κολοφώνιον Ξενοφάνη,

Οἱ πλεῖστ' ἐφθέγξαντο θεῶν ἀθεμίστια ἔργα,
Κλέπτειν, μοιχεύειν τε, καὶ ἀλλήλους ἀπατεύειν.

Etiam Pythagoram, cùm ad inferos descendisset, Hesiodi animam æreis vinculis columnæ religatam stridentemque vidisse; Homeri verò ex arbore suspensam, serpentibusque septam, pro iis quæ de Diis dixissent, ex Hieronymo retulit suprà Diogenes noster in Pythagora.

Μακροβιώτατός τε γέγονεν, ὥς που καὶ αὐτός φησιν, Ἤδη δ' ἑπτά τ' ἔασι] Inde corrigendus Lucianus in Macrobiis, apud quem legitur, Ξενοφάνης δὲ ὁ Δεξίνου μὲν υἱὸς, Ἀρχελάου δὲ τοῦ Φυσικοῦ μαθητὴς, ἐβίωσεν ἔτη ἓν καὶ ἐνενήκοντα. Quo tempore hos versus scribebat Xenophanes, natus erat annos nonaginta duo. Ergo ultra XCII. annum vixit. Vide magnum Scaligerum in Animadversionibus ad Chronicum Eusebii.

19 Βληστρίζοντες] Hesychius: βληστρισμός. ῥιπτασμὸς, καὶ ἀλυσμός. Ita legendum ex Meursii emendatione Atticar. Lect. lib. IV. cap. 20.

Κόσμους δ' ἀπείρους, ἀπαραλλάκτους δὲ] Origenes in Philosophicis: καὶ ἀπείρους ἡλίους εἶναι, καὶ σελήνας. Ceterùm hîc MSS. plures pro ἀπαραλλάκτους habent οὐ παραλλάκτους.

Περιέχον] *Aër ambiens*. Vertit Seneca, *hoc, quo circumdati sumus, spatium*.

Οὐσίαν θεοῦ, σφαιροειδῆ, μηδὲν ὅμοιον ἔχουσαν ἀνθρώπῳ, &c.] Quod etiam testatur Sextus Empiricus Hypotypos. lib. I. cap. 33. ἐδογμάτιζε δὲ ὁ Ξενοφάνης παρὰ τὰς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων προλήψεις, ἓν εἶναι τὸ πᾶν, καὶ τὸν θεὸν συμφυῆ τοῖς πᾶσι· εἶναι δὲ σφαιροειδῆ, καὶ ἀπαθῆ, καὶ ἀμετάβλητον, καὶ λογικόν. Et Origenes in Philosophicis: φησὶ δὲ καὶ τὸν θεὸν εἶναι ἀΐδιον, καὶ ἕνα, καὶ ὅμοιον πάντη, καὶ πεπερασμένον, καὶ σφαιροειδῆ, καὶ πᾶσι τοῖς μορίοις αἰσθητικόν. Ciceronem adde in Lucullo: *Xenophanes paullò etiam antiquior, unum esse omnia, neque id esse mutabile, & id esse Deum, neque natum usquam quidquam, & conglobatâ figurâ*. Adde & Sextum: εὖ γ' οὖν καὶ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος, διδάσκων ὅτι εἷς καὶ ἀσώματος ὁ θεὸς, ἐπιφέρει,

Εἷς θεὸς ἔν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος,
Οὔτε δέμας θνητοῖσιν ὁμοίιος, οὐδὲ νόημα.

Dictum ejus in Ægyptios silere non convenit. Εἰ μὲν θεοί εἰσι, μὴ θρηνεῖτε αὐτούς· εἰ δὲ ἄνθρωποι, μὴ θύετε αὐτοῖς. Refert Plutarchus in Libello de Superstitione.

Ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον, φθαρτόν ἐστι] Πᾶν τοι γενόμενον, κατθανεῖν ὀφείλεται, inquit Comicus.

Ἔφη δὲ καὶ τὰ πολλὰ ἥττω νοῦ εἶναι] Verba mihi de mendo suspecta. An legendum ἥττω ἑνὸς, *multa minus posse quàm unum?* Ceterùm post ea verba, in Stephani Editionibus legere est ista, καὶ τοῖς τυράννοις ἐντυγχάνειν, ἢ ὡς ἥκιστα, ἢ ὡς ἥδιστα, quæ hîc desiderantur.

Φησὶ δὲ Σωτίων πρῶτον αὐτὸν εἰπεῖν ἀκατάληπτα εἶναι τὰ πάντα, πλανώμενος] Sotioni adstipulatur Cicero in Lucullo: *Parmenides, Xenophanes, minùs bonis quamquam versibus, sed tamen illis versibus, increpant eorum arrogantiam quasi irati, qui, cùm sciri nihil possit, audeant se scire dicere*. Item Origenes in Philosophicis: οὗτος ἔφη πρῶτος ἀκαταληψίαν εἶναι πάντων, εἰπὼν οὕτως, 20

Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχοι τετελεσμένον εἰπὼν,
Αὐτὸς ὅμως οὐκ οἶδε, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.

A Laërtio, qui Sotionem falli ait, stare videtur Sextus Empiricus, quem ea de re eruditè, ut solet, disserentem, videsis adversùs Mathematicos pag. 156, & 157.

Καὶ ἤκμαζε κατὰ τὴν ἐξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα] Vetustiorem facit Sextus Empiricus adversùs Mathematicos pag. 51. Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος ἐγένετο περὶ τὴν τεσσαρακοστὴν Ὀλυμπιάδα. Item Eusebius in Chronicis, qui eum refert ad Olymp. LVI. an. IV. minùs verè. Ex Athenæi lib. II. liquet scripsisse, postquam Darius in Græciam irrupisset. Etiam Origenes in Philosophicis: οὗτος ἕως Κύρου διέμεινεν. Tamen Clemens στρωματέων I. τῆς δὲ Ἐλεατικῆς ἀγωγῆς Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος κατάρχει· ὅν φησι Τίμαιος κατὰ Ἱέρωνα τὸν Σικελίας δυνάστην καὶ Ἐπίχαρμον τὸν ποιητὴν, γεγονέναι· Ἀπολλόδωρος δὲ, κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν Ὀλυμπιάδα γενόμενον, παρατετακέναι ἄχρι τῶν Δαρείου τε καὶ Κύρου χρόνων. Meliùs legeretur Κύρου τε καὶ Δαρείου χρόνων.

Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τῷ Περὶ γήρως] Cujus libri meminit ipse Laërtius suprà in Demetrio, necnon in Anaxagora.

Καθάπερ καὶ Ἀναξαγόραν] Ipse Laërtius suprà in Anaxagora.

Δοκεῖ δὲ πεπρᾶσθαι ὑπὸ τῶν Πυθαγορικῶν Παρμενίσκου καὶ Ὀρεστάδου] Parmenisci illius Pythagorici meminit Athenæus lib. XIV. Παρμενίσκος δὲ ὁ Μεταποντῖνος, ὥς φησι Σῆμος ἐν πέμπτῳ Δηλιάδος, καὶ γένει καὶ πλούτῳ πρωτεύων, εἰς Τροφωνίου καταβὰς, καὶ ἀνελθὼν,

ἀνελθὼν, οὐκ ἔτι γελᾷν ἐδύνατο: & quæ sequuntur. Restituendum hoc nomen apud Jamblichum lib. I. de Vita Pythagoræ capite extremo, ubi Pythagorici Metapontini recensentur: ΜΕΤΑΠΟΝΤΙ̃ΝΟΙ. Βροντῖνος, Παρμίσκος, Ἀρεστάδας, &c. Corrige ex Athenæo & Laërtio Παρμενίσκος. An verò apud Laërtium reponendum ex Jamblicho Ἀρεστάδας, aut apud Jamblichum ex Laërtio Ὀρεστάδας, incertum est. Ut sunt Jamblichi Codices depravatissimi, magis placet lectio Laërtiana.

Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Ξενοφάνης, Λέσβιος, ποιητὴς ἰάμβων] Is est fortasse Xenophanes, qui *Physicus*, & *Scriptor Tragœdiarum* dicitur Eusebio in Chronicis. Sed, ut rectè ad Eusebii locum Vir magnus, si Iambos scripsit, non propterea tamen Tragœdias scripsisse consequens est: neque si Tragœdias scripsisset, eumdem esse ac Physicum. Fuit & alius Xenophanes: Heracleopolites scilicet; de quo Fulgentius lib. I. Mythologicon.

PARMENIDES.

21 Παρμενίδης Πύρητος, Ἐλεάτης.] Suidas, in Παρμενίδης: Παρμενίδης Πύρητος, Ἐλεάτης. Strabo libro VI. ubi de Elea: ἐξ ἧς Παρμενίδης καὶ Ζήνων, ἄνδρες Πυθαγόρειοι.

Διήκουσε Ξενοφάνους] Suidas: μαθητὴς γεγονὼς Ξενοφάνους τοῦ Κολοφωνίου. ὡς δὲ Θεόφραστος, Ἀναξιμάνδρου τοῦ Μιλησίου· αὐτοῦ δὲ διάδοχοι ἐγένοντο, Ἐμπεδοκλῆς τε καὶ φιλόσοφος καὶ ἰατρὸς, καὶ Ζήνων ὁ Ἐλεάτης. Clemens Stromat. I. Παρμενίδης τοίνυν Ξενοφάνους ἀκουστὴς γίνεται· τούτου δὲ Ζήνων· εἶτα Λεύκιππος· εἶτα Δημόκριτος. Adde Sextum Empiricum loco infrà memorando.

Θεόφραστος ἐν τῇ Ἐπιτομῇ] Scripsit Theophrastus Ἐπιτομὴν τῆς Πλάτωνος πολιτείας, β΄. Νόμων Ἐπιτομὴν, ι΄. Περὶ φυσικῶν Ἐπιτομὴν, β΄. Φυσικῶν Ἐπιτομὴν, α΄. Ἐπιτομῶν Ἀριστοτέλους. De qua Epitome intelligendus Laërtius, non constat. Putarim de Physicorum Epitome. Ipse Laërtius, infrà: Καθὰ μέμνηται καὶ Θεόφραστος ἐν τοῖς Φυσικοῖς, πάντων σχεδὸν ἐκτιθέμενος τὰ δόγματα.

Καὶ ἀποθανόντι ἡρῷον ἱδρύσατο.] Ἡρῷον, hoc est, sacellum pro monumento ædificatum. Suidas: ἡρῷον, μνημεῖον. Marinus in Vita Procli.

Πρῶτος δὲ οὗτος τὴν γῆν ἀπέφηνε σφαιροειδῆ, &c.] Quam primus quoque divisit in 5. Zonas, teste Posidonio apud Strabonem lib. I. De ejus dogmatibus Origenes in Philosophicis: Καὶ γὰρ καὶ Παρμενίδης ἓν μὲν τὸ πᾶν ὑποτίθεται, ἀΐδιόν τε, καὶ ἀγέννητον, καὶ σφαιροειδές· οὐδ' αὐτὸς ἐκφεύγων τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, πῦρ λέγων καὶ γῆν τὰς τοῦ παντὸς ἀρχὰς, τὴν μὲν γῆν, ὡς ὕλην· τὸ δὲ πῦρ, ὡς αἴτιον, καὶ ποιοῦν. τὸν κόσμον εἶπε φθείρεσθαι· ᾧ δὲ τρόπῳ, οὐκ εἶπεν. ὁ αὐτὸς δὲ εἶπεν ἀΐδιον εἶναι τὸ πᾶν, καὶ οὐ γινόμενον, καὶ σφαιροειδὲς, καὶ ὅμοιον, οὐκ ἔχον δὲ τόπον ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἀκίνητον, καὶ πεπερασμένον. Clemens in Protreptico: Παρμενίδης δὲ ὁ Ἐλεάτης θεοὺς εἰσηγήσατο, τὸ πῦρ καὶ γῆν.

22 Γένεσίν τε ἀνθρώπων ἐξ ἡλίου πρῶτον γενέσθαι] Sol & homo generant hominem, inquit Aristoteles Physic. II. 2. Pro ἐξ ἡλίου, scriptum est in Edit. Basil. ἐξ ἰλύος· quam lectionem secutus est in Commentariis Aldobrandinus, & sanè ita videtur scripsisse Laërtius: nam infrà, ex Zenonis Eleatis sententia, γένεσιν ἀνθρώπων ἐκ γῆς εἶναι etiam testatur.

Διττήν τε ἔφη τὴν φιλοσοφίαν, &c.] Vide Casf.

Εὐπειθέος ἀτρεκὲς ἦτορ, Ἠδὲ βροτῶν δόξας, ταῖς οὐκ ἔτι πίστις ἀληθής] Apud Proclum in Platonis Timæum lib. II. pro εὐπειθέος scriptum est εὐφέγγεος. Sed εὐπειθέος quoque, apud Sextum Empiricum adversùs Mathematicos pag. 158. apud quem, ut apud Proclum, legitur ταῖς οὐκ ἔτι πίστις ἀληθής. rectè. minùs rectè apud Laërtium τῶν οὐκ ἔτι.

Καὶ αὐτὸς δὲ διὰ ποιημάτων φιλοσοφεῖ,] Suidas: ἔγραψε δὲ Φυσιολογίαν δι' ἐπῶν, καὶ ἄλλα τινὰ καταλογάδην, ὧν μέμνηται Πλάτων.

Κριτήριον δὲ τὸν λόγον εἶπε· τάς τε αἰσθήσεις μὴ ἀκριβεῖς ὑπάρχειν· Φησὶ γοῦν, Μή σε θεὸς πολύπειρον ὁδὸν, &c.] Qua de re, ita Sextus Empiricus adversùs Mathematicos pag. 157. ὁ δὲ γνώριμος αὐτοῦ (Xenophanis) Παρμενίδης, τοῦ μὲν δοξαστοῦ λόγου κατέγνω· φημὶ δὲ, τοῦ ἀσθενεῖς ἔχοντος ὑπολήψεις· τὸν δ' ἐπιστημονικὸν, τουτέστι τὸν ἀδιάπτωτον, ὑπέθετο κριτήριον, ἀποστὰς καὶ τῆς τῶν αἰσθήσεων πίστεως. ἐναρχόμενος γοῦν τοῦ Περὶ φύσεως, γράφει τὸν τρόπον τοῦτον,

Ἵπποι ταί με φέρουσιν, &c.
Μηδέ σ' ἔθος πολύπειρον ὁδὸν κατὰ τήνδε βιάσθω
Νωμᾶν ἄσκοπον ὄμμα, καὶ ἠχήεσσαν ἀκουὴν,
Καὶ γλῶσσαν· κρῖνον δὲ λόγῳ πολύπειρον ἔλεγχον
Ἐξ ἐμέθεν ῥηθέντα· μόνος δ' ἔτι θυμὸς ὁδοῖο
Λείπεται.

Observa varietatem lectionum. In Sextianis rectè Μηδέ σ' ἔθος, pro eo quod malè apud Laërtium Μή σε θεός. ἀκουὴν legendum apud Sextum, metri causâ. Sed apud Laërtium etiam; vel metri causâ; legendum πολύδηριν ἔλεγχον, quemadmodum habent Editiones Stephanicæ, MSS. Regii, & Florentinus. πολύδηριν quoque Editio Basileensis. Legi potest & πολύπειρον, quemadmodum legitur apud Sextum: apud quem legendum videtur κρῖναι δὲ λόγῳ, ut hìc; nam in sequentibus, ubi Parmenidis versus exponit, scriptum est κρῖνε δὲ λόγῳ, pro κρῖναι, vitiosè prorsùs; quod vel ipsa prosodia manifestum facit.

Εἰς τοῦτον καὶ Πλάτων τὸν διάλογον γέγραφε, Παρμενίδην ἐπιγράψας, ἢ Περὶ ἰδεῶν] *Magnus* appellatur à Platone in Sophista: quod etiam Clemens Stromat. V. observabat.

Κατὰ τὴν θ΄ καὶ ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα] Editio Stephani καὶ εἰκοστήν. Scaliger ad oram libri καὶ ἑβδομηκοστήν. Heraldus quoque ον' Adversar. lib. I. cap. 2. Grentemenilius, verosimiliùs, κατὰ τὴν ἑξηκοστήν. Eum vide. 23

Οἱ δὲ, Πυθαγόραν] Vide in Pythagora.

Λέγεται δὲ καὶ τοὺς νόμους θεῖναι τοῖς πολίταις] Meminit Plutarchus contra Colotem. Vide Casaub.

Ὥς φησι Σπεύσιππος ἐν τῷ Περὶ Φιλοσόφων] Quem librum Laërtius, in indice librorum Speusippi, non recenset. Sed non infrequens esse Laërtio jam antea

observavimus, omittere libros in Elenchis, eosque alibi citare. In Elencho librorum Speusippi enumerat tamen libros vicinæ appellationis hujus libri Περὶ Φιλοσόφων: scilicet librum Περὶ Φιλοσοφίας, & librum cui titulus Φιλόσοφος: qui postremus liber, hìc fortè intelligitur.

Καὶ πρῶτος ἐρωτῆσαι τὸν Ἀχιλλέα λόγον, ὡς Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ] Zenoni Eleati Aristoteles & Laërtius hoc tribuunt. Aristoteles Physicor. lib. VI. cap. 14. ubi de quatuor rationibus quibus Zeno Eleates motum tollebat: δεύτερος δὲ, ὁ καλούμενος Ἀχιλλεύς. ἔστι δ' οὗτος, ὅτι τὸ βραδύτερον οὐδέποτε καταληφθήσεται θέον ὑπὸ τοῦ ταχίστου· ἔμπροσθεν γὰρ ἀναγκαῖον ἐλθεῖν τὸ διῶκον, ὅθεν ὥρμησε τὸ φεῦγον· ὥστ' ἀεί τι προέχειν ἀναγκαῖον τὸ βραδύτερον. *Secunda autem* (ratio) *ea quæ vocatur* Achilles. *Est autem hæc, quòd tardius numquam apprehendetur currens à velocissimo: antè enim necesse est eat persequens, unde impetum cœpit fugiens: quare semper aliquo id quod tardius est antecedere necesse est.* Laërtius mox in Zenone Eleate: οὗτος καὶ τὸν Ἀχιλλέα πρῶτος λόγον ἠρώτησε· Φαβωρῖνος δέ φησι Παρμενίδην, καὶ ἄλλους συχνούς. Vulgus hoc Argumentum, quòd sit insuperabile veluti Achilles, sicdictum putat. Falsò. A tali adsumptione nomen accepit: An Achilles currendo testudinem adsequi potest? Admodum. Atqui si motus est, Achilles testudinem non adsequetur: Non est igitur motus. Simplicius ad Aristotelis dictum locum: Ἀχιλλεὺς οὖν ὁ λόγος ἀπὸ τοῦ παραληφθέντος ἐν αὐτῷ Ἀχιλλέως ἐκλήθη, ὃν ἀδύνατόν φησιν ὁ λόγος τὴν χελώνην διώκοντα καταλαβεῖν. Themistius similiter: δεύτερός ἐστιν ὁ λόγος, ὁ καλούμενος Ἀχιλλεύς, τετραγῳδημένος καὶ τῷ ὀνόματι· οὐ γὰρ ὅπως φησὶν τὸν Ἕκτορα καταλήψεται ὁ ποδωκέστατος Ἀχιλλεύς, ἀλλ' οὐδὲ τὴν βραδυτάτην χελώνην. Simile est quod à Plutarcho, in libello de Stoicorum repugnantiis, Stoicis objicitur de Adrasti equo insectante testudinem. Ceterùm, Parmenidem Dialecticæ non imperitum fuisse, testatur Sextus Empiricus contra Mathematicos pag. 139. Παρμενίδης δὲ οὐκ ἂν δόξαι τῆς Διαλεκτικῆς ἀπείρως ἔχειν. De Achille, argumento, diximus quoque suprà ad Euclidem.

MELISSUS.

24 Μέλισσος, Ἰθαγενοῦς, Σάμιος] Editio prior, & Stephanica, necnon Schedæ Regiæ & Palatinæ, Ἰθαιγενοῦς. Ἰθαγενὴς & Ἰθαιγενὴς dici annotat Eustathius. Apud Theodoritum autem in Therapeutice Serm. III. (quod Casaubonus notavit) scriptum est Μέλισσος Ἰθαγένους, Μιλήσιος. Meliùs Ἰθαγένους· & ita apud Plutarchum in Pericle. An verò meliùs quoque Μιλήσιος? Minimè. Melissum fuisse Samium, etiam testatur gravissimus auctor Plutarchus dicto loco; cujus verba in sequenti Observatione adducimus.

Ὅθεν ναύαρχος αἱρεθεὶς, ἔτι καὶ μᾶλλον ἐθαυμάσθη, διὰ τὴν οἰκείαν ἀρετήν] Ælianus Var. Hist. lib. VII. cap. 14. quod est de Philosophis qui militarunt & respublicas gesserunt: Ἀρχύταν εἵλοντο ἑξάκις στρατηγὸν Ταραντῖνοι· Μέλισσος δὲ ἐναυάρχησε. Plutarchus contra Colotem: Μέλισσος δὲ τῆς πατρίδος στρατηγῶν, Ἀθηναίους κατεναυμάχησε. & in Pericle: πλεύσαντος γὰρ αὐτοῦ, Μέλισσος ὁ Ἰθαγένους, ἀνὴρ φιλόσοφος, στρατηγῶν τότε τῆς Σάμου, καταφρονήσας τῆς ὀλιγότητος τῶν νεῶν, ἢ τῆς ἀπειρίας τῶν στρατηγῶν, ἔπεισε τοὺς πολίτας ἐπιθέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις. Meminit & in Themistocle: καίτοι Στησίμβροτος Ἀναξαγόρου τε διακοῦσαι τὸν Θεμιστοκλέα φησὶ, καὶ περὶ Μέλισσον σπουδάσαι τὸν Φυσικόν· οὐκ εὖ τῶν χρόνων ἁπτόμενος. Περικλεῖ γὰρ, ὃς πολὺ νεώτερος ἦν Θεμιστοκλέους, Μέλισσος μὲν ἀντεστρατήγει πολιορκοῦντι Σαμίους.

Ἐδόκει δὲ αὐτῷ τὸ πᾶν ἄπειρον εἶναι, καὶ ἀναλλοίωτον, καὶ ἀκίνητον, καὶ ἓν, ὅμοιον ἑαυτῷ, καὶ πλῆρες, &c.] Quæ ipsissima verba transcripsit Hesychius in Melisso. De Melisso autem, sic Hermias in Philos. Gentil. Irrisione: ἀλλ' ἀνθίστανται τούτῳ (Anaxagoræ) Μέλισσος καὶ Παρμενίδης. ὅ γε μὴν Παρμενίδης καὶ ποιητικοῖς ἔπεσιν ἀνακηρύσσει τὴν οὐσίαν ἓν εἶναι, καὶ ἀΐδιον, καὶ ἄπειρον, καὶ ἀκίνητον, καὶ παντὶ ὅμοιον. Et Suidas in γεννητική. Μέλισσος ᾤετο τὸ μὴ γενόμενον οὐκ ἔχειν ἀρχήν. ψεῦδος δέ ἐστι· πολλὰ γὰρ ἀγέννητα ὄντα, ἀρχὰς ἔχει. Similia habet Theodoritus Serm. III. Μέλισσος δὲ ὁ Ἰθαγένους ὁ Μιλήσιος, τούτου μὲν ἑταῖρος ἐγένετο. (Parmenidis scilicet) τὴν δὲ παραδοθεῖσαν διδασκαλίαν ἀκήρατον οὐκ ἐτήρησεν· ἄπειρον γὰρ οὗτος ἔφη τὸν κόσμον, ἐκεῖνων φάντων πεπερασμένον· quæ habuit à Platone: cujus hæc sunt verba in Theæteto: ὀλίγου δ' ἐπελαθόμην, ὦ Θεόδωρε, ὅτι ἄλλοι αὖ τἀναντία τούτοις ἀπεφήναντο· οἷον ἀκίνητον τελέθει τῷ παντὶ ὄνομα εἶναι· καὶ ὅσα Μέλισσοί τε καὶ Παρμενίδαι, ἐναντιούμενοι πᾶσι τούτοις, διϊσχυρίζονται. Vide Aristotelem lib. I. Physicorum cap. 2. & 3. & ad Aristotelem ejus Interpretes.

Κίνησίν τε μὴ εἶναι, δοκεῖν δὲ εἶναι] Sextus Empiricus Pyrrh. Hypotyposeon lib. III. cap. 7. τρεῖς δὲ, οἶμαι, γεγόνασιν αἱ ἀνωτάτω περὶ κινήσεως στάσεις. ὁ μὲν γὰρ Βίας, καί τινες τῶν Φιλοσόφων, εἶναι κίνησιν ὑπολαμβάνουσιν· μὴ εἶναι δὲ, Παρμενίδης τε καὶ Μέλισσος, καὶ ἄλλοι τινές· μὴ μᾶλλον δὲ εἶναι, ἢ μὴ, κίνησιν ἔφασαν οἱ Σκεπτικοί. *Tres autem, ni fallor, fuerunt omnium antiquissimæ de Motu inter se discrepantes opiniones. Nam Bias, & aliqui Philosophi, esse motum existimant. at Parmenides & Melissus, & alii quidam, negant. Sceptici verò non magis esse motum, quàm non esse, dixerunt.* Et adversus Mathemat. pag. 387. γινωστέον ὅτι τρεῖς γεγόνασι στάσεις κατὰ τὸ ἀνωτάτω περὶ κινήσεως. οἱ μὲν γὰρ φασι κίνησιν εἶναι· οἱ δὲ, μὴ εἶναι· οἱ δὲ, οὐ μᾶλλον εἶναι ἢ μὴ εἶναι. καὶ εἶναι μὲν, ὅ, τε Βίας, τοῖς φαινομένοις προσέχων, καὶ οἱ πλείους τῶν Φυσικῶν, ὥσπερ οἱ περὶ Πυθαγόραν καὶ Ἐμπεδοκλέα καὶ Ἀναξαγόραν, Δημόκριτόν τε καὶ Ἐπίκουρον· οἷς καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου, ἔτι δὲ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς συναπεγράψαντο, καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς. μὴ εἶναι δὲ, οἱ περὶ Παρμενίδην καὶ Μέλισσον, οὓς ὁ Ἀριστοτέλης Στασιώτας τε τῆς φύσεως καὶ Ἀφυσίκους κέκληκεν. Στασιώτας μὲν, ἀπὸ τῆς στάσεως· Ἀφυσίκους δὲ, ὅτι ἀρ-

χὴ κινήσεώς ἐστιν ἡ φύσις. *Sciendum eſt tres ad ſummum fuiſſe ſectas de Motu. Nam alii quidem dicunt eſſe Motum: alii verò non eſſe: alii autem non magis eſſe, quàm non eſſe. Et eſſe quidem, & Bias, attendens ea quæ cernuntur; & complures ex Phyſicis, ut Pythagoras, Empedocles & Anaxagoras, Democritusque & Epicurus: quorum ſententiæ ſubſcripſerunt Peripatetici & Stoici, & alii permulti. Non eſſe autem, Parmenides & Meliſſus, quos Ariſtoteles vocavit* Statorios & Aphyſicos. Statorios *quidem*, à ſtatione; Aphyſicos *autem*, *id eſt*, *non Naturales*, *quoniam natura eſt principium motûs.* Locus Philoſophi quem ſignat Empiricus, ubi *non Phyſici* Parmenides & Meliſſus appellantur, videtur eſſe in I. libro Phyſicorum cap. 2. initio. ἀνάγκη δὲ, inquit, ἤτοι μίαν εἶναι τὴν ἀρχὴν, ἢ πλείους. καὶ εἰ μίαν, ἤτοι ἀκίνητον, ὥσπερ φησὶ Παρμενίδης καὶ Μέλισσος· ἢ κινουμένην, ὥσπερ οἱ Φυσικοί. Ubi autem Στασιώτας illos appellat, nondum invenire potui.

ZENO ELEATES.

25 TOῦτον Ἀπολλόδωρός φησιν εἶναι ἐν Χρονικοῖς Πύριθος, τὸν δὲ Παρμενίδην, φύσει μὲν, Τελευταγόρου· θέσει δὲ, Παρμενίδου.] Legendum omnino Πύῤῥητος, quemadmodum ſcriptum exhibent Editio Frobeniana & Stephanica: aut Πύρητος, quemadmodum habent Schedæ Regiæ. Sed & poſteà rectè Caſaubonus emendabat, θέσει δὲ, Πύῤῥητος. Laërtius ſuprà in Parmenide: Παρμενίδης, Πύρητος, Ἐλεάτης. Theodoritus Therapeut. Serm. IV. καὶ Παρμενίδης δὲ ὁ Πύῤῥητος ὁ Ἐλεάτης, ὁ Ξενοφάνους ἑταῖρος γενόμενος. Suidas in Παρμενίδης· Παρμενίδης, Πύρητος, Ἐλεάτης φιλόσοφος. At in Ζήνων, Zenonem Eleatem Teleutagoræ filium facit, non Parmenidem.

Ἀμφοτερογλώσσου] Apuleius in Apologia: *Zenonem illum antiquum, Veliâ oriundum, qui primus omnium dictionem ſolertiſſimo artificio ambifariam diſſolverit.* Plutarchus in Pericle: διήκουσε δὲ Περικλῆς καὶ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου, πραγματευομένου περὶ φύσιν ὡς Παρμενίδης· ἐλεγκτικὴν δέ τινα, καὶ δι' ἐναντιολογίας εἰς ἀπορίαν κατακλείουσαν ἐξασκήσαντος ἕξιν· ὥσπερ καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος εἴρηκε διὰ τούτων

Ἀμφοτερογλώσσου τε μέγα σθένος οὐκ ἀπατηλὸν
Ζήνωνος, πάντων ἐπιλήπτορος.

Id eſt: *audivit Pericles Zenonem quoque Eleatem, de natura, Parmenidis more, philoſophantem: qui impugnans quemlibet, uſum paraverat quemdam refutandi; qui deduceret ad perplexitatem. Quod Phliaſius Timon adfirmat quoque, his verbis,*

Omnia perſtringens, Zeno diſceptat, utraque
Ex parte invictus, ſed non fallax.

Vide Simplicium in primum Phyſicorum Ariſtotelis.

Οὐκ ἀλαπαδνὸν Ζήνωνος Πλατωνεπιλήπτορος] Legendum, ex Plutarcho, Ζήνωνος πάντων ἐπιλήπτορος, rectè vidit Caſaubonus.

Παύρων γε μὲν ἥσσω] Codex Regius ἧσσω· & ita legit Aldobrandinus, qui vertit *paucis inferiorem.*

Ὧ δὴ Ζήνων διακήκοε Παρμενίδου, καὶ γέγονεν αὐτοῦ παιδικά· καὶ εὐμήκης ἦν, καθά φησι Πλάτων ἐν τῷ Παρμενίδῃ] Verba Platonis in Parmenide, hæc ſunt: ἔφη δὲ δὴ ὁ Ἀντιφῶν, λέγειν τὸν Πυθόδωρον, ὅτε ἀφίκοντό ποτε εἰς Παναθήναια τὰ μεγάλα Ζήνων τε καὶ Παρμενίδης. τὸν μὲν οὖν Παρμενίδην, εὖ μάλα ἤδη πρεσβύτην εἶναι, σφόδρα πολιὸν, καλὸν δὲ καὶ ἀγαθὸν τὴν ὄψιν, περὶ ἔτη μάλιστα πέντε καὶ ἑξήκοντα· Ζήνωνα δὲ, ἐγγὺς ἐτῶν τετταράκοντα τότε εἶναι, εὐμήκη δὲ, καὶ χαρίεντα ἰδεῖν· καὶ λέγεσθαι αὐτὸν παιδικὰ τοῦ Παρμενίδου γεγονέναι. *Dicebat ergo Antiphon, Pythodorum narraſſe, Zenonem atque Parmenidem veniſſe quondam ad magnorum Panathenæorum celebritatem: & Parmenidem jam ſenem, atque canum, aſpectu decorum fuiſſe, annos ferme quinque & ſexaginta ætatis agentem; Zenonem verò annos penè quadraginta natum; procero inſuper & grato corporis habitu: dicebatur autem in deliciis Parmenidi fuiſſe.* Meminit pulcritudinis Zenonis Eleatis & Apuleius in Apologia: *Zenonem illum antiquum, Veliâ oriundum, qui primus omnium dictionem ſolertiſſimo artificio ambifariam diſſolverit: eum quoque Zenonem longè decoriſſimum fuiſſe, ut Plato autumat.* Videndus in XI. Athenæus, à quo graviter Plato reprehenditur, quòd nullâ compulſus neceſſitate, ſcripſerit Zenonem Parmenidis παιδικὰ fuiſſe.

Ὁ δ' αὐτὸς ἐν τῷ Σοφιστῇ καὶ Ἐλεατικὸν Παλαμήδην αὐτὸν καλεῖ] Nihil tale de Zenone Eleate in Sophiſta Platonis reperias: ſed nec alibi de illo tale quid apud Platonem. In Phædro quidem, meminit Palamedis Eleatis, his verbis: τὸν οὖν Ἐλεατικὸν Παλαμήδην λέγοντα οὐκ ἴσμεν τέχνῃ, ὥστε δοκεῖν φαίνεσθαι τοῖς ἀκούουσι τὰ αὐτὰ ὅμοια καὶ ἀνόμοια, καὶ ἓν καὶ πολλὰ, μένοντά τε αὖ καὶ φερόμενα. *Enimverò Eleatem Palamedem artificio ſuo efficere ſolitum accepimus, ut eadem audientibus ſimilia & diſſimilia, unum & multa, manentia & fluentia viderentur.* Sed quæ non de Zenone Eleate, verùm de Alcidamante intelligenda ſunt, ſi fides Quintiliano. Ita enim ille libro III. Inſtitut. Oratoriarum capite I. ubi de Scriptoribus Artis Rhetoricæ: *& Hippias Eleus, &, quem Palamedem Plato appellat, Alcidamas Eleates.*

Φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης εὑρετὴν αὐτὸν γενέσθαι Διαλεκτικῆς, ὥσπερ Ἐμπεδοκλέα Ῥητορικῆς] Sextus Empiricus adverſus Mathematicos lib. VII. pag 193. Παρμενίδης δὲ οὐκ ἂν δόξαι τῆς Διαλεκτικῆς ἀπείρως ἔχειν, ἐπείπερ πάλιν Ἀριστοτέλης τὸν γνώριμον αὐτοῦ Ζήνωνα, Διαλεκτικῆς ἀρχηγὸν ὑπείληφεν. Suidas: τοῦτόν φασιν εὑρετὴν εἶναι Διαλεκτικῆς, ὡς Ἐμπεδοκλέα τῆς Ῥητορικῆς. Laërtius in Proœmio: ἀπὸ δὲ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου, τὸ Διαλεκτικόν. Tribuitur eidem & Dialogorum inventio. Laërtius in Platone: διαλόγους τοίνυν φασὶ πρῶτον γράψαι Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτην. De Empedocle, dixi ad ejus Vitam.

Φέρεται δὲ αὐτοῦ βιβλία πολλῆς συνέσεως γέμοντα] 26
Suidas: ἔγραψεν Ἔριδας, Ἐξήγησιν τῶν Ἐμπεδοκλέους, Πρὸς τοὺς Φιλοσόφους, Περὶ φύσεως.

Καθελεῖν δὲ θελήσας Νέαρχον τὸν τύραννον (οἱ δὲ, Διομέδοντα) συνελήφθη, &c.] Nearchum vocant Diodorus Siculus in Excerptis ab Henrico Valeſio publicatis, Philoſtratus lib. VII. Fabularum A-

polloniarum, & Valerius Maximus lib. & cap. III. Fuit autem Nearchus ille Mysus, & Eleatarum tyrannus. Demylum appellat Plutarchus in libro Περὶ Στωϊκῶν ἐναντιωμάτων, & adversus Colotem Epicureum, necnon Clemens Alexandrinus Stromat. lib. IV. Quare dictus Valesius, ad Ammianum Marcellinum, rescribendum hoc loco putabat, οἱ δὲ Δήμυλον. Sed Διομέδοντα habent omnes MSS. Laërtiani; omnes Editi; & Suidas in Ζήνων. Dionysium vocat Tertullianus sub finem Apologetici: *Zeno Eleates, consultus à Dionysio, Quidnam Philosophia præstaret: cùm respondisset, Contemptum mortis, flagellis Tyranni subjectus, sententiam suam ad mortem usque signabat.* Atqui antiquior Zeno Eleates Dionysio Tyranno centum quinquaginta annis circiter. Ergo, aut hæc verba, *à Dionysio*, insititia sunt; quod Rigaltio videbatur, quem de hoc loco per Epistolam olim consului: aut *Demylo* ibi, pro *Dionysio*, legendum; quod magis reor: aut Tertullianus erraverit necesse est; quod ei sæpius evenit. Ammianus Marcellinus libro XIV. à Cyprio Rege Zenonem tortum ait: *Et ducebatur intrepidus*, (loquitur de Eusebio quodam) *temporum iniquitati insultans; imitatus Zenonem illum veterem Stoicum, qui ut mentiretur quædam, laceratus diutiùs, avulsam sedibus linguam suam cum cruento sputamine in oculos interrogantis Cyprii Regis impegit.* In quo falsus est; non enim à Nicocreonte, Cypriorum Rege, tortus est Zeno Stoïcus: sed Anaxarchus: de quo Diogenes noster in Anaxarcho, Cicero Tuscul. II. Ovidius in Ibin, Plinius VII. 23. & Plutarchus in Alexandro. Marcellinum decepisse videtur locus ille Ciceronis libro I. de Natura Deorum: *Anaxarchum Democriteum à Cyprio Tyranno excarnificatum accepimus, Zenonem Eleæ in tormentis necatum.* Existimavit scilicet hoc voluisse Ciceronem, tam Anaxarchum quàm Zenonem à Cyprio Tyranno fuisse excarnificatos: quod tamen ex verbis Ciceronis non necessariò sequitur. Zenonem Eleatem magno errore cum Zenone Citieo etiam eumdem facit Marcellinus: sed fortè pro *Stoicum* scripserat *Physicum*: nisi potiùs τὸ *Stoicum* additum fuit ab imperito Librario; quod Valesio videbatur. Contrà, ex uno Zenone Eleate duos facit Valerius Maximus dicto loco; quod rectè monuit idem Valesius ad Marcellinum. Hujus porrò Zenonis Eleatæ facti, præter Auctores suprà memoratos, meminit quoque Cicero libro II. Tusculanarum Quæstionum, & libro I. de Natura Deorum: item Philo Judæus in libro Quòd omnis probus liber, & Eusebius in libris de Præpar. Euang.

Καθά φησιν Ἡρακλείδης ἐν τῇ Σατύρου Ἐπιτομῇ] Ἐν τῇ Σωτίωνος Ἐπιτομῇ, reponebat Casaubonus suprà, ad Heraclidem. Nihil mutandum. Heraclides, Sarapionis filius, cognomento Lembus, Sotionis libros de Successionibus in compendium quidem redegerat; sed & Satyri libros de Vitis illustrium Virorum etiam contraxerat. Noster suprà, in Pythagora: Ἡρακλείδης ἐν τῇ τοῦ Σατύρου Ἐπιτομῇ. & in Empedocle: Ἡρακλείδης ἐν τῇ Ἐπιτομῇ· Satyri scilicet, cujus Περὶ βίων Operis paullò antè meminerat. Perperam autem Editio princeps hoc loco, ἐν τῇ Σατύρων Ἐπιμοτῇ.

Περὶ τῶν ὅπλων, ὧν ἦγεν εἰς Λιπάραν] An potiùs ὁπλιτῶν: nisi ἄγειν pro φέρειν est positum, inquit Casaubonus. ἄγειν potiùs, pro φέρειν, positum existimamus.

Σὺ ὁ τῆς πόλεως ἀλήτηριος.] Ita omnes Editi. Lege 27
ἀλιτήριος· & ita Schedæ Regiæ.

Καὶ τέλος, ἀποτραγόντα γλῶτταν, προσπτύσαι αὐτῷ.] En tibi Plutarchi verba in libro contra Coloteu: Ζήνων τοίνυν ὁ Παρμενίδου γνώριμος, ἐπιθέμενος Δημύλῳ τῷ τυράννῳ, καὶ δυστυχήσας περὶ τὴν πρᾶξιν, ἐν πυρὶ τὸν Παρμενίδου λόγον, ὥσπερ χρυσὸν ἀκήρατον καὶ δόκιμον παρέσχε. καὶ ἀπέδειξεν ἔργοις, ὅτι τὸ αἰσχρὸν ἀνδρὶ μεγάλῳ φοβερόν ἐστιν. ἀλγηδόνα δὲ, παῖδες, καὶ γύναια, καὶ γυναίων ψυχὰς ἔχοντες ἄνδρες, δεδίασι· τὴν γὰρ γλῶτταν αὐτοῦ διατραγὼν, τῷ τυράννῳ προσέπτυσεν. *Zeno Parmenidis discipulus, Demylo tyranno insidiatus, re infeliciter gestâ, doctrinam Parmenidis, velut aurum in igne, illæsam ac probam facto ostendit. scilicet turpitudinem magno viro metuendam esse: dolorem à pueris & mulierculis, ac viris animum muliebrem gerentibus timeri. Linguam enim suam, dentibus amputatam, in tyrannum exspuit.*

Καὶ γὰρ οὗτος, τὴν πρότερον μὲν Ὕλην, ὕστερον δὲ 28
Ἐλέαν, Φωκαέων οὖσαν ἀποικίαν, &c.] Strabo lib. VI. κάμψαντι δ' ἄλλος συνεχὴς κόλπος, ἐν ᾧ πόλις, ἣν οἱ μὲν κτίσαντες Φωκαιεῖς Ὑέλην, οἱ δὲ Ἔλην, ἀπὸ κρήνης τινός· οἱ δὲ νῦν Ἐλέαν ὀνομάζουσιν· ἐξ ἧς Παρμενίδης καὶ Ζήνων ἐγένοντο, ἄνδρες Πυθαγόρειοι. δοκεῖ δέ μοι καὶ δι' ἐκείνους, καὶ ἔτι πρότερον, εὐνομηθῆναι. *Inde, ubi cursum flexeris, alius est contiguus sinus: inque eo urbs, quam Phocæenses cùm conderent* Hyelam, *alii* Ellam, *à fonte quodam: nostro tempore* Eleam *appellant. Hæc est patria Parmenidis & Zenonis, Pythagoreorum. Videtur autem mihi, cùm propter hos viros, tum jam antè etiam, ea urbs bonis floruisse legibus.* Ex quo Strabonis loco hîc legendum Ὑέλην censebat Casaubonus, cùm in Notis ad Laërtium, tum in Castigationibus ad Strabonem. Etiam Ὑέλη apud Herodotum. Velia dicitur hæc urbs Apuleio in Apologia, loco allato. Minùs rectè Lipsius atque Ursinus *Elia* rescribendum ibi existimarunt. Ita *Velia*, urbs Italiæ, quæ priùs *Elia*. Servius ad VI. Æneidos: *Velia autem dicta est à paludibus quibus cingitur, quas Græci* ἕλη *dicunt. Fuit ergo* Helia: *sed accepit digammon, & facta* Velia, *ut* Enetus, Venetus. Stephanus quoque: Ἐλέα. πόλις Ἰταλίας, ὡς εἴρηται. ἐκαλεῖτο δὲ Βύλη. ὠνομάσθη δὲ Ἐλέα, ἀπὸ τοῦ παραῤῥέοντος ποταμοῦ, ἢ νῦν Βελία. Sed ubi legendum putamus ἐκαλεῖτο δὲ Ὕλη, quemadmodum scriptum est apud Laërtium: aut Ὑέλη, quemadmodum habent Strabo atque Herodotus. Mendum inde ortum videtur, quòd primò scriptum fuerat Fύλη, aut Fυέλη, propter aspirationem: veteres quippe Græci ante vocabula omnia quæ à vocali incipiunt, digamma præfigere solebant, ut docet Halicarnasseus Dionysius lib. Ἀρχαιολ. primo. *Velia* quoque & *Helia* apud Plinium. Ceterùm, fuit & Ὕλη urbs Bœotiæ,

de qua Homerus Iliad. B. & Iliad. E. & Statius VII. Thebaïdos: quod fortasse quoque in causa fuit, cur Ὕλη, pro Ὑέλη, scripserint Librarii apud Laërtium.

Αὐτοῦ δὲ πατρίδα, πόλιν εὐτελῆ, &c. ἠγάπησε μᾶλλον τῆς Ἀθηναίων μεγαλαυχίας] *Nemo enim patriam quia magna est, amat, sed quia sua,* inquit Seneca Epistolâ 66.

Καὶ μόνον ἄνδρας ἀγαθοὺς τρέφειν ἐπισταμένην] Strabo dicto loco: ἐξ ἧς Παρμενίδης καὶ Ζήνων ἐγένοντο, ἄνδρες Πυθαγόρειοι. δοκεῖ δέ μοι καὶ δι' ἐκείνους, καὶ ἔτι πρότερον, εὐνομηθῆναι, Ex Elea fuere, & Alcidamas Rhetor, & Leucippus Philosophus, & Papinius; Statii Poëtæ pater.

29 Οὗτος καὶ τὸν Ἀχιλλέα πρῶτος λόγον ἠρώτησε] Dixi ad Parmenidem.

Κόσμους εἶναι· κενόν τε μὴ εἶναι] κόσμον, minùs rectè apud Hesychium Milesium; qui totum hunc Laërtii locum ad verbum transcripsit.

Ἤκμαζε δὲ οὗτος κατὰ τὴν ἐνάτην καὶ ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα] Ceteræ editiones κατὰ τὴν ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. Minùs rectè, Suidas: Ζήνων, Τελευταγόρου, Ἐλεάτης, φιλόσοφος τῶν ἐγγιζόντων Πυθαγόρᾳ καὶ Δημοκρίτῳ κατὰ τοὺς χρόνους. ἦν γὰρ ἐπὶ τῆς οη' Ὀλυμπιάδος, μαθητὴς Ξενοφάνους, ἢ Παρμενίδου. id est, Olympiade LXXVIII.

LEUCIPPUS.

30 ΩΣ δέ τινες, Αὐδηρίτης] Ita quoque infrà scriptum est in Vita Democriti, cùm in omnibus Editis, tum in manu exaratis: necnon apud Suidam: atque alibi passim. Inde apparet jam diu esse, quòd τὸ αὐ perinde ut τὸ *af* pronuntiatur: cui tamen pronuntiationi immane quantum reclamant delicatuli illi Græcæ linguæ Magistelli. Rescribendum omnino utrobique Ἀβδηρίτης. Abderitem quoque Leucippum fecit Auctor Φιλοσόφου Ἱστορίας, quæ vulgò perperam Galeno tribuitur.

Κατ' ἐνίους δὲ, Μήλιος] Milesius dicitur Clementi in Protreptico, necnon Epiphanio adversus Hæreses lib. III. An ibi legendum Μήλιος aut hîc Μιλήσιος, incertum est. Magis placet ut apud nostrum legatur Μιλήσιος. atque ita legit Vetus Interpres, qui vertit *Milesius*. Memini & alibi has voces confundi. Ita Diagoras Suidæ Μήλιος dicitur, qui Μιλήσιος Chrysostomo. Chrysostomi locus est in Homilia 4. in Epistolam priorem Pauli ad Corinthios: καὶ Διαγόρας ὁ Μιλήσιος, καὶ Διόδωρος ὁ λεγόμενος ἄθεος, &c. Revera tamen Diagoras fuit Melius. Atque hinc est quòd in Aristophanis Nubibus Actu 3. Scenâ 1. Socrates vocatur Μήλιος: ut significetur esse atheus, instar Diagoræ Melii. Vide ibi Scholiasten paginâ 173.

Οὗτος ἤκουσε Ζήνωνος.] Cujus tamen dogmata non servavit. Origenes in Philosophicis: Λεύκιππος δὲ Ζήνωνος ἑταῖρος, οὐ τὴν αὐτὴν δόξαν διετήρησεν. Legendum puto, οὐ τὴν αὐτοῦ δόξαν διετήρησεν.

Ἤρεσκε δὲ αὐτῷ, ἄπειρα εἶναι τὰ πάντα, καὶ εἰς ἀλλήλους μεταβάλλειν· τό, τε πᾶν εἶναι κενὸν, καὶ πλῆρες, &c.] Origenes ibidem: Λεύκιππος δὲ Ζήνωνος ἑταῖρος, οὐ τὴν αὐτοῦ δόξαν (ita legendum monuimus) διετήρησεν· ἀλλά φησιν ἄπειρα εἶναι, καὶ ἀεὶ κινούμενα, καὶ γένεσιν καὶ μεταβολὴν συνεχῶς οὖσαν. στοιχεῖα δὲ λέγει τὸ πλῆρες, καὶ κενόν· κόσμους δὲ γενέσθαι λέγει, ὅταν εἰς μεταίκενον ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀθροισθῇ πολλὰ σώματα, καὶ συῤῥυῇ προσκρούοντα ἀλλήλοις, συμπλέκεσθαι τὰ ὁμοιοσχήμονα, καὶ παραπλήσια τὰς μορφὰς, καὶ περιπλεχθέντα εἰς ἕτερα γίνεσθαι· αὔξειν δὲ καὶ φθίνειν διὰ τὴν ἀνάγκην. τίς δ' ἂν εἴη ἡ ἀνάγκη, οὐ διώρισεν. Epiphanius dicto loco: Λεύκιππος ὁ Μιλήσιος, κατὰ δέ τινας Ἐλεάτης, καὶ οὗτος ἐριστικὸς ἐν ἀπείρῳ. Clemens loco itidem proximè memorato: ὁ Μιλήσιος Λεύκιππος καὶ ὁ Χῖος Μητρόδωρος διττὰς, ὡς ἔοικεν, καὶ αὐτὼ ἀρχὰς κατελειπέτην, τὸ πλῆρες, καὶ τὸ κενόν. Consule Aldobrandinum: & Hesychium Milesium adi, qui totum hunc Laërtii locum ad verbum transcripsit.

Σχῆμά τε αὐτῆς τυμπανοειδὲς εἶναι] Plutarchus de Placitis Philosophorum lib. III. cap. 10. quod est de figura terræ: Θαλῆς, καὶ οἱ Στωϊκοὶ, καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν, σφαιροειδῆ τὴν γῆν· Ἀναξίμανδρος λίθῳ κίονι τὴν γῆν προσφερῆ τῶν ἐπιπέδων· Ἀναξιμένης, τραπεζοειδῆ· Λεύκιππος, τυμπανοειδῆ.

Πρῶτός τε ἀτόμους ἀρχὰς ὑπεστήσατο] Quod etiam testificatur Cicero I. de Natura Deorum: *Ista enim flagitia Democriti, sive etiam ante Leucippi, esse corpuscula, quædam lævia, alia aspera,* &c. Lactantius divinarum Institutionum libro III. cap. 17. ubi de atomis: *Ubi enim sunt, aut unde ista corpuscula? Cur illa nemo præter unum Leucippum somniavit? à quo Democritus eruditus, hæreditatem stultitiæ reliquit Epicuro.* Meminit hujus Leucippei dogmatis & in libro de Ira Dei capite 10. ubi eum vide. Adde Auctorem Φιλοσόφου Ἱστορίας. τούτου δὲ (Zenonis) Λεύκιππος Ἀβδηρίτης ἀκουστὴς, τὴν τῶν ἀτόμων εὕρεσιν ἐπινενόηκε πρῶτος. Moscho Phœnici tribuitur hæc inventio à Posidonio apud Strabonem libro XVI. Verba Strabonis hæc sunt: εἰ δὲ δεῖ Ποσειδωνίῳ πιστεῦσαι, καὶ τὸ περὶ τῶν ἀτόμων δόγμα παλαιὸν, ἐστὶν ἀνδρὸς Σιδονίου Μόσχου, πρὸ τῶν Τρωϊκῶν χρόνων γεγονότος. Et apud Sextum Empiricum adversus Mathematicos, pag. 367. his verbis: Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος, ἀτόμους: sermo est de variis Philosophorum sententiis, circa omnium principium: εἰ μή τι ἀρχαιοτέραν ταύτην θετέον τὴν δόξαν· καὶ ὡς ἔλεγεν ὁ Στωϊκὸς Ποσειδώνιος, ἀπὸ Μόσχου τινὸς ἀνδρὸς Φοίνικος καταγομένην.

Κόσμους τε ἐκ τούτων ἀπείρους εἶναι] Theodoritus 31
Therapeut. Serm. IV. καὶ γὰρ δὴ τὸν κόσμον, Θαλῆς μὲν, καὶ Πυθαγόρας, καὶ Ἀναξαγόρας, καὶ Παρμενίδης, καὶ Μέλισσος, καὶ Ἡράκλειτος, καὶ Πλάτων, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ Ζήνων ἕνα εἶναι ξυνωμολογήκασι· Ἀναξίμανδρος δὲ, καὶ Ἀναξιμένης, καὶ Ἀρχέλαος, καὶ Ξενοφάνης, καὶ Διογένης, καὶ Λεύκιππος, καὶ Ἐπίκουρος πολλοὺς εἶναι καὶ ἀπείρους ἐδόξασαν.

Τοῦτο δὲ οἷον ὑμένα ἀφίστασθαι, περιέχοντα ἐν ἑαυ- 32
τῷ παντοῖα σώματα] Plutarchus de Placitis Philosophorum lib. II. cap. 7. Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος χιτῶνα κύκλῳ, καὶ ὑμένα περιτείνουσι τῷ κόσμῳ.

Κατὰ τὴν ἐπίκρισιν] Lege ἐπέκρυσιν, quemadmodum scriptum exhibent ceteræ Editiones, & Codex

Regius. Hesychius Milesius habet ἐπικράτησιν.

Εἰτ' ἐκπυρωθέντα] Ita Editio Stephanica. Sed Frobeniana ἐκπυρωθέντα· & sic quoque Schedæ Regiæ, necnon Hesychius Milesius. & ita omnino legendum.

33 Κεκλίσθαι τὴν γῆν πρὸς μεσημβρίαν· τὰ δὲ πρὸς ἄρκτον ἀεί τε νίφεσθαι, καὶ κατάψυχρα εἶναι, καὶ πήγνυσθαι] Plutarchus de Placitis Philosophorum lib. III. cap. 12. quod est de terræ inclinatione: Λεύκιππος παρεκπεσεῖν τὴν γῆν εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη, διὰ τὴν ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς ἀραιότητα, ἅτε δὴ πεπηγότων τῶν βορείων, διὰ τὸ κατεψύχθαι τοῖς κρυμοῖς, τῶν δὲ ἀντιθέτων πεπυρωμένων.

Κατά τινα ἀνάγκην, ἣ ὁποία ἐστὶν, διασαφεῖ] Legendum omnino οὐ διασαφεῖ, quemadmodum exhibet Editio Stephanica. Vitiosè quoque διασαφεῖ apud Hesychium Milesium. Origenes loco suprà citato: τίς δ' ἂν εἴη ἡ ἀνάγκη, οὐ διώρισεν. Hanc Necessitatem, ἀντιτυπίαν vocasse Leucippum conjiciebat Aldobrandinus, quem vide.

Scripserat Leucippus Περὶ νοῦ: qui liber citatur à Joanne Stobæo in Eclogis Physicis cap. 8. Theophrastus τὸν Μέγαν Διάκοσμον illius fuisse dixit, teste Laërtio in Democriti Vita.

DEMOCRITUS.

34 Δημόκριτος, Ἡγησιστράτου· οἱ δὲ, Ἀθηνοκρίτου· τινὲς, Δαμασίππου] Similiter Suidas: Δημόκριτος, Ἡγησιστράτου· οἱ δὲ, Ἀθηνοκρίτου, ἢ Δαμασίππου. Damasippi filium facit Ælianus Var. Hist. IV. 20. & Theodoritus θεραπ. Serm. IV. & Pseudo-Origenes in Philosophicis.

Ἀβδηρίτης] Pomponius Mela lib. & cap. II. ubi de Abdera: *Sed ea magis id memorandum habet, quod Democritum Physicum tulit: quàm quòd ita condita est.* Solinus capite X. *Inde non procul urbs Abdera, quam Diomedis soror & condidit, & à se sic vocavit. Mox Democriti domus Physici: ac, si verum timere, ideo nobilior.*

Καὶ Χαλδαίων, Ξέρξου τοῦ βασιλέως ἐπιστάτας τῷ πατρὶ αὐτοῦ καταλιπόντος, ἡνίκα ἐξενίσθη παρ' αὐτοῦ, καθά φησι καὶ Ἡρόδοτος] Meminit hujusce hospitii & Valerius Maximus VIII. 7. *Democritus, cùm divitiis censeri posset, quæ tantæ fuerunt, ut pater ejus Xerxis exercitus epulum dare ex facili potuerit.*

Λέγειν Δημόκριτον περὶ Ἀναξαγόρου, &c. ἐχθρῶς ἔχοντα πρὸς αὐτὸν, &c.] Laërtius ipse suprà, in Anaxagora: ἔδοξε δέ πως καὶ Δημοκρίτῳ ἀπεχθῶς ἐσχηκέναι, ἀποτυχὼν τῆς πρὸς αὐτὸν κοινολογίας. Anaxagoram tamen laudat Democritus apud Sextum in libris contra Mathematicos.

35 Ἀποδημῆσαι αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον, &c.] Suidas: ἦλθε καὶ εἰς Πέρσας, καὶ Ἰνδοὺς, καὶ Αἰγυπτίους, καὶ τὰ παρ' ἑκάστοις ἐπαιδεύθη σοφά. Ælianus Var. Hist. IV. 20. καὶ πολλὴν ἐπῆει γῆν. ἧκεν οὖν καὶ πρὸς τοὺς Χαλδαίους, καὶ εἰς Βαβυλῶνα, καὶ πρὸς τοὺς Μάγους, καὶ τοὺς Σοφιστὰς τῶν Ἰνδῶν. Diodorus Siculus Bibliothecæ Histor. libro I. circa finem: Πυθαγόραν τε τά κατὰ τὸν Ἱερὸν Λόγον, καὶ τὰ κατὰ Γεωμετρίαν θεωρήματα, καὶ τὰ περὶ τοὺς ἀριθμοὺς, ἔτι δὲ τὴν εἰς πᾶν ζῶον τῆς ψυχῆς μεταβολὴν μαθεῖν παρ' Αἰγυπτίων. ὑπολαμβάνουσι δὲ καὶ Δημόκριτον παρ' αὐτοῖς ἔτη διατρίψαι πέντε, καὶ πολλὰ διδαχθῆναι τῶν κατ' Ἀστρολογίαν. Hesychius Milesius: οὗτος νειμάμενος τὴν οὐσίαν τῷ ἀδελφῷ, καὶ τὴν ἐλάττω μοῖραν ἑλόμενος, τοῖς Γυμνοσοφισταῖς συνέμιξε, καὶ εἰς Ἰνδίαν ἀπῆρε, καὶ Αἰθιοπίαν. Magnam partem Asiæ peragrasse scribit Strabo lib. XV. & Julianus Imperator Epistolâ 37. Darium, Asiæ Regem, ex uxoris morte mærentem, consolatoriis quibusdam sermonibus recreasse. Sed de Democriti peregrinationibus audiendus ipsemet Democritus apud Clementem στρωματέων lib. I. Ἐγὼ δὲ τῶν κατ' ἐμαυτὸν ἀνθρώπων γῆν πλείστην ἐπεπλανησάμην, ἱστορέων τὰ μήκιστα· καὶ ἀέρας τε καὶ γέας πλείστας εἶδον· καὶ λογίων ἀνθρώπων πλείστων ἐπήκουσα· καὶ γραμμέων συνθέσιος μετὰ ἀποδείξιος (corrige συνθέσιυ & ἀποδέξιυ) οὐδείς κώ με παρήλλαξεν, οὐδ' οἱ Αἰγυπτίων καλεόμενοι Ἀρπεδονάπται. σὺν τοῖς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἐπ' ἔτι ὀγδώκοντα ἐπὶ ξείνης ἐγενήθην. *Ego ex iis qui meo tempore fuerunt plurimas terras peragravi, ea quæ procul erant remota inquirens; & aëris & terræ vidi regiones plurimas, & homines doctos audivi plurimos; & in componendis cum demonstratione libris nemo me adhuc superavit, non qui Ægyptiorum vocantur Arpedonaptæ. Cum his autem postremo octoginta annis fui in terra aliena.* Addit Clemens: ἐπῆλθε γὰρ Βαβυλῶνά τε καὶ Περσίδα καὶ Αἴγυπτον, τοῖς τε Μάγοις καὶ τοῖς ἱερεῦσι μαθητεύων. Subjungit Ælianus: διὰ ταῦτα καὶ Θεόφραστος αὐτὸν ἐπῄνει, ὅτι περιῄει, κρείττονα ἀγερμὸν ἀγείρων Μενελάου καὶ Ὀδυσσέως. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἠλῶντο, Φοινίκων ἐμπόρων μηδὲν διαφέροντες· χρήματα γὰρ ἤθροιζον, καὶ τῆς περιόδου, καὶ τοῦ περίπλου ταύτην εἶχον τὴν πρόφασιν. *Propterea laudatus est à Theophrasto, quòd circumiens, meliora collegerit quàm vel Menelaus vel Ulysses. Nam illi circumerrabant, non aliter quàm mercatores Phœniciæ: pecunias enim cumulabant; & hac causa illis fuit tum pedestrium, tum navalium itinerum.* Plinius in libri XXX. proœmio, ubi de Magica arte: *Quamquam animadverto summam literarum claritatem gloriamque ex ea scientia antiquitus & pæne semper petitam. certè Pythagoras, Empedocles, Democritus, Plato, ad hanc discendam navigavere, exiliis veriùs quàm peregrinationibus susceptis. hanc reversi prædicavere. hanc in arcanis habuere. Democritus Apollonicem Captidenem & Dardanum è Phœnice illustravit, voluminibus Dardani in sepulcrum ejus petitis, suis verò ex disciplina eorum editis: quæ recepta ab aliis, hominum atque transiisse per memoriam, æquè ac nihil in vita, mirandum est. In tantum fides istis fasque omne deest: adeo ut ii qui cetera in viro illo probant, hæc ejus esse opera inficientur: sed frustra: hunc enim maximè affixisse animis eam dulcedinem constat.* Peregrinatus est usque ad octogesimum annum: quod ipsemet testatur apud Eusebium de Præparatione Euangelica libro X. cap. 2. ἐγὼ δὲ καὶ τῶν κατ' ἐμαυτὸν ἀνθρώπων πλείστην γῆν ἐπεπλανησάμην, ἱστορέων τὰ μήκιστα καὶ ἀέρας τε καὶ γαίας πλείστας εἶδον, καὶ λογίων ἀνδρῶν πλείστων ἐπ-

ἤκουσα, καὶ γραμμέων συνθέσιος μετ' ἀποδέξιος, οὐδεὶς κώ με παρήλλαξεν, οὔτε Αἰγυπτίων οἱ καλούμενοι ἀρσεπεδονάπται, οἷς ἐπὶ πᾶσιν ἐπ' ἔτεα ὀγδοήκοντα ἐπὶ ξείνης ἐγεννήθην.

Τρίτον δὲ ὄντα ἀδελφὸν, νείμασθαι τὴν οὐσίαν. καὶ οἱ μὲν πλείους φασὶ τὴν ἐλάττω μοῖραν ἑλέσθαι, &c.] Similiter Ælianus loco citato, τὴν παρὰ τοῦ Δαμασίππου τοῦ πατρὸς οὐσίαν εἰς τρία μέρη νεμηθεῖσαν τοῖς ἀδελφοῖς δι' αὐτοῦ τοῖς τρισὶ, τ' ἀργύριον μόνον λαβὼν ἐφόδιον τῆς ὁδοῦ, τὰ λοιπὰ τοῖς ἀδελφοῖς εἴασε. Paullò aliter Dio Chysostomus Oratione LIV. ἄλλος δέ τις ἀνὴρ Αὐδηρίτης, οὐχ οὕτως ἀργύριον παρ' ἑτέρων ἐλάμβανεν, ἀλλὰ καὶ διέφθειρε τὴν οὐσίαν τὴν αὐτοῦ, συχνὴν οὖσαν· καὶ ἀπώλεσε, φιλοσοφῶν ἀναισθήτως δηλονότι, καὶ ζητῶν οὐδὲν ὄφελος αὐτῷ. Et Valerius Maximus lib. VIII. cap. 7. *Democritus, cùm divitiis censeri posset; quæ tantæ fuerunt, ut pater ejus Xerxis exercitui epulum dare ex facili potuerit, quò magis vacuo animo studiis esset operaturus, parvâ admodum summâ retentâ, patrimonium suum patriæ donavit.* Quod ait Valerius, parvam admodum hanc summam fuisse, minùs convenit cum eo quod ex Demetrio mox refert Laërtius, excessisse centum talenta. Ceterùm hoc Democriti factum aliter refert Horatius Epistolâ 12. libri primi:

Miramur, si Democriti pecus edit agellos,
Cultaque, dum peregre est animus sine corpore velox.

Horatio similia habet Origenes lib. II. contra Celsum, & Philo Judæus in Dissertatione de Vita Speculativa. Fratres autem habuit Democritus Herodotum & Damasum: quâ de re, in sequentibus.

36 Καὶ μὴ σπουδάσαι γνωσθῆναι, δόξης καταφρονῶν] Ælianus Var. Hist. IV. 20. Δημόκριτον τὸν Ἀβδηρίτην λόγος ἔχει τά τε ἄλλα γενέσθαι σοφὸν, καὶ δὴ καὶ ἐπιθυμῆσαι λαθεῖν, καὶ ἐν ἔργῳ θέσθαι σφόδρα πάνυ τοῦτο. *Democritum Abderitam fama est tum in aliis singulari fuisse sapientiâ, tum in hoc, quòd ignorari & latere cupiebat.* Epicuri, qui Democriti fontibus hortulos suos irrigavit, hæc fuit, ut quibusdam placet, sententia, Λάθε βιώσας.

37 Εἴπερ οἱ Ἀντερασταὶ Πλάτωνός εἰσι, φησὶ Θράσυλλος, &c.] De hoc Platonis Dialogo, deque hoc Thrasyllo, suprà ad Platonem dixisse me memini. Citatur mox Thrasyllus ille ἐν τῷ Πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Δημοκρίτου βιβλίων, *in his quæ ante Democriti lectionem legenda sunt:* sive, ut habent Stephani Editiones, ἐν τῷ Περὶ τῆς ἀναγνώσεως, &c.

Τῶν Περὶ Οἰνοπίδην] Is est Oenopides Chius, de quo Plutarchus lib. II. de Placitis Philosophorum cap. 12. Πυθαγόρας πρῶτος ἐπινενοηκέναι λέγεται τὴν λόξωσιν τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, ἥντινα Οἰνοπίδης ὁ Χῖος ὡς ἰδίαν ἐπίνοιαν σφετερίζεται. Et Diodorus Siculus lib. I. extremo, ubi de Sacerdotibus & Astrologis Ægyptiis: τόν τε Οἰνοπίδην ὁμοίως συνδιατρίψαντα τοῖς ἱερεῦσι καὶ ἀστρολόγοις, μαθεῖν ἄλλα τε, καὶ μάλιστα τὸν ἡλιακὸν κύκλον, ὡς λοξὴν μὲν ἔχει τὴν πορείαν, ἐναντίαν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄστροις τὴν φορὰν ποιεῖται. Quos Plutarchi & Diodori locos addi velim iis quæ de Signiferi obliquitate superiùs ad Zenonis Citiei Vitam observavi. Meminit hujus Oenopidis & Proclus in II. ad I. Euclidis: Οἰνοπίδης ὁ Χῖος, ὁ τοῦτο τοῦ μηνίσκου τετραγωνισμὸν εὑρών. Meminit & Sextus Hypotyp. III. 4. & adversùs Mathemat. pag. 367. & Diodorus Siculus non semel Bibliothecæ Historicæ lib. I. & Ælianus Ποικίλης ἱστορίας X. 7.

Ὡς πεντάθλῳ ἔοικε ὁ φιλόσοφος] Vide Platonis locum in Rivalibus. πένταθλον vocabant Græci, qui quinque certaminibus certabat. Similiter Latini *quinquertionem*. Etiam Longinus Hyperidem ὡς πένταθλον vocat, ὅς γε τῶν μὲν πρωτείων ἐν ἅπασι τῶν ἄλλων ἀγωνιστῶν λείπεται, πρωτεύει τῶν ἰδιωτῶν.

Τὰ γὰρ φυσικὰ, &c.] Rectè ex Suida in πένταθλος supplet Casaubonus, ἤσκητο γὰρ τὰ φυσικὰ, &c. Id visum & Petro Fabro Sanjoriano Agonisticorum lib. I. cap. 30. Atque hanc emendationem probat Vossius in Dissertatione de Gymnastica sect. 78.

Τούτου ἐστὶ καὶ τὸ, Λόγος ἔργου σκιή] Ineptè Magnenus libri titulum putavit esse. Tribuitur hoc dictum Simonidi à Michaële Psello in libello de Dæmonibus, non longè ab initio: εἰ γὰρ, κατὰ τὸν Σιμωνίδη, ὁ λόγος τῶν πραγμάτων εἰκών ἐστιν. Isidorus Pelusiota lib. III. Epist. 232. refert ad Lacedæmonios: παρὰ Λακεδαιμονίοις, τοῖς σκιὰς τῶν πράξεων τοὺς λόγους εἶναι εἰκότως ὁρισμένοις, τὸν αἰσχρῶς βεβιωκότα, οὐδὲ γνώμην ἀγαθὴν ἀποφήνασθαι ἐξῆν. *Apud Lacedæmonios, qui sermones actionum umbras non immeritò definierunt, ei qui vixisset turpiter, ne bonam quidem sententiam pronuntiare licebat.* Eadem habet Epistolâ 259. ejusdem libri. Sed Democrito tribuitur quoque à Plutarcho, gravissimo Scriptore, in libro de Puerorum Educatione: καὶ μέντοι καὶ τῆς αἰσχρολογίας ἀπακτέον τοὺς υἱεῖς· λόγος γὰρ ἔργου σκιή, κατὰ Δημόκριτον. Itemque à Scholiaste Rhetoricorum Aristotelis. Corruptè autem apud Suidam, in πένταθλος, scriptum est, λόγος ἐρμοῦ αἰκίη.

Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς ἐν τῇ Σωκράτους Ἀπολογίᾳ] De hoc Demetrii Phalerei libro, dicebam suprà ad Heraclitum.

Πάντα δὲ δοκεῖν] Lege δοκεῖ cum Casaubono. 38

Γλαῦκος ὁ Ῥηγῖνος] De eo, nos suprà pluribus ad Empedoclem.

Ἐρημάζων ἐνίοτε, καὶ τοῖς τάφοις ἐνδιατρίβων] Quæ ipsissima verba legas apud Hesychium Milesium. Sed idem quoque de Democrito testatur Lucianus in Philopseude. καθείρξας ἑαυτὸν εἰς μνῆμα ἔξω πυλῶν, ἐνταῦθα διετέλει γράφων καὶ συντάττων καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν.

Ὑπὸ τἀδελφοῦ Δαμάσου] Meminit hujus Damasi 39 Plinius XVIII. 35. *Tradunt eumdem Democritum, metente fratre ejus Damaso, ardentissimo æstu, orasse ut reliquæ segeti parceret.* Item Clemens Strom. VI. ὑποδεξαμένου γ' οὖν αὐτὸν (Democritum) φιλοφρόνως Δαμάσου τοῦ ἀδελφοῦ, τεκμηράμενος ἔκ τινων ἀστέρων, πολὺν ἐσόμενον προεῖπεν ὄμβρον. Emendandus Suidas in Δημόκριτος· καὶ τοῖς ἀδελφοῖς συνῆν Ἡροδότῳ καὶ Δαμάστῃ· & Hesychius Milesius: ἐτρέφετο τε διὰ τὴν ἀπορίαν ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς Δαμάσου. Legendum apud Suidam, καὶ Δαμάσῳ: & apud Hesychium, τοῦ ἀδελφοῦ. Alter Democriti frater fuit He-

rodotus, ut discimus ex Æliano Variæ Historiæ IV. 20.

Ὡς δὲ προειπών τινα τῶν μελλόντων εὐδοκίμησε] Clemens Alexandrinus Στρωματέων lib. VI. Δημόκριτος δὲ ἐκ τῆς τῶν μεταρσίων παρατηρήσεως πολλὰ προλέγων, Σοφία ἐπωνομάσθη. *Democritus autem, quòd ex sublimium rerum observatione multa prædiceret, cognomen* Sapientiæ *invenit*.

Νόμου δὲ ὄντος, τὸν ἀναλώσαντα τὴν πατρῴαν οὐσίαν, μὴ ἀξιοῦσθαι ταφῆς ἐν τῇ πατρίδι, &c. ἀναγνῶναι αὐτοῖς τὸν Μέγαν Διάκοσμον] Athenæus lib. IV. 19. paullò aliter narrat: nam accusatum à civibus suis Democritum, ait hunc librum suum, qui Μέγας Διάκοσμος inscribebatur, & alterum Περὶ τῶν ἐν ᾅδου, Judicibus exhibuisse; sicque absolutum ac dimissum fuisse: καὶ Δημόκριτον δ' Ἀβδηρῖται δημοσίᾳ κρίνοντες, ὡς κατεφθαρκότα τὰ πατρῷα, ἐπεὶ ἀναγνοὺς αὐτοῖς τὸν Μέγαν Διάκοσμον, καὶ τὰ Περὶ τῶν ἐν ᾅδου, εἰπὼν εἰς ταῦτα ἀνηλωκέναι, ἀφείθη. Vetus Commentator Horatii ad Epistolam 12. libri primi: *Democritus, Abderites Philosophus, atomorum inventor, & errorum multorum, dum Philosophiæ intentus esset, neglexit agros suos; adeo ut vicinorum pecora ibi liberè pascerentur: tandem dementiæ apud Judicem reus factus, obtulit Libros de re Physica à se conscriptos; ob quam caussam liberatus est, & præmium accepit.*

40 Ἀριστόξενος δ' ἐν τοῖς Ἱστορικοῖς] Codex Palatinus ἐν τοῖς Φυσικοῖς. τὸ Ἱστορικοῖς genuina est lectio. Scripserat Aristoxenus Ὑπομνήματα ἱστορικά. Suidas in Ἀριστόξενος: συνετάξατο δὲ Μουσικά τε καὶ Φιλόσοφα, καὶ Ἱστορίας, καὶ παντὸς εἴδους καὶ παιδείας.

Ἀμύκλας δὲ καὶ Κλεινίας τοὺς Πυθαγορικούς] Cliniæ Pythagorici meminit Basilius in Oratione ad Adolescentes, de Literarum profanarum utilitate; cujus verba, ad Pythagoram, transcripsimus. Meminit & Jamblichus de Vita Pythagoræ capite ultimo: unde Tarentinum fuisse discimus. Amyclas Heracleotes; unus ex Platonis sodalibus; inter claros Mathematicos refertur à Proclo in II. ad I. Euclidis.

Πάντων γὰρ σχεδὸν τῶν ἀρχαίων μεμνημένος ὁ Πλάτων, οὐδαμοῦ Δημοκρίτου διαμνημονεύει] Ita Andreas Laurentius libro VIII. Anatomiæ, Quæst. 30. Aristotelem ingratum appellat, quòd cùm multa ab Hippocrate sumpserit, nullibi ejus mentionem fecerit. Sed fallitur: eum nominat libro de Rep. VII. cap. 4. immò & honorificè appellat, his verbis: δεῖ δὲ μᾶλλον μὴ εἰς τὸ πλῆθος, εἰς δὲ δύναμιν ἀποβλέπειν· ἔστι γάρ τι καὶ πόλεως ἔργον· ὥστε τὴν δυναμένην τοῦτο μάλιστα ἀποτελεῖν, ταύτην οἰητέον εἶναι μεγίστην. οἷον Ἱπποκράτην, οὐκ ἄνθρωπον, ἀλλ' ἰατρὸν εἶναι μείζω φήσειεν ἄν τις. De Platonis malignitate, videndus Athenæus XI. 15.

Δῆλον εἰδὼς ὡς πρὸς τὸν ἄριστον αὐτῷ τῶν Φιλοσόφων ἔσοιτο] Post vocem ἔσοιτο, addendum ὁ ἀγὼν, rectè existimavit Casaubonus, quem vide.

Ἀμφίλογον λέσχην] Ut non immeritò scripserit Callimachus Librum, cui titulus Πίναξ τῶν Δημοκρίτου γλωσσῶν καὶ συνταγμάτων. Meminit Suidas in Καλλίμαχος, & Anonymus in Vita Callimachi, quæ Callimachi operibus præponi solet. Ex hoc Callimachi Opere esse putat Jonsius, quod habet Favorinus in Lexico: (habuit autem Favorinus ab Hesychio) ἀσκληρές. ἰσόπλευρον παρὰ Δημοκρίτῳ. Glossis illis Democriti annumeranda vox σοῦς, quam significare Democrito τὴν κίνησιν τῶν ἄνω φερομένων σωμάτων, discimus ex Aristotele lib. IV. de Cælo cap. 6. Sed Democritum tamen minimè obscurè scripsisse, testis est Cicero lib. II. de Divinatione: *Valde Heraclitus obscurus; minimè Democritus.* Hegesianacta Grammaticum Περὶ τῆς Δημοκρίτου λέξεως scripsisse, discimus ex Hermolao, Stephani Abbreviatore, in Τρωάς.

Γέγονε δὲ τοῖς χρόνοις, &c.] Gellius XVI. 21. *Inter hæc tempora nobiles celebresque erant, Sophocles, deinde Euripides, Tragici Poëtæ; & Hippocrates Medicus, & Democritus Philosophus: quibus Socrates Atheniensis natu quidem posterior fuit; sed quibusdam temporibus iisdem vixerunt.* Mortuus est Democritus juxta Diodorum Siculum lib. XIV. & Anonymum in Olympiadum Descriptione, anno primo Olympiadis 94. vel anno quarto juxta Eusebium in Chronicis. 41

Συντετάχθαι δέ φησι τὸν Μικρὸν Διάκοσμον ἔτεσιν ὕστερον τῆς Ἰλίου ἁλώσεως τριάκοντα καὶ ἑπτακοσίοις] Eâ Epochâ antiqui Scriptores in annis suis numerandis utebantur. Exempla passim obvia.

Ὡς δὲ Θράσυλλος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Τὰ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Δημοκρίτου βιβλίων] Editio Stephani, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Περὶ τῆς ἀναγνώσεως, &c. Plures fuere Thrasylli. Thrasyllum illum, qui de legendis Democriti libris Librum scripserat, eum esse Thrasyllum existimat Jonsius, qui tempore Tiberii Imperatoris vixit: de quo Juvenalis Scholiastes ad Satiram VI. *Thrasyllus, multarum artium scientiam professus, postremò se dedit Platonicæ sectæ: ac deinde Mathesi; quâ præcipuè viguit apud Tiberium.* Videtur de Platonis libris aut genere, etiam scripsisse. Nam Platonis prosapiam à Neptuno derivans Laërtius in Platone, id ait Thrasylli testimonio.

Μέμνηται δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ ἑνὸς δόξης, &c.] Cas. 42 καὶ τῆς περὶ τοῦ ἑνὸς δόξης.

Ἐλθόντος Ἱπποκράτους πρὸς αὐτὸν, &c.] Extant hodie Hippocratis de sua ad Democritum profectione Epistolæ; sed suppotitiæ; licèt perantiquæ. De primo eorum congressu, ita Ælianus Var. Hist. IV. 20. κατεγέλα δὲ πάντων ὁ Δημόκριτος, καὶ ἔλεγεν αὐτοὺς μαίνεσθαι, ὅθεν καὶ Γελάσινον αὐτὸν ἐκάλουν οἱ πολῖται. λέγουσι δὲ οἱ αὐτοὶ τὸν Ἱπποκράτην περὶ τὴν πρώτην ἔντευξιν, ὑπὲρ τοῦ Δημοκρίτου δόξαν λαβεῖν, ὡς μαινομένου· προϊούσης δὲ αὐτοῖς τῆς συνουσίας εἰς ὑπερβολὴν θαυμάσαι τὸν ἄνδρα. λέγουσι δὲ Δωριέα ὄντα τὸν Ἱπποκράτην, ἀλλ' οὖν καὶ τοῦ Δημοκρίτου χάριν, τῇ Ἰάδι φωνῇ συγγράψαι τὰ συγγράμματα. Ex quibus verbis, Coos Doricè locutos apparet. Certè eorum civitas inter duodecim Ioniæ civitates ab eodem Æliano Var. Hist. VIII. 5. non recensetur. Immò & inter quinque Doricas à Scholiaste Theocriti ad Idyllium XVII. recensetur: ἡ τῶν Δωριέων πεντάπολις,

Λίνδος,

Λίνδος, Ἄλυσος (lege Γήλυσος) Κάμηρος, (corrige Κάμιρος) Κῶς, Κνίδος. Atque etiam quod hodie exstat, ad Artaxerxem Coorum, supposititium Responsum, Doricè conscriptum est. Frustrà igitur locum Æliani sollicitat doctissimus Schefferus. Democriti discipulum Hippocratem, quosdam credidisse, refert Celsus in Præfatione: & Suidas in Ἱπποκράτης.

Καὶ θεασάμενον τὸ γάλα, εἰπεῖν καὶ αἰγὸς πρωτοτόκου καὶ μελαίνης] Casaubonus ex Suida, *εἰπεῖν εἶναι αἰγός*. Mihi placet nihil mutare. subauditur *εἶναι*. Quæ sit autem differentia inter lac capræ candidæ & lac nigræ, dixerit Democritus. Illud solùm dicam, lac nigræ salubrius censeri: quod & Aristoteles de lacte mulierum tradit lib. III. de Historia Animalium cap. 21. Videndus Gesnerus in Tractatu de Lacte. Etiam lac vaccæ nigræ commendat Hippocrates libro I. περὶ γυναικ. Μετὰ δὲ ταῦτα πιπίσκειν βοὸς μελαίνης γάλα, ἀσιτεύσασα, εἰ οἵη τε εἴη, ἡμέρας μ'. Eadem habet & libro περὶ γυναικ. φυσ. Neque enim illis assentior, qui ibi, ex Galeno in Exegesi, βοὸς Μελαινίδος, vel Μελαινοῦς, id est, *vacca ex urbe Melanis*, legendum censent. Vide tamen Foësium in Μέλαιναι ῥίζαι.

Τῇ δ' ἐχομένῃ] Florens Christianus, ad oram libri, legendum monuerat ἑπομένῃ, sive potiùs ἐρχομένῃ. Sed ἐχομένῃ rectum est: & sic quoque apud Suidam. Hesychius: ἐχόμενα τρίβου. πλησίον, ἐγγυτάτω. Idem: ἐχόμενοι, ἐγγίζοντες.

43 Τὴν οὖν ἀδελφὴν λυπεῖσθαι, ὅτι ἐν τῇ Θεσμοφορίων ἑορτῇ μέλλοι τεθνήξεσθαι, &c. καὶ κελεῦσαι αὐτῷ προσφέρειν ἄρτους θερμοὺς ὁσημέραι· τούτους δὴ ταῖς ῥισὶ προσφέρων, &c.] Qua de re audiendus Athenæus, qui rem paullò aliter narrat libro II. Δημόκριτον τὸνδε τὸν Ἀβδηρίτην λόγος ἔχει, διὰ γῆρας ἐξάξαι αὑτὸν διεγνωκότα τοῦ ζῆν, καὶ ὑφαιροῦντα τῆς τροφῆς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐπεὶ αἱ τῶν Θεσμοφορίων ἡμέραι ἐνέστησαν, δεηθεισῶν τῶν οἰκείων γυναικῶν μὴ ἀποθνήσκειν κατὰ τὴν πανήγυριν, ὅπως ἑορτάσωσι, πεισθῆναι, κελεύσαντα μέλιτος ἀγγεῖον αὐτῷ πλησίον παρατεθῆναι· καὶ διαζῆσαι ἡμέρας ἱκανὰς τὸν ἄνδρα τῇ ἀπὸ τοῦ μέλιτος ἀναφορᾷ μόνῃ χρώμενον· καὶ μετὰ τὰς ἡμέρας βασταχθέντος τοῦ μέλιτος ἀποθανεῖν. ἔχαιρε δὲ ὁ Δημόκριτος αἰεὶ τῷ μέλιτι· καὶ πρὸς τὸν πυθόμενον, πῶς ἂν ὑγιῶς τις διάγοι, ἔφη, εἰ τὰ μὲν ἐντὸς μέλιτι βρέχοι, τὰ δ' ἐκτὸς, ἐλαίῳ. *Democritum Abderiten ob tædium senectutis, cùm mortem sibi consciscere decrevisset, fama est, de quotidiano cibo aliquid detrahentem, instantibus jam festis diebus Thesmophoriorum, rogantibus domesticis mulieribus ne per id celebritatis tempus moreretur, sibi ut liceret solennes ac festivos illos dies agere, annuisse, & mellis vas sibi jussisse propiùs admoveri; atque sic in multos dies vitam prorogasse, solo mellis odore & halitu continuatam; intermissque diebus pòst aliquot asportato melle, quo semper is delectatus fuerat: adeò ut cuidam percontanti, quâ ratione vitam sanus degeret, is responderit, si corporis interiora melle rigaret, exteriora oleo.* Laërtii locum descripsit Suidas in Δημόκριτος.

Ἐπεὶ δὲ παρῆλθον αἱ ἡμέραι, (τρεῖς δὲ ἦσαν)] Tzetzes in Chiliadibus III. 61.

> Τοῦτον οὖν τὸν Δημόκριτον, πάνσοφον ὑπηργμένον,
> Ἄλλα μυρία λέγουσι δρᾶσαι τῶν τεραστίων,
> Καί γε τὸν ᾅδην κατασχεῖν τρεῖς ὅλας ἐφ' ἡμέρας
> Ἄρτων θερμοῖς ἐν ἄσθμασι τοῦτον ξενοδοχοῦντα.

De numero dierum per quos celebrabantur Thesmophoria, consule hîc Casaubonum, & Meursium in Græcia Feriata.

Ὥς φησιν Ἵππαρχος] Exstat Hipparchi Mathematici ingens hoc Elogium apud Theodorum Meliteniotam, in Procemio in Astronomiam. Ubi de Græcis qui in Mathematicis claruerunt, & longo intervallo post se relictos Chaldæos & Ægyptios superarunt: καὶ μάλιστα πάντων, ὁ πάντων μάλιστα φιλόπονός τε καὶ φιλαλήθης ἀνὴρ, Ἵππαρχος, ὥς φησι Πτολεμαῖος. Sed an ille sit, de quo hîc Laërtius, ampliùs cogitandum.

Ἐννέα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἔτη βιοὺς] Lucianus & Phlegon in Longævis, ἔτη ἑκατὸν τέσσαρα. quare Meursius de Archont. Athen. III. 13. rescribebat hoc loco ρδ' ἔτη βιούς. Diodorus Siculus Bibliothecæ Histor. lib. XIV. ἐνενήκοντα dicit. Sed ibi corruptum numerum existimamus. Ineditâ obiisse, testantur quoque Phlegon & Lucianus dictis locis. Idem testatur & Lucretius lib. III.

> *Denique Democritum postquam matura vetustas*
> *Admonuit memorem, motus languescere mentis,*
> *Sponte suâ leto caput obvius obtulit ipse.*

At Marcus Antoninus φθειριάσει. Ejus enim sunt hæc verba libro III. Περὶ τῶν εἰς ἑαυτὸν sect. 3. Ἡράκλειτος, περὶ τῆς τοῦ κόσμου ἐκπυρώσεως τοσαῦτα φυσιολογήσας, ὕδατος τὰ ἐντὸς πληρωθεὶς, βολβίτῳ κατακεχρισμένος ἀπέθανεν. Δημόκριτον δὲ οἱ φθεῖρες· Σωκράτην δὲ, ἄλλοι φθεῖρες, ἀπέκτειναν. quæ sic convertit Xylander: *Heraclitus, multa de natura rerum & incendio finem universo allaturo quum disputasset, ipse intercute aquâ distentus, stercore bubulo oblitus mortem obiit. Democritum pediculi, Socratem cicuta absumpsit.* Dum historiam sequitur vir doctissimus, à sensu Marci immane quantum aberrat! Ludit ille ambiguo verborum sensu. Democritum, inquit, pediculi occiderunt; Socratem, pediculorum aliud genus: Sycophantæ scilicet; Anytus, Melitus, Lycon, ejus accusatores. Id verbum Aristophanes quoque in Pace de vili hominum genere; quales solent esse Delatores, qui accusatoriam vitam vivunt; usurpavit:

> Πρῶτον ῥάκια τοὺς ἀντιπάλους μόνος ἀνθρώπων κατέπαυσεν,
> Εἰς τὰ ῥάκια σκώπτοντας ἀεὶ, καὶ τοῖς φθειρσὶ πολεμοῦντας.

Ubi Scholiastes: Καὶ τοῖς φθειρσίν· ἀντὶ τοὺς εὐτελεῖς καὶ ἀδόξους ἄνδρας. Etiam Plautus in Curculione:

> *Item genus est Lenonium, inter homines, meo quidem animo,*
> *Uti musca, cimices, culices, pedesque, pulicesque.*
> *Odio & malo & molestiæ; bono usuique estis nulli.*

Simili loquendi modo Pantilius *cimex* dicitur Horatio libro I. Satirâ. 10. Fortè autem φθεῖρας Marcus

vocavit Sycophantas ac Delatores, quia, non secus ac pediculi, delectantur humano sanguine. Sed ad Democritum ut redeam, ejus nomen; verè ut dicam; corruptum puto in Marci loco allato; cùm eum φθειριάσει consumptum, nemo alius scripserit: non ipse Helladius, qui, in Chrestomathia apud Photium, eos qui hoc morbo perierunt recenset, his verbis: τρεῖς ἱστοροῦνται φθειριάσει τεθνάναι (ἔστι δὲ νόσημα μὲν τῶν σπανίων· γίνεται δὲ ὅταν εἰς φθεῖρας ἀναλυθῇ ἅπαν τὸ σῶμα.) ἀλλὰ τῶν ἐκ τῆς νόσου ταύτης τεθνεώτων, τῶν μὲν Ἡρώων, Ἄκαστός ἐστιν ὁ Πελίου. δεύτερος, ὁ Σύρος Φερεκύδης, ὁ τὴν γενεαλογίαν συγγράψας, ὃν καὶ λέγουσι γενικῶς τὴν συμφορὰν ἐνεγκεῖν· τρίτος, ὁ Ῥωμαίων πολλάκις ὑπατεύσας Σύλλας, &c. Nec Plutarchus in Sylla: qui his tribus, quatuor alios accenset: Alcmanem, Callisthenem, Mutium, & Eunum. Φερεκύδην hoc morbo periisse, non unus scribit: sed hæc lectio ab edita longiùs recedit, quàm ut à nobis comprobari possit.

Ἡμεῖς τε εἰς αὐτὸν ἐν τῇ Παμμέτρῳ τοῦτον ἐποιήσαμεν τὸν τρόπον, Καὶ τίς, ἔφυ Σοφὸς, &c.] Refert hoc Epigramma Tzetzes loco proximè memorato; sed corruptè:

Ἐπιγραμματογράφος τέ τις γράφει τὸ τοῦ ἀνδρὸς.

(Laërtium significat)

Καὶ τίς Σοφὸς ὧδε, &c.

Ὃς θάνατον παριόντα, &c.

Emendandum ex Laërtio, Καὶ τίς ἔφυ Σοφὸς ὧδε, &c, Ὃς θάνατον παριόντα.

Τοιοῦτος μὲν ὁ βίος τἀνδρὸς] De Democrito, multa omisit Laërtius, quæ hîc referre operæ pretium existimo.

I. Invenisse dicitur fornicem, & quemadmodum ebur poliretur; & quemadmodum decoctus calculus in smaragdum converteretur. Seneca Epist. xc. *Democritus, inquit,* (Posidonius) *invenisse dicitur fornicem, ut lapidum curvatura paulatim inclinatorum medio saxo alligaretur. Hoc dicam falsum esse: necesse est enim ante Democritum, & pontes, & portas fuisse, quarum ferè summa curvantur. Excidit porrò vobis eumdem Democritum invenisse quemadmodum ebur poliretur; quemadmodum decoctus calculus in smaragdum converteretur: quâ hodiéque coctura inventi lapides coctiles colorantur.*

II. Semper in publico risit. Seneca lib. II. de Ira cap. 10. *Heraclitus quoties prodierat, & tantum circa se malè viventium, immo malè pereuntium, viderat, flebat, miserebatur omnium qui sibi læti felicesque occurrebant, miti animo, sed nimis imbecillo: & ipse inter deplorandos erat. Democritum contrà, ajunt numquam sine risu in publico fuisse: adeo nihil illi videbatur serium eorum quæ seriò gerebantur.* Et in libro de Tranquillitate capite 15. *In hoc itaque flectendi sumus, ut omnia vulgi vitia non invisa nobis, sed ridicula videantur: & Democritum potiùs imitemur, quàm Heraclitum. Hic enim quoties in publicum processerat, flebat; ille, ridebat: huic omnia quæ agimus, miseria; illi, ineptia videbantur.* Adde Ælianum Var. Hist. IV. 20. & Juvenalem Sat. x.

III. Oculis suâ sponte se privavit. Gellius x. 17. *Democritum Philosophum, in monumentis Historiæ Græcæ scriptum est, virum præter alios venerandum, auctoritateque antiquâ præditum, luminibus oculorum suâ sponte se privasse; quia existimaret cogitationes commentationesque animi sui in contemplandis Naturæ rationibus vegetiores & exactiores fore, si eas videndi illecebris & oculorum impedimentis liberasset:* & quæ sequuntur, quæ vide. Tertullianus in Apologetico: *Democritus oculis se privavit, quòd mulieres sine cupiditate intueri non posset.* Himerius apud Photium: ἑκὼν δὲ ἐνόσει σῶμα Δημόκριτος, ἵνα ὑγιαίνῃ τὰ κρείττονα. Sed falsum id esse scribit gravissimus auctor Plutarchus in libro Περὶ πολυπραγμοσύνης· ἐκεῖνο μὲν ψεῦδός ἐστι, τὸ Δημόκριτον ἑκουσίως σβέσαι τὰς ὄψεις, ἀπερεισάμενον εἰς ἔσοπτρα πυρωθέντα, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν ἀνάκλασιν δεξάμενον, ὅπως μὴ παρέχωσι θόρυβον, τὴν διάνοιαν ἔξω καλοῦσαι πολλάκις, ἀλλ' ἐῶσιν ἔνδον οἰκουρεῖν καὶ διατρίβειν πρὸς τοῖς νοητοῖς, ὥσπερ παρόδιοι θυρίδες ἐμφραγεῖσαι. Ut de re dubia, scribit Cicero; lib. 5. de Finibus bonorum & malorum: *Cur ipse Pythagoras & Ægyptum lustravit, & Persarum magos adiit? cur tantas regiones Barbarorum pedibus obiit? tot maria transmisit, cur hæc eadem Democritus; qui (verè, falsóne, quæreremus) dicitur oculis se privasse, certè ut quàm minimè animus à cogitationibus abduceretur?*

IV. Plinius libro XVIII. cap. 28. *Ferunt Democritum, qui primus intellexit, ostenditque terris cœli societatem, spernentibus hanc curam ejus opulentissimis civium, prævisa olei caritate ex futuro Vergiliarum ortu, quâ diximus ratione, ostendemusque jam pleniùs, magna tum vilitate propter spem olivæ, coëmisse in toto tractu omne oleum, mirantibus qui paupertatem & quietem doctrinarum ei sciebant imprimis cordi esse. atque ut apparuit causa, & ingens divitiarum cursus, restituisse mercem anxiæ & avidæ dominorum pœnitentiæ; contentum ita probasse opes sibi in facili, cùm vellet, fore.* Vide nos suprà ad Thaletem, cui hoc factum tribuunt Aristoteles, Cicero & Laërtius.

V. Coitum, parvam epilepsiam appellabat. Clemens Alexandrinus Pædagog. lib. II. μικρὰν ἐπιληψίαν τὴν συνουσίαν ὁ Ἀβδηρίτης ἔλεγε Σοφιστής. Hæc enim verba, ὁ Ἀβδηρίτης Σοφιστὴς, de Democrito accipienda, non de Protagora, docet Galenus Commentario primo in librum tertium Epidemiorum Hippocratis. Τίς γὰρ, inquit, ἀνάγκη γράφειν, Δημόκριτον μὲν εἰρηκέναι μικρὰν ἐπιληψίαν εἶναι τὴν συνουσίαν, Effatum hoc Hippocrati tribuit Gellius XIX. 2. *Hippocrates autem, divina vir scientia, de coitu venereo ita existimabat, partem esse quamdam morbi teterrimi, quem nostri* comitialem *dixerunt: namque ipsius verba hæc traduntur,* τὴν συνουσίαν εἶναι μικρὰν ἐπιληψίαν. Item Macrobius in Saturnalibus libro II. cap. ultimo. Sed cùm hæc verba in Scriptis Hippocratis quæ hodie exstant, non reperiantur, memoriâ lapsum Gellium existimamus. Macrobium enim, qui Gellii verba ad verbum exscripsit, nihil moror. Si enim effatum hoc fuisset Hippocra-

tis, non id Democrito tribuisset Hippocratis enarrator Galenus. Potuit tamen ipsum etiam ad Hippocratem referri; quando & ad Eryximachum à Stobæo refertur: qui tamen non dissimilem sententiam tribuit Democrito. *ξυνουσίη. ἀποπληξίη μικρή.*

VI. Veritatem dixit in profundo penitus esse abstrusam. Cicero Acad. IV. Seneca Quæst. Natur. libro VII. cap. 32. Lactantius lib. III. cap. 27. & Laërtius infrà in Pyrrhone.

VII. Aliis operosè hominem definientibus, dixit, *esse id quod omnes scimus*. Refert Empiricus lib. I. adversùs Logicos, & libro II. Hypot. cap. 5.

VIII. Cùm Darium consolari non posset, cui paullò ante uxor pulcherrima excesserat è vita, se illi mortuam resuscitaturum dixit, si vellet res ad hoc necessarias suppeditare: cùmque Darius eum juberet, nulla sumptus ratione habita, quidquid opus esset accipere, promissaque præstare: tum paulisper cunctatus, dixit, cetera quidem sibi abunde suppetere, unum deesse; neque id quemadmodum haberi posset, intelligere: Darium tamen, ut qui totius Asiæ Rex esset, facilè fortasse consequuturum: at cùm rogaret ille quid tandem tam magnum esset, quod solus Rex consequi posset, tum Democritum respondisse ajunt, si tumulo uxoris inscriberet nomina trium luctus expertium; sic demum illam ab inferis esse redituram: fore enim ut ejus mortis consuetudine erubesceret. Tum Darius, cùm hæreret, neminemque reperiret cui triste aliquid non accidisset, Democritus pro sua consuetudine ridens, Et tu, inquit, ineptissime omnium, non vereris lugere; quasi unus tanti mali particeps, cùm neminem eorum qui umquam fuerunt, sine privato aliquo dolore vixisse reperias? Rem narrat Julianus Imperator in epistola 37.

IX. Deum esse mentem ajebat, ipsamque in sphæra ignea esse, & esse mundi animam. Cyrillus contra Julianum libro I. *Θαλῆς μὲν οὖν ὁ Μιλήσιος νοῦν τοῦ κόσμου φησὶν εἶναι τὸν Θεόν. Δημόκριτος δὲ, ὁ Ἀβδηρίτης, συμφέρεται μὲν κατά τι, προσεπάγει δέ τι καὶ ἕτερον· νοῦν μὲν γὰρ εἶναι τὸν Θεὸν ἰσχυρίζεται καὶ αὐτὸς, πλὴν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ, καὶ αὐτὸν εἶναι τὴν τοῦ κόσμου ψυχήν.*

X. Plinius XXVIII. 7. *Venerem damnavit Democritus: ut in qua homo alius exiret ab homine.*

44 *Ἀρχὰς εἶναι ἀτόμους καὶ κενόν*] Nihil testatius apud Scriptores hoc Democriti dogmate: quare in re non ambigua Scriptorum testimoniis supersedemus. *Inane* tamen propriè principium appellari non debet, sed *Atomus* tantùm: qua de re Gassendus in Physiologia Epicuri, & nos infrà ad Epicurum.

Τὰ δ' ἄλλα πάντα νενομίσθαι δοξάζεσθαι] *Id est, reliquaque ex iis fieri.* Verba sunt Amplissimi Gaulmini ad Theodorum Prodromum pag. 557. Verùm, quod pace tanti viri liceat dixisse; verba Laërtii longè aliud significant, nimirum, præter Atomos atque Inane; quæ quidem sunt principia, & verè existunt; reliqua omnia sita esse in opinione; & ex hominum instituto tantùm esse. Sextus Empiricus adversùs Mathematicos pag. 163. *Δημόκριτος δὲ, ὅτι μὲν ἀναιρεῖ τὰ φαινόμενα ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ τούτων λέγει μηδὲν φαίνεσθαι κατὰ ἀλήθειαν, ἀλλὰ μόνον κατὰ δόξαν· ἀληθὲς δὲ ἐν τοῖς οὖσιν ὑπάρχειν, τὸ ἀτόμους εἶναι καὶ κενόν. νόμῳ γὰρ, φησὶ, γλυκὺ, καὶ νόμῳ πικρὸν, νόμῳ θερμὸν, νόμῳ ψυχρὸν, νόμῳ χροιή. αἰτίῃ* (lege *ἐτεῇ*) *δὲ, ἄτομα καὶ κενόν. ὅπερ νομίζεται μὲν εἶναι καὶ δοξάζεται τὰ αἰσθητά· οὐκ ἔστι δὲ κατὰ ἀλήθειαν ταῦτα· ἀλλὰ τὰ ἄτομα μόνον, καὶ τὸ κενόν. Democritus autem ea quidem tollit quæ apparent sensibus: & ex iis dicit nihil verè apparere, sed solùm ex opinione. Verum autem esse in iis quæ sunt: esse autem atomos & inane. Opinione enim est, inquit, dulce, & opinione amarum; opinione calidum, & opinione frigidum; opinione color: verè autem Atomi & Inane. Quæ autem esse existimantur & reputantur sensilia, ea non sunt revera: sola autem sunt Atomi & Inane.* Qui locus Sexti locum Laërtii mirè illustrat. Confer & cap. XXX. lib. I. Hypotyposeon, & quæ habet Plutarchus contra Colotem, & Laërtius in Pyrrh. Adde locum Galeni eximium libro I. de Elementis, secundùm Hippocratem pag. 46. *νόμῳ γὰρ χροιὴ, νόμῳ πικρὸν, νόμῳ γλυκύ. ἐτεῇ δὲ, ἄτομον καὶ κενὸν ὁ Δημόκριτός φησιν ἐκ τῆς συνόδου τῶν ἀτόμων γίνεσθαι νομίζων ἁπάσας τὰς αἰσθητὰς ποιότητας, ὡς πρὸς ἡμᾶς τοὺς αἰσθανομένους αὐτῶν, φύσει δὲ οὐδὲν εἶναι λευκὸν, ἢ μέλαν, ἢ ξανθὸν, ἢ ἐρυθρὸν, ἢ πικρὸν, ἢ γλυκύ· τὸ γὰρ δὴ νόμῳ ταυτὸ βούλεται τῷ οἷον νομιστὶ, καὶ πρὸς ἡμᾶς, οὐ κατὰ τὴν αὐτῶν πραγμάτων τὴν φύσιν*: & quæ sequuntur. Sed & ipse Laërtius sibi ipsi lucem affert. Ita enim ille in sequentibus: *ποιητὰ δὲ νόμιμα εἶναι· φύσει δὲ ἄτομα καὶ κενόν.* ubi planè cæcutierunt Interpretes. *ποιητὰ* vocat res omnes factas, quas Atomis & inani opponit, *πάντων ποιητικοῖς* scilicet, id est, rerum omnium principiis, & ex quibus cetera fiunt. Nisi potiùs scripserit Laërtius, *αἰσθητὰ δὲ νόμιμα εἶναι· φύσει δὲ ἄτομα καὶ κενόν.* Id suadere videntur Sexti verba proximè allata: *ὅπερ νομίζεται μὲν εἶναι καὶ δοξάζεται τὰ αἰσθητά· οὐκ ἔστι δὲ κατὰ ἀλήθειαν ταῦτα· ἀλλὰ τὰ ἄτομα μόνον, καὶ τὸ κενόν.* Et hæc ejusdem Sexti, itidem adversùs Mathematicos paginâ 135. *οἵ γέ τοι περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Πλάτωνα πᾶν αἰσθητὸν ἀναιροῦντες, συναναιροῦσι καὶ τὴν φωνήν.* Tamen *ποιητὰ* scriptum est etiam apud Hesychium Milesium. Legi quoque posset *ποιότητας νόμιμα εἶναι*, id est, *qualitates res esse quæ opinione tantum existant.* Plutarchus in libro contra Colotem: *ἐγκλητέος οὖν ὁ Δημόκριτος, οὐχὶ τὰ συμβαίνοντα ταῖς ἀρχαῖς ὁμολογῶν, ἀλλὰ λαμβάνων ἀρχὰς αἷς ταῦτα συμβέβηκεν. ἔδει γὰρ ἀμετάβλητα μὴ θέσθαι τὰ πρῶτα, θέμενον δὲ, μὴ συνορᾷν ὅτι ποιότητος οἴχεται πάσης γένεσις. Reprehendendus ergo Democritus, non quòd sit ea confessus quæ principiis eveniunt: sed quòd principia posuit quibus isthæc accidunt. Non enim debuit immutabilia ponere principia: aut his positis, non sentire tolli omnis generationem qualitatis.* Laërtius noster infrà, in Pyrrhone: *Δημόκριτος δὲ τὰς ποιότητας ἐκβάλλων, ἵνα φησὶ νόμῳ ψυχρὸν, νόμῳ θερμόν· ἐτεῇ δὲ ἄτομα καὶ κενόν. καὶ πάλιν, Ἐτεῇ δὲ οὐδὲν ἴδμεν· ἐν βυθῷ γὰρ ἡ ἀλήθεια.* Ceterùm *νομίζεσθαι* idem esse ac *δοξάζεσθαι*, nemo nescit: quare

legendum omnino in loco Laërtii quem præ manibus habemus, τὰ δ' ἄλλα πάντα νενομίσθαι, ἢ δοξάζεσθαι, quemadmodum legitur in verbis Empirici suprà allatis: ὅπερ νομίζεται μὲν εἶναι καὶ δοξάζεται τὰ αἰσθητά. Aut, quod potiùs reor, ejicienda vox δοξάζεσθαι, quæ fuisse videtur interpretamentum vocis νενομίσθαι, à Librario ad oram appositum: idque suadent omnino Hesychii Milesii Codices, in quibus hæc vox desideratur.

Ἀπείρους τε εἶναι κόσμους, καὶ γεννητοὺς, καὶ φθαρτούς.] Origenes in Philosophicis: ἀπείρους δὲ εἶναι κόσμους, καὶ μεγέθει διαφέροντας· ἔν τισι δὲ μὴ εἶναι ἥλιον, μηδὲ σελήνην. ἔν τισι δὲ μείζω τῶν παρ' ἡμῖν, καὶ ἔν τισι πλείω· εἶναι δὲ τῶν κόσμων ἄνισα τὰ διαστήματα· καὶ τῇ μὲν πλείους, τῇ δὲ ἐλάττους· καὶ τοὺς μὲν αὔξεσθαι, τοὺς δὲ ἀκμάζειν, τοὺς δὲ φθίνειν. καὶ τῇ μὲν γίνεσθαι, τῇ δὲ λείπειν· φθείρεσθαι δὲ αὐτοὺς ὑπ' ἀλλήλων προσπίπτοντας· εἶναι δὲ ἐνίους κόσμους ἐρήμους ζώων καὶ φυτῶν, καὶ παντὸς ὑγροῦ· τοῦ δὲ παρ' ἡμῖν κόσμου πρότερον τὴν γῆν τῶν ἄστρων γενέσθαι· εἶναι δὲ τὴν μὲν σελήνην κάτω, ἔπειτα τὸν ἥλιον, εἶτα τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας· τοὺς δὲ πλάνητας οὐδ' αὐτοὺς ἔχειν ἴσον ὕψος, ἀκμάζειν δὲ κόσμον ἕως ἂν μηκέτι δύνηται ἔξωθέν τι προσλαμβάνειν. Ælianus Var. Hist. lib. IV. cap. 29. Οὐ γὰρ δὴ δύναμαι πείθειν ἐμαυτὸν, μὴ γελᾶν ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππου, εἴγε ἀπείρους ἀκούων εἶναί τινας κόσμους λέγοντος Δημοκρίτου ἐν τοῖς συγγράμμασιν, ὁδὲ ἠνιᾶτο μηδὲ τοῦ ἑνὸς καὶ κοινοῦ κρατῶν. πόσον δὲ ἐπ' αὐτῷ Δημόκριτος ἐγέλασε καὶ αὐτὸς, τί δεῖ καὶ λέγειν; ᾧ ἔργον τοῦτο ἦν. Id est, *Non possum mihi temperare quominus rideam Alexandrum, Philippi filium: si quidem quum audiret Democritum in quibusdam libris infinitos mundos constituere, indoluit, quòd ipse necdum unius dominium teneret. Quantum verò deriserit eum Democritus, quid est referre, cùm hoc ei fuerit & consuetum, & proprium?* An autem Alexandri Magni jam Imperatoris tempora attigerit Democritus, beneficio longissimæ ætatis; nam suprà centum vixit annos.; si de tempore nativitatis ejus constaret, sciremus; nam super ea re variant Scriptores, ut suprà Laërtius observabat. Non attigisse, verosimile est.

Μηδέν τε ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι, μηδὲ εἰς τὸ μὴ ὂν φθείρεσθαι] Plutarchus adversus Colotem; ubi de sententiis Democriti: ἐκ μὲν γὰρ τοῦ μὴ ὄντος οὐκ εἶναι γένεσιν, ἐκ δὲ τῶν ὄντων μηδὲν ἂν γενέσθαι, τῷ μήτε πάσχειν, μήτε μεταβάλλειν τὰς ἀτόμους ὑπὸ στερρότητος. Eamdem fuisse sententiam & Diogenis Apolloniatæ, mox videbimus. Sed & Persius III.

De nihilo nihil, in nihilum nil posse reverti.

Legendus Gassendus in Animadversionibus ad librum X. Laërtii de Physiologia Epicuri.

Καὶ τὰς ἀτόμους δὲ ἀπείρους εἶναι κατὰ μέγεθος καὶ πλῆθος, &c.] Quò respexit Lucianus in Vitarum Auctione, ubi Democritus ait: κενὰ δὲ τὰ πάντα, καὶ ἀτόμων φορὴ, καὶ ἀπειρίη. Videndus Gassendus loco suprà memorato.

Διὰ τὴν στερρότητα,] De atomorum soliditate, egregiè, ut cetera, idem Gassendus ibidem.

Τόν τε ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐκ τοιούτων λείων καὶ περιφερῶν ὄγκων] Editio Frobeniana ἐκ τοιούτων τινῶν: Stephanica, δινῶν. Utraque malè. Legendum prorsus λείων, quemadmodum hîc legitur. De atomis levibus & asperis, hamatis & uncinatis, alius erit dicendi locus.

Ὁρᾶν δ' ἡμᾶς κατ' εἰδώλων ἐμπτώσεις] *A corporibus enim solidis, & à certis figuris vult fluere imagines*, inquit Tullius II. de Divinatione, ubi de Democrito. Vide eumdem & libro XV. Epistolarum, Epistolâ 16. & ad Atticum libro II. Epistolâ 3. & libro I. de Finibus.

Πάντα τε κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι, τῆς δίνης αἰτίας 45
οὔσης τῆς γενέσεως πάντων, ἣν ἀνάγκην λέγει] Quam sententiam improbat Sextus adversus Mathematicos pag. 329. his verbis: ὥστε κατ' ἀνάγκην μὲν καὶ ὑπὸ δίνης, ὡς ἔλεγον οἱ περὶ τὸν Δημόκριτον, οὐκ ἂν κινεῖτο ὁ κόσμος. In ea fuisse Democritum testificatur quoque Cicero in libro de Fato: *Hoc Democritus auctor atomorum accipere maluit, necessitate omnia fieri, quàm à corporibus individuis naturales motus avellere.*

Τέλος δὲ εἶναι τὴν εὐθυμίαν, &c. καλεῖ δ' αὐτὴν καὶ εὐεστώ, καὶ πολλοῖς ἄλλοις ὀνόμασι] Cicero de Finibus bonorum & malorum libro V. ubi de Democrito: *agros deseruit incultos, quid quærens aliud nisi beatam vitam! quam etiamsi in rerum cognitione ponebat, tamen ex illa investigatione naturæ consequi volebat, ut esset bono animo, id enim ille summum bonum, εὐθυμίαν, & sæpe ἀταραξίαν appellat, id est, animum terrore liberum.* Clemens Strom. libro II. Δημόκριτος μὲν ἐν τῷ Περὶ τέλους τὴν εὐθυμίαν, ἣν καὶ εὐεστὼ προσηγόρευσεν, βίου τέλος εἶναι ἔφη· καὶ πολλάκις ἐπέλεγε, Τέρψις γὰρ καὶ ἀτερπίη οὖρος τῶν περιηκμακότων. Theodoritus Θεραπευτ. Serm. XI. ὁ μὲν οὖν Ἐπίκουρος, τὸ ἥδιστα ζῆν ὡρίσατο τέλος. τέλειον γὰρ ἀγαθὸν μόνην ἡγεῖτο τὴν ἡδονήν. Δημόκριτος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης, ὁ τῶν τούτου δογμάτων πατὴρ ἀντὶ τῆς ἡδονῆς τὴν εὐθυμίαν τέθεικεν· ὀνομάτων, οὐ δογμάτων, ἐναλλαγὴν ποιησάμενος. Ita legendus hîc locus. Perperam vulgò legitur τὴν ἐπιθυμίαν. Obiter autem observandum, quod ait Theodoritus, Democriti de fine sententiam, non re, sed verbis tantùm discrepare à sententia Epicuri, qui finem in Voluptate ponebat, his Laërtii verbis adversari, οὐ τὴν αὐτὴν οὖσαν τῇ ἡδονῇ, ὡς ἔνιοι παρακούσαντες ἐξεδέξαντο. Pergamus. Addit Clemens dicto loco: Ἑκαταῖος δὲ, αὐτάρκειαν· καὶ δὴ Ἀπολλόδοτος ὁ Κυζικηνὸς, τὴν ψυχαγωγίαν. καθάπερ Ναυσιφάνης τὴν κατάπληξιν· ταύτην γὰρ ἔφη ὑπὸ Δημοκρίτου ἀθαμβίην λέγεσθαι: ubi legendum omnino ἀκαταπληξίαν. Strabo libro I. προστιθέασι δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μεταστάσεων μεταβολὰς, ἐπιπλέον τὴν ἀθαυμαστίαν ἡμῖν κατασκευάζειν ἐθέλοντες, ἣν ὑμνεῖ Δημόκριτος, καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι πάντες. Ergo Democritus τὴν εὐθυμίαν, & εὐεστώ, & ἀταραξίην, & ἀθαμβίην, & ἀθαυμαστίην appellabat: & hoc est quod ait Laërtius, multis nominibus eam indigitasse. De voce εὐεστὼ Suidas in εὐεστώ· τὸ εὖ ἑστάναι, εὐδαιμονία καλεῖται· ὥσπερ τὸ ἀειεστώ, ἐπὶ τῆς ἀϊδιότητος. Lege unicâ voce εὐεστώ, & ἀειεστώ. Ille ipse Suidas in ἀειεστώ· Ἀειεστώ. Ἀ-

τιφῶν τὴν ἰδιότητα, καὶ τὸ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ ἱστάναι· ὥσπερ καὶ εὐεστὼ ἡ εὐδαιμονία καλεῖται. ἡ λέξις παρὰ τῷ Διογενιανῷ ἐν Ἀληθείας δευτέρῳ. Habuit hæc Suidas ab Harpocratione, cujus verba ſunt in Lexico Rhetorum: καὶ εὐεστὼ ἡ εὐδαιμονία καλεῖται. ἡ λέξις παρὰ τῷ Διογενιανῷ ἐν Ἀληθείας δευτέρῳ. Heſychius: εὖ ἔστω, εὐθηνία, ἀπὸ τοῦ εὖ εἶναι. εὐδαιμονία, ἐπὶ τοῦ εὖ ἱστάναι τὸν οἶκον· ἢ ἀπὸ τοῦ δεψιλεῖν τὰ πρὸς τὸ ἐσθίειν εὐετήρια. Lege ſimiliter unica voce εὐεστώ.

Καθ' ἣν γαληνῶς καὶ εὐσταθῶς ἡ ψυχὴ διάγει, ὑπὸ μηδενὸς ταραττομένη φόβου, ἢ δεισιδαιμονίας, ἢ ἄλλου τινὸς πάθους] Similiter Tranquillitatem deſcribit Seneca, in libro de Tranquillitate animi cap. 2. *Hanc ſtabilem animi ſedem Græci* εὐθυμίαν *vocant, de qua Democriti volumen egregium eſt. ego* Tranquillitatem *voco: nec enim imitari & transferre verba ad illorum formam neceſſe eſt: res ipſa, de qua agitur, aliquo ſignanda nomine eſt, quod appellationis Græcæ vim debet habere, non faciem. Ergo quærimus, quomodo animus ſemper æqualis, ſecundoque curſu eat, propitiuſque ſibi ſit, & ſua lætus aſpiciat; & hoc gaudium non interrumpat, ſed placido ſtatu maneat, nec attollens ſe umquam, nec deprimens. id Tranquillitas erit.* τυραννουμένη habet Suidas, qui totum hunc locum exſcripſit, in Voce εὐεστώ. Sed ταραττομένη quoque ſcriptum eſt apud Heſychium Mileſium, qui & ipſe locum Diogenis tranſcripſit.

Φύσει δὲ ἄτομα καὶ κενόν] Quod ipſe ἐτεῇ appellabat. Sextus Empiricus Pyrrhoniarum Hypotypoſeon lib. I. cap. 30. ubi de differentia Sceptices & Philoſophiæ Democriteæ: προδηλοτάτη δὲ γίγνεται ἡ διάκρισις, ὅταν ὁ Δημόκριτος λέγῃ, ἐτεῇ δὲ ἄτομα καὶ κενόν· ἐτεῇ μὲν γὰρ λέγει, ἀντὶ τοῦ ἀληθείᾳ· κατ' ἀλήθειαν δὲ ὑφεστάναι λέγων τάς τε ἀτόμους, &c. Adde Laërt. in Pyrrhone.

Τὰ δὲ βιβλία αὐτοῦ καὶ Θράσυλλος ἀναγέγραφε κατὰ τάξιν, ὥσπερεὶ καὶ τὰ Πλάτωνος, κατὰ τετραλογίαν] Vide nos ſuprà ad Platonem.

46 Πυθαγόρης] Cujus libri meminit & Laërtius ſuprà, his verbis: ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Πυθαγόρου μέμνηται, θαυμάζων αὐτὸν ἐν τῷ ὁμωνύμῳ συγγράμματι. quæ verba non cepere Interpretes.

Περὶ τῶν ἐν ᾅδῃ] Si quid video, ſcripſerat Laërtius ἐν ᾅδου, quemadmodum ſcriptum eſt apud Suidam, in Τριτογένεια, & apud Athenæum IV. 19. loco à nobis ſuprà allato. Item, apud Proclum, Commentario in Remp. Platonis necdum edito. Δημόκριτος ὁ φυσικὸς ἐν τοῖς Περὶ τοῦ ᾅδου γράμμασι. Quæ Procli verba ab Alexandro Moro, viro doctiſſimo juxtà atque eloquentiſſimo, ita afferuntur. γράμμα & σύγγραμμα idem eſt: qua de re videndus Caſaubonus ad Suetonium. Etiam Περὶ τῶν ἐν ᾅδου ſcripſerat Heraclitus, ut ſuprà ad ejus vitam obſervavimus. Reſpexit hunc Democriti librum Auctor Epiſtolæ quæ ſub Senatûs Populique Abderitani nomine ad Hippocratem ſcripta eſt: ζητεῖ δὲ ὁ ἀνὴρ καὶ περὶ τῶν ἐν ᾅδου, καὶ γράφει ταῦτα.

Τριτογένεια, (τοῦτο δέ ἐστιν, ὅτι τρία γίνεται ἐξ αὐτῆς, ἃ πάντα τὰ ἀνθρώπινα συνέχει)] Τριτογένεια, id eſt, *Pallas*. Hunc Democriti librum; quod neminem puto animadvertiſſe; reſpexit Iſaacius Tzetzes ad Lycophronis Alexandram; ubi de variis vocis Τριτογενείας etymologiis agens, ait: Τριγέννητος· ἡ Ἀθηνᾶ, μυθικῶς, ὅτι ἐν τῷ Τρίτωνι, ποταμῷ Λιβύας, ἐγεννήθη, ὥς Ὅμηρός φησι, κἂν οὐ μυθικῶς·

---- Διὸς θυγάτηρ, κυδίστη Τριτογένεια.

καὶ Αἰσχύλος, μυθικῶς·

Εἶτ' ἀμφὶ χεῦμα γενεθλίου πόρου
Τρίτωνος ἐν τόποις Λιβυστικοῖς.

ἢ ὅτι, κατὰ Καλλισθένην, τρίτη δὴ τοῦ μηνὸς ἐγεννήθη· διὸ παρ' Ἀθηναίοις ἡ τρίτη ἱερὰ τῆς Ἀθηνᾶς. ἢ ὅτι ἐκ τῆς τριτοῦς, ἤγουν τῆς κεφαλῆς, τοῦ Διὸς ἐγεννήθη. τριτὼ γὰρ Βοιωτικοῖς ἡ κεφαλή. ἢ ὅτι ἡ αὐτή ἐστι τῇ σελήνῃ· ἡ δὲ σελήνη ἀπὸ συνόδου τριταία φαίνεται. ἢ ὅτι ἡ αὐτή ἐστι τῇ ψυχῇ· τριμερὴς δὲ ἡ ψυχή· ἔχει γὰρ θυμικὸν, ἐπιθυμητικὸν, καὶ λογικόν. ἢ ὅτι ἡ αὐτή ἐστι τῷ ἀέρι· τρίτος δὲ ὁ ἀήρ· γεννᾶται γὰρ καὶ μετατρέπεται ἔαρι, θέρει, χειμῶνι· τὸ γὰρ παλαιὸν τριμερὴς ἦν ὁ χρόνος. ἢ ὅτι αὐτή ἐστι τῇ φρονήσει· γεννηθεῖσα δὲ ἐκ τῆς τριτοῦς καὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς (meliùs legeretur, ut ſuprà, ἤγουν τῆς κεφαλῆς) τρεῖν παρέχει τοῖς ἐναντίοις. ἢ ὅτι, κατὰ Δημόκριτον, τρία ταῦτα χαρίζεται, βουλεύειν καλῶς, κρίνειν ὀρθῶς, πράττειν δικαίως. Et apertiùs Euſtath. ad Iliad. θ'. paginâ 696. 37. Τριτογένεια δὲ ἀλληγορικῶς ἡ φρόνησις, ἐπεὶ κατὰ Δημόκριτον τρία γίνεται ταῦτα ἐξ αὐτῆς, τὸ εὖ λογίζεσθαι, τὸ λέγειν καλῶς τὸ νοηθὲν, καὶ τὸ ὀρθῶς πράττειν αὐτό· τελείας γὰρ οὔσης φρονήσεως, τὸ νοῆσαι, τὸ εἰπεῖν, καὶ τὸ ποιῆσαι πάντα καλῶς.

Περὶ ἀνδραγαθίας] Lege ἀνδραγαθίης. Ita rectè Schedæ Regiæ: in quibus rectè quoque ſequentes librorum Democriteorum tituli Ionicè efferuntur: Περὶ Εὐθυμίης, Περὶ Γεωμετρίης, Περὶ Ποιήσιος, &c. nam Abderites ille noſter ἰάνιζεν.

Ἀμαλθείας κέρας] Quo titulo non pauci alii libros ſcripſere. Gellius in Præfatione; ubi de variis Librorum inſcriptionibus: *namque alii* Muſarum *inſcripſerunt: alii*, Silvarum: *ille*, κηρίον: *alius*; κέρας Ἀμαλθείας, &c. Plinius, itidem in Præfatione: *Inſcriptionis apud Græcos mira felicitas:* κηρίον *inſcripſere; quod volebant intelligi* favum: *alii*, κέρας Ἀμαλθείας; *quod* Copiæ cornu, &c.

Περὶ εὐθυμίης, Ὑπομνημάτων, ἢ οἴκων· ἡ γὰρ Εὐεστὼ οὐχ εὑρίσκεται] Conjungit Codex Regius, Περὶ εὐθυμίης ὑπομνημάτων ἢ οἴκων. Scripſerat Democritus & librum Περὶ τέλους, qui fortè diverſus non fuit à libro Περὶ εὐθυμίης. Meminit Clemens Alexandrinus loco citato: Δημόκριτος μὲν ἐν τῷ Περὶ τέλους, τὴν εὐθυμίαν, ἣν εὐεστὼ προσηγόρευσεν, βίου τέλος εἶναι ἔφη. Libri Περὶ εὐθυμίης principium retulit Seneca, in libro de Tranquillitate animi: *Hoc ſecutum puto Democritum ita cœpiſſe, Qui tranquillè volet vivere, nec privatim agat multa, nec publicè.* Græca habes apud Stobæum Serm. CI. qui eſt de Felicitate: τὸν εὐθυμεῖσθαι μέλλοντα, χρὴ μὴ πολλὰ πράσσειν, (lege πρήσσειν) μήτε ἰδίῃ, μήτε ξυνῇ, μηδ' ὅσ' ἂν πρήσσῃ ὑπέρ τε δύναμιν αἱρεῖσθαι τὴν ἑωυτοῦ καὶ φύσιν· ἀλλὰ τοσαύτην ἔχειν φυλακὴν, ὥστε καὶ τῆς τύχης ἐπιβαλλούσης, καὶ ἐς τὸ δέον ὑφηγεομένης τῷ δοκεῖν κατατίθεσθαι, καὶ

μὴ πλέω πρασσέμεν τῶν δυνατῶν· ἡ γὰρ εὐογκίη ἀσφαλέστερον τῆς μεγαλογκίης. *Tranquillum futurum, non multa agere oportet; neque privatim; neque publicè; nec omnia quæ adfuerint suprà facultatem & naturam suam sibi sumere: sed tantam sui curam habere; ut quamvis præsentem fortunam, & quidquid opinio desiderat suppeditaturam, declinet, ac non plura assumat quàm quibus ferendo est: molis enim commoditas tutior est quàm ejus magnitudo.* Refert & hoc Democriti dictum laudatque Marcus Antoninus lib. IV. sect. 16. ὀλίγα πρῆσσε, φησὶν, εἰ μέλλεις εὐθυμήσειν. Meminit & Plutarchus in libro de Tranquillitate: sed illud damnans: ὁ μὲν οὖν εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν εὐθυμεῖν μέλλοντα, μήτε πολλὰ πρήσσειν, μήτε ἰδίῃ, μήτε ξυνῇ, πρῶτον μὲν ἡμῖν πολυτελῆ τὴν εὐθυμίαν καθίστησι, γινομένην ὤνιον ἀπραξίας. Sed cur liber iste Democriti, *Domus* inscriptus fuit? Puto, quia in eo Democritus scripserat, eum qui tranquillè vellet vivere, neque privatim, neque publicè multa debere agere, sed domi tantum rem familiarem curare. Id suadere videntur verba Plutarchi citato loco; ubi dictum Democriti improbans, ait, ἔπειτα, καὶ ψεῦδός ἐστι τὸ εὐθυμεῖν τοὺς μὴ πολλὰ πράσσοντας· ἔδει γὰρ εὐθυμοτέρας εἶναι γυναῖκας ἀνδρῶν, οἰκουρίᾳ τὰ πολλὰ συνούσας. *Deinde, id quoque falsum est, animo tranquillo esse eos qui non agant multa: oporteret enim mulieres viris esse animo quietiore, plerumque domi in re familiari curanda desidentes.* Firmant conjecturam nostram verba Hesychii Grammatici superiùs allata: εὐεστώ· εὐθηνία, ἀπὸ τοῦ εὖ εἶναι· καὶ εὐδαιμονία, ἐπὶ τοῦ εὖ ἑστάναι τὸν οἶκον. Johannes Chrysostomus Magnenus, in Democrito Reviviscente, *Domos* hîc interpretatur libros de Oeconomica Disciplina. Sed & nostræ favet Interpretationi, quod à Columella libro VII. de Re Rustica cap. 5. ubi de medicina ovilli pecoris, citatur Dolus Mendesius in Hypomnematis: quæ quidem Hypomnemata, sub nomine Democriti falsò prodi ait. Hæc observaveram, cùm monuit me per literas Stephanus Monachius, legendum sibi videri in hoc Laërtii loco, Ὑπομνημάτων Ἠθικῶν, pro eo quod legitur, Ὑπομνημάτων, ἢ οἴκων: quâ emendatione, nihil felicius, nihil aptius excogitari poterat. Nam hîc sermo est de libris Ethicis Democriti. ἔστι δὲ Ἠθικὰ μὲν τάδε. Πυθαγόρης, &c. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ Ἠθικά. Minima autem est mutatio τοῦ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΗΘΙΚΩΝ, εἰς τὸ, ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ Η ΟΙΚΩΝ.

Ἡ γὰρ Εὐεστὼ οὐχ εὑρίσκεται] Meminerint legentes id referre Laërtium ex Thrasyllo. Igitur jam Thrasylli temporibus perierat Volumen illud Democriti, cujus titulus Εὐεστώ. Inde apparet diversum fuisse à libro Περὶ εὐθυμίης, quem ad Senecæ ævum pervenisse, ex suprà allatis Senecæ verbis, apparet.

Μέγας Διάκοσμος] Palmarium Democriti Opus; de quo suprà. Est autem διάκοσμος; ut rectè Salmasius ad Epictetum & Simplicium; διάθεσις, dispositio & ordinatio partium, secundum situs & loca. Nam κόσμος, non ornamentum tantùm significat; sed positionem, ordinem, θέσιν καὶ τάξιν. Hesychius: κόσμος, τάξις. Inde Μέγας Διάκοσμος, & Μικρὸς Διάκοσμος Democriti. Et Pythagoreorum διάκοσμος, sive διακόσμησις ψυχῆς: animæ ordinatio, divisa in tres partes. Theages de Virtutibus: ἔχει δὲ καὶ ὁ τᾶς ψυχᾶς διάκοσμος οὕτως· τὸ μὲν γάρ τοι αὐτᾶς ἐστι λογισμὸς, τὸ δὲ θύμωσις, τὸ δὲ ἐπιθυμία. Hæc, & plura, Salmasius dicto loco.

Ὃν οἱ περὶ Θεόφραστον Λευκίππου φασὶν εἶναι] Scripserat Theophrastus Περὶ Δημοκρίτου librum singularem, cujus meminit Noster in Syllabo Librorum ejus. In eo libro, quod hîc ex Theophrasto refertur; scilicet, Magnum Diacosmum Leucippi esse, non Democriti; scripsisse Theophrastum verosimile est, & verum arbitror. Ut legitimus Democriti partus, citatur ab Epicuro infrà, in Epistola ad Herodotum. Ut γνήσιον, agnoscit quoque Suidas in Δημόκριτος. γνήσια δὲ αὐτοῦ, inquit, βιβλία εἰσὶ δύο· ὅ, τε Μέγας Διάκοσμος, καὶ τὸ Περὶ Φύσεως κόσμου.

Κοσμογραφίη] A Strabone, ipso Operis initio, reponitur Democritus in Philosophorum numero qui primi post Homerum Geographiam attigerunt.

Περὶ τῶν πλανήτων] Spectat ad hunc librum quod ait Seneca Natural. Quæst. libro ultimo cap. 3. *Democritus quoque, subtilissimus antiquorum omnium, suspicari ait se, plures stellas esse quæ currant: sed nec numerum illarum posuit, nec nomina, nondum comprehensis quinque siderum cursibus.*

Περὶ ἀνθρώπου φύσεως] Exstat etiamnum περὶ φύσιος ἀνθρώπου Epistola Democriti ad Hippocratem; sed supposititia. Δημόκριτος ὁ Φυσικὸς dicitur Democritus Scholiastæ Apollonii pag. 185. F.

Περὶ χυμῶν] Quo titulo exstat Tractatus sub nomine Hippocratis. An fuerit Democriti? Certè ejus esse librum de Morbo sacro, qui hodie exstat inter opera Hippocratis, existimabat Cæsalpinus lib. V. Art. Med. cap. 1. necnon Antonius Ponce Santa-Cruz in Prælectionibus Vallisoletanis, seu Commentariis in hunc librum. Utriusque rationes, si tanti est, vide apud utrumque.

Περὶ τῶν διαφερόντων ῥυσμῶν] Ῥυσμῶν habent quidam MSS. Codices, teste Sambuco. *De differentibus rugis* vertit Aldobrandinus. Igitur legerat Περὶ τῶν διαφερόντων ῥυσῶν. Cur autem verterit Ambrosius *De differentibus fragoribus*, divinare non possum. ῥυσμῶν, vera est lectio. Est autem ῥυσμὸς vox Abderitana & Democritica, quæ *formam & typum* significat. Id nos docet Suidas in ῥυσμός· ῥυσμὸς, inquit, κατὰ Ἀβδηριτικὴν διάλεκτον, σημαίνει τὸ σχῆμα. καὶ ἑτέραις δὲ λέξεσιν οὐχ Ἑλληνικαῖς οἱ περὶ τὸν Ἀβδηρίτην Δημόκριτον χρῶνται. φασὶ γὰρ τροπὴν, καὶ διαθηγὴν· καὶ σημαίνει τούτοις ἡ μὲν τροπὴ, τὴν θέσιν· ἡ δὲ διαθηγὴ, τὴν τάξιν. Ergo Περὶ τῶν διαφερόντων ῥυσμῶν verti debet, *De differentibus figuris.* Quod de variis atomorum figuris accipiendum, ostendit locus ille Aristotelis lib. primo Metaphysicorum cap. 4. ad quem respexit Suidas: Λεύκιππος δὲ, καὶ ὁ ἑταῖρος αὐτοῦ Δημόκριτος, στοιχεῖα μὲν τὸ Πλῆρες καὶ τὸ Κενὸν εἶναί φασι· λέγοντες οἷον, τὸ μὲν ὂν, τὸ δὲ μὴ ὄν. τούτων δὲ τὸ πλῆρες καὶ στερεὸν, τὸ ὂν· τὸ δὲ κενόν γε καὶ μανὸν, τὸ μὴ ὄν. διὸ καὶ οὐθὲν 47

μᾶλλον τὸ ὂν τοῦ μὴ ὄντος εἶναί φασιν, ὅτι οὐδὲ τὸ κενὸν τοῦ σώματος. αἴτια δὲ τῶν ὄντων ταῦτα, ὡς ὕλη. καὶ καθάπερ οἱ ἓν ποιοῦντες τὴν ὑποκειμένην οὐσίαν, τὰ ἄλλα τοῖς πάθεσιν αὐτῆς γεννῶσι, τὸ μανὸν καὶ τὸ πυκνὸν ἀρχὰς τιθέμενοι τῶν παθημάτων· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οὗτοι τὰς διαφορὰς αἰτίας τῶν ἄλλων εἶναί φασι. ταύτας μέντοι τρεῖς εἶναι λέγουσι, σχῆμά τε, καὶ τάξιν, καὶ θέσιν· διαφέρειν γάρ φασι τὸ ὂν, ῥυσμῷ καὶ διαθηγῇ καὶ τροπῇ μόνον. τούτων δὲ, ὁ μὲν ῥυσμὸς σχῆμά ἐστιν· ἡ δὲ διαθηγὴ, τάξις· ἡ δὲ τροπὴ, θέσις. Etiam Dionysius in *Περιηγήσει* vocem *ῥυσμὸς* eâ notione usurpavit, in his versibus,

Τοίη μὲν Λιβύης μορφὴ καὶ σχῆμα τέτυκται.
Εἰ δὲ καὶ Εὐρώπης ἐθέλεις τύπον, οὔτι σε κεύθω.
Ωὑτὸς μὲν Λιβύης ῥυσμὸς πέλει, ἀλλὰ μετ' ἄρκτους
Ἔστραπται, καὶ τοῖος ἐπ' ἀντολίην πάλιν ἕρπει,
Οἷος καὶ νοτίης Λιβύης ἐπὶ τέρμα βέβηκεν.

Ad quem locum Eustathius: *ὅτι τὸν αὐτὸν εἶναι ῥυσμόν φησι τῇ Εὐρώπῃ, οἷός ἐστι καὶ ὁ τῆς Λιβύης.* (Atque inde, ut hoc obiter moneam, legendum videtur apud Dionysium, *Ωὑτὸς μὲν Λιβύῃ*, id est, *τῆς Εὐρώπης ῥυσμὸς ὁ αὐτὸς τῇ Λιβύῃ ἐστί.*) Pergit Eustathius: *ῥυσμὸν δὲ, τὴν ἔκτασιν λέγει, τὴν θέσιν, τὴν διάστασιν, ἢ, ὡς αὐτὸς εἶπε, τὸν τύπον. ταὐτὸν γὰρ εἰπεῖν, Εὐρώπης τύπον, καὶ Λιβύης ῥυσμόν. καὶ προϊὼν δὲ τὴν τοιαύτην λέξιν ἐρεῖ ἔν τε ἄλλοις, καὶ ἐν τῷ,*

Σχῆμα δέ τοι Ἀσίης ῥυσμὸς πέλει ἀμφοτεράων.

Ἔστι δὲ καὶ ἐκεῖ ῥυσμὸς, τὸ σχῆμα, ὁ τύπος, ἡ θέσις. Addit nominis originem: *γίνεται δὲ ὁ ῥυσμὸς ἐκ τοῦ ῥύω, τὸ ἑλκύω· ἐξ οὗ καὶ τόξου ῥυτὴρ, ὁ τοξότης· καὶ ῥυτὴρ δὲ, ὁ χαλινός. διὸ καὶ ὁ Διονύσιος ἐν τοῖς ἑξῆς εἰπὼν ῥυσμὸν, εἶτα, οἷον ἐτυμολογῶν τὴν λέξιν, ἐρεῖ, ἑλκόμενον κατὰ βίαιον· ὡς ταὐτὸν ὂν εἰπεῖν, ῥυσμὸν, καὶ ἑλκυσμόν.* Ita nos Galli, oris lineamenta, *tractus vultûs*, & ipsam effigiem, *protractum* appellamus. Et Itali *ritratto*. Igitur damnandus ipse, qui hanc hujus vocis damnat originem, Philoponus. Verba ejus sunt ad primum Aristotelis de Anima: *ῥυσμὸς, λέξις ἐστὶν Ἀβδηριτική. σημαίνει δὲ τὸ σχῆμα, καὶ δηλονότι οὐκ ἀνεκτέον, τῶν πειρωμένων αὐτὴν ἐτυμολογεῖν· οἷον, παρὰ τὸ ῥυΐσκεσθαι· εἰ μὲν γὰρ τὸ σφαιρικὸν μόνον σχῆμα ῥυσμὸς ἐλέγετο, πιθανοὶ μὲν ἦσαν ἐτυμολογοῦντες. νῦν δὲ πᾶν σχῆμα, ῥυσμόν φασιν.* Ceterum, in Commentario in Dionysium, quem penes se habet Bochartus ineditum, pro *ῥυσμὸς*, legitur in uno loco, *ὁρισμὸς*, & in altero, *ῥυθμὸς*· & redditur, *ἔκτασις καὶ περιγραφή*. Malè: ne dicam pessimè. Addo Callimachum usurpasse vocem *ῥυσμὸν* in Epigrammate.

οὐκ ἀπὸ ῥυσμοῦ
Εἰκάζω. φωρὸς δ' ἴχνια φὼρ ἔμαθον.

Item, Hippocratem libro de Anatome: *νεφροὶ ὁμοιόρυσμοι, τὴν χροιὴν δὲ ἐναλίγκιοι μήλοισιν.* Ita interpungenda hæc verba: quæ Cornarus & Foësius, minus rectè reddiderunt: *renes colore consimiles, malorum speciem præ se ferunt.* Vocibus, non vulgaris significationis, usum Democritum apparet ex plerisque ejus librorum Titulis, à Laërtio memoratis. Quò referendum videtur quod ait Hesychius, *συγγόνη, σύστασις, Δημόκριτος*: & quod scripsit Erotianus in Collectione vocum Hippocratis: *καὶ ὁ Δημόκριτος δὲ, φλεβοπαλίαν καλεῖ τὴν τῶν ἀρτηριῶν κίνησιν. Φλεβοπαλίην*, id est, *τὸν τῶν φλεβῶν παλμόν.*

Περὶ ἀμειψιρρυσμιῶν] Horum verborum interpretationem omisit Vetus Interpres. *De rugarum permutatione* vertit Aldobrandinus. Igitur legerat *Περὶ Ἀμειψιρυσῶν*. Vertendum existimo, ex superiori Observatione, *De mutationibus figurarum.* Verti posset quoque, *De fluxuum permutationibus.* Sextus Empiricus adversùs Mathem. pag. 163. ubi de Democrito: *Ἐν δὲ τῷ Περὶ ἰδεῶν, γιγνώσκειν τε χρὴ, φησὶν, ἄνθρωπον τῷδε τῷ κανόνι, ὅτι αἰτίης ἀπήλλακται. Καὶ πάλιν· Δηλοῖ μὲν δὴ καὶ οὗτος ὁ λόγος, ὅτι αἰτίῃ* (legendum *ἐτεῇ*) *οὐδὲν ἴσμεν περὶ οὐδενός· ἀλλ' ἐπιρυσμίη ἑκάστοισιν ἡ δόξις.* (scrib. *τῆς δόξης*) Hesychius: *ἐπιρύσμιον· ἐπιῤῥέον.*

Κρατυντήρια, ὅπερ ἐστὶν, ἐπικρατικὰ τῶν προειρημένων] In quibus citatur apud Sextum adversùs Mathemat. pag. 163. *ἐπικραντικὰ* legebat Josephus Scaliger ad oram libri. Sed legendum omnino *ἐπικριτικὰ*, quemadmodum habent hîc Membranæ Regiæ. *ἐπικρίνειν*, est *judicio confirmare*.

Περὶ λοιμῶν κακῶν, α', β', γ'.] Editio Basileensis, *Περὶ λογικῶν*: quod malebat Gassendus; quia, quæ ex hoc opere citat Sextus adversùs Mathematicos pag. 163. Logica esse prorsus videntur, & ad pestem nihil attinentia. Verba Sexti hæc sunt: *ἐν δὲ τοῖς Κανόσι, δύο φησὶν εἶναι γνώσεις· τὴν μὲν εἶναι διὰ τῶν αἰσθήσεων· τὴν δὲ, διὰ τῆς διανοίας*, &c. Etiam Magius Miscell. IV. 9. legendum existimabat *Περὶ λοιμῶν, ἢ λογικῶν κακῶν. De pestibus, aut de Rationabilium* (id est, hominum) *morbis.* Sed non dubium est quin *λοιμῶν* retineri debeat. Atque hanc lectionem adstruit Gellius; cujus hæc sunt verba lib. IV. Noctium Atticarum cap. 13. *Ergo nuperrimè in Libro Theophrasti scriptum inveni, viperarum morsibus tibicinem scitè modulatéque adhibitum mederi. Refert etiam idem Democriti Liber qui inscribitur* *Περὶ λοιμῶν, ἢ λοιμικῶν κακῶν*: *in quo docet plurimis hominum morsibus medicinam fuisse incentiones tibiarum.*

Αἰτίαι περὶ σπερμάτων, καὶ φυτῶν, καὶ καρπῶν] Petronius: *Omnium herbarum succos Democritus expressit: & ne lapidum virgultorumque vis lateret, ætatem inter experimenta consumpsit.* Plinius XXV. 2. *Homerus & alias nominatim herbas celebrat, quas suis locis dicemus. Ab eo Pythagoras, clarus sapientiâ, primus volumen de earum effectu composuit; Apollini, Æsculapioque, & in totum Diis immortalibus inventione & origine assignatâ. Composuit & Democritus; ambo peragratis Persidis, Arabia, Æthiopia, Ægyptique Magis.* Et XXIV. 17. *In promisso herbarum mirabilium, occurrit aliqua dicere & de Magicis. Quæ enim mirabiliores sunt? Primi eas in nostro orbe celebravere Pythagoras atque Democritus; consectati Magos.*

Περὶ τῆς λίθου] Suprà, ex Seneca, Democritum invenisse vidimus quemadmodum decoctus calculus in smaragdum converteretur. Adde locum Petronii

suprà allatum. Item hunc Plinii lib. XXXVII. cap. 10. *Aspilatem Democritus in Arabia gigni tradit, ignei coloris: eam oportere cameli pilo spleneticis alligari, invenirique in nido Arabicarum alitum: & aliam eodem nomine ibi in Leucopetra nasci, argentei coloris, radiantem, contra lymphatum habendam.* Est autem ὁ λίθος, *magnes.*

Περὶ Γεωμετρίας, Γεωμετρικόν] Lego, Περὶ Γεωμετρίης, ἢ Γεωμετρικόν. Ita infrà, Περὶ διαίτης, ἢ Διαιτητικόν· & Περὶ Γεωργίης, ἢ Γεωργικόν.

48 Μέγας ἐνιαυτὸς, ἢ Ἀστρονομίη, Παράπηγμα] Legendum Μέγας ἐνιαυτὸς, ἢ Ἀστρονομίης παράπηγμα. Unum idemque fuit Scriptum; cui titulus Μέγας ἐνιαυτὸς, & Ἀστρονομίης παράπηγμα. Ἀστρολογίης παράπηγμα, Tabula fuit, quæ Astrologiam continebat magni illius anni quem composuerat Democritus. Qui periodos ex multis annis compositas ediderunt Astrologi, earum παράπηγμα simul etiam publicare solebant; hoc est, Tabulâ in publico adfixâ Canonem proponere ortuum & occasuum Stellarum inerrantium, defectuum Solis & Lunæ, æquinoctiorum & solstitiorum, variarum cæli tempestatum, & similium. Vitruvius IX. 7. *Siderum occasus & ortus, tempestatumque significatus, Eudoxus, Euctemon, Callippus, Meton, Phainus, Hipparchus, Aratus, ceterique ex Astrologia, Parapegmatorum disciplinis infixerunt, & eas posteris explicatas reliquerunt.* Vide Salmasium ad Solinum pag. 741. Citatur Democritus ἐν τῷ περὶ Ἀστρονομίας Scholiastæ Apollonii pag. 117. B.

Ἅμιλλα, Κλεψύδρα] Ceteræ Editiones Ἅμιλλα κλεψύδρας. quod Magnenus in Democrito Reviviscente interpretatur *Certamen Clepsydra*, sive *Examen motûs Clepsydra cum motu Cæli.*

Πολογραφίη] Ipse Democritus in Epistola ad Hippocratem: ἐπῆλθες ἡμῖν ὡς μεμηνόσιν, ὦ Ἱππόκρατες, ἐλλέβορον δώσων, πεισθεὶς ἀνοήτοις ἀνδράσι, παρ' οἷς ὁ πόνος τῆς ἀρετῆς μανίη κρίνεται. ἐτυγχάνομεν δὲ τότε, περὶ κόσμου διαθέσιος, καὶ πολογραφίης ἔτι δὲ ἄστρων οὐρανίων, ξυγγράφοντες.

Περὶ ποιήσιος] Ex quo libro desumptum esse non dubitamus quod de Poëta ex Democrito refert Clemens libro VI. Στρωματέων extremo: εἶτα περὶ μὲν Ποιητικῆς Πλάτων, Κοῦφον γάρ τι χρῆμα καὶ ἱερὸν Ποιητὴς, γράφει· καὶ οὐχ οἷός τε ποιεῖν, πρὶν ἂν ἔνθεός τε καὶ ἔκφρων γένηται. Καὶ ὁ Δημόκριτος ὁμοίως, Ποιητὴς δὲ ἅσσα μὲν ἂν γράφῃ μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἱεροῦ πνεύματος, καλὰ κάρτα ἐστίν.

Περὶ εὐφώνων καὶ δυσφώνων πραγμάτων] Ita quoque Editio Stephanica. Quantò meliùs Frobeniana & MS. Regius, γραμμάτων. Sic legerat & Aldobrandinus, qui convertit *de literis bene maleque sonantibus.*

Περὶ Ὁμήρου.] Ex eo Democriti libro esse suspicamur, quod ex Democrito ad XV. Odysseæ refert Eustathius, matrem Eumæi, qui Ulyssis sues pascebat, *Peniam* vocatam fuisse. Et quod de Homero scripsit Dion Chrysostomus Oratione LIII. ὁ μὲν Δημόκριτος περὶ Ὁμήρου φησὶν οὕτως· Ὅμηρος, φύσεως λαχὼν θεαζούσης, ἐπέων κόσμον ἐτεκτήνατο παντοίων,

Περὶ ῥημάτων Ὀνομαστικόν] Meliùs legeretur Περὶ ῥημάτων, ἢ Ὀνομαστικόν. Legi posset & Περὶ ῥημάτων, Ὀνομαστικόν, divisim, quemadmodum editum est in Editione Basileensi.

Πρόγνωσις, Περὶ διαίτης, ἢ Διαιτητικὸν, ἢ ἰατρικὴ γνώμη] Democriti, ut Medici, meminit Cornelius Celsus in Præfatione: *Multos ex Sapientia Professoribus peritos Medicinæ fuisse accepimus; clarissimos verò ex his, Pythagoram, & Empedoclem, & Democritum.* Legendum autem hîc, ἰητρικὴ γνώμη, ut habet Codex Florentinus. *De morbis ac remediis oculorum Demosthenes Philosophus librum edidit, qui inscribitur* Ophthalmicus: *ejus principium si habetis, habemus: simulque finem Ciceronis pro Rege Dejotaro.* Verba sunt Gerberti, primùm Remorum, deinde Ravennatis Archiepiscopi; & tandem Pontificis Romani, sub nomine Silvestri II. in epistola IX. ad Gisilbertum Abbatem: in quibus fortè legendum *Democritus Philosophus.*

Περὶ γεωργίης, ἢ Γεωμετρικόν]· Emendandum non dubitamus, Περὶ γεωργίης, ἢ Γεωργικόν. Jam superiùs τοῦ Γεωμετρικοῦ meminit. Democritus frequens citatur Constantino in Geoponicis. Meminit inter Philosophos qui de Re Rustica scripsere, Varro I. 2. de R. R. & Columella itidem I. 2. Sed nominatim citatur eo ipso in libro à Columella XI. 3. *Democritus,* inquit, *in eo libro quem* Georgicon *appellavit, parum prudenter censet eos facere, qui hortis extruant munimenta.* Qui locus nostram adstruit emendationem.

Περὶ τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἱερῶν γραμμάτων] Eusebius Præparat. X. 4. Δημόκριτος τοὺς Βαβυλωνίων λόγους Ἠθικοὺς πεποιῆσθαι λέγεται. Quod habuit à Clemente Strom. I. Δημόκριτος τοὺς Βαβυλωνίους Ἠθικοὺς πεποίηται· λέγεται γὰρ τὴν Ἀκικάρου στήλην ἑρμηνευθεῖσαν τοῖς ἰδίοις συντάξαι συγγράμμασι. De quo obscurissimo loco, legendus omnino doctissimus Reinesius Var. Lect. I. 22. ubi & Babylonem; de qua hoc loco Laërtius; de Babylone Ægypti oppido, memorato apud Strabonem lib. XVII. interpretatur: tum quia ἱερὰ γράμματα in solis Ægyptiorum rebus nominantur, tum quia sequitur apud Laërtium, 49
Περὶ τῶν ἐν Μερόῃ ἱερῶν γραμμάτων· ita enim legitur in omnibus Editionibus, Aldobrandinianâ exceptâ. In qua, malè, Περὶ τῶν ἐν Μερόῃ ὠκεανοῦ περίπλους. sunt quippe diversi librorum tituli Ὠκεανοῦ περίπλους, & Περὶ τῶν ἐν Μερόῃ ἱερῶν γραμμάτων. Hæc verba Ὠκεανοῦ περίπλους, in Editione Basileensi desiderantur.

Χέρνιβα, ἢ Προβλήματα] Χέρνικα, ceteræ Editiones: pro quo χειροκίνητα rescribendum putabat Casaubonus ex his Plinii verbis lib. XXIV. cap. 17. *Democriti certè Chirocineta esse constat. At in his ille post Pythagoram Magorum studiosissimus, quantò portentosiora tradit!* Legendum utrobique χειρόκμητα, ex optima emendatione Salmasii: itemque apud Vitruvium. Locus Vitruvii est lib. IX. cap. 3. Verba ejus hæc sunt, ex ejusdem emendatione: *Multas res attendens, admiror etiam Democriti de rerum natura Volumina, & ejus Commentarium quod inscribitur*

scribitur Χειροκμήτων, *in quo utebatur annulo, signans cerâ molli quæ esset expertus.* Antiqui Critici locis dubiis, & de quibus ampliùs quærendum esset, aut etiam notabilibus, adfigebant frustula ex cera, quæ παραπλάσματα dicebantur. Hesychius: παραπλάσματα· τὰ κηρία, τὰ ἐπιτιθέμενα τοῖς ζητήμασιν ἐν τοῖς βιβλίοις. Et alio loco: παρερρυπωμένα βιβλία, οἷς κηροὺς προσπλάσσομεν, πρὸς τὸ ζητῆσαί τινα. Democritus in eo Commentario quo rerum naturalium arcana & abdita scrutabatur, iis paradoxis quæ ipse vera expertus erat, notas illas è cera adfigere solebat, & annulo suo signatas. Annulus autem χειρόκμητον dicebatur; hoc est, manu sculptum; manu elaboratum. Hesychius: χειρόκμητα· χειροποιητά, ἤγουν ὑπὸ χειρῶν γεγεννημένα. Eudemus Rhetor in Lexico: χειρόκμητα· ἀπὸ χειρῶν γεγλυμμένα, ἢ κατειργασμένα. Suidas: χειρόκμητα. ἀπὸ χειρῶν γεγλυμμένα, ἢ κατεξεσμένα. Hinc igitur libro Democriti titulus Χειρόκμητα, vel Χειροκμήτων, quòd totus esset ex illis quæstionibus quas ipse experimento veras esse didicerat, & quibus propterea cerulas annulo suo signatas adposuerat. Verba sunt Salmasii ad Solinum pag. 1100. ubi & aliam hujusce tituli rationem reddit, quòd scilicet omnia quæ in illo libello tractabat Democritus, manu ipsiusmet facta erant, & experimento proprio comprobata. Quod magis placet: verè enim ut dicam, loca à Salmasio allata quibus probare conatur χειρόκμητον de annulo signatorio usurpari, id non probant. Neque si id probarent, inde sequeretur χειρόκμητα appellari, quæ annulo signata essent. At χειρόκμητα, de iis rebus quæ manu propriâ factæ sunt, usurpari, docent verba Hesychii Grammatici & Eudemi Rhetoris superiùs allata. Adde quòd ex Petronii verbis; etiam suprà allatis; ætatem Democritum inter experimenta consumpsisse certum est. Sed obstare videtur, quod ait Plinius dicto loco, Democritum in hoc libello portentosissima multa tradidisse. Quomodo enim tot portentis refertus erat libellus ille, si rebus constabat quas ipse Auctor experimento veras esse didicerat? Sed potuit & alias res continere: & potuit quoque Auctor Lectoribus imponere, ut erat Magicæ arti addictissimus; quod in sequenti Observatione monstrabitur. Scripsisse Zosimum, Alexandrinum Philosophum, τὰ χυμευτικά, hoc est, libros de arte fusoria, ad sororem suam Theosebiam; quæ aliter Χειρόκμητα à quibusdam inscribebantur; auctor est Suidas in Ζώσιμος.

Τὰ δ' ἄλλα ὅσα τινὲς ἀναφέρουσιν εἰς αὐτὸν, &c.] Exempli gratiâ, liber de Vi & Natura Chamæleontis, qui Democrito à Plinio tribuitur in Naturalis Historiæ vicesimo octavo, cap. 18. sed quem Democrito planè indignum censet Gellius Noctium Atticarum x. 12. Sed & Doli Mendesii, qui Ægyptiæ gentis auctor est memorabilis, Commenta, sive ὑπομνήματα, sub nomine Democriti falsò produntur, inquit Columella lib. VII. de R. R. cap. 5. *Multa autem,* inquit Gellius ibidem, *videntur ab hominibus male solertibus hujuscemodi commenta, nobilitatis, auctoritatisque ejus perfugio utentibus.* Verùm de his Democriti libris audiendus ille idem Plinius in Procemio libri XXX. ubi de Magica arte: *Certè Pythagoras, Empedocles, Democritus, Plato, ad hanc discendam navigavere, exiliis veriùs quàm peregrinationibus susceptis: hanc reversi prædicavere: hanc in arcanis habuere. Democritus Apollonicem Coptitenem & Dardanum è Phœnice illustravit, voluminibus Dardani è sepulchro ejus petitis; suis verò ex disciplina eorum editis: quæ recepta ab aliis, hominum atque transisse per memoriam, æquè ac nihil in vita, mirandum est. In tantum fides istis falque omne deest: adeo ut ii qui cetera in viro illo probant, hæc ejus esse opera inficientur: sed frustra: hunc enim maximè affixisse animis eam dulcedinem constat.* Scripsit Democritus & Περὶ ἰδεῶν· cujus libri, memorati à Sexto Empirico adversùs Mathematicos pag. 163. nulla hîc facta est à Diogene mentio. Scripsisse & Epistolas testatur Suidas in Δημόκριτος· ubi præter illas Epistolas, Magnum Diacosmum, & librum de Natura Mundi, opus aliud nullum, ut genuinum, agnoscere videtur. γνήσια δὲ, inquit, αὐτοῦ βιβλία εἰσὶ δύο· ὅ, τε Μέγας Διάκοσμος, καὶ τὸ Περὶ φύσεως κόσμου· ἔγραψε δὲ καὶ Ἐπιστολάς. Ab Etymologo in γίνωται, citatur Democritus ἐν τῷ περὶ παθῶν. Et in libro περὶ ἀντιπαθῶν, à Columella, libro XI. extremo; ubi de erucis. *Sed Democritus in eo libro qui Græcè inscribitur* Περὶ ἀντιπαθῶν, *affirmat has ipsas bestiolas enecari, si mulier quæ in menstruis est, solutis crinibus & nudo pede, unam quamque aream ter circumeat: post hoc enim, decidere omnes vermiculos: & ita emori.* Exstat sub Democriti nomine, de Arte Sacra, sive de Rebus Naturalibus & Mysticis libellus, ex venerandæ Græcæ vetustatis de Arte Chymica reliquiis erutus, cum Synesii & Pelagii, antiquorum Philosophorum, Commentariis. Item, Physicorum & Mysticorum liber, cum eorumdem Commentariis: sed quos Democriti non esse, non dubitamus. Doctissimus Jacobus Sponius in præfatione ad novos aphorismos Hippocratis, quos, quæ sua est humanitas, mihi nuncupavit, scripsit Democritum, Hippocratis coævum, hanc brevem in aphorismis docendi methodum miratum, conatum esse, teste Oribasio, selectarum sententiarum librum similiter scribere: sed rem totam perficiendi desperatione abjecisse: quod apud Oribasium frustra quæras. Sed & selectarum sententiarum liber, liber fuit Epicuri, non Democriti.

Γεγόνασι δὲ Δημόκριτοι ἕξ.] Fuere præterea, Democritus Naxiorum triremibus Præfectus; de quo Herodotus lib. VIII. Democritus, Demophontis filius, Anagyrasius, ab Atheniensibus ad Philippum Legatus; de quo Demosthenes in Oratione pro Ctesiphonte. Democritus, Nicomediensis Philosophus; de quo in Argumento ad Athenæum. Democritus quidam, Plutarchi familiaris, & quem cum Agia loquentem introducit Plutarchus Sympos. II. 9, 10. Democritus Platonicus; de quo Porphyrius in Vita Plotini. Et Democritus Sicyonius, quem Allieno Proconsuli commendat accuratè Tullius epistolâ pe-

ultimâ libri decimitertii Epistolarum ad Familiares. Et Democritus Chymicus; cujus exstant *Φυσικὰ καὶ Μυστικὰ* in Bibliotheca Regia, codice 618. folio 20. Latinè edita fuere Patavii anno 1572.

Δεύτερος, Χῖος Μουσικὸς, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον] Cujus meminit Suidas in *χιάζειν*· *Πραξιδάμας Δημόκριτον τὸν Χῖον, καὶ Θεοξενίδην τὸν Σίφνιον, πρώτους ἐπὶ χρώματος τάξαι τὴν ἰδίαν ποίησιν, ὡς Ἰσοκράτης ἐν τοῖς πρὸς Εἰδοθέαν, ὡς παρ' Ἀριστοφάνει τεταγμένον. ὑποτείνει δέ τις αὐτὸν βωμολοχεῦσαι, αὐτὸς δείξας ἐν ἁρμονίαις χιάζων, ἢ σιφνιάζων.* Item Pollux libro IV. capite 9. quod est de harmoniis: *Τὸ μέντοι σιφνιάζειν καὶ χιάζειν, τὸ περιέργοις μέλεσι χρῆσθαι, ἀπὸ Δημοκρίτου τοῦ Χίου, καὶ Φιλοξένου τοῦ Σιφνίου, ὃς καὶ Ὑπερτονίδης ἐκαλεῖτο.* Ubi, ex Suida, pro *Ὑπερτονίδης*, legendum fortè *Θεοξενίδης*. Meminit & Aristoteles Rhetoric. III. 9. *ὁμοίως δὲ καὶ αἱ περίοδοι αἱ μακραὶ οὖσαι, λόγος γίνεται, καὶ ἀναβολῇ ὅμοιον· ὥστε γίνεται ὃ ἔσκωψε Δημόκριτος ὁ Χῖος εἰς Μελανιππίδην, ποιήσαντα ἀντὶ τῶν ἀντιστρόφων ἀναβολάς.*

Οἷ τ' αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ, ἄλλῳ κακὰ τεύχων, &c. Sunt autem *ἀναβολαὶ*, procemia Musicorum: quâ voce utitur Pindarus Pythior. Ode I. statim ab initio: *ἀμβολὰς τεύχῃς ἐλελιζομένα* (Lyram Apollinis alloquitur) inde *ἀναβάλλεσθαι* apud Homerum Odyss. α'. pro *chordas pollice pratentare*.

Ἤτοι ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν.

Τρίτος, ἀνδριαντοποιὸς, οὗ μέμνηται Ἀντίγονος] Is est, ut puto, Democritus Sicyonius, de quo Pausanias *Ἠλιακῶν* II. *Ἵππωνα Ἠλεῖον πυγμῇ παῖδας κρατήσαντα ἐποίησε Δημόκριτος Σικυώνιος, ὃς ἐς πέμπτον διδάσκαλον ἀνήει τὸν Ἀττικὸν Κριτίαν. Πτόλιχος μὲν γὰρ ἔμαθεν ὁ Κορκυραῖος παρ' αὐτῷ Κριτίᾳ· Πτολίχου δὲ ἦν μαθητὴς Ἀμφίων· Πίσων δὲ, ἀνὴρ ἐκ Καλαυρείας, ἐδιδάχθη παρ' Ἀμφίονι· ὁ δὲ παρὰ τῷ Πίσωνι Δημόκριτος. Hipponem Eleum pugilatu pueros vincentem fecit Democritus Sicyonius, qui ad quintum à se retro Magistrum Atticum Critian refertur. Ptolichus enim Corcyraus ab ipso didicit Critia: is Amphionem docuit: Amphionis discipulus fuit Pison è Calaurea; à quo artem Democritus didicit.* Meminit Democriti Statuarii etiam Plinius XXXIV. 8. cujus Diaïphoron laudat. Alius ab hoc Democrito Sicyonio, Statuario, videtur esse Democritus Sicyonius, quem accuratè Allieno Proconsuli commendat Tullius Epist. penult. libro XIII. & de quo suprà. De Statuario accipio, quæ de Democrito refert Vitruvius in Præfat. libri VII. *Primùm Agatharchus Athenis, Æschylo docente, tragœdiam scenam fecit, & de ea Commentarium reliquit. Ex eo moniti Democritus & Anaxagoras, de eadem re scripserunt, quemadmodum oporteat ad aciem oculorum, radiorumque extensionem certo loco centro constituto ad lineas ratione naturali respondere: uti de incerta re certa imagines ædificiorum in scenarum picturis redderent speciem: & qua in directis planisque frontibus sint figurata, alia abscedentia, alia prominentia esse videantur.*

Τέταρτος, περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ γεγραφὼς, καὶ τῆς πόλεως Σαμοθράκης] De eo Athenæus XII. 5. *Καὶ περὶ αὐτῶν δὲ τῶν Ἐφεσίων Δημόκριτος Ἐφέσιος, ἐν τῷ προτέρῳ περὶ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ ναοῦ*, &c. Ita Menodotus Samius scripserat *Περὶ τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν τῆς Σαμίας Ἥρας*, teste eodem Athenæo XIV. 20. Sed & alii de aliis templis; de quibus Vitruvius Præfatione libri VII. de Architectura: sed ubi; quod notatu dignum; Democriti nostri Ephesii non meminit. Meminit quidem ibi Demetrii cujusdam, Dianæ servi, qui unà cum Pæonio Ephesio, à Ctesiphonte Gnossio & filio ejus Metagene, institutas Ephesi Dianæ ædes, dicitur perfecisse. Cùm autem alibi Demetrius ille non occurrat; non apud Laërtium qui Demetrios viginti numeravit; non apud Jonsium, qui plures; suspicari quis posset legendum apud Vitruvium, *Democritus*, non *Demetrius*: quas voces promiscuè scriptas in libris Veterum non semel offendimus: qua de re nos suprà ad Vitam Empedoclis: ubi in Frobeniana Editione, necnon in Codice Regio, perperam *Δημόκριτος ὁ Τροιζήνιος* scriptum est, pro *Δημήτριος ὁ Τροιζήνιος*. Est autem vero simile, Architectum illum qui Dianæ Ephesiæ templum perfecit, de arte sua, atque illo Templo, volumina scripsisse. Tamen cùm Vitruviani Codices omnes habeant *τὸ Demetrius*, receptam lectionem retinendam existimamus.

Πέμπτος, ποιητὴς Ἐπιγραμμάτων σαφὴς καὶ ἀνθηρός] Hujus est Epigramma, quod sub nomine Democriti lib. VII. Anthologiæ in Venerem *ἀναδυομένην* legitur: elegans omnino & amœnum: ut meritò Poëtam dilucidum & floridum Diogenes noster Democritum illum appellarit.

Ἕκτος, Περγαμηνὸς, ἀπὸ Ῥητορικῶν λόγων] Non mihi aliunde notus. Fuit & Democritus Nicomedensis, unus ex Deipnosophistis apud Athenæum.

PROTAGORAS.

ΠΡωταγόρας Ἀρτέμωνος, &c.] Ita apud Suidam. 50
Mæandri filius est Philostrato. Sic enim ille in ejus Vita: *πατὴρ μὲν ἦν αὐτῷ Μαίανδρος: πλούτῳ κατεσκευασμένος παρὰ πολλοὺς τῶν ἐν τῇ Θρᾴκῃ. δεξάμενος δὲ τὸν Ξέρξην οἰκίᾳ τε καὶ δώροις, τὴν ξυνουσίαν τῶν Μάγων τῷ παιδὶ παρ' αὐτοῦ εὕρετο· οὐ γὰρ παιδεύουσι τοὺς μὴ Πέρσας Πέρσαι Μάγοι, ἢν μὴ ὁ βασιλεὺς ἔφῃ· Pater ei Mæander fuit, qui divitiis majoribus instructus quam plerique qui in Thracia degebant. Cùm verò Xerxem domo ac muneribus excepisset, ejus beneficio familiaritatem cum Magis filio comparavit. Non enim Persarum Magi instituunt eos qui Persa non sunt, nisi Rex permiserit.* At Democriti filium facit Ælianus Var. Hist. I. 23. si fides ejus Interpreti. *Veterum Gracorum atate*, inquit, *gloriâ floruerunt, Gorgias Leontinus Philolai filius, & Protagoras filius Democriti.* Sed Græca Æliani longè aliud sonant: *ἐν τοῖς Ἕλλησι τοῖς πάλαι, μακρῷ τῇ δόξῃ διέπρεπε Γοργίας ὁ Λεοντῖνος Φιλολάου, καὶ Πρωταγόρας Δημοκρίτου·* hoc est, *Inter Gracos veteres pra Philolao gloriâ excelluit Gorgias Leontinus; pra Democrito, Protagoras.* Sequitur apud Ælianum, *τῇ δὲ σοφίᾳ τοσοῦτον ἐλείποντο, ὅσον ἀνδρῶν*

παῖδες· quod interpretationem nostram omnino adstruit. Adde quòd Gorgias Leontinus filius fuit Charmantidis, ut est apud Suidam in Γοργίας.

Δίνων ἐν Περσικοῖς] Δίων, ceteræ Editiones, itemque Schedæ Regiæ. Sed Δίνων, sive Δείνων, (nam utroque modo id nomen effertur.) germana est lectio. Dinonem Persica scripsisse constat. Athenæus libro II. Δείνων ἐν τῇ Περσικῇ πραγματείᾳ. Cornelius Nepos in Vita Cononis: *Contra ea Dinon Historicus, cui nos plurimum de Persicis rebus credimus, effugisse Cononem scribit.*

Ἀβδηρίτης, καθὰ φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τοῖς Περὶ νόμων] Abderitem fuisse, testatur quoque Cicero I. de Natura Deorum, Fabius III. 1. Gellius V. 3. Sextus adversus Mathematicos pag. 148. Minutius Felix, Stephanus in Ἄβδηρα, Philostratus in ejus Vita, Suidas in Πρόδικος & in Πρωταγόρας, & alii. Libri Heraclidis Pontici Περὶ νόμων meminit suprà Laërtius in Indice librorum Heraclidis.

Εὔπολις ἐν Κόλαξι] In qua Fabula citatur ab Athenæo, & à Julio Polluce, non semel.

Τήϊος] Suidas: τινὲς δὲ αὐτὸν καὶ Τήϊον ἔγραψαν.

Οὗτος, καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος, λόγους ἀναγινώσκοντες ἠρανίζοντο] Suidas: Πρόδικος, Κεῖος, ἀπὸ Κέω τῆς νήσου, πόλεως δὲ Ἰουλίδος. Φιλόσοφος, Φυσικὸς, καὶ Σοφιστής. σύγχρονος Δημοκρίτου τοῦ Ἀβδηρίτου, καὶ Γοργίου, μαθητὴς Πρωταγόρου τοῦ Ἀβδηρίτου &c. πρῶτος δὲ οὗτος τὴν πεντηκοντάδραχμον ἐπίδειξιν ἐποιήσατο. Plato in Theage: ἔπειτα εἰ ἄρα τῆς μὲν πολιτικῶν ἀνδρῶν συνουσίας Θεάγης ὅδε καταφρονεῖ, ἄλλους δέ τινας ζητεῖ οἳ παιδεύειν ἐπαγγέλλονται οἷοί τε εἶναι νέους ἀνθρώπους, ἔστιν ἐνταῦθα, καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος, καὶ Γοργίας ὁ Λεοντῖνος, καὶ Πῶλος ὁ Ἀκραγαντῖνος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, οἳ οὕτω σοφοί εἰσιν, ὥστε εἰς τὰς πόλεις ἰόντες, πείθουσι τῶν νέων τοὺς γενναιοτάτους τε καὶ πλουσιωτάτους, οἷς ἔξεστι τῶν πολιτῶν ᾧ ἂν βούλωνται προῖκα συνεῖναι, τούτους πείθουσιν, ἀπολείποντας τὰς ἐκείνων συνουσίας αὐτοῖς συνεῖναι, προσκατατιθέντας ἀργύριον πάνυ πολὺν μισθὸν, καὶ χάριν πρὸς τούτοις εἰδέναι. *Verùm, si civilium virorum consuetudines Theages iste contemnit, aliósque quærit qui instituere juventam profitentur, est hic Prodicus Chius, & Gorgias Leontinus, & Polus Agrigentinus, aliique permulti, qui adeò sapientes sunt, ut cùm urbes adeunt, nobilissimos & ditissimos alliciant ad se Juvenes: quibus cùm vel optimorum quorumcumque familiaritate gratis uti liceret, eorum assuetudine relictâ, persuasi ad illos conferunt se, pretium, atque id ingens, offerentes ultrà, & gratiam insuper maximam habentes.* Ita Platonis verba Latinè reddidit Marsilius Ficinus. Sed malè illi Prodicus *Chius* dicitur, qui *Ceius* debuit appellari. Χῖος est, *Chius*: Κεῖος, *Ceius*; ab Insula quæ Κέως dicta est. A Κέως est Κέϊος trisyllabum, & crasi Κεῖος. A Κεῖος autem, Latini *Cius*, vel *Ceus*, aut *Ceius*, ducunt. Similis error Codices Quintiliani libro III. capite I. invasit: *Thrasymachus Chalcedonius cum hoc, & Prodicus Chius, & Abderites Protagoras.* Corrige *Cius*. Simile quid suprà ad Aristonis Chii Vitam observasse me memini. Ceterùm, hæc verba ὁ Κεῖος, non agnoscunt Editio Frobenii & Aldobrandini Interpretatio, ea agnoscunt Regiæ Membranæ.

Καὶ Πλάτων ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ φησὶ βαρύφωνον εἶναι τὸν Πρόδικον] Quorsum hæc? Spuria sunt; noli dubitare; & ad hæc verba, καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος, &c. à Librario inepto addita, qui apud Platonem in Protagora legerat, καίπερ λιπαρῶς ἔχων ἀκούειν τοῦ Προδίκου· πάνσοφος γάρ μοι δοκεῖ ἀνὴρ εἶναι καὶ θεῖος· ἀλλὰ διὰ τὴν βαρύτητα τῆς φωνῆς βόμβος τις ἐν τῷ οἰκήματι γιγνόμενος, ἀσαφῆ ἐποίει τὰ λεγόμενα. *Quamquam vehementer audire Prodicum affectabam; sapientissimus enim, divinusque vir mihi esse videtur: sed sonitus quidam ex vocis ipsius gravitate sub fornice continuè revolutus, verba singula confundebat.* Similia de Prodico, in ejus Vita, habet Philostratus: πρεσβεύων δὲ παρὰ Ἀθηναίοις, παρελθὼν ἐς τὸ βουλευτήριον, ἱκανώτατος ἔδοξεν ἀνθρώπων, καίτοι δυσήκοον καὶ βαρὺ φθεγγόμενος. *Cùm Legatus esset apud Athenienses, profectus in Senatum, vir omnium exactissimus est habitus, licet dissonè & injucundè loqueretur.*

Ἐκαλεῖτό τε Σοφία] Immò Λόγος vocabatur: Democritus verò Σοφία. Ælianus Var. Hist. IV. 20. οἱ Ἀβδηρῖται ἐκάλουν τὸν Δημόκριτον Φιλοσοφίαν· τὸν δὲ Πρωταγόραν, Λόγον. Clemens Στρωματέων sexto: Δημόκριτος δὲ ἐκ τῆς τῶν μεταρσίων παρατηρήσεως πολλὰ προλέγων, Σοφία ἐπωνομάσθη. Suidas in Δημόκριτος: ἐκλήθη δὲ Σοφία ὁ Δημόκριτος, καὶ Γελασῖνος. Et in Πρωταγόρας· καὶ μισθὸν ἔπραξε τοὺς μαθητὰς, μνᾶς ἑκατόν· διὸ καὶ ἐπεκλήθη Λόγος ἔμμισθος. Quare hæc verba ἐκαλεῖτό τε Σοφία addita apud Laërtium à Sciolo ad oram vocis Δημοκρίτου non dubitandum. Laërtium τοῖς παραβεβλημένοις refertum esse, non semel à nobis jam observatum. Rectè porrò apud Ælianum doctissimus Schefferus Σοφίαν, pro Φιλοσοφίαν, reponebat.

Πρῶτος ἔφη δύο λόγους εἶναι περὶ παντὸς πράγματος ἀντικειμένους] Clemens Stromat. VI. καὶ ἐπειδὴ Ἕλληνές φασι, Πρωταγόρου προκατάρξαντος, παντὶ λόγῳ λόγον ἀντικείμενον παρασκευάσασθαι. Ita legendus hic locus. Malè vulgò ἀντικεῖσθαι, παρασκευάσθαι. De Protagora, id ipsum quoque testificatur Stephani Abbreviator Hermolaus in Ἄβδηρα· πλεῖστοι δ' Ἀβδηρῖται ὑπὸ τῶν Πινακογράφων ἀναγράφονται, Νικαίνετος Ἐποποιὸς, καὶ Πρωταγόρας, ὃν Εὔδοξος ἱστορεῖ τὸν ἥσσω καὶ κρείσσω λόγον πεποιηκέναι, καὶ τοὺς μαθητὰς δεδειχέναι τὸν αὐτὸν ψέγειν καὶ ἐπαινεῖν. 51

Πάντων χρημάτων μέτρον, ἄνθρωπος· τῶν μὲν ὄντων, ὡς ἔστι· τῶν δὲ οὐκ ὄντων, ὡς οὐκ ἔστιν] Sextus adversus Mathematicos pag. 148. καὶ Πρωταγόραν δὲ τὸν Ἀβδηρίτην ἐγκατέλεξάν τινες τῷ χορῷ τῶν ἀναιρούντων τὸ κριτήριον Φιλοσόφων· ἐπεί φησι πάσας τὰς φαντασίας καὶ τὰς δόξας ἀληθεῖς ὑπάρχειν, καὶ τῶν πρός τι εἶναι τὴν ἀλήθειαν, διὰ τὸ πᾶν τὸ φανὲν ἢ δόξαν τινὶ, εὐθέως πρὸς ἐκεῖνον ὑπάρχειν· ἐναρχόμενος γοῦν τῶν καταβαλλόντων, ἀνεφώνησε, Πάντων χρημάτων μέτρον ἐστὶν ἄνθρωπος· τῶν μὲν ὄντων, ὡς ἔστι· τῶν δὲ οὐκ ὄντων, ὡς οὐκ ἔστι, &c. Et Pyrrhoniarum Hypotyposeon lib. I. capite 32. Καὶ ὁ Πρωταγόρας δὲ βούλεται πάντων χρημάτων εἶναι μέτρον τὸν ἄνθρωπον· τῶν μὲν ὄντων, ὡς ἔστι· τῶν δὲ οὐκ ὄντων, ὡς οὐκ ἔστι. μέτρον μὲν λέγων τὸ κριτήριον· χρημάτων δὲ, τῶν

πραγμάτων. ὡς δυνάμει φάσκειν πάντων πραγμάτων κριτήριον εἶναι τὸν ἄνθρωπον· τῶν μὲν ὄντων, ὡς ἔστι· τῶν δὲ οὐκ ὄντων, ὡς οὐκ ἔστι, &c. Aristocles apud Eusebium libro XIV. Præparat. Euangel. cap. 20. ubi de Protagora: οὗτος γὰρ ἔφη μέτρον εἶναι πάντων χρημάτων τὸν ἄνθρωπον· τῶν μὲν ὄντων, ὡς ἔστι· τῶν δ' οὐκ ὄντων, ὡς οὐκ ἔστιν: & quæ sequuntur, quæ vide. Vide & Platonem in Theæteto, hanc Protagoræ opinionem refellentem.

Καὶ πάντα εἶναι ἀληθῆ] Cicero lib. IV. Academ. Quæst. *Aliud judicium Protagoræ est, qui putat id cuique verum esse, quod cuique videatur.* Meminit & Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 209. Et hanc Protagoræ sententiam pluribus confutat Plato in Theæteto, necnon Aristoteles Metaphys. lib. III. capite 5.

Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ τοῦτον ἤρξατο τὸν τρόπον, Περὶ μὲν θεῶν οὐκ ἔχω εἰδέναι, εἴθ' ὡς οὐκ εἰσίν, &c.] Suidas: τοῦ δὲ Πρωταγόρου τὰ βιβλία ὑπὸ Ἀθηναίων ἐκαύθη, διότι λόγον ποτὲ εἶπεν οὕτως ἀρξάμενος· Περὶ θεῶν, οὐκ ἔχω εἰδέναι, οὔτε ὡς εἰσιν, οὔτε ὡς οὐκ εἰσί. Corrige: εἴτε ὡς εἰσιν, εἴτε ὡς οὐκ εἰσί. Meminit Cicero lib. I. de Natura Deorum: *Quid? Diagoras, atheos qui dictus est, posteaque Theodorus, nonne apertè Deorum naturam sustulerunt? Nam Abderites quidem Protagoras, cujus à te modo mentio facta est, Sophistes temporibus illis vel maximus, cum in principio libri sui sic posuisset,* De Diis, neque ut sint, neque ut non sint, habeo dicere, *Atheniensium jussu urbe atque agro est exterminatus, librique ejus in Concione combusti.* Item Sextus Empiricus adversus Mathematicos paginâ 319. ὁ δὲ Πρωταγόρας Ῥήτωρ, ὑπογράψας, Περὶ Θεῶν, οὔτε εἰ εἰσίν, οὐθ' ὁποῖοί τινές εἰσι, δύναμαι λέγειν· πολλὰ γάρ ἐστι τὰ κωλύοντά με. Et Chrysostomus Homiliâ IV. in Pauli Epistolam primam ad Corinthios: καὶ γὰρ Πρωταγόρας παρ' αὐτοῖς, ἐπειδὴ ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ὅτι οὐκ οἶδα θεούς, οὐχ ὅτι τὴν οἰκουμένην περιιὼν καὶ κηρύττων, ἀλλ' ἐν μιᾷ πόλει, περὶ τῶν ἐσχάτων ἐκινδύνευσε. Id autem ex Persica disciplina hausisse Protagoram, scribit in ejus vita Philostratus: τὸ δὲ ἀπορεῖν φάσκειν εἴτε εἰσὶ θεοί, εἴτε οὐκ εἰσί, δοκεῖ μοι Πρωταγόρας ἐκ τῆς Περσικῆς παιδεύσεως παρανομῆσαι. Μάγοι γὰρ ἐπιθειάζουσι μὲν, οἷς ἀφανῶς δρῶσι· τὴν δὲ ἐκ φανεροῦ δόξαν τοῦ θείου καταλύουσιν, οὐ βουλόμενοι δοκεῖν παρ' αὐτοῦ δύνασθαι. *Quòd autem dictitaret Protagoras se dubitare, Deine essent, an non, mihi videtur ex Persica disciplina perversè profanéque locutus. Magi enim numen celebrant, ubi occultè operantur: sed palam de Numine opinionem rejiciunt, cùm videri nolint se ejus beneficio quid posse.*

52 Διὰ ταύτην δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ συγγράμματος, ἐξεβλήθη πρὸς Ἀθηναίων· καὶ τὰ βιβλία αὐτοῦ κατέκαυσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ] Sextus ibidem: παρ' ἣν αἰτίαν θάνατον αὐτοῦ καταψηφισαμένων τῶν Ἀθηναίων, διαφυγὼν, καὶ κατὰ θάλατταν πταίσας, ἀπέθανε. μέμνηται δὲ ταύτης τῆς ἱστορίας καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Σίλλων, ταῦτα διεξερχόμενος, (sequentes versus in ordinem redegimus)

--- Ὡς καὶ μετέπειτα Σοφιστῶν
Οὔτ' ἀλιγυγλώσσῳ, οὔτ' ἀσκόπῳ, οὔτ' ἀκυλίστῳ
Πρωταγόρῃ. ἔθελον δὲ τέφρην συγγράμματι θεῖναι,
Ὅττι θεοὺς κατέγραψ' οὔτ' εἰδέναι, οὔτε δύνασθαι
Ὁπποῖοί τινές εἰσι καὶ οἵτινες ἀθρήσασθαι,
Πᾶσαν ἔχων φυλακὴν ἐπιεικείης. τὰ μὲν οὐ οἱ
Χραίσμησ'· ἀλλὰ φυγῆς ἐπεμαίετο, ὄφρα μὴ οὕτως
Σωκρατικὸν πίνων ψυχρὸν ποτὸν, Ἀΐδι δύῃ (Melius Ἀΐδα.)

Et Minutius Felix in Octavio: *Cùm Abderitem Protagoram Athenienses Viri, consultè potiùs quàm profanè de divinitate disputantem, & expulerint suis finibus, & in Concione ejus Scripta deusserint*, &c. Josephus libro II. contra Appionem: καὶ Πρωταγόρας, εἰ μὴ θᾶττον ἔφυγε, συλληφθεὶς ἂν ἐτεθνήκει, γράψαι τι δόξας οὐχ ὁμολογούμενον τοῖς Ἀθηναίοις περὶ θεῶν. Eusebius de Præparat. Euangelica XIV. 19. Τὸν δὲ Πρωταγόραν λόγος ἔχει κεκλῆσθαι ἄθεον. γράφων γέ τοι καὶ αὐτὸς περὶ Θεῶν, εἰσβολῇ τοιᾷδε ἐχρήσατο· Περὶ μὲν οὖν Θεῶν οὐκ οἶδα, οὐθ' ὡς εἰσίν, οὐθ' ὁποῖοί τινες ἰδέαν· πολλὰ γάρ ἐστι τὰ κωλύοντά με ἕκαστα τούτων εἰδέναι. τοῦτον Ἀθηναῖοι φυγῇ ζημιώσαντες, τοὺς βίβλους αὐτοῦ δημοσίᾳ ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ κατέκαυσαν. Meminit & Suidas: τοῦ δὲ Πρωταγόρου τὰ βιβλία ὑπὸ Ἀθηναίων ἐκαύθη, διότι λόγον ποτὲ εἶπεν οὕτως ἀρξάμενος, Περὶ θεῶν οὐκ ἔχω εἰδέναι, οὔτε ὡς εἰσίν, οὔτε ὡς οὐκ εἰσί. Et Philostratus in ejus Vita: διὰ μὲν δὴ τοῦτο πάσης γῆς ὑπὸ Ἀθηναίων ἠλάθη, ὡς μέν τινες, κριθείς· ὡς δὲ ἐνίοις δοκεῖ, ψήφου ἐπενεχθείσης μὴ κριθέντι. νήσους δὲ ἐξ ἠπείρων ἀμείβων, καὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις φυλαττόμενος πάσαις θαλάτταις ἐνεσπαρμένας, κατέδυ πλέων ἐν ἀκατίῳ μικρῷ. *Propterea certè omni solo ab Atheniensibus expulsus, cùm judicio, ut quidam volunt, condemnatus fuisset: ut verò aliis videtur, cum sententia, indictâ causâ, data esset. Ex continenti in insulas transmissurus, cùm Atheniensium triremes, toto mari dispersas, caveret, subterfugiens parvâ cymbâ navigavit.*

Οὗτος πρῶτος μισθὸν εἰσεπράξατο μνᾶς ἑκατόν] Suidas similiter. Fabius III. 1. à Protagora Euathlum discipulum artem didicisse scribit decem denariorum millibus. Meminit hujus διδάκτρου & Gellius V. 3. *Is tamen Protagoras, insincerus quidem Philosophus, sed acerrimus Sophistarum fuit. pecuniam quippe ingentem cùm à Discipulis acciperet annuam, pollicebatur se id docere, quanam verborum industria causa infirmior fieret fortior. quam rem Græcè ita dicebat,* τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν. Et Plato in Theæteto: οἶδα γὰρ ἄνδρα ἕνα Πρωταγόραν, πλείω χρήματα κτησάμενον ἀπὸ ταύτης τῆς σοφίας, ἢ Φειδίαν γε, ὃς οὕτω περιφανῶς καλὰ ἔργα εἰργάζετο, καὶ ἄλλους δέκα τῶν ἀνδριαντοποιῶν. *Novi enim virum unum Protagoram, qui plures ob hanc sapientiam pecunias cumulavit, quàm aut Phidias ille, cujus tam conspicua pulcráque opera exstant, aut decem alii Sculptores.* Videndus Plato in Protagora. Adde Philostratum in ejus Vita. τὸ δὲ μισθοῦ, inquit, διαλέγεσθαι, πρῶτος μὲν εὗρε. Subjungit Philostratus: πρῶτος δὲ παρέδωκεν Ἕλλησι πρᾶγμα οὐ μεμπτόν· ἃ γὰρ σὺν δαπάνῃ σπουδάζομεν, μᾶλλον ἀσπαζόμεθα τῶν προῖκα. *Ac proinde primus rem non reprehensibilem Græcis tradidit. nam*

ea studia quæ sumptu comparamus, longè cupidiùs complectimur quàm ea quæ gratis exequimur. Scripserat Protagoras librum, cui titulus Δίκη ὑπὲρ μισθοῦ. Meminit Noster infrà in Elencho librorum Protagoræ.

Καὶ λόγων ἀγῶνας ἐποιήσατο, &c.] ἐθεάσατο, ceteræ Editiones: pro quo Casaubonus ἔθετο reponebat. ἐποιήσατο rectum est: & ita Codex Regius. Ita quoque apud Suidam: cujus locum juvat adscribere: καὶ ἐπεκλήθη πρῶτος οὗτος Σοφιστής. πρῶτος δὲ οὗτος τοὺς ἐριστικοὺς λόγους εὗρε, καὶ ἀγῶνα λόγων ἐποιήσατο.

53 Καὶ πρῶτος κατέληξε τὰς πρὸς τὰς θέσεις ἐπιχειρήσεις] κατέδειξε, meliùs ceteræ Editiones. ἐπέδειξε habent Regiæ Membranæ.

Ἀρτεμίδωρος ὁ Διαλεκτικὸς ἐν τῷ πρὸς Χρύσιππον] De Philosophis qui *Dialectici* fuere nuncupati, legendus Jonsius.

Καὶ πρῶτος τὴν καλουμένην τύλην, ἐφ᾽ ἧς τὰ φορτία βαστάζουσιν, εὗρεν] κοτύλην, legerat Suidas: quod rectè Casaubonus animadvertit: ita enim ille in κοτύλη: καὶ ἐφ᾽ ἧς τὰ φορτία βαστάζουσιν, ἣν πρῶτος ἐφεῦρε Πρωταγόρας· φορτοφόρος γὰρ ἦν. Sed inciderat in vitiosos Codices: quin enim τύλην legi debeat, nulla dubitatio est. Est verò τύλη hoc loco, *culcita, lodix*. Ita Lucilius in Epigrammate lib. II. Anthol. Tit. εἰς Κλέπτας.

Εἴσιδεν Ἀντίοχος τὴν Λυσιμάχου ποτὲ τύλην·
Κ᾽ οὐκ ἔτι τὴν τύλην εἴσιδε Λυσίμαχος.

Ubi Scholiastes τύλην, exponit στρῶμα. Pollucem videsis x. 8. & Suidam in τύλη. Aliàs τύλη idem est quod τύλος & τύλωμα, id est *callus*; qualis evenire solet eorum humeris qui crebrò onera bajulant: ὁποῖος πολλάκις ἐπὶ τοῦ ὤμου γίνεται τοῖς ἀχθοφόροις, ἐκ τοῦ βαστάζειν τι συνεχῶς, inquit Aristophanis Scholiastes ad Acharn. Hujus significationis meminit & Pollux VII. 26. τύλη δ᾽ ἐκαλεῖτο, ἡ ἐπὶ τοῖς τραχήλοις αὐτῶν (Bajulorum) ὑπὸ τῶν ἀχθέων γινομένη τριβή. Quæ postrema hujus vocis significatio, cùm de Bajulis hoc loco sermo esset, Aldobrandinum interpretem in errorem induxit.

Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Περὶ παιδείας] Cujus libri meminit suprà Noster in Indice librorum Aristotelicorum.

Φορμοφόρος γὰρ ἦν, ὡς καὶ Ἐπίκουρός που φησί· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἤρθη πρὸς Δημόκριτον, ξύλα δεδωκὼς ὀφθείς] Id Epicurus scripsit in Epistola quadam. Testatur Athenæus libro VIII. 13. his verbis: Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ Ἐπιστολῇ ὁ Ἐπίκουρος, καὶ Πρωταγόραν φησὶ τὸν Σοφιστὴν, ἐκ φορμοφόρου καὶ ξυλοφόρου, πρῶτον μὲν γενέσθαι γραφέα Δημοκρίτου· θαυμασθέντα δ᾽ ὑπ᾽ ἐκείνου ἐπὶ ξύλων τινῶν ἰδίᾳ συνθέσει, ἀπὸ ταύτης τῆς ἀρχῆς ἀναληφθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ, καὶ διδάσκειν ἐν κώμῃ τινὶ γράμματα, ἀφ᾽ ὧν ἐπὶ τὸ σοφιστεύειν ὁρμῆσαι. Meminit hujus historiæ & Gellius v. 3. Verba hæc sunt, quæ super ea re fecit elegantissima: *Protagoram, virum in studiis doctrinarum egregium, cujus nomen Plato libro illi suo incluto inscripsit, adolescentem ajunt, victûs quærendi gratiâ, in mercedem missum, vecturásque onerum corpore suo factitavisse: quod genus Græci* βαστάζοντας *vocant, Latinè* Bajulos *appellamus. Is de proximo rure in Abderam oppidum, cujus popularis fuit, caudices ligni plurimos funiculo brevi circumdatos portabat. Tum fortè Democritus, civitatis ejusdem civis, homo ante alios virtutis & Philosophiæ gratiâ venerandus, cùm egrederetur extra urbem, videt eum cum illo genere oneris tam impedito ac tam incohibili facilè atque expeditè incedentem: & propè accedit; & vincturam posituramque ligni scitè peritéque factam considerat, petitque ut paulum acquiescat. quod ubi Protagoras, uti erat petitum, fecit, atque itidem Democritus acervum illum & quasi orbem caudicum brevi vinculo comprehensum, ratione quadam quasi geometricâ librari contínerique animadvertit, interrogavit quis id lignum ita composuisset: & cùm ille à se compositum dixisset, desideravit uti solveret, ac denuò in modum eumdem collocaret: at postquam ille solvit, ac similiter composuit, tum Democritus, animi aciem solertiamque hominis non docti demiratus, Mi Adolescens, inquit, cùm ingenium bene faciendi habeas, sunt majora melioraque quæ facere mecum possis: abduxitque eum statim, secumque habuit, & sumptum ministravit, & philosophiam docuit, & esse eum fecit quantus posteà fuit.* Adde Suidam in Πρωταγόρας· οὗτος πρότερον ἦν φορτοβαστάκτης· ἐντυχὼν δὲ Δημοκρίτῳ, ἠράσθη λόγων, καὶ φιλοσοφήσας, ἐπὶ ῥητορείαν ἐτράπη. Rectè porro Casaubonus δεδεκὼς hoc loco apud Nostrum emendabat. Notabis obiter, φορτοφόρος apud Suidam scriptum esse. Sed φορμοφόρος rectum est: & ita apud Athenæum loco allato: itemque apud Laërtium: cujus hæc sunt verba infrà in Epicuro: φορμοφόρον τε Πρωταγόραν (ἐκάλει) καὶ γραφέα Δημοκρίτου, καὶ ἐν κώμαις γράμματα διδάσκειν· quæ Hesychius Milesius similiter descripsit. Igitur ita quoque reponendum apud Suidam. Suidas ipse in φορμοφόρος· φορμοφόρος ἦν Πρωταγόρας ὁ Φιλόσοφος.

Διεῖλέ τε τὸν λόγον πρῶτος εἰς τέτταρα, εὐχωλὴν, &c.] Eadem legas apud Suidam. Fabius III. 4. *Protagoram transeo, qui interrogandi, respondendi, mandandi, precandi, quod* εὐχωλὴν *dixit, partes solas putat.*

Εἷς τῶν τετρακοσίων] Πεντακοσίους novi, ex Polluce VIII. 8. 5. & Βουλὴν τοὺς ἑξακοσίους, è Sexto contra Mathemat. pag. 43. τετρακοσίους, non novi. 54

Τὰ σωζόμενα αὐτοῦ βιβλία τάδε.] Omisit Laërtius librum Περὶ τοῦ ὄντος, *de Ente*; qui ætate Porphyrii etiamnum extabat. Testatur Porphyrius ipse, libro primo τῆς φιλολογίας ἀκροάσεως, apud Euseb. de Præparat. Euangelica x. 3. Memoratur autem & Sexto Empirico adversus Mathematicos libro VII. pag. 149. ἐν γὰρ τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ τοῦ μὴ ὄντος, ἢ περὶ φύσεως, τρία κατὰ τὸ ἑξῆς κεφάλαια κατασκευάζει Πρωταγόρας· & cætera, quæ vide. Ubi obiter notandum, Sextum librum Protagoræ appellare Περὶ τοῦ μὴ ὄντος, quem Porphyrius vocat Περὶ τοῦ ὄντος. Omisit Laërtius & librum de Diis, de quo ipsemet suprà, hac ipsa in Vita: cujus meminit quoque Sextus Empiricus adversus Mathematicos. pag. 319. 55

Περὶ τῆς ἐν ἀρχῇ καταστάσεως] Convertit Aldobran-

dinus, *De prima commendatione*: ac proinde videtur legisse, *συστάσεως*.

Πλέοντος αὐτοῦ εἰς Σικελίαν, τὴν ναῦν καταποντισθῆναι] Meminit Sextus loco suprà memorato.

56 Βιώσαντα ἔτη πρὸς τὰ ἐνενήκοντα. Ἀπολλόδωρος δέ φησιν ἑβδομήκοντα· σοφιστεῦσαι δὲ τεσσαράκοντα, καὶ ἀκμάζειν κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα] Quod à Platone habuit Apollodorus: cujus hæc sunt verba in Menone: *οἶμαι γὰρ αὐτὸν ἀποθανεῖν* (Protagoram) *ἐγγὺς ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονότα· τετταράκοντα δὲ ἐν τῇ τέχνῃ ὄντα.*

Καί σε, Πρωταγόρη] Legendum, Καὶ σεῦ. Ita optimè Codex Regius.

Λέγεται δέ ποτε αὐτὸν ἀπαιτοῦντα τὸν μισθὸν Εὔαθλον τὸν μαθητὴν, ἐκείνου εἰπόντος, Ἀλλ᾽ οὐδέπω νενίκηκα, &c.] Paullò aliter apud Gellium lib. v. cap, 10. cujus locum, quamquam prolixiorem, infrà ponere non gravabor; est enim elegantissimus: *Euathlus Adolescens dives, eloquentiæ discendæ causarumque orandi cupiens fuit. Is in disciplinam Protagoræ se dedit, daturumque promisit mercedem grandem pecuniam, quantam Protagoras petiverat: dimidiumque ejus jam tunc dedit statim priùs quàm disceret; pepigitque ut reliquum dimidium daret, quo primo die causam apud Judices orasset, & vicisset. Postea cùm diutulè Auditor Assectatorque Protagoræ fuisset, & in studio quidem Facundiæ abunde promovisset, causas tamen non reciperet, tempusque jam longum transcurreret, & facere id videretur ne reliquum mercedis daret; capit consilium Protagoras, ut tum existimabat, astutum. Petere instituit ex pacto mercedem: litem cum Euathlo contestatur. & cùm ad Judices conjiciendæ consistendæque causæ gratiâ venissent, tum Protagoras sic exorsus est; Disce, inquit, stultissime Adolescens, utroque id modo fore ut reddas quod peto, sive contra te pronuntiatum erit, sive pro te. Nam si contra te lis data erit, merces mihi ex sententia debebitur, quia ego vicero: sin verò secundùm te judicatum erit, merces mihi ex pacto debebitur, quia tu viceris. Ad ea respondit Euathlus: Potui, inquit, huic tuæ tam ancipiti captioni isse obviam, si verba non ipse facerem, atque alio patrono uterer. Sed majus mihi in ista victoria prolubium est, cùm te non in causa tantùm, sed in argumento quoque isto vinco. Disce igitur tu quoque, Magister sapientissime, utroque modo fieri uti non reddam quod petis, sive contra me pronuntiatum erit, sive pro me. Nam si Judices pro causa mea senserint, nihil tibi ex sententia debebitur, quia ego vicero: sin contra me pronuntiaverint, nihil tibi ex pacto debebo, quia non vicero. Tum Judices dubiosum hoc inexplicabileque esse, quod utrimque dicebatur, rati, ne sententia sua, utramcumque in partem dicta esset, ipsa sese rescinderet, rem injudicatam reliquerunt, causamque in diem longissimam distulerunt. Sic ab adolescente Discipulo Magister disciplinæ eloquentiæ inclutus suo sibi argumento confutatus est, & captionis versutè excogitatæ frustratus est.* Narrat eamdem historiam Apuleius in Floridis, his verbis: *Protagoras quidam Sophista fuit longè multiscius, & cum primis Rhetoricæ repertis perfacundus, Democriti Physici civis æquævus. Inde ei suppeditata doctrina est. Eum Protagoram ajunt cum suo sibi discipulo Euathlo mercedem nimis uberem conditione temerariâ pepigisse; ut sibi tum demum id argenti daret, si primo tirocinio agendi penes Judices vicisset. Igitur Euathlus postquam cuncta illa exorabula Judicantium, & decipula adversantium, & artificia dicentium, versutus alioquin & ingeniatus ad astutiam, facilè perdidicit; contentus scire quod cupierat, cœpit nolle quod pepigerat: sed callidè nectendis moris frustrari Magistrum, diutuleque nec asserere velle, nec reddere, usque dum Protagoras eum ad Judices provocatum, expositâque conditione quâ docendum receperat, anceps argumentum ambifariam proposuit. Nam, sive ego vicero, inquit, solvere mercedem debebis, condemnatus: seu tu viceris, nihilominus reddere debebis, ut pactus: quippe qui hanc primam causam penes Judices viceris. Ita si vincis, in conditionem incidisti: si vinceris, in damnationem. Quid quæris? Ratio conclusa Judicibus acriter & invincibiliter videbatur. Enimverò Euathlus; utpote tanti veteratoris perfectissimus discipulus, biceps illud argumentum retorsit. Nam, si ita est, inquit, neutro modo quod petis debeo: aut enim vinco, & judicio dimittor: aut vincor, & pacto absolvor, ex quo non debeo mercedem, si hanc primam causam fuero penes Judices victus. Ita me omni modo liberat, si vinco, conditio; si vincor, sententia.* Simile quid de Corace narrat Sextus Empiricus adversùs Mathematicos pag. 81. *νεανίας πόθῳ Ῥητορικῆς κατασχεθεὶς, προσῆλθεν αὐτῷ, τὸν ὁρισθησόμενον ὑπ᾽ αὐτοῦ μισθὸν δώσειν ἐπαγγελλόμενος, ἂν τὴν πρώτην νικήσῃ δίκην. συμφωνίας δὲ γενομένης, καὶ τοῦ μειρακίου ἱκανὴν ἕξιν ἐμφαίνοντος ἤδη, ὁ μὲν Κόραξ ἀπῄτει τὸν μισθόν· ὁ δ᾽ ἀντέλεγεν. ἀμφότεροι δὲ παρελθόντες εἰς τὸ δικαστήριον, ἐκρίνοντο. ὅτε καὶ πρῶτόν φασι τὸν Κόρακα τοιαύτῃ τινὶ χρῆσθαι ἐπιχειρήσει, λέγοντα, ὡς ἐάν τε νικήσῃ, ἐάν τε μὴ, λαβεῖν ὀφείλει τὸν μισθόν· νικήσας μὲν, ὅτι ἐνίκησεν· λειφθεὶς δὲ, κατὰ τὸν τῆς συμφωνίας λόγον· ὡμολόγησε γὰρ αὐτῷ ὁ ἀντίδικος ἀποδώσειν τὸν μισθὸν, ἐὰν τὴν πρώτην νικήσῃ δίκην, ἣν αὐτόθεν νικήσας, ὀφείλει τὴν ὑπόσχεσιν χρεολυτεῖν. θορυβησάντων δὲ τῶν δικαστῶν, ὡς δίκαια λέγοντος αὐτοῦ, παραλαβὼν τοὺς λόγους ὁ νεανίας, τῷ αὐτῷ ἐπιχειρήματι, μηδὲν μεταθεὶς, ἐχρῆτο. ἐάν τε γὰρ νικήσω, φησὶν, ἐάν τε νικηθῶ, οὐκ ὀφείλω τὸν μισθὸν ἀποδοῦναι Κόρακι· νικήσας μὲν, ὅτι ἐνίκησα· λειφθεὶς δὲ, κατὰ τὸν τῆς συμφωνίας λόγον· ὑπεσχόμην γὰρ τὸν μισθὸν, ἐὰν τὴν πρώτην νικήσω δίκην· λειφθεὶς δὲ, οὐκ ἀποδώσω. εἰς ἐποχὴν δὲ καὶ ἀπορίαν ἐλθόντες οἱ δικασταὶ, διὰ τὴν ἰσοσθένειαν τῶν Ῥητορικῶν λόγων, ἀμφοτέρους ἐξέβαλον τοῦ δικαστηρίου, ἐπιφωνήσαντες τὸ, Ἐκ κακοῦ κόρακος,* (delenda videtur particula Ἐκ) *κακὸν ᾠόν. Cùm Adolescens teneretur desiderio Rhetoricæ, ad eum* (Coraca) *accessit, promittens se ei daturum mercedem quæ ab ipso fuisset constituta, si primam vicisset litem. Pacto autem convento, & jam ostendente Adolescente se satis eruditum, Corax quidem poscebat mercedem: ille autem contradicebat: ambo autem ad Tribunal accedentes, litigabant. Quo*

tempore dicunt primum Coracem tali uſum eſſe argumentatione; dicendo, quòd ſeu vicerit, ſeu non vicerit, debeat accipere mercedem: ſi vicerit quidem, quia vicit: ſi autem victus ſit, propter pactum conventum: ſpopondit enim Adverſarius ſe ei daturum mercedem, ſi viciſſet primam litem, quam ex eo quòd vicerit, debet ex promiſſo ſe liberare debito. Cùm autem ſtrepitum edidiſſent Judices, ut qui juſta diceret, reſpondens Adoleſcens, eodem argumento, nihil mutans, uſus eſt: Nam ſive vicero, inquit, ſive victus fuero, non debeo dare mercedem Coraci. Si vicerim quidem, quia vici: ſi victus autem fuero, ex pacto convento: promiſi enim me daturum mercedem, ſi primam litem vicero; victus autem, non reddam. Aſſenſionem autem ſuſtinentes, & rei exitum non invenientes Judices, propterea quòd Rhetoricæ Orationes eſſent ejuſdem ponderis, utrumque à Tribunali ejecerunt, acclamantes, Mali Corvi malum ovum. Corax ille Rhetor fuit Siculus, & Protagora antiquior. Id diſcere eſt ex Quintiliano lib. III. cap. 1. Dictum hoc, *Mali Corvi malum ovum*, de Johanne Roberto, Anteceſſore Aurelianenſi, Coraſii diſcipulo, uſurpavit Cujacius in Mercatore libro II. cap. 29. Sed Græcè melius extuliſſet: alluſiſſet enim ad vocem *Coraſius*.

Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Πρωταγόρας, &c.] Fuit & Protagoras, Euagoræ filius; de quo Xenophon Ἑλλην. H. 4. & Pauſanias in Atticis. Fuit & Protagoras Cyzicenus; cui Nicander Alexipharmaca ſua nuncupavit.

DIOGENES.

57 A'Πολλωνιάτης] Viginti quinque fuere Apolloniæ. Ex qua Diogenes Phyſicus fuerit, difficile dictu abſque Stephano eſſet, à quo didicimus fuiſſe ex Apollonia quæ erat in Creta: εἰκοστὴ τρίτη, Κρήτης, ἡ πάλαι Ἐλεύθερα, Κλίνου πατρίς· ἐκ ταύτης ὁ Φυσικὸς Διογένης. Smyrnæus aliis dicitur. Immo & ipſi Laërtio in Anaxarchi quæ ſequitur Vitâ: qui hujus rei meminiſſe hîc debuit: ſed ibi fortaſſe hæc verba τοῦ Σμυρναίου addita fuere à Librario.

Στοιχεῖον εἶναι τὸν ἀέρα, &c.] Cicero 1. de Natura Deorum: *Quid? aër, quo Diogenes Apolloniates utitur Deo, quem ſenſum habere poteſt? aut quam formam Dei?* Euſebius lib. I. de Præparat. Evangelica cap. 8. Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης ἀέρα ὑφίσταται στοιχεῖον· κινεῖσθαι δὲ τὰ πάντα, ἀπείρους τε εἶναι τοὺς κόσμους. κοσμοποιεῖ δὲ οὕτως· ὅτι τοῦ παντὸς κινουμένου, καὶ ᾗ μὲν ἀραιοῦ, ᾗ δὲ πυκνοῦ γινομένου, ὅπου συνεκύρησε τὸ πυκνὸν, συστροφὴν ποιῆσαι, καὶ οὕτω τὰ λοιπὰ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον· τὰ κουφότατα τὴν ἄνω τάξιν λαβόντα, τὸν ἥλιον ἀποτελέσαι. *Diogenes Apolloniata Aërem elementum ponit: moveri autem univerſa, & infinitos eſſe mundos affirmat. Ceterùm ejuſmodi ſomniat eorum molitionem: ſcilicet cùm Univerſum ita moveretur, ut rarius hìc, alibi denſius fieret, ubicumque major denſitas contingeret, ibi convolutionem quamdam effeciſſe, tum ſimilem in modum cetera: quæ autem omnium leviſſima partes eſſent, eas regione ſuperiori occupatâ Solem produxiſſe.*

Habuit autem Diogenes Apolloniata hanc de aëre ſententiam ab Anaximene. Clemens in Admonitione ad Gentes: στοιχεῖα μὲν οὖν ἀρχὰς ἀπέλειπον ἐξυμνήσαντες, Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, τὸ ὕδωρ· καὶ Ἀναξιμένης, ὁ καὶ αὐτὸς Μιλήσιος, τὸν ἀέρα· ᾧ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης κατηκολούθησεν. *Principia itaque à ſe laudata reliquerant, Thales Mileſius aquam; & Anaximenes, qui & ipſe quoque fuit Mileſius, aërem: quem Diogenes Apolloniates eſt poſteà conſecutus.*

Τόν τε ἀέρα πυκνούμενον καὶ ἀραιούμενον, γεννητικὸν εἶναι τῶν κόσμων] Lipſius in Manuductione 1. 8. legendum cenſet τῶν ἐν κόσμῳ· qui & ibidem hos Apollinaris Sidonii verſus, in Epithalamio Polemioni & Araneolæ dicto, de Diogene noſtro Apolloniate accipit:

Quartus Anaxagoras Thaletica dogmata ſervat, &c.
Junior huic junctus reſidet Collega: ſed idem
Materiam cunctis creaturis aëra credens,
Judicat inde Deum, faceret quo cuncta, tuliſſe.

Οὐδὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι, οὐδὲ εἰς τὸ μὴ ὂν φθείρεσθαι] Quod habuit à Democrito. Vide ſuprà in Democrito.

Λόγου παντὸς ἀρχόμενον, δοκεῖ μοι χρεὼν εἶναι τὴν ἀρχὴν ἀναμφισβήτητον παρέχεσθαι· τὴν δὲ ἑρμηνείαν, ἁπλῆν καὶ σεμνήν] Quod ipſum jam ſuprà retulerat Laërtius in Vita Diogenis Cynici extrema: ubi nos vide.

ANAXARCHUS.

A'Βδηρίτης] Etiam Abderites dicitur Plutarcho Sympoſ. VII. 5. 58

Οὗτος ἤκουσε Διομένους τοῦ Σμυρναίου] Corrige Διογένους. Euſebius de Præparat. Evang. XIV. 17. Ξενοφάνους δὲ ἀκουστὴς γέγονε Παρμενίδης, τούτου Μέλισσος· οὗ Ζήνων, οὗ Λεύκιππος, οὗ Δημόκριτος, οὗ Πρωταγόρας καὶ Νεσσᾶς, οὗ Διογένης, οὗ Ἀνάξαρχος. Epiphanius adversùs Hæreſes III. Διογένης ὁ Σμυρναῖος, κατὰ δέ τινας Κυρηναῖος, τὰ αὐτὰ τῷ Πρωταγόρᾳ ἐδόξασε. Clemens Stromat. I. Δημοκρίτου δὲ ἀκουσταὶ, Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης, καὶ Μητρόδωρος ὁ Χῖος· οὗ Διογένης ὁ Σμυρναῖος, οὗ Ἀνάξαρχος. Notandum autem Diogenem Smyrnæum à Laërtio hoc loco appellari, qui ſuprà *Apolloniates* eidem dictus fuit: non enim diverſi ſunt Smyrnæus & Apolloniates. Is, & *Cyrenæus* quibuſdam dicebatur, teſte Epiphanio loco citato.

Οἱ δὲ, Μητροδώρου τοῦ Χίου] Suidas in Δημόκριτος· μαθητὴς δὲ αὐτοῦ διαφανὴς ἐγένετο, Μητρόδωρος ὁ Χῖος· οὗ πάλιν ἀκροαταὶ, Ἀνάξαρχος, καὶ Ἱπποκράτης ὁ ἰατρός· Corrigendus in Πύῤῥων· καὶ διήκουσε Βρύσωνος, τοῦ Κλεινομάχου μαθητοῦ· εἶτα Ἀλεξάνδρου, τοῦ Μητροδώρου μαθητοῦ τοῦ Χίου· οὗ διδάσκαλος ἦν Μητρόδωρος ὁ Ἀβδηρίτης. Lege εἶτα Ἀναξάρχου, τοῦ Μητροδώρου μαθητοῦ τοῦ Χίου· οὗ διδάσκαλος ἦν Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης.

Ὅς ἔλεγε μηδὲ αὐτὸ τοῦτο εἰδέναι, ὅτι οὐδὲν οἶδε] Cicero Acad. Quæſt. lib. IV. *Chius Metrodorus initio libri qui eſt de Natura: Nego, inquit, ſcire nos, ſciamuſne aliquid, an nihil ſciamus; ne id ipſum qui-*

dem neſcire, aut ſcire, ſcire nos; nec, omnino ſitne aliquid, an nihil ſit. Inter eos qui κριτήριον ſuſtulerunt, etiam Metrodorus ab Empirico recenſetur adversùs Mathemat. pag. 146. & 153. Ceterum & hoc dictum tribuitur Socrati ab eodem Laërtio in Vita Socratis. Addititium hoc loci videtur eſſe: neque enim de Metrodori dogmatibus ſermo erat.

Νέσσου τοῦ Χίου] Νισον, Editio Frobeniana; necnon Regiæ Membranæ. Stephanica, Νασσᾶ. Νισσᾶς, dicitur Euſebio loco proximè memorato.

Ὁ δ' οὖν Ἀνάξαρχος καὶ Ἀλεξάνδρῳ συνῆν] Sequitur mox, καί ποτε ἐν συμποσίῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐρωτήσαντος, &c. Alexandri Paraſitum vocat Lucianus in Paraſito. Talentis centum ab Alexandro fuit donatus, Plutarcho teſte in Apophthegmatis. Sub quo militaſſe, ſcribit Ælianus Var. Hiſt. IX. 30. Quod de eo refert Arrianus lib. IV. de Expedit. Alexandri, infrà ponere non gravabor: εἰσὶ δὲ Ἀνάξαρχον τὸν Σοφιστὴν ἐλθεῖν μὲν παρ' Ἀλέξανδρον κληθέντα, ὡς παραμυθησόμενον· εὑρόντα δὲ κείμενον, καὶ ἐπιστένοντα, ἐπιγελάσαντα, ἀγνοεῖν, φάναι, διότι ἐπὶ τῷδε οἱ πάλαι Σοφοὶ ἄνδρες τὴν Δίκην πάρεδρον τῷ Διῒ ἐποίησαν, ὡς ὅ, τι ἂν πρὸς τοῦ Διὸς κυρωθῇ, τοῦτο ξὺν δίκῃ πεπραγμένον. καὶ οὖν καὶ τὰ ἐκ βασιλέως μεγάλου γιγνόμενα, δίκαια χρῆναι νομίζεσθαι, πρῶτα μὲν πρὸς αὐτοῦ βασιλέως, ἔπειτα πρὸς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· ταῦτα εἰπόντα παραμυθήσασθαι μὲν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ τότε. *Sunt qui ſcribant Anaxarchum Sophiſtam conſolandi ejus cauſâ accerſitum, ad eum veniſſe: quumque jacentem, atque ſuſpirantem offendiſſet, arridentem dixiſſe, Ignorare ipſum cur veteres Sapientes Juſtitiam Jovi aſſidentem fecerint; nimirum, quia quidquid à Jove decernitur, id juſtè factum eſſe cenſeri debeat. oportere igitur, quæ à magno Rege fierent, juſta exiſtimari, primùm quidem ab ipſo Rege, deinde à ceteris mortalibus. Atque hoc quidem dicto nonnihil ſolatii Alexandro attuliſſe.* Addit Arrianus: κακὸν δὲ μέγα, ὡς ἐγὼ φημὶ, ἐξεργάσασθαι Ἀλεξάνδρῳ, καὶ μεῖζον ἔτι ἢ ᾧ τότε ξυνείχετο, εἴπερ οὖν σοφοῦ ἀνδρὸς τήνδε ἔγνω τὴν δόξαν, ὡς οὐ τὰ δίκαια ἄρα χρὴ σπουδῇ ἐπιλεγόμενον πράττειν τὸν βασιλέα, ἀλλὰ ὅ, τι ἂν καὶ ὁπωσοῦν ἐκ βασιλέως πραχθῇ, τοῦτο δίκαιον νομίζειν. *Ego verò majoris errati quàm prioris auctorem Alexandro Anaxarchum fuiſſe cenſeo, ſi illam viri ſapientis ſententiam eſſe ſtatuit. Non oportere nimirum Regem ſummo ſtudio delectuque adhibito juſta agere: ſed quidquid aut qualecumque ſit quod Rex faciat, juſtum cenſeri debere.*

59 Συλλαβὼν αὐτὸν, καὶ εἰς ὅλμον βαλὼν, ἐκέλευσε σιδηροῖς ὑπέροις τύπτεσθαι, &c.] Ovidius in Ibin:

Aut, ut Anaxarchus, pilâ minuaris in altâ,
Jactaque pro ſolitis frugibus oſſa ſonent.

Ad quem locum Vetus Scholiaſtes: *Anaxarchus in mortario poſitus fuit, & ſicut ſinapi contritus.* Plutarchus in Tractatu de Virtute morali; ubi de Anaxarcho: ὁ μὲν γὰρ (Nicocreon) ὑπέροις σιδηροῖς κατέπτισσε καὶ κατέκοπτεν ἐκεῖνον. Tertullianus in Apologetico: *Anaxarchus, cùm in exitium ptiſana pilo tunderetur, Tunde, tunde, ajebat, Anaxarchi follem; Anaxarchum enim non tundis.* Origenes contra Celſum lib. VII. γενναῖος μὲν οὖν ὁ Ἀνάξαρχος, λέγων τῷ τῆς Κύπρου τυράννῳ Νικοκρέοντι, Πτίσσε, πτίσσε τὸν Ἀναξάρχου θύλακον. μονογενὲς δὲ τοῦτο περὶ Ἀναξάρχου ἴσασι θαυμαζόμενον Ἕλληνες. Celſus contra Chriſtianos ibidem: Ἀνάξαρχον γοῦν, ſubauditur εἴχετε) ὃς εἰς ὅλμον ἐμβληθεὶς, καὶ παρανομώτατα συντριβόμενος, εὖ μάλα κατεφρόνει τῆς κολάσεως, λέγων, Πτίσσε, πτίσσε τὸν Ἀναξάρχου θύλακον, αὐτὸν γὰρ οὐ πτίσσεις. θείου τινὸς, ὡς ἀληθῶς, πνεύματος ἡ φωνή. ἀλλὰ καὶ τούτῳ φθάσαντί τινες ἠκολούθησαν Φυσικοί. Clemens Stromat. IV. τὰ γὰρ Ἀναξάρχου σιωπῶ, Πτίσσε, ἐπιβοῶντος, τὸν Ἀναξάρχου θύλακον· Ἀνάξαρχον γὰρ οὐ πτίσσεις· ὁπηνίκα πρὸς τοῦ Τυράννου ὑπέροις σιδηροῖς ἐπτίσσετο. Gregorius Nazianzenus Epiſt. 58. ὁ μὲν Ἀνάξαρχος, ἐν ὅλμῳ κοπτομένων αὐτοῦ κρεῶν, οὕτω τοῦ Τυράννου κελεύοντος, πτίσσειν τὸν Ἀναξάρχου θύλακον διεκελεύετο τοῖς βασανισταῖς· Τί τοῦτο; λέγων· τὸ μοχθηρὸν ἡμῶν σαρκίον· ὡς Ἀναξάρχου γε οὐ πτισσομένου τῆς φιλοσόφου ψυχῆς. Theodoritus Serm. VIII. οὐδέ γε Ἀνάξαρχος ἐκεῖνος, ὃς ὑπέροις πτισσόμενος σιδηροῖς, ἔλεγεν, ὥς φασι, Πτίσσε, πτίσσε τὸν Ἀναξάρχου θύλακον· Ἀνάξαρχον γὰρ οὐ πτίσσεις. Meminit & Dio Chryſoſtomus Orat. XXXVII. ἕτερος δέ τις ζῶν, ἐμπνέων, αἰσθανόμενος, πτίσσε, πτίσσ', ἔφη, τὸν Ἀναξάρχου θύλακον· Ἀνάξαρχον γὰρ, &c. Nemeſius de Natura Hominis cap. 30. ſed qui tormenti cauſam aliam reddit: Ἀνάξαρχος ὁ Φιλόσοφος ὑπομείνας πτίσσεσθαι ὑπὸ Νικοκρέοντος τοῦ Τυράννου ὑπὲρ τοῦ μὴ προδοῦναι τοὺς φίλους. Ex his omnibus locis legendum apparet in hoc Laërtii loco, Πτίσσε τὸν Ἀναξάρχου θύλακον, non Πτύσσε· & poſteà: Ἀνάξαρχον δὲ οὐ πτίσσεις, non verò οὐ πλήττεις. Quam lectionem adſtruit & qui in ſequenti Obſervatione à nobis profeRetur, Philonis Judæi locus: & quod in Tertulliano legitur: *Cùm in exitium, ptiſana pilo tunderetur. ptiſana* enim ἀπὸ τοῦ πτίσσειν, ut rectè Ariſtophanis Scholiaſtes ad Acharnenſes. πτίσσειν, ἔστι τὸ κριθὰς, ἢ ἄλλο τι, λεπίζειν καὶ καθαροποιεῖν. ἔνθεν καὶ πτισάνη λέγεται, λελεπισμένη καὶ κεκαθαρμένη κριθή. Quæ verba deſcripſit Suidas in περιεπτισμένοι. Athenæus quoque libro X. cap. 21. πεποίηται δὲ πτισάνης τοὔνομα ἀπὸ τοῦ πτίσσειν καὶ ἀνεῖν. Sed illud de voce ἀνεῖν, falſum eſt, & contra analogiam. Legendum videtur, ἀπὸ τοῦ πτίσσειν, καθαρίζειν. Eandem lectionem adſtruunt & hæc Euſtathii ad Odyſſeam B. pag. 1450. editionis Romanæ: πτίσσε, πτίσσε, τὸν Ἀναξάρχου θύλακον. Sed ubi legendum θυλάκιον, docent verba Euſtathii quæ præceſſere: καὶ κατὰ τὸ ὑποκοριστικὸν δὲ, οὐδὲ ἧττον. Obiter emendandus Syneſius. Addit Euſtathius: Φιλοσοφίας ὄφελος τὸ μηδὲν ἡγεῖσθαι δεινὸν ἀναχωρῆσαι τοῦ θυλακίου τῶν κρεϋλλίων, ἤγουν τοῦ σώματος. Οὕτω δὲ πάντως νοεῖται καὶ ὁ τοῦ Ἀναξάρχου θύλακος. Hæc Φιλοσοφίας ὄφελος τὸ, μηδὲν ἡγεῖσθαι δεινὸν ἀναχωρῆσαι τοῦ θυλακίου, ſunt è Syneſio, epiſtolâ 132. ſed ubi male vulgò legitur, κρεϋλίων. Quod, quid ſit, ignorare ſe dicit Interpres Naogeorgus. κρεΰλλιον eſt diminutivum vocis κρέας; ut βρεφύλλιον vocis βρέφος. Rectè igitur Suidas τὸ σῶμα eſſe ait.

Κελεύ-

Κελεύσαντος δὲ τοῦ Νικοκρέοντος, καὶ τὴν γλῶτταν αὐτοῦ ἐκτμηθῆναι, λόγος ἀποτραγόντα ἐμπτύσαι αὐτῷ] Quod etiam teſtatur Philo Judæus in libro Quòd omnis probus liber: *τοιγαροῦν ὁ μὲν κρεμάμενος καὶ κατατεινόμενος ὑπὲρ τοῦ τι τῶν ἀῤῥήτων ἐκλαλῆσαι· πυρὸς, σιδήρου, τῶν ἐν τῇ φύσει κραταιοτάτων, φανεὶς δυνατώτερος, ἀποτρώγων τοῖς ὀδοῦσι τὴν γλῶτταν, εἰς τὸν βασανιστὴν ἠκόντισεν, ἵνα μηδ᾽ ἄκων λόγον ἡσυχῇ φθέγξηται βιασθείς. ὁ δὲ πληκτικώτατα εἶπε, Πτίσσε τὸν Ἀναξάρχου ἀσκόν· Ἀνάξαρχον γὰρ οὐκ ἂν δύναιο.* Ubi obiter obſervandum, Philonem minùs propriè *ἀσκὸν* dixiſſe, quod alii Scriptores *θύλακον* appellarunt: eſt enim *θύλακος*, ſeu *θυλάκιον*, *ſiliqua, loculamentum; folliculus leguminum.* Gloſſarium Vetus: *θυλάκιον ὀσπρίου, ſiliqua*: quæ vox optimè convenit cum voce *πτίσσειν*. Scholiaſtes Ariſtophanis ad Acharnenſes; & ex eo Suidas in *περιεπτισμένοι· πτίσσειν ἐστὶ τὸ κριθὰς ἢ ἄλλο τι λεπίζειν, καὶ καθαροποιεῖν.* Addunt: *ἔνθεν καὶ πτισσάνη λέγεται, λελεπισμένη, περιεζεσμένη, καὶ κεκαθαρμένη κριθή*: ut non impropriè de Anaxarcho dixerit Vetus Ovidii Scholiaſtes, dicto loco: *Anaxarchus in mortario poſitus fuit, & ſicut ſinapi contritus, ἀσκὸς* autem nihil ad *πτίσσειν*. Ceterùm de Anaxarcho idem quod Laërtius & Philo, teſtatur Valerius Maximus III. 3. *Anaxarchus, cùm à Tyranno Cypriorum Nicocreonte torqueretur, nec ulla vi inhiberi poſſet quò minùs amariſſimorum eum maledictorum verberibus invicem ipſe torqueret, ad ultimum amputationem linguæ minitanti, Non erit, inquit, effeminate adoleſcens, hæc quoque pars corporis mei tuæ ditionis: protinúſque dentibus abſciſſam & commanducatam linguam in os ejus irâ patens expuit. Multorum autem aures illa lingua, & in primis Alexandri Regis, admiratione ſui attonitas habuerat, dum terræ conditionem, ambitum maris, ſiderum motus, totius denique mundi naturam prudentiſſimè & facundiſſimè exprompſit: pæne tamen occidit glorioſiùs quàm viguit; quia tam forti fine illuſtrem profeſſionis actum comprobavit, Anaxarchique non vitam modò deſeruit, ſed mortem reddidit clariorem.* Et Plinius lib. 7. capite 23. *Patientia corporis; ut eſt crebra ſors calamitatum; innumera documenta peperit: clariſſimum in fœminis, Leænæ meretricis, quæ torta non indicavit Harmodium & Ariſtogitonem Tyrannicidas: in viris, Anaxarchi, qui ſimili de cauſa cùm torqueretur, præroſam dentibus linguam, unàque ſpem indicii, in Tyranni os exſpuit.*

Πτίσσετε, Νικοκρέων, ἔτι καὶ μάλα, θύλακός ἐστι] Editio utraque altera: *Πτύσσετε μᾶλλον ἔτι, καὶ μᾶλλον, θύλακός ἐστι.* optimâ lectione. quippe ibi *μᾶλλον ἔτι καὶ μᾶλλον*, eſt *magis, & magis.* quo de loquendi modo, vide hîc Mericum Caſaubonum. Sed pro *πτύσσετε*, reponendum *πτίσσετε* ex ſuperiùs citatis locis. Ita quoque apud Nemeſium.

Καί σε διαστεῖλαι ὀλίγον τὰ δυσηφῆ τάδε λέξει] *διαστείλας*, Palatinus & Florentinus. Legebat Tanaquillus Faber veriſimili conjecturâ,

Καί σε διαστείλασ᾽ ὄπιθεν τάδε δυσκλέα λέξει
Ῥήματα Περσεφόνη, &c.

Id eſt, *Et te diſtringens mox hæc probroſa dicet verba Proſerpina, Malè pereas*, &c. At Mericus Caſaub.

Καί σε διαστείλας ὀλίγον διὰ, φεῦ, τάδε λέξει
Ῥήματα Περσεφόνη.

Eum vide.

Ἔῤῥει μύλωσθρε κακή] Abſunt hæc verba à Baſilenſi Editione. Habet Editio Stephanica. *ἔρει μελωθρὲ κακή.* Sambuciani Codices, *ἔῤῥε μύλωτρε κάκαι.* Legendum, *ἔῤῥε μυλωθρὲ κακέ·* id eſt, *abi, molitor improbe*, ut rectè convertit Aldobrandinus.

Οὗτος διὰ τὴν ἀπάθειαν καὶ εὐκολίαν τοῦ βίου, Εὐ- 60
δαιμονικὸς ἐκαλεῖτο] Ita dicitur Sexto Empirico adverſus Mathematicos pag. 146. necnon Æliano Variæ Hiſt. lib. IX. cap. 37. Ita dicitur & Plutarcho in Oratione prima de Fortuna, ſive de Virtute Alexandri; ſed loco corrupto: *καὶ πῶς μὲν εἶχε πρὸς Ἀριστοτέλην, εἴρηται*, loquitur de Alexandro, *καὶ ὅτι τὸν μὲν ἁρμονικὸν Ἀνάξαρχον, ἐντιμότατον τῶν φίλων ἐνόμιζε.* Reſcribendum omninò, *καὶ ὅτι τὸν Εὐδαιμονικὸν Ἀνάξαρχον.* Anaxarchum noſtrum magnâ apud Alexandrum fuiſſe auctoritate, ex ſuperioribus conſtat. Adde quòd in Plutarchi loco ſermo eſt de Philoſophis, quos Alexander adamavit. Philoſophorum qui *Εὐδαιμονικοὶ* vocarentur, meminit ſuprà Laërtius in Prooemio.

Τὸν γοῦν Ἀλέξανδρον, οἰόμενον εἶναι θεὸν, ἐπέτρεψεν] Regiæ Membranæ, *ἐπέστρεψεν*: & quidem rectiùs. Mericus Caſaubonus, *ἀπέτρεψεν*: optimo ſenſu.

Ἐπειδὴ γὰρ ἔκ τινος πληγῆς εἶδεν αὐτῷ καταῤῥέον αἷμα, δείξας τῇ χειρὶ πρὸς αὐτὸν, φησὶ, Τουτὶ μὲν αἷμα, καὶ οὐκ ἰχὼρ, οἷός πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσι.] Seneca Pater Suaſoriâ I. tribuit hoc dictum Calliſtheni; Athenæus verò lib. VI. Dioxippo Pancratiaſtæ: Seneca, filius, ipſi Alexandro. Verba ejus hæc ſunt in epiſtola 59. *Alexander cùm jam in India vagaretur, & gentes, ne finitimis quidem ſatis notas, bello vaſtaret; in obſidione cujuſdam urbis, dum circuit muros, & dum imbecilliſſima mœnium quærit, ſagittâ ictus, diu perſedere, & incœpta agere perſeveravit. Deinde cùm repreſſo ſanguine ſicci vulneris dolor creſceret, & crus equo ſuſpenſum paulatim obtorpuiſſet, coactus abſiſtere, Omnes, inquit, jurant me Jovis eſſe filium, ſed vulnus hoc hominem me eſſe clamat.* Ælianus dicto loco, Alexandrum qui Deus videri volebat, ab Anaxarcho deriſum etiam narrat; ſed alio dicterio. Verba Æliani ſunt: *Ἀνάξαρχος, ὁ ἐπικληθεὶς Εὐδαιμονικὸς, κατεγέλα Ἀλεξάνδρου, ἑαυτὸν ἐκθεοῦντος. ἐπεὶ δὲ ἐνόσησέ ποτε Ἀλέξανδρος, εἶτα προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἰατρὸς ῥόφημα σκευασθῆναι, γελάσας ὁ Ἀνάξαρχος, Τοῦ μέν τοι θεοῦ ἡμῶν, εἶπεν, ἐν τρυβλίου ῥοφήματι αἱ ἐλπίδες κεῖνται. Anaxarchus, cognomento Eudæmonicus; ridebat Alexandrum, quòd ſeipſum Deum faceret. Cùm autem aliquando in morbum incidiſſet Alexander, & ei Medicus ſorbitionem fieri imperaret, ridens Anaxarchus, At noſtro Deo, inquit, in catini ſorbitione ſpes ſita eſt.*

Πλούταρχος δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τοῦτο λέξαι πρὸς τοὺς φίλους φησὶν] In libro de Fortuna Alexandri, in Vita Alexandri, & in Apophthegmatibus. Item Seneca filius, loco allato.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε προπίνοντα αὐτῷ τὸν Ἀνάξαρχον, δεῖξαι τὴν κύλικα, καὶ εἰπεῖν, Βληθήσεται δὴ θεῶν βροτησίᾳ χερί] Refert aliter, & verosimiliùs, Plutarchus in Præfatione libri IX. Symposiacon: *καὶ Ἀνάξαρχος ὑπὸ Ἀλεξάνδρου μήλοις βαλλόμενος παρὰ δεῖπνον, ἐπαναστὰς καὶ εἰπὼν, Βεβλήσεταί τις θεῶν βροτησίᾳ χερί.* Est autem hic versus ex Euripidis Oreste; ubi interrogativè ita scribitur, *Βεβλήσεταί τις θεῶν βροτησίᾳ χερί;* quare & hoc loco ita rescribendus: & ita quoque Editio Stephanica; interrogatione exceptâ. Malè Editio Frobeniana, *Βληθήσεται δή τις θεῶν βροτησίᾳ χειρί.* Notabis autem diphthongum *αι* in *βεβλήσεται* in hoc Euripidis versu corripi: cujus licentiæ plura alia exempla collegit Isaacus Casaubonus in Lectionibus Theocriticis cap. 18. quamquam & Synizesis *ω* potest esse in *θεῶν*. Ceterùm narrat Plutarchus in libello *περὶ εὐθυμίας*, Alexandrum, cùm audivisset ex Anaxarcho, plures esse mundos, flevisse: & quærentibus ecquid ei accidisset, respondisse: Annon defleri dignum, quod infinitis existentibus mundis, nos uno nondum potiti sumus?

PYRRHO.

61 Ἠλεῖος] Vitiosè in Origenis Philosophicis dicitur *ὁ Καδήμιος*: quæ vox nihili est. Scripserat Origenes *ὁ Ἠλεῖος*: sive potiùs, *ὁ Ἀκαδημαϊκός*. Nonnullos exstitisse, qui Academicam Philosophiam à Sceptica diversam non esse existimarent, disces è Sexto Empirico, Pyrrhoniarum Hypotyposeon libro 7. capite 33.

ΠΛΕΙΣΤΑΡΧΟΥ *μὲν υἱὸς*] *Πιστοκράτους* filium vocat Pausanias *Ἠλιακῶν* II. *Κατὰ δὲ τῆς στοᾶς τὸ ἐς τὴν ἀγορὰν, ἕστηκε Πύῤῥωνος τοῦ Πιστοκράτους εἰκὼν, σοφιστοῦ τε ἀνδρὸς, καὶ ἐς βέβαιον ὁμολογίαν ἐπὶ οὐδενὶ λόγῳ καταστάντος. ἔστι δὲ καὶ μνῆμα τῷ Πύῤῥωνι οὐ πόῤῥω τοῦ Ἠλείων ἄστεως.* Potior videtur lectio Laërtiana: quam adstruunt & Suidæ Codices in *Πύῤῥων*.

Πρότερον ἦν ζωγράφος] Suidas: *καὶ πρότερον μὲν ἦν ζωγράφος.* Ipse Laërtius mox infrà: *Ἀντίγονος δέ φησιν ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ Πύῤῥωνος τάδε περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὴν ἀρχὴν ἄδοξός τε ἦν, καὶ πένης, καὶ ζωγράφος. σώζεσθαι τε αὐτοῦ ἐν Ἤλιδι ἐν τῷ γυμνασίῳ λαμπαδιστὰς μετρίως ἔχοντας.* Aristocles, apud Eusebium lib. XIV. de Præparat. Euangel. cap. 18. *ὁ μὲν οὖν Πύῤῥων Ἀναξάρχου τινὸς ἐγένετο μαθητὴς, ὃς τὸ μὲν πρῶτον ἦν ζωγράφος, οὐδ' οὕτως εὐτυχής.* Adde Lucianum in Bis Accusato: apud quem Pictura *λειποταξίου* Pyrrhonem accusat.

Καὶ ἤκουσε Δρύσωνος τοῦ Στίλπωνος] Lege, *Βρύσωνος*. Suidas: *ὕστερον δὲ ὥρμησεν ἐπὶ φιλοσοφίας, καὶ διήκουσε Βρύσωνος τοῦ Κλεινομάχου μαθητοῦ.* Sequitur apud Suidam: *εἶτα Ἀλεξάνδρου τοῦ Μητροδώρου μαθητοῦ τοῦ Χίου· οὗ διδάσκαλος ἦν Μητρόδωρος ὁ Ἀβδηρίτης*: pro eo quod hîc legitur apud Nostrum, *ὡς Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς· εἶτα Ἀναξάρχῳ ξυνακολουθῶν πανταχοῦ.* Legendum apud Suidam, *εἶτα Ἀναξάρχου τοῦ Μητροδώρου μαθητοῦ τοῦ Χίου· οὗ διδάσκαλος ἦν Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης*, jam suprà monuimus.

Ἀσκάνιος ὁ Αὐδηρίτης] Nescio qui fuerit, albus an ater homo.

Οὐδὲν γὰρ ἔφασκεν, οὔτε καλὸν, οὔτε αἰσχρὸν, οὔτε δίκαιον, οὔτε ἄδικον] Totidem verbis Hesychius Milesius. Suidas: *ἐδόξασε δὲ μηδὲν φύσει αἰσχρὸν ἢ καλὸν, ἀλλὰ ἔθει καὶ λόγῳ.* Habuit autem hoc Pyrrho ab Archelao; ad cujus Vitam, vide nos suprà.

Καὶ ὅσα, μηδὲν, &c.] Lege, *καὶ ὅσα τοιαῦτα* 62
μηδὲν, &c. quemadmodum habetur in Editione Stephanica.

Καθά φασιν οἱ περὶ τὸν Καρύστιον Ἀντίγονον] Qui tamen Antigonus Carystius circa Pyrrhonis tempora vivebat; quique ejus Vitam conscripsit. Aristocles, apud Eusebium libro XIV. de Præparatione Euangelica cap. 18. ubi de Pyrrhone: *Ἀντίγονος γὰρ ὁ Καρύστιος κατὰ τοὺς αὐτοὺς γενόμενος χρόνους, καὶ ἀναγράψας αὐτῶν τὸν βίον, φησὶ τὸν Πύῤῥωνα*, &c. Lego, *ἀναγράψας αὐτοῦ τὸν βίον.*

Αἰνεσίδημος δὲ] Floruit Ænesidemus Alexandriæ, quæ est in Ægypto. Scepticorum sectam restauravit. Vixit paullò ante Aristoclem. Aristocles ipse apud Eusebium dicto loco; ubi de Scepticis: *μηδενὸς δ' ἐπιστραφέντος αὐτῶν, ὡς εἰ μηδὲ ἐγένοντο τοπαράπαν, χθὲς καὶ πρώην ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ κατ' Αἴγυπτον, Αἰνησίδημός τις ἀναζωπυρεῖν ἤρξατο τὸν ὕθλον τοῦτον.* Pyrrhoniorum libros VIII. scripsit, quos Lucio quidam Tuberoni, sive Neroni, nobili Romano, ejusdem sectæ Philosopho nuncupavit. Horum Excerpta habes apud Photium in Bibliotheca Cod. CCXII. ubi *ὁ ἐξ Αἰγῶν* dicitur. Gnossius dicitur infrà Laërtio, in Timone.

Ἐκπατεῖν τε αὐτὸν, καὶ ἐρημάζειν] Id est, *Homi-* 63
num vitasse commercia, & in solitudine degere consuevisse. Laërtius suprà, in Heraclito: *καὶ τέλος, μισανθρωπήσας, καὶ ἐκπατήσας, ἐν τοῖς ὄρεσι διῃτᾶτο, πόας σιτούμενος καὶ βοτάνας.*

Ἀεί τε εἶναι ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι] Ita Socrates toto die perstabat immobilis. In Gymnosophistis id quoque notavit Plinius libro VII. capite 2. *Philosophos*, inquit, *eorum, quos Gymnosophistas vocant, ab exortu ad occasum perstare, contuentes Solem immobilibus oculis; ferventibus arenis toto die alternis pedibus insistere.*

Φησὶ] Antigonus Carystius, scilicet.

Καὶ συνεπορεύετο οἷς τισιν ἤθελεν] *συνερέμβετο* habet uterque Codex Regiæ Bibliothecæ: & ita quoque scriptum est apud Hesychium Milesium, qui Laërtium nostrum more suo transcripsit.

Ναυσιφάνην] Nausiphanem Teïum, Epicuri auditorem; de quo infrà.

Οὕτω δὲ αὐτὸν ὑπὸ τῆς πατρίδος τιμηθῆναι, ὥστε καὶ Ἀρχιερέα καταστῆσαι αὐτὸν, &c.] Hesychius Milesius: *καὶ Ἀρχιερεὺς κατέστη, καὶ δι' ἐκεῖνον πᾶσι τοῖς φιλοσόφοις ἀτέλεια ἐψηφίσθη.* Atque inde Franciscus Mothæus Vaærius rectè colligebat, falsum esse quod de Pyrrhone nostro scripserat Carystius Antigonus; nihil quidquam vitasse; nihil cavisse; omnia subiisse; plaustra si sors obtulisset, & præ-

rupta loca, & canes, non declinasse: non enim verosimile est tantum honorem viro tam imprudenter singula agenti detulisse Eleos.

Καὶ ὁ Τίμων περὶ αὐτοῦ φησιν οὕτως ἐν τῷ Πύθωνι] ἐν τῷ Πύῤῥωνι malebat Grentemenilius. Sed ἐν τῷ Πύθωνι etiam in sequentibus: καὶ ὁ Τίμων δὲ διασαφεῖ τὴν διάθεσιν αὐτοῦ, ἐν οἷς πρὸς Πύθωνα διέξεισιν. & postea: σημαίνει οὖν ἡ φωνὴ (καθά φησιν ὁ Τίμων ἐν τῷ Πύθωνι) τὸ μηδὲν ὁρίζειν, &c. & deinde: ὅθεν καὶ ὁ Τίμων ἐν τῷ Πύθωνί φησι μὴ ἐκβεβηκέναι τὴν συνήθειαν. Eusebius quoque de Præparat. Euangel. XIV. 18. Ὅγε μὴν Τίμων, ἐν τῷ Πύθωνι, διηγεῖται μακρόν τινα κατατείνας λόγον, ὡς ἐντύχοι τῷ Πύῤῥωνι βαδίζοντι Πυθώδε, παρὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀμφιαράου, &c. Quare nihil mutandum.

65 Ἔκλυσιν εὕρας] Ita quoque Frobeniana: sed Stephanica ἔκδυσιν: itémque Regiæ Membranæ. Utraque lectio proba est.

Ἑλλάδ' ἔχουσι, πόθεν δὲ καὶ εἰς ὅ, τι κυρεῖ ἕκαστα] Cas. πόθεν τε καὶ εἰς ὃ κυρεῖ τὰ ἕκαστα.

Ἐν τοῖς Ἰνδαλμοῖς] In quo libro citatur & infrà ab eodem Laërtio: sed cujus tamen ipse non meminit in Elencho librorum Timonis: sicut neque proximè memorati libri quem Πύθωνα auctor inscripsit. Meminit Sextus Empiricus, sed loco corrupto. Locum infrà emendamus ad Timonis Vitam.

Ῥᾶστα μεθ' ἡσυχίη] μεθ' ἡσυχίας ceteræ Editiones, & MS. unus Regiæ Bibliothecæ. Alter, μεθ' ἡσυχίης: ita quoque & Palatinus & Florentinus. Quam lectionem astruit & Sextus; apud quem ῥῆστα quoque legitur optimè.

Μοῦνος ἐν ἀνθρώποισι θεοῦ τρόπον ἡγεμονεύων] θεοῦ τρόπον: id est, *Solis instar*: quod scire, absque Sexto Empirico esset, potuisset nemo. Ita ille adversus Mathematicos pag. 61. Τίμωνος δὲ τοῦ Φλιασίου, τὸν Πύῤῥωνα ἡλίῳ ἀπεικάζοντος, ἐν οἷς φησι,

Μοῦνος δ' ἀνθρώποισι Θεοῦ τρόπον ἡγεμονεύεις,
Ὃς περὶ πᾶσαν ἑλῶν γαῖαν ἀναστρέφεται,
Δεικνὺς εὐτόρνου σφαίρας πυρικαύτορα κύκλον.

Obiter varietatem lectionum observabis.

Ἀθηναῖοι δὲ καὶ πολιτείᾳ αὐτὸν ἐτίμησαν, (καθά φησι Διοκλῆς) ἐπὶ τῷ Κότυν τὸν Θρᾷκα διαχρήσασθαι] Athenienses, non hunc honorem Pyrrhoni Eleo, sed Pythoni Ænio, Platonis Discipulo, ob interfectum Cotym, detulerunt. Clarè id narrat Plutarchus in Politicis, in libro De laudando seipso: & in libro contra Golotem. Item Demosthenes κατὰ Ἀριστοκράτους, & Philostratus in Vita Apollonii libro VII. Rem illam notissimam, tum Laërtium, tum Dioclem ignorasse, non est verosimile. Quare nullus dubito hæc verba addita fuisse à Lectore quodam ad oram loci qui proximè præcessit, in quo de Pythone mentio: καὶ ὁ Τίμων περὶ αὐτοῦ φησιν οὕτως ἐν τῷ Πύθωνι. & maximè, cùm ibi quoque de honore quo Pyrrhonem cives sui affecerunt, mentio injecta fuisset. Plenus Laërtius est τῶν παραβεβλημένων.

66 Καθά φησιν Ἐρατοσθένης ἐν τῷ περὶ Πλούτου καὶ Πενίας] Quo in opere citatur à Plutarcho in Vita Demosthenis: ὁ δὲ Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς πλούτου. Legendum, ἐν τῷ Περὶ πλούτου· non verò, ut viro de literis bene merito, Gerardo Johanni Vossio, libro I. de Historicis Græcis capite 17. videbatur, ἐν τῷ Περίπλῳ.

Καὶ τὰ ἐπὶ τῆς οἰκίας καθάροι ἀδιαφόρως] Id est, *utensilia domûs promiscuè tergebat atque mundabat.* Legendum autem ἐκάθαιρεν: quemadmodum apud Hesychium scriptum est.

Καὶ χολήσας τι περὶ τῆς ἀδελφῆς, Φίλιστα δὲ ἐκαλεῖτο, πρὸς τὸν, &c.] Quod ipsum, & pleniùs, narrat Aristocles apud Eusebium: Φιλίστης δὲ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ θυούσης, ἔπειτα τῶν φίλων τινὸς ὑποσχομένου τὰ πρὸς τὴν θυσίαν, καὶ μὴ παρασχομένου τοῦ μέντοι Πύῤῥωνος πριαμένου, καὶ ἀγανακτοῦντος, ἐπειδήπερ ὁ φίλος ἔλεγεν, ὡς οὐ ποιήσαιτο σύμφωνα τοῖς λόγοις, οὐδ' ἄξια τῆς ἀπαθείας· εἰπεῖν αὐτὸν, Ἐν γοῦν γυναικὶ οὐ δεῖ τὴν ἀπόδειξιν αὐτῆς ποιεῖσθαι. καίτοι δικαίως ἂν εἴπεν ὁ φίλος, ὅτι ματαία καὶ ἐν γυναικὶ, καὶ κυνὶ, καὶ πᾶσιν. *Præterea, cùm Philista, ejus soror, sacrificium adornaret, quemdam ex amicis, qui res ad illud necessarias pollicitus fuerat, promissis non stetisse. Pyrrhonem igitur eos sumptus facere coactum, graviter id acerbéque cùm ferret, ex suo illo amico audiisse, parùm se omnino suorum ex decretorum præscripto facere, atque ab omni perturbatione vacuum ostendere. Tum enimvero Pyrrhonem homini reposuisse, Hujus rei fidem in muliercula causa fieri non debere. Cui sanè amicus ille suus meritò responderet, In muliere, in cane, in reliquis omnibus inane totum hoc disputandi genus futurum.*

Καὶ κυνός ποτε ἐπενεχθέντος διασοβηθέντα, εἰπεῖν πρὸς τὸν αἰτιασάμενον, Ὡς χαλεπὸν εἴη ὁλοσχερῶς ἐκδῦναι τὸν ἄνθρωπον] Toties memoratus Aristocles, apud Eusebium loco toties memorato: Ἀντίγονος γὰρ ὁ Καρύστιος κατὰ τοὺς αὐτοὺς γενόμενος χρόνους, καὶ ἀναγράψας αὐτοῦ τὸν βίον, φησὶ τὸν Πύῤῥωνα διωκόμενον ὑπὸ κυνὸς, ἀναφυγεῖν ἐπί τι δένδρον· σκωπτόμενον δ' ὑπὸ τῶν παρόντων, εἰπεῖν, ὡς χαλεπὸν εἴη τὸν ἄνθρωπον ἐκδῦναι. Iisdem verbis Aphthonius in Progymnasmatis: ὁ Πύῤῥων διωκόμενος ὑπὸ κυνὸς ἀνέφυγεν ἐπί τι δένδρον· σκωπτόμενος δ' ὑπὸ παρόντων, εἶπεν, ὡς χαλεπὸν εἴη τὸν ἄνθρωπον ἐκδῦναι. *Hominem exuere* dixit & Minutius Felix in Octavio; sed alio sensu: *Hercules, ut hominem exuat, Oetæis ignibus concrematur.* Et alio quoque sensu, *feminam exuere.* Seneca epist. 95. *Quia feminam exuerunt, damnatæ morbis virilibus.* Etiam Paulus ad Coloss. III. 9. ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον.

Ἀλλὰ καὶ Φίλων ὁ Ἀθηναῖος, γνώριμος αὐτοῦ γεγονώς] 67 γνώριμος, id est, *Discipulus:* quod suprà non semel observavi. Philon ille, cujus & infrà mentionem facit Laërtius, à Luciano in Dialogo qui *Vitarum Auctio* inscribitur introductus est: ΕΡΜ. τίς λοιπὸς ἡμῖν καταλέλειπται; ὁ Σκεπτικὸς οὗτος. σὺ ὁ Πυῤῥίας πρόσιθι, καὶ ἀποκηρύττου κατὰ τάχος· ἤδη μὲν ὑποῤῥέουσιν οἱ πολλοὶ, καὶ ἐν ὀλίγοις ἡ πρᾶσις ἔσται· ὅμως δὲ τίς καὶ τοῦτον ὠνεῖται; ΑΓΟΡ. ἔγωγε· ἀλλ' οὖν πρῶτον εἰπέ μοι, σὺ τί ἐπίστασαι; ΦΙ. οὐδέν. ΑΓΟΡ. πῶς τοῦτο ἔφησθα; ΦΙ. ὅτι οὐδὲν ὅλως εἶναί μοι δοκεῖ. ΑΓΟΡ. οὐδὲ ἡμεῖς ἄρα ἐσμέν τινες;

ΦΙ. οὐδὲ τοῦτο οἶδα, ΑΓΟ. οὐδ᾽ ὅτι σὺ τίς ἂν τυγχάνεις; ΦΙ. πολὺ μᾶλλον ἔτι τοῦτ᾽ ἀγνοῶ: & quæ sequuntur. *Pyrrhiam* vocat Philonem, quia Pyrrhonis erat sectator. Malè autem in Editione Salmuriensi pro ΦΙ. quod est ΦΙΛΩΝ, scriptum est ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ. quod nomen & in titulo Dialogi in Editione utraque Basileensi legitur: Διὸς, Ἑρμοῦ, Ἀγοραστοῦ, Πυθαγόρου, Δημοκρίτου, Ἡρακλείτου, Σωκράτους, Διογένους, (excidit Ἀριστίππου, Ἀριστοτέλους, Ἐπικούρου) Χρυσίππου καὶ Φιλοσόφου· ἢ Βίων Πρᾶσις. Legendum, καὶ Φίλωνος. Philosophi tamen cujusdam, qui *Philosophus* vocabatur, meminit Suidas in Φιλόσοφος; sed qui Platonicus fuit, non Scepticus: qualis erat qui à Luciano in Vitarum Auctione introducitur. Verba Suidæ; quia de illo Philosopho altum apud Veteres silentium; minimè hîc prætereunda existimamus: Φιλόσοφος, ὃς τοὺς Πλάτωνος Νόμους διεῖλεν εἰς βιβλία ιβ΄. τὸ γὰρ ιγ΄ αὐτὸς προσθεῖναι λέγεται· καὶ ἦν Σωκράτους καὶ αὐτοῦ Πλάτωνος ἀκουστὴς, σχολάσας τοῖς μετεώροις· ὢν δὲ κατὰ Φίλιππον τὸν Μακεδόνα, συνεγράψατο τάδε, Περὶ τῆς ἀποστάσεως ἡλίου καὶ σελήνης, &c.

Ἐμέμνητο μάλιστα μὲν Δημοκρίτου] Tamen in ejus libris nihil boni Pyrrhonem reperisse, ait apud Eusebium Aristocles: τοῖς Δημοκρίτου βιβλίοις ἐντυχὼν, χρηστὸν μὲν οὐδὲν οὔτε εὗρεν, οὔτε ἔγραψε. Legendum videtur, ὅτι χρηστὸν οὐδὲν εὗρεν, ἔγραψε· aut, χρηστὸν μὲν οὐδὲν εὗρον, ἐπέγραψε.

Εἶτα δὲ καὶ Ὁμήρου, θαυμάζων αὐτὸν] Homeri studiosum fuisse, testatur quoque Sextus adversùs Mathematicos pag. 56. τῶν δὲ Γραμματικῆς κατηγόρων, ὁ μὲν Πύρρων παρ᾽ ἕκαστα τὴν Ὁμηρικὴν διετύλισσε ποίησιν· οὐ πάντως διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, ἀλλὰ τάχα μὲν ψυχαγωγίας χάριν, καὶ ὡς εἰ Κωμῳδῶν ἠκροᾶτο· τάχα δὲ καὶ τοὺς ποιητικοὺς παρατηρῶν τρόπους καὶ χαρακτῆρας· λέγεται γὰρ αὐτὸν καὶ ποίησιν εἰς τὸν Μακεδόνα Ἀλέξανδρον γράψαντα, μυρίοις χρυσοῖς τετιμῆσθαι. *Ex Grammatica autem accusatoribus, Pyrrho quidem in singulis Homericam evolvit poësim, non omnino propter priùs dictam causam, sed fortè quidem gratiâ delectationis, & perinde ac si audiret Comœdos: fortassè autem etiam poëticos observans tropos & figuras. Dicitur enim, cùm Poema scripsisset ad Regem Alexandrum, decies mille aureorum munere fuisse honoratus.* Et pag. 54. αὐτοὺς δὲ εὑρήσομεν τοὺς τῆς Γραμματικῆς κατηγόρους, Πύρρωνά τε καὶ Ἐπίκουρον, ἐξομολογουμένους τὸ ἀναγκαῖον αὐτῆς. ὧν ὁ μὲν Πύρρων ἱστορεῖται τὴν Ὁμηρικὴν διὰ παντὸς ποίησιν ἀναγινώσκων· μὴ ἄν ποτε τοῦτο ποιήσας, εἴπερ μὴ ἐγίνωσκεν αὐτὴν χρησίμην, καὶ διὰ τοῦτο τὴν Γραμματικὴν ἀναγκαίαν. *Inveniemus autem ipsos etiam accusatores Grammaticæ, Pyrrhonem & Epicurum, confiteri ejus necessitatem. Ex quibus narratur quidem Pyrrho perpetuò legisse Poësim Homericam; hoc numquam facturus, nisi cognovisset utilem esse Grammaticam, & propterea necessariam.*

Καὶ συνεχὲς λέγων, Οἵηπερ φύλλων γενεὴ, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν] Versus Homericus 146. Iliad. Z. quem de Cauniis festivè olim usurpavit festivus Stratonicus. Strabo lib. XIV. Στρατόνικος ὁ Κιθαριστὴς, ἰδὼν ἐπιμελῶς χλωροὺς τοὺς Καυνίους, τοῦτ᾽ εἶναι ἔφη τὸ τοῦ Ποιητοῦ,

Οἵηπερ φύλλων γενεὴ, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.

Μεμφομένων δὲ, ὡς σκώπτοιτο αὐτῶν ἡ πόλις ὡς νοσερὰ, Ἐγὼ, ἔφη, ταύτην θαῤῥήσαιμι λέγειν νοσερὰν, ὅπου καὶ οἱ νεκροὶ περιπατοῦσι; Meminit & Stephani Abbreviator Hermolaus in Καῦνος, & Eustathius ad memoratum Homeri locum.

Ἀλλὰ φίλος θάνε καὶ σύ· τί ἦ ὀλοφύρεαι αὔτως;] Regiæ Membranæ, καὶ σὺ τί δή. Legendum καὶ σὺ τίη, quemadmodum apud Homerum Iliad. Φ. 106. legitur. Et ita quoque hîc Editio Sambuciana.

Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων] Quem Homeri versum notissimum, cùm Alexandri abs se animum alienatum Callisthenes percepisset, dixisse refert Plutarchus in Alexandro. Eumdem & Callianax, Medicus Herophileius, ægro, qui mori metuebat, occinit. Refert id Galenus Commentario IV. ad Hippocratis Epidemicorum libros; quo loco præcipit Medicos cautos esse debere in verbis quæ cum ægrotis habent: ἔνιοι μὲν γὰρ αὐτῶν ἐσχάτως εἰσὶν ἀβέλτεροι, τοιοῦτοί τινες ὄντες, οἷον ὁ Ζεῦξις φησὶ ὑπὸ Βακχείου γεγράφθαι, Καλλιάνακτα γεγονέναι τὸν Ἡροφίλειον, ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν Ἡροφίλου τε καὶ τῶν ἀπὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· νοσοῦντος γάρ τινος, εἶτ᾽ εἰπόντος τῷ Καλλιάνακτι, Τεθνήξομαι; φασὶν αὐτὸν ἐπιφωνῆσαι τόδε τὸ ἔπος,

Εἰ μή σε Λητὼ καλλίπαις ἐγείνατο.

ἑτέρῳ δὲ ταυτὸ τοῦτ᾽ εἰπόντι, φάναι,

Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.

Δείξας ἐν τῷ πλοίῳ χοιρίδιον ἐσθίον, καὶ εἰπὼν, ὡς χρὴ τὸν Σοφὸν ἐν τοιαύτῃ καθεστάναι ἀταραξίᾳ] At porcellus ille grunnitus magnos, verberatus, edidisset. id bene visum Michaëli Montano; qui & ipse Scepticen; quam ceteris Philosophorum Sectis prætulisse videtur; scriptis suis non mediocriter illustravit. 68

Μόνος δὲ Νουμήνιος καὶ δογματίσαι φησὶν αὐτὸν] Diversus à Numenio Apameensi Syro, Philosopho Pythagorico & Platonico.

Εὐρύλοχος] Hujus Eurylochi, extra hunc locum, mentio, quod sciam, apud Veteres non occurrit.

Ἀποῤῥήξας θοιμάτιον] Ἀποῤῥίψας, Codex uterque Regius. 69

Ἦν οὖν πολεμιώτατος τοῖς Σοφισταῖς, ὡς καὶ Τίμων φασὶν] Ita quoque Editio princeps. Stephanica, & Schedæ Regiæ, ὡς καὶ Τίμων φησί· & ita videtur legendum.

Ὁ δὲ Φίλων τὰ πλεῖστα διελέγετο] Editio prior, ὁ δὲ Τίμων. Legendum omnino ὁ δὲ Φίλων, qui sequitur, probat Timonis versus:

Οὐκ ἐμπαζόμενον δόξης ἐρίδων τε Φίλωνα.

Ἢ τὸν ἀπ᾽ ἀνθρώπων ἀπόσχολον] Placet Casauboni emendatio, ἀπάνθρωπον καὶ ἀπόσχολον.

Αὐτολαλητὸν] Αὐτολαλητὴν Editio Stephani, & Regiæ Membranæ. Ceterùm, hæc apposita ἀπάνθρωπος & αὐτολαλητὸς, de Pyrrhone potiùs quàm de Philone à Timone usurpata, non invitus crediderim; siquidem Pyrrhonem hominum vitasse consuetudinem, ac secum loqui consuevisse, constat ex superioribus.

Διήκουε τοῦ Πύῤῥωνος Ἑκαταῖός τε ὁ Ἀβδηρίτης] Quem alium esse ab Hecatæo Abderita Historico suspicatur Jonsius; quamquam & eumdem esse posse fateatur, cùm tempora non repugnent.

Καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος, &c.] Aristocles: ἐγένετο δὲ μαθητὴς αὐτοῦ Τίμων Φλιάσιος· ὃς τὸ μὲν πρῶτον ἐχόρευεν ἐν τοῖς θεάτροις· ἔπειτα δ' ἐντυχὼν αὐτῷ, συνέγραψεν ἀργαλέας Παρῳδίας καὶ βωμολόχους, ἐν αἷς βεβλασφήμηκε πάντας τοὺς πώποτε φιλοσοφήσαντας. οὗτος γὰρ ἦν ὁ τοὺς Σίλλους γράψας, καὶ λέγων,

Σχέτλιοι ἄνθρωποι, κάκ' ἐλέγχεα, &c.

Ναυσιφάνης Τήϊος, ὅν φασί τινες ἀκοῦσαι Ἐπίκουρον] Vertit Aldobrandinus, *quem dicunt quidam Epicuri auditorem fuisse*, ac proinde legerat ὃν φασί τινες ἀκοῦσαι Ἐπικούρου. Legendum prorsus, οὗ φασί τινες ἀκοῦσαι Ἐπίκουρον. Clemens Stromat. I. Δημοκρίτου δὲ ἀκουσταὶ, Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης, καὶ Μητρόδωρος ὁ Χῖος· οὗ Διογένης ὁ Σμυρναῖος· οὗ Ἀνάξαρχος· τούτου δὲ Πύῤῥων· οὗ Ναυσιφάνης· τούτου φασὶν ἔνιοι μαθητὴν Ἐπίκουρον γενέσθαι. Laërtius ipse infrà, in Epicuro: καὶ αὐτὸν Ἐπίκουρον ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς περὶ Ναυσιφάνους λέγειν· ταῦτα ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἔκστασιν τοιαύτην, ὥστε μοι λοιδορεῖσθαι, καὶ ἀποκαλεῖν διδάσκαλον. Ibi nos vide. Pyrrhonis auditor fuit & Theodorus ἄθεος, teste Suida in Θεόδωρος. Et Heraclitus, teste Ammonio ad Aristotelis Cathegorias. Sed fallitur Ammonius: qua de re nos suprà ad Heraclitum.

Πυῤῥώνειοι μὲν, ἀπὸ τοῦ διδασκάλου, &c. Ζητητικὴ μὲν οὖν Φιλοσοφία, &c.] Delenda videtur vox Φιλοσοφία, & legendum Ζητητικοί, Σκεπτικοί, Ἀπορητικοί. Ita certè apud Suidam legitur; qui totum hunc locum, usque ad hæc verba οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ξενοφάνης, ad verbum descripsit. Illa autem Ζητητικὴ, Σκεπτικὴ, Ἀπορητικὴ, huc migrasse videntur è Sexto: cujus hæc sunt verba Hypotyposeon I. 3. ἡ Σκεπτικὴ τοίνυν ἀγωγὴ καλεῖται μὲν καὶ Ζητητικὴ, ἀπὸ ἐνεργείας τῆς κατὰ τὸ ζητεῖν καὶ σκέπτεσθαι· καὶ Ἐφεκτικὴ, ἀπὸ τοῦ μετὰ τὴν ζήτησιν περὶ τῶν σκεπτομένων γινομένου πάθους· καὶ Ἀπορητικὴ, ἤτοι ἀπὸ τοῦ περὶ παντὸς ἀπορεῖν, καὶ ζητεῖν, ὡς ἔνιοί φασιν· ἢ ἀπὸ τοῦ ἀμηχανεῖν πρὸς συγκατάθεσιν ἢ ἄρνησιν· καὶ Πυῤῥώνειος, ἀπὸ τοῦ φαίνεσθαι ἡμῖν Πύῤῥωνα, σωματικώτερον καὶ ἐπιφανέστερον τῶν πρὸ αὐτοῦ προσεληλυθέναι τῇ σκέψει. Zeteticorum Philosophorum meminit quoque Philo Judæus in libro de Confusione dialectorum: καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς Ζητητικοὺς τῶν φιλοσόφων, οἳ τοῦ παντὸς κέντρον εἶναι τὴν γῆν ἀνωμολόγησαν. Sed alii videntur esse Zetetici Philosophi illi à nostris.

Οἷον δόγματος] Modus loquendi Jurisconsultis familiaris; quod Casaubonus hoc loco observabat. Ita in L. Si Ususfructus D. Quibus modis Ususf. amittitur, Modestinus ait, quasi morte intercidere usumfructum. De Pyrrhonia secta in hanc sententem Aristocles apud Eusebium: ὅτι μὲν οὖν τὴν τοιαύτην εἴτε αἵρεσιν, εἴτε ἀγωγὴν λόγων, εἴτε ὅπῃ καὶ ὅπως ἐθέλῃ τις καλεῖν αὐτὴν, οὐδεὶς ἂν εὖ φρονῶν ὀρθὴν εἶναι φαίη, δῆλον. ἐγὼ μὲν οὐδὲ φιλοσοφίαν οἴομαι δεῖν ὀνομάζειν αὐτὴν, ἀναιροῦσάν γε δὴ τὰς τοῦ φιλοσοφεῖν ἀρχάς. *Et quidem hujus vel Sectæ, vel Disciplinæ, vel quocumque nomine hanc appellare libeat, qui laudator esse velit, neminem futurum satis constat. Ego verò ne Philosophiam quidem eam vocarim, cùm ipsa philosophandi principia funditus convellat.* De eo autem, an Scepticus aliqua dogmata habeat, videndus Sextus Empiricus in I. Hypotyposeon cap. 7. huic quæstioni destinato: qui & capite 8. An sectam habeat Scepticus, disputat.

Πυῤῥώνειοι δὲ, ἀπὸ Πύῤῥωνος] Spuria sunt hæc, ac 70 proinde ejicienda: proximè quippe dictum à Laërtio, Πυῤῥώνειοι μὲν, ἀπὸ τοῦ διδασκάλου. Id rectè vidit Casaubonus; cujus sententia Suidæ confirmatur auctoritate, qui totum hunc locum retulit, quique hæc verba non retulit. E Sexto Empirico huc migrarunt. Sexti locum suprà retulimus.

Θεοδόσιος δὲ ἐν τοῖς Σκεπτικοῖς Κεφαλαίοις] Hujus Theodosii, horumque Scepticorum Capitum meminit Suidas in Θεοδόσιος· Θεοδόσιος φιλόσοφος. ἔγραψε Σφαιρικὰ, ἐν βιβλίοις τρισίν· Ὑπόμνημα εἰς τὰ Θευδᾶ κεφάλαια· Περὶ ἡμερῶν καὶ νυκτῶν, δύο· Ὑπόμνημα εἰς τὸ Ἀρχιμήδους Ἐφόδιον· Διαγραφὰς οἰκιῶν, ἐν βιβλίοις γ'· Σκεπτικὰ Κεφάλαια ἀστρολογικὰ περὶ οἰκήσεων. Lege cum nota distinctionis, Σκεπτικὰ Κεφάλαια· Ἀστρολογικά· Περὶ οἰκήσεων. Is est Theodosius Tripolites, cujus exstant libri tres *de Figura Spharica*, quos Græcè edidit & Latinè vertit Johannes Pena, Mathematicus Regius, & quorum, loco allato, meminit Suidas. Extant manu scripti etiamnunc libri illi duo *De diebus & noctibus*, in Bibliotheca Regis Christianissimi. Eos Latinè Argentorati edi curavit Petrus Dasypodius anno 1572. Exstare & librum Περὶ οἰκήσεων in Bibliotheca Florentina, manu exaratum, docuit me Emericus Bigotius. Quamquam autem Theodosius hic inscribatur *Tripolites*, non dubitat tamen Vossius, in Commentario de Scientiis Mathematicis, quin idem sit ac Bithynus ille Theodosius, professione Philosophus; quem Mathematicis disciplinis, uti & filios ejus, præstitisse, scribit Strabo lib. XII. Ut Pompeii Magni tempore vixisse videatur. Nec obstat; inquit ille; quòd dicatur Bithynus: nam fortasse ex Bithynia Tripolin in Africam abiit, atque ibi sedem fixit. Quo modo Hipparchus eidem Straboni est Bithynus, qui Ptolemæo, & aliis, est Rhodius. Fallitur vir doctissimus. Theodosius hic noster Tripolites longè posterior fuit Bithyno; siquidem, teste Suida, scripsit in Capitula Theudæ, quem paullò ante Sextum Empiricum; hoc est, circa Marci tempora; vixisse, disces ex Diogene nostro infrà, in Vita Timonis. Ceterùm, Suidas alium facere videtur Theodosium Tripoliten, à Theodosio illo nostro qui Σκεπτικὰ Κεφάλαια scripserat. Eum vide.

Οὔ φησι δεῖν Πυῤῥώνειον καλεῖσθαι τὴν Σκεπτικήν. εἰ γὰρ τὸ καθ' ἑκάτερον, &c.] Apud Suidam: οὔ φησι Πυῤῥώνειον καλεῖσθαι τὸν Σκεπτικόν· εἰ γὰρ τὸ καθ' ἕτερον. Etiam ἕτερον MSS. Regii; sed in quorum uno annotata est prior lectio, manu recentiori.

Ὁμοτρόπως] Ὁμότροπος, Suidas: item Regius alter-

que Codex. Tamen in uno, ὁμοτρόπως suprà adnotatum invenimus.

71 Καὶ οὐδὲν ὁρικῶς δογματίζει] Ὁριστικῶς, Suidas.

Τοῖος ἀνθρώποισι νοῦς, Γλαῦκε Λεπτίνε ὦ παῖ, Γίνεται θνητοῖς, ὁκοίην Ζεὺς ἐπ' ἡμέρην ἄγει] Scriptum est apud Suidam, Τοῖς ἀνθρώποις νοῦς γίνεται θνητοῖς ὁ κοίνην Ζεὺς ἡμέρην ἄγει. Legendum utrobique, Τοῖς ἀνθρώποισι νοῦς, ὦ Γλαῦκε, παῖ Λεπτίνεω, Γίνεται θνητοῖς, ὁκοίην Ζεὺς ἐφ' ἡμέρην ἄγει. Est autem referenda vox ὁκοίην, non ad νοῦς; ut eam uterque Interpres retulit; sed ad ἡμέρην. Homerus similiter; à quo Archilochus hanc sententiam habuit:

Τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
Οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγησι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Nam & ibi vox οἷον, ad ἦμαρ, non ad νόος, referenda: quod rectè, post doctissimum Mericum Casaubonum in Dissertatione super hac ipsa Homeri sententia, monuit doctissimus Jacobus Duportus in Homeri Gnomologia. Sententiæ, cùm Homericæ, tum Archilochiæ, meminit Sextus adversus Mathematicos pag. 162. ἐμφαίνει δὲ τὸ τοιοῦτον πολὺ πρόσθεν Ὅμηρος, εἰπών,

Τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
Οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγησι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

καὶ Ἀρχίλοχος δέ φησι τοὺς ἀνθρώπους τοιαῦτα φρονεῖν, ὁποίην (corrige ὁκοίην) Ζεὺς ἐφ' ἡμέρην ἄγει.

Εὐριπίδης δὲ] In Supplicibus. Ceterùm, sequentes versus ita emendabat Theodorus Canterus Var. Lect. 1. 6.

Ὦ Ζεῦ, τί δῆτα τοὺς ταλαιπώρους βροτοὺς
Φρονεῖν λέγουσι; σοῦ γὰρ ἐξηρτήμεθα·
Δρῶμέν τε τοιαῦθ' ἃν σὺ τυγχάνῃς θέλων.

Paullò aliter Casaubonus hîc. Eos autem ita Latinè reddebat Hugo Grotius, in Excerptis ex Euripide:

Miseros quid Homines, ô Deûm Rex & Pater,
Sapere arbitramur? pendet è nutu tuo
Res nostra, facimusque illa quæ visum tibi.

72 Ἐν οἷς Ξενοφάνης μέν φησι, Καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ ἴδεν, οὐδέ τις ἔσται Εἰδώς] Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 146. ubi de iis qui κριτήριον sustulerunt: ἐν τούτοις δὲ εἰσὶ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Σκέψεως, ὧν Ξενοφάνης μὲν κατά τινας εἰπὼν πάντα ἀκατάληπτα, ἐπὶ ταύτης ἐστὶ τῆς φορᾶς, ἐν οἷς γράφει,

Καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ ἴδεν, οὐδέ τις ἔσται
Εἰδώς, ἀμφὶ θεῶν τε, καὶ ἅσσα λέγω περὶ πάντων.
Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχοι τετελεσμένον εἰπών,
Αὐτὸς ὅμως οὐκ οἶδε, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.

διὰ τούτων γὰρ σαφὲς μὲν ἔοικε λέγειν τ' ἀληθὲς καὶ τὸ γνώριμον, καθὸ λέγεται,

Ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ.

Meminit & pag. 157. adversus Mathematicos: Ξενοφάνης δὲ κατά τους ὡς ἑτέρως αὐτὸν ἐξηγουμένους, ὅταν λέγῃ,

Καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ ἴδεν· οὐδέ τις ἔσται, &c.

φαίνεται μὴ πᾶσαν κατάληψιν ἀναιρεῖν· ἀλλὰ τὴν ἐπιστημονικήν τε καὶ ἀδιάπτωτον· ἀπολείπειν δὲ τὴν δοξαστήν· τοῦτο γὰρ ἐμφαίνει, τὸ, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται· ὥστε κριτήριον γίνεσθαι κατὰ τοῦτον, τὸν δοξαστὸν λόγον, τουτέστι, τὸν τοῦ εἰκότος, ἀλλὰ μὴ τὸν τοῦ παγίου ἐχόμενον. Observat Casaubonus, legi apud Plutarchum,

Καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ γένετ', οὔτε τις ἔσται Εἰδώς.

Priorem lectionem, germanam lectionem esse existimamus.

Ζήνων δὲ τὴν κίνησιν ἀναιρεῖ, λέγων, Τὸ κινούμενον οὔτ' ἐν ᾧ ἐστι τόπῳ κινεῖται, οὔτ' ἐν ᾧ μή ἐστι] Sextus adversus Mathematicos pag. 421. καὶ μὴν καὶ ὁ περὶ τῆς κινήσεως λόγος ποικίλως ἄπορος δέδεικται, διὰ τὸ μήτε ἐν ᾧ τί ἐστι τόπῳ δύνασθαι κινεῖσθαι, μήτε ἐν ᾧ μή ἐστι.

Δημόκριτος δὲ τὰς ποιότητας ἐκβαλὼν· ἵνα φησί, Νόμῳ ψυχρὸν, νόμῳ θερμόν· αἰτίῃ δὲ ἄτομα καὶ κενόν. Καὶ πάλιν, Αἰτίῃ δὲ οὐδὲν ἴδμεν] De hac Democriti sententia, diximus suprà pluribus ad Democritum; ubi & hoc loco, ἐτεῇ legendum monuimus. Addo hunc Aristotelis locum è libro III. Metaphysicorum cap. 5. διὸ Δημόκριτός γέ φησιν, ἤτοι οὐδὲν εἶναι ἀληθὲς, ἢ ἡμῖν γ' ἄδηλον. *Propter quod Democritus, aut nihil esse verum, aut nobis ignotum esse ait.*

Ἐν βυθῷ γὰρ ἡ ἀλήθεια] Cicero Academ. Quæst. lib. V. *Naturam accusa, quæ in profundo veritatem, ut ait Democritus, penitus abstruserit.* Lactantius libro III. Institutionum cap. 27. *Anaxagoras pronuntiat circumfusa esse tenebris omnia. Empedocles, angustas esse sensuum semitas queritur: tamquam illi ad cogitandum rhedâ & quadrigis opus esset. Democritus quasi in puteo quodam, sic alto ut fundus sit nullus, veritatem jacere demersam. nimirum stultè, ut cetera. non enim tanquam in puteo demersa est veritas: quò vel descendere, vel etiam cadere illi licebat: sed tamquam in summo montis excelsi vertice: vel potiùs in cœlo: quod est verissimum. quid enim est, cur eam potiùs in imum depressam diceret, quàm in summum levatam? nisi fortè mentem quoque in pedibus, aut in imis calcibus constituere malebat potiùs, quàm in pectore, aut in capite.* Vide suprà in Democrito. Vulgò, τὸ ἐν βυθῷ *in puteo* interpretatur: non malè: est enim *puteus*, ἀπὸ τοῦ βυθοῦ. Vide Origines nostras Italicas in voce *Pò*.

Καὶ Πλάτωνα τὸ μὲν ἀληθὲς θεοῖς τε καὶ θεῶν παισὶν ἐκχωρεῖν· τὸν δὲ εἰκότα λόγον ζητεῖν.] Hic locus, ubi Plato inter Philosophos (non quidem nomine, sed re) Scepticos à Laërtio recensetur, me admonet, ut locum in Bibliotheca Photii corruptissimum indicem. Ita ille ibi, ubi de Ænesidemi libris: οἱ μὲν τοῦ Αἰνησιδήμου λόγοι πρὸς τοιοῦτον ἀγῶνα καγωνίζονται· ὅτι δὲ ματαιότης αὐτῶν, καὶ πολλὴ λέσχη ἡ σπουδὴ, Πλάτωνί τε καὶ πολλοῖς ἄλλοις τῶν πρὸ ἡμῶν τὸν ἔλεγχον ἔδοσαν, καὶ ὅτι μηδὲν εἰς δόγμα συντελεῖ. Vocem Πλάτωνι in mendo cubare, nemo non videt: non enim adversus Ænesidemi libros scripsit Plato; neque per ætatem scribere potuit. An scripserit Photius Πλατωνικοῖς? Οὐδὲν ὁρίζω, ut Scepticorum nostrorum verba usurpem. Ceterùm, an Platonica Disciplina à Sceptica differat, tractantem egregiè Sextum Empiricum vide Hypotyp. 1. 33.

Καὶ Εὐριπίδην λέγειν, Τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῆν μέν ἐστι κατθανεῖν· Τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν νομίζεται βροτοῖς;] Citat hos Euripidis versus & Sextus Pyrrhoniarum Hypotyposeon libro III. capite 24. sed paullò aliter: καὶ τὸν θάνατον δὲ αὐτὸν οἱ μὲν δεινὸν καὶ φευκτὸν εἶναι νομίζουσιν· οἱ δὲ οὐ τοιοῦτον· ὁ γοῦν Εὐριπίδης φησὶν,

Τίς δ' οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μέν ἐστι κατθανεῖν·
Τὸ κατθανεῖν δὲ, ζῆν κάτω νομίζεται;

Citantur & ab Origene libro VII. contra Celsum, hoc modo:

Τίς οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μέν ἐστι κατθανεῖν,
Τὸ κατθανεῖν δὲ, ζῆν;

Aristophanis Scholiastes ad Ranas, eos ait esse ex Hippolyto Euripidis: quod de Euripidis Hippolyto Καλυπτομένῳ, vel de Hippolyto Στεφανηφόρῳ, qui periere, intelligendum: non enim comparent in Euripidis Hippolyto qui hodie exstat. Ceterùm, posterior versus sic apud illum Enarratorem legitur,

Τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν, ὑπνοῦν δὲ τὸ κατθανεῖν·

qui & aliter quoque apud Sextum. Sed apud Stobæum similiter ac apud Laërtium. Euripidis locum respexit Tullius, cùm scripsit, *Vestra verò quæ dicitur vita, mors est.* Decet hoc loco non sileri, quod de Pyrrhone nostro refert Stobæus Sermone CXVIII. Πύῤῥων ἔλεγε μηδὲν διαφέρειν ζῆν, ἢ τεθνάναι· καί τις ἔφη πρὸς αὐτὸν, Τί οὖν σὺ οὐκ ἀποθνήσκεις; ὁ δὲ, Ὅτι, εἶπεν, οὐδὲν διαφέρει. *Pyrrhon ajebat, nihil interesse inter vitam & mortem. Et cùm quidam ad eum diceret, Cur igitur ipse non moreris? Quia nihil interest, respondit.*

Ἀλλὰ καὶ Ἐμπεδοκλέα, οὕτως ἐπεὶ οὐδ' ὁρατὰ τάδ' ἀνδράσιν, οὔτ' ἐπακουστὰ, Οὔτε νόῳ περιληπτά.] Emendat Casaubonus,

Οὕτως οὔτ' ἐπιδερκτὰ τάδ' ἀνδράσιν, οὔτ' ἐπακουστὰ,
Οὔτε νόῳ περιληπτὰ,

optimè: & ita MSS. nostri. Ita quoque hi versus leguntur apud Sextum adversus Mathematicos pag. 160. nisi quòd ἐπὶ δερκτὰ divisim ibi vitiosè scriptum est. Vox οὕτως apud Plutarchum, in libro de Puerorum educatione, malè quoque ab Empedoclis verbis separatur: quod benè Casaubono observatum; qui & rectè monet pertinere ad Empedoclis verba quod apud Tullium legimus in Lucullo: *Et tamen isti Physici raro admodum cùm hærent aliquo loco, exclamant quasi mente concitati. Empedocles quidem, ut interdum mihi furere videatur, abstrusa esse omnia, nihil nos sentire, nihil cernere: nihil omnino quale sit, posse reperiri.*

Καὶ ἐπάνω, Αὐτὸ μόνον πεισθὲν τῷ προσέκυρσεν ἕκαστος] Regiæ Membranæ, πεισθὲν τὸ τῷ. Lege,

Αὐτὸ μόνον πεισθέντες, ὅτῳ προσέκυρσεν ἕκαστος:

quemadmodum legere est apud Sextum dicto loco.

Ἔτι μὲν Ἡράκλειτον, Μὴ εἰκῆ περὶ τῶν μεγίστων συμβαλλώμεθα] Cujus tamen Philosophiam à Sceptica Institutione longe differre, ostendit Sextus Hypotyposeon lib. I. cap. 29.

Καὶ Ἱπποκράτην ἔπειτα ἐνδιαστῶς καὶ ἀνθρωπίνως ἀποφαίνεσθαι] Corrige, ἐνδοιαστῶς: quemadmodum habent libri manuscripti, & ceteri editi. An verò celebre sit Hippocrati sententias suas ambiguè efferre, aliys videris. Certè ejus Aphorismos, βίβλον, ut ait Suidas, ἀνθρωπίνην ὑπερβαίνουσαν σύνεσιν, de rebus quæ ὡς ἐπιτοπολὺ accidunt, accipiendos nemo est qui nesciat. Hippocrati addere possumus Aristotelem; qui & ipse his verbis, ἴσως, τάχα, ἔοικε, δῆλον εἶναι, plerumque; licèt Dogmaticus; sua decreta profert. Possumus addere & Jurisconsultos; quibus τὸ *videtur* frequens in ore: quem tamen loquendi modum non esse dubitantis, ostendit magnus Cujacius in libro Observationum; libro similiter ἀνθρωπίνην ὑπερβαίνοντι σύνεσιν. Etiam *apud Avicennam idem de eodem dicitur, est, & non est, & omnia per* fortasse *solvuntur.* Verba sunt Symphoriani Campegii in Apologetica Disceptatione, An sanguis mitti debeat in Caulone, & sub cane, aut prope canem, *&c.*

Καὶ πρὶν, Ὅμηρον] Seneca epistolâ 88. ubi de Homero: *Modò Stoicum illum faciunt, virtutem solùm probantem, & voluptates refugientem: modò Epicureum, laudantem statum quietæ civitatis, & inter convivia, cantusque, vitam exigentis: modò Peripateticum, bonorum tria genera inducentem: modò Academicum, incerta omnia dicentem.*

Ἐπέων δὲ πολὺς νόμος ἔνθα καὶ ἔνθα] Iliad. Υ. 249. Hesiodus similiter in Operibus lib. II.

Ἀχρεῖος δ' ἔσται ἐπέων νόμος.

Legendum autem utrobique, νομὸς, accentu in ultima: id est, νέμησις, *partitio; distributio in utramque partem.* νόμος accentu in penultima, quæ vox *legem* significat, apud Homerum non reperitur: quod, præter Grammaticos, notavit etiam Josephus libro II. contra Appionem.

Διετέλουν δὲ οἱ Σκεπτικοὶ κατὰ τὰ τῶν αἱρέσεων δόγματα πάντα ἀνατρέποντες, αὐτοὶ δὲ οὐδὲν ἀποφαίνοντες δογματικῶς &c.] Totum hunc Laërtii locum, usque ad παραλλάττοιτο ἀπεφαίνετο, non nominato auctore, ut fermè solet, descripsit Suidas in οὐδὲν μᾶλλον. Eum ibi vide, & ex Laërtio emenda.

Αὐτοὶ δὲ οὐδὲν ἀποφαίνοντες δογματικῶς· ἕως δὲ τοῦ προφέρεσθαι τὰ τῶν ἄλλων, καὶ διηγεῖσθαι, μηδὲν ὁρίζοντες, μηδ' αὐτὸ τοῦτο] Qua de re audiendus Gellius libro XI. capite 5. *Quos Pyrrhonios Philosophos vocamus, ii Græco cognomento* Σκεπτικοὶ *appellantur. id fermè significat quasi* Quæsitores *&* Consideratores: *nihil enim decernunt; nihil constituunt: sed in quærendo semper considerandóque sunt, quidnam sit omnium rerum de quo decerni constituique possit: ac ne videre quoque planè quicquam, neque audire sese putant: sed ita pati afficique quasi videant vel audiant. eáque ipsa quæ affectiones istas in sese efficiant, qualia & cujusmodi sint, cunctantur atque insistunt: omniumque rerum fidem veritatemque mixtis confusísque signis veri atque falsi ita incomprehensibilem videri ajunt, ut quisquis homo est non præceps, neque judicii sui prodigus, his uti verbis debeat; quibus auctorem Philosophiæ istius Pyrrhonem esse usum, tradunt:* οὐ μᾶλλον οὕτως ἔχει τόδε ἢ ἐκείνως, ἢ οὐδετέρως. *Judicia enim rei cujusque & sinceras proprietates, negant posse nosci & percipi: idque*

ipsum docere atque ostendere multis modis conantur. Super qua re Favorinus quoque subtilissimè argutissiméque decem libros composuit, quos Πυῤῥωνίων τρόπων *inscribit. Vetus autem quæstio, & à multis Scriptoribus Græcis tractata est, an quid & quantum, Pyrrhonios & Academicos Philosophos intersit: utrique enim* Σκεπτικοὶ, Ἐφεκτικοὶ, Ἀπορητικοὶ, *dicuntur: quoniam utrique nihil affirmant, nihilque comprehendi putant: sed ex omnibus rebus proinde visa fieri dicunt, quas* φαντασίας *appellant: non ut rerum ipsarum natura est: sed affectio animi corporisve est eorum, ad quos ea visa perveniunt. Itaque omnes omnino res quæ sensus hominum movent,* τῶν πρός τι *esse dicunt. Id verbum significat, nihil esse quicquam quod ex sese constet, nec quod habeat vim propriam & naturam, sed omnia prorsum ad aliquid referri, taliáque videri esse, qualis sit eorum species dum videntur, qualiáque apud sensus nostros, quò pervenerunt, creantur, non apud sese, unde profecta sunt. Cùm hæc autem consimiliter, tam Pyrrhonii dicant quàm Academici, differre tamen inter sese, & propter alia quædam, & vel maximè propterea existimati sunt, quòd Academici quidem ipsum illud nihil posse comprehendi, quasi comprehendunt; & nihil posse decerni, quasi decernunt: Pyrrhonii, ne id quidem ullo pacto videri verum dicunt, quòd nihil esse verum videtur.*

Οὐδὲν ὁρίζομεν] Sextus Pyrrh. Hypotypos. I. 23. Ὁρίζειν εἶναι νομίζομεν, οὐχὶ τὸ ἁπλῶς λέγειν τι, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἄδηλον προφέρεσθαι μετὰ συγκαταθέσεως. οὕτω γὰρ οὐδὲν ὁρίζων ὁ Σκεπτικὸς τάχα εὑρεθήσεται, οὐδὲ αὐτὸ τὸ, Οὐδὲν ὁρίζω· οὐ γάρ ἐστι δογματικὴ ὑπόληψις, τουτέστιν ἀδήλῳ συγκατάθεσις, ἀλλὰ φωνὴ πάθους ἡμετέρου δηλωτική. ὅταν οὖν εἴπῃ ὁ Σκεπτικὸς, Οὐδὲν ὁρίζω, τοῦτό φησιν, Ἐγὼ οὕτω πέπονθα νῦν, ὡς μηδὲν τῶν ὑπὸ τὴν ζήτησιν τήνδε πιπτωκότων, τιθέναι δογματικῶς ἢ ἀναιρεῖν· τοῦτο δὲ φησιν, λέγων τὸ ἑαυτῷ φαινόμενον περὶ τῶν προκειμένων, οὐκ ἀπαγγελτικῶς μετὰ πεποιθήσεως ἀποφαινόμενος, ἀλλ' ὃ πάσχει διηγούμενος. DEFINIRE *esse putamus, non simpliciter dicere aliquid, sed rem incertam pronuntiare cum assensu. Ita enim nihil definire Scepticus forsitan reperietur, ne hoc quidem,* NIHIL DEFINIO: *non est enim dogmatica opinio, id est, quâ incertæ rei assentiatur, sed vox nostra affectionis index. Cùm ergo dicit Scepticus,* NIHIL DEFINIO, *hoc dicit, Ego ita nunc affectus sum, ut nihil eorum quæ sub hanc quæstionem cadunt; ponam dogmaticè aut tollam. Hoc autem ait, dicens quid sibi appareat de rebus propositis, non enuntiativè cum persuasione pronuntians, sed affectionem suam exprimens.*

Ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τῆς Οὐδὲν μᾶλλον, καὶ τῆς Παντὶ λόγῳ λόγος ἀντίκειται] De eo quod dicunt Sceptici Οὐδὲν μᾶλλον, sive Οὐ μᾶλλον, sive etiam Τί μᾶλλον τόδε ἢ τόδε; (his enim tribus modis hoc efferunt) legendus Sextus Empiricus dicto libro I. Hypotyposeon capite decimo nono. De eo autem quod dicunt, Παντὶ λόγῳ λόγος ἀντίκειται, sive potius, Παντὶ λόγῳ λόγος ἴσος ἀντίκειται, (excidisse enim hîc vocem ἴσος existimo; quamquam eam non agnoscit Suidas, qui totum hunc locum, ut monuimus, retulit in Οὐδὲν μᾶλλον) egregiè, more suo, disserit idem Sextus cap. 27. ubi & videndus.

Καὶ ταῖς ὁμοίαις] Verbi gratiâ, Ἐπέχω, Πάντα ἐστὶν ἀόριστα, Πάντα ἐστὶν ἀκατάληπτα, Ἀκαταληπτῶ, Οὐ καταλαμβάνω: de quibus Sextus Pyrrh. Hypotypos. lib. I. cap. 22, 24, 25, & 26.

Ὡς ὅταν φῶμεν] λέγωμεν, Regius, Florentinus, 75
Palatinus; necnon Suidas.

Κατ' ἴσον τοῖς καθαρτικοῖς, ἃ τὴν ὕλην προεκκρίναντα, καὶ αὐτὰ ὑπεκκρίνεται καὶ ἐξαπόλλυται] Quam 76
comparationem fatuam vocat, qui & eam sic refutat, Aristocles apud Eusebium: ἐκεῖνο μὲν γὰρ καὶ παντάπασίν ἐστιν ἠλίθιον, ἐπειδὰν λέγωσιν, ὅτι καθάπερ τὰ καθαρτικὰ φάρμακα συνεκκρίνει μετὰ τῶν περιττωμάτων καὶ ἑαυτὰ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ πάντα ἄξιῶν εἶναι λόγος ἄδηλα, μετὰ τῶν ἄλλων ἀναιρεῖ καὶ ἑαυτόν. εἰ γὰρ αὐτὸς αὑτὸν ἐλέγχει, ληροῖεν ἂν οἱ χρώμενοι τούτῳ. βέλτιον οὖν ἡσυχίαν ἄγειν αὐτοὺς, καὶ μηδὲ τὸ στόμα διαίρειν. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὅμοιόν ἔχει τί τὸ καθαρτικὸν φάρμακον, καὶ ὁ τούτων λόγος. τὸ μὲν γὰρ φάρμακον ἐκκρίνεται, καὶ τοῖς σώμασιν οὐχ ὑπομένει· τὸν μέντοι λόγον ἐν ταῖς ψυχαῖς ὑπάρχειν δεῖ τὸν αὐτὸν ὄντα, καὶ πιστευόμενον αἰεί· μόνος γὰρ οὗτος εἴη ἂν ὁ ποιῶν ἀσυγκαταθέτους. *Quod enim addunt, extrema cujusdam stultitia est: Quemadmodum pharmaca, in quibus purgandi vis est, sese cum excrementis ipsis pariter ac simul excernunt: ita quæ ratio incerta esse omnia conficiat, eam se quoque, perinde ut reliqua, funditus convellere. Nam si refutat ipsa sese, insulsè faciet, eâ qui utetur. Quiescant igitur isti, ac ne hiscant quidem. Tametsi nec pharmaco illi quo purgamur, istorum ratio simile quicquam habet. Nam ita pharmacum excernitur, ut in corpore minimè resideat: hæc ratio & eadem hæreat in mente semper, & fidem à nobis perpetuam impetret, necesse est, quod ea nos sola ne cuiquam assentiamur, efficiat.* Vide Sextum contra Math. pag. 308.

Μόνον οὖν διακονίαις ἐχρῶντο τοῖς λόγοις] Ita Codex 77
unus Regiæ Bibliothecæ. alter, & Editio utraque, διακόνοις: & quidem rectiùs.

Ἔστιν οὖν ὁ Πυῤῥώνειος λόγος, μνήμη τις τῶν φαινομένων ἢ τῶν ὁπωσοῦν νοουμένων] Galesius; teste Ca- 78
saubono; μήνυσις τῶν φαινομένων. Nihil verius.

Καθὰ φησιν Αἰνεσίδημος ἐν τῇ εἰς τὰ Πυῤῥώνεια Ὑποτυπώσει] Cujus Libri meminit quoque Aristocles apud Eusebium: ὁπόταν γε μὴν Αἰνησίδημος, ἐν τῇ Ὑποτυπώσει, τοὺς ἐννέα διεξίῃ τρόπους. Ubi, ὁδοῦ πάρεργον, observabis, apud Eusebium, quemadmodum apud Photium dicto loco, esse Αἰνησίδημος, non, ut apud Nostrum, Αἰνεσίδημος. Cæterùm, & hoc titulo libros tres scripsit Sextus Empiricus, qui etiamnum exstant.

Κατὰ δέκα τόπους, &c.] De quibus librum scripse- 79
rat Plutarchus, teste Lampria, in Indice librorum patris. τρόπους hîc habent cæteræ Editiones, & MSS. Regii: & ita apud Sextum Pyrrhoniarum Hypotyposeon libro I. cap. 14. περὶ τῶν δέκα τρόπων· quod caput, *verè aureum* meritò vocat, qui Pyrrhoniam sectam plurimis scriptis, iisque eruditis juxtà &

& ingenioſis, illuſtravit, Vaïerius Motheus. τρόπους, ſimiliter legas apud Ariſtoclem, in Excerptis Euſebianis: ubi, ut hoc obiter dicam, novem tantùm τρόπους ſtatuiſſe Æneſidemum ait. Sed puto ſcriptum fuiſſe δέκα. Ad rem redeo. τόπους quoque apud Lampriam: Περὶ τῶν Πύῤῥωνος δέκα τόπων. Utraque lectio proba eſt. Sextus Hypotypoſeon I. 14. παραδίδονται τοίνυν συνήθως παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις Σκεπτικοῖς τρόποι δι' ὧν ἡ Ἐποχὴ συνάγεσθαι δοκεῖ, δέκα τὸν ἀριθμὸν οὓς καὶ ΛΟΓΟΥΣ, καὶ ΤΟΠΟΥΣ συνωνύμως, καλοῦσιν. Ita emendo. Vulgò καὶ τύπους.

Τούτους δὲ τοὺς δέκα τόπους καθ' οὓς τίθησιν ἐν πρώτον, &c.] Hunc locum corruptum eſſe cenſet Caſaubonus, & verba illa καθ' οὓς ex ſuperiori verſu ineptè repetita. Sed nec iis ſublatis, inquit, reliqua ſatis benè habebunt. Legendum igitur exiſtimat, τούτων δὲ τῶν δέκα τόπων, οὓς τίθησιν, εἰς πρῶτος, ὁ, &c.

Ὡς τὰ πυρίβια] Negat tamen Ariſtoteles in libro de Miſtorum affectionibus; qui vulgò quartus Meteororum inſcribitur, animalia ulla reperiri quæ in aëre ſolùm aut igni vivant. Qua in re ſibi adverſari videtur: nam in libro v. Hiſtoriarum de Animalibus, refert in Inſula Cypro beſtiolas quaſdam inveniri quæ in ærariis fornacibus gignantur, pérque ignem ſaliant atque ambulent. Hanc de pyrauſtis in Cypriis fornacibus hiſtoriam à Philoſopho recitatam, ſunt qui fabuloſam exiſtiment; quia Galenus, qui eas fornaces viſit, de ea re nihil ſcriptum reliquit: ſed hoc plebeium ſimul & temerarium argumentum refellit; qui eam hiſtoriam veram eſſe contendit; Julius Scaliger in Exercitatione XXIII. contra Cardanum.

Καὶ ὁ Ἀράβιος φοῖνιξ] Quem fabuloſum Docti exiſtimant. De eo Plinius, Tacitus, Achilles Tatius, Lactantius, alii. Vide Bochartum in Hierozoïco Part. II. pag. 817.

Τὰ δ' ἐξ ἐπιπλοκῆς] συμπλοκῆς, meliùs apud Sextum; ubi de primo modo: περὶ μὲν οὖν τὰς γενέσεις, ὅτι τῶν ζώων, τὰ μὲν χωρὶς μίξεως γίνεται, τὰ δ' ἐκ συμπλοκῆς: & quæ ſequuntur, quæ vide: ſunt enim lectu digniſſima; & maximè Laërtium noſtrum illuſtrant.

80 Ὡς κίρκοι μὲν, ὀξύτατοι] ὀξύτατοι, accipit hîc Caſaubonus pro ὠκύτατοι. Certum eſt, ὀξὺ, pro ὠκὺ, poſſe accipi. Sextus Empiricus Hypotypoſeon III. 15. τὸν δὲ Ἡράκλειτον, ὀξείᾳ ποταμοῦ ῥύσει τὴν εὐκινησίαν τῆς ἡμετέρας ὕλης ἀπεικάζειν. Anacreon Ode VII.

Διὰ δ' ὀξέων μ' ἀναύρων, &c.

Id eſt, *per rapidos torrentes*. Sed fruſtrà hoc loci hanc vocem ea notione Caſaubonus accipiebat: nam legendum prorſus ὀξυδερκέστατοι, cùm de ſenſibus ſermo ſit; quod hæc manifeſtò oſtendunt, διὸ καὶ τῇ αἰσθήσει διαφέρει, & quæ ſequuntur.

Ὀσφρητικώτατοι] Editio Baſilecnſis, ὀσφρηκότατοι. Lege, ὀσφρητικώτατοι, quemadmodum ſcriptum exhibent Editio Stephanica, & MSS. Regii. De acri Canum odoratu Virgilius:

--- *& odora Canum vis.*

Καὶ τῇ μὲν αἰγὶ τὸν θαλλὸν εἶναι ἐδώδιμον, ἀνθρώπῳ δὲ, πικρόν] τὸν θαλλὸν, id eſt, *oleæ ramum*. Scholiaſtes Theocriti ad Idyll. IV. θαλλὸς, ἁπλῶς λέγεται, πᾶν τὸ τεθηλός· κυρίως δὲ, ὁ τῆς ἐλαίας βλαστός. Hinc Nanium, meretrix, *Capra* vocitata: quia amatorem quemdam ſuum, *Thallum* nomine, exediſſet. Suidas in Νάνιον: Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ τῶν ἑταιρῶν, αἶγα λέγεσθαί φησι ταύτην ἑταίραν, διὰ τὸ Θάλλον τὸν κάπηλον καταφαγεῖν. χαίρουσι γὰρ αἶγες τῷ θαλλῷ. De Nico, meretrice, id narrat Machon Comicus, apud Athenæum in decimotertio.

Καὶ τὸ κώνειον ὄρτυγι μὲν τρόφιμον, ἀνθρώπῳ δὲ θανάσιμον] Sextus: τὸ γοῦν κώνειον πιαίνει τοὺς ὄρτυγας, καὶ ὁ ὑοσκύαμος τὰς ὗς. Id de ſturnis tradit Galenus libro III. de Simplicium facultatibus: ἐπεὶ τούς κώνειον, οὐ μόνον οὐ καταψύξει τοὺς ψᾶρας, οὐδὲ ἀναιρεῖ, καθάπερ ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τρέφει, καὶ θερμαίνει δηλονότι. Et Baſilius Homiliâ v. in Hexameron: τὸ μὲν γὰρ κώνειον, οἱ ψᾶρες βόσκονται, διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος, τὴν ἐκ τοῦ δηλητηρίου ἀποδιδράσκοντες. λεπτοὺς γὰρ ἔχοντες τοὺς ἀπὸ τῆς καρδίας πόρους φθάνουσιν ἐκπέψαι τὸ καταποθὲν πρὶν τὴν ἀπ' αὐτοῦ ψῦξιν τοῦ καιρίου καθάψασθαι. *Cicutam ſturni depaſcuntur: exitialiſque medicamenti noxam, corporis conſtitutionis beneficio effugiunt. Nam meatus, qui à corde pertingunt, tenues habent: quò fit, ut prius quod hujus hauſerunt, concoquant, quàm ejus refrigeratio ad vitalia pervenire potuit.* Habuit verò ratiocinationem Baſilius à Galeno: quem videſis dicto loco. Habet autem eadem Euſtathius Antiochenus in Hexameron, quæ Baſilius dicto loco. Similiter ictericis mel amarum videtur. Elleborum quoque capreas & coturnices impinguat. Lucretius libro IV.

Sic etenim nobis veratrum eſt acre venenum:
At capreis adipes & coturnicibus auget.

Διότερος, ὁ παρὰ τὰς τῶν ἀνθρώπων φύσεις, κατὰ ἔθνη καὶ συγκρίσεις] De nationibus, non hîc quæſtio, ſed de proprietatibus temperamentorum: quare omnino legendum, κατὰ ἰδιοσυγκρισίας. & ita apud Sextum Hypotypoſeon libro I. cap. 14. ubi de ſecundo modo: κατὰ δὲ ἰδιοσυγκρισίας διαφέρομεν· ὡς ἐνίοις ῥᾷον βόεια κρέα πεττόμενα ἢ πετραίων ἰχθυδίων ῥᾷον πέττειν, &c. poſt quæ, hiſtorias de Demophonte & de Androne refert, quas hîc recenſet Laërtius.

Δημοφῶν γ' οὖν ὁ Ἀλεξάνδρου τραπεζοκόμος, ἐν σκιᾷ ἐθάλπετο, ἐν ἡλίῳ δὲ ἐῤῥίγου] τραπεζοποιὸς dicitur Sexto; qui rem paullò pleniùs narrat. Δημοφῶν μὲν, ὁ Ἀλεξάνδρου τραπεζοποιὸς, ἐν ἡλίῳ γενόμενος, ἢ ἐν βαλανείῳ, ἐῤῥίγου· ἐν σκιᾷ δὲ, ἐθάλπετο. Eſt autem τραπεζοποιὸς, qui nobis *Maiſtre d'Hôtel*: hoc eſt, qui convivium curat. Heſychius: τραπεζοποιός· οὐχ ὁ μάγειρος, ἀλλ' ὁ τῆς πάσης περὶ τὰ συμπόσια παρασκευῆς ἐπιμελούμενος. Etymologiſta: τραπεζοποιός. ὁ περὶ τὸ συμπόσιον πάντων ἐπιμελούμενος· τραπεζῶν, σκευῶν, ἀκουσμάτων. οὕτω Μένανδρος. Ea voce utitur ea notione Syneſius in Oratione de Regno pag. 23. & Chryſoſtomus Homiliâ 71. in Matthæum. Eſt verò τραπεζοκόμος, qui Latinis *Structor*; nobis, *Eſcuier Tranchant*. Athenæus libro IV. 21. ζητητέον δὲ, εἰ καὶ ὁ τραπεζοκόμος ὁ αὐτός ἐστι τῷ τραπεζοποιῷ.

Γόβας γὰρ ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς Ὁμοιότησι τὸν αὐτὸν εἶναί φησι τραπεζοκόμον, καὶ τὸν ὑπὸ Ῥωμαίων καλούμενον Στρούκτορα. &c. Ἐκάλουν δὲ τραπεζοποιὸν, τὸν τραπεζῶν ἐπιμελητὴν, καὶ τῆς ἄλλης εὐκοσμίας, &c. Sed promiscuè usurpantur.

81 Ἄνδρων δὲ ὁ Ἀργεῖος, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, διὰ τῆς ἀνύδρου Λιβύης ὥδευεν ἄποτος] Sextus Hypotyposeon I. cap. 14. ubi de secundo modo: Ἄνδρων δὲ ὁ Ἀργεῖος οὕτως ἄδιψος ἦν, ὡς διὰ τῆς ἀνύδρου Λιβύης ὁδεύειν αὐτὸν, μὴ ἐπιζητοῦντα ποτόν. Hoc autem Aristoteles tradiderat in libro de Ebrietate: quod nos docet Apollonius Dyscolus Historiæ Commentitiæ cap. XXV. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Περὶ μέθης, Ἄνδρων, φησιν, Ἀργεῖος ἐσθίων πολλὰ, καὶ ἁλμυρὰ, καὶ ξηρὰ, δι' ὅλου βίου ἄδιψος καὶ ἄποτος διετέλεσεν· ἔτι δὲ πορευθεὶς εἰς Ἄμμωνα, διὰ τῆς ἀνύδρου ὁδοῦ, ἄλφιτα ξηρὰ σιτούμενος, οὐ προσηνέγκατο ὑγρόν. τοῦτο δὲ ἐποίησε δι' ὅλου τοῦ βίου.

Καὶ ὁ μὲν ἰατρικῆς, ὁ δὲ γεωργίας, ἄλλος ἐμπορείας ὀρέγεται] Plenius apud Sextum: ὁ μὲν γὰρ Πίνδαρός φησι,

Ἀελλοπόδων μέν τιν' εὐφραίνουσιν ἵππων καὶ στέφανοι·
Τοὺς δ' ἐν πολυχρύσοις θαλάμοις βιοτά·
Τέρπεται δὲ καί τις ἐπ' οἶδμα ἅλιον ναῒ θοᾷ σῶς διαστείβων.

ὁ δὲ Ποιητὴς λέγει,

Ἄλλος γάρ τ' ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπιτέρπεται ἔργοις.

& quæ sequuntur. Pindari versus; ut legendi nobis videntur; non ut apud Sextum leguntur; descripsimus.

82 Τέταρτος, ὁ παρὰ τὰς διαθέσεις, καὶ κοινῶς, παραλλαγάς.] Lego, è Sexto Empirico, καὶ κοινῶς, περιστάσεις. Ita enim ille; ubi de quarto modo: ἔστι δ' οὗτος ὁ παρὰ τὰς περιστάσεις καλούμενος· περιστάσεις λεγόντων ἡμῶν τὰς διαθέσεις.

Θέων δὲ ὁ Τιθωρεὺς ὁ Στωϊκὸς, κοιμώμενος περιεπάτει ἐν τῷ ὕπνῳ]. Simile quid de se narrat Galenus libro II. de Motu musculorum, his verbis: ἐν ᾧ γὰρ ἄν τι τοιούτων (σχήματι) καταστήσας τὸ κῶλον, τοῖς τονικῶς ἐνεργοῦσιν ἀμφ' αὐτὸ μυσὶν, ἐπιτρέψεις τὴν φυλακὴν τοῦ σχήματος, ὧδε φυλάττουσιν, ὥστε καὶ καθήμενοι πολλάκις ἐκοιμήθησάν τινες, καὶ περιπατοῦντες ἔνιοι. καὶ τοῦτο ἐγὼ μὲν ἀκούων, ἔμπροσθεν οὐκ ἐπίστευον· ὡς δὲ δεῆσαν ποτε δι' ὅλης νυκτὸς ὁδοιπορῆσαι, τῇ πείρᾳ τἀληθὲς ἔμαθον, ἠναγκάσθην πιστεύειν. σχεδὸν γάρ τι στάδιον ὅλον διῆλθον κοιμώμενός τε καὶ ὄναρ θεωρῶν, καὶ οὐ πρότερον ἐπηγέρθην πρὶν προσπταῖσαι λίθῳ. *In quacumque enim talium* (figurâ) *constituens membrum, musculis circa ipsum tonicè agentibus, commiseris, figuram sic servant; adeo ut sedentes sæpe quidam dormierint, & nonnulli deambulantes: & hoc equidem audiens anteà, non credebam. Cùm autem fuit opus aliquando per totam noctem iter facere, experientiâ rem ipsam edoctus, coactus sum credere: fermè enim stadium integrum dormiendo peregi, & somnia videns: nec priùs excitatus sum quàm in lapidem impegerim.* Cursoribus publicis id frequenter accidit. De noctambulis illis; ita enim hos vocant; legendus Aristoteles libro de Insomniis capite ultimo, & Johannes Huartes, Scriptor Hispanus, libro cui titulus, ***Examen Ingeniorum***. Legendum autem in verbis Laërtii, Τιθοραιεύς, docebit te Stephanus Geographus in Τιθοραία.

Καὶ Περικλέους δοῦλος ἐπὶ τοῦ τέγους ἄκρου] Eum esse puto, cujus meminit Plinius XXII. 17. *Vernula, charus Pericli Atheniensium Principi, cùm is in arce templum ædificaret, repsissetque super altitudinem fastigii, & inde cecidisset, hac herba* (Parthenio) *dicitur sanatus, monstratâ Pericli somno à Minerva. Quare* parthenium *vocari cœpta est: assignaturque ei Deæ. Hic est Vernula, cujus effigies ex ære fusa est, & nobilis ille Splanchnoptes. Mnesicles* vocabatur. auctor Plutarchus in Pericle: τὰ δὲ προπύλαια τῆς Ἀκροπόλεως ἐξειργάσθη μὲν ἐν πενταετίᾳ, Μνησικλέους ἀρχιτεκτονοῦντος. τύχη δὲ θαυμαστὴ συμβᾶσα περὶ τὴν οἰκοδομίαν ἐμήνυσε τὴν θεὸν οὐκ ἀποστατοῦσαν, ἀλλὰ συνεφαπτομένην τοῦ ἔργου καὶ συνεπιτελοῦσαν. ὁ γὰρ ἐνεργότατος καὶ προθυμότατος τῶν τεχνιτῶν, ἀποσφαλεὶς, ἐξ ὕψους ἔπεσε, καὶ διέκειτο μοχθηρῶς, ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἀπεγνωσμένος. ἀθυμοῦντος δὲ τοῦ Περικλέους, ἡ θεὸς ὄναρ φανεῖσα συνέταξε θεραπείαν, ᾗ χρώμενος ὁ Περικλῆς, ταχὺ καὶ ῥᾳδίως ἰάσατο τὸν ἄνθρωπον. ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ τὸ χαλκοῦν ἄγαλμα τῆς Ὑγιείας Ἀθηνᾶς ἀνέστησεν ἐν Ἀκροπόλει παρὰ τὸν βωμὸν, ὃς καὶ πρότερον ἦν, ὡς λέγουσιν. *Arcis absoluta propylæa inter quinquennium fuerunt, architecto Mnesicle. Mirifica verò fortuna quæ in hac ædificatione accidit, significavit non invitâ Deâ, sed propitiâ & secundâ, perpetratam. Promptissimus enim & maximè sedulus artifex, cùm offendisset, delapsus ex alto est; atque ita fuit afflictus, ut haberetur à Medicis pro deplorato. Minerva in somnio se inopi consilii Pericli offerens, præscripsit Medicinam, quâ usus ille hominem citò & facilè curavit. quamobrem Salutaris Minervæ signum æreum in arce posuit juxta aram, quam antè memorant ibi fuisse.*

Καὶ τὰς μυθικὰς πίστεις] Editio princeps, καὶ τὰς μουσικὰς πίστεις. quam lectionem secutus est Aldobrandinus; nam vertit, *ex musicis argumentis.* Sed omnino retinendum, τὸ μυθικάς. Sextus; ubi de decimo modo: (ille enim decimus modus, qui Laërtio quintus) δέκατός ἐστι τρόπος, ὃς καὶ μάλιστα συνέχει πρὸς τὰ Ἠθικά· ὁ παρὰ τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰ ἔθη, καὶ τοὺς νόμους, καὶ τὰς μυθικὰς πίστεις, καὶ τὰς δογματικὰς ὑπολήψεις. Et posteà: μυθικὴ δὲ πίστις ἐστὶ, πραγμάτων ἀγενήτων τε καὶ πεπλασμένων παραδοχή. 83

Καὶ τεχνικὰς συνθήκας] Emendo, καὶ ἐθνικὰς συνθήκας, è Sexti verbis suprà allatis.

Περὶ τῶν τ' ἀγαθοῦ] Lege cum Stephanica Editione, περὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν.

Τὸ γοῦν αὐτὸ παρ' οἷς μὲν δίκαιον, παρ' οἷς δὲ ἄδικον] Qua de re pluribus Sextus Hypotyp. III. 24.

Πέρσαι μὲν οὖν οὐκ ἄτοπον ἡγοῦνται θυγατρὶ μίγνυσθαι, &c.] Sextus I. Hypotyposeon ubi de decimo modo: καὶ παρ' ἡμῖν μὲν ἀπηγορεῦσθαι μητράσι μίγνυσθαι, παρὰ δὲ τοῖς Πέρσαις ἔθος εἶναι μάλιστα οὕτως γαμεῖν. Vide nos suprà ad Laërtii Proœmium. Vide & Agathiam lib. II.

Καὶ Μασσαγέται μὲν (ὥς φησι καὶ Εὔδοξος ἐν τῷ

πρώτῃ τῆς Περιόδου) κοινὰς ἔχουσι τὰς γυναῖκας. Ἕλληνες δὲ, οὔ.] Sextus ibidem: καὶ παρ' ἡμῖν τὸ μὲν μοιχεύειν ἀπειρῆσθαι· παρὰ δὲ Μασσαγέταις, ἀδιαφορίας ἔθει παραδεδόσθαι, ὡς Εὔδοξος ὁ Κνίδιος ἱστορεῖ ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Περιόδου. Et lib. III. cap. 24. νόμος δὲ παρ' ἡμῖν κελεύει μιᾷ συνοικεῖν ἕκαστον· Θρακῶν δὲ καὶ Γαιτούλων (Λιβύων δὲ ἔθνος τοῦτο) πολλαῖς ἕκαστος συνοικεῖ.

84 Κίλικές τε λῃστείᾳ ἔχαιρον· ἀλλ' οὐχ Ἕλληνες] Zenobius Centur. IV. 53. Κιλίκιος ὄλεθρος. οἱ Κίλικες λῃστείαις χρώμενοι, ἐπ' ὠμότητι διεβέβληντο· καὶ οἱ Ἀττικοὶ δὲ τὰς πικρὰς τιμωρίας, Κιλικίους καλοῦσιν. Heſychius: Κιλίκιος ὄλεθρος. πονηρός· πονηροὶ γὰρ οἱ Κίλικες. Et poſteà: Κιλικίους. πικρὰς τιμωρίας. Sextus Empiricus Hypotyp. III. 24. τό τε λῃστεύειν, παρ' ἡμῖν μὲν παράνομον καὶ ἄδικόν ἐστι· παρὰ δὲ πολλοῖς τῶν Βαρβάρων, οὐκ ἄτοπον. Φασὶ δὲ ὅτι καὶ εὐκλεὲς τοῦτο οἱ Κίλικες ἐνόμιζον εἶναι· ὡς καὶ τοὺς ἐν λῃστείᾳ τελευτήσαντας τιμῆς ἀξίους εἶναι δοκεῖν. καὶ ὁ Νέστωρ δὲ παρὰ τῷ Ποιητῇ, μετὰ τὸ φιλοφρονήσασθαι τοὺς περὶ τὸν Τηλέμαχον, φησὶ πρὸς αὐτούς,

--- ἦ μαψιδίως ἀλάλησθε
Οἷά τε λῃστῆρες.

καίτοι εἰ ἄτοπον ἦν τὸ λῃστεύειν, οὐκ ἂν οὕτως αὐτοὺς φιλοφρονησάμενος, διὰ τὸ ὑποπτεύειν μὴ ἄρα τοιοῦτοί τινες εἶεν, &c.

Θάπτουσι δὲ Αἰγύπτιοι μὲν, ταριχεύοντες· Ῥωμαῖοι δὲ, καίοντες· Παίονες δε, εἰς τὰς λίμνας ῥιπτοῦντες] Sextus Pyrrhon. Hypotypoſ. III. 24. ἔνιοι δὲ καίουσι τοὺς τετελευτηκότας· ὧν οἱ μὲν ἀναλαβόντες αὐτῶν τὰ ὀστέα, κηδεύουσιν· οἱ δὲ ἀφροντίστως καταλείπουσιν ἐρριμμένα. Πέρσας δέ φασιν ἀνασκολοπίζειν τοὺς ἀποθανόντας καὶ νίτρῳ ταριχεύειν, εἶθ' οὕτω τελαμῶσι συνειλεῖν. *Aliqui etiam mortuos comburunt: ex quibus alii oſſa eorum ſumentes, recondita aſſervant; alii temere projecta relinquunt. A Perſis autem ajunt ſuſpendi mortuos, & nitro condiri, ac tum demum faſciis involvi.* Lucianus, in libello de Luctu: ὁ μὲν Ἕλλην, ἔκαυσεν. ὁ δὲ Πέρσης, ἔθαψεν. ὁ δὲ Ἰνδὸς, ὑάλῳ περιχρίει. (Legendum ex Herodoto & Diodoro Siculo, περιχύει) ὁ δὲ Σκύθης, κατεσθίει. ταριχεύει δὲ ὁ Αἰγύπτιος. *Græcus, cadavera exurit; Perſa, defodit: Indus, vitro incruſtat: Scytha, devorat: condit Ægyptius.* Videſis quæ in hanc rem ex Nicolai libro de Moribus Gentium profert Stobæus Serm. CXX. qui eſt de Sepultura. Notabis obiter, Romanos corpora mortuorum etiam terræ mandaſſe.

Καὶ τὸ ἡμέτερον χρῶμα, ἀλλοῖον ὑπὸ τῇ μεσημβρίᾳ φαίνεται, καὶ ὁ ἥλιος] Καὶ τὸ ἡμέτερον σῶμα, legerat Aldobrandinus: convertit quippe, *Et corpus noſtrum, atque adeo Sol, meridie non idem videtur.* Retinendam vocem χρῶμα, docent hæc Sexti verba; ubi de ſexto modo: τὸ γοῦν ἡμέτερον χρῶμα ἀλλοῖον μὲν ὁρᾶται ἐν θερμῷ ἀέρι, ἀλλοῖον δὲ ἐν τῷ ψυχρῷ· καὶ οὐκ ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν ὁποῖόν ἐστι τῇ φύσει τὸ χρῶμα ἡμῶν, ἀλλ' ὁποῖον σὺν ἑκάστῳ τούτων θεωρεῖται. *Nam color noſter diverſus cernitur in calido aëre ab eo qui in frigido cernitur. nec dicere poſſimus qualis ſit natura color noſter, ſed qualem eum cum utrolibet horum contemplemur.* In verbis Laërtii, pro καὶ ὁ ἥλιος, legendum videtur, καὶ ὑπὸ δείλην, aut quid ſimile. recepta lectio omnino mendoſa eſt. Legebat Mericus Caſaubonus: καὶ τὸ ἡμέτερον χρῶμα ἀλλοῖον ὑπὸ τῇ μεσημβρίᾳ φαίνεται, καὶ ἀλλοῖον ὑπὸ τὴν δύσιν. καὶ ὁ ἐν ἀέρι ὑπὸ δυοῖν κουφιζόμενος λίθος, &c. Eum vide.

Καὶ ὁ ἐν ἀέρι ὑπὸ δυοῖν κουφιζόμενος λίθος, ἐν ὕ- 85
δατι ῥᾳδίως μετατίθεται] Sextus: καὶ τὸ σῶμα ὑπὸ ὕδατος μὲν περιεχόμενον, κοῦφόν ἐστιν· ὑπὸ δὲ ἀέρος, βαρύ.

Ἕβδομος, ὁ παρὰ τὰς ὑποστάσεις, καὶ ποιὰς θέσεις, καὶ τοὺς τόπους, καὶ τὰ ἐν τοῖς τόποις] Regii Codices, ἀποστάσεις. Lege omnino, παρὰ τὰς διαστάσεις. Sextus: πέμπτος ἐστὶ λόγος, ὁ παρὰ τὰς θέσεις καὶ τὰ διαστήματα, καὶ τοὺς τόπους. Sexto Empirico eſt quintus locus, qui Laërtio ſeptimus.

Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τὰ δοκοῦντα εἶναι μεγάλα, μικρὰ φαίνεται.] Exſtat Plotini liber hoc titulo, Πῶς τὰ πόρρω ὁρώμενα, μικρὰ φαίνεται.

Τὰ τετράγωνα, στρογγύλα] Petronius Arbiter:

Fallunt nos oculi, vagique ſenſus
Oppreſſâ ratione mentiuntur.
Nam turris propè quæ quadrata ſurgit,
Attritis procul angulis rotatur, &c.

Sextus: καὶ ὁ αὐτὸς πύργος πόρρωθεν μὲν φαίνεται στρογγύλος· ἐγγύθεν δὲ, τετράγωνος. Tertullianus de Anima cap. XVII. *Itaque mendacium viſui objicitur, quòd remos in aqua inflexos, vel infractos, adſeverat adverſus conſcientiam integritatis, quòd turrem quadrangulatam, de longinquo rotundam perſuadeat,* &c. Chryſoſtomus Homiliâ VII. in Pauli Epiſtolam primam ad Corinthios: καὶ γὰρ ὁρῶντες πύργον πόρρωθεν τετράγωνον, στρογγύλον εἶναι νομίζομεν. ἔστι δὲ ὀφθαλμῶν ἀπάτη τὰ τῆς τοιαύτης ὑπολήψεως. Tractat hæc Seneca Naturalium Quæſtionum libro I. cap. 5. ubi & hunc citat verſum Neronis, *Colla Cytheriacæ ſplendent agitata columbæ.* Conſule Bochartum in libro de Animalibus Scripturæ Sacræ Part. II. capite de columbæ pennis pag. 10.

Ὁ γοῦν ἥλιος παρὰ τὸ διάστημα πόρρωθεν φαίνεται] Deeſt quid. An ſcripſerat Diogenes, παρὰ τὸ διάστημα δίποδης φαίνεται? Sol bipedalis nobis apparet. Mericus Caſaubonus Laërtium ſcripſiſſe putabat, παρὰ τὸ διάστημα, παῦρόν τι φαίνεται: id eſt: *parvum quid apparet.* Minùs feliciter: falſum eſt enim, Solem nobis quid parvum apparere: deinde, τὸ παῦρον pro μικρὸν nuſquam uſurpatur. παῦρον, eſt *paucum.*

Καὶ τὰ ὄρη πόρρωθεν ἀεροειδῆ καὶ λεῖα, ἐγγύθεν δὲ, τραχέα.] Emendabat, aut potiùs emendare conabatur, Mericus Caſaubonus, ἀρτοειδῆ, καὶ λεῖα, &c. Quid enim panis forma cum montibus? An legendum, ἀερονηχῆ? id eſt, velut nubes in aëre natantes. Suidas: ἀερονηχεῖς τὰς ἐν τῷ ἀέρι νηχομένας νεφέλας. Ἀριστοφάνης. Ita montes procul nobis apparent.

Ὅ, τε τῆς περιστερᾶς τράχηλος, παρὰ τὴν στροφήν.] 86
Sextus: καὶ οἱ τράχηλοι δὲ τῶν περιστερῶν παρὰ τὰς διαφόρους ἐπικλίσεις διάφοροι φαίνονται κατὰ χρῶμα. Carneades quoque, ut probaret incertos eſſe ſenſus

nostros, columbarum colla proferebat ad singulas conversiones colorem mutantia. Testatur id Hieronymus ad Pammachium, contra errores Johannis Hierosolymitani. Etiam Arcesilas, apud Martianum lib. II. collum columbarum intuens, hac permotus varietatis incertitudine, amplius adstruere ἀκαταληψίαν cœpit.

Ὁ γοῦν οἶνος, μετρίως μὲν ληφθεὶς, ῥώννυσι· πλείων δὲ, παρίησιν, &c.] Sextus similiter; ubi de septimo modo: καὶ ὁ οἶνος σύμμετρος μὲν πινόμενος, ῥώννυσιν ἡμᾶς· πλείων δὲ λαμβανόμενος, παραλύει τὸ σῶμα. καὶ ἡ τροφὴ παραπλησίως παρὰ τὴν ποσότητα, διάφορον ἐπιδείκνυται δύναμιν· πολλάκις γοῦν διὰ τὸ πολὺ προσενεχθῆναι, καθαίρει τὸ σῶμα, διά τε ἀπεψιῶν καὶ χολερικῶν παθῶν.

87 Σέξτος] Sextus Empiricus; de quo infrà in Timone.

Τὸν ἔνατον Φαβωρῖνος, ἡ.] Fuit Favorinus sectæ addictus Pyrrhoniæ. Quin et Galenus in libro contra Academicos, eum ait eò usque Epochen produxisse, ut negaret vel illud intellectu comprehendi, Solem esse. Scripsit decem libros Πυῤῥωνείων τρόπων, quorum honorificè meminit Gellius lib. XI. cap. 5. Πυῤῥωνείους λόγους eos vocat Philostratus in ejus Vita; ubi eos valde laudat.

Ὁ κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα σύμβλησιν, &c. ὡς πρός τι] Gellius XI. 5. ubi de Scepticis: *Itaque omnes omnino res quæ sensus hominum movent, τῶν πρός τι esse dicunt. Id verbum significat, nihil esse quidquam quod ex sese constet, nec quod habeat vim propriam & naturam; sed omnia prorsum ad aliquid ferri, taliaque videri esse, qualis sit eorum species dum videntur, qualiaque apud sensus nostros, quò pervenerunt, creantur; non apud sese, unde profecta sunt.* Confer quæ habet Sextus de octavo modo.

88 Οἱ δὲ περὶ Ἀγρίππαν τούτοις ἄλλους πέντε προσεισάγουσι] Hos Agrippæ Sectatores, νεωτέρους Σκεπτικοὺς vocat Empiricus lib. I. Hypotyposeon cap. 15. Οἱ δὲ νεώτεροι Σκεπτικοὶ παραδιδόασι τρόπους τῆς ἐποχῆς πέντε τουσδε. πρῶτον, τὸν ἀπὸ τῆς διαφωνίας· δεύτερον δὲ, εἰς ἄπειρον ἐκβάλλοντα· τρίτον, τὸν ἀπὸ τοῦ πρός τι· τέταρτον, τὸν ὑποθετικόν· πέμπτον, τὸν διάλληλον.

Καὶ τὸν δι' ἀλλήλων] Τὸν διάλληλον, Sextus.

89 Ὁ δὲ πρός τι, οὐδέν φησι καθ' ἑαυτὸ λαμβάνεσθαι, ἀλλὰ μεθ' ἑτέρου] Κατὰ πάντα λαμβάνεσθαι, &c. Regii Codices, & Palatinus.

Ὁ δ' ἐξ ὑποθέσεως τρόπος] De quo pluribus Sextus adversus Mathemat. pag. 289.

90 Ἀνῄρουν δ' οὗτοι καὶ πᾶσαν ἀπόδειξιν, καὶ κριτήριον, καὶ σημεῖον, καὶ αἴτιον, καὶ κίνησιν, καὶ μάθησιν, καὶ γένεσιν, καὶ τὸ φύσει τι εἶναι ἀγαθὸν ἢ κακόν] Omnia denique tollebant. quò respexit Quintilianus XII. 2. cùm ait; *Pyrrho quidem quas in hoc opere partes habere potest; cui Judices esse apud quos verba faciat, & reum pro quo loquatur, & Senatum in quo sit dicenda sententia, non liquebit?*

Καὶ κίνησιν] Tamen de Ænesidemo, Philosopho Sceptico, Sextus adversus Mathematicos pag. 386. οἱ δὲ πλείους, ἐν οἷς εἰσι καὶ οἱ περὶ τὸν Αἰνησίδημον, διττήν τινα κατὰ τὸ ἀνωτάτω κίνησιν ἀπολείπουσι· μίαν μὲν, τὴν μεταβλητικήν· δευτέραν δὲ, τὴν μεταβατικήν. *Plures autem, in quibus est etiam Ænesidemus, duplicem relinquunt motum in summa: unum quidem, mutationis; alterum verò, transitus.*

Ἢ καὶ ἑνὸς μόνου διασταζομένου] Διαστιζομένου, Regiæ Schedæ.

Εὐήθεις δὲ τοὺς Δογματικοὺς ἀπέφαινον] Sed & vicissim Dogmatici Scepticos stultos esse asserebant. 91
Audiendus Epictetus apud Arrianum lib. I. cap. 5. adversus Academicos: ἄν τις, φησὶν, ἐνίστηται πρὸς τὰ ἄγαν ἐκφανῆ, πρὸς τοῦτον οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν εὑρεῖν λόγον, δι' οὗ μεταπείσει τις αὐτόν. τοῦτο δ' οὔτε παρὰ τὴν ἐκείνου γίνεται δύναμιν, οὔτε παρὰ τοῦ διδάσκοντος ἀσθένειαν· ἀλλ' ὅταν ἀπαχθεὶς ἀπολιθωθῇ, πῶς ἔτι χρήσεταί τις αὐτῷ διὰ λόγου; ἀπολιθώσεις δ' εἰσὶ διτταί· ἡ μὲν, τοῦ νοητικοῦ ἀπολίθωσις· ἡ δὲ, ἐντρεπτικοῦ· ὅταν τις παρατεταγμένος ᾖ, μὴ ἐπινεύειν τοῖς ἐναργέσι, μηδ' ἀπὸ τῶν μαχομένων ἀφίστασθαι, &c. *Si quis, inquit, res evidentissimas oppugnat, adversus hunc nulla facile ratio reperietur, quâ deducatur à sententia sua. Neque vero illud accidit, vel facultate illius, vel imbecillitate docentis: sed cùm quis captus atque in lapidem conversus fuerit, quonam ille pacto deinceps oratione tractabitur? Sunt autem conversionis in lapidem duo genera: unum rationis, alterum reformidationis; cum quis ita est obfirmato animo, ut rebus evidentibus assentiendum esse non putet, nec à pugnantibus recedendum.* Et lib. II. cap. 20. ἐσθίων, ποῦ φέρεις τὴν χεῖρα; εἰς τὸ στόμα, ἢ εἰς τὸν ὀφθαλμόν; λουόμενος, ποῦ ἐμβαίνεις; πότε τὴν χύτραν εἶπες λοπάδα, ἢ τὴν τορύνην ὀβελίσκον; Εἰ τινος αὐτῶν δοῦλος ἤμην, εἰ καὶ ἔδει με καθ' ἡμέραν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδέρεσθαι, ἐγὼ ἂν ἐστρέβλουν αὐτόν. βάλε ἐλάδιον, παιδάριον, εἰς τὸ βαλανεῖον· ἔβαλον ἂν γάριον, καὶ ἀπελθὼν κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κατέχεον. Τί τοῦτο; φαντασία μοι ἐγένετο ἐλαίου ἀδιάκριτος ὁμοιοτάτη, νὴ τὴν σὴν τύχην. δὸς ὧδε τὴν πτισσάνην· ἤνεγκα ἂν αὐτῷ γεμίσας παροψίδα ὀξυγάρου. οὐκ ᾔτησα τὴν πτισσάνην; ναὶ, κύριε· τοῦτο πτισσάνη ἐστί. τοῦτο οὐκ ἔστιν ὀξύγαρον; τί μᾶλλον ἢ πτισσάνη; λάβε καὶ ὀσφράνθητι, λάβε καὶ γεῦσαι. πόθεν οὖν οἶδας, εἰ αἱ αἰσθήσεις ἡμᾶς ψεύδονται; τρεῖς, τέσσαρας τῶν συνδούλων εἰ ἔσχον ὁμονοοῦντας, ἀπάγξασθαι ἂν αὐτὸν ἐποίησα ῥηγνύμενον, ἢ μεταθέσθαι. *Inter comedendum, quò manum applicas? an ori, an oculo? Cùm lavas, quò ingrederis? Numquid ollam patinam dicis, aut cochleare veru? Si alicujus eorum servus essem, etiamsi quotidie vapulandus essem, tamen eum torquerem. Puer, conjicito oleum in balneum: caperem garum, & in caput ejus effunderem. Quid istud? Phantasia; per tuam fortunam juro; perculit animum meum, garum oleo ita esse simile, ut ab eo discerni non possit. Age, affer ptisanam. Afferrem illi patinam oxygaro plenam. Non petii ptisanam? Petiisti, Domine. hæc ptisana est. Non hoc est oxygarum? Qui verò magis quàm ptisana? Cape, olfac: cape, gusta. Unde ergo nosti, si nos sensus decipiant? Si tres aut quatuor conservos assensores haberem, aut ad laqueum illum adigerem, aut à sententia deducerem.* Aristoclem adde, apud

Eusebium: ἐπεὶ νῦν γε μεμήνασι; loquitur de Pyrrhoniis; πόῤῥω τέχνης ἅμα μὲν ἡμῖν διακελευόμενοι μὴ δοξάζειν, ἅμα δὲ κελεύοντες αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν. *Nam insaniunt illi profectò, dum sua ipsorum artis obliti, nos opinari quicquam jubent simul atque vetant; iidemque pronuntiant aliquid de rebus, qui tamen nihil pronuntiandum esse statuunt.*

Οὐ σκέψεως, ἀλλὰ θέσεως, ἔχει λόγον] Sic Sextus θέσιν usurpat sæpius: ut pag. 307. adversus Mathematicos: ἐπεὶ ψιλὴν θέσιν λόγων ποιοῦνται. Et pag. 275. λήμματα δὲ καλοῦμεν, οὐ θέματά τινα, ἃ συναρπάζομεν· ἀλλ' ἅπερ ὁ προσδιαλεγόμενος, τῷ ἐμφανῆ εἶναι, δίδωσι καὶ παραχωρεῖ.

94 Ἀνῄρουν δὲ καὶ τὸ κριτήριον] Quâ de re Sextus non uno loco.

Εἰ δὲ κέκριται, ἐν τῶν κατὰ μέρος γενήσεται κρινόμενον.] MSS. Regii ἐν τῷ κατὰ μέρος. ἐν τῶν magis placet: sed si ita legas, legendum videtur κρινομένων.

95 Τῶν μὲν, τὸν ἄνθρωπον κριτήριον εἶναι λεγόντων] Ut Protagoras, qui πάντων χρημάτων μέτρον εἶναι ἄνθρωπον dixit: quod suprà ad ejus Vitam observabamus: quamquam ille à quibusdam inter Philosophos qui κριτήριον sustulerunt, numeretur, Empirico teste, quem vide adversus Mathemat. pag. 148.

Τῶν δὲ, τὰς αἰσθήσεις] Quos sensus, rationis expertes operationes vocat Sextus contra Mathemat. pag. 146. καὶ τῶν ἀπολειπόντων κριτήριον τρεῖς αἱ ἀνωτάτω γεγόνασι στάσεις. οἱ μὲν γὰρ ἐν λόγῳ τοῦτο ἀπέλιπον· οἱ δὲ, ἐν ταῖς ἀλόγοις ἐνεργείαις· οἱ δὲ, ἐν ἀμφοτέροις.

Ἄλλων, τὸν λόγον] Ut Empedocles. Testatur Sextus adversus Mathemat. pag. 160. ἄλλοι δὲ ἦσαν οἱ λέγοντες κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα, κριτήριον εἶναι τῆς ἀληθείας, οὐ τὰς αἰσθήσεις, ἀλλὰ τὸν ὀρθὸν λόγον. Qua in sententia fuit & Heraclitus. Sextus ibidem pag. 161. ὁ δὲ Ἡράκλειτος, ἐπεὶ πάλιν ἐδόκει δυσὶν ὠργανῶσθαι ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας γνῶσιν, αἰσθήσει τε καὶ λόγῳ, τούτων τὴν αἴσθησιν παραπλησίως τοῖς προειρημένοις φυσικοῖς ἄπιστον εἶναι νενόμικε· τὸν δὲ λόγον ὑποτίθεται κριτήριον. ἀλλὰ τὴν μὲν αἴσθησιν ἐλέγχει, λέγων κατὰ λέξιν, Κακοὶ μάρτυρες ἀνθρώποισιν ὀφθαλμοὶ, καὶ, ὦτα βαρβάρους ψυχὰς ἐχόντων· ὅπερ ἴσον ἦν, Τῶν βαρβάρων ἐστὶ ψυχῶν ταῖς ἀλόγοις αἰσθήσεσι πιστεύειν. τὸν δὲ λόγον κριτὴν τῆς ἀληθείας ἀποφαίνεται, οὐ τὸν ὁποιονδήποτε, ἀλλὰ τὸν κοινὸν καὶ θεῖον, &c. *Heraclitus autem, quoniam rursus videbatur esse homo duobus instrumentis munitus ad cognoscendam veritatem; nempe Sensu & Ratione; ex iis Sensum, sicut ii quos prius diximus, existimavit non esse fide dignum: Rationem autem ponit eam esse qua judicat. Sed Sensum quidem refellit; dicens ad verbum*, Mali sunt testes hominibus oculi, *&*, aures barbaras habentium animas. *Quod perinde est ac si dicas*, Est barbararum animarum credere sensibus rationis expertibus. *Rationem autem veritatis judicem pronuntiat, non quamcumque, sed communem & divinam.*

Ἐνίων, τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν] Vide Sextum.

Αἱ δὲ αἰσθήσεις ψεύδονται] De errore sensuum, Septimius in libro de Anima cap. 17. & Sextus passim.

Σημεῖόν τε οὐκ εἶναι] Ἐνδεικτικὸν scilicet: ὑπομνηστικὸν enim relinquebant. Legendus omnino Sextus lib. VII. adversus Mathematicos; ubi de signo, & de non manifestarum rerum differentiis. 96

Καὶ τὸ μὲν αἰσθητὸν κατὰ διαφοράν· τὸ δὲ σημεῖον, τῶν πρός τι] Sextus adversus Mathemat. pag. 249. τῶν οὖν ὄντων, φασὶν οἱ ἀπὸ τῆς Σκέψεως, τὰ μὲν ἐστι κατὰ διαφοράν· τὰ δὲ, πρός τι πῶς ἔχοντα. καὶ κατὰ διαφορὰν μὲν, ὁπόσα κατ' ἰδίαν ὑπόστασιν καὶ ἀπολύτως νοεῖται· οἷον, λευκὸν, μέλαν, γλυκὺ, πικρὸν, πᾶν τὸ τούτοις παραπλήσιον· ψιλαῖς γὰρ αὐτοῖς καὶ κατὰ περιγραφὴν ἐπιβάλλομεν, καὶ δίχα τοῦ ἑτέρον τι συνεπινοεῖν. πρός τι δ' ἔνεστι τὰ κατὰ τὴν ὡς πρὸς ἕτερον σχέσιν νοούμενα, καὶ οὐκέτι ἀπολελυμένως λαμβανόμενα· τουτέστι, κατ' ἰδίαν· οἷον, τὸ λευκότερον, καὶ μελάντερον, καὶ γλυκύτερον, καὶ πικρότερον, καὶ πᾶν εἴ τι τῆς αὐτῆς ἐστιν ἰδέας. οὐ γὰρ ὃν τρόπον τὸ λευκὸν ἢ τὸ μέλαν, ἢ τὸ πικρὸν κατ' ἰδίαν ἐνοεῖτο περιγραφὴν, οὕτω καὶ τὸ λευκότερον ἢ μελάντερόν ἐστιν· ἀλλ' ἵνα τοῦτο νοήσωμεν, συνεπιβάλλειν δεῖ καὶ ἐκείνῳ, τῷ οὗ λευκότερόν ἐστιν, ἢ τῷ οὗ μελάντερόν ἐστιν. καὶ ἐπὶ τοῦ γλυκυτέρου καὶ πικροτέρου ὁ αὐτὸς λόγος. *Ex iis ergo qua sunt, ajunt Sceptici, alia quidem sunt ex differentia, alia autem qua quodammodo referuntur ad aliquid. Et ex differentia quidem sunt, qua ex propria intelliguntur substantia, & absolutè; ut, album, nigrum, dulce, amarum, & quidquid est his simile: ad ea enim nuda & per se sola nos applicamus, & ex circumscriptione, & absque eo quòd aliquid aliud simul cogitemus. Ad aliquid autem referuntur, qua intelliguntur ex habitudine & relatione ad alterum, & non sumuntur absolutè, hoc est, seorsum ac separatim; ut, albius, & nigrius, & dulcius, & amarius, & quicquid est ejus generis. Non enim quomodo album, aut nigrum, aut amarum, ex propria intelligebatur circumscriptione, ita etiam albius aut nigrius; sed ut hoc intelligamus, simul quoque adjicere oportet & illud, Non est albius, aut illud, Non est nigrius: & in dulciori & amariori eadem est ratio.*

Φαινόμενον δὲ ἀφανοῦς οὐκ ἔστιν, ὅτι τὸ σημεῖον, τῶν πρός τι ὂν, συγκαταλαμβάνεσθαι ὀφείλει τῷ οὗ ἐστι σημεῖον] Sextus adversus Math. pag. 250. τοίνυν ἐπεὶ καὶ τὸ σημεῖον τῶν πρός τί ἐστιν, ὡς παρεμυθησάμεθα, συγκαταληφθήσεται τῷ σημειωτῷ τὸ οὗ ἐστι σημεῖον· τὸ συγκαταλαμβανόμενον δὲ αὐτῷ οὐκ ἔσται σημεῖον αὐτοῦ. & quæ sequuntur. 97

Ἀναιροῦσι δὲ τὸ αἴτιον ὧδε. τὸ αἴτιον τῶν πρός τι ἐστι· πρὸς γὰρ τῷ αἰτιατῷ ἐστι· τὰ δὲ πρός τι ἐπινοεῖται μόνον, ὑπάρχει δὲ οὔ.] Sextus contra Mathemat. pag. 343. τὸ αἴτιον τοίνυν, φασὶ, τῶν πρός τί ἐστι· τινὸς γάρ ἐστιν αἴτιον· καὶ οἷον τὸ σμίλιον τινος μέν ἐστιν αἴτιον, καθάπερ τῆς τομῆς· τινὶ δὲ, καθάπερ τῇ σαρκί. τὸ δὲ γε πρός τι, ἐπινοεῖται μόνον, ἀλλ' οὐχ ὑπάρχει, καθὼς ἐν τοῖς περὶ ἀποδείξεως παρεστήσαμεν. καὶ τὸ αἴτιον ἄρα ἐπινοηθήσεται μόνον, οὐχ ὑπάρξει δὲ, &c. *Causa ergo, inquiunt, est ex iis qua refe-*

runtur ad aliquid: est enim alicujus causa. Ita scalpellum est alicujus causa, nempe sectionis: alicui autem, nempe carni. Quod autem refertur ad aliquid, mente tantùm cogitatur: non est autem; ut ostendimus cùm ageremus de Demonstratione. Ergo Causa quoque mente tantùm cogitabitur, non erit autem. Locus ubi ea de re egit, cùm de Demonstratione ageret, est pag. 303. Legendum autem in loco Laërtiano, *πρὸς γὰρ τὸ αἰτιατόν.*

98 *Οὔτε γὰρ γενέσει, οὔτε φθορᾷ, οὔτε ἄλλο τι*] Meliùs Editio Stephani, *γένεσις, φθορά.* Sextus contra Mathemat. pag. 344. *ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔχει τὸ αἴτιον οὗ ἐστιν αἴτιον, διὰ τὸ μήτε γένεσιν, μήτε φθορὰν, μήτε ποίησιν, μήτε κοινῶς κίνησιν ὑπάρχειν.*

Καὶ μὴν εἰ ἔστιν αἴτιον, ἤτοι σῶμα σώματός ἐστιν αἴτιον, ἢ ἀσώματον ἀσωμάτου, &c.] Sextus ibidem pag. 344. *καὶ μὴν εἰ ἔστιν αἴτιον, ἤτοι σῶμα σώματός ἐστιν αἴτιον, ἢ ἀσώματον ἀσωμάτου, ἢ σῶμα ἀσωμάτου, ἢ ἀσώματον σώματος. οὔτε δὲ σῶμα σώματος, ὡς παραστήσομεν· οὔτε ἀσώματον ἀσωμάτου, οὔτε σῶμα ἀσωμάτου, οὔτε ἐναλλὰξ ἀσώματον σώματος. οὐκ ἄρα ἐστὶν αἴτιον. Præterea, si est Causa, aut corpus est causa corporis, aut incorporeum incorporei; aut corpus incorporei, aut incorporeum corporis. Sed nec corpus est causa corporis, ut ostendemus; neque incorporeum incorporei, neque corpus incorporei, neque contrà incorporeum corporis: Non est ergo Causa.*

99 *Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κίνησίς ἐστι· τὸ γὰρ κινούμενον, ἤτοι ἐν ᾧ ἔστι τόπῳ κινεῖται, ἢ ἐν ᾧ μή ἐστιν*, &c.] Dixi suprà ad hæc verba ex hac ipsa Pyrrhonis Vita, *Ζήνων δὲ τὴν κίνησιν ἀναιρεῖ, λέγων, Τὸ κινούμενον οὔτε ἐν ᾧ ἔστι τόπῳ κινεῖται, οὔτε ἐν ᾧ μή ἐστι.*

100 *Ἀνῄρουν δὲ καὶ μάθησιν*, &c.] Qua de re Sextus adversus Mathematicos pag. 474. & sequentibus.

101 *Φύσει τε μὴ εἶναι ἀγαθὸν ἢ κακόν· εἰ γάρ τί ἐστι φύσει ἀγαθὸν καὶ κακὸν, πᾶσιν ὀφείλει ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπάρχειν*, &c.] Sextus contra Mathemat. pag. 450. *εἰ ἔστι τι φύσει ἀγαθὸν, τοῦτο πρὸς ἅπαντάς ἐστιν ἀγαθόν· καὶ εἰ ἔστι τι φύσει κακὸν, τοῦτο πρὸς ἅπαντάς ἐστι κακὸν*, &c.

Ἐπεὶ τὸ αὐτὸ ὑφ' οὗ μὲν δοξάζεται ἀγαθὸν, ὡς ἡ ἡδονὴ ὑπὸ Ἐπικούρου· ὑφ' οὗ δὲ κακὸν, ὑπὸ Ἀντισθένους] Similiter Sextus loco proximè memorato. *εἰ γὰρ πᾶν τὸ ὑπό τινος δοξαζόμενον ἀγαθὸν λέγομεν ἀγαθὸν, ἐπεὶ ταυτὸν ὑπὸ ἑτέρου δοξάζεται κακὸν, καὶ ὑπὸ ἄλλου ἀγαθὸν, καὶ ὑπὸ διαφέροντος δοξάζεται ἀδιάφορον, δώσομεν τὸ αὐτὸ ἅμα καὶ κακὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ ἀδιάφορον ὑπάρχειν. οἷον, τὴν ἡδονὴν ὁ μὲν Ἐπίκουρος ἀγαθὸν εἶναί φησιν· ὁ δὲ εἰπὼν, Μανείην μᾶλλον ἢ ἡσθείην, κακόν· οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἀδιάφορον, καὶ οὐ προηγμένον.*

102 *Αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ Πύῤῥων οὐδὲν ἀπέλιπεν*] Aristocles: *ἀλλ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἐν γραφῇ καταλέλοιπεν.* Poëma ad Alexandrum scripsisse; pro quo mille aureos acceperit; ait Sextus. Sexti locum suprà adduximus.

Οἱ μέντοι συνήθεις αὐτοῦ] De Pyrrhonis quodam Familiari, rem non tacendam narrat Athenæus x. 4. *Πύῤῥων δ' ὁ Ἠλεῖος, τῶν γνωρίμων τινὸς αὐτὸν ὑποδεξαμένου, πολυτελῶς δὲ, Εἰς τὸ λοιπὸν, εἶπεν, οὐχ ἥξω πρός σε, ἂν οὕτως ὑποδέχῃ, ἵνα μήτε ἐγώ σε ἀηδῶς ὁρῶ καταδαπανώμενον οὐκ ἀναγκαίως, μήτε σὺ θλιβόμενος κακοπαθῇς· μᾶλλον γὰρ ἡμᾶς τῇ μεθ' ἑαυτῶν συνουσίᾳ προσῆκόν ἐστιν εὐεργετεῖν, ἢ τῷ πλήθει τῶν παρατιθεμένων, ὧν οἱ διακονοῦντες τὰ πλεῖστα δαπανῶσι. Pyrrhon Eleus à Familiari quodam suo magnificè & sumptuosè tractatus, Posthac, inquit, ad te non accedam, si ita epulari pergas, ne illibenter videam te, ubi necessum non est, impensam facere, ac ne tibi gravato incommodus & molestus sit hic sumptus: magis enim decet mutua nos consuetudine nostram in amicos benevolentiam declarare, quàm ferculorum multitudine, quorum majorem partem ministri absumant.*

Οἷς ἀντιλέγοντες οἱ Δογματικοὶ, φασὶν αὐτοὺς καταλαμβάνεσθαι καὶ δογματίζειν· ἐν ᾧ γὰρ δοκοῦσι διελέγχειν, καταλαμβάνονται] Eadem legere est apud Sextum pag. 219. contra Mathematicos: *ἀλλ' εἰώθασιν ἀνθυποφέροντες οἱ Δογματικοὶ ζητεῖν πῶς ποτε καὶ ὁ Σκεπτικὸς τὸ μηδὲν εἶναι κριτήριον ἀποφαίνεται· ἤτοι γὰρ ἀκρίτως τοῦτο λέγει, ἢ μετὰ κριτηρίου. καὶ εἰ μὲν ἀκρίτως, ἄπιστος γενήσεται· εἰ δὲ μετὰ κριτηρίου, περιτραπήσεται· καὶ λέγων μηδὲν εἶναι κριτήριον, ὁμολογήσει εἰς τὴν τούτου παράστασιν κριτήριον παραλαμβάνειν.*

Τὸ μὲν γὰρ ὅτι ὁρῶμεν, ὁμολογοῦμεν, καὶ τὸ ὅτι 103
τόδε νοοῦμεν, γινώσκομεν· πῶς δὲ ὁρῶμεν, ἢ πῶς νοοῦμεν, ἀγνοοῦμεν, &c.] Sextus: *φαίνεται ἡμῖν γλυκάζειν τὸ μέλι· τοῦτο συγχωροῦμεν· γλυκαζόμεθα γὰρ αἰσθητικῶς· εἰ δὲ καὶ γλυκύ ἐστιν, ὅσον ἐπὶ τῷ λόγῳ, ζητοῦμεν*: & cetera, quæ vide Hypotyposeon libro I. cap. 10. ubi *τοὺς ἀπὸ Σκέψεως* phænomena minimè tollere ostendit.

Ἀλλὰ τὸ φαινόμενον παντὶ σθένει, οὗπερ ἂν ἔλθῃ] 105
Quem Timonis versum adducit & Sextus adversus Mathemat. pag. 143.

Καὶ ἐν τοῖς περὶ αἰσθήσεων] An liber integer, an pars libri? istud potiùs. Id ipsum de Tractatu *κατὰ Σοφίας*, & de alio *περὶ Ζητήσεως*; de quibus mox; statuendum existimo.

Αἰνεσίδημος ἐν τῷ πρώτῳ Πυῤῥωνείων λόγων] Cita- 106
tatur in IV. à Sexto adversus Mathematicos paginâ 258. De his Ænesidemi libris diximus suprà. Meminit & Laërtius infrà, in Timone.

Ζεῦξις ὁ Αἰνεσιδήμου γνώριμος ἐν τῷ Περὶ διττῶν λόγων] Accipio de Zeuxi Medico, qui præfuit Scholæ Herophileæ, ut est apud Strabonem lib. XII. quique citatur Galeno in Expositione Vocum Hippocratis, Voce *κάμμορον*, & in libris *κατὰ τόπους*. Et in commentario 2. ad librum 3. Hippocratis de morbis vulgaribus. Plures Medici Pyrrhonismum professi sunt; Timon Phliasius; Menodotus Nicomediensis; Sextus Saturninus; ut est apud Laërtium nostrum in Timone. Item, Sextus Empiricus. Præter nomen Empirici, id ipsum testatur ipse Sextus adversus Mathemat. pag. 51. his verbis: *τὸν ἀρχηγὸν ἡμῶν τῆς ἐπιστήμης Ἀσκλήπιον κεκεραυνῶσθαι λέγουσιν.* Quin & Galenus ipse, se Pyrrhonium futurum fuisse scribit, absque Geometria fuisset, & Arithmetice & Logistice. Verba ejus sunt in libro de libris propriis: *καὶ νὴ τοὺς θεοὺς, ὅσον ἐπὶ τοῖς διδα-*

σκάλοις εἰς τὴν τῶν Πυῤῥωνείων ἀποριῶν ἐνεπεπτώκειν ἂν καὶ αὐτὸς, εἰ μὴ καὶ τὰ κατὰ Γεωμετρίαν, Ἀριθμετικήν τε, καὶ Λογιστικὴν κατέχων, ἐν αἷς ἐπὶ πλεῖστον ὑπὸ τῷ πατρὶ παιδευόμενος ἐξ ἀρχῆς προεληλύθειν, ἀπὸ πάππου τε καὶ προπάππου διαδεδεγμένων τὴν θεωρίαν. Ceterùm de Zeuxi illo, meminit & Laërtius infrà, in Timonis quæ sequitur Vita.

Ἀντίοχος ὁ Λαοδικεὺς] Ἀντίλοχος, MSS. quidam: & ita legit Aldobrandinus. Vide infrà, in Timone.

Ἀπελλᾶς ἐν τῷ Ἀγρίππᾳ] Hic est ille Agrippa, Philosophus Scepticus, de quo suprà in hac ipsa Vita: οἱ δὲ περὶ Ἀγρίππαν τούτοις ἄλλους πέντε προσεισάγουσι. Sed quis ille Apellas? Fateor me nescire. De nomine *Apellas* vide nos suprà ad Chrysippi Vitam.

Ἔστιν οὖν κριτήριον κατὰ τοὺς Σκεπτικοὺς τὸ φαινόμενον] Sextus Hypotyposeon lib. I. cap. XI. κριτήριον τοίνυν φαμὲν εἶναι τῆς Σκεπτικῆς ἀγωγῆς τὸ φαινόμενον, δυνάμει τὴν φαντασίαν οὕτω καλοῦντες.

107 Τέλος δὲ οἱ Σκεπτικοί φασι τὴν Ἐποχὴν, ᾗ σκιᾶς τρόπον ἐπακολουθεῖ ἡ ἀταραξία] Sextus Hypotyp. I. 12. paullò aliter: φαμὲν δὲ ἄχρι νῦν τέλος εἶναι τοῦ Σκεπτικοῦ τὴν ἐν τοῖς κατὰ δόξαν ἀταραξίαν, καὶ ἐν τοῖς κατηναγκασμένοις μετριοπάθειαν: & quæ sequuntur; quæ vide; sunt enim lectu dignissima. Et tandem: ἐπισχοῦσι δὲ αὐτοῖς οἷον τυχικῶς, ἡ ἀταραξία παρηκολούθησεν, ὡς σκιὰ σώματι. sed & posteà: τινὲς δὲ τῶν δοκίμων Σκεπτικῶν προσέθηκαν τούτοις καὶ τὴν ἐν τοῖς ζητήσεσιν Ἐποχήν.

Ὥς φασιν οἵ τε περὶ τὸν Τίμωνα καὶ Αἰνεσίδημον] At verò Ænesidemus, omnino Finem non esse existimabat. Photius, ubi de libro ejus VIII. ὁ δ' ἐπὶ τούτοις πᾶσι, καὶ ὄγδοος, κατὰ τοῦ Τέλους ἐνίσταται, μήτε τὴν εὐδαιμονίαν, μήτε τὴν ἡδονὴν, μήτε τὴν φρόνησιν, μήτ' ἄλλο τι Τέλος ἐπιχωρῶν εἶναι, ὅπερ ἂν τις τῶν κατὰ φιλοσοφίαν αἱρέσεων δεξάσειεν· ἀλλ' ἁπλῶς οὐκ εἶναι Τέλος τὸ πᾶσιν ὑμνούμενον.

Ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην, οὐ δυνάμεθα φεύγειν· ὡς τὸ πεινῆν, διψῆν, ἀλγεῖν] Sextus, dicto loco: οὐ μὴν ἀόχλητον πάντη τὸν Σκεπτικὸν εἶναι νομίζομεν, ἀλλ' ὀχλεῖσθαί φαμεν ὑπὸ τῶν κατηναγκασμένων. καὶ γὰρ ῥιγοῦν ποτε ὁμολογοῦμεν, καὶ διψῆν, καὶ τοιουτότροπά τινα πάσχειν. ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις οἱ μὲν ἰδιῶται δισσαῖς συνέχονται περιστάσεσιν, ὑπό τε τῶν παθῶν αὐτῶν, καὶ οὐχ ἧττον ὑπὸ τοῦ τὰς περιστάσεις ταύτας κακὰς εἶναι φύσει δοκεῖν. ὁ δὲ Σκεπτικὸς, τὸ προσδοξάζειν ὅτι ἐστὶ κακὸν τούτων ἕκαστον ὡς πρὸς τὴν φύσιν περιαιρῶν, μετριώτερον καὶ ἐν τούτοις ἀπαλλάσσει. διὰ τοῦτο οὖν ἐν μὲν τοῖς δοξαστοῖς, ἀταραξίαν τέλος εἶναί φαμεν τοῦ Σκεπτικοῦ· ἐν δὲ τοῖς κατηναγκασμένοις, μετριοπάθειαν. *Neque tamen omnino quietum esse, & ab omni molestia abesse Scepticum existimamus, sed externorum quorumdam impulsu inquietari dicimus. Nam algere nonnumquam eum & sitire, & hujusmodi alia pati fatemur. Sed in his etiam vulgo hominum duo contingunt adversa, & ex iis quæ patitur, & quòd ea quæ sibi accidere videt, mala esse naturâ judicet. At verò Scepticus non addens illam opinationem, videlicet horum unumquodque naturâ malum esse, hæc etiam fert moderatiùs quàm alii. Propterea igitur in illis quidem quæ ex opinatione pendent, ataraxiam dicimus finem esse Sceptici: at in coactis, metriopathium.*

Τινὲς δὲ, καὶ τὴν ἀπάθειαν] μετριοπάθειαν dixit Sextus. Ceterùm, præter Pyrrhonem Eleum, fuit & Liparæus, de quo Plutarchus in Quæst. Rom. &, si credimus Gassendo, Pyrrhon, ad quem consolatoriam de Dosithei patris morte Epicurus scripsit, ut est apud eumdem Plutarchum in libro Quòd non potest suaviter vivi secundùm Epicurum. Ita enim illum appellat Gassendus lib. I. de Vita & moribus Epicuri cap. 8. In vulgatis Plutarchi Codicibus, Πύρσων, non Πύῤῥων, appellatur.

TIMON.

Τίμων Ἀπολλωνίδης ὁ Νικαεὺς, ὁ παρ' ἡμῶν, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τοὺς Σίλλους Ὑπομνημάτων, ἃ προσφωνεῖ Τιβερίῳ Καίσαρι] Vox Τίμων tituli locum occupare debet: deinde legendum, Ἀπολλωνίδης ὁ Νικαεὺς ὁ πρὸ ἡμῶν· hoc est; *qui antecessit seculum nostrum; qui ante tempora nostra vixit.* Vossium vide lib. II. de Historicis Græcis cap. 13. necnon Institut. Poëtic. lib. II. cap. 20. & Jonsium Histor. Philos. lib. & cap. III. In Editione Stephanica, pro Τίμων legitur Σίμων. Sed legendum omnino Τίμων: quæ vox, ut diximus, lemma est. 109

Φλιάσιον δὲ τὸ γένος] Hermolaus, Stephani Abbreviator, in Φλιοῦς· καὶ Τίμων ὁ περὶ Σίλλων γεγραφὼς, Φλιάσιος ἐχρημάτισε. Suidas in σιλλαίνει: σιλλογράφος ἦν Τίμων Φλιάσιος, Φιλόσοφος, τῆς Πυῤῥωνος ἀγωγῆς.

Νέον δὲ καταλειφθέντα χορεύειν] Aristocles apud Eusebium, ubi de Pyrrhone: ἐγένετο δὲ μαθητὴς αὐτοῦ Τίμων Φλιάσιος, ὃς τὸ μὲν πρῶτον ἐχόρευεν ἐν τοῖς θεάτροις· ἔπειτα δ' ἐντυχὼν αὐτῷ, συνέγραψεν ἀργαλέας Παρῳδίας καὶ βωμολόχους, ἐν αἷς βεβλασφήμηκε πάντας τοὺς πώποτε φιλοσοφήσαντας.

Καὶ ἰατρικὴν ἐδίδαξε, καὶ διάδοχον τοῦ βίου κατέλιπε] τοῦ βίου, id est, τέχνης ἰατρικῆς. *Artem* enim βίος quoque significat, ut benè monitum Hesiodi Scholiastæ in illud Hesiodi;

Ὧ τινι μὴ βίος ἔνδον ἐπηέτανος κατάκειται.

Sed διάδοχον τοῦ βίου κατέλιπε, rectè etiam interpretari possis, *bonorum successorem reliquit.* Similiter apud Athenæum libro XIII. ubi de Sophocle Tragico: Ἀρχίππην ἠγάπησε τὴν ἑταίραν, καὶ τοῦ βίου κληρονόμον κατέλιπεν. *Archippam meretricem amavit, & bonorum suorum heredem reliquit.*

Ποιήματα συνέγραφε, καὶ Ἔπη, καὶ Τραγῳδίας, καὶ Σατύρους, καὶ Δράματα Κωμικὰ τριάκοντα, Τραγικὰ δὲ ἑξήκοντα, Σίλλους τε, καὶ Κιναίδους] Citatur suprà ἐν Πύθωνι. item ἐν Ἰνδαλμοῖς. Prius Opus, versibus hexametris scriptum fuit; posterius, elegiacis. Corrigendus ὁδοῦ πάρεργον Sextus contra Mathematicos pag. 442. καθάπερ καὶ ὁ Τίμων ἐν τοῖς δήμοις ἔοικε δηλοῦν. Legendum omnino, ἐν τοῖς Ἰνδαλμοῖς.

Φέρεται δὲ αὐτοῦ καὶ καταλογάδην βιβλία] Quos inter fortè, libri περὶ Αἰσθήσεων, & περὶ Ζητήσεως, 111

& κατὰ Σοφίας; quorum mentio suprà. item, liber qui *Arcesilai Epulum funebre* inscribebatur; cujus infrà mentio.

Τῶν δὲ Σίλλων τρία ἐστίν] Suidas: Τίμων Φλιάσιος, καὶ αὐτὸς Φιλόσοφος τῆς Πύῤῥωνος ἀγωγῆς, ὁ γράψας τοὺς καλουμένους Σίλλους, ἤτοι ψόγους τῶν Φιλοσόφων, βιβλία γ΄. In hos Sillos; præter memoratum Apollonidem Nicenum, Scripserat & Sotion Alexandrinus. Auctor Athenæus lib. VIII. 3. ὡς Σωτίων ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς περὶ Τίμωνος Σίλλων. His libris de Timonis Sillis, Sotionem Philosophos purgasse, quos Timon conviciis suis maculaverat, suspicatur Jonsius Histor. Philosoph. libro II. cap. 10. ita adversùs Didymi Sillos, quorum meminit Ammianus Marcellinus libro XXII. his verbis, *Chalcenterus Didymus, multiplicis scientiæ cœpti memorabilis, qui in illis sex libris; ubi nonnumquam imperfectè Tullium reprehendit; Sillographos imitatus, scriptores maledicos; judicio doctarum aurium incusatur, ut immania frementem leonem putredulis vocibus vanus catulus longiùs circumlatrans.* Adversùs, inquam, hos Sillos Didymi, scripserat Suetonius Tranquillus. Testatur Suidas in Τράγκυλλος: ubi Suetonii libros recensens, ait, Περὶ τοῦ Κικέρωνος πολιτείας, α΄. ἀντιλέγει δὲ τῷ Διδύμῳ. Ex Sillis Timonis, versus aliquot profert Aristocles in octavo τῶν περὶ Φιλοσοφίας, apud Eusebium libro 14. capite 18. Præparationis Euangelicæ, & apud Theodoritum περὶ ἀρχῆς.

Ἐν οἷς, ὡς ἂν Σκεπτικὸς ὤν, πάντας λοιδορεῖ καὶ σιλλαίνει τοὺς Δογματικούς] Atque inde nomen Sillis. Pollux II. 4. 7. Ἱπποκράτης δὲ ὀφθαλμὸν ἰλλαίνειν φησὶ, τὸν διάστροφον γενόμενον καὶ ἀνίλλωμα, τὸ ἀνάβλεμμα· οἱ δὲ καὶ ἴλλους τοὺς ὀφθαλμοὺς Ἰωνικῶς ὠνόμασαν· σιλλαίνειν δὲ τὸ ἐπιχλευασμῷ σείειν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὅθεν καὶ τὸ χλευαστικὸν ποίημα Σίλλος. Vossius Instit. Poëtic. libro II. capite 20. & capite 19. vocem Σίλλοι factam volebat ex Σιληνοί· ut, quemadmodum à Satyris drama dictum Σάτυροι, ita à Sillis dicti sint Σιληνοί. Favent Vossianæ etymologiæ Sancti Patres, qui Sillos Xenophanis; de quibus in Observatione sequenti; *Sillenos* vocant. Scribebantur Silli, tum carmine heroïco, tum etiam elegiaco? & iambico, ut discimus ex Diogene nostro in Xenophanis Vita.

Ἐν παρῳδίας εἴδει] Quod passim in eorum Fragmentis observare est. Hæc Fragmenta, cum ceteris Timonis versibus, collegere H. Stephanus & Daniel Heinsius.

Φαίνεται γοῦν ἀνακρίνων Ξενοφάνην τὸν Κολοφώνιον, &c.] Qui & ipse Sillos scripserat. Eustathius in Iliad. B. pag. 204. Edit. Rom. οἱ παλαιοὶ παρασημειοῦνται ἐνταῦθα, ὅτι οὐ μόνον Ξενοφάνης πεποίηκε Σίλλους, ἐν οἷς εὐδοκίμησεν, ἀλλὰ καὶ τούτου εἴδους πρῶτος κατῆρξεν Ὅμηρος. Ejus quoque, ut Σιλλογράφου, meminit Strabo libro XIV. Corrigendus Apuleius in Floridis: *Canit Empedocles Carmina; Plato, Dialogos; Socrates, Hymnos; Epicharmus, modos; Xenophon, historias; Xenocrates, Satyras.* Lege cum Casaubono, *Xenophanes, Sillos.*

112 Ἔσπετε νῦν μοι ὅσοι πολυπράγμονές ἐστε Σοφισταί] Homerica imitatio. Dixerat Homerus Iliados β.

Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι.

Τοῦτον ἐγὼ καὶ ἑτερόφθαλμον ἤκουσα, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς αὑτὸν Κύκλωπα ἐκάλει.] Philippus verò, Alexandri pater; qui & ipse defioculus erat; excandescebat, si quis, præsente illo, *Cyclopem*, vel *oculum*, nominasset. Refert auctor libelli περὶ ἑρμηνείας, qui Demetrio Phalereo tribuitur.

Γέγονε δὲ καὶ ἕτερος Τίμων ὁ μισάνθρωπος] Qui & ipse Philosophus fuit, si fides Suidæ. Τίμων, inquit, ὁ μισάνθρωπος, καὶ αὐτὸς Φιλόσοφος, ἀποστρεφόμενος πᾶσαν αἵρεσιν. quod ideo observo, quia addit Laërtius ὁ δ' οὖν Φιλόσοφος, &c. *Philosophi* nomine, Timonem τὸν μισάνθρωπον à Timone Phliasio distinguens. Sequitur apud Suidam: Τίμων Φλιάσιος, καὶ αὐτὸς φιλόσοφος τῆς Πύῤῥωνος ἀγωγῆς, &c. Putarim scripsisse Suidam; Τίμων ὁ μισάνθρωπος. καὶ ἄλλος, Φιλόσοφος, ἀποστρεφόμενος πᾶσαν αἵρεσιν, Τίμων Φλιάσιος, τῆς Πύῤῥωνος ἀγωγῆς, &c. De Timone, hominum osore, legendus Lucianus in Dialogo, cui titulus Τίμων ἢ μισάνθρωπος. Præter hos duos Timones, fuit & Timon Ægyptius, pater Helenæ pictricis, tempore belli Issici; de quo Photius Eclog. CXC. Ceterùm, Timoni τῷ μισανθρώπῳ tribuit vetus Commentator Horatianum illud,

--- ut quidam memoratur Athenis,
Sordidus ac dives, populi contemnere voces
Sic solitus: Populus me sibilat: at mihi plaudo
Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.

De Timone, inquit, *Atheniensi dicit, qui cùm odium generi humano indixisset, ipse pecuniâ suâ lætatus est.*

Μετεδίδου δὲ τῶν Τραγῳδιῶν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ὁμήρῳ] Homero scilicet juniori, Myrûs filio, uno ex VII. 113
Tragicis qui Pleiadis nomine signabantur. Meminit Scholiastes Hephæstionis paginâ 93. ἐπὶ τῶν χρόνων Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, (vixit iisdem temporibus Timon noster, ut suprà retulit Laërtius) ἑπτὰ ἄριστοι γεγόνασι Τραγικοὶ, οὓς Πλειάδας ἐκάλεσαν, διὰ τὸ λαμπροὺς εἶναι ἐν τῇ Τραγικῇ, ὥσπερ ἄστρα τὰ ἐν τῇ Πλειάδι. Εἰσὶ δὲ οὗτοι, Ὅμηρος, οὐχ ὁ Ποιητὴς, ἀλλ' ὁ Μυροῦς, τῆς Βυζαντίας πατρίδος, &c. Ita rectè emendat Gerardus Johannes Vossius, pro eo quod vulgo legitur Ὁμηροῦς. Suidas in Σωσίθεος: τῶν τῆς Πλειάδος εἷς· ἀνταγωνιστὴς Ὁμήρου τοῦ Τραγικοῦ, τοῦ υἱοῦ Μυροῦς τῆς Βυζαντίας. Et in Μυρώ: Μυρὼ, Βυζαντία· ποιήτρια Ἐπῶν, καὶ Ἐλεγειῶν, καὶ Μελῶν, Ὁμήρου τοῦ Τραγικοῦ θυγάτηρ, (corrige μήτηρ) γυνὴ Ἀνδρομάχου, ἐπικληθέντος Φιλολόγου· Patriâ fuit Hieropolitanus ex Caria, teste Stephano in Ἱεράπολις. Alexander autem ille de quo hîc Laërtius, accipiendus de Alexandro Ætolo, Grammatico, qui & ipse in septem Tragicorum Pleiade repositus fuit, Suida teste.

Φασὶ δὲ καὶ Ἄρατον πυθέσθαι αὐτοῦ, πῶς τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀσφαλῆ κτήσαιτο· τὸν δὲ εἰπεῖν, Εἰ τοῖς ἀρχαίοις ἀντιγράφοις ἐντυγχάνοι, καὶ μὴ τοῖς ἤδη διωρθωμένοις] Atque hoc dictum illi, qui & ipse inter Homeri Correctores. Nam ut Homeri quædam erat διόρθωσις Ἀριστάρχειος & Ἀριστοφάνειος, ita & Ἀράτειος: quem-

quemadmodum in Arati Vita refert Hipparchus. *Ipse etiam Aratus à Correctoribus multa vulnera accepit, ut ibidem legere est*: ἐλύμηναν δὲ πολλοὶ τοῦτο τὸ Ποίημα· Ζωγράφοι, καὶ Ἀστρονόμοι, καὶ Γραμματικοὶ, καὶ Γεωμέτραι· ἕκαστος αὐτῶν πρὸς τὸ βούλημα τὸ ἴδιον γραφὰς καὶ ἐξηγήσεις ποιούμενοι. Verba sunt præstantissimi Gerardi Johannis Vossii libro I. de Arte Grammatica pag. 6. Hoc dictum de Homeri exemplaribus ad Aratum; temporum supinâ ignorantiâ, Timoni Nicæensi; de quo suprà; & quem suos ad Sillos Timonis Phliasii Commentarios Tiberio Cæsari inscripsisse ait Laërtius; tribuit post Guillandinum Hofmannus; quo nomine rectè uterque à Reinesio Epistolâ XV. reprehenditur. Sed & ipse Reinesius reprehendendus; quemadmodum & Vossius in libro de Hist. Græcis, & Schottus ad Diogenianum Centuriâ VIII. 18. qui Timonem quemdam Nicæensem exstitisse existimarunt. Ceterùm, rectè hoc loci observabat Casaubonus ex Josepho, Homerum sua Poëmata scripta non reliquisse, sed διαμνημονευόμενα, multò pòst scripta fuisse. Locus Josephi est in libro I. contra Appionem: ὅλως δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οὐδὲν ὁμολογούμενον εὑρίσκεται γράμμα τῆς Ὁμήρου ποιήσεως πρεσβύτερον· οὗτος δὲ καὶ τῶν Τρωϊκῶν ὕστερον φαίνεται γενόμενος. καί φασιν οὐδὲ τοῦτον ἐν γράμμασι τὴν αὐτοῦ ποίησιν καταλιπεῖν, ἀλλὰ διαμνημονευομένην ἐκ τῶν ᾀσμάτων ὕστερον συντεθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰς ἐν αὐτῇ σχεῖν τὰς διαφωνίας. *Constat autem quòd apud Græcos nullum invenitur scriptum poëmate Homeri vetustius: & hunc etiam post bella Trojana fuisse manifestum est. Et ajunt, neque scriptum suum Poëma reliquisse; sed cantibus memoriâ reservatum, posteà fuisse compositum; & propterea multas in se habere dissonantias.*

114 Ζωπύρῳ τῷ ῥήτορι] Zopyri, Clazomenii Rhetoris meminit Quintilianus libro III. capite 6. quem non alium ab hoc Zopyro esse existimamus. Citatur Zopyrus quidam Stephano in Ἀφροδισιάς: sed alius ab hoc Rhetore.

Ζωπύρῳ τῷ ῥήτορι ἀναγιγνώσκοντι &c.] Ingeniosè Mericus Casaubonus, ἀναγιγνώσκων τι. Verba ejus sunt: *Cùm Timon Zopyro Rhetori aliquid à se compositum legeret; & inter legendum, dum folia vertit, aut evolvit, paginas aliquot casu præterisset, (hoc enim est, ἐπιτυλίττειν) in lectione tamen perstitisse, nec sententia hiatum diu percepisse: quo nullum majus ἀπροσεξίας argumentum potuit adferri. Ut qui scilicet, nihil ageret seriò, sed omnia quasi aliud agens, & eventi prorsus incuriosus.* τοσοῦτον ἦν ἀδιάφορος, *infert Laërtius*: adeò ille erga res omnes indifferens animus: *aut*, adeò ille indifferenter affectus. *Ad hanc enim periodum pertinent ista, quæ sequentis initium faciunt interpretes.*

Τοσοῦτον ἦν ἀδιάφορος, ἀλλὰ καὶ εὔρους, ὡς μηδὲ ἀριστᾶν συγχωρεῖν.] Habent MSS. nonnulli, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον ἦν ἀδιάφορος, ὡς μηδὲ ἀριστᾶν συγχωρεῖν. συγχρονεῖν, habet Editio princeps, & Membranæ Regiæ. Mericus Casaubonus vocem εὔρους, de ventris εὐροίᾳ interpretatur. *Aliud*, inquit, εὔροια *ventris; aliud* διάῤῥοια. *hoc, ex affecto præter naturam corpore: istud, ex naturali temperamento. Antonino autem Pio, Imperatori laudatissimo, inter cetera, non sine causa laudi datum quòd parciore victu sic corpus assuefecisset, ut ne necessitas* ἀποκρίσεως τῶν περιττωμάτων, *tempus negotiis dicatum intercideret.* εὔροια quidem, est quod dicit ille: & quam εὐκοιλίαν vocat Cicero in epistola quadam ad Tironem. Sed quid hoc ad præcedentia, τοσοῦτον ἦν ἀδιάφορος? ad ea enim id referri debere, docet vox ἀλλά. Deinde, συγχωρεῖν, pro ἀναχωρεῖν, non dicitur. Et ut dicatur: quid hæc sibi volunt, ἀριστᾶν συγχωρεῖν? Verè ut dicam, locus mihi mendosus videtur.

Διὰ τῶν κερκώπων ἰόντα] *Per medios assentatores euntem*, vertit Aldobrandinus. Optimè: sequitur enim, καὶ σὺ δεῦρο, ἔνθαπερ ἡμεῖς οἱ ἐλεύθεροι. Κέρκωψ autem, *adulatorem* etiam significat: κερκωπίζειν, *adulari*, Suidas: κέρκωπες· πανοῦργοι, δόλιοι, ἀπατεῶνες, κόλακες. Zenobius Centur. IV. 50. κερκωπίζειν· ἡ παροιμία ἀπὸ τῶν προσσαινόντων τῇ κέρκῳ (ita legendum, non τὴν κέρκον, ut vulgò legitur) ζώων μετενήνεκται. Eadem, atque iisdem verbis, legere est apud Suidam. Similiter Synesius Epist. 100. ad Pylæmenem, κέρκωπα opponit τῷ ἐλευθέρῳ· ἑτέρως δὲ, inquit, οὐκ ἔστι πλουτεῖν ἐν ταῖς καθ' ὑμᾶς ἀγοραῖς, μὴ πάντα μιγνύντα καὶ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα δίκαια, καὶ κέρκωπα ἀντ' ἐλευθέρου γινόμενον.

Συνῆλθεν Ἀτταγᾶς τε καὶ Νουμήνιος] Senarius proverbialis, qui de duobus furibus, & generaliter de duobus hominibus nequam, cùm simul coeunt, usurpari solet. Diogenianus Centur. VIII. 18. συνῆλθον ἀτταβᾶς τε καὶ νουμήνιος· ἐπὶ δύο κλεπτῶν τοῦτο. Corrige ἀτταγᾶς. Eadem legere est apud Apostolium. Scriptor quidam anonymus, qui Græcè pro Imaginibus scripsit, sed qui Latinè citatur à Baronio tom. IX. ad A. 754. 34. *Cùm itaque in hunc modum obscœnum illud par coiisset, atque attagas, ut vulgò dici consuevit, numenio se adjunxisset.* Sermo est de Constantino Copronymo Imperatore, & Constantino, Patriarcha Constantinopolitano. Meminit & Suidas, sed loco mutilo: ἀτταγᾶς, inquit, νουμηνία· παροιμία ἐπὶ τῶν ἀτταγᾶς εἶδος ὀρνέου &c. Corrige, ἀτταγᾶς, νουμηνίας· παροιμία ἐπὶ τῶν κλεπτῶν. vel ἐπὶ κλεπτῶν. νουμήνιος & νουμηνίας, idem. Josephus Scaliger in Proverbiis Metricis:

Συνῆλθον ἀτταγᾶς τε καὶ νουμηνίας.

Erasmus, qui verba Suidæ vertit, *Attagenis novilunium*, immane quantùm fallitur. Sunt autem ἀτταγᾶς & νουμήνιος, aves; non homines, ut putavit idem Erasmus. De attaga, exempla passim obvia. est enim ἀτταγᾶς, idem ac ἀτταγήν: nam qui vulgò cæteris Græcis dicebatur ἀτταγήν, Atticis erat ἀτταγᾶς, ut discimus ex Athenæo IX. 9. ἀτταγᾶς igitur, est *attagen*, de quo plurima mentio apud Scriptores. Avem esse, quæ paludibus, & humidis locis gaudeat, testatur Aristophanes in Vespis:

Τὸν πηλὸν, ὥσπερ ἀτταγᾶς, τυρβάσεις βαδίζων.

Item ejus Scholiastes ad Aves, & ex eo Suidas in ἀτταγᾶς. Quod notatu dignum: nam inter κονιστικοὺς, hoc est, *pulveratrices*, ab Aristotele libro IX. de Histor. Animal. cap. 49. & ab Alexandro Myn-

dio apud Athenæum IX. 9. numeratur. Ex montibus ad loca humida descendere, ibidemque morari censent Bellonius & Jonstonus. De numenio, quòd scilicet avis quoque sit, testatur Hesychius. νουμήνιος, inquit, ὄρνεον, ὅμοιον ἀτταγᾶ· καὶ ὁ τροχίλος. Avem illam esse quæ nobis, *corlieu* dicitur, Gesnerus verosimiliter existimabat: & νουμήνιον appellatam scribit, quia rostrum ejus novæ lunæ cornua imitatur. Ita de Phœbo quodam Martialis II. 35.

Cùm sint crura tibi, similent quæ cornua Lunæ.

Unde & Italis *falcinello*: à falce nimirum, quam etiam rostro repræsentant. Alii de gallinagine, (ita beccassiam nostram Latini appellarunt) accipiendum putant: quia scilicet, gallinagini similem esse attagenem dicit Aristoteles de Histor. Animal. IX. 26. cui attageni similem esse numenium docet Hesychius. Ad attagenem quod attinet, constat inter omnes Ornithologos, avem illam esse, quam nos, & Itali, *francolinum*, seu *francolinam* appellamus; & quam hodie Græcoromæi, teste Bellonio, *taginari* vocant: quæ vox, ut hoc obiter dicam, à voce ταγηνάριον formata est, quâ attagenem vulgari sermone vocitari Suidas quoque observabat. τοῦτον, inquit, τὸν ἀτταγᾶν ἡ συνήθεια ταγηνάριον καλεῖ. Pro ἀτταγηνάριον scilicet, per aphæresim τοῦ ατ. Sed cùm francolinus noster ex genere avium rapacium minimè sit, quare attagenis nomine fures, & nequam homines, nuncupari soliti sint, ambigere quis meritò possit. Ego causam hanc esse existimo, quia, cùm variis maculis, variisque punctis alas distinctas habeat, de Servis fugitivis, & στιγματίαις usurpabatur; qui quidem plerumque fures sunt & nequam.

A pedibus didicere manus peccare protervæ.
Non miror furem, qui fugitivus erit.

inquit Bilbilitanus. De illis Servis vocem *attagenis* usurpari solitam, testis est Aristophanes ad Aves:

Εἰ δὲ τυγχάνει τις ὑμῶν δραπέτης ἐστιγμένος,
Ἀτταγᾶς οὗτος παρ' ἡμῖν ποικίλος κεκλήσεται.

Ad quem locum Scholiastes: ὁ ἀτταγᾶς γὰρ, κατάστικτός ἐστιν ποικίλοις πτεροῖς. Sed apertiùs Suidas: ἔστι γὰρ ὁ ἀτταγᾶς κατάστικτος ποικίλοις πτεροῖς. λέγεται δὲ, ἐπὶ δούλων κατεστιγμένων, ἐπειδὴ καὶ τὸ ὄρνεον κατάστικτον. Stigmatis, seu punctis, in fronte, seu alia corporis parte, Servi olim candente ferro notabantur, præsertim si aufugere consuevissent, qui propterea & στιγματίαι, & *literati* dicebantur, *ut hoc saltem modo latitantes possent agnosci*, quemadmodum loquuntur Imperatores Honorius & Arcadius, ubi de Fabricensibus, quorum brachiis, tironum exemplo, stigmata infigebantur. Sed & stigmata, sunt signa plagarum, ut ea Papias interpretatur. quare, cùm attagen sit, non solùm, πτεροποίκιλος, ut eum Aristophanes appellat, id est, *pennis diversicoloribus*; sed etiam ὅλος κατάγραφος τὰ περὶ τὸ νῶτον, *toto dorso variis colorum notis distincto*, ut eum Alexander Myndius describit, ea quoque de causa & Servos fugitivos, ut quorum dorsum plagarum ictibus κατάστικτον est, & ut loquitur Plautus, *tam maculosum, quàm est nutricis pallium*, dictos *attagenas* verosimile est. Idem statuendum de numenio; si quidem, Hesychio teste, attagæ similis est. Quare in dicto loco Hesychii legendum olim existimabam, νουμήνιος· ὄρνεον ὅμοιον ἀτταγᾶ, ὃ καὶ ποικίλος. & adversum Aristophanis doctissimum Grammaticum respexisse putabam,

Ἀτταγᾶς οὗτος παρ' ἡμῖν ποικίλος κεκλήσεται.

Nam & ποικίλος absolutè, attagen, à varietate plumarum, dici potuit; quemadmodum piscis quidam, qui hoc nomine ab Oppiano nuncupatur. Etiam cardueles eadem de caussa ποικιλίδες appellantur. Εἰσὶ ποικίλοι τὴν χροιὰν, ὅθεν καὶ ποικιλίδες λέγονται, inquit Theocriti Scholiastes ad Idyll. III. 14. Certè vox τροχίλος apud Hesychium locum habere non potest, si eam de regulo, ut vulgò accipitur, accipias. regulo enim nihil simile cum attaga, cui similis numenius. Attagen, major est perdice, ut testatur Alexander Myndius: regulo corpus non multò amplius quàm locustæ, ut scribit Aristoteles de Histor. Animal. VIII. 3. Attagen, vario est colore: regulus, ruffo: unde *barrichio* Andinis nostris dicitur. Sed nunc in loco Hesychii placet nihil mutare. Nam & τροχίλος de ave quadam, quæ, ut attagas, palustris est, usurpatur, & quæ tantâ nonnumquam celeritate currit, uti cursus ejus volatu velocior sit, ut est apud Jonstonum. Atque inde ei nomen; ἀπὸ τοῦ τρέχειν videlicet. Hæc est, quæ in faucibus crocodili hirudines inhærentes legit; quod regulo falsò vulgò tribuitur. Qua de re Herodotus libro II. Aristoteles Histor. Animal. IX. 6. & Ælianus VIII. 25. Gesnerus putat esse ex genere gallinularum aquatilium. Quam sententiam confirmare videntur hæc Aristophanis in Acharnensibus Act. IV. Sc. I.

ΔΙ. Ὦ χαῖρε κολλικοφάγε Βοιωτίδιον,
Τί φέρεις; ΒΟΙΩΤ. ὅσ' ἐστ' ἀγαθὰ Βοιωτοῖς ἁπλῶς,
Ὀρίγανον, γλαχὼ, ψιάθους, θρυαλλίδας,
Νάσσας, κολοιοὺς, ἀτταγᾶς, φαλαρίδας,
Τροχίλους, κολύμβους.

Item hæc in Pace: Κἀκ Βοιωτῶν γε φέροντας ἰδεῖν, χῆνας, νήττας, φάττας, τροχίλους. Vario colore ab Ornithologis describitur: quod bellè convenit cum eo quod ait Hesychius, νουμήνιον similem esse attagæ, quem versicolorem esse in superioribus abunde probavimus.

Ἵνα ὑμᾶς ἀναπεπταμένους ὁρῶν, γελῶ] Vertit Al- 115
dobrandinus; *ut volitantes vos cernens viderem*. Ambrosius, *ut vos in aperto intuens, viderem*. Magis placet posterior interpretatio. immo sola placet. ἀναπεπταμένους, id est, *expansos, apertos, patentes*. Gallicè diceremus, *à découvert*.

Τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρκεσιλάου Περιδείπνῳ.] περίδειπνον, est *cœna parentalis*. Vide nos suprà ad hæc è Platonis Vita, Σπεύσιππος δὲ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Πλάτωνος Περιδείπνῳ. Pyrrhonem Arcesilaus æmulabatur, teste Laërtio in Arcesilao: ut de eo separatim scripsisse Timonem, Pyrrhonis discipulum, non sit mirum.

Τούτου διάδοχος, ὡς μὲν Μηνόδοτός φησι, γέγονεν οὐδεὶς ἀλλὰ διέλιπεν ἡ ἀγωγὴ, &c.] *Pyrrho, Aristo, Herillus, jam diu abjecti*, inquit Cicero libro II. de

Finibus. Aristocles apud Eusebium; ubi de Pyrrhone & Timone: μηδενὸς δ' ἐπιστραφέντος αὐτῶν, ὡς εἰ μηδὲ ἐγένετο τοπαράπαν, ἐχθὲς καὶ πρώην ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῇ κατ' Αἴγυπτον, Αἰνησίδημός τις ἀναζωπυρεῖν ἤρξατο τὸν ὕθλον τοῦτον. De Menodoto mox dicemus.

Πτολεμαῖος ὁ Κυρηναῖος] Ptolemæum, Philosophum Peripateticum novi è Sexto, adversus Grammaticos pag. 13. Pyrrhonium, non novi.

Καθά φησι Φύλαρχος ἱστορῶν] De Phylarcho Historico, habes apud Vossium de Historicis Græcis I. 17.

Διήκουσαν αὐτοῦ Διοσκουρίδης, &c.] Quibus adde Pyrrhonem Phliasium. Suidas: Πύῤῥων Φλιάσιος, Τιμάρχου παῖς, μαθητὴς Τίμωνος Φιλοσόφου.

Νικόλοχος Ῥόδιος, &c.] Sic Editio prior. at Νικόλοχος MSS. Regii, & Editio Stephanica: & ita legendum videtur. Sed non magis mihi notus Nicolochus ille Rhodius, sive Niolochus, quàm Dioscorides Cyprius, Euphranor Seleucensis, Praylus è Troade, Eubulus Alexandreus, Ptolemæus, Sarpedon, & Heraclides; de quibus hoc loco Laërtius.

...Μηδὲ λόγου τοὺς πολίτας ἀξιώσας] καταξιώσας, Regiæ Membranæ, & Stephanica Editio.

116 Αἰνησίδημος Κνώσσιος, ὃς καὶ Πυῤῥωνείων λόγων ὀκτὼ συνέγραψε βιβλία] Alexandrinus videtur fuisse Aristocli apud Eusebium, loco superiùs, nec semel, memorato: ἐχθὲς καὶ πρώην ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ κατ' Αἴγυπτον, Αἰνησίδημός τις ἀναζωπυρεῖν ἤρξατο τὸν ὕθλον τοῦτον. Discrimen Laërtium inter & Aristoclem sic benè composuit Casaubonus. Ænesidemus patriâ fuit Gnossius; floruit verò Alexandriæ. ἐξ Αἰγῶν dicitur Photio, ut suprà monuimus; pro quo tentabam ἐξ Αἰγύπτου, propter Aristoclis locum suprà à nobis ex Eusebio allatum. De his Ænesidemi Pyrrhonicorum Sermonum octo libris, diximus suprà; ubi nos vide.

Οὗ Ζεύξιππος ὁ Πολίτης] Non mihi aliunde notus Zeuxippus ille Polites.

Οὗ Ζεῦξις ὁ Γωνιόπους] De eo, suprà.

Οὗ Ἀντίοχος Λαοδικεὺς ἀπὸ Λύκου] Sic uterque MS. Regius. Sed in uno, Ἀντίγονος erat adnotatum: & ita Editio Stephanica, necnon Frobeniana, pro quo Ἀντίλοχος, aut Ἀντίλογος, H. Stephanus rescribebat.

Τούτου δὲ Μηνόδοτος ὁ Νικομηδεὺς, ἰατρὸς Ἐμπειρικὸς] Menodoti, ut Empirici Medici, meminit pluribus verbis Galenus in libro de Adumbrata Figura Empirici, quem juvenis, ante annum ætatis XXXVII. tempore M. Antonini, scripsit, vel ipso Galeno teste in libro de libris propriis, capite I. Eum & inter Empiricos laudat Auctor libri qui *Introductio*, seu *Medicus*, inscribitur, & Galeno vulgò tribuitur.

Καὶ Θειώδας Λαοδικεύς.] MSS. Regii Θειόδας. Aldobrandinus videtur legisse Θειώδης. Θεύτας, dicitur Galeno dicto loco; ubi inter Empiricos eum recenset. Sed & apud Galenum, & apud Laërtium, legendum omnino Θευδᾶς· quod nomen formatum est ex Θεόδωρος, quemadmodum Ἀπολλᾶς ex Ἀπολλόδωρος; Ζηνᾶς, ex Ζηνόδωρος, &c. Theudæ cujusdam mentio & apud Lucam in Actis Apostolorum, & apud Josephum lib. XX. cap. 2. Ceterùm, Theudas ille noster Laodicensis librum scripserat, cui titulus *Doctrina Partium*, teste eodem Galeno. In Theudam illum scripsit Theodosius Pyrrhonius Σκεπτικὰ Κεφάλαια; de quibus suprà, in Pyrrhone. Scripserat quoque Galenus, vel ipsomet teste; in Tractatu de Libris propriis; librum, hoc titulo, τῆς Θεοδᾶ (corrige Θευδᾶ) εἰσαγωγῆς Ὑπομνήματα ε. *Theudæ Introductionis Commentarii* v. Et alterum, hoc titulo, Πρὸς τὰ ἀντειρημένα τῆς διαφωνίας τῶν Ἐμπειρικῶν, τοῦ τε Θεοδᾶ (corrige similiter Θευδᾶ) κεφάλαια Ὑπομνήματα, γ'. *Contra objecta de dissensione Empiricorum, & Theudæ summarii Commentaris* III.

Ἡρόδοτος, Ἀρίως, Ταρσεύς] Arei illius; qui & ipse Tarsensis fuit; ut Medici Asclepiadei, meminit non semel Galenus in libris κατὰ τόπους. Herodoti librum *Medicum* citat Galenus VI. Epid. sect. II. com. 43. quare ei à nonnullis tribuitur Liber qui *Introductio*, seu *Medicus*, inscribitur; quique vulgò Galeno adscribitur, ut suprà à nobis observatum. Apud Sextum Empiricum libro I. Pyrrhoniarum Hypotyposeon Permedotus quidam inter Scepticos recensetur. Περὶ δὲ, εἰ ἐστὶν εἰλικρινῶς Σκεπτικὸς, πλατύτερον μὲν ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι διαλαμβάνομεν. νῦν δὲ ὡς ἐν ὑποτυπώσει διαλαμβάνομεν κατὰ Περμήδοτον καὶ Ὀνήσιμον. οὗτοι γὰρ μάλιστα ταύτης προέστησαν τῆς στάσεως. Sed ubi, & hoc Laërtii loco, legendum putamus, κατὰ Ἡρόδοτον. Legi posset & κατὰ Μηνόδοτον, ex superioribus verbis Laërtii.

Ἡροδότου δὲ διήκουσε Σέξτος ὁ Ἐμπειρικός] Herodotum etiam Sexti Chæronensis magistrum facit Suidas: sed quem Philadelphensem, non Tarsensem, appellat. Μαθητὴς, inquit, Ἡροδότου τοῦ Φιλαδελφαίου. Legendum τοῦ Φιλαδελφηνοῦ, sive Φιλαδελφέως. Ita enim dici τὸν πολίτην τῆς Φιλαδελφείας, disces è Stephano in Φιλαδέλφεια. Legi posset & τοῦ Φιλαδέλφου, id est, *Philadelphi filii*.

Οὗ καὶ τὰ δέκα τῶν Σκεπτικῶν, καὶ ἄλλα κάλλιστα.] Suidas, Sextum Chæronensem, Plutarchi sorore genitum; Herodoti Philadelphæi discipulum fuisse, ait; sectæque Pyrrhoniæ; & decem libros Scepticos conscripsisse. Σέξτος Χαιρωνεὺς, ἀδελφιδοῦς Πλουτάρχου, γεγονὼς κατὰ Μάρκον Ἀντωνῖνον τὸν Καίσαρα Φιλόσοφος, μαθητὴς Ἡροδότου τοῦ Φιλαδελφαίου· ἦν δὲ Πυῤῥωνείου ἀγωγῆς· καὶ τοσοῦτον πρὸς τιμῆς τῷ βασιλεῖ ἦν, ὥστε καὶ συνδικάζειν αὐτῷ. ἔγραψεν Ἠθικὰ, καὶ Σκεπτικὰ (ita legendum, non ut vulgò ἐπισκεπτικὰ) βιβλία δέκα. Quare Sextum illum Chæronensem; sive Sextum è Bœotia, ut eum Philostratus appellat in Vita Attici; non alium esse ab hoc nostro Empirico, cujus etiamnum adversus reliquas Philosophorum sectas libros habemus, nonnulli existimarunt. Diversum tamen faciunt, Viri doctissimi ad Capitolinum in Marco, Isaacius Casaubonus & Claudius Salmasius. Casaubonus quidem, tum quia nusquam aliter Empiricus quàm ὁ Σέξτος Ἐμπειρικὸς in MS. quem habuit, nominatur; tum etiam quia ille Empiricus, nullius dogmatis approbator; ne

dum auctor; omnium fuit eversor. At Marcus in primo τῶν εἰς ἑαυτὸν, doctum se à Sexto ait, (Chæronensem autem intelligit) τὸ καταληπτικῶς, καὶ ὁδῷ ἐξευρετικόν τε καὶ τακτικὸν, τῶν εἰς βίον ἀναγκαίων δογμάτων. Salmasius verò, tum quia idem Suidas paullò pòst alium Sextum commemorat, Philosophum Afrum, quem Σκεπτικὰ Πυῤῥώνεια libris decem conscripsisse ait, quémque in MSS. Suidæ Codicibus Ἐμπειρικὸν vocari testatur: tum quia Empirici mentionem faciat, Sexto Chæronensi æqualis, Galenus: ut videatur Empiricus paullò antiquior Chæronensi. Etiam Jonsius libro III. capite 12. Historiæ Philosophicæ, Sextum Chæronensem & Empiricum diversos facit; non una de causa. I. quia Suidas Sextos hosce diversos recenset. II. quia diversos habuere præceptores. III. quia diversæ fuere sectæ juxta omnes, si Suidam excipias; Sextus enim sororis Plutarchi filius, Stoicus fuit, ut constat ex his Capitolini verbis in Marco. *Audivit & Sextum Charonensem Plutarchi nepotem*, (nota hanc vocem in significatione *sororis filii*) *Junium Rusticum, Claudium Maximum, & Cinnam Catullum, Stoicos*. Empiricus verò, Pyrrhonius fuit, omnium consensu. His eorum adducti rationibus, diversos esse Chæronensem & Empiricum non dubitamus. Existimamus verò, tum hæc verba, μαθητὴς Ἡροδότου τοῦ Φιλαδελφαίου· ἦν δὲ Πυῤῥωνείου ἀγωγῆς, tum illa, καὶ Σκεπτικὰ βιβλία δέκα, addita fuisse apud Suidam à Lectore quopiam, qui Chæronensem Sextum eumdem esse credebat ac Empiricum. Existimamus quoque Herodotum illum Philadelphensem non alium esse ab Herodoto Sexti Empirici præceptore: ac propterea legendum in superioribus verbis Laërtii, Ἡρόδοτος Ἀριέως Ταρσέως, non Ταρσεύς: ut patriâ fuerit Philadelphensis, patre verò Arieo Tarsensi. Certè Arieus ille Galeno, in libris κατὰ τόπους, dicitur Tarsensis; quod suprà observabamus. Sextum Empiricum, Galeni æqualem, vel eo paullò juniorem fuisse, observat Jonsius dicto loco. Præter hos decem libros τῶν Σκεπτικῶν; quorum hic meminit Laërtius; quique hodie exstant; scripsit & tres libros Πυῤῥωνείων Ὑποτυπώσεων, qui etiam exstant. Scripsit & alia pulcherrima, inquit Laërtius. Citat se ἐν τοῖς Περὶ ψυχῆς Ὑπομνήμασι, paginâ 136. adversus Mathematicos. Ἐν τοῖς Πυῤῥωνείοις, ibidem, & paginâ sequenti, nec non pag. 56. Ἐν τοῖς Περὶ τῆς Σκεπτικῆς ἀγωγῆς, pag. 143. Ἐν τοῖς Ἐμπειρικοῖς Ὑπομνήμασιν, pag. 13. Ἐν τῷ Πρὸς τοὺς Γραμματικοὺς, καὶ ἐν τῷ Πρὸς τοὺς Φυσικοὺς, pag. 104. Ἐν τοῖς Σκεπτικοῖς Ὑπομνήμασι, pag. 135. Sed quorum librorum pars major partes sunt potiùs librorum, quàm integri libri. Medicum fuisse Sextum Empiricum superiùs jam observavimus. Hîc nunc observamus, præter Laërtium & Suidam & Galenum; si fides Salmasio; Veterum neminem illius meminisse: quod planè mirum; cùm ejus Libris nihil sit elegantius, nihil doctius, nihil absolutius. In eos ut Observationes scriberem, me olim impensiùs hortabatur; rei literariæ, ut videbatur, amans Buningenius, Reipublicæ Batavæ apud nos Legatus. Doctis viris morem gerere equidem velim: an possim, dubito. Hæc observaveram, cùm incidi in locum Agathiæ, ubi mentio Sexti Empirici: locus est libro II. verba sunt: ἠβούλετο μὲν γὰρ (sermo est de Uranio quodam Syro, pseudophilosopho) τὴν ἐφεκτικὴν καλουμένην ζηλοῦν ἐμπειρίαν, κατά τε Πύῤῥωνα καὶ Σέξτον τὰς ἀποκρίσεις ποιεῖσθαι· καὶ τέλος ἔχειν τὴν ἀταραξίαν, τῷ μηδὲν ὁτιοῦν οἴεσθαι ληπτὸν καθεστάναι.

Σέξτου δὲ διήκουσε Σατορνῖνος ὁ Κυθῆνας Ἐμπειρικὸς καὶ αὐτός.] Sic quoque Editio Basileensis & Stephanica. MSS. Regii, Σατουῤῥῖνος ὁ Κυθήνας. Cassius quidam, ut Pyrrhonius Philosophus, memoratur à Galeno in libro quo figuram Empirici adumbravit: sed cùm Laërtius ejus non meminerit, verosimile est non adeo illustrem eum fuisse. Scepticæ addictus fuisse videtur & Cornelius Celsus, ex Quintiliani verbis libro primo, capite primo: *Scripsit non parum multa Cornelius Celsus, Scepticos sequutus, non sine cultu ac nitore*. Pyrrhoniam Sectam jam suo tempore extinctam, & Pyrrhoniorum plerosque libros intercidisse, scribit Julianus Imperator in Fragmento, pag. 551.

AD LIBRUM X.

EPICURUS.

Decimum hunc Laërtii librum; hoc est, Vitam Epicuri; mei caussâ Latinè vertit, & 1
Notis accuratis & Commentariis luculentis illustravit, Petrus Gassendus, vir omnium Sectarum; Epicureæ imprimis; peritissimus. Eò brevior ero in hujus libri expositione. Quid enim de Epicuri Decretis quisquam proferre possit, quod Gassendus non viderit? post quem tacere modestissimum foret: nisi quædam in Textus Laërtiani enarratione vir mihi amicissimus non tam omisisset, quàm mihi reliquisset.

Νεοκλέους καὶ Χαιρεστράτης] Menander Comicus Anthologiæ libro III. ubi Epicurum cùm Themistocle confert; qui & ipse patrem nomine Neoclem habuit:

> Χαῖρε Νεοκλείδα δίδυμον γένος· ὧν ὁ μὲν ὑμῶν
> Πατρίδα δουλοσύνας ῥύσαθ', ὁ δ' ἀφροσύνας.

Athenæus, ὁ Ἐγραμματοποιὸς, apud Laërtium, infrà:

> Τοῦτο Νεοκλῆος πινυτὸν τέκος, ἢ παρὰ Μουσῶν
> Ἔλκυεν, ἢ Πυθοῦς ἐξ ἱερῶν τριπόδων.

Adde Strabonem, & Ciceronem, & Constantinum Imperatorem, locis mox memorandis. De Chærestrata, testatur Suidas: Ἐπίκουρος, Νεοκλέους, Ἀθηναῖος, Γαργήττιος τὸν δῆμον, μητρὸς Χαιρεστράτης.

Ἀθηναῖος] Lucretius lib. VI. ubi de Epicuro:

> *Prima frugiferos fœtus Mortalibus agris*
> *Dididerunt quondam præclaro nomine Athenæ;*
> *Et recreaverunt vitam; legesque rogarunt;*
> *Et prima dederunt solatia dulcia vitæ;*
> *Cùm genuere virum, tali cum corde repertum,*
> *Omnia veridico qui quondam ex ore profudit.*

Τὸν δῆμον Γαργήττιος] Hermolaus, Stephani Abbreviator: Γαργηττός· πόλις, καὶ δῆμος τῆς Αἰγηΐδος φυλῆς· ὁ δημότης, Γαργήττιος· Ἐπίκουρος Νεοκλέους, Γαργήττιος. Cicero Epistolarum lib. XV. Epistola 15. ad Cassium, qui Epicuri sectam sequebatur: *Nam te ne fugiat, Catius Insuber Epicureus, qui nuper est mortuus, quæ ille Gargettius, etiam antè Democritus, εἴδωλα, hic spectra nominat.* Ælianus ποικίλ. ἱστορ. IV. 13. Ἐπίκουρος ὁ Γαργήττιος ἔλεγεν, ᾧ ὀλίγον οὐχ ἱκανόν, ἀλλὰ τούτῳ γε οὐδὲν ἱκανόν. Statius lib. II. Silvarum:

Hic, seu sidereas exercet Pollius artes,
Seu volvit monitus, quos dat Gargetticus Auctor.

Γαργήτειος, vitiosè scriptum est apud Suidam pro Γαργήττιος.

Κληρουχησάντων Ἀθηναίων τὴν Σάμον, ἐκεῖ τραφῆναι ὀκτωκαιδεκαέτη ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας] Strabo lib. XIV. ait partim Sami, partim Tei, educatum, paupertatem egisse Athenis, cùm Menander Comicus unà adolesceret. Ἀθηναῖοι δὲ πρότερον μὲν πέμψαντες στρατηγὸν Περικλέα καὶ σὺν αὐτῷ Σοφοκλέα τὸν Ποιητὴν, πολιορκίᾳ κακῶς διέθηκαν ἀπειθοῦντας τοὺς Σαμίους· ὕστερον δὲ καὶ κληρούχους ἔπεμψαν δισχιλίους ἐξ ἑαυτῶν, ὧν ἦν καὶ Νεοκλῆς, ὁ Ἐπικούρου τοῦ Φιλοσόφου πατὴρ, Γραμματοδιδάσκαλος, ὥς φασι· καὶ δὴ καὶ τραφῆναί φασιν ἐνθάδε, καὶ ἐν Τέῳ, καὶ ἐφηβεῦσαι Ἀθήνησι· γενέσθαι δ' αὐτῷ συνέφηβον Μένανδρον τὸν Κωμικόν. *Athenienses, priùs quidem misso Pericle Prætore, & unà Sophocle Poëta, rebellantes Samios obsidione gravi adflixerunt. Post etiam duo civium millia eò in coloniam miserunt: è quibus fuit Neocles, Epicuri Philosophi pater; quem Ludimagistrum ajunt fuisse. Ajunt & Epicurum Sami educatum, atque etiam Tei, & pubertatem egisse Athenis, & æqualem habuisse Menandrum Comicum.* Meminit hujus Samiæ commorationis Tullius libro I. de Natura Deorum; ubi de Epicuro, qui gloriabatur se Magistrum habuisse nullum. *Pamphilum quemdam Platonis auditorem ait à se Sami auditum. Ibi enim adolescens habitabat cum patre & fratribus, quòd in eam pater ejus Neocles agripeta venerat. Sed cùm agellus eum non satis aleret, ut opinor, Ludi Magister fuit.* Et Suidas: πρῶτον μὲν ἐν Σάμῳ διατρίψας σὺν τοῖς γονεῦσιν, &c. Hinc est quòd Samius dicitur Constantino Porphyrogennetæ lib. I. de Mathemat. *Ex hac* (Samo) *prodierunt Viri sapientiæ laude insignes; Pythagoras Samius, Mnesarchi filius; & Epicurus Neoclis; & Melissus; aliique non pauci.* Et Timoni in hoc versu, qui mox à Laërtio memoratur:

Ὕστατος αὖ Φυσικῶν, καὶ κύντατος ἐκ Σάμου ἐλθών.

2 Eadem de causa & Lampsacenum quodammodo fuisse ait Strabo lib. XIII. quia scilicet Lampsaci commoratus est, & præstantissimorum ibi virorum usus est amicitiâ, Idomenei & Leontei.

Ἐφάψασθαί τε Φιλοσοφίας αὐτός φησιν, ἔτη γεγονὼς τέτταρα καὶ δέκα] Duodecim dicit Suidas. Φιλοσοφίας δὲ ἤρξατο ἀπὸ ἐνιαυτῶν ιβ'. Idem mox dicit & Laërtius.

Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Ἐπικούρου βίου] Hic est quem Κηποτύραννον infrà Laërtius appellat: qui & eum Zenonis Sidonii magistrum fuisse ait. Inde ætatem ejus cognoscimus: nam Zenonem Sidonium, & Cicero, & Atticus, Athenis audiverunt; ut indicat ipse Cicero libro II. & V. de Finibus, & lib. III. Tuscul. Quæst. & lib. I. Academ.

Καταγνόντα τῶν Σοφιστῶν καὶ Γραμματιστῶν] Regius uterque, καταγνόντα τῶν Γραμματιστῶν: quam lectionem meritò amplexus est Gassendus: nam & ita scriptum est apud Sextum Empiricum: cujus verba in proxima Observatione adducimus.

Ἐπειδὴ μὴ ἐδυνήθησαν ἑρμηνεῦσαι αὐτοῦ τὰ περὶ τοῦ παρ' Ἡσιόδῳ χάους] Quod etiam; atque luculentiùs, testatur Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 383. libro IX. ὁ μὲν εἰπών,

Ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερνος πάντων ἕδος,

ἐξ αὐτοῦ περιτρέπεται· ἐρομένου γάρ τινος αὐτὸν, ἐκ τίνος γέγονε τὸ χάος, οὐχ ἕξει λέγειν. Καὶ τοῦτό φασιν ἔνιοι αἴτιον γεγονέναι Ἐπικούρῳ τῆς ἐπὶ τὸ φιλοσοφεῖν ὁρμῆς· κομιδῆ γὰρ μειρακίσκος ὢν, ἤρετο τὸν ἐπαναγινώσκοντα αὐτῷ Γραμματιστὴν, (ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ') ἐκ τίνος τὸ χάος ἐγένετο, εἴπερ πρῶτον ἐγένετο· τούτου δὲ εἰπόντος μὴ αὐτοῦ ἔργον εἶναι τὰ τοιαῦτα διδάσκειν, ἀλλὰ τῶν καλουμένων Φιλοσόφων· τοίνυν ἔφησεν ὁ Ἐπίκουρος, ἐπ' ἐκείνους μοι βαδιστέον ἐστὶν, εἴπερ αὐτοὶ τῶν ὄντων ἀλήθειαν ἴσασιν. *Qui enim dixit,*

Exortum primum Chaos est, dein pectore lata
Tellus, cunctorum sedes,

ex se ipso evertitur. Nam si quisquam eum roget ex quo ortum sit Chaos, non poterit dicere. Idque nonnulli dicunt fuisse causam Epicuro cur se contulerit ad Philosophiam. Nam cùm esset valde adolescens, rogavit Grammaticum, illud sibi prælegentem, (Primùm quidem chaos creatum fuit) *ex quonam Chaos exortum esset, si quidem primum exortum erat? Dicente illo, talia dicere non esse sui muneris, sed illorum esse, qui vocarentur* Philosophi. *Igitur, inquit Epicurus, ad illos mihi accedendum est, quando ipsi sunt, qui rerum veritatem perspectam habent.*

Γραμματοδιδάσκαλον αὐτὸν γεγενῆσθαι] Exemplo patris: qua de re & nos suprà ex Strabone & Cicerone; & Laërtius infrà.

Περιτυχόντα τοῖς Δημοκρίτου βιβλίοις, ἐπὶ Φιλοσοφίαν ἀΐξαι] ἦξαι, reponebat Junius ex Hesychio Milesio, apud quem ita legitur. Rectè: atque hanc lectionem secutus est Gassendus. Sed & ἦξαι legi potest: quod Attici pro ἀΐξαι usurparunt; quodque apud Aristophanem reperire est, ut superiùs ad Solonis Vitam observabamus.

Ὕστατος αὖ Φυσικῶν, καὶ ὕστατος ἐκ Σάμου ἐλ- 3
θών] Legendum cum MSS. ceterisque Editionibus, καὶ κύντατος, ut rectè monitum Gassendo: non quia repugnet metri ratio, ut ipse ait: non enim repugnat. Aliud agebat vir doctus cùm hæc scripsit.

Καὶ οἱ ἀδελφοὶ τρεῖς ὄντες, Νεοκλῆς, Χαιρέδημος, Ἀριστόβουλος] Duos tantùm commemorat Suidas in Ἐπίκουρος, Neoclem & Chæredemum: sed ubi videtur Aristobuli nomen excidisse: nam posteà Epicuro

tres fratres fuisse ait ipse Suidas. Aristobulum quoque cum Chæredemo, eos inter quos defunctos scriptis celebravit Epicurus, nominat Plutarchus in libello An rectè dictum sit Λάθε βιώσας: quod dictum; ut hoc obiter dicam; ad Neoclem illum, Epicuri fratrem, referri scribit Suidas in Νεοκλῆς. Νεοκλῆς, inquit, Ἀθηναῖος φιλόσοφος, ἀδελφὸς Ἐπικούρου, ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς ἰδίας αἱρέσεως· καὶ Νεοκλέους ἐστὶ τὸ, Λάθε βιώσας. Ad Pythagoram refert Marinus in Vita Procli: οἱ Πυθαγόρειοι, Τὸ Λάθε βιώσας παράγγελμα τοῦ καθηγεμόνος ἀσάλευτον φυλάττοντες. Julianus Imperator, ad ipsum Epicurum. Locus est in Epistola ad Themistium. Ceterùm, de tribus illis Epicuri fratribus, videsis Gassendum in libro de Vita & moribus Epicuri.

Καθά φησι Φιλόδημος ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς τῶν Φιλοσόφων συντάξεως] Hujus Philodemi plures Veterum meminere. Strabo lib. XVI. ἐκ δὲ τῶν Γαδάρων Φιλόδημός τε ὁ Ἐπικούρειος γεγονὼς, καὶ Μελέαγρος, καὶ Μένιππος ὁ σπουδογελοῖος, καὶ Θεόδωρος ὁ καθ' ἡμᾶς ῥήτωρ. Cicero de Finibus libro II. extremo: *Syronem dicis & Philodamum*, (meliùs *Philodemum*) *cùm optimos viros, tum doctissimos homines.* Et in Oratione contra L. Pisonem: *Est quidam Græcus, qui cum isto vivit, homo, verè ut dicam; sic enim cognovi; humanus; sed tam diu quàm diu cum aliis est, aut ipse secum.* Ad quem locum Asconius Pedanius: *Philodemum significat, qui fuit Epicureus illa ætate nobilissimus: cujus & Poëmata sunt lasciva.* Horatius lib. I. Sat. II.

Gallis hanc, Philodemus ait: sibi, quæ neque magno
Stet pretio, neque cunctetur cùm est jussa, venire.

Ad quos versus Vetus Commentator: *Philodemus fuit Poëta Epicureus, qui Græcè scripsit multa Epigrammata.* Exstant hodie in Anthologia aliquot ex illis Epigrammatis: quibus ego judico nihil tersius, nihil elegantius, nihil rotundius. Meminit S. Ambrosius libro III. Epistolarum Epistolâ 25. ad Vercellensem Ecclesiam, Pastoris solatio destitutam, Philomari cujusdam Epicurei Philosophi, pro cujus nomine nomen Philodami fortasse rescribendum; qui quidem Philodamus non alius est à Philodemo, ut ex loco Ciceronis superiùs allato manifestum est. Ambrosii verba, si quis ea requirat, infrà apponam. *Ipse quoque Epicurus, quem isti magis sequendum quàm Apostolos putant, assertor voluptatis, etsi neget inventricem mali esse voluptatem, non negat tamen ex ea fieri quædam, ex quibus generentur mala. Denique nec luxuriosorum vitam reprehensibilem videri quæ repletur delectationibus, nisi vel doloris vel mortis quatiatur metu. Atque hic quàm alienus à vero sit, etiam hinc deprehenditur, quod voluptatem in Homine, Deo auctore creatam asserit principaliter; sicut Philomarus, ejus Sectator, in Epitomis suis disputat; & huic allegat Stoicos esse auctores sententiæ.*

Ἀλλὰ καὶ δοῦλος, Μῦς ὄνομα] Meminit ejus honorificè Gellius II. 18. *Sed & Theophrasti Peripatetici servus Pompylus; & Zenonis Stoici servus, qui* Perseus *vocatus est; & Epicuri, cui nomen* Mys *fuit, Philosophi non incelebres vixerunt.* Item Macrobius, Gellii simia, Saturnal. libro I. capite XI. Liberum eum dimisit Epicurus in Testamento. Apollonium Myn, Medicum Herophileum celebrat Strabo libro XIV. Myn, Cælatorem commemorat Pausanias lib. I. & Myn, Europensem lib. IX. Fuit & Mys, pugil. Suidas: Μῦς. ὄνομα κύριον. ἦν δὲ πύκτης. Fuit & P. Decius, Q. F. Mus, collega T. Manlii Torquati in tertio consulatu. quod ideo moneo, ne Muris nomen novum aut inauditum videatur. Etiam Ebræis עכבר *Achbor*; quod *murem* sonat; virile nomen est, Genes. XXXVI. 38. & IV. Regum XXII. 14.

Καθά φησι Μυρωνιανὸς ἐν τοῖς Ἱστορικοῖς Κεφαλαίοις] De hoc Myroniano, deque Historicis ejus Capitulis, diximus suprà ad Epimenidem.

Διότιμος δὲ ὁ Στωϊκὸς δυσμενῶς ἔχων πρὸς αὐτὸν, πικρότατα αὐτὸν διαβέβληκεν, Ἐπιστολὰς φέρων πεντήκοντα ἀσελγεῖς, ὡς Ἐπικούρου] Quo nomine accusatus à Zenone Sidonio, capitis damnatus est. Refert Athenæus XIII. 9. ex Demetrio Magnete: Διότιμος, (ita legendum rectè monent Viri docti, non Θεότιμος, ut vulgò legitur) ὁ γράψας τὰ κατ' Ἐπικούρου βιβλία ὑπὸ Ζήνωνος τοῦ Ἐπικουρείου ἐξαιτηθεὶς, ἀνῃρέθη, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς Ὁμωνύμοις. Etiam crimine illo ἀσελγείας Epicurum Tullius liberat libro III. Tuscul. Quæst. *Quid? Ergo tu Epicurum existimas ista turpia scilicet voluisse, aut libidinosas ejus fuisse sententias? Ego verò minimè. Video enim ab eo dici multa severè; multa præclarè.*

Καὶ Σωτίων ἐν τοῖς δώδεκα τῶν ἐπιγραφομένων Διοκλείων ἐλέγχων, ἅ ἐστι περὶ τῆς κδ'.] Eum esse putat Jonsius qui Sotion Alexandrinus dicitur, & cujus Περὶ διαδοχῶν τῶν Φιλοσόφων librum toties testem adducit Diogenes noster. Legendum porrò cum Gassendo, ἐν τῷ δωδεκάτῳ τῶν ἐπιγραφομένων. Eum vide.

Καὶ σὺν τῷ πατρὶ γράμματα διδάσκειν λυπροῦ τινος μισθαρίου] Diximus suprà, ex Tullio & ex Strabone. 4

Λεοντίῳ τε συνεῖναι τῇ ἑταίρᾳ] Legendum omnino Λεοντίῳ, quemadmodum scriptum exhibent MSS. Regii; & quemadmodum meretricem illam appellat Plutarchus in Λάθε βιώσας, & in I. contra Colotem, Athenæus lib. XIII. & Cicero I. de Natura Deorum. Λεόντιον eadem formâ dicitur, quâ Μύρτιον, Κλωνάριον, Μουσάριον, Χελιδόνιον, in Dialogis Meretriciis apud Lucianum; & Ἐρώτιον, Μαρμάριον, Νικίδιον, inferiùs apud Diogenem nostrum. Ita Πανδρόσιον, femina illa appellatur, cui libros suos Pappus nuncupavit. Similiter apud Methodium, in Dialogo de Virginitate, ex Interlocutoribus una, Παρθένιον nuncupatur: quod Virginis nomen in Παρθένιος, viri nomen, mutari minimè debuit. Observat autem Etymologus, ὑποκοριστικοῖς illis quæ ἀπὸ τῶν κορῶν; à puellis; nomen sumpsere, meretrices solitas appellari. ὑποκοριστικὸν, inquit, ἐλαττώσεως ῥῆμα. καὶ ὑποκορισμὸς, μείωσις μεγέθους. εἴρηται δὲ, ἀπὸ τοῦ ταῖς κόραις ἐοικέναι· αὗται γὰρ φιλοῦσιν ἐκλύτῳ φύσει κεχρημέναι εἰς κολακείας τρόπον πάντας μικροπρεπῶς προάγειν, εἰς νεότητος κομιδῇ ἔνδειξιν· πολλὰ τοιαῦτα πλάζεται ἐν κωμῳδίᾳ, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ὀνομάτων, καὶ μάλιστα εἰ τύχοι ἑταιρῶν προφέρεσθαι ὀνόματα, ὡς

Κλεψύδριον καὶ Μυστάριον καὶ Λεόντιον, καὶ τὰ τοιαῦτα. Sed ad Leontium, Epicuri amicam, ut redeam, fuit & ejus Discipula, teste Athenæo lib. XIII. 6. *αὐτὸς οὖν Ἐπίκουρος οὐ Λεόντιον εἶχεν ἐρωμένην, τὴν ἐπὶ ἑταιρείᾳ διαβόητον γενομένην; ἡ δὲ οὐκ ὅτε φιλοσοφεῖν ἤρξατο, ἐπαύσατο ἑταιροῦσα, πᾶσί τε τοῖς Ἐπικουρείοις συνῆν ἐν τοῖς κήποις. Ἐπικούρῳ δὲ ἀναφανδὸν, ὡς ἐκεῖνον πολλὴν φροντίδα ποιούμενον αὐτῆς, τοῦτ᾽ ἐμφανίζειν διὰ τῶν πρὸς Ἕρμαρχον ἐπιστολῶν.* Quin & ipsa librum scripsit adversus Theophrastum. Meminit Cicero lib. I. de Natura Deorum: *Istisne fidentes somniis, non modò Epicurus & Metrodorus & Hermachus contra Pythagoram, Platonem, Empedoclemque, dixerunt; sed meretricula etiam Leontium contra Theophrastum scribere ausa est, scito quidem illa sermone & Attico: sed tamen.* Et Plinius in Præfatione: *Seu verò nesciam, adversùs Theophrastum, hominem in eloquentia tantum ut nomen divinum inde invenerit, scripsisse etiam feminam; & proverbium inde natum, suspendio arborem eligendi.* Sed & libro XXXV. capite XI. scribit cogitantem à Theodoro depictam fuisse: quod ipsum argumento est Philosophicis meditationibus fuisse deditam. Filiam habuit Danaen; & ipsam meretricem; Sophronis Ephesii amasiam, teste Athenæo ibidem. De Leontario porrò videnda historia nostra Mulierum Philosopharum.

Τὰ δὲ Δημοκρίτου περὶ τῶν ἀτόμων, καὶ Ἀριστίππου περὶ τῆς ἡδονῆς, ὡς ἴδια λέγειν] Atque hinc esse puto, quòd Lucianus *ἐν Βίων Πράσει* Epicurum Democriti atque Aristippi Discipulum faciat. Similiter Themistius ad librum III. *φυσικῆς ἀκροάσεως* doctrinam de Atomis à Democrito accepisse ait, eamque interpolasse ut sua videretur. Democriti fontibus hortulos suos Epicurum irrigasse, prope notius est quàm ut indicandum sit. Vide tamen Ciceronem libro I. & IV. de Finibus, & libro I. de Natura Deorum, & Plutarchum in II. contra Colotem. Ceterùm ad Aristippum quod attinet, non omittendum Pseudo-Acronem ad Epistolam primam libri primi Epistolarum Horatii; quia summum bonum in voluptate constituebat; Epicureum eum appellare.

Μὴ εἶναί τε γνησίως ἀστὸν, ὡς Τιμοκράτης φησὶ καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῷ Περὶ Ἐπικούρου ἐφηβείας] Is est Herodotus Epicuri familiaris, ad quem Epicuri exstat hìc Epistola. Quis verò sit Timocrates ille, incertum est, nam duo fuere eo nomine Epicuri Discipuli; Timocrates Lampsacenus, Metrodori frater; & Timocrates, Demetrii filius, Potamius; de quibus posteà.

Μίθρην τε αἰσχρῶς κολακεύειν τὸν Λυσιμάχου διοικητὴν, ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς Παιᾶνα καὶ ἄνακτα καλοῦντα] *Μίθρον* editio Stephanica. Nihil mutandum: atque ita infra; ubi de libris Epicuri: *Περὶ νόσων δόξαι, πρὸς Μίθρην.* Meminit & suprà in Aristippo; ubi Lysimachi Procuratorem appellat. Non alium esse existimamus à Mithre Syrio, de quo Plutarchus in I. & II. contra Colotem. Est autem *Mithres*, nomen Persicum, quo *Sol* significatur. Ita explicant, Herodotus, Strabo, Plutarchus, Julianus *ὁ παραβάτης*, Hieronymus, Martianus Capella, Lutatius in Statium, Hesychius, Maximus in Dionysium Areopagitam, Suidas, Pachymeres, Nicetas ad Gregorium Nazianzenum, & quis non?

Τοὺς ἐπακτικοὺς αὐτοῦ τὰ κρύφια ποιήσαντας] De arcanis Epicureorum, Clemens Alexandrinus *Στρωματέων* lib. V. *οὐ μόνοι ἄρα Πυθαγόρειοι καὶ Πλάτων τὰ πολλὰ ἐπεκρύπτοντο, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἐπικούρειοί φασί τινα καὶ παρ᾽ αὐτοῖς ἀπόρρητα εἶναι, καὶ μὴ πᾶσιν ἐπιτρέπειν ἐντυγχάνειν τούτοις τοῖς γράμμασιν.* *Non soli autem Pythagorei & Plato multa occultabant, sed etiam Epicurei dicunt quædam esse apud se arcana, nec cuivis se permittere ut ea legat.*

Καὶ μαλακίαν] Athenæus VII. 6. *Περὶ δὲ τοῦ Ἐπικούρου Τίμων ἐν τρίτῳ Σίλλων φησὶ,*

Γαστρὶ χαριζόμενος, τῆς οὐ λαμυρώτερον οὐδέν.

Ταύτης γὰρ ἕνεκεν ὁ ἀνὴρ καὶ τῆς ἄλλης τῆς κατὰ σάρκα ἡδονῆς ἐκολάκευεν καὶ Ἰδομενέα καὶ Μητρόδωρον.

Παιὰν ἄναξ, Λεοντάριον, οἵου κροτοθορύβου ἡμᾶς ἐνέπλησεν ἀναγνόντας σου τὸ ἐπιστόλιον.] Exscripsit hunc locum Suidas in *κροτοθορύβου*, sed paullò aliter quàm hîc legitur. *Παιὰν ἄναξ, φίλον Λεοντάριον, οἵου κροτοθορύβου ἡμᾶς ἐνέπλησας, ἀναγνόντας σου τὸ ἐπιστόλιον.* Legendum apud Suidam, ex Laërtio, *ἀναγνόντας σοι τὸ ἐπιστόλιον*: quamquam & *σοι* quoque scriptum exhibet Laërtii Editio Frobeniana. Sed legendum item apud Laërtium, ex Suida, *ἐνέπλησας*; & addenda vox *φίλον* ante vocem *Λεοντάριον*: quam etiam agnoscunt Editiones Frobeniana & Stephanica. Hanc Epicuri Epistolam respexit Plutarchus, cùm in libello de Auditione scribit, *καὶ γὰρ Ἐπίκουρος ἐπὶ ταῖς τῶν φίλων ἐπιστολαῖς, κροτοθορύβους γίνεσθαι παρ᾽ αὐτῶν λέγων, ἀηδής ἐστιν.* Et in libro contra Colotem: *τίνι προσείπωμεν ἀξίως ὀνόματι τοὺς ὑμετέρους βρόμους, καὶ ὀλολυγμοὺς, καὶ κροτοθορύβους, καὶ σεβάσεις, καὶ ἐπιθειάσεις, αἷς προστρέπεσθε καὶ καθυμνεῖτε τὸν ἐπὶ ἡδονὰς παρακαλοῦντα.* Ceterùm, eruditè ad hunc Laërtii locum, ex Cleomede, Casaubonus observat, Epicurum mirificè solitum delectari inter scribendum istiusmodi exclamationibus. Addit vir eximius, hunc Quintiliani ex Dialogo de Oratoribus locum eximium: *Peripatetici aptos & in omnem disputationem paratos jam locos dabunt; Academici, pugnacitatem; Plato, altitudinem; Xenophon, jucunditatem. Ne Epicuri quidem & Metrodori honestas quasdam exclamationes assumere, hisque, prout res poscit, uti, alienum erit Oratori.* Sed & Epicurus aliis quibusdam peculiaribus vocabulis utebatur, ut exprimeret animi ad voluptates ruentis impetus. Athenæus lib. XII. *ἵνα μοι τοὺς κατωχισμοὺς λέγω, καὶ τὰ ἐπιντρώματα, ἅπερ πολλάκις προφέρεται ὁ Ἐπίκουρος, καὶ τοὺς γαργαλισμοὺς, καὶ νύγματα, ἃ ἐν τῷ Περὶ τέλους εἴρηκε.* Vide Casaubonum ad hunc Laërtii locum. Vide & Epistolam Leontii ad Lamiam, lib. II. Alciphronis; ubi Epicuri octuagenarii erga se amorem, ejusque ad se literas amatorias, deridet.

Λεοντάριον] *ὑποκορισμὸς*, Epicuro familiaris. Plutarchus contra Colotem: *Κολώτης, ὃν Ἐπίκουρος εἰώθει Κολωτάραν ὑποκορίζεσθαι, καὶ Κολωτάριον.*

Πρὸς δὲ Θεμίσταν τὴν Λέοντος γυναῖκα] Legendum *Λεοντέως*, quemadmodum Gassendus edidit. Clemens

Στρωματέων IV. καὶ μὴν καὶ Θεμιστὼ (an Θεμίστη?) ἡ Ζωΐλου, ἡ Λαμψακηνὴ, ἡ Λεοντίως γυνὴ τοῦ Λαμψακηνοῦ, τὰ Ἐπικούρεια ἐφιλοσόφει, καθάπερ Μυῖα, ἡ Θεανοῦς θυγάτηρ, τὰ Πυθαγόρεια. Laërtius ipse infrà: Λεοντεύς τε Λαμψακηνὸς ὁμοίως, καὶ ἡ τούτου γυνὴ Θεμίστα, πρὸς ἣν καὶ γέγραφεν ὁ Ἐπίκουρος. Et posteà: ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι Ἐπίκουροι τρεῖς, ὅ, τε Λεοντέως υἱὸς καὶ Θεμίστας. &c. Etiam Λεοντεὺς dicitur Plutarcho in II. contra Colotem. Themistæ meminit honorificè Cicero in L. Pisonem: *Tu eruditior quàm Piso; prudentior quàm Cotta; abundantior consilio, ingenio, sapientiâ, quàm Crassus*, &c. *Neque verò contempsisti, licèt sis Themista sapientior.* Item Lactantius Divin. Institut. III. 25. *Denique nullas unquam mulieres philosophari docuerunt, præter unam ex omni memoria Themisten.* At Didymus in libro de Philosophia Pythagorica, apud Clementem Alexandrinum, solam Theano ex mulieribus philosophatam ait. Uterque falsò. Ipse in libris Veterum mulieres philosophas sexaginta quinque reperi: quarum plurimæ ante Lactantium & Didymum vixerunt. Vide Historiam nostram Mulierum Philosopharum.

Καθὰ φησὶ Θεόδωρος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν πρὸς Ἐπίκουρον] Θεόδοτος, ceteræ Editiones. Sed Θεόδωρος germana est lectio. Noster suprà, in Aristippo: οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Θεόδωρος ἐν τῷ Περὶ αἱρέσεων ἐκάκισεν αὐτόν.

6 Καὶ ἄλλαις δὲ πολλαῖς ἑτέραις γράφειν] Marmario, Hediæ, Erotio, Nicidio, Boïdio: de quibus mox Noster, & Plutarchus in I. contra Colotem, & in Λάθε βιώσας. Pro ἑτέραις, legendum, ἑταίραις, nemo non vidit; nemo non videt.

Ἧς καὶ Μητρόδωρον ἐρασθῆναι] Quam & in concubinam habuit. Laërtius infrà: καὶ Λεόντιον, τὴν Ἀττικὴν ἑταίραν ἀναλαβὼν, εἶχε παλλακήν.

Ἔν τε τῷ Περὶ τέλους γράφειν οὕτως, Οὐ γὰρ ἔγωγε ἔχω τι νοήσω τἀγαθὸν, ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονὰς, &c.] Quod ferè iisdem verbis refert Athenæus XII. 12. οὐ μόνος δὲ Ἀρίστιππος καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ τὴν κατὰ κίνησιν ἡδονὴν ἠσπάζοντο, ἀλλὰ καὶ Ἐπίκουρος, καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ· καὶ ἵνα μὴ τοὺς ΚΑΤΑΙΓΙΣΜΟΥΣ λέγω, καὶ τὰ ΕΠΕΝΤΡΩΜΑΤΑ, ἅπερ πολλάκις προφέρεται ὁ Ἐπίκουρος, καὶ τοὺς ΓΑΡΓΑΛΙΣΜΟΥΣ, καὶ ΝΥΓΜΑΤΑ· ἃ ἐν τῷ Περὶ τέλους εἴρηκε, τούτων μνησθήσομαι· φησὶ γὰρ, Οὐ γὰρ ἔγωγε δύναμαι νοῆσαι τἀγαθὸν, ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ τῶν χυλῶν ἡδονὰς, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι' ἀφροδισίων, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι' ἀκροαμάτων, ἀφαιρῶν δὲ καὶ τὰς διὰ μορφῆς κατ' ὄψιν ἡδίας κινήσεις. Meminit & Cicero in III. Tusculanarum. *Quid tergiversamur, Epicure; nec fatemur eam nos dicere voluptatem, quam tu idem, cùm os perfricuisti, soles dicere? Sunt hæc tua verba, necne? In eo quidem libro, qui continet omnem disciplinam tuam, (fungar enim jam interpretis munere, ne quis me putet fingere) dicis hæc, Nec equidem habeo quod intelligam bonum, detrahens eas voluptates, quæ sapore percipiuntur: detrahens eas, quæ auditu & cantibus: detrahens eas etiam, quæ ex formis percipiuntur oculis, suaves motiones, sive quæ aliæ voluptates in toto homine gignuntur quolibet è sensu.* An legendum apud Laërtium διὰ χυλῶν, quemadmodum apud Athenæum legitur? An potiùs ex Laërtio emendandus Athenæus, cùm verterit Tullius, *quæ sapore percipiuntur.* Laërtianam Lectionem Athenæanæ præferebat Bochartus. Neque enim labia, inquiebat, sed lingua & palatum sunt propria saporum sedes. Et χυλὸν, pro cibo usurpat Epicurus in Epistola ad Menœceum: οἵτε λιτοὶ χυλοὶ ἴσην πολυτελεῖ διαίτῃ τὴν ἡδονὴν περιφέρουσιν.

Παιδείαν δὲ πᾶσαν, μακάριε φεῦγε] Meminit Quintilianus Institut. lib. II. cap. 18. *Nam de Epicuro, qui Disciplinas omnes fugit, nihil miror.* Et lib. XII. cap. 2. *Nam Epicurus in primis nos à se ipse dimittit, qui fugere omnem Disciplinam navigatione quam velocissima jubet.* Plutarchus in libro de Audiendis Poëtis: πότερον οὖν τῶν νέων, ὥσπερ τῶν Ἰθακησίων, κηρῷ τινι τὰ ὦτα ἀτέγκτῳ καταπλάττοντες, ἀναγκάζωμεν αὐτοὺς τὸ Ἐπικούρειον ἀκάτιον ἀραμένους, Ποιητικὴν φεύγειν, καὶ παρεξελαύνειν; Et in libro Quod non possit suaviter vivi secundum Epicurum: ταύτας μέν τοι τὰς τηλικαύτας καὶ τοσαύτας ἡδονὰς, ὥσπερ ἀεννάους ἐκτρέποντες οὗτοι καὶ ἀποστρέφοντες, οὐκ ἐῶσι γεύεσθαι τοὺς πλησιάσαντας αὐτοῖς, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐπαραμένους τὰ ἀκάτια φεύγειν ἀπ' αὐτῶν κελεύουσι. Πυθοκλέους δὲ πάντες καὶ πᾶσαι δέονται δι' Ἐπικούρου καὶ ἀντιβολοῦσιν, ὅπως οὐ ζηλώσῃ τὴν ἐλευθέριον καλουμένην παιδείαν. Ἀπελλῆν δέ τινα θαυμάζοντες καὶ ὑπερασπιζόμενοι, γράφουσιν, ὅτι τῶν μαθημάτων ἀποσχόμενος ἐξ ἀρχῆς καθαρὸν ἑαυτὸν ἐτήρησε. In margine Codicis MS. Laërtiani scriptum fuit hoc loco τε κατι δε ἐραμεν: unde Gassendus legendum verissimè conjicit, τὸ ἀκάτιον ἀράμενος· quas voces, post illas μακάριε φεῦγε, etiam in textum recepit. Ceterùm pro μακάριε φεῦγε, est qui legat hoc loci μακρὰν φεῦγε. Sed nihil mutandum docent verba Athenæi XIII. 6. Καὶ πρῶτόν γε μνησθήσομαι τοῦ φιλαληθεστάτου Ἐπικούρου ὅστις ἐγκυκλίου παιδείας ἀμύητος ὢν ἐμακάριζε καὶ τοὺς ὁμοίως αὐτῷ ἐπὶ Φιλοσοφίαν παρερχομένους, τοιαύτας φωνὰς προϊέμενος, Μακαρίζω σε, ὦ οὗτος, ὅτι καθαρὸς πάσης αἰτίας ἐπὶ Φιλοσοφίαν ὥρμησας· ὅθεν αὐτὸν καὶ ὁ Τίμων φησὶν,

Γραμμαδιδασκαλίδην, ἀναγωγότατον ζωόντων.

Ἐπίκτητός τε κιναιδολόγον αὐτὸν καλεῖ, καὶ τὰ μάλιστα λοιδορεῖ.] Nihil tale hodie in Arriani ad Epictetum Dissertationibus; quamquam multa ibi adversus Epicurum & Epicureos. Vide caput 7. libri III. & caput 20. libri II. Nisi fortè respexerit Laërtius locum Arriani libro 3. cap. 24. ubi Epicureos Cinædis jungit Epictetus. οὐκ αἰσθάνῃ τίνων ἀνθρώπων φωνὴν ἀφῆκας; ὅτι Ἐπικουρείων καὶ κιναίδων. *Non animadvertis, quorum hominum vocem protuleris? Epicureorum, & cinædorum.*

Μνᾶν τε ἀναλίσκειν ἡμερησίαν εἰς τὴν τράπεζαν] Epicuri coquum talenta quatuor emeruisse biennio & mensibus decem, narrat ex Damoxeno Comico Athenæus Deipnosophistarum III. 22. 7

Καὶ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ἐν Μιτυλήνῃ Φιλοσόφους.] Sexto Empirico in libris contra Mathematicos, statim ab initio, citatur Epictetus ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐν Μιτυ-

Μιτυλήνη Φιλοσόφους Ἐπιστολῇ. unde ſuſpicari licet, ſcripſiſſe hîc Laërtium καὶ ἐν τῇ, non vero καὶ ἐν ταῖς. Scholam habuit Epicurus in Mitylene, ut infrà dicitur.

Ἑταίρας καὶ ἄλλας, Μαρμάριον, καὶ Ἡδεῖαν, καὶ Ἐρώτιον, καὶ Νικίδιον] Νικήδιον, ſcriptum eſt apud Plutarchum in 1. contra Colotem: ſed ubi ſcribendum, Νικίδιον: Eſt enim ὑποκοριστικὸν τοῦ Νίκιον: quod apud Athenæum IV. 14. eſt Scorti nomen. De his Meretricibus, diximus ſuprà. Ceterùm, rectè hîc Caſaubonus emendat, ἑταίρας τε ἄλλας.

Καὶ αὐτὸν Ἐπίκουρον ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς περὶ Ναυσιφάνους λέγειν, Ταῦτα ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἔκστασιν τοιαύτην, ὥστε μοι λοιδορεῖσθαι, καὶ ἀποκαλεῖν ἑαυτόν μου διδάσκαλον] Epicurum tamen Nauſiphanis fuiſſe diſcipulum, non unus dixit. Noſter ſuprà, in Pyrrhone: Ναυσιφάνης Τήιος, οὗ φασί τινες ἀκοῦσαι Ἐπίκουρον: ita enim ibi legendum ex Clemente Alexandrino, ad hunc locum obſervabamus. Ciceronem adde lib. I. de Natura Deorum, ubi de Epicuro: *In Nauſiphane Democriteo tenetur: quem cùm à ſe neget auditum, vexat tamen omnibus contumeliis.* Item Sextum Empiricum adverſus Mathemat. ſtatim ab initio: ubi quoque de Epicuro: οὐκ ἀπέοικε δὲ καὶ διὰ τὴν πρὸς Ναυσιφάνην, τὸν Πύῤῥωνος ἀκουστὴν, ἔχθραν· πολλοὺς γὰρ τῶν νέων συνεῖχε, καὶ τῶν μαθημάτων σπουδαίως ἐπεμελεῖτο, μάλιστα δὲ Ῥητορικῆς. γενόμενος οὖν τούτου μαθητὴς ὁ Ἐπίκουρος, ὑπὲρ τοῦ δοκεῖν αὐτοδίδακτος εἶναι καὶ αὐτοφυὴς Φιλόσοφος, ἠρνεῖτο ἐκ παντὸς τρόπου, τήν τε περὶ αὐτοῦ φήμην ἐξαλείφειν ἔσπευδε, πολύς τε ἐγίνετο τῶν μαθημάτων κατήγορος ἐν οἷς ἐκεῖνος ἐσεμνύνετο. *Eſt etiam ſatis veriſimile, quòd id fecerit propter inimicitias quæ ei intercedebant cum Nauſiphane, Pyrrhonis auditore. Multos enim apud ſe habebat adoleſcentes, & Diſciplinarum valde erat ſtudioſus; maximè autem Rhetoricæ. Cùm ergo Epicurus ejus fuiſſet Diſcipulus, ut videretur eſſe non ab alio quàm à ſeipſo edoctus, ſuoque ingenio & induſtriâ exſtitiſſe Philoſophus, omnino ibat inficias, ejuſque famam & exiſtimationem delere contendebat, & in reprehendendis inſectandiſque Diſciplinis, in quibus ille gloriabatur, multum verſabatur.*

Πλεύμονά τε αὐτὸν ἐκάλει.] Cauſam reddit Sextus Empiricus dicto loco. φησὶ γοῦν ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐν Μιτυλήνῃ Φιλοσόφους Ἐπιστολῇ, Οἶμαι δὲ ἔγωγε τοὺς βαρυστόνους καὶ μαθητήν με δόξειν τοῦ Πλεύμονος εἶναι, μετὰ μειρακίων τινῶν κραιπαλώντων ἀκούσαντα· νῦν Πλεύμονα καλῶν τὸν Ναυσιφάνην, ὡς ἀναίσθητον.

Καὶ ἀγράμματον, καὶ ἀπατεῶνα, καὶ πόρνον.] Πονηρὸν ἄνθρωπον, Sextus, ibidem.

Τούς τε περὶ Πλάτωνα, Διονυσοκόλακας] Moram Platonis in aula Dionyſii notans videlicet. Laërtium adi in Diogene Cynico. Ceterùm, occurrit vox Διονυσοκόλακες & apud Athenæum XII. 9. καὶ ἔκτοτε οἱ πρότερον καλούμενοι Διονυσοκόλακες, Ἀλεξανδροκόλακες ἐκλήθησαν, &c.

Καὶ αὐτὸν Πλάτωνα, χρυσοῦν.] Faſtum; ut puto; innuere volens, quem faſtu alio Diogenes calcârat, inquit Gaſſendus lib. v. de Vita & moribus Epicuri cap. 3. quem vide in Notis ad hanc Epicuri Vitam. Ego Platonem ab Epicuro ita appellatum crediderim, propter ejus divitias. Similiter Tullius in Epiſtola ad Trebatium Juriſconſultum: *moriar, ni, quæ tua gloria eſt, puto te malle à Cæſare conſuli, quàm inaurari.* Divitem autem fuiſſe Platonem, etiam S. Hieronymus teſtatum reliquit. *Sed & ipſe Plato cùm eſſet dives, & thoros ejus lutatis pedibus Diogenes conculcaret*, &c. Verba ejus ſunt lib. II. adverſus Jovinianum.

Καὶ Ἀριστοτέλην, ἄσωτον, καταφαγόντα τὴν πατρῴαν οὐσίαν, στρατεύεσθαι, καὶ φαρμακοπωλεῖν] Id vero Epicurus ſcripſerat in Epiſtola Περὶ ἐπιτηδευμάτων: hoc eſt, de Vitæ rationibus, ſive inſtitutis. Diſcimus ex Athenæo lib. VIII. Deipnoſoph. & Euſebio lib. XV. Præparat. Evangel. cap. 2. Athenæi verba ſunt: καί τοι καὶ Ἐπίκουρον τὸν φιλαληθέστατον ταῦτ' εἰπόντα περὶ αὐτοῦ, ἐν τῇ Περὶ ἐπιτηδευμάτων Ἐπιστολῇ, ὅτι καταφαγὼν τὰ πατρῷα ἐπὶ στρατείαν ὥρμησε, καὶ ὅτι ἐν ταύτῃ κακῶς πράττων ἐπὶ τὸ φαρμακοπωλεῖν ἦλθεν. Euſebii vero hæc: ex Ariſtocle Peripatetico in libro de Philoſophia ſeptimo: πῶς γὰρ οἷόν τε, καθάπερ φησὶν Ἐπίκουρος ἐν τῇ Περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων Ἐπιστολῇ, νέον μὲν ὄντα καταφαγεῖν αὐτὸν τὴν πατρῴαν οὐσίαν, ἔπειτα δὲ ἐπὶ τὸ στρατεύεσθαι συνεῶσθαι; κακῶς δὲ πράττοντα ἐν τούτοις, ἐπὶ τὸ φαρμακοπωλεῖν ἐλθεῖν.

Φορμοφόρον τε Πρωταγόραν, καὶ γραφέα Δημόκριτον] Corrige, Δημοκρίτου. Sic Athenæus libro VIII. ὁ Ἐπίκουρος καὶ Πρωταγόραν φησὶ τὸν Σοφιστὴν, ἐκ φορμοφόρου καὶ ξυλοφόρου πρῶτον μὲν γενέσθαι γραφέα Δημοκρίτου, &c. Sic quoque apud Heſychium Mileſium; qui Laërtium tranſcripſit. Sic denique MSS. Codices. Id viſum & Gaſſendo noſtro; & ante eum Meurſio, ad nominatum Heſychium. De voce φορμοφόρος, diximus ad Protagoram.

Ἡράκλειτόν τε, κυκητήν.] Reſpiciens ad opinionem Heracliti, εἰς κυκεῶνα πάντα συνείλεσθαι· de qua Lucianus in Vitarum Auctione: non vero ad acta ab Heraclito circa Epheſum, ut Gaſſendus de Vita Epicuri lib. v. cap. 3. exiſtimabat. Vide nos ſuprà ad Heraclitum.

Καὶ Δημόκριτον, Ληρόκριτον] Legitur apud Heſychium Mileſium Λημόκριτον: hoc eſt, *gramiis laborantem*: & ita hîc quoque omnino legendum. Cicero Tuſcul. v. *Democritus luminibus amiſſis, alba ſcilicet & atra diſcernere non poterat: at verò bona, mala; æqua, iniqua; honeſta, turpia; utilia, inutilia; magna, parva poterat: & ſine varietate colorum licebat vivere beato.*

Καὶ Ἀντίδωρον, Σαννίδωρον.] Legendum Σαινίδωρον; ut legitur apud Heſychium: id eſt, *donis adblandientem.* Hujus Antidori meminit Plutarchus lib. I. contra Colotem. item Laërtius, in Heraclide; ſed ubi vitioſè ſcriptum eſt Ἀντόδωρος Ἐπικούρειος, pro Ἀντίδωρος Ἐπικούρειος. Ejus nomine, librum ſcripſit Epicurus. Vide infrà, in Indice librorum Epicuri.

Τούς τε Κυζικηνοὺς, ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος.] De Philoſophis, non de nationibus, hîc ſermo eſt: quare Κυρηναϊκοὺς legebat Gaſſendus de Vita Epicuri v. 3. Κυνικοὺς Reineſius Var. Lect. III. 2. quæ poſterior emendatio magis placet, cùm Cynici voluptatis eſ-

sent hostes acerrimi, quam & Cyrenaici, & Epicurei, licèt non eâdem viâ, sequebantur. Adde, inter decreta Epicuri esse, μὴ Κυνιεῖν, *Cynicorum rationem non esse sequendam*; ut infrà habes in Effatis de Sapiente.

Καὶ τοὺς Διαλεκτικοὺς, πολυφθονερούς] Megaricos intelligit; homines φιλονεικοτάτους: contra quos scripsisse Epicurum, discimus ex Syllabo ejus librorum. Megarici, *Dialectici* vocabantur: qua de re nos suprà pluribus ad Euclidem.

Πύῤῥωνα δὲ, ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον] Propter ejus ἐποχήν.

9 Τοῦ δ' ἀνδρὸς μάρτυρες ἱκανοί] Basileensis Editio, & Regiæ Schedæ, τῶν γὰρ ἀνδρῶν: unde Gassendus emendabat τῷ γὰρ ἀνδρί.

Οἵτε φίλοι, τοσοῦτοι τὸ πλῆθος, ὡς μηδ' ἂν πόλεσιν ὅλαις μετρεῖσθαι.] *Neque verò* (amicitias) *oratione solùm, sed multò magis vitâ, & factis, & moribus comprobavit. Quod quàm magnum sit, Veterum Fabulæ declarant; in quibus tam multis, tamque variis ab ultima antiquitate repetitis, tria vix amicorum paria reperiuntur, ut ad Orestem pervenias profectus à Theseo. At verò Epicurus, una in domo, & eâ quidem angustâ, quàm magnos, quantâque amoris conspiratione consentientes tenuit amicorum greges! quod fit etiamnum ab Epicureis:* inquit Tullius lib. I. de Finibus; ubi de Epicuro. Et Academic. IV. *Sustinuero Epicureos tot meos familiares, tam bonos, tam inter se amantes viros.* Narrat Plutarchus in Demetrio, cùm Demetrius Athenas obsideret, essetque in urbe fames ingens, Epicurum eos qui essent è secta sua, sustinuisse, fabasque cum iis ad numerum partitum.

Ὡς μηδ' ἂν πόλεσιν ὅλαις μετρεῖσθαι δύνασθαι] Similem loquendi modum usurpavit Joannes Evangelista: ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία.

Οἵ τε γνώριμοι πάντες, ταῖς δογματικαῖς αὐτοῦ σειρῆσι προσκατασχεθέντες.] Seneca Epist. 33. *Apud istos,* (Epicureos) *quidquid dicit Hermachus; quidquid Metrodorus; ad unum refertur. Omnia quæ quisquam in illo contubernio locutus est, unius ductu & auspiciis dicta sunt.* Themistius quoque Orat. IV. ea quæ ab Epicuro sunt constituta, non secus quàm Solonis leges Atheniensi, aut Lycurgi Lacedæmonio, servari ait. Adde locum insignem Numenii Pythagorici, apud Eusebium Præparationis Evangelicæ lib. XIV. cap. 5. καὶ γάρ με δάκνει, ὅτι μὴ πᾶν ἔπαθόν τε καὶ ἔδρων. Sermo est de Platonicis: σώζοντες τῷ Πλάτωνι κατὰ πάντα πάντη πᾶσαν ὁμοδοξίαν· καὶ τοι ἄξιος ἦν αὐτοῖς ὁ Πλάτων, οὐκ ἀμείνων μὲν Πυθαγόρου τοῦ μεγάλου, οὐ μέντοι ἴσως οὐδὲ φαυλότερος ἐκείνου· ᾧ συνακολουθοῦντες, σεφθέντες τε οἱ γνώριμοι, ἐγένοντο πολυτιμητίζεσθαι αἰτιώτατοι τὸν Πυθαγόραν. τοῦτο δὲ οἱ Ἐπικούρειοι, οὐκ ὤφελον μὲν, μαθόντες δ' οὖν, ἐν οὐδενὶ μὲν ὤφθησαν Ἐπικούρῳ ἐναντία θέμενοι οὐδαμῶς, ὁμολογήσαντες δὲ εἶναι Σοφῷ συνδεδογμένοι, καὶ αὐτοὶ διὰ τοῦτο ἀπέλαυσαν τῆς προσρήσεως εἰκότως· ὑπῆρξέ τε ἐκ τούτου ἐπὶ πλεῖστον τοῖς μετέπειτα Ἐπικουρείοις, μηδ' αὐτοῖς εἰπεῖν πω ἐναντίον οὔτε ἀλλήλοις, οὔτε Ἐπικούρῳ μηδὲν, ὅτου καὶ μνησθῆναι ἄξιον. ἀλλ' ἔστιν αὐτοῖς παρανόμημα, μᾶλλον δὲ ἀσέβημα, καὶ κατέγνωσται τὸ καινοτομηθέν. καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς οὐδὲ τολμᾷ. κατὰ πολλὴν δὲ εἰρήνην αὐτοῖς ἠρεμεῖ τὰ δόγματα, ὑπὸ τῆς ἐν ἀλλήλοις αἰεί ποτε συμφωνίας· ἔοικέ τε ἡ Ἐπικούρου διατριβὴ πολιτείᾳ τινὶ ἀληθεῖ, ἀστασιαστοτάτῃ, κοινὸν ἕνα νοῦν, μίαν γνώμην ἐχούσῃ· ἀφ' ἧς ἦσαν, καὶ εἰσί, καὶ ὡς ἔοικεν ἔσονται φιλακόλουθοι. τὰ δὲ τῶν Στωϊκῶν ἐστασίασται, ἀρξάμενα ἀπὸ τῶν ἀρχόντων, καὶ μηδέπω τελευτῶντα καὶ νῦν, &c. *Dolet enim profectò mihi, eos omnia molitos non esse, ut plenam sibi atque integram in omnibus cum Platone consensionem defenderent. Et ea quidem Plato dignus erat, qui magno illo Pythagora ut melior non fuerit, non fuit tamen fortasse deterior: quem Discipuli quòd sequuti omnes ac venerati fuerint, id etiam egére potissimum, ut summo apud omnes in pretio habeatur. Hoc ipsum Epicurei, perperam illi quidem, sed tamen cùm intelligerent, nullâ umquam in re ab Epicuro dissidere visi sunt, sed potiùs eadem omnino se cum Sapiente suo sentire professi, jure propterea id nominis habuere. Quin etiam, qui longissimo deinceps intervallo consequuti Epicurei sunt, ii nec abs sese mutuò, nec ab eodem Epicuro tantillùm; quod quidem meminisse attineat; discessêre. Immo sceleris apud eos, vel potiùs impietatis, ille damnetur, qui novi quippiam invexerit. Quare nemo prorsus id audeat. Sed eorum dogmata ob constantem illam omnium inter se perpetuamque concordiam, in altissima quadam & tranquillissima pace versantur. Ita hæc Epicuri Secta veræ cuidam Reip. persimilis est, quam ab omni seditione remotissimam, mens quadam una communis, unaque sententia moderetur. Quam illius disciplinam & antea sequuti sunt multi perlibenter, & sequuntur etiamnum: atque adeo, ut simillimum veri est, in posterum sequentur. At Stoicos inter, factiones exstitere, quæ ab ipsis eorum commissæ principibus, ad nos usque propagatæ sunt.* Sed ad Laërtium nostrum ut redeam, hæc verba οἵ τε γνώριμοι πάντες, ταῖς δογματικαῖς αὐτοῦ σειρῆσι προσκατασχεθέντες, ita convertit Aldobrandinus, *tum Discipuli omnes illius decretis, quasi detenti catenis*: ac proinde videtur legisse, σειραῖς, non σειρῆσι.

Πλὴν Μητροδώρου τοῦ Στρατονικέως πρὸς Καρνεάδην ἀποχωρήσαντος] Carneades Academicus, ne natus quidem erat moriente Epicuro: siquidem mortuus est anno IV. Olympiadis CLX. natus annos octoginta quinque, ut suprà ex Apollodoro retulit Laërtius in ejus Vita; vel, ut Cicero habet, nonaginta; hoc est, anno ultrà quinquagesimum à morte Epicuri, quæ contigit Olymp. CXXVII. Fuit quidem alter Carneades Epicuri æqualis; de quo Cicero lib. V. de Finibus extremo: *Et quidem Arcesilas tuus, etsi fuit in disserendo pertinacior, tamen noster fuit. erat enim Polemonis. is cùm arderet podagræ doloribus, visissetque hominem Carneades, Epicuri perfamiliaris, & tristis exiret, Mane, quæso, inquit, Carneade noster: Nihil illinc huc pervenit. ostendit pedes & pectus.* Sed præterquam quòd fuit Epicuri perfamiliaris, ut

ex Ciceronis verbis constat; adeo ut proinde fieri ad ipsum non potuerit celebris defectio, inquit Gassendus de Vita Epicuri IV. 8. constat Metrodorum Stratoniceum auditorem ejus non fuisse, sed Carneadis illius qui mediam primus constituit Academiam. De eo Cicero lib. IV. Academ. *Bene autem nosse Carneadem Stratoniceus Metrodorus putabatur.* Et lib. I. de Oratore: *Erat etiam Metrodorus, qui cum illis* (de Clitomacho, & Æschine sermo est) *unà ipsum illum Carneadem diligentius audierat.* Pergit Gassendus: Si Metrodorus vivo Epicuro ab eo defecisset, quæsitum non fuisset ab Arcesila; qui quidem 12. annis Epicuro supervixit; cur homines à ceteris ad Epicureos, ab Epicureis verò ad ceteros non migrarent, ut est apud Laërtium in Arcesila? Gassendi argumentis addendum quod Jonsius observabat, non posse Metrodorum Stratonicensem fuisse Epicuri familiarem, cùm Stratonice urbs, è quâ Metrodorus oriundus, paullò ante mortem Epicuri à Seleuco Nicanore in honorem Stratonices uxoris condita fuerit. Existimabat vero Gassendus, Laërtium sic accipiendum, quasi voluerit dicere, ex omnibus qui Epicureæ sectæ aliquando nomen dedissent, neminem umquam defecisse præter Metrodorum Stratoniceum, qui ex Epicuri castris ad Carneadem Academicum transiit. Huic interpretationi non invitus accederem, nisi obstaret quod sequitur apud Laërtium; *τάχα βαρυνθέντος ταῖς ἀνυπερβλήτοις αὐτοῦ χρηστότησιν*: quæ verba; quidquid dicat Gassendus, ea scilicet accipienda esse de bonitate quam Epicurus, tametsi mortuus, spirabat adhuc in summa illa consensione, caritate, & sui memoria apud Sectatores; suadent Laërtium de Carneade & Metrodoro sic locutum, quasi Epicuri ætate vixissent.

Ἥ τε διαδοχὴ, πασῶν σχεδὸν ἐκλιπουσῶν τῶν ἄλλων, ἐσαεὶ διαμένουσα, καὶ ἀνηρίθμους ἀρχὰς ἀπολύουσα ἄλλην ἐξ ἄλλης τῶν γνωρίμων] Exstat in hanc rem locus insignis apud Suidam, in Ἐπίκουρος: *καὶ διέμεινεν ἡ αὐτοῦ Σχολὴ ἕως Καίσαρος τοῦ πρώτου ἔτη σλζ. ἐν οἷς Διάδοχοι αὐτῆς ἐγένοντο ιδ. Ejusque Schola permansit usque ad primum Cæsarem annos 237. quibus ipsius Scholæ quatuordecim Successores fuerunt.* Luciani temporibus Epicureorum Sectam viguisse, testis est ipse Lucianus, his verbis in Eunucho: *συντέτακται μὲν, ὦ Πάμφιλε, ὡς οἶσθα, ἐκ βασιλέως*, M. Antoninum intelligit, *μισθοφορά τις οὐ φαύλη κατὰ γένη τοῖς Φιλοσόφοις· Στωϊκοῖς λέγω, καὶ Πλατωνικοῖς, καὶ Ἐπικουρείοις, ἔτι καὶ τοῖς ἐκ τοῦ Περιπάτου, τὰ ἴσα τούτοις ἅπασιν. ἔδει δὲ, ἀποθανόντος αὐτῶν τινος, ἄλλον ἀντικαθίστασθαι δοκιμασθέντα ψήφῳ τῶν ἀρίστων· καὶ τὰ ἆθλα, οὐ βοσίν τις κατὰ τὸν Ποιητὴν, οὐδ' ἱερήϊον, ἀλλὰ μυρίαι* (supple *δραχμαὶ*) *κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν, ἐφ' ὅτῳ συνεῖναι τοῖς νέοις. Scis, Pamphile, salarium; idque neutiquam exiguum; ab Imperatore fuisse constitutum singulis Philosophorum generibus; puta Stoicis, Platonicis, Epicureis; praterea Peripateticis: ita ut unicuique Secta pramium esset aquale. Ceterùm, demortuo ex his quopiam, alius in ejus locum subrogandus erat, qui esset Optimatum calculis comprobatus. Porrò pramium, non erat pellis bubula juxta Poetam; nec porcellus; verùm singulos in annos decem millia drachmarum, qua accipiunt, uti doceant Juventutem.* In verbis Laërtii, pro *ἀπολύουσα*; quæ vox locum habere ibi non potest; rescripsit Gassendus *ἀποδιδοῦσα*.

Καὶ ἡ πρὸς ἀδελφοὺς εὐποιΐα] Unde eum vicissim fratres magnâ reverentiâ prosecuti sunt. Auctor Plutarchus in libello de Fraterno amore. *φαίνεται δὲ πολλὴ καὶ πρὸς Ἐπίκουρον αἰδὼς τῶν ἀδελφῶν, δι' εὔνοιαν αὐτοῦ καὶ κηδεμονίαν εἴς τε τὰ ἄλλα, καὶ Φιλοσοφίαν τὴν ἐκείνου συνενθουσιώντων. καὶ γὰρ εἰ διήμαρτον δόξης εὐθὺς ἐκ παίδων πεπεισμένοι, καὶ λέγοντες, ὡς οὐδεὶς γέγονεν Ἐπικούρου σοφώτερος, ἄξιόν ἐστι θαυμάζειν, καὶ τοῦ διατιθέντος οὕτως, καὶ τῶν διατιθεμένων. Conspicua est etiam magna fratrum erga Epicurum reverentia, ipsius erga eos curâ & benevolentiâ parta, cùm aliis in rebus, tum quod philosophandi rationem ejus quasi divino quodam perciti furore sectati sunt; statim à teneris unguiculis pro certo hoc habentes, & profitentes, Neminem exstitisse Epicuro sapientiorem: tamen dignum est mirari, & eum qui ipsos sic animavit, & ipsos ita affectos.* 10

Καθόλου δὲ ἡ πρὸς πάντας αὐτοῦ φιλανθρωπία] Cicero Tuscul. II. *Epicurus, homo minimè malus, vel potiùs vir optimus.*

Τῆς μὲν γὰρ πρὸς θεοὺς ὁσιότητος] Qua de re consulendus omnino Gassendus lib. IV. de Vita & moribus Epicuri cap. 3. & 4.

Ὑπερβολῇ γὰρ ἐπιεικείας, οὐδὲ πολιτείας ἥψατο] Sed nec mirum; cùm statueret *πολιτεύεσθαι* non oportere. Vide Ciceronem lib. VIII. Epistolarum epist. 12. ad Trebatium; & Plutarchum in Pyrrho; & Laërtium infrà.

Καὶ χαλεπωτάτων δὲ καιρῶν κατασχόντων τηνικάδε τὴν Ἑλλάδα, &c.] Difficillima autem illa tempora; quæ est Gassendi conjectura; videntur potissimùm fuisse, quibus Demetrius obsedit Athenas circa annum Epicuri XLIV. His temporibus magna fames civitatem oppressit. Eam describens Plutarchus in Demetrio, ait patrem & filium uno in domicilio rebus suis deploratis sedisse; cùm vero ex tecto mus mortuus esset delapsus, ambos exiliisse, de eoque inter se decertasse. Addit, *τότε καὶ τὸν Φιλόσοφον Ἐπίκουρον ἱστοροῦσι διαθρέψαι τοὺς συνήθεις, κυάμους πρὸς ἀριθμὸν μετ' αὐτῶν διανεμόμενον. Tunc etiam Epicurum Philosophum eos qui essent è Secta sua, memoria tradunt sustinuisse, fabarum numerum cum iis partitum.* Ceterùm, hoc loco apud Laërtium rectè emendabat Casaubonus. *καὶ τὸ χαλεπώτατον*: hiante alioqui sententia.

Καὶ συνεβίουν αὐτῷ ἐν τῷ κήπῳ, καθά φησι καὶ Ἀπολλόδωρος· ὃν καὶ ὀγδοήκοντα μνῶν πρίασθαι.] Petronius: *Ipse pater veri, doctis Epicurus in hortis*, &c. Inde οἱ ἀπὸ τῶν κήπων Epicurei dicuntur Sexto Empirico. Similiter Themistius Orat. IV. ὅτῳ μέλει ὁ κῆπος, pro *Epicureo Philosopho* usurpavit. Horum hortorum meminit Plinius lib. XIX. cap. 4. cujus verba placet adscribere: *Jam quidem in ipsa urbe delicias, agros, villasque possident. Primus hoc instituit Athenis Epicurus, otii magister. Usque ad eum, moris non*

fuerat in oppidis habitari rura. Meminit Pausanias in Atticis urbis regiunculæ quam *Hortos* fuisse appellatam ait. Eam verisimili conjecturâ; propter Plinii verba superius allata; de Hortis Epicuri accipiebat Gassendus lib. I. de Vita Epicuri cap. 6. ubi & pretium minarum LXXX. quibus Hortos illos comparasse Epicurum scribit Laërtius, aureorum Solatorum quingentorum quinquaginta, quales nobis usui sunt, esse observabat.

11 Διοκλῆς δὲ ἐν τῇ τρίτῃ τῆς Ἐπιδρομῆς] Diocles Magnes, auctor Περὶ βίων φιλοσόφων: quos libros frequens citat Laërtius. Hanc ejus Ἐπιδρομὴν τῶν φιλοσόφων etiam suprà in Zenone Cittieo citavit.

Εὐτελέστατα καὶ λιτότατα διαιτώμενοι] Corrige διαιτωμένους.

Κοτύλη γοῦν, φησὶν, οἰνιδίου ἠρκοῦντο· τὸ δὲ πᾶν ὕδωρ, ἦν αὐτοῖς ποτόν.] Quod etiam testatur Seneca Epist. 21. his verbis: *Eò libentius Epicuri dicta commemoro, ut istis qui ad illa confugient, spe mala inducti, qui velamentum seipses suorum vitiorum habituros existimant, probem, quocumque ierint, honestè esse vivendum. Cùm adierint hos Hortulos, & inscriptum Hortulis: Hospes hic benè manebis: hic summum bonum voluptas est: paratus erit istius domicilii Custos, hospitalis, humanus, & te polentâ excipiet, & aquam quoque largè administrabit, & dicet: Ecquid benè acceptus es? Non irritant, inquam, hi Hortuli famem, sed exstinguunt: nec majorem ipsis potionibus sitim faciunt, sed naturali & gratuito remedio sedant. in hac voluptate consenui.*

Τόν τε Ἐπίκουρον μὴ ἀξιοῦν εἰς τὸ κοινὸν κατατίθεσθαι τὰς οὐσίας, καθάπερ τὸν Πυθαγόραν, κοινὰ τὰ τῶν φίλων λέγοντα· ἀπιστούντων γὰρ εἶναι τὸ τοιοῦτον, &c.] Magistri exemplum non sequuti sunt Polystratus & Hippoclides, Epicurei. De his enim, ita Valerius Maximus lib. I. cap. 8. *Hoc loco aptè referuntur Polystratus & Hippoclides, Philosophi; eodem die nati; ejusdem præceptoris Epicuri sectam secuti; patrimonii etiam possidendi, alendæque Scholæ communione conjuncti; eodemque momento temporis ultima senectute exstincti. Tam æqualem fortunæ pariter, atque amicitiæ societatem, quis non ipsius cælestis Concordiæ sinu genitam, nutritam, atque finitam putet?*

Ὕδατι μόνον ἀρκεῖσθαι, καὶ ἄρτῳ λιτῷ] Etiam de Epicuro, Cicero lib. v. Tuscul. *Hic verò ipse, quàm parvo est contentus?* Et Seneca Epist. 18. *Et quidem gloriatur non toto asse se pasci: Metrodorum, qui non tantum profecerit, toto.* Sed & de ejus frugalitate, Porphyrius lib. I. de Abstinentia ab animatis: καθόλου δὲ ὀρθῶς ὁ Ἐπίκουρος ἔφασκεν, εὐλαβητέον εἶναι τροφὴν, ἣν ἀπολαῦσαι μὲν ποθοῦμεν καὶ διώκομεν, συντελεσθεῖσαν δ' ἐν ἀχαρίστῳ τίθεμεν.

Καὶ πέμψον μοι τυροῦ, φησὶ, κυθριδίου] Rescripsit Gassendus Κυθηριδίου: id est, ἐκ τοῦ Κυθήρου: quod, teste Hesychio, oppidum fuit ex tribu Pandionide: unde fortè, inquit Gassendus, caseus adferri solitus. Rescriberem potius Κυθνίου: id est, ex Cythno insula. Cythnii casei meminit Stephanus in Κύθνος, & Julius Pollux VI. 10. 1. Legebam olim Γυθιακίου, aut Γυθιακοῦ, id est, *ex Cythio*: unde caseum adferri etiam solitum, discimus ex Luciano in Dialogis Meretriciis, Dialogo Dorionis & Myrtales. καὶ τυρόν ποτε μέμνημαι τὸν μέγαν ἐκ Γυθίου. Et posteà: οὐ σανδάλια Παταρικὰ, καὶ τυρὸν Γυθιακόν. Et deinde: κρόμμυα γὰρ αὐτῇ οἶσεις ἐκ Κύπρου, καὶ τυρὸν, ὅταν ἐκ Γυθίου καταπλέῃς. Legi possit & χυθριδίου, id est, *in ollis asservato*: aut χυδαίου, id est, *vili*: quo sensu dicitur χυδαῖος ἄρτος vilissimus panis: quæ est Isaaci Vossii Viri undecumque doctissimi, & patre Johanne Gerardo Vossio dignissimi filii, conjectura, in Epistola quam de hoc Laërtii loco olim ad me scripsit. Legi possit & Κυθηρίου, ex Heraclide cujus hæc sunt verba, in libello de Politiis, ubi de politica Cytheriorum: Κυθήριοι, ὄψῳ τυρῷ χρῶνται, καὶ σύκοις.

Τοιοῦτος ἦν ὁ τὴν ἡδονὴν εἶναι τέλος δογματίζων] Petronius, ex optima Scaligeri & Gassendi emendatione:

Ipse pater Veri, doctis Epicurus in Hortis,
Jussit; & hoc vitam dixit habere τέλος.

Ἄνθρωποι μοχθεῖτε τὰ χείρονα] Meliùs, τὶ χείρονα; 12
quemadmodum habet Editio Stephanica.

Μάλιστα δὲ ἀπεδέχετο, φησὶ Διοκλῆς, τὸν ἀρχαῖον Ἀναξαγόραν, &c.] Meliùs fortè legeretur τῶν ἀρχαίων: quamquam plures Anaxagoras extitisse non ignoremus; quorum antiquior Anaxagoras ille Clazomenius; de quo hîc sermo est.

Ἐγύμναζε δὲ, φησὶ, τοὺς γνωρίμους, καὶ διὰ μνήμης ἔχειν τὰ ἑαυτοῦ συγγράμματα] Huc spectant hæc Ciceronis ad Torquatum: *Quis enim vestrûm non edidicit Epicuri* κυρίας δόξας, *id est, maximè ratas sententias?* Ipse Epicurus infrà, in Epistola ad Pythoclem: καὶ διὰ μνήμης ἔχειν, *&c.*

13 Τοῦτον Ἀπολλόδωρος ἐν Χρονικοῖς Λυσιφάνους ἀκοῦσαι φησὶ καὶ Πραξιφάνους] Sic Editio princeps. at Stephanica, Ναυσιφάνους ἀκοῦσαι, &c. Item, uterque Codex Regius: sed in quorum altero adnotatum reperimus, Λυσιφάνους. Λυσιφάνους, malebat Gassendus; quia paullò pòst Epicurus dicatur ἀκοῦσαι Ναυσιφάνους. Verùm hæc ratio nihili est.

Αὐτὸς δὲ οὔ φησιν, ἀλλ' ἑαυτοῦ] Cicero de Natura Deorum. I. *Ista enim à vobis quasi dictata redduntur: quæ Epicurus oscitans allucinatus est, cùm quidem gloriaretur, ut videmus in scriptis, se magistrum habuisse nullum, quod & non prædicanti tamen facilè equidem credam, sicut mali ædificii domino glorianti se architectum non habuisse: nihil enim olet ex Academia; nihil ex Lyceo; nihil ex puerilibus quidem Disciplinis.* Sextus Empiricus adversus Mathematicos, statim ab initio: γενόμενος οὖν τούτου (Nausiphanis) μαθητὴς ὁ Ἐπίκουρος, ὑπὲρ τοῦ δοκεῖν αὐτοδίδακτος εἶναι καὶ αὐτοφυὴς φιλόσοφος, ἠρνεῖτο ἐκ παντὸς τρόπου, τήν τε περὶ αὐτοῦ φήμην ἐξαλείφειν ἐσπευδε, &c. Adde Plutarchum libro II. adversus Colotem.

Ἐν τῇ πρὸς Εὐρύδικον Ἐπιστολῇ] Regius Codex recentior, Εὐρύλοχον: quæ lectio non displicet; cùm Eurylochi nomine liber Epicuri fuerit inscriptus; ut infrà in Indice librorum Epicuri videbitur.

Ἀλλ' οὐδὲ Λεύκιππόν τινα γεγενῆσθαι φιλόσοφον]

Hoc est, Epicurum adeò sublimè sensisse de Democrito, ut non putarit Magistrum ullum, ac ne Leucippum quidem fuisse, à quo suas illas opiniones ipse adeo solers ac industrius Democritus acceperit. Ita hunc locum accipit Gassendus lib. v. de Vita Epicuri cap. 6.

Δημήτριος δέ φησιν ὁ Μάγνης, καὶ Ξενοκράτους αὐτὸν ἀκοῦσαι] Quod etiam ait Cicero lib. I. de Natura Deorum. *Xenocratem audire potuit: quem virum, Dii immortales! & sunt qui putant audivisse. ipse non vult. credo plus nemini.*

Κέχρηται δὲ λέξει κυρίᾳ κατὰ τῶν πραγμάτων, ἥν ὅτι ἰδιωτάτη ἐστὶν, Ἀριστοφάνης ὁ Γραμματικὸς αἰτιᾶται] ἰδιωτάτη. hoc est, *popularis*, *plebeia*. ab ἴδιος, sunt ἰδίωμα & ἰδιώτης. Minus rectè Gassendus libro VII. de Vita Epicuri cap. 7. vertebat *quòd maximè propria, seu familiarissima, esset.* Sed potius legendum ἰδιωτικωτάτη.

Σαφὴς δ' ἦν οὕτως, ὡς καὶ ἐν τῷ Περὶ τῆς Ῥητορικῆς ἀξιοῖ μηδὲν ἄλλο ἢ σαφήνειαν ἀπαιτεῖν] De Epicuro, Cicero lib. I. de Finibus: *Vide quantum fallare, Torquate. Oratio me istius Philosophi non offendit: nam & complectitur verbis quod vult; & dicit planè quod intelligam.* Et deinde: *Epicurus necnon vult, si potest, planè & apertè loqui.* Plura in hanc rem collegit Gassendus lib. VIII. de Vita Epicuri cap. 9.

14 Καὶ ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς ἀντὶ τοῦ Χαίρειν, Εὖ πράττειν, καὶ Σπουδαίως ζῆν ἄριστον] Εὖ διάγειν Epistolis suis Epicurum adscripsisse; Platonem verò εὖ πράττειν, suprà in Platone Laërtius ipse testatur. Unde Suidas in εὖ διάγειν· οὕτως ἐπέγραφεν Ἐπίκουρος· χαίρειν δὲ, ὁ Κλέων, καὶ Εὖ πράττειν ὁ Πλάτων. Quare nos ad dictum Laërtii locum, hîc legendum existimabamus, καὶ ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς ἀντὶ τοῦ χαίρειν καὶ Εὖ πράττειν, Εὖ διάγειν καὶ Σπουδαίως ζῆν: & pro ἄριστον, quæ vox hic locum habere non potest, ἔγραφεν, aut ἤρεσκεν. Ibi nos vide. Lucianus, ubi de lapsu inter salutandum, Epicurum Epistolis suis σπουδαιοτέραις præmisisse ait, μάλιστα ὑγιαίνειν. Verba ejus sunt: Ἐπίκουρος, ἀνὴρ πάνυ χαίρων τῷ χαίρειν, καὶ τὴν ἡδονὴν πρὸ ἁπάντων αἱρούμενος, ἐν ταῖς σπουδαιοτέραις Ἐπιστολαῖς (εἰσὶ δ' αὗται ὀλίγαι) καὶ ἐν ταῖς πρὸς φιλτάτους μάλιστα, ὑγιαίνειν εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ προστάττει.

Οἱ δέ φασιν ἐν τῷ Ἐπικούρου βίῳ τὸν Κανόνα γράψαι αὐτὸν ἐκ τοῦ Ναυσιφάνους Τρίποδος] *Tripus*, liber ille fuit inscriptus à Nausiphane. Simili titulo librum fecerat Andron Ephesius; de quo nos pluribus ad Thaletis Vitam; quò legentes remittimus.

Ἀλλὰ καὶ Παμφίλου τοῦ Πλατωνικοῦ ἐν Σάμῳ] Cicero I. de Nat. Deorum: *Pamphilum quemdam Platonis auditorem ait* (Epicurus) *à se Sami auditum. ibi enim adolescens habitabat cum patre & fratribus, quòd in eam pater ejus Neocles agripeta venerat. Sed cùm agellus eum non satis aleret, ut opinor, Ludi Magister fuit. Sed hunc Platonicum mirificè contemnit Epicurus. ita metuit, ne quid umquam didicisse videatur.* Suidas: ἀκούσας δὲ Ναυσιφάνους τοῦ Δημοκριτείου, καὶ Παμφίλου τοῦ Πλατωνικοῦ μαθητοῦ. Plutarchus in libro cui titulus, Non posse suaviter vivi secundùm Epicurum: τί δὲ οὐκ ἔμελλεν αὐτὸν οὕτως σπαργῶν περιμανῶς καὶ σφαδάζων πρὸς δόξαν, ὥστε μὴ μόνον ἀπολέγεσθαι τοὺς καθηγητὰς, μηδὲ Δημοκράτει (Corrige Δημοκρίτῳ) τῷ τὰ δόγματα ῥήμασιν αὐτοῖς ὑφαιρουμένῳ ζυγομαχεῖν περὶ συλλαβῶν καὶ κεραιῶν. Σοφὸν δὲ μηδένα φάναι πλὴν αὐτοῦ γεγονέναι ἐπὶ τῶν μαθητῶν. Lucretius:

Pectore parta suo, quæsitáque præmia liquit.

Huc pertinent Athenæi versus ex Epigrammate quod suprà Laërtius protulit:

Τοῦτο Νεοκλῆος πινυτὸν τέκος ἢ παρὰ Μουσῶν
Ἔκλυεν, ἢ Πυθοῦς ἐξ ἱερῶν τριπόδων.

Ἄρξασθαί τε φιλοσοφεῖν ἐτῶν ὑπάρχοντα δυοκαίδεκα] Diximus superiùs.

Ἐγεννήθη δὲ (φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν Χρονικοῖς) κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ϱθʹ. καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, &c.] Fallitur ergo Suidas; cujus hæc sunt verba: γέγονε δὲ ἐπὶ τῆς οθʹ Ὀλυμπιάδος μετὰ ἑπτὰ ἐνιαυτοὺς τῆς Πλάτωνος τελευτῆς, καὶ παρέτεινεν ἐπὶ τῶν διαδόχων Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ. Sed ibi rescribendum omnino ἐπὶ τῆς ϱθʹ, ut verissimè Gassendus emendabat. At Eusebio quid faciemus, qui Epicurum florentem facit Olympiade CXII. quo tempore vix pueritiam exegerat?

Ἔτεσιν, ὕστερον τῆς Πλάτωνος τελευτῆς] Qui fuit decimus sextus annus Alexandri Macedonis.

Ἐν Μιτυλήνῃ καὶ Λαμψάκῳ, πρῶτον συστήσασθαι σχολὴν ἔτη πέντε· ἔπειθ' οὕτως εἰς Ἀθήνας μετελθεῖν] 15
Suidas: πρῶτον μὲν ἐν Σάμῳ διατρίψας σὺν τοῖς γονεῦσιν, εἶτα σχολαρχήσας ἐν Μιτυλήνῃ ἐνιαυτὸν ἕν· εἶτα ἐν Λαμψάκῳ. καὶ οὕτως ἐν Ἀθήναις, ἐν ἰδίῳ κήπῳ: ubi pro ἐνιαυτὸν ἕν, legendum rectè monet Scholiastes. ἐνιαυτὸν ἕνα. Sed & posteà legendum existimamus: εἶτα δ' ἐν Λαμψάκῳ, id est, *Lampsaci quatuor*: ut Suidas à Laërtio non discrepet.

Εἰς Ἀθήνας μετελθεῖν.] Archonte Anaxicrate, ut suprà Laërtius retulit.

Καὶ τελευτῆσαι κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἑβδόμης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος ἐπὶ Πυθαράτου] Atqui suprà dixit natum Epicurum, anno tertio centesimæ nonæ Olympiadis. Mortuus igitur sit annos novem, antequam nasceretur. Quare hîc legendum prorsus. κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἑβδόμης καὶ εἰκοστῆς καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος: quemadmodum Casaubonus ad Theophrasti Characteres pag. 98. emendabat. & Jacobus Palmerius ad hunc Laërtii locum. Et sic quoque hîc Codices Regii; & Josephus Scaliger ad oram libri: ut eam lectionem meritò in textum receperit Gassendus.

Ἐπὶ Πυθαράτου, ἔτη βιώσαντος δύο πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα] Id ipsum testatur Tullius, in libello de Fato: quod bellè Casaubonus hîc observavit. *Ita & semper verum fuit: morietur Epicurus, cùm duos & septuaginta annos vixerit, Archonte Pytharato.*

Ἕρμαρχον Ἀγεμάρχου] Ἀγεμάρτου, Codex Regius. Infrà, in Testamento Epicuri, scriptum est Ἕρμαρχος Ἀγεμόρτου: & ita ibi Regiæ Membranæ. Sed Ἀγεμάρχου quoque habet Editio Stephanica, & Frobeniana.

Θερμὴν ἐς πύελον] Apud Hesychium Milesium 16
scriptum est, χαλκῆν. Sed omnino θερμὴν utrobique

legendum, propter vocem ψυχρὸν quæ sequitur.

Κατὰ τάδε δίδωμι] Rescribit Gassendus, Κατὰ τάδε διατίθεμαι. Δίδωμι. Eum vide in Notis ad hanc Vitam. τὸ διατίθεμαι, potest subintelligi.

Βατῆθεν] Id est, ex oppido Bate, in φυλῇ Ægeïde. Hesychius: Βατῆθεν· ἐκ δήμου Βατῆς, τῆς Αἰγηΐδος φυλῆς. Corrige Βατῆθεν, ἐκ δήμου Βατῆς, τῆς Αἰγηΐδος φυλῆς. Stephanus: Βατή· δῆμος τῆς Αἰγηΐδος φυλῆς, ὅθεν ἦν Ἄβρων, ὁ Καλλίου Ἐξηγητὴς, περὶ ἑορτῶν καὶ θυσιῶν γεγραφώς. τὸ ἐθνικὸν ἐπιῤῥηματικῶς, Βατῆθεν.

Ποταμίῳ] id est, *ex oppido Potamo*, in φυλῇ Leontide. Varinus: Ποταμός. δῆμος τῆς Λεοντίδος, οὗ ὁ δημότης Ποτάμιος. Vide Meursium de Populis Atticæ.

Κατὰ τὴν ἐν τῷ Μητρῴῳ ἀναγεγραμμένην ἑκατέρῳ δόσιν,] Fuit Μητρῷον, Templum matris Deûm: quod suprà à nobis observatum. In eo, Athenienses leges suas adservabant. Suidas in μητραγύρτης: ἐχρῶντο δὲ τῷ Μητρῴῳ ἀρχείῳ καὶ νομοφυλακείῳ. In eo, & donationes & testamenta recondebant, majoris securitatis causâ. Ita Romani custodiæ templorum testamenta sua credebant. Vide Valesium ad Harpocrationem pag. 272.

17 Τὴν δὲ οἰκίαν τὴν ἐν Μελίτῃ] Melitus, Demus fuit Atticæ. Vide Hesychium in Μελιτίων οἶκος, & Harpocrationem in Μελίτη, & Scholiasten Aristophanis ad Ranas. Ceterùm, hujus Epicureæ domus in Melite meminit Cicero epistolâ 19. libri V. ad Atticum, si Gassendo fides. *De Patrone, & tuis condiscipulis, quæ de parietinis in Melite laboravi, ea tibi grata esse gaudeo.* Ita enim hunc locum emendat Gassendus in Vita Epicuri. Gassendianæ emendationis rationes qui nosse cupit, legat epistolam primam libri ad Familiares decimi tertii, & epistolam undecimam libri ad Atticum quinti. Sed vulgatam lectionem, *Etiam atque etiam valete, Patron, & tui condiscipuli. Quæ de Tarentinis in militia laboravi, ea tibi grata esse gaudeo*, tuetur Johannes Georgius Grævius noster: quem vide omnino ad hunc Ciceronis locum. Non displicet mihi Gassendiana emendatio: imo valde placet.

18 Σκοπούμενοι, εἴς τι τὰ ἐναγίσματα] Legendum conjunctim σκοπούμενοι εἴς τι, patet ex Ciceronis verbis in sequenti Observatione afferendis.

Ὥστε καὶ εἰς τὴν γινομένην σύνοδον ἑκάστου μηνὸς ταῖς εἰκάσι, τῶν συμφιλοσοφούντων ἡμῖν, εἰς τὴν ἡμῶν τε καὶ Μητροδώρου μνήμην κατατεταγμένην] Quò respexit Cicero libro II. de Finibus. *Quæro autem quid sit, quod cùm reliqui nihil sit omnino quod pertineat ad nos, tam accuratè, tamque diligenter caveat & sanciat*, (Epicurus) *ut Amynomachus & Timocrates, heredes sui, de Hermachi sententia dent, quod satis sit ad diem agendum natalem suum quotannis mense Gamelione: itemque omnibus mensibus vicesimo die Lunæ, dent ad eorum Epulas, qui una secum philosophati sint, ut & sui & Metrodori memoria colatur. Hæc ego non possum dicere non esse hominis & belli & humani: sapientis verò nullo modo: Physici præsertim; quem si ille esse vult, putare ullum esse cujusquam diem natalem. Quid? verène potest esse dies, sæpius, qui semel fuit? Certè non potest. An ejusdem modi? ne id quidem, nisi cùm multa annorum intercesserint millia, & omnium siderum eodem, unde profecta sint, fiat ad unum tempus reversio. Nullus est igitur cujusquam dies natalis. At habetur. Et ego scilicet id nesciebam. Sed ut sit, etiam post mortem coletur? idque testamento cavebit is, qui vobis quasi oraculum ediderit, nihil post mortem ad nos pertinere? Hæc non erat ejus, qui innumerabiles mundos, infinitasque regiones, quarum nulla esset ora, nulla extremitas, mente peragravisset. Nunquid tale Democritus? Ut alios omittam, hunc appello, quem ille unum secutus est. Quòd si dies notandus fuit, eumne potiùs, quo natus: an eum, quo sapiens factus est? Non potuit, inquies, fieri sapiens, nisi natus esset. Isto modo ne si avia quidem ejus nata non esset. Res tota, Torquate, non doctorum hominum, velle post mortem epulis celebrari memoriam sui nominis.* Ea de re scribens Plinius XXXV. 2. annis à morte Epicuri 350. ait: *Natali ejus vicesimâ Lunâ sacrificant, feriasque omni mense custodiunt, quas* Icadas *vocant.* Hinc Εἰκαδισταὶ dicti Epicurei. Athenæus Dipnosophistarum VII. 13. Ἐπικούρειος δέ τις Εἰκαδιστὴς τῶν συνδειπνούντων, &c. Sunt qui putant ita dictos ἀπὸ τῆς εἰκόνος, quia Epicuri imagine Epicureorum nullus destituebatur, ut est apud Plinium dicto loco: *vultus Epicuri per cubicula gestant, ac circumferunt secum.* Et apud Ciceronem libro V. de Finibus, sub persona Attici: *Nec tamen Epicuri licet oblivisci, si cupiam, cujus imaginem non modò in tabulis nostri familiares, sed etiam in poculis & annulis habent.* Sed illi immane quantùm falluntur: nam ab εἰκὼν dici Εἰκαδισταὶ Analogia non patitur. Ab εἰκὼν, dicendum εἰκονισταί. Neque hujus non sanæ opinionis hoc loco meminissem, nisi eam, non improbans, retulisset Gassendus lib. II. de Vita Epicuri capite 4. Ceterùm in verbis Laërtianis, pro ὥστε καὶ, rectè Casaubonus reponebat ἔτι δὲ καὶ, ex his Ciceronis; *itemque omnibus mensibus.*

Τοῦ υἱοῦ τοῦ Μητροδώρου Ἐπικούρου] Qui omissus 19 infrà à Laërtio, ubi de ὁμωνύμοις Epicuris.

Νικάνορος] Hujus Nicanoris nomen, inter Epicuri 20 Discipulos, non alibi, credo, facilè invenies.

Ἐὰν δέ τι τῶν ἀνθρωπίνων περὶ Ἕρμαχον γίνηται] Si- 21 militer Latini, *si quid humanitus accidat.* occurrit passim is loquendi modus in Pandectis.

Ἤδη δὲ τελευτῶν, γράφει πρὸς Ἰδομενέα τήνδε Ἐπι- 22 στολὴν, &c.] Ad Hermachum scriptam fuisse hanc Epistolam, scribit Cicero lib. II. de Finibus. *Audi; ne longè abeam; moriens quid dicat Epicurus: & intellige facta ejus cum dictis discrepare.* EPICURUS HERMACHO S. Cùm ageremus, *inquit*, vitæ beatum, & eumdem supremum diem, scribebamus hæc: Tanti autem morbi aderant vesicæ & viscerum, ut nihil ad eorum magnitudinem posset accedere. *Ecce miserum hominem, si dolor summum malum est. dici aliter non potest. Sed audiamus ipsum.* Compensabatur tamen, *inquit*, cum his omnibus animi lætitia, quam capiebam ex memoria rationum,

inventorumque nostrorum. Sed tu, ut dignum est tuâ erga me & erga Philosophiam voluntate, ab adolescentia susceptâ, fac ut Metrodori tueare liberos: &c. quæ vide. Fortasse scripta fuit ad utrumque; propter τὸ ὑμῖν, inquit Gassendus in Apologia Epicuri libro & cap. II. vel ad Idomeneum potiùs, quàm ad Hermachum; quòd Metrodori liberi satis fuissent testamento commendati. Addit Gassendus; Hermachum, successorem proximum, non videri fuisse absentem, cùm etiam Epicuri mortem literis missis descripserit. Addit, & illum à pueritia ad Rhetoricam potiùs quàm ad Philosophiam sese comparasse, ut constat ex Laërtio. Ceterùm, Epicurei hujusce dicti meminit & Seneca Epist. 29. his verbis: *Quid porrò non æquè incredibile videtur, aliquem in summis cruciatibus positum dicere*, Beatus sum? *Atqui hac vox in ipsa officina Voluptatis est audita.* Beatissimum, *inquit*, & ultimum diem ago, *Epicurus: cùm illum hinc urinæ difficultas torqueret, hinc insanabilis exulcerati dolor ventris.*

Μαθητὰς δὲ ἔσχε πολλοὺς μὲν, σφόδρα δὲ ἐλλογίμους, Μητρόδωρον Ἀθηναῖον, καὶ Τιμοκράτην, καὶ Σάνδην Λαμψακηνόν.] Metrodorum fuisse Lampsacenum, ait Strabo lib. XIII. ἐκ Λαμψάκου δὲ, Χάρων τε ὁ Συγγραφεὺς, καὶ Ἀδείμαντος, καὶ Ἀναξιμένης ὁ ῥήτωρ, καὶ Μητρόδωρος, ὁ τοῦ Ἐπικούρου ἑταῖρος. Non fuisse Atheniensem, scribit Cicero libro V. Tusculanarum Quæstionum. *Qui enim beatior Epicurus quòd in patria vivebat, quàm Metrodorus, quòd Athenis.* Quare legebat hoc loco Casaubonus, Μητρόδωρον, Ἀθηναῖον: quasi *Athenæus* nomen esset Philosophi Epicurei. Gassendus verò libro de Vita Epicuri I. capite 8. voces illas Ἀθηναῖον, καὶ Τιμοκράτην, καὶ Σάνδην, ut spurias expungendas censebat. Quippe eas si detraxeris, inquit, reliqua optimè cohærent: si admiseris, prorsus dissonant. Metrodorus scilicet fuit, quem verè dicas Λαμψακηνὸν, & cui alia omnia, quæ sequuntur, conveniant: non verò Sandes, de quo, præter cetera, falsum est Epicurum in testamento meminisse, ut hoc loco dicitur. Et quamvis Casaubonus putet Ἀθηναῖον esse posse nomen viri proprium, mirum tamen quomodo nusquam aliàs, tam de Athenæo, quàm de Sande, ut Epicureis, aliquid audiatur, cùm hîc Laërtius recenseat illustriores Epicuri discipulos. His certè detractis, tres iidem; puta Metrodorus, Polyænus, Hermachus; continuâ serie describuntur; quos etiam Seneca Epistola VI. ut ἐλλογίμους Epicuri μαθητὰς, conjunxit. Ad Timocratem quod spectat, ille obiter; ubi de Metrodoro; ut illius frater, posteà memoratur; ac proinde eo loci præter rem interpositus videtur. Hactenus Gassendus: cujus opinioni lubens accedo: quamquam Jonsius libro I. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ capite 20. receptam Laërtii scripturam tueatur; & Metrodorum fuisse Atheniensem contendat; quia scilicet, vel ipso Laertio teste, Timocrates, hujus Metrodori frater, fuit Ποτάμιος: erat autem Ποταμὸς populus Atheniensis, Leontidis tribus, ut suprà docuimus. Ad Ciceronis verò & Strabonis auctoritatem quod attinet, qui Metrodorum faciunt Lampsacenum; respondet Jonsius, Lampsacenum, & dictum, & habitum, quia Epicurum Lampsaci docentem diu audiverat, ibique habitaverat: unde & Strabo Epicurum, qui Athenis natus est, quodammodo Lampsacenum esse dicit. Sed sit ut hoc verum, & aliis rationibus Gassendi emendatio nititur, quæ me; iterum dico; in ejus sententiam non invitum trahunt. Pæne omiseram, Gassendum, in Notis ad hanc nostram Epicuri Vitam, ἐλλόγιμοι hîc pro ἐλλογίμους legere: tum quòd Metrodorus revera celeberrimus omnium Epicuri Discipulorum fuerit, tum quòd, tametsi alii quoque ἐλλόγιμοι recensendi fuerint, nimis tamen multa de Metrodoro interponuntur, ut hoc accusandi casu comprehendi possint. Adde quòd peractâ Metrodori mentione, non sequitur καὶ Πολύαινον, ut necesse foret; sed Ἦν δὲ καὶ Πολύαινος.

23\. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἐν τῷ τρίτῳ Τιμοκράτης] Placet mirum in modum Gassendi emendatio, ἐν τῷ τρίτῳ Τιμοκράτει. Scripserat Epicurus tres libros Timocratis nomine inscriptos, quorum infrà meminit Laërtius in Indice librorum Epicuri.

Ἦν τε ἀκατάπληκτος πρός τε τὰς ὀχλήσεις καὶ τὸν θάνατον] Sitim tamen minùs æquo animo tulisse cùm intercute morbo laboraret, scribit Cornelius Celsus: cujus hæc sunt verba lib. III. cap. 21. *Metrodorum tamen, Epicuri Discipulum, cùm hoc morbo tentaretur, neque animo ferret necessariam sitim, ubi diu abstinuerat, bibere solitum, deinde evomere.*

Φασὶ δὲ καὶ πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν αὐτοῦ τελευτῆσαι, πεντηκοστὸν τρίτον ἔτος ἄγοντος] Optimè Gassendus, post Ambrosium, ἄγοντα: ad Metrodorum enim hæc referri debent.

Ἔσχε δὲ καὶ τὸν προειρημένον οἰκεῖόν τινα, ἀδελφὸν τοῦ Μητροδώρου, Τιμοκράτην.] Quem Timocratem, Metrodori fratrem, Adramyttenum fuisse, minùs rectè putat Vossius lib. IV. de Historicis Græcis cap. 3. cùm Timocrates ille Adramyttenus alius omnino sit ab hoc nostro Timocrate: quemadmodum & diversus est Timocrates ille Heracleota Epicureus, tempore M. Antonini, apud Lucianum in Ψευδομάντει. Verba sunt Jonsii lib. I. de Scriptoribus Historiæ cap. 20. Citatur à Laërtio, in hac ipsa Vita, Timocrates ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Εὐφραντοῖς: qui non alius est à nostro. Sed an diversus non sit Timocrates ille, qui ab eodem Laërtio in Zenone Cittieo citatur ἐν τῷ Δίωνι, ampliùs cogitandum, inquit Vossius. Adversus hunc nostrum Timocratem scripsit frater ejus Metrodorus: nam Metrodori librum πρὸς Τιμοκράτην laudat in hac Vita Laërtius. Etiam Proclus ad Hesiodi Operum & Dierum librum primum, Timocratem & Metrodorum fratres scriptis inter se certasse ait: Τιμοκράτην δὲ καὶ Μητρόδωρον, τοὺς Ἐπικουρείους, ἀδελφοὺς ὄντας, καὶ προσκρούσαντας ἀλλήλοις ἐκδοῦναι κατ' ἀλλήλων συγγράμματα. Ciceronem adde lib. I. de Natura Deorum: *Accusat Timocratem fratrem suum Metrodorus, quòd dubitet omnia, quæ ad beatam vitam pertineant, ventre metiri.* Et Plutarchum in libro Quòd non possit vivi suaviter secundum Epicurum:

ἢ γὰρ οὐ τούτοις ἔοικε τὰ Μητροδώρου, πρὸς τὸν ἀδελφὸν γράφοντος; Οὐδὲν δεῖ σώζειν τοὺς Ἕλληνας, οὐδ' ἐπὶ σοφίᾳ στεφάνων παρ' αὐτῶν τυγχάνειν, ἀλλ' ἐσθίειν, καὶ πίνειν οἶνον, Τιμόκρατες, ἀβλαβῶς τῇ γαστρὶ καὶ κεχαρισμένως, &c. quæ ipsissima verba adducit & in libro contra Colotem: nisi quòd pro τῇ γαστρὶ, scriptum est ibi τῇ σαρκί: minùs rectè, ut videtur. Adde & Athenæum libro XII. καὶ Μητρόδωρος ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς φησὶν, ὦ φυσιολόγε Τιμόκρατες, περὶ γαστέρα ὁ κατὰ φύσιν βαδίζων λόγος τὴν ἅπασαν ἔχει σπουδήν.

24 Πρὸς τοὺς Διαλεκτικούς] Megaricos.

Πρὸς τοὺς Σοφιστὰς ἐννέα] Meminit Plutarchus in libro Quod non vivitur jucundè secundum Epicurum. ὥς φησι Μητρόδωρος ἐν τοῖς Πρὸς τοὺς Σοφιστάς. Ad hos novem Metrodori contra Sophistas libros, scripserat Galenus. Testatur id ipse Galenus in libro de libris propriis cap. 17. sed loco corrupto: Περὶ τῶν πρὸς τοὺς Σοφιστὰς, ἐν. Μητροδώρου. Ἐπιστολὴ πρὸς Κέλσον Ἐπικούρειον. Ἐπιστολὴ Πουδεντιανοῦ Ἐπικουρείου. Legendum ex certissima Jonsii conjectura, Περὶ τῶν πρὸς τοὺς Σοφιστὰς ἐννέα Μητροδώρου. Ἐπιστολὴ πρὸς Κέλσον Ἐπικούρειον, &c. Duo Epicurei Celsi exstitere: unus, qui vixit sub Nerone; alter, qui sub Hadriano, & post Hadrianum. Origenes libro I. contra Celsum: δύο δὲ παρειλήφαμεν Κέλσους γεγονέναι Ἐπικουρείους· τὸν μὲν, πρότερον, κατὰ Νέρωνα· τοῦτον δὲ, κατ' Ἀδριανὸν, καὶ κατωτέρω. Ad neutrum igitur scribere potuit Metrodorus. De variis Metrodoris, legendus Jonsius lib. I. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ cap. 20. Hos inter, fuit & Metrodorus alius; itidem Lampsacenus; Anaxagoræ familiaris; de quo suprà in Anaxagora. Ceterum omisit Diogenes noster in Elencho librorum Metrodori, librum Περὶ Ποιητῶν. quem citat Plutarchus in Commentario Quod non vivitur suaviter secundum Epicurum: & librum Περὶ φιλοσοφίας, memoratum eidem Plutarcho in libro contra Colotem extremo, ἃ δὲ Μητρόδωρος ἐν τῷ Περὶ Φιλοσοφίας, &c. sed qui forsan diversus non est à libro Περὶ τῆς ἐπὶ Σοφίαν πορείας, quem recensuit hoc loco Laërtius. Emendabimus obiter Plutarchum in dicto Commentario Quod non vivitur suaviter secundum Epicurum: ὁ δὲ Μητρόδωρος ἄντικρυς περὶ Φιλοσοφίας εἴρηκεν, ὡς εἰ μὴ καθηγήσατο Δημόκριτος, οὐκ ἂν προῆλθεν Ἐπίκουρος ἐπὶ τὴν σοφίαν. scriptum fuisse existimamus, ὁ δὲ Μητρόδωρος ἄντικρυς ἐν τῇ περὶ Φιλοσοφίας, &c. Omisit Laërtius & librum contra Timarchum, cujus meminit & Plutarchus in libello contra Colotem: & librum Περὶ τοῦ μείζονα εἶναι τὴν παρ' ἡμᾶς αἰτίαν πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων, memoratum Clementi Alexandrino in II. Στρωματέων.

Ἦν καὶ Πολύαινος Ἀθηνοδώρου Λαμψακηνός, &c.] Meminit, ut magni Mathematici, Cicero lib. IV. Academ. Quæst. *Ne illud quidem Physici est credere aliquid esse minimum. Quod profectò numquam putavisset,* (Epicurus) *si à Polyæno familiari suo Geometriam discere maluisset, quàm illam dedocere.* Etiam Plutarchus, in utroque libro contra Colotem, hujus Polyæni meminit; nec semel.

Ἕρμαχος] Cujus plurima mentio in Epicuri testamento.

Περὶ τῶν μαθητῶν] Argutè Casaubonus, Περὶ τῶν μαθημάτων. 25

Ἐτελεύτα δὲ παρὰ Λυσίᾳ] An scripserit Laërtius παραλύσει? Ita existimo: nihil tamen muto.

Λεοντεύς τε Λαμψακηνός] Plutarchus contra Colotem II. καὶ Λεοντεὺς εἷς τῶν ἐπ' ἄκρον Ἐπικούρου μαθητῶν, πρὸς Λυκόφρονα γράφων, &c. De Leonteo illo, vide nos suprà. Etiam Lampsacenum fuisse, testatur Strabo lib. XIII.

Ἔτι τε Κολώτης] Scripserat librum hoc titulo, Ὅτι κατὰ τὰ τῶν ἄλλων Φιλοσόφων δόγματα, οὐδὲ ζῆν ἔστιν. quem Regi Ptolemæo nuncupaverat. Huic libro duos opposuit Plutarchus: primum, Ὅτι οὐδὲ ζῆν ἔστιν ἡδέως κατ' Ἐπίκουρον; alterum, Πρὸς Κολώτην. In hoc; quod supra notavimus; notat Plutarchus, solitum Epicurum *Colotaram* & *Colotarium*, cum ὑποκορίζεσθαι.

Καὶ Ἰδομενεύς] Clarus literis quas ad eum scripsit Epicurus. Qua de re Seneca Epist. XXI. *Exemplum enim Epicuri referam. Cùm Idomeneo scriberet, & illum à vita speciosa ad fidelem stabilemque gloriam revocaret, rigidæ tunc potentiæ ministrum, & magna tractantem,* Si gloriâ, *inquit*, tangeris, notiorem te Epistolæ meæ facient, quàm omnia ista quæ colis, & propter quæ coleris. *Quis Idomenea nosset, nisi Epicurus illum suis literis incidisset? Omnes illos Megistanas, & Satrapas, & Regem ipsum, ex quo Idomenei titulus petebatur, oblivio alta suppressit.*

Καὶ αὐτοὶ Λαμψακηνοί] Idomeneum fuisse Lampsacenum, testatur & Strabo lib. XIII.

Καὶ Πολύστρατος, ὁ διαδεξάμενος Ἕρμαχον] Polystrati Epicurei meminit Valerius Maximus, loco à nobis superiùs memorato, ubi de Epicureorum amicitia agebamus. Sed an idem sit ac Polystratus ille Hermachi in Schola Epicuri successor, aliis examinandum relinquo.

Ὃν διεδέξατο Διονύσιος] Accipio de Dionysio τῷ μεταθεμένῳ, de quo suprà in ejus Vita.

Ὃν Βασιλίδης] Basilidem Stoicum novi è Sexto Empirico contra Mathem. pag. 267. & Basilidem Grammaticum, Homeri Enarratorem, ex Etymologo. At Basilidem Epicureum, nisi ex hoc Laërtii loco, non novi.

Καὶ Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ Κηποτύραννος] Sic dictum putat Gassendus, quod sic in hortis Epicuri regnaret, quemadmodum in Judiciis regnasse Demosthenes dictus est. Optimè. Ita Virgilius:

Thucydides Tyrannus Attica febris.

id est, (ut rectè Pithœus) qui in Attica peste describenda regnum oris exercuit. Sic Anacreon:

Ἄγε ζωγράφων ἄριστε,
Ῥοδίης Τύραννε τέχνης.

Similiter *regnum loquendi* Manilius dixit: *Regem sermonum* Lucianus: *regnum forense, & regnare in foro,* Cicero.

Ὃς ὑπὲρ τετρακόσια συνέγραψε βιβλία] Quos inter Περὶ τοῦ Ἐπικούρου βίου: quem librum suprà memoravit Laërtius.

Δύο

Δύο τε Πτολεμαῖοι Ἀλεξανδρεῖς, &c.] Non mihi noti aliunde.

Ζήνων τε ὁ Σιδώνιος] Diximus ad Zenonem Citticum.

26 Καὶ Δημήτριος, ὁ ἐπικληθεὶς Λάκων] Discipulus Protarchi Epicurei Bargyleensis, teste Strabone lib. XIV. Ἐκ δὲ τῶν Βαργυλίων ἀνὴρ ἐλλόγιμος ἦν ὁ Ἐπικούρειος Πρώταρχος, ὁ Δημητρίου καθηγησάμενος, τοῦ Λάκωνος προσαγορευθέντος. Meminit, ut Epicurei celebris, Sextus Empiricus contra Mathemat. pag. 285. Δημήτριος δὲ ὁ Λάκων, τῶν κατὰ τὴν Ἐπικούρειον αἵρεσιν ἐπιφανῶν, &c. Citatur eidem Sexto lib. III. Pyrrhoniarum Hypotyp. cap. 17. & adversus Mathemat. p. 417. Citatur & Erotiano in Voce κλαγγώδη· Δημήτριος μὲν ὁ Ἐπικούρειος κλαγγώδη ὄμματα ἐνόμισε τὰ εὐκίνητα, δεινῶς ἁμαρτάνων.

Διογένης τε ὁ Ταρσεὺς, ὁ τὰς ἐπιλέκτους Σχολὰς συγγράψας] Veteres Græci σχολὰς vocabant *Disputationes*. Cicero Tuscul. I. *Itaque dierum quinque Scholas, ut Græci appellant, in totidem libros contuli.* Ibidem: *Ut jam etiam Scholas Græcorum more auderemus.* Vocabant & σχόλια breves quasdam Annotationes. Hujusmodi fuere Scholiorum libri centum ab Amelio Philosopho scripti, quorum meminit Porphyrius in Plotini Vita. Ejusdem argumenti fuisse videntur libri ἐπιλέκτων Σχολῶν à Diogene Tarsensi compositi; inquit Valesius ad lib. IV. Historiæ Ecclesiasticæ Eusebii. Harum Selectarum Scholarum librum primum, quintum & vicesimum, citat Noster in hac ipsa Vita. Meminit & Strabo lib. XIV. τῶν δ' ἄλλων φιλοσόφων,

Οὓς κἂν εὔγνοιην, καὶ τοὔνομα μυθησαίμην, Πλουτιάδης τε ἐγένετο, καὶ Διογένης τῶν περιπολιζόντων, καὶ Σχολὰς διατιθεμένων εὐφυῶς. Quæ verba non assecutus est Interpres; qui vertit, *Plutiades, & Diogenes, qui urbes profecti Scholas dextrè instituerunt.* Scripserat idem Diogenes Tarsensis Ἐπιτομὴν τῶν Ἐπικούρου Ἠθικῶν δογμάτων, teste hîc eodem Laërtio. Vide suprà in Diogene Cynico.

Ὠρίων] Non mihi aliunde notus. Fuit hoc nomine Etymologus quidam recentior, memoratus sæpe auctori Magni Etymologici. Ejus Etymologiarum libros in Italia exstare audio.

Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι Ἐπίκουροι, τρεῖς] Præter hos tres Epicuros, fuere & tres alii: Epicurus, Metrodori filius; de quo Epicurus noster in Testamento: Epicurus, Lachetis pater; de quo Thucydides: & Epicurus, Demophili socius; de quo Plutarchus.

Γέγονε δὲ πολυγραφώτατος, πάντας ὑπερβαλλόμενος πλήθει βιβλίων, &c.] Chrysippo excepto. Ipse Laërtius in Proœmio: πολλὰ δὲ Ζήνων, πλείω Ξενοφάνης, πλείω Δημόκριτος, πλείω Ἀριστοτέλης, πλείω Ἐπίκουρος, πλείω Χρύσιππος. Huc spectat quod ait Origenes contra Celsum lib. I. neminem, quæ Epicuri sunt, omnia nosse posse.

Ἐζήλου δὲ αὐτὸν Χρύσιππον, &c.] Vide suprà ad Chrysippum. Vide & Hesychium Milesium, qui integrum hunc locum ad verbum exscripsit.

Εἰ γάρ τι γράψαι ὁ Ἐπίκουρος] Casaub. γράψαι, quemadmodum legitur in Editione Stephanica. γράψαιτο, Gassendus.

Καὶ τὸ ἐπελθὸν καὶ ἀδιόρθωτα εἷλκε τῷ ἐπείγεσθαι] 27
Ἀδιόρθωτον, Gassendus, & Editio Stephani. Manuscripti: καὶ τὰ αὐτὰ, καὶ ἀδιόρθωτα, &c. Junius: καὶ τὸ μὴ ἐπελθεῖν, καὶ ἀδιόρθωτον εἷλκε τῷ μὴ ἐπείγεσθαι. Locus obscurus.

Καθάπερ καὶ παρὰ Ζήνωνί ἐστιν εὑρεῖν καὶ παρὰ Ἀριστοτέλει.] Iniquè facit Laërtius, inquit Nunnesius in Notis ad Vitam Aristotelis, qui Aristoteli eamdem notam, quam Stoicis inurat: cùm Stoici, ut scribit Galenus, testimoniis Poëtarum sua passim confirmarent; immo & integris Poëmatis aliquando sua assererent. quod nusquam ab Aristotele factum videmus. Sed ut suam sententiam, & veritatem magis confirmet, aliorum decreta, & argumenta, quibus illa confirmarent, profert, ac diligenter refellit. neque omnia quidem, sed ea tantùm quæ εὔλογα viderentur, & aut rationum pondere, aut philosophorum auctoritate, poterant aliquem conturbare. Ceterùm hæc Laërtii verba, καθάπερ καὶ παρὰ Ζήνωνί ἐστιν εὑρεῖν, καὶ παρὰ Ἀριστοτέλει, non cepit Bajuletus. Existimavit enim iis significari, scriptum inveniri apud Zenonem atque Aristotelem, Chrysippum eadem sæpe scripsisse, & ea quæ sibi illico in mentem veniebant; & festinatione parum emendata; testimoniaque in ejus libris tot inesse, ut eis solis referti essent. Est autem error ille longè gravissimus; cùm enim obiit Aristoteles, necdum natus erat. Bajuletum videsis in suo de Eruditorum libris Judicio, tomo capite

Περὶ φύσεως, λζ.] Meminit Galenus Commentario in librum I. Hippocratis de Natura humana. Citatur inferiùs à Laërtio, primus, undecimus, duodecimus, decimus quartus, & decimus quintus.

Περὶ ἀτόμων καὶ κενοῦ] Quem Cleomedes lib. II. cap. 1. videtur appellare τὰς τῶν ὅλων ἀρχὰς, inquit Gassendus in Apologia.

Ἐπιτομὴ τῶν πρὸς τοὺς φυσικούς] Duplex autem fuit; magna, & parva. Parva, scripta est ad Herodotum. Vide infrà.

Πρὸς τοὺς Μεγαρικοὺς διαπορίαι] Διαπορίαι, simpliciter, dicuntur Plutarcho lib. adversus Colotem, extremo.

Κύριαι δόξαι] De his Cicero de Finibus lib. II. *In alio vero libro, ubi breviter comprehensis gravissimis sententiis, quasi oracula edidisse Sapientia dicitur,* (Epicurus) *scribit his verbis, quæ nota tibi profectò, Torquate, sunt: quis enim vestrûm non edidicit Epicuri κυρίας δόξας, id est, maximè ratas? quia gravissimæ sint ad beatè vivendum breviter enuntiatæ Sententiæ.* Et lib. VII. de Natura Deorum: *In illis selectis ejus* (Epicuri) *brevibusque Sententiis, quas appellatis κυρίας δόξας, hæc, ut opinor, prior Sententia est, Quod beatum & immortale est, id nec habet, nec exhibet cuiquam negotium.* τὰς ῥητὰς λέξεις, vocat Empiricus contra Mathematicos pag. 320. τάχα δὲ, inquit, οἱ ἀπὸ τῶν κήπων, ὡς αἱ ῥηταὶ τοῦ Ἐπικούρου λέξεις μαρτυροῦσι, οἷον ἀπολείπουσι. Non

prætereundum quod de eo libro refert Anonymus apud Suidam: εἶχε δὲ τὸ βιβλίον τὰς Ἐπικούρου δόξας, ἃς ἐκεῖνοι κυρίας οὕτω καλοῦσιν· Ἐπικούρου κακὰ γνωρίσματα· ἐν αἷς καὶ τόδε ἦν, ὅτι καὶ τόδε τὸ πᾶν φέρεται τύχῃ τινὶ, οὐ μὴν βουλήσει, καὶ κρίσει θεῶν.

Περὶ αἱρέσεων] Vertit uterque Interpres *de Sectis*: item Jonsius lib. I. cap. 20. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ. At Gassendus, *de Electionibus*: quòd in hoc libro Epicurus prosequutus non videatur Sectarum historiam, sed moralem institutionem, quæ circa delectum rerum occupabatur, ut Laërtius ipse indicat sub finem Epistolæ ad Menœceum: ubi & docet genus Ethicum totum esse περὶ αἱρέσεως καὶ φυγῆς. Adde quòd in MSS. Regiæ Bibliothecæ conjungitur hic liber cum sequenti; sic, Περὶ αἱρέσεων καὶ περὶ φυτῶν. In quibusdam scriptum est Περὶ αἱρέσεως καὶ φυτῶν. Quare non displicet Gassendiana emendatio Περὶ αἱρέσεων καὶ φυγῶν, id est, *de Electione & fuga*: immo, mirum in modum placet.

Περὶ τέλους] Citatur à Plutarcho in Commentario, contra Colotem. *De finibus bonorum & malorum* Cicero appellat; quod rectè Gassendus observabat.

Περὶ κριτηρίου, ἢ κανών] Vertit Cicero lib. I. de Natura Deorum, *de Regula & Judicio*.

Χαιρέδημος, ἢ Περὶ θεῶν] Chæredemus ille, cujus nomine librum de Diis Epicurus inscripsit, fuit ejus frater, ut discere est ex Laërtio suprà, initio hujusce Vitæ. Ejus, & Metrodori, & Aristobuli, mortuorum, memoriam scriptis eum coluisse, observat Plutarchus in libello de Occultè vivendo; his verbis; ubi de Epicuro: τί δὲ αἱ τοσοῦται μυριάδες στίχων ἐπὶ Μητροδώρῳ, ἐπὶ Ἀριστοβούλῳ, ἐπὶ Χαιρεδήμῳ γραφόμεναι καὶ συντασσόμεναι φιλοπόνως; ἵνα μὴ ἀποθανόντες λάθωσιν. Etiam Aristobuli, fratris, & Metrodori, Discipuli, nomine, libros inscripserat; de quibus mox Laërtius.

Περὶ ὁσιότητος, ἢ Ἡγησιάναξ] Meminit hujus Hegesianactis Plutarchus in Commentario, Quòd non potest vivi suaviter secundùm Epicurum: ταῦτα γὰρ ἐν ἄλλοις τε πολλοῖς Ἐπίκουρος εἴρηκε, καὶ περὶ τῆς Ἡγησιάνακτος τελευτῆς, πρὸς Δοσίθεον γράφων τὸν πατέρα, καὶ Πύρσωνα τὸν ἀδελφὸν τοῦ τεθνηκότος. Hujus autem libri de Sanctitate meminit Tullius lib. I. de Natura Deorum: *At etiam de Sanctitate; de pietate adversus Deos, libros scripsit*.

Περὶ βίων, δʹ.] *De vita & moribus* interpretatur Gassendus; quem vide. Etiam infrà, Περὶ βιωτικῶν.

28 Νεοκλῆς, πρὸς Θεμίσταν] Neocles ille, frater fuit Epicuri. De eo nos suprà; quemadmodum & de Themista.

Συμπόσιον] Citatur à Plutarcho Symposiac. lib I. Quæst. 1. & libro Quòd non possit vivi suaviter secundùm Epicurum. Meminit & Athenæus lib. v.

Περὶ ἀφῆς] Accipit Gassendus de Atomorum tangibilitate: quippe Inane appellabat Epicurus τὸ ἀναφές.

Περὶ φαντασίας] Quo nomine intelligitur; ut rectè hoc loco Gassendus animadvertit; impressio ejus, quod apparet in facultate cognoscente; non verò ipsa facultas, ut vulgò hæc vox in Scholis accipitur.

Περὶ δώρων καὶ χάριτος] Meminit Sextus Empiricus contra Mathemat. pag. XI. ἐν γοῦν τῷ Περὶ δώρων καὶ χάριτος ἱκανῶς πειρᾶται διδάσκειν, (Epicurus) ὅτι ἀναγκαῖόν ἐστι τοῖς Σοφοῖς μανθάνειν γράμματα.

Πολυμήδης] Epicuri; ut videtur Gassendo; familiaris.

Περὶ νόσων δόξαι, πρὸς Μίθρην] Περὶ νόσων, Gassendus; quem videsis hoc loci; & in Apologia.

Καλλιστόλας] Et hunc etiam ex Epicuri familiaribus fuisse, verosimiliter existimat Gassendus.

Περὶ βασιλείας] Citatur à Plutarcho in Commentario Quòd non potest vivi suaviter, &c.

Ἀναξιμένης] Rectè Gassendus accipit de Anaximene Lampsaceno; de quo Strabo libro XIV. cujus verba suprà retulimus.

Ἐπιστολαί] Vide omnino Gassendum.

Ceterum præter hos memoratos à Laërtio Epicuri libros, scripserat Epicurus & librum Περὶ ῥητορικῆς, commemoratum à Scholiaste Hermogenis; his verbis: ὁ δέ γε Ἐπίκουρος ἐν τῷ Περὶ ῥητορικῆς, αὐθαδέστερον οἶμαι λέγων, φησὶν αὐτὸς μόνος εὑρηκέναι τέχνην πολιτικῶν λόγων. Item, libros Πρὸς Θεόφραστον; quorum secundus citatur à Plutarcho in libro contra Colotem. Aristoteli infensum fuisse Epicurum, scribit Sextus Empiricus in Præfatione contra Mathematicos. Etiam alibi Aristotelicis Epicureos contradicere, ut Epicureis Stoicos, ille nos docet. Quod & Proclus Commentario III. in I. Euclidis animadvertit: ut proinde mirum non sit scripsisse Epicurum adversus Theophrastum, Aristotelis præcipuum Discipulum, & Scholæ ejus successorem. Scripsit Epicurus & librum de Voluptate, teste Cicerone libro II. de Divinatione. Hunc significasse Laërtium putabat Gassendus, cùm scripsit suprà, Democriti de Atomis libros & Aristippi de Voluptate suos esse dixisse. Scripsit & alia; quæ vide apud Gassendum in Apologia Epicuri libro I. cap. ultimo.

Μίαν δὲ αὐτῶν, εἰ δοκεῖ ἐν αὐτοῖς, ἐκθέσθαι πειράσομαι, &c.] Locus corruptus. Lege cum Casaubono. Ἐπιτομὴν δὲ αὐτῶν, εἰ δοκεῖ, ἐκθέσθαι πειράσομαι· vel cum Gassendo, Συντομίαν δὲ αὐτῶν, εἰ δοκεῖ, ἐκθέσθαι πειράσομαι. Hæc porrò verba ἐν αὐτοῖς, rectè in MSS. & in ceteris editionibus, desiderantur.

Ὥστε σε πανταχόθεν καταμαθεῖν τὸν ἄνδρα] Mulierem illam compellat Laërtius, cui opus suum dicavit; de qua vide nos suprà ad Procemium Laërtii, & ad Platonis Vitam. 29

Ἐν ἑνὶ τῷ ἐπιγραφομένῳ Κανών] Quo nomine & Statuam & Librum fecerat Polycletus. De Statua, testatur Plinius libro XXXIV. capite 8. ubi de Polycleti Statuis: *Fecit & quem* Canona *Artifices vocant, lineamenta artis ex eo petentes, velut à lege quadam: solusque hominum artem ipse fecisse, artis opere judicatur*. Et Galenus in libro de Temperamentis: καὶ που τις ἀνδριὰς ἐπαινεῖται, Πολυκλείτου 30

Κανὼν ὀνομαζόμενος, ἐκ τοῦ πάντων τῶν μορίων ἀκριβῆ τὴν πρὸς ἄλληλα συμμετρίαν ἔχειν, ὀνόματος τοιούτου τυχών. Meminit & Ælianus Variarum Historiarum xiv. 8. sed obscuriùs: Δύο εἰκόνας εἰργάσατο Πολύκλειτος κατὰ τὸ αὐτό. τὴν μὲν, τοῖς ὄχλοις χαριζόμενος· τὴν δὲ, κατὰ τὸν νόμον τῆς τέχνης. De Statua, & de Libro simul, testatur Galenus libro v. de Placitis Hippocratis & Platonis: καθάπερ ἐν τῷ Πολυκλείτου Κανόνι γέγραπται· πάσας γὰρ ἐκδιδάξας ἡμᾶς ἐν ἐκείνῳ τῷ συγγράμματι τὰς συμμετρίας τοῦ σώματος, ὁ Πολύκλειτος ἔργῳ τὸν λόγον ἐβεβαίωσε, δημιουργήσας ἀνδριάντα κατὰ τὰ τοῦ λόγου προστάγματα, καὶ καλέσας δὴ καὶ αὐτὸν τὸν ἀνδριάντα, καθάπερ καὶ τὸ σύγγραμμα, Κανόνα.

Καὶ ταῖς Ἐπιστολαῖς κατὰ στοιχεῖον] κατὰ στοιχεῖον, hoc est στοιχειωδῶς, ut infrà loquitur Laërtius: καὶ ταῦτα δὲ περὶ τῆς διαιρέσεως, καὶ τοῦ κριτηρίου στοιχειωδῶς. Στοιχείωσις, est διατύπωσις, ἢ πρώτη μάθησις, ut ait Hesychius. Horatius libro I. epist. I.

Restat ut his ego me ipse regam, solerque elementis. Male Aldobrandinus, *literarum ordine*.

31 Τὴν Διαλεκτικὴν, ὡς παρέλκουσαν, ἀποδοκιμάζουσιν] Audiendus Sextus Empiricus contra Mathematicos paginâ 140. Ἐπὶ τὸ Λογικὸν κατηνέχθησαν μέρος, οἱ περὶ Πανθοΐδην, καὶ Ἀλεξῖνον, καὶ Εὐβουλίδην, καὶ Βρίσωνα, Διονυσόδωρόν τε καὶ Εὐθύδημον Θούριον. ὧν μέμνηται καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῷ Εὐθυδήμῳ· τῶν δὲ διμερῆ τὴν Φιλοσοφίαν ὑποστησαμένων, Ξενοφάνης μὲν ὁ Κολοφώνιος τὸ Φυσικὸν ἅμα καὶ Λογικὸν, ὥς φασί τινες, μετήρχετο. Ἀρχέλαος δὲ ὁ Ἀθηναῖος, τὸ Φυσικὸν καὶ Ἠθικόν· μεθ' οὗ τινες καὶ τὸν Ἐπίκουρον τάττουσιν, ὡς καὶ τὴν Λογικὴν θεωρίαν ἐκβαλόντα. ἄλλοι δὲ ἦσαν, οἵ φασι μὴ κοινῶς αὐτὸν τὴν Λογικὴν παρῃτῆσθαι, μόνην δὲ τὴν τῶν Στωϊκῶν· ὥστε δυνάμει, τριμερῆ πάλιν ἀπολείπειν τὴν Φιλοσοφίαν. *Ad Logicam autem delati sunt partem Panthoides, & Alexinus, & Eubulides, & Brison, & Dionysodorus, & Euthydemus Thurius; quorum Plato quoque meminit in Euthydemo. Ex iis autem qui statuerunt Philosophiam habere duas partes, Xenophanes quidem Colophonius persecutus est, ut dicunt nonnulli, Naturalem simul partem & Logicam. Archelaus autem Atheniensis, & Naturalem, & eam qua versatur in moribus. cum quo ponunt etiam nonnulli Epicurum, ut qui Logicam expelleret contemplationem. Alii autem fuerunt, qui dicebant non eum communiter recusare Logicam, sed solùm Logicam Stoicorum: adeò ut potestate relinquat tres partes habere Philosophiam.*

32 Ὅθεν καὶ περὶ τῶν ἀδήλων ἀπὸ τῶν φαινομένων χρὴ σημειοῦσθαι] Quod οὐκ ἀντιμαρτύρησιν Epicurei appellant. Id nos docuit Sextus Empiricus adversus Mathemat. pag. 177. cujus verba mox adducimus.

33 Οἷον τὸ, Τοιοῦτόν ἐστιν ἄνθρωπος. ἅμα γὰρ τῷ ῥηθῆναι ἄνθρωπος, εὐθὺς κατὰ πρόληψιν καὶ ὁ τύπος αὐτοῦ νοεῖται] Appositè in hanc sententiam Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 187. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπίκουρον, καὶ δεικτικῶς ᾠήθησαν δύνασθαι τὴν ἐπίνοιαν τοῦ ἀνθρώπου παρίστασθαι, λέγοντες, ἄνθρωπός ἐστι, τοιουτονὶ μόρφωμα μετ' ἐμψυχίας. *Epicurei autem existimarunt se posse vel judicando statuere hominis notionem, dicentes, Homo est, id quod est tali forma praeditum cum animatione.*

Δεῖ γὰρ κατὰ πρόληψιν ἐγνωκέναι ποτὲ ἵππου καὶ βοὸς μορφὴν &c.] Sextus ibidem, pag. 186. εἴπερ οὖν καταληπτόν ἐστι τουτὶ τὸ κριτήριον, πολὺ πρότερον ὀφείλει ἐπινοεῖσθαι παρ' ὅσον πάσης καταλήψεως ἐπίνοια προηγεῖται. *Si ergo comprehendi potest hoc quod judicat, longè prius debet haberi ejus notio, quandoquidem omnem comprehensionem praecedit notio.*

Καὶ τὸ Δοξαστόν.] Δοξασθὲν. Giphanius. Cave quid mutes.

Τὴν δὲ δόξαν, καὶ ὑπόληψιν λέγουσιν· ἀληθῆ τέ φασι καὶ ψευδῆ, &c.] Quod etiam testificatur Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 177. οὐκοῦν τῶν δοξῶν, κατὰ τὸν Ἐπίκουρον, αἱ μὲν ἀληθεῖς εἰσιν, αἱ δὲ ψευδεῖς· ἀληθεῖς μὲν, αἵτε ἐπιμαρτυρούμεναι, καὶ οὐκ ἀντιμαρτυρούμεναι πρὸς τῆς ἐναργείας· ψευδεῖς δὲ αἵτε ἀντιμαρτυρούμεναι, καὶ οὐκ ἐπιμαρτυρούμεναι πρὸς τῆς ἐναργείας. ἔστι δὲ ἐπιμαρτύρησις μὲν, κατάληψις δι' ἐναργείας τοῦ τὸ δοξαζόμενον τοιοῦτον εἶναι, ὁποῖόν ποτε ἐδοξάζετο· οἷον Πλάτωνος μακρόθεν προσιόντος, εἰκάζω μὲν καὶ δοξάζω παρὰ τὸ διάστημα, ὅτι Πλάτων ἐστί· προσπελάσαντος δὲ αὐτοῦ, προσεμαρτυρήθη ὅτι Πλάτων ἐστὶ, συναιρεθέντος τοῦ διαστήματος· καὶ ἐπιμαρτυρήθη δι' αὐτῆς τῆς ἐναργείας. Οὐκ ἀντιμαρτύρησις δέ ἐστιν, ἀκολουθία τοῦ ὑποσταθέντος καὶ δοξασθέντος ἀδήλου τῷ φαινομένῳ· οἷον ὁ Ἐπίκουρος λέγων εἶναι κενὸν, ὅπερ ἐστὶν ἄδηλον. πιστοῦται δι' ἐναργοῦς πράγματος τοῦτο, τῆς κινήσεως· μὴ ὄντος γὰρ κενοῦ, οὐδὲ κίνησις ὤφειλεν εἶναι, τόπον μὴ ἔχοντος τοῦ κινουμένου σώματος εἰς ὃν περιστήσεται, διὰ τὸ πάντα πλήρη εἶναι καὶ ναστά &c. *Ex Epicuri ergo sententia, opinionum alia quidem sunt vera, alia verò falsa. Vera quidem, quibus adtestatur evidentia: falsa verò, adversus quas fertur testimonium, & non adtestatur evidentia. Est autem adtestatio quidem, comprehensio per evidentiam, quod id quod opinamur, tale sit quale opinamur. ut Platone procul accedente, conjicio quidem & opinor ex intervallo quòd sit Plato. Cum autem ipse appropinquarit, fit adtestatio quòd sit Plato, sublato intervallo: tulit autem testimonium ipsa evidentia. Adversùs aliquid autem non ferre testimonium, est consequentia ejus quod constituitur & quod venit in opinionem, quod est incertum & non evidens, per id quod apparet: ut Epicurus dicens esse Inane, quod quidem est incertum & non evidens, hoc probat per rem evidentem, nempe per motum. Nam si non sit Inane, nec debet esse motus, cùm corpus quod movetur; non habet locum in quo se sistat, cùm omnia sint plena & solida.* 34

ἘΠΙΚΟΥΡΟΣ ἩΡΟΔΟΤΩ.] Hujus Epistolæ meminit Epicurus ipse infrà in Epistola ad Pythoclem, necnon Achilles Tatius in Prolegomenis ad Arati Phænomena.

Τὸν τύπον τῆς ὅλης πραγματείας τὸν κατεστοιχειωμένον δεῖ μνημονεύειν] Emenda, τῷ τύπῳ ὅλης πραγματείας τῶν κατεστοιχειωμένων. MSS. Regii habent κατεστοιχειωμένων. 35

Βαδιστέον μὲν οὖν καὶ ἐπ' ἐκεῖνα, καὶ συνεχῶς ἐν τῇ 36

μνήμῃ τοσοῦτον ποιητέον] Gassendus rectè, καὶ ἐπέκεινα συνεχῶς ἐν τῇ μνήμῃ τοσοῦτον ποιητέον. Eum vide.

37 Τοῖς οἰκειωμένοις Φυσιολογίᾳ] Ita apud M. Antoninum libro I. τῶν εἰς ἑαυτὸν sect. 3. οἰκειωθῆναι Φιλοσοφίᾳ.

38 Συνορᾶν ἤδη] Gassendus, συνορᾶν δεῖ.

Οὐδὲν γίγνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος] Addit Gassendus, καὶ οὐδὲν φθείρεται εἰς τὸ μὴ ὄν. ingeniosè prorsus. Eum vide; & nos suprà, ad Democritum.

39 Καὶ μὴν καὶ τὸ πᾶν ἀεὶ τοιοῦτον ἦν, οἷον νῦν ἐστι, καὶ ἀεὶ τοιοῦτον ἔσται] Eusebius Præparationis Euangelicæ lib. I. capite 8. Ἐπίκουρος, Νεοκλέους, Ἀθηναῖος, τὸν περὶ θεῶν τῦφον πειρᾶται καταστέλλειν· ἀλλὰ καὶ οὐδὲν, φησὶ, γίνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ὅτι τὸ πᾶν ἀεὶ τοιοῦτον ἦν καὶ ἔσται τοιοῦτον· ὅτι οὐδὲν ξένον ἀποτελεῖται ἐν τῷ παντὶ, παρὰ τὸν ἤδη γεγενημένον χρόνον ἄπειρον. ὅτι πᾶν ἐστι σῶμα, καὶ οὐ μόνον ἀμετάβλητον, ἀλλὰ καὶ ἄπειρον· ὅτι τέλος τῶν ἀγαθῶν ἡδονή. Consule Gassendum; qui in sequentibus rectè emendat καὶ παρὰ τὸ πᾶν, pro eo quod vulgò legitur παρὰ γὰρ τὸ πᾶν.

Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτο καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐπιτομῇ, &c.] Aliter legit hunc locum Gassendus. Eum videsis.

40 Εἰ μὴ ἦν ὃ κενὸν καὶ χώραν καὶ ἀναφῆ φύσιν ὀνομάζομεν] Egregiè, ut solet, Sextus adversus Mathematicos pag. 380. ubi de loco: διὸ προληπτέον, ὅτι κατὰ τὸν Ἐπίκουρον τῆς ἀναφοῦς καλουμένης φύσεως, τὸ μέντοι ὀνομάζεται Κενὸν· τὸ δὲ, Τόπος· τὸ δὲ, Χώρα· μεταλαμβανόμενον δὲ κατὰ διαφόρους ἐπιβολὰς τῶν ὀνομάτων. ἐπείπερ ἡ αὐτὴ φύσις ἔρημος μὲν καθεστηκυῖα παντὸς σώματος, Κενὸν προσαγορεύεται· καταλαμβανομένη δὲ ὑπὸ σώματος, Τόπος καλεῖται· χωρούντων δὲ δι᾽ αὐτῆς σωμάτων, Χώρα γίνεται· κοινῶς μέντοι φύσις ἀναφὴς εἴρηται παρὰ τῷ Ἐπικούρῳ, διὰ τὸ ἐστερῆσθαι κατὰ ἀντίβασιν ἁφῆς. *Quamobrem prius sumendum est, quòd ex sententia Epicuri, non tactilis quæ vocatur Natura, alia quidem appellatur* Inane, *alia verò* Locus, *alia verò* Regio; *pro variis applicationibus mutatis & variè sumptis nominibus. Quandoquidem eadem Natura, ab omni quidem corpore deserta, appellatur* Inane: *si autem à corpore comprehendatur,* Locus: *corporibus autem per eam tran euntibus,* Regio. *Communiter quidem certè apud Epicurum dicta est* Natura non tactilis: *propter privationem incursus in tactum.* Ceterùm in textu Laërtii, emendat Gassendus, εἰ δὲ μὴ ἦν, ὃ καὶ Κενόν.

Παρὰ δὲ ταῦτα οὐθὲν οὔτε ἐπινοηθῆναι δύναται, &c.] παρὰ δὲ ταῦτα οὐθὲν ἐπινοηθῆναι δύναται, Gassendus: qui & mox legit, εἰ μὲν αὐτὰ ἦν, ὡς καθ᾽ αὑτὰς φύσεις.

Συμπτώματα, ἢ συμβεβηκότα] *Conjuncta & eventa* Lucretius appellat Consule Gassendum. Adde locum Sexti Empirici adversus Mathematicos 417. Ἐπίκουρος δὲ, ὡς αὐτὸν Δημήτριος ὁ Λάκων ἐξηγεῖται, τὸν χρόνον, σύμπτωμα συμπτωμάτων εἶναι λέγει, παρεπόμενον ἡμέραις τε καὶ νυξὶ, καὶ ὥραις καὶ πάθεσι, καὶ ἀπαθείαις, καὶ κινήσεσι καὶ μοναῖς· πάντα γὰρ ταῦτα συμπτώματά ἐστι τισὶ συμβεβηκότα· καὶ ὁ χρόνος πᾶσι τούτοις συμπαρεπόμενος, εἰκότως ἂν λεχθείη σύμπτωμα συμπτωμάτων. *Epicurus autem, ut ipse Demetrius Lacon exponit tempus, dicens id esse accidens accidentium, consequens & dies & noctes, & horas & affectiones, & impatibilitates, & motus, & mansiones. Omnia enim hæc accidentia aliquibus accidunt, & Tempus hæc omnia consequens, meritò dici poterit accidens accidentium.*

Καὶ μὴν καὶ τῷ πλήθει τῶν σωμάτων ἄπειρόν ἐστι τὸ Πᾶν, καὶ τῷ μεγέθει τοῦ Κενοῦ.] Sextus Empiricus adversus Mathematicos paginâ 363. ὁ δὲ Ἐπίκουρος ἀδιαφόρως τήν τε τῶν σωμάτων καὶ τὴν τοῦ κενοῦ φύσιν ὅλον τε καὶ πᾶν προσαγορεύειν εἴωθεν. ὅτε μὲν γὰρ φησιν, ὅτι ἡ τῶν ὅλων φύσις, σώματά ἐστι καὶ κενόν. ὅτε δὲ, ὅτι τὸ πᾶν κατὰ ἀμφότερα ἄπειρόν ἐστι, κατά τε σώματα καὶ τὸ κενόν· τουτέστι, κατά τε τὸ πλῆθος τῶν σωμάτων, καὶ κατὰ μέγεθος τοῦ κενοῦ, ἀντιπαρηκουσῶν ἀλλήλαις τῶν καθ᾽ ἑκάτερον ἀπειριῶν. *Epicurus autem, citra ullum discrimen, Corporum & Inanis naturam solitus est appellare Totum & Universum. Nam aliquando quidem dicit, quòd totius natura sunt Corpora & Inane: aliquando autem, quòd Universum in ambobus est infinitum, nempe in Corporibus & Inani: hoc est, & in multitudine Corporum, & in magnitudine Inanis, in utroque ex adverso se inter se porrigentibus Infinitatibus.* 41

Οὐκ ἂν εἶχε τὰ ἄπειρα σώματα ὅπου ἐνέστη] Scaliger ad oram libri, ἂν ἔστη. Optimè: atque eam lectionem amplexus est Gassendus. 42

Κινοῦνταί τε συνεχῶς αἱ ἄτομοι] De Motu Atomorum, videndus omnino Gassendus ad hunc locum. 43

Φησὶ δὲ ἐνδοτέρω καὶ ἰσοταχῶς κινεῖσθαι τοῦ κενοῦ] Cujus Epicureæ sententiæ meminit Sextus Empiricus adversus Mathematicos paginâ 402. πάλιν ὑποκείσθω πηχυαῖον διάστημα, καὶ φερέσθω τινὰ σώματα ἀφ᾽ ἑκατέρου τῶν ἄκρων ἰσοταχῶς, ὡς αἱ κατ᾽ Ἐπίκουρον ἄτομοι. *Rursus ponatur spatium cubitale; & ferantur aliqua corpora ab utroque extremo pari celeritate, ut ex Epicuri sententia Atomi.*

Καὶ αἱ μὲν, εἰς μακρὰν ἀπ᾽ ἀλλήλων διιστάμεναι· αἱ δὲ, αὐτὸν, &c.] Totum hunc locum sic legit Gassendus: καὶ αἱ μὲν, εἰς μακρὰν ἀπ᾽ ἀλλήλων διιστάμεναι· αἱ δὲ, σχεδὸν τὸν παλμὸν ἴσχουσιν, ὅταν τύχωσι, τῇ περιπλοκῇ κεκλιμέναι, ἢ στεγαζόμεναι ὑπὸ τῶν περιπλεκτῶν. ἥτε γὰρ τοῦ κενοῦ φύσις, ἡ διορίζουσα ἑκάστην αὐτὴν, τοῦτο παρασκευάζει, τὴν ὑπέρεισιν οὐχ οἵα τε οὖσα ποιεῖσθαι· ἥτε στερεότης ὑπάρχουσα, &c. ἀρχὴ δὲ τούτων οὐκ ἔστιν ἀϊδίων τῶν ἀτόμων, &c.

Ἐν ταῖς δώδεκα Στοιχειώσεσι] Quem Epicuri librum omisit Laërtius suprà in Indice Librorum ejus. 44

Ἀλλὰ μὴν καὶ κόσμοι ἄπειροί εἰσιν, εἴθ᾽ ὅμοιοι τούτῳ, εἴτ᾽ ἀνόμοιοι] Gassendus ex fide MSS. Codicum: οἵθ᾽ ὅμοιοι τούτῳ, οἵτ᾽ ἀνόμοιοι. Et deinde; ex conjectura: δι᾽ ἀπείρου φέρονται, καὶ πόρρω τούτου, καὶ ἀλλαχῇ ἄλλαι, εἰς ἀπεργασίαν κόσμων ἀπείρων συνέρχονται. Οὐ γὰρ, &c. Mundos infinitos, præter Epicurum nostrum, dixerunt Anaximander, Anaximenes, Archelaus, Xenophanes, Diogenes, Leucippus, Democritus, Zeno Eleates, Anaxarchus, 45

Metrodorus uterque; alii. Qua de opinione eruditè hic Gassendus noster. Quia autem infinitos mundos statuebant Epicurei, hinc factum esse, ut Lucretius, Epicureus, τὸ *calos* numero multitudinis; quæ vox ἑνικῶς semper dicitur, teste Cornelio Frontone apud Gellium libro XIX. capite 8. Tanaquillus Faber ad Lucretium observabat. Ingeniosè. τὸ *celi* tamen πληθυντικῶς occurrit in hoc versu vetustissimi Poëtæ,

Jupiter in calis, Cæsar regit omnia terris.

Ὡς ἄρτι ἀπεδείχθη] Id est, *ut paullò antè ostensum est*. Minùs rectè Aldobrandinus, *ut nuper*.

46 Κατὰ τὰς κατεργασίας] Vox κατὰ desideratur in ceteris Editionibus. Casaubonus emendat, ἐς τὰς κατεργασίας. rectè. τὸ ἐς omissum fuit propter ultimam syllabam præcedentis vocis ἐπιτηδειότητες.

Τούτους δὲ τοὺς τύπους εἴδωλα προσαγορεύομεν] *Imagines* Cicero appellat, Catius *spectra*, Lucretius *simulacra* & *effigies*, Quintilianus *figuras*. Vide Gassendum.

47 Κατὰ τοὺς διὰ λόγου θεωρητοὺς χρόνους κατὰ τὸ φερόμενον σῶμα] Gassendus verosimiliter, si non verè; κατὰ τοὺς διὰ λόγου θεωρητοὺς χρόνους τὸ ἀντικοπτόμενον σῶμα, &c. Sed & in sequentibus plurima immutat. Eum vide.

48 Ἂν βλέπῃ τίς τινα τρόπον τὰς ἐνεργείας] Legendum cum MS. Regiæ Bibliothecæ, τὰς ἐναργείας. Vitiosè quoquè infrà, τὰ κατὰ ἐνεργείας, pro ἐναργείας.

Συμπαθείας] συνηθείας, Editio Princeps. συμπαθείας vera est lectio.

49 Δεῖ δὲ καὶ νομίζειν] Rectè. Non rectè ceteræ Editiones, εἰ δεῖ.

Ἐπεισιόντος τινὸς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, τὰς μορφὰς ὁρᾷν ἡμᾶς, καὶ διανοεῖσθαι] Gellius V. 16. *Epicurus affluere (an effluere?) semper ex omnibus corporibus simulacra quædam corporum ipsorum, eáque sese in oculos inferre, atque ita fieri sensum videndi putat.* Macrobius Saturnal. VII. 14. *Epicurus ab omnibus corporibus jugi fluore quædam simulacra manare, nec umquam tantulam moram intervenire, quin ultro ferantur inani figura cohærentes corporum exuviæ, quarum receptacula in nostris oculis sunt, & ideo ad deputatam sibi à natura sedem proprii sensus recurrant*, &c. *Quia in audiendo, gustando, & odorando, atque tangendo, nihil è nobis emittimus, sed extrinsecus accipimus, quod sensum sui moveat: quippe & vox ad aures ultro venit; & aura in nares influunt; & palato ingeritur, quod gignat saporem, & corpori nostro applicantur tactu sentienda. Hinc putavit & ex oculis nostris nihil foras prosicisci, sed imagines rerum in oculos ultro manare.* Huc respexit Cicero lib. II. ad Atticum Epistola 3. *Vides enim cetera: nam si κατ' εἰδώλων ἐμπτώσεις videremus, valde laborarent εἴδωλα in angustiis. nunc fit lepidè illa ἔγχυσις radiorum.*

Ἀπὸ χροῶν τε καὶ ὁμοιομόρφων] Gassendus, καὶ ὁμοίων μορφῶν. Eum vide; ubi de colore & luce, sine quibus imagines non sunt; neque visum movent.

50 Καὶ ἣν ἂν λάβωμεν φαντασίαν] καὶ ἣν ἀναλάβωμεν Codices Regii. Gassendus optimè καταλάβωμεν. Quæ sequuntur, luxata sunt. His Medicinam adhibere conatur Gassendus; quem videsis.

Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀκούειν γίνεται πνεύματός τινος φερομένου ἀπὸ τοῦ φωνοῦντος, ἢ ἠχοῦντος, ἢ ψοφοῦντος, &c.] Ῥεύματος, pro πνεύματος, rescribit Gassendus, certissimâ conjecturâ: sequitur enim τὸ δὲ ῥεῦμα τοῦτο, &c. Adde Plutarchum de Placitis Philosophorum lib. IV. cap. 19. Ἐπίκουρος τὴν φωνὴν εἶναι, ῥεῦμα ἐκπεμπόμενον ἀπὸ τῶν φωνούντων, ἢ ἠχούντων, ἢ ψοφούντων· τοῦτο δὲ ῥεῦμα εἰς ὁμοιοσχήμονα θρύπτεσθαι θραύσματα· ὁμοιοσχήμονα δὲ λέγεται τὰ στρογγύλα τοῖς στρογγύλοις, καὶ σκαληνὰ, καὶ τρίγωνα τοῖς ὁμοιογενέσι. τούτων δ' ἐμπιπτόντων ταῖς ἀκοαῖς, ἀποτελεῖσθαι τὴν αἴσθησιν τῆς φωνῆς. φανερὸν δὲ τοῦτο γίνεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσκῶν ἐκρεόντων, καὶ τῶν ἐμφυσώντων κναφέων τοῖς ἱματίοις. *Epicurus, vocem esse fluxum emissum à rebus vocalibus, aut sonantibus, aut strepentibus: eum fluxum in frusta confringi ejusdem formæ, conformia dicuntur teretia teretibus, inæqualium laterum, & triangula cum sui generis formis comparata. His conformibus frustis in aures incidentibus sentiri vocem. Hoc manifestum fieri ex utribus qui perfluunt, & ex fullonibus qui vestes inflant.* De eo quòd auditio peragitur per incurrentem consimiliter sonum, legendus hic Gassendus.

Πολλὴν γὰρ ἔνδειαν ἔξει τοῦτο πάσχων ὑπ' ἐκείνης] 53 Totum hunc locum sic legit Gassendus: σχηματίζεσθαι (πολλὴν γὰρ ἔνδειξιν ἔξει τοῦτο πάσχων ὑπ' ἐκείνης) ἀλλ' εὐθὺς, &c. καὶ τὸ πάθος τὸ ἀκουστικὸν ἡμῖν παρασκευάζεσθαι. Sed & idem paullò suprà, post vocem συμπαθείας, addit, καὶ ἑνότητος: ex superioribus scilicet, ἅμα τινὰ διασώζοντας συμπάθειαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἑνότητα, &c. atque etiam ex Lucretio.

Καὶ μὴν καὶ τὴν ὀσμὴν νομιστέον, ὥσπερ καὶ τὴν ἀκοὴν, &c.] Appositè emendabat Gassendus, ὡς εἶπον κατὰ τὴν ἀκοήν: quod fiat comparatio odoris cum voce aut sono, non cum ipso sensu auditus, quîcum ipse olfaciendi sensus potiùs foret comparandus.

Ποιότης γὰρ πᾶσα μεταβάλλει, &c.] Plurima de 54 suo hîc addit Gassendus, ut commodum ex his verbis, quæ mendosa proculdubio sunt, eliciat sensum. Eum vide.

Ὃ τὰς μεταβολὰς οὐκ εἰς τὸ μὴ ὂν ποιήσεται.] Ποιήσαιτο concinniùs legeretur, quemadmodum legit Gassendus.

Οὐδ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλὰ κατὰ μεταθέσεις ἐν πολλοῖς, τινῶν δὲ καὶ πρὸς ὅλους καὶ ἀφ' ὅλων.] Rectiùs ceteræ Editiones, καὶ προσόδους καὶ ἀφόδους, ut ex Lucretiano versu videre est:

Quorum abitu aut aditu, mutatoque ordine mutant.

Quam lectionem amplexus est & Gassendus: qui & hoc loco pro ἐν πολλοῖς, emendat μὲν πολλῶν: tum propter particulam δὲ, quæ sequitur, tum quia distributio hîc fit Atomorum.

Ὅθεν ἀναγκαῖον τὰ μὴ μετατιθέμενα ἄφθαρτα εἶναι.] Sextus, adversus Mathematicos pag. 332. ubi de Diis

εἰ γὰρ ἅπαξ ποτὲ ἦσαν, καὶ νῦν εἰσιν· ὥσπερ εἰ ἄτομοι ἦσαν, καὶ νῦν εἰσιν· ἄφθαρτα γὰρ καὶ ἀγένητα τὰ τοιαῦτά ἐστι, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν σωμάτων. *Nam si semel aliquando fuerunt, nunc quoque sunt, ut si fuerunt Atomi, nunc quoque sunt: in eos enim non cadit ortus & interitus, convenienter notioni corporum.*

Καὶ τὴν τοῦ μεταβάλλοντος φύσιν οὐκ ἔχοντα, ὄγκους δὲ καὶ σχηματισμοὺς ἰδίους· τοῦτο γάρ, &c.] Et multa hîc addit, mutatque Gassendus: totum hunc locum videlicet sic constituens: καὶ ὁμοῦ τοὺς τὴν τοῦ μεταβάλλοντος φύσιν οὐκ ἔχοντας ὄγκους τε, καὶ σχηματισμοὺς ἰδίους· τούτους γάρ, &c. Et posteà: αὐτὸ τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος ἐνυπάρχον λαμβάνεται· αἱ δὲ ποιότητες οὐκ ἐνυπάρχουσαι καὶ μὴ ἴδιαι, ἐν τῷ μεταβάλλοντι οὐχ ὥσπερ ἐκεῖναι καταλείπονται, ἀλλ' ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἀπόλλυνται.

55 Ἱκανὰ οὖν τὰ ὑπολειπόμενα ταῦτα τὰς τῶν συγκρίσεων διαφορὰς ποιεῖν· ἐπειδήπερ ὑπολείπεσθαί γέ τινα ἀναγκαῖον, καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν φθείρεσθαι] Gassendus: Ἱκανὰ οὖν τὰ ὑπολειπόμενα ταῦτα (ἅμα καὶ τὸ βάρος) τὰς τῶν συγκρίσεων διαφορὰς ποιεῖν, &c. καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν μηδὲν φθείρεσθαι. Sed & posteà legit, Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ δεῖ: sensu postulante; sicque suadentibus MSS. Regiis; qui habent ἀλλὰ μὴν οὐδέ. Et deinde: οὔτε ἀφῖχθαι μέλλει καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁρατὰς ἀτόμους· τὸ γὰρ οὔτε, &c.

56 Ὥστε οὐ μόνον τὴν εἰς ἄπειρον τομὴν ἐπὶ τοὔλαττον ἀναιρετέον, ἵνα μὴ πάντα ἀσθενῆ ποιῶμεν] Quemadmodum Stoici. Sextus contra Mathematicos p. 404. Πρὸς μὲν οὖν εἰς ἄπειρον τέμνεσθαι λέγοντας, τά τε σώματα καὶ τοὺς τόπους, καὶ τοὺς χρόνους, οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ταῦθ' ἥρμοζε λέγειν· οἱ δὲ πάντα εἰς ἀμερῆ καταλήγειν ὑπειληφότες, ὡς οἱ περὶ τὸν Ἐπίκουρον, νεανικωτέραις μᾶλλον ἐνέχονται ταῖς ἀπορίαις. *Atque hæc quidem convenit dicere adversus eos qui dicunt, & corpora, & loca, & tempora, secari in infinitum: ii autem sunt Stoici. Qui autem dicunt omnia desinere in individua, ut Epicurei, implicantur majoribus dubitationibus.*

Καὶ ταῖς περιλήψεσιν τῶν ἀθρόων] Emendabat Gassendus καὶ ὡς ἐν ταῖς περιλήψεσι τῶν ὑγρῶν. ita scilicet suadere videntur, tum hæc quæ præcedunt verba, πάντα ἀσθενῆ ποιῶμεν, tum illa quæ sequuntur, τὰ ὄντα θλίβοντες καταναλίσκειν.

Μηδὲ τοὔλαττον] Lege cum Gassendo, μηδ' ἐπὶ τοὔλαττον· & posteà ἔν τινι cum MSS. non ut vulgo, ἔν τισι· propter vocem μέγεθος, quæ sequitur, quæ singularis est numeri.

57 Πηλίκοι γάρ τινες, &c.] Gassendus: Εἴτε γὰρ πηλίκοι τινὲς ἄπειροι ὦσιν ὄγκοι, εἴτε καὶ οὗτοι ἐξ ὧν ὁπηλικοιοῦν ποτε ὦσιν, δῆλον, ὡς ἄπειρον ἂν καὶ τὸ μέγεθος. Et deinde: Ἄκρον δὲ ἔχοντος τοῦ πεπερασμένου διαληπτόν, εἰ μὴ καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸ θεωρητέον, οὐκ ἔστι μὲν καὶ τὸ ἑξῆς τούτου τοιοῦτον νοεῖν, καὶ οὕτω κατὰ τὸ ἑξῆς εἰς τοὔμπροσθεν βαδίζοντα, εἰς τὸ ἄπειρον οὐκ ἂν ὑπάρξει ποτὲ εἰς τοιοῦτόν τι ἀφικνεῖσθαι τῇ ἐννοίᾳ.

58 Τό τι ἐλάχιστον, &c.] Locus manifestò corruptus: de quo consule Gassendum: qui, ex Regiis Membranis, pro πάντων, rectè hoc loco πάντως reponebat.

Τὸ ἴσον ἡμῖν, &c.] Gassendus: τὸ δ' ἐπὶ μέσον. Et posteà: Ἑξῆς τε καταμετροῦμεν πάντα ἀπὸ τοῦ πρώτου καταρχόμενοι· καὶ οὐ μὲν τὸ αὐτὸ οὔτε μέρεσι μερῶν ἁπτόμενα, ἀλλὰ τῇ ἰδιότητι τῇ ἑαυτῶν, τὰ μεγέθη καταμετροῦμεν, τὰ πλείω πλείοσι, καὶ τὰ ἐλάττω ἐλάττοσι.

Ἀναλογίᾳ δὲ τῇ αὐτῇ κεχρῆσθαι.] Emenda cum 59 Gassendo, κέχρηται.

Ἐπείπερ καὶ ὅτι μέγεθος ἔχει ἡ ἄτομος, &c.] Gassendus: ἐπείπερ καί τι μέγεθος ἔχει ἄτομος, καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἀναλογίαν κατηγορήσαμεν, μικρόν τι ὡς μόνον μακρὸν ἐκβάλλοντες. Et posteà: ἔτι τε τὰ ἐλάχιστα καὶ ἀμιγῆ πρῶτα δεῖ νομίζειν τὸ τῶν μηκῶν καταμέτρημα.

Τῇ διαλόγου θεωρίᾳ ἐπὶ τῶν ἀοράτων.] Sic quoque malè Palatinus: & pejùs Editio princeps, διάλογον. Casaubonus optimè τῇ διὰ λόγου: & ita scriptum exhibent Membranæ Regiæ. Et ita Gassendus edidit.

Ὑπάρχουσα] Gassendus, ἐνυπάρχουσα.

Οὐ δεῖ κατηγορεῖν τὸ ἄνω ἢ κάτω· ἴσμεν τοι τὸ ὑπὲρ 60 κεφαλῆς, ὅθεν ἂν θῶμεν εἰς ἄπειρον ἄγειν ὄν, &c.] Ita Regius Codex vetustior. At recentior: εἰς μὲν ἂν στῶμεν εἰς ἄπειρον ἄγειν ὄν. Editio Frobeniana, & Stephanica: οὐ δεῖ κατηγορεῖν· τὸ ἄνω ἢ κάτω μέν τοι τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς· ὅθεν ἂν τὸ μὲν εἰς ἄπειρον ἄγειν. Gassendus: οὐ δεῖ κατηγορεῖν τὸ ἄνω ἢ κάτω ὡς ἂν εἴη τι μὲν ἀνωτάτω, τὶ δὲ κατωτάτω, τὸ μὲν τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς νοηθέντος εἰς ἄπειρον μηδέποτε φέρεσθαι· τὸ δὲ ὑποκάτω νοηθέντος μὴ εἰς ἄπειρον ἄγεσθαι, ὡς ἅμα ἂν εἴη ἄνω τε καὶ κάτω πρὸς τὸ αὐτό.

Οὔτε γὰρ τὰ βαρέα θᾶττον οἰσθήσεται τῶν μικρῶν 61 καὶ κούφων, &c.] Multa quoque hîc Gassendus, more suo, delet, addit, immutat: sicque totum hunc locum legit: οὔτε γὰρ αἱ βαρεῖς θᾶττον οἰσθήσονται τῶν κούφων, ὅταν γε δὴ μηδὲν ἀπαντᾷ αὐταῖς. Et posteà: οὐθ' ἡ κάτω διὰ τῶν ἰδίων βαρῶν τῇ ταχύτητι διαφέρει. Ἐφ' ὁπόσον γὰρ ἡ ἄτομος οὐκ ἂν κατίσχῃ ἑκατέρωθεν, ἐπὶ τοσοῦτον ἅμα νοήματι τὴν φορὰν σχήσει.

Ἀλλὰ μὲν καὶ κατὰ τὰς συγκρίσεις] Ceteræ Edi- 62 tiones, ἀλλὰ μηδὲ κατά. Codex Regius uterque, & Florentinus, ἀλλὰ μὴν καί. Palatinus, ἀλλὰ μὲν καί. Gassendus, ἀλλὰ μὴν καὶ μηδὲ κατὰ τὰς συγκρίσεις. Et posteà: κατὰ τὸν αἰσθητὸν συνεχῆ χρόνον, καὶ τῷ ἤτε ἐφ' ἕνα, ἤτε ἐπὶ πλείους κατὰ τοὺς λόγῳ θεωρητοὺς χρόνους, ἀλλὰ ῥητέον μόνον, ὅτι ἀντικόπτουσιν, ἕως ἄν, &c.

Ὅτι ἡ ψυχὴ σῶμά ἐστι λεπτομερές, παρ' ὅλον τὸ 63 ἄθροισμα παρεσπαρμένον] Sextus, adversus Mathematicos paginâ 321. καὶ γὰρ οὐδὲ τὰς ψυχὰς ἐνεστιν ὑπονοῆσαι κάτω φερομένας· λεπτομερεῖς γὰρ οὖσαι καὶ οὐχ ἧττον πυρώδεις, ἢ πνευματώδεις, εἰς τοὺς ἄνω μᾶλλον τόπους κουφοφοροῦσι· καὶ καθ' αὑτὰς δὲ διαμένουσι· καὶ οὐχ, ὡς ἔλεγεν ὁ Ἐπίκουρος, ἀπολυθεῖσαι τῶν σωμάτων, καπνοῦ δίκην σκιδναμ-

ται, &c. *Neque enim licet animas suspicari deorsum ferri. Nam cùm sint subtiles, & non minùs ignea quàm spirituales, sua levitate magis feruntur in loca superiora. Quin etiam per se permanent. Neque, ut dicebat Epicurus; soluta à corporibus disperguntur instar fumi.* Ceterùm, præter Epicurum, non solùm Philosophorum plurimi, verùm ex Sanctis Patribus nonnulli, corpoream animam esse existimarunt: qua de opinione legendus omnino Gassendus hoc loco. Epicurus ipse, infrà: *οἱ λέγοντες ἀσώματον εἶναι τὴν ψυχὴν, ματαιάζουσιν. ἄθροισμα, massum*, seu *corpus*, Gassendus interpretatur.

Τοῦτο δὲ πᾶν αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς δῆλον.] Gassendus, δηλοῦσι. Et posteà, ἂν λοιπῶν, pro eo quod simpliciter legitur, ὧν.

64 Ἐστεγάζετο πῶς] Etiam Posidonius apud Achillem Tatium, Epicureos ait, τὰς ψυχὰς ὑπὸ σωμάτων συνέχεσθαι. διακρατεῖσθαι, dixit Sextus Empiricus.

Κατὰ τὴν κίνησιν σύμπτωμα, &c.] Ita optimè Codex Regius recentior. Perperam Editio Basileensis & Stephanica, δύνησιν. Mox, κατὰ δὲ τὴν legit Gassendus, pro κατὰ τὴν: ita scilicet sensu exigente.

65 Διὸ δὴ καὶ ἐνυπάρχουσα ἡ ψυχὴ] Gassendus: ἐνυπαρχούσης τῆς ψυχῆς.

Ἀλλὰ ἂν καὶ ταύτη ξυναπόλληται, &c.] Gassendus: ἀλλὰ ἂν καὶ ταύτη ξυναπόλλυται ὀξὺ καὶ ἡ αἴσθησις τοῦ στεγάζοντος λυθέντος, εἴθ' ὅλου, εἴτε καὶ μέρους τινὸς, ἐν ᾧπερ διαμένη.

Καὶ μὴν καὶ λυομένου τοῦ ὅλου ἀθροίσματος, ἡ ψυχὴ διασπείρεται] Sextus, dicto loco: καὶ ψυχ, ὡς ἔλεγεν ὁ Ἐπίκουρος, ἀπολυθεῖσαι τῶν σωμάτων (ψυχαὶ) καπνοῦ δίκην σκίδνανται. Habuit Epicurus hanc comparationem à Cebete; qui apud Platonem, in Phædro, contra Socratem de discessu animæ à corpore disserens, ait, ὥσπερ πνεῦμα ἢ καπνὸς διασκεδασθεῖσα οἴχηται διαπταμένη.

66 Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε λέγει ἐν ἄλλοις, &c.] Gassendus: (τόδε μὲν λέγει καὶ ἐν ἄλλοις.) Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐξ ἀτόμων αὐτὴ σύγκειται, λειοτάτων τε, καὶ στρογγυλωτάτων, οὐ πολλῷ τινι διαφερουσῶν τῶν τοῦ πυρός. Procul dubio legendum οὐ πολλῷ τινι, non, ut vulgò scriptum est, πολλῷ τινι: fuit enim Democriti sententia, πῦρ τε καὶ θερμὸν, ψυχὴν εἶναι, ut est apud Aristotelem lib. I. de Anima cap. 2. Additur apud Aristotelem, ex sententia Democriti, ἀπείρων γὰρ ὄντων σχημάτων, καὶ ἀτόμων τὰ σφαιροειδῆ πῦρ, καὶ ψυχὴν εἶναι.

Καὶ ἐξ ἀτόμων αὐτὴν συγκεῖσθαι λειοτάτων καὶ στρογγυλωτάτων] Sextus Empiricus Pyrrhoniarum Hypotyposeon III. 23. φησὶ τὴν ψυχὴν, (Ἐπίκουρος) ἐπεὶ καὶ πάντα, ἐξ ἀτόμων συνεστάναι. Huc respexisse vult Dionysius Gothofredus Alfenum Jurisconsultum in L. 76. D. de Judiciis: *Quod si quis putaret, partibus commutatis, aliam rem fieri: fore, ut ex ejus ratione nos ipsi non iidem essemus, qui ab hinc anno fuissemus: propterea quod, ut Philosophi dicerent, ex quibus particulis minimis constiterimus*, (aliàs *consisteremus*, & rectiùs) *hac cotidie ex nostro corpore decederent, aliaque extrinsecus in earum locum accederent. quapropter cujus rei species consisteret, rem quoque eamdem esse existimari.* Ibi enim corpus hominis pro ipso homine sumitur. At Cujacius *Philosophos* hoc loco, non de Epicuro, aut Democrito aut Leucippo; qui ex atomis existimarunt fieri quæ sunt, quæque cernuntur omnia; sed de Heraclitiis & Stoicis accipit, qui corpora nostra rapi dixerunt fluminum more, & in assidua diminutione atque adjectione esse; nec quemquam esse manè qui fuit pridie. Eum videsis Observat. lib. XXIII. cap. ultimo.

Παρεσπαρθεῖ] Codices Regii, παρεσπαρθρεῖ. Gassendus, παρίζεται.

Τὸ δὲ λογικὸν, ἐν τῷ θώρακι] Tertullianus de Anima capite XV. ubi de variis Philosophorum & Medicorum sententiis circa sedem τοῦ ἡγεμονικοῦ: *Nec in superciliorum meditullio, ut Strato Physicus: nec in tota lorica pectoris, ut Epicurus.* Plutarchus de Placitis Philosophorum libro IV. capite 4. Δημόκριτος, Ἐπίκουρος, διμερῆ τὴν ψυχὴν, τὸ μὲν λογικὸν ἔχουσαν ἐν τῷ θώρακι καθιδρυμένον, τὸ δὲ ἄλογον καθ' ὅλην τὴν σύγκρισιν τοῦ σώματος διεσπαρμένον. Et cap. 5. Παρμενίδης ἐν ὅλῳ τῷ θώρακι, καὶ Ἐπίκουρος. Vide nos suprà ad Zenonem Citieum.

Ὕπνον τε γίνεσθαι τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν, τῶν παρ' ὅλην τὴν σύγκρισιν παρεσπαρμένων, &c.] Gassendus: ὕπνος τε γίνεται. Et posteà: ἤτε καὶ συμπιπτόντων τινῶν. Post hæc verba τοῖς ἐσπαρμένοις, addit, τὰ μὲν ἐξωθούντων, τὰ δὲ συνταραττόντων: ex Lucretio videlicet: cujus hi sunt versus lib. IV.

Principio, Somnus fit, ubi 'st distracta per artus
Vis animæ, partimque foras ejecta recessit,
Et partim contrusa magis concessit in altum:
Dissolvuntur enim tum demum membra, fluuntque.
Nam dubium non est, animai quin opera sit
Sensus hic in nobis, quem cùm sopor impedit esse,
Tum nobis animam perturbatam esse putandum est,
Ejectamque foras; non omnem; namque jaceret
Æterno corpus perfusum frigore leti, &c.

Τό, τε σπέρμα, ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων φέρεσθαί γε δεῖ, &c.] Emendat Gassendus: τό, τε σπέρμα, ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων φέρεται· καὶ τῷ γε δεῖ προσκατανοεῖν ὅτι πῶς ἀσώματον. Λέγω δὲ κατὰ τὴν πλείστην ὁμιλίαν τοῦ ὀνόματος, ἐπὶ τοῦ καθ' ἑαυτὸ νοηθέντος ἀσωμάτου. 67

Ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων] Quæ fuit Democriti opinio. Plutarchus de Placitis Philos. lib. V. cap. 3. ubi de seminis natura: Ἐπίκουρος, ψυχῆς καὶ σώματος ἀπόσπασμα. Δημόκριτος, ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων καὶ τῶν κυριωτάτων μερῶν ὁ γόνος τῶν σαρκικῶν ἰνῶν. Idem visum & magno Hippocrati: cujus hæc sunt verba in libello de Genitura: ἡ δὲ γονὴ τοῦ ἀνδρὸς ἔρχεται ἀπὸ παντὸς τοῦ ὑγροῦ, τοῦ ἐν τῷ σώματι ἐόντος, τὸ ἰσχυρότατον ἀποκριθέν.

Μνημονεύων τῶν ἐν ἀρχῇ ῥηθέντων, &c.] Gassendus: μνημονεύων τε καὶ τῶν ἐν ἀρχῇ, &c. Et posteà: εἰς τὸ τὰ κατὰ μέρος. 68

Ὡς ἂν εἰς αὐτὰ βεβηκότα, &c.] Isaacus Casau-

bonus, ex Galesio, ὡσανεὶ συμβεβηκότα. Gassendus: ὡσανεὶ αὐτοῦ συμβεβηκότα, ἤτοι πάντα ἢ ἐν τοῖς ὁρατοῖς, ἤτοι καὶ ἐν τοῖς αἰσθήσεσιν ἄλλαις γνωστοῖς, οὐθ' ὡς καθ' ἑαυτάς. Et deinde: οὐθ' ἕτερα τὰ ἐπέρχοντα, pro eo quod legitur ὡς οὐθ' ἕτερα τὰ προϋπάρχοντα, Mericus Casaubonus, Isaaci filius.

69 Καθ' ὅλου μὲν τοῦτον] καθ' ὅλου ἐκ τούτων, Gassendus. Idem mox legit, ἰδίαν, non ἀΐδιον: & ita in sequentibus aliquoties. Eum vide.

Οὐχ οἷόν τ' εἶναι] Gassendus: οὐχ οἷόν τι μέν. Et mox: ἤτοι τῶν καθ' ὅλου μεγεθῶν, ἃ συστῇ ἔκ τινων ἐλαττόνων. Et mox: ἰδίαν, pro ἀΐδιον.

70 Καὶ οὐκ ἀΐδιον παρακολουθεῖν, &c.] Gassendus: καὶ οὐκ ἴδια παρακολουθεῖν, ὧν μέν τοι ἀόρατα ἦν τινα, καὶ ἀσώματα.

Κατὰ τὸ ἀθρόον, &c.] Gassendus: καὶ τὸ ἀθρόον. Et mox: ἰδίων, pro ἀϊδίων. Et mox: παρακολουθοῦν τὸ ἀθρόον ἑκάστοις, pro παρακολουθοῦντος τοῦ ἀθρόου ἕκαστα. Ac præterea, semel, iterumque, & tertium, ἰδίων, pro ἀϊδίων. Et ταῦτα καὶ τὰ, pro πάντα τά. Et ἰδίως, pro ἀϊδίων.

72 Καὶ μὴν καὶ τὸ δέ γε δεῖ] Ceteræ Editiones, καὶ μὴν καὶ τό γε δή. Gassendus, καὶ μὴν καὶ τό γε δεῖ.

Ἀνάγοντες ἐπὶ τὰς βλεπομένας παρ' ἡμῖν αὐτοῖς προσλήψεις] Ceteræ Editiones, προλήψεις. Gassendus: ἀνάγοντες ἐπὶ τὰς τῶν βλεπομένων παρ' ἡμῖν αὐτοῖς προλήψεις. Et aliquantò pòst τούτῳ, pro τοῦτο: propter adverbium συγγενικῶς. Ac rursus, κατ' αὐτοῦ, pro καθ' ἑαυτοῦ.

73 Ἴδιόν τι σύμπτωμα περὶ ταῦτα πάλιν αὐτὸ τοῦτο ἐννοοῦντες καθὸ χρόνον ὀνομάζομεν] Sextus Empiricus adversus Mathematicos pag. 418. ἀλλὰ γὰρ ἐκ τούτων φανερὸν, ὅτι ὁ Ἐπίκουρος ἀσώματον οἴεται τὸν χρόνον ὑπάρχειν· οὐ παραπλησίως δὲ τοῖς Στωϊκοῖς. ἐκεῖνοι γὰρ, ὡς λέλεκται, ἀσώματόν τι καθ' αὐτὸ νοούμενον ὑποστήσαντο τὸν χρόνον. Ἐπίκουρος δὲ, συμβεβηκός τισιν. *Verumenimvero ex his est perspicuum, quod Epicurus tempus opinatur esse incorporeum; sed non eo modo quo Stoici. Nam illi quidem, ut dictum est, statuerunt tempus esse quidpiam incorporeum, si per se intelligatur. Epicurus autem, ut quod aliquibus accidat.*

Φησὶ δὲ καὶ ἐν τῇ β' τοῦτο Περὶ φύσεως] Lege cum MSS. Regiis, φησὶ δὲ τοῦτο καὶ ἐν τῇ β' Περὶ φύσεως.

Καὶ ἐν ἄλλοις τὴν γῆν τῷ ἀέρι ἐποχεῖσθαι] Legit
74 Gassendus, φησὶ δὲ καὶ ἐν ἄλλοις: deletque, τὴν γῆν τῷ ἀέρι ἐποχεῖσθαι: quæ remittit inferiùs: quòd intempestivè hìc interserantur, omniaque conturbent. Eamdem ob caussam, verba illa ἐν τῇ ιβ' περὶ τούτου φησὶν, quæ illico interseruntur post vocem αὐτοὺς, præmissis vocibus τοῦτο δὲ, reponit post vocem ἔχειν. Sed alia & mutat & addit. hoc scilicet modo: φησὶ δὲ καὶ ἐν ἄλλοις. Verba sunt Laërtii. Hæc verò, Epicuri, Ἔτι δὲ καὶ τοὺς κόσμους οὔτε ἐξ ἀνάγκης δεῖ νομίζειν ἕνα σχηματισμὸν ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ διαφόρους αὐτούς. τοὺς μὲν, σφαιροειδεῖς, καὶ ᾠοειδεῖς ἄλλους, καὶ ἀλλοιοσχήμονας ἑτέρους· οὐ μέν τοι πᾶν σχῆμα ἔχειν. Καὶ μὴν καὶ τὴν γῆν τῷ ἀέρι ἐποχεῖσθαι, ὡς συγγενῆ οὖσαν, ὥσπερ καὶ τὰ ζῶα τῇ γῇ· οὐδὲ γὰρ τὰ ζῶα εἶναι ἐξ ἀνάγκης ἀποκριθέντα ἀπὸ τοῦ ἀπείρου, οὐδὲ προσπεπτωκότα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Audax sanè emendatio; sed necessaria, si sensum commodum ex textu Laërtiano elicere velis.

Ὡς μὲν τῷ τοιούτῳ, καὶ οὐκ ἂν, &c.] Gassendus: ὡς ἐν τῷ μὲν τοιούτῳ ἐμπεριελήφθη τὰ τοιαῦτα σπέρματα, ἐξ ὧν ζῶά τε, καὶ φυτὰ, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα θεωρούμενα συνίσταται· ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ, οὐκ ἂν ἐδυνήθη ἐμπεριληφθῆναι, ὥστε ταῦτα συνίστασθαι, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐντραφῆναι· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῆς γῆς νομιστέον.

Καὶ ἐν μέν τισι περιόδοις καὶ χρόνοις ἀπὸ τῶν ἀπὸ 75
τοῦ ἀπείρου, ἐν δέ τισι κατ' ἐλάττους, &c.] Gassendus: καὶ ἐν μέν τισι κατὰ μείζους χρόνους τοῦτο ἀποπεραίνειν, ἐν δέ τισι κατ' ἐλάττους: nimiâ sanè licentiâ; quod ipse Gassendus non diffitetur. Sed is videndus, ejusque rationes perpendendæ.

Ὅθεν καὶ τὰ ὀνόματα ἐξ ἀρχῆς μὴ θέσει γενέσθαι, ἀλλ' αὐτὰς τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων καθ' ἕκαστα ἔθνη ἴδια πασχούσας πάθη, καὶ ἴδια λαμβανούσας φαντάσματα] Similiter Stoicis nomina sunt φύσει. Aristoteli, sunt θέσει: qua de re diximus suprà ad Zenonem Citticum, quò legentes remitto. Videndus & hìc Gassendus; & Bullialdus in Commentario ad Claudii Ptolemæi Tractatum περὶ κριτηρίου καὶ ἡγεμονικοῦ, pag. 78. & sequentibus.

Οὐ γὰρ συμφωνοῦσι πραγματεῖαι καὶ φροντίδες, καὶ 77
ὀργαὶ, καὶ χάριτες μακαριότητι] Atque hoc est quod ait Lucretius de Natura divina:

Nam privata dolore omni, sejuncta periclis,
Ipsa suis pollens opibus, nihil indiga nostri,
Nec bene promeritis capitur, nec tangitur irâ.

Et Seneca libro & capite IV. de Beneficiis, ex sententia Epicuri: *Deus nihil agit, nec magis illum beneficia, quàm injuria tangunt.* Adde Ciceronem libro I. in Pisonem, ubi quoque De Epicuri circa Deos opinione: *Dii neque propitii cuiquam esse solent, neque irati*, & Lactantium libro de Ira Dei capite 4. *De Schola Epicuri est, sicut iram in Deo non esse, ita nec gratiam quidem. Nam cùm putaret Epicurus alienum esse à Deo malum facere, atque nocere, quod ex affectu iracundiæ plerumque nascitur, ademit ei etiam beneficentiam, quoniam videbat consequens esse, ut si habeat iram Deus, habeat & gratiam. Itaque ne vitium concederet, etiam virtutis fecit expertem.*

Μήτ' αὖ λυπηρὰ ἅμα, &c.] Gassendus: μήτ' αὖ λυπηροῦ ἅμα τούτου, καὶ ἀνεστραμμένου τὸ τὴν μακαριότητα κεκτημένον. Et paullò pòst: ἐξ ὧν μηδ' ὑπεναντίαι γίνωνται, pro, ἐὰν μηδ' ὑπεναντίαι ἐξ αὐτῶν. Emericus Casaubonus, μήτ' αὖ πυρὸς ἅμμα ὄντα συνεστραμμένα τὴν μακαριότητα. Id est, *Neque rursus credibile est, quæ natura sua beata sunt, quasi qua sint ignis accensus, & convertantur ἀεὶ, hos motus sponte sua in se recepisse.* Eum vide.

Ἐνταῦθα] Gassendus ἐντεῦθεν. Et posteà: καὶ ἐν τῷ 78
μάλιστα τινὲς φύσεις, &c. interposito scilicet μάλιστα, ut sit aliqua sententiæ cohæsio.

Πρὸς τὴν εἰς τοῦτο ἀκρίβειαν, &c.] Gassendus: πῶς τούτοις ἀκριβοῦν, κατὰ τὸ, Εἶναι μὲν ἐν τοῖς τοιούτοις

οὕτως τὸ Πλεοναχῶς, καὶ τὸ Ἐνδεχομένως καὶ τὸ Ἄλλως πῶς ἔχειν.

Καὶ τοῦτο καταλαβεῖν] Gassendus καὶ γὰρ τοῦτο.

79 Μὴ δυνήσεται] Sic Palatinus. Florentinus, & Stephani Editio, μὴ δύνηται. Gassendus: δύναται: & mox, κατὰ τὴν: pro καὶ τήν.

Τοιούτων τρόπων ὥσπερ] Gassendus, τοιούτων ὥσπερ. Mox verò, παρ' ἡμῖν: pro κατὰ μέρος: quæ verba hîc locum habere non possunt. Et posteà, ἀκρίβειαν, pro χρείαν ἀκρίβειαν.

80 Ἀφρονοῦντας τῶν οὐδὲ μοναχῶς ἔχον ἢ γινόμενον γνωριζόντων, &c.] Gassendus: καταφρονοῦντας δὲ τῶν οὔτε τὸ μοναχῶς ἔχον ἢ γινόμενον γνωριζόντων, οὔτε τὸ πλεοναχῶς συμβαῖνον, μόνον δὲ τὴν ἐκ τῶν ἀποστημάτων φαντασίαν παραδιδόντων, ἔτι τε ἀγνοούντων ἐν ποίοις ἐστὶν, ἢ οὐκ ἔστιν ἀταρακτῆσαι. Et posteà: καὶ ἐπὶ τοῦτο: pro καὶ ἐφ' οἷοις.

81 Ἐν τῷ ταῦτα μακάριά τε δοξάζειν, καὶ ἄφθαρτα, &c.] Gassendus: ἐν τῷ τὰ μακάριά τε δοξάζειν, καὶ ἄφθαρτα εἶναι, καὶ ὑπεναντίας ἅμα ἔχειν τούτοις καὶ βουλήσεις καὶ πράξεις, καὶ πάθη. καὶ ἐν τῷ αἰώνιον, &c.

Εἴτε κατὰ ταύτην τὴν ἀναισθησίαν, &c.] Gassendus: (καὶ κατὰ ταύτην μὲν ἀναισθησίαν τὴν ἐν τῷ τεθνάναι φοβουμένοις, ὥσπερ ὄντας καὶ ἔτι αὐτοὺς) καὶ ἐν τῷ, &c.

Μὴ δόξαις ταῦτα πάσχειν] Gassendus: μὴ δόξαις ψιλαῖς ἴσχειν. Et posteà: ὥστε μὴ ὁρίζοντάς τι ὄντως δεινόν. Et deinde: τῷ εἶναι ἃ ἐδόξαζον: pro τῷ εἰ καὶ ἐδόξαζον.

82 Καὶ ὁ φόβος ἐγίνετο] Gassendus: καὶ ὁ φόβος γίνεται. Et postea: ὅσα φοβεῖ, non verò καὶ ὅσα φοβεῖ.

Ταῦτά σοι, ὦ Ἡρόδοτε, ἐστὶ κεφαλαιωδέστατα ὑπὲρ τῆς τῶν ὅλων φύσεως ἐπιτετμημένα] Atque hinc est quòd ipse Epicurus, infrà in Epistola ad Pythoclem, vocat *parvam Epitomen* hanc Epistolam ad Herodotum. Codex Florentinus habet, ἐπὶ κεφαλαιωδέστατα ὑπὲρ τῆς τῶν ὅλων φύσεως ἐπιτεταγμένα.

83 Δυνατὸς, κατασχεθῇ] Gassendus: κατὰ τὸ δυνατὸν κατασχεθεὶς.

Ἀσύγκριτον] Palat. & Florent. ἀσύμβλητον.

Καὶ γὰρ καὶ καθαρὰν ἀφ' ἑαυτοῦ ποιήσει] Gassendus: Καὶ γὰρ καὶ καθαρὰ ἀφ' ἑαυτοῦ ποιήσει πολλὰ τῶν κατὰ μέρος ἐξακριβουμένων κατὰ τὴν ὅλην, &c.

Καὶ αὐτὰ ταῦτα ἐν μνήματι θέμενος] Codex Florentinus: ἐν μνήμῃ τιθέμενος. Gassendus: ἐν μνήμῃ τιθεμένοις, vel τιθέμενα. Atque, ita etiam Casaubonus.

Συνεχῶς βοηθήσει] Gassendus: συνεχῶς ἑαυτῷ βοηθήσει. Et posteà: καὶ τοὺς τελείως, pro ἢ καὶ τελείως. & ἀναβάντας, pro ἀναλύοντας.

Περιοδῶν] περιοδειῶν, Palatinus Codex, & Regiæ Membranæ, & Stephanica Editio: quam lectionem alteri prætulit Gassendus; qui & mox περιοδείαν legit, non περίοδον.

Ὅσα δὲ μὴ παντελῶς, &c.] Gassendus: Ὅσοι δὲ καὶ παντελῶς αὐτῶν ἀποτετελεσμένοι ἐν τούτοις εἰσὶν, οἱ καὶ κατὰ τὸν ἄνευ φθόγγου τρόπον, &c.

Περὶ τῶν μετεώρων] Rectè Gassendus observabat, hac voce, hoc loco, non ea solùm comprehendi quæ in aëre apparent ac fiunt, sed illa etiam maximè quæ in æthere, seu cœlo visuntur: videlicet sidera, & quæ varia iis accidunt.

Βαστάζειν] Casaub. βαστάζεις. Gassendus: βαστάζοιντο. 84

Καὶ τοῖς εἰς ἀσχολίας βαθυτέρας τῶν ἐγκυκλίων τινὸς ἐμπεπλεγμένοις] Hæc desiderantur in Frobeniana Editione. Agnoscuntur à ceteris Editionibus, necnon à MSS. 85

Καὶ διὰ μνήμης ἔχον] Exercuisse Epicurum discipulos suos, sua Scripta ut memoriæ mandarent, suprà vidimus. Infrà: ταῦτα δὴ πάντα μνημόνευσον.

Νομίζειν] Gassendus: νομίζειν δεῖ. Et mox βεβαίαν; pro βέβαιον, propter πίστιν. sed nihil opus. βέβαιος Atticis ὁπλυκῶς usurpatur. Noster infrà §. 134. ἀβέβαιον αἰτίαν.

Ὑπάρχειν] Gassendus, ὑπάρχει. Et non multò pòst, κενὰ, non καινά. Optimè. κενὰ, etiam Regiæ Membranæ. Adde, quòd mox sequitur, καὶ κενῆς δόξης. 86

Ἀσείστως κατὰ πάντων, κατὰ πλεοναχὸν τρόπον ἐκκαθαιρομένων, &c.] Gassendus: ἀσείστως κατὰ πλεοναχὸν τρόπον ἐκκαθαιρόμενα. 87

Φέρειν τῶν παρ' ἡμῖν τινα φαινομένων] Gassendus: φέρειν δεῖ ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν γινομένων.

Τῶ δὲ κόσμῳ ἐν ᾧ λῆγον] Gassendus: ὁ δὲ κόσμος ἐν ᾧ λήγει. 88

Κόσμος ἐστὶ περιοχή τις οὐρανοῦ, ἄστρα τε καὶ γῆν, καὶ πάντα τὰ φαινόμενα περιέχουσα] De mundi definitione, diximus suprà ad Zenonem Citticum.

Καὶ οὐ λυομένου, &c.] Gassendus: (οὗ καὶ λυομένου ἐν αὐτῷ σύγχυσιν λήψεται.) Et posteà: καὶ λήγουσα ἢ ἐν περιαγομένῳ, ἢ ἐν στάσιν ἔχοντι.

Καὶ ἐν κόσμῳ καὶ μετακοσμίῳ] Gassendus simpliciter, καὶ ἐν μετακοσμίῳ. Et posteà, καὶ ἐν πολυκένῳ; pro eo quod simpliciter scriptum est ἐν πολυκένῳ. Et deinde: καὶ ἐν μεγάλῳ εἰλικρινεῖ κενῷ: pro καὶ οὐκ ἐν μεγάλῳ εἰλικρινεῖ, καὶ κενῷ. Et rursus: καίτοι οὐ καθάπερ τινές φασιν. In Florentino Codice scriptum est καθάπερ τινὰ φύσιν. 89

Δεῖνόν] MSS. Regii δῖνον: & ita omnino legendum patet ex Observatione sequenti. 90

Καθάπερ τῶν Φυσικῶν καλουμένων φησί τις] Videtur esse Leucippus, ut rectè Gassendus conjiciebat. Laërtius suprà, in Vita Leucippi: ἤρεσκεν αὐτῷ, φέρεσθαι κατ' ἀποτομὴν ἐκ τῆς ἀπείρου πολλὰ σώματα παντοῖα τοῖς σχήμασιν εἰς μέγα κενόν· ἅπερ ἀθροισθέντα δίνην ἀπεργάζεσθαι μίαν, καθ' ἣν προσκρούοντα καὶ παντοδαπῶς κυκλούμενα, διακρίνεσθαι χωρὶς τὰ ὅμοια πρὸς τὰ ὅμοια.

Οὐ καθ' αὑτά] Malè ceteræ Editiones, & MSS. Regii, καθ' αὑτά. Vide Gassendum.

Κατὰ προσκρίσεις] Sic rectè MSS. Regiæ Bibliothecæ. Minùs rectè ceteræ Editiones, τὰ κατὰ προσκρίσεις.

Ἢ τὸ συναμφότερον] Gassendus: ἤτοι συναμφοτέρων: qui & verba illa καὶ ὅσα γε δὴ σώζει, quæ vulgò habentur post vocem κόσμου, reponit post ista, ὁμοίως δὲ καὶ γῆ, καὶ θάλαττα.

Τὸ δὲ μέγεθος ἡλίου τε καὶ τῶν λοιπῶν ἄστρων κατὰ 91

μέντοι πρὸς ἡμᾶς, τηλικοῦτόν ἐστιν, ἡλίκον ὁποῖον φαίνεται] Cicero Academ. IV. ubi de Sole: *Epicurus autem posse putet etiam minorem esse eum, quam videatur, sed non multò. ne majorem quidem multò putat esse, vel tantum esse quantus videatur: ut oculi aut nihil, aut non multum mentiantur.* Plutarchus de Placitis Philosophorum II. 21. ubi de magnitudine Solis: Ἐπίκουρος, *τηλικοῦτον ἡλίκος φαίνεται, μικρῷ μείζων ἢ ἐλάττων.* Sudat hic multùm Gassendus, frustraque laborat, ut Epicurum suum inscitiæ culpâ in Astronomicis absolvat. Absolvere autem præcipuè conatur propter hæc verba, *κατὰ μέντοι πρὸς ἡμᾶς.* cum vide. *Epicurus in physicis totus est alienus.* inquit alicubi Marcus Tullius. Ceterùm pro, *ἡλίκον ὁποῖον φαίνεται*, legit Gassendus hoc loco, *ἡλίκον φαίνεται.* Verosimile est Scriptorem Librarium in margine addidisse *καὶ τοῖον, ὁποῖον*, propter id quod sequitur de Solis colore: quæ verba cùm in textum posteà irrepsissent, excidisse videtur *καὶ τοῖον*, propter horum verborum cum sequenti *ὁποῖον* similitudinem. Codex Florentinus; quod valde notandum; vocem *ὁποῖον* non agnoscit.

Ἢ *τηλικοῦτον οὐχ ἅμα.*] Gassendus: *καὶ τηλικοῦτον οὐχ ὑπάρχει.*

92 Ἀνατολὰς *καὶ δύσεις*, &c. *δύνασθαι*] Gassendus: *ἀνατολαὶ καὶ δύσεις*, &c. *δύνανται.* Et posteà: *καθ' ἑκατέρους*, non *καὶ καθ' ἑτέρους. καθ' ἑκαθέρους*, Regiæ Membranæ. Malè. Sed de ortu & occasu siderum ex Epicuri & aliorum philosophorum sententia, videndus omninò toties memoratus & toties memorandus, *ὁ φιλοσοφικώτατος* Gassendus.

Κατ' *ἐκφάνειαν*] Emenda *κατ' ἐμφάνειαν.*

93 Εἶτα *τῇ θερμασίᾳ κατά τινα ἐπινέμησιν τοῦ πυρὸς*] Vertit uterque interpres: *Ignis calore, per quamdam distributionem.* Quantò meliùs Gassendus! *ob calorem, atque idcirco aviditatem pabuli, in consequentia versùs occasum loca ad depastionem procedente.* Ceterùm, sic locus ille legitur in Editione Basileensi: *εἶτα τῇ θερμασίᾳ τοῦ πυρὸς ἀεὶ*, &c.

Ἢ *καὶ ὕλης ἀεὶ ἐπιτηδείως ἐχομένης καὶ ἐμπιπραμένης*] Regius Codex uterque: *ἐπιτηδείας ἐμπιπραμένης.* Florentinus: *ἐπιτηδείας ἐχομένης, καὶ ἐμπιπραμένης.* Gassendus: *ἢ καὶ ὕλης ἀεὶ ἐπιτηδείας ἐχομένης, καὶ τῆς μὲν ἐμπιπραμένης*: propter id quod sequitur, *τῆς δὲ καταλιπούσης.*

Μὴ *φοβούμενος τὰς ἀνδραποδώδεις Ἀστρολόγων τεχνιτείας*] Observat hoc loco Gassendus, notari ab Epicuro, non Astrologiam Judiciariam, (necdum enim Epicuri temporibus in Græcia percrebuerat, utcumque statim à Beroso in eam invecta fuerit) sed operosas illas quas vocant Planetarum Theorias, seu Hypotheses; quarum exemplum in Eudoxo, Callippo & Aristotele habebat. Non quòd visus fuerit speciatim ullam damnare Hypothesin, (verba sunt Gassendi) sed quòd patienter non tulerit, haberi ullam ita ratam, ut ceteræ non conferentur paris cum ea esse probabilitatis. Hoc enim est, quod esse censuit *ἀνδραποδῶδες*, mancipii videlicet more, uni cuipiam addictum esse.

Καὶ *καταστροφὴν τοῦ σώματος*, &c.] Argutè Gassendus, *καὶ κατὰ στροφήν*: disjunctim. Legit deinde, 94
μοναχόν, pro *μοναχῇ*, quemadmodum non multò pòst habetur. Et posteà: *ἤτε*, pro *οὔτε*. Et statim: *μὴ δύναιτο*, pro *καί τι ἀδύνατον.* Et statim rursus: *ἐπιθυμοῖ*, non *ἐπιθυμῶν.*

Ἐνδέχεται *δὲ ἀπὸ τοῦ ἡλίου*] Gassendus: *ἐνδέχεται δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἡλίου.*

Καὶ *τὰς ἀκολούθους αὐτοῖς ὑποθέσεις*] Gassendus: 95
καὶ τὰς ἀκολούθους αὐτῷ; referri enim debet ad *πλεοναχὸν τρόπον.* Legit & mox *ἄλλοθι*, pro *ἄλλοτε.*

Καὶ *ὅσοι πάντα*] Gassendus: *καὶ ὅσοι πάντη.*

Ἐπὶ *πάντων γὰρ τῶν μετεώρων τὴν τοιαύτην ἰχνεύειν* 96
οὐ προσθετέον] Gassendus: *τὴν τοιαύτην ἰχνεύειν ὁδὸν προσθετέον.* Et posteà: *ἦν γάρ τις μαχόμενος ᾖ*: non ut hìc legitur, *ἦν γάρ τισι μαχομένοις.*

Καὶ *τὰς ἅμα συγκρίσεις*] *συγκυρήσεις*, Codex Florentinus. Nihil mutandum.

Ἀλλὰ *κατ' ἀναχώρησιν*] Addit Gassendus, *πάλιν ἐκλάμπεσθαι.*

Διογένης *ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἐπιλέκτων*] 97
De illo Diogene, deque illo ejus libro, diximus suprà, in hac ipsa Vita.

Ἅπασα *ἡ τῶν μετεώρων ἀντιλογία ματαία ἔσται*] Sic Palatinus Codex. Basileensis Editio, *ἅπασα περὶ τῶν μετεώρων*, &c. Regiæ Membranæ, *ἅπασα ἡ περὶ τῶν.* Gassendus: *ἅπασα ἡ περὶ τῶν μετεώρων αἰτιολογία*, &c. Optimè. Sed & paullò pòst legit *φερομένοις*, non *φερομένους*: & *δυναμένοις*, non *δυναμένους*: post quam ultimam vocem, addit hæc verba, *μήτε διανοουμένοις*: quæ excidisse videntur ob affinitatem, creditamque cum præcedentibus, *μὴ δυναμένοις*, identitatem.

Μήκη *νυκτῶν καὶ ἡμερῶν παραλλάττοντα*] Addit 98
Gassendus, *ἐνδέχεται.* Legit verò posteà: *καὶ πάλιν βραδείας ὑπέρ τε, καὶ ὑπὸ γῆς, παρὰ τὸ τὰ μήκη τέπων παραλλάττειν. Καὶ παρὰ τὸ, τόπους τινὰς περαιοῦσθαι τάχιον, ἢ βραδύτερον, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν τινα θεωρεῖται.* Et deinde: *ὁ δυνατόν*, non *εἰ δυνατόν.*

Ἐπεὶ *σημασίαι*] Editio Basileensis, *ἐπισημασίαι.* Legendum omninò Ἐπισημασίαι. Sunt verò *ἐπισημασίαι τῶν ἀστέρων*, præsignificationes astrorum, seu indicationes, ac pronuntiationes pluviarum, ventorum, æstuum, siccitatum, aliarumque mutationum aëris, prout oriuntur aut occidunt Sidera. Vide Arist. in Prob. XXVI. 13. Rectè suprà scriptum est, *αἱ δ' ἐπισημασίαι αἱ γινόμεναι ἐπί τισι ζῴοις, κατὰ συγκύρημα γίνονται τοῦ καιροῦ.*

Καὶ *κατὰ συγκυρήσεις*] Optimè: & ita codex Palatinus & Florentinus. Perperam *συγκρίσεις* Editio Frobeniana & Stephanica. Etiam infrà *συγκύρημα* legitur, loco in proximè superiori Observatione allato.

Καὶ *παρ' ἑτέροις ὡσεὶ ἀέρος καὶ μεταβολῆς*] Casaubonus putabat legendum *καὶ παρ' ἕτερα, ὡσεὶ ἀέρος μεταβολήν*: aut potiùs quid deesse. Et certè quid deest. Id supplet Gassendus ex mente Epicuri: legitque: *καὶ κατὰ συντεύξεις αἰτίων τινῶν, ἅμα ταῖς τῶν ἄστρων ἀνατολαῖς, καὶ δύσεσι, τινὸς τοῦ ἀέρος μεταβολῆς.* Legit quoque posteà: *ποῖον παρὰ τοῦτο.*

ἢ τοῦτο αἴτιον, pro ποίοις παρὰ τοῦτο ἢ τοῦτο τὸ αἴτιον.

99 Συνάσεως:] Gassendus: συνώσει.

Ἤδη δὲ ἐξ αὐτῶν] Gassendus: ἤδη δ' ἐπ' αὐτῶν: Et posteà, ὑετὸν, non ὕδατα.

100 Ἔτι τε πνεύματα, κατὰ ἀποφορὰν, &c.] Gassendus: ἔτι τε πνεύματα γίνεσθαι δύναται κατὰ ἀποφοράν. Supplet & mox vocem ἀτόμων post vocem κινουμένων.

Καθάπερ ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀγγείοις] An respexerit Epicurus vasa illa Theatralia, quibus in Scena tonitru excitabatur, & quorum meminit Hero in Automatis?

Καὶ τάξεις, πῆξιν, &c.] Argutè, & verè, Gassendus: καὶ πατάξεις, &c. Habet Frobeniana Editio, κατάξεις: quod proximè ad πατάξεις accedit. λέξεις, habent Codices, cùm Palatinus, tum Florentinus.

101 Κατὰ παράτριψιν καὶ σύγκρουσιν νεφῶν, &c.] Respexit opinionem Democriti, qui apud Stobæum in Eclogis Physicis, fulgur ait esse, collisionem nubium, quâ corpuscula ignis effectricia variis affrictionibus, per inania rerum multiplicia, in unum coëuntia velut percolentur. Sed & Stoici Tonitru, σύγκρουσμὸν νεφῶν; fulgur, ἔξαψιν ἐκ παρατρίψεως, definiebant: ut est apud Plutarchum de Placitis Philosophorum libro & capite III. Videndus Comicus ἐν Νεφέλαις.

Καὶ κατ' ἐκριπισμὸν ἐκ τῶν νεφῶν ὑπὸ πνευμάτων τοιούτων σωμάτων] Quæ fuit Heracliti & Metrodori sententia. Legendus hîc Gassendus: qui etiam ex fide MSS. Codicum rescribit ὑπὸ πνευμάτων τῶν τοιούτων. Editio Basileensis has voces τῶν τοιούτων non agnoscit.

Ἐκπιασμὸν] Gassendus, ἐκπιεσμὸν: quod idem est.

Καὶ κατὰ ἐμπερίληψιν δὲ τοῦ ἀπὸ τῶν ἄστρων κατεσπειραμένου φωτός] Codex Palatinus, & Stephanica Editio κατὰ περίληψιν. Sed ἐμπερίληψιν quoque Editio Frobeniana. Optimè. Respexit Epicurus Empedoclis opinionem: de qua sic Aristoteles Meteorol. lib. II. cap. 9. καίτοι τινὲς λέγουσιν ὡς ἐν τοῖς νέφεσιν ἐγγίνεται πῦρ· τοῦτο δ' Ἐμπεδοκλῆς μέν φησιν εἶναι, τὸ ἐμπεριλαμβανόμενον τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων. Et posteà: ἄλογος δὲ καὶ ἡ τοῦ πυρὸς ἐμπερίληψις, &c.

102 Καὶ κατὰ ῥῆξεις τε νεφῶν ὑπὸ πνευμάτων καὶ ἔκπτωσιν τῶν πυρὸς ἀποτελεστικῶν ἀτόμων] Innuere videtur Clidemi sententiam: de qua Philosophus dicto loco: εἰσὶ δέ τινες, οἱ τὴν ἀστραπὴν, ὥσπερ καὶ Κλείδημος, οὐκ εἶναί φασιν, ἀλλὰ φαίνεσθαι, παρεικάζοντες ὡς τὸ πάθος ὅμοιον ὂν καὶ ὅταν τὴν θάλατταν τις ῥάβδῳ τύπτῃ· φαίνεται γὰρ τὸ ὕδωρ ἀποστίλβον τῆς νυκτός· οὕτως ἐν τῇ νεφέλῃ, ῥαπιζομένου τοῦ ὑγροῦ, τὴν φαντασίαν τῆς λαμπρότητος εἶναι τὴν ἀστραπήν. *Sunt autem quidam, quemadmodum Clidemus, qui Coruscationem non esse ajunt, sed apparere: veluti cùm mare quis virgâ percusserit: videtur enim aqua effulgens nocte: sic in nube, flagellato humido, apparentiam splendoris esse ajunt coruscationem.*

Προτερεῖ δὲ ἀστραπὴ τῆς βροντῆς] Aristoteles, citato loco: γίνεται δὲ (ἀστραπὴ) μετὰ (malim κατὰ) τὴν πληγὴν, καὶ ὕστερον. ἀλλὰ φαίνεται πρότερον, διὰ τὸ τὴν ὄψιν προτερεῖν τῆς ἀκοῆς· δηλοῖ δ' ἐπὶ τῆς εἰρεσίας τῶν τριήρων· ἤδη γὰρ ἀναφερόντων πάλιν τὰς κώπας, ὁ πρῶτος ἀφικνεῖται ψόφος τῆς κωπηλασίας. *Fit autem Coruscatio post percussionem, & posterius Tonitruo, sed videtur prius, quia visus anticipat auditum. Patet autem in remigatione triremium; jam enim sursum ferentibus iterum remos, primus pertingit sonus remigii.*

Καὶ κατ' αἴγλησιν] Lege cum ceteris Editionibus, καὶ κατείλησιν. κατέλησιν, habet Codex Florentinus. 103

Καὶ ῥήξεως πολλῆς πνευμάτων γινομένης] Legendum prorsus, ῥύσεως: atque ita Codices Regii. 104

Ὅταν κραδαστὸν τῇ γῇ παρασκευάζῃ] κραδασμὸν emendat Casaubonus: quam lectionem sequitur & Gassendus: κράδασιν, scriptum est in Codice Florentino. Ceterùm, totum hunc locum sic componit Gassendus: Σεισμοὺς ἐνδέχεται γίνεσθαι, καὶ κατὰ πνεύματος ἐν τῇ γῇ ἀπόληψιν, καὶ παρὰ συχνοὺς πόρους αὐτῆς παρείσδυσιν, καὶ συνεχῆ κίνησιν, ὥστε κραδασμὸν τῇ γῇ παρασκευάζει. Καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἔξωθεν ἐμπεριλαμβάνειν ἐκ τοῦ πίπτειν εἰς ἐδάφη, ἢ εἰς ἀντροειδεῖς τόπους τῆς γῆς τὸν ἤδη ὑπὸ πνευμάτων ἄλλων πεπιλημένον, καὶ διὰ τοῦτο ὁρμητικόν τε, καὶ κινητικὸν γενόμενον ἀέρα. Καὶ κατὰ τὴν δὲ διάδοσιν τῆς κινήσεως, &c. De terræ motuum causâ, legendus omnino Agathias lib. V. Historiarum. 105

Τὰ δὲ πνεύματα συμβαίνει γίνεσθαι κατὰ χρόνον, &c.] Gassendus ingeniosè: τὰ δὲ νάματα συμβαίνει γίνεσθαι κατὰ κρουνῶν, καὶ ἀλλοφυλίας. Et posteà: ἐξ ὀλίγων: pro καὶ ὀλίγων. Eum videsis. 106

Καὶ καταμέρισιν, καὶ πῆξιν, &c.] Gassendus: καὶ κατὰ μέρισιν, καὶ τῆξιν μετριωτέραν, &c. καὶ τὴν διάρρηξιν, &c. Etiam τῆξιν scriptum exhibent Membranæ Florentinæ. Observabis obiter hæc verba, καὶ καταμέρισιν, καὶ πῆξιν μετριωτέραν, ὑδατοειδῶν τινῶν, in Editione Basileensi desiderari.

Πάντοθεν τῶν ἄκρων ἀποτηκομένων, καὶ ἐν τῇ συστάσει, &c.] ἀποκομένων, Editio Stephanica, necnon Palatinus Codex & Florentinus. Editio Frobeniana: πάντοθεν τῶν ἄκρων καὶ ἐν τῇ συστάσει πάντοθεν ὡς λέγεται, καὶ τὰ μέρη, &c. Casaubonus, ἀποκεκομμένων, sive ἀποκοπτομένων: qui & Ambrosium legisse ἀπτομένων, observat. ἀποκοπτομένων quoque Gassendus. Sed & posteà: καὶ ἐν τῇ συστάσει πάντοθεν, ὡς λέλεκται, κατὰ μέρη, &c. ἀποκεκομένων, habent Schedæ Regiæ. 107

Ἐκ τῶν νεφῶν διαφόρων συμμετρίας, &c.] συμμετρίας Codices Regii. Gassendus feliciter: ἐκ τῶν νεφῶν δι' ἀφρῶν συμμετρίας.

Καὶ ὑπομνήματος σπορᾶς.] Legit Casaubonus, καὶ ὑπὸ πνεύματος φορᾶς. Gassendus retinet vocem σπορᾶς, & legit ὑπὸ πνευμάτων.

Καὶ κατὰ τῆξιν δ' ἐν τοῖς νέφεσιν ὁμαλὴν ἀραιότητα ἔχουσα τοιαύτη προαίρεσις, &c.] Sic Editio Frobeniana. Stephanica, & Codex Palatinus, ἔχουσα τοιαύτην, &c. Codex Florentinus: ἔχουσα τοιαύτη πρόσεσις. Gassendus: ἔχουσα τοιαύτην πρόσκρισις, &c.

Ἀ εἰονεῖ σύνωσιν ποιούμενα] Longè diversa est lectio Codicis Florentini: nam in eo legere est, ἀ λεῖον εἰς σύνωσιν, ἀλλὰ τὸ ἐκτετυπωμένον βέλτιον δοκεῖ ποιούμενα.

108 Ἀπιτελεστικά] Corrige, ἀποτελεστικά: quomodo habet Editio Stephani.

Ἀπὸ νοτιρῶν] Perperam ceteræ Editiones, ἀπονοτίρων.

Ἐν τοῖς τόποις] Gassendus, ἐν τοῖς ἄνω τόποις. Ita legendum suadent sequentia, καὶ πάλιν φορὰν ἐπὶ τοὺς κάτω τόπους.

109 Τῶν δρόσων τούτων πῆξιν, &c.] Ante hæc verba, addit Gassendus, Πάχνη δὲ συντελεῖται.

Ἀ συνειλασθέντα, &c.] Gassendus, συνειλαθέντα.

Κατ' ἀέρος φύσιν] Optime Gassendus, κατὰ φύσιν. Et posteà: ἢ τὰ τῶν χρωμάτων τούτων ἰδιώματα ποιήσῃ, εἴτε πάντα, εἴτε κωνοειδῆ, ἀφ' οὗ, &c.

110 Τὰ δὲ τῆς περιφερείας, &c.] Gassendus, τὸ δὲ, &c. refertur enim ad φάντασμα.

Λαμβανουσῶν τῶν ἐν τῷ ἀέρι τομῶν, ἢ ἐν τοῖς νέφεσιν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀέρος προσφερομένου πρὸς τὴν σελήνην, ἀποφερομένων ἀτόμων, &c.] Aliter omnino legitur hic locus in Editione Basileensi: scilicet hoc modo, λαμβανουσῶν τῶν ἐν τῷ ἀέρι τομῶν, ἢ ἐν τοῖς νέφεσιν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀέρος προσφερομένου πρὸς τὴν σελήνην· ἢ τὰ ἀπ' αὐτῆς ῥεύματα ἀποφερόμενα ὁμαλῶς ἀναστέλλοντα ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον κύκλῳ περὶ τῆς εἰς τὸ νεφοειδὲς τοῦτο, καὶ μὴ τὸ παράπαν, &c. Rescribit Gassendus: λαμβανουσῶν τῶν ἐν τῷ ἀέρι, ἢ ἐν τοῖς νέφεσιν ἀπὸ τοῦ ἀέρος ἀποφερομένων ἀτόμων, ὥστε εἰς σύγκρισίν τινα καθίεσθαι εἰς περιφέρειαν τοιαύτην.

Καὶ κατὰ πάντοθεν ἀέρος προσφερομένου, &c.] Gassendus: καὶ τοῦ πάντοθεν ἀέρος περιφερομένου πρὸς τὴν σελήνην, ὅταν ἀπ' αὐτῆς ἀποφερόμενα ῥεύματα ὁμαλῶς ἀναστέλλοντα ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον κύκλῳ περὶ αὐτῆς εἰς τὸ νεφοειδὲς τοῦτο, καὶ μὴ τὸ παράπαν, διακρίνῃ, ἢ καὶ τοῦ πέριξ αὐτῆς ἀέρος ἀναστελλομένου συμμέτρως πάντοθεν.

111 Περιστάσεως γινομένης, ἰδίαν τινὰ, &c.] Gassendus: περιστάσεως γινομένης· ἤτοι ἰδίαν, &c. Supplet & posteà vocem ἐνδέχεται, post hæc verba, τήν τε ἄφανισιν τούτων.

Ὅτι τινὰ, &c.] Gassendus: οἷον ὅτι τινὰ ἀναστρέφεται αὐτοῖς, &c.

112 Περὶ ὃ τὸ λοιπὸν ἀναστρέφεται, &c.] Sic Editio Stephanica. Basileensis, ἀναγρέφεται. Codex Palat. ἀναφέρεται. Gassendus: περὶ ὃ τὸ λοιπὸν στρέφεται, &c. & posteà, αὐτοῖς προσιστάναι: non αὐτῷ προεστάναι, ut habet Editio Romana, aut αὐτῷ περιστάναι, ut habet Basileensis & Stephanica.

Ἡ κωλυτικὴ γίνεται τοῦ περιπολεῖν] Addit Gassendus αὐτά. Legit & posteà, ὡς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ· pro eo quod hîc legitur, ἐν δὲ τούτῳ τῷ τόπῳ.

Τινὰ δὲ μὴ κινεῖσθαι] Rectè Gassendus, τινὰ δὲ μὴ πλανᾶσθαι. Legit quoque posteà, καὶ παρὰ τὸ τῷ κύκλῳ κινούμενα. In Codice Florentino scriptum fuit, καὶ παρὰ τὸ κύκλῳ κινούμενα. in Palatino, καὶ παρὰ τῶν.

Καὶ καθ' οὓς τρόπους] Gassendus, τόπους.

Ὁμαλῶς τε ἐκκαούσας] Gassendus: ὁμαλῶς τε κινούσας.

Διὰ τὴν κατάλυσιν] Codices Regii, κατ' σύλησιν. κατεύλησιν, Codex Florentinus: quam lectionem amplexus est Gassendus. An potiùs κατείλησιν? Quid enim sit κατεύλησις, fateor me ignorare. 115

Ἡ τοιαύτη μωρία ἐκπίσῃ, μὴ ὅτι εἰς παντελῆ, &c.] Gassendus: ἐμπέσῃ, μηκέτι εἰς τὸ παντελῆ εὐδαιμονίαν κεκτημένον. 116

Περιεποιήσαντο] Gassendus: περιεποιήσαιντο. περιποιήσαιντο voluit dicere.

Τὰ μὲν ἡμᾶς ἐκφεύγειν, τὰ δ' αἱρεῖσθαι] Commodiùs legitur in MSS. Regiæ Bibliothecæ, inverso ordine, τὰ μὲν ἡμᾶς αἱρεῖσθαι, τὰ δ' ἐκφεύγειν. 117

Βλάβας ἐξ ἀνθρώπων, ἢ διὰ μῖσος, ἢ διὰ φθόνον, ἢ διὰ καταφρόνησιν γίνεσθαι, ὧν τὸν Σοφὸν λογισμῷ περιγίνεσθαι] Seneca in libro de Constantia Sapientis cap. XV. *Epicurus, quem vos patronum inertiæ vestræ assumitis, putatisque mollia ac desidiosa præcipere, & ad voluptatem ducentia, Raro, inquit, Sapienti intervenit fortuna, &c. Quod si Epicurus quoque, qui corpori plurimum indulsit, adversus injurias exsurgit, quid apud nos incredibile videri potest, aut supra humanæ naturæ mensuram? Nec est, quod dicas hoc naturæ repugnare. Non negamus rem incommodam esse verberari, & impelli, & aliquo membro carere: sed omnia ista negamus injurias esse. Non sensum illis doloris detrahimus, sed nomen injuriæ, quod non potest recipi virtute salva. Uter verius dicat, videbimus. Ad contemptum quidem injuriæ uterque consentit. Quæris quid inter duos intersit? quod inter Gladiatores fortissimos: quorum alter premit vulnus, & stat in gradu: alter, respiciens ad clamantem populum, significat nihil esse, & intercedi non patitur. Non est, quod putes magnum, quo dissidemus.*

Ἀλλὰ καὶ τὸν ἅπαξ γενόμενον Σοφὸν, μηκέτι τὴν ἐναντίαν λαμβάνειν διάθεσιν] Cujus Epicurei dogmatis meminit & Plutarchus, in Commentario adversus Colotem: his verbis: ἓν γάρ ἐστι τῶν Ἐπικούρου δογμάτων, τὸ, Μηδὲν ἀμεταπείστως πεπεῖσθαι μηδένα, πλὴν τὸν Σοφόν. *Est enim unum de Epicuri decretis, Nihil cuiquam ita certo persuasum esse, ut de sententia deduci non possit, excepto Sapiente.*

Μηδὲ πλάττειν ἐκόντα πάθεσι μᾶλλον συσχεθήσεσθαι, &c.] Gassendus: Μηδὲν πλάττειν ἐκόντα, ἀληθείας μᾶλλον συσχεθῆναί τε, καὶ οὐκ ἂν ἐμποδίσαι πρὸς τὴν σοφίαν. Mericus Casaubonus nihil mutat: sed sic distinguit. μηδὲ πλάττειν ἐκόντα. πάθεσι μᾶλλον συσχεθήσεσθαι, οὐκ ἂν ἐμποδίσαι πρὸς τὴν σοφίαν. & τὰ πάθη hîc, τὰ τοῦ σώματος πάθη interpretatur. Sed & sic pro πλάττειν, πράττειν melius legi existimabat. Eum vide.

Οὐδ' ἐν παντὶ ἔθει] Ἔθνει, ceteræ Editiones: quam lectionem sequitur Gassendus: probatque, quod Epicurus apud Clementem Alexandrinum libro I. Στρωματέων solos Græcos philosophari posse existimet.

118 Κἂν στρεβλωθῇ δ' ὁ Σοφὸς, εἶναι αὐτὸν εὐδαίμονα] Meminit Cicero Tuscul. lib. v. *An Epicuro, qui tantummodo induit personam Philosophi, & sibi ipse hoc nomen inscripsit, dicere licebit (quod quidem, ut habet se res, me tamen applaudente, dicit) nullum Sapienti esse tempus, etsi uratur, torqueatur, secetur, quin possit exclamare, Quàm pro nihilo puto*, &c. Et lib. II. *Epicurus vero ea dicit, ut mihi quidem risus captare videatur: affirmat enim quodam loco, si uratur Sapiens; si crucietur: exspectas fortasse, dum dicat, patietur; perferet, non succumbet: magna mehercule laus, & eo ipso, per quem juravi, Hercule digna: sed Epicuro homini aspero & duro non est hoc satis. In Phalaridis tauro, si erit, dicet, Quam suave est hoc! quàm hoc non curo!* &c. Meminit & Lactantius Divinarum Instit. III. 26. *Epicurus multo fortius: Sapiens, inquit, semper beatus est, & vel inclusus in Phalaridis tauro, hanc vocem emittet; Suave est, & nihil curo*, &c. Et Seneca Epist. 92. *Poteram respondere quod Epicurus ait, Sapientem, si in Phalaridis tauro peruratur, exclamaturum, Dulce est, & ad me nihil attinet*, &c. Ceterùm, sequitur mox apud Laërtium, ὅτι μέν τις στρεβλοῦται, ἔνθα καὶ μύζει καὶ οἰμώζει quæ verba, post superiora κἂν στρεβλωθῇ δ' ὁ Σοφὸς, εἶναι αὐτὸν εὐδαίμονα, reponenda existimavit Gassendus: qui & legit ibidem: ὅτι μέντοι στρεβλωθῇ, ποτὲ καὶ μύζειν, καὶ οἰμώζειν. Etiam Gatakerus ad primum Marci Antonini, priora Laërtiana posterioribus sic conjungenda existimabat: κἂν στρεβλωθῇ δ' ὁ Σοφὸς, εἶναι αὐτὸν εὐδαίμονα. ὅτι μέν τοι στρεβλοῦται, ἔνθα καὶ μύζει καὶ οἰμώζει. De quibus lectionibus, ampliùs cogitandum. Interim monuisse satis sit, legi in Codice Florentino οὐδ' εὐχ, ὅτι μέντοι στρεβλοῦται, καὶ μύζει, καὶ οἰμώζει. Etiam μέντοι, scriptum exhibet Codex Regius. μύζειν, est *ingemiscere*.

Μόνον τε χάριν ἕξειν τὸν Σοφόν] Seneca Epist. 81. *Itaque negamus quemquam scire gratiam referre, nisi Sapientem: non magis quàm beneficium dare quisquam scit, nisi Sapiens: hic scilicet, qui magis dato gaudet, quàm alius accepto. Hoc aliquis inter illa numerat, quæ videmur* inopinata *omnibus dicere: παράδοξα Græci vocant: & ait, Nemo ergo scit præter Sapientem referre gratiam: ergo nec quod debet creditori suo, reponere quisquam scit alius: nec cùm emit aliquam rem, pretium venditori persolvere. Sed ne nobis fiat invidia, scito idem dicere Epicurum. Metrodorus certè ait, Solum Sapientem referre gratiam scire.*

Φίλοις καὶ παροῦσι, καὶ ἀποῦσιν, ὁμοίως, διά τε ὁδοῦ] Gassendus conjungit hæc cum superioribus: ac legit. ὁμοίως δὲ καὶ ἀποθανοῦσιν. Ego, existimo aliud Effatum esse à superiori; & hoc loco quid deesse: quin enim hæc verba διά τε ὁδοῦ, sint Laërtii, dubitare vix sinunt illa, καὶ ἀποῦσιν ὁμοίως. In manu exarato Codice Regiæ Bibliothecæ legitur, καὶ ἐπὶ φίλοις καὶ παροῦσι, &c. Hæc scripseram, cùm in Gatakeri Annotationes ad librum primum Marci Antonini incidi, ubi hæc Laërtii, διά τε ὁδοῦ, ad sequentia pertinere putat, διά τε ὁδοῦ, ὅτι μέν τις στρεβλοῦται ἔνθα καὶ μύζει καὶ οἰμώζει. Ut sensus sit: etiam in itinere, si quem torqueri viderit, commiseratione attactum, sortem hominis deploraturum.

Γυναικί τε οὐ μιγήσεσθαι τὸν Σοφὸν ᾗ οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν] Hoc Effatum respexit Origenes libro VII. contra Celsum: sed ubi illud invidiosè interpretatur: ἐκκλίνουσι τὸ μοιχεύειν οἱ τὰ τοῦ Κιτιέως Ζήνωνος φιλοσοφοῦντες, ἀλλὰ καὶ οἱ τὰ Ἐπικούρου, τινὲς δὲ καὶ τῶν παντελῶς ἰδιωτῶν. ἀλλ' ὅρα, ὅση διαφωνία ἐστὶ περὶ τῆς τοῦ μοιχεύειν ἐκκλίσεως τῶν τοσούτων· οἱ μὲν, διὰ τὸ κοινωνικὸν καὶ παρὰ φύσιν εἶναι τῷ λογικῷ ζώῳ, νοθεύειν τὴν ὑπὸ τῶν νόμων ἑτέρῳ προκαταληφθεῖσαν γυναῖκα, καὶ φθείρειν τὸν ἄλλου ἀνθρώπου οἶκον· οἱ δὲ ἀπὸ Ἐπικούρου, οὐ διὰ τοῦτο οὐ μοιχεύουσιν, ὅτε ἀπέχονται τοῦ μοιχεύειν, ἀλλὰ διὰ τὸ νενομικέναι τέλος τὴν ἡδονήν. πολλὰ δ' ἀπαντᾷ κωλυτικὰ τῆς ἡδονῆς τῷ εἴξαντι μιᾷ τῇ τοῦ μοιχεύειν ἡδονῇ, καὶ ἔσθ' ὅτε φυλακὰς ἢ φυγὰς, ἢ θανάτους συμβαίνειν, πολλάκις δὲ πρὸ τούτων καὶ κινδύνους κατὰ τὸ ἐπιτηρεῖν τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἔξοδον ἀπὸ τῆς οἰκίας, καὶ τῶν τὰ ἐκείνου φρονούντων· ὡς εἰ καθ' ὑπόθεσιν μοιχεύοντα οἷόν τ' ἦν λαθεῖν καὶ τὸν ἄνδρα τῆς γυναικὸς, καὶ τοὺς οἰκείους πάντας αὐτοῦ, καὶ τοὺς παρ' οἷς τις ἐκ τοῦ μοιχεύειν ἀδοξεῖ· κἂν ἐμοίχευσε διὰ τὴν ἡδονὴν ὁ Ἐπικούρειος· εἰ δὲ καὶ ὁ ἰδιώτης ποτε, παρὸν μοιχεύειν, οὐ μοιχεύει, εὑρεθείη ἂν ἐνίοτε διὰ τὸν ἐνεστῶτα ἐκ τοῦ νόμου φόβον καὶ τὰς κολάσεις οὐ μοιχεύων καὶ οὐ διὰ τὸ θηρᾶσθαι πλείονας ἡδονὰς, ὁ τοιοῦτος ἀπέχοιτ' ἂν τοῦ μοιχεύειν. *Vitant adulterium Philosophi qui Zenonem Citiensem sectantur: vitant & quibus Epicurus placet Magister: nonnulli etiam ex illiterata plebecula. Sed vide quàm varia sint horum voluntates in fugiendo adulterio. Illi peccari contra naturam & societatem humanam putant, si quis vitiet mulierem legitimè conjunctam alteri, & familiam ejus adulteret. Epicurei verò, non hac de causa abstinent, sed quia omnes actiones suas ad unum scopum, voluptatem, dirigunt. Multis autem se ipsum fraudat voluptatibus, qui huic uni succumbit. Interdum etiam in carceres, exilia, mortes incidit: & ante factum, non caret periculo, dum observat mariti è domo exitum, & aliorum qui illi favent. Itaque fac eum fallere posse maritum, domesticos ejus, & ceteros, à quibus sibi timet opprobrium, quantum attinet ad voluptatem, etiam adulter Epicureus fieret: quòd verò etiam idiota non mœchatur cùm datur facultas, in causa est legum ac pœnarum metus, non contemptus voluptatum.*

Οὔτε κολάσειν οἰκέτας, ἐλεήσειν μέντοι καὶ συγγνώμην τινὶ ἕξειν τῶν σπουδαίων] Verissimè Casaubonus, τούς τε οἰκέτας κολάσειν. Legendus hoc loco Gassendus.

Ἐρασθήσεσθαι τὸν Σοφὸν, οὐ δοκεῖ αὐτοῖς] Secus ac Stoicis: qua de re nos suprà ad Zenonem Citticum. Intelligi autem hìc ab Epicuro amorem, qui sit rerum venerearum vehemens appetitio, rectè monet Gassendus ex Suida. Suidæ verba hæc sunt, in ἔρως:

διαιροῦμεν γὰρ τὸν ἔρωτα εἰς τε σύντονον ὄρεξιν ἀφροδισίων, ὡς Ἐπίκουρος λέγει, ὃν οὐχ οἷόν τε ἀστεῖον εἶναι, καὶ εἰς ἐπιβολὴν φιλοποιίας, (corrige φιλοποιίας) διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον, ὡς οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς. A partibus Epicuri stat Tullius: cujus hæc sunt verba Tuscul. Quæst. lib. IV. *Ad magistros virtutis Philosophos veniamus*, (Stoicos intelligit) *qui amorem negant stupri esse, & in eo litigant cum Epicuro, non multum, ut opinio mea fert, mentiente. Quis est enim amor iste amicitiæ? Cur neque deformem adolescentem quisquam amat, neque formosum senem?*

Οὐδὲ ταφῆς φροντιεῖν] Hoc est, ut benè Gassendus, de sepultura sollicitum nimis esse non oportere: non enim Epicurum omnem penitus sepulturæ curam voluisse abjici, patet ex his Plutarchi verbis in libro, An rectè dictum sit Λάθε βιώσας: Ἐπίκουρε, μὴ γράφε τοῖς ἐν Ἀσίᾳ, μηδὲ φίλοις τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου ξενολόγει, μηδὲ Λαμψακηνῶν ἐφήβους δορυφόρει, μηδὲ διάπεμπε βίβλους πᾶσι καὶ πάσαις, ἐπιδεικνύμενος τὴν σοφίαν, μηδὲ διατάσσου περὶ ταφῆς. *Epicure, non scribe ad amicos in Asia; non ex Ægypto hospitibus te prabe; non stipator esto Lampsacenis ephebis; non libros ad omnes utriusque sexus homines mitte, sapientiam ostentans; neque de sepultura aliquid præscribe.*

Οὐδὲ θεόπεμπτον εἶναι τὸν ἔρωτα] Non suo loco hæc posita sunt. Poni debent; quod vidit hîc Gassendus & Gatakerus ad Marcum Antoninum; post illa, ἐρασθήσεσθαι τὸν Σοφὸν αὐτοῖς· nisi fortè; quod magis puto; insititia sunt; huc advecta ex Zenonis Cittiei Vita; ubi sic habetur: καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ Σοφὸν τῶν νέων τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἴδους τὴν πρὸς ἀρετὴν εὐφυΐαν, &c. εἶναι δὲ τὸν ἔρωτα, ἐπιβολὴν φιλοποιίας, διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· καὶ μὴ εἶναι συνουσίας, ἀλλὰ φιλίας· τὸν γοῦν Θρασωνίδην, καίπερ ἐν ἐξουσίᾳ ἔχοντα τὴν ἐρωμένην, διὰ τὸ μισεῖσθαι, ἀπέχεσθαι αὐτῆς· εἶναι οὖν τὸν ἔρωτα φιλίας, &c. καὶ μὴ εἶναι θεόπεμπτον αὐτόν. Ita ibi legendum contendimus. Malè vulgò, καὶ μὴ εἶναι ἐπίπεμπτον. Præter Laërtii locum quem præ manibus habemus, firmat sententiam nostram & Suidas, qui Laërtii verba ex Vita Zenonis αὐτολεξεὶ ita descripsit, in ἔρως: τὸν ἔρωτά φασιν, ἐπιβολὴν εἶναι φιλοποιίας, διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· καὶ μὴ εἶναι συνουσίας, ἀλλὰ φιλίας. τὸν γοῦν Θρασωνίδην, καίπερ ἐξουσίαν ἔχοντα τῆς ἐρωμένης, διὰ τὸ μισεῖσθαι, ἀπέχεσθαι αὐτῆς. εἶναι οὖν τὸν ἔρωτα φιλίας, μὴ εἶναι θεόπεμπτον· εἶναι δὲ τὴν ὥραν ἄνθος ἀρετῆς.

Ὡς Διογένης ἐν τῷ ιβ'. φησίν.] Diogenes Tarsensis, Epicureus: qui scripsit Ἐπιτομὴν τῶν Ἐπικούρου Ἠθικῶν, teste Laërtio in hac ipsa Epicuri Vita. Scripserat, eodem teste, ibidem & Ἐπιλέκτους Σχολάς· quarum primum, quintum, & vicesimum, citat Laërtius ibidem: ut viginti libris minimùm constiterit hoc opus. De eo autem accipiendus hoc loco Laërtius. De Diogene Tarsensi, nos suprà pluribus, ad Diogenis Cynici Vitam: ubi de pluribus Diogenibus.

Οὐδὲ ῥητορεύσειν καλῶς] Cautè addidit καλῶς: quod de affectatis orationis flosculis Gassendus rectè interpretatur: non enim Rhetoricam Epicurus prorsus abjecit Gassendum lege lib. VIII. de Vita & Moribus Epicuri cap. 9.

Συνουσίη δὲ (φασὶν) ὤνησε μὲν οὐδέποτε, ἀγαπητὸν δὲ, εἰ μὴ καὶ ἔβλαψεν] Meminit Galenus Commentario I. in librum III. Epidemiorum Hippocratis: τίς γὰρ ἦν ἀνάγκη, γράφειν, Δημόκριτον μὲν εἰρηκέναι μικρὰν ἐπιληψίαν εἶναι τὴν συνουσίαν, Ἐπίκουρον δὲ μηδέποτε μὲν ὠφελεῖν ἀφροδισίων χρῆσιν, ἀγαπητὸν δ' εἰ μὴ βλάψειεν; & in libro Medicæ Artis cap. 86. ἀφροδισίων, κατὰ μὲν Ἐπίκουρον, οὐδεμία (an οὐδέποτε?) χρῆσις ὑγιεινὴ· κατὰ δὲ τὸ ἀληθὲς, ἐκ διαλειμμάτων. Item Cicero Tuscul. V. *Hoc loco multa ab Epicureis disputantur; hæque voluptates sigillatim extenuantur, quarum genera non contemnunt, quærunt tamen copiam. Nam & obscœnas voluptates; de quibus multa ab illis habetur oratio; faciles, communes, in medio sitas esse, dicunt; easque si natura requirat, non genere, aut loco, aut ordine, sed formâ, ætate, figurâ, metiendas putant; ab iisque abstinere minime esse difficile, si aut valetudo, aut officium, aut fama postulet: omninoque hoc genus voluptatum, optabile esse, si non obsit, prodesse nunquam.* Adde Plutarchum Sympos. III. 6. Refert & illud ipsum Effatum; sed sine auctoris nomine; Clemens Alexandrinus Pædag. libro II. εὖ γοῦν τις εἰρηκέναι φαίνεται· Συνουσία ὤνησε μὲν οὐδένα· ἀγαπητὸν δὲ, εἰ μὴ ἔβλαψεν. Eadem, atque eisdem verbis, habes apud Porphyrium lib. I. de Abstinentia ab inanimatis. συνουσία, non συνουσίη, legendum in Laërtio.

Ἀγαπητὸν δὲ,] Id est, *suffecerit*; *sufficiens fuerit*. Dion Prusæensis Oratione 17. ἀγαπητὸν, εἴ τις δύναιτο πραΰναι. Cicero vertit *rectius*, *optabile*.

Καὶ μὴν καὶ γαμήσειν, μηδὲ τεκνοποιήσειν,] Ca- 119
saubonus optimè, καὶ μηδὲ γαμήσειν, μηδὲ τεκνοποιήσειν. Epictetus apud Arrianum III. 7. ἐπινοεῖς Ἐπικουρείων πόλιν· ἐγὼ, οὐ γαμῶ· οὐδ' ἐγώ· οὐ γὰρ γαμητέον· ἀλλ' οὐδὲ παιδοποιητέον· ἀλλ' οὐδὲ πολιτευτέον· τί οὖν γίνεται; πόθεν οἱ πολῖται; τίς αὐτοὺς παιδεύσει; τίς ἐφήβαρχος; τίς γυμνασίαρχος; &c. *Epicuream civitatem cogitas. Ego, uxorem non duco. nec ego. neque enim uxor ducenda est. neque liberi procreandi: ac ne Respublica quidem capessenda. Quid autem sequitur? Unde erunt cives? quis eos instituet? quis erit Adolescentum Præfectus? quis Gymnasiarcha?* Et libro I. capite 23. ad Epicurum: διατί ἀποσυμβουλεύεις τῷ Σοφῷ τεκνοτροφεῖν; τί φοβῇ; μὴ διὰ ταῦτα εἰς λύπας ἐμπέσῃ; &c. ἀλλ' ὁ μὴ εἰδὼς ταῦτα, τολμᾷ λέγειν, ὅτι μὴ ἀναιρώμεθα τέκνα, &c. *Quamobrem dissuades Sapienti ne alat liberos? Quid metuis? ne propter eos incidat in molestias, &c. Qui verò hæc ignorat, dicere audet, non suscipiendos esse liberos.* Habuit Epicurus à Democrito, ut pleraque alia. Testatur Theodoritus Sermone XII. qui est de Virtute activa: Δημοκρίτῳ δὲ καὶ Ἐπικούρῳ λίαν μεμφόμεθα, παραιτεῖσθαι καὶ τὸν γάμον καὶ τὴν παιδογονίαν κελεύουσι· τὸν γὰρ

τοι ἡδονὴν ὁρισάμενοι τέλος, τὰ φροντίδας ἔχοντα καί τινας ἀηδίας, παντελῶς ἀπεκήρυξαν· οἱ δὲ τῆς Ποικίλης, μέσην τινὰ ὁδὸν ᾔδεισαν· τοῖς γὰρ ἀδιαφόροις τὸν γάμον καὶ τὴν παιδογονίαν συνέζευξαν. *Democritum verò & Epicurum non parum accusamus, qui & à nuptiis & à liberorum procreatione homines dehortantur. Qui enim humanam felicitatem voluptate sola finiebant, quidquid vel curarum aliquid, vel fastidii afferre posset, rejiciebant atque damnabant. Stoici autem, media quadam via incesserunt: conjugia enim ac liberorum susceptionem rebus indifferentibus annumerabant.* Testatur & Clemens Alexandrinus libro II. Stromateon; unde superiora sumpsit Theodoritus. Δημόκριτος δὲ, inquit, γάμον καὶ παιδοποιίαν παραιτεῖται, διὰ τὰς πολλὰς ἐξ αὐτῶν ἀηδίας τε καὶ ἀφολκὰς ἀπὸ τῶν ἀναγκαιοτέρων· συγκατατάττεται δὲ αὐτῷ καὶ Ἐπίκουρος, καὶ ὅσοι ἐν ἡδονῇ καὶ ἀοχλησίᾳ, ἔτι δὲ καὶ ἀλυπίᾳ τἀγαθὸν τίθενται· ἔτι κατὰ μὲν τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἀδιάφορον ὅ, τε γάμος, ἥτε παιδοτροφία· κατὰ δὲ τοὺς ἐκ τοῦ Περιπάτου, ἀγαθόν. *Democritus autem repudiat matrimonium, & procreationem liberorum, propter multas quæ ex ipsis oriuntur molestias, & quòd abstrahant ab iis quæ sunt magis necessaria. Ei autem Epicurus quoque assentitur; & quicumque in voluptate, molestiaque & doloris vacuitate Bonum collocant. Præterea, ex Stoicorum quidem sententia, est indifferens, & matrimonium, & liberorum susceptio: ex Peripateticorum verò, bonum.*

Κατὰ περίστασιν δέ ποτε βίου, γαμήσειν καὶ διατραπήσεσθαι] καὶ τεκνοποιήσειν, rescribebat Gassendus ex superioribus.

Οὐδὲ μὴν τηρήσειν ἐν μέθῃ, φησὶν ὁ Ἐπίκουρος ἐν τῷ Συμποσίῳ] Locus manifestò mendosus. Rescribit Gassendus, Οὐδὲ νυκτερεύσειν ἐν μέθῃ: *non pernoctaturum in compotatione.*

Οὐδὲ πολιτεύσεσθαι] Cicero Epistolâ quadam ad Trebatium Jurisconsultum: *Indicavit mihi Pansa meus, Epicureum te esse factum. ô castra præclara!* &c. *Sed quonam modo Jus Civile defendes, cùm omnia tuâ causâ facias; non civium? Ubi porrò illa erit formula fiduciæ,* Ut inter bonos benè agier oportet? *Quis est enim bonus, qui facit nihil, nisi suâ causâ? Quod jus statues Communi dividundo, cùm commune nihil possit esse apud eos qui omnia voluptate suâ metiuntur? Quomodo autem tibi placebit Jovem lapidem jurare, cùm scias Jovem iratum esse nemini posse? Quid fiet porrò Populo Ulubrano, si tu statueris* πολιτεύεσθαι *non oportere.* Adde locum Epicteti ex Arriani Dissertationibus libro III. cap. 7. suprà allatum. Sed quomodo hoc Epicuri Effatum sit accipiendum, docet Seneca in libello de Otio Sapientis capite 30. his verbis: *Duæ maximæ hac in re dissident Sectæ, Epicureorum & Stoicorum: sed utraque ad otium diversâ viâ mittit. Epicurus ait:* Non accedet ad Rempublicam Sapiens, nisi si quid intervenerit. *Zeno ait:* Accedet ad Rempublicam nisi si quid impedierit. *Alter, otium ex proposito petit; alter, ex causa.* Quin & vitam abscondendam, dicebat Epicurus: est enim Epicuri decantatissimum illud effatum, λάθε βιώσας, teste Plutarcho, qui de eo libellum scripsit: sed quod Apollonio Tyaneo tribuit Philostratus: λάθε βιώσας, inquiebat: sin minùs, λάθε ἀποθανών.

Οὐδὲ κυνιεῖν] Et hoc secus etiam ac Stoici: quorum fuit hoc dogma, κυνιεῖν Σοφόν· εἶναι γὰρ τὸν Κυνισμὸν σύντονον ἐπ' ἀρετὴν ὁδόν. Utriusque Sectæ effata respexisse videtur Cicero libro III. de Finibus, dum ait: *Cynicorum autem rationem atque vitam, alii cadere in Sapientem dicunt, si quis ejusmodi fortè casus inciderit, ut id faciendum sit: alii, nullo modo.*

Ἀλλὰ καὶ πηρωθεὶς τὰς ὄψεις μεθέξειν αὐτὸν τοῦ βίου] Post vocem βίου, addit Gassendus vocem εὐδαίμονος. Optimè. Clemens Stromat. IV. ex Platone: κἂν στρεβλῶται ὁ δίκαιος, καὶ ἐξορύττηται τὼ ὀφθαλμὼ ὅτι εὐδαίμων ἔσται. Sed de Epicuro ipso Senecam audire præstat. Ita ille Epistolâ IX. *Si quis oculum casus excusserit, reliquiæ illi suæ satisfacient: & erit imminuto corpore tam lætus, quàm integro fuit.* Audiamus & Tullium libro V. Tusculanarum. *Non sine causa igitur Epicurus ausus est dicere, semper in pluribus bonis esse Sapientem, quia semper sit in voluptatibus: ex quo effici putat ille, quod quærimus, ut Sapiens semper beatus sit. Etiamne si sensibus carebit oculorum; si aurium? Etiam: nam ista ipsa contemnit. Primùm enim horribilis ista cæcitas, quibus caret voluptatibus?* &c. *Animo autem multis modis, variisque delectari licet, etiamsi non adhibeatur adspectus. Loquar autem de docto homine & erudito, cui vivere est cogitare. Sapientis enim cogitatio non fermè ad investigandum adhibet oculos advocatos. Etenim si nox non adimit vitam beatam, cur dies nocti similis adimat?* Et quæ sequuntur; quæ vide.

Καὶ λυπηθήσεσθαι] Respexit hoc Epicuri effatum Plutarchus, cùm in Commentario contra Colotem, Epicurus ait, τὴν εἰς τὸ ἀπαθὲς καθεστῶσαν ἀλυπίαν ὑφ' ἑτέρου κακοῦ μείζονος ὑπάρχειν, ὠμότητος, καὶ δοξοκοπίας ἀκράτου, καὶ λύσσης· διὸ πάσχειν τι βέλτιον εἶναι, καὶ λυπεῖσθαι, καὶ μὴ διαλιπαίνειν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τήκεσθαι, καὶ ὅσα δὴ παθαινόμενοι, καὶ γράφοντες ὑγροί τινες εἶναι, καὶ φιλικοὶ δοκοῦσι. *Illam mœroris detractionem, quæ passionis expertem reddat, ab alio majore malo proficisci; immanitate scilicet, ac immoderata ambitione, & rabie. Itaque præstabilius esse, passionem quamdam experiri, mœrore quopiam affici, oculos non pati turgere, sed in lacrymas fluere, & quæcumque ii patiuntur, aut fingunt, qui affectu tenero esse, amantesque videri volunt.*

Διογένης ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν Ἐπιλέκτων] MS. Regius, ἐν τῇ ιε. Iota ad latus τοῦ η' appositum, coaluit cum ι sequenti.

Οὐ πανηγυριεῖν δὲ] Epicurus ipse, apud Senecam Epistolâ 29. *Numquam volui populo placere: nam quæ ego scio, non probat populus: quæ probat populus, ego nescio.* De Epicuro, ipse Seneca Epist. 79. *Hic ignotus ipsis Athenis fuit, circa quas delituerat. Multis itaque jam annis Metrodoro suo superstes, in quâ-*

dam Epistola, cum amicitiam suam, & Metrodori, grata commemoratione cecinisset, hoc novissimè adjecit, Nihil sibi & Metrodoro inter bona tanta nocuisse, quod ipsos illa nobilis Græcia non ignotos solùm habuisset, sed pæne inauditos.

120 Κτήσεως προνοήσεσθαι, καὶ τοῦ μέλλοντος φιλαργυρήσειν] Gassendus, ex Codice Regio: καὶ κτήσεως προνοήσεσθαι καὶ τοῦ μέλλοντος. Et posteà, ex conjectura: οὐ φιλαργυρήσειν δέ. Juvat conjecturam Gassendi locus ille Æliani Var. Hist. IV. 13. Ἐπίκουρος ὁ Γαργήττιος ἔλεγεν, ᾧ ὀλίγον οὐχ ἱκανὸν, ἀλλὰ τούτῳ γε οὐδὲν ἱκανόν. *Epicurus Gargettius dicere solebat, Cui pauca non sufficiunt, illi nihil est satis.* Cujus Epicureæ sententiæ meminit & Stobæus iisdem verbis Sermone XV. de Continentia & Sobrietate: ubi & illud Epicuri refert: Ἐπίκουρος ἐρωτηθεὶς, πῶς ἄν τις πλουτήσειεν, οὐ τοῖς οὖσι προστιθεὶς, ἔφη, τῆς δὲ χρείας τὰ πολλὰ περιτέμνων. *Interrogatus Epicurus, qua quis arte ditesceret: Non si præsentibus adjecerit, respondit, sed si multa ex iis quibus uti solet, detraxerit.* Adde Senecam Epistolâ 9. *Et ipse Stilponis objurgator Epicurus, similem illi vocem emisit, quam tu boni consule, etiamsi hunc diem jam expunxi.* Si cui, *inquit*, sua non videntur amplissima, licèt totius mundi Dominus sit, tamen miser est.

Φίλον τε οὐδένα κτήσεσθαι] Minùs convenit hoc Effatum cum Epicuri πολυφιλίᾳ. Quare Gassendus emendabat, φίλον τε οὐ δεινὸν κτήσεσθαι. Id est, *Amicum difficilem non sibi Sapientem quæsiturum.* Sed Gassendiana illa ut id significarent, dicendum fuisset, φίλον τε οὐ κτήσεσθαι δεινόν. Nihil mutandum putat Casaubonus. An legendum, φίλον τε εἰ δέοι, vel εἰ δεῖ? Id est, φιλίαν εἶναι διὰ τὰς χρείας.

Εὐδοξίας ἐπὶ τοσοῦτον προνοήσεσθαι, ἐφ' ὅσον μὴ καταφρονήσεσθαι] Ille ipse Epicurus, apud Plutarchum in Commentario contra Colotem, non diffitetur etiam ex bona fama nonnullas voluptates proficisci: καὶ μὴν ἀπὸ δόξης γίνεσθαί τινας ἡδονάς.

Μᾶλλόν τε εὐφρανθήσεσθαι τῶν ἄλλων ἐν ταῖς θεωρίαις] Audiendus Plutarchus in libro Quod non potest suaviter vivi secundùm Epicurum: Μουσικὴν δὲ, ὅσας ἡδονὰς, καὶ χάριτας ὅσας φέρουσαν, ἀποστρέφονται καὶ φεύγουσι, βουλόμενος οὐκ ἄν τις ἐκλάθοιτο, δι' ἀτοπίαν ὧν Ἐπίκουρος λέγει, φιλοθέωρον μὲν ἀποφαίνων τὸν Σοφὸν ἐν ταῖς Διαπορίαις, καὶ χαίροντα παρ' ὁντινοῦν ἕτερον ἀκροάμασι καὶ θεάμασι Διονυσιακοῖς, &c. *Musicam verò (quantarum voluptatum & elegantiarum fertilem!) eos vitare & fugere, ne si velis quidem, ignorare possis: ita absurda sunt quæ hac de re Epicurus tradidit. Pronuntiat enim in Quæstionibus Dubiis, Sapientem spectaculis debere esse deditum, ludisque Scenicis præter ceteros gaudere.*

Ἁμαρτήματα, ἄνισα εἶναι] Secus ac Stoici: qua de re nos suprà, ad Zenonem Citticum.

Καὶ τὴν ὑγίειαν, τισὶ μὲν, ἀγαθὸν, τισὶ δὲ, ἀδιάφορον] Consule Gassendum.

Τὴν δὲ ἀνδρείαν φύσει μὴ γίνεσθαι, &c.] Et de hoc Effato, videndus Gassendus.

Καὶ τὴν φιλίαν διὰ τὰς χρείας· δεῖν μέν τοι, &c.] Legit Gassendus: Καὶ τὴν φιλίαν διὰ τὰς χρείας εἶναι μὲν, καὶ παρασκευάζεσθαι, καθὰ καὶ τὴν γῆν σπείρομεν, συνίστασθαι δὲ αὐτὴν κατὰ κοινωνίαν τὴν ἐν ἡδοναῖς. Quod ita interpretatur: *Esse, ac parari amicitiam, ob usus, utilitatemve, eo modo quo serimus terram, ob proventus futuri spem. Cohærere autem, sive perseverare in mutua voluptatum, sive bonorum, quibus donec in vita sumus, frui licet, participatione.* Eum hîc vide, de amicitia, ex mente Epicuri, præclara multa congerentem.

Τὴν εὐδαιμονίαν διχῇ νοεῖσθαι, &c.] Totum hunc locum sic legit Gassendus: τὴν εὐδαιμονίαν διχῇ νοεῖσθαι, τήν τε ἀκροτάτην, οἵα ἐστὶ περὶ τὸν θεὸν, ἐπίτασιν καὶ ἄνεσιν οὐκ ἔχουσαν· τὴν δὲ ὑπάλληλον, οἵα ἐστὶ περὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἅτε ἔχουσαν, καὶ προσθήκην, καὶ ἀφαίρεσιν ἡδονῶν. 121

Εἰκόνας τε ἀναθήσειν, εἰ ἔχοι, ἀδιαφόρως ἂν σχοίης] Gassendus: ἀδιαφόρως ἐν στοαῖς.

Μόνον τε τὸν Σοφὸν ὀρθῶς ἂν περί τε Μουσικῆς καὶ Ποιητικῆς διαλέξεσθαι] Non ergo Epicurus Poëticen omnino damnavit: quod volunt Veterum quamplurimi: Plutarchus in libro de Audiendis Poëmatis; Cicero in I. de Finibus; Sextus Empiricus adversus Mathematicos; & Pseudo-Heraclides Ponticus in libello de Allegoriis Homericis: sed quà parte perniciosa est, aut minùs utilis. *An ille*; inquit Torquatus Epicureus apud Ciceronem, dicto loco; *tempus in Poëmatis evolvendis consumeret, in quibus nulla solida utilitas, omnisque puerilis est delectatio.* Quin & ejus prosam orationem versibus numerosam fuisse, volunt quidam: quo nomine à Theone Sophista reprehenditur in Progymnasmatis. Ipsa Theonis verba, quia locus à Gassendo prætermissus est, infrà ponere non gravabor: ἐπιμελητέον δὲ καὶ τῆς συνθέσεως τῶν ὀνομάτων, πάντα διδάσκοντα ἐξ ὧν διαφεύξονται τὸ κακῶς συντιθέναι, καὶ μάλιστα δὲ τὴν ἔμμετρον καὶ εὔρυθμον λέξιν, ὡς τὰ πολλὰ τοῦ Ἡγησίου τοῦ Ῥήτορος, καὶ τῶν Ἀσιανῶν καλουμένων Ῥητόρων, καί τινα τῶν Ἐπικούρου, οἷά που καὶ πρὸς Ἰδομενέα γράφει, Ω͂ ΠΑ͂ΝΤΑ Τ' ἊΜΑ ΚΙΝΗ͂ΜΑΤΑ ΤΕΡΠΝΑ͂ ΝΟΜΙ΄ΣΑΣ ἘΚ ΝΈΟΥ. καὶ τῶν παραφερομένων δ' ὡς ἐκείνου. ἡμεῖς δ' οὐδέ πω καὶ νῦν αὐτὰ εὑρίσκομεν ἐν τοῖς Συγγράμμασιν αὐτοῦ· ΛΈΓΕ ΔΗ͂ ΜΟΙ, ΠΟΛΎΑΙΝΕ, ΣΥΝΠΕΡΙΜΕΝ ΜΕΓΆΛΗ ΧΑΡᾺ ΓΈΝΗΤΑΙ. Laërtio contraria, tam de Musica quàm de Poëtice, ex mente Epicuri, scribit Plutarchus in libello Quod non potest vivi suaviter secundùm Epicurum: Μουσικὴν δὲ, ὅσας ἡδονὰς καὶ χάριτας εἰς φέρουσαν, ἀποστρέφονται, βουλόμενος οὐκ ἄν τις ἐκλάθοιτο, δι' ἀτοπίαν ὧν Ἐπίκουρος λέγει· φιλοθέωρον μὲν ἀποφαίνων τὸν Σοφὸν ἐν ταῖς Διαπορίαις, καὶ χαίροντα παρ' ὁντινοῦν ἕτερον ἀκροάμασι καὶ θεάμασι Διονυσιακοῖς, προβλήμασι δὲ μουσικοῖς, καὶ Κριτικῶν φιλολόγοις ζητήμασιν οὐδὲ παρὰ πότον διδοὺς χώραν, ἀλλὰ καὶ τοῖς φιλομούσοις τῶν βασιλέων παραινῶν στρατηγικὰ διηγήματα, καὶ φορτικὰς βωμολοχίας ὑπομένειν μᾶλλον ἐν τοῖς συμποσίοις, ἢ λόγους περὶ μουσικῶν καὶ ποιητικῶν προβλημάτων περαινομένους· ταυτὶ γὰρ ἐτόλμησε γράφων ἐν τῷ Περὶ βασιλείας, ὥσπερ Σαρδαναπάλῳ γράφων, ἢ Ναράτῳ τῷ σατράπευσαντι

πνύσαντι Βαβυλῶνος. &c. *Musicam verò (quantarum voluptatum & elegantiarum fertilem!) eos vitare & fugere, ne si velis quidem ignorare possis: ita absurda sunt quæ hac de re Epicurus tradidit. Pronuntiat enim in Quæstionibus Dubiis, Sapientem spectaculis debere esse deditum, ludisque Scenicis præter ceteros gaudere: sed musicis quæstionibus, & eruditis disquisitionibus eorum, qui judicium sibi de hac re sumunt, nec inter pocula quidem locum concedit. Immo Regibus Musicæ studiosis auctor est, ut in conviviis narrationes militares, & importunas scurrilitates potiùs tolerent, quàm disputationes de musicis aut poeticis quæstionibus institutas. Hæc enim ausus est scribere in libro de Regno: tamquam si ad Sardanapalum scriberet, aut ad Naratum Babylonis Satrapam.* Et posteà: τί λέγεις, ὦ Ἐπίκουρε; κιθαρῳδῶν καὶ αὐλητῶν ἕωθεν ἀκροασόμενος εἰς τὸ θέατρον βαδίζεις, ἐν δὲ συμποσίῳ Θεοφράστου περὶ συμφωνιῶν διαλεγομένου, καὶ Ἀριστοξένου περὶ μεταβολῶν, καὶ Ἀριστοφάνους περὶ Ὁμήρου, τὰ ὦτα καταλήψῃ ταῖς χερσί, δυσχεραίνων καὶ βδελυττόμενος; &c. *Quid ais, Epicure? prima luce in theatrum progrederis, Citharœdos auditurus & Tibicines: in convivio, si Theophrastus de concentibus vocum disserat, aut de mutationibus Aristoxenus, & Aristophanes de Homero, manibus aures occupabis, indignans & abominans?*

Ποιήματά τε ἐνεργεῖν, οὐκ ἂν ποιῆσαι] Legit Gassendus: ποιήματά τε ἀγνοήσειν, οὐκ ἂν ποιήσειν: quod interpretatur, *Poëmata, sive figmenta Poetarum, ignoraturum; nedum aliqua elucubraturum.* Sed pace tanti viri liceat dixisse, nihil omnino mutandum. ποιήματα ἐνεργεῖν; est *res agere*: ποιήματα ποιῆσαι, est, *res fingere.*

Οὐκ εἶναί τε ἕτερον ἑτέρου σοφώτερον] Gassendus: καὶ εἶναί τι, &c. Est enim præter mentem Epicuri, ut non sit alius alio sapientior.

Χρηματίσεσθαί τε, ἀλλ' ἀπὸ μόνης Σοφίας ἀπορήσαντα] Meminit Porphyrius in I. de Abstinentia ab inanimatis; ubi de Epicureis loquens, ait: δεῖν οὐχ ἑτοιμασάμενον τὰ ἀναγκαῖα προσθήκῃ τῇ Φιλοσοφίᾳ χρῆσθαι. *Oportere eum, qui parata non habet necessaria, adhibere ipsam, quasi in subsidium, Philosophiam.*

Καὶ μόναρχον ἐν καιρῷ θεραπεύσειν] Legendus Plutarchus in Tractatu, Ὅτι μάλιστα τοῖς ἡγεμόσι δεῖ τὸν Φιλόσοφον διαλέγεσθαι.

Δογματιεῖν τε, καὶ οὐκ ἀπορήσειν] Atque hinc est, quod Pyrrhonem indoctum, ineruditumque nominabat, ut suprà retulit Laërtius. De Scepticis, Lucretius Epicureus lib. IV.

Denique nil sciri si quis putat, id quoque nescit,
An sciri possit, quum se nil scire fatetur, &c.

Καὶ ὑπὲρ φίλου ποτὲ τεθνήξεσθαι] Qua in re cum Stoicis conveniebat. Vide nos suprà ad Vitam Zenonis Cittiei, ubi de Stoicorum εὐλόγῳ ἐξαγωγῇ. Dolores gravissimos pro amicis Epicurum subiisse; Epicurum, inquam, qui voluptatis causâ amicitiam expetendam esse existimabat; discimus ex Plutarcho.

122 Μήτε νέος τις ὢν μελλέτω φιλοσοφεῖν· μήτε γέρων ὑπάρχων, κοπιάτω φιλοσοφῶν, &c.] Refert, & laudat hæc Epicuri verba Clemens Alexandrinus Στρωματέων IV. καλῶς οὖν καὶ Ἐπίκουρος Μενοικεῖ γράφων, Μήτε νέος τις ὢν μελλέτω φιλοσοφεῖν· μήτε γέρων ὑπάρχων, κοπιάτω φιλοσοφῶν· οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδείς ἐστιν, οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαίνειν· ὁ δὲ λέγων, μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν, ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὅμοιός ἐστι τῷ λέγοντι, πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρεῖναι τὴν ὥραν, ἢ μηκέτ' εἶναι τὴν ὥραν. ὥστε φιλοσοφητέον καὶ νεωτέρῳ καὶ γέροντι· τῷ μὲν, ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς, διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων· τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ᾖ, διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Huc respexisse videtur Horatius, sectæ addictus Epicureæ, cum lib. I. Epistolarum epist. I. ait,

---- ingrataque tempora, quæ spem
Consiliumque morantur agendi gnaviter id, quod
Æquè Pauperibus prodest, Locupletibus æquè:
Æquè neglectum Pueris, Senibusque nocebit.

Πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον] Apud Clementem, scriptum est ὑγιαίνειν. Utraque lectio proba est.

Ἢ μὴ παρεῖναι τὴν ὥραν, &c.] Meliùs apud Clementem, ἢ μήπω παρεῖναι, ἢ μηκέτι εἶναι τὴν ὥραν.

Καὶ νέῳ καὶ γέροντι] Apud Clementem, καὶ νεωτέρῳ, &c. Magis placet lectio Laërtiana.

123 Πρῶτον μὲν τὸν θεὸν, ζῶον ἄφθαρτον καὶ μακάριον, &c.] Legendus omnino Gassendus ad hunc locum, & libro IV. de Vita & moribus Epicuri cap. 1. 2. 3. & 4. qui inibi omnia diligenter collegit, quæ circa Deum, & contra Epicurum & pro Epicuro, sparsa habentur apud varios Scriptores.

Οἵους δ' αὐτοὺς πολλοὶ νομίζουσιν] Gassendus: οἱ πολλοί: ut intelligatur vulgarium ingeniorum multitudo. Rectè: sequitur enim, ἀλλ' ὁ τὰς τῶν πολλῶν δόξας, &c. αἱ τῶν πολλῶν ὑπὲρ θεῶν ἀποφάσεις. &c. ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν.

124 Ἔνθεν αἱ μέγισται βλάβαι, αἴτιαι τοῖς κακοῖς ἐκ θεῶν ἐπάγονται καὶ ὠφέλειαι] Gassendus: Ἔνθεν καὶ μεγίστας βλάβας τοῖς κακοῖς ἐκ θεῶν ἐπάγεσθαι, καὶ ὠφελείας τοῖς ἀγαθοῖς.

Συνέθιζε δὲ ἐν τῷ νομίζειν μηδὲν πρὸς ἡμᾶς εἶναι τὸν θάνατον, ἐπεὶ πᾶν ἀγαθὸν καὶ κακὸν ἐν αἰσθήσει, &c.] Sextus Empiricus Pyrrhoniarum Hypotyposeon III. 24. καὶ ὁ Ἐπίκουρος δέ φησιν, Ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν, ἀναισθητεῖ· τὸ δὲ ἀναισθητοῦν, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. Et Stobæus, Sermone de Morte, & quòd ipsa vitari non potest: Ἐπικούρου: ὁ θάνατος, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. τὸ γὰρ διαλυθὲν, ἀναισθητεῖ· τὸ δὲ ἀναισθητὸν, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. Hunc Epicuri Syllogismum reprehendit Plutarchus. Epicurum adversus Plutarchum defendit Gellius libro II. Noctium Atticarum cap. 8. Gellii verba non gravabor adponere: *Plutarchus secundo librorum quos de Homero composuit, imperfectè, atque præposterè, atque inscitè, Syllogismo esse usum Epicurum dicit: verbáque ipsa Epicuri ponit:* Ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν, ἀναισθητεῖ· τὸ δὲ ἀναισθητοῦν, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. *Nam prætermisit, inquit, quod in prima parte sumere debuit,* Ὁ θάνατος ψυχῆς καὶ σώματος

διάλυσις — *tum deinde eodem ipso, quod omiserat, quasi posito concessoque, ad confirmandum aliud, utitur: progredi autem hic, inquit, Syllogismus nisi illo prius posito, non potest. Verè hoc quidem Plutarchus de forma & ordine Syllogismi scripsit: nam si, ut in disciplinis traditur, ita colligere & ratiocinari velis, sic dici oportet:* Ὁ θάνατος ψυχῆς καὶ σώματος διάλυσις· τὸ γὰρ διαλυθὲν, ἀναισθητεῖ· τὸ δὲ ἀναισθητοῦν, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. *Sed Epicurus, cujusmodi homo est, non inscitiâ videtur partem illam Syllogismi prætermisisse, neque id ei negotium fuit Syllogismum tamquam in Scholis Philosophorum cum numeris omnibus & cum suis finibus dicere. Et profectò; quia separatio animi & corporis evidens est, non est ratus necessariam esse ejus admonitionem, quod omnibus prorsus erat obvium. Sicuti etiam, quòd conclusionem Syllogismi non in fine posuit, sed in principio: nam id quoque non imperitè factum quis non videt? Apud Platonem quoque multis in locis reperias Syllogismos repudiato conversoque ordine isto, qui in docendo traditur, cum eleganti quadam reprehensionis contentione positos esse.* Epicurum meritò à Plutarcho reprehensum; frigidè eum atque ineptè defendere Gellium conatum fuisse, scribit Muretus Variarum Lect. libro XI. cap. 16. non quòd Epicurus prætermisisset illud lemma, Ὁ θάνατος, ψυχῆς καὶ σώματος διάλυσις, ut inquit Gellius: quo addito nihilo magis efficietur, quod Epicurus voluit: sed quòd, stupiditate quadam, & crassitudine ingenii, non pervidisset, quantùm inter id quod dissolutum est, & ipsam dissolutionem interesset. Verba sunt Mureti. Pergit Gallorum elegantissimus. *Nactus est autem Epicurus patronum tali prorsus cliente dignum Gellium: qui dum alienam stultitiam tegere vult, prodit suam. Tantùm enim abest ab eo defendendo, ut ne intellexisse quidem videatur, quid in eo reprehenderetur. Neque enim difficile est conjicere, ita eum à Plutarcho reprehensum, ut ab eruditissimo Aristotelis Interprete Alexandro Aphrodisiensi reprehenditur: cujus hæc sunt ex Commentario in primum Topicorum:* τοιοῦτος καὶ ὁ περὶ τοῦ θανάτου, ὑπὸ Ἐπικούρου λόγος εἰρημένος· οὐ γὰρ ἐκ τῶν λεγομένων προτάσεων, τὸ διαλυθὲν ἀναισθητεῖ, τὸ ἀναισθητοῦν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς, συνάγεται τὸ, Ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς, ὡς αὐτὸς ἡγεῖται· ἀλλ' ὅτι τὸ διαλυθὲν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· ἀλλ' οὐδὲ ὁ θάνατος τὸ διαλυθέν ἐστιν, ἀλλ' ἡ διάλυσις. οὐκ ἔδωκε δὲ ὁ δοὺς τὸ διαλυθὲν ἀναισθητεῖν, καὶ τὸ τὴν διάλυσιν γινέσθαι ἀναισθήτως, &c. quæ vide. Epicuri ratiocinationem suggillat & Ambrosius libro III. Epistolarum Epistolâ 25. sed alio modo ac Plutarchus, aut Alexander. *Epicurei*, inquit, *dicunt, assertores voluptatis, quia mors nihil ad nos: quod enim dissolvitur, insensibile est; quod autem insensibile, nihil ad nos. Quo demonstrant, corpore se tantùm, non mente vivere; nec animæ fungi, sed carnis solius munere; qui secessione animæ, corporisque dissolutione munus suæ vitæ omne existimant perire, merita virtutum, atque animæ omnem vigorem: totos se deficere cum corporis sensu; nihil reliquiarum superesse animæ; cùm ipsum corpus non statim resolvatur. Priùs ergo dissolvitur anima quàm corpus; cùm secundùm suam opinionem, vel carnem, & ossa considerare debeat, quæ post mortem supersunt.* Item Lactantius Divinar. Institut. III. 17. *Quàm argutè nos fefellit!* (Epicurus) *Quasi verò transacta Mors timeatur, quia jam sensus ereptus est, ac non ipsum est mori, quo sensus eripitur. Est enim tempus aliquod, quo & nos jam non sumus, & Mors tamen nondum est; idque ipsum videtur miserum esse, cùm & Mors esse incipit, & nos esse desinimus. Nec frustra dictum est*, Mors misera non est, aditus ad Mortem est miser: *hoc est, morbo tabescere, ictum perpeti, ferrum corpore excipere, ardere igni, dentibus bestiarum laniari. Hæc sunt quæ timentur; non quia mortem afferant, sed quia dolorem magnum: quæ res potiùs efficit, ut dolor malum sit.* Omnium, *inquit*, malorum maximum est. *Qui ergo possum non timere, si id quod mortem antecedit, aut efficit, malum est? Quid? quod totum illud argumentum falsum est? quia non intereunt animæ*, &c. Etiam Tertullianus in libro de Anima: *Publicâ totius generis humani sententiâ, mortem Naturæ debitum pronuntiamus. Hoc stipulata est Dei vox. hoc spopondit omne quod nascitur. ut jam hinc non Epicuri stupor suffundatur, negantis debitum istud ad nos pertinere; sed Hæretici magis Menandri Samaritani furor conspuatur, dicentis mortem ad suos nonmodò non pertinere, verùm nec pervenire.*

Οὐκ ἄπορον προστιθεῖσα χρόνον] Ἄπειρον, scriptum est in Florentinis Membranis: atque ita legisse videtur Aldobrandinus, qui vertit, *non infinitum illa quidem tempus adjiciens.*

Τὸ φρικωδέστατον οὖν τῶν κακῶν ὁ θάνατος, &c.] 125
Aristoteles libro III. de Moribus capite XI. φοβερώτατον δ' ὁ θάνατος. πέρας γάρ· καὶ οὐδὲν ἔτι τῷ τεθνεῶτι δοκεῖ, οὔτε ἀγαθὸν, οὔτε κακὸν εἶναι. Respexit autem hunc Epicuri locum Lactantius loco suprà allato.

Ἐπειδήπερ ὅταν μὲν ἡμεῖς ὦμεν, ὁ θάνατος οὐ πάρεστιν· ὅταν δὲ ὁ θάνατος παρῇ, τόθ' ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν, &c.] Similiter Auctor Dialogi qui *Axiochus* inscribitur, quique Platoni adscribitur: ὡς οὖν ἐπὶ τῆς Δράκοντος ἢ Κλεισθένους πολιτείας, οὐδὲν περί σε κακὸν ἦν, (ἀρχὴν γὰρ οὐκ ἦς περὶ ὃν ἂν ἦν) οὕτως οὐδὲ μετὰ τὴν τελευτὴν γενήσεται· σὺ γὰρ οὐκ ἔσῃ περὶ ὃν ἔσται. *Ut enim cùm Draco, Clisthenesque gubernabant Rempublicam, nihil te mali habebat, (necdum enim cœperas esse) ita neque post mortem erit: nullus enim, ut malè tibi esse quidquam possit, es futurus.* Plura ibi habentur in hanc sententiam, quæ lege: sunt enim lectu dignissima.

Οὔτε πρὸς τοὺς ζῶντάς ἐστιν, οὐδὲ πρὸς τετελευτηκότας, ἐπειδὴ περὶ οὓς μὲν, &c.] Huc respexisse videtur Cicero Tuscul. I. *Natura sic se habet ut quo modo initium nobis rerum omnium ortus noster afferat, sic exitum mors: quæ ut nihil pertinuit ad nos ante ortum, sic nihil post mortem pertinebit. In quo quid potest esse mali, cùm mors nec ad vivos perti-*

neat, nec ad mortuos? Alteri nulli sunt; alteros non attingit. Habuisse autem illa videtur Epicurus à Prodico, cujus hæc sunt verba apud Auctorem suprà memorati Dialogi: Ἤκουσα δέ ποτε καὶ τοῦ Προδίκου λέγοντος, ὅτι ὁ θάνατος οὔτε περὶ τοὺς ζῶντάς ἐστιν, οὔτε περὶ τοὺς μετηλλαχότας. Α. Πῶς φῂς, ὦ Σώκρατες; Σ. Ὅτι περὶ μὲν τοὺς ζῶντας οὐκ ἔστιν, οἱ δὲ ἀποθανόντες οὐκ εἰσίν· ὥστε οὔτε περὶ σὲ νῦν ἐστιν, (οὐ γάρ τέθνηκας) οὔτε, εἴτι πάθοις ἔσται περὶ σέ, σὺ γὰρ οὐκ ἔσῃ. Μάταιος οὖν ἡ λύπη περὶ τοῦ μήτε ὄντος, μήτε ἐσομένου περὶ Ἀξίοχον. Ἀξίοχον ὀδύρεσθαι, καὶ ὅμοιον, ὡς εἰ περὶ τῆς Σκύλλης, ἢ τοῦ Κενταύρου τις ὀδύροιτο, τῶν μήτε ὄντων νῦν περὶ σὲ, μήτε ὕστερον, περὶ τὴν τελευτὴν ἐσομένων. Τὸ γὰρ φοβερὸν τοῖς οὖσίν ἐστι· τοῖς δ' οὐκ οὖσι, πῶς ἂν εἴη; & quæ sequuntur. *Audivi etiam Prodicum quandoque dicentem, quòd nihil quidquam neque ad viventes Mors; neque ad defunctos pertinet. AX. Quomodo dicis ista, Socrates? SOC. Quoniam neque circa viventes est. Hi verò qui obierunt, non sunt amplius. Itaque neque apud te est: nondum enim obiisti; neque si quid tibi accidat, est circa te futura. non enim eris. Stultus est igitur dolor de Axiocho, qualis neque est, neque futurus sit, Axiochum mente torqueri, sitque simile veluti si Scyllam, aut si quis Centaurum reformidet, quæ neque jam imminent tibi, neque sint unquam ad exitium tuum affutura. existentium enim rerum est metus. quæ non sunt autem, nemo est qui pertimescat.* Ceterùm, in Textu Epicuri περὶ τοὺς μὲν legebat Gassendus, non περὶ οὓς μέν.

Ὡς ἀνάπαυσιν τῶν ἐν τῷ ζῆν] Cessationem interpretatur Gassendus, non malorum quibus in vita obnoxii sumus, sed rerum omnium quibus in vita fruimur, & actionum quibus fungimur. Eum vide.

126 Οὔτε φοβεῖται τὸ μὴ ζῆν· οὔτε γὰρ αὐτῷ προσίσταται τὸ ζῆν· οὔτε δοξάζεται κακὸν εἶναι τὸ μὴ ζῆν] Gassendus emendabat: Μάτην δὲ φοβεῖ τὸ μὴ ζῆν· οὐ γὰρ αὐτῷ προσίσταται τὸ ζῆν, ἐν ᾧ δοξάζηται κακὸν εἶναί τι τὸ μὴ ζῆν. Etiam Codex Florentinus, κακὸν εἶναί τι τὸ μὴ ζῆν.

Ὥσπερ δὲ τὸ σιτίον, οὐ τὸ πλεῖον πάντως, ἀλλὰ τὸ ἥδιστον αἱρεῖται, οὕτω καὶ χρόνον, οὐ τὸν μήκιστον, ἀλλὰ τὸν ἥδιστον καρπίζεται] Plutarchus in hanc rem Consolatione ad Apollonium: οὐχ ὁ μακρότατος βίος ἄριστος, ἀλλ' ὁ σπουδαιότατος· suaviter enim vivere, & ex virtute, idem Epicuro. Noster infrà, ubi de Ratis Sententiis Epicuri: οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν, ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ δικαίως, ἄνευ τοῦ ἡδέως. Id rectè hoc loci Gassendus observabat.

Καρπίζεται] Hunc Epicuri locum in animo habuisse Horatium, Epicureæ addictum sectæ, cùm in Ode ad Leuconoën scripsit, *Carpe diem, quàm minimum credula postero*, verisimili conjecturâ existimabat ad dictam Oden amœnissimi vir ingenii, Daniel Heinsius. Sed quod ibidem addit, Latinum *carpere* à Græco καρπίζειν factum esse, notatur à Salmasio in Tractatu de Modo Usurarum capite XIX. quem ibi vide. Sed vide & Gerardum Johannem Vossium in Etymologico, qui in sententia est Heinsii.

Πολὺ δὲ χεῖρον καὶ ὁ λέγων, Καλὸν μὲν μὴ φῦναι, φύντα δ' ὅπως ὤκιστα πύλας ἀΐδαο περῆσαι] Is est Theognis. Plura habet Sextus Empiricus Pyrrh. Hypotyp. III. 24. hæc scilicet:

Ἀρχὴν μὲν μὴ φῦναι ἐπιχθονίοισιν ἄριστον,
Μηδ' ἐσιδεῖν αὐγὰς ὀξέος ἠελίου·
Φύντα δ' ὅπως ὤκιστα πύλας ἀΐδαο περῆσαι,
Καὶ κεῖσθαι πολλὴν γαῖαν ἐφεσσάμενον.

Qui versus leguntur & apud Stobæum, sed paullò aliter.

Ἀναλογιστέον δὲ ὡς τῶν ἐπιθυμιῶν, αἱ μέν εἰσι φυσικαί· αἱ δὲ, κεναί. καὶ τῶν φυσικῶν, αἱ μὲν, ἀναγκαῖαι· αἱ δὲ, φυσικαὶ μόνον.] Cupiditates Cicero divídit similiter lib. II. de Finibus. Sed de Epicurea Cupiditatum divisione, nos infrà pluribus ad Ratas Sententias Epicuri. 127

Αἱ δὲ, πρὸς τὴν τοῦ σώματος, &c.] Gassendus: (αἱ δὲ πρὸς τὴν τοῦ σώματος ἀοχλησίαν.)

Οὐκ ἔχοντος τοῦ ζώου βαδίζειν, ὡς πρὸς ἐνδέον τι] Gassendus: οὐκ ἔχοντος τοῦ ζώου πρός τι, ὡς ἐνδέον βαδίζειν. 128

Ὅτι ἐκ τοῦ μὴ παρεῖναι τὴν ἡδονὴν ἀλγῶμεν οὐκ ἔτι, &c.] Gassendus, post hæc verba, τὴν ἡδονὴν ἀλγῶμεν, addit, ὅταν δὲ μὴ ἀλγῶμεν, οὐκέτι, &c.

Διὰ τοῦτο τὴν ἡδονὴν ἀρχὴν καὶ τέλος λέγομεν εἶναι τοῦ μακαρίως ζῆν] Vitam beatam in Voluptate; hoc est, tranquillitate mentis, & indolentia corporis; posuisse Epicurum, notius est quàm ut probari debeat. Si quis tamen ea de re testimonia desiderat, adeat Gassendum. Nobis sufficiat Legentes monuisse, scripsisse Galenum libellos duos, hoc titulo, Περὶ τῆς κατ' Ἐπίκουρον εὐδαίμονος καὶ μακαρίου βίου.

Καὶ τὴν αὐτάρκειαν δὲ ἀγαθὸν μέγα νομίζομεν, &c.] Clemens Stromateon sexto: Ἐπίκουρος ἀντικρὺς φησι, Πλουσιώτατον αὐτάρκεια πάντων. Juvenalis Sat. XIV. 130

--- *Mensura tamen quæ*
Sufficiat census, si quis me consulat, edam:
In quantum sitis, atque fames, & frigora poscunt;
Quantum, Epicure, tibi parvis suffecit in hortis.

Et Sat. XIII.

--- *Quis non Epicurum*
Suspicit, exigui lætum plantaribus Horti?

Adde Senecam epist. II. *Hodiernum hoc est, quod apud Epicurum nactus sum: soleo enim & in aliena castra transire, non tamquam transfuga, sed tamquam explorator:* Honesta, *inquit*, res est, honesta paupertas, &c.

Καὶ μᾶζα καὶ ὕδωρ] Epicurus ipse apud Stobæum Sermone XVII. βρυάζω τῷ κατὰ τὸ σωμάτιον ἡδεῖ, ὕδατι, καὶ ἄρτῳ χρώμενος, καὶ προσπτύω ταῖς ἐκ πολυτελείας ἡδοναῖς. De Epicuro, Stobæus idem Sermone XV. Ἐπίκουρος ὁ Γαργήττιος κέκραγε λέγων, ᾧ ὀλίγον οὐχ ἱκανὸν, τούτῳ γε οὐδὲν ἱκανόν. ἔλεγε δὲ ἑτοίμως ἔχειν, καὶ τὸ Διῒ ὑπὲρ εὐδαιμονίας δεῖ ἀγωνίζεσθαι, μᾶζαν ἔχων καὶ ὕδωρ. Sed ubi legendum, καὶ 131

τῷ Διῒ ὑπὲρ εὐδαιμονίας ἀγωνίζεσθαι. Eadem, atque iisdem verbis, habes apud Ælianum ποικίλης ἱστορίας lib. IV. cap. 13. unde habuit Stobæus. Addit Ælianus: ταῦτ' οὖν ἐννοῶν ὁ Ἐπίκουρος, τί βουλόμενος ἐπήνει τὴν ἡδονὴν, εἰσόμεθα ἄλλοτε. Adde tu Ciceronem lib. II. de Finibus; ubi de Epicuro: *Negat enim tenuissimo victu, id est, contemptissimis escis, & potionibus minorem voluptatem percipi, quàm rebus exquisitissimis ad epulandum.* Et posteà; *Non minor voluptas percipitur ex vilissimis rebus, quam ex pretiosissimis.* Legendus omninò Porphyrius libro primo de Abstinentia ab Inanimatis; ubi multa habet, eaque præclara; de ratione victus, cùm ex mente Epicuri, tum ex Epicureorum sententia.

Καὶ ὑγιείας ἐστὶ συμπληρωτικόν] Synesius in Epistola ad Theodorum Medicum: Ἀγαθὸν ἀναγκαῖον ἡ ὀλιγοσιτία, ἣν ἕτερος μὲν ἄν τις καὶ σκώψειε· σοὶ δὲ οὐ θέμις, Ἱπποκράτην αὐχοῦντι, ὃς ἀφορίζων τὴν ἔνδειαν, ἔφη, ὑγιείας εἶναι μητέρα. Quod dictum Hippocratis; ut hoc obiter dicam; in ejus, quæ nunc extant, operibus non reperitur; sed illud solùm, ἄσκησις ὑγιείης, ἀκορίη τροφῆς, ἀοκνίη πόνων· quod legere est libro VI. de Morbis vulgaribus sectione 7. articulo 20. Ex voce ἀφορίζων, conjiciebat Theodorus Marcilius ad Suetonium in Vespasiano, Hippocratem in Aphorismis hanc sententiam olim scripsisse. Sed frustrà. Eam porrò commendat & Isidorus Pelusiota libro I. epist. 277. verùm nullo addito auctoris nomine. & lib. III. epist. 192. ubi eam Medicorum filiis tribuit. Similiter Chrysostomus Homiliâ XXII. in Johannem: cujus verba merentur hîc adscribi: sunt enim elegantissima: οὐχ οὕτω τὰ σφόδρα τῶν ποταμίων ῥευμάτων τὰς ὄχθας εἴωθε διατρώγειν καὶ ποιεῖν ὑφιζάνειν, ὡς τρυφὴ καὶ σπατάλη τὰ τῆς ὑγιείας ἡμῶν ἐρείσματα πάντα ὑποσύρει ῥαδίως. κἂν ἔλθῃς εἰς ἰατρεῖον, καὶ προσελθὼν ἐρωτήσῃς, πάσας σχεδὸν τῶν νοσημάτων τὰς αἰτίας ἐκεῖθεν εὑρήσεις οὔσας· ἡ μὲν γὰρ εὐτέλεια καὶ ἡ λιτὴ τράπεζα, ὑγιείας μήτηρ ἐστί. διὰ τοῦτο καὶ ἰατρῶν παῖδες οὕτως αὐτὴν ὠνόμασαν. τό γε μὴ κορέννυσθαι, ὑγιείαν καλέσαντες (ἀκορίη γὰρ τροφῆς, ὑγιείη) τότε ἐνδεῶς ἐστιᾶσθαι μητέρα ὑγιείας εἰπόντες. εἰ δὲ ἡ ἔνδεια μήτηρ ὑγιείας, εὔδηλον ὅτι ἡ πλησμονὴ μήτηρ νόσου καὶ ἀῤῥωστίας ἐστὶ, καὶ τίκτει πάθη καὶ αὐτὴν ὑπερβαίνοντα τῶν ἰατρῶν τὴν τέχνην. καὶ γὰρ ποδαλγίαι· & quæ sequuntur: est enim locus prolixior.

Καὶ πρὸς τὰς ἀναγκαίας τοῦ βίου χρήσεις ἄοκνον ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον] Horatius in hunc sensum Sat. II. 2. ubi ad integrum hunc Epicuri locum respexisse, rectè vidit Gassendus:

> — quin corpus onustum
> *Hesternis vitiis, animum quoque prægravat unà,*
> *Atque affigit humo divinæ particulam auræ.*
> *Alter, ubi dicto citiùs curata sopori*
> *Membra dedit, vegetus præscripta ad munera surgit.*

Ὅταν οὖν λέγωμεν ἡδονὴν τέλος ὑπάρχειν, οὐ τὰς τῶν ἀσώτων ἡδονὰς, &c. ἀλλὰ τὸ μήτε ἀλγεῖν κατὰ σῶμα, μήτε ταράττεσθαι κατὰ ψυχήν, &c.] Quò respexit Plutarchus libello de Audiendis Poëtis extremo, cùm ait: ἧττον ταράττονται καὶ δυσχεραίνουσι παρὰ τοῖς Φιλοσόφοις ἀκούοντες, ὡς ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· καὶ, Ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος ὥρισται· καὶ, Τὸ εὔδαιμον καὶ μακάριον, οὐ χρημάτων πλῆθος, οὐδὲ πραγμάτων ὄγκος, οὐδ' ἀρχαί τινες ἔχουσιν, οὐδὲ δυνάμεις, ἀλλ' ἀλυπία καὶ πραότης παθῶν, καὶ διάθεσις ψυχῆς, τὸ κατὰ φύσιν ὁρίζουσα. *Minùs perturbantur aut offenduntur apud Philosophos audientes, Mortem nihil ad nos attinere: Naturæ divitias esse definitas: Felicitatem & Vitam beatam non in multitudine pecuniæ, aut opum mole, aut principatu, potentiâque consistere: sed in vacuitate doloris, affectuum moderatione, animique affectione, Naturæ finibus res omnes circumscribente.*

Τούτων δὲ πάντων ἀρχὴ καὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν, 132
φρόνησις] Quam etiam, ἀγαθὸν, ποιητικὸν τῆς εὐδαιμονίας, existimabat. Plutarchus in libro de Stoicorum repugnantiis; ubi de Chrysippo: εἰ μὲν οὐκ τὴν φρόνησιν ἡγεῖτο ποιητικὸν εἶναι τῆς εὐδαιμονίας τὸ ἀγαθὸν, ὥσπερ ὁ Ἐπίκουρος, &c.

Ὡς οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως] Post hæc verba, addendum οὐδὲ φρονίμως, καὶ καλῶς, καὶ δικαίως, rectè monuit H. Stephanus in Lexico Ciceroniano, ex his Ciceronis verbis in I. de Finibus, sub persona Torquati: *Clamat Epicurus; is quem vos voluptatibus esse deditum dicitis; non posse jucundè vivi, nisi sapienter, honestè, justeque vivatur; nec sapienter, honestè, justè, nisi jucundè.* Similis error habetur infrà, in Ratis Sententiis.

Βραχίστην δὲ] Corrige βραχεῖς. τὴν δὲ, quemadmo- 133
dum scriptum exhibent Regiæ Membranæ, necnon Florentinæ.

Ὑπό τινων δεσπότιν εἰσαγομένην πάντων ἀγγέλλοντος, ἃ μὲν ἀπὸ τύχης, ἃ δὲ παρ' ἡμᾶς] Excidit vox ἀνάγκην. Gassendus verissimè: ὑπό τινων εἰσαγομένην πάντων Ἀνάγκην, μὴ εἶναι τούτων ἀγγέλλοντος, ἂν ἐστι τὰ μὲν ἀπὸ τύχης, τὰ δὲ παρ' ἡμᾶς. De Fati necessitate, similia habes apud Gellium VI. 2. ubi postquam Fati definitionem ex Chrysippo attulit; *aliarum autem*, inquit, *Opinionum, Disciplinarumque Auctores huic definitioni ita obstrepunt: Si Chrysippus, inquiunt, fato putat omnia moveri & regi, nec declinari transcendique posse agmina Fati & volumina; peccata quoque hominum & delicta non sustentanda, neque condicenda sunt ipsis voluntatibusque eorum: sed necessitati cuidam & instantiæ, quæ oritur ex Fato, omnium quæ sit rerum Domina, & arbitria, per quam necesse sit fieri quidquid futurum est.* Non tamen hîc Epicurum Stoicos innuisse existimabat Gassendus; sed potiùs Physicos illos antiquiores, Democritum, Heraclitum, Empedoclem, Parmenidem; (qui & ipsi omnia Necessitate fieri censuerunt) quia statim sequitur, præstabilius esse de Diis fabulas sequi, quàm Physicorum fato servire. ita scilicet Gassendus hæc verba, ἐπεὶ κρεῖττον ἦν τῷ περὶ θεῶν μύθῳ κατακολουθεῖν, ἢ τῇ τῶν φυσικῶν εἱμαρμένῃ δουλεύειν, interpretatur. Optimè. Epicurus ipse suprà, in Epistola ad Pythoclem: καθάπερ τῶν Φυσικῶν καλουμένων φησί τις.

Perperam uterque interpres, *naturalium rerum Fato servire.*

134 Τὴν δὲ τύχην, οὔτε θεὸν, ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν] Juvenalis Sat. x.

----sed te

Nos facimus, Fortuna, Deam, cœloque locamus.

Ὑπολαμβάνων] Gassendus, ὑπελάμβανε: Et ita legerat Aldobrandinus. Legi quoque posset, ὑπολαμβάνει, quemadmodum legit Ambrosius. Gassendus legit posteà, οἴονται, pro οἴεται: & parenthesin claudit post vocem χορηγεῖσθαι.

135 Μελέτα διαπαντὸς ἡμέρας καὶ νυκτός] Observo Epicurum sæpe his vocibus μελέτα, μνημόνευε, μνημονευτέον, & similibus uti. Ita Epictetum, crebrò voce μέμνησο uti, observat Simplicius ad Enchiridium Arriani Epicteteium: est enim Enchiridium illud, Arriani, non Epicteti, ipso Simplicio teste: cujus hæc sunt verba statim ab initio ejus Commentarii in dictum Enchiridium: τὸ δὲ βιβλίον τοῦτο, τὸ Ἐπικτήτου Ἐγχειρίδιον ἐπιγεγραμμένον, καὶ τοῦτο αὐτὸς συνέταξεν ὁ Ἀρριανὸς, &c. ὡς αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς Μασγαληνὸν ἐπιστολῇ, ἔγραψεν ὁ Ἀρριανός.

Πρὸς ἑαυτὸν] Gassendus, πρὸς σεαυτόν.

Καὶ οὐδέποτε, οὔθ' ὕπαρ, οὔτ' ὄναρ, διαταραχθήσῃ] Vide suprà; ubi de Effatis Epicuri.

Μαντικὴν δὲ ἅπασαν ἐν ἄλλοις ἀναιρεῖ, ὡς καὶ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἐπιτομῇ] Nihil simile de Divinatione Epicurus in Epistola ad Herodotum, quam *Parvam Epitomen* vocari docuimus: quare rescribebat hoc loco Gassendus, ἐν τῇ Μακρᾷ Ἐπιτομῇ: certissimâ, ut mihi quidem videtur, conjecturâ. Divinationem omnem sustulisse Epicurum, etiam Cicero testatur libro II. de Natura Deorum. *Nihil*, inquit, *tam irridet Epicurus, quàm Prædictiones rerum futurarum.* Et libro I. sub persona Velleii Balbum alloquentis: *Sequitur Μαντικὴ vestra; quæ Latinè Divinatio dicitur; quâ tantâ imbueremur superstitione, si vos audire vellemus, ut Aruspices, Augures, Harioli, & Conjectores nobis essent colendi. His terroribus ab Epicuro soluti, & in libertatem vindicati.* Sustulit & Divinationem per somnum. Irrisit & ostenta, & oracula: de quibus omnibus, consulendus Gassendus hoc loco.

Περὶ τῶν βιωτικῶν] Rectè Vetus interpres, *de iis quæ Vitam informant.* Rectè quoque Gassendus, *de Vita instituenda ratione.* Minùs rectè Aldobrandinus, *de his quæ ad ætatem degendam pertinent.*

136 Διαφέρεται δὲ πρὸς τοὺς Κυρηναϊκοὺς περὶ τῆς ἡδονῆς· οἱ μὲν γὰρ τὴν καταστηματικὴν οὐκ ἐγκρίνουσι, μόνην δὲ τὴν ἐν κινήσει] Qua de re sic Clemens Alexandrinus Στρωματέων libro II. Ἐπίκουρος δὲ ἐν τῷ μὴ πεινῆν, μηδὲ διψῆν, μήτε ῥιγοῦν, τὴν εὐδαιμονίαν τιθέμενος, τὴν ἰσόθεον ἐπιφώνησε φωνὴν, ἀσεβῶς εἰπὼν, ἐν τούτοις κἂν Διῒ πατρὶ μάχεσθαι· ὥσπερ ὑῶν σκατοφάγων, καὶ οὐχὶ τῶν Λογικῶν καὶ φιλοσόφων, τὴν μακαρίαν νίκην δογματίζων. τῶν γὰρ ἀπὸ τῆς ἡδονῆς ἀρχομένων, τούς τε Κυρηναϊκοὺς καὶ τὸν Ἐπίκουρον· τούτους γὰρ τέλος εἶναι λέγειν διαῤῥήδην τὸ ἡδέως ζῆν· τέλειον δὲ ἀγαθὸν, μόνον τὴν ἡδονήν· ὁ δὲ Ἐπίκουρος, καὶ τὴν τῆς ἀλγηδόνος ὑπεξαίρεσιν ἡδονὴν εἶναι λέγει. αἱρετὸν δὲ εἶναί φησιν, ὃ πρῶτον ἐξ ἑαυτοῦ ἐφ' ἑαυτὸ ἐπισπᾶται· πάντως δηλονότι ἐν κινήσει ὑπάρχων, &c. Et posteà: οὗτοι οἱ Κυρηναϊκοὶ, τὸν ὅρον τῆς ἡδονῆς Ἐπικούρου, τουτέστι τὴν τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσιν, ἀθετοῦσιν, νεκροῦ κατάστασιν ἀποκαλοῦντες. χαίρειν γὰρ ἡμᾶς μὴ μόνον ἐπὶ ἡδοναῖς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ὁμιλίαις, καὶ ἐπὶ φιλοτιμίαις· ὁ δὲ Ἐπίκουρος, πᾶσαν χαρὰν τῆς ψυχῆς οἴεται ἐπὶ πρωτοπαθούσῃ τῇ σαρκὶ γενέσθαι. ὅ τε Μητρόδωρος ἐν τῷ Περὶ τοῦ μείζονα εἶναι τὴν παρ' ἡμᾶς αἰτίαν πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων· Ἀγαθὸν, φησὶ, ψυχῆς τί ἄλλο ἢ τὸ σαρκὸς εὐσταθὲς κατάστημα, καὶ τὸ περὶ ταύτης πιστὸν ἔλπισμα. In priori loco Clementis, pro αἱρετὸν δὲ εἶναί φησιν, legendum videtur αἱρετὸν δὲ εἶναί φασιν: non enim Epicurus Voluptatem quæ in motu est, amplectebatur, sed Cyrenaïci, ut hoc Laërtii loco disertissimis verbis habetur. Adde ipsummet Clementem, loco proxime allato. Et falsus est omnino Athenæus, qui hanc opinionem Epicuro, similiter ac Aristippo, tribuit. Verba ejus sunt XII. 12. οὐ μόνον δὲ Ἀρίστιππος, καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, τὴν κατὰ κίνησιν ἡδονὴν ἠσπάζοντο, ἀλλὰ καὶ Ἐπίκουρος, καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, &c. Vide hîc Gassendum, & nos ad Aristippum.

Ὁ δὲ, ἀμφότερα] Meliùs ἀμφοτέρας, ut Gassendus emendabat.

Καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐν Μιτυλήνῃ φίλους Ἐπιστολῇ] Gassendo assentior, Φιλοσόφους rescribenti. De hac Epicuri ad Philosophos, qui erant Mitylenæ, Epistola; diximus suprà.

Διογένης ἐν τῇ ἑπτακαιδεκάτῃ] Sic Basileensis Editio. at Stephanica, ἑκκαιδεκάτῃ.

Δημόκριτος ἐν τῷ Τιμοκράτει] Emenda Μητρόδωρος ἐν τῷ Τιμοκράτει, quemadmodum scriptum exhibent ceteræ Editiones, necnon MSS. plures.

Οἱ μὲν γὰρ, χείρους τὰς σωματικὰς ἀλγηδόνας τῶν ψυχικῶν, &c. ὁ δὲ, τὰς ψυχικάς] Exstat in hanc rem Dissertatio Maximi Tyrii, hoc titulo, Πότερα χαλεπώτερα νοσήματα, τὰ τοῦ σώματος, ἢ τὰ τῆς ψυχῆς: & Plutarchi, Πότερον τὰ τῆς ψυχῆς, ἢ τὰ τοῦ σώματος πάθη χείρονα. 137

Τὴν γοῦν σάρκα τὸ παρὸν μόνον χειμάζειν· τὴν δὲ ψυχὴν, καὶ τὸ παρελθὸν, καὶ τὸ παρὸν, καὶ τὸ μέλλον] Quem locum respexit Cicero libro I. de Finibus, sub persona Torquati: *Nec ob eam causam non multò majores esse & voluptates & dolores animi quàm corporis: nam corpore nihil nisi præsens, & quod adest, sentire possumus: animo autem & præterita & futura.*

Χειμάζειν] Hinc refutandus Phrynichus, qui in Ecloga Dictionum Atticarum, Menandrum reprehendit, quòd ea voce, ἀντὶ τοῦ λυπεῖν, usus sit: in qua significatione Alexandrini Scriptores, non δόκιμοι, eâ uterentur. Hoc vocabulum hac notione per omnem Græciam passim usurpatum, constat, ut rectè monuit Salmasius in Tractatu de Hellenistica. Inde versiculus ille antiquus,

Οὐδεὶς γαμεῖται, ὅστις οὐ χειμάζεται.

Utitur in Hippolyto & Euripides, Scriptor δοκιμώτατος:

Φιλῶ τέκν'. ἄλλη δ' ἐν τύχῃ χειμάζομαι.

Locus porrò Menandri quem signat Phrynichus, fuit in Auriga. Testatur Ammonius; aut quicumque auctor est libelli Περὶ ὁμοίων καὶ διαφόρων λέξεων: χειμάζειν, οὐ μόνον τὸ παραχειμάζειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐνοχλεῖν, ὡς Μένανδρος ἐν Ἡνιόχῳ.

Τῷ τὰ ζῶα, ἅμα τῷ γεννηθῆναι, τῇ μὲν εὐαρεστεῖσθαι, τῷ δὲ πόνῳ προσκρούειν φυσικῶς, καὶ χωρὶς λόγου.] Torquatus ibidem, de Epicuro loquens: *Omne animal, simulatque natum sit, voluptatem appetere, eâque gaudere, ut summo bono; dolorem aspernari, ut summum malum, & quantum possit, à se repellere: idque facere nondum depravatum, ipsâ Naturâ incorruptè atque integrè judicante. Itaque negat opus esse ratione, neque disputatione, quamobrem voluptas expetenda, fugiendus dolor sit. Sentiri hoc putat: ut calere ignem: nivem esse albam, dulce mel: quorum nihil oportere exquisitis rationibus confirmare: tantùm satis esse admonere*, &c. Sextus Empiricus Pyrrhoniarum Hypotyposeon III. 24. ὅθεν καὶ οἱ Ἐπικούρειοι δεικνῦναι νομίζουσι, φύσει αἱρετὴν εἶναι τὴν ἡδονήν· τὰ γὰρ ζῶά φασιν, ἅμα τῷ γενέσθαι, ἀδιάστροφα ὄντα ὁρμᾷν μὲν ἐπὶ τὴν ἡδονήν, ἐκκλίνειν δὲ ἀλγηδόνας.

Ἵνα καὶ ὁ Ἡρακλῆς καταβιβρωσκόμενος ὑπὸ τοῦ χιτῶνος, βοῇ, Δάκνων, ἰύζων ἀμφὶ δ' ἴστεινον πέτραι, &c.] Versus sunt ex Trachiniis Sophoclis: sed ubi ita leguntur:

Βοῶν, ἰύζων· ἀμφὶ δ' ἐκτύπουν πέτραι,
Λοκρῶν ὄρειοι πρῶνες, Εὐβοίας τ' ἄκραι.

Putarim scripsisse Laërtium, Βοᾷ δεινῶς, ἰύζει: sicque versum immutasse, ut eum ad orationem suam accommodaret.

138 Διὰ δὲ τὴν ἡδονὴν καὶ τὰς ἀρετὰς αἱρεῖσθαι, οὐ δι' αὐτάς, ὥσπερ τὴν ἰατρικὴν διὰ τὴν ὑγίειαν] Respexit & hunc locum Cicero dicto libro I. de Finibus, his verbis: *Præterea & appetendi, & fugiendi, & omnino rerum gerendarum initia proficiscuntur, aut à voluptate, aut à dolore. quod cùm ita sit, perspicuum est omnes rectas res atque laudabiles eò referri, ut cum voluptate vivatur. Quoniam autem id est vel summum, vel ultimum, vel extremum, quod Græci* τέλος *nominant, quòd ipsum nullam ad aliam rem, ad id autem res referuntur omnes: fatendum est, summum esse bonum jucundè vivere. Id qui in una virtute ponunt, & splendore nominis capti, quid Natura postulet non intelligunt: errore maximo, si Epicurum audire voluerint, liberantur. ista enim vestra eximia, pulchraque virtutes, nisi voluptatem efficerent, quis eas aut laudabiles, aut expetendas arbitraretur? Ut enim Medicorum scientiam, non ipsius artis, sed bonæ valetudinis causâ: & Gubernatoris ars, quia bene navigandi rationem habet, utilitate, non arte, laudatur; sic Sapientia, quæ ars vivendi putanda est, non expeteretur, si nihil efficeret. nunc expetitur, quòd est tamquam artifex conquirendæ & comparandæ voluptatis*, &c. Meminit hujus Epicureæ sententiæ & Plutarchus libro Quòd non potest jucundè vivi secundùm Epicurum, & Athenæus lib. XII. Meminit & Seneca lib. IV. de Benef. cap. 2. ubi eam refellit.

Ὁ δ' Ἐπίκουρος καὶ ἀχώριστόν φησι τῆς ἡδονῆς τὴν ἀρετὴν μόνον τὰ δ' ἄλλα χωρίζεσθαι, οἷον βρωτά] Igitur Epicuro Virtutes erant bona immortalia: quò spectat ejus Effatum; de quo suprà; Illum qui semel sapiens revera solidéque extiterit, numquam deinceps in conditionem oppositam degenerare.

Τὸν κολοφῶνα (ὡς ἂν εἴπῃ τις) ἐπιθῶμεν τοῦ παντὸς συγγράμματος] Inde manifestò patet, Diogenem Laërtium Opus hoc suum de Vitis Philosophorum Epicuri Vitâ finiisse: quod etiam ipse suprà in Vita Pythagoræ testatum reliquit, his verbis: ῥητέον περὶ τῶν ἐλλογίμων Πυθαγορικῶν· μεθ' οὓς περὶ τῶν σποράδην κατά τινας φερομένων· ἔπειθ' οὕτως ἐξαψόμεν τὴν διαδοχὴν τῶν ἀξίων λόγου, ἕως Ἐπικούρου, καθὰ καὶ προειρήκαμεν. Cur autem nullius Epicureorum separatim Vitam scripserit, in caussa esse puto, quòd præcipuorum, hoc est, ipsius Epicuri Discipulorum, in hac ipsa Vita non perfunctoriè meminerit. Ceterùm, de variis circa hunc proverbialem loquendi modum, τὸν κολοφῶνα ἐπιτιθέναι, sententiis, videndus Strabo lib. XIV. & Suidas in τὸν κολοφῶνα ἐπέθηκε, & Tzetzes Hist. Chiliad. XII. 402.

Τὰς Κυρίας αὐτοῦ Δόξας] De hoc Epicuri libro, diximus suprà pluribus, ubi de libris ejus agebamus. Addo locum Luciani eximium, ex Pseudomanti: εὑρὼν γὰρ τὰς Ἐπικούρου Κυρίας Δόξας, τὸ κάλλιστον, ὡς οἶσθα, τῶν βιβλίων, καὶ κεφαλαιωδῶς περιέχον τῆς τ' ἀνδρὸς σοφίας τὰ δόγματα, κομίσας ἐς τὴν ἀγορὰν μέσην, ἔκαυσεν ἐπὶ ξύλων συκίνων, ὡς δῆθεν αὐτὸν καταφλέγων, καὶ τὴν σποδὸν ἐς θάλασσαν ἐξέβαλεν, ἔτι καὶ χρησμὸν ἐπιφθεγξάμενος,

Πυρπολέειν κέλομαι δόξας ἀλαοῖο γέροντος.

Οὐκ εἰδὼς ὁ κατάρατος ὅσων ἀγαθῶν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς ἐντυχοῦσιν αἴτιον γίγνεται, ὅσην αὐτοῖς εἰρήνην, καὶ ἀταραξίαν, καὶ ἐλευθερίαν ἐνεργάζεται δειμάτων μὲν, καὶ φασμάτων, καὶ τεράτων ἀπαλλάττον, καὶ ἐλπίδων ματαίων, καὶ περιττῶν ἐπιθυμιῶν, νοῦν δὲ, καὶ ἀλήθειαν ἐντιθὲν, καὶ καθαῖρον ὡς ἀληθῶς τὰς γνώμας, οὐχ ὑπὸ δᾳδὶ, καὶ σκίλλῃ, καὶ τοῖς τοιούτοις φλυαρίαις, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀληθείᾳ, καὶ παῤῥησίᾳ. *Ratas Sententias Epicuri nactus, Librum, ut nosti, pulcherrimum, & qui summatim Decreta sapientiæ summi viri complectitur, in medium forum deportavit; lignis cremavit ficulneis, ac si Auctorem ipsum cremasset, ac cineres in mare abjecit, pronuntiato etiam Oraculo,*

Hæc lusci Decreta Senis comburere mando.

Non agnoscens, scelestus ille, quantorum bonorum sit causa hujusmodi Libellus iis, qui in ipsum inciderint, quantamque illis, & quietem, & tranquillitatem, & libertatem pariat; abigens pavores, & spectra, & prodigia, & spes vanas, & cupiditates supervacaneas; ac lustrans omnino animi consilia, non sanè tædâ, neque squillâ, neque id genus aliis nugamentis; sed rectâ ratione, & veritate, & confidentiâ. Scribit Gassendus ad hunc ipsum Laërtii locum, scribere Simplicium, Epicteti Enchiridion contextum fuisse non ab ipsomet Epicteto, sed ab Arriano, qui id ex ipsis Epicteti Dissertationibus excerpserit, ad eum modum, quo ratæ sententiæ ex

variis Epicuri libris, ceu florilegio, collectæ sunt. Memoriâ lapsus est Gassendus: nihil enim habet Simplicius de hac Epicteti Enchiridii cum Epicureis Ratis Sententiis comparatione. Locus Simplicii est in Prooemio Commentariorum in Epicteti Enchiridion.

Καὶ τοῦ βίου Φιλοσόφου] An Epicurum hîc κατ' ἐξοχὴν *Philosophum* appellat Laërtius? Certè Epicurum ita se ipsum appellasse, didici ex his Ciceronis verbis libro v. Tusculanarum Quæstionum: *An Epicuro, qui tantummodo induit personam Philosophi, & sibi ipse hoc nomen inscripsit, dicere licebit*, &c. Etiam Epicureos, ἁπλῶς *Philosophos* vocat Alfenus in L. 76. D. de Judiciis: si modo ejus quæ sequuntur verba de Epicureis, ut vult Dionysius Gothofredus, accipienda sunt: *Propterea, quòd ut Philosophi dicerent, ex quibus particulis minimis consisteremus, ha cottidiè ex nostro corpore decederent*, &c.

139 Τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον, οὔτε αὐτοῦ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ παρέχει] Meritò ab hac Sententia, Ratarum Epicuri Sententiarum collectionem incipit Laërtius: fuit enim illarum prima, ut discimus ex Cicerone libro I. de Natura Deorum. *Novi ego*, inquit, *Epicureos omnia Sigilla venerantes: quamquam video nonnullis videri Epicurum, ne in offensionem Atheniensium caderet, verbis reliquisse Deos, re sustulisse. Itaque in illis Selectis ejus, brevibusque Sententiis, quas appellat is* Κυρίας Δόξας, *hac, ut opinor, prior Sententia est, Quod beatum & immortale est, id nec habet, nec exhibet cuiquam negotium.* Id ipsum etiam testatur in libris de Legibus: item Plutarchus, in libro adversus Colotem. Hujus autem Sententiæ meminit non nemo. Seneca in Ludo de Morte Claudii Cæsaris: *Modò dic nobis qualem Deum istum fieri velis:* Ἐπικούρειος θεὸς *non potest esse:* οὔτε αὐτὸς πρᾶγμα ἔχει, οὔτε ἄλλοις παρέχει. Sextus Empiricus Hypotyposeon III. 24. τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον, μήτε αὐτὸ πράγματα ἔχει, μήτε ἑτέροις παρέχει. Maximus Tyrius Dissertatione XXIX. τὸ ἀθάνατον, οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ παρέχει. Nemesius de Natura Hominis capite 44. Δημόκριτος δὲ καὶ Ἡράκλειτος καὶ Ἐπίκουρος, οὔτε τῶν καθόλου, οὔτε τῶν καθ' ἕκαστα πρόνοιαν εἶναι βούλονται. Ἐπίκουρος γοῦν ἔλεγε, Τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον, οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ παρέχει· ὥστε οὔτε ὀργαῖς, οὔτε χάρισι συνέχεται· ἐν ἀσθενείᾳ γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα· ὀργὴ θεῶν ἀλλότριον, ἐπὶ γὰρ ἀβουλήτῳ γίνεται· θεῷ δὲ οὐδὲν ἀβούλητον. Cicero de Natura Deorum libro I. sub persona Velleii: *Verè exposita illa Sententia est ab Epicuro, Quod aeternum, beatumque sit, id nec habere ipsum negotii quidquam, nec exhibere alteri. Itaque neque irâ, neque gratiâ teneri; quod, qua talia essent, imbecilla essent omnia.* Ausonius:

Quod est beatum, morte & aeternùm carens,
Nec sibi parit negotium, nec alteri.

Meminit & Lactantius de Ira Dei cap. 4.

Ὥστε οὔτε ὀργαῖς, οὔτε χάρισι συνέχεται] Diximus suprà. Adde Plutarchum in libro adversus Colotem: τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον, οὔτε ὀργαῖς, οὔτε χάρισιν συνέχεται. Adde & locum Ciceronis ex libro primo de Natura Deorum in superiori Observatione allatum.

Ἐν ἄλλοις δέ φησι] Laërtii esse verba, rectè observat Gassendus: qui & rectè quoque in sequentibus legit, οἱ μὲν, pro οὓς μὲν: & οἱ δὲ, pro οὓς δέ.

Τοὺς θεοὺς λόγῳ θεωρητοὺς, &c.] Plutarchus de Placitis Philosoph. lib. I. cap. 7. Ἐπίκουρος ἀνθρωποειδεῖς μὲν πάντας τοὺς θεοὺς, λόγῳ δὲ πάντας τούτῳ θεωρητοὺς διὰ τὴν λεπτομέρειαν τῆς τῶν εἰδώλων φύσεως. Cicero libro de Natura Deorum primo: *Epicurus autem, qui res occultas, & penitus abditas non modò viderat, sed etiam sic tractat, ut manu ducat, docet primùm, eam esse vim & naturam Deorum, ut non sensu, sed mente cernatur: nec soliditate quadam, nec ad numerum; ut ea, qua ille propter firmitatem* στερέμνια *appellat; sed imaginibus, similitudine, & transitione perceptis: deinde cùm infinita simillimarum imaginum species ex innumerabilibus individuis exsistat; & ad nos affluat, cùm maximis voluptatibus in eas imagines mentem intentam, infixamque nostram intelligentiam, capere qua sit & beata Natura & aeterna.*

Ἀνθρωποειδεῖς] Plutarchus dicto loco: Ἐπίκουρος ἀνθρωποειδεῖς μὲν πάντας τοὺς θεούς. Rationem habes apud Empiricum contra Mathemat. pag. 312. Ἐπίκουρος δὲ ἐκ τῶν κατὰ τοὺς ὕπνους φαντασιῶν οἴεται τοὺς ἀνθρώπους ἔννοιαν ἐσπακέναι θεοῦ· μεγάλων γὰρ εἰδώλων, φησὶ, καὶ ἀνθρωπομόρφων κατὰ τοὺς ὕπνους προσπιπτόντων, ὑπέλαβον καὶ ταῖς ἀληθείαις ὑπάρχειν τινὰς τοιούτους θεοὺς ἀνθρωπομόρφους. *Epicurus autem putat, ex iis qua in somnis occurrunt visionibus, Dei notionem attraxisse Homines. Magnis enim, inquit, & humanâ formâ praeditis simulacris in somnis incurrentibus, existimarunt esse revera hujusmodi Deos Hominis formâ praeditos.*

Ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν, &c.] Diximus suprà, quò legentes remitto. Addo locum Empirici adversus Mathemat. pag. 56. τό, τε τὸν θάνατον μὲν μηδὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς, εἴρηται μὲν ἴσως τῷ σώφρονι, ἀποδέδεικται δὲ Ἐπικούρῳ· καὶ ἔστιν οὐ τὸ εἰπεῖν, ἀλλὰ τὸ ἀποδεῖξαι, θαυμαστόν· εἶτα, οὐδὲ κατὰ τοῦτο ἔφησεν ὁ Ἐπίκουρος τὸν θάνατον μηδὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς, καθὸ ἀδιάφορόν ἐστιν, ἢ ζῆν ἢ μή· πολλῷ γὰρ αἱρετώτερον τὸ ζῆν, διὰ τὸ αἰσθανομένων εἶναι τὸ ἀγαθόν· ἀλλ' ἐν ἀναισθησίᾳ οὔτε κακόν τι εἶναι, οὔτε ἀγαθόν· τὸ μὲν γὰρ ἀναισθητεῖν τὰ νεκρὰ τῶν σωμάτων, οὐχ ὁ Ποιητὴς μόνος οἶδεν, ἀλλὰ καὶ ὁ σύμπας βίος. Quæ verba Gentianus Hervetus ita est interpretatus: *Et quòd mors quidem ad nos nihil sit, dictum quidem fortasse est ab Epicharmo; sed demonstratum fuit ab Epicuro: & est mirabile, non quòd dixerit, sed quòd demonstraverit. Deinde, non ideo dixit Epicurus Mortem ad nos nihil esse, quòd nihil referat vivasne, an non: vivere enim est longè magis optandum, propterea quòd bonum sit eorum qui sentiunt: in sensus autem defectu nec bonum sit, nec malum. Nam quòd non sentiant Corpora mor-*

tus: non solus novit Poëta, sed etiam universa Hominum vita. Quare autem τῷ σώφρονι Epicharmum fuerit interpretatus, divinare equidem non possum. Legendum omnino, Σώφρονι: & accipiendus Sophro ille Poëta de Sophrone Syracusano Mimographo: non enim accipi potest de Sophrone Comico: siquidem paullo junior Epicuro fuit ille; ut qui Danaën, cui Leontium, Epicuri amica, mater fuit, amaverit, ut est apud Athenæum. Legi posset & Σοφοκλεῖ. Legendum autem hîc, διαλυθεῖν, quemadmodum, & suprà, & apud Stobæum legitur, qui hæc ipsissima Epicuri verba retulit in Sermone Περὶ θανάτου, καὶ ὡς εἴη ἄφυκτος.

Ὅρος τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν, ἡ παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις] Meminit Cicero I. de Finibus: *Omnis autem privatione doloris putat Epicurus terminari summam voluptatem.* Item Sextus contra Mathematicos pag. 56. ὁ δὲ Ἐπίκουρος οὐκ ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν εἴληφε τὸν ὅρον τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν· μακρῷ γὰρ διαφέρει τὸ λέγειν, ὅτι ἐπαύσαντό τινες πίνοντες καὶ ἐσθίοντες, καὶ τὴν αὐτῶν ἐπιθυμίαν πληροῦντες· ταὐτὸ γάρ ἐστι τὸ,

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδήτυος ἐξ ἔρον ἕντο,

τοῦ φάναι ὅρον εἶναι τῶν περὶ τὰς ἡδονὰς μεγεθῶν, τὴν τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσιν· τοῦτο γὰρ οὐ πάντως κρέασι καὶ οἴνῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς λιτοτάτοις πέφυκε γίνεσθαι· ἄλλως τε, ὁ μὲν Ποιητὴς, ἐπὶ προσφερομένων μόνων ἐποιήσατο τὴν ἀπόφασιν, Ἐπίκουρος δὲ ἐπὶ πάντων τῶν ἀπολαυστῶν, ἐν οἷς ἐστι καὶ ἡ ἀφροδίσιος μῖξις· περὶ ἧς πάντες ἴσασιν οἵαν ἔσχε γνώμην Ὅμηρος. Ita legendus hic locus; qui sic Latinè sonat: *Epicurus autem non sumpsit ab Homero terminum magnitudinis voluptatum. Multum enim differt dicere, cessasse aliquos bibere & comedere, suumque satiasse appetitum. Nam,*

Sed postquam potusque cibique exempta cupido,

idem est ac si diceret, terminum magnitudinum in voluptatibus, esse ablationem doloris. Hoc enim non fit omnino carnibus & vino, sed etiam rebus tenuissimis. Alioqui Poëta quidem hoc enuntiavit in iis solis quæ comeduntur. Epicurus autem, in omnibus quibus fruimur: in quibus est etiam coitus venereus: de quo sciunt omnes quæ fuerit Homeri sententia. Meminit & Gellius lib. II. cap. 9. ubi propter hæc verba, παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος, Epicurum à Plutarcho evidenti calumnia reprehensum ait. Verba ipsa Gellii infrà ponere non gravabor. *In eodem libro idem Plutarchus eumdem Epicurum reprehendit, quòd verbo usus sit parum proprio, & alienæ significationis. ita enim scripsit Epicurus: ὅρος τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν, ἡ παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις. Non, inquit, παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος, sed παντὸς τοῦ ἀλγεινοῦ, dicere oportuit. detractio enim significanda est doloris, inquit, non dolentis. Nimis minutè, ac propè etiam subfrigidè, Plutarchus in Epicuro accusando* λέξεις *θηρεῖ. has enim curas vocum, verborumque elegantias non modo non sectatur Epicurus, sed etiam insectatur.* A partibus Plutarchi stat Muretus libro IX. Var. cap. 16. Mureti verba, propter eorum summam elegantiam, hîc quoque lubenter apponemus. *Neque minùs iste,* (Epicurus) *ut graviter reprehenditur ab eodem Plutarcho, quòd τὸ ἀλγοῦν posuisset ἀντὶ τοῦ ἀλγεινοῦ. Cujus enim stuporis est, confundere id quod dolorem excipit ac patitur, cum eo quod dolorem facit? At istas curas vocum, verborumque elegantias, ait Gellius, non modo non sectatur Epicurus, sed etiam insectatur. Nostrâ sanè nihil interest, quid ille aut sectetur aut insectetur. Sed qui tam sæpe monuerat, diligenter videndum esse, quæ vis, quæ notio unicuique voci subjecta esset, tam negligens esse in loquendo non debuit, ut aliud sentiret, aliud diceret. Neque si Epicuro esse negligenti licuit, causa ulla est, cur aliis diligentibus esse non liceat.* τὸ ἀλγεῖν, activè usurpasse videtur Epicurus, quemadmodum τὸ λυπεῖν activè usurpatur.

Οὐ χρονίζει τὸ ἀλγοῦν συνεχῶς ἐν τῇ σαρκί· &c.] Hujus Epicureæ sententiæ non unus Veterum meminit. Cicero II. de Finibus: *Doloris medicamenta illa Epicurea, tamquam è narthecio promant, Si gravis, brevis; si longus, levis.* Plutarchus de Audiendis Poëtis, circa finem: ἐπιρρητέον δὲ καὶ τῷ Αἰσχύλῳ, 140

Θάρσει· πόνου γὰρ ἄκρον οὐκ ἔχει χρόνον.

ὅτι ταὐτό ἐστι τὸ παρ' Ἐπικούρῳ θρυλλούμενον ἀεὶ καὶ θαυμαζόμενον, ὡς οἱ μεγάλοι πόνοι συντόμως ἐξάγουσιν· οἱ δὲ χρόνιοι, μέγεθος οὐκ ἔχουσιν. Marcus Antoninus τῶν εἰς ἑαυτὸν libro VII. sectione 38. Ἐπὶ μέντοι τῶν πλείστων πόνων, καὶ τὸ τοῦ Ἐπικούρου σοι βοηθείτω, ὅτι οὔτε ἀφόρητον, οὔτε αἰώνιον, ἐὰν τῶν ὅρων μνημονεύῃς, καὶ μὴ προσδοξάζῃς. Et sectione 33. περὶ πόνου· τὸ μὲν ἀφόρητον, ἐξάγει. τὸ δὲ χρονίζον, φορητόν.

Τὸ δὲ μόνον ὑπερτεῖνον τὸ ἡδόμενον κατὰ σάρκα, οὐ πολλὰς ἡμέρας συμβαίνει] Rescribit Gassendus: τὸ δὲ μόνην ὑπερτεῖνον, ἄνευ τοῦ ἡδομένου κατὰ σάρκα οὐ πολλάς, &c.

Οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν, ἄνευ τοῦ φρονίμως, καὶ καλῶς καὶ δικαίως, ἄνευ τοῦ ἡδέως, &c.] Legendum ex Cicerone, οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν, ἄνευ τοῦ φρονίμως, καὶ καλῶς καὶ δικαίως· οὐδὲ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως, ἄνευ τοῦ ἡδέως· ὥστε ὅτῳ μὴ ὑπάρχει τὸ ζῆν φρονίμως, καὶ καλῶς, καὶ δικαίως, οὐκ ἔστι τοῦτον ἡδέως ζῆν· quâ de emendatione vide nos suprà ad Epistolam ad Menœceum. Exstat Plutarchi liber hoc titulo, Ὅτι οὐδὲ ζῆν ἐστιν ἡδέως κατ' Ἐπίκουρον, πρὸς Κολώτην. Ceterùm, in hanc Epicuri sententiam multa præclara hîc collegit Gassendus; quæ videsis.

Ἕνεκα τοῦ θαρρεῖν ἐξ ἀνθρώπων, ἢ κατὰ φύσιν, &c.] Rescribit Gassendus, ex conjectura: Ἕνεκα τοῦ θαρρεῖν ἐξ ἀνθρώπων (καὶ κατὰ φύσιν ἀρχῆς, καὶ βασιλείας, ἐξ ὧν ἀγαθὸν τοῦτο οἴονται παρασκευάζεσθαι) ἔνδοξοι καὶ περίβλεπτοί τινες ἐβουλήθησαν γενέσθαι, τὴν ἐξ ἀνθρώπων ἀσφάλειαν οὕτω νομίζοντες περιποιήσεσθαι· εἰ δὲ, εἰ μὲν ἀσφαλὴς ὁ τούτων βίος, &c.

Ἀλλὰ τὰ τινῶν ἡδονῶν ποιητικά] Scripserat Galenus librum hoc titulo, Ὅτι τὰ ποιητικὰ τῆς ἡδονῆς ἐλλιπῶς Ἐπικούρῳ λέλεκται, ut ipsemet testatur in Commentario de libris propriis. 141

Καὶ

142 Καὶ περὶ οὐδὲν τὸ ἄθροισμα ὑπῆρχεν ἢ τὰ κυριώτατα μέρη τῆς φύσεως, οὐκ ἂν, &c.] Gassendus: καὶ περιόδῳ, ἄθροισμα ὑπῆρχεν καθὰ καὶ τὰ κυριώτατα μέρη τῆς φύσεως, καὶ οὐκ ἂν, &c.

Οὐκ ἄν ποτε διάφερον ἀλλήλων αἱ ἡδοναί] Sic quoque Cyrenaici, μὴ διαφέρειν ἡδονὴν ἡδονῆς, μηδὲ ἥδιον τι εἶναι, existimarunt; ut est apud Diogenem nostrum in Aristippo.

Εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλυε τοὺς φόβους τῆς διανοίας, &c.] Meminit hujus sententiæ, atque iisdem verbis, Cicero lib. II. de Finibus: *In alio verò libro, ubi breviter comprehensis Sententiis quasi Oracula edidisse Sapientia dicitur, scribit* (Epicurus) *his verbis, quæ nota tibi profectò, Torquate, sunt. quis enim vestrûm non edidicit Epicuri* Κυρίας δόξας, *id est, maximè ratas? quia gravissima sint ad beatè vivendum breviter enuntiata sententia. Animadverte igitur, rectène hanc sententiam interpreter. Si ea quæ sunt luxuriosis efficientia voluptatum, liberarent eos Deorum, & mortis, & doloris metu, docerentque qui essent fines cupiditatum: nihil haberem quod reprehenderem, cùm undique complerentur voluptatibus, nec haberent ulla ex parte aliquid aut dolens, aut ægrum, id est, aut malum:* & quæ sequuntur: est enim locus prolixior quàm ut hîc integer adferri debeat.

Εἰ μηθὲν ἡμᾶς αἱ τῶν μετεώρων ὑποψίαι, &c.] Ex Plutarcho, Gassendus emendabat: Εἰ μηθὲν ἡμᾶς αἱ ὑπὲρ τῶν μετεώρων ὑποψίαι ἠνώχλουν, ἔτι τε αἱ περὶ θανάτου, μήποτε πρὸς ἡμᾶς ᾖ τι, ἔτι τ' ἐδυνάμεθα νοεῖν τοὺς ὅρους τῶν ἀλγηδόνων, καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν, οὐκ ἂν προσεδεόμεθα φυσιολογίας. Plutarchi verba si quis requirat, sunt hæc, ex Commentario contra Colotem: Εἰ μηδὲν ἡμᾶς αἱ ὑπὲρ τῶν μετεώρων ὑποψίαι ἠνώχλουν· ἔτι τὰ περὶ θανάτου, καὶ ἀλγηδόνων οὐκ ἂν ποτε προσεδεόμεθα φυσιολογίας εἰς τοῦτο.

143 Οὐκ ἦν τὸ φοβούμενον λύειν, ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων] Gassendus: οὐκ ἦν τὸν φοβούμενον, &c. Expressit hanc Epicuri sententiam Torquatus Epicureus apud Ciceronem libro I. de Finibus, his verbis: *E physicis, & fortitudo sumitur contra mortis timorem; & constantia contra metum religionis; & sedatio animi, omnium rerum occultarum ignoratione sublata; & moderatio cupiditatum, natura generibusque earum explicatis.* Inde egregiè Virgilius: & ipse Epicureæ addictus sectæ; quod Servius non uno loco observavit:

Felix, qui potuit rerum cognoscere causas,
Atque metus omnes, & inexorabile fatum
Subjecit pedibus, strepitumque Acherontis avari.

Ἀλλ' ὑποπτευόμενόν τι τῶν κατὰ τοὺς μύθους.] Legendus Cicero libro II. de Divinatione, & consulendus Gassendus hoc loco.

Ἀκεραίας τὰς ἡδονάς] *Liquidam, puramque voluptatem* dixit Lucretius.

Ἐξεριστικὴ] ἐξαιρετικὴ, Gassendus rectè emendat; ex Epicuro ipso, cujus hæc sunt verba apud Senecam: *Si vis Pythoclea divitem facere, non pecunia adjiciendum, sed cupiditatibus detrahendum est.* Et posteà: *Si vis Pythoclea honestum facere, non honoribus adjiciendum, sed cupiditatibus detrahendum. Si vis Pythoclea esse in perpetua voluptate, non voluptatibus adjiciendum, sed cupiditatibus detrahendum. Si vis Pythoclea senem facere, & implere vitam, non annis adjiciendum est, sed cupiditatibus detrahendum.* Huc spectat quod de Epicuro scribit Stobæus Serm. xv. περὶ ἐγκρατείας. Ἐπίκουρος ἐρωτηθεὶς, πῶς ἄν τις πλουτήσειεν· οὐ τοῖς οὖσι προστιθεὶς, ἔφη, τῆς δὲ χρείας τὰ πολλὰ περιτέμνων. Et quod nos, in Ode ad Petrum Costardum:

Qui fortis audet Principes contemnere,
Is major omni principe est.
Nec est beatus, qui cupita possidet:
Sed qui negata non cupit.

Ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος καὶ ὥρισται, καὶ εὐπόριστός ἐστιν, &c.] Similiter Torquatus, Epicureus, apud Ciceronem lib. I. de Finibus: *Natura divitias, quibus contenta est, & parabiles, & terminatas habet: inanium autem cupiditatum, nec modus ullus, nec finis inveniri potest.* Athenæus, ὁ Ἐπιγραμματοποιὸς, in Epigrammate de Epicuro, superiùs à Diogene in hac Vita allato: 144

Τᾶς φύσιος δ' ὁ πλοῦτος ὅρον τινὰ βαιὸν ἐπίσχει·
Αἱ δὲ κεναὶ κρίσιες, τὰν ἀπέραντον ὁδόν.

Ad hanc autem Epicuri Sententiam respexit Plutarchus in libro de Audiendis Poëtis extremo, cùm ait: ἧττον ταράττονται καὶ δυσκολαίνουσι παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἀκούοντες, ὡς ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· καὶ, Ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος ὥρισται· καὶ, Τὸ εὐδαῖμον καὶ μακάριον, οὐ χρημάτων πλῆθος, οὐδὲ πραγμάτων ὄγκος, οὐδ' ἀρχαί τινες ἔχουσιν, οὐδὲ δυνάμεις, ἀλλ' ἀλυπία, καὶ πραότης παθῶν, καὶ διάθεσις ψυχῆς τὸ κατὰ φύσιν ὁρίζουσα. Meminit & Porphyrius lib. I. περὶ ἀποχῆς· Ὥρισται γὰρ, φασὶν (Epicurei scilicet) ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος, καὶ ἔστιν εὐπόριστος· ὁ δὲ ἐκ τῶν κενῶν δοξῶν, ἀόριστός τε ἦν, καὶ δυσπόριστος, &c. Unde Gassendus posteà emendabat, ὁ δὲ ἐκ τῶν κενῶν δοξῶν, pro eo quod legitur solùm, ὁ δὲ τῶν κενῶν δοξῶν.

Βραχέα Σοφῷ τύχη παρεμπίπτει· τὰ δὲ μέγιστα καὶ κυριώτατα ὁ λογισμὸς διώκει, &c.] Gassendus: Βραχέα Σοφῷ τύχη παρεμπίπτει· τὰ δὲ μέγιστα καὶ κυριώτατα ὁ λογισμὸς κατὰ τὸν τοῦ βίου συνεχῆ χρόνον διοικεῖ. Eum vide. Ceterùm hujus Epicureæ Sententiæ meminit Cicero I. de Finibus: *Optimè verò Epicurus, quòd exiguam dicit fortunam intervenire Sapienti; maximasque ab eo & gravissimas res consilio ipsius & ratione administrari.* Item Vitruvius Præfat. libri sexti: *Epicurus verò non dissimiliter ait, Pauca Sapientibus fortunam tribuere: quæ autem maxima, & necessaria sunt; animi mentisque cogitationibus gubernari.*

Ὁ δίκαιος, ἀταρακτότατος· ὁ δ' ἄδικος, πλείστης ταραχῆς γέμων] Ad hanc Epicuri Sententiam respexit Clemens Alexandrinus Στρωματέων lib. VI. αὖθις τε Ἀριστοφάνους γράφοντος,

Βίβλιον ἕξεις τὸν βίον δίκαιος ὤν,
Χωρίς τε θορύβου καὶ φόβου ζήσεις καλῶς,

ὁ Ἐπίκουρος λέγει, Δικαιοσύνης καρπὸς μέγιστος, ἀταραξία. Sed eam αὐτολεξεὶ refert Diodorus Siculus in

Eclogis libri XXV. loco eximio, qui Gassendi diligentiam fugit: Ἐπίκουρος ὁ φιλόσοφος ἐπὶ ταῖς ἐπιγεγραμμέναις ὑπ' αὐτοῦ Κυρίαις Δόξαις ἀπεφήνατο, τοῦ μὲν δικαίου βίου ἀτάραχον ὑπάρχειν, τὴν δὲ ἄδικον πλείστης ταραχῆς γέμειν. Prætermitti non debet, quod addit Diodorus: βραχεῖ παντελῶς λόγῳ πολὺν ἀληθῆ νοῦν περιλαβὼν, καὶ (τὸ σύνολον) δυνάμενον τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων διορθοῦσθαι· ἡ γὰρ ἀδικία, μητρόπολις οὖσα τῶν κακῶν, οὐ μόνον τοῖς ἰδιώταις, ἀλλὰ καὶ συλλήβδην ἔθνεσι καὶ δήμοις καὶ βασιλεῦσι τὰς μεγίστας ἀπεργάζεται συμφοράς. *Brevi dicto multum vera sententia, & , ut summatim dicatur, id quod hominum improbitatem probè corrigere queat, complexus. Injustitia enim, metropolis omnium malorum, non infimæ tantùm conditionis hominibus; sed semel ut comprehendamus omnia, etiam gentibus, & civitatum populis, & Regibus, maximas affert calamitates.* Senecam adi epist. 97.

Οὐκ ἐπαύξεται ἡ ἡδονὴ ἐν τῇ σαρκὶ, ἐπειδὰν τὸ κατ' ἔνδειαν ἀλγοῦν ἐξαιρεθῇ, ἀλλὰ μόνον ποικίλλεται] Ad verbum Torquatus apud Ciceronem lib. I. de Finibus: *Omnis autem privatione doloris putat Epicurus terminari summam voluptatem: ut posteà variari voluptas, distinguique possit; augeri, amplificarique non possit.* &c. *Cum omnis dolor detractus esset, variari, non autem voluptatem.* Et posteà, Cicero ipse adversus Torquatum disputans: *Quid, si efficio, ut fateare, me non modo quid sit voluptas, scire, (est enim jucundus motus in sensu) sed etiam quid eam tu velis. Tum enim eam ipsam vis, quam modò ego dixi, & nomen imponis in motu, ut sit, & faciat aliquam varietatem: tum aliam quamdam summam voluptatem, cui addi nihil possit: eam tu adesse, cùm dolor omnis absit, eamque stabilem appellas.*

145 Ὁ ἄπειρος χρόνος ἴσην ἔχει τὴν ἡδονήν] Cicero libro I. de Finibus, sub persona Torquati: *Non majorem voluptatem ex infinito tempore ætatis percipi posse, quàm ex hoc percipiatur, quod videamus esse finitum.* Et lib. II. *Negat Epicurus diuturnitatem temporis ad beatè vivendum aliquid afferre, nec minorem voluptatem percipi in brevitate temporis, quàm si illa sit sempiterna.* Et posteà: *Negat infinito tempore ætatis voluptatem fieri majorem, quàm finito & modico.*

Ἡ μὲν σὰρξ ἀπέλαβε τὰ πέρατα τῆς ἡδονῆς ἄπειρα, καὶ ἄπειρος αὐτὴν χρόνος παρεσκεύασεν, &c.] Locus corruptus; quem sic Gassendus emendare conabatur: Ἡ μὲν σὰρξ ἀπέλαβε τὰ πέρατα τῆς ἡδονῆς, ἀπέραντον δὲ ἀπείρου πόθος χρόνου παρεσκεύασεν· ἡ δὲ διάνοια τοῦ τῆς σαρκὸς τέλους καὶ πέρατος λαβοῦσα τὸν ἐπιλογισμὸν, καὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ αἰῶνος πόθους ἐκκλείσασα, τὸν παντελῆ βίον παρεσκεύασε, καὶ οὐθὲν ἔτι τοῦ ἀπείρου χρόνου προσεδεήθημεν. Hujus emendationis rationes videsis apud Gassendum ipsum.

146 Ὁ τὰ πέρατα τοῦ βίου κατειδὼς, &c. ὥστε οὐδὲν προσδεῖται πραγμάτων ἀγῶνας κεκτημένων] Huc spectant illa Lucretii, ex libro V.

> *Ergo hominum genus in cassum, frustraque laborat,*
> *Semper, & in curis consumit inanibus ævum.*
> *Nimirum, quia non cognovit, quæ sit habendi*
> *Finis, & omnino quoad crescat vera voluptas.*

Τὸ ὑφεστηκὸς δεῖ τέλος ἐπιλογίζεσθαι, καὶ πᾶσαν, &c.] Legit Gassendus: τὸ ὑφεστηκὸς δὲ τέλος δεῖ ἐπιλογίζεσθαι, κατὰ πᾶσαν, &c.

Καὶ μὴ διαιρῇς εἰς τὸ δοξαζόμενον, κατὰ τὸ προσμενόμενον, &c.] Gassendus: καὶ μὴ διαιρῇς τὸ δοξαζόμενον, κατὰ τὸ προσμενόμενον, καὶ τὸ παρόν. ἔτι δὲ κατὰ τὰς αἰσθήσεις, καὶ τὰ πάθη, &c. 147

Καὶ πᾶσαν ῥῆσιν τοῦ ὀρθῶς, ἢ μὴ ὀρθῶς] Sic Editio Frobenii. Stephanica, quam sequitur Gassendus, καὶ πᾶσαν κρίσιν. Similiter & Codex Florentinus: & Palatinus. Post hæc verba, ἢ μὴ ὀρθῶς, addit Gassendus vocem δοξαζομένου.

Εἰ μὴ παρὰ πάντα καιρὸν ἐπανοίσεις ἕκαστον τῶν πραττομένων ἐπὶ τὸ τέλος τῆς φύσεως, &c.] Sed & omnia facere, tamquam spectaret aliquis, Discipulis suadebat Epicurus: quâ de re Senecam videsis epist. 25. 148

Τῶν ἐπιθυμιῶν ὅσαι μὴ ἐπ' ἀλγοῦν ἐπανάγουσιν, &c.] Hæc sunt alieno loco posita. Poni debet hoc loco Sententia quæ incipit ab his verbis, τῶν ἐπιθυμιῶν, αἱ μὲν εἰσὶ φυσικαὶ, &c. usque ad hæc verba, ἀλλὰ παρὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου κενοδοξίαν· post quæ addi debet hæc quam præ manibus habemus. Id argutè observavit Gassendus: qui & ipse eo ordine prædictas Sententias edi curavit.

Ἀλλ' εὐδιάχυτον τὴν ὄρεξιν ἔχουσιν] Editio Basileensis, ἀλλ' ἐνδιαδόχητον. Regiæ Membranæ, ἀλλ' ἀδιάχυτον. Codex Palatinus, ἀλλὰ διάχυτον. Isaacio Vossio legendum videbatur, ἀλλ' εὐδιάλυτον. Gassendus nihil mutat. Et profectò nihil mutandum, docet Plutarchus in Gryllo, ubi meminit Cupiditatum ὑπὸ δόξης κενῆς ἐπικεχυμένων.

Ὅταν δυσπόριστοι, ἢ βλάβης ἀπεργαστικαὶ δοκῶσιν εἶναι.] Editio Frobeniana: ἢ βλάβης ἀπέργαστοι, &c. Stephanica: ἢ βλάβης ἀπεργαστικαί. Gassendus: ἢ καὶ βλάβης ἀπεργαστικαί. Ex Nemesio scilicet: cujus hæc sunt verba in libro de Natura Hominis cap. 18. ubi de temulentia & salacitate: οὔτε γὰρ εἰς διαδοχὴν τοῦ γένους ἡμῶν συμβάλλονται, οὔτε εἰς σύστασιν τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ προσβλάπτουσι· quibus addit hæc Epicuri, in his quæ suprà Sapienti attribuit, εἰ μὴ καὶ ἔβλαψεν.

Ὧν ἡ σοφία παρασκευάζεται εἰς τὴν τοῦ ὅλου βίου μακαριότητα, πολὺ μέγιστόν ἐστιν ἡ τῆς φιλίας κτῆσις] Ad verbum Torquatus, apud Ciceronem libro primo de Finibus: *Omnium rerum, quas ad beatè vivendum Sapientia comparaverit, nihil esse majus amicitia, nihil uberius, nihil jucundius.* Præclara multa in hanc Sententiam collegit hoc loco Gassendus, quæ vide.

Ἡ αὐτὴ γνώμη θαῤῥεῖν τε ἐποίησεν ὑπὲρ τοῦ μηθὲν αἰώνιον εἶναι δεινὸν, μηδὲ πολυχρόνιον· καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὡρισμένοις ἀσφάλειαν φιλίας μάλιστα κατεῖναι συντελουμένην] Cicero ad verbum, libro primo de Finibus: *Eadem scientia confirmavit animum, ne quod aut sempiternum, aut diuturnum timeret malum: quæ perspexit in hoc ipso vitæ spatio amicitiæ præsidium esse firmissimum.* Ex Cicerone legendum prorsus apud Laërtium κατανοῆσαι, pro κατεῖναι· quod vidit H. Stephanus in Ciceroniano

Lexico. Sed num etiam ex Laërtio legendum apud Ciceronem *Eadem Sententia*? Ita videtur. Vide tamen Petrum Gassendum, receptam Ciceronis lectionem hoc loco illustrantem.

149 Τῶν ἐπιθυμιῶν, αἱ μὲν εἰσὶ φυσικαὶ, καὶ οὐκ ἀναγκαῖαι· αἱ δὲ, οὔτε φυσικαὶ, οὔτε ἀναγκαῖαι, ἀλλὰ παρὰ κενὴν δόξαν γινόμεναι] Locus mutilus, quem ita supplendum rectè vidit Henricus Stephanus in Ciceroniano Lexico. τῶν ἐπιθυμιῶν, αἱ μὲν εἰσὶ φυσικαὶ, καὶ ἀναγκαῖαι· αἱ δὲ φυσικαὶ, καὶ οὐκ ἀναγκαῖαι. De qua emendatione dubitare nos non finunt hæc Torquati apud Ciceronem verba libro primo de Finibus: *Quæ est enim aut utilior, aut ad bene vivendum aptior partitio, quàm illa quâ usus est Epicurus; qui unum genus posuit earum cupiditatum, quæ essent & naturales, & necessariæ: alterum, quæ naturales essent, nec tamen necessariæ: tertium, quæ nec naturales, nec necessariæ.* Adde illa Ciceronis lib. II, itidem de Finibus: *Tria genera cupiditatum: naturales, & necessarias: naturales, non necessarias: nec naturales, nec necessarias.* Et libro v. Tusculanarum Quæst. *Vides, credo,* inquit, *ut Epicurus Cupiditatum genera diviserit non nimis fortè subtiliter, utiliter tamen: partim esse naturales & necessarias: partim naturales & non necessarias: partim neutrum.* Adde & Eustrathium ad caput II. libri III. Nicomach. Ἐπίκουρος, καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, διαιροῦσι· τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν ἡδονῶν, αἱ μὲν, φυσικαὶ, καὶ ἀναγκαῖαι· αἱ δὲ, φυσικαὶ μὲν, οὐκ ἀναγκαῖαι δέ· αἱ δὲ, οὔτε ἀναγκαῖαι, οὔτε φυσικαί. Ita enim ibi legendum verissimè monuit amicus noster, Petrus Gassendus, pro eo quod vulgo perperam legitur, τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν ἡδονῶν, αἱ μὲν τινες ἀναγκαῖαι· αἱ δὲ φυσικαὶ μὲν, &c. Simili modo ac Laërtium, Athenæum quoque corrigendum, rectè monuit idem Gassendus. Athenæi verba sunt libro XII. I. ἐν δὲ τῷ ὀγδόῳ τῆς Πολιτείας ὁ αὐτὸς Πλάτων πρότερος ὑπέδειξε τὸ ὑπὸ τῶν Ἐπικουρείων θρυλλούμενον, ὅτι τῶν μὲν ἐπιθυμιῶν, αἱ μὲν εἰσὶ φυσικαὶ μὲν, οὐκ ἀναγκαῖαι δέ. αἱ δὲ, οὔτε φυσικαὶ, οὔτε ἀναγκαῖαι, &c. Ceterùm, hanc Cupiditatum factam ab Epicuro divisionem damnat Cicero libro II. de Finibus his verbis: *Quomodo Philosophus loquitur? Tria genera Cupiditatum; Naturales, & necessarias: naturales, non necessarias: nec naturales, nec necessarias. Primùm, divisit ineleganter: duo enim genera quæ erant, fecit tria. hoc est, non dividere, sed frangere.* Addit: *Qui si diceret, Cupiditatum esse duo genera, Naturales & inanes: Naturalium quoque item duo; necessarias, & non necessarias; confecta res esset,* &c. Quæ Ciceroniana Cupiditatum divisio, eadem planè est ac Epicurea, de qua suprà Epicurus ipse in Epistola ad Menœceum. Ἀναλογιστέον δὲ, inquit, ὡς τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν εἰσὶ φυσικαί· αἱ δὲ, κεναί. καὶ τῶν φυσικῶν, αἱ μὲν ἀναγκαῖαι· αἱ δὲ, φυσικαὶ μόνον. Priorem Cupiditatum divisionem sequutus est Nemesius libro de Natura Hominis capite 18. αἱ μὲν, inquit, εἰσὶν ἀναγκαῖαι ἅμα καὶ φυσικαί· αἱ δὲ, φυσικαὶ μὲν, οὐκ ἀναγκαῖαι δέ· αἱ δὲ, οὔτε ἀναγκαῖαι, οὔτε φυσικαί.

Οὐ διὰ χρείαν τινὰ, ἀλλὰ παρὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου κενοδοξίαν] MSS. Regii: οὐ διαχέονται, ἀλλὰ, &c. Optimè. Plutarchus in Gryllo: τὸ δὲ τῶν μήτε ἀναγκαίων, (ἐπιθυμιῶν) μήτε φυσικῶν, ἀλλ' ἔξωθεν ὑπὸ δόξης κενῆς δι' ἀπειροκαλίαν ἐπικεχυμένων γένος, ὑμῶν μὲν ὀλίγου δεῖν τὰς φυσικὰς ἀποκρύψειν ὑπὸ πλήθους ἁπάσας. *Sed eæ appetitiones, quæ neque à Natura, neque à Necessitate oriuntur, ob imperitiam autem recti foris ex inani quadam opinione intro superfusæ sunt; parum abest quin sua multitudine vestras naturales Cupiditates obruerint universas.*

Τὸ τῆς φύσεως δίκαιον ἐστὶ σύμβολον τοῦ συμφέροντος, εἰς τὸ μὴ βλάπτειν ἀλλήλους, μηδὲ βλάπτεσθαι] 150
Non absimiliter Plato tum cœpisse leges ait, cùm utile visum est, ξυνθέσθαι ἀλλήλοις μήτ' ἀδικεῖν, μήτε ἀδικεῖσθαι.

Ὅσα τῶν ζώων μὴ ἠδύνατο συνθήκας ποιεῖσθαι τὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν, ἀλλὰ μηδὲ βλάπτεσθαι, &c.] Ingeniosè Gassendus, ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν ἀλλήλα, μηδὲ βλάπτεσθαι. Ad Sententiam quod attinet, similia habes apud Plutarchum libro de Solertia animalium: ὁ Ζεὺς, καθ' Ἡσίοδον, τὰς φύσεις διελὼν, καὶ θέμενος ἴδια τῶν γενῶν ἑκάτερον,

Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,
Ἔσθειν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶ μετ' αὐτοῖς·
Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην πρὸς ἀλλήλους.

Quo loco, vocem Ζεὺς, quæ in vulgatis Plutarchi Codicibus desideratur, ex Porphyrio libro I. Περὶ τῆς ἀποχῆς, Gassendus rectè supplebat. Sed & eam ex Hesiodo, supplere poterat: cujus hæc sunt verba in Operibus, Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων· Ἰχθύσι μὲν, &c. Addo ego, hæc verba πρὸς ἀλλήλους, suspecta esse: & ex superioribus Ἔσθειν ἀλλήλους, repetita videri. Hesiodi verò non esse, neminem esse puto qui non videat. Quare autem dixerit Epicurus ὅσα τῶν ζώων, quasi aliqua essent animalia pactionis ineundæ capacia, pluribus disserit Gassendus; quem vide.

Οὐκ ἦν τι καθ' ἑαυτὸ δικαιοσύνη, &c.] Etiam Aristippus nihil esse justum naturâ existimavit, sed lege & consuetudine, ut suprà retulit Laërtius. Idem visum & Scepticis: qua de re Sextus Empiricus Pyrrh. Hypot. lib. III. cap. 24.

Ἡ ἀδικία, οὐ καθ' ἑαυτὴν κακὸν, ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ τὴν ὑποψίαν φόβῳ, εἰ μὴ λήσει ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἐφεστηκότας κολαστάς] Epictetus apud Arrianum libro III. capite 7. τὸ γὰρ κλέψαι, οὐδ' αὐτὸς ὁ Ἐπίκουρος ἀποφαίνει κακὸν ἀλλὰ τὸ ἐμπεσεῖν, καὶ ὅτι πίστιν περὶ τοῦ λαθεῖν, λαβεῖν ἀδύνατον· διὰ τοῦτο λέγει, Μὴ κλέπτετε. *Quippe Epicurus, ne furari quidem reputat per se malum, verum deprehendi, nec securitatem perpetuò latendi posse accipere: unde &, Ne furemini, inquit.* Quò spectat locus ille apud Sextum Empiricum Hypotypos. III. 24. ἀλλὰ καὶ κλέπτειν μὲν παρ' ἡμῖν μὲν ἄδικον, καὶ παράνομόν ἐστιν. οἱ δὲ καὶ κλεπτίστατον εἶναι θεὸν λέγοντες τὸν Ἑρμῆν, οὐκ ἄδικον τοῦτο νομίζεσθαι ποιοῦσι. πῶς γὰρ ἂν θεὸς εἴη κακός; Φασὶ δὲ τινες, ὅτι καὶ οἱ Λάκωνες τοὺς κλέψαντας ἐκόλαζον, οὐ διὰ τὸ κεκλοφέναι, ἀλλὰ διὰ τὸ πεφωρᾶσθαι. *Furari quoque apud nos quoque legibus con-*

trarium; & injustum habetur: at qui Mercurium dicunt furacissimum esse Deum, faciunt ut injustum hoc non censeatur: nam quomodo Deus sit malus? Adde quòd ajunt solitos Lacedamonios punire fures, non quòd furati, sed quòd in furto deprehensi essent.

Οὐκ ἔστι τὸν λάθρα τι ποιοῦντα ὧν συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους εἰς τὸ μὴ βλάπτειν, μηδὲ βλάπτεσθαι, πιστεύειν ὅτι λήσει, κἂν μυριάκις ὑπὸ τοῦ παρόντος λανθάνῃ, &c.] Legendum, ἐπὶ τοῦ παρόντος, *in præsentia*. Ceterùm, hujus Sententiæ meminit Seneca Epist. 97. *Eleganter itaque ab Epicuro dictum puto*, Potest nocenti contingere ut lateat; latendi fides, non potest. *Aut si hoc modo meliùs hunc explicari posse judicas sensum*: Ideo non prodest latere peccantibus, quia latendi etiamsi felicitatem habent, fiduciam non habent. *Ita est, tuta scelera esse possunt, secura non possunt*, &c. Item, Clemens Alexandrinus Στρωματέων IV. Καὶ ὅ γε Ἐπίκουρος ἀδικεῖν ἐπὶ κέρδει τινὶ βούλεσθαί φησι τὸν κατ' αὐτὸν Σοφόν· πίστιν γὰρ λαβεῖν περὶ τοῦ λαθεῖν οὐ δύνασθαι, ὥστε εἰ ἠπίστατο λήσειν, ἀδικήσει κατ' αὐτόν. Egregiè Salomon Regum Sapientissimus: *fugit impius, nemine persequente*.

Κατὰ μὲν κοινόν] Gassendus meliùs, κατὰ μὲν τὸ κοινὸν eadem ratione quâ statim scriptum est, κατὰ δὲ τὸ ἴδιον.

152 Τὸ μὲν ἐπιμαρτυρούμενον, ὅτι συμφέρει, &c.] Corruptissimum hunc locum emendare sic tentabat Gassendus: Τὸ μὲν ἐπιμαρτυρούμενον ὅτι συμφέρει ἐν ταῖς χρείαις τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας τῶν νομισθέντων εἶναι δικαίων, τὴν τοῦ δικαίου φύσιν ἔχει, ἐὰν μὲν τὸ αὐτὸ πᾶσι γένηται· ἐὰν δὲ τὸ αὐτὸ μὲν θῆταί τις, μὴ ἀποβαίνῃ δὲ κατὰ τὸ συμφέρον τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, &c.

Ἔνθα μὴ καινῶν γενομένων, &c.] Editio Frobeni- 153
ana, ἔνθα μὴ κοινῶν Stephanica & Codex Palat. ἔνθα μὴ κενῶν. Casaubonus reponebat, ἔνθα μὲν κενῶν. ἔνθα μὴ καινῶν, vera est lectio.

Ὁ τὸ μὴ θαρροῦν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν] Sic Palatinus. E- 154
ditio Basileensis, ὁ τὸ θαρροῦν: unde Gassendus: ὁ τὸ θαῤῥεῖν: qui & statim legit: καὶ ἀλλόφυλα ᾠκήσατο· καὶ μὴν καὶ πολλοῖς δυνατοῖς ἀνεπίμικτος ἐγένετο, καὶ ἐξωρίσατο ὅσων τε οὐκ ἐλυσιτέλει κρατεῖν, nimiâ profectò, quod ipse fatetur, licentiâ. ἐξωρίσατο habet quoque Editio Stephanica, pro quo in Palat. Codice scriptum est ἐξορίσαιτο. At Basileensis Editio, ut hic, ἐξηρίσατο.

Ὅσοι τὴν δύναμιν ἔσχον τοῦ θαῤῥεῖν, &c.] Rescribebat Gassendus, non minori licentiâ: Ὅσοι τὴν δύναμιν ἔσχον τὸ θαῤῥεῖν μάλιστα ἐκ τῶν ὁμονοούντων παρασκευάσασθαι, οὗτοι καὶ ἐβίωσαν μετ' ἀλλήλων ἥδιστον, βεβαιότατον πίστωμα ἔχοντες, καὶ πληρεστάτην οἰκειότητα ἀπολαβόντες, οὐκ ὀδυρόμενοι εἵλοντο ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος προκαταστρέφειν. At Casaubonus pro οὐκ ὠδύροντο ὡς ἔλεον, &c. ut habet Editio Stephani, emendabat, οὐκ ὠδύροντο, ὡς ἐλεεινὸν τὴν τοῦ τελευτήσαντος προκαταστροφήν.

F I N I S.

HISTO-

HISTORIA
MULIERUM
PHILOSOPHARUM.

SCRIPTORE

ÆGIDIO MENAGIO.

HISTORIA MULIERUM PHILOSOPHARUM.

AD ANNAM FABRAM DACERIAM.

1 Tam magnus est feminarum quæ scripsere numerus, ut de earum solis nominibus ingens volumen conscribi posset. Sed earum plurimæ amœnitatum studia; Rhetoricen, Poëticen, Historiam, Mythologiam, Epistolarum elegantias; sectatæ sunt. Non defuere tamen satis multæ, quæ Philosophiæ, severiori disciplinæ, operam dederint. De his librum singularem scripsisse Apollonium Stoïcum discimus ex Sopatri excerptis à Photio. Sed & separatim de Mulieribus Pythagoricis scripsisse Philochorum Grammaticum, docet nos Suidas. Et Juvenalis, mulieres Philosophiam suo sæculo tractasse clamat. Unde mirari subit Didymum, Grammaticum sua ætate doctissimum, & Lactantium, Scriptorem Ecclesiasticum eruditissimum, hunc, solam Themisten, illum, solam Theano, ex mulieribus philosophatas, scripsisse. Ipse mulieres Philosophas in
2 libris Veterum sexaginta quinque reperi. Quarum Historiam cùm scribere mihi visum esset, eam tibi, Anna Fabra Daceria, feminarum quot sunt, quot fuere, doctissima, inscribere mihi visum est: ut exstaret & hoc monumentum observantiæ erga te meæ. Neque enim quam nuper de Terentii Heautontimorumeno Dissertationem tibi nuncupavi, ad eam observantiam tibi declarandam, satis esse existimabam. Neque mirabuntur homines, me tibi Philosopharum Vitas inscripsisse, qui Philosophorum Vitas Diogenem Laërtium mulieri inscripsisse noverint.

Dicturi autem de Mulieribus Philosophis, dicemus primùm de iis quæ sunt incertæ Sectæ: cæteras dein Sectis suis reddemus.

3 MULIERES PHILOSOPHÆ INCERTÆ SECTÆ.

Hippo. Chironis, Centauri, filia: quæ Æolum docuit Naturæ contemplationem. Testantur, Clemens Alexandrinus Stromateon primo, & Cyrillus libro quarto contra Julianum. Est autem Naturæ contemplatio pars Philosophiæ præcipua. Hippus, ut Vatis & in rebus Astrologicis versatæ, meminit Euripides apud eumdem Clementem Stromateon quarto.

Aristoclea. Vide infrà in Themistoclea. ubi de Pythagoricis.

Cleobulina. Filia Cleobuli, unius è 4
Septem Græciæ Sapientibus: unde & *Cleobulina* vulgò vocitata: nam eam pater (verba sunt Plutarchi) *Eumetidem* appellabat. Scripsit ænigmata versibus hexametris: in quibus laudatur ab Athenæo libro decimo capite decimo quinto. Hoc illius de cucurbitæ applicatione ænigma celebre profert Aristoteles Rhetoricorum libro III. cap. 2:

Ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα.

Igne hominem æs humano in corpore figere vidi.

Nam Cleobulinæ esse hoc ænigma, testificatur Plutarchus in Convivio Septem Sapientum. Ibi eam Thales τὴν σοφὴν vocat: quod *Philosophiæ deditam* interpretatur, qui Plutarchi Indicem concinnavit. Et ita hæc verba accipienda existimabat Carolus Cato Curtius, vir doctrina &
modestia singulari. Meminit ejus Cratinus in 5
Fabula, quam de ejus nomine *Cleobulinas* inscripsit. Ita enim hanc Fabulam numero plurali efferendam, docet Laërtius in Cleobulo, & Athenæus lib. IV. cap. 21. Minùs rectè Κλεοβουλίνη, numero singulari, dicitur Polluci lib. VII. cap. 11. De Cleobulina, præter Plutarchum & Laërtium dictis locis, & Suidam in Κλεόβουλος, videndus Clemens Alexandrinus Στρωματέων quarto; ubi eam ait paternorum hospitum pedes lavisse. Hominum pedes feminas olim lavare solitas, discimus ex Homero in Odyssea T, Paulo Apostolo in Epistola prima ad Timotheum, capite quinto, Samuelis libro I. capite 25. Plutarcho de Virtutibus Mulierum, & ex Oraculo, dato Milesiis, de quo Herodotus.

Aspasia. Milesia, Axiochi filia. Docuit 6
Rhetoricam Periclem, & Rhetoricam ac Phi-

losophiam Socratem. Platonem videto in Menexeno, & Clementem Alexandrinum in quarto Stromateon. Suidas in Ἀσπασία, & Scholiasten Aristophanis ad Acharnenses, *Sophistriam* eam vocant, & quod in eo sexu rarissimum est, *Eloquentiæ Magistram.* Fuisse & Poëtriam, docet nos Athenæus libro V. ubi plures ejus versus, ab Herodico Cratetio publicatos, profert. Periclis scortum primò fuit, posteà uxor. Ab Atheniensibus captam, Pericles duxit uxorem, infausto patriæ matrimonio: ut quod duorum maximorum bellorum, Samii & Peloponnesiaci, originem præbuit: qua de re Aristophanes in Acharnensibus. Aristophanis versus sic latinè sonant, Frischlino interprete,

7 *Juvenes profecti Megaram, cottabis adhuc*
Madidi, Simætham meretricem furtim auferunt.
Post Megarenses justo dolore perciti
Vicissim Aspasiæ scorta eripuerunt duo.
Hinc belli initium erupit Græcis omnibus
Trium causâ meretricum. Hinc irâ Olympius
Pericles tonabat, fulgurabat, Græciam
Omnem miscebat. Leges insuper dabat:
Scriptas perinde ut carmina convivalia:
Quod Megarenses, neque in terra, neque in foro,
Neque in mari, neque continente, oporteat
Manere. Hinc Megarenses paulatim acti fame,
Lacedæmonios rogaverunt, decretum ut hoc
Subverteretur, quod propter meretriculas
Latum fuerat. At nos nolebamus, diu
Multumque orantes audire. Hinc belli furor:
Hinc armorum strepitus.

Quem Aristophanis locum adduxit quoque Athenæus libro XIII.

8 Sed de Aspasia Plutarchum in Pericle, & ipsum latinè loquentem, audiamus: *At quia ea quæ in Samios gessit Pericles, in gratiam fecisse Aspasiæ creditur, non sit incongruum, hoc maximè loco, considerare quæ ars & quæ vis in ea tanta fuerit, ut principes viros civitatis sua habuerit in potestate, & Philosophi præclaram celebremque mentionem ejus fecerint. Mileto ortam, & Axiochi filiam fuisse, in confesso est. Ajunt eam vestigiis institisse Thargeliæ cujusdam, & veteribus mulieribus Jonicis, & adrepsisse ad amicitias eorum qui divites valde essent. Quippe Thargelia quæ venusta esset facie, cuique lepos cum acumine inesset, habuit cum plurimis Græcis consuetudinem: easque omnes conciliavit Regi: & illorum operâ sparsit furtim in urbibus Medorum sectæ rudimenta. At Aspasiam, quòd prudens esset & tractandæ callens Reipublicæ, cultam ajunt à Pericle. Et ipse etiam frequentavit eam, cum familiaribus suis, Socrates: atque ad eam audiendam feminas ducebant Socratici: licèt officinam haberet parum decoram & honestam: nam puel-*
9 *las quæ corpore quæstum facerent, alebat. Æschines refert Lysiclem, pecorum cauponem, qui consuetudinem post obitum Periclis cum Aspasia habuit, ex homine naturâ inerti & abjecto, principem civitatis evasisse Athenis. In Menexeno Platonis; quamquam sit principium jocosè scriptum; in eo tamen Dialogo illud veri est, famam esse, ob dicendi artem Atheniensium plurimos Aspasiâ usos esse. At Periclis in eam amorem lascivum fuisse, verosimile est: siquidem uxorem habebat propinquam suam, quæ antè nupta Hipponico fuerat, & Calliam, divitem illum, ei genuerat. Genuit etiam in Periclis matrimonio Xanthippum & Paralum. Quod matrimonium cùm utrique odiosum esset, collocavit eam Pericles alteri, non invitam. Inde Aspasiam uxorem duxit: quam mirè dilexit: nam sive exiret, sive rediret è foro, eam osculo semper salutabat. In Comœdiis,* nova Omphale, & Deïanira, & Juno *nominatur. Cratinus disertè* pellicem *appellavit: his verbis:* &c. *Adeo autem celebrem & nobilem fuisse memorant Aspasiam, ut qui cum Rege Persarum de regno bellum gessit Cyrus, eam quam ex pellicibus præcipuè adamabat, vocaverit* Aspasiam: *cui fuerit antè* Milto *nomen.*

Aspasiam violatæ religionis, & quòd libera- 10
rum feminarum quibus Pericles uteretur, faceret lenocinium, ab Hermippo Comico accusatam, narrat deinde Plutarchus: qui & Periclis precibus judicio ereptam scribit.

Dialogum, cui titulus Ἀσπασία, scripsisse Antisthenem Socraticum, testatur Laërtius: ad quem nos vide.

Exstabat Romæ non ita pridem in Dactyliotheca Feliciæ Rondaninæ, feminæ primariæ, vetus iaspis annularis, in qua sub nomine ΑΣΠΑΣΟΥ, scalpta erat imago mulieris formosæ, longis capillis super pectus & humeros defluentibus; monili & inauribus ornatæ, & casside ac ægide armatæ: In galea, equorum quadriga depicta conspiciebatur: ac super quadrigam, Pegasum & Sphyngem cernere erat. Caninius & Bellorius, qui eam imaginem exhibuerunt; hic, in suis veteribus illustrium virorum Imaginibus, ille, in sua Iconologia; in ea fuere sententia ut existimarent illam feminam, Aspasiam esse Milesiam, Socratis magistram. Sed doctorum virorum pace liceat dixisse, quomodo Ἄσπασος pro Ἀσπασία dici possit, equidem non video. Addo, Ἄσπασος nusquam in veterum libris reperiri: quod si reperiretur, nomen foret viri, non mulieris. Ἀσπασοῦ, pro Ἀσπασίη, ferri posset. Et, puto, Ἀσπασοῦς, in generandi casu, dicere voluit scalptor: debuit certè.

DIOTIMA. Docuit Socratem Philosophiam 11
amatoriam: quod testatur Socrates ipse apud Platonem in Symposio. De Philosophia amatoria

toria legendi Platonici: & Maximus Tyrius in primis. De Diotima, præter Platonem dicto loco, videndus Lucianus in Imaginibus.

12 BERONICE. Photius in Bibliotheca, ubi Philosophos enumerat à quibus Stobæus Apophthegmata accepit, Beronicen recenset. Beronices nomine, Reginæ quatuor fuere; sed quæ nihil ad Beronicen nostram: quæ & ipsa diversa videtur à Pherenice illa, de qua Valerius Maximus, Plinius, & Pausanias: cui soli omnium feminarum gymnico spectaculo interesse permissum est, cùm ad Olympia filium Euclea certamen ingressurum adduxisset, Olympionice patre genita, (id est, Olympici certaminis sæpe victore) fratribus eamdem palmam assecutis, latera ejus cingentibus. *Beronice*, *Berenice*, & *Pherenice*, idem nomen est.

13 PAMPHILA, Epidauria, ex Ægypto; Soteridæ, Grammatici celeberrimi, filia. Ἐπιδαυρίαν σοφὴν eam vocat Suidas. Et Photius libros ejus philosophicis rebus refertos fuisse ait. Scripsit Miscellaneorum libros octo: de quibus Photius in Bibliotheca. Eos triginta tres fuisse testatur Suidas: qui & plura alia scripsisse dicit: Epitomen Ctesiæ, Epitomas Historiarum, de Controversiis, & περὶ ἀφροδισίων. Vixit Neronis temporibus. Ejus testimonio frequenter utitur Laërtius. Citat & eam Gellius libro xv. capite 17. & 23. Ei Soteridas pater Commentarios scripsit suos. Videndus Suidas in Σωτηρίδας. Nupsit Socratidæ: quod testatur Suidas in Παμφίλη. Et cum eo annos tredecim conjuncta fuit, inquit Photius.

14 CLEA. Huic Plutarchus librum de Mulierum virtutibus nuncupavit: in quo eam in librorum lectione versatam fuisse ait. Ait & cùm ipsa optimam Leontidem mortuam amisisset, quam ejus matrem fuisse conjicimus, cum ea se colloquium habuisse non expers philosophicæ consolationis. Inde Philosophiæ deditam suspicamur.

15 EURYDICE: Uxor Polliani. Huic simul & Polliano Conjugalia Præcepta sua scripsit Plutarchus: qui & eam in Philosophia educatam ait. Filiam Plutarchi fuisse putat Jonsius libro 3. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ capite 6. quod unde collegerit, nescire me fateor. Alia autem Eurydice hæc nostra ab illa Eurydice, quæ barbara cùm esset, &, ut eam Plutarchus vocat, τριβάρβαρος, (erat Illyria, & Hierapolietis) tamen ut natos erudiret, provecta jam ætate disciplinis animum applicuit: qua de re exstat nobile ejus epigramma apud Plutarchum in libro de liberis educandis extremo.

16 JULIA DOMNA: uxor Severi Imperatoris. De ea sic Dio Cassius, Historiarum libro 75. extremo: φιλοσοφεῖν ἤρξατο καὶ σοφισταῖς συνημέρευσεν. *Philosophari cœpit: & cum Sophistis dies transigebat.* Inde φιλόσοφος dicitur Philostrato in Philisco. Ἀντωνῖνος δὲ ἦν ὁ τῆς φιλοσόφου παῖς Ἰουλίας. *Antoninus erat filius Juliæ Philosophæ*: sermo est de Antonino Caracalla. Ita ibi legendum ex optima emendatione Claudii Salmasii, ad Ælium Lampridium. Malè anteà legebatur ὁ τοῦ φιλοσόφου. Pergit Philostratus: ubi de eodem Sophista: καὶ περτρευεὶς τοῖς περὶ τὴν Ἰουλίαν γεωμέτραις καὶ φιλοσόφοις, εὕρετο παρ' αὐτῆς διὰ τοῦ βασιλέως τὸν Ἀθήνησι θρόνον. Id est, *Juliæ favore, Philiscus ab Imperatore Caracalla obtinuit Athenis Cathedram Philosophicam.* Nam & ibi quoque sic legendum ex ejusdem Salmasii emendatione, pro eo quod legebatur παρ' αὐτοῖς. Juliæ Imperatrici notus fuit Philostratus, cum aliis Sophistis qui circa illam totos dies hærebant: nam circa illam Sophistas frequenter hæsisse, testatur Tzetzes Chiliados sextæ historiâ quadragesimâ quintâ.

Patriâ fuit Syra, ex urbe Emessa. Ex Syria adductam, duxit Severus. Spartianus in Severo: *Quum amissa uxore, aliam vellet ducere, genituras sponsarum requirebat: ipse quoque Matheseos peritissimus. Et cùm audisset esse in Syria quamdam quæ id genituræ haberet ut Regi jungeretur, eamdem uxorem petiit.* 17

Post mortem Severi, nupsisse volunt Antonino Caracallæ privigno suo. Spartianus in Caracalla: *Interest scire, quemadmodum novercam suam, Juliam, uxorem duxisse dicatur. Quæ cùm esset pulcherrima, & quasi per negligentiam se maxima corporis parte nudasset, dixissetque Antoninus*, Vellem, si liceret, *respondisse fertur*, Si libet, licet. An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non accipere? *Quo audito, furor inconditus ad effectum criminis roboratus est: nuptiasque ejus celebravit: quas, si sciret se leges dare, verè solus prohibere debuisset: matrem enim (non alio dicenda erat nomine) duxit uxorem. Ad parricidium junxit incestum: siquidem eam matrimonio sociavit, cujus filium nuper occiderat.* Accedunt Spartiano 18 Aurelius Victor, Eutropius, Orosius. Sed falsos omnes fuisse, testantur testes omni exceptione majores, Oppianus, Herodianus, Philostratus; Scriptores Juliæ σύγχρονοι: qui uno ore Juliam Caracallæ matrem dixerunt: non novercam. Accedunt veteres nummi & veteres Inscriptiones, idem testificantes: ut jam dubitet nemo, Caracallam filium Juliæ Domnæ fuisse, non privignum. Quod jam pridem notatum viris doctis, Casaubono & Salmasio ad Historiam Augustam, Tristano in Commentariis Historicis, Spanhemio in Dissertatione VII. de Præstantia & Usu Numismatum, Sponio in Miscellaneis eruditæ Antiquitatis, & nuper Valenti

in Numismatis, ubi de Septimo Severo, Julia Pia, & Antonino Caracalla.

19 Domna cognominabatur. Oppianus Κυνηγετικῶν primo, ubi de Antonino Caracalla, cui opus suum nuncupavit:

Τὸν μεγάλη μεγάλῳ φυτήσατο Δόμνα Σεβήρῳ.

Δόμνα enim hoc loci non est διάστημα, quod volebat Scipio Gentilis libro 2. Parergon Juris capite 22. & Rittershusius ad Oppianum: sed nomen proprium, sive potiùs cognomen. Vide nos, si placet, in Amœnitatibus Juris capite 25. Addo, Isidori, Philosophi illius celeberrimi, cujus Vitam scripsit Damascius, uxorem, vocatam fuisse Δόμναν. Vide excerpta Vitæ illius, apud Photium.

Sororem habuisse Juliam Mæsam, discimus ex Herodiano in Caracalla & Capitolino, in Opilio Macrino. Id nominis apud Syro-Phœnicas *Solem* significare, scripsere Tristanus & Patinus.

20 MYRO. De ea sic Suidas: Μυρώ, Ῥοδία, φιλόσοφος. Scripsit Chrias mulierum Reginarum. Scripsit & Fabulas. Auctor Suidas. Alia est à Myro, Poëtria illa celeberrima, filia, aut matre Homeri, Poëtæ Tragici, unius de Pleïade: fuit enim hæc Byzantia; ut est apud Suidam. Byzantiam quoque eam facit Athenæus libro XI. cap. XII. & Eustathius in Homerum ad Iliados ω. versu 310: sed ubi Μοιρώ, non Μυρώ nuncupatur. Scripsit autem, ut hoc prætereundo dicam, versus Elegiacos & Melicos, teste Suida: & opus cui titulus Anemosyne, teste Athenæo: & librum de Dialectis, teste Eustathio.

21 SOSIPATRA. Ex Asia: mulier docta, dives, formosa, generosa. Duxerat Eustathium, Præfectum Cappadociæ: post cujus mortem amata fuit à Philometore, cognato suo. Hæc, & plura, Eunapius: ex quo, Philosopham fuisse, disces: qui & liberos suos τὰ φιλοσοφούμενα docuisse testatur.

22 ANTHUSA. De ea, hæc Photius in Bibliotheca, ubi de Excerptis è Damascio de Vita Isidori, Philosophi: *Divinationem è nubibus, ne auditu quidem Antiquis notam, mulierem quamdam,* Anthusam, *nomine, quæ Leonis Romanorum Imperatoris vixit tempore, refert invenisse. Quæ in Ægis Ciliciis nata dicebatur, originem primam à Cappadocibus habitantibus ad Comanum, montem Orestiadum, trahens, referensque genus suum ad Pelopem. Hæc sollicita de viro, cui militare aliquod munus demandatum, quique ad bellum Siculum cum aliis missus erat, oravit in somno ut futura cognosceret; & oravit ad Solem orientem versa. Pater verò ejus in somnis jussit illam ad Solem etiam occidentem orare. Et illa orante, per serenum subitò nubes circa Solem orta est: & deinde aucta, in hominem formata est; alia verò nube orta, & in æqualem crescens magnitudinem, in leonem ferum mutata est. Leo verò, ingenti hiatu oris facto, hominem deglutiit. Species illa hominis è nube facta, Gotho fuit similis. Nam pòst paulò Leo, Rex, Ducem Gothorum, Asperem, & filios, fraudulenter necavit. Ex illo tempore in hunc usque diem Anthusa assiduè meditata est, qua ratione è nubibus prædicere divinando posset.*

Gaffarellus, rerum curiosarum inauditarum cap. 2. in nubibus plurima legi posse contendit.

Cùm nubium contemplatio pars sit Physices, & Physice pars Philosophiæ; & Astrologia, auctore Aristotele libro XII. Metaphysicorum capite 8. sit Philosophia quædam theoretica, Anthusam illam mulieribus Philosophis addere placuit. Cui addenda &

AGANICE, filia Hegetoris Thessali: quæ 23 perita pleniluniorum, in quibus deficit lumine luna, cùm præcepisset ratiocinatione quo tempore luna in umbram illapsura foret, mulieribus persuasit se lunam cælo posse deducere. Auctor Plutarchus in Præceptis conjugialibus.

EUDOCIA: Atheniensis: priùs ATHE- 24 NAÏS dicta: Heracliti, Atheniensis Philosophi, sive, ut alii volunt, Leontii Sophistæ filia: uxor Imperatoris Theodosii Junioris. De ea sic Auctor Chronici Paschalis ad Olympiadem CCC: *Cùm adolesceret Theodosius, junior Augustus, vivo patre in palatio apud patrem educabatur: & cum eo, post mortem patris instituebatur Paulinus quidam adolescentior, Comitis cujusdam Domesticorum filius. Amabat autem ipsum Theodosius. Et cùm jam in virum adolevisset junior Augustus, cupiebat ducere uxorem: eoque nomine sæpe interpellabat Pulcheriam Augustam, sororem: quæ fratris studiosa, abstinebat à nuptiis. Pulcheria verò laborabat in circumspiciendis plurimis puellis, patritio sanguine aut regio natis: quas educari volebat in Regia. Huic quippe dixerat Theodosius*, Reperire desidero virginem formâ eximiâ, quæ cunctarum virginum Constantinopolitanarum pulchritudinem deleat: & quæ sanguis sit regius. Sed si illa natalibus sit regiis, forma non sit præcellenti, nec dignitatem, nec stirpem regiam, nec opes curo: quæ laudatissimâ fuerit formâ, quocumque edita sit genere, hanc expeto. *Quod Pulcheria Augusta* 25 *audiens, in omnes terrarum partes qui talem virginem quærerent, sollicita dimisit. Sed & ipse Paulinus, Theodosii socius & amicus, ut ea quoque in re Theodosio gratificaretur, & laborabat, & circumcursitabat. Accidit autem ut Græca virgo forma & doctrina singulari,* Athenaïs, *nomine, Heracliti Philosophi filia, Constantinopolim veniret. Quam urbem petiit, amitam quamdam suam conveniendi causâ: hac videlicet occasione: Heraclitus Philosophus, Athenaïdos pater, duos habebat filios, Valerianum & Genesium. Moriturus testamentum fecit, quo duos illos*

filios heredes scripsit. De Athenaïde verò, ita ille in testamento: Desideratissimæ filiæ meæ dari volo centum nummos dumtaxat: sufficit enim illi forma & eruditio, quibus universum sexum suum antecellit. *Atque ita decessit. Post cujus mortem, testamento aperto, cùm se Athenaïs præteritam intellexisset, rogabat fratres, utpote majores natu, illorumque advoluta genubus supplex petebat, ne vellent rationem habere testamenti, sed tertiam paternæ hereditatis partem sibi traderent: cùm diceret, se nihil peccasse: eosque non ignorare, quomodo erga*
26 *communem patrem affecta semper fuisset.* Et nescio, *inquiebat*, cur me moriturus pater exheredem reliquerit, & mihi meam in suis bonis portionem inviderit. *At fratres preces ejus contempsere: iratique, domo paterna eam expulerunt. Athenaïda excepit ejus matertera: nec solùm ut pupillam, sed quòd etiam virgo esset, & sororis filia, eam tutata est. Et hanc postmodum secum ad amitam, Heracliti sororem, deduxit. Ambæ Athenaïdos causam susceperunt: & actionem adversùs fratres ejus instituerunt. Et religiosissimam Principem Pulcheriam, Theodosii sororem, adeuntes, eam docuerunt quomodo à fratribus tractata fuisset Athenaïs; simulque ei Athenaïdis eloquentiam commendârunt. Cumque Augusta Pulcheria eam adeo forma & eruditione, & eloquentia præcellentem cerneret, interrogavit ipsius cognatos an ipsa virgo esset. Postquam autem, & virginem, à patre custoditam, & longa institutione Philosophiæ studio eruditam intellexit, jussit illam unà cum aliis matronis, ac Cubiculariis custodiri, atque in Regia manere: sese materteræ ejus ac amitæ petitionem accipere dicti-*
27 *tans. Mox ad fratrem Theodosium Imperatorem accedens*, Inveni, *inquit*, adolescentulam puram; egregiè ornatam; subtili frontis descriptione, ac lineamentis decentibus; decoro naso; niveo candore; oculis magnis; singulari gratia; comâ crispâ & flavâ; maturo incessu; eruditam; Græcanicam virginem. *Quod simul ac audivit Theodosius, arsit, ut qui juvenis esset: & accersito socio & amico Paulino, petivit à sorore Pulcheria, ut sub prætextu negotii, Athenaïda in cubiculum ejus adduceret, quam per velum ipse & Paulinus spectarent. In cubiculum Pulcheriæ Athenaïs introducta est. Placuit Theodosio: stupente & eam Paulino: qui eam Christianam fecit: erat enim Pagana, Græcâ religione: & appellavit* Eudociam.

28 Eamdem historiam, sed paullò aliter, narrat Socrates libro VII. Historiæ Ecclesiasticæ, capite 21. his verbis: *Cùm igitur tam illustris victoria* (sermo est de Romanorum contra Persas victoria) *divinitus data esset Romanis, multi eloquentiâ præstantes viri in laudem Imperatoris Panegyricas Orationes conscripserunt, easque publicè recitârunt. Ipsa quinetiam Imperatrix, Theodosii Junioris uxor, heroïco versu poëmata composuit. Erat enim admodum erudita: utpote Leontii Sophistæ filia, à patre edocta, & in omni literarum genere instituta. Hanc cùm Imperator Theodosius ducturus esset, Atticus, Episcopus, Christianam fecit: Et in baptismo, pro* Athenaïde, Eudociam *nominavit.*

Et Evagrius libro I. cap. 20. *Theodosius*, inquit, *Eudociam domo Atheniensem, formâ elegantem, nec ignaram artis poëticæ, interventu Pulcheriæ, sororis suæ, uxorem duxit, cùm illa salutari lavacro priùs tincta fuisset.* &c. *Eudocia verò diu posteà dum ad sanctam Christi, Dei ac Domini nostri, civitatem pergeret, venit Antiochiam: ubi cùm publica verba fecisset ad Populum, Orationem suam hoc versu clausit*, 29

Ὑμετέρης γενεῆς τε καὶ αἵματος εὔχομαι εἶναι.

Et cupio & lætor vestro me sanguine natam:

Colonias significans quæ illuc deductæ ex Græcia. &c. *Quam ob causam Antiochenses statuâ ex ære fabrefactâ eam honorârunt: quæ integra etiamnum manet.*

Accedat Nicephorus. *Pulcheria Augusta*, 30
inquit ille libro XIV. capite 23. *quòd honestatis studiosa esset, cùm Imperator jam ad ætatem maturam pervenisset, ut ei conjugem matrimonio jungeret, deliberavit: & generis cujusque & familiæ puellas; eas etiam quæ ex Gentibus, formâ, divitiis, & aliis dotibus præclaræ essent, dispexit. Atque hæc cùm ageret, percommodè accidit, ut mulier quædam cui nomen* Athenaïs *erat, adhuc virgo, ex Athenarum urbe ad Augustam veniret. Ea Leontii Philosophi filia; & quidem ingeniosissima; omni genere, non solùm Græcarum literarum, sed etiam Latinarum, à patre erudita, tantùm in Philosophia effectrice simul & contemplatrice, atque ea quoque quæ circa dicendi artem, probationesque & confutationes versatur, quantum alius nemo profecit. In Astronomia etiam,* 31
Geometria, & numerorum proportionibus, plus quàm alius ætate sua quisquam, est assequuta. Hanc ubi pater ita educavit atque instituit, moriturus ille filios suos, Valerium & Aëtium, bonorum suorum heredes reliquit: filiam autem exheredavit: formam illi suam atque eruditionem sufficere dicens. Cùm verò res ei domi angusta esset, ad Pulcheriam Augustam de fratrum injuria conquerens, accessit. Illa prudentiam, venustatem, & miram in rebus omnibus, ut ita dicam, dexteritatem puellæ cùm cognovisset, fratri eam connubio conjungendi consilium cepit. Atque ubi ei ut Christianorum sacra coleret, persuasit, accito Attico, Episcopo, divinum ei baptismum adhiberi fecit in Stephani Protomartyris templo: & in filiæ locum sibi arrogatam, uxorem fratri dedit; pro Athenaïde, Eudociam *cognominatam.*

32 Obſervabis obiter, Eudociæ patrem qui Chro-
nici Paſchalis auctori *Heraclitus* dicitur, *Leon-
tium* dici Socrati, Nicephoro, & Zonaræ. Sed
& ipſa, Λεοντιάς, hoc eſt, *Leontii filia*, dicitur
in diſticho adſcripto in fine Metaphraſeos Octa-
teuchi: de qua infrà.

Etiam ejus fratres, *Valerius* & *Aëtius* à So-
crate & Nicephoro appellantur, quos *Vale-
rium* & *Geneſium* vocat auctor dicti Chronici.
Sed Zonaras, Annalium libro XIII. *Geneſium*
& *Valerium* eos quoque nominat. Addit, Eu-
dociam Præfecturam Illyriorum ab Impera-
tore pro Geneſio impetraſſe, Valerio, Ma-
giſtri honorem donaſſe: neque illis iratam fuiſ-
ſe: niſi enim ab iis expulſa fuiſſet, non veniſſet
Conſtantinopolim, ubi ad ſupremos honores
pervenit; inquiebat illa.

33 Obſervandum & *Poëtriam* Socrati ac Evagrio
dici Athenaïda, quæ *Philoſopha* dicitur Au-
ctori Chronici Paſchalis. De Romanorum
contra Perſas victoria, in laudem Theodoſii
conjugis, heroïcis verſibus poëma ſcripſiſſe, in-
telleximus ex Nicephoro. Sunt qui eam Cen-
tonem de Chriſto Salvatore noſtro feciſſe di-
cant, qui vulgò Probæ Falconiæ tribuitur:
qua de re videndus Lilius Gyraldus. Scripſit
Zonaras, Centones Homericos opus Patricii
cujuſdam imperfectum & indigeſtum fuiſſe, il-
ludque Eudociam abſolviſſe & digeſſiſſe.
Conſtat eam ſcripſiſſe Græcè, heroïco car-
mine, libris octo, Metaphraſim Octateuchi,
necnon Metaphraſim Zachariæ & Danielis,
Prophetarum; & libros tres de Sancto Cypria-
no Martyre: quibus de poëmatiis, videndus
omnino Photius in Bibliotheca.

34 SANCTA CATHARINA. Sanctam Catha-
rinam, Alexandrinam, Virginem & Marty-
rem, quæ ſub Maxentio Imperatore vixerit,
in rebus Philoſophicis verſatiſſimam, Paga-
nos Philoſophos validiſſimis fregiſſe argumen-
tis, eoſque ad Religionem Chriſtianam am-
plectendam, rationibus ſuis adegiſſe, vulgus
Chriſtianorum credit. Exſtat ſcilicet ejus Mar-
tyrii Hiſtoria Græcè ſcripta apud Simeonem
Metaphraſten, in qua non ſolùm id ipſum narra-
tur, ſed & ipſa ſe Rhetoricen, & Philoſo-
phiam, & Geometriam, aliaſque diſciplinas,
didiciſſe ait. Atque hinc eſt quòd Philoſophiæ
Profeſſores Pariſienſes Sanctam Catharinam ſibi
patronam elegerint, ejuſque feſto die Schola
vacet Pariſienſis: quas ferias, exemplo Pari-
ſienſis, ceteræ celebrant Scholæ.

35 Qui ejus Virginis meminit Scriptor anti-
quior, fuit Græcus Scriptor Anonymus Vitæ
Sancti Pauli Latrenſis, Eremitæ, domo Elæ-
enſis prope Pergamum, fato functi anno 956.
die 15. menſis Decembris, in Monaſterio A-
phapſenſi, in finibus Phrygiæ. Sed eam Scri-
ptor ille *Æcaterinen* vocat, non *Catharinam*.
Verba ejus ſunt, ex interpretatione Jacobi Sir-
mondi, qui eam Vitam à ſe in Sforziana Biblio-
theca Romæ repertam, in gratiam Cardinalis
Baronii Latinitate donavit: *Aliorum quidem
Sanctorum memoria hilaritatis anſam Paulo da-
bant: Martyris verò Æcaterinæ non ſolùm volu-
ptate Sanctum replebat, ſed propemodum exultatio-
ne & tripudio.* Quem Scriptorem Baronius
Annalium tomo X. *Scriptorem fidelem* appel-
lat. *Æcaterine* quoque dicitur Euthymio,
Monacho Zygabeno, in ſuis ad Pſalmos Enarra-
tionibus, ad Pſalmum 44. qui liber manu exa-
ratus adſervatur in Bibliotheca Regia, nec-
non in Bigotiana. Præfationem dicti libri edi-
dit Lemonius, in Variis Sacris. Vixit Euthy- 36
mius ille circa initium ſæculi decimi quarti.
ΑἸΚΑΤΕΡΙΝ nuncupatur in Tabella Græca-
nica antiqua quam exhibuit V. Cl. Carolus Du-
cangius in fine Gloſſarii, ad Scriptores mediæ
& infimæ Latinitatis: in qua depicta cernitur
geſtans coronam regiam in capite, & veſte indu-
ta conſulari. Quod admonet me, ut legentes
moneam, regio genere ortam dici, in Martyrio
ſuprà memorato. *Mulier quædam pia, nomi-
ne* ÆCATERINA, *ætate juvenis, pulcra ſpe-
cie, quæ genus ducebat ex ſanguine regio, om-
nem autem & externam & noſtram Scripturam per-
legerat, multis ancillis comitata degebat Alexan-
driæ*, inquit Simeon Metaphraſtes ad XXV.
Novembris, interprete Gentiano Herveto.
Sed ad rem. Exſtant in Bibliotheca Colber-
tina ſeptem codices manuſcripti Martyrii San-
ctæ Catharinæ, ſignati 413. 569. 622. 850.
3048. 4530. 5823. in quibus & ea conſtan-
tiſſimè Αἰκατερίνη appellatur. *Æcatherina*
quoque dicitur Molano, in ſuis ad Uſuardum
Additionibus. At verò in Calendario Græ- 37
co pervetere dictæ Bibliothecæ, ſignato 5149.
ΕΚΚΑΤΕΡΙΝ ad 24. Novembris nuncupatur.
Catharinam poſteriores dixerunt: credo, quia
nominis *Æcaterinæ*, *Æcaterinos*, *Eccateri-
nos*, originem ignorarent: quid enim αἰκατε-
ρίνη, αἰκατερεῖν, ἐκκατερεῖν, ſignificent, igno-
ratur. Conſtat non eſſe voces Græcas. Sed neque
voces eſſe Arabicas, ut volunt quidam; quòd
Sancta Æcaterina in altero montis Sinai jugo
ſepulta fuerit; in quo etiamnum Mona-
ſterium exſtat, illi dicatum; docuit me Eu-
ſebius Renaldotus, vir Arabicæ Linguæ, ſi quis
alius, intelligentiſſimus. *Catharina* certè in
omnibus Eccleſiaſticis Breviariis nuncupatur,
necnon apud Baronium in Martyrologio. A-
pud Pachymerem, in Andronico, libro 2. ca-
pite 18. & libro 3. capite 1. Catharina, fi-
lia unica Philippi, Imperatoris Conſtantino-

politani titulo tenus, quæ postea Carolo Valesio Comiti nupsit, Ἀικατερίνα appellatur, Unde colligere est, *Catharinam* & *Æcaterinam* idem nomen esse.

38 Atque hæc de nomine Sanctæ Catharinæ. Nunc de historia videamus. Eam falsi arguere videtur Baronius. Ita enim de ea ille in Annalibus ad annum 317. sectione 23. *Cùm doleamus ab Eusebio prætermissa, magis angimur ab incerto Authore, quò fusiùs, eò minus fideliter quàm par est, Acta ejusdem nobilissimæ Martyris fuisse conscripta. Præstat namque in rebus Martyrum, aliorumque Sanctorum, multa desiderari, quàm omni ex parte nutantia plurima cumulari. Meliùs enim consulitur Ecclesiasticæ veritati, rerum, quæ non adeo exploratæ, silentio, quàm mendacio, veris licèt admixto, atque adulteratæ orationis eloquio.* Ut meritò eam, tamquam fabulosam, ex Breviario Parisiensi, jussu illustrissimi Francisci Harlæi, Archiepiscopi Parisiensis anno 1680. reformato, ejecerint, qui ejus reformationi operam dederunt, Viri doctrina & pietate illustres, Jacobus de Sancta-Bova, Professor Theologus Sorbonicus; Guillelmus Bruneterius, tunc Archidiaconus de Bria in Ecclesia Parisiensi, hodie Episcopus Santonensis; Claudius Castellanus, Canonicus Parisiensis; Nicolaus Gobilio, Doctor Sorbonicus, & Parochus Sancti Laurentii apud Parisios; Leonardus Lametus, Doctor Navarricus, tunc Canonicus Parisiensis, nunc Parochus Sancti Eustachii apud Parisios; Claudius Amelina, Archidiaconus Parisiensis; Nicolaus Coquelinus, Cancellarius Parisiensis; & Nicolaus Tornosus, Theologus & Concionator eximius.

39 ANNA COMNENA: Alexii Imperatoris filia: uxor Nicephori Bryennii, Cæsaris. Philosophiam se attigisse, scribit ipsa Alexiados libro XV. Et eam Nicetas, in Joanne Comneno, Philosophiæ, Disciplinarum omnium parenti, deditam, & omnibus artibus eruditam fuisse scribit. Sed & Zonaras Annalium libro XVIII. ubi de Bryennio, ejus conjuge, hæc de ea habet, ἦν γὰρ καὶ λόγοις προσκείμενος ἀνὴρ, καὶ ἡ σύνοικος δέ οἱ οὐδὲν ἧττον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἐκείνου τῆς ἐν λόγοις παιδείας ἀντείχετο, καὶ τὴν γλῶσσαν εἶχεν ἀκριβῶς ἀττικίζουσαν, καὶ τὸν νοῦν πρὸς ὕψος θεωρημάτων ὀξύτατον. Ταῦτα δ' αὐτῇ προσεγένετο φύσεως ὀξύτητι καὶ σπουδῇ· προσετεθήκει γὰρ ταῖς βίβλοις, καὶ λογίοις ἀνδράσι, καὶ οὐ παρέργως ὡμίλει αὐτοῖς. *Erat autem & ipse studiis doctrinarum deditus: & uxor ejus in iisdem operam nihilo minorem, ac potiùs majorem, ponebat: exquisitè Atticissans: ingenioque prædita acutissimo ad abstrusissimas quasque contemplationes: eam facultatem, partim naturæ bonitate, partim industriâ, consecuta: affixa enim erat libris: & eruditorum consuetudine haud obiter utebatur.*

EUDOCIA: uxor Constantini Palæologi Despotæ, ejus, qui secundus filius fuit Palæologi Imperatoris: de qua hæc Nicephorus Gregoras libro VIII. Historiarum capite 5. ἦν δὲ καὶ σοφίας τῆς θύραθεν οὐκ ἄμοιρος ἡ γυνή· ἦν γὰρ ἰδεῖν αὐτὴν πάντα καὶ παντοῖα ῥᾳδίως κατὰ καιρὸν ἐν τῇ ὁμιλίᾳ διὰ γλώττης προφέρουσαν, ὅσα τε αὐτὴ δι' ἑαυτῆς ἀνεγνώκει, καὶ ὅσα λεγόντων ἄλλων ἀκήκοειν· ὡς Θεανώ τινα Πυθαγορικὴν καὶ Ὑπατίαν ἄλλην ὀνομάζεσθαι ταύτην πρὸς τῶν ἐφ' ἡμῶν σοφωτέρων. *Neque expers erat Philosophiæ externæ. Et elegantiâ formæ, & facundiæ suavitate, & morum comitate, excellebat. Erat & humanioribus literis erudita: & in colloquiis, varia quæ ipsa legerat, aut quæ ex aliis audierat, lubenter proferebat: ut altera Theano Pythagorica, & altera Hypatia, ab eruditis appellaretur.* 40

PANYPERSEBASTA. Filia fuit Theodori Metochitæ, qui, imperante Andronico seniore, magnus fuit Logotheta. Eam Imperator fratris sui filio Joanni Panypersebasto despondit: unde Panypersebasta nominatur Nicephoro Gregoræ, Historiæ Romanæ libro octavo. Idem Gregoras ibidem, habitam ab ea Orationem refert: ex qua conjicere est fuisse eam Philosopham. Atque ipse quidem Gregoras, ita de ea loquitur: ἦν γὰρ αὐτὴ νεάζουσα μὲν τὰ τῆς ἡλικίας, ἀλλ' οὖν ἐπὶ μέγα συνέσεως ἥκουσα, καὶ γλῶτταν παρὰ τῆς φύσεως εὐτυχήσασα, οὐκ αὐτῇ μᾶλλον ἢ Πυθαγόρᾳ καὶ Πλάτωνι, καὶ τῶν σοφῶν τοῖς τοιούτοις μάλα προσήκουσαν. *Erat autem illa ætate quidem juvenis, sed quæ ad tantam pervenerat prudentiam, ut quæ à natura contigerat illi dicendi facultas, non eam duntaxat, sed & Pythagoram & Platonem, & quoscunque alios deceret Philosophos.* Alibi *Cæsarissam* vocat: nam ejus vir primùm Panypersebasti, deinde & Cæsaris dignitate ornatus est. Viro apud Triballos mortuo, missus est ad ipsam; & ad Triballorum Regem, legatus Gregoras, quò ipsam solaretur viri morte afflictam, & Byzantium redire compelleret. Præceptorem habuit toties memoratum Gregoram: apud quem plura de ejus ingenio, eruditione, eloquentia legere est. Ex Joanne Panypersebasto filiam genuit, quæ Cnalo Slaviæ, id est Triballorum Regi nupsit. KNAL, vox est Slavica, quæ *Regem* significat. Ea hodie Turcorum Imperator Electores Imperii in literis compellat; & quâ non ita pridem ipsum Germanorum Imperatorem compellabat. 41 42

NOVELLA; *Jurisperita.* Quod Novellam, Jurisperitam, Philosophas inter recenseo, facit Ulpianus, qui in Lege prima, Digestis de Justitia & Jure, Jurisconsultos *Philosophos* vocat, *veram, non simulatam, Philosophiam affectantes.* 43

Fuit hæc Johannis Andreæ, Antecessoris Bo-

noniensis celeberrimi, filia. De ea rem miram narrat Christina Pisana, in libro, cui titulus *civitas Mulierum*, parte 2. cap. 36. quam hic referre non gravabor: referam autem ipsius Christinæ verbis, ne mihi in re, quæ fidem excedit, non habeatur fides.

Pareillement, à parler de plus nouvaux temps, sans querre les anciennes Histoires; Jean Andry, *solempnel Légiste à Boulogne la Grasse, n'a mie soixante ans, n'estoit pas d'opinion que mal fust que femmes fussent lettrées: quand à sa belle & bonne fille, que il tant ama, qui ot nom* Nouvelle, *fist apprendre lettres; & si avant ès Loix, que quand il estoit occupé d'aucune essoine, parquoy il ne pouvoit vacquer à lire les leçons à ses Escholiers, il envoyoit Nouvelle, sa fille, lire en son lieu aux Escholes en chayere. Et affin que la biauté d'icelle n'empeschast la pensée des oyans, elle avoit une petite courtine au devant d'elle. Et par celle maniere, suppléoit & allégeoit aucunes fois les occupations de son pere; lequel l'ama tant, que pour mettre le nom d'elle en memoire, fist une notable Lecture d'un livre des Loix, qu'il nomma du nom de sa fille,* la Nouvelle.

Hæc habui ex libro quem de educatione liberorum scripsit ad Annam Borboniam, Ducis Lon-
44 gavillani uxorem, Vir clarissimus & doctissimus, mihique amicissimus Claudius Jolius, Canonicus & Cantor Ecclesiæ Parisiensis; qui & Christianæ librum manu scriptum mecum communicavit.

Duxerat Johannes Milanciam; & ipsam mulierem eruditam; ex qua, præter Novellam, habuit Betinam, quæ Johanni à Sancto Georgio, Antecessori Bononiensi, nupsit. Apud Mugellum, agri Florentini oppidum natus, matrem habuerat Novellam: de cujus nomine, ejus filia *Novella* vocitata est. Et in utriusque memoriam, quem inDecretalesCommentarium edidit; opus à Baldo mirè laudatum; *Novellas* appellavit. Ejus Vitam scripsit Guido Panzirolus, de Claris Legum Interpretibus lib. 3. cap. 19.

Christina vixit apud Gallos, regnante Carolo V. Ejus honorificè meminerunt, Marotus in Poëmatiis, Verderius in Bibliotheca, & Johannes Mabilio in Itinere Italico.

HELOISA: Petri Abælardi, Theologi non
45 unius è multis, amica primùm; posteà uxor; deinde Monialis ac Priorissa Monasterii Angentoliensis prope Parisios; & postremò, Monasterii Paraclitensis prope Novigentum ad Sequanam, anno MCXXX. ad annum MCLXIV. Abbatissa.

Philosopham eam fuisse, docuit me, qui ejus & Abælardi Opera publici juris fecit, Franciscus Ambrosius. *Heloissa*, inquit ille in Præfatione Apologetica pro Abælardo, *ut altera Susanna, aut Esthera, pulcra, & Deum timens; vetustissimos illos Montmoriantios legitima agnatione contingens; Canonici Parisiensis non notha, sed neptis: Psalmos Hebraïcè personare ab incunabulis docta: clarum sui sexûs sidus & ornamentum: tres illas Linguas, nec non Mathesin, Philosophiam, & Theologiam, à viro suo edocta, illo solo minor fuit.*

De ejus & Abælardi amoribus Historiam, cùm sit res omnibus nota, hîc narrare supersedeo.

PLATONICÆ.

LASTHENIA: Mantinea: ex Arcadia: & AXIOTHEA, Phliasia: Platonis discipulæ. De utraque 46
Laërtius in Vita Platonis, Clemens Alexandrinus in quarto Stromateon, & Themistius in Oratione XII. quæ *Sophista* inscribitur. Vide infrà in Pythagoricis.

ARRIA. Eam Auctor libri de Theriaca ad Pi- 47
sonem capite 2. Platonis libris operam sedulam dedisse ait, & eo nomine Imperatoribus commendatam fuisse. Vixit sub Alexandro Severo: quod rectè Jonsius in Historia Philosophica observabat. Eam esse, mulierem illam φιλοπλάτωνα, cui Laërtius Historiam suam Philosophicam nuncupavit, cum Reinesio existimamus. Vide nos ad Prooemium Laërtianum.

GEMINÆ: mater & filia: Plotini, Philosophi 48
Platonici sua ætate celeberrimi discipulæ. Porphyrius in Vita Plotini.

AMPHICHIA: Aristonis filia: uxor filii Jamblichi. Porphyrius ibidem. Fuit Jamblichus Porphyrii discipulus, qui discipulus fuit Plotini & Longini.

HYPATIA: Alexandrina: mulier in Philoso- 49
phicis & Mathematicis versatissima: Theonis Alexandrini, Philosophi, Geometræ, & Mathematici filia & discipula: patre & magistro doctior. Theonis cujusdam, qui temporibus Ionici Sardiani Medici præstantissimi magnum nomen in Galliâ consecutus erat, meminit Eunapius in Ionico: quem de Theone nostro sunt qui interpretentur: sed minus verosimiliter, meâ quidem sententiâ. At verosimili omnino conjectura Theonem hunc nostrum putabat Henricus Savilius, illum esse Theonem qui Ptolemæum interpretatus est: quod nos docuit Henricus Valesius ad Historiam Ecclesiasticam Socratis libro 7. capite 15. Idem & Ismaëli Bullialdo, *qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat*, Gallorum in rebus Astronomicis longè doctissimo, videbatur. Platonicæ autem 50
Sectæ addictam fuisse Hypatiam, discimus ex eadem Socratis Historia libro VII. capite 15. Socratis verba ex Valesiana interpretatione infrà ponam: sunt enim lectu dignissima: *Mulier quædam fuit Alexandriæ, nomine* Hypatia: *Theonis Philosophi filia. Hæc ad tantam*

eruditionem pervenit, ut omnes sui temporis Philosophos longo intervallo superaret, & in Platonicam Scholam à Plotino deductam succederet, cunctasque Philosophiæ disciplinas auditoribus exponeret. Quocirca omnes Philosophiæ studiosi ad illam undique confluebant. Porrò præter fiduciam atque auctoritatem, quam sibi ex eruditione comparaverat, interdum quoque cum singulari modestia ad Judices accedebat. Neque verò pudor erat ipsi, in media hominum frequentia apparere. Quibus consona habet Nicephorus libro XIV. capite 16. Nicephori verba, quia nos alia docent, non pigebit adscribere; adscribam autem Latinè: est enim locus prolixior.

51 *Alexandriæ fœmina quædam* Hypatia *erat, patrem habens Theonem Philosophum: à quo rectè instituta, tantùm disciplinis excelluit, ut non solùm temporis sui Philosophos, verùm etiam qui longè antea extitissent, superârit, & in Platonica Schola à Plotino deducta successerit. Prompta illa erat quibuscumque studiosis disciplinarum cognitionem proponere. Proinde, quicumque Philosophiæ amore tenerentur, ad illam veniebant, non tantùm propter eam, quæ illi inerat, honestam, gravemque in dicendo libertatem, sed etiam quòd castè & prudenter principes adiret viros: nec indecorum esse videbatur, eam inter viros mediam adesse. Reverebantur & observabant eam omnes, propter excellentem pudicitiam. Et omnibus erat in admiratione, cùm se adversus eam Invidia armavit. Quòd namque frequentiùs cum Oreste, Præfecto Alexandriæ, versaretur, calumniam id ei apud Cyrilli, Alexandrini Archiepiscopi, Clerum peperit: perinde atque ipsa, quominus gratia Archiepiscopum inter & Præfectum coalesceret, impedimento esset. Quapropter ex illis nonnulli, flagranti Cyrillum prosequentes amore, quibus Petrus quidam, ex Lectorum ordine, præiit, redeuntem eam alicunde insidiosè observantes, ex curru detraxerunt, atque in Ecclesiam quæ à Cæsare nomen habet, rapuerunt: atque ibi vestibus nudatam, testarum fragmentis enecârunt: deinde membratim dissectam in locum qui* Cinaron *dictus est, duxerunt, atque ustularunt.*

52 Hypatiæ mortem similiter narrat Socrates Historiæ Ecclesiasticæ libro VII. capite 15. à quo sua habuit Nicephorus. At Philostorgius, apud Photium, laceratam dicit ab Homoousiastis: quo nomine à Photio impietatis arguitur. Id illi accidisse ex invidia orta ob eximiam peritiam rerum, præsertim Astronomicarum, ait Hesychius cognomento *Illustrius.*

Eam Synesius magno habuit in pretio: & ad eam plures literas scripsit: quæ omnes τῇ φιλοσόφῳ inscriptæ sunt. Epistolâ XVI. matrem, sororem, & magistram, & benefactricem vocat, & si quæ est alia res appellatione honorifica. Decimâ quintâ, rogat eam ut sibi baryllium faciendum curet. Ita hydroscopium vocant ad aquarum puritatem cognoscendam: qua de voce nos in Amœnitatibus Juris capite 41. Vicesimam quartam sic orditur, *Quòd si Erebi vitâ functorum oblivia tangant, at ego illic vel caræ potero meminisse Hypatiæ.*

53 De ea honorificè meminit Gregoras Historiæ libro VIII. capite 5. cujus verba suprà adduximus in Eudocia, uxore Constantini Palæologi Despotæ.

Formosam fuisse ait Suidas, sive potiùs Anonymus apud Suidam. Addit, cùm de auditoribus quidam eam deperiret, pannos mensibus fœdatos (φυλάκια vocabant sui Alexandrini) illi ostendisse, & dixisse, *Hoc quidem adamas, ô adolescens:* & sic animum ejus sanasse.

Uxorem fuisse Isidori Philosophi ait idem: qui tamen virginem permansisse scribit. Etiam Isidori uxorem eam facit Damascius in Vita Isidori apud Photium: ubi & Hypatiam Geometriæ deditam dicit. De Isidoro Philosopho videndus Damascius, in Bibliotheca Photiana.

Scripsit Commentarium in Diophantum, Astronomicum Canonem, & in Conica Apollonii. Testatur Suidas.

Exstat apud Stephanum Baluzium tomo primo Conciliorum, in Synodico adversus Tragœdiam Irenæi capite 216. hæc sub Hypatiæ nomine ad Beatum Cyrillum, Archiepiscopum Alexandrinum, Epistola:

Legens historias temporum, reperi factam Christi præsentiam ante annos centum quadraginta. Fuerunt verò discipuli ejus, qui posteà Apostoli *nominati sunt: qui & post assumptionem ejus in cælos, Christianam prædicavere doctrinam: qui simpliciùs quidem, & absque omni curiositate superflua docuerant: ita ut invenirent locum plerique Gentilium, malè intelligentes atque sapientes, hanc accusandi doctrinam, & instabilem nominandi. Quod enim dixit Evangelista,* Deum nemo vidit umquam, *quomodo ergo, inquiunt, dicitis Deum esse crucifixum? Et aiunt,* Qui visus non est, quomodo affixus est cruci? quomodo mortuus, atque sepultus est? *Nestorius igitur, qui modò in exilio constitutus est, Apostolorum prædicationes exposuit. Nam discens ego, ante longa pridem tempora, quòd ille ipse duas naturas Christum sit confessus existere, ad eum qui hæc dixerit inquam,* Solutæ sunt Gentilium quæstiones. *Dico igitur Sanctitatem tuam malè fecisse, illi contraria sapiendo, Synodum congregare, & abque conflictu dejectionem fieri præparasse. Ego verò adhuc paucis diebus ejusdem viri expositiones inspiciens, & Apostolorum prædicationes conferens, atque intra memetipsam agitans, quòd bonum mihi sit fieri Christianam, digna effici spero dominici generatione baptismatis.* 54

Sed cùm ex Socrate constet Hypatiam inter- 55

emptam anno quarto Episcopatus Cyrilli, Honorio x. & Theodosio VI. Consulibus, hoc est, anno Christi 415. Nestorii autem exilium in hac Epistola memoratum, anno 436. contigerit, ut constat ex Evagrio, hanc Hypatiæ ad Cyrillum Epistolam putabat Stephanus Baluzius notham esse ac suppositiam: cujus ego sententiæ lubens accedo.

Exstat in Anthologia lib. I. Tit. εἰς Σοφίαν hoc de Hypatia Philosopha epigramma,

Ὅταν βλέπω σε, προσκυνῶ, καὶ τοὺς λόγους
Τῆς παρθένου, τὸν οἶκον ἀστρῷον βλέπων.
Εἰς οὐρανὸν γάρ ἐστι σοῦ τὰ πράγματα
Ὑπατία σεμνὴ, τῶν λόγων εὐμορφία,
Ἄχραντον ἄστρον τῆς σοφῆς παιδεύσεως.

56 Quod sic Grotius Latinum fecit:

Colat necesse est litteras, te qui videt,
Et virginalem spectat astrigeram domum.
Negotium namque omne cum cælo tibi,
Hypatia prudens, dulce sermonis decus,
Sapientis artis sidus integerrimum.

Epigramma Græcum vetus in laudem Hypatiæ, necdum editum, edidit Jacobus Gothofredus ad Philostorgium.

Claudius Salmasius in Epistola Nuncupatoria ad Puteanos, præfixa Observationibus suis ad Jus Atticum & Romanum, ubi de Schurmanna, Batava, puella doctissima; Hypatiam hanc nostram *Hippiam* appellavit: errore typographico, vel memoriæ lapsu.

ACADEMICÆ.

57 CÆRELLIA, sive CÆRELIA: nam utroque hoc modo scriptum id nomen in libris antiquis invenire est. Philosopham eam fuisse, patet ex epistola 51. libri XII. Epistolarum Ciceronis ad Atticum: in qua eam Cicero Philosophiæ studio mirificè flagrantem vocat. Addit, suos de Finibus libros eam descripsisse: unde Academicæ addictam Sectæ conjecimus: erat enim Cicero Academicus; &, ut eum Lactantius vocat, *Academicæ disciplinæ defensor*: & sunt Academici hi libri. Ejusdem meminit idem in epistola proximè sequenti. Meminit & libro XIII. Epistolarum Familiarium, epistolâ 72. in qua eam Servilio diligentissimè commendat: & necessariam suam vocat. Quod Cærelliam senex Cicero amaverit, objicit Ciceroni Fusius Calenus apud Dionem libro XLVI. in Oratione, quâ ejus Orationi contra Antonium, Cicerone coram, respondet. Id verò Cærelliæ honorificum imprimis existima-
58 mus. Quid enim honorificentius mulieri accidisse potuit, quàm amatam à Cicerone fuisse? à Cicerone, viro extra omnem ingenii aleam posito, & in omnibus excellentissimo: viro Consulari, & gravi: quem adspectabant, cujus ob os Graii ora obvertebant sua. Sed quod addit Calenus, ejus mœchum fuisse Ciceronem, non verius existimamus quàm quod ipse, & Donatus apud Servium, ad hunc Maronis versum, *Hic thalamum invasit natæ, vetitosque hymenæos*, calumniantur. Corradus, ad Tullii dictam epistolam quinquagesimam primam libri duodecimi ad Atticum, scripsit Cærelliam à Cicerone sene amatam, non negare Fabium libro VI. capite 4. & Ausonium in Centone Nuptiali. Ad Ausonium quod attinet, is mihi id dicere non videtur. En ejus ipsissima verba: *Meminerint autem, quippe eruditi, probatissimo viro Plinio, in poëmatiis lasciviam, in moribus constitisse censuram: prurire opusculum Sulpicii, nec frontem caperare: esse Appuleium in vita Philosophum, in epigrammatis amatorem: in præceptis omnibus exstare severitatem; in epistolis ad Cærelliam subesse petulantiam.* Hæc enim Au- 59
sonii postrema verba, de Appuleio, qui ad Cærelliam quamdam scripserit, non de Cicerone intelligenda: neque aliter ea accepit Ausonii Interpres, Elias Vinetus, vir sanè doctissimus. Sed neque Cærelliam à Cicerone amatam evincit locus Fabii. Verba ejus sunt: *Etiam illud quod Cicero Cærelliæ scripsit, reddens rationem cur illa C. Cæsaris tempora tam patienter toleraret.* Hæc, aut animo Catonis ferenda sunt, aut Ciceronis stomacho. Stomachus *enim ille, habet aliquid joco simile.* Significant videlicet hæc Fabii, aut abrumpendam esse vitam; quo pacto Cato Uticensis, ne in Cæsaris manus veniret, mortem sibi conscivit; aut concoquenda hæc esse Ciceronis exemplo: metaphorâ ductâ à stomacho, qui cibos etiam acerbos & ingratos, concoquit. Hæc autem nihil ad amores Tullianos.

Q. Cærellio cuidam librum suum de Die Natali, nuncupavit Censorinus: quem virtutis non minùs, quàm pecuniarum, divitem vocat. Et Martialis epigramma 63. libri IV. Cærelliæ cuidam inscripsit.

DIALECTICÆ.

Diodorus, cui *Crono* cognomentum fuit, Phi- 60
losophus Dialecticus, filias habuit Philosophas, ARGIAM, THEOGNIDA, ARTEMISIAM, PANTACLEAM. Testatur id Sanctus Clemens, Presbyter Alexandrinus, in quarto Stromateon. Has autem quatuor Diodori Croni filias, Dialecticæ Sectæ omnes fuisse, scripsit Philo Dialecticus in Menexeno, teste eodem Clemente, loco laudato. Eas numero quinque fuisse, ait Sanctus Hieronymus, libro primo contra Jovinianum: his verbis: *Diodorus Socraticus quinque filias Dialecticas, insignis pudicitiæ habuisse narratur. De quibus & Philo, Carneadis magister, plenissimam scripsit historiam.* Fuit Philo ille Dia-

Dialecticus Diodori Croni discipulus, & Zenonis Cittiei condiscipulus.

CYRENAICÆ.

61 ARETE: Aristippi Cyrenæi, Cyrenaïcæ Sectæ conditoris, filia & discipula. Docuit Aristippum filium, qui inde dictus ὁ μητροδίδακτος. Laërtius in Aristippo, & Clemens in quarto Stromateon. Plures alii fuere μητροδίδακτοι: quos inter Lamuel Rex: de quo Proverbiorum capite ultimo: *Verba Lamuelis regis. Visio, quâ erudiit eum mater sua.* Item, Marcus Aurelius Antoninus, Imperator. Ipse libro 1. τῶν εἰς ἑαυτὸν: Παρὰ τῆς μητρὸς, τὸ θεοσεβὲς, καὶ μεταδοτικὸν, καὶ ἐφεκτικὸν, &c. subaudienda enim vox ἔμαθον: quod nos docuit Suidas. Παρὰ Διογνήτῳ ἔμαθον τὸ ἀκενόσπουδον, καὶ τὸ ἐπιστηστικόν· φησὶ Μάρκος ὁ Φιλόσοφος βασιλεύς: inquit ille, in ἀκενόσπουδον, sed ubi legendum ἀπιστητικὸν. Ita enim Marcus Imperator, libro 1. τῶν εἰς ἑαυτὸν: παρὰ Διογνήτῳ τὸ ἀκενόσπουδον, καὶ τὸ ἀπιστητικὸν τοῖς ὑπὸ τῶν τερατευομένων. Et ita quoque legitur in Manuscripto Suida, qui in Regia Bibliotheca adservatur.

MEGARICÆ.

62 NICARETE: Megarensis, Stilponis, Megarensis Philosophi, amica & discipula. Athenæus libro 13. capite 7. Νικαρέτη δὲ Μεγαρὶς, οὐκ ἀγεννὴς ἦν ἑταίρα· ἀλλὰ καὶ διὰ γονέων καὶ κατὰ παιδείαν ἐπέραστος ἦν. ἠκρόατο δὲ Στίλπωνος τοῦ Φιλοσόφου. *Megarensis quoque non obscura & ignobilis meretrix fuit Nicareta. Sed & natalium splendore & doctrina perquam amabilis. Philosopho verò Stilponi operam dederat.* Meretrices Græcas plerasque humanioribus literis & Mathematicis disciplinis operam dedisse, notat Athenæus. Quamquam autem uxorem duxisset Stilpo, Nicaretâ tamen scorto utebatur, inquit Onetor apud Laërtium in Stilpone. Sed aliter Cicero libro de Fato. Verba ejus sunt: *Stilponem Megaricum, Philosophum, acutum sanè hominem, & probatum temporibus illis accepimus. Hunc scribunt ipsius familiares, & ebriosum & mulierosum fuisse. Neque hoc scribunt vituperantes, sed potiùs ad laudem. Vitiosam enim naturam ab eo sic edomitam & compressam esse doctrinâ, ut nemo umquam vinolentum illum, nemo in illo libidinis vestigium viderit.*

CYNICÆ.

63 HIPPARCHIA: Maronis: soror Metroclis Maronitæ, Philosophi Cynici: uxor Cratetis, Philosophi itidem Cynici. De ejus cum Cratete nuptiis egregium Poëma scripsit Petrus Petitus noster, Ferdinando Furstembergio, Episcopo Paderbornensi & Monasteriensi, Literatorum Mæcenati, nuncupatum. Fuere autem celebratæ hæ nuptiæ in Pœcile, porticu Atheniensi celeberrima: quod nos docuit Clemens Alexandrinus Stromateon quarto. Hipparchiæ Vitam scripsit Laërtius: ex qua Hipparchiam, germanissimam Cynicam, hoc est, inimicam verecundiæ, fuisse discas: ut publicè quoque cum Cratete congrederetur: quod stupendum in femina: sunt enim feminæ pudoris amantes: &, quod Demades aiebat apud Stobæum, pudor in muliere, pulchritudinis acropolis est.

Scripsit, teste Suida, Hypotheses Philosophicas: & Epicheremata quædam: & Quæstiones ad Theodorum cognomento *Atheum*.

Exstat in Hipparchiam hoc Antipatri epi- 64
gramma libro 3. Anthologiæ titulo εἰς γυναῖκας.

Οὐχὶ βαθυζώνων Ἱππαρχία ἔργα γυναικῶν,
Τῶν δὲ κυνῶν ἑλόμαν ῥωμαλέον βίοτον.
Οὐδέ μοι ἀμπεχόναι περονήτιδες, οὐ βαθύπεπλος
Εὐμαρὶς, οὐ λιπόων, εὔαδε κεκρύφαλος,
Οὔλας δὲ σκίπωνι συνέμπορος, ἅ, τε συνῳδὸς
Δίπλαξ, καὶ κοίτας βλῆμα χαμαιλεχέος.
Ἄμμι δὲ Μαιναλίας κρέσσων βίος ἦν Ἀταλάντας,
Τόσσον ὅσον σοφία κρέσσον ὀριδρομίας.

Id est, magno illo Grotio interprete,

Non ego feminei mores Hipparchia sexus,
Sed mare sum fortes corde secuta canes.
Nec placuit pallam substringens fibula, non pes
Vinctus, & unguentis oblita vitta mihi:
Sed baculus, nudique pedes, quæque artubus hæret
Diplois, inque locum dura cubilis humus.
Mænaliæ tanto potior mea vita puellæ,
Quantò venari, quàm sapuisse, minus.

PERIPATETICÆ.

OLYMPIODORI filia. Narrat Marinus Ne- 65
apolites in Vita Procli, cùm ad audiendum Olympiodorum, Philosophum Alexandrinum celeberrimum, Aristotelicæ doctrinæ cognoscendæ causâ se Alexandriam Proclus Lycius contulisset, sic ab Olympiodoro fuisse approbatum, ut filiolam suam, & ipsam philosophicè institutam, ipsi despondere voluerit. Eadem habet Suidas: quæ αὐτολεξεὶ à Marino accepit. Vixit Olympiodorus sub Theodosio II. cui etiam Commentariorum Historicorum libros XXII. nuncupavit: quorum excerpta habemus apud Photium. Scripsit Vitam Platonis, quam ad calcem Observationum mearum in
Laërtium edidit Mericus Casaubonus. Scri- 66
psit & Commentaria in IV. libros Meteorologicos Aristotelis, edita ab Aldo Manutio Venetiis in folio anno 1551. cum Joannis Philoponi Scholiis in librum primum. Horum quatuor librorum Latina Interpretatio, scripto-

re Joanne Baptista Camotio, prodiit Venetiis in folio anno 1555. & 1557. Exstat in Bibliotheca Regia ejusdem Olympiodori Commentarius in Philebum Platonis, signatus numero 2580. Item Commentarius in ejusdem Gorgiam, Alcibiadem priorem, & Phædonem, signatus numero 2102. & 2103. & scriptus Angeli Vergerii, celeberrimi illius *καλλιγράφου*, manu: Et alius in Philebum & Phædonem, scriptus anno 1536. & signatus numero 2101.

67 THEODORA. Huic Damascius Damascenus Syrus librum suum de Isidori Philosophi Vita nuncupavit. Photius in Bibliotheca: *γράφειν τὸν Ἰσιδώρου Βίον προθέμενος, Θεοδώρᾳ τινὶ τὸ σύνταγμα προσπεφώνηκεν, Ἕλληνα μὲν καὶ αὐτῇ θρησκείαν τιμώσῃ, μαθημάτων δὲ τῶν τε κατὰ Φιλοσοφίαν, καὶ ὅσα περὶ Ποιητάς τε καὶ Γραμματικὴν στρέφεται ἐμπειρίαν, οὐκ ἀπείρως ἐχούσῃ· ἀλλά γε καὶ πρὸς Γεωμετρικήν τε καὶ Ἀριθμητικὴν ἀνηγμένῃ θεωρίαν· αὐτοῦ τε Ἰσιδώρου καὶ Δαμασκίου τὴν διδασκαλίαν αὐτῇ τε καὶ ταῖς νεωτέραις ἀδελφαῖς κατὰ διαφόρους χρόνους πεποιημένων· αὕτη θυγάτηρ ἐγεγόνει Κυρίνας καὶ Διογένους τοῦ Εὐσεβίου τοῦ Φλαβιανοῦ, ὃς εἷλκε τὸ γένος ἀπὸ Ζαμψιγεράμου τε καὶ Μονίμου, εἰς οὓς ἀνάγεται καὶ Ἰάμβλιχος, ἄνδρας τὰ πρῶτα τῆς εἰδωλολαθρούσης ἀσεβείας ἀπενεγκαμένους.* Id est: *Isidori autem Vitam scribere instituens, Theodoræ cuidam feminæ opus inscribit, Ethnicorum æque cultum sectanti, & Philosophicæ doctrinæ, omniumque, sive ad Poëticam sive ad Grammaticam facultatem spectantium, non imperitæ: immo & ad Geometricam atque Arithmeticam speculationem evectæ: quam unà cum junioribus sororibus Isidorus ipse atque Damascius variis docuerant temporibus. Filia hæc fuit Cyrinæ, atque Diogenis, Eusebii filii, Flaviani nepotis: qui genus duxit à Zampsigeramo, & Monimo, à quibus & Iamblichus originem repetit: viris, qui primas in Idololatrica superstitione tulerunt.*

68 Hæc Photius tmemate 181. Obiter hìc observamus, ex eadem Isidori Vita protulisse & Photium Excerpta tmemate 242. Similiter duobus locis, hoc est, tmemate 185. & 211. Dionysii Ægei retulit Dictyaca. Qua de re cùm olim Henricum Valesium, virum undecumque doctissimum, consuluissem, respondit, existimare se Photiana illa Excerpta, quæ hodie in Bibliotheca Photii leguntur, non unius esse Scriptoris.

Damascium Damascenum Philosophum, Stoïcum facit Suidas: sed cùm sit aliis Peripateticus, teste Jonsio, Historiæ Philosophicæ diligentissimo & doctissimo Scriptore, Theodoram nostram, discipulam suam, inter Philosophas Peripateticas referendam existimavimus.

Quod ait Photius, Theodoram hanc nostram Grammaticen coluisse, admonet me ut hìc Lectores moneam, mulieres quoque Grammaticen coluisse. Hestiæa Grammatica citatur à Pseudodidymo ad Iliados librum tertium.

EPICUREÆ.

69 THEMISTO, sive THEMISTE: Lampsacena; Leontei Lampsaceni uxor: filia Zoïli Lampsaceni. Clemens Stromateon quarto. Ex ea, filium habuit, nomine *Epicurum*: quod nos docuit Laërtius. Leonteus autem ille, *Leontius* non rectè dicitur Gassendo nostro *τῷ μακαρίτῃ, τῷ πάνυ*, libro 1. de vita & moribus Epicuri, cap. 8. Alius autem est Zoïlus ille Lampsacenus ab Homeromastige: nam iste Amphipolitanus fuit. Epicuri amicam fuisse Themisten discimus ex Laërtio in Epicuro: qui & ibidem duarum Epistolarum meminit quas ad eam scripsit Epicurus. In quarum una, sic eam compellat: *Atque ego is sum, qui nisi ad me proficiscaris, ipse ad te, vel volutatus, impelli possim. Licet sis Themistâ sapientior*, dixit Tullius contra Pisonem: qua de re videndus Gassendus libro VII. de vita & moribus Epicuri, capite 5. Ea est Themiste, quam Lactantius libro 3. Institutionum capite 25. solam ex mulieribus philosophatam esse ait: quod ipsum de Theano Pythagorica scripsit Didymus: qua de re nos infrà in Pythagoricis.

70 LEONTIUM, sive, hypocoristicâ formâ, LEONTARIUM, Atheniensis meretrix: & ipsa Epicuri amica. Epicuri ad eam epistolæ meminit & Laërtius in Epicuro. In qua sic eam compellat: *Dii immortales, Leontiola, quanto nos cum clamore, plausuque, epistolam tuam legimus!* Fuit & Metrodori Atheniensis, qui ex illustribus fuit Epicuri discipulis, amica. Auctor Laërtius. Hermesianactis Colophonii, Poëtæ Elegiaci, amicam quoque fuisse Leontium docet nos Athenæus libro XIII. qui & in ejus gratiam Elegorum plures libros scripsisse Hermesianactem testificatur: ex quorum tertio, sex supra centum versus profert. Inde ætatem Hermesianactis discere est, quem inter Poëtas incertæ ætatis recensuit Gerardus Johannes Vossius, in libello de Poëtis Græcis. Est autem Hermesianax ille, idem qui de patria Colophone egregium Carmen condidit, Pausaniæ memoratum. Leontium, cogitantem, à Theodoro depictam fuisse, scripsit Plinius libro XXXV. capite XI. quod ipsum argumento est, Philosophicis eam meditationibus fuisse deditam.

71 Scripsit adversus Theophrastum. Qua de re sic Tullius libro 1. de Natura Deorum: *Istisne fidentes somniis non modo Epicurus, & Metrodorus, & Hermachus, contra Pythagoram, Platonem, Empedoclemque dixerunt, sed meretricula etiam Leontium contra Theophrastum scribere ausa est? scito quidem illa sermone, & Attico: sed tamen.* Et Plinius in Præfatione. *Ceu verò nesciam, adversùs Theophrastum, hominem in eloquentia tan-*

tum ut nomen divinum inde invenerit, *scripsisse etiam feminam*, *& proverbium inde natum*, Suspendio arborem eligendi.

Filiam habuit Danaen; & ipsam meretricem celebrem; Sophronis, Epheso Praefecti, amasiam. Athenaeus dicto libro: Δανάην δὲ τὴν Λεοντίου τῆς Ἐπικουρείου θυγατέρα, ἑταιριζομένην καὶ αὐτήν, Σώφρων εἶχεν ὁ ἐπὶ τῆς Ἐφέσου. Et quae sequuntur: quae vide.

72 THEOPHILA: de qua sic Martialis libro VII. epigrammate ad Canium,

Hac est illa tibi promissa Theophila, CANI,
Cujus Cecropia pectora dote madent.
Hanc sibi jure petat magni senis Atticus hortus:
Nec minus esse suam Stoica turba velit.
Vivet opus quodcumque per has emiseris aures:
Tam non femineum, nec populare sapit.
Non tua Pantanis nimium se praeferat illi,
Quamvis Pierio sit bene nota choro.
Carmina fingentem Sappho laudabit amatrix:
Castior hac, & non doctior illa fuit.

Epicurum philosophatum in horto, nemo est qui nesciat.

STOICÆ.

73 Mulierem professione Stoïcam in Veterum libris nullam inveni. Sed cùm Apollonius Stoïcus, teste Photio in Bibliotheca, librum scripserit de Mulieribus quae philosophatae sunt verosimile est, ac verum arbitror, has inter, professione Stoïcam non unam exstitisse: quamvis ἀπάθειαν, quam profitebantur Stoïci, rarum sit in mulieribus inveniri. *Aut amat*, *aut odit mulier*: *nil est tertium*, inquiebat Publius Syrus. Apollonius autem ille Stoïcus non alius mihi videtur esse ab Apollonio Chalcidonio, sive potiùs Chalcideno, aut Chalcidico, Philosopho Stoïco, Marci Aurelii Imperatoris praeceptore, de quo Eusebius in Chronico, & Capitolinus in Marco, & Marcus ipse in primo de his quae ad seipsum. Ita enim vertendum τῶν εἰς ἑαυτόν: non, ut vulgò vertunt *de Vita sua*: quamquam Suidas sic eos Marci libros appellat, cùm Marcum τοῦ ἰδίου βίου ἀγωγὴν libris XII. 74 scripsisse ait. Meminit ejusdem Apollonii & Capitolinus in Antonio Pio. Verba ejus, ut ea illustrem, proferre non gravabor. *Quum Apollonium*, *quem Chalcide acciverat*, *ad Tiberianam domum in qua habitabat*, *vocasset*, *ut ei Marcum Antoninum traderet*, *atque ille dixisset* Non magister ad discipulum debet venire sed discipulus ad magistrum, *risit eum*, *dicens*, Facilius fuit Apollonio à Chalcide Romam venire, quàm à domo sua ad Palatium. Similiter Malecus ab Haroun Rachido, Califa, rogatus, ut domum ipsius veniret, ut ejus filios disciplinis instrueret, respondisse fertur, *Scientia aditur*, *non adit*. Cui Rachidus, *rectè quidem respondes*: jussitque filios suos in templum venire, ut unà cum caeteris Rachidum audirent. Rem narrat Eduardus Poccocquius, in Specimine Historiae Arabicae.

PORCIA: Catonis filia, uxor Bruti. Eam 75 Plutarchus in Bruto τὴν φιλόσοφον vocat. Notior est ejus historia, quàm ut hic narrari debeat.

ARRIAM, Caecinae Paeti uxorem; & ARRIAM, ejus filiam, Thraseae uxorem; & FANNIAM, Thraseae filiam, uxorem Helvidii, re Philosophas Stoïcas fuisse, quamvis non professione, constans opinio est. Earum historiae notiores quoque sunt, quàm ut hic narrari debeant.

THEOPHILA: de qua suprà in Epicureis.

Mulieres Romanas Stoïcorum libros evolvisse, patet ex his Flacci, in Ode Epodon octava,

Quid, quòd libelli Stoici inter sericos
Jacere pulvillos amant?

PYTHAGORICÆ.

Tot fuere mulieres Pythagoricae, ut de iis 76 volumen scripserit Philochorus Atheniensis Grammaticus; teste Suida; qui eum librum Συναγωγὴν Ἡρωίδων γυναικῶν vocat in Φιλόχορος. Vixit Philochorus ille temporibus Eratosthenis: ut adolescens senem Eratosthenem attingeret: hoc est, Ptolemaei Philopatoris temporibus. Mirum autem videri possit tot Pythagoricas Philosophas exstitisse, cùm silentium Pythagorici per quinquennium servarent, & plurima arcana haberent quae vulgare eis fas non erat; sint autem ut plurimùm mulieres loquaculae, & quae secretum custodire vix possint. Pythagoram divinum quemdam hominem adeo esse credebant homines, ut ei uxores & filias erudiendas traderent. Testantur Laërtius & Porphyrius. Eas *Pythagoricas* vocatas, Hermippus scribit apud Laërtium. Apud eumdem citatur Cratinus ἐν Πυθαγοριζούσῃ: unde conjicere est feminas Pythagoricas traductas fuisse à Comicis.

Pythagoricarum nomina quae reperire potuimus, haec sunt.

THEMISTOCLEA: Pythagorae soror, si 77 fides Laërtio & Suidae. Laërtii verba haec sunt in Vita Pythagorae; Φησὶ καὶ Ἀριστόξενος τὰ πλεῖστα τῶν ἠθικῶν δογμάτων λαβεῖν τὸν Πυθαγόραν παρὰ Θεμιστοκλείας τῆς ἀδελφῆς. *Aristoxenus autem pleraque Moralium Decretorum Pythagoram à Themistoclea sorore accepisse tradit*. Quae lectio, teste Aldobrandino, vetustissimi codicis Farnesiani auctoritate confirmatur. His consentanea habet Suidas in Πυθαγόρας: sed *Theocleam* vocat ille quae *Themistoclea* dicitur Laërtio. Τὰ δὲ δόγματα

ἔλαβε παρὰ τῆς ἀδελφῆς Θεοκλείας. Tamen, verè ut dicam, malim apud Laërtium & Suidam legere cum Aldobrandino, παρὰ τῆς ἐν Δελφοῖς: hoc est, *ab ea, quæ apud Delphos sacerdos erat Apollinis*: quemadmodum posteà legitur in eadem Pythagoræ Vita Laërtiana. ὁ δ᾽ αὐτός φησιν, (sermo est de Aristoxeno, de quo suprà mentionem fecerat) ὡς προείρηται, (notandum illud προείρηται) καὶ τὰ δόγματα λαβεῖν αὐτὸν παρὰ τῆς ἐν Δελφοῖς Θεμιστοκλείας: quamquam ibi Casaubonus in Notis, & Scaliger ad oram codicis, ex loco
78 priùs allato reposuerint τῆς ἀδελφῆς. Sed, ut dixi, magis placet τῆς ἐν Δελφοῖς: tum quòd soliti essent antiqui Legislatores fingere se à Diis leges suas accepisse: ita Lycurgus Apollinem, Romulus Consum, Numa Ægeriam Nympham consulebant: tum quia Apollinem ad Pythagoram frequenter accedere dicebant homines, teste Suida. Credibilius igitur fuerit Pythagoram decreta sua ad Apollinis Sacerdotem numine plenam, quàm ad sororem suam, quod auctoritatem nullam fecisset, retulisse. Deinde, si tam doctam atque eruditam sororem habuisset Pythagoras, ut ad eam Pythagoræ dogmata referri potuissent, nemo illius nominatim non meminisset. At illius nominatim præter Laërtium, ejusque exscriptorem Suidam, meminit nemo: non Porphyrius, non Iamblichus, non Anonymus, qui omnes Pythagoræ Vitam conscripserunt. Sed, quod emendationem Aldobrandinianam omnino confirmat, scripsit Porphyrius in Vita Pythagoræ, docuisse Pythagoram quæ Delphis ab Aristoclea se audivisse dicebat. ὅσα παρ᾽ Ἀριστοκλείας τῆς ἐν Δελφοῖς ἔλεγεν ἀκηκοέναι. Notabit obiter Lector varietatem lectionum. *Aristocleam* vocat Porphyrius, quæ *Themistoclea* Laërtio & *Theoclea* dicitur Suidæ.

THEANO. Pythagoricarum celeberrima di-
79 citur Porphyrio: qui eam Pythonactis filiam, & genere Cressam, facit. Sed eam Brotini, sive potiùs Brontini, Crotoniatæ, filiam faciunt Laërtius & Suidas. Etiam Didymus in libro de Philosophia Pythagorica, apud Clementem Alexandrinum, Crotoniatidem appellat. Addit Laërtius, uxorem fuisse Pythagoræ, sed quosdam eam uxorem Brontini, & Pythagoræ discipulam facere. Porphyrius quoque Pythagoræ uxorem fuisse ait. At incertus de vita Pythagoræ apud Photium, Pythagoræ filiam vocat & discipulam. Accedit Hermesianax Colophonius, Poëta Elegiacus de quo suprà in Leontio, sententiæ eorum qui Theano Pythagoræ uxorem faciunt. Nam in tertio Elegorum quos in gratiam Leontii, Atticæ meretricis, amasiæ suæ, scripsit, enumerans eos qui vehementiùs amarunt, Pythago-
ram dicit Theanus insano amore flagrasse. Ver- 80
ba ejus sunt apud Athenæum libro XIII.

Οἵη μὲν Σάμιον μανίη κατέδησε Θεανοῦς
Πυθαγόρην, ἑλίκων κομψὰ Γεωμετρίης
Εὑράμενον, καὶ κύκλον ὅσον περιβάλλεται αἰθὴρ,
Βαιῇ τ᾽ ἐν σφαίρῃ πάντ᾽ ἀποταξάμενον.

Hac quidem insania obstrinxit Theano Pythagoram, qui circumvolutos & implexos Geometricarum linearum amfractus adinvenit: & quantùm orbem æther circumeat: eaque omnia in exiguo digessit globo.

Ex Pythagora filios duos suscepit; Telaugem, & Damona; &, ut quidam aiunt, Mnesarchum: & filias duas, Myiam, & Arignoten; inquit Suidas. Etiam Malchus, sive Porphyrius, duos Pythagoræ nominat filios, Arimnestum & Telaugem: & totidem filias, Myiam, & Arignoten. Sed & Damo filia fuit Pythagoræ, ut infrà ostendetur.

Fuit Telauges magister Empedoclis: auctor 81
Suidas. Citatur à Laërtio in Epistola ad Philolaum: de qua videndus ipse Laërtius in Empedocle. Scripsit, eodem Suida teste, de Quaternione libros quatuor. Quid sit Quaternio ille, disces ex Gothofredi Wendelini Dissertatione de Pythagorica Tetracty. Telaugis meminit & Marcus Aurelius Antoninus Imperator lib. VII. ex emendatione nostra, & auctor libelli περὶ ἑρμηνείας; qui falso Demetrio Phalereo tribuitur. Dialogum cui titulus Τηλαυγὴς scripsisse Æschinem Socraticum, discimus ex Laërtio in Æschine Socratico, & Athenæo lib. V. Vide nos quæso ad Laërtium dicto loco.

Ad Theano ut redeam, ea est quæ interrogata, mulier à viro intra quod tempus pura esset, respondisse fertur, à proprio viro statim, ab alieno numquam. Præter Plutarchum in Nuptialibus Præceptis & Clementem in quarto Stromateon, testantur Laërtius & Suidas. Addunt Laërtius & Suidas, Theano uxores ad viros suos profecturas, unà cum vestibus pu-
dorem ut deponerent, hortatam. Quod di- 82
ctum damnat Plutarchus, in aureolo illo Præceptorum Conjugialium libello, ubi illud Herodoto tribuit. *Non rectè*, inquit, *ab Herodoto dictum est, simul cum tunica mulierem verecundiam exuere: quæ enim casta est, posita veste, verecundiam ejus loco induit.* Locus Herodoti est initio libri primi. Verba ejus sunt: ἅμα δὲ κιθῶνι ἐκδυομένῳ, συνεκδύεται καὶ τὴν αἰδῶ γυνή. Hoc dictum, ut id obiter moneam, Pythagoræ nurui tribuit Michaël Montanus libro I. Conatuum capite 20. memoriæ lapsu videlicet.

Dicente quodam qui eam curiosiùs aspexerat, dum se tunicâ amiciens, cubitum fortè exeruisset, *Pulcher cubitus*; respondit, *At non publicus.* Rem narrant, Plutarchus in Præ-

ceptis Conjugialibus, Clemens Alexandrinus in quarto Stromateon, & Anna Comnena in duodecimo Alexiados. Addit Plutarchus, pudicæ mulieris, non cubitum solum, sed ne sermonem quidem publicam rem esse debere.

83 Eadem, interrogata quodnam matronæ officium esset, respondit, Viro suo placere. Rem narrat Plutarchus, loco laudato. Quod mihi in mentem revocat hoc Dionis in Oeconomico dictum, Pietatem mulieris, ejus esse erga maritum amorem.

Multa scripsit. Libri ejus περὶ εὐσεβείας fragmentum adducit Stobæus: ex quo, non ex numeris, ut volunt Græcorum plerique, sed secundum numeros; cuncta oriri, Pythagoram existimasse discimus. Poëmata scripsisse, ait Clemens Alexandrinus: poëma, scriptum versibus heroïcis, reliquisse testatur Suidas. Ejus ad Timaretam Epistolam citat Pollux libro x. capite 3. Exstant sub ejus nomine apud Henricum Stephanum, in editione Laërtii, aliquot Epistolæ, hoc titulo, Θεανοῦς Ἐπιστολαί, ἥτις Πυθαγορείου σοφίας θυγάτηρ προσηγορεύεται. *Theanus, quæ Sapientiæ Pythagoricæ filia nuncupatur,*
84 *Epistolæ.* Quatuor ab illis diversas, ex Codice Vaticano, publici juris fecit Lucas Holstenius in Notis ad Vitam Pythagoræ scriptore incerto scriptam: quas inter, exstat una ad Timæonidem, in qua sic eum compellat: διὰ τί ἡμᾶς διαβάλλεις ἀεί; ἢ οὐκ οἶσθα ὅτι ἐπὶ πάντων ἐπαινοῦμέν σε, εἰ καὶ σὺ τοὐναντίον ποιεῖς; ἀλλὰ γίνωσκε πάλιν, ὅτι κἂν ἡμεῖς ἐπαινῶμεν, οὐδεὶς ἐστιν ὁ πιστεύων· κἂν σὺ διαβάλλεις, οὐδεὶς ἐστιν ὁ ἀκούων. *Quid me perpetuo calumniaris? an nescis nos ubique te laudare, etiamsi tu contrà facias? Sed & hoc scias: licèt nos te laudemus, nemo tamen nobis credit. Et licèt tu nos calumnieris, nemo tamen tibi aurem præbet.* Similia habet Libanius in epistola ad Aristænetum. Σὺ μὲν, ἡμᾶς εἶπας κακῶς· ἡμεῖς δέ σε καλῶς· ἀλλ᾽ οὔτε σοί τις, οὔτ᾽ ἐμοὶ πείσεται. *Tu quidem maledicis nobis: ego verò te laudo. At nullus tibi, nullus mihi fidem adhibet.* Non igitur acumen hujus epigrammatii,

Μάψ ἐμὲ λοιδορέεις, μάψ, Ζώϊλε, καί σε ἐπαινῶ·
Οὐ γὰρ ἐμοῖς, οὔ σοῖς, πίστις ἔνεστι λόγοις,

Bucanano surripui, ut volunt quidam, sed à Theano & Libanio accepi.

85 Defuncto Pythagora, marito suo, Pythagoricam Scholam suscepit regendam, cum filiis Telauge & Mnesarcho. Auctor Theodoritus in secundo Θεραπευτικῶν.

Scripsit Didymus in libro de Philosophia Pythagorica, teste Clemente Alexandrino, ex mulieribus solam Theano philosophatam fuisse, & scripsisse poëmata: utrumque falsò.

Meminit ejus honorificè Plutarchus in Præceptis Conjugialibus ad Eurydicen; verbis, quæ sic Latinè sonant: *Nam divitis alicujus mulieris uniones, aut alicujus peregrinæ sericas vestes adipisci, iisque te ornare non possis, nisi magnâ emas pecuniâ: sed Theanus ornamenta & Cleobulinæ, & Gorgûs quæ Leonidæ fuit uxor, & Timocleæ quæ Theagenis soror, & Claudiæ illius priscæ, & Corneliæ Scipionis sororis, aliarumque illustris famæ mulierum, gratis licet tibi sumere, iisque te decorare, vitamque vivere gloriosam atque felicem.*

Vide infrà in Timycha, & suprà in Eudocia, uxore Constantini Palæologi Despotæ.

Τὸ μεγαλόνουν, hoc est, animi magnitudinem, notat in ea Lucianus in Imaginibus.

MYIA: Pythagoræ ex Theano filia. Cle- 86
mens lib. 4. Stromateon, Laërtius, Porphyrius, Suidas, in Pythagora. Uxor Milonis Crotoniatæ dicitur Iamblicho, in Vita Pythagoræ extrema. Inde corrigendus videtur Iamblichus ipse libro 2. capite 30. ejusdem Vitæ, ubi filiam quamdam Pythagoræ Menoni Crotoniatæ nupsisse ait. Milo autem iste Crotoniates non alius est à Milone illo in cujus domo Pythagoras ambustus est. Nam quòd *Mylon* dicitur Laërtio in editis Laërtianis, error est scriptoris librarii. Μίλωνος habet Codex Regius. Et ita Casaubonus ad Laërtium emendabat, & Rittershusius ad Porphyrium. De qua emendatione dubitare nos non sinit locus ille Porphyrii, de Vita Pythagoræ. ἑταίρων τοῦ Πυθαγόρου συνηγμένων ἐν τῇ Μίλωνος οἰκίᾳ τοῦ ἀθλητοῦ. Et eam firmat omnino Strabo libro VI. καὶ Μίλων ἐπιφανέστατος μὲν τῶν ἀθλητῶν γεγονώς, 87
ὁμιλητὴς δὲ Πυθαγόρου. *Et Milo athletarum celeberrimus, Pythagoræ discipulus.* Sed cùm Pythagorici ab animatis abstinerent, quì Pythagoricus esse potuit athleta ille illustris, qui taurum totum uno die comedisse fertur? Respondeat Gellius: cujus hæc sunt verba libro IV. capite XI. *Opinio vetus falsa occupavit, & convaluit, Pythagoram Philosophum non esitavisse ex animalibus.*

Ad hanc Pythagoræ filiam referendum puto quod ait Porphyrius in Vita Pythagoræ, Timæum auctorem esse, Pythagoræ filiam, virginem adhuc, virginei, mulierem verò, muliebris chori agmen duxisse. Quibus consona habet Iamblichus libro 1. de Vita Pythagoræ capite 30. & Sanctus Hieronymus libro 1. adversus Jovinianum. Addit Timæus, Crotoniatas domum puellæ in Cereris ædem convertisse, atque ejus angiportum *Musæum* appellasse.

Lucianus in Muscæ encomio, postquam 88
Myiam, Poëtriam formosam & doctam; (quod de Thespiaca, non de Spartana accipiendum) & Myiam, meretricem Atheniensem celeberrimam, commemoravit, addit se

se multa quoque de Myia Pythagoricâ habere dicenda, nisi nota esset omnibus historia. Hodie hæc historia ignoratur. Nollem eam publicare Lucianum supersedisse. Accidit Tacito idem quod Luciano. *Novissimo quoque momento, suppeditante eloquentia, advocatis scriptoribus pleraque tradidit, quæ in vulgus edita ejus verbis, invertere supersedeo*, inquit ille de Seneca. Hæc Senecæ novissima verba perierunt, magno Philosophiæ damno.

Exstat In Monumentis Pythagoricis, ab Henrico Stephano editis, necnon in Epistolis Græcanicis, quarum Latina interpretatio Jacobo Cujacio falsò tribuitur, sub nomine Myias Pythagoricæ, Epistola ad quamdam Phyllida de optima nutrice eligenda.

ARIGNOTE: Samia: & ipsa Pythagoræ
89 ex Theano filia: eadem & Pythagoræ discipula. Multa scripsit. Scripsit, inquit Suidas, Bacchica, sive de Cereris mysteriis Epigrammata, sive ἱερὸν λόγον; & Bacchi Initia; alia Philosophica. τὰ τοῦ Διονύσου scripsisse, testatur & Clemens Alexandrinus. At Bacchica quæ eadem cum Cereris Mysteriis facit Suidas, ab iis diversa fuisse videntur. Scripta ejus Pythagorica sua ætate superfuisse, testatur Porphyrius in Vita Pythagoræ. Samius fuit Pythagoras, ne quis miretur Arignoten, ejus filiam, Samiam fuisse. Etiam Suidas Telaugem, Pythagoræ filium, Samium facit.

90 DAMO. Filia & ipsa Pythagoræ, teste Porphyrio in Vita Pythagoræ. Quod ipsum testificatur & Lysis Pythagoricus in Epistola ad Hipparchum, seu Hippasum: sic enim Pythagoricus ille Philosophus Hipparchum, seu Hippasum, in illa Epistola compellat: *Multi te publicè philosophari aiunt: quod Pythagoras vetuit: qui cùm apud filiam Damo sua Commentaria deposuisset, nemini extraneorum tradere jussit. Et cùm ea grandi pecunia vendere posset Damo, vendere recusavit: paupertatem enim & patris præcepta auro potiora existimabat.* Hæc Lysidis cùm Græcè protulisset Laërtius in Vita Pythagoræ, adjecit, tanquam verba Lysidis, καὶ ταῦτα γυνά: quæ non esse Lysidis, ipsa Lysidis Epistola, in qua non compa-
91 rent, demonstrat. Exstat enim ea integra apud Bessarionem contra Trapezuntium, necnon in Monumentis antiquis Pythagoricis ab Henrico Stephano ad calcem Laërtii editis. Fuit Lysis ille Pythagoricus discipulorum Pythagoræ celeberrimus, & Epaminondæ, cujus, teste Plutarcho, magister fuit, acceptissimus. In eum Aurea Pythagoræ Carmina circumferuntur: ut inde intelligas quàm pretiosum antiquitatis monumentum sit hæc ejus Epistola. Sed non minùs pretiosa sunt reliqua monumenta collectionis Stephanicæ: ut meritò illa non frequentari miretur & simul indignetur Gerardus Johannes Vossius in libro de Philosophorum Sectis.

Pæne præterii quod minimè oportuit, mi- 92
sisse Damo, cùm esset in extremis, filiæ suæ Bistaliæ Pythagoræ Epistolam illam quâ extraneorum nemini sua Commentaria tradenda vetabat Pythagoras. φαντὶ δὲ ὅτι καὶ Δαμὼ θνάσκουσα, Βισταλίᾳ τῇ ἑαυτῆς θυγατρὶ τὰν αὐτὰν ἐπιστολὰν ἀπέστειλεν. Verba sunt Lysidis: in quibus vulgò malè ἀνάπκοιπ. Hanc Pythagoræ prohibitionem respexit S. Hieronymus, in Apologia ultima ad Rufinum, his verbis: *Igitur, etiamsi docere non possem ipsius Pythagoræ exstare monumenta, nec à filio ejus ac filia, aliisque discipulis, prolata convincerem.*

SARA. Et eam Anonymus in Vita Pythago- 93
ræ, Pythagoræ filiam fuisse ait.

TIMYCHA: Lacedæmonia: Mylliæ Crotoniatæ uxor. Iamblichus libro de vita Pythagoræ extremo, mulieres Philosophas Pythagoricas illustriores quindecim recenset: quas inter Timycha, Mylliæ Crotoniatæ uxor, primo loco numeratur. Πυθαγορείδες δὲ γυναῖκες αἱ ἐπιφανέσταται: Τιμύχα, γυνὴ Μυλλία τοῦ Κροτωνιάτου. Verba sunt Iamblichi: in quibus legendum, Τιμύχα, γυνὴ Μυλλίου τοῦ Κροτωνιάτου. Porphyrius in Pythagora, ubi de historia Phintiæ & Damonis, celeberrimæ illius amicorum bigæ: Ἱππόβοτος δὲ καὶ Νεάνθης περὶ Μυλλίου καὶ Τιμύχας ἱστοροῦσι. Hæc de Myllia, ejusque uxore Timycha, historia in Porphyrio desideratur: est enim codex ea in parte mutilus: sed ita ex Iamblicho, capite primo de
Vita Pythagoræ, suppleri potest: *Cùm par con-* 94
jugum istud Pythagoricum captum esset, atque ad Dionysium Tyrannum adductum, omnia ille summa ultro illis detulit: ut etiam illos in societatem regni cooptare polliceretur. Sed ipsis magnificas istas pollicitationes Tyranni abnuentibus, rogavit is primò virum, deinde mulierem, quid tandem causæ fuisset cur Pythagorei maluissent mortem oppetere quàm fabas conculcare: quod statim ubi ex ipsis rescivisset, honestissimam eis dimissionem; siquidem apud se manere nollent; repromittens. Ibi tum nihil cunctatus Myllias, Illi, *inquit*, ne fabas conculcarent, mori præoptârunt: at ego, ne tibi causam aperire cogar, fabas conculcare malim. *Remoto viro, aggressus Tyrannus Timycham, se ab ea, & propter sexûs infirmitatem, & quòd uterum eo ipso tempore gestaret, & quòd ei se tormenta adhibiturum comminaretur, faciliùs quicquid scire avebat, expressurum confidebat. Verùm longè eum sua spes fefellit. Timycha enim, stupendæ pertinaciæ exemplo, linguam dentibus sibi præmorsam in os Tyranno exspuit, ne, quæ pre-*

menda erant silentio, vi tormentorum ipsa superata, fortè detegeret.

95 Hanc historiam respexit Sanctus Ambrosius libro 2. de virginitate capite 4. his verbis: *Pythagorea quædam una ex virginibus celebratur fabulâ, cùm à Tyranno cogeretur secretum prodere, ne quid in se ad extorquendam confessionem vel tormentis liceret, morsu linguam abscidisse, atque in Tyranni faciem despuisse: ut qui interrogandi finem non faciebat, non haberet quam interrogaret. Eadem tamen forti animo, sed tumenti utero, exemplum taciturnitatis & proluvium castitatis victa est cupiditatibus, quæ tormentis vinci nequivit. Igitur quæ mentis potuit tegere secretum, corporis non texit opprobrium.* At cùm Pythagorea illa justo matrimonio juncta esset viro, cur ei opprobrium Ambrosius objiceret, causæ nil erat. Quare verosimile est virum sanctissimum hanc historiam ab aliquo Scriptore habuisse, qui eam aliter ac Porphyrius & Iamblichus narraverit.

96 Obiter hic observamus, simile quid tribui Leænæ meretriculæ Atheniensi à Tertulliano. *Itaque*, inquit ille Sermone ad Martyres, *cessit carnifici meretrix Atheniensis! quæ conscia conjurationis, cùm propterea torqueretur à Tyranno, & non prodidit conjuratos, & novissimè linguam suam comestam in faciem Tyranni exspuit: ut nihil agere se scirent tormenta, etsi ultra perseveraret.* Sed qui Leænæ constantiam commemorant cæteri Scriptores, Plinius, Plutarchus, Pausanias, Athenæus, de abscissa dentibus lingua verba non faciunt. Id Anaxarcho tribuunt Valerius Maximus, Plinius, Laërtius, Philo Judæus; & Theodoro Syracusano Livius; & Juveni cuidam, sed alia de causa, Sanctus Hieronymus in Vita Sancti Pauli, pri-
97 mi Eremitæ. *Alium*, inquit, *juvenili ætate florentem, in amœnissimos hortulos præcepit adduci: ibique inter lilia candentia, & rubentes rosas, cum leni juxtà murmure aquarum serperet rivus, & molli sibilo arborum folia ventus præstringeret, super exstructum plumis lectum resupinari jussit, & ne se inde posset excutere, blandis serico nexibus irretitum relinqui. Quò cùm, recedentibus cunctis, meretrix speciosa venisset, cœpit delicatis stringere colla complexibus, & quod dictu quoque scelus est, manibus attrectare...... ut corpore in libidinem concitato, se victrix impudica superjaceret. Quid ageret miles Christi, & quò se verteret, nesciebat. Quem tormenta non vicerant, superabat voluptas. Tandem cælitus inspiratus, præcisam morsu linguam in osculantis se faciem expuit, ac sic, libidinis sensum succedens doloris magnitudo superavit.*

98 Observamus & Timychæ dictam historiam tribui Theano Pythagoricæ in Codice quodam Regiæ Bibliothecæ signato 3280. folio 14. Auctoris verba, quæ mecum communicavit vir plenus officii Carolus Ducangius, quia necdum editus est codex ille, infrà ponam. Θεανὼ, ἡ Πυθαγορεία, ὑπὸ Τυράννου συσχεθεῖσα ἐπὶ τῷ εἰπεῖν τὰ τῆς πατρίδος ἀπόῤῥητα, τὴν ἑαυτῆς γλῶτταν ἀποδάκνουσα, ἀπέτεμε, καὶ ἐνέπτυσε τῷ Τυράννῳ, μὴ θελήσασα ἐξειπεῖν, ἀναγκαζομένη δέ. καὶ οὕτως, ἀφαιρεθέντος τοῦ ὀργάνου, ἡ φωνὴ ἐκεκώλυτο. ὅθεν καὶ τὸ βίαιον αὐτῇ τῆς ἐπινοίας προκατειργάσθη, μήπου τι τῶν τῆς πατρίδος καὶ ἄκουσα βιασθῇ προδοῦναι. Id est: *Theano, Pythagorea, à Tyranno constricta in vinculis, ut ei Patriæ secreta revelaret, morsu linguam abscidit, eamque in Tyrannum exspuit: nolens quidem fateri, sed coacta: Sicque, vocis organo sublato, voce impedita, arcana patriæ non posset prodere.*

PHILTATIS: Theophridis Crotoniatæ 99
filia, Bynthaïci soror. Iamblichus. Theophris iste, iste Bynthaïcus, non mihi aliunde noti.

Ut Φιλτατὶς nomen est mulieris, Φίλτατος nomen est viri. Narrat apud Photium Olympiodorus, Philosophus Alexandrinus, Philtatium, virum doctum, sodalem suum, libros conglutinandi artem Athenis invenisse.

OCCELLO: Lucana. Iamblichus. Filia, ut 100
videtur, Ocelli Lucani, Pythagoræ discipuli, cujus exstat liber περὶ τοῦ παντὸς φύσεως: *de universi natura.* Nec obstat quòd Ὤκελλος Scriptor ille dicatur in Editione Commeliniana, & in Bononiensi, & apud Philonem in libro de Mundo, & Οἴκελλος variis in Lectionibus dictæ Editionis Commelinianæ, & in plerisque Editionibus Diogenis Laërtii capite de Archyta, & apud Lucianum de Lapsu inter salutandum. Nam & Ὄκελλος rectum esse, patet ex his Stobæi libro primo Eclogæ Physicæ, capite 18. Ὄκελλος ἔφησεν εἶναι αἴτιον, δι' ὃ γίνεταί τι. λέγει γὰρ ἐν τῷ Περὶ νόμου, &c. Item, ex hoc Iamblichi loco in Vita Pythagoræ, Λευκανοὶ, Ὄκελλος καὶ Ὄκυλος, ἀδελφοὶ, &c. Pythagoricos ibi Iamblichus enumerat, genere Lucanos. Item, 101
ex Laërtiana Aldobrandini editione, ubi Ὀκέλλῳ legitur in Epistola Archytæ ad Platonem. καὶ ἀνήλθομες ὡς Λευκανὼς, καὶ ἐνετύχομες τοῖς Ὀκέλλω ἐκγόνοις: *Et ad Lucanos venimus, & cum Ocelli filiis congressi sumus.* Quo in loco Manuscriptus Regius habet Ὀκκέλω. Lectionem τοῦ Ὀκέλλω confirmat vox Latina *ocellus*, quæ ab ὄκελλος; ut *oculus* ab ὄκυλος: Ὄκελλος autem & Ὄκκελλος, idem. Hesychius: ὄκκον, ὀφθαλμόν: neque enim mendi suspecta hæc lectio, quod Vossio videbatur in Etymologico, voce *oculus*. Ab ὄκκος est Ὄκκελλος, diminutivâ formâ: ut ab ὄκος, est Ὄκελλος, & Ὄκυλος. Ocellos vocabant Romani, qui parvis essent oculis.

Cenſorinus, libro de Die Natali capite 3. hæc habet: *Sed prior illa ſententia quâ ſemper humanum genus fuiſſe creditur, habet Pythagoram Samium, & Cereium Lucanum, & Archytam Tarentinum.* Sed ibi legendum *Ocellum Lucanum*, ut viſum Paulo Manutio ad hunc locum, & Cantero Variarum Lectionum libro primo, capite decimoſeptimo.

102 ECCELO: Lucana. Iamblichus. Filia videtur fuiſſe Ecceli; ut Ocello Ocelli. Syrianus in Commentariis ad libr. XIII. Ariſtotelis μετὰ φυσικά, Eccelli librum adducit de Natura Univerſi: quem librum non alium eſſe ab Ocelli libro ſuprà memorato, veroſimili conjectura exiſtimabat Nogarola in Epiſtola ad Adamum Fumanum Canonicum Veronenſem, ſuper Viris illuſtribus, genere Italis, qui Græcè ſcripſerunt. Potuit tamen Eccellus quidam Pythagoricus librum eodem quo Occellus titulo compoſuiſſe. Nam & Archytas Pythagoricus citatur à Simplicio, ad Prædicamenta Ariſtotelis ἐν τῷ Περὶ τοῦ παντός: & Suidas Timæum Locrum, Philoſophum itidem Pythagoricum, de Natura ſcripſiſſe refert.

103 CHILONIS: Filia Chilonis Lacedæmonii. Iamblichus. Sed an Chilo ille Lacedæmonius accipiendus de Chilone Lacedæmonio, uno è Septem Sapientibus Græciæ? Ita ſanè videtur.

THEANO: Uxor Brontini Metapontii. Iamblichus. De ea diximus ſuprà. Qui Pythagoræ Sectam ſectarentur, Metapontii, ſive Metapontini; nam utrumque dici teſtatur Stephanus; plures fuere: Brontinus ille; Hippaſus, cujus Vitam ſcripſit Laërtius; & Metopus, cujus fragmentum protulit Stobæus Sermone primo.

MYIA: uxor Milonis Crotoniatæ. Iamblichus. Et de ea nos ſuprà.

104 LASTHENIA: Arcadiſſa. Iamblichus. Videtur eadem eſſe ac Laſthenia, Arcadiſſa, Platonica, de qua ſuprà in Platonicis. Nam Plato tam multa à Pythagora habuit, ut Pythagoricus dici poſſit. Heracliteorum, Pythagoricorum, & Socraticorum rationes commiſcuit, inquit de eo Laërtius in Platone. Sed & Ariſtoteles, libro 1. Metaphyſicorum capite 6. doctrinam Platonis vocat in pleriſque ſectantem Pythagoricos. Et tres Philolai Pythagorici libros decem millibus denariûm mercatum, ait Gellius: & unicum minis quadraginta Alexandrinis Laërtius. Et Philoſophiam contemplatricem ac naturalem eum à Pythagora in Italia didiciſſe ferunt, inquit Incertus de Vita Pythagoræ. Sed Pythagoram audiiſſe qui potuit Plato? Natus eſt Plato 88. Olympiade, ut eſt apud Laërtium: at Pythagoras, referente Euſebio in Chronico, moritur Olympiade 70.

ABROTELIA: Abrotelis Tarentini filia. 105
Iamblichus. Eam cum Laſthenia Arcadiſſa confundit Stanleius, Scriptor Anglicus, in Philoſophorum Sectis. Videtur itaque legiſſe apud Iamblichum, Λασθένεια Ἀρκαδισσα, Ἀβροτέλους θυγάτηρ τοῦ Ταραντίνου.

ECHECRATIA: Phliaſia. Iamblichus. Filia fuit, ut mihi quidem videtur, Echecratis Phliaſii, Philoſophi Pythagorici; de quo hæc Laërtius: τελευταῖοι ἐγένοντο τῶν Πυθαγορικῶν οὓς καὶ Ἀριστόξενος εἶδε, Ξενόφιλός τε ὁ Χαλκιδεύς, ἀπὸ Θράκης, καὶ Φάντων ὁ Φλιάσιος, καὶ Ἐχεκράτης, καὶ Διοκλῆς, καὶ Πολύμναστος, Φλιάσιοι καὶ αὐτοί. *Ultimi Pythagoreorum exſtiterunt quos Ariſtoxenus vidit, Xenophilus Chalcidenſis, è Thracia, & Phanton Phliaſius, & Echocrates & Diocles, & Polymneſtus: ipſi quoque Phliaſii.*

TYRSENE: Sybaritis. Iamblichus. 106

BISORRONDE: Tarentina. Iamblichus.

NESTHEADUSA: Lacæna. Iamblichus. Et eam cum Biſorronde confundit Stanleius: quam Neſthiadis filiam facit.

BYO: Argiva. Iamblichus.

BABELYMA: Argiva. Iamblichus.

CLEÆCHMA: Autocharidæ Lacedæmonii ſoror. Iamblichus. Autocharidam illum, virum illuſtrem fuiſſe oportuit, quando Iamblichus notam ut faceret Cleæchmam, eam illius ſororem fuiſſe ait. Hodie ille ignoratur.

Hactenus Iamblichus. Cujus verba emendatiora multò quàm edita ſunt, cùm ex conjectura, tum ex Manuſcripto Regiæ Bibliothecæ, hîc exhibemus.

Πυθαγορείδες δὲ γυναῖκες αἱ ἐπιφανέσταται 1, ΤΙ- 107
ΜΥΧΑ, γυνὴ ἡμιλλία τοῦ Κροτωνιάτου. (Legendum, γυνὰ Μυλλία τοῦ Κροτωνιάτου, ſuprà docuimus.) 2 ΦΙΛΤΑΤΙ͂Σ, θυγάτηρ Θεόφριος τοῦ Κροτωνιάτου, Βυνθαίκου ἀδελφή. 3 ΌΚΚΕΛΛΩ καὶ 4 ΕΚΚΕΛΩ, τῶν Λευκανῶν. 5 ΧΕΙΛΩΝΙ͂Σ, θυγάτηρ Χείλωνος τοῦ Λακεδαιμονίου. 6 ΘΕΑΝΩ, γυνὴ Μεταποντίου Βροντίνου. 7 ΜΥΙΑ, γυνὴ Μίλωνος τοῦ Κροτωνιάτου. 8 ΛΑΣΘΕΝΕΙΑ, Ἀρκαδίσσα. 9 ΑΒΡΟΤΕΛΕΙ'Α, Ἀβροτέλους θυγάτηρ τοῦ Ταραντίνου. 10 ΕΧΕΚΡΑΤΕΙΑ, Φλιασία. 11 ΤΥΡΣΙΝΟΥΣ, Συβαρῖτις. Legendum exiſtimamus, Τυρσηνὼ Συβαρῖτις. 12 ΠΙΣΟΡΡΟΝΔΗ, Ταραντῖνις. 13 ΝΕΣΘΕΑΔΟΥΣΑ, Λάκαινα. 14 ΒΥΩ, Ἀργεία. 15 ΚΛΗΑΙΧΜΑ, ἀδελφὴ Αὐτοχαρίδα τοῦ Λάκωνος. αἱ πᾶσαι ιζ

Legendum, αἱ πᾶσαι ιϛ´ niſi nomen decimæ excidiſſe dicas: que fuerit Babelyma Argiva.

Sunt autem è manu noſtra numeri illi adſcri- 108
pti nominibus illis Pythagoricarum mulierum: de quo legentes moneo, ne quis putet eos reperiri in Codice Regio.

PHINTYS. Callicratis filiam, & Pythagoræam eam

eam fuiſſe, diſcimus ex Stobæi excerptis, Sermone 72. Scripſit περὶ γυναικὸς σωφροσύνης: *de Temperantia mulieris:* cujus libelli fragmentum non parvum profert Stobæus, ſive potiùs Stobenſis: ſic enim Latinè efferendum hoc nomen, docuit Henricus Valeſius. quod probatur Holſtenio ad Stephanum in Στρόβος.

PERICTIONE. Citatur non ſemel à Stobæo: à quo Pythagorica nuncupatur. Scripſit περὶ σοφίας: cujus libelli locos duos eximios, Doricè ſcriptos, profert Stobæus: quare libellus ejus περὶ γυναικὸς ἁρμονίας, cujus meminit idem, Doricè quoque efferendus eſt. Inter Philoſophos ex quibus apophthegmata ſumpſit Stobæus, Perictione à Photio in Bibliotheca recenſetur: quo loci, alia lectio; Περικτυόνης videlicet; adnotatur: quæ lectio vitioſa eſt: neque enim περικτυόνη Græcum eſt nomen. Platonis mater, *Perictione* nuncupabatur.

109 MELISSA. Exſtat hujus Meliſſæ ad Claretam epiſtola, Doricè ſcripta, de veſtibus honeſtarum feminarum: in qua colorem qui ex pudore provenit, ſolum rubeum colorem eſſe dicit, quo honeſtarum mulierum vultus ornari debeat. Eſt enim erubeſcentia virtutis color: quod dicebat Diogenes Cynicus adoleſcentulo quem erubeſcentem cernebat, ut eſt apud Laërtium in Diogene Cynico. Sed & Syneſius Oratione de Regno, ubi de erubeſcentia: τό, τοι χρῶμα τοῦτο τὴν ἐκ μετανοίας ἀρετὴν ὑπισχνεῖται. *Ejuſmodi color nonnullam ex factorum pœnitentia virtutem repromittit.* Et Pythias, Ariſtotelis filia, interrogata qui color eſſet pulcherrimus, dixit, Qui per verecundiam ingenuis oboritur. Dictum hoc refert Stobæus Sermone de Verecundia. Sanctum Ambroſium videſis libro I. de Virginitate capite 6.

Edita eſt Meliſſæ hæc Epiſtola inter Epiſtolas Pythagoricarum: unde Meliſſam hanc noſtram Pythagoricæ Sectæ fuiſſe, conjicere eſt.

Meliſſi, Samiorum Præfecti, viri Philoſophiæ diditi, meminit Plutarchus in Pericle; gentilis, ut videtur, Meliſſæ noſtræ.

110 RHODOPE. Exſtant (quod jam monuimus) in Obſervationibus Lucæ Holſtenii ad Vitam Pythagoræ ab Anonymo conſcriptam, Theanus Philoſophæ Pythagoricæ quatuor Epiſtolæ ex Vaticano Codice deſumptæ: quarum poſtrema ſcripta eſt ad Rhodopen τὴν φιλόσοφον: unde conjicimus Rhodopen illam Pythagoricam fuiſſe. Dicere non auſim omnes illas Epiſtolas non eſſe Theanus Pythagoræ uxoris. Conſtat hanc qua de loquimur, non eſſe γνήσιον. In ea ſcilicet ſe Rhodopæ Theano excuſat, quòd necdum ad illam miſerit Platonis librum de Ideis, inſcriptum, *Parmenides*. Vixit Theano, uxor Pythagoræ, pluribus ante Platonem annis.

Alia igitur hæc noſtra Rhodope à Rhodope illa, genere Threſſâ, ancilla Iadmonis, Æſopi conſervâ, Charaxi, fratris Sapphus, amaſiâ, meretrice celeberrimâ, de qua Herodotus in Euterpe; & Athenæus lib. xv.

PTOLEMAIS: Cyrenæa. Citatur ἐν τῇ Πυ- 111
θαγορικῇ τῆς Μουσικῆς στοιχειώσει: *in Pythagorica Muſices Inſtitutione*: à Porphyrio, Commentario in Harmonica Ptolemæi. Qui Porphyrii liber manu exaratus adſervatur in Bibliotheca Regia, necnon in Vaticana. Muſicen maximè coluerunt Pythagorici, teſte Moderato Gaditano, qui Pythagoreorum placita, ut eſt apud Porphyrium in Pythagora, xi. libris eruditiſſimè complexus erat. Obiter hîc obſervamus, vixiſſe Moderatum illum ſub Nerone: quod nos docuit Plutarchus, Sympoſiacon libro viii. capite 7. Qua autem ætate vixerit Cyrenæa hæc Ptolemaïs, incertum eſt. Cùm ejus teſtimonio utatur Porphyrius, ante Porphyrium vixiſſe conſtat, qui vixit ſub Aureliano. Vixerit fortaſſe eodem quo Julia Domna Imperatrix tempore: cujus exemplo veriſimile eſt plurimas mulieres ſtudiis operam dediſſe. Tunc autem diu erat quòd deſierat Pythagorica Secta: quærit ſcilicet Porphyrius, in Vita Pythagoræ, cur Philoſophia Pythagorea exſtincta eſſet: quam diu ante ſua tempora exſtinctam, ex ejus oratione colligimus. Quare cùm Ptolemaïda Cyrenæam Sectæ Pythagoricæ adſcripſimus, non in omnibus Pythagoricam fuiſſe dicere voluimus: ſed hoc tantùm, numerorum doctrinam quod ſpectat, Pythagoricos canonas ſequutam fuiſſe.

Hæc ſunt, ANNA FABRA DACERIA, mulierum doctiſſima, eloquentiſſima, diſertiſſima, quæ de mulieribus Philoſophis, ex libris veterum, paucis tibi excerpſi: nam Philoſophia deguſtanda, non ingurgitanda eſt: &, ut inquiebat ille, philoſophandum, ſed paucis. Ea tibi, Hiſtoriæ Philoſophicæ amantiſſimæ, eidemque, quod tuæ in Marci Aurelii Imperatoris libros Notæ teſtantur, peritiſſimæ, non ingrata fore ſpero: cupio quidem certè.

INDEX

AD HISTORIAM MULIERUM PHILOSOPHARUM.

Numeri non paginas sed sectiones in margine positas notant.

S.

T.

V.

FINIS.

JOA-

JOACHIMI KÜHNII, HIST. ET GR. LING. IN ACAD. ARGENT. PROF.

IN

DIOGENEM LAERTIUM OBSERVATIONES.

JOA

INDIC

O

AD LI

JOACHIMI KÜHNII IN DIOGENEM LAERTIUM OBSERVATIONES.

AD LIBRUM I.

1 εμνόθεοι] Jungit Laërtius ſpeciale nomen generali. Exiſtimo enim Druidarum appellationem convenire omnibus, Gallorum Philoſophis, Theologis, & Poëtis. Theologi ſpeciatim Σεμνόθεοι dicti ἀπὸ τοῦ σεμνόειν τὸ θεῖον. Strabo ἱεροποιοὺς vocat, Diodorus θεολόγους. Hos innuit Cæſar περιφράσει, *illi rebus divinis interſunt, ſacrificia publica & privata procurant, religiones interpretantur*, lib. VI. Θεραπευτῆρες etiam dici poſſent. Gaſſendus pag. 134. Epiſtolarum à Laërtio *Samnotheos* dictos ait: vellem dixiſſet etiam, unde hoc habeat; forſan è conjectura eſt, & nomen Celticum ex Græco facere voluit. Suidas ex Laërtio: Δρυΐδαι παρὰ Γαλάταις οἱ φιλόσοφοι καὶ Σεμνόθεοι.

Ὦχον] In mendo cubare vocem vel ex eo colligere eſt, quod hîc non vulgus veterum Philoſophorum recenſeatur, ſed ii tantum, qui à civibus ſuis, ob ſapientiæ ſingulare ſtudium & præclara in totam gentem merita, in Deorum numerum relati ſunt. Quis vero unquam audivit legitve, Ochum divinis honoribus affectum à Phœnicibus? conſtat potius Horum, Ὦρον eo loco fuiſſe, quem Græci, qui Phœnicum hiſtorias perſecuti ſunt, ſua lingua οὐρανὸν dicunt. Plinius lib. 31. cap. 16. *Horum* vocat *Aſſyriorum Regem*. Pater ejus Ἐλιοῦν (עֶלְיוֹן) id eſt, Ὕψιστος. Illum poſt multa pace belloque geſta mortuum filius *Cronus* propitiavit cæſo filio, quem unicum habuerat. Hunc *Orum* vel *Horum* hîc putem intellectum, legendumque Ὦρον. Vendicarunt quidem, ſibi hunc Ægyptii; verum quid eſt in hac Deorum hiſtoria, de quo non litem moveant Phœnicibus? Suidas, qui in vocibus Ὦχος & Πρίαπος vulgatam habet lectionem, vetuſtatem mondi fatetur.

5 Αἰσχρουργούμενα καὶ τῷ τῆς φωνῆς ὀργάνῳ] Intelligit turpiſſimum oris linguæque abuſum, λεσβιάζειν vocant Græci. Vide Suidam in Ἀριφράδης· & ex eo Scholia Græca in Lucian. T. II. pag. 41. uterque intelligendus, ex Ariſtoph. Equit. confer Heſych. in σκιρός.

7 Προκοσμήματα] Ab illis Pythagoras doctus docuit mulieres, auratas veſtes (χρυσοφορίας) cæteraque dignitatis ſuæ ornamenta (προκοσμήματα) velut inſtrumenta luxuriæ deponerent, &c. Juſtinus lib. XX. c. 4. Cæterum τὸ προκόσμημα reſtituendum Philoni in Legat. ad Cajum, ubi dicit Imperatorem illum argenti aurique copiam habuiſſe ἄργυρον καὶ χρυσὸν, τὸν μὲν ὡς ὕλην, τὸν δὲ ὡς νόμισμα, τὸν δὲ προβόσκημα, ubi legerem προκόσμημα idque omnino exigunt ſequentia, δι᾽ ἐκπωμάτων καί τινων ἑτέρων, ἃ πρὸς ἐπίδειξιν τεχνιτεύεται. Dicit enim, aurum argentumque Cajo fuiſſe inter ornamenta in poculis aliiſque ſimilibus, veſtibus auro contextis putà, &c. quæ utique, προκοσμήματα fuerint oſtentationi comparata. Ergo Vigerus notis in Euſeb. Præpar. p. 37. fruſtra ſudat in explicatione hujus vocabuli: infrà Diogenes nobilitatem & opinionem προκοσμήματα κακίας appellat.

Στιβὰς, ἡ εὐνὴ] *Stramentum, cubile* eſt.

9 Τὰ ὄντα, &c.] *Ea quæ ſunt ipſorum precibus permanſura*. Nimirum putabant Magi ſe invocare Deos & exorare, ut rebus mundi durationem continuam largirentur ipſorumque hoc precibus darent. Gl. Cyrill. ἐπίκλησις θεοῦ, *Invocatio*. Aldobr. ἐπίκλησιν ὀνομάτων intellexit minus recte. Nam rebus ipſis accedunt vocabula, non vocabulis res, iiſque durantibus & nomina ſalva ſunt, non vice verſa.

Ἡροδότου] Malè damnatur fides Herodoti ex eo, quod Perſa ſolem crediderit Deum & propterea eum ſagittis petere non ſuſtinuerit. Notum enim eſt, qua reverentia coluerint Deos gravioribus infortuniis afflicti Ethnici. Tum certe Dii quoque rei erant, & omni contumelia digni.

11 Ἐπιδιαμένειν καὶ μετεμβαίνειν] Aldob. obſcurè, *animam & permanere & emigrare*. Malim, *corpori ſupereſſe & ex alio in aliud migrare*. Innuitur enim animæ immortalitas & μετεμψύχωσις vel ut propiùs reddam, μετέμβασις.

12 Θᾶττον δὲ] *Prius* vel *antea*: ἰδιωτικὸν, eſt θᾶττον pro πρότερον. *Antea vero ſapientia & ſapiens dicebatur quicunque*. ita in vita Biantis: θᾶττον δ᾽ αὐτῷ π. *cùm antea miſiſſet*, durante ſcilicet obſidione, & pace nondum factâ: & in vita Mened. εἴ τις ἔλθοι θᾶττον, *veniret ante tempus eam profitebatur*, ὡς εἴη ἂν, *quaſi eſſet ſummis animi dotibus perpolitus*. ἀκρότης ψυχῆς eſt perfectio quæ animæ ex contemplatione divinarum humanarumque rerum accedit. ὡς legendum eſſe hoc loco ſuadet ipſum filum orationis, quo nectitur ratio, cur ſcilicet ſophi dicti ſint; nimirum quod eſſent in ſumma animi perfectione ἄκροι vel ἀπηκριβωμένοι τὴν ψυχὴν, eorumque catalogus ſtatim ſubjicitur, clauditurque his verbis: καὶ οἱ μὲν σοφοί.

14 Καὶ ὧδε μὲν εἰς Κλειτόμαχον] Hæc verba in Aldobrandini editione Latinè reddita non adparent. Finit autem his primam λέξιν philoſophiæ Ionicæ: *ita quidem*,

inquit, *devoluta primum est ad Clitomachum.* Deinde pergit docetque successionem usque ad Chrysippum. Tertiam & ultimam deducit ad Theophrastum.

17 Ἀπὸ διαθέσεων] *Ab iis, quibus afficiebant animos.* Nimirum ii Philosophi promittebant suis discipulis εὐδαιμονίαν, & ab hac διαθέσει, qua imbuere volebant sui studiosos, dicti sunt. alii *ab opinione.* οἴησις, hoc loco, est δόξα, *opinio.* nam φιλαλήθεις veritatem se opinabantur amare; ἐλεγκτικοὶ se confutare confutatione digna; ἀναλογητικοὶ se analogiam rerum inquirere; & quid in quâque secta consonum deprehendebant, colligebant, sibique Philosophiæ ἀναλογίαν construebant.

18 Πρεσβεῦον] *Excolit* rationes Physicas & Ethicas, easque discutit & exigit ad Lydium lapidem.

21 Κριτήριον τῆς ἀληθείας] Suidas in αἵρεσις legit τἀληθῆ, sensu non malo. Multi enim veterum Philosophorum τὸ κριτήριον falsitatis accusabant. Ergo si κριτήριον debeat esse veritatis norma, necesse est ut primum ipsum sit verum, & ab omni errore immune. Nam κριτήριον καὶ ἑαυτὸν δείκνυσι καὶ τὰ κρινόμενα, *id, quo judicamus, & seipsum pariter demonstrat & res de quibus judicat.* Aristocles apud Euseb. pag. 769. Præp. Evang.

22 Ἐκπεσόντα Φοινίκης] Lege, τῆς νίκης. Medon enim, cum quo de regno contendebat, victor propositi regnum obtinuit ab oraculo. Si hoc non placuerit, Casauboni emendatio placebit; ἐκπεσὼν τῆς Φοινίκης, id est, *Phœnicia,* patria sua, pulsus Thales.

23 Ναυτικὴ Ἀστρολογία] Vide Simplicium in I. Physic. Aristot. fol. 6.

29 Ἀπόλλωνι Δελφινίῳ] Sana lectio. Misit equidem donum in templum *Apollinis Didymæi*; ac non inscripsit nisi *Apollini Delphinio*, quia & ille colebatur à Milesiis, ut qui cum Ionibus hunc Deum communem habebant. ideoque in honorem τοῦ κοινοῦ τῶν Ἰώνων non *Didymæo*, proprio Milesiis, sed communi omnium Deo data erat inscriptio. Quod autem Delphinius Apollo toti Ionum Communi cultus sit, id Strabo obiter docet, lib IV. ubi agit de origine Massiliensium: atque habuisse urbem illam à suis conditoribus, templum Dianæ Ephesiæ, καὶ τὸ τοῦ Δελφινίου Ἀπόλλωνος ἱερόν· τοῦτο μὲν κοινὸν Ἰώνων ἁπάντων· τὸ δὲ, &c. Sic omnis difficultas è medio sublata est.

30 Ἀνεῖπεν] Nil corrigendum. Vide Pollucis Onomast. pag. 6. & Laert. infr. Segm. 106. legendum, ἀνειπεῖν uti paulo post, ὃν ἀνεῖπεν.

32 Μετὰ τὴν περίοδον] Interpres omisit *postquam per manus sapientium in orbem ad se rediisset.* Segm. 28. Κατὰ περίοδον. Ubi etiam malim, μετὰ; librarius compendium scriptionis non assecutus κατὰ fecit ex μετά. Obiter eodem mendo liberabo Eusebium in Præpar. Evangel. lib. I. p. 32. καὶ εἰς τὸ χεσῶν καταστάντας· ναοὺς μετασκευασάμενοι. ubi lege μεταστάντας κατασκευασάμενοι. *& fato functos templis constructis, columnisque & erectis sceptris consecrarunt.* Vigeri versio ipsa prodit textum nil habere, sani quia templa quadrata mutat rotundis.

56 Μετρίως ἀπεδέξατο] *Honores illorum moderatus est.* Idem quod ante dixerat, συνέστειλε τιμάς, *dempsit honoribus aliquid.*

Οἱ δὲ ἐπιτρέποντες] *Qui passi sunt & siverunt, Rei-* 65
publica nocuerunt; qui (scilicet) *non obstiterunt Pisistrato Tyrannidem invadenti.* Sic juventus Attica in templo Aglauri jurabat inter alia. ἄν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμοὺς, ἢ μὴ πείθηται, οὐκ ἐπιτρέψω, *si quis leges sustulerit, aut iis non obedierit, non patiar, non sinam.* Non aliter hoc loco culpam tyrannidis Pisistrateæ devolvit in τοὺς ἐπιτρέποντας.

Κρίνων γάρ ποτε, &c.] Integer locus quàm maxi- 71
mè sanus est, *se quidem*, inquit, *judicasse secundum legem, amico vero,* qui simul judex erat, *persuasisse, ut à se damnatum absolveret.*

Ἐπιστέλλεις, &c.] Lege pro ἐμμεῖναι, ὁ μὲν στρα- 73
τεῖαν ἐπὶ ἐκδάμως, *scribis nobis, te expeditionem suscepturum contra peregrinos vel exteros,* ἐπὶ ἐκδάμως· vel ἐπὶ ξένους. ὡς αὐτός κε ἐξέρποιο, *ita ut ipse quoque exeas militatum. Ego, vero existimo & domi esse res monarchæ in lubrico, & illum ex tyrannis beatum prædico,* ὅστις καὶ οἴκοι αὐτὸς ἐξ αὐτῶ κατθάνῃ, *cui domi suo fato exstingui contigerit.* Dissuadet expeditionem Periandro in externos hostes, domesticisque intentum rebus esse jubet, quia non tutum est Tyrannum longius iter suscipere domoque abesse.

Ἐκ διαθέσεως] *Ex animo:* postea legerem κατεσοβα- 81
ρεύετο αὐτοῦ, *cum supercilio maritum tractabat* quasi imparem sibi nobilitate generis. jactabat se suumque genus, marito vero sordes superbè exprobrabat.

Ἐπισεσυρμένος] *Homo sui ipsius negligens, moribusque & vestitu minus ornatus*, inelegans, incompositus, uti ἀνασεσυρμένος dicitur *obscœnus*, qui non regit eas corporis partes, quas pudor tegi jubet.

Καταπλαγῆναι] Suidas in πιόντα post hoc ver- 83
bum addit τὸ, quod è textu hic excidisse putem. deinde ex eodem legendum εὐθυνίαν.

Αἴκε μένῃς] *Si commoreris in urbe, civibus placeas* 85
cunctis: gratiam enim id conciliat non levem, at contumacia moresque inficeti sæpius crearunt perniciem contumacibus. Egregium monitum, omnibusque qui in republica versantur, inculcandum, ut prudenter ingenia civium inspiciant, eisque se quantum poterint approbent, & accommodent. Ita enim fient civibus grati acceptique, quia ἡδὺς ἀγανόφρων κεκλήσεται ἐν πολιήταις. *Vir prudens* ἡδὺς (*suavis*) *cunctis in civibus audit:* at siquis odiosus, trux, contumaxque oblocutor fuerit, & non se civibus, sed cives sibi placere æquum esse existimet, ille & odium à civibus sibi & perniciem à sua morositate exspectet. Sic locus ille non indiget Medico, ut qui satis sanus. Cæterum Suidas legit τῶν ᾀδομένων κ. τ. λ. quod malim.

Ἀλλ᾽ ὁ καιρὸς ἀρκέσει] Lege, λόγων τε πλῆθος ἄλλο 91
ὁ καιρὸς ἀρκέσει, *& aliam verborum copiam tempus dabit.* Dicit enim Cleobulus, ignorantiam dominari inter homines, & verba plurima, quibus tamen posterior ætas contraria oppositura, & λόγον λόγῳ ut clavum clavo expulsura sit. Quàm verum hoc

fuerit

fuerit effatum, ipse Laërtius toto libro, Philosophorum contrariis dogmatibus edocuit. Posset etiam ἀλλ' ὁ καιρὸς ἀρκέσει. ita accipi, sed *tempus succurret*. Etsi enim homines in tenebris ἀμουσίας errent, multaque crepent, quæ ipsi non intelligant, tamen tempus huic ignorantiæ medebitur, & dies diem docebit. ἀρκεῖν hoc loco est, βοηθεῖν. Vide Suidam hoc verbo. Paulò pòst lege, μὴ ματαίως, *ne temerè* & *sine sontica causa odiosus fias*.

93 Μὴ ἐπιγελᾶν τ. σ.] Interpr. *his qui alios irrident, non arridere*. eos enim tibi inimicos futuros. Lapsus est in eo quod σκωπτόμενος accepit ἐνεργητικῶς, cum significet potiùs, *eos qui deridentur*, *noli irridere*, *inimicus enim fiet*. At qui alium irridet, tantum abest ut succenseat sibi arridentibus, ut potiùs laudi sibi ducat, quod suis scommatibus aliis risum expresserit. In epist. rectè οἶκος παντὶ, *omne solum forti patria est*.

98 Ἀλλὰ καὶ τοὺς μέλλοντας.] Elegans Græcismus inter τοὺς ἁμαρτάνοντας καὶ μέλλοντας scil. ἁμαρτάνειν. Ita Lucianus in Dial. mort. de Ajace σεαυτὸν ἐφόνευσας, ἐμέλλησας. (ita enim cum doctissimo Grævio legendum) δὲ καὶ ἡμᾶς. Nec unquam aliter Græci elegantiores. Suadet enim ut peccantes puniat, peccaturos occupet, idque præsertim in atrocioribus criminibus, & in monarchico statu, qualis Periandri erat.

101 Τῶν τε παρὰ τοῖς Σκύθαις] De Scytharum Græcorumque institutis & legibus, quæ ad vitam simplicem frugalemque, & ad rem bellicam pertinebant.

102 Ὅτι πὲρ ἐν ταῖς ἰδίαις] Obtulit Anacharsis suum hospitium Soloni, quod non solebat fieri, nisi quis in sua ipse esset patriâ. quomodo enim aliquis hospitio excipere queat alium, ipse hospes & extra patriam degens? Anacharsis hanc Solonis mentem probè intelligens, ἔνθεν ἥλθε, id est, eâ parte cepit Solonem, quâ Anacharsin putabat captum, & promptè respondit: jam nunc in patria mea mihi esse videor, ideoque licet hospitem mihi, quem vulgo passivum vocant, facere te, ô Solon. His non adversatur quod in epistola ad Solonem habetur, nimirum ἐν οἰκείᾳ χώρᾳ μὴ δεῖν ξενίαν συνάπτειν; loquitur enim ibi de eo, qui in hospitii jus recipitur. quamdiu autem aliquis patriæ glebæ affixus est, nec potest, nec debet cum aliquo inire hanc societatem, quia facilè ea potest carere, ut qui pedem nusquam effert limine domûs paternæ. hic verò sermo est, de eo ὃς ξενίζεται, vel potiùs ἐπιξενοῦται καὶ εἰς ξενίαν ὑπό τινος δέχεται. Unde patet, hæc Laërtii, ὅθεν ὁ Ἀνάχαρσις ἐλθὼν, non de pedibus, sed potiùs de ore & oratione accipienda esse. Huic Solonis responso subserviens, & *inde orsus subiensque, inquit*, &c.

Πολὺς ὢν ἐν τῷ Ἑλληνίζειν] Cum *Græcorum mores & disciplinam ubique præ se ferret*. quod sequitur τελετὰς διατελεῖν vix Græcum est. τελεῖν τελετὰς, ubique occurrit. at διατελεῖν nusquam, quantum ego quidem novi, videtur illud διὰ esse à vicino διαχρῆσθαι. Idem mendum in Vita Menedemi, διαπαίζειν τὰ δ. pro παίζειν τ. δ. uti dicunt, παίζειν πόλιν, ἀνδριάντα &c.

Βότρυς ἀηδίας] Non est *tristitia* sed *insolentia* quâ quis compotoribus tædium, molestiam & negotium facessit. ideoque alii pro ἀηδία, ὕβριν habent, quod eodem recidit. 103

Φάρμακον μανίας] Medicamentum quod athletas ad insaniam redigit. Putabat enim oleo, quo se invicem inungunt luctaturi, effici, ut deinde in ipsa lucta se more furiosorum ictibus mutuis & alia mala tractatione exciperent. vide Lucianum ab initio Tract. de *Gymnas*. 104

Ὕδωρ οἴσεις] *Aquam benè feres senex, quia vinum juvenis non tulisti*. Innuit his verbis, juvenem illum, qui vino se ultra modum ingurgitabat, & in se & alios injurius erat, vino & juventute calidus; tandem in senectute pecuniâ effusâ per luxum, non habiturum, unde vinum emat, & tum illum aquâ contentum fore, eamque melius quàm vinum laturum esse, nec aquæ haustu ad contumelias rixasque umquam provectum iri. 105

Εἰς βίον] Humanæ vitæ, lege *rebus humanis*.

Καθεῖσθαι τῆς κόμης] *promissis capillis formam speciemque demutavit*. Solebant enim vates, Deorumque ministri comam alere Deo sacram, ut Curetes apud Cretenses. Unde & ipsum Epimenidem cives sui dixerunt Κουρῆτα. Cùm itaque in Curetum se habitum promissis cincinnis deformaret, hoc ipso παρήλλαξε τὸ εἶδος, & à vulgari habitu abhorrentem personam induit, ἱεροπρεπῆ, scilicet, καὶ ἄκετον κόμην quatiens. παρήλλαξε est h. l. ἐνήλλαξεν, Vide Thom. Eclog. 109

Κατεκοιμήθη ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα ἔτη] Hoc vel credidisse Græciam, vel sperasse aliis persuaderi posse, quis non miretur? quæve pueritia tam imperita reperiri poterit, ut credat hominem à quærenda ove lassum, dormitum isse septem & quinquaginta annos? Quid ergo? non multa æque fabulosa habet vita hominum? Sed hoc de somno, quem quotidie delibamus, & delibando hoc mendacium coarguimus, serio quemquam dixisse, summa hominum contemptio est, & intoleranda mendaciorum impunitas, ut Plinius in dissimili fabula stomachatur. Paulò modestiùs agunt Græci, cùm loquuntur de Heroibus in Sardinia dormientibus, quorum mentionem facit Aristoteles libro IV. Physic. capite XI. Ubi Simplicius, ex Herculis filiis, quos ex Thestii natis susceperat, nonnullos in Sardinia mortuos dici, illorumque corpora usque ad Aristotelis, forte & usque ad Alexandri Aphrodisiensis tempora mansisse integra & ἄσηπτα & speciem dormientium præbuisse. Apud hos captabant dormientes somnia, & συμβολικοὺς somnos protrahebant, qui ab his Heroibus corporis valetudinem commodam, vel alia quædam petitum venerant. vide Schol. Græc. in Luciani Tom. I. pag. 3.

Σημαίνοντες] Lege σημαίνοντα vel σημαίνειν τι, & *indicasse modum expiandi* scelus illud. σημαίνειν hîc est, δεικνύειν. vide Hesychium hoc verbo. nimirum humanis hostiis procurandum esse illud ἄγος docuit, ut statim sequitur. 110

112. Λόβων] Suspectum nomen. quid si in MS. fuerit Λάβων, quod lego, Δάμων. notum enim quod sæpius erratum sit in scriptione Λ. deinde α ita scribitur, ut facilè mutetur in ο & vice versa. β verò in MS. ipsum μ est. Quapropter malim hic Δάμων Ἀργεῖος, qui hoc epitheto distinguitur ab altero illo, qui Δάμων Κυρηναῖος dicitur, suprà segm. 40. hunc ipsum Damonem Argivum laudatum conjicio in Scholiis Græcis in Tom. 2. Luciani pag. 25. ubi corruptè habetur, ὡς ἱστορεῖ Δήμω. lege Δάμων communi dialecto, in libro scilicet περὶ ποιητῶν.

113 Παῖδα αἰσχύνας] Legerem, παιδῶν αἰσχύνας, *dolent, liberos affici contumeliis, & malè tractari.* αἰσχύνη est αἰκία, ὕβρις. vide Hesych. posteà legerem, αἱ δὲ τῇ πλανυττείᾳ ι. *si verò alicubi* inter vagandum, vel in *errore* & vagabunda vita. nomen à verbo πλανύττω, quod idem est ac πλανῶ. Quæ *Demetrius* tradit de cibo Epimenidis, ea pertinent ad ἄλιμον τροφήν.

115 Ἐλήφθησαν] *Victi sunt prælio*, non *capti*, ut *Interpres*, quamvis & hoc possit victis accidere. Sed Græca vox nil tale innuit.

116 Ἐς Μεσσήνην] Post Ὀλυμπίαν interpungerem, & ἐς Μεσσήνην junctum velim cum sequent. τῷ ξένῳ π. σ. *cum iret Olympiam, Messenæ hospiti auctor fuit ut urbe demigraret.* εἰς Μεσσήνην Atticè pro ἐν Μεσσήνῃ.

122 Ἄσσα δ᾽ ἂν ἐπιλέγῃ θ.] Locus cætera sanus, dummodo pro ἄλλα legatur ἄλλῃ, *quæ verò legeris Theologiæ intentus, ea aliter accipienda sunt.* Monet Pythagoram ut si velit Theologiæ dare operam, eamque ex suis petere scriptis, non ad literam intelligat, quæ lecturus est. τὰ pro ταῦτα, Ionicè. pag. 3. confer paginâ 64. Principium libri à Pherecyde conscripti legerem ita: ζᾶς μ. κ. χ. ἐς αἰεὶ καὶ χθονίη· χθονίῃ δὲ ο. ε. Γ. ἐπειδὴ αὐτῆς ζᾶς: Clemens libro 6. Stromateon ζᾶς *facit magnum pulchrumque pallium* &c. citat ex Pherecyde.

AD LIBRUM II.

4 Ἐκ καλοῦ &c. οἴχεται] *Interpr.* ex *honestate discessit*, ἐκ καλοῦ est *à bono, pulchróque facto*, nempe astrorum contemplatione, cui totus intentus in præceps decidit, extinctusque est. contrarium est ἐκ κακοῦ *de malo* vel *à malo*. quod tam de persona quàm de re dicitur. Theogn. μνηστεύει ἐκ κακοῦ ἐσθλὸς ἀνὴρ &c.

10 Ἐν δερματίνῳ] Aut δερματίῳ legendum aut δερματινῷ à recto δερματινός. *Vetus* Onomast. δερματινὸς *pelliceus*. paullò pòst λελιθωμένη οὐσία est, *divitiæ lapidescentes*, vel *in lapides transformatæ*. Ceterùm, de pellicea tunica vide Suidam in σισύρα, ubi l. δερματινός.

11 Διμύλου] Videtur malè coaluisse hæc vox ex Δι, residuo ex nomine Archontis, sive Λυσανίας fuerit, sive Λυσίθεος, & μύλου quod ad sequens λίθον pertinet, quare μύλου λίθος idem est quod μυλίτης, *molaris*, δίμυλος λίθος verò æque absurdum est, ac si dicerem τρίμυλος.

Κατεψηφίσατο] *mortis damnavit.* 13

Κατέστρεψεν] Suidas pleniùs: ἀποκαρτερήσας τὸν βίον καταστρέψαι, *cibo omni abstinens, vitam finivit.* vide eum in ἀποκαρτερήσαντα. 14

Οἷον τροφὴν] Benè Archelaus, quod nutrimentum animalium ἰλὺν παραπλησίαν γάλακτι, *limum lacti similem ait*. hoc enim proximum sanguinis alimentum lacteus humor sive chylus, etiamnum observatur in animalium anatome. 17

Χωρογράφος] Sine dubio Macedo fuit, ut & Bœton & Amyntas βηματισταὶ, qui de mansionibus (περὶ σταθμῶν) Alexandri scripserunt. & γῆ πατηθεῖσα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου cum σταθμοῖς τῆς Ἀλεξάνδρου πορείας, si non idem, simile est argumentum. Alter Archelaus, Χεῤῥονησίτης, jambis complexus est historiam de mira & à communi via exerrante natura animalium, quam inscripsit, ἰδιοφυῆ. jambos ejus & ἰδιοφυῆ laudat Athenæus in fine libri 12. & II. Ideoque Scholia Nicandri corrigenda erunt ex Athenæo & Laërtio. de Rhetore nihil hactenus compertum. Ceterùm, miror admodum, cur in vita Anaxagoræ, verbis illis γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς Ἀναξαγόραι, statim subjiciatur, ὧν ἐν οὐδενὶ πάντα. Jam verò hîc loci, ubi eadem formula repetitur γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς, nil tale exstet. Videntur verba illa; ὧν ἐν οὐδενὶ πάντα, non esse à Laërtio, sed ab aliquo lectore libri, qui his margini ascriptis indicare voluit, tribus illis Anaxagoris nihil perfecti inesse, vel Anaxagoram in illis se desiderare, qui νοῦς dictus est; νοῦς verò τὰ πάντα, quæ trigæ illi deesse significabat. Hæc docti & amici viri opinio, quod ejus pace dixerim, mihi non probatur. Simpliciùs enim ἐν οὐδενὶ neutraliter accipitur, ut in παρ᾽ οὐδὲν τιθέναι l. ἡγεῖσθαι *pro nihilo ducere*, & ὧν ἐν οὐδενὶ πάντα est, *quorum omnia nullo numero sunt.* omnia scilicet scripta eorum.

Δουλεῦσαι αὐτὸν] Interpr. *servum fuisse* malè. Nam δουλεύειν hoc loco est θητεύειν, quod non simpliciter servum hominem, sed mercenarium designat, qui statu liber & in classe infima censûs Attici, mercede serviebat, operamque conductoribus locabat. Hesych. θητεύει, δουλεύει μισθοῦ, ita enim lego, & paulo ante θητείαν reddit μισθοδουλείαν. ergo in sequentibus & officinæ & opificii, quod exercuit, mentio facta est. Et ita fert Laërtii stylus, ut vocabula generalia ad rei de qua sermo est, indolem sint exigenda. sic seq. sect. 20. τιθέντα γοῦν, accipiendum quod vasculum posuerit Socrates χρηματιζόμενος, *pecuniam colligens*, & nummulos in positum vas à discipulis suâ sponte missos, coacervaverit, iisque in necessaria absumptis, iterum posuerit. ita τιθέναι σκεῦος, & δουλεύειν, μισθῷ subintellectum habuerit. 19

Παρατίλλεσθαι] *Barbam vellere* ut rectè Casaub. in Persium, quod faciebant petulantiores irritati ejus disputationibus. At παρατίλλεσθαι quod fiebat δρώπαξι & volsellis, alia res est, & à Socrate aliena. 21

Λαμπρὰ ἠμπίσχετο] Non pretiosâ, sed candidâ 28

mundáque veste induebatur. λευχειμονεῖν, *in albis esse*. λαμπρὰ ἐσθὴς κάλλιον λέγειν ἢ λευκή. λαμπρὰ ἡμέρα, οὐ καθαρά. Thomas in Eclog.

30 Γλαυκωνίδης] Suasit civibus suis Glauconides, ne Socratem è medio tollerent, sed potiùs eum urbi conservarent, tamquam raram pretiosamque avem, pavonem puta vel phasianum, quarum avium Athenis ingens copia non erat, ideoque summo in pretio habebantur, & inter urbis ornamenta. Hesych. περιποιεῖται, ζωοποιεῖ.

Ἡ περὶ ταῦτα αἰσχρολογίαν] Lege ἀσχολίαν dicit enim Socrates perdi operam inutiliter, quæ impenditur λόγοις ἐριστικοῖς Sophistarum Et αἰσχρολογία quod agat hic quidem nihil habet. deinde absonum est ἄχρηστον αἰσχρολογίαν dici, quia illa non tantum non utilis est, verum etiam ne honesta quidem est & εὐσχήμων habetur.

32 Παρὰ μικρὸν] *Ob causam exiguam*. benè, inquit incipere non quidem res est exigua, attamen exiguum est, quod facit, ut benè incipiamus. Aristoteles libro I. Analyticorum, ἀπάτη γίνεται ἐν τῷ παρὰ μικρόν. *deceptio contingit in eo, quod dicitur*, παρὰ μικρὸν, *ob leve momentum remque exiguam, quam non magni æstimamus*, & si levi brachio tractetur, nihil inde nobis damni fore speramus. Ex. gr. ἡδονὴ ἀγαθὸν & ἡδονὴ τὸ ἀγαθὸν, hæ duæ locutiones differunt, τῷ παρὰ μικρὸν, nempe articulo, qui facit ut τὸ ἀγαθὸν significet, *omne bonum vel summum*, sine illo verò signat *voluptatem esse bonam*. Eodem modo Castores apud Lacones dicebantur, οἱ παρὰ μικρὸν θεοί, quia tum demum auxilium ferebant navigantibus, cùm ad παρὰ τὸ μικρὸν τοῦ καταδῦναι venerant, parumque abesset quin submergerentur.

34 Εἰς τὰς ὥρας ἐλθεῖν] Dicam quid sit, ad illud Luciani, μὴ ὡραῖον ἵκοιτο. in Dial. Deorum, ἐάν γε ὁ θεὸς ἐθέλοι.

Οὐκ ἀξιόλογον πλῆθος] De concione Atheniensium ex plebis fæce maximam partem conflata, hoc simile accipiendum. Cum enim Alcibiades pro concione verba facere, præ metu & consternatione, vix auderet; hujusmodi illum verbis ad contemnendam multitudinem instigavit. Ælianus libro II. capite 1. Var. Hist. Ille verò qui se humilem abjectumque humi serpere dolebat, Antisthenem fuisse ex Æliano iterum colligas l. 2. c. XI. Ceterùm, Auctoris mentem non cepit Interpres. Non enim eo tempore, quo dominabantur XXX. se contemni ægrè ferebat, sed jam ante sui contemptum Socrati impatienter exposuerat Antisthenes. Cum autem posteà honoratiores & potentes opibus, sub triginta tyrannis vita, honore divitiisque exuerentur, Socrates querelarum Antisthenis non oblitus, Num, inquit, etiamnum pœnitet te tuæ conditionis? cujus jam ingentes fructus percipis, utpote vitæ securus.

37 Χαιρεφῶντι] Cur omiserit Interpres non excogito, nisi Typographo hoc fuerit imputandum.

40 Ἀνθωμολογήσατο] Lectio proba & à Suida relata in voce hac. *coram-professus* est & *condixit*, εἰς πρόσωπον ἠγωνίσατο.

41 Ἁρμόττοι] Lege ἁρμόττη.

Τιμῶμαι τὴν δίκην] *Æstimo litem dignam victu in Prytanæo*. Nam judices olim ipsum reum interrogabant, quanti ipse litem æstimaret suam. 42

Μετ' οὐ πόλλας] Triginta dies, quæ rectè dicuntur ἡμέραι οὐ πολλαί. Actor. I. ἐν μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. nempe die quinquagesimo à resurrectione.

Αὐσίππου] Lege Λυσίππου, deinde εἰργασμένου. legendum. 43

Ἐτίμησαν] τιμῶ hic est τιμωρίαν ἐπιτίθημι, quamvis in hac significatione ἀπὸ δοτικῆς εἰς γενικὴν desinat, ut ἐσχάτων αὐτῷ τιμᾶν, Thom. hac voce. Sed noster ubique sapit ἰδιωτικόν τι. at quod sequitur de Astydamante, aliam obtinet significationem. Nam ἐτίμησαν εἰκόνι χαλκῇ est *ærea imagine donarunt*. Auctor enim hic tangit genium Attici populi, qui semper vel saltem non semel in optimos ingratus fuit, in malos verò & indignos honores sine more modoque effudit, sic in Socratem, in Homerum, in Tyrtæum injurius; at in Ἀστυδάμαντα gloriolæ inanis vento tumidum pronus extitit, adeo ut illi decreverit primo inter Tragicos Æschylæos imaginem æneam. Solemnia scilicet delirat, ὁ Ἀττικῶν, bonos odit, malos amat, videatur Dio Chrysost. in Rhodiaca. ubi de Atheniensibus sui temporis commemorat, quod poëtam quendam λίαν εὐχερῆ non modo ænea statua donarint, ἀλλὰ καὶ παρὰ Μένανδρον eam erexerint. Ceterùm non dubitem legere cum Regio Manuscripto; πρῶτον τῶν π. A. sensu quo dictum: nec moveat quemquam, καὶ Ἀστυδάμαντα à me exponi, *Astydamantem verò*. quis enim ignorat has particulas tradere inter se mutuas operas, ἢ scilicet & καί. in vita Epicuri exemplorum satis est.

Ἀηδόνα Μοῦσαν] Lege Μουσᾶν Doricè, pro Μουσῶν, ut præcedens τάν. 44

Θαργηλιῶνος ἕκτη] Subintell. φθίνοντος. ἕκτη autem φθίνοντος est 26. dies Thargelionis, quo Athenienses agebant festum πλυντηρίων, & urbem expiabant, & Minervæ cognomento Aglauræ simulachrum detractis ornamentis obvelabant, diesque ille inter ἀποφράδας & ἀπράκτους erat. Ergo atra die natus est Socrates & urbe in luctu & squalore jacente. id quod non caret omine.

Τοῦτον ἐν ς.] Huic loco subvenire potest distinctio, cum levi emendatione. Nam pòst ἀπαντήσαντα minor interpunctio esto, & Σωκράτη jungatur sequentibus. τοῦτον ἀπαντήσαντα. Atticè τούτου ἀπαντήσαντος. videatur index Æliani in *Accusativus*. Σωκράτη διατείναντ. β. *Socratem sustulisse baculum*, ictumque minatum esse, vel *intentasse* baculum. *porrigere scipionem* non exprimit vocem διατεῖναι. Vetus Onomast. *intento*, διατείνομαι. 48

Ἱστορίαν φ. π.] φιλοσόφων πρῶτος, est ut in vita Socratis πρῶτος τῶν περὶ Αἰσχύλον.

Μείζοσι παιδικοῖς] Adultiorem & jam barbatum turpiter amavit, nempe παιδικὰ εἶχε Θαρύπαν, ἀγένειος ὢν γενειῶντα. Xenophon in fine libri 2. *Cyri Exped*. Hoc ipsum vitio vertebatur apud Gentiles. Nam barba crescente & adolescentibus virilem se- 50

xum ita profitentibus, amor ille puerarius, ut ita dicam cum Gl. Philoxeni, solebat desinere. nisi quis extremæ libidinis mancipium esset, & pathicus. Idem Menon dicitur ξεναγὸς, id est, *dux militum mercede conductorum*.

52 Κατὰ πρόφασιν πανηγύρεως] Ludos Olympicos designat, quos obiens Megabysus divertit ad Xenophontem, ut ipse Xenophon fatetur libro v. K. A. à quo & sequentia transcripsit Auctor, nam equum habuit quo valde delectabatur, & ex inopia venditum, ab amicis recepit, qui redemerunt, & hoc respectu ab Autore Φίλιππος dicitur. Φιλοκύνηγον se probat iterum Xenophon libro v. Aruspicinæ non ignarus fuit, vel ut Autor ait, ἱερεῖα διαγνῶναι ἱκανὸς, uti patet ex lib. VII. K. A. & aliis locis.

56 Μακεδὼν ἦρξε] Lege Μακεδόνων η. *Macedonum Rex fuit.*

61 Ἐσκευώρηται] Ipsa oratio clamat, ἐσκευωρῆσθαι legendum: dicit enim & Antisthenis & aliorum dialogis accidisse, ut falsi veris miscerentur, locum ita verterem: *imo & Antisthenis* μικρὸν Κῦρον, *& Herculem minorem & Alcibiadem & alios aliorum* (dialogos) *confictos esse*. Id ait Persæus, certè *Phrynichus*, apud *Photium*, duos tantum genuinos Antisthenis dialogos agnoscit, τὸν περὶ Κύρου, καὶ τὸν περὶ Ὀδυσσῆ. l. Ὀδυσσείας.

67 Κράμματι ῥανθῆναι] Lege χράματι, vel potiùs ῥάματι à ῥαίνω, ut ab αἴρω ἄρμα, unde ῥάντης, *sputator*.

80 Τὸ δὲ ὅμοιον] Nempe quod sequitur, Ulyssem apud inferos vidisse tantummodo εἴδωλα καμόντων, ipsam verò Reginam, Proserpinam minimè. quamvis & præcedens Stobæus Aristoni tribuat. Sed illud non rectè dixeris ὅμοιον, sed τὸ αὐτό. Paulò ante de Aristippo ad pedes Dionysio accidente. ubi ex Suida pro περὶ legerem ὑπὲρ, pro ἐπιτυγχάνων, τυγχάνων, ex ἔπεσε facerem πεσὼν ἔκειτο. Nam τὸ εἰς πόδας αὐτοῦ ἔπεσε, *ad pedes ejus se abjecit*, nil habet de exorato Dionysio, quod tamen omnino dici debuit. Infrà in vita Platonis, οὐ τυχὼν δὲ. *sed nihil proficiens*.

95 Καὶ μὴ μισήσειν &c.] Interpres mentem Auctoris planè pervertit. Non enim sermo est de sapiente, quem nemo odisse debeat, quique ipse vetera dediscere & nova addiscere habeat. de peccante accipienda hæc sunt, qui cum non ἐκ προαιρέσεως, sed affectibus abreptus peccet, quasi invitus peccat, & propterea non odio dignus est, sed moneri & meliora edoceri debet. Verto, igitur: *nec odio se habituros* (peccantem) *sed meliora eum docturos esse*. μεταδιδάσκειν est aliquem malè informatum meliùs informare.

99 Ἕνεκα τῆς τῶν ἀφρόνων συνοχῆς] Ut insipientes illo tamquam fræno teneantur. vel ad *coercendos insipientes*. Philoxeni Gl. *cohibet*, συνέχει, *coercet*, συνέχει, *cohercitio*, συνοχή. Ubi verò συνοχὴ *conspirationem* designet, ipse viderit interpres.

101 Φησὶν ὁ Λυσίμαχος] Philo in, *quod omnis probus sit liber*, non ipsi Lysimacho, sed τινὶ τῶν ἐν τέλει, hoc ascribit. Dabo ipsa ejus verba, quia à Laërtio nonnihil abeunt. οὐκ ἐξέπεσεν, inquit, τὸ δ' αὐτὸ ἔπαθον τῷ Διὸς Ἡρακλεῖ· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἐξετέθη πρὸς τῶν Ἀργοναυτῶν, οὐκ ἀδικῶν, ἀλλ' ὅτι μόνος πλήρωμα καὶ ἕρμα καθ' αὑτὸν ὢν ἐναυβάρει, δέος παρασχὼν τοῖς συμπλέουσι, μὴ τὸ σκάφος ὑπέραντλον γένηται.

Τὸ θύριον προσθεὶς] *Adducto ostiolo* cellulæ suæ ibat ad Socratem, Herodotus in Thalia θέλων αὐτοῦ προσθεῖναι τὰς θύρας. *volens ejus claudere januas*. Absit verò, ut hunc Græcismum, elegantioris commatis qui est, Auctori adimamus, intempestiva emendatione. Contrarium τῷ προσθεῖναι est ἀνακλῖναι τ, θ. 105

108 Τὴν ῥωβοστομυλήθραν] Optima lectio coalita ex ῥῶ litera (βο est adjectio, uti κα in ῥωκακίζω, *frequenter litera ρ utor*) & στωμύλος, *dicaculus* θρα terminatio fœminina, ut in κυκήθρα, & aliis id genus. Dicitur autem Demosthenis lingua vel dicacitas ῥωβοστωμυλήθρα, *robica loquacitas*, quia Demosthenes valdè laborabat ῥωβικὸς esse, id est, ut benè pronuntiaret literam ρ; confirmatque Laërtius, dicens, Demosthenem audivisse Eubuliden usque dum fieret se ipso ῥωβικώτερος, id est, meliùs literam ρ efferret.

115 Ἀπολωλότων] rectè, ut paulò ante, τῶν ἀπολωλότων.

118 Παρὰ γράμμα διώκοντες] παρὰ γράμμα significat *præter literam*, vel *litera una minus sectantes* ἀρετὴν, quasi extrito ε legas ἀρτὴν, ab αἴρω, è medio tollo. Innuit illos pessundare virtutem, dum ei ita studentes, ut alibi potius quàm apud Philosophos illos quærenda sit. Faciunt enim ex ἀρετὴ ἀρτὴ, *ex virtute rem è medio sublatam*. Sic Helladius apud Photium ait multa esse παρὰ γράμμα ἡμαρτημένα, *ob literam commissa peccata*. ut σίκυς pro σίκυος, ἀνδράχνη pro ἀνδράχλη. Qui hæc existimat nimis quæsita, amplectatur illam sententiam quæ παρὰ γράμμα de nomine virtutis accipit. Ceterùm, parodia hæc ex multis Homeri locis in Iliade & Odyssea est.

119 Μηδένα] Huic voci subjiciendum ex sequentibus τὸ, λέγειν, ut lectio ita se habeat, ἔλεγε τὸν λέγοντα, ἄνθρωπον εἶναι, μηδένα λέγειν, *dicebat eum qui diceret, hominem esse, neminem dicere*. tollebat enim τὸ εἶδος. cujus exemplum est in eo, cum dico, *homo est*. Ejusdem coloris est & sequens sophisma, quod sane ἀρχαῖον πίνον habet, & dialogos ejus ψυχρότητι vincit.

Μεταξὺ] *Interim medio in sermone* reliquit Cratetem.

120 Πιὼν ἤλασσε] Hausto vino bigam ad cursum impulit, bigam feralem, senectutem & morbum, eaque vectus est ad inferos. Posteà legerem in δράματι γάμων, & ita Interpres: βύσματα Stilponis sunt sophismata, quibus obturabat os aliis, à βύω obstruo, obturo.

122 Ὑποσημειώσεις] Vide Theætetum Plat. ab initio.

125 Ἀλεξίνειος] Alexini discipulus, æque ac præceptor Ἐλεγξῖνος.

126 Παρῳδῶν] Per parœdiam versus Homerici, ut ante in vita Stilponis, vide Homerum Odyss. 11. ubi

agit de Ulyssis descensu ad inferos. Fuit enim Crates Cynicus mirus artifex in detorquendis Homeri versibus, uti ex vita ejus patet.

Ταῦρον Ἐρέτρην] Menedemum.

127 Ἐπισκώπτης] Malim ἐπικόπτης, id est, qui in disputando liberè adversario obloquitur & ejus verba verbis acutissimis instar κοπίδος secat, ita ut amplius non habeat quod regerat. aut ἐπισκέπτης, *salutigerulus*. Nec verbis tantum, sed vel tacitus aliorum reprimit impudentiam & cavillationes, ut ἐπιπλήκτης. quamvis & ἐπισκώπτης eodem videatur recidere. Nam ἐπισκώπτω est *increpo* in *Glossis*, nisi & ibi legendum ἐπικόπτω. vide Hesychium in ἐπετίμητο. Ipse Laërtius in Xenophonte ἐπικόπτης, & iterum ἐπικόπτων αὐτῶν τὰ εἰρημένα. vide ibi dicenda. at lib. IV. sect. 33. ἐπισκώπτης.

Ἱεροκλέους τοῦ ἐπὶ τοῦ Πειραιῶς] Præfectus militum, in Piræo & Munichiæ, quæ Antigono custodiebat, in vita Arcesilai. συνανακάμπτειν ἐν Ἀμφιαράου, est *ambulare cum aliquo in Amphiarai*, scilicet templo. Sic infrà ἀνακάμπτων ἐπυνθάνετο, inter *obambulandum interrogabat*.

128 Κτήματα] Non agrum tantum, sed prædia quam plurima se possidere respondit. Abi igitur & eorum curam agito, ne duplici infortunio mactus sis, dum, te philosophiæ frustra operato, & illa peribunt, & tu cum illis, ut non ampliùs queas repræsentare idiotam commodum & bellum.

130 Μᾶλλον ἀπειρότερον] lege ἀτηρότερον, majore cum periculo suoque malo instabat vehementiùs.

Δεικνὺς ἐπὶ τῆς θυσίας] Locus sine dubio mendo coque fœdo obsitus. Si Θ. in θυσίας invertatur, primo erit ῥυσίας. deinde ex τῆς ῥυσίας, lego παῤῥησίας. ἐπὶ παῤῥησίας *pro libertate loquendi*, *per summam dicendi libertatem* pluribus ostendit. sic ἐπὶ σχολῆς φιλοσοφεῖν *per otium*, lege otiosè philosophari. Non aliter Menedemus, ἐπὶ παῤῥησίας, quasi libertas loquendi ei data esset à Tyranno, ostendit omnes dies esse Philosophorum acroamatibus dandos. Hæc παῤῥησία perniciem ipsi creasset, nisi tibicen intervenisset, qui cantu suo illos adeò cepit & delinivit; ut animos à dissertationis molestæ sensu avocaret. Sic Menedemus dicendi, & Tyrannus audiendi, ambo altercandi finem fecerunt. διεπέμψατο αὐτοὺς, *cantu diremit litem illorum*, transegitque inter eos. Nam διαπέμπομαι, idem est quod διάγω, διαφίημι, διαιρῶ, δίειμι, unde δίεσις *divortium*.

Ἐκκλίτης] *Qui deflectit à communi more.* Mos autem erat, ut Schola esset venturis auditoribus ornata, humus scopis purgata, & sedilia pulvere detersa, in orbem disposita. In medio thronus erat, ipsi Philosopho destinatus. Hæc & alia servi præceptoris, quibus hæc provincia demandata erat, quotidie accurabant. Demosthenes hoc officium exprobrat Æschini, quod fuerit in patris schola, τὸ μέλαν τρίβων, καὶ τὰ βάθρα σπογγίζων, καὶ τὸ παιδαγωγεῖον κορῶν, οἰκέτου τάξιν, οὐκ ἐλευθέρου παιδὸς ἔχων, inde *corona*. videatur & Plato in Protagora. Erat etiam locus peculiaris propriusque pauperculis auditoribus, uti ex vita Zenonis infrà patet. Ab hoc scholastico more deflectebat Menedemus & utrum scamna & alia ritè disposita essent, nec ne juxtà æstimabat, ἀδιάφορος ἦν.

Συνοικοδομοῦντες] Rectus pro gignendi casu absoluto. 131

Λιβανωτὸν τιθεὶς] Foculo impositurus aliquot thuris grana, more magistratuum, qui curiam ingressi, antequam negotii quicquam attingerent, deos precabantur & igne thus adolebant, vide Aristophanem in Vesp.

Περιεσταμένου] Iterùm stylus Laërtii ἰδιωτικὸς est, ad Solœcistam Luciani accedit; ubi quidam eadem phrasi usus, à Socrate Mopsuestanus audit: θαυμαστὸν εἰ εἷς ὢν περιέστης τὸν ἕνα, *mirum si tu unus unum circumsliteris*.

Ἀγαμεμνόνειον] Hominem Agamemnonis animum spiritusque habentem. Agamemnonem Homerus nobis sistit ut imperandi cupidum, quique semper in ore ferebat: οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη &c. Ad staturam Agamemnonis non potuit respicere Crates, quia Menedemus τὸ μέγεθος σύμμετρος ἦν, non autem procerus ad Agamemnonem, qui ἠΰτε βοῦς ἀγέληφι μέγα ἔξοχος ἔπλετο πάντων, *ut taurus inter armenta super omnes eminebat*. Ex hoc simili suprà per parœdiam dixerat Menedemum Ταῦρον Ἐρέτρην *Taurum Eretricum*, non alia de causa, quàm quod Taurus etiam sit ζῶον βασιλικὸν, & dux armenti, quemadmodum Menedemus rei Eretriensium publicæ præerat. προὔστη τῆς πολιτείας, id quod in philosopho reprehendebat Crates.

Φιλυπόδοχος] Miror quid viderint viri eruditi, ut hîc tricas nectant, quid enim rationi minùs consentaneum fecit Menedemus, si ad loci insalubritatem vel evitandam vel minuendam frequentiùs inter amicos hospitesque in conviviis exhilaravit animum, cujus fultura corpus quoque sustinetur? Ipsi enim sensus suavissimo illo vitæ coagulo, colloquiis, inquam, convictuque amicorum subinde interpolati, occupatique minus admittunt morbi injurias, & si vel maximè admiserint, majore quasi vi repugnant, citiusque dispellunt quicquid malignitatis obrepserit. Hanc Menedemi diætam salutarem non ita pridem experti sunt, qui morbis in Germania inferiore ingravescentibus φιλυπόδοχοι fuerunt, & læti inter lætos sine vituperio egerunt. Ne dicam ex Proverb. XIV. 30. חיי בשרים לב מרפא ubi *cor sanans* est cor lætum & hilare שירפא הגוף בשמחתו. 133

Ἐν τῷ συνθέσθαι] Ad consentiendum subscribendumque sententiæ difficulter poterat adigi. Nam ne hoc faceret, in omnia se vertebat, & nihil non excogitabat argutiarum, ἐν τῷ σ. Atticè pro εἰς τό. 134

Τὰ διαλεκτικὰ] Opponitur δόγμασι ἡ παιδιὰ Διαλεκτική. Nam placita Platonis re seria amplectebatur, interim tamen ludebat more Dialecticorum, id est, Ἐριστικῶν, idque sequentia declarant. 135

Οἱ σωματοποιήσαντες αὐτοὺς] Patroni, qui suppeditabant sumptus philosophantibus. σωματοποιεῖν, propriè est in pulvere gymnastico se exercere ita ut corpus inde colorem, succum, torosque contrahat. Multi enim, qui corpus facere, Græcè σωματοποιεῖν, 138

volebant, eo tantum fine in disciplinam pædotribis sese dabant, ut *εὐεξίαν σώματος*, meliorem corporis habitum sibi acquirerent. E palæstra deinde hoc cum aliis multis vocabulum ad rem literariam transiit, ibique *οἱ σωματοποιήσαντες* sunt, quos dixi ante. Ex eodem fonte defluxit, in vita Socratis *ἐπήλειψαν αὐτῷ*, contra illum pecunia *instruxerunt*, *incitarunt*. Vide Xenocratis vitam *ἐφ' οἷον ἵππον οἷον ὄνον ἀλείφω*.

139 *Βραδέως*] *Βαθέως ἦν τῆς ἡμέρας*. *Cum jam dies multa esset*, *δείλης* à *meridie*, cum jam melior pars acta diei est. sic *ὄρθρου βαθέως*, *benè manè* apud S. Lucam 28. ubi Pricæus. Sic legimus *νυκτὸς βαθείας*, *ἑσπέρας βαθείας*.

141 *Διαβλέπειν*] *Interpr. designare*. Exemplum hujus significationis ab Interp. allatum vellem. legerem ex seq. *διέβαλεν*, sequitur enim *διαβάλλοντος Ἀριστοδήμου*.

143 *Πρόβουλον*] A consiliis fuit Eretriensibus quinam sint *πρόβουλοι* videre est ex republica Atheniensium. in seq. lego cum edit. Steph. *ἀπὸ τῶν τυράννων, ἐπαγόμενον Δημήτριον*, tantum abest ut prodere patriam voluerit, Antigono, ut potius eam auxilio Demetrii à tyrannis liberandam decreverit.

144 *Φιλόσοφος μέντοι τοιοῦτος*] *Philosophus equidem talis tantusque es, pessimus nihilo tamen minùs virorum, qui sunt & fuerunt omnium*. Concedit Persæum esse bonum philosophum, sed bonum virum esse negat.

AD LIBRUM III.

1 ΠΛάτωνος περιδείπνῳ] Dialogus fuit de morte Platonis, titulusque sumptus ab eo quod Plato *ἐν δείπνῳ* obierit, idque *δεῖπνον* ei *περίδειπνον*, *vel cœna emortualis* fuerit. Sic Timon scripsit *περίδειπνον Ἀρκεσιλάου*, infrà in vita Timonis.

Θαργηλιῶνος ἑβδόμῃ] Subintelligitur, *φθίνοντος* die 27. Thargelionis. Diana pridie nata, ut patet ex Vita Socratis. Latona enim primo peperit Dianam, illaque obstetrice Apollinem. Apollodorus libro primo.

3 *Ἀμεινίου*] *Ἀμεινίας* & *Ἀμείνων* unum idemque nomen sub gemina *κλίσει*, ut *Γλαῦκος* & *Γλαύκων*, *Ἀριστίων*, *Ἀρίστιος*, *Ἀριστίας*, &c.

5 *Μεθ' ἡμέραν*] *Interdiu*, noctu somnium hoc viderat & luce orta statim ei traditus est Plato, *ὄναρ ὕπαρ*. Vide Suidam in *μεθ' ἡμέραν*.

Πρὸ τοῦ Ὀλυμπιακοῦ θ.] Antequam in theatrum Olympiæ prodiret vel, ut alii volunt, Athenis.

6 *Ἡρακλειτείῳ*] Antea jam dixerat; *ἐφιλοσόφει* &c. *καθ' Ἡράκλειτον*. *Sequebatur philosophiam Heracliti*. Interpr. male annectit *καθ' Ἡράκλειτον* proxime præcedentibus, quasi non alias sæpe legerit *Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς*. Amorem Heracliti ejusque doctrinæ haud obscure præ se fert Plato in Phædone ubi sub persona Socratis dicit, *τοὺς αἰτιολόγους λόγους* qui profitentur putare se sapere & solos animadvertisse, *ὅτι οὔτε τῶν πραγμάτων οὐδενὸς οὐδὲν ὑγιὲς, οὐδὲ βέβαιον, οὔτε τῶν λόγων ἀλλὰ πάντα τὰ ὄντα ἀτεχνῶς, ὥσπερ ἐν Εὐρίπῳ ἄνω καὶ κάτω στρέφεται, καὶ χρόνον οὐδένα ἐν οὐδενὶ μένει*. Et alibi ibidem: *θαυμαστῶς ὡς ἐπεθύμησα ταύτης σοφίας, ἣν δὴ καλοῦσι περὶ φύσεως ἱστορίαν. ὑπερήφανος γάρ μοι ἐδόκει εἶναι, εἰδέναι τὰς αἰτίας ἑκάστου*. & in Cratylo. *Λέγει που Ἡράκλειτος, ὅτι πάντα χωρεῖ, καὶ οὐδὲν μένει, καὶ ποταμοῦ ῥοῇ ἀπεικάζων τὰ ὄντα, λέγει, ὡς δὶς εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἂν ἐμβαίης*. Et alibi sæpius, imprimis in Theæteto ubi Heraclidem cum Melisso & Parmenide committit.

Τέττιξι ἰσογράφος] Alludit ad ea quæ de cicadis 7
musinatur Socrates sub platano ad Ilissum, in Phædro.

Μίξιν τε ἐποιήσατο] Hæc mixtura cùm styli inu- 8
sitata obscuritate conjuncta effecit, ut Platonici in tot sectas deinde scissi sint. Quidam enim arripiebant, & tuebantur Socraticam *εἰρωνείαν*, alii Heracliti flumine abrepti, nihil scire se clamabant, alii aliud ex Platone decerpebant. Vid. Numenius apud Eusebium lib. XIV. cap. 5. Præp. Evang.

Ἀλλ' ἀεὶ, &c.] Versus Epicharmi digni sunt qui 10
accurate excutiantur, cùm contra Ethnicorum Deos omnes efficacissime pronuntient sententiam. Loquuntur autem in illis duarum opinionum sectatores, alter pugnabat pro Diis Gentilium, quos vulgus oculis usurpabat, manibusque tractabat, elementis puta, Sole, & aliis mundi partibus: huic occurrit alter, negatque Deos esse, quia non semper fuerunt, cum tamen *ἀεί τοι θεοὶ παρῆσαν* nec unquam esse desierint. Regerit iterum idolorum *πρόμαχος*, se libenter admittere, Deos semper esse, & hoc ipsum illis, quos colit, plane pleneque competere. *τάδε δ'*, inquit, *πάρεσθ' ὅμοιον, διὰ δὲ* (lege *διάτε*) *τῶν αὐτῶν ἀεὶ*, *hæc* (universa inquit *δεικτικῶς*) *semper sunt similia & per eadem semper*. Neque enim verba ista accipere velim de æternis, quia illa non sunt *ὅμοια* sed *τὰ ὄντως ὄντα*, quæ non habent aliquod prius, cui sint similia. *τὸ ὅμοιον* autem necesse est posterius deteriorisque conditionis esse respectu ejus, à quo tanquam exemplari mutuo accepit sui similitudinem. Accedit auctoritas Platonis, qui in Timæo cùm locutus esset, quid & quale sit *τὸ νοητὸν*, Epicharmi pæne verbo deinceps utitur in describendo *αἰσθητῷ*, *τὸ δὲ ὁμώνυμον*, inquit, *ὅμοιόν τε ἐκείνῳ δεύτερον, αἰσθητὸν, γεννητὸν, πεφορημένον ἀεὶ, γιγνόμενον ἔν τινι τόπῳ, καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀπολλύμενον*, &c. Hic disertè *τὸ αἰσθητὸν* dicit *ὅμοιον ἐκείνῳ* (*νοητῷ*.) Ergo & apud Epicharmum *τάδε*, &c. *ὅμοιον* intelligenda sunt de hoc universo ejusque potioribus partibus, quæ semper sibi similes sunt, & per eadem volvuntur, eunt, & redeunt, ut Sol, Luna, anni tempestates, aër, aqua, &c. Ista pro Diis agnoscenda ait *πολύθεος*, *ὅτι ἀεί τε τοι παρῆσαν καὶ ὑπέλιπον οὐ πώποτε*. *quia semper erant & nunquam desierunt*. Refutat *πολύθεον* alter ex eo, quod Chaos secundum ipsorum *πολυθέων* principia ante omnes Deos extiterit: ex quo conficitur, omnia illa, quæ ante deos salutabat, chao primas concedere, idque amplius ex re ipsa perabsurdum esse demonstrat dicens.

Πῶς δὲ κ᾽; ἀμήχανόν γε ἀπό τινος μηδὲν, ὅ, ττι πρῶτον μόλοι.

quomodo vero? imo non potest fieri ut quod primum est, ex aliquo sit. dixisti, inquit, hoc universum sui semper simile esse, & tamen per tua ipsius principia admittere cogeris, chaos præcessisse Deos, eosque ex Chao genitos esse; quomodo hæc inter se conveniunt? nonne hæc adversis frontibus concurrunt? Si Dii Tui vere Dii sunt, non habent aliquid prius ex quo sint. quid igitur faciet Chaos? quo pacto illud *πρῶτον θεῶν*? quod ipsa verba attinet, *ἀμήχανόν γε* intelligendum adverbialiter pro *ἀμηχάνως*, deinde geminatur negativa in *μηδὲν* pro *τὶ aliquid. ἀμηχάνως μηδὲν μόλοι*, ut *οὐδεὶς ἀνήκοος*. at constat ex Græca lingua, quòd in concursu negativarum oratio aliquid affirmet. Ergo versum hunc *κατὰ ῥητὸν* ita verterem.

Quomodo verò? *Impossibile est ab aliquo veniat id quod primum est.*

Quæ cum ita sint, *οὐκ ἄρ᾽, non sane*, inquit, quod Deus est, aut primum venit, aut sane secundum. Nam in æternis non est ratione originis primum; multo minus secundum. Si vero scire vis ubi numeri isti locum habeant, illa considera, de quibus jam loquimur, sensui scilicet obnoxia de quibus jam audi plura. Pone numerum imparem aut si placet, parem, eique adde calculum vel appositum deme; num tibi etiamnum videtur idem esse numerus? Nequaquam idem in mensura procedit, quæ modo crescit modo decrescit, & ita mutatur. Nec aliter se res habet cum homine, nunquam idem est, semperque constans in sua mutatione est, *λαβεῖν τὴν ὑπάρχουσαν* est contrarium *τῷ ποτιθέμεν. μέτρον παχὺ* est, *solida mensura*, cui si addatur aliud solidum, vel abscindatur aliquid, eadem non amplius est quæ antea fuit. Hinc patet, Epicharmum negare, Deos aut primo aut secundo factos esse, & qui ita de eo sentiant, non distinguere *τὸ ἀεὶ ὂν καὶ κατὰ τ᾽ αὐτὰ ἔχον*, ab iis quæ mutationibus variis, loci, temporis, habitus, &c. obnoxia in horas à se ipsis abeunt. Vide Plutarchum apud Eusebium lib. XIV. cap. 16. Præpar. ubi itidem negat, in Deo *οὔτε τὸ πρῶτον εἶναι δέχεσθαι οὔτε τὸ δεύτερον*.

17 *Παρακήγυυσιν*] *Observat* unde *παράπηγμα καθολικὸν observatio universalis*. Sextus Empiricus pag. 44. sequentia Epich. ita legerem cum Stephani editione

καὶ λαβών τις αὐτὰ περιδύσας τὸ μ. α. ν. ε.

divinat enim poëta fore, ut aliquis ejus verba metro, quo ligata sunt absolvat, vesteque dictionis prosæ induat & purpuræ flore variet, & ita ipse victu difficilis alios sine negotio superet. Lectio vulgata *περιδήσας* se ipsam destruit. quomodo enim possit metrum dari vel indui verbis, quæ jam ante ab ipso id habent Epicharmo. nec de alio metri genere accipi possunt verba, *ὡς κεῖνται*. primum versum legerem,

Ὥστε ἐγὼ δοκέω, δοκέων γὰρ σαφίσαιμι, τοῦθ᾽, ὅτι.

Adeoque ego puto, dicam enim quid putem, hoc, quod.

19 *Τηρούμενον*] *Carcere detentum*, *τήρησις custodia. τηρεῖσθαι in custodia esse.* Thucyd. in fine 7. *ἀσφαλεστάτη τήρησις carcer munitissimus.* nec in N. T. infrequens est.

Ἀννίκερις] Qui Platonem redemit & Philosophus 20
deinde sectæ Cyrenaicæ evasit. nec Chronologia exigit, ut duos Anniccrides statuamus. Quo enim fundamento negabimus eum *μακρόβιον* fuisse? quamvis non necesse sit, ut vitam ejus justo longiorem credamus. Si enim Menedemum, Platonis auditorem, usque ad Paræbatæ tempora pervixisse haud difficulter admittimus, nec duos facimus Menedemos, tametsi in vita ejus legamus, ipsum inter alios etiam Paræbatem Cyrenæum despexisse, quid quæso causæ subest, cur non idem servemus judicium in Anniceride? Vixit quidem Anniceris Platonis tempore, sed an ætate æqualis? non puto. Fuit quidem Paræbatæ discipulus, sed ita ut potuerit esse magister Theodori Athei, ut Laërtius in Vita Aristippi. Nec quod Aristides ait, Anniceridem hoc solo inclaruisse, quod Platonem redemerat, facit, ut à Laërtio discedam. Plus enim nominis adeptus est hoc facto apud omnes homines, quam sua philosophia apud paucos, latiusque se diffudit cum Platonis gloria *εὔκαιρος* illa Liberalitas, quàm eruditio. adde quod Aristides loquatur de illo nondum philosopho. Hanc sententiam nemini obtrudo, fruatur quisque suo judicio in re non magni momenti.

Δῆμον] Causas evitati *πολιτισμοῦ* ipse dat lib. VI. 23
Polit. *καὶ τούτων δὴ τῶν ὀλίγων*, inquit, *οἱ γενόμενοι καὶ γευσάμενοι, ὡς ἡδὺ καὶ μακάριον τὸ κτῆμα* (*φιλοσοφία*) *καὶ τῶν πολλῶν αὖ ἱκανῶς ἰδόντες τὴν μανίαν, καὶ ὅτι οὐδεὶς οὐδὲν ὑγιὲς* (*ὡς ἔπος εἰπεῖν*) *περὶ τὰ τῶν πόλεων πράττει, οὐδ᾽ ἔστι ξύμμαχος, μεθ᾽ ὅτου τὶς ἰὼν ἐπὶ τὴν τῶν δικαίων βοήθειαν σώζοιτ᾽ ἄν*, &c. *Ex his pauci gustant & gustarunt, quam suave & beatum bonum sit Philosophia: & contra insaniam multorum satis perspectam exploratamque habent, & neminem in administranda re civitatis publica sobrium sanumque vident, nec aliquis occurrit socius quicum junctis viribus eant ad justitiam tuendam & ipsi tecto latere discedat. sed quasi homo aliquis, qui in feras incidit, nec cum illis facere velit injustè, nec unus multis efferatis reprimendis par sit, antequam urbi & amicis utilem dederint operam, in tanta turba nemine curante pereunt, nec sibi nec aliis vixerunt umquam. Hæc qui considerat, quieti studet suasque sibi res curandas existimat, & quasi multo pulvere, marique vento fluctuante muro succedit, & inde à littore prospicit alios injustitia se ingurgitantes, ipse contentus vixisse ita, ut ab omni impio injustoque facinore purus & bona spe plenus ex hac vita discedat.* Hæc Plato. Locum dedi integrum, quia explicat egregiè, quæ Laërtius tribus verbis innuit.

Ἴσον ἔχειν] Nolle eos *ἰσονομίαν* inter cives *Megalopolitanos*. Nam *μεγαλήπολις* est urbs Arcadiæ, tempore Epaminondæ exstructa. Vide Strab. & Pausan.

Λόγον παρήνεγκεν] Adhibuit quæstionibus *τὴν πλατύτητα τῆς ἑρμηνείας*, cum antea steriles essent hæ interrogationes, & verbum verbo responderet dialecticorum more.

31 Πρωτοπλόου] Navis proprie dicitur πρωτόπλοος, quæ primum experta est aquam, & primum tollit vectorem. Simili Metaphora Arist. in Equit. triremes nondum in mare demissas, παρθένους, vetustas & sæpius ἐνεργούς, dixit γεραιτέρας. Huc pertinet illa, quæ dixit se non tollere vectorem nisi plena navi. ἄπλοος est jam veterana, & post mille pericula maris subducta. πρωτόπλοος dici possit etiam ἀθαλάττωτος, quamvis hoc vocabulum tam recentioribus quàm vetustis commune videatur. vide Hesychium hac voce τὴν Ἀργὼ πρωτόπλουν τὸ σκάφος διὰ τῆς ἱστορίας παρειλήφαμεν. Sextus pag. 314.

35 Καὶ πυθόμενος] Et cum percontaretur (Plato Antisthenem) τί μέλλει ἀναγινώσκειν, *quid recitaturus esset?* Respondit, *se edicturum quod contradicere non sit*: cum negaret id Plato: *quomodo ergo tu ipse de iisdem scribis?* inquit Antisthenes. Platone regerente *sententiam se suam mutare*, scripsit in eum dialogum *Sathon inscriptum*. Satho autem ὑποκοριστικὸν est, quo pueris nutriculæ blandiuntur. Ergo inscriptio denotat, Platonem esse pueri instar levi sententia, & aliud ex alio dogma amplecti. Sic apud Aristophanem in Pace puerum quis appellat: ὦ πόσθων, quod nomen æque ac Σάθων à parte, qua sexus censetur masculus, ὑποκοριστικῶς descendit, ut Scholia Græca notant.

41 Κηφισιᾶσιν] Ita loqui amant Attici: γῆς πλέθρα Ἐρχιᾶσιν. Plat. in Alcibiad. α.

53 Ἐπαγωγή] Verbis Platonicis constat hæc descriptio variisque utitur nominibus πρὸς τὸ μὴ εὐσύνοπτον εἶναι, &c. quæ inf. Segm. 63. exstant. Simpliciùs dixeris ἐπαγωγὴν εἶναι λόγον ἀπὸ ὁμοίου ἐπὶ τὸ ὅμοιον. Si his simplicioribus verbis illigetur descriptio, facile patebit, quo laborent vitio quæ sequuntur deducta ex fonte non liquido, sed inquinato. Quid enim? num inductionis nomen meretur, quod simile à simili colligit, imo id in Logicâ *exemplum* est, & facile quadam dissimilitudine eluditur, nec vim probandi, sed illustrandi habet, nisi aliæ intervenerint περιστάσεις. Sed videtur inductio, eodem quo exemplum numero censuque, esse apud Platonem.

54 Ὁ δὲ τὸ καθόλου] Hæc & quæ sequuntur verba Suidæ sunt restituenda in voce ἐπαγωγή, ubi hunc locum habet κατὰ ῥητόν.

55 Περὶ αὐτοῦ τοῦ δικαίου] Suidas loco citato addit ἁπλῶς, non malè.

Διὰ τῶν ἐπὶ μέρους] Suidas legit: διὰ τοῦ ἐπὶ μέρους. Paulo post, pro ἔκ τινων ὄντων ἐπὶ μέρους legit Suidas: ἐκ τινῶν τῶν ἐπὶ μέρους. οἷον in Suida male desideratur ante ὅτι τὸ καθεύδειν, &c.

64 Διαφέρουσιν] Suidas in εἴδεα legit διαφόροις eodem sensu.

Ἰδέαν] Suidas legit εἰδέαν & post αἴτιον statim subjungit καὶ οὔτε κινούμενον, &c. cætera omnia fere in Etymologico extant è Suida transcripta. Quod exemplum attinet è Phædone Platonis petitum, illud malè caret negativo οὐ. Ita enim Plato, οὐ φαῦλον πρᾶγμα ἔφη, ὦ Κέβης, ζητεῖς. πρὸς τὸ οὕτω τυχὸν, quod Porti ibi lectio habet, significat, *pro re nata* vel, *si ita ferat materia sermonis*.

65 Κατὰ προηγούμενον] Id dicitur κατὰ προηγούμενον, quod non obiter, sed cum cura & solidioribus argumentis probatur, excutiturque in primis, quia in eo rei vertitur cardo: quod verò ἐν εἰκόνος μέρει tamquam imago adhibetur, illustrat magis quàm probat, & causæ reique propositæ articulum non attingit, nisi primoribus, ut ajunt, digitis, & τῷ προηγουμένῳ, colorem superaddit.

Διπλῆ] Elliptica locutio, integra esset, ἑστία διπλῆ, Sextus libro I. Hypotyposeon cap. 19. ἑστία autem est trigonus erectus in pyramidem, Vestæque sacer, quia ignis præ se fert formam in acumen supernè desinentem. Unde & Plato in Timæo τρίγωνον πυρὸς ἀρχὴν, καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων, ὑποτίθεται. Tale τρίγωνον repræsentat διπλῆ. etsi enim ex recto fiat obliquum, basique careat, ἑστίας tamen nomen sibi retinuit, ac si perfectum esset trigonum. Vide figuram apud Aristophanem multis in locis, imprimis pag. 107. in Nubib. Edit. Basil. cui si addatur basis, habebimus σχῆμα τοῦ προμήκους καὶ λοξοῦ τριγώνου.

Δύο ἀρχὰς] Alii tres agnoscunt ἀρχάς. Sed hoc ἐναντιοφανὲς facilè intelligitur. Laërtius enim quando duo agnoscit principia apud Platonem, loquitur de principiis ἐξ ὧν καὶ ὑφ᾽ ὧν, *ex & à quibus est res πρώτως καὶ ἡγουμένως*. Ita secundum Platonem tantum duo erunt prima principia, à quibus omne est, quicquid est. Nempe Deus & materia. Ab his principiis multum differunt ideæ, ut quæ tantum respectu rerum conditarum sunt ἀρχὴ παραδειγματική. Nam Deus ideas intuens, quas in se ipso ante produxerat, ad illarum παράδειγμα & exemplar res formavit, & idea est τῶν πρός τι, in Deo existens typus, & νόημα ipsius æternum & immutabile, secundum quod res omnes factæ sunt. Nam, secundùm Platonem, omnia producta fuerunt, vel ἔκ τινος (ὕλης) vel ὑπό τινος (θεοῦ) vel πρός τι (ideam) Laërtius ex his duas præcipuas recenset missâ instrumentali: alii instrumentalem addunt duobus recensitis, faciuntque tria principia. Utraque pars non malè. Ceterùm, quod addit Auctor, Deum etiam à Platone dici νοῦν & αἴτιον, illud tacitè subjicit ideam. Nam Deus, secundùm Platonem, est νοῦς seipsum intelligens, & ita producens ideam. Illa enim nihil aliud in σχέσει adversus Deum esse dicitur, quàm ejus νόησις. Idem νοῦς quia bonus est, αἴτιον est alterius νοῦ, mentis mundi & totius universi, quæ à prima mente producta, substentata & informata, se per omnia diffundit, omnia animat, dispensatque, & ita Deus est αἴτιον πάντων. Ceteroquin non negat Laërtius ideas esse αἰτίας τινὰς & ἀρχὰς τοῦ τοιαῦτα εἶναι τὰ φύσει διεστῶτα, οἷάπερ ἐστὶν αὐτά. Notandum quod dicat αἰτίας τινάς, non αἰτίας simpliciter, ut innuat, ideas esse tantùm ἀρχὰς παραδειγματικάς. 69

Εὐπαραίτητα] Sapientem inquit patriæ leges daturum *pro viribus*, nisi viderit populum ita intense summis dissidiis collidi, ut causam idoneam habeat se subducendi à Reipublicæ administratione. Nisi quis malit pro διαφορᾷ legere διαφθορᾷ, nam suprà dictum, Platonem se abstinuisse à gerenda republica, ob corruptos populi mores, αἴτιον δὲ, inquit, τὸ 78

ἤδη

τὸν δῆμον ἄλλοις πολιτεύμασιν ἐνειθίσθαι. ἀλλὰ πολιτεύματα, quid sunt aliud quàm instituta prava, moresque alieni ab honestate & perditi?

93 Ἄτοπον μηδὲν] Ita & Lucæ cap. 23. οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε. οὐδὲν ἄτοπον est, *nihil flagitiosum*, uti ἀτόπημα, in Glossis est, *flagitium*, *facinus*, ἄτοπος vel ἀτοπηματοποιὸς, *facinorosus flagitiosus*.

96 Αἱ ὧραι] Quatuor anni tempestates.

AD LIBRUM IV.

1 Ὑφ' ἡδονῆς] Philostratus lib. I. de V. A. & ex eo Suidas in Αἰσχίνης ὁ Λυσανίου, iter in Macedoniam avaritiæ imputant, καὶ ἵνα μὴ πλείους, διαβάλλω, Σπεύσιππον τὸν Ἀθηναῖον οὕτω τι ἐρασιχρήματον γενέσθαι φασὶν, ὡς ἐπὶ τὸν Κασσάνδρου γάμον ἐς Μακεδόνας κωμάσαι, καὶ ποιήματα ψυχρὰ ξυνθέντα, δημοσίᾳ ταῦθ' ὑπὲρ χρημάτων ᾆσαι.

5 Σπεύσιππος ἕτερος] Suidas: Σπεύσιππος ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν ὁμοιοτήτων (malim ὁμοίων) φησὶν οὕτως. κηνίον, ἐμπὶς, κώνωψ, in voce κηνίον.

6 Προυνίκους] Ita & Suidas legit in προύνικος. & dicit significare, δρομαῖον, γοργὸν, *circumlatorem*, *scurram*. Hesychius in σκίραφος innuit & aleatores προυνίκους dictos, & in Σκίταλοι habet προυνικίαν νυκτερινὴν, *nocturnam impudicitiam*. Videtur notari hac voce fex hominum, vitiis nullâ virtute redempta.

8 Τοῖς κατασχοῦσι παρὰ Διονυσίῳ] Levi emendatione sanari potest hic locus. Mendum verò non quæsiverim in κατασχοῦσι, sed in Διονυσίῳ. legendum enim Διονυσίου. οἱ κατασχόντες παρὰ Διονυσίου sunt illi, qui nave appulerant in Piræum missi à Dionysio, ut Athenis in festo Bacchi, suo nomine, certamini πολυποσίας præmium proponerent coronam auream, quasi munerarii. Notum enim quòd Reges & Principes sæpiùs Atheniensibus magnifica & splendida miserint munera, suoque sumptu solennia sacrorum ludorumque celebranda curaverint. Imprimis verò Dionysius senior studebat Atheniensium sibi conciliare favorem, misitque Athenas ad χοῶν festum pretiosum brabeum, coronam scilicet auream, cùm aliàs præmium victoriæ esset στέφανος φύλλινος & οἴνου ἀσκός. Illo Dionysii brabeo donatus est Xenocrates τοῖς κατασχοῦσι παρὰ Διονυσίου, *ab iis qui à Dionysio venerant*, *Athenasque appulerant*. vide Suidam in κατέσχον, & Thomam in προσέσχον. Et infrà l. VI. seg. 26. Sic non opus erit, ut festum χοῶν in aula Dionysii quoque celebratum, sine literata autoritate, asseramus. Neque frustrà fuit Dionysius; siquidem hac liberalitate adeò cepit Athenienses, ut paulo post ipsis Lenæis inter Tragœdos certans victor pronuntiatus fuerit. Præterea si Timæus apud Athenæum libro X. cap. 10. inspiciatur, ex ipsis statim verbis elucebit Dionysium dicto festo Athlothetam fuisse. ἆθλον, inquit, ἔθηκε, *præmium proposuit*, nimirum per κατασχόντας παρ' αὐτοῦ, *eos qui ab ipso missi appulerant*. Xenocrates etiam victor Hermæ illi, cui solebat Athenis frequenter imponere coronas ex floribus contextas, illi inquam coronam auream pro more suo ἀδιαφόρως imposuit. Ἑρμῆς ἱδρύμενος ἐπὶ τῆς αὐλῆς, quod reddit Dalecampius: *Mercurius ante palatium erectus*, quia & ipse credidit de Dionysii palatio sermonem esse. Malim *vestibulum domus* more Attico, unde αὔλειος θύρα. Proinde & Ælianus suam sibi habeat lectionem, ἐν Διονύσου scilicet ἱερῷ, puto intelligi Dionysii templum in Λίμναις. Aristophanes in Ranis, Διόνυσον ἐν λίμναισιν ἰαχήσαμεν,

Ἡνίχ' ὁ κραιπαλόκωμος
Τοῖς ἱεροῖσι χύτροισιν
Χωρεῖ κατ' ἐμὸν τέμενος λαῶν ὄχλος

Chytri autem postridie χοῶν erant, & si tum pompa ducebatur ad *Dionysii in Limnis*, multò magis ipso χοῶν die πολυποσίας præmium corona aurea in eodem templo προὔκειτο. Hæc paulò longior nota, quæ in Ælianum non licuit dicere, utcumque supplebit. Adde, quod Xenocrates semper affixus Academiæ, uno tantùm die in astu venerit, nimirum Διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς. Plutarchus de Fug.

Ὦ Κίρκη] Ulyssis verba apud Homerum Odyss. κ. 9
Ceterùm, eandem παρῳδίαν ascribit Demadi Sextus Empiricus adversus Mathematicos capite 13. cùm scilicet inter captivos Athenienses esset, quos in pugna ad Cheronæum ceperat Philippus, & ad epulas invitaretur.

Ἀφαιρέσει τις] Idiotismus in τὶς quod usurpatur 11
de persona loquentis, ut ἀφαιρέσει τις, pro ἀφαιρῶ, *capite te truncabo*. Apud Epictetum nihil frequentius hoc idiotismo, ut libro II. cap. 17. ἃ θέλει τινὶ μὴ προχωρεῖν. *hæc alicui* (id est, mihi) *non volunt succedere*, & capite 18. ὄφελον τὶς μετὰ ταύτης ἐκοιμήθη; *utinam aliquis apud illam dormiret!* pro utinam ego &c.

Μετοίκιον ἀδυνατοῦντα] Suidas in μέτοικοι legit ἀ- 14
ποτονοῦντα, clara vestigia rectæ lectionis: ἀτονοῦντα enim legendum; etsi Portus ἀποτονοῦντα idem valere dicit quod ἀσθενοῦντα καὶ ἀδυναμοῦντα, sed probat nullus, quod dicit. Gl. ἀτονῶ, *lasso*, *deficio*, ἀτονία, *defectus*. Ante Demetrium Phalereum Lycurgus Rhetor liberali manu asseruit Xenocratem, cùm jam abstraheretur à publicano ad μετοίκιον. vide Plutarchum in vitis decem Rhetorum, ubi fœdum est mendum, in μόγις, rudera enim ibi sunt τοῦ, μοὶ προπηλακιζομένῳ, uti ex Photio patet.

Ἴδιον δὲ] Est autem hæc res planè naturæ consen- 15
tanea, ut poëtæ benè etiam versentur in oratione prosa. Sed prosæ scriptores, historici, philosophi, &c. infeliciter attingant ligatam, invitaque Minerva versus faciant. Nam ligata naturæ, prosa artis opus est.

Καὶ δίκην] Quis non videat legendum κατὰ δίκην. 17
Fugit enim Polemon Athenis, κατὰ δίκην (id est, ἐκ δίκης) ob causam malæ tractationis, quam ei impingebat uxor. Sic dicimus, κατ' ὀργὴν, *ex ira*, κατ' ἀνάγκην, κατ' ἴσον, κατὰ τὸ ἔθος, *ex more*.

Δώριός τις οἰκονομία] Suidas in δώριος, τις omittit. 19
τὸ σεμνὸν habuit Harmonia Dorica.

21 Ἠίετο] ivit, ab ἴω vado. unde ἄϊρητος, εἶτα. Attice ἤιτα, ex quo iterum Attice ᾔειτο, ut ἐπεπήγετο. Paulò post στρατά δόγματα, ut στρατιαὶ φρένες. Innuit Academicos in varia abiisse dogmata, dum alius aliter accipit Platonis mentem.

22 Σεμνυνόμενον] *Se jactantem.* Suidas h. v.

Συσσίτιον] *Mensa communis* erat apud Crantorem, sed habitabat cum Polemone apud Lysiclem.

24 Συγχολάζων] *Commilito Polemonis.* συγχολαστὰς οὐκ ἐρεῖς, ἀλλὰ συμφοιτητάς. Thomas. Vide vitam Arcesilai. Interpr. *Scholam obtinuit*; quod non cadit in discipulum. συστῆναι est συσταθῆναι. Voluit à suo amatore Polemoni commendari, non veritus ejus Zelotypiam. φησὶν αὐτὸν Πλάτωνι συστῆναι in Vita Aristotelis, & ἀνέστη.

26 Ἐν δοιῇ μοι θυμός] Antagoræ versus ita accipio.

Dubitat mihi animus, quod tibi sit genus inclytum.
Utrum te Amorem dicam primum Deorum immortalium,
Quos olim filios Erebus & Regina
Terra genuit sub pelago lati Oceani?
An verò Amorem Veneris filium sagacem? vel te terræ
Aut ventorum naturam intelligentem mala eloqui
Hominum aut bona, ideoque corpus tibi esse geminæ naturæ.

Dixit Antagoras dubitare se utrum Cratetem habeat pro amore, illo Deorum antiquissimo, an verò pro Veneris filio, Amore recentiore. Imò, inquit, corpus tuum διφυὸν, lege διφυὲς, est, & aliquid cœlestis, aliquid vulgaris Amoris habet, ut terræ ventorumque naturam calleres, hominibusque vitia sua exponeres, & virtutes docendo instillares, in sexto versu legerem φρονέοντα λαλῆσαι.

27 Ἀπελέκητον] Rudem & impolitam dicit Tragœdorum vocem, & φλοιοῦ μεστήν; id est, asperam, & per trochleas quasi attractam, quia Tragœdi Herculem truculentum vel Ajacem iratum Græcis & alias id genus personas repræsentaturi omni contentione laterum clamabant, & vox ipsa quasi antro emissa & minus clara, in sonum gravem, durum & confragosum erumpebat. Obiter corrigendus Suidas in φλοιός. εἶχε, inquit, Κράντωρ, &c. legerem εἶπε K. dixit Crantor vocem Tragœdorum &c. σκίφης μεστὸν εἶναι, quod videtur significare, μικρολογίας & minutiarum plenum esse. à σκνιφὸς, formato nomine σκνίφη & extrito ν. Verbum σκίφη Euripidem potuit tangere, ejus enim versus μικροπρεπείας μεστοὺς εἶναι καὶ στωμυλήτρας, in Ranis docuit Comicus. Cætera illum nihilominus admiratus.

Θεοφράστου θέσεις] Athenæus libro x. Theophrasti theses recenset inter delicias Atticas. ὀστρέῳ γράφεσθαι est non sepiæ atramento, sed conchylii sanguine purpureoque colore scribi. Græci dicunt ὄστρεον & ὄστρεα, inquit Servius P. D. in I. Georg. possumus & simpliciter, *ostro scribi. ostrum enim pro purpura, unde & tingitur*, inquit iterum Servius in libro I. Æneid. respicit Crantor ad miram rerum verborumque elegantiam, quæ in Theophrasti thesibus elucebat.

Περὶ πένθους] παραμυθούμενος ἐπὶ τῷ τῶν τέκνων τελευτῇ τὸν Ἱπποκλέα, Hippoclem consolans filiorum obitum lugentem, inquit Plutarchus in Παραμυθητικῷ ad Apollonium, ubi & ter illum laudat. μὴ γὰρ νοσοίμην, φησὶν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Κράντωρ. νοσήσασι δὲ παρείη τις αἴσθησις, *optamus quidem non ægrotare, inquit Crantor Academicus: si verò ægrotandum, velim me sensu aliquo affici*, id est, non velim esse instar ferri aut lapidis, qui nihil sentit, sed doloris ejusque remediorum gustum aliquem malim. vide Ciceronem libro III. Tusculanarum Quæstionum. Et iterùm, ταῦτα γὰρ πάντα &c. usque ad ἔχουσα ταχεῖν. nolui exscribero ῥῆσιν benè longam. Tertiò, τὸ γὰρ μὴ δι' αὑτὸν κακῶς πράττειν, ὁ μὲν Κράντωρ φησὶ, οὐ μικρὸν εἶναι κούφισμα πρὸς τὰς τύχας. *Non suâ culpâ malum sibi accersivisse. Crantor quidem ait multum levare infortunium.* Idem apud Sextum Empiricum, πάνυ χαρίεντι παραδείγματι ostendit bonorum discrimen. pag. 448.

Φωνῆς ἐμπλῆσαι] Gravia, magnifica & sonantia 31 verba, majoremque spiritum carmini de suo dare potest Pindarus: sequentia id innuunt, beatissima enim nominum verborumque sonantium copia efficit id quod dixi.

Ἐχαρακτήριζε] *Characterem stylumque Ionis expressit.* Ion Chius etiam Philosophus fuit, librosque reliquit de meteoris.

Χάσκοντος] Suidas in ἀπόρημα hæc verba accipit 32 malè de ipso Arcesilao. τεθεωρημένος, idem quod γνωστικὸς, peritusque Geometricæ θεωρίας.

Περὶ πάντων] Suidas malè περιπατῶν, ubi rectè Wolfius ex conjectura, rectius ex Laërtio περὶ πάντων.

Συνηγμένος] *Austerus.* Διαστατικὸς τῶν ὀνομάτων. 33 qui accuratè nomina à se invicem distinguit, instar Prodici. Possit & συνηγμένος de stylo accipi ita ut dicat illum fuisse in dicendo astrictum, & rotundum; in præcedentibus, pro τῶν χρέας lege ex Eusebio τὸ πάγχρεας.

Φυσικῶς] ἰδίως, ut suprà in vita Xenocratis ἰδίᾳ 36 δὲ pro φυσικὸν δὲ, in vita Cleitomachi τῇ ἰδίᾳ φωνῇ, *lingua vernacula, nativa.*

Προσπαίειν] *Non ingerere se intempestivè.* 39

Ἐπιστόλια παρακλητικά] Literas consolatorias. occubuerat enim in prælio Alcyoneus Antigoni filius. Ejus ἡμέραν, id est, natalem quotannis solenni convivio celebrabant Philosophi, ipso Antigono pecuniam mittente, quam impenderent. Ἀλκυόνεια festum dixere. Hesychius ἡμέρα, τὰ γενέθλια. paulò pòst legerem παραιτούμενος, infrà in Vita Lyconis vocat, τὴν ἐτήσιον ἡμέραν.

Τὸν πολιτισμὸν ἐκτοπίζων] *Celebritatem hominum devitans.*

Χαίρειν αὐτοῦ] Alia ejus dicta non minoris elegantiæ, habent Plutarchus in consolat. ad Apollon. & Athenæus lib. 5. & 10. ubi & meminit Aridici, forsan hic ille est, quem corruptè Laërtius Ἀρίδηλον vocat, pro Ἀρίδικον. 43

45 Ἄργος] Quid si ἄκατος? ut Parii insulani drachmas signaverint navi.

47 Εὔτιμος] Idem quod ἡδὺς φανείς, commodus. Sic Plato in Phaedro λόγος εὔτιμος, oratio auditu jucundior. ἀπολαῦσαι τύφου, est ita se jactare, ut auctoritatem plausumque imperres ab aliis, qui habitu philosophico verbisque magnificis adducti putabant, illum esse aliquem.

Μὴ θηράσῃ] Quod non cepisset prædam felis pullaria, venabatur ille sub philosophiæ velamento adolescentem, & cum non caperet quod cupiebat, illum ad philosophiam ineptum pronuntiavit, ut molliculum. τῶν νέων τοὺς μαλακοὺς, οὐχ ὅτι προτρέψαι ῥᾴδιον; οὐδὲ γὰρ τυρὸν ἀγκίστρῳ λαβεῖν, inquit Bionem imitatus Epictetus lib. 3. cap. 6.

52 Ὦ πέπον] παρῳδία. Homeri Iliad. 3.

Ὦ μάκαρ Ἀτρείδη, μοιρηγενὲς ὀλβιοδαῖμον

Et Iliados I.

--- Πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν.

56 Σκυτίῳ] Pellibus animalium præcantantis ligavit brachium. Solebant enim aniculæ pellem hyænæ, dorcadis, canis, mustelæ, vel pectori circumligatam, vel collo suspensam, vel brachio dextro sinistrove alligatam, vel etiam substratam, aut in cineres redactam inter morborum remedia crepare. vid. Plinium lib. 28. capite 8. & seq. ubi Græcæ vanitatis multa affert exempla. Lucianus in Philops. narrat quosdam Græculos suasisse podagroso, ut mustelæ dentem recenti leonis corio illigatum cruribus alligaret, μετὰ τῆς οἰκείας ἐπῳδῆς. Quod suprà dicitur de patre Bionis, quod παρατελωνησάμενός τι πανοίκιος ἐπράθη, id hunc in modum accipio, salsamentarium illum non professis mercibus, fraudasse rempublicam vectigali, & in commissum impegisse, quod Græcis est κλεπτοτελώνημα, cúmque pœnam luere statutam legibus non posset, cum sua familia voci præconis subjectum esse. Ceterùm, τὸ κατακαίεσθαι & παρακαίεσθαι intelligo de Tyrannis aliisque truculentis dominis, qui homines partim ut insensatos exurunt, partim ut sensu præditos adurunt, cauteriis & stigmatibus. Ἀνθινὰ ἐνδύειν φιλοσοφίαν videtur signare, quod Bion veste versicolori, Philosophiam, ut gravem pudicamque matronam, non tam ornarit, quam onerarit. Nam ἀνθινὰ φορεῖν, meretricum & luxu perditorum hominum erat. Corrupit igitur Philosophiam ante sobriam, virilem & unius coloris, Bion ille, & vestem ei dedit ex variis & discoloribus pannis dogmatum consarcinatam. Sic infrà Dionysius ὁ μεταθέμενος, cum à secta Stoicorum mascula ad muliebrem Epicureorum descisceret ἀνθινὰ μετημφιάσατο, in vita Zenonis. Sed hæc obiter. Quod suprà dictum de Bione pelliculis constricto, id revocat in memoriam dictum ipsius, quo superstitiosos voluit similes esse clavis, ex quibus aniculæ suspendunt religantque quodcunque sub manus venerit. Sed hic ipse talis est clavus.

59 Γλυκύτατα ἰσχηκέναι] In re familiari se suaviter ridendum præbuit.

Βασταχθεὶν] ἀρθεὶν, κλαπεῖν. Suidas in βασταχθεὶν. Historiam uberius exhibet Eusebius ex Numenio paginâ 734 ubi Vigerus hæc verba, καὶ ὃς ἀκούων, ἦν γὰρ ὑβριστὴς ἐκδεξάμενος τὸ πᾶν ὡς ἴσχεν ἀκοῦσαι. &c. ita reddit: *Hic auditor ille, unus enim erat ex furibus, ubi rem totam ut poterat narrantis ex ore audiisset.* Verum enim vero, non fur erat hic auditor, sed unus ex familiaribus, quem inter colloquendum domum suam deduxerat. Hic simul ac audivit ex ore Lacydis quid domi evenisset, statim rem omnem intellexit, & cum esset petulanti splene cachinno, vix sibi temperare potuit, quò minùs medio in sermone narrantis in risum prorumperet. In sequentibus servuli illudunt Lacydi, asseruntque eum non posse salvis suis hypothesibus dicere, *se probè meminisse quod penum obsignavisset*, ἐπεὶ σοφῷ γ' ὅτι δέδοχθαι τῷ Λακύδῃ εἶναι ἀδοξάστῳ, ὥστε καὶ ἀμνημονεύτῳ· μνήμην γὰρ εἶναι δόξαν. *quoniam ut vir sapiens doceat, se esse sine opinione*, vel *nihil opinari, adeoque nec meminisse. Memoria enim est quadam opinio.* Cum igitur Lacydes nihil comprehenderet, nihilque certæ opinionis haberet, colligebant inde, illum non scire aut meminisse, obsignaveritne penum nec ne. Hinc coactus est Lacydes domi philosophari, Stoicorum more contra servos, furesque Academicos, & semper amicum custodem cellæ penuariæ domi reliquit in publicum proditurus. Tandem verò ad veritatis confessionem adactus, ἄλλως, ἔφη, ταῦτα, ὦ παῖδες, ἐν ταῖς διατριβαῖς λέγεται, ἄλλως δὲ ζῶμεν: *hæc, ô pueri, in scholis aliter, nobis dicuntur, aliter autem vivimus.* Epictetus lib. II. cap. 20. fatetur, si sibi dominus Academiæ novæ addictus contingeret, se illum ludificaturum ita, ut pro oleo garum, pro ptisana oxygarum poscenti afferret, &c. quo pacto hic Lacydes amicum Cephisocratem in judicio periclitantem juvit, ut absolveretur, vide apud Plutarchum, quomodo adulator ab amico distinguatur.

Ἐλθόντα] Lege ἐλθόντα. *Unde acutè orsus.* Nempe dixerat Carneades, da modum vocis: hoc Gymnasiarcha arripit εὐστόχως, quid inquit, à me petis vocis modum? cum tibi Auditores dabunt. in vita Anacharsis, ἔνθεν ὁ Ἀνάχαρσις ἐλθὼν ἔφη. ubi vide.

Πυλαῖται] Ex Odyss. 4. Μέντορι εἰδόμενος. ex Odyss. 64
2. ubi Μέντορι εἰδομένη. Mentoris responsum Iliade 2. exstat.

Δειλότερον] δειλότερον, timidior enim erat quàm ut se ipsum interficeret, Antipatri aliorumque more. Nam rectè ἡ συστήσασα φύσις, inquit, καὶ διαλύσει, quod dictum αὐτοχειρίᾳ contrarium quam maximè est. Potuisset autem Carneades mortem occupans τὰ πλείω κακὰ κέρδεα ἔχειν, *longioris morbi*, phthiseos nimirum, *molestias & mala evitando quasi lucrari.* κερδαίνειν κακά, dicitur ille qui imminentia mala prospicit, declinatque & in lucro deputat, quod gustaverit nihil tale, sed prudenter sibi consuluerit. Cetera hujus loci non indigent medico. Ceterum illud, ἡ συστήσασα &c. Optimè reddidit Tullius de Senect. *Opus ipsa suum eadem, quæ coagmentavit, natura dissolvit.*

AD LIBRUM. V.

6 ΟΥχ ὁσίως] Vide Diodorum lib. 16. Bibl. Imprimis Strabonem lib. 13. de Asso.

7 Μαλακαυχητοῖό θ' ὕπνου] μαλακαυχήτης (ita enim lego) est qui se suâ jactat mollitie, & ab aliis hoc nomine laudatur. Alluditur ad Homeri epitheton, quo somnum ad satiem prosequitur. Quid enim frequentius τοῦ, μαλακῷ δεδμημένος ὕπνῳ. Imò ipse somnus Iliad. 18. de se, ἐγὼ αὐτῷ μαλακὸν περὶ κῶμα κάλυψα, *ego illum molli quiete involvi*. Apud Athenæum malè divulsa est vox μαλακαυχῆ τοῖο θ' verterem igitur, *mollitiem jactanti somno*. Ceterùm illud Laërtii in Aristotele restituendum Suidæ in πρόπολοι, ubi Portus hæret.

11 Τεῦξεν Ἀριστοτέλης] Deest distichon, quod ita se habet.

Ὃς διὰ τὴν ἀκρατῆ γαστρὸς φύσιν εἵλετο ναίειν
Ἀντ' Ἀκαδημείας Βορβόρου ἐν προχοαῖς.

Perstringit Aristotelis abitum, quo relictis Athenis se contulit ad Philippum & Alexandrum ad ostia Borbori, fluminis apud Pellam. Plutarchus περὶ φυγῆς.

17 Ἐλεημοσύνην ἔδωκεν] Propriè *misericordia*, ut patet ex contrario ἀνελεημοσύνη, de qua in Vita Zenonis infrà. Et metonymicè pro stipe ex commiseratione data. οἱ ό Hebræorum צדקה exprimere solent per ἐλεημοσύνην. vide Deuteron. VI. ℣. 25. & c. XXIV. ℣ 13. Nempe acceperunt צדקה eo sensu, quo etiamnum Rabbinis denotat ἐλεημοσύνην. infrà pro ἐλεημοσύνη ἔρανον, *ultro tributum* dixit.

18 Ἰσχάδα αὐτῷ διδόντος] Mos veterum Philosophorum hunc alias obscurum locum illustrabit. Nam non tantum sibi invicem quæstiones, chrias declamandas, & syllogismos solvendos proponebant, verùm etiam qui proponebat tale quid, simul porrigebat caricam, velut arrham responsionis declamationis & concionis. Qui verò arrham hanc acceperat, hoc ipso se obstringebat, ad implenda proponentis desideria vel ex tempore. Quidam verò hunc morem improbantes, acceptâ sæpiùs quæstione & caricâ, hiantem deluserunt eum qui utrumque dederat. Ita Stilpo Cratetem, ita Diogenem Aristoteles excepit. Ceterùm, hoc loco pro, εἰ μὴ λάβῃ, legendum εἰ μὲν λ. Nam si non accepisset, non video, quo pacto putaverit, sibi de chria, quam proposuerat Diogenes, ut ex ipso Aristotelis responso patet, perorandum. Cùm porrò molestus esset Diogenes, & iterum obtruderet caricam, accepit quidem Philosophus, sed lusit puerorum more. Illi enim dono quod ab amico datum erat, in sublimè elato, laudabant donantem his verbis: μέγας ὁ δεῖνα; Ita & populus Ephesinus in Actis Dianam ut εὐεργέτιν laudat, μεγάλη ἡ Ἄρτεμις.

20 Σοῦ κατεφλυάρησα] *Num tibi nugis meis molestus fui?*

21 Ὦ φίλοι &c.] *O amici, nullus est verè amicus.* Respicit tum ad paucitatem amicorum, qui propter virtutem amici sunt, ὀλίγοι inquit, οἱ τοιοῦτοι lib. VIII. Ethic. cap. 4. tum verò ad imperfectionem amicitiæ, quâ amicus non omnia bona suo optat amico. αὑτῷ γὰρ μάλισθ' ἕκαστος βούλεται τἀγαθά· *sibi enim quisque in primis vult esse bona* capite 9. vel ut alius dixit: ἄλλους οὐ πάντες ἀπαιτούμεθα σῶσαι, ἑαυτοὺς δὲ πάντες πάντως, *alios non omnes petimus servare, nos verò ipsos omnes omnino.* Et fortè Noster ad laudata Aristotelis digitum intendebat, etsi ea è septimo libro petenda censuerit, vel memoria lapsus, vel libris tum temporis indivisis.

Κλυδαττομένῳ] Idem quod κλυδωνιζομένῳ. 66

Ἀμίδας] *Ad conficiendas matulas.*

Ἀνομίας] Ἀνομίας, loco ἄρχοντος τοῦ Δημητρίου. 77
Et hoc dederunt Demetrio Poliorcetæ inter alia multa; quibus ipsi adulabantur. Non multum abludunt Eleorum ἀνολυμπιάδες, quas catalogo Olympiadum exemerant, Olympiades ita vocantes, quod ludis Olympicis præfuissent Pisæi. vide Pausaniam Eliac. 2.

Μετὰ τὴν ἐκείνου] Post Ptolemæi Soteris obitum 78
voluit Philadelphus, ut Custodes admoti clam observarent Demetrium, ne Ægypto se proriperet.

Τὸν βίον μετέθηκε] Insolens locutio, *vitam transtulit*. Quod hominis excedit vires. Legerem βίον μεθῆκε, ut ἀφῆκε τὴν ψυχὴν τὸ πνεῦμα. Matth. 27.

Περὶ τοῦ δοκοῦ]. *De Opinione*, ut δοκὸς τ' ἐπὶ πᾶσι 81
τέτυκται, *opinio est omnibus in rebus*. Quidam malè reddunt, *trabs omnibus in rebus est*.

Ἑρμῆς] Hermheraclidem intelligit. Ille enim syrma 82
leoninæ pellis, ventrem, quæ ventri subsunt & ea quæ hîc recensentur, ostendit, & imaginem juvenis prodigi aptè repræsentat.

Καταλισθέντες] Lege καταλευσθέντες vel κατα- 91
λιθασθέντες vel καταλιθωθέντες, primum prætulerim aliis.

AD LIBRUM VI.

ΔΙαποιεῖσθαι] Erratum in præpositione, legen- 6
dum enim περιποιεῖσθαι.

Λαμπρυντὴς] Ἵππος λαμπρυντὴς est ὁ πομ- 7
πικὸς, *ad pompam factus ornatusque*. Alius erat πολεμικὸς, alius ἀγωνιστικὸς &c. Ex Lampridio diceres *ostensionalem*. Significat Platonem solitum σοβαρῶς βαδίζειν, ut & Scholiastes in Aristoph. Nub. voluit.

Οὐδὲ ἄπο] Lege ἄτοπον, *insolitum, admiratione* 12
dignum. ita in Vita Bionis, οὐδὲν ἄτοπον.

Ἁπλῶσαι θοἰμάτιον] Id est, ἁπλῷ χρῆσθαι ἱμα- 13
τίῳ, simplici veste sine tunica. Cæteri ἐδίπλωσαν θοἰμάτιον, tunicâ exteriore pariter & interiori utentes. Cum autem Diogenes non contentus simplici interulâ tunicam posceret, pallium duplicare jussit. Ceterùm, an ἀπὸ τοῦ ἁπλῶσαι θοἰμάτιον dictus sit ἁπλοκύων, valdè dubito. Videtur ἁπλοκύων esse *simplex vulgarisque canis*. Brutus apud Plutarchum in Vita sua vocat ἁπλοκύνα καὶ ψευδοκύνα, Marcum Chaonium Cynicum.

16 Σάθων περὶ τοῦ ἀντιλέγειν] Excidit pòst Σάθων ἤ, ut paulò ante Κῦρος ἢ περὶ βασιλείας. Idem mendum occurrit in Ὀρέστου ἀπολογία (ἢ) περὶ δικογράφων. Nam defensio illa Orestis sine dubio ad formam normamque δικογραφίας composita erat, Δικογράφοι sunt qui reis componebant orationes quibus se defenderent, criminaque objecta diluerent. Nonnunquam & auctoribus dicendi imperitis iidem scribebant κατηγορίας.

20 Οὐ συνεὶς τὸ τίσμα] Non intellexit Diogenes quo tenderet oraculum. Ipse enim de politico numismate ceperat, quod ad novum vitæ philosophicæ modum pertinebat. Hoc adulterinum numisma, & καινὸν vitæ quasi comma ferire, sectæque Cynicæ se dare, jussus est ab oraculo. Nam Antisthenes huic Cynico κόμματι materiam, Diogenes characterem dedit. vide infrà segm. 71.

23 Αὐτῇ τε καὶ τῇ πήρᾳ] Excidit pòst πήρᾳ verbum ἐχρήσατο, vel legendum αὐτὴν τε καὶ τὴν πήραν, Cynici vel saltem κυνίζοντες ex semisse fuerunt, quos Hieronymus in cap. 10. Matth. Bactroperitas vocatos ait, quod *contemptores seculi & omnia pro nihilo ducentes, cellarium secum vehebant.* Quid enim Bactroperita, (βακτροπηρίτης) differt à Diogene hîc loci descripto?

24 Διατριβὴ, καταστριβὴ] Ut apud Apostolum βλέπετε τὴν κατατομὴν, ad Philippens. cap. 3. Quid sit κατατριβὴ docebit Timon apud Sextum pag. 466. ubi versus quintus ita legendus,

Τρὶς μάκαρες μέντοι τετράκις θ' οἱ μηδὲν ἔχοντες.
Μήτε κατατρώξαντες ἐνὶ σχολῇ ὅσσ' ἐπέπατο.
Terque quaterque beati illi, queis nulla fuit res.
Inque schola nulli bona consumpsere parentum.

Διονυσιακοὺς ἀγῶνας] *Ludos scenicos.* Ipsi autem Scenici se appellabant τεχνίτας Διονυσιακοὺς, ab aliis verò audiebant Διονυσιοκόλακες.

25 Συρακούσας] Ipse Plato libro 3. Polit. non laudat Συρακουσίαν τράπεζαν, καὶ Σικελικὴν ποικιλίαν ὄψων.

Μετασχεῖν] Licet *partem sumere*, cùm autem Diogenes non partem tantum, sed integras caricas voraret, partem, inquit Plato, sumeres dixi, non totas deglutires.

26 Φίλους παρὰ Διονυσίου] Amicos à Dionysio Athenas missos. Hæc locutio planè astruit emendationem ad lib. IV. segm. 8. in verbis, τοῖς κατασχοῦσι παρὰ Διονυσίῳ ubi vide.

Τὸν Πλάτωνα] Sotion ait hoc ipsum, calco Platonis fastum, non à Diogene dictum esse, Platone præsente. Nam hæc oratio, πατῶ τὸν Πλάτωνος τῦφον, absentem innuere Platonem videtur.

27 Παρορύττειν] Latus fodere, percutere, ἐν τῷ ἀγῶνι παρορύττεσθαι, *in ipso certamine latus percuti*, idque imprimis in *pyctali certamine*, tum enim

Πυκναὶ σμώδιγγες ἀνὰ πλευράς τε καὶ ὤμους
Αἵματι φοινικόεσσαι ἀνέδραμον ---

Homerus Iliad. ψ. vel, ut Virgilius lib. V. Æneid.

Multa cavo lateri ingeminant (vulnera)

quid hoc aliud est, quàm παρορύττεσθαι, *latus fodicari?* Aliud autem est ὀρύττειν τὴν ψάμμον in palæstra. Nimirum ante certamen altè injectum pulverem rutris proruebant, ad luctam præparabant, & inter fodiendum in ipsas fossas se impellebant invicem, & turbato pulvere pleni mutuàque ejus aspersione defuncti ad ipsum certamen deveniebant.

Μὴ γαμεῖν] Pro μὴ γαμοῦντας. Et sic in aliis, ultimò enim rectè dicitur: τοὺς παρασκευαζομένους συμβιοῦν τοῖς δυνάσταις, καὶ μὴ προσιόντας, non μὴ προσιέναι. Si hæc ultima verba rectè se habent, infinitivi omnes pro participiis militant, nisi gravius subsit vitium. 29

Μὴ συγκεκαμμένους τοῖς δακτύλοις] Non tribus aut quatuor digitis dandum amicis, quemadmodum thuris aliquot grana aris imponi solebant, sed plenâ manu, passisque digitis.

Καθίζεσθαι] Mancipia enim stabant, ut emptor eo meliùs inspicere posset mercem.

Αὐτὸς ἱδρυθήματος χάριν] Αὐτὸς fecit, ut Interpres putaret, ipsum Diogenem pædotribæ partes sibi vindicasse in exercendis pueris, levis correctio loco mederi posset. Legendum αὐτὸ, loco αὐτοῦ ἱδρυθήματος χ. Sed *id simpliciter & nudè coloris boni valetudinisque gratiâ.* Aliàs dicitur, αὐτὸ μόνον, *eo tantùm fine*, αὐτὸ esset hoc loco αὐτως, id est, ἁπλῶς. 30

Ἐν χρῷ κουρίας] *Capillo ad cutem attonso*, cùm alii id ætatis comam nutrirent. καθ' ἑαυτοὺς βλέπειν est oculos non habere emissitios, sed eos modestè humi defigere. Aristophanes dixit εὐτάκτως βαδίζειν ἐν ταῖς ὁδοῖς. 31

Λεύκωμα] Tabellæ dealbatæ, quam nominibus verberantium conscriptam humero appendit & circumtulit. 33

Κύνα τῶν ἐπαινουμένων] Dicit se canem venaticum, qui omnia laude digna venetur, sed neminem esse qui secum ad hanc laudatorum venaturam ire sustineat. Vel, ex laudatis canibus sum unus, sed nemo laudantium &c. vid. lib. VI. segm. 55.

Ἐκβαλόντος ἄρτον] Hæc & quæ sequuntur de ipso Diogene capienda. Cùm enim illi panis in publico scilicet excidisset manibus vel perâ, erubuit, nec humo tollere præ pudore ausus est, quod exciderat. Hunc pudorem suum ita ultus est, ut per urbis celebrem regionem traheret urceum collo revinctum. Ita νουθεσίᾳ Cynica omnem, qui adhuc in animo residebat, pudorem expugnare voluit, ut posthac in publico quidvis faceret sine respectu hominum. 35

Ὑπὲρ τὸν τόνον ἐνδιδόναι] *Suprà tonum* præcinere, ut reliquus chorus, quo decebat sono succineret. Ita impudentes iniqua petunt, ut æqua obtineant.

Πλήκτην] Ἀλεκτρυόνα μάχιμον, *Gallum gallinaceum pugnacem.* Πλήκτης non tantùm de homine, sed & brutis adhibetur. Suidas χλούνης, μονιὸς πλήκτης. Videtur tum temporis, cùm Gallorum commissiones in theatris aliisque in locis pervulgatæ erant, κατ' ἐξοχὴν πλήκτης, dictus esse gallus pugnator. Plura hac de re ad Æliani Fragmenta, in βουλυτὸς & Addendis. πλήκτης dicitur & cornibus feriens animal. vide Hesychium in κυρίττολος. 38

Ἀποσκότησόν μου] *Ne mihi astans umbram facias,*

aufer mihi umbram, quam facis. ἐπισκοτεῖν, *officere, obstare*, ἀποσκοτεῖν, *id quod officit tollere.*

39 Ἐν τῷ βορβόρῳ κείσονται] Hanc opinionem instillabant miseris hominibus initiorum mystæ. Ni in vita se initiandos curarent, fore, ut post mortem in lutum demersi apud inferos agerent. Plato in Phædone, qui initia tradiderunt obscurè indicant, ὅτι ὃς ἂν ἀμύητος καὶ ἀτέλεστος εἰς ᾅδου ἀφίκηται, ἐν βορβόρῳ κείσεται· ὁ δὲ κεκαθαρμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος, μετὰ θεῶν οἰκήσει. confer ejusdem Gorgiam.

40 Ἐγὼ γὰρ ἐπανῆλθον] Interrogativè. *Numquid autem ego redii ad eos, qui me vendiderunt!* ut tu scilicet fecisti caninum in morem.

41 Τὴν δοκὸν] Trabem impegerat illi, quam fortè ferebat.

Καταχρουνιζόμενος] *Aquâ è tubulo erumpente perfusus.*

45 Ἱερομνήμονας τῶν ταμίων] Lege ταμιῶν, quæstorum scribæ, qui sacram pecuniam, quæstoribus concreditam in commentarios referebant. Erant & πυλαγόρων ἱερομνήμονες, qui cum illis proficiscebantur ad oracula & Pylæam, erantque nihil aliud quàm ἱερογραμματεῖς, *scribæ à sacris.*

47 Ἐνδοξολογοῦντας] Qui ea quæ hominibus videntur plausibilia, dicunt & vulgi se accommodant opinionibus.

48 Διαδεικνυμένου] Malim ἐπιδεικνυμένου. ἐπιδείξεις, suprà aliquoties, numquam διαδείξεις. Juvene recitante, sinum lupinis implevit, & ex adverso obambulans vorabat, conversisque in se auditoribus recitantem frigefecit. Ita & διάλεξιν Anaximenis, salsamento ostenso, interpellavit.

50 Πλήρεις κρημνῶν] *Plenos suspendens de paxillo.* Κρημνάω in hac significatione rarius, optimum tamen. In Glossis κρημνῶ *suspendo*, ἐκρήμνων χίμαρον Antonius Liber. Fab. 13. Aristophanes in Nub. κρημνάμεναι νεφέλαι, *nubes in aëre pendentes.* Hesychius ἀρτᾷ, ἀναρτᾷ, κρημνᾷ.

56 Καὶ γὰρ ἐνεούρουν] Ἐνουρεῖν simpliciter positum de puero acceperim, qui saccatum corporis humorem non continet, sed τοῖς στρώμασι ἢ ἐσθῆτι ἐνασχημονεῖ. Quid, inquit, mihi exprobras qualis fuerim? cur non eadem opera vitio mihi vertis, τὸ ἐνουρεῖν θᾶττον, quod ante cùm puer essem, urinam reddiderim in lecto vestibusque, jam verò nil tale facio; vide igitur non qualis fuerim, sed qualis jam sim. Solent Græci quando de pueris hujusmodi loquuntur, ellipsi uti, ut ἀφεῖναι κατὰ σκελῶν &c. Ita responsum erit κυνικώτερον.

61 Περικρυπτομένων αὐτὸν] Περικρύπτομαι idem est quod περιίσταμαι, περιφεύγω *devito, subduco me* è conspectu. idem est quod ἀποκρυπτομένων. ipsum περικρύπτω legitur in Vita Zenonis.

63 Ἐρανόν ποτε αἰτούμενος] Cum ab eo peterent symbolum, versu Homeri à se abegit symboli exactorem, παρῳδήσας

Τοὺς ἄλλους ἐράνιζε, ἀπὸ δ' Ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας.

Symbola posce alios, sed ab Hectore contine dextram.

70 Ταύτην] Illam, nempe animi exercitationem (nam de ea quæ corporis, nihil dicit, utpote satis nota) dicit, quâ ἐν γυμνασίᾳ συνεχεῖ, (ut infrà πονέσαι τῇ συνεχεῖ *dum crebrò exercemur*, hujusmodi φαντασίαι nobis oriuntur quæ promptiores nos & faciliores reddunt ad colendam virtutem; alteram verò sine altera mancam mutilamque esse; cum bonus habitus & robur in rebus honestis vel convenientibus non minus ad animum, quàm ad corpus pertineat. Robur, inquit, tam convenit animo quam corpori. Id quod accepit ab Antisthene, qui mœnia ait exstruenda esse, ἐν ἀναλώτοις λογισμοῖς, *in ratiociniis non expugnandis.* Si hæc Diogenis mens est, legendum γυμναζόμενος περὶ ψυχὴν, ὡς καὶ περὶ σῶμα.

Τοῖς κατὰ νόμον] Quæ institutis hominum moribusque fiunt, non naturâ. 71

Μόνιμος] Menandri mens, ni fallor, huc ibat. ὦ Philon, erat quidam Monimus, homo quàm maxima quidem sapientia, sed famæ minoris. Respondet alter, illum designas, qui parvam gestat peram. Quid parvam inquit? imo talem, quæ trium instar esse possit. Cæterùm, (ἀλλ' εἰκόνος ἐν σχήματι) ut tibi per εἰκόνα *similitudinem* ejus sapientiam declarem, non loquebatur ille aliquid simile, τῷ γνῶθι σαυτὸν, nec tritis illis & decantatis philosophorum dogmatibus. Imo longo intervallo post se relinquebat ista hic mendicus, hic squalidus: dixit enim opiniones philosophantium esse merum fastum: qui enim quod *ipse opinatur*, pro vero obtrudit, cum non sit, superbus est. τὸ ὑποληφθὲν idem est ac ὑπόληψις. Statuit Monimus nihil sciri, sed esse omnia dogmata, omnium 83

Pergula pictorum, veri nihil, omnia ficta.

Παίγνια σπουδῇ λ. μ.] Joco-seria vulgo dicunt. Scriptores qui ex ridiculis & seriis miscellanea faciunt, Græcis dicuntur σπουδογέλοιοι. Imprimis hoc epitheto notatur Menippus apud Strabonem lib. XVI. infrà Laërtius: φέρει σπουδαῖον οὐδὲν &c.

Μεμνῆσθαι] Dicit ejus mentionem fecisse Philemonem, locumque statim subjicit. Sed ubi mentio Cratetis in illis verbis? nisi pro ἵν' ἐγκρατὴς ᾖ legamus ἵνα Κράτης ᾖ, *ut esset Crates.* Loquitur de aliquo, qui Cratetis habitum æmulabatur. 87

Ὑπὸ Ἀλεξάνδρου] Idem est quod ὑπὸ Ἀλεξάνδρῳ & ὑπὸ Φιλίππου pro ὑπὸ Φιλίππῳ, *sub Alexandro, sub Philippo* est: similis est locutio, ὑπὸ μάλης, ὑπὸ μασχάλης, *sub alam, sub axillam.* Ideoque ὑπὸ non est *a, ab*, nec verbo κατεγράφη opus erit. Ὑπὸ δᾷδα dicimus, & ὑπὸ λαμπάδων. Vide Hesychium in ὑπὸ δᾷδων, & Suidam in ὑπὸ μάλης & ὑπὸ δᾷδα. Præcedenti paginâ dicitur Crates θυρεπανοίκτης, quia non pulsabat fores domum ingressurus alienam, sed liberè & pro jure quasi suo intrabat, aliàs μὴ κόψαντά γε θύραν εἰς οἰκίαν ἀλλοτρίαν οὐ νομίζεται παρελθεῖν, *non moris est quis alterius intret domum nisi pulsatâ ante januâ*, inquit Plutarchus. Nec offensi patres familias hac Cratetis libertate in aperiendis foribus sine usitato signo; imò potiùs eundem invitarunt, tali inscriptione domibus præscriptâ: εἴσοδος Κράτητι ἀγαθῷ δαίμονι; *Patet aditus Crateti, Bono Deo*, vel ut Apuleius in Floridis reddit, *Lari familiari.* 88

Οἴκημα παιδίσκης] *Lupanar*, ibi enim ejus *πατρῷος*, id est, Cynicus *γάμος* erat. Moechi enim, tragici cum sint, caedes & exilia merentur; Lupanaribus verò addictos esse Comicos ait, qui ex ebrietate & *ἀκρασίᾳ* sibi ipsis accersant dementiam.

91 *Ἀνεπιτρεπτοῦντα*] Lege *ἀνεπιτρεπτοῦντα*, *decoris negligentem*, *securum*. *ἐπιπρεπέω* decorus sum, *decoro* contrarium *ἀντιπρεπέω*, *contra decorum facio*. Nec obstat quod Lexica hujus vocabuli nusquam meminerint. Ubi enim in mundo Lexicon, cui non desint benè multa vocabula?

93 *Ἐν διδύμοις*] Rectè. non *Διδύμαις*, Graecè enim tantùm dicitur, *Δίδυμοι*. *Gemini*.

Κείνοις] Lege *ἐκείνοις*, scil. *μαθηταῖς*.

98 *Εἰπόντος αὐτοῦ αὕτη*] Lege *αὕτη*, *ô ista*, *quaenam est illa*, *quae telis suos reliquit radios?*

Κράτητος βιβλία] Non mirum, jam demum mentionem fieri librorum Cratetis. Nam Vita Metroclis & Hipparchiae partem faciunt Vitae Cratetis, quod vel ex principiis agnoscas. *μαθητὴς αὐτοῦ*, incipit Metroclis vita [illegible] Basiliensi editione, nec causam video cur in aliis omissum sit. *ἐθηράθη δὲ τοῖς λόγοις*, Vitae Hipparchiae initium est. Quae manifestè produnt, has duas Vitas adhuc pertinere ad Cratetis.

99 *Ἀτηρότερον δὲ αἰτῶν*] Si dominum habuit cujus pane & sale victitabat Batonem quendam, non fuit *αἰτῶν mendicus*. Deinde quid est, *ἀτηρότερον αἰτεῖν*, *durius flagitare*? Lego *διαιτῶν*. *ἀτηρότερον διαιτᾶν est durius vivere*, geniumque defraudare, & sibi injuriam facere, ut aliquid compareas. Idque fecit Menippus profecitque in tantum, ut civis Thebanus evaderet, pecuniâ scilicet sibi comparans civitatem. posset tamen *αἰτῶν* locum habere, pro *ἀπαιτῶν* flagitans foenus pecuniae mutuò datae. *Διαθέσθαι τὰ βιβλία* est, *libros facere vendibiliores*. *ἐπιτεμόμενος* de compendio Xanthi capiendum. *ἐπιστολαὶ κεκομψευμέναι* &c. Sunt quas Dii Deaeque à quibus hae invicem missitatae finguntur, suis quasi personis elegantiores venustioresque reddunt.

103 *Ἔνστασιν βίου*] Ita describebant Cynicismum, qui eundem haeresin negabant. *Ἔνστασις* hoc loco est *διάθεσις*, *οἰκονομία*, *Vitae modus*, *dispensatio*, *dispositio*, ut *ἔνστασις τῶν πραγμάτων*, *administratio rerum & ordinatio*. Ganeonibus, inquit Varro, *modulus est vita culina*. *modulus vitae* Graecis est *ἔνστασις βίου*. vide Thomae Eclogas in *ἔνστασις*.

AD LIBRUM VII.

3 Ἔ*Υτονος* &c.] Strenuus quidem & animi plenus erat ad Philosophiam capessendam, sed tenerior ei frons, quam ut caninam Cynicorum impudentiam imitaretur. Frustraque fuit Crates, *βουλόμενος αὐτοῦ καὶ τοῦτο θεραπεῦσαι*, cùm vellet inter alia & hanc ejus verecundiam curare.

Φοινικίδιον] *Ὑποκοριστικὸν τοῦ φοίνιξ*.

4 *Ἐπὶ τῆς τοῦ κυνὸς οὐρᾶς*] *Regente canis cauda scripsit*, pro cynosura ipsi fuit canis cauda, id est, Crates. Alludit ad Phoenices qui ad cynosuram navium cursum dirigebant. Paulo post eodem modo dicitur *ἐπὶ πρυτανείας*, *sub regimine* tribus Acamantidis. *ἐπὶ Πλάτωνος φιλοσοφεῖν*, *Platone manu ducente*. *ἐπὶ κριτοῦ λέγειν*, *judice pro tribunali sedente dicere*.

Τὸ χωρίον ἀπερίστατον ποιῆσαι] Locum illum à 5 commissae caedis infamia liberare voluit, ut Athenienses porticûs illius non amplius cum *περιστάσει τοῦ φόνου*, meminissent, sed ejus obliti illam à philosophante commendarent, laudarent, frequentarent, nec amplius tam tragici casûs locus ibi occasioque esset.

Δεκάτῃ ὑστέρᾳ] Interpres: *Mamacteri::nis decimâ ex-* 10 *tremâ*. Quid sit *decimâ extremâ* viderit ipse. Atticos *ὑστέραν δεκάτην* dixisse diem illum, qui mensis nobis est *vigesimus primus*, notis in Aelian. l. III. c. 23. significavi utcunque. Nempe *προτέρα δεκὰς* erat vigesimus dies. *ὑστέρα δεκὰς*, vigesimus primus. Id nos docet Hesychius, *δεκάτη προτέρα*, *ἡ πρὸ εἰκάδος*, *ὡς ὑστέρα ἡ μετ' εἰκάδα*. ubi *ἡ πρὸ εἰκάδος* est ipsa *εἰκὰς*, more Romanorum, quibus frequens est haec loquendi formula. Ita *Chronicon Alexandrinum*: Constantio & Albino Consulibus, *τούτων τῶν ὑπάτων*, inquit, *ἤχθη τριακονταετηρὶς ἐν Κωνσταντίνου πόλει πάνυ φιλοτίμως πρὸ ὀκτὼ Καλανδῶν Αὐγουστῶν*. Quae verba Idatius in Fastis interpretatur. *His Coss. tricennalia edidit Constantinus Augustus die* VIII. *Calendarum Augusti*.

Καὶ αὐτοῦ] In *αὐτοῦ* videtur latere nomen *Ἀντι-* 13 *γόνου*, qui ad illum commessabundus venit cum tibicina. Sed Zenon ademptam Antigono mulierem domestico Persaeo dedit.

Ἀριστοκλέα] Hunc citharoedum turpiter amavit Antigonus, ut ex Antigono Carystio docet Athenaeus lib. 13. cap. 8.

Ὑποδῦναι] Pro *ἀποδῦναι* Atticè, ut *ὑποκρίνομαι* pro *ἀποκρίνομαι*. Scholia in Iliad. η. Semel atque iterum morem gessit Regi commessanti, sed posteà abnuit. Gl. *recuso ἀναδύομαι*.

Τὸ πολυδημῶδες] *Turbam hominum*, *confertamque* 14 *multitudinem*. Ut vitaret dimidium molestiarum, quae ex confluxu & assessionibus hominum oriri solent, extrema subsellii occupabat; quia de infimo loco illi nemo movebat controversiam, nec libenter assidebant ultimo ambitiosi.

Τοὺς περιϊσταμένους] *Προϊσταμένους* omnino legendum, quia nil sani est in *περιϊσταμένους*, quod ex versione Latina patet. *Προϊστάμενοι* sunt, qui suffragabantur & contendebant, non molestè se dare obolum praeceptori. Haec est amici doctique viri conjectura. Ceterùm, ne quid dissimulem, malim mendum quaerere in *ἐνοχλεῖν*, ut idem recurrat, quod ad lib. VI. segm. 29. notatum, ubi *γαμεῖν*, *κατακλεῖν* &c. in participia mutata voluimus. Ita & *ἐνοχλῶν* legerem hoc loco sensu planissimo. *A nonnullis exigebat obolum* (auditoribus): *qui verò dare obolum recusabant*, *iis molestus non erat*. Ex vita Cleanthis apparet, quod obolum sibi de mercede diurnam Cleanthis vindicarit. *Περιΐσταμαι τὸ διδόναι* est, *dare subterfugio*. Suprà in Vita Menedemi, *Κράτητος περιϊστα-*

μένου αὐτὸν, *cum Crates eum aversaretur*, ejusque colloquium fugeret, declinaret.

15 Γύργαθος] Comparat Zenonem cum anicula Phœnicia gulosa, curiosa, parvum & vetustate corruptum reticulum manu gestante, sed parum mentis habente, & præ senio delirante. Possis & reticulum parvum de tenui & macilento corpore Zenonis accipere, quod senectute ἔῤῥει, imbecille & perditum contabescebat. Sic Synesius corpus vocat θυλάκιον τῶν κρεῶλ-λίων.

16 Τοῦ πωτέρου] Torquent se viri eruditi in explicanda hac voce, quæ in mendo cubat, legendum enim τὸν ἑταῖρον, admiratus est Zeno Philonem discipulum Diodori, non minus quam ipsum magistrum Diodorum, vel Zeno hunc discipulum non minus, quam Diodorus magister ejus admiratus est.

Οὐχ ἀηδῶν] *Non odiose.*

17 Ὑπεραναχειμένου] Terminatio inculcata est à præcedenti δυεῖν. legendumque ὑπερανακειμένου, *cum supra duos accumberet*. Nec dubium admittit hæc emendatio Casauboniana.

19 Οἷός τε ἦν] *Valebat devorare.*

Χρείαν Σοφοκλέους] Chriam Sophoclis attulit in medium, qua demonstravit, non omnia omnibus placere, humanumque esse labi, vel simile quid. Deinde conversus ad Aristarchum illum, interrogat, num quid in Antisthene bonum & præclarum ipsi videatur? cumque ille se hoc ignorare fateretur, meritò illum objurgavit ἐκλογολογίας nomine.

20 Ἀδύνατα] Ἄτονα, *inefficacia*, quibus nihil vigoris spiritusque subest, nec ad animos audientium penetrant.

Τοῖς εὖ λεγομένοις] Per ea quæ bene dicta sunt, non ampliùs locus relinquitur oculis curiosius perlustrandi, quâ veste sit indutus orator, quoque in loco dicat. Uti in scena histrio bonus ita detinet spectatores, ut omnium obliti solum in oculis habeant histrionem, ita auditor animum dictis adeo intentum habeat, ut non vacet ei applaudere, acclamare, εὖγε ὑπερεῦγε! Nam ἐπισημείωσις est, κρότος θόρυβος, κραυγὴ, ἔπαινος auditorum, quo prosequebantur & approbabant bene dicta, & è scholis rhetorum, philosophorumque in ipsam Ecclesiam immigravit. de quo alias plura.

21 Μεγάλα φυσᾶν] Suidas in μεγαλοδωρία: ipsi Zenoni dictum hoc male attribuit suo more. bene tamen est, quod legit, μέγα φυσᾶν, quod cum Athenæi μέγα αὐλεῖν probe convenit. Paulo ante legerem pro πολλὰ, πολιτικὰ ἀσόφους, vel πολλὰ signat, *vulgaria*, *trivialia*, quæ quotidie in vita recurrunt.

25 Κηπαίαις θύραις] *Postico*, quod spectat hortum cui opponitur αὔλειος θύρα, vestibuli janua quæ ducit in publicum. Qui clam ingredi, vel egredi domo volebant, per hortum transibant, & κηπαίας θύρας. Notat igitur Polemon Zenonem, quòd clam per posticum obrepat scholæ suæ, & Academicorum dogmata suffuratus Punico ingenio ea paulisper immutet, aliaque veste induta pro suis venditet: Cicero lib. I. de Academ. Quæst. *Jam Polemonem audiverant assidue Zeno & Arcesilas, sed Zeno eum Arcesilam anteiret ætate, valdeque subtiliter dissereret & peracute moveretur, corrigere conatus est disciplinam.* Vide & lib. IV. de Fin. Bon. & mal. Post κλέπτων videtur καὶ excidisse. Eunap. in Maximo, αἵτε γυναῖκες παρὰ τὴν γυναῖκα τῇ πλαγίᾳ θύρᾳ παρεισεχέοντο, ubi πλαγία θύρα, si Glossis Veterum credimus, etiam est posticum. Confer Polluc. lib. I. cap. 8.

Μακαριότητι] *Vita felicitate*, cui contraria κακοδαιμονία *miseria*, *calamitas*. 28

Κεῖνος] Lege, Κεῖθεν, *nam quoque Cadmus inde erat.* 30

Ἡ μία] ἢ μία, num una Mnemosynæ filiarum elaboravit?

Τί καλεῖς μὲ] Edit. Frobeniana, τί μὲ. τί μὲ καλεῖς. quod non spernendum. 31

Συγκεκροτῆσθαι] *Fama celebratum.* Interpres. Malim, *doctrina instructum*, *exercitatum* in *philosophia* fuisse. Gl. Philox. *examen districtum*, ἡ ἀκρόασις συγκεκροτημένη. Qui igitur doctrinæ copiam coactam conflatamque habet, is Græce [illegible]citur συγκεκροτῆσθαι. Conferantur Gloss. in *conflata* & *condensat.* 32

Οὐ γὰρ εἰσὶ σοφοὶ] Inde jocus A. Albutii, prætoris Romani: ego tibi, Carneade, *prætor esse non videor, quia sapiens non sum, nec hæc urbs, nec in ea civitas.* Cicero libro IV. Academic. Quæst. 33

Πολιτείας] Plutarchus 3. Sympos. καὶ τοῦ Ζήνωνος ἂν ἐβουλόμην διαμηρισμοὺς ἐν συμποσίῳ τινὶ καὶ παιδιᾷ, μᾶλλον ἢ σπουδῆς τοσαύτης ἐχομένῳ συγγράμματι τῇ πολιτείᾳ κατατετάχθαι. Confer Sextum adversus Mathem. pag. 275. 276. ubi Zenonis etiam exponit διαμηρισμοὺς, μητρομιξίας. 34

Φαντασιῶν τύποι] Lege, τόποι.

Καὶ λόγων καὶ τρόπων] Lege, λογοτρόπων, καὶ τρόπων, quid sit λογότροπος explicat ipse Autor infrà pag. 182. 43

Περὶ πάντων] Locus fœdo mendo obsitus. quis enim possit concoquere, demonstrationem esse περὶ πάντων. Reclamant Stoici apud Sextum Empiricum dicentes, οὐ δεῖ πάντων ζητεῖν ἀπόδειξιν, adversus Mathemat. legerem igitur, περανάντων. Nam demonstratio est talis *oratio*, *quæ ex magis perceptis id quod minus perceptum erat, concludit & conficit.* Nam, λόγοι sunt vel περαίνοντες, (*orationes quæ aliquid ex præmissis conficiunt*) vel ἀπέραντοι. Vide Sextum Empiricum pag. 302. Demonstratio vero est λόγος περανάντων. id est, περάνας, *conficiens*, &c. Perinde fuerit, sive περαινόντων legatur, sive περανάντων, respicique potest tam ad orationem ipsam quam ad eos qui oratione ista utuntur. Vide infrà lib. VII. segm. 77. 45

Τύπωσιν ἐν ψυχῇ] Sextus adversus Mathemat. p. 206. εἰ τύπωσίς ἐστιν ἐν ψυχῇ ἡ φαντασία, ἤτοι κατ' ἐξοχὴν καὶ εἰσοχὴν τύπωσίς ἐστιν, ὡς οἱ περὶ τὸν Κλεάνθην νομίζουσι, ἢ κατὰ ψιλὴν ἑτεροίωσιν γίνεται, καθάπερ οἱ περὶ Χρύσιππον ἐδόξασαν, &c.

Φωνὴ μὲν καὶ ὁ ἦχός ἐστι] Post hæc verba habet Stephani editio: λέξις δὲ τὸ ἔναρθρον μόνον. λέξις δὲ λόγου διαφέρει, ὅτι λόγος ἀεὶ σημαντικός ἐστι· λέξις δὲ ἀσήμαντος, ὡς ἡ βλίτρι· λόγος δὲ οὐδαμῶς: quæ omnino 57

omnino necessaria sunt ad explicandam differentiam λόγου & λέξεως.

65 Μετασκευῆς] Lege μετασκευὴ, vel μετὰ παρασκευῆς, *ornatu suo* prosam orationem excedens: vel, ornatior quàm prosa fert oratio.

Ἀπόδοσις] Ita Sextus adversus Mathematicos, γένος τῆς τοῦ ἀγαθοῦ ἀποδόσεως pag. 443. & paulò post οὕτω πῶς ἀποδιδοῖς.

66 Καὶ πύσμα] Suidas post πύσμα interpungit, & sequentibus præmittit, ἔστι γάρ. quod textu Laërtii excidisse videtur.

Συμβολικῶς] *Per indicia respondere*, nutu gestuque. πύσμα verò non contentum symbolis, particulisque οὐ, ναὶ, quæ etiam symbola sunt orationis, aut gestibus; λόγον *orationem* requirit ab interrogato, ut, οἰκεῖ ἐν τῷδε τόπῳ, quod responsum innuit lectorem sibi ipsi tale πύσμα repræsentare posse: *habitatne in hoc loco nec ne?* cujus πύσματος affirmatio est: habitat in hoc loco.

68 Διαφορουμένου] Rectè διαφορουμένου. Cæterùm, locus ille mutilus videtur. Supplerem ita, ἐξ ἀξιώματος μὴ διαφορουμένου· οἷον, τὸ, ἡμέρα ἐστί. ἐξ ἀξιωμάτων ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. Est autem ἀξίωμα μὴ διαφορούμενον, quod caret omni διαφορᾷ differentiâ, nec in se habet εἰ, ἢ εἴπερ, quod emphasin, connexionem, distinctionem intellectui suggerit. Nam τὸ *dies est*, τὸ *lux est*, αἰσθάνονται. δήπου λύκοι καὶ κύνες καὶ ὄρνιθες, *sentiunt scilicet & lupi, & canes & aves.* Verùm hoc axioma διαφορούμενον εἰ ἡμέρα, φῶς ἐστι, οὐδὲν ἄλλο συνίησι πλὴν ἄνθρωπος, ἡγουμένου καὶ λήγοντος, ἐμφάσεως τε καὶ συναρτήσεως τούτων πρὸς ἄλληλα, καὶ σχέσεως καὶ διαφορᾶς μόνον ἔχων ἔννοιαν. *Si dies est, lux est, non aliud animal intelligit quàm homo, dum antecedens, desinens, emphasin, mutuam connexionem, respectum & differentiam solus capit.* Plutarchus, περὶ τοῦ εἰ ἐν Δελφοῖς. Ex his liquere puto, quid sit ἀξίωμα διαφορούμενον, & Aphrodisæus ex Laërtio corrigendus, & Sexto, qui disertè habet, ἐξ ἀξιωμάτων διαφερόντων διὰ τοῦ εἰ ἢ εἴπερ συνδέσμου. Si emendatio Valesiana locum haberet, Sexto dicendum esset, ἐξ ἀξιωμάτων διφορούντων &c. Sed neque hoc admitti potest, quia διφορούμαι tantum in usu est, non διφορεῖν, in hac quidem significatione.

69 Ὑπεραποφατικὸν] Si hoc est negationis negatio, necesse est eas in adducto exemplo geminari, ut οὐχ οὐχὶ ἡμέρα ἐστὶ, id est, non vera est hæc negatio, *non dies est.* Et sic τὸ ὑπεραποφατικὸν infert affirmantem, *Dies est.*

71 Ὑφιστάναι] Id est, ὑποτιθέναι, ante ponere tamquam fundamentum, τὸ πρῶτον.

76 Ἐπιφορὰ] Proprium Stoicis vocabulum, pro quo Aristoteles συμπέρασμα. Philoponus in priori Analyt. dicit Stoicos καινοτέραν βαδίζειν, *viam novam insistere*, & sibi propria in Dialecticis habere vocabula, quæ cum Aristotelicis comparat hunc in modum:

Peripatetici		Stoici
πράγματα νοήματα φωναὶ	vocant	τυγχάνοντα ἐκφορικὰ λεκτὰ
ἡγούμενον commune est.		
ἑπόμενον συνημμένον μετάληψις συμπέρασμα	vocant	λῆγον τροπικὸν πρόσληψις ἐκφορά.

Λογότροπος] Suidas nunquam legit λογότροπος, sed vel λογοτόπος, vel divisis vocibus λόγος τρόπος. Unde facilè conficitur λογοτρόπος, ut λογογράφος, θεομάχος &c. 77

Ἀπέραντοι] Auctor hoc loco unius ex quatuor modis ἀπεράντων, & quidem primi meminit, qui est ἀπέραντος κατὰ διάρτησιν, cùm nec conclusio cum præmissis, nec præmissa inter se cohærent, adeoq; nihil conficitur.

Εἰς μὲν γὰρ τὸ λογικὸν] Locus satis obscurus, uti vel in Interpretibus videre est. Putarim hanc esse mentem Auctoris. *Quid verò dicam, quæ de recta nominum significatione in Logicis constituerunt* (Stoici) οἱ μόνον ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὐκ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν, *qui solùm in rebus ipsis versantur*, (hanc verborum rectam significationem) *non satis poterint edisserere.* Causam, cur non dixerit in Stoicorum Logicis de ὀρθότητι ὀνομάτων, reddit hanc, quod ipse ut Epicuréus, qui rebus ipsis mentem occupat, ignoret quæ Stoici *de vocibus subtiliter* tradiderunt. Duæ enim sunt viæ, &c. vide Ciceronem in fine lib. 3. de Fin. Bon. & Mal. confer inf. lib. x. segm. 31. 83

Αὐτὸ] Malim αὐτῷ, *non alienare à se ipso*, paulò ante, οἰκειούσης (malim οἰκειώσης) αὐτῷ τῆς φύσεως. Nam & hìc de natura sermo est, quam non verisimile est animal à se ipso alienasse, aut produxisse ita, ut nec abalienarit, nec conciliarit sibi ipsi. Quod cum sit absonum, conficitur inde, quod naturâ ipsum (animal) sibi ipsi formaverit quàm maximè amicum. 85

Ἐπιγέννημα] Quod post oritur, πρὸς τὸ εὖ εἶναι, cùm scilicet natura jam constituta accipit, τὰ ἐναρμόζοντα τῇ συστάσει, convenientiam statui naturæ, τῇ συστάσει. 86

Τὸ κατὰ φύσιν] Manifestus hiatus. sequi enim deberet, τούτοις δὲ, ut orationis εὔροια talis esset. Animalia cùm præter τὸ φυτοειδὲς habeant etiam appetitum, duplici quasi nervo ducuntur πρὸς τὰ οἰκεῖα, dum τούτοις μὲν, *partim ad naturalia*; τούτοις δὲ, τὸ κατὰ τὴν ὁρμὴν διοικεῖται, *partim verò* ad ea quæ appetitus sunt, obeunda feruntur: Homini vero, cùm præter hæc duo, ratio suprema gubernatrix, accesserit, rationi convenienter vivendo simul naturæ vivit convenienter. Sic ἡ χωρὶς ὁρμῆς καὶ αἰσθήσεως οἰκονομία, suum facit officium in plantis. Sic ὁρμὴ juncta dictæ œconomiæ in brutis ita versatur, ut appetitus naturalis, quod suum est, & sensitivus iterum quod suum est sibi habeat.

Τὴν κατήχησιν τῶν συνόντων] Suidas loco citato legit κατίσχυσιν τ. σ. propterea, quia illis, cum quibus versatur, præponderant, efficiuntque ut malè utatur φυσικαῖς ἀφορμαῖς. Lectio vulgata angustior est, quàm ut modos omnes, quibus depravatur homo à suis familiaribus, possit includere. 89

Ἀρετὴ δὲ] Suidas loco allegato ἡ ἀρετὴ δὲ τέλειός ἐστιν, ὥσπερ ἀνδρεία. 92

Θεωρουμενας] Συνθεωρουμένας. paulò post, pro σωφροσύνη, habet εὐφροσύνη.

Τῆ ψαλίδος οἰκονομία] Notandum οἰκονομία pro οἰκοδομία. Ita 1. Tim. 1. ψ. 4. οἰκοδομία Θεοῦ, vel οἰκονομία Θεοῦ, eundem gignit sensum, quia, uti ex hoc loco clarè patet, οἰκονομία complectitur οἰκοδομίαν. Quare & Suidas in ἀρετὴ pro οἰκονομία legit οἰκοδομία. Accipio enim οἰκοδομία non pro correctione, sed explicatione vocis οἰκονομία.

91 Ὑπαρκτὴν] Suidas ὑπαρκτικὴν. Malè.

Ἐν προκοπῇ] Suidas ἐκ προκοπῆς τοὺς περὶ Σωκράτην, Διογένην, Ἀντισθένην.

94 Πρᾶξιν τὴν κατ' ἀρετὴν] Suidas πρᾶξιν καὶ τὴν α. Malè in ἀγαθὸν.

Μετέχοντα] Suidas τοιοῦτο &c. μετέχοντάς τι πράξεις τ. κ. α. καὶ τὸ σπ. εἶναι. Legerem ὡς μετέχοντας, τάστε π. τ. κ. κ. καὶ τὸ κατὰ λόγον σπουδαίους εἶναι. Ita infrà. μετέχοντας δὲ &c. καὶ τὸ κατὰ λόγον φαύλους εἶναι. Tale quid virtus, ut qui habet eam, & in actionibus secundùm virtutem bonus probusque sit, & in verbis rationisque usu.

95 Τὸ αὐτὸν ἑαυτὸν] Αὐτῷ legendum ex sequentibus τὸ αὐτῷ ἑαυτόν.

96 Τελικά] Schol. Græca in 2. Tomo Luciani legunt καὶ τ. κ. π.

97 Ἀτερπίαν] Lege ἀτερψίαν.

Γινομένας ὠφελείας] Suidas in ἀγαθὸς. προσγινομένας. Rectè.

Τελικά] Τελικὰ μόνον. Græc. Schol. loco citato.

Ἀγαθά] Post hæc verba excidit exemplum, quod eadem scholia suppeditant: legunt enim ποιητικὰ δὲ καὶ τελικὰ εἶναι ἀγαθὰ πάσας ἀρετάς. Eodem modo censerem in sequentibus, post ἀμφοτέρως δὲ ἔχοντα, πάσας κακίας. ἐπεὶ καθὸ &c. Ita non ampliùs deerit exemplum.

98 Μικτά] Suidas malè μικρά.

Λυσιτελὲς] Quod sumptus sui causa factos refundat solvatque adeo, ut quæstum negotiationis & mercaturæ longè superet suis commodis.

100 Ἀπέχειν] Pro ἔχειν; ut sup. segm. 86. τὰ ἐναρμόζοντα τῇ συστάσει ἀπολάβοι, pro λάβοι. Et ita Polyænus lib. 3. de Cyrrha navali Delphorum, οἱ μὲν Κυῤῥαῖοι κατεφρόνουν, πλεῖστον ἀπέχοντες θαλάσσης, ubi ἀπέχειν non est *distare*, ut doctissimus Meursius existimat libro II. Attic. Lection. cap. 2. Sed Cyrrhæi bono erant animo, quod maximam maris partem haberent. Ceterùm, Laërtii ἀπέχειν pertinet etiam ad τὸ τελείως σύμμετρον, contrà quam Interpres voluit.

101 Ἀγαθὸν καλὸν εἶναι] Rectè Suidas α. καὶ κ. ει. cetera minus benè in καλόν.

Ἴσον, τὸ] Suidas τῷ, legit enim ὅπερ ἐστὶν ἴσον τῷ. Ita legerem deinceps, καὶ τῷ, sed verba illa, ὅπερ ἴσον ἐστὶ τούτῳ, annon glossema sapiunt?

102 Κατ' εἶδος προηγμένα] Malè Suidas προηγμένοι in ὄντα. Alibi habet προηγούμενα.

104 Ἀρτίας] Ἀρτίους legit Ἀττικῶς Scholiastes in T. 2. Luciani p. 26.

105 Σύμβλησιν] Quod collimat ad bonum secundum se. Ἀξία triplex est. Prima σύμβλησις, est, id quod collimat ad omne bonum in vita, secundùm virtutem agenda. Secunda est, quæ facit ut vitæ secundùm naturam instituendæ, accedat pondus æstimationis, quæ est in divitiis & bona valetudine. Tertia est *æstimium rei pensandæ*, à perito æstimatore profectum, οἷον εἰπεῖν, (ita enim & hîc & suprà legendum) exempli gr. ἀμείβεσθαι πυροὺς πρὸς τὰς σὺν ἡμιόνῳ (lege ἡμιόλῳ aut ἡμιολίῳ) κριθὰς *commutare triticum cum hordeo, alteroque tanto ejusdem*. Viderunt dudum vulgatæ lectionis τὸ ἄτοπον Interpretes. Ideoque τὸ σὺν ἡμιόνῳ planè omiserunt nonnulli. Portus apud Suidam in ἀδιάφορος explicat τὰς σὺν ἡμιόνῳ κριθὰς, *de hordeo, quod à mulo fertur, ut eo pascatur*. Aldobrandinus mulum quasi mantissam hordeo addit, ut tritico id exæquet. Verum enim verò non habet hîc mulus quod comedat, nec etiam dignus est ut hordeacei pabuli fiat accessio. Ζεῦγος ὀρικὸν Athenis majori in pretio habitum, ditioribusque tantum alebatur. Unde avaro diviti exprobrat Orator, οὐδὲ ζεῦγος ἐκτήσω ὀρικὸν οὐδεπώποτε ἐπὶ τοσούτοις ἀγροῖς καὶ κτήμασι, *numquam par mulorum possedisti, tot agris & prædiis dives*. Restat igitur, ut σὺν ἡμιολίῳ, vel ἡμιόλῳ legamus. Hæc enim est legitima compensatio, cum sex tritici modios cum novem modiis hordei, aut duos tritici cum tribus hordei permutes. vide Sextum contra Math. p. 106. de ἡμιολίῳ.

Συμπεριφέρεσθαι] *Amicis morem gerere, obsequi, gratificari*. Contrarium, φίλοις μὴ συνδιατίθεσθαι, *amicis non obsecundare in loco, non gaudere, non dolere cum illis*. 108

Ἀνάλογον δὲ τῶν] Suidas τὸ παρὰ τὸ κ. rectè nisi malis ἐπὶ τῶν, ut infrà. 109

Ἀποκρίνεσθαι] Suidas non habet, loco ejus est πυνθάνεσθαι.

Αὐτὴ ἡ διάνοια] Suidas non habet αὐτὴ, nec, καὶ τὸ γεννητικόν. 110

Ἄλογον] Malè Suidas in voce λύπη legit εὔλογον, sed benè est quod in πάθος, ἄλογον retinuit. 111

Ὡς αὐτὸς ἐπιθυμεῖ] Suidas ex hoc loco supplendus. Confundit enim zelum & zelotypiam in unam massam. nec cetera in eodem satis sana.

Ἀποκναίουσαν] Suidas ἀποκλείουσαν. 112

Κατεπείξεως φωνῆς] Cum voce urgente & instanter impellente ad aliquid. Gl. Veter. ἔπειξις *Instantia, Compulsio*. Nam in trepidationibus multitudo multis clamoribus se incitare solet ad audendum aliquid. 113

Ἀγωνία] *Anxietas*, metus rei, cujus eventus incertus est. Vide Epictetum περὶ τοῦ ἀγωνιᾶν l. 2. cap. 13. apud Arrianum.

Σπάνις] *Cupiditas quædam non collineans, & re quidem ipsa separata, frustra tamen ad eam tendens dolensque*. Suidas legit σπωμένη.

Προκοπῆς καὶ π.] Odium crescit, causamque prætexit. Qui enim odit aliquem, non tantùm illi malè vult, sed etiam indies odio magis magisque indulget, & causas odii justas se habere existimat. Suidas in ἐπιθυμία legit προτάσεως, quod denotat diuturnitatem temporis.

Περὶ αἱρέσεως] *De electione*, utrum hoc potiùs, an illud sit eligendum sequendumque.

Οὐχὶ περὶ σπουδαίους] Lege σπουδαίων, non de rebus bonis honestisque. Nam κάλλος in oculos incurrens non est inter σπουδαῖα Stoæ. Suidas legit, οὐ π. σ. πράγματος quod malim.

114 Ὀργὴ ἀρχομένη] Theophylactus MS. in cap. 1. Nahum κατά τινας θυμὸς μέν ἐστιν ἡ ἀρχὴ τοῦ πάθους, ὃ γίνεται ἐξ ἀναθυμιάσεως, τοῦ περικαρδίου αἵματος ζέοντος, ὀργὴ δὲ θυμὸς ὀργῶν πρὸς τὸ ἐργάσασθαί τι. *Θυμὸς est secundum quosdam initium affectus, orti ex evaporatione sanguinis circa cor inardescentis. Ira verò θυμὸς turgens & maturus ad erumpendum.* Ægyptii θυμὸν hieroglyphicè *insinuabant per focum ardentem, corde desuper impendente.* Cyrillus contra Julianum pag. 300.

Προτροπὴ τῆς ψ.] Suidas προτροπή τις ψ. legerem π. τις τῆς ψ.

115 Εὐκαταφορίαι] Suidas καταφορίαι. οἷον φθονερὰ (lege φθονερία) ἐλεημοσύνη. quod ultimum melius est vulgato, ἀνελεημοσύνη.

117 Πρός τε τὸ ἔνδοξον] Malim πρός τε τὸν ἔνδοξον καὶ τὸν ἄδοξον, & ita Suidas. & in sequentibus κατὰ τὸν εἰκαῖον τ.

118 Φυλακτικοὺς] Cautos ajunt esse sapientes, ut se exhibeant quàm optimos, ut se ita componant, ut meliores videantur. Nam sedulò id agunt, ut prava tegant, bona verò quæ habent, foras appareant simpliciter, & sine affectata gravitate.

Ἔτι δὲ οὐδὲ] Suidas δὲ omittit. non malè.

Προσπεποιῆσθαι] Malè Suidas προσποιεῖσθαι.

119 Τοὺς θεοὺς ἄγασθαι αὐτοὺς] Ambigua locutio. Nam & à Diis magni æstimari sapientem, & à sapiente Deos suspici dicit. Paulò ante pro ἐναντίως Suidas legit ἐναντίον.

121 Μὴ δοξάσειν τὸν σοφὸν] At cùm aliquando huic sapienti mala citria apponerentur, ex cera ita affabrè facta, ut veris non multum abluderent, ille δοξάσας manum porrexit ad sumenda mala, tamquam vera, propterea reprehensus, quòd ipso facto declarasset, se opinione ductum esse, respondit εὔλογον fuisse, ista mala cerea vera mala fuisse. confer infrà segm. 162. & 177.

123 Ἐλεήμονάς τε μὴ εἶναι] Unde Virgilius libro II. Georg.

---neque ille
Aut doluit miserans inopem, aut invidit habenti.

Μὴ γὰρ παριέναι] Suidas in συγγνώμη. legit, μὴ δὲ, vellem μηδέ.

Ἐπιβαλλούσας] Suidas ἐπιβαλούσας ἐκ τοῦ νόμου κ. κόλασις ἐπιβάλλουσα est, *pœna legibus consona, respondens, conveniens*, quæque peccato competit. Gl. *Competens*, τὸ ἐπιβάλλον.

Οὐδεμιᾶς ἐστὶ ψυχῆ] Suidas loco citato: οὐδεμία ἐστὶ ψυχῆς ἀρετὴ πρὸς κολάσεις προσποιουμένοις, lege ης χ. Puto hanc lectionem veriorem vulgatâ, & Casaubonianâ emendatione. Redditur enim ratio per παρένθεσιν, cur sapiens non remittat quicquam de pœnis competentibus. Nempe, quod indulgentia, commiseratio, & ipsa æqui-lenitas, non sint animæ virtutes, sed potius perturbationes, quibus anima cùm punire debeat, bonitatem quamdam simulet. Hæc parenthesis post χρηστότητα desinit, & sequentia cohærent cum μηδὲ γὰρ παριέναι, μηδὲ οἴεσθαι τ.

Ἄλλως μὲν πόλεως] Exemplum ab urbe petitum illustrat: aliter esse aliquid bonorum, aliter malorum. Nam & civitatis quædam dicuntur, & illorum, qui iisdem utuntur, vel, ut clarius dicam, qui eadem usurpant. Civitati sua bona lege & jure ipso addicuntur. Sed qui eadem sibi usurpant, illorum quidem dicuntur esse, sed non sunt. Χρώμενος, hîc denotat *usurpatorem*, σφετεριστὴν Philox. Gl. *usurpare*, τοῦ χρήσασθαι. τοῦ ἰδιοποιήσασθαι. *Usurpat*, παρασπᾶται, ἰδιοποιεῖται, χρῆται, σφετερίζεται, ἀποχρῆται, ὅ ἐστιν ἐσχηματισμένη κλοπή, *furtum figuratum & speciosum*, quo quis è publico aliquid in suos usus avertit. 124

Ποιητικὸν τῶν πρακτέων] Suidas invertit, πρακτικὸν τῶν ποιητέων· τὰ δὲ ποιητέα. Et ita infrà: τὴν φρόνησιν περὶ ποιητέα. 126

Ὥστε εἰ τὰ] Ex Suida legendum, ὥστε εἶναι τὰ μὲν αἱρετικῶς ποιεῖν, τὰ δὲ &c. In voce ἀρετή.

Φρόνιμός τε ἐστὶ] Et *qui prudens est, idem* & *fortis* & *justus* & *temperans est.*

Ἀφίστασθαι] Videtur illis nec dissensionem à Philosophia recessisse, siquidem eadem ratione relinqueret omnem vitam humanam. Dicunt non defutura umquam in philosophia sententiarum divortia, quemadmodum nec in vita communi deerunt. 129

Mille hominum facies, & rerum discolor usus.

Possunt hæc verba accipi & hunc in modum. Non esse à Philosophia desciscendum ob dissensiones. Quoniam hac ratione ait philosophiam & totam vitam aliquis desereret. Sic Apostolus Corinthiis scripsit, μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις; non tamen simpliciter de omni commercio cum inquinatis hoc voluit intellectum, ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν, *quoniam*, inquit, *planè vobis mundo esset excedendum*, 1. Cor. 5. Ita hoc loco subintelligenda esset ἡ διὰ quæ per elegantiam summam sæpè omittitur, ut τὴν σὴν χάριν, ἐμὴν γνώμην, pro διὰ σ. χ. δι' ἐμὴν γν. vide Scholiasten in Apollonii Argonaut. libro 2.

Καὶ εἰ ὁ ἥλιος] Num Stoici umquam disputarunt, an mundus sol sit? legerem εἰ ἀΐδιος. Num sit æternus? Mundum enim æternum Deumque esse Stoici crediderunt. Hâc ratione. Quod æternum est, id melius est quàm id quod non est. Nihil autem mundo melius. Æternus igitur mundus est. Ita ex Cicerone lib. 2. de Natura Deorum argumentari licuerit. Ipse Laërtius infrà, τὸ ποιοῦν, τὸν ἐν αὐτῇ λόγον, τὸν Θεόν, τοῦτον γὰρ ὄντα ἀΐδιον διὰ πάσης αὐτῆς δημιουργεῖν ἕκαστα, Virgilium vide lib. 6. Æneid. & ibi Servium. Eusebium Præparat. Euangel. lib. 15. cap. 15. Sallustium cap. 7. *de Diis & mundo*. Sextum adversus Mathematicos pag. 322. 130

Κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν] *Eo tempore quo mundus ecpyrosi, conflagratione fit non finem habiturus*, sed novam διακόσμησιν, igne quasi purgatus, nacturus sit. *Ex quo eventurum nostri putant id, de quo Panætium addubitare dicebant, ut ad extremum omnis mundus ignesceret* (ἐκπυροῦσθαι) *cum humore*

consumpto, neque terra ali posset, neque remearet aër, cujus ortus, aquâ omni exhaustâ, esse non posset. Ita relinqui nihil præter ignem, à quo rursum animante, ac de eo renovatio mundi fieret, atque idem ornatus oriretur. Cicero de Natura Deorum lib. 2. Habes ἐκπύρωσιν, & rursus διακόσμησιν.

134 Σώματα εἶναι τὰς ἀρχὰς] Nil mutarim in textu, quia Stoïci docuerunt ἀρχὰς esse corpora. Porphyrius apud Eusebium libro xv. P. E. cap. 14. Στοιχεῖον εἶναί φησι τῶν ὄντων τὸ πῦρ, καθάπερ Ἡράκλειτος· τούτου δ' ἀρχὰς ὕλην καὶ Θεὸν, ὡς Πλάτων. Ἀλλ' οὗτοι ἄμφω σώματά φασιν εἶναι καὶ τὸ ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον. ἐκείνου (Πλάτωνος) πρῶτον ποιοῦν, αἴτιον ἀσώματον εἶναι λέγοντος. *Rerum elementum, inquiunt, ignem esse, ut Heraclitus. Ejus autem Principia, Materiam & Deum, ut Plato. Sed hi (Stoici) ambo ajunt esse corpora, tam efficiens, quàm patiens, cum ille (Plato) dicat primum efficiens, causam esse incorpoream.* Illam Stoicorum sententiam hoc loco proponit Laërtius. Cæteros, qui Platonem sequuntur & ποιοῦν principium negant corporeum, non tetigit.

135 Ἕν τε εἶναι θεὸν καὶ νοῦν] *Stoici dicunt non esse nisi unum Deum, & unam eamdemque esse potestatem, quæ pro ratione officiorum, à nobis variis nominibus appellatur. Unde eumdem Solem, eumdem Liberum, eumdem Apollinem vocant. Item Lunam, eamdem Dianam, eamdem Cererem, eamdem Junonem, eamdem Proserpinam dicunt.* Servius in 1. Georg. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 17. & seq. breviter, ἓν τὸ πᾶν. Vide & Dionem Prusæum in Rhodiaco.

136 Λόγον σπερματικὸν] Id est, vim illam quæ instar seminarii in se continet τὰς αἰτίας τῶν γεγονότων καὶ τῶν γινομένων, καὶ τῶν ἐσομένων.

140 Ἀσώματον] Descriptio τοῦ ἀσωμάτου, manifestè mendosa est. Lego ex conjectura ἀσώματον δὲ τὸ οἷόν τε κατέχειν, ὑπὸ σωμάτων οὐ κατεχόμενον, ex Suida, *quod potest continere, ipsum verò à corporibus non continetur.* Numenius apud Eusebium Præpar. Euang. l. 15. cap. 17. ἐπεὶ δὲ τὰ σώματά ἐστι φύσει τεθνηκότα, καὶ νεκρὰ καὶ πεφορημένα (lege συμπεφορημένα) καὶ οὐδὲ ἐν τ' αὐτῷ μένοντα, ἆρ' οὐχὶ τοῦ καθέξοντος αὐτοῖς δεῖ; παντὸς μᾶλλον. εἰ δὲ τύχοιεν τούτου, ἆρα μένειεν ἄν, παντὸς ἧττον. τί οὖν ἐστι τὸ κατασχῆσον; εἰ μὲν δὴ καὶ τοῦτο εἴη σῶμα, Διὸς Σωτῆρος δοκεῖ ἄν ἐμοὶ δεηθῆναι αὐτὸ παραλυόμενον καὶ σκιδνάμενον. εἰ μέντοι χρὴ αὐτὸ ἀπηλλάχθαι τῆς τῶν σωμάτων πάθης, ἵνα κἀκείνοις κεκινημένοις τὴν φθορὰν ἀμύνειν δύνηται, καὶ κατέχῃ, ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ ἄλλό τι εἶναι, ἢ μόνον γε τὸ ἀσώματον. &c. Suidam vide in κόσμος ubi pro ἰδίως ποιὸς legit ἰδιοποιὸς non semel.

141 Λόγῳ τῶν δι' αἰσθήσεως νοουμένων] Mundus genitus est, uti patet ex iis quæ sensu percipimus. Innumerabilia sunt ex quibus effici cogique possit: nihil esse, quod sensum habeat, quin id intereat. Etenim ea ipsa quæ sentiuntur, ut frigus, ut calor, ut voluptas & dolor, ut cætera, cum amplificata sunt, interimunt. Cicero de natura Deorum locum de autumno habet: & Suidas in φθινόπωρον: παλινδρομία τ. η. α. υ. γινομένου τῶν καρπῶν, πρὸς τοὺς τόπους, ἀφ' ὧν, ἐγένοντο. Illud καρπῶν innuit deesse aliquid in præcedentibus.

Εἰ καὶ πρόνοιαν εἶναι] Solœcon est, εἰ καὶ εἶναι. 149
Malim ᾗ quâ ratione providentiam ajunt esse, eadem & divinationem astruunt. Cicero lib. I. de Divinatione. *Mihi verò satis est argumenti & esse deos & consulere rebus humanis, quod esse clara & perspicua divinationis genera esse judico.* Vide & pagellam 368. Ubi iterum divinatio probatur ex eo quod dii diligant homines, libenterque iis benefaciant, adeóque etiam præsignificent futura, ut cautiores sint. Quæ omnia ad providentiam pertinent. Editio Stephanica: ᾗ καὶ πρόνοιαν εἶναι, propius abest à nostra lectione.

Διά τινας ἐκβάσεις] Cicero lib. I. de Divinat. De artificiali divinatione, vel quæ opinionibus constat, dicit: *Conjectura nititur, ultra quam progredi non potest. Ea fallit fortasse nonnumquam: sed tamen ad veritatem sæpissime dirigit. Est enim ab omni æternitate repetita: in qua cum pæne innumerabiles res eodem modo evenirent, iisdem signis antegressis, ars est effecta, eadem sæpe animadvertendo & notando.* Habes hîc quæ sint ἐκβάσεις τινές.

Σῶμα δὲ &c.] Hæc verba capienda sunt de ma- 150
teria. Illam enim Stoici dicebant corpus esse καὶ οὐσίαν πεπερασμένην, supra segm. 137. τὰ δὴ τέτταρα στοιχεῖα εἶναι ὁμοῦ τὴν ἄποιον οὐσίαν. Eusebius de Præparat. Euang. lib. xv. capite 44. οἱ δὲ ὕδωρ λέγοντες πῦρ, ἢ ἀέρα, ἢ γῆν τὴν ὕλην, οὐκέτι ἄμορφον αὐτὴν λέγουσιν, ἀλλὰ σῶμα. supra segm. 146. pro σχίσμα rectè legit Suidas ἀποσκίασμα in πάθος. vide locum.

Κρᾶσιν δι' ὅλου] Id est, Crasis fit, quando partes 151
mixtæ ejusdem sunt naturæ cum toto. Salvâ enim cuique parti suâ naturâ, σύνθεσις est, οὐ κρᾶσις, οὐδὲ μίξις. Aristoteles lib. 1. de Generat. & Corrupt. cap. 10. Ideoque etsi parum vini mari infuderis, non fit κρᾶσις, quia vinum illud non est δι' ὅλου ἀλλ' ἐπὶ ποσὸν ἀντιπαρεκταθὲν. sed aliquantum extensum, perit. Hæc potius est αὔξησις. μεταβάλλει γὰρ θάτερον εἰς τὸ κρατοῦν, οἷον σταλαγμὸς οἴνου μυρίοις χοεῦσιν ὕδατος οὐ μίγνυται. λύεται γάρ τι εἶδος καὶ μεταβάλλει εἰς τὸ πᾶν ὕδωρ. Aristoteles loco citato.

Ἀφ' οἵου] Lege ἀφ' οἵων, præcedit enim τοιαῦτα. 158
Et ita legit Aldobrandinus.

Ὄχλῳ πεποιημένος] Πρὸς τὸν ὄχλον δεινότερος λέ- 161
γειν.

Μετέθετο] Ex Stoico factus est Polemonæus. Ci- 162
cero lib. 4. Acad. Quæst. si *Polemonæus, peccat Stoicus, rei falsæ assentiens.*

Ἀντιφέρων διδάσκαλος] Id est, *magister contradi-* 166
cens. sequitur enim, διασκευάζων sc. διδάσκαλος &c.

Ὀβολὸν φέρειν ἀποφορᾶς] scil. ἕνεκα. obulum scili- 169
cet ἀποφορᾶς nomine sibi de tota mercede diurna dari voluit Zenon. Gl. ἀποφορὰ, *pensio*, τὰ παρὰ τῶν ἡττόνων τοῖς μείζοσι παρεχόμενα χρηστά. *Commoda, quæ ab inferioribus redeunt ad superiores, dicuntur*, ἀναφορά. Quæ igitur parentibus à filiis, præceptoribus à discipulis, patronis à libertis præben-

tur, omnia hoc nomine veniunt. Vide Thomæ Eclog. in *ἀποφέρειν*.

174 *Βοῶν ὠμοπλάταις*] *Boum scapulis*, Gl. *ὠμοπλάται scapula*.

181 *Εἰς τὸ βασιλικὸν*] Scil. *ταμεῖον*. *Fiscus regius*: reipublicæ ærarium est, *τὸ ταμεῖον δημόσιον*, in Glos. Veterum.

183 *Παραγενομένοις*] Lege *παραγενόμενος*, pro *συγγενόμενος*, de ipso Chrysippo acceperim, quod scilicet ille se contulerit ad Arcesilam & Lacydem in Academiam, & ea propter contra consuetudinem assentiendi, ut periculosam & lubricam, disseruit, sex libris scriptis, *κατὰ τῆς συνηθείας καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ὁμοίως*, refutatis illic quæ ipse contrà attulerat, & contrà *ἐνάργειαν* sensuum, quibus magnitudines multitudinemque rerum percipimus, Academicorum *ἐνστάσεσι instantiis* usus est. Cicero de Chrysippo lib. 4. Acad. Quæst. *Quam multa ille contra sensus, quam multa contra omnia, quæ in consuetudine probantur, disseruit?* Et iterum de eo (Chrysippo) *queri solent Stoici, dum studiosè omnia conquisierit contra sensus & perspicuitatem, contraque omnem consuetudinem, contraque rationem, ipsum sibi respondentem inferiorem fuisse, itaque ab eo armatum esse Carneadem*. Plutarchus, *βουληθεὶς αὖθις συνειπεῖν τῇ συνηθείᾳ καὶ ταῖς αἰσθήσεσιν, ἐνδεέστερος γέγονεν αὐτοῦ* &c. In Stoicis, *ἐναντιώμασι*.

187 *Κατατρέχουσι*] *Excurrunt ad eum perstringendum*, inde in vita Demetrii Phalerei: *καταδρομὴ τῶν Ἀθηναίων*, *invectiva in Athenienses*.

188 *Ἔτι τε τὰ παρὰ τοῖς περὶ πινάκων γράψασι κατακεχωρισμένην*] Lege *οὔτε κατακεχωρισμένην*, infrà *καταχωρίσαι. τὸ κατακεχωρισμένην*. Idem notat collocatam in ordine aliarum tabularum. Dicit autem, Chrysippum tam impudicas & petulantes in medium protulisse historias, ut nec ii, qui omnes pinaco-thecas perlustrarant, & de tabulis, quas *πινακογράφοι* sæpius spurcissimis mendaciis impleverant, scripserant stylo simili, recensere & vel inter pictas referre voluerint. Quales *πίνακας* Ethnici amarint Clemens in *προτρεπτικῷ* declarat, nempe in quibus *τῶν δαιμόνων πασχητιασμοὶ, Ἀφροδίτη ἐπὶ συμπλοκῇ δεδεμένη γυμνὴ, καὶ τῇ Λήδᾳ περιπετόμενος ὁ ὄρνις, ὁ ἐρωτικὸς* &c. depicta. *Ctesilochus, Apellis discipulus petulanti pictura innotuit, Jove Liberum parturiente depicto mitrato, & muliebriter ingemiscente inter obstetricia dearum*. Plinius lib. xxxv. cap. xi.

Καὶ υἱοῖς] Mutilus est hic quoque locus. Quid enim dicit Chrysippus de hoc suo dogmate? nempe hoc, quod facinus illud sit *ἀδιάφορον*. Ergò pòst *υἱοῖς* subjicerem, *ἀδιάφορον εἶναι*, ex Sexto Empirico in Hypotyp. libro I. pag. 31. Dogmaticæ opinioni opponimus legem, *ὅταν οἱ μὲν περὶ Χρύσιππον ἀδιάφορον εἶναι λέγουσι τὸ μητράσι ἢ ἀδελφαῖς μίγνυσθαι·* Idem docuit Chrysippus in *προτρεπτικοῖς*, exemplo brutorum, Plutarchus in Repugnantiis Stoicorum. Confer & Sextum adversus Mathem. pag. 476.

189 *Τρόποι χρηματισμοῦ*] Triplex *χρηματισμὸς* Chrysippi, *ὁ ἀπὸ βασιλείας, ὁ ἀπὸ φίλων, ὁ ἀπὸ σοφιστείας. ὁ ἀπὸ βασιλέως*, hoc loco damnatur, rideturque, quia sapiens Regi se submitteret, cum tamen ille ut Rex cum Rege *ἀπὸ τῆς ἴσης*, loqui & agere debeat &c. Plutarchus his *χρηματισμοῖς* opponit, quod in *de Natura* dixerat, sapientem amissis opibus quibuscunque, existimaturum, se unam drachmam perdidisse.

Πρὸς Ἀριστοκρέοντα] Discipulus & *οἰκεῖος*, *necessarius Chrysippi*, imaginem ejus æneam columnæ imposuit, cum hac inscriptione. 196

Τόνδε νέον Χρύσιππον Ἀριστοκρέων ἀνέθηκε·
Τῶν Ἀκαδημιακῶν στραγγαλίδων κοπίδα.

Plutarchus de Stoicorum Repugnant.

Περὶ τοῦ παρὰ μικρὸν λόγου] *ὁ παρὰ μικρὸν λόγος*, 197
non tam ad Soritem, quàm ad eas sophisticationes pertinet, quæ fiunt *παρὰ μικρόν*· Aristoteles enim lib. I. de Soph. Reprehens. cap. 6. Postquam caussas sophisticarum deceptionum plurimas enarrasset, tandem subjicit, *ἁπλῶς*, *breviter*. *ἐν τῷ παρὰ μικρὸν ἀπάτη*. *fallacia est in eo, quod propter leve momentum fit*. Nam quasi *τὸ*, *aliquid*, aut *τὸ certo respectu*, aut *τὸ simpliciter*, aut *quomodo*, aut *nunc*, *nihil ulterius significent*, sine exceptione *in universum aliquid concedimus*. Hìc habemus *τὸ παρὰ μικρὸν*, nimirùm *τὸ πῇ* &c. Confer dicta suprà ad lib. II. segm. 32.

AD LIBRUM VIII.

Π*άσας τελετὰς*] Proclus lib. v. in Timæum: *ἃ* 2
Ὀρφεὺς δι' ἀπορρήτων λόγων μυστικῶς παραδέδωκε, ταῦτα Πυθαγόρας ἐξέμαθεν ὀργιασθεὶς ἐν Λεβέθροις τοῖς Θρακίοις Ἀγλαοφάμου τελεστὰ μεταδιδόντος, ἣν περὶ θεῶν Ὀρφεὺς σοφίαν παρὰ Καλλιόπης τῆς μητρὸς ἐπινύσθη. ταῦτα γάρ φησιν ὁ Πυθαγόρας ἐν ἱερῷ λόγῳ.

Τὸ ἐλεφάντινον πρόσωπον] *Faciem eburneam*, quæ 5
clypei umbonem exornaverat, ut ego quidem conjecturor, ex Laertii versu, *βλέψον εἰς ὀμφαλόεν* pro *ἔκτασιν*.

Μὴ ἀνχιδεῖν μηδενὶ] Quid hìc correctione dignum 8
viderint acutiores non excogito, *ἀνειδεῖν* legatur, & salva res erit. *Ne sis improbus erga quemquam*.

Ἐν ἄνθει νοὸς] Ex his verbis legendum cum Ste- 9
phano, *ἓν ἀνθ' ἑνὸς*, *verbum verbo*. Græci hac formula utuntur, quando rotundè & breviter verbum verbo reddunt, ut hoc loco, *μεθη*, *βλάβη*.

Κοινὸν δίκαιον] Negant Stoici suprà in Vita Ze- 13
nonis. Italici verò, Pythagoras, Empedocles contendunt, *καὶ πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζώων ἡμῖν εἶναί τινα κοινωνίαν. ἓν γὰρ ὑπάρχειν πνεῦμα, τὸ διὰ παντὸς τοῦ κόσμου διῆκον, ψυχῆς τρόπον, τὸ καὶ ἑνοῦν ἡμᾶς πρὸς ἐκεῖνα. διόπερ καὶ κτείνοντες αὐτὰ, καὶ ταῖς σαρξὶν αὐτῶν τρεφόμενοι, ἀδικήσομέν τε καὶ ἀσεβήσομεν, ὡς συγγενεῖς ἀναιροῦντες.* &c. Sextus adversus Mathematicos, ubi etiam negat ex hoc communi & omnia pervadente spiritu id confici, quod Pythagoras voluit, quia etiam per lapides & plantas *πεφοίτηκέ τι πνεῦμα ὥστε ἡμᾶς αὐτοῖς συνενοῦσθαι*. Alii abstinentiæ Pythagoricæ caussam

referunt ad τῶν ψυχῶν μετενσωματισμόν.

14 Παντοίας θεοῦ φωνάς] Pythagoras pro Deo habitus à discipulis, qui ejus dicta appellabant παντοίας θεοῦ φωνάς. Legerem igitur, ὥστε λέγειν τοὺς γνωρίμους τὰ αὐτοῦ παντοίας θ. φ. Jurarunt etiam per Pythagoram, libro IV. adversus Mathem. Sextus Empiricus.

19 Ὄψον τι] Sequentia suadent legendum, ὄψῳ τε, sc. ἀρκεῖσθαι &c. Ita Suidas quoque legit.

20 Γαλαθηνοῖς] Γαλαθηνά, sunt omnium animalium fœtus adhuc uberibus inhiantes, qui communi vocabulo ἁπαλίαι dicebantur, à recto ἁπαλίας, ut infantes recens nati, & paulo post extincti ὀμφακίαι dicti. De ara aurea Babylone Herod. lib. I. ἐπὶ τοῦ χρυσέου βωμοῦ οὐκ ἔξεστι θύειν, ὅτι μὴ γαλαθηνὰ μοῦνα. Græci autem lege lata prohibuerunt γαλαθηνῶν σφαγήν, imò & sacrificare ovem ἄποκτον, vel ἄτοκον. Athenis verò sacerdos Minervæ numquam sacrificabat agnellum. Eustathius in Odyss. p. 1485. ex Athenæo, ut solet.

24 Καὶ ἄλλως] Et imprimis, si non sumantur (fabæ) venter castigatior minusque flatibus obnoxius redditur. Nam fabæ non sumptæ, faciunt ventrem magis in potestate esse, reddunt eum modestiorem. Si verò sumantur, ἀσχημονεῖ ἡ γαστήρ, & sui ipsius minùs compos est, κοσμιωτέρα γαστὴρ opponitur τῇ τεταραγμένῃ, qualem Strepsiades habuit apud Aristophanem in Nub.

30 Σταγόνας δὲ ἰδεῖναι] Legerem ἰέναι α. τ. εἰς τὰς αἰσθήσεις, *stillas ab illis ire usque ad sensus*. Simile mendum apud Lucianum, in colloquio Alexandri & Diogenis, ἐμὲ μόνον ἔασον τὰ Ἀριστοτέλους εἰδέναι. Lege, διιέναι. *sine modo ut recenseam aliquid de Aristotele*.

32 Ἀέρα ψυχῶν ἔμπλεων] Quidam Pythagoreorum dixere ψυχὴν εἶναι τὰ ἐν τῷ ἀέρι ξύσματα, οἱ δὲ τὸ ταῦτα κινοῦν. Aristot. lib. I. de Anim. cap. 2. ubi Philoponus hæc συμβολικῶς intelligenda monet.

Τὸν αὐτὸν ῥόον] Lege, νόον. τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων, οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

34 Τὸ δ' ἦν τῶν ἀγαθῶν] Hæc verba pertinent ad præcedens ἱκέτης. τόδε, scilicet μὴ ἅπτεσθαι ἱκέτου, hoc quidem (nempe abstinere manum à supplice) bonum fuerit: illud vero, quod scilicet Soli (hic enim μὴν est, ut Luna μήνη) sacer sit, inde provenit, quia horas designat.

35 Ἐπὶ ἕνα] Ad unum panem multi amici olim conveniebant. Pane enim quasi proxeneta coibant non nuptiæ tantum, verum & amicitiæ, φιλοποιὸς ἡ τράπεζα, pane & sale appositis: malique ominis res habebatur, in primo amicitiæ coalescentis congressu dividere id quod conjunctionis quasi gluten & coagulum erat.

38 Λάχανα] Unde vita Pythagoreorum, βίος ἄψυχος dicitur. Hesychius in ἄψυχος. *Terrestris cœna est multis oleribus*, ex Comico diceres. Non multum abludit φάγος ἡμερινὸς monachorum, qui constat *pane & caseo*, nisi quod vinum accedat, in Gl. Isidori.

Ἀλουσίαν] Illuviem videntur Pythagorei non didicisse à sectæ antesignano, qui stolam candidam mundamque, semper amavit, & aliis quoque in rebus mundiciei studiosior apparet. Et qui eum propiùs secuti sunt, alba veste, balneis, unctionibus tonsuraque consueta utebantur, ut ex Sosicrate docet Athenæus lib. IV. Primus Diodorus Aspendius cynicas sordes sectæ Pythagoreæ intulit, ut ibidem probatur. Accidit itaque Pythagoræ, quod Zeno sibi ipsi vaticinatus est. Dixit enim ille, fore, ut qui suam Philosophiam sinistrè intelligerent, ῥυπαροὶ καὶ ἀνελεύθεροι evaderent. Antigon. Caryst. apud Athenæum lib. XIII. Inibant etiam convivia inter se Pythagorei, convivis non plus decem adhibitis. Jamblichus dicit Πυθαγορικὰ συσσίτια μὴ ἔχειν πλεῖον ἢ δέκα ἀνθρώπους συνευωχουμένους. Eustath. in Iliad. p. 190.

Κύλων] Huic jungitur alius Pythagoræ adversarius in vita Socrat. Ὀνάτας, malim Ὀνατᾶς. ita enim constanter effert Pausanias. Jamblichus corruptè Νίνων, pro Ὀνίων· videtur enim unum idemque esse nomen Ὀνήτωρ, Ὀνίας, Ὀνατᾶς & Ὀνίων, nisi quod Ὀνητᾶς ab ὀνέομαι, Ὀνίων vero ab ὀνίνημι descendat. 40

Γυναῖκας παραδοῦναι] Cyrillus adversus Julianum prius docet, Pythagoram Crotone scholam senibus, junioribus, pueris & mulieribus aperuisse. 41

Τῷ Δαμοῖ] Malim ex ipsa epistola, ὅσγε Δαμοῖ τῷ ε. θ. ut in seq. ὑπομνάματα, pro ἐκέλευσε, ἐπίσκαψε & ἐπισκάψας. Contra in epistola malè legitur, χρυσοῦ· pro χρυσῶ τιμιωτέρας ἦμεν. 42

Καὶ ταῦτα γυνά] Hæc verba, emphaseos plena, malè exciderunt in epistolâ, ante, ἄμμες δὲ ἄνδρες.

Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς] Jocus petitus ex Tarentinis Alexidis. Ibi enim Epicharides quidam, τῶν Πυθαγορείων εἷς canes dicitur comedere, ἀποκτείνας μὲν οὖν, οὐκ ἔτι γὰρ ἔστ' ἔμψυχον. Athenæus lib. IV. p. 161. 44

Σωμασκητὴς ἀλείπτης] Ἀλείπτης glossema est & explicat, quid sit σωμασκητής. Ἀλείπτης quidem Unctor in Glossis dicitur; sed à parte tota exercendi corporis peritia nomen accepit. Arriani Epictetus lib. II. cap. 12. τὸ σῶμα δὲ τὸ σαυτοῦ ἤδη τινὶ ἐσκεψας ἐπιτρέψαι εἰς ἐπιμέλειαν αὐτοῦ; πῶς γὰρ οὔ; ἐμπείρῳ δηλονότι ἀλειπτικῆς, ἰατρικῆς. Si vero ex idoneis Auctoribus demonstraverit aliquis, σωμασκητὴν ab Ἀλείπτῃ οὐ στενῷ ἰσθμῷ distingui, τῷδε ἐκτίσω χάριν ὅσην δύναμαι. δύναμαι δὲ ἐπαινεῖν μόνον· χρήματα γὰρ οὐκ ἔχω, τὸ τοῦ Πλάτωνος. Cæterum ipse Laërtius supra dixerat hunc aliptam primum docuisse Athletas σωμασκεῖν τοῖς κρέασι, quamvis Pausanias 2. Eliac. dicat esse qui ferant Dromea quendam excogitasse καὶ κρέας ἐσθίειν· τέως δὲ τοῖς ἀθληταῖς σιτία τυρὸν ἐκ τῶν ταλάρων εἶναι. 46

Αὐτῶν διδάσκαλος] Αὐτῶν videtur respicere ad præcedentia τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν, & διδάσκαλος glossema poterit esse τοῦ αὐτὸς ἔφα. αὐτὸς id est διδάσκαλος, est enim αὐτὸς ἀντωνυμία ἐξοχική, ut & φημὶ ἀξιωματικόν. Eustath. in Iliad. p. 754. & 1321. Schol. Aristoph. in Nub. αὐτός, τίς αὐτός; ad hæc verba: τιμῶν τὸν διδάσκαλον οὐκ εἶπε πρῶτον τὸ ὄνομα. Simile Scholion Laërtio ascriptum in textum immigravit.

47 Τὰ περὶ Σκύλλης] Per τὸ φασὶν innuit Laërtius, illud opusculum quosdam medico, quosdam philosopho Pythagoræ tribuisse. Cæterum in illo περὶ Σκύλλης sine dubio pertractavit, quæ acceperat à præceptore Epimenide περὶ τῆς ἀλίμου, qua sumpta toto die nec famem nec sitim sentiebat. Nam σκίλλα bonam partem hujus ἀλίμου conficiebat, ut Tzetzes ad Hesiod. fol. 9. exsequitur.

Ἐκκριθῆναί τι ἐκ παίδων] *Puerorum classe ejectum*, ab Hellanodicis. nam in ludis Olympicis cursu, lucta, pugillatu, & in equis, quos vocant Κέλητες pueri certabant. Pausanias 2. Eliac. refert, Damiscum Messenium, duodecim annorum puerum stadio vicisse. Nec temere inter hos pueros recipiebantur quilibet. Judices enim ætatem certaturi inter pueros accurate examinabant, & si vel junior vel justo adultior videretur, ἐξεκρίθη, certamine prohibebatur. Contrarium est ἐγκριθῆναι, post examen *admitti in numerum certantium*. Plinius etiam, frustra corrigente Barbaro, agnoscit ἐγκρινόμενον πένταθλον. Idem Pausanias loco citato habet, Rhodium quendam, quod octodecim annorum esset, rejectum à certamine puerorum, & inter viros relatum vicisse. Alius Artemidorus, διὰ τὸ ἄγαν νέον, plane exclusus est Olympico certamine; sed postea in Smyrnæorum agone, hortatu exercitatoris confirmatus, primum pueros, & convitiis pancratiastæ irritatus deinde viros superavit. Eo fere modo, quo hic Pythagoras ludibrio habitus ob repulsam statim inter viros certaturos nomen professus est, victoriamque abstulit. Versus qui sequuntur ita constituerem:

Πυθαγόρην τινὰ, Πυθαγόρην, ὦ ξεῖνε κομήτην.
Πύκτην εἰ κατέχεις, Σάμιον, ἀδόμενον·
Πυθαγόρης ἐγώ εἰμι· τἀδ' ἔργα μου εἴ τιν' ἔροιο
Ἠλείων, φήσεις αὐτὸν ἄπιστα λέγειν.

51 Λαμπρῶς] Λαμπρᾶς, & in edit. Steph.

54 Λογοκλοπεία] Malim λογοεπεία, quia τοὺς περὶ φιλοσοφίας ἐν ἔπεσιν ἐξήνεγκε, Philosophiam carmine epico vulgavit. Nec Plato alterius criminis reus fuit, nam stylus ejus propius ab epico metro dicitur abesse. Idque vel ex eo patet, quod sanciverint deinde Pythagoréi, ne amplius ulli ἐποποιῷ communicaretur secretior Philosophia ipsorum.

55 Τινὰς μέντοι γε αὐτῶν ἤκουσε] Archytam Empedoclis magistrum esse manifestum est, inquit Suid. in Archyta.

57 Τοῖς περὶ ποιητικὴν ἐπιτάγμασι] Malim ἐπιτεύγμασι τὰ περὶ ποιητικὴν ἐπιτεύγματα, sunt ingenium, vena, artesque feliciter tractandi poëticam. Ipse Laërtius de iis qui feliciter carmen componunt, ἐπιτυγχάνειν dixit in vita Xenocratis, & elegiam invita Minerva componentem οὐκ ἐπιτυχῶς γεγραφέναι ait ibidem: quid vero ἐπίτευγμα aliud quàm ἐπιτυχία felicitas in re poëtica?

59 Τὰ δ' ἐν θέρει ἀήσαντα] Hic deest unus vel alter versus. Nam qui sequitur nil commune habet cum ventis æstivis, agit potius ille de necromantia.

61 Ἄσηπτον] Suidas legit ἄσιτον.

63 Ποταμίλλα] Unde hæc semi-Græca vox in textum venerit, dictu difficile est. Illam non agnoscunt editiones Stephani & Frobenii. videtur margini adscriptum fuisse τὸ, πολλὰ, ab aliquo qui fidem derogavit Timæo scribenti octoginta myriades incolarum fuisse Agrigenti; nec id sine ratione, Diodorus enim libro XIII. Biblioth. tantum viginti myriades agnoscit, cum urbis hujus res essent quàm maximè florentes. Ex hoc πολλὰ & τάμι, quod in textu reliquum fuit ex nomine Τίμαιος coaluit hybrida illa Ποταμίλλα. Nam Timæum hæc de Agrigento tradere valde probabile est ex eo, quod ille de hac urbe διεξοδικῶς scripserit, uti patet ex Diodoro loco citato, qui Timæum laudat in descriptione hujus urbis: & quæ de ejus statu exsequitur, sine dubio à Timæo mutu● sumpsit. ne dicam quod statim Laërtius ipse fateatur, Timæum sæpius mentionem fecisse Empedoclis, & ipsum Heraclidem refutare.

64 Ὅ ὑπεγράφετο τυραννίδος ἀρχῆς] Lege, ὃς ὑπεγράφετο τυραννίδος ἀρχήν. *qui adumbravit Tyrannidis formulam*. ἀρχὴ τυραννίδος est *primordia, inchoamenta, exemplar, typum tyrannidis*. sic infrà τυραννίδος ἀρχὴν, nec aliter Stephani editio.

Αὕτη τῆς πολιτείας ἤδε] Quid hic faciunt αὕτη & ἤδε, ἰσοδυναμοῦντα vocabula? legerem αὐτῇ. *hoc fuit initium illi capessendæ rei publicæ*.

65 Καί τοι] Lege, καί τι καὶ τοιοῦτον.

66 Ὅπου δὲ] Lege, ὅπου γε cum vel ex poësi arrogantem illum, & sui plus justo amantem videat aliquis. Sunt hæc iterum Timæi verba, quibus subjicitur ipse versiculus Empedoclis. Solebat enim Timæus libenter uti ejus versibus, iisque exponendis vacare, ut vel supra ad Potamillam vidimus.

70 Τραγικῶν] Malim, τραγικόν.

Παρὰ τῷ ποταμῷ] *In ripa fluminis*. Nam ἀκταὶ conviviis veterum destinatæ fuerunt adeo: & vulgò loca etiam non maritima, dummodo celebrandis conviviis dicata fuerant, ἀκταὶ, & convivari ἀκτᾶν vel ἀκτάζειν audirent. vide Hesychium in ἀκτή, & doctiss. Casaub. ad Athenæum p. 846.

71 Πεποιηκέναι] Refutat Heraclidem Timæus, vel inde, quod Pausanias nullum Empedoclis amici vel simulachrum, vel sacellum dedicaverit. Si vero opinionem divinitatis apud homines nactus esset, sine dubio & amicum & divitem Pausaniam, vel ædiculam Empedocli, vel icunculam velut deo, dedicaturum fuisse. Ex his obiter videre est, Laërtium habuisse à Timæo quæ περὶ ἄπνους ex Heraclide attulit, & l. VIII. seg. 60. Φησὶ δὲ καὶ Τίμαιος, &c. Omnia esse Timæi, qui illa Heraclidis suæ inseruerat historiæ. Quod cum ita sit, non habebit amplius locum Potamilla, cum unius Timæi illa sint omnia.

72 Ἀλλὰ διὰ παντὸς] Notandum τὸ ἦθος Timæi, φιλεγκλήμονος, cum ipse non tantum παράδοξα verum etiam παράλογα plurima dixerit, ut Polybius, Diodorus, Strabo & alii notarunt.

Μετατιθέντων] Romani Græciæ victores & domini statuis quibusque clarissimis urbem exornarunt. Metrodorus Scepsius refert, Vulsinios propter duo millia statuarum à Romanis expugnatos. Multas Mummius de victa Achaïa, Lucullus ex Ponto, Antonius Epheso, Nero Olympia plures abstulerunt. Cato

Zenonis statuam Cypro advexit, noluitque inter alia vendere, quia Philosophi erat. Plinius lib. XXXIV. cap. 8.

73 Στρόφιον ἐπιθέσθαι] Malim, περιθέσθαι. Nam strophium non tam imponitur, quàm circumdatur capiti: διάδημα περιέθετο Græci dicunt, non ἐπέθετο. error in præpositionibus ex eo defluxit, quod plerumque per compendium scriptæ malè legantur ab incautioribus. Suidas hoc strophium vocat στέμμα χρυσοῦν.

Στέμμα Δελφικὸν] Id est: *lauream coronam*, quæ non capite, sed manibus præferebatur. unde Suidas plenius habet: στέμματα δελφικὰ ἐν ταῖς χερσί. Chryses Apollinis sacerdos, apud Homerum,

Στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος.

74 Ἀφ' ὑψήλοιο κρανείης] Hom. Odyss. λ. ἀφ' ὑψηλοιο μελάθρου. κράνεια ὑψηλὸς, est ut κλυτὸς Ἱπποδάμεια.

75 Ἔμπεσες οὐκ ἐθέλων] Ἐμπίπτειν hoc loco est *deprehendi*. incidere in manus persequentium & ita deprehendi. *dum voluisti latere, deprehensus es non volens*, rejectis scilicet æneis crepidis: quibus quod se in crateres misisset, deprehensum est. Similis amphibolia in vita Diogenis, in fugitivum puteo insidentem, vide ne ἐμπέσης, ne incidas in manus persequentium, & deprehendaris; vel ne incidas in puteum.

76 Στοιχεῖα τέσσαρα] Arcesilaus Apellem Chium visitans, affixum lecto, in summa rei familiaris difficultate, hîc, quidem, inquit, nihil video præterquam Empedoclis elementa hæc,

πῦρ, καὶ ὕδωρ, καὶ γαῖα, καὶ αἰθέρος ἤπιον ὕψος.

Et quasi aliud agens pulvinari, cui ægrotus Apelles incumbebat, viginti minas subjecit. quas cum anicula Apelli ministrans invenisset, risit ægrotus, & Ἀρκεσιλάου, inquit, τουτὶ τὸ κλέμμα. Plutarchus *in de discernendo amico ab adulatore.*

Νεῖκος] Aristoteles lib. I. de Generat. & Corrupt. cap. I. exinde conficit, Empedoclem ex generatione & corruptione cudere ἀλλοίωσιν, reumque fatentem sistit,

--- φύσις οὐδενός ἐστιν
Ἀλλὰ μόνον μῖξίς τε διάλλαξίς τε μιγέντων.

Conferantur & quæ sequuntur.

Νῆστίς θ' ἣ] Jam olim videtur interpolatus hic versus. Suidas in νῆστις ita legit,

Νῆστίς θ' ἣ δακρύοις γε πικροῖς νωμᾷ.
Βρότειον γένος, ὕδωρ λέγων.

Ex qua lectione posset fieri hic versus.

Νῆστίς θ' ἣ δακρύοις γε πικροῖς νωμᾷ τὸ βρότειον.

Cui Suidas explicandi gratiâ addidit γένος. Portus vertit, *jejuniumque quod amaris lachrymis genus mortale versat*, cum tamen præ oculis statim habuerit Suidæ verba, ὕδωρ λέγων. Obiter corrigendus Lexiphanes Luciani, ὁ δὲ ἤμει τὸν (lege τὴν) νῆστιν, *ille vero aquam rejiciebat*. Egerebat scilicet cum aquâ sumptâ cibi reliquias, ut novâ se saburrâ impleret. Burdelotius ibi cum interprete prodigiosa translatione, à gutture ad anum venisse Lexiphanem, sine causa, existimat, id quod dudum observaveram notis in Lucianum, quas adhuc in schedis habeo. Meritò autem Empedocles aquam dixit νῆστιν, id est, *jejunam*, quia τὸ ὕδωρ οὐκ ἐθέλει αὐτὸ μόνον ἄμικτον ὂν, τρέφειν· σωματῶδες γάρ τι εἶναι δεῖ τὸ συνιστάμενον. Aristoteles cap. 5. περὶ αἰσθήσεως.

Εὔπορες] Vox variè deformata. Quid si ἔμπυος legamus, id est, *piscis lactes habens*. 77

Τὰ περὶ φύσεως] Forsan innuit ejus κοσμοποιΐαν.

Οἱ καθαρμοὶ] Apuleius Empedoclis καθαρμοὺς nominat inter libros eorum, qui providentiam mundi curiosiùs investigarunt, & impensiùs Deos celebrarunt, & vulgò Magi dicti sunt, *quasi facere etiam sciant, quæ sciunt fieri*. In Apologia ipse Empedocles Deum se dixit, ἐπεὶ μόνος καθαρὸν ἀπὸ κακίας τηρήσας τὸν νοῦν καὶ ἀνεπιθόλωτον, τῷ ἐν ἑαυτῷ θεῷ τὸν ἐκτὸς κατείληφε. Sextus adversus Mathem. pag. 61. Adeoque ipse, si Diis placet, scripsit καθαρμοὺς περὶ καθάρσεως τῆς ψυχῆς.

Ταῖς μηχανικαῖς] Malim μαθηματικαῖς. Mechanica enim principiis mathematicis perficiuntur. Fecit Archytas Pythagoreorum more, qui mathematicis principiis innutriti, τὰς τούτων ἀρχὰς τῶν ὄντων ᾠήθησαν πάντων, *Mathematica principia omnium rerum principia esse putarunt*. Aristoteles libro I. Metaph. cap. 5. Confer Sextum contra Mathemat. pag. 153. Ideoque non mirum, Archytam Methodum mechanicæ mutuatum esse à principiis mathematum. Quod paulò ante Laërtius dicit, nempe ληφθῆναι Tarentinos, Archyta se ducem exciente, id notat eos prælio inferiores discessisse. 83

Τινὰ τῶν συγγραφέων] *Quem ait quadam historica continere.* 85

Ἀπηγμένον] *In carcerem abductum*. Glos. Philox. ἀπαγωγή, *abductio, deductio*, subintellige in carcerem, & nonnumquam è carcere ad supplicium capitale. Hoc enim εὐφημισμοῦ χάριν, omitti solet, uti & Latini simpliciter dicunt, *duci jussit*, nempe τὴν ἐπὶ θανάτῳ.

Στενῶς διακείμενον] Lege ἀσθενῶς δ. *Cùm minus firmâ esset valetudine*, medicum suis sumptibus secum habuit in itinere. At cum στενῶς διακειμένῳ, *eo qui cum rei familiaris adeoque cum crumena angustiis conflictatur*, nescio an ullus iter facere medicus velit, possit. Non enim ille est curando huic morbo. 86

Ἥβην καὶ ὀφρῦν] Nihil mutem, Herodoto fretus, qui lib. II. c. 37. de sacerdotibus Ægyptiis: οἱ δὲ ἱρέες inquit, ξυρῶνται πᾶν τὸ σῶμα διὰ τρίτης ἡμέρας, ἵνα μήτε φθεὶρ, μήτε τι ἄλλο μυσαρὸν μηδὲν ἐγγίνηταί σφι, θεραπεύουσι τοὺς θεούς. Pollux lib. II. cap. IV. sect. 5. μόνον ἀπέχονται (τῶν τριχῶν ἐν βλεφάροις) ξυρόμενοι τὰς ἄλλας τρίχας οἱ τῶν Αἰγυπτίων ἱερεῖς. Ex his liquet ne quidem ἥβην intactam esse relictam, καθαρότητος εἵνεκεν. Innuit etiam Pollux, nullis sacerdotes illos pepercisse pilis, nisi nobiscum natis; adde, & sordium capacibus. Hac enim ratione & supercilia, quæ etiam nativa sunt, raserint. 87

Ὑπὸ τὴν διάνοιαν πεσόντων] Ratio redditur inscriptionis. Nempe cur librum περὶ φυσικῶν θεωρημάτων inscripserat, θεραπεύματα ὀρατικὰ quasi dixerit, 89

physicas

physicas contemplationes menti ita subjectas præsentesque fuisse, uti oculis coram aliquid videre est.

10 Νίκας ἀστικὰς] Vicit Comicus Διονυσίοις in ἄστει. *Dionysiis in ipsa urbe celebratis.* Ideoque dicuntur urbanæ (ἀστικαὶ) victoriæ. aliæ erant ληναϊκαὶ, id est, *Lenæis, ruri celebratis, reportata.*

AD LIBRUM IX.

1 ΠΟλυμαθίη] In Vita Pythagoræ idem πολυμαθίην, κακοτεχνίην vocat. Negat Heraclitus mentem homini à multarum rerum scientia proficisci. Nam τὸ σοφὸν ἓν εἶναι, *veram sapientiam esse unam*, ἐπίστασθαί τε (ita enim legerem) *& nosse*, γνώμην ἣ ἐγκυβερνήσαι π. δ. π. *rationem, quæ possit omnia per omnia dispensare, gubernare, & dirigere.*

2 Ἡβηδὸν] Musonius in de exilio. Ἤδη τινὲς ἄνδρες ἀγαθοὶ ὄντες ἐξηλάθησαν ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ὥσπερ Ἀθήνηθεν μὲν Ἀριστείδης ὁ δίκαιος, ἐξ Ἐφέσου δὲ Ἑρμόδωρος, ἐφ' ᾧ καὶ Ἡράκλειτος, ὅτι ἔφυγεν, ἡβηδὸν ἐκέλευσεν Ἐφεσίους ἀπάγξασθαι. Stobæus 158. Alludit & Lucianus in βίων πράσει, ubi Heraclitus dicit, ἐγὼ κέλομαι πᾶσιν ἡβηδὸν οἰμώζειν, *omnes plorare jubeo*, juvenesque senesque.

4 Ἀπειπόντων] Cùm medici nil proficientes incepto desisterent, spemque & animum abjicerent, ipse sibi medicinam facere, & egestu boum se oblini voluit, sed acerrimis doloribus inde obortis δευτεραῖος obiit.

5 Ἀπὸ τοῦ συνέχοντος] *Argumentum quod attinet*, de *natura* tractat. συνέχον, idem quod τὸ ὑποκείμενον, *materia quam pertractat.*

6 Τῆς βασιλείας] Ab Androclo Codri filio, Ephesi conditore, τὸ βασίλειον τῶν Ἰώνων, Ephesi fuisse ajunt: καὶ ἔτι νῦν, inquit Strabo, οἱ ἐκ τοῦ γένους ὀνομάζονται βασιλεῖς, ἔχοντές τινας τιμὰς, προεδρίαν τε ἐν ἀγῶσι, καὶ πορφύραν ἐπίσημον τοῦ βασιλικοῦ γένους, σκίπωνα ἀντὶ σκήπτρου, καὶ τὰ ἱερὰ τῆς Ἐλευσινίας Δήμητρος. Hæc, aut similis fuit βασίλεια Heracliti.

7 Οἷος φαίνεται] Παιδικὴ δόξα. λίαν γὰρ ἁπλοῦν τὸ νομίζειν μικρὸν τοῖς μεγέθεσιν εἶναι τῶν φερομένων ἕκαστον, ὅτι φαίνεται θεωροῦσιν ἐντεῦθεν ἡμῖν οὕτως. Aristoteles lib. I. Meteorol. cap. 3.

Πειρατέον] Locus non uno in mendo cubans. Legerem, φέρεται δὲ καὶ περὶ ψυχῆς πεπραγματευμένον. *Circumfertur & liber de anima compositus.* Dixerat paulò ante τὸ δὲ φερόμενον αὐτοῦ βιβλίον, interjectis paucis, vel potiùs malè inculcatis à Librariis, sequi debebat, φέρεται δὲ καὶ &c. Ita enim persuasi mihi olim à Laërtio, hæc alio scripta ordine. nempe Ἡρακλειτείους, statim excipiebat, φέρεται δὲ &c. usque ad ἀσύγκριτον. Deinde ἔδοξεν δὲ αὐτῷ &c. usque ad φαίνεται. mox καὶ τὰ ἐπὶ μέρους &c. Ni ita fuerit, mapalia fecit Laërtius. Ceterùm, τὸ πεπραγματευμένον ab ipso Auctore est, qui in Vita Aristotelis, τοσαῦτα μὲν αὐτῷ πεπραγμάτευται βιβλία. Et iterùm: πραγματεία τέχνης ποιητικῆς, *opuscula* vel *tractatus* de *arte Poëtica.* Præterea suum judicium apponit de hoc libro Heracliti, ὃν οὐκ ἂν ἐξεύροι &c. *cujus sensum invenire, exquirere nemo possit, etiamsi omnem viam tentet, tam profundè philosophatur.* &c. *quædam tamen in illo libello clarè &* σαφῶς *perspicuè explicat, ut vel tardissimus intelligat, animumque erigat ad altiora.* Δίαρμα ψυχῆς, est cum anima cognitione quasi alis evecta nihil humile ampliùs cogitat. Vide Aristophanem in Avibus, ubi docet, quod ὑπὸ λόγων ὁ νοῦς μετεωρίζεται. Addit, quod & brevitas orationis & gravitas in illo scripto sint extra comparationis aleam. nolim tamen ab hoc charactere & reliquos ejus libros exclusos.

Καὶ πυρὸς ἀμοιβὴν] Heraclitus non dixit ignem, 8
& ignis mutationem esse elementa. Unum enim statuit principium, ignem, ut paulò ante Laërtius: ἐκ πυρὸς τὰ πάντα. Locus igitur corruptus ita restitui possit: καὶ κατὰ πυρὸς ἀμοιβὴν πάντα, α. κ. π. γενόμενα. *& prout ignis ille mutatur, omnia fiunt ex ejus rarefactione & conspissatione.* Aristoteles libro I. Metaphys. cap. 3. Ἵππασος δὲ πῦρ ὁ Μεταποντῖνος καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος, sc. ἀρχὴν τιθέασι τῶν ἁπλῶν σωμάτων. Et lib. II. de Generat. & Corrupt. cap. 3. tangit eumdem, ὅσοι μὲν οὖν ἓν μόνον λέγουσι, (τὸ στοιχεῖον) εἶτα πυκνώσει καὶ μανώσει τἄλλα γεννῶσι, τούτοις συμβαίνει δύο ποιεῖν τὰς ἀρχάς, τότε μανὸν, καὶ τὸ πυκνὸν, ἢ τὸ θερμὸν ἢ τὸ ψυχρόν. ταῦτα γὰρ τὰ δημιουργοῦντα, τὸ δὲ ἓν ὑπόκειται καθάπερ ὕλη.

Ἐπὶ τὴν ἀναθυμίασιν] Servit hypothesi de elemento ignis unico. Nam ἀναθυμιάσεως φύσις, θερμὸν καὶ ξηρὸν, καὶ δυνάμει οἷον πῦρ. Aristoteles libro I. capite 3. 9

Κατακολυμβητῆ] Quid hic facit κατὰ; nisi lectum sit olim ἐν τῷ κατὰ κολυμβητήν. Quod tamen non placet. 12

Τρόπου κόσμον] Suidas legit, κόσμον τρέπων ε. τ. σ. addit ἢ οὕτως Δηλίου κολυμβητοῦ.

Ἀνεπισημάντοι] *Non applaudunt viris sapientibus.* 14

Ἐπιχρόνιοι] Ἐφημέριον γένος ἀνδρῶν, *homines mortales.*

Ἐν λέσχῃ κατελεύσαμεν] Editio Basileensis: κατελύσαμεν, unde facilè fit, κατεδύσαμεν. Ælianus lib. VI. c. 5. H. A. τὸν μὲν ἥλιον ἐν ταῖς λέσχαις καταδύνοντα ἄγουσι σχολὴν, οὐκ ἴσασι δὲ ὅσα ὄρνιθες. 17

Ὁμηραπάτην ἐπικόπτην] Sextus quidem legit Ὁμηραπάτης ε. quasi τὴν παρ' Ὁμήρῳ ἀπάτην διασύρει. Hunc autem sensum licet admittat versus in casu recto, tamen secundùm Laërtii lectionem sibi non constat, nisi legeres Ὁμηραπάτης ἐπικόπτην. Quod non videtur necessitas exigere. Nam pulcherrimus inde promanat sensus, si post Ὁμηραπάτην, interpungatur, meritoque dicitur *Xenophanes Homerum calcans*, id est, Homero-mastix, quod & in aliis perpetuum sibi hostem delegerit Homerum, & imprimis in eo reprehendat, 18

Πλεῖστα ὅτ' ἐφθέγξαντο θεῶν ἀθεμίστια ἔργα

Κλέπτειν, μοιχεύειν τε καὶ ἀλλήλους ἀπατεύειν.

Nec potuit ἐμφατικώτερον adhiberi vocabulum, quóque magis extremus Homeri contemptus innueretur, quàm τὸ Ὁμηραπάτης. Eodem tendit cognomen quod

Posidonius Mysis datum tradidit apud Strabonem l. 7. dicti enim sunt καπνοπάται (ita legerem pro καπνοβάται) id est, *fumum calcantes*, *fumi contemptores*, quia ἀπύρῳ τροφῇ utebantur; quamvis hoc καπνοβάτης non adeò malè significet illum qui, *super fumo ingreditur, illumque sub pedibus habet*, id est, contemnit, ut Πὰν κεροβάτης, quia hircinis ungulis utitur & cornu calcat. Ceterùm, ἐπικόπτης respicit ad illam vituperandi pruriginem, quâ incessit Xenophanes, præter Homerum & alios quam plurimos. Quod autem versûs lectionem Laërtianam prætulerim illi, quam Sextus affert, id vel ipse Sextus confirmet. Sequitur enim apud illum:

Ἐκ τοῦδε· ἀπάνθρωπον θεὸν ἐπλάσατο
Ἶσον ἁπάντη ἀσκηθὸν νόῳ ἠὲ νόημα.

(ita enim legerem):

Nempe illum! inhumanum, qui Deum finxit
Undique æqualem, cum exasciata mente, vel mentem ipsam.

Versûs illi ex Laërtio lucem accipiunt. Nam ἀπάνθρωπος θεὸς, est ὁ μηδὲν ὅμοιον ἔχων ἀνθρώπῳ. *Qui cum homine nihil habet commune, nec similitudinem formæ.* Negabat enim Deum esse ἀνθρωπόμορφον, & si boves, equi & leones pingere possent, sibi similes, æquè ac homo, pinxissent Deos. Vide Eusebium Præpar. Euangel. lib. XIII. cap. 13. Ex Clementis Stromat. ἶσον ἁπάντη, id est, σφαιροειδῆ τὴν οὐσίαν, *natura sphærica*, ἀσκηθὸς νόῳ, vel νόημα, id est, ὅλος ὁρᾷ, ὅλος ἀκούει. Νοῦς enim videt auditque, τἄλλα δὲ τυφλά. Deus verò totus mens est, totus prudentia, totus æternus. Sextus ait Xenophanem dixisse, σφαῖραν ἀπαθῆ. lib. III. Hypotyp. cap. 23.

19 Ἥττω νοῦ] *Mente inferiora*, vel mentis non capacia, ob suam ineptitudinem, & conditionem naturæ ad recipiendam mentem inhabilis. Distinxit enim νοῦν à ψυχῇ, eumque anima nobiliorem existimavit, ut & Anaxagoras videtur fecisse, qui animam omnibus dedit animalibus, νοῦν verò, τόν γε κατὰ φρόνησιν, minimè. Aristoteles lib. I. Metaphys. cap. 2. sect. 24. 31. Possint verò hunc quoque in modum hæc Laërtii verba accipi, multâ mente inferiora esse, quatenus ob sui σμικρότητα à mente non agnoscantur, aut cognitu digna judicentur, uti sublimiora quædam dicuntur κρείττω νοῦ εἶναι.

20 Σοφὸν γὰρ &c.] Fuit hoc etiam dogma Xenophontis; *Simile à simili cognosci*, quo sensu & Empedocles cecinit:

Γαίῃ μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ
Αἰθέρι δ' αἰθέρα δῖον, ἀτὰρ πυρὶ πῦρ ἀΐδηλον,
Στοργὴν δὲ στοργῇ, νεῖκος δέ τε νείκεϊ λυγρῷ.

Ἀρχαῖον ὅλως τὸ δόγμα ἐστὶ, τοῖς ὁμοίοις τὰ ὅμοια γνωρίζεσθαι &c. Sextus adversus Math. pag. 61. 153.

Πρῶτον αὐτὸν] Dicit errare Sotionem, quòd voluerit Xenophanem docuisse, ἀκατάληπτα εἶναι τὰ πάντα, τοῦτο, (nempe verùm latere homines) πρῶτον εἶπε Ξενοφάνης. Nempe controversia erat de his versibus Xenophanis:

Καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ ἴδεν, οὐδέ τις ἔσται,
Εἰδὼς ἀμφὶ θεῶν τε καὶ ὅσσα λέγω περὶ πάντων,
Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχοι τετελεσμένον εἰπών·
Αὐτὸς ὅμως οὐκ οἶδε, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.

Hunc locum duobus modis olim interpretati sunt docti viri. Sotion cum aliis quibusdam ita eum intellexit, quasi dixerit Xenophanes, πάντα ἀκατάληπτα, ut innuit Sextus adversus Mathemat. pag. 146. Laërtius verò negat hanc esse genuinam versuum interpretationem, & potiùs sequi voluit τοὺς ἑτέρως αὐτὸν ἐξηγουμένους, *eos qui aliter eum acceperunt.* Nempe quòd Xenophanes non omnem tollat κατάληψιν, ἀλλὰ τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ ἀδιάπτωτον, τὴν δὲ δοξαστὴν relinquat. Hoc enim sibi vult, illud δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται. *Opinio suprema omnium lex est.* Hinc liquet unde defluxerit hoc opinionum divortium. Non enim putem, Sotionem errare quod dixerit πρῶτον Xenophanem hoc dixisse. Nam idem affirmat Sextus pag. 279. adversus Mathem. τοῦτο, inquit, πρῶτον εἶπε Ξενοφάνης, nempe τὸ ἀληθὲς ἀκατάληπτον εἶναι. Aristoteles lib. I. Metaphys. Ξενοφάνης πρῶτος τούτων ἑνίσας (ὁ γὰρ Παρμενίδης τούτου λέγεται μαθητὴς,) οὐδὲν διεσαφήνισε, οὐδὲ τῆς φύσεως τούτων οὐδετέρας ἔοικε θιγεῖν, ἀλλ' εἰς τὸν ὅλον οὐρανὸν ἀποβλέψας, τὸ ἓν εἶναί φησι τὸν θεόν.

Εἰς ἡσυχίαν] Ad vitam tranquillam, & à turbis remque publica semotam. 21

Δύο στοιχεῖα] Aristoteles lib. I. Metaph. cap. 5. ait Parmenidem coactum, rerum evidentiâ, præter τὸ ἓν, plures sub sensum cadentes causas statuisse. δύο τὰς αἰτίας καὶ δύο τὰς ἀρχὰς τίθησι πάλιν, θερμὸν καὶ ψυχρὸν, οἷον πῦρ καὶ γῆν λέγων. &c. Ceterùm, in sequentibus, post ἐξ ἡλίου, videtur excidisse καὶ γῆς, Ex sole enim & terra hominem produxit. Ex sole, quia ille est τὸ θερμὸν, ex terra, quia illa est τὸ ψυχρόν. Ideoque iterum reponendum, καὶ γῆν τὸ ψυχρόν. Innuit obscurè id ipsum Aristoteles lib. I. Phys. cap. 5. ubi ait Parmenidem, τὸ θερμὸν τάττειν κατὰ τὸ ὂν, ψυχρὸν verò, κατὰ τὸ μὴ ὄν. Quod receptam lectionem, ἐξ ἡλίου, attinet, illa non poterit admitti, quia solem facit frigidum & calidum. Basileensis editionis lectio, ἐξ ἰλύος, etiam laborat morbo, dum ex duabus causis unam facit, nempe ἰλύν, quam ne quidem inter principia numeravit Parmenides. Aristoteles libro I. Physic. cap. 5. Παρμενίδης θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἀρχὰς ποιεῖ. ταῦτα δὲ προσαγορεύει πῦρ καὶ γῆν. Solem autem veteres πῦρ vel ἐκ πυρὸς, vel πυρὸς πλήρη dixerunt. Vide Aristotelem lib. I. de Anima cap. 2. sect. 34. 35. Hæc ad me Amicus per epistolam, cum eum peramanter rogassem, ut de hoc loco sententiam diceret. In quibus illud quàm maximè placet, quod Basileensem editionem non sequitur, quia τὸ ἐξ ἰλύος non complectitur geminum Parmenidis principium, θερμὸν καὶ ψυχρόν. Ceterùm, emendatio ipsa satis consentanea videtur, cum principiis Parmenidis, tum menti Auctoris, si modo non tam multa in textum inculcaret, & ex uno loco corrupto duos faceret. Non dubito quin receptam lectionem & ipse prætulerit suæ emendationi, si illam non tam absurdam, ut primâ fronte apparet, animadverterit. Nam quando Parmenides hominem primò ex sole genitum voluit

loquitur de Sole *tanquam igne cum materia*. Nam ignis non potest quicquam efficere, nisi τὸ θερμὸν ἐν ὕλῃ habuerit. Si igitur Solis calidum in materia fuit cum hominem produceret, rectè dicitur, Solem esse τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν. & cum homo ex Sole productus est, hoc ipso etiam ex calido frigidoque coaluit. Nam in Sole utrumque fuit, πῦρ καὶ γῆ, id est, ὕλη. Aristot. lib. I. de Gen. & Corrupt. c. 7. τὸ μὲν οὖν πῦρ ἔχει ἐν ὕλῃ τὸ θερμόν· εἰ δὲ ἔχοι χωριστὸν θερμὸν, τοῦτο οὐδὲν ἂν πάσχοι. τοῦτο μὲν οὖν ἴσως ἀδύνατον εἶναι χωριστόν.

22 Ταὐτὸν εἶναι] Inconstantiam veterum Physicorum in hoc dogmate exsequitur Aristot. lib. I. de Anima cap. 2. sect. 23. & seq. Cæterùm Plato de Parmenide συμπροσέμιξα τῷ ἀνδρὶ πάνυ νέος πάνυ πρεσβύτῃ, καί μοι ἐφάνη βάθος τι ἔχειν παντάπασι γενναῖον.

26 Ἀπεκεντήθη] *Gladiis confossus est*, id est, κατεκόπη.

27 Ἀλητήριος] Ridiculus est Fontanus, qui ad c. 19. lib. III. Proto-vestiarii, Aleterius putat cognomen esse Muhammedis II.

30 Μήλιος] Malim retinere Μήλιος quam illud in Μιλήσιος mutare, quia sæpius Μήλιος corruptum abiit in Μιλήσιος. Sic Diagoram Patrum nonnulli dixerunt Μιλήσιον, pro Μήλιον. Idem puto Leucippo accidisse.

Περὶ τὸ μέσον] Arist. lib. II. de Cœlo cap. 12. περὶ μέσον φέρεσθαι. σχῆμα terræ quod attinet, ibid. dicit, quosdam eam facere πλατεῖαν καὶ τυμπανοειδῆ.

31 Καὶ στοιχεῖα φησὶ] Nempe τὸ πλῆρες καὶ κενὸν τοῦ ἀπείρου. Hæc erant στοιχεῖα Leucippi. Aristot. lib. I. de Gen. & corrupt. cap. 8. inquit Leucippum dicere: τὸ κυρίως ὂν, παμπληθὲς ὄν, ἀλλ' εἶναι τὸ τοιοῦτον οὐχ ἕν, ἀλλ' ἄπειρα τὸ πλῆθος, καὶ ἀόρατα διὰ σμικρότητα τῶν ὄγκων. ταῦτα δὲ ἐν τῷ κενῷ φέρεσθαι (κενὸν γὰρ εἶναι) καὶ συνιστάμενα μὲν γένεσιν ποιεῖν, διαλυόμενα δὲ, φθοράν· ποιεῖν δὲ καὶ πάσχειν, ᾗ τυγχάνουσιν ἁπτόμενα. ταύτῃ οὐχ ἓν εἶναι, καὶ συντιθέμενα δὲ καὶ περιπλεκόμενα γεννᾷν. Et lib. III. Physic. cap. 4. ait etiam Democritum habere, στοιχεῖα ἄπειρα ἐκ τῆς πανσπερμίας τῶν σχημάτων.

32 Ἐπέκρυσιν] Malim ἐπέγκρισιν. Nam Leucippus statuit cum Democrito generationem & corruptionem fieri διακρίσει καὶ συγκρίσει· mutationem vero τάξει καὶ θέσει. Est igitur ἐπέγκρισις corporum exteriorum nil aliud quàm σύγκρισις. Aristot. lib. I. de Gen. & corrupt. cap. 2.

33 Διασαφεῖ] Videtur excidisse particula οὐ. Non enim declararunt veteres physici, qualis illa ἀνάγκη. Aristot. lib. I. cap. 2. οὔτε περὶ αὐξήσεως οὐδ' εἷς οὐδὲν διώρισεν ὅτι μὴ, κἂν ὁ τυχὼν εἴποιεν, ὅτι προσιόντος αὐξάνονται τῷ ὁμοίῳ (malim τοῦ ὁμοίου). πῶς δὲ τοῦτο, οὐκ ἔτι. οὐδὲ περὶ μίξεως, οὐδὲ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς εἰπεῖν, οὐδενὸς, οἷον τοῦ ποιεῖν ἢ πάσχειν τίνα τρόπον τὸ μὲν ποιεῖ τὸ δὲ πάσχει τὰς φυσικὰς (id est, ἀναγκαίας) ποιήσεις, &c.

34 Ὑφηρῆσθαι] Fures alienæ eruditionis fere omnes Philosophi. & forsan Phavorinus istorum catalogum suæ variæ intexuit historiæ. Ita & supra in Vita Xenophanis locum illum, δοκεῖ δὲ πεπρᾶσθαι, legerem περιφορᾶσθαι, videtur in furto deprehensus à Pythagoricis, quasi aliena pro suis venditarit. Nam venditum illum à Parmenisco non fit mihi verisimile.

Πένταθλος] Aristot. lib. I. Rhetor. cap. 5. egre- 37
giè explicat, quis sit dicaturve πένταθλος, his verbis: ἀγωνιστικὴ τοῦ σώματος ἀρετὴ σύγκειται ἐκ μεγέθους, καὶ ἰσχύος καὶ τάχους. καὶ γὰρ ὁ ταχὺς ἰσχυρός ἐστιν. ὁ γὰρ δυνάμενος τὰ σκέλη ῥιπτεῖν πως, καὶ κινεῖν ταχὺ καὶ πόῤῥω, δρομικός· ὁ δὲ θλίβειν καὶ κατέχειν, παλαιστικός· ὁ δὲ ὦσαι τῇ πληγῇ, πυκτικός· ὁ δὲ ἀμφοτέροις τούτοις, παγκρατιαστικός· ὁ δὲ πᾶσι πένταθλος. Ergo πένταθλος est cursor, luctator, pugil, pancratiasta.

Λόγος ἔργου σκιή.] Hoc dictum fœde corruptum est in Suida, ut specimine in Pollucem indicavi.

Δοκιμάζειν φαντασίας] Etiam in rebus aliter se 38.
habentibus. Cum enim ancilla ei dulciores solito ficus apposuisset, interrogavit, unde haberet. illa hortum quemdam nominante, protinus surrexit & locum sibi jussit ostendi. Ancilla subito eum, mensa relicta, abire mirata, quid, inquit & quo properas? respondit ille; inquiram unde illa ficuum dulcedo venerit, causamque loco inspecto facile me inventurum existimo. Si te cura tangit non alia, potes domi manere, inquit ancilla, simulque fatetur, se forte ficus misisse in vasculum melle oblitum. Democritus hoc audiens ancillæ succensuit, & nihilominus ut Phantasiæ exercendæ vacaret causam indagavit, quasi dulcedo illa ficuum nativa fuisset.

Ἔσοιτο] Legerem hunc locum. δῆλον εἰδὼς, ὡς πρὸς 40
τὸν ἄριστον τῶν φιλοσόφων οὕτω ἐρέοιτο. *nempe gnarus quod Philosophorum optimo ita contradiceret*. Aristoteles etiam Democriti meminit cum laude. lib. I. de Gener. & corrupt. ubi de aliis Physicis dixerat, quod nemo ex illis consideravit res naturales accuratius, ἔξω Δημοκρίτου. οὗτος δ' ἔοικε μὲν περὶ πάντων φροντίσαι, ἤδη δὲ ἐν τῷ πῶς διαφέρει.

Ἐπαινέσας ἔχει] Pro ἐπαινεῖ τοῦτον τὸν τρόπον, *hunc in modum laudat*.

Αὐτῇ οὐ ποιήσειν] Lege, αὐτὴ οὐ ποιήσειν. scilicet, 43
μέλλοι quod ἀπὸ τοῦ κοινοῦ repetendum. Postea legit Suidas: διεκαρτέρησεν ἑαυτὸν τ. ε. *se sustinuit perfectum*.

Νενομίσθαι] Glossema est, ut rectè Doctiss. Me- 44
nagius quod sequitur, nempe τὸ δοξάζεσθαι; quod nobis bene explicat, quid sit νενομίσθαι. Nam Democritus nihil φύσει & naturâ esse docuit, præter atomos & vacuum. quod & infra repetit. ποιητὰ (lege, πάντα) νόμιμα εἶναι (id est, νενομίσθαι) φύσει δὲ ἄτομα καὶ κενόν. cætera omnia νόμιμα, νενομισμένα, δοξασθέντα, Gl. Cyrilli νομίζω, *puto, opinor*.

Μηδὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γ.] Arist. lib. I. Phys. cap. 4. vocat κοινὴν δόξαν τῶν φυσικῶν, ὡς οὐ γινομένου οὐδενὸς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. & paulò post. περὶ ταύτης ὁμογνωμονοῦσι τῆς δόξης ἅπαντες οἱ περὶ φύσεως. Confer & cap. 8.

Κατὰ μέγεθος καὶ πλῆθος] Arist. loco citato: τῶν ἀρχῶν ἀπείρων οὐσῶν, καὶ κατὰ πλῆθος καὶ κατ' εἶδος, ἀδύνατον εἰδέναι τὸ ἐκ τούτων. Confer & lib. I. de Gen. & corrupt. cap. 1.

Ψυχὴν καὶ νοῦν ταὐτὸν] Aristot. lib. I. de Anima cap. 2.

45 Κενὸν] Putarunt vacuum esse διάστημα ἕτερον σώματος καὶ χωριστὸν, ὃ διαλαμβάνει τὸ πᾶν σῶμα ὥστε εἶναι μὴ συνεχὲς, ut colligitur ex Aristot. lib. IV. Physic. cap. 6. Sed Philosophus dicit, si in se consideretur hoc vacuum, φανείη ἂν τὸ λεγόμενον κενὸν ὡς ἀληθῶς κενὸν cap. 8. libri laudati.

46 Τῶν ἐν ἄδῃ] Suidas in τριτογένεια rectius, τῶν ἐν ἄδου.

Μέγας διάκοσμος] *Digesta magna*. quemadmodum Metrodorus Scepsius Τρωϊκὸν διάκοσμον, *digesta de rebus Troicis* scripsit: ita Democritus de natura & naturalibus, eorumque διακοσμήσει digesta edidit. Utitur sæpe Aristoteles τῷ διακοσμεῖν, quando de constitutione naturæ, de generatione & corruptione, aliisque similibus, loquitur. ut Physic. VIII. cap. 8. συγκρίσει γὰρ καὶ διακρίσει ταῦτα (generationem & corruptionem) διακοσμοῦσι. Quod autem liber ille etiam Leucippo tribuitur, id videtur esse factum ob utriusque veri ὁμοδοξίαν. Unde & Aristoteles ut plurimum eos conjungit; Λεύκιππος, dicens, καὶ Δημόκριτος lib. III. de Cælo cap. 2. & lib. I. de Gen. & corrupt. cap. 1. 2. & aliis locis.

47 Ἀμειψιῤῥυσμιῶν] Περὶ πανσπερμίας σχημάτων possis dicere ex Aristotele. Fecit Democritus infiniti infinita schemata, qui aliis atque aliis accidentibus semper mutantur, τροπῇ καὶ διαθιγῇ μετακινοῦντα τὸ αὐτὸ, καὶ ταῖς τῶν σχημάτων διαφοραῖς lib. I. de Gen. & corrupt. cap. 1. Colorem enim negabat, ejusque loco τροπὴν substituebat, quâ omnia quasi colorabat. ita ut unum idemque varias in species formasque se indueret modis infinitis, & hæc erat ἀμειψιῤῥυσμίη. Dogma περὶ τῶν ἀμειψιῤῥυσμιῶν confirmavit in libro, quem Κρατυντήρια inscripsit. Erat enim ille ἐπικρατικὸν τῶν προειρημένων, inquit, Laërt. vide Philoponum in primum de Anima. Aristot. Ipse Philosophus lib. IV. de cœlo cap. 6. φησὶ γὰρ (Democritus) οὐκ εἶς ἓν ὁρμᾷν τὸν νοῦν, λέγων νοῦν τὴν κίνησιν τῶν ἄνω φερομένων σωμάτων. Apud Plutarchum optat sibi contingere εὐλογχα εἴδωλα in defect. Orac. Ipse etiam Geometras Ægyptiorum ἀρπεδονάπτας vocat, apud Clementem τὸν στρωματέα, & Euseb. Præp. Evangel. lib. x. cap. 4.

49 Π. ἐν βαβυλῶνι ἱερῶν γ.] Forsan intelligit τοὺς Βαβυλωνίων λόγους ἠθικοὺς, quos fertur Democritus confecisse. Euseb. loco citato. Nisi hæc referenda potius sunt ad Chaldaïcos λόγους, de quibus inferius. De inscriptionibus hisce ferè nihil certi, πολλοὶ δὲ εἰκασμοί. Ὑποθήκας Democriti laudat Dionysius Episcopus apud Euseb. lib. XIV. Præp. Evangel. cap. 27. Locum integrum, quia alia etiam de Democrito scitu digna habet, ascribere placuit: Δημόκριτος γοῦν αὐτὸς, ὥς φασιν, ἔλεγε βούλεσθαι μᾶλλον μίαν εὑρεῖν αἰτιολογίαν, ἢ τὴν Περσῶν οἱ βασιλείαν γενέσθαι. καὶ ταῦτα μάτην καὶ ἀναιτίως αἰτιολογῶν, ὡς ἂν ἀπὸ κενῆς ἀρχῆς καὶ ὑποθέσεως πλανωμένης ὁρμώμενος, καὶ τὴν ῥίζαν καὶ τὴν κοινὴν ἀνάγκην τῆς τῶν ὄντων φύσεως οὐχ ὁρῶν. σοφίαν δὲ μεγίστην ἡγούμενος, τὴν τῶν ἀσόφως, καὶ ἠλιθίως συμβαινόντων κατανόησιν, καὶ τὴν τύχην. τῶν μὲν καθόλου καὶ τῶν θείων δέσποιναν ἐφιστὰς καὶ βασιλίδα, καὶ πάντα γενέσθαι κατ᾽ αὐτὴν ἀποφαινόμενος· τοῦ δὲ τῶν ἀνθρώπων ἑαυτὸν ἀποκηρύττων βίου, καὶ τοὺς πρεσβεύοντας αὐτὴν ἐλέγχων ἀγνώμονας. τῶν γοῦν ὑποθηκῶν ἀρχόμενος λέγει· ἄνθρωποι τύχης εἴδωλον ἐπλάσαντο, πρόφασιν ἰδίης ἀνοίης· φύσει γὰρ γνώμη τύχῃ μάχεται, καὶ τὴν ἐχθίστην τῇ φρονήσει ταύτην αὐτὴν ἔφασαν κρατεῖν, &c.

Χρημάτων μέτρον] *Nempe quod homini videtur esse,* 51
id verum est fixumque. οὐδὲν ἕτερον λέγων ἢ τὸ δοκοῦν ἑκάστῳ, τοῦτο καὶ εἶναι παγίως Aristot. lib. XI. Metaphys. cap. 6. ubi & fontem hujus opinionis & ipsam opinionis ἀτοπίαν suo more, id est, μάλα λιγέως exponit. Nec Protagoras solus ἐν τῷ φαινομένῳ constituit τὸ ἀληθὲς, verum & Democritus, qui apud Sextum p. 163. advers. Mathemat. ἡμεῖς, inquit, τῷ μὴ ἐόντι, οὐδὲν ἀτρεκὲς συνίεμεν· μεταπῖπτον δὲ, κατά τε σώματος διαθήκην (lege, διαθιγὴν) καὶ τῶν ἐπεισιόντων καὶ τῶν ἀντιστηριζόντων. *Nos re ipsa nihil veri intelligimus, sed* (intelligimus) *id quod mutationi obnoxium est, pro corporis dispositione, his se ingerentibus, illis contra nitentibus.* Et iterum, ἐπιῤῥυσμίη ἑκάστοισιν ἡ δόξις, *opinio singularum nascitur ex* ἐπιῤῥυσμίη *figurarum varia immutatione.*

Μηδὲν ἡ ψυχὴ, &c.] Οἵγε ἀρχαῖοι τὸ φρονεῖν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι ταὐτὸν εἶναι φασί, &c. πάντες γὰρ οὗτοι τὸ νοεῖν σωματικὸν, ὥσπερ καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι ὑπολαμβάνουσι. Aristot. lib. III. de Anima cap. 3. Hoc dogma fluxit ex hoc principio, animam esse αἴσθησιν. Unde & Critias unus ex triginta tyrannis, & Protagoræ discipulus (Plat. in Theæt.) animam dixit esse sanguinem; quia τὸ αἰσθάνεσθαι, quod maxime proprium est animæ, provenit à natura sanguinis, Aristot. lib. I. de Anim. cap. 2.

Πάντα εἶναι ἀληθῆ] Πάντα scilicet τὰ φαινόμενα. Plato in Euthydemo: εἰ μὴ ἁμαρτάνομεν μήτε πράττοντες, μήτε λέγοντες, μήτε διανοούμενοι, ὑμεῖς, ὦ πρὸς Διὸς, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, τίνος διδάσκαλοι ἥκετε; *Si non peccamus opere, sermone aut ratiocinando. Vos per Iovem, quid venistis, aut quid docturi estis, si ita se res habet?* Ergo secundùm Protagoram non est mentiri, opinari, ignorare, &c. imo & secundùm Anaxagoram, cujus est hoc apophthegma, quod discipulis datum: τοιαῦτα αὐτοῖς ἔσεσθαι τὰ ὄντα, οἷα ἂν ὑπολάβωσι.

Εἴθ᾽ ὡς οὐκ εἰσὶν] Addit, οὔτε ὁποῖοί τινες ἰδέαν, Aristocles apud Euseb. Præp. Evangel. lib. XIV. cap. 19. sed omisit, οὐθ᾽ ὡς οὐκ εἰσίν.

Ὑποκήρυκα] Legendum, ὑπὸ κήρυκος, *pracone ad-* 52
hibito, per praconem. Thucyd. lib. VI. τὰς εὐχὰς ὑπὸ κήρυκος ἐποιοῦντο, *praco praibat vota, precesque.* Aristoph. in Acharn. πίνειν ὑπὸ σάλπιγγος, *ad tubam bibere.* Simile mendum in Polluce, lib. IV. cap. 13. οὐθ᾽ ὑποσαλπίγγων ubi dividendæ voces ὑπὸ σαλπίγγων sc. ἐκήρυξε τὸν ἀγῶνα, *non ad tubam indixit agonem, sed assa voce invitavit ad certamen.* Nam præcones solebant non voce tantùm, sed tubis aliquid promulgare. Scholia Aristoph. in Acharn. ἐκάλουν δὲ οἱ κήρυκες, σάλπιγγας βαστάζοντες, καὶ ἐσήμαινον. Sed Archias ille apud Pollucem adeò va-

lebat voce, ut tuba non indigeret ad indicendum silentium agonisque promulgationem. unde & præcones σιγηνοσάλπιγγες dicti apud Hesychium.

53 Τὸν Ἀντισθένους λόγον] Hic locus facem præfert obscuriori alteri in Vita Platonis, ubi sine dubio legendum τοῦ δ᾽ ἀντιπιπτόντος. nempe negabat Plato veritati consentaneum esse id, quod orationis sibi argumentum delegerat Antisthenes.

54 Τετρακοσίων] De quadringentis qui ad tempus administrarunt Atheniensium rempublicam, videatur Thucyd. lib. VIII. pag. 591. & seq. τῶν τετρακοσίων ἤδη τὰ πράγματα ἐνθάδε κατειληφότων. Andocid. Orat. 2.

55 Καταποντισθῆναι] Veteres existimabant impios non alibi magis ab irato Deo puniri, quam in navi marique deprehensos: ideoque dicit Horatius, ne quis qui Cereris mysteria vulgarit, *secum fragilem solvat phaselum*, lib. III. Car. Od. 2. Andoc. Orat. 1. alios κινδύνους dicit ἀνθρωπίνους, τοὺς δὲ κατὰ θάλατταν θείους. quique ex illis periculis salvi evaserant, Deo chari acceptique habebantur.

57 Στοιχεῖον εἶναι τὸν ἀέρα] Ἐξ ἑνὸς ἀνάγκη λέγειν τὴν ποίησιν, καὶ τοῦτο ὀρθῶς λέγει Διογένης, ὅτι εἰ μὴ ἦν ἐξ ἑνὸς ἅπαντα, οὐκ ἂν ἦν τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν ὑπ᾽ ἀλλήλων, οἷον τὸ θερμὸν ψύχεσθαι καὶ τοῦτο θερμαίνεσθαι πάλιν. οὐ γὰρ ἡ θερμότης μεταβάλλει καὶ ἡ ψυχρότης εἰς ἄλληλα, ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὸ ὑποκείμενον, &c. Aristot. lib. I. de Gen. & Corrupt. cap. 6.

59 Πτίσσετε Νικοκρέων &c.] Lego, Νικοκρέοντ᾽. Loquitur ipse Anaxarchus & hortatur satellites tyranni, ut fortiter tundant non se, sed utrem suum: in altero disticho legerem,

Καί σε διαστείλας ὀλίγον στυγνῇ τάδε λέξει.

διαστεῖλαι. est, *dispungere, dividere, disjicere.* & bene dicitur de morte violentâ, quâ à corpore anima sejungitur. στυγνῆς, est, *tristis, turbidus.* uti στυγνότης apud Suidam explicatur per ταραχή. Videtur autem innuere, quod Nicocreon brevi post periturus sit funesto tragicoque casu.

Tundite Nicocreonti utrem, quantumque potestis,
Tundite, Anaxarchus cum Iove lætus agit,
Teque ut comminuat dicet mox infera Iuno
Triste melos: pereas dire hominum molitor!

64 Ἐξοδικῶς] Malim, διεξοδικῶς copiose pariter & accuratè disputavit.

Τῆς διαθέσεως τῆς π.] Animum Pyrrhonis tranquillum & sui semper similem, suam vero Philosophiam hominibus commendavit Nausiphanes, magister Epicuri, qui nihil hunc docuit discipulum, Cicero lib. I. de Nat. Deor. voluit enim Epicurus videri αὐτοδίδακτος.

Ἀναστροφήν] *Vitam ejusque consuetudinem.*

Ἀρχιερέα] *Sacerdotem.* Pontifex ἀρχιερεύς, ἱερομνήμων, ἱερεύς in Glossis Philox. Sic Suid. Ælianum vocat ἀρχιερέα, id est, *sacerdotem*. Ridiculus est, *sacerdos Scepticus*, qui cum sacra faceret, ipse non noverat, quid faceret. ridetur & *Epicuréus sacerdos* apud Lucianum in Symposio.

66 Εἰ τύχοι] Exempli gratia.

Τὰ ἐπὶ τῆς οἰκίας] Abluebat vasa, verrebat domum, & alia ancillæ munia obibat; inter Philosophum & servum medius & promiscuus.

Λαβόμενον] Legendum ἐπιλαβόμενον.

Οὐκ ἐν γυναικὶ] Bene illi respondetur apud Euseb. ex Aristocle, etiam in *muliere*, *in cane*, *in omnibus denique specimen* ἀπαθείας exhibendum. Legendum vero ibi, ὅτι μὰ Δία (non ut vulgo, ματαία) καὶ ἐν γυναικὶ, καὶ κυνὶ, καὶ πᾶσι. scilicet, δεῖ τὴν ἀπόδειξιν ἀπαθείας ποιεῖσθαι.

Φίλων] Huius mentionem fecisse Lucianum in βίων πράσει doctissimus Menagius existimat. cujus sententiæ subscriberem, nisi ipse Lucianus manum injiceret. Ille enim Πυῤῥίαν vocat illum qui voci præconis subjicitur. Πυῤῥίας autem idem est ac Πύῤῥων, nec probari poterit, ullum Scepticum, Πυῤῥίαν dictum. Nam à Πύῤῥων fit Πυῤῥώνειος: Πυῤῥίας, Ξανθίας sunt nomina servorum ἀπὸ τοῦ χρώματος, inquit Hellanicus apud Photium. Latine Pyrrhus, Burrus, Rufus. & Pyrrhæna fœmininum. Ex quo simul patet, cur non Πύῤῥωνα sed Πυῤῥίαν dixerit Lucianus. Pro mancipio enim vendebatur Philosophus Pyrrho; sic dignum persona quam gerebat nomen sortitus est. Accedit, quod Lucianus in forum produxerit ipsos antesignanos sectarum, aut illis non multo inferiores. Philo autem ille inter Pyrrhonios non adeò eminet, ut illum præ aliis in locum magistri subjicere voluerit Lucianus. 69

Τοὺς δογματικοὺς] Ἀπορητικοὶ dicuntur, quod & dogmaticos & seipsos pariter dubitare debere statuant. 70

Ἄληπτον] Malim ἀκατάληπτον. Nam Pyrrhonius non comprehendit intellectu, an sit magis Pyrrhonius, quam non sit.

Πρὸς τὸ μηδὲ π.] Legendum πρὸς τῷ. sunt hæc etiam Theodosii dicentis, præterquam quod nec invenerit primus Scepticam Pyrrho, neque dogma aliquod afferet. Ergo, inquit, Pyrrhonius dici poterit ὁμοτρόπως, id est, ὁμωνύμως, & κατὰ τρόπον, ita ut nudum nomen sine re trahat à Pyrrhone. Sic in Vita Zenonis λογοτρόπος, non est ipsa oratio, aut syllogismi partes, sed aliud quod vicem orationis implet.

Ὅμηρον] Obtorto collo rapitur Homerus in partes à Philosophis. Hac ratione miser ille poëta inter tot manus disceptantium aut Penthei fata experitur, aut suo ipse Proteo cogitur esse mutabilior. Hîc cum Pyrrhone dubitat, ibi cum Cynico latrat, nunc cum Stoa tricatur, nonnunquam Peripatetico latus claudit, imo etiam cum Epicuro summum bonum ventre metitur, quia cecinit 71

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο.

His qui ita Homerum tractant, merito occinitur illud Sceptici ποιητικοῖς μαρτυρίοις χρῶνται οὐχ οἱ γνησίως φιλοσοφοῦντες· (τούτων γὰρ ὁ λόγος αὐτάρκης ἐστὶ πρὸς πειθώ) ἀλλ᾽ οἱ τὸν πολὺν καὶ ἀγοραῖον φενακίζοντες ὄχλον. οὐ γὰρ δυσχερὲς, ποιητὰς μαχομένους καὶ εἰς ὅ,τι ἂν θέλωσιν, ᾄδοντας, δεῖξαι, ὅτι καὶ οἱ προηγουμένως φιλοσοφοῦντες, πολλὰ μαχομένως λέγουσι. Sextus adversf. Mathem. p. 56.

Ἐγγύα] Fallacia causæ, non enim propterea da-

mnoſa eſt fidejuſſio, quod quis bona fide certuſque rei, fidejuſſerit, ſed quod debitor ille, quem jam jam ſubmergendum data manu eripuit periculo fidejuſſor, ut plurimum in benefactorem ſit injurius, illumque ſub cultro relinquat fugitivus & erro.

72 Κίνησιν ἀναιρεῖ] Zeno primo locum ſuſtulit, dicens εἰ πᾶν τὸ ὂν ἐν τόπῳ, δῆλον ὅτι καὶ τοῦ τόπου τόπος ἔσται. καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον πρόεισιν. cui dubio occurrit Ariſtot. lib. IV. Phyſ. cap. 3. ſect. 28. reliquis παραλογισμοῖς, quibus motum voluit tollere, ſatisfacit lib. 6. cap. 9. Cæterùm de his & ſequentibus γνώμαις legendus Ariſtot. lib. III. Metaphyſ. cap. 5. ubi dicit Democritum affirmare, aut nihil verum, aut nobis ignotum eſſe; quia ſcilicet putarat, φρόνησιν eſſe αἴσθησιν, eamque ἀλλοίωσιν. & quod videtur alicui id omnino verum eſſe, &c.

74 Ὡς εἰ καὶ νεύσαντας] Animum dubitantem his formulis profitentur, ὡς εἰ ἐνεδέχετο, καὶ νεύσαντας, τοῦτο δηλώσειν, *ut, ſi fieri poſſet, vel nutu id* (nempe τὴν ἀῤῥεψίαν) *ſe ſignificaturos eſſe.*

77 Πρὸς ὃ] Cui ſimili reſpondent Dogmatici, quod ſit diſſimile. Nam ratio illa, quâ oppugnant dogmaticorum rationem, non tollit ſeipſam, ſed potius ſeipſam aſtruit, firmatque. & ſi confirmat ſe & Scepticum, neceſſe eſt, illam non inſtar medicatæ potionis ſe ipſam deſtruere, ſed permanere & inhærere animo Sceptici. Deinde ſi rationes Sceptici ſeipſas tandem è medio tollunt, ſemper & Scepticus ſine ratione; & potentia, non actu, Scepticus erit. id eſt, Scepticus non erit Scepticus.

Μὴ λόγῳ.] *Non-ſermone ſermo refutari nequit.* Sic Epicharmus dixit οὐ παραγένεσις pro ἀποδημία, *abſentia, peregrinatione.* Thucyd. οὐ περιτείχησις pro τὸ ἀτείχιστον, & οἱ δ, οὐ πίστις pro ἀπιστία. Ierem. 9. 3. & Thucyd. iterum, ἡ οὐκ ἀπόδοσις, ἡ οὐκ ἐξουσία. Eodem modo Laërtius μὴ λόγον dicit ἀορίστως *omne, quod non eſt ſermo.* Nam verbum non-verbo quî poterit refelli?

78 Μνήμη τις] Lege μηνυτὴς, *index* eorum quæ videntur.

Πολλὴν ἀναφέλειαν] Π. ἀνωμαλίαν legendum, Sextus lib. I. Hypot. cap. 14. πλὴν τοσαύτης ἀνωμαλίας πραγμάτων, καὶ διὰ τοῦ τρόπου (lege, τόπου) δεικνυμένης, ὁποῖον μέν ἐστι τὸ ὑποκείμενον κατὰ τὴν φύσιν, οὐχ ἕξομεν λέγειν. Ex his apparet, Scepticos non ex eo, quod res inter ſe comparatæ ſint inutiles, ſed quod diſcrepent & ſibi invicem repugnent, colligere, nil certi hominem ſcire poſſe. Unde & inter locos communes, quibus pugnant adverſus Mathematicos, etiam eſt ὁ ἀπὸ τῆς διαφωνίας. *A rerum diſcrepantia. Hac turbati Sceptici cum non poſſint hoc eligere, & illud reſpicere tandem deſinunt in ſuſpenſum aſſenſum.* vide inf. ſegm. 88. ubi μάχην & ταραχὴν conjungit Laërtius.

Διεσταλμένα] Sancita, præcepta, Gl. Philox. *Præcepit*, διεστείλατο, in N. T. non uno loco.

79 Καθ᾽ ἃς τίθησιν ἓν] Legem, τίθησιν (Æneſidemus) καθ᾽ ἓν πρῶτον, &c. *Hos decem locos apponunt ſingulos*, primum. quid hic amplius deſit, ſi ita legamus, dixerint acutiores.

Ἐξ ἐπιπλοκῆς] Ἐπιπλοκὴ, συμπλοκὴ, περιπλοκὴ promiſcui uſûs ſunt Gl. Philox. Amplexus, περιπλοκὴ, συμπλοκή. Diodor. lib. IV. Biblioth. de matre Galates quæ congreſſa eſſe cum Hercule, προσεδέξατο τὴν ἐπιπλοκὴν μετὰ πάσης προθυμίας.

Παραλλαγὰς] Rectè. Sextus lib. I. Hypotyp. τοσαύτης οὖν παραλλαγῆς οὔσης ἐν τοῖς ἀνθρώποις κατὰ τὰ σώματα, &c. in cap. 14. de ſecundo modo. 82

Οὐδὲ γὰρ οἱ μαινόμενοι] Hæc

Non ſani eſſe hominis non ſanus juret Oreſtes.

Τοιαῦτα ἀπορήματα ὅμοιά ἐστι τῷ ἀπορεῖν, πότερον καθεύδομεν νῦν, ἢ ἐγρηγόραμεν, &c. Ariſtot. lib. III. Metaphyſ. cap. 6. *Si res ita ſe habeant, ut nihil interſit, utrum ita cui videatur, inſano an ſano? cui poſſit exploratum eſſe de ſua ſanitate, quod velle efficere non mediocris inſania eſt.* Cicero lib. IV. Acad. Quæſt.

Κοιμώμενος περιπατεῖ] Ariſtot. lib. V. de H. A. cap. 1. συμβαίνει καὶ καθεύδουσιν αἴσθησις τοῖς ζώοις, οὐ μόνον τὰ καλούμενα ἐνύπνια, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸ ἐνύπνιον, καθάπερ τοῖς ἀνισταμένοις καθεύδουσι καὶ πολλὰ πράττειν ἄνευ τοῦ ἐνυπνιάζειν. εἰσὶ γάρ τινες οἱ καθεύδοντες ἀνίστανται καὶ πορεύονται βλέποντες, ὥσπερ οἱ ἐγρηγορότες, &c. in quem locum videatur Philoponus in Scholiis, ubi de mirifico Noctambulone mira narrat.

Οὐχ Ἕλληνες] De Græcis cultiora ingenia ſortitis loquitur. Antiquiores rapto vivere inter præclara facinora referebant. Thucyd. lib. 1. 84

Ἥλιος] Legerem, Ὅτε ἥλιος δύνει, & *cum Sol occidit.* ſi non verba hæc, ſenſus tamen talis fuit.

Τὸ κατ᾽ ἰδίαν] Τὸ εἰλικρινὲς, *ſincerum & natura proprium* non incurrit in oculos. Jam ſupra notatum ἴδιον apud Laërt. denotare, τὸ φυσικόν. 85

Ὑποστάσεις] Codex Regius optimè, ἀποστάσεις. intervallum eſt ἀπόστασις, διάστασις, διάστημα.

Φαίνεται] Excidit μικρὸς, exemplum enim eſt ejus quod ante dictum, τὰ δοκοῦντα μεγάλα, μικρὰ φαίνεται. Ariſtot. lib. III. de Anima cap. 3. φαίνεται μὲν ὁ ἥλιος ποδιαῖος. πέπεισται δὲ εἶναι μείζων τῆς οἰκουμένης.

Τὸ δεξιὸν] Ariſtot. lib. II. de Cœlo cap. 2. 87

Τὸν δι᾽ ἀλλήλων] Diviſim Sextus promiſcuè ὁ διάλληλος τόπος. & ὁ δι᾽ ἀλλήλων. 88

Λαμβάνεσθαι] Legendum ex Regiis Codicibus καταλαμβάνεσθαι. quamvis & ſimplex verbum tantundem valeat. 89

Τὰ πρῶτα τ. π.] Prima rerum principia, quæ αὐτόθεν & per ſe fide digna ſunt, Sceptici voluerunt ſibi demonſtrari. ἀρχὴν ζητοῦσι καὶ ταύτην δι᾽ ἀποδείξεως λαμβάνειν, cum tamen ἀποδείξεως ἀρχὴ ſit, ἡ οὐκ ἀπόδειξις. Ariſtot. lib. III. Metaphyſ. cap. 6. Hac ratione Sceptici incidunt εἰς τὸ ἄπειρον, quia principium non habet illorum σκέψις, & idem ſimul eſſe & non eſſe poteſt. adeoque idem homo ſimul & Scepticus eſt, & non eſt.

Ἄπιστον] Omiſſum in textu à typographo. male etiam κριτήριον ſequitur pro κριτικόν. 91

Οὔτε αἰσθήσει] Vide contrà Ariſtotelem, libro III. Metaph. cap. 5. 92

Ἐν ταῖς νοήσεσι] Videtur legendum, αἰσθήσεσιν ἢ 93

νοήσει μάχην ἀντικείναι, *& si ob eam, quæ in sensibus & intellectu est, dissonantiam, animum despondere, & à veritatis inquisitione quasi desperantes desistere debemus, omnibus modis*, id quo res dijudicamus, è medio tollendum esse sequetur.

94 Ἐν τῷ κατὰ μ.] Locus ita posset intelligi, si κριτήριον ipsum est judicio obnoxium alterius; hoc ipso fiet pars controversiæ, nec amplius erit κριτήριον, sed æquè ut totum opus habebit, à quo judicetur. Ita Sextus adversus Mathem. pag. 195. εἰ μὲν (τὸ κριτήριον) πᾶσι διαφωνεῖ, μοῖρα καὶ αὐτὸ γενήσεται τῆς διαφωνίας, μοῖρα δ' ὂν ταύτης, οὐκ ἂν εἴη κριτήριον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ παραπλησίως τῇ ὅλῃ διαφωνίᾳ κρίσεως δεόμενον. Τὸ γὰρ αὐτὸ δοκιμάζειν ἅμα καὶ δοκιμάζεσθαι, τῶν ἀμηχάνων. Huic dilemmati respondent dogmatici, quod τὸ κριτήριον quoad alia externa quidem sit ἄκριτον, nihilominus tamen ipsum à se ipso judicetur, noscaturque. Nam regulâ non opus habet aliâ, sed sibi ipsi & aliis pariter regula est. Aristoteles lib. I. de Anima cap. 5. ἱκανὸν θάτερον μέρος τῆς ἐναντιώσεως ἑαυτό τε κρίνειν καὶ τὸ ἀντικείμενον &c. Aristocles apud Eusebium pagina 769. τὰ κριτήρια καὶ ἑαυτὰ δείκνυσι καὶ τὰ κρινόμενα.

95 Αἱ αἰσθήσεις ψεύδονται] Contra vide Aristot. libro III. Metaph. cap. 5.

97 Ἀφορμὴν καταλήψεως] Stephani editio, Ἀποκαλύψεως.

105 Ἀλλὰ τὸ φαινόμενον] Versus malè intellectus, σθένει enim non est à σθένος, *vis*, sed à σθένω, *possum*, *valeo*. Hesychius, σθένει, δύναται, ergo παντὶ σθένει hoc sensu:

Apparens quocunque venit, dominatur abivis.

Pro παντὶ τρόπῳ adverbialiter. Ita suprà lib. I. segm. 93. οἶκος παντί.

106 Τὰ δὲ, μὴ εἶναι] Quid hæc verba sibi velint, non intelligo. Videtur in antecedentibus excidisse τὸ ἔξω, ut fuerit lectio talis, Δημόκριτος δὲ μηδὲν εἶναι ἔξω, vel πλὴν τῶν φαινομένων τὰ δὲ, μὴ εἶναι. *Democritus autem* (dixit) *nihil esse verum, præter apparentia. Illa verò, non esse.* Aristoteles lib. I. de Anima cap. 2. de Democrito. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἁπλῶς τ' αὐτὸ τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν. τὸ γὰρ ἀληθὲς, εἶναι τὸ φαινόμενον. Et Metaphys. lib. III. cap. 5. διὸ Δημόκριτός γέ φησι, ἤτοι οὐδὲν εἶναι ἀληθὲς, ἢ ἡμῖν γε ἄδηλον. ὅλως δὲ διὰ τὸ ὑπολαμβάνειν, φρόνησιν μὲν τὴν αἴσθησιν, ταύτην δὲ εἶναι ἀλλοίωσιν, τὸ φαινόμενον κατὰ τὴν αἴσθησιν ἐξ ἀνάγκης ἀληθὲς εἶναι φησίν.

107 Ἐναντίας ἐροῦμεν φαίνεσθαι] Aristoteles libro III. Metaphys. cap. 4. in fine hujusmodi orationem vocat, ἄκρατον καὶ κωλύοντά τι τῇ διανοίᾳ ὁρίσαι. Ubi toto capite multa habet contra Scepticos adhibenda.

108 Τὰ περὶ ἡμᾶς] *Externa quæ in nostra potestate sunt.* Illa non magis eligit, quàm fugit. Διὰ τί οὖν βαδίζεις Μεγάραδε, ἀλλ' οὐχ ἡσυχάζεις, οἰόμενος βαδίζειν; *Cur vadis Megaram, ô Sceptice, & non potius domi quietus sedes, & existimas, te eò vadere?* ex Aristotelis lib. cap.

Πῶς δυνήσεται] Quomodo poterit (Scepticus) vivere, ita ut inquisitione abstineat, quæ quidem non est de rebus quæ ad communem vitam, consuetudinem, usumque pertinent? Sed textu iterum inspecto, visus sum animadvertisse, quod post σκεπτικὸν sit interpungendum, & conjungenda sequentia. Scripsit enim Laërtius: π. τ. δ. πῶς δυνήσεται βιοῦν ζητήσεων ἀπέχων, οὐ περὶ τῶν β. &c. Nam, cùm Dogmatici objicerent, quod si Scepticus ita vivat, ut nec hoc eligat, nec illud fugiat, fore ut etiam ἀδιαφόρως patrem in frusta concidat, Tyranno jubente; distinguebant Sceptici inter dogmatica & βιωτικά. Patrem lanionis instar in frusta concidere non esse dogmaticum, quod sub σκέψιν cadat; sed pertinere illud ad τήρησιν βιωτικὴν, quæ consistit in observatione eorum, quæ leges & consuetudines vitæ humanæ exigant. His sese accommodant pro more, ἀδοξάστως tamen. Ideóque Sextus observationem τῶν βιωτικῶν vocat τήρησιν ἀφιλόσοφον, secundùm quam, si jubeatur aliquid nefarium agere, τῇ κατὰ τοὺς πατρίους νόμους καὶ τὰ ἔθη προλήψει τυχὸν τὸ μὲν αἱρεῖται, τὸ δὲ φεύξεται. Adversus Mathemat. pag. 465. Ergo Scepticus in quæstionibus dogmaticis se medium tenere, & ab inquisitione, utrum sit fugiendum quid, an eligendum sibi temperare potest quodammodo. At verò in rebus quæ usu & lege & consuetudine constant, semper inquiret, quid sit contra legem, quidque secundum eandem: & eliget ibi aliquid & fugiet, οὐδὲν ὅμως τῶν ἔξωθεν προσδοξάζων. *scilicet, uti bos armenta sequitur*, ita illi leges.

Ἀπάθεια] Idem quod ἀταραξία, quæ est finis Scepticorum in illis quæ opinantur. Nam ἀπάθεια perturbationis vacuum animum significat. Πρᾳότης autem cum μετριοπαθείᾳ convenit significatione. Cicero libro IV. Tuscul. Quæst. *Peripatetici ad placandos animos* (πρὸς τὴν μετριοπάθειαν) *multa afferunt*. Gl. Philox. *moderatur* (lege moderatior) μετριοπαθήσας.

Ὁ παρ' ἡμῶν] Lectio hæc non facilè damnanda. 109
Innuit illum Nicensem suum fuisse, vel ratione ejusdem professionis, studiique, vel familiæ, vel patriæ &c. Nam ὁ παρ' ἡμῶν, *nostrâs*, vel *Noster* est.

Αὐτομαρτυρεῖ] Lego αὐτῷ. Nil tritius apud Græcos αὐτὸς αὐτῷ.

Ἀπὸ φιλοσόφων ἐσχόλαζε] *A Philosophis abhorrentia scripsit.* Ita verbum σχολάζειν usurpat Sextus adversus Mathem. pag. 466. εἴρηται δὲ περὶ τούτων ἀκριβέστερον ἐν τοῖς περὶ τοῦ Σκεπτικοῦ τέλους σχολασθεῖσι.

Ὁ δὲ αὐτὸ διηγούμενος] Unde Sextus lib. I. Hypot. cap. 33. ait Timonem Xenophani τοὺς σίλλους ἀναθεῖναι, id est, in sillis loquentem eum introduxit, quod de Secundo & Tertio Sillorum intelligendum Laërtius docet. Hunc autem, cui suos tribuat sermones, vel hoc nomine elegit, quia & ipse ἀκαταληψίαν quandam inculcabat, de qua in notis ad Vitam ejus. 110

Ταῦτα] Lege ταυτά. 112

Τοῖς πᾶσι ταῖς] Excidit fortassè τὸ σὺν, τ. π. *cum poëtis*. Nam poëtis fabulas scribere, est ligna in lucum portare. Statim etiam sequitur συνδιατιθέναι. 113

114 Ἀναγινώσκοντι] Lege ἀναγινώσκοντα. Ipse enim Timon recitabat Rhetori, & recitata iterum obvolvebat, complicabat, & ex ordine quod sequebatur prælegens, tandem in medio devenit ad partem libri à muribus & blattis corrosam, & quod hactenus ignoraverat, coram vidit. Hoc est indicium hominis qui parum curabat, quid suis fieret libellis.

Εὔρους] *Imo etiam beatus & animo tranquillus erat.* Εὔροια βίου est Stoicis quibusdam ipsa beatitudo, apud Sextum. Idque probat, ex eo, quod sequitur. Nempe: ὡς μηδὲ ἄριστα συγχωρεῖν, *ut nec optima daret utenda*, de libris carminibusque sermo est. Non protrudebat sua Comico, Tragicoque more in theatra, laudem lucrumve venaturus, sed in sua ἀταραξίᾳ mansit, & aliorum applausus parum curavit, nec recitandis libris gaudens nec dolens, idem est ac sepultis illis temereque abjectis συγχωρεῖν, παρασχεῖν, καταχαρίζεσθαι, *indulgere*. Vide Gloss.

Διὰ τῶν Κερκώπων] Interpres, *per medios adulatores*. Sed quid adulatores, servum pecus, commercii habent cum liberis hominibus? illi enim erant per quos transibat Arcesilas. Nempe erat Athenis forum dictum ἀγορὰ Κερκώπων· ibi mendaces, nugatores, planos, aliosque hujus coloris homines invenire frequentes poterat, qui eos conventos volebat. Hoc in foro, cum Timon horum hominum commercio delectatus, sine dubio sæpius versaretur, & fortè illac transeuntem Arcesilaum videret, *quid tibi*, inquit, *hic negotii est, ubi liberi homines*, qui Philosophorum decreta rident, & animum curis liberum amant, *coire solent*. Ergo in Laërtio διὰ τῶν κερκώπων (scil. ἀγορᾶς) ἰέναι, longè aliud sonat, quàm quod interpres voluit. De hoc foro quædam congessit in *Ceramico gemino* doctissimus Meursius. Confer Eustathium paginâ 1430. Posset etiam suspicari aliquis Laërtium olim scripsisse, διὰ τῆς τῶν κερκώπων. συνῆλθεν Ἀτταγάς τε καὶ Νουμήνιος. id est, *similis simili jungitur*. Nempe probatur ratio incerta sensibus æquè incertis. Nam Νουμήνιος ὄρνεον ὅμοιον ἀτταγᾷ Hesychio.

115 Ἀναπεπταμένους] Rectè *apertos* redditur, quibus scilicet detracta larva est, quos intus & in cute nosse datur. Propriè de hominibus dicitur, qui habitu simulant Curios, & vivunt Bacchanalia. Hos cum remoto velo, ἀπεσκεπασμένους, διηγυμνωμένους, *detectos*, *apertosque* inspiciebat Timon, ridendi materiam satis copiosam habuit. Contra obscurus, κρυψίνους dicitur, qui se suamque mentem pectore clausam tegit, & nemini se confitetur.

AD LIBRUM. X.

4 Ἐκπεσόντων] *A Perdicca iterum Samo ejectis.*

Καθαρμοὺς ἀναγινώσκειν] Eadem exprobrat Æschini Demosthenes in Orat. de Coron. τῇ μητρὶ τελούσῃ τὰς βίβλους ἀνεγίνωσκες, καὶ τἄλλα συνεσκευωρεῖν &c. Nempe Epicuri mater dicitur fuisse anicula piatrix, quæ domos circumibat, & piaculo aliquo contactos solvebat, aut totam domum expiabat. Epicurus verò matri præibat carmen piaculare utrumque ministerium ἄτιμον.

Λυπροῦ τινος μισθαρίου] *Ob vilem mercedem.* De Æschine Demosthenes, μετὰ πολλῆς ἐνδείας ἐτράφης, ἅμα τῷ πατρὶ πρὸς τῷ διδασκαλείῳ προσεδρεύων.

Παιδείαν φεύγε] Doctissimus Menagius monet, MStum codicem addere in margine τε κατὶ δι' ἐράμεν, ex quibus lego, τῇ κώπῃ δι' ἀρμένων, *remo velisque*.

Τιμοκράτης] Lampsacenus, Metrodori frater, Epicuri scholæ valedicens, contra eum scripsit εὐφραντά, in quibus in Epicurum tacenda dicenda locutus est. Quem contra *totis voluminibus concidit* Epicurus. Cicero lib. I. de Nat. Deorum, quod cum Nostro non convenit.

Μίθρης] Lysimachi *diæcetes*, ut apud Ciceronem pro Rabirio, Ptolemæi Auletis *diæcetes* dicitur Rabirius. Habebat ille curationem & dispensationem Regiæ pecuniæ. Ut ibidem Cicero docuit. Corruptum hoc nomen apud Athenæum in principio lib. XIV. ubi dicit Demetrius Polyorcetes regnum Lysimachi non distare à scena comica. Nam uti è scena illa homines nomina habentes dissyllaba, Chremes, putà, Davus, Simon &c. utplurimum prodire solent: Ita Lysimachum alere ministros & amicos bisyllabos, Βίθυν (lege Μίθρην), *Parin* & alios. Se verò habere *Peucestas*, *Menelaos*, *Oxythemidas*, adeoque scenam referre Tragicam. Addit ibidem Athenæus, μεγίστους γεγονέναι παρὰ τῷ Λυσιμάχῳ τότε Βίθυν καὶ Πάριν.

Αὐτῇ παραινεῖν [Lege παρεῖναι. *Putat se apud eam esse.* 5

Ταῦτα] Lege ταὐτά. Plurimis tautologiis refertos esse hos libros. Vide infrà segm. 27. Mox, ἄλλοις τε, *tum aliis*, *tum Nausiphani maximè*. 7

Χρυσοῦν] Aureum ob dictionis elegantiam, quam damnat Epicurus. 8

Σειρῆσι] Σειρῆνες, sunt delinimenta, quibus semel occupatus animus detinetur, προκατέχεται, ita enim legerim. 9

Ἀνηρίθμους ἀρχάς] Quæ sunt hoc loco *innumerabilia principia?* Nam Aldobrandini, *familia discipulorum innumerabiles* nil faciunt ad rem. Scripsisse Laërtium meritò aliquis suspicetur, καὶ ἀνηρίθμους ταραχάς. Laudat enim sectam hanc partim à perpetuo flore, partim ab insigni fructu, quo innumerabiles perturbationes, aliam nempe ex alia, discipulis exemit. ἀπολύουσα τῶν γνωρίμων, *quod solvit quasi ligatos perturbationibus discipulos.* Nam Epicurus Philosophos vult διὰ τῆς αἰτιολογίας ad ἀταραξίαν pervenire.

Χαλεπωτάτην] Nil corrigendum. Quia in Laërtio nihil frequentiùs est ellipsi, τοῦ φασί, uti paulò pòst, ἐν καὶ ὀγδοήκοντα μνῶν πρίασθαι, sc. φησί. 10

Τὰ χείρονα] Rectè. Non enim interrogat, ut τῷ τί opus sit. 12

Οὐδὲ Λεύκιππον] Negat Epicurus cum Hermacho suo, umquam vixisse aliquem Leucippum. Illi enim doctrinam de principiis atomorum deberi inter 13

inter Græcos probè gnarus, hanc suam facere voluit, dum nec hunc Democriti magistrum agnoscit, nec ipsum Democritum præceptorem se habuisse fatetur.

Ἰδιωτάτη] Maximè naturalis & sine arte.

14 Ἄριστον] Glossema quod quis ascripsit qui τὸ σπουδαίως ζῆν, præcedentibus prætulit.

Ἐκ τοῦ Ναυσιφάνους] Aristocles apud Eusebium pag. 768. Λέγεται ὁ Ἐπίκουρος ὑπὸ μέν τινων, μηδενὸς ἀκηκοέναι, ἐντυχεῖν δὲ τοῖς τῶν παλαιῶν συγγράμμασιν ὑπό τινων δὲ ὅτι ἤκουσε Ξενοκράτους, ὕστερον δὲ καὶ Ναυσιφάνους τοῦ Πύῤῥωνος γινομένου γνωρίμου. Suprà segm. 7. De hoc Nausiphane dicit Epicurus, ἀλλ' εἶχε γὰρ κεῖνος ὠδίνων. εἶχε ὠδίνων Atticum est pro ὤδινε, parturiebat enim ille &c. ut lib. IX. § 40. ἐπαινέσας εἶχε, pro ἐπῄνεσε.

16 Ἀπεσπάσατο] Lege ἐπεσπάσατο. Alludit enim ad prius, ἄκρατον ἔσπασεν, *merum bibendo, mortem quasi frigidam attraxit.*

18 Μεριζέσθωσαν] *Adhibito in consilium Hermacho partiuntor reditus, illosque impendant inferiis patris & matris.*

Εἰθισμένην] Natalis incidit in septimum Gamelionis, ut ex Apollodori Chronicis suprà dictum Laërtio. Nihilominus εἴθιστο consueverant discipuli eum celebrare προτέρᾳ δεκάτῃ τ. Γ. Quod non est, ut Aldobrandinus voluit, *primis decem diebus mensis Gamelionis*, sed *ipso die vicesimo* dicti mensis. Videsis quæ monita ad vitam Zenonis lib. VII. §. 10. idem confirmant & quæ statim subjiciuntur. Nempe quod non tantum mense Gamelione natalis, sed etiam quolibet alio mense consueta conciliabula in vigesimum diem inciderint.

20 Χρείαν ἐν τοῖς ἰδίοις] *Suis rebus & facultatibus nobis commodarunt.* Possint & τὰ ἴδια accipi ut ἰδιόκτητα, *peculium*, quasi Nicanor ille suo peculio juverit rem domini, & unà cum illo philosophatus sit. Ideoque cavit testator, ne illi post mortem suam desit quicquam necessarii ad vitam. Nam phrasis illa χρείαν παρεσχημένος, innuit quod aut servus fuerit hic Nicanor, aut ex servo libertus. Vide lib. V. §. 54. Et in Testamento Aristotelis, χρῆσθαι τοῖς δούλοις, quod opponitur, τῷ πωλεῖσθαι, *vendere*. 1. Corinth. cap. 7. εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. *Potiùs te frugi servum præsta & domino utilem.* Χρῆσαι est idem quod hoc loco χρείαν παράσχου. Adeo non debet servus molestè ferre suam conditionem, ut si detur ei optio, magis eligat esse frugi & bonus servus, quàm libertus qualiscunque, qui sæpiùs cum sua libertate non habebat unde *salem delingeret*.

21 Ἀμυνόμαχον κ. Τιμοκράτην] Lege Ἀμυνομάχῳ κ. Τιμοκράτῃ. Nam primò libros dare suos jubet Hermacho. Deinde Hermacho substituit heredes librorum, Metrodori filios adhuc impuberes. Interea eos concredi vult Amynomacho & Timocrati, ὅπως ἂν συντακτούντων αὐτῶν ἕκαστα γίνηται, *ut illorum* (filiorum) *si modestè, & ut par erat, vixissent, omnes & singuli* (libri) *fiant*. Ergo libri Epicuri dantur executoribus testamenti laudatis ut fidei commissum, quò scilicet adultis & modestè viventibus Metrodori filiis tradantur. In textu Græco confusa & perturbata distinctione ita in ordinem redigerem, δοῦναι Ἀμυνομάχῳ καὶ Τιμοκράτῃ, ὅπως ἂν συντακτούντων αὐτῶν ἕκαστα γίνηται. τῶν ἀναγκαίων, κατὰ τὸ δυνατὸν &c. ἐπιμελείσθωσαν.

Τὴν μακαρίαν ἄγοντες] Sequi statim debuit, ἡμέ- 22
ραν τοῦ βίου καὶ ἅμα τ. *Dum beatam agimus vitæ diem & simul morimur* &c. μακαρία per εὐφημισμὸν dicitur *dies emortualis*. Unde proverbium ἐς μακαρίαν, cum mortem alicui imprecabantur. Alii aliam hujus proverbii originem suppeditant.

Σφόδρα ἐλλογίμους] Omnium clarissimos & eruditissimos, nimirum Metrodorum & Timocratem. Textus Græcus hìc turbas dedit, quas pulveris exigui jactu compressit Gassendus, solum foras ejecit τὸ ἐνοχλοῦν. Mihi videtur, salvis doctorum judiciis, ita sanari posse locus affectus. σ. ἐ. Μητρόδωρον καὶ Τιμοκράτην, τὸν μὲν Ἀθηναῖον, τὸν δὲ Λαμψακηνόν. Nam in voce Σανδην, latet τὸν δὲ, quod deinde arguit, τὸν μὲν præcedere debere. Id verò è textu excidit, ejusque locum καὶ invasit. Et quàm facilè accidit, ut post terminationem την in Τιμοκράτην, τὸν pereat & ex μὲν cum compendio scriptum legatur ab inficeto aliquo καὶ? Si quis literas receptæ lectionis propiùs inspexerit, nostræ emendationis vestigia & quasdam naufragi textus quasi tabulas sine negotio videbit.

Μαρτυρεῖ δὲ] Tum Epicurus Metrodorum fatetur 23
bonum virum, tum frater Metrodori Timocrates ἐν τῷ τρίτῳ in tertio libro εὐφραντῶν, scilicet, quorum paulò ante facta mentio § 16 Nec obstat, quod cum fratre scriptis contenderit. Nam in re philosophica fratribus licuit dissentire, amicitia tamen & veritate quoad cetera incolumi.

Ἔσχε δὲ] Habuit autem de quo dictum, εἰκαῖόν τινα ἀδελφὸν Τιμοκράτην, futilem & nugacem quendam fratrem Timocratem. Illa τοῦ Μητροδώρου inculcata sunt, ex linea proximè sequenti.

Παρὰ Λυσίᾳ] Placet Menagiana correctio παρα- 25
λύσει. Huc respexit Ælianus, qui dicit Metrodorum & Polyænum κάκιστα ἀποτεθνηκέναι ἀνθρώπων, adeoque atheismi pœnas dignas dedisse. Vide Suidam in Ἐπίκουρος, & Ciceronem de Polyæno lib. 4. A. Q.

Καὶ τὸ ἐπελθὸν] Interpungendum, non post γέ- 27
γραφε, sed post ἐπελθόν. Scripsit enim Chrysippus & *eadem, & quicquid incidebat*. Deinde sequitur, καὶ ἀδιόρθωτα εἴασε (non εἶλκε) τ. ἐ. & *inemendata ea reliquit, quia festinabat*.

Καλλιστόλας] Vix agnoscent Græca nomina Καλ- 28
λιστόλην pro nativo. Legerem π. Μ. καλλίστας ἐπιστολὰς ad *Mithrem pulcherrimas epistolas*. Illarum Laërtius suprà injecerat mentionem. Nempe quod Adversarii Epicuro exprobrarent, Mithrem in epistolis Παιῶνα & Ἄνακτα dictum. Has, propter eximiam pulchritudinem, & argumenti τὸ ἴδιον, in reliquis noluit epistolis generatim commemorare.

Εἰ δοκεῖ ἐν αὐτοῖς] Lege ἣ εὐδοκιμεῖ ἐν αὐταῖς, *unam earum, quæ inter ipsas maximè probatur*, exponere conabor. Nempe, insertis passim notis ipsi epistolæ inf. § 37.

29 Κἀμὲ κρίνειν,] Tollenda interpunctio, & subjicienda τῷ εἰδέναι, hoc modo: κἀμὲ κρίνειν εἰδέναι, κρίνειν. *Et me judicare posse, judices.* Et ita distinxit Interpres.

30 Κανονικὰ] Ita dicta à libro Epicuri, qui inscriptus erat Κανών. Quia ibi terminos suos alias obscurantes rem ipsam, & alia quæ ad tractationem cognitionemque Philosophiæ conducebant, præmittebat & explicabat. Sextus ait Epicureos εἰσβάλλειν ἀπὸ τῶν λογικῶν, *Initium facere à Logicis.* Nam, inquit, τὰ κανονικὰ πρῶτον ἐπιθεωροῦσι, περί τε ἐναργῶν καὶ ἀδήλων καὶ τῶν τούτοις ἀκολούθων ποιοῦνται τὴν ὑφήγησιν. pagina 141. contra Mathematicos. Ergo Epicureis τὰ κανονικὰ, sunt instar Logicæ, quam ipsam *contemnit, irridet, & totam evertit* Epicurus. Cicero lib. IV. Acad. Quæst. Confer & lib. I. de *Finibus bonorum & malorum*, ubi egregiè κανονικὰ Epicureorum depingit.

Κυρίας δόξας] *Ratas opiniones.* Plato in Theæteto τὰς τῶν ἄλλων δόξας κυρίας ποιεῖ. Constanter hoc nomine venit iste liber apud bonos Autores. Nec Sextus contra Mathemat. per ῥητὰς λέξεις intellexit κυρίας δόξας, sed *expressa* Epicuri *verba.*

Ἀρκεῖν] *Sufficere enim, ut Physici eant, quo ipsarum rerum sonus ducit.* Legebam enim, ἀρκεῖν γὰρ αὐτοὺς φυσικῶς χωρεῖν κατὰ τοὺς τῶν πραγμάτων φ. *Sufficere enim, ut ipsi naturaliter eant quo vox naturæ ducit.* φ. φθόγγους vocat orationem non à regulis Logicis, sed à natura factam, quæ pro norma habet id quod res ipsæ, sensusque testes dictitant. Putabat Epicurus Dialecticam imprimis Stoicam habere se ita, ut τοὺς τῶν πραγμάτων φθόγγους, *voces quas natura, si loqui posset, emitteret,* planè ab ea discreparent, ideoque suis sectatoribus sufficere, *natura vocem* audire. Unde & Epicurei se ipsos dicebant, τοὺς μόνον ἐπὶ τοῖς πράγμασι, *qui in rebus tantùm versantur,* ut ad lib. VII. §. 83. dictum.

31 Οὔτε ἀδυνατεῖ] Idem quod οὔτε δύναται. Sextus contra Mathematicos: τήν τε αἴσθησιν ἀντιληπτικὴν οὖσαν τῶν ὑποπιπτόντων αὐτῇ, καὶ μήτε ἀφαιροῦσάν τι, μήτε προστιθεῖσαν, μήτε μετατιθεῖσαν, τῷ ἀλόγον εἶναι, διὰ παντός τε ἀληθεύειν καὶ οὕτω τὸ ὂν λαμβάνειν ὡς εἶχε φύσεως αὐτὸ ἐκεῖνο. pagina 222. Confer & paginam 279. Οὔτε γὰρ ἀποστάσεις ἀδυνατοῦσιν ἐν τῷ περιέχοντι γίνεσθαι.

32 Τὸ ἐπαισθήματα δὲ ὑφίστασθαι] Lege τῷ, *eo quod qua sentimus, subsistant. Fidem facit* (Epicurus) *omnes sensus esse veros.* ὑφέστηκε δὲ τό τε ὁρᾶν ἡμᾶς καὶ ἀκούειν, ὥσπερ τὸ ἀλγεῖν. *subsistit autem id, quod videmus & audimus, quemadmodum & id quod dolorem infert.* Nempe Epicuro idem est, *verum esse,* & *esse.* Ideoque sensuum veritatem astruit ex eo, quod sensui obnoxia, revera sint: & vice versa, quod revera sint, probat inde, quia nisi essent ea non videremus, non audiremus, quemadmodum ex dolore arguitur, id esse quod dolorem infert, Sextus lib. cap. ὁ Ἐπίκουρος τὰ μὲν αἰσθητὰ πάντα ἔλεγεν ἀληθῆ καὶ ὄντα. οὐ διήνεγκε γὰρ ἀληθές εἶναί τι λέγειν ἢ ὑπάρχον &c. Inde etiam incerta ex iis, quæ sensu videntur, comprobari voluit. Nam Epicuro πᾶν τὸ φαινόμενον ἀληθές, etiam phantasmata insanientium, καὶ τὰ κατ' ὄναρ (ita enim inferiùs legendum). Contra Sextus loco citato: οὐδὲ γὰρ τὸ καθ' ὕπνους, ἢ τὸ κατὰ μανίαν προσπῖπτον, ἐστὶν ἀληθές.

Κατὰ περίπτωσιν] *Ex eo quod primum sub sensus cadit.* Sextus πᾶσα νόησις ἀπὸ αἰσθήσεως γίνεται, ἢ οὐ χωρὶς αἰσθήσεως· καὶ ἢ ἀπὸ περιπτώσεως, ἢ οὐκ ἄνευ περιπτώσεως. Idque etiam de falsis visis dixeris. Nam insanus, qui sibi fingit serpentibus horridas, & sanguinolentas Furias, ἐκ τῶν πεφηνότων, *ex iis quæ ipsi apparuerunt, mixtam hanc formam intellectu comprehendit.* Eodem modo non somniabit quisquam alatum hominem, nisi ante utrumque viderit. καὶ καθόλου, οὐδέν ἐστιν εὑρεῖν κατ' ἐπίνοιαν, ὃ μὴ ἔχει τι αὐτῷ κατὰ περίπτωσιν ἐγνωσμένον. τοῦτο γὰρ ἢ καθ' ὁμοιότητα τῶν ἐν περιπτώσει πεφηνότων ληφθήσεται, ἢ κατὰ παραύξησιν, ἢ κατὰ μείωσιν, ἢ κατ' ἐπισύνθεσιν. καθ' ὁμοιότητα, quando visâ Socratis imagine ipsum Socratem non visum cogitamus: κατὰ παραύξησιν, cùm communi hominum specie moti cogitamus aliquem Gigantem: κατὰ μείωσιν, cum magnitudine staturæ humanæ consuetam quasi contrahimus, & Pygmæum nobis imaginamur: κατ' ἐπισύνθεσιν, ὅταν ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ ἵππου τὸν μηδέποτε ὑποπεπτωκότα ἡμῖν Ἱπποκένταυρον νοῶμεν.

Κινεῖ γὰρ] Sextus: Ἐπίκουρος ἔλεγε &c. τοιαύτην (πᾶσαν φαντασίαν εἶναι) ὁποῖόν ἐστι τὸ κινοῦν τὴν αἴσθησιν. πλανᾶσθαι δὲ, τινὰς μὲν φαντασιῶν λέγοντας ἀληθεῖς· τινὰς δὲ ψευδεῖς, παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι χωρίζειν δόξαν ἀπὸ ἐναργείας. Subjicit deinde insanientis Orestis exemplum, qui cùm putaret se Furias videre, ἡ μὲν αἴσθησις ὑπ' εἰδώλων κινουμένη, ἀληθὴς ἦν. ὑπέκειτο γὰρ τὰ εἴδωλα· ὁ δὲ νοῦς οἰόμενος, ὅτι στερέμνιοι εἶεν ἐριννύες, ἐψευδοδόξει. adversus Mathemat. pag. 230. 231.

33 Ἐπιτεταγμένον] ὑποτεταγμένον ex seq. epistola.

Οὐκ ἂν ἐζητήσαμεν] Τὸ μὲν παντὸς τοῦ ζητουμένου πρόληψιν καὶ ἔννοιαν δεῖν προηγεῖσθαι, ὁμόλογον ἐστί. πῶς γάρ τις καὶ ζητῆσαι δύναται, μηδεμίαν ἔννοιαν ἔχων τοῦ ζητουμένου πράγματος, οὔτε γὰρ ἐπιτυχὼν εἴσεται, ὅτι ἐπέτυχεν· οὔτε ἀστοχήσας, ὅτι ἠστόχησεν. Sextus contra Mathem. pag. 282.

34 Ἐπιμαρτυρεῖται] Ἐπιμαρτύρησις ista nihil aliud quàm confirmatio prænotionis à sensibus facta. Nam cùm ὕπαρξις τοῦ πράγματος, συνεπιμαρτυρεῖ τῷ λόγῳ, προλήψει, φαμὲν ἀληθὲς εἶναι τὸ λεγόμενον (τὸ προληφθὲν) ergo prænotio vera est, ἐπιμαρτυρουμένη τῷ πράγματι· ψευδὴς δὲ ἀντιμαρτυρουμένη, Sextus pagina 279.

Τῶν ζητήσεων τὰς μὲν] οἱ περὶ τὸν Ἐπίκουρον καὶ Στράτωνα φυσικὸν, δύο μόνον ἀπολείποντες, σημαῖνόν τε καὶ τυγχάνον, φαίνονται τῆς δευτέρας ἔχεσθαι στάσεως, has duas partes innuit hîc Laërtius. Stoici addebant tertium, nempe τὸ σημαινόμενον. τὸ σημαῖνον est *nuda vox,* ψιλὴ φωνή. τὸ τυγχάνον, est *res per vocem significata.* Laërtius vocat πρᾶγμα. vide Sextum pag. 223.

Διαθρεῖν] Rectè *perspicere,* infrà segm. 66. παρεναρθροῖ legerem, *cum reliquo corpore format,* id est, formatum statuit. 35

Τύπον] Τῶν τύπων τῆς ὅλης πραγματείας τῶν κατεστοιχειωμένων, *typum Physicæ doctrinæ elementa comprehendentem.* Id commendat etiam iis qui jam in Physicis profecerant speculationibus, ut illo inspecto confusam quandam imaginem totius naturæ sibi repræsentent, ἀθρόως. Nihilominus dicit, non planè è manibus ponendum esse majus illud opus de natura, sed tantùm ex eo memoriæ imprimendum, quantum faciet ad præcipuas res cognoscendas in genere, & deinde manu ducet ad inquirenda etiam singula. Postea lego τῶν ο. τόπων.

36 Ἐπεὶ καὶ τοῦ τετελεσιουργουμένου] Lege ἐπεὶ καὶ τοῦ παντὸς τ. τοῦτο κ. ἀκρίβωμα γίνεται. *Nam omnis perfecti hæc summa est & accurata dexteritas, ut possit celeriter mentis uti speculationibus,* καὶ πρὸς ἁπλᾶ στοιχειώματα καὶ φωνὰς συναγομένων, *etiam in simplicibus compendiis & vocabulis breviloquentium,* vel eorum, qui paucis multa complectuntur. οὐ γὰρ οἷόν τε τὸ (pro τοῦτο) π. τῆς συνεχοῦς &c. *Non enim potest illa esse summa continua circumvolutionis totius universi, quæ non queat brevibus vocabulis omne in se complecti, quod speciatim per singula accuratè traditum est.* πύκνωμα, *est summa* libri, *compendium* Physicæ, in quo constipantur paucis verbis omnia, quæ latiùs in justis operibus diduci solent. Quomodo id comparatum esse debeat, opportunè in limine epistolæ exsequitur Epicurus. Nam hæc ipsa est Physicæ Epicuri brevis & compendiaria tractatio.

37 Παρεγγυῶνται συνεχὲς] Omnia sunt in hac epistola quasi de industria confusa & atomorum instar ἄνω κάτω feruntur. Ex restitutione nostra hoc satis apparebit. Dicit Epicurus, *cum itaque hæc via compendiaria naturæ studiosis utilis sit,* παρεγγυώντων συνεχὲς καὶ τῶν τούτῳ μάλιστα ἐγγαληνιζόντων βίῳ, ποιήσασθαι καὶ τοιαύτην τινὰ ἐπιτομὴν καὶ στοιχείωσιν τῶν ὅλων ἔδοξε. *Etiam cohortantibus assiduè illis, qui hujus vitæ tranquillitati maximè dediti sunt, conficere etiam hujusmodi epitomen & elementale totius universi visum est.* πρῶτον μὲν οὖν ἐπίσημα ἐν φυσιολογίᾳ. *Primum igitur operam in tractatu de natura oportet sumere in iis quæ vocibus subjecta sunt.* Philosophia est ἐνέργεια λόγοις καὶ διαλογισμοῖς τὸν εὐδαίμονα βίον περιποιοῦσα, secundum Epicurum. Sextus pag. 466.

Ἀποδεικνύωσι] Monstrum lectionis. Non enim est ἀπόδειξις εἰς ἄπειρον. Lego ἀποτείνωσι. *Ne omnia indiscussa nobis in infinitum abeant, tendant.* Docet Epicurus cavendum ne progrediamur in infinitum, caveri autem, si τὸ πρῶτον ἐνεργὲς habeat in rebus ipsis quò referatur. Tum non ampliùs demonstratione aut syllogismo opus esse.

38 Ἄδηλον] Lege δῆλον, nam τῷ ἀδήλῳ nemo poterit uti pro signo alterius incerti. συνορᾶν ἤδη περὶ τῶν ἀδήλων, id est, *dispicere tum de incertis.* sequitur. paulò pòst ex præcedentibus subintelligendum δεῖ.

Ἐκ τοῦ μὴ ὄντος] Quæ hîc annectit Gassendus, supervacanea sunt. Res enim vel ex sequentibus satis liquet, vel à generatione idem judicium ferendum de corruptione. Ὁμοίως γὰρ οὔτε γίνεται οὐδὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, οὔτε φθείρεται εἰς τὸ μὴ ὄν. Vide Aristotelem lib. I. de Gen. & Corrupt. cap. 3. sect. 21.

Παρὰ γὰρ τὸ πᾶν] Nam præter illud universum nihil est, quod extrinsecus se ingerat & mutationem in universo faciat. Dixerat ante universum tale semper erat, quale nunc est. Hujus ratio subjicitur, *quia non est, in quod mutetur.* Manebit etiam universum semper idem, ob defectum & absentiam τοῦ αἰτίου μεταβάλλοντος. Nam in omni mutatione tria concurrunt. τὸ ἔξωθεν μεταβάλλον, εἰς ὃ μεταβάλλει, ἐξ οὗ μεταβάλλει. Quæ omnia cum de universo procul remota sint, manet, æternumque manebit. Aristot. lib. 8. Physic. cap. 1. de motu eo loquitur modo, quo Epicurus de universo. οὐδεὶς, inquit, ἦν χρόνος οὐδ' ἔσται, ὅτε κίνησις ἢ οὐκ ἦν ἢ οὐκ ἔσται. Confer Lucretium lib. v. pag. 159. 39

Εἰ μὴ ἦν ὃ κενὸν] Sextus: Ἐπίκουρος δοκεῖ ἰσχυροτάτην τεθεικέναι ἀπόδειξιν, εἰς τὸ κενὸν εἶναι τοιαύτην· εἰ ἔστι κίνησις, ἔστι κενόν· ἀλλὰ μὴν ἔστι κίνησις, ἔστιν ἄρα κενόν. pag. 280. 40

Οὐδὲν οὔτε ἐπινοηθῆναι] *Ne quidem excogitari aliquid possit.* Luxuriant Græci particulis negativis.

Ὅταν] Lege ἄτε. Utpote quæ non habet in quod & quomodo resolvatur. 41

Στέλλοντα κατὰ τ. α.] Στέλλοντα pro ἀναστέλλοντα, quæ *repellunt,* & *retrò agunt atomos,* quando altera incurrit in alteram. Sic dicunt, ἀνάσταλσις ἀτόμων, vel ἀποπαλμὸς α. 42

Ἐνέστη] Lege συστῇ, in *finito vacuo infinitis* corporibus defuturus esset locus, in quo ipsorum συγκρίσεις fierent. Sextus dicit τόπον μὴ ἔχειν, εἰς ὃν περιστήσεται, contra Mathem. pag. 177. Ipse Epicurus pag. 283. ὅταν μεῖζον ἄθροισμα συστῇ.

Εἰ μέλλει τις μὴ] Lege εἰ μή τις μέλλει, ut suprà εἴπερ μὴ μέλλει. 43

Κινεῖσθαι κενοῦ] Post κινεῖσθαι interpungendum, τοῦ κενοῦ τὴν εἶξιν ὁμοίαν παρεχομένου, καὶ τῇ κουφοτάτῃ &c. εἶξις ἀχώριστον συμβεβηκὸς τοῦ κενοῦ. Vide Sextum paginâ 418. unde pro ἴξις legendum εἶξις.

Τὴν περιπλοκὴν] Lege πρὸς τὴν περιπλοκήν. Cùm ad cohærescendum se inclinaverint, aut detineantur παρὰ τῶν πλεκτικῶν, *ab iis, quæ ad cohæsiones* copulationesque nutu suo feruntur. Posset & πληκτικῶν legi, nam Epicurus habet & ἀτόμους πληκτικάς.

Μηδὲ ποιότητα] Sextus contra Mathem. pag. 363. Ἐπίκουρος ἕτερον ἠξίου τυγχάνειν τὸ μέρος τοῦ ὅλου, καθάπερ τὴν ἄτομον τοῦ συγκρίματος· εἴγε ἐκείνη μὲν ἄποιός ἐστι, τὸ δὲ σύγκριμα πεποίωται· ἤτοι λευκὸν, ἢ μέλαν, ἢ κοινῶς κεχωρισμένον (lege κεχρωσμένον) καὶ ἤτοι θερμὸν ἢ ψυχρὸν &c. 44

Χρῶμα] Hoc quoque Democriti est, ut ad vitam ejus notatum.

Πᾶν τι μέγεθος] *Non quævis magnitudo sub sensum cadens,* uti Democritus qui dixit, dari etiam maximas atomos, sed minima, ut ἀναίσθητοι sint, maneantque atomi. Cicero ait hoc numquam putaturum fuisse Epicurum, si à Polyæno familiari suo geometriam discere maluisset, quàm illam etiam ipsam dedocere, lib. I. de Fin. Bon. & Mal.

45 Αὐτὴ δὲ ἡ φωνὴ] Hæc autem est vox Epicuri, scilicet his verbis notam suam, quæ incepit ὁ φησὶ, concludit Laërtius, & monet quæ præcedunt ipsius Epicuri verba esse. Non refragabor si quis legerit, αὐτοῦ δὲ ἡ φωνὴ, nempe οὐδέποτε γοῦν ἄτομος ὤφθη αἰσθήσει.

Ἀπειρίαν] Cicero libro I. de Finibus Bon. & Mal. *infinitio ipsa, quam ἀπειρίαν vocat, tota ab illo* (Epicuro) *est.*

46 Οὔτε γὰρ &c.] Locus hic probat, dari figuras, formas, simulachra, imagines, quia non possunt non in summo corpore absistere quædam quasi membranæ tenuissimæ vel cortices, quæ emissæ, & *direpta volitant ultro citroque per auras*, ut Lucretius lib. IV. canit. Deinde ait in cavitatibus existere ἐπιτηδειότητας τῶν λεπτοτήτων, *naturas ad tenuitatem recipiendam aptissimas*, quæ non à summo corpore, sed ex alto penitùsque, ut Lucretius canit iterum, emittunt tenuissimas sui effigies, ut ligna fumum, & ignis vaporem. Tertiò sunt ἀπόρροιαι effluvia quæ posituram (Lucretii utor vocabulo) & firmitatem corporum solidorum unde fluxerant, retinent constanter. τὸ περιέχον hîc est *corpus summum*, vel *summa corporis*, in qua fit abscessio figuræ similis rei à qua abscessit. Confer §. 47. & 48. Præterea in textu τὸ γίνεσθαι post λεπτοτήτων otiosè repetitur ex præcedentibus. Nam illud οὐκ ἀδυνατοῦσι γίνεσθαι refertur tam ad ἐπιτηδειότητες & ἀπόρροιαι, quàm ad ἀποστάσεις. Præterea ἐπιτηδειότητες requirit aliud substantivum, quod non potest esse aliud quàm λεπτοτήτων. Ideoque legerem οὔτε ἐπιτηδειότητες λεπτοτήτων, aptitudo gignendi tenuia illa simulachra, κατὰ τὰς κατεργασίας τῶν κοιλωμάτων, *per operationes quæ in cavitatibus* corporum fiunt.

Πᾶν μῆκος] Quodvis longum & mente comprehendendum spatium puncto temporis conficere idola statuit. Tanta illis mobilitas, *longo ut spatio brevis hora teratur*. Lucretius lib. IV. id est, ut brevi horâ longum spatium teratur. Et iterum:

Quapropter simulachra pari ratione necesse est,
Immemorabile per spatium transcurrere posse,
Temporis in puncto.

Ubi τὸ immemorabile est ob metrum pro *immensurabile* spatium, idque suadet ut hîc legamus πᾶν μῆκος ἀπερίληπτον.

Ἀντικοπὴ] Lege ἀντικοπῆς, καὶ οὐκ ἀντικοπῆς. *Nam* (idola) *æqualem celeritatem & tarditatem accipiunt repulsu & non repulsu*, ut infrà ἀντικοπῇ γὰρ ὅμοιον ἔσται.

47 Ἀντιμαρτυρεῖ] Lege α. τῶν φαινομένων οὐδὲν. καὶ τάχη ἀνυπέρβλητα ἔχει. Non datur tenuitas major illa quæ est idolis, adeoque nihil in iis quæ videntur, occurrit, quod huic tenuitati velut testimonium contrarium opponi queat, ex eadem tenuitate proficiscitur insuperabilis illa celeritas, quia summam concinnamque proportionem habent. Ut nihil aut pauxillulum illorum infinitati obstet. πολλοῖς δὲ *multis autem & infinitis aliquid obstare* ait.

48 Ἅμα νοήματι] Id est, tam celeriter ὥστε νόημα. Confer inf. §. 61. 62.

Τοῦτε χρώματος] Lege οὐδὲ χρώματος &c. οὐδὲ 49
ἀκτίνων &c. παραγινομένων. Ita enim legerem hunc locum. Negat visionem & intellectum fieri per emissionem intrinseci alicujus. Non enim ita naturam suam externa poterunt nobis imprimere, non colore, non formâ per aërem intermedium, non radiis, aut aliis quibuscunque fluxionibus à nobis ad illa pervadentibus. Sed formæ quædam & species nobis se ingerunt à rebus, à coloribus, & conformibus, pro sua magnitudine, quæ celeri motu oculis & menti se repræsentant, & continuo pulsu se invicem protrudentes, ob hanc causam speciem unius & continui nobis exhibent, & cognationem à subjecto conservant, dum fultura à subjecto moderatè illis affluit, & quasi pro telo stimulatur & fulcitur species alia specie, deprompta & facta è recessibus in solido atomorum, quodcunque acceperimus visum, sive illud ad mentem, sive ad sensoria pertinuerit, sive externæ formæ sit, sive aliorum accidentium.

Ἐπιμαρτυρηθήσεσθαι] Agit de falso, cui non con- 50
venit hoc verbum. Legerem τῷ μὴ ἐπιμαρτυρηθήσεσθαι ἢ ἀντιμαρτυρηθήσεσθαι, ut ipse infra. ἐὰν μὲν μὴ ἐπιμαρτυρηθῇ ἢ ἀντιμαρτυρηθῇ.

Εἶτ᾽ οὐκ ἐπιμαρτυρουμένου] *Deinde si non à re ipsa testimonium perhibeatur opinioni*, in motu, qui in nobis conjunctus est cum operatione phantasiæ, διάληψιν δὲ ἔχουσαν *discernit autem alterum ab altero*, καθ᾽ αὐτὴν in illo inquam falsitas exsistit. ἥτε γὰρ ὁμοιότης τῶν φαντασμάτων. Nam & visorum, &c.

Ἀλλ᾽ εὐθὺς, &c.] Hunc locum ita legerem, α. ε. 53
ὅταν ἀφῶμεν φ. τ. γ. πληγὴν ἐν ἡμῖν τοσαύτην, sed (scilicet, δεῖν νομίζειν, existimandum) statim simul ac vocem emiserimus datam plagam, in nobis ex quibusdam corpusculis, quæ ad fluxum spiritumque faciendum apta sunt, facere similem (illi plagam) quæ nobis audiendi affectum conciliabat.

Ὥσπερ καὶ τὴν ἀκοὴν] Ἀκοὴ non tantum auditus sensum, sed & ejusdem objectum significat, Thucyd. lib. I. ἀκοαὶ τῶν προγεγενημένων *sermones, rumores de olim actis.*

Σχήματος] Ex præcedentibus hoc est. τὸ συμφυῆ 54
requirit ut σχήματι legamus.

Μεταβάλλει] Quid sit Epicuro μεταβάλλειν. Sextus nobis explicet paginâ 387. ubi docet κίνησιν μεταβλητικὴν, secundum Epicurum esse speciem τῆς μεταβατικῆς. τὸ γὰρ μεταβάλλον κατὰ ποιότητα σύγκριμα, πάντως κατὰ τὴν τῶν συγκεκρικότων αὐτὸ λόγῳ θεωρητῶν σωμάτων, τοπικήν τε καὶ μεταβατικὴν κίνησιν μεταβάλλει, οἷον, ἵνα τι ἐκ γλυκέως γένηται πικρὸν, ἢ ἐκ λευκοῦ μέλαν, δεῖ τοὺς συνεστηκότας αὐτὸ ὄγκους μετακοσμηθῆναι, καὶ ἄλλην ἀντὶ ἄλλης τάξιν ἀναδέξασθαι. τοῦτο δ᾽ οὐκ ἂν ἄλλως συμβαίη, ἐὰν μὴ μεταβατικῶς κινηθῶσιν οἱ ὄγκοι. Ita ex molli durum aliquid, & ex duro molle fit; nempe partibus, ex quibus componuntur, loco motis. nam illarum διατάσει *extensione*, mollitur durum quod fuerat, at earundem συνελεύσει καὶ πυκνώσει coitu & constipatione durities exsistit. Hæc Sexti non mediocriter illustrant id quod, de μ. οὐ μεταβολῇ τῶν ἀτόμων,

hoc loco habetur, ſimulque indicat nihil mendoſum ſubeſſe verbis.

μεταθέσεις] Duplex innuitur mutatio, nempe quæ tantùm in partibus eſt, vel qua totum in aliud totum mutatur. ex. gr. quando manus contracta explicatur, eſt *μεταβολὴ* quæ fit *κατὰ μετάθεσιν* partis. Nam tota manus ſuo loco manet, pars vero ejus ſitum mutat, quando autem aliquis currit vel ambulat; vel id quod totum nigrum erat, totum album fit; mutatio eſt *ἀφ᾽ ὅλου πρὸς ὅλον*. Utramque mutationem remotam ait ab atomis, ut pote æternis & indiſſolubilibus, *ὄγκους* tamen & *σχηματισμοὺς* habere ſibi proprios.

55 *Κατὰ τὴν περιαίρεσιν*] Schematiſmos manere atomis probat ex *ἐναργείᾳ*, nam quæ apud nos in aliam formam mutantur, quicquid detrahatur, formam tamen aliquam ei quod remanet ineſſe deprehenditur. Aliter autem ſe res habet cum qualitatibus, *αἱ δὲ ποιότητες ἐνυπάρχουσαι ἐν τῷ μεταβάλλοντι, οὐχ, ὥσπερ ἐκεῖνο (σχῆμα) καταλείπονται, ἀλλ᾽ ἐξ ὅλου*, &c. ita legerem hunc locum, *qualitates autem inhærentes ei quod mutatur, non, ut illa* (figura) *relinquuntur ſalvæ, ſed toto corpore expunguntur.* Hæc igitur quæ (poſt mutationem factam) relinquuntur, ſatis efficiunt, diſcriminis inter concretiones.

Καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν] Lege, *καὶ μὴ εἰς τὸ μη. ο. φ.*

56 *Πρὸς τὰς τῶν ποιοτήτων δ.*] Nec *ſervit differentia qualitatum, nempe perveniſſent etiam ad nos viſibiles atomi.* Huc ibat, ni fallor; non quamvis magnitudinem ſe tribuere atomis: hoc enim obeſſet hypotheſi, qua ſtatuit atomos differre etiam eo à concretis corporibus, quod careant qualitatibus, non autem carerent iis, ſi magnitudine quavis præditæ eſſent. Nam ita dudum ſub oculorum aciem veniſſent, quod ipſi Epicuro abſonum eſt.

57 *Πεπερασμένων*] Lege, *πεπερασμένον.*

Οἱ ἄπειροι] Lege, *ἄπειροι εἰσὶν οἱ ὄγκοι.*

Τὸ ὑποπεπερασμένον] *Τὸ ὑπὸ πεπερασμένου δ.*

Εἰ μὴ] *Εἰ δὲ*, &c.

62 *Θάττων*, &c.] Lege, *θᾶττον ἑτέρα ἑτέρας οἰσθήσεται, τῶν ἀτόμων ἰσοταχῶν οὐσῶν*, &c.

65 *Ἀναισθησία*] Lege, *ἀναισθητήσει*, etſi cum parte avulſa ſolutaque ipſa quoque pariter pereat: *κἂν περιὸν δ. ἔξω τ. α.* vel, *quod reliquum eſt animæ, manſerit ſenſu accito præditum.* At in corporis contextu aliter ſe res habet. Etſi enim integer ille permanſerit, nil tamen ſentit, anima excedente.

67 *Διαλαμβάνει*] *Diſcernunt accidentia inter actiones animæ & paſſiones.*

Φέρεσθαί γε δεῖ] Lege, *φέρεται. τόδε γε δεῖ π. ὅ, τι τ. α.* oportet autem ſimul conſiderare quid ſit *τὸ ἀσώματον. λέγῃ γὰρ dici enim queat*, ſecundum promiſcuum vocis uſum, de iis quæ abſolute & ſine reſpectu mente concipiuntur, ſic §. 72. *καὶ μὴν καὶ τόδε γε δεῖ προσκατανοῆσαι.*

69 *Ὡς οὐθ᾽ ἕτερα*] *Οὔθ᾽ ὡς ἕτερα.*

70 *Καὶ οὔτε ἀσώματα*] Lege, *οὔτε κατ᾽ ἀσώματα.*

71 *Ὧ συμβαίνει*] Lege, *ὃ σ.* uti mox ſequitur; *συμπτώματα πάντα τὰ σώματα νομιστέον.* poſſit & recepta lectio admitti.

72 *Οὔτε διαλέκτους*] Lege, *διαλέκτου ὡς βελτίους μεταλ. nec dialectus ut melior adhibenda*, non vult tempus alio nomine, elegantiori ſcilicet, vocandum, ut *ævum αἰὼν*, *ſoles* pro *diebus*, vel *γενεὰ* pro rebus in *γενεᾷ* factis, ne quis putet res illas, quas de tempore prædicamus, ejuſdem cum ipſo eſſe naturæ, *ἀλλὰ ὡς μόνον συμπλέκομεν.* Nam Epicurus, ut Demetrius *ὁ Λάκων* explicat, exiſtimavit tempus eſſe *σύμπτωμα συμπτωμάτων, παρεπόμενον ἡμέραις τε καὶ νυξὶ, καὶ ὥραις, καὶ πάθεσι, καὶ ἀπαθείαις, καὶ κινήσεσι, καὶ μοναῖς. πάντα γὰρ ταῦτα συμπτώματά ἐστι τισὶ συμβεβηκότα. καὶ ὁ χρόνος πᾶσι τούτοις συμπαρεπόμενος εἰκότως ἂν λεχθείη σύμπτωμα συμπτωμάτων.* Sextus p. 417. confer & ſequentia quæ Laërtium §. 71. & 72. illuſtrabunt.

74 *Καὶ ἐν ἄλλοις*, &c.] Miſcellanea hîc inſereit Laërt. quæ ſi quis in ordinem redigere velit, næ ille maximam partem ipſum Laërtium in ordinem redigere habebit.

Οὐκ ἂν ἐδυνήθη] Scilicet, *ἐμπεριληφθῆναι*, *comprehendi non potuiſſent tot & tanta ſemina*, *ὡσαύτως οὐδὲ καὶ ἐντραφῆναι*, *ſimiliter nec nutriri in talibus*, idem judicium de terra ferendum, nempe quod nec illa *ἀπεκρίθη τοῦ ἀπείρου.*

75 *Ἀπὸ τῶν ἀπὸ τοῦ ἀπείρου*] Lege, *καὶ ἐν μὲν τισι κατὰ περιόδους καὶ χρόνους ἀποροῦντα ἀπὸ τοῦ ἀπείρου*, *& in quibuſdam per revolutiones & tempora haſitantem præ imperitia, in quibuſdam vero minori intervallo.* Loquitur de *λογισμῷ*, qui rudis adhuc diu ſe quandoque non potuit expedire, quandoque vero citius.

77 *Ὅθεν δὴ καὶ*] Ex *καὶ* facerem *κατὰ*, nempe *κατὰ τὰς ἐξ ἀρχῆς ἐναπολείψεις τῶν συστροφῶν τούτων ἐν τῇ τοῦ κόσμου συστάσει. Unde ſecundum primigenias harum converſionum in mundi conſtitutione reliquias, oportet exiſtimemus hanc neceſſitatem & circumvolutionem fieri.* Lucret. lib. v.

Namque ita multimodis multis primordia rerum
Ex infinito jam tempore percita plagis
Ponderibuſque ſuis conſuerunt concita ferri.

Unde non putat mirum eſſe, ſi vi horum principiorum, quæ ab initio talem motum indiderunt *τοῖς μετεώροις*, & adhuc reliqua ſunt in ſubjectis, ſequantur hæ vel tales converſiones.

78 *Τὸ μακάριον*] Deum nihil agere in meteororum genitura ait, ſed ea fieri, *κατ᾽ ἀνάγκην* primorum principiorum, non hoc, vel illo modo, prout Deus voluerit. Nam in divina natura ſimpliciter nihil eorum eſſe, quæ afferunt diviſionem, diſtractionem & perturbationem, idque ita ſe habere, ſi cognoveris, ſimpliciter vixeris, & *τὸ μακάριον τῆς γνώσεως* habebis ex cauſarum cognitione, *τὸ δὲ ἐν τῇ ἱστορίᾳ πεπτωκὸς*, notitia vero ſimplex ortus, occaſus, &c. non facit ad hanc beatitudinem, ſi veram & ſolidam eorum Phyſiologiam ignoraveris, & non ſimul ſciveris hæc. forte etiam harum rerum plures ſunt cauſæ. quando ſcilicet quiſquam non poterit diſcutere admirationem ortam ex conſideratione cauſarum ſibi notarum, nec intelligere quomodo naturæ præcipuæ ſint comparatæ, quóque pacto

administrentur, tum confugiat eo ut forte alias latentes causas ejus rei esse, cogitet. Itaque textum ita constituerim. καὶ εἰ μὴ προσῄδεισαν ταῦτα, τάχα δὲ καὶ πλείους, ὅταν τὸ θ. *& nisi praterea sciverint hac* (naturam & causas præcipuas) *forte autem plures etiam*, (causas) *quando nimia admiratio ex harum causarum consideratione non poterit tolli, & rerum pracipuarum dispensatio ratioque percipi.* vel ita: καὶ ὅταν τ. θ. usque ad οἰκονομίαν, ἢ μὴ προσῄδεισαν ταῦτα, τάχα δὲ καὶ πλείους, (διὸ δὴ καὶ πλείους, &c.) ἤγουν δεῖ νομίζειν. & *quando nimia admiratio, &c.* aut non ante noverant hæc, forte non plures (esse causas) ideoque plures etiam deprehendimus, &c. καὶ τοιουτοτρόπων & *similium*, quemadmodum in particulatibus. (τοιουτότροπον, est uti τοιουτόσχημον, ἀλλοιόσχημον, apud Sextum pag. 177. contra M.) aut ad minimum putandum horum (principiorum) usum nondum eo pervenisse perfectionis, ut nos beatos & perturbationis vacuos redderet. Causam reddit geminam, cur ex physica consideratione meteororum non semper nascatur animi tranquillitas. Nam aut non noverant naturam ejusque causas, forte non plures noverant. Causæ enim plures sunt, solstitiorum, ortus, occasus & similium, aut saltem putandum usum harum rerum nondum satis expolitum esse, ita ut ex eo tranquillitas possit percipi.

81 Ὥσπερ οὔσαν κατ' αὐτοὺς] Quasi hæc ἀναισθησία, sit κατ' αὐτοὺς, *ad ipsos pertineat*, negat mortem timendam propter amissionem sensuum quæ nihil ad nos.

Ἀλόγῳ γέ τινι παραστάσει] *Saltem cogitatione vel imaginatione ratione destituta.* quæ tantundem perturbationis affert ac ipsa opinio.

83 Δυνατὸς] Locum ita legerem, ὥστε α. γ. ου. ο. λ. δ., οἶμαι, ἐὰν κατεσχέθη μ. ακ. καὶ ἂν μὴ π. α. &c. *puto itaque hunc sermonem efficacem fore, si accurate memoria retineatur, & quamvis non exquisite singula pervestigaverit aliquis, tamen incomparabilem animi magnitudinem cum reliquis comparatus hominibus adipiscetur.*

Καθαρὰν] Lege, μακρὰν, *longe à se removebit multa, per ea, qua nobis singulatim & accurate pertractata sunt toto opere, & ea ipsa memoria si mandata fuerint, semper erunt adjumento.*

Ὅσα δὲ μὴ, &c.] Lege, ὅσοι δὲ μὴ π. α. τ. α. εἰσὶν, ἐκ τούτων, *ex his vel sine verbis, uno mentis intuitu pracipuum rerum orbem tranquillandi animi gratia contemplantur.* In epistola hac plurimis in locis ita loquitur Epicurus, ut non satis intelligi possit, sive ob rerum obscuritatem, sive quod noluerit, si potuisset, planius & apertius loqui. Obscurior enim est etiam cum de re illustri & in vulgus nota sermo est, uti vel epistolæ hujus finis indicet. Accedit fertilis mendorum seges quæ cum obscuritate ipsius styli conjuncta efficiet, ut critices exercendæ nunquam defutura sit posteris materies.

Epistola ad Pythoclem.

85 Ἐγκυκλίων τινὸς] Ἐγκύκλια, hoc loco non sunt *disciplinarum liberalium orbis*, nec earum cultoribus hanc epitomen scripsit Epicurus, professus hostis artium liberalium, sed *vulgaria vita humana officia, quibus quidam immersi districtique non habent tantum temporis reliquum, ut justa opera Physiologia à capite ad calcem perlegant.* Horum ἀσχολίᾳ βαθυτέρᾳ consultum voluit Epicurus. Vetus Onomast. *vulgaris* ἐγκύκλιος. ἐγκύκλια διακονήματα sunt domestica ministeria, quæ quotidie in orbem redeunt.

Εἴτε κατὰ συναφὴν] Sive illa meteora fuerint, & dicantur κατὰ συναφὴν, *qua per se non subsistunt*, sed cum alio conjuncta sunt corpore, sive αὐτοτελῆ, *qua per se absolvunt suum corpus.* Hæc ab aliis dicuntur μετέωρα καθ' ὑπόστασιν, illa verò κατ' ἔμφασιν.

Τὸ ἀδύνατον π.] Id quod fieri non potest, non est per vim in medium protrudendum. In epistola hac infinitivus paria facit cum imperativo. Epictetus ἑστακέναι τινὰ πρὸ τοῦ κοιτῶνος, id est, ἑστακέτω τις. lib. III. cap. 22. 86

Μήτε ὁμοίαν] Nec contemplatio per omnia similis esto illi philosophiæ, quæ agit de vitæ humanæ rebus, aut quæ subruit alias quæstiones physicas, id est, quæ fundamenti instar est aliis superstructis αἰτολογίαις, & uno tantum modo se semper habet, cumque sensibus conspirat μοναχῶς, exempli gratiâ, τὸ πᾶν σῶμα καὶ ἀναφὴς φύσις ἐστὶ, *quicquid est, corpus & inane est.* Hoc principium est Epicureæ physiologiæ, quo negato sequitur καθάρσις τῶν ἄλλων φυσικῶν προβλημάτων. Præterea tantum uno modo convenit cum perspicuitate sensuum, & non recipit varias contemplationes uti meteora. Proinde diversam à meteorologia contemplationem habet.

Κατὰ πάντων] *In omnibus, qui per varium philosophandi modum repurgati sunt convenienter iis, qua videntur.* Epicurus dicit omnia meteora fieri ἀσείστως, nec ullum incutere terrorem omnibus illis, qui per varium philosophandi modum repurgati sunt, nihilque admittunt, quod non cum phænomenis consentiat. Nempe, quando aliquis ita se comparaverit, ut causas plausibiles meteoris ut par fuerit, relinquat, alias scilicet ab iis, quas ipse novit; nec sibi imaginetur, se omnes hujus vel illius meteori causas in numerato habere. Nam si hoc sibi persuaserit, facilè fiet, ut alias causas æquè plausibiles ac suas, pariterque à sensibus probatas, damnet, & ita planè ineptus ad φυσιολογίαν, fabulis animum applicet. 87

Σημεῖα &c.] Lege φέρει τινὰ τῶν παρ' ἡμῖν φαινομένων. *Signa vero quadam eorum, qua in sublimi conflantur, geruntur à quibusdam, qua apud nos videntur, & ea mente comprehenduntur, aut revera sunt: non verò* (sunt), *qua in meteoris apparent. Illa enim* (quæ revera sunt) *non possunt per naturam pluribus modis fieri.* Ita nubes variorum animalium sæpè præferunt species. *Sæpè gigantum ora volare videntur, & umbram ducere latè: interdum montes magni avulsique saxa montibus* (l. motibus) *anteire, & solem succedere prater. Inde alios trahere & inducere bellua nimbos.* Lucretius lib. IV. ubi *bellua* est nubes belluam referens. Aristophanes de Nub.

Ἤδη ποτ' ἀναβλέψας εἶδες νεφέλην κενταύρῳ ὁμοίαν,
Ἢ παρδάλει, ἢ λύκῳ, ἢ ταύρῳ.

Ubi videatur Scholiastes Græcus. Hujusmodi nubes signa præ se ferunt eorum quæ nobis videntur, & revera apud nos sunt aliquid, nempe animalia, montes, gigantes. At quæ in nubibus apparent, videntur tantùm & non sunt. Nam si essent, non possent aliis atque aliis modis fieri. Nihilominus horum in sublimi apparentium species, (*φαντάσματα*) sunt notandæ singulæ, ut quælibet distinctè referri possit ad id quod ei apud nos respondet, nec contra sensus committit, quò minùs non possit variis fieri modis. Sic habebitur sensus satis perspicuus, sine Gassendi *βιαίοις* correctionibus.

Καὶ εὖ] Sc. *πέρατος*. Paulò pòst *λήγουσαν ἢ ἐν περαινομένῳ*, quod & Gassendo placuit.

89 *Καθάπερ τινά φασιν*] Lege *κ. τινές φασιν*, negat se intermundium in inani & magno aliquo puro locare, ut quidam faciunt, sed in loco *multis modis vacuo*, *πολυκένῳ*.

91 *Ἡλίκον ὁποῖον*] Inter hæc duo inserendum *καὶ*, *quantus & qualis videtur*.

Ἄλλο γὰρ] Aliud enim illi (magnitudini solis quam colori) intervallum, quod magis fit accommodatum colori, non datur. Sed secundum unum idemque (intervallum) vel *major sit magnitudo ea quæ videtur*, *vel paulo minor*, *vel talis*, *non uno tempore οὐχ ἅμα*.

92 *Ἀνάψιν καὶ σβέσιν*] Unde proverbium fecit Plato lib. VI. Polit. *ἀποσβέννυνται πολὺ μᾶλλον τοῦ Ἡρακλειτείου ἡλίου*, *magis exstinguuntur & intereunt*, *quàm Sol Heracliti* vel Epicuri. Unde apud Poëtas Epicuri sectam sequentes, *Sol oriens*, dicitur *Sol novus*.

94 *Ἐὰν μή τις*] Varias defectionis lunæ, aliarumque ejus affectionum causas dari posse ait, prout suaserit id quod videtur apud nos, nisi quis plus justo amaverit illum philosophandi modum, quo uni se addicit sententiæ, reliquis valere jussis, *οὔτε θεωρητικῶς τί δυνατὸν ἀνθρώπῳ θεωρῆσαι καὶ τί ἀδύνατον καὶ δ. τ. α. θ. ε.* *Non cupiens speculari*, *quid homo possit considerando efficere*, *& quid non possit*, *& propterea cupiens in rerum*, *quæ non fieri possunt contemplatione versari*. Vituperat Philosophos, qui uni opinioni addicti in causis naturalibus, malunt absurda, & quæ fieri non possunt potiùs statuere, quàm plus ultra tendere, & alias quoque indagare causas, adeoque experiri, quantum valeat hominis contemplatio, & quo usque progredi possit. Hunc philosophandi modum vocat *τὸν μοναχῇ τρόπον*. Posset & *τὸ ἐπιθυμῶν*, statim subjici *τῷ θεωρῆσαι*, & deinde pro *θεωρεῖν*, *θεωρῶν* legi, sensu eodem. *Τῷ μοναχῇ τρόπῳ* opponitur, qui statim sequitur *πλεοναχὸς τρόπος*.

95 *Καταρρίπτῃ*] Malim *καταρρέπῃ*, alias verbum esset *καταρρίπτιῳ*, quod nondum ad liquidum deductum.

Κατ' ἐπιπροσθέτησιν] *Aut intervenientibus aliis corporibus*, *quæ obstruunt ejus luminibus*, *variasque formas* afferunt eique officiunt. Huc refero illa Lucretii libro V. ubi dicit, Lunam etiam lumine instructam varias splendoris formas reddere posse:

Corpus enim licet esse aliud, *quod fertur*, *& unà*
Labitur, *omnimodis occursans officiensque*,
Nec potis est cerni, *quia cassum lumine fertur*.

Hos versus ita intelligo, ut corpus quod juxta cum luna labitur opacum, & sine lumine, variis modis occursando efficiendoque defectum lunæ, & formas alias causetur. Nonne hoc est *τὸ ἐπιπροσθετεῖν*?

Καὶ ὅσοι π.] Lego *καὶ ὅσοι πάντως ἂν τρόποι*.

Τοιαύτην ἰχνεύειν] *Ὁδὸν* sæpius Græci subintelligunt, 96
ut *ἑτέραν τραπέσθαι*, *aliam viam ingredi*. *Nolim addere*, *in omnibus meteoris talem viam indagandam esse*.

Τοῦ τῆς γῆς σκιάσματος] Sc. *ἐπισκοτοῦντος*.

Τοὺς ἄλλους] Lege *τούς τε ἄλλους*, nam *τε* illud 97
quod *τῷ εἰς* appositum erat, eo pertinebat. In sequentibus legerem, *καὶ τὰ φαινόμενα ἃ δεῖ σημεῖα μὴ ἀποδέχεσθαι*, *δυναμένους σὺν θεῷ χαίρειν*. *Cum possent cum Deo hilares latique agere*. Cætera non indigent ulteriori correctione.

Γίνεσθαι] Subintellige *φησί*. Geminam reddit cau- 98
sam inæqualitatis dierum, noctiumque, nempe motum solis super terra, vel celeriorem, vel tardiorem, *καὶ παρὰ τὰ μήκη τόπων παραλλάττοντα*, & *locorum spatia diversa*. *ὡς καὶ παρ' ἡμῖν τόπους τινὰς περαιοῦντα τάχιον ἢ καὶ βραδύτερον τινὰ θ.* *ut & apud nos nonnulla videntur loca quædam* celerius peragrare, vel *quædam verò tardius*.

Ἐπισημασίαι] *Signa tempestatum*, *serenitatis* &c. dicit fieri vel *κατὰ συγκυρήσεις καιρῶν*, *quia partes anni fortè ita secum ferant*, *id quod in animalibus videmus*, *quæ ob oculos versantur*, *καὶ κατ' ἀέρος μεταβολὰς*, *ut & ob aëris mutationes*. Virgilius, Epicuro addictus. Georg. I.

Verum ubi tempestas & cæli mobilis humor
Mutavere vias, *& Juppiter humidus austris*
Denset, *erant quæ rara modo*, *& quæ densa relaxat*,
Vertuntur species animorum & pectora motus,
Nunc alios, *alios dum nubila ventus agebat*,
Concipiunt: *hinc ille avium concentus* &c.

Κατὰ demigravit sæpius in *καὶ*. cum librarii compendium scriptionis, quo *κατὰ* in MSS. Codicibus exprimitur, ignorarent.

Ἤδη δὲ ποίοις] Jam verò, quibus (subjectis) aut 99
propter hanc (*καιρῶν συγκύρησις*) aut illam (*ἀέρος μεταβολὰς*) causam obveniat (*ἐπισημασία*) non licet animadvertere. Sensus est; quænam ex his duabus causis *ἐπισημασίας* huic aut illi subjecto competat, non certo sciri.

Πιλήσεις μέρος] Lego posteà, *καὶ πνευμάτων συνώσεις*, & per *ventorum compressiones*. Lucretius corpora multa volando in cæli spatio coïre, & paulisper impedita, tandem inter se compressa teneri ait. Et tenuia, inquit, nubila venti portant ad montium vertices, ubi condensata & arcta (*συνωσθέντα*) apparent.

Ἐπ' αὐτῶν] Lege *ἀπ' αὐτῶν ἢ μὲν θ. ἢ δὲ μ.* Deinde ab iis partim compressis, *contrusis* partim se mutantibus & dissolutis pluvia potest confici. Gas-

sendus ὕδατα mutat in ὑετοὶ, quod hîc non de generatione aquarum universè, sed de pluvia speciatim sermo sit. Verùm non meminerat Vir doctus, cùm hæc scriberet, Epicurum loqui more Attico, quo ὕδωρ idem est quod pluvia. Aristophanes in Vesp. ὕδωρ ἀναγκαίως ἔχει τὸν θεὸν ποιῆσαι. Et paulò post: δεῖται δὲ καὶ τῶν καρπίμων ἄττα μὴ ̓στὶ πρῴϊμα ὕδωρ γενέσθαι.

100 Ἔτι τε πνεύματα] Sc. δύναται συντελεῖσθαι, uti mox ad κινουμένων ex præcedentibus repetendum. ῥευμάτων, Epicurus enim lectorem memorem requirit.

Κατάξεις] *Dum franguntur, rumpuntur nubes in modum crystalli concretæ.*

101 Ἐκπιασμὸν] Dum compressis nubibus exprimitur flamma.

Διήθησιν] *Dum tenuissimus ignis per nubes percolatur.* Cætera non videntur ullâ correctione indigere, nisi quod post ῥῆξεις δὲ νεφῶν, exciderit τὸ καί.

102 Ἐχόμενον] *Eum qui & iis quæ videntur intentus est, & quod illis simile est, perspicere potest.*

Ἐν τοιᾷ δέ τινι π. ν.] Si nubes hoc vel illo modo se habuerit, posteà lego ἐκπίπτειν, & *simulac ventus exciderit nube, fulgur simul extruditur,* sonus verò tum demum fit, cum spiritus vel ventus inter se conglobatus & collisus crepet, vel κατ' ἔκπτωσιν α. α. & si ambo simul nube exciderint, fulgur respectu nostri celeritate majori fertur, tonitru verò tardiùs movetur.

103 Πληγὰς τ. π.] Et *ictum inferunt.*

Καταῤῥηξιν μέρους] Abrupta parte incensi spiritus aut venti, & cum impetu excidente in loca inferiora. abruptio oritur, ex eo quod loca proxima sint densiora à nubibus concretis, καὶ κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ πυρὸς ἀνειλουμένου, & *igne dum excidit, convoluto & coalescente,* καθὰ καὶ βροντὴν ἐνδέχεται γίνεσθαι πλείονος (πυρὸς) γ. *quemadmodum & tonitru potest fieri majori copia ignis collecta vehementiusque inflata spiritu & nubem perrumpente, eo quod prohibeatur progredi ad loca proxima, propter factam condensationem, ut plurimum quidem, ad montem quemdam excelsum, quo maxime feruntur fulmina,* ἢ πρὸς ἄλλα, *aut ad alia.*

105 Ὡς ἂν καὶ ἡ α.] *Prout fuerit natura venti cum primum moveri incepit.* Motus enim qui sequitur, primis venti principiis accuratè respondet.

Ἀπόληψιν] *Cum ventus terra inclusus minutiores ejus partes, quibus se applicuit, continuò movet,* conquassatque terram. Hic ventus aut extrinsecus assumitur humo impactus, vel in locis cavis & antro similibus, ἐκπνευματοῖ (ita enim lego pro ἐκ πνευμάτων) *inflat, animat, versat, incitat, exagitat,* (his enim verbis τὸ ἐκπνευματοῖ expressit Lucretius libro VI.) condensatum aërem hic motus venti, si longiùs progrediatur, subruatque multum humi, & iterum illidatur solidioribus terræ partibus, in se quasi collectus repulsusque magis & magis ingravescit, terramque concutit. Sunt & alii modi plures, quibus hic terræ motus fieri contingat. Jam subjicit horum subterraneorum ventorum causas. Ventos autem fieri contingit κατὰ χρόνον, *pro ratione temporis,* l. *certo tempore, cum vis aliena extrinseca* semper & paulatim terræ se insinuet, vel, quando copiosior aqua sub terra collecta est. Reliqui ventorum fiunt, cùm pauci incidunt in terræ concava, καὶ διαδόσεως τούτων γινομένης, *& aliis alii succedunt.* Hæc de ventis extrinsecus terræ accedentibus, illa de intrinsecus natis intelligenda sunt, & adhuc pertinent ad terræ motum, Lucretius lib. VI.

Fit quoque, ubi magnas in aqua vastasque lacunas
Gleba vetustate è terra provolvitur ingens,
Ut jactetur, aqua fluctu quoque terra vacillet:
Ut vas in terra non quit constare, nisi humor
Destitit in dubio fluctu jactarier intus.

Gassendus hîc in alia abit, & ut obtineat quod vult emendationem ex emendatione fulcit. ἐκπνευματοῖ legitur pag. 294. ἐκπνευμάτωσις.

Πάντοθεν δὲ] Sequi debuit statim κατὰ πνευματώδη τινῶν περίστασιν καὶ καταμέρισιν. 106

Διαφόρων σ.] Lege διὰ πόρων συμμετρίας per meatus modicos nubium tenuis effunditur aqua. Deinde lego ἀποστήματος φορᾶς. Triplicem causam tenuitatis aqueæ affert. Nempe vel pororum συμμετρίαν in nube, vel compressionem nubium aptarum, vel intervallum per quod descendit aqua illa. Postea in descensu illo congelascit. Etiam Plutarchus testatur Epicurum nivi tribuere μακρὰν καταφορὰν, *longiorem descensum.* 107

Ἐν τοῖς τ.] Ἐν οἷς τ. 108

Ἢ] Lege ἡ sc. πρόσλαμψις, quæ pro aëris natura efficit luminis, aëris, aut ejus coloris idiomata, sive omnia, sive unam tantum coloris speciem, à qua proximus aër simili fulgore imbutus, colores illos recepit, quos videmus per affusum splendorem in partibus. 109

Τὰ δὲ τῆς π.] Quod verò ad orbem iridis attinet, ejus tres affert causas. Nempe quod visui intervallum illud undiquaque par se offerat, aut atomi in aëre in illam speciem contrudantur, ἢ ἐν τοῖς νέφεσιν τοῦ αὐτοῦ ἀέρος προσφερομένου πρὸς τὴν εἴλην α. *aut in nubibus ab ipso aëre solis fulgore objecto absistentibus atomis, orbem quendam καθίσθαι, demittere hanc concretionem.* 110

Καὶ κατὰ] Lege ἢ κατὰ π. vel undique aëre ad lunam succedente, aut quæ ab illa effluunt æqualiter reprimente in tantum, in quantum non planè & penitus, sed in nebulosum illud & circumjectum corpus secernantur. Vel vicinum circa aërem reprimente (illo nebuloso corpore) tam concinnè undiquaque, ut orbis illum & densum corpus lunam circumdet. ἀνατέλλοντα, Atticè pro ἀνατέλλοντος. Alterum ἀνατέλλοντος refero ad νεφοειδὲς τοῦτο. Ad ultimum lego εἰς ὃ τὸ π. αυ. π. κ. π. περιστῆσαι.

Ἐπιλαμβανομένης] Aut *calore poros aptos occupante.* 111

Μὴ κινεῖσθαι] Οὕτω, scilicet ὡς τὰ πλανώμενα. Paulò pòst lego παρὰ τὸ κύκλῳ κινούμενα &c. Deinde καθ' οὓς τόπους. 113

Συμφιλίας] Lege συμφυλίας, naturarum cognatarum conspirationem ita vocat; ut alienas & repugnantes ἀλλοφυλίας suprà §. 106. 115

Ἐξόδ. υς

Ἐξόδους] Animalium motus, incessus, vias, & alia quibus futurorum signa putantur oculis divinitus ingerere.

116 Οὐ ἐνέχειν] ἀταραξίαν indigitat.

Ἢ μάλιστα] Ἢ μάλιστα, *quam maximè*. Hesychius: ἢ μάλα· ὄντως, λίαν.

117 Μηδὲ πλάττειν] Lege μηδὲν π. *Nihil simulare* suâ sponte, *potiùs voluerit perturbationibus esse obnoxius.* Voluit Epicurus sapientem adeò fugere & abominari omnem simulationem, ut malit veris affectibus teneri quàm simulatione.

Οὐκ ἂν ἐμποδίσαι] *Nulli obstaculum cbmolitur*, *quantum ad sapientiam* (sapiens).

Παντὶ ἔθνει] Sive ἔθνει legeris sive ἔθει, sensus eodem recidet. Nam quælibet gens suos mores, consuetudines, & vivendi rationem habet, & vice versâ.

118 Ὁ δὲ οὐχί.] *Alius verò non.* scilicet hæc faciet, quæ de sapiente dicta sunt. Vel, alius non ita ait, siquidem cum quæstioni subjicietur, ibi & μυγμῷ & οἰμώξει dolorem profitebitur. Laërtius enim non Epicuri tantùm, sed aliorum ejus sectatorum dicta affert. Vel legendum ὁ δὲ οὕτως· At inspecta edit. Basileensi, quæ habet διά τε ἐδοῦ, succurrebat legendum, ὁμοίως τε δι' ὅλου, & sic in universum, scil. χάριν ἕξει.

119 Τηρήσειν ἐν μέθῃ] *Non observaturum in ebrietate*, φαινόμενα scilicet, vel φαντάσματα. τὸ φάντασμα τῶν μετεώρων τηρητέον, inquit Epicurus epistola ad Pythoclem. Hujusmodi τηρήσεις non faciet sapiens ἐν μέθῃ, ne à *phænomeno*, id est, à janua aberret.

Ἀλλὰ καὶ πηρωθείς.] Et si oculis orbatus fuerit casu aliquo, non tamen è vita migrabit morte violenta, nec hanc esse εὔλογον ἐξαγωγὴν existimabit.

120 Φιλαγρήσειν] Libenter ruri futurum. Ipse suo hoc docuit Epicurus horto. Plinius lib. XIX. cap. 4. *Jam quidem hortorum nomine in ipsa urbe delicias, agros, villasque possident. Primus hoc instituit Athenis Epicurus otii magister. Usque ad eum moris non fuerat, in oppidis haberi rura.*

Φίλον τε οὐδένα] Basileensis, φίλων τε οὐδέν, *quod amicorum est, sibi non paraturum* sapientem, vel *non possidebit aliquid quod amicorum est.* Sed ut fateor τούμὸν πάθος, videtur legendum ἀδικήσεσθαι. Hoc modo; φίλων τε οὐδένα ἀδικήσεσθαι, *nulli amicorum injuriam facturum.* Emendationis ratio facilè apparebit ex præcedenti οὐδένα. Tum etiam è re ipsa. Est enim Epicurus φιλόφιλος.

Καὶ τὴν ὑγίειαν &c.] Prout possidentis animus fuerit, ita sanitas vel bona vel mala est. Bona, cum instrumentum virtutis honestatisque; mala, cum vitiorum voluptatumque ancilla est.

Διὰ τὰς χρείας] *Propter vitæ necessarios usus Amicitiam inquit esse; propter mutuos usus.* At oportet prævenire & occupare amicum in dandis beneficiis, more agricolæ, qui sementem spargit antequàm metat, ita coït amicitia primulum. Durat autem & sibi constat commercio voluptatum, hoc continet coagulum amicitias. Harum voluptatum præcipua illa est, quæ proficiscitur ex τῷ *idem velle & idem nolle.*

Εἰκόνας τε α.] Hunc locum ita legerem, εἰκόνας τε ἀναθήσειν ἀδιαφόρως ἂν σχοίη, ultima aliquis interpretamento, εἰ ἔχοι illustravit, quod deinde in textum irrepsit. Nec apparet ratio, cur porticus tantum voluerit mentionem facere, ἐξονομακλήδην, templis, alisque locis publicis prætermissis. 121

Ποιήματά τε ἐνεργεῖν] Cum poëmatibus rem habere, eaque legere & usurpare sapientem. Accipitur quandoque καταχρηστικῶς, hoc verbum, ut in τῷ, ἐνεργεῖν ψαλτήριον. Hoc loco est tractare & in manibus habere poëmata, evolvere &c. Hoc non indignum putat sapiente, sed componere & condere tale quid, id verò sapientis non esse existimat.

Οὐκ εἶναί τε] Illud οὐκ ex præcedentibus hîc malè inculcatum furcilletur.

Ἐπιχαρισεσθαι] Lege ἐπιχαρήσεσθαι, *gratulaturum* alicui sapientem ob rem benè gestam.

Ἔνθεν αἱ μέγισται β.] Inde damna maxima sunt, nempe ex opinionibus falsis, quibus sibi homines tales & tales Deos imaginantur: exempli gratiâ, ἄται (ita enim lego pro αἴτιαι) τοῖς κακοῖς ἐκ θεῶν ἐπάγονται, *mala malis à Diis accersuntur*, *& commoda* τοῖς ἀγαθοῖς. Nam libenter admiserim hoc ultimum textu excidisse. Deinde lego τοῖς γὰρ ἰδίαις οἱ. διὰ παντὸς τοὺς ἀρεταῖς ὁμοίους: α. Hæc non sunt verba ipsius Epicuri, sed ratio illorum, qui malis à Deo malè, & bonis benè esse volunt. Qui hoc non observaverit, facilè adducetur, ut credat non omnem tolli ab Epicuro providentiam, cum tamen ille in epistola ad Pythoclem tantum non clamet, ἡ θεία φύσις πρὸς ταῦτα μηδαμῇ προσαγέσθω &c. Quod non tantum de meteoris, sed de aliis quoque rebus humanis intelligendum. 124

Συνέθιζε δὲ ἐν τῷ] Vellem pro ἐν τῷ, αὐτόν. Sed nihil opus. Nam pronomen verbo συνέθιζε inest, uti ἐπιστρέφομαι signat, *converto me*.

Στέρησις αἰσθήσεως] Epicurus nihil ad nos pertinere mortem ait, quia ἐν ἀναισθησίᾳ nec mali aliquid, nec boni est. τὸ μὲν γὰρ ἀναισθητεῖν τὰ νεκρὰ τῶν σωμάτων, οὐχ ὁ ποιητὴς μόνος οἶδεν, ἀλλὰ καὶ ὁ σύμπας βίος. Sextus adversus Mathem. p. 57.

Οὔτε φοβεῖται] Videtur excidisse ἀλλ', οὔτις φ. τ. μ. ζ. οὐ γὰρ α. πρ. τ. ζ. οὔτε δοξάζεται κακὸν εἶναι, τῷ μὴ ζῆν, verùm (ut respondeam vulgi opinionibus) nemo timet non-vivere. Non enim illud (non vivere) conjunctum est cum vita. Neque opinatur malum esse (τὸ μὴ ζῆν) eo ipso quod non amplius vivit. Quin potiùs vitæ tempore non longissimo sed suavissimo fruitur, quemadmodum non eligit necessariò cibum copiosiorem, sed suaviorem. 126

Οὐκ ἔτι] Lege καὶ ἔτι τῆς ἡδ. δ. *Et adhuc indigemus voluptate.* Si retinemus vulgatam, legendum παρούσης δὲ, *cum autem adest voluptas, vel abest dolor, non amplius indigemus voluptate.* 128

Κακῶς ἐκδεχόμενοι] Ut quidam vel ignorantes, vel dissentientes, vel malè explicantes, existimant.

Ἔχει βραχίστην] Ultima vox dividenda βραχὺ τῆς τὴν δ. 133

Ἀγγέλλοντος] Lege ἀνελόντος, *qui tollit fatalem necessitatem, partim à fortuna, partim à nobis vel nostris actionibus. Nam necessitas absoluta est ab omni superiori potestate, fortuna verò instabilis, modo sunt modo illuc inclinat. Nostra verò actiones liberi huc arbitrii, unde vel laudem vel vituperium merentur.* τὸ παρ' ἡμᾶς est καθ' ἡμᾶς, ut & infrà § 135.

134 Ἐλπίδα παραιτήσεως] *Placatur donis Juppiter ipse datis.*

136 Τὴν καταστηματικὴν] Cicero vocat *voluptatem in stabilitate.* lib. II. de Fin. Bon. & Mal.

137 Τὰ ζῶα] ἀδιάστροφα ὄντα, si sana & non depravata fuerint, addit Sextus libro III. Hypotyposeon capite 24.

Καταβιβρωσκόμενος] *Cum corpus ejus absumeretur* ab tunicâ veneno infectâ.

139 Οὓς μὲν κατ' ἀριθμὸν] Deos Epicurus fingit *secundum numerum existere.* Id est, ita existere ut numeri existunt: existunt autem illi, separati à rebus sensibilibus, sine corpore, sine soliditate, sine corruptione. Deinde ait esse eos homini conformes, ex continuo affluxu similium specierum in unum tendentium. Istæ autem species ex infinitis corporibus & individuis nunquam desinunt accedere, & tam feliciter concurrunt, ut ex iis formâ hominis Deus nascatur. In hanc specierum similium figurationem intenta mens beatam illam & sempiternam naturam contemplatur. Hæc est θεογονία Dei Epicurei ex atomorum idolis, de qua verba Ciceronis meritò mea fecerim: puderet dicere, me non intelligere, si illi ipsi intelligerent, qui ista exponunt aut defendunt. Nempe, hæc ipsa Deorum σκιαγραφία probatur, quod nonnulli verè dixerunt, Epicurum verbo relinquere Deum, re verò ipsa tollere: idque magis confirmatur ab origine, quam Diis attribuit quoad homines. Nam Dei notitiam homines à speciebus, per somnum oblatis, accepisse statuit apud Sextum contra Mathem. pag. 312. μεγάλων γὰρ εἰδώλων, φησὶ καὶ ἀνθρωπομόρφων κατὰ τοὺς ὕπνους προσπιπτόντων, ὑπέλαβον καὶ ταῖς ἀληθείαις ὑπάρχειν τινὰς τοιούτους θεοὺς ἀνθρωπομόρφους. Ceterùm, in textu legendum ἀποτετελεσμένους ἀνθρωποειδεῖς.

140 Οὐ χρονίζει τ. α.] Quod dolet vel dolorem causatur, non diu durat in carne. Nam illud vel est summum, vel remissum. Si summum, τὸν ἐλάχιστον χρόνον πάρεστι, *momentaneum est.* Si remissius, illud vel eo in gradu est, ut pauxillum vincat id quod delectat, vel æquet. Si vincat, dicit Epicurus, τὸ μόνον ὑπερτεῖνον τὸ η. *Dolor qui paulum superat, id quod delectat non adeo diu durat*, quia *pauxillum abest quin exspiret. Sin æquet, tum verò dolor* τὸ πολυχρόνιον habet, ut videre est in morbis plurimis, ubi τὸ ἡδόμενον πλεονάζει ὑπὲρ τὸ ἀλγοῦν, *quod delectat cum eo quod dolet paria facit.* & sic quoque dolor est remissus. Auctores alii Epicurei styli ἀρυθμίαν correcturi totam rem ita complexi sunt. *dolor gravis est brevis, dolor longus est levis,* sensus tamen idem.

Οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν] *Non licet suaviter vivere, nisi prudenter honesteque vixeris: non licet justè vivere, nisi suaviter vixeris.* Cui autem illud (suaviter vivere) *non est, non vivit prudenter honestéque*, & ᾧ μὴ δικαίως (ita legerem) *& cui non est justè vivere, ille nec jucundè vivet, hominibus confisus, aut κατὰ φύσιν ἀρχῆς καὶ βασιλείας ἀγαθῶν, quæ sua natura imperii regnique bona dant, secutus, ex quibus id numquam sibi poterit acquirere.* Exemplo declarat à regibus petito, non esse eam regiæ sortis vim, ut possit reddere vitam suavem sine honestate, prudentia & justitia. Alii splendore nominis & gloria rerum gestarum suavem vitam benevolentiamque hominum sibi comparare voluerunt, sed nec illi quietem animique tranquillitatem, quam natura duce appetebant hac via assecuti sunt. Adeoque nec humana fiducia, nec regii fastigii bona, nec claritas nominis. & late diffusa fama quicquam fecerint, ad bene, prudenter, suaviter, justeque vivendum.

Εἰ κατεπυκνοῦτο, &c.] Si colligeretur & quasi 142
constiparetur ita omnis voluptas, ut & diu duraret, & ejus cumulus quo major eo efficacior esset, aut afficeret præcipuas naturæ partes, non esset alia voluptas aliâ melior. Tria desiderat in voluptate, quo minus liquida, pura & ab omni molestia repurgata sit. Nam non καταπυκνοῦται χρόνῳ, non densatur crescitque eundo, cum tempore, sed potiùs deficit paulatim & quo diuturnior est, eo languidior evadit. Deinde τὸ ἄθροισμα οὐ περὶ ὁδὸν, (aliàs Græcis dicitur πρὸ ὁδοῦ,) id est, *voluptatis copia non juvat aut hilum proficit, imo potius obruit sensus & hebetat, ne dicam quot secum trahat molestias.* Accedit quod non sit voluptas περὶ τὰ κυριώτατα μ. τ. φ. *circa præcipuas naturæ partes.* Non enim semper afficit animum & corpus simul, sed corpore delibuto voluptatibus, sæpiùs dolet animus acerrimè, & vice versa. Nec provenit à præcipuis naturæ partibus, sed à vilissimis quandoque. Quæ cum ita sint, non mirum discrepare inter se voluptates & de fonte earum semper profluere amari aliquid.

Εἰ μηδὲν ἡμᾶς, &c.] *Si suspiciones de meteoris, nihil nobis molesta essent, nec illa de morte, μή ποτε πρὸς ἡμᾶς ἐστί·* ἔτι τε ἐτολμῶμεν (ita lego ex Basil. edit. τετόλμημα) νοεῖν τοὺς ὅρους, &c. *ne forte ad nos pertineat. Præterea si auderemus considerare & intelligere, quinam sint fines dolorum & cupiditatum, non indigeremus Physiologia.* In epist. ad Herod. ait, τὸ μακάριον ἐν τῇ περὶ τῶν μετεώρων γνώσει ἐνταῦθα πεπτωκέναι. *beatitudinem quæ est in scientia meteororum, eo recidisse, eò tetendisse.* nimirum ut recte de iis opinari aliquis possit, nec aliquid iisdem προσδοξάσῃ, reposui hîc τὸ ἔτι τε, quia illud admodum frequens est in epistolis ejus: ut ἔτι τε οὐ τὸ πλεοναχῶς ἐν τοιούτοις εἶναι. & iterum, ἔτι τε ἀγνοούντων, &c. dicit autem ἐτολμῶμεν νοεῖν· *auderemus intelligere*, quatenus res ardua & difficilis est, nosse modum imponere cupiditatibus, & doloris terminos probè cognitos habere. Virgil. Epicurum suum imitatus lib. VIII. Æneid. *aude hospes contemnere opes.* ubi Servius, *bene aude, quasi rem arduam & difficilem, tanquam virtute & animo opus*

sit ad expellendum amorem divitiarum. (ita enim legerem hæc Servii.)

143 Οὐκ ἦν] *Non fieri poterat, ut discuteremus timorem de præcipuis* (Dei providentia, morte) *μὴ κατειδότας, nisi totius universi naturam perspectam haberemus. ἀλλ' ὑποπτευόμεθα, sed suspicaremur aliquid fabulosum.*

Δυνάμει τε ἐξεριστικῇ] Lege, ἐξεριστικῇ. δύναμις ἐξεριστικὴ est, *facultas facile implendi naturæ desideria,* (ab ἐξερίω quod inter alia notat τὴν ἐπιθυμίαν πληροῦν. vid. Hesych. hac voce) eo quod noverit voluptates non ultra assurgere, quam ad τὴν τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσιν. Sextus contra Mathem. p. 56.

144 Τῆς δὲ διανοίας τὸ πέρας] *Summa mentis contemplatio summum terminum voluptati peperit.* non à quavis mentis agitatione, sed à perfecta & ultima proficiscitur, modus voluptatis. *Caro enim nec terminum nec modum novit voluptatum, quas infinitum tempus successu suo procreat. intellectus verò novit & considerat, quam sit caro habitura finem & terminum, & metu æternitatis nos liberat, vitamque adeo perfectam efficit, ut nihil amplius indigeamus infinito tempore. Verum non fugit voluptatem* (mens nostra) *nec cum res poscit discedere è vita; neque desinit ita, quasi aliquid vitæ incertæ indelibatum relinquat.* Tendit eo, ut mentem velit sibi consciam suæ mortalitatis, solutamque omni metu, non extendere curas in infinitum, nec tamen fugere voluptates; nec si moriendum, deserere vitam ut rem incompletam, sed satur veluti conviva recedet. ἀλλ' ante ὡς abesse debet, & in edit. Basil. rectè etiam abest.

146 Εἰ μάχῃ, &c.] *Si repugnas omnibus sensibus, non habebis amplius quò referas dijudicesque eos sensus quos falsitatis arguis.* Nam secundùm Epicurum sensus est κριτήριον, quique sensus tollit, tollit unà κριτήριον δι' οὗ. Si vero unum quendam sensum simpliciter damnaveris, nec distinxeris inter perspicuitatem ipsius sensûs & opinionem sensui adjunctam, nec exspectaveris donec propius accedat id quod sensisti, & coram præsens sit sensui, nec affectiones nec reliquas mentis per visa motiones exploraveris, hac opinione etiam reliquos sensus perturbabis, &c. εἰ δὲ βεβαιώσεις κατὰ τὸ π. α. ἐν. τ. δ. ε. καὶ τὸ μ. τ. ε. ἔχειν ἐκκαλύψεις τὸ διεψευσμένον, ὡς τετηρηκὼς ἔσῃ, &c. *Si verò omne quod opinione complexus fueris in rem præsentem veniendo confirmaveris, etsi quod falsum est detexeris eo quod non habeat testimonium à perspicuitate, quam bene observabis omnem ambiguitatem καὶ πᾶσαν κρίσιν* (pro ῥῆσιν) *& omnem dijudicationem recti & non recti.* Si ita legatur hic locus, tollitur omnis obscuritas, & quæ mendis oblita latebat perspicuitas elucescit.

148 Προκαταστρέψῃς] *Sed antequam ad finem perveneris deficies, alia scilicet vel fugiendo, vel sectando.*

Ἐνδιάχυτον τὴν ὄρεξιν] Lege, εὐδιάχυτον *appetitum facile diffundendum.* non σύντονον vocat statum: effusum appetitum dicit, ut impetum effusum dicimus *magnum* indigitaturi.

Κατεῖναι] Κατὰ non pertinet ad εἶναι, sed ad φιλίαν hoc modo: κατὰ φιλίαν μάλιστα εἶναι συντελουμένην, securitatem in rebus certis & limitibus circumscriptis maxime amicitiâ comparari & perfici, Epicurus statuit. Uti certus est animo nullum esse malum æternum post mortem, nec diuturnum, ita hoc quoque certum exploratumque habet in hac mortalitate nihil magis hominem omnium rerum securum tranquillumque reddere, quàm amicitiam.

Ἐν αἷς τῶν φυσικῶν, &c.] In quibus cupiditatibus, naturalibus quidem sed dolorem non pellentibus, si non expleantur, studium magis magisque accenditur, illæ per vanam opinionem exortæ, non per naturam, non ad usum aliquem, sed ad hominis vanam opinionem faciunt. 149

Σύμβολον] Pro συμβόλαιον, *pactum-conventum.* 150

Εἰ μὴ λάθῃ] Τοὺς ὑπὲρ τούτων ἐ. κ. *metus, ne forte non lateat illos, qui istis puniendis præfecti sunt.* 151

Τὸ μὲν ἐπιμαρτυρούμενον, &c.] Legerem hunc locum hunc in modum, τὸ μὲν ἐπιμαρτυρούμενον τῶν νομισθέντων εἶναι ὅτι συμφέρει δίκαιον, ἔχειν τοῦ δικαίου χώραν, *quod testimonio probatur quod sit inter legitima, eo quod in mutuis commerciis habeat usum, illud inter justa censeri justum est, sive unum idemque fuerit omnibus, sive non.* ἐὰν δὲ νομοθετῆταί τι, (ita legit Editio Basileens.) *Si verò aliquid statuatur quod non vergat in commodum societatis, id verò non amplius justi naturam servat.* κἂν μεταπίπτῃ, *etsi nutaverit utilitas ejus juris, aliquandiu vero præconcepto scopo servierit, nihilo tamen minus illo tempore manet justum illis, qui non voces captant, sed res ipsas intuentur.* 152

Ὁ τὸ μὴ θαῤῥοῦν, &c.] Μὴ abest à Basileensi edit. rectè: quam & in toto loco præ aliis sequi malim; ita autem habet, ὁ τὸ θαῤῥοῦν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἄριστα συστησάμενος, οὗτος τ. μ. δ. ο. κ. τὰ δὲ μὴ δυνατὰ, οὐκ ἀλλόφυλά γε, ὅσα μηδὲ τοῦτο δυνατὸς ἦν, ἀνεπίμικτος ἐγένετο, καὶ ἐξηρίσατο, ὅσα τοῦ λυσιτελῆ πράττειν. in ultimis verbis malim legere ἐξηρήσατο, ὅσα τὰ λ. π. ab ἐξαιρέομαι, *expello,* interpretarer hæc Epicuri ita, *qui fiduciam securitatis ab exteris optimè sibi paravit, ille quantum potuit, eos suæ genti miscuit: si non potuit, saltem non plane alienigenas vel alienos à gente fecit; si neque hoc potuerit efficere nulla cum illis exercuit commercia, sed potius expulit, quantum suis hoc conduxerit rationibus.* Loquitur Epicurus de iis qui amicitiam societatemque ineunt cum peregrinis, & per illorum latus suum tegere satagunt, quibus modis inde suam procudere queant securitatem. Nempe quantum possunt, (ὅσα δυνατὰ, Atticè pro ὅσον δυνατόν) efficiunt, ut externos suæ gentis corpori misceant per connubia, idque imprimis ad stabiliendam fiduciam mutuam pertinet. Ita Alexander Persicas duxit uxores, proximisque amicorum auctor fuit ex captivis generandi liberos, ut hoc sacro fœdere omne discrimen victi & victoris excluderet, hoc erat τὸ θαῤῥεῖν ἀπὸ τῶν Περσῶν συστήσασθαι καὶ ὁμόφυλα κατασκευάζεσθαι. Si hic firmandæ fiduciæ modus non succedit, restat, τὰ ἔξωθεν οὐκ ἀλλόφυλά γε κατασκευάζεσθαι. 154

aaaa 2

id est: *efficere obsequio, patientia, beneficiis & mutuis usibus, ut peregrini non amplius peregrini, sed hospites & amici fœderibusque juncti sint.* hoc vocat Epicurus, οὐκ ἀλλόφυλά γε, *saltem non peregrinos.* scilicet, κατεσκευάσατο. Hac arte, iterum Alexander sibi τὸ θαῤῥεῖν à Persis conciliavit. Nam Persas honoribus militiæ Macedonicæ, similibusque armis, item vestis & morum imitatione quasi modo genitos Macedonas, & ex Macedonibus novos insititiosque Persas fecit. Cæterùm si peregrini nec ὁμόφυλοι, nec οὐκ-ἀλλόφυλοί γε fieri possint aut velint, tum è re fuerit abstinuisse illorum commercio, & plane finibus ejecisse, si quidem hoc sine damno ejicientis fiat. Hæc Epicurus de societate & amicitia τῶν ἔξωθεν, sequitur jam ἡ ἐκ τῶν ὁμορούντων. qui, inquit, vires habuerunt, τὸ θαῤῥεῖν (ita legendum pro τοῦ θαῤῥεῖν) sibi comparandi à vicinis & accolis (ejusdem gentis intellige) *hi inter se vixerunt vitam jucundam, firmissimam fidem colentes, & consummatæ necessitudinis usu fruentes,* ὀδύραντο ὡς πρὸς τι δίον (ita MSS. habere Gassendus notavit in hunc locum ex quibus legerem ὀδύραντο ὡς πρόσω δίον.) *defleverunt mortem ante se exstincti,* quasi ulteriùs differenda fuisset, ut amplius tam fidi pectoris commercium haberet, id est, veris lachrymis deploravit obitum amici, sibi nimis maturum. Lectio vulgata eodem fere recidit, si modo legamus ὡς πρόσω δίον. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ in quibus si humani aliquid passus fuero, æquo animo me redargui refellique patiar ab iis, quibus τὸ ἐλέγχειν καὶ ἐλέγχεσθαι sine iracundia & pertinacia consectari placuerit.

F I N I S.

VA-

VARIANTES LECTIONES

Ex duobus Codicibus MStis;

altero CANTABRIGIENSI, ARUNDELIANO altero;

Collatis cum textu græco editionis Aldobrandinianæ.

Quas pro insigni qua pollet humanitate nobiscum communicavit vir Celeberr. THO. GALE.

Verba citata sunt ex editione Aldobrandiniana. c, *notat codicem* Cantabrigiensem; a, Arundelianum; o. c. *vel* o. a. *vel* o. c. a. *significant illa verba non extare in codice* Cantabrigiensi, *vel in* Arundeliano, *vel in utroque.* numeri *in margine positi, segmenta nostra textus Laërtiani indicant. quæ* n. *adscriptum habent, ea sic editioni nostræ inserta sunt.*

LIB. I.

Tit. Λαερτίου Διογένους βιῶν καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων καὶ τ. ἑκάστη αἱρέσει ἀρεσάντων. τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον. a.
2 ὀκτακόσια ἔτη] ὀκτακόσια a.
4 δὲ κοσμογονίαν) Δι. κοσμοφλογίαν a
ἀφ' Ἑλλήνων) ὑφ' Ἑλλήνων c
5 ἐν Δίῳ) ἐν ἰδίω c
9 οἱ τὰ περὶ Μ.) οἱ περὶ Μ. c
12 Ποντικὸς ἐν τῇ) Π. ἐν τῷ c
θᾶττον) πρότερον c
Ἀρχιλόχοις) Ἀρχιλόχῳ a. n
13 ἐφιλοσόφησε) διέτριψε. c. n
15 Ξενοφάνης) Ξινοφάντης c
17 ὡς οἱ Ἀκαδ.) ὡς Ἀκαδ. c
18 Ἠλιακὴ) Ἠλειακὴ a. n
20 αἵρεσιν δὲ λεγ.) αἵρεσιν μὲν γὰρ λέγ. c
21 ἐκλεκτικὴ) ἐλεγτική c
καὶ ποίᾳ) καὶ ποῦ c. a
22 ΘΑΛΗ͂Σ) ΘΑΛΗ͂Σ Α. a
Ἐξαμίου) Ἐξαμύου a
ἐπολιτογραφήθη) ἐπολιτογράφη c
24 τριακάδα) τρίτην εἰ κά c
κύκλου τὸ τρίγ.) κύκλον τὸ τρίγ. c
25 ἅ φησι Καλ.) ὅ φησι Καλ. c
τὸν Φρύγα) τὴν ---- φρύγα c
βεβουλεῦσθαι) βουλεύεσθαι c
Κροίσου γὰρ) Κροίσου γοῦν a
26 Κίβισσον) Κίδιστον a. Βίσσον c
Νὴ Δία) o. a
Καὶ ὁ Ῥόδιος Ἱερώνυμος) δὲ Ἱερώνυμος καὶ ὁ Ῥόδιος a
28 Λεάνδρου) Λεανδρείου c. a. n
τῶν σοφῶν τῷ) τῷ σοφῶν c
29 Διδυμαίῳ) Διυδυμαίῳ c
μεδοῦντι) μεδεῦντι c. n
Ἐξαμίου) Ἐξαμύω c
31 Δαίδακος) Δαίδαλος c
32 Λεβεδίων) Λεβεντίων c
γρῖφον) γρίπον a. n
τοὺς Κώους) τοῖς Κώοις c
Διδυμαίῳ) Διυδυμαίῳ c
33 τ' ὄντα) τ' ἐόντα a
ὑπό τινος) ὑπό τινων a. n.
34 Οἷόν θ' ἑπτὰ Θάλητα σοφῶν σοφὸν. Ἀστρονομήματα) Codex Cantabr. pro ἑπτὰ, habet ἔπειτα. Arundelianus vero sic scribit versum ac distinguit:
Οἷον θ' ἔπειτα Θάλητα σοφῶν σοφὸν ἀστρονομήματα.
Τὰ &c. Et n
35 Τάδε εἶναι) εἶναι τάδε a
μάντευε) μάτευε a. n
37 ψυχὴν εὐπ. τὴν δὲ φύσιν) τύχην εὐπ. τὴν δὲ ψυχὴν c. a. n
πληθύνειν) πληθύειν a
39 ὄρη) ὄρει c. a
40 ἐπιθέσθαι ποιητικῆς) ἔπει θέσθαι ποιητικά. a
Εὔφορος) Ἔφορος c
41 ἀποφάσεις) ἀπόφασιν c. a
Εὔφορος) Ἔφορος c. a
Σκάβρα) Σκάβα c
42 ἢ Συμβρίνου) Σισυμβρίνου a
43 μᾶλλον ἢ) καὶ μᾶλλον ἢ a
ὀτέων) ὀτέως c
εἰς Σύρον) ἐς οὖρον a
45 ΣΟΛΩΝ) ΣΟΛΩΝ Β. a
κατέθετο) κατέθησαν a
46 αὐτοῦ Σαλαμῖνος) αὐτοῦ δηλονότι Σαλ. c
49 αἴξας γὰρ εἴς τινα ἐκκλησίαν μετὰ δόρατος) ἤξας γὰρ εἰς τινας ἐκκλησίας μετὰ θώρακος a. Et c. habet θάρακος
δὴ μανίην) σημανίην c
50 ἄϊδρις) ἀϊδρείη c. a. n
Τέλαος) Τέλος c. Τέλλος a. n
51 ᾤκισεν) συνῴκισεν a
ὅτε τὸν Πεισ.) ὅτε δὲ τὸν Π. a
52 Σύμπασι) Σύμπασιν a
53 Ἑλλ. τυρ.) Ἑλλ. τῇ τυρ. c
οὔτε ὡς οὐ) οὔτε οὐ a
ἀναλοῦν) ἀναλογοῦν c. a
θυσίας τὰς δημ.) θυσίας δημ. a
54 ἔτι τε ἀμ.) ἔστι τε αμ. a
ἀμαθίᾳ) ἀμαθίαν c
πιστεύων μοι καὶ) πιστεύων καὶ c
ἐμῶν ἐχ.) ἐμοὶ ἐχ. a
δολερὸν ἢ) δολερὸν καὶ c
εἵνεκα) ἕνεκα c
55 Νεϊκείδου) Νικίου c. a. n
56 Κυναίγειρος) Κυνέγειρος a
Μαραθωνομάχοι) Μαραθωμοναμάχοι c
58 παραλίων) παράλων c. a
59 ἄγειν τε καὶ) o. a
60 ἐκεῖθεν μὲν) ἐκεῖ μὲν a
ἀλλὰ τὰ ἄριστα) ἀλλὰ τὰ κάλιστα c. κάλλιστα n
Ἑξηκονταέτη) Ὀγδωκονταέτη c. a
61 ὅτι σεῦ) ὅτι σ' εὖ c
ἀγυιάς, τάδί) ὄγδοα ἐς τάδί, c. a. λιγέως ταδί n
Ὀγδωκονταέτη) Ἑξηκονταέτη c. a
Γλῶσσα δὲ οἱ) Γλῶσσα δὲ ἡ c
62 τεκνεῖ) κτενεῖ a. τεκνοῖ n
64 φθάνοις) φθίνοις c
ἐξευρὼν ἦν) ἐξευρὼν εἰ c
τὰς πόλεις) τὴν πόλιν c
65 ἐμποδὼν) ἐκποδὼν c
τελευτῶν ἐμαρτ.) τελευτῶν δὲ ἐμαρτ. c. a. n
66 ἠξίου) ἠξίουν c
κακὸν ἐκ σοῦ) κακὸν ὑπὸ σοῦ c. n
εἴτε δέῃ) εἴτε c. εἴτε δεῖ n
γινώσκει) γινώσκειν c
68 ΧΕΙΛΩΝ) ΧΕΙΛΩΝ Γ. a
ἐλεγεῖα) ἐλεγείαν c

70 κινεῖν τὴν χεῖρα) κινεῖν τῷ χεῖρε c
71 Κυθήρων) Κυθαίρου c
72 Πίσῃ) Πίσσῃ c. a
τοῦτον ἡμῶν) τοῦτον ἐπίγραμμα ἡμῶν c. a. n
73 Ἐγγύα) Ἐγγύη c
δ' ἄτα) δ' ἄκτα a. δ' ἄττα c
ἐμμισῖναι στρατείας) ἐμὶν ἀστρατείαν c. a. n
ἐκδάμως) ἐκ δάμως a
αὐτὸς καὶ) αὐτόσκα a
αὐτῷ κατθάνῃ) αὐτοῦ κατθ. c
74 ΠΙΤΤΑΚΟΣ) ΠΙΤΤΑΚΟΣ Δ. α.
75 ἀποτεμνόμενος) ἀποφυγαιόμενος c.a
76 ἐν δευτέρῳ) ἐν τῷ δευτ. a
Τυῤῥαῖον καθ. ἐπὶ κουρείου) Τυῤῥανεῖον καθ. ἐπὶ μετρίου c
77 δείκνυσιν) δεικνύει c. n
Δεῖ) Δεῖν c. n
78 Ἔχοντα δεῖ) Ἔχ. χρὴ a
79 Περὶ τεσσαρακ.) περὶ τὴν τεσσαρ. c. a. n
Ἀριστομένους) Ἀριστοδήμου c. a
Οἰκείοι δακρύοισι &c.) Hoc distichon sic legunt c. & a
Οἰκείοις δακρύοισι ἁ γεινομένα κατθάπτει Ἐνθάδε Πιττακὸν υἱ Ὑῤῥάδιοιο Λέσβος.
Φαβωρῖνος ἐν ἀπ.) Φαβωρῖνος ἀπ. c
80 εἰ δ' ἄγε σύν μοι) εἰ δ' ἄγε σύ μοι c
χὼ μὲν ἐφέστη) χὼ μὲν ἐπίστη c. n
ἤγαγε) ἤγετο c
81 ἐπείπερ) ἐπεδήπερ a. n
κατισοβ. αὐτόν) κατισ. αὐτῷ c. αὐτοῦ n
Σάραπον) Σύραπον c
ὀρεὶς πέπ.) ὀρισθεὶς πέπ. c
Σάρδις) Σάρδεις a
ὁμίλαος) συνόμιλος a
82 ΒΙΑΣ) ΒΙΑΣ Ε. a
Τευταμίδου) Τευτάμου c. a. n
εἰς τὴν ἐκκλησίαν) ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ c
83 εὐσθένειαν) εὐένειαν a
84 κρίνων) τίνων c. a
Ἵππ. καὶ) Ἵππ. ἃ καὶ c. a. n
87 βιασομένους) βιασόμενος a
88 οἱ πλεῖστοι ἄνθρωποι κακοί) οἱ πλεῖστοι κακοί. c. a. n
89 ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ) ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ ϛ. a
γνώμῃ) ῥώμῃ c. n
90 Σιμωνίδου) Σιμωνίδους c
91 συνοικίζειν) συνεθίζειν c
Φίλον ποιεῖν) μᾶλλον φ. π. c
93 ἀπεφθέγξατο) ἀπεφήνατο c
ποθεινοτάταν) ποτ' ἀνιοτάταν c. a
ποτινωτάταν n
94 ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ) ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ Ζ. a.

Κυψέλου) Κυψέλλου a. n
Ἀριστομήδους) Ἀριστοδήμου c. a. n
ὑποβάθρα) ὑποβαράθρα c
95 γήρᾳ) γηρείᾳ c
96 Φωρᾶ) χωρᾶ c. a
97 Inter αἰσχρόν. & Δημοκ. est hiatus unius vocabuli in msc. a
98 Εὔφορος) Ἔφορος a
99 Ἀπολλωνι) Ἀπόλλω a
ἤξοῦντι) ἤξοῦντι a. n ἥξοντι c
φοιτῆν) φοιτεῖν c. a
100 καὶ γὰρ δὴ) καὶ γὰρ δὴν a
ἔτισα) ἐτίσαι a
κατακαύσας) κατακαύσαις a
ἀποκριναμένη) ὑποκριν. c. ὑποκρ. a
ἀναγγελεῖ) ἀναγγέλλειν c. ἀναγχέλλειν a
αἰσυμνητείην) αἰσυμνητίην c. n
101 ΑΝΑΧ. ΟΣ.) ΑΝΑΧ. ΟΣ. Η. a
Ἡ α. Σ. ῥῆσις) τὴν α. Σ. ῥῆσιν c. a. n
ἀφικόμενον) ἀφικομένα c
102 προσήκειν) προσήκει c
εἰσέφριξεν) εἰσέφρηκεν c. a εἰσέφρησεν n
103 Ἑλλανικοῖς) Ἑλλαδικοῖς a. n
104 κράτει) κρατεῖν c. a. n
105 ἀπατᾶν) ἀπαυτᾶν c.
106 ΜΥΣΩΝ) ΜΥΣΩΝ Θ. a
107 Ἀπόλλων) Ὠπόλλων a
Ἀπημάντου) Ἀπημάντην c
109 ΕΠΙΜ.) ΕΠΙΜ. Ι. a
110 τότε Κ. Α. λοιμῷ) ὅθεν κ. Α. τότε λοιμῷ c. a. ὅθεν κ. Α. τῷ τε λ. n.
καθῆραι) καθῆρε a
111 Φλέγων) Φάσγων c. a. n
τριακόσια) τριακοσίων c
113 θητεύουσιν) θητευόντεσσιν a
ἐπεθήκατο) ἀπεθήκατο a
αἳ δέ πη) αἳ δ' ἔπη c. a
115 ἐλήφθησαν) ἐλήφθεισαν a
τοῦτο φ. Θ.) οὕτω Φ. Θ. c.
Δωριστὶ) Δωρίδι a. Δωρίδης c
116 ΦΕΡΕΚ.) ΦΕΡΕΚ. ια. a
Μεσσήνη) Μεσσήνην c. a. n
ἐκλω) ἐκλωκέναι c. a. n.
117 ἐφεστῶτος) συνεστῶτος a. n
118 χροῒ) χρῷ c. a. χρωτὶ n
119 Ζεὺς γῆν γ.) Ζεὺς γ. c. a. n.
121 μηκέθ') μηδὲν c. a. n
122 ἔβρυον) ἔθνον c. a
τοῖσι οἰκήτησι) τοῖσιν οἰκήτησιν c. a
ἤνδανεν)
εἰρομ.) ἠρομ. c. a
ταφάς) Hic sequitur in mſ. a Λαερτίου Διογένους τῶν εἰς δέκα τὸ δεύτερον. Deinde καὶ οὗτοι &c.

LIB. II.

1 ΑΝΑΞ.) ΑΝΑΞ. ιβ'. a
2 ἤπερ) ὥς που a. ὥς περ c
3 ΑΝΑΞ.) ΑΝΑΞ. ιγ'. a
οὐχ ὑπὸ γῆν) οὐχ ὑπὲρ γῆν c. n
4 εἴωθεν) ἔωθεν c. a
ἐμβὰς) ἐκβὰς a
5 Αἰακέος) Αἰάκεος a
ἔρδουσι) ἔρδεισι a
πῶς ἂν οὖν) πῶς ἂν οὖν c. a. n
Κροτωνιήτησιν Κροτωνιῆται a
καταθυμιὸς δὴ) o. a
6 ΑΝΑΞ.) ΑΝΑΞ. ιδ'. a
7 αἰτιαθεὶς) αἰτιασθεὶς c
8 ὡς τὴν γῆν) o. a
9 διάττοντας) διάπτοντας c
11 ποιητοῦ) ποιητικοῦ c
Σειληνὸς) Σεληνὸς c
12 ἀνεθέντα) ἀνεχθέντα c
13 προσαγγελθέντων) προσαγγελλόντων c
ᾔδειν) ὅτι ᾔδειν c. n
αὐτὸν ἐξήγ.) αὐτὸν ε.. a. ἑαυτὸν n
16 ΑΡΧΕΛ.) ΑΡΧΕΛΑΟΣ ιε a
λαβὼν) λαχὼν a
αὔξ. ἐς τὸ) αὔξ. τὸ a
18 καὶ φρονεῖς) καταφρονεῖς c
φησὶ Φαβ.) φησὶ καὶ Φαβ. a
21 ζητήσειτι) ζητήσεισι c. a. n
αὐτῷ ἐλ.) αὐτὸν ἐλ. c
22 τοῦ Ἡρακ. σύγγραμμα) τὰ τοῦ Ἡρακ. συγγράμματα. c
23 τὰ ἀριστεῖα) τοῦ ἀριστείου c. a. n
Ἀριστοτέλης.) Ἀριστοτέλης φησὶν c. a. n
24 ἑαυτῷ) ἐμαυτὸν c. ἐμαυτῷ n
25 Κρανωνίου) Κρανωνίου a
26 Σωκράτη) Σωκράτης c. Σωκράτην a
27 ἥδιστα) ἥκιστα c
ὄψου) ὄψον c
ἥδιστα) ἥκιστα c
28 ὀλίγων) ὀλιγολόγων c
ταῖς ὁδοῖς) ταῖσιν ὁδοῖς a
κακά) καὶ a
30 αἰσχρολογίαν) γλισχρολογίαν c. a
32 ἄρχεσθαι) o. a
33 Αὐγῇ) αὐτῇ c. a
συνεχῶς) συνεχὶς a
38 ἀμέλει καὶ τὸν Α.) Μέλιτον καὶ Α. c. n
40 ὁ δ' οὖν φ.) ὁ δ' αὖ φ. c. n
41 ἑκατὸν ὁμολ.) αὐτὸν ὁμολ. c
42 κλεινά) κλεινὰ c. a
43 χαλκῆς εἰκόνος) χαλκῇ εἰκόνι
πομπείᾳ) πομπῇ c. a
Τυρταῖον) Μυρταῖον c
44 Ἐκτάνετ' ἐκτάν.) Ἐκάνετ' ἐκάν. c. a. n

46 καὶ θεὸς ἡ) καὶ θεὸν ἡ a
Ἀντίλοχος) Ἀντιόλοχος a. n
Σάλαρος) Σάλυρος a
47 ἐπικλήσεις) ἐπικλείσεις a
48 Ἐρχιεύς) Ἀρχιεύς c. a
ποῖ πιπρ.) εἰ πιπρ. c
50 ἠτιᾶτο) ἠτιάσατο c. a
περὶ τὸν χρόνον) περὶ δὲ τῶν χρόνων c
51 Μεγαβύζῳ) Μεγαβάζῳ c
ἀναθεῖναι) ἀναθῆναι a
52 ἦλθεν) ἧκεν c. a
Σκιλλοῦντα) κιλλοῦντα c
ἐπεκαλοῦντο) ἐκαλοῦντο c. a
53 Φιλοπίδαν) Φυλοπίδαν a
Σκιλλοῦντα) κιλλοῦντα c
ὑπεξελθεῖν) ἐπεξελθεῖν c
54 ἐπεπαίδευντο) ἐπαιδεύοντο c
55 συνέγραψαν) συνεγράψειαν a. συγγράψειαν n
Σωκράτη) Σωκράτει
ἀπειθὴς γράψαι) ἐπιπευθὴς γράψας a. n.
56 κατέστρ. δὲ) δὲ o. a
γεγονὼς) γεννηθεὶς c
57 περὶ πόρων) περὶ σπόρων c
ἤγαγεν) συνήγαγεν c
ζηλοτύπως) ζηλοτρόπως c
59 Νικοστράτου) Πυθοστράτου c. a. n
Ἐπαμινώνδου καὶ Πελοπίδου) Ἐπαμινώνδα καὶ Πελόπιδος c
60 χαρίνου) χαλίντρου c
τοῦ) o. c. a
ἀλλαντ.) ἀλαντ. c. a
ὅθεν ἔλ.) διὸ καὶ ἔλ. c
ἀλλαντ.) ἀλαντ. c. a
61 Ἐρετρικοῦ) αἱρετικοῦ a
καὶ τὸν Ἡρ.) καὶ Ἡρ. a
τοῦ Αἰσχ.) τῶν Αἰσχ. a
63 καὶ δι' ἂν) καὶ δίων a. καὶ τῆς Δίωνος n
γέγραφε λόγον) συγγέγραφε λόγον a. n
65 διὸ καὶ τὸν κ.) διὸ καὶ τὸ κ c
66 ἀπέλαυε) ἀπέλαβε c
67 βλίννον) βλένον a
62 ὀνειδιζόμενος ἔφησε καλῶς ζῆν. in in MS. a. transponuntur in segm. 76. post διαβάλλουσιν
70 αὐτοῦ προτείν.) αὐτῷ προτείν. a. n
ἀλλ' οὐ διὰ) ἀλλ' οὐ παρὰ a
72 καθεδεῖται) καθεδήσεται c. a. n
ἀνδράποδον) ἀνδράποδα c
73 Εὔδοξ. φάναι) Εὔδοξ. αὐτὸν φάναι c
74 μηδείς) μηδὲ εἷς a
76 ἄνθρωπος) ἄνθρωποι c
77 οἱ καὶ ἐπειπ.) οἱ δὲ καὶ ἐπειπ. a
78 παρὰ τὸν Σωκράτη) παρὰ τῷ Σωκράτει c. παρὰ Σωκράτῃ a
79 Πολυδώραν) Πανδώραν c
πάσας) πάντα c. a.
82 ληροῦντες) πληροῦντες c
83 προσῆλθον) προσῆλθε c. a.
ἀπιστ. Διονυσίῳ) ἀπιστ. παρὰ Διονυσίῳ a
84 Σωσικράτης) Σωκράτης c
85 Ἐρετρικοὺς) Ἐριξικοὺς
88 δι' αὐτήν·) δι' αὐτὴν αἱρετὴν a. n ἀρετὴν c.
τοῦ τέλος) τοῦ τέλους c. a
90 ἀηδονίαν) ἀηδίαν c. a
θάτερον) θανάτου c
κατ' αὐτὴν) κατὰ ταύτην c. a. n
εὐδ. ποιούντων) εὐδ. μὴ ποι. c. a
ποιούντων) ποιοῦντες c. ποιοῦντα n
93 δ. τ. χρείας αὐτὰς) δ. τ. χρ. καὶ αὐτοὺς c. a.
94 ἐπελάμβανον) ὑπελάμβανον c. a
98 ἀποβαλεῖν) ἀποβάλλειν a
100 διαμαρτάνει) διαμαρτήσεται c
101 Ἀσεβεῖς) Ἀσεβῆ c
102 Μύθρου) Μίθρου a
103 ἔνθεν τ. πρ.) ὅθεν τ. πρ.
Ῥοίκου) Ῥοίκμου c. a
φανταστικὸν) φαντασκικὸν c. a
Πάγκαλον) πώμαλον c. n.
105 διστάζόμενον) διστάτας c
Σκυθικοὺς) Σκυτικοὺς c. a
111 post Ἀπολλ. ὁ Κρόνος deest οὗ & incipit alia Vita. a. n
115 ταργυρίου) ταριδίου a
116 κόλπον) κῆπον a. n
118 διώκοντες) διώκοντος a
120 Σοφίλου) φίλου a
γάμου) γάμῳ a. γάμωι n.
121 ΚΡΙΤΩΝ) ΚΡΙΤΩΝ ΚΕ. a
122 ΣΙΜΩΝ) ΣΙΜΩΝ κς. a
123 Νικάνορα) Νικάψορα a
124 ΓΛΑΥΚΩΝ) ΓΛΑΥΚΩΝ κζ a
ΣΙΜΜ.) ΣΙΜΜ. κη. a
125 ΚΕΒΗΣ) ΚΕΒΗΣ κθ. a
ΜΕΝΕΔ) ΜΕΝΕΔ. Λ.
σκηνογράφον) σκηνοῤῥάφον a. n.
126 Ἀγχιπύλλῳ) Ἀγχιπύλῳ a
127 ἐπισκώπτης) ἐπικόπτης a
συνανακάμπτοντος) συνανακόπτοντος a
ἐν Ἀμφιαράου) ἐπὶ Ἀμφ. a. n.
130 ἀτειρότερον) αὐστηρότερον a
132 ἐν πανδ. ποτὲ) ποτὲ o. a
ἐπετ. αὐτῷ) ἐπετ. αὐτὸν a
135 Ἐρχῆν) ὡς χρὴ a
137 ἐριζομένους) στηριζομένους a. n
ἐτελεύτησε) τελευτῆσαι a
138 ὅτε κ. μ. χ.) ὥστε κ. μ. χ. a. n
141 ὁ λόγος) λόγος a n.
142 ἰδίαν) ἡλικίαν a
143 τὴν πατρίδα ἀπὸ τῶν τύραννον ἐπαγομένων) τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν τυράννων ἐπαγόμενον a
144 τοιοῦτος) οὗτος a

LIB. III.

1 Ποτώνης) Πωτώνης a
ἀνέφερεν) ἀναφέρει c
Δρωπίδης) Δρωπόδης c
Περικτιόνη) Περικτιόνης c
Μελάνθου) Μελάνθα c
2 περιδείπνῳ) περὶ δείπνου c. n
Ἀναξιλίδης) ἀναξιάδου a
ὡς Ἀθ.) ὡς o. c. a
φυλάξει) φυλάξας c
ὀγδοηκοστῇ) ὀγδοῇ καὶ ὀγδοηκοστῇ c
Δήλιοι) Δήλιον c. a
πρὸς τοῖς ὀγδ.) πρὸς τὰ ὀγδ. c
3. Κολλυτεύς) καλυτὴς c
ἐν ὀγδ. περιπάτων) ἐν περιπάτῳ c
4 Ποτώνην) Πωτώνην a
5 Κολωνὸν) Κολονὸν c
7 Ἐκαδήμου) Ἀκαδήμου c. a. n
πλατύστατος) πλατίστακος c. a
8 πρότερον γὰρ) πρότ. δὲ c
11 Τῶν δὲ γ' ἂν ἄμμες) Τῶν δ' ἂν ἄμες c. a
λέγωμεν) λέγων c λέγω a
Ποτεθέμεν) Ποτὲ θέμεν c. a
δοκεῖ κἀτοὶ) δοκὲν ἀ τοὶ c. a
εἶμεν; οὐκ ἐμὶν τάχα.) : οὐ μὴν οὐκ ἐμὴν τάκα c
ποτθέμεν) ποτ' ἐθέμεν c. a
Ἕτερον στεῤῥὸν) ἕτερον superscript. τῷ στεῤῥὸν quasi emendatio in a
ὁ δέ γα) ὁ δέ γε c
οὔποκ') οὔπωκ' c
Ἆλλα) o. c. a
κ' αὐτὸ) κατὸ a
Καὶ τὺ) Καὶ τῷ c
οὔπω) οὔπεν a
13 ὁμοιώματα) ὁμοιότατα a. ὁμοιότητα c
14 τί δ' αὐλ.) τί αὐλ. c
δοκεῖς) δοκεῖν c
τι τὺ λῆς) τι τοι λῆς c. a
15 φισικὸν εἰλ.) φυσικῶς εἰλ. a
16 καὶ γὰρ θῆλυ) καὶ γὰρ τὸ θῆλυ c. n καὶ γά τὸ θῆλυ a
Ζῶντ') Ζῶντα a
οὐδέν ἐστι) ἐστι o. c. a
ἀνδάνειν) ἀνδάνειν a
17 μνάμα) μνᾶμα c
περιδήσας) περιδίσας c. a. n
ποικίλας) ποικίλλας a
ἀποφανεῖ) ἀποφαίνει c
18 δοκεῖ καὶ) δοκεῖ μὲν c. a. n
πρὸς αὐτῶν) πρὸς αὐτῷ c
συμφ. αὐτῷ) συμφ. αὐτὸ c
19 Πόλιδι) Πόλλιδι a

ἀφιγμένῳ) ἀφικομένῳ c
20 πονεῖσθαι) προσεῖσθαι c. a. n
Πόλιδα) Πολυιδα a. πάλιν c
21 ἀγορεύειν αὐτόν. καὶ ὃς ἀντεπ.) ἀναγορεύειν αὐτῷ καὶ ὃς ἀνταπ. c
αὐτοῦ ζητ.) αὐτῷ ζητ. c
Θεῖσταν) Θεῖταν c. a. n
22 ἀπολαμψόμ.) ἀπολαμψύμ. a
ποιοῖς) ποιεῖς c. n
ἄμμε) ἄμμε a
ποττὰν) ποτὰν
τραχ. ἀνθρωπ.) τραχ. καὶ ἀνθρ. c.
τρ. καὶ ἀνθ. a
ἀμῖν ἀβλ.) ἀμῖς a. ἄμμις c
χαριῆ) χαριζῆ c. a
23 Χαβρία) Χαβρίας c
24 Θασία) Θρασία c. a
25 λόγον τοῦ Κεφ.) λόγον τοῦ Λυσίου τοῦ Κεφ. c. a. n
Ὀλύμπια) Ὀλύμπον c
26 Θεόπομπος) Θεόπεμπτος c. a. n
Αὐτοχάρι) Αὐτοχάρει c. a. n
Τῶ δὲ δύο) Τὰ δὲ δύο c. a. n
27 λίτρον) λύτρον c
Μέλεις) Μέλλεις c. a. n
τὸ τοῦ Πλ.) τὸ Πλ. c. a. n
28 οἶσθα) ᾔσθα a
ἀδολεσχεῖς) ἀδολεσχεῖν c. n
31 ἀλλὰ μὴν καὶ) μὴν o. c. a
εἴφ') εἶθ' c.
καὶ αὐτὸν οὕτω) καὶ αὐτὴν οὕτω c. a. n
Ἀ δειλοὶ) Εὖ δειλοὶ c
32 διαβητομένη) διαβλητ. c
Δεξαμένη) Εὐξαμένη c
34 τοι Μόλων) Τιμολέων c
35 Σάθωνα) Θάσωνα c
37 εὑρῆσθαι τ. ἀ.) εὑρεθῆναι τ. ἀ. c.
38 αἰτιάσασθαι) αἰτιᾶσθαι c
39 ἥδιον) ἴδιον c. ἥδιστον n
41 Ἐνφιστιάδων) Ἐνηφαιστιάδων c
Ἐνιφιστιάδων) Ἐνηφαιστιάδων. c
Ἡφαιστιάδων n
43 Ἡγίας) Ἡγησίας c
44 σῶμα δὲ τοῦ) σῶμα δὲ δὴ c
46 Ἔραστος) Ἔρασκος c
Εὐαίμων) Εὐάνων a. Εὐαίων n
48 παραλ. πρόσωπον) παραλ. προσώπων a. n
49 γυμναστικοῦ) γυμνασιαστικοῦ a
51 δόγμα δὲ ἐκ.) δόγματα δὲ ἐκ. a
54 οὗτος ὁ τῆς ἐπ.) οὗτος μὲν ὁ τῆς ἐπ. a. n
55 καὶ εἰ ἐκ τῶν τ.) καὶ οἱ ἐκ τῶν τ. a
56 πρότ. μὲν μόνος) μόνος o. a
Θρασύλαος) Θράσυλος a
60 Νυκτεριος σύλλ.) Νυκτερινὸς Σύλλ. a
61 post πρὸς Δίωνα, μία· seq. πρὸς Περδίκκαν μία· a.

63 Λυκιμνία) Λικυμνία a
64 καὶ περὶ τοῦ καλοῦ) καὶ ἐπὶ τ. κ. a
τὴν οὖν ἰδ.) τὴν γ' οὖν ἰδ. a
66 ἐκλογὰς καλλ.) ἐκλογὰς καὶ καλλ. a. n
ἐκδοθέντα εἰ) ἐκδοθέντι ᾧ εἰ a
67 μετ. σώματα) μετ. σώματι a
λογιστικὸν) λογικὸν c
68 τοῦ ὅλου καὶ τ. τ. π.) τοῦ ὅλου· καὶ τ. τ. π. c
72 τὸ ἄριστον αἴτιον) ἄριστον o. c. a
74 μετάσχη) μετάσχοι a
75 διαμονὴ) διὰ νοῦ a
76 λεχθέντα δύο &c. hæc ita legit & distinguit c. λεχθέντα· δύο μὲν οὖν παραδείγματα τὸν θεὸν &c.
καὶ κιν. τα γινόμενα) καὶ κιν. τὰ κινούμενα c. n
τεταγμ. γενέσθαι) τετ. κινεῖσθαι c
77 φύσει διεστ.) φύσει συνεστ. a. n
82 πολιτικὴ γ. ε.) πωλητὴ γ. ε. c
90 ἄλλο δικ. τρίτον) ἓν δὲ δικ. ἄλλο a
91 καὶ ὑπὸ μηδ.) καὶ ἀπὸ μ. c. a. n
95 διαμ. κ. οὐκ ὀρθῶς) διαμ. κ. κακῶς c. a. n
εὖ πο. ἄλλους) εὖ πο. ἀλλήλους c. a. n
96 εὐεργετοῦσιν) εὐεργετῶσι c
97 ἡ δ' ἐν τῷ στρατοπ.) τῷ o. a.
99 μελῶν) μερῶν c.
100 τὸ δὲ ὑγεία) καὶ ὑγεία a. n
102 τ. δ. κ. τὰ δὲ ἀγαθὰ) τ. δ. κ. τὰ δὲ καλὰ a.
ἀκρασίαν) ἀκρισίαν a
105 ὑπαρκτὰ δ. ο. μ.) ὑπαρκτικὰ δ. ο. μ. c
τὸ σπ. εἶναι) τὸ o. a
οἱ Δυκεδ.) οἱ o. a. n
108 χυτὸν) τυχὸν a. n

LIB. IV.

1 τὸν δὲ δῆμον) τῶν μὲν δήμων a
ὃς ἦν) o. a
οὐ μὴν τό γε ἦθος) οὐ μὴν τὸ ἦθος c. a. n.
φασὶ δὲ) φασὶ γοῦν a
ἐστὶ τὸν Κασ.) ἐπὶ τὸν Κασ. c. a. n
2 Καινεὺς] Κοινεὺς. c
3 ὡς ἄρ' ἦν ὃς) o. c
Οὐχὶ Πλ.) Ὅς ἦν Πλ. c
ἀλλὰ ἂν) ἂν ἀλλὰ c. n. ἀλλὰ o. a
4 ἐξεῖναι) ἐξεῖσθαι c. a
Περὶ φιλίας ά.) o. c
προσκεφάλαιον) πρὸς Κέφαλον c. n
Γύλαον) Γύλον c. Γύλλον. a.
5 μ' γ' δ' ό' ε) μ' δ' δ' ό' ε'. c
Ἡροφίλειος) Ἡροφίλιος a
6 Χαλκηδ.) Χαρκηδ. c

ἀλλὰ εἰς Σ.) ἀλλὰ καὶ εἰς Σ. c. a.
καὶ εἰς Σ. n
ἀνιέναι) ἀπιέναι c. a
θορ. πάντας) πάντας o. a
πρωνικοὺς) πορνικοὺς c. a
9 αἰχμ. Ἀθηναίων) Ἀθηναίω αἰχμ. c
10 Βίωνος) Δίωνος c
12 ἑκουσίου) ἀκουσίου c
13 πραγμ. βιβ. ἑ) πρ. β. ιδ'. a. post Περὶ μαθημ. — βιβ. θ. seq. τῶν περὶ τὴν διάνοιαν ἄλλα βιβλία δ' c. a. nisi quod c. habeat βιβλία β'.
γεωμετρῶν) γεωμετρικῶν c
Περὶ διαστημ.) Περὶ o. a
14 μ' κ' β' σ') μ' κ' β' δ' σ' c. a. n
ἀδυνατοῦντα) ἀτονοῦντα c. a
Λυσιμαχίδου) Λυσιμάχου a
προσπταίσας) προσκόψας a
16 Ἀθηναῖος) o. c. a
συνθέων) συνθέμενος. c. a. n
εἶρ. τ. λ.) ἦρε τ. λ. c. a. n
ἔκτης καὶ) o. c
17 λυττῶντος) ἀττῶντος a
ἐπὶ τῆς π.) ἀπὸ τῆς π. c
20 τὸν κωμικὸν) τῶν κωμικῶν c
γαυσὸς) γαῦσις
μνθρώποις) ἀνθρώπων c. n
22 μηδένα) μηδὲν c
23 ταφρωρύχος) ταφωρύχος c
Ταρσεὺς) Περσεὺς
27 τραγ. δ' οὖν) τρ. γ' οὖν a. n
ἀπελέκυτον) ἀπελέκητον c
σκύφος) σκίφος c. a.
πρὸ Πολ.) πρὸς Πολ. c
28 Μοιρέαν) Μυρέαν a.
29 δμωΐδ') δμῶτ' c. a. n
30 θνατῶν) θνατῷ c
31 Καταινάδη) Καταινάση c
32 ἐκχωρίσαντος) ἐγχωρ. c
τί συνέγραψεν) τις ἐνέγραψεν c. τινὲς, συνέγρ. n
θαυμάζει) θαυμάζειν c. n.
33 ἐλ. ἐπ' αὐτοῦ) ἐλ. ὑπ' αὐτοῦ c. a.
καὶ διαλιπὼν &c. usque Διοδώρου o. c. a
35 πότνι') ποτνιᾶσι c. a
ἀγεννοῦς) ἀγεννῶς c
ἄλλου) λάλου c. a n.
36 ἄδοντας τ. κ. αὐτὸς τὰς) ἄδοντας τ. κ. αὐτοὺς τοὺς c
λαθεῖν) λαβεῖν c. a.
38 ἀπάτησιν) ἀπάντησιν c
βασιλέαν) βασιλέα c
40 Ἡλίδι ἑταίρα) Ἡλίαις ἑταίραις c. a. Ἡλικίαις n
ἐπεκ. αὐτὸν) ἐπ. αὐτῷ a
41 Λεωχάρους) Λεωχάρου c
Πυθ. ὁ τοῦ) Πυθ ὁ τους τοῦ a
42 παραιτούμενον) παραιτουμένας c. a
ἐπι-

ἐπικυλικείους) ἐπὶ Κιλικίᾳ c
ἐξ. πρὸς Α.) ἐξ. μὴ πρὸς Α. a. ἐξ. καὶ πρ. Α. n
ὄχλῳ ἀρέσκεις) ὀχλαρέσκεις c
43 εἰσηγάγετο) ἐπιγάγ. c. a. n
46 παρατελ. τι) παρατελ. τις a
47 πλείστας ἀφ) παῖς τὰς ἀφ. c. a
περιέχοντα) ἔχοντα c. a. n
50 μὴ τετρημμένοις) μεμητρημένοις c. a
51 παρητῆσθαι) παρητεῖσθαι c
Ἐρατοσθένην) Ἐρατοσθένη a
54 συνδέομαι) δέομαι c
λαβεῖν) λαλεῖν c. a
νοσοκομ.) κοσοδομ. c
55 ὃν ἔφυσεν) ὃν o. c
56 οἱ τοῖς θεοῖς) οἱ θεοῖς c. a. οἵπερ θεοῖς n
ἤλιπον) ἤλιτον c. a
σκύτεσιν) σύν τισιν c
57 χαῖρ᾽, εἶπε) χαῖρ᾽, εἰπεῖν c
58 post βιβλία δύο add. a. ταδὶ
δεύτ. τέχνας) δεύτ. Συρακούσιος. τ. c. a. n
59 ἐπειδὰν γάρ τι) ἐπ. γάρ τοι c. a
δακτύλιον αὐτὸν τρόπον διὰ) αὐτὸν τρόπον) o. a
60 Φωκεῦσι) Φωκαιεῦσι a
61 ἀφηγ. ἐξ) ἀφηγ. καὶ ἐξ c
62 ἐπιμελέστατα) ἐπιμελῶς c. a. n
63 Μέτρον ἔχεις) Μ. ἔχειν c
64 συνεχὲς) συνεχὴς c
αἰνιττομένης) αἰνιττομένου c. n
65 πέντε π. τ. ο.) πέντε o. a
λογαδικῷ) λογαδαοιδικῷ c. λογαοιδικῷ a
66 ὑποχυθῆναι) ἀποχυθῆναι c
67 Ἀνδρούβας) Ἀσδρούβας c. a. n
ἀναλίστου) ἀναλύστου c. a
ἡμεῖς δὲ τοὺς & seq. in MS. a. incipiunt librum v.

LIB. V.

1 Φίστιδος) Φαιστυάδος c. Φαιστιάδος a. n
καὶ συνεβ.) καὶ o. a
3 Ἀταρνέως) Ἀταρνέων c
5 πρὸς τοῖς δέκα) πρὸ τ. δ. a
6 δολίου) δολίως c
Εὔμολος) Εὔμηλος a. n. Ἕρμιππος c
πρὸς τοῖς ἑξ.) πρὸ τοῖς ἑξ. a
ἑπτακαιδεκαέτης) ἔτης o. c.
7 Μελακαυγητοῖο θ᾽) Μέλα καυγῆ τοῖσθ᾽ c
8 ἕνεκα φιλ.) ἕνεκεν φιλ. c.
ἔντροφος) ἔντροφον c.
Τοὶ γὰρ α.) Ποῖ γὰρ α. c
σέβας αὔξουσαι,) σέβας· αὔξουσι c
ἀκοντί) ἀκοντητί
συκοφάσεις) συκοφάντεις c
9 παραβαλεῖν) παραβαλῆν a
ἑπτακαιδεκέτη) ἑπτακαιδεκάτη a
Θεοφ. πρὸς Ἑρμ.) Θεοφ. εἰς Ἑρμ. c. a
10 δεκάτης καὶ ἑκατ.) καὶ o. c
11 περιετύχομεν) ἐνετύχομεν c. a. n
12 Ἀριστομένη) Ἀριστομένει c
ἐνδεδόσθαι) ἐκδεδόσθαι c. a. n
14 Ἀμβρακάδα) Ἀμβρακίδα a. n. Ἀβρακίδα c
15 Σίμῳ) Σιμωνι c. a
Τάχωνα) Τύχωνα a. c
Γρυλλίωνος) Γρυλλίωνα a. c
16 ἐν Σταγείρῃ) o. c. a
18 γλυκεῖς δὲ τοὺς καρποὺς) γλυκὺν δὲ τὸν καρπὸν. c. a
21 Ἠθικῶν τῶν ἑβδόμῳ) ἠθικῶν, τῶν ἑβδόμων c. ἠθικῷ τῷ ἑβδόμῳ a. ἑβδόμῳ τῶν ἠθικῶν n
βιβλία ἄπερ ἀκ.) βιβλία ἃ ἀκόλ. a. n.
23 ἐπιχειρηματικὰ) ἐπιχειριτικοῦ c. a ἐπιχειρηματικοῦ n.
περὶ ἀρετῆς, α΄, β΄, γ΄.) γ΄. o. c. a
κατὰ πρόσθεσιν) κατὰ πρόθεσιν c. a
ἠθικῶν, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄.) ε΄ o. c. a
Περὶ κινήσεως α΄, β΄.) β΄ o. c. a
Ὅροι πρὸ τῶν) Ὅροι πρῶτον c
Συλλογιστικὸν) Συλλογικὸν c
24 ἐπιχειρηματικαὶ) ἐπιχειρητικαὶ c
ἐρωτικαὶ τέτταρες o. a
Θεοδ. συναγωγῆς) Θ. εἰσαγωγῆς c. a. n
Ἐνθ. αἱρέσεις) Ἐνθ. διαιρέσεις c. a
25 Συναγ. α΄, β΄.) Συναγ. α΄, β΄, γ΄. c
Ἀρχύτου φιλ.) Ἀρχυτείου φιλ. c. a
Ξενοφάνους) Ξενοκράτους c. a. n
Ἀνατομῶν α΄, -- ζ΄, η΄.) η΄ o. c. a
26 Ὀλυμπ.) δικαιώματα. Ὀλ. c. a
27 Θεμισταγόραν) Ἀρισταγόραν c
πρέσβας) πρέσβυθες c. πρέσβις a. πρέσβευ n
ἑκοταβόλε) ἑκοτηβόλε c. ἑκατηβόλε n
28 φιλοσοφίαν λόγ.) φιλοσοφίας λόγ. c
ὡς μέρος) ὁλομερῶς c. a. n
29 τῶν περὶ πόλιν) τὰ περὶ π. a
31 προέκρινεν) ἐνέκρινεν c. a
32 κυκλοφορικὴν) κυκλοφοριτικὴν a
33 ἐπιτ. ἔχοντι ἐπιδ.) ἐπ. ἔχων ἐπ. c. a. n
36 Μεν. τ. κωμικοῦ) Μ. τ. ποιητοῦ c
37 Ἀγνωνίδης) Ἀγωνίδας c
Τύρταμον) Τύταρμον c
38 Θεόφ. διὰ τὸ τῆς φρ.) Θ. δ. τὸ τῆς φροντίσεως καὶ φρ. c
41 οὐδὲν οὖν) οὖν o. c. a
42 βιβ. κ. αὐτὰ ο. μ. π. ἀκ. αὐτὸς) β. κ. αὐτὸς ο. μ. π. ἀκ. αὐτὰ c. a. n
Ἀγωνιστικὸν) Ἀγωνιστικῶν c. a.
Περὶ τῶν αἰθουμ.) Π. τ. λιθουμ. c. a. n
44 post Ἀριστοτ. seq. περὶ ἡδονῆς ἄλλο, α΄. c. a. n.
Θέσεις κδ΄) Θέσεις κα΄. c
Μητρ. συναγωγῆς) Μ. συναγωγῶν c. n
Περὶ ὀδμῶν, add. α΄. c. a
45 Πολιτικὸν π. τ. χ.) Πολιτικῶν c
46 Φυσ. ἱστοριῶν) φ. ἱστορικῶν a
ἐκκρίσεων) ἐκκρίσεως c. a
47 περὶ ἐνθυμ. α΄) α΄ o. c. a
περὶ θορύβου α΄) α΄ o. a
48 Περὶ ποιητ. ἄλλο) ἄλλο o. c
τεχν. ῥητ. ε. ξα΄) τεχ. φράσεων ῥητ. ε. ιζ΄. c
χαρίτος) χαρακτῆρες c
49 Ἀριστοτέλους· Περὶ ζώων α΄.) Ἀριστοτέλους περὶ ζώων φρονήσεως καὶ ἤθους α΄. c. Ἀριστ. περὶ ζώων, α΄. n
θείας εὐδαιμ. α΄) α΄ o. a
Τὰ ὑπομνήματα) Τὰ o. c
50 Πολιτικοῦ α΄, β΄.) Πολιτικῶν α΄, β΄. c. n.
Β΄ ω΄ η΄) Β΄ ω΄ ν΄ c
Τάδε τὰ βιβ.) τοῦδε τ. β. c
51 Ἔσται μὲν εὖ) Ε. μὲν οὖν εὖ c
διατιθεμεν) διατίθεμαι c. n
πρῶτον μὲν) o. a
52 πλάσεως) πράξεως c
δοκῇ τοῖς) δοκῇ καὶ τοῖς c
54 Θρέπτῃ) Θρέπτῃ a
Μελάντῃ) Μέλαντα c. a
55 Κίμωνα) καὶ Κίμ. c. a
Εὔβιον) Εὔβοον c. a
Μελάντῃ δ. κ. Παγκρέοντι ε. μ. μ. ἐωρῶμεν) Μέλαντα δ. κ. Παγκρέοντα ε. μ. μ. ὁρῶμεν c
56 λαβεῖν π. l.) λαλεῖν a. λαχεῖν c
57 ἀντίγραφα) ἀντιγραφαὶ c
Ἀείμνηστος Κλεοβούλου,) Ἀείμνηστος Κλεόβουλος, c
Θησίππου) Θησιδίππου c
58 βιβλία) o. c. a
περὶ ἀρχῶν) π. ἀρχῆς c. n
59 εὐδαιμ.) εὐδαιμ. δύο. a
κενοῦ) καινοῦ c
μηχανημάτων) μηχανικῶν c. a
λιμοῦ) λοιμοῦ c
60 Περὶ τοῦ πρωτ. γένους &c. usque μέλλοντες o. c
62 Ὀλυμπικὸς) Ὀλυμπιακὸς c
63 Ὀλυμπικοῦ) Ὀλυμπίχου c. a
64 Ὀλυμπικοῦ) Ὀλύμπιχον c. Ὀλυμπίχου a
διατρίψας) διατρέψας a

67 Γλεία) Γλια c. Γλια a. n
68 ἔτη τετταράκοντα) ἔτη τέτταρα πρὸς τοῖς μ', a. n
71 τῆς καταστάσεως) τὰ στάσεως c. τῆς στάσεως a
72 ῥοίσκων) ῥοιάκων c. a
ἀμφίταπον) ἀμφίταπιν c. a
Κρῖτ. δὲ Καρχηδ.) Καλχηδ. c. a. Χαλκηδ. n
ἀφίημι αὐτῷ) αὐτὸν a
76 ἐπεσκοτίσθη) διεσκοτ. c
78 Διοσπόλεως) Διοπόλεως c. a
81 Γώνων) Γῶνι c
87 Περὶ ἀρετῆς α'. καὶ ἄλλο.) καὶ ἄλλο o. c. n
Περὶ εὐδαιμ. α'.) Περὶ εὐδαιμ. καὶ περὶ εὐδαιμονίας ἄλλο.
Περὶ τῆς ἀρχῆς) Περί τε ἀρχῆς c
88 Πρὸς τὸν Δημοκρ.) Πρῶτον Δημ. c. a
89 ἔστι δ' αὐτῷ) αὐτὸ a
91 καταλισθέντες) κατακυλισθέντες a. n

LIB. VI.

2 πλείστους) πλείους a
5 ταῖς χάρτ. γράφειν) τοῖς χάρτ. καταγράφειν a
7 τὸ ἀπομανθάνειν) τὸ κακὰ ἀπομαθεῖν a. n
13 πρῶτον) πρῶτος a
15 Δέσιας ἢ Ἰσοκρ.) Λύσιας καὶ Ἰσοκρ. a
17 φύσεως β') φύσεως α', β'. c. a
Πενελόπης, add. περὶ κυνὸς a
18 Τίς ἂν ἀπ. τῶν.) Τ. α. ἀπ. μετῶν a. n
20 τὸ τέρμα) τὸ κέρμα a. n
23 προστατήσας) προστάτης a. n
28 ἀποκρίνεις) ἀποκρινεῖ a. ἀποκρινῇ n
32 Γὼ αἰθ. συνελθ.) Γὼ αἰθ. καὶ συν. a
ὡς φ' Εκάτων) ὡς o. a
33 πύθια νικῶ) πυθιανικῶ a
37 ἀσχημονήσας) ἀσχημονήσεις a
43 Κατάσκοπος, ἔφη, τῆς) ἀπεκρίνατο κατάσκοπος τῆς a
46 τὸ κεκοσμημ.) τὸν κεκοσμ. a
47 τὸν κεκτημένον) τὸν κύριον a
49 τί τοῦτο ποιεῖ) τ. τ. ποιεῖ a
52 ἰδὼν Κύλλιον) Κύλλιον o. a. ἰδὼν μειρακύλλιον n
κατατεθνηκότων) κατατεθνειώτων a
57 καὶ αὐτὸς κουφ.) κ. γὰρ α. κ. a. n
63 ἐράνιζ) ἐνάριζ' a. n
64 προστ. φιλοσοφίαν) πρ. σοφίαν a. n
65 ἁρμοττόμενον) ἁρμοζόμενον a. n
67 ὀβ. αἰτεῖ) ὀβ. ζητεῖ a
71 οὐδέν γε τοπαρ.) οὐδέν γε μὴν ἔλεγε τοπ. a. n
72 σοφοῖς οἱ θεοὶ) θεοῖς οἱ σοφοὶ a
μηδὲ ὄν.) μηδὲν ὄν. a
77 ἦν γὰρ ἀλ.) εἰς γὰρ ἀλ. a
78 Γηράσκει) Γηράσει a
83 Φιλόσοφος) ὦ φίλων, σοφὸς a. n
93 καὶ θυγατέρ &c. hæc ita scribit a
καὶ θυγατέρ' ἐξέδωκε κείνοις, ὡς αὐτὸς ἔφη, ἐπὶ πείρᾳ δοὺς τριάκονθ' ἡμέρας μαθηταῖς αὐτοῦ.
96 Μαρωνῖται) Μαρωνεῖται a
98 Τίς τὰς π.) Τινὶ τὰς π. a
μία στέγη) μία μοι στέγη a
99 ἀτηρότερον) αὐστηρότερον a
100 ἐπεκλήζετο) ἐπεκλύζετο a
103 τοὺς σώφρονας) ἢ σώφ. a
104 δύο ταύταις o. a. δυσὶ ταύταις n

LIB. VII.

1 εὐπαγὴς) ἀπαγὴς a. n
3 καταρρήγνυσι) κατάγνυσι a
5 ἔνιοι δὲ διαθ.) δὲ o. a
10 Ξυπετέων) Ξυπεταίων a. Ξυμπετέων n
11 κατὰ νόμον) κατὰ τὸν νόμον a. n
12 Ἀνακλιεὺς) Ἀνακαιεὺς a. n
προσθεῖναι) προστεθεῖναι a
13 σπεύσας πρ. τ. π.) σπάσας a. ἀποσπάσας n
22 κεκονιμένα) κεκομμένα a
26 ἀπύρφ) ἀπύρῳ a
27 Οὐχ ὡς τὶς &c. hunc versum sic scribit a
οὐ κέ ρο τις δήμου ἐναρίθμενος ἀλλ' ὄγ' ἀτειρής
30 Κτήσας) Ἐκτήσας a. n
38 γεγραμμένα) προσγεγραμμένα a. n
41 ὁμικὸν εἶδος) εἶδος o. a
περιδιαιροῦσι) περιαιροῦσι a. παραδιαιροῦσι n
42 τὸν ἐν δ. λόγον) τῶν ἐν δ. λόγων a. n.
43 καὶ τὸν ἐκ τ. ὑφ.) κ. τῶν ἐ. τ. υ. a. n
48 τὶ ὀξὺν) τὸ ὀξὺ a
51 αἱ ὡς αἱ) αἱ ὡς ἂν a
μὲν λογικαὶ) μὲν εἰσὶ λογ. a. n
52 τὰ δὲ κατὰ μετάθεσιν) o. a
53 μειωτικῶς) μειωτικὸς a
57 Βλίτρι) Βλίτυρι a
Περὶ λέξεων) περὶ λέξεως a
58 ὁ, τὸ, οἱ, αἱ, τὰ) τοῦ, τὸ, οἱ, αἱ, ὁ a
59 παριστᾶσα) παριστάσα a
60 εὔρυθμος) ἔρρυθμος a
τὸ εὔρυθμον) τὸν ἔρρυθμον a
ὡς χρύσιπ. ἐν τῷ περὶ ὅρων o. a
62 ἔθος) ἦθος a
64 αὐτοπεπονθότα) ἀντιπεπ. a. n
66 post προστακτικὸν add. καὶ ὁρκικὸν, καὶ ἀρατικὸν, καὶ ὑποθετικὸν, a. n
τῷ δὲ τόπῳ) τῷ δὲ τῷ τόπῳ a
68 μὴ διαφορ.) μὴ o. a
69 καὶ ἀποφατικὸν μὲν o. a
70 Δίων) οὗτος a
72 μεταξὺ) τοῦ μέσου a
80 ἐπιφέρει o. a
81 τ. λ. ἔχων συμπ.) τ. λ. ἐχόντων συμπ. a
82 καὶ ἐξ ἀορ.) καὶ o. a
83 διαλ. μόνον) διαλ. ἀλλ' a. n
καὶ ἀδὲ καὶ) καὶ ἀδὲ μὲν a
88 οὐδὲν ἐνεργ.) οὐδὲ ἐνεργ. a
ὅσπερ ἐστὶν) ὅπερ ἐστιν a
89 ἢ ἀκολ.) ἢ ἀκολ. δεῖ a. n
90 τῇ γε σώφρον.) τῇ γε ἄφρον. a
οἰκονομία) οἰκοδομία a. n
91 Διογ. καὶ Ἀντισθ.) καὶ o. a
93 ἐκ παραχρ.) ἐκ τοῦ παραχρ. a. n
94 ὡς τὴν πρᾶξιν) εἰς τὴν πρ. a
95 εἶναι κατὰ ψυχ.) εἶναι περὶ ψυχ. a. n
τὸ αὐτὸν ἑαυτὸν) τ. α. ἑαυτῷ a. n
100 καλὸν μοναχ.) κακὸν μοναχ. a. n
101 ἰσοδύναμον) ἰσοδυναμεῖν a. n
102 εὐδοξία) δοξία c. δόξα n
τούτοις παραπλ.) τούτοις o. a
103 γὰρ αἰσχρὸς) γὰρ καὶ αἰσχ. a. n
104 τὰ μήτε ἀφορ.) τὰ μήτε ὁρμῆς, μήτε ἀφορ. a. n
105 συμβαλλομένην) συλλαμβανομ. a
εἰσφέρεται) προσφέρεται a. n
106 ἀποπροήχθη) ἀπροήχθη a
108 ἀδελφῶν ἀφροντ.) συγγενῶν ἀφρ. a. n
109 τὰ μὲν καθήκ.) τ. μὲν εἶναι καθ. a. n
τὸ ἀποκρίνεσθαι) καὶ ἀποκρ. a
111 παρεῖναι α καὶ) παρ. ὧν a
113 θόρ. δὲ φόβος) φόβος o. a
ἀγωνία δὲ o. a
ἐπιθυμία δὲ) ἡ δὲ ἐπιθ. a
καὶ προστάσεως) καὶ παραστάσ. a. n
115 φθονερία, ἀνελεημοσύνη) φθόνοι ἔριδες a
116 εἶναι τῇ ἡδ.) εἶναι λυπῇ τῇ ἡδ. a
117 ἴσως γὰρ ἔχ.) ἴσον γὰρ ἔχ. a
Φαρμακοποιίαν) φαρμακοποσίαν a
121 κυνισμὸν εὔτονον) κυν. ἀσύντονον a. κυν. σύντομον n
123 πρὸς κολάσεις προσπ.) κολάσεις o. a
ἀμπώτιδας) ἀμπώδας a
124 αὐτὴν κοινὸν.) αὐταῖς κοινόν. a
μανίαν πάντα πρατ.) πάντα o. a
126 αἱρετικῶς) αἱρετῶς a
128 καὶ χορηγίας o. a
131 πάντας τε παῖδας) παι. τε γὰρ a
137 ἰδίως ποιὸν) ἰδίως o. a
145 τρέπεσθαι) τρέφεσθαι a. n
146 γίνεται δὲ τὸ πλάτος) κεῖται δ. τ. π. a. κινεῖται δ. τ. π. n.

147 τέλειον o. a
καχοῦ παντὸς) κακοῦ τινὸς a
149 νέμων εἰρομ.) νέμων εἰρομ. a. ὄντων εἰρομ. n
εἰ καὶ προν.) ἢ καὶ προν. a. n
αὐτὴν την τεχν.) τὴν o. a
ἐν τοῖς ἑ περὶ μαντ.) ἐν τῷ ἑ π. μ. a. n
150 post ἡ δὲ τῶν ἐπὶ μέρους, usque σῶμα, est lacuna in mſ. a.
καὶ ἀπαθητὴ) καὶ παθητὴ a
οὐκ ἄπειρον) ἢν ἄπειρον a
152 post ἀφ' ἡμῶν γίνεσθαι. plena distinctio & lacuna usque ad παρὰ &c. a
αἴτιον γενέσθαι) αἴτιον γίνεσθαι a. n
153 ἀφ' ἡλίου μὴ τυγ.) ἀφ' ἡλίου καὶ μ. τ. a
διαθρυφέν) διαθρυφθέν a. n
154 περισχισθὲν) περιχυθέν a. n
post πυρὶ μετὰ πνεύμ. est lacuna in mſ. a
περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον) περὶ πόλον a. περὶ τὸν αὐτὸν πόλον. n
159 αὐτοῖς τῆς δυναμ.) αὐτῆς τῆς δ. a
160 post τάδε extat titulus ΑΡΙΣΤΩΝ. a
ἀδιαφόρως) διαφόρως a'
πρὸς τὰ μεταξὺ) πρός τι μετ. a. n
161 καὶ ὄχλῳ πεποιημένος o. a
162 σοφὸν ἀδοξαστ·) σοφὸν δοξαστ. a
163 εἶπεν· ἀρνησ.) εἶπεν o. a
164 Γουλιήτης) Γλιήτης a. n
165 Ἥριλλος) Ἡρίαλος a
Καρχηδόνιος) Χαλκηδ. a
ἔξω καὶ) ἔξιν ἐκ a. n
προσδεξίαν ὑποπτώσιν ὑπὸ λόγου) πρὸς δόξαν ὑπόπτωτον ὑπὸ λόγων a
167 εἰσῄει) ὑπεισῄει a. n
169 ἐφ' ᾧ κρότῳ) ἐφ' ᾧ κροκωτῷ
171 πολιὰς μὲν ἔχον) π. μ. ἔχοντι a. n
175 περὶ ὑμεναίων) περὶ ὑμεναίου a
176 post τελευτῆσαι add. ταῦτα Ζήνωνος a. ταυτὰ Ζήνωνι n
179 ἀποδ. αὐτὸν) ἀποδ. αὐτὸς a
184 οἷον ἐπεχ.) οἷον o. a
186 Ἐρασίστρ. πολλὰ) Ἐρ. τὰ μάλιστα. a. n
ὁ δὲ γε ἱεροφ.) δέ γε o. a. n
187 οὐκ ἔστιν γὰρ Ἀθ.) οὐκ ἔ. ἐν Ἀθ. a. n
189 εἶεν οἱ ἀπὸ βασ.) οἱ o. a
190 ἀποφαντικῶν) ἀποφατικῶν a
διεζ. πρὸς Γοργιππ. α'.) διεζ. πρ. Γ. δ'. a
191 Αἵρεσις πρ. Γοργ.) Διαίρεσις π. Γ. α'. a. n
πάλιν πρ. Γοργ.) π. π. Γ. α'. a. n
σύντ. τρίτη) σ. πρώτη a
192 ἐνικῶν) ἐθνικῶν a
195 εἰσαγωγὴν τρ.) εἰσαγωγικὴν τρ. a
196 Λαοδάμαντα) Ἀλοδάμ. a
Ἀρ. α'. Λόγοι ψευδ.) α' o. a
197 διὰ τομῆς) διὰ τῆς τομ. a
Ἀπολλῶν α') α' o. a
198 ἐγκεκαλυμμένου) ἐκκεκαυμένου a
λογικοῦ τιά.) ἠθικοῦ τ' ἰα'. a
201 κατὰ τὰς ἐκ τ.) καὶ τ. ἐ. τ. a
πρ. Πυθ. α', β'.) π. Π. γ'. a
202 ἀντιδιαλεγομένων) ἀντιλεγομ. a

LIB. VIII.

1 ἐπεὶ δὲ) Ἐπειδὴ c
Ἀριστόξενος) add. Τυρρηνὸς c. a. n
2 κατασκευασάμενος) ασάμενον c
Κρεοφίλου) Κρεοφύλου a
3 ἐν Κρήτῃ) εἶτα ἐν Κρ. c. a. n
7 Ἄστωνος) Αἴστωνος a
8 Τριαγμοῖς o. a
τοὺς κατασκοπιάδας) τὰς κοπιάδας a
ἀναίδευ) ἀνκαίδευ a
10 μόνων τῶν λόγων) μόνον τ. λόγον. a. c. λόγων n
11 λόγος δέ ποτε αὐτοῦ) λέγεται δὲ αὐτοῦ ποτὲ c. a. n
12 Εὐρυμένην) εὑρημένην c
σωμασκούντων) σωμασκεῖν c. a
13 συστῆσαι) σιτῆσαι a. σιτίσαι n
Κερατίνου) Κρατίνου c
15 διαβ. τρία βιβλία) διαβ. τὰ διανοήματα τρία βίβλ. a
17 σκαλεύειν) σαλεύειν c
ὁμιχεῖν, Ἐκτὸς) ὁμιλεῖν, Ἐκ τοῦ c
20 ἀπείχετο) ἀπείχετο c
κληδόνων) κλυδόνων c
21 κίονι χαλκῷ) κ. χαλκοῦν c
22 μηδὲ ὀμνύναι) μὴ ὀμνύεσθαι c
23 φθείρειν) φθίνειν c. a
24 Τιμᾶν) ἀσχεῖν c
μάλιστα) μᾶλλον c. a. n
25 ὡς ἂν ὕλην) ὡς ἂν ἥλιον c
στερεὰ σώματα) αἰσθητὰ σ. c
26 post χειμῶνα. add. c. ξηροῦ δὲ ἔαρος. καὶ ὑγροῦ· φθινοπώρου
28 συνίστασθαι) ὑφίστασθαι c
29 τοὺς τῆς ἁρμ.) τοὺς περὶ τ. α. c
31 ἐκριφθεῖσαν) ἐξελθοῦσαν c. a
32 ψυχ. ἔμπλεον) ψ. ἔμπλεων c. a. n
σημ. νόσου) σ. νόσους c
33 εἶναι τὸν δίκαιον) ε. τὸν δίκ. c. n
διὰ τοῦ αὐτὸν) διὰ τὸ αὐτὸν c
καὶ ὠϊῶν) καὶ ᾠῶν a. n
διατελοῦντες) ἐπιτελοῦντες c. a. n
34 παραγγέλλειν ἀπέχ.) παρ. αὐτὸν απ. c. a. n
inter κληροῦνται & γοῦν lacuna. a
35 τἀγαθοῦ) ἀγαθῆς c
πάλαι) παλαιοὶ c
καθάπερ ἔτι καὶ) ἔτι o. a
αὔξειν) αὔξειν c.
37 Πυθαγορίζούσῃ) Πυθαγορικαῖς a
Λακμαίωνι) δ' Ἀλκμαίωνι a. n
38 Δι' εὐσέβ.) δ' εὐσέβ. a. hunc versum ita legit c. interpungendo post συσσιτεῖν. ἔφη δ' εὐσέβειαν εὐχαρῆ θεὸν λέγε.
39 Μύλωνος) Μύιλ. a. Μίλ. c.
ἐπίθεσιν) ὑπόθεσιν c
τινι χωρίῳ γενόμενος) τι χωρίον γενόμενον c
ἵνα αὐτόθι) ἵνα o. a
οὕτω δὲ τοὺς) ο. δὲ καὶ τ. a
πρὸς τοὺς τετταράκ.) τοὺς o. a
41 ἐντείλαιτο) ἐνετέλλετο c
καθιέναι αὐτῷ) καθ. αὐτὴν c
τὰς καὶ Πυθαγ.) ἃς κ. Π. c. a
42 μαθήτριαν δὲ) δὲ o. a
Δαμοῖ ἑαυτοῦ) Δ. τᾷ ἑαυτ. c. a
τιμιωτ. εἶναι) τιμ. εἶμεν a
43 ποσταίκ) ποστεία c. a
45 Οὗτος ἐγὼν ἦν) O. ἐ. ἦμεν a
46 οὔ φασιν εἶναι) ο. φ. οὗτος εἶν. c. a
47 περὶ Σκύλλης) περὶ κήλης a. n
49 ὁ δὲ Φιλόσ. καὶ) ὁ δὲ φ. οὗτος κ. c
ἐκλείψετε) οὐκ ἐλλείψετε c
αὐτῇσι) αὐτεῖσι c
50 αἰθερολογεῖν) αἰθερολογίη c. a
51 περὶ νόσου) περὶ νήσου a
λαμπρῶς) λαμπρᾶς a. n
52 Γλαῦκος) Γάλυκος a
54 ἐν κείνοισιν) ἐν κείνησιν a
55 ὅτι μετέσχεν) ὅτι τε μετ. a
58 καὶ πολιτικά.) καὶ πολιτικοὺς a
62 Ὦ φίλοι οἱ) Ὦ φ. ἢ
Ναίετε ἄκρα πόλεως) Ναίετ' ἂν ἀκραπολεὺς a. Ναίετ' ἄκρην πόλεως n
τετιμημένος) τετιμένος a. n
68 ἀκοῦσαι) ἐπακοῦσαι a
70 ἐζηλ. τραγικῶν) ἐζ. τραγικὸν a. n
71 Συρακ. τε γὰρ εἶναι) γὰρ o. a
73 ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ) ἀπομνημονεύμασιν a
74 Δημήτριος) Δημόκριτος a
78 Ἠλοθαλοῦς) Ἠλοῦς a
Εἴ τι) ὅτι a
Φημὶ) Φαμὶ a Φησὶ n
παραστ. τοῖς) πα. ἐν τοῖς a
τοῦ ζῆν o. a
79 ἐγεγράφει) ἔγραψε a
80 ἐκ τᾶς) ἔκτος a
αὐτός τε) αὐτὸς τῦ a
ἀπάγγελον) ἄγει a
ἀντεπιστέλλει) ἀνεπιστέλλει a
81 γὰρ οἱ ἄνδρες) γὰρ δὴ οἱ ἄ. a
Μυραῖοι) Μοιραῖοι a
ἐπέστειλας) ἐπέσταλκας a
83 πλεῖστά γε) πλεῖστα δὲ a
συνεχὲς) συνεχῶς a. n
86 καὶ καταχθ.) καὶ o. a

87 Νίκταβιν) Νεκτάναβιν a. n
88 τό γε αὐτοῦ ψ.) τόγε περὶ α. ψ. a. n
90 Κνίδιον) Κλοίδιον a
συνεχὲς) συνεχῶς a
ἰχόνουφυ) ἰχόνυφι a
91 post φήμης. desinit liber VIII. & sequitur titulus Λαερτίου Διογένους τῶν εἰς Γ. τὸ ἔννατον. Ἐπειδὴ &c.

LIB. IX.

1 ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ add. ὁ Σκοτεινὸς a
ὅτε ἢ ἐγκυβ.) ὅτ᾽ ἐγκ. a. ἤτε οἱ ἐγ. n
διὰ πάντων) διὰ πάντα a
ῥαπίζεσθαι) ῥάπτεσθαι a
2 ἢ πυρκαϊήν) ὑπὲρ καϊήν a
post ὑπὲρ τοῦ νόμου, add. ὑπὲρ τοῦ γενομένου a
3 μέντοι καὶ διὰ) καὶ o. a
4 ἐκ βλεφάρων) ἐν βλεφάροις a
καὶ διὰ τὴν μεταβ.) καὶ o. c
5 εἶναι) εἰδέναι c. a. n
παρ᾽ ἑαυτοῦ) παρ Ἑαυτοῦ a
δέ φησιν) δ᾽ ἔφησεν. a
6 κυκηστὴς) κοκκύστοις a. κοκκυστὴς n
διαδοχαῖς) διατριβαῖς a
7 πάντων παθῶν) πάντων o. c
πειρατέον, ὂν) πειράταιον
ἐκβάλλει) ἐκβόλως τε
8 πυκνώσει τὰ γιν.) τὰ o. a
ἐκτίθεται) ἐκτιθέναι c
10 μὴ καθαροῦ φέρ.) μὴ διὰ τοῦ κ. φ. c. a. n
καὶ ὥρας, καὶ ἐνιαυτοὺς, αἰτείους) ὥρας ἐτίους καὶ ἐνιαυτοὺς c. n. ἐνιαυτοὺς καὶ ἐτίους a
13 Ὑστάσπεω) Ὑστάπεος a
δοκούσης) δοκούσις a
Ὑστάσπους) Ὑστάσπου c
14 Ὑστάσπεω) Ὑστάσπεος a
ἐπιχρόνιοι) ἐπιχθόνιοι c. a
δοξοκοπίη) δοξοποιίη c
ἀνοίης) ἀνίης c
πάσης πονηρίης) πάσις πονηρίς a
οἰκειουμένου) οἰκειούμενον c. a
ἀφικοίμην) ἀφικούμην a
15 Τοιοῦτος μὲν ἀνήρ) Τ. μ. ὁ ἀνὴρ c. n
17 Ἁλικαρνασσεῦ) -νασσοῦ a
τέφρα πάλαι) τετραπάλαι a. n
Αἱ δὲ τ.) Δὴ δὲ τ.
Λέσβιος, γεγρ.) Λ. ἱστορεῖαν γ. a. n
18 ἐπικ. αὐτῶν) ἐπικ. αὐτὸν c
19 post ἥττω νοῦ εἶναι add. καὶ τοῖς τυράννοις ἐντυγχάνειν, ἢ ὡς ἥκιστα, ἢ ὡς ἥδιστα c. a. n
20 πλανώμενος) πλανώμενον a
21 ἐν τῇ ἐπιτομῇ) o. c
Διοχαίτῃ) Διοχέτῃ a
22 δόξας, τῶν) δοξαστὴς a
πολύδηνιν) πολύδηριν c
23 ἀνενίκατο ὤσεις) ἀνενήκατο νώσεις a. ἀνενείκ. ὤσ. n
24 Ἰθαγενοῦς) Ἰθαιγενοῦς c
ὅθεν ναύαρχ.) ὅθεν καὶ ναυ. c
εἶναι, δοκεῖν) εἶναι δοκεῖν, δοκεῖν δὲ c
25 Πύριθος) Πύρρητος a
26 πάντας ἐμήνυσεν αὐτοῦ) ἐμήνυσεν o. a. π. ἔφη α. n
post φίλους add. αὐτῷ τοῦτο συνειδέναι a. αὐτὰ ταῦτα συν. n.
πρὸς τὸ οὖς o. a
27 ἀποτρ. γλῶτταν) ἀπ. τὴν γλ. a. n.
29 ἐνάτην καὶ o. a
30 κατ᾽ ἐνίους δὲ) καὶ ἄλλως c
περὶ τὴν σελ.) παρὰ τ. σ. c. a
διαττόμενα) διαταττόμενα c
32 δίνῃ φερόμ.) δίνῃ τε φερ. a. n
ξηρανθέντα δὲ) δὲ o. a
33 διὰ τὸ τάχος usque ἀστέρων o. a
μεσημβρίαν) μεσημβρίην a
ἄρκτον) ἄρκτῳ a
35 κατ᾽ ἀποδημίαν) καὶ ἀποδημῆσαι c
36 περικήπου δωματίου) περικῆπον δωμαντίου c
37 ὦ (φησὶν) &c. hæc ita legit a. ὦ (φησὶν ὁ φιλόσοφος) ὡς π. ἔοικε;
πένταθλος) πεντάεθλος c
39 ὑπὸ τἀδελφοῦ) ἀπὸ τἀδ. c
ἀναλώσαντα) ἀλώσαντα c
40 ὃν μόνον) καὶ μόνον a
συμπλέξαι) συμφλέξαι a. n
ἀντειπεῖν τι) ἀντιπίπτειν
42 κελεῦσαι o. a
43 διεκρ. αὐτὴν) δ. αὐτὸν c. a αὐτὸν n
44 καὶ τὰς ἀτόμους) καὶ τοὺς ἀ. c
λείων καὶ π.) δινῶν κ. π. c. a. n
ἐμπτώσεις) ἐκπτώσεις c. n
45 ἐξεδέξαντο) ἐξηγήσαντο a
46 περὶ τῶν πλανήτων) π. τ. πλανητῶν c
47 λοιμῶν κακῶν) λογικῶν κ. c. a
περὶ τῆς λίθου) καὶ π. τ. λ. c
διαφορᾶς) διαφορῆς a
48 Κλεψύδρα) Κλεψύδρας c. n. δρᾶι a
πραγμάτων) γραμμάτων a. n
ἰατρική) ἰητρικὴ a
καὶ ἐπικαιριῶν o. a
49 ἐν Μερόῃ) ἐν Βέρθῃ c
ὠκεανοῦ περίπλους) ἱερῶν γραμμάτων c. n
50 ὁ Κεῖος o. a
51 βραχὺς ὢν) ὢν o. c
52 ἐποιήσατο) ἐθεήσατο c. a
54 τῶν λόγων) τὸν λόγον c
55 φησὶ Φιλόχ.) φησὶ δὲ Φ. c. a. n.
ἔνιοι κατὰ) ἔνιοι δὲ κατὰ c
56 Ἀθηνῶν) Ἀθηνέων a
Εἵλετο) Εἵλετο a
58 Διομένους) Διογένους c
Νίσσου) Νίσου a
59 πτύσσει, πτύσσετε) πτίσσει, πτίσ. a. n
ἐμπτύσαι) ἐκπτύσαι a
διαστεῖλαι) διαστείλας a
ἔρρε μύλωσθρε κακέ) ἔρεε μύσθρε κέ. a
60 οὗτος διὰ τὴν) οὗτος δὲ δ. τ. c
61 οὐδὲν ἔφασκεν) οὐδ. γὰρ ἔφ. a. n
63 λέγοντα, αὐτὸν) λεγοντῷ αὐτὸ a
65 ἀνὴρ ἔτ᾽) ἀνὴρ ὅτ᾽ a
τῷ Θρᾷκα) τὸν Θρ. a. n.
66 μαίᾳ οὔσῃ) μαιούσῃ a
χολήσας) χήσας a
68 διενήξατο πέραν) πέραν o. a. n
69 Φίλων) Τίμων a
71 δηλοῦσθαι καὶ τὸ τῷ) τὸ a. καὶ τὸ o. n.
Τοῖς) Τοῖος a. n.
ἂ σύ γε) ἂν εὖγε a
73 inter οὕτως & ἐπεὶ lacuna a
οὐδ᾽ ὁρατὰ) οὐ τὰ δέρκτὰ a οὐδ᾽ ἐρκτὰ n
σκεπτικοὶ κατὰ) κατὰ o. a. n
74 διὰ τῆς οὖν) οὖν o. a
75 φῶμεν) λέγωμεν a
76 ἀπροσθετεῖν) προσθ. a
77 διακονίαις) διακόνεις a. n
ζητεῖν τε ἔλεγον) ζ. τε ἐλέγχειν a
78 καθ᾽ οὓς τόπους) κ. ο. τρόπους a. n
79 τόπους) τρόπους a. n
82 καὶ γὰρ ἡμεῖς o. a
Θέων δὲ) δὲ o. a
83 μυθικὰς) μουσικὰς a
γενέσεως) γενέσεων a
μίγνυσθαι) μιγῆναι a
84 ληστεία) ληστείαις a
89 κατ᾽ ἑαυτὸ) κατὰ πάντα a
90 συνίστασιν) συνίασιν a. n
χρεία) χρῆ. a
91 post ἀπιστουμένων add. ἄπιστον a. n
κριτήριον) κριτηρίου a. n
92 πᾶν φαιν.) πᾶν τὸ φαιν. a. n
αὐτὴν αἰτ.) τοιαύτην αἰτ. a
96 αἰσθητὸν μὲν οὖν) οὖν o. a
97 ἐπινοεῖται) ἐννοεῖται a
100 καὶ μάθησιν) κ. μαθήματα a
post οὔτε τὸ μὴ ὂν, ad. τῷ μὴ ὄντι. a. n
104 λέγομεν ὡς οὐ) ὡς o. a
post ἐξομ. εἰσὶ add. τὸ μὲν ἄδηλον a
ὁρᾶν ἀγνοεῖν) ὁρᾷ ἀγνοεῖ c
108 περιελθεῖν) περιελεῖν a. n

109 πρώτῳ τῶν εἰς) τῶν o. a
110 ἐνδεκάτῳ) δεκάτῳ a
114 συγχωρεῖν) συγχρονεῖν a
115 ἀναπεπταμένους) ἀναπεπλασμ. a
ἐπήνεσεν) ἐπήνεκεν a
Νιώλοχος) Νικόλοχος a. n
ἀξιώσας) καταξιώσας a. n
116 Ἀντίοχος) Ἀντίγονος a

LIB. X.

1 Χειρεστράτης) Χειρεκράτου c Χειρεκράτου a
τὸν δῆμον) δήμῳ a
2 σοφιστῶν καὶ σ. a
γεγεννῆσθαι) γενέσθαι c
περιτύχοντα) περιτυχὼν c
3 αὖ) οὖν a
ὕστατος) κύντατος
Μυρ. ἐν τοῖς) Μυρ. ἐννόμως a
καὶ τὰ εἰς χρύσ.) κ. ὁ τὰ ε. Χ. a
5 ἄναξ Λεοντ.) ἄ. φίλον Λεοντ. a. n
7 πρὸς Λεόντιον) π. Λεοντίᾳ a
λέγειν καὶ ἀντιγράφ). γρ. καὶ ἀντιλέγ. a
8 ὥστε μοι λοιδ.) ὥ. μὴ λ. a
πνεύμονα τε) πλεύμονα τε a. n
καὶ πόρνον o. a
post ἀπαίδευτον lacuna a
10 ἀφικνοῦντες) ἀφικνοῦντο a. n
12 νεικῶν) νεῶν a
15 Ἀγεμάρχου) Ἀγεμάρτου a
16 φίλ. πρῶτος) φ. οἶσιν a. n
17 φιλοσοφοῦντες o. a
18 post Τιμοκράτει add. κατὰ τὸ δυνατὸν a. n
20 μετ' αὐτῶν) μεθ' ἑαυτῶν a. n
21 ἁπάντων ὡς) ἀπ. ὧν a
23 Λεόντιον) Λεοντίαν a
27 παρὰ Ζήνωνι . . . παρὰ Ἀριστοτέλει) περὶ Ζήνωνος -- περὶ Ἀριστοτέλου a
αἱρέσεων, περὶ φ.) αἱρ. καὶ φ. c. a
Χαιρεδ. ἢ) ἢ o. c. a
28 Νεοκλῆς πρὸς) Νεοκλῆς, πρὸς c. a
post Ἐπιστολαὶ add. τρεῖς c
ἐπιτέτμηται) ἐπέτιμε a
29 κρινεῖν. τὴν μὲν) κρινεῖν o. a
32 ἐπαισθήματα δὲ) ἀνεπαίσθητα a
40 εἰ μὴ ἦν ὃ) εἰ μὴ ἦν ὂν a.
ὅπου ἦν) ὅπου εἴη a
ταὐτὸ τοῦτο) ταὐτὸν τοῦτο a
45 τῶν κόσμων) τῶν τοιούτων κ. a. n
47 ὅθεν δή ποτεν) ὅ. δή ποτε a
φ. τόπου) φ. τόπους a
ἀντικοπὴν) ἀντικοπῇ a. n
φαιν. ὅθεν) φ. ἢ ὅθεν a. n
48 σωμάτων συνοχῆς) σωμάτων τοῦ ἐπὶ πολλῆς συν. a. σ. ἐπὶ πολῆς σ. n
σημειώσει) ἢ μειώσει a. αἰσθήσει n
συμπαθείας) συνηθείας a
49 οὐ γὰρ ἂν) ο. γ. ἃ μὲν
διὰ τοῦ ἀέρος) καὶ δ. τ. α. a. ἢ δ. τ. α. n
50 ἂν λάβωμεν) ἀναλάβωμεν a
μορφὴ δὲ) δε o. a
52 παρασκευάζοντος) κατασκευάζ. a
54 δεῖ τι ὑπομένειν) ἀεὶ τι ὑπομένει a
ἐν πολλοῖς) ἐκ πολλοῦ a
πρὸς ὅλους καὶ ἀφ' ὅλου) προσόδους καὶ ἀφόδους a. n
55 καὶ τούτου πρ.) κ. τούτοις πρ. a
56 ὁ οὐ θεωρ.) οὐ o. a
57 ἔν τισι ὑπ.) ἔν τινι ὑπ. a. n
εἰς τὸ ἄπειρον) ε. τ. ἔμπροσθεν a
58 ἀλλὰ ἐν τῷ) ἀλλ' ἢ ἐν τῇ a
59 νομ. τῶν μηκῶν) ν. τ. μακρῶν a
60 ἴσμεν) μεν a
θῶμεν) τὸ μεν a
ἑκατέρῳ ἑκατέρα) ἑκατέρα o. a
61 ἐπὶ τοσοῦτον) ἐπὶ τοσοῦτο a
62 κατὰ τῶν ἐλαχ.) τῶν o. a
63 πνεύματι) σπέρματα a
ἔχοντι) ἔχοντα a
συμπαθὸς) συμπαθὲς a. n
64 ἐκείνῃ o. a
ὁ διὰ τῆς) ὁ o. a
κίνησιν) δίνησιν a
65 post συντείνον lacuna a
66 θώρακι) σώματι a
ἢ ἐγκατ.) ἢ o. a
τῶν τοῖς ἐσπ.) τῶν o. a
67 ματαιάζουσιν) ματαιίζουσ. a
68 διαλ. περὶ ψυχῆς) περὶ ψυχῆς o. a
69 ἔλαττον ὂν) ἐλαττόνων a. n
71 οὔτ' ἐπὶ τούτων o. a
72 τό δε γε δεῖ) δὲ o. a
καθ' ἑαυτοῦ) καθ' αὑτοῦ a
74 δῆλον) ἄδηλον a
μερῶν) ἡμερῶν a
77 λυπηρά) πῦρ a
συνεστραμμένην) μενον a
78 ἐν τῷ τινὲς φ.) ε. τ. τινὰς φ. a
ἐνδεχομένως) μένας a
79 τάχα δὲ) τὰ χαλεπὰ a
80 χρείαν, ἀκρίβ.) χρείαν καὶ ἀκρίβ. a
χρείας πραγματείαν ἀκρίβ.
81 τούτοις ὅλως ἀπ.) ὅλως o. a
82 κεφαλαιωδέστατα) κεφαλαιωδέστερα a
83 ἐξακριβουμένοις) ἐξακριβούμενος a. ἐξηκριβωμένων n
περιοδῶν) περιοδειῶν a. n
87 ταῦτα γὰρ οὐκ ἐνδ.) οὐκ o. a
89 ἕως τελειώσ.) καὶ τελ. a
προσδοχὴν) προσοχὴν a
91 ὁποῖον o. a. ὁπότε n
γὰρ καὶ παρ') γ. κ. τὰ παρ' a. n
92 ἐκφάνειαν) ἐμφάν. a. n
93 καὶ ἐμπιπραμένης) καὶ o. a. ἐμπιπραμένοις a
καὶ τῆς μέν, ἐπιπραμένης n
ἔλικα) εὔοικα a
95 ἀνακόλ. ταῦτα) ἀν. ταυτὸν a
ὅσοι πάντα ἂν τρεποι) ὅ. π. ἂν τρόπον a
κατὰ πάντας τρόπους, ὅσοι ἂν n
96 μαχομένοις) βαλλομένοις a
97 ἅπασα ἐ τῶν μετ.) ἅ. περὶ τῶν μ. a
ἃ δεῖ σημ.) ἃ o. a
98 ἐπισημασίαι) ἐπεὶ σημασ. a
99 ἤδη δὲ ποίοις) ἔτι δὲ π. a. n
νέφη) ἐφ' ἣ a
τελέσαι) τελέσας a
102 ἔμπτωσιν) ἔμπροσιν a. ἐκπύρωσιν n
103 καὶ κατὰ πλείονας) καὶ o. a
αἴγλησιν) εἴλησιν a. ἀνείλησιν n
104 ῥήξεως) ῥύσεως a ῥεύσεως n
106 ἀφθ. συλλογὴν) ἀφθ. συλλογὴ a
107 κατώτερον) κατωτάτοις a
108 ἀπόπλασιν) ἀποπάλσιν a. ἀποτέλεσιν n
ἀπὸ νοτερῶν) ἀπονοτέρων a
109 χρώμ. τούτου) χρ. τούτων a. n
111 ὅτι τινὰ ἀν.) ὅτι o. a. ὅτε τ. α. n
112 λοιπὸν ἀνεστρέφεται) λ. ἀναγράφεται a. λ. περιστρ. n
προεστάναι) περιεστάναι a. n
αὐτοῖς ὕλην) αὐτῆς ὕλην a. n
κατ' ἄλλ.) καὶ κατ' ἄλλους a n
οὕτω τῆς κ.) εἰ ο. τ. κ. a. n
113 οὐ μὲν παρεκτ.) οὐ παρ. a
τε ἐκκαούσας· οὐ) τὰς ἐκκ. οὐ a
ἀπολύωσι) ἀπολάβωσι a
115 κατάλυσιν) κατείλησιν a. n
ἀποτελεῖ) ἐπιτελεῖ a
116 μάλιστα) μᾶλλον a
περὶ τῶν μετεώρων) τῶν o. a
117 πλάττειν) πλάττον a. ἐπαλλάττειν n
πάντι ἔθει) π. ἔθνει a. n
118 ἢ οἱ νόμοι) ἢ οἱ νόμοι a
119 μετέξειν) μετέξει a
120 οὐδένα κ.) οὐδὲν κ. a
αὐτὴν κατὰ κοιν.) αὐτὸν κ. κ. a
121 ὀχλαγωγῆσαι) ὀσχολαγωγῆσαι a
οὐκ ἀπορήσειν) οὐκ o. a
ταῦτα δοκεῖ) τὸ ἑξῆς τ. δ. a
123 οὐ εἰσίν· οὐκ) οὐκ εἰσίν· οὐ c. n
124 ταῖς γὰρ ἰδίαις) τ. γ. οἰκείαις c
αἰσθήσεω) αἰσθήσεως c. a. n
125 παρὸν) παρὼν a
126 ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ) α. κ. δ. τοῦ a
127 ἐσόμενον) ἐσομένου a
ἀοχλησίαν) ἀνενοχλησίαν c
128 ψυχῆς καὶ τοῦ) ψ. καὶ τὸ τοῦ c
129 ἐπεὶ πρῶτον) ἐπὶ πρ. c. a
παρακολουθῇ) παρακολουθεῖ c
πᾶσα, κακὸν) π. κακὴ c
130 πολυτελεῖ) πολυτέλειαν c. a

132 ἀφ' ὧν πλ.) ἀφ' οὗ πλ. c
133 τὸ μὲν τῶν ἀγ.) τὸ μὲν περὶ τ. α. c
βραχεῖς τὴν) βραχίστην a
εἰσαγ. πάντων) πάντων O. a
ἃ μὲν ἀπὸ τύχης) ἃ δὲ α. τ. a. ἀλλὰ τὰ μὲν α. τ. n
134 κατακολουθεῖν) ἀκολουθεῖν c. a
ἀτάκτος) ἀτάκτως c. a. n
135 ζώῳ ζῶν) ζώῳ ζῶον c. a
ὑπάρκτη) ὑπαρκτικαὶ a
136 πρώτῳ περὶ βίων) πρώτῳ O. a
Δημόκριτος) Μετρόδωρος a. n
post ἡδ. τῆς τε lacuna. a
137 χειμάζειν) σχηματίζειν a
τῷ τὰ ζῶα) ᾧ τὰ ζῶα a
138 ὡς ἂν εἴπῃ) ὡς ἂν εἴποι a
140 κατὰ σάρκα) ἐν τῇ σαρκὶ a
εἴπερ τὸ ἀλγ.) ὑπὲρ τ. α. a. n

141 Οὐδ. ἡδ. καθ. ἑαυτὴν κακόν) O. η. κ. ε. κακὴ a
142 εἰ τὰ ποιητικά) ε. τ. ποιητὰ a
ἀσώτους ἡδ. ἔλυε) ἀσωμάτους ἡδ. ἔλεγε a
ἤχθμεν) εἴημεν a
πανταχόθεν) πατόθεν a
καὶ αἱ περὶ θαν.) αἱ θ. a
145 ἀπείρου χρόνου) ἀπ. βίου a. n
ἀλλ' ὡς ἐκλείπουσα) ὡς ἐλλείπουσα a. n
146 προσμετρόμενον) προσμένον a
147 ἐκβαλεῖς) ἐκβάλλεις a
ῥῆσιν) κρίσιν a. ἀντίρρησιν n
148 ὡς ποτῶν) ὡς ποτὸν a
post φυσικὰς δὲ add. καὶ a. n
μόνον τὴν ἡδ.) μόνην. τ. η. a
ἄλγημα) ἀλγισμα a

διὰ χρείαν τινά) διακείσεται a
149 εἰδιάχυτοι) ἰσοδιάχυτοι a. εὐδιάχυτοι n
φιλίαν μάλιστα) φιλίας μαλ. a. n
150 ἢ μὴ ἐβούλετο) μὴ O. a
151 μηδὲ βλάπτεσθαι) καὶ βλ. a
152 ἐάν τε μὴ τὸ αὐτὸ μόνον θῆταί τις) ἐάν τε τὸ αὐτὸ πᾶσι μὴ γένηται, ἐὰν δὲ μόνον θῆταί τι a. ἐάν τε μὴ τὸ αὐτό. ἐὰν νομοτεθῆταί τι n
153 συμπολιτευομένων) πολιτευομ. a
154 post τὰ δὲ μὴ δυνατὰ add. οὐκ ἀλλόφυλά γε ὅσα μηδὲ τοῦτο δυνατὸς ἦν a. ἀλλόφυλα, οἷς n
ὅσα τούτων) ὅσα τοῦ a
πρὸς ἔλεον) πρὸς O. a

EPISTOLÆ & PRÆFATIONES
quæ prioribus
DIOGENIS LAERTII
Editionibus præfixæ erant.

AMBROSII CALMALDVLENSIS *editioni primæ.*

Fr. Ambrosii, in Diogenis Laërtii opus, ad COSMAM MEDICEM *Epistola.*

Olventi mihi quædam Græca volumina, venit ad manus Laërtii Diogenis de Philosophis prolixum opus. Id etsi auctori plus in legendo studii quàm in scribendo diligentiæ fuisse, ex ipsa lectione deprehenderam: quia tamen varia erat historia, & plurima cognitu necessaria continere videbatur: Latinum facere, amicis maxime id fieri orantibus, statui. Quanquam enim sacris transferendis jampridem studium omne tempusque devoveram, atque id religionis instituto magis consentaneum: ab hoc tamen veluti curriculo modice deflectere, ut studiosis morem gererem, haudquaquam reprehensibile existimavi: imò hoc ipso labore meo fore, ut Christianæ pietatis & gratiæ dignitas magis patesceret, ac per id fides in Deum promptior ac ardentior surgeret, ratio verissima suadebat. Quando enim inter illos qui sapientiæ secularis fuere principes, tanta de Deo, rebusque & divinis & humanis, opinionum concertatio est, ut se invicem destruant, neque ubi consistas reperire possis, majore profecto alacritate animus divinæ dignitatis amplectitur gratiam, atque ad fontem veritatis accurrens, veteris squalorem miseratur erroris. Etsi enim apud illos sparsim probabilia quædam & veritati consona invenire est, mens tamen tantâ opinionum varietate fatigata libentius & gratius intra cubicula veritatis se recipit, & divinis libris ac literis hauriendis majori deinceps desiderio inhiat, & ipsa tamen quæ apud nobiliores quosque Philosophos, de Deo, de cœlo, corporibusque cœlestibus, de natura rerum, subtiliter ac vere disputata sunt, veritati Christianæ maxime astipulantur. Merebatur enim profecto tam egregia indagandæ veritatis intentio, opera illa tam acris, adeo celebre studium, sudoris sui fructu non usquequaque destitui: Deo id permittente ut illorum quoque testimonio fides vera firmamentum ac robur acciperet. Multa in his & dicta graviter & facta constanter invenias: ut non modo ex illorum libris fidem inviolabilis veritas capiat, verum exemplis quoque religioni nostræ incitamentum virtutis accedat. Quàm fœdum enim, quámque plenum dedecoris est, si Christianum hominem, & de Deo suo pendentem, & cui æternæ vitæ spes certa sit, virtuti & continentiæ dare operam pigeat, cùm gentiles viros, & à veri cultu Dei ac religione longe alienos probitati, modestiæ, frugalitati, cæterisque id genus animi humani ornamentis, impensius studuisse comperit? Pleraque exempla hujuscemodi penè dixerim evangelicæ perfectioni proxima sunt: ut pudendum vehementer & erubescendum sit, si id minus exhibeat Christi quàm mundi Philosophus, plusque in gentili pectore possit amor gloriæ inanis, quàm in animo Christiano religiosæ pietatis affectus. His atque hujusmodi rationibus facile mihi persuasum est, ut hoc traducendi munus, non modo ut inutile, non aspernarer, seu ut noxium fugerem: sed contra penitus, ut commodum ac necessarium, constanter aggrederer. Nempe si quem forte plus æquo ejuscemodi hominum admiratio rapiat, eorumque gesta nostratis philosophiæ præferre seu conferre exemplis velit (id quod solum fermè timemus) is leviter admonendus erit, ut solidam potius virtutem, quàm adumbratam virtutis imaginem admiretur. Etenim ipsi quos stupet, quàm miserabili interdum lapsu corruerint, ex ipsa lectione docebitur. Tibi itaque, Cosme, vir humanissime, & Christianæ nobilitatis decus, hoc opus dedicatum fuit: qui & auctoritate tua imprimis nos ad illud impulisti, & gentilis ac nostræ philosophiæ peritissimus, quanta sit utriusque differentia, & dignoscere facilè & dijudicare consuevisti. Neque id modò, verùm & de labore ipse nostro judicabis. Eo enim libentius de ingeniolo nostro ferendam tibi sententiam permitto, quo maturitati gravitatique judicii conjuncta benevolentia singularis errata nostra faciliore donabit venia, verecundiæque consulet nostræ, quæ severiorem censuram reformidans, eundem & censorem & patronum habere cupit. Sanè quoniam versus plurimos & diversos, tum alienos, tum suos auctor interserit, quod abhorrere videtur à gravitate historiæ, illos traducere

consulto omisi: ita tamen ut nihil deesse ex sensu necessario sim passus. Simul & rauca vox prolixam concionem, ad quam nequaquam suffecisset, declinavit: ne risum moveret audientibus. Plura quidem inserta sunt parum pudice, tum dicta tum facta, & quæ pudorem exagitent: sed illa quoque non omitti, & lex interpretandi, & vera suasit ratio. Sed satis ista superius. Tu si qua superflua æstimaveris, jure tuo resecabis. Vale.

VALENTINUS CURIO STUDIOSO LECTORI S.

Quum olim dispicerem, studiose lector, quibus potissimùm libris excudendis rem literariam juvarem, & officinam meam non mediocri sumptu recens instructam ornarem, nulli ad eam rem accommodatiores visi sunt, quàm ii qui non solum argumenti varietate lectorem delectant, verùm etiam multarum rerum cognitione & exemplis, eruditiorem cordatioremque reddunt. Tales nimirum sunt historici, qui præter voluptatem quam afferunt, mirum quàm sint ad mores componendos, & vitam feliciter instituendam efficaces. Quare non ignari quantum ex ejusmodi utilitatis capiatur, nuper Strabonis, gravissimi, luculentissimique scriptoris geographumena, antea haud scio cujus incuria, lituris & mendis cooperta, nostris quidem typis quàm potuimus accuratissime excudi curavimus, sed opera Conradi Heresbachii, viri eruditionis haud quaquam vulgaris, & amici cum primis observandi pristinæ integritati & nitori restituta. Idem & propè diem facturi de Herodoto & Thucydide, si cœptis aspirabit is qui cœpti autor fuit. Idem autem & nunc fecimus in Diogenem Laërtium Philosophum accerrimum, & philosophicæ historiæ scriptorem probatissimum. Nam illum hactenus nihilo melius acceptum, quàm cæteri boni autores, qui hodie depravatissimi circumferuntur, purgatiorem, ni fallor, ac minus salebrosum studiosis legendum dedimus, quanquam id serius aliquanto, quam voluerim. Nam, ut maxime voluerim, certe maturius non potui, præ Græcorum exemplariorum inopia, citra quorum fidem nihil tentandum putavi, præsertim in hoc opere, quo vix scio an aliud præterea sit infelicius versum, aut negligentius excusum, & quidem Venetiis, & ab eo qui se in quadam epistola profitetur id editurum non aliter quàm à fratre Ambrosio fuerat traductum è Græco in Latinum. Sic enim ille loquitur. Nam illa editio, quam nobis dedit Gallia, portentosior est, quàm ut possit excusari. Facta igitur tandem Græci codicis copia, quem in gratiam studiosorum libenter communicavit, vir nescio doctrinæ ne an humanitate ornatior, Matthæus Aurigallus, Hebræarum literarum in celeberrima Wittenbergensium Academia Professor, putavi mei officii esse, curare ut tam insignis autor, quorundam negligentia jam penè obscuratus, in lucem prodiret, indignus profecto qui sic lateret, dignissimus qui omnium manibus versaretur. Nam præter variam, ac minimè trivialem eruditionem, qua totus scatet, Philosophiam ut per gradus quosdam & incrementa nata auctáque est, ita depingit, ut vel ex hoc uno studiosus adolescens totius Philosophiæ rationem facilè compendio possit petere. Siquidem non tantùm uniuscujusque Philosophi vitam & mores describit, verum etiam institutum doctrinamque cujusque diligentissimè persequitur. Ad hæc multas gravissimas sententias, & Apophthegmata multa argutissime dicta factáque, suo quæque loco incredibili brevitate aspergit. Idque tanta fide, ut citra nomenclaturam autorum nihil afferat. Unde non possum satis mirari hominis industriam, & studium in evolvendis veterum monumentis, si tamen eos legit quorum autoritatem citat. Citat autem multos, & quidem antiquissimos, ut par est in historia non admodum recenti. Unius Plutarchi omnium quos citat, ut videtur, recentissimi, testimonio semel aut iterum usus est duntaxat. Unde conjectura est illum aut Plutarchi seculo floruisse, qui cum Trajano vixit, aut certe illi proximo. Nam nullus χρονικῶν, & vitarum scriptor, Laertii, quod quidem sciam, usquam meminit. quare reliquum est ut agam conjecturis in re incerta. Solum Stephanum, qui de urbibus scripsit, ejus fecisse mentionem quodam loco invenio. Colligat ex his, si volet, curiosus lector temporum rationem & judicet. Porrò de numero librorum nihilo magis constat quam de vita. Certum est præter hunc, quem de vita & moribus philosophorum inscripsit, scripsisse & πάμμετρον; hunc enim libro titulum fecit, in quo de omnibus sapientia & doctrina illustribus viris omni genere carminum lusit, quemadmodum ipse testatur cum multis aliis in locis, tum aperte in vita Solonis. Cujusmodi autem fuerit ea πάμμετρος, quivis viderit ex iis epigrammatis quæ passim hoc libro ex illa petita, citat. Quæ in hoc Græcè apprimenda curavimus, quod scirem carminis venustatem & argutiam peregrina lingua non posse reddi, & gratum fore studiosis sperabam, si exhiberem gustum Laertianæ phrasis, quoniam adhuc apud nos nihil illius Græce excusum novimus, neque ubique obvium est manu-scriptum exemplar. Neque verò deterreri potui, quo minus admiscerem Græca; quod in illis quædam desiderarentur, & multa essent per scribarum incuriam perperam transcripta, alioqui totum opus ne attigissem quidem, quum inessent mendæ non paucæ. Imò vero magis animatus sum ut id facerem, quod ea cum essent utilissima, & tamen mendo-

sa

sa, aliquando collatione vetustorum codicum castigarentur. Quod licebat igitur, præstiti, simul & aliorum versus insertos, & auctoris epigrammata utcunque vertimus. Trunci enim & abrupti magna ex parte citantur, maximè illi quos ex Sillis Timonis deprompsit per se satis obscuros. Neque hic mihi probandus videtur interpres, qui in præfatione quam huic operi præfixit, fatetur se versus plurimos & diversos quos autor interserit consulto omisisse, quod id à gravitate historiæ abhorrere videretur. Quod ipsum non solum abhorrere à gravitate historiæ puto, verum etiam multum derogare historiæ veritati, & boni interpretis officio neutiquam fungi si quid omittatur, quod ad sententiæ integritatem faciat. Sed hoc non tam in causa fuit, ut ipse videtur innuere, cur non reddiderit versus versibus, quam rei difficultas. Itaque quales quales sunt, & quales ex tali exemplari haberi potuerunt, Græce addidimus, & Latine, ut potuimus, reddidimus. ex quibus aliquot qui prosæ orationi affiniores erant, & ut ingenue fatear nobis ignoti, intactos reliquimus, servata duntaxat sententia, distincturi & illos cum castigatius exemplar nacti erimus. Jam quod ad contextum attinet multa castigavimus, & mutavimus quidem nonnulla, sed sobriè, & nisi cum maximè res postularet. Multa enim Græcè reliquerat omnino non versa, aut planè perverterat, ex quibus quædam in margine indicavimus. Nolo autem hic insectari interpretem. Nam quisquis fuit, quantum in se fuit, etsi non omnia assequutus est, certe prodesse voluit. Quis nam autem fuerit mihi compertum non est, nisi quod suspicor ex stilo non esse Ambrosium illum Camaldulensem doctissimo seculo natum, qui Politiani & illius temporis eruditorum virorum amicitia usus est, & convictu. quare crediderim potius cujuspiam alterius esse Monachi. Ejus præfationem, ne quid sua gloria defraudaretur, huic proximè subnectere placuit, ut lector intelligat nos non ex aliorum laboribus captare famam, sed in communem utilitatem libenter velle omnem operam impendere, & sumptui non parcere. Quod si quid fructûs, candide lector, ex hoc nostro qualicumque conatu ad te redibit, id totum velim imputari Aurigallo nostro, viro ut trium linguarum doctissimo, ita modestissimo candidissimoque, qui cum multum possit, & nihil non velit, agatque, literarum nomine, ultro Græci codicis nobis fecit copiam. Non nihil & Michaëli Bentino debetur, qui nobis in labore adfuit. Tu nostros conatus fac boni consulas, interim dabimus operam ne nostro officio desimus. Vale. Basileæ ex officina nostra, Calendis Septembris. Anno 1524.

Editioni Basiliensi anni 1533.

Hieronymus Frobenius & Nicolaus Episcopius Studiosis. S. P. D.

Indies quasi ϑεόπνευστος quidam provehendi meliora studia ardor crescit in nobis. Atque utinam animo par esset facultatum copia, quo videlicet hanc operam in publicam studiosorum utilitatem gratuitò liceret impendere. Abundè magnum fructum nobis percepisse videremur, si nostram industriam viris eruditis & juvenibus solidioris doctrinæ candidatis, tum gratam, tum frugiferam esse intelligeremus. Sed quicunque successus erit nostris emolumentis, certum tamen est in hoc negocio non defatigari. Pergemus enim huc eniti, ut quotannis aliquid ex officina nostra prodeat utriusque linguæ studiosis voluptatem cum utilitate conjunctam allaturum. Damus nunc præter cætera Diogenem Laërtium de vitis, dictis ac dogmatibus illustrium philosophorum, opus jam olim manibus omnium detritum, interprete Ambrosio Monacho, viro non vulgariter erudito, cujusque industriæ plurimum debent omnes φιλολόγοι. Quum enim in hoc volumen ex plurimis scriptoribus adeò breviter congesta sint multa, ut indicata verius quàm expressa videantur, nemo potuisset bona fide Latinis auribus tradere, nisi vir undiquaque doctus, & in omni disciplinarum, auctorumque genere non indiligenter exercitatus. Et tamen qui Græca Diogenis cum Ambrosii Latinis conferre volet, facile videbit quantum intersit inter puros fontes, & lacunas, licèt non omnino turbidas. Quis autem fuerit Diogenes Laërtius nondum ullis vestigiis licuit odorari. Neque enim illius extat ulla præfatio, sed Aristotelico more protinus ipsam aggreditur rem, nec ab ullo veterum, quod sane meminerimus, citatur hujus autoritas. Laërtius dictus est, à Laërte oppido Ciliciæ. Res ipsa declarat hominem fuisse magna veterum auctorum copia πλουσίως instructum, in quibus citandis nequaquam indiligens est; quæ res vehementer esset commoda studiosis, si extarent omnes quorum hic videmus nomenclaturam. Quanquam videtur plus studii adhibuisse in congerendo, quam judicii vel in deligendo, vel digerendo. In dictis Philosophorum, in quibus plurimum est acuminis, concisior est, quàm optaremus, & interdum, veluti delassatus, fatetur se multa prætermittere. Rursus in congerendis Epigrammatibus æquo diligentior est, frequenter & suos attexens versiculos, non multum ad rem facientes, ut suspicari possis in hoc ipsum hanc illi fuisse susceptam operam, ut sua poematia posteris obtruderet. Mirum vero cur Ambrosius hanc operæ

parcæ partem fastidierit, velut ipso indignam, ut versus quibus undique totum scatet opus, eodem metro redderet, quum ea res faciat non mediocriter ad totius argumenti decorem. Quod si ipsi ad id præstandum vel animus, vel usus, vel ocium deerat, poterat aliis eam delegare functionem, quod à Theodoro Gaza factum in libris Aristotelis vertendis narrant, qui cum illo domesticam habuere familiaritatem. Sed hoc nunc docto cuivis addere fuerit in proclivi, nimirum ipso Diogene Græcé publicato. In nonnullis Philosophorum dictis est obscœnæ rei significatio. Quæ res facit, ut hi libri magis conveniant viris eruditis quàm ætati teneræ. Sed hoc incommodum devorandum est, in plerisque veterum Græcorum voluminibus: atque hîc convenit Medicorum exemplum imitari, qui ex iisdem hortis ac pratis legunt herbas salutiferas, in quibus nascitur cicuta & aconitum. Expedit autem & venena nosse, ne fallant. Exemplar nobis exhibuit vir Hebraicæ Græcæque literaturæ professione clarus Matthæus Aurigallus, quod eò testari visum est, ne & is debita laudis portione fraudetur. Si viderimus hæc quæ damus tanto candore à Studiosis accipi, quanto studio nos largimur, alacriores aggrediemur majora, plúsque commoditatis ut speramus allatura.

Basileæ, ex officina nostra, pridie idus Martias, anno à Christo nato 1533.

HENR. STEPHANI.

Joanni Cratoni, Cæsaris Consiliario, V. Cl. Henr. Stephanus S. D.

PHilosophicas vitas ad te mitto, vir præstantissime, vel potiùs Philosophorum vitas. Pleræque enim (si verum fateri volumus) nihil minùs sunt quam philosophicæ, id est, Philosophis dignæ. Nisi potiùs dignas quidem illis hasce vitas, sed illos Philosophorum nomine indignos fuisse dicamus. Aulicæ quidem certè Philosophiæ (libet enim cum aulico de rebus aulicis loqui) convenientes quasdam Philosophorum vitas hic inveniemus: utpote ex quibus discemus primum quidem τὸ ἐρυθριᾷν ἀποξύσαι τοῦ προσώπου: (quid enim magis perniciosum aulicis, quàm verecundia?) deinde vero τὸ κολακευτικῶς ἔχειν, φιλοψευδῶς, φιλοχρηματῶς, φιλογελοίως, φιλοσκωμμόνως, φιληδόνως; adde etiam (ut vestratibus aulicis gratificer) φιλοπότως. Scilicet οὗτός ἐστιν ὁ ἡδὺς βίος, ὁ τριπόθητος, ὁ τρισμακάριστος· sed quid? (dices mi Crato) me quoque in eorum aulicorum numero ponis? Nequaqaam certè. Neque enim quicunque est aulicus, id est, in aula vivit, is etiam vita & moribus aulicus esse putandus est. Quum igitur illis quos dixi, vitam aliquam convenire existimem ex multorum Philosophorum vitis conflatam, nimirum Aristippi (qui certè vere aulicus Philosophus fuit) Diogenis, Cratetis, Epicuri: tibi contrà, tuique similibus, Socraticam quadrare censeo. Sed hactenus jocatus sim. Norunt enim omnes, non quæ meliores, sed quæ doctiores nos reddant, ex hoc Diogenis opere petenda esse. Dixissem sapientiores: nisi sapientem cum bono copulari ab ipso quoque Horatio meminissem: veluti quum scribit Epist. lib. I.

Néve putes alium sapiente, bonóque beatum.

Item,

An tacitum sylvas inter reptare salubres,
Curantem quicquid dignum sapiente, bonóque est?

Item,

Vir bonus & sapiens audebit dicere, Pentheu.

Item,

Vir bonus & sapiens dignis ait esse paratum.

Et Cicero ipse sapientes à bonis separari queritur, idque magnam perniciem afferre dicit: *Hæc est igitur illa pernicies* (inquit) *quod alios bonos, alios sapientes existimant.* Neque tamen quum dico ex his Diogenis libris petenda esse, quæ nos doctiores, non quæ meliores reddant, hæc velim ita accipi, quasi nulla hic legerentur, quæ quod sit boni viri officium nos docerent (boni viri, inquam, non ad Christianam, sed ad philosophicam exigendo normam) sed quoniam alii sunt aliorum libri è quibus ea meliùs à nobis disci queant. Equidem vel unus Epicteti libellus (cujus vitam à Diogene nostro prætermissam esse miror) egregius nobis hujus rei doctor fuerit. Verùm ut rari sunt aurei istius libelli lectores, sic certè rari sunt qui meliores se quàm doctiores esse malint. Doctrina autem quæ ex hoc Diogenis opere peti à nobis potest, varia est atque multiplex. de qua si dicere sigillatim aggrediar, verear ne Cratonem (Crantorem vere alterum) talia docere volens, sus Minervam docere velle videar. Potius ergo de hac mea editione hujus operis, deque ejus interpretatione simul edita, meum fuerit in præsentia pauca disserere. Idque lubentius faciam, quod interim munus hoc meum quod tibi mitto, egregiè (sicut Terentianus ille) verbis ornabo. Prodit igitur Diogenes Laërtius à tribus Henricis (sed ab Henrico Scrimgero præcipuè, quem honoris causa nomino) cum vetustis exemplaribus summa cura diligentiaque collatus: & ex iis multorum locorum emendationem, multorum etiam quæ deerant verborum, alicubi & sententiarum integrarum accessionem consequutus: annotationibus quoque unius ex illis Henricis auctus, in quibus multæ lectiones variæ quæ in contextum receptæ non fuerant, afferuntur; quidam etiam loci ex conjectura emendantur: nonnulli in quibus reddendis inter-

pres bona fide usus non erat, fideliter redduntur. Hæc sunt, quæ in Græca ista Diogenis editione præstantur. At interpretatio Latina meæ editioni hoc præcipuè debet, quod à multis (non tamen omnibus) mendis, quæ superiores editiones commiserant, vindicata fuit. Inde autem contigisse illa manifestum est, quod ii qui primam editionem excuderunt, ipsoque interpretis autographo, aut certe exemplari ab eo misso usi sunt, compendiarias quasdam notas, alicubi etiam vocabula quædam integre & absque compendio scripta, legere non potuerunt. (Tanti est exemplaria typographis ευανάγνωστα mittere) Exemplo vel sola particula *Quamquam* esse poterit, quæ posita fuit alicubi pro *Quamque*, alicubi pro *Quomodo*, alicubi pro alia particula. Memini & *Ion* quodam in loco haberi pro *Ideo*. quod accidit ex compendio quo voculam istam nonnulli scribunt, nimirum cum i, & o titulum habente. Quamvis porro talia menda non ab interprete sed male exemplar ejus legentibus (ut dixi) manasse manifestum esset, tantùm abest tamen ut ii qui multa se in hac interpretatione restituisse jactarunt, id præstiterint, ut ne hæc ipsa quidem emendaverint. Hæc sunt, mi Crato, quæ de utraque Diogenis editione, id est Græca pariter & Latina, scire te volui; quas tibi, ut perpetuum sint amicitiæ nostræ pignus, dedi atque dedicavi. Ut autem simul cum Diogene editus à me fuit Herodotus, ita eum simul ad te misi. Vale.

Henricus Stephanus Lectori S.D.

QUum superior Diogenis Laërtii editio quæ Basileæ prodierat, cum variis exemplaribus antiquis collata partim à me, partim ab aliis fuisset: eaque collatio magnum variarum lectionum numerum nobis dedisset: quarum pleræque meliores essent iis quas editio illa habebat, nonnullæ ejusmodi essent ut utræ utris anteponi deberent, dubitare quis posset: aliquæ autem levis aut nullius etiam momenti esse viderentur: in hac variarum lectionum varietate consilium hoc à me initum fuit (quod tibi me probaturum confido) ut quæ apertè potiores forent iis quas editio illa attulerat, istarum loco in ipsum contextum reciperentur: ex cæteris aliæ in calce ipsius libri annotarentur, aliæ prætermitterentur. Quod ad primas illas attinet, in contextu positas esse (simulque multos locos quibus aliqua verba, interdum sententiæ totæ deerant, expletos fuisse) collatio superioris editionis cum hac, tibi abunde testabitur. Secundæ autem, eæ sunt quas nunc annotandas censui: tertias contrà, quòd tales sint quales dixi, omnino silentio prætereundas esse judicans. Quamvis porrò multis usus sim exemplaribus, locos tamen non deesse fateor qui aliquod aliunde auxilium expectent: quorum unumquenque, si vacasset, tibi indicassem. Sed vel ad hanc tumultuariam scriptionem vix otii paululum suffurari potui, in absolvenda editione Herodoti (quam huic sociam fore promisi) occupatus. Interim tamen qualemcunque hunc laborem boni consulas velim. Vale.

H. STEPHANI EPISTOLÆ

POSTERIORI EDITIONI PRÆFIXÆ.

Præstantissimo atque ornatissimo viro, Wolfgango Zundelino, Henr. Steph. S.D.

HAnc librorum Diogenis posteriorem editionem meam ad te mitto, vir ornatissime, tibi, in amicitiæ nostræ testimonium, dicatam. Satis superque nosti non loqui me de Diogene illo qui Cynicorum princeps (siquo & Cynismus principatu dignus fuit) exstitit, & cujus vitam inter alias aliorum Philosophorum hoc in opere habemus. Illum certè principatum siquis ei denegasset, in has statim voces erupisset,

—scilicet ut non
Acriter elatrem primam sedemque fidemque.

Liceat enim mihi ex Horatio ita ludere per parodiam, qua & cum ejus bona venia (ut opinor) usus fuissem. Suum enim illud verbum *elatrem*, tam aptum in Cynico Philosopho invenire locum libenter vidisset. Verùm ad illum inter Philosophos principatum ut redeam, ac de illo seriò loquar, non dubium tamen est quin potiùs Aristippo hic inter Cynicos principatus debeatur, si quidem & ille Cynicus censeri debeat: ut placuisse Diogeni videmus: quippe qui regium canem illum appellaret. Hoc enim eum inter canes titulo honorans, se illi inter Cynicos primatum dare non animadvertebat. Verùm absit ut tantum virum, id est, tantis naturæ dotibus (etiamsi magis illis abuteretur quàm uteretur) præditum, & talem verè qualem Horatius descripsit his verbis, *Omnis Aristippum decuit color, & status, & res* (quibus respondentia verba apud hunc scriptorem, initio vitæ illius, leguntur) tam sordidum in locum dejiciamus.

Verùm, dum tamdiu duobus illis Philosophis immoror, aliis injuriam facere videri possim: quod mihi ad disserendum de illis satis spatii non relinquam. Sed hunc ad delectum partiri nos operas oportet. Ipse igitur in hanc velut consultationem conferens quidquid pro mea parte virili (id est, pro judicii mei modulo) possum, dico, videri mihi eos præ cæteris futuros principum aulis accommodatos Philosophos qui neque omnino sint aulici, (id est, aulico prorsus ingenio, qualis fuit Aristippus)

neque nihil aulicum habeant. Ac tales fuisse illos existimo, qui neque à negotiis politicis, neque à legationibus abhorruerunt. Verùm ultra non pergam: ne sus Minervam. Quis enim aptum aulis principum virum meliùs deligere possit eo qui multis & propter prudentiam & propter doctrinam ornamento fuit, & de omnibus benè instituendis tradere præcepta potest? Vale.

Henricus Stephanus lectionis Diogenis Laërtii studiosis S. D.

QUum cogito quàm sint multa de quibus mihi apud vos est agendum, simul etiam cogitem necesse est, minimè mihi esse in iis quæ alioqui de hoc opere deque illius scriptore libentissimè præfarer, tempus insumendum. Vicissim tamen apud me reputo, futurum, si nihil de illo præfatus, de cæteris verba faciam, ut ἀνίπτοις χερσὶν hæc mea prologomena (si modo hoc possunt nomine appellari ea de quibus hîc tractabo) aggressus esse dicar. Quidni igitur priorem epistolæ ad Joannem Cratonem scriptæ partem, in qua illud argumentum tracto, vobis legendam proponam? ei verò qui eam jam legerit reponam? id est, secundo apponam? Ad nonnullos quidem certè quod attinet, à quibus ea jam lecta fuit, illos dici potero imitari, qui ea fercula quæ priores convivæ omnino intacta reliquerunt, posterioribus apponunt. Cæterùm commodè hoc cedit, quod illi priori argumenti mei parti priorem illius epistolæ partem aptam fore videmus.

En igitur vobis illam. *Philosophicas vitas ad te mitto, vir præstantissime, vel potiùs Philosophorum vitas. Pleraque enim (si verum fateri volumus) nihil minus sunt quàm philosophicæ, id est, Philosophis dignæ. Nisi potiùs dignas quidem illis hasce vitas, sed illos philosophorum nomine indignos fuisse dicamus. Aulicæ quidem certè Philosophiæ (libet enim cum aulico de rebus aulicis loqui) convenientes quasdam Philosophorum vitas hic inveniemus. utpote ex quibus discemus primùm quidem τὸ ἐρυθριᾶν ἀποξύσαι τοῦ προσώπου: (quid enim magis perniciosum aulicis, quàm verecundia?) deinde verò τὸ κολακευτικῶς ἔχειν, φιλοψιυδῶς, φιλοχρημάτως, φιλογελοίως, φιλοσκωμμόνως, φιληδόνως. Addo etiam (ut vestratibus aulicis gratificer) φιλοπότως. Scilicet οὗτός ἐστιν ὁ ἡδὺς βίος, ὁ τριπόθητος, ὁ τρισμακάριστος. Sed quid? (dices mi Crato) me quoque in aulicorum numero ponis? Nequaquam certè. Neque enim quicunque est aulicus, id est, in aula vivit, is etiam vita & moribus aulicus esse putandus est. Quum igitur illis quos dixi, vitam aliquam convenire existimem, ex multorum Philosophorum vitis conflatam, nimirum Aristippi, (qui certè verè aulicus Philosophus fuit) Diogenis, Cratetis, Epicuri: tibi contra tuique similibus Socraticam quadrare censeo. Sed hactenus jocatus sim. Norunt enim omnes, non quæ meliores, sed quæ doctiores nos reddant, ex hoc Diogenis opere petenda esse. Dixissem, sapientiores: nisi sapientem cum bono copulari ab ipso quoque Horatio meminissem, velut quum scribit Epist. lib. I.*

Neve putes alium sapiente, bonoque beatum.

Item,

An tacitum sylvas inter reptare salubres,
Curantem quicquid dignum sapiente, bonoque est?

Item,

Vir bonus & sapiens audebit dicere, Pentheu.

Item.

Vir bonus & sapiens dignis ait esse paratum.

Et Cicero ipse sapientes à bonis separari queritur, idque magnam perniciem afferre dicit. Hæc est igitur illa pernicies (inquit) quòd alios bonos, alios sapientes existimant. Neque tamen quum dico ex his Diogenis libris petenda esse quæ nos doctiores, non quæ meliores reddant, hæc velim ita accipi, quasi nulla hîc legerentur, quæ quod sit boni viri officium nos docerent (boni viri, inquam, non ad Christianam, sed ad philosophicam exigendo normam) sed quoniam alii sunt aliorum libri, è quibus ea melius à nobis disci queant, siquidem vel unus Epicteti libellus (cujus vitam à Diogene nostro prætermissam esse miror) aptior nobis hujus rei doctor fuerit. Verùm ut rari sunt aurei istius libelli lectores, sic certè rari sunt qui meliores se quàm doctiores esse malint.

Et ex ea quidem præfatione hactenus. Addo autem, tantùm abesse ut fucum lectori faciat qui huic operi præfixus est titulus, ut contra hi libri plus habere in recessu, quàm fronte promittant, dici possint, ad plerosque locos quod attinet. Multa enim obiter nobis commemorat, ultra ea de quibus ipsum verba facturum titulus pollicetur. Ac quamvis hoc tantùm in se recipiat locis aliquot, ut summa doctrinæ uniuscujusque Philosophi capita proponat (quod vocat διαλέγεσθαι ἐν κεφαλαίοις, vel ἐπὶ κεφαλαίων: interdum addens καὶ στοιχειωδῶς) tamen nonnunquam aliquid etiam ampliùs præstat. Audimus enim alicubi dicentem, κεφαλαιωδῶς μὲν ταῦτα· ἐπὶ μέρους δὲ ὧδε ἔχει.

Atque hæc quidem de opere ita dicta sint, ut simul ad scriptorem ejus pertineant: magis autem propriè ad scriptorem ipsum pertinere: ac de illo peculiariter dici videri poterunt quæ subjungentur. Primum igitur animadvertendum hoc est, verisimile esse, eum fideliter Philosophorum dogmata referre: & ad Epicuri quidem doctrinam quod attinet, vel ipsum Ciceronem testatum nobis hoc facere. Quum enim multos in ejus libris doctrinæ Epicureæ locos legamus, videmus Ciceroniana ab iis quæ Diogenes ex Epicuro affert, vix uno verbo, quod quidem sensum immutet, aberrare. Quæ autem in causa esse possint, cur ea quæ ab ipso Aristotele afferuntur, cum Aristotelicis quæ habemus conferentes, ubique non inveniamus quæ nobis satisfaciant, alius erit dicendi locus. Deinde considerandum nobis fuerit, apud eum sæpè illud occurrere, quod est hominis qui bona fide agere instituit. Quidnam autem est? quod, quum sæpè contingat ut facienda sit mentio rei alicujus de qua ante verba fecerit, videmus passim eum ostendere se minimè eorum, de quibus antea scripserit, esse immemorem: quum de

illis à se jam dictum esse admoneat. Quod si fortè tamen alicubi hoc omittit, aut etiam de una eademque re non idem utrobique scribit, hoc inde accidere potuit, quod eundem utrobique autorem non sequatur. Sed esto, aliquod alicubi ἁμάρτημα μνημονικὸν excidisse, quis id, de quo venia in facilioribus etiam operibus datur, in difficiliore non ignoscat?

Sed (ut ab hoc scriptore ad me transeam) mirabimini nec immerito, quum videbitis Diogenem ex mea ipsius officina, & illis tamen meis annotationibus privatum prodire, quas in priore editione secum habuerat. Verum magna me spes tenet, futurum, ut quum me facti mei rationem reddentem audiveritis, consilium vobis meum probem. Attendite igitur. Quum annotationes illas, priori editioni adjunctas, ad finem usque non perduxissem, & ad illas eò perducendas simulque recognoscendas (utrumque enim una eademque opera effectum dare statueram) non tantum mihi esse otii viderem quanto esset opus: ambigere mens mea cœpit utrum satius esset, easne imperfectas iterum edere, an in id tempus, quo perfectas pariterque recognitas ederem, reservare. Ac vicit tandem hæc sententia, reservandas in id tempus esse. Eo autem faciliùs impetraturum me veniam speravi, quòd sicut meas illa prior editio annotationes habuerat, nunc ista Isaaci Casauboni notas habitura esset: quæ cùm omnibus gratæ antea fuissent, nunc multò gratiores, utpote & multò auctiores & emendatiores, futuræ essent. Neque tamen satis confidebam fore ut multas multorum querimonias vitarem, nisi novas aliquas & ipse symbolas hoc in opus contulissem, quæ illarum annotationum desiderium quibusdam minuerent (in illis enim cum alia præstabam, tum verò hoc, quod plurimorum locorum, qui integritati suæ restituti essent, & non paucorum qui expleti fuissent, rationem reddebam) meamque mentem variis curis ab hujusmodi commentationibus avocari potiùs, quàm alienari, planum omnibus fecissem. Commodum autem dum multas chartas meas (cujusmodi sunt quæ adversaria vocantur) quæ miserè disjectæ dispersæque erant, evolvo, in quædam Schediasmata, ex eorum numero quæ nondum edita sunt, incido: & quidem, tanquam θεὸς ἀπὸ μηχανῆς, in oculos incurrit pars illa quæ quosdam hujus nostri scriptoris locos ex conjectura emendatos habebat.

Illas igitur quas inde habeo emendationes primum proponam, deinde & aliquas alias ipsis addam. Quum autem tres sint quas in meis in Illustrium annotationibus exhibiturum me hîc sum pollicitus, inde initium sumam. Et quidem primum ei locum dabo qui ibi secundus est: quod ea conjectura qua locum illum suæ integritati mihi restituisse videor, per somnium in mentem mihi venerit: ut exponam quum ipsum locum proposuero. Is est in principio vitæ Menedemi, pagina 64. οὔτε σκηνὴν, οὔτε ψήφισμα πρεσήκει τῷ σοφῷ γράφειν. Quum absurdum & ineptum esse vidissem, dici γράφειν σκηνὴν, & tamen quomodo emendandus esset hic locus perspicere nequivissem, aliquot post diebus somniavi quendam, à quo pridie petieram aurum molitum (ut vulgo vocamus) cujus est ad scribendum usus, mihi id attulisse, & mensæ meæ chartam imposuisse, in qua literis aureis (ex illo nimirum auro) scripsisset ῥάψαι, tribus in locis. Ego experrectus non molitum, sed somniatum illud aurum esse cognovi. neque hoc miratus sum: sed unde illud ῥάψαι mentem somniantem subiisset, mirabundus cogitare cœpi. Sed quum post biduum in eundem Diogenis locum incidissem, & illius somniati ῥάψαι recordatus fuissem, εὕρηκα dixi: en veram loci illius scripturam, οὔτε σκηνὴν ῥάψαι, οὔτε ψήφισμα προσήκει τῷ σοφῷ γράψαι. Esse enim elegantissimam paronomasiam in ῥάψαι & γράψαι (quum vix ulla dici posset esse in ῥάπτειν & γράφειν) omnes vident. Cæterum illud ῥάψαι puto mei somnii velut appendicem fuisse, ex eo quod in aliqua præcedentium noctium conjectura illa mihi in mentem venisset, verùm postea excidisset.

Venio ad primam illam meam emendationem conjecturalem, sive conjecturam emendatricem; quam promisi itidem apud Illustrium, in Democrito, paginâ 26. τόν τε ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐκ τοιούτων δι' ὧν καὶ περιφερῶν ὄγκων συγκεκρίσθαι. Ibi annoto, Junium levi brachio loci hujus emendationem tentasse, quum pro δι' ὧν ex Diogene reponens τινῶν, cum sibi visus sit restituisse: & tamen sub hoc lateat loco hulcus aliud, ex eorum genere quæ ὕπουλα vocantur. Nunc, quod ibi dixi, verè à me dictum esse, & illius periculosi hulceris chirurgiam me invenisse, spero ut omnibus probem. Dico igitur illam lectionem δι' ὧν, quæ nihil omnino significare hìc potest, multò propiùs ad veram accedere quàm illam, quæ è Diogene sumitur, τινῶν. Contendo enim ex δι' ὧν faciendum esse δινῶν. Quum autem magnam testium turbam me adducturum promiserim, quodam à loco initium sumam qui parvo intervallo eum quem emendavi sequitur, τῆς δινῆς αἰτίας οὔσης τῆς γενέσεως πάντων. Item ex alio qui parvo eundem præcedit intervallo, ubi dicitur de atomis, φέρεσθαι δ' ἐν τῷ ὅλῳ δινουμένας. Habes & in Leucippi vita locos, qui pro hâc meâ emendatione faciunt: quin etiam in vita Epicuri.

Ad tertium & ultimum locum transeo illorum de quibus me apud Laërtium dicturum promisi. Is est apud Illustrium in Platone, pag. 55. in fine. nam ibi legitur. ὅς τις δέκα εἴδη μαθὼν τηνο, ubi Junius vertit, *qui dena carminum genera perdidicit.* quum tamen Epicharmus nihil minùs hìc quàm de numero denario vel alio cogitaverit: ideoque nec illa *carminum genera*, quæ cum illo *dena* conjungerentur, fingere oportuerit. Quid igitur voluit Epicharmus? nimirum particulæ δὲ addidit aliam particulam Doricam κα, ex earum genere quæ παραπληρωματικαὶ vocantur.

Sed antequàm ab Illustrio discedam, id est, ab iis quæ Illustrio cum Diogene sunt communia, utpote ex hoc sumpta, de illa emendatione mea di-

cam, qua τοπικὰ pro ὀπτικὰ repoſui. Locus eſt hic pag. 12. πρὸς μὲν οὖν τὴν εὕρεσιν, τά τε ὀπτικὰ καὶ μεθοδικὰ, παρέδωκε προτάσεων πλῆθος. At τοπικὰ contra non ὀπτικὰ, convenire cum methodicis, alius locus oſtendit. Sed quum poſtridie locum illum in mea editione Diogenis, & quidem in priore etiam, legerem, inveni illam ipſam vocem τοπικοί. quam me ex aliquo veteri exemplari habuiſſe neceſſe eſt: quum alioqui eam minime recepturus eſſem.

Nunc apud Diogenem Laërtium quærendus mihi Diogenes Cynicus: & feſtivum ejus dictum, feſtivius (ſi vera reperiatur conjectura mea) reddendum. Quærenda igitur lib. 6. ſect. 63. ubi occurret hic verſus à Diogene τῷ ἐρανάρχῃ dictus.

Τοὺς ἄλλους ἐνάριζ', ἀπὸ δ' Ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας.

Ego enim perſuadere mihi non poſſum quin Diogenes non ἐνάριζε, ſed, permutata tantum unius literæ ſede, ἐράνιζε dixerit alloquens τὸν ἐρανάρχην. Præſertim verò quum feſtiva & hoc modo futura ſit accommodatio illorum verborum quæ verſum claudunt, ἀπὸ δ' Ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας. Nam ἐρανάρχῃ porrigenti manum ut τὸν ἔρανον accipiat, facete dicitur ἀπ' ἐμοῦ ἴσχεο χεῖρας.

A Diogene Cynico ad Menedemum venio, cujus domus à lib. 2. ſect. 125 uſque ad ſect. 144. extenditur. Ea autem domûs pars, in qua aliquid me quærere oportet, eſt ſect. 131. τὸν δὲ μηδὲν ἧττον τηρεῖν παριόντα καὶ ὑπερκύπτοντα, Ἀγαμεμνόνιόν τε καὶ Ἡγησ. Hic ego pro ὑπερκύπτοντα ſubſtituendum puto contrarium ὑποκύπτοντα: &, quum de Menedemo illud intelligeretur, hoc de Cratete dici. ut locus ita legatur & interpungatur, τὸν δὲ μηδὲν ἧττον τηρεῖν παριόντα καὶ ὑποκύπτοντα, Ἀγαμεμνόνιόν τε καὶ Ἡγησίπολιν ἀποκαλεῖν. id eſt, *Illum nihilominus obſervaſſe tempus quo præteribat: & tum caput ſubmittentem, Agamemnoneium & Hegeſepolin* (quaſi urbium adminiſtratorem, ſeu gubernatorem: id eſt, aptum ad gubernandas urbes, vel dignum qui urbium gubernaculis præeſſet) *appellaſſe*. Scimus autem illud ὑποκύπτειν eſſe reverentiæ, quâ aliquem proſequimur, ſignum. Cujus ὑποκύψεως exemplum in Turcis potiſſimum videmus.

Nec quoddam novum vocabulum omittere nolo, quod ex quadam mea emendatione profectum eſt, nec recte inventum à me dici poteſt, niſi conjectura mea vera comperiatur. Id vocabulum eſt ἀνδρικακία, quod ego apud Diogenem pro illo ἀνεξικακία, tam uſitato ut triviale dici queat, repono: in Arceſilao, lib. IV. ſect. 41. At Junius contrà, apud Illuſtrium novitate illa offenſus, pro ἀνδρικακία, vel potius pro genitivo ἀνδρικακίας, ſubſtituit ἀνεξικακίας, ex Diogene. Vide quæ apud Illuſtrium annotavi.

Illud autem dictum Arceſilai in quo vocabulum eſſe depravatum ſuſpicor, vel potius perſuaſum habeo, facit ut recorder cujuſdam dicti philoſophi alius, Theodori videlicet, in quo itidem peccatum eſſe exiſtimo: & ita peccatum ut eodem modo ob depravatam ſcripturam gratiam amittat, & frigidum ſit: quamvis alioqui non idem ſit depravationis genus, ſed longe diverſum. Neque enim de novo agitur vocabulo, ſed de voce κακῶς, quam in contrariam καλῶς mutandam arbitror. Locus eſt lib. II. ſect. 103. Κακῶς ποιεῖτε ἄνδρες Κυρηναῖοι ἐκ τῆς Λιβύης εἰς τὴν Ἑλλάδα με ἐξορίζοντες. Quam lectionem & interpres ſequutus eſt: qui vertit *Male facitis*. At ego ſubſtituens καλῶς ποιεῖτε, ſubſtituo etiam, in ejus interpretatione, *Recte facitis*. Oſtendat enim mihi quiſpiam quid χάριν (ut vocat Diogenes) alioqui poſſit dici habere illius dictum. Apud Antiſthenem vero, lib. VI. ſect. 12. ubi legimus, τῷ γὰρ σοφῷ ξένον οὐδὲν, οὐδ' ἄπο, pro ἄπο ſcribendum ſuſpicor ἄπορον.

Alias habeo, quas poſſim his addere, conjecturales emendationes, ſed eas in eum reſervabo locum ubi ταῖς ἀντιγραφοπίστοις (nam conjecturalibus τὰς ἀντιγραφοπίστους libet opponere) conjungi poterunt: ſicut jam in meis illis annotationibus priori editioni adnexis quædam etiam conjecturæ inveniuntur. Quoniam tamen Laërtium videmus multa in ſuo ſermone nova habere, & quidem talia fortaſſe nonnulla, ut non ſolum ξένα, ſed ἀλλόκοτα etiam vocari poſſint, vos admonendos putavi, nonnulla etiam inveniri quæ ſuſpecta eſſe poſſint, & in quibus culpa in librarios rejicienda videatur. Exemplum afferam ex principio vitæ Thaletis, lib. I. ſect. 23. μετὰ δὲ τὰ πολιτικὰ τῆς φυσικῆς ἐγένετο θεωρίας. Neque enim dubito quin ille ἐγεύετο, non ἐγένετο, ſcripſerit: (ſicut & ἅπτεσθαι & ab illo, & ab aliis ſimili metaphora dicitur.) Mihi videor alioqui uſum quendam huius verbi γίνεσθαι, aut verbi εἶναι, cum genitivo itidem obſervaſſe apud Xenophontem, illi propemodum peculiarem: ſed qui tamen talis eſſet, ut ex eo (niſi me fallit memoria) defendi hic non poſſet.

Cæterum & ex ipſo interprete quædam emendari à vobis poterunt. De cujus interpretatione, ſimulque de ejus recognitore Brognolo (cujus quædam calci hujus operis adjuncta ſunt) in illis in ipſum Diogenem annotationibus dicam. Valete.

Editioni Romanæ vel Aldobrandinianæ.

Sereniſſimo PHILIPPO, Hiſpaniarum Principi, Petrus Cardinalis Aldobrandinus.

EVolventi mihi, PHILIPPE, PRINCEPS Sereniſſime, majorum meorum, qui generis nobilitatem omnibus liberalis doctrinæ ſtudiis augere ſemper conati ſunt, ſcripta, & monumenta, quam ego præcipuam, & cariſſimam ab iis hæreditatem accepi, obtulit ſeſe inter cætera hic Laërtii Diogenis liber, quem innumeris antea mendis malè habitum, nec ſatis feliciter verſum, Thomas Aldobrandinus patruus meus, vir in primis Philoſophiæ, ac ingenuarum diſciplinarum cognitione præſtans,

collaris vetustis codicibus, accuratè olim emendavit, purius, fideliusque vertit in Latinum, multisque adnotationibus illustravit. Hunc ego librum, pro ea pietate, quam patrui optimi memoriæ, nominique debeo, ad curam meam pertinere sum arbitratus: ut nunc demum publicè ederetur. Quia verò ex Auctoris hujus, quamvis Ethnici, lectione documenta fortasse non pauca, quæ ad populos justè regendos non mediocriter prosint, eliciuntur, vel saltem ex tot, tamque diversis, ac persæpe contrariis illorum temporum Philosophorum opinionibus elucet, quantum Religioni Christianæ debeamus, quæ his tenebris fugatis, lucem veritatis omnibus aperuit: tibi uni Opus hoc meritò dicandum existimavi. Nam cum tot Regnis, totque inter se non solum moribus, & institutis, sed cœlo, marique disjunctis populis, & nationibus sis imperaturus: ex hac veterum Philosophorum historia, ac inter ipsos dissensione, illud manifestius cognosces, firmiusque apud animum tuum constitues, quod planè verissimum est; nimirum si quis alium sequatur, quàm JESUM CHRISTUM Dominum, & ejus sanctam Catholicam Romanam Religionem, hunc in tot, tamque varias, ac inter se contrarias opiniones incidere, ut nullo stabili loco pedem figere, ac consistere, neque ulla de re certò aliquid affirmare valeat. quod clarissimè etiam nostri temporis Novatores ostendunt, cum apud eos vix una domus, nedum una civitas certam, & consentientem habeat religionem. Sed ob eam quoque causam volui, Librum hunc in tuo nomine, quod splendoris, & majestatis plenum est, apparere, ut meæ in te singularis observantiæ hoc, qualecunque sit, extaret monumentum perpetuum, confisus benigno te animo id esse accepturum. Deus Opt. Max. te tot, tantorumque Regnorum imperio natum quam diutissimè felicem servet, & augeat. Romæ. x. Cal. Maij. M D XCIV.

Lectori.

NOn sine gravi studiosorum incommodo & mœrore solet evenire, ut qui de ævi brevitate cogitantes industriam suam ac diligentiam communis utilitatis procurandæ causâ incitant, idque commentando, & scribendo agunt, ut eos vixisse posteritas sentiat, ii nonnunquam immaturâ occupati morte, in medio præclarorum laborum cursu, Deo ita volente, rapiantur. Accidit hoc THOMÆ ALDOBRANDINO, viro clarissimo ac doctissimo, qui gravibus negotiis distentus, cum viris doctrinæ studio deditis prodesse aggressus esset, importuna morte præreptus, non pauca à se inchoata perficere non potuit. In quibus hanc LAERTII translationem triginta abhinc annis eoque amplius reliquit, accurata vetustorum manuscriptorum codicum collatione plurimis in locis emendatam, & multis Adnotationibus illustratam. quæ licet ab ipsomet auctore suprema manu perpoliri, ac limari nequiverint, visum est tamen fore oportunum, si eo modo, quo olim relicta fuerunt non integra (nam in decimum quidem librum nulla reperta scholia sunt) ederentur. Doctorum enim virorum lucubrationes quocunque modo habere conducit: & in his ipsis tanta variæ eruditionis & Latinæ puritatis lumina apparent, quanta & agnitum, & probatum iri speratur eruditis omnibus viris, præsertim iis, qui cum Græcis Latina conjungunt, quique Philosophiæ ac Philologiæ studiis delectantur. Accipe igitur hæc benigno animo, Lector, & si quid non omni ex parte absolutum offenderis, præstantissimi viri, florente adhuc ætate, & opere non perfecto mortui, memoriæ condonabis.

AD CLEMENTEM VIII. PONT. MAX.

Antonii Quærengi.

HAnc etiam meritò, CLEMENS, tibi maxime laudem
Tot celebres inter famæ immortalis honores,
Perpetuo mansuram ævo parit inclyta virtus,
Auspiciis quòd læta tuis veneranda per urbes
Ingreditur Latias prisco Sapientia cultu,
Et vitæ altrices melioris promovet artes.
Illa tot elatis uno propè funere mœrens
Principibus, sterilique solo, Martisque tumultu
Squallorem induerat tetrum, dubioque trementes
Ore per Ausoniam fundebat territa voces.
Tu miseros diris prædonibus eripis agros,
Munificisque opibus populos solaris egentes.
Tu magni illecebris præmi perducis in urbem
Ingenio præstante viros, qui celsa recludant
Nobilium studiorum adyta: & jam Romula pubes
Fontis inexhaustas puri bibit auribus undas:
Jam leges Astræa tuas, jam maxima rerum
Principia, & veræ cœlestia dona salutis
Altior egregiis animis facundia pandit.
Non satis hoc: latebris quoque condita noctis opacæ
In lucem monumenta effers, quæ publicus olim
Omnibus incassum votis optaverat usus.
En tibi fraterni donum immortale laboris
Promitur; Europæ admirans studiosa juventus
Quod celebri excipiat plausu, versasque decoro

Eloquio vitas sapientum crebra volutet.
En majus genitoris opus, cui ſponte merenti
Utraque decedant Romani lumina juris;
Innumeris miſeras quod litibus eximat urbes,
Et ſtabili jungat diſcordes fœdere cives.
O felix tanto, PRINCEPS, genitore, ſed ipſa
Fortunate magis virtutum laude tuarum,
Perge artes bonus ingenuas, perge optima dignis
Muneribus ſtudia ad ſummos attolere honores.

ISAACI CASAUBONI.

Arnaldo Caſaubono, Parenti plurimùm obſervando, Iſaacus filius S. P. D.

MAgna me ſpes tenet, Pater Venerande, fore, ut hoc munuſculum, quod tibi à me nunc offertur, gratum tibi acceptumque ſit Nam etſi eſt id quidem, ſi ipſum ſpectes, exiguum ac levidenſe: tamen quia à me, hoc eſt, ab eo quem tu unicè amas, quemque tu his literis ſummo ſtudio ac labore imbuiſti, proficiſcitur: non dubito quin has ſtudiorum meorum primitias ſis amaturus, & alacri libentique animo accepturus. Quemadmodum enim bono colono nihil gratius poteſt uſuvenire, quam ut fructus ex iis percipiat arboribus quas ſuis ipſe manibus ſeverit: ſic ego exiſtimo tibi volupe futurum, fructus iſtos qualeſcunque ex eo horto decerptos videre, quem tu, Pater dulciſſime, in graviſſimis occupationibus tuis, tanta cura tantoque ſtudio ſolus ſolum coluiſti. Vellem quidem, obſervande Parens, aliquid ejuſmodi poſſem tibi offerre, quod magnitudini tuorum in me beneficiorum ſaltem aliqua reſponderet ex parte: verum quia id ego non poſſum, in eo ſaltem quod potui deeſſe mihi nolui, quin aliquod tibi grati animi teſtimonium exhiberem. Atque hoc ſane conſilio Notas has tibi, mi pater, do, dico, nominique tuo conſecro: quas horis, ut ſcis, ſucciſivis in Diogenis Laërtii libros ſcripſi. Erat quidem animus ipſum Diogenem, noſtro ſtudio & opera emendatiorem factum, quam fuerit hactenus, edere; ſed quum non paucæ poſtea rationes ab ea me ſententia deduxiſſent: interea viſum eſt, Notas has publicare, quas doctis hominibus eo acceptiores fore ſperamus, quod arduum nobis fuit, hac præſertim ætate, gravioraque in ſtudia incumbentibus, eum auctorem emendare, quem doctiſſimi viri cum ſumma laude, prope, ut videbatur, in priſtinum ſplendorem reſtituiſſent. Verum, nos quidem quid præſtiterimus, docti homines, tuque imprimis, σεβασμιωτάτη κεφαλὴ, æſtimabis: cui ſi non diſplicuerit hoc noſtrorum ſtudiorum qualecunque ſpecimen, abunde ſatis operæ meæ conſecutus mihi pretium videbor: eritque cur non omnino eam me putem, quum hæc ſcripſi, luſiſſe. Vale, parens etiam atque etiam obſervande, meque filium tuum, tibi perpetuo obſequentiſſimum, amare, ut facis, perge. Iterum vale. Ex muſeo noſtro a. d. x. Kalend. Mart. cIↃ. IↃ. LXXXIII.

De Diogene Laërtio.

DIogenis Laërtii pauciſſimi ſunt è veteribus qui meminerint: iique non alii quàm Grammatici, quorum omnium antiquiſſimus eſt Stephanus, qui τὰ ἐθνικὰ conſcripſit. De tempore autem quo floruerit, haud ita facile eſt conjicere: faciliùs enim dixeris, quibus temporibus non vixerit, quàm quibus vixerit. Nam quia Plutarchum non ſemel laudat, meminítque Sexti Empirici nepotis ejus, & Epicteti, quem perhibent auctores rerum veterum, vitam produxiſſe ad Marci Antonini imperium uſque, facilè intelligimus non vixiſſe Diogenem ante Annum à Chriſto ducenteſimum. Rurſus quia ita ejus meminit Stephanus, quaſi auctoris ſatis antiqui, multò antè annum à Chriſto quingenteſimum vixiſſe eum dici poteſt: id quod ex eo etiam licet intelligere, quòd de Polemone loquens, ait eum fuiſſe πρὸ ὀλίγου. Fuiſſe autem hunc ait Suidas ante & poſt Auguſtum. Nec certius quicquam adhuc de hac re potui comperire. Porrò, ubi, quomodo, & quamdiu vixerit, dicam quum invenero qui me doceat: nam nunc quidem parum, aut omninò potiùs non liquet. Cilicem eum fuiſſe, & à Laërta Ciliciæ oppido Laërtium appellatum docti viri εἰκοτολογοῦσιν: à quibus cur diſſentiam, cauſſam non habeo. At fuiſſe auctorem hunc Epicuri philoſophiæ deditum, eámque ſectam ſecutum, non pauci horum librorum loci indicio eſſe potuerunt. An alia ſcripſerit, præter hoc opus, de vitis & placitis philoſophorum (quod ad mulierem neſcio quam fuiſſe miſſum, ex unico qui eſt in Platone loco intelligimus) & τὴν Πάμμετρον, cujus in his libris toties meminit: ne hoc quidem compertum habeo. Qui putant autem eo potiſſimùm nomine inſtitutum hoc opus à Diogene fuiſſe, ut ſua poëmata nobis hac ratione obtruderet: næ illi haud animadvertunt, per eſſe veriſimile τὴν Πάμμετρον multo ante conſcriptum hoc opus in manus hominum perveniſſe. Nam ſanè Diogenes, quoties fere aliquod ſuum epigramma aſcribit, indicat id ſe deſcribere ex eo opere: & in Empedocle, ejus verba ſunt hæc, φέρεται δὲ καὶ ἡμῶν εἰς αὐτὸν ἐν τῇ Παμμέτρῳ, σκωπτικὸν μὲν, τοῦτον δ' ἔχον τὸν τρόπον. Ecce, ait φέρεται: quomodo φέρεται, ſi is liber nondum fuerat vulgatus? videtur autem tuliſſe annos ἡ Πάμμετρος. Nam quod Joannes Tzetzes, ſcriptor vanior ſtolidiorque (nemo qui legerit dicet ſecus)

secus) quàm antiquior, Diogenem Ἐπιγραμματοποιὸν appellat, crediderim visam ab eo τὴν Πάμμετρον: quæ nihil aliud fuit, quàm volumen poëmatum & epigrammatum in viros illustres, omni carminum genere factorum. Divisum id opus fuisse in varios libros testatur ipse: ut in Thalete. Cæterùm, quàm sæpè in hoc opere scribendo vacillans memoria Laërtio fuerit fraudi, aut otium judiciúmve ad ea digerenda defuerit, quæ satis confusè congesserat, poteris, benevole Lector, ex his nostris Notis cognoscere: pleniùs multò cogniturus, si dederit Deus Opt. Max. ut institutum & propè jam affectum Commentarium, quem in hunc auctorem paramus, absolvere liceat.

MERICI CASAUBONI
in Notas suas Præfatio.

Lectori, Salutem.

QUæ tibi hîc, in Diogenem Laërtium, à nobis offeruntur, amice lector, tertius hic annus agitur, cùm scripta & descripta pleraque omnia, urgente tum typographo, quasi mox extrudenda. Mutato dein, ut res ipsa docuit, consilio; primò Aldobrandini; publicatæ dudum, sed à multis, ob raritatem exemplariorum desideratæ, *Annotationes*; & post illas, Menagii, Viri Clar. & doctissimi, prolixæ, & laboriosæ, bone Deus! *Observationes* prælo subjectæ. Nova interim hîc rerum facies; & qui vi & armis de propriis sedibus exturbati, ad sua postliminiò, tanto intervallo, redeuntibus undique, novæ curæ subiere. Mihi certè vix aliàs longiùs ab his studiis dissidium; quæ tamen ipsa ætas & diuturna valetudo, propè jam excusserat. Sed ecce tibi! dum propriæ Spartæ ornandæ vires ægrè sufficiunt; vellit aurem typographus, aut bibliopola potiùs, & opus ad umbilicum tendere, semel, iterumque monet; fidem meam testatur, ne quid detrimenti, meâ vel cunctatione, vel frustratione patiatur. Ego contrà: quæ meæ nunc partes essent, nisi visis prius doctissimi viri *Observationibus*, ignorare me: Lectoris interesse; sed & à me cautum semper quàm potui diligentissimè, ne actum agerem: præterea ad existimationem meam pertinere, ne sublestæ fidei suspicionem (si cui mores nostri ignoti) subiremus, si quid in nostris deprehenderetur, quod alii, quos adhibuisse nos in consilium, quando hîc liber excudebatur, omnes credituri essent, occupassent. Facilè homini intelligenti persuasi. Hoc igitur ingenuè profiteor, antè quàm tantò ante scripta recognoscere aggrederer, visas mihi doctiss. viri ad decimum usque librum, qui Epicuri vitam complectitur, (neque enim nos ultra pergimus) *Observationes*; visis illis, pauca quædam, quæ priùs scripseramus, induxisse; sed multò plura (quæ tamen omnia, mole paucula:) addidisse, occasione sumptâ, vel ex silentio viri doctiss. ubi res ipsa aliter exigere, in tantâ præcipuè diligentiâ, videbatur: vel quia de quibusdam aliter ipse sentiebam, quàm vel ille, vel quos ille passim laudat & exhibet, viri doctissimi. Penitùs insedit dudum animo meo illud Ciceronis: *Quid enim laboro, nisi ut veritas in omni quæstione explicetur?* Qui ita sunt affecti, non est quod metuamus, ne susceptæ pro veritate dissensiones, eâ lege, ut si fallimur ipsi, magnas gratias certiora docentibus habituri simus; illos, aut illorum quenquam sint offensuræ. Sed est præterea quod te volo, lector. Quod b.m. parens Is. Casaubonus in Epistola ad lectorem *Notarum* suarum ad Diogenem; *instituti & propè jam affecti Commentarii* meminit; ut seriò ab illo tum dictum, nullus dubito: ita frustrà fuerit qui inde concludat, aliquid ipsum scripto complexum esse, quod *Commentarii* speciem, vel specimen exhiberet. Ita enim illi solemne, ut quæ semel animo meditata, & quasi delineata habebat; quorum indicia, notulas sibi plerumque proprias, aut ἀπομνήματα ad oras librorum apposuerat; quia minimo, si res ita ferret, negotio depromere & stylo contexere poterat; de iis, ut paratis & affectis, (verè ille & sincerè, multo usu confirmatus:) loqueretur: Mihi certè nihil hujus generis unquam visum, præter ea quæ Codici Editionis Stephanicæ cum cura legens, adscripserat: quæ pleraque postea, in *Notas* quæ sunt editæ, relata. Si quid in eo codice præterea nobis repertum, quod adverti mereretur; ejus lectorem nostrum, auctore nominato, participem fecimus. Ipsum certè Codicem, non unus jam vir doctus in sua potestate habuit: sed unus præ ceteris nobis hîc nominandus, Joh. Pearsonus, magnifici illius Collegii St. *Trinitatis* Cantabrigiæ, præpositus dignissimus; nobis semper amicissimus. Vale.

Merici Casauboni, Is. F. Dissertatio præliminaris, de editione Romana & versione Aldobrandiniana.

DIogenem Laërtium *de Vitis*, &c. & suo nomine (magis tamen ab argumento, quàm scriptoris diligentiâ:) & paternis in illum lucubrationibus nobis commendatissimum, juvenes olim satis accuratè legeramus, & inter legendum non pauca ad difficiliores aliquot locos, interpreti non intellectos pro more ad proprios usus notaveramus, aliis quoque si quando ferret occasio (qui non ultimus studiorum nostrorum finis:) impertienda. Eorum specimen nostræ in Antoninum *De se ipso*, Notæ, dudum ex-

hibuerunt. Romana Editio, *Thoma Aldobrandino* interprete, ne fando quidem nobis tum audita. Multis post annis, cùm res hîc jam versæ, & nos (dum pejus naufragium metuimus) ἀνάστατοι facti sumus: tum demum; dubito an in Anglia ante visam; in bibliopoliis semel & iterum oculis usurpare contigit: quo tempore de propria & pristina supellectile libri si qui supererant, cùm nullus esset nobis illorum usus; de novis comparandis non erat quod cogitaremus. Nuper adeo qui nostram quoque ad novam *Diogenis Laërtii* editionem Londini curatam, symbolam, opere jam, ut ipsi dicebant, affecto, rogabant, factum est illorum operâ, ut Romanam istam editionem adipisceremur; cùm nisi illâ consultâ, quid nobis relictum esset, ne actum scilicet imprudentes ageremus, intelligere nequiremus. Paullò post, longinqui ab omnibus turbis & tumultu, in prædiis *Cottonianis*, secessus opportunitate factâ: nihil prius habuimus, quàm ut Diogenem Laërtium relegeremus; nostram editionem, cum Romana contenderemus; & quod ex hac seu relectione, seu collatione ad publicos usus commodum se nobis offerebat, quantum aliorum librorum ad hoc opus idoneorum præsidio destitutis licebat, & præscripti temporis ratio permittebat, id sublegeremus, & (hinc ista:) *notaremus*. Sed priusquam singulares locos quos proponimus nobis, aggredimur: plurimum lectoris interesse putamus, ut quid universim de Romana ista editione, & *Aldobrandiniana* versione, nunc experti, judicandum habeamus; paucis indicemus. Res invidiosa, fateor, censura omnis est; & ad odium potiùs, quàm benevolentiam comparata: sed invidiam compensabit utilitas; & sic spero veritati litaturos nos, ut candorem nemo æquus desideraturus sit. Hoc igitur quod ex ista nostra collatione didicimus, esto primum: Romanam Editionem Græci textûs Laërtiani hujus operis; sed & ejusdem textûs versionem Aldobrandinianam; vulgato aliarum Editionum textui; & aliorum quæ circumferuntur, versionibus longè antistare; & optimo consilio, ad novæ hujus editionis apparatum, utrúmque, tum *textum* Romanæ editionis, tum *versionem* quæ illi juncta est, omnibus aliis prælatam. *De textu*, ex variarum lectionum collectione, cuivis in his paullò versato, satis liquebit. *De Versione*, ex collatione, si quis id agat vel perfunctoriè: adeo crebri sunt, & ubique ferè obvii loci, in quibus priores interpretes impegerunt, qui hîc doctè & fideliter redditi sunt. Sed hoc fortassè judicio nostro, seu testimonio, quod ita plerisque jam persuasum sit, Lector minùs indigebat. Quod igitur plerisque fortassè præter expectationem magis erit, & ut dicatur, magis ideò necessarium, hoc est: non *textum* tantùm Romanæ editionis mutilum, aut mendosum interdum esse, ubi integrum exhibent vulgatiores editiones; sed & *versionem* tot locis, etiam ubi nulla dubitandi caussa, vitiosam, puerilem, ridiculam: ut Aldobrandinum in Aldobrandino requiramus, & ægrè mihi persuadeam ab illo proficisci potuisse, qui præter multiplicem in his literis eruditionem, non vulgarem quoque sermonis Græci peritiam locis difficillimis prodat ac præstet. Cùm igitur Aldobrandinus diu ante, quàm hæc in lucem prodirent, vivere desiisset, sed & opus imperfectum reliquisse *ex Annotationibus* non perfectis appareat; quod aliquis inde colligat, excusari debere, si quid aliter quàm debuit, & res ipsa postulabat, in opere posthumo reperiatur; & correcturum illum fuisse, si per mortem licuisset, nos hoc quidem libentissimè admittimus, & longè ab eo animo absumus, ut doctissimi viri meritis, versionis ipsius (si tamen ipsius) culpis observandis, quicquam detractum velimus. Non ideo tamen suspicioni nostræ loci minus relictum, fieri potuisse, ut in tot annorum spatio, illorum imperitiâ, quibus editio commissa, aliqua mutatio intervenitet; aut etiam quasi emendatio, aut consummatio: qui putarent scilicet, si quæ in Aldobrandini versione hiare, aut aliquo vitio laborare visa sunt, ea se supplere, aut expolire; quæ veriùs depravabant. Cujus rei exemplum habemus, Ambrosianam, id est, veterem hujus libri versionem; quam dum corrigere se putant, & profitentur scioli, tot locis, ut à non uno verè observatum est, corruperunt. Sed & nuper notatus nobis nescio quis, hujus farinæ ac confidentiæ magistellus Parisiensis, qui *accuratiorem* Enchiridii Epicteti versionem promittens; ubicunque Wolphium, virum doctissimum, non intelligebat, toties fœdissimè depravavit. Sed quicquid hujus sit, seu passa est aliquid ab aliena manu hæc versio; sive secùs: hoc modò constet, nihil ad Aldobrandini reprehensionem pertinere, quæ in posthuma ejus versionis editione, cui postrema manus ab authore imposita non fuerat, peccata reperiuntur: at ad illos interim non parum pertinere, qui usuri sunt, ut illam talem, cui semper fidere, & in qua securi possint acquiescere, non esse, certò intelligant, non opinor sine caussa credidimus. Sed & ad illorum quoque stultitiam arguendam, eadem opera proderit, qui neglecto linguarum studio, dum toti pendent à versionibus; (si accuratiores aliquot, unam aut alteram de multis excipias:) non intelligunt se persæpè operam ludere, ut qui nihil minùs, quàm quod se putant legere, & quod titulus præfert, legant. Quod ne gratis nobis credi postulemus, id nunc nobis incumbit scil. ut insignioribus aliquot de multis exemplis, ita rem habere ostendamus. Talia autem erunt omnia quæ proferemus, ut nulla in iis aut Græci textus (saltem qualem præferunt editi libri) depravatio: aut præcipua verborum Græcorum obscuritas obtendi possit. Quæcúnque hujus generis observata nobis, *Notis* reservata sunt. Talia, inquam, quæ hîc proferemus omnia, ut ne Ambrosius quidem, nisi in paucis, impegerit.

Lib. I. Sect. 36. Thales consultus ab adultero, an in judicio crimen abjurare sibi liceret, ut pœnam perjurio evaderet; graviter & acutè simul respondit, Οὐ χεῖρον μοιχείας ἐπιορκία· *Non pejus esse perjurium adulterio:* hominis malesani præposteram religionem suggillans (ut sunt inter nos plurimi, facti-

legiis ac rapinis avidissimè inhiantes, qui tamen in minoris momenti rebus rigidi videri volunt, & pietatis laudem affectant) qui cùm *adulterium* sine scrupulo committeret, super *perjurio* tamen, quasi Deum timens, scrupulosus erat. Aldobrandini versio, mutata Syntaxi verborum, & omni sententiæ acumine obliterato; *Non minùs peccare, qui pejeraret, quàm qui adulteraretur.*

Lib. I. sect. 109. Ait Laërtius de Epimenide: *Κρὴς τὸ γένος ἀπὸ Κνώσσου, καθέσει τῆς κόμης τὸ εἶδος παραλλάσσων.* Verba Græca clarissima, de longiore coma. Mirabar unde illud in Aldobrandini versione, *habitatione vici:* & in Ambrosio pariter, *ex vici natura:* sed ita doctis viris placere, reperi postea, Ambrosium (ut & Aldobrandinum, probabile est, utut Romana editio aliter exhibeat:) in codice suo reperisse: *καὶ θέσει τῆς κώμης*: nisi tamen ita potiùs, qui veram lectionem non intelligerent, legendum ipsi credidere.

In Æschine (lib. II. sect. 62.) *φάσι δ' αὐτῷ λέγειν Σωκράτην, ἐπειδήπερ ἐπιέζετο ὑπὸ πενίας, παρ' ἑαυτοῦ δανείζεσθαι, τῶν σιτίων ὑφαιροῦντα.* Ita planè & Romana Editio hæc repræsentat: Sequitur autem, *Τούτου τοὺς διαλόγους*, &c. quæ sunt alterius periodi, & sententiæ. Ambrosius non malè. *Ajunt illi dixisse Socratem cùm premeretur inopiâ, ut à seipso usuras exigeret*, (solitos autem ad usuras confugere, qui paupertate premerentur, alibi quoque in his *vitis* docemur:) *sibi subducendo cibaria.* Quò pertinet & vetus verbum: *Parsimonia, magnum vectigal.* Aldobrandini versio, mera portenta: *Ferunt ei Socratem dixisse, quandoquidem valdè egeret, ut subductis suis dialogis, inde sibi cibaria mutuaretur; quod Aristippus suspicatus est.*

Lib. II. sect. 91. *Τὸν φίλον τῆς χρείας ἕνεκα. καὶ γὰρ μέρος σώματος, μέχρις ἂν παρῇ, ἀσπάζεσθαι*] *Amicum utilitatis caussa comparandum:* vel, *Omnem amicitiam* (quod multis refellunt Peripatetici; aliique) *ad utilitatem referendam. Nam & membrum corporis, quamdiu totius corporis usibus aptum est, charum esse:* ubi cesset utilitas (puta, si sideratum, vel alio quo casu emortuum:) exscindi; aut sane reliquo corpori grave esse. Aut si mavis, semel amputatum, & jam inutile; abjici. Aristippi sententia, ut in ejus vita legimus. Posterius hoc membrum ex priore ita supplendum, nemo non videt. Ambrosius hic quoque non malè: *Amicum necessitatis caussa amplectendum. Nam & corporis partes, quamdiu adsunt, adamari.* Aldobrandinus autem: *Amicum utilitatis caussa adjungi: nam & pars totum corpus, quamdiu incolume fuerit, amplexatur.*

Decantatissimum illud in Philosophorum scholis, sapientem neminem odisse. neminem enim alii inimicum, nisi qui errore mentis deceptus, ita sibi credat expedire; vel qui aliqua injuria se provocatum censeat. Officium igitur boni viri esse, cum non odisse, qui invitus erret: (errare enim & decipi, nisi invitum neminem:) *Sed meliora ipsum pro virili sua docere.* Antoninus Imperator, unus ante alios, & sæpius repetit, & pluribus exequitur: doctissimè ille certè, ut omnia, & sapientissimè: Ita l. 9. inter alia: *Ὅλως δὲ ἔξεστί σοι μεταδιδάσκειν τὸν πεπλανημένον. Πᾶς δὲ ὁ ἁμαρτάνων*, &c. Aristippus apud Diogenem paucis: *τὸν σοφὸν μὴ μισήσειν, μᾶλλον δὲ μεταδιδάξειν.* Ambrosius non malè: *Sapientem non odio quenquam habiturum, sed potiùs erudicturum.* Aldobrandinus autem: *Neminem osurum esse sapientem, sed potiùs vetera dediscere, novaque addiscere.*

Plerique istorum temporum Philosophi (ut in Laërtio legimus) si, affectâ jam ætate; diuturniore aliquo morbo premerentur; nè qui contemptum mortis aliis commendaverant, ipsi vitam in tali vita nimis diligere viderentur, mortem solebant occupare: si non ut mala *lucri-facerent*; saltem ut existimationi suæ consulerent: qui enim ita discedebant, vulgò fortes habebantur. Sed Carneades, senio pariter & morbo diuturno confectus, cùm tamen aversiore à morte esset animo, solebat hoc dicto se tutari: *Ἡ συστήσασα φύσις, καὶ διαλύσει· Quæ te coagmentavit natura, eadem dissolvet.* Quod iisdem quidem verbis, sed aliâ mente: (quamvis enim mortem, sive voluntariam, sive aliam; naturæ opus & beneficium, autumabant illi:) Antoninus: *ἀποπέμπει σε ἡ εἰσαγαγοῦσα φύσις --- ὅ τε μὲν τῆς συγκρίσεως· νῦν δὲ, τῆς διαλύσεως αἴτιος.* Idem tamen Carneades, cùm quodam tempore de generosa, (ut tum credebant) id est, voluntaria (epoto veneno) Antipatri morte ipsi relatum esset: ipse quoque hoc exemplo animatus, & subitò quodam quasi instinctu numinis abreptus: *Date & mihi*, inquit ille; quasi mox venenum hausturus. Dum cunctantur amici, & tandem rogant (inviti scilicet, & reluctantes:) quid ille sibi dari postulet: Carneades, remittente jam subitæ generositatis impetu, & ad ingenium rediens, *οἰνόμελι*, inquit: *mulsum* scilicet, qui *venenum* debebat dicere: dicturus certè credebatur. Quæ faceta narratio, versibus non illepidis Laërtii nostri (lib. IV. sect. 65. & 66.) materiem præbuit. Postrema autem ita habent: *Καὶ ὁ μὲν οὐδὲν ἔλασσον ἔβη κατὰ γῆς. ἐνῆν δὲ Τὰ πλείω κακὰ κέρδ' ἔχοντα μολεῖν εἰς ᾅδην. At ille nihilominus sub terram abiit: qui poterat* (si aliorum Philosophorum exemplo, generosâ morte defunctus esset, scilicet: ita tum multi, sed repugnantibus tamen melioris notæ Philosophis non paucis:) *multa mala lucrifaciens ad Orcum descendere.* Sed & Ambrosius in hanc ferè sententiam. Aldobrandinus autem postrema ita reddit: *inerat antera plurima mala consilia habentem, proficisci ad Orcum.*

Non vacat nec lubet omnia persequi quæ sunt hujus generis. Si quis ita credat, potuisse ista, & similia ab Aldobrandino proficisci; per me credat licet. Quid tamen faciemus istis locis, ubi unius voculæ ignoratio, tantas sententiæ contrarietates & absurditates peperit, vix ut majores excogitari possint? De *κριτηρίῳ* veritatis, quod illud tandem sit, res una omnium scitu dignissima, & ad veram vitam maximè necessaria: de quo inter Philosophos, magna opinionum varietas, & pro varietate opinionum, gravissimæ contentiones. Epicurus (si tamen & illi inter veros Philosophos locus, de quo posteà suo loco pluribus:)

κριτήρια veritatis statuebat, τὰς αἰσθήσεις, τὰς προλήψεις, καὶ τὰ πάθη. Τὰ πάθη, in Philosophia Peripatetica, *perturbationes animi* (ut vertit Cicero, vel, ut interdum, *perturbationes*, simpliciter:) plerúmque significare, omnis omninò sit expers Philosophiæ oportet, qui ignorat. Inde Aristoteles alicubi verissimè Οἱ ἐν πάθει ὄντες, τὸ ἀληθὲς οὐ κρίνουσιν· qui perturbationibus agitantur, quod verum est in rebus videre non posse. Quis autem putaret id Epicuro, qui tantus τῆς ἀταραξίας, laudator & assertor extitit, ut in ea potissimùm finem vitæ collocaret, ab Aldobrandino tribui potuisse, ut *perturbationes* (ita enim ibi vertit) regulam veritatis constitueret? Qui tamen quid per τὰ πάθη intelligeret, tum alibi docet, tum in postrema Epistola, ubi de voluptate, inter alia, hæc habet: καὶ ἐπὶ ταύτην καταντῶμεν, ὡς κανόνι τῷ πάθει πᾶν ἀγαθὸν κρίνοντες· ubi Aldobrandinus: *& ad hanc delabimur, omne bonum perturbatione, tanquam regula, judicantes.* Quid audio? an quisquam tam patiens, ut ejus non refugiant aures, *omne bonum in perturbatione consistere*; vel perturbatione dijudicari? An & Seneca (ut alios nunc omittam:) falsus, cùm dicit, *Apud Epicurum duo bona sunt, ex quibus summum illud beatum componitur; ut corpus sine dolore sit; animus sine perturbatione?* Est autem τὸ πάθος (ut hoc obiter) in Epicuri Philosophia vox πολύσημος. *Affectus* interdum, ut Ambrosius haud malè: impressio quævis in animo, ex re sensibili: interdum, quicquid accidit; *eventus*. Interdum etiam Epicuro τὰ πάθη, *passiones corporis* propriè. Ita accipi debet, ubi ejus placita breviter recensens Laërtius, ait eum inter alia ita sciscere: τὸν σοφὸν μηδὲ πλάττειν ἐκόντα (de istis verbis suo loco:) πάθεσι μᾶλλον συνσχεθήσεσθαι. οὐκ ἂν ἐμποδίσαι πρὸς τὴν φιλοσοφίαν. id est: *malis* (seu *passionibus corporis*) *tantò magis contineri, & in ordinem cogi: nec illa obstare sapientiæ.* quò pertinet quod paullò pòst, κἂν στρεβλωθῇ δ' ὁ σοφὸς, εἶναι αὐτὸν εὐδαίμονα· *sapientem etiamsi torqueatur*, (vel, in mediis tormentis:) *beatum tamen esse.* Longè aliter de prioribus istis verbis, viros doctissimos judicasse, non ignoramus: quorum rationes suo loco expendentur. Sed Aldobrandinus infelicissimè: *Sapientem perturbationibus majoribus opprimi; id verò sapientiam minimè impedire posse.* Profectò mirificis, præter alias, hæc Epicuri vita scatet hallucinationibus (ut suo loco dicturi sumus) etiam ubi Græca (quod in hac vita rarum) labe carent. Unicum afferam locum, qui mihi erat ante oculos, cùm hanc de verbo πάθος, observationem aggressus sum. Ibi enim præcedebant ista: τὴν διαλεκτικὴν ὡς παρέλκουσαν ἀποδοκιμάζουσι. ἀρκεῖν γὰρ τοὺς φυσικοὺς χωρεῖν κατὰ τοὺς τῶν πραγμάτων φθόγγους. *Dialecticam* (aut *differendi* potiùs *artem*; maximè generali, ut tum usurpabant, notione) *mutilam esse. sufficere enim, ut naturales soni, pro rerum ipsarum qua se offerunt, naturâ procedant.* Hæc Epicurus ipse, in sequente Epistola latè prosequitur, ut nullum omninò dubitandi locum cuiquam relinquat. & præterea pertinent hæc ad nobilem illam de verborum origine, φύσει sint illa, an θέσει, (de qua Epicurus in Epistola:) controversiam: de qua agens in *Noctibus* suis Aul. Gellius, hæc habet inter alia: *Nam sicuti cum adnuimus, aut abnuimus, motus ille quidam vel capitis, vel oculorum, à natura rei quàm significat, non abhorret:* (χωρεῖ κατὰ τὰ πράγματα·) *ita in vocibus, quasi gestus quidam oris & spiritus naturalis est.* Quid igitur sibi volebat Aldobrandinus, cùm ita vertebat; *Dialecticam ut supervacaneam repudiant. Physicos enim, vocibus uti, satis est.* Saltem, si *Physicis*, pro *Physicos*; dixisset; aliquanto tolerabilius. Et potest, ut ille ita scripserit. Ita tamen, & vetus ante illum interpres Ambrosius; (qui fortasse & illum in errorem induxit:) *Posse enim Physicos abundè simplicibus & propriis rerum vocabulis agere.* Sed quid miramur istos? Gassendus etiam, tam studiosus sensuum Epicuri indagator, & interpres; ad eundem lapidem, tum in versione *vitæ* Epicuri (ab ipso, dicam; ita mirificè interpolata est: an à Laërtio, sed quam Laërtius non agnosceret, conscriptæ?) tum etiam in *Animadversionibus*, impegit. Adeò illi quidem, memoriâ prorsus exciderant, tum quæ alibi super hoc argumento legerat: sed præcipuè apud Platonem, in accuratissimo περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος tractatu, seu *Dialogo*.

De versione hactenus. Romanæ editionis textus Græcus, ut plurimùm melior, & minùs corruptus. Est tamen ubi vulgatarum editionum lectio, longè præferenda: est, ubi Romanus textus, vel deficiens, vel corruptus, interpreti fraudi fuit; ubi ex vulgatis editionibus, vel suppleri, vel corrigi debeat: Copiam exemplorum suppeditabunt variæ lectiones. Nos uno aut altero hic erimus contenti. In Epitaphio Pittaci, longè abit à vulgatis Romana editio:

Οἰκείοις δακρύοις λιγαίνομεν, ἣ καταλαίει
Ἐνθάδε Πίττακον ἣδ' ἱερὰ Λέσβος.

Sed haud dubium, quin quod exhibent priores editiones (Stephan. an. d. 1570. Græcolat. a. d. 1616. quæ mea editio:) Οἰκείοις δακρύοις ἁ γειναμένα (in Græco-lat. edit. errore typothetarum malè ista coaluerunt:) κατεθάπτει, &c. verum sit.

In secundo autem versu (ut hoc obiter dicam) quicquam mutare velle, vereor ne sit τὰ ἀκίνητα κινεῖν. Multa enim in veteribus Inscriptionibus, quæ idiotismum, & ignorantiam sapiunt; quales sæpe auctores, homines idiotæ & *illiterati*. Talis illa Ardeatum apud Plin. Nat. Hist. lib. XXXV. c. 10.

Dignis digna loca picturis condecoravit;
Regina Junonis supremæ conjugis templum, &c.

Ubi tamen Boissardus in Inscriptionibus: *Dignè deseloquens:* pro, *Dignis digna loca*, exhibet: nec dubito quin ita repererit in vetere lapide: sed minoris tamen, quàm prima Inscriptio, vetustatis. Ibi quoque alia ejusdem farinæ & ævi: & memini judicium Arriani quodam loco, Οὐκ ἄξιον μνήμης τὸ ἐπίγραμμα· quod de multis æquè verum; quæ sola antiquitas, magna intelligentibus illecebra, commendat. Fortasse vox αἰεί, aut similis alia, (ἱερὰ Λ. αἰεί) deest, ad explendum versum.

In Menedemo; (lib. II. sect. 126.) *Λόγον ἀναστήσας*, nullo sensu, & metro reclamante. Priores edit. rectissimè: *Λῆρον ἀναστ.* Eodem versu, Sambuci editio, *ὀφρύομ.* quod & versus requirit.

In Platone: (lib. III. sect. 14.) *Ὅστις δέκα* (pro *δὲ κα* divisim:) *εἰδῇ μαθὼν τῆνο, ἀγαθὸς ἤδη γίνετ.* in scripturâ leve peccatum, nec dignum alioquin quod animadverteretur: sed ex levi scripturæ vitio, maxima versionis hallucinatio: *Quisquis decem sciverit*, &c. Ambrosius in suis Codicibus quid repererit (quamquam facilis ex omissione duntaxat intervalli, lapsus non intelligentibus librariis:) ex versione liquet: *Quisquis illud didicerit*, &c.

In Zenone: (lib. VII. sect. 113.) de amore: *Ἔστι γὰρ ἐπιβολὴ φιλοπονίας*· ita exhibet Rom. Editio, quod & Aldobrand. in versione sequitur. Priores Editiones, *ἐπιβολὴ φιλοποιΐας*, quod ratio suadet, & Ciceronis evincit interpretatio, quam profert in *Notis* ad alterum similem locum, Græco-latinæ edit. pag. 516. b. m. patens. Hæc & id genus alia multa cùm cogito, dubitare subiit, an priorum editionum vel versionum, ulla Aldobrandino unquam visa. Stephanicam ille quidem, & quæ Stephanicâ posteriores, XXX. antè vita functus annis, videre non potuit. De prioribus autem, quod ego dicam, quia nullæ mihi visæ, non habeo. Quantum tamen ex doctorum virorum annotationibus colligere licet, non multum illæ à posterioribus diversæ. Sed en tibi, Lector, unum de multis diversæ lectionis illustre exemplum, ex quo vanam non esse nostram suspicionem, & ipse fortasse dices. De Deo, more suo Epicurus: (lib. X. sect. 77.) *Οὐ συμφωνοῦσι πραγματεῖαι καὶ φροντίδες, καὶ ὀργαὶ καὶ χάριτες μακαριότητι, ἀλλ' ἀσθενείᾳ καὶ φόβῳ, καὶ προσδεήσει τῶν πλησίων ταῦτα γίνεται.* Sequitur in vulgatis editionibus; *Μήτε αὖ πῦρ ἅμα ὄντα συνεστραμμένα, τὴν μακαριότητα κεκτημένα, κατὰ βούλησιν τὰς κινήσεις ταύτας λαμβάνειν.* Quis, quæso, cui *de divinitate Sphærarum* (quam asserunt & doctorum Judæorum principes:) & *intelligentiis* Aristotelicis quicquam unquam auditum; dubitet de veritate hujus lectionis? Nihil enim ad sententiam & cohærentiam verborum aptius, ne cogitari quidem potuit: si tamen modica correctio (quam nos in *Notis* pluribus adstruemus:) interveniat: ut pro *πῦρ ἅμα· πυρὸς ἅμμα.* & pro *λαμβάνειν, λαμβάνει* restituamus. Ampliùs dicam. Locum profert, sed & exagitat, ex Aristotele Cicero, (aut verbis potius Ciceronis Velleius Epicureus,) qui magnam habet cum his verbis cognationem, ut eo respexisse Epicurum probabile sit, ut suo loco videbimus. Ambrosius Interpres ex depravatâ lectione, sensum qualemcunque saltem, qui à vero non planè alienus esset, elicuit. At Romana editio & versio: *μήτε αὖ λυπηρὰ ἅμα ὄντα συνεστραμμένην τὴν μακαριότητα κεκτημένα, κατὰ βούλ. τὰς κιν. ταύτας λαμβάνειν. Neque rursus hac molesta cum sint, perturbatam beatitudinem possidentia, hos ipsos motus voluntate suscipere.* Utrumque quàm infœliciter? Sed hic quoque Gassendus, V. Cl. (quod non obtrectandi aut reprehendendi libidine à me dicitur; sed ut Lector veri studiosus monitus caveat:) tum in *Versione*, tum in *Animadversionibus*, pessimè defunctus est.

Hæc de *Romana editione*, & *Aldobrandiniana versione*, quæ lectorem non ignorare, non parum ipsius interesse credidi, præfati: ad *Notas* nunc progrediemur ea ratione & consilio, ut nos brevitati studuisse, & delectum habuisse, lector intelligens facile percepturus sit.

Post suas in Platonem notas M. Casaubonus sequentia inseruit.

Hactenus Plato, & quæ in ejus *vitam* à Laërtio conscriptam, pro instituti nostri ratione, nobis observata. Priusquam ad alia pergimus, Lectori gratum fore credidimus, si vitam Platonis ab Olympiodoro conscriptam, hactenus quod sciam ineditam, in *Adversariis* b. m. parentis If. Casauboni nobis repertam, hìc inseramus.

PLATONIS VITA

Ab * OLYMPIODORO Græcè scripta;

(Ubi multa quæ nusquam apud Laërtium; quædam secus)

Latinè conversa, atque Annotatiunculis aliquot obiter illustrata, *à Jacobo Windet.*

ΦΈρε δὲ καὶ τὸ γένος εἴπωμεν τοῦ Φιλοσόφου, οὐ [1] πολυκοΐας χάριν, ἀλλ' ὠφελείας καὶ παιδεύσεως μᾶλλον τῶν προσιόντων αὐτῷ· [2] οὐ γάρ οὗτος οὔτις, ἀλλὰ μᾶλλον πολλῶν ἐπίστροφος ἦν ἀνθρώπων. Λέγεται γαρ ὁ Πλάτων υἱὸς γενέσθαι πατρὸς μὲν Ἀρίστωνος τοῦ Ἀριστοκλέους, ἀφ' οὗ τὸ γένος εἰς Σόλωνα τὸν νομοθέτην ἀνέφερε. Διὸ καὶ κατὰ ζῆλον προγονικὸν νόμους ἔγραφεν ἐν ιβ' βιβλίοις, καὶ πολιτείας σύστασιν ἐν ια'. Μητρὸς δὲ προῆλθε Περικτιόνης, ἥτις ἀπὸ Νηλέως τοῦ Κόδρου κατήγετο· φασὶν οὖν ὅτι φάσμα Ἀπολλωνικὸν συνεγένετο τῇ μητρὶ αὐ-

AGedum verò genus Philosophi etiam nos narremus: non quasi magni referret ut quàm plurima de illo dicantur; sed ut emolumentum potiùs uberiorque instructio iis, qui sese ad illum conferunt, redundaret. Fuit enim ille vir minimè omnium [2] obscurus atque ignorabilis; sed qui potiùs in luce hominum versari maximè gauderet. Fertur autem Plato patre natus Aristone, filio Aristoclis, per quem genus à Solone Legifero traduxit. Proavi ergo æmulatione motus Legum libros duodecim, et doctrinæ Civilis undecim conscripsit. Matre verò natus est Perictionâ, quæ à Meleo Codri filio oriunda erat. Ferunt autem spectrum sub Apollinis imagine cum matre ejus Perictiona

* Vixit hic Olympiodorus sub Theodosio secundo, cui Commentariorum historicorum libros XXII. dicavit: quorum excerpta etiamnum extant apud Photium. Suidas Olympiodorum Ægyptium, Alexandrinum; Photius, Thebanum facit. Suidæ autem astipulatur commentariorum in Meteora Aristotelis inscriptio Aldina, qui MSStorum fidem castissimè repræsentare solebat. Suidas celeberrimæ famæ virum (οὗ κλέος εὐρὺ, καὶ δυνατὸν λέγειν) dicendique peritum facit: Photio dicitur, σαφὴς τὴν φράσιν, ἄτονος δὲ καὶ ἐκλελυμένος. καὶ πρὸς τὴν πεπατημένην καταπεπηνεγμένος χυδαιολογίαν, *perspicuo atque aperto dicendi genere usus, enervi tamen ac languido atque ad proculcatam futilitatem devexo.* Certè majorem laudem, ex scriptis philosophicis, quàm historicis consecutus videtur. Exposuit autem non tantùm Aristotelis scripta aliquot, sed & Platonis; ejus certè Phædonem: unde in Annalium adparatu, & Commentariis in Persium, nonnulla depromsit If. Casaubonus. Opinor πραγματείαν ἀνέκδοτον hodiéque extare in Regis Christianissimi Bibliotheca. Credo autem istam, quam damus, Platonis vitam commentariis Olympiodori in Platonem præfixam, indidemque à Casaubono in Adversaria relatam. Adscripserat Casaubonus, *Multa quæ nusquam apud Laërtium, quædam secus*, in istis Olympiodori contineri. quod quidem est verissimum. Olympiodorus Platonem à Solone per genus Paternum, à Codro per Maternum: Laërtius eum à Solone per genus Maternum, à Codro per Paternum deducit. Discrepant in historia trium in Siciliam itinerum in non paucis, ut & alibi.

1 Πολυκοΐας] Scrib. Πολυηκοΐας.

2 Οὐ γάρ τις αὗτος οὗτος] Pro quo legendum, οὐ γάρ τις αὐτὸς οὔτις. Notum ex Homero quo pacto οὔτινος nomine abusus sit Ulysses. Nomen idem significat quod οὐτιδανὸς vulgò, (quod etiam inde venit per syllabæ pleonasmum.) *vilis, obscurus, notæ nullius.*

concubuisse: et noctu idem Aristoni apparens, prohibuisse, ne cum Perictiona rem haberet, [3] quoad peperisset. Atque is dicto parebat. Cùm ergo natus esset Plato, ceperunt eum parentes infantulum adhuc, inque Hymetto posuerunt, volentes pro eo Diis loci, Pani, Nymphis, et Apollini pastorali, sacra facere. Interea autem dum jaceret, apes accedentes favis melleis os illi implerunt: omen dantes fore ut de illo verè dicatur,

Cui vox melle magis dulcis manabat ab ore.

Sese autem omnino vocabat Cygnorum conservum: utpote qui ab Apolline originem [4] duceret; sed et iste ales Apollineus. Cùm verò adolevisset, Dionysio [5] Grammatistæ sese addixit, ut in communibus literis erudiretur. Cujus etiam in [6] Amatoribus meminit: ne vel Dionysius ludimagister honesta Platonis mentione careret. Post illum institutore usus est [7] Aristone Argivo, Gymnasta, à quo Platonis nomen reportavit: (cùm pridem Aristocles avi nomine dictus fuisset) sic autem vocatus est, quòd binas corporis partes, pectus et frontem, visendæ latitudinis haberet; ut liquet ex statuis ejus passim positis, quæ sic se habent. Alii nolunt ista de causa mutatum illi nomen fuisse: sed malunt fieri propter admodum copiosum apertumque styli genus quo usus est: perinde ac Theophrastum ferunt mutato priore nomine dictum, propter divinam planè eloquentiam suam; cum prius Tyrtami nomine gauderet. Musicæ præceptorem habuit Draconem, [8] Damonis discipulum; de quo meminit in Civilis doctrinæ libris. In istis autem tribus, literis di-

τοῦ τῇ Περικτιόνῃ, καὶ ἐν νυκτὶ φανὲν τῷ Ἀρίστωνι, ἐκέλευσεν αὐτῷ μὴ μιγνύναι τῇ Περικτιόνῃ [3] μέχρι τοῦ χρόνου τῆς ἀποτάξεως· ὁ δὲ οὕτω πεποίηκεν, καὶ γεννηθέντα τὸν Πλάτωνα λαβόντες οἱ γονεῖς, βρέφος ὄντα, τεθείκασιν ἐν τῷ Ὑμηττῷ, βουλόμενοι ὑπὲρ αὐτοῦ τοῖς ἐκεῖ θεοῖς, Πανὶ καὶ Νύμφαις, καὶ Ἀπόλλωνι Νομίῳ, θῦσαι· καὶ κειμένου αὐτοῦ μέλιτται προσελθοῦσαι πεπληρώκασιν αὐτοῦ τὸ στόμα κηρίων μέλιτος· ἵνα ἀληθὲς περὶ αὐτοῦ γένηται,

Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.

Καλεῖ δὲ αὐτὸν πάντοθεν καὶ τοῖς κύκνοις ὁμόδουλον [4] ὡς ἐξ Ἀπόλλωνος προσελθών. Ἀπολλωνιακὸν γὰρ τὸ ὄρνεον. ἐν ἡλικίᾳ δὲ γενόμενος, πρῶτον μὲν ἐφοίτησε Διονυσίῳ τῷ γραμματιστῇ, πρὸς μάθησιν κοινῶν γραμμάτων· [6] οὗ καὶ ἐν Ἐρασταῖς μέμνηται· ἵνα μήτε Διονύσιος, ὁ διδάσκαλος, ἄμοιρος εἴη τῆς παρὰ Πλάτωνι μνήμης. Εἶτα μετ' ἐκεῖνον [7] γυμναστῇ μὲν ἐχρήσατο διδασκάλῳ, Ἀρίστωνι τῷ Ἀργείῳ. ὑφ' οὗ καὶ Πλάτων, ὥς φασι, μετωνομάσθη, πρότερον Ἀριστοκλῆς λεγόμενος τῷ τοῦ πάππου ὀνόματι. ἐκλήθη δ' οὕτως, διὰ τὸ δύο μόρια τοῦ σώματος ἔχειν πλατύτατα, τό τε στέρνον καὶ τὸ μέτωπον, ὡς δηλοῦσι πανταχοῦ αἱ ἀνακείμεναι αὐτοῦ εἰκόνες, οὕτω φαινόμεναι. ἄλλοι δέ φασι μὴ διὰ τοῦτο μετονομασθῆναι αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ τὸ πλατὺ, καὶ κεχυμένον, καὶ ἀναπεπταμένον τοῦ ἀνακειμένου χαρακτῆρος· καθάπερ φασὶ καὶ Θεόφραστον οὕτω μετονομασθῆναι διὰ τὸ θεῖον τῆς φράσεως, πρότερον Τύρταμον λεγόμενον. Μουσικῆς δὲ διδάσκαλον ἔσχε Δράκοντα τὸν [8] Δάμενος μαθητήν. μέμνηται δὲ τούτου ἐν τῇ Πολιτείᾳ. τρία δὲ καὶ ταῦτα

3 *Μέχρι τοῦ χρόνου τῆς ἀποτάξεως*] Legendum, *μέχρι τοῦ χρόνου τῆς ἀποτέξεως. ἀπότεξις* Olympiodoro, Alexandro Aphrodisiensi, atque istius ævi scriptoribus, in usu frequenti, idem valens quod *ἀποκύησις*, qua voce utitur Laërtius.

4 *Ὡς ἐξ Ἀπόλλωνος προσελθών.*] Lege, *προελθών.*

5 Dionysius Grammatista hic dicitur, Grammaticus apud Laërtium. Grammatista qui primam literaturam; Grammaticus, qui artis præcepta docet, veteribus dicitur. Sed & promiscuè sumi certum, ut hîc.

6 *Οὗ καὶ ἐν Ἐρασταῖς μέμνηται.*] Laërtio, *ἐν τοῖς Ἀντερασταῖς.* Initium istius Dialogi sic habet: *Εἰς Διονυσίου τοῦ γραμματικοῦ εἰσῆλθον*, *Ludum Dionysii grammatici ingressus sum.*

7 Aristo Argivus *γυμναστὴς* nostro, Laërtio *παλαιστής.*

8 Lege *Δάμωνος*, ex Platone *πολιτικῶν* tertio; & Nicomacho Geraseno: non *Δάμενος*, ut Græca hîc perperam exhibent.

ἐπαιδεύοντο οἱ Ἀθήνησι παῖδες· Φημὶ δὲ γράμματα, μουσικὴν, παλαίειν· [9] οὐχ ἁπλῶς. ἀλλὰ γράμματα μὲν, διὰ τὸ κοσμεῖν τὸν λόγον, τὸν ἐν αὐτοῖς· μουσικὴν δὲ, διὰ τὸ τιθασσεύειν τὸν θυμόν· παλαίειν δὲ, καὶ γυμνάζεσθαι, διὰ τὸ ἀναῤῥωννύναι τὸ τῆς ἐπιθυμίας χαλαρόν. Καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης δὲ παρ' αὐτῷ τὰ τρία ταῦτα φαίνεται παιδευθείς. διὸ καί φησι πρὸς αὐτὸν Σωκράτης· αὐλεῖν δὲ οὐκ ἐβούλου, καὶ τὰ ἑξῆς. ἐφοίτησε δὲ καὶ παρὰ γραφεῦσι παρ' ὧν ὠφελήθη τὴν μῖξιν τῶν χρωμάτων, ὧν ἐν Τιμαίῳ μέμνηται. Μετὰ ταῦτα δὲ καὶ παρὰ τοῖς [11] στρατηγικοῖς ἐπαιδεύθη. παιδευταῖς [12] ὀνομαζομένοις εἶναι τῆς Ἑλλάδος. προσῆλθε δὲ τούτοις διὰ τὸ ἀπὸ τῆς τραγικῆς γνωμικὸν, καὶ σεμνὸν, καὶ τὸ ἡρωϊκὸν τῶν ὑποθέσεων. [13] καὶ τοῖς διθυράμβοις δὲ πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου, [14] ἔφορον λεγόμενον τῆς γενέσεως, ὡμίλησε. τούτῳ γὰρ ὁ διθύραμβος ἀνέκειτο, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ὄνομα εἶχε. Διθύραμβος γὰρ ὁ Διόνυσος, ὡς ἐκ δύο θυρῶν ἐξελθὼν, τῆς τε Σεμέλης, καὶ τοῦ μηροῦ τοῦ Διός. Εἰώθεισαν γὰρ οἱ ἀρχαῖοι τὰ αἰτιατὰ ὀνομάζειν τοῖς τῶν αἰτίων ὀνόμασι, καθάπερ καὶ τὸν Διόνυσον καλοῦσι. διὸ καὶ ὁ Πρόκλος περὶ τούτου φησὶν,

[15] Ὅσσ' εἶδον τεκέεσιν ἐφημίξαντο τοκεῦσιν.

Ὅτι δὲ τοὺς διθυράμβους ὁ Πλάτων ἤσκητο, δῆλον ἐκ τοῦ Φαίδρου τοῦ διαλόγου πάνυ [16] πνέων τοῦ τοῦ διθυραμβώδους χαρακτῆρος. ἅτε τοῦ Πλάτωνος τοῦτον πρῶτον γράψαντος διάλογον, ὡς λέγεται. Ἔχαιρε δὲ πάνυ καὶ Ἀριστοφάνει τῷ κωμικῷ, καὶ Σώφρονι, παρ' ὧν καὶ τὴν μίμησιν τῶν προσώπων ἐν τοῖς διαλόγοις ὠφελήθη. λέγεται δὲ οὕτως αὐτοῖς χαίρειν, ὥστε καὶ ἡνίκα

co, musica et palæstra, pueros Athenis instituere solebant. [9] Non inconsultò. Literas quippe docebant, unde rationi ipsorum cultus accederet. Musicam ad cicurandos domandosque animi irascibilis impetus. Luctatum verò et ejusmodi artes, ut duri jam confirmatique, libidinis mollitie minimè frangerentur. Sed et ipse Alcibiades, apud eum, hisce tribus institutus videtur. Quocirca Socrates ad illum dicit, *Sed* [10] *tibiâ canere noluisti.* et quæ sequuntur. Inter pictores etiam versatus est, à quibus colorum misturam didicit, quorum in Timæo mentionem facit. Apud Tragicos [11] deinceps institutus est, qui tunc Græciæ præceptores cluebant: istis autem se contulit, sententiarum, gravitatisque caussâ, ut et propter heroïcam argumentorum sublimitatem. [13] Versatus insuper est cum Dithyrambis, [14] in Bacchi honorem, qui naturæ præfectus audit. Illi quippe Dithyrambus sacer, à quo et nomen accepit. Dithyrambus etenim Bacchus est, utpote de duplici janua profectus, Semeles nempe et Jovis femore; antiquis enim in more positum, caussata caussarum nomine indigetare, quod est in Baccho factitatum. De hoc ergo Proclus dixit,

[15] *Patres visa sibi ad seros misere nepotes.*

Platonem verò Dithyrambis operam dedisse, liquet ex Phædro Dialogo, qui Dithyrambicum characterem prorsus spirat. Primus enim omnium erat, quos Plato scripsisse memoratur. Libenter etiam cum Aristophane Comico et Sophrone versatus est; à quibus Personarum in Dialogis imitationem didicit. Hos autem tantopere dilexit, ut in ejus jam defuncti lecto re-

9 *Non inconsultò*] οὐχ ἁπλῶς in Gr. ἁπλῶς apud puriores Græcos significat *temerè*, *imperitè*, *nullo adhibito judicio aut delectu*, *inconsultò*, ut hîc.

10 Ista verba, *Sed tibia canere noluisti*, alludunt illa Platonis Alcibiade 1. ubi Socrates Alcibiadi, Ἔμαθες γὰρ δὴ σύγε, κατὰ μνήμην ἐμὴν, γράμματα, καὶ κιθαρίζειν, καὶ παλαίειν· οὐ γὰρ δὴ αὐλεῖν γε ἤθελες μαθεῖν. *Didicisti enimverò tute, ut memini, literas, & fidibus canere, & luctari: tibia enim canere recusâsti discere.*

11 *Apud Tragicos*] Lego enim τραγικοῖς (non στρατηγικοῖς, ut Græca hic malè habent) id enim postulat locus.

12 Ὀνομαζομένοις] Scrib. νομιζομένοις. Is. Casaub.

13 Καὶ τοῖς Διθυράμβοις δὲ] Mallem, δή.

14 ἐφόρου λεγομένου. Is. Casaub.

15 Patres visa, --- &c. in Græcis legi oportet. Ὅσσ' εἶδον τεκέεσσιν ἐφημίξαντο τοκῆες.

16 Πνέων τοῦ τοῦ δ.] Πνέοντος τοῦ δι. Is. Casaub.

pertus

pertus sit Aristophanes et Sophron. Sed et ejusmodi Epigramma in Aristophanem ipse composuit:

[17] *Gratiæ perpetuum sibi templum, expersque ruinæ,*
Perquirens, animam cepit Aristophanis.

Eum etiam comicè suggillavit in Convivio dialogo, quo sui in Comœdia profectûs specimen dedit. Cùm enim probè appotus Amorem caneret, introducit illum singultu subinde correptum, ita ut cantionem absolvere nequiret. Fecit et Tragica poëmata, et Dithyrambica, et alia quædam, quæ combussit omnia, quàm primùm convictu Socratis frui cœpisset; incinens tale carmen,

Huc ades, ô Vulcane, Plato te postulat uti.

Anatolius autem Grammaticus quidam hîc idem carmen forte recitans, Vulcano principi, qui urbi tunc [19] præfuit, admodum placuit, sic autem illum alloquutus est,

Huc ades, ô Vulcane, [20] Pharus te postulat uti.

Ferunt etiam quòd quando Socrates eum recepturus erat, secundùm quietem [21] Cygnum implumem in gremio suo sedentem viderit, qui mox alas adeptus in cœlum volavit, atque arguto quodam sono audientes omnes [22] mulcebat. Hoc autem futuræ hujus viri gloriæ omen dedit. Post mortem verò Socratis præceptorem alium, Cratylum nempe Heracliteum habuit: ad quem dialogum cognominem Cratylum inscriptum, sive de recta nominum notatione, fecit. Postea verò navigavit in Italiam, ibidemque reperit Archytam Pythagoreorum scholam instauran-

ἐτελεύτησεν εὑρεθῆναι ἐν τῇ κλίνῃ αὐτοῦ Ἀριστοφάνην, καὶ Σώφρονα· καὶ ἐπίγραμμα δὲ τοιοῦτον εἰς Ἀριστοφάνην αὐτὸς πεποίηκεν.

[17] Αἱ χάριτες τέμενός τι λαβεῖν, τό περ οὔτι πεσεῖται,
Ζηλοῦσαι, ψυχὴν εὗρον Ἀριστοφάνους.

ἐκωμῴδησε δὲ αὐτὸν ἐν τῷ Συμποσίῳ τῷ διαλόγῳ, ὡς κωμῳδίαν ὠφεληθείς· καὶ γὰρ [18] ποτίσας αὐτὸν ὑμνοῦντα τὸν ἔρωτα, εἰσάγει αὐτὸν μεταξὺ λυγγὶ περιπεσόντα, καὶ μὴ δυνάμενον πληρῶσαι τὸν ὕμνον. Ἐποίησε δὲ καὶ τραγικὰ ποιήματα, καὶ διθυραμβικὰ, καὶ ἄλλα τινὰ, ἅπερ πάντα κατέκαυσε τῆς Σωκράτους πειραθεὶς διατριβῆς, εἰπών τι τοιοῦτον ἔπος,

Ἥφαιστε, πρόμολ' ὧδε· Πλάτων νύ τι σεῖο χατίζει.

Γραμματικὸς δέ τις Ἀνατόλιος ἐνταῦθά ποτε τὸ ἔπος εἰπὼν, ηὐδοκίμησεν εἰς Ἥφαιστον ἄρχοντα [19] ἐπιστάντα τῇ πόλει. εἶπε δὲ αὐτὸν οὕτως·

Ἥφαιστε, πρόμολ' ὧδε· Φάρος νύ τι σεῖο χατίζει.

Φασὶ δ' ὅτι ἡνίκα ὁ Σωκράτης ἤμελλε δέχεσθαι, ὄναρ εἶδεν, ὅτι [21] κύκνος ἄπτερος, ἐν τοῖς γόνασιν αὐτοῦ καθῆστο, καὶ παραχρῆμα πτεροφυήσας ἀνέπτη εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἔκλαγξέ τι λιγυρὸν, ὡς [22] πάντα θέλξαι τοὺς ἀκούοντας. τοῦτο δὲ ἐδήλου τὴν μέλλουσαν δόξαν τοῦ ἀνδρός. μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Σωκράτους, διδασκάλῳ πάλιν ἐχρήσατο Κρατύλῳ τῷ Ἡρακλειτείῳ, εἰς ὃν καὶ διάλογον ὁμώνυμον ἐποίησεν, ἐπιγράψας Κρατύλος, ἢ Περὶ ὀρθότητος ὀνομάτων. μετὰ τοῦτον δὲ πάλιν στέλλεται εἰς Ἰταλίαν, καὶ διδασκαλεῖον εὑρὼν ἐκεῖ τῶν Πυθαγορείων συνιστάμε-

17 Epigramma in Aristophanem sic se habere debuit.
Αἱ χάριτες τέμενός τι λαβεῖν, ὅπερ οὐχὶ πεσεῖται,
Ζητοῦσαι, ψυχὴν εὗρον Ἀριστοφάνους.

18 Ποιήσας. Mer. Casaub.

19 Ἐπιστάντα τῇ πόλει.] Præfecti Ægyptii ἐφεστιῶτες, quasi technico vocabulo, vocabantur; ut ex Herodoto discimus.

20 Iste versiculus de Pharo, & vox ἐνταῦθα paullo præcedens, rem istam Alexandriæ gestam, ipsumque Olympiodorum Alexandrinum, saltem instituto, si minus natu, arguunt, contra Photium.

21 Historia Cygni implumis Socrati per quietem visi, exstat apud Philosophum Madaurensem libro de dogmate Platonis, non procul initio; ut & aliorum, quæ studiosus poterit ad hæc contendere.

22 Πάντα] Lego, πάντας.

νον Ἀρχύταν, πάλιν ἔσχε διδάσκαλον τὸν Πυθαγόρειον ὁμώνυμον· ἔνθα καὶ Ἀρχύτου μέμνηται. ἐπειδὴ δὲ δεῖ τὸν φιλόσοφον φιλοθεάμονα εἶναι τῶν τῆς φύσεως ἔργων, στέλλεται καὶ εἰς Σικελίαν θεασόμενος τοὺς κρατῆρας τοῦ πυρὸς, τοὺς ἐν τῇ Αἴτνῃ· καὶ οὐ Σικελικῆς τραπέζης χάριν, ὦ γενναῖε Ἀριστείδη, ὡς σὺ φῄς. γενόμενος ἐν Συρακούσαις, πρὸς [23] Διονύσιον τὸν μέγαν, τύραννον ὄντα, ἐπειρᾶτο εἰς ἀριστοκρατείαν μεταβάλλειν τὴν τυραννίδα· διὸ καὶ πρὸς αὐτὸν ἀφίκτο, καὶ τοῦ Διονυσίου ἐρομένου αὐτὸν, τίνα νομίζεις ἐν ἀνθρώποις εὐδαίμονα εἶναι; ὡς δὴ νομίζων ὅτι περὶ αὐτοῦ φήσει ὁ φιλόσοφος, κολακεύων αὐτόν· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι Σωκράτην. πάλιν ἐπανήρετο αὐτὸν, τί νομίζεις ἔργον ἀνδρὸς εἶναι πολιτικοῦ; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, τὸ τοὺς πολίτας βελτίους ποιεῖν. τρίτον αὐτὸν ἐπανήρετο· τί οὖν τὸ ὀρθῶς δικάζειν σμικρὸν σοὶ δοκεῖ; δόξαν γὰρ εἶχεν ὁ Διονύσιος ἐπὶ τοῦ ὀρθῶς δικάζειν· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, μηδὲν ὑποστειλάμενος· σμικρὸν μὲν οὖν, καὶ μέρος ἔσχατον. Ἀκεσταῖς γὰρ ἐοίκασιν οἱ ὀρθῶς δικάζοντες, οἵ τινες τὰ διεῤῥωγότα ἱμάτια ἀνυφαίνουσι. Τέταρτον αὐτὸν ἐπανήρετο, τί τύραννον εἶναι, οὐκ ἀνδρεῖον; πάντων μὲν οὖν, ἔφη, δειλότατον, ὁπότε καὶ τὰ κουρευτικὰ [24] μαχαίρια διαδέδοικε, μὴ διὰ τούτων ἀπόληται. ἐπὶ τούτων οὖν ὁ Διονύσιος ἀγανακτήσας, προεῖπεν αὐτῷ ἡλίου ὄντος ὑπὲρ γῆς (aliquid deest) ἐκ τῶν Συρακουσῶν ἐδιώχθη. Τῆς δὲ δευτέρας ὁδοῦ τῆς εἰς Σικελίαν, αἰτία αὕτη. μετὰ τὸν θάνατον Διονυσίου τοῦ μεγάλου, διαδέχεται τὴν τυραννίδα Διονύσιος ὁ Διονυσίου, μητρὸς ἀδελφὸν ἔχων τὸν Δίωνα, ὃς ἐκ πρώτης ὁδοῦ ὁμιλητὴς ἐγένετο Πλάτωνος. γράφει οὖν αὐτῷ ὁ Δίων, ὅτι ἐὰν παραγένῃ, νῦν ἐλπίς ἐστι μεταβαλεῖν τὴν τυραννίδα εἰς ἀριστοκρατείαν· διὰ τοῦτο τοίνυν τὴν δευτέραν ὁδὸν ποιησάμενος, καὶ διαβληθεὶς ὑπὸ τῶν δορυφόρων τοῦ Διονυσίου πρὸς αὐτὸν, ὡς βουλεύε-

tem. Rursus habuit præceptorem Pythagoreum ejusdem nominis, inde etiam Archytæ meminit. Quandoquidem verò philosophum avidum operum naturæ spectatorem esse convenit; in Siciliam quoque navigavit, ut scaturigines ignis quæ in Ætna sunt, contemplaretur: non ut Siculæ mensæ conviva foret, ut tu, nobilis Aristida, memoras. Quando autem Syracusis ageret apud Dionysium [23] magnum regem, conabatur Regnum in Optimatium statum mutare: eaque de caussa illum accessit. Percontante verò Dionysio, Quem inter mortales Beatum existimaret? (putavit quippe Philosophum adulantem semet dicturum) ille, Socratem, respondit. Rursus denuò interrogabat, Quodnam existimaret officium viri rempublicam administrantis? Respondit Plato, Cives meliores reddere. Tertia vice, quæsivit, Num ex æquo jus dicere parvi tibi momenti res videtur? (Æquus enim in jure dicundo putabatur Dionysius) ille nihil veritus respondit, Res oppidò parva est, atque officii pars infima. Jus enim dicentes similes sunt sartoribus, qui vestes laceras reficiunt. Quarto sciscitatus est, an non Rex qui sit, idem quoque fortis admodùm haberi debeat? Imò omnium (inquit) timidissimus, quòd etiam tonsorum novaculas formidet, ne illis perimatur. His ita commotus est Dionysius, ut sole jam orto discedere juberet. Ita è Syracusis ejectus est. Secundæ autem in Siciliam profectionis hæc caussa erat. Post obitum Dionysii Magni, in Regnum successit Dionysius Dionysii filius, qui Dionem fratrem maternum habuit, qui in prima profectione Platoni familiariter innotuisset. Hic Dion ad illum scribit, si jam denuò venire velit, spem esse uti Regnum in Optimatium statum mutare possit. quapropter secunda vice profectus, cùm nomen ejus Dionysii stipatores deferrent,

23 Dionysium magnum, Hermocratis filium vocat Laërtius.

24 Μαχαιρίδια δέδοικε. Is. Casaub.

quasi perdito Dionysio summam rerum ad Dionem transferre studeret : ab illo captus, traditus est [25] Æginensi Pollidi, qui in Siciliâ mercaturam faciebat, ut venderetur. Qui ad Æginam deferens, illic Annicerin Libym, ad Elidem propediem navigaturum, reperit, ut quadrigis certaret. Is Pollidem fortè conveniens, ab illo Platonem emit, majorem inde gloriam sibi partam existimans, quàm si quadrigis vicisset. De quo Aristides dicit, Nemo Annicerin cognovisset, nisi is Platonem emisset. Hæc autem occasio extitit tertiæ in Siciliam profectionis. Proscriptus à Dionysio Dion, bonisque spoliatus, in carcerem demum conjectus est. Scribit ergò ad Platonem, spopondisse Dionysium se dimissurum, modo Plato ad illum denuò venire dignetur. Is autem amico opem laturus etiam tertium iter promtè sustinuit. Tantùm de peregrinatione Philosophi in Siciliam. Sciendum autem in Ægyptum quoque ad Sacerdotes contendisse Platonem : atque illic sacrorum rationem didicisse. propterea in Gorgia dicit, *Non per canem, qui Ægyptiis Deus habitus est.* Quod enim Græcis imagines, id Ægyptiis animalia præstant : utpote deorum singulorum symbola quibus dedicantur. Cupiens etiam adire Magos, cum per bella in Perside ea tempestate coorta ad illos pervenire non potuisset, in Phœniciam divertit, cumque Magis illic agentibus versatus, Magicam didicit. Inde in Timæo etiam Aruspicinæ consultus videtur, signa Jecoris, et viscerum, et ejusmodi recensens. Sed [27] hæc ante tres in Siciliam profectiones memorata oportuit. Cùm autem Athenas rediisset, scholam in

ται τὴν ἀρχὴν περιποιῆσαι τῷ Δίωνι, καὶ καταλῦσαι τὸν Διονύσιον, κρατηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, παρεδόθη [25] Πόλλιδι τῷ Αἰγινήτῃ, ἐμπορευομένῳ εἰς Σικελίαν, πρὸς πρᾶσιν. Ὁ δὲ ἀγαγὼν αὐτὸν εἰς Αἴγιναν, εὗρεν Ἀννίκεριν ἐκεῖ, τὸν Λίβυν, μέλλοντα πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἦλιν, ἐφ' ᾧ τεθρίππῳ ἀγωνίσασθαι. περιτυχὼν οὖν τῷ Πόλλιδι, ὠνεῖται παρὰ αὐτοῦ τὸν Πλάτωνα, κρείττω τὴν δόξαν ταύτην πάσης ἐν τεθρίππῳ νίκης ἀγωνισάμενος. Περὶ οὗ καὶ Ἀριστείδης φησὶν, ὅτι οὐδεὶς ἐγίνωσκεν Ἀννίκεριν, εἰ μὴ Πλάτωνα ἐπρίατο. τῆς δὲ τρίτης ὁδοῦ πάλιν ἀφορμὴ γέγονε τῆς εἰς Σικελίαν αὕτη· δημευθεὶς ὁ Δίων ὑπὸ τοῦ Διονυσίου, καὶ ἀφαιρεθεὶς τῶν ὄντων, ἐν δεσμωτηρίῳ ἐβλήθη. γράφει οὖν τῷ Πλάτωνι, ὅτι ὑπέσχετο ὁ Διονύσιος ἀφεῖναι αὐτὸν, εἰ Πλάτων αὖθις ἀφίξεται πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ τῷ ἑταίρῳ βοηθήσων, ἑτοίμως ὑπέστη καὶ τὴν τρίτην ὁδόν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀποδημίας τοῦ φιλοσόφου τῆς εἰς Σικελίαν. Ἰστέον δὲ ὅτι καὶ εἰς Αἴγυπτον ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἐκεῖ ἱερατικοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἔμαθε παρ' αὐτῶν τὴν ἱερατικήν. διὸ καὶ ἐν τῷ Γοργίᾳ φησί· οὐ μὰ τὸν Κύνα, τὸν παρ' Αἰγυπτίοις θεόν. Ὃ γὰρ παρὰ τοῖς Ἕλλησι δύναται τὰ ἀγάλματα· τοῦτο, παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τὰ ζῶα, σύμβολα ὄντα ἑκάστου τῶν θεῶν, ᾧ ἀνάκειται. Βουλόμενος δὲ καὶ τοῖς Μάγοις ἐντυχεῖν, διὰ τὸ κατ' ἐκεῖνον τὸν [26] θεὸν ἐν Περσίδι συνεστάναι πόλεμον, μὴ δυνηθεὶς παρ' αὐτοὺς ἐλθεῖν, ἀφίκετο εἰς τὴν Φοινίκην· καὶ Μάγοις ἐκεῖ ἐντυχὼν, παρέλαβε τὴν μαγικήν. διὸ καὶ ἐν τῷ Τιμαίῳ φαίνεται τῆς θυτικῆς ἔμπειρος ὢν, σημεῖά τε λέγων ἥπατος καὶ σπλάγχνων, καὶ τοιαῦτά τινα. [27] Ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρὸ [28] τῶν αἰτίων τῶν εἰς Σικελίαν ἀφίξεων ἔδει ῥηθῆναι. ἀφικόμενος δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας διδασκαλεῖον

25 *Pollidi Æginensi, qui Sicilia mercaturam faciebat.*] Pollidem Lacedæmonium, legati ad Dionysium munere fungentem facit Laërtius : atque hanc venditionem, Platoni in primo ad Siciliam itinere contigisse memorat, aliaque ea de re secus repræsentat quam noster.

26 Τὸν θεὸν] Scrib. καιρὸν. Is. Casaub.

27 *Sed hac ante tres in Siciliam profectiones memorata oportuit, &c.*] Importuna hæc correctio, ut & frigida Dithyrambi Etymologia quæ ibidem occurrit, ne plura memorem, hæc parum diligenter conscripta ab Olympiodoro comprobant. Hujusmodi Commentarios ὕλην, (ut ille cæteras suas historias) vel μελίτας dixeris : quippe qui parum legitimi ac perfecti continent.

28 Τῶν αἰτίων] Scrib. τῶν τριῶν. Mer. Casaub.

ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ συνεστήσατο· μέρος τι τούτου τοῦ γυμνασίου τέμενος ἀφορίσας ταῖς Μούσαις. καὶ μόνῳ τῷ Πλάτωνι ἐνταῦθα Τίμων ὁ μισάνθρωπος συνῆν. πολλοὺς δὲ πάνυ πρὸς μάθησιν ἀφείλκετο, καὶ ἄνδρας, καὶ γυναῖκας ἀνδρείῳ σχήματι, παρασκευάζων ἀκροᾶσθαι αὐτοῦ, καὶ [29] κρείττον ἁπάσης φιλοπονίας τὴν ἑαυτοῦ φιλοσοφίαν ἐπιδεικνύς· καὶ γὰρ καὶ τῆς σωκρατικῆς εἰρωνείας ἀπήλλακτο, καὶ τοῦ ἐν ἀγορᾷ καὶ ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων διατρίβειν, καὶ τοὺς νέους θηρῶντα ποιεῖσθαι τοὺς λόγους. ἀπήλλακτο δὲ καὶ τοῦ σεμνοῦ [31] ὄγκου τῶν Πυθαγορείων, τοῦ ἀποκεκλεισμένας ἔχειν τὰς θύρας, καὶ τοῦ Αὐτὸς ἔφα· πολιτικώτερον ἑαυτὸν [32] παρέχων πρὸς ἅπαντας *** λήσας. μέλλων τελευτᾶν ἐνύπνιον εἶδεν, ὡς κύκνος γενόμενος, ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον μετέρχεται, καὶ ταύτῃ πόνον πλεῖστον παρεῖχε τοῖς ἰξευταῖς. ὁ Συμμίας ὁ Σωκρατικὸς ἔκρινεν, ὅτι ἄληπτος ἔσται τοῖς μετ' αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι βουλομένοις αὐτόν· ἰξευταῖς γὰρ ἐοίκασιν οἱ ἐξηγηταί, τὰς ἐννοίας τῶν ἀρχαίων πειρᾶσθαι βουλόμενοι· ἄληπτος δέ ἐστιν ἐπειδή, καὶ φυσικῶς, καὶ ἠθικῶς, καὶ θεολογικῶς, καὶ ἁπλῶς πολλαχῶς ἐστιν ἀκούειν τῶν αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τῶν Ὁμήρου. δύο γὰρ αὗται ψυχαὶ λέγονται γενέσθαι παναρμόνιοι, διὸ παντοδαπῶς ἐστιν ἀκούειν ἀμφοτέρων. ἀποθανόντος δ' αὐτοῦ, πολυτελῶς αὐτὸν ἔθαψαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπέγραψαν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ·

[33] Τοὺς δύ' Ἀπόλλων φῦσ', Ἀσκληπιὸν ἠδὲ Πλάτωνα.
Τὸν μὲν ἵνα ψυχήν. τὸν δ' ἵνα σῶμα σόοι.

καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ γένους τοῦ φιλοσόφου.

Academia constituit, et Gymnasii partem in Templum Musis separavit. Cum Platone autem solo versari voluit Timon ille hominum alioquin osor. Valde autem multos in disciplinam pertraxit, viros simul cum feminis, quas habitu virili amiciri coëgit, ut illum audire possent. Doctrinam enimverò suam quantavis industria dignam comprobavit. Socraticum enim cavillandi morem vitavit; nec in foro atque officinis versatus est, ut sermonibus publicitus habitis juvenes captaret. [30] Detrectavit et solenne Pythagoreorum jusjurandum, et clausas fores, et Ipse dixit. volens urbanius sese erga homines comparare. Jamjam moribundus per insomnium in Cygnum converti visus est, atque ab arbore ad arborem transvolitando plurimam aucupibus molestiam creare; quod Simmias Socraticus sic exposuit. Fore ut qui deinceps illum exponere gestirent, illum haut omnino capere valerent. Aucupibus enim similes sunt interpretes, mentem antiquorum explorare nitentes. Capi autem nequit propterea, quod sermones illius, quemadmodum Homerici, Physicè, Ethicè, ac Theologicè, et ut summatim dicam, multifariam accipi posse videantur. Duæ enim istæ animæ omnibus numeris absolutæ factæ dicuntur. utrisque ergo competit multifariam posse intelligi. Cùm autem diem obiisset, Athenienses eum magnificè sepelierunt. Inque sepulchrum ejus sic scripserunt:

Phœbo patre Plato, atque heros Epidaurius orti;
Hic nempe ut corpus servet, et ille animam.

atque de genere Philosophi hactenus.

29 Κρείττον ἁπάσης] Scrib. κρείττονα πάσης. Is. Cas.

30 *Detrectavit & solenne Pythagoreorum Jusjurandum & Clausas fores, & Ipse dixit.*] Per Clausas fores alludit ad illud Pythagoricorum, --- θύρας δ' ἐπίθεσθε βεβήλοις Πᾶσιν ὁμῶς. --- Sed & Lysis in Epistola ad Hipparchum, memorat quod Pythagoras Δαμοῖ τᾷ αὐτοῦ θυγατρὶ τὰ ἀπομνάματα παρακαταθέμενος ἐπίσκαψε μηδενὶ τῶν ἐκτὸς τᾶς οἰκίας παραδιδόμεν. *Damoni, filiæ suæ, monimenta sua relinquens, vetuit illa cuiquam extra domum communicari.* De Solenni jurejurando, & Ipse dixit, vide si placet Epistolam nostram de Vita functorum statu.

Quæ in Diogenem plurima jampridem adnotâssem ad cæterorum qui hîc prodeunt lucubrationes contendens, comperii iis editis minimè opus esse; nihil enim fermè est quod illorum, ac præsertim doctissimi Menagii, diligentia intactum reliquit.

31 Ὄγκου] Scrib. ὅρκου. Mer. Casaub.

32 Παρέχων πρὸς ἅπαντας *** λήσας.] Scrib. παρέχειν πρὸς ἅπ. θελήσας. Mer. Casaub. imo, πλησιάζοντας.

33 Τοὺς δύ' Ἀπόλλων] Ita prior versus egregii hujus epitaphii restituendus. Legebatur antè, δύο Ἀπόλλων. M. Meibom.

Merici Casauboni dissertatio præliminaris ad Decimum Laërtii librum.

AD decimum jam librum pervenimus, qui Epicuri vitam & dogmata, ex ipsius scriptis potissimum prompta (quo pertinent tres ejus *Epistolæ* à Laërtio hîc exhibitæ) continet. Et hîc quidem, *Notis & emendationibus*, campus patet amplus, cùm hæc Epicuri vita (& tres ejus Epistolæ præcipuè:) mendis scateat ultra priores infinitis quantis; quasi de industria hoc egissent librarii, ut ipsius scripta, sententiâ fœda, scripturâ pari, tantò magis deformarentur; (quem sanè ex hominum memoria penitùs interiisse, satiùs fuerat:) sed & interpretes, quasi cum librariis instituto certamine, qui monstrosiorem, (verè monstrum:) illum repræsentarent; portentosis hallucinationibus, etiam ubi nullæ istorum, scribarum culpas cumulassent. Nos certè in festinata, cum tædio multo, lectione, talia non pauca notaveramus, quà scripturæ vitia, quà versionum; quæ, ut premeremus, non unâ sumus adducti ratione. Mihi certè (ut quod censeo liberè dicam:) in tota hac de natura disputatione, quæ duabus prioribus *Epistolis* continetur; non tam loqui, aut scribere; quàm ex impotenti pietatis, & divini cultûs odio, rabere videtur Epicurus. Nam cujus, quæso, furoris; cum passim in reddendis, aut investigandis rerum naturæ caussis, agnoscat & profiteatur, multa se comminisci, sed nihil certi afferre; (ita enim tuebatur ille, nihil certum esse, præter *atomos*, & *inane:*) ad alios identidem provocet, ut & ipsi cogitent, & aliquid comminiscantur, (ἐκ τῶν φαινομένων·) nihil non amplecti ut probabile, paratus: hoc tamen semper excipiat, quod ad nauseam usque inculcat: *ut modo ne Deus caussa rebus inducatur*. Sed quo, quæso, argumento? quo prætextu tam severa, tam decretoria in divinum numen sententia? Hoc uno, nimirum, eoque iterum atque iterum, sed unico semper argumento repetito: ne scilicet *beata illa natura* (ita enim fictitium illud & joculare suum numen nuncupare solet) ad vilia ministeria, puta mundi creationem, Solis & Lunæ regendos motus, humani generis curam, & similia (quibus ille exemplis non semel utitur:) deputetur: quæ à Deo obiri scilicet, sine summa ejus molestia, & servili quadam humilitate posse, negat. Hoc præcipuum illi, ne dicam unicum, tot deliriorum fundamentum. Ita homo omnium fatuissimus, & omnis melioris literaturæ (ut uno ore de illo antiqui:) expers, de Deo, ut homine; aut ex proprio potiùs ingenio; pronuntiabat. At, O bone! etiam inter homines quidam *politici* & *pragmatici* à natura facti; qui non tantùm rebus maximis & multiplicibus obeundis pares; sed quibus ipsa negotiorum moles, & magnitudo (quæ alios obrueret) summa plerunque voluptas: qualis, qui nuper in Gallia longè celeberrimus, (sed qui à maleferiatis adulatoribus, ultrà sortem humanam longè evectus) Cardinalis: quales inter alios non unus fortasse, quamvis non adeò celebrati, quia fatis obnitentibus, eventu non semper pari. Stoicorum præclarissimum de Deo, præstantissimi Oratoris, & Philosophi verbis expressum testimonium, quo tota corruit hominis fanatici Philosophia, tam opportuno loco non possum quin adscribam. *Vos enim ipsi dicere soletis, nihil esse, quod Deus efficere non possit, & quidem sine labore ullo. Ut enim hominum membra nullâ contentione, mente ipsâ, ac voluntate moveantur: sic numine Dei omnia fingi, moveri, mutarique posse. Neque id dicitis superstitiosè, atque aniliter; sed Physicâ, constantique ratione. Materiam enim, ex qua, & in qua omnia sint, totam esse flexibilem & commutabilem; ut nihil sit quod non ex ea, quamvis subitò fingi, convertique possit: ejus autem fictricem, & Moderatricem, divinam esse providentiam. hanc igitur, quocunque se moveat, efficere posse, quidquid velit.* Hactenùs ille: nec illi malè, qui τὴν ὕλην, ut Ethnici, Deo coæternam crederent. At Moyses noster, (non vester, miseri! qui Epicuri deliramenta tàm studiosè consectamini:) quantò sublimiùs? *Dixit Deus, & facta est lux*, &c. Quæ etiam Ethnicus Longinus, acerrimi vir judicii, in illo, ut Deo digna laudavit. Hæc igitur una caussa quæ nos continuit, quod operam nostram qualemcunque, tam putidis nugis impendere gravaremur. Sed hoc tamen de prioribus duabus Epistolis, ubi de caussis naturalibus tractat, à nobis dici meminerit lector. In *Moralibus* & *Ethicis*, (quæ tertia Epistola complectitur) haud pauca præclarè ac fortiter ab Epicuro contra libidinem, contra ambitionem, & id genus humanæ vitæ pestes, dici non nego. Et si quis ultra contendet, non adeò impurè illum vixisse, quàm vulgò creditum; cùm certum sit, ad diuturnam & verè jucundam vitam (quæ Epicuro fælicitatis humanæ omnis, summa:) nihil æquè conducere, quàm contemptum earum voluptatum, quæ nobis cum brutis animalibus communes, sed & illarum rerum, quæ specie honoris & gloriæ stultorum perstringunt oculos; (unde illa tam divina Lucretii, *Dulce mari magno*, &c. quæ nunquam lego, quin nova semper admiratione afficiar:) ne in eo quidem valdè refragaturus sum. Mihi tamen ab hac etiam parte manus abstinendi caussa satis idonea, quod qui nuper Epicuri patrocinium tantâ mole, tantoque studio susceperunt: quid illi hoc genere præstiterint, penitùs inquirere nondum vacaverit. Sed nec Viri Clar. in x. librum *Observationes*, in manus bibliopolæ, à quo cætera communicata sunt, dum hæc excudebantur, adhuc ullæ (si quæ venturæ) pervenerant. Ne igitur in suspicionem plagii, & vanissimæ vanitatis, & φιλοδοξίας, imprudentes incurreremus, si fortè eadem nobis, interdum in correctionibus & interpretationibus occurrerent, quæ ab illis occupata fuerant; non omninò attingere tutiùs credidimus. De uno tamen, aut altero loco, quia jam promisimus, paucis dicemus.

Sequentia suo loco inserere velit Lector, nobis dum inter addenda laterent, non observata.

Pag. 156. *Col.* 1. *post ultima illa verba Mer. Casauboni:* non leve periculum adiit: *adde:* Hanc nostram interpretationem non parum confirmat locus Ciceronis de offic. lib. I. *Tanta vis est & loci & temporis, ut si quis cùm caussam sit acturus, in itinere, aut in ambulatione secum ipse meditetur; aut si quid aliud attentiùs cogitet, non reprehendatur: at hoc idem si in convivio* [ἐπὶ τῆς θυσίας] *faciat, inhumanus videatur, inscitiâ temporis.*

Pag. 435. Col. 2. *post ultima illa verba Merici Casaub.* & hæc indicta velle. *addatur*: Quid προβολὴ propriè sit, ut hîc saltem; docet egregiè Panætii Philosophi, Ciceronis præconio celeberrimi, A. Gellio, Noct. Attic. lib. XIII. memoratus locus. *Vita,* inquit ille, *hominum qui ætatem in medio rerum agunt, ac sibi suisque esse usui volunt; negotia periculáque ex improviso assidua & prope quotidiana fert. Ad ea cavenda & declinanda perinde oportet esse animo semper prompto, atque intento, ut sunt athletarum, qui pancratiastæ vocantur. Nam sicuti illi ad certandum vocati, projectis altè brachiis consistunt; caputque & os suum, manibus oppositis, quasi vallo præmuniunt, membraque eorum omnia, priusquam pugna mota est, aut ad vitandos ictus cauta sunt, aut ad faciendos parata: ita animus,* &c. Appositus locus, si προβολὴ pro προκοπή; & παράταξις, pro παράτασις conjectura, arrideat. Vereor ego tamen ne nimis audax; (ita recogitanti videbatur:) & minùs sit necessaria; cùm προκοπὴ & παράτασις benè congruant, ad *iræ inveterata* (ut *odium*, à Cicerone definitur:) significationem. Lectori judicium permittimus: & hîc iterùm, nec plura occurrebant, desinimus.

FINIS.

IN-

INDEX I.

SCRIPTORUM ET OPERUM,

quorum meminit DIOGENES LAERTIUS.

Numeri majores vel Romani notant librum, minores verò ejusdem libri segmentum in margine positum.

B.

Γ.

Δ.

E.

Z.

H.

Σ.

FINIS.

INDEX II.

Veterum & Recentiorum Scriptorum, in ÆGIDII MENAGII OBSERVATIONIBUS, *Emendatorum, illustratorum, & notatorum.*

A.

B.

C.

X Mau-

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

T.

V.

X.

Z.

FINIS.

INDEX III.

Vocum Græcarum ab Interpretibus Diogenis expositarum.

N. Notas contextui subjectas, *M. Menagianas*, *K. Kühnianas* significat.

A.

B.

Γ.

INDEX III.

Ρ.

Σ.

Σχημα-

T.

Υ.

Φ.

X.

Ψ.

Ω.

FINIS.

INDEX IV.

Rerum & Verborum notatu dignorum quæ apud Diogenem, ejusque Interpretes occurrunt. L solum Diogenis contextum significat, reliquæ literæ Interpretes; quibus pleraque quæ hic observantur sunt cum Diogene communia, quamvis brevitatis causâ literam L iis non apposuerimus.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

kkkk 2

L.

M.

N.

O.

P.

R.

So-

T.

V.

X.

Z.

FINIS.

